170

del Collegio de la Compañia de Jesus de Granada 12-10.099 B.e

IOANNIS ANDREAE
I. C. BONONIENSIS
OMNIVM CANONICI IVRIS INTERPRETVM FACILE PRINCIPIS,

In tertium Decretalium librum Nouella Commentaria

AB EXEMPLARIBVS PER PETRVM VENDRAMAENVM in Pontificio Venetiarum foro Aduocatum mendis, quibus referta erant, diligenter expurgatis, nunc impreſſa.

His acceſſerunt doctiſſimorum virorum annotationes,

Summis, ac rerum omnium memorabilium Indice locupletiſſimo.

Venetijs, Apud Franciſcum Franciſcium, Senenſem,
M D LXXXI.

del Collegio de la Compañia de Jesus de Granada 12-10.099 B

IOANNIS ANDREAE
I. C. BONONIENSIS
OMNIVM CANONICI IVRIS INTERPRETVM FACILE PRINCIPIS,

In tertium Decretalium librum Nouella Commentaria

AB EXEMPLARIBVS PER PETRVM VENDRAMAENVM in Pontificio Venetiarum foro Aduocatum mendis, quibus referta erant, diligenter expurgatis, nunc impreſſa.

His acceſſerunt doctiſſimorum virorum annotationes,

Summis, ac rerum omnium memorabilium Indice locupletiſſimo.

Venetijs, Apud Franciſcum Franciſcium, Senenſem,
M D LXXXI.

ELENCVS TITVLORVM
alphabetico ordine digeſtus.

Baptiſmo,& eius effectu.	224
Capellis monacorum.	186
Cenſibus.	202
Celebratione miſſarum.	217
Clericis coniugatis.	10
Clericis non reſidentibus.	16
Clerico ægrotante.	42
Clerico pugnan.in duello.	55
Cohabitatione cleric.& mulie.	6
Commodato.	75
Conceſſione præbendæ.	48
Conſecratione eccle.vel alta.	214
Conuerſione coniugatorum.	159
Conuerſione infidelium.	166
Cuſtodia euchariſtię.	229
Decimis.	134
Depoſito.	77
Donationibus.	98
Eccleſijs ædificandis.	233
Emption.& vendition.	79
Feudis.	87
Fideiuſſoribus.	92
His,quæ fiunt a præla.	61
His,quæ fiunt a maio,par.cap.	66
Immunita.eccleſiarum.	235
Inſtitutionibus.	44
Iurepatronatus.	188
Locato & conducto.	82
Ne clerici vel monaci.	240
Ne ſede vacante.	60
Obſeruatione ieiu.	231
Parochiis.	132
Peculio clericorum.	104
Pignoribus.	89
Precariis.	74
Presbyte.non baptiz.	228
Præbendis,& dignitatibus.	22
Purificatio poſt par.	233
Rebus eccleſiæ non alienan.	70
Regularibus.	147
Religioſis domibus.	182
Reliquijs & veneratio.ſanct.	230
Rerum permutatione.	85
Sepulturis.	123
Solutionibus.	95
Statu monachorum.	175
Succeſſio.ab inteſtato.	122
Teſtamentis.	105
Vita & honeſtate clerico.	2
Voto & voti redemptione.	168
Vt eccleſiaſtica beneficia.	68

F I N I S.

IOANNIS ANDREAE BONONIENSIS
IVRIS CANONICI FONTIS VBERRIMI:
In Tertium Decretalium Librum Commentaria (quæ Nouellas appellauit) Acutiſsima.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio, ſiue continuatio tituli.*
Clerici à iudicijs,& litibus abſtinere debent,& rectè iudicare.ubi alibi de eorum uita,& honeſtate tractetur, num.2.
Iudicare non debet in morali conſtitutus.
2 *Clericis honeſtas indicta memoratim à uertice capitis ad plantam uſque pedis, remittit.*

De uita, & honeſtate clericorum. Ru.

1 Finito † tractatu iudiciorum, à quibus clerici, quan-
tum poſſunt, abſtinere debent, quia ſeruos Dei non
oportet litigare.2.q.8.ſicut ſacerdotes, ſubiicit̃ rubri-
ca,de uita,& honeſt.cleri.Goff.debent clerici rectè iu
dicare, ut in ſuperiori libro ſumus edocti: ſed quia in
mortali conſtitutus iudicare nõ debet. 3.q.7. iudicet,
docet auctor honeſtam uitam ducere, Hoſt.habetur
2 † materia.23.diſt.his igitur, & §.clerici, cum quatuor
ca.ſe.25.diſt.& 41.diſt.cum quarta quęſtione.21.dictę
cauſæ, & in multis aliis. Vnde Guil.in repertorio hic,
eo.tit.collegit iura,per quæ probat honeſtatem cleri-
cis indictã per ſingula membra à uertice capitis uſq;
ad plantam pedis. Repetitur hæc rubr. in 6. & in Cle-
men.Cui conuenit,de ſenten.excomm.ſi uerò.2.& c.
in audientia, & c.contingit.2.& de biga.altercationis,
lib.6.etiam omnino uide, quod dicam in 6.ſuper hac
rubrica,& infra de cler.coniu.quod à te,in glo.reddit.

S V M M A R I V M.

1 *Laici hic & uxorati & ſine uxore comprehenduntur.*
Secus, pro circa.
Myſterium,uel miniſterium differunt inter ſe.
2 *Stare aliud, & aliud ſedere.*
Orando ſedere non debemus.
Ad altare itineratio, ſed mora prohibetur.
Sacerdos non ſtat abſque clericus, cum celebrat.
3 *Laici, quando ſacra myſteria celebrantur, ſtare, uel ſedere, niſi inuitati præſumant inter clericos, niſi in caſibus, num.4.*
Non incurrunt tamen mortale peccatum, ſi non inuitati ſtent ibi, uel ſedeant.
Hominum ſexus, & conditionum non eſt in cultu Dei differentia, & quo caſu.
4 *Clericorũ appellatione, & in minorib.conſtituti hic continentur.*
Laicis, & fœminis in duobus caſibus presbyterium patet, altera pars eccleſiæ ſemper, num.6.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.6.*
Subdiacono noſtri tp̃is licet, quod olim nõ licebat, intrare diaconiũ
Sacer eſt, quod antiquitus non erat.
Sancta ſanctorum quæ pars eccleſiæ nuncupetur.

C A P V T I.

1 VT laici. Tria ſunt dicta.ſm ibi,ſed ps.
tertiũ ibi,ad orãdũ.Et † qđ di
cit laici,intellige vxorati.uel nõ ſm Frã.q
putat idẽ de clericis ꝯiugatis. faciat pro eo
de cleri.cõiu.c.uno,in fi.li.6.all.ipſe.e.ti.qđ à te,& c.di
uerſis[*Secus*]i.circa[*Myſteria*]dicito myſteriũ dño,cũ ſa
crificat̃,atq; miniſteriũ quodlibet officiũ[*Stare*]aliud
2 † ſtare,aliud ſedere.95.di.eps.1.& 2.C.de poſtu.l.q ſqs,
& l.di.qd eſt hoc.orãdo uerò nõ debemus ſedere,ꝑ iu
ra p̃dicta.& hic ñ vr̃ ꝓhiberi itineratio ad altare,dũmõ
ibi nõ moret̃[*Clericos*]q a nec ſine clericis,ex quo cele
brat,ſtat ſacerdos.j.c.ut q ſq;,Ho.Hic ergo loq̃ t̃ de cle
ricis,qui aſſiſtunt p̃ſbytero celebrãti,i.de clericis, qui
tenent chorũ.uel loquit̃ hic de capell. quæ chorũ nõ
3 hñt,inf.de habẽtibus,ſm Fran.[*Præſumant*]propria † te
meritate. Aliud ergo,ſi eſſent inuitati.62.di.c.1.2.& ſe.
ſm Ho.unde,ſi ſcirent pſallere,& deficerẽt clerici,poſ
ſent inuitari laici ad pſallendũ, ſm Fran. alleg.de reli.
do.inter quatuor, facit 38.di.ſedulo.Dixit ãt Inn.hoc
c.loqui de honeſtate:nõ.n.credit, ꝙ ꝯfacere ſit pecca-
tũ mortale,maximè ubi nõ eſt ꝯria cõſuetudo. Nã,ut,
dicit Ho.celebrãte ſũmo Põtifice oẽs ſunt ſimul mix-
ti ad deſignandũ forſan, ꝙ ipſe oĩb.eſt cõis. nã & ſm
Dei cultũ,neq; maſculus,neq; fęmina,neq; liber,neq;
ſeruus.oẽs.n.eãdẽ mercedẽ recipiemus in Chriſto,in
auct.de mona.§.hic aũt nobis, coll.1.[*Sed pars illa*] ſub.
ſed nec iuxta chorũ clericorũ pſallentiũ,imò pars illa
4 &c.[*Clericis*] ẽt in † minorib.ordinib.Hoſ.[*Ad orandum*]
ne credat aliquis,ꝙ nullo mõ liceret laicis ingredi p̃ſ-
a byteriũ, iõ hoc ſubmittit ſm Ho.[*Sicut mos* [a] *eſt*]hoc.n.
ſeruat cõſuetudo,ꝙ expleto officio põt quilibet intra
re,& orare,& ſtare inter clericos,& in die reſurrectio-
nis cã cõicãdi. & licet hic de cõione dicat,putat idem
5 idẽ Frã.de aliis ſacr̃is,cũ eadem ſit rõ.¶Sec.† gl.reddit
cãm,& textũ fortificat.¶Ter.gl.& 4.ponũt q̃druplex
nomen loci intra cãcellos,ſed in quarto aliqui variãt.
6 ¶*In* † *gl.2.ibi,officijs*] pro laicis,qui cãtant in eccleſia,nõ
in pulpito,arguit Ioã.92.di.nõ liceat.¶In gl.i.chorus,
ibi,Bon.& Ebrudunẽſi,Ho.[*& ibi,homines*] uñ nec olĩ
ſubdiaconus intrabat.23.di.nõ oportet.1.& 2.hodie ſe
cus,cũ ſit ordo ſacer,de ſeruis ñ or.miramur,ſm Hoſ.
¶In gl.ul.ibi.pro cõſue.c.di.ꝯ morẽ,de cõſt.ex literis,
Ho.[*& ibi,alij*]Vin.T.& Gof.& Inn.[*& in fi.*]ſed de illa
parte ñ erat dubitatio ſm Ho.cũ illã cuiq; liceat ĩgredi
qñcũq;.35.q.2.de his de cõſ.di.1.eps,niſi ſit excõicatus
b ar.21.di.cleros [b],in fi.25.di.c.1.circa prin.1.q.1.non li-
ceat.24.q.3.clerici.33.q.4.vir cũ ꝓpria.uel,vt dicit Boa,
hoc eſt locale,& intelligit̃ de capella,q̃ Romæ eſt ĩ pa
latio Cõſtantini,ubi ſeruant̃ capita apoſtolorũ Petri,
& Pauli,quæ uocatur ſancta ſanctorum.

ANNOTATIONES.

a ¶Mos.Vide de iſta dic.ſicut,ſup.de cõfir.uti.uel inu.examinata,& c.ſe.ꝑ gl.& facit qđ no.de dictione,ſm,ĩ c.Ab.de uer.ſi.& ꝑ doc.& Bal.ĩ l.ſi teſtm̃,C.de cõd.inſ.& uide ipsũ in l.1. C.de epi.& cle.
b ¶Cleros.Vide ibi glo.& 1.q.1.qui ſtudet,& in c.uir cum propria, infra alleg.& per Io.An.in c.is cui.de ſen.excom.lib.6.

S V M M A R I V M.

1 *Arma militaria clericis non licet, nec laicis, præterquam in caſibus, & quibus, num.3.*
Arma clericorum orationes.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.3.& 4.*
Bellum qui gerit iniuſſu principis, tenetur l.Iulia maieſtatis, excepto caſu neceſſitatis.
4 *Rubricæ quod plus conuenit, intelligendum.*
Clerici quo ordine pœnarum plectantur.
Ab excõicatione in puniendis, & clericis & laicis non inchoatur.

C A P V T II.

1 CLerici. Breue eſt [*Arma*] militaria †, quod clericis non licet, quo-
rũ arma ſunt orationes, & lachrymæ. 23.
q. 8. §. 1. & c. ſequen. [*Excommunicentur*] con-
tumacia exigente, infra eodem, monaſteria, Hoſtien.
2 ¶ Prima † gl. caſum excipit quem exponit, & textum
fortificat. ¶ Secunda glo. differentiam ponit, à qua in
3 fin. recedit. ¶ *In* † *glo. 1. ibi. q. ult.*] ubi de hoc, in ſumma
[*& ibi, & c. quicunque*] ſed & laicis interdictus eſt armo
rum uſus. C. ut armorum uſus inſcio prin. inter. ſit, in
rubro & ni. lib. 11. ſed ſolet princeps concedere, ꝙ ob
inſpiciendos agros, uel aliam iuſtam cauſam profici-
ſcens ſine offenſione alterius cingulo poſſit uti. C. de
præpo. ſa. cu. l. fi. libr. 12. Hoſtien. nam & qui ſine iuſſu
principis bellum gerit, tenetur. l. Iulia maieſtatis. ff.
ad l. Iulia. ma. l. 3. in auctẽ. de armis, collat. 6. de man.
prin. colla. 3. neceſſitate tamen imminente ſufficit li-
centia magiſtri officiorum. C. de fabricen. l. fi. libr. 12.
ſecundum eum. uide, quod ſcripſi de reſtit. ſpo. olim.
1. ſuper uerſi. duxeritis [*& ibi, portare arma*] etiam læſio
nis, ſecundum Ala. & Vinc. licet Hoſt. c. ſtatim allega.
induceret ad probandum de armis defenſionis. ¶ *In
glo. 2. ibi, intellige*] ſecundum Tan. & Vinc. [*& in fi.*] un-
4 de † & de clericis poteſt intelligi ſecundum Hoſtienſ.
quod plus conuenit rubricę, ſecundum Boa. qui ſecũ
dum Hoſt. & ſi primò ſuſpendantur, ſecundò excom
municantur, & tertiò deponuntur. 47. diſt. quoniam.
de uſu. c. 1. & is eſt ordo. ſm quod not. de iud. cum nõ
ab homine. ſed nec laici ſtatim excõmunicantur, ſed
incipitur à pœna Latera. concilij, de uſu. quia in om-
nibus, ut patet in eod. tit. cum in diœceſi, in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Supplementum effectus.*
Clericus quis ſit cum presbytero regente plebem idoneus, & ornatus eſſe quibus debeat, & qualiter exercere. nu. 3. 4. & 7.
Presbyter regens populum quot clericos ſecum habere debeat, & quales.
Soli ube minatur.
2 *Cantare Deo qualiter debeat clericus.*
Cantare diuersè accipitur.
3 *Clerico legere ubi uetetur.*
Epiſtolam qui dicant in eccleſia, & nu. 6.
4 *Caſtitatis amatores eſſe debemus.*
Caſtigatio temperata debet eſſe.
Eruditio potiſſimum morum.
5 *Epilogus, & Additio gloſſarum. nu. 6. & 7.*
Eccleſia quot presbyteros habere debeat.
Euangelium ſi dicat presbyter, nunquid ut diaconus utetur ſtola.
7 *Parochiani pueri quibus ſint a clerico inſtituendi, & quibus à magiſtro, & nu. 3. & 4.*

C A P V T III.

3 VT quiſque. Aliàs unuſquiſque, &
ſup. † ſtatuimus, vt ſup.
c. 1. [*Clericum*] idoneum ad ſuum officium
exercendum, quod conſiſtit in ſocietate,
in cantilena, lectione, admonitione, & doctrina, ut ſe-
quitur Hoſtienſ. [*Habeat*] de honeſtate loquitur, non
enim peccat mortaliter presbyter, qui propter pau-
a pertatem hoc non ſeruat, Innoc.[a] canon uidetur uel-
le, ꝙ debet habere duos, de conſe. diſt. 1. hoc quoque.
dic ut ibi [*Secum*] alioquin uhe ſoli. & not. hic ſocietas
2 [*Cantet*] eſt † Deo magis corde, quàm uoce canẽdum.
& caueat, ne Deum moribus ſtimulet, dum populũ
uocibus delectat. 92. diſt. cap. 1. & 2. Hoſtien. quod in-
tellige, ut ibi not. & dicitur hic cantare, qui cum not.
dicit officium. alibi dicitur cantare, qui meretricem
3 deſcribit. 88. diſtin. cap. 2. [*Legat*] non in † pulpito, nec
in ſolenni apparatu ſubdiaconali 23. diſtinctio. nun li
ceat: aliàs grauiter puniretur. infra de non ordi. nun.
cap. 1. & 2. ſed de plano & ſimpliciter hoc licet vt hic.
nam tota die uidemus laicos literatos, nedum cleri-
cos tonſuratos, ſine apparatu dicere epiſtolam. & ſa-
cerdotes in ſolenni apparatu ſubdiaconi dicere epi-
ſtolam etiam præſente ſubdiacono, quicquid dicat
gloſſ. & ſic habes hic de cantilena, & lectione ſecun-
dum Hoſtienſ. Et ſubſit talis, qui poſſit & ſciat [*Ad-
monere*] ſimpliciter ſine prædicatione. & ſic habes de
admonitione, Hoſtienſ. [*Suos*] presbyteri ſ. [*Caſtitate*]
4 cuius † ſumus amatores, in auctent. quibus modis na-
tura efficiuntur legi. §. illud quoque, collation. ſexta.
Et per hoc not. Egid. contra illos, qui tales pueros fa-
ciunt ruphianos [*Aliàs caſtigatione*] & dic recuperata,
de homi. ad audientiam, Hoſtien. [*Erudiat*] potiſſime
quò ad mores, infra eodem ut clericorum. hic etiam
5 not. doctrina Hoſtien. ¶ Secunda † glo. arguit. ¶ Ter-
tia gloſſ. ſignat contrarium, & ſoluit. demum quærit,
6 & ſoluit. ¶ *In* † *glo. 2. in fi.*] canon uidetur uelle, quòd
quælibet eccleſia habeat presbyterum, & diaconum.
alibi, quòd duos presbyteros primum, vigeſimaquar
ta diſtinctio. presbyteri & ſecundum, ſeptima quæſti.
prima, illud. dic, ut ibi. ¶ *In glo. & ſit, ibi, ſubdiaconus*] & l.
di. capitulo penultimo [*& ibi, Recedere*] hoc non pro-
bant iura ſequentia, nec approbat conſuetudo, ſecun
dum Hoſtienſ. Si presbyter dicat Euangelium, nun-
quid utetur ſtola, ut diaconus, ſcilicet ſuper ſiniſtrum
humerum, ut vigeſimaquinta diſtinctio. unum. not.
uigeſimatertia diſtinctio. eccleſiaſtica [*& in fi.*] uide-
tur tamen, quòd abſente ſubdiacono, ſemper, ſi præ-
ſens eſt diaconus, debeat legere epiſtolam, uigeſima-
quinta diſtinctio. perlectis, Philipp. uerſiculo ad dia-
7 conum. ¶ *In* † *glo. docendo, ibi, pſalterium*] alphabetum, &
prima literarum erudimenta, quod ubiq; fieri debet.
ff. de uaca. mune. l. ſecunda, in fine, Hoſtienſ. [*& in fi.*]
non enim loquitur de magiſtro, de quo habetur. 37.
diſtinctio. de quibuſdam & infra de magiſtris per to-
tum: quia ad illum non pertinet legere lectiones, uel
epiſtolas, Ala. & Innocent.

ANNOTATIONES.

a ¶ Innocen. Et quantam portionem habeat talis clericus, uide glo. & Ioan. Andr. in capitulo propoſuit, de fil. presby. & eſt utile hoc ſcire propter nota. per Ioann. Cald. in tractatu interdicti. quæſtio. 72. & ſequenti.

S V M M A R I V M.

1 *Clericis etiam ſimpliciter tonſuratis prohibetur coma, & barba.*
Epilogus, & additio gloſſarum.

C A P V T IIII.

1 SI quis. [*Ex* † *clericis*] etiam ſimpliciter
tonſuratis, ſi beneficiati ſint,
argu. ſupra de poſtulan. capi. primo, & in-
fra eod. clericus, ſi tonſura, Hoſtienſ. [*Co-
mam*] uel barbam, infra cap. prox. ¶ Secun
2 da † glo. caſum excipit, & ponit uerſus. ¶ *In glo. ult. in fi.*]
a Idem Vin. Inno.[a] & Hoſt. & idem not. 23. diſt. ſiquis, &
infra de apoſtatis. c. 3. quod eſt uerum, ſaluo eo, quod
habes, infra ne clerici, vel mona. c. 2. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Inno. Et ſic per hunc tex. colligitur theorica communis gl. quòd ſ. uerbum præſentis temporis inducat pęnam ipſo iure, uide glo. in c. fi. de iura. cal. & in c. 2. de hær. li. 6. & doct. in l. iubemus, C. de ſac. ſan. eccl. & glo. & doct. in l. in criminali, C. de iuriſd. om. iud.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Comam nutrire mulieris eſt in ſui uelamen, & in ſignum ſubiectionis, etiam cum ſolenniter pœnitet.*
Comam clericus ſi nutriat, inuitus tondebitur.
Barbam ſimiliter ſi nutriat; quam laici nutriunt in ordinibus militaribus.
2 *Additio gloſſarum.*

C A P V T V.

1 CLericus. [*Comam*] mulieris † eſt in ſui
uelamen, & in ſignũ ſubie
ctionis nutrire comã. 30. diſt. c. 2. quã ẽt, cũ
ſolẽniter pęnitet, nõ deponit, ut no. l. di. pę
nitentes. uide, qđ dixi in Cle. de ſta. re. attẽdẽtes, in gl.
ꝑ hãc [*Nutriat*] aliàs inuitus tõdebiť, j. c. 2. [*Barbam*] uñ
uidemus, ꝙ in ordinib. militaribus laici barbam nu-
2 triunt, clerici non. ¶ *In* † *glo. 1. in fi.*] & quid ſignificet ra
ſio capitis, habes. 12. q. 1. duo ſunt, Phil. Goff. & dicam
ſm Hoſt. infra c. clerici, uerſi. coronam, ſuper glo.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus ſi non in ſacris contrahit, uxorem non dimittit.*
Profeſſus ſi contrahit, ſeparabitur ad uxore, iterumque tondebitur.
Clericus non ſacer ſi contrahit, tonſuram portet, ſi uult clericali priuilegio gaudere, uel ſi ſit beneficiatus, & num. 3.
2 *Beneficium ſimplex retinere poteſt per diſpenſationem epiſcopi.*
Beneficium habens 20. dena. tantum cogitur facere ſeruitium.
3 *Clericus quam duxerit uxorem dimittere non debet inuitam, niſi in caſu.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

C A P V T VI.

CLericus. Si, ſm vnam lecturam hoc
c. ponit duos caſus, princi-
1 piũ, & finis unum: medium aliũ. Et eſt † pri
mus, ꝙ ſi clericus non in ſacris ꝯhit, uxorẽ
nõ dimittet. ſecundus, ꝙ ſi profeſſus ꝯhit, ſeparabitur
ab uxore, & iterum tondebitur. Põt ẽt ponere unum
caſum ſolũ ſm ſubauditum, quem faciam ſuper uer.
Tõdeatur, quod magis placet Inn. ut ſm hoc capitu-
lũ hoc dicat, Si clericus nõ eſt in ſacris, nec eſt mona
cus, põt vxorem ducere: ſed portet tonſurã, ſi uult pri
uilegio clericali gaudere. uel intelligas de beneficia-
to, ut j. ti. 2. Io. [*Acceperit*] Hoſti. dixit c. intelligendum
2 † de clerico habente beneficiũ eccleſiaſticũ, licet ſim
plex, q ducta uxore per diſpẽſationem epi illud bene
ficiũ retinet, qui, ex quo beneficiũ hẽt ẽt. 20. d. tm, co-
giť facere ſeruitiũ, inf. de cle. nõ reſi. cõquerẽte, & por
tare tonſurã, inf. c. 2. Io. uel dic ut ibi ſm eũ [*Nec mona-
ſterio*] alˢ eſt hic uer. alˢ cõtinuať proximo dicto. & ſi
dicas, ꝙ ponit ſuum caſum, cõſtrue ſic, Traditus mo-
na. à paren. nec uxorem permittatur &c. [*Tondeatur*] ſi
3 † uult priuilegio clericali gaudere ſm Inn. quod dic,
ut inf. de cle. coniu. c. uno, li. 6. [*Vxorem inuitam*] nã vo-
lentem dimittere poſſet religionis cã, ſeruata diſt. de
cõuer. coniu. cum ſis, & c. uxoratus, uel cauſa clerica-
4 tus. 32. diſtin. ſeriatim, Goff. & Hoſt. ¶ Vlt. † glo. ſignat
contrarium, & remittit. ¶ *In gloſſ. ulti. ibi, eos qui*] ubi de
hoc [*& in fi.*] dic, ut eod. tit. de cler. coniu. c. vno, lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Clericum inuitum tondens Archidiaconus nonincidit in canonem.*
Per alium poteſt, qui per ſe poteſt, ad uerſi. à ſuis.
Clerici carcerati poſſunt nolentes tonderi.
2 *Eis non licet habere ueſtimenta, uel calciamenta inhoneſta.*
Additio gloßarum.
Beneficia conferuntur in inuitos & quibus hic caſibus.

C A P V T VII.

CLericis. [*Clerici*] qui per clericatum
ſe uolunt tueri, Vinc. [*Inui-
1 ti*] nec † incidũt in hoc caſu Archid. in can.
ſecundum Inno. facit ſecundum Hoſt. de
ſenten. excomm. cum uoluntate. §. ſi quis
uerò [*A ſuis*] ideſt de ipſorũm mandato, Goffr. [*Ton-
deantur*] ideſt tonderi compellantur. uel dic, ꝙ etiam
ob hoc carcerari poſſent, de apoſta. à nobis, Vincen.
2 ¶ Secunda glo. duo † elicit argumenta. ¶ *In glo. 1. ibi, cle
rici*] ubi etiam dicitur, ꝙ non liceret eos habere ueſti-
menta, uel calciamenta inhoneſta, Hoſti. [*& in fi.*] ut
patet in an. ¶ *In glo. 2. ibi, inuitis*] unde ſoluitur pro in-
uito. ff. de nego. geſt. ſoluendo, & pro inuito appella-
tur. ff. de appell. non tantum, Vinc.

S V M M A R I V M.

1 *Monaſteria monialium frequentans, monitus per epiſcopum ſi non deſiſtit, cui ſubdatur pœnæ, & qui, & num. 3.*
Continens pro contento, figura locutionis.
Caſtitas de moribus fugit etiam intactis corporibus.
2 *Moniales debent ſub perpetua manere clauſura.*
Singulis annis per ordinarios uiſitantur, etiam exceptæ.
Manifeſta cauſa quibus caſibus opus ſit.
Commatrum, & Beginarum non licet hoſpitia frequentare.
Arcere pro monendo corrigere.
Cognati quoque arcentur à monaſterijs monialium.
Poetæ uerſus citatur.
3 *Pœnarum ordo aduerſus clericum.*
Semel etiam qui contra facit mandato, dignus eſt pœna.
Supplementum ad decretalem.
Et, pro ideſt.
4 *Excommunicatum uitari eſſe excommunicationis ſequela.*
Excommunicationi ſubdi intelligitur per priuationem ſacramentorum.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Frequentia actus intelligenda arbitrio iudicis.
Viſitatio importuna infamat.
Maledictis parere fruſtra, maximum malum.

C A P V T VIII.

1 MOnaſteria. C. Frequentans † mon.
monialium monitus
per epiſcopum, non deſiſtens, ſi clericus
eſt, deponitur: ſi laicus excommunicatur.
& ſecundum Innocẽ hic ponitur continens pro con
tento, ideſt ſanctimoniales monaſteriorum. uel pro-
prie ſecundum eum, quia non ſolũ monales, ſed nec
ipſorum loca frequentari dicuntur. nam, prout dixit
Hoſtienſ. ſæpe intactis ab immunda contagione cor-
poribus fugit caſtitas ipſa de moribus, trigeſimaſecũ-
da quæſtio. quinta, nec ſolo. Caſſianus de inſtitutio.
monacorum fertur Sancti Baſilij Ceſarien. ſententia,
Mulierem ignoro, & virgo non ſum [*Sanctimonialium*]
2 quæ † debent ſub perpetua manere clauſura, ſecun-
dum formam decret. de ſtatu reg. capitulo uno, libro
ſexto, & ſingulis annis per ordinarios uiſitari, etiam
ſi ſint exemptæ, quod dic, ut in Clement. eodem titu.
de ſta. reg. attendentes [*Manifeſta*] ſi. de cenſibus. cum
Apoſtolus. §. prohibemus, de ſenten. excomm. ſacro.
de officio ordina. ſi canonici, libro ſexto [*Frequentare*]
ſic nec hoſpitia commatrum, vel Beginarum, de qui-
bus habes. 18. q. 2. peruenit, & c. pernitioſam, Hoſti. &

concor. ſm Pe. 32. diſ. hoſpitiolū [*Arceatur*] i. monēdo
corrigatur, ēt ſi pro cā uiſitationis cōſanguinitatem
3 prætēdat. nā & † cognati poterit noīe culpa tegi. unde
& à cōſanguineis cauendū j. ti. 1. c. 1. Ho. [*Immunis*] per
ſuſpēſionē, uel excōicationem, & tandē per priuatio
nē, inf. c. ut clericorū, §. ſi qs igit, & inf. ti. 1. ſicut, & c. ſe.
nā ſi ſpreta monitione illuc redierit ēt ſemel, dignus
eſt pęna, inf. ti. 1. c. 2, Ho. [*Si laici*] ſup. in his deliquerint,
& eſt ſimilis diſtinctio de uſuris, præterea, de exceſ. p̄-
4 la. clerici, de priui. tuarū [*Ei*] pro i. eſt †. n. excōis ſeque
la excōicatum uitari, 11. q. 3. [*Sicut Apoſtoli*] uel qđ di-
cit, ſubdat, dic per priuationē ſacrorum. Pet. Egi. pla-
5 cet, ꝙ hic reſpiciat actū denunciationis. ¶ 2. gl. † rñdet
per q̄ōnem. ¶ [*In glo. 2. l. 3.*] uide de adul. c. 3. ſup vlt. glo.
6 ¶ [*In † glo. 1. in fi.*] ar. 11. q. 3. non ſunt. 12. q. 1. nolo, Ala.
¶ [*In glo. 2. ibi, uidetur*] ad idem. 22. di. his igit, & 81. di. cle
ricus [*& ibi, Repetita*] & in fi. [*& ibi. l. 1.*] qđ dic, ut inf. de
hær. ſuper eo [*& ibi, unam uicem*] Ho. intelligi frequētiā
ſm cōem uſū loquēdi, ar. ff. de fluminib. l. 1. qñ. ſ. inci
piunt hoīes inde loq, & obloq, ita, ꝙ ad pręlatū fama
a puenit. 86. di. ſi qd, de acc. [a] qualiter. 2. hāc ergo frequē
tiā bonus iudex arbitrabit ſm eū, de offi. dele. de cau-
ſis, uel dic ut ibi in tex. [*& in fi.*] Hiero. ad Demet. im-
portuna uiſitatio infamat. unde & ſi nil mali fit ope-
ris, maximum tñ malū eſt fruſtra parere maledictis.

ANNOTATIONES.

a ¶ Accuſa. Vide de uer. ſolitus eſt in l. Mela. §. 1. ff. de alim. & cib. leg. per Bar. de uer. conſueuit, in c. cum de beneficio, de præben. lib. 6. & uide Ioan. And. in c. fi. de conſue. in tertio membro ſummæ, & doct. maximè do. Bart. de Salic. in repetitione. l. de quibus, in 6. & 7. q. ff. de legi.

SVMMARVM.

1 *Tria continet hæc decretalis & quæ.*
Epiſcopi poſſunt ſtatuere certum numerum miniſtrorum.
In commune quòd bona ueniunt, & quando, num. 2. & 10.
Simul comedant & dormiant, ibid.
2 *Veſtrum pro uobis ſubiectum.*
Epiſcopalis auctoritas ad quæ munita.
Propter abuſum priuilegium, & appellatio excluditur.
3 *Eccleſiam collegiatam, uel conuentualem facere poſſunt epiſcopi de Parochiali.*
4 *Licitum ſi eſt, non infertur eſſe neceſſarium.*
Pœna nulla grauior excommunicatione in eccleſia.
A correctione non appellatur.
Epiſcopi ſunt presbyteri.
Reconciliatio non competit minori, quàm presbytero.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 7.*
Fructuum appellatione continetur, quod ſupereſt deductis ſumptibus iuſtis.
8 *Additio gloſſarum.*
Expendens pluſquam lucretur, pauper habetur.
Reditum non totum conſumendum, ut aliquid ſuperſit annuatim.
Sic & à Prælato fieri expedit, niſi in caſu.
In pauperes reditus effundendi.
9 *Vltra facultates eccleſiæ ſi numerus miniſtrorum augeatur, opponere ſe poteſt etiam unus de eccleſia ſolus, & quo caſu.*
10 *Clericorum communiter uiuentium priuilegium quod.*
Communio materiam diſcordiæ creare ſolet.
Regulares nō includūtur hoc capitulo, quia hi tenētur ſimul uiuere

CAPVT IX.

1 QVoniam. Dicebat † Ho. tria cōtinet,
ſtatutū, p̄mium, & pœnā.
Statutū cōtinet tria, ꝙ epī poſſint ſtatuere
certū numerū miniſtrorū. ſecūdò ꝙ bona
ueniāt in cōi. tertiò, ꝙ ſimul comedāt, & dormiāt. Pę
na triplex, officij, beneficij, & grauior. primū conſiſtit
circa duo, abſolutionem, & pnīam. Vltimò excipit fa
cti auctoritatē. ſecunda prin. ibi, Si qui uerò. tertia ibi,
2 indulgemus [*Veſtrarum*] i. uobis † ſubiectarū [*Valeatis*]
epīs loquit. & ſic patet in regiſtro ſm In. & patet ēt in
antiqua ex textu, nō ex ſuperſcri. ubi dicebat Greg. ꝙ
munire uolebat epālem auctoritatē ad reſecanda no
ciua, & utilia in ſerēda. & fuit iſte Greg. VIII. q ſecutus
fuit Alex. III. & præceſſit Inn. III. [*Veniant*] ſi conſuetu
do nō ſit ꝯria, nec aliud obſiſtat. ſed & ꝯ conſuetudinē
ex cā hoc fieri pōt, puta pp turpem uitā, quā inducit
diuiſio arg. inf. de reli. do. inter quatuor, & inf. ne cle.
uel mo. relatū & expreſſius. 32. diſ. quicunq;. nā & pp
abuſum priuilegiū excluditur, ar. de priui. parentib. &
3 c. ſe. C. ubi ſena. l. 1. & appellatio, ut inf. ſequit [*In † commune*] no. per hæc Abbas, ꝙ epī de eccleſia parochiali
pñt facere collegiatā, uel cōuentualē, dū tñ ſufficiant
facultates; & ſic dicit fuiſſe terminatū per magiſtrum
ſuū, & ſeruatum in diœce. Claremon. & de hoc, inf. de
iure pa. nobis [*Contradictores*] ſ. quia nolunt, ut ueniant
bona in cōi: uolunt per ſe uiuere, nec uolūt cum aliis
comedere, vel dormire ſub eodem tecto, Pe. [*Licitum*]
4 ergo † nō neceſſarium [*Beneficij*] quaſi per ꝯñtiam ſm
Ho. [*Grauiori*] puta excōis, quia nulla grauior in eccle-
ſia. 24. q. 3. corripiantur, Hoſt. [*Opus fuerit*] quia moniti
non obediunt. ſ. c. prox. Hoſ. [*Non obſtante*] quia à cor-
rectione non appellatur. ſ. de of. or. licet [*Simul uiuunt*]
talis erat diaconus ille, inf. qui cleri. uel uo. c. 1. & ideo
epſ illum potuit abſoluere, Vin. Phi. tu dic, ut ibi [*Alienus*] per can. 17. q. 4. Siquis ſuadēte [*Reconciliandi*] cum
5 uos epī ſitis † preſbyteri, de exceſ. præl. ex literis. h oc. n.
officium minori, q̄ preſbytero non competit. 24. q. 3.
notandum; de hoc ſup. de elect. dudum. 2. uer. tādem,
ſm Hoſ. [*Expectet*] ſequebatur in an. quod de mulieri-
bus, & his, qui ſenectute, uel infirmitate grauātur, uo
lumus obſeruari. & facit ad id, qđ dicam ſuper gl. pe.
6 ¶ Prima glo. not. triplicis † expenſæ rationem haben-
dam, & de reſiduo numerum taxādū; alleg. 5. concor.
¶ 2. gl. alle. tres can pro, & duos ꝯ, quos dupliciter ſol-
uit. ¶ 3. gl. rñdet p q̄ōnem, de quib. clericis hoc intel-
7 ligatur. ¶ [*In † glo. 1. ibi. l. 1.*] quæ ſic iacet. hoc fructuum
noīe cōtinetur, ꝙ iuſtis ſumptibus deductis ſupereſt.
8 ¶ [*In 1. glo. † ibi, expenſarum*] ff. de coll. bonorum, cū eman
cipati. §. 1. dr̄ enim uulgariter & metricè. pluſq̄ lucre-
tur, expendens, pauper hr̄, ſm Hoſ. qui conſuluit hic
Prælato, ꝙ tale moderamen habeat, ut non totū red-
ditum eccleſiæ in alimēta decernat: ſed ſtudeat, ut ali-
quid de redditibus ſuperſit annuatim more boni tu-
toris. ff. ubi pu. edu. de. l. 3. 1. reſpon. niſi cum pauperes
egent, tunc effundat. 16. q. 1. c. fi. 12. q. 2. aurum, de hoc.
9 de pign. c. 1. [*& in fi.*] & hoc † caſu vnus ſolus de eccle-
ſia ſe poteſt opponere, ut dicam infra de conc. præ. ex
parte, ſuper ult. glo. dicit Abb. ꝙ G. Na. tenebat ꝯrium
eius, quod dicit G. hanc exceptionem cōpetere ꝯ im-
petrantem. & hoc ideo, quia duo mandantur, ut reci-
piant, & ut prouideant: & ſi non pñt ſm, tenentur ad
primum, pro eo, ſup. de reſt. ſpo. c. fi. & facit, quod no.
de reſcri. conſtitutus. Boa. inf. de præb. dilecto, fatetur
hanc gl. ueram in ea parte, qua loquitur de eccle. quæ
non habet præbendas diſtinctas, uel ipſarum nume-
rū. In eccleſia uerò, quæ habet numerum, dicit. g. fal-
ſam: quia ibi dicit exceptionem non habere locū. nil
allegat; tene quod dixi, de præſumpt. c. fi. ſuper 1. gloſ.
¶ [*In glo. 2. ibi, tolerat*] adde, quod not. 4. diſt. §. leges [*& ibi, de iure*] non tanquam clericis, ſed tanquam paupe-
ribus, ſm Tan. Vinc. & Goff. & not. 1. q. 2. ſacerdos [*& ibi, Anglorum*] & fuit locale ſm prædictos [*& in fi.*] Di-
10 cebat Hoſt. utrum † clerici diuiſim, uel in cōi uiuant,
arbitrio epiſcopi relinquendum, quod probat per li-
teram, ſup. ualeatis, & inf. licitū ſit. ex quorum uerbo
rum mēte dicit hic apparere, & non quicquid iudicis
uoluntati & c. ff. de iud. nō quicqd. remittit aūt in hoc
ad ſum.

ad ſum. eo. ti. §. 1. ubi de hoc plenè diſtinguit. ¶ [*In gl. ex hoc. ibi, monaci*] ibi not. Goff. & Io. 16. q. 1. decimas à po-
pulo, & 17. q. 3. nullus, Inno. & Hoſt. hic, ꝙ hoc eſt pri
uilegium clericorum communiter uiuentiū. Ratio,
quia communio materiam diſcordiæ creare ſolet. ff.
de leg. 2. cū pater. §. dulciſſimis. & bene facit, infra de
ſen. excom. ex tenore, in fi. probatur hoc: quia decre.
dirigitur epiſcopis, ut dixi in textu, & quia hoc, ꝙ ui-
uant ſimul, ponitur in uoluntate epiſcoporum, ut ſu
pra dixi. ergo regularibus nō loquitur: quia illi tenē-
tur ſimul uiuere, ſm Hoſ. 12. q. 1. non dicatis, & ſupra
glo. proxi. & facit litera an. quam poſui in fi. c. quæ ſa-
tis oſtendit, ꝙ de Prælatis regularium hic non loqui-
tur [*& ibi, non habent*] ſm T. & hoc tenet Pet. & Abb.

SVMMAARIVM.

1 *Iudices eccleſiaſtici gratis iudicare debent, nec exigere poſſunt decimam, uel aliam partem litis, etiam ſi hoc habeat conſuetudo, uide num. 3. & 4. de his quæ poſſint habere, & qui, & num. 7. 8. 9. & 10.*
Diuiſio capituli.
2 *Bona quæ poſſint fieri mala, quæ non, & quæ ſint indifferentia.*
Mala quoque quæ ſint huiuſmodi.
4 *Contra iudicem repetitio in triplum danda & quo caſu.*
Expenſas habere uictus cui iudicum liceat, & nu. 7. 8. 9. & 10.
5 *Pro abſolutioae faeienda nihil eſt exigendum.*
Iudici quod quis dedit pretium, ut iuſtè iudicet, an repetere poſſit.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 7.*
8 *Additio gloſſarum, & num. ſequentibus.*
Vexationem redimere non eſt malum, nec ſpecies mali.
Sportulæ quibus dentur, & qua de cauſa, et à quibus, & num. 9. et 10. quid ſint, num. 9.
9 *Siliqua quid.*
10 *Aſſeſſori an & quid detur à litigantibus. §. in glo. aſſeſſor.*
Iudex ordinarius ignorare canones non debet, non tamen leges tenetur ſcire, ibid.
Cauſæ eccleſiaſticæ ſecundum canones regulariter terminari poſſunt, ad finem.

CAPVT X.

1 CVm ab omni. Caſus. Eccleſia-
ſtici † iudices gra
tis iudicare debent, nec exigere pñt deci-
mam, uel aliā partem litis, ēt ſi hoc habeat
conſuetudo. Et dicebat Hoſt. ꝙ decr. facit tria. primò
reprehendit iudicū auaritiā. ſecundò ponit reprehen
ſionis cauſam. tertiò cōcludit iuſtitiā. ſecunda ibi, nō
2 attendētes. tertia ibi, ideoq; [*Specie*] dixit † hic Abb. ꝙ
q̄dam de ſe bona ſunt, quæ nulla intentione pñt fieri
mala, ut Deū diligere, & ſi. Quædā ecōtrario ſunt ma
la ſm ſe, quę nulla intentione pñt fieri bona, ut forni
cari, & ſi. Quædam ſunt de gñe bonorū, ut dare elee-
moſinā, & ſi. quæ ex circunſtantia pñt fieri mala, ut ſi
fiant ad pompā. Quædam ſunt indr̄ia, ut leuare feſtu
cā de terra, qđ pōt eſſe bonū, vt mihi, vel alteri proſit.
& malū, vt ex ipſa alteri noceā. de his loquit, uer. quic
qd agāt homines & c. hoc ergo intēdit, ꝙ non ſolū ab
eo, qđ eſt malū ſm ſe, ſed ēt ab eo, qđ ē malū occaſio
nabiliter, uel mali ſpēs, eſt abſtinendū [*Præcipiat*] i. ad
Theſſ. ul. & inf. de ſi. audiuimus [*Delegatione*] multomi
3 nus † hoc facere poteſtis, cum procedetis ex ordinaria
ptāte, Ho. [*Decima*] puta duos ſo. pro libra [*Expenſas*] de
iſtis dic, ut inf. de reſcr. ſtatutū. §. inſuper, & §. ſe. li. 6. Et
id quò ad delegatos. Dixit hic Inn. ꝙ ordinarij ſuis ex
pēſis cās agere debēt: nō ſic in uiſitatione. remittit de
4 cēſi. Ro. li. 6. [*Pignoribus*] in triplū † dāda eſt repetitio ꝯ
a iudicē. C. de pę. iu. q ma. iu. aut. ſed nouo [a], La. [*Ex ipſis*]
beneficiis, quaſi nō erroris, vel aliàs illicitè acquiſitis,
Ho. [*Honeſtè*] i. hoc facit ad ti. Pe. & Ho. [*Huiuſmodi*] oīb.
ſ. quæ dicta ſunt in prin. c. ſ. de reſcri. olim [*Abſtinentes*]
ne alienum iurgium uobis ſit pudor, dū idem eſt co-
gnitor, & mercator. C. ad l. Iul. re. l. oēs. Vin. [*Gratis*] er
go nihil exigatis ultra, q̄ interſit: quia hoc non decet,
inf. de pœ. ſuam. nec occurrit qua ratione id licitè fa-
cere poſſint. pp laborem enim non, cū Papæ ſit obe-
diendum. ſ. de reſcrip. ſi qñ: pp iudiciū non: quia non
debet eſſe uenale, ut ſequitur: ſed nec pp uictualia: cū
ad hoc ſint uobis cōſtituta ſtipendia, ut præmiſit ſm
Hoſt. qui uoluit dicere de mente huius decret. eſſe, ꝙ
delegatus ſufficienter beneficiatus parcens burſæ be
neficij, uiuens de burſa litigantium, peccat, & inhone
ſtè uiuit, cum ſtipēdia beneficij ſint de publico patri-
monio Ieſu Chriſti. infra de pręb. cum ſm. cōtentus
ſit ergo de his, quæ præſtātur à dño, ſicut & iudex his,
quæ præſtantur à fiſco. in auct. iuſiuran. quod præſta.
ab his, colla. 2. compenſet ergo, quæ domi expēderet,
in auct. de mand. prin. §. illud, coll. 3. ut iudi. ſine quo-
quo ſuffra. § nulli, collat. 9. & 10. q. 3. cauendum. vltra
illud tamen petere poteſt, quātum intereſt. ff. de incē.
rui. nau. l. 1. §. ex incendio. ſ. de procu. cum pro cauſa.
ſed dic, ut de reſcri. ſtatutum. §. inſuper, & §, ſeq. ut ibi
not. in prin. de pœnis ꝯfacientium uide, quod ſatis di-
cam infra de ſi. & ſi quæſtiones, ſuper uerſi. recipiētis
5 [*Iuſtum*] unde pro † abſolutione facienda nihil eſt exi-
gendum, infra de ſim. ad aures, Hoſt. [*Vendere*] 11. q. 3.
nō licet. an uerò, qui dedit iudici pretium, ut iuſtè iu-
dicet, illud repetere poſſet, no. e. q. qui rectè, & 14. q. 5.
non ſanè [*Venales*] an uendendo iuſtam ſententiā cō-
mittatur ſi. no. infra q. 3. uendentes. ¶ Prima gl. caſum
6 † excipit, quem determinat, & ſignat ꝯrium. ¶ Secūda
glo. rñdet per quæſtionem, an ſm l. & c. ſoluit, ꝙ non,
allegat ꝯrium, & ſoluit. ¶ Tertia gl. reſpon. per q̄ō. an
debeantur expenſæ iudici. & diſtinguit inter dele. Pa-
7 pæ, & ordinarium, uel delegatum ordinarij. ¶ [*In † glo. 2. ibi, conſulta*] magiſter cenſus pro publicatione teſtī,
quod nō excedit. 100. aureos, nil mercedis cōſequi de
bet [*& ibi, decima quantitatis*] libello comprehēſæ, quā
ſoluit actor uictus iniuſtè mouens litem [*& ibi, Plebiſcito*] ſequitur, cauetur, ne quis præſidium, munus, do
numue caperet, niſi eſculentum, vel poculentum, qđ
in tres dies proximos conſumatur. ¶ [*In gl. gratis, in fi.*]
ita, ꝙ ſi condemnatus fuerit ad expenſas, uel fructus,
non repetet illas, ut ibi. ¶ [*In glo. ult. ibi. l. uenales*] cano. in
8 §. proxi. alleg. ¶ [*In † glo. 1. ibi. in fi.*] Dicit Hoſt. ꝙ redime
re uexationem non eſt malum, nec ſpecies mali. 23.
q. 4. qui peccat. canon ille ad hoc inducitur ad contra
rium, quia dans repetit. pro ſolutione uide, quod ibi
not. 11. q. 2. qui rectè. ¶ [*In glo. 2. ibi, ordinarius*] ciuilis fo-
ri, quia in eccleſiaſtico ſportulæ non debentur; ſuper
quo uide, quod ſcripſi de plus peti. c. uno, ſuper gloſ.
antepen. [*& ibi, ſportulas*] an has habeat arbiter, uide
in Spec. de arbit. §. ſi. uerſic. ſed nunquid arbiter. & dic
b ſportulas [b] dandas executoribus pro remuneratione
ſui laboris, in auct. de litigio. §. ad excludendas, coll. 8.
officialibus enim utraque pars reſpondebit pro labo
re, argum. 14. q. 5. non ſanè. à clericis uerò recipiuntur
quatuor tantum ſiliquæ nomine ſportularum, & ni-
hil dant epiſcopi, qui cōtrauenerit, cingulum perdit,
in aucten. de ſancti epiſc. §. ſportularum, colla 9. C. de
9 de epiſc. & cleri aucten. ſed hodie, & eſt ſiliqua † quar-
ta pars unciæ. hoc eſt. 20. pars aſſis. 1. libræ auri, ſecun-
dum quoſdam. alii dicunt, ꝙ eſt 20. pars ſolidi. Iac. Bal.
& Io. ut not. Acc. in præal. auct. ſed hodie. dicunt hanc
fuiſſe monetam ſic uocatam, qua prouinciales utun
tur. alij dicūt, ꝙ eſt quarta pars denarij, propriè autem
ſportulæ erāt ipſa vaſa muneratoria, ideſt ubi ipſa mu
nera per officiales ponebantur, quæ dabātur pro eis,
uel pro iudicibus. Sicut ergo dicuntur ſportulæ Sa-
turnales munera, quæ dabantur pro fabulis Saturna.

37.diſt.legant,ſic iudiciales, quæ dantur pro iudiciali
lite[*& in fi.*] & 3.q.7.§.tria,uer.arcentur etiam,ubi de
10 hoc,& plenius.ff.de pact.l.ſumptum,quod. ¶*In† glo.*
delegati,ibi,eximia] in eſculentis,& poculentis tantum,
quod dic,ut infra de reſcrip.ſtatutum.§.inſuper,lib.6.
[*& ibi,dat deleg.*] malitioſè,ſm Vin.[*& ibi, contrafaciant*]
Dixit Goffr.de conſue. tam Prælati,q̃ priuati profici-
ſcentes pro cauſis delegatis petunt oẽs expenſas.plus
uſ placere.G.in Spec.de ſalariis.§.1,uerſi.ſi uerò ordi-
narius,& ſe.ꝙ conſue.poſſit deberi quota, ibi uideas.
¶*In glo.gratis,ibi, omnes expenſas*] ueniendo,ſtando,& re
deundo,infra de reſcrip.ſtatutum,in fi.lib.6. ¶*In gl.aſ-*
ſeſſor,ibi,non licet] hic adde,quod ibi not.[*& in fi.*] quod
dic,ut infra de reſcrip.ſtatutum.§.aſſeſſorẽ,li.6.de or-
dinario aliquid tractatur in Spe,de aſſeſſo.§.ſalarium,
uer.1.Io.de mo.muni.in ſua diſputatione hoc tenuit,
quod ordinarius in cauſa matrimoniali non poterit
cogere partem inuitam ad deponendum ſalarium aſ
ſeſſoris;allegat hoc c.& ſupra de off.ord inter cætera,
& quod dixi poſt Inno.ſuper uerſic.expenſas.ᵇItem,ꝙ
ordinarius non debet ignorare canones, maximè in
cauſis matrimonialibus,de conſan.& affi.c.1. Item cũ
hoc non ſit iure expreſſum; ergo non licet ei. 10.q.3.
quia cognouimus.& ad hoc ſunt ſibi reditus deputa-
ti,ut hic.ſi ergo indiget,ſalarium ſoluat.Si dicas,mul-
ti caſus occurrunt, quibus iudicare debet ſm leges,
quas tamen ſcire non tenetur.de primo habes,de no.
ope.nun.c.1. ubi concor. in & ſuper 1.gl.ſm patet,ne
cleri,uel mona. ſuper ſpec. reſpondetur, ꝙ illud rarũ.
nam regulariter ſm canones terminari poſſunt eccle
ſiaſticæ cauſæ,de priuil.ſuper ſpe.& debent,de conſti.
c.1.de of.or.c.1.Et ſi ille caſus occurrat,de ſuo ſoluat,vt
c prædixi.¶*In glo.ult.ibi, ueniales*] hic addeᶜ,quod ibi no.

ANNOTATIONES.

a ¶Nouo.Et confiſcantur bona etiam excluſis filijs,& æquiparatur criminí læſæ maieſtatis,ut ibi not.dic gl.& ibi uide per Bal.& an iſta pignora poſſint repeti,& qua actione,uide glo.& ibi Bar.in l.2.ff.& C.de con.ob iur.cauſam.

b ¶Sportulas. An habeat à partibus ſalarium,uide plenius in Spe.de ſala.§.1.ad fi.& ſcias, quòd etiam in foro ciuili in cauſis ſummarijs non præſtantur ſportulæ,ut not.glo.in l.ſacris,C.de ſpor.lib.2.nec in cauſis miſerabilium perſonarum,uide Bald.in auctẽ.generaliter, allegat in glo.

c ¶Adde,an autem iudex teneatur de imperitia aſſeſſoris,vide Bar.in l.hoc edicto.ff.quod quiſque iur.& an aſſeſſor teneatur de iniuſtitia poteſtatis,uide de appell.c.quoniam,per Bald.ibi uide Bar.Bal.& ibi per d.Bar.de Sali.

SVMMARVM.

1 *Religioſi diuerſi habitus miſſi ad prædicandum denuo conuerſis ſe poſſunt in unum ſuperiorem habitum, propoſitumque confirmare, uide num.4.*
Obſeruantia hic refertur ad uiuendi modum.
2 *De ſcandalo uitando, remiſſ.*
Habitum monacalem ſuperiorem non portans abſque cauſa, licet ex parte inferiori eum deferat, apoſtata, & excommunicatus eſt.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.4.*
Habitus uarij quo caſu non deferendi.

CAPVT XI.

1 DEus qui. C.Religioſi †diuerſi habitꝰ
miſſi ad ꝑdicãdũ de nouo
conuerſi ſe pñt in unũ ſuperiorẽ habitum
& propoſitũ confirmare. pars de diuor.&
de pe.& remiſſ.Deus q.[*Obſeruantia*] in mõ uiuendi,ut
q̃a vnus carnes comedit,alter nõ:vnus lingua loquit,
alter ſignis,Pe.[*Vnum Euangelium*]& unũ Deũ[*Scandalũ*]
2 no.pro†ſcãdalo uitãdo,qđ dic,ut j.de no.op.nun.c.2.
[*Propoſitum*] in mõ uiuendi,Pe.[*Conformetis*]cõcor.inf.
de Iudæis,q̃ ſit. & uide qđ ibi dicã ſuꝑ uerſ.ↄcedimus,
& qđ inf.dicã.& no.ꝙ ſine cã ſuperiorẽ habitũ mona
calẽ nõ portãs,licet ex parte inferiori illũ deferat,apo
ſtata & excõicatus eſt,ꝑ decr.2.ne cle.vel mo.li.6.Si.n.
hoc licet ex cã,ſine cã nõ licet.ad idẽ cle.eo.tit. qm̃,in
prin.& circa mediũ.ubi de hoc in glo.hæc lr̃a.& uide
3 qõnem in r̃a,certũ eſt,de reg.iur.li.6.¶1.gl.arguit†&
4 illud determinat.ult,arguit pro Hug.¶*In† glo.1.ibi, de*
ſubſtantia] idem In.& Ab.Ho.remittit ad not.inf.de re-
gul.ex parte,de uoto.c.1. [*& ibi,in noua*] ubi de hoc[*&*
ibi,ſuperiori]hoc intẽdit.crãt ibi religioſi nigri habitus,
albi,& griſi.Itẽ variãtes ĩ forma.alii cappas clauſas,alij
apertas,alij flocũ,uel cucullã ferentes;alii rõdellũ,alii
ſcapulare.cõcordabũt ergo in unũ colorẽ, & formã.
Et credo,ꝙ hodie hoc facere poſſent,ſi uiderẽt expe-
dire.ſed de facto nõ ſeruãt,q̃a nõ uidẽt ex hoc ſcãda-
lũ[*& in fi.*]de hoc,inf.de præb.ꝑterea,arg.ↄ̃,inf.de reg.
ſuꝑ eo,ubi ↄ̃riũ tenet Ho.& de reli.do. inter quatuor,
& eſt ſpãle ꝑꝑ curã animarũ.& ſic intelligiſ de ſta.reg.
qđ Dei.ubi ẽt hoc no.Ho.& decr.hoc nõ facit,q̃ loq̃-
tur in regularibus tm̃.ad c.quorundã,rñde,vt ibi not.
in 1.gl.idẽ dico de c.2.l.8.diſt.ſ.quod ẽt ſoluiſ in glo.1.

SVMMARIVM.

1 *Ludibria, uel ludi theatrales in eccleſiis, uel per clericos fieri non debent, & nu.2.& 3.*
Diuiſio capituli.
2 *Mimi, & Hiſtiones nullo tempore etiam poſt pœnitentiam promouendi ſine diſpenſatione Papæ, & qui.*
A promotione ad clericatum infamia, & uilitas perſonarum prohibet.
3 *Eccleſiæ ſunt domus orationis.*
Theatrales ludi qui.
Theatrum quid, & quid in eo contingat.
Laruæ quid.
Diaconi prius, quàm presbyteris ludis uacare conſueuerunt, & quibus diebus.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT XII.

1 CVm decorem. Caſus.Pretextu
†conſuetudinis
ludibria,uel theatrales ludi in eccleſiis,vel
per clericos fieri non debẽt.& pars.ſ.de fi.
presb. & inf.tit.2.alleg.3.[*Cum decorem*] & duo facit.pri
mo ponit factum reprehẽſibile,ſecundò ibi, Fraterni
tati,illud præcipit emandari.Dicebat Hoſti.tria facit,
reprehendit ludum quò ad locum:quò ad perſonam
2 mandat,ꝙ illud corrigatur [*Ludi*] mimi† & hiſtriones
nullo tempore etiam poſt pœnitentiam ſunt promo
uendi,niſi per diſpenſationem Papæ,li.d.c.1.& c.præ-
terea.4.q.1.c.1. ſunt etiam infames,de conſ.diſt.2. pro
a dilectioneᵃ.ff.de his,qui not.infa.l.2.§.ait prætor.ff.de
poſtu.l.2.& intelligitur de his,qui publicè coram po-
pulis faciunt geſticulationes ſui corporis, ut ex prædi
ctis ll.apparet.Si enim in occulto etiã coram pluribus
aliquis ſaltaret,uel chorizaret,non prohibetur à pro-
motione poſt pęnitentiam.Idem uidetur,ſi ſemel tã-
tum,uel pluries feciſſet hoc coram populo, dummo
do non aſſueuiſſet,nec eſſet infamia.infamia enim,&
uilitas perſonarum eſt cauſa,quare prohibentur pro
moueri.nam ſine peccato hæc fieri poſſunt:quia Da-
uid & plures boni ſaltauerunt ſine peccato. qui enim
hoc faceret ad conſolationem alicuius infirmi,vel ex
alia iuſta cã,nõ peccaret: ſed aſſueſcere in his non põt
eſſe ſine infamia & not.vilitatis,& maximè in his,qui
quærunt inde lucrum.illud aũt certũ eſt,ꝙ ſi quis hẽt
beneficiũ,vel officium hiſtrionis,in aliqua curia,pro-
moueri

moueri nõ põt.& ſic intelligiſ.li.di.c.1. & c.præterea,
ſm Inn.ad idẽ.j.eo.clerici,ſin prin.in aũt. de ſcĩſ.epiſ.§.
interdicimus aũt ſanctiſsimis,Hoſt.& facit.j.eo.c.vno,
3 lib.6 [*In eccleſiis*]qđ non decet,cũ†eccleſiæ ſint domus
orõnis.j.de immun.ecc.cũ eccleſia,& c.1.cuius zelus
nos comedere dẽt,de cuſto.eucha.c.2.Ho.[*Theatrales*]
ſic dicti, quia fiunt in theatro.& eſt theatrũ locus,ubi
hoĩes conueniunt ad ludũ theorandũ, ſiue ſpeculan-
dũ, ſm Inn.& Ho.[*Ludibriorum*] quaſi irriſoriũ ludorũ
& uiliũ, & inhoneſtorũ quo ad clerũ[*Spec.*]iuxta illud
Ouidii,Spectatũ ueniũt, ueniũt ſpectenſ & ipſæ.Et il-
le locus caſti dãna pudoris hẽt[*Laruarum*]larue ſunt de
formitates hoĩum per appoſitionẽ pelliũ, uel colorũ
Inno.[*Diaconi presbyteri*]vr̃ ordo præpoſterus.tamẽ ue-
ritas hẽt, ꝙ diaconi in die beati Stefani, q̃a Diaconus
fuit.presbyteri ſequenti die ſancti Io.conſueuerũt hoc
facere[*Honeſtus*]in hoc facit ad ti.ſPe.[*uel*] ꝓ imò,& ſic
poniſ correctiuè.ſic.j. de rebus ecc.non alie.c.fi.alibi
poniſ diſiunctiuè,de reſcriptis,inter cæteras,Hoſtien.
4 ¶Prima† glo.diſtinguit inter ludos laſciuiæ,& cõpun
ctionis.¶*In glo.1.ibi, prohibentur*] idẽ Inno.& Hoſti.[*&*
ibi, filios ſuos]Hiere.31.& Mat. 2.ubi & Lucæ.2. habenſ
ẽt quæ præcedunt.¶*In gl.2.in fi.*]unde dicebatur in an.
feſtiuitatibus,q̃ continue natale Chriſti ſequunſ.uide
qđ no.in cle.de cele.miſ.c.1.in gl.in quibus,& qđ dicã
de ſta.mona.cum ad monaſteriũ,ſup. uer.obſeruãda.

ANNOTATIONES.

a ¶Dilectione. Et poſſunt exhæredari,ut ibi no.& in aucten.non licet,C. de li.præte.& unde iſti habuerint ortum, uide in Valerio lib.2.c.1.circa medium, uerſi.utrum,& uide de iſtis,in c.donare,86.diſtinct.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
De moribus magis, quam de genere curandum.
Continentia & caſtitas ſynonyma ſunt.
Sumitur & propriè & generaliter.
2 *Præſertim, pro maxime.*
Diffidentiæ filij, de quorum ſalute diffiditur.
In clericis puritas cordis, & mundities corporis exigitur.
Fornicarius clericus, quamuis occultus, ſuſpenſus eſt quò ad ſe, & ad deum.
3 *Pœna grauior, & leuior pro qualitate perſonæ.*
Fornicatorum pœna quæ.
Pœna duplici quis punitur aliquando, & quo caſu hic.
4 *Pretio comparantur & preces, & carnalitas.*
Pecunia non ſunt delinquentes coercendi, niſi in caſibus & quibus
Ex auaritiæ cauſa fieri præſumitur, ſi pecuniaria infligatur pœna, & quando.
Adulterium magis in coniugato, quàm in clerico puniendum, in fi.
5 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XIII.

1 VT clericorum. C.Prima† pars
indicit clericis
caſtitatem: ſecunda pœnã imponit. tertia
aggrauat. quarta punit ꝑlatos negligentes
& corruptibiles.quinta punit Græcos incõtinẽtes.Ho
ſti.ſecunda ibi,ne uerò. tertia ibi, ſi q̃s igiſ. quarta ibi,
ꝑlati.quinta ibi,q̃ aũt[*Mores*]de his magis,q̃ de genere
curandũ eſt.j.de præb.c.pe.[*Actus*]exteriores,Pe.[*Con-*
tinenter,& caſte] ꝙ in hac mã hęc ſint ſynonyma,patet
ſ.de æta.& quali.à multis, & j. de cõuer.coniu.c.1.idẽ
ꝓbant eo.ti.cũ ſis,cũ duobus.c.ſequentibus, & de cle.
con.c.2.cũ duobus ſequẽtibus.& cũ decr. cũ olim.ſed
ſ.de ſum.tri.firmiter,in fi.continẽtia ſumiſ ꝓ caſtitate
q̃ corruptionẽ carnis non ſequiſ.q̃ndoq; latius dr̃ cõ
tinentia habitus inuictus ab oĩ delectatione,non ſolũ
ſm tactum, quod facit caſtitas ſtricte ſumpta, ſed etiã
ſm guſtum,uiſum,auditum, & olfatum. ſm hoc.vide
Hier.in tractatu fidei.E.& ↄ̃ Ioui.D.[*Vniuerſi*]ẽt inferio
2 ris ordinis, infra titu.1.ſi autẽ[*Præſertim*]pro†maxime.
q̃a hi præcipue aſtringunſ,infra ti.1.c.2.& 3.Hoſt.[*Dif*
fidentiæ].i.de quorũ ſalute diffiditur[*Puro corde*] Seneca
epi.li. ad Lucillum. Proiice quæcunq; cor tuum dila-
niant: quæ aliter extrahi nequirent, cor ipſum cũ illis
euellendum erat[*Mundo corpore*]fornicarius enim,quã
tuncunq; occultus, ſuſpenſus eſt quo ad ſe, & quo ad
deũ, infra ti.1.c.2. & 3.Hoſti.[*Incentiuum*]i.appetitum,
3 Pe.[*Magis*]quod conſideratur†ex quantitate,& altitu-
dine dignitatis.40.di.homo,Pe.& Ab.[*Minus*]infra de
homi.ſicut dignum.32.q.7.adulterii [*Sanctiones*] ſm ri-
gorem pœna fornicatorum eſt depoſitio, ut 81. diſti.
presbyter. ſecundum temperãtiam fragilitatis noſtri,
temporis 33.di.fraternitatis minus punitur. 82.di.preſ
byter,Gof[*Suſpenſus*]ab homine 11.q.3. ſi quis epiſco-
pus,uel à iure,ut quia notorius Hoſtiẽ.[*Duplici*].ſ.pro
fornicatione,& pro contemptu ſuſpenſionis,Goſt.li-
cet altera ſufficeret,infra ti.1. ſicut.Hoſt.[*Maxime*]q.d.
4 idem,ſi per †preces,uel carnalitatem aliqua corrum-
patur,infra de præben.graue,Hoſti.[*Pecuniæ*]quam im
burſat,& ideò puniendus.& ſic patet, ꝙ delinquentes
non ſunt in pecunia puniendi,de offi.or.irrefragabili,
de pœnis,licet,in auct.ut iudi.ſine quoquo ſuf.§.cogi
tatio,de man.prin.§.oportet, ut nulli.iudi.§.quoniã,
uerò, colla.9. ſed in talibus reprehenditur pecunia ex
auaritiæ fonte leuata, quod ſemper præſumitur,ſi im-
burſetur:ſecus,ſi ex cauſa correctionis & fonte chari-
tatis hoc fiat,quod ꝓſumã,ubi iudex non imburſat
ſed pauperibus errogat & ſic intelligas de offi.or.dile-
ctus.cũ ſi.ut imponatur pœna,quæ magis timetur, ut
lit.nõ cont.quoniam ad hoc 23.q.5.prodeſt,ſm Hoſt.
[*Pari*] ſuſpenſionis ab officio,& depoſitionis cõtuma
cia exigente, Hoſt.[*Cum legitimo*] idẽ & concor. de pœ.
& re.quæſitum,& c.oĩs.§.ſacerdos, ſm Hoſt.& arguit
per hoc Ab. coniugatũ grauius puniendũ, ſi alterius
5 torum uiolet,q̃ clericum adulterantem.¶*In†1.glo.ibi,*
colla.6.]hanc & ſeq.uide in præ.c.clerici,ſuper.1.& ulti.
glo. ¶*In glo.ecce quanta.*] dixit hic Abba. hoc uerum in
ſuſpenſo ab homine: ſecus in ſuſpenſo à iure,contra-
rium dixi in textu,ſecundum Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Clericus crapuloſus, uel ebrioſus monitus non deſiſtens, ab officio, uel beneficio ſuſpenditur, & nu.3.ubi diſtinctius.*
Luxuria, auaritia, gula clericus interdicitur.
Ebrietas quando ſit peccatum mortale, & nu.5.
Fomes eſt omnium uitiorum, no.2.
Vinum merum bibere quando non liceat.
2 *Ex epulis, uino, luxuria, uoluptate quæ gignantur, & nu.4.*
3 *Monitio ubi requiritur, hic caſus.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
4 *Temperantiæ, & abſtinentiæ utilitas quæ.*
5 *Ab officio ſuſpenſus an à beneficio ſuſpenſus intelligatur, & quãdo.*

CAPVT XIIII.

1 A Crapula. Caſus.Clericus†crapulo-
ſus,uel ebrioſus monitus
non deſiſtens,ab officio,uel beneficio,ſu-
ſpenditur.Vt dicebat Hoſtien.ſupra conci
lium reprehendit clericorum luxuriam,& auaritiam,
nunc reprehendit gulam.& tria facit ſm eum. primò
prohibet ebrietatem,& crapulam. ſecundo abuſum
ſe obligantium ad potum.tertiò pœnam ſtatuit.ſecũ
da ibi,unde.tertia ibi,ſi quis[*Ebrietate*] uina bibas par-
ce.monet enim hoc Loth, patriarcha, Hoſtien.[*Sibi*
temperent]ponendo ibi de aqua.& argu.ꝙ qui bibit ui-
num ſine aqua non ex cauſa & iuſta, peccat, cum fa-
ciat contra hoc concil.14.q.1.quod pręcipitur.nam &
in cali-

in calice ponēda eſt aqua, de con. di. 2. c. 1. tamen ſi tē-
peret ſe uino, ut ſequitur, uitando, ſcilicet ebrietatem
ſatis eſt ad uitandum mortale. cum ebrietas etiam nō
ſit mortalis, niſi ſit aſsidua. 25. diſt. §. nunc autem, & §.
aliàs ea demum, ſecundum Hoſtien. [*Exilium*] fomes
2 † eſt enim omnium uitiorum. 35. di. ante omnia [*Incen-
tiuum*] 44. di. §. 1. & 35. diſt. luxorioſa. Hier. ad matrem,
& filiam, C. difficile inter epulas ſeruatur pudicitia.
& ad decanum, i. d. in uino luxuria, in luxuria uolu-
ptas; in uoluptate impudicitia eſt. & uide contra Ioui
li. 2. Hoſtien. [*Partibus*] in Scotia, & Vuallia, Hoſtien.
[*Suo modo*] in talibus conſuetudo, Gof. puta ad totum,
uel medium, Hoſtien. [*Talium*] potatorum. & dixit Ho
ſtien. ſe frequenter uidiſſe talia, uellet nollet [*Calices*]. i.
3 ſcyphos, Pet. [*Monitus*] requiritur † ergo monitio, &
quòd non reſipiſcat; ad idem. 35. d. epiſcopus, ea. di. c.
1. & 111. di. c. ulti. ſecundum Goffre. [*Beneficio*] imò uide
tur perpetuò remouendus à clero, ſicut miles à mili-
tia propter ebrietatem ſibi mortem conſciens. ff. de re
mili. omne delictum. §. pe. ff. de pœnis, reſpiciendum.
a §. pe.[a] Hoſt. [*Suſpendatur*] per an. canonem, aut 30. die-
bus à communione ſuſpendebatur, aut corporali ſub
4 debatur ſupplicio. 35. di. c. ulti. ¶ Vlti. glo. † quærit, & re
mittit. ¶ *In 1. gl. ibi, denique*] 44. di. commeſſationes, Vin.
[*& ibi, cruda epula*] ad hoc, de cō. di. 5. ne tales [*& eccleſia-
ſtici. 27. In fi.*] propter crapulā multi obierunt. qui aūt
abſtinens eſt, adiiciet uitam. Epicurus. multæ ex deli-
tiarum epulis moleſtiæ generantur, Hiero. ad Ruſticū
2. C. modicus, temperatus cibus & carni, & animæ uti-
lis eſt. & ſuper Titium, C. dicat quiſq; quod uolet, ego
loquor conſcientiā meam, Scio mihi abſtinentiā no-
cuiſſe intermiſſam, & profuiſſe repetitā [*Et ibi, bibit*] de
hoc, infra de reli. & ve. ſcō. c. 1. ¶ *In glo. ult. ibi, uel beneficio*]
5 ad hoc. s. ut lit. non cont. qm̄, in fi. Sed † opponit̃, ſuſpē-
ſus ab officio, & bñficio eſt ſuſpenſus. 81. di. eos, & no.
de cler. ex. mi. latores. Dixit hic Ab. id uerū, ubi qs ſu-
ſpendit̃ propter crimen, de quo conſtat, unde non ha
b bet[b] locū in eo, qui ſuſpendit̃ propter infamiam cri-
minis, de quo nō cōſtat. 2. q. 5. preſbyteri, de pur. ca. c.
3. & c. inter ſolicitudines, in prin. ſed quia pōt ebrietas
eſſe mortale, & ueniale, ut ſupra dixi, & no. de reliqui.
c. 1. ſuſpenſus ab officio, non cenſebitur propter hoc
dubium ſuſpenſus à beneficio ſm̄ eum, de hoc in cle.
de pœnis, cupientes, in glo. no. nouam, in fi.

ANNOTATIONES.

a ¶ §. pe. per iſtas duas leges probatur, quod delictum ab ebrio com
miſſum puniri debet; uide Bar. in d. l. reſpiciendum, & Bald. in l. 1.
C. unde ui.

b ¶ Habet. Vide, quia iſta glo. tenet, quòd in pœnis alternatiuè impo-
ſitis electio eſt iudicis, de quo plenius per Cy. & Bal. & d. Barto. de
Sali. in l. quicunque, & in l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugi. & uide Bar.
in l. 1. §. expilatores, ff. de effracto.

SVMMARIVM.

1 *Clericos à negocijs, perſonis, locis, ludis, & ueſtimentis inhoneſtis præcipit abſtinere, & quibus, nu. 2. 3. 4. 5. 6. 7.*

2 *Maximè, pro tantum.*

Clerici, ſi indigeant, honeſto poſſunt artificio ſibi uictum quærere.

3 *Spectandi conſuetudo ſumit etiam imitandi licentiam.*

Contra clericos ioculatores quæ ſtatuta pœna.

Donatio prædij eccleſiæ facta hiſtrioni non tenet.

Hiſtrio unde dictum.

4 *Neceſſitas excuſat ab eo, quod aliàs uetitum eſt.*

5 *Cauſa omnis iuſta ſemper excipitur.*

Clericos quæ habentur debeant, ſtudium ſuū in quibus eſſe oportet.

Cantare nemo clericus erubeſcere debeat.

Prædia eccleſiæ non negligere.

6 *Officio diligenter intereſſe.*

7 *Colores ueſtium quare quidam prohibeantur clericis.*

Et, & pro ut.

8 *Coniuncta pro diſiuncta ſæpe ponitur.*

De ſacerdotibus non perſonis, ac perſonis non ſacerdotibus idem iudicium.

9 *Anulos deferre quibus, & ubi liceat.*

Cur in quarto digito geſtentur.

Epiſcopus quomodo ſe habere oporteat in eccleſia, & domi.

10 *Oportet pro neceſſe eſt.*

Habitus diſpenſatio fit.

Pallijs diffibulatis quare non uti debeant clerici.

11 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 12.*

In aleæ luſu quod amittitur, repeti poteſt, & à quibus, non obſtante etiam præſcriptione, & latius nu. 13. an obſtet repetenti tranſactio, ibidem.

Via media eligitur. §. in 5. glo. & in quibus, ibid. & nu. 16.

13 *Degradatio duplex.*

Summæ Rainerij etiam, & Thomæ citantur.

Alaarum uſus an ſit omnibus ac prorſus probibitus, & conſuetudine poſſit excuſari.

Alearum ſubminiſtratori prætor iudicium denegat.

14 *Tōſura & corona qualis clericorum, & qualis religioſum eſſe dēat.*

Quare deferantur, & unde earū ſit origo. Quæ ſignificatio, & n. 15

15 *Inter arbitros, aduocatos, iudices, & patronos oportet eſſe differentiam.*

CAPVT XV.

1 CLerici. C. A † negociis, perſonis lo-
cis, ludis, & ueſtimētis inho-
neſtis præcipit clericos abſtinere. Dixit In-
no. ꝙ non credebat hoc c. loqui de præce-
pto, ſed de conſilio, & honeſtate. Et dicebat Hoſti. ꝙ
11. erant dicta, uel capitula huius cōſtitutionis, & hoc
in prin. ſup. ſtatuimus, ut dicebat Pe. ꝙ 13. erant dicta,
quorum quædā erant præcepta, quædā prohibitiones
2 [*Maxime*] pro † tantum, honeſto. n. artificio ſi indigeāt,
ſibi uictum quærere poſſunt 91. diſt. clericus uictum,
exemplo Pauli. 10. q. 3. cauendum. ſi non indiget, ſtat
proprie ſm̄ Hoſti. & quæ dicantur hoc caſu honeſta,
uel inhoneſta, uide ſatis in Specu. de cleri. con. uer. ſed
quam dices [*Mimis*] de his dixi, ſupra eo. cum decorem
[*Ioculatoribus*] imò uenientibus ioculatoribus, ſi ſunt
in conuiuio, debent ſurgere, & abire, de conſe. di. 5. nō
3 oportet. Dicit † Valerius li. 2. c. 1. ꝙ ſpectandi conſue-
tudo etiam imitandi licentiam ſumit, & facit, quod de
ludo ſequitur, contra clericos autem ioculatores pro
dita eſt pœna, infra eo. c. uno. lib. 6. [*Hiſtrionibus*] ſi epi-
ſcopus, & ca. donant prædium eccleſiæ hiſtrioni, non
tenet donatio, nec transfertur dominiū. 12. q. 2. ſine C.
de ſacroſan. ec. l. iubemus, licet quidam contra, Vinc.
& dicitur inſtrio ab inſtruo inſtruis, quaſi male inſtru
ctus, uel inſtruēs, ſm̄ Ho. Valerius li. 2. c. 1. circa medi.
dicit, hoc nomē ſumptum ex nomine illius, qui prius
apud Romanos ludum exercuit, & prius ad deos pla-
candos inuenta fuit ars illa, ut ibi [*Tabernas*] contra cle
4 ricos † tabernarios, uel carnifices emanauit conciliū
Vien. eo. ti. diœceſanis [*Neceſſitatis*] propter hanc neceſ
ſitatem poſſunt in eccleſia conuiuari, quòd aliàs non
5 licet 42. diſt. nulli [*Conſtituti*] idem in † alia iuſta cauſa,
quę ſemper excipitur. 44. di. non oportet ad hoc infra
uer. capax. ſecundum Hoſtien. [*Aleas*] aleas fuge, tro-
cho lude, ſecundum Catonem, Hoſt. [*Coronam & tonſu-
ram*] ad horum uerborum intellectū uide quod no. in
cle. eo. ti. quoniā, in glo. ſi ergo [*Eccleſiaſticis*] non ſecu-
laribus, ut ſupra in prin. unde, quicunq; ſit, etiam regis
filius, clericali militiæ aſcriptus, non erubeſcat in ec-
cleſia ad librum accedere, & cantare, & ſi neſcit, ſequa
tur ſcientes, inſtet ēt bonis ſtudiis, ut lectionibus, orō
nibus, & cōtemplationibus, tēporalibus tamē prædiis
ecclīæ non neglectis. 12. q. 1. expedit, & c. ſe. [*Exerceant*]
multum

6 multum † ualet exercitium. j. de electi. qm̄ ſit, in prin.
lib. 6. uer. uſus, & ars docuit, quod ſapit oīs hō [*Diligen-
ter*] de his, q negligenter interſunt officio, ſatis dicā. j.
de cel. miſ. dolentes, in gl. ad eccleſiaſtica [*Deſuper*] hoc
multum conſiderandum eſt, ſupra eo. cum decorem
[*Indumenta*] de ueſtibus aduocatorum in Spe. de aduo-
cato. §. 2. per totum [*Breuitate*] debent enim induere ue
ſtem talarē, ut ſint in habitu ornato. 24. diſt. non liceat
2. & contra clericos portantes tabardum tam breue,
ꝙ ueſtis inferior notabiliter apparet, mandauit conci
liū Vien. eo. ti. quoniā uer. ſed & tales [*Pannis*] etiam ad
uſum caligarū. idem de ſcacatis, ut præ. cōcil. quoniā,
7 in fi. [*Rubeis, aut † uiridibus*] quare potius prohibent̃ hi
colores, q̄ alii, maximè cum in ueſtibus pōtificalibus,
& ſacerdotalibus his utamur. Item patet, ꝙ color uiri-
dis, quē uocamus obſcurū, ualde honeſtus eſt, & ho-
neſtior blaueto, uel oriſſello, & ſi. Dicit G. Na. ꝙ non
oīum, quæ à principibus &c. ff. de leg. non omnium
De utētibus uerò uirgatis, uel partitis, dic ut in præal.
8 concilio. quoniam [*Et*] pro † aut, ſic, infra ti. 1. c. 2. Sæpe
enim ponitur coniuncta pro diſiuncta, ſm̄ ꝙ requirit
natura materiæ. ff. de uerb. ſig ſæpe. C. de uer. ſig. cum
quidā, & hoc materia hic requirit, cū idem ſit iudiciū,
de ſacerdotibus, nō perſonis, & de perſonis non ſacer-
dotibus, infra ne cleri. uel mona. ſuper ſpecula, de ele.
dudum. 2. Hoſt [*Sed nec*] ſup. deferant [*Anulos*] Abbates
9 † & priores, qui de priuilegio utuntur anulo. non ui-
dentur extra monaſterium uti poſſe, ar. de uſu pal. ad
honorē. ſed dic ad formam priuilegii recurrēdum, de
priuil. porrò, ſm̄ Vin. Idem. G. in Spec. de priuil. uerſi.
ſed quare. & ꝙ p oſsint, facit de priuil. ut apoſtolicæ li.
6. [*Dignitatis*] ut epiſcopis, & ſuperioribus, qui ſunt ſpō-
ſi eccleſiarū, & per ipſorū mortē dicuntur eccleſiæ ui-
duatæ. s. de poſtu. bonæ. 1. & 2. de elec. ne pro defectu.
& defert ipſum epiſcopus in quarto digito, ut ſciat ſe
ſeruire eccleſiæ corde & aīo. fertur. n. in ipſo digito ue
nā eſſe, quæ à corde procedit. 30. q. 5. fœminæ [*Eccleſia*]
in camera ergo ad modū familiaris, uel ſocii familia-
rius ſe pōt habere, & dēt 95. di. eps in eccleſia, Hoſtien.
10 [*Oportet*]. i. neceſſe † eſt, niſi diſpenſetur ex cā quo ad ſu
periorem habitū. s. eo. deus, qui, Hoſti. *Diſſibulatis*] uide
quod no. 30. di. ſiquis uirorū [*Connexis*] ut ſciant ſe aſtri
ctos nedum nexibus præceptorum canonum. de cō-
ſtitutio. c. 1. & fi. ſed etiam alias ligatas habere, ut legi-
11 tur de renun. niſi cum pridem, in fi. Hoſt. ¶ Tertia † gl.
textū fortificat. ſecūdò obiicit, & ſoluit. tertio quærit,
ponit opi. Pla. & contrariam, & ſoluit. ¶ Vlti. gl. arguit,
12 remittit, & ſignat contrariū. ¶ *In 3. † glo. ibi, alearum uſus*]
ibi dicitur, ꝙ repetitur ab his, qui ſoluerunt, uel ipſo-
rum hæredibus, uel fideiuſſoribus, nec eis obſtat. l. an
norum præſcriptio. ¶ *In 5. glo. ibi, §. cum quis*] Si ex alie-
na materia ſpēm aliquam fecero meo noīe, Nerua, &
Proculus dicebant me dominū. Sabinus & Caſsius di
cebāt dominū materiæ eſſe dominū ſpeciei, ubi eligi-
tur uia media, ut ſi ſpēs ad materiā reuerti poſsit, vt vas
conflatū ad priſtinā maſſam, uera eſt ſecunda: ſi non
pōt, ut uinū ad vuas, emplaſtrū ad colliria, uera eſt pri
13 ma. ¶ *In † glo. 1. ibi, degradentur*] uerbaliter, non actualiter
[*in fi.*] de monaco loquit̃. ¶ *In gl. 2. in fi.*] adde, qđ no.
88. di. negociatorē. ¶ *In glo. 3. ibi, pauperibus*] uide qđ di-
cā de immu. ec. qa pleriq;, in gl. no. ſm̄, circa fi. uer. qd
de eo, cū ſua remiſ. ad ſummā. ſ. Rai. Hoſti. & Thomæ.
Aliquibus uidetur, ꝙ cum ludus alearū ſit prohibitus
iure poſitiuo tantum, ꝙ ꝯria conſuetudo abroget ꝓ-
hibitionē, & excuſet uincentē illi, q hēt ſuarum rerū
adminiſtrationem, ut excludā monacū, ſeruum, filiū-
fa. & eum, cui propter prodigalitatem, uel aliàs inter-
a dicta eſſet adminiſtratio[a]. Et iuuari pōt hoc dictum;
qa ſicut ludus ſcaccorū, quia ex ingenio eſt, & nō ſub
mittit̃ uiribus fortunæ, non prohibet̃, ut infra dicam,
ſic alearū ludus ēt ex ingenio eſt, licet partim ex fortu
na. poſſet ergo conſuetudo rōne mixturæ, quod aliàs
non poſſet, de ſepul. ſacris. quare, dūmodo nec cū fal-
ſis taxillis, nec aliàs per fraudē ludatur, & ceſſent blaſ-
phemia, & turpia, quæ euenire poſſunt ex his, de qui-
bus ſatis per Hoſt. ſupra de ex. præla. §. 1. ſub. §. clericus
uerò; non vr̃ uincens obligatus reſtitutioni, nec con-
feſſores faciunt conſcientiā, vbi autem, & infra de reg.
b iur. in pari, lib. 6. [*& ibi, repetitio*[b]] & ſi percutiatur ſub-
miniſtrator alearum, iudicium non dabo, ait prætor.
ff. de alea. l. 1. ad ſcaccos ludere nō eſt ita interdictum,
Vin. [*& in fi.*] ad hoc 35. diſt. c. 1. Quid ſi ob hoc ex cau
ſa tranſactionis aliquid datū eſt, vel ꝓmiſſum; adhuc
cōpetit repetitio: quia non potuit eſſe lis, & ſic euidēs
eſt calūnia. unde non tenet tranſactio. ff. de condi. in
c de. in ſumma, ar. ff. de aleato. quibus. ff. quarum rerū[c]
actio non da. l. 2. §. fi. Hoſt. ¶ *In glo. ut uideantur, in fi.*] nam
14 † maiorē tonſuram, & altiorem & rotundiorē coronā
habere debet religioſus quàm clericus, & maiorē preſ
byter, quàm diaconus, & ſic de reliquis. Tonſura. n. ſu
perior ſignū eſt depoſitionis temporalium. Corona
verò ſignum regni, quam à deo expectant. 12. q. 1. duo
ſunt, ubi de hoc ad clemen. in textu remiſi. maior er-
go tonſura, & altior, & rotundior, corona eſt euiden-
tius horum ſignum. Optat tamen Hoſti. ꝙ in multis
deleretur ſignum remanente ſignato: quia ſæpe ma-
iora ſigna portantes, minus ſunt ſignati, quod patet
de præben. auaritiæ, & c. de monacis. de decimis, ca. 1.
in fi. de cenſi. ca quæ, & c. ex parte, in fin. ſic dicit lex, ꝙ
15 inter † arbitros, iudices, patronos, & aduocatos opor-
tet eſſe differentiam. C. de poſtu. quiſquis. dicunt autē
quidam, quòd inuentio coronæ fuit à Nazareis, qui
ſeruato crine radebant caput ad continentiam, & ca-
pillos ponebant in ignem ſacrificii. Alii dicunt, quòd
originem habuit à Petro in memoria dominicæ paſ-
16 ſionis, & in ſignum ſpineæ coronæ. ¶ *In † glo. arg. ibi, ſpe-
ctando*] in opinionibus per iura ſtatim all. in minoribus
ut hic, de officio cu. c. 1. in iuſtitia. 4. di. deniq;: in uer-
bis. 43. di. ſi rector. unde uer. nec nimium taceas, nec
uerba ſuperflua dicas. ¶ *In glo. ulti. ibi, in noua*] & melius.
q. 1. c. 3. [*& in fi.*] ibi ſoluitur.

ANNOTATIONES.

a ¶ Adminiſtratio. Et qui ludit cum iſtis perſonis, tenetur reſtitue-
re, & committit furtum. & idem in illo, qui ludit cum falſis taxil-
lis, ibi no. Bar. C. de condi. ob tur. cauſam, in rubrica.

b ¶ Repetitio. Et hæc pars uidetur probari in aucten. alearum uſus,
C. de rel. & ſumpt. fu. & ibi Bald. & uide plene de materia per ip-
ſum. C. de condi. ob tur. cauſam, in rubri. & no.

a ¶ Rerum. Ibi uide Barto. & in l. quod ſi minor. §. reſtitutio, ff. de
mino. & in l. ſi quis cum ſciret, ff. pro empto. & tex. & docto. in au
cten. alearum, C. de reli. & ſump. fu.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ab epiſcopo tertiò monitus, à negociationibus non deſiſtens, perdit circa bona clericale priuilegium, & nu. 2. & 3. quæ ſit alia pœna, ibidem, & nu. 5.*

Diuiſio.

2 *Literæ quorum fidem faciant.*

Negocia ſecularia, à quibus abſtinere clerici debeant, quæ, & n. 4.

3 *Vectigal ſiue portorium ubi ſoluant miles, & clericus, mercator autem minime.*

4 *Ad uentum omnem habere chlamydem, prouerbium cum eius explanatione.*

Contrario ſibi duorum officio uti licet neutiquam.

Pignus uendere licet creditori tam ex pacto, quam ſine eo, ſi ter monitus debitor non ſoluat.

Monitionis trinæ uis & uſus in quibus, & à quibus.

5 *Priuilegium in quibus clericale conſiſtat, & in quibus amittat ex tranſgreſſione huius conſtitutionis, & quando recuperetur.*

Per

Per pœnitentiam & reconciliationem recuperatur amiſſum priui-
legium, & nu. fin. in fin.
Facultatum quarum eccleſia teneatur ad cenſum.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 7. 8. & nu 9.*
Iure utens pro ſe an & quibus caſibus cōtra ſe id recipere teneatur.
Clerici gaudent etiam in rebus ſuis eccleſiaſtico priuilegio, §. in
glo. ulti.
9 *An de bonis patris, uel alterius, quæ ſucceſſione, uel aliter perue-*
nerunt ad ipſos, collectas ſoluere teneantur. & de bonis commu-
nibus cum fratribus, uel ſibi donatis ab eis, alio reijcit.
Ad tempus quis deſtituitur priuilegio, in fine, iuncta gloſſa.

CAPVT XVI.

1 EX literis. C. Clericus † ab epiſcopo
tertiò monitus, à nego-
ciationibus nō deſiſtēs, perdit circa bona
priuilegium clericale. Et dicit Hoſt. ꝙ tres
ſunt partes. primò ponit factum interdictum. ſecūdò
factum iniquum. tertiò dicit primū corrigendū: aliàs
ẜm admittendū. ſecunda ibi, & gaudere. tertia ibi, mā.
quatenus. ſed uere ſunt duæ partes. ſ. querela, & proui
2 ſio, ut per ſe patet [*Comitis*] & † ſic literæ principis fidē
faciunt, ar. hic, & magiſtrorū, de cōſtitutio. ex literis,
& capitulorum, ſupra de elec. cum inter. R. Hoſt. [*Secu*
laribus] ut iudicaturis, aſſeſſoriis, procurationibus, &
cōmerciis, ut ſequitur. & hæc ſunt clericis interdicta,
ſupra c. proxi. in fi. Hoſt. [*Priuilegio*] etiā quo ad res, ut
ſequitur [*Nolunt*] ſic conſtrue, nolunt ſubiacere, quod
eſt in fin. [*ſtatutis patriæ*] quibus in negociationū ſuarū
q̄ſtibus tuenẜ ſe, ſicut laici, quoties expedit, ẜm Hoſti.
uel ſic nolunt ſubiacere in quæſtibus nego. ſuarū ſta-
tutis patriæ, quibus, &c. [*Statutis*] quæ ſunt de collectis
occaſione patriæ, uel domini faciendis [*Quibus*] ſtatu-
3 tis patriæ, Innoc. [*Expedit*] ipſis clericis, cum forte † pe-
dagiū, uel ſimile ab eis petitur. exemplū apud Deuo-
riā, & apud Vuiſſen. ubi clericus, uel miles mare tran-
ſiens ſoluit pro ſuo capite duos ſterlingos. mercato-
res nil ſoluunt. idē in terra comitis de Guinis quò ad
pedagiū. & ſunt hæc loca in confinio comitis Ponti-
ni, Hoſt. dicebat Pe. & Abb. ꝙ forte pedagia nolebant
ſoluere, dicentes ſe clericos: & ſi aliq̄d perdebant à col
lectione pedagii, petebant emendam [*Tuentur*] iuxta
4 † vulgare, iſti habent chlamydē ad oēm uentum, & uti
nolunt duorū officio ↄrio, 88. di. fornicari, quod in eo
dē ſubiecto eſſe non pōt. j. de bap. maiores, uer. ſed ad
hoc quęriẜ [*Tertiò*] ſi non licebat creditori uendere pi-
gnus ex pacto. ſi tñ ter admonitus debitor nō vult ſol-
uere, uendi pōt. ff. de pign. actio. ſi conuenerit, Vin. [*A*
te] à p̄lato. ergo non à priuato facienda eſt hæc moni-
tio; concor. j. de ſen. ex. in audientia, & c. contingit [*Præ*
termiſſis] idē eſt, & ſi non prætermiſsis, dūmodo ſint cō
iugati, & negociationibus intendant. j. ti. 2. Io. & c. ſeq.
ẜm Inno. Si uerò non ſunt coniugati, moneneẜ, ut ne-
gociationes clericis nō conuenientes dimittant, quas
ſi non dimiſerint, quia forte ſine peccato illas exerce-
re non poſsint, clericatu dimiſsio ſpoliabunẜ benefi-
cio, ſi qđ hñt, & dimittenẜ dño ſeculari hoc mō, ꝙ ec-
cleſia non defendat eos in his ẜm eū. ad qđ, ne clerici
uel mo. c. 2. de ele. trāſmiſſam, j. ti. 2. ex pte. de priuil. ex
5 pte [*Priuilegium*] quò ad † iudiciū, uel forum, & functio
nes municipales. j. ti. 2. c. pe. retinet tñ priuilegiū cano-
nis. 27. q. 4. ſi qs ſuadēte. & idē Pe. Alii ↄ. de hoc. j. de ſen
ten. ex. cōtingit. 1. de apoſt. c. 1. Inn, dixit Hoſt. hāc eſſe
ueritatē, ꝙ ſi moniti nō obediūt, nudati ſunt oī priui-
legio clericali, de ſen. ex. in audientia. & c. contingit, &
ēt ſeculari curiæ finaliter ſunt tradēdi. ſ. de iudi. cū nō
ab hoīe. q̄tūcunq; tñ ſunt rebelles, tñ poſt pniam, & re
cōciliationē priuilegiū amiſſum recupant, ut infra ſe-
quiẜ, & no. ſatis credo, ꝙ clericus incedens in habitu,
& tonſura negociationes exercēs, & de hoc monitus
nō deſiſtens, ꝑdit priuilegiū ſolū quò ad illa [*Dum his*]
illis aūt dimiſsis uti poſſunt priuilegio clericali, Inno.
& hoc vẜ uelle ulti. glo. facit concil. Vien. eo. ti. diœce
ſanis. vide qđ dixi, de cler. con. Io. in quarta q̄ōne [*Facul*
tatibus] nedū negociationibus, quas exercēt ẜm Hoſt.
& dic facultatibus ēt non oneroſis. nā de illis ēt eccle-
ſia teneretur ad cenſum. j. de cenſi. c. 1. ẜm Vinc. ¶ Pri.
6 † glo. ſignat contrariū. ¶ Pe. glo. no. ꝙ ipſo facto, & c. ra
tionem ponit, & duo ſimilia, & q̄uo uerbū differt à fa
cto. ¶ Vlti. gl. no. à ↄrio, ꝙ clerici in propriis rebus &c.
7 ¶ *In 1. glo. † ibi, generaliter*] uide de ap. conſtitutis. 1. ſuꝑ ul-
ti. glo. ¶ *In ulti. glo. ibi, cum alij*] pe. eſt, quā uide de ſen. ex.
8 duobus, ſuper 1. glo. ¶ *In 1. † glo. ibi, Siquid ueri*] ibi ſolui-
tur. & circa hoc ↄrium uide, quod dixi de excep. cum
ven. in glo. quaſi dicat, uerſi. ſed ↄ [*& in fi.*] Dixit Hoſti
cum quæriẜ, an utens iure pro ſe, teneaẜ illud recipe-
re contra ſe, diſtingue. ſi quæriẜ de defenſione fidei, fi
dem fouens non teneẜ recipere cōtra ſe, ut in iuribus
allegatis. uel de re priuata; & tūc ſubdiſtingue. aut pri-
uatus utitur iure, de quo quæritur de facto participā-
do utilitati, & ſic tacite approbādo, & tunc tenetur ip-
ſum recipere contra ſe, ut hic. uel de iure tantū in iudi
cio cautè allegando, & tunc non tenetur recipere cō
tra ſe; & ſic intelligitur decre. cū uenerabilis, & de re-
ſcriptis ex parte decani, uer. quas literas. ¶ *In glo. ulti. ibi,*
Quia res] ſeruos includit, vt in can. ſtatim alle. [*& ibi, gau*
dent] rationē quęre de pign. ex literis, in gl. pen. & patet
hoc de cenſi. c. pe. de immu. ecce. c. 1. li. 6. & in clem. de
cenſi. præſenti [*& ibi, ſimiliter*] utrobiq; de hoc. An cleri
9 cus † de bonis patris, uel alterius, quæ ſucceſsione, uel
aliter peruenerunt ad eum, teneatur ſoluere collectas
cum prius de illis ſoluerentur, & quid de bonis, quæ
habet cum fratribus communia, uel à fratribus dona
ta forte in fraudem collectarum, uide ſatis in Spec. de
cleri. coniug. uer. ad huius autem, & ſeq. [*& ibi, ad tem-*
pus] quando enim correcti ſunt, defendi debent, arg. l.
di. ferruum. ſ. de ſumma trini. c. 1. §. ſacramentum, ẜm
Hoſti. concord. quod in textu dixi ſecundum Innoc.

SVMMARIVM.

1 *Aeconomia, ſiue diſpoſitio tituli.*
Incontinentiæ ſuſpectam uitam mulierum reddunt conſortia.
2 *De tituli huius argumento ubi nam alibi tradatur, uer. & quæ alia*
ei congruant loca iuris.

De cohabitatione clericorum, & mulierum, Rubrica.

1 ¶ Viſo † de ui. & honeſta. clericorum, quia frequenter
uitam clericorum ſuſpectam reddunt de incontinen
tia conſortia mulierum, infra c. 1. 32. di. interdixit, & c.
hoſpitiolium, ideò poſt tractatum &c. Goff. & Hoſti.
2 habetur † materia 32. diſt. nullus, & c. præter hoc, & c.
ad hæc, & c. interdixit, & 23. diſt. c. fi. & 81. di per totum
& congruunt Rubricæ, de biga. quia circa, de teſti. ex
parte, de accuſ. cum dilectus, de ſen. ex. ſi concubinæ.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos fœminas, quas etiam canones antiqui permittunt, ſi ſuſ-*
pectæ ſunt, retinere non debet ſecum, nec alter ad alterius hoſpi-
tium accedere, nec ad ſuum admittere.
Fœmina non debet eſſe miniſtra clericis in eccleſia, etiam monia-
lis, num. 2.
Conſanguineæ indigenti extra ſuum prouideat hoſpitium ſacerdos.
2 *Cancelli eccleſiarum pro choro.*
Fœmina non eſt ordinis capax.
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 4. & 5.*
Conſanguineis dare grauius an ſit peccatū clerici, quàm extraneis.

CA-

CAPVT I.

1 INhibemus. Aliàs inhibēdū.
C. Sacerdos † fe-
minas, quas ēt canones antiq permit-
tūt, ſi ſuſpectæ ſunt, ſecū retinere non
debet. & ſunt duæ partes. ſecunda ibi,
prohibendū. Dicebat Ho. quatuor di
cit, ꝙ nullus clericus teneat extraneā,
ꝙ nec conſanguineā. ꝙ conſanguineæ indigenti extra
hoſpitiū prouideat, ꝙ nulla fœmina tanq̄ miniſtra in
eccleſia clericis miſceatur [*Suſpitio*] incontinentię Egi.
[*Retineat*] ſed nec ad ipſarum hoſpitiū accedat. nec ad
ſuum illas admittat 81. di. clericus 32. di. hoſpitiolum
[*Presbyteri*] duplex punctatio [*Sua*] ſ. ſacerdotū [*Ibi,*] in
2 domo remota [*Eis*] ſ. mulieribus [*Nulla*] ergo nec † mo-
nialis periura, quæ alle. gl. de conuer. coniu. uxoratus,
in fi. de hoc. ſ. ti. 1. monaſteria [*Miniſtrare*] cū non ſit ca-
pax ordinis, ut dicā, j. de pœ. & re, nouā, ſup. 2. gl. [*Intra*
cancellos] i. chorū, q cancellus diuidiẜ ab altari. ſ. ti. 1. c. 1.
Hoſt. aliàs pōt poni, infra, pro intra [*Aut ſtare*] iſta ſunt
3 diuerſa, ut dixi. ſ. ti. c. 1. ¶ Secunda † gl. obiicit, & ſoluit.
diſtinguit inter ſuſpectū, & non, & inter collateralē, &
4 aſcendentē. ¶ Pe. gl. reſpondet per ↄriū. ¶ *In † glo. 2. ibi,*
5 *eum qui*] uide, infra c. pe. ſuper gl. fi. ¶ *In † glo. 2, ibi, ſic ſolue*]
ẜm T. idē Inno. & Hoſt. [*& ibi, ſuſpectis*] uel nobilibus, q̄
ſecū habent pediſſequas, quaſi ſecus, ſi ſolę maneant
ẜm Tan. [*& in fi.*] de hoc. 81. di. uolumus. ¶ *In glo. & ſic*
patet, ibi, extraneis] contra. 1. q̄ō. 3. peruenit, ubi diciẜ gra
uius peccatum dare conſanguineis. ibi ſoluitur ult. gl.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ſacer, qui tertiò monitus à ſuſpectæ mulieris colloquio,*
uel conſortio non deſiſtit, excommunicatur.
Et, pro aut.
Monitionis, uel denunciationis uis & uſus conceſſus uiro in adul-
teros.
Viro quando liceat interimere cum uxore conuenientem, & quan
do tradere iudici.
2 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 3. & 4.*
Sacerdotis nomine continentur inferiores.
Fœmina quæ, cum clerico conuerſatur, cui pœnæ ſubdatur. in ſerui-
tutem quando tradatur, hic eſt caſus etiam cum prole.
Pœnarum diuerſitas cum traditur à doctoribus, iudicis arbitrio
relinquitur, in fin.

CAPVT II.

1 SI quiſquam. Caſus. Excōicatur
† clericus in ſacris, q
tertiò monitus à ſuſpectæ mulieris collo-
quio, uel conſortio non deſiſtit [*Fabulari*] nō
ſolū fabulari cum mulieribus, ſed ēt fabulari de ipſis
eſt peccatū, ut no. 40. di. c. ulti. [*Et*] pro aut, ſic. ſ. ti. 1. cle-
ri. uer. capax [*Conuerſari*] ſi quis ei, quem ſuſpectum de
ſua uxore habuerit, ter denunciauerit ſub præſentia te
ſtium fide dignorum, & poſt inuenerit eum cōuenie
tē ſuæ uxori in domo, aut popina, aut in ſuburbanis
locis, ſine periculo eum perimit. ſi alibi eum inuene-
rit tribus teſtibus conuocatis, tradat eum iudici, qui
nulla alia ratione quæſita habet puniendi licentiam.
C. de adulte. auctēn. ſi quis ei, ex qua ſumi potuit hæc
2 decr. ẜm Hoſt. ¶ Prima † glo. all. 4. concor. & unam ad
3 conuerſum. ¶ *In 1. † glo. ibi, in toto*] ſequitur & pars con-
tineẜ. ¶ *In gl. 2. ibi. §. pe.*] unde ſumpta fuit auctēn. ſi quis
4 ei, cuius uerba poſui in textu. ¶ *In † glo. 1. ibi, inferiores*] ēt
in minoribus, infra eo. ſi aūt. de diacono ſpālīter ꝙ cō
a tinetur nomine ſacerdotis,[a] habes. 15. q. 5. c. 1. in fi. ¶ *In*
glo. ulti. ibi, fraternitatis] uide quod ibi no. in ulti. glo. [*&*
ibi, redigatur] hoc uerum, ſi fuit publicè ducta in uxorē,
& ſic loquantur iſta capitula, ut in eis no. & 81. di. qui-
dā. Si uerò tantū concubina fuerit, iniungitur ei pnīa.
27. q. 1. quæ Chriſto, & c. ſe. & uide qđ ibi no. in 1. glo.
ẜm Vin. Goff, Inno. & Hoſti. eſt ēt ſimilis diſtinctio in
prole, ut primo caſu proles inde nata ſit ſerua eccleſiæ
in 2. non. de hoc 15, q. ulti. cū multæ, & ibi no. ꝙ eccle-
ſia hoc ius perdidit, q̄ non eſt uſa illo [*& ibi, eos*] & ibi
not. quare iudex eccleſiaſticus ſe in hoc caſu de perſo-
b na laica intromittat[b] [*& in fin*] ut dicebat Hoſt. ſi con-
cubina renuit pnīam recipere, uel agere, excōicatur,
ut ibi, nec deinceps abſolueẜ ſine ſatisfactiōe, infra de
uerbo, ſi, ex parte. ſatisfaciet aūt monaſterium intran-
do, ut in c. fraternitatis, & ſic redigeẜ in ſeruiturē mo-
naſterij, ut in c. eos. dicit tamen, ꝙ cum ſint diuerſæ pœ
næ & incertè ſint traditæ per doctores, hoc totum cō
mittit iudicantis arbitrio, ſupra de offi. dele. de cauſis.
idem no. in præ. c. fraternitatis.

ANNOTATIONES.

a ¶ Sacerdotis. Contra hoc facit. c. fi. infra ne cleri. uel mo. & quod ibi no. & uide ſiugulariter Io. And. de præben. ei cui, lib. 6.
b ¶ Intromittat. Sed an iudex ſecularis poſſit punire, uel ſtatutum facere contra concubinas iſtas, uide per d. Pe. de An. in c. ea, quæ à iudice, de re iur. i. ui. in q 23. ubi diſtinguit notorias ab occultis; contra primas poſſit, contra alias non.

SVMMARIVM.

1 *Ad abiurandam concubinam non debet cogere prælatus clericum,*
& quem.
Si non dimittit, excommunicatur, uel aliter punitur, ut hic.
Supplementum contextui ad uer. in ſacris.
2 *Purgationem infamati quando iudex recipere non debeat.*
Pendet ex imponentis uoluntate.
Cum infamato diſpenſare poſt pœnitentiam quando iudici liceat,
eumq; ſuſtinere, licet inuitum, nec eum prodere.
3 *Iurare quo caſu coget iudex infamatum.*
Credi ſtatim non debet aſſerenti quid ad euitationem iuramenti.
A iuramento neque actorem neque teſtem debet iudex repellere,
imò ei neceſſe eſt admittere.
Perſonam pro loco, uer. à ſe.
Puniendi qui prius in aliorum exemplum, circa fin.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Perpetui appellatio quantum temporis oſtendat, & nu. 6.
6 *Additio gloſſarum.*

CAPVT III.

CLericos. Caſus. Non dēt † prælatus
cogere clericū, ut concu-
binā abiuret: ſed ſi non dimittat illam, ex-
cōiceẜ. tria dicit ẜm Hoſti. non ſunt clerici
ſuſpecti & iuuenes compellendi fornicarias abiurare:
ad ipſas tamē relinquendas per ſuſpenſionē cogentur
& inobedientes excōicantur. ẜm ibi, uerum. tertium
ibi, ſi qui [*In ſacris*] maxime, infra ſi autem, Abb. [*ncur-*
2 *rant*] no. hic Hoſt. iudicem non debere recipere † purga
tionem infamati, qui paratus eſt ſe purgare, ſi in ueri-
tate ſcit eum reum, & de hoc ſatis no. 15. q. 5. preſbyter
& de hoc 22. q. 5. ille probat hoc, quia purgatio pēdet
ex volūtate imponētis, de ſimo. inſinuatū, de pur. can.
c. 1. ſi tamen ſit caſus iudici diſpenſabilis, poſt pœnitē-
tiam diſpenſet, infra. ti. 2. ſane. 2. aliàs ipſum ſuſtineat, li
cet inuitū, de ſimo. ex tuæ, in fi. nec prodet eum, nec di
3 cet ſibi, ꝙ ſe prodat, de pœ. di. 1, nō tibi. Sed quid † ſi in
inquiſitione, quæ præcedere debet expurgationē, ſe-
creto dicat iudici ſe commiſiſſe crimen, & ꝙ non fa-
ciat eum iurare, quia deieraret? Dic ꝙ cōſiderata qua
litate perſonæ, utrum ſit uериſimile, ꝙ debeat deierare
vel non, coget eum iurare, uel non. ad hoc quod le. &
no. de præſump. mandata. nec enim ſtatim debet ſibi
credi, quia poſſet hoc dicere, ut iuramentum uitaret,
de accuſatio. inquiſitionis. uerum ubi non ex officio,
a ſed iure ordinario procedit iudex, nec actorem[a],
nec teſtem poteſt à iuramento repellere. imò neceſſe
habet

habet admittere,arg.de teſti.ex parte,& c.ſignificaue-
runt,ſecundum Hoſti.[*A ſe*]i.à ſua cohabitatione, &
conuerſatione[*Ipſas*]quas renouerant[*Alias*]quas nũ
quam tenuerant[*In aliquos*]i.in eos, uel i.in eos, qui ad
dimiſſas redierint. Alii enim primò ſunt ſuſpenden-
di.iſti uerò per ſuſpenſionem non correcti ſunt excõ-
municandi.uel[*in aliquos*]i.in eos.qui proniores ſunt,
uel qui magis cauſam dederunt,infra de cleri.ex.lato-
5 res,ſm Abb.¶Secunda † glo.ſignat contrariũ,& du-
pliciter ſoluit.¶Tertia arguit.all.5.iura,& unũ ſimile.
6 ¶*In†glo.3.ibi.l.2.*]uide de reſti.ſpo: ex parte,ſuper 3.gl.
¶*In 4.glo.ibi.§ adeo*]locatio dicitur perpetua.i.quam-
diu pẽſio ſoluitur[*& ibi,ad ueſtimentum*]illa ueſtis eſt in
peculio, quam dominus dedit ſeruo perpetuò fruen-
dam exponitur.i.quamdiu durauerit.¶*In glo.ulti.ibi,fa
7 moſos*]uide de calum.c.2.ſuper ulti.glo. ¶*In† glo.2.ibi,ab
iſto die*]ſic etiam ſolu.27.q.1.ſi quis ſacro, ubi de hoc.
¶*In gl.1.donec,ibi,reſipiſcant*]aliàs eſſet contra 2.q.1.mul-
ti, Vin.qui reprehendit illos, qui exponunt perpetuã.
i.donec uixerint, per l.1.ff.pro ſocio. & dicitur perpe-
tua ſm Inno,quia nullum tempus habet præfinitum,
& ſic aptitudine dicitur perpetua.uel ſecundum eum,
& Hoſti. ponitur hic excommunicatio pro depoſitio
ne,vel beneficij priuatione,per quam extra cõionem,
uel ſocietatẽ ponitur[*& ibi,quia ſacerdos*]& infra de hæ-
reti.ad abolendam, in fi.1.reſpon. & 1.q.1.reperiuntur
in fi.ubi de hoc. & facit qđ no.10.q.2.perpetua,in 1.gl.

ANNOTATIONES.

a ¶Actorem. Partes tamen hæc poſſunt, ſupra de teſti.capitu.tuis, ubi uide.

SVMMARIVM.

1 *Si clerici moniti concubinas non dimittant,ſuſpenduntur in beneficijs,incorrectique deponuntur.*
2 *Satisfactio congrua coram deo quæ,& quæ erga proximum.*
3 *Suſpenſus ab officio,uel beneficio ad congruam uſque ſatisfactionem,uel ad tempus,uel pro contumacia, quam cito ſatisfecerit, officium ſuum,beneficiumque recuperat, & quo caſu.*
Idem quæ perdat.
Si celebrat, an irregularis fiat,
4 *Huius decretalis quis ſenſus,non tollit antiqua iura,& nu.7.*
Fornicatoris clerici ſuſpenſi miſſa, & alia officia diuina an ſint audienda.
A quibus arceatur, an celebrare debeat ſine diſpenſatione & quando, à quo abſoluatur, quæ amittat.
Pœna grauior iudicis,quam legis.
Epiſcopus abſoluere poteſt à non reſeruatis
Sententia iudicis in fornicatorem non ceſſat, niſi reſtituatur,
Suſpenſi clerici ob cauſam hic expreſſam quo caſu poſſint in alios conferri beneficia ſine priuatione,uer.item niſi.
Inter ſuſpenſos ab homine,& à iure quod ſit diſcrimen, ibid.
5 *Eorum quæ pœna, ſi ſuſpenſi adhuc detinere præſumpſerint fornicarias.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum,nu.7.*
Monitio neceſſaria in auctione pœnæ, & ante ſententiam priuationis,nu.4.uer.Item niſi,

CAPVT IIII.

1 SIcut, Caſus. Si†clerici moniti concu-
binas non dimittant,ſuſpendun
tur à beneficiis:& ſi ſe adhuc non corrigũt
deponuntur, & ſecundum Hoſti.tria dicit,
ꝙ clerici fornicarii moneantur. ꝙ inobedientes ſuſpẽ
dantur. ꝙ creſcente,uel durante contumacia benefi-
ciis priuentur.& ſecundum ibi,ſi uerò.3.ibi,& ſi[*Eas*]
uel de nouo alias,ſupra c.proxi.[*Satisfactionem*]ſatisfa-
2 ctio†congrua eſt,ſi dimiſerit peccatum, & pœniten-
tiam egerit coram deo, coram quo peccauerat.ſi.n.
contra proximum peccaſſet, oporteret,quòd & ei ſa
3 tisfaceret.& eſt†notandum,ꝙ iſte ſuſpenſus uſque ad
ſatisfactionem cõgruam,quamcito ſatisfecerit, ſicut
debet & dictum eſt, ſtatim officium ſuum, & benefi-
cium recuperat,niſi aliud ſit impedimentum,ut quia
peccatum manifeſtum eſt,uel ſubeſt iuſta cauſa diſpẽ
ſationem requirens,ut de hoc,ſupra de tempo.ord.ex
tenore.& c.fin. Idem, ſi uſque ad annum, uel certum
tempus ſuſpenſus ſit, uide quod ſcripſi, de æta.& qua-
lita.cum bonæ, in glo. moderatè. ubi inuenies diuer-
ſitatem inter ſuſpenſionem ad tempus, & illam, do-
nec ſatisfecerit. Idem, ſi pro contumacia.de conſtitu-
tio.ex literis. hic enim ſic ſuſpenſus nõ perdit iura ſua
ſpiritualia, vel temporalia, nec poſſeſsionem ipſorum
licet fructum perdat ad tempus, quod patet ex eo, q a
ad hoc animum non habet, ſine quo poſſeſsio non
amittitur.ff.de acquirẽ.poſſeſsio. poſſideri.§.quibus.
& ideo eius beneficia conferri interim non poſſunt,
licet fructus medio tempore collecti ſibi non reſti-
tuantur, ſed in utilitatem eccleſiæ cõuertantur.de ap-
pel.paſtoralis,in fine,infra de cleri.non reſi. capitu.pe
nultimo, ſecundum Innocentium, ſecundum quem
ſuſpenſus ad tempus, ſi celebrat, eſt irregularis, ut di-
cam de cleri.ex.c. fi. in gl. Idem uidetur eccleſia med.
4 [*Suſpendatis*] no.†Ber.infra eo.ſi autem,in fi. ulti.gl.hoc
eſſe de gratia.idem hic Hoſt.& Abb.dicit Inn.per hoc
non derogari canonibus ſignatis in gl.pro contrariis,
quæ loquuntur de ſacerdote, & quæ ſuſpenditur tan-
tum à miſſa.hic de aliis ſacris ordinibus loquitur,& ẽt
alias pœnas imponit.ipſe tamen Inno.dicit ab officio
non ſolum ſacerdotum, ſed etiam inferiorum clerico
rum abſtinendum,infra c.fi.& non ſolum à miſſa.ſed
ẽt ab aliis minoribus officiis.81.di.ſi qui. imò nec etiã
beneficium habebit,nec cũ aliis ſedebit,& ſic nec ele-
ctionibus intererit,ar. c.præter hoc.& dicunt quidam
idem nedum in omnibus ſacris, ſed ẽt in minoribus,
ar.c.præter,& infra eo.ueſtra.nec hæc decre.q̃ dicit ſuſ
pendendum,tollit antiqua iura prædicta, quæ dicunt
ipſo iure ſuſpenſum, cum hic loquatur, quando erat
occultum, & ante condemnationem, & ante ſenten-
tiam.vel loquitur, quando tantum erat ſuſpitio,ſupra
c.2. vel licet q libet ſua auctoritate recedere poſſit ab
officiis publici fornicatoris,põt etiam ɔ̃ ipſum proce-
di uia ordinaria,per quam & aliẹ pœnæ imponentur,
a ut hic. Præterea grauior eſt pœna iudicis, q̃ iuris[a] ſm
b Inno.qui dicit,pœnam iuris[b] ceſſare,ſi ceſſet à pecca-
to quantum ad hoc, ꝙ alii poſsint ipſius officium au-
dire.& ſic poteſt intelligi,81.di.ſi qui ſunt, & quod ibi
no.ipſe tamen ſine diſpenſatione,& abſolutione cele-
brare non debet, ex quo notum fuit crimen eius. 81.
di.miniſter, & no.l.di.ſacerdotes.& huic dicto cõcor.
Hug. ſed ipſe Inno.uidetur dicere, quòd abſolutione
non egeat,infra de ſent. ex. uenerabili, ubi uide ſuper
prima glo. abſoluet tamen epiſcopus, ex quo non eſt
de reſeruatis, infra de ſen.exc.nuper,ſm Lau.qui hoc
no.27.di.nullus.bene facit,infra ti.1.ſane.2.de iudi.at-
ſi clerici.ſententia uerò iudicis non ceſſabit, niſi reſti-
tuatur, & de magna gratia. Item niſi per ſententiam
priuetur,non poterunt beneficia ſua aliis conferri, &
ideò præcedere debet monitio,ut hic, & c.ſeq. ſi autẽ
à prælato ſuſpenſus eſſet, poſſent eius beneficia con-
ferri,quia uacant, ſupra de æta.& quali.cum bonæ:ſe-
cus in beneficiis ſuſpenſorum à iure, ut hic ſm Inno.
ſed hoc dictum non placet Hoſti.qui dicit & melius,
beneficia ſuſpenſi ab homine non poſſe conferri.qui
.n.ſuſpendit,non priuat.ſuſpẽſus ergo adhuc remanet
prælatus. ergo,quãdiu ſic viuit,beneficia ſua non poſ
ſunt aliis conferri,de conce.præ.c.1.põt tamẽ propter
hoc perpetuò remoueri, ut ſequitur,& etiam deponi
ſupra

ſ.titulo primo, vt clericorum. §. ſi quis igitur, & infra
de clericis non reſiden. ex tuæ. licet autem Innnocen.
dicat ſupra dictam eſſe differentiam inter ſuspenſos ab
homine,& a iure, in exhibitione tamen ſacramento-
rum non eſt differentia ſecundum eum, vt nota. infra
de hæreti.c. ſecundo, dixit etiam ſuspenſum a canone,
ſi celebrat,non fieri irregularem, infra de cleric. excom
mu. miniſt.argumen.decre.ſi celebrat,in princip. idem
no.Abba. infra cap.veſtra, in princip. & Vincen. infra
eodem.c.penul.ſecus in ſuspenſo a iudice,xi. quæſtione
tertia. ſi quis presbyter. excommunicatus vero a cano-
ne, bene fieret irregularis celebrando, infra de ſenten-
tia ecxcommunicationis,cum illorum. vel dicit dicen
dum aliter,vt no.in capitulo ſi celebrat, de ſciſmaticis.
cap.primo.Iſtud dictum, quod ſuspenſus a canone ce-
lebrans non ſit irregularis, non placet Hoſtien. qui in
hoc remittit ad ea,quæ notauit in capitulo ſi celebrat.
& de ſententia excommunicationis, cum medicinalis.
§.ſi quis autem,& Guil.in Specul.titulo ſecundo.§. iux
5 ta propoſitionis, verſicu.in ſuspenſis.[*Suſpenſi † præſumpſerint*]detinere per tantum tempus, quod ſcandalum,
& infamia contra eum augeatur,& relinquam hoc ar-
bitrio boni iudicis,vel non expectabuntur, niſi quouſ-
que poſt ſuspenſionem citentur, Innocen. [*Perpetuo.*]
pro duplici culpa.ſupra titulo primo,vt clericorum.§.ſi
6 quis igitur,Hoſtien.¶ Prima†gloſſ. reſpondet per quæ-
ſtionem. ¶ Secunda glo. ſignat contrarium, & ſoluit.
¶In glo.vltima.[*ibi,relegati*]vide de iudi. at ſi clerici, ſu-
per gloſſ. penult. ¶ In† glo. ſecunda.[*ibi,ſolutio*] ſecun-
dum Tancre.Innocen.&Hoſtien.[*& in fine*] dixit Vin-
cen. notorium fornicatorem ipſo iure ſuſpenſum, vt
tamen augeatur pœna ab homine, neceſſaria eſt ad-
monitio, vt hic, & infra capitulo ſecundo. Item ſe-
cundum Hoſtienſ. hic non loquitur de ſuſpenſione
officij, ſed beneficij, & ſic diuerſitas eſt, non con-
trarietas.

ADDITIONES.

a Iuris.Quia mitius agitur cum l.&c.ff.de arbitris.Celſus,& vide ff.rem ra.habe.l.amplius.

b ¶Iuris.Differentiam pœnæ,quæ imponitur ipſo iure ad pœnam iudi. vide Ioan.And.in c.in pœnis, de regulis iuris. lib.ſexto. in Mercuria. & Barto.in l.id quod ſeruo,ff.de pecu.leg. & vide Ioan.And. in Spec. de peti.& poſ.§.fi.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio non valet, ſi clericus ob concubinatum ſuſpenſus abſoluatur eo ſuppreſſo.*
De proceſſus ſerie facienda mentio in caſu huius conſtitutionis.
Literæ gratiæ aliquo tacito non valet,& iuſtitiæ vero tenebit, ſed non proceditur ſecundum earum formam, ſed ſecundum iuris ordinem.
2 *Additio gloſſarum.*

CAP. V.

SVper eo. Caſus.Non valet abſolutio
ſi clericus propter concubi
natum ſuſpenſus eo tacito abſoluatur.dice
bat Hoſtien.litera ſeriem rei ſupprimens vi
ribus caret.[*Et infra.*]hoc eſt,ipſe presbyter impetrauit li
teras ſuper abſolutione ſua: ſecus ſi conquereretur de in-
iuſta ſententia,vel ſuspenſione, quia tunc valerent lite-
ræ,& procederetur per eas,non ſecundum ipſarum for
mam,ſed ſecundum iuris ordinem.ſ.de reſcriptis,ſuper
literis,vel poteſt dici ſpeciale in hoc caſu,vt teneatur fa
cere mentionem de ſerie proceſſus.ſ. de reſcriptis,dile-
2 ctus filius.Abba.Innocen. ¶ In †prima gloſſa. [*in fine.*]
vel a iure, ſi factum erat notorium ſecundum Ray. &
Hoſtien.¶In vlti.glo.[*in fine*]ſecundum T.& facit.ſ. de
fide inſtru.quod ſuper his.

SVMMARIVM.

1 *Clericus,qui monitus non dimittit concubinam, deponitur a beneficio.*
Clerici etiam in minoribus conſtituti & beneficium obtinent ad continentiam compellendi.
2 *Fornicaria vnde dicta.*
Meretricis etymologia, multiuola appellatur ab ea qui decipiantur,remiſ.
3 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſa.nu.4.& 5.*

CAP. VI.

1 SI autem. Caſus.Clericus† qui moni-
tus non dimittit concubi-
nam,a beneficio deponitur.[*Inferioribus*]per
hoc patet clericos etiam in minoribus con
ſtitutos ad continentiam compellendos, quod verum
2 in beneficiatis, vt ſequitur.[*Fornicarias*]ſic † dicta quaſi
carens forma nitida.[*Concubina*]ſimul cubans. Meretrix
quaſi mere.i.vere tricans,vel quia meretur,ſi nõ tricat.i.
decipit,Hoſt.adde quod no.de pœn.di.ij.ſi enim,ver.Pe
trus quoque,& xxxiii.di.laici,de pellice.Eccleſiaſtici. ix.
vocatur multiuola,& de deceptis ab ea vide in Hiero.ſu
per parabo.vii.c.[*Liceat.*]nõ ergo eſt neceſſe.de hoc.ſ.ti.
j.quoniam.poterit ergo facere gratiam.ſ.eo.ſicut,Hoſt.
3 [*Tibi*]auctoritate tua,Inno.¶Vltima gl.ſignat †contra-
4 rium,dupliciter ſoluit.¶In†gl.iii.[*ibi,ſeruus.*]vide de cõ-
5 ſti.ex literis,ſuper iii.gl.¶In gl.† ij.[*in fi.*]ſecundum T. al
le.de fi.pſ.ppoſuit.¶In gl.vlt.[*in fi.*]idẽ Io.81.di.qs amõ.

SVMMMRIVM.

1 *A clerico fornicario non notorio licite audimus diuina,percipimusque ſacramenta,& latius nu.2.cum ſequentibus.3.4.5.nec ipſe ab alijs in eccleſia poteſt audire, ibid.*
Diuiſio decretalis.
2 *Officiorum diuinorum appellatione qua comprehendantur, & numero.6.*
Monitio præcedere debet in ſcientia iuris & facti & in quo caſu hic.
Indubitanter pro notorie.
Sacramenta nullus polluit,ver.ſolutio.
Ea qui male tractant, ſe tantum lædunt .ſancta ſunt,nu.3.
An a ſuspenſo debeamus audire diuina,& percipere ſacramenta, an non,variantia iura conciliant,nu.3.4.& 5.
In ſacerdotem ſanctum,& profanum quid diſcrimen.
3 *Sacramenta proſunt etiam mortuis.purgantque peccata, & qua talia ſunt,qualis eſt,qui percipit.*
Miniſteria pro ſacramentis.
4 *Occultum pene quid,vide nu.8.& 12.*
A ſacerdote proprio quibus caſibus & in quibus abſtinendis, & nu.5.& ſ. 2. 3.
5 *Suſpenſorum omnium generalis regula quæ,cum vitare eos licẽt & in quibus.*
6 *Notorium per euidentiam quod.vide nu. 10.13. & 14. de eo. & nu.ſequentibus.*
7 *Epilogus,& ſuffragium glo.nu.8.*
Aeſtimatio quid,in ſuffrag.
Manifeſtum quod,ibid.ex §.hæredes.a glo.citato.ex c. cum olim. & l.vltima.
Occultum dicitur quandoque quod poteſt probari, ex. §.ſi quis autem.
Res iudicata pro veritate accipitur,ibid.
Inſtitutio, quam facio de Titio,ſi ſe filium meum probauerit,non valet.
Sacramenti fides non deficit,quamuis aliquando deficiat ſacramentum,in fine.
9 *Additio gloſſarum.*
Innocentius, & Hoſtienſis ineptitudinis, & confuſionis arguuntur.
Fama quid,ver.fama.
Manifeſti diſinitio,ver.manifeſtum.
10 *Notorij diffinitio,diuiſio, & in eo quibus caſibus requiratur ordo iuris,citatio,& probatio,& quæ & nu.13.14.15.16.& 17. cum cæteris inferioribus.& petitio quæ,eo,nu.13,quibus deprendatur ,ibid.§.& eſt ſciendum.*
11 *Rumor quid.*
12 *Occulti, & pene occulti diſcriptio, & nu.13.*
Infamia

Infamia quo modo contrahatur, & quo obleatur.
Honeſti viri nomen vt quis aſſumat, laborare debet, & a pueritia.
De fama cuius piam cum dubitatur, recurritur ad locum conuerſationis, in fi.
13 *In notorijs non appellatur.*
In eis latæ ſententiæ etiam poſt executionem retractantur, & proceſſus æque, circa fi.
Agere poteſt cauſam, cui inhibetur appellatio, & quo modo, ibidem.
14 *In vſurario manifeſto quędam ſpecialia conſtituuntur.*
15 *Contractus notorijs an dici poſſint, & in eis habere locum, quæ de notorio dicuntur, & quæ inter ea ſint differentiæ.*
Ante & poſt eos multa interueniunt aliquando, quæ etiam præſentes non attendunt, vel non plene notant.
Obligatio tacita ſæpe naſcitur extra id, quod agitur.
Poſſeſſio an pariter dici notoria queat.
16 *Maleficia quæ notoria dici queant.*
Proceſſus ſine ordine iudiciario & ſecundum leges habet locum, in fine.
Circunſtantię quędam excuſant, quędam aggrauant delictum, & licet ipſæ non ſint notoriæ, non obſtant, ſi notorium ſit delictum, in prin.
17 *In abſentia accuſati citati proceditur, etiam ſi habeat excuſationes legitimas, ad inquiſitionem etiam de circunſtatijs non notorijs, & ad pęnam, & nu. 19.*
Abſente eo quando ſit nullum, vel, vt iniuſtum reuocandum, quod factum eſt.
18 *Monitio rei in notorio non habet eandem, quam habet citatio, & quo caſu.*
Citatus tenetur venire, & excuſationes ſuas proponere.
19 *Contumax notorius ſi non inueniatur, an citabitur iterum ad purgationem? nunquid ad ſententiam.*
20 *Excuſationes legitimas abſentis accuſatur, ſi tacet, huid iuris.*
In notorijs qualiter procedendum, ver. ſed & quamuis, & ſuperioribus num. & inferioribus.
Accuſati excuſationibus auditis ſi non recipiantur probationes ſuper ipſis oblatę & condemnatur tanquam ſuper notorio, & appelletur, tenet ſententia, ſecus in alijs iudicijs, & quando, & numero 21.
21 *Contra contumacem abſentem tenet ſententia etiam nullo ordine ſeruato in notorio, & quo probato, & quando.*
22 *Notorium licet factum non ſit iudici, modo ſit, tenet ſententia irreuocabiliter, licet iudice peccetur.*

CAP. VII.

1 Veſtra duxit. Hoc dicit. a † clerico fornicario non notorio licite audimus diuina, & percipimus ſacramenta. ſed ſi eſt notorius, abſtinere debemus, non tamen eo animo, ꝙ credamus officia, vel ſacramenta talium fore polluta. & diuiſio poteſt eſſe in duas partes, in prima conſultatio. in ſecunda ſolutio, ij. ibi, cæterum. & ſecundum hoc principium ſunt verba conſulentis. & ſecũdum hunc modum ſolebam ponere caſum literalem. ſ. ꝙ iuriſta inueniens canones contrarios, adiuit papam, petens contrarietatis ſolutionem vel diuide aliter, & verius reſpectu antiquæ etiam in. duas partes. in prima deciſa conſultatio. in ij. reſponſio. Secunda ſubdiuiditur in quatuor. in prima. alle. pro, & contra. in ij. diſtinguit qualitates criminis, de quo quæritur. in iii. diſtinguit de animo abſtinentis. in iiii. ex diſtinctis ſolutionem concludit. ſecunda principalis ibi, alicubi. ſecunda ſecũdæ ibi, cæterum. iii. ibi, item aliud. iiii. ibi, ſine dubitatione. Ex ſuperſcrip. non apparet, cui ſcribat, nec hic, nec in an. ¶ In textu tamen ſic dicebatur, Veſtra duxit de. inqui. vt conſulamus fratribus veſtris parochiales eccleſias adeuntibus, quarum clerici concubinas habere creduntur. De hoc diuerſæ videntur ſacrorum canonum ſententiæ emanaſſe, alicubi &c. & fuit prima tertij libri in ij. compil. Et dicebat Ala. abbati, vel priori loquitur. idem Vin. dicebat Hoſtien. decret. quinque dicit. ponit contrarietatem canonum, diſtinguit inter notorium, & omnino occultum, addit eidẽ diſtinctioni. diſtinguit inter notorium, & pene occulũ: diſtinguit inter intentionem vitantis. i. tolerandam vel reprobandam. ſoluit canonum contrarietatem. tene
2 quod prædixi. [*Audiat*] nec † etiam ipſe poteſt in eccleſia ab aliis audire, vt in c. præter hoc, ſecũdum Pe. [*Miſſam*] idem eſt de euãgelio, & epiſtola, & alijs diuinis officijs, vt in d. c. præter hoc. [*Quem ſcit.*] ſcientia iuris, non facit ſecundum Io. T. dic ↄ̃ ſecundum Bartho. vt ĩ. e. c. & ĩ. e. c. vlt. & hæc vera. & forte Io. intellexit illam eſſe ſciam iuris, quæ fundatur ſuper notorio, quodcunque ſit illud iuris, vel facti, præcedet admonitio, ſecũdum H. & Lau. ſ̃. c. proxi. lxxxi. di. ſi qui. Alij ↄ̃, ar. ĩ. c. vlt. [*Indubitanter*] ſi intelligas ſecundum conſcientiã, ob. c. ſequẽs. ſi intelligis. i. notorie, non ob. quia illud loquitur in occulto, Hoſt. [*Habere*] ſequitur in dictis can. Vel ſubinterductam mulierem, dixit H. forte ſub nomine conuerſę. [*Alibi*] arguitur pro generali allegatione. ſic. ĩ. de præben. c. ij. & xlv. di. c. ij. de hoc. e. diſtin. §. hinc etiam, & j. q. j. vt euidenter. xxxv. q. iii. quædam lex. ij. q. v. ad ſedem, verſic. quę cauſa. xviii. diſtin. quoniam, in prin. ĩ de ſimo. licet Hely. verſi. nam iuxta. de regu. cum virum. & de hoc in Spe. de diſpu. & alle. §. porro. ver. in ſumma. [*Polluere*] ↄ̃. j. q. j. ſit populus. vbi dicitur, ꝙ quamuis ipſa ſui ſpecie ſancta videantur, quæ offeruntur, tamen quia tractantur per eũ, qui pollutus eſt ĩn anima, polluuntur omnia. Item ↄ̃. e. q. multi. in fi. vbi dicitur, polluimus itaq; corpus domini, cum ad altare indigni accedimus, & ſordidi mundũ ſanguinem bibimus. So. reuera nullus polluit ſacramẽta, vt hic dicitur. Quid enim firmum aut ſtabile, ſi ſanctitas incorrupta corrumpatur. C. de epi. & cler. ſiquem quam. nam mali tractando ſacra ſe tantum lædunt cerea quidem fax accenſa &c. xv. q. vlt. c. vlt. tamen pollutus, quãtum in ſe eſt, polluit illa. vel dr̃ polluere ſemetipſum, & ſic intelligantur ↄ̃ria. xix. diſt. ſecundum. j. qõ. j. ſi fuerit, ſecundum Ab. eodem modo reſpondeas ſecundum Hoſt. ad c. 81. di. Maximilian. de cleri. ex. mi. illud. talis ergo ſuſpenſus quo ad ſe, & ſi de merito vitæ non audiatur, de merito eccleſiæ auditur. inter ſacerdotem enim ſanctum, & profanum hæc eſt differentia, quia oratio ſancti fulcitur duplici merito, profani tantũ vnico, inde. i. Thimo. v. habetur. xxv. d. eccle. in prin. Qui bene præſunt presbiteri, duplici honore digni habeantur, & ſic intelligas. iii. q. j. Chriſtus. & c. non nocet. & c. p̃ce. & ſequenti. & §. ſi ergo ſacra. & §. cum ergo. ſecundũ
3 Hoſt. [*Purgatoria*] nam ſacramenta etiam mortuis proſunt. xiii. qõ. ii. animæ. [*Contagium*] venaliũ ſaltem, Lau. ſecundum Ab. expone. i. criminum mortalium, & venalium. de con, diſt. ij. cum omne crimen. intelligas ſane, ne ob. de cõ. di. ij. quotidie. [*Sacerdos*] diuina celebrãs. [*Sancta*] ſiue officia, ſiue ſacra, quæ ſancta ſunt. [*Non poſſunt*] intercidit capitulum. [*Ab omni*] catholico nõ ſuſpẽſo a iure, vel iudice. [*Miniſteria*] i. ſacra, Ho. [*Quia omnia*] j. q. j. omnia, & c. ĩ miniſterio. [*Fide*] talia ſunt ſacra, qualis eſt, qui recipit. j. q. j. per Eſaiam, Ab. [*Purgantur*] ſequitur in c. fides enim eſt qui vincit hunc mundum. j. Io. v. [*Condemnatur*] hic non debet audiri. [*Toleratur*] hic dẽt audiri. [*Aliud eſt, quando*] ita conſtrue. cæterum aliud eſt notorium, qñ presbiter non diffitetur crimen &c. & ex
4 ponas, vt in gl. [*Vel de ipſo*] hoc dixerat [*Pene † occultum*] licet ſit notoriũ per famam, Inn. i. licet presbiter ſit ſuper hoc infamatus ſm Ho. [*Abſtinere*] ſic abſtinere licet, ẽt ſi occulta eſſet fornicatio, vel eſſet aliud crimen, q̃ fornicatio a ꝓprio ſacerdote, in his officijs, q̃ ab eo audire nõ cogitur, q̃ qualia ſint, hẽs de pę. & re. oĩs. & eſt ſic faciẽdũ, ſi ex tali abſtinẽtia ↄ̃ talẽ ſacerdo. ẽ. ſ. fornicatorẽ, & toleratũ ſcandalũ non gñetur, alſ aũt non licet abſtinere. Nã & dñs Iudæ corpus ſuũ dedit, de con. di. ij. nõ prohibeat, & c. ſequenti. argu men. vi. qõ. ſecunda, placuit. & c. ſi tantum. viii. quæſt. quarta, nonne, ſecundum Inno. vnde dicit Hoſtien. abſtinere licet in occulto, ne ſit contra, de ſen. excõ. cum non ſit ab homine. [*Trahantur*] pp
ruboris

ruboris confuſionẽ, quã patiunt̃ in ſeipſis, & ſi occultè uitentur, ſm Hoſt. dic ut dixi ſuper gl. pp uerbũ. ſ̃. ꝓximũ. ſi tñ legeret̃ litera ſic, Abſtinere, ut huiuſmodi, &c. dimiſſa litera, peccandi &c. poſſet haberi ille intellectus ſm Pe. & Abb. [*Reſpuantur*] quaſi contaminata, qđ nõ licet [*Tolerantur*] toleratione, quæ excuſat. 23. q. 4. tu bonus, & multa per patientiam &c. de præben. cum iam dudum, Tan. [*Operis euidentiam*] hoc genera-
5 le, ꝙ † omniũ ſuſpenſorum a iure, ideſt ſine ſententia hominis, ſi crimina, pro quibus ius eos ſuſpẽdit ab of
a ficiis, uel quolibet actu, ſint notoria [a] facti euidentia, licet cuicunq; eos in his uitare, etiã ſi a p̃latis tolerentur. idẽ de irregularibus, qui à iure ſuſpenſi dici pñt. Si uerò crimina, pro quibus à iure ſuſpenduntur, ſint occulta, licet grauia, ut ſimonia, homicidium, & huiuſmodi, tamen euitari nõ debent in his, quæ ab ipſis de iure recipi debẽt, arg. hic, & de con diſt. 2. non prohibeat. idẽ in excõmunicato occulto. 6. q. 2. ſi tãtum, de of. or. ſi ſacerdos, Inn. uide quod no. & dicã. ĩ. de ſimo. tanta, & c. per tuas. 2. Hoſt. uerò dicit tenẽdum in hoc, quod no. de ſen. exc. cum non ab homine, & de
6 tẽp. or. c. ulti. ¶ Diceret̃ autẽ † notoriũ per euidẽtiam, qñ mulierẽ ſuſpectã tenebat in domo, ſm Inn. 32. q. 1. c. 1. & ſ̃. eo. ſi quiſquã. & ſm eũ, ſi clericũ inuenirem coire cũ muliere, per hoc eũ in publico nõ uitabo, niſi aliàs ſit notoriũ, ſm Hoſt. adde, quod no. de ſent. ex. c. 3. §. fi. huic, ꝙ hic de euidentia dr̃, eſt ſimile, quod dicit lex de fideiuſſore euidenter locuplete. ff. qui ſatiſ. cog. ſi uerò. §. 1. [*Diuina*] ut miſſa & aliæ horæ diurnæ & nocturnæ, ſm Pet. & Ab. [*Sacramenta*] ut baptiſmus,
7 pñtia, extrema unctio, & ſi. Pe. & Ab. ¶ Quinta † gl. diſtinguit famã, manifeſtũ, & notoriũ, & notorium tri-
8 plex, facti, iuris, & præſumptionis. ¶ *In 5. † glo. ibi, æſtimatio*] ſequitur, eſt illæſæ dignitatis &c. ut ſup. [*& ibi, hæredes palam*] teſtatur, qui in publicũ hæredẽ nominat. ſ. corã teſtibus, qui ad ſolennitatem ſufficiãt teſtamenti [*& ibi. §. ſi quis autem*] ſequitur, poſt ap. neceſſarius ſibi putauerit eſſe perſonas, per quas apud iudicẽ appellationis ueritatem poſſit oſtendere, quam æſtimauit occultam [*& ibi. l. ulti.*] patronus adoptando nõ facit ingenuum eum, qui ſe fatetur libertinũ [*& ibi, res iud.*] ſequitur, pro ueritate accipitur [*& ibi, quia ſemper*] uide de pur. can. accedens, ſuper gl. 2. [*& ibi, Lucius*] unde nõ ualet inſtitutio, quam facio de Titio hac conditione, ſi ſe filium meũ eſſe iudici probauerit. ¶ *In glo. ideſt, ibi, per fidem*] nec enim deficit fides ſacramẽti, quãuis aliquando deficiat ſacr̃m, inf. de baptiſmo, debitum, de
9 presb. non bap. c. 2. Hoſt. ¶ *In † gl. ad intelligentiam, in prin.*] materiam huius gl. quam inepte & confuſe tractarũt Inn. & Hoſt. inf. c. proxi. uide plenius & aptius in Spe. 3. parte de notoriis criminibus ꝑ totũ, & aliquid per Hoſt. in ſumm. huius titu. §. fi. ne tamen uerba illorũ deſint, quaſi ad literã inf. ponã illa, quæ potius ꝓpter prædictam remiſſionem debueram decidiſſe [*& ibi, ſic deſcribi*] deſcribitur hic fama de homine. Fama uerò inter homines eſt publica, ſeu famoſa inſinuatio, uel proclamatio, & cõmunis ex ſola ſuſpitione & incerto auctore proueniens, de con. diſt. 4. ſanctum, in fi. de pur. can. cũ in iuuẽtute. uel eſt uulgi, ſeu maioris partis eius opin. rei, de qua quæritur, conſentiens. Dicebat autem Tho. de Pipara. in tractatu ſuo de fama,
b quòd erat quaſi fides mentis[b]. Manifeſtum eſt publica, ſeu famoſa inſinuatio, uel proclamatio & cõis ex certa ſcientia, & certis auctoribus proueniens. Noto-
10 riũ † iuris ſpontanea confeſſio, clara probatio, iuſta & irretractabilis diffinitio. primum. ſ̃. de confeſ. c. 1. ſecũdum. C. de re iud. geſta. inf. de uer. ſig. cum olim. tertium. ff. de reg. iu. l. res iudicata. dixit tamẽ Vinc. inf. e. proxi. ꝙ quia confeſſio, & ſententia poſſet in ſe habere falſitatem, proprie notoriũ eſt illud, quod cõſiſtit
c in euidentia: aliàs poſſet dici notoriũ, quod non [c] fuit. Notorium facti eſt publica, ſeu fama &c. communis perueniens ex euidentia rei, quæ nulla tergiuerſatione celari poteſt. C. de nup. ſi uicinis. Vin. dixit idẽ eſſe notoriũ facti, quod factũ eſſe non dubitatur à populo, uel maiori parte populi. Vber. dixit id eſſe, qđ continue uiget, & in p̃ſenti eſt publice uidere. Guil. dixit eſſe id, in quo fama publica ſuum præbet adminiculũ, & ipſa rei euidentia proteſtatur, ita ſe exhibẽs omniũ hominum, uel maioris partis alicuius loci cõſpectui, ꝙ nulla poſſit &c. Notorium præſumptionis eſt
11 euidentia iuris uehementer præſumpta. Rumor † ſm Hoſt. & Spe. eſt particularis inſinuatio, ſed proclamatio de eo, qui cogno. con. ſuper eo, ex ſola ſuſpitione, de elect. Oſius, & incerto auctore proueniens, de reg.
12 ueniens. Occultũ † omnino, quod nulla ratione probari poteſt, ut ecc. bene. ut noſtrũ. Pene occultũ, qđ ꝑ paucos probari poteſt [*& ibi, comprobatus*] & infamia eſt eius contrarium, & de hoc, qũo contrahatur, no. plene. 3. q. 7. §. tria, ad fi. & quomodo aboleatur, no. 6. q. 1. c. 2. & 3. & in Spe. titu. 2. §. fi. uer. hoc etiam no. [*& ibi, nolo*] & Apoſtolus. 1. ad Cor. 9. di. Expedit mihi magis mori, quàm ut gloriam meã quis euacuet. 1. q. 2. ſacerdos, in fi. Laborare. n. debet quis, ut aſſumat nomen honeſti uiri. ff. ad Treb. facta. §. ſi in danda, maxime in pueritia. ſup. de præſump. ex ſtudiis. cum uero de iſta dubitatur, recurritur ad locum cõuerſationis, de elect. poſtquam ſm Hoſt. [*& ibi, ſanctum*] in fin. [*&
13 ibi. §. ſi quis autem*] uide ſ̃. in ſuffragio. ibi † tñ exponitur occultã. i. occultatã in negocio principali. & alibi dr̃ occultum, ꝙ 5. ſciunt, de pœ. diſt. 1. hoc ergo: alias eↄ̃; uer. filiam namq;, & habetur Luc. 8. in fi. [*& ibi, circa notorium*] ponebat Pe. hic. uer. Quæ, uel nemo negat populo, uel teſte probantur, Vel ſe ſubiiciunt oculis, notoria dicas [*& ibi, notorium facti*] Circa iſtud notorium notant Inno. & Hoſt. inf. c. proxi. quod eſt triplex. primum eſt facti actu tranſeuntis, quod tamen ita habet rei euidentiam, ꝙ negari nõ poteſt, ut ſi epiſcopus de eccleſia ad eccleſiam tranſiuit, & incipiat bona eccleſiæ miniſtrare, de traſla. quanto, de cleri. non reſi. c. 2. uel ſi in platea, uel in conſpectu populi quis occidit alium. 2. q. 1. §. quando autẽ. in quo caſu licet ſit occultum iudici, petitio, uel accuſatio poterit ſic formari, cum talis epiſcopus ſe ad talem epiſcopatum tranſtulerit ſine papæ licentia, peto illum amoueri. Vel, cum talis talem in præſentia multorum occiderit ita, ꝙ inficiationi locus non eſt, peto eum puniri, ex quo ita proponitur, proceditur tanquam in notorio. i. li. non conte. 2. q. 1. manifeſta, & c. de manifeſta, & c. quæ Lotharius. ſup. de iureiu. ad noſtram. 3. de accuſa. euidentia. quod uerum eſt ſecundum quoſdam, ubi accuſatus eſt abſens, & contumax. Si autem præſens ſit, fiet lit. conteſtatio, & ſi neget, oportet accuſantem duo probare, ſcilicet homicidium, & quod publicè factũ fuit. ſine probatione autem nõ condemnabit aliquẽ. 2. q. 1. nos in quemq̃, & c. deus. & hoc notoriũ negatur ſatis probabiliter à pñte, inf. de ſortil. ex tuarũ, in deciſa. & appellatur potius notoriũ facti, quia publicè factum eſt, q̃ ſit notum iudici. & in tali notorio nõ audi
d tur quis appellans, ſ̃. de appel. propoſuit[d]. Secundum dicitur notorium interpolatum, in quo requiritur
e probatio ſemiplena. inf. de uſur. cum in diœc.[e] Tertiũ dr̃ notoriũ cõtinuum, in quo nullus ordo, nec probatio requiritur, ut ſi clericus in carcere teneatur. ſ̃. de appel. dilectis. Vel ſi quis in domo publicè teneat cõcubinã. 2. q. 1. de manifeſta. uel ſi quis contra iur̃m fidelitatis continuè perſequatur dñm ſuũ. ſ̃. de elect. uenerabilem, de exceſ. præla. graue. Dicũt autem quidam, quòd in notorio actus continui ſine accuſatore & teſte poteſt procedi, nec poteſt appellari, ut infra

periorib9 concor. In notorio uerò actus tráſeuntis
& interpolati non admittitur directa accuſatio niſi
cum ordine iudiciario, & admittenda eſt appellatio.
& poteſt indirectè procedi in talibus notoriis, ſcilicet
inquirendo; & ſic poteſt intelligi, in auct. ut iud. ſine
quoquo ſuffr. §. ſi quis autē, & §. neceſsitatē, coll. 2. &
C. de accuſa. ea quidē. nec ob. ſ. de elec. bonæ me. Ma-
gū. & c. uenerabilem, de ap. cum ſit Ro. de uerb. ſig. ex
parte, ut ibi no. in decre. bonæ. uide ſuper gl. & ita. Ci-
tatio uerò ſemper eſt neceſſaria in quolibet notorio,
ſ. de iureiu. ad noſtram. 3. & licet hoc ſit ſecurius, non
negatur ſubſtineri poſſe, qđ dictū eſt. ſ. & quod ſequi-
tur infra, & contra id facit. ſ. de tranſla. quanto. In no-
torio uerò p̄ſumptionis neceſſarius eſt omnis ordo
iuris. ſed ſufficit probare circunſtātias, & præſumptio
nes, licet non probetur factū, ar. de præſumpt. 3. 32. q.
1. c. 1. Quidā autē dicūt. ſ. ſm primā opi. ſufficere, & ēt
eſſe neceſſe ad hoc, ut procedi poſsit in tali notorio
actu tranſeunte, ꝙ is, qui procedit, literas receperit à
fide dignis, arg. de poſt. c. 1. & 2. q. 1. c. fi. & in prædicto.
§. 1. auctē. ut iudi. ſine quoquo ſuffra. uel ꝙ audiuerit
per publicam famā, uel denūciationem officialis, C.
de accuſa. ea quidē, & ꝙ partes citentur: quia merita
cauſarum &c. de reſtitu. in inte. cum ex literis. de re iu
di. inter. ¶ Et eſt ſciendum, ꝙ notoriū deprehenditur
loco, & tempore. loco, ut qa fit in publico corā mul-
tis aſtantibus, & id aſſerentibus tot. ſ. ꝙ nō poſſent in-
ueniri alii tot aſſerentes cōtrarium; puta tota uicinia,
uel maior pars fuit præſens, uel tot, ꝙ non poteſt infi-
ciari: ſecus de his, quæ fiūt occultè in domo, quæ nec
de facili probari poſſunt niſi per domeſticos. C. de re-
pud. conſenſu. §. ſin autē, de teſti. ueniens. 2. [*Tempore*]
puta de die, nō de nocte cōmiſſum eſt, & multis aliis
circunſtantiis, quas diſcretus iudex uidebit. ff. de inſti-
to. ſed & ſi. §. 1. & 2. ff. de iur. & fac. igno. l. regula. §. 1.
2. q. 1. §. quando autē, ar. ff. de uer. ob. continuus. §. 1. &
tūc ſi factum eſt ſic notoriū, ſed perſona delinquens
occultatur, locū habet, ſm quoſdā proceſſus quaſi ſu
per notorio, arg. de teſti. co. peruenit, de elec. bonæ. &
de tali actu notorio tranſeunte loquitur, inf. de uer.
ſig. ex parte, & c. ſe. de ap. cum ſit, & c. propoſuit, de fil.
presb. conquerente. de tranſla. quanto. nec audiuntur
appellantes per prædicta, c. de ap. & 2. q. 6. ſunt quorū.
tū, qđ eſt mirādū, poſt latā ſententiam & executioni
mandatā ꝯ eā poterit de nouo iudiciū agitari. C. de ac
cuſa. ea quidē, & retractabit prima ſnīa, ſiue ꝑceſſus,
ſi probet falſum, qđ notoriū uidebatur. & quamuis
hoc uideat difficile, pōt tū cōtingere. inf. de pur. uul.
c. 2. cū ſuis cōcor. nec mireris, ꝙ cauſam agere poſsit,
qui appellare nō poteſt: quia & in ſupplicatione hoc
contingit, C. de preci. impe. of. auct. quæ ſupplicatio.
Sunt & q dicūt, ꝙ in notorio actu tranſeunte non ſit
neceſſaria citatio, uel probatio, de elec. bonæ, & c. ue-
nerabilē. 2. q. 1. de manifeſta, & c. ſcelus. ſed illa poſsūt
intelligi in notorio, qđ in cōſpectu iudicis contingit,
uel in notorio continuo, uel qū p̄ceſsit citatio, de ap.
cum ſit, in fin. uel dicas generaliter in quolibet noto-
rio ꝑcedi poſſe ſine citatione, & probationibus. nec
ꝓpea retractaf ſnīa, niſi cōſtet ꝯriū, ut dictū eſt. ſed me
lius & tutius eſt, ut fiat citatio, niſi forte ſcandalū, uel
magnū periculum reipub. ſit in mora. & ſic pōt intel
ligi, de elec. bonæ. 1. & c. uenerabilē. & forte non eſt
differentia inter notoriū actu tranſiens, & interpola-
14 tū. ſed in† uſurario manifeſto quædā conſtituūtur ſpe
cialia, q̄ no. infra de uſur. cum in diœceſi, & c. quia. ſed
dices negatione fit res dubia. ergo ubicunq; negabi-
tur, nō ſeruabif ille proceſſus. C. quibus ad li. ꝓ. nō li.
l. 3. So. ut eſt dictū, ſi pn̄s eſt, & neget, bonum eſt, ꝙ ſer
uetur ordo iuris & in citationibus, & in aliis. ff. de cu-
ſto. & exi. reorū. l. diuus, & 2. q. 8. c. 1. 2. & per totū. ſed ſi
nō fuerit pn̄s, uel receſsit, tūc nō ſeruaf ordo. uel dic
illud locū hr̄e in his, q̄ probabiliter pn̄t inficiari. uel
dic, ꝙ notoriū negatū eſt mixtū. eſt. n. dubiū ratione
negociationis, & ideò ꝓbatio reqrif. Eſt & notoriū,
qa publicè cōmiſsū, & ideò ſine lit. cōt. & alio ordine
procedif. & ſic diuerſo reſpectu dici pōt dubiū, & no
toriū. ſic ēt nō ſeruato ordine ꝑcedif, ſi in maleficiis
notoriis excipif ꝯ electū, uel teſtē, & ſic loquif de elc.
bonæ, & c. uenerabilē, de accuſa. ſuper his, & de ꝓba.
licet. ſed, ut dixit Inn. & Hoſt. ſm p̄dicta neceſſaria eſt
ꝓbatio in notorio, quotiēſcūq; negaf, ar. ff. q ſatiſda.
co. l. ſi uerò. §. q pro rei. ꝙ tū in abſentia partis proba-
ri nō poterit, ar. de ap. interpoſita. §. fi. Et vbi tale noto
riū proponef vt acceſſoriū, non procedef ſm hoc in
principali, donec ſit probatū. ſed hoc nō eſt niſi pro-
rogare lites, & circuitus inducere. unde dicendū eſt, ꝙ
ubi nō eſt locus inficiationi, pōt iudex procedere, &
punire delinquētē, q̄ tūcūq; inficief. & ſit hoc ſpecia-
le in maleficiis, ne remaneāt impunita, maxime cum
nimis frequentantur, qa multis craſſantibus opus eſt
executio. ff. de pęnis, aut facta. §. fi. & de maledi. c. i. ſed
15 †nunq d hoc in ꝯctibus locū habēt. So. non. quia quæ
conſenſu, literis, uel uerbo ꝯhunf, nō poſſunt ſic eſſe
notoria. ff. de act. & ob. l. 1. & 2. nā & ibi tēpore ꝯctus,
ante, & poſt multa qn̄q; interueniunt, quæ etiā pn̄tes
nō attendūt, uel nō plene notāt, de fi. inſtru. cū Ioan.
nes. ff. de pęnis, iurisgētiū. §. quinimmo. & ſæpe extra
id, quod agif, tacita naſcif obliga. ff. cōmo. ſi id, quod,
in fi. & idē uř in poſſeſsione, q̄ licet conſiſtat in facto,
habet tamen aliquid iuris. ff. de acq. poſ. l. 1. §. acquiri-
mus, & l. poſſeſsio. q̄ tūcūq; etiā de ꝯctu appareat, nō
pōt dici notorius. Quis. n. poſſet ſcire exceptiones cō-
petentes reo? nullus, niſi partes audiat. Præterea eſt in
eis alius modus ſubueniendi actori, ſ. per excōicatio-
nē, uel miſsionē in poſſeſsionē. ſ. ut lit. non cōt. qm̄. §.
in aliis. ſed dices idē in criminibus accidere poſſe. nā
homicidæ cōpetere pōt exceptio, ꝙ ad ſui defenſio-
nem id fecit, de ſen. exc. c. 3. §. ſi uero. tranſeunti ad epi
ſcopatum, ꝙ hoc fecit de papæ licentia, de tranſla. c.
fi. imò etiam quandoq; contra propriam cōfeſsionē
auditur excuſatio. inf. de accuſa. cum dilecti. ſed & cō
tra tales eſt remedium annotationis bonorū. ff. & C.
de requiren. reis, per totū. So. ſecundum Hoſt. hæc lo-
cum habent, quando in modum accuſationis, inqui-
ſitionis, uel denunciationis proceditur, & etiam quā-
do tanquam de notorio agitur, ſed is, qui dicitur deli
quiſſe, præſens eſt, & locus eſt inficiationi, ſiue excu-
ſationi, quam proponit, ut in eiſdem iuribus apparet.
unde & ſi accuſetur quis de maleficio, nō ſufficit pro
bare maleficium, niſi & probetur qualitas facti, ſcili-
cet ꝙ homicida inſultū fecit, & occidit, & ſic de aliis.
aliàs locus eſt inficiationi, argumen. de reſtitu. ſpolia.
olim. 1. & c. cum ad ſedem: ſecus in his, quæ inficiari
non poſſunt, in quibus delinquens male conſcius fu-
git, latitat, uel obmuteſcit, uel friuolam excuſationē
proponit, ut ludens feci, de præſumptio. c. 1. ſecundū
Innoc. & Hoſti. finaliter tamen ipſe Inn. dixit & poſt
cum Hoſtien. plus ſibi placere, quòd non ſolum fa-
ctum; ſed etiam poſſeſsio, & contractus poſſeſsionis
poſſunt eſſe notoria, licet in eis rarò debeat procedi
ſm formam notorii, ſicut & rarò ꝑceditur in eis ſm
formam inquiſitionis, Inn. & Hoſt. quorum quaſi ad
literam ſunt hæc uerba notata per eos, inf. c. proxi. [*&*
16 *ibi, Tergiuerſatione celari*] exemplificant† hic Inn. & Hoſ.
inf. c. proxi. in eo, qui mulierem ſuſpectam ſecum te-
net in domo, uel lecto, & quia confitetur, uel non
diffitetur: uel qui filios habet de aliqua muliere, infra
de diuor. ſignificaſti. inter alia maleficia pōt dici no-
torium adulterium, & homicidiū. & dicitur notoriū
facti, quod pluribus notum eſt, & ſi circunſtantiæ nō
ſint

ſint notæ, quæ excuſant, uel aggrauāt maleficium, ut
quia iudex eſt, qui occidit, uel alius, ſed ad ſui defen-
ſionem. 23. q. 5. cum homo, & c. regū, & c. non eſt cru
delis. uel adulter dicitur non teneri, quia ignoranter
illam cognouit, uel quia ſuppoſita fuit, uel cōſangui-
nitatem ignorauit. 34. q. 2. in lectum. ſed certe in hoc
caſu, quando quis tenet aliquam pro uxore, nō uide-
tur locum habere proceſſus notorij: quia tunc nō eſt
notum peccatum, licet notum ſit factum, quod non
eſt de genere peccatorum. & hoc niſi conſanguinitas
ſit notoria non coniugibus tantum, ſed & aliis ita, ꝙ
poſsit cēſeri notoriū, de diuor. porrò. nec eſt neceſſe,
ꝙ notæ ſint omnes circūſtantiæ maleficium excuſan
tes: alias nullum maleficium cēſeretur notorium. uix
enim poſſet occurrere maleficiū, quod non haberet
aliquam circunſtātiam, per quam poſſet excuſari, de
accuſa. cum dilecti. ſed contrà non dicitur factum no
torium, niſi quando non eſt locus inficiationi, & qn̄
non poteſt ulla tergiuerſatione celari, ut hic. 2. q. 1. de
manifeſta. So. non intelligas, ꝙ maleficium non poſ-
ſit excuſari. ſed ſi id, quod dicitur maleficiū, adeò eſt
euidens, quòd non poteſt celari, quin ſit factum, no-
torium cenſetur, & habet locum proceſſus ſine ordi-
ne iudiciario. proceſſus autem iſte extraordinarius,
de quo loquuntur canones, rarò locum habet ſecun
dum leges, ſecundum Inn. Hoſt. dicit contrarium eui
denter innui. ff. de offi. præſi. l. 3. & l. congruit, in auct.
de collato. §. iubemus, colla. 9. Remittit autem ad
ſumm. de accuſa. ſub rubrica, de criminibus ſine ordi
17 ne puniendis. ¶ Eſt† etiam notandum ſecundū Inno.
ꝙ imputatur accuſato, qui habet legitimas cauſas in-
ficiandi. ſi citatus non ueniat, quòd proceditur ad in-
quiſitionem etiam de circunſtantiis non notoriis. &
ſi præſenti accuſato incumberet probatio, habebitur
pro non probato, ex quo abſens eſt. aliàs ſi non abſen
ti accuſato, ſed accuſatori præſenti incumbat proba-
tio, iudex ad inſtructionem ſui probationes recipiet.
Item & proceditur ad pęnam huius cōtumacis, ſicut
iuſtum fuerit, eius contumacia non obſtante, ſupra
de electio. bonæ. ſed ſi poſtea uenerit, audientur excu
ſationes eius. 2. quæſt. 1. deus omnipotens. & ſi aliqua
pœna ſit ei impoſita, uel aliquod mandatum ſit occa
ſione maleficii, & excuſatur cōtumacia, illud uel erit
nullum, uel ut iniuſtum reuocandum, de re iud. cum
18 Bertol. Sed pone† quòd iudex monet reum, ut ſatisfa-
ciat tanquam de notorio, uſque ad diem, nunquid ta
f lis monitio pro citatione habebitur [f], non uidetur,
quia monitioni non tenetur parere, ſi habet iuſtam
excuſationem, ſupra de præſump. c. fi. 14. q. 1. quiſquis.
ſed citatus tenetur uenire, & excuſationem ſuam pro
ponere, ff. de iudi. ſi quis ex. ar. contra, ſupra de reſcri.
ſi quando. ubi dicitur, quòd debet ſe per litteras excu
19 ſare, ſed illud de honeſtate. Si uerò† citatus in notoriis
nō ueniat, nec reſponſalem mittit, procedi poteſt, ar.
infra tit. 2. ex parte, & duobus. c. ſequen. & adde ſecun
dum Hoſt. quod no. de appel. cordi. §. poſt hæc. Quid
ſi ſemel fuit contumax, nec inuenitur factum noto-
rium, ſed eſt locus purgationi, nunquid iterum cita-
bitur ad purgationem? uidetur ꝙ ſic, arg. inf. de ſentē.
excommu. ſi uerò. 2. ſecundum Inn. melius ſecundū
Hoſt. inf. c. proxi. uer. ſed ſi de clericis, infra de pur. ca.
inter, & c. cum dilectus. quod dic ut ibi, & infra de hæ
reti. excommunicamus. §. 1. ſed nunquid ad ſententiā
talis uocabitur? ita uidetur. C. quomodo & quando
iudex, ea, quæ. 3. q. 9. per totum. Alii contra. nec ob.
prædicta iura, quæ in abſentibus non contumacibus
loquuntur; quod dic, ut no. inf. ea. glo. & de iure iur.
20 ad noſtram. 3. Quid† ſi abſens habet excuſationes legi
timas, quas bene nouit accuſator, ſed ipſas tacet? Re-
i ſpon. imputabitur accuſatori, & prouidebitur reo ſe-
cundum tenorē legis. de iudi. ſi prætor. Sed & quam-
uis in notoriis procedi poſsit præſentibus partibus,
lit. conteſta. & ſeruato alio iudiciario ordine; poteſt
tamen eis præſentibus procedi, lit. non conteſta. nec
alio iudiciorū ordine ſeruato, ſicut quando reus eſt
g abſens [g], & contumax, omni tamen caſu requiritur ci
tatio, & quod ueniēti exponatur factum, pro quo ci-
tatus eſt, & ꝙ audiatur eius defenſio. quod ſi nō fiat,
ſatis poteſt dici ſententiam non tenere ſuper notorio
latam, de accuſa. qualiter. §. debet, ſicut enim in aliis
cauſis, quæ requirunt ordinem iudiciarium, non ua-
let ſententia, quæ fertur non cognito de cauſa. C. de
ſen, & inter. om. iudi. prolatā, & C. de accu. ſi accuſato
ribus, & l. abſentē. ita uidetur in notoriis. ubi & ſi non
omnis, aliquis tamen ordo ſeruandus eſt, ſ. de iureiu.
ad noſtrā. 3. ubi de hoc. Sed quid ſi auditis excuſatio-
nibus non recipiuntur probationes ſuper ipſis obla-
tæ, ſed cōdemnatur tanquam de notorio, & propter
hoc appelletur? So. nihilominus tenet ſententia, ſi de
ueritate eſt notorium, & hoc probetur coram illo iu
dice, à quo petitur nulla pronunciari, ſecus in aliis iu-
h diciis, quæ omnia requirunt iuris ordinem: quia [h] in il
lis ſententia lata poſt talem ap. non ualeret. inf. de ap.
interpoſita. Quidā tamen aliter ſentiunt ſecundū Inn.
aſſerentes idem in notoriis & male, ut infra de of. de-
21 le. ſtatuimus. Item dicit† Inn. ꝙ ſi accuſatus eſt abſens
& contumax; ꝙ tenet contra eū ſententia etiam nul-
lo ordine ſeruato & ſufficit, ꝙ iudici, coram quo que
rela proponitur, fiat fides de notorio, nec admittetur
excuſatio contumacis, nec eius probatio. ſed ſi in pri
mo iudicio non fuiſſet contumax, ſed iudex contra
ius litigatoris noluit admittere excuſationē eius, tunc
ſecundus iudex, qui de ſententia cognoſcet, bene ad-
mittet probationes ſuper excuſatione: melius tamen
potuit ſibi prouidiſſe appellando ante ſententiam,
quādo probationes ſuper ſuis excuſationibus nō ad-
mittebat: quia tunc hoc ſolo, quòd lata eſſet ſentētia
poſt talem appellationem, caſſaretur. Aliqui tamen
22 aliter dicunt ſm Inn. & bene ſm Hoſ. ut ſ. Item† dicit
Inn. ꝙ licet iudici nō ſit factū notoriū, dummodo ue
re ſit notoriū, licet iudex peccet ferendo ſententiam
prius, quàm probetur ſibi factum notoriū; tamē eius
ſententia irreuocabiliter tenet. idem Hoſt. & hoc qua
ſi ad literam notauerunt. j. c. proxi. [*& ibi, aliquando*] qđ
dic ut ibi, & C. de accuſa. l. ea quidem. quæ tū lex non
ꝓbat id, ad quod inducitur, ſcilicet ꝙ officiali credaf.
ſed hoc dicit, ꝙ denuncians talia ſine inſcriptione au-
ditur [*& ibi, filiatio*] & crimen infamati deficientis in
purgatione. inf. c. proxi. in fi. & inf. de ſimo. inſinuatū
[*& in fi.*] & infra qui ſint le. tranſmiſſę. de hoc plenius.
2. q. 1. manifeſta. ¶ [*In gl. imò, ibi, in iure*] ſi. C. unde ui. cum
quærebatur [*ibi, non ſuum*] ideſt alienum, Goff. ¶ [*In glo. ſ.
qui, ibi, pene occulti*] Idem Hoſt. ſed contradicit huic le-
cturæ illa litera, ut peccandi &c. & ſic poſſet dici, tales
quorum fornicatio eſt notoria, ab eccleſia non to-
lerantur, unde non determinat, quando debeat euita
ri, ſed quo animo, Per. & Abb.

ANNOTATIONES.

a ¶ Notoria. Idem ſi ſint notoria iure ut per ſententiam. facit quòd no. Io. And. in c. qualiter, el 2. de accu. in glo. 2. q. 7.

b ¶ Mentis. & de materia famæ ultra remiſsiones ſupra poſitas uide plene Bart. ff. de quæſtio. l. de minore. §. tormenta, & plenius per d. Bart. de Saly. in l. ea quidem. C. de accuſatio.

c ¶ Non. Ad hoc contra. uide reſponſionem per d. Bart. de Saly. ubi tractat de notorio, in 3. quæſtio.

d ¶ Propoſuit. Et uide pro iſto notorio Io. An. de elec. bonæ, el 1. ſu per gl. Sed nonne, & in c. 1. de of. dele. li. 6. in gl. ma. & ſuper illa.

e ¶ Diœc. Io. An. dicit. & idem d. Bar. de Saly. in l. ea quidem, in 1. q. quod uſurarius tenens menſam paratam, dicitur uſurarius notorius actus permanentis. in aliis autem uſurariis habet locum, qđ hic dicitur, & in c. cum diœceſi,

f ¶Habebitur. Et quid ſi addatur clauſula, & ſi ſenſerit ſe grauatum &c. uide per doct. & maxime per Bal. in l. 1. C. cōmi. uel ep[i]
g ¶Abſens. Et aliis cauſis, in quibus poteſt procedi ad ſententiā, lit. non conteſtat. id intelligitur in contumaciam, ipſis præſentibus ſecus, ſup. ut lite non conteſta. accedens, el 2. & ca. quoniam. §. porrò, hic in notorio aliter dicitur.
h ¶Quia. In libro Inn. non dicitur ut hic, d. Io. An. ſed dicitur, quia ibi ſi nullæ proba. reciperentur ſuper quæſtio. de qua agitur, non tenet ſententia, ut dictum eſt.

S V M M A R I V M.

1 *Per iniuratorum dicta non probatur fornicatio.*
Infamatus tamen de ipſa, punitur, ſi deficiat in probatione.
Publicè, eſt aduerbium generale, & intelligi bifariam poteſt.
De notorio ubi nam tractetur.
Euidentia rei, ſi de ea communiter dicatur, non habetur.
In purgatione deficiens ut conuictus punitur, niſi appellauerit.
2 *Suffragium gloſſarum.*
Condemnatio rei in cauſa capitali non fit niſi conuicti.
Conuictus quis dicatur.
Tributoriæ locus eſt etiam cum dominus deberi neget.
3 *Additio gloſſarum.*
Conueniri, qualiter in hac accipiatur decretali.

C A P V T VIII.

1 TVa nos duxit. Caſus † per dicta nō iuratorum fornicatio nō probatur: punitur tamen infamatus de ipſa, ſi in purgatione deficiat. & ſunt duæ partes, conſultatio, & reſpō. ſecunda ibi, Nos ergo [*Publicè*] generale eſt hoc uerbum, qđ pōt intelligi. i. notorie, uel manifeſte, ut infra patet [*Notorium*] quid de notorio notauerint hic Inn. & Hoſt. dixi ſup. c. proxi. [*Non ex euidentia*] quia non tenet eā ſecum in domo, ſed cōmuniter dr̄, ꝙ eā cognoſcit, Inn. [*Teſtimonijs*] ſine iuramento prolatis [*Teſtibus*] iuratis. ſic exponitur. 4. q. 3. alia eſt [*Quam*] purgationem [*Defecerit*] & ſic punietur ut conuictus, inf. de ſimo. de hoc, & c. inſinuatum, de accu. cū. P. Hoſt. quod dic ſm̄ Abb. ut inf. de accuſ. accedens [*Animaduerſione*] de qua ſup. eo. ſi autē, Pe. [*Puni re*] niſi appellauerint, infra de pur. can. nos inter, Lau.
2 ¶*In 5.* † *gloſ. ibi, qui ſententiam*] iudex in cauſa capitali non damnat reū, niſi ſit cōuictus, ꝙ uix quæ cōmiſit, negare ſufficiat [*& ibi. §. pen.*] locus eſt tributoriæ etiā cū dn̄s negat deberi: aliàs expediret dn̄o negare. ¶In
3 † fi. 1. glo. uel admonentur, Goff. uel propriè in caſu. j. de ap. cum ſpeciali, Vin. uel ad rationē ponuntur. inf. de accuſa. ſi conſtiterit, Hoſt. ¶*In glo. & ideò, in fin.*] & s̄. de elect. poſtquàm, Hoſt. ¶*In glo. ſi conſtet, ibi, conuictus*] idem not. 2. quæſt. 1. de manifeſta.

S V M M A R I V M.

1 *Mulierculæ hic appellantur diminutiuè in contemptum.*
Peccatum de anima, uita, de fama peccatoris, & ei adhærentibus diminuit.
Fœdus naturale pro proximitate ſanguinis.
Conſanguinitas aliquando elidit ſuſpitionē, aliquando eā inducit.

C A P V T IX.

1 A Nobis. Breue eſt, & pars † huius, infra de deci. à nobis [*Mulierculas*] inhoneſtas. unde non debēt appellari mulieres, ſed mulierculæ diminutiuè: qa peccatu de anima, de uita, de fama peccatoris & ſibi adhærentibus diminuit. ad hoc. 34. diſt. uidua, & c. pen. [*Naturale fœdus*] ideſt ſanguinis proximitas, Pet. [*Suſpicari*] hæc conſanguinitas elidit ſuſpitionem: alibi eam inducit. 89. diſt. decent, & 10. quæſt. 2. hic uſus, & c. epiſcopus, ſupra de teſti. conſtitutis, 1.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus concubinarius in officijs euitari non debet, niſi notorius.*
Notorium iuris, & facti eſt, & quibus nominibus oſtendatur.
1 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 3.*
In interdicto loco etiam ſubmiſsè poteſt celebrari.
Suſpenſus quis dicitur quo ad ſe & quò ad alios, & quandoq; quo ad neutrum, aliquando quò ad alterutrum, coniuncta gloſſa.

C A P V T X.

QVæſitum eſt. Caſus. Clericus † cōcubinarius in officiis euitari nō debet, niſi ſit notorius [*Notorium*] s̄. de fi. p̄ſb. qm̄. de ver. ſi. cū olim. qđ dic ut plene no. s̄. eo. ueſtra, Ho. [*In iure*] & ſic notoriū iuris [*Euidentia*] & ſic notoriū facti; de his. s̄. eo. ueſtra [*Tergiuerſatione*] qa publicè eā tenet, filios habet paruu
2 los. 82. diſt. propoſuiſti, in prin. ¶Prima † gl. tractat tri-
3 plicē ſuſpēſionis ſpeciē. ¶*In 1.* † *glo. ibi, uel ſecularis*] hoc differunt inter ſe, ut inf. de ſen. ex. ſi ſentētia, li. 6. 2. reſpon. [*& ibi, celebrare*] alta uoce. nam ſubmiſsè p̄nt celebrare etiam in eodem loco; quod dic, ut inf. de ſen. excom. c. ulti. lib. 6. [*& in fi.*] ſed & inuenitur, qui nec quātum ad ſe, nec quantum ad alios eſt ſuſpenſus, ut ſacerdos curatus ſine peccato habens parochiam nō interdictam, qui debet quotidie reddere penſum ſuum, de celebratione miſ. cap. 1. Hoſtien.

S V M M A A R I V M.

1 *Diſpoſitio ſiue continuatio tituli, & num. 2.*
De materia huius tituli quibus in locis alibi tradatur, & quibus repetatur.
2 *Titulis, uel rubricis tripliciter ſolet opponi, huic etiam tribus modis opponitur, & quibus, num. 3. & 4.*
Obiectionibus duplici ſatisfit modo aut per euitationem, aut per ſolutionem.
Virtuti locus ut paretur, uitiū eſt ante purgandū. §. ſecūdò patet.
3 *Chriſtianorum genera duo, & quæ.*
Ordo eſt unum de ſeptem eccleſiæ ſacramentis.
Character per clericatum impreſſus non perditur per coniugium, ſicut nec per hæreſim, per baptiſmalis.
Hunc reciperet etiam coniugatus, dignitates non habens ſeculares.
4 *Minoribus ordinibus non eſt ordinandus iterum, qui mortua uxore uult ad ſacros quoque promoueri.*

De cleri. coniu. Rub.

1 ¶Viſo † de quadam illicita cohabitatione clericorum, & mulierum, uideamus de licita ſecundum Goffred. & quia interdum tales contendunt habere præbendas, ideo de his uideamus ſecundum Dam. habetur materia. 28. diſtin. & 31. & 32. per totum, & 24. quæſt. 1. ut lex, & repetitur in 6. & ultra Rubricam qui cle. uel uo. conuenit, ſupra de uita, & honeſt. cle. clericus. ſi. & de tempo. ordi. c. fina. lib. 6. propter commentum autem decre. Ioan. infra eod. titu. inſtemus,
2 circa Rubricam. & eſt ſciendum † quòd ad Rubricas communiter oppo. propter alterum ex tribus, aut quia ſuperflue, aut quia malè ſituatæ, aut quia inepte formatæ, ſed de his tribus ad hanc Rubricam oppo. primò, quòd ſuperflua ſit. patet, quia in proprio tractatu, ſcilicet matrimoniorū habemus ſpecialem Rubricam, qui clerici poſsint cōiugari, ideſt qui cler. uel uo. matri. contrahere poſ. ergo altera ſuperflua, contra id, quod in procemio nobis obtulit compilator. Reſpon. communiter ſatisfit obiectionibus aut ſolutionis onus euitando, aut ſoluendo. Iuxta primū modū dico, ꝙ quia iſta Rubrica prima fuit in ordine

dine cōpil. non iſta, ſed illa dēt dici ſuꝑflua. Obiectionem ergo ſoluat, q illam leget, & ſic ꝑ hac facit ordo ſcripturæ. 43. diſt. ſit rector, ad fi. cū concor. de elect. c. pen. & de p̄bē. mandato, lib. 6. ſicut. n. de onere eccleſie, quod prouenit ex pluralitate impetrātiū, op. ꝯ ſecundū. & nō ꝯ primū. s̄. de rep. mandatū, & c. abbatē, & eo. tit. c. pen. lib. 6. ſic ſuperfluitatis onus ſecūdæ oppo. & nō primæ. Sed qa adhuc notatus remanet compilator, & qa licet hic prius. ibi tn̄ proprius ponit̄, ut eſt dictū. un̄ cōpil. cōpleta potius hinc, q̄ inde debuit reſecari. ideo iuxta ſm̄ modū dic, ꝙ ibi principaliter q̄ritur, q clerici poſsint ꝯhere: Hic uerò q̄rit̄, an poſt ꝯctū poſsint bn̄ficia tenere, uel adipiſci, & an clericali priuilegio gaudeāt, & an ferre debeāt habitū, & tōſurā, incidenter tn̄, ut p̄dictorū ueritas pareat, interſerit, an teneat cōiugiū. ¶Secundò patet, ꝙ malè ſituata, s̄. proxima cohabitatio illicita, iſta uero licita, ut prius dixi. ſed illa indigna, uituperabilis & deteſtanda, iſta uerò digna, honorabilis, & cōmēdanda, ergo ꝑ compilatorē fuit hæc in ſede, uel ordine p̄mittēda, ſicut factū eſt in 1. Rub. huius cōpil. in Rub. de pact. quo ad ſequentē, de poſtul. quo ad ſequētē, de teſti. quo ad ſequentes. ſicut etiā cōcurrētibus duobus clericis, quorū alter ſit concubinarius, alter uxoratus, præhonoramus cōiugatum, qa iuſtior, & ſic maior. 40. di. c. fi. ad hoc, ſup. de teſti. in nr̄a, cū ſi. Vale. li. 5. c. 2. tractaturus de gratis, & ingratis, ſic dicit, qm̄ cōtrario propoſito ſe diſtinxerūt, noſtro quoq; ſtylo ſeparent̄, priorēq; locū obtineāt, q laudē, q̄ q reprehenſionē merentur. Iuxta primū reſpōdendi modū dic, ꝙ iſtud eſt de his, qui pendent à principū uoluntate, de quibus non tenemur reddere rationē, de hoc ſatis dixi, s̄. de reſcrip. ſi quando. Iuxta ſecundū dic, ꝙ prius purgandū eſt uitium, de quo uidimus, ut paretur locus uirtuti, & de hoc uidebimus. ad hoc. 31. q. 1. cū renunciatur, ac ſi. d. dimittant clerici cōcubinas, & cōtineāt. & ſi continere nolūt, nec in ſacris contrahant. uel aliter oſtēdit de cohabi. in genere: hic ſubmittit de quadā cohabitationis ſpecie. unde & p̄cedens licita interdum, & iſta interdum illicita. & ſic habēt ſe ut excedētia & exceſſa, per quod ad paritatē reduci poſſunt, ut dixi, ſup. de teſti. ſuper eo. 2. ¶Tertiò opponitur, ꝙ male formata, debuiſſet enim ſic formari, de cōiugatis, qui fuerunt clerici, uel quondā clericis. Vt ſicut dicimus quondā comitē, uel regem poſt clericatum, uel monacatum. 70. q. 3. præſens. 77. q. 2. ſcripſit, ad hoc de reſcriptis, eā te, in fi. & quod dicā. inf. c. fi. ſic poſt cōiugiū dicamus
3 quondā clericum, & meritò. Sunt † enim tātum duo Chriſtianorū genera, & coniugatos ponit canon in genere laicorum. 12. q. 1. duo ſunt. & patiatur papa ſic reprehendi, ad hoc de conſt. tum omnes, cū quādoq; ſic alios reprehēdat, de regul. ſicut tenor, de dona. inter uirum, & uxo. nuper. So. ordo eſt unū de. 7. ſacramentis eccleſiæ, cuius character per clericatū impreſ-
a ſus non perditur ꝑ coniugium, ſicut[a] nec ꝑ hæreſim. 1. q. 1. qđ quidā, ſicut nec character baptiſmi, ut ibi, & infra de diuor. quanto. imò etiā ſi uxoratus ordinaretur, reciperet ordinis characterem, ut dicā. inf. de conuer. cōiu. placet, in fi. quem characterem ſeculares dignitates non habent, & ſic eſſent cōtraria. & per hoc
4 ſoluitur † quæſtiò de acolyto non bigamo, qui mortua uxore uult promoueri ad ſacros, nūquid iterum ordinādus ſit ad minores? & per prędicta patet ꝙ nō, & per tex. Rubricæ: quia licet coniugatus ſit, remanet clericus, ad hoc de conuer. con. conſtitutus. Ex prædictis ſic legas Rubricā, de cleri. cōiu. ſup. uideamus, an beneficium retinere, uel acquirere ualeant, an clericale priuilegium habeant, an tonſuram & habitum deferre debeāt, & de his diſtinctionem formabo, infra eo. Ioannes, in fine.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Sicut. Imò nec per mortem; uide gl. & ibi Archi. 32. q. 7. licet, & facit quod no. Io. An. de frigi. fraternitatis, ſuper uer. miraculum, ad materiam facit quod dicunt legiſtæ obligationes inhærere oſſibus noſtris, in l. 1. C. de actio. & obligatio.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus in ſacris ſi contrahit, non tenet matrimonium: ſi in minoribus tenet, & beneficium dimittere cogitur, & quando nu. 2.*
An ſit ipſo iure priuatus, num. 6.
Vxurem retinere cogitur, & quo caſu, & num. 2.
Infra, pro citra, & excluſiuè ponitur hic.
Deſponſata ante nuptias ſuum non mutat domicilium.
2 *Matrimonium contrahendo clericus renunciat beneficijs.*
Bartolomæus iuriſcon. edidit quæſtio. dominicales.
3 *Ad pœnitentiam quis cogitur.*
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 5. & 6.*

C A P V T I.

1 SI qui. clericorum. Caſus. Si † clericus in ſacris ꝯhit, non tenet mr̄imoniū: ſi in minoribus, tenet, & bn̄ficiū dimittere cogit̄. & ſunt duo dicta. ſm̄ ibi, ſed ſi [*Clericorum*] bn̄ficiatorū, ut j. patet [*Infra*] i. citra, Hoſt. ponitur ergo excluſiuè, Pe. [*Vxores*] uel
a ſponſas de p̄nti. ſecus ergo, ſi de futuro[a] facit. ff. ad municip. ea quæ. 2. ſequit̄, deſpōſata an̄ ꝯctas nuptias ſuū nō mutat domicilium. ꝓbat Tan. per decr. 2. eo. tit. 2. cōp. & tales non dicuntur apoſtatæ, ut no. l. di. c. ult.
2 Quid † ſi ſponſa intrat monaſteriū, nunqd iſti clerici à beneficiis repellent̄? ar. ꝙ nō, de cōuer. cōiu. ex publico. credo, ꝙ remoueri poſſunt, quia ꝯhēdo renunciauit, ar. ſup. de renū. ex trāſmiſſa, Vin. & idē Guil. in Sp. eo. ti. in fi. facit, qđ de clerico, qui cū ꝯſanguinea ꝯxit, tenet Bar. in q̄ōnibus, q̄ōe Quidā clericus cū eſſet ac. & idē Da. in q̄ōne. j. eo. tit. Alias duas dn̄icales. 9. & 15. uide eo. tit. c. uno. lib. 6. in glo. huic ergo, & ſuper ipſa [*Retinendas*] dic, ut s̄. de ui. & hone. cleri. clericus ſi ton-
b ſura[b] [*Agere*] no. quem † cōpelli ad pęnitentiā. 22. q. 1.
3 c. ulti. Gof. de hoc. 33. q. 2. quicūq;, concor. de ſpon. ad audientiā. Et excōmunicationis. gradatim. ſup. titu. 1.
4 clericos. Hoſ. ¶Prima † glo. reddit cauſam, & exponit,
5 & ponit ſi. alle. duo iura in ꝯriū, & ſoluit. ¶*In 1.* † *gl. ibi.*
6 *l. 1.*] uide hanc & ſe. de li. ob. c. 2. ſuper 1. glo. ¶*In 1.* † *glo. ibi, pro iure*] idem Hoſt. & Egi. qui ad hoc inducit, inf. eo. cū decorē, i uer. dimiſsis [*& ibi, quia tua*] ubi de hoc, & ſup. de ui. & ho. cleri. qm̄. ¶*In glo. 2. ibi, priuandi*] quaſi uelint hæ gloſſæ, ꝙ priuatus ſit ipſo iure, ubi tenet matrimonium. ubi non tenet, priuādus ꝑ ſn̄īam, ꝯriū uidetur per id, quod dixi in textu, & ad hoc oppo. de præbend. eum qui, lib. 6. & ſup. de biga. nuper. ſed dic ut dicam, inf. eo. Ioannes, in diſtinctione.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Futuro. Niſi poſtea ab ipſo ſit cognita, ut no. glo. ſuper uer. contrahere, in clem. 1. de ſponſ. quam uide.
b ¶Tonſura. ibi uide Io. And. in glo. Hoſt. dixit, & infra eo. Ioannes, in quæſtio. 1. ante oppo.

S V M M A R I V M.

1 *Coniugatus ad ordines, adminiſtrationes, uel beneficium non promouetur, niſi caſtitatem promittat, & bigamus non ſit, ex lege quoq; ciuili, num. 3.*
Beneficia poſſet ex diſpenſatione habere ſimplicia.
Coniugato conferens primam tonſuram pœnam incurrit.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 3.*
Bigamus quis eſſe dicatur, & cur ab ordinibus, & beneficijs arceatur.
In matrimonio duo requiruntur, conſenſus animorum, & coniunctio corporum, & quid ſignificent.

C A P V T II:

1 SAnè. & infra. Caſus. Cõiugatus† ad or
dines, adminiſtrationes, uel be-
neficiũ nõ ꝓmouet, niſi caſtitatẽ ꝓmittat,
& bigamus nõ ſit. à tribus ergo prohibet
cõiugatu, niſi duo cõcurrãt. 2. ibi, niſi [*Coniugatus*] etiã
quondã, ſi duas habuit, uel corruptã duxit, ſ. de biga.
nup. & c. fi. & j. eo. ſanè. ſecus, ſi uirginẽ, ut ſeq. Hoſt.
[*Beneficia*] curata, ex diſpenſatione. n. poſſent hre ſim-
plicia; ſine diſpẽſatione non, j. eo. Io. & c. diuerſis, ſm
Hoſt. [*Sacros*] uel nõ ſacros. cõferẽs. n. primã tonſurã
coniugato pœnã incurrit. j. de temp. ordi. c. ulti. lib. 6.
[*Vnicam*] non plures. 26. di. una tm [*Habuiſſet*] & adhuc
2 habeat, q̃ tñ cõtinẽtiã profitet. Guil. ¶ Secunda† gl. re-
ſpõ. p ɔ̃riũ de decr. cũ ſis, &c. ¶ Tertia gl. arguit, & alle.
3 tria iura, all. duo in ɔ̃riũ: ponit opi. & ſoluit. ¶ *In† gl. ult.
ibi, argumentum hic*] & inf. e. c. vno, in prin. li. 6. ubi de hoc
in 4. gl. [*& ibi, qualis*] ubi de hoc, & 32. di. nemo [*& ibi,
quidam*] Hug. & Gof. hoc arguẽdo, & Ho. q ẽt hoc pro
bat per l. dicentẽ cõiugatũ nõ promoueri, niſi habue
rit uxorẽ ex uirginitate ad eũ uenientem, & nõ cõcu
binã, in auct. qũo opor. epiſ. §. 1. & §. neq; aũt ſecũdas,
& ſe. col. 1. q. d. ſi ipſam defloraiut, & in cõcubinam te
nuit, per hoc nõ excuſat, niſi & in uirginẽ cõſenſerit,
in auct. de ſantiſſi. epi. §. clericos aũt, col. 9. 6. colla. Sit
autẽ rõ ſm eũ, qa in matrimonio duo requirunt. cõ-
ſenſus animorũ, per quẽ ſignificatur charitas cõſiſtẽs
in ſpiritu inter deum, & iuſtam animã, & coniunctio
corporum deſignans conformitatem, quæ conſiſtit
in carne inter Chriſtum, & eccleſiã. & ideo ſi quis cõ-
ſentiat in corruptam, & poſt talem conſenſum illam
cognoſcat, patet ꝙ hęc conformitas non eſt propria,
in qua poteſt notari corruptio, & tempore cõſenſus,
& tempore commixtionis corporum, quia & chari-
tas, & conformitas unitatem amplectuntur, & corru
ptionem abhorrent. unde ad hoc, ut uerum ſit ſigni-
ficatum, oportet ꝙ utroq; tempore conſenſus & cõ-
mixtionis ſponſa reperiatur uirgo. 77. diſt. quicunq;,
ante fi. ſicut ergo nõ impeditur, qui conſenſit in mu-
lierem, & non cognouit, quia defecit conformitas
(*nam nuptiæ præter commixtionem ſexuum non habent in ſe Chri
ſti eccleſiæ ſacramentum. 27. q. 1. cum ſocietas*) ſic econtrario
impeditur, qui cõſenſit in corruptam, & eam cogno
uit: quia defecit charitas, & ſic non eſt propria con-
formitas. unde dicit Ambro. non defloratio uirgina-
lis facit coniugium, ſed pactio coniugalis. 27. quæſt.
1. cum initiatur. dixit etiam hoc probari per capitula
Valentino, & debitum, ſupra per alios allegata. & di-
cit etiam hanc opinio. approbari Leuiti. 21. cap. pon-
t. ſex uirginem ducet uxorem, uiduam repudiatam,
ſordidam, atque meretricem non accipiet, ſed puel-
lam de populo ſuo. & fertur in Niceno, concil. ſic cõ-
tineri. dicit tamen ſe hoc non uidiſſe. nullus aliquam
ducat uxorem a ſe, uel ab alio defloratã. quod ſi pro-
batum fuerit, deponatur, nec ob. qui fi. ſint le tãta, ut
a ibi, ſoluitur [*& ibi uideas*] [a] Quid ſi quis defloret illam,
cui fidem dederat, & ei poſtea ut uxori adhæreret, di-
ſtingue, utrũ in defloratione cognoſcat illã maritali
affectu conſentiente muliere; & tũc non eſt bigamus
uel fornicario, & ſic eſt bigamus. & hoc forte uoluit,
quod dicitur matrimonium præſumptum nõ uerũ,
de ſpon. is, qui. non enim eſt uerum quò ad præſen-
tandum Chriſti, & eccleſiæ ſacramentum, ut dixi [*&
ibi, uerius eſt*] Idem ſan. Vincen. & Bart. Brix. [*& in fin.*]
ubi de hoc.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Videas. in nouella, in glo. per hanc. pro Hoſt. facit quod no. Io.
And. de elect. innotuit, ſuper glo. ſi tamen, & uide ibi, facit etiam
quod no. Bart. in l. ſi uxor. §. ſi quis uxori, ff. de adult.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus in minoribus beneficium obtinens matrimonium ſi con-
trabit, priuabitur beneficio: ſed quod dedit eccleſiæ, reſtituitur
ei, & quibus caſibus. num. 3. & 7.*
Infrà, excluſiuè ponitur.
Continentia difficilis, ad uer. non ualentes.
2 *Caſtitas clericis octo de cauſis indicta, & quibus.*
3 *Clericus coniugatus excommunicare non poteſt.*
Vnde uiuat non habenti, ius opitulatur, cũ aliàs non opitularetur.
Sequeſtratus pro remoto.
Recta uia redire quid ad nos, ut intelligatur.
Iuris canonici proprietates recitat, & quæ ſint.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 5.*
*In collegio niſi uno licet eſſe, & ſi in duobus ſit quis, eliget alte-
rum & a quo diſcedit, habebit, quid ſibi competit.*
*Monaſterium relinquentis ſubſtantia penes monaſterium remanet
uide num. 7.*
Donatori an & quando liceat pœnitere, & num. 7.
De damnati bonis quo caſu poſt eius mortem quæratur.
6 *Additio gloſſarum.*
Libidinis effectus quis.
*A coniugio abſtinere, quod aliquando delectauerit, nõ eſt minoris
uirtutis, quàm coniugij delectamenta neſcire.*
7 *Culpa quando ſibi cupiam ſua non imputatur, iuncta gloſſa.*
Licentia à lege conceſſa poteſt uti quis non obſtante culpa.
Continere quis indirectè cogi non debet.
Bart. Brix. quæſtiones allegantur dominicales.

C A P V T III.

1 QVod à te. Caſus. Si† clericus in mi-
noribus beneficiatus ma
trimonium ɔ̃hit, priuabitur beneficio. ſed
quod dedit eccleſiæ, ſibi reſtituitur. cõmu
nis diuiſio. ſecunda ibi, id uolumus [*Et infra*] 1. quæſi-
tum eſt, Hoſt. uel lege ſine ſubauditu [*Infra*] excluſiuè
a ponitur [*Non ualentes*] de facili, Ala. [a] uide qui poteſt ca
pere, capiat. 28. q. 1. ſit. n. Goff. ſicut piger nõ ualet ma-
ne ſurgere, qui debilis eſt in ſpiritualibus. 47. diſt. om-
nes Ro. uel. i. nolentes. T. [*Quod cum*] reddit rationem
huius dict. & hoc addit hæc decre. ad primam huius
2 titu. ſm Boati. 8. cauſas, propter† quas clericis caſtitas
eſt indicta, plenè uideas in ſumma de uirtutibus, ubi
de temperãtia ultra me. ſub rub. de caſtitate miniſtro
rum eccleſiæ, quæ hoc tanguntur, & inf. eo. diuerſis.
prima, quia deũ placare debent, quod nõ poſſunt, ni-
ſi placeãt, nec placare, ſi carnaliter uiuãt. ſecũda, quia
cum deus ſit ſpiritus, eius miniſtri ſpiritualiter, nõ car
naliter uiuere debẽt. tertia, qa ſodales ſunt angelorũ
ſeruiẽdo, cui illi ſeruiunt; ergo hre debẽt puritatẽ an-
gelicã. quarta, qa intẽdũt ſpirituali generationi, q̃ eſt
mũda. ceſſent ergo à carnali immũda. qnta, qa ɔ̃ctant
ſancta, & ſic ſancti eſſe debẽt ſaltẽ quò ad carnis mun
diciã. 6. qa cũ alios mũdẽt, debẽt eſſe mũdi. 7. quia no-
biliſſimã ſpõſam habẽt. ſ. ſapiẽtiã. 8. debẽt eſſe proprii
dei cui ſeruiũt, nõ alterius, uel diuiſi [*Immunditiam*] i. ſo-
3 licitudinẽ† cõiugalis officii, Egi. [*Tractandis*] arguit ꝑ
hoc Abb. ad qõnẽ de clerico coniugato, an poſſit ex-
b cõicare? ꝙ nõ poſſit, alle. 26. aliàs. 96. diſt. bene [b] quidẽ.
de dec. dudum, cir. ſi. uide quod dicã, inf. eo. Ioãnes, in
5. quæſt. [*Poſſeſſionibus*] immobilibus [*Alijs bonis*] ſ. mo
bilibus, uel ſe mouẽtibus, Hoſt. [*Noſcuntur*] nec habẽt
aliud, unde uiuãt; & ſic tollit omne cõtrariũ ſm Ho.
[*Sequeſtrati*] ideſt remoti [*Ad ipſos*] pauperes & inopes
[*Recta uia*] ſicut legatum ad legatariũ. ff. de furtis, à Ti
tio [*Debent*] benignitatis, non neceſſitatis eſt iſtud, de-
bẽt, ſm Vin. [*Contradictione*] iuris canonici æquitatem
ſeruãtis, nec inhiantis turpibus lucris, ſed potius ſub-
uenientis hominum neceſſitatibus, ar. de iudi. dilecti,
de don. ꝑ tuas, de cenſi. ex pte. 12. q. 1. aurũ, & c. gloria.
47. diſt.

4 47. di. ſicut hi. ¶ Secunda † glo. reſpon. per contrariũ
de decre. Nicena, & ſoluit. ¶ Vlt. glo. alle. 6. concor. all.
in contrariũ quattuor iura. ponit opi. quæ diſtinguit,
an ſponte &c. cui opponit. demum aliam op. quæ di-
ſtinguit inter ingreſſum, & nõ. 3. aliam, quarto ſoluit
5 diſtinguendo inter tacitam, & expreſſum. ¶ *In† gl. ult.
ibi. l. 1. in fi.*] non licet alicui eſſe plus, quàm in uno col
legio, & qui eſt in duobus, alterum eliget, & ab illo, à
quo recedit, recipiet, quod ei de communi competit
[*& ibi, ſi uerò relinquens*] ſubſtãtia relinquẽtis mon. pe-
nes mon. remanet, & deputatur ſeruiẽs tribunali ter-
reno, qui ſacrum miniſteriũ deſpexit [*& ibi. l. 2. & 3.*]
iſtæ leges probant, ꝙ donans non pœnitet, nec reuo-
cat niſi in caſibus, quos ponit. l. ſequens, & habetur. j.
de dona. c. fi. [*& ibi, perfecta*] ſequitur, donatio cõditio-
nes poſtea nõ capit [*& ibi. l. 3.*] ſi damnatus eſt aliquis
de crimine; propter quod tacitè damnata ſunt bona,
& appellauit, & moritur, ulterius nõ quæritur de bo-
nis: ſed ſi expreſsè empta fuerant bona, adhuc durat il
6 lorum quęſtio. & idem dicit l. ſequens. ¶ *In† 1. glo. in fi.*]
aliàs quod ergo. & timeat docta experimento, quod
ignorauit uirgo, de pę. diſtin. 5. c. 1. in fi. & adde quod
no. de pę. diſt. 3. reperiuntur, in gl. pen. & quando no.
1. q. 1. quibuſdam, ibi, ꝙ noua teſta. capit &c. tamen
eius contrarium no. Ioan. ſecundum Hiero. 27. q. 1. c.
2. quod uerbum Hiero. uide ad matrem, & filiam. C.
ibi, Ferreas mẽtes libido domat, quæ maiorem in vir-
ginibus patitur famẽ, dum dulcius putant eſſe, quod
neſciunt. In epiſto. tamen ad Paulam & Euſto. E. di-
cit, quòd non inferioris uirtutis eſt à coniugio, quod
aliquando delectauerit, abſtinere, quàm cõiugii de-
lectamenta neſcire. ¶ *In glo. ult. ibi, iudicis*] uel iuris [*&
ibi, ſignatæ*] idem Goffr. [*& ibi, opponitur*] hæc obiectio
7 † non procedit, quia utitur licentia ſibi data ab apo-
ſtolo. 38. diſt. de his. unde puniri non debet. C. ad l. Iul.
de adul. l. Graccus. Præterea ſi eccleſia poſſet retine-
re illius bona, iam indirectè cogeret illum continere,
quod eſſe nõ debet, ut 32. q. 1. integritas, & facit op. ff.
de condi. inſti. quæ ſub conditione. §. ſi quis ſub iuriſ-
iurandi, Goff. Phi. [*& ibi, quidam*] Alla. [*& ibi, uerius ui-
detur*] ſecundum Gui. Na. & Vinc. [*& ibi, res donatæ*] hęc
diſtinctio non habet locum, quando ingreſſus nõ te-
net: quia tunc cum aliàs daturus non eſſet, utroq; ca-
ſu reſtituuntur bona ſecundum Bart. Brix. qui ſic te-
net in quæſtione, quidam inuita uxore, quæ eſt domi
nicalis. 18. alleg. de dona. l. 2. §. ulti. 17. q. 2. ſi quis inco-
gnitus. Accu. uidetur hoc intelligere uerum, quando
bona ueniunt tacite, qui hoc no. C. de ſacroſan. eccle.
auct. ingreſſi. & idem Guil. in Spe. de ſta. monac. uerſi.
44. & de hoc 92. di. c. pen. [*& in fine*] T. Lau. dixit ꝙ ſim
pliciter facta donatio nunquam reuocatur. C. de uſu-
ris, pro dona. l. irritam, & C. de reuo. donatio. ſi dona-
tionem, & C. de condictio. ob cauſam da. ſi retinen-
di. Cum quæritur, an clerico ſequeſtrato bona reddã
tur, ſi quæras de illo, qui religionẽ intrauerat, & intra
annum exiuit, omnia recuperat, de regula. ſup. eo. &
c. ſtatuimus. aut poſt annum exiuit, & ſic cum licen-
tia ſuperioris, reddentur ſibi bona, ne ſit oneroſus ſe-
cundo mona. quod habet intrare neceſſe, 27. quæſt.
prima, ſi quis rapuerit. ſi ſine licẽtia, ſibi imputet, qui
eum recepit, quod fieri non debuit, infra de regula. li
cet. & ideò non reddentur bona, in aucten. de mon.
§. ſi uerò reliquens, collatio. prima. Si uerò erat ſecu-
laris is, de quo quæritur, & ipſum erant bona tacite ſe
cuta ſm autẽ. C. de ſacroſan. ecc. ingreſſi [*ſed quomodo
hoc non uideo, niſi de facto*] & tunc ipſum tacite ſequi de-
bent, arg. C. de rei ux. ac. l. una, & de do. poſt diu. re. nu
per, & c. ulti. ꝙ ſi bona ſua expreſsè cõtulerat, nec ha-
bet alias, unde uiuat, bona reddentur de iuris canoni-
ci æquitate, ut hic, ad hoc. 17. q. 4. c. ulti. uerũ ſi diues
erat, non recuperat. 17. q. 4. ſunt qui opes, niſi ex ui pa-
cti appoſiti. inf. de condi. appo. uerum, Hoſt. qui dicit
ſe aliàs hoc ſpatioſius tractaſſe, in ſumma. eo. titu. §. fi.
ſed hic breuius, & utilius.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Ala. Blandum malum luxuria, quam accuſare aliquanto facilius
eſt, quam uitare, ſic dicit Valerius, lib. 9. in prin.
b ¶Bene. Ibi uide bo. glo. quæ fuit additio, quam plurimi libri non
habent & uide aliam no. ult. q. 3. cum ſi. quæ dicit laicum non poſ
ſe fieri æconomum eccleſi.

S V M M A R I V M.

1 *Cum ſacerdotibus, qui matrimonium contraxerunt, epiſcopi di-
ſpenſant, peracta pœnitentia.*
2 *Longum dicitur eſſe anno. decem.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 4.*
Cum ancillis connubium non poteſt eſſe.
*Contubernium eſt ſeruorum, ſed matrimonium dicitur iure canoni-
nico, num. 5.*
5 *Additio gloſſarum.*
*Epiſcopus diſpenſat in maioribus adulterio, ubi expreſsè permit-
titur, ut hic, & in alijs caſibus, remiſſ.*
Gradus tres hominum, & qui, & quomodo quis ab eis cadat.
Peccatum maius, cum caditur à maiori bono.

C A P V T IIII.

1 SAnè. Caſus. Peracta pœnitentia diſpẽ
ſant epiſcopi cum ſacerdotibus,
qui matrimonium de facto cõtraxerant.
non diuiditur. tamẽ ſecundum lecturam
Hoſtien. ſecunda ibi, Poſt longam [*Contrahunt*] de fa-
cto, & propter hoc ſuis eccleſiis ſunt priuati, ſecundũ
Inno. Hoſtien. uerò ſupplet, & propter hoc à ſuo offi-
cio ſunt ſuſpenſi. utrum cum talibus poſſint epiſcopi
diſpenſare, non immeritò dubitatur. Nos autem re-
ſpondemus, quòd poſt longam &c. [*Longam*] & ſic de-
2 cem† annorum, argum. C. de præſcrip. long. temp. l. fi.
& eſt expreſſum 82. diſtin. presbyter, ſed & citra cum
tali poterit diſpenſari, ſupra de tempo. ordi. ex tenore
[*Indulgentia*] ergo ſine indulgentia non poteſt. contra
ſupra de tempo. ordi. capitulo ulti. Solu. iſtud in noto
3 rio, illud in occulto, Hoſtien. ¶ Secunda† glo. ſignat
contrarium, & ſoluit. ¶ Tertia gl. ſignat contrarium,
4 & ſoluit. ¶ *In† glo. 1. ibi, cum ancillis*] ſequitur, non poteſt
eſſe connubium, quia ex huiuſmodi cõtubernio ſer-
a ui [a] naſcuntur. ¶ *In† glo. 1. ibi, contubernio*] ſecundum. l.
5 ſecundum cañ. dicuntur matrimonia, de coniu. ſer-
uo. capitu. primo. ¶ *In glo. ulti. in fine*] Item contrà, iſti
per receptionem ſacri ordinis ſolemnizauerunt uo-
tum. 32. diſtin. ſeriatim, ergo magis peccauerunt adul
teris. 27. quæſt. 1. meliore propoſito. ergo non diſpen
ſant epiſcopi, de iudi. at ſi clerici. Solu. diſpenſat in
maioribus adulterio, ubi expreſsè permittitur, ut hic
& in aliis caſibus, nota. in decre. at ſi clerici, ſecũdum
T. Phi. & Goffr. hic, & in ſumma huius titu. §. ſed quæ-
ritur, & Hoſtien. hic, uel ſecundum eos dicuntur ma
gis peccare, quia cadunt à maiori bono. cum enim
ſint tres gradus, uirginum, continentium, & coniu-
gatorum, adulteri cadunt à tertiò, illi à ſecundo, &
b de histribus, de ſumma Tri. [b] c. primo, in fine.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Serui. Vel noluit oſtendere forte, per hunc tex. iſtas mulieres fie
ri ſeruas, ut 32. di. eos; uide ſup. ti. proxi. in c. ſi quiſquã, ſup gl. ſi.
b ¶Tri. Vide in c. propoſitio, præal. & Io. An. ſup. tit. 1. clericorum,
in glo. ſua fi. & uide ipſum de big. quia circa, ſuper uer. ſimplici.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in minoribus beneficium obtinentes, qui matrimonium contraxerunt, beneficijs priuantur appellatione remota.*
Vita clericorum laicorumque contraria.
Poteſtatem ſui plenam non habet in duo diuiſus.
Laici priuandi beneficijs, & ſi eis epiſcopus contulerit, ad ſuperiorem recurritur.
Clerici coniugati poſſunt habere beneficia minora ex diſpenſatione, & num. 3.
2 *Vir & uxor ſunt unum corpus.*
Caſuum fortuitorum participes eſſe debent.
Vxorem qualiter amare uir debeat.
Ei, & philoſophiæ pariter opera dari non poteſt.
3 *Stipendijs proprijs militare clericus non cogitur.*
A correctione non appellatur.
Diſpenſare non poteſt epiſcopus cum coniugatis clericis, de retenendo beneficio, quod eis contulit ſcienter, & nu. 8.
Decretalis huius cum his, quæ ei aduerſari uidentur, conciliatio.
Intentio ſi non concurrit, quid feciße, quis non intelligitur.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 5.*
Venditor repetit ſeruum, quem ſine gleba uendidit.
6 *Additio gloſſarum.*
Citharam cum pſalterio male concordare, quomodo intelligatur tã in laico, quàm in clerico, & num. 7.
Vita quæ clericis conueniat, & num. 7.
Quæ ſit coniugatorum, ibid.
7 *Clericorum duo genera, & quæ.*
8 *Contra factum ſuum qui & quibus caſibus, quis uenire poſſit, & num. 9. 10. & 11.*
Succeſſor poteſt contra factum & diſpenſationem uenire & quo caſu, non tamen contra definitiuas.
9 *Accuſare an poſſim criminoſum, uel irregularem, quem promoui; an accuſantem audire, nume. 10.*
10 *Ordinator, ſeu promotor an poſſit eſſe iudex eius, quem promouit, an uerò recuſari.*

CAPVT V.

1 DIuerſis. Caſus. Clerici† in minoribus beneficiati, qui matrimoniũ contraxerunt, beneficiis priuantur app. remota, & primò narrat factũ, quod improbat. ſecundò ibi: Cum ergo, duas rationes reddens, illud per diœceſanum corrigi mãdat, & unum caſum excipit. ibi, niſi forte. dicebat Hoſt. 4. dicit, ꝙ uita clericorum, & laicorũ eſt contraria, ꝙ diuiſus in duo non habet plenam ſui poteſtatem. ꝙ laici beneficiis ſunt priuandi, ꝙ ſi epiſcopus contulit, recurritur ad ſuperiorem [*Et infra*] homines circunuẽti deo & mammone famulari conantur [*Clerici*] minorum ordinum. ſ. c. 1. Abba. [*Beneficia*] maiora, uel etiam minora ſine diſpenſatione, ut ſequitur [*In quorum*] coniugatorũ [*Vir*] bonus, ſup. uel dic, cogitet. i. cogitare debeat, quia sũt
2 †unum corpus. de conuer. con. ad apoſtolicam. vnde & omnium caſuum fortuitorum princeps, uel partiⁿ
a ceps eſſe debet: ff. ſol. ma. ſi cum dotem[a]. §. ſi maritus matri. [*Cogitet*] dicit Hiero. ꝙ ſapiẽs iudicio debet amare coniugem, nõ affectu. 32. q. 4. origo [*Placere*] prima ad Cor. 7. c. Hier. contra Ioui. li. 1. refert, ꝙ Tullius poſt repudium Terentiæ rogatus ad Hircio, ꝙ ipſius ſororem duceret, nõ acquieuit, dicens ſe nõ poſſe, & uxori, & philoſophiæ pariter operã dare [*Ei*] ſcilicet deo,
3 uel eccleſiæ. propriis ergo † ſtipẽdiis clericus militare non cogitur, de uita & honeſt. cle. cum non ab omni [*Appella. remota*] quia non appellatur à correctione, ſ. de uita, & ho. cleri. quoniam [*Scienter*] & ſic uidetur, ꝙ epiſcopus non poſſit cum talibus diſpenſare, contra. 32. diſt. ſi qui uerò. 12. q. 1. quia tua, j. eo. Io. Dicas hoc intelligi de maioribus beneficiis, contraria de ſimplicibus, quod placet Goff. & Phi. j. eo. cum decorẽ. uel ſic, ibi intendebat diſpenſare, & hoc exprimebat, hic non intendebat diſpenſare, & ſic quãuis id facere poſſet, non ualet coll. ſi. de offi. dele. cum ſuper, de conſti. ecc. uel hic nolebat deferre tonſuram, in cõtrariis deferebat. uel non ualet diſpenſatio ſine cã facta, ut hic. Ex cauſa facta ualet, ut in contrariis. ſ. de elect. in cauſis, in fi. uel hic loquitur de his, qui contraxerunt cum uidua, & uacant mercinioniis ſecularibus, vnde non ualet diſpenſatio. 84. di. quiſquis, inf. eo. ex parte, & c. Ioannes, in fi. contraria de contrahentibus cum uirgine, qui honeſte uiuunt, & habent ſpem redeundi ad clericatum cum affectu. 81. diſt. dictum. & quamuis diſiunctiuè plures ſolutiones datæ ſint, non tamẽ incertæ, & quælibet ſuſtineri poteſt, & iure probantur, cui ſtandum eſt, de fide inſtru. paſtoralis, ſecundum
4 Hoſt. ¶ Pen. glo.† arguit, allegat 4. iura in contrarium allegat 6. ponit duas opinio. ſcilicet Io. & Lau. ¶ Vlti.
5 glo. quærit, & ſoluit. ¶ *In† glo. ſecunda ibi, nemo*] uide de prpba. ex literis, ſuper glo. 2. ¶ *In gloſſ. penult. ibi, poſt mortem*] uide de præſumptio. 3. ſuper glo. 2. [*& ibi, per fundum*] uide de ſenten. excom. officii, ſuper 1. glo. [*& ibi, quemadmodum*] uenditor repetit ſeruum originarium,
6 uel aſcriptitium, quem uendit ſine gleba. ¶ *In 1.† gloſſ. ibi, contemplatiuam*] cithara eſt inſtrumentum apud Italicos plurimum uſitatum, & multas habens chordas, & per illud intelligitur uita actiua, & laicalis multis occupationibus & motibus dedita. quod ex eo apparet, quia citharista pulſans, ſemper ſallit, & ſemper eſt in motu, & ſonum habet ſatis clamoſum. pſalterium inſtrumentum eſt planum, & triangulum in multis partibus bene notum, & ſignat uitam cõtemplatiuã, ſiue clericalẽ. quod ex eo patet, quia pulſatur a quieſcente, & ſonum reddit exilem & tenuem reſpectu citharæ. T. & Vin. Vel dic ſm Gof. citharã nõ conuenire cum pſalmis. Dicebat Gof. per pſalterium intelligi donum celeſte largitum à deo per gratiam, ut in gl. ſuper pſalmũ, Exultate deo, & ibi ponitur cithara pro timpano, innuens eum, qui ſpectat celeſtia, pigrũ eſſe non debere ad operanda terrena, ut ſic prædicationi uerbi dei corporalibus reſpondeamus operibus, neceſſe eſt igitur quem eſſe cõtemplatiuum, & actiuũ. 1. q. 3. Siquis obiecerit. ſed utrũq; ad ſeruitium dei, & eccleſiæ; & tunc in clerico bene cõcordant, licet duo. Vnde in pſalmis bonum eſt confiteri, dicit glo. ſuper illo uerbo, in decachordo, pſalterio, cantu, & cithara, ideſt opere, ſi enim tãtum bene loqueris, pſalterium, ſiue canticum es ſine cithara. Si uerò bene operaris, & nõ loquaris, es cithara ſine cãtico, uel pſalterio. Ergo in clerico bene pſallente, & ad ſeruitiũ dei operante utrũq; bene cõcordat. 40. diſt. multi ſacerdotes. & hoc præcipuè faciunt boni clerici ſeculares, utranq; uitã ducentes. de hoc. ſ. de ſum. Tri. c. 1. ſuper uer. cõmunem: ſed in coniugato hoc malè concordãt: quia nec decet propter immunditiã ſuam, ꝙ cum clericis cantent, nec operantur ad utilitatẽ eccleſiæ, ſed pro-
7 priam: Duo† igitur ſunt genera clericorum, coniugatorũ, & in his malè cõcordat cithara, quæ omnino diſcrepat. Aliud continentium, & ex his aliqui operantur, & pſallunt. Alij pſallunt, ſed non operantur, & in his duobus generibus claudicat: nõ tamen obeſt, niſi inueniantur in culpa, ſupra de æta. & quali. cum ſit, ſecundum Goff. [*& ibi, Eſſe actiuus*] imò poteſt, ut ſupra de renun. niſi cum pridem, uer. nec putes. Sed forte gl. per illud, ſimul, intendebat denotare identitatem eiuſdem temporis. ¶ *In glo. Quid, in fi.*] & deficit ambobus, &c. Lau. ¶ *In glo. argum. quòd; ibi, Poſt mortem*] ubi de hoc [*& ibi, Noſti*] uer. de hoc [*& ibi, Pœnitentes*] ubi de hoc. 12. q. 1. certe [*& ibi, Legitime*] Io. Mo. in decre. ſi ti-
8 bi abſenti, de præben. lib. 6. dicit, quod† prælatus non agit nomine ſuo, ſed alieno, ſicut procurator non domi-

dominus ſupra de donatio. c. 2. de dilatio. literæ. & ob hoc male agens alienando, de quo non habet mandatum, agere poteſt de reuocando, de quo habet mandatum ad hoc. ff. de procurato. qui duos, & lege ſequẽti [*& in fine*] Dicit Hoſtienſis: quod magiſter ſuus dicebat, quod ubi quis poteſt in aliquo diſpenſare, nõ poteſt contra factum ſuum uenire, ut hic: ſed ubi nõ poteſt diſpenſare. poteſt contra factum ſuum uenire, ut in contrariis. huic uidetur Innocenti. conſentire, dicens. quòd quoties quis facit aliquid cõtra ius, in quo poteſt diſpenſare, intelligitur diſpenſare, ut hic, & de filii. presbiter. ueniens. Ipſe idem Innocentius ibi, tenet contrarium & hic Hoſtienſis, dic ut de ſciſma. capitulo ſecundo. Tamen niſi expreſſe & ſecundum ordinẽ, & cum cauſæ cognitione diſpenſationem faciat, alius ſuperior, uel ſucceſſor poteſt uenire contra, ſed ipſe non, ut hic, & 81. di. quicunque. 51. di. qui in aliquo, in his. de hoc & 54. di. ſi ſeruus abſente. & uide quod dicam de ſta. mona. cum ad mona. ſuper ulti. glo. ad fin. Ergo ſecundum Inno. intelligitur hic, quando expreſsè, & cum cauſæ cognitione non diſpenſauit epiſcopus, ſed ſimpliciter dedit, & poterat diſpenſare. quo caſu licet mero iure teneat collatio, & donec fuerit reuocata, recipiens ſine peccato beneficium teneat: tamen per ſuperiorem, uel ſucceſſorem reuocari poteſt, & per ſuperiorem puniri collator, ut probatur hic, & de ſup. negli. præla. c. pe. Secus in diffinitiuis ſentẽtiis, quæ non reuocantur, ſupra de officio dele. in literis. C. de ſen. & inter. l. prolatam. Si autẽ eſſet tale quid, in quo ab initio diſpenſare non poſſet, tunc non tenet collatio, & ipſemet, qui contulit, poteſt contrauenire, de
9 biga. c. 2. de fil. presby. c. pe. & ulti. Quid† ergo, ſi epiſcopus ſciẽter promouit criminoſum, uel irregulare? Reſpondeo nõ poteſt illum accuſare de illo crimine, uel irregularitate, cum illius mores ſemel probauerit. ff. de adul. ſi uxor, ar. 4. q. 3. ſi quis teſtibus: poteſt tamen ipſum denunciare, ſupra de iureiur. quemadmodum. §. ſi. licet ſit ar. contra, de præben. cum nõ ignores, ubi
10 de hoc. Quid † ſi talis accuſatur de crimine, uel irregularitate coram ſuo promotore. Reſpondeo iuſticiam poterit facere promotor. nulla enim exceptio poteſt eum repellere à iudicando. nam ſi dicatur, quòd recuſari poſſit, quaſi præſumat uelle defendere factũ ſuũ, huic renunciat accuſator coram ipſo ſcienter accuſando indignè promotum ab eo, de re iudi. inter, de offi. dele. inſinuante. & certum eſt, quod promotus, & accuſatus hanc cauſam recuſationis proponere nõ poteſt, ſecundum Innoc. q. d. ex quo neutra pars poteſt iudicem recuſare, ergo nec extraneus recuſabit. Verũtamen, ſi ſit iuſtum, ipſemet ſeipſum recuſabit, argu. 3. q. 6. iudicet, & alii cauſam committet, argum. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. prætor. Quid ſi talis promotor uult inqrere de prædicto crimine, uel irregularitate. Reſpõ. ſi fatetur, uel eſt notorium, quod talem ſcienter promouerit. poteſt tali excep. repelli. ut dicat promotus, crimen meum noſti heri, ſicut hodie, & me ſcienter promouiſti; unde non potes de hoc inquirere contra me, argum. hic, & ſupra de teſti. ueniens. 3. q. 7. iudicet. ff. de ac. emp. & uen. l. 1. in fi. Si uero promotor hoc neget, non uidetur, quòd promotus ſit admittendus ad proponendum hanc exce. quam probare non poteſt, niſi crimen ſuum confiteatur, & in confitentem nullæ ſunt partes iudicis. ff. ad l. Aquil. proinde. & quia ex quo confitetur crimen ſuum, per conſequens ſit notorium, ſupra ti. 1. ueſtra. Ergo non eſt locus recuſationi, uel appellationi, de ap. cum ſit Romana, in fin. & c. ſuper eo. 2. & c. peruenit, & c. cõſuluit, & c. nouit. Alii dicunt, quod ſemper eſt exceptio admittenda ſecundum Innõ. quod non placet. Hoſtien. ſed contra eum facit, de teſti. c. 1. li. 6. & quod ibi no. Iudex tamen ſi cõſcientiatus eſt, debet ſeipſum excludere, ut dictum eſt. Talis autem exceptio, quia declinatoria, non poteſt proponi niſi in prin. iudicii, ſupra de re. iu. inter. de excep. paſtoralis. Sed contra de fi. preſ. ueniens. So. illa loquitur, ubi quis ſpoliatus fuit nullo iudiciario ordine & erat certum, defectum ordinari eſſe notorium epiſcopo ordinanti: unde curante ſpoliationem nõ habuit facultatem proponẽdi exceptionem, poterit eã proponere poſt, argum. de off. dele. inſinuante. Secus, ubi ſeruatur iuris ordo, & facultas datur excipiendi,
11 quo caſu à principio proponetur. ¶ Quando † autem & qualiter liceat ordinatori excipere contra ordinatum ab eo, le. de ætate & quali. accepimus, ſecundum Innocen. de hoc, an quis poſſit uenire contra factum ſuum, ſoluitur in brocardo de qualitate factorũ, ſub rubrica. uenire contra factum proprium nulli conceditur, ſecundum Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶ Dotem, non autem pœnæ. C. de don. inter ui & uxo. l. res, no. in l. hic alle. & facit. C. ne uxor pro ma. per totum.

SVMMARVM.

1 *Sacerdotis Græci filius ex uxore genitus inter Latinos licitè promouetur, ſi ſcandalum non obſiſtat.*
De electo inquirere ſpectat ad confirmatorem.
2 *Promoueri quis an poſſit in minoribus conſtitutus ad maiores ſine permiſſione uxoris.*
Græcus presbyter ſi ſe cum uxore transferat ad Latinos quid iuris.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Municipalis lex ampliat poteſtatem procuratoris reipublicæ.
In ætate decurionum inſpicitur longa conſuetudo.
Conſuetudo ampliat & arctat iuriſdictionem. iuncta glo. uide nu. 5.
5 *Additio gloſſarum.*
Scandalum ne fiat inſpicitur, & diſpenſatur.

CAPVT VI.

1 CVm olim. Caſus. Filius † ſacerdotis Græci ex uxore genitus, inter Latinos licitè promouetur, ſi ſcandalum non obſiſtat. Communis diuiſio. ſecunda ibi, Nos igitur. Dicebat Hoſtien. 3. hic cõtinentur, ſcilicet filii ſacerd. Græci electio, confirmatoris examinatio, & dubitatio, dubitationis ſo. [*Conſtitiſſet*] de his enim inquirere debet, ad quem ſpectat confirmatio, ut no. ſupra de elect. nihil eſt [*Legitima*] in occidentali eccleſia iſte illegitimus eſſet, ſupra de fil. presb. literas [*Non admiſit*] nec in hoc peccat, quod dic ut no.
2 20, di. de libel. in ulti. glo. [*Superioribus*] an † ſine licentia uxoris promoueri poſſint, no. 30. d. quoniam, in ulti. glo. [*Man. quatenus*] ſic conſtrue ſecundum Hoſtien. niſi conſuetudo regni repugnet pro eo, quòd Græci cõuer. inter Lati. ſine dubio procedas ad cõfirmationẽ, & conſecrationem eius, ſi aliud non obſiſtat [*Conuerſantur*] ſi presbyter Græcus cum uxore ſe transfert ad Latinos, uide quod poſt Inno. & Hoſti. dixi, de temp. or. cum ſecundum [*Aliud*] pone, quòd pater immediatè fuit epiſcopus in tali eccleſia, ſupra de fil. preſby. c.
3 penul. ¶ Secunda † glo. arguit, quòd clerici occidentales &c. & ponit duas opi. & ſuam ſo. ¶ Vlti. glo. no. in-
4 ducit tria ſi. & ſignat contrarium. ¶ In† glo. ulti. ibi §. non tantum, lex municipalis ampliat poteſtatem procuratoris reipublicæ, ita, quod ſinere poteſt per eam publicæ ædificari [*& ibi, non tantum*] In ætate decurionum inſpicitur longa conſuetudo. ¶ *In† gl. 2. ibi, non poſſet*] de hoc. 32. di. de illo [*& ibi, Vinc.*] cui Goff. hic concor. Hoſtien. remittit ad no. de ſtat. mona. cum ad mona. in fin. [*& in fi.*] ut ibi, & infra de uo. cap. uno, lib. 1.

¶ *In glo.*

¶[*In glo.ult.ibi,inelegibilis*] & ecōtrario. 12.diſt.nos conſue.& 1.diſt.c.pen.Inn.ſuper reſpon.de conſue. quod tamen ſcripſi,eo.tit.c.fi.ſuper glo. Et quàm,poſt prin. dicit,ꝙ hic ſcādalum facit iſtum inoligibilem potius, quàm conſuetudo:ſic econuerſo,in cap.nos conſuetudinem , fuit diſpenſatio propter ſcandalum potius, quàm conſuetudo.idem Hoſtien.de tempor.ordina. cum ſecundum,ubi uide ſuper uerſic.Latini,ad fi.[*& in fi.*] ſecundum Ioan.ibi loquitur de praua conſuetudine,& temeraria translatione,quæ erat contra bonū obedientiæ,& contra apo.21.q.1.c.1.

SVMMARIVM.

1 *Propoſitio quibus ſit de rebus acturus , diuiſione ſubiecta , & num.2.*
2 *Titulus hic ut pendeat ex ſequenti.*
3 *Clericus coniugatus abſque beneficio non compellitur deferre tonſuram, niſi ſit conſuetudo,num.12.13.& 25.*
Diuiſio decretalis.
4 *Facti ſpecies.*
5 *Metropolitanus adiri poteſt per querelam contra epiſcopum prouinciæ ſuæ.*
6 *Abbates ultra lectoratum nullum conferunt.*
Tonſura clericalis differt à monacali.
Vituperari quod poſſet , præcauendum.
Scandalum etiam inter coniuges uitandum, & num. 8.
Tuum pro iuriſdictioni tuæ ſubiectum.
De in minoribus tantum conſtitutis clericis,ſed non uxoratis,quid iuris, an cogantur inuiti deferre tonſuram, remiſſ.
Commodum qui non ſentit , nec incommodum ſentire debet.
7 *Sententia definitiua quandoque fertur per uerba prohibentia.*
Feudum eſt beneficium , ſed non eccleſiaſticum.
Negocium pro negociatione.
8 *Actus inhoneſtus unius clerici eſt obbrobrium cleri,& Dei, n.8.*
Clericus quod patitur, clerus pati uidetur.
Acolytus poteſt contrahere , & num. 22.
Clericus coniugatus , licet tonſuratus non habet clericale priuilegium,& num.13.& 24.latius.
Poteſt habere beneficium, & quomodo id poteſt, & quando, nu. 23. & 25.
9 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.10.*
12 *Epiſcopus diſpenſat de beneficio ſimplici, & cum quibus,& num. 23.uerſi. ſi tamen.*
Beneficium dupliciter habetur eccleſiaſticum in titulum, & in ſtipendium,etiam de conſuetudine, & quibus caſibus.
13 *Clericali profeſſioni facto quis dicitur renunciare , & quo.*
14 *Conſuetudo quid.*
An & quando procedat in negatiua.
Negatiuæ probatio quando fieri poſſit.
Per non uſum an inducatur cōtraria conſuetudo,et legi derogetur, & quibus caſibus, uerſi. dixerunt ergo.
15 *Damaſi quæſtiones citantur hic,& ſupra ad 1.c.eo.infra nu.23.*
Matrimonium non probatur per acta & ſententiam inter uirum petitum,& tertium ad fauorem mulieris petentis,nec ad ipſius uiri petentis eam.
Acta inter alios, quàm cum eo, qui eſt actor , non probant.
16 *Beneficio priuandus an ſit quis petens quandam mulierem in coniugem.*
17 *Matrimonium, qui recepit acolytatum credens eum ſacrum ordinem , & per eius receptionem ſe ad continentiam teneri, contrahere non poteſt, ſed tenet contractum.*
Votum non dirimit matrimonium niſi per ſacri ordinis ſolennitatem.
Animus plus ponderatur, quàm effectus.
18 *Coniugati etiam obtinentes beneficium prætextu conſuetudinis ad habitum & tonſuram deferendum, an compelli queant.*
Conſuetudo dat iuriſdictionem etiam eccleſiæ ſuper laicos quò ad forum.§.credo.
19 *Clericus cōiugatus,qui prius ut laicus incedebat, poſtea reſumpto habitu & tonſura nunquid gaudet de priuilegio clericali.*
Reſtituar ne ad id, quod ex facto meo prodidi, ex facto contrario.
Clericorum coniugatorum priuilegium in quibus conſiſtat,uer. ſed ipſe,& num.20.23.eorum officium,nu.21.
Perſeuerantia temporis,qua quid amittitur, uarij generis eſt,uer. poſſet autem.
20. *Clericus coniugatus non bigamus incedens in habitu,& tonſura nō poteſt eſſe officialis epiſcopi,uel ipſius delegatus ad cauſam ſpiritualem.*
An is ſit excommunicatus per lectionem epiſtolæ in pulpito ſine apparatu per ſtatutum epiſcopi excommunicans omnem non clericum ſic legentem,num. 21.
Aluarus Hiſpanus citatur.
21 *Benignius quod eſt accipiendum, in mixtis maximè.*
22 *Matrimonium à clerico,& Græco contractum quibus caſibus nō teneat,& ſi teneat,quid amittat,& incurrat,& n.23.24.25.*
Græci clerici matrimonium quando contractum teneat.
23 *Matrimonium quibus rationibus non teneat,pulchra diſtinctio,& num.quoque 22.*
Per beneficij ſecundi curati acceptationem quando uacet primū.
Minor in ſpiritualibus quando maior cenſeatur, uer.item licet.
Bartholo.Brix.quæſtiones allegantur.
Beneficium quis non amittit per contractum matrimonium cum conſanguinea ex cauſa derelicti,& quo caſu,ad fi.
24 *Decretalis nuper, de bigamis, intellectus.*
25 *Clericus contracto matrimonio an recuperet,quæ prius eccleſiæ dederat, aliò reijcit.*

CAPVT VII.

1 IOannes. Repetentium †fauore cōmentemus iſtā,& præmittamus, quid circa eius lecturā ſimus acturi,& quo ordine.Primò cōtinuabo rubricam,dicēs aliquid circa ipſam:ſecūdò expediam textum: tertiò gloſſas:quartò aliquid dicam extra gloſſ.
& ſic quaternario numero lectio complebitur : qui
numerus bene congruit, infra de conſan.non debet,
de reliqui.c.uno, lib.6. de hoc numero,in proœ.Spe.
2 in 6.col.uer.in prima. Ad primum †rubrica continua
tur &c.vt dixi ſuper rub. Circa ſecundum.ſ.expeditio
nem tex.6.faciam, ponam caſum ſummarium: ſecū-
dò diuiſorium: tertiò legam literam:quartò ponā li-
teralem caſum:quintò literam exponam:ſextò colli-
gam aliqua notanda, ex tex.& primò in ſum. decreta
3 lis, hoc dicit. Clericus† coniugatus non beneficiatus
non compellitur deferre tonſurā.diuiſio talis eſt.duę
ſunt prin.par. In prima Ioan. conqueſtio. In ſecunda
papæ diffinitio.Secunda ibi,quoniam.Prima duo fa-
cit.primò narrat factum, & ſui cauſam. Secundò ex-
primit ex illo duas cauſas grauaminis . prima ibi , Ex
qua.ſecunda ibi,Cum de. Secunda principalis tria fa-
cit,in prin.& fi.ponit duas diffinitionis cauſas. ſecun-
da ibi,Mandamus,diffinit.tertia ibi,Dummodo,diffi
nitū moderatur.Legatus tex.Io.&c.[*Pro eo*] lr̄a groſ-
ſa[*Ex qua*]uerſiculus[*Cum de*]uer.[*Quoniam*]2.pars[*Mandamus,quatenus*] littera groſſa[*Dummodo*]uer.[*Quia*]uer.
4 Caſum † ſic pono.Io.An.acolytus matrimoniū con-
traxit, & uxorem traduxit.poſt tempora diœceſanus
eius.ſ. Pictauiē.epiſcopus cogebat eum ad tonſuram
ferendam: quia fuerat acolytus,& cum Io.in accuſa-
tionibus,& allegationibus ſuis non proficeret,acceſ-
ſit ad papam, & prædicta papæ narrando ſubiunxit,
ꝙ ex delatione tonſuræ ſcandalizaretur coniunx, &
ꝙ de Pictauien. conſue.clerici coniugati nō cogebā-
tur ad tonſuram, papa conſiderans,ꝙ etiam ſi ille tō-
ſuratus incederet,non haberet priuilegium clericale.
Item ꝙ tonſura ipſius, dum exerceret ſecularia, eſſet
in cleri.obbrobrium, præcipit epiſcopo, quòd illum
ad tonſuram non cogat, dummodo ille non habeat
eccleſiaſticum beneficiū, propter quod teneatur ad
hoc.

hoc. Exponamus literam [*Io.And.*] forte: quia dicebatur in an. Ioā.filius An.& erat in quarta compil.de
5 uita,& hone.clericorum [*Conquerendo*] nō ſolum † pa-
pa hoc caſu ſine app. adiri poterat per querelā , ſed ēt
metropolitanus. Ratio: quia principaliter de epiſco-
po ponebatur querela , de off.ordi.ad reprimendam,
& c.paſtoralis,de ſen.ex.uenerabilibus,lib. 6.[*Monſtrauit*] forte habebat inſtrumenta præceptorum epiſco-
pi , uel fuit ſola uerbalis monſtratio . ſic infra de ho-
mi. Io. [*Iam dudum*] non ponit ius . Idem enim , ſi no-
uit ; aggrauatur tamen factum epiſcopi , quia diu ta-
cuit,ad hoc de frigi.ca.1.cum ſuis concor. [*Legitimam*]
in rei ueritate,uel ſaltem quo ad opi.eccleſiæ[*Duxerit*]
compellere niteris &c.quod ſequitur[*Pro eo*] motiuū
epiſcopi[*Prius*] quàm uxorem duceret[*acolytum*] de
iſtius ordinis officio.23.diſtin.acolytus 25.diſtin. per-
6 lectis,circa princi.[*Ordinatus*]ab epiſcopo.Abbates† e-
nim ultra lectoratum non conferunt , ad hoc ſup. de
æta.& qualita.cum contingat, & ſecundum modera-
tionem decre.de priuileg.abbates.in fi.li.6.[*Clericalem*]
quæ differt à monacali, de hoc ſupra tit.2. clerici[*Ex qua*] tonſura,uel eius delega.[*Poſſet*] præcauendū fuit,
quod uituperari poterat, de ſerui.non ordi.ca.1.cum
ſuis concor. [*Scandalum*] quod eſt inter coniuges uitā-
dum, infra de ex. præ.quàm ſit graue[*Terræ tuæ*] i.tuæ
iuriſdictioni ſubiectæ. ſic ſupra ti.2.cap.fi. & infra c.2.
[*Vxorati*] quid de non uxoratis , tamen in minoribus
tantum? dicam, infra de apoſta.tuæ [*Gaudere*] ac ſi di-
cat,quòd ex quo non ſentit commodum, nec ſentiat
onus,de regu.iur.qui ſentit,cum ſuis cōcor.li. 6.[*Man-*
7 *damus quatenus*] ſupp.ſi eſt ita,de reſcriptis.c.2.[*Non†moleſtes*]diffinit prohibendo prelato moleſtiam.ſic inter
partes fertur diffinitiua per uerba prohibentia uicto,
ne inquietet uictorē, de proba.licet, in fi.de reſti.ſpo.
audita [*Eccleſiaſticum*] dictum ad differētiam ſecularis,
quod dicitur feudum , de præſcrip.ad audientiam, in
fi.in libro feu.de beneficio,& qualiter frater &c.& de
bene.fœminæ, cum ſi.& concor.de ſi.ex diligenti, de
uſur.ca.1.de eo,qui mit.in poſ.cum qui.li.6. [*Oporteat*]
forte ad uictum quærendum.91.di.clericus uictū[*Secularibus*] de quibus infra,ne cleri.uel mona.c.1. & re-
miſ.dedi ſupra ti.2 clerici,in prin.[*Negocijs*]i.negocia-
tionibus,infra de uer. ſig.forus , uel.i.actibus [*uidetur*]
& ſic eſſet.ſic infra de homici.decetero,cum concor.
[*Profectò*]pro certe[*Vituperium*]concor.de adult.ſigni-
8 ficaſti.Inhoneſtus† ergo actus vnius clerici eſt obbro
brium cleri.ſic ſiquid patitur, clerus pati uidetur , ar.
hoc & de renun.ad ſupplicationem [*Redundare*] & hoc
præcauendum, ut ſupra dixi ultra ſummam decrę.
¶ Nota ex textu.quòd acolytus poteſt cōtrahere. Itē
ꝙ uitandum eſt ſcandalū inter coniuges. Item quòd
coniugatus clericus , licet tonſuratus, non habet pri-
uilegium clericale.Item quòd clericus cōiugatus po-
teſt habere beneficium. Item ꝙ ſeculares actus cleri-
9 ci ſunt in uituperium dei.¶ Summanda † eſt glo.quæ
quærēdo obijcit ſic,cum textus dicat &c. ¶ Prima gl.
obijcit, & ſoluit diſtinguendo duplex priuilegiū. ¶*In*
10 1.† *glo.ibi , quiſquis*] adde & infra de biga.altercationis ,
lib.6. [*& in fine*] hodie dic,ut infra e.c.uno,lib.6. & ibi,
uideas in gloſſ.ex hoc , & quod infra dicam in quarta
quæſtione.¶ Quartò ueniamus ad tangēda præter gl.
& primò ad tractata per extraor.& ordine turbato ab
infimis textus inchoando , & poſtea gradatim aſcen-
11 dendo. Quæro.n.opponendo† quomodo poteſt cō-
iugatus percipere beneficium contra id, ſupra eo,per
totum.So.de gratia,vt cum quis contraxit cum virgi-
ne habens ſpem redeundi ad clericatum.ſi uxor uelit
promittere caſtitatem , diſpenſatur cum eo circa be-
neficium habendum, & tunc neceſſe habet illius be-
neficij ratione portare tonſuram , in quo caſu poteſt
intelligi.32.diſt. ſiqui uerò, cum ſi.ſecundum Ab.uel
dic cum Gof.ꝙ laicus poteſt eſſe præbendarius in ec-
cleſia,licet non canonicus.idem no. Ber.de conſti.cū.
a M.[a] Quod dictum eſt,quòd diſpēſare † poteſt epiſco-
12 pus in beneficio, intelligas de ſimplici , ut no.Gof.&
Phi.c.proxi.& Gui.in ſpe.de lega.§.nunc de epiſcopo
b rum,uer.25.[b] in quo etiam diſpenſat cum homicida,
infra de homici.ad audientiam , de cleri.pug.in duel.
Henricus , & cum depoſito.l.di.ſtudeat.28.di. preſby-
terum.& ideò potius in beneficio ſimplici , quàm in
dignitate : quia minus ad ſcandalum ſecundum eos ,
Ala.no.de præſcrip.cauſam,quòd ex diſpēſatione epi
ſcopi laicus non poterat habere beneficium, etiā ſim
plex in titulum:in ſtipendium uerò non perpetuum,
ſed ad tempus poterat.hoc dictum poſuerunt etiā ibi
Vin.Tan.& Phi.uel dic ſecundum Hoſt. ꝙ erat de cō-
ſuetudine loci,laicos ibi eſſe beneficiatos ꝑ eo, ꝙ pul
ſant campanas,accēdunt lampades,claudunt oſtia,&
his ſi.Quare ergo cōpellitur propter hoc deferre ton-
ſuram? dici poteſt ſecundum Phi.hoc eſſe de conſue.
eccleſiæ , quæ habebat , ꝙ laici ſtipendiati ab eccleſia
portarent honeſtum habitum,& tonſurā.adde quod
no.32.di.placuit, & quod dixi , ſupra e.diuerſis, ſuper
uer.ſcienter. Alij dicunt, & pla. Egi. hoc intelligendū
13 de diſpenſatione papali.Item † opponitur ad id,quod
hic dicitur,clericum coniugatū non compelli ad ton
ſuram,de can.20.q.3.eos,qui ſemel.So.illud de conſti
tuto in ſacris,quod tripliciter ibi probat textus,ut di-
xi poſt Inno.infra de apo.tuæ,ſuper glo.2.Item oppo
nitur ad id,quod dicitur,coniugatū non gaudere pri-
uilegio , nam concubinarius gaudet illo,ſupra de iu-
dicijs, cum non ab homine, & c.clerici, ſupra ti.1.c.2.
& ſe.de ſen.ex.ſi uerò,in fi.ex quo ſequitur, ꝙ plus fa-
uet canon luxuriæ,quàm caſtitati.contra id in auten.
de reſtitut. & ea, quæ parit, in fin. colla. 4. Sol.iſte fa-
cto renunciauit profeſsioni clericali,ille non.non er-
go ex coitu,ſed ex cōiugio hoc procedit, &c.ſi.de bi-
ga.quia circa.34.diſt.fraternitatis. Adhuc opponitur.
14 Ioannes † hic allegabat cōſuetudinē, ſed conſuetudo
hic eſſe non poterat:quia conſuetudo eſt quaſi com-
munis aſſuefactio , & repetitio actuum.i.di. cōſuetu-
do.25.q.1.ita nos,de cauſa poſ.cum eccleſia,& c.cum
olim.C.de epiſcopa.audi.l.3.in fin.C.quæ ſit lon.con-
ſue.l.1.ſed circa negatiuam nō eſt reperire actum, ut
ſi non compello,non lego,non cāto, uel his ſimil.er-
go nec ipſius aſſuefactionē , vel iterationē. ad hoc de
ec.ædi.ad audientiam.2.de deſpō.impube.ad diſſoluē
dum. Reſpondeo,uerba ſunt partis. uel aliter, reſolui
tur hoc in affirmatiuā , non cogebantur deferre ton-
ſuram.i.permittebantur in habitu laicali, & ſine ton-
ſura.ſic de renun.ſuper hoc.uel dic , quòd hic non al-
legabat Io.conſue.circa negatiuam,ſed negabat con-
ſue. de affirmatiua.& ſecundū hoc quod dicit,de con
ſue.non cogantur.i.cū non ſit conſuetudo, ꝙ cogan-
tur . vel dic ꝙ etiam de negatiua inducitur conſuetu-
do,uel præſcrip.ut patet, ſupra de præſcrip.accedētes,
& c.ſequen.& c.cum ex officij , melius eo.ti.de quar-
ta,& de præben.cum in eccleſijs, lib.6.eo,lib. de con-
ſue.c.2.ſupra de elec.cū inter uniuerſas, de teſti.ſeries.
Ad contrarium reſpondetur per ſolu. ſ.ſecundum , ꝙ
negatiuæ habent affimatiuum contrarium actum,&
non facere eſt aliquid facere , de ſimo. nemo, & ſatis
eſt, ꝙ cadat in intellectū, facit quod dixi de cauſa poſ.
cum eccleſia, & de elec.bonæ, ſuper glo.negatiue. In
terminis,ſi adduceremus cōſuet.ꝙ hodie, qui eſt dies
carniſpriuij, non conſueuit ea die à lectionibus ceſſa-
ri. Dixerunt ergo legiſtæ tractantes in materia cōſue-
tudinis , an per non uſum inducatur conſuetudo , ꝙ
eſt contraria conſuetudo,& diſſuetudo. Itē non uſus
quandoq; habet implicitum actum contrariū diſpo-
ſitioni

ſitioni legis, quandoq; non. Contrariam conſuetudi-
nem dicunt, quando id, quod ius præcipit, conſuetu-
do excuſat: uel quod lex permittit. Collige exempla
de his, quæ no. de conſue. ca. fi. & quæ addidi ſuper gl.
pe. Ponunt exemplum inter filios hæredes. Iubet lex
hæreditatem diuidi. Conſuetudo Anglie primogeni-
to dat totum. iſta eſt cõtraria conſuetudo, & tollit ibi
legem. Item diebus, quibus conditæ fuerunt urbes re
giæ, Roma. & Conſtantinopol. iubet lex à litibus ceſ-
ſari, C. de feri. l. omnes: ſed excuſat contraria conſue-
tudo. Item permittit lex habenti liberum ſolum ædi-
ficare uſque ad celum. C. de ſerui. altius. Conſuetudo
tamen in aliquibus locis id prohibet vltra certam for
mam. C. de ædi. priua. l. 1. & dicã, infr. de uer. ſig. ex par-
te. 2. Item ius prohibet de cauſis maxime de crimina-
libus tempore quadrageſimali cognoſci. 15. q. 4. placi-
ta. C. de feri. quadraginta, & in proę. digeſtorum. §. hic
autem. Interdum cõtrarietas eſt in forma, non in ſub-
ſtantia, ut in auct. hoc ius porrectum, can. 10. q. 2. quæ
permittit ſub certa forma alienationem rei eccleſia-
ſticæ. quam formam tollit cõſuetudo, ut ibi no. de re.
ecc. non alie. dudum, lib. 6. Vbi uerò non uſus nõ ha-
bet implicitum actum contrarium diſpoſitioni iuris
nec in ſubſtantia, nec in forma, ut quia nõ accidit ca-
ſus, uel accidit. ſed homines non ſunt uſi lege pro illo
caſu, nec tamen fecerunt contrarium, tunc non uſus
nõ tollit legem. Exemplum de primo. l. ex dicit her-
mafroditum iudicari debere ſecundũ ſexum præua-
lentem. pone quod caſus iſte non accidit in loco mil
le annis. & ſic non fuit uſus legis. certe per id lex non
tollitur. De ſecundo pone, ꝙ ſępe in loco domus mi-
nantur ruinã, nec data eſt cautio damni infecti: quia
non eſt perita. uel ſępe damna dantur in agro. nec eſt
actum. l. Aquil. non per hoc tolluntur illæ leges. Si igi
tur longiſſimo tempore ædificatum eſt uſque ad cer-
tam altitudinem. & non altius, iſta eſt ſimplex abſti-
nentia. quæ non tolleret per hoc ius ędificandi uſque
ad cęlum. & facit ad materiã quam no. Hoſti. in ſum.
c de conſue. §. fi. uer. nunquid [a] ergo. ¶ Ad quæſtiones
15 ueniamus, & primò † quæro, qđ querebat olim Da.
in quæſtionibus ſuis, eo. ti. ſuper decre. fi. primæ cõpil.
quam hodie non habemus. Eg. contra Io. ad priuatio
nem beneficij, uel huius declarationem: quia contra-
xerat cum Berta. hoc probaui, & lata eſt ſententia cõ-
tra illum. Berta. petens Io. in uirum, producit illa acta,
& ſententiã, quæritur, an ſufficiant? all. quòd ſic. 3. q. 6.
hoc. quippe, cum ſi. & quia matrimonium fauorabi-
l qui ma. ac. poſ. uidetur, contra de re iudi. c. pe. ff. de
adul. denunciaſſe. §. quæritur. per quæ contraria dicit
non ſufficere. pro hòc faciunt not. de pręben. dilecto,
in fi. de ſimo. dilectus. 2. cum ſuis concor. Idem dicas
in caſu conuerſo. ſ. cum Io, per illa acta, & ſententiam
probare uellet Bertam ſibi cõiugem. Eadem poſſunt
dici, ſi petebatur, cogi Io. ad tonſuram, & excipit ſe cõ
iugatũ: probauit, & per hoc abſolutus eſt, ad hoc de
16 reg. iur. exceptionem, cum ſuis concor. lib. 6. Si † uerò
Io. petit Bertam in coniugem, an hoc ipſo ſit priuan-
dus, uel priuatus nunciandus beneficio: uideretur ꝙ
non, per decre. mulieri, de iureiu. & hæc omnia poſi-
ta ſint pro prima quæſtione, ad quã facit quæſtio do-
mini. 26. quæ ponitur in ſpe. de conteſt. ſub uer. deci-
17 ¶ Secundo † quęro, ſi iſte Io, cũ recepit acolytatum,
credebat illum eſſe ſacrũ ordinem, & per illius rece-
ptionem ſe teneri ad continentiam, an poſtea matri-
monium contrahere poſſit, & ſi contraxit, teneat? &
uidetur quòd non poſſit, & ſic plus ponderemus ani-
mum, quàm effectum, de biga. nuper, & c. fi. cum cõ-
cor. Puto, quod iſte contrahere non poſſit: quia ſim-
d pliciter uouens, & ad id obligatus [d] ex animo, & pro
hoc faciãt allegata. ſi tñ contraxerit, tenet, cũ licet in
animo haberit uouere, & ſolennizare uotum, tamen
in ueritate nõ ſolennizauit. 18. di. ueritate, & non vo-
e tum, ſed ſolennitas [e] ſacri ordinis ex cõſtitutione ec-
cleſiæ habet dirimere, de uoto. c. uno, lib. 6. & facit be
ne. quod ibi no. Vin. in g. antepe. unde recipiens ſacrũ
ordinem licet non credat ad continẽtiam per id tene
ri, tamen tenetur, de hoc ſupra capitu. proxi. in 2. gloſſ.
& facit ad ſolutionem, de conuer. coniu. quidam, &
18 no. de ſen. ex. Si uerò 2. & c. in audiẽtia. ¶ Tertio † quę-
ro, quid ſi conſuetudo loci habuiſſet, ꝙ coniugati ẽt
non beneficiati deferrent habitum, & tonſuram. nũ-
quid illius cõſuetudinis prætextu iſte Io. potuiſſet ad
id compelli? & uidetur quòd non: quia non ualet cõ-
ſuetudo, quòd feratur habitus non conueniens pro-
feſſioni, & ſtatui deferentis, de teſta. ca. 2. ad idem. 93.
diſt. illud. 30. diſt. ſiqua mulier. 2. ne clerici, uel mo. c. 2.
lib. 6. & ad idem facit finis huius capituli. Nam contra
decus eccleſię eſſet tonſura, & habitus taliũ exercen-
tium ſecularia. ¶ Credo, quòd ualeat conſuetudo, ar.
à contrario decre. unicæ de biga. li. 6. Si enim non ua-
let conſuetudo in bigamo, ualere poſſet in non biga-
mo. Ad idem contrarium huius decre. Si enim com-
pellitur: quia non erat conſuetudo, fuiſſet ergo com-
pulſus, ſi hoc habuiſſet cõſuetudo. Itẽ vide, quòd po-
teſt ſponte deferre, nec eſt hoc contra decus eccleſiæ.
ergo & per conſuetudinem aſtringi. & ſic reſponde-
tur ad ultimò allegatum, cum & cõſuetudo det iuriſ-
dictionem, de fo. com. cum contingat, de offi. ordi. ir-
refragabili, etiã eccleſiæ ſuper laicos quò ad forũ, de
fo. com. ſi clericus. de ali. mu. iu. cauſa fac. cap. 2. de ex-
cep. c. 2. lib. 6. ergo & hoc poterit quò ad habitum. ad
idem facit, de reg. c. 1. li. 6. 30. diſtin. ſiquis uirorum. 41.
di. c. 1. 32. diſt. ſiqui uerò, de Iudæis, in nõnullis. & quia
cõſuetudo fundatur ſuper litera canonis prædicti. 20.
quæ. 3. eos qui, & ſine charactere ordinis impreſſi, de
quo dixi ſuper rubrica, ſic prius allegato, reſponde, ꝙ
conſuetudo poteſt reſtringere, ſed non laxare formã
& qualitatẽ habitus, & tonſuræ, ſuper quo uide quod
dixi, de cõſan. & aff. quod ſup his, ſuper glo. 2. ¶ Quar-
19 tò † quæro, quid de clerico coniugato, qui prius ince-
dens ut laicus. poſt tempora reſumit habitum, & ton
ſuram, nunquid gaudet priuilegio clericali quò ad
illa duo, de quibus loquitur decre. unica, infra e. lib. 6.
uidetur quòd non. ſufficit enim eum ſemel laicalẽ ꝓ-
feſſionẽ elegiſſe. ueniat regula, quod ſemel, & in ſuis
concor. de regul. iur. li. 6. & maxime in his præiudicia-
libus. & contrarijs, de poſtu. cap. uno, de elect. ut quis
duas, lib. 6. Item certum eſt, ꝙ tunc, cum incedebat ut
laicus, non gaudebat priuilegio. per factum igitur ſuũ
ſe habilitare nõ potuit; ad hoc de iure pa. per noſtras.
24. q. 1. didicimus. ff. ad Trebe. l. 1. §. fuit: uel priuilegiũ
perditum recuperare, cui ſic incedendo renunciauit,
licet tacitè. 7. q. 2. quàm periculoſum, de his, quæ fi. à
maior. par. c. ex ore, cum ſuis concor. Item ſic poſſet
hæc lectura legi, ꝙ hic eſſet expreſſum, ut ſcilicet ex-
poneremus [*quoniam igitur idem*] ſcilicet qui iam inceſ-
ſit ut laicus, & bene facit ad hoc. ff. de ædi. edic. quis ſit
fugitiuus, in prin. Sed contra, humanitas iuſtæ pœni-
tudinis non debet auferri. 2. quæſtio. 6. ſiquis libellos.
Item decre. uult illos gaudere, ſi deferunt & c. Sed iſte
nunc defert, ergo priuilegijs illis gaudet, nec eſt abſur
dũ ad id reſtitui, quod ex facto ſuo perdiderat, ex ſuo
facto contrario, quod patet de ele. qui ſœpe, li. 6. & ibi
concor. de hoc. nam & omnis res per quaſcunq; cau-
ſas & c. infr. de reg. iur. c. 1. præterea nec hic uertitur al-
terius damnum, nec burſale intereſſe, dato ꝙ recupe-
ret iſte priuilegium per reſumptionem habitus: cum
illud priuilegium cõſiſtat ſolum in immunitate per-
ſonæ, & fori quo ad criminalia, ut ibi patet. & pro hac
parte facit quod no. Inno, ſupra de ui. & hone. cleri. c.
fin.
fin. ubi dicit clericos illos ꝓ priuatos priuilegio, dum
ſe negotiationibus implicãt, reaſſumere priuilegiũ,
dum illas dimittũt. & iã uidi Paduæ ſic diffiniri, quod
communiter doctoribus non placuit. pro qua tamẽ
diffinitione facit, quod no. Ioan. Mo. & Archid. e. ti. c.
uno, li. 6. & facit hodie clemen. de ui. & hone. cle. diœ-
ceſanis: ad quam tamen reſponderi poteſt, ut ibi ſcri
pſi. ſatis uideretur æquum illum non perdere priui-
legium ex dimiſſione habitus, & tonſurę, niſi perſeue
ret. facit de ui. & hone. cler. clericus, ſecundum lectu-
ram, quæ ponit unum caſum tantũ. & facit quod ibi
ſcripſi poſt Inn. Poſſet autem argui de perſeuerantia
anni per decre. de ui. & hone. cle. c. uno, lib. 6. & per id,
quod dicimus de anno probationis. Poſſet etiam ar-
gui de triduo per decre. ad noſtram, de regu. & eo. tit.
conſtitutionem, libro 6. De. 10. diebus, per auct. ante-
riorum. 2. q. 6. De. 20. qui dãtur ad delliberandũ. 3. q. 3.
offeratur. De menſe per decre. quàm ſit, de elec. lib. 6.
De duobus, de ſen. ex. quicunque, in fi. c. li. & his ſimi-
libus. Puto autẽ, ꝙ neceſſaria eſſet declaratio. ¶ Quin
20 tò, quæro, an clericus † coniugatus non bigamus in-
cedens in habitu, & tõſura poſſit eſſe officialis epiſco
pi, uel ipſius delegatus ad cauſam ſpecialem? Et licet
quandoq; uiderim contrarium ſeruari, dic quòd nõ
poteſt, per decre. unicam, inf. eo. li. 6. ibi in cęteris & c.
patet enim ibi, ꝙ ſolum quò ad duo cẽſetur clericus:
quò ad reliqua nõ. facit. 16. q. 6. in noua, cum duobus
ca. ſequen. de conſtitutio. eccleſia, de rebus ec. nõ ali.
ca. fi. & fuit hoc olim in hoc ſtudio diſputatum per d.
Aluarum Hiſpanum, qui inducebat id, quod de taliũ
immunditia dicitur, ſupra e. quod à te, & ibi dixi poſt
Ab. plus etiam dixit, ꝙ ſententia per talem eo caſu la-
ta non teneret: quia iudex non erat. 11. q. 1. clericum
21 nullus, ſupra de conſue. ad noſtram. Itẽ † fuit hic alia
quæſtio diſputata de clerico coniugato tali, ut ſupra
qui in pulpito ſine apparatu legit epiſtolam, an ſit ex-
communicatus per ſtatutum epiſcopi excõmunicãs
omnem non clericum ſic legentem epiſtolam? Et ſo-
luta fuit, ꝙ excõmunicatus nõ erat: quia iſte clericus
eſt, vt dixi ſuper rubrica, in fi. & quia in pęnis fit inter-
prætatio ſtricta, de regu. iur. in pœnis, li. 6. Maximè cũ
in iſto, qui mixtim dici poteſt clericus, & laicus, reci-
pere debeamus, quod eſt benignius, cõcordantias ui-
de, ne ſe. uac. c. 1. in glo. ſecunda. bene faciat. 32. diſt. ſi-
qui uerò. 12. q. 1. quia tua. ubi dicitur, ꝙ tales clerici ca
nendis pſalmis inuigilare debent: miniſtrare tamẽ nõ
debẽt altari. 2. q. 2. multorum. facit ad prædicta, quod
ſupra dixi in prima obiectione. Item decre. unica, in-
fra e. lib. 6. habet eum pro clerico quò ad duo priuile-
22 gia. ¶ Ad huius † uerò materię notitiã ſic diſtinguas.
Cum clericus contrahit matrimonium, aut quæris,
an propter clericatum impediatur matrimoniũ, aut
an perdat beneficium. aut an perdat priuilegium cle-
ricale. Aut an teneatur ad habitum, & tonſuram. aut
an recuperet, quæ prius eccleſię dederat. aut an bene-
ficium poſſit habere. De primo planum eſt, quòd ſi
eſt in minoribus tãtum, ualet matrimonium. Si in ſa-
cris non, imò ſeparatur, ſupra e. c. j. 3. & 4. qui cleri. uel
uo. cap. 1. & 2. Hæc uerba de omni clerico Latino, uel
Græco, & etiam depoſito. Græco ideò dixi. nam licet
Gręci in ſacris utantur matrimonio prius contracto,
in ſacris tamen non contrahunt, ſupra c. cum olim, &
no. 32. di. ſiquis eorum, licet apud multos Græcos ſer-
uetur contrarium. Depoſito dixi, quia per depoſitio-
nem non eximitur à voto continentiæ. 81. di. dictum,
qui cleri. uel uo. cap. 1. in fin. & quod ibi no. licet per
degradationem perdat priuilegium, ut de pœnis. c. 2.
in fi. lib. 6. Item hoc quod dixi de clerico in ſacris, in-
telligas de ſponte ordinato. quid de illo, qui coactus
recipit ſacrum ordinem? no. de bap. maiores, ad fi. in
glo. & ſic. Item intelligas de ordinato in ætate adulta.
quid de impubere? no. de clericis per ſaltũ pro. c. vno,
& 1. q. 1. pueri. Item de ſoluto. quid de coniugato tũc
ad ſacros ordinato ſine licentia coniugis? dicam infr.
de conuer. coniu. placet in fi. Item de tunc baptizato
tempore, quo ſacros recepit? dicam infra de preſbyte
23 ro non bapt. c. 1. ¶ De ſecundo, cum † quæris, an per-
dat beneficium, diſtinguit, aut tenuit matrimonium,
aut non. Et ſi non, aut non tenuit ex defectu conſen-
ſus, aut ob aliam cauſam. & ſi ob aliam, aut ſolũ pro-
pter ordinem, aut propter aliud impedimentum. Pri-
mo caſu cum. ſ. tenuit matrimonium, vacat beneficiũ
ſupra c. 1. & ibi no. Si uerò non tenuit ex defectu con-
ſenſus, aut defectus proceſſit ex parte clerici contra-
hentis, aut ex parte mulieris, cum qua contrahebat.
utroq; caſu aut defectus ꝓcedebat ab ętate, aut à furo
re aut ab illato metu. Si ab ætate, ut quia clericus be-
neficiatus minor pubertate matrimonium contra-
xit per uerba de pręſenti, cum hæc iuris interpreta-
tione intelligantur ſola ſponſalia de futuro, de deſpõ.
impu. c. uno, lib. 6. dicam beneficium non uacare. Itẽ
ſi defectus ætatis erat ex parte mulieris, eadẽ ratione.
ſicut enim per promiſſionem, quam faceret de profi-
tendo, non uacaret ipſius beneficium, niſi interueni-
ret tacita, uel expreſſa profeſſio, de reg. beneficiũ, li. 6.
Item ſicut per acceptionem ſecundi & curati non ua
cat primum etiam curatum, niſi ſequatur poſſeſſio,
uel ſtet per ipſum nil aliud agere habentẽ, quàm poſ-
ſeſſionem apprehendere, de pręben. licet 2. libro 6. ſic
nec per ſolam ſponſionẽ de matrimonio contrahen-
do dicam uacare beneficium. Quòd ſicut ſpõſalia de
futuro non diſſoluũt matrimonium, imò nec prima
ſponſalia, de ſpon. ſicut, ita nec diſſoluunt primũ con
iugiũ ſpirituale. & facit, quod no. in prædicta prima,
decre. ſupra eo. Item licet mino. 25. maior pubertate,
in ſpiritualibus cenſeatur maior, non eſt ſic in mino-
re. 14. ut de iudi. c. fi. lib. 6. Si uerò defectus conſenſus
procedebat à furore, ſi ex parte clerici, planum eſt, ꝙ
nil agit cõtrahendo, ut ſupra dixi. nõ obligaretur pro
fitendo, nec ſic contrahendo, de regu. ſicut, de ſpon.
dilectus, ſicut nec teſtatur, de ſucceſ. ab inteſtato. c. fi.
Si uerò ex parte mulieris, licet uerè non ſit matrimo-
nium, nec inducat etiam publicam honeſtatem, de
ſpon. c. vno, lib. 6. tamen ad inſtar eius, quod dixi de il-
lo, qui cum conſanguinea contraxit, ſupra cap. 1. ui-
f detur, ꝙ beneficia nõ perdat. fecit enim, quod potuit.
tamen ęquius eſt dicere, [f] ꝙ beneficia nõ perdat plus,
quàm ſi cum imagine quadam, uel cum dormiente
contraheret, ex quo non tenet matrimonium etiam
ex conſenſu, dicamus beneficia non uacare. In con-
ſanguineo aliud: quia ibi tenet, & inducit publicam
honeſtatem ex cõſenſu. & forte talis eſt gradus, quòd
ſeparatur ſolum. l. canon. licet teneat. l. naturali & di-
uina. de hoc de reſti. ſpo. literas, de diuor. gaudemus,
in prin. & per prædicta dicas idem, quando defectus
conſenſus proceſſit à metu, qui potuit cadere in con-
ſtantem, de ſpon. ueniens. 1. reſpon. & c. ad id quod, &
c. conſultationẽ. nam nec teneret renunciatio expr-
ſa, quod me. cauſa, ad audientiam. Si uerò bene tenet
propter aliã cauſam, & ſolã propter ordinẽ clerici cõ
trahẽtis, ut quia in ſacris erat clericus, qui cõtraxit, be
neficia de rigore perdere debet. Si tamen nõ incurrit
ex illo contractu pęnã bigamię, poterit epiſcopus in
officio & beneficio poſt pœnitentiam diſpenſare. 28.
di. preſbyterum, ſupra e. ſane. 2. Si uerò pœnam biga-
miæ incurrit, eſt indiſpenſabile ab alio, quàm à papa,
de biga nuper. Si uerò non tenet propter aliud impe-
dimentum ab ordine contrahentis, uidetur, quòd be
neficium perdat, prout tenent Da. & Bar. Brix. in quę-
ſtionibus ſuis, ad quas remiſi, ſupra e. c. 1. ubi tenẽt, ꝙ
qui

qui contraxit cum cõſanguinea, uidetur habuiſſe ec-
cleſiam pro delicta, nec ſoluto matrimonio illam re-
petere poterit. Hæc uera intelligo, ubi hæc non fiant
in fraudem prælati, in cuius manibus renunciare de-
bebat. nam tũc licet teneat renunciatio tacita quò ad
ſuperiorem, quin illum inuitũ poſſit in beneficio re-
tinere: alias facile eſſet prelatum eludere, contra id de
renunc. admonet, & his fraudibus claudenda eſt uia,
24 de diuor. quanto ad fi. ¶ De tertio † uerò cum. ſ. quæ-
ritur, an perdat priuilegium clericale, Iterum diſtin-
guitur, aut tenuit matrimonium, aut non. primo ca-
ſu, ſi ex contractu bigamiam incurrit, exutus eſt om-
ni priuilegio clericali, de biga. c. uno. lib. 6. Si uerò nõ
incurrit bigamiam, ſi incedit in habitu, & tonſura, te
net priuilegium quò ad duo tantum alia, in totũ per-
dit, infra e. c. uno, lib. 6. Si uerò matrimonium non te-
net, Si ex contractu incurrit pœnã bigamiæ propter
affectum cũ opere ſecuto, licet ſit indiſpenſabile quò
ad executionẽ officij & ſic intelligo dec. nuper de bi-
ga. non tamen puto illũ exutũ priuilegio clericali, &
ſic de uere bigamo loquatur decre. una, de biga. lib. 6.
Multominus ergo priuatus erit, ſi ex contractu pęnã
25 illam non incurrit. ¶ De quarto, quo † quæritur, an
teneatur ad habitũ, & tonſuram, expeditus es per prę-
dicta. nam eo caſu, quo contractus non tenet, adhuc
compellitur, ſupra cap. 1. de ui. & hone. cle. clericus.
ſi tenet, non compelletur, licet poſſit illo uti in caſu,
nõ per proxime dicta, & quæ dixi in textu. ¶ De quin-
to expeditus es per ea, quæ notãtur & dixi, ſupra e. qđ
à te. ¶ De. 6. per ea, quæ dixi in textu in prima ob. I. A.

ANNOTATIONES.

a ¶ M. Et uide infra de magi. quia nonnulli, per glo. & Io. An.
b ¶ XXV. & no. in c. ſane. ſupra e. & in c. clericus ſi tonſura, ſupra de
ui. & ho. cle. per Ioan. An. ſupra eo. diuerſis, ſuper uer. ſcienter, de
conuerſo autem laico an poſſit habere beneficiũ, uide Ioan. And.
infra de deci. quamuis, in glo.
c Nunquid. Vide Io. An. de capel. mona. c. dilectus, in in glo. intelli-
ligas, ad fi. & ibi remiſſiones.
d ¶ Obligatos. Contra hoc facit. quòd in ſpiritualibus ſemper ue-
ritas opinioni præfertur. 35. quæſtio. 1. §. his ita, & ibi no. & no.
Io. An, in c. 1. de uoto, in glo. infra alle. li. 6.
e ¶ Solennitas. Ad materiam facit, quod no. Io. An. infra de reg. iur.
ſuper eo, & uide Bar. ff. de fur. l. vulgaris. §. ſi quis æs.
f ¶ Dicere. Ad q. facit, quod not. Ioan. And. in capitulo non præſtat,
de reg. iur. libro ſexto, in Mercuria.

SVMMARIVM.

1 *Publicum hic accipitur, quod conſtet.*
2 *Conſuetudo quæ non excuſet.*
Exemplum malum uitandum.
Additio gloſſarum.

CAPVT VIII.

1 Vm decorem. Breue ẽ, & pars huius de ui. &
hone. cleri. & de fil. preſby. cum decorem,
Gof. Phi. & Inno, habebant hanc decre. in-
fra ti. prox. & ibi gloſſauerunt eã. ſed ueritas eſt, quòd
hic locari debet, & fuit error forte propter decre. ex
1 parte [*Publicè*] ſatis † eſt, quòd hoc conſtet [*Dignitates*]
quid de alijs beneficijs? dictum eſt ſupra ca. proxi. [*Di-
miſſis*] dignitatibus, Inn. [*Non poſſunt*] & ideò in talibus
2 non excuſaret † conſuetudo, ad hoc ſupra eod. quod
à te. de teſta. quia ingredientibus: quia eſſet irrationa-
a bilis pariens malum exemplum, & ſcandalum,[a] & ſic
reprobanda, de conſue. cap. pen. in fi. Hoſti. [*Exemplo*]
uitandum eſt ergo malum exemplum, infra de præ-
ben. niſi eſſent. ¶ [*In ulti. glo. in fi.*] & ſupra c. proximo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Scandalum. Ad hoc quod no. Io. An. ſupra eo. cum olim, ſuper
glo. fin. & in c. ſuper his, de conſan. & aff. ſuper. 2. glo.

1 *Clerici coniugati in rebus ſuis non gaudent clericali priuilegio.*
Quid ſi nunquam depoſuiſſent tonſuram? nu. 2.
Cui ſubſunt, num. 4.
3 *Clerici depoſiti corrigibiles gaudent clericorum priuilegio, incor-
rigibiles autem poteſtati ſeculari tradendi.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT VIIII.

1 X parte. C. Clerici † coniugati in re-
bus ſuis non gaudent priui
legio clericali. & ſecundum Hoſti. tria fa-
cit, primo & ſecũdo ibi, quidã, ponit duas
querelas duarum fraudum. tertiò ponit contra eas re
medium, ibi, Cum igitur. congruentius dicũtur duæ
partes tantum, & pars huius. de priuil. ex parte. 2. [*Lit-
2 terati*] litterati † non excuſantur à publicis muneribus
ff. de mu. & hono. ut gradatim, ſaluo quod de docen-
tibus dicitur. C. de profeſ. & me. l. medicos, & l. fi. & de
a hoc inſti. de excu. tu. item [a] ratione [*Publice*] concor.
ſupra cap. prox. [*Reſumunt*] quid ſi nunquam depoſuiſ-
ſent, ſed ſemper reſeruaſſent tonſuram? poteſt dici, ꝙ
in his, de quibus loquitur, priuilegiũ retinuiſſent. nã
tales ſub eccleſiæ regula ſunt tenendi. 31. diſt. ſi qui. 12.
q. 2. quia tua, maxime ſi beneficium teneant, ut ibi, ſe-
cundum Go. Sed Hoſt. dicit hoc eſſe contra caſum ſe-
quentis. uer. ut ſtatim dicam [*Abiectam*] ſup. & nihilo-
minus ſeculares negociationes exercent, Inno. [*Defe-
runt*] & ſic ipſam non relinquunt, & ſic mouit, ſupra
Gof. quæſtionem hic poſitam ſecundum Hoſti. [*Præ-
textu*] quia deferunt [*Deo*] Marci. 12. Math. 22. [*Talibus*]
3 clericis coniugatis. ſecus dicit Innocen. in clericis † de
poſitis corrigibilibus, qui clericaliter uiuere debent,
& habitum portare. 71. di. dictum. l. di. accedens. unde
ab eccleſia deffendi debent. incorrigibiles autem po-
teſtati ſeculari ſunt tradẽdi, de hoc ſupra de iudi. cum
4 non ab homine, Hoſti. ¶ Vlt. † gl. ſignat contrarium,
& ibi remittit. ¶ In gloſſ. ul. ibi dic, ut ibi. Dicebat hic
ꝙ in his, quæ pertinent ad res ſubſunt dominio tem-
porali. In his uerò, quibus urgetur perſona, ſecus, dic,
ut infra eo. cap. uno lib. 6. [*& ibi, ar. contra*] ad id, quod
hic dicit, clericũ in monitione perdere priuilegium.

ANNOTATIONES.

a ¶ Item. Et uide. ff. de mu. & hono. l. fi. & ff. de uaca. mu. in hono-
noribus. §. philoſophis.

SVMMARIVM.

1 *Si clericus in minoribus militetur, non eſt cogendus ferre habi-
tum in clericalem.*
Idem in alio quocunque.
Et quis cogatur eum deferre.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
*Miles dei factus, deſinit eſſe miles ſeculi, & ideò non poteſt feu-
dum retinere: ſic è contrario. maior eſt milite ſeculi.*
In quibus hi milites conueniant.
*Nec beneficia plura eccleſiaſtica, nec militias duas poteſt quis ha-
bere, licet contrarium ſeruetur.*

CAPVT X.

1 T conſultationi. C. Si clericus
† in minori-
bus militet, non eſt cogendus ferre habi-
tum clericalem. Dicit Ab. quod hic dici-
tur, nõ eſſe ſpeciale in militem: quia idem in alio quo-
cunque, remittit ad decre. de apoſta. tuæ [*Tantum*] q,
d. non eſt in ſacris, nec profeſſus religionem, nec ha-
bet eccleſiaſticum beneficiũ. hæc tria excludit illud,
Tantum, Gof. ¶ Prima. † gl. ponit op, quam reprobat,
¶ *In*

3 ¶ [*In* † *glo. 1. ibi, non eſt uerum*] Sicut factus miles dei, de-
ſinit eſſe miles ſeculi, ideò non poteſt feudum retine-
re, ex quo ſeruitium facere non poteſt, in li. feu. de eo,
qui. ar. bel. depo. c. 1. & ſi de feu. contro. fu. c. clericus.
ſic econuerſo, & multofortius, ut hic, & ſi. d. c. 1. & 2.
apparet in his, quæ no. ſupra c. diuerſis. miles enim dei
maior eſt milite ſeculari, vt no. infra de præbẽ. epiſco-
pus. Sed in hoc conueniunt,[a] quia ſicut non poteſt
quis habere plura beneficia eccleſiaſtica, inf. ti. 1. quia
nonnulli, & c. relatum, infra de præben. quia intantũ,
& c. ad hæc, ſic nec duas militias C. qui mili. non poſ.
l. 4. §. in poſterum, lib. 12. ff. de collegi. illi. l. 1. ſi. ad mu-
nicip. libertus. §. præſcriptio. de conſue. tamen ſeruatur
contrarium: ſed multa per patientiam, & c. ſecundum
Hoſti. & adde quod dicam, infra de ſpon. cõmiſſum.

ANNOTATIONES.

a ¶ Conueniunt. Facit quod no. glo. & ibi uide Bar. in l. miles, ff. de
re. iu. & uide Barto. in l. miles. §. mulier ff. de mili. teſta. & Bar. e-
tiam in le. affectionis, ff. de dona. in contrarium facit quod no. Io.
And. in ſpe. de pec. cle. in rubri.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
2 *Tituli huius argumentum ubi alibi tractetur, & repetatur, &
quæ ei decretales aliorum titulorum conueniant.*
Clericus in eccleſia reſidere debet, & ſi non fecerit, quid agendũ.
In hoc eſſe ſcopum tituli.

De clericis non reſidentibus, Rub.

1 ¶ Dictum † eſt ſupra quomodo propter mulierũ cõ-
ſortia beneficijs ſuis priuãtur. hic tractatur de his, qui
à beneficijs excluduntur eo, quòd in eis non reſidẽt.
& ideò immediate &c. Gof. uel ſic, quia nullus debet
præſumere promoueri ad eccleſiaſticam dignitatẽ,
uel præbendam, de quibus infra cap. 1. niſi reſideat, in
fra cap. 3. & ſe. antequàm tractemus de præben. dica-
2 mus de cleri. non reſi. ſecundum Hoſti. habetur † ma-
teria. 6. q. 1. per totum, & repetitur in 6. Conuenit ru-
bricę de conſti. cum omnes, de renunc. ad ſuplicatio-
nem, de offi. uica. cap. fi. de appel. peruenit. 2. de uoto.
cap. fi. & lib. 6. de reſcrip. cap. fi. de elec. licet canon. §.
is etiam, & in fi. eo. titu. cum non deceat, & cle. de ſta.
mona. ne in agro. §. ſane. 2. Dicebat Ab. quòd totus ti-
tulus ad hoc tendit, Clericus debet in eccleſia reſide-
re: quod ſi non fecerit, monẽdus eſt, ut ad eccleſiam
redeat, & poterit priuari, ſi ter monitus non redeat.
hoc, ſi ſcitur, ubi ſit: aliàs ſeruet, qđ dicitur. j. e. ex tuæ.

SVMMARIVM.

1 *Epilogus capituli.*
Eſt, pro præſumitur.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Epiſcopatũ non poteſt quis dimittere ſine licentia papę, & quãdo.
*Interpretatio bona de malo, & peccato fieri non poteſt, ſi conſtat,
aliàs in dubio ſit benigna.*

CAPVT I.

1 On liceat. Breue ẽ. Dicit Ho-
ſti. tria tangit † ca-
nonum prohibitionem, prohibitio-
nis cauſæ præſumptionem [*Epiſcopo*]
nec electo, maximè confirmatio, ſu-
pra de transla. inter corporalia, Goff.
a [*Eſt*] i. præſumitur[a], Gof. [*Inuentus*] nec
eſt ueriſimile, ꝙ de facili inueniatur, ſup. de præſum.
2 quia ueriſimile, Hoſtien. ¶ Secunda † glo. arguit, & ſi-
gnat contrarium. ¶ [*In glo. 1. ibi, perdere*] per ſententiam
papæ, ſine cuius licentia non poteſt expreſſe, uel taci-
tè epiſcopatum dimittere ſecundum Egi. de hoc de
reg. licet, & quod dicam de con. præben. cum noſtris,
ſuper uer. poſſidebat [*& ibi, & c. quanto*] & hoc, quan-
do tranſit ut prælatus, etiam ſi uacante ſecunda à cle-
ricis ipſius eccleſię ſit electus. uel dic trãſire cauſa mo
ræ diutinæ faciendæ eccleſia ſua ſpreta. infra c. ſequẽ-
ti, nec alienos terminos uſurpãdo. 9. q. 2. per totũ Ho.
¶ [*In glo. 1. ibi, dignitatis*] uel diuitiarum, Inn. [*& ibi. c. 2.*]
& 17. q. 1. ſi epiſcopus quis, vbi de hoc [*& in fine*] ſolue,
ut no. in prædicta decre. 2. de elec. Dicebat Hoſtiẽ. de
malo, & peccato non poteſt fieri bona interpretatio,
ut hic, & de iureiur. & ſi Chriſtus. §. quędam, quod eſt
uerum, ex quo de ipſo euidenter conſtare poteſt, ut
hic: quando non conſtat, ſit benigna, ut in cõtrario.

ANNOTATIONES.

a ¶ Præſumitur. Præſumtio ergo uehemens inducit actum manife-
ſtum, uide Bar. in l. 1. ff. de fur, & facit de præſum. literis, & c. ſe.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis deponitur, qui in titulo ſuo non reſidet.*
Geſta faciunt fidem perpetuò.
Eò quòd, pro quia.
Transfugis non ſubuenitur.
2 *Additio gloſſarum.*
Cardinalium dignitas, & priuilegia quæ.

CAPVT IX.

1 X geſtis. C. Deponitur † cardinalis,
qui in titulo ſuo non reſi-
det [*Geſtis*] quæ fidem faciunt perpetuam.
C. de re iudi. l. geſta. ſupra de probatio. cap.
ulti. [*Tituli*] de hoc dic, ut no. ſupra de elec. corã, alias
quondam, Hoſt. [*Eo, quòd*] i. quia [*Inſtituta*] 7. q. 1, ſi quis
epiſcopus, Egi. [*In alienis*] ut uagus, eccleſia ſua ſpre-
ta, Hoſt. captiuis [*Demoratur*] ſubuenitur, non transfu-
gis. ff. ex quibus ca. ma. inter, Vincẽ. uide quod dixi in
2 ſpe. eo. ti. in fi. ¶ [*In* † *glo. 1. in fi.*] Ala. & idem Inn. Hoſt.
uerò, licet fateatur, quòd in ſolum papam plenitudo
reſidet poteſtatis, contra quam ſcribere non intẽdit,
põderauit, quòd hic ad cardinalis depoſitionem fuit
ſynodus congregata, cum cardinales tanquam maxi-
mi debeant ſpeciali prærogatiua lœtari, de of. leg. c. 1.
li. 6. & ſunt pars corporis papæ, qui non iudicãtur ab
alijs. 11. q. 3. aliorum, & cum eo iudicant orbem, qui
fi. ſint legi. per uenerabilem. §. rationibus, uer. ſunt au-
tem. ſatis ergo decet eos eſſe participes priuilegij ſin-
gularis. & dicit, quòd papa non conſueuit, & ſecundũ
quoſdam non poteſt aliquem de cardinalibus excõ-
municare, uel aliquod præceptum facere ſine conſi-
lio & cõſenſu ſuorum fratrum, & ad quod arguit de
decre. irrefragabili. §. 1. de offi. ordi. & de decr. i. de ex-
ceſ. præla. Dicit etiam Cardi. gaudere priuilegio decr.
quia periculoſum, de ſen. exc. cũ enim & in ſpecie pa-
pa eos non liget, nec creditur, quòd ſub genere hoc
facere uelit, de of. leg. ꝙ trãſlationem: exemplum po-
nit de canone. 23. d. in nomine domini, & de decre. li-
cet, de ele. Inducit etiam auctoritatem de. i. regum. 2.
Domini ſunt cardines terræ, & poſuit ſuper eos or-
bem. ¶ [*In gl. 2. ibi, remotus*] & plures teſtes requiruntur
ad eos conuincendum. 2. quæſtio. 4. præſul. & c. ſeq.
quod no. de ſciſma. c. uno, lib. 6. in glo. quanto.

SVMMARVM.

1 *Dignitates eccleſiæ plures uni conferri nõ debẽt, & cui cõferendæ.*
Diuiſio decretalis.
Nonnulli, ideſt aliqui.
2 *Præbendas etiam plures habere quis uetatur, ſi unica ſufficiat.*

3 *Parochialis eccleſia quæ dicatur.*
Parochiæ limitatæ quo tempore.
Parochia in alterius præiudicium non conſtruitur, niſi in caſu, & cuius auctoritate.
4 *Beneficium curatũ habẽs, ſi recipiat alterum ſimile, perdit primũ.*
Si uerò primum non erat curatum, & incpit nunc habere curam, utrum ualet, an uerò habeat optionẽ, utrũ maluerit, retinendi.
Beneficium ſimplex non poteſt fieri curatũ, niſi auctore diœceſano.
Beneficia duo curata tenens eſt inelegibilis.
Eccleſia ruralis, in qua nullus inhabitabat, nunc denuò inhabitant aliquæ familiæ, an incipiat habere curam.
5 *Eccleſia tranſlans ad aliam parochianos an dicatur eſſe curata.*
Parochialia iura multa ſunt.
6 *Eccleſias ne duas curatas dicatur habere rector, ad cuius eccleſiam populi duarum uillarum concurrunt.*
7 *Eccleſias duas parochiales etiam ex conſuetudine quis retinere non poteſt.*
8 *Eccleſias, cuius populus eſt mortuus, rector tamen habet emolumenta, non dicitur parochialis.*
Res facilius ſubijcitur quàm perſona.
9 *Eccleſias ſi duas epiſcopus curatas uno uerbo & momento det alicui, nec conſtare poteſt cuius poſſeſſionem prius fieri nactus, utra uocet.*
10 *Eccleſias duas habendi prohibitio habuit initium ab apoſtolo.*
Dignitates etiam duas.
Auaritiæ uitium in clericis reprobatur.
Miniſterium pro dignitate.
Beneficia duo quem habere non poſſe quæ dicantur.
11 *Beneficiorum non ſunt domini ea obtinentes.*
Habenti dare idem quod eſt perdere.
12 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 13.*
Per alios quæ fieri poſſint, ſi qua fieri iubeantur habita ratione perſonarum, uide pulcherrimam diſtinctionem, & nu. 14. ad fi.
24 *Additio gloſſarum.*
Per uicarium quando poſſim eccleſiæ deſeruire.

C A P V T III.

1 QVia nonnulli. C. Vni † plures di
gnitates, vel eccle
ſiæ conferri non debent. & debet eccleſia
illi conferri, qui reſidere, & regere ualeat
per ſeipſum: alias perdet eccleſiam, & donans confe-
rendi poteſtate priuabitur. Dicebat Hoſtiẽ. tria facit,
ponit uitium, adhibet remedium, imponit pœnam.
Ponendo uerò uitium tria facit. primò ipſum nomi-
nat, ſecundo exemplificat, tertio reprobat [*Nonnulli*]
i. aliqui. ſic ſupra de reſcriptis, quia nonnulli, Hoſtien.
[*Non ponentes*] i. ultra modum auaritiam amplectẽtes,
& hic nominat uitium ſecundum Hoſt. [*diuerſas*] hic
2 exemplificat [*Eccleſias*] nec † etiam plures præbendas
poteſt quis ſimul habere, infr. ti. proxi. Cum nõ igno-
res, dummodo una per ſe ſufficiat: alias etiam de iure
cõmuni plures præbendæ poſſunt ſimul haberi. infra
c. conquerente, infra ti. proxi. cum teneamur, Goffre.
3 [*Parochiales*] i. curam † habentes, ut exponit glo. iſtius
decre. de præben. de multa. Limitatę uerò fuerũt à tẽ-
pore Dionyſij, quod dic, ut infr. de his, quæ fiũt à præ-
lato, paſtoralis, in prin. & quiſque rector ſuis terminis
ſit contentus, de ſepul. cap. 1. de paroch. cap. 2. nec una
parochia in alterius præiudicium conſtruitur, niſi ex
cauſa & auctoritate diœceſani, quod dic, ut de ec. ædi.
ad audientiam, de no. ope. nun. cap. 1. nec ſufficit infe-
rioris auctoritas, de excel. præla. ſicut unire. habẽs ue-
4 ro tale curatum, recipiens aliud ſimile, perdit primũ,
ut in præ. decre. de multa. Si uerò primum erat nõ cu-
ratum, & incipit nunc habere curam, putat Hoſt. ꝙ ſi
id fiat ipſo rectore ſciẽte & conſentiẽte, uacet ipſum
primum, alle. de conſue. cum dilectus. §. dictus, & qđ
legitur & no. de ſta. mona. recolentes, §. fi. Sed ſi id fa-
ctum ſit eo ignorante, putat ꝙ infra 6. menſes habeat
optionem retinendi, quod maluerit, ar. infra ti. 1. à re-
ferente, & c. præterea, de præben. gratia, lib. 6. Simplex
tamen beneficium non poteſt fieri curatum niſi au-
ctorizante diœceſano, ut patet ex præmiſsis. Item te-
nens duo curata ſine diſpenſatione eſt ineligibilis, ut
patet de elec. dudum. 2. infra ti. j. cum iam dudũ. Quid
ſi eccleſia ruralis ẽ, in qua nullus inhabitat: nũc de in-
habitãt ibi aliquę familiæ? Canõ uidetur dicere, ꝙ in-
cipit habere curã 10. q. 3. Vin. Dic cũ Ho. ꝙ ſi à princi-
pio eccleſia fuit parochialis & limitata, nec fuerũt po
ſtea per dięceſanũ limites extincti, tũc quaſi iure poſt
liminij reincipit eccleſia curam habere, ar. de electio.
quia diligẽtia. Si uerò nunquã fuit limitata, uel ſi fuit,
dięceſanus tamen limites ſubtraxit, tunc curã non ha
bet, niſi per dięceſanum ad ſtatum priſtinum reduca-
b tur, alle. de maio. & obe. inter[b] quattuor. Quid ſi om-
5 nes parochiani † unius eccleſiæ ad aliam transferant
ita, quod alterius ſint parochiani? de parochi. cap. fin.
dic ſecundum Hoſti. ꝙ prima eccleſia incipit eſſe ſine
cura quo ad actum: quia non habet quem curet, ar-
gu, op. ff. ſiquis cau. l. fin. ſed non quò ab habitũ: quia
iura parochialia remanent, quæ ſunt multa, ut patet
in ſum. de paro. §. in quibus conſiſtit ius parochiale.
Dicitur ergo parochia nullorum parochianorum, ſi
cut epiſcopus nullius eccleſiæ, de tranſla. inter. putat
tamen Hoſtien. quòd quò ad materiam hanc & decr.
de multa, quæ uidentur attendere periculum anima-
rum parochianorum, tale beneficium non uidetur
inter beneficia curata computandum: Quia ubi nul-
lus eſt parochianus, nulla poteſt parochiani anima
6 periclitari. ¶ Quid ſi duæ † uillæ, uel populi diſtant ab
inuicem, ſed in altera tantum eſt eccleſia, de qua uter
que populus conuenit ad diuina, nũquid illius eccle
ſiæ rector dicitꝰ habere duas curatas, cũ habeat duos
populos, uel duas uillas? Dic quòd non, cum non ſit
conſideranda pluralitas uillarum plebis, uel populi,
ſed unitas eccleſiæ, per quam patet rectorem unum
unius, de præben. cum non ignores. i. reſpon. Si tamẽ
diſtantia induceret periculum, poſſet fieri, quod dici-
tur de ecc. ædi. ad audientiam, & tunc locus eſſet his
7 iuribus. ¶ Quid ſi ſemper † de conſuet. unus rector
duas parochias tenuit, nunquid ille, qui eas poſsidet
nunc, per ſolam conſue. excuſatur? dicit Hoſtiẽ. quòd
non, cum deliquerit, & conſue. hæc, quæ periculoſa
eſt animabus, in talibus non excuſet, vt patet de ſimo.
non ſatis, & c. ſeq. uide quæſtionem ſuper rubrica, qui
8 contra iura iura. de re. iur. li. 6. ¶ Quid ſi † aliquis tenet
eccleſiam, cuius ratione ꝑcipit decimas, oblationes,
& primitias, & baptizat, & ſepellit, nullum tamen pa-
rochianum habet: quia omnes ſunt mortui, nunquid
ratione mortuorum, pro quibus tenetur orare, & ra-
tione perceptionis, uel exercitij dictorum iurium di-
cetur habere curã? Reſpõdeo mortuorũ non homo,
ſed ſolus deus curam habet, in quos non cadit pote-
ſtas clauium, quamuis proſint eis opera charitatis, de
ſen. excom. à nobis, quantum uerò ad perceptionem
aliorum iurium dic, quòd licet conſuetudo poſsit da
re uni eccleſiæ ius ꝑcipiẽdi prædiales decimas in alia,
de decimis cum ſint, & c. an apoſtolicæ, non tamen
idem de perſonalibus, nec de iure baptizandi alienũ
parochianũ, nec de oblationibus, primitijs, uel alijs,
quæ inter perſonalia computantur. res enim facilius
ſubijcitur, quam perſona, ut patet ſupra de foro com.
ſignificaſti, & uidetur cõſuetudo irrationabilis, de pa
rochi. c. 2. de pen. & re. omnis, niſi quãtum per ius ca-
nonicũ approbatur, ut ꝙ archidiaconus, & quidã alij
præſcribant iura parochialia, & habent iuriſdictionẽ,
de conſue. de preſcrip. cũ olim, & c. ueniens, de de off.
archidia. c. fi. ſed irrationabile eſſet, ꝙ unus rector inſ.
paro-

rochiam alterius omnia præſcriberet, de ſepul. c. 1. &
c. certificari. Sed nec per receptionem talium iurium
dicit eccleſiã curã habere. ut ſupra uer. quid ſi omnes.
9 ¶ Quid ſi † epiſcopus eodem uerbo & momento det
alicui duas eccleſias cum cura, nec conſtare poteſt,
cuius poſſeſsionem primo ſit nactus, quæ dicetur ua-
care? Dicit Hoſti. ꝙ deficit non ius, ſed probatio. ff. de
teſta. tu. duo ſunt. uel non tenetur reſpondere, q̃a quæ
ſtio excogitata & ficta, nec legiſlatores inſpiciũt quod
raro fit, in aucten. ut ſine prohi. ma. fi. tu. ge. §. quia ue-
rò, colla. 8. ar. ff. de legi. nam ad ea. 4. di. erit. Vel poteſt
dici, ꝙ uacat utrunque, nec de rigore iuris tenuit do-
natio, ſicut duas carnales uxores non poteſt quis ſi-
mul ducere, de diuor. gaudemus. §. quia uerò, & uide
b quod ibi dixi[b] in glo. patet ergo. Dicit tamen Hoſti.
ꝙ forte aliqui contrarium iudicarent, dando huic op
tionem de altera, infra 6. menſes. & facit quod dictum
eſt ſupra circa principium. remittit ad no. de ele. dudũ
2. de pœ. & re. oĩs. dicit Guil. in Spec. ti. 2. §. uidendum,
uer. ſed quare, ꝙ ad ſuam inſtantiam per Hoſt. factam
10 hanc gloſſam [*Inſtituta*] q̃ habuerunt † initiũ ab apoſto
lo dicẽte. i. ad Corinth. 7. ꝙ quiſq; in ea uocatione &c.
21. diſt. c. 1. [*ut eum unum*] hic tangit cauſam reprobatio-
nis uitij, Hoſt. [*Vix implere*] quia in duo diuiſum &c. ſu
pra ti. 1. diuerſis [*Miniſterium*] hoc ſupra uocauit dignita
tem, infra c. ſe. Hoſt. hoc poſſe intelligi non ſolũ de di-
gnitate, ſed & de quolibet alio beneficio eccleſiaſtico
ex conſue. priuilegio, ſtatuto, uel alio quocunq; mo-
do legitimo reſidentiã requirente. ſed addit Hoſ. puta
c de iure. j. eo. conquerente[c]. [*Committi*] non † dari: q̃a nõ
11 ſunt dñi. j. de dona. c. 2. de præb. inter cætera [*Valeat*] &
hoc faciat. j. c. prox. [*Amittat*] ꝑpetuò, niſi reſtituatur
[*Priuetur*] no. Pe. & Ab. ꝙ hñti dare, idẽ eſt, quod per-
12 dere. ¶ Prima † glo. ponit 5. modos, quibus accipitꝰ di-
13 gnitas. ¶ [*In 1. † glo. ibi, l. una, in prin.*] inter poteſtates erant
quæſtores. ¶ [*In glo. pe. ibi, nemo*] uide de probatio. ex lite
ris, in glo. 2. ¶ [*In glo. pe. ibi, inter artifices*] uide in c. ſtatim
alle. ſuper 3. glo. [*& ibi, §. ne autem*] Si honorata perſona
iubetur inſulam, monumẽtum, uel aliq̃d tale facere,
hoc fiũt per alios. Secus, ſi iuſsit liberalibus ſtudijs im-
bui, uxorẽ ducere, domũ ſuis manibus extruere, uel
pingere, uel his ſi. & uide de offi. dele. c. fi. in 3. glo. ¶ [*In*
14 *† gl. 1. ibi, de multa*] ibi dicam de hoc [*& ibi, denique*] ubi de
hoc in 1. glo. & ſupra de reſcriptis, ſedes. ¶ [*In glo. pe. ibi,*
uicarium] dicebat hic Ala. extra illum caſum ẽt ex con
ſuetudine hoc licere. unde dixit uarias eſſe conſuetu-
dines eccleſiarũ, ut dicam in c. extirpandæ, ſuper uer-
bo in quo caſu [*& in fi.*] hoc ſm regulare, ut. j. de reg.
iu. põt quis, li. 6. ubi plene de hic, Gof. hoc ꝑ eundẽ. §.
ne autem, dicebat primum procedere in his, quæ con
ſiſtunt in faciendo: ſm in his, quæ conſiſtunt in dãdo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Inter. Ad materiam uide glo. quæ incipit, ſed nunquid, & ſuper illa Io. An. in c. licet canon, de ele. li. 6. & facit quod no. Bar. de colla. illi. l. fi. & quod no. Io. An. in c. 2. de no. ope. nun. in gl. ſic ſupra.
b ¶ Dixi. Facit, quod no. Bar. in l. duo, præal. & in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter duos, ff. de le. 2. ubi quæritur. an autem in ueritate teneat.
c ¶ Conquerente. Vide quod no. per glo. & doct. de reſcri. li. 6. & in cle. gratiæ, eo. ti. & infra eo. c. fi. & de præben. cum iamdudum.

SVMMARIVM.

1 *Ad eccleſiam præſentatus, non confirmatur, ſi apparet, quòd ibi, reſidere non debeat.*
Si non reſidet confirmatus, quamuis reſidere poſſit, appellatione remota priuabitur, niſi in caſibus, nu. 2.
Fraus legi ſi fiat, reprobatur, & qualiter fiat.
2 *De dignitate an ea prouideri poſſit, qui ſibi impetrauit de beneficio prouideri.*
De reſidendo cauere qui teneantur.
Eccleſiam recipiens non intendens reſidere, uel intendens, donec pinguiorem poterit adipiſci, minus canonice promouetur.
Peccatum tamen tale aboletur pœnitentia.
Ambitio ſequitur ex animo ſic excipientis.
4 *Prælati inferiores dant licentiam eundi ad ſcholas, uel alio eccleſiam obtinente.*
Non reſidentis pœnam quis imponat.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 6.*
Verba cum effectu ſunt accipienda, ex ſuffra. iuncta glo.
Non uerbis ſed rebus legem imponimus.
7 *Additio gloſſarum.*
Per uicarium quis eccleſiæ poteſt inſeruire, & quibus.

C A P V T IIII.

1 RElatum. Caſus. Præſentatus † ad ec-
cleſiam nõ confirmatur,
ſi apparet, quòd ibi reſidere non debeat.
& confirmatus ſi non reſidet, quamuis re-
ſidere poſsit, priuabitur app. re. & ſunt duæ partes. ſe-
cunda ibi, Cum igitur. dicebat Hoſtien. fit fraus legi,
& uerbis tantum legem imponit. reprobatur inten-
tio, & exponitur lex a qua excipitur, fruſtratoria ap-
pellatio reprobatur [*Beneficium*] Latera. concil. dixit de
2 dignitate, per quod poſſet † notari, quòd prouideri
poſsit de dignitate ei, qui ſibi impetrauit prouideri
de beneficio: ad idem de uerbo. ſigni. cum tibi, & 1. q.
4. ex multis: ſed hoc eſt falſum in impetrante, infra de
præbend. capi. fina. Sed & Late. concil. de beneficio di
xerat per uerbum miniſterium, ut ibi [*Non admitti*] ſi
præſumantur, uel ſciantur tales, uel niſi caueant, In-
no. de reſidendo, niſi ſint ſuſpecti, de præſum. literas,
uel ſi conſue. hoc hẽat infra eo. ex parte, uel ſtatutũ, in
fra ti. 1. ſignificatũ, ſm Hoſt. [*Admiſſi*] cũ cautione, uel
3 ſine, Hoſt. [*Amoueri*] no. Hoſt. arguit, ꝙ ſi q̃s recepit ec-
cleſiã non intendens reſidere, uel intendẽs, donec pin
guiorẽ poterit adipiſci, minus canonicè promouetur
ſi. ar. de cõdi. appo. c. fi. 7. q. 1. ſicut uir. ex tali. n. animo
ſequitur ambitio, infra ti. 1. q̃a in tantũ. tamen tale pec
catum pœnitentia aboletur, infra de ſimo. c. fi. ad hoc
uide, infra de ele. cõmiſſa, in fi. lib. 6. [*Licentia*] petita &
obtenta. P. [*Prælatorum*] no. ſm Ho. & Inno. inferiores
4 † ꝑlatos dare licentiã eundi ad ſcholas, uel alibi. ad idẽ
infra de ele. licet canon, in fi. lib. 6. & uide quod ibi di-
xi ſuper gl. pe. pœnã tñ non reſidentis imponet is, ad
quẽ ſpectat deſtitutio, nõ inferior, ut dicã, infra c. qua-
liter [*Vel ſtudio*] hæc diſiunctiua inferiora reſpicit: alĩàs
ſequeretur, ꝙ cauſa ſtudij ſine licentia prælati poſſet
5 abeſſe [*Honeſtis*] infra eo. decætero, Inn. ¶ Pe. † gl. ſignat
6 contrarium, & ſoluit. ¶ [*In 3. † glo. ibi. §. docere*] ſi uocatus
in ius fuit vi exemptus, tamen nihilominus ſtetit in iu
dicio, illi edicto non eſt locus [*& ibi. §. hoc autem*] can.
in 1. concor. glo. [*& ibi. l. 2, in fi.*] ibi, non uerbis, ſed re-
7 bus legem imponimus. ¶ [*In glo. diffugium, ibi, reſidere*] uel
dic ſm Phi. & Guil. ꝙ ibi allegabatur iuſta cauſa, pu-
ta diſpenſatio, uel aliud ſimile, & ideò in dubio recipi-
tur appellatio, hic non; & ideò non recipitur, de ap-
pell. ut debitus [*& in fi.*] ſic & pendente diſpenſatione
ſeptennii, infra de elect. cum ex eo, & pendente anno
probationis, infra de regu. beneficium, libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Laicum quis etiam non poteſt alterius diœceſis recipere ſine literis eius epiſcopi, & quando.*
Literæ commendaticiæ diuerſi ſunt generis, & à quibus dentur, & qua de cauſa earum poteſt amiſſio probari per teſtes, nu. 3.
Conſuetudo dat facultatem ei, qui iure communi non habet, & in quo hic, in fin.
Expreſſio nominatim debet eſſe eius, de quo quæritur in literis apoſtolicæ ſedis.
2 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 3.*

C A P V T   V.

1 FRaternitati. Breue eſt [*Clericum*] ſed† nec laicū.71. di. primatus, de tēp. ordi. c. ſi. li. 6. [*Commendatitijs*] cōmēdaticiæ dimiſſoriæ, & à ſolo danẜ
epō: & uacāte ſede eas non dat capitulū, q̄a eſt quædā
a alienatio.71.di. fraternitatē: cōmēdaticiæ[a] ad ordines
danẜ ēt per ſolū epm̄ de iure cōi, & uacante ſede danẜ
ꝑ capitulū, uel alium, ad quem ſpectat adminiſtratio
ſpiritualiū, de tēp. or. cū nullus. §. 3. li. 6. Cōmendatitiæ
pacificæ danẜ ēt per epm̄, de con. di. 5. non oportet. 2.
& has olim dabant corepiſcopi ẜm Gra. 68. di. §. inter
epōs, ſed iſtæ ēt ab inferioribus dari poſſunt, Io. And.
[*Epiſcopi*] non archidiaconi, ſupra de off. Archi. ſignificaſti. j. li. 6. de tēp. ordi. cū nullus, niſi hoc habeat de cōſue. ut no. Io. 9. q. 2. epiſcopū. & hoc in decre. ſignificaſti: nec præiudicet noua decr. de conſti. c. 1. li. 6. [*Recipere*] retinendo, uel alteri eccleſiæ alligando. j. ti. 1. expoſuiſti. Secus, ſi tranſeundo, de cleri. pere. tuæ. accedit. ff. de rece. l. 1. ẜm Hoſt. dicit Boa. ꝙ præbendare poſſet, cū nullum fiat præiudiciū epiſcopo illius cleri. [*Ap. ſede*] cui ab omnibus eſt obediendū, de reſcriptis, ſi quādo, cum ſi. [*Mandatum*] hoc expreſſo, ꝙ ſit clericus alienus, Egi. facit quod no. de reſcriptis, ſi proponēte in ul
2 ti. glo. ¶ Prima† gl. trac. de duplici dimiſſoria. ¶ [*In 1. gl. ibi, dicuntur*] & dicunẜ dimiſſoriæ, q̄a ad eū, ad quem ap
3 pellaẜ, cā dimittiẜ, ut ibi. ¶ [*In† gl. 1. ibi, teſtimonium*] & hoc
reſpectu dicunẜ cōmendaticiæ, ad hoc. j. ti. 1. in Late. in
b fi. dicunẜ ēt formatę, q̄a dātur ſub certa[b] forma, ut patet 73. di. ꝑ tot. ubi poniẜ eorū tenor. Si tn̄ eſſent amiſſæ, poterunt probari per teſtes, de cleri. pere. tuæ, Vin. Gof. & Hoſtien. [*& ibi, ut ibi dicitur*] & 19. q. 2. duæ ſunt.

ANNOTATIONES.

a ¶ Commendaticiæ. Archiepiſcopus autem ſubditis ſuffraganeorum non dat, uide Ioan. And. in c. cum nullus, infra allegato.

b ¶ Sub certa forma. Sunt etiam literæ credentiæ, quibus an credi debeat, & de ipſarum uiribus, uide Bart. in l. Lucius, ff. de fideiuſ.

S V M M A R I V M.

1 *Nonreſidens in beneficio etiam modicæ æſtimationis, eo priuari debet, niſi in caſibus, & quibus, nu. 3.*
Beneficium non eſſe ſufficiens, in tempore collationis opponi debet, aliàs ſibi imputet.
Victum quærere poteſt artificio clericus, niſi habeat ſufficiens beneficium.
Extorquendi uerbum notat uiolentiam.
Beneficio quis, quod habuit ſimoniace, uel contra concilium, quod inhibet eius ſine cauſa diuiſionem, priuari debet, uel alia ſi habet beneficia.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.*

C A P V T   VI.

1 COnquerente. Qui† nō reſidet in beneficio ēt modicæ æſtimationis illo priuari dēt. & ſunt duę partes. in prima impetrātis q̄rela. in ſecunda cōmiſſionis forma [*Ab eo*] preſbytero [*Sua*] presbyteri [*De qua*] ſ. eccleſia [*Vix*] huic alſoni nō inſiſtit Papa: q̄a tp̄e collationis debuit hoc opponi. 8. q. 2. dilectiſſimi: q̄rat ergo ſibi victū artificio. 91. di. clericus uictū, Egi. [*Extorquere*] uiolentiā notat [*Illud*] 20. ſolidorū [*Collatum*] quacūq; auctoritate [*Vel*] repete, ſi tibi conſtiterit [*Deſeruiat*] idē, ſi cōſtaret id factū ſimoniacè, vel ꝯ cōcil. quod inhibet diuiſionē, & nouæ pēſionis aſſignationē ſine cā. infra ti. 1. extirpādæ, in fi. & c. maioribus, de cenſi. prohibemus, ẜm Hoſt. [*Silentiū*] no. quod ſiq̄s non reſidet in eccleſia ſua, uel hēt alia beneficia, pōt
2 agi ꝯ eum, ut remoueaẜ, Inno. ¶ [*In† gl. 2. ibi. l. 1.*] uide in præ. c. licet, ſuper ult. gl. ¶ [*In glo. 3. ibi. §. 1.*] uide ſupra eo.
3 relatū, in 1. gl. ¶ [*In† gl. 1. infi.*] ar. ꝯ 31. di. omnino, ibi de hoc. in 1. glo. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ſe habeat*] ſ. ut per uicarium ſeruiatur, uel niſi ex indulgentia hoc competat, ut liceat abeſſe, & prouentus recipere, Goffre. [*& infi.*] de hoc, infra de reſcriptis: gratia, libro ſexto.

S V M M A R I V M.

1 *Reſidere fingitur, qui eſt in ſeruitio prælati, niſi fiat malitioſe uel eccleſiæ, & licentia quando ſit opus, & cuius.*
Imperſonale ſi ſit reſcriptum, omnes amplectitur.
Epiſcopus quot ſecum præbendatos poſſit habere ſecum, & quando cum licentia, & quorum.
2 *Additio gloſſarum.*

C A P V T   VII.

1 DEcætero. C. Qui† eſt in ſeruitio prælati, fingiẜ reſidere. ponit dictū, à quo excipit ibi, Niſi [*Seruitio ſuo*] idē in aliis clericis quò ad ſuos prælatos, niſi hoc fieret malitioſe. dēt, n. eſſe neceſſitas, uel utilitas prelati, uel eccl̄iæ, infra eo. ad audientiā, Inno. pro Inno. facit, q̄a non apparet, cui loquaẜ; forte ſcripſit inferiori prælato. Hoſti. dixit, ꝙ epiſcopus non req̄ſito capitulo duos ſecū pōt hr̄e, q̄ habebunt præbēdas, ēt ſi nō oſtendant ſe procuraſſe utilitatē eccleſię. In aliis neceſſaria eſt licentia capituli, uel probatio utilitatis, uel neceſſitatis eccleſię, j. eo. ex ꝑte tua. Et dicit Egi. & Gui. hic, quod dicā, infra eo. ad audientiam [*Victualia*] no. hic Hoſt. quod no. Bar. infra ti. 1. licet [*Abſenti-*
2 *bus*] etiam ex iuſta cauſa, Egi. ¶ [*In 1.† glo. ibi, iuri ſperitos*] uide hanc & ſe. in c. infra alle. ſuper ulti. glo. ¶ [*In glo. ulti. in fi.*] ſed dantur ſolum preſentibus, qui interſunt di
a uinis, infra eo. t. c. uno,[a] lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Vno, li. 6. Ibi uide gl. Io. An. & in c. cum non deceat, de ele. lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Nonreſidens clericus, uel prælatus, qui citatus non reuertitur, intra terminum non impeditus, priuandus eſt, & nu. 2. & excipit etiam, ut num. 4.*
Domicilium tranſtuliſſe quis dicatur, ad uerb. potius.
Temporis longitudinis effectus, ibid.
2 *Vocatio ſola, uel monitio requiritur in notorijs.*
Excuſatio ſi iuſta ſit non uenientis, indicat reuocationem totius.
3 *Veniſſe non dicitur, qui non manſit, nec amplius monendus.*
Perueniſſe dicitur, quod permanſurum eſt.
Præeſſe in quo dicantur hic eccleſiæ prælati ſine peccato.
Prælati quibus idonei eſſe debeant, ad uerb. præeſſe.
4 *Suffragium gloſſarum.*
Terminus ſi detur, ut quis abeſſe poſſit ab eccleſia, & non redeat, eſt ea priuandus, ſi monitus fuit in termino redire.
5 *Additio gloſſarum.*
Mora purgari non poteſt à clerico non reſidente, & generaliter in operis patrono præſtandis.

C A P V T   VIII.

1 EX parte. C. Priuandus† eſt prelatus, uel clericus non reſidens, q̄ citatus non reuertiẜ, infra terminū congruū ſibi ad hoc aſſignatū, nec hēt iuſtū īpedimentū. hoc dicit cū duobus. c. ſeq. Et dicit Hoſ. ꝙ no. hic tria, facti ꝑuerſio, ꝑuerſi monitio, moniti rebellis punitio: uel cōis diuiſio. ſecunda ibi, q̄a igiẜ [*Potius*] q̄ ī eccleſia vr̄a, quā ſpreuit, & alias ambit. ſ. c. i. & hoc denotat uerbū, elegit, ſ. quaſi domiciliū transferendo, Hoſti. quod ēt per uerbū. 10. annos, quaſi tanto tp̄e uideaẜ domicilium elegiſſe. C. de in colla. l. 2. li. 10. Secus, ſi per tm̄ tēpus non ſtetiſſet. ff. de iniur. l. lex Conelia. §. domum, ſuper quo uide quod dixi de foro compe. quod clericis, ẜm Hoſt. [*Scribatis*] non eſt. n. citatio, ſed notificatio: ſed ſi intelligis citationē. potuit hoc fieri
2 auctoritate papæ, ẜm Hoſti. [*Vocatus*] nota† ꝙ ſufficit
ſola uocatio, uel monitio, ut redeat: quia id non pōt
eſſe niſi notoriū. j. c. ſe. ſi tamen hēt iuſtā excuſationē,
quare non rediit, totū reuocabiẜ. 7. q. 1. præſentium. 3.
q. 5. c. 1. Inno. & ſ. de re iudi. cū Bertoldus, ẜm Hoſt. ſed
3 hoc intellige, ut dicā. j. eo. inter, in fine [*Venire*] &† manere, nā ſi rediit, & ſtatim receſſit, nō rediſſe uideẜ. ſ. eo. relatū. ff. de diuor. l. diuortiū: & dicitur perueniſſe, quod permanſurū eſt. ff. de uer. ſig. l. aliud, & deterior eius dolus &c. in aucten. de litig. §. ſi uerò, colla. 7. unde nec decętero monendus erit, de cohabitatione cleric. clericos, & c. ſicut, & c. ſi āt [*Præeſſe*] ſ. iudicando, qđ ſit ſine peccato. 3. q. 7. iudicet [*Prodeſſe*] prædicando, & miniſtrando; & ſic ſit peritus & expertus 39. di. Petrus, Hoſt. *Facultatem*] contra de cōceſ. præ. c. 1. & 2. ſolue, ut
4 dicā. j. ca. proxi. ¶ [*In† glo. 1. ibi, monendus*] niſi licentiatus
fuiſſet ad certū tempus, quo caſu ſi ultra illud tempus abfuerit, priuari pōt, niſi iuſtā cauſam habet. 7. q. 1. præſentiū, ut ſic dies interpellet. j. de loca. potuit, ẜm Goff. iſtud procederet, ſi in datione licētiæ monitus fuiſſet redire in termino, ut ēt dixi, ut lit. non cont. quoniā §. porrò, ſuꝑ glo. de hac, ibi, primū. idē no. 7. di. ſanctorū.
5 ¶ [*In† glo. 1. in fi.*] & ſic non pōt hic purgari mora operæ .n. ſunt præſtandæ patrono, quandocunq; illas poſcit. ff. de ope. liber. cum patronus. 1. reſpon. Hoſtien.

S V M M A R I V M.

1 *Temerarius dicitur recedens abſq; licentia prælati.*
Abſentem archiepiſcopum ab reſidentia an capitulum poſſit ad eam reuocare.
Rediſſe non dicitur, qui non manſit.
2 *Ad electionem in locum abſentis quibus præcedentibus procedi poſſit, & cuius auctoritate.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Datæ tempus non inſpicitur contra uſurarios.

C A P V T   IX.

QValiter. Summatū eſt. ſ. c. proxi. [*Archiepiſcopus*] de eodem archiepiſcopo loquiẜ, ſupra de renun. ad ſupplicationem, ẜm Gof. & Hoſt. & Io. [*Temeritate*]
1 i. ſine† noſtra licentia, Egi. [*Expectatus*] non fuit neceſſe tantū expectare. unde in hoc factum narratur, & ſupra c. proxi. & ſupra c. 1. [*Veſtras*] aliàs, noſtras: & certè bene uidenẜ neceſſariæ literæ papæ: aliàs cōtra, de ma. & obe. cū inferior, ẜm Hoſt. Inno. uerò qui habebat, Veſtras, in textu. no. capitulū reuocare poſſe epiſcopum. per hanc. n. uocationem à canonicis factā Papa
2 mandat ad alterius electionē procedi [*Redierit*] & maneat, ut dixi, ſ. c. prox. [*Idoneam*] quæ ſciat præeſſe, & ꝓdeſſe, ſupra c. prox. [*Eligatis*] no. nullā ſuperioris licentiā neceſſariā, ſed ſolam reuocationē ſufficere, ad hoc ut procedatur ad alium eligendū, ar. contra, infra ca. prox. nos credimus, ꝙ quantūcunq; moneant prælatū, uel ſocium de redeundo: non tamen poſſunt procedere ad eligendū ſine illius auctoritate, in cuius manibus pōt renunciare: q̄a inferior &c. 21. di. inferior, de tranſla. inter, Inno. & hoc placet Hoſti. quia par in parem &c. de elec. innotuit. q̄ ēt dicit requiri, ꝙ monitus per ſuū iudicē priuetur prius, q̄ alius eligatur. uide quod dicā de præb. extirpandæ, ſuper glo. ipſo iure; alle. Hoſt. de renun. admonet, de conceſſio. præb. c. 1. qđ eſt ꝯ. Sed dicit Hoſt. ꝙ hic intelligitur uacare eccleſia, cū iuris præſumptione habeat eccleſiā pro derelicto, papa, qui ſuper oēm. l. eſt, approbante, de conceſſio. præb. propoſuit. ſic ſupra cap. proxi. uel dic, ꝙ ꝑ alias literas papa citauerat illum ad reſidentiam ſub pœna priuationis, quam tulerat, ſi ad terminū non rediret.
3 ¶ Secūda† gl. no. tempus receptionis &c. ſignat cōtrariū. ¶ [*In gl. 1. ibi, miles, uel ioculator*] de hoc infra ca. fi. [*& ibi. c. 1.*] ubi de hoc. ¶ [*In glo. pe. ibi, datæ*] ut ſi impetrans etiam poſt datam exigit uſuras, non audiatur per reſcriptum, niſi prius illas reſtituat [*& in fi.*] uide quod dicam infra ti. 1. dilectus. 2. ſuper glo. ſecunda.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſias deſerunt uarijs de cauſis clerici, & quæ liceant, & quæ minime, & nu. 2.*
2 *Præſertim, pro tantum.*
Impedimentum ſuperueniens legitimum prodeſt, nequis eccleſia priuetur, uel aliud patiatur, & reuocatio fiat contra eum acti, & quo caſu.
Eo exiſtente monitio quem non arctat.
Excuſatio debet in termino fieri, ut inuet.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*
Argumentum à contrario hic ceſſat, niſi in caſu.
Neceſſitas excuſat à licentia non petita, quæ petenda erat.

C A P V T   X.

INter quatuor. Summatū eſt. ſ. c. ſecūdo, & eſt pars de ma. & obe. de cleri. pere. & de relig. domi. inter quatuor. Et dicit Hoſt. no. hic tria, facti dubitatio, dubitationis reſponſio, reſponſio
1 nis exceptio [*Iuſta† & neceſſaria*] Dicebat Hoſt. quòd alii qui hoc faciunt cauſa ambitionis, & ſic carere debēt habita & ambita, ſupra de transla. quanto. Alii cā cupiditatis, puta negociationis, de uita, & honeſtate clericorū, cap. fin. Alii cā utilitatis. j. ti. 1. de multa. Alii ex cā probabili ſtudiorū, ſupra eo. relatū. ff. ex qui. ca. ma. necnon. Alii cā honeſtatis, ut peregrinationis, de con. di. 5. non oportet. Alii cā reipublicæ, ſupra eo. decætero. j. eo. cū dilectus, & c. ad audientiā. Alii ex cauſa ſpeciali, ut priuilegii, infra eo. cū ad hoc. Cōſuetudinis de conſue. cum oēs, & conſtitu[illegible] j. eo. cū dilectus, & c. ſe. Alii cauſa humilitatis, v[illegible] religionē intrant, infra de regu. licet. 7. q. 1. hoc [illegible] q̄. Alii cauſa neceſſitatis, ut quia infirmi ſunt. [illegible] c. fi. Alii cauſa uagationis, & nudæ uoluntatis, ſupra duobus. c. proxi. Hoſti.
2 [*Præſertim*] pro† tantum 11. q. 3. ſi epiſcopus, Egi. [*Expectari*] admoniti, ut redeant. T. [*Eis*] eccleſiis, uel præbendis [*Impedimento*] no. ꝙ etiam ſi ſine iuſta cauſa fuerit, ſi tamen poſtea incipiat legitimo impedimento teneri, non priuabitur eccleſia, & hoc ea ratione: quia monitio dēt ꝓcedere, monitio uerò tunc, qn̄ impeditus eſt, eū arctare non pōt. ſ. de ele. bonæ. 2. Inn. quinimo ẜm Hoſt. & ſi à principio eū arctauerit, & ſuperueniente impedimento cōparere non poſſit, ex quo de hoc cōſtiterit, erit ſn̄ia lata ꝯ eū retractanda, de re iudi. cū Bertoldus. qđ intelligo, ſi impeditus fuit illo impedimento, ēt ſe. j. terminū excuſauerat: aliàs ſec⁹; ad hoc de ele. cupientes. §. ꝙ ſi, li. 6. ad hoc, infra c. ult. in fi. ibi, excuſa
3 tionē rationabilē &c. ¶ Prima† gl. facit duo. dicit arg.
4 à contrario ceſſare, & arguit, ꝙ bonū &c. ¶ [*In† gl. 1. ibi, à contrario ſenſu*] dicebat Hoſt. ꝙ propter neceſſitatē occurrentem poſſet habere locū contrarius ſenſus. nam plerunq; nec locus, nec tempus patitur &c. ff. de exerci. l. 1. quod concedi poteſt, ſi in breui reuertatur. ff. de diuor. l. 3. in fi. ¶ [*In glo. 3. ibi, refertur*] de uariis enim temporibus loquuntur iura, ut no. ut lit. non conte. quoniam. §. ſi uerò, in prin. magnæ glo.

S V M M A R V M.

1 *Abſens clericus ſi ubi ſit, neſcitur, edictis tribus publicis citabitur apud eccleſiam, ſi poſtea per ſex menſes expectatus non ueniat, ea priuabitur. uide nu. 2. de citatione, & nu. 3.*

Epiſcopus hac decretali non comprenditur.
Fraus ſemper in abſente præſumitur, qui ſemper debeat eccleſiæ ſeruire.
Culpa magna comparatur fraudi.
Citatio ad quos peruenire non poſſe dicatur, & per edictum fieri queat.
3 *Perſonaliter fieri debet, & quando, & per quē hic clerici abſentis.*
Electio, uel collatio nunquid fieri poſſit abſque citatione abſentis, in cuius locum clericus ſubſtituitur.
4 *Abſens clericus licet reuertatur, punietur ex eo, quòd abfuit ultra quàm debuit.*
Collatio beneficij eius qui pro derelicto eccleſiam habere præſumitur, fieri poteſt, & quo obſeruato, & nu. 5.
Pro derelicto eccleſiam quibus rationibus quis præſumatur.
5 *Abſente clerico interim de fructibus deſeruitur eccleſiæ.*
5 *Spoliari beneficio quare hic dicatur, & non priuari.*
Ordinari nolentis pœnæ.
7 *Excommunicatus an retineat officium, & adminiſtationem prælaturæ, & quando per abſolutionem recuperent ipſo iure.*
8 *Degradatio clerici per quos fieri poſſit, & executio.*
Pronunciatio aliquando fit ab his, qui ultra progredi nequeunt.
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 10.*
Reſtituere non poteſt præſes prouinciæ, quem damnauit.
Sententiam nec ſuam pecuniariam reuocare.
10 *Additio gloſſarum. & nu. ſequen.*
Edictum ubi publicari ſufficiat, & quibus eo non procedi poſſit.
12 *Abeſſe ab eccleſia quibus caſibus & quo iure quis poſſit.*
Vagationis licentia nullo iure permittitur, nec conſuetudine ulla concedi poteſt ab eccleſia, nec à prælato dari, & data reuocatur à ſuperiore.
Sufficit ad beneficij etiam non requirentis reſidentiam priuationem.
13 *Degradatum, & depoſitum quis poſſit reſtituere.*

CAPVT XI.

1 EX tuæ. C.ˢ Si † neſcitur, ubi ſit clericus abſens, tribus publicis edi
ctis citabitur apud eccleſiā. & ſi poſtea ex-
pectatus per 6. menſes non ueniat, ea pri-
uabitur. ſecunda ibi; Contra eos, non reſpicit titulum
[*Eorum*] clericorum inferiorum, non epiſcoporū, Ho-
2 ſti. [*Fraudulenter*] ſemper † præſumitur fraus, cum ſem-
per debeat eccleſiæ ſeruire. unde cum iſta ſit magna
culpa, iuſtè comparatur fraudi. ff. man. ſi fideiuſſor, in
prin. & ff. depo. quod Nerua, Innocenti. Dicebat Ho.
ꝙ fraus erat in latitando ad citationē impediendā, ut
ſequit̃ [*Valet*] uel quia latitant, uel quia ſunt ultra ma-
re, uel in prouincia ualde remota, Innocen. uel aliàs
extra prouinciā, ubi nec citatio fieri poteſt, ſupra de
do. & contuma. cauſam, & c. cum olim. §. finali. eis ta-
men, ſi reperirentur, poſſet extra prouinciā intimari,
ſm ea, quæ no. ſupra c. ex parte. imò & pōt quis citari
extra prouinciam, de foro competen. Romana. §. con
a trahentes ᵃ. ſed ad hoc forſan non tenetur iudex, ut in
ſuperioribus, de hoc ſupra de procurat. dilectus, ſm
3 Hoſti. [*Citatio*] facienda † perſonaliter, ſi ſcitur, ubi eſt,
uel pōt de facili inueniri, fiet autem per epiſcopū, uel
eo abſente per capitulū, uel illum, ad quē ſpectat ius
inquirendi, uel quem res tangit; & ſi requiſitus non ve
nerit, licet ſua auctoritate non poſsint requirentes ad
electionē procedere, obtenta tamen licētia à ſuperio-
re, qui præſtare debet, eligere poterunt, ſupra eo, qua-
liter. uide quod ibi dixi in ulti. glo. dicunt Inno. & Ho-
ſti. quoſdam dicere, ꝙ ex quo certum eſt, ꝙ ab eccle-
ſia abeſt ſine iuſta cauſa, poteſt alteri conferri eccleſia
etiam ſine citatione, & ſine ſuperioris auctoritate, de
præbend. extirpandæ, ſed dicit Hoſtien. primum di-
4 ctum plus placere. ponunt † autem pro certo, ꝙ licet
reuertatur, punietur ex eo, ꝙ abſens fuit ultra, quàm
debuit, in diebus feſtiuis, uel aliis. 7. quæſtio. 1. ſi quis,
& l. di. contumaces [*Peruenire*] no. Ioan. & Lau. de con.
di. 5. non oportet. 2. ꝙ ſi clericus tamdiu abſit, ꝙ dubi-
tetur, an uiuat, an mortuus ſit, deſinit habere liberam
adminiſtrationē: ſed hoc non probant iure, & iſta de-
cre. probat contrariū. fatentur tamen hic Innocēti. &
Hoſt. ꝙ ſi uehemens præſumptio eſt, ꝙ habeat eccle-
ſiam pro derelicto, quę reſidentiam exigit, puta reci-
piendo ſecundā talem, uel recipit uxorē, fit miles, uel
ioculator. uel agit ſolennem pœnitentiā 81. diſtin. ſi
diaconus, conferri pōt eius beneficium; de hoc infra
c. ulti. in glo. ſecunda. dicunt tamen prędicti tutius eſ-
ſe beneficium non conferri, niſi prius de facto ſibi ſen
tentialiter abiudicetur, de cōceſ. præben. cū noſtris, &
c. literas, & patet ſupra titulo primo. c. primo, & 2. [*Tri
næ*] nec ſufficit una, licet peremptoria. uide, quod ſcri-
pſi in Specul. eo. titulo, ſuper Rubrica in 3. quęſtione
5 [*Sex menſes*] & interim † de fructibus deſeruiat̃ eccleſię,
j. eo. c. pe. [*Deſeruerint eccleſias*] Inno. in prin. uoluminis,
dicit, ꝙ hic in regiſtro ſequit̃, ut iuxta ſanctiones cano
nicas eis &c. Itē ubi ſtatim ſequitur, procedatur, addit
de regiſtro hoc modo, ut ipſos &c. tertia correctio ſu-
per uer. ſpiritualiū [*Spoliari*] ēt lit. non cont. ut no. infra
6 glo. pen. Ideò autem † dixit, ſpoliari, & non priuari ſm
Hoſt. quia non fertur ſententia, ſed datur beneficium
quaſi uacās. ſic abſens ſpoliari uidetur. ſic infra titulo
primo, Referente, & infra c. fi. quod dic, ut dixi. ſ. eod.
b qualiter ᵇ [*Eos*] melius dixiſſet alios: qa ſupra de infe-
rioribus, hic de epiſcopis [*Excommuniationis*] no. ꝑ hoc
Abb. ꝙ nolens ordinari pōt excōicari: licet enim pœ-
na non reſidētis ſit priuatio beneficij, ut per totum ti-
tu. & 7. quæſtio. prima. ſi qui: tamē excōicatur, ut hic,
Sic licet eadem ſit pœna nolentis ordinari, de electio.
cū in cunctis, de ætate, & qualitate, quæris: tamen ex-
cōicari poterit ratione prædicta: ad idē quod no. Vin-
cen. de officio uica. c. fina. & Inno. infra titu. prim. pro
c illorum ᶜ [*Nec ſic*] per ſuſpenſionem. ſ. excommunica-
tionem, quā uilipendunt, Hoſti. [*Spiritualium*] ita erat
in antiqua. Dixit Inno. in prin. uoluminis, & Hoſt. hic,
ꝙ litera concor. de regiſtro eſt, epiſcopatuum [*Remo-
7 ueat*] ergo † excōicatus retinet officium, & adminiſtra-
tionem prælaturæ, contra ſupra, de ap. paſtoralis. Dic
ſm Inno. & Hoſti. ꝙ per excommunicationem bene
ſunt priuati adminiſtratione ſpiritualium, & tempora
lium: ſed illam per abſolutionē recuperant ipſo iure.
Sed poſtquàm fuerint amoti, per abſolutionē excōi-
cationis, non recuperabūt adminiſtrationem: cōcor.
quod dicam de falſa. dura, in prin. Alii uoluerunt di-
cere per hanc literam, ꝙ excommunicatus retinet ad-
miniſtrationem, quam exercet nō per ſe, ſed per aliū
ſaltem quò ad ſpiritualia: uel dic ſm Hoſt. ꝙ ſatis cum
primo dicto concor. ꝙ per excommunicationem nō
ſunt priuati, ſed ſuſpenſi [*Præſunt*] nunc, ſed eis remotis
non præerunt [*In eos*] ab adminiſtratione remotos [*De
8 gradationes*] innuit, quòd † Cardina. potuit degradare.
quod intelligas ex ſpeciali mandato. ſed an hoc erat
congruum, quòd preſbyter ipſos degradaret? Dicit
Hoſtien. quòd non audet ponere os in cœlum. ſępe
enim talibus concedit papa epiſcopalia. 95. diſti. per-
uenit. uel dic quòd non eſt incongruum, quòd pro-
nunciet, licet ſit incongruum, quòd degradet. Pro-
nunciabit ergo, & per epiſcopos prouincię exeque-
tur, ſicut dicitur de electo confirmato, de elect. noſti.
quod dic, ut ibi no. Hoſtien. [*Si expediat*] ideſt ſi pœni-
tuerint, & utilitas eccleſiæ hoc expoſcat, Hoſti. ¶ Se-
9 cunda † gl. ſignat contrarium, ſoluit, contra ſolutionē
allega. duo iura. ¶ Vltima glo. quęrit, & ſoluit. Item ar
guit, alleg. tria iura, & duo allega. in contrarium. ¶ *In
10 † prima glo. ibi. §. prætor*] hanc & ſe. uide, de dolo & contu
macia, cauſam, ſuper 3. gl. [*& ibi, ex eo*] uide ut lite non
conteſta.

conteſta. quoniam, ſuper glo. ſi non poteſt. ¶ [*In glo. ſe-
cunda, ibi, interdicimus*] uide ſupra eo. qualiter, in prima
glo. ¶ [*In glo. ulti. ibi. l. 1. in fine*] pręſes prouincię, quem dā
nauit, reſtituere nō poteſt, cum nec pecuniariam ſen-
tentiam ſuā reuocare poſsit. & idem dicit lex ſequens.
11 ¶ [*In † gloſſa prima, in fine*] dicit Hoſt. cum latitant, ſufficit
edictum publicari ad domos, uel eccleſias per prima
iura. ſed ſi infra prouinciā faciunt ſui copiam. procedi
non poſſet ex edicto, quod nō perueniſſet ad eos. nec
contra latitantes ex edicto non ſolenniter propoſito
& ſic loquitur ꝯ̃rium. ¶ [*In gloſſa ſecunda, in fine*] de hoc. 8.
diſti. propter, infra de loca. potuit, & infra de regulis iu
ris, mora, lib. ſexto. ¶ [*In gloſſa quarta, in fine*] & ibi aliqua
12 ſcripſi. de notatis hic per Inno. & Hoſt. ultra ea † dicūt
hic, ꝙ etiam ex probabili cauſa non licet abeſſe niſi
de licentia prælati. de hoc dixi, ſupra c. relatum: uel ni
ſi id permittat conſuetudo. facit, quod dicam infra. c.
proximo. tamen, ut dicunt, conſuetudo non poſſet in
ducere, ꝙ ſine iuſta cauſa uagentur. eſſet. n. contra bo
nos mores; & in læſionem eccleſiarum; unde non ua-
let, de conſuetudi. ca. 1. nec prælatus dare poteſt licen-
tiam uagandi, quam ſi dederit, ſuperior reuocabit, li-
cet forte dans reuocare non poſsit, ſupra de cleri. con
iuga. diuerſis. quod tamen Inno. non fatetur. Vnde di
cit Hoſti. ꝙ cum uagari ſonet in peccatum, ipſe dans
contrauenire poterit: quia factū non tenet, iuxta ibi
no. & ſupra de iureiur. ſicut, & trigeſimaquinta quæ-
ſtio. 9. quod quis. dicunt etiam, ꝙ delictum uagationis
ſufficit ad priuationem beneficij, ſeptima quæſtio. pri
ma, non oportet, & c. ſe. propter quod dicunt decret.
locum habere. quò ad delictum uagationis etiam in
beneficiis non requirentibus reſidentiam. ¶ [*In gloſſa ex
iſto, & in fine*] & tertia, quæſtio. nona, in ſumma. ¶ [*In gl.
ſed nunquid ibi, cum eis*] depoſitis ſcilicet. & eſt arg. ſecun-
dum Hoſt. ad quæſtio. no. de electio. innotuit, ad finē
13 [*& in fine*] ſolenniter † degradatum ſolus papa reſtituit.
depoſitum uerbotenus reſtituere poteſt, qui depo-
ſuit. hoc not. ſecunda quæſtio ſexta, ideo. 1. de hoc in-
fra de cleri. excommuni. mini. clerici. Alibi tamen Io.
diſtinxit inter depoſitum pro crimine, & contumacia
ſeptima quæſtio. prima, ſi quis preſbyter. de hoc ſatis.
in Spec. ti. ſecundo. §. nunc oſtendendum, uer. nono.

ANNOTATIONES.

a ¶ Contrahentes uide ibi Ioan. And. poſt Archi. & per glo. de do. & contu. cum olim.
b ¶ Qualiter. Vide Ioan. And. de offi. ordi. in nouella, lib. 6. & de reſti. ſpo. ſolicitæ, ſuper 2. glo.
c ¶ Pro illorum. Et uide Ioan. And. poſt Inno. in c. quæris, prællega. ubi Inno. tenet contra.

SVMMARIVM.

1 *In ſtudio quòd abſens percipiat fructus præbendæ, priuilegiatus, ſtudens in ſtudio particulari, non utitur priuilegio, excipitur, nume. 5.*
Studij cauſa fructus ut percipiat quis abſens, quibus rationibus ſit indultum. & an licentia ſufficiat, & cuius, & quid conferat.
2 *Licentiam petere non ſufficit, niſi obtineatur, & ſi denegatur, recurritur ad ſuperiorem.*
Studium generale quid conducat, & ubi dicatur eſſe, ad dictio. exercitium.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Non interuenire quid, uel perperam, uel uitioſe, uel non ſufficienter, nulla eſt differentia, cum exemplis.
Artificem qui promittit, ſufficit præſtare mediocrem, ad fin.
5 *Additio gloſſarum.*
Fraudis ubi ſuſpitio ceſſat, & legis diſpoſitio propter eam facta.
Exhæredatio non quæuis ſubmouet filium à bonorum poſſeſſ. contra tabulas.
Studij priuilegia habet curia Romana, in fin.

CAPVT XII.

1 TVæ fraternitatis. Caſus. Priuilegiatus † ꝙ
abſens in ſtudio fructus præbendæ perci-
piat, ſtudens in ſtudio particulari priuile-
gio non utetur. hoc dicit in terminis. & in ſumma. &
ſunt duæ partes. quæſtio, & reſponſio. ſecunda ibi, ad
quod [*Præterea*] Alii articuli præcedebant. P. [*Indultum*]
cōſuetudine, conſtitutione, uel ſpeciali priuilegio ho
minis, uel iuris, ut in ſtudēte in theologia, infra de ma
giſtris, ſuper ſpecula, per quinquenniū [*Fructus*] an quo
ad perceptionem fructuū ſufficiat licentia exiſtenti in
ſtudio, no. Archidiaco. trigeſimaſeptima diſtinctione
de quibuſdam in fine, ꝙ ſic, ne licentia ſit fruſtratoria.
& dicit, ꝙ hic factum narratur. Tu dic contra, ꝙ ſola
licentia, quam dat epiſcopus exiſtendi in ſtudio, non
ſufficit, niſi eſſet ſtudium priuilegiatū in hoc, ut nunc
eſt illud. nec eſt indulgentia ſuperflua: quia hoc cōfert
ꝙ propter non reſidentiā nō priuabitur. & eſt ſi. quod
dixi, de ele. cum in cunctis, uer. cum uero [*Accepta*] nō
2 † enim ſufficit iuſta cauſa, ut ſupra c. relatum. nec ſuf-
ficit petere licentiā, ſicut. j. de reg. licet, quia illud eſt fa-
uore religionis. G. Recurrat ergo ad ſuperiorē is, cui
denegatur. j. de iure patrona. nullus, Hoſti. facit. infra
de Iudæis, q̃ ſit, & quod no. Hoſt. in ſum. de magiſtris
in fi. Vel ſup. Aliquod ſm Hoſt. [*Exercitium*] denotat ēt
ibi debere ſcholares eſſe, cum qbus conferat: & per
hoc pōt argui, ꝙ intelligatur de generali, non particu
lari ſtudio, quod dicit̃, quando triuiū, & quadriuium,
theologia, & ſacri canon. ibi leguntur. Putat tamē Ho
ſti. hoc ad arbitrium boni iudicis reducendū. 37. diſti.
ſi quis grammaticam, cum capitulis ſeq. ff. de excuſa.
tuto. in l. Græca. ſi duas. §. grāmatici, & §. de philoſo-
phis: & adde quod no. in ſumma de magiſtris. §. quam
3 ſcientiā, Hoſt i. ¶ Prima † glo. ſignat ꝯ̃rium. ¶ Secunda
4 gl. ſignat ꝯ̃rium, & arguit. ¶ [*In glo. 1. ibi, Sed licet*] ibi dici-
tur, ꝙ non quid fiat, ſed quid fieri debeat, attendendū
eſt. ¶ [*In glo. 2. ibi, ſemper in ſtipulationibus*] uide de uerbo. ſi-
gni. intelligentia, in tertia glo. [*& ibi. l. 2.*] quæ ſic iacet.
Nulla differentia eſt, non interueniat tutoris auctori-
tas, an perperam adhibeatur [*& ibi, quoties*] ſequitur, ui
tioſe cautum, uel ſatiſdatum eſt, non uidetur cautum
[*& ibi, Si conuenerit*] nil intereſt fideiuſſorē non dari, uel
dari mulierē, quæ iuuetur uelleiano [*& ibi. §. illud*] qui
promittit artificē, non tenet̃ præſtare perfectum, ſed
aliqualiter peritum, ut ſit non ſummè ſciens, nec pror
ſus indoctus [*& ibi. §. uenditor*] qui promiſit optimum
coquum, talem præſtare dēt: ſed ſi ſimpliciter coquū,
ſatis eſt dare mediocrem. ¶ [*In glo. ultima ibi, ſed nemo*] ui-
de de ſente. excommuni. ſi uerè, in gl. ſecunda [*& ibi,
Ita demum*] ſtipulationes ita ſumuntur, ne quis doli ſui
5 premium ferat. ¶ [*In † prima glo. ibi, præmio*] §. hæc autem
tria. quod optime facit [*& in fine*] per quæ iura, & ſimi.
ut 40. diſtin. non loca, dixit Hoſtien. ꝙ ſi non in frau-
dem ſe tales ad aliquod caſtrum conferant, forte ra-
tione ſummi Doctoris, exemplificat de Iaco. Bald. uel
a qa forte propter guerrā in ſolenni ᵃ ſtudio eſſe nō poſ
ſunt, ꝙ non habebit in illis locū hæc decr. quæ tātum
fraudibus voluit obuiare. Gof. remittit ad ea, quę poſt
eum dixi, de magiſ. ſuper ſpecula, ſuper uer. ſtudentes.
¶ [*In glo. 2. ibi, ſi conuenerit*] ad idem. ff. de re iudi. l. 4. §. con
demnatum, quam uide de ſponſa. c. fin. in ultima glo.
& ff. de tutor. & curato. da. ab his. l. Seiæ: quam uide de
ſenten. excommuni. per tuas, ſuper glo. error, de fidei-
com. liber. cum uerò. §. ſubuentum, quam uide de ſen
ten. excommunicatio. cum pro cauſa, ſuper 2. gloſſ. &
ff. de bono. poſſeſ. contra ta. non putauit. §. non quæ-
b uis ᵇ exhæredatio ſubmouet filium à bon. poſſeſsi.
contra tab. ſed quæ rite facta eſt [*& in fine*] curia Roma-
na habet priuilegia ſtudii, infra de priuile. c. 2. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶In ſolenni.uide Bar.in prœmio.ff.§.hæc autem tria, & uide quod no.in l.ſed quod reprobari.§.amplius,ff.de excu. tuto.
b ¶Non quæuis. Ibi uide Bar.& in l.ſi ex l.ff. de adul. facit quod no. ipſe in l.qui ſatisdare, ff.de fideiuſ.

SVMMARIVM.

1 *Reſidere qui iurauit in eccleſia, pro negocijs eccleſiæ licite abeſt.*
Ad reſidentiam iuramento quibus caſibus poſſit quis aſtringi.
2 *Reſidentiæ nomen non eſt amarè ita ſumendum, ut nunquam inde diſcedat, & in quibus id faciendum.*
Quando ſtrictius, & quando latius accipitur.
3 *Continuum dicitur, quod habet interpellationē, adiectis exemplis.*
Abſens intelligitur eſſe præſens, pro negocijs, ſcilicet eccleſiæ, & rei publicæ, nu.6.
Iuramentum recipit interpretationem, & quo caſu hic. an extenſionem, num.7.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.6.*
7 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XIII.

1 EX parte tua. Caſus. Qui iurauit † in eccleſia reſide
re, pro negociis eccleſiæ licitè ſe abſentat.
Communis diuiſio. ſecūda pars ibi, poſtu-
lationi [*De facienda*] ſupra eo. relatum. potuit ergo per
iuramentum aſtringi, cum ad hoc teneretur, argu. de
elec.ſignificaſti, ar.contra, ſupra de cohabi. cleri. cle-
a ricos, [a] Hoſti. [*Iuramentum*] forte hic habebat conſuetu-
do, uel ſtatutum eccleſiæ, infra ti. 1. ſignificatum: uel
quia ſuſpectus erat, ſupra eo. relatum [*cenſeri debeas*] ut
2 dicit Vinc. uerbum † reſidentiæ non eſt ita amarè ſu-
mendum, ut nunquam inde diſcedat; alleg. ff. de ædil.
edic.ſi quid uēditor. pro hoc facit. ff. de ſeruituti. ſi cui
quod legi. & no. 37. di. de quibuſdā, in fi. de cō. di. 5. ſint
tibi. Dicit aūt hoc præcipuè concedendū in conſtitu-
tis in dignitatibus, ſupra de offi. archi. c. 1. & 3. & in his,
quæ habent diuerſa beneficia, Aliud in titulū, aliud cō
mendatū. §. de ele. dudum. 2. Item in his, qui habent be
neficia dependentia à præbendis. j. ti. 1. extirpandæ, &
c. expoſuiſti. ſtrictius aūt accipitur uerbum reſidentię,
vbi præbenda hēt onus annexū. j. ti. 1. ſignificatū. Item
ubi eccleſia unum ſolum hēt miniſtrum. 6. di. teſtium
infra ti. proxi. extirpādæ. Laxius uerò accipit, ubi ſunt
plures miniſtri, q ſeruiunt per ſeptimanas. 82. di. pro-
poſuiſti. 74. di. conſuluit. 7. q. 1. illud 25. di. perlectis: ita
tamen, ꝙ per oēs prædictos caſus & interpretationes
reſidentiæ ceſſent fraudes, ut hic, & negligentiæ, de of
3 ficio Archi. ea quæ, ſm Vin. ſm † quem continuū dr,
quod interpolationes hēt. & ſic intelligit cohabita-
tio per trienniū continuum. j. de frigi. & male. c. fi. & li
cet qs non ſemper incumbat rei, tamē poſsidet, & res
ductæ in prouinciam eo animo, ut reducantur in Ita-
liam, Italicæ cenſentur, licet ibi in morte teſtatoris nō
inueniantur. ff. de hære. inſti. ex facto. §. rerum autem
& ſtillicidium non ſemper cadens hēt cauſam conti-
nuam. ff. de ſerui. urb. præ. l. foramē. ff. de aqua quo. &
æſti. l. 1. §. quotidiana. ad prædicta facit. l. diſt. ſi qs uolū
tariè. ff. de duobus reis. l. duos. §. duo. ff. de verb. ob. con
tinuus, in principio, & §. ſi quis. ff. de condi. & demon.
4 ſi quis ita, ff. de an. le. l. Mæuia [*Reſidens*] præſens † igitur
intelligitur, & ſi abſens ſit, dūmodo pro negociis ec-
cleſiæ abſit ſm Inno, recipit ergo iuramentum legiti-
5 mam interpretationem. j. eo. c. 2. ſm eum. ¶ Pri. † glo.
allegat duas concordantias, & ponit tria ſimilia. ¶ Se-
cunda glo, allegat duas concordantias, ponit tres ca-
ſus ſimiles, interſerit argumentum, cui ſignat ꝯrium,
5 ¶ *In* † *glo. 1. ibi, retro dicetur*] ſequit, in ciuitate fuiſſe, q ab
hoſtibus aduenit [*& ibi, reputatur*] quo ad præſcriptio-
nem longi temporis. ¶ *In glo. 2. ibi, inquiſitio*] hanc & ſe-
quentem uide de iureiurando, petitio, in ulti. glo. ¶ *In*
7 † *glo. 1. in fine*] de talibus. no. l. di. ferrum, & infra de ſpon.
is, qui, Hoſt. ¶ *In glo. 2. ibi. c. penultimo*] dixit Hoſt. non ex-
tendit ad talia, ut in contrario, niſi ſint connexa, uel in
cluſa, ut hic. ſalua pace gl. & Hoſt. hoc nō colligitur, ar.

ANNOTATIONES.

a ¶Clericos. Ibi uide de continentia iurat, quæ difficilius ſeruatur, quàm reſidentia.

SVMMARIVM.

1 *Familiares papæ non obſtante conſtitutione contraria præbendæ ſuæ fructus in abſentiam percipit, & quis, nu.2.*
2 *Capitulum ſine epiſcopo uidetur poſſe conſtituere ſuper reſidentia.*
Ceſſante cauſa legis, ceſſat & eius diſpoſitio.
Tabelliones & ſcriptores papæ qui gaudeant huius conſtitutionis priuilegio.
Voluntariè quod fit differt, & priuilegio ab eo, quod ex præcepto.
3 *Papæ qui ſeruit, omnibus ſeruit.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
Omiſſa noluiſſe legiſlator, & teſtator, contrà, ſi expreſſit, excipitur, num. 6.
Principi qui aſſiſtunt excuſantur, & à quibus, & nu.1.
6 *Additio gloſſarum, & nu.7.*
7 *Cum legato, cardinale, archiepiſcopo qui reſidet, an habeatur ut præſens.*
Cardinalis an priuilegio abſentium fruatur.

CAPVT XIIII.

1 CVm dilectus. Caſus. Familiaris † papæ non obſtan
te conſtitutione contraria præbendæ ſuæ
fructus in abſentia percipit, & ſunt duę par
tes. ponitur primò dictum. ſecundò eius ratio, ibi,
Cum familiares [*Abſentes*] ut nihil percipiant in abſen-
tia, Abb. [*Inter nos*] loquitur. c. Meten. & ſic uidetur, ꝙ
2 † capitulum ſine epiſcopo conſtitutiones poteſt ſuper
reſidentia facere, ſuper quo uide, quod dixi de conſti
tutionibus, cum omnes [*Seruitio*] in his ergo, qui non
ſeruiunt, ceſſat ratio, & ceſſare debet conſtitutio, ſe-
cundum Hoſtien. [*Circa nos*] quaſi nobis aſsiſtentes ut
capellani, & ſi. non tabelliones conducticii, qui con-
tenti debent eſſe ſuo lucro. potius enim fit eis, quàm
ipſi alii faciant ſeruitia, ſecundum Hoſti. Dicit tamen,
quòd omnes illi, qui ex præcepto papæ ibi morantur,
habebunt hoc priuilegium, & ſi ſcriptores ſint: ſecus,
ſi ibi morantur uoluntate propria, ar. ff. ex qui. ca. ma.
ſed ſi per prætorem, §. fi. in fine, & l. inter eos. §. 1. ibi,
eos, qui notis ſcribunt acta præſidum reipublicæ cau-
ſa non abeſſe certum eſt: aliàs eſt ibi litera ſine, non, vt
3 ibi no. [*Vniuerſis*] no. quòd † qui ſeruit papæ, omnibus
ſeruit, de cenſibus, cum inſtantia, de poſtul. bonæ. 1.
[*Quorum*] ſingulorū [*Per ipſos*] familiares noſtros. ¶ Pri-
4 ma † glo. reſpondet per quæſtionem. ¶ Secunda quæ-
5 rit, & ſoluit. ¶ *In glo. 2. ibi ſi uerò nemo, in fi.*] teſtator diſiun
ctim legando uult, quòd quiſque legatarius ſuum, nō
alienum onus agnoſcat: aliàs facile fuiſſet illi legare
coniunctim [*& ibi. §. ſciendum*] ſi uir legat coniugi, ha-
bebit legatum, & dotem, niſi exprimat, quòd illud le-
gat pro dote. ¶ *In glo. ulti. ibi, à tutela*] etiam quam iam
gerere cœperant [*ut ibi. l. ultima*] uiri clariſsimi, qui aſsi-
6 ſtunt principi, excuſantur à tutelis, & curis. ¶ *In* † *glo.
prima, ibi, reſcriptum*] idem Hoſtien. ſed dic contra, ſi con
ſtitutio ſimpliciter contineat ius commune, per de-
cretalem primam, ſupra de reſcriptis, & per ea, quæ
nota. de conſtitutio. capitulo primo libro ſexto. ¶ *In
glo. ſecunda, ibi, reſidentibus*] nec iſtud ſufficeret: quod dic,
ut dixi, infra eo. c. uno, in glo. no. quod, lib. ſexto. ¶ *In
glo. ulti.*

7 *glo. ultima. in fine*] & ſi † reſideat cum legato, habebit pri-
uilegium quo ad prouinciā ſibi commiſſam. nec ob.
infra de priuile. ſanè: quia hoc non eſt priuilegium,
ſed ius, cui participare debet legatus ſaltem eo iure,
quo participat epiſcopus. Si uerò reſidet cum cardina
le, dicitur ſuper hoc cōſtitutio promulgata, quòd pri-
uilegium habeat, & de conſuetu. ſic ſeruatur, ſecun-
dum Hoſti. pro quo facit, infra de offi. le. officii, in fi-
ne, & de pœnis, fœlicis, §. premiſsis, libro ſexto. ſed ue-
rius eſt, ꝙ omnibus Cardinalibus ſingulariter ſuper
hoc priuilegia conceduntur. De ipſis cardina. dixi in
Spec. eo. ti. in fine, de quibus etiam poteſt intelligi, de
uerbo. ſignifi. ſicut, libro ſexto. Dicit etiam Hoſt. hoc
a non habere locum, ſi reſidet [a] cum ardhiepiſcopo, de
offi. ordi. paſtoralis, & c. duo ſimul.

ANNOTATIONES.

a ¶Si reſidet. habent tamen circa tales priuilegium, de quo in Cle. fi. de cele. miſ.

SVMMARIVM.

1 *Abſentes Canonici duo cum epiſcopo fructus præbendarum percipiunt. An de alijs curam habentibus, uel de alijs eccleſiis, nu.2.*
Fructus abſentium in quod conuertendi, & quamdiu.
2 *Infirmus quis percipiat præbendam, & nu.4.*
Decernendi uerbum declarationem iuris indicat, non noui promulgationem.
Indulgendi uerbum contrà.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Damno duplici quis affici non debet, & exempla.
Cauſa proxima inſpicienda, ad dictio. intelliguntur.
Expenſas, & curationes modicas debet commodararius, in fin.
5 *Additio gloſſarum.*
Super reſidentia quæ conſtitutio ualeat contra conſuetudinem.
Vtilitas priuata quando uideatur inſpecta, quando publica.
Conſtitutio deſtruitur ob non eius obſeruationem.
Abſentes qui percipiant ſuarum fructus præbendarum. §. fin. quando reuocari poſſint ij, ibid.

CAPVT XV.

1 AD audientiam. Caſus. Duo † canonici ab-
ſentes cum epiſcopo fructus præbendarū
percipiunt, non ob. conſtitutione contra-
ria. dicebat Hoſt. forma conſtitutionis, declaratio du-
bitationis, & ſunt duæ partes. ſecunda ibi, decreuimus
[*Priuentur*] ad tempus, ſcilicet quamdiu fuerint abſen-
tes, Egi. & deberent conuerti in utilitatem eccleſiæ. in
2 fra c. proximo. Hoſt. [*Infirmitas*] non † puto, ꝙ omnis in
firmus percipiat præbendam, uel diſtributiones, de q-
bus loquitur, infra c. uno, li. 6. ſi is, qui aliàs erat reſidēs
& per infirmitatem impeditur reſidere, percipiat præ-
bendam: & is, qui aliàs erat deſeruiens, & per infirmi-
tatem impeditur deſeruire, percipiat diſtributiones;
& ſic intelligo prædicta iura. bene facit. §. Stichus, quē
a alle. 2. glo. uide in ſuffragio [a] [*Decernimus*] non dixit, in-
dulgemus: quia non nouum indulget, ſed uetus decla
rat, Hoſtiē. Dicebat Inno. non diſpenſat, ſed decernit,
cum diſpenſatio non eſt neceſſaria: quia non faciebāt
contra iuramentum, quod ſic eſt interpretandum, ſu-
pra c. ex parte. 2. [*Duo*] contra, ſupra de offi. ordi. ut iux
ta. So. ibi, Hoſt. [*Ex canonicis*] idē putat. P. de aliis ēt curā
habentibus per can. alle. in ſe. gl. [*Memoratæ*] idē credo
de aliis, de conſec. di. 1. iubemus. 2. q. 7. cum paſtoralis.
G. Na. facit qđ no. 58. di c. 1. Idem tenet Egi. ſ. eo. decæ-
b tero. [b] Guido ibi refert ꝯrium fuiſſe ſententiatū Bon.
per magiſtros Ber. & Gerardum: quia non eſt tanta cō
munio & c. de teſta. requiſiſti. & Boa. ibi recitat utrāq;
opinionē. dici pōt, ꝙ in inferioribus neceſſaria eſt di-
ſpenſatio ipſius epiſcopi, in propriis non; & ita ſeruat
3 ¶ Prima † gl. conſtitutionē iuſtificat. ſecūda & tertia
iuſtificant duos caſus exceptos. ¶ Quarta gl. reſpōdet
4 per qōnem, an plures, q̄ duo. ¶ *In* † *gl. 2. ibi, iure ſuccurſum*]
pater recuperat dotem filia mortua, ne dotem perdat
& filiam [*& ibi, ſed ſi accepit*] ſi recepi pecuniam, ut ſer-
uum meum manumitterem, & ille aufugit, quē aliàs
diſtracturus non eram, preciū, reddo, niſi forte ꝓpter
fiendam manumiſsionē minus eum cuſtodiui. tunc
.n. non eſt æquum, ꝙ ſeruo & toto precio caream [*&
ibi, intelliguntur*] ſequitur, qui cupientes ſeruire, propter
aduerſam ualitudinē impediuntur [*& ibi. §. poſſunt*] cō-
modatarius debet expenſas cibariorū ſerui, & modi-
cas curationes. In tex. glo. & ſi hoc [*ibi, imperatores*] ui-
5 de in c. proxi. alle. in glo. nota ꝙ. ¶ *In* † *glo. 1. in fine*] dicit
Hoſt. ꝙ conſtitutio poſſet fieri ſuper hoc contra con-
ſuetudinem: ſed refert, an talis fiat cōſtitutio propter
priuatā utilitatem, quod apparet eo ipſo, ꝙ canonici
fructus inter ſe diuidunt, & tunc non ualet, de conſti.
cum. M. & c. ex parte: uel propter publicam, quia ec-
cleſia eſt ſeruitoribus deſtituta, quod apparet, ſi ſibi
non retinet fructus, ſed aſsignantur clericis ſurrogatis
uel aliàs in utilitatem eccleſiæ conuertuntur; & tunc
ualet, de hoc de ap. peruenit, de offi. or. cum inter uos,
& infra c. proxi. Sed pone, ꝙ ita ſtatutum eſt, non ta-
men ita ſeruatur, qd erit? dic ꝙ conſtitutio deſtruitur,
ꝯ quam ueniunt. j. de præb. pro illorum. nam verba cū
effectu & c. ſupra eo. relatum. ¶ *In glo. per hoc, ibi, epiſcopi*]
idem intelligas ſm Goff. de his, qui ſunt in ſeruitio pa-
pæ, uel qui beneficio iuris ſtudent in theologia, ſcili-
cet ꝙ debent eſſe duo tantum [*Et in fi.*] Si uerò eccle-
ſia haberet. 12. canonicos, & ex eis duo eſſent in ſerui-
tio papæ, duo in ſeruitio epiſcopi, duo in ſtudio theo-
logiæ, reuocari deberent, infra c. proxi. ſm Hoſti. qui
dicit, quòd numerus ſibi in hoc uidetur arbitrarius.
quo arbitrio dicit utendum potius in reſtringendo,
quàm in laxando, de decimis. c. 1. de cenſi. ex parte.

ANNOTATIONES.

a ¶In ſuffragio. Idem no. Io. An. in c. 1. eo. ti. libro ſexto.
b ¶Decætero. Ibi uide Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Super abſentia priuilegiati, ſi patitur eccleſia defectum miniſtrorum per ſubtractionem prouentuū redire cogentur, uide n.4, §. 1*
Abſentes clerici monendi, & ſi non uenerint de eorum non tamen totis fructibus deſeruietur per alios eccleſiæ, ad uer. nō uenerint.
2 *De priuilegio arguitur ad conſuetudinem.*
Vtilitas eccleſiæ non priuata inſpicienda.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.4. & 5.*
Iuramentum, & priuilegium non eſt ſeruandum, quod incipit eſſe damnoſum.

CAPVT XVI.

1 CVm ad hoc. Caſus. Si † patitur ec
cleſia miniſtrorum
defectum, priuilegiati ſuper abſentia per
ſubtractionem prouentuum redire cogen
tur. & primò narrat factum. ſecundò prouidet, ibi, mā
damus [*Et infra*] dicit Hoſt. ut ſcilicet inde uiuant hone
ſtè, & ut non percipiat, qui non ſeruit, ſupra de ui. &
hone. cle. cum ab omni, ſecundum quod ſequitur [*In-
dulgentijs*] de his indulgentiis uide, quod habes de reſ-
crip. capitu. ulti. lib. 6. [*Non uenerint*] reuocati & moni-
ti, ut eſt dictum [*Beneficijs*] innuit, quòd integra bene-
ficia non dabuntur iſtis; & eſt ſimile de appell. perue-
nit, ſecundum Egi. hoc probat finis [*Dum abſentes*] eſt er
go pœna temporalis, ſic, ſupra de uita & honeſtate
2 clericorum. c. fi. Hoſtien. [*Deſeruire*] ar. de † priuilegio ad
cōſue. idem uidetur, ſi conſuetudo eſſet in eccleſia, ꝙ

liceret abeſſe , & facit ad.q. quam ſcripſi.de regul.iur.
quod omnes,li.6.[*Vtilitatem*] non in propriam inbur-
3 ſationem,ut dixi.ſ.c.prox.¶Secunda & 3.glo.reſpon
det per duas quæſtiones. ¶Vlti.glo.ſignat contrariū ,
4 & ſoluit.¶*In †glo.1.ibi,eos*]eſt etiam iuſta cauſa ad cano
nicos de nouo creandos,ſupra de ele.cum eccleſia,de
cleri.ex.mi.propoſuit. ſic nec iuramentum ſeruandū
eſt,quod incipit eſſe damnoſum eccleſiæ, de his, quæ
fiunt à ma.par.capituli.c.1.de iureiu.ſicut noſtris,mul
a tominus priuilegium,de deci.ſuggeſtū[a], & ratio,qua
re ex poſt facto reuocātur,patet,quia nec à principio
concederentur.C.de pre. imp. of.quoties &c.unde ea
dem ratio mouere debet &c.de reſcriptis, ſuper literis
in fi.ſm Hoſt.¶*In gl,2.in fi.*]putat Egi.hoc uerum, quā
do tempore indulgentiæ impretratæ eccleſia non pa-
tiebatur,miniſtrorum defectum; uel ſi patiebatur,de
hoc fuerat expreſſum in indulgētia.aliàs putat indul-
gentiam nō ualuiſſe à principio datam in præiudiciū
enorme diuini cultus , ſupra de conſtitutio . ex parte.
¶*In gl.2.& ſi de hoc,ibi,illorum*] ar.ff.de penis.l.fi.[*& in fi.*]
reuocauit hoc iure legationis , uel de ſpeciali licentia
papæ ſm Goff. Innoc.alternatiuè loquitur, dicens, ꝙ
quidam dicunt hoc fuiſſe de iure:alii de gratia,& uide
quod de hoc notaui, infra de ele.cum ex eo,li. 6.in gl.
5 no.in ſeptennio.¶*In †glo.uocat,ibi,aſſiſios*]ab aſſideo aſſi
des : quia quicquid canonici faciant , ipſi ſemper aſſi-
dent,& deſeruiunt. vnde dici poſſunt aſſiſij,quaſi aſi
ni; quia portant pondus diei, & æſtus,de deci. c. 1. uel
dicuntur quaſi aſſaſini.ſicut .n. illi exponunt ſe mor-
ti dominis obediēdo etiam in malum,de homici.pro
humani, li.6.ſic etiam iſti ducendo mulierculas domi
nis ſuis canonicis, quod quàm peſtiferum ſit, legāt in
aucten.de len.coll.2.ut illi corporum,iſti verò anima-
rum aſſaſini dicantur,ſm Hoſti. ¶*In glo.ulti.ibi,priuare*]
in hoc contradicit gl.ſecundæ,niſi intelligas de priui-
legiatis à predeceſſoribus,nō à papa.illos enim priua-
re non pōt,ex quo ſpecialiter non committit: ſi tamē
aliàs delinquerent,poſſet illos priuare,ſm Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Suggeſtum. Ibi uide glo. & ut ibi no. & per glo.in c. decætero , de re.iu.li.6. ille enim non uenit contra priuilegium propria auctoritate , ſed de ſuperioris priuilegiantis licentia , & uide quod no.infra ſuper glo.fi.

SVMMARIVM.

1 *Non reſidens clericus priuatur beneficio,ſi monitus non redeat iuſta ceſſante cauſa,& ob quod beneficium,& quæ cauſæ excuſentur,num.10.*
Reſidentiam quæ beneficia exigant, & nu.7.
2 *Non reſidens uocem habet in electionibus , donec beneficio priuetur, ſiue reſidentiam exigat, ſiue non, & communibus tractatibus, niſi ſit contraria conſuetudo.*
Non tamen recipit præbendam.
Canonicus quis eſſe in pluribus eccleſiis poteſt,& qualiter,non tamen præbendas plures habere , & ratio.
Diſpenſatio non fit in mortali , nec in aliorum præiudicium.
Conſiliarij quanto ſunt plures, eccleſiæ proficit.
3 *Præbendam aliam habentem qui clericum eligit ſine conditione, & qua uidentur tacitè renunciare priuilegio, uel ſtatuto, quod habent de reſidentia,non tamen iuri communi. Quid ſi ignorent? num.6.*
Hunc non cogetur epiſcopus confirmare , & ſi confirmabit , quid habebit.
Priuilegio ſuo renunciare clerici non poſſunt , & uti.
Contra factum ſuum non licitum poteſt uenire quis.
4 *Clericum alienum quando confirmat epiſcopus, an opus ſit epiſcopi proprij permiſſione.*
5 *Pro derelicto quem habere primam præbendam, ſi ſecundam accipit, ſint ſit conſuetudo, uel ſtatutum, eſt laudabile.*
6 *De reſidentia inter conſuetudinem , & conſuetudinem differentia eſt,& qualiter,uer. eſt autem.*
Morandi cauſa tranſiſſe quis præſumitur , ex quo ſine licentia recedit.
Licere , uerbum non imponit neceſſitatem.
Extra diœceſim an moneri quis poſſit & citari.
9 *Epilogus, & additio gloſſarum , nu.10*
Excuſationes in loco non permanendi recenſentur.

CAPVT XVII.

1 CLericos. Caſus. Priuatur † benefi-
cio clericus non reſidens,
ſi monitus iuſta cauſa ceſſante non redeat
[*Iuriſdictionis*]de extraneis nil ad eum.9. q.3.
per totum,de iudi.at ſi clerici,H.[*Beneficia*]ſcilicet cura
ta, uel etiam ſimplicia,ſi reſidentiam exigant ex priui
legio,ſtatuto, uel conſuetudine approbata.tales enim
niſi moniti redeant poſſunt beneficiis ſpoliari . & de
talibus poteſt intelligi,ſupra c.3.& 4.infra ti.1.cum nō
ignores, 70 di. ſanctorum. uerum ſi eſſent beneficia ,
quæ reſidentiam non exigunt, tunc niſi eſſet neceſſi-
tas,uel utilitas eccleſiæ de nouo ſuborta, non poſſent
cogi beneficiati ad reſidentiam: quia tunc hoc præci-
pere non ſpectat ad ſuperioris officium, argu. 7. q. 1.
quia frater. & de talibus beneficiis poteſt intelligi , ꝙ
unus poteſt habere plura,de exceptioni.apoſtolicę,&
ar.ad hoc , quia epiſcopus aliis clericis etiam peregri-
nis poteſt conferre beneficia. 17. q. 1. poſſeſſiones, &
quia conſuetudo in talibus ſpectatur , de conſti. cum
omnes.nec ob. ſi dicas, quòd quis non poteſt ſeruire ,
duabus eccleſiis. 26.diſt. Acutius,quia omnes eccleſiæ
ſunt una.21.diſtin. quamuis, ſecundum Innoc. 7.q. 1.
Nouacianus, & §. fin. Dicit Hoſti.melius reſponden-
dum, quia ubi agimus de beneficio, quod non exigit
reſidentiam,nec de reſidentis ſeruitio eſt quærendum
& poteſt etiam quis uni præſentialiter, & alteri in ab-
ſentia deſeruire.ff.de oper.liber.l.antep.nec ob.ſecun-
dum Inno.infra ti.1.cum ſecundum , ubi à contrario
innuitur,quòd qui non ſeruit,non debet uiuere de al-
tari.nam & abſens & præſens ſeruire intelligitur,dum
modo bene uiuat , & bene expendat, quod inde per-
cipit.hoc dicit Hoſtiē. reprobari.1.q.3.ex multis,ante
fi.ibi,qui male accipit,ut bene diſpenſet,grauatur po-
tius quàm iuuetur.unde dic.c.cum ſecundum,intelli-
gendum de beneficiis , quæ reſidentiam exigunt : ſe-
cus de collatis obtentu perſonæ tantum cauſa pieta-
tis, & eleemoſynæ. unde , ſi debilitato ad ſuſtentatio-
nem confertur beneficium,percipiet,& ſi non ſeruiat
nec habet conqueri eccleſia, cum quicquid habet,de
putatum ſit pietati.74. diſt.multos.12. q.2.aurum, 16.
q.1.c.fin. putat tamen Inno.omne beneficium requi-
rere reſidentiam,niſi contrà probetur,etiam ſecundū
Hoſtien.ſi ſit.20.ſol. ſupra eo.conquerente. hoc tamē
2 no. quòd † ſiue beneficium reſidentiam exigat , ſiue
non, is tamen, qui ipſum tenet, donec priuetur, uocē
habet in electionibus , & communibus tractatibus ,
niſi ſit contra conſuetudo , ſed præbendam non reci-
piunt de his, quæ reſidentiam exigunt. ſic poteſt intel
ligi.70.diſtin.ſanctorum. ubi dicitur, quòd ex diſpen-
ſatione epiſcopi non poteſt quis eſſe canonicus, & p̄-
bendarius q.d.canonicus non præbendarius eſſe poſ-
ſet in pluribus eccleſiis de diſpenſatione epiſcopi,præ-
bendarius non, & hanc interpretationem uidetur ec-
cleſia recepiſſe.licet enim diſpenſare poſſit epiſcopus
tacite, uel expreſſe, uel etiam ſine diſpenſatione ſuſti-
nere,ut canonicus habeat alium canonicatum in al a
eccleſia ſui epiſcopatus, uel alterius,ſi placuerit ſecun
do epiſcopo : non tamen habet diſpenſare , ut contra
ſtatutum,

ſtatutum,uel cōſuetudinem eccleſiæ recipiat præben
dam.& ſit ratio : quia ſi habet præbendam, notaretur
cupiditas,infra tit.1.cum iamdudum, & in mortali di
ſpenſari non poteſt,& quia diminuerentur aliorū præ
bendæ, nec debent diſpenſare cum aliorum præiudi-
cio.ſed ꝙ interſint electioni,honoris eſt,& eſt eccleſiis
ad profectum , quanto plures ſunt conſiliarii. 64.diſt.
3 extra.& de offi.deleg.prudentiam. Dicit † etiam Inno.
ꝙ ſi qui clericum habentem aliam præbendam ſcien-
ter eligunt ad ſecundam ſine conditione , ſi primam
uellet & poſſet dimittere,ſed potius volunt,ut habeāt
utranque , uidentur tacite renunciare priuilegio , uel
ſtatuto,quod habebant de reſidentia, de conſtit.cum
a acceſſiſſent[a], & c. ſeq. epiſcopus tamen non cogetur
confirmare,uel inſtituere:quia ſine ipſius auctoritate
conſue.uel ſtatutum non poſſunt infringere, de con-
ſue.cum conſuetudinem,ſi tamen uult, confirmabit
eum,& erit canonicus,ſed non præbendarius,niſi reſi
deat: quia licet renuncient priuilegio,uel conſuetudi
ni , non renunciant iuri communi , quo præbenda ei
nō debetur,niſi ſeruiat.21.q.1.per totum, maxime cū
uergat in præiudicium eccleſiæ, qua ratione dici poſ-
ſet,ꝙ nec canonici renunciare poſſint priuilegio ſuo,
ſm Inno.ſed dicit Hoſt.ꝙ etiam poſſunt uenire cōtra
factum ſuum, & remittit ad not.infra titu. 1.cum non
4 ignores.Dicit † etiam Inno.ꝙ quando epiſcopus con-
firmat clericum alterius epiſcopi, oportet, ꝙ permiſ-
ſionem habeat à proprio epiſcopo.71. diſ.per totum.
uel dic, ꝙ dummodo non intendat eum auferre prio
ri epiſcopo, ſed uult, ꝙ obediat illi,ut prius, bene po-
teſt eum confirmare in canonicum ſuæ eccleſiæ;alle-
gat Hoſt.in contrarium,ſupra eod.fraternitati.Remit
5 tit ad decre.ult.de cler.pereg.Si † uerò ſit conſuetudo,
uel ſtatutum primæ eccleſiæ,ꝙ eo ipſo,ꝙ ſecūdam ac-
cipit uideatur primam habere pro derelicto, & uacet
ipſo iure . hæc conſuetudo , vt laudabilis eſt ſeruan-
6 da.12.diſtin.illud. Quid † ſi ſecundi electores ignorent
electum habere beneficium , quod requirat reſiden-
tiam?Sol.non renunciant priuilegio, imò poſſunt il-
lum repellere,niſi renunciet,argu.ff.de emp.& uendi.
Iulianus. 1.reſpon.Eſt autem differentia inter conſue-
tudinem,quę continuam reſidentiam exigit,& illam,
quæ exigit temporalem,& etiam illam,quæ habet, ꝙ
non percipiat beneficium , niſi reſideat . Primo enim
caſu recipiendo ſecundam,quæ ſimiliter reſidentiam
exigit, renunciat primæ.In ſecundo non: quia ſi utra-
que requirit reſidentiam quatuor , uel ſex menſium,
utranque facere poterit;ad hoc facit. ff.de municip.aſ
ſumptio.§.iuriſprudentibus, de reſcriptis , dilectus. 2.
In tertio caſu non uř renunciare primæ,cum hæc cō-
b ſuetudo non habet,quaſi ſatis ſit,ꝙ à beneficio[b] abſti-
net ſm Inno. cuius quaſi ad literam fuit hæc gl.Hoſti.
in his,remittit ad not.infra tit. 1.ſuper,& in ſumma hu
ius tit.§.1.& 2.& in ſumma de præb.§.fi.ſub illo. §.& il
lud omittendum [*Quæ*] ſi exponis pro , quia, unus eſt
7 intellectus.alius,ꝙ hic dicat,quaſi † quædam ſint,quæ
non exigant,quod eſt uerum ſm Hoſt.ſ.c.proxi.con-
tra.Dicit Hoſti.poſt Goffr.ꝙ beneficia pro titulo aſſi-
gnata,etiam ſi ſint uicariæ, uel modicæ æſtimationis,
requirunt reſidentiam.70.diſt.ſanctorum , de offic.ui-
ca.ex parte,ſupra eod.conquerente: ſecus in penſioni
bus,uel ſtipendiis aſſignatis aliquibus quaſi bene me-
ritis. 16.q.1.poſſeſſiones,& q.6.illud,uel cauſa pietatis.
32.diſt.ſi quis.12.q. 1.quia tua [*Morandi cauſa*] hoc præſu
8 mitur † ex quo ſine licentia recedit,ſupra c.2.ſm Hoſt.
[*Liceat*] quaſi non imponatur neceſſitas,facit ſupra de
uita,& honeſt.cleric.quoniam,ſm Hoſt. [*Moniti*] q.ex
tra diœceſim moneri poſſint,non citari, de hoc ſupra
eod.ex parte,& c.ſeq. [*Oſtenderint*] not.pro his,quæ dixi
9 ſupra eo.inter.¶Secunda † glo.diſtinguit,an pro dere-
licto &c. & remittit.¶Vlti.glo.exemplificat.& arguit.
10 ¶*In † glo.2.ibi,ioculator*] quod dic.ut de uita & hone.cle-
ri.c.uno,lib.6. [*& ibi,ſtatim poteſt*] vide quod dixi ſupra
eod.ex tuæ,in glo.not.Io. [*& in fi.*] & 7.q.1.§.ambitio-
nis.¶*In glo.ult.ibi,iuſta cauſa*] puta intemperies aeris, uel
timor mortis.74.diſtinct.quorundam.de renuncia.ad
ſupplicationem,vel fractio pontis,vel ſimilia,& habes
exempla. ff.ſi quis caut.l.2.uel probabilis indulgentia,
ſupra cap.proximo, ſecundum Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Acceſſiſſent.Facit c.cum M.Ferrarienſis,eod.tit.& infra tit.proxi.pro illorum,& quod ibi not.& facit,quod not.Ioan.Andr.in c. maioribus,infra tit.1.in glo.per hoc.
b ¶Beneficio. Facit,quod not.Ioan.And.in capitulo ei cui,de præbend.libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio,uel continuatio tituli.*
Præbendæ cur aſſignentur clericis.
Præbenda quid ſit , & dignitas quid, remittit, & de utraque ubi alibi tractetur , num.2.

De præbendis,& dignitatibus. Ru.

1 Dictum † eſt de uita,& honeſt.clericorum,ſed quia cle
rici ad hoc,ut honeſtè uiuant,debent habere præben-
das,ne mendicēt, vel negocientur in cleri.opprobriū,
ideo tractat de rebus eorum, ſcilicet de præb. & digni.
Goff.Et eſt hic ordo præpoſterus, uel reſpicit gradum
promotionis.& quid ſit præbenda.not.de conſti.cum
M.de digni.ſupra tit.1.c.3. & dicam infra eo. de multa.
2 Habetur † materia.21.q.1.& 2.per totum,& 70.diſt.ſan-
ctorum. 16.q.7.nullus. Repetitur in 6.& in Clemē. cui
conuenit,de conſti.cum M.de reſcriptis.cum adeo,&
c.conſtitutus,& capitulum,de electi.dudum.2. de æta.
& qualit.cum te,& c.accepimus,de ſciſma.c.1.& 2. Rū.
de cle.ex.mi.poſtulaſtis,& c.ſeq.& lib.6.de offi.ord.or-
dinarij,de hæret.c.2.§.ad hæc,& Clem.de ſup. neg.præ
lato.c.uno.§.fi.& de officio vica.cap.uno.

SVMMARIVM.

1 *Clerus diuerſus eſt à populo.*
Populi appellatione patricij continentur.
Nullius,eſt dictio uniuerſalis, uerſi.& eſt ſenſus,iuncto contextu.
2 *Patronatus ius licet ſit eccleſiaſticum & ſpirituale, iure quæritur hæreditario,& num.4.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT I.

1 VT nullus. Breue eſt [*Siue*] not.
ꝙ † clerus,& populus
ſunt diuerſa. ad idem,infra de ſen.exc.
a ſi ſententia[a],li.6.[*Populo*]cuius appella
tione cōtinent patricij,inſt.de iure na.
§.plebiſcitū.& eſt ſenſus ſm Ho.ꝙ nec
humilis,nec quantumcunque nobilis
2 hoc præſumat [*Eccleſiaſtica*] ius † uerò patronatus,licet
ſit eccleſiaſticum & ſpirituale, vel quaſi ſupra, de iudi.
quanto,iure hæreditario acquiritur,& transfertur, in-
fra de iure patro.cap.1.16.quæſt.7.filiis,Goffr. ¶Secun
3 da † gloſ.diſtinguit inter eccleſiaſtica,& patrimonialia
4 bona.¶*In † gl.2.ibi,eccleſiaſticis*] uel de ipſis dignitatibus,
& præbendis, ut plus faciat ad titulum [*& ibi,tranſeunt*]
iure ſucceſſionis alicuius,propinquitatis ratione(in ſu
perſcriptione) in corpore canonum, de quo 19.diſ.c.1.
Egid. & not.pro generali allegatione, ut dixi de coha-
bi.cleric.ueſtra.

ANNO-

ANNOTATIONES.

a ¶ Sententia. Ibi uide glo. & Ioan. And. & Old. conſi. 27. & Barto. ff. ad municipa. l. 1.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum appellatione comprenduntur hic ſubdiaconi, & ſuperiores.*
Clerici pauperes non ordinandi.
Alimenia quid, & unde dicta.
De bonis eccleſiaſticis tantum pauperes paſcendi.
Facere pro ordinare.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 3.*
Ordinatus ſine titulo non habet executionem ordinis.

CAPVT II.

1 NOn liceat. Breue eſt [*Clericos*] in† ſub
diaconatu, & ſupra & pau
peres. alias cõtra de reſcript. poſtulaſti. Hoſt.
[*Alimonias*] ideſt alimẽta, ſiue uitæ ſubſidiũ,
& dicitur quaſi alimenti eleemoſyna, ut uiuant, de bo
nis eccleſiaſticis tantum pauperes paſcendos. 15. quæ-
ſtio. 1. c. fi. ſecundum Hoſtien. [*Faciat*] ideſt ordinet [*Vi-
uere*] ergo, ſi habent, unde uidere poſſint, non tenetur
prælatus, ſecundum Hoſtien. de hoc inf. eo. epiſcopus.
2 ¶ Prima † glo. reſpondet per quæſtionem, an etiam in
minoribus, &c. ¶ Secunda gloſſ. ſignat contrarium, &
3 ſoluit. ¶ *In† glo. 1. ibi ordinibus*] idem no. 70. di. §. 1. [*Et ibi, in
ſacris*] Alij enim à ſtatu clericali recedere poſſunt. infra
de electio. cũ ex eo, lib. 6. ¶ *In gl. 2. ibi, & c. 2.*] ibi dicitur,
ꝙ ordinatus ſine titulo nõ habet executionẽ ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Ratio inducitur.*
Lex quid.
Eccleſiæ quod legatur, à Prælato non uendicandum, & num. 3.
Proprium nemo dicat, quod eſt eccleſiæ.
2 *Pro eccleſia iudicandum in dubio.*
Vtilitas communis anteponenda priuatæ.
3 *Additio gloſſarum.*
Præbendæ non appropriantur, ſed nomine eccleſiæ poſſidentur.

CAPVT III.

1 RAtio. Breue eſt, & † no. rationẽ induci.
Lex enim eſt omne, quod ratio-
ne conſtiterit. i. d. conſuetudo. ff. de bonis
a dam. l. fi. in prin. & inſti. de iure na. §. ꝙ uerò
2 naturalis rõ [*Communi*] ꝙ† ergo legatur eccleſiæ, præla-
tus ſibi non uendicet. unde Hiero. Nemo proprium di
cat, quod eſt eccleſiæ, alias cõe 16. q. 1. c. fi. de teſti. rela-
tum. C. de acquæductu. l. diligenter, li. 11. Hoſt. [*Cognoſci
2 tur*] idem, ſi† dubitetur, quia cõis utilitas eſt præferenda
priuatę, de poſtu. bonæ, & in dubio pro eccleſia iudicã
3 dum, de pœ. cler. c. 1. ¶ *In† glo. 1. ibi, approprietur*] uel hære-
dibus quaſi proprium relinquat, uel applicetur, quaſi
apud ſe plicetur [*& ibi, præbendarum*] illæ enim nõ appro
priantur, ſed nomine eccleſiæ poſſidentur [*& in fi.*] de
hoc, ea. cauſa. q. 2. uobis.

ANNOTATIONES.

a ¶ Quod. Ei uide Bal. in l. nemo, de ſentent. & interloc. om. iud.

SVMMARIVM.

1 *Ordinator tenetur ei prouidere, quem ordinauit ad ſacros ſuum non habentem, unde uiuat, & quouſque; ſecus ſi diues ſit.*
2 *Titulus habet uarias ſignificationes.*
Eccleſiæ uocabulo etiam cathedralis includitur.
3 *Ordinare non poteſt epiſcopus non ſubditum ad titulum patrimonij.*
Sacramenta in non ſubditum quis non poteſt conferre.
4 *Suffragium gloſſarum.*
Alimentis legatis non expreſſa quantitate, quæ debeantur.
Perſonarum circunſtantiæ inſpiciendæ in ambiguis.
Dos quæ conſtitui debet à curatore.
5 *Additio gloſſarum.*
Clericus habens ſufficiens patrimonium, an de eo, uel eccleſiæ reditibus uiuere debeat.
Ordinari quis intelligitur ad titulum ſui patrimonij, licet non exprimatur, ad uerb. intelligitur, coniuncta gloſſa.

CAPVT IIII.

1 EPiſcopus. Caſus. Qui† ordinauit ad
ſacros ſine titulo non ha-
bentem de ſuo, unde uiuat, ei in neceſſariis
prouideat, donec titulum habeat. Ponitur
dictum, & eius exceptio, ibi, niſi [*Certo*] nota etiã patri-
moniali, & ſic illud, Niſi, poſitum in fine ꝓbat opi. de
qua dicam, infra [*Titulo*] uarias huius uerbi ſignificatio
nes habes notat. ſup. de elect. dudum 2. ad fi. & de offi.
archipresb. c. fi. [*Vitæ*] diues uerò quod petit, intus hẽt.
[*Percipiat*] i. ꝑcipere poſſit [*Ordinauerit*] per ſe, uel alium;
quod dic. ut inf. eo. ſi epiſc. cui, li. 6. & ſup. præcipimus,
2 ut [*Eccleſia*] cathedralem† includit. inf. eo. cum ſm. [*Mili
tiæ*] no. clericos milites. infra tit. 1. c. 1. [*Aſſignet*] ipſe, uel
alius, inf. eo. ſi epiſcopus, cui. i. reſpõ. in fi. lib. 6. & ſi aſſi-
gnet. quod non poteſt, aliud aſſignare cogetur, inf. eo.
inter cætera, Vin. [*Niſi talis ordinatus*] ſ. ſine certo titulo,
ut dictum eſt. ſ. & hoc approbat, Tan. & Ho. Dixerũt
3 autem hic Inno. & Hoſt. ꝙ † epiſcopus non ſuum ſubdi
tũ ordinare nõ poteſt ad titulũ patrimonij. non enim
licet illi cõferre ordines, ſicut nec alia ſacramenta 71.
d. primatus, de pœ. & re. omnis. dic ut de tempo. or. nul
lus, libro 6. no. etiam hic de his, quæ uidebis, inf. c. tuis.
4 ¶ *In † glo. 2. ibi, cum alimenta*] legatis alimentis, non expreſ
ſa quãtitate, inſpicitur, quid defunctus ꝑſtare ſolebat.
demũ quid cæteris eiuſdẽ ordinis reliquerit: neutro ap
parẽte iudicabitur ex facultatibus defuncti, & charita-
te illius, cui relictũ ẽ [*& ibi, quæro*] Curator dotẽ conſti
tuit pro dignitate, & facultatibus mulieris, & uiri [*& ibi
§. 1.*] uide ſup. ti. i. quia nõnulli, in 1. glo. ¶ *In glo. ult. ibi, cle
5 ricos*] ubi dr, ꝙ clericus† hẽns ſufficiẽs patrimoniũ de ip
ſo, & non de reditibus eccleſiæ uiuere debet. ſed dic. ꝙ
licet hẽat ſuffiriẽs pr̃imoniũ. de bonis eccleſiæ, cui ſer-
uit, uiuere põt. & ibi ſolũ prohibent bona patrimonia
lia theſaurizare, & bona eccleſiarum expendere. alias
autem bene poſſunt ea ſeruare hæredibus, & bona ec-
cleſiarum expẽdere, ſecundum Innocẽ. de hoc 12. q. 4.
c. 1. uel ſm Hoſt. intelligitur illud. c. de illo, qui non ſer-
uit eccleſiæ. & percipit beneficium, augens patrimo-
nium. Remittit ad not. de teſta. quia nos, alias tua nos,
& ſup. de reſcriptis, poſtulaſti, & illud etiam dixit Inno
cen. ne præla. ui. ſu. c. 3. [*& ibi, intelligitur*] etiam ſi hoc nõ
exprimatur, de hoc infra eodem, ſi epiſcopus, libr. ſex-
to, in quarta gloſſ.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias plures quem habere non permittant epiſcopi.*
Ambitio clericorum corrigenda, quæ omnes ferè inuaſit, et quid ſit.
Pauperum inopia ſubleuanda.
Simonia etiam in temporalibus committitur.
2 *Præcepta non ſunt negligenda.*
Diſſolutio clericorum uetatur, & in quibus.
Iniquitas ex adipe procedit.
Eccleſias tenere plures eſt peccatum.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Diſpenſatio rationabilis eſſe debet, & in ea nec modicum beneficium taceri.

CA-

CAPVT V.

1 QVia In tantũ. Caſus, Epiſcopi† non ꝑmit
tant aliquẽ habere plures eccleſias.
dicit Hoſt, ambitionẽ clericorum diuerſa be
neficia uſurpãtium præcipit corrigi, & pau-
perũ inopiam ſubleuari. ſecunda ibi, & de. [*Quorumdam*]
imò ferè omniũ. pauci enim ſunt, qui poſſint à tali ui-
tio excuſari, ſm Hoſt. ad hoc de deci. c. 1. [*Ambitio*] quę
eſt aſpiratio ad dignitatem procedẽs ad actum, inf. eo.
cum iam dudum, & talis, ſicut in ſpiritalibus ſimoniã
committit, ſic in temporalibus. l. Iul. de ambitu, inf. de
a ſimo. c. 1. C. & ff. ad l. Iul. de ambi. [a] per totum [*Duas, uel
tres*] tantum [*Coepiſcopos*] ad quos hæc petinent. 10. q. 1. re
2 genda [*Præcipimus*] non† eſt ergo negligen. 14. q. 1. quod
præcipitur, Hoſtienſis [*Multitudine*] præbẽdarum, uel ec
cleſiarum, Inno. [*Diſſolutionis*] in ueſtibus, & moribus. vt
ut enim ait Pſalmiſta, ex adipe ꝓcedit iniquitas, Hoſti.
b [*Euagationis*] [b] de officio Archipresb. c. 2. [*Periculum*] hoc
clare patet ſm Hoſtien. ꝙ tenere plures Eccleſias ẽ pec
catum [*Valeant*] cũ effectu, ſupra ti. 1. relatum [*Subleuari*]
3 repete, præcipimus. ¶ Prima† gl. quærit, & ſoluit. ¶ *In gl.
1. ibi, quod ſic*] idem Tan. & Hoſtiẽ. [*& ibi, in contrarium*] ad
hoc inf. eo. cum in eccleſiis, lib. 6. [*& ibi, acceſſorijs*] facit
c quod no. 7. q. 1. ſiquis in clero [*& in fi.* [c]] ad hoc de tẽp.
ord. cum nullus. 1. reſpon. ¶ *In glo. ult. ibi, diſpenſationem*] ra
tionabilẽ, aliàs, ſi fiat ſine cauſa, ſm beatum Bern. diſſi
patio dici debet. Hoſt. [*& in fine*] 2. in qua nullũ ẽt mo-
dicũ beneficiũ taceri debet, inf. eo. non poteſt, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Ambi. & ibi in l. 1. uide Bart. an in curia Papæ habeat locum, & uide de prioribus dignitatibus in l. Barbarius, ff. de offic. præto.
b ¶ Euagationis. Abſoluitur ergo antequam optet, & tamen optio eſt facti, uide in deci. Rotæ, conclu. 216. inf. e. pro illorum, ſuper gl. pe.
c ¶ In fi. Vide Ioan. And. in c. dilectus, allegat in glo. & in c. cœpit, de priuileg. & in c. 1. de cler. pereg. & per Archid. in c. ſtatutum. §. cum uerò, de reſcrip. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Ad Papæ mandatum quis prouidere non tenetur duobus caſib. hic.*
Aequanimiter, ideſt æquo animo.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Hoſpitem recipere quem poſſit mulier.
3 *Additio gloſſarum.*
De beneficio quantumcuoque modico mentio facienda, etiam de eo, quo quis eſt ſpoliatus.

CAPVT VI.

1 CVm teneatur. Caſus. Ad† manda
tum Papæ quis ꝓ-
uidere non tenetur ei, qui beneficiũ ſuum
in litteris tacuit, vel cui ſine ſcandalo proui
dere non põt. non diuiditur [*Beneficium*] repete, quæ dixi
mus de reſcriptis, mandatum, Inn. [*Aut ſi*] ſup. etiam ſi
fecerit mentionẽ, Egi [*Non potes*] de hoc de reſcript. ſci-
ſcitatus [*Scandalo*] concor. inf. eo. cũ non ignores, & inf.
de iure pa. ca. 3. & ſup. de cleri. coniu. cum olim [*Aequa-
2 nimiter*] i. æquo animo ¶ Secunda† glo. arguit à contra-
rio, & illud determinat. ¶ Pe. & ulti. eliciunt duo argu-
menta. ¶ *In glo. pe. ibi, Nepos*] uide de uer. ſi. intelligentia,
ſuper 3. gl. [*& ibi, non aliter*] ſequitur, mulier hoſpitẽ reci
pere põt, quã ſi is ſit, qui honeſte cum ea, quæ uſum ha
3 beat, habitura ſit. ¶ *In† glo. 2. ibi, tutius*] & neceſſarium, in-
fr. eo. ſi motu proprio, li. 6. & ibi, in 4. gl. habes opinio-
nẽ Vin. & Goff. hic no, unde dicebat Ala. ſatis uideretur
æquum. ſcio tamẽ, ꝙ ſecus in curia Ro. ſeruatur. ſed an
ſpoliatus tenetur facere mentionem. dicũt quidã ꝙ ſic
ſup. de reſcriptis, in noſtra. ff. de reſti. in inte. nemo uide
tur. ff. de reg. iuris, qui actionem, Guido, & hoc teneas,
quia alias aperta eſſet via fraudibus, & facit quod dicã
inf. eo. de multa, ſuper uer. habebat. ¶ *In glo. ult. ibi, ſi quan
do*] quæ loquitur in genere: hęc in ſpecie, Hoſti.

SVMMAARIVM.

1 *Eccleſias plures habens, alteram eligere, & alteram dimittere compelletur, uide latius num. 3.*
2 *Spoliandi quem beneficio debet iudex iudiciario ordine ſeruato, atque per ſententiam.*
Reſtitutio non tenet, ſi non tenuit appellatio.
Vocatus venire debet etiam pendente appellatione, quæ nõ tenebat, uel ſaltem allegaturus priuilegium.
4 *Idonea perſona eccleſiæ urgendæ qualis eſſe debeat.*
Incunctanter, aduerbium ſignificatio.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 6.*
Ad archiepiſcopum appellatur ab Archidiacono, & ita conſueuit appellari ad archiepiſcopum Rhemen.

CAPVT VII.

1 REferente. Caſus. Habens † plures ec-
cleſias, alteram eligere, &
alteram dimittere compelletur. & ſunt duæ
partes. prima impetrantis conqueſtio. ſecũ-
da ipſius abſolutio, & cauſæ commiſſio, ibi, nos autẽ.
& dicit Inno. ꝙ ſcribitur ordinario, quod patet ibi, Ar-
chidiaconus tuus [*Duas*] contra id, ſup. eo. quia [*Archi-
diaconus*] uide quod no. de offi. or. ordinarij, lib. 6. in gl. 2.
2 [*Spoliauit*] in duobus† peccauit ſm Innoc. quia non ſer-
uauit iudiciarium ordinem, quia non ſpoliauit eum ꝑ
ſentẽtiam, quod ſi feciſſet, tranſiſſet in rem iudi. nõ ob.
ap. ad Archiepiſcopum interiecta. ſecundo quia nõ de
dit ei optionem eligẽdi. & de hoc uerbo dixi ſm Hoſt.
ſup. tit. 1. ex tuæ [*Reſtitutus*] cum non teneret appellatio,
non tenuit reſtõ, ſm Inno. [*Fuiſſet*] prædictus presbiter
[*Vocatus*] uenire debuit ſiue pen. ap. quæ non tenebat,
ſiue poſt ſaltem allegaturus priuilegium, de ap. ſi duo-
bus, & c. cum parati, ſm Innoc. [*Abſolui*] ſine iniuria, 9.
3 q. 3. cuncta, de ſen. ex. ſacro [*Quam† voluerit*] cõtra, quia ẽt
anᷓ concilium generale nõ dabatur optio, ſed priuaba-
tur, ſecũda, ſup. ti. 1. c. 3. iſtud põt intelligi de collatis anᷓ
illud conciliũ Lateranen. uel loquitur ſm Guido. quã-
do quis habebat duas, quarum utraque erat ſufficiens,
ſed modo utraque facta eſt opulenta. Boa. dicit, ꝙ ſi cõ
tendit utranq; retinere, carebit utraq;, inf. eo. de multa.
ſi non contẽdit, habet optionem, ut hic: tene primum.
[*Prefato. G.*] cui contulerat Archidia. per hoc patet ſm
Hoſt. ꝙ intentio Archidiac. approbatur [*Alioquin*] .i. ſi il
4 le. G. habuit beneficium [*Idoneè*] moribus † & ſciẽtia, &
alijs circunſtantijs, inf. eo. graue [*Incunctanter*] i. indilate,
5 uel ſine mora, uel ideſt indubitanter. ¶ Secunda † glo.
all. concor. ſignat contrarium, & ibi remittit, & opi. po
nit La, quam reprobat. ¶ Penul. glo. obijcit. ponit opi-
nionem Ala, quam reprobat. ¶ Vlt. gl. arguit. ¶ *In† glo.
2. ibi, Lau.*] Vincen. Phi. Goff. & Inno. [*& ibi, ad archiepiſco-
pum*] hoc placet Hoſt. qui dicit ſe ſcire, quòd Archiepi.
Remen. talibus conſue. utitur; all. de app. Romana, li. 6.
¶ *In glo. ult. in fi.*] & c. is cui, lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Præbendarum diuiſio prohibetur, non tamen aliqua detractio, & quo caſu, num. 2.*
Dignitatum item permutatio.
Beneficio quæ maiora, quæ minora, quæ maxima. quæ mediocria.
2 *Præbenda quid in ſuo ſtatu permanet, licet poſſeſſionibus minuatur, num. 4.*
3 *Præbendæ quot inſtitui debeant.*
Canonicatus ius remanet penes aſſumptos ultra numerum, moriturque cum eis.
4 *Ad præbendam unam facti duorum electio non tenet, & quo caſu.*

Ad

Ad canoniam, ſi fiat, an teneat.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
In minimis idem iuris, quod in magnis, & quando, coniuncta gloſſa.

C A P V T VIII.

1 MAioribus. Caſus. Prohibetur † diui-
ſio præbendarum, & per-
mutatio dignitatum, & prohibitionis cām
præmittit. ſecundò prohibet, ibi, Iccirco, &
uocat maiora epiſcopatus, & ſuperiores: inferiora mi-
nora: tamen epiſcopatus poſſunt dici maxima, quę im
mutabilia ſunt, niſi aliud fiat auctoritate Papæ, de tran
ſla. c. 1. Abbatiæ, & perſonatus poſſunt dici media. præ-
bendæ verò minora ex ui cōparationis; ad hoc inf. c. fi.
de hoc de fil. preſ. c. fi. & infr. eod. ſuper, Hoſt. [*Minorum*]
quia minores, qui regunt eccleſiam, ut canonici, diui-
debant præbendas minorum, puta manſionariorum:
contra hos prouidet [*Sectionem*] ideſt diuiſionem [*Præ-*
2 *bendarum*] & per hoc † non prohibetur, quin de una præ-
hēda nimis magna reſpectu aliarum poſſit aliquid de-
trahi, & minoribus addi. prębenda. n. unica in ſuo ſtatu
permanet, licet in poſſeſſionibus minuatur. unde mā-
dantur coæquari præbendę, de cōſti. cum oēs, & ſit rō,
quia præbenda eſt nomen iuris, quod non cōſtituitur
tm̃ ex poſſeſſionibus, ſed ex iure canoniæ, cui annecti-
tur: quæ tamen ſine reditu non pōt conſtitui: quia nō
eſſet, quid præbendario præberetur. 1. q. 3. ſi quis obie.
3 & hac rōne patet, ꝙ in † eccleſijs, ubi ſunt 12. canonici.
non pōt conſtitui numerus 10. præbendarum tātum:
quia oporteret unam præbendam inter plures diuidi.
ſed bene poſſet conſtitui certus numerus paucorū ca-
nonicorum, quā ſint præſentes canonici, & prębendę.
Ius enim canonicatus bñ remanet penes illos, qui ſunt
modo ſupra numerum, & moritur cum eis, inf. eo. di-
4 lecto. Item licet † ad unam præbendam non teneat ele-
ctio facta de duobus, inf. eo. tuæ: ſi tamē ad unā cano-
niam uacantē duo eligātur, eſto, ꝙ ſit diſtinctus nume
rus, tenet electio, quaſi eligētes renuncient canonico-
rum numero, de conſtitutio. cum. M. infr. eo. relatum,
& c. dilectus, & c. dilecto, ſed numero præbēdarum nō
uidentur ſic renunciare, licet eligant plures ad unā præ
bendam: quia præbēda non conſiſtit tm̃ in iure, ſed in
reditibus, & in facto: unde deſtrui eam oportet facto,
& expreſsè, ſi deſtrui debet; ad hoc de conſti. cum. M.
Alij contra, & bene dicentes, ꝙ non ualet pluriū cano-
nicorum electio ad vnam præbēdā ut ibi no. ſ. ut unus
habeat dimidiam, & alter aliam dimidiam, ſed ex una
poſſunt fieri duæ, inf. eo. uacante, & hæc locum habēt
ſolum in eccleſijs, ubi ſunt diſtinctæ præbendæ, inf. eo.
dilecto, Inno. & Hoſt. [*Permutationem*] nec diuiſionem.
inf. eo. niſi. ſic dicas de permutatione præbēdarum, de
rerum permutatione, quæſitum. & ſic diuiſio, & pmu
5 tatio utrunq; reſpicit, ſm Hoſt. ¶ Prima † glo. arguit ad
duo. ¶ [*In 1. glo. ibi, magnus*] quod uerum eſt ſm Hoſt. quò
ad conſtitutionum cōionem ut hic, & 4. diſt. erit, quò
ad appellationem, & quò ad furtum, fornicationē, iu-
dicij æquitatem per iura proxi. allega. quò ad ſcandali
uitationem, de no. ope. nunc. c. 2. quo ad animæ ſalua-
tionem, in aūt. de mona. §. hinc autem nobis: ſecus in
reſcriptis; quod dic ut de reſcriptis, ſedes [*& in fi.*] ſupp.
de officio dele. paſtoralis 1. reſpon.

S V M M A R I V M.

1 *Præbendam habere debet receptus in canonicum, quando ſe facultas offert.*
Eccleſia tua, ideſt cuius præbendarum collatio ad te pertinet.
Canonica collatio quæ, ad dictio. canonicè.
2 *Vacaturæ præbendæ promiſſio non licet, quamuis mandari poſſit, aſſignari recepto, cum ſe facultas offert.*
3 *Receptis duobus, uno auctoritate capituli, altero Papæ, utri prius præbenda debeatur.*
4 *Receptus à capitulo nunquid poſſit opponere ſe contra impetrantem à Papa, qui petit præbendam, uel canoniam, de ſurreptione literarum.*
Literæ Apoſtolicæ huiuſmodi, an dicantur eſſe ſurreptitiæ non facientes de recepto à capitulo mentionem.
Ex receptione ſimplici non competit ius ad uacaturam, niſi ex ea, quæ fit auctoritate Papæ, uerſi. & ſi dicatur.
Eſt contra ius.
Receptus auctoritate Apoſtolica cæteris paribus præfertur, in fi. quid de neſciente tempus ſuarum literarum, num. 5.
5 *Præſentationis tempus non inſpicitur in literis beneficialibus.*
6 *Receptus primo, ſi primo uacantem præbendam, quia lites execratur, dimittit, & præelegit habere ſuo ordine unam de uacaturis, an id facere poſſit.*
Recepto in canonicum nulla uacante præbenda poteſt ei de communibus prouideri, in fi.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 8.*
Liberalitas in neceſſitate non eſt.
9 *Additio gloſſarum.*
Promiſſio debet adimpleri, etſi non præcedat interrogatio, nec ullum interueniat ciuile ueſtimentum.

C A P V T IX.

1 RElatum. Caſus. Receptus † in canoni-
cum, quando ſe facultas of-
fert, debet habere præbendam. Inter cauſas
mandati, quas ponit principium & finis, in
ſerit mandatum, ibi, Mandamus, quatenus [*Eccleſia tua*]
ideſt cuius præbendarum collatio ad te pertinet. de ca
thedrali enim nō poteſt intelligi, quæ regularis eſt mo
nacorum, ſm Hoſti. [*Integritate*] ergo aliquid percipie-
bat, & ſic ſoluitur cōtrarium de decre. inf. eo. dilectus,
ut ibi no. [*Canonicè*]. i. ſine ſimonia, & quolibet alio ui-
tio, uel defectu, Hoſt. [*Alijs*] ſ. locis. uel loquitur de redi
tibus, qui tantum reſidentibus ſunt communes & tan
dem inter eos diſtribuūtur, inf. eod. dilectus, & c. licet,
2 Goffr. [*Vacauerit*] dicit † Inno. ꝙ hæc decre. de grā loqui
tur, nō de iure in hoc, qđ dicit, vel quæ primo uacaue-
rit. Certum enim eſt, ꝙ non ualet promiſſio uacaturę,
licet de iure mandare poſſit recepto præbendam aſſi-
gnari, quàm cito ſe facultas offerret inf. eo dilectus, ſm
Innoc. & ſic fiet auctoritate præſentium. quod nō fie-
ret ex ui receptionis. ſi. de iud. quia. V. ſm Hoſti. uel ſm
3 eum, ut dicit gl. Quærūt prædicti † doctores. quid ſi pri-
mo recepto auctoritate capituli recipit ſecūdus aucto
ritate Papæ, cui prius debeat præbēda? Super hoc dic,
4 ut j. eo. hi qui, li. 6. Nunquid aūt † contra impetrantem
à Papa, qui petit præbendam, uel canoniam tantum, ſe
a poſſit opponere receptus à capitulo [a] proprio motu.
Remittit Innoc. ſup. de reſcriptis, mandatum, & quia
Hoſtien. hic poſuit illam glo. Innoc. hic proſequamur
eam, & uī ibi Innoc. uelle, ꝙ nō poſſit ſe opponere re-
ceptioni, cum in can. nullum ſibi fiat p̃iudicium, nec
aſſignationi prębendæ, cum in illa nullum ius habeat:
pōt tñ cōtra litteras opponere, ꝙ ſunt ſurreptitiæ: quia
ſi Papa ſciuiſſet, nō ſcripſiſſet pro illo, ar. ſup. de offi. de-
leg. ex parte. 1. quia nunquam intendit dare lr̃as alteri
præiudiciales. ff. de uul. ſubſti. ex facto. C. de eman. nec
auus ſup. de reſcriptis, ad aures, de ſta. mo. in ſingulis. §.
porro, cum concor. nō ob. quod eius nō intereſt, cum
nullum ius habeat in prębenda, ut ſup. dictum eſt: quia
& ſi principali conſiderato non habeat ius; tñ rōne ac-
ceſſorij auditur: quia ſuperior, cum ſe facultas obtule-
rit, ſibi faciet aſſignari præbendam, ut hic, & inf. de cō-
ceſ. præben. cum ſuper. ex quo tamen is, pro quo Papa
ſcripſit, receptus eſſet, ceſſaret prędicta oppoſitio, cum
ille

ille nō ex literis, ſed ex receptione ſe iuuet. & ſi dicatur,
ꝙ ex receptione ſimplici nō competit ius ad uacaturā,
fateor ex ſimplici, ſed bene cōpetit ex illa, quæ fit aucto
ritate Papæ. Ho. dicit prædicta eſſe contra communem
& ſolennem opin. quæ habet, ꝙ literæ beneficiales ſur
reptitiæ ſunt nullę, & omnis proceſſus habitus per illas,
de quo no. ſupra de reſcriptis, ad audi ētiam. 2. Quare di
cit, & ſic tenemus tales literas nō eſſe ſurreptitias. & ob
hoc iſte illi præfertur, ut prædixi. Item illa receptio, in
quantum reſpicit uacaturam, eſt contra ius, licet de be
negnitate ſibi, cum ſe facultas offert, prouideatur. Item
per dictum Inn. daretur materia capitulo illudendi Pa-
pæ, & eius poteſtatem uſurpandi, contra id, quod habe
tur de alie. mu. iu. c. 1. de offic. leg. quod translationem.
Item cōſtat, ꝙ cæteris etiam paribus præfertur habens
5 auctoritatem Apoſtolicam, de maio. & obed. per tuas,
infra eod. ſi à ſede, libr. 6. Format † etiam Innoc. hic quaſ
dam quæſtiones, quæ fundantur ſuper illa falſa opin. ꝙ
in literis beneficialibus inſpiciatur tempus præſentatio
nis, quæ falſa eſt, ut etiam hic dicebat Ho. infra eo. cum
tui, & de reſcriptis, tibi qui, li. 6. Quærebat enim, & diffu
ſæ tractabat de recepto auctoritate Papæ, qui neſcit tē-
pus p̃ſentationis ſuæ. i. ſuarum literarū, & ſic neſcit, quā
p̄bendam petere debeat. illud verò dubium hodie poſ-
ſet occurrere in paritate datæ; & tunc dic, ut inf. li. 6. de
reſcriptis cap. penult. Dicebat tamen hic Hoſtien. eo ca
ſu Papam conſulendum, de offi. deleg. c. 2. de re iud. ca.
6 fi. dixit † etiam hic Innoc. quoſdam dicere, quorum di-
ctum hodie nō procedit per decre. ſi clericus, eo. ti. li. 6.
ꝙ ubi ſecundus tenet præbendam, quæ primo de iure
debetur: tamen, quia primus execratur lites, præelegit
habere ſuo ordine unam de uacaturis, hoc facere pote
rit, dummodo ſit talis, & in eo ſtatu, ꝙ ſi nulla præben-
da ei delata fuiſſet, omnes alios de iure præceſſiſſet, &
hoc ideò, quia p taciturnitatem huiuſmodi nullum fit
alij præiudicium, cū etiam ſi auferret primo ſuam prę-
bendam: primus tamen illis expectātibus præferretur.
unde dimittendo illum in pace, ſi loco illius expectan-
tibus præferatur, eis præiudicium non generatur, nec
eſt uituperanda illius uerecunda cogitatio, qui litē exe
crat. ff. de ali. mu. iu. ca. fac l. 4. §. poteſt. Sed dices, iſte ſic
receptus habet ius in prima: ſi petat ſecūdam, habet ius
in duabus. ſed intentio Papæ, & ipſa ueritas cōtraria eſt,
de reſcriptis ad audientiam 2. & ca. in noſtra. Solu. dicit
Innoc. uerum eſt, ꝙ habet ius in prima: ſed recepta ſecū
da perdit illud ius, & tranſit ad proximū, & dicunt qui-
dam hoc uerum, etiam ſi ſecundus in can. ſit receptus
auctoritate Papę, & per hoc ius habeat in ſa, argum. de
maio. & obedien. c. 1. Alij dicunt, quòd ſi ſecundus rece
ptus eſt, & per conſequens in ſecunda præbenda, ius ſi-
bi ſit acquiſitum, primam præbendam non poteſt pe-
tere primò receptus: quia nō licet collatori ius alterius
in alterum transferre: ſecus, ſi ſecundo nō eſt ius quæſi
tum in ſecunda: quia tunc conferetur primo. nā ſi præ-
benda inuenitur uacans, nec primus habet ius, nec ſe-
cundus, melius eſt, ꝙ primo aſſignetur præbenda expe
dita: ſecūdo illa, quæ eſt in lite. unde & ſi aliquis habuiſ
ſet præbēdam per 10. annos, & modo ſpoliatus eſſet ea
de facto, uel de iure, forte quia debebatur alij, ſi modo
inuenitur aliqua uacans, danda eſt ſibi, & non alijs, pro
quibus poſt ſuam receptionem eſt ſcriptum. art. 7. q. 1.
paſtoralis, ſm Innoc, dic ut in præ. decre. ſi clericus [*Ca-*
reat] ſi uacat, uel alia poteſt ei de communibus prouide
7 ri, de conſti. cum. M. Innnocen. ¶ Prima † gl. arguit, obij
cit, & ſoluit. ¶ Secunda glo. ſignat contrarium, & remit
8 tit. ¶ Tertia glo. obijcit, & ſoluit. ¶ [*In † gl. 1. ibi, Herennius*]
parum facit. uide inf. eo. dilecto, ſuper 3. gloſſ. ¶ [*In glo. ul.*
ibi, unum ex familia] ſi teſtator iuſſit hæredē, cum morere
tur, fundum Titianum reſtituere uni ex familia teſtato
ris, quem eligeret, fruſtra legat hæres illum fundum il-
li, quem elegerit, non enim facultas neceſſariæ electio-
nis propriè liberalitatis beneficium eſt [*& ibi, ſi quis pro*
uxore] non donat, qui neceſſarijs oneribus ſuccurrit, &
ponit caſum de marito, qui pro coniuge uecturas, uel
9 uectigal ſoluit. ¶ [*In † glo. i. ſuper uer. promittuntur*] etiam ſi in
terrogatio non pręcedat, nec ullum ciuile ueſtimentū
interueniat, Goff. [*& ibi, non eſt contra ius*] hodie dic, ut in
fr. de conceſ. præben. c. 2. li. 6. ¶ [*In glo. ult. ibi, ut ſingulæ*] &
inf. de inſti. ca. fin.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶ Capitulo. Quia dicit litetas apoſtolicas ſurreptitias, cum non faciant mentionem de ſua receptione.

S V M M A R I V M.

1 *Reditus capellarum ſuarum religioſi minuere nequeunt, quod non permittitur à diæceſanis, num. 2. uide num. 5.*
Parochias, neque diuidere queunt, uide num. 5.
Auaritiæ deteſtatio ex multis auctoribus.
2 *In beneficio percipiendo conſuetudinem attendendam.*
3 *Contra factum ſuum quis uenire poteſt, & quo hic caſu.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 5.*
Reditus diminui non conſentiente diæceſano non poſſunt, & ſi conſentire recuſat, recurritur ad ſuperiorem.
Parochiæ diuiſio quando liceat, & quibus conſentientibus.
Præbendæ diuiſio non licet.

C A P V T X.

1 AVaritiæ. Caſus. Religioſis † reditus cle
ricorum capellarum ſuarū
minuere nō poſſunt, nec parochias diuide-
re, & ſunt duæ par. dicebat Hoſtien. religio-
ſorum auara peruerſio: peruerſionis correctio. ſecūda
ibi, Ideoq;. Et nota, ꝙ in ſuperſcriptione præferūtur ca-
nonici regulares, ſed dicit Abba. hoc uerum, quia de ui
tio auaritiæ tractat [*Seruitus*] ad colo. 3. & dicitur hoc,
quia auarus numo quaſi Deo reuerentiam exhibet, ut
no. i. q. 1. cum omnis, & ſequebatur in antiqua. Seruitus
hi debent radicem ſtudioſius extirpare, qui ſeculi uani-
tatibus renunciantes, elegerunt Domino in religionis
habitu militare. Saluſtius, Auaritia ſtudiū habet, quod
nemo ſapiens concupiſcit. & Seneca. Turpe lucrum, ut
diſpendium fugito. & Eccl. 13. Bona eſt illa ſubſtantia,
ubi peccatū non eſt in conſcientia. Tullius lib. 2. de oſ-
ficijs, Nullū uitium deterius auaritia. præſertim in prin
cipibus, & rempublicam gubernantibus. Valerius li. 9.
c. 4. in fi. de Phomeo Rege Cypri, titulo Rex inſulæ: ani
mo uerò pecunię mācipium miſerabile, ſpecialiter de
auaritia ſenum, lib. de ſenectute, quid abſurdius, quàm
quo minus reſtat viæ, eo plus viatici quærere? Sene. lib.
de moribus, Monſtro ſimilis eſt auaritia ſenilis. quid. n.
ſtultius, quam via deficiente viaticum augere, vide de
2 elect. auaritię, lib. 6. ſuper 2.[a] gl. [*Conſueuiſtis*] no. in † perci
piendo beneficio conſuetudinem attendendam, infra
de conceſ. pręben. ex parte, ſecundum Hoſtien. [*Minora*
ſtis] hoc non permittunt hodie diecęſani etiam in exē-
ptis, quod dic ut in cōcilio vien. de ſup. neg. prælat. quia
regulares. 2. reſpon. [*Ipſarum*] i. ipſis eccleſijs ſeruientes
[*Archiepiſcopi*] qui diœceſanus erat, ut patet in ſuperſcri-
3 ptione [*Reuocetis*] poteſt † ergo quis uenire contra factū
ſuum. de hoc ſupra de fil. preſ. ueniens, Tan. ¶ Secunda
4 † glo. arguit à contrario. ¶ [*In 1. † glo. in fi.*] ibi dicitur, ꝙ
5 auaritia ſit mater omnium uitiorum. ¶ [*In glo. 2. ibi, iuſta*
cauſa] de hoc. 10. diſt. cap. 1. dic hoc uerum conſentiente
prælato, & clericis: alias non, de ecc. ędi. ad audientiam
56. di. ſatis. ſi nollent conſentire, & iuſta cauſa ſubeſſet,
compellentur per ſuperiorem, infr. de his, quę fi. à ma.
par.

par.cap.c.ult. Ala. & Vin. recitant,& Inn. dicit autem
Hoſ.ꝙ diœceſano conſentire nolente ad ſuperiorem
recurrendum eſt, infra de iure patro. nullus.dicit etiã
prælatum hoc facere vacante eccleſia,de cuius dimi-
nutione quæritur, de rebus ecc. non alie. dudum,lib.
5 6.Dicit † Gof. quòd clericis inuitis ex iuſta cauſa pote
rit fieri diuiſio parochiæ, dummodo ipſi congruam
a ſuſtentationem habeant,infra.de ec. ædi.a c.3.& intel
ligebat Ala. quod ſupra.dixerat in eccleſia,quæ cauſa
priuatæ vtilitatis non conceditur, & cuius bona ſunt
pauperum:ſecus in prębenda,quę clerico pro ſuo ſer
uicio tantum conceditur,quæ ipſo contradicente di-
uidi non poterit, licet quod ſibi ſupereſt, teneatur in
pias cauſas expendere.Idem Vin.

ANNOTATIONES.

a ¶ Aedi.Ibi uide gl.& ita videtur,& de re.ec.nõ alie.c.1. per gl.& Io.And.eod.ti.c.1.per gl. & Io. An.

SVMMARIVM.

1 *Onus præbendæ uacanti poſſunt honeſtum prælatus, & capitulum imponere.*
Miſſas peculiares ex deuotione poſſunt audiri, non tamen licet omitti feriales.
Confirmatio papæ neceſſaria,ubi non tenet actus inferiorum.
2 *Fructus præbendæ per annum canonicus decedens legat ex conſuetudine, & non ſit probabilis.*
3 *Pacta an, & quando à confirmatore mutari queant.*
4 *Confirmatio ex certa ſcientia quando facta uideatur.*
Aſſidue, quomodo exponatur.
5 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.num. 6.*
Pro non adiecta dies neque conditio, & quando habeatur.
7 *Additio gloſſarum.*
Miſſam celebrando pro pecuniæ receptione peccat, non tamen committit ſimoniam,niſi in caſu,& quo,nu. 9. in fi.
8 *Operas ſuas uendere, uel locare clericus ubi, & quibus caſibus liceat,& quas.*
9 *Pro anniuerſario relinquere, uel dare certos reditus an liceat, & nu. 10.& qua forma, num. 10.*
Conditionem apponere rei ſuæ donatori quando liceat.
10 *Onus quando annectitur rei ſpirituali, uel temporali, tranſit ad ſucceſſores cum ea.*

CAPVT XI.

1 SIgnificatum. Caſus pñt † prelat⁹,
& capitulũ præben
dæ vacãti honeſtũ on⁹ imponere,ad quod
præbendarius teneatur. dicit Hoſt. ꝙ duæ
ſunt partes.in prima tria ponũtur,& petitur cõfirma-
tio.in 2.petitum,prout conuenit,confirmatur.ſecun
da ibi,quam ſi quidem [*De ſanta.M.*] licet miſſæ pecu
liares ex deuotione poſſint audiri, non tamen licet
propter illas omittere feriales,infra, de cele. miſ. qui-
dam [*Infirmitate*] de cleri.non reſi.c.vno,li.6.[*Dimitte
re*] ſi exponis,id eſt renuntiare,contra.ſ.de renun.ad-
monet.Si dicis.i. ſe abſentare,cõtra.ſup.tit.1.relatum.
Sol.hoc de priuil.uel cõſue.uel temporalia huius præ
bendæ ſpectabant ad hunc conuentum.ad hoc de pri
uile.uolentes, ad fi.lib. 6. uel dic, ꝙ quia non tenebat
conſtõ facta ſine diœceſani cõſenſu,ideo fuit neceſſa
ria confirmatio papæ,ſic ſup.de conſti. cum acceſſiſ-
2 ſent, ſecundũ Hoſt. [*Anniuerſarium*] ideſt fructus † il-
lius præbendæ recipiendo per annũ.forte erat ibi cõ-
ſuetudo,ꝙ canonicus decedens poſſet fructus præbẽ
dæ ſuæ,cui vellet legare per annum.hanc cõſue. capi-
tulum noluit ad hanc præbendam extendi. Phi. pro-
pter onus, quod incũbebat prębendę.graue enim eſt
vnum ſentire onus,& alterum emolumẽtũ,Gof.cre-
do,ꝙ habuerit in textu,Legare.illa uerò conſuetudo
approbabatur olim,de teſta.ad hoc.2.in prima.com-
pil.& in ſecũda.inf.eo.ti. de teſta.c.1. & hodie in extra
a ua. Io. Suſcepti, & uide. q. in regula, nemo põt plus a
[*Inſtitutionem*] ideſt cõſtitutionẽ,vel.i.præbendæ col-
lationem ut in prin. & no.Eg. ꝙ nõ dicit pactionem,
3 uel conditionem [*Eatenus*] papa † hoc mutauit de or
dinatione facta per capitulũ primũ: quia ubi dixerãt,
miſſam de ſancta Maria, papa dicit,miſſarũ ſolennia,
& vbi dicebatur, ꝙ nõ poſſet dimittere,papa addidit,
cauſa uoluptatis,&c.non credit tñ Inn.ꝙ ſi aliquid eſ-
ſet in pactis à iure tolerabile,ꝙ illud poſſet à cõfirma
tore mutari.ſed hoc nõ proprie mutatio.ſed interpre
tatio.Alij dicunt,ꝙ ſi pacta reſpiciunt religionem tan
tũ,ut hic,mutari poſſunt, etiã ſi ſint licita: ſed ſi reſpi-
ciunt temporale cõmodum, non licet ſuperiorib⁹ ea
mutare,ſi ſunt licita,& hoc placet Hoſt.auctorizante
eccleſiaſtico iudice, ad quẽ ſpectat executio vltima-
rum uoluntatum,inf.de teſt.nos quidem,& cõmuta
tio uotorũ, infra.de uoto.c.1. ſaluo ſemper,quod ha-
bes in Clem.de re.do. quia cõtingit [*Confirmatus*] ex
4 † certa ſcientia, ut patet per ſequentia [*Aſſidue*] alias
puniri poteſt.91. diſt. clericus victum. & expone hoc
uerbum,vt dixi,ſup. de offic.archipreſ.c.1. [*Honeſtate*]
quia forte nõ deceret eum celebrare cum vilibus ue-
ſtimentis,uel cum calice æreo ſecundũ Inn. [*Hoc* ſci-
licet obſequium diuinorũ, & ſeruitiũ eccleſiæ. ¶ Pri-
5 ma † gl.arguit,alle.duo iura, in contrarium alia duo,
& ſoluit, & opponit. ¶ Secunda quærit,arguit,& ſol
uit. ¶ Tertiã arguit,alle.6.iura,& vnum in cõtrarium
6 alle.& ſoluit. ¶ *In gl. 1.ibi.§. 2.*] vide de uſuris,quanto,
ſuper ult.gl. [*& ibi,uſufructu*] uide hanc.& ſe.de præſc.
auditis, ſuper gl.2. [*& ibi, hæres & pure*] ſi uſq; ad cer-
tum tempus inſtituatur hæres, habetur dies pro non
7 adiecta, & idem de conditione impoſſibili. ¶ *In † gl.
1.ibi,ſignificaſti*] ubi de hoc,& c.8.q.3.in ſumma,& e.d.
in ea ſynodo [*& ibi, intellige*] ſecundum Vin. [*& ibi,
ſubiret*] concor.quod no.de magiſ.c.pe. in fin.vlt.glo.
[*& ibi, appoſita*] cum talis conditio, uel modus ſpiri-
tualis ſit:ad hoc de rerũ permu.ad quæſtiones,& hoc
placet Goffr. & Hoſt. [*& ibi, inſtitutio*] ita debet ſtare
propter id, quod ſequitur, & ita erãt in antiquo appa
ratu Vincentij [*& ibi. c.ult.*] & q.1.iudices,vbi de hoc
in gl. conſumptus [*& ibi, cum in eccleſiæ corpore*] & 23.
diſt.his igitur,&. 21.q.2.c vlt. [*& ibi,committit*] non ta-
men celebret illa intentione, vt pecuniã recipiat. tũc
enim grauiter peccaret: licet ſymoniã nõ cõmitteret,
Tan.de hoc,inf.de cler.non reſi.c.uno, li.6.in fi.pe.gl.
8 [*& in fine*] de hoc † per Roſ.inf. quod tempus præbẽ.
ſit cõferẽ.§.reſtat. per Ray.in ſumma,de ſymo.§.ſed
nunquid ſacerdos, & per Hoſt.in ſumma,de ſymo. §.
qualiter,uer.& ſunt hæc in ar.& Inno.& Hoſt. de hoc
no.ne præ.ui.ſu.c.3.dicẽtes,ꝙ intitulatus nullo modo
vẽdere poteſt parochianis operas etiam obtẽtu ſum-
ptuum,de con.di.i. ſufficit:aliàs cõmittit ſymoniam,
de ſymo. ſuam, & ſi eget,cogantur parochiani offer-
re,uel aſſignare,unde ſubſtentari poſſit.16.q.1.ſtatui-
mus.32.diſt. præter hæc,ar.de ec.ædi.ad audientiam.i.
& de conſecra.ec.cum ſicut:uel vt dicam,inf.de paro
chijs,ut dominicis.Si uerò extra parochiam locet, &
eſt omnino pauper, ſecundum Hoſt. & ſi non liceat
locare diuinas operas, poteſt tamen locare corpora-
les.i.poteſt ſe aſtringere ad morandũ cum aliquo do-
mino ad tẽpus, & ſeruiendũ ſibi in licitis, ut ſcribere,
dictare, pueros informare, illũ aſſociare, uel ſimilia,
quæ fieri poſſunt,ſaluo ordine, de ſymo. ne dei. & ſic
licebit in genere,quod nõ licebit in ſpecie,de iure pa
tro.ex literis,de conceſ.pręben.conſtitutus,vel quod
tutius

tutius eſt,excipiat ab hac generalitate nõ ſolum men
te, ſed uerbo ſpirituales operas, quas alteri parti ſine
precio poteſt ad idẽ tempus gratis promittere.ſed ca-
ueant, ne cõtractus inuicẽ cẽſeantur, de rerũ permu.
ad quæſtiones,& putat Inn.ꝙ ſic poſſit locare diues,
& pauper,ut pro mãſione, quã facit in eccleſia, uel ꝓ
alijs ſeruicijs, uel pro recõpenſatione dãnorum, quæ
ſuſtinet occaſione illius moræ,nõ pro diuinis officijs
9 recipiat preciũ. Sed † nunquid licet pro anniuerſario
relinquere,uel dare certos reditus,ut de illis fiat anni-
uerſarium? Inn. vr̃ placuiſſe,ꝙ non:quia illud officiũ
anniuerſarij ſpirituale eſt,licet meritorium ſit conſti-
tuere certos reditus per illos, qui debent facere anni-
uerſariũ ad ipſum faciendũ,& ſic intelligatur hæc de-
cre.ſed conuenire,da nobis tãtum,& nos omni anno
faciemus anniuerſariũ, hoc non licet his, qui habent
aliunde ſumptus, ſm eum.Nec ob. hæc decre. per id,
quod proxi. dixi: quia hoc fuit hic conſtitutũ ab his,
qui poterant:ſed donator redituũ clericus, vel laicus
hoc nõ poſſet.Nec ob. ꝙ licet donatori rei ſuæ condi
tionem apponere: quia illud uerũ de temporali,non
de ſpirituali, quã non poteſt apponere, excepta redẽ-
ptione captiuorũ,quæ põt apponi.10.q.2.hoc ius.12.
q.2. aurũ. iſtud dictum non placet ibi Hoſt. qui dicit,
ꝙ Inn.cõtradicunt iura, quibus nititur reſpondere,&
quia ſi uerum eſſet,infiniti eſſent ſimoniaci,& multę
eccleſiæ per hoc laquearẽtur,cum quotidie ſic relin-
quantur anniuerſaria:fatetur tamẽ,ꝙ ſi ex ſpãli pacto
dẽtur certi denarij pro certo numero miſſarũ dicẽda
10 rum,cõmittitur ſimonia. Aliud † eſt,quãdo onus an-
nectitur rei ſpirituali, uel temporali, ut hic cum ſuis
cõcordan. quia res tranſit cum onere,de decimis,pa-
ſtoralis,de don.cũ dilectus, de Iudæ.c.2.& ſi nõ adim
pleatur,põt res reuocari, ut in prædictis iuribus. tuti⁹
tñ eſſet ſm Hoſt.ita dicere,Relinquo tali eccleſiæ.10.
li.annuas ſuper tali domo, uel ducentas libr.ad emen
dũ.10.libr. annuas in anniuerſario meo, & inter illos
tãtũ,qui interẽrint,& officiauerint, diuidẽdas ſm cõ-
ſuetudinẽ eccleſiæ,& rogo prælatũ,& capitulũ illi⁹ ec
cleſię,vt anniuerſariũ meũ faciãt,ſicut decet. ¶ *In gl. 2.
in fi.*] & inf.de elec.ſi religioſus.2.reſp. li.6. ¶ *In gl.pe.ibi,
mortali*] uel ſi ꝑ ſomnium pollutus eſſet.6.diſt.c.1.Inn.

ANNOTATIONES.

a ¶ Plus. Et uide gl.& Io.An.in c.præſenti,de of.ord.li.6.& an idẽ de diſtributionibus, uide Io. And.in c.1.de cle. non reſi. lib.6,in nouella.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus à religioſis etiam exemptis in eorum eccleſiis nullus inſtituetur,niſi prius aſſignetur ei congrua prouentuum portio.*
Quod non facientibus, quid agetur,num.2.
2 *Vicarij perpetui ſunt, & rectores inſtituti in eccleſiis monacorum, neque poſſunt per monacos remoueri.*
Præſentia epiſcopi magis timetur.
3 *Epiſcopalia iura in quibus conſiſtant.*
Decretalis hæc quãdo locum habeat, conciliatur cum prima,de immuni.ecc.nu.7.in fin.
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.nu. 5.*
In traditionibus rerum quodcunque pactum ſit, id ualet.
6 *Additio gloſſarum,& nu.inferioribus.*
Hoſpitalitatem exercere qui ex decoro, qui ex debito clerici teneantur,& num. 7.
7 *Eccleſia tenuis quæ dicatur.*
8 *Religioſi quod ius tam in ſpiritualibus quàm in temporalibus habeant in eccleſiis,quas habent,& quod in clericos ipſarum,ſiue ſint abſque populo,ſiue parochiales,& nu.9.10. & 11.epiſcopo in quibus ob eas obnoxij ſint, ibid.*
In eis,& earum clericos quid iuris epiſcopi habeant,ibid.& concedi queant, ibid.
9 *Grangia quid, & nu. 11.*
10 *Epiſcopalis ordinis quæ,uer. omnia,quæ.*
Hæc non poteſt ab ſe epiſcopus abdicare.
Religioſi etiam habent ab epiſcopo,cui ſubſunt.l.diœceſana,nu.11
11 *Eccleſiam epiſcopus ſi conferat alteri epiſcopo pleno iure, omnia ſunt etiam ordinis epiſcopalis tranſlata.*
Conſenſum ſi nolit epiſcopus præſtare,ſuperior adeundus.
Dos eccleſiæ ſi ſufficiens data non erit à patrono, uel deſineret eſſe ſufficiens, epiſcopus coget ſufficienter eum dotare, & qualiter, & datam diminui non permittet,circa fi.
Præſentatum à patrono quo caſu hic non inſtituet epiſcopus, & ſupra,num.1.

CAPVT XII.

1 DEmonacis. Caſus ad † pręſentatio
nem religioſorum In
ipſorum eccleſijs nullus inſtituetur, niſi pri⁹
ei cõgrua portio prouẽtuum aſſignetur. nõ
diuiditur,& dic [*Monacis*] exẽptis, & nõ exẽptis,& con-
ſuetudo huic decr.cõtria non valet.inf.eo. c.1.li.6.& idẽ
in quibuſcunq; religioſis.inf.eo.in Lateranẽ. [*Vica-
2 rios*] perpetui † ſunt, & ſunt rectores, nec poſſunt per
monacos remoueri, quod dic, ut de capel. mo. c.1.
li.6. [*Grauant*] ſup. in tãtũ [*Coram te*] ut per id magis ti
meant [*Aſſignatum*] ſi monaci hanc portionẽ aſſigna
re nollẽt,elapſis 6. menſibus epiſcopus ordinet eccle
ſiã,de ſup.neg.præ.ſicut.T.& G.Inn.& Hoſ.Sed hodie
diœceſan⁹ ad hãc aſſignationẽ faciẽdã ſtatuet eis ter-
minũ,infra quẽ ſi non fiat,præſentatũ admittet,& po
ſtea faciet hãc aſſignationẽ,in qua taxãda in pluri,vel
minori nõ debet excedere,quod dic ut in cõci.Viẽn.
3 de iure patronatus,vt cõſtitutio. [*Epiſcopalia*] quę † cõ
ſiſtunt in proc.debita uiſitãti epiſcopo,in cathedrati-
co,& ſi.de quibus de off.ordi.cõquerente.in eccleſiis
ergo, in quibus monaci hæc onera ſubire conſueue-
runt,nõ hẽt hoc locum,ſed quod dicitur in prædicto
concil.2.rñ. [*Congruentem*] ſic ſupra de reſcriptis, cum
adeò,& j.eo.cum ſm, in quibus de hoc ſm Hoſ. ¶ Se
4 cunda † glo. tractat, qũo monaci interdum ex cõceſ-
ſione epiſcoporum,interdum ex fundatione habent
eccleſiã quò ad temporalia,interdum ius patronatus
tãtum, & ſubdit, quo caſu locum hẽat hoc capitulũ.
5 ¶ *In gl.ſecunda ibi,in traditionibus*] ſequitur,rerum quod-
6 cũq; pactum ſit,id ualere manifeſtum eſt. ¶ *In † gl.pri-
ma.ibi,clerici præcipue*] Tullius libro ſecundo de off. Do
ctorum ualde eſt patere illuſtrib⁹ hoſpitibus domos
uirorum illuſtrium [*& ibi, tenentur*] ſolito tamen, &
congruẽti modo, quia non poſſent omnes recipere,
Inno.Phi.ſupra,de elec.dudum.2.ad finem, allegabat
7 † illã eccleſiã eſſe tenuẽ, quæ nõ poterat honeſte pro-
curare prælatũ,nec hoſpites recipere,ut hic,& de ſup
plen.negligẽtia prælatorum. c.2. Cõcludebat aũt per
id,quod debebat eſſe ditiſſima, cum oẽs hoſpites in-
diſtincte recipere teneatur.42.diſt.quieſcamus,& do-
mus clericorum debeant eſſe cõmunes, ut præ.c.ult.
quod alle.glo.& diuitiæ ſunt bonæ ad bonũ uſum 30.
diſt.hoc ſcripſimus. In cõriũ allegat ſufficere,ꝙ habeat
neceſſaria, quæ neceſſitas reſtringitur ad uictũ,& ue-
ſtitum.12.q.1.epiſcopus. Soluebat,hæc omnia conſi-
derãda ſm qualitatem perſonæ, & ſitum eccleſiæ.Ad
primum.41.diſt. cogãtur. de ſecũdo exẽplificat, quia
minus ſufficit exiſtenti extra vias cõmunes, quàm in
uijs,dicit etiã conſuetudinẽ prouinciæ ſequendam.4.
diſt.erit.29.diſ.c.1.& uide, quod dicã infra c.cum ſm,
ſuper.uer.quantitate [*& in fi.*] Nõ ob.infra de immu
nitate ecc.c.1. quia hoc de charitatiua,illud de uiolẽ-
ta,ſm Hoſt.& not.idem de ſupplenda neg.præl.c.2.in
gl.

8 gl. tenentur. ¶[*In glo, 2, in prin.*] de materia † huius gl. ali-
qua, quæ tractabant hic Inn. & Hoſt. infra, eo. in Late
ranẽ. infra ſupplebo. [*& ibi, nihil ualet*] immò ualet
quò ad ius patronatus, infra de iur. pa. c. uno. li. 6. [*&
ibi. q. 2.*] vbi de hoc in ſumma, & ibi ad literam habet̃,
quod de hoc no. Io. infra de capel. mo. c. 1. habent ta-
men eo caſu cuſtodiam ipſarũ eccleſiarũ vacãtiũ, de
ap. bonæ, de off. or. cum vos, ſ̃m Inn. & Hoſt. infra eo.
in Lateranẽ, plus dicunt, ꝙ ſi in fundatione ſibi reti-
nuerũt dñium rerũ eccleſiæ, quod ibi ponet Abb. &
remouebit ad uelle presbyterum, uel monacũ, ſi ec-
cleſia nõ eſſet parochialis, ad hoc, infra. de ſta. mo. cũ
ad monaſteriũ, uer. tales, de priuil. c. 1. ad fi. li. 6. talis tñ
presbyter dẽt epiſcopo de ſpiritualibꝰ rñdere, licet nõ
habeat parochiã, nec ſit perpetuꝰ, ſ. qualiter celebret,
officiet, & ornet eccleſiã, & his ſimilia. curabit ergo il
lam epiſcopus quo ad ſpiritualia, & quo ad presbyte-
rũ, & familiã, ſi quã habet, vt eis prouideat, uel proui
deri faciat de ſacramentis eccleſiaſticis, vt pñia, eucha
riſtia, & ſi. ar. 10. q. 1. c. 1. & 2. & per totũ. aliàs ſi talis ec-
cleſia non eſſet, infra limites alicuius parochiæ certe,
quis expediret iſta, cum in tali eccleſia nec presbyter
familię, nec familia ſubſit presbytero. Eſt ergo neceſ-
ſe, ꝙ ibi de diœceſani licẽtia presbyter habeat curã fa
miliæ, & alius presbyter curã ſacerdotis, uel alr̃ proui-
deatur eis, vt quiſq; confiteri poſſit proprio ſacerdo-
9 ti, ſ̃m Hoſt. eo verò caſu, quo † eccleſiã nõ hñtẽ popu
lũ eps̃ dedit mon̄. in vſus proprios, putat Inn. ꝙ mona
a ci ad libitũ ᵃ ſine epiſcopo ponent, & reuocabũt vica-
riũ, & ſic intelligitur de dona. cõſultationibꝰ, & mon̄.
intelligitur prelatus illius eccleſiæ, uel potius eccleſia
donata intelligitur locus priuatus, uel adminiſtratio,
uel grãgia monaſterij, de cõfir. uti. uel inuti. porrecta.
infra, de cen. c. fi. per quã dicit, ꝙ nec procurationẽ de
bet, & tamen fatetur cũ Inn. ꝙ ſacerdos, qui ꝓ tẽpore
fuerit, de ſpiritualibꝰ rñdebit epõ, & licet mon̄. hoc ca
ſu, quod ſupereſt de fructibꝰ, ſibi poſſit appropriare,
dẽt tñ eccleſiã in ſtatu priſtino cõſeruare: ut. ſibi ſint
tot clerici numero, licet nõ perpetui, ut eſſe cõſueue
rant, ſ̃m Inn. & ſit rõ ſ̃m Hoſt. q̃a cultus diuinus, &c.
de conſtitu c. pe. nec ſtatus eccleſiarũ, &c, de ſup. neg.
præla. c. 2. Hoc aũt dicunt uerũ, niſi expreſſe ſic fuerit
cõceſſa, ꝙ illã ſibi approprient clericis eiectis, de dona.
paſtoralis. Alij contra. ſ. quia non poſſet epiſcopus ſic
concedere, cum id nõ proſpiciat meliora, de his, quæ
fi. à præ. tua. Dicit Ho. ꝙ prima opi. uera, ubi ſubeſt iu
ſta cã. ſecunda, vbi nõ ſubeſt. dicit aũt, ꝙ eſſet ad id iu-
ſta cã paupertas religioſorũ. 93. di. diaconi, vel ut labo
res impiorũ iuſti edãt, ne cle. uel mo. relatũ dicit autẽ
Inn. ꝙ ſi illa eccleſia eſſet collegiata, oporteret, ꝙ præ
latus & clerici eſſent perpetui, nec poſſent ab abbate
ſine iuſta cã remoueri. infra, de ſta. mo. c. 2. immò ſi
delinquãt, non corriget abbas, ſed inquiret, & epiſco-
po referet, ar. de off. arch. c. 1. Dicit Ho. nullã in hoc iu
riſdictionẽ attribuendã abbati, licet denũciare poſſit
epiſcopo. nã minor iudex, immò nec epiſcopus ſolus
examinat criminales cãs clericorũ. 15. q. 7. epiſcopꝰ. de
hoc de off. or. quãto, & de off. archi. ad hoc. nec mirũ,
ſi facilius puniuntur monaci, q̃ clerici, infra de ſimo.
10 p tuas. vbi † uerò eps̃ cõcedit monacis parochiales ec
cleſias ſimpliciter, nõ pleno iure, ẽt in vſus ꝓprios, vel
ẽt papa, niſi aliud dictũ ſit, neceſſe hẽt in ea abbas au-
ctoritate epĩ inſtituere rectorẽ, uel ad minus uicariũ
ꝑpetuũ, q̃ nec põt exinde ſine auctoritate epĩ remo-
ri. s̃. de ſup. neg. prela. c. 2, & infra, eo. extirpãdæ, & inf.
de priuil. paſtoralis, vbi de hoc: verũ ſi pleno iure con
cedat̃, tunc Ab. quaſi uicarius epĩ põt in tali eccleſia
presbyterũ ponere, & curã animarũ ei cõmittere, &
ipſum ꝑ malã adminiſtrationẽ remouere. inf. de ac
cuſa. qualiter, 2. ſi criminaliter accuſet̃, ꝑ epm̃ audiet̃,
vt no. s̃. & ſic intellige. 16. q. 7. uiſis, ubi dicit̃, ꝙ piacula
ſacerdotũ per epm̃ punient̃. oĩa, q̃ ẽt epiſcopalis ordi
nis ſunt, ſicut eſt altariũ conſecratio, collatio ordinũ,
& ſimilia, per epiſcopũ ibi fiẽt ſ̃m Inn. quod dic, vt le.
& no. s̃. de præſcr. uenięs. Itẽ ſ̃m quoſdã epiſcopus ip-
ſam poterit uiſitare, ar. infra de cẽ. cũ uenerabilis, & c.
venerabili. nã licet ſpũalia cõceſſerit abbati, vr̃ tñ ſibi
uiſitationẽ ſeruaſſe, quod dic, ut no. inf. de don. paſto
ralis, maximè ſi Abbas negligẽs ſit, uel dic, ꝙ uterque
hẽt uiſitationẽ, & ſi cõcurrant ambo, epiſcopus præ-
fert̃, niſi aliud obtineat de conſue. ſpãli, ſicut in archi.
& alijs prælatis, q̃ ſubſunt epiſcopo. exẽplũ in aliq̃bus
regionibus reperit̃, & quod dicit. c. 16. q. 2. c. 1. loq̃tur
tm̃ in diſtinctione, nec trahendũ eſt ad alia ſ̃m Inn. in
hoc ẽt caſu presbyter abbati in ſpũalibꝰ reſpõdebit. Si
q̃ris rõnẽ, quare predicta remaneant penes epiſcopũ,
cũ pleno iure trãſtulerit eccleſiã in abbatẽ ẽt exẽptũ,
rñ. quia nulla eccleſia eſt, in qua nõ oporteat fieri ea,
q̃ ſunt ordinis epiſcopalis, nec iſta potuit epiſcopus à
ſe abdicare, ar. ff. de off. præ. legatus, etiã ſi dicas, ꝙ po-
tuit, ad minus nequiuit ea in abbatẽ transferre, nec in
minorẽ epiſcopo, ut patet ĩ eo, quod ſeq̃tur, & not. in
fra, de cõſec. ec. aqua. Iuſtius ergo eſt, & æquius, ꝙ po
tius ad propriũ, q̃ ad extraneũ epiſcopũ recurſus in ta
libus habeatur, ar. inf. de teſta. cũ in officijs charitatis,
11 in prin. ¶Quid † ergo ſi epiſcopus cõferat eccleſiã al-
teri epiſcopo pleno iure? Reſp. hic põt dici, ꝙ omnia
ſunt tranſlata, dũmodò donatio alias rite facta ſit ſ̃m
canonicas ſanctiones, inf. de his, quæ fi. à præ. tua nos
& c. paſtoralis. ſin autẽ nõ cõcedat epiſcopus eccleſiã
in vſus proprios monacis, ſed vt aliàs ſit eis ſubiecta,
obtinet quod le. inf. de don. paſtoralis. Eſt ẽt no. ꝙ vbi
monaſteriũ eccleſiã ædificat, non licet ei inſtituere, ꝙ
eã hẽat ꝓ prioratu, monaſterio, ſiue grãgia, uel ꝙ ea,
q̃ dabunt̃ ei, ad proprietatẽ monaſterij deuoluant̃, &
ẽ rõ, quia capellæ monaſteriorũ ſubiectæ ſunt epiſco
pis. l. diœceſana, ut. s̃. de off. or. cõquerẽte, nec licet ædi
ficatori epiſcopalia iura minuere per quodcunq; pa-
ctum, uel lege ẽt donationi impoſitum. s̃. de pac. acce
pimus, & duobus. c. ſe. 10. q. 1. c. 2. & ſe. & c. nouerit. ſed
ſi eſſet grangia, uel prioratus monacorũ, ſiue mona-
ſteriũ, minuerẽtur iura epiſcopi, quia nõ ſubeſſent ei.
l. diœceſana. 16. q. 1. cũ pro utilitate. inf. de cen. c. fi. igit̃,
ſi hoc facere noluerit, non per ſe, ſed de conſenſu tm̃
epiſcopi hoc faciat. 10. q. 1. c. 1. qui ſi conſentire nolue
rit, nec iuſtã cãm nõ cõſentiẽdi habeat, erit ſuperior
adeundus, inf. de iure patro. nullus, ſ̃m Inn. cuius eſt
quaſi hæc tota gl. [*Et in fine*] ſ̃m Vin. Tu dic breuiter,
aut religioſi habẽt ſolũ ius patronatus in capella, aut
ſolã inſtitutionẽ quò ad regimẽ eccleſiæ, aut plenũ iꝰ
inſtituẽdi ẽt quò ad curã populi, & aut ſolẽt hæc one
ra ſupportare, & in his caſibus non loquit̃ decre. iſta.
aut habent eã pleno iure quò ad tẽporalia tm̃, aut ẽt
quò ad ſpiritualia, & regimen eccleſię cõcedendum,
ſed nõ regimen populi, uñ ad illud recipiẽdũ præſen-
tãt illũ epiſcopo, & in his caſibus põt hr̃e locũ hoc ca
pitulũ, de primo, & ſecundo patet, cũ ſolũ ſunt patro
ni, uel cũ ad alterius pñtationẽ ſolũ inſtituũt, nil dẽnt
hr̃e de reditibus eccleſiæ, niſi forſan certus cenſus in-
ſtitutus eſſet à fundatore. inf. de iure patro. præterea.
18. q. 2. Eleutherius, nec mirum, nã nec hoc liceret epi
ſcopo: multo minus abbati. inf. eo. extirpandæ. 10. q.
3. quia cognouimus, & c. ſe. & q. 2. c. 1. & ꝓcedit hoc,
ut videt̃, ſiue poſſeſſiones plenè fuerint tranſlatæ per
mon̄. ædificãtem in capellã ædificatã, ſiue retento do
minio per ædificãtem trãsferat̃ in ædificatã utile tm̃,
& illas teneat ſub certa pẽſione reddẽda patrono, uel
nõ reddẽda. nã nec illa augebit̃. ubi aũt certi reditus,
& pẽſiones aſſignant̃ eccleſiæ per patronũ, de q̃bus
certã partẽ aſſignat eccleſiæ pro dote, aliorũ omniũ
domi-

dominiũ directum & utile penes ſe retinens; hæc, ſi
dos aſſignata ſufficiens eſt, nõ ſubſtinebit epiſcopus,
ꝙ diminuatur à patrono. & ſi nõ eſt ſufficiens, uel in-
cipiat eſſe non ſufficiens, cogẽdus eſt oatronus de bo
nis, quæ penes ſe retinuit, uel aliis eccleſiam ſufficien-
ter dotare. j̃. de conſe. ecc. cum ſicut, & ar. j̃. eo. cum ſe-
cundum. quod ſi nolit facere, pręſentatum epiſcopus
non inſtituet, niſi fiat aſſignatio. & ſic poteſt hic intel
ligi. Dicunt tamen aliqui nõ male ſ̃m Inn. ꝙ ubicũq;
ex propria fundatione aliqui habẽt eccleſias, pñt exi-
gere rationem temporalium, & augere cẽſum, ita ta-
men ꝙ ſemper rectori remaneat cõgrua ſuſtentatio,
hic, & j̃. eo. extirpandæ. De tertio caſu planũ eſt, ꝙ nõ
loquitur decre. quia in illo non fit aliqua præſentatio
epiſcopo. De quarto patet in cle. de iure patro. c. ulti.
§. ſane. in duobus ergo ultimis optimè ꝓcedit, in quo
rum utroq; fit præſentatio epiſcopo, & monaci non
ſubeunt onera, ut prædixi.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates, uel perſonatus quis plures in una, uel diuerſis eccleſiis
non poteſt habere*
Quod eſt contra omnia iura, & congruam locutionem.
*Dignitatem, canoniam, & præbendam poteſt quis habere ex con-
ſuetudine, non plures.*
Aſſiduitas pro continua reſidentia.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 3.*
*Honores duos quis eodem tempore in duabus ciuitatibus non ge-
ret: ſi ſimul deferuntur, potior eſt originis cauſa.*
Originis cauſa præfertur.
4 *Additio gloſſarum.*
*Officijs in eadem domo duorum non ſe impedientibus quis poteſt
ſeruire.*

CAPVT XIII.

1 ADhæc. Caſus. Plures † dignitates, vel ꝑ
ſonatus in una, uel diuerſis ec
cleſiis q̃s hr̃e nõ põt. ponit dictũ, cuius rõ
nẽ ſubdit ibi, Cum ſingula [*Omni rationi*] ad
idẽ. s̃. c. 3. uñ dicit, oĩ. nã eſt hoc ꝯ naturã cõgruæ locu-
tionis, qua dicere cõpellemur de canonico, q̃ plures
tenet canonias, Petrus canonici venit. Itẽ ꝯ rõnẽ natu
ralis iuris humani primęui, q̃d req̃rit, ꝙ unus unicam
hẽat cõiugẽ carnalẽ; ergo & ſpũalẽ. & eſt ꝯ rõnẽ iuris
cañ. q̃d patet, & ciuilis, ut no. j̃. c. ꝓxi. [*Dignitates*] digni-
tatẽ, canoniã, & p̃bẽdã põt, ſi hoc hẽat cõſuetudo, s̃.
de reſcr. eã te. q̃d dic, ut j̃. de cõſue. c. 1. li. 6. [*Perſonatus*]
idẽ in p̃bẽdis, ſaluo eo, q̃d dixi. s̃. ti. ꝓx. c. 3. Gof. [*Aſſidui
tatem*] i. cõtinuã reſidẽtiã, Egi. hoc totũ cadit in c. ſeq.
2 ubi eſt ſignũ. ¶Prima gl. arguit, all̃. tria iura, & ad tex.
inducit duo ſimilia. ¶Secũda gl. alle. cõcor. ponit ius
3 nouũ, & inducit tria ſimilia. ¶[*In gl. 2. ibi. §. ulti.*] uide de
cleri. cõ. q̃d à te, ſu ꝑ ult. gl. [*& ibi. § præſcripio*] eodẽ tpe
nõ gerit q̃s duos honores in duabus ciuitatibus. & ſi
4 ſimul deferunt̃. potior eſt originis cã. ¶[*In † glo. 1. ibi, ut
ibi*] & hic [*& in fin.*] ad id, q̃d de una dicit, uidebatur ꝯ.
ff. de oper. lib. l. antep. ubi libertus ſeruit duobus do-
minis in eadem domo: ſed illud quò ad officia, nõ ad
diuerſa nec ſe impedientia, Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates plures habens, alteram eligere, & alteram dimittere
compelletur.*
Regulariter, pro canonicè.
Burdegalen. & Toloſana eccleſiæ an ſint regulares.
2 *Additio gloßarum, & num. 3.*
*Optio retinendi unum ex duobus beneficijs obtentis non habet lo-
cum in regularibus, & quando habeat locũ in ſecularibus, nu. 3.*
Regulares non habent proprium.

CAPVT XIIII.

1 PRæterea. Caſus. Habens † plures di-
gnitates, alteram eligere,
alteram dimittere compelletur. & narrat
caſum, quem corrigi mandat, ibi, manda-
mus. erat in prima compilla. de exc. prælat. [*Conſtitu-
tus*] de facto, & contra omnem rationem. ſup. capitu.
proxim. Hoſtien. [*Regulariter*] ideſt canonicè. 3. diſtin.
canoni. promittendo prelatis ſuis obedientiam, ut de
buit, ſecundum Goffred. ſecundum quem ambæ iſtę
eccleſiæ ſunt ſeculares, Hoſtien. contra dicens, quod
ambæ ſunt regulares, & ſic non ſumitur argu. quod
regularis poſſet eſſe in eccleſia ſeculari, Archidiaco.
2 ¶[*In † glo. 1. ibi. c. 1.*] & ſecundo, ubi de hoc, & 16. quæſt.
ſeptima in noua [*& ibi, quorundam*] & ibi de hoc, & ſup.
de uita, & honeſta. clerico. deus qui [*& ibi, eſſe poteſt*] e-
tiam de uoluntate Abbatis, & conuentus, ſupra de e-
lectio. conſtitutis, ſecundum Innocen. qui etiam di-
cit, quod hic dicitur de optione danda non habere
locum in religioſis, qui non habent proprium uelle.
12. quæſtio. prima, non dicatis, & quod hic dicitur,
fuit de gratia: quia ultimum tantum, quod recepe-
rat, & recipere potuerat de auctoritate primi prælati,
tenere debebat. 21. quæſt. 2. ſi quis iam. ¶[*In glo. 2. ibi, iu-
3 ra*] quæ hodie locum habent in caſu, inf. de reſcript.
gratia, lib. 6. & poſſent etiam locum habere, cum ſe-
cundum beneficium eſt minus, & uilius, ſecundum
Hoſtien. qui dicit æquum in ſcholis: fatetur tamen in
iudiciis, & in curia ſimpliciter teneri decret. de multa,
& ibi etiam de hoc ſuper 3. gloſſ. in fi. [*& ibi, cum enim*]
ſecundum Lau.

SVMMARIVM.

1 *Ad eccleſiam ſecundam electus, ſi nolit primam dimittere, eligen-
tes poterunt reſilire.*
2 *Eccleſiæ unus debet eſſe rector & caput, & ratio, & ſemper unus
præeſt alijs, licet plures ibi ſint ſacerdotes.*
*Curam plures animarum in ſolidum in multis gerunt, ſub uno ta-
men capite.*
*Prælati poſſunt eſſe plures in una eccleſia, ſed unus ſub alio, &
num. 3.*
*Collegium pro prælato habetur, eius auctoritas quæ, & quibus
modis curam committat.*
3 *Animæ ſubſunt immediatè, & in ſolidum tribus perſonis, & quib.*
Papa ſuper omnes eſt. Hunc qui non recognoſcit, acephalus eſt.
*Cura animarum cui committitur à collegio, uel quocunque alio, uel
aliàs eam habet ſacerdos, quouis nomine appelletur, quibus ca-
ſibus cenſeatur habere curam, uer. & quandoque.*
Curã qui habet hanc uarijs appellant nominibus, & quibus, ibid.
4 *Eccleſias plures uni non licet habere regulariter, exceptis caſibus,
& quibus.*
Ab electione quo caſu hic poterant electores reſilire, in fin.
Contra factum ſuum uenire quando liceat, ibid.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Damaſus iuriſcon. citatur.
Facti ſpecies quæ huius decretalis, & num. 4.

CAPVT XV.

1 CVm non. [*ignores*] Caſus. Si electus † ad
ſecundã eccleſiam, dimit-
tere nolit primã, eligentes poterũt reſilire.
& pro exordio ponit mãdati cauſam ſecũ
dò mandatũ ibi, Cũ igitur. 3. ſoluit obſtaculum ibi, ꝙ
ſi [*Ignores*] aliàs ignoreris, & male, quia loquitur vni, &
2 j̃. dicit, facias, ſ̃m Hoſt. [*Sacerdotis*] unus † ergo debet eſ-
ſe in eccleſia, qui curam habeat aĩarũ, & qui ſit dux
& rector eccl̃iæ. 7. q. 1. in apibꝰ, ne ſint duo capita &c.

de offi.or.quoniam. Sed contra, quia quandoq; uidi-
mus in una eccleſia plures ſacerdotes inſolidum cu-
ram gerẽtes, Vt in Paduana, & in multis aliis eccleſiis
parochialibus, cathedralibus, & conuentualibus, &
in diffuſis parochiis. Solutio. hoc non obſt. quia ſem-
per ibi reperitur alius, qui præeſt ſacerdotibus, & pa-
rochianis, ut epiſcopus. & ſi ſit aliqua, quæ prælatum
non habeat, habet tamen collegium, de offi. ord. irre-
fragabili, ad cuius eſſe nõ requiritur, quòd ſit ibi præ
latus. ff. quod cuiuſ. uni. l. 1. de exceſſ. præla. dilecta. Itẽ
ſecundum Inno. bene licet in una eccleſia eſſe plures
prælatos ſecundum diuerſa, ut Archid. qui præeſt in
his, quæ ad iuriſdictionem pertinent. archipresbyter
in aliis, & ſic de cęteris. Non enim eſt contra ius, ꝙ in
eccleſia ſint plures prælati, ſed unus ſub altero, ſicut
epiſcopus eſt prælatus in omnibus eccleſiis ſibi ſubie
ctis: & tamen ſingulæ habent ſingulos prælatos. Eſt
3 autem hoc ideo, quia una poteſtas eſt ſub alia. Sed † ut
dixit Hoſtien. tres ſunt perſonæ, quibus omnes animę
ſubſunt de iure immediatè & inſolidum, ſcilicet papa
epiſcopus, & curatus, de officio archipresby. c. fin. &
ſic quantuncunq; inueniantur pares in eccleſia, ſem-
per unus præeſt uni, ſaltem papa, qui ſuper omnes eſt.
9. quæſtio. 3. cuncta per mundum, & cap. per princi-
palem, quem qui non recognoſcit in caput, acepha
lus eſt. 93. diſtin. nulla, & hæreticus. 22. diſt. capitu. 1. er
go ſemper reperietur prælatus in eccleſia ſaltem col-
legium, quod præeſt ſingulis, & ſingulorum exceſſus
corrigit, ut in prædicta decre. irrefragabili. §. exceſſus.
& quandoque ipſum collegium committit curam
animarum, quibus uult, & quando uult ad tempus,
ipſos etiam remouendo, & alios ad id præficiendo,
quando placet, qui nec propriè prælati dicuntur, nec
habent curam animarum, ſed collegium ſecundum
Innocen. nec cadit in conſtitutionem, de multa, inf.
eodem, ut ibi dicam in gloſſ. ſciendum, ad fin. quan-
doque uero datur in perpetuum à capitulo, uel quo-
cunque alio, uel etiam hoc ipſum eſt de cõſuetudine,
quod quicunq; ſacerdos eſt in eccleſia, habet curam
populi, nec ab illa poteſt ſine cauſa remoueri, & tũc
uidetur ſecundum Innocen. talem ſacerdotem cen-
ſendum iure ſacerdotis curam animarum habentis,
ſiue dicatur rector, de don. conſultationibus, ſiue ui-
carius, de officio uica. ad hæc, de præſ. conſtitutus, ſi-
ue dicatur perſona, de reſcriptis, ex parte. ad hoc. C.
de emancip. l. 1. & ſecundum Hoſtien. adde, quod no.
de reſtitutio. in integrum, tum ex literis. 1. reſp. [*Nun-
cius*] ideſt procurator, Pet. [*Contendit*] quod regulari-
4 ter † non licet, caſualiter licet in caſibus not. per Ber.
de electio. dudum. 2. & hic per Innocen. per Goffred.
de ætate, & qualita. eam te [*Locum*] ſi intelligas locum
pro præbenda, dic, quòd præbendæ requirebant reſi-
dentiam, ſupra titu. 1. capitu. fin. Innocen. [*Conſenſerint*]
uerbis exprimendo conſenſum, ſed non eligendo, &
ſic nullum contrarium ſecundum Hoſtien. uel ſecun
dum Inno. a prin. iſte presbyter noluit conſentire, ni-
ſi haberet utranque, poſtea murato propoſito uole-
bat, ſed illi nolebant. & ideò dicit, quod cum illorum
ſcandalo &c. uel ſecundum Hoſtien. poterant electo
res reſilire: quia ſuperior illius prælati à prima eccle-
ſia nolebat illum abſoluere, & licuit eis cõtra factum
ſuum uenire: quia tale erat, in quo diſpenſare non po
terant, nec illud ſine peccato ſeruarę. uide quod dicã
de conſt. præben. cum ſuper, in gloſſ. ex confeſſione.
5 ¶ Tertia † gloſſ. obiicit, & ſoluit. ¶ *In gl. pen. ibi, horrendus*]
infra de regu. iuris, quod ſemel [*& ibi, recedere*] ad hoc.
ſup. titu. 1. relatum. Dama. hoc titu. q. 7. dicit aduerten
dum, quis poſsideat, ut dicit regula in pari. j. de regu.
iuris, lib. 6. [*& in fine*] uel intellige, quòd archipresby-
ter, & clerici habebant ſuper ſe prælatum, forte ple-
banum, quo mortuo elegerunt iſtum presbyterum,
qui uolebat utranque retinere. unde diſcordia orta
inter partes delata eſt ad papam, qui mandat, ut ſe-
quitur in litera.

SVMMARIVM.

1 *Ordinato per epiſcopum ad ſacros abſque titulo, & nemine præ-ſentante ſucceſſor compelletur in neceſſarijs prouidere, donec titulum habeat, & quare, num. 10. & quo caſu ordinator, ſi reſignauit epiſcopatum, uel eſt depoſitus, nu. 11.*
Diuiſio conſtitutionis.
2 *Viuere, non luxuriari licet ex patrimonio Ieſu Chriſti.*
Prælatus, qui appropriat ſibi fructus communitatis, quæ conſiderare, & qualiter eos debeat expendere.
Nomen bonum & pulchrum filijs imponendum.
Vel, pro ideſt.
3 *A mendacio cauendum.*
Culpa cum culpa hic non compenſatur, & quare, remittit.
Ex genere infertur hic ſpecies.
4 *Examinari non debent ab ordinatore ab alijs epiſcopis præſentati, niſi in caſu, & quo.*
Citatio legitima quo caſu hic ſufficiat, quomodo comparente citato procedi poteſt ad examinationem & condemnationem.
Collatio beneficiorum non facienda, non citatis his, quos res tãgit.
5 *Ex qualitate perſonæ, & regionis aſſignandum beneficium, & num. 5. & 9.*
Neceſſariorum uitæ appellatione quæ contineantur.
In beneficio aſſignando quot quærenda.
6 *Ordinatores ubi poſſint ordinatis prouideri de beneficio.*
Examinatio, an quis idoneus beneficio ſit, leuis & ſummaria uidetur ſufficere, & quando.
7 *Literis examinatorum creditur.*
Epiſcopus quibus caſibus cogatur alicui prouidere, & quando etiam poſt reſignationem, uel depoſitionem ſuam, nu. 11.
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 9.*
Circunſtantiæ perſonarum & locorum attendendæ, & ſup. nu. 5.
Modicum dicitur aliquando fideicommiſſum, duplex pondus auri.
Funeris ſumptus arbitrandi pro facultatib⁹ & dignitate defuncti.
Donare filiofamiliàs quo caſu permiſſum uideatur.
10 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Cultum diuinum fauorabile eſt augere per clericorum numerum.
Succeſſor quare hic conueniatur ex delicto defuncti, iuncta gloſſa citata, & quando non, & num. 11.
Hæredes epiſcopi quo caſu ex quaſi contractu, uel maleficio eius teneantur.
Manus ſæpe fallit &c.

CAPVT XVI.

1 CVm † ſecundum. Caſus. Ordi-
nato per epi-
ſcopũ ad ſacros ſine titulo, & nemine præ-
ſentãte ſucceſſor compelleť in neceſſariis
ꝓuidere, donec titulũ habeat. dicit Hoſ. arẽga, ex qua
elicit fundamẽtũ, in qua ponit cauſas ꝓmulgationis
cõſtitutionis nouę, quã intẽdit facere, & correctionis
iuris antiq: q̃relæ cõmiſsio nõ obediẽtis cõminatio.
uel ſic, primò ponit exordiũ, uel arẽgã, ex q̃bus elicit
editionẽ noui iuris, & correctionẽ antiq. ſecũdò po-
nit facti narrationẽ, mãdatũ, & cõminationẽ ibi, inde
2 eſt [*Apoſtolum*] i. ad cor. 9. [*Viuere*] Hier. † põderat, quod
dicit, uiuere, nõ dicit luxuriari. 44. di. §. 1. [*Ieſu Chriſti*] ſ.
ſuo ꝓprio ſanguine acq̃ſito. hoc cõſiderare debet p̃la
tus, q̃ ſe dñm reputat, & q̃ cõitatis fructũ ſibi in totũ
ap ꝓpriat, & ſpãlr̃ q̃ in malos uſus expẽdit. ad hoc. s̃. e.
rõ, ſ̃m Hoſt. [*Nominis*] no. fatuũ imponere filio malũ
nomẽ, Hoſ. q̃d multũ abhorret. d. Milantia. dicit. n. ꝙ
etiã ſi emerenť, imponi dẽrent bona & pulchra, licet
uẽdita p̃cio cariori [*Cũ. n.*] uerba ſunt Hie. ad Nepotia-
3 nũ [*Sors uel*] pro ideſt [*Vere*] no. † cauẽdũ a mendaciis
[*Propheta*] ps. 15. Cõſerua me dñe [*Licet*] correctio anti
q̃ iuris, Hoſt. [*Ordinatis*] ergo in quocũq; ordine, dic, vt
ſup.

eod. non liceat. Hoſtien. quare autem hic non com-
penſetur culpa facientis ſe ſic ordinari cum culpa or-
dinantis, uide quod dicam poſt Inn. de adult. intellexi
mus, ſuper gl. pen. uerſi. fallit [*Inde eſt*] ex genere infert
ſpeciem [*Subdiaconum*] ſic ſupplemus ad decr. s̃. eo. ep̃s
4 [*Præſentante*] hic patet, quòd † præſentati ab aliis epiſco
pis non debent examinari ab ordinatore; de hoc. 9. q.
2. epiſcopũ, quia prouidere eis non tenetur. Si tamen
ſciret eos crimnoſos, peccaret eos ordinando, Inno.
[*Citato*] no. caſum, in quo ſufficit, ꝙ quis citetur legiti
mè. quo non comparente poteſt procedi ad exami-
nationem, & condemnationem, Innoc. [*Legitimè*] no.
contra illos, qui beneficia conferunt non citatis his,
quos res tangit, cõtra quos eſt hic, argum. & s̃. de æta.
& quali. accepimus, de ma. & obe. inter quatuor. de
5 conſti. eccleſia, Hoſt. [*Quantitate*] ſecundum qualitatẽ
perſonæ, & regionis, ut plus in Anglia, quàm in pro-
uincia aſsignetur etiam perſonis æqualibus, ſecundũ
Hoſt. [*Neceſſaria*] per hoc intelligo prouidendum in
alimentis, ſcilicet cibariis, ueſtiario, & habitatione. ff.
de ciba. & ali. lega. l. legatis, ſecundum facultatem epi
ſcopi, & conditiones ordinati. eo. titu. cum alimenta.
ff. de uſu & habita. l. plenum, §. 1. & inf. eo. de multa,
Goff. Dicebat Hoſt. tripliciter quæri de beneficio aſsi
gnando, quod dicam, inf. eo. c. 1. lib. 6. ſuper uerbo, ſu-
ſtẽtari [*Per te*] uel alium, Inn. inf. eo. Si epiſcopus, cui,
in fin. 1. reſpon. lib. 6. [*Zamorenſi*] quæ cathedralis eſt. &
facit ad ea, quæ notaui. j. eo. quamuis. 1. lib. 6. in 7. glo.
6 [*Alia*] per hoc ſoluitur † quęſtio, quæ ſolet de facto cõ
tingere. ordinatores enim ab ordinatis conuenti no-
lunt eis in ſuis capellis prouidere, ut ipſi ibi ꝑmaneãt,
& ſeruiant. ipſi uolunt beneficium, ubi ſolent viuere,
a Vinc. [a] [*Scripturus*] comminatio [*Examinationem*] leuem
& ſummariam, Egi. [*Cum hoc*] ſcilicet ut ſit idoneus, &
7 ꝙ tu ſibi negligas prouidere [*Per literas*] creditur † er-
go literis examinatorum. Sic ſup. de renunciæ. in præ-
ſentia, de probatio. poſt ceſsionem, de re iudi. ad pro-
bandum, de cenſi. ſopitæ, Hoſt. [*Compellemus*] no. ſecũ-
dum Boa. caſum, quo epiſcopus cõpellitur alicui pro
uidere: alium habes de temp. or. uel non eſt: alium de
fil. presb. ueniens: alium de iure patro. paſtoralis: aliũ.
82. diſt. epiſcopus: alium habes no. hic in glo. fi. ¶ *Glo.*
8 *ſed † quare*] obiicit, & dupliciter ſoluit, & ſol. determi-
nat. ¶ Pen. glo. in prin. Reſpõdet per obiectionem, &
ſolutionem, cui dat duo ſimilia. Iterum obiicit, & ſol
uit. tertiò obiicit, & dupliciter ſoluit. ¶ Vlti. gl. quærit,
alle. pro & contra. ponit opinio. Vinc. demum ſoluit.
9 ¶ *In † glo. ſed quare, ibi. l. una*] uide de ſepultu. c. fi. in ult. gl.
[*& ibi, ſed & ſi ſuſceperit, §. 2.*] duplex põdus auri dicitur
modicum fideicommiſſum reſpectu perſonarũ [*&
ibi. §. 1.*] uide. s̃. tit. 1. quia nonnulli, in 1. gl. [*& ibi, filiuſ-
fa.*] ſi filio ſenatoris permittitur libera peculii admini
ſtratio, etiam donare uidetur permiſſum [*& ibi, cum
tutor*] uide de magiſt. c. 1. ſuper 3. gl. [*& ibi, ſumptus*] ſe-
quitur, funeris arbitratur pro facultatibus, uel digni-
tate defuncti. ¶ *In glo. pen. ibi, licet, in fi.*] uide de accuſa.
10 de his, ſuper 1. glo. ¶ *In † glo. 2. in fi.*] inf. de reg. iuris, qui
ſentit onus, lib. 6. ¶ *In glo. 21. ibi, ſi cupis*] ubi de hoc. ad
b idem. j. qui fi. ſint legi. per uenerabilem [b], ibi, & ui uo-
cabuli, Abb. ¶ *In glo. ſed quære, ibi. l. 2.*] & infra de hæret.
accuſatus. §. ſi uerò, in fi. lib. 6. [*& ibi, Ioannes*] de renun.
ad ſupplicationem. & quia fauorabile eſt augere cul-
tum diuinum, & ſic numerum clericorum, de conſt.
ex parte, & quia pauperibus clericis in uita prouidere
poteſt. 16. quæſt. 1. poſſeſsiones. & ordinando ſine ti-
tulo uidetur uitæ neceſſaria conceſiſſe, donec proui-
deat, & quia bona clericorum ſunt pauperum. 16. q.
1. cap. fin. ſecundum Innocen. addebat Hoſtien. alias
rationes. Opprobrium Chriſti cõnexio mercedis ad
onus, & ratio nominis, quæ hic & in principio colli-
guntur. Item ne uideatur eccleſia ipſum fraudulẽter
illaqueaſſe, arg. 20. q. 3. conſtituit. 27. q. 2. de uiduis, de
c dona. per tuas. Item quia [c] ex ſuo generali officio de-
bet epiſcopus prouidere, ne clerici ſui egeant. 10. q. 1.
per totum [*& ibi, quàm neceſſaria*] non uideo, in quo pu
niatur eccleſia, uel capitulum, cum epiſcopalis mẽſa
11 grauatur. Hoſt. [*& ibi, promotione*] Dicit Hoſt. ꝙ † ſi ordi
nator reſignauit epiſcopatui, uel depoſitus eſt, & ha-
bet, unde uitæ neceſſaria dare poteſt clericis à ſe or-
dinatis ſine titulo, ipſe compelletur, & non ſucceſ-
ſor. & dicit, ꝙ ſic fuit factum in Ambiañ. quia ſi præ-
ſentator tenetur prius, quàm ordinator, ut hic à con
trario, Ergo & ordinator, qui fuit etiam præſentator
prius, quàm ſucceſſor: imò plus videtur, ꝙ ordinator
uiuens, ſi habet de proprio, cogi poſſit, ut ordinato
conſtituat, unde perpetuo uiuere poſſit: videtur etiã,
ꝙ hæredes teneantur, cum ex quaſi contractu ſit iſta
ordinatio inter ordinatorem, & ordinatum: unde trã
ſit ad hæredem. inſti. de ob. ex quaſi contractu, & di-
xit Hoſt. idem, ſi dicatur eſſe ex maleficio, ſ̃m ea, quæ
no. infra de ſepul. c. ulti. Et licet ordinatus negligat pe
tere ab ordinatore, dum eſt potens in diuitijs, nihilo-
minus poſtea petet à ſucceſſore, ſ̃m Inn. cum hæc de
cre. ſine hac exceptione ſibi hoc ius concedat [*& ibi,
quando*] vbi de hoc, & melius, ſup. de of. Arch. ad hoc.
¶ *In glo. ſi ſcribentur, ibi, ſicut medicus*] quod ẽ ſpeciale pro
pter hominum ſanitatem. [*& ibi, probatur*] q̃a ſępe ma
nus fallitur, &c. ut ibi, [*& ibi, licet*] & ſupra, de of. leg. li
cet [*& in fi.*] ad hoc de of. del. inſinuante, de excep. pa
cto. Vin. ¶ *In glo. fi. ibi, præſentiũ*] & ibi de hoc [*& ibi, igno
rauit*] ad hoc j. eo. ſi beneficia, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Vincen. Et ſic ſolui uidetur quæſtio, an qui debet alimenta, illa debeat præſtare in domo ſua, uel extra, de quo uide in Spe, qui fi. ſint legi. uet. quid ſi quis ita, & uer. ſe. & per Bart. in l. liberis. §. fi. ff. de ali. & cib. leg.
b ¶ Venerabilem. Vide Bart. in l. 1. ff. de teſt. & in l. 1. ff. de acq. poſſ. & in l. 1. §. appellata, ff. ſi cer. peta.
c ¶ Quia. Item quia obligatus eſt ratione officij, tenetur ſucceſſor, ut no. Io. An. in c. accepimus, de æta. & qua. ſup uer. p̃deceſſorib.

SVMMARIVM.

1 *Præbendam quam non potuit qui hoc ignoranti ſcienter contulit, illa euicta compelletur ei conferre, quam poterit.*
Beneficia uacantia in curia confert ſolus papa.
Beneficia permutationis cauſa reſignata, ſi conferãtur alijs, quàm permutare uolentibus, non tenet collatio.
2 *Præbendam ſi mandat uni papa conferri, & conferatur alteri, an teneat collatio.*
3 *Fraude interueniente etiam ipſo facto quæ fiunt, nulla etiam competente actione retractantur.*
In permutatis iuribus quando ſtatim ius habeant permutantes.
4 *Receptus ſi quis ſit auctoritate papæ, & ordinarius cõferat alij præbendam etiam debitam, an teneat collatio.*
Si recipi quis mandabatur, ſed ordinarius alij conferat, quando teneat.
Per appellationem ſe quis ſuſpendiſſe, & remiſiſſe negocium iudici, ad quem uidetur.
5 *Recepto aliquo per capitulum motu proprio in canonicum ad præbendam, cum ſe facultas offerret, ſi uacantem poſtea conferant alteri, primus à ſecundo non poterit auocare.*
Receptio ad uacaturam quando non arctat.
Variare patronus eccleſiaſticus quo caſu poſſit.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 7.*
Contra legem factum habetur pro infecto.
Ad ſimile tenetur mihi qui conceſſit, quod non poterat, ex legibus in ſuffragio citatis. §. in gl. ult. & nu. 8.
Aeſtimatio quando debeatur, ibid.
8 *Additio gloſſarum.*
Ad beneficium conſimile quibus caſibus euicto collato teneatur epiſcopus, & ſup. num. 1.

CAPVT XVII.

1 INter cætera. Caſus. Is † qui hoc
ignoranti ſcienter
contulit præbendam, quam non potuit, il
la euicta compelletur illi conferre, quam
poterit; & ſunt duæ partes. Prima narrat factum. Secũ
da mandat decerni, & cauſam exprimit. ſecunda ibi,
a ſupradicto[*Debebat*] & forte fuerat decretum[a] appoſi-
tum: beneficia tamen uacantia in curia cõfert hodie
ſolus papa. inf. eo. tit. c. 2. lib. 6. & quæ dicantur ibi ua-
care, habetur. eo. tit. præſenti[*Inueſtitus*] hodie benefi-
cia permutationis cauſa reſignata, ſi cõferantur aliis,
quàm permutare uolentibus, nõ tenet collatio, ut in
conſtitu. cle. de rerum permuta. ne conceſſione. Hic
2 tractabant Inno. & Hoſt. illam quæſtionẽ, ſi papa † mã
dat conferri præbendam uni, & poſtea conferatur al-
teri, an teneat collatio? de qua no. inf. eo. dilectus. 2. di
cit tamẽ de ea, ut inf. de conceſ. præben. ſi ſoli, lib. 6. Di
cũt autem, ꝙ ideo non tenuit collatio facta Pe. quia
fraudulenter facta: uel fuit hoc, quia eps̃ id facere nõ
poterat niſi auctoritate papæ. ſ. permutationem præ-
bendarum. exceſſerat ergo fines mandati, & ideo nõ
tenuit, de of. dele. cũ olim. uel melius ſm Inn. qa papa
negocium permutationis ad ſe reuocãdo in his, quæ
ueniebant in permutatione, iuriſd. ordinarij reuoca-
rat, de offi. dele. licet. 3. q. 6. dudum. uel dic, ut dixi ſuꝑ
uer. debebat [*Retractata*] ſ. collatio præbendæ facta. P.
preterea retractata fuit petitio. H. porrecta. P. & oĩa ꝯ
3 eũ habita, cum nulla † actio ſibi contra eũ ex tali per-
mutatione competeret. C. de rerum permu. ex placi-
to. Priuatur tamen. P. beneficio: quia illud fraudulen-
ter recepit, licet contra ipſum non competeret actio:
& ſi forte fraudulenter non feciſſet, priuaretur: quia
fraus ipſo facto interuenit, & quia talia non recipiũt
intereſſe, ad quod agi poſsit, & debeat contra fraudu-
lentum collatorẽ. C. de rerũ ꝑmu. rebus: nec ad bene-
ficiũ, quod reſignauit, poterit agere, cũ illud non ha-
beat ille, per quem impeditur permutatio, & cũ om-
ne ius amiſerit renunciãdo. 7. q. 1, quàm ſit. C. de inof-
fi. teſt. cum nota. unde contra. P. non competit actio;
nec eſt aliud remedium, niſi ꝙ oĩa retractentur. & ſic
non ob. ff. de dolo, eleganter. §. ſeruus pactionis, ff. de
b eo, per quem fac[b]. eſt. l. fi. ſed etiã poteſt dici ſpeciale
in beneficiis, & ſpiritualibus, ut à quocunq; peti poſ-
ſint facta permutatione & maxime auctoritate papę:
imò uidetur, ꝙ in permutatione iuriũ, qualis eſt per-
mutatio beneficiorũ, poſtquã auctoritas ſuperioris
interuenit, ſtatim ius habeant permutãtes in iuribus
permutatis, licet ſit ſecus in reb⁹ corꝑalibus, ſm Inn.
alleg. Hoſt. ad hoc de rerum permut. quæſitum, & C.
4 eo. ex placito. Querebant † hic Inn. & Hoſt. de recepto
auctoritate papæ, ſi ordinarius confert alii præbendã
ſibi debitã, an ualeat collatio; quod eſt planũ. inf. eo.
ſi poſtquã, & c. cum cui, & c. ſi apoſtolicæ, lib. 6. Dice-
bant autem ipſi, ꝙ non ualebat. Idem uidebatur ſm
c eos, ſi mandatũ eſſet eis, ut reciperentur[c], ſed ipſi con-
tradicerent, & excommunicationem ſuſtinerent, dũ-
modo non appellarent: quia tunc uideretur tranſiſſe
mandatum in rem iudicatam. ſ. de re iud. ꝙ ad cõſul-
tationem: ſecus, ſi appellarent, uel ſi beneficium con-
ferrent ante, quàm mandatum reciperent: quia tunc
teneret collatio ſm eos, quaſi adhuc mandato papæ
non conſenſerint, nec ſit ad papam negocium reuo-
catũ. quod eſt uerum, ſm Hoſt. in fi. niſi ex ui decreti
aliud dicatur, dicit etiã, ꝙ licet prædicta uera ſint, qñ
beneficium conferunt ante receptionem mandati:
quando tñ mandato recepto appellant, & poſtea cõ-
ferunt, non eſt uerum: eo enim ipſo, ꝙ ad papã appel
lant, uidentur ſe ſuſpendiſſe, & ad papam negociũ re-
miſiſſe, unde aut reuocabitur ꝑ modũ attẽtati. 2. q. 7.
appellatione: uel ſaltim eſt perinde, quaſi non appel-
5 laſſent, de appel. an ſit, de elect. bonæ. Dixit † autem In
no. ꝙ ſi capitulũ proprio motu recepit aliquem in ca
nonicũ ad præbendam, cum ſe facultas offerret, ſi ua
cantẽ poſtea conferant alteri, primus à ſecundo prę-
bendã nõ poterit auocare: quia nec papa, qui ſe nõ in
tromiſit, ad ſe negociũ aduocauit, nec ipſi remiſerũt,
nec in uacatura ius dare potuerũt. nec ob. ſm Hoſt. ꝙ
pr̃onus eccl'iaſticus nõ p̃t uariare, de iure pr̃o. cũ aũt,
illud. n. ẽ uerũ, qñ p̃ſentatio fit ad eccl'iã uacãtẽ: hic lo-
quit̃ de receptione facta ad uacaturã: quo caſu ẽt nõ
arctat citatio, de ele. bonæ. de hoc de cõ. p̃bẽ. ſi ſoli, in
ulti. gl. [*& infra*] hic decidit̃, ꝙ, utroq; reſtituto, magr̃
Pe. q remãſit ſine p̃benda, petiit ſibi ꝓuideri. P. [*Dedi-
mus*] hoc, qđ ſeq̃t, fuit de gr̃a, ut patet in integra, Inn.
[*Et inane*] & honeſtè facimus hoc p̃ceptũ cũ decreto
6 [*decet enim &c.*] ¶ Prima † gl. ponit caſũ. ¶ Secũda rñ. ꝑ
obie. ult. all'. ꝯcor. remittit, ſignat ꝯ̃riũ, ſoluit, & diſtin-
7 guit. ¶ [*In † gl. 2. ibi. §. ſi quis*] uide hãc & ſe. in prę. c. olim,
ſuꝑ 5. gl. ¶ [*In glo. 3. ibi, non dubium*] factũ ꝯ legẽ hr̃ ꝓ infe-
cto [*& ibi, Sancimus*] uide inf. de reb. eccl. nõ alie. nulli,
ſuꝑ gl. pen. ¶ [*In ult. gl. ibi, qui reprobos*] uide de cẽſi. c. pen.
in gl. fi. [*& ibi, ſi conuenerit*] uide hãc & ſe. ſ. tit. 1. tue, ſuꝑ
gl. 2. [*& ibi, ſi quid alicui*] debet̃ ęſtimatio legati, qđ lega
tarius non capit cor̄pis uitio, qualitate relicti, uel alia
ꝓbabili cã, qđ tñ alius capere poterat: & idẽ dixi lex ſe
8 quẽs de legato, cuius cõmertiũ hęres nõ hẽt. ¶ [*In † gl.
fi. C. in fi.*] & hic ꝑ Io. Vin. Tã. & Phi. Gof. ſ. c. ꝓxi. ¶ [*In gl.
ult. ibi. ſ. c. prox.*] in gl. ul. & ex illa gl. & iſta diſtingue, aut
eps̃ & recipiẽs ſciebãt uitiũ bñficij, aut uterq; ignora-
uit: aut recipiẽs ſciuit, & eps̃ ignorauit: aut e cõuerſo
eps̃ ſciuit, & recipiẽs ignorauit. De ſcđo caſu qñ vter-
que ignorauit, Dicit Ho. ſi recipiẽs nõ ẽ ordinatus ad
bñficiũ, in nullo tenet̃ eps̃: aliàs tenet̃ non ad ęquale,
ſed ad cõpetẽs [*& ibi, præbendã*] ſed dolus dolo cõpẽſa-
bitur, ff. de dolo ſi duo. ff. de comp. ſed ambò. Hoſt.

ANNOTATIONES.

a Decretum. Si fuiſſet oppoſitum, non ualeret collatio alteri facta, de reſcrip. tibi qui, lib. 6. cum ſimili.

b ¶ Per quem. Facit, quod no. gl. inf. in c. coram, de offi. dele. & glo. penul. in c. cum ueniſſet, de reſti. in inte. & uide in l. fin. hic alleg. per gloſſ. & Barto.

c ¶ Reciperẽt. Per executorẽ, non per papã, uide de reſcri. tibi qui, & quod no. in c. ſi ſoli, in gl. ma. de conceſ. præben. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Probare ſufficit aliquod plura contra electum opponenti, & num. 2. & 4.*
2 *A beneficio obtinendo quæ ſimul cum alijs repellant.*
Præbendarum, & dignitatum multitudo quando liceat, & nu. 3.
Ambitionis, & auaritiæ uitiũ honoris aſſumptio propria admini-ſtratio ante cõfirmationẽ reprobãtur, & effectus eorũ, & nu. 3.
3 *Præbendarum, & beneficiorum pluralitas an & quibus caſibus liceat, & num. 4.*
4 *Ex copulatiue pluribus narratis in reſcripto ſufficit alterum probare.*
Eccleſiam defendere licet canonico: ſententia tamen formabitur in perſonam eccleſiæ.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 6. & 7.*
Auaritia appellatur cæca.
Super electione quis auditur non obſtante rei iudicata.
7 *Conſentire quis uidetur ex quo poteſt reſiſtere, & tacet, niſi in indigno ſcienter pro moto, uide etiam, num. 5.*

CAPVT XVIII.

1 CVm iam dudum. Cas⁹. Oppo
nẽti † plura
ꝯ electũ ſufficit alterũ ꝓbare, qđ ad caſſatio
nẽ ſufficiat. Et dicit Ho. ꝙ tria facit. priò po
nit. 6. q̃ opponunt̃ ꝯ Io. electũ. ſecũdò diffinitionẽ q̃-
ſtionis

ſtionis cõditionalẽ. tertiò antipophorã [*Bittinia*] aliàs
de Britania: & petebat iſte confirmationẽ electionis,
nõ obſtante caſſatione prima cõfirmationis, q̃ facta
fuerat propter iudiciarium ordinem non ſeruatum:
uel petebat contradictor confirmationẽ caſſationis,
ad quã iuſtificandam inducebat, quæ ſequuntur, ſm
Inno. Primum plus placebat Hoſt. qui dicit id colli-
2 gi ex antiqua [*Dignitatum*] ecce † primum, qđ ſufficit vt
hic, & de ele. dudũ. 2. [*Præbendarum*] ſm hoc ꝑ ſe nõ ſuf-
ficit: ſed nec dignitatũ multitudo, ſi ꝓbaret̃ canonica
diſpẽſatio, de ele. dudũ. 2. uerſ. inſuꝑ, & ĩ. eo. de multa,
in fi. [*Ambitionis*] hoc eſt tertiũ, qđ ſufficit, ſ. eo. qa in
tm̃, de cleri. nõ reſi. relatũ. nã ẽt eſt mortale, ſm Hoſt.
[*Auaritiæ*] quartũ, qđ ſufficit, ut in gl. [*Ingerit*] Dicebat
Gof. iuxta illud, manibus & pedibus reptãt, ut ſe inge
rãt in pr̃imoniũ Ieſu Chr̃i. Et eſt qntũ, qđ ſufficit: qa
nullus dẽt ſibi honorẽ &c. ſ. de ele. quał'r. C. de epiſ. &
cleri. ſi quenq̃ [*Intruſionis*] i. malæ electionis [*Confirmatio
nem*] ſextũ, qđ ſufficit; de ele. noſti: & no. hic Pe. ꝯ p̃ſen-
tatos ꝑ religioſos, q ante cõfirmationẽ adminiſtrant
[*Atq; præbendas*] nõ dicit, vel p̃bẽdas: ꝑ quod no. plura
3 litatẽ † p̃bẽdarũ nõ ꝓhiberi. ſ. de exce. cũ eccleſiaſticę;
quod approbat gñalis conſuetudo: ſed ꝯ. 80. di. epi. 16.
q. 1. p̃ſb. ſ. eo. cũ nõ ignores, ĩ. de cõceſ. p̃bẽ. lr̃as. Sol'o
dñt qdã, ꝙ hodie de iure cõi põt qs hr̃e plures p̃ben-
das, & qa pluralitas dignitatũ, & beneficiorũ cũ cura
tm̃ hodie ꝓhibent̃. ĩ. eo. de multa. vñ, ꝙ cũ de illis ſpe-
cialiter ꝓhibeat̃, vr̃ hodie cõceſſa pluralitas p̃bẽdarũ,
arg. ſ. de p̃ſum. nõne, cũ ſuis cõcordã. Si. n. papa aliud
de p̃bẽdis nõ intellexiſſet, hoc idẽ de ipſis excepiſſet,
arg. ĩ. de decimis, ad audiẽtiã, cũ ſuis concordan. Nec
ob. capl'a ꝯ̃ria ſuperius allegata, uel alia ſimilia. loquũ
tur. n. ſm ſua tꝑa: ſed hodie ſecus, uel poteſt dici, ꝙ re-
ſtringitur ad bñficia curã habentia animarũ, uel ad il
los, q hñt nõ ſolũ pluralitatẽ p̃bẽdarũ: qa illa nõ pro-
hibet̃, Sed ad nimiã multitudinẽ, q̃ ſonat in uitiũ, &
ambitionẽ: qa hoc prohibet̃, ut hic, & ſ. eo. qa in tm̃.
Alii inhærent literæ. c. ſanctorũ, Dicentes, ꝙ quis plu-
a res præbendas hr̃e põt, ſed non erit canonicus[a] niſi in
una, arg. 72. di. c 1. & 2. & ꝑ totũ, & ſ. de ꝓc. ex inſinua-
tione, ubi reus ſuper ſecũdo bñficio cõuenit̃. nã rõne
canonicatus debet ſeruare ſtatuta prioris eccleſiæ, &
ab illius ep̃o ordines recipere, & eiuſdẽ electionibus,
& ordinationibus intereſſe, & a primo ep̃o iudicabit̃
nõ ſecundo, niſi rõne maleficij cõmiſſi, uel rei ſitæ in
aliena diœceſi aliquid aliud cõtingat; quod dic, ut le-
gitur & no. ſup. de fo. cõp. c. fi. ſm Inn. & ſup. de cleri.
nõ reſiden. c. fi. Sed ſi diligenter attendas. c. ſanctorũ,
potius prohibet pluralitatẽ præbendarũ, q̃ canonica
tuũ. Solu. põt dici, ꝙ canonicus & p̃bendarius poteſt
eſſe quis in pluribus eccleſiis: Nec obſtat, quod aliqui
obijciunt de ꝯ̃rietate & perplexitate mãdatorũ, puta
qa unus forte epiſcoporũ præcipiet, ꝙ uadat Romã,
alius ꝙ ad regẽ, unus, ꝙ reſidentiã faciat in una eccle-
ſia, alius in alia, & qa nullus põr duobus dñis ꝯ̃riis ſer-
uire. 26. di. c. 2. hoc. n. non ob. Dicendũ eſt. n. ꝙ primo
ſꝑ eſt obediẽdũ. nã ſecundus uidet̃ eũ recepiſſe, ſaluo
iure primi, arg. ſup. de confir. uti. c. fi. ſup. de iureiu. tua
nos, inf. de religio. domi. c. 2. niſi forte ſecũda eccleſia
multũ egeret, & ſine incõmodo primæ, uel cũ paruo
incõmodo illud ꝑficere poſſet: in quo caſu ꝑ ſuperio
rẽ poſſet prouideri, arg. inf. de iure pr̃ona. nullus: uel
ſi periculum eſſet in mora, ipſemet auctoritate iuris
poſſet mãdatũ perficere, arg. ff. ad Sil. ſi quis in graui.
§. ſi cũ oẽs. nec. n. eſt malitiis hominũ, qui nihil acturi
ſunt, niſi ut obijciãt, indulgendũ. ff. de rei uend. in fun
do. & eſt hoc uerũ, niſi utraq; requirat reſidẽtiam; de
quo dic, ut ſcripſi, ſup. de cleri. non reſid. c. fi. Ad illud
autẽ, c. ſanctorũ, Rñ. uerũ eſt, ꝙ in una tm̃ eccleſia de-
bet intitulari. i. nominari, ut ibi, & 70. di. c. 1. Sed hoc
eſt intelligendũ in prin. nã ex poſt facto bñ licet hr̃e
plura beneficia, quæ tamẽ nõ erũt tituli: quia cum fa-
ctus ſit clericus unius ep̃i, & alligatus uni titulo, non
fiet iterũ clericus ſecundi ep̃i ad titulũ alterius eccle-
ſiæ; unde & debet ad prioris tantum eccleſiæ titulum
ordinari. Quamuis etiam dici poſſet, ꝙ utrãq; præbẽ-
dam habeant intitulatã, & ꝙ poſsit ab utroq; epiſco-
po ordinari. Nec obſtat, ꝙ etiã laico non ſubiecto nõ
debet quis conferre eccleſiaſtica ſacr̃a. ĩ. de pę. oĩs, de
cõſecra. di. 5. non oportet, & inf. de parochiis. c. 2. & 3.
qa ex quo receptus eſt in canonicũ ſecũdæ eccleſiæ,
nõ extraneus; ſed ſubditus ẽ cẽſendus, arg. in eo, qđ le
b git̃, & no. ſ. de reſcri. dilectus[b]. 2. §. 1. Sed ob. 71, diſ. pri-
matus: ubi dr̃, ꝙ nedũ clercũ, ſed nec laicũ extraneũ
dẽat recipe eps̃ ſine cõmẽdatitiis ep̃i ſui lr̃is: qa illud
uerũ eſt quãtũ ad ordines: ſecus q̃tũ ad p̃bẽdas: uel lo
quit̃ de clericis ignotis, uel laicis. ex quo. n. clerici nõ
eſſent, ad qđ fruſtra req̃rent̃? Qđ autẽ dr̃, in c. ſctõrũ,
ſ. ꝙ ad diſpenſationẽ ep̃i nõ põt qs fieri p̃bẽdarius in
diuerſis eccleſiis, nõ ob. uoluit. n. ibi notare auaros &
ambitioſos clericos, q præbedas, & bñficia petunt, &
appetũt nõ ꝑꝑ deũ, uel utilitatẽ eccleſiarũ, ſed ꝑꝑ fru
ctus tm̃, quos cũ tali intẽtione, nec de iure cõi, nec di
ſpẽſatione tenere pñt. Si qs autẽ ſit, q in hoc nõ atten
dat ꝓpriã cõcupiſcẽtiã. ſed ſolũ honorẽ dei, & utilita
tẽ eccleſiarũ: nec honorẽ, ſed onus appetat, talis etiã
ſine diſpẽſatione plures p̃bẽdas põt percipere, & hr̃e,
dũ tñ reſidẽtiã nõ requirant, arg. 8. q. 1. in ſcripturis, &
c. qui ep̃atũ, & dũmodò ꝑſona bona ſit, & induſtrix,
& lr̃ata, q melius ſciret duas, uel 10. eccl'ias, q̃ ali⁹ unã
regere, ſm Inn. Itẽ quia magis ꝓuidet̃ eccl'iæ, q̃ perſo
næ: hic. n. publica utilitas priuatæ præfert̃ in eccleſiis.
7. q. 1. mutationes. multo fortius & idẽ fieri põt ẽt in
p̃bẽtis. nec. n. põt de eius ꝓuectione dubitari, cui pro
laboribus multis, pro morib⁹ caſtis, ꝓ actib⁹ ſtrenuis
celſioris loci p̃miũ debet̃. 61. di. miramur: ꝑꝑ fauorẽ
reipublicæ. nõ ꝑꝑ fauorẽ ꝑſonæ plures p̃bẽdæ alicui
dari pñt, ſm Inn. cuius ẽ quaſi ad literã hæc gl. ſed ſm
Hoſt. debiles ſunt iſtæ rões. & põt ad eas facile rñde-
ri: remittit aũt ad no. ĩ. eo. c. ſuꝑ. ut ibi dixi, & ad no. ẽt,
ĩ. de cõceſ. p̃b. lr̃as. ubi arguit primo pro hac parte, ꝙ
liceat hr̃e plures p̃bẽdas, uel bñficia, ex lege, quoties.
ff. de act. & obli. & C. de rei uxo. ac. l. unica. §. ſciendũ,
nã Io. Sarracenus in tribus ep̃atibus hẽbat bñficia, de
reſcrip. dilectus. 2. ad idẽ, de ꝓcu. ex inſinuatio. de ele.
eccleſias. 2. nã & in eãdẽ ꝑſonã hñt ius diuerſi prelati,
de ſent. excõ. officii; qđ nõ eſt de facili niſi rõne diuer
ſorũ bñficiorũ: bñ facit ꝓ hac parte de teſta. relatũ. 2.
Itẽ ſpãl'r hoc ꝓhibet̃ religioſis, inf. de religio. do. c. fin.
ergo ſecularibus vr̃ cõceſſũ, arg. ff. de iudi. cũ pretor,
de præſump. nõne. Itẽ nimia multitudo dãnabit̃, ſi di-
cat̃ hoc eẽ mortale, & q nimis emũgit &c. 4. di. deni-
que: nec iura ꝯ̃ria ſunt recepta. 4. di. §. leges, & in ꝓœ-
mio inſti. §. igit̃, & in auct. de hæredi. & Fal. §. 1. colla. 1.
& per cõſue. vr̃ papa diſpẽſare quaſi tacitè: ad hoc fa-
ciat decr. de multa, & prædicta decr. lr̃as, ubi papa nõ
vr̃ principal'r rñdere qõni. Gof. dicebat, ꝙ per hoc di-
ctũ T. & ſequaces palpabãt crimina, & illa inſanata re
linquebãt. l. di. ſi qs diaconus. & Hoſt. ibi tenet, ꝙ nul-
nus p̃t plures p̃bẽdas hr̃e in titulũ, arg 26. di. Acutius,
C. de pac. do. ſi mulier, & ff. ad municipa. municipes:
nec in hoc ſm eũ diſpẽſare pñt prælati. 70. di. ſanctorũ
& eſt rõ ſm eũ no. de inſti. c. 2. & inf. eo, ſuper. Eſt & rõ
nãlis, ꝙ ſingulæ præbẽdę req̃rũt ſingulos actus, & mi
niſtros, & tenent̃ canonici ad reſidẽtiã ut aſſiſij. ſ. titu.
1. c. pen, & debet eſſe numerus plenus adeò, ut in tem-
poralibus locis in defectũ ſpurios admittamus, ff. de
decurionib⁹. l. gñal'r. §. ſpurios: nec poteſt quis à loco
recedere. ff. de decurionibus. l. 1. ſeruentur ergo hæc
diligentius in eccleſiaſticis bñficiis: ut in auct. ut cle-

 ri.

ri. q recepe.colla. 5. ut ſicut in diuerſis caſtris, quorũ
qđlibet reqrit. 12. cuſtodes, nõ poſſet unus tenere lo-
cũ in oĩb⁹. & ſic nec in diuerſis eccleſiis diuerſas p̃bẽ-
das. Et ad ꝯ̃ria põt facile ſm̃ eũ r̃nderi . ꝙ loquunť ex
diſpẽſatiõe ſufficiẽti, uel no. factũ, nõ ius, qđ nõ ẽ cõſi
derãdũ de ele. cũ cãm. Tñ, ne inde tãta multitudo dã-
neť, dicit ep̃m diſpẽſare poſſe in pluribus p̃bendis ha-
bẽdis in b̃ñficiũ, nõ in titulũ, & ꝙ poſsit hanc diſpẽſa-
tionẽ facere ẽt ob p̃rogatiuã meritorũ. ut in duplici-
bus ſit adẽpta, in ſimplicibus nõ. & ſi in diuerſis ep̃ati
bus hñt illa, cõueniãt inter ſe ep̃i, qs ſit p̃latus. & am-
bo diſpẽſent, de ſent. excõ. cũ illorũ. §. ſi uerò, & pona
tur talis uicarius, q tã bñ, uel melius ſeruiat eccleſiæ,
ſicut faceret canonicus, & habeat compertẽtẽ portio-
nẽ. j. eo. expoſuiſti. ſ. tit. 1. c. pen. maxime. cũ tális eſt in
eccleſia cõſuetudo, uel ſtatutũ factũ ex cã, de cõſt. cũ
oẽs. inf. de cõceſ. p̃bẽ. ex parte, in fi. hæc no. ipſe Hoſt.
in præ. decr. literas: pro hoc dicto facit. qđ hic no. Vin
cẽ. q exponit, atq;, ꝑ uel. ff. de uer. ſig. ſæpe, dicẽs hanc
expoſitionẽ ꝓbari. ſ. eo. cũ teneamur: ſed Abb. hic di-
cebat, ꝙ magiſter ſuus tenebat ꝯ̃riũ ꝑ decr. dudũ. 2. de
elect. ubi papa non inſtitit allegationi de pluralitate
b̃ñficiorũ, & ad decre. cũ teneamur. r̃ñdet, ꝙ nõ dicit
pluralẽ irregularẽ, uel ineligibilem: ſed dicit in impe-
tratione b̃ñficiũ nõ dr̃e taceri: adde qđ dixi de reſcri.
4 gratia lib. 6. ubi ẽt remiſi ad Spe. [*Sufficiat*] no. † ex pluri
bus ẽt copulatiuè narratis in reſcripto ſufficit alterũ
probari, quod ꝑ ſe ſufficiat; de hoc ſ. de reſcri. c. 2. & c.
c olim, ad fi^c. [*Eccleſiam*] no. licet unus canonicus poſsit
eccleſiã defendere. ſ. de excep. dilectio: nõ tñ in ꝑſonã
eius, ſed eccleſiæ formabiť ſñĩa, Abb. Sed, ut dicebat
Pe. & dicit hæc glo. hic maior pars capituli reſidebat
[*Abſoluẽtes*] ſupp. hic ſm̃ Ho. nec dicat qs derogatũ iu
ribus ꝓhibẽtibus pluralitatẽ eccleſiarũ: qa nos hoc ui
demus, uel patimur, qa multa &c. Hoſt. (Tolerantur)
quod intellige, ut notať. 3. diſt. oĩs, in fi. 1. gl. ¶ Pen. gl.
5 † all. unã cõcor. in ꝯ̃riũ all. 7. iura, & ſoluit. ¶ *In gl. ult. ibi.
l. 1.*] dñs ſciẽs ſeruũ mercari in re peculari, teneť tribu
toria: nõ tñ reqriť, ꝙ uelit: ſed ſatis eſt, ꝙ nolit, ex quo
6 ſciuit. ¶ [*In† gl. 2. in fi.*] Lau. & ceca uocať, de exceſ. p̃la.
nimis. i. in prin. Gof. & inf. de ele. auaritiæ, lib. 6. ¶ [*In gl.
3. in fi.*] in 3. cõpil. ¶ [*In gl. hoc ita, ibi, caſſauerunt*] & ab iſta
ſñĩa fuit appellatũ: uel negabať ipſam fuiſſe caſſatam:
aliàs cũ ſententia tranſiſſet in rẽ iudicatã, non fuiſſet
iſte. i. poſtea auditus, Inn. dic hoc uerũ ꝯ̃ caſſationem:
ſed ſuꝑ electione potuiſſet audiri; quod dic, ut inf. de
de ele. ſi cõfirmationẽ, lib. 6. ¶ [*In gl. pen. ibi, inter dilectos*]
7 La. Io. de ele. nulli, lib. 6. ¶ [*In† gl. ult. in fi.*] §. ſcientiã: quã
Hoſt. alle. in ꝯ̃riũ, & ff. de inſtito. ſed & ſi pupillus. §. de
quo palã. nã quãuis dñs ꝯ̃dicere poſſet, ſi non ꝓteſtať
in ꝯ̃riũ, cõſentire uideť: ſic dicendũ eſt hic de papa, ut
dicamus eũ cõſentire, ex quo põt reſiſtere. 2. q. 7. qua
ꝑꝑ; uide qđ no. de re. iu. is, qui tacet, lib. 6. in prin. Siľr
poſſet dici, ꝙ & ſi quo ad p̃terita, & inq̃tũ cõtingit ani
mas cõmiſſas uideatur tacitè conſentire: non tamen
quò ad ſcienter indignè promotũ, à quo animæ req-
runť, de elect. dudũ. 2. in primis enim nõ deficit fides,
& ſi deficiat ſacramentum, de presb. non bap. ueniẽs,
d & remittit ad no. de ſup. negli^d. præla. c. penul.

ANNOTATIONES.

a ¶ Canonicus. Totum intellectum ad illud, c. ſanctorum, ponit Io. An. ſup. titu. proxi. c. fi. in gl. magna, uerſi. hoc tamen &c. ubi permittit pluralitatem, non canonicatuum, & idem hic, inf. ponit.

b ¶ Dilectus. Ad hoc de temp. ordi. cum nullus, lib. 6. & an fiat ciuis illius ciuitatis, uide Barto. in l. 1. ff. ad municip.

c ¶ Olim ad fi. Et uide gl. in c. licet cauſam, de proba. ſuper uerbo, ad quod ſe aſtrinxit, & Ioan. And. in tex. ſuper uerbo, aſtrinxit, & Barto. ff. de re iudi. l. diuus.

d ¶ Negli. In gl. & ſuper illa, per Io. And. & uide inf. eo. niſi, per gl. 3. & ſuper illa, & in text. ſuper uerbo, toleramus.

SVMMARIVM.

1 *Recepto in canonicũ, quàm cito ſe facultas obtulerit, debetur præbenda, & interim quotidianas deſtributiones habebit.*
Diuiſio decretalis.
2 *Cardinalatu nulla maior dignitas, licet olim ſecus.*
Cardinales à papa & ſuis collegis tantum iudicari poſſunt, & eorum poteſtas quæ.
3 *Factum de mandato papæ impugnare poteſt epiſcopus auctoritate ordinaria.*
Numero canonicatum recipientes quempiã uidentur renunciaſſe.
Vacaturæ præbendæ expectatio illicita, & opportunitas uacaturæ non ſemper expectatur.
Similiter altarium, officiorum, portionum, miniſteriorum, eccleſiarum, & omnium redituum eccleſiaſticorum, & quorũ. nu. 4.
4 *Præbendam, uel portionem uacaturam, an & quando receptus habeat ius petendi, & num. 5.*
Fructus quando ſuperexcreſcentes, ibid.
Eorundem diſtinctio, & numerus diuerſa alibi, alibi uerò nulla, & diſtributio quæ, ibid.
Facultas cum ſe obtulerit, hæc oratio, ut intelligatur, & nu. 3.
Præbenda quo modo ſumatur, uer. & utrobiq;, & nu. 6.
6 *Portio in eccleſiis qualiter accipiatur.*
7 *Diſtributiones quotidianas ultra numerum canonicus receptus an percipiat.*
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 9.*
10 *Additio gloßarum, & nu. ſequen.*
Vtile per inutile non uitiatur regulariter.
Receptio ad uacaturas quando teneat.
Vnus actus, enunciatio non ſemper intelligitur, quòd ſimũl ſit actum, & quomodo.
11 *Canonicos licet recipere ſine beneficijs, ex cauſa tamen, & quæ.*
12 *Canonia aliquando denuò creatur, donec uacat beneficium, & eo uacante, conſumpta eſt, & quo caſu.*
Vltra numerum recipi quot poſſint canonici.
13 *Legatus non poteſt ius in uacatura concedere, ſed reſeruare poteſt.*

CAPVT XIX.

1 Dilectus. Caſus. Receptio † ĩ canonicũ,
q̃ cito ſe facultas obtulerit, p̃-
bẽda debeť, & interĩ quotidianas diſtribu
tiones hẽbit. & ſm̃ Hoſ. quattuor cõtinet:
mãdatũ ap̃licũ: ſecũdò ibi, ad inſtantiã legati, iuſtũ &
ĩiuſtũ ꝓceſſũ: tertio ibi, cũ ergo, iuſti p̃cepti cõfirma-
tionẽ, iniuſti irritationẽ. quartò ibi, faciẽtes, papalem
2 ſubiũctionẽ [*Ipſum*] Thomã [*Tũc epiſcopi*] de ep̃o † cardi
na. factus eſt archiep̃s: hodie nõ ſic. nã, ut dicit Hoſ. te
net hodie curia Romana, ꝙ nulla dignitas ſit hodie
maior cardinalatu, cũ ipſi cardinales unà cũ papa iu-
dicẽt oẽs, nec poſsint iudicari ab alio, q̃ à papa, & col-
legis ſuis. 9. q. 3. nemo, & c. ſeq. arg. ꝯ̃. ſ. tit. 1. c. 2. remittit
ẽt. inf. q filii ſint legiti. ꝑ uenerabilẽ. §. rõnib⁹, de ele. ec
cle. 2. [*Epiſcopũ*] q fouebat Thomã, & ſic iſti duo erant
ex una parte, & c. ex altera, ſm̃ Ho. ſed Ab. & Egi. dñt
ꝯ̃, ꝑ fi. c. ubi mãdat ꝯpelli ep̃m, & canonicos: & notat
3 ꝑ id Abb. ep̃m † auctoritate ordinaria impugnare poſ
ſe, qđ fecit de mãdato papæ [*Ipſo*] S. Thoma [*Eis*] ſ. de c.
[*Participatione*] puta ſeptimorũ, uiceſimorũ, triceſimo
rũ, q̃ ꝓ defunctis canonicis fieri cõſueuerũt, de teſta.
c. fi. Idẽ de ſiľibus ſm̃ Ho. [*Non obuiet*] imò cõcor. illis,
q dicũt, ꝙ recipiẽtes vñr renũciaſſe, nu. inf. c. ꝓ illorũ,
de cõſt. cũ M. & his, q uolũt cultũ diuinũ augmẽtari,
de cõſti. ex parte, Hoſt. [*Lateranẽ.*] inf. de cõceſ. p̃bẽ. c. 2.
[*Illicito*] de expectatione p̃bendæ uacaturæ [*Licitũ*] in
eo, ꝙ Thomas receptus fuit in canonicũ, & fratrẽ [*Approbantes*] ſic, ſ. de reſcri. cãm q̃ [*Defraudetur*] ſi opportu-
nitas ẽ dãdi: aliàs expectabit opportunitatẽ, ut hic, de
cõſt. cũ M. de cõceſ. p̃ben. cũ ſuꝑ, ſm̃ Inn. ſm̃ quẽ hæc
opportunitas nõ eſt ſemper in uacatione p̃ebẽdæ, &
aliq̃ñ eſt ſine uacatione, de hoc, inf. de cõceſ. p̃b. acce-
dens

dens [*Præbendam*] ſi intelligas, ꝙ † præbẽdæ eſſent diſtin-
4 ctæ, nullum ius habet canonicus ad præbendam ua-
caturam ante, quam uacet; & ſic quod hic dicitur de
a præben^a. eſt gratia. Sed contrà, canonici ſine præben-
dis recepti petere poſſunt fructus excreſcentes, ſupra
de conſtitu. cum M. ergo & præbendas poſt receptio
nẽ ſuã uacantes petere poſſunt. reſpondeo, imò diuer
ſa eſt ratio. nam per uacationem præbendarum non
rumpitur indulgentia de certo canonicorum nume
ro, nec numerus augmẽtatur: imò alius loco mortui
ſurrogatur. inf. de cõceſ. præben. nulla, inf. eo. dilecto.
§. 1. uerſi. in eccleſia tñ. ubi uerò fructus ſuperexcre-
ſcunt, & indulgentia rumpitur, & numerus augmen
tatur, ut ſup. de conſti. cum M. ideoq; non poteſt fieri
promiſsio de præbenda uacatura, nec peti poteſt à re
cepto in canonicũ, ne de facto contingat rũpi nume
rũ, & eccleſiam grauari. Et idem dicẽdũ eſt de portio
nibus priuilegiatis, puta quia priuilegium dicit, ꝙ tan
tum. 12. portiones fiãt de reditibus eccleſiæ. nam hic
portiones quò ad prohibitiones uacaturarum eodẽ
iure cenſendæ ſunt cum præbẽdis: & idem intelligen-
dum eſt de altaribus, officiis, & omnibus reditibus ec
cleſiaſticis certis perſonis aſsignatis; & hoc ſatis innui
tur, inf. de conceſſi. præben. c. 2. ubi non tantum pro-
hibetur præbendas uacaturas promitti, ſed etiam mi-
niſteria, & eccleſias. Si uerò portiones non eſſent ita
priuilegiatæ, ſed tantum conſequentes ad numerũ ca
nonicorum, de talibus portionibus poſſet receptus
ultra numerum ſuum petere portionem, etiam ſi nõ
uacet ibi præbẽda, uel canonicatus, uel portio. Et eſt
ratio, quia ex quo rumpit indulgentiam in numero
canonicorum, eodem modo & in numero portio-
num. Eſt etiam acceſſoria talis portio; & ideò ſublato
principali tollitur acceſſorium. ſ. de conſtitu. tranſla-
to: ſed in alio caſu & numerus canonicorum eſt prin-
cipalis, & numerus portionum. Vbi ergo portiones
priuilegiatæ non ſunt, ut diximus, poteſt receptus ul-
tra numerum ſuam^1 petere portionẽ. Exemplum in
eccleſia Lugdũ. & Vien. in quibus non eſt certus nu
merus canonicorum, & multis aliis, in quibus eſt cer
tus numerus, & in quibus præſentes canonici, qui in-
terſunt diuinis horis, certum quid percipiunt: abſen-
tes uerò nihil percipiunt; & de tali conſtitutione loq-
tur, inf. eo. licet. hoc autem uerum eſt, niſi & conſue-
tudo ſit, ꝙ recepti ultra numerum nihil percipiant, ſi-
cut eſt in Vrbe, ubi de cõſuetudine approbata habẽt
canonicos ſine præbendis, quibus non tenentur dare
aliquam portionem. inf. certũ tempus, imò differunt
quandoq; uſq; ad unum, quandoq; ad duos, uel tres,
uel plures annos. in quo caſu ſic recepti portiones ne
queunt petere, quamuis canonici moriantur, & de ta
li conſuetu. loquitur. ſ. de maio. & obedi. ſtatuimus. ſ.
de conſtitu. c. fi. inf. de iure patro. poſtulaſti. & idem di
cendum eſt ratione eiuſdem conſuetu. ſi in eccleſiis
non ſit certus numerus canonicorum, uel portionũ,
ſecundum Inn. & Hoſt. [*Obtulerit*] non confirmat, qđ
irritauit: quia addit de quotidianis diſtributionibus:
5 uel dic, ꝙ † iſtud, Obtulerit, eſt præteriti^b temporis: un-
de non mandat, cum uacabit, uel in poſterũ ſe facul-
tas obtulerit: ſed ſi tempore harum literarum ſe obtu
lerat: uel dic, ꝙ & ſi futurum tẽpus reſpiciat, aliud eſt
dicere, cum uacabit, aliud, cũ ſe facultas &c. ut dicit
glo, uel dic quia intendit hæc decre. prouidere, ne ca-
nonicus ſit ſine beneficio temporali, quod ſonat lite-
ra, quæ dicit, quòd aſsignata fuit participanti diuino-
rum: ita, ꝙ idem fructus præbendæ &c. & quod ſequi
tur, indignum eſt, ut idem canonicus ratione præben
dæ beneficio &c. & utrobique ſumitur præbenda nõ
pro iure præbendæ diſtinctæ, ſed pro illo, quod præbe
tur ad ſuſtentationem. & quòd ſic uoluerit intellige-
re, patet ex eo: quia multæ ſunt eccleſiæ, & multi legi
timi canonici, qui ſuſtentantur de bonis eccleſiæ: nec
tamen habent præbendas diſtinctas. & eſt quaſi ſimi-
le, ſupra eo. non liceat epiſcopo ordinare clericos, &
nullas eis alimonias p̃ſtare. unde, ſi in eccleſia eſt cer-
tus numerus ſine diſtinctione præbẽdarum, ut ſupra
de uita, & honeſta. clerico. quoniam, ibi receptus ul-
tra numerum habebit partem de uictualibus, quę ue
niũt ad mẽſam, arg. hic de conſt. cum. M. non tamen
de his, quę diuiduntur inter canonicos extra mẽſam:
& ſi ſint uictualia, ut granum, uinum, & huiuſmodi,
quia & ſi non ſint ibi præbendæ diſtinctæ, intelligun-
tur tamen ibi eſſe portiones ſecundum numerum ca
nonicorum, arg. de conſtitu. c. fi. ubi uerò præbendæ
ſunt diſtinctæ, & aliqua alia communia, ibi receptus
ultra numerum habebit de cõmunibus partem ſuã.
Ratio, quia ex quo ſunt ibi præbendæ diſtinctæ, non
debent eſſe portiones priuilegiatæ: ſed ubi non ſunt
diſtinctæ, ſubueniendo antiquis canonicis, meritò di-
cendum eſt portiones ſecundum numerum canoni-
corum diſtinctas, & priuilegiatas; ad hoc de conſtitu.
cum M. de uerborum ſignificatio. olim, hæc uera niſi
illi regulares eſſent, qui non poſſunt habere propriũ,
& ſic nec per conſequens portiones diſtinctas & pri-
uilegiatas. 12. q. 1. non dicatis. Alii contra. uide quod
dicam, qui cleri. uel uo. inſinuante, ſuper glo. ergo nõ
6 erat. Et licet † portio poſsit dici prębenda, & e conuer
sò: hic tamen dicimus prębendam, quę diſtincta eſt
in reditibus, uel poſſeſsionibus certis, & diuiſa a com
munione collegii. Portio uero, quę ſic diuiſa non eſt,
ſed de omnibus reditibus communiter collectis de-
trahitur, ſecundum Innocen. cuius eſt hæc gl. ad hoc.
12. queſtio. 1. epiſcopus, & cap. eccleſiaſticis, & c præci
pimus, & de hoc, infra de uerborum ſigni. olim. ſecũ-
dum Hoſtien. uide eo. titu. tua. Dicebat Goffre. quod
prębenda ſonat beneficium diſtinctum; alleg. de con
7 ceſſio. pręben. ex parte [*Quotidianas*] per hoc † no. quòd
canonicus receptus ultra numerum percipit diſtribu
tiones: quod nõ uidemus ſeruari in receptis de neceſ-
ſitate, ut auctoritate papali. In uoluntarie receptis, ex
quo deſeruiunt eccleſię, poſſet locum habere; & eſſet
ſatis ęquum, ut dixi, ſupra de conſtitutio. cum M. ſu-
per gloſſ. hic poteſt, in fine, uel forte fuit hoc propter
contemptum primi mandati; ad hoc. inf. c. dilectus,
8 quod placet Egi. & Guil. ¶ Prima † gl. ſignat. cõtrariũ,
& ſoluit. ¶ Secunda gl. ſup. contrarium, & dupliciter
ſoluit. ¶ Tertia glo. arguit, inſtruit, quęrit opinio. po-
nit, & ſoluit. ¶ Penul. glo. no. duo. ¶ Vltima gloſſ. re-
9 ſpondet per ob. & opinionem, & ſolutionem. ¶ [*In ultima glo. ibi ſola*] aliàs Herennius, & uide in c. dilecto, ſu-
10 per 3. glo. ¶ [*In† gloſſ. arg. quòd, ibi, inter cæteras*] regulariter
enim non uitiatur utile per inutile, inf. de reg. iu. utile,
ubi ſatis de hoc [*& ibi, promittimus*] & ſic non ualet, qđ
diſtinguitur: aut unus actus eſt receptionis, & promiſ
ſionis; & tunc eſt receptio uitioſa, aut duo actus inter
ueniunt: primus in receptione: ſecundus ex interual-
lo in promiſſione; & tunc ualet: dicit. n. Inn. ſe per uer
bum unius actus non intelligere, ꝙ ſimul ſit actum:
ſed ꝙ ſimul ſortiri debeat effectũ; ac ſi dicat, licet nũc
recipiatur, tamen tunc ſolum receptio habere debet
effectum, & iura canonici per illam adipiſci, cum ua-
cabit præbenda, & ſibi dabitur, tunc enim nõ ſolũ eſt
uitioſa promiſsio præbendæ nõ uacãtis, ſed ẽt promiſ
ſio canonicatus non uacantis: ubi uero ex poſt agať,
ꝙ ſtatim habeat iura canonicatus, quãuis incontinẽ-
ti fiat proteſtatio, ꝙ primam vacaturam habebit, quę
illi promittitur, non eſt receptio uitioſa, ſed ſic pro-
miſsio; & ſic non eſt hæc decre. ubi uidetur fuiſſe uni-
cus actus, contra illam diſtinctionem, ſecũdum Inn.
11 qui † etiam hic arguit licere canonicos recipere ſine

bene-

beneficijs,ad idem, infra eo.dilecto, uer.preterea, de
conceſsi.præben.cum ſuper. Contra:canonicus non
debet eſſe ſine præbenda, ut ſupra e.relatum, nec de-
bent eſſe in beneficijs plures clerici inſtituti,quàm de
illis uiuere poſsint.de inſti.cap.1.& ca.auctoritate.Itē
poſſet hoc fieri in fraudē concil. Lateran. de conceſ.
præben.nulla, & c.conſtitutus, ergo deteſtandum.de
diuor.quanto.§.penultimo, dicit Inno.per prima iu-
ra licere canonicos ſine beneficijs recipere, ex cauſa
tamen, puta ut inſtruantur in moribus, & diuinis of-
ficijs,vt ſeruiant prioribus & antiquis canonicis,& ec
cleſijs,de maio.& obe.ſtatuimus.Si uerò fiat hoc ſine
cauſa, ſuperior caſſabit, maxime ſi fiant multi, argu-
men.ff.de uari. & extraordi.co.l.1.§.in honorarijs, &
ſe.l.2.& 3.ergo niſi iuſta cauſa probetur, officio iudi-
cis irritandum eſt, inſtitu. de offi. iudi.ſecundum In-
12 no.& Hoſti.[*& ibi,creatum*] unde † dixit Vin.per ratio-
nem, quæ ſequitur, ꝙ canonia illa non poſſet peti tā-
quam uacans, quaſi ſit conſumpta. Idem Ioan.infra
eo.dilecto [*& ibi,numerum præbendarum*] dixit Ioan.quæ
ſunt in eccleſia. Idem Vin.Phi.& Goff.ponendo glo.
Io. Sed glo.recipit uerba Io.quaſi fuerit eius mens, ꝙ
ſi.20.erant præbendę, poterant.recipi.10.& ſic de ſin-
gulis:ſed non credo,ꝙ Ioan.ſic intellexerit, quamuis
in multis eccleſijs pręcipue in Alamania ſic ſeruetur,
& ſic etiam ſeruare ſolebāt doctores legum Bon. cir-
ca Bon.conuentandos: aut nullum promouent, aut
quilibet promouet ſuum.Sed puto,ꝙ Ioan.intellexit
idem, quod glo.quòd ſi ſunt.40.præbendæ, poterunt
recipi.6.uel.7.ultra numerum. Si uerò.10.poterūt re-
cipi duo,uel tres.Si quinque,uel quattuor,unus tan-
tum,& ſic intellexit Hoſti.Glo.Ioan.dicens, quòd Io.
dixit hoc arbitrarium, & melius eſt ſic dicere, quàm
ut dicit glo. Dices ne, ꝙ quinque poſſunt recipi ultra
numerum, ubi non ſunt niſi quattuor, uel v. poterat
dicere Ioannes ad Ber.ꝙ dicit Hiero.ad Dama.prima
B.[*& ibi,res*] argumen.ff.de optio.leg.l.1.Guil.[*& in fi-
ne*] Sed pone, ꝙ recipiatur multitudo ultra numerū,
quæro,quæ receptio uitiabitur? Dic, quòd omnis, ſi
ſimul facta eſt:uel ſimul omnes recepti,quod proba-
tur,infra c.proximo,& infra eo.dilecto.Sed contra,ꝙ
ultima tantū, & quæ excedit numerum, uſq; ad quot
fieri poterat: facit,quod no. de donati. apoſtolicæ, in
4.glo.& dicatur ultima de ultimo nominatis, ad hoc
de electio.c.penul.lib.6.de præben.mandatum,quod
credo uerum:cum non ſimul, ſed diuiſim plures reci
piuntur: ſecus, ſi ſimul, ut prædixi: tamē cū receptio
non afficiat, ſi poſtea uacans præbenda confertur ſic
recepto, ex hoc nono iure tutus erit in eo iure, quo
tutus eſſet extraneus, ſi eccleſia nō haberet numerū,
tenet Io.de Deo.lib.1.q.38. ꝙ valet omniū receptio,
ſi ſunt idonei,& ſufficiunt facultates. ¶*In glo.penultima
ibi,patet*] ſecundum Ioan.[*& ibi, concilium*] cōcedendo
13 † ius in uacatura, poteſt tamen reſeruare, quod dic,
ut infra de iure patrona.cum dilectus, de offi.leg c.3.
& 4,lib.6. [*& in fine*] & ſic eſt falſum,quod opponitur
papā hoc cōfirmare,quod improbat,ut dixi in textu.

ANNOTATIONES.

a ¶De præben. Vide Io.And.ſupra eo.relatum,& de conceſ.præbē.
cap.2.lib.ſexto, & in c.ſi ſoli, per glo.

b ¶Præteriti,Verbum iſtud,obtulerit,poteſt eſſe præſentis,uel præ-
teriti temporis, & tunc dictio, cum, quæ præcedit, eſt coniun-
ctio,& ponitur pro; quia,& ſignificat cauſam. poteſt eſſe & futu-
ri temporis, & ſubiunctiui, & tunc ponitur pro quando, & facit
conditio.uide Bar.in l.1.ff.de conditio & demō.in dubio autem,
quomodo accipi debeat,dec.in.ll.& ſtatutis in futurum, & ſic &
in alijs quaſi cōtractibus in propriorem aut benigniorem,ſenſum
& uide glo, & Bar. in l.ſolemus, ff. eo. tit. & in l.cum tale.§.pœ
nalis,& in l. cū in ſecundo ff.de iniu.rup.& irri.teſta.& inducunt
legiſtæ iſta ad.q.bannitorum. uide glo. quæ incipit, ergo,in c.2.
de conſti.li.6.& Bar.in l.omnes populi,ff.de inſti.& iu. & in l.qui
Romæ.§. Augerius, ff. de uerbo. obliga.

SVMMARIVM.

1 *Electio an teneat cū duo ſimpliciter ad unam præbendā eliguntur.*
2 *Epilogus & ſuffragium gloſſarum, nu.3.*
Pro parte frui, non uti poſſumus.
Seruitutes indiuiduæ ſunt.
Per non uſum amittuntur.
4 *Additio gloſſarum.*
Præbendarum numerus diminui non debet, & ut id intelligatur.

CAPVT XX

1 TVæ fraternitatis. Caſus. Non
† tenet ele-
ctio, cum ad vnam præbendam duo ſim-
pliciter eliguntur: & pars huius de procu-
rato.ut lit. non conteſt. & de ſponſa.tuæ. ſecunda ibi,
nos attendentes [*Sæpe*] & ideò prouidendum: ſic ſu-
pra de reſtitu.ſpolia.ſœpe,de appella.ſœpe[*Duo clerici*]
dixit Vin.hanc decre.loqui,quando duo pure ad unā
prębendam eliguntur.Secus,ſi ſub conditione,ar.61.
di.ſtudij.86.diſtin.archidia.inſtitu.de vulga.& pupilla.
ſubſtitu. & in eo caſu primo electo cōſentiente ceſſat
ſubſtitutio ſecundi.C.de impu. & ali.ſub.l.poſt aditā:
tu tamen dic hodie,ut de elec.cap.2.li.6.& de hoc ſu-
pra de elec.curam [*Eligantur*] ſecundum Innocen.talis
receptio non habet niſi unū ſenſum, ꝙ duo recipiun
tur ad unam præbendam uacantem ita, ꝙ ſtatim ſint
canonici,& præbendati,& præbēda diuidatur,& hoc
eſt contra decre.maioribus, & ideò caſſandū, ut in fi.
nec ob.quod ſequitur, in quo uidetur, ꝙ etiam alius
poſsit eſſe ſenſus, ſ.quòd unus ſit ſtatim canonicus &
præbendarius,& alius ſtatim canonicus,ſed non prę-
bendarius,donec præbenda uacauerit:quia non dici-
tur, infr.ꝙ iſte ſenſus eliciatur ex illis uerbis:ſed quòd
iſte ſenſus etiam tolerādus nō eſſet [*Teneant*] ſiue ſin-
gulis annis diuidendo,ſiue alternis annis utendo,nec
ob.ff.de uſufruc.l.quoties: quia illud diuiſibile, ut in
3.gl.[*Caſſanda*] contra ſupra de conſti.cum.M.ubi duo
fuerunt ad unam præbendam recepti, ſolue, ut ibi.
2 ¶ Tertia † glo. ſucceſsiue duas obiectiones ſoluit.
3 ¶ Vlti.glo.arguit. ¶*In glo.3.ibi,uſus pars*] ſequitur,lega-
ri non poteſt. nam frui quidem pro parte poſſumus,
uti pro parte non poſſumus [*& ibi,uiæ*] Sequitur,itine
ris actus, aquæductus pars in obligatione deduci nō
poteſt,quia uſus eorum indiuiſus eſt [*& ibi,Si libertus,
in fi.*] ulti. & ut ibi patet ſeruitus hæreditarij ſerui eſt
penes hæredem,& penes ſubſtitutum [*& ibi,aquam*] ſi
plures habent ſeruitutem ducendi aquā ex fundo ui-
cini periuros, quiſque.ſ.prout inferior erat ſuo riuo,
& alter deſtitit ducere tempore, quo ſeruitus amitti-
tur, ille perdit ius, licet alij uſi ſint propter rationem,
4 quam ponit gloſſ. ¶*In † glo. 1. in fi.*] Ioan. infra de re-
ſcriptis, cap.ulti.lib.ſexto. ¶*In glo, ſed cum,ibi.§.1.*] & ff.
de leg. 1.§.plane,in fi.& ff.de offi.aſſeſ.ſi eadem,de cō.
ec.uel altaris, cap.uno, lib.6. [*& ibi, diminui præbendæ*]
i.numerus præbendarum, ut ſic augeātur ſingulares
præbēdæ,hoc intēdit.¶*In gl.ultima ibi,niſi*]& dic,ut ibi.

SVMMARIVM.

1 *Electi duo ad aliquam dignitatem ſi compromittant in iudicem,ip
ſe poteſt alterum confirmare,& alteri ad uitam confirmati pro
bono pacis prouiſionem facere de ipſius prouentibus.*
1 *Ordinatio pro cōpoſitione ſumitur hic, non eſt ad exēplū trahēda.*
Capitulum dicitur ſecularium clericorum.
3 *Conuentus, & congregatio religioſorum, licet aliquando ſecus.*
*Penſionem annuam pro religioſo non credendum, quòd de facili
papa*

papa confirmet.
Compromiſſi amicabilis caſus hic unus, in fin.
4 *Videri pro præſumi.*
Tolerandum magis quod dicitur, non dicitur confirmari.
5 *Prioratus conuentualis eſt dignitas.*
Obligari non poteſt quod non eſt adhuc in rerum natura.
*Pacta ualent, quatenus tangunt rem familiarem, ſed non in alio-
rum præiudicium.*
*Capitulum cauſa pacis poteſt obligari perpetuò, ſed reſtituitur
ſi læſum eſſet.*
6 *Ad uitam alicuius ſi penſio imponatur, ceſſat eo mortuo uel re-
moto, uel qualitercunque dimittente prioratum,niſi renuntiet
in fraudem.*
*Mors ciuilis comparatur naturali, nec non dimiſſio rei propter
quam quis tenetur.*
Fraus prę́ſumitur in renūtiāte obligato ſua uita durāte ad pēſionē.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.8.*
Iuſſu prætoris qui pretio dato pactus eſt, non notatur.
9 *Additio gloſſarum, & nu. ſequentibus.*
*Electiones duæ ad eandem dignitatem non ſolum de diuerſis ſed de
eodem non ualent.*
10 *Sententia ei non prodeſt, pro quo fertur, ſi conſcius ſibi ſit ius ſe
non habere.*
11 *Fraudulentum quod committitur circa numerum, & renunciando
non prodeſt committenti, uel renuncianti, & ſupra num.6.*

CAPVT XXI.

1 NIſi eſſent. Caſus. Si duo † electi ad
aliquam dignitatem cō-
promittant in iudicem, ipſe poteſt alterū
confirmare, & alteri ad uitam confirmati
pro bono pacis prouiſionem facere de ipſius prouē-
tibus. Et primò excuſat ſuſpectam ordinationem, &
ipſius duo membra declarat. ſecundo præmiſsis mo-
tiuis cum certa moderatione illam approbat. ſecun-
da ibi, Quia igitur [*Tam qui*] iudices.ſ.delegati, quibus
fuerat cauſa commiſſa [*Ordinationem*] no.hoc uerbum
2 † ſecundum Hoſt.quod & infra ſępe repetitur, ut do-
a ceatur, quòd in talibus electionibus cōpoſitio recte[a]
dicitur ordinatio [*Quàm illi*] ſ. litigantes duo electi ad
prioratū [*Pernitiem*] pernitioſa eſt ergo ordinatio,nec
ad exemplū trahēda. Item quod agitur à prælatis &c.
infra de uoto, magnæ [*Diutinam*] expediebat ergo ec-
cleſiæ illam decidi,de elec.quia propter [*Vt ipſe*] ſolus,
& bene,ſupra e.cum non ignores [*Quod autem*] hic po-
nitur ſecūdum membrum ordinationis [*Capituli*] di-
uiſis, ſupra de reſcriptis, edoceri, in fi. [*Compromiſſum*]
3 intelligas † priorem, & clericos hic fuiſſe canonicos
ſeculares.nam hic etiam dicitur capitulum,non con-
uentus:aliàs eſſet contra.12.q.1.nō dicatis, de ſta.mo.
cum ad mona. uel dic,quòd habebit hos reditus non
ut proprium,ut eos dare, uel relinquere poſsit, ſed ut
diſpenſator,& obedientiarius, quos abbas poſſet mi-
nuere,& tollere,niſi eſſent à papa confirmati: tūc pa-
pa ſine iniuria tollere poteſt, quos ſub eius obedien-
b tia tenet[b].Inno.prima lectura plus placet Hoſti. præ-
dicta ratione,cum hic dicatur capitulum,non conuē
tus,prout communiter dicitur cogregatio religioſo-
rum, de his quæ fi. à præla.c.2.de teſti.cap.2.lib.6. Sed
quandoque contra,de tranſactione,contingit,de ele.
innotuit.Item quia non credit,quòd papa de facili re
ligioſo ſimplici confirmaret annuam penſionem,ui-
de quod dicam, qui clerici. uel uo.inſinuante, ſuper
glo.ergo non erat,& de offi.ordi.præſenti,in prin.li.6.
[*Compromiſſum*] ita,quòd metu pœnæ,uel intereſſe ſtēt
arbitrio capitulum,confirmatus,& caſſatus,qui om-
nes compromiſerunt ſecundum Inn.ſed Hoſti.dicit,
quod fuit compromiſſum amicabile, uel ipſorū uo-
luntati commiſſum [*Bono pacis*] ad uitandos labores,
4 & expenſas [*Fatentur*] aliàs † uidentur.i. præſumuntur
ex benigna interpretatione.ſi.de teſti.cum tu [*Ab om-
nibus*] tam capitulo,quàm electis, & ideo magis tole-
randa, de ele.innotuit, uer. multa [*Recepta*] & ſic non
poſſunt contrauenire, ſupra de arbi.per tuas, & C.de
arbi.l.pe.T.(Toleramus)nō cōfirmat.ſed tolerat: un-
de non poteſt dici, quòd confirmatio faciat hoc uale
re,cum confirmatio nulla fiat, ſecundum Hoſti.[*Di-
gnitas*] nota,ꝙ † prioratus eſt dignitas,de hoc ſupra de
cleri.non reſi.quia nonnulli,ſecundum Hoſtiē.quod
Ab.uerum dicit de conuentuali: de alijs ſecus, & pa-
tet hoc in clemen. de reſcrip. & ſi principalis [*Facta ſe-
ctio*] contra concil. ſupra e.maioribus: & hæc eſt una
ratio: quare capitulū tenetur, donec uixerit caſſatus
prior, non niſi quamdiu ipſe uixerit. Item tempore
compromiſsi nullus erat,& ſic dignitas nō potuit ob-
ligari ſed tantum perſona litigās.Itē agebaͭ de iure ꝑ-
ſonali,vnde prioratus,de cuius vtilitate nō agebaͭ nō
potuit obligari,ad hoc ſupra de arb.per tuas, in fi.inf.
de præca. c.2.op.arg.ff.de pac. contra iur.§.ulti.& l.in
perſonam,ubi dicitur pacta ualere, quantum tangūt
rem familiarem,ſed nō in præiudicium aliorum: ſed
capitulum idem permanet:vnde maxime cauſa pacis
potuit obligari perpetuo, quamuis reſtitui poſſet, ſi
6 lęſum eſſet ſecundum Innoc.[*Defuncto*] remoto † uel
qualitercunque prioratum dimittente. quid ſi renū-
ciet,& poſtea eligatur? præſumitur fraus,& adhuc te-
netur.ff.quibus mo. hypo. ſol. ſicut te.§. ſuperuacuū
& l.uoluntate.i.reſpon. & ulti.ff.de acqui.hæredi.ſi is,
qui bonis paternis,& infra de contrahen.emp.ad no-
ſtram. Petitur enim res eadem, & eadē obligationis
cauſa, & eædem perſonæ ſunt.ff.de excep.rei iudi.cū
quæritur, & l. ſe. nec uidetur renunciaſſe, qui ſtatim
iterum eſt aſſumptus,arg.ff.de in rē uerſo, ſi pro par-
te.§.uerſum, de elect.officij, cum ſuis concor.quod
dixi,præſumi fraudem, uerum eſt ſecundum Hoſtiē.
niſi probet ſe bona fide renūciaſſe ex aliqua rationa-
bili,& forte latenti cauſa, ut quia uitioſum habuit ini
tium: aliàs præſumitur contra ipſum,de diuor. quan
to.§.pe.ſecundum Hoſtiē. Si uerò renunciat, & facit
dari nepoti,uel alteri, qui eſt alter ipſe, uidetur elude
re penſionariū, niſi detegatur fraus: qua detecta ſub-
ueniendum eſt illi, ar.C.de repu.bo.poſ.l.2. C.ad l.Iu-
liam, de ui publica l.2. C. de dolo.l.1. C. ſi in frau.pa.
l.1.Sed uidetur præſumendam fraudem, niſi aliud ꝓ-
betur.argu.ff.de his, quæ in frau.cre.l.qui autem.§.ſi-
mili modo,& l.ait prætor § ſi cum mulier,& l.Lutius
§.1.Sed dicit Hoſti.ꝙ nec clare reſponderi poteſt, nec
de facili omnibus fraudibus occurri: malitiis enim
hominū multę uię promptæ ſunt & paratæ, in auctē.
7 de nup.§.mitiores,ante finem colla.3.¶Secunda † gl.
obijcit, & ſoluit. ſecundò quærit, arguit affirmatiue:
8 ſed contrarium ſoluit. ¶*In † glo.2.ibi, Si ſocietatem*] uide
de iureiuran.ueniens, ſuper prima gl. ¶*In 3.glo.ibi,qui
iuſſu*] ſequitur prætoris precio dato pactus eſt, nō no-
9 tatur. ¶*In † glo. 1.in fi.*] 7.q.1.omnis qui ſup.de procur.
in noſtra,& 37.diſt.qui de menſa,ubi de hoc. ¶*In gl.2.
ibi, literas*] ubi de hoc, & ſupra de arbi.cum tempore,
& 3.q.6.§.tria, uer.ſi quis uerò, & dixi de hoc. de prę-
ſcrip.cum ex officij [*& ibi, conſtabat*] quia impoſsibile
eſt ualere duas electiones ad eandem dignitatem nō
ſolum de diuerſis,ſed etiam de eodem,inf.de electio.
ut quis duas,lib.6.[*& ibi,arbitratores*] & ex tali poteſta-
te fecerunt prouiſionem annuę pēſionis: aliàs locus
10 fuiſſet appellationi [*& ibi,arbitrij*] bene † dicit: quia ſi
ex poteſtate delegata ferrent ſententiam pro illo, qui
ius non habebat, ſi is,pro quo fertur,ſcit ſe ius nō ha-
bere, non prodeſt ei ſententia, ſupra de pręſcrip.c.ſi.
ſi bonam habet cōſcientiam,tutus eſt, & iuris aucto-
ritate fulcitur.ff.de reg.iur. res iudicata, de reſcriptis,
paſtora-

paſtoralis.i.reſpon.ubi de hoc, ſecundum Hoſtiẽ.qui
aliter uidetur dixiſſe, de conceſsio.præben.ca.1.ut ibi
dicam ſuper glo.2.[*& ibi, decætero*] de delegato loqui-
tur, non de arbitro: nec ibi adiudicatur titulus, ſed ꝑ-
ſonalis cenſus. ¶[*In gl. 3.ibi,iudicis*] facit quod no. 1.q.3.
ea quæ[*& ibi, qui iuſſu*] Io.& eandem gloſſ.poſuerunt
Vincen.T.Goff.& Phi. & placet Guil.hoc dictum [*&*
11 *in fi.*] ſimile,quod de fraudulento† numero no. 1.q.1.
ſi quis neque:& hoc dictum fateor in tanto:quia ho-
die primo paciſcuntur partes de facto, datis quando-
que pignoribus, poſtea compromittunt in iudicem,
ut pronunciet, quod conuenerunt: poſſet etiam in-
telligi glo. quòd aliqui aſſumunt cauſam inquietan-
di,ut aliquam prouiſionem conſequi poſsint.

ANNOTATIONES.

a ¶Recte.Vt ſic potius ſit quædam decretum iudicis,quàm pactio, uel pactum, ut infra patet.

b ¶Obedientiam tenet. Vide Ioan. And.in c.cum inter.R.de elec. ſuper glo.2.& per ipſum in c.porrecta, de confir. uti.uel inuti.& & per moder.maxime per Pau.in cle.i.de ſup.ne.præla.& per Fe-de.de Se.in ſuo tractatu permutationis, quæſtione.17.

SVMMARIVM.

1 *Si contra numerum ſponte receperunt aliquem priuilegiati canonici ſuper certo numero, contra impetrantes à papa exceptione numeri uti non poſſunt, & in alio caſu, num. 3. excipitur tamen num. 15.in fine.*
Diuiſio decretalis.
2 *Perſonæ qualitas conſideranda, & in quibus hic.*
Executor datus cum clauſula, contradictores, quam & quamdiu habeat poteſtatem, & nu.4.7.9.10.11.& 12.
Archidiaconus citatur ab auctore hic, circa fin.
3 *Admittere, pro recipere.*
Reluctari, quid ſignificet.
4 *In collatione capituli nihil facit conſenſus epiſcopi.*
Ad collationem non ſufficit conſenſus, & uoluntas collatoris, niſi committat.
Auctoritate noſtra factum dicitur, quod ratificamus nomine noſtro factum.
5 *Exequendum eſt quicquid mandatur, & conſtat ex mente mandantis.*
6 *Ad canoniæ ius quæ pertineant.*
7 *Epilogus, ſuffragium, additio gloſſarum, nu. 8.9.*
Executor & contradictor contra ſe quis eſſe non poteſt.
Suarum eccleſiarum appellationem quæ contineantur in mandato, quod ſit executori ut hic.
Archiepiſcopo, uel epiſcopo ut in eccleſiis ſuis, alicui prouideat ſi mandetur, in quibus eccleſiis id mandatum intelligatur habere locum.
Reſcriptũ pro paupere fauorabilius, quàm pro diuite in beneficijs.
10 *Contradictorum appellatione qui contineantur, quorum mentio ſit in clauſula reſcripti, contradictores &c.*
Ad hæredem, uel ſucceſſorem iudicium quibus caſibus. tranſeat.
11 *Tractus futuri temporis pertinet ad iudicem ferendo ſententiam.*
Excommunicatio lata in eo, qui furtum fecerint, licet dicat, conſtitutio, non tamen lata per executorem in contradictores & perturbatores, & quo caſu teneat, ibid.
Conſtitutio dici nequit, niſi habeat quæ debet habere conſtitutio, & quæ ſint, ibid.
12 *Literarum beneficiorum formæ plures, & per quarum formam mandata poſſeſſio, & inueſtitio intelligatur.*
13 *Legatus quæ beneficia conferre poſſit, & reſeruare, & quando cõpellere quem poſſit ad recipiendum in canonicum aliquem.*
Eo maior eſt delegatus ſpecialis.
14 *Excommunicatum an recipere poſſint in canonicum ante abſolutionem cum cautione, & nu. 15.*
15 *Receptio idem, quod collatio, & in facto conſiſtit.*
Excommunicati non poſſunt eligere, neq; conferre.
Numero præbendarum non intelligitur renunciatum, ſi ſupra numerum quis recipiatur, in fin.

CAPVT XXII.

1 PRo illorum. Caſus.Canoni ci pr
uilegiati à papa ſup
certo numero, ſi ſponte receperũt aliquẽ,
ſupra numerum, contra impetrantes à pa
pa exceptione numeri uti non poſſunt. Et dicit Hoſt.
ꝙ hic ponitur gratioſa prouiſio,eluſoria exceptio,iu-
ſta ratificatio.ſecunda ibi,Cunque.tertia ibi,quia ve-
rò. Dic clarius, ꝙ ſunt duæ partes tantum. In prima
facti narratio. In ſecunda cauſæ commiſio ibi, Quia
uerò. Prima continet executoriam exceptionem,in-
ueſtituram, & excommunicationem [*Expediret*] per-
2 ſonæ igiť† qualitas in talibus eſt cõſideranda, de hoc
ſupra eo. cum ſecundum [*Cognoſceret*] archiepiſcopus
[*Contradictores*]videtur,ꝙ talis executor perpetuo poſ-
ſit in contradictores iuriſdictionem ec.exercere: un-
de & poſt mandatum, & poſt ſententiam, ſi eſt tale
negocium,in quo feratur ſententia,eos poterit com-
peſcere ex uitute clauſulæ, quod aliàs non poſſet tan-
quam officio ſuo frunctus, de offi.deleg.in literis, &
c.quærenti. Sed Inno.dicit per dictam decre.quæren-
ti, ꝙ poſt diffinitiuam hoc non poterit niſi uſque ad
annũ:& in alijs,ubi non fertur ſententia,poterit con-
tradictores compeſcere, quouſq; mãdatum plenum
ſortiatur effectum : poſtea ſi moleſtetur, executor ſe
non intromittet,ne uideatur ordinarius. nam talia re
ſcripta redarguuntur,ſupra de reſcriptis,ad hoc.Si ve-
rò aliqui adimpleuerunt mandatum : aliqui non, ſu-
per eos, qui adimpleuerunt mandatum, nihil facere
poterit,etiam ſi poſtea moleſtent: in alios uerò pote-
rit, ſecundũ Inn.qui dicit ultimò, ꝙ ex quo non mã-
datur de recipiendo,ſed delegatus inueſtit, poterit cõ
tradictores compeſcere tantum, infra annum per de-
cre.querenti,ad hoc ſupra de re.iudi.quod ad conſul-
ta.Quod dicit Hoſti.uerum quò ad nouam contradi-
ctionem,& ſententiam de nouo ferendam: ubi uerò
tempore inueſtituræ excommunicauit contradicto-
res, uidetur etiam, ꝙ poſt annum contradicens liget
ſentẽtia,niſi primò paruiſſet,ut prædixi. Dicit etiam,
quòd incidens poſt talem ſententiam non poterit ab
ſolui per delegatũ, ſed per papam, de offi.ordi.paſto-
ralis.§.præterea. ad materiam uide quod no. de teſti.
ex parte, in gl.antepe.& quod ibi dixi cum remiſſ.au-
diui curiam tenere, quòd ſi in reſcripto eſt clauſula,
Mittas in poſſeſsionem,defendas inductum, talẽ exe-
cutorem poſſe defendere poſſeſsionem etiam ei,qui
aliquamdiu habuit pacificam, quaſi talis ſit illi cõſer-
uator, cuius officiũ durat, ut dicitur de offi.deleg.ca.
ulti.§.officium, lib.6.facit infra de ſimo.querelam,in
fi.& quod ibi dicam poſt Inno. aliàs clauſula nil ope-
raretur,quod abſurdum eſſet,& contra mentem con
cedentis,infra de priui.in his,& eo.tit.ſi propter.§.i.in
a fi.lib.6.dicit pro hac parte [a] facere, quod no.ſupra de
reſcrip.ad hæc in fi.ſecundæ glo. Subdit tamen, quòd
aliquibus uidetur idem, quod ſupradictũ eſt de clau-
ſula, Cõtradictores, ne nimium derogetur ordinariæ
poteſtati,11.q.1.peruenit, de offi.ordi.licet, de ma.&
obe.per tuas: & ſecundum id dicit, quod lapſo anno
defenſio ſpectaret ad ordinarium, cuius intereſt ſub-
ditos à moleſtijs defendere [*Qui*] ſcilicet archiepiſco-
pus [*Xanctonenſi*] cathedralis eſt, quod patet infra de
3 uerb.ſig.c.ult. [*Admitterent*] i.reciperent † quod patet,
infra e. c.ad fi. [*Reluctarentur*] i. recalcitrare uiderentur
[*Indulgentiam*] in qua intelligitur, niſi in tantum excre-
uerint, & cetera ſupra de conſtitutio. cũ M.C.ex qui-
bus cauſis tutores habeantur.l.ultima,ubi excreſcen-
ti bus

tibus rebus pupilli nouus tutor datur, ad idem, infra
de cenſi.quanto.Gof. [*Quadrageſimo*] alias quadragena
rio,& eſt melior litera ſecundum Hoſt.[*Ei*]magiſtro,
ne illum reciperent:vel archiepiſcopo,ne procederet
[*Mandati*]directi pro magiſtro.P.alios enim recipiebãt
proprio motu.& illos,pro quibus Papa ſcribebat,irre
uerenter repudiabant.Inno.[*Irreuerenter*] quò ad obe-
dientiam [*Prædictum magiſtrum*] corrigit Innoc. de regi
ſtro. Prædictum magiſtrum cũ conſenſu & uolũtate
tua frater epiſcope in an.& aliorum uirorum prudẽ-
tum,de præbẽdis,& cætera.habebat forte in ſuperſcri
ptione epiſcopo Xantonẽ.& ita eſt in antiqua,ubi eſt
etiam hæc litera. hoc dixit Innoc.ad excuſandum ar-
chiepiſcopum,& ad defendẽdum litteram, ideſt pro-
uidè factum eſt. Sed dicit Hoſti.quòd hoc non profi-
cit:quia pauci libri habent, ꝙ hoc ſcribatur, Xanton.
& quia litera probat, quòd ad decanum, & capitulũ
4 † ſpectabat collatio, unde conſenſus epiſcopi nil pro-
deſſet in præiudicium aliorum. nec eſt diuinando di-
cendum, quòd hoc erat ad epiſcopum deuolutum:
quia nec nunc papa inniteretur allegationi capituli:
quod tamen facit à contrario illius uerbi, ſi vobis cõ
ſtiterit,ſecundum Hoſti. Præterea & ſi ad epiſcopum
ſpectaret collatio,non ſufficeret conſenſus, & uolun-
tas ſine commiſsione [*Vinculo*] auctoritate delegatio-
nis ſubditos ſuffraganeorum excõmunicare potuit,
Gof.[*Auctoritate noſtra*] quia mãdauimus archiepiſco-
po,ꝙ hoc exequeretur per ſe,uel alium: uel quia rati-
ficauimus, quod noſtro nomine fecit, concor. quod
de interpretatione legati dicitur, ſupra de poſtulatio.
prælato.ca.1. Sed nec uidetur magna uis in talibus fa-
5 cienda: imò quicquid † mandatur, eſt exequendum,
ex quo conſtat de mente, ut no.de reſcriptis, eam te,
ſecundum Hoſti.& adde quod dicam infra [*Volumus*]
ſit pro ratione uoluntas. 19.di.enim uerò, & c.in me-
moriam,Hoſt.[*Aliquem*] etiam unum ſolum,de con-
ſti.cum acceſsiſſent,Gof.[*Obſeruare*] ſi.ſupra de conſti-
tutio.cum omnes,& remittit Hoſtien.ad id quod no.
infra de uita & honeſta.clerico.ca.fina.[*Pertinent*] hic
6 habes † quid pertinet ad ius canoniæ: ſic ſupra eo.di-
7 lectus, Hoſti. ¶[*Glo.per† talem*] reſpondet per quæſtio-
nem,an executor datus per hæc uerba, Facias proui-
deri,uel aſsignari,poſsit inueſtire: ponit opi.ꝙ poſsit:
ſoluit contrarium,ad hanc decre.reſpondet,& remit-
tit,allegat contrarium,& ſoluit.¶[*Glo.& ita*] arguit,al-
legat duo iura,& remittit,alleg.tria in contrariũ,que-
rit,& ſoluit. ¶Gloſſ.penul.no.quòd excommunicati
canonicos recipere poſsũt,alleg.duas rationes & duo
ſimilia,ponit lecturam cõtrariam,quam non appro-
bat. ¶Vltima gloſſ.no.quod fracto numero canoni-
8 corum, & cœtera. ¶[*In† glo.& ita,ibi uoluntate*] uide in
9 præ.c.accedentibus,ſuper 1.gl. ¶[*In† glo.1.ibi,prouinciæ*]
ad hoc infra c.quamuis,lib.6.ubi dicam ſuper ultima
glo.quod hic no. Hoſti. [*& in fi.*] ex eo maxime ſecũ-
dum Inno.quia ibi erat clauſula,Contradictores &c.
& ſibiipſi quis contradicere,uel cõtra ſe executor da-
ri nõ poteſt.ff.de arbi.l.penul.idem Pe. & Abb.& per
hoc eſt dicendum ſecundum Innoc. prouidere poſſe
executorẽ,cui ſic ſcribitur,ſit archiepiſcopus,uel epi-
ſcopus in eccleſijs, in quibus habet ius archiepiſcopa
le,uel epiſcopale, etiam ſi illarum collatio nõ ſpectet
ad ipſum. nam ratione illius iuris ſua cenſentur.ff.de
b contrahen.[b] emptio.qui tabernas. Fatetur tamen ali-
quos dicere per tales literas poteſtatem non dari pro
uidendi,niſi in eccleſijs, quarum ad eum ſpectat col-
latio: pro eis ſupra de offi.ordi.licet, quaſi excitet eũ
papa per literas de eo, quod ſpectabat ad officiũ ſuũ:
& hoc maxime ſi impetrans ſit ſubditus illius, & dica
tur in litera, Pauper,uel nullũ beneficium aſſecutus:
ſic exprimit Compo. iſtorũ opinio. ſupra de reſcrip.
capitulum,in glo.magna, circa medium, uer. Item ſi
papa: ſed appro bat contrariam.nec obſtat, ꝙ de pau-
pertate dicitur : quia cum fauorabilius ſit reſcriptum
obtentum pro paupere, quàm pro diuite, ergo plus
ampliandum, de dona.cum dilecti,& hoc poſuit Ar-
chi.eo.titu.pro clericis,li.6. Item ſecundum Inno.hic
& Compo.ibi,etiam ſi nõ ponatur clauſula, Contra-
dictores, forte prouidere poterit in eccleſijs, in quib.
nil iuris habet, forte prouidere non poſſet, niſi dice-
retur in literis, In aliqua eccleſiarum tuæ prouinciæ,
uel diœce.ſecundum Inno.Cum enim tunc nil ſit in
literis,quod arctet epiſcopi poteſtatem ad prouiden-
dum de beneficijs ſuis, non eſt recedendum à forma
reſcripti ſecundum Compo. ¶In gl.2.quam quidam
non habent, quæ ſic iacet ſuper uer.contradictores,
10 hac † ſententia non comprehenduntur niſi partes, &
alij,qui de facto contradicunt, & non de iure, hoc &
ſi eſt,ordi,fuit adeò poſt Inno.qui hoc plenius proſe-
quitur,dicens etiam hæredes,vel ſingulares ſucceſſo-
res partium comprehendi:iudicium enim bene tran-
ſit ad hæredes. ff.de præto.ſtipu.l.2.in fin.& C.ſi ex de-
lict.defun.l.una.ff.de feri.oratione, in fi.ſecus in arbi-
tro.ff.de arbi.ſed interpellatur, in fi. & ſi iudicium ſit
reale,trãſit ad ſingularem ſucceſſorem:perſonale ue-
rò ad uniuerſalem tantum.ff.de ui & ui ar.l.1.§.fi.niſi
forſan ratione perturbationis,iuriſdictionis,& ſic lo-
quitur de offi.deleg.cap.1.ſed hic loquimur de pertur
batione partis:finaliter tenet, quòd etiam extraneos,
qui de facto contradicunt, & rebelles ſunt, poſsit per
hanc clauſulam executor compeſcere.ſed uidetur,ꝙ
11 † executores tales ſententias excommunicationis in
contradictores,vel rebelles,vel fautores talis aduerſa-
rij ferre non debeant,cum hoc reſpiciant tractum fu-
turi temporis, qui non ſpectat ad iudicem.ff.de uſur.
l.1.reſponde ſecundum Inno. & Hoſti.ut no.ſupra de
c procurato.auditis,& infra,de ſepul.[c] in noſtra.Itẽ alia
ratione non uidetur tenere,cum talis ſententia ſit cõ
ſtitutio,ſicut illa,Excommunico omnes,qui furtum
fecerint, de conſtitutio.cap.2.lib.6. Sed delegatus nõ
poteſt conſtitutionẽ facere,ergo nec talem ſententiã
ferre.Sol.non eſt conſtitutio,ꝙ patet ex perſona pro-
ferentis,ſ.delegati,& ex forma ſentẽtiæ, quæ nec per-
petua eſt,nec generalis:nec habet alia,quæ habere de
bet conſtitutio, de quibus.4.diſt.erit autem : imò eſt
ſententia:quia nec fertur niſi cauſa cognita: aliàs irri-
tanda eſſet, licet teneat. 11.q.3.cap.1.& eſt iniuſta, de
ſenten. excom.ſacro, & ſi ſuper alio ſine cognitione
feratur, ut ſi præcipiat, quòd illi omnes obediant, &
qui non obedirent,talem pœnam paterentur, ſecun-
dum Inno.vel eſſet excommunicatus,ſecundũ Hoſt.
non putant talem ſententiam ualere per no. ſupra de
in inte.reſtitu.cap.2.cum cauſæ verò cognitione legi-
timè fertur,ſupra de appella.præterea.Sed dices nõne
melius eſſet ante talem ſententiam expectare turba-
tionem? dicit quòd non : quia poſſet eſſe periculum
in mora, ad hoc de offi.del.c.1.li.6.& eſto, ꝙ melius
eſſet illud:tenet tamen ſic lata.2.q.6.biduũ.ff.de euic.
le.2.ff.ad l.Aqui.in l.Aquil.& non extenditur hæc ge-
neralis ſententia ante receptio.uel poſt lata, niſi in tẽ-
pus, in quo ſententia ferri poſſet: quod autẽ dicit gl.
per illam ſententiam nõ legari contradicentes de iu-
re,ſed de facto,placet Inno.& Hoſt.ad hoc de procu-
rat. petitio, niſi aliud appareat ex forma reſcripti, ſu-
per quo remittit Hoſt.ad no. de offi.deleg.ex parte.2.
In illos enim,qui de iure contradicunt, iuriſdictionẽ
non habẽt:& eſt ſimile quod dixi, ſupra de reſcriptis,
cum contingat,& quod dicam de cleri.ex.propoſuit,
ſuper uerſicu.fautorem, & uide quod dicam de con-
ceſ.præben.quia cunctis, lib.6.in glo.dixit hic Hoſtiẽ.
in fin.bene facit ad hec.ff.de his qui. ut indi.l.penulti.
¶In

¶*In glo.per talem, ibi, ex ore*] ubi de hoc, & 16.q.7.ſi quis
deinceps & infr.de inſtitu.auctoritate [*ibi, aſſignari*] In-
12 nocen.diſtinguit † inter formam, Facias prouideri, &
formam, Facias aſsignari, quaſi prima forma conti-
neat, ꝙ faciat ius conferri. Secunda, ꝙ ius conferat, &
faciat factum aſsignari, & iſto modo poteſt ſolui cō-
trarium de decre. abbatem, ſupra de reſcriptis, & hic
recitant etiam Petrus & Abb. & Hoſti.aliam ſolutio-
nem contrarij colligas ex opinione glo. ſcilicet ꝙ nō
tenuit prouiſio: aliam ex eo, quod dixi ſuper uerbo,
uolumus [*& ibi, cum noſtris*] vbi uerò an executor poſ-
ſit interdicere, & reſeruare, & de hoc etiam, infra ca-
pitulo finali, de quo uariabant hic Inno. & Hoſti.ſed
dic, ut infra de conceſsio.præben.ſi ſoli, lib.6. ¶*In glo.
excuſauit, in fine*] uel dic, quòd papa ratum habet, quod
prouide factum eſt, non totum, quod factū eſt, quaſi
prouide factum ſit: ſi, infra de conceſsi.præbē.propo-
ſuit, ſupra eodem dilectus. ¶*In glo, & ita, ibi, compellere*]
13 iure † legationis: ſecus, ſi hr̃et ad hoc ſpeciale manda-
tum, ad hoc.j.eo.hi qui.2.rñ.lib.6.& facit quod no. de
reſcripris, literis, Dicebat ergo hic Hoſtien. ꝙ licet le-
gatus de latere ꝯferre poſsit bñficia uacātia nō tñ ua-
catura, licet illa reſeruare poſsit: unde non poſſet ali-
quem facere recipi ultra numerū, multo minus con-
tra iuramentum: quia nec hic poteſt ſpecialis delega-
tus, niſi in reſcripto fiat mentio: qui tamē quò ad ſpe-
ciem ſibi cōmiſſam maior eſt legato, de offi. legati,
ſtuduiſti. Dicit tamen, quòd bene cōfert beneficia in
eccleſijs non habentibus numerum: quod intelligas,
ſi ſufficiunt facultates, & uide ſupra de uita & hone.
quoniam, in fine, i.glo.& quod no.de conceſsi.præbē,
capitulo ultimo, lib.6.in glo.nunquid, in fine. ¶*In glo.
14 pen.ibi, præſtent*] & ſi † dicatur, quòd manifeſta erat of-
fenſa ita, quòd abſolutionem præcedere debeat ſatiſ-
factio, nec ſufficiat cautio, infra de uerborum ſigni-
fica.ex parte.reſpondetur ſecundum Innocē.illud ve-
rum non eſſe in ſpiritualibus. nunquid enim excom-
municatus: quia ſe nō faciebat ordinare ordinabitur
ante, q̃ abſoluatur? abſit, ſup. de ordi.ab epiſcopo.c.2.
inf.de ſen.excommuni. cum illorum, & facit infra de
conuer.coniu.ex publico: ipſe tamē tenet per decre-
ta.capitulum, quòd receptio pręcedit abſolutionem:
ſed dic, ut dixi in fine glo. Ioan.[*& in fine*] Caue, quid
dicat glo, quia ſecundum ſuam lecturam huius capi-
tuli archiepiſcopi inueſtitura non tenuit: reſtat ergo,
15 quòd † receptio canonicorum faciet.P.can.& eſt idē,
quod collatio: ſic inf.de reſcriptis, cum aliquibus, &
j.eodē cū, in eccleſijs, li.6.talem autem collationē ex-
cōmunicati facere non poſſunt. Si enim non poſſunt
eligere, ſupra de conſuetu.cum dilectus.ſ.de electio.
cum inter. R. multo minus conferre, licet bene poſ-
ſint receptionem facere, quæ conſiſtit in facto, & ſic
loquitur decreta.de reſcriptis, capitulum. unde ſecū-
dū opinio. G, neceſſaria eſt illa expoſitio.i.donec cau
tionem, & cœtera, ¶*In glo.ultima in fine*] per quæ iura
dixit Inno. ꝙ ſi impetrantur literæ in eccleſia, in qua
canon.infregerunt eligendo ſupra numerum, quod
adhuc manet eis ſalua exceptio, ne præbendam aſsi-
gnent ſupra numerum: ſed recipere eum tenentur: &
ſit ratio ſecundum Hoſtien.quia non uacans aſsigna-
ri non debet in totum, nec diuidi in partē, ſup.eo, tuæ.

ANNOTATIONES.

a ¶Pro hac parte. Pro eo, quod ſupra dixit in uerbo, audiui, & ita
coli.ex glo.Archi, in c, ſi cui, præalleg.

b ¶De contrahen.Et facit quod habetur in cap.1.de uſu pa.& uide
Bar.in proœmio.ff.noui ſuper rubrica, & facit quod no.Io. An.de
reli.do.cum uenerabilis, in prima glo.

c ¶De ſepul. Et uide glo. & Ioan.An.de ſen.excom. Romana.§.ca-
ueant, libro ſexto, & per Barto.in l.1.§.1.ff.de uſu.& in C.de ſen.
quæ pro eo, quod intereſt.

SVMMARIVM.

1 *Ad ſacros licitè pro mouetur non beneficiatus habens ſufficiens pa
trimonium, & quale, num.5.*
2 *Canonicum obſiſtere quæ dicantur ad ordines uolenti promoueri
ſacros.*
3 *Ordinatus ſacris ordinibus abſque beneficio tenetur horas dice-
re tantum.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.5.*
*Ordinato ſeruo ad titulum patrimonij tenetur epiſcopus prouidere
de beneficio, niſi in caſu & quo.*
Non degradatur, licet ſit domini præiudicium, qui conſenſit.
Diſpenſatio facilior eſt circa perſonam, quàm rem.
*Beneficium ſi conferatur in habentem patrimonium, non pecca-
tur & ipſe petere poteſt.*
*Patrimonium ad unius titulum ſiquis fuit promotus uendi nō pōt:
ſecus ſi non fuit.*
Ad hæredes tamen tranſit.
Precium facilius, quàm res conſumitur.

CAPVT XXIII.

TVis quæſtionibus. Caſus. Nō † be-
1 neficiatus habens ſufficiens patrimonium
ad ſacros licitè promouetur. Et ponit di-
ctum, cuius unam determinationē interſerit ibi, dū-
modo: & pars huius, ſupr. de teſti.tuis[*Aliud*] ſimplex
2 relatio [*Canonicum*] ut † homicidium, uel aliud morta-
le, uel aliqua irregularitas, quod dic, ut ſupra de tem-
poribus ordinando. capitulo fin. & capitulis ſequen-
tibus. Et dicit Ab.hic includi, quæ habentur.33.diſtī.
maritum li.diſtin. qui in aliquo [*Superiores*] ſubdiaco-
3 natum, & reliquos [*Promouere*] talis tenetur † ad horas
dicendas, licet nō teneatur certam eccleſiam officia-
4 re; de hoc.93.diſt.cap.fin.& uide glo.fin. ¶Prima † gl.
quærit, & ſoluit. ¶Secunda glo.ſoluit dubium, ſecun-
dò quærit, arguit pro, & contra, ponit opinio. Vincē.
contra quā alle.decr.tua, ponit opi. Tan.& ſoluit.ter-
tiò quærit, & ſoluit. Quartò quærit, ponit primo opi.
5 Vincē.ſecundo opi.Tan.quam approbat. ¶*In 1.† glo.
ibi, pro titulo*] ſi hoc fuit actum, ſecundum Hoſtien.ſe-
cundum quem caueat ſibi epiſcopus, ne illud patri-
monium ſit ſeruilis conditionis, quia tunc habeat cō
ſenſum domini, niſi uelit ſe onerare: quia illo patri-
monio per dominum reuocato, teneretur illi ordi-
nato epiſcopus prouidere. Non ob.ſecundum eum
quòd ſeruus ordinatus in præiudicium domini non
degradatur, ſupra de ſeruis non ordi.miramur: quia
licet maior ſit alienatio perſonæ, quam rerum: tamē
magis eſt diſpenſabile circa perſonam, quàm circa
rem. reuocatio enim perſonę cederet in uituperium
dei, & eccleſię, non ſic de rebus: & eſt ſimile de tranſ-
la.cap. fin. [*& ibi, petere*] non eſt malum illos benefi-
ciare: nec peccarent petendo, quicquid dicat.G.& iu-
ra, infra allega.intellige, ut dixi ſ.eod.epiſcopus, ſuper
ultima glo. Intelligas ergo hoc de petitione, per quā
ad hoc cogi deberet epiſcopus [*& ibi, debeat*] ex gene-
rali obligatione, de qua nota. ſupra eodē, cum ſecun-
dum, in ultima gl. ¶*In glo.2.ibi, Vin.*] Io.& Gof. [*& ibi,
tua*] & hoc tenet Hoſt.[*& ibi, debeat*] facit quod no.in-
6 fra de cenſi.c.1. [*& ibi, primatus*] quia † nec laicus poſ-
ſet, ut ibi: & hoc non eſt tantum ratione rei, ſed ratio-
ne ordinis, propter quæ eſt ei obligatus, ſecūdum Io.
Gof.Hoſti.[*& ibi, Vin.*] Io.& Gof.tamen fatentur Ioā.
T.& Phi.quòd non eſt illi ius ſpirituale in tantum ad-
hærens, quin ad hæredes tranſeat; prohibeatur ergo
alienatio ad inſtar fundi dotalis. ff. de fun. do. lex Iu-
lia, de dote poſt diuor. re. per ueſtras [*& in fi.*] idem
a Phi.Hoſt.dicit hic congrue[a] diſtingui, an patrimoniū
fuerit aſsignatū pro titulo, uel non, ut primo caſu nō
poſsit ſine conſenſu epiſcopi: ſecundo ſic: nec ob.ra-
tio Tan. quia facilius cōſumitur precium, quàm res,
ANNO-

ANNOTATIONES.

a §Congrue. Quando precium ſuccedat loco rei, uide Bar.in l.ſi &
rem, ff.de peti.hære. & plenius in l.imperator.§.fina.ff.de leg.2.
& in l. Labeo, ff.de uer.ſi.

SVMMARIVM.

1 *Vel, pro imò.*
*In perſonam procuratoris, an principalis an utriuſque inueſtitio,
uel condemnatio ſit concipienda.*
2 *Inueſtituram qui pro alio recipit, an debeat eſſe clericus.*
Pro alio an facere poſſim, quod pro me non poſſum.
3 *Inueſtituræ fiunt etiam de beneficio eccleſiaſtico feudi.*
*In perſonam conſanguinei de beneficio eccleſiaſtico ſi fiat, non ac-
quiritur per eam præbenda, uel canonia abſenti.*
Præbenda, & canonia de conſenſu quorum acquirantur.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.5.*
Dominium abſenti quando acquiratur, & num.6.maximè in fin.
Erans non perdit rem ſuam.
6 *Additio gloſſarum.*
Hæreditas per procuratorem an requiratur.
*Mandatum ad recipienda beneficia quando habeat locum & quod
ſufficiat, ad uer. per procuratorem.*

CAPVT III.

ACcedens. Breue eſt, & pars huius
de raptoribus, accedēs,
1 ut patet in an.[*Vel*] pro † imò: ac ſi dicat me
lius eſſe, quòd dicat inueſtitor, Inueſtimus
talem abſentem per te, ſecundum Inno.dicit Hoſt.ꝙ
tutius eſt, ꝙ utrunque dicatur: & ſi.eſt quod de con-
demnatione principalis, uel procuratoris no.ſupr.de
2 elec.querelam [*Alius*] nunquid † iſte, qui inueſtiturā
recipit, debet eſſe clericus: uidetur, ꝙ poſsit eſſe lai-
cus, de procu.cap.1.i.reſpon.lib.6.tutius eſt, & ſic ſer-
uatur, quòd ſit clericus, & hoc tenet hic Egi. & Guil.
dicens, quòd hoc relatiuum, alius, facit poſitionem
ad nomen, clericus: cōtra hoc, quod dixi de relatiuo,
Alius, facit quod no.de reſcriptis, ſedes, in fin.3.gloſſ.
Minor dubitatio iur.de acceptando, an.ſ.habens gra-
tiam cum beneficio acceptandi, poſsit lai cum procu
ratorem ad id conſtituere. Et ſuper hoc uide argumē
ta pro, & contra, & ſolutionem in ſimili quæſtione,
de reg.iuris, quod alicui ſuo, lib.6.per quam regulam
cum concor.uidetur, ꝙ non poſsit: quia ſuo nomine
non poteſt tractare ſpiritualia, de iudi.cap.2.de re.ec-
cle.non alic.cap.fi.96.di.bene quidem, ergo nec alie-
no.16.q.7.in noua, cum capitulis ſequentibus: & be-
ne facit quod ſcripſi, ſupra de elec.qđ ſicut, poſt prin.
de laico, qui etiam conferens ex poteſtate papæ be-
neficium, non dat in illo ius ſpirituale. unde ſicut Iu-
dæus Chriſtianis ſuo nomine præeſſe non poteſt. 54.
diſt.mancipia, de Iudæ.c.2.ſic nec alieno c.diſt.nulla,
& de Iudęis, cum ſit: patet ſi.de hęret.ca.2.§.2.& 3.vel
6. quia ſicut hæreticus ſibi non acquirit beneficium,
ita nec alteri: & ſicut excommunicatus ſibi non agit,
ita nec pro altero, de probatio.poſt ceſsionem: ad idē
hodie cle.de æta.& qualita. ut hi qui, de procura.reli-
gioſus, de regula.cap.1.bene facit, ſupra eo.lib.de re-
ſcriptis, ſtatutum.§.in nullo. Item facit quod no.C.de
fideicom.eam quam, ubi non capax non acquirit hæ
reditatem, ut reſtituat capaci, & ibi de hoc argumen-
ta pro & contra. Sed in contrariū facit præ.decre.pri-
ma, de procura.ſupra eo.lib. & quod de filiofami.di-
citur, eo.ti.qui generaliter.§.1.& quod de ſeruo, & li-
berto dicitur. C.ſi per uim, uel alio modo l.1.ff.de in
ius uo. quæſitum. Item ex contrario ſequentur mul-
tæ abſurditates. ſ. quòd etiam clericus non habilis ad
dignitatem quacunque de cauſa non poſſet dari pro-
curator ad dignitatem acceptandam. Item quòd lai-
cus non habilis ad matrimonium nō poſſet ad id da-
ri procurator. Item quod mulier matrem conſtitue-
re procuratorem non poſſet ad matrimonium cōtra
hendum. Item ꝙ monacus, uel ſeruus, qui non poſ-
ſunt acquirere ſibi, non acquirent mon.uel domino:
facit quod no.in cle.de renuncia.ca.vno, in gloſſ.non
uideo: reliqua argumenta uide ubi ſupra. Solutio, ut
dixi, tutius eſt oī caſu clericū cōſtituere: tamē ſi pro-
curator datus eſt pure ad acceptādū certū beneficiū
vacās, quæſtio nō uidet̃ dubia, cū tūc nudus miniſter
ſit declarās domini uolūtatē: facit.C.ſi quis al.uel ſibi
l.multū: imò & ſic conſtituendo uidetur accepraſſe,
facit quod dicam ſuper gl.Non ob.de elec.c.pe.li.6.&
quod ibi no.in ulti.glo. quia in his ſufficit animus, de
quo conſtet: facit clemen.de conceſsio.præbē.c.uno.
§.penul.ſed ibi requiritur forma, quę uult uoti depo-
ſitionem in ſcrutinio fieri, ut patet. Sed ſi datus eſt ad
acceptandum certum uacans, ſi ſibi uidebitur acce-
ptandum, uel datus eſt generaliter ad acceptandum,
cum uacabit, uel uacaturum ſecundum formam de-
creta.captandæ, de conceſsio.præben.libro ſexto, ſe-
quendo commmunem obſeruantiam, faciunt cle-
men.de ætate & qualita.generalem, de appellatio.c.1.
ff.de legi.l.minime, dicamus conſtitutionem ualere,
& per eū acceptionem fieri poſſe.pro hoc facit æqui-
tas, qua forſan expectās non habet in loco clericum,
de quo confidat: & talia non ſunt omnibus commit-
tenda: facit ſupra de procurato. querelam: & non ha-
bere procuratorem in loco eſt periculoſum, ut in cle
men.de conceſsio. præben.ca.uno, in fine. Item quia
nil acquiritur per hoc procuratori, ſed acquiritur ius
domino, per quod impeditur ordinarius; de conceſ-
ſio.præben.quia cunctis, lib.6. Item per collationem,
quæ fieret procuratori, ſibi aliquid acquirit̃, quod ce-
dere habeat: ſed ex ea etiā ſine traditione dominium
acquiritur conſtituenti, de pręben.c.penul. de conceſ
ſio.præben. cap.ult.li.6. Ad alia contraria reſponden.
per diſtinctionem, quam uideas in præ.regula, quod
alicui, ſuper fi.glo.& in ſolutione quæſtionis [*Eccleſia-
3 ſtico*] fiunt etiam † tales inueſtituræ de beneficio feu-
di, de feu.cap.2. [*Inueſtiri*] etiam ſi hæc inueſtitura fiat
in perſonam conſanguinei, non per hoc acquiritur
præbenda, vel canonia abſenti[a].nam licet ille ſit talis,
qui agere poſsit, non ſequitur, quòd dominium ho-
rum acquirat, quod ſolū acquiritur conſenſu eligen-
tiū, & electi, de elec.cum inter, ſm Inno.& Hoſt.nota-
bant hic ipſi, & Abb.id, quod eſt hodie expeditū.j.eo.
4 ſi tibi abſenti, li.6.¶Prima † gl.quærit, & tripliciter ſo-
5 luit: ſecundò obijcit, & ſoluit. ¶*In 1.glo.ibi, quicquid*] qđ
filius peculiari nomine apprehēdit, ſtatim pater poſsi
det, ēt ſi ignoret illū in poteſtate conſtitutū [*& ibi, per
procuratorem*] cōiter nō eſt lex, ſed.§.1.ſub.l.ſi pupillus,
ad fi.ti.& ibi de hoc, & cōiter incipit, Paulus rñdit, pro
curatorē hæreditatē acquirere non poſſe [*& ibi, res ex
mandato*] ſequitur, meo empta non prius mea fiet, q̃ ſi
mihi tradiderit ille, qui emit [*& ibi, per procura.*] prima
facit ad propoſitū, quæ dicit ſic: ſi procurator rē mihi
emerit ex mādato meo, eiq; ſit tradita noīe meo, do-
miniū mihi & proprietas acquiritur ēt ignoranti: ſecū
da dicit, ꝙ ſi procurator meus rē ſuā quaſi meam alij
tradit, remanet dñs: & idē in tutore pupilli: quia nul-
lus errans rē ſuā perdit [*& ibi, qui mihi donatum*] ſi procu-
ratori meo rē tradis quaſi mihi acquirat, ipſe uerò rē
recipit, quaſi ſibi acquiſiturus, nō ſibi, ſed mihi acq-
ritur [*& ibi, Si ego*] niſi ex quo dñs ratū habuerit, quod
poterit, inuito ſoluente, ut ibi. ¶*In † glo.1.ibi deniq;*] & j.
6 de ꝓcura.c.ult.li.6.[*& ibi, tēporalis*] dicunt legiſtæ, ꝙ tē-
poralis hęreditas non pōt per ꝓcuratorē acquiri, pro
eo, ꝙ acquirit̃ & adit̃ ſolo, aīo ex quo uerè dedi pro-
cura.ad adeundū, iā apparet animus aditionis, & ideò
impoſsibile eſt illā adiri: ſed illud uerū de hæreditate
iam

iã delata,& quã ſcio delatã.in deferenda locũ habeat,
quod ſtatim dicã [*& ibi, per procuratorem*] generalẽ,per
ſpecialẽ bene.ff.de acquiren.hęredita.ſi quis mihi bo-
na.§.iuſſum, & ſeq.& §.pater , & ſe.ſm Ho. ſm quem
ſufficit, ꝙ habeat mandatũ ad recipiendũ & cauendũ
omnia beneficia cũ cura, uel ſine cura.etiã ſi non ex-
primantur : facit de procura.c.1.§.1.li.6.ſed uidet ſuf-
ficere,ꝙ dicat beneficia ẽt tacito de dignitate,uel cu-
ra per id,quod ſcripſi poſt Inno.Hoſt.& Compoſt.de
reſcriptis,ſedes,ſuper gl.ſed quas.facit de regulis iuris,
c.1.li.6. Quod autẽ hæc per procuratorẽ fieri poſsint,
ꝓbat ſtylus curiæ, quo ſi fit gr̃a cũ beneficio acceptã-
di dat poteſtas receptãdi per ſe, uel per procurato.qđ
uide no.in clemen.de conceſsio. præben.c.1.in gl.iſte
terminus,in prin.[*& ibi,non poßet*] de hoc.j.de elec.cu-
pientes.§.cęterũ,li.6.in 4.gl.[*& ibi,dominium*] rei ſingu-
laris donatę, uel uẽditæ.in hæreditate.n.ſpirituali, uel
tẽporali, cui quis obligatur, non habet hoc locũ, ſm
Hoſt.ad hoc.j.e.ſi tibi abſenti,li.6.[*& in fi.*] niſi ex quo
dñs ratũ habuerit,& ibi cuius ſit interim,ibi notat. Et
de mã glo.no.ſatis.ff.de acqui.poſ.l.1.§.p ꝓcuratorẽ,

ANNOTATIONES.

a ¶Abſenti. Vide Bar.in l.qui mihi donatum , ff.de dona.& an pax poſſit fieri abſenti , uide Bal.in l.2.C.de libe.& eo.lib.& facit lex Labeo, & quod ibi per Bar.ff.de iureiurando.

SVMMARIVM.

1 *Recepti duo ſi ſint ad unum canonicatum , uel præbendam uacantem in eccleſia , non tenet receptio .*
Diuiſio decretalis .
2 *Legatus quis beneficia auctoritate legationis conferre non poſſit .*
Sanguinis iudicium ſæpe præponitur iudicio rationis .
Carnem ſuam nemo odio habuit .
3 *Numeri canonicatuum priuilegium legatus non poteſt infringere, ſed canonici poſſunt , non autem præbendarum , & ratio.an canonici num. 15 .*
Iuri priuato , non publico renunciare quis poteſt .
Conſilium ubi eſt , ibi ſalus .
4 *Vicarius epiſcopi an conferre beneficia poſſit .*
Clerici à mulieribus ſaltẽ cum tenent hebdomadã ,debẽt abſtinere.
Canonicum quem eſſe per quæ probetur .
5 *Domum canonicalem niſi canonicus habere poteſt .*
Deſtitiſſe quis uideatur .
6 *Duo ſi ſint recepti ad unam præbendam , uter primus dicatur .*
Oppoſita iuxta ſe poſita magis claneſcunt .
Canonicatus quando uacare , quando deſinere dicatur non uacare.
Eius impetratio non ualet ſi uacare dicatur, cum deſinat .
Renunciatio comparatur remotioni, & morti naturali,ad dict.defuncto .
Præbendarum unio & diuiſio fieri debet per epiſcopum .
Contra iuramentum quæ fiunt an & quibus caſibus teneant ,ad dicti. Iuramento , & ſic electio , & receptio .
8 *Clauſula,quicquid contra fieret , non ualeat ,quid operetur , & à quibus opponi poſſit , & qualiter .*
9 *Per, unde, dictionem an uideantur ante allegata ius facere .*
Sententia non proferri uidetur ex allegatis non facientibus ad propoſitum , ſed ex his , quæ caſum contingunt .
Reſtitutio pro remiſſione .
Epiſcopus põt quomodo agere pro præbẽda , & ad eã partinẽtib.
10 *A fructibus excuſatur , qui titulo poſſidebat , & bona fide; liàs minime .*
Canonicè minus conſequi beneficiũ quibus rationibus quis dicatur.
11 *Epilogus , & ſuffragium gloſſarum , nu. 12.*
Procurator habens generalem adminiſtrationem domino quando non præiudicet , & nu. 13 .
Conſentire quis dicitur , ubi non contradicit , quod ſibi præiudicaturum eſt .§. in 3 . gloſſ.
Legitime niſi quid fiat, non nocet, nec facit quem eſſe, quod non eſt , ibid .
13 *Additio gloſſarum , & num. ſequentibus .*
Sine conditione quod ſit liberalitatem ſonat .
Tollit omnem uitij ſuſpicionem .
Mandatum non uidetur niſi quod ſit legatum .
14 *A moleſtatione ut liberaretur hic cõquerẽs,qua utebatur actione.*
De actionis nomine non curandum .
15 *Contra priuilegium numeri canonicalis non poſſunt uenire canonici, & quare .*
16 *Electio canonicorum plurium una uacante præbenda quando fieri poſſit , & quomodo , & quid non uacante .*
Numerus canonicorum quando rumpatur, & præbendarum .
Præbenda in quibus conſiſtat .
Canonicatus ius in quibus .
17 *Res inter alios acta quando non obſiſtat, quando ſecus, affert exẽpla cum diſtinctione .*

CAPVT XXV.

1 Dilecto. Caſus.Si ad † vnicum canoni-
catum,& præbendam uacan-
tẽ in eccleſia duo canonici ſint recepti nõ
tenet receptio,etiã ſi auctoritas legati ſed.
Ap.interuenit,& diuide in 3.partes. In prima ponũur.
7.quæ faciũt pro cellerario.In ſecũda,quæ faciunt cõ
tra eũ.In tertia diffinit.In.4.proteſtatur,uel tacitę quę
ſtioni reſpondet.ſecunda ibi,procurator.tertia ibi.vn
de dictum.quarta ibi, ita quod [*Trecenſi*] in anti.dicit,
Senonenſi[*Tuo*]dicit Hoſt.ꝙ procurator noĩe epiſco-
pi petebat à cellerario fructus præbẽdæ, quã tenebat,
2 & ꝙ ei imponeret ſilentiũ ſuper ea [*Legati*] tales † le-
gati beneficia auctoritate legationis cõferre nõ poſ-
ſunt.j.de offi.leg.c.1. lib.6. ſed forte iſte fuerat legatus
cardinalis,& poſtea archieps,de quo.ſ.c.dilectus : ſũt
enim hæ decre.eiuſdẽ auctoris [*Nepoti*] ſœpe iudiciũ
ſanguinis præponũt iudicio rationis, inf.eo.graue: &
ut dicit Ab.eſt ſcriptũ ꝙ nemo carnẽ ſuã odio habuit
13.q.2.nõ æſtimemus[*Trecenſi*] puto ꝙ cardinalis fuit
oriundus de loco, & præelegit ibi archiepatum,ut.ſ.
dixi [*Reſignauit*] inordinata fuit hæc charitas [*Inſtituit*]
hoc eſt primũ, qđ faciebat pro cellerario:& dicit Inn.
3 ꝙ legato† nõ licuit priuilegiũ canonicorũ infringere:
ſed ſi canonici, ad quos ſpectabat receptio, auctorita
te ꝓpria hoc feciſſent, tenuiſſet receptio : quia in hoc
potuiſſent renũciaſſe fauori ſuo:ſed nõ tenuiſſet prę-
bendę diuiſio.ſ.e.pro illorũ,in fi.& c.dilectus,de con-
ſti.cũ.M.& eſt diuerſitatis huius ratio, ſm Hoſti. quia
primũ cenſet de iure priuato,cui poteſt renũciari.ſm
de iure publico,cui nõ põt renũciari.de hoc de fo.cõ
pe.ſi diligẽti.Item per primũ fit melior cõditio eccle-
ſiæ:quia ubi cõſilium,ibi ſalus:unde expedit eccleſiæ
habere plures cõſiliarios,de offi.del.prudentia,ver.il-
la, cũ cõcor.per ſm uero poſſet induci mendicitas in
cleri,& eccleſiæ opprobriũ [*Capitulum*] hoc eſt ſm fa-
ciens ꝓ cellerario[*Fructus*]quaſi licuerit de fructibus,
quod nõ liceret de præbẽda:ſed dic,ut.j.c.proxi.[*Quo-*
4 *rum*] tertiũ faciẽs pro cellerario [*Generalis*] de † uicario
epi,an poſſet bñficia cõferre,no.hic.G. & Ho. ꝙ dic ,
ut inf.de offi.ui.c.ulti.li.6.& ibi uideas in gl.pe. [*Dictus*
quoque]quartũ pro cellerario,& hucuſq; allegauit titu
lum,nũc allegat poſſeſsionẽ,& ipſius vſum Egi. [*Heb-*
domadam] ſaltẽ cũ tenẽt hebdomadã , abſtinere debẽt
clerici à mulieribus,31.di.tenere,ſm Hoſt.[*Tamdecani*]
quintũ pro cellerario[*Canonicus*] per hęc uideat ipſius
intẽtio ꝓbata,ex quo agebat & c.ff.ad Mace.l.3.quod
eſt uerũ, ſm Hoſt.quò ad poſſeſsionẽ,de elec.in gene
ſi: ſed nõ quò ad proprietatẽ quo ad quã oportet pro
bare ſuã inſtitutionẽ canonicã.2.q.1.legũ , de inſti. ex
frequentibus,de reg.iur.in 1.regula, li.6. [*Domum*] ſex-
tũ,quod facit pro cellerario [*Canonico*] quaſi licet eſſet
5 † cellerarius,niſi fuiſſet canonicus,non habuiſſet do-
mũ,exẽplũ in eccleſia Bonon. [*Tuq;*] 7.pro cellerario
[*Tunc*]ſ.cũ nouiter intrat eps cõſecratus[*Et eidem*]8.fa-
ciens

ciẽs pro cellerario [*Nominaſti*] ad hoc de frigi.c.1.ſed
hoc nõ iuuat : quia deſtitiſſe uidet nõ qui diſtulit, ſed
qui in totũ renunciauit.C.de pactis,poſtquã.ff.de mi-
noribus, deſtitiſſe niſi eſſet actio limitata,ſ de reſcri-
ptis,ſi autẽ ſm Hoſt.[*Petijt*] nõ porrigendo libellum,
ſed ex vi iuris per has allegationes,vel ẽt libellũ porri-
gendo:quia in talib⁹ uterque actor,& reus.ſ.de reſcri-
ptis,cęterũ.& c.fi.ſm Hoſt.[*Vacabat*] per reſignationẽ
cellerarij, ut ipſe idẽ dixerat, & ex uerbis ſuis conuin-
citur:ſimile de reſcriptis,ex parte decani,ſm Hoſtien.
[*Alius*] dicit Inno.ꝙ † potius cellerarius cẽſeri debeat
ſcđs, ꝗ primus : quia ob hoc reſignauit præbendã,ut
nepoti archiepiſcopi ꝓuideretur de illa: ſed potius ui
deret ꝯriũ ex uer.ſ.ibi , donec dictus.G.&c. [*Præterea*]
voluit hic ꝓcurator,vel aduocatus epi apparere Rab-
bi, & ſciens quia nil ad cauſam, ex quo eccleſia habe-
bat numerũ,ſed hoc fecit ut euidẽtius clareſceret, qđ
erat inducturus: quia oppoſita iuxta ſe poſita &c.in-
ſti.de liber.§.1.ſm Ho.& de materia per Hoſt. in ſum-
ma,ut ec.bene.poſt prin. [*Aſſenſu*] ꝓſumpto, & ſi hoc
nõ agat,& eſt una dr̃ia inter iſtud ius & illud, de quo
ſtatim ſequitur [*Deſinit*] per hoc dicebat Inn.ꝙ ſi in ec
cleſia,ubi nõ eſt certus numerus, ſunt plures canoni-
ci,ex quibus unus moritur, nõ ualent literæ, ſi impe-
trãtur ſuper illius canonicatu alteri cõferendo , quaſi
uacet,& non uacat,ſed deſijt,ut hic dicit:ubi uero eſt
numerus,non deſijt,ſed uacat: facit ad prædicta.C.de
prox.ſacro.ſcri.cõperimus,li.12.de ſac.ſan.ecc.nõ plu
res,de aduo.diuer.iudic.petitionem [*Defuncto*]renun-
ciãte,uel aliàs remoto.Ab.[*In eccleſia*] hoc expreſſe fa-
cit ꝯ cellerariũ [*Non poſſunt*] potentia iuris, uel facti,de
quib⁹.ſ.de reſcriptis, ſciſcitatus [*Electio*] cũ cõſenſu il-
lorũ,quorũ intereſt,Inn [*Cõi conſenſu*]dicit † Ho.unio,
& diuiſio fieri debet per epm,ut hic,& c.ſe.de his,quę
fi.à præla.tua,& c.paſtoralis,de dona.paſtoralis, & ſic
intelligit de exceſsi. præla.ſicut [*Augmentare*] puta or-
dinãdo,ꝙ ubi ſunt.10.ꝑbendæ,ſint 15.Inn.[*Iuramento*]
no.ꝙ ſi aliquis eligat ultra numerũ in eccleſia,in qua
numerus eſt iuratus,nõ tenet electio. Idem,ſi nume-
rus ſit cõfirmatus per papã cũ decr.aliàs ſecus, ut hic,
& in cõcor.ſecus, ſi quis iuraſſet nõ uendere librum:
quia tenet uenditio:dicũt.n.ſpãle in ſpiritualib⁹, ꝙ nõ
valeat,quod fit ꝯ iuramentũ,& hoc placet Archid.j.e.
ſi à ſede,lib.6.Alij dicunt,ꝙ receptio facta ꝯ iuramen-
tum tenet,& hæc eſt alleg.Inn.ſed põt argui,ꝙ hęc al-
legatio ius contineat:quia ex ea papa infert ſñiam di-
cendo, unde &c,ſed rñdetur,ut ibi dicã . Satis põt de-
fendi,ꝙ ualet receptio ꝯ iuramentũ facta, licet illi ſint
periuri:ẽt tenet matrimoniũ contractũ ꝯ iuramentũ,
licet ꝯhens ſit periurus,de ſpõ.ſicut:& facit, quod no.
Gui.in ſpe.de legato.§.nunc tractemus,uer.ſed ſi lega
tus,& vide,qđ ibi addã hoc.ſ.nõ procedere in illo,qui
ſe eligi procurãdo ſciẽter fecit recipientes deierare,&
quod dixi de teſtõ iurato in Mercuri. de reg.iuris , qđ
ſemel,lib.6.& dato,ꝙ hæc eſſent uerba papæ,nõ dici-
tur hic,ꝙ nõ ualeat receptio, ſed ꝙ fieri non debet,&
hoc uidet placere Pe. & placet Eg. ſm quẽ non ob.ꝙ
recipiẽdo ſunt periuri,& ſic infames,& ſic repellendi
à legitimis actibus,& ſic ab eligendo:quia tẽpore ele-
ctionis adhuc nõ erãt periuri,nec infames:& facit qđ
dixi in quæſtione prædicta, ad fi. & quia, ſicut dixi in
quæſtione prædicta , licet regulariter qui iurauit non
immutare teſtamentum faciendo ſecundum ſit per-
iurus , poſſet tamen caſus contingere , quo periurus
non eſſet . ſic in propoſito dico, quod fortius valebit
receptio, vbi dicas recipientes non eſſe periuros , pu-
ta quia caſus erat , quo ꝑꝑ augmentum facultatũ po-
terat ſtatutus numerus augeri ex ui tacitæ cõditionis
ſine pœna periurij, de conſti.cũ.M.& facit,quod dicã
ſuper gl.hæc fuit. & id factum fuit collegialiter , & ab

his,qui id poterant:aliàs ſecus eſt.ſ.quod poſt Vin.di-
xi,de reſcrip.cõſtitutis, ſuper.3.gl.& quod dixi huc re
8 mittẽdo.ſ.de offi.ui.c.pe.in gl.põt ergo [*Non † ualeret*]
dici poteſt hoc non ſolũ locũ habere in numero , ſed
ẽt in oĩbus confirmationib⁹, & priuilegijs eccleſiæ,in
quib⁹ adijcitur hæc clauſula,ut hoc operetur,ꝙ cano
nici ſuo facto ꝯrio non poſſunt rũpere priuilegiũ , ut
hic: quod dicit Hoſti.ſibi nõ dubiũ,quando apponit
à papa,de electio.innotuit.ſ.e.inter cętera: & recitant
Inn.& Hoſt.quoſdã dicere,ꝙ non ſolũ papa,ſed quil-
bet alius iudex põt apponere hoc decretũ in his , quæ
a ad ſuã iuriſdictionẽ pertinẽt[a],arg.7.q.1.quia frater.C.
de iudi.properãdũ.§.ſi autẽ reus abfuerit, & §.præce.
imò & q libet priuatus hoc decretũ interponere põt.
ff.de le.3.ſi quis in prin.& l.quæſitũ.Sed eſt ſciendũ, ꝙ
hoc decretum maiores uires habet,quãdo fit cũ cau-
ſę cognitione,ut patet ex no.de deſpõ.impu.ad diſſol
uendum,qui ma.accu.poſ.cũ in tua,ſm Inn.& Hoſti.
[*Quem*] certũ numerũ [*Intendebat*] ergo ſecus , ſi inten-
9 diſſet hoc,quod dic ut.j.c.ꝑx.[*Vnde*] per iſtud † uerbũ
vr̃,ꝙ allegata ſuperius faciant ius , cũ ex illis papa hic
inferat, uel profert ſñiam: ſed rñderi põt, ꝙ papa non
infert,uel profert ſñiam ex illis allegatis , quæ non fa-
ciebant ad propoſiũ, ſed ex illis ſolis,quæ caſum con-
tingunt,quæ apparent in proxima concluſione[*Reſti-*
tutionem] i.ad remiſsionẽ poſſeſsionũ, & iuriũ ad ꝑbẽ-
dã pertinentiũ, & hoc petere poterat eps: ſed ad reſti-
tutionẽ ſibi faciendã nõ poterat agere, niſi egiſſet no
mine præbẽdæ,qđ poterat,de ſuc.ab inteſt.ca.ult.ſm
10 Inn.& no.ꝙ † non dicit de fructib⁹ perceptis:quia pro
eo, ꝙ titulo poſsidebat, & bona fide, excuſat ab illis,
ſm Eg.ſed Hoſt.aliter.j.glo. proxima [*Inſtitutionis*] no.
ſm Hoſti.ꝙ ſi quis minus canonice cõſequitur bene-
ficiũ,ſ.ſimoniace,uel per fraudẽ,uel ſurreptionẽ in ꝑ-
petuũ nõ præſcribit.1.q.1. principatus, de inſtitutio.c.
3.de cleri.excom.poſtulaſtis,de regulis iuris.c.j.li 6.&
ex quo cõſtat in iuditio cõtentioſo condẽnatur ad re
ſtitutionẽ oĩum perceptorũ de his,quæ fiunt à præla.
cõtinebat.inf.de iure patrona.cõ dilectus[c],in fine. In
iudicio uerò animę ſua cõſcientia eũ iudicat:quia nõ
dimittit peccatũ &c.de regu.peccatũ lib.6.[*Vel*] pro
11 imò.¶Secũda † gl.obijcit,& ſoluit. ¶Tertia gl.obijcit,
& ſoluit.¶[*Gl.imò*] rñdet per qõnem.¶Vlti.glo.remit-
tit:ſecundò obijcit, & ſoluit.tertiò quærit,arguit pro,
12 & ꝯrium ſoluit. quartò ſoluit qõnem . ¶[*In † gl.2.ibi.§.*
ulti.] ꝓcurator oĩum bonorũ adminiſtrationẽ habẽs
iuſ̃m defert.Itẽ paciſcit.ut in l.ſtatim all.[*& ibi,ſi procu*
rator] ſi ꝓcurator tuus ſoluit indebitũ , & ratũ habes ,
repetis[*& ibi, ſi pater*] per liberã adminiſtrationẽ, quã
pater filio cõcedit,nõ vr̃ conceſsiſſe,ut in fraudẽ cre-
ditorũ alienet [*& ibi, creditor.§.ulti.*] licet nepoti com-
miſſerim liberã adminiſtrationẽ bonorũ meorũ , ut
poſsit alienare,vendere,emere,& paciſci,promittens
per eũ facta rata habere,& non ꝯdicere,ſolum quate-
nus ex fide aget uideor mãdaſſe. ¶[*In 3.gl.ibi,auctẽn.ſiue*
à me] nocet mulieri cõſenſus ſcđo poſt biẽnium præ-
ſtitus alien.fundi dotalis [*& ibi.l.1.*] vide.ſ.c.prox.ſup
gl.[*& ibi, ſi filium*] præiudicat pr̃i,qui paſſus eſt filium
pro homine ſui iuris ſe gerere[*& ibi, Herennius*]ſola ſa-
larij perceptio nõ facit decurionẽ eum, q lĩmè crea-
tus nõ eſt [*& ibi,non idcirco*] ſequit,minus ꝙ pupilli res
uelut tutor adminiſtraſſe dr̃ , ex eius ꝑſona ſeruitutis
qõnẽ pati põt.¶[*In gl.ult.ibi,denũciaſſe*]uide de ſimonia,
dilectus,ſcđò,ſup.3.gl. [*& ibi, non põt*] & ideo uictoria
13 unius alijs prodeſt, ut ibi. ¶[*In † gl.1.ibi,condõne*] & uer-
bum hoc ſonat liberalr̃,quod tollit oẽm uitij ſuſpitio
nẽ.j.de ſimo.tua,ſm Gof.& Hoſt.de hoc de offi.dele-
ga.ex parte.i. ¶[*In gl.2.ibi , lĩmè*] & præpoſito pecunijs
non vr̃ eſſe mandatum,ut ſoluat, niſi qb⁹ debet.ff.de
ſol.ſi is cui.Ab.[*& in fi.*] quia nec ipſius epi conſenſus
prodeſſet

prodeſſet per predicta iura, Inn.& Ho.¶*In glo.3.ibi, ſtatim uidetur*] potuit ignoraſſe modũ electionis, Io.Vin.
[*& ibi, patientiã*] nec ẽt expreſſus cõſenſus, ſcd̃m Inno.
ſi.quod dicã de cõceſ.præben.c.1.ſuper gl.2. ¶*In glo.4.*
15 *in fin.*] nã ep̃s † eum moleſtabat in poſſeſsionibus iu-
ris canonici, & eũ ut canonicum nõ tractabat: uel ſup
hoc officiũ iudicis implorabat: uel melius agebat ep̃s
quaſi negatoria ꝯ clericũ, vel clericus ꝯ ep̃m quaſi cõ
feſſoria, Inn.dixit Hoſt.nobis de nomine actionis cu-
randũ nõ eſt, de iudi.dilecti. ¶*In gl.imò & ſi, ibi, clauſula*]
16 dicit Inn.& Hoſti.ꝙ nulla † vr̃ ſubeſſe ratio, quare ca-
nonici nõ poſsint uenire ꝯ priuilegiũ ſibi cõceſſum,
qñ eſt clauſula, ſicut qñ non eſt.C.de legi.quod fauo-
re, niſi dicatur, ꝙ hoc faciat uirtus clauſulæ, uel ꝙ hoc
ſit de nouo ſtatutũ in fauorem eccl'arum ad electorũ
infinitatem vitandã, de reſcriptis, cum in multis, lib.6.
& ad elidendum dãnoſam curialitatẽ, ſeu vecordiam
dãnabilem, & inconſtantiã temerariã confutandam:
quia plerunq; per preces, uel minas conſueuerunt ca-
nonici uiolare ſtatutũ, de priuileg.cũ olim.2. [*& in fi.*]
Idem Vin.& Gof.Hoſt.tamen dixit æquum, ꝙ licet ſit
clauſula, augumẽtatis facultatibus poſsit numerus au
geri, ſed nõ augumentatis, nõ, ex quo eſt ibi clauſula,
& licet eadẽ ſit cauſa, ſcilicet fauor: tñ hic uirtus clau-
ſulæ operetur, ꝙ in hoc caſu nõ liceat renunciare fa-
uori, & eſt ſimile.j.c.cui, de nunc.li.6.& dixi de hoc ſe
cundũ eum, ſup.de conſtitutio.cũ acceſsiſſent. ¶*In gl.*
16 *hæc fuit, ibi, ualuiſſet*] dixit hic Inno.ꝙ uacante una præ-
benda plures poſſunt eligi in canonicos, hoc expreſ-
ſo, ꝙ unus habeat prebendã integrã, & alijs prouidea-
tur, cum ſe facultas obtulerit: ſed ſi ſimpliciť recipiã-
tur, uno iure uacãte nõ ualet electio: quia intelliguntur
electi ad unã præbendã: & id, quod ſupra dr̃, nõ intel-
ligitur, niſi exprimatur ſm̃ eum. nec obſtat de conſti-
tutio.cum, M.dicit enim, ꝙ ibi fuit expreſſum: dixerat
autẽ prius in eadem gl. ipſe Inn.ꝙ in eccleſia habente
certũ numerũ præbendarũ, vel canonicorũ, vel utro-
runq; eligendo canonicũ vltra numerũ valet electio,
ſed rũpiť priuilegiũ quo ad numerũ canonicorũ, ſed
durat in numero præbendarũ.s̃.e.dilectus, de conſti-
tutio.cum.M. Diuerſitatis ratio: quia cum teneat ele-
ctio canonici non obſtante numero, meritò quò ad
numerum canonicorũ rumpiť priuilegiũ: ſed electio
plurium ad unã præbendã uacantẽ, uel nõ uacantem
ultra numerum nõ tenet: quia eſt ꝯ concil. Turonen.
uel Lateranẽ.s̃.codẽ tuæ, niſi uellẽt ius de nouo crea-
re, inf.c.prox.vnde, cum nõ teneat electio, nõ rumpi-
tur numerus. Ratio autem, quare tenet in canonijs, &
non in præbẽdis eſt: quia ſic ſtatutũ eſt in p̃bendis, de
de cõceſsio.præbẽ.c.1.& 2.s̃.e.maioribus: ſed in cano-
nijs nõ ſic eſt ſtatutũ, cum.n.præbenda maxime cõſi-
ſtat in reb9 corporalibus, nõ p̃ot ius prebendale fieri,
niſi poſſeſsiones alicuius præbẽdæ diuidanť: & malũ
eſſet unã eſſe pinguẽ, & aliã tenuẽ, de conſtitutio.cũ.
M.tñ, ut dicit, nõ eſſet malũ, ſi ex oĩbus præbẽdis, uel
de una, quæ eſſet pinguior alijs, uellẽt unã nouã præ-
bendã facere, j.c.prox.ius verò canonicatus, quod eſt
incorporale & indiuiſibile, multi poſſunt ſine aliorũ
dãno habere: ſubdebat autẽ in alia glo.ꝙ licet poſsint
plures canonicos facere, una tãtũm prebenda vacan-
te, nõ tamẽ poſſunt ius canonicatus dare ad uacatu-
ram.j.de cõceſsio. præben.c.2.cũ canonicatus ſit mi-
niſterium, de quo ibi fit ꝓhibitio: adde, quod dicã.j.c.
17 proxi.¶*In gl, ult, ibi, Daniel*] ubi de hoc [*& in fi.*] qõ † do-
minicalis eſt Bart, Brix.& incipit, duo fratres ex eodẽ
pr̃e.H.& idẽ Gui.in ſpe.de ſen.prola.§.nũc de effectu,
verſ.ſed pone: hui9 dicti ſit efficax rõ: quia potuiſſet al
ter obtinuiſſe diſpẽſationẽ, & alter nõ, de cõſang.quia
circa. Itẽ potuiſſet in primo iudicio fuiſſe colluſio. Itẽ
poſſet alter primas ꝓbationes reprobare, ſi repetanť
in ſua cauſa: optime facit.l.denunciaſſe, quã alleg.glo.
ubi condẽnatio adulteri nõ nocet adulteræ: quia po-
tuit ille inimicitijs, falſis argumentis, ſubornatis teſti-
bus à præſide grauari: nec volunt appellare, & mulier
religioſum iudicẽ ſortiri, qui pudicitiã ſuã defendat,
uel aliàs obtinere gratia, uel legis auxilio, his conue-
nit, quod dixit Dama.de clericis cõiugatis.3.quæſtio.
ꝙ per ſñiam repulſus à beneficio: quia ꝯxerat matri-
monium cũ Berta, per id ab illa vendicari nõ poterit.
De hac materia facit hic Ho.di.cum agiť de crimine,
quod plures dicuntur ſimul cõmiſiſſe: aut quæriť de
illo in modũ inquiſitionis: & ſic ex quo de uno facta
eſt fides, intelligitur eſſe facta de alijs per teſtes nomi-
natos, cũ ſimul de omnibus quæriť, & ſic poſſunt in-
telligi iura allegata in prin.gl.& s̃.de elec.p inquiſitio-
nẽ, aut in modum accuſationis, uel actionis, & tunc
ſi oẽs ſunt cõdemnati, & unus appellat, & obtin eat,
d uictoria prodeſt omnibus s̃.de appellatio.c.pen.ff.ſi
ſerui.uendiceť.l.3.§.2. Si uerò ſuccũbat, non obeſt, ut
hic, & ff.de adulte.denunciaſſe, & j.de adulterijs, ſigni
ficaſti, & ſic fauorabiliores ſunt rei.ff.de regulis iuris,
fauorabiliores.s̃.de re iudica.ca.fi.niſi is, de quo non
quæritur, in hoc conſentiat: quia tunc obeſſet.2.q.5.
ſtatuit: & patet in eo, quod leg.& no.de electio.cum
dilecti, ad finem, & uide, quod dicam de regulis iuris,
ratihabitionem, ſuper fi.gl.& in quæſtione lib.ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶Pertinent. Vide Ioã.An.in c.tibi qui, de reſcrip.lib.6.& de præben.apoſtolicæ, eo.lib.& an idem ſit in materia non beneficiali, ut decretum, ſiue interdictum iudicis im ɔediat actum geri, uide Bar.in l.is cui bonis, ff.de uerb.ob. & in l.ſi quis ita §.ea.l.eo.tit. & in cap. Rainaldus, de teſta.

b ¶Quod titu. Pro hoc, quod no.glo.in c.ſi diligenti, de præſcrip. & per Di.in cap.poſſeſſor, de regu.iuris, lib.6.& Barto.in l.ſed ſi lege.§.ſcire.ff.de peti.hæredi.

c ¶Cum dilectus. iſte errat in iure, & delinquit an ergo excuſetur à fructibus, uide Bal.in le.1.C.de his qui.ut indi.& uide in deci. Rotæ, conclu.31.

d ¶Prodeſt omnibus. Vide Io.An.in c.in noſtra, de probationi.ſuper gloſſ. fin.ubi ponit, an caſſata ſententia quò ad unum, proſit & uide Bar.in l.poſthumus.§.1.ff.de inoffi.te.

SVMMARIVM.

1 *Præbenda una uacante poſſunt fieri duæ, & quando, num.2. aliàs diuidens integrare tenetur, & nu.2.*
Vt ualeat ſectio quot & quæ requirantur, ibid.
2 *Beneficium etiam non uacans confertur apoſtolica auctoritate.*
Pro probendæ in ſe collatæ & diuiſæ redintegratione quis agere poteſt.
Canonicorum receptio non uacante præbenda quibus fieri caſibus queat.
Competentem prouentum ſufficit eſſe præbendæ, licet non ſit alijs æqualis, in fin.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.4.*

CAPVT XXVI.

1. VAcante. Caſus. De una † præben-
da uacante p̃nt fieri duæ, ſi
eius ſuppetant facultates: aliàs diuidens
integrare tenetur, communis diuiſio.ſecũ
da ibi, ſuper quo [*Ex ea*] intendens ius de nouo crea-
re, & præbendarum numerum augmẽtare. Dicit au-
tem Hoſtien.quòd ad hoc, ut ualeat talis receptio, &
ſectio, requiruntur quattuor. Primum intentio præ-
dicta, ſupra c.proximo. Secundum, quòd fiat de cõ-
muni conſenſu illorum, ad quos ſpectat, & diœceſa-
ni, & capituli, ut ibi, & de rebus eccl. non alie.cap.1.
Tertium, ꝙ fiat ex cauſa rationabili. Quartum, ꝙ ſint
duæ ſufficientes, ut hic: quorum unũ ſi deficiat ſaltẽ
ſectio nõ ualebit ſcd̃m eum [*Capituli tui*] facit ad no.de
elec.cum eccl'a vulterana: & iſtud determinat etiã, qđ
dictum

dictum eſt de conſti.præben.ſecundum Hoſt.quã di-
uiſionẽ epiſcopus ſine capitulo facere nõ poterat. ſu
pra.c.prox.uer.quãquã, præcipue ſi ad utrũq; ſpecta-
2 bat collatio.ſup.de maio.& obe.c.fi. [*Auctoritate apo.*]
cuius auctoritate etiã beneficium non uacans cõfer-
ri poſſet, de conceſ.præb.propoſuit.Ho. [*Alius*] qui re
ceptus fuerat cum eo, qui nunc mortuus erat [*Proponat*] ſuper integritate alterius dimidiæ, Gof. [*Quæ uaca-
re*] nõ enim debet vna ſcindi pro alia integrãda. j. eo.
cum cauſam: ſed uideť, ꝙ etiã de ſuo teneatur epiſco-
pus integritare, arg.inf. c.proxi. ad minus, quãdiu ui-
uet: ſed eo mortuo delictum ſuũ extinguetur.23.diſt.
quorũdam, & ſic etiã eo viuente redundabit id tm̃ in
dãnum perſonæ ſuæ, non eccleſiæ, ſic ſup.eo.niſi.§.fi.
& ſic non ob.de reg.iuris, delictum: cum ſuis concor.
& no.ſi.infra.c.2.ſecundum Hoſ.Intelligo ſic hanc li-
terã, ꝙ ſi uacabit præbẽda pinguis, de eo, quod ſuper
excedit alias, aſsignabitur iſti pro integratione [*Ratio-
nabili*] vt quia pauci ſunt canonici.ſup.de ele.cũ eccle
ſia, de cleri.ex.mi.propoſuit, uel ut dicatur miſſa glo-
rioſæ uirginis, ſup.eo. ſignificatũ: uel cauſa neceſsita-
tis, uel utilitatis.inf.eo.expoſuiſti, vel pietatis, & elee-
moſinæ.86.diſ.non ſatis, & no.inf.eo.ſuper inordina-
ta: ut tamẽ plenius intelligatur hæc materia dicit Ho.
ꝙ ſunt eccleſiæ, in quibus non eſt certus numerus cõ
ſtitutus, & in illis p̃ot recipi canonicus, quod placet:
quia nouum ius tunc creatur.ſup.c.prox.vbi uerò eſt
certus numerus iuratus, vel cõfirmatus appoſita clau
ſula, ꝙ ſi quicquã.&c. nõ p̃ot aliquis recipi, niſi fruct9
excreuerint, quod dic, ut ſup.c.proximo, uerſ.niſi for
te: vel niſi fieret auctoritate papę, qui de iure p̃ot ſup.
ius diſpẽſare.inf.de cõceſ.p̃bẽ.ꝓpoſuit: ſecundũ quod
intellige, de ver. ſig. c.fi. ꝙ ſi certus ſit numerus, & di-
cta clauſula nõ eſt adiecta, nulla prębẽda vacãte aliqs
nõ dẽt aſſumi: ſed ſi hoc fiat, tenet receptio, & rũpitur
numerus, ex quo hoc nõ fit auctoritate papæ: de hoc
a ſup.eo.pro illorũ:[a] nec intelligeť hoc caſu fieri aucto
ritate papæ, ſi capitulũ hẽt exceptionem, & ipſam nõ
opponit. Si ergo nõ fit mẽtio de numero, excipiat ca
pitulũ, ſup.de reſcrip. cõſtitutus: vbi de hoc dixi: aliàs
uoluntarie venirẽt ꝯ numerũ, & tacitè renũciarẽt.ſu-
pra eo.pro illorũ, de cõſti.cũ M. uacãte ergo tali p̃bẽ
da in tali eccleſia, uni pſonæ tm̃ dẽt unicũ ius cõfer-
ri.ſup.c.prox.uer.in ecc.ꝙ ſi duo recipianť ad unicã p̃
bendã nõ ualet ſectio, nec receptio, niſi intẽdat aliqđ
ius creare.s̃.ti.proxi.& c.tuæ. Si aũt cõcurrãt illa qua-
tuor, de quibus in principio capituli dixi, valet ſectio,
& diuiſio: aliàs vno deficiẽte, nõ ualet ſectio: ualet tñ
receptio, & recipiẽs teneť integrare: ut.s̃.ſed & hic ius
erit in modũ petitionis, vt no.j.de cõceſ.p̃bẽ.cũ ſuper
ſecũdũ Hoſ. [*Competenti*] no.ꝙ ſufficit cõpetẽs: licet nõ
ſit alijs æquiualẽs: nõ enim improbãt iura inæqualita
3 tẽ præbendarũ.inf. de conſue.c. fi.li.6. ¶Secunda † gl.
4 obijcit, & tripliciter ſoluit. ¶*In † gl.2.ibi, Io.dixit*] alter-
natiuè: quia etiam eius fuit.ſol.ſup.proxima [*& ibi, reddi*] & placet Inno.& Hoſt. [*& ibi, conſtituit*] quod po-
tuit.infra, de conceſ.præben.ſicut vnire, Innoc.quod
eſt uerum ex cauſa, ſecundum Hoſt.vt dixi.

ANNOTATIONES.

a ¶Pro illorum. Sic poteſt limitari, quod ibi no.in gl. & iniquis, & contra illam not.in c.conſtitutus, hic alle, in glo.1. & ſuper illa Ioan, Andr.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij ſi alij, quàm ei, cui papa fieri mandat ei ad quem ſpectat, fiat, tenet: ipſe tamen punitur collator, & qua pœna, nu. 2, 12.13.*
Per monitorias literas ius non tribuitur, uide nu. 2. & 3. latius, & .21.un
Eas habens de inobedientia conqueritur.
2 *Eludere non licet apoſtolicum mandatum, & nu.7.*
Eluſores etiam puniuntur, & quo.
Pœna cõueniẽtior ea non eſt, quã ut quis puniatur in quo deliquit.
Præbenda uni collata non poteſt alij ſine iniuria conferri.
3 *Succeſſor dando executorias an factum ſuum an uerò prædeceſſoris, qui monitorias dedit, exequi uideatur.*
Per beneficij impetrationẽ cõferẽdi quod ius acqrat impetrator.
Comparatur ſponſalibus, nu.2.& 5.
4 *Sponſalibus cum uno contractis de futuro, non debet matrimonium cum alio uiro contrahere mulier: ſed ſi facit, tenet.*
Multa facta tenent, quæ fieri prohibentur.
5 *Monitoriæ literæ ex ſtylo curiæ non dantur ſine præceptorijs.*
Mandare, & præcipere non differunt hic inter ſe.
Receptio pro collatione accipitur aliquando ut hic.
6 *Non creditur impetranti ſine probatione.*
Tempus quod inſpiciatur in iure acquirendo beneficiorum, & aliorum, nu.15.16.17.
7 *Scientia licet aliunde proueniat, quàm ex delatione ſiue præſentatione literarum, condemnatur tranſgreſſor earum.*
Eluſio hæc dicitur.
Diuinare quis non tenetur.
Canonicum quod obſiſtat impetratoribus ut ad beneficia recipiantur, multiplex.
8 *Receptio ante collationem præbendæ afficit eam, aliàs non.*
Ad præbendam qui ius habeat, & quod, & contra quem agendum, & nu.9.10.11.& 12.
Canonicatus, & præbendæ iura connexa ſunt.
Præbendarum tamen collationes aliquando conferuntur.
10 *Collator poteſt aſsiſtere, ſi agatur contra eum, cui contulit præbendam.*
Aſsiſtere qui poſsint alij in iudicio.
Electores autem poſſunt ſequi principaliter electionem, donec confirmetur, & nu.11.
Collatio, & electio quatenus inter ſe differant.
Factum nihil uidetur eſſe, quamdiu ſupereſt aliquid ad agendum.
11 *Contra confirmatum de depoſitione eius agi poteſt.*
Collatio, & confirmatio æquiparantur, & quo caſu.
12 *Hæc decretalis quando habeat locum.*
Malitiam difficile probare, & ratio.
Stellionatus crimen requirit malitiam.
Conſilium quando ſit obligatorium.
13 *Recepto in canonicum antequàm aſsignetur ei debita præbenda quę dicuntur.*
14 *Epilogus, & ſuffragium, gloſſarum.num.15.*
Ad exhibendum qui agit intereſſe debet eius quo tempore.
Tempus ſententiæ inſpiciendum in furioſo.
Meam rem eſſe cum iudicatur, ſimul illius non eſſe iudicatur.
Dolo carere non uidetur, quia iam mota hæreditatis controuerſia ſine cautione legata ſoluit.
Poſt denuntiationem ſi tradidit rationes hæres legatario, priuſquàm edantur.
16 *Additio gloſſarum, & nu.17.*
Mandata duo eſſe cenſentur, ſi ſcribitur, conferas præbendam, ſi qua uacat, uel proximè uacatura.
Tempus datæ, an præſentationis literarum, uel reſcripti, quando inſpiciatur, & nu.17.
Literæ, uel reſcripta nulla à principio, an poſtea reconualeſcant, ad dict.mutum ad nu.uſque.17.
Aequitas, non rigor in eccleſiaſticis cauſis maxime attenditur.

CAPVT XXVII.

1 DIlectus. Caſus. Si papa † mandat ei, ad
quem ſpectat, ꝙ beneficium
alicui conferat, collatio per eum alteri fa-
cta tenet: ipſe tamen ex tranſgreſsione pu
nitur, & prima pars querelam deciſam continet: ſecũ
da dat iudicem ibi, fraternitati [*conquerendo*] no.ſecũdũ
Hoſti.ꝙ habens monitorias tantum de inobedientia
a conqueritur, & ſic per illas ius tribuitur:[a] de hoc de

renun. veniens. Hoſt. remit. de reſcriptis, literis [*Manda*
2 *tum*] ſed quia canonici † non paruerunt huic ſimplici
mãdato, ſed in ipſius eluſionẽ prębẽdã alij cõtulerũt,
ideo tenenť de cõmunibus reditibus ꝓuidere, vt. in-
fra ſequiť, fit iſtud in pœnam canonicorũ, qui cũ nul
lã excuſationẽ haberent, obedire mãdato apoſtolico
contẽpſerunt, arg. ſupra. de reſcriptis, ſi quãdo, & c. cũ
adeò: nec eſt pœna cõueniẽtior, quàm ut puniantť, in
quo deliquerũt. ſupra. de tẽp. ord. literas. nõ enim poſ-
ſet ei ſine iniuria conferri prębẽda alij iã collata: quia
in ea nullũ ius habet iſte impetrans, quod apparet ex
ſequentibus, & in eo, quod legiť, & no. ſupra. de reſcri
ptis cõſtitutus, & c. capitulũ. arg. tamẽ cõtra de reſcri-
3 ptis, literis, vbi † diciť, ꝙ ſucceſſor dando executorias
non factum ſuũ exequi videť, ſed potius prædeceſſo-
ris ſui, qui monitorias dedit. Sol. uere factũ prædeceſ-
ſoris exequiť: q̃a p̃deceſſor incęperat monitorias cõ
cedendo, & honeſtum eſt, ꝙ ſucceſſor exequať factũ
p̃deceſſoris, niſi abſtineat ob aliquã iuſtã cauſam. 63.
diſ. Adrianus: ſed tamẽ ex hoc nõ ſequiť, ꝙ habeat ius
in re ſm Inn. imò certe eſt efficax, arg. ſm Hoſt. quod
dic, vt no. in d. c. literis: ad minus enim tantũ ius acqui
ritur, ꝙ ſi præbẽda vacat tẽpore repræſentationis lite
rarũ, non eſt alij conferenda ꝙ ſi fiat, in eluſionẽ man
dati apoſtolici fieri diciť, ut. j. §. 1. ſed ſi per mandatũ
apoſtolicũ nullum ius acquireret, quare in eluſionẽ
ipſius fieri diceret, nõ uideo: ergo aliquod ius acqui-
ſitũ erat etiã per impetrationẽ ſolam, ut patet in eo,
quod le. & no. ſup. de off. dele. ex parte, nec mirum, ſi
enim repręſentatio, à perſona eccleſiaſtica facta incõ
mutabilis eſt, ut patet. j. de iur. patro. cum autẽ, quare
nõ erit firma repræſentatio per literas papæ facta: vt
infra. §. 1. maxime quando litera mãdatum habet an-
nexum, ut hic, & ſic obtẽperandum eſt, ut ſup. no. &
patet. 14. q. 1. quod præcipitur: non tamen tantũ ius, ꝙ
b prębenda ſit facta impetrantis, [b] cui nec adhuc eſt col
lata, & ideo tenet collatio, ſi alij conferatur, cum di-
4 ſtinctione tamen. Item dic, ut no. j. eo. §. fi. ſic ſi † mu-
lier contrahat cum viro ſponſalia de futuro, non de-
bet cum alio contrahere de præſenti: ſi tamẽ cõtraxe
rit, tenet matrimonium ſic cõtractum, ut patet in eo,
quod legiť, & no. j. de ſponſa. ſicut, & c. ſi inter virũ. §.
fi. multa enim ſunt, quæ facta tenent, & tamen fieri ꝓ
hibẽtur, ut leg. & no. ſupra. de iureiur. quemadmodũ.
§. ꝙ ſi poſt huius [*Miſiſſemus*] monendo, & ſecundum
5 ſtylum curiæ rarò fit monitio ſine præcepto, cum di-
catur ſaltẽ, monemus per apoſtolica ſcripta mandan
tes. nec in talibus refert, an dicat: mãdamus, vel præci-
pimus. ff. mãd. l. 1. C. cõmunia de leg. omne uerbum,
ſm Hoſt. [*Recipient*] de receptione loquitur, quæ diciť
collatio: nam ſi propter canonicatũ cõtuliſſet, colla-
tio præbendæ alteri facta non ualuiſſet. inf. eo. ſi poſt-
quã, li. 6. [*Tunc*] ſcilicet cum reciperent literas, ut patet
per ſequentia ſm Hoſt. [*Et infra*] hic decidit, ꝙ canoni
ci dicebantur quandam præbendam, quæ tunc uaca
uit, in eluſionem mandati apoſtolici alijs contuliſſe,
6 & ad hoc inf. reſpõdet [*Conſtiterit*] quia † nec aliter im
petrãti creditur, de reſcriptis, olim [*Vacaret*] ergo erat
ibi numerus. s̃. eo. dilecto [*Tempore, quo*] in beneficio,
quod non confertur uacans: ſed conferri mandatur.
Refert ſecundum Hoſt. an uacet tempore datæ, & re-
ceptionis, & tunc vtrunq; tempus inſpicitur, de reſcri
ptis eam te, infra. c. pe. an altero tantũ tempore, & tũc
inſpicitur tẽpus receptionis, vt hic, & hoc quo ad ca-
nonicos, qui nõ tenenť diuinare. infra. vt ecc. bene. c.
vno. quantũ aũt ad plures impetrãtes ibidẽ, ſi quæras,
quis ſit potior, inſpiciť tempus datæ, niſi primo impe
tranti dolus, uel negligẽtia imputari poſſit ſm eum,
de reſcriptis, tibi qui. li. 6. & uide quod dicã ſuper gl. 2.
7 ante fi. [*Receperunt*] uel ex quo † impetratũ ſciuerunt:
nã & tũc eſt eluſio, de ap. meminimus, & c. ſuggeſtũ:
hoc pro tãto dicit: quia impetrãs obtulit ſe ad hoc ꝓ-
bandũ, ſicut ſup. de reſt. ſpo. c. 1. vel quia poſt receptio
nẽ nõ poſſent ignorantiã allegare, quã prius poſſent,
& ſi mentianť: quia ſolus deus nouit arcana. inf. de ſy
mo. tua. [*Eluſionem*] quod fieri nõ dẽt, de poſtu. bonæ.
2. de alie. mu. iu. cauſa fa. c. 1. Hoſ. [*Si non habet*] ſup. nec
aliud obſiſtat canonicum, Inn. nã & multæ aliæ exce
ptiones cõpetere poſſent, de hoc de reſcriptis, ſi pro-
8 ponente. Ho. [*Recipi*] ergo † ante collationẽ præbẽdæ
non fuerat receptus: quia tũc fuiſſet affecta præbẽda,
ad id de reſcriptis: tibi qui, li. 6. tunc enim non tene, &
collatio, ſed haberet actionẽ ad illã præbẽdã, niſi aliꝰ
eũ præcederet in receptione, arg. ſup. de conſtit. cum.
M. Ferrarien. ſup. eo. dilecto, & c. dilectus, & c. relatũ.
inf. de conceſſio. præben. cũ ſuper quæſtione. quãuis
enim non habeat ius in præbenda, niſi prius ſibi aſſi-
gnetur, ut in præall. decr. dilectus: tamẽ ille, ad quem
pertinet collatio præbendarũ, non habet poteſtatem
conferendi eam niſi canonico, qui iam ſit receptus,
ſeruata tamẽ diſtinctione, de qua not. ſup. de maio. &
obe. ſtatuimus, perit ergo ab eo, ad quem pertinet, ut
eam ſibi aſſignet, quo facto aget contra detentorem
præbendæ, & ſi ille, ad quẽ ſpectat, hoc facere renuat,
ad ſuperiorẽ recurrat, arg. inf. de iure patron. nullus.
Alij dicũt, ꝙ ſine alia aſſignatione aget cõtra detento
rẽ præbendæ, argu. ſup. eo. inter cætera, ex quo enim
aliquis in canonicũ eſt receptus, ius habet in præben-
da, quę eſt ſibi ſuo ordine cõferenda, cum iura cano-
nicatus, & præbendæ connexa ſint, arg. ſup. c. relatũ.
ſup. de conſti. tranſlato: licet aliquando differãtur col
lationes præbendarum, ut. inf. de conceſſio. præben.
c. 2. & ex hoc ſequitur, ꝙ ſi executores dantur pluri-
bus in canonicos iam receptis, executio illius ſolius,
qui primo recepto datus eſt executor, iuſta eſt: unde,
ſi ad mandatum ipſius præbenda primo recepto fue-
rit aſſignata, & executor recepti ſecundò, uel tertiò
mandet canonicis, ꝙ ipſam aſſignẽt illi, qui ipſam im
petrauit, nõ tenentur obedire, & ſi propter hoc excõ
municanť, iniuſta eſt excõmunicatio ſecundũ Inn. &
forte nulla per id, quod dixi ſup. eo. pro illorũ, ſuper
gl. 2. in fi. quinimò, & primo impetrãti aſſignãda eſt,
dũmodò in nulla culpa, uel negligentia deprehenda-
tur, ut patet in eo, quod legitur, & no. ſup. de reſcriptis
c. capitulum, ſecundum Hoſ. Si uerò contingat cano
nicos ab initio diuerſa mandata à diuerſis executori-
bus recipere, & ipſi malicioſe iuſtum mandatum cõ-
tẽnant, & iniuſtũ exequantur, is, qui iuſte mandauit,
poteſt animaduertere in eoſdem, de reſcriptis, cũ con
9 tingat. §. cæterum. Sed nunquid † ſic receptus habet
actionem contra illum, qui ipſam alij contulit, cum
hoc facere non deberet: non, niſi forte de dolo, uel in
factum ad expenſas, arg. ff. de dolo. l. 1. ſecundum In-
noc. & adde, quod not. ſupra. de renun. ſane, & c. ve-
niens, & quod dicam. inf. de conceſſio. præben. quia
in gl. quare, & ſup. de appellatio. cum ſpeciali, in gl. ar-
10 gue. Quid ſi † agatur contra illum, cui contulit, nun-
quid collator poterit illi aſſiſtere? dicas ꝙ ſic, ſicut, &
uenditor emptori. ff. de euictio. ſi rem quam mihi. §.
fi. & not. inf. de contrahẽ. emp. c. fin. & ſicut legatarius
aſſiſtit hæredi, ne colludatur. C. de litig. auct. nunc ſi
c hæres: intereſt enim hoc collatoris, [c] nã ſi euincatur
ab eo præbenda, tenetur ei de alia prouidere. ſup. c. in
ter cætera. §. fin. inf. de iure patro. c. paſtoralis. §. fi. col
lator ergo non defendit cauſam principaliter: q̃a nec
ab eo poteſt præciſè peti prębenda, ſed ab eo tãtum,
cui contulit, ut patet ex præmiſſis: ſecus dicitur in ele
ctoribus: quia illi bene poſſunt principaliter ſequi ele
ctionẽ, ut patet in eo, quod legitur, & no. ſupra de ele
ctio, ſuper eo, & c. dudũ, & de iud. exhibita. Ratio di-
uerſitatis

uerſitatis eſt hæc: quia ex collatione ius acquiritur, &
ex quo facta eſt, perfecta eſt, dũmodò aliud canoni-
cũ non obſiſtat: electio verò perfecta nõ eſt, quouſq;
fuerit confirmata, uide ſupra de reſtitu. in integ. c. 2. in
glo. per monacos, verſ. electio. & ideò electores ante
confirmationem electionem proſequũtur, & defen-
dunt tanquam factum proprium. ſm Innocentium:
quia eis debent eſſe cordi omnia bene cœpta ad effe-
ctum perducere: & nihil vr̃ eſſe factum, quãdiu ſuper
eſt aliquid ad agendum, C. de emẽdatio. C. Iuſtini. l. 1.
11 C. ad Sille. l. cum Sille. in fine, ſm Hoſt. Quid † ergo ſi
electio ſemel fuerit cõfirmata, & agitur de depoſitio
ne confirmati: utiq; agendum eſt cũ confirmato tan-
tũ, nec decætero canonici ſunt vocandi: quia, ex quo
confirmatio facta eſt, quantum ad electionem per ip
ſos factam pertinet, iã ſemel functi ſunt officio ſuo, ſe-
cundum Inn. arg. s̃. de offi. deleg. in literis. Collatio er
go, & cõfirmatio in hoc caſu quantum ad hoc æqui-
12 parantur ſm Inn. hoc autem † quod hic dicitur, non
obtinuiſſet clericus etiam per literas præceptorias, ni
ſi contineretur in eis: alioquin damus tali in manda-
tis, ut ad id uos compellat ſm quoſdam. Alij dicunt,
ꝙ condictione ex hac decr. poteſt quiſq;, pro quo ſcri
bitur etiam monitorie, agere & cõſequi, quod hic ſe-
quitur: quod ſi verum eſſet, fruſtra daret eccleſia exe
cutorias, quæ nec ſemper dantur, vbi etiam monito-
riæ datæ ſunt ſm Innocentium: ſed poteſt ſm Hoſt. re
ſponderi, ꝙ hi non intelligunt, ꝙ ad petendam præbẽ
dam adhuc habeat actionem: habet tamen præuẽtio
nem, arg. j. de iure patro. cum autem, & ius ſupplican
di papę, ꝙ executorias det, vt no. s̃. de reſcriptis, literis,
& c. ex inſinuatione. Alij dicunt, ꝙ collator beneficij,
qui ſine cauſa non vult mandatum apoſtolicũ adim-
plere in præiudicium literas impetrãtis, peccat in eũ,
& ideò tenetur crimine ſtellionatus, ꝓpter quod põt
ipſum impetrãs criminaliter accuſare, vel ciuiliter nũ
ciare: ſed caueat ſibi: q̃a nec in accuſatione, nec in de-
nunciatione obtinebit, niſi probet eũ malicioſe non
paruiſſe, ut probatur. ff. de crimine ſtellionatus. l. 3.
quod difficile eſt, cũ multas poſſit habere exceptio-
nes, & excuſationes, vt patet in eo, quod legitur, de re
ſcriptis, ſi proponente, s̃. de æta. & quali. accepimus. s̃.
eo. cum ſm apoſtolum. j de accuſ. cum dilecti. hic au
tẽ manifeſte apparuit de malicia capituli, vt patet. s̃. c.
§. 1. & dicunt quidam locũ habere, quod hic dicitur,
quando præceptoriæ, tantum literę impetrãtur, arg.
s̃. de reſcriptis. c. capitulũ: ſicut hic fuit, ut patet in eo,
quod legitur, & no. s̃. eo. c. reſpon. 1. ſecus in monito-
rijs, quæ non aſtringunt, ſicut nec conſilium. ff. mãda
ti. l. 2. §. fi. & le. & not. s̃. de arb. cũ olim. Alij uerò dicũt,
ꝙ literæ papæ etiam monitoriæ ſemper obediendum
eſt, ex quo pura, & ſimplex eſt, & maxime quia nunq̃
fit ſine mandato, ut no. s̃. eo. c. reſpõ. 1. nec obſt. quod
dictũ eſt, conſiliũ nõ eſſe obligatoriũ: quia illud verũ
de conſilio, quod datur in fauorẽ illius, cui conſuliť:
ſecus autẽ de cõſilio, quod datur in fauorẽ illius, pro
quo ſcribitur, ut hic. Itẽ ſecus de conſilio, quod datur
ad conſilium animę à prælato: ut patet in eo, quod le.
d & not. s̃. de tẽp. ord. ad aures. [d] Alij dicũt, ꝙ illud, quod
hic diciť, nõ eſt de neceſſitate iuris: ſed de gratia fuit,
ſm Inno. cuius eſt quaſi tota hæc gl. ſed Hoſ. aliter di-
ſtinguebat, quod omitto per ea, quæ plene not. de cõ
e ceſſio. præben. ſi ſoli, [e] in gl. ult. per quã ẽt ſit deciſa di
ſtinctio, quã hic poſuit Pe. de San. & Abb. in fine ope
13 ris in diſtinctionibus [*Facias*] plus † ergo puniũtur fa
cientes ꝯ mãdatũ: quia receptum habent, & aliũ reci-
pere cõpelluntur [*Aſſignari*] repete, facias [*Prouentus*]
nõ de præbendis diuiſis, ſed de bonis cõmunibus ſm
Egid. ad hoc. s̃. de conſt. cum. M. & ſm eum non intel
ligas hoc ſolũ de quotidianis diſtributionibus, quod
probat litera, donec, quæ ſequitur: nam de illis proui
14 detur ẽt poſt, quàm habet præbendam. ¶ Prima † gl.
reſpõdet per quæſtionẽ, an unũ ſit mandatũ, & cæte-
ra. ¶ Secũda gl. Primò arguit tẽpus receptionis reſpi-
ciẽdũ. Secũdo de tẽpore datæ. Tertiò de utroq;. Quar
tò arguit ad quæſtionẽ, quã ſoluit: ultimò ſoluit con-
traria. ¶ [*Gl. uidetur*] obijcit inducens quatuor, & ſoluit.
15 ¶ [*In † gl. 2 ibi §. ultimo*] vide de foro compe. ex tenore.
ſuper ultima gl. [*& ibi. §. 1.*] uide de exceptio. c. penul,
in. 1. gl. [*& ibi. argumen. contra*] ſcilicet, ꝙ utrũq; tẽpus ſit
ſpectandũ: nã oportet intereſſe eius, qui agit ad exhi-
bendũ. & tẽpore litis cõte. & tẽpore cõdẽnationis [*&
ibi, cum furioſus*] ualet ſentẽtia lata per iudicem, qui adi
tionis tẽpore furioſus erat, ex quo tẽpore ſentẽtiæ fa-
ctus erat ſane mentis [*& ibi, mutum*] ſequitur, nec nõ, &
ſurdum etiã ita natos pro hærede gerere, & hæredita
tem obligare poſſe conſtat. ¶ [*In gl. 3. ibi, cum ita*] vide de
præſump. nonne, ſuper ult. gl. [*& ibi. §. ſed is qui*] cum iu
dicatur rem meam eſſe, ſimul iudicatur illius nõ eſſe,
[*& ibi. l. Celſus*] uide de ſagit. c. uno, ſuper gl. 2. [*& ibi, ſi
fundum*] uide. j. de cleri. ex. mi. illud, ſuper gl. ſ. quia [*&
ibi, dolo*] ſequitur, carere nõ videtur, qui iã mota hære
ditatis cõtrouerſia ſine cautione legata ſoluit [*& ibi.
§. is autem*] teneť hæres, qui poſt denunciationẽ, ne an
te tradat legatario rationes, quàm edantur. illas tradi-
dit [*& ibi, non eſt mirum*] uide in c. ſtatim allegato in pri-
ma gl. [*& ibi. l. 2.*] uide de decimis, tua. 2. in fin. 1. gl. [*&
ibi. l. ult. in fi.*] incipit. §. Lucius, & uide ut lit. non conte.
quoniã. §. pe. ſuper. 1. gl. [*& ibi, quoties*] uide de ſpõ. du.
16 c. fi. in prima gl. ¶ [*In † gl. 1. ibi, alterius*] dixit Phi. ꝙ quan
do ſic ſcribitur, cõferentes præbendã. ſi qua vacat, vel
proximo uacaturã, duo cenſentur eſſe mãdata [*& in
fine*] de hoc. s̃. de reſcriptis, cõſtitutus ¶ [*In gl. ſecunda. ibi,
uſurarios*] nõ cõſideratur tempus datæ, ſed ſubſequens.
de hoc, ſup. ti. primo, qualiter [*& ibi, iudicium*] ergo nõ
conſideratur tẽpus oblati libelli, nec Io. in gl. ſua hæc
poſuit. ſed dicebať ꝯ vſurarios, quoniã licet tẽpore ob
lati libelli non recte agatur &c. & idẽ Vin. [*& ibi. §. 1.*]
& infra de re iud. abbate ſane, li. 6 [*& ibi, mutum*] ar. de
exce. pia, li. 6. [*& ibi, quod non credo*] concor. G. in Spe. ti.
1. §. ult. in prin. & remittit ad hãc gl. Io. de Deo in quæ
ſtionibus ſuis in prin. diſtinguit, aut erat publicè excõ
municatus, & tunc indiſtincte nõ ualenr literæ. 16. di.
quod dicitis, de poſtu. c. 1. aut occulte, ſed nunc oppo
nitur, & tũc diſtinguit, aut hoc ſciuit impetrãs: & tũc
nõ ualet reſcriptũ. ſupra. de reſcriptis, ſuper literis: aut
ignorauit, & tũc ſi eſt cauſa appellationis, nõ currit ſi
bi tẽpus. ſupra. de ap. ex rõne, & optime. eo. ti. ſignifi-
cãte. ſi eſt principalis, de æquitate deberẽt ualere, ubi
iuſticia aduerſarij nõ perit, ar. de procu. ex inſinuatio
ne, maxime cũ in cauſis eccleſiaſticis nõ rigor, ſed ęq
tas attẽdatur. ſup. de iud. dilecti, de do. & cõ. c. 1. ſicut ſi
impetraſſet ad aliquẽ prælatũ, vacante ſede, inſtitutus
tẽpore præſentationis cognoſceret. ſup. de offi. deleg.
quoniã, ſed hoc dicas uerum, ſi ſcribebať dignitati, vt
ibi Io. de Mõ. M. in diſpu. hoc addit, ꝙ ẽt ſi tẽpore præ
ſentationis erat excõmunicatus occulte, poſt abſolu-
tionẽ ꝓcedere poterit, & prius ẽt, ſi nõ opponiť, quia
iuriſdictionem recipit, allc. de re iudi. ad probandũ, &
ꝙ ualeãt, vr̃ caſus. ff. de le. præſtan. peti. bo. poſ. contra
f ta. l. interuenit [f] quæſt. dẽt. n. ſufficere, ꝙ res deueniat
ad eũ caſum &c. ff. dele. 3. l. j. de iure cod. eũ qui, &. l.
conficiunť. §. ſi poſt. & ſufficit, ꝙ q̃s ſit de cognatis tẽ
porę mortis, licet nõ ſit tẽpore teſtamẽti. ff. de rebꝰ du
bijs, ſi cognatis. ff. de don. cã mortis. l. in mortis, & l. nõ
intelligiť. §. qñ. ff. de iure fiſci [*& ibi, nullæ*] ar. de reſcri-
17 ptis. c. 1. li. 6 [*& ibi, non † datæ*] q̃a de inobediẽtia, & rebel
lione, & eius pœna hic agiť, quæ nõ cadũt in ignoran
tẽ. j. eo. ſi bñficia, li. 6. Cũ uerò quæriť, ad quem diriga
tur reſcriptum, uel quid in eo fuerit exprimendum,

inſpicitur tempus datæ, ut in ꝯrijs, & ſic breuiter de in
feriori gl. ſe poterat expedire [*& ibi, legitima*] ſed ſi pa
pa contuliſſet canonicatũ ſecus: quia collatio poſtea
etiã ab ignorantibus facta non tenet. infra. eo. ſi poſt-
quàm, lib. 6. & ibi: debet dicere. vnde dixit Phi. ſi dixit
impetrans beneficiũ uacare, nõ eſt ſatis, ꝙ uacet tẽpo
re præſentationis, ex quo nõ vacabat tẽpore datæ, ſed
ſi papa proprio motu mandat alicui cõferri eccleſiã,
vel præbendam, ſi uacat, ſatis eſt, ꝙ uacet tempore re-
g ceptionis, licet non uacaret tẽpore datæ, per hãc g de-
cre. ſed dices, hæc decr. non probat hoc, cũ hic nõ fue
rit affecta præbenda: probat tamen, ꝙ conferri debue
rat, & ad hoc inducitur. poſſet tamen dici, ꝙ hic non
fuit mandatum de canonicatu, per quod apertius pa
tet papæ uoluntas de conferenda præbenda quando
cunque uacante [*& in fine*] dicit Hoſt. cum quæritur,
an reſcriptum ualeat, inſpicitur tempus datę, de reſcri
ptis, ſignificauit, & c. ad hoc, & c. fi. de tranſact. ex lite-
ris. Si quæritur, an iudex poſſit ſuam iuriſdictionem
exercere, inſpicitur tempus receptionis, & expresſio-
nis quo ad clauſulas generales, de ap. ſuper eo. de re-
ſcriptis paſtoralis. Sed Pe. de San. plenius diſtinguens
dicit, ꝙ quandoq; conſideratur actio, quæ competit
ex reſcripto, & ex illo oritur. ſupra de reſcriptis, eam
te, & tunc attenditur data, ut ibi: quandoq; actio, quæ
non oritur ex reſcripto, licet ſuper illa impetretur, ut
ſupra de reſcriptis, c. fi. & tunc etiam conſideratur da
ta. quandoq; ualor ipſius reſcripti, ſcilicet an ualeat,
vel nõ, puta ex veritate tacita, & falſitate expreſſa, de
reſcriptis, ſuper literis, & tunc conſideratur data, co,
ti. conſtitutus. quandoque attenditur obligatio, quæ
contrahitur ex mora, uel culpa illius, contra quẽ im-
petratur, ut hic, & ſupra. de reſcriptis capitulũ, & tunc
attenditur receptio. quandoque negligentia iudicis,
uel impetrantis ratione præſcriptionis, quæ currit cõ
tra iuriſdictionem: quia commiſſa eſt cauſa deciden-
da intra diem, & tunc attenditur præſentatio, de app.
ſuper eo. 2. quandoq; inſpicitur tantum negligentia
impetrantis, & tunc attẽditur poſſibilitas agendi, de
reſcriptis, ſi autem, & c. plerunque. quandoq; odium
impetrantis, de offi. deleg. prudentiam. de vſuris, quia
fruſtra, & tunc ſpectatur tempus agendi, ut ibi: quan-
doq; iuriſdictionis perpetuatio, & tunc attenditur ci-
tatio, de offi. delega. gratum, & hoc uide in Specu. de
reſcripti præſen. in fi. ¶ [*In gl. uidetur, quòd ibi, conſimilem*]
non fuit conſimilis: quia ibi datus fuerat executor ad
prouidendum: hic nõ [*& ibi, alteri facta*] quod dic ho
die, vt infra, de conceſ. præben. ſi capitulo, & c. ſequẽ.
& ibi plene de hoc. li. 6. [*in fi.*] licet ſit ar. contra. C. de
legi. non dubium, Goff. ¶ [*In gl. ult. in fi.*] & erat hæc de
cre. in 4. compilatione ult. in tit. de conceſ. præben.

ANNOTATIONES.

a ¶Ius tribuitur. intellige ad rem, non in re, de quo uide plene per gl. in c. ſi ſoli, de conceſ. præben. lib. 6.

b ¶Impetrantis. Vide in c. ſi ſoli, de conceſ. præben. lib. 6.

c ¶Collatoris. Ad idem. ff. de inoff. teſta. l. ſi ſuſpecta, & ibi bona gl. & uide Ioan. And. de re iudicata, cum ſuper.

d ¶Ad aures. Et 6. diſt. teſtamentum, & uide gl. in c. ad aures, de æta te, & qualitate, & in cle. 1. de teſti.

e Si ſoli. aduerte, quia illa gl. tractat de ualore collationis beneficij, hic autem etiam tractat Hoſt. de pœna non parentis mandato, licet ſua collatio ualeat, uide hic Hoſt.

f ¶Interuenit. Vide. l. ſi alienum. §. 1. & ibi Bar. ff. de hære. inſtitu. & facit ad materiam, l. ſi filio præterito, & ibi per Bart. ff. de iniuſto teſt. & ad quæſtionem teſtis uſurarij, de qua ibi, & per Io. And. de uſur. c. 2. lib. 6. & per Bal. in l. 2. C. de bo. poſ. contrata.

g ¶Hanc. Quia motus proprius excludit ſurrogationem, ut in c. ſi motu proprio, de præben. lib. 6. contra hoc tamen facit, quia actus intelligi debet ſubſiſtere ſecundum tempus, quo fit diſpoſitio, uide cle. literas, & ibi iura plura in gl. de reſcri.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio conſtitutionis.*
2 *Vacatio primi beneficij per ſecundi receptionem, & utriuſque etiam decernitur, & quando, & numer. 7. & 8. uide numer. 18. 19.*
Collator niſi conferat tempore ſtatuto beneficia ſic uacantia, duplici pœna punitur.
Huius decretalis prouidentia, quæ fuerit.
3 *Parochialis eccleſia quæ dicatur, quò ad pœnam huius conſtitutionis, & nu. 4. & 5.*
Præſumptio refertur hic ad ſuperbiam.
Cupiditas ad auaritiam.
4 *Parum, & nihil æquiparantur.*
Religioſos etiam comprehendit hæc decretalis.
Quicunque, uox continet religioſos.
Hæc decretalis in quibus beneficijs, caſibuſque locum habeat, & nu. 5. 6. 7. 8. in fi. 9. 12. 13.
Præbendæ duobus conferuntur modis: quandoque habent curam, num. 12.
5 *Cura animarum quomodo hic accipiatur, & nu. 4. in fi. & 3.*
Archipresbyteri, archidiaconi, & decani ſine eccleſia, & ubi.
6 *Beneficij primi fructus percipi poſſunt uſque ad receptionem ſecundi.*
Optio retinendi beneficium utrum malit, quo caſu dicitur.
7 *Beneficio priuatus quis dicitur hic quantum ad ſe, non quantum ad prælatum eius, & quando non priuetur ex adeptione ſecundi, uel contra, num. 8. & 9. 17.*
8 *Ad beneficia quæcunque obtinenda quis inhabilis quo caſu fiat.*
Ioan. And. auct. citat conſtitutio. Execrabilis, & nu. 14. in fi.
Poſſeſſionem per quem ſtetit quo minus habeat, idem eſt ac ſi habuiſſet, in fi.
9 *Poſſeſſio litigioſa beneficij ſecundi an retardet collationem primi, & num. 17.*
10 *Libere cui conferre conceditur, id nemine uocato licet.*
In poſſeſſionem beneficij poſſeſſi non eſt quis mittendus non uocato poſſeſſore.
Merito, ideſt de iure.
Beneficium uacans ex hac decretali intra ſex menſes conferri debet.
Tempus hic ſex menſium à quo die numerandum, & num. 11.
Menſes ſex faciunt Semiannum.
12 *Taxatio fructuum perceptorum qualiter fiat.*
Perſonatus etiam non curati hic comprenduntur, & in duobus huiuſmodi poteſt epiſcopus diſpenſare.
Decretalis dudum ij. de electi. intellectus.
13 *Diſpenſatio ſuper pluribus dignitatibus habendis non intelligitur de dignitatibus eiuſdem eccleſiæ.*
Dignitas quid, an ſit idem cum perſonatu, & officio.
Perſonatus quid.
Rectores eccleſiarum quibus alijs nominibus appellentur.
Officium qui habere dicantur in eccleſiis, uer. miniſtri.
Miniſtri ibid. qui dicantur.
In nomine uis non facienda, in fin.
14 *Literaturæ magis habetur ratio in diſpenſatione, quàm bonitatis, & quandoque contra.*
Diſpenſationis obtinendi plura beneficia triplex ratio.
An ſit contra ius, & admittenda.
Eius deſcriptio. uer. diſpenſatio, & cui committenda.
Diſpenſatores qui nuncupentur, ibid. & qui fideles, ibid.
Acceptio perſonæ quando non dicatur fieri, circa fin.
Diſpenſationes modificatæ per decret. execrabilem.
15 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 16.*
Actio uetus per nouam non tollitur, niſi exprimatur.
17 *Additio gloſſarum.*
Ad beneficium ſecundum ut quis non tranſeat, impedire poteſt epiſcopus, licet pinguius, poteſt tam ad ſuperiorem recurri, uer. dicebat Petr.
18 *Beneficia priora per epiſcopatus receptionem, & poſſeſſionem, non amittuntur niſi per conſecrationem, ſecus in cæteris beneficijs, & ratio, uide nu. 19.*

Ad beneficium aliud tranſituros quid cauendum docet, uer. conſulit ergo.
Bene qui ſtat, non moueatur, ibid.
19 *Beneficij ſecundi receptionem quibus caſibus primum non uacet, & ſupra. num. 18.*
Eligo illum, ſi papæ placuerit, an ualeat, circa fin.
Adulterari non licet neque de conſenſu uiri.
20 *Philoſophantes uerè pecuniam contemnunt.*
21 *Diſpenſare quando papa ſolus poſſit, & quando etiam epiſcopus in pluribus beneficijs habendis, non legatus.*

CAPVT XXVIII.

1 DE multa. Diuide † decre. in 3. partes.
in prima cõſtitutionis cau
ſa. in 2. conſtitutio. in tertia quædam prote
ſtatio. ſecunda ibi, pręſenti. tertia ibi, circa.
pro conſtitutionis vero cauſa Laterañ. concilium re
petit, & ipſius tranſgreſſorem punit. Secunda, quę cõ
ſtitutionem ponit, ſubdiuiditur in 6. in prima priuat
habentem beneficium curatum ipſo beneficio, ſi re-
cipit ſecundum tale. ſecunda ibi, & ſi forte, in contem
ptorem pœnam aggrauat. tertia ibi, is quoq;, collato
rem primi monet, vt conferat. quarto enim punit, ſi
non conferat, ibi, & ſi ultra. 5. ibi hoc idem, ad perſo-
natus conſtitutionem prorogat. 6. ibi, addentes, addit
de pluribus perſonatibus etiam non curatis in vna ec
cleſia non habendis, & in ſumma hoc dicit. Habens
2 † perſonatum, vel beneficium curatum, ſi ſecundum
tale recipiat, uacat primum: quod ſi retinere contẽde
rit, etiam ſecundo priuabitur: & ſi is, ad quem ſpectat
prioris collatio, ſi infra. 6. menſes non conferat, du-
plici pęna punitur, cũ ſublimibus perſonis circa taliũ
pluralitatẽ papa diſpenſat. hoc dicit [*prouidẽtiã*] & ve-
rè fuit multa prouidẽtia cõcil. Laterañ. nam ſm Ab.
per ipſum melius eccleſiæ deſeruit, pauperibus cleri-
cis ſubuenit, animarum periculis obuiatur, auariciæ
uitium extirpatur, uel fuit multa ſm eũ, quia una ec-
cleſia unius debet eſſe rectoris. ſ. co. cũ nõ ignores, &
ſingula officia, & c. ſ. eo. ad hoc, & quilibet in ea uoca
3 tione, & c. vt vigeſimaprima quęſt. 1. c. 1. [*Et*] pro † aut.
Hoſt. [*Parochiales*] quò ad pœnam huius conſtitutio
nis intelligit Hoſt. ꝙ parochialis ſit non ſolo habitu,
ſed etiam actu. hæc no. ſ. ti. primo, quia nonnulli, & fa
cit quod not. de elec. licet cañ. in gl. ſed nunquid, lib. 6.
Sed Inn. & Ab. uidentur tenere ꝯrium, ꝙ ſufficiat habi
tus, ne ſine culpa perdat eccleſia iura ſua, quod regu-
lariter non cõtingit. j. de reg. iur. ſine culpa, li. 6. [*Amitteret*] per ſententiam [*Priuaretur*] per ſententiam [*Præ
ſumptiones*] quò ad inobedientes ex ſuperbia, Hoſt. vel
quò ad collatores [*Cupiditates*] quò ad inobediẽtes ex
auaricia, Hoſt. uel quò ad recipientes [*Rarus*] no. ſecũ
4 dum † Hoſt. æquiparari parum, & nihil, & concord.
ſ. ti. primo. tuæ [*Expreſſius*] per iur. ſcilicet executionẽ.
j. de electio. licet canon. lib. 6. [*Quicunque*] etiam religio
ſus quò ad ipſorum prioratus, uel curatas eccleſias. j.
eodem, cum ſingula, lib. 6. Quam declarat conſilium
Vieñ. habere locum etiã in prioratibus manualibus,
& non curatis, de ſup. neg. prælato. quia regulares, in
fi. & ſic approbat opinio. meas, & in primo reprobat
Arch. vt ibi no. in gl. antepe. [*Receperit*] etiam ſi vi occu
pat, uel ſe iniuſtè ſcienter intrudit in ipſo. j. eod. cum
qui. beneficium, li. 6. [*Beneficium*] nedũ dignitatem, uel
perſonatum [*Curam*] maxime ſm Goff. nam ſm eum
idem eſt in præbendis, cum recipiuntur, ut titulus, nõ
vt ſtipendium. j. de conceſ. præbẽ. literas, hæc not. hic,
& in ſumma iſtius tituli. §. item quęritur, & ſ. de reſcri
ptis, in noſtra, & ſ. de elec. dudum. 2. & idem hic Io. &
Vincen. quando prior præben. ſufficiens erat. Tu dic
contra ſecundum Inn. & Hoſt. Ad decreta. literas, dic
ꝙ loquitur, cum habens præbendam in vna eccleſia,
ſecundam recipit in eadem [*Habens*] ex ſe: ſecus, ſi per
unionem alicuius curati. j. co. ſuper eo. lib. 6. [*Anima-
5 rum*] dicit † Inn. & Hoſt. hic largè ſumi curam anima-
rum, ſiue in foro pęnitẽtiali curam habeat, ſiue aliàs,
ſiue ſit eccleſia cathedralis, uel parochialis, uel capel-
la habẽs parochianorum curam de iure, vel de facto,
dummodo parochiam habeat, in qua parochiale ius
exerceat. in quo remit. Hoſ. ad no. ſ. ti. 1. quia nonnul
li, & ibi uideas ſuper ver. parochiales, & quod dixi. ſu
pra. eo. cum non ignores, in prin. ſiue ſit dignitas, uel
officium, ſine eccleſia, ſicut ſunt multi archipresbyte
ri, archidiaconi, & decani, qui nullam habent eccle-
ſiam, cui præſunt, & tales plures ſunt in diœc. Picta-
uien. ſecundum Inno. & Paduæ: qui tamen habent iu
riſdictionem ſuper multa loca. ſupra. de elec. dudum.
2. de offi. archidia. c. 1. & ulti. de offic. archipreſ. c. pe. &
ult. cum ſi. [*Tale*] non dixit, tantum. Hoſt. [*Beneficium*]
6 idem, ſi plura talia † etiam per diſpenſationem habe-
ret. nam per ultimi receptionem uacabunt omnia, ut
in clemen. eo. tit. ſi plures, & caueat, ne ul. collatio ui-
tietur, ut ibi, no. in gl. antepe. per decre. ordinarij. in fi.
de offi. ord. li. 6. [*Habebat*] de iure, & ſi non de facto, ut
quia erat ſpoliatus primo ſecundum Vincẽ. qui hoc
no. ſupra. de elec. dudum. 2. alle. de diuor. ſignificaſti:
repetet tamen fructus primi, quos percipere poterat
vſque ad receptionem ſecundi. ff. de eo, quod certo
loco. l. 3. §. item Iulianus, quod ponit gl. in Spec. titu-
lo de actore. §. 1. d. verſi. item tutor. & quod dicit hic
[*habebat*] & ſe habere ſciebat. Si uerò ignorabat, da-
tur ſibi optio, ut infra. de reſcri. gratia, li. 6. Item ſcias,
ꝙ ſi perdit ius beneficij, quod habebat in re, fortius
perdit ius, quod habebat ad rem, vt in clemen. de re-
7 ſcriptis, gratiæ [*Priuatus*] fallit † cum alius fructus ſe-
cundi beneficij ad tempus ex cauſa percipit. infra. eo.
ſi tibi conceſſo, lib. 6. & quod dicit [*priuatus*] dic quan
tum ad ſe, non quantum ad prælatum ſuum, ſi ſine li
centia tranſit. 7. q. 1. non oportet, & c. ſi qui uerò, & ſu
pra. de renuncia. admonet. hoc not. Io. 21. q. 2. ſi quis
iam tranſlatus, & in præ. c. 7. q. 1. ſi qui verò: concor.
Goff. ſupra. de conſuet. cum venerabilis, & Hoſt. hic,
qui dicit, ꝙ reputat prælatum ſimplicem, ſi det licen-
tiam, quàmdiu de facto, & de iure renunciet primo,
& tunc ſtatim conferat. in contrarium quod not. j. de
his, quæ fi. à ma. par. ca. ex ore, in gl. pe. [*Illud*] primum
[*Alio*] ſecũdo [*Spolietur*] perpetuo, de coha. cle. & mu
lie. ſi autem. hodie per conſtitutionem Io. execrabi-
8 lis, ſi recipiens † ſecundum, primũ, quo priuatus eſt,
abſq; moræ diſpendio verbo, & facto in manibus or-
dinarij ſub teſtimonio publico nõ dimittat, priuatus
eſt ſecundo, & inhabilis ad ſacros ordines, & benefi-
cia, ut ibi. §. qui uerò, & ſi hi, qui tempore conſtitutio
nis illius ſine diſpenſatione talem pluralitatem habe-
bant, ultimo retento non dimiſerunt prædicto mo-
do, reliqua intra menſem à conſtitutionis notitia e-
tiam ultimo ſunt priuati, & inhabiles ad quæcunque
beneficia obtinenda, ut ibi. §. porro [*Illud*] ſcilicet pri-
mum [*Receptionem*] uel ex quo per eum ſtetit, quomi-
nus poſſeſſionem haberet. infra eod. licet epiſcopus,
lib. ſexto. & concor. eo. li. de elec. commiſſa. §. 1. Dice
bat Innocen. quòd quàmdiu litigatur ſuper ſecundo,
non confertur primum, ſi non eſt adeptus poſſeſſio-
nem ſecundi. ſed ſi poſſeſſionem habet, licet de ipſa
litigetur, uidetur, quod poſſit ſtatim conferri. 21. q. 2.
ſi quis, de ele. cum in cunctis, nec valet, ſi dicas, quòd
ex quo poſtea per ſententiam apparet ſecundam pro
uiſionem non ualere, non debet perdere primã, quia
fuit in culpa rem litigioſam acceptando, uel quia de
hoc non bene inquiſiuit: de hoc. ſupra. de reſcri. in no
ſtra. Quidam etiam credunt, ꝙ ſit neceſſe, quòd ha-

beat adminiſtrationem maioris partis rerũ, ar. de re-
ſti.ſpo.frequens,li.6.dicit tamen Inn. & Hoſt.poſt eũ,
ꝙ bene faceret primus prælatus, ſi dũ litigatur ſuper
ſecundo,commendat ei primum, & eſſet iuſta cauſa
commendationis,de accuſ. ſi conſtiterit,& de hoc di
cam plenius infra,de conceſ.præben.cum noſtris [*Li*
10 *bere*] ideſt etiam † illo non uocato, in poſſesſionem
tamen illum,cui contulit,non inducet, niſi illo uoca
to,ſi poſſidet, infra eo.ſi epiſcopus,li.6.& quod dicit
hoc Inn.ibi uide ſuper gl.not. [*Conferat*] perſonæ ido
neæ.& infra.6.menſes,ut ſequitur [*Merito*] ideſt de iu
re. Goff. [*Sex menſes*] à tempore receptionis ſecundi,
& noticiæ numerandos. infra, de conceſ. præb. quia,
ſm Inn.& H. & ad hoc facit verbum, diſtulerit,quod
ſtatim ſequitur, & iſti.6. menſes faciunt medium an-
num.ſ. de ſup.ne.præl. licet, quod dic ut not. infra,de
elec.quàm ſit,in 6.gl.li.6. [*Diſtulerit*] ſm Inn.nõ ſuffi-
11 cit,ꝙ † ſciat eum ſecundam recepiſſe,niſi ſciat eum ip
ſius poſſeſſionem adeptum. nam ſi non poteſt habe
re poſſeſſionem ſecundę,vel de iure,quia dicit aduer
ſarius,ꝙ de iure illam habere non debet.uel de facto,
quia non permittitur intrare in poſ.non curret tẽpus
collatori.21.q.2.ſi quis.92.diſt.ſi qui,& verba cum ef-
fectu &c.ff. quod quiſq; iuris.l.1. ſed ſi poſſ.habet,for
te currit tempus collatori à die poſ.habitæ,ſi tunc ſci
uit. Quid ſi feratur ſententia contra poſſeſſorem, qui
impugnat hunc,qui recepit ſecũdam, & ipſe à tali ſen
tentia appellauerit? Reſpon.non currit hoc tẽpus col
latori niſi à die,quo rata manet ſententia,ſiue quia iu
dex primam ſententiã confirmat,ſiue quia appellans
non proſequitur infra tẽpus,nec ob. ff.de his,qui no.
a infa.l. furti, [a] quia prius non potuit ſcire collator ua-
cationem eccleſiæ:quia & ſi nõ fuerit proſecutus ap.
infra illud tempus, tamen proſequi poterat.Itẽ ſi ſuc-
cubuit, poterat obtinere.in hoc ergo dubio non po-
teſt dici negligens ſm Inno. & Hoſt. [*Alios*] ſuperio-
res,vel capitula [*Concilij*] infra de conceſ.præben.c.2.
[*Cogatur*] non ſolum propter negligentiam , ſed pro-
pter delictum , quo deprehenditur : quia præſumitur
fauere tenenti, & uitium ſuũ palliare, Hoſt. [*Eccleſiæ*]
non dicit,epiſcopi,ſm Hoſt.qui arguit contra illos,q
totum occupant quaſi iure peculij, de hoc.de ſucceſ.
12 ab inteſta.c.fi. [*Cuius* † *eſt illud*] per hoc uidetur, ꝙ lo-
b quatur de præb.quæ uidentur [b] interdum habere cu-
ram annexam,de quo dic,ut infra eod.extirpandæ,§.
1.& c.ſuper eo,lib. 6. [*Conſtiterit*] facta fide coram iu-
dice per iuramẽtum rectoris eccleſiæ,uel ſyndici præ
miſſa taxatione , cum intereſſe inſurgat ex delicto,ut
no.ſ.quod me.cauſa.c.fi.Hoſt. [*Eſſe perceptum*] ſi.infra
de elec.commiſſa,in fi.li.6. [*Perſonatibus*] etiam non cu
ratis ſm Hoſt.curati enim cõprehenſi erant.ſ.ibi.Ali
quod beneficium &c.Inno. verò hic dixit in duobus
perſonatibus nõ curatis epiſcopos diſpẽſare,licet ſine
diſpẽſatione teneri nõ poſſint. Nec ob. de elec.dudũ.
2.quia non dicit ibi,non poſſe diſpenſari: ſed peccare
eum,qui ſine diſpenſatione tenet,vel eſt allegatio [*Ea*
dem eccleſia] quia hoc hẽt ſpecialẽ notã,& prohibitio-
13 nem putat Egi. ꝙ † ſi diſpenſatum ſit cum aliquo ſup
pluribus dignitatibus habendis,nõ intelligetur de di-
gnitatibus eiuſdem eccleſiæ,niſi hoc exprimatur [*Di*
gnitates,aut perſonatus] ſciẽdũ eſt, ꝙ dignitas,& perſona
tus,& officiũ videtur ſynonyma. nã decr. cũ acceſſiſ-
ſent,de conſ. ponit primiceriatũ,primò perſonatũ, ſe
cundò dignitatẽ,tertiò officiũ.Itẽ decr.de reſcr.ponit
quaſi ſynonyma dignitatẽ, & perſonatũ.unde Hoſ.di
xit in ſumma huius ti.§. 2, ꝙ dignitas eſt præeminẽtia
in gradu,quæ alio nomine dicitur perſonatus,alle.de
cre.fi.de inſtito,ſed ꝙ ſint diuerſa, negari nõ põt.ſ.eo,
ad hoc,ſupra.de elec. in geneſi, & ex hac litera,& li.6,
de reſcr.ſtatutũ,poſt prin.de conſue.c.1.de elec. c.1.§.
hoc autẽ,de eo, qui mit.in poſ. eũ qui,de præbẽ. quia
ſæpe , & vide quod de officio ibi dicã in gl. not.quòd
& c.fin.& in cle.de iud.diſpendioſam,& in conſti. exe
crabilis.facit diuerſitas nominum. C. de cod. ſi idem
quibuſdã uidetur,ꝙ dignitas propriè ſit præeminẽtia
cum cura.perſonatus preeminentia ſine cura.ſed hoc
efficaciter deſtruitur per decr.unã.de æta.& quali.lib.
6.ad idẽ,eo.li.de præbẽ.cũ in illis.1.& 2.reſpon. & c.ſu
per eo , & conſtõ execrabilis.ver. ſtatuimus.Hic autẽ
dicebat Inn. ꝙ ferè ſemper pro eodem ponitur digni
tas,& perſonatus.fere ideò dictum eſt.quia in Anglia
rectores parochialiũ dicũtur pſonę,de app.perſonas,
de inſt. cũ ueniſſent.In alijs regionibus dicuntur cura
ti,ſiue rectores , & tñ tales nõ dicunt in dignitate con
ſtituti.ſimiliter abbates,epĩ. & alij ſuperiores non ap-
pellant perſonæ,& tñ ſunt in dignitate cõſtituti,& qñ
que priores.ſ. eo. niſi eſſent.intelligas ergo dignitatẽ,
uel pſonatũ ſm inſtitutionẽ, uel cõſue. eccleſiæ.Poſ-
ſet enim eſſe,ꝙ aliquis in eccleſia exerceret officiũ ar
chidiaconi cognoſcendo de cauſis clericorũ,& ſic de
alijs officijs,& dignitatibꝰ:& tñ nõ uocaret, nec repu-
taret archidiaconus, & talis nõ incideret in pœnã cõ
ſtõnis. Ad id enim requirit, ꝙ archidiaconus,vel alio
nomine,quod in dignitatẽ ſonet,vocet: & ꝙ officiũ,
quod tenet in eccleſia,pſonatus,vel dignitas reputet,
& hoc ſufficit , q̃uis in eccleſia nullũ hẽat miniſteriũ,
ſicut eſt Parmæ. ubi quaſi nullũ officiũ facit archidia
c conus, [c] & tñ dignitas reputat ſm Inn. & dicit Hoſ.ꝙ
idẽ eſt in Ebredunũ.ubi dicit ſe conſtituiſſe illã dignita
tẽ ſine ullo officio,dũ illã eccleſiã regeret.unñ ſi mini-
ſteria facit alicuiꝰ dignitatis , ſed nõ reputat dignitas ,
nõ cadit in hãc conſtõnẽ,ſicut ſunt præpoſiti Turon.
& Carnoten. Ex quo autẽ putat, & uocat dignitas in
eccleſia,cadit in cõſtitutionẽ,etſi adminiſtrationẽ ha
beat tm̃ rerũ tẽporaliũ, dũmodo ꝑpetuã.ar.89.di.vo-
lumus,& 4.c.ſe.& fortius in alijs pręeſt,q & præpoſitꝰ
rite uocat. j.de uerb.ſig.q̃uis.Tẽporalis uero admini-
ſtratio nõ cõſtituit dignitatem,ſed tm̃ ꝑpetua,nec alſ
cadit ĩ hãc cõſtõnẽ,niſi dignitas ſit ꝑpetua.de ſta.mo.
c.2.& facit quod dixi.ſ.eo.cũ nõ ignores,in gl.unꝰ er-
go,circa finẽ.Miniſtri uerò, q ſine ulla penitus admi-
niſtratione, vł iuriſdictione aliquod hũt officiũ,ſicut
ſyndici,ꝓcuratores,& q campanas pulſant,& ſimiles
nõ dicunt eſſe in dignitate,ẽt ſi ꝑpetui ſint:ſecus,ſi iu
riſdictionẽ hẽnt,al.Inn.ff.de offi.procõ.alſ ꝓc.Ceſa.l.
1.Hoſt.al.in ar.C.de off.præfec. Augu.l.1.&.ff.de offi.
præſi.l.legatꝰ Cæſaris,& ut dicebat Hoſ.potius in ſub-
ſtãtia,& ueritate faciẽda eſt vis,q̃ in nomine,de proc.
petitio [*Etiam ſi*] determinat etiã proximũ dictũ de ꝑ
ſonatibus nõ eiuſdẽ eccleſiæ ſm Hoſ. [*Curam*] hoc ad
dit ad decr.ad hoc.ſ.eo.Et de hac culpa dici põt,ꝙ re-
ſoluit in diſiũctiuã:tñ, cũ hic de papę ptãte loquatur,
14 nõ eſt in hoc inſtãdũ [*Literatas*] hoc magis † habet ra-
tio literaturæ, quàm bonitatis in diſpẽſatione obtinẽ
da:alſ bonitas præfertur literaturæ , vt 38. diſt.ſedulo,
Ioan.& Phi. [*Ratio*] quæ triplex eſt in diſpenſando, ne
ceſſitas , utilitas , & euidens prerogatiua meritorum,
Goff.Dicit Hoſt.ꝙ hic loquitur tantum de ratione di
ſtinctionis perſonarum, ſm quod dignitati defertur,
de off.dele,paſtoralis , & potentioribus pares non ſu-
mus.ff.de ali.mu.iudi.cauſa fac.l.3.& no.ꝙ nõ ſimpli-
citer dicit diſpenſandum cum ſublimibus,& literatis,
ſed cũ ratio poſtulat. Solet autem tunc dari talis for-
ma. Apoſtolicę ſedis benignitas ſic merita perſonarũ
prouida deliberatione diſcernit,vt eos,qui literarum
ſcientia,morum,ac generis nobilitate pręcellũt fauo
ris gratia efferat amplioris, & maioribus ſtudeat bñfi
cijs honorare: qa nõ indignè tũc uni, quod ſufficeret
pluribus,ſpãli prouiſione concedit:cũ circa dona uir
tutũ ſolus obtinere dignoſcit,quod diuiſim in pluri-
bus

bus inuenitur,hinc eſt,&c.Sed opp.ꝙ hæc,uel alia di-
penſatio contra ius ſcriptum,ſi etiam fiat per papam,
nõ poſſit eſſe rationabilis , cum enim ius ſcriptum ſit
commune.4.di. erit.& ſuper bono communi funda-
tum , quod priuata conſideratione nõ debet omitti.
61.diſ.miramur,de poſtula.bonæ.j.cum concor.de re
gu.licet. ergo diſpenſatio per priuatam conſideratio-
nem illud remittẽs irrationabilis eſt , cum apud papã
etiam non debeat eſſe perſonarum acceptio, de iudi.
nouit,cum concor. ſed negari non poteſt quin ſit ac-
ceptio uni cõcedere, quod alijs communiter denega
tur:quod tamen approbat iſte finis.Item cum contra
ius naturale nõ admittatur diſpenſatio.13.diſ.in prin.
Ius aũt poſitiuũ ſuper naturali ratione fundatur.i. di.
conſuetudo:ergo,&c.So.ſecundum Tho.in ſumma,
parte ſecunda.q.97.ar.vlt.Diſpenſatio eſt quędã com
menſuratio cõmunis ad ſingula . inde gubernator fa
miliæ dicitur diſpẽſator:quia diſpenſat ſingula ſingu-
lis,& laborem, & præmium, & tali diſpenſatore indi-
gemus, qui legem uniuerſalem ex cauſa relaxet inter
dum,hæc autem nõ cuiq; cõmittenda,ſed illi,qui po
teſt legem condere,& tollere,& ſic per papã,uel prin
cipem,uel ipſorum auctoritate facienda eſt diſpenſa-
tio. diſpẽſans autem habere debet intuitum rationis,
& boni uniuerſi,& cauſæ, propter quã diſpenſat,quæ
cauſa poteſt eſſe triplex,ut dixi in prin.gl.Si autem di-
ſpenſans nuda voluntate mouetur, non habens intui
tum ad aliquod prædictorũ, non meretur dici diſpen
ſatio, ſed diſſipatio.facit, quod dixi. ſ.eo. quia in tan-
tum,ſuper ult.gl.nec ipſe eſt prudens,& fidelis diſpen
ſator,de quo in euangelio Luc. 12. Quis putas fidelis
eſt diſpenſator,& prudens,quem conſtituit dominus
ſuper familiam ſuam &c. Infidelis autem eſt talis di-
ſpenſator , quia non habet intuitũ ad cõmune bonũ.
Item imprudens non conſiderando cauſas,ex quo ſe
quitur,ꝙ quò ad deum non eſt tutus is, cum quo ſic
diſpenſatum eſt,& de hoc.inf.de voto,nõ eſt,in glo.2.
d & uide quod ibi dicã. [d] ad hoc.11. q.2. ſi is, qui pręeſt,
bene facit.24.q. 1.manet.Ad cõtraria ſic reſpondetur.
Ad primum dico, ꝙ licet diſpenſatio reſpiciat utilita-
tem priuati,diſpenſans tamen ad id moueri debet bo
no cõmuni.vnde ſublimis,uel literatus, cum quo di-
ſpenſat,prodeſſe poterit toti uniuerſo.Item in plurali
tate cõmiſſa utilius ſe habere poterit ipſe , licet ſolus ,
q̃ alij,licet plures,ut dixi in prin.gl.ponẽdo ſtilum cu-
riæ,& ſupra.eo.cum iam dudũ,in gl.magna ante me-
dium,ver.quod autẽ dicitur.Ad ſm de acceptione,di
cit Tho.ꝙ non eſt acceptio,ubi circa ęquale ſeruãtur
æqualia,& circa inæquale inæqualia. vide in Hier. ſu-
e per Hieremiã,lib.1.in princ. [e] quia igitur bonũ cõmu
ne,uel maius eſt inęquale bono particulari,uel mino
ri.recte ibi ſeruantur inæqualia,ſ.ius cõmune,& iuris
relaxatio.Ad tertium dic,ꝙ non facit diſpenſans con
tra rationem,ex quo ratio ſuggerit diſpenſari,nec ali-
ter diſpenſare debet, ut dixi.ſ. & dicit hic textus, & de
hoc etiam per Arch.11.di.conſequens. [*Diſpenſari*] per
decr.execrabilis, diſpenſationes apoſtolicæ,quæ præ-
ceſſerunt illam conſtitutionem odificatæ ſunt,quod
15 dic,ut ibi.§.1.& §.ſtatuimus. ¶ Secunda † gl. reſpon-
det per quæſtionem, quando dicatur contendere, &
an ante lit.conteſt.&c. ¶ Tertia gl. ponit caſum exce-
ptum,& exponit, de qua receptione loquatur hæc li-
tera. ¶ Quarta gl.rñ. per quæſtionem, de quibus pro-
uentibus intelligatur litera . ¶ [*Gl. no. quòd*] ponit opi.
Io.quã reprobat. ¶ Pe. gl. arguit.alle. 8.iura,& ad ulti-
mum remittit,alle. duo in cõtrarium. ¶ Vlt.gl.arguit
à contrario , quod dupliciter fortificat , & approbat,
& ponit opi. Io. contrariam. ſecundò iterum, ſed ali-
ter arguit à contrario,& remittit,& ponit opi.contra
16 riam. ¶ *In* † *gl.2.ibi,amplius hic*] uide hanc,& ſe.de fo.cõ
pe.ſi diligenti,ſuper gl.nunquid, ¶ *In 4.gl.ibi,certum*] vi
de de reſt. ſpo.grauis,in ult.gl. ¶ *In gl. no. quòd ibi,intelli*
guntur] non tamẽ ex repetitione fit inutilis ſtipulatio.
ut infra. ¶ *In gl.pe.ibi.§.1.*] vide ſupra.ti.1.quia nonnul
li,in 1. gl. [*& ibi. §. eſt quidem*] uide de ap. conſtitutis.
2. ſuper gl. impotentia [*& ibi,profeſſio*] uide de ap. ſo-
licitudinem,ſuper ult.gl. ¶ *In ult.gl.ibi,cum ita*] uide de
præſum.nonne,ſuper gl. fin. [*& ibi, non tollitur*] niſi id
exprimatur, ꝙ ſola noua actione vtamur , vt ibi. ¶ *In*
17 † *gl.2.ibi,ante litem*] idem Ioan. Vin. & Phi.Abb. & In-
no.alternatiuè.dicebat enim, vel dic, ꝙ ex ſola reten-
tione priuandus eſt,etiam ſi quando incępit conueni
ri,uelit dimittere,cum appareat ſatis manifeſta priua
tionis cauſa, ſcilicet quia nõ obediuit can. & quia cõ
mittit furtum in rebus prioris eccleſiæ: quia priuatus
eſt,de elec.dudum,ubi idem tenet Egi. dicebat Hoſti.
idem,ſi monitus per ſuum iudicem dicit , ꝙ primum
dimittere non vult , vel non dimittit infra tempus ſi-
bi ab eo ſtatutum, al. de cohabi.cleri. ſicut,& hoc ſa-
tis uidetur æquum. hodie non eſt curandum, & quia
ultro ſe debet offerre,& uerbo, & facto dimittere, ut
ſupra dixi [*& ibi,ſub pœna*] de hoc,ſupra de fo. comp.
ſi diligenti, in glo. ſed nunquid [*& ibi,ſtatuimus*] dicit
Hoſt.ibi intelligendum,contenderit,ut dixi ſupra,ui-
de in fi.illius c.ſequitur excommunicatio,quam non
litis conteſtatio , ſed monitio præcedere debet. 12. q.
2.indigne [*& ibi , referente*] quod intellige , ut ibi dixi
[*& in fin.*] dicebat. P. & Abb. ꝙ illa iura adhuc hodie
poſſunt locum habere referẽdo illa ad poteſtatem ſu
perioris, ſine cuius licentia tranſiuit, qui poteſt rece-
ptionem ſecundi ratam habere, & non habere, & ſic
quodam modo facit optionem competere. & ſi dica
tur abſurdum,ꝙ pro minimo beneficio eum primus
prælatus impediat in pingui . rñ. ꝙ imputet ſibi , ꝙ ſe
in modico intitulari permiſit.Item corã ſuo ſuperio-
re poterit agi , ꝙ eum ad licentiam dandam compel-
lat, de iure patro. nullus , ſecundum Pe. & Abb. ¶ *In*
18 *gl. 3.ibi, in epiſcopatu*] & eſt † ſpeciale eius priuilegium,
nec ab alijs vſurpandum, ſecundum Hoſt. unde con-
firmatus in archidiaconũ,qui diaconus non eſt,con-
firmatus ad parochialem eccleſiã, qui presbyter non
eſt:uel ad abbatiam,qui benedictus non eſt,non par-
ticipant huic priuilegio,ſi poſſeſſionem locorum ha
bent, uel per eos ſter, quo minus habeant,& ſit ratio
ſecundum Inn. quia confirmatus in epiſcopum non
f eſt epiſcopus, niſi conſecratus [f] ſit. confirmatus uerò
in archidiaconum verus archidiaconus eſt,& omnia
facere poteſt, quæ ad ipſius ſpectant officium.nec cõ
tra eum poteſt excipi, ꝙ nõ ſit archidiaconus,quàm-
uis poſſit excipi, ꝙ non ordinetur,ſicut excipi poſſet
contra quemlibet in archidiaconum non aſſumptũ ,
al. de app. conſtitutis. 2. Sed licet hoc dictum placeat
Hoſt. ratio non placet.dicit enim, ꝙ ſubtiliter aduer-
tendo ſiue in nomine , ſiue in officio,ſiue in dignita-
te uis fiat,idem eſt in utroque. de nomine patet,quia
proprie nominari archidiaconus non poteſt, qui dia
conus non eſt. De officio patet:quia ſicut quo ad epi
ſcopalia dicimus eccleſiã uiduam, quę habet nõ con
ſecratum,de tranſla.c.2.ſic de confirmato in archidia
conum non diaco.dici poteſt quo ad ea,quæ ordinis
ſunt, vt patet de ſcruti.& de nõ ordi.mini.per totum,
& ſi dicas hoc non obſ. quia poteſt expedire, quæ iu-
riſdictionis ſunt. Reſpõ. idem in electo in epiſcopum
confirmato,de elec. tranſmiſſam. De dignitate patet.
ſicut enim electus in epiſcopũ per exceptionem cri-
minis à conſecratione , & dignitate repellitur . ſic , &
electus in archid. Generaliter enim loquitur,& de or
dinando , & de conſecrando decr. ſuper his,de accuſ.
unde,ſi ꝓpter crimẽ ordinari nequit, dignitatẽ amit-
tit,de ęta.& qual.c.1.Dicit ergo ipſe Hoſt.ꝙ p̃t eſſe ra-

ꝓtio, quia pro maiori parte electi in epiſcopos propria
temeritate non tranſeunt, ſed auctoritate papæ, & ſi
qui faciant, habent pœnam in iure ſcriptam. de tran-
ſla. c. pe. & ult. nec ultra tempus ſibi indultum priora
beneficia retinent, nec pro ſe promouẽdis preces fa-
ciunt, inferiores verò per literas apoſtolicas, & ſępe ꝑ
nefas ſine ordinariorũ cõſciẽtia ſecũda beneficia adi
piſcuntur, & preces porrigũt: imò ſe ingerunt, & am-
biunt, & ideò magis fuit prouidendum ꝯ ipſos. Con-
ſuluit ergo ipſe Hoſt. ꝙ ſibi caueat habens beneficiũ,
quod non requirit certum ordinem, ꝙ non tranſeat
ad beneficium, quod requirat ordinem: quia ſcribit,
ꝙ regula certa datur, qui bene ſtat, non moueat. De
confirmato uerò in epiſcopum, qui diſpenſationem
habet, ꝙ vſq; ad quinquennium non teneatur conſe
crari, an interim uacent ipſius beneficia, & quid ſi im
pediat infirmitate, vel aliàs ſine ſua culpa, not. hic In-
no. & Hoſt. quod dixi in decr. cum in cunctis [*& ibi,
cum in cunctis*] fallit † etiam ſm Vinc. qui de hoc plene
19 no. ſ. de ele. dudum. 2. in multis alijs caſibus. Primo in
caſibus, quos ibi no. Ber. in decr. dudum. ſ. in vnitis, de
pendentibus, cõmendatis, vel cum papa diſpenſauit.
Idem ſm cum non calore, ira, & nõ animo perpetui
beneficij recepit ſm, poſſet enim tunc pœnitere. 2. q.
6. ſi quis libellos, & de pœ. di. 1. diuortiũ. ff. de ri. nup.
pleriq;, & ff. de interro. act. de ætate. §. ult. ubi reus pœ
nitet reſponſi, nullum damnum eſt actori. Idem, ſi in
continenti fuit deiectus, & ad hoc uide quod no. j. de
elec. cõmiſſa. §. 1. in prima gl. Idem, ſi recepit ſecundã
ut uiſitator. 7. q. 1. pontifices. Idem, ſi recepit ſecundã
in alio epiſcopatu ſine licẽtia ſui epiſcopi, à quo repe
titur, ut dixi ſuper uerſ. priuatus. Idẽ in eo, qui expẽſas
de proprio fecerat in primo, ꝓpter quas cõpetit ſibi
retentio primi, ar. 12. q. 4. quicunq;. inſt. de auct. tuto-
rũ. §. fin. ff. fami. erc. fundum, & hoc in expẽſis, quas fe
cit ante receptionẽ ſecundi: ſecus in his, quas fecit po
ſtea, inſt. de rerum diui. §. certe. Idem in eo, qui prote
ſtatur, ꝙ non vult dimittere primũ, & tunc fatue agit
prælatus, qui ſibi concedit ſm, & poſſet hoc caſu hr̃e
locum concil. Laterẽ. ſ. ꝙ non teneat collatio ſecun
di. ſ. ti. prox. quia nonnulli, unde etiã de iure ſm Hoſt.
q̃ hoc no. ſ. eo. præterea ſi quis repetit ſm minus pin-
gue non vr̃ uacare primũ, cũ nõ videatur hr̃e animũ
deſerendi tunc primũ propter ſm, & hoc maxime cũ
errauit. facit, quod no. 74. di. quorũdam, & licet dicat
hanc opi. uerã in ſcholis: fatet̃ tamẽ eam falſam in iu-
dicijs, & in curia nõ ſeruari. Io. hic dicebat, & Vinc. po
ſuit eius dictum, ꝙ recipiens eccleſiã in alio epiſcopa
tu proteſtari debebat, ꝙ recipiebat eã ut cõmendatã,
g uel ſub coditione, ſi papę placuerit,[g] ut ſi nõ placeat,
ſubſtituat̃ ei alter. 61. di. ſtudij, dicebat aũt papã Inno-
centi. & intellige de tertio, quãdoq; ſibi dixiſſe talem
electionem non ualere. ſ. eligo illũ, ſi papæ placuerit,
non magis, q̃ ſi diceret, cognoſco uxorẽ talis, ſi uiro
placuerit. dictũ placet, ſed exemplũ non congruit, cũ
etiã de papæ, uel uiri cõſenſu adulterari nõ liceat. 14.
diſ. ſicut. 24. q. 1. ſunt quidam, de iureiur. & ſi Chriſtus,
uer. quædã. dictũ autẽ appropriatũ eſt de elec. ca. 2. li.
6. & ſi. quod dicam de cõ. appo. ſuper eo. poſt princ.
¶ [*In gl. bene dicit, ibi, reſtituere debet*] de iure patr. cum dile
ctus, in fi. P. [*& in fi. glo.*] Io. & idem Tan. Vin. & Goff.
h Tu dic, ſuis, ideſt ſui bñficij, quos ſuos[h] facit. ad hoc.
j. de fideiuſſo. c. 2. Hoſt. ¶ In gl. not. ꝙ ibi, Ioan. & Vin.
[*& ibi, credo*] idem Tan. & Hoſt. [*& in fine*] & ff. de pa-
ctis. l. item quia, in fine. ¶ [*In glo. quia de. in fi.*] & eſt tamẽ
diſſimilitudo in cañ. infra, ne cler. uel mona. c. 1, li. 6.
20 ¶ [*In † glo. eſt ergo ibi, c. 1.*] ubi de hoc [*& in fine*] & 12. q. 2.
gloria, uerſ. Socrates, & uere philoſophantes pecuniã
cõtemnũt. ff. de uaca. mu. in honoribus, & uide quod
dicam de magiſ. quia nõnullis, ſuper gl. ſecunda. ¶ [*In*

21 † *glo. ult. ibi, patet*] iuſta, per c. 74. diſt. ordinationes. 16.
q. 1. cunctis. 2. q. 6. ad Romanam [*& ibi, non punietur*]
iuſta, per. c. 51. di. qui in aliquo [*& ibi, ſolus papa*] Bern.
in c. dudum. T. & Bar. Brixi. 70. diſt. ſanctorum, Inno.
hic tenet, ꝙ circa duo beneficia curata diſpẽſat ſolus
papa, circa duo ſimplicia diſpẽſant epiſcopi, & ſi ſunt
in diuerſis epiſcopatibus, ambo epiſcopi diſpenſant,
ut no. Bern. in c. dudum, & etiam circa curatũ, & ſim-
plex, ut no. infr. de conceſ. præben. literas, Gof. in ſum
ma iſtius ti. §. ſed quęritur, an alius generaliter dicit, ꝙ
circa plura beneficia diſpẽſat ſolus papa, hoc tñ in ap-
para. recitando opi. Io. dixit, eos eandem poteſtatem
habere, quam olim habebant. Dicebat Pe. concordã
do opi. ꝙ in præbendis, quæ requirunt reſidentiam,
non diſpenſant epiſcopi contra cõſuetudinem eccle-
ſiæ. 25. q. 1. quæ ad perpetuam. In his uerò, quæ nõ ali-
ter de conſuetudine requirunt reſidentiam, niſi quia
non reſidens fructus non percipit, in his diſpenſat epi
ſcopus in canonia, non in prębenda. ad hoc de ap. per
uenit, & ſic loquitur c. ſanctorum. In his uerò, quę de
conſuetudine nõ requirunt reſidentiã, diſpenſat epi-
ſcopus in canonia, & præbenda, de cõſt. cum omnes,
Hoſt. Pe. de San. & Abb. dixerunt hic, ꝙ aut diſpenſa-
tio circa duo beneficia curata habet fieri propter eui
dentem utilitatem, uel urgentem neceſſitatem eccle
ſiæ, & in his caſibus poſſunt epiſcopi diſpenſare. nam
ſi expreſſe inhiberet hoc conſtitutio, eſſet oneroſa ec
cleſiis, & abijcienda, de conſue. c. 1. & fortius eſt vincu
lum dei, quàm hominis: & tamen iuramẽtum, cuius
deus eſt auctor, hoc caſu ſeruandum non eſt, de his,
quæ fi. à ma. par. ca. c. 1. multo minus conſtitutio hu-
mana ſeruanda eſſet, ſi hoc diceret, ad hoc de elec. in
cauſis, in fin. de æta. & quali. tuam. de conceſ. præben.
cum noſtris. nam ex his facit cõtra concil. Turonen.
& generale. ſ. c. uacante, & infra. eo. expoſuiſti. Si autẽ
habet fieri ob prærogatiuam meritorum, tunc ſolus
papa diſpenſat, ut hic in fine. Fatetur tamen Hoſt. hic
i in ultima gl. ꝙ primam opi. ſeruat[i] curia: ſed ſibi non
placet, & pro ea opi. infra. c. ſuper eo, & c. non poteſt.
2. reſpon. & c. cum ſingula, lib. 6. & eo. li. de offi. or. or-
k dinarij.[k] §. ſi uerò, & de hoc Guil. in Spe. ti. 2. §. uiden-
dum reſtat, uer. illud, & ſe. & maxime in uer. ſed nun-
quid epiſcopus [*& ibi, ubi de hoc*] Item quia aliàs, cum
nullus dubitet, quin papa poſſit, nugatorium fuiſſet
hoc dicere, niſi intelligatur de papa ſolo. ita etiam, ꝙ
legatum de latere dicamꝰ excluſum, & ſic ſeruamus.
faciũt iura noua. ſ. proxi. alle. & ibi notauit hoc, & 70.
di. c. ſanctorũ [*& ibi, uaga*] ſi. quod no. l. di. peruenit,
[*& ibi, hic magnam*] & 21. q. 1. ſi quis iam tranſlatus, [*&
ibi, alij*] Goff. Phi. [*& in fi.*] imò parum facit, quia lo-
quitur in præbẽdis eiuſdem eccleſiæ, ut dixi in textu.

ANNOTATIONES.

a ¶ Furti. Illa l. facit pro, & facit contra, & ibi uide Bar. & pro hoc
facit, quod not. gl. & Io. An. in c. auaritiæ, de elec. lib. 6.
b ¶ Videntur. Communis opi. gl. & doc. & eccleſiæ obſeruantia de
omni beneficio curato intelligit hoc. c.
c ¶ Archidiaconus, uide ad materiam, quod no. Arch. in c. 1. de con
ſue. lib. 6. & uide in conclu. Rotæ conclu. 182. quæ incipit, item
de theſaurario, & uide per Federi. de Senis conſil. 131.
d ¶ Quod ibi dicam. Et ibi uide plurimas remiſſiones per Io. And.
e ¶ In prin. Et contra Iouinianum in princ.
f ¶ Conſecratus. Et archiepiſcopus ante habitionem pallij non eſt
archiepiſcopus, de uſupal. c. niſi, & vide de tranſla. præla. c. 1.
g ¶ Placuerit. facit, quod not. Inn. in c. 1. de elec. li. 6. & in addi. ſua.
h ¶ Suos archi. contra in c. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcri. li. 6. ubi
uide Io. And. & in c. 2. hic al. & in c. reprehenſibilis. de ap. in glo.
non ſolum.
i ¶ Seruat. Et illam tenere uidetur Ioan. Mo. in c. 1. de conſue. lib. 6.
& ibi Arch. concor. cum Hoſt.
K ¶ Ordinarij. Et per hoc facit, quia etiam loquitur contra conci-
lia non diſpenſantia, & no. Io. And. de off. archi. cap. fina.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Beneficia qui conferunt indignis, eos ſuſpendit à collatione benefi-
ciorum prouinciale concilium.*
Beneficia ſuſpenſorum collatorum qui conferant.
Graue, uox quid ſignificet.
*Beneficia indignis non conferenda, & quæ, cum digni reperiuntur,
& ſi unus ſolus, ei omnia conferenda, nu. 4.*
Indignum qui proponit punitur.
Indigni qui ſint, ibid. & nu. 3. & 4.
3 *Affectus multa facere nos cogit, ſed non ſequendus: aliàs quid ma-
li contingat.*
4 *Præcepta non negligenda.*
5 *Ad concilium prouinciale qui uocandi, qui ad ſynodale, uel epiſco-
pale, & qui prius faciant, anuantim congregandum, & quo ca-
ſu, num. 7.*
*In concilio prouinciali quem locum teneant epiſcopi, an continue
neceſſarij, & qui definiant, & quæ ad ipſum cauſæ deferantur,
& nu. 8. & 12.*
*Epiſcopi accuſationem poteſt audire, ſed non definire, & qualiter
epiſcopi debeant intereſſe.*
Domum reuocandi ius quando cõpetat in concilio, & quo, circa fi.
6 *Ad capitulum pertinet quandoque collatio.*
7 *Superioris appellatione continetur papa, uel patriarcha hic.*
Denunciare poteſt quilibet, concilio negligente.
Vniuerſitatis nomen in diligenti ſtat.
8 *Præſidens concilio non punitur ab eo, & ratio.*
Papa non poteſt per generale concilium puniri.
Minor in maiorem non habet poteſtatem.
Suſpendendo poteſtatem habet concilium, non relaxanda, uide n. 9.
9 *Ab excommunicationis ſententia lata per canonem ſynodalem qui
poſſunt abſoluere, & quando.*
10 *patriarchalium ſediũ priuilegio quæ eccleſiæ patriarcales fruãtur.*
11 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 12.*
Infamia nulla præcedente quibus caſibus procedi poſſit.
Breuitas temporis non admittit plenius deliberare conſilium.
13 *Pœna duplex quando poſſit uni imponi.*

CAPVT XXIX.

1 GRaue. Caſus. Conciliũ † prouinciale à
beneficiorũ collatione ſuſpen
dit eos, q̃ poſt ſecundã correctionẽ indi-
gnis bñficia cõferunt. prouidet ẽt, q̃s inte
rim illa beneficia cõferat. & illã ſuſpẽſionẽ relaxat ſo
lus papa, uel proprius patriarcha. dicebat Hoſt. tangit
prælatorũ delictũ, facit præceptũ. punit contemptum
excipit metropolitanũ. honorat ſedes. 4. patriarchales
& hæ partes patent. de hac dictione, graue, uide quod
dicã de iniur. & dam. da. c. 1. lib. 6. in princ. [*Cum poſſint*]
2 hoc pro † tanto dicit, q̃a ẽt ad dignitates interdũ non
poſſent idonei reperiri. j. c. pe. & tunc, ut dixit Hoſt. de
lapidibus, q̃ occurrunt, neceſſe eſt domũ conſtrui, dũ
modò euitetur mortale. melius eſt qualẽcũq; admitte
re, q̃ locũ uacuũ tenere. ff. de decur. generaliter. §. ſpu-
rios [*Beneficia*] ẽt ſimplicia, & præbendas [*Aſſumere*] ædi-
ficant parietes, & columnas ſubtrahunt. 12. q. 2. gloria
[*Indignos*] q̃ malũ proponit, punit̃. ff. de exerci. l. 1. Vin.
& ſtatim exponit, q̃ ſint indigni, Hoſt. [*Carnalitatis*] re-
fert Hoſt. ꝙ cũ canonici Argentin. nõ poſſent cõcor-
dare de canonicis creandis, cõuenerunt in hoc, ꝙ q̃li
bet canonicus crearet vnũ nepotẽ, uel cõſanguineũ,
tñ nobilę, & tales erant perſecutores eccleſiæ, & indi-
gni. Quidã Romanus ipſius eccleſiæ canonicus nomi
nauit aſinũ canonię, dicens illũ aliis præferendũ: quia
ſemper procurauerat utilitatẽ eccleſiæ, & abſtinuerat
à dãno, qđ alii non fecerunt. & forte de illa ordinatio
ne loquit̃. j. eo. ſup inordinata, ſm eũ [*Affectum*] Hiero.
3 ad Fabiolã. B. multa facere † nos cogit affectus, & dum
propinquitatẽ reſpicimus corporũ, corporis & animę
offendimus creatorẽ [*Rationis*] ſm beatũ Bernardũ, in-
terdũ ẽps tali nepotulo cõmittit duo millia animarũ,
q̃ non cõmitteret duo pyra, Ho. & dixit ipſe Ber. Scho
lares pueri ob ſanguinis dignitatẽ promouẽtur ad ec-
cleſiaſticas dignitates, & de ſub ferula transferuntur
ad principãdũ preſbyteris, lætiores ꝙ uirgas euaſerũt,
q̃ ꝙ principatũ meruerunt: nec tã blandit̃ eis adeptũ,
ſicut ademptũ magiſteriũ [*Morbo*] de reſcriptis, ad hoc
4 ſumus [*Præcipimus*] non † eſt igitur negligendũ. 14. q. 1.
quod præcipit̃ [*Eccleſiis*] habeant igit̃ ſciam, prudentiã
& experientiã tã ſpiritualiũ, q̃ temporaliũ, 39. di. Petr.
[*Velint*] de cler. non reſi. relatũ [*Valeant*] de iure, & de fa
cto, de reſcriptis. ſciſcitatus. ſi igit̃ alibi ſunt beneficiati
dic ut. j. eo. ſup inordinata [*Impendere*] dicit Hoſti. ꝙ ſi
nõ eſt in diœceſi niſi vnus dignus, tunc illi conferent̃
oĩa. 21. q. 1. c. 1, in fi. nec ob. ſ. eo. cũ non ignores: q̃a ne-
ceſſitas non hẽt legẽ. ſ. de cõſue. quanto. nec dẽt epiſ-
copus cõferre indigno, ut hic, nec ſibi retinere, de off.
archipreſby. c. fi. de con. præ. c. 2. facit ergo, qđ põt. 22.
5 q. 2. faciat [*Prouinciali † concilio*] ad qđ ẽpi tm̃ de neceſſi-
tate uocandi ſunt, & nõ alij, ad hoc. 18. di. qm̃ quidẽ,
& c. ẽps, & c. placuit, & c. ſi ẽps metropolitanus, & c. ꝓ-
pter ſm Inno. ſi tñ alii ueniant, admittendi ſunt. qđ dic
a ut j. de his, q̃ fi. à præla.[a] c. fi. ſm Hoſt. uel ſm Inn. illud,
cũ uocant̃ alii, q̃a de ipſorũ factis agit̃, uel de honeſta-
te: uel q̃a ipſorũ conſiliũ eſt neceſſarium. 63. di. obeun
tibus. ad ſynodale aũt, uel ẽpale conciliũ vocandi ſunt.
Abbates, ſacerdotes, & totus clerus ciuitatis, & diœce
ſis. 18. di. decernimus. qđ dic, ut plene no. de maiori. &
obe. quod ſuper his. Ẽpi uerò in prouinciali concilio
cõgregati loco ordinarii ſunt in oĩbus cãis, q̃ uertunt̃
inter ẽpos, & clericos. 2. q. 6. placuit, & c. ſi ẽps accuſa-
tus. 16. q. 3. ſi ẽps forte, & 4. c. ſe. ſ. de fo. compe. c. 1. qui-
nimò & in oĩbus cãis clericorũ, q̃ ad conciliũ, referun
tur. 6. q. 3. ſcitote. 18. di. c. 1. & 2. ſm Inno. Ad illum aũt,
q̃ præeſt, diffinitio pertinet, de conſilio tñ & aſſenſu
aliorũ ẽporũ oĩum, uel maioris partis, ut patet in eo,
quod legi. & no. ſ. de temp. ordi. ſi archiẽps, & c. ſe. j. de
accuſa. ſicut olim, ſm Hoſti. Cauſæ aũt archiẽporum
ſuperioris iudicio reſeruant̃, ut j. eo. §. metropolitani,
ubi de hoc. Alii dicunt, ꝙ ẽpi non ſunt in concilio ſi-
cut iudices, ſed ſicut aſſeſſores: ſed ſiue ſint ut aſſeſſo-
res, ſiue ut iudices, certũ eſt, ꝙ non ualet, quod agitur
eis non uocatis, ut patet 15. q. 7. ſi q̃s timidus, & ſe. 70.
diſti. ẽpi, ſicut nec ualet ſententia abſente aduocato fi-
ſci lata. ff. de iure fiſci, ſi fiſcus, & ar. C. de ſenten. & in-
ter. cum ſententiã. Concilium autem ſic congregatũ
põt audire criminalem accuſationẽ ẽpi, ſed non diffi-
nire. 3. q. 6. quãuis liceat, & c. multum ſtupeo, & ca. du-
dum, & c. accuſatus, ubi de hoc. & q. 8. c. 1. Requiritur
autem numerus. 12. ẽporum, ut ibi, excepto archiepi
ſcopo, qui debet eſſe tertiuſdecimus. 15. q. 7. felix, quo
rum ſi qui ſuſpecti ſint, metropolitanus, & accuſatus
de conſenſu tamen accuſatoris, alios eligent loco ſu-
ſpectorũ de eadẽ prouincia, ſi poſſit fieri, alioquin de
uicina, argu. 2. q. 6. placuit. Sed nunquid hi. 12. epiſcopi
continuè ſunt neceſſarij? reſpondeo non: imò bene
poterit fieri receptio teſtium ſine ipſis. in litis autẽ cõ
teſtatione & forte in allegatione audienda neceſſarij
ſunt ſm Inno. putat Hoſt. ꝙ & in libelli oblatione, ut
ſupra de libel. obla. c. 1. & ẽt in commiſſione facienda
illis, quibus receptio teſtium cõmittitur. C. de fide in-
ſtru. aucten. apud eloquentiſſimum, & potiſſime in re
latione, quæ papæ facienda eſt, ar. in eo, quod le. & no.
ſ. de offic. dele. ſuper quæſtionum. §. intentionis, & de
ap. intimaſti. Item ſm Innoc. uidetur, ꝙ hic numerus
ſit neceſſarius non ſolum, quando epiſcopus crimina
liter accuſatur, ſed etiam ſi agatur de crimine ciuili-
ter contra ipſum, & etiam ſi in modum exceptionis
proponatur crimen, ad hoc, ut electus confirmatus à
beneficio deiiciatur, infra de accuſa. ſuper his. §. poſt
confirma-

confirmationem,23.di.illud.34. di.quorundam.nam
poſt amotionem, uel repulſionē talem ideò infamis
remanet,quod ineligibilis fit.ſ.de elec.ſuper eo. & ui-
de qđ dicā,de pu. ca.c.pe.in gl.forſan,uer.de exceptio
nibus. & breuiter idem dicendum eſt in inquiſitione
preſbyterorum,diaconorum,& ſubdiaconorū quali
tercūq; agaƭ de crimine, ēt ſi ciuiliter, dummodò de
poſitionis ſententia ab ordine,uel officio ſit ferenda;
& ſic loquiƭ.15.q.7.per totum.3.q.6.accuſatus: ſecus,
ſi pro contumacia ēt epiſcopus excommunicaretur
uel ſuſpenderetur ab archiepiſcopo ſolo, quod fieri
pōt in infra de ſen.excommu.uenerabili. officialis ue
rò ipſius eo præſente hoc non poſſet, de offi.or. Ro-
mana, in fi.lib.6.Item ſecus,ſi agatur de crimine con-
tra clericum non ad depoſitionem ab officio, uel or-
dine, ſed ut ab eccleſia deponatur, ſiue remoueatur.
tunc.n. ſolus epiſcopus cum clericis ſuis cauſam exa-
minat,& diffinit; & ſic loquiƭ capitulum. 18.q.2. ſi qs
Abbas.16.q.7.inuentū, infra de his quæ fi.à præla.no-
uit.86.di.quid de quocunq;, ſupra de iureiuran.quere
lam. quod dic,ut no.infra de exceſ.prela.c.1.Itē ſecus,
ubi quis agit contra clericum, petens proprium inter
eſſe,puta agit de furto,uel crimine uſurarum,uel etiā
ubi iudex ex officio tales punit, infra de fur. c.fi.infra
de uſur.c.1.infra de penis. ca.3. Numerus uerò prædi-
ctus requiriƭ, quando proceditur ex ordinaria pote-
ſtate ſecus,ſi ex delegatione, ut ſupra de dolo,& con,
ueritatis.infra de accu.cum dilecti. nec ob.3.q.6. hoc
quippe:quia nec loquitur de neceſſitate,ſed de hone-
ſtate,& tutela,ar.42.diſt.quieſcamus,uel quod melius
eſt, illud mādauit papa ex ſpeciali cauſa.ſ.propter ma-
ius ſcandalum euitandum. & ideò nō eſt trahendum
ad conſequentiam,ut patet in eo, quod legitur & no.
j.de con. præb.conſtitutus,ad fi.Concilium autē pro-
uinciale facit archiepiſcopus ſine primate, & primas
quandoq; ſine archiepiſcopo, ut colligitur.18.di.c. 1.
& notandū ꝙ oēs in ipſo concilio reſpondere teneƞƭ
de ſingulis querelis ciuilibus, ac ſi citati eſſent. 18. di.
propter eccleſiaſticas,& c.quoniā quidē:ſecus in con-
cilio generali,in quo ſm quoſdam competit ius reuo
candi domum, ar.ſ.de dilationibus.c.fi. ſupra de foro
com.c.fi.ar.tamen contra.2.q.7.Symmachus,aliàs eſt
uer.ſub.§.itē cum Balaam,in fi.dicas,ꝙ ſiue generale,
ſiue particulare concilium pro aliquibus ſpecialibus
negociis emergentibus cōuocetur,ꝙ in aliis,ſiue cri-
minalia, ſiue ciuilia ſint, competit ius reuocandi do-
mū,ut in concor. ſignatis,ſupra eo.gl.uer.ſecus in cō-
cil.generali. Si uerò non pro ſpecialibus, ſed indiſtin-
ctè & generaliter fieret conuocatio, ſiue ſit generale,
ſiue prouinciale,uel ſynodale concilium, non hēt lo-
cum ius reuocandi domum, ſi agaƭ de ciuilibus,ut in
concor.ſignatis,ſupra eo.glo.uer.& notandum,In cri
minalibus autem competit: quia in illis non tenetur
qs reſpōdere,niſi ad hoc ſpecialiter ſit citatus, expreſ-
ſis ēt criminibus,quibus accuſatur.6, q. 2.c.fi. ſm Inn.
cuius eſt quaſi hæc tota gl.quam poſuit Hoſt.[*Annua-*
6 *tim*] ſingulis † enim annis hoc fieri dēt.j.de accu.ſicut
olim,primo[*Secundam*]& tertiam, 12.q.2. indigne.ſ.de
coha.cleri.c.2.Hoſt. tamen ipſe idem dixit contrariū,
ut dicam ſuper glo.2.& uide,quod dicam,de ap.ab eo
lib.6.in fi.[*Hoc ipſum*]quod dictum eſt de ſuſpenſione,
monitione,& perſonæ ſubſtitutione, Hoſti. [*Capitula*]
ad ipſa enim quandoq; ſpectat collatio.de hoc,de ele,
cum eccleſia,Hoſt.[*Deliquerint*] conferendò indignis:
7 uideƭ†tamen ꝙ & talia per metropolitanum ſine con
cilio corrigi poſsint, de hoc, de æta.& qua.alias,c.2.c,
b 3.quod uerum [b] eſt. ſed ſi per ipſum non puniantur,
ut ibi,per concilium punientur,ut hic ſm Hoſt.[*Supe*
rioris]papæ,ſ.uel patriarchæ,ſi ſub ipſo eſt, ut patet per
ſequentia,Hoſti.[*Concilij*] quo negligente quilibet de-
nunciare poterit:ſtat enim nomen uniuerſitatis in di-
ligenti.12.q.2.non liceat.ff.quod cuiuſ.uniuerſi, ſicut
uni[*Nunciandum*]ſi.de ſta. mona.c. fi.§. hæc eadem. ex
8 ceptio† uerò metropoli. potuit fieri duplici conſide-
ratione. & prima, ne concedendo metropolitanum
puniri à concilio prouinciali, cui præſidet, concede-
ret, aliàs dicamus per conſequentiā papam poſſe pu-
niri per generale, cui præſidet, quod eſt falſum, ſupra
de ele.ſignificaſti. Secunda,quia inferior ſuperiorem
&c.de maio.& obe.cum inferior.ſm Hoſt. [*Sententia*]
nō ſolum lata in archiepiſcopū, ſed & in omnes alios
ſupradictos.nam licet concilium prouinciale poteſta
tem habeat ſuſpendendi,non tamen relaxandi, ſecun
dum Innocenti.& eſt ſi.de ſenten.excom.tua.& quod
dicit de archiepiſcopo, intelligit Hoſt.cum ſubeſt pri-
mati,qui concilio præſidet;aliàs contra, ut patet in ꝓ-
9 cedentibus[*Relaxetur*] no. ꝙ a † ſententia exōicationis
lata per canonem ſynodalem archiepiſcopus,& ordi-
narius, poſſunt abſoluere. potuiſſent enim,ſi non re-
ſeruaſſent papæ abſolutio. Hoſtiēſis diſtinguebat,aut
ſententia, & canon formantur in perſonā concilii, ut
nos archiepiſcopus de cōſenſu concilij:& tunc ipſe ſo
lus abſoluere non poterit.an in perſonam eius,ut nos
talis cum conſilio ſuffraganeorū &c. & tunc poſsit.
dic ſi ſententia feratur à canone ſynodali, ordinarius
abſoluet.non.n.conſtitutio ſynodi eſt maioris aucto-
c ritatis [c],quam conſtitutio papæ,uel concilii generalis
Si igitur ordinarius abſoluit ab illa, ergo ab iſta,ſi nō
eſt reſeruata.& eſt ſatis expreſſum,infra de inſti. ex fre
quentibus[*In hoc*] ſ.in relaxatione talis ſententiæ [*Qua-*
10 *tuor*]excludit† Aquileien.Graden. & ſimiles, niſi ipſo-
rum priuilegio aliud caueret [*Sedes*] quæ ſint illæ, hēs
11 de priuilegiis,antiqua.¶Secūda† gl.obiicit,ponit opi.
Io.ſoluit,& remittit.¶Pe.gl.ſignat contrarium de de-
cre.nulla,& ſoluit.Item de decr.cum in cunctis,& ſol-
uit.¶[*In glo. 2.ibi,§.ſi quis uerò*]§. ſeruus eſt, & uide de iu-
12 ra.ca.c.2.ſuper 1.glo. ¶[*In †glo.1. ibi, poteſt inquirere*] licet
nulla infamia præcedat,ſm Hoſt. quod placet Innoc.
quia non agiƭ ſpecialiter, ut de crimine pœna ordina
ria imponatur,ſed ut rationem reddat ſubditus de ta-
lēto ſibi commiſſo, ad quod quilibet miniſter teneƭ.
Item quia concilium principaliter fit ad correctionē
morum,ut c.ſtatim alle.& 18. di.quoniam quidē. Pri-
ma ratio Inn. non placet Hoſti.qa,ut dicit,illa locum
hēt in oī inquiſitione, in qua tū ꝓcedere dēt infamia,
infra de accuſà. qualiter.l.ult. & ideo illa non ſibi pla-
cet, & addit alias duas, ſcilicet ꝙ procediƭ ex mero &
puro officio,quæ ratio ſola per ſe ſufficit ēt ſine conci
d lio,de accu.ſi conſtiterit,de of.or.c.1. [d] Secunda,quia
congregati in concilio paucis diebus morātur ſimul.
q dies forte non ſufficerent ad faciendam ſolā inquiſi
tionem infamiæ:fit ergo ſummariè talis inquiſitio ad
correctionem peccatorum,& breuitas temporis non
admittit plenius deliberare conſilium,ar.ff.de exerci-
to.l.1.1.reſpon.& §.1.ff.de dam.infec.l.1. hæc putat ue
ra de his, quæ nunciantur in concilio ut notoria, uel
quæ delinquentes non diffitētur,uel de quibus de pla
no ſine indagine ſtatim pōt fieri fides, de accu. ſicut.
Dubia ergo non poſſunt ibi corrigi. 11.q.3.graue,ſed
ſunt committenda,ut patet in eo, quod le.& no.ſupra
de renun.poſt tranſlationē,de cenſi.Romana.§.ſane,
& ſeq.li.6. ſm Hoſt. ¶[*In glo.2.ibi,cum in cunctis*] & ſupra
de cleri.non reſi. qa nonnulli, & infra de exceſ. præla.
inter dilectos,Go.[*& ibi,in illa conſtitutione*]nihil ē in gl.
uariæ penæ[*& ibi,quieſcamus*]& de ele. ubi periculum,
in prin.li.6.[*& in fi.*]dic ſm Gof.& Phi. illa iura loq in
ſuſpenſione circa beneficiū,quod confertur indigno
iſtud in ſuſpenſione generali circa omnia beneficia.
13 uel dic ſm Inno.ꝙ †utraq; pœna ſe compatitur, ut ſci
licet propter delictum ſuperior prouideat illa uice,ut
ibi,

ibi,& nihilominus hæc pœna per concilium impone
tur.Nec ob. ſm Hoſt.ſi dicas, ꝙ duplex pœna non eſt
imponenda: quia illud uerum ratione eiuſdem deli-
cti.ff.na.ca.ſta.l.licet,ad fi.ff.de accu.ſi ſenatus. Hic au-
tem imponitur primò illa prima pœna ex unico deli-
cto.hæc autem imponitur ex iteratione, & quia illud
conſuetudini deputauit.C.de epiſcopa.au. l.3. in fi. &
in eo,quod le.& no.de ui.& hon. cleri. monaſteria,&
quia ex quo ſecundę monitioni non acquieuit,incor
rigibilis reputatur,ut hic,quamuis aliàs generaliter di
catur,ꝙ trina monitio præcedit uindictam.nec mirū,
quia etiam ex uno delicto, per quod quis delinquit
in diuerſos patitur plures pœnas;quod dic, ut de re iu
di.c.i.in fi.li.6.ſm Hoſt.q ēt remittit ad no.in decre.ni-
hil.¶[*In glo.ar.contra,in fi.*]dic,ut infra de ele. quāq̄,lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶A præla. Ibi uide Io. And.& de maio. & obe, quod ſuper his,ſu-
per fi. primæ glo.

b ¶Quod uerum eſt.Iſte tamen caſus non ponitur inter alios,de of-
fi.ordi.paſtora.

c ¶Auctoritatis. Oportet ergo ſciri, an ſolus archiepiſcopus iudi-
dicare poſſit,an non,de quo uide,ſupra in glo. ma.in princ. uerſi.
ad illum autem.

d ¶De offi.or.c.1.Vide Io. And.in c.qualiter, de accu. ſuper uerſic.
peruenire.

SVMMARIVM.

1 *Rector eccleſiæ non obſtante conſuetudine debet habere ſufficien-*
tem portionem,& de ipſius fructibus ali debet, nu. 2.
Non reſidens in parochiali priuatur ea, niſi in caſu, quo uicarium
debet ibi habere perpetuum.
Penſionem in beneficium dari de fructibus & in fraudem rectoris
prohibetur,& nu.9.
Inolere, pro inualere, uel ualde creſcere.
2 *Paupertatis utilitas etiam ad podagras depellendas. damnoſa,*
quia ſæpe ſubtrahit à diſcendo, nu. 3.
De reditibus eccleſiarum olim partes fiebant quatuor.
4 *Alienatio quæ prohibeatur epiſcopo redituum.*
Alienatio in ſuos non dicitur alienatio, & ratio.
5 *Per uicarium deſeruire cui beneficio non liceat, & nu.6.*
Ordine quo promotus eſſe quis debet ad beneficia recipienda.
Similes ſimilibus gaudent.
Alioquin, dictionis uſus, & illatio.
7 *Priuatus beneficio in caſu huius decretalis una uice, an recupera-*
re poterit alia uice, & nu.12.& quid in alijs præſentatoribus,
& collatoribus,nu.12.
8 *Succeſſor canonicus an remouebit rectorem,cui contulit ordinarius*
eccleſiam ex incurſu prædeceſſoris in pœnam huius decretalis.
9 *Fraus collatoris præſumitur non conferendo integre beneficium,*
& quando.
10 *Epilogus,& additio gloſſarum, nu. 11.*
Epiſcopi in quibus maxime delinquant.
Priuatus ipſo iure beneficio in caſu præſertim huius decretalis quā
do dicatur,& nu.12.
Pœnæ impoſitio negatiua, & affirmatiua differunt.
Sine monitione quando pœna, & infamia irrogetur.
Mutianæ cautionis inuentionis cauſa, in fi.
12 *Præſentandi,uel conferendi iure qui una uice tantum, & qui ſem-*
per intelligantur eſſe priuati, & qua de cauſa.
13 *Præbenda, qua quis priuatur in caſu huius eccleſiæ, non priuabi-*
tur eccleſia.

CAPVT XXX.

1 EXtirpandæ. C. Rector † eccleſiæ
non ob.conſue.epiſ-
copi, uel patroni de reditibus eccleſiæ de-
bet ſufficientem portionē habere. Priua-
tus eſt parochiali eccleſia rector in ea non reſidens,ni
ſi ſit annexa dignitati, uel præbendæ, quo caſu debet
ibi perpetuum habere uicariū. in fi. prohibet in frau-
dem rectoris de ipſius fructibus pēſionē in beneficiū
dari. Et ſunt tres partes. Et prima facit tria,narrat uiciū
in genere quod ſecundo ſpecificat ibi, Nam ut tertio
reformat ibi, Cum igiƭ. ſecunda ēt facit tria. quia pri-
mo ſtatuit. ſecundò excipit ibi. Niſi. tertiò punit ibi,
Alioquin.tertia pars ibi, Illud, fraudem damnat[*Con-*
ſuetudinis]periculoſæ animabus[*Inoleuit*]i. inualuit, uel
ualde creuit[*Patroni*]eccleſiaſtici.ſ. eo.de monacis qa
laici nil percipiunt. de iure pa. ꝓterea, Hoſt.[*Seruitijs*]
2 & ſic † de fructibus ipſarum ali dēnt, ſupra eo. cū ſm
[*Ex ea*] portione.nec. n. ex nihilo pōt fieri porrata, ut
uulgariter dicunt Gallici,ſm Hoſti. nec hēt,unde ſuū
paupertas paſcat amorem [*Suſtentari*]non hēbunt po-
dagras,de con.di.5. legimus. ibi dicit Hiero. ꝙ inopia
corpus quandoq; liberat à podagris. & ſuper Iſa. li. 7.
dicit, ꝙ quandoq; liberat animam conuertens iniu-
3 ſtum ad opera iuſtitiæ [*Quartæ*] de decimis † enim &
olim de oībus reditibus eccleſiarum fiebant.4.portio
nes.12.q.2.conceſſo & c. quatuor [*Decimarum*] de aliis
ergo fructibus nil habebunt curati. de decimis uerò
de 16.partibus unam[*Qui uel*]pro ēt.concord uide de
conſue.c.fi. [*Peritiam*] & hoc periculoſum eſt anima-
bus,ſupra de æta.& quali.cum ſit, Hoſt.propter pau ꝑ
tatem.n.ſæpe ſubtrahunƭ aliqui à diſcēdo,j.de magiſ.
c.1.& c.quia,Gof.de ele.cū ex eo li.6.[*Os bouis*]Deute-
4 ro.25.B.[*Altari*]i.ad Corin.9 [*Epiſcopi*]quid ſi† eꝑs ſem
per tenuit ad manū ſuam totam decimam,& curatus
eget,nunqd pōt curato ſine uiolatione iuramenti cō
gruam aſsignare portionem?non uidetur,qa non de-
bet alienare, de re.ecc.non ali.ut ſuper. Dicit Hoſti.ꝙ
ibi prohibeƭ alienatio uoluntaria,nō hæc,q̄ eſt neceſ-
ſaria.de neceſsitate.n.eſt facienda ut hic patet,& infra
expoſuiſti,& eſt expreſſum de ecc.ędi.c.fi.facit de de-
ci.c.2.§.ubi autem,lib.6. nec ēt dicitur alienare is, qui
non transfert in extraneos,ſed in ſuos.nec.n.de ſuo vi
a detur reliqſſe:qa quod reliquit,omnimodo reddere [a]
debuit.ff.de le.2.l.unū ex familia [*Patroni*] ſaluo quod
habes in clem. de iure pa.ut conſtitutio. 2.reſpon.[*Pa*
5 *rochialem*]uel†perſonatū,de cleri.non reſi.ex parte uel
præbendam,ut ſequiƭ,uel titulum ēt.2.ſolidorum ſu-
pra de cler.non reſi.conquerente,Hoſtien. [*Vicarium*]
aliàs per uicarium remunerabitur ſm beatū Ber. Ho
ſti.[*in ordine*]ſacerdotali.ſic etiā Abbas,decanus,archi-
preſbyter,præpoſitus,& his ſimiles.archidiaconus ue
rò in diaconali de æta,& quali.c 1.Canonicus in ſub-
diaconali ad minus.Sicut.n.ſubdiaconus, & non mi-
nor eligiƭ,ſupra de æta. & qua.à multis,& c.intellexi-
mus, ſic nec eligatur minor ſubdiacono.debēt.n.ele-
ctus,& eligentes in talibus conuenire,ſupra de poſtu.
c.1.§.fi.& ſimiles ſimilibus gaudent,de ele.tranſmiſsā;
ergo minores ſubdiacono non eligant: qa non ſunt
adhuc eccleſiis adhærentes,de ele.ex eo,li.6.& hoc ꝓ-
hibet conſtitutio legatorū in prouincia ꝓuinciæ,q̄ di
cit, ꝙ non habeant uocē conſtituti tm̄ in minoribus
ſm Hoſt. & hæc gl. dedit cām conſtōni concilii Vien.
b de æta.& qua.ut hi qui, [b] ut ibi ſcripſi in 1.gl. [*In quo ca-*
6 *ſu*] & in † alio,ſ.cū cōſuetudo eſt per uicariū deſeruiri
poſſe.& ſm hoc locū habet tractatus, de of.uica.aliàs
nō,ut hic.& de cleri.nō reſi.qa nōnulli.& c.relatū,ſm
Gof.Dicebat hic Hoſt.ꝙ regula,qua dr̄,quē per ſe de-
bere ſeruire,& non ꝑ uicariū,fallit ratione perplexita
tis,uel impoſsibilitatis qū.ſ.hēt duo beneficia, quorū
utrūq; requirit reſidentiā.cū.n.non poſsit ſe diuidere,
maiori ſeruit per ſe,minori per uicarium, ut hic.& ſic
uitatur perplexitas, de ap. interpoſita. Secundo ratio-
ne occupationis.& ideò epiſcopus habet uicarios, de
of.archidi.c.1.& de offi. archipreſbyter. c. 1. ad hoc.de
cele.miſ.c.1.Tertiò ratione conſtitutionis,vel rationa
bilis conſue.ut quia pauperes ſunt canonici, nec poſ-
ſunt

ſunt de una p̄benda congrue ſuſtentari, & ſunt tales q
expediunt eccleſiis in conſiliis, & aliis neceſsitatibus.
hic.n.pōt dici.ꝙ conſuetudo, uel conſtitutio pōt ad-
mittere, ꝙ aliquid recipiant in abſentia, & bonis uica-
riis ad ſeruitium eccleſiæ ſurrogatis pars congrua mi-
niſtretur, ar. de conſti. cum oēs, de cle. non reſi. cū di-
lectus, & c. ad audientiam, & c. pe. & infra de conceſ. p̄-
ben. ex parte, & ꝫ. eo. expoſuiſti. Et aduerte, q̄a uerum
erit, ſi ad hunc caſum reſtringatᷣ dictū Goff. & Ala. qui
Ala. dixit de cleri. non reſi. q̄a nonnulli, ꝙ per conſue-
tudinem derogatum erat iuri contrario. nā quarun-
dam eccleſiarum habebat conſuetudo beneficium re
cipi ſeruiendo per uicarium. In aliquibus percipiebat
ēt ſine uicario abſens ex iuſta cauſa. In aliis non perci-
piebat totū, ſed partē. In aliis nec ēt partem. & has con
ſuetudines dicebat ſeruandas, ſaluo ꝙ ſi eccleſia indi-
geat, ſaltem cogetᷣ dare uicarium; ad hoc de cleri. non
c reſi. c. pe. & uide qđ dicam. ꝫ. de cō. præ. ex parte. in fin.[c]
Quartò ratione diſpenſationis, de fi. preſ. propoſuit, ſu
pra ti. 1. c. pe. & ſic pōt intelligi, de priuil. cum capella.
conceſſæ tū ex cā utilitatis, uel neceſsitatis eccleſiæ, in
fra eo. expoſuiſti. Quinto ratione remotionis loci, in-
fra de ec. ædi. ad audientiam. 1. Sextò ratione religio-
nis, infra de dona. conſultationibus, ſupra eo. de mo
nacis, infra c. proxi. Septimò ratione diuerſæ nationis,
de offi. or. qm̄. Octauò ratione prædicationis, eo. ti. in-
ter cætera, infra de ſta. mona. quod dei timorem. No-
nò ratione debilitatis, uel infirmitatis, & hæc pōt eſſe
temporalis, uel perpetua, infra ti. 1. per totū, ſupra ti. 1.
ad audientiā. Decimò ratione peregrinationis terræ
ſanctæ, infra de uoto. c. fi. & ſic pōt intelligi, de ap. per-
uenit. Vndecimò ratione abſentiæ probabilis, puta
ſtudii, quod intelligit de licentia prælati, ſupra de cle-
ri. non reſi. relatum, de conſe. di. 5. non oportet. Duo-
decimò propter augumentationē diuini cultus. 7. q. 1.
illud, & c. nihil. Et dicit Hoſti. ꝙ iſte caſus continet re-
gulam generalem, de quo remittit, ſupra de offi. uica.
clericos[*In maiori*] non dicit cathedrali. uide quod ſcri-
pſi, de fi. preſ. c. 1. li. 6. ſuper gl. intelligo[*Alioquin*]. i. ſi q̄s
habeat eccleſiā cum dignitate, uel præbenda annexa.
probatᷣ iſte intellectus, infra c. expoſuiſti, Pe. & Abb.
7 uel dic ut in gl [*conferenda*] ſi dicas hac† uice tantū, tūc
alia uice recuperare poterit canonicus eccleſiam ip-
ſam. Si uerò intelligas, quādiu uixerit canonicus, tunc
ipſam non recuperabit. & ſic ſoluitur, quod quæritur,
quid ſi uiuente canonico moritur rector, cui ordina-
rius contulit, an canonicus recuperet eccleſiam, Et di
cit Hoſti. conſulendum principem, cum duobus mo-
dis uerba huius conſtitutionis poſsint intelligi. & ſm
cum hic ſoluendo anſam princeps ligat nodum. Ta-
men, ut dicit, ad infotmationem huius inuenies argu
8 menta pro & contra, de conſtō. ex literis. Quærit† etiā
quid ſi moritur canonicus, & alius ſuccedit, nunquid
rector remouebitur? Dic quod no. de dona. conſulta-
tionibus, de reſti. ſpo. audita, de fi. preſ. ex tua, de of. ui-
ca. c. 3. Et eſt iſte caſus, quo priuatur iure ſuo ſine cul-
pa, ſed non ſine cauſa, ut lit. non con. quoniam. §. ſi au
tem. Si aūt moreretur rector poſt, q̄ ſubſtitutus eſſet
canonicus, canonico negligenti, putat Hoſt. ꝙ ſubſti-
tutus habebit prouentus eccleſiæ, & præſentabit uica
rium, arg. 16. q. 6. ſi epiſcopum, infra de inſti. cum ue-
niſſent, ſupra eo. niſi eſſent, ad fin. Hæc omnia proce-
dunt ſecundum intellectum, quo dicimus per hanc li
teram priuatum rectorem parochialis eccleſiæ anne
xæ ipſo iure, ſi non tenet uicarium, de quo dicam ſu-
per glo. Dictum eſt, in §. qui uerò, in princ. [*Adimplere*]
9 i. in propria perſona ſeruiendo [*In fraudem*] quia † aſſi-
gnat nepoti, uel familiari certam portionem, quam
habebit: uel ſaltē diuidet ſm Hoſti. ſm quē præſumitᷣ
fraus, niſi contra probet. ſi id factum ex cauſa rationa-
bili, quæ hoc requirebat. exemplum. de ecc. ædi. ad au-
dientiam, prim. ad id. ſ. eo. uacāte, infra eo. expoſuiſti,
[*Penſionem*] concor. infra eo. quamuis. 1. li. 6. [*Præſumat*]
10 ſonat in uicium, Hoſti. ¶ Tertia† gl. reſpondet p̄ quæ-
ſtionem, quæ dicatᷣ ſufficiens. ¶ Quinta gl. reſpondet
per contrarium, de decre. inter, & dat quatuor ſolutio
nes. ¶ Penultima glo. arguit, ꝙ dicit quibuſdam place
11 re, ſed tenet contrarium. ¶ *In† glo. 1. ibi, epiſcopi*] qui ma-
xime in his delinquunt, contra quos Hierony. 93. diſt.
c. diaconi, ibi, ſolus epi ſcopus &c. Hoſti. ¶ *In glo. ipſo iu-
re, ibi, aliqua admonitione*] non ſic intelligas: ſed dicas ſm
Inn. & Hoſt ꝙ in hoc caſu eſt priuatus ipſo iure, dum-
modo interueniant ea, q̄ interuenire debent, ad hoc,
ut vere dicatur non reſidens, ſcilicet ꝙ moneatur tem
pore & loco congruis, & ꝙ aſsignetur ſibi tempus ad
ueniendum, & per ſuum iudicem, ſupra de cleri. non
reſi. ex parte, & duobus. c. ſeq. quo ēt elapſo prouiden-
tia eſt ipſum aliquantulum expectare, ne iuſte impe-
ditus poſtea veniens proceſſum faciat reuocari. 4. q. 5.
c. 1. ſupra de re iudi. cum Bertol. ff. de dam. infec. ſi fini-
ta. §. ſi forte. & idem intelligas ſm eos, ubicūq; pœna
apponitur negatiue, uel æquipollentibus uerbis, ut ſi
dicatur, ſi non reſederis in eccleſia, uel uicarium non
conſtitueris, ſcias te priuatum. & in hoc caſu obſer-
uatis, quæ ut ſupra dixi, obſeruanda ſunt, priuatus eſt
ſine alia ſententia. ubi uerò pœna adiicitur affirma-
tiuè, ut in c. ſi quis ſuadente, & ſupra c. de multa, in his
& ſimilibus ipſo facto ſine monitione pœnam incur-
rit, ut ibi patet. & idem, ubi irrogatur infamia ipſo fa-
cto. ff. de ritu nuptia. palam. §. quæ in adulterio. C. de
ſecun. nupti. l. 1. & 2. quod dicunt de negatiua, intelli-
gas uerum, quando tempus per conſtitutionem non
adiicitur: aliàs ſecus. pone exemplum, ſupra de elec.
cum in cunctis, & eo. ti. quàm ſit, & cap. licet canon, li-
bro ſexto. Ratio uerò diuerſitatis eſt ſecundum eos,
quia non facta latent, ut in c. cum in cunctis. facta pa-
tent, de transla. quanto. ad hanc rationem facit, quod
no. 5. q. 1. quidem, & 54. diſtin. ſi ſeruus ſciente. & fa-
cit quod dixi, infra de rapto. excommunicationi, cū
concor. quas ibi dabo ſuper ultima glo. ſic ſecundum
leges inuenta eſt cautio Mutiana, ne inutilia ſint lega-
ta, quæ conſiſtunt in non faciendo, nec impleri poſ-
ſunt uiuente legatario, puta lego Titio. 100. ſi non aſcē
derit capitolium; de hac. ff. de con. & de. Mutianæ [*&
12 in fi.*] Dicit † Hoſtien. quòd ſecundus caſus plus uide-
tur amicari literæ. & ſecundum hoc dicas, quòd ſi nō
ponit uicarium in parochiali eccleſia annexa, priua-
tus eſt ipſo iure auctoritate huius decreti ſine alia ſen
tentia priuationis. & ideo textus dicit priuatum, non
dicit priuandum. Et dicit Hoſti. quòd à tempore ua-
cationis ſpectabuntur. 6. menſes, de conceſsione præ
bendæ. c. 2. quibus lapſis priuatus eſt ipſo iure non ſo-
lum quò ad præſentationem, ſed & quò ad fructuum
perceptionem, & deuoluitur poteſtas ad ſuperiorem.
& eſt in hoc caſu ſpeciale, ſcilicet cum quis habet
proprietatem beneficii, & tenetur præſentare, uica-
rium. In alio uerò caſu, quando ſcilicet cum quis nō
habet proprietatem, ſed tantum præſentationem, uel
collationem, & nullo modo fauet delicto, tunc priua
tur ea uice tantum quò ad præſentandum, & ſecunda
uice præſentare poteſt, cū ſuper. ne. præla. c. 2. infra de
conceſ. præben. In tertio uero caſu, ſcilicet cum priua
tus eſt, & fauet ſaltem tacite delicto illius, qui de facto
tenet, locum habet duplex pœna, de qua ſupra eo. de
13 multa, uer. is quoq;. Quod† autem dixi iſtum priuatū,
dicas cum Inno. ꝙ non priuabitur præbenda illa ec-
cleſia, ſed perſona tantum tempore uitæ ſuæ, ſupra eo.
niſi, in fine. ¶ *In gl. ex hoc in fi.*] male, ut patet, infra eo. ſu
per eo, & ibi uideas, & c. cum ſingula, lib. 6. ¶ *In glo. ult.
ibi, peruenit*] & c. non ſanè, Hoſtien.

ANNO-

ANNOTATIONES.

a ¶ Reddere. Ad hoc quod no. glo. antepe. in c. fi. de re. ec. non alie. & ibi uide.
b ¶ Vt hi qui. Et uide quod no. Hoſti. de offi. archipreſ. c. fi.
c ¶ In fine. Et uide glo. fin. & Ioan. And. ſuper illa in c. cum omnes. de conſti.

SVMMARIVM.

1 *A laicis religioſi non debent eccleſias, uel decimas ſine diœceſanorum conſenſu recipere.*
Excommunicatos, uel interdictos ad diuina non admittere.
Nec inſtituere, uel deſtituere in eccleſiis ſuis, ſed præſentare idoneos diœceſanis, non obſtante conſuetudine, nu. 3.
2 *Excommunicatum qui admittit ad diuina, licet grauiter peccet, non fit irregularis, & qui cum eo communicat puniendus, & quando.*
Nominatim interdicti uel excommunicati qui dicantur.
Fautores non tenere quis uitare, donec per iudicem nominatim denuncientur, niſi notorios.
3 *Pleno iure quæ non pertineant ad religioſos eccleſiæ.*
Epiſcopalia iura reſpondent epiſcopis religioſi præſentati, & quædam, quæ ſint, narrat.
4 *Præſentatum, qui ſit notus, admittere prælatus tenetur, niſi quid probetur contra illum, ignotos autem quo caſu.*
Noti qui dicantur.
Eligi probatos oportet, non probandos.
Sine commendatitiis qui non recipiendi.

CAPVT XXXI.

1 IN Lateranenſi. C. Non† dēnt religioſi ec-
cleſias, uel decimas à laicis ſine diœceſano
rū conſenſu recipere, excōicatos, uel inter
dictos admittere ad diuina, in eccleſiis ſuis quò ad tē-
poralia inſtituere, uel deſtituere: ſed præſentabūt diœ
ceſanis ad eas uiros idoneos. Et dicit Hoſt. ꝙ primò te
norem Lateranen. concilii recitat. ſecundo approbat,
& renouat. tertiò addendo declarat [*Accipere*] dimiſ-
ſis, quas receperant. & in hoc melius dicit in Lateran.
concilio, Hoſti. [*Nec excommunicatos*] qui excommuni-
2 catum† admittit ad diuina, licet grauiter peccet, non
a efficitur irregularis, infra de ſen. ex. is qui in[a] eccleſia,
li. 6. [*Nominatim interdictos*] hoc exponitur de priuil. cū
& plantare. §. 2. Dicuntur nominatim interdicti ſm In
b no. hi, quos certum eſt eſſe interdictos[b] unde dicun-
tur nominatim interdicti, etiam cum ciuitas, uel ca-
ſtrum interdicitur, infra de uer. ſi. cum in partibus. Itē
cum omnes, qui nominatim in ſententia exprimun-
tur. Nominati uerò dicuntur, cum ſententia ſic fer-
tur, excōico. P. & M. cum ſuis fautoribus, & participi-
bus eorum, P. n. & M. ſunt nominatim excommunica
ti, uel interdicti. & ideo uitandi: fautores uerò non te-
netur quis uitare, donec per iudicem nominatim ſpe-
cificentur, & denuncientur, de cleri. ex. mi. propoſuit,
ubi de hoc, facta prius fide de fauore, ut ibi, nec aliter
denunciabit eos iudex, etiam ſi ſciat ut homo illos fa
tores, uel participes. 6. q. 2. c. 2. & 3. nec uitabuntur, do
nec denuncientur, niſi forſan ipſorum participatio eſ
ſet notoria adeo, ꝙ non eſſet locus inficiationi, de co
habi. cleri. & muli. tua nos. ar. contra. 11. q. 3. excellen-
tiſsimus, ubi innuitur tales uitādos. So. non dicit hoc
ſm Inno. ſed ꝙ hi, qui excommunicatis contra præce
ptum communicantur, ſunt puniendi. Hoſt. remit. ad
no. de ſen. ex. cum non ab homine, & de of. or. ſi ſacer-
3 dos [*Pleno iure*] i. quæ non† ſunt exemptæ à iuriſdictio-
ne diœceſanorum. 16. q. 2. c. 1. & de hac materia nota.
hic per Inno. & Hoſti. dixi, ſupra eo, de monacis, ſuper
gloſſa. 2. [*Illis*] epiſcopis, ſcilicet [*Reſpondeant*] preſbyteri
[*Temporalibus*] non ſpiritualibus. nam ſm Vin. de deci
mis, & oblationibus bene reſpōdebitur epiſcodo pro
parte ſua. tertia. ſ. uel quarta. idem in procuratione, &
aliis epiſcopalibus iuribus [*Inconſultis*] etiā ſi de conſue
tudine hæc haberent, quod dic, ut. ꝫ. de capel. mona.
4 c. uno, li. 6. [*Conuerſatio*] argu. ꝙ† ſi prælato præſentetur
notus, tenetur illum admittere, niſi probetᷣ aliquid cō
tra illum. Ignoti uerò non admittentur, niſi proben-
tur boni teſtimonij, ſm Inno. Poſſunt autem dici no-
ti ſm Hoſti. oriūdi de loco, & ibi conuerſati, ſupra de
elec, poſtquàm, & c. ſcriptum [*Notos*] Ber. ad Euge. lib.
de conſideratione: uiros probatos oportet eligi, non
probādos [*Commendat*] hoc poteſt intelligi quò ad aliū-
de uenientes, qui non ſunt recipiendi ſine commen-
datitiis. de hoc, ſupra de clericis non reſi. fraternitati,
¶ *In glo. 2. in fi.*] quod dic, ut infra de his, quæ fi. à præla.
c. cum apoſtolica.

ANNOTATIONES.

a ¶ Is qui in. Talis tamen hoſtinarius repellitur ab eccleſia. 21. diſt. cleros, ubi uide in glo. fi. uide tamen ca. epiſcoporum, de priuile. & de ſenten. ex. cui, lib. 6. & quod ibi no.
b ¶ Interdictos. Vide glo. & ibi Ioan. And. in c. conſtitutionem, de ſenten. excom. li. 6. & in l. nominatim, ff. de libe. & poſthu. & ibi bona glo. & uide per moder. in cle. eos, de ſepul. & Io. Cal. in tra. de cele. & interdi. in prin. ſecundi membri.

SVMMARIVM.

1 *Diſtributiones quotidianas non percipit abſens in ſtudio theologiæ nec præſens, niſi interſit, fructus autem percipit, & nu. 2.*
Prouentus beneficiorum ſuorum quis facit ſuos, quamdiu uiuat.
2 *Conſuetudo non ualet ut abſens diſtributiones percipiat.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*
Ad conſuetudinē mandati uires nō extenduntur ſine eius mētione.
Interpretatio larga mandati principis ab inferiori facienda, ſecus ab eodem.
Studentibus de quibus prouidendum, in fin.

CAPVT XXXII.

1 LIcet uobis. C. Licet† abſens in ſtu
dio theologiæ fructᵃ
præbendæ percipiat, quotidianas diſtribu
tiones non p̄cipit, & eiuſdē Hon. infra de
magiſ. ſuper ſpecu. diuiſione non eget. & in ſupſcrip.
ubi dicit, Priori, uide qđ no. in cle. de reſcrip. & ſi prin-
cipalis, in fi. [*Scripta noſtra*] ius cōe continentia. ꝫ. de ma
giſ. ſuper ſpe. uel forte adhuc non emanauerat illa cō-
ſtitutio, ſunt. n. illa & iſta eiuſdem auctoris, p̄pter qđ
prioritas ignoratur [*Suos*]. i. beneficiorum ſuorū tam
archidiaconatus, q̄ præbendæ, quos percipiēdo ſuos
facit ad uictum, & uſus neceſſarios, ad hoc, ſupra eo,
de multa, uer. & ſi ultra, & hic quamdiu uiuit. de hoc,
infra de pecu. cler, c. fi. ſm Hoſt. [*Integre*] per quinquen
2 nium de iure [*Interſunt*] nam † etiam præſentibus, qui
non interſunt, dari non debent, nec ualet contraria
conſuetudo, infra de cleri. non reſi. c. uno, lib. 6. ¶ In
3 † glo. duo facit, exprimit, qūo hæc decre. interpretatur
4 decre, ſuper ſpecula, ſecundò quærit, & ſoluit. ¶ *In† glo.
1. ibi, conſuetudinem*] contra quam uires mandati non ex
tenduntur, cum nec de ipſa in reſcripto fit mentio, ar.
de cleri. non reſi. ad audientiā. & cū non ſit uериſimile
ꝙ princeps hoc concederet in graue alterius præiudi-
cium, multominus in præiudicium diuini cultus, de
conſti. c. pe. & ſic non ob. quod dicitur, largam debuiſ
ſe fieri interpretationem. C. de ſen. paſ. l. 1. ff. de conſti.
prin. l. fi. de uer. ſi. olim, ſm Hoſti. quod ſm eum eſt ue
rius, quàm quod alii dicebant; & ꝙ hoc ſic interpreta
tus eſt princeps, cui ſit pro rōne uoluntas per uerbū,
uolumus &c. inferior aūt interpretari debuiſſet, ꝙ il-
læ includerentur [*& ibi, quotidiani*] idem Hoſti. ſupra ti.
proxi. de cætero. Dicebat Innoc. ꝙ prouidebitur ſtu-
dentibus

dentibus detracto eo, quod communi menſæ debe-
tur de communibus prouentibus [*& in fine*] & ſic in-
telligi poſſet de uerb. ſigni. olim, & adde quod no. de
cleri. non reſiden. c. uno, in glo. penul. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Præbendis pauperibus poſſunt annecti capellæ, reſeruata ipſarum presbyteris congrua portione.*
Dubitandi ratio quæ fuit hic conſulenti.
2 *Prebendæ cathedralis eccleſiæ quales eſſe deceant, ut inueniantur idonei.*
Earum augmentario quando ſit utilis & neceſſaria, & ſic facienda, & cuius auctoritate, & conſenſu.
Eccleſiæ, uel capellæ prohibentur annecti menſæ capituli, uel epiſcopi, dignitatibus autem minime, nu. 3.
Debeo, uerbum additur uerbo poſſum.
3 *Diſpenſare quibus caſibus poſſint epiſcopi, remiſſ.*
4 *Ex beneficij conſecutione ſecundi quando uacet conſimile primum uel ipſo iure, uel per ſententiam.*
Correctio & reuocatio eorum, quæ in hoc eodem argumento olim ſcripſerat, uer. ſed & ipſum.
In unione, uel annexione de qua loquitur decretalis, quæ attendenda, ad dictio. præuia, & quando permittatur, & quare, ſupra nume. 1. & 2. & inf. nu. 5. 6.
In diſpenſatione nec ſimulatio, nec diſſimulatio debent interuenire.
6 *In translatione monaſterij ad alium locum, debet ibi manere ſacerdos, unde fit ea.*
7 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 8.*
Cura animarum capellæ donatæ capitulo pertinet ad capitulum, quando præbendæ canonico eius & quantam nu. 9. quando uerò penſio rectori incumbit, nu. 8.
Emolumentum qui percipit, ſic & onus ſentit.

CAPVT XXXIII.

1 EXpoſuiſti. C. Propter † pauperta-
tē præbendarum poſ-
ſunt eis annecti capellæ, reſeruata ipſarum
presbyteris congrua portione. ſecunda ibi
ſi euidens. Dicit Hoſt. allegatur neceſsitas, & oſtendi-
tur ipſam tacite excluſam debere intelligi. & declara-
tur epiſcopalis auctoritatis poteſtas [*Conſueuit*] nā prius
canonicis prouidebatur de talibus capellis non anne-
xis. & quia tempore concilii paucæ capellæ forte inue-
niebantur annexæ. dubitabat illas annectere, ne id eſ-
ſet contra cōciliū, quod requirebat in parochialibus
quemlibet perſonaliter deſeruire, præterquam in an-
nexis, quaſi quod de annexis dicebatur, intelligeretur
prius annexis [*Suſtentari*] & ſic damnificabantur eccle-
ſiæ cathedrales, cum non inuenirentur idonei, qui tā-
tæ paupertati ſe uellent alligare, & indecens etiā erat
eos mendicare, infra ti. 1. c. 1. ſupra eo. cum ſm Hoſti.
2 [*Neceſſitas*] ut quia † nulli, uel paucisſimi ſunt ibi cano
nici, ſupra de cleri. non reſi. c. pen. de ele. cum eccleſia
[*Vtilitas*] ut quia licet ibi ſint canonici: tamen ſimpli-
ces & idiotæ, & quaſi nullius uirtutis, cum meliores
non inueniantur propter paupertatem præbendarū
[*Poteris*] auctoritate apoſ. ſm quoſdam, imò tua: alii,
ꝙ ſua auctoritate, infra de exceſſ. prælato. ſicut, Inno.
hoc ſm tenet Hoſti. ar. ſupra c. uacante. & exponit [*poteris*] & debebis ſic infra de inſti. ad decorem. ſic fit cō
uerſa expoſitio infra de adul. ſi uir. Tu dic [*Poteris*] de
conſenſu capituli: menſæ uerò ſui capituli, uel ſuæ ꝓ-
priæ illas unire non poſſet, quod dic ut in clem. de re.
ecc. non alie. ſi una. ſcias ꝙ Pe. de San. enumerauit hic
3 quoſdā caſus † quibus diſpenſant epi, quos uide de tē-
po. or. dilectus. ſuper 3. glo. in fi. [*Eiſdem*] præbendis. &
ſic bene ſequit, augumentare: & idem intelligas de di-
gnitatibus qa eadem ratio, & ſic idem ius. j. de conſan
4 guini. & affini. tua. ſed † contra, qa ſi capellæ ſunt cura-
tæ, non pōt haberi una talis cum dignitate ēt non cu-
rata, ſupra eo. de multa. So. Dicit Hoſt ꝙ ſi uis de hoc
plenam doctrinam habere, ſine magna calumnia ſic
diſtingue. Cum habenti beneficiū curatum confer-
tur ſm conſimile, aut talis recipiens habet ſufficientē
diſpēſationem, quantū ad hoc pertinet à ſe. apo. & ſic
neutrum uacat, ut ſupra eo. de multa, in fi. aut minus
ſufficientē: & ſic perinde eſt, ac ſi nullam haberet, ut
patet ſupra de elect. dudum. 2. § inſuper, & de transla.
epi, licet. §. pe. Si ergo nullam hēt diſpenſationē ſedis
apoſtolicę, vel hēt, ſed minus ſufficientē, aut hoc fit in
eadem ciuitate, uel diœce. aut in diuerſis. Si in eadem,
& ſine licentia epi, non tenet tranſlatio, & habet locū
pœna concil. Lateranen ſ̄ de cleri. non reſi. quia non-
nulli. Multo fortius hēt locum, ſi tranſiuit ad aliam ci
uitatem, uel diœceſim, ar. ſ̄. de cleri. non reſi. fraterni-
tati. Irrita eſt enim talis tranſlatio, & ſine licentia tran-
ſiens primæ eccleſiæ eſt reſtituendus. 7. q. 1. non opor-
tet epos. Item ſi monitus per epiſcopum, quem ſpre-
uerat, hoc non emendauerit, puto, ꝙ utroque benefi-
cio ipſum priuare poterit. 7. q. 1. ſi quis epiſcopus, niſi
capitulum illud dicat ſpeciale in epiſcopo. Sed idem
eſt in alio, ut dicit capitulum ibi ſequens: & demum
per excommunicationem, & depoſitionem hoc exe
qui poteſt. 7. q. 1. ſi qui verò, & c. ibi ſequen. ſi quis preſ.
uel diaconus: & quod ibi dicit, præſertim, expone. i.
tantum. & ſunt hac uera, niſi papa conceſſerit, quod
alterum poſsit eligere ſiue in eodem epiſcopatu, ut ſu
pra eo. referente, ſiue in diuerſis, ut ſupra ca. præterea.
Si autem hoc fiat de licentia epiſcopi, & tranſlatus
omnino reliquerit primam eccleſiam uacat de iure,
& de facto adepta poſſeſsione ſecundæ eccleſiæ cor-
porali. 21. q. 2. ſi quis iam tranſlatus, & debet conferri
infra ſex menſes iuxta tenorem concilii, infra de con
ceſ. præb. c. 2. Sed in hoc caſu ſi conceſsio ſecundi be-
neficij ſine auctoritate proprii diœceſani, ad quē tran
ſiuit, facta fuit, poteſt ipſum remouere, ſi vult, & de
gratia, ſi uoluit, tolerare. & ſic loquitur ſupra de cleri.
pere. c. fi. & ad idem ſupra de renun. admonet. uerum
ſi tranſiuit de licentia, primum tamen retinens ex di-
ſpenſatione epi diœceſani ex iuſta cauſa facta, tenet
tranſlatio. & retentio, ut hic, & no. ſupra c. de multa,
in fi. & infra de conceſ. præb. cum noſtris. §. fi. ꝙ ſi talē
diſpenſationem non habuerit, uacat primū ipſo iure,
nec ipſum pōt retinere, niſi à papa fuerit ſibi data op-
tio, ut no. in alio membro ſupra ea. glo. uer. & ſunt hic
uera. Igitur, ſi primum cū ſecundo teneat. dēt eps, ad
quem collatio primi beneficii pertinet, ipſum mone-
re, ꝙ quatenus de facto primum beneficiū tenet, re-
linquat: & ſi non obedierit, nec aliquam iuſtā cauſam
prætenderit, & probauerit, arg. in eo quod le. & no. ſu-
pra ti. 1. inter quatuor, & c. fi. ſtatim. j. tēpus ſibi ab eo-
dem epo aſsignatum ipſum beneficium tanquam de
iure vacans conferat, ſi vult vitare pœnam concilii, ſu
pra eo. de multa. §. & ſi ultra ſex menſes. Sed & ipſum
ſecundo priuet ratione delicti inobedientiæ in diœce
ſi ſua commiſsi, & ſignificet epiſcopo, ad quem tran-
ſierat, ꝙ ſententiam exequatur, ſupra de foro compe.
poſtulaſti, & ſic priuetur utroque, ut ſupra eo. de mul
ta. §. 1. & quicquid de hac materia alibi contra hanc di
ſtinctionem per nos notatum inuenies, illud penitus
reuocamus, & huic ſtandum eſſe dicimus. & inquan-
tum comprehendere poſſumus, per hanc diſ. omnia
iura contraria de hac materia loquentia ad uerā con-
ſonantiam reducuntur, Hoſt. [*Præuia*] q. dicat, ne ſimu
les ad laxandum diſpenſationem neceſsitatem, uel vti
litatem, quæ non eſt. Item nec diſsimules ad illam re-
ſtringendam. ſi. de reſcri. cū contingat. Item attendat,
ꝙ nō negligatur animarum cura, & ꝙ capella tot per-
cipiat reditus, ꝙ ultra ſuſtentationem uicarii, quæ nul

lo modo

lo modo ſubtrahenda eſt, poſsit fieri hæc augmenta-
tio: aliàs potius eligat indigentiā canon. quàm recto-
ris. Et ſi dicis, quid ergo tunc fiet, prouideat epiſco-
pus egenti, ſicut in ſimili caſu no. infra ti. 1. de recto-
ribus. Item caueat, ne nutriat luxurioſas canonico-
rum expenſas. honeſtus enim modus in his ſeruan-
dus eſt: non immoderata cuiuſque luxuria nutrien-
a da. ff. de dam. infec. ex damni[a]. 1. reſpon. ſecundum Ho
5 ſtien. [*Augmentare*] aſsignando † in capellis certas pen-
ſiones. nec ob. ſupra eo. extirpandæ, in fi. quia ibi fie-
bant in fraudem, hic bona fide, & ex cauſa rationabi-
li. uel dic [*augmentare*] annectendo capellas. nec ob. prę
dicta decre. §. qui uerò: quia ab illo ſtatuto, & quoli-
bet alio neceſsitas, & utilitas eccleſiæ tacitè intelligi-
tur excepta; de hoc ſupra eo. de multa, in glo. fi. & ſic
no. ſecundum Hoſtien. quòd ex magna cauſa & pro-
babili poteſt epiſcopus uenire contra concilium, ut
b hic, & ſupra. c. uacante. potes[b] dicere, quòd conciliū
non prohibet, imò permittit annexionem. nec facit
pro Hoſtien. decre. uacante, ſecundum ea, quæ ibi no.
6 [*Presbyteris*] ſic † quando monaſterium meliorationis
cauſa ad alium locum transfertur, debet ibi manere
ſacerdos, qui miniſtrēt eccleſiæ. 16. q. 7. ſi qs vult, Phi.
7 ¶ Tertia † glo. reſpon. per quæſtionem, quis dicatur
prælatus eccleſię, canonicus, uel ſacerdos, ponit duas
8 opi. & primam approbat. ¶ [*In † gloſſa, iſta duo, in fi.*] Dicit
Hoſtien. quòd ſi capella donaretur toti capitulo, & in
ſuos uſus cederet, ut infra de dona. conſultationibus,
c tunc pertinet cura ad collegium[c] ſimul collectum,
non ad ſingulos. 12. q. 2. qui manumittitur. quando
uerò adiungitur præbendæ; canonicus eſt prælatus, &
habet curam, & uicarius ſuus ſimiliter, de offi. uica. c.
1. & 2. Iuſtum eſt enim, ut ſi quis percipit emolumen
tum, ſic & onus curæ, ſupra eod. cum ſecundum. ubi
uerò ſolum certa penſio aſsignatur, tunc qui ponitur
in eccleſia, curam habet, ut ſupra eod. auaritiæ. Dice-
9 bat Innoc. ſupra eo. extirpandæ. §. qui uerò, ꝙ † quan-
doq; iſti præbendarij habent curam laxam: quia ſcili-
cet ſuper uicarium ſolum, uel incertis caſibus tantū.
quandoque laxiorem, ut ſcilicet generaliter poſsit ex
communicare, interdicere, & ſimilia exercere, quæ
ſunt de cura. ¶ [*In glo. ult. in fi.*] & 21. q. 1. c. 1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Ex damni. Ad idem facit. l. 3. in prin. ff. de ali. pup. præſtan.
b ¶ Potes dicere. Et contra Hoſti. facit, quod no. Ioan. And. poſt ipſum de offi. archipresby. c. fi.
c ¶ Ad collegium. Vide Ioan. Andr. ſupra eo. cum non ignores, in glo. unus ergo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij impetratio ualet, non facta mentione quòd ad collationem eccleſiæ ex donatione loci pertineat.*
Literarum beneficialium genera tria, remiſſ.
Executores interdum dantur in impetratione prima.
Collatio pro præſentatione.
2 *Remittere ad eos, à quibus fuerat appellatum, non licet cauſam.*
Remiſſio ſi fiat de uoluntate appellantis, quando tenetur ad expenſas.
3 *Appellatione pendente quod fit, ut collatio hic, quo caſu teneat.*
Non recepto contra mandatum papæ donec uacet præbenda non tenetur hic interim de aliquo prooideri, & quo caſu ſecus, ad dict. procuretis.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 5. & 6.*
Beneficium iuris patronatus à laico donati papa conferre poteſt, & an legatus poſſit.
Patronatus ius duplex eſt, & utrum poteſt habere laicos ſucceſſores, & ad uſus humanos reuerti.
Natura temporalitatis non mutatur, licet peruenіat ad eccleſiaſticam perſonam.
Donatio, refert, fiat dignitati, uel perſonæ, in fine.
7 *In fraudibus etiam ſubeſt eccleſia eccleſiaſtico.*
Vacationem non expectare primam præbendæ, ſi non fuerit executoribus interdicentibus obeditum, in fin. iuncta glo.

CAPVT XXXIIII.

1 DIlectus. C. Licet † eccleſia ex donatio
ne laici beneficium confe-
rat, tenet illius beneficii impetratio, de
hoc mentione non habita. & ſunt duæ par
tes. In prima impetrantis querela. In ſecunda proui-
ſio. ſecunda ibi, mandamus. Dicit Hoſtien. executo-
rium proponitur: exceptio opponitur; oppoſitio re-
probatur [*Executoibus*] not. de tribus generibus litera-
rum, de quibus ſupra de reſcriptis, ex inſinuatione.
& forte dati fuerunt in prima impetratione, quod
fit interdum, ſupra de reſcriptis, capitulum [*Datis*]
qualem poteſtatem haberent, non apparet, etiam ex
antiqua [*Literas*] ad uos directas [*Collationem*] id eſt præ-
ſentationem, cum laicus conferre non poſsit; concor
de conceſ. præben. c. fi. uel proprie ex priuilegio papa
li, facit quod no. 16. q. 7. in fi. ſummæ. 10. di. imperium,
a & in ſpe[a]. eo. ti. in fin. & quod dicam de iure pa. præte-
2 rea [*Dixiſtis*] & male ſecundum Abb. Pe. Sed aut † non
fuit appellatum; & ſic tranſiuit interlocutoria in rem
iudi. ſupra de re iudi. cum inter. Aut fuit appellatum,
& male facit papa remittendo ad illos, à quibus fue-
rat appellatum. Dic ſecundum Gof. & Hoſt. quòd ap
pellatum fuit, & hoc etiam patet in antiqua. Remtti-
tur autem cauſa ad eos de uoluntate appellantis; & ſic
b concord.[b] ſupra de app. accepta. Sed nunquid appel-
lans hoc caſu condemnabitur in expenſis? Videtur,
c ꝙ ſic, de app. interpoſita. §. ille denique[c]. Dicit Hoſt.
quòd non, cum illud locum habet, quando fruſtra-
toriè appello ad differendum negocium. Sed ſi gra-
uamen reuocetur, eo reuocato bona fide deſiderare
poſſum ad illum remitti. de primo ponit exemplum
in eo, qui appellauit, quia non admittebatur recuſa-
tio, & poſtea non finito articulo petit remitti. præſu-
mitur appellaſſe ad dilationem negocii. Dixit Vincen.
quòd appellatio hic caſſatur. & ideò præcipitur eiſdē
iudicibus, ut procedant; al. de app. cum ſpeciali [*Colla-*
3 *tæ*] pendente † app. & forte bona fide fuit facta hęc col
latio: quia crediderunt iuſtè interlocutū, & iur. igno-
rantia prodeſt in damno uitando. 1. q. 3. §. notandum.
& ſecundum hoc inſtituti remouendi non ſunt, niſi
forſan ex ui appellationis, qua pendente nil eſt inno-
uandum, de app. dilectis, ſecundum Hoſti. qui in hoc
remittit ad no. ſupra eo. dilectus [*Procuretis*] non man-
dauit interim prouideri, ut ſupra dilectus. 1. quia ibi
non habuerunt aliquam cauſam non promouendi:
hic uerò ſic, ſecundum Pe. & Abba. & Egi. ſecundum
me non procedit, ſi dati erant executores ad proui-
4 dendum. ¶ Prima † glo. reſpondet per ob. & ſolutio-
nem. ¶ Secunda gloſſa arguit, & remittit. ¶ Vlti. glo.
5 quærit, & ſoluit, & ponit opi. contrariam. ¶ [*In † glo. 1.*
ibi, Succedit] ſiue ſuccedat minor minori, uel minor
maiori, uel maior minori, & hos caſus ponit. leg. iſta.
6 ¶ [*In † glo. 1. ibi, papam*] de legato probat capitulum al. de
papa non. unde ſecundum Hoſti. papa conferre poſ-
ſet tale beneficium propter connexionem ſpirituali-
tatis, de iudi. quanto, & de gratia tolerat laicos in illo
iure, de iure pa. c. 3. unde dicebat Innocen. ſiue ſit cle-
ricus, uel laicus, qui iura ſpiritualia, uel quaſi habet,
de illis tenetur reſpondere papę [*& ibi, cum dilectus*] il-
lud capitulum loquitur de clerico, qui in ſuo iure pa-
tronatus patrimoniali habere poteſt laicos ſucceſſo-
res. unde non cenſetur eccleſiaſticum, quod poteſt
ad humanos uſus reuerti. eo. titulo. c. 1. & c. ex inſinua
tione.

ţione,Natura enim temporalitatis non mutatur.licet
perueniat ad perſonam eccleſiaſticam.ff.de decu.l.de-
curio. Hic uerò ita factum eſt eccleſiaſticum, ꝙ non
poteſt ad uſus humanos reuerti,de teſtamen.relatum
de religio.domi.inter quatuor. unde ſubeſt eccleſiæ,
de iure patrona. cum ſeculum,Hoſtien. & hoc expri-
mebat Boa. quia ſcilicet dignitati, non perſonæ facta
fuerat donatio[*& ibi,ea quæ*] & infra de regul.iuris, cũ
quis,libro ſexto [*& ibi benefi.iorum*] & infra de iure pa-
7 tro. c.uno. 2.reſpon.li.6.[*& ibi,cum in tua*]ſed in hoc†da
tur inſtantia: quia licet eccleſia ſubſit iudici eccleſia-
ſtico quò ad eccleſiaſtica: non tamen quò ad feuda-
lia,de iudi.cæterum, de fo,comp.ex tenore. So.etiam
in feudalibus eccleſia ſubeſt metropolitano, infra de
app.Romana.§.debet.quod dic ut ibi,ſecundum Ho-
ſtien. & uide quod ibi dicam. ¶[*In glo,ulti,ibi,collatæ*] ſic
ſecundum Goff.ſi fuit appellatum [*& ibi,non credo*] Idẽ
Innoc.qui dicit, ꝙ exequentur conferendo primam,
quæ uacauerit[*& ibi,quidam*]Iaco.& Vinc.[*& in fine*]&
bene,ſi executores erant dati ad prouidendum,uel ad
compellendum, & prius interdixerant,infra de conc.
præben.ſi capitulo, &c. ſeq. lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶Et in ſpe. Vide ibi Ioan.And,& plenius in c.2. de præben. lib.6. & in c,quod ſicut,in prin. de ele. & in c. nobis, de iure patrona.
b ¶Et ſic concor. Vide ſupra de offi.dele. ſignificantibus,quæ uidetur obſtare huic c.& uide ibi Ioan.And.in apo, de cita.§.1. uerſi, item generale, in addi.
c ¶Ille deniq;, Ibi uide Io.And. & quid ſi iudex apoſtolicus detulit, an poſſit ad ipſum rediri,ibi uide Io.And.& in c. cum appellationibus,de ap.li.6.& uide in deciſio.Rotæ,concl,460. & 61.& 80,

SVMMARIVM.

1 *Idonei qui non ſunt ad beneficia conſequenda, & nu. 2.3.& 4.*
Decretalis huius integra poſitio,uer.ſed poſtea.
Correctio erroris auctoris, unde deſumpſit hoc Ioan. And.
Canonicorum inordinata ordinatio quæ hic fuerit.
2 *Eccleſiæ hic accipiuntur & pro prælaturis eccleſiarum, & præbendis.*
Præbendas quis duas non poteſt habere, quæ requirunt reſidentiam,& nu,4.& 7.
3 *Tutori non idoneo curator adiungitur.*
Voluntas non ſufficit, niſi & facultas efficiendi ſit, & quo caſu hic.
4 *Beneficiorum pulchra diuiſio, cur unumquodque conferatur,uariæ cauſæ, & qui idoneus eis recipiendis.*
Vocem qui habet qui non ſit canonicus, uer. ſi proponente, & qui non habeat,licet ſit,uer.Excipe.
Canonicus honorarius quidam ſi eſt, non amittit canonicatum, licet fiat epiſcopus alterius eccleſiæ,uer.ſi proponente.
Præbendam etiam laicus poteſt habere, ibid.
Canonici quidam pueri in aliquibus eccleſiis creantur,& ad quæ.
Beneficium quod quis habet ex remuneratione, ad uitam tantum remunerantis habet,niſi in caſu, & quo, uer. aliud ad.
Remunerandus eſt quilibet de bono ſeruitio, ibid.
De beneficio impetrantis aliud beneficium facienda mentio, & in diſpenſatione, in fi.
5 *Epilogus,& additio gloſſarum,nu.6,& nu.7.*
Canonici pueros recipere poſſunt, ſed non cogi.
7 *Monacus à monaſterio abſtrahitur ob curam animarum.*
Canonicus fortius aſtrictus reſidentiæ,quam monacus, & quando.

CAPVT XXXV.

1 SVper inordinata. Caſus.Pue
ri,† & aliàs
beneficiati nõ ſunt idonei ad beneficia cõ
ſequenda.Dicit Ho,fit conſultatio.Reſpõ-
detur in genere, exemplificatur in ſpecie[*Ordinatione*]
no.ſm Hoſti. de ordinatione inordinata poteſt fieri
lectio ordinata[*Et infra*] Dicit primò Hoſt.ꝙ forte hic
continetur inordinata,de qua dixit,ſupra eod. graue.
Sed poſtea mutauit dicẽs,ꝙ ſuperſcriptio falſa eſt.Di-
rigitur.n.decre.Petragoricẽ.epõ,& collegis.& fuit in-
ordinatio iſta in eccleſia Pictauien. in qua ſimul rece
pti fuerant.l.canonici,quem numerum Greg.manda
uit ad 20. reſtringi, mandans iudicibus, ꝙ ex illis. 20.
idoneos eligerent in eccleſia remanſuros, & alios re-
mouerent.ſtabat enim ſic textus in integra, Super in-
ordinata ordinatione.l. can. & amplius in eccleſia Pi-
ctauien.præſumpta uobis mandamus,ut tantæ multi-
tudinis numerum uſq; ad uigeſimum de quinquagin
ta prædictis implendum, ſi tot ex ipſis inueneritis ido
neos,alioquin de aliis auctoritate noſtra reducere cu
raretis.ſed cum quidam de inſtitutis eiſdem ſufficien-
ter ſint beneficiati, quorum aliqui eccleſiaſticas obti-
nent dignitates,aliqui uerò beneficia quæ curam ha-
bent animarum annexam, & quidam in puerili exi-
ſtant ætate, nos conſulere uoluiſtis, an tales reputare
idoneos debeatis.Cum autem &c.[*Eccleſiis*]i. prælatu-
2 ris † eccleſiarum, ſm Innoc.quod dixit patere per id,
quod ſequitur,beneficiati; al. de æta. & qualita. ex ra-
tione, Hoſtien. uerò intellexit hoc etiam de præben-
dis.nam prout patet ex integra,quam ſupra poſui, hic
non agitur de ordinatione prælationum, ſed præben
darum.& ſic eſt hic expreſſum, ꝙ nullus poteſt habe-
re plures præbendas.requirit enim præbenda reſiden-
tiam,ut ſm eum probabo ſuper glo.unde,ſicut de iu-
re nõ poteſt quis plures uxores habere, nec etiam de
facto duas matres, ſic nec duas eccleſias, uel in dua-
bus matricibus canonicari. Tenet ergo, ꝙ quis duas,
præbendas intitulatas habere non poſsit, niſi hoc ha-
beat ab illo,qui omnia poteſt.fatetur, ꝙ beneficiati ẽt
curati, uel dignitates habentes ſunt idonei, ad conſe-
quenda beneficia in aliis eccleſijs,ſi prima relinquant,
& ad ſecunda transferantur de ſuorũ prælatorum licẽ
tia.& quod hic dicit,eſt intelligendum, quãdo ſine di
ſpenſatione primum cum ſecundo tenere contendũt
uel quando non poſſunt obtinere ſuperioris licentiã,
de renun.admonet,de hoc.ſ.eo.de multa[*Idonei*] Si tu
3 tor†datus non eſt idoneus, licet in adminiſtrãdo non
cõmittat fraudem,adiungiť ei curator, inſti. de cura-
to.§. item ſi reſtitutio, Vin.[*Poſſunt*] & ſeruiunt per ſe,
ſ.ti.prox,relatũ ¦Goff. Vinc.poſuit hic uer. Poſſe qdẽ
uoto: qd uotum,poſſe remoto? & dic poſsũt reſpectu
beneficiatorũ: uolunt reſpectu puerorum, ſm Hoſti.
[*In ipſis*]ſ.eo.graue [*Beneficiati*] licet de habentibus cu-
rã,uel dignitatẽ facta fuerit conſultatio. Hoſti.tñ ſim-
pliciter,ut uerbum ſonat,de quolibet intitulato & be
neficiato intellexit,de clericis non reſi. conquerente.
remittit etiã ad no.de reſcriptis, in noſtra [*Non poſſunt*]
pueri neſciunt. C. de fal. mone.l.1. beneficiati ſe ipſos
diuidere non poſſunt, de cleri. coniu. diuerſis,ſupra
co.cum non ignores. Sed ſi beneficium non require-
ret reſidentiam, uideretur idoneus, de clericis non re
4 ſidenti.cap. fina. Hoſtien. [*Reputari*] Dicit Hoſtienſis,
quòd bneficiorum aliud regulare duplex,vt Abbatia
uel prioratus, & quælibet adminiſtratio, & quo ad
hæc indiſtinctè legi poteſt de puero, de ſtatu monaco
rum cum ad monaſterium.§.prior. & de beneficiato,
de electio.conſtitutus. Aliud regulare ſimplex, ſicut
monacalis fraternitatis; ad hanc puer recipi poteſt,
ſed non obligari, niſi ſit adultus, de regula. cum ui-
rum, & capitu.prim. libro ſexto.beneficiatus uerò in
uno monaſterio, ad aliud non eſt aptus,de religio.do
mi,capitu.fina. Aliud eſt ſeculare ſummum, ſicut epi-
ſcopatus. de huius ætate patet, de electio.cum in cun
ctis. & in tali beneficiatus ſine papæ licentia ad aliud
non transfertur, de tranſlatio.capitul.1.& 2. Aliud ſe-
culare

culare duplex, ſicut perſonatus,dignitas, beneficium
curatum. In his non eſt puer idoneus, de elect. cum
in cunctis, de ætate & qualitate, indecorum,& capit.
ex ratione, eod.titu.capitu.uno,libro ſexto. nec alibi
beneficiatus,niſi ut dicitur ſupra eo.expoſuiſti. Aliud
ſeculare ſimplex, ut canonia,præbẽda,uel aliqua cer-
ta penſio, infra capitu. fina.horum aliud requirit ma-
turitatem conſilii, ut canonia, ſiue præbenda. ad hãc
non eſt puer idoneus, cum nec poſsit ſapientum iura
tractare. C. de teſtamen.milita.l. teſtam. ff. de iur.im-
munita.l. 2. §. impuberes. beneficiatus uerò per lite-
ram papalem idoneus eſt, dummodò de hoc faciat
mentionem & ſit circumſpectus & diſcretus, ſupra ti
tu.primo,capitu.penul. de reſcriptis, Si proponente,
& tali poterit uox concedi in ſecunda eccleſia quaſi
canonico,non, quòd ſit canonicus,ſed in conſiliis ut
canonicus requiratur. Poteſt etiã dici canonicus ho-
norarius.ff.de adminiſtratio.tuto.ſi plures.§.2. & pro
deſt hoc notare ad confirmandas quarundam eccle-
ſiarum conſuetudines, in quibus canonicus factus e-
piſcopus alterius eccleſiæ ſemper tenet nomen cano
nici in prima ſine præbenda. & quando præſens eſt,
ad omnes tractatus admittitur.nec ob.prima quęſtio
ne tertia, ſi quis obiecerit: quia talis non eſt uerè fra-
ter:uel dic ut de reſcriptis, cõſtitutus. Aliud obſequij
aſsiduitatem,ut præbenda ſine canonia. ad hãc puer,
qui exceſsit infantiam idoneus eſt, ut in iuribus alle.
in prima gloſſa, & laicus interdum, ut no. de inſtitut.
cap. 1. beneficiatus uerò non, niſi ut ſupra notatum
eſt. Aliud requirit utrunque, ut canonia, & præben-
da, & hic neuter iſtorum idoneus eſt, ut hic. Excipe
neceſsitatem eccleſiæ,ſupra de electio. officii, de hoc
ſupra eo.expoſuiſti.& conſuetu.quarundam eccleſia
rum, in quibus conſueuerunt creari aliqui canonici
pueriles ad candelabra deferenda; ſed talis uox ſuſpẽ-
ditur uſque ad ætatem legitimam, de electio. ex eo
quod,libro ſexto. Aliud requirit patrocinii defenſio-
nem,hic non eſt puer idoneus, ut patet ex præmiſſis,
ſed beneficiatus in alio eſt idoneus, dummodò non
nimis ſe oneret, de iureiuran. ueniens. Aliud ad anti-
dora remunerationem,& hic filius illius, qui ſeruiuit
quamuis puer, idoneus eſt, & etiã alibi beneficiatus.
nam quilibet de bono ſeruitio remunerandus eſt, de
donatio.per tuas. 16.quæſtio.1. poſſeſsiones, ſecunda
quæſtione ſexta illud, ad uitam remunerantis, ſupra
eodem, niſi eſſent,niſi capitulum conſenſerit,de do-
natio. paſtoralis. Sed & puer maior infante ex perſo-
na ſua idoneus eſt, cum mereri poſsit, de delict.pu.c.
1. Aliud uitę ſuſtẽtationem, & hoc aut propter pieta-
tem, aut propter hoſpitalitatem, & hic quilibet ido-
neus eſt, quadrageſimaſecunda diſtinctione, §. pri-
mo, uel propter paupertatem ad ſuſtentationem;hic
egenus idoneus eſt. 86. diſtinctione, §. primo, & cap.
primo. Aut propter eccleſię utilitatem, vt occurratur
laboribus, & expenſis; & dic ut ſupra eodem, niſi eſ-
ſent. Aut propter honeſtatem,ut penſio aſsignata an-
tiquo rectori nequeunti propter debilitatem ſeruire,
quòd faciendum eſt infra titu.1.tua. Aut propter ne-
ceſsitatem,ut quia aſsignatur coadiutori dato præla-
to, quod euitari non poteſt, infra titu. primo,cap. de
rectoribus, & capitu.penul.& fi. Aut propter gratio-
ſam uoluntatem, ut clericis cõiugatis, qui nequeunt
continere,de clericis coniugatis.Ioan.dicebat etiam,
quòd ſicut in impetratione beneficii de alio benefi-
cio impetrantis facienda eſt mentio, ſic & fortius in
diſpenſatione pluralitatis, quod dic, ut infra eodem,
5 non poteſt, libro ſexto. ¶Prima † gloſſa quærit obii-
6 ciendo; & dupliciter ſoluit.¶[*In† gloſſa prima,ibi,puer*] de
hoc uide,quod no.in proęmio 6.libri,circa finem [*&
ibi,de his*] ubi d. hoc [*& ibi,Quicunque*] & infra,de tem-
pori. ordin.cap.ultimo,lib.6.[*& ibi,Quicunque*]ad hoc
infra de electio.ex eo,libro 6.[*& ibi,Animarum*] uel re-
gimen eccleſiarum, Goffred.ad hoc, ſupra de ætate,
& quali.indecorum [*& in fine*] hic adde, quod no. in-
fra de reſcriptis, ſi eo tempore, libro ſexto, in glo. pe-
nult.& dicit hic Abb.quod hoc uult glo. quod cano-
nici ſponte recipere poſſunt pueros,ſed per literas nõ
coguntur. ¶[*In gloſſa ſecunda, ibi, idoneus*] infra eo.is cui,
libro ſexto [*& ibi,intitulari*] probat hic Hoſtien. quod
7 † præbenda requirat reſidentiam. & hoc modo reſi-
a dentia præbendæ præiudicat reſidentiæ parochialis[a]
eccleſiæ, ſupra eo.extirpandæ.§.1. ſed monacus, qui
continue debet eſſe in monaſterio, decimaſexta quæ
ſtione prima, placuit, propter curam à monaſterio
abſtrahitur,infra de ſta.mo. quod dei; ergo patet ca-
nonicum fortius aſtrictum, quàm monacum [*& in
fine*] dic ut infra eo.ſi motu proprio, lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶Parochialis. Ad hoc poſſet reſponderi, quòd illud ideo, quia præbenda eſt principalis,cui eſt parochialis annexa.

SVMMARIVM.

1 *Pro integratione unius præbendæ alia non debet diuidi, pro integratione poteſt agi, & de quibus facienda, nu.2.& 3*
2 *Non ſpoliandum unum altare, ut aliud cooperiatur.*
Pro illicito corrigendo non eſt faciendum illicitum.
Quod ui,uel latrocinio habetur non uenit in iudicium famil. ercis.
3 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XXXVI.

1 CVm cauſam,quæ. Caſus.Pro
†unius prę
bendę integratione alia diuidi non debet.
& ſunt duę partes.ſecunda ibi,conſultatio
nẽ [*Integratione*] forte in eccleſia, in qua erant integræ
& dimidiæ præbẽdæ,habens dimidiam, literas impe-
trauit ad integ.uel aliter, ut ſ.eo.uacan.[*Præbenda*] ſin-
2 gularis & antiqua.& no.non† ſpoliandum unum alta
re,ut cooperiatur aliud,ut uulgariter dici ſolet,ad idẽ
de do.ad apoſtolicæ,Hoſt.[*Scinderetur*]no. ꝓ corrigen-
do illicito non eſt faciendum illicitũ.22.q.4. ſi ad pec-
catum.& ſic quod ui,uel latrocinio habetur, non ue
nit in iudicium familię erciſcun. ff. fami. erciſcundę,
a cęteræ[a].§.ſed & ſi quid uim. ¶[*In† gl.2.ibi,uacantib.*] imò
3 de cõibus,Inn.imò de ſuperexcreſcentibus, ſ.de cõſt.
cum M. ſecũdum Vin.& Phi.aliàs præbenda,ſciſſa ite-
rum reſtaurari deberet, ſecundum Gof. Sed ex cauſa
etiã de uacantibus poſſet integrari, ut dixi ſ.eo. uacã.

ANNOTATIONES.

a ¶Cæteræ. Nec in ſocietate. ff. pro ſoci. l. nec prætermittendum. nec in mandato.ff.ma.l.ſi remunerandi. §. rei turpis.

SVMMARIVM.

1 *Ignobiles, & ſcientiæ non eminentis clerici propter hoc non debent à præbendis in eccleſia etiam, quæ tales admittere non cõſueuit, repelli.*
Legatus papæ an conferre poſſit ad apoſtolicam ſedem beneficium deuolutum.
Inuiolabiliter, ideſt ſine interruptione.
2 *De nobili ubi tractatur.*
De illuſtri quoque.
3 *Nobilitas quæ dicenda.*
Ex geſtis ſuis florere latius eſt, quàm maiorum opinione niti.
Hyacinthus carbunculo quando præfeu atur excellentiori.
Libertas ſola apud deum non ſeruire peccatis.
4 *In dignitatibus ſecularibus habetur ratio nobilitatis, & potentiæ.*

Sophyſtæ, & ſapientes mundi à Petro, & Iacobo piſcatore ſupera
ti, & num. 7. in fin.
5 *Sufficiens ſi quid non eſt in ſublimibus, in inferioribus ſufficit ex*
nauium ducta ſimilitudine.
Tempus datæ in collationibus attendendũ, & non præſentationis.
Collatio potior quæ, ſi idem beneficium duobus conferatur.
Poſſeſſio facti quando obſtet in beneficijs.
Mentio fieri non poteſt de eo, quod non eſt.
7 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Liberi, & ſerui qui Teutonicis.
Miraculum domini quod ſuper omnia alia emicuerit.

CAPVT XXXVII.

1 VEnerabilis. Caſus. Clerici† igno-
biles & non eminẽtis
ſcientiæ propter hoc non debent à præbẽ
dis repelli etiam in eccleſia, quæ tales ad-
mittere non conſueuit. & ſunt duæ partes. In prima
facti narratio. In ſecunda ibi, nos igitur, exceptionũ
repulſio, & cauſæ commiſsio. Dicebat Hoſtien. peti-
tio, exceptio, replicatio, diffinitio [*Deuoluta*] per Late-
ranẽ. concilium, de conceſſione præben. c. 2. & ideò
ad legatum papæ eius donatio pertinebat, Innocen.
[*Contulerit*] an conferre potuerit, uide quod no. infra
de officio lega. cap. 1. libro ſexto, in gloſſ. ultima [*Par-
tibus*] Germaniæ [*Effectu*] aliàs affectu. fortis ſupplica-
tio, & durus in curia aduerſarius cardinalis, Hoſtien.
[*Inuiolabiliter*] quaſi ſine interruptione [*Nobilem*] ui-
2 de† quòd no. uigeſimaquarta quæſtione prima, quo-
niam uetus, ſuper uer. inuidiam [*Illuſtrem*] ſufficere de-
beret, ſi ſpectabilis eſſet, uel clariſsimus, de his ſecun-
a da quæſtione ſexta, anteriorum[a] [*Honeſtè*] quo ad hoc
bona allegatio, Goffred. de uita & honeſtate clerico-
rum, ut clericorum, Hoſtien. [*Scientiæ*] Si numerus
canonicorum huius eccleſiæ de talibus eſt comple-
tus, non deerit uicinis cathedralis epiſcopus nobilis,
& bonæ conuerſationis & eminentis ſcientiæ, Vinc.
[*Contra hoc*] ſcilicet cum dictus Iac. talis non eſſet [*Re-
cepiſſent*] non eſt uis, ex quo collatio facta erat, ut pate
3 bit in fine [*Generis*] nobilitas † ſola eſt, quæ animum
moribus ornat. in fine Martinianæ poſuit auctor Ho
ſtien. uerſus. Nobilitas hominis eſt mens deitatis ima
go. Nobilitas hominis uirtutum clara propago. No-
bilitas hominis humilem releuare iacentem. Nobili-
tas hominis mentem reſeruare furentem. Nobilitas
hominis niſi turpia nulla timere. Nobilitas hominis
naturæ iura tenere. vnde Saul de poſt aſinas in regem
aſſumptus eſt, 1. regum 10. & Dauid depoſt fætantes,
primo regum. 16. Tullius in inuecti. cõtra Saluſtium.
Satius etenim eſt me meis geſtis florere, quàm maio-
rum opinione niti. & ita uiuere, ut ſim poſteris meis
nobilitatis initium, & uirtutis exemplum, Gregor. in
paſtora. Quis neſcit, quòd in natura gemmarum car-
bunculus hyacintho præfertur: & tamen cęruli colo-
ris hyacinthus præfertur pallenti carbunculo: quia &
illi, quod ordo naturæ ſubtrahit, ſpecies coloris adiũ-
git. & hunc, quem naturalis ordo prætulit, coloris
qualitas ſedat. Hieronym. ad Celantiam. 5. Sola apud
deum libertas non ſeruire peccatis: ſumma apud deũ
nobilitas clarum eſſe uirtutibus [*Virtutum*] ſic. 56. di-
4 ſtinctio. ſponſus, & cap. dominus. In † ſecularibus ta-
men dignitatibus habetur ratio nobilitatis, & poten-
tiæ, in aucten. de defen. ciui. §. 1. ff. de decuri. l. hono-
res, Phi. & de ſup. negligen. præla. grandi, libro ſexto
[*Grauum*] peccatori autem dixit deus &c. pſal. 49. [*Ser-
uitorem*] facit quod no. 56. diſtinctio. vndecunque, ibi,
quid genus &c. [*Ad cuius*] ſcilicet eccleſiæ: quia indę-
cita de ea mentio facta erat, Pet. & Abb. [*Ignobiles*] 6.
diſtinctio. §. his omnibus [*Et pauperes*] Hieronym. ad
Antonium Bar. contra ſophyſtas ſeculi, & ſapientes
mundi Petrus, & Iacobus piſcator mittitur [*Perſona-
5 rum*] 1. Pet. 1. & actu 10. [*Eminentis*] quædam † naues
ſufficiunt ad flumina, quæ ad mare non ſufficerent.
ff. de exercito. l. 1. §. naueın, & §. ſed & ſi, ſecundum
Vincen. & Goffred. Hieronym. de homi. perfecto. C.
conuenit in paruo nauigio non in altum uela confi-
gere, ne in periculum currat audacia [*Quando ipſam*]
6 no. tempus† datæ in collationibus attendendum, &
non tempus præſentationis. Item not. quando duo
poſſunt præbendam conferre, ſemper potior eſt col-
latio primo facta, ſi dubitaretur, quis eſſet primus.
dic ut infra eodem, ſi a ſede, libro ſexto. Sed uidetur,
quòd iſte clericus etiam alia ratione deberet habere
præbendam, ex quo enim tanto tempore vacauerat,
capitulum non potuerat conferre, niſi cum recipien
te diſpenſaretur, de ſuppel. negligen. pręla. capitu. pe-
nulti. Dicit Hoſti. quòd non fuit intentio legati con-
ferre niſi uacantem, & ideò impetranti obſtaret facti
poſſeſsio. infra de conceſſio. præben. literas. quod in-
telligas, ſi collatio capituli præceſsit datam: aliàs non
potuiſſet fieri mentio de eo, quod non erat, de con-
ſtitutio. cum acceſsiſſent [*Recipi*] remoto quolibet
detentore, infra de conceſsio. præben. propoſuit, in
7 fine. Hoſtien. ¶ Quinta† glo. ſignat contrarium. ¶ [*In
gloſſa ſecunda, in fine*] ſed dicit liberos ſecundum uulga-
re Theutonicorum illos, qui alicui domino nõ ſunt
obnoxii ad ſeruitia ex debito exhibenda, Goffre. un-
de apud eos etiam milites dicuntur ſerui, & uocant
eos miniſtrales. ¶ [*In glo. hoc dicit, ibi, regimen eccleſiæ*] bea-
tus Bertol. licet magna & diuina plane fuerint mira-
cula, quæ dominus geſsit in terris: hoc tamen ſuper
omnia alia emicuit, quòd in paucis ſimplicibus, &
pauperibus totum mundum, & omnem eius altitu-
dinem ſibi ſubiugauit [*& ibi, multi*] aliàs incipit, qui-
cunque [*& in fine*] ſolue, ut no. ſupra de appella. con-
ſtitutus. 2. ¶ [*In gloſſa ultima, in fine*] quod dic, ut infra de
officio lega. c. 3. & 4. libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶Anteriorum. Et de his plenius in Specu. de iuriſdi. om. iud. uer-
ſi. ſecundum canoni.

SVMMARIVM.

1 *De beneficio ſi mandatur alicui prouideri, quod intelligatur inclu*
di, & num. 2.
2 *De beneficio ſi prouideri manndatur in eccleſia, in qua ſunt be-*
neficia, & præbendæ, an & quo caſu de præbenda poterit pro-
uideri.
De beneficio quid ſi mandatur competenti in aliqua eccleſiarum.
Decretalis penul. cum hac conciliatio.
3 *Sententia delegati proferentis contra delegantis intentionem quã*
do nulla.
Beneficium aliud ſimplex, aliud duplex.
4 *De beneficio præbendali prouideri ſi mandetur, de quo poterit*
prouideri.
Collegiatæ eccleſiæ prælatura cenſetur dignitas.
Reſcripta ſuper beneficijs, uel diſpenſatione ſtrictam recipiunt
interpretationem.
5 *Si de præbenda alicuius eccleſiæ ſcribatur prouideri, ſi uacat, uel*
quàm cito ſe obtulerit facultas, an ueniat præbenda cum offi-
cio, dignitate, uel perſonatu, uel ordinibus annexa.
6 *Collatio non ualet ultra poteſtatem facta.*
Beneficiato ſufficienter de alio beneficio prouideri non poteſt, &
hæc exceptio etiam poſt prouiſionem poteſt opponi.
7 *Excommunicationis ſententia quibus nulla caſibus ſit.*
8 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. num. 9.*

CA-

CAPVT XXXVIII.

1 CVm olim. Caſus. Reſcriptum† quo
mandatur alicui de bene
ficio prouideri, rectoriam, uel dignitatem
non includit. & ſunt duę partes. Prima nar
rat executoris proceſſum, quem ſecũda reuocari mã
dat, dicens quarè. ſecunda ibi, Cũ igitur. Dicebat Hoſ.
mandatum prouiſionis, proceſſus iniuſtæ executio-
nis, pronunciatio iuſtæ reuocationis [*In aliqua eccleſia*]
a non dicit, deſuper quo, uide quod no. in clem. eo. tit[a].
c. 1. in gloſſa, de iſto [*Diœceſis*] per hanc formam in ca-
thedrali prouideri non poſſet, inf. eo. quamuis. 1. lib.
6. [*Niſus*] aliàs uiſus, & utrunque ſonat in vitium, ſe-
cundum Hoſtien. [*Conſueuit*] quod eſt regulare, de ele
ctio. titu. primo, de iure patrona. nobis. Phi. [*Ad talia*]
iſta enim eccleſia collegiata erat, ad quam non exten
ditur hæc forma, ut hic, & de offi. deleg. ſuper eo, ſed
ad competens beneficium, de iure patro. paſtoralis.
§. fi. nec extenditur ad dignitates non habentes curã,
ad hoc ſup. eo. de multa. §. hoc idem, & de fil. pre. cap.
2 pen. & ulti. Hoſt. [*Non† extendat*] dixit hic Gof. quòd ſi
mandatur alicui de beneficio prouideri in aliqua ec-
cleſia, in qua ſunt beneficia, & præbendæ, ꝙ de præbẽ
da non poterit prouideri. Si uerò ibi ſint ſolum præ-
bendæ, tunc, ne pereat reſcriptum, dicit contineri prę̃
bendam: ad hoc. de uerb. ſignifi. abbatem. Sed ſi man
b detur prouideri de beneficio competenti in aliqua[b]
eccleſiarum, conſiderata perſona, pro qua ſcribitur,
prouidebitur de beneficio, uel præbenda, ſupra de re
ſcriptis, Abbatẽ, de iudi. ſed & ſi ſuſceperit. ff. de uſu, &
habi. l. plenum, alleg. Hoſt. ff. de iure do. quęro, ff. de le
ga. 3. ſi filiæ. ff. de alimen. leg. alimenta, ſupra eo. pro il-
lorum [*Rectoriam*] contra. j. de uerb. ſignificatio. c. pen.
Sol. ibi fauor, hic ambitio. illa enim erat indulgentia
large interpretanda, ſecundùm propriam uerbi ſigni
ficationem ſecundum Innoc. & Hoſtien. Dicit Egi.
quòd ibi temporalis erat conceſsio, hic perpetua. uel
hic de ſimplici beneficio fuerat expreſſum in reſcri.
[*Intentio*] Dicit Hoſtien. hic, & in ſum. de cleri. excom
muni. poſt prin. quòd dominus Otto Portuen. epiſcõ
3 pus† notabat ex hoc, quòd quandocunq; delegatus
proferebat ſententiam, uel aliter procedebat contra
intentionem delegantis, nullus erat proceſſus, ut hic,
& de reſcriptis, cum dilecta. Eadem enim ratio moue
re debet utrunque, de reſcriptis, ſuper literis. & potiſſi
me conſideranda eſt intentio, ut hic cum ſuis cõcor.
Dixit Vincen. de reſcriptis, cum inſinuatione, in fine,
quòd quidam inueniunt nouam ſectam, dicentes, ꝙ
ſententia delegati, aut eſt iuſta, aut nulla. ſed hoc ipſe
non concedit dicens, ꝙ quando lędit ius litigatoris,
appellandũ eſt [*Simplici*] aliud ergo, ſimplex, aliud du-
plex; de hoc ſupra eo. ſuper inordinata, Hoſt. [*Manat*]
4 Si mandaretur† alicui prouideri de beneficio pręben
dali, uel alio; dicunt aliqui, ꝙ de beneficio curato po-
terit prouideri. Res enim facile redit ad ſuam naturã,
ff. de pactis, ſi unus, §. pactus. ſed naturaliter appella-
c tio beneficij habet etiam illa cõprehendere[c], nec ob.
hæc decr. quæ non prohibet prouiſionem beneficij
curati, ſed dignitatis, habebat enim hæc eccleſia collę
gium, cuius prælatura cẽſetur dignitas. unde dato, ꝙ
ex forma literarũ de beneficio curato potuiſſet pro-
uidiſſe de dignitate, non reſtringitur enim illud ad ec
cleſiam, ubi ſit ſimplex miniſter in ſpiritualibus & tẽ
poralibus ita, ꝙ non uocetur aliquo nomine digni-
tatis, nec eſt uis, an à capitulo eligãtur, uel ab alio: qa
reſcripta beneficialia, uel ſup diſpẽſatione uelut odio
ſa recipiunt ſtrictam interpretationem, infra eo. quã-
5 uis, & c. non poteſt, lib. 6. Si uerò ſcribatur† alicui pro
uideri de præbenda alicuius eccleſiæ, ſi uacat, uel quã
cito ſe facultas obtulerit, ſi uacat præbenda cum offi-
cio, dignitate, uel perſonatu, Dixit hic Innocen. quòd
ſiue præbenda ſit illi annexa, ſiue non, ei de tali proui
deri non poterit: quia non eſt præſumendum papam
uoluiſſe officium, uel perſonatum remanere ſine mi
niſtro, uel habere miniſtrum ſine præbenda, & ſic in
generali non ueniet, quod non præſumimus papam
in ſpecie conceſſiſſe, infra de reg. iu. in generali, lib. 6.
Hoſtien. contra, diſtinguens inter præbendam anne-
xam dignitati, perſonatui, uel officio, & non annexã,
& eius approbatur opinio, infra eod. quia ſæpe, libro
6. Dicebat autem Innoc. idem in præbendis per con-
ſuetu. priuilegium, uel ſtatutum annexis ordinibus.
exemplum ſupra eo. ſignificatum. idem, & ſi annexæ
non ſint, tamẽ in eccleſia debet eſſe certus numerus
ſacerdotum, diaconorũ, uel alterius ordinis, quo ca-
ſu ſi moriatur aliquis de numero, non dabitur ipſius
præbenda prius recepto, imò dabitur illi, qui ſuccedit
in ordine, ſcribitur enim de præbenda alii non debi-
ta. iſta uerò, & ſi nõ ſit debita certæ perſonæ, eſt tamẽ
debita dignitati, officio, uel ordini. mandatum enim
intelligendum eſt de præbendis, quæ honeſtè, & ſine
præiudicio alterius poſſunt conferri. hęc uera, niſi pri
mo receptus idoneus ſit, & uelit ad ordinem pro-
moueri. non ſic in dignitate, quam licet idoneus ſit,
petere non poterit, cum nec de hoc ſit mãdatum; ad
hoc infra eo. ei cui, libro ſexto [*Inſtitutionem*] ideò hæc
6 non ualuerunt: quia ſuper† his poteſtatem non recu
perat, de offi. uica. c. pen. uel quod melius eſt, non ha-
bebat poteſtatem ſuper collatione rectoriæ. & ſic ſen
tentia dicta eſt à non iudice, de iudi. at ſi clerici, ſecun
dum Innoc. qui etiam hoc no. quòd licet contra im-
petrantem beneficium ſibi cõcedi per executorem,
& contra ipſum executorem admittatur exceptio, ꝙ
ille aliàs ſufficienter beneficiatus eſt, etiam ſi poſt fa-
ctam prouiſionem illa executio opponatur, cũ nulla
ſit prouiſio. Putauit tamen ſecus, quando alicui con-
cederetur poteſtas prouidendi uni clerico, nõ expreſ
ſa perſona. tunc enim cum non prouiſi, ſed ſua ſit gra
tia, prouidere poterit aliàs ſufficienter beneficiato.
Reſcriptum enim ſtrictè interpretandum eſt: Gratia
uerò latè. Hoſtien. contradicens etiam in ſecundo ca
ſu, aliàs beneficiato ſufficienter prouideri non poſſe,
& eius approbata eſt opinio. infra eo. is cui, li. 6. [*Non
7 tenere*] no. caſum† in quo nulla eſt excommunicatio-
nis ſententia. Alii no. de ſent. excommu. præſenti, lib.
6. uide quod ſupra dixi, ſuper uer. intentio. ¶ Secunda
8 †glo. diſtinguit inter executorem ad prouidendum,
& ad compellendum, dicens &c. ¶ [*In gl. ulti. ibi, Si procu
9 rator*] uide ut lit. non conte. c. 1. ſuper gl. fi. ¶ [*In† glo. 1. in
fi.*] de hoc no. de æta. & quali. accepimus, in gl. pen. &
inf. de rerum permu. c. uno, lib. 6. ¶ [*In gl. 2. ibi, ne eligant*]
inf. de conceſ. pręben. executor, lib. 6. [*& ibi, interdicere*]
hoc eſt falſum, ut infra de cõceſ. præb. ſi ſoli, lib. 6. [*&
ibi, beneficij*] quod intelligas, ut in præ. decr. ſi ſoli. ¶ [*In
glo. ulti. ibi, perſonatum*] j. eo. cum in illis, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶Eo. tit. Et uide in deciſio. Rotę deci. 239. & in aliis deciſionibus,
concluſio. 62.
b ¶In aliqua. Pro & contra facit quod no. in c. quamuis, eo. tit. lib.
6. & ibi etiam text. & uidę Io. And. in Spec. de act. & petit. §. ſuper
actionibus, ad finem.
c ¶Comprehendere. Contra hoc eſt hodie in text. in c. cum in il-
lis, inf. eo. titu. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
Aegrotus habere debet præbendam.
2 *De ægrotante clerico ubi alibi tractetur, atque repetatur.*

De clerico ęgrotãte, vel deliberato. Rub.

1 ¶ Dictum † eſt ſupra de clericis non reſiden. ꝙ ec-
cleſiaſticum beneficium dandum eſt deſeruiẽti, & re
ſidenti. Sed quia ægroti ſeruire non poſſunt, quid iu-
ris de eis uidendum eſt, ideò &c. Goff. uel quia nemo
debet præbendam recipere, niſi ſeruiat, quod fallit in
ægroto; ideò immediate poſt rubricam de præbẽ. po-
nitur hæc rubrica, Hoſt. & in quo differt hæc rubrica,
ab illa de corpo. uitia. dixi ibi in 1. c. ſuper glo. ff. habe-
2 tur † materia. 7. q. 1. & 2. 32. diſtin. maritum, & tribus. c.
ſequen. 17. q. 2. Conſaldus. 3. q. 9. indicas, & repetitur
in 6. & ultra rubricam, de corpo. uitia. facit de præbẽ.
præſenti. §. 1. & ultimo, lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Infirmus clericus integrè percipit ſui beneficij fructus, & quando, num. 2, & an alia, num. 3.*
Hortandi uerbum neceſſitatis eſt etiam.
Infirmitas quæ debeat eſſe petenti fructus, & num. 2.
2 *Cauſa principalis inſpicitur.*
3 *Clerici dicuntur milites cœleſtes.*
Victualia, & diſtributiones quotidianæ dandæ ſint infirmo.
De modico modicum tribuendum.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. num. 5.*

CAPVT I.

1 Vm percuſsio. Caſus. Cle-
ricus † infir
mus integre percipit beneficij ſui fru-
ctus. ponit dictum, intra quod interſe
rit cauſam, ibi, q̃ a ſi [*Et infra*] deciſam
hinc uide 7. q. 1. cum percuſsio, quod
eſt pars huius, ut per ſuperſcrip. patet
a [*Hortamur*] forte neceſsitatis eſt hæc exhortatio[a], Inn.
ut probant ſequentia, ſm Hoſt. [*Laborem*] qualis fuerit
infirmitas nõ apparet, ſed uidetur fuiſſe talis, quæ im-
pediebat eum ſeruire, ſed non itinerare, forte perdide
rat loquelam. perſonaliter enim adiuit papam iſte Vr
beuetanus canonicus. & eſt ſi. de uo. & uo. re. quod ſu
per his, & c. ex multa [*Conſueta † ſunt*] ſcilicet dari deſer-
1 uientibus. & ſic non colligitur ar. ꝙ ex cõſuetudi. poſ-
ſit deberi beneficium in abſentia: de eo tamẽ no. ſ. de
b conſti. cum omnes[b] [*Aegritudo ſua*] hoc intelligo, quã-
do ægritudo eſt principalis cauſa non ſeruiendi, & di-
xi ſupra de cleri. non reſid. ad audientiam [*Deterriti*] ſic
ſup. de cohabi. cleri. clericos, in fin. [*Militare*] dicuntur
3 † enim clerici celeſtes milites. 11. q. 1, Chriſtianis. 23. q.
ulti. reprehenſibile. j. ne cleri. uel mona. c. 1. in fi. [*Exi-
guitate*] ergo de uictualibus, & quotidianis diſtributio
nis, Inn. & Hoſt. ad hoc, de cleri. nõ reſiden, c. uno, lib.
6. [*Accedere*] quaſi de modico modicum tribuas, & de
4 boue fruſtum, ¶ [*In † glo. 2. ibi ſed hodie*] ibi æquiparat mi-
litem, & clericum. ¶ [*In glo. ulti. ibi, §. Stichus*] uide hanc
& ſe. de cleri. non reſiden. ad audientiam, ſuper glo. 2.
5 ¶ [*In † glo. ulti. in fine*] de hoc, ſupra de cleri. non reſiden.
ad audientiam.

ANNOTATIONES.

a ¶ Exhortatio. Vide de præſcri. quia indicante, & inf. de teſta. c. 1.
b ¶ Cum omnes. Et uide ſup. eo. extirpandæ. §. qui uerò, poſt Hoſt. in gloſſ. & in alio.

SVMMARIVM.

1 *Miſſam non celebrat clericus, cui medietas palmæ cum duobus digitis eſt abſciſſa.*
Sacerdotalibus cæteris fungi poteſt.
An digitos ſex, uel linguam impeditam habens an poſſit, remittit.
Sine culpa quis interdum punitur, ſed non ſine cauſa.
Altaris miniſterium exercere non poteſt clericus habens manum, ut ſupra debilitatam.
2 *Sacerdolalium appellatione quæ contineantur.*
Corpore uitiatus non eſt irregularis.
Prohibita quæ non ſunt, uidentur conceſſa.
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 4. & 5.*

CAPVT II.

Resbyterum. Caſus. Presbyter
† cui medietas pal
mæ cũ duobus digitis eſt abſciſſa, miſſam
nõ celebrat: ſed ceteris ſacerdotalibus fun-
2 gi poteſt. duo facit. prohibet, & cauſam reddit. ſecun-
dò permittit ibi. ipſum [*Duos digitos*] & quid dixerit hic
Vin. de eo, qui habet 6. digitos, uel linguam impedi-
tam; dixi de cor. uitiatis, c. 2. quod repetebat hic Abb.
[*Prædicatione*] & ſic ſine culpa punitur, ſed nõ ſine cau
ſa; de hoc, de conſti. cognoſcentes, Hoſt. [*Miſſam*] imò
nec altaris miniſterium exercere, quod dic, ut no. de
cor. uitia. ſignificauit, Hoſt. [*Non permittimus*] contra,
ſ. de cor. uicia. c. 1. ibi ſoluitur [*Hoc*] ſcilicet, ꝙ miſſam
2 celebret [*Sacerdotalibus*] ſicut † confeſsiones audire, &
ſimilia, de quibus no. & dixi, ſ. de cor. uicia. ſignifica-
uit [*Prohibemus*] arg. ꝙ corpore uiciatus non ſit irre-
gularis, ſecundum Hoſt. aliàs Inn. ꝙ ex eo patet ſecun
dum Hoſt. ꝙ præter prohibita exercere poteſt, quod
prius. & no. pro non prohibitis, ꝙ uideantur cõceſſa,
3 de quo de transla. c. 2. ¶ Prima † gl. arguit, all. duo iura
4 ad contrarium, all. unam legem. ¶ [*In 1. † gl. ibi, nec enim*]
5 uide de adul. c. fi. ſuper 1, glo. ¶ [*In † glo. 1. in fi.*] & inf. de
reg. iu. factum legitime, lib. 6. dic ꝙ nõ reprobatur, ac
ſi ab initio non ualuiſſet, ut ibi, ſed bene impeditur e-
ius effectus, ut hic. & inf. eo. tua. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ordinan-
dum*] de hoc, ſupra de corpo. uicia. c. ulti.

SVMMARIVM.

1 *Si leproſus eſt eccleſiæ rector, dandus eſt ei coadiutor, non deſinit tamen eſſe prælatus, niſi in caſu, & quo num. 3.*
Coadiutoris officium quod ſit hic.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 3.*

CAPVT III.

1 E rectoribus. Caſus. Si rector † ec
cleſiæ ſit leproſus,
dandus eſt ei coadiutor [*Volumus*] ſi. ſ. tit. 1.
licet, Hoſ. [*Curam habeat*] tanquam coadiu-
tor, & quo ad exercitium, & prelatus nihilominus ſit,
ſed quo ad ius, non quo ad exercitium, ſi. ſ. de reſcrip.
paſto. ſm Hoſt. ſm quem decre. hæc loquitur in epõ
[*Recipiat*] aliàs recipiant. & ſic pro diuerſis opinionib.
2 ¶ Secunda † gl. ſignat contrariũ, & remittit. ¶ Vlt. glo.
3 quærit, & ſoluit. ¶ In † glo. 3. ibi, prælatus. Vin. contra,
niſi ex toto remoueatur prælatus, & tunc ille non dr̃
coadiutor. ¶ [*In glo. ulti. ibi, prouidere*] Vin. dixit hanc glo.
ſibi non placere. debilioribus enim in loco cõſulitur,
18. q. 2. in nullo [*& ibi. c. 1.*] Tan. Phi. & Goff.

SVMMARIVM.

1 *Si leproſus eccleſiæ ſit rector, ab adminiſtrationis officio remouetur, ſed de bonis eccleſiæ ſuſtentatur, & num. 3.*
Leproſus quomodo quis euadat.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 3.*
Lepra non diſſoluit matrimonium.
Cap. de rectoribus, eod. cum hoc conciliatio.
Epiſcopus difficilius remouetur, quàm inferiores, circa fin.
Propriè ſponſus eſt, ibid.

C A-

CAPVT IIII.

1 Tua nos. Caſus. Si rector † eccleſiæ ſit le
pſus, ab adminiſtrationis offi
cio remouetur, ſed de bonis eccleſiæ ſuſtẽ
tatur. ſecunda ibi, ita quod [*Diuino iudicio*]
quia forte peccauit cognoſcendo mulierem ſtatim
poſt leproſum, uel caſu, uel diuina uoluntate. 7. q. 1. c.
1. & 2. Hoſtien. [*Miniſtretur*] quaſi dicat, prælatus eſt il-
le, q̃ ſubſtituetur, & omnia percipiet, ſed debet illi p-
2 uidere. ¶ Secunda † glo. obiicit, ponit opinio. Hug. &
Lau. ſecundo opi. Bazi. tertio op. Vinc. & Tan. quam
3 approbat. ¶ [*In † glo. 2. ibi, doctores*] dicebant quidam hic
loqui, quando diuino miraculo accidit, ſup. c. proxi.
quando naturaliter, quod non placet Hoſtien. & di-
cunt illi, quod eſt abominatio hic lepræ, & culpæ [*&
ibi, cum Vinc.*] in primo apparatu, & in ſecundo. j. c. fin.
Idẽ Phi. & Inn. idem tenet ſub dubio forte [*& ibi, Sub-
ſtituendus*] ſicut dicit Tan. fuiſſe factum Boñ. de capel-
lano ſanctæ Iuſtæ. & dicit ſe audiuiſſe id fuiſſe appro-
batum per papam [*& ibi, iudicio*] & propter nimiam
ſenectutem, C. de offi. præfec. ori. ſi quos, per quod di
cunt quidam idem in prælato, quod non placet Phi.
[*& in fin.*] & hic per Tan. & Gof. Dixit Gof. ſup. c. 1. ꝙ
ſibi uidetur uerior opi. Hug. reprobata diſt. Baziani
per c. j. eo. ex parte, nec admiſſa opi. Vin. & Tan. q̃ eam
confirmabant per decr. de cõceſ. præben. ex tranſmiſ-
ſa, quæ tanquam iniquitatem cõtinens eſt ſublata, ad
decre. iſtam dicit, ꝙ non remouetur à titulo prælatio
nis, ſed ab officio adminiſtrationis. Huic cõcor. Vinc.
a in ſecundo apparatu hic, & j. c. proxi. hanc opi[a]. credo
ueram per ſimilitudinem matrimonii carnalis, quod
lepra nõ diſſoluit. inf. de coniu. lep. c. 2. maxime cum
plus illud, quàm iſtud deberet diſſolui, cum eccleſiæ
per coadiutorẽ prouideri poſſit; uxori nõ. facit quod
dicam de conuer. coniuga. ex publico, & per c. 7. q. 1.
c. 1. ibi, quod nuſquam canones præcipiũt, & c. & c. 2.
& 4. & c. qualiter, & c. quamuis. cum ergo dicat canõ
ille, ꝙ nuſquam. i. nullo caſu canones præcipiunt, opi
nio, quæ habet, ꝙ eſt reperire de hoc caſum iſtum, eſt
illi textui contraria. Item dicit pro hac opinione ſpes
curæ diuino miraculo, uel præter, quo caſu ceſſaret
coadiutor, ſed ſubſtitutus nõ. Hoſt. uero dixit, c. de re-
ctoribus loqui, de epiſcopis, c. tua, de inferioribus prę
latis, quod non placet. Sed Hoſt. rationis ſpecialitatẽ
reddebat: quia facilius remouentur inferiores, quàm
epiſcopi, de tranſa. c. 2. de accuſa. qualiter. 2. de ſymo.
per tuas, in fi. quia epiſcopus nullo caſu remoueri po
teſt niſi per papam. 3. q. 6. multũ, & quia propriè ſpon-
ſus eſt, de tranſ. c. 1. 32. q. 7. c. 1. & 2. Et dicit ſic de cõſue.
ſeruari, q̃ optime interp̃tat̃ legẽ, de cõſue. cũ dilectus.

ANNOTATIONES.

a ¶ Hanc opi. Pro iſta opi. facit text. in c. uno, eo. tit. lib. 6. & hoc ibi uult glo. ſuper uer. perpetuo, & idem Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor dandus eſt epiſcopo, & propter quem morbum, idem ſi minus ſalubriter rexiſſet eccleſiam, num. 2.*
Electus confirmatus ob quem morbum amouendus.
2 *In calamitoſos propenſior debet eſſe benignitas.*
Eò, pro ea ratione.
Quòd, pro quia.
Remotio epiſcopi non fit niſi ex magna cauſa.
3 *De coadiutoribus epiſcoporum, & aliorum ſuperiorum, & à quo dentur, remiſſ.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 5.*
Additio afflicto non eſt addenda, & num. 2.
Neque damnum damno.
Temporalia quæ eſſe non debeant, ex ſuffra. §. in glo. ulti.
6 *Additio gloſſarum.*

CAPVT V.

1 Ex parte. Caſus. Epiſcopo † q̃ propter
incurabilem morbum pa-
ſtorale officium exercere non poteſt, dan
dus eſt coadiutor. & ſunt duę partes. ſecũ-
da ibi, uerum [*Incurabili*] hic reprobatur diſtinctio Ba-
ziani. dixit hic Vin. ꝙ ſi electus confirmatus ſine cul-
pa incurrit morbum incurabilem, credit illum amo-
uendum: quia adhuc reſtat aliud ſcrutinium; alle. de
æta. & quali. c. 1. & facit no. Io. 7. q. 1. in ſumm. in ſi. ſed
a ſup. de cor. ui. c. ult. dixit cõtrarium[a], ar. decre. cum in
cunctis. §. hęc ſanè. ſ. de ele. cum confirmatus, qui prę
b latus eſt, ſine culpa prelatura priuari non debeat[b]. for
te intellexit illud in non epiſcopo, iſtud in epiſcopo
[*Princeps*] uide quod no. in clem. de bap. c. uno, in glo.
2 ſimile [*Afflicto*] Tullius † ſecundo de offic. propenſior
debet eſſe benignitas in calamitoſos, niſi forte cala-
mitate digni fuerint [*Miſerandum*] ff. de iure do. iure ſuc
curſum, & infra de cenſi. licet [*Eo*] ideſt ea ratione
[*Quòd*] pro quia [*Salubriter*] Dicit Hoſti. quod idem, ſi
minus ſalubriter aliquãtulum gubernaſſet, dummo-
dò non poſſet attribui dilapidatio. tales enim non re-
mouentur niſi ex magna cauſa, de accuſa. qualiter, &
3 dixi ſecundum eum, ſup. c. prox. [*Aſſocies*] de † coadiu-
toribus epiſcoporum, & aliorum ſuperiorum, à quo
dentur, dic ut infra eo. c. uno, lib. 6. [*Per quem*] ſcilicet
4 coadiutorem. ¶ Vltima † gl. no. all. 6. iura, & all. tria in
5 contrarium. ¶ [*In † glo. 3. ibi §. cum autem*] Si iactus mertiũ
factus eſt, & alicuius merces remanſerunt deteriora-
tæ, tamen arguitur ibi, quòd non teneatur conferre,
ne oneretur duplici damno deteriorationis, & colla-
tionis. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ſi tibi*] aliàs incipit, quæſitum. ibi,
nec enim moribus noſtris conuenit temporalem fi-
lium habere [*& ibi, hæreditas*] ſequitur, ad diem, uel ex
die nõ recte datur, ſed uitio temporis ſublato manet
inſtitutio [*& ibi, actus legitimi*] ſequitur, qui non reci-
piunt diem, uel conditionem, ueluti emancipatio, ac
ceptilatio, hæreditatis aditio, ſerui optio, datio tuto-
ris in totum uitiantur propter temporis, uel condi-
tionis adiectionẽ [*& ibi, libertas. 2.*] ad tempus dari nõ
poteſt [*& ibi, peculium. §. 2.*] ſup. de fi. presb. ueniens. al-
legat glo. l. quæſitum. §. 2. quæ ſic iacet, is qui ſemel de
peculio egit, rurſus aucto peculio de reſiduo debiti
agere poteſt [*ibi, l. peculium, §. 2. incipit ſi ære.*] quam uide
ſ. de appel. ad hæc quoniã [*& ibi, ſi forte*] ſequitur, præ-
ſes pũinciæ manumiſerit, uel tutorem dederit prius,
quàm cognoſcat ſucceſſorem aduéniſſe, erũt hæc ra-
6 ta. ¶ [*In † glo. ſimile, ibi, dixit hic*] licet cõtrarium uideatur
notare. 7. quæſt. 1. in ſum. ¶ [*In gloſſ. ulti. ibi, paſtoralis*] dic
ut ibi, & ſupra de fil. presb. ueniens, in ulti. gloſſ. [*& in
fin.*] i. in fi. ar. contra. 7. quæſt. 1. ſcripſit, & c. qualiter, &
c. quamuis, & §. ecce, ſed non loquuntur in coadiuto
re, ſed in ſubſtituto.

ANNOTATIONES.

a ¶ Contrarium. Et hanc partem tenet glo. in cap. 1. de æta. & quali. & ibi idem Ioan. And.
b ¶ Non debeat. Ad hoc, de tranſl. præla. c. 2. & quod ibi no. in gl. ergo, & ſuper illa Io. And. in c. ſi electio, de elect. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Ob paralyſim an Abbas remoueatur.*
Ex coadiutoris datione remanet in ſuo ſtatu prælatus.
2 *Ob morbum ſuperuenientem prælatus à beneficio non remouetur, ſed datur coadiutor, & quo caſu.*
Cap. ſi euangelica. 55. diſtinctio, intellectus.
Infirmo ſemper prouidendum, ſi non poteſt negocia propria expedire: aliter non, in fin.

3 *Coadiutor quid. unde dicatur.4.quis dicitur.5.cui, & quibus caſibus.6.per quem 7.*
Eius officium quod 8.quæ poteſtas.9.
An expiret mortuo eo cui datus eſt. 10.
An detur inuito. 11.
Cuius expenſis alatur. 12.
An plures uni, uel unus pluribus dari poſſit. 13.
6 *Perpetuum cenſetur, licet poſſit tolli per diuinum miraculum.*
9 *Archidiaconus citatur, & ſup.num.1.*
Ioannes monacus etiam citatur.
10 *Exinanimis deriuatione licet arguere, & ſup. num.4.*
Mors ciuilis comparatur ciuili.
2 *Additio gloſſarum.*
Ob oculi unius amiſſionem non datur coadiutor, & tutor quis remanet.
Cæcus retinet officium iudicandi.

CAPVT VI.

CONſultationibus. Breue eſt. Dixit Boa.
ꝙ hæc eſt pars illarū, de of. dele. de dona. &
de iure patro. ſed hoc eſt falſum: quia illæ
1 ſunt Alex. & alteri diriguntur [*Paralytico*] dici† poſſet,
ꝙ Abbas propter hoc remoueretur: quia potius eſt
nomen officii, quàm dignitatis, Vinc. Idem Io.7.q.1.
in ſumma, & Hoſt. in ſum. huius titu. in fi. & hoc, per
18.q.2. ſi quis Abb. poteſt dici illud, c. loqui de Abbatibus
uicioſis, non de defectiuis tantum, quod bene
probat finis capituli ibi, Vitiis ſuis conſentiens. Archi
dia. de hoc ſatis tractat de ſup.ne.præ.c.fi.lib.6. [*Coadiutor*]
remanet ergo prælatus in ſtatu ſuo, ſed non habet
exercitium. Et dicit Hoſt. incunctanter hoc tenendū
2 †prælatum à beneficio non remoueri propter ſuperuenientem
morbum. ſed cū non poteſt ſuū officium
exercere, dabitur coadiutor, ut in cōcordan. ſignatis.
ſup.c.proxi. nec ob.55.diſt. ſi euangelica, quia ille diaconus
non erat poſitus in aliqua adminiſtratione, cu
ius occaſione ꝑciperet certos reditus, ſed erat de qua
dam collegiata eccleſia, in qua erāt multi ſacerdotes.
& quia non poterat promoueri in ſacerdotem, dicitur,
ꝙ loco eius alius ponatur. Si autē fuiſſet in aliquo
perſonatu, uel beneficio certi miniſterii, & officii poſitus
non remoueretur, de iureiu. quemadmodum.
§. ꝙ ſi poſt, excepto morbo lepræ quò ad inferiores
epiſcopis, ſecūdum eum, ut ſup. eo. tua, & ſemper pro
uidebitur infirmo, ut ſupra c.1. quod intellige, niſi eſſet
uetus quartana, uel debilis infirmitas, qua non obſtante
ſua propria negocia expediret, tunc enim nil
percipiet, niſi ſeruiat. ff. de re iu. quæſitum. ff. de redhi-
3 bi.l.1.§. ſed ſciendum, in fi. *Adhibendus*] quia in† tribus
capitulis huius tituli de coadiutore tractatur, quærit
Egi. ſupra c.proxi. per modum ſummæ circa hoc de
quinque, ſcilicet in quibus caſibus detur, & per quē,
& quod ſit eius officium: an expiret illo mortuo, cui
datus eſt, & an dari poſsit inuito. Sed tu dic plenius cir
ca huius materię ſummam. 11. videnda principaliter,
& quædam incidenter. ¶ Primò quid ſit coadiutor.
¶ Secundò unde dicatur. ¶ Tertiò quis detur. ¶ Quartò
cui, & quibus caſibus detur. ¶ Quintò per quem.
¶ Sextò, quod ſit eius officium. ¶ Septimò, quæ poteſtas.
¶ Octauò, an expiret illo mortuo, cui datus eſt.
¶ Nono, an detur inuito. ¶ Decimò, cuius expenſis
alatur. ¶ Vndecimò, an plures uni, uel unus pluribus
dari poſsint. ¶ De primo dic, ꝙ coadiutor eſt, qui ad
hoc datꝰ ex cā iuris, uel iudicis auctoritate coadiuuat
miniſtri, uel præſidentis officium. Verba diffinitionis
4 exponentur per id quod. j. dicā. ¶ Vnde† dicatur, dic
ꝙ a coadiuuando, ſicut tutor a tuendo, quaſi tuitor,
& defenſor. ff. de tutel. l.1. Aeditui à tuitione ædium,
ut ibi: curator à curando: procurator à procurando.
Licet autem omnis coadiuuās dici poſsit coadiutor,
ſpecialiter tamen uſus obtinuit coadiutores dici, ut ſ.
5 diffinitum eſt. ſi. j. de uerb. ſig. quamuis. ¶ Et quis† detur,
dic ꝙ prouidus & honeſtus. ſup. c. ꝑxi. de of. dele.
uenerabilis. fidelis, & uitæ probabilis. 7. q.1. quamuis,
& per quem ſubleuari & coadiuuari poſsit officium,
cui datur. unde, ſi datur prælato dilapidanti tempora
lia, ut in præ. decre. uenerabili, debet eſſe in temporalibus
prouidus, & illa bene diſpenſans. unde diſpenſator
uocatur. 2.q.1.c.1. Si datur in ſpiritualibus, debet
eſſe talis, qui ſciat animarum ſaluti prouidere, & inquietos
ſub diſciplinæ uinculo conſtringere, ut præ.
c. quamuis, & ea. q. petiſti, & c. quia frater. Si datur regi,
uel domino temporali, debet eſſe magnanimus,
potens, probus, & circunſpectus, de ſup. negligē. præ.
grandi, lib.6. ¶ Sed circa hoc quæritur, cuius ætatis eſſe
debeat coadiutor? Videtur, ꝙ illa ætas requiratur in
coadiutore, quæ requiritur in curatoribus, & tutoribus,
& procuratoribus ad iudicia, ſcilicet perfecta. 25.
annorum. ff. de legi. tu. l. fin. inſtitu. de excuſa. tu. §. minores,
infra de procura. qui generaliter, in fin. lib.6. ff.
eo. l. minor. Sed cū iſte ſit adiutor, uel procurator negociorum,
uidetur, quòd ſufficit eum eſſe maiorem.
17. ut præ. decre. qui generaliter. Satis uideretur illam
ætatem in coadiutore requiri, quæ requiritur in officio,
cui datur, determinata ſupra de elect. cum in cunctis.
ad hoc bene facit eo. tit. nemo deinceps, lib.6. ad
inſtar curatoris, qui adiungitur tutori, inſtit. de cura.
ad fi. ff. de tutelis, l. ſolet, quorū eadem eſt ætas, ut prædixi,
ſecundum hoc in minoribus dignitatibus ſufficiet,
ꝙ attigerit. 25. annum. Quod uerum puto. In epiſcopatu
requiritur, ꝙ ꝑfecerit. 30. de hoc dubito. ¶ Secūdò
quæritur, an laicus dari poſsit coadiutor? dic ꝙ
ſic officio, cui præeſſe poteſt laicus, ſicut regno, uel
principatui, ut in præ. decr. grandi. unde idem diceremus
de regimine hoſpitalis, uel Xenodochii, cui etiā
poteſt laicus pręeſſe. 18.q.2. quidam, & dicam. j. de ec.
ædi. cum dicat. Sed ſi regimē, uel officium eſt tale, cui
non poſsit laicus præeſſe, nec uidetur coadiutor dari
poſſe. unde nec coadiuuabit ad dicendum officium
diuinū, inf. tit.1.c.2. nec ad exercendū iuriſdictionem
eccleſiaſticam, de iud. c.2. etiam ſi detur coadiutor ſolum
propter dilapidationem temporaliū, ad hoc. 89.
di. iudicatum. 16.q.7. in noua. ¶ Tertiò quæritur, an fęmina
maſculo, vel maſculus fęminę, uel fęmina fęminæ
poſsit dari coadiutor. De primo non puto dubiū,
quia fęmina etiam prælata, puta abbatiſſa prælato in
coadiutorem dari non poterit. concurrunt. n. primo
hic diſparitas ſexus, cum uirorū actibus, & cętibus fęminas
miſceri nō deceat, de elect. indemnitatibus. §.
ſed cū eas, lib.6. Secundò uirile officiū, quod regulariter
nō cadit in fæminā. ff. de reg. iu. l.2. de hoc, de arbi.
dilecti, de pœni. noua quædā. ſecūdo caſu licet ſubſit
prima ratio uarietatis ſexuū, deficit ſecunda, q̄a virile
officiū bene cadit in uirū: tamen hic uideretur diſtin
guenda cā, quare coadiutor detꝰ fęminæ, puta prioriſſæ,
uel abbatiſſæ. Si ꝑ ꝑ cauſam, quæ requirit cohabita
tionē coadiutoris, ut quia nō ſeruatur per moniales
in clauſtro ſilentiū, uel ſi in regimine, quod exerceri
debet, inf. ambitum, & clauſurā ſit prælata coadiuuāda,
non uidetur dādus maſculus, ſed propter malam
curam exteriorum temporalium ſecus. Tertio caſu
deficit prima ratio diſparitatis ſexuum, licet ſubſit ſecunda
uirilis officii. ſed ex quo ipſum principale cadit
in fęminam, non uideo, quare iſtud annexum, ſcilicet
coadiutoris officium cadere nō poſsit. facit prædicta
decre. dilecti, de arbit. ad idem de maio. & obedien.
dilecta. ¶ Quartò quæritur, an religioſus dari
poſſit coadiutor? Videtur quòd non: quia non po-
teſt

teſt procurare, uel poſtulare niſi pro utilitate monaſterii
ſui, & de imperio Abb. 16.q.1. placuit, de poſtu.
ex parte. & multum facit. 16.q.1. de præſentium, & cō
a ſtitutio Vieneñ. de reſcri. & in clem. & ſi principalis[a].
Contra. 2.q.7. cum paſtoris, de teſta. cap.2.1. reſpon. libro
ſexto, & materiam potes dilatare per ea, quæ no.
in Specu. de delega. §. fina. uerſi. ſed quæro diligenter,
& ſequen. de tutore. §. generaliter, uerſ. item opponitur,
de inſtrumento. editione. §. nunc uerò, uerſi. ſæpe
etiam quæritur. Credo religioſum dari poſſe coadiutorem
illis officiis, quibus poſſet præfici. & per hoc
excluduntur ij. de quibus loquitur clem. de regul. ut
ꝓfeſſores. & quo caſu requireretur ſuperioris ſui con
ſenſus in prælatura ſuſcipienda, requiritur etiam in re
cipiendo coadiutoris officio: aliàs nō. hinc eſt, quòd
ſui prælati poterit eſſe coadiutor, uel aliorum miniſtrorum
ſui monaſterij. Item epiſcopi, & rectoris curati.
non ob. quòd adhuc talis ſit clauſtralis, nec per illud
officium ſit perpetuus: quia mortuo illo, cui datur,
ceſſabit officium, ut dicetur. j. Nā uidemus de facto
ſeruari, quòd tales ſunt uicarii epiſcoporū, quod
officium eſt etiam temporale, quod uidetur defendi
per præ. c. cum paſtoris, & quod ibi no. per capitulū,
uos autem. 16.q.1. & c. qui uere, ibi, niſi forte iubeantur:
& quia officium illud eſt curatum, & ordinariū.
j. titu.1. ex frequentibus, & no. de officio. uica. licet, &
obiectio contemplationis tollitur ex utilitate maiori.
16.q.1. cum pro utilitate. 2.q.7. ſancta quippè. Obiectio
uerò de carentia uoluntatis tollitur per Abbatis
licentiam, ut præ. ca. cum paſtoris, & præ. decre.2. de
teſt. & facit, quod dicam poſt Goff. inf. de cenſi. ſopitæ,
poſt Inn. & Hoſt. ſ. de re iudi. cum I. & A. in princ.
Si uerò tale eſt officium, cui non poſſet præfici, nec
illi poterit coadiutor dari, pone exemplum de præb.
cum ſingula, & per conſtitu. Vieneñ. de elect. cum rationi:
illo tamē caſu, quo dari poteſt, puto ꝙ cum ſit
adhuc clauſtralis, ut dixi, quia non perpetuus, debet
ſecum habere ſocium ſui ordinis. facit de capel. mo. c.
b fin. de ſta. mona[b]. c.2. Quintò quæritur, an prælato regulari
poſsit dari coadiutor clericus ſecularis? dic ꝙ
ſic quò ad regēda temporalia. ſed quò ad adminiſtra
tionem, quæ reſpicit obſeruantiam regulæ non uidetur
honeſtum præfici ſecularem & inexpertum in regula.
19. quæſtio.3. monaſteriis, ſupra de electio. cum
6 ad noſtram, & capitu. officii. ¶ Circa† quartum principale,
cui & quibus caſibus detur, dic quòd datur ſuſpecto
de dilapidatione, de offic. delega. uenerabili.
Leproſo, de quo dic, ut dixi. ſ. eo. tua. Epilentico, ſeni,
uel aliàs propter infirmitatem impedito ſuum officium
exercere, ut hic, ſupra cap. proxi. & c.3.7. quæſt.
1. ſcripſit, & cap. quamuis, & c. petiſti. uidetur autem,
quòd impedimentum debeat eſſe perpetuum, infra
c. uno, libro ſexto, & cenſetur perpetuum, licet tolli
poſsit per diuinum miraculum, ut dicam, infra de fri.
fraternitatis. Sed nunquid prælato exuli, uel captiuo
datur coadiutor? non: ſed ipſe per uicarium ſuum officium
exercebit, qui ſi nō admittatur quo ad epiſcopum
exulem, ſeruabitur concilium Vieñ. de fo. competen.
quamuis. Si uerò eſſet epiſcopus captiuus hoſtium
fidei, ſeruabitur, quod habetur de ſup. neg. præ-
7 la. ſi epiſcopus, lib.6. ¶ De† quinto, per quem detur,
dic de epiſcopis, & ſuperioribus, ut habes, infra eo. c.
uno, libro ſexto. de inferioribus dic, quòd is, ad quē
ſpectat deſtitutio, uel ceſsionis admiſsio, coadiutorē
dabit, ut hic, & ſupra capitu.3. Ad hoc præ. decre. unica.
infra eo. ideò enim per papam, uel ipſius auctoritate
datur epiſcopo, quia ipſius deſtitutio, uel ceſsionis
admiſsio ſpectat ad ipſum ſolum. ſ. de transla. per
totum. Egidius dicebat, coadiutorem aſſumendum
per prælatum, & canonicos, cum utriuſque contemplatione
ſummatur; alle. de his, quæ fi. à præla. nouit,
c & c. ſequen. de reſcri. edoceri, de procura. c.1. de iudi.
8 cauſam. ¶ De.6. quod ſit † eius officium, dicit Egi. ꝙ
officium eſt habere curam eccleſiæ, & ſpiritualium,
& temporalium. 12.q.2. nobis. 7.q.1. ſcripſit, de accuſatio.
cap. fin. de elec. cum nobis olim, in fine. Tu dic,
quòd officium colligitur ex forma dationis, vt dixi. ſ.
in 3. membro. unde ſi bene adminiſtranti ſpiritualia,
ſed dilapidanti temporalia detur in tēporalibus coadiutor,
circa ſola temporalia uerſatur eius officium
ſic econuerſo. Si uerò ſeni, dementi, uel his ſimili detur
ſimpliciter coadiutor, dico, quòd eius officium
eſt, quale erat eius, cui datur. unde ſi cancellario, primicęrio,
uel ſacriſtæ datur, illorum officium ſine adminiſtratione
alia exercebit, ſicut de archidiacono di
9 citur hic. ¶ De ſeptimo, ſcilicet† quę poteſtas, dic hoc
ponderari oportere ex forma dationis, ut proximè
dixi. Si uerò ſimpliciter datus eſt, dico, quòd poteſt,
quę poterat is, cui datur, ſalua alienatione immobilium.
j. eo. c. uno, ad finem, lib.6. de elect. is cui, eo. lib.
Sed nunquid poterit beneficia cōferre? Io. Mo. & Archid.
in decre. unica. j. eo. lib.6. tenent, ꝙ non etiam in
caſu illius decr. in quo datur auctoritate apoſtolica:
quia in generali, & c. de offi. uic. c. fi. eo. lib. Reſpōdent
ad prę. decre. is cui, ꝙ in uiſitatore loquitur, non in
coadiutore. Tu dic, quòd ſi coadiutor datur ad aliquid
certum, puta ad adminiſtrationem temporaliū
tantum, non confert beneficia, quia illa confert pręlatus,
ut prius. Si uerò datur circa ſpiritualia, prelatus
confert de conſenſu coadiutoris. Si uero datus eſſet
dementi, uel huic ſimili ſiue per papam, ſiue per aliū
auctoritate papę, ut in caſu decre. prędictę, ſiue per or
dinarium, ut dixi, ſupra in 5. memb. coadiutor, ille beneficia
confert. nec ob. decre. ulti. de offi. uica. quę loquitur
in procuratore, uel uicario, per cuius poteſtatis
defectum beneficiorum prouiſio non impeditur,
quam conſtituens facere poterit: ſed hic ſecus. Item
poteſtas uicarii ab ipſo prelato, cuius uices gerit, dependet:
ſed poteſtas coadiutoris non. Non ob. decre.
eccleſię, de ſup. neg. prę. lib 6. quia ibi propter uacationem
impeditur prouiſio, quę ſicut non tranſit in capitulum,
ita nec in uiſitatorem datum ab alio, quàm
à papa. nec pręiudicat ſedi, cui interim nō currit tempus
ſemeſtre, de conceſsio. pręben. quia, ne ſede uacā.
c.2. propter tempora uerò a iure ſtatuta pręſumimus
ꝙ citò ordinabitur ſedes, & ſic non diu tardabitur beneficii
prouiſio. Sed hæc ceſſant in coadiutore, quia
propter infirmitatem, ſenectutem, uel dementiam eius,
cui datur, ſedes non uacat, & ſic currunt tempora.
Item infirmitas poſſet eſſe longęua, quia tempus
curæ, uel uitæ ipſius non eſt iure prouiſum, & ſic longo
tempore tardari poſſet beneficij prouiſio, quod eſſet
abſurdum, ad hoc ne ſede uacan. c. uno, in fi. lib.6.
& facit ad caſum æquiparando coadiutorem tutori.
Quæſtio dominicalis, Tutor cuiuſdam, de qua no. &
dicam, de ele. ex eo quod, in fi.1. reſpon. lib.6. Sed nun
quid datus epiſcopo poterit exercere pōtificalia? dic
ꝙ ſic, ſi eſt epiſcopus: aliàs non, ut in præ. decre. is cui,
in fin. uidi dubitatum, an alius à papa poſsit epiſcopū
deputare coadiutorem alteri epiſcopo, uel prælato.
quod videtur, cum iſtud non ſit transferre, nec ipſum
a uinculo abſoluere, & ſic cum non ſit expreſſe de re
ſeruatis, per epiſcopum, uel capitulum ad ipſum epiſcopum
coadiuuandum aſſumi poterit iuxta formā
decre. unicæ, eod. titu. libro ſexto, maxime quia id faciunt
auctoritate apoſtolica, ut ibi. ſi uerò detur non
epiſcopo, eadem ratione, quam primo dixi, illius archiepiſcopus,
uel epiſcopus hoc poterit: ſed contrarium
puto, quia etiam peregrinando ab eccleſia ſua
non debet abeſſe ſine papæ licentia, de uoto, magnæ,

uerſi. ipſum etiam, & uide quod ibi ſcripſi ſuper uer.
aſtrictus. Si uerò eſſet epiſcopus, qui renunciaſſet lo-
co, cum ceſſet in eo ratio, uidetur, ꝙ dari poſsit. ſuper
quo uide, quod dixi de renun. poſt translationem, ſu-
10 per gl. 2. ¶ De † octauo dic, ꝙ officium coadiutoris ex-
pirat illo mortuo, cui datus eſt. quod eſt expreſſum,
inf. de ſupplen. negli. præla. grandi, in fin. lib. 6. ſicut &
ius uſufructuarii corpore perempto. ff. de uſufru. l. 2.
& hoc intelligo etiam in morte ciuili, ut quia renun-
ciat, uel deponitur is, cui datus erat coadiutor, q quo
ad eccleſiam cenſetur eſſe mortuus. 7. q. 1. §. ecce. in
quibus non ob. de reſcrip. ſuſceptum, lib. 6. ut ibi not.
in glo. pen. ſicut etiam tutela finitur per mortem pu-
pilli naturalem & ciuilem, ut inſtitu. quibus modis fi.
tu. §. 2. & 3. Probat hoc deriuatio nominis, ex qua li-
cet arguere, ſupra titu. primo, cum ſecundum: quia
mortuo, uel depoſito eo, cui datus eſt, non eſt plus,
quem coadiuuet. tunc igitur iuriſdictionem, ſi qua
competit, exercet capitulum, uel is, ad quem ſpectat
ſede uacante, de ſupplenda negligen. præla. cap. 3. & 4.
lib. 6. de maio. & obedien. c. uno, de inſtitutio. c. 1. eo.
11 libro. ¶ Circa † nonum dic, quòd datur inuito, ut no.
d ſupra capitu. proxi. in fi. ulti. glo. facit[d] præ. decre. gran
di, ante medium, ſupra de offi. delega. uenerabili. non
obſt. infra eo. c. uno. §. ſi autem, libro ſexto, ut ibi no.
in 1. gloſſ. ubi etiam reſpondetur ad iura. 6. quæſtio. 1.
ſcripſit, & capitu. qualiter, & c. quamuis, quæ contra-
12 ria uidentur. ¶ Circa † decimum dic, quòd alimenta
congrua & moderata debet habere de bonis dignita-
tis, eccleſiæ, uel officii, cuius prælato, uel miniſtro da-
tus eſt, ſupra eo. cap. 3. inf. eo. c. uno, lib. 6. in fin. & præ.
decr. grandi, circa fi. ibi, ſibi, & ſuis &c. & quid ſi vtriq;
13 non ſufficiunt? no. ſupra c. 3. ¶ De. 11. an † plures uni,
uel unus pluribus dari poſsint, dic, quòd uni dari poſ-
ſunt duo, ſed non plures, infra eo. c. uno, §. ſi uerò, lib.
6. uide de hoc in 3. gl. & ſit ratio, ut ibi notaui propter
grauamen expēſarum, ad quas tenetur eccleſia. Vnus
uerò non poteſt dari pluribus, non dico ſucceſsiue,
ſed ſimul, argumen. de offi. lega. præſenti. §. 1. & 2. lib.
6. quod uidetur, etiam ſi officia ſint talia, quorum u-
num per aſſumptionem alterius in titulum non ua-
caret, ad hoc, de offi. uica. c. 2. fortius cum uacaret, uel
cum ſunt officia talia, quæ ſimul in titulum de iure te
neri non poſſent, ut præ. decre. nemo deinceps, de ele.
14 lib. 6. ¶ *In † glo. 1. ibi, oculorum*] ſecus, ſi amiſiſſet alterum
tantum: quia & talis remanet tutor. C. de excuſa. tuto.
frater tuus, ſecundum Phi. [*& in fin.*] & cœcus retinet
officium iudicandi. ff. de iudi. l. cœcus.

ANNOTATIONES.

a ¶ Et ſi principalis. Ibi uide de poteſtate, & habilitate monacorum per gl. plurimas quæſtio. & plenius per doct. moder.

b ¶ De ſtatu mo. Vide ad hoc glo. quæ incipit, ſæpius dixi, in cle. ne in agro. §. ad hæc, de regula.

c ¶ De iudi. Et presbyter iſto, eo. titu. c. uno, lib. 6.

d Facit. Et uide quo ad caſum. c. illius, quod no. Io. And. in Spec. de tuto. in rubrica. & per Oldra. conſi. 48.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitionis ſiue continuationis tituli ratio.*
De ad tituli huius argumentum pertinentibus ubi alijs in locis tradatur, atque repetatur.
2 *Beneficij collatio à quocunq; fiat, præſentandus eſt is epiſcopo, uel eius officiali per eos, antequam miniſtret, approbandus.*
Confirmatio quibus in beneficijs dicatur.
Inſtitutio in quibus, & quo alio nomine appelletur.
Inueſtitura quid, & eſt duplex.

De inſtitutionibus. Rub.

1 ¶ Viſo † de collationibus præbendarum, videamus
de inſtitutionibus perſonarum. Gof. dicebat Hoſ. pa-
rum prodeſſet collatio præbendarum, niſi haberetur
corporalis poſſeſsio. Viſo igitur, qualiter, quibus, & à
quibus conferuntur, uideamus per quos in poſſeſsio
nē ponuntur. de materia. 16. q. 7. omnes. & 10. c. ſe. &
repetitur in 6. cui cōuenit de ſup. neg. præla. c. 2. de fil.
presb. ex tua, in fi. de offi. Archi. cum ſatis, & c. ad hoc
nos, de offi. dele. ſuper eo, de of. ordi. conquerente, de
reſti. ſpo. in literis, de ap. c. 1. de preb. in Lateran. de his,
quæ fi. a præla. nouit, de regula. poſtulaſti, de iure par.
præterea, & c. conſultatio. de accuſ. ad petitionem, de
hæreti. cum ex iniuncto, in fi. de exceſsib. præla. tanta,
de priuile. cum & plantare. §. in eccleſiis, de præbē. cū
in illis, §. 2. lib. 6. de ſta. mona. c. uno. §. ſanè, de reli. do.
c. uno. §. 1. & clem. de reſcrip. auditor, de offi. ordi. c. 2.
2 Dicebat autem Hoſt. quòd † a quocunq; fiebat bene-
ficij collatio, præſentandus eſt is epiſcopo, uel eius of
ficiali per eos approbandus prius, quàm adminiſtret,
ut infra c. 3. & cap. cum ueniſſent. unde, quòd in aliis
beneficiis dicitur confirmatio, in præbendis, & mino
a ribus[a] beneficiis dici poteſt inſtitutio, qua facta p epi-
ſcopum, quæ interdum inueſtitura dicitur, quia ple-
rūq; fit per anulū. ȷ. de his, quæ fi. à maio. par. c. ex ore,
ſequi debet alia inueſtitura, uel corporalis inſtalla-
tio, quæ de iure cōi ad Archi. pertinet, de offi. Archid.
ad hoc, & c. ut noſtrū. Dicit autē Hoſt. ꝙ multi in his
delinquunt hodie, quia ex quo collatum eſt eis bene
ficium, non plus epiſcopo, quàm uni porco loquunt
contra id de cleri. pere. c. fi. de offi. Archi. cum ſatis. re-
mit. etiam ad no. inf. c. 3. & de priui. c. 1. §. fi. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a Et minoribus. Vide Io. And. poſt Hoſt. de offi. Archid. c. cum ſatis.

SVMMARIVM.

1 *Monialium mendicantium receptio, quæ non teneat.*
Capita inſpiciuntur, & quo caſu hic.
Stirpes in hæreditate temporali.
Hæredes quot uult, quis poteſt inſtituere, modò non fraudet filios legitima.
2 *Monaci de communi recipere debent, & quæ.*
Clerici quæ, & num. 3. in fin.
3 *Additio gloſſarum.*
Expenſas ex poſſeſsionibus metimur.
Augmentum qualiter diuidendum.
Numerus ſi diminuatur, quæ conſideranda.

CAPVT I.

1 NOn amplius. Breue eſt, & ſu
ple † ſtatuimus.
Vt [*clericorum*] ſup. colla. [*Puellarum*]
hodie in monaſterio monialiū men-
dicantium receptio contra hoc facta
non tenet, inf. de ſta. regula. c. uno, lib.
6. §. ſanè [*Quot*] inſpicimus capita. In
a hæreditate uerò temporali non capita[a], ſed ſtirpes, in
ſti. de hære. quæ ab inteſt. defe. §. ulti. in fi. Hæredes ēt
quis ſibi poteſt inſtituere, quot uult, dummodo non
fraudet filios legitima. inf. de teſta. Rainaldus, ſm Vin
2 cen. [*Regere*] ut. ſ. † monaci de communi recipiant, quę
dicuntur infra de ſtatu mona. cum ad mon̄. Si clerici,
uictum, & tegumentum. 12. quæſt. 1. ex his, Lau. Vinc.
[*Penuria*] de hoc uide quod dixi in præ. decre. unica.
3 §. ſanè. ¶ [*In † glo. 1. ibi, ut ait*] & C. de ſacroſan. eccle. non
plures. & hoc ne ad menſuram perſonarum quæra-
mus poſſeſsiones, quod nimis amarum eſt: ſed ex
poſſeſsionibus, quæ ſunt, metiamur expenſas, in au-
cten. ut deter. ſit numerus cleri. ultra medium, prima
collat. Goffred. [*& in fine*] aliàs illud augmentum di-
uidatur per præbendas, ut ſic ſingulis tacitè ius ſuum
accre-

accreſcat, uel decreſcat, inſti. de hæredi. inſti. §. uidea-
mus, & §. ſe ſecundum Vin. qui hoc no. de cōſtitutio.
c. pen. ubi etiam no. ꝙ ſi neceſſe eſt numerū diminui,
habēda eſt cōſideratio maioris ordinis, de ma. & obe
diē. ſtatuimus. & ſi neceſſe eſſet aliquos expelli, rema-
nebunt debiliores, ar. 18. quæſtio. 2. in nullo, quod be-
ne facit. de rebus tamen communibus habebit quili-
bet partem ſuam, ut ibi, & ff. de colla. leg. 1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Non capita. Quomodo hoc procedat, uide Bar. ff. de legi. hæredi. l. poſt conſanguineos, & moder. in auten. ceſſante, C. eo. ti.

SVMMARIVM.

1 *Laici in canonicos non poſſunt inſtitui.*
Canonicorum numerus inſtitui poteſt etiam ſine conſenſu epiſcopi & quando & in quibus eccleſiis.
Clericorum numerus ordinandus in eccleſiis.
2 *Numerum certum canonicorum quid proſit ſtatuere.*
Supplentur conteſtui uerba.
Moribus honeſtis debent eſſe clerici.
3 *Laicus etiam profeſſus carens ordinibus per officia ordinum deſeruire non poteſt, per hunc impleri numerus non poteſt.*
Canonicus fieri non poteſt, licet præbendarius poſſit.
Præbendæ ius in quo conſiſtat.
Canoniæ ius in quo.
4 *Laicus conuerſus eſt religioſa perſona. Hunc uerberans incidit in canonem hic allegatum.*
Laicus profeſſus quibus intereſſe poſſit.
Monaci ius in eum cadit.
Conuerſi quibus intereſſe queant.
5 *Clerici qui ad facta capituli uocari non debent.*
Canonici qui eliguntur, quibus in ordinibus eſſe debeant, & nu. 7.
Reſidere pro earte temporis non ſufficit.
Tibi placere debet, quod in aliorum perſona putas iuſtum.
9 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 7.*
Tempus currit etiam agenti quid nullius, quod ſit momenti.
Nullum, uel minus idoneum recipere, nil intereſt.

CAPVT II.

1 IN eccleſia. Caſus. Laici † in cano
nicos n̄ poſſunt inſti-
tui. & primò deciſè narrat factū. ſecundò
prouidet ibi, cum laici [*Communiter*] etiam
ſine conſenſu epiſcopi quò ad eccleſias collegiatas, li-
cet ad ipſum reformatio pertineat, ſi minus bene fue
rit æſtimatum, dummodò collegiati non ſint exem-
pti, infra de ſta. mona. c. penul. & ultimo. in cathedra-
libus principaliter ad epiſcopum ſpectat, ſecundum
Hoſt. facit ſupra de uita, & hone. cleri. quoniam. In cō
trarium facit de conſuetu. cum conſuetudinis, quod
no. de cōſti. cum omnes. quod dixi poſt Inn. & alios.
eo. ritu. cum acceſsiſſent, ſuper glo. ſed nunquid aper-
tius. C. de epi. & cleri. in eccleſijs, in fi. ubi dicitur, iudi-
cio epiſcopi numerum clericorum ordinandū in ec-
cleſijs cuiuſque diei. Item ſi iſta decre. dirigeretur epi-
ſcopo, & capitulo, faceret ad idem, quod quidam col
ligunt per uer. cōmuniter: tamen ex antiqua ſciri non
poteſt, cui dirigatur. ſatis placet dictum Hoſtiē. cuius
moderatio ſoluit contraria. faciant, quæ de minoribꝰ
collegijs dixi in præ. decre. cum omnes, ſuper uer. ca-
2 nonici [*Inſtituere*] quid prodeſt † certum numerū ſta-
tuere, cum augmentatis fructibus augmētari debeat
numerus, ſupra c. proximo, & econuerſo, infra eo. au-
ctoritate. Dic utile, ut ſciatur, quando Lateranen. con
cil. uendicat ſibi locum, ſupra de præbē. dilecto, Gof.
[*Cum laici*] ibi forte habentes ſtipendium, uel confra-
tres, de quibus, infra de priuile. ut priuilegia [*Canonico-
rum*] non dicit præbendariorum [*Suppleatis*] ſup. man-
damus, quatenus [*Deo*] quaſi dicat, ꝙ non ſint mori-
bus inhoneſti [*Officijs*] per hoc ſatis patet, quòd laicus
3 † etiam profeſſus, qui carēs ordinibus per officia or-
dinum deſeruire non poteſt, ut hic. 81. di. eos. c. ſi quis.
91. diſ. per totum, non poteſt fieri canonicus, licet p̄-
bendarius fieri poſsit, cum etiam ius illud cadat in lai-
cum coniugatum, quod conſiſtit in perceptione fru
ctuum tantum, de ui. & hone. cleri. coniuga. Ioannes.
hoc uerò conſiſtit in ſpirituali faternitate, & requirit
perſonam literatam propter maturitatē cōſilij, quod
ſibi ineſt. Conſulit ergo prælato, & capitulo, de hiſq̄
fi. à præ. nouit, & c. quanto, ad quod non debēt ſe im-
miſcere laici etiā religioſi, de re. eccle. c. fi. de iudi. [*de-
cernimus*] de hoc etiam, ſupra de conſti. cum. M. & hoc
tenebat Inno. per laicos conuerſos etiā profeſſos nu-
4 merum non impleri. Fatetur tamen † laicos conuer-
ſos religioſos eſſe. 12. q. 1. duo: & qui tales uerberat, in
canonem incidit, de ſen. excommu. non dubium. Ius
autem monaci bene cadit in laicum profeſſum. pote-
rit ergo & debebit intereſſe electionibus, alienationi-
bus, & cœteris alijs cōmunibus tractatibus monaſte-
rij. 15. q. 1. generaliter. 93. di. à ſubdiacono. & eſt idem
de hoſpitalarijs, ut patet ſupra de ar. cum olim. Dicit
tamen Inno. ꝙ ſi de conſue. eſſet eccleſiæ, quòd con-
uerſi etiam laici uocarentur ad electionem, & elige-
rēt tales cum clericis, non uiciaretur per hoc electio.
nec ob. de electio. Meſſana, quæ loquitur de puris lai-
cis nō profeſsis, de hoc no. de electio. ex eo quod, li. 6.
5 Clerici † uerò, qui præbendantur in eccleſijs, uel mo-
naſterijs, ſi non habent ibi canonicatū, ad electiones,
uel facta capituli uocari non debent: ſed alias debent
deuotè ſeruire, infra de ſta. mona. c. fi. §. pc. ſecundum
Inno. & Hoſt. idem dixi poſt Compo. ſ̄. de elec. cap. 1.
ſuper. 1. glo. in fine, ubi uide [*Eccleſiaſticos*] non dicit ſa-
cros. & ſic etiam in minoribus poterunt ineſſē aliqui
canonici [*Congrue*] ar. Hoſtien. contra canonicos, qui
ſaluari credunt per partem anni reſidendo: ſed ſi con
duxiſſent foſſores ad uineas, non contentarentur de
præſentibus, & nō laborantibus ſolum per medium
diem. nō opponant igitur de benignitate patriffami.
qui patienter expectat, nec ſtatim uindicat, & qui po-
ſteriori dat quantum priori. in ſua enim burſa laxāda
non ſunt tā benigni. patiatur ergo legem &c. de con-
ſti. cū omnes, ſed nec redditur denarius poſterius ue-
nienti niſi & laboranti, quod iuſtum eſt, de præben.
cum ſecundum, de hoc ſupra de maio. & obediē. ſta-
6 tuimus, ſecundum Hoſtiē. ¶ Vlti. glo. † reſpondet per
quæſtionē, an laicum conuerſum cadat ius canoniæ.
7 ¶ [*In † glo. 2. ibi, menſes*] q. d. ſecundum Hoſti. ſi recipitis
laicum, curret uobis ſemeſtre tēpus, quaſi nil interſit
nullum, uel minus idoneū recipere, de ſup. neg. præ-
la. c. 2. uide quod dicam, infra ti. 1. cum noſtris, in glo.
ergo uacabat. ¶ [*In glo. fi. ibi, ius præbendæ*] Laurē. [*& ibi,
meum*] Vin. Inno. & Hoſtiē. contra, ſi intelligas de iure
canoniæ [*& in fi.*] Idem Io. Tan. & Vin. quo ad ius eli-
gendi. dic ut infra lib. 6. de elec. ex eo quod, in fi. dixit
Vin. ego credo nullum fieri canonicum, niſi habeat
tonſuram, uel minorem ordinem ita, ꝙ ſit clericus.
Item licet Lau. dixerit, ꝙ ſcholaris poterit pro præbē-
da literas impetrare, licet nullos habeat ordines, Ego
non credo, ar. ſupra de tranſac. ex literis, & de æta. &
quali. præterea, Vin. dictum Lau. tenebat hic Boa. di-
cens, ꝙ tenebat electio facta de tali, dummodò ſit lit-
tetatus. adde quod dixi, ſupra de reſcriptis, cum adeò,
& quod no. in ſpec. de actione, uel petitione. §. ſuper
actionibus, uer. ſed nunquid ſcholaris.

SVMMARIVM.

a *Inſtitutio beneficiorum ſpectat ad epiſcopos, uel officiales eorum, & num. 2.*

2 Officia-

2 *Officiales epiſcoporum habent ordinariam, non tamen in omnibus recurritur ad eos ut ad epiſcopos.*
Conferre qui non poſſunt.
Præſentare, & eligere quibus tantum liceat.
3 *Sententia pro futuro delicto confertur.*
Archiepiſcopi ſententia in ſubditos ſuffraganeorum quãdo teneat.
4 *Abſoluere poteſt epiſcopus à ſententia canonis archiepiſcopalis, non ipſius archiepiſcopi.*
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 6.*
Officiales qui appellentur hic, & ſit eorum poteſtas.
Præſcribere utrum poſſint beneficia quæ à laicis habuere clerici. §. in gloſſ. unde.
Conſenſus epiſcopi ſubſequens etiam tacitus præſumitur ratione temporis.
An ſufficiat inſtitutio, & cui, ibid.
Damaſi, & Bartolomæi Brixienſis allegantur quæſtiones.
Conſti.utio inferioris à papa confirmata, non fit ob id maioris auctoritatis.
Sententia uerò fit maioris. §. fina.

CAPVT III.

1 EX frequentibus. Caſus. Inſtitutio † beneficiorum ſpectat ad epiſcopos, vel officiales ipſorũ. dicit Ho. facti abuſio, abuſionis
refrenatio, refrænationis confirmatio. 2. ibi, unde cũ.
3. ibi, nos itaq; [*Prauam*] detrahebat hoc obedientiæ,
& ideò eſt uerius corruptela, de cõſue. cum inter nos
2 [*Qui † officiales*] per quod no. officiales per qđ no. officiales babere ordinariam, non tamen in omnibus recurritur ad eos, ut ad epiſcopos, quod collige de offi-
a cio ordi. Romana. §. officialis, de offi. uica.[a] licet, & c.
fi. lib. 6. [*Recipiunt*] & male. licet enim patroni laici, uel
alij poſsint præſentare, non tamen poſſunt conferre::
ſed epiſcopus hoc facit, de præben. in lateranen. Item
licet clerici poſsint eligere, inſtituere non poſſunt, uel
beneficia conferre ſine conſenſu epiſcoporũm, nec
prodeſt conſuetudo contraria, de hoc no. de conceſſio. præben. propoſuit, Inn. & hoc dictum placet Hoſti. qui remit. ad ea, quæ ſecundum eum dixi ſuper rubrica. Archidi. dicit, ꝙ in originali ſic erat correctum,
Licet clerici poſsint eligere, electi beneficia habere
non poſſunt ſine conſenſu &c. [*Radicitus*] ita ꝙ nec in
3 aliquo toleretur [*Decætero*] pro † futuro delicto fertur
ſententia: quia culpa præceſsit, quod dic, ut ſenten. excommu. Romana. §. caueãt [*Protuliſti*] tenet hæc ſentẽtia archiepiſcopi in ſubditos ſuffraganeorum, ideò,
quia notoria erant delicta, infra de cenſi. Romana. §.
notoria: & regulariter per negligentiam epiſcopi poteſtas ad archiepiſcopũ trãsfertur. 9. q. 3. cum ſcimus,
& in his præcipue, quæ tangunt ſtatum prouinciæ, ſecundum Inno. [*Congrue*] infra de uerbo. ſigni. ex parte,
Vin. & dicit per hoc Eg. ꝙ tenetur dimittere eccleſiã,
& omnes fructus perceptos reſtituere, de præben. di-
b lecto, in fi. & percipiendos, de reſti. ſpo.[b] grauis [*Satiſfecerint*] ergo, ſi ſatisfecerint, illos abſoluere poterunt:
4 & ſic no. quòd à ſententia † canonis archiepiſcopalis
epiſcopus abſoluere poteſt. nam hic ſcribitur etiam
ſuffraganeis, ad hoc de ſenten. excommuni. nuper. à
ſententia uerò hominis, ideſt ipſius archiepiſcopi nõ
poſſet abſoluere, ar. ſupra de offi. ordi. cum ab eccleſiarum, & cap. paſtoralis. 2. reſpon. & adde, quod dixi
ſupra de præben. graue, in fin. & facit, quod no. in ſpe.
de lega. §. nunc dicam, uer. quod autem dicitur. ¶ Se-
5 cunda † glo. ponit duo dicta. primò ſignat contrariũ,
cui dicit ſtandum: ſecundò ſignat contrarium, & ſo-
6 luit. ¶ Vlt. glo. reſpondet per quæſtionem. ¶ [*In † glo. 1. ibi, dicuntur*] in Anglia dixit Ala. uide quod dicam de
ſolutio. Odoardus [*& ibi, inſtituere*] ſed non beneficia
conferre, de offi. uica. c. ult. libro. 6. licet Gof. hic dixerit eos poſſe beneficia conferre per hanc decre. dile-
c cto[c], de præbẽ. [*& in fi.*] uel uocat officiales archidiaconos, & ſi prælatos, qui quandoque habent inſtitutionem, de offi. dele. ſuper eo. T. dummodò generali,
uel ſpeciali auctoritate epiſcopi id faciant, Inno. ¶ [*In glo. 2. ibi, deinceps*] ubi de hoc [*& ibi, ſtamus*] idem ibi. T.
& Hoſt. de hoc ſupra de renun. quod in dubijs [*& ibi, conſenſu*] melius dixiſſet, Conſilio, ut probat. c. allegatum [*& in fi.*] vel dic ut ibi. ¶ [*In glo. legationis, in fi.*] vel ex
metropolitico, ſi hoc ſtatuit in ſynodo, de acc. ſicut,
de præbẽ. graue. ¶ [*In glo. unde, ibi, detinuerint*] nec præſcribere poſſunt quantocunque tempore, licet Ro. hic
contra per decre. cura, infra de iure patrona. ſed hoc
reprehendunt Vin. & Goff. Ad decre. reſponde, ut ibi
no. Phi. hic dixit per prædictam decr. ꝙ ſufficiebat inſtituto ſubſequens conſenſus epiſcopi etiam tacitus,
qui præſumitur ratione tẽporis. ¶ [*In glo. ult. ibi, relaxat*]
Gof. contra hic, & in ſum. de confir. uti. uel inuti. in fi.
per hanc decre. & idem Vin. eo. tit. c. 3. & Da. eo. ti. q. 2.
& Bar. Brix. in veneri. quæſtio. 56. de hoc in ſpe. de ſen.
§. ut autem, uerſi. quid ſi papa. & hæc opinio uera eſt,
quando ſententia emanat per conſtitutionem, ut cõſtitutio inferioris confirmata per papam non ſit maioris auctoritatis, quàm conſtitutio per ipſum edita.
Dictum uerò gloſſ. locum habet in ſententia hominis confirmata per papam.

ANNOTATIONES.

a ¶ De offi. uica. uide Federicum de Senis in ſuo tractatu de offi. uica. & eius poteſta.
b ¶ De reſti. ſpo. contra: quia non eſt uiolentus, ibi uide, & uide Io. An. in præal. c. dilecto, in glo. ſua pe. & fi.
c ¶ Dilecto. uide gl. pe. in præal. c. fi. de of. uica. & de inſti. c. 1. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Vltra facultates clericis inuitus inſtituendus non eſt ullus, nec multa inſligitur, & qnando.*
Soluere qui non poteſt, quando uerberandus.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.*
Inſtitutio quid.
Inueſtitura quid.
In poſſeſſionem miſſio quid.

CAPVT IIII.

1 AVctoritate Breue eſt [*Vltra † quam*] ergo vſq; ad illã quantitatem dabitur etiam inuitis ſecũdũ Ala.
[*Facultates*] ſimiliter ſi mulcta inflicta eſt vltra facultates eius, cui inflicta eſt, moderanda eſt. ff. de
offi. preſi. illicitas. §. pe. nec cauebit de ſoluendo, ſi ad
meliorem fortunã peruenerit. Abſoluitur enim, qui
non habet, unde ſoluat dotem. ff. de nego. geſt. diuortio. Quod verò de mulcta dictũ eſt, generaliter locũ
non habet in pena legis, quam qui non poteſt ſoluere, uerberatͬ. ff. de iuriſdi. om. iud. ſi quis. §. in ſeruos. ff.
de in ius uoc. l. ulti. ff. de ſer. fu. le. quicunque. ſic quandoque expectatur, qui cauere nõ poteſt. ff. de col. bo.
2 l. 3. §. ulti. ſecundum Vin. ¶ Secunda † glo. ponit, quid
ſit inſtituere, & quid ſit inueſtire. ¶ Vlt. gl. arguit à cõtrario. ¶ [*In glo. 2. ibi, Ala.*] non hic, ſed in decre. eo. titu.
quę incipiebat, Ad aures. Dicebat Hoſti. ꝙ inſtituere
eſt auctoritate epiſcopi impetrare. inueſtire eſt poſſeſſionem intrare. Remittit autem ad no. ſuper rubrica.
Di. in regula. i. de reg. iu. lib. 6. allegans hanc glo. pro. s.
cap. proxi. dicit, ꝙ inſtitutio eſt iuris alicuius beneficij
uerbalis collatio. puto, ꝙ inueſtitura ſit quædam declaratio uolũtatis, & quoddam prouidere tenus &c.
facit quod dixi de conſue. ca. 2. ipſe autem ibi dicit, ꝙ
inueſtitura eſt inſtitutionis, vel collationis confirmatio,

tio, & miſsio in poſſeſsionem eſt collationis, & inueſtiturę executio. Dicunt aliqui, quòd inueſtitura facta
per eũ, qui poteſt etiam de illo, qui canonice eſt electus, habet uim confirmationis. 63. diſt. in ſynodo [*& in fi.*] infra de dona. per tuas. de hoc. 16. q. 7. ſi quis deinceps, de pręben. pro illorum, de his quę fi. à ma. par.
ca. ex ore. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ſufficiant*] dum tamen ex his,
licet parcius, uiuere poſsint, Goffre.

SVMMARIVM.

1 *Clerici certæ originis tantum non debent inſtitui, & quo caſu.*
Literatus qui non ſit, non inſtituendus.
Gentem quot conſtituant.
5 *Alioquin, dictionis uſus.*
Veneti ſoli promouebãtur in eccleſia Conſtantipolitana, & quo tempore.
Conijcere, quid ſignificet.
Sumptio bona, uel mala naſcitur ex actus qualitate.
Obediendum prælato & non obedienti ſuperiori.
3 *Epilogus, ſuffragium gloßarum, nu. 4.*
Periculoſo loco qui ſe committit, in culpa eſt.
5 *Additio gloſſarum.*

CAPVT V.

1 AD decorem. Caſus. Cũ † in ecclẽijs extraneos oportet inſtitui, nõ debẽt inſtitui clerici certæ originis tantum, ſed undecunque ſint, dum-
tamen idonei. Et primò ponit exceſſum patriarchæ,
quem aggrauat. ſecundò illud corrigi mandat, nõ parẽti cõminatur, & referri iubet. 2. ibi, Quocirca [*Gente*]
actu. 10. F. [*Alias*] alia litera habet, alios, & male: quia
ſecundum eam non literatus poſſet inſtitui, quod eſt
falſum, ſupra c. 2. [*Maxime*] quaſi dicat in illis maiorẽ
idoneitatem requiri. Ad idem de elec. ſcriptum eſt, ſecundum Hoſti. [*Maiori*] ad hoc infra de præben. quã-
2 uis, infra lib. 6. [*Alioquin*] ſ. niſi † monitioni ueſtræ acquieuerit [*Indignum*] licet prælatus talem ſe reddat: tenetur tamen ſibi ſubditos obedire, Abb. [*Promiſiſſe*]
ſ. quòd ſolos Venetos promoueret, Lau. [*Conijcere*] i.
cognoſcere, vel cõiecturari, Pe. [*Valeamus*] quia ſi huic
monitioni non paret, præſumetur uerum: aliàs præſumeretur falſum. ſimile de præſum. literas, ad fi. ¶ Se-
3 cunda † glo. allegat concor. ex generali verbo arguit,
& reſpondetur argumento, tenens cõtrarium. ¶ Tertia glo. allegat concor. ſignat contraria, & ſoluit. ¶ [*In
4 † tertia glo. ibi, Mela. 1. reſpon.*] in culpa eſt tonſor, qui in
loco periculoſo ponit ſellam. & in culpa eſt etiã, qui
14 ſe ibi tonſori committit. ¶ [*In † glo. 2. ibi, ex parte. 1.*] & s̃.
de arbi. cap. 2. de hoc ſupra de fil. preſ. ad extirpandas.
¶ [*In glo. 3. ibi, extranei*] quia nulli erãt ibi clerici: quia terra erat de nouo cõuerſa [*& in fine*] Tan. & ad alia, quę
no. 56. di. undecunque, & exponebat hic Hoſt. uer. ibi
notatos, Quid genus, aut proauos &c. ¶ [*In glo. 5. ibi, debetis, in fi.*] & de præben. expoſuiſti, Hoſtien.

SVMMARIVM.

2 *In poſſeſſione defenditur pendente iudicio proprietatis etiam is qui de iure communi non habet ius inſtituendi.*
Richimundiæ archidiaconus eſt unus de archidiaconis Eboracen.
2 *Eccleſiarum rectores quibus alijs nominibus appellentur & ubi*
Hetienſis epiſcopus eſt Anglicus.
Generalis conſuetudo dicitur etiam unius ciuitatis, uel diæceſeos.
3 *Cuſtodia eccleſiarũ in quibus alicubi cõſiſtat, & quæ non probẽda.*
Abuſum uoluiſſe papã approbare, non eſt ueriſimile.
Factum etiam peritiſſimos fallit.
4 *Conceſſio perpetua ſine conſenſu capituli, nec etiam temporalis ab archiepiſcopo fieri poteſt, præterquam in caſu, & quo.*
Supplementum ad decretalem.
Careoli epiſcopatus creatus quando.
Libertates nuncupantur inſtitutiones, & cuſtodiæ eccleſiarum.
5 *Simoniacea promiſſio non dicitur facta ad redimendam uexationẽ.*
Placere, uerbum ciuili modo ſumitur.
Dictum à promiſſo diſtinguitur.
6 *Mandatum de tuendo quem in poſſeſſione ex officio factum quamdiu duret.*
Interlocutoriæ uita quæ.
7 *Nomine quo quis agat an ſuo, an dignitatis, refert.*
In poſſeſſione dignitatem eſſe, non agentem, qui eam obtinet, utile eſt intendere.
8 *Eccleſiæ intereſt ſpecialiter iura omnium membrorum ſuorum defendere.*
Contra alienationem iurium eccleſiæ quilibet admittitur.
Dignitas in eccleſia non poteſt epiſcopo & capitulo conſentientibus diminui, ſed in totum deſeri.
9 *Reſtitutio minori, & eccleſiæ proprio motu conceditur à iudice.*
10 *Conſilium papæ qualiter hic profuerit archidiacono.*
Per iuramentum ſuum quis non præiudicat dignitati ſuæ, ſucceſceſſoribuſque, percurre totum num.
Neque per renutiationem, uel abiurationem, ibid.
Reſtitutio non datur aduerſus contractum nullum, neque ſi læſio non probetur, uer. ſed certè.
Peti poteſt etiam uiuente eo, cuius dignitas eſt læſa.
Iura exerceri poſſunt archidiaconatus ab eius collatore nomine dignitatis, non ualente archidiacono, ibid.
Deſentio pertineatur archidiaconatus ad capitulum deficiente archidiacono, ad fin.
Ionocentius notatur obſcuritatis uitio, ibid.
11 *Abiurationis exceptio quando proponenda.*
12 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 13.*
Pactum reale quando dicatur, & quando perſonale, & cui onus probationis incumbat.
14 *Additio gloſſarum, & nu. ſequentibus.*
Capituli ſi in plebibus, 64. di. cap. bonæ, de app. intellectus.
15 *Inſtitutio quibus modis accipiatur, & ad quem ſpectet.*
Collatio beneficiorum etiam ad archidiaconum pertinere poteſt, & quibus caſibus.
Quando pertinet ad epiſcopum, quando habeatur etiam pro approbatione.
16 *Confitenti contra ſe creditur, non pro ſe, etiam conditionaliter enuntiata, & num. 21.*
17 *Confeſſio implicitè quo caſu non proſit aduerſario.*
Rationes uel præſumptiones duæ uincunt unam, & nu. 21.
Præiudicium ut non generetur alicui ut dignitati hic, cautio eſt declarari, in fin.
18 *Contra alienationem bonorũ eccleſiæ quibus caſibus ueniri queat, & num. 21.*
Iuramento primo ſtatur.
19 *In propria re non auctorizat prælatus.*
Actione qua agebatur hic, & nu. 20.
In interdicto, uti poſſidetis, uter obtineat.
Poſſeſſorium cum petitorio intentatum quo caſu ſimul non terminentur.
In poſſeſſorio fit prius executio, & diffinitiua non fertur, ſed interlocutoria.
20 *Ex iuramento an quæ ſit actio prodita, & quando.*
Iuramenti exceptio an poſſit obijci, & quo tempore.
21 *Ante poſſeſſorij expeditionem quæ non poſſint exceptiones obijci, & nu. 20. in fin.*
Per alium quis conſequitur, quod per ſe non poteſt.
Confeſſio procuratoris nocet domino.
Prælatus quando non auditur, ſed eccleſia. §. penul.

CAPVT VI.

1 CVm veniſſent. Qui † poſsidet ius inſtituendi, is etiam, ad quem de iure communi non ſpectat, pendente iudicio proprietatis, in
poſſeſsione defenditur. & ſunt tres partes. in prima allegatio

legatio pro archiepiſcopo. in 2. allegatio pro archi. in
g. interlocutio, & ſub certa forma diffinitiuæ cõmiſ-
ſio. ſecũda ibi, inter alia. tertia ibi, nos igitur [*Richemun-
diæ*] qui eſt archidiaconatus in eccleſia Eboracen. in-
fra tit. 1. poſt electionem [*Procuratores*] no. plures pro-
curatores dari ad cauſam, de quo dic, vt infra de pro-
cura. ſi duo, li. 6. [*Archiepiſcopi*] litigatui ſuper iure in-
ſtituendi perſonas, & cuſtodiendi uacantes eccleſias,
2 Inno. [*Perſonarum*] i. rectorum iuxta † vulgare Angliæ,
vbi rectores eccleſiarũ uocantur perſonæ, qui in pro-
uincia uocantur Priores: in terra Laboris abbates, &
habent uicarios ſub ſe, de quibus de offi. vica. c. 2. quæ
dirigitur Helien. qui eſt etiam Anglicus, Hoſti. [*Diœ-
ceſi*] in qua etiam erat archidiaconus iſte, vt dixi [*Gene-
rali*] pro hoc no. Pe. & Ab. conſue. unius ciuitatis, uel
diœce. dici generalem. de hoc dixi, ſupra de conſue. cũ
3 dilectus [*Cuſtodiam eccleſiarum † uacãtium*] & eſt cuſtodia
talis, ut dicit Hoſtien. de facto: quia nil cuſtoditur, uel
reſeruatur futuro ſucceſſori: imò facit cuſtodiens fru
ctus ſuos, contra id. 10. quæſtio. 2. cap. fin. & non ſine
animæ periculo hoc fit, ut ibi patet. per quod dicit. H.
ꝙ non ualet in hoc conſuetudo. remit. ad no. de præ-
ben. extirpãdæ. §. cum igitur: & ideò talia uel ſunt re-
ſeruanda ſucceſſori, uel expendenda in utilitatem ec-
cleſiæ, de offi. ordi. cũ nos, de conſti. cum. M. nec hoc
hic dicit expreſſe. & potuit papa ſecũdum eum igno-
rare factum. quod plerumque peritiſsimos fallit ff. de
iur. & facti igno. l. 3. & ſicut proponebatᷣ de inſti. quæ
in nulla utilitate conſiſtit, ſic & de cuſtodia ſumebat
hic papa. Dicit tamen Hoſti. quòd Inno. & plures alij
hanc conſuetudinẽ uidentur approbare, infra ut ecc.
bene. ca. uno, in fi. dic hodie, ut infra de offi. ordi. præ-
ſenti, lib. 6. & eo. lib. de elec. generali [*Et infra*] hic deci-
ditur, quod etiam allegabat procurator archiepiſco-
pi, ꝙ huic archidiacono fuerat collatus archidiacona
tus inſtitutionibus, & cuſtodijs eccleſiarum exceptis.
Item ꝙ archidi. ſponte illas abiurauerat. & ad hoc re-
ſpondetur infra [*Archiepiſcopus*] qui fundauerat archi
diaconatum, uel ad minus dotauerat, Hoſtiẽ. & tunc
quod ſequitur [*archidiacono, qui tunc erat*] expone. ſ. tem-
pore fundationis, uel tũc. ſ. tẽpore collationis: quia. ſ.
archidiaconatus pauper erat, & epiſcopus uoluit illũ
dotare ſufficienter. ad hoc infra de his, quæ fi. à præla.
c. paſtoralis. §. fi. [*Perpetuò*] confitebatur ergo conceſ-
ſionem, ſed negabat illam fuiſſe perſonalem, ut dicã
4 ſuper gloſ. [*De conſen. † capituli*] aliàs non potuiſſet per-
petuam conceſsionem facere, nec etiam temporalẽ,
a niſi de antiqua & approbata conſue, [a] id ſibi compe-
b teret, inf. de his, quæ fi. à præla, nouit, & c. ea noſcitur, [b]
Phi. Dicit Hoſti. ſup. maxime, dummodo præſcriptũ
eſſet & remit. ad no. de iure patro. cura [*Donauit*] in cõ-
penſationem quorundam damnorũ, quæ conſeque-
batur per epiſcopatum Careoli nouiter creatum, ut
patet in an. [*Libertatum*] no. inſtitutiones, & cuſtodias
eccleſiarum uacantium libertates uocari ſecundum
5 Inno. [*Reſpondit*] non fuit ſimoniaca † hæc reſponſio,
quæ fiebat ad uexationem redimendam, ſupra de ſi.
c dilectus, Lau. Inno. [c] & Hoſtiẽ. [*Suis*] & beneficiorum
ſuorum: & eſt ar. pro pluralitate ſecundum Hoſt. [*Pla
ceret*] no ob. archidiacono iſtud uerbum, quod ciuili
modo ſumitur. ſ. & quod placere deberet ſecũdũ Gof.
Item ſecũdum eum diſtinguitur dictum à promiſſo.
ff. de ædil. edic. l. ſciendum. §. dictum. & idem Hoſtien.
[*Interlocuti*] & ſic non fuit diffinitiua [*Tuendum*] perpe-
tuò ſecundum lecturam, qua dicitur hic fuiſſe actum
poſſeſſorio, uel pendente iudicio proprietatis coram
nobis, uel delegatis noſtris ſecundum aliã lecturam.
6 nam † lite finita auctoritate huius mãdati non tuebi-
tur, cum hoc fecerit de officio, quod finitur, cum eſt
officio ſuo functus. de off. dele. in literis. Itẽ quia acta
iudicij pereunt. C. de indi. proberandũ, & inter ea cõ-
putanda ſunt hęc mandata: ſed ſi cauſa cognita ferre-
tur talis interlocutoria ſolenniter auditis rationibus
partium perpetuò ſtaretur ei, & tranſiret in rem iudi.
C. com. uel epi. licet. C. de ſen. & inter. l. ex ſtipulatio-
ne, & l. ſe. & l. nemo iudex. ff. quod me. cauſa. l. metũ. 2.
§. ſed quod prætor. de re iudi. quod ad conſultationẽ.
7 & eſt † notandum, ꝙ archidiaconus agebat nomine
archidiaconatus, unde ſatis erat archidiacono proba
re archidiaconatum eſſe in poſſeſsione horum iuriũ,
etiam ſi archidiaconus, qui nũc eſt, nunquã illa exer-
cuiſſet ſecundum Inno. Dicit Hoſti. ideò pronuncia-
tum fuiſſe hunc tuendum: quia fuit inuẽtus in plena
poſſeſsione uel quaſi dictarum libertatũ, & ideò tuẽ-
dus eſt in illa. 16. q. 4. uolumus. ut lit. pen. laudabilem,
donec probetur &c. ut ſequitᷣ [*Aduerſo*] ſ. ex parte ar-
chiepiſcopi [*Licite*] ar. ff. de pactis, in traditionibus. 10.
q. 2. precariæ, & in his, quæ no. ſupra de elec. ſignifica-
ſti, Hoſt. [*Sed in hoc caſu*] cum probata fuerit abiuratio,
8 Goff. [*Eccleſia*] cuius † ſpecialiter intereſt iura omniũ
membrorũ ſuorum defendere. uel ideò admittitur,
quia fuit alienatio, in quo caſu & quilibet admittere-
tur, ut no. de teſti. cum olim ſecundum Inno & infra
de re. eccle. nõ alie. ſi quis [*Per nos ipſos*] no. ꝙ ſi epiſco-
pus & capitulum conſenſerunt in diminuẽda aliqua
dignitate in eccleſia, ipſa durante non debet ſuperior
hoc ſuſtinere: imò ex officio tenetur hoc reformare,
ut hic, de maio. & obe. cum inferior, de conſue. cum
olim, quamuis in totum poſſent illam deſerere, ſecũ-
9 dum no. de conſti. cum acceſsiſſent, Hoſt. Et ſcias † ꝙ.
G. Na. dicebat per hanc literam. ꝙ eccleſiæ, uel mino-
ri iudex proprio motu ex officio ſuo inſtitutionẽ cõ-
cedit. de minore dixit, quia comparatur eccleſiæ. de
reſti. in inte. ca. 1. & c. auditis. de quo dixit dubitare le-
giſtas [*Conſulemus*] hoc conſilium non habet locũ niſi
poſt ſententiam latam contra archidia. ante ſententiã
enim debet ſe iuuare ſuis rationibus archidiaconus,
contra quem tantum perſonaliter agebatur. de cauſa
autem perſonali ipſius nihil ad Eboracen eccleſiam.
10 Sed † quod prodeſt conſilium papę dignitati archidi.
nam archidiacono ipſi adiudicata eſt plena poſſeſsio
iurium prædictorum. & ſi conceſsio realis fuit, quã-
tuncũque probaret archiepiſcopus archidiaconum
hoc abiuraſſe, nõ tamen propter hoc reſtituẽda ſunt
iura archiepiſcopo: quia non potuit archidi. per iura-
mẽtum dignitatem, ſed perſonam ſuam tantũ aſtrin-
gere, ar. ſupra de iureiu. cap. 2. & melius ſupra de arbi.
per tuas. §. 1. So. quamuis nõ reſtituantur archiepiſco-
po prædicta iura: tamẽ ipſe exercebit ea, cum iſti præ-
ſenti archidiacono ſilentium impoſitum ſit. propter
quod, & per iuramentum non poteſt ſe opponere ar
chiepiſcopo, ad quem ſolum iura ipſius archidiaco-
d catus pertinent, ut no. infra de hære. ad abolendam. [d]
hæc autem iura, ex quo abiurata ſunt per archidiaco
num, quantum ad ipſum uacare intelliguntur, & ſic
ipſe archiepſ exercebit. ideò neceſſe eſt uel ꝙ agente
Eboracen. eccleſia, uel per officium papæ prouideatᷣ
dignitati archidiaconatus, ut reſtituatur ad id, ad qđ
de facto proceſſum erat. ſ. ad poſſeſsionem reſtituen-
dam archidiaconatui, quam exercet epiſcopus ſentẽ-
tia lata cõtra præſentem archidi. per ſuam abiuratio-
nem, vel vt decernatur, ꝙ per vſum archiepiſcopi, uel
per abiurationem archidiaconi dignitati archidiaco
e natus nullum in poſterum præiudicium generetur. [e]
ſed cum iuramentum nõ aſtringat niſi perſonam, &
ſuam dignitatem non tangat: quia præſenti tantum
archidiacono impoſitũ eſt ſilentiũ, ne prædicta exer-
ceat, in quo eſt neceſſarium hoc conſilium, uel auxi-
lium papę? Reſpon. etiam contra iuramentum neceſ-
ſarium eſt. nam ſuccedentibus temporibus, quando
crede-

crederẽtur deficere probationes illicitè præſtiti iura-
menti, uel ſtatim, quamuis falsò, uel fictè poſſet dice-
re archiepiſcopus, quòd iuramentum erat præſtitum
in caſu licito, vnde & præiudicat ſucceſſoribus, putà
quia ſciebat ſe nihil iuris habere in huiuſmodi liberta
tibus, & per conſequens non expediebat ei litigare,
uel poſſet aſſerere, ꝙ alia iura æquiualentia recepit ꝓ
iſtis iuribus, quæ abiurauit. C. de reb. cre. generaliter,
reſpon. i. ff. de admini. tu. quoties. §. ſicut autem. ff. de
pactis, contra iuris ciuilis regulas. §. fi. Sed certe in iſtis
caſibus non poteſt eccleſia reſtitui in integrũ aduer-
ſus renunciationem, & abiurationem archidiaconi:
quia nulla eſt ab initio, & ideo dicet eam nullam. &
patet ipſam de facto tolli, uel nullam pronunciari. ff.
de minoribus, in cauſæ. ff. de ferijs. l. 1. ſin autem dicas,
quòd per prædictas cauſas, uel alias teneat de iure re-
nunciatio: tamen quia in aliquo probatur læſa digni-
tas, neceſſarium eſt papæ auxilium, conceſſa reſtitu-
tione in integrum. ipſe etiã papa ex his, quæ acta fue-
rũt coram eo, fuit ita motus, ꝙ ipſemet ex officio ſuo
hoc concedet. unde & uolens incutere timorẽ archi-
epiſcopo, ut à lite, quam idem papa iniuſtam credit,
diſcedat, comminatur ei, quòd archidiaconatui con-
ſulet. uerumtamen, quando hoc faciet, uocãdus erit
archiepiſcopus, & rationes ſuæ audiendę etiam aliæ,
quàm illæ, quas agendo contra archidiaconum alle-
gauit: quia cum tunc ad imponẽdum ſilentium per-
ſonale archidiacono ſufficeret iuramentum etiã ſine
cauſa præſtitum, non ligabitur illa probatione tantũ
nunc, quando petitur ſententia pronũciari nulla, ubi
eum oportet probare multa. uel etiam ſi petatur cõ-
tra ſententiam, quæ eſt aliqua, reſtitutio in integrum,
quæ non datur, niſi ubi tenet cõtractus. & tantũ pro-
pter læſionem datur reſtitutio. hæc autem reſtitutio
poteſt peti, etiam uiuente archidiacono iſto. ſed & ſi
iurauit non exercere hæc iura: ille tamen, qui confert
archidiaconatum, exercebit ea non ſuo nomine, ſed
dignitatis archidiaconatus, vt dictum eſt. vel papa ali-
cui committet, qui hoc exerceat, ut no. infra ti. 1. quia
diuerſitatem. uel dic, ꝙ in effectu nihil utilitatis acce-
dit ipſi archiepõ: quia poſtea petita reſtitutione, uel
quia ſententia pronuncietur nulla, omnia iura reſti-
tuẽtur archidiaconatui. & hoc ſatis innuit litera præ-
cedens, quando dicit: quia nos vel ad petitionem &c.
Alijs tamen uidetur, quòd archiepiſcopus contra ar-
chidiaconũ ſpecialiter egerat, proponens, ꝙ iura pre
dicta ſibi renũciauerat idem archidiaconus, & etiam
iurauerat, ꝙ ea ulterius non exerceret, nec archiepi-
ſcopum ſuper exercitis moleſtaret. unde dominus pa
pa iuſte mandat, ꝙ ſi ita eſt, imponatur ſilentiũ archi-
diacono. intelligas tu pſonaliter: unde nec ad ſucceſ-
ſores hoc extenditur iuramentũ. nec propter hoc ui-
detur prædicta iura, uel poſſeſsionem earum in ar-
chiepiſcopũ trãſtuliſſe: quia nec expreſſe hoc poſſet,
cum peccaret, & eccleſiæ, ſiue dignitati præiudicaret,
ar. ſupra de iureiu. ca. 2. & c. ſi uerò, & c. ſicut noſtis. &
ideo bene dixit papa, ꝙ etiam ſi iurauit, cõſulet digni-
tati: quia quãuis archidiaconus priuetur, ut nõ exer-
ceat hæc perſonaliter, non tamen priuatur dignitas,
nec in archiepiſcopum transferũtur. nam & ſi archi-
diaconus hoc non exerceat: tamen alius, uel forte ar-
chiepiſcopus non nomine ſuo, uel archiepiſcopatus,
ſed nomine dignitatis archidiaconatus hoc exercere
poteſt, poteſt etiam intelligi, ꝙ non ſolum egit archi-
epiſcopus, ut imponeretur ſilentium archidiacono,
ſed etiam dignitati, cui & intendebat præiudicaſſe ar-
chidiaconus. nec ob. ſupra dictæ decre. peruenit, & ſi-
f cut noſtris: quia hoc poterat fieri ſine peccato, [f] & ꝑ-
iudicio dignitatis hoc modo: quia poſtea uel ad peti-
tionẽ eccleſiæ, uel papa ex officio ſuo retinet iura pre
dicta archidiaconatui, ut hic dicit, ar. pro hac uia, ſu-
pra de iureiu. debitores, & ca. ad noſtram. 2. & ſi obij-
ciatur, ꝙ capitulum ante latam ſententiam cõtra ar-
chidiaconum debuit ſe opponere, Reſpõderi poteſt
hoc non eſſe uerum: quia ad archidiaconum tantum
primò pertinet iura ſui archidiaconatus defendere.
Ad capitulum uerò ſecũdariò eo deficiente. ar. in eo,
quod leg. & no. ſup. de iud. c. pe. ſed iſte intellectus nõ
placet Inno. cuius eſt quaſi hæc tota gloſſ. quæ potius
obfuſcat intellectum huius capituli, quàm declaret,
ſecundum Hoſt. qui tamen eam ſic ad literam poſuit
[*Alterutrum*] perſonalis conceſsio, uel abiuratio, Gof.
[*Ipſis*] ſilentium imponatur, quod ſequitur. & ſi dicas,
11 nonne abiuratio † ante litem cęptam fuit proponen-
da contra archidi. ſicut exceptio falſi, uel procurato-
ria. C. de excep. l. pen. & ſi. Reſpondent Inn. & Hoſt. ꝙ
hæc exceptio non eſt declinatoria, ſed dilatoria, quã
ſufficit proponi ante lit. conte. & poſtea probari. ff. de
excep. exceptiones. & C. de proba. exceptionẽ, uel eſt
peremptoria quò ad perſonam archidia. cuius reſpe-
ctu perimit negocium [*Si neutrum*] nec perſonalis cõ-
ceſsio, nec abiuratio, Gof. [*Archiepiſcopo*] repete ſuper
12 libertatibus ipſis. ¶ Glo. ſed † quare. obijcit. quare ar-
chiepiſcopo, pro quo facit ius cõmune, indicitᷣ onus
probãdi. reſpondet id fieri propter duas præſumptio-
nes poſſeſsionis, & confeſsionis. Demũ diſtinguit in-
ter dona. factam perſonæ, & factam eccleſiæ. ¶ Ante-
penul. gl. obijcit, ponit opi. Lau. & ſoluit, demum eli-
cit. 4. notabilia. ¶ [*In † glo. ſed quare, ibi, ſiue*] uide de reſti.
ſpol. cum ad ſedem, in 3. gl. [*& ibi, tale pactum*] ſequitur,
profiteor te non teneri, nõ in perſonam dirigitur, ſed
cum generale ſit, locum habebit inter hæredes litigã-
tium [*& ibi ſicut nobis*] unde, ſi feci pactum de non pe-
tendo, licet de hærede non fecerim mentionẽ. ſed ab
hærede peto, probare debeo, ꝙ pactum fuerit perſo-
13 nale. hoc vult. l. ſi pactũ ¶ [*In † glo. 1. ibi, ſi in plebibus*] ubi
ubi de hoc, & 25. di. perlectis. dixit hic Phi. illud. c. in-
telligi ex ſpeciali commiſsione epiſcopi: alias nõ lice-
ret niſi ex præſcripta conſue. & ſic intelligitur de app.
bonæ, de ex. præ. ad hæc. uel loquitur ca. bonæ, de ec-
cleſijs, quæ ſunt de patronatu monacorum. Inno. &
Hoſti. dicebat Gof. iura, quæ allegat glo. & c. ſi in ple-
bibus, poſſe intelligi de eccleſijs ſpecialiter ſubiectis
archidiaconis. ſed ca. ſi in plebibus, non dicit, ꝙ plebs
g cuſtodiatᷣ per archidia. ſed plebs. i. populus [g] [*& in fi.*]
15 dicunt Pe. & Ab. quòd † ſi ſumitur inſtitutio pro col-
latione, per quam ius aliquod datur in beneficio, illa
ſpectat ad epiſcopum. Si uerò ſumitur pro inueſtitu-
ra, illa ſpectat ad archidiaconum, de offi. archidia. ad
hoc, & c. ut noſtrum, dicit Hoſti. quòd uno modo in-
ſtitutio idem eſt, quod collatio. infra ti. 1. poſt electio-
nem. §. 1. & ulti. & hoc modo poteſt pertinere etiã ad
archidiaconum: quia ex longiſsima conſue. i. ex præ-
ſcriptione, ſecundum Da. hoc ti. q. 1. uel donatione ſi-
bi facta à prælato, ut hic. alio modo dicitur approba-
tio per epiſcopum facta, quæ nullo modo poteſt per-
tinere niſi ad epiſcopum, uel gerentem in hoc uices
ſuas ſpecialiter, ſupra cap. 3. uerum quando collatio
pertinet ad epiſcopum, & per ipſum fit, hi duo modi
ſimul concurrunt. nam ex quo facta eſt collatio per
eum ut prælatũ, per conſequens & approbatio, & in-
fra ti. 1. poſt electionem: ſecus ſi tanquam alius id fa-
ceret, ſupra de elec. cum inter canon. & ſic dicit ſoluẽ-
da, & concordanda omnia iura de hac materia loquẽ
16 tia, ¶ [*In glo. ſed quare, ibi, perſonaliter*] in eo † uerò, ꝙ con-
fitebatur conceſsionem, creditur illi, cum confeſsio
ſit contra ſe. in eo, ꝙ dicebat illam perſonalẽ eſſe, con
fitebatur pro ſe. & ideò ſecundũ Hoſti. & Ab. & Boa.
illi non creditur. & facit ad quęſtio. de reo, qui centũ,
quæ ab eo petuntur, reſpondet ſe cõditionaliter pro-
miſiſſe

miſiſſe, & uide in ſpe. de poſi. §. antepe. & pe. & quod
dixi de conceſ. c. 1. li. 6. ſuper ver. confeſſionẽ. Item ſm
Hoſt. quia in confeſſ. concordabãt. & in eo, quod di-
cebať perſonalis. diſcordabant. & archidiaconus erat
reus, fuit in dubio abſoluen. de proba. ex literis. maxi-
me quia poſſidebat. & hoc ultimũ ſm Inno. & Ab. eſt
17 ratio, quare † non ꝓdeſt archiepõ implicita confeſſio
archi. qui dicendo ſe has libertates habuiſſe ab archi-
epõ, per hoc cõfitebať illũ fuiſſe dñm. nã hic erat pro
archidi. cõfeſſio, & poſſeſſio. pro archiepõ ſola cõfeſ-
ſio. per quod ẽt no. ꝙ duæ rationes, uel pſumptiones
uincũt unã. uel dic in hoc ultimo, ut. ſ. de excep. cum
uenerabilis [*& ibi, poſſeſſiones*] vbi de hoc, & 25. q. 2. in
ſumma [*& ibi, liberti*] de reſcriptis, ſi gratioſe, li. 6. ¶ *In
glo, obijciatur, ibi, Lau.*] & Io. [*& ibi, uel dic*] in idẽ redit [*&
ibi, præiudicatur*] vnde caute agit iudex ſm Inn. & Hoſt.
ſi iungit in ſnĩa, declarãtes, ꝙ per hanc ſnĩam nullum
dignitati in poſterũ præiudiciũ genereť, ar. j. de capel.
mona. c. 2. §. fi. de dona. inter dilectos, ad fi. [*& ibi, in dã
18 num eccleſiæ*] cũ quis † bona eccleſiæ alienat, diſtingue,
aut nõ iurat in alienatione, aut iurat ɔ̃ alienationẽ nõ
uenire: & tũc ſubdiſt. aut in cõfirmatione iurauit non
alienare, quo caſu ſtať primo iuramto, ut in decre. in-
tellecto. aut in promotione nõ iurauit, & tunc debet
iuramtum ſeruare, ut hic. aut nõ iurat in alienatione
non ɔ̃uenire, & tũc ɔ̃ illã licitè uenire põt. j. de re. ecc.
non alie. ſi quis, 25. q. 9. ꝙ quis, ſm. G. Na. Pe. & Ab. [*&
ibi, ſeruatur*] quod uerũ putat Hoſt. qñ põt aliter ecclie
conſuli, ut hic: alias ſecus, ut in ɔ̃rio [*& ibi, habens præla-
19 tum*] dicit Hoſt. de hoc nõ mirandũ: quia † cũ aduerſa-
rius ſit prælatus, nõ auctorizat in re propria. ff. de au-
cto. tu. l. 1. Remittit aũt. ſ. de reſcrip. edoceri. forte glo.
non intellexit de prælato archiepõ, ſed de archidi. [*&
ibi, uti poſſidetis*] vult ergo hic glo. & fuit hæc pars addo,
quòd hic agebatur inter partes interdicto retinendæ,
uti poſſidetis. Huic uerò lec. ob. litera, ſ. tã de iure cõ-
muni, quàm cõſue. generali. Item quod inf. ſequitur,
donec probatum &c. Ad primũ põt rñderi, ꝙ agenti
uti poſſi. utile eſt proprietatẽ ꝓbare, obtinet. n. in illo,
qui iuſtior eſt, & probat poſſeſſionis titulũ. ſ. de pro-
ba. licet, ad fi. Ad ſm reſpondetur, ꝙ ibi nõ loquiť de
probatione facienda in iudicio poſſeſſorio, ſed faciẽ-
da poſt, cũ agetur petitorio. Alij dicunt, & plus placet
Inn. ꝙ archiepiſcopus agebať negatoria negando ad
archidiaconum hæc iura ſpectare: uel confeſſoria, ut
confitereť illa iura ad ſe ſpectare. Nec ob. quod inf. dř
in poſſeſſione tuẽdum, per quod uidetur fuiſſe actũ:
quia id non dixit papa diffiniendo, ſed interloquen-
do, nam pendẽte iudicio negatoriæ archidi, moleſta-
batur, uel moleſtari timebat ab archiepi. ſuper poſſeſ-
ſione ſua. & ideo papa ex officio ſuo interloquiť, ne
lite pendente moleſteť. Alij dicũt petitoriũ, & poſſeſ-
ſorium ſimul intẽtata per archiepm. Et ſi dicas, quare
ergo non fuerũt ſimul terminata? rñdetur, ꝙ per cõ-
feſſionẽ liquebat poſſeſſoriũ. de ꝓprietate uerò, quæ
negabať, de facili liquere nõ poterat. ſ. de teſti. ſigni-
ficauerũt: & ſm hũc intellectũ probať hic opi. dicen-
tiũ, ꝙ in poſſeſſorio nõ dať diffinitiua, ſed interlocu-
toria: qa ipſa ſolũ interlocutoria lata fuit. & diciť in-
terlocutoria: qa ferť ante diffinitiuã pferendã in peti-
torio quò ad executionẽ, de hoc de cauſa poſſ. cũ dile
ctus. Alij dicũt, ꝙ partes ambę fuerũt coram papa, &
hincinde propoſuerũt ſimplr factũ ſuũ, ita, ꝙ nõ fuit
ibi edita actio, uel modus agendi, nec libellus datus,
nec lis conteſtata: & cũ ex tali ſimplici narratione cõ-
ſtaret papæ, ꝙ archidiaconus poſſidebat, decreuit illũ
in poſſeſſione tuendũ, donec archie. corã cõpetẽti iu
dice, & per ltĩmos tramites iuris probaret id, qđ ꝓpo-
ſuerat, ſ. conceſſionẽ perſonalẽ, & archidiaconi abiu-
rationẽ. ¶ Huic lecturæ opponit Inn. ꝙ ex iuramento
20 † nulla prodita eſt actio, & ſolum deũ habet ultorem.
C. de reb. cre. l. 2. niſi ſit iuramentum iudiciale, uel ne-
ceſſarium. ff. de iure iur. ſi duo. §. ſi iurauit, & §. Marcel
lus, ſuper quo remit. Hoſt. ad ſum. de iureiuran. ſub ru
brica de aſſertio. §. 1. & §. quis ſit effectus. quibuſdã vi-
detur, quòd etiam ex extraiudiciali paratur actio per
l. duobus, in fi. ff. de iureiur. cum. l. ſe. ſed non probant
id ſecundum intellectum Hoſtiẽ. quem ponit in præ.
§. vltra me. Item ſecundum Inn. nec poteſt dici, quòd
archidiacono agenti obijciatur exceptio iuramẽti, ex
quo. n. poſſidet archidiaconus, nõ cõpetit ei niſi actio
retinendi, cõtra quã non excipitur de abiuratione, de
renun. ſuper hoc. ſed hoc non eſt ſimpliciter uerũ, cũ
pro incorporalibus cõpetat cõfeſſoria, & negatoria.
de hoc de iudi. examinata, ɔ̃ quã bene exciperetur de
perſonali conceſſione, & abiuratione. Item & ſi talis
exceptio admitteretur, ea per archie. probata, ſolum
abſolueretur ipſe ab impetitione archidiaconi: nõ ta-
men per hoc imponeretur ſilentiũ archidiacono ſup
libertatibus. So. dicunt quidã, & placet hoc Hoſt. ꝙ ſe
cundũ can. ex conuentionali iurmto datur actio, ar.
12. q. 2. quicũque, & q. 5. quia Ioannes. nec mirũ, cum
detur ex nudo pacto, ad hoc. ſ. de pactis. c. 2. & 3. Inno.
dicit, ꝙ ex tali iurmto non cõpetit ciuilis actio: pote-
terat tamen archieps denũciare periurium archidia-
coni, in quo manebat immiſcẽdo ſe libertatibus cõ-
tra iuramentum, de iudi. nouit. de iureiurãdo, quem-
admodum. ad fi. & ſecundũ hunc intellectũ bene cõ-
ſonat ſententia petitioni, ꝙ. ſ. imponatur ſilentium. i.
ꝙ deinceps non immiſceat ſe archidiaconus liberta-
tibus. & hic eſt uerus intellectus patens ex regiſtro ſe-
cundum eũ. Dixit Ho. ꝙ hæc plus ſubtilia ſunt, quàm
utilia, alle. de iudi. dilecti. [*& ibi, abiurauit*] imò uidetur
hic colligi cõtrarium, cum hic admittatur talis exce-
ptio: ſed dic, ꝙ nõ admittitur ante expeditionem poſ-
ſeſſorij, ſed potius in ꝓſecutione petitorij. & ſic bene
21 colligitur ar. ſm Inn. & Hoſti. & idem † ſm eos de ex-
ceptione, qua dicebatur, conceſſionem fuiſſe perſo-
nalem: quia nec illius probatio fuiſſet recepta nõ ex-
pedito poſſeſſorio. ff. vti. poſſi. l. 1. §. inter litigatores, &
præce. & ſe. ſecus, ſi exciperetur, quod precario fuiſſet
conceſſa. ff. de acquir. poſ. ſi quis poſtea. nam precario
recipiens nõ agit, uti poſſidetis, cõtra dantẽ. ff. de pre-
ca. qui precario [*& in fine*] colliguntur & alia no. ſecũ-
dum Ab. unum quorũ habes in glo. ſe. Item ꝙ conſe-
quitur quis per aliũ, quod per ſe conſequi non poſſet.
Item ꝙ duæ rationes uincunt unã. Itẽ ꝙ confeſſio ꝓ-
cura. nocet domino. Itẽ ꝙ confeſſioni ſtať in eo ſolo,
quod eſt cõtra confitentẽ. Itẽ ꝙ re eccleſiæ malè alie-
nata prouidet ſuperior ex officio. Item ꝙ licet ſeruire
de uento. ¶ *In glo. ar. bonum, in fi.*] quia non auditur præ-
latus, & auditur eccleſia, de hoc de ma. & obe. is qui,
& c. cũ olim. ¶ In gl. ult, ſi hæc glo. eſt ſuper uer. archi-
diaconatui, dẽt dicere, ſed nõ archidiacono. ſi eſt ſup
uer. archidiacono, dẽt dicere, ſed nõ archidiaconatui.

ANNOTATIONES.

a ¶ Conſue. Vide, cap. cum cauſa, & quod ibi no. in glo. 2. & ſuper illa Ioan. And.

b ¶ Ea noſcitur. Vide cap. tua nos, infra de his, quę fi. à præla.

c ¶ Innocen. Quia per ſimplicem collationem archidiaconatus puram habuit plenum ius in illo.

d ¶ Ad abolendam. Ibi uide omnino Ioan. in gloſſ. mortuo aliquo.

e ¶ Generetur, Ad hoc facit cle. quamuis, ad fi. de fo. compe. & uide Io. An. infra ſuper glo. obijcit Bar. in prin.

f ¶ Sine peccato. Non uideo, quomodo poſſit archidiaconns iure archidiaconatus ſcienter abiurare ſine peccato, de rebus eccle. nõ alię. ſi quis presbyterorum, niſi dicas, quòd quo ad ſe poſſit, uide infra Ioan. An. ſuper glo. obiiciebatur.

g ¶ Populu. Vide. Ioan. And. in cap. cum uos, alle. in gloſſ. ſuper. gloſſ. penul.

And.

h ¶ Spectatè. In quibus agẽs probat de titulo ſine dominio, uide Io. And. infra de uerbo. ſigni. Abbate.

i ¶ Et uide hoc in l. naturaliter. §. nihil, de acqui. poſ. & Ioan. An. in c. paſtoralis, de cauſa poſ. & proprie. ſuper gl. ergo, & in c. ueniẽs, de præſcrip. & Bar. in l. 1. §. fi. ff. uti poſſi.

SVMMARIVM.

1 *Inſtituere quis ſe ipſe non poteſt in dignitate, cuius collatio ſpectat ad eum excipitur num. 2.*
Pertinere quid poteſt de iure, uel conſuetudine.
2 *Cuſtodia eſt dignitas, & quibus modis accipiatur.*
Succentoria quoque.
Poſſeſſio à ſeipſo capta beneficij per ſe ipſum ſibi collati non impediret impetrationem.
Inter dantem, & accipientem debet eſſe diſtinctio perſonarum, & num. 4.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Auctor ſibi eſſe non poteſt in re propria, & nu. 2. & 1.
Per alium non poteſt, quod per ſe non poteſt, & è contrario, & nu. 5. additis exemplis.
5 *Additio gloſſarum.*
Electio ſi pertinet ad duos tantùm, ſi alter eligit alterum, non ualet niſi in caſu & quo, & niſi fiat in tertiũ cõpromiſſum, in fin.

CAPVT VII.

CVm ad noſtram. Caſus. Is, ad
1 † quem ſpe-
ctat collatio dignitatis, ſeipſum inſtituere
non poteſt in illa. Et primò ponit dictum.
ſecũdo rationem dicti ibi: quia cum [*Abbas*] forte ſe-
cularis erat per hoc, quod dicit, infra Præbendarum,
ad idem ſupra de renun. ex tranſmiſſa, Gof. Vinc. [*Cu-
ſtodiam*] forte de cuſtode factus eſt abbas, quod patet
in integra, ſecundum Vin. [*Pertineat*] de iure, uel con-
ſuetudine, quod dic, ut no. ſupra de elec. cum eccleſia
2 vulterana, Hoſt. [*Aliarum*] nota, ꝙ cuſtodia eſt † digni-
tas ſic & ſuccentoria, de exceſſ. præ. inter dilectos. ali-
ter ſumitur cuſtodia, ſupra cap. proximo, & aliter de
elec. cum inter [*A ſeipſo*] nec diceretur hæc poſſeſſio
colorata, quæ impediret impetrationem, de qua inf.
ti. 1. cum noſtris, ſecundũ Hoſt. [*Perſonalis*] alias perſo-
narum [*Alius*] excipe papam, & eius legatum de late-
re, quod dic, ut de offi. lega. ca. 1. & 4. lib. ſexto [*Non ha-
beret*] & ſic ab illo datum haberetur pro non dato, in-
fra de iure patrona. quod autem, in fine, cum ſuis cõ-
3 cor. ¶ Secunda † gloſſ. allegat decem concor. & duo
contraria: demum quærit, & ſoluit, & in contrarium.
4 arguit. ¶ *In* † *glo. 2. ibi. l. 1.*] habet regula, ꝙ tutor nõ po-
teſt auctorizare in rem ſuam [*& ibi. § prætor*] alias eſt. l.
uide de elec. cum in iure, ſuper prima glo. [*& ibi, nemo
ex his*] hanc & ſequen. & l. ſi conſul, uide de proba. ex
literis, ſuper glo. ſecunda [*& ibi. l. ultima*] quæ ſic iacet,
Prætor neque tutorem, neque ſpecialem iudicem ip-
ſe ſe dare poteſt [*& ibi, pupillus*] ſi tutor per interpoſi-
tam perſonam, uel filium, uel alium, qui ſit in eius po
teſtate, emit rem pupilli, idem eſt, ac ſi ipſe emiſſet [*&
ibi, milites. 2.*] milites in prouincia, qua militant, non
emunt agros etiam nomine alieno [*& ibi. l. 2. §. 1.*] ui-
de de pur. can. quoties, ſuper glo. penul. [*& ibi, Ariſtoi
in fine*] per primum creditorem habet poſterior iuſd,
ſtrahendi, quod ex ſui perſona non habet. ¶ *In* † *glo. 2.
ibi, ſingula*] dic ut ibi in 1. glo. & ſupra de proba. ex lite-
ris, in glo. 2. [*& ibi, de multa, in fine*] ad hoc inducit, quòd
duas dignitates in eadẽ eccleſia quis habere non põt
[*& ibi, epiſcopus*] dic ut ibi. & hæc ſunt ſpecialia contra
regulam, qua dicitur, quod poſſum per alium, & per
me. 95. diſtinct. illud, & econuerſo, infra de reg. iuris,
poteſt quis, libro ſexto, ubi de hoc plene [*& in fi.*] nul
lum dubium, licet Boa. hic dixerit caſum dubiũ, ꝙ
procurator, vel compromiſſarius vnius ſolius nõ po-
teſt illum eligere, uel præſentare, uel illi cõferre, cum
uices illius gerat, & ille hoc non poſſet, ergo nec iſte.
ſed ſi dicatur ius conferendi in totũ trãſlatum in aliũ
ita, quòd ille confert, uel eligit ſuo iure non ut illius
miniſter, uel procurator, dico quòd tunc ei conferre
poſſet, cũ hoc eius nomine non faciat, ad hoc de pre-
bẽ. dilectus 3. de iure patro. c. uno, lib. 6. de elec. ne pro
defectu. & facit, quod dixi, infra de iure patro. ex inſi-
nuatione, & c. ſe. & ca. contra noſtras. & dicit hic Boa.
quòd ſi ad duos tantum pertinet electio, ſi alter eligit
alterum, non ualet, cum non ſit facta à maiori parte
capituli. quod uidetur quando eligere habent ut cor-
pus, uel collegium. ſed ſi præſentant ut ſinguli, ſecus
per ea, quæ dixi in dicta decre. per noſtras, & eod. titu.
capitulo tertio, conſueuit hoc caſu fieri compromiſ-
ſum in tertium. Hanc quæſtionem, quam diſputaui,
uide in regula, in toto, de reg. iuris libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Oeconomia tituli.*
De præbendæ, & eccleſiæ non uacantis conceſſione, ubi alibi tractetur, loca oſtendit.

De conceſſ. præben. & eccleſiæ non vacan. Rub.

1 ¶ De † præben. & inſtitutionibus præbendarũ, & ec-
cleſiarum dictum eſt ſupra: ſed quia eccleſiæ, uel prę-
bendæ conferuntur interdum, uel promittuntur an-
te, quàm uacẽt, ideo &c. Gof. de materia. 7. q. 1. factus,
& c. ſe. & c. nõ furem, & c. eum qui. 2. q. 2. audiuimus.
Repetitur autem in Sexto, & in clementi. cui conue-
nit, de conſti. cum acceſſiſſent, de renunci. cap. fin. de
dona. conſultationibus, de offi. le. cap. penul. li. ſexto,
& clemen. de offi. dele. capitulo uno.

SVMMARIVM.

1 *Viuenti ſubſtitutus ſcienter, ab eccleſiaſtica cõmunione repellitur.*
Sacerdotes pro rectoribus.
Locum pro beneficio.
Quòd, pro quia.
Eccleſiam nunquam habebit is, qui eam ſibi conferri paſſus eius uiuente rectore.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Ignorans de dolo non tenetur.
1 *Additio gloſſarum.*
Renunciare beneficio quando quis teneatur in foro animæ.
Sententia nulla dicitur hic ex tribus cauſis, & quibus.
Expreſſe quod non poſſum, neque tacitè, circa fin.

CAPVT I.

1 QVi in uiuorum. Subſtitutus † vi
uenti ſcienter,
ab eccleſiaſtica communione repellitur.
non diuiditur [*Sacerdotum*] i. rectorum. Pe.
[*Loco*] i. beneficio, Pe. [*Quo*] alias quod, & ponitur pro
quia [*Paſſi ſunt*] ſcientiam denotat. unde eccleſiam il-
lam nunquam habebunt ad inſtar eius, quod de vxo-
re dicitur, infra de eo qui. du. in matri. cap. 2. & cap. ex
tuarum, ſecundum Vin. [*Viuis*] quomodo iſti recupe-
rare poſſint poſſeſſionẽ, uide ſupra de arbi. ex parte,
2 in glo. & ideo, uer. quid ſi alius. ¶ Secunda † glo. pœ-
nam addit, & caſus excipit. ſecũdò quærit, arguit pro,
3 & contra, ponit dictum theologorũ, & ſoluit. ¶ *In* † *gl.
2. ibi, ſi quis inficiatus*] nõ tenetur de dolo depoſitarius,
qui inficiatur negans petẽtem procuratorem, vel hę-
redem deponentis: quia id ignorat. ¶ *In glo. 2. ibi, eum
qui*] & ſunt infames. 3. q. 2. audiuimus. 6. q. 1. infames.
Pe. [*& ibi, remoto*] iniuſte, uel de facto [*& ibi. 40. annos*]
de hoc non eſt curandum, licet Gof. hic ɔ̃, qui dixit, ꝙ
dato,

dato, ꝙ ſententia fuerit nulla, poſt. 40. annos non te-
a nebitur renunciare [a] [*& ibi, dicunt, ſed non faciunt*] Matth.
23. 1. q. 1. omnia [*& ibi, credo*] ſecundũ Lau. & uide q̃d
dicã de cenſi. cũ olim, in gl. inſtrũ. in fi. [*& in fine*] hæc
uera, cum ſnĩa lata non fuit cõtra ius ſcriptũ, nec nul-
la: quia non lata per falſos teſtes, uel inſtrumenta, nec
b venalis, ſed fuit lata contra ius litigatoris [b], Gof. & tũc
etiã ſi ſubſtitutus fuiſſet fraudis conſcius, in foro ani-
mæ renunciare deberet ſm Hoſti. ſed ſi duo conten-
dunt de beneficio. & adiudicať ſecundo, cui uere nõ
debebatur, ille certificatus de facto cũ bona conſciẽ-
tia nõ poterit beneficiũ retinere, cum inſtitutio fue-
rit uitioſa, & ſpectemus initium, de elec. dudũ, de præ-
ben. dilecto, ſm Hoſt. Nec obſtat taciturnitas non ap-
pellantis: quia & ſi expreſſe uellet, non poſſet illi con-
cedere titulum ſuũ, uel ius in illo, ergo nec tacite. fa-
cit quod dixi de præbẽdis, dilecto, ſuper gl. ſecũda, &
tertia. ¶ [*In gl. ultima, ibi, eos*] per hoc uidetur Ber. intelle-
xiſſe hoc capitulũ in depoſito, & facit ad ea, quæ ibi
notantur [*& in fine*] Lau. infra de exceſſ. præla. tanta,
Vincentius.

ANNOTATIONES.

a ¶Non tenebitur renunciare, uide Inno. in c. illud, de præſump. & ibi, Ioan. And. poſt Hoſtien. in glo. ad confirmationem.
b ¶Contra ius litigatoris. Goffr, uide Bar. in l. iuſte, & ibi, etiam uide gloſſ. ff. de acqui. poſ.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutionis huius cauſæ quæ fuerint.*
Beneficia non uacantia concedi, uel promitti non debent, excipitur nu. 2. & num. 11.
Cum uacauerint, intra quod tẽpus debeãt concedi, & nu. 7. & 14.
Niſi conceſſa fuerint, quòd ea conferre gradatim poſſint, & quando, num. 7. & 8.
Nulla, dictio uniuerſale negatiuum eſt.
2 *Miniſteria quæ dicuntur.*
Beneficia quæ.
Modis duobus tribuuntur, & quibus.
3 *Permitti ante, quàm uacent, quando dicantur.*
Vacantia promitti poſſunt.
Promiſſio beneficij non annullat alteri factam poſtea collationem.
Votum ſimplex non dirimit ſecundum ſolenne.
4 *Proximum diligere quis debet ut ſe ipſum.*
Proximi appellatione qui contineantur.
Videri, pro præſumi.
5 *De ſucceſſione futura tam temporali, quàm ſpirituali pactum inhibitum, & nu. 12. & 13, niſi in caſu, nu. 13.*
6 *Mora periculoſa in uacatione eccleſiarum.*
Diu, dicitur hic ultra ſex menſes.
Executores an arctet ſemeſtre tempus, remiſſ.
7 *Perſona quid.*
Impotentia iuris, uel facti etiam ex facto ſuo proueniens quem excuſat à negligentia.
8 *Capituli ius in unum ſolum recidit.*
Metropolitani negligentiam qui ſuppleat.
Papæ negligentiam ſupplet nullus, excepto caſu, & quo.
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 10.*
Tempus currit, ex quo quis ſciuit.
11 *Additio gloſſarum.*
12 *Imperatores non fuerunt gentiles.*
13 *Certior fieri qui ſcit non debet, & an hoc ſit perpetuum.*
Tẽpus à principio utile, & ex ſcientia cõtinuũ, & quib. caſib. hic.

CAPVT II.

1 NVlla. Caſus. Erant † quidam nimis ve-
loces in beneficijs conferendis,
quia promittebant, uel cõferebant illa an-
te, quàm uacarent. cõtra hos prouidet pri
ma pars. Erant alij nimis negligentes in eis conferen-
dis, quando vacabant. cõtra hos tardos prouidet pars
2. & hoc dicit. Beneficia non uacantia cõcedi, uel pro
mitti non debent: & cum uacauerint concedi debẽt,
infra. 6. menſes, quibus elapſis de epiſcopo ad capitu-
lum, & econuerſo, & demum ad proximum ſuperio-
rem collatio deuoluetur. Et pars prima facit tria. pri-
mò ponit prohibitionẽ, ſecundò eius cauſam ibi, ne
deſiderare. tertio illam fortificat per locum à minori
ibi, cum enim. Secunda etiam facit tria. primò ſtatuit
tempus. 2. punit negligentiam primi gradus ibi, ſi au-
tem. 3. ſecundæ ibi, uel ſi [*nulla*] uniuerſale negatiuum,
quod omne miniſterium, & beneficium reſpicit [*Mi-*
2 *niſteria*] puta † archidiaconatus, præcentoriæ, ſacriſtie,
& ſi. ſupra de elec. cum in cũctis §. inferiora [*Beneficia*]
ut præbendæ, parochiales eccleſiæ, & ſimilia, Hoſti. &
quod dicit [*beneficia*] repete eccleſiaſtica, & uide quod
dixi de cleri. con. Ioes, in fi. & infra de pœnis, ad aures
[*Tribuantur*] ut in eis detur alicui quaſi poſſeſſio iuris,
Inno. & dic tribuantur in beneficium: ſecus, ſi in pro-
prietatem, ſupra de reſti. ſpo. cum ueniſſent, de dona.
conſultationibus, & in clemen. de re. ecc. non alienã.
3 ſi una [*Promittantur*] per quæcunq; † uerba, quod dic
ut infra eo. c. 2. lib. 6. & dicuntur promitti, ſi ipſorum
collatio, uel præſentatio ponatur in manibus alienis,
quod dic ut infra eo. conſtitutus & ca. fi. [*Quam uacent*]
ergo uacantia bene poſſunt promitti. quod puto ue-
rum non tamen promiſſio beneficium afficit in tan-
tũ, ꝙ anullet collationem alteri factam ad inſtar ſpõ-
ſaliorũ de futuro, quæ non anullant matrimoniũ cũ
altera contractũ infra de ſpon. ſicut, & c. ſi inter. & vo
tum ſimplex non dirimit ſecundum ſolenne, infra de
regul. qui poſt uotum, li. 6. facit à contrario de præbẽ.
a ſi tibi abſenti [a], lib. 6. & ad quid tunc agatur, dicam in-
fra c. 6. li. 6. ſuper gl. ad preterita [*Deſiderare*] concor. in-
4 fra eo. ne captandæ, lib. 6. [*Proximi*] quẽ † diligere de-
bet ut ſeipſum. Matth. 22. Lucæ. 10. ſ. de ſacra. uncti. ca.
uno, uer. caput, & expone ut ibi. & uide quod dixi de
cele. miſ. c. 2. in fi. & hic large dicitur proximus, inter-
dum ſtricte. uide quod no. de uerbo. ſi. Ioſeph, & uide
3. ſentẽtiarum. 28, di. per totum. ubi in fi. dicitur, quo-
modo proximus dicitur quattuor modis, conditione
primæ natiuitatis, ſpe cõuerſionis, propinquitate co-
gnationis, ratione beneficij exhibitionis [*Videatur*] i.
præſumatur. ſic. ſ. de elec. c. 1. & 2. Hoſti. nõ enim ineſt
tale uotum cauſaliter, ut dicam, infra eod. propoſuit,
5 poſt prin. [*Inhibitum*] pactum † de futura ſucceſſione
[*Curarunt*] circa temporalẽ ſucceſſionem, ergo. i. for-
tius circa ſpiritualem ſeruandum, quæ non deber iu-
re hæreditario poſſideri, ſupra titu. 1. ad decorem, Ho-
ſtiẽ. [*In aliqua eccleſia*] ſup. uel ipſas eccleſias, ut ſupra in
prin. & per id, quod no. in Clemẽ. de prebẽ. c. 1. in glo.
6 de iſto [*Non diu*] eſt †. n. in talibus mora pericu loſa. de
elec. ne pro defectu. & no. ꝙ diu diciť ultra ſemeſtre.
de hoc de fideiuſſ. c. fi. [*Sex menſes*] an hoc tẽporis ſpa-
cium arctet etiam executores, no. in clemen. de præ-
ben. ſi de beneficio, in glo. ſed nunquid [*Perſonis*] per-
7 ſona † dicitur rationabilis creaturæ indiuidua eſſen-
tia. hoc non aduertit ille epiſcopus Brix. qui, ut habui
ex relatione recolendæ memoriæ domini mei. d. Ioã-
ſucceſſoris ſui, amico petenti ab eo eccleſiam uacan-
tem pro ſuo filio nondum nato, Reſpõdit, habeat il-
lam ſit maſculus, uel femina [*Digne*] quod dic, ut. ſ. ti. 1.
capitulo 2. de præbẽ. [*Diſtulerit*] per negligentiam: ſe-
cus, ſi per impotentiam iuris, uel facti etiam ex culpa
ſua prouenientem, infra eo, quia. Innocẽ. [*Ordinentur*]
ſine aliqua Romani pontificis requiſitione, & quod
dicitur, c. diſt. c. 1. eſt ſpeciale, ut ibi no. in glo. antepe.
8 [*Epiſcopus*] ecce † ꝙ in unũ ſolũ recidit ius capituli cõ-
tra opi. Ioã. & Goffre. de qua ſupra de poſtul. gratum,
Hoſtiẽ. [*Omnes*] puta quia communiter ad omnes ſpe-
ctabant, uel ſucceſſiue omnes neglexerunt, quod dic
ut in-

ut infra eo. paſtoralis [*Metropolitanus*] cuius negligentiã
ſupplebit ſuperior proximus, & ſic deinceps uſq; ad
papã: ipſius papæ negligentiam nullus ſupplet, niſi in
caſu de præb. ſtatutum, libro ſexto. ſm. Boa. ¶ Secũda
9 † glo. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Quarta glo. recita-
tur per modum ſummæ, ut ponebant antiqui. primò
quando incipit currere tempus ſemeſtre. ſecundò an
ſit utile, uel continuũ. tertiò utrũ ibi poſſit mora pur-
gari. quartò an ſufficiat huius canonis auctoritas ad
ſupplendũ, quod hic dicitur. quintò in quibus benefi-
ciis locũ hẽt hæc conſtitutio. addunt Vin. Goff. & Ho-
ſti. ſextũ, an negligentia priuet hac uice tm̃; de hoc. ſ.
10 de ele. ne pro defectu. ¶ In † *glo. 3. ibi, ti. primo*] aliàs tertio.
& tunc eſt capitulum, & dicit, ꝙ prælatus aliquem in-
ueſtire non põt de feudo, quod alius tenet, ut illud ha
beat poſt deceſſum tenentis. ¶ [*In 3. glo. ibi, annus*] annus,
qui datur in quadruplum ad repetendũ, quod datum
eſt calumniæ cauſa ob negocium faciendũ, uel non,
currit ei, contra quem datũ fuit, ex quo cognouit [*&*
ibi. l. 2.] 100. dies, qui dantur ad bonorũ poſſeſſionẽ pe-
tendam, ſunt utiles, & currunt, ex quo quis ſciuit [*&*
ibi, & ſi poſtea tres] uide de re iudi. cum Bertoldus, in 5.
glo. [*& ibi, Celſus*] uide de ſagitta. c. uno, ſuper gl 2. ¶ [*In*
b *glo. 3. in fine*] ſupra de ele. cum in cunctis [b]. §. inferiora.
11 ¶ [*In glo. ſecunda ibi, ex, tenore*] quod dic, ut infra eo. c. 2. li.
ſexto [*& in fine*] dicit Hoſti. ꝙ licet hæc ſit ſufficiens re-
ſponſio ad id, quod dicitur de promiſſione, nõ eſt ſuf-
ficiens ad id, quod dicitur de collatione per uerbum,
Tribuantur, dicit autem, ꝙ ideò ibi valuit, quia aut ibi
non erat certus numerus, & ſic potuerunt illum reci-
pere, ad quem recipiendum non cogerentur inuiti, ſu
pra ti. 1. auctoritate. aut erat numerus ſine clauſula, ꝙ
ſi quicquam, & ſic numerum deſtruxerunt, de præbẽ.
pro illorum. Item contra de off. dele. ex parte, de reſcri
ptis, eam te. illud fit auctoritate papæ, quem hoc ius
non ligat, infra eo. propoſuit. Item contra. ĵ. eo. acce-
12 dens, & c. cum ſuper. dic ut ibi. ¶ In † *glo. quia pactum, ibi,*
de pactis] melius uidetur, ꝙ loquatur de legibus, fforũ:
quia imperatores non fuerunt gentiles, & ad hoc. ff.
de acqui. hære. qui hæreditatem, ff. de dona. l. quidam
§. 1. ff. de uerbor. obliga. ſtipulatio hoc modo conce-
pta. ſi hæredem me non feceris, tantum dare ſpondes?
inutilis eſt, quia contra bonos mores eſt; uel loquatur
13 de legibus abrogatis, Hoſti. Et † ſcias, ꝙ ſi paciſcenti-
bus de hæreditate certæ perſonæ obueniat hæreditas,
aufertur eis, ut indignis, & applicatur fiſco, ff. de dona.
quidam, & l ſeq. ſecus, ſi paciſcantur in genere; puta ſi
qua iuſta hæreditas obuenerit, ſit cõmunis. ff. pro ſo-
cio. l. 3. §. de illo, Phi. & per hoc dicunt quidam, ꝙ ua-
let promiſſio beneficii uacaturi facta in genere; quod
c non eſt uerum. infra eo. conſtitutus, ſm Goff. [c] [*& ibi,*
concedere] quod poteſt paterfa. Iſte. n. procurator eſt,
ſed ille dominus. ¶ [*In 4. glo. ibi, non debet*] hoc eſt contra
14 Hugo. qui dixerat, ꝙ † à tempore admonitionis, pro
quo dicto Io. infra eo. quia diuerſitatem, allegabat. 16
q. 3. placuit. 2. 18. di. ꝓpter. 100. di. quoniã, ſupra de ſup.
ne. c. 1. ff. de adulte. denunciaſſe, & denunciatio fit ei,
qui debet libertatem, licet ſciat. ff. de fidei. liber. cũ ue-
rò. §. ſubuentum. & præmiſſa admonitione natus ex
ancilla fit liber ipſo iure, ſed non præmiſſa monitione
naſcitur liberandus. ff. de fidei. liber. ſi quis rogatus, &
l. ſi prægnans. ſed ad iſta reſpondetur per decre. potuit,
de locato, ꝙ dies ſtatuta interpellat [*& ibi. l. 1.*] & infra
de reg. iuris, eum qui certus, libro ſexto [*& ibi, utile*] be
ne eſt utile reſpectu eius, quod ſequitur: ſed alio reſpe
ctu eſt continuum, quia ueniunt dies feriati. facit ſu-
pra de feri. capellanus. ff. de no. operis nuncia. l. prima.
§. item nunciatio. & eſt ſimile decendio appellationis
de quo ſecunda queſtione ſexta, anteriorum. & de his
temporibus utilibus & continuis no. hic Bonagui. q̃d
dicam infra eo. quia, in fine [*& ibi. c. ultimo*] ibi ſoluitur
[*& ibi, quidam*] Tan. hic dicens, ꝙ in odium negligen-
tiũ, & ſubſidium eccleſiarum hoc ſtatutum erat. ſed
odium extendi non debet, ſubſidium uerò non eſt ne
ceſſarium, ex quo ille moram purgauit, & elegit [*&*
ibi, Celſus] ſolue, ut no. infra de regulis iuris, mora, libro
ſexto [*& ibi, petita*] hoc tenuit Hugo. licet quidam di-
xerint, ꝙ maiores ſua auctoritate hoc poterant, mino
res auctoritate ſuperioris. ¶ [*In glo. ſe. in fin.*] 89. diſtinctio
ne uolumus.

ANNOTATIONES.

a ¶Facit à contrario de præben. ſi tibi abſenti. Ibi loquitur in collatione, non in promiſſione de conferen.
b ¶Cum in cunctis. Et uide, ſupra de cleri. non reſi. quia nonnulli, per Ioan. And. in glo. hoc uocat.
c ¶Secundum Goff. de pacto de ſuccedendo, uel non ſucceden. an & quando ualeat, uide Cy. Bald. & doctor. in l. pactum, quod dotali, C. de pact. & l. fi. eo. titu. & Barto. in l. ſtipulatio hoc modo, ff. de uerbo. obliga.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia uacantia conferuntur, non obſtante appellatione eorum, quibus antequàm uacarent fuerant promiſſa, & quando.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Appellatio impedire non poteſt, quod edicto perpetuò fieri iubetur

CAPVT III.

1 RElatum. Caſus. Beneficia † uacãtia
conferuntur, non ob. ap.
illorum, quibus promiſſa fuerant prius,
quàm uacarent. & fuit hæc decre. in prima
compil. de ap. & fuit deciſa conſultatio, quæ per reſpõ
ſionem patet [*Promiſſiones*] de receptionibus nil dicit,
de quibus ſupra de præb. relatum, infra eo. cum ſuper,
ſm Inno. [*Innituntur*] ſ. ſe per id iuuare uolentes, quia
prius eis fuit promiſſum. eſſent enim etiã tales audien
di, ſi aliam iuſtam cauſam proponerent; de his quæ fi.
à ma. par. ca. c. 1. lib. 6. ſm Hoſti. de elec. c. 1. ¶ Secunda
2 † glo. cauſam reddit, & dat ſimile. ¶ [*In glo. 2. ibi, cum inter.*
R.] nec poteſt appellatio impedire, ne id fiat, quod edi
cto perpetuo fieri iubetur. ff. de appell. re. l. ulti. 2. q. 6.
§. diffinitiua, Goffre.

SVMMARIVM.

1 *Collatio præbendæ non tenet alteri facta poſt literarum præſentationem factam collatori, & nu. 9. & 13. in fin.*
Diuiſio decretalis.
2 *Adminiſtrandi ius in præbenda, & alijs beneficijs quando dicatur conſecutus impunè.*
Aſſignatio præbendæ à quo fiat, & quid tribuit, & in quo conſiſtat.
In ea quæ requirantur. quando præcedat, & quando ſubſequatur.
Confirmatio, & examinatio perſonæ quando requirantur.
In canonicum recepto quæ debeant aſſignari prius, quàm exerceat ius canonicatus, uerſic. confirmatio autem, excepta in contrarium conſuetudine, ibid.
3 *Cameracenſis eccleſiæ conſuetudo in conferendis præbendis.*
Papa eſt ſupra ius, & poteſt conferre ius ad uacatura.
4 *Executoris ad conferendum officium in procedendo, & nu. 5.*
An conferre poſſit abſque citatione, & quorum, & nu. 5.
An audire debeat contradictores & quando, & qualiter, ibid.
5 *An executor ad prouidendum poſſit canonicos cogere adimplere mandatum.*
Merus quis dicatur, & nu. 6. eiuſque poteſtas, & proceſſus, ibid.
6 *Ab eo non appellatur, niſi in duobus caſibus & quibus.*
7 *Poſſeſſori citato non comparenti, ſed collatore comparente, cuius collatio dicitur de iure non ualere, ſententia contra eum lata præiudicabit.*

8 *Executor, cui commiſſum eſt, ut cogat capitulum ad conferendum alicui præbendam, ſi uacat, uel quam citò &c. an poterit contra canonicum diu ante impetrationem tenentem de facto præbendam procedere, & quomodo.*
Eius & cuiuslibet executoris poteſtas etiam contra perſonas non expreſſas in reſcripto.
Ad reſignationem facti quis poteſt cogi, non iuris.
9 *Aſſignare idem quod inueſtire.*
Executor inueſtire poteſt, & quo caſu. quando conferre negligente capitulo.
Per inueſtituram non datur poſſeſſio.
Eam facere decanus non poteſt.
10 *Contra canones factũ dicitur hic, quando non fit auctoritate papæ.*
Detentatio non impedit.
Poſſeſſio colorata ſecus.
Canonici honoris plenitudo quibus conſiſtat.
11 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 12.*
Euincens re euicta per ſententiam ad quas teneatur expenſas.
Dominium per traditionem acquiritur, non nudis pactis, an per ſententiam, nu. 15, §. fin. nu. 15.
13 *Additio gloſſarum, & num. ſequentibus.*
Vacatura præbenda quomodo aſſignetur.
Papæ poteſtas in diſpenſando, & in immutando, & in ſubditos quæ, & nu. 15.
Ab homine non poteſt accuſari, neque damnari, moneri tamen.
Eccleſiæ dicere, qualiter hic intelligatur.
Conſcientia ſequenda, & quo caſu hic.

CAPVT IIII.

1 PRopoſuit. Caſus. Si ſcribatur † ei, ad quem ſpectat collatio dato executore ad prouidendũ, affecta
eſt p̄benda per præſentationẽ literarum fa
ctam collatori ita, ꝙ collatio alteri facta non tenet. &
ſunt duę partes. prima factum narrat, continens gra-
tiã. & executoris proceſſum, capituli contemptũ, &
duplex factum Cæleſtini. ſecunda ponit mandatũ In-
no. præmittens proteſtationẽ, & motiuum ipſius, ibi,
2 licet autem [*Aſſignatione*] no. ſm Inno. qui † etiã de ma-
teria no. ſ. de ele. tranſmiſſam, ꝙ licet quis in canonicũ
legitimè eligatur, non habet ius adminiſtrandi in præ-
benda, niſi prius ſibi aſsignet. Electio enim dat ius ca-
noniæ: uide de his, quæ fi. à ma. par. cap. ex ore, in gloſ.
faciendæ. Aſsignatio, quæ in facto conſiſtit, admini-
ſtrandi tribuit poteſtatẽ: nec propria auctoritate in ea
miniſtrare dẽt, niſi aſsignetur ab eo, qui poteſtatẽ ha-
beat de iure, uel conſue. puta præpoſito, decano, uel
alio, qui curam habeat temporaliũ eccleſiæ, cuius ca-
nonicus factus eſt, arg. ſ. ti. 1. c. 2. melius de exceſſ. præ.
accedentibus, ad fin. facta uerò tali aſsignatione, licet
ſuper ea cõtrouerſiã patiatur, licitè adminiſtrat: quia
poſsidet auctore prętore. ff. de acqui. poſ. iuſte. ff. quod
cum fal, tu. l. 1. §. pen. nec dicas aſsignationem eſſe con
firmationẽ, nec in ea requiritur examinatio perſonæ,
uel electionis, nec debet audiri alicuius contradictio,
ſed ſummariè ſine diſcuſsione, ſi uiderit aſsignationẽ
faciendam, faciet eam: aliàs ſuperſedeat, & examina-
tionem ſuperiori dimittat, argu. de offi. archidia. c. 2.
de offic. archipre. c. fi. In prælatis uerò, qui curam ani-
marum habent, requirit confirmatio, & examinatio
perſonę, & electionis, de ele. poſtquam, & c. nihil eſt,
& no. de app. qua fronte, in 3. glo. Confirmatio autem
in his, quæ curam habẽt, pręcedit aſsignationẽ. in aliis
præcedit aſsignatio, quæ nec fit cum cauſæ cognitio-
ne. nec ius tribuit, nec eſt propter appellationem inter
poſitam retardanda, infra de appel. conſtitutis. 2. eodẽ
modo recepto in canonicum debet aſsignari ſtallus
in choro, locus in capitulo per illum, ad quem de iu-
re, uel conſue. pertinet ante, quàm exerceat ius cano-
nicatus, de præ. relatum, & c. dilecto, & ſi de conſue. eſ
ſet, ꝙ ſine inſtallatione adminiſtraret, ſtatur conſuetu
dini, ſuper quo remit. Hoſtien. ad no. de reſti. ſpo. in li-
a teris, de app. quia nos, & j. eo. ex parte[a]. In his uerò, qui
ſolam adminiſtrationem tẽporalium habent ſine cu-
ra, non credunt quidam neceſſariã confirmationem.
Alii contra, & bene ſm Inno. ſ. ti. 1. c. 2. Hoſti. uerò di-
cit, ꝙ ubicunq; aliquod beneficiũ alicui perpetuò aſ-
ſignat, non debet admiſtrare niſi per diœceſanum in-
ſtituatur: quod probat ẽt de minoribus beneficiis. ſ.
de p̄b. cum iã dudum, de cle. peregri. c. fi. ſ. ti. 1. c. 3. & in
rubrica. & in ipſis ẽt minoribus requirit examinatio,
de ele. cum in cunctis. §. inferiora, de pręb. graue. in mi
noribus enim ſeruanda ſunt iura, eo. ti. maioribus. nec
ſm eum ualet de iure ꝯria conſuetudo. de hoc de offi.
archidi. cum ſatis. de iure dixit, quia fatetur per cõſue-
tudinem contrariũ uſurpatum: ſecus uero, ubi benefi
cium non confertur perpetuò, & eſt non curatũ, ne
præl. ui. ſu. querelã. Remittit aũt ad ea, quæ no. de pri-
uil. uolentes, in fi. hodie, li. 6. [*Veſtram*] dicit Hoſtien. ꝙ
3 de conſue. huius † eccleſię epiſcopus duas præbendas
confert, capitulum tertiã: & illa eſt ſacerdotalis (uaca-
turæ) quõ in prouiſione uacaturæ papa tollit uicium,
quod ineſt promiſsioni uocũ. ſ. captandæ mortis? Re-
ſpõdeo, qa papa eſt. ſ. ius, ut infra, & C. de legibus, dig.
uel non ineſt tale uotũ cauſaliter, ſed occaſionaliter.
poſſet enim eſſe promiſsio ſine hac ſpe, uel uoto; ut ſi
quis malit carere præbenda, q̃ uidere mortem proxi-
mi. Gof. [*Contumaces*] ſ. nolendo parere mandatis papæ,
4 & ſuis [*Inueſtiuit*] ſic † debent facere cauti executores,
ſi literarum forma id patiatur. primò conferre, & in-
ueſtire: demum excõicare: ſed ſunt quidam ordinem
peruertentes ab excommunicatione, & q̃ônibus in-
choando. ꝯ id. ff. de qõ. l. 1. ſm Iaco. Dicebat autẽ Inno.
ꝙ iſte decanus fuerat merus executor, uel miniſter, de
quo. ſ. de offi. dele. c. fi. ſicut ille, cui mandatur, ꝙ alicui
prouideat: & uidetur, ꝙ collatio facta per tales nõ vo-
catis his, qui illum recipere debent, teneat, ſicut tenet
collatio epi non uocatis his, qui recipere debent, & p̄-
bẽdã aſsignare, infra eo. poſt electionẽ: quod eſt uerũ,
niſi in literis diceret, ꝙ illos moneret, induceret, uel
uocaret. ſeruabit. n. forma mandati, de reſcrip. cũ dile-
cta. imò plus uidet, ꝙ ſi compareat aliqs, qui uelit ali-
quid dicere in perſonam eius, cui eſt conferenda præ-
benda, quod non dẽt audiri, cum ille miniſter ſit, &
merus executor nullã iuriſdictionẽ habens, de re iud.
decætero, ubi de hoc, & de offi. dele. paſtoralis. imò ſi
eum recuſare uellet, non eſt audiendus. de app. nouit.
Sed ſi uellet dicere reſcriptũ ſurreptitiũ, audiendus ui-
det: ꝙ & ſi executus fuiſſet mandatũ ſurrepticium, re-
uocaret, de re iudi. cum olim. non tñ diceretur reſcri-
ptũ ſurrepticiũ: qa peccatum ſuũ tacuerit, talis enim
exceptio potius eſt contra perſonam, q̃ ꝯ reſcriptum.
Alii dicunt, ꝙ licet executor nullum uocare teneat, ſi
tñ cõparet, q uelit dicere in perſonã, illũ audiet, ar. de
accuſa. accedens. 25. q. 5. & ſi nõ. & no. de hoc de cauſa
poſ. cum olim. Primũ tamẽ dictũ de ſtricto iure ſuſti-
neri põt ſm Inno. ſed Hoſti. dicit de ſecundo, cum ta-
lis executor ſit mixtus, & in talibus reſcriptis intelliga
tur clauſula, ſi idoneus fuerit, de reſcrip. cum adeò, de
præſump. c. fin. ubi de hoc, & quia legitimę exceptio-
nes admittendæ ſunt, licet p̄cisè ſcribat, de offi. deleg.
5 ex parte. 2. ¶ Dicebat † etiam Inno. ꝙ executor ad pro
uidendũ non poſsit cogere canonicos adimplere mã
datum. i. facere illum canonicum. per literas enim cõ-
ceſſum eſt, ut id faciat, non ut cogat. Item quia lapſo
termino ad hoc dato canonicis, uel ex quo ipſi renue
runt facere, poteſtas in executorem transfuſa eſt; ita,
ꝙ id amplius facere non poſſunt. ad hoc. ff. de opt. le. l.
mancipiorũ. quod dic, ut infra eo. ſi capi. lib. 6. tñ licet
ad

ad id eos cogere nõ poſsit, ex quo tamen canonicã. &
præbendã contulit, coget eos ad recipiendum, & tra-
ctandum eum ut canonicum, & ſi is, cuius auctorita-
te fungitur, habebat poteſtatem ad hoc eos cogendi.
Dicunt quidam, ꝙ per illam formam non eſt data iu-
riſdictio, ſed miniſterium tantum: ſi tamen audiat ali-
qua, quæ ipſum moueant, bene facit, ſi ſuperiorẽ con
ſulat, in auct. ut nulli iud. §. & hoc uero, de hoc. j. de de
b ſpon. impub. ad diſſoluendum.[b] & hoc plus placet In
no. de hoc uerũ dicit, niſi in literis ſit clauſula cõtradi
ctores &c. tunc. n. ante inueſtituram, & poſt audire po
teſt contradictores, & ſummatim cognoſcere, de re-
nun. ueniens. ff. de re iudi. à diuo. §. ſi ſuper. licet quidã
dicant, ꝙ tunc eos audiet poſt executionem tãtũ. ſed
non occurrit ſibi, nec eſt ratio, quare non ſit melius &
honeſtius ẽt prius audire, de ſerui. non or. c. 1. Fatet ta-
men, ꝙ ſi omiſſa ſummaria cognitione, & repulſis cõ-
c tradictoribus[c] mandatũ exequit, quod ualet: quia in
exequendo mandatũ merus executor eſt. Itẽ qa ſum-
maria cognitio non eſt ſemper de ſubſtantialibus exe
cutionis. In cõpulſione uerò neceſſaria eſt cauſæ co-
6 gnitio. ad hoc de præben. licet. 2. ¶ Dicit † ẽt merum
executorem illum, in cuius literis cõtinetur, facias be-
neficium aſsignari, uel eum recipi, uel his ſimilia. Si
enim ualet, ſtatim mandabit de illo recipiendo; ita, ꝙ
ſi id nõ faciant, ſint excõicati, ar. de reſcrip. capitulum
& c. Abbatẽ, de præb. pro illorum. ab executore. n. nõ
appellat propter defectum iudiciarii ordinis, niſi mo
dum excedat, uel nimis feſtinet. de ap. nouit. cũ ſi. no.
ẽt ꝙ iſte executor non tm̃ prouidebit, & prouideri p̄-
cipiet de benefi. uac. de iure & de facto, ſed ẽt de uacã-
tibus de iure tm̃: debet tamen in eis præmittere cauſæ
cognitionẽ, & audire ſummatim illũ, qui poſsidet: &
ſi non habet ius, tunc non fert ſentẽtiam, ſed cogit de
tentorem dimittere, ſicut de facto tenet, & poſtea exe
quitur. & ſi hunc ordinem omitteret, quod ab eo fie-
ret, caſſaretur, infra e. cũ noſtris, & c. literas, quod dic,
7 ut ibi ſm Hoſtien. Quid † ſi citatus non comparet poſ
ſeſſor, ſed ille, qui ſibi contulit, cuius collatio dicitur
de iure non ualere, & fert contra eum ſententia; dic ꝙ
præiudicabit poſſeſſori, q ſciuit cauſam ſuam agi, de
re iudi. q̃uis: nec erũt partes executoris, niſi ut cogat
8 poſſeſſorem dimittere. Sed † nunquid is, cui commiſ-
ſum eſt, ut cogat capitulũ ad conferendum alicui præ
bendã, ſi uacat, uel q̃ cito &c. in eccleſia eſt canonicus
qui diu ante impetrationem tenuit præbendam de fa
cto, quæ dicitur de iure uacare, poterit de hoc cogno
ſcere, uel contra talem procedere: non uidetur: quia
perſona illius canonici nõ eſt expreſſa in reſcripto, de
offi. dele. P. & G. Item ad quid procedet executor, ſi di-
cat, ut ille poſſeſsionem p̄bendæ ſibi executori dimit-
tat: hoc uidet ſuperfluũ. ipſe enim nõ hẽt poteſtatem
conferẽdi, ſed cõpellẽdi. Si dicit, ut reſignet capitulo,
iſte non eſt capituli ꝓcurator: nec potes dicere, ꝙ ad
hoc ut ipſe poſſeſſor præbendã conferat, cum ad hoc
non hẽat poteſtatẽ. So. ſm Inno. ſic procedet: quia uo
cabit capitulum, cui præcipiet, ꝙ præbendam illã con
ferat de iure uacantem: ſi obedit, bene quidem. Si ue-
rò dicat ſe credere præbendam illam non uacare dicẽ
do ſibi nil præcipi debere, quod ſuam cõſcientiã gra-
uet, tunc uocabit poſſeſſorẽ præbendę, & dicet ei, præ
benda, quã poſsides, uacat de iure, & impetrans vult
hoc probare; ſi ille per hoc non dimittit eam, accipiat
probationes impetrantis. ff. de re iud. à diuo. §. ſi ſuper
& hoc ſummarie ſm Hoſti. ut ibi, & ſupra de fo. cõpe.
ſi clericus. & ſi probauerit, præcipiet poſſeſſori, ꝙ poſ
ſeſsionem dimittat: quo facto coget capitulum, ꝙ ip-
ſam conferat impetranti, infra eo. cũ noſtris, de præb.
inter cætera. vbi ſolum facta fuit retractatio, nec fuit p̄
ceptum, ꝙ alter alteri aliquid daret; & de hoc de re iu
di. cũ Bertoldus. nec eſt mirandum, ſi ſuper perſonas
in reſcripto non expreſſas poteſtatem habet executor
hoc. n. eſt in quolibet executore, qui contra extraneũ
ſummatim de proprietate cognoſcit, vt res eis auferat
ut in l. à diuo, C. de his, qui ad eccle. confu. l. præſenti.
Item nec ſine ea poſſet exequi, de offic. delega. præte-
rea. nec eſt neceſſe, ꝙ petatur reſtitui capitulo ſed tan-
tum reſignet, & poſtea ueniet ad collationẽ capituli.
Sed ſi in litera diceretur, exequaris, tunc executor co-
get illũ reſignare, & poſtea conferret. & ſi non vult re
ſignare, uiolenter auferatur ſibi poſſeſsio. ff. de rei uẽ-
di. qui reſtituere. hoc autem intelligendum eſt iãtum
de reſignatione facti, non iuris, cui nemo tenetur ce-
dere. ff. ſi ſerui. uendi. ſicuti. §. ſed quæritur. imò ſemper
ei ſaluum remanet, ut in l. à diuo, infra eo. cũ noſtris.
nec eo caſu ſine culpa priuandus eſt 56. di. ſatis peruer
ſum. Dicit Inno. ꝙ quidam diſtinguunt inter executo-
rem, cui committitur ſimpliciter alicuius perſonæ ꝓ-
uiſio, & eum, de quo hic loquitur. De primo dicunt,
ꝙ ſine cauſæ cognitione poteſt beneficium conferre.
iſte uerò conferre non poteſt, niſi primo ſciat, quare
illi, quibus primo ſcribitur, non conferant, arg. de re-
ſcriptis, ſi quando, & c. cum adeo, & melius c. ab excõ
municato. ubi ſecundus executor, cui ſcribitur in de-
fectum primi, procedere debet cũ cauſæ cognitione.
Alii dicunt aliud in abſolutione, quæ ſine ſolenni cau
ſæ cognitione fieri non debet. 2. q. 1. nemo. de ſen. ex-
com. ſacro. Aliud in beneficii collatione, quæ & ſi re-
quirat cauſæ cognitionẽ non ſic ſolennẽ. Vel dicit In-
9 no. dicendum melius, ut ibi no. ¶ Ex hoc † autẽ, quod
dicit, inueſtiuit, no. Inno. ꝙ idem ſit aſsignare, & inue-
ſtire. & no. ꝙ executor inueſtire poteſt, cum in literis
ſuis dicitur, Exequaris, no. ẽt ꝙ per inueſtituram non
d datur poſſeſsio[d]. Dicit tamen ipſe Inno. ꝙ decanus in
e ueſtiturã de uacatura facere non potuit[e] [*Spectabat*] &
quã preſbyter impetrauerat [*Aſſignaſtis*] quod facere
non poterant, ex quo datus erat executor, qui capitu-
lo negligente mãdatũ debebat exequi: ſecus, ſi ſolũ ad
compellendũ datus eſſet: & quæ ſit ratio diuerſitatis,
quã hic ẽt tangebat Inno. uide, infra c. ſi capitulo, lib.
6. [*Volens haberi*] ſub. & tam capitulum, quã illum, cui
p̄bendam contulerant in eluſionẽ mandati ſui, in eo
quod male fecerant, puniri, ſm Hoſt. qui dicit ſic pla-
nã decr. [*Inueſtiuit*] ſed quia adhuc ipſius poſſeſsionem
gaudere non poterãt, ſupplicauit Inno. ut ſibi p̄bendã
10 faceret aſsignari, Pe. [*Canonum*] quod eſt † quando non
fiunt auctoritate papæ. hoc uerò factũ erat auctorita-
te papę. Dicit Inno. ꝙ hoc non placet, & ꝙ malè fecit
decanus [*Intelligebatur*] de iure, & ſi nõ de facto. & ſic ꝯ
j. c. cũ noſtris, & c. literas. dic, ꝙ poſt caſſationẽ uacare
dicit de iure, & de facto; licet intruſus de facto teneat.
& ideò tali detẽtatione non obſtante põt conferri, cũ
detentor euidenter ſit illicitus & iniuſtus. ꝯrium loq-
tur de colorata facti poſſeſsione, quæ collationẽ impe
dit, & ibi de hoc ſm Hoſt. [*Detentore*] illicito, de rerum
permu. cũ uniuerſorum. Ho. [*Honoris*] ſ. ſtallo in choro
loco in capitulo, & aliis, quorum cõis eſt uſus. ſ. de p̄-
11 ben. pro illorum. ¶ Tertia † glo. reſpon. per quæſtio. an
executor potuerit inueſtire. ¶ Gl. Inno. obiicit, & ſol-
uit, ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ *Glo. nam contra*] ponit
5. caſus, quibus papa diſpenſat, & 5. quibus non diſpen
ſat, ſed quintum determinat. ¶ Antepe. glo. arguit, &
remittit. ¶ Pe. glo. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Vlti.
gloſſ. reſpondet per ob. & triplicem ſolutionem. ¶ *In*
12 † [*glo. penul. ibi. §. ulti.*] uide infra in ſuppletionibus [*& ibi,
in fundo*] non facit niſi in quãtum dicit, quòd re euicta
per ſententiam tenetur euincens ad impenſas bona fi
de factas in ea [*& ibi, traditionibus*] ſequitur, & uſucapio
nibus dominia rerum transferuntur, nõ nudis pactis
[*& ibi, per traditionem*] ſequitur, iure naturali res nouas

13 acquiruntur.¶ *In† glo.1.in fi.*] ad hoc ſupra de reſcrip.
conſtitutus.refert Innoc. quoſdam dicere, quòd aſsi-
gnatur prebenda uacatura ſic.ſ.quia datur ſtatim qua
ſi poſſeſsio iuris ipſius prebendæ. ¶*In glo.2. in fi.*]capi-
pitulo negligente,& quando tunc conferre poſsit,dic
ut infra eo.ſi capitulo,lib.6. ¶*In glo.3.ibi,hoc dixit*]dice
re potes,ꝙ illa fuerunt uerba preſbyteri allegantis,ſed
in antiq. patet, quòd Innocen. id conſtitit per literas
Cæleſtini. ¶*In glo. Inno.ibi, ex plenitudine*] imò fecit hoc
de iure:quia per preſentationem literarum factam ca
pitulo affecta fuit præbenda, ex quo datus erat execu
14 tor ad prouidendum, infra eo.ſi capitulo,li.6.¶*In †gl.
nam contra, ibi, diſpenſare*] imò non ſolum diſpenſat, ſed
immutat,infra de con. & affi. non debet. 31.diſti. c.1.
& 68.diſt.corepiſcopi[*& ibi,ſunt quidam*] ubi de hoc[*&
ibi,fidei*]dabat Hoſtien.regulam,ꝙ papa ſui ipſius tan-
tum habet poteſtatem,ꝙ quicquid dicat,uel agat,ac-
cuſari,uel damnari non poteſt ab homine,niſi de hæ
reſi.40. di. ſi papa: poteſt tamen moneri in ſecreto &
palam:ſi palam peccat mortaliter. nã uelit, nolit,ſub-
iacet euangelicæ ueritati quò ad monitionem facien
dam,quæ cuilibet data eſt. 2.q.1.ſi peccauerit.ſed quò
ad id ; quod ibi dicitur, dic eccleſiæ non ſubiacet niſi
in hæreſi.Si igitur ſit impœnitens,dicendum eſt eccle
ſiæ.i.deo orando, ꝙ ipſum inſpiret, & eccleſiæ trium-
phanti,ut oret pro ipſo. Alii tamen,& ſi imperator,&
totus clerus,& totus populus conueniant,ipſum non
poterunt iudicare: caueat tamen ſibi, quia anima ſua
in manibus ſuis,& ſibi terribilius iudicium imminet,
& intolerabilior cruciatus 9.q.3.nemo.& c. aliorum.
In ſubditis, ꝙ tantam habet poteſtatem,ꝙ eius præce
pto eſt obediendum,etiam ſi dubium ſit, an ſit mor-
tale,dummodò uinci poſsit conſcientia : quod ſi cer-
tum eſt,recognoſci debet papa cæleſtis, 11.q.3. Iulia-
nus,& eccleſia triumphans.q̃ non fallit:& eſt tunc po
tius excommunicatio ſuſtinenda,de ſimo.per tuas,&
conſcientia ſequenda,& ſi ſit erronea,niſi poſsit depo
ni,ut ibi.addit,quod ſtatim dicam in fi.¶*Et in fi.*]æqua
15 li linea Dixit†hic Vin.ꝙ diſpenſare poteſt in omnibus
quæ non ſunt contra fidem.Hoſti.addit,dummodò ꝑ
ſuam diſpenſationem non nutriatur peccatum mor-
tale euidenter, quod intelligit , ſi peccatum illud ex.l.
diuina procedat.Secus,ſi ex canonica,uel humana. ip
ſe enim conſtituẽs deſtruere poteſt. Remit. autem ad
no.de temp. ordi. ad aures, Item & ſi alios exoneret,
ſe poſſet onerare,de hoc, infra de uo. magnæ. ¶*In glo.
ſic ergo,in fi.*]ſecundum Io. Dicit Hoſti.quòd hic decla-
ratur aliud ius non habuiſſe. ff.de rei uend.ex diuerſo.
§.1.§.fi. inſti.de offi.iudi.alleg.in contrarium. ibi dici-
tur, quòd aut in his iudiciis alicui adiudicatum ſit, id
ſtatim eius fiat, cui adiudicatum eſt. ſi ergo , dicit ip-
ſe, illud eſt in illis iudiciis,ſecus in aliis, argum.de præ-
ſump.nonne.In aliis ergo non acquiritur dominium
per ſententiam.ff.de pig. ac. non eſt mirum, de publi.
l.3.& l.quicunque.ff.de ex. rei iudica. ſi inter me & te.
Sed nec in illis uſq;quo habita ſit poſſeſsio , vt ibi no.
ad hoc de re iudi. cum aliquibus. Lex, in fundo, non
facit ad rem , Hoſtien. uide quod dixi , ſupra de tran-
ſact.quanto, in ulti.glo.& de reſcriptis,mandatum, in
penul.col.uer. dici autem Compo.

ANNOTATIONES.

a ¶Ex parte. Et in præalleg.c.tranſmiſſam , circa princ. mag.glo. &
de conſue.cum uenerabilis, ſuper glo.pe.
b ¶Diſſoluendum. ibi uide Ioan.And.in ſua glo. mag.in fi.& in cle.
1.de offi.delega.
c ¶Contradictoribus. De iſta clauſula,& de ipſius uiribus, uide Io.
And.de præben.pro illorum, in glo. in uerbo, quod talis .
d ¶Datur poſſeſsio. Vide glo.& Io.An. ſupra ti.proxi.auctoritate ,
e ¶Facere non potuit. Ad hoc de conceſ.præben. c.2.& 3.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Impedito non currit ſemeſtre tempus ad eligendum.*
Nec ſuſpenſo etiam ex culpa ſua.
2 *Amotionem inſtitutorum qui petere poſſint,& qua ratione.*
Cauſa in perſonalibus eſt exprimenda in libello.
*Nominatio non habet locum in perſonalibus , ſed in realibus, ex-
cepto caſu,& quo.*
*Actio ſæpe intenditur contra neminem , & quando , & qui tunc
uocandi.*
Vocatio in ius duplex hominis,& iuris, in fine.
3 *Donatio,& collatio pro eodem hic accipiuntur.*
*Poſſeſſore non, amoto , inſtitutio beneficij ab eo poſseſſi fieri non
poteſt,& quando,nu.4.*
Electio,uerò & collatio an poſſit, ibid.
De præſentatione quid.
Amotio fit duobus modis à beneficio.
4 *Electio ſecunda non caſſata prima quando fieri poſſit.*
5 *Monitio debet eſſe competens & canonica.*
*Delegatus habet poteſtatem exercendi cenſuras , & priuandi be-
neficijs.*
*Beneficiorum appellatio numero multitudinis reſpicit hic plurali-
tatem perſonarum , non beneficiorum.*
6 *Temporis computatio fit deducto tempore impedimenti , & pri-
mi cum ultimo .*
*Negligentia notatur ex dilatione, & dicitur cum quis potuit, &
non fecit,nu.11. §.2.*
*Capitulo excommunicato , præter unum , ius conferendi ſpectat ad
eum ſolum.*
*Deuolutio collationis ex culpa collatoris ad papam , non ad capitu
lum fit, ad dictio. poterat,& nu.13.*
7 *Ad metropolitanum quando fiat ex inferioris defectu.*
Reſtitutione non eſt opus , ubi tempus non cucurrit , in fin.
*Tempus accedendi,permanendi, & redeundi, & quando aliàs non
computetur,ibid.& nu. 11.*
8 *Conferre non tenetur quis in itinere etiam ſi ſciat uacationem, niſi
poſt reditum,& ratio .*
In diœceſi alterius iudiciale quis expedire poteſt .
9 *Notitiæ tempus inſpicitur , & in fi.*
*Tempus utile ab initio , & in progreſſu quibus caſibus , & quan-
do ſecus.*
10 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, nu.11.*
*Ex culpa quæ procedunt , non imputantur , in ſuffra. In glo. ſic pa-
tet,& quando,uide nu. 14.*
12 *Additio gloſſarum,& nu.13.& 14.*
Voluntates , & mores hominum uariæ.
13 *Suſpenſio hic à quo fuerit .*
*Suſpenſio epiſcopi fit à papa; inferiorum à concilio prouinciali, &
qua de cauſa .*
15 *Bona quæ deuoluantur in fiſcum.*

CAPVT V.

1 QVia diuerſitatem. C. Tem-
pus† ſe-
meſtre datum ad eligendum non currit le
gitimè impedito . & ſunt duæ principales
partes.in prima archiepiſcopi querela.in ſecunda cãæ
cõmiſsio,ibi,man. ſecũda uerò ſubdiuiditur: quia pri
mò ponit mandatum,& ſoluit obſtaculum . ſecundò
duos caſus excipit ibi,niſi forte.& ſm tripliciter expo
nit ibi , ſic tamen [*Corporum*] hoc dixit ſecundum Pet.
quia de his duobus prius erant opiniones , an ſcilicet
tempus ſuſpenſionis curreret in 6. menſibus,& an ſu-
ſpenſo epiſcopo propter ſuam culpam ad capitulum,
uel ad papam deuolueretur poteſtas [*Et infra*] ſeque-
batur, in antiqua, quòd ideo poteſtas eccleſiaſticæ iu
riſdictionis fuit in uno collocata [*Suis*] 1. ſuæ diœceſi.
aliter ſumitur,ſupra de uſu pal.c. 1.de præben.pro illo
a rum[a] [*Suſpenſionis*]ex ſua culpa prolatæ ut patebit,infra
[*Poſt*

[*Poſt modum*]ideſt poſt abſolutionem [*Intruſerunt*]ſi.ſu-
pra ti.proxi.c.3.de exceſ.præla.c.3.Goff.[*Et infra*]quare
ſecundum Innocen. & Hoſtien. petebat intruſos ab
eccleſiis ammoueri, uel reſignare compelli , non ob-
ſtante confirmatione per quoſdam ipſorum obtenta
in forma communi, ut patet ex ſententia. unde nõ.In
2 no.ꝙ† quandoq; is,ad quem de iure ſpectat inſtitutio
petit inſtitutos ammoueri,ut hic, & de præb.dilecto ,
quandoq; patronus,infra de iure patro.ex literis:quã-
doq; clericus inſtitutus, uel non inſtitutus,ſed habens
ius in beneficio,ut ſupra ca. 1.3.q.6.hoc quippe; de re
iudi.cum Bertoldus.quandoq; quilibet clericus de ec
cleſia, de elec. cum dilecti . Sed iſte ultimus , quia ius
ſuum ſpeciale non proſequitur, uidetur,ꝙ non poſsit
agere , niſi agat denunciando, uel accuſando.ff.de ap.
conſtitutis, in fi.prædicti uerò non ſolum contra inſti
tutos agere poſſunt , ſed etiam contra peruerſè inſti-
tuentes.7.q.præſentium. de hoc.s̃.de ſi. preſby.ueniẽs.
is tamen, q̧ prędictis modis agit, debet cauſam expri-
mere,quare inſtitutio ſit minus canonica,ſicut in aliis
perſonalibus.nam & iſta perſonalis eſt,quod patet:q̧a
nec in rem,neq; mixta,ut patet de offi. or.conqueren
te. cauſa uerò poteſt exprimi:quia ad agentẽ pertinet
inſtitutio , uel eſt in poſſeſsione inſtituendi , uel quia
non pertinet ad eum,qui inſtituit,infra c. poſt electio
nem,de cauſa poſ. cum eccleſia . & uide quod ibi dixi
in glo. quia conſuetudo,in fi.vbi Inno.plus approbat
cauſam ſecundam, & c.cum olim, de elec.querelam .
hinc eſt,ꝙ quia perſonalis eſt,nõ poteſt inſtitutus no-
minare inſtituentem in iudicio, cum non habeat lo-
cum nominatio niſi in realibus. C. ubi in rem ac.l. 2.
ut lit.non conte.qm̃.ſecus,ſi peteret obedientiam: q̧a
tunc poſſet dominum in iudicio nominare,de maio.
& obedi.inter 4.Item ſæpe quis contra neminem agit
ſed petit ſuam electionem confirmari,infra c.poſt ele
ctionem : & tunc etiam ſunt uocandi , quos negociũ
tangit ſm Inno.ad quod de ele.c.fi.lib.6.quod intelli-
git Hoſt. niſi à iure ſint uocati,de ele.c.1.eo.lib.6.uide
quod dixi de tranſactionibus , decætero [*Donationem*]
3 ubi ſupra† dixit collationem, nunc dicit, donationẽ.
& facit ad decre.ulti.de offi.uica.lib.6.[*Ad eas*]præbẽ-
das,uel dignitates: & hoc patet ſm Inno. ꝙ nullus iu-
dex ordinarius , uel delegatus dẽt alium inſtituere in
beneficio,quod alius poſsidet,niſi amoto prius poſsi-
dente, qui amouendus eſt, uel de facto ſuperioris au-
ctoritate,ſi nil proponit rationabile,uel ad minus per
ſententiã, etſi de facto id fieri non poſsit : & ſic poteſt
intelligi.j.eo.cum noſtris,& c.literas,ubi de hoc,& vi
de de priuile.cum olim.2.in glo. ideſt curſorem: is ta-
men,ad quem ſpectat electio,uel collatio, poterit eli-
gere,uel conferre.j.de præb.licet eps̃, lib.6. de re iudi.
cum Bertoldus,licet quidam dicant, ꝙ licet præſenta-
tio fieri poſsit,de qua loquitur illa decre.quia non ple
num ius tribuit electo : tamen quæ ius tribuit,nõ fiet
obſtante alterius inſtitutione , cũ nec fieri debeat pri-
b ma electione non caſſata, de elect. conſiderauimus[b],
4 & c.auditis. hoc autem eſt † certum,ꝙ propter præce-
dentem electionem factam ab his, ad quos non perti
net, non caſſatur electio facta ab his,ad quos pertinet
vt ibi probatur,& de ſupplen.negl.prælatorum.c.fi.&
no.de ele.conſiderauimus.& Hoſtienſis in hoc remit
tit.j.ti.1.illa.Item q̃uis is,ad quem pertinet iure ꝓprio,
poſsit eligere non obſtante prima electione,& inſtitu
tione;executor tamen papæ nõ poteſt prouidere alio
exiſtente in poſſeſsione,qui inſtitutus eſt per ſuperio-
rem; ſed ſi non eſt per ſuperiorem inſtitutus,ſed tantũ
modò poſsidet, propter hoc nõ dimitteret executor ,
quin de alio prouideret ſm mandatũ papæ , ſupra de
præb.de multa.quod de ordinario,ad quem pertinet,
eſt indubitatum, ut eſt dictum ſm Inno.qui remittit .
infra c.literas,& c.cum noſtris[*reſignandas*] forte gene-
ralis monitio;quia neſcitur,ꝙ ſint ſic inſtituti ſm.Ho.
5 [*Monitione*]competenti† & canonica,de ſen.excõm.ſa-
cro[*Subtractionem*] no. delegatum non ſolum exercere
cenſuram, ſed etiam beneficiis priuare rebelles contu
macia exigente.de hoc de homi. pro humani, li. 6.po
teſt tamen reſponderi hoc factum de ſpeciali manda-
to [*Beneficiorum*] iſta pluralitas poteſt reſpicere plura-
tem perſonarum.ſi.de priuile.ut priuilegia, ne clerici,
uel mona.c.1.li.6.& ſic ceſſat argu. Hoſti.dicentis per
hoc pluralitatem beneficiorum permitti , ſi nouis re-
nunciare uolunt , uel ſi auctoritate archiepiſcopi illa
ſint adepti.dicebat autem,ꝙ reſpicit factum, uel loqui
tur, cum eſt diſpenſatum [*Ea*] beneficia, ad quæ reſi-
gnanda detentores compellimus[*Speciali*] non ſurre-
ptitio,de reſcriptis, ad audientiam, & c.in noſtra [*Ap.
ſedis*]uel legati de latere, de offic.le..c.1.lib.6. [*Compute-
6 tur*] deducto † ergo illo tempore , primum cum ulti-
mo bene poterit computari ; quod dic,ut infra de ver
bo.ſigni.dilecto[*Negligentes*]quod ibi patet ex uerbo ,
diſtulerit.ſic ſupra de præben.de multa[*A qua*] ſcilicet
poteſtate conferendi[*Illa culpa*]facit de elec. quamquã
lib.6. [*Deuoluta*] quod intellige ſecundum decre.infra
ne ſede uacante.c.uno,lib.6.quod ibi nota.in 4.glo.&
dicam ſup ea. Dicebat hic Boa.quòd omnibus cano-
nicis præter unum excommunicatis ius conferendi ,
ſpectãs ad capitulum deuoluitur ad illum ſolum. nec
obſtat hæc litera: quia non ſic habet epiſcopus colle-
gam, ſicut canonici[*Ad illum*] ſcilicet papam T.ex ple
nitudine poteſtatis.Inno.[*Præter*]ſi habes, propter,eſt
litera falſa, La.[*Poterat*]ac ſi dicat papa, licet culpa nõ
noceat, ut deuoluatur poteſtas ad capitulum : nocet
tamen , ut deuoluatur ad nos , & ſic ipſam poteſtatẽ
ad nos deuolutam ſine illius iniuria ſibi poſſumus de
mandare,ſecundum Hoſti.alle. de re iudi.cum olim ,
ad fi. nec cogitur ratas habere collationes à non ſuo
iudice perfectas, de ſupplen.negli.præla.c. penul. & fi.
[*Donare*]ex plenitudine poteſtatis.de præben c.2.lib.6.
7 ¶ Sed nunquid † epiſcopo ſuſpenſo metropolitanus
poteſt conferre beneficia ſpectantia ad ipſum:dixerũt
quidam quòd ſic,etiam non expectato fluxu. 6. men-
ſium; argu.pro eis.9. q.3. cum ſimus : quod loqui po-
teſt in hoc caſu : uel loquitur, quando neceſſaria offi-
cia non inſtituit in eccleſia ut œconomum , uel aliũ,
qui miniſtret temporalia . in officiis uerò non neceſ-
ſariis,ut in ordinandis canonicis locum non habet, ſu
pra de elec.cum eccleſia. Innocen.hæc uerba poſſunt
procedere in eccleſia non habente numerum. & uide
quod ibi dixi in princ. tu dicas cum Innocen. & Ho-
ſtien. quòd nec capitulum, nec ſuperior ſupplere po-
teſt alterius defectum , niſi ubi ius exprimit hoc , uel
niſi neceſsitas immineret, argu.infra ca.1.& infra ti. 1.
illa. Sed ubi eſt iure expreſſum hoc poteſt etiam ſupe
rioris non petita licentia.de hoc, ſupra c.2. Dicit tamẽ
Hoſtienſis , quòd quicquid dicatur, generaliter pote-
ſtas ſupplendi videtur tradi.de offi.ordi.cum uos,& c.
paſtoralis, de iure patr. nullus. archiepiſcopus autem
abſolutus beneficia , quæ uacarunt etiam ultra ſex
menſes, poterit conferre : quia ex quo non potuit, ſi-
bi tempus non currit ; ita quòd reſtitutione non indi-
get:ſecus,ſi potuiſſet,& per ſex menſes diſtuliſſet;& ſic
loquitur,de ſupplen.ne.præla. licet, & capi.literas[*Ac
ceſſit*] dictum erat [*Remanſit*] etiam abſolutus non do-
loſe ibi permanens [*Receſſit*] concordan. de reſcriptis,
ſtatutum.§.penultimo, de elect.cum non deceat,li.6.
8 [*Nullatenus † computetur*] etiam ſi ſciuit illa uacare.licet
enim illa in uia conferre potuerit redeundo , ex quo
abſolutus erat:tamen non imputatur, ſi non contulit
triplici ratione . Primo quia iuſtius & honeſtius eſt,
ꝙ prouideat indigenis, quorum forte ſecum non ha-

bet copiam. Secundò quia honeſtum eſt in his habe-
re conſilium maxime capituli ſui, quod forte ſecum
non habet. Tertiò in collationibus ſunt examinandę
perſonæ,& ſi quid judiciale occurreret, non poſſet in
diœce.alterius expedire.de hoc,ſupra de offic. leg. no
9 uit,ſecundum Inno,& Hoſti.[*Notitiæ*]uide† cle.eo. ti.
c cum ei,quem,in fi. & [c] quod ibi no.in glo,pen.no.hic
tempus utile ab initio, & in progreſſu, idem in c.die-
bus, qui dantur ad petendam bonorum poſſe. C, qui
admi.ad bo.poſ.l.2. eſt & aliud tempus continuum in
princ.& in progreſſu.ſ,quatuor annorum,qui dantur
ad petendam reſtitutionem.C. de tempo. in integ.re-
ſti.l.fi.Eſt & tempus utile in princ.continuum in pro-
greſſu,ſ.decem dierum, qui dantur ad appellandum,
ſecundum Boa,qui hoc not.ſupra eo.c.2. & probatur
de app. concertationi,lib.6.[*Potius*] hoc intellige, niſi
magna negligentia ualeat imputari,vt no.de ſupplen.
negl.præla.licet,Hoſti.[*Ipſius*] aliàs ipſi, ſcilicet archie-
10 piſcopo.¶Glo.1.†ponit quatuor ſimilia.¶Glo.quar-
ta dat unum ſimile,& ponit tres effectus confirmatio
nis, ¶[*Glo.& ita*]dat duo ſimilia,& remittit:ultimò de-
terminat. ¶[*Glo. hæc ratio*]inducit duas concor. & unũ
contrarium: demum,ſignat contrarium, & remittit.
¶[*Glo.ſic patet*]ſignat contrarium.¶Pe.glo.ponit ſimi-
11 le,¶[*In 1.† glo.ibi.§ principaliter*] ibi dicitur, ꝙ homines
faciles ſunt ad diſſentiendum. ¶[*In glo. 4.ibi,& quia*] ui-
de ne prælati uices ſu.c.2.ſuper glo.2. ¶[*In glo.& ita,ibi.*
§.ulti,]hanc & ſeq.uide de præſcrip.cum non liceat,in
gl.[*& ibi,deliberationis*] ideſt tempus,quo deliberat hæ-
res, an uelit adire, non imputatur creditoribus hære-
ditarijs in aliqua temporali pręſcriptione[*& ibi.§.ult.*]
uide de uerbo.ſign. Abbatē,ſuper 3.glo.[*& ibi,ſi locus*]
ſi locus, per quem uia, iter,uel actus debebatur,occu
patus eſt flumine, & intra tempus, quo ſeruitus præ-
ſcribitur,reſtitutus ſit,redit ſeruitus in ſtatum priſtinũ
[*& ibi,qui poteſt*]ſequitur,facere,ut poſsit cõditioni pa-
rere,iam poſſe uidetur [*& ibi.§.qui captus*] ſequitur, cũ
potuerit redire non rediit,pro transfuga habetur.¶[*In*
glo.hæc ratio,ibi.§.ulti,]uide in glo.antep.proximam[*&*
ibi, Si pupillo] non habenti tutorem fideicommiſſum
ſolui non potuit, non dicetur hæres in mora [*& ibi,*
item ei]ibi eſt,Item hi,qui reipub. cauſa dolo malo ab-
fuiſſent,& hanc inducit Hoſti.à contrario illius uerbi,
dolo malo.ſed Io.alle.Item ei, qui etiam ibi eſt. & be-
ne facit inquantum dicit transfugis non concedi reſti
tutionis beneficium. ¶[*In glo.ſic patet, ibi, uerum.2.*] uide
de accu.cum dilecti.ſuper glo.cauſa [*& ibi, Qui iniuriæ*]
uide de ſen. ex.cum uoluntate, ſuper.1. glo.[*& ibi,ſiue*
ante] licet fuerit in culpa publicanus tenendo facino-
roſam familiam,ſi tamen ſeruus,qui furtum fecit,uel
iniuriam intulit,mortuus ſit,liberatur:quia dominus
facultatem non habet exhibendi,nec dolus eius inter
ceſsit[*& ibi,ſi mulier*]uide de ſpõ.ueniens,ſuper ultima
glo.¶[*In glo,antepe.ibi,bene à Zenone*]uide de præſcripti. ui
gilanti,ſuper glo.2.¶[*In glo,ulti,ibi,annus*]uide ſupra ti.2.
ſuper 4. glo,[*& ibi, cum ſex*] uide de pœni. & re. quæſi-
12 tum,ſuper glo.2.¶[*In †glo,1,ibi,illud*]Perſii poetæ[*& ibi,*
Ouidius]lib.1. de arte amandi [*& in fi.*] Quintil. cauſa.9.
celeſtis prouidentia multa uarietate pectora noſtra di
ſtinxit, nec minus numeroſas animorum, quàm cor-
porum dedit formas.¶[*In gl.per affirmationem,ibi,& quia*]
12.diſt.præceptis[*& in fi.*]idem no.17. q.4. frater. ¶[*In*
glo,& ita,in fi,]& ſupra de electio.ca.ulti.ubi de hoc, &
infra ne ſede uac.c.5.libro 6.¶[*In glo.ex hoc,ibi,iuriſdictio-*
13 *ne*]Dicebat Pe.quòd iſte fuerat † ſuſpenſus à collatio-
ne beneficiorum, forte enim delictum eius denun-
ciatum fuit papæ, quod peccabat in beneficiis confe-
rendis ſecundum formam decre.de præben.graue. &
ſi dicas,ergo non ad papam, ſed ad perſonam inſtitu-
tam in conc.tempore ſuſpenſionis ſpectabat collatio;
Reſpondet illud in inferioribus,qui per concilium ſu
ſpendũtur:Secus in metropolitano,qui per papam ſu
ſpenditur, ut ibi patet[*& in fi.*]de hoc plene, ſupra de
conſue.cum dilectus, in gl.ſuſpenſus enim. ¶[*In glo.ſe.*
ibi,ueniens] ſpeciale in matrimonio, & de hoc.ſ. quod
metus cauſa, Abbas.duæ leges ſequentes ſoluuntur in
regula,imputari,in fi.§. ſiue autem, quem uide in ſuf.
14 reddit ſui rationem,ibi uide[*& in fi.*]Dicit†Inno.capi-
tulũ ex culpa archiepiſcopi non potuit beneficia con
ferre,cum id non reperiatur in iure;ad hoc de ſupplẽ.
neg.præla.Romana,lib.6.ſed archiepiſcopus ex culpa
puniri poſſet. & ſic loquũtur cõtraria. dici poteſt cul-
pam punitam per ſuſpenſionem, quæ pœna non de-
bet extendi, ne ſit priuatio: & ad intellectum horum
uide,quæ notaui de reg.iur.imputari,lib.6. Dixit Cõ-
po.ſupra de ele.cum in cunctis,ꝙ culpa, uel delictum
non fuit hic immediata cauſa impedimenti, ſed ſentẽ
tia ſuſpenſionis, licet culpa fuerit cauſa illius ſenten-
tiæ,quæ ſententia non eſt culpa,de ſenten.excommu.
c.1.li.6.& uide Dy.de reg.iur.quod ob gratiam,eo.lib.
& quod ibi poſt eum ſcripſi ſuper glo. in fina. ¶[*In glo.*
15 *†quia dominus,ibi, bona*] propria: ſecus in bonis eccleſiæ,
ut in concil. Vien.de hæreti.nolentes, poſt prin.[*& in*
fi.] hodie bona damnatorum regulariter non confiſ-
cantur,ut C.de bo.dam. auctẽn. bona.

ANNOTATIONES.

a ¶Pro illorum.Vbi uide in glo.prima,& ſuper illa Ioan.And.
b ¶Conſiderauimus. Vbi uide de exceſ.præla. inter gl.unde non,& in c.auditis, præalle. & uide Io.And. ſupra eo.proxi.in glo.mag. uerſi. notat etiam.
c ¶In fine.Et uide Ioan. And. infra eo. ex parte, in glo. quaſi archidi.& Bar.ff.de acqui.hære.l.is poteſt, uerſi.uideamus,& in deciſ. Rotæ conclu. 479.& Bald. in l.1.C.qui admi.ad bo.poſ.poſſunt, maxime in 24. q.

SVMMARIVM.

1 *De poſſeſſione colorata alterius oportet in impetratione beneficij facere mentionem: aliàs non ualet,uide n.8.& 16.& 23.& 24.*
Diuiſio capituli.
Ad electionem faciendam tempus ſex menſium pro quolibet electore.
2 *Epiſcopus eligi non poteſt ad inferius beneficium epiſcopatu & ratio.*
Ad maiora prouehi quis debet, non contrà.
3 *Epiſcopatus an uacet ex conſecutione præpoſituræ, & ex habitu ante eum quid iuris,nu. 7. in fin.*
An poſſit abſque licentia papæ reſignari.
Cap.de multa,de præben. an emanauerit ante hanc decretalem.
4 *Elector licet eligat ineligibilem, non dicitur ideò negligens, ut fiat ex temporis lapſu deuolutio,& quando, & nu.5.eſt tamen priuatus eligendi poteſtate,nu.5.*
Inelegibilis quis dicatur,& nu.5.
Dignitates cadere poſſunt in homicidas, & irregulares cum diſpenſatione:alioquin quid iuris, & in quos nequeant.
5 *Vacatio debet eſſe iuris & facti,& nu.7.& 24.& tunc locum habet Lateranen.concilium,nu.7.*
Eligendi poteſtas ex electore priuato eo iure ad quem deuoluatur.
Error intolerabilis in reſcriptis ad beneficia quis dicatur, uerſicu. imò etiam.
6 *Prouiſoris poteſtas quibus modis expiret.*
Incapax non poteſt eſſe hæres, nec legatarius, eligi autem ad beneficium poteſt, & ratio diuerſitatis.
7 *Suggeſtio, & ſuppreſſio uitiant literas ad beneficia, & quare hic.*
Vacationis appellatio utranque comprendit uacationem & iuris, & facti.
Executor beneficij conferendi,quod alius detinet de facto, quæ conſiderare, & qualiter procedere debeat.
Collatio,& electio ſecunda non caſſata prima non tenet,ut hic, uerſi.dicit demum.

Factum

Factum plus ponderatur, quam ius hic.
Poſſeſſor dicitur iuſtus,qui in eam per ſuum iudicem fuit inductus, uerſi.fortius ergo,& nu. 20.
8 *Beneficium diuerſis modis uacat,& quibus.*
Eius impetratio quo tacito non ualeat.
9 *Poſſeſſio facti multum iuris tribuit,& plurimum facti, num. 14.*
Poſſeſſionem rei, quam per ſententiam obtinuit,nemini licet occupare,niſi in caſibus, & quibus, & nu. 10. & quando per eam amittatur,nu.10. 11.& 12.
10 *Poſſeſſor, cui fuit impoſitum ſilentium ſuper re, quam poſſidet, quando cauere cogatur,& ſi nolit, quid iuris.*
11 *In poſſeſsionem ueterem quis petere nõ poteſt,ut reſtituatur, quam amiſit,ſed ex noua,ſi rehabuit, & qua actione.*
Electio nunquid fieri poſſit lata ſententia condemnatoria ad amiſſionem præbendæ.
12 *Seruitus an denegari queat lata periret contra poſſeſſorẽ ſententia.*
Res iudicata an facta ſit eius, cui eſt adiudicata ſine traditione, circa fin.
Iuſta,pro utili.
Et,pro ut.
13 *Epilogus, & ſuffragium,gloſſarum,nu.14.*
Poſſeſſio interrupta non reſtituitur poſtliminio.
Additio gloſsarum, & nu.ſequen.
15 *Compulſio eſt acceſsoria prouiſioni,non contra,& nu.18.*
16 *Literæ ad beneficium tacita poſſeſſione facti an ſint ſurreptitiæ,& nu.8.earum diuerſæ formæ,& uis, nu. 18.19.*
Poſſeſſio colorata quæ, & nu.8.& quem impediat conferre, ibid. & nu.20. & 23.& 24.
Compoſtella citatur a Ioan.And.hic, & nu. 17.
17 *Poſseſſio ſit iuſta necne, cui incumbat probatio, poſſeſſori, an impetranti.*
Poſſeſsor non debet amoueri, niſi probato & quo.
Titulum à poſſeſſore collator quo caſu petere poteſt.
19 *Executor datus ad prouidendum capitulo negligente cum clauſula, contradictores, quando poſſit excommunicare, & habere coerctionem.*
21 *Vſucapere non dicor id, cuius acquiſiui poſseſſionem per procuratorem prius, quàm ſciam, præterquam in caſibus.*
Vnio poteſt fieri epiſcopatui pauperi beneficij eccleſiaſtici.
Fructus etiam & qui poſſunt epiſcopatui dari ad tempus, & ob quas rationes, & à quibus.
23 *Vacare quando de facto & de iure, & quando alterum ſolum modo intelligatur.*
Ioannis de Deo quæſtiones citantur.
Clauſulæ, amoto quolibet illicito detentore, effectus qui.
24 *Collatio quandoque ordinarij non impeditur,ſed delegati,& ratio, ſupra,nu.8.& 20.*
25 *Per beneficij cuius ſecundò obtenti uacet primum.*
Impetranti ſurreptitiè quæ gratia facta ſit hic à Papa.

CAPVT VI.

1 CVm noſtris. C.Non† ualent lite-
ręad beneficiũ im-
petratæ,quæ de alterius colorata facti poſ-
ſeſsione nõ faciunt mentionẽ.& primò po
nit gratiã, & executoriã theſaurario conceſſam in ſe-
cunda exceptionem capituli contra illã.in tertio pro-
ceſſum executorum.in quarta pronunciationem au-
ditoris ſuper proceſſu.in quinta pronunciationis con
firmationem cum certo mandato.ſecunda ibi, uerũ.
tertia ibi,qđ dicti. quarta ibi, Auditor.quinta ibi, nos
uerò[*Tempore tanto*]6.menſibus computatis pro quoli
bet electore[*Vacaſſet*]per promotionem præpoſiti ad
epiſcopatum,ut ſequitur[*Conferent*]in hoc fecit eis gra
tiam,ut patet etiam in anti.[*Executoribus*]ad prouiden
dum,ut patet per ſequentia [*Epiſcopum*] alterius eccle-
ſiæ,ut patet in anti.[*Ipſis*] epiſcopo, & capitulo Auxa-
nen.ipſo capitulo eligente, uel conferente ipſam præ-
poſituram, & epiſcopo, quod circa hoc factum fue-
rat, approbante; & hoc fecerunt propter neceſsitatẽ
& utilitatem eccleſiæ,ut in anti. ſm Ho.[*Electus*]quod
2 †tribus rationibus eſſe non potuit primò ꝗa poſtulan
dus erat, de poſtula.c.ulti.2.quia ad maius prouehi de
bebat.93. diſt.legimus, ſupra de tranſla.capi.ulti. ff.de
mu.& hone. ut gradatim.3. quia per ſecundam uacat
prima,ſupra de præbend.de multa,Goffre. & Philipp.
3 [*Poſſidebat*]ergo † uacabat epiſcopatus, ſupra de præb.
de multa. ſo. conſtitutio illa in epiſcopatibus locum
non habet,in quibus nec expreſſe, nec tacite ſine licẽ
tia papæ renunciari poteſt, ſupra de tranſla.inter cor-
poralia; ideò non tenuit collatio præpoſituræ,Innoc.
nec adhuc emanauerat decr.de multa,quod patet.ꝗa
decre. iſta fuit in 3. compil. 1.Innoc.decre. de multa,
fuit in 4. ſecundum Inno. dicebat hic Egi. ꝙ ſi electus
nondum confirmatus in epiſcopum ſcienter recipiat
aliam dignitatem, perdit ius,quod habebat ad epiſco
patum: quia tunc eſt in ſtatu, in quo renunciare po-
teſt per prædictam decre.inter.facit clemen.de reſcri-
a ptis,gratiæ [a].Dixit Innoc. ꝙ potius iſta non eſt ponde-
randa quo ad lapſum temporis concil. Lateran. nam
4 idem,ſi non poſſediſſet,dicens,ꝙ hoc regulare† uide-
tur,ꝙ elector licet eligat ineligibilem, illegitimũ, ho-
micidam,irregularem, uel quantumcunque malum,
nunquam negligentia,vel temporis lapſu deuolueretur.
eligendi poteſtas ad ſuperiorem, ad quem ius ſta-
tuit deuolui propter negligentiam,licet deuoluatur,
ad ſuperiorem, ad quem ius ſtatuit deuolui propter
malitiam,de electio.cum in cunctis,ad fin.cum enim
non ſit negligens, non habebit locum pœna negli-
gentis. hæc uera ſecundum eum, dummodò talis ſit
electus,in quẽ cadere poſsit ius illius dignitatis, quod
cadere poteſt in homicidas, & irregulares,& iuſte ha-
bent eas,ſi cum eis fuerit diſpenſatum:& ſine diſpen-
ſatione iuſte tenent illas,donec renuncient,uel depo-
nantur: poſt adeptas tamen dignitates occidendo in-
currunt irregularitatẽ. Dicebat Compo. ſupra de ele-
ctio.ad,quòd ſic,ubi uide poſt glo.in 4.colum.uerſic.
ſed ſi excipitur, quòd homicidium non inducit ipſo
iure pęnam priuationis. ſubdit Innocen.quòd ſi tales
ſunt electi, in quos ius dignitatis cadere non poteſt,
b ut omnino illiterati [b], mulieres, uel infantes,tunc ui-
detur, quòd talium electio, uel poſſeſsio non impe-
diret,quominus lapſu temporis per negligentiam eli-
gendi poteſtas ad ſuperiorem deuoluatur ſecundum
eum [*Quod*] ſcilicet epiſcopum habere poſſe præpoſi-
turam cum epiſcopatu[*Dicentis*]& bene, Innoc. [*Aſſi-*
5 *gnarunt*]& male: quia † & ſi de iure uacaret, de facto ta
men non uacabat,ut ſequitur,ſecundum Inno. ſecun
dum quem in additione planus eſt intellectus huius
decre.quia per negligentiam non erat deuoluta pote
ſtas: quia elegerant talem,in quem aliquo iure cade-
re poterat ius præpoſituræ,ut prædixi.nec propter de-
lictum:quia elegerãt ineligibilem, ſ.epiſcopum, cum
iure non caueatur eo caſu ius deuolui, licet dicat In-
nó. electionem nullam, & eos priuatos poteſtate eli-
gendi,ut no.de poſtu.gratum,de ele.bonæ.1.& ſic de-
uolueretur ad proximum, non ad papam.& ſic intel-
ligitur.j.eo.literas. Item ſi habẽtes à Papa poteſtatem
eligendi eligant penitus indignum, in quem non ca-
dit ius, quod ſibi datur, non per id deuoluitur pote-
ſtas ad ordinarium collatorem, nec ad delegatum ha
bentẽ poteſtatẽ alteri prouidendi. certum eſt.n. ꝙ illi
habentes poteſtatem prouidendi prouiderunt, licet
male, nec iure cauetur, ꝙ propter ipſorum culpã ius
ad alium transferatur: quia tunc ſecus, de præben. de
iuſta, de ele.cum in cunctis.& dicit Inno.hoc ſibi plus
placere,quàm quod no.infra eo. literas, & c.poſt ele-
ctionẽ, & infra de exceſ.præla.inter dilectos. imò etiã
forſan idẽ eſſet,ſi in prouiſum nõ caderet ius ſibi datũ

dummodò non ſit in literis expreſſus error intolera-
bilis.i.indiſpenſabilis, de ſen. ex. per tuas.nec eſt error
intolerabilis, ſi ſcribitur etiam pro irregulari. eſſet au
tem intolerabilis, ſi ſcriberetur pro criminoſo in cri-
mine perſeuerante: nec id ſufficeret, niſi in literis ex-
primeretur eũ in crimine perſeuerare: quia licet error
ſit intolerabilis, non tñ expreſſus, & utrũq; reqrit. Di-
cunt tñ qdam ſufficere, ſi error eſt notorius, ẽt ſi non
exprimat in literis, ar.s.de offi.uica.c.1.& uide j c.pxi.
in gl.deuoluit. Alii dicunt non ſufficere, ꝙ ſit notoriũ
niſi ſit expreſſum.2.q.6.Item ſi ſnĩa, & uide quod dixi
c de offi.dele.P.& G.in gl.quærit Hoſti.circa medium [c].
6 ¶ Dicit aũt Inno. ꝙ † hæc poteſtas expirat, ſi prouidit
non capaci nec tñ propter prouiſionem factã ẽt ſcien
ter de notorie indigno tranſit ptãs ad aliquos, niſi po-
ſtea caſſet, & ea caſſata redit ad ordinarium, nõ ad pa-
pam.expirat ẽt morte illius, pro quo ſcribitur. Itẽ mor
te executoris. dicunt tamen qdam. ſed non placet. In-
no.ꝙ ſi ſcribebatur fauore illius, cui ꝓuideri debebat,
ꝙ poteſtas redit ad delegantem: an non expiret mor-
te delegantis ſaltem re integra; dic ut de offi.dele.ſi ſu-
per, de præben.ſi cui,lib.6.ſubdit demum, ꝙ aliàs ua-
leant literæ impetratæ per falſi ſuggeſtionem, de re-
ſcrip.ſuper literis. ualet etiam poteſtas executori data
per illas, ſufficit enim, ꝙ delegans habeat poteſtatem
committendi, & ꝙ committi ſit de ipſius poteſtate, &
ꝙ delegatus habeat habilitatẽ recipiendi. unde ſi tẽ-
pore impetrati reſcripti impetrans bona fide non eſt
capax beneficii, ſi poſtea ſit capax, poteſt ei conferri,
argu.de ſo.compe. ex tenore. uide, infra de reſcrip.ſi
eo tempore, & de præben. ei cui,lib.6.nec eſt contra,
de tranſac.ex literis: quia ibi non dicit non tenere pro
uiſionem: ſed dicit eam caſſandam propter ſurreptio-
nem impetrantis. nec eſt contra, inſti.de hære.qual.&
diffe.§.in extraneis. ubi nõ ualet teſtamentum, niſi ſit
hæres capax tempore confectionis teſtamenti, & tpe
mortis, & tpe aditionis: ſed illud, quia teſtm̃ non ualet
ſine inſtitutione hæredis capacis: ſed poteſtas conferẽ
di beneficiũ dari põt ſine expreſſione perſonæ, cui de
tur.j.eo.conſtitutus, de prçb.ſi cui,li.6.In legatario ſuf
ficit, & reqritur, ꝙ ſit capax tpe mortis. diſtinguitur ta
men inter legatũ purũ & conditionale. ff. de iure fiſ.l.
3.§.1.C.de lega.l.ſeruis.de cadu.tol.l.1.§.in nouiſſimo
& §.ſinautem. Diuerſitatis ratio: quia teſtamentũ non
ſubſiſtit ex legatis. concludit, ꝙ cã caſſationis electio-
nis factæ per canonicos eſt: quia eis erat ablata pote-
ſtas: non quia prima electio fuerit aliqua [*Et infra*] hic
7 deciditur, ꝙ ab eis fuit appellatum, ſm Abb. [*Eo† quod*]
cauſam ponit, quam tenere, & ponderare deberes, ſm
Hoſti.ut dicam ſuper.1.glo. [*Suggeſtione*] quia non erat
uerum, ꝙ uacaret de facto, Hoſti. uerbum uerò uaca-
tionis ſimpliciter prolatũ comprehendit utranq; ua-
cationẽ iuris & facti; & in hoc uidetur falſum expreſ-
ſiſſe [*Suppreſſionem*] quò ad electionem, & conceſſionẽ
epi, & capituli factam ex cã, Hoſti. [*Plus habet facti*] hoc
ſic intelligit Hoſt. iudex executor beneficii conferen-
di, qđ alius detinet de facto; cũ ius ibi nõ habeat, ma-
gis conſiderabit factum, q̃ ius. Ponderato.n.quod ille
ius non habet, debent beneficiũ conferre: & poſſeſſio
nẽ illius tradere: ſed ponderabit plus facti poſſeſſionẽ
& ſic neutrũ faciet niſi prius illo citato, & uiſo an ali-
qd iuſtum prætendat, & ꝓbet, & dato ꝙ ius poſſet cõ-
ferri: non tamen expelletur poſſeſſor non vocatus, de
præb. licet.2.li.6. Sic quò ad utilitatẽ ponderatur plus
factũ, q̃ ius.i. executio ſnĩæ plus, q̃ ipſa ſententia.s. de
re iudi.cum aliqbus. Dicit demum, ꝙ ideò non ualuit
hæc collatio executorũ: qa facta fuit non caſſata pri-
ma facta ab illis, ad quos ſpectabat, & quò ad poſſeſ-
ſionẽ executioni mandata. nec mirũ: qa collatio, uel
electio ſola.i.non confirmata, nec executioni mãdata
impedit ſecũdã adeò, ꝙ hoc ſolo, ꝙ non fuit expecta
ta caſſatio primæ, infirmat ſecunda, ut patet de ele. cõ
ſiderauimus, & c.auditis, de exceſ.prælatorũ, inter di-
lectos, uerſi.uerũ.fortius ergo caſſabitur ſecunda, ubi
primus per ſuum iudicem fuerat in poſſeſſionem in-
ductus, ut hic, & j.eo.literas.talis.n.iuſte poſſidet. ff.de
acqui.poſ.l.iuſte, & auctoritas iudicis in multis excu-
ſat, ut patet. ff.quod cum fal.tuto.l.1.§.pe. ff. quod me.
cau.l.fi.ad fin.ff. de pigno. act.l.fi.in fi. 23.q.3. qui pec-
cat, & patet ex no.de præſcrip. ſi diligenti, ſuper uerſi.
bona fides. & ideò in tali caſu, vel ſimilibus nõ põt di-
ci ſic uacare, ꝙ uendicet ſibi locum Lateran.conci-
lium, donec ille renunciauerit, vel fuerit per ſententiã
amotus.s.eo. propoſuit, infra eo. literas, de ſup. negli.
prel.literas. fuit ergo reſcriptum impetratũ ſuper hac
præpoſitura ſurreptitiũ: & ideò proceſſus eius irritus,
fuit.n.falſum, ꝙ tanto tẽpore uacaſſet & c.maxime qa
dicebatur ex cauſa facta illa prouiſio, & in hoc fuit ve
ritas tacita, qua expreſſa papa literas non dediſſet. Ap-
paret ergo impedimentum, quare præpoſitura nõ de
bet conferri euidẽtius in facto, q̃ in iure: quia factum
certum eſt, quare impeditur collatio, & ſi prima ſit de
iure caſſanda: ſed ius eſt dubium, & quouſq; prouiſio
per ſententiam fuerit caſſata, ut dixi, ad id de fil.preſ.c.
fi.ad fi. Si uerò epiſcopus iſte non habuiſſet nouã col-
lationem, præciſe tenet ipſe Hoſti. quod dicit glo. pe.
8 [*Quàm iuris*] Dicit hic † Pe. ꝙ beneficium interdum de
facto uacat, & non de iure, ut in prælato inutili, uel ꝑ
ſui negligentiam non conſecrato, de transla. cap.2.&
tunc non eſt locus collationi, de qua loquimur. De iu
re uerò uacat, & non de facto: & tunc diſtinguitur, an
uerè uacauerit, an non, ſed priuari debuerit. & primo
caſu an ſecutus fuerit nouus titulus, licet non iuridi-
cus; & tunc ualet impetratio eo tacito. an non fuerit
ſecutus: & tunc ualet, ut in glo.ſi uerò non uacat, licet
priuari debuerit, nõ ualet impetratio, ut ibi in eo, qui
habebat ſimplex, & recepit aliud etiam curatum, vt in
glo. Interdum uacat de iure & de facto, ut mortuo il
lo, qui beneficium habebat, uel profeſſo; & tunc ſta-
tim conferri poteſt. aliter hic proſequar poſt Hoſtien.
9 infra eo.literas, in fin. [*Irritum*] multum † ergo iuris tri
buit facti poſſeſſio, quæ facit proceſſum irritum. Sed
quid ſi duo litigant ſuper beneficio, & pro actore fer-
a tur ſententia, nunquid licebit illi occupare beneficiũ [a]
etiam illo, contra quem eſt lata ſententia, poſſidente.
Dicit Inno. ꝙ nõ: imò requirit, ꝙ prius reſignet poſſeſ
ſor, uel auctoritate iudicis expellatur: & is, qui obti-
nuit, in poſſeſſionem inducatur: aliàs propria temeri-
tate occupans, etiam ſi ab alio non prohibeatur, niſi
cõſentiat aduerſarius, priuatur iure ſuo. & uide quod
dicam de priuil.cum olim. 2.in gl. ideſt curſorem. nã
in omni ſententia hoc obtinet, ut uictor nõ occupet:
ſed poſt ſententiam per executores poſſeſſio tradi de-
bet. probantur hæc. ff. de rei uendi. qui reſtituere. ff. ne
uis fiat ei, q in poſ. mit. ſi qs miſſus. ff. ut in poſſ.le. l.is
cui.§.iuſſus. C. unde ui, meminerint. ff. de re iudi. l.à di-
uo Pio, de iudi. cum aliquibus, niſi poſſeſſor habeat
id pro derelicto, quod poſſidebat. ff. pro derelict. ſi id
quod. eſt tamen ar. contra. C. unde ui, ſi quis in tantã,
ibi, ante euentum iudicialis arbitrij. ſed ibi ſubaudien-
dum eſt maxime. nã idem poſt euentum, uel poſt ſen-
tentiã, ut probant iura prædicta. Abſolutè uerò nõ eſt
neceſſarius executor: quia ſufficit exceptio rei iudica
10 tæ, ff. de excep. rei iudi. ꝑ totũ. ¶ Quid ſi † qs petit ab ec-
cleſia cenſum annuũ, & ei per ſnĩam imponitur ſilen-
tium, nunquid neceſſaria eſt executio in tali ſnĩa? So.
non: qa per talem ſnĩam petens poſſeſſionem amiſit,
unde nec decætero reus debet illi ſoluere. nã & ſi pe-
tat, peccat: in quo nec reus dẽt illi cõſentire, cũ & illũ
in peccato illo perturbare poſſit, & debeat. 2.q.7.ne-
gligere

gligere, & c. quaſi expreſſum, de app. paſtoralis, in fin.
Immo plus videtur, ꝙ in his incorporalibus iuribus,
ſicut electionibus, iuriſdictionibus, & ſi. in quibus ni-
hil attingitur corporale, ſtatim lata ſentẽtia reus poſ-
ſeſſionem amittit, & actor poteſt poſſeſſionẽ ingredi
auctoritate ſua: vt tamen omnis dubitatio ceſſet, con
ſilium eſt, vt iudex hoc modo pronunciet, Adiudica
mus uobis ius eligendi, & aduerſarijs ſilentium im-
ponimus, ut patet. ſup. de cauſa poſ. cum eccleſia Su-
trina. Si autẽ talia ſint incorporalia, in quibus aliquid
attingitur corporale, ut in præbendis poſſeſſor con-
demnatus nõ poteſt prohiberi per aduerſarium, quo
minus illud exerceat, ut prius. Sed ille, qui in poſſeſ-
ſione erat, & nunc impoſitum eſt ei ſilentium, caue-
re cogitur, ꝙ illa ſeruitute decætero non utatur, & ſi
cauere noluerit, quãti in litem iurabitur, condemna-
bitur, ꝙ ſi nec iſtud prodeſt, per executores expelle-
tur de poſſeſſione, uel ſi talis ſit iudex, qui ſuam ſen-
tentiam poſſit exequi, dabit illi, pro quo lata eſt ſentẽ
tia, poteſtatem expellẽdi, in quo miniſter iudicis erit.
ff. ſi ſerui. uen. harum. ff. de rei uen. qui reſtituere. 23.
q.5. miles, & c. cum miniſter, & ſeq. His autem, quæ di
ximus, hæc decre. nõ obſ. quia hic tangebatur aliquid
corporale, ſcilicet corpus, & poſſeſſiones canoniæ,
& præbendæ annexæ, & ideò non licebat conferre
præbendam, vel canonicatum illum, cuius poſſeſſio
nem alius tenebat per poſſeſſionem prçbendç realis,
vel ideo non licuit: quia literæ ſurreptitiæ iudicantur.
Sed nec ob. s. de app. paſtoralis, in fi. quia ibi nihil cor
porale poſſidebatur, licet enim canonico, qui nõ ha-
bet aliquam certam præbendam, debeatur beneficiũ
ſuum, uel reditus: nihil tamen ibi poſſidet, donec reci
11 piat corporale aliquid. Si † tamen illi; cui impoſitum
eſt ſilentium ſuper præbenda, ſoluatur reditus poſtea
præbendç ipſius, & demum ſibi de nouo ſubtrahan-
tur, poterit talis quaſi ex noua poſſeſſione, quã poſt
ſentẽtiam acquiſiuit, & de nouo ſubtracta eſt, petere,
ut in eadem poſſeſſione reſtituatur, & hoc per inter-
dictum, vnde ui, uel cõdictione ex decre. ſup. de elec.
querelam. ex prima autem, & ueteri poſſeſſione, quç
per ſententiam ſublata eſt, agere non poſſet, hoc ip-
ſum fallit in excommunicato, qui nõ petit reſtitutio-
nem: quia excommunicato nihil ſolui debet, & ſem
per ei obſtat exceptio excommunicationis, ſm Inn.
& vide quod dixi de procur. ex inſinuatione, ſuper gl.
12 penul. ¶ Sed quid ſi † condemnatur quis per ſenten-
tiam ad amiſſionem præbendæ, uel contra poſſeſſo-
rem ſeruitutis pronuncietur in negatoria, nunquid li
cet ſtatim eligere, uel beneficium ſubtrahere, uel ſer-
uitutem denegare? Videtur ꝙ non, arg. hic, & ſupra c.
prox. imò a ſuperiore petenda eſt prius licentia. infra
de iure patro. dilectus, ſupra de cleri. non reſiden. ex
parte.2.& ut beneficium, uel ſeruitutem tollat, arg. ff.
ut in poſ. lega. ſi inutiles, qui tamen iudex, ex quo præ
ſentibus partibus procedit, dum tamen talis ſit, qui
ſuam ſententiam poſſit exequi, ſatis poteſt concede-
re parti uictrici, ut ſua auctoritate petita deneget, uel
ꝙ occupet poſſeſſionem ſibi adiudicatam, arg. à con
trario ſenſu, C. ſi per uim, uel alio modo. l. fin. Alij di-
cunt, ꝙ talis ſine aliqua licentia poteſt eligere, & be-
neficium ſubtrahere, & ſeruitutem denegare. primũ
tamen ſecurius eſt, arg. C. de pigno. l.3. poſſeſſionem
autem, quam alius tenet, alij dare non licet, ut hic di-
citur. pro illis uerò, qui dicunt, ꝙ non requiritur alia
licentia, ut no. ſupra. eo. gl. prox, eſt ar. inſti. de offi. iu-
di.§. fi. ff. de acq. poſſ. l.3.§. fin. ff. ſi ex noxa. cauſa aga. l.
3. in fi. ff. communi diuidun. ſed ſi res. ibi dicitur, ꝙ res
iudicata eſt eius, cui adiudicatur. Sed poteſt reſponde
ri illud intelligendum eſſe, quando traditio interue-
nerat: alias caſus ſpecialis ſecundum Innoc. cuius eſt
hæc gl. quam etiam poſuit Hoſt; & uide quod dicam,
infra de accuſatio. qualiter.2. in gl. quæ incipit 2.q.7.
uer. credimus tamen, vſque ad fi. [*Eiuſdem*] auditoris
[*Ratam*] & meritò, quia de mandato papæ ſic pronun
ciauerat, ut præmiſit [*Indulgentia*] gratioſa, & ob præ-
rogatiuam conceſſa, Hoſt. [*Alia*] quaſi non propter
meritorum prærogatiuam [*Iuſta*] ideſt utili [*Et*] pro
ut [*Poſt conſecrationem*] per quam uacauit præpoſitu-
ra. ſup. de electio. cum in cunctis [*Ipſum*] epiſcopum
13 [*Ipſius*] ſcilicet præpoſituræ. ¶ Secunda † glo. quærit,
arguit pro, ſoluit cõtrarium, in fine quærit, ponit opi.
Io. ſed contrarium ſoluit. ¶ Tertia gl. notat, & remit-
tit. ¶ Quarta gl. arguit ad quæſtio. cum de primo re-
ſcripto inualido non fit mentio in ſecundo. ¶ [*Glo. no.
quod*] tractat de triplici poſſeſſione. ¶ Pe. gl. quærit, &
ſoluit, & huic decr. dupliciter reſpondet. ¶ Vlt. gl. quæ
14 rit, & ſoluit. ¶ [*In† gl. 2. ibi, ad rem mobilem*] uide hanc &
ſeq. de elec. in cauſis, ſuper gl. hic habes. ¶ [*In glo. 3. ibi.
falſam*] uide in præ. c. cum. 1. in gl. ſic patet. ¶ [*In. 4. gl. ibi,
§. ſi ſeruus*] uide de priuile. ex ore, ſuper gl. ar. ꝙ. ¶ [*In glo.
no. quod, ibi denique*] ſi emptor, cum l. ſeq. poſſeſſio pluri
mũ facti habet. Cauſa uerò facti non continetur poſt
liminio. unde, ſi emptor rei à non domino prius, quã
uſucaperet, captus eſt ab hoſtibus, interrũpta poſſeſ-
15 ſio, non reſtituitur poſtliminio. ¶ [*In† glo. 2. ibi acceſſo-
ria*] iſta allegatio caderet in caſu conuerſo. compul-
ſio enim bene eſſet acceſſoria ad prouiſionẽ, ſed non
prouiſio ad compulſionem. Et gl. intellexit, ꝙ per cõ
pulſionem venitur ad prouiſionem, ſed per compul
ſos fiendam [*ibi non eſt ita*] ſecundum Io. & de hoc ſu-
c pra de præben. [c] pro illorum [*& ibi ſecundum quod iſti*]
16 quod dic ut infra eo. ſi capitulo, lib.6. [*& ibi tacita † ue
ritate*] poſt multa uidetur placere Inno. ꝙ literæ non
fuerunt ſurreptitiæ, & ꝙ per eas procedi poſſit, ſaltim
ſecundum formam iuris: quia per ſimplicitatem, &
ignorantiam iuris id tacuit, credens ſufficere uacatio
nem iuris exprimi: intantum autem valeret, ꝙ execu
tor compellere poterit ad reſignandum, & conferre.
Si uerò executor etiam per iuris ignorantiã male ꝓ-
cedat, illud caſſabitur, ſicut & hic caſſata fuit male fa-
cta collatio, Sed remanet ius ſaluum per literas, ſicut
& hic remanſit ſuper præpoſitura, vt dicit in fine, &
infra eo. literas, vbi etiam dicam de hoc in gl. ſine iu-
ſta, & gl. no. quod, & gl, ſeq. fatetur tamen, ꝙ alij con-
tradicentes, literas per exceptionem elidi, & quod di
citur infra eo. literas, fit auctoritate ſecundarum, &
hoc contrarium placet Hoſt. & puto, ꝙ bene, & mo-
net eum: quia ſi tacuiſſet falſitatem, uel expreſſiſſet
ueritatem, uel nullo modo, uel non ita de facili lite-
ras habuiſſet, quod ſufficit, ut dicamus literas non va
lere maxime beneficiales. Item nulli dubium, ꝙ faci-
lius eſt impetrare beneficium, per quod ſolus prin-
çeps grauatur, cum ſcilicet ad ipſum eſt beneficium
deuolutum, quàm ſit impetrare beneficiũ, per quod
grauatur inferior. probatur de reſcr. mandatum, & c.
ſeq. de ſupplen. negligen. præla. licet, & c. literas. Item
certum eſt, ꝙ facilius cõcederet papa beneficium ua
cans, & a nemine poſſeſſum, quàm illud, quod ab a-
lio poſſidetur, cum poſſeſſor cauſa incognita non ſit
poſſeſſione priuandus, de reſti. ſpo. conquerente, de
offi. deleg. ſuper eo. cum ſimilibus, op. arg. C. lib.10. de
bo. uacan. l. fi. ibi, ut eorum inſtantia, & l. ſeq. & l. ante
pe. per quas probatur, ꝙ bona, quæ dicuntur ut ua-
cantia fiſco delata, tunc poſſunt vt uacantia occupa-
ri, cum conſtiterit, ꝙ nemo ius habet in illis, uel ipſa
poſſidet: ſuper quo etiam præmitti debet diligens in-
quiſitio, & de hoc, infra de exceſ. prælatorum, inter
uerſ. uerum, & de priuile. cum olim. 2. uerſ. infirman-
tes, & de electio. per inquiſitionem. in fine, Et ꝙ iſte
intellectus uerior ſit, aperte patet ex cauſa caſſationis
pro-

proceſſus, quam reddit textus.infra eo. i. ea ratione,
ꝙ per falſi ſuggeſtionem &c.& dicit Hoſti.abſurdum
hoc eſſe cauſam damnare in textu redactā, & per pa-
pam roboratam,& aliam capitaneam reddere,quod
eſt contra id,ſupra de conſtitu.ne innitaris. Si quæris,
quare ergo datur beneficium ſic ſurreptitiè, & uicio
ſè impetranti, ut patet in fine? Dic ꝙ obiectio impli
cat falſum:quia nō mandatur præciſe præpoſiturā da
ri impetranti:ut patet in fine.tenet ergo hic Hoſt. præ
ciſe, ꝙ ſi in impetratione beneficij taceatur poſſeſsio,
quam alius habet iudicis auctoritate, & exprimitur,
ꝙ uacauit tanto tempore, ꝙ ad concedentem eſt de-
uoluta collatio reſcriptum, & proceſſus per ipſum
habitus nullius eſt momenti, ut hic, & infra, eodem,
literas,quod ad alium caſum dicit nō extendendum.
unde Compoſt. in decre. capitulum, de reſcriptis, in
glo.magna ultra medium,ver.item quæritur,utrum,
dicit ſe ſatis clamaſſe, ꝙ literæ beneficiales non exten
derētur ad beneficium per alium de facto poſſeſſum
per hanc decretalem,& infra de priuileg.dudum.Re-
citat ibi demum opinio.Inn.hic,& ſupra eodem,pro
poſuit.finaliter tenet, ꝙ poſſeſsio non colorata, vt il-
lius, qui habet ſecundum curatum, uel poſt tempus
de conſecrandis detinet priora beneficia, uel recepit
illud beneficium a laico, uel occupauit, non impe-
diat collationem,maxime per ordinarium faciendā,
ſine cauſa tamen cognita poſſeſsione nō priuabitur,
quod dic, ut infra de præben. licet epiſcopus,lib.6.&
dicit, ꝙ in cauſæ cognitione uenit iniuſta poſſeſſoris
detentio, & iuſta collatio alteri facta. Colorata verò
poſſeſsio,& ſi non impediat ordinarium, impedit ta-
men delegatum,ut hic:& in caſu non impedit delega
tum,ſcilicet quādo executor ante detētationem poſ-
ſeſſoris poterat de iure conferre beneficium poſſeſ-
ſum,ut debitum illi,cui cōfert. unde uidemus,quòd
quādo executores tui tibi conferunt beneficium mi
hi debitum,& te in poſſeſsionem inducūt, meus exe
cutor illud mihi confert, non obſ. collatione, & poſ-
ſeſsione prædictis,ut dixi in decreta. capitulum,in ul-
17 tima glo.uer. quærit demum. ¶ Et quærit † ibi Com-
poſt. cui incūbat probatio, an poſſeſſori,ꝙ iuſte poſ-
ſidet,an impetranti,ꝙ non iuſte? & dicit,ꝙ ad petitio
nem agentis, uel accuſantis poſſeſſor non remouebi
tur,niſi contra ipſum aliquid probetur,per quod ap-
pareat ius non habere,non obſtat de procura. ex inſi
nuatione, quia ibi poſſeſſor petebat ſuam detentio-
nem haberi ratam,nec ob. de inſtit. ex frequentibus,
de iure patro. relatum. nam collator beneficij bene
poteſt petere titulum a poſsidente.2. q.1. legum, niſi
forſan in illum conſenſerit tacite, uel expreſſe,de his,
quæ fi.à ma.par.capi.ex ore. & hoc caſu,quando ſcili
cet uiſus eſt collator in poſſeſſorem conſenſiſſe, licet
præſumatur pro poſſeſſore, poteſt collator dicere,&
probare collationem contra ius factam,ſupra de prę
ben. dilecto. ſecundum Compoſt. & adde quod not.
18 de reg.iuris in prima regula,lib. 6.[*& ibi,ſimpliciter † com
pellere*] putat Hoſtien. ꝙ per formam,facias conferri,
prouideri, vel aſsignari, ꝙ executor id facere poſſet:
fatetur tamen,ꝙ multi dicunt cōtrarium. dicit enim,
ꝙ non debemus curare de uerbis,qualitercūque fiat,
quod papa mādat,& mens præferenda eſt: de forma,
facias prouideri, & aſsignari, probat per decretalem
de reſcrip. Abbatem, de officio deleg.ſuper eo,de prę
ben. pro illorum. Item mandata iuriſdictione tranſit
totum officium iuriſdicendi.ff.de ſuſpec.tuto.l.1.§.ſi
autem, ſed hoc puto falſum, & ſequitur ex hac opi-
nione,ꝙ cui mandatur, ꝙ faciat eligi prælatum,elige
re poſſet,quod eſt falſum,niſi id exprimatur,ſicut ſu-
pra de elect. cum in veteri. nec eſſet ratio, quare plus
afficerent executoriæ ad prouidendum, quàm ad cō-
pellendum.contra id,infra eod.ſi capitulo,& c.ſi ſoli,
lib.6. [*& ibi, impedientes*] cum in reſcripto non ſit clau
19 ſula,contradictores &c. Dicit. G. na. & recitat † Guil.
ꝙ executor datus ad prouidendū,capitulo negligen-
te,cum clauſula, contradictores, non poteſt excom-
municare prius, quàm prouideat. quod ſi faceret,nō
ualeret: quia contra formam mandati, de reſcriptis,
cum dilecta [*& ibi,ego credo*] ſecundū Tan.[*& in fine*]
Dicit Hoſtiē.ꝙ ſi non opponunt ſe canonici,ſed per-
mittunt illum in poſſeſsionem poni,ut mandatur, li-
cet poſtea illum eijciant ex interuallo,uera eſt ſenten
tia Ioā. Si uerò illum ſtatim eijciunt, uel non admit-
tunt:uera ſit ſententia Tan. arg. decre. ex literis, & de
pœnis,Romana,lib.6.Sed hoc haberet locum,etiam
ſi in reſcripto eſſet clauſula,contradictores &c. ut di-
xi de prẹben.pro illorum:unde uide quod dixi de of-
f ficio delega.c.ſi.ſuper gl.pe.[f] ¶ *In gl.hic uidetur,ibi,non eſt
ita*] Idem no.ſupra.de reſcriptis, ex tenore,in fine pri-
mæ gl.de hoc.infra,de reg.iuris,non præſtat,lib.6.[*&
ibi,ſic poſſeſsio*] textum reſpicit. ¶ *In gl.1. quæ, in fi.*] hoc
20 † non placet Innoc.qui exponit hæc de illa,quæ præ-
tenditur eſſe ex tali cauſa, quæ poteſt eſſe iuſta, ut in-
fra ſequitur, in antiqua prætendebatur conſuetudo,
& uide quod no.8. diſt.fruſtra, in prima glo. ſed Hoſ.
21 intelligit de colorata propter ordinariam auctorita-
tem interpoſitam, quo caſu non debet conferri, do-
nec uacet de facto.Si uerò non tenetur tantum de fa-
cto,tunc poteſt conferri, & ſi non renunciet, ut not.
ſupra eo.propoſuit, & dixit, ꝙ hoc tenebat dominus
Otto Portuen. Alij dicunt,ꝙ habens poteſtatem con
ferendi,conferre poteſt non obſtante poſſeſsione,e-
tiam colorata,etiā ſi ſit delegatus,licet poſſeſsio non
auferatur illi non citato. & vide quod habes, de præ-
ben.licet.2. ¶ *In gl. no.quòd,ibi, currit*] ad huius intelle-
g ctum vide,quod notatur de regulis iuris in 3.regula[g]
in glo. fin. lib. 6. [*& ibi.l. 1.*] & ibi hæc gl. per Accur-
21 ſium,& eſt † meritò mirandum,ꝙ ex quo per procu.
mihi poſſeſsionem acquiro, ꝙ non uſucapio, niſi ex
quo ſciuero.gl. dicit ibi,ꝙ in vſucap. requiritur bona
fides,quam non habet ignorans. Alij, ꝙ in poſſeſsio-
ne eſt acquiſitio ſecundum naturalem ęquitatem: in
uſucapi.contra naturalem, & ideò coarctatur. Alij ſu
munt pro ratione maius præiudiciū,quod eſt in uſu-
capion.per quam perditur dominium [*& ibi, non pro-
cedit*] Fallit in caſibus notatis ſupra, de conſuetudi.c.
2.& plenius.C.de aquiren.poſ.l.1. ¶ *In gl.penul. ibi,poſſet
eſſe*] ſecundum Io.uel non habebat poſſeſsionem epi
ſcopatus, & facit,quod dixi de elect. cum in cunctis,
22 propter † paupertatem autem, de qua dicit gl. poſſet
fieri unio, uel præter aliquam vnionem,& ſi non per
ſonæ, epiſcopatui tamen poſſet dari ad tempus fru-
ctus alicuius dignitatis propter debitorum exonera-
tionem, uel ſimilem cauſam: imò & epiſcopus cum
capitulo ex cauſa hoc poſſet:alias adde, quod dicam
ne eccleſia. bene. c. uno. in fine, & notatur de reſcri-
23 ptis,ſi propter,lib.6.[*& ibi,uacare*] quando † ſimplici-
ter dicit uacare,requiritur, ꝙ uacet etiam de facto: a-
lias colorata facti poſſeſsio excluderet impetrātem.
Sed ſi dicat in reſcripto de iure uacare, ſecus. tunc e-
nim ſufficit, ꝙ de iure uacet, ut expreſsit, vt recitat
hic Hoſt.& ſic ſeruamus,unum ſcias,ꝙ Io.de Deo in
quæſtionibus ſuis lib.1. q. 24. tenuit, ꝙ ſi in reſcripto
illius, qui ſimpliciter dixit uacare,eſſet clauſula,amo
to quolibet illicito detentore, non obſtaret ſibi illici-
ta facti poſſeſsio, quaſi per clauſulam ſatis de illa mē-
tio facta dicatur. Et decre.iſta, & decreta. literas, non
habebāt talem clauſulam, inducit, ꝙ facienda eſt uis
in uerbis, de deci. ad audientiam, de priuileg. porro.
eodem ti.ſi papa,li. 6. talis clauſula habetur ſupra eo.
propoſuit,infra,de rerum perm. cum uniuerſorum,
eſt

Eſt etiam illius clauſulæ effectus, ut reſcriptum reſpi-
ciat ſucceſſorem, ut dixi de iudi. quia.V. ſuper prima
24 gl. [*& ibi,poteſt † conferre*] recitant Inno.& Hoſt.quoſ-
dam hoc tenere, quando conferens ſcit alium poſsi-
dere: alias eſſet ſurrepticia collatio: quia non eſt ueri-
ſimile,ꝙ conferret,ſi ſciret alium poſsidere. Alij non
curāt, an ſciat illum poſsidere primum beneficium,
uel non:dummodò ſciat illum poſsidere ſecundum,
quod eſt uerius, ſecundum Hoſtienſem per c. ſi quis
iam tranſlatus, 21.qō.2. & per decretalem, de multa.
nec tamen eſt eadem ratio in collatione ordinarij, &
delega.quia quandoq; poſſet ordinarius conferre ſe-
cundum eos: quo caſu tamen non ualeret reſcriptū:
& ſit ratio odium reſcriptorum, & maximé impetra-
torum ad beneficia,de præb.quāuis,lib.6.Vacatio er-
go in illis expreſſa intelligitur de utraque uacatione,
ſcilicet iuris,& facti,& meritò impetranti imputatur,
cum potuerit apertius dicere, & nō dixit.ff.de pactis,
ueteribus,infra de regulis iuris, contra eum,lib.6.hic
verò epiſcopus utebatur nouo iure, vt ſequitur in gl.
ſecundum Innocentium, & adde quod dicam, infra
eodem,literas,ſuper ver.confirmauit,ibi,de multa,&
infra de præbendis, licet epiſcopus, lib. 6. [*& ibi de no-
uo*] vnde antiquus titulus non impediuit collationē,
ſed nouus, ſecundum Abba. [*& ibi, credo*] Idem Ho-
ſtien.[*& ibi, tales*] Dicit Guil. de quibus loquitur tex
tus, & reprehendit gloſſ. Tu dic tales, de quibus præ-
25 miſit gl.[*& ibi.Simplicibus*] Innocen. dicit † idem in be
neficijs,uel prębendis,quando per receptionem ſecū
dæ uacat prima, puta ſi hoc habet ſtatutum utriuſq;
eccleſię,ſecundum Hoſtien.vel ſynodale,uel pone in
iure communi in caſu,infra eo.literas. ¶ *In gl.ultima,in
fine*] & ſit ratio:quia ſurreptitiè impetranti noluit pa-
pa maiorem facere gratiam,ſecundum Hoſtien.vide
quod dicam de præben. ſi pauper, poſt principium.

ANNOTATIONES.

a ¶De reſcriptis,gratiæ.Pro,& contra uide quod not.gl.& ſuper il
la Io.And.in c.inter.in gl. ergo,de transla. & de elec.c.ſi electio.
in gl.li.6.

b ¶Vt omnino illiterati. An tales ordinati recipiant ordinem,uide
Io.And.de elec.cum in cunctis.in glo.ſuper uerbo,ſcientia,& de
tempo.ord.cum nullus,in nouella. lib.6.

c ¶Circa medium.Vide Innoc.in c.ueſtra,de coha. cle.& mulie.&
gl.in cle.appellanti.de ap. & Bar.in l. 1.ff. de excep.

d ¶Occupare beneficium. Vide Bart.in l.Pomp.§. ſi iuſſu.ff.de ac-
qui.poſſ.Et quid in reo abſoluto, an ex ſententia quæratur domi
nium,uide in l.executio.ff.de execu.rei iud. per Bar. & ad mate-
riam vide bonam gl.inſti.de offi.iud.in fi. & ſupra eo,propoſuit.
in gl.ſic ergo, & ſuper illa in beneficijs lata ſententia pro actore,
an ſit neceſſaria collatio.uide in cle. auditor. de reſcriptis, & Io.
And.in c.inter,de exceſ.prælatorum,& in c.cum ſis.de elec.& de
appel.conſtitutus,& uide ad materiam prædictam plene Bal.in l.
1.C. communia utriuſque iudicij.

e ¶De præben.Ibi uide in gl.per talem,& ſuper illa Io. And. & ſu-
pra,eo.propoſuit,in gl. ſic debent, uerſiculo,ſed nunquid is.

f ¶Super gl.pe.Et facit,quod no.gl.in c.ex parte.Adæ. de teſt.& ui
de de offi.dele.quærenti,& uide glo.quæ incipit, quid ſi natus,in
c.commiſſa,de elec.li.6.& Io.And.infra eod.propoſuit,in gl.ma
gna, uerſ.dicunt quidam.

g ¶Regula.Et uide gl.& Bar. in l.1.§.item acquiritur, ff. de acquir.
poſ.& uide tex.in l.peregre,§.quæſitum,ff.eodem titulo.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſsio non debet retardari per exceptionem renuntiationis, &
abiurationis,& quo caſu.*
Conferri non poteſt alteri dignitas non uacans.
Diuiſio decretalis.
2 *Extra diæceſim an poſſint conferri præbendæ.*
Decretum propriè quod dicatur.
Idoneus ad beneficia quis hic dicatur.
Honeſtus refertur ad mores.
*Archidiaconatus Richimundiæ erat dignitas in eccleſia Eboracen.
ſi, & quouſque extenditur eius auctoritas.*
Aliquis, & quiſquis dictionum comprehenſio.
*Non haberi quem pro canonico ſi ſtatuatur, quid ualeat, ad uerb.
haberetur, iuncto contextu.*
4 *Deuolutio electionis fit ad capitulum duobus caſibus hic, quorum
unus ob peccatum electi excepto epiſcopatu.*
*Electio, & prouiſio ſecunda non impeditur à prima facta de inele
gibili,etſi ſit confirmatus,an impediatur.*
*Non habet tamen uim cōfirmationis, nec obtinendi poſſeſsionem,
niſi prius amoto poſſeſſore.*
5 *Confirmatio de excommunicato facta an teneat.*
6 *Decano abſente aſsignabit locum in capitulo, reſponſumque dabit
proximior ei dignitate, niſi ſit aliud ex conſuetudine.*
Inueſtire pro inſtallare.
7 *Lex imponenda rebus, non uerbis.*
Solennis inſtallatio quæ.
8 *Idem petitur ex pluribus diuerſis cauſis.*
9 *Ordo iuris obſeruandus, & quæ eo contineantur, & quando ſen-
tentia retractetur eo omiſſo, & nu.12.*
Capituli cum olim,de cauſa poſſeſsionis, cum hoc conciliatio.
Conferens, & recipiens puniuntur, & quo caſu hic.
*Confirmationem, uel inſtitutionem quæ impediant, & nume. 10.
& 11.*
10 *Inſtitutio, quibus modis, & quo hic accipiatur.*
Electio, uel collatio diæceſani habet uim etiam confirmationis.
11 *Pro exceptionum obiectione quando bene, quando contra præſu-
matur.*
*Excipienſque, ideo uel admittatur, uel repellatur impedire quid in
tendens, & num. 16.*
*Exceptione non admiſſa, & propter hoc appellato, quibus caſibus
caſſetur ſententia, uer. & ex hoc.*
13 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum.num. 14.& 15.*
Præſes continetur numero decurionum.
Exercitui qui præeſt, de exercitu eſt.
*Capituli expreſsione decanus non continetur, & quando, & quan
do ratione.*
In ignorante aliud ius conſtituit, aliud in ſcientem, circa fin.

CAPVT VII.

1 POſt electionem. Caſus. Vbi
† conſtat beneficium collatum per illum,qui poteſta-
tem habuit conferendi,per exceptionem
renunciationis,& abiurationis nō debet poſſeſsio re
tardari. Sed in hoc non facit ad titulum. Sed quò ad
illud hoc intendit, ꝙ dignitas non uacans alteri con-
ferri non poteſt,& de eodem facto,de ſupplen.negli-
gentia prælatorum,licet, & de teſtibus, conſtitutis,&
ſunt duæ partes. In prima facit narratio.in ſecūda ibi,
Quoniam conſtitit,ipſius diffinitio. Prima facit qua-
tuor.præmittit collationem archidiaconatus factam
Honorio per archiepiſcopum. ſecundò reſiſtentiam
capituli,& eius cauſam ibi,Cuius.tertiò collationem
per capitulum factam Rogerio ibi, Ipſius. quartò ex
ceptionem abiurationis cōtra Hono. collationē per
archiepiſcopum factam Roge. & ipſius petitionem,
ibi. Proceſſu. ſecunda prin. facit tria. Primò imponit
ſilentium Roge.& exprimit cauſam,quare.Secundò
in poſſeſſorio adipiſcendę pronūciat pro Hono. ibi,
ſententialiter. Tertiò poſt poſſeſsionem adeptam re-
ſeruat cuique,cuius interſit ius agendi ibi,exinde [*Te
nuerat*] epiſcopus Helien.[*Liberaliter*] de hoc,ſupra de
præben.relatum [*Capitulo*] non facta mentione de de
cano, & ex hoc fuit orta quæſtio, ut ſequitur [*In man-
datis*] per literas, ut infra patet, uerſ. cum igitur, & ex
2 hoc probabatur olim, ꝙ † archiepiſcopus extra diœ-
ce.

ec,poteſt conferre præbēdas,& ex antiqua patet. Ab-
ba.de hoc,ſupra de offi. lega.nouit [*Prædeceſſor*] Cele
ſtinus, ut patet in antiqua [*Perſonarum*] ideſt dignita-
tum,ſeu ad dignitates promouendarum [*Decreuit*] id
eſt decernendo ſtatuit de fratrum conſilio,quod pro
prie eſt decretum, de hoc.3.diſt. in ſumma [*Vt uideli-
cet;*] exponit prædicta [*Idonea*] ad reſidendum, & de-
ſeruiendum [*Honeſta*] quo ad mores, de præben. ſu-
3 per,de inſti.c.2.Hoſt.Eboracen. Erat † ergo archidia-
conatus Richimundię dignitas in eccleſia Eboracē,
quāuis in parte diœce. eius auctoritas extendatur, &
non in ciuitatē, cū ibi ſit alter archidiaconus, de elec.
innotuit,ſm Hoſt. [*Præſentaretur*] inſtallandus,uel in-
troducendus in corporalem poſſeſsionem. G. [*Con-
tra conſuetudinem*] ſcilicet nō pñtatus à decano, & capi-
tulo,ut eſt dictum [*Per aliquem*] includit archiepiſco-
pum,de ma.& obedientia,ſolitæ,ad finem. ff.de hære
dibus inſtituendis,hoc articulo, quiſquis [*Haberetur*]
quaſi perinde haberetur,ac ſi nil factum eſſet,argu.ff.
de auct.tut.l.nulla differentia [*Terminum*] 6.menſium
[*Secundum formam*] ſcilicet præſentando capitulo,& de
4 cano [*Perſonæ idoneæ*] deuoluitur † enim electio ad ca
pitulum nō ſolum propter ſuperioris negligentiam,
ut hic, & ſupra c. 2. Sed etiam propter peccatū electi,
de electio.cum in cunctis,in fine.Fallit hoc in epiſco-
patibus,quod dic ut electio. quāquā,li.6.ſatis etiā hic
colligitur, ꝙ non ſolum non tenet prouiſio, vel ele-
ctio facta de ineligibili,imò nec impedit ſecundā ele-
ctionem,uel prouiſionem.ſ.de electione,cum in cū-
ctis,& c.cum Vinton,Confirmatio verò facta de ine-
ligibili impediret. ſ. c.prox. & j.eo. literas,uide quod
dicam de exceſ.prælatorum, inter dilectos, ſuper glo.
unde non.Alij dicunt forte non male,ꝙ electio non
impeditur ſed aſsignatio præbendæ,cum alterius ele
ctio iam ſit cōfirmata, bene impeditur, donec prima
aſsignatio fuerit reuocata, & hoc probatur.j. eo.lite-
ras, ubi dicitur, ꝙ non ualet aſsignatio præbendæ: &
tamen mandatum de ipſa conferenda ualet poſt reſi-
gnationem.Sicut ergo ualet mādatum,ſic ualeat ele-
ctio,uel prouiſio,ut res potius ualeat,q̃ pereat,de uer
borum ſignifi.Abbate, ver.is autem. Talis autem ele
ctio, ſiue prouiſio non habet vim confirmationis,&
etiam ſi contingat talem electum cōfirmari, non de-
bet nanciſci poſſeſsionem,niſi prius remoto illo,qui
5 de facto poſsidet,ut.j.de præb.licet,lib.6.¶ Sed † nun
quid tenet cōfirmatio facta de excommunicato? Di-
cunt,ꝙ ſic,niſi exprimatur error,uel ſit notorium,ar
gu.de re iudi. ad probādum, de excep. exceptionē,in
fi.Alij contra,Inn,uide.ſ.de elec.quod ſicut,poſt glo.
vbi dicit hoc idem, & quod dicit Inn.in addendo,ſu-
pra c.prox.& de cler.excommu.miniſtran.c.fi. [*Per cu
ius manum*] ſed abſente † decano quis aſsignabit locū
6
in capitulo? Dicit Vin.ꝙ ſi aliud non eſt de conſuetu
dine, ut quia uicarius eius hoc non habet facere, uel
non vult, proximior in dignitate decano, qui maior
eſt poſt eum, hoc faciet, ſicut & dat reſponſum pro-
ponentibus in cap.25.diſ. perlectis.ff.de albo ſcriben.
l.1. [*Inueſtiri*] ideſt inſtallari, Gof, [*Eius*] ſcilicet archi
7 epiſcopi,Go. [*Contradictum*] & male, quia lex eſt † im-
ponenda rebus,& non uerbis.infra de elec. commiſ-
ſa,li.6. [*Intelligentes*] ſm ſuam falſam opinionem,non
ſm ſcientiam.j.de purg.canoni.cum in iuuentute [*Il
lum*] ſcilicet archidiaconatum [*Contulerunt*] elapſis lar
ge.6.menſibus à tempore uacationis, & notitiæ com
putandis,ſupra.eo.quia.ad finē,ſed hoc non prodeſt:
quia archiepiſcopus non fuerat negligens, ut litera ꝓ
bat,Hoſt. [*ſolemniter*] ſcilicet ponendo in ſede,& reci-
piendo forſan iuramentum,& publicè cōuocatis ca-
nonicis, ſicut mos eccleſiæ requirebat. Hoſt. de præ-
ben. cum in eccleſiis,lib.6. [*Inſtallantes*] Dicit Hoſt. ꝙ
hic conſueuit legere decre.licet,de ſupplen.negligen
tia præla. [*Primæ*] factæ à capitulo [*Secundæ*] factæ ab
8 archiepiſcopo, & no. idem † peti ex pluribus diuerſis
a cauſis,de hoc dic ut j.de elec. ut quis duas,[a] lib. 6. [*Et
infra*] hic deciditur, quod dicebat Hono. ex aduerſa-
rij reſpōſione fundatam intentionem ſuam, unde pe
tebat Ro.imponi ſilentiū, & huic reſpondetur,quod
9 ſtatim ſequitur [*Iuris † ordinem*] quia non fuit libellus
oblatus, nec lis conteſtata, nec fuiſti conuictus, nec
confeſſus,de lit.conteſ.c.uno.propter quod ſolū fuiſ-
ſet ſententia retractāda,etiam ſi fuiſſet alias legitima,
qui filij ſint legitimi,per uenerabilem, uerſ.præterea,
Hoſt. [*Alium*] a te, ergo nec in Rogerium [*Regulam*]
& propter hoc debuit puniri recipiens, ut hic,& con
ferens,vt j.de exceſ.prælatorum,inter dilectos [*Vt in-
ſtitutio.*] contra de cauſa poſ.cum olim.ibi fuit cogni-
tum de obiectis cōtra inſtitutum ante, quā inſtitutio
ſortiretur effectū. Sol.hoc quod hic dicitur, locū ha-
bet,cum refertur quæſtio de iure eligendi, uel confir
mandi, vel quando utraq;, ſcilicet tam electio,q̃ con
firmatio ſpectat ad aliquem ſimi. ſupra de app.conſti
tutis.2.contrarium uerò loquitur,quando de iure eli
gendi refertur quæſtio.ibi primò examinantur obie-
cta,ut ibi dicitur,& ſupra.de ſuppl.neglig.prel.c.fi.Idē
etiam forte dicendum eſt, ſi ad vnum ſpectat electio,
& ad alium confirmatio,ſcilicet ꝙ poſt confirmatio-
nem obtentam nō poteſt impediri effectus ipſius, ut
notatur de elect.cum dilecti, & in dicto contrario.ſu
10 pra de cauſa poſ.cum olim.¶ Hæc † autem inſtitutio.
ſup.eo.c. in principio, uocabatur cōceſ. poteſt etiam
dici inueſtitura.ſup. eo.ti.propoſuit,quicquid tamen
uocetur,in hoc caſu, ubi ſcilicet diœce.eligit,ſiue cō
fert,eligendo,vel conferendo intelligitur confirmaſ-
ſe, & ideò is, qui ab eo cauſam habet, debet gaudere
poſſeſsione pacifica prius,quā aliquis cōtra ipſum in
modū exceptionis de crimine audiatur, ut hic, & ſu-
b pra de appellationibus,conſtitutis.[b] 2.§.fi. ſm Inn.&
infra.de accuſatio.accedens,& argu.C. de edicto diui
Adriani tollen.l.2.C. ad legem Cornel.de fal.l.2.C.de
ord.cogni.l.fi.§.fi.Hoſt. [*De te facta*] ſententiam iſtam
11 iuſtificat:quia uehementer † præſumitur,ꝙ hæc exce
ptio renunciationis, & abiurationis cauſa morandæ
poſſeſsionis obijciebatur,argu.C. de fal. l.2.alioquin
de renunciatione facta poſt inſtitutionem, uel etiam
poſt rem iudicatā admittetur exceptio. Si uerò obij-
ciatur exceptio de aliquo, quod præcedat inſtitutio-
nem,vel ſententiam, tunc præſumitur, ꝙ ad moran-
dam poſſeſsionem, vel executionē ſentētiæ hoc pro-
ponatur,cum potius ſit quaſi conſecutiua ad inſtitu-
tionem,& executio ad ſententiam,& ideò in tali caſu
excipiens de facili nō auditur,ut patet in eo, quod le-
gitur,& notatur,ſup.de cauſa poſ.cum olim, ubi dixi
de hoc in magna gl. ſupra de dolo,cum olim, ſup. de
re iudi.de cætero,ſup. de appel.conſtitutis.2.uel dic,ꝙ
in hoc caſu facilius admittet exceptio.de hoc,ꝙ præ-
ceſsiſſet inſtitutionem,quàm de renunc.poſt inſtitu-
tionem ſecutam: quia nō præſumitur quis beneficiū
ſuum facile reſignare,ſup. de renunciatio.ſuper hoc,
ꝙ ſciſcitatus.§.1.ſup.de præſumptio.quia non eſt veri
ſimile. ¶ Quid ſi agenti ex mutuo, uel ex empto, uel
ex locato, & inſtrumētum ſuper hoc exhibenti obij-
ciatur exceptio pacti de non petēdo,uel alia rationa-
bilis, nunquid propter talem præſumptionē excipiēs
repelletur? Reſpondeo,uerum eſt,quia in his,in qui-
bus nō ſeruatur ſolemnis ordo iuris, magis poteſt ſe
qui iudex huius probabiles præſumptiones ut hic, &
arg. C.ut in poſſeſ.lega.l.1.C. de edic. diui Adria.tol.l.
c 2.[c] & 3.quàm ubi proponitur certa actio, vt poſitum
eſt, & proceditur ordine iudiciario. ibi enim non de-
bet iudex de facili tales pſumptiones ſequi.2. q.1. pri-
mo.

mo. uerūtamen, & in hoc caſu, ſi iudex uehementer
ſuſpicetur, pactū de nō petēdo malicioſe ꝓponi, nō
male facit,ſi hac exceptione nō admiſſa ſententiā fe-
rat,nec caſſabitur ſententia propter hoc, ꝙ nō admi-
ſit exceptionē,niſi probetur ueritas exceptionis eiuſ-
dem:ad quā tamen probandam, etiam ſi ſine ordine
procedatur, ſemper eſt excipiens admittendus, & ex
hoc patet eſſe uerū, ꝙ non reuocabitur ſententia hoc
prætextu,ꝙ exceptio admiſſa nō fuerit, niſi forſan ex
cipiens contra ipſum præſumptionem ortam tollat:
puta quia paratus eſt incontinenti ipſam probare, ar.
ff.ut in poſ.lega. ſi is à quo.ſup. de teſti. ueniens. 2.ſup.
de reſtit.ſpolia. literas.§.præterea, rñ.1. cum ſuis con-
cor.ſm Inn.In hoc enim caſu hoc ipſo grauauit,ꝙ ꝓ-
bationes oblatas nō admiſit,unde & ſi à tali grauami
ne fuerit appellatum, non eſt neceſſe probare verita-
tem exceptionis in iudicio appel, imò ſufficit proba-
re,ꝙ probationes oblatæ non fuerunt admiſſę,etiam
ſi exceptio peremptoria erat,ut patet ex præmiſsis,&
in eo,quod no.ſup.de re iud.cum.I.& A.§.1.& 2.& ſu
pra de appel.interpoſita,rñ.1.ſm Inno, Sed & in præ-
miſſa quæſtione prouideri poteſt per cautionē, ut pa
tet in eo,quod legitur,& no. ſup.de dolo,& contu.fi-
nem.Alij dicunt,ꝙ hæc decre.loquitur,quando quis
petit per officium iudicis ſibi reſtitui poſſeſsionē, de
qua conſtat, quod eam bona fide habuerat. vnde re-
ſtituendus eſt,& audiendus ante,quàm de proprieta-
te aduerſarius audiatur, C.de agrico. & cenſi. ſi colo-
nus,lib.11.& not.ſup. de reſti. ſpolia. ſępe, ubi uide in
gl.dicit Inno,ad fi.& de re iudi.ſuborta, ſuper glo.no.
quod ſup. de ord.cog.c. fi. Sed cum nō legamus hūc.
H. poſſeſsionem beneficij habuiſſe, non pōt ex hac
litera talis elici intellectus ſecundum Inno. [*Et ualeat*]
quaſi dicat, non ille. R. cui impoſitum eſt ſilentium,
12 niſi aliter ſua intereſſet [*Ordine † iudiciario*] qui ſemper
ſeruandus eſt exceptis notorijs, & alijs cauſis, de qui-
13 bus de iureiurando,ad noſtram.3.Hoſt.¶ Prima † gl.
reſpondet per contrariū de decre.cū in cunctis,quod
dupliciter ſoluit.¶ Secunda gl.ſignat contrariū,& ſol
uit.¶ Tertia gl. impugnat allegationē, quā in fi. coa-
diuuat. ¶ *Gl.ex hac*] obijcit, & ſoluit. ¶ Vltima gl. po-
14 nit quatuor lecturas ¶ *In.3.† gl.ibi.l.1.*] uide quod me.
cauſa ad audientiam,in prin.1.gl. [*& ibi.§.plures*] alias
eſt uer.ſub.§.plebiſcitū [*& ibi,in toto*] ſequitur,& pars
15 cōtinetur.¶ *In † gl,1,ibi,conſenſit*] ad hoc.j.de reg.bene-
ficium,li.6. uide quod dicam de his,quæ fi. à ma.par.
cap.ex ore [*& in fi.*] ibi decurſum erat tempus de con
ſecra.epiſcopis,ut in pre.decre.cum in cunctis.¶ *In gl.
nec erat,ibi.§.plures*] alias eſt uer.ſub.§. plebiſcitum [*&
ibi,familiæ*] & in numero decurionum continetur ip-
ſe præſes.ff. quis & à quo app.ſit.l.1, §. ſi præſes, & qui
præeſt exercitui,de exercitu eſt.ff. de his qui not.infa.
l.2.Io.ad idem.ff.de teſta. mili.l.1.§.1.in fi. [*& ibi,requi
ſiſti*] hæc iura loquuntur, quando expreſſo epiſcopo
ſubmittitur eccleſia:uel quādo dicitur per eccleſiam
epiſcopum eligi [*& ibi, quāquā*] ubi de hoc,& ſup. de
offi.ord.ſi ſacerdos [*& ibi,Sedes apoſtolica*] hæc decr.ui
detur facere ſatis pro decano, & capitulo, ut expreſ-
ſio capituli non includat decanum. Itē quia de digni
tate facienda eſt mentio, de reſcrip. ad aures. Itē quia
hoc uolebant uerba priuilegij, quæ ſunt ſeruanda,de
priuile. porrò, Item ſicut de principali articulo debet
fieri mentio, ſic & de illo, qui principaliter præeſt ca-
pitulo.ſup. de reſcri. cum dilecta.So.hæc omnia uera
quò ad reſcripta contentioſa,quæ ſunt ſemper reſtrin
d genda,de reſcri.nonnulli,[d] ſecundū Ho. ¶ *In gl. 1.ideſt
non in fi.*] ne ſit contra,de maio. & obe. cum inferior,
Hoſt. ¶ *In gl.hic proponebatur, ibi, ſcienter*] ſecus, ſi igno-
ranter.7.q.1.præſentium,Inn.de præben.inter cætera,
Hoſt. ¶ In glo.ex hac,ibi, poſſeſſorio tantum. ¶ *In gl.
quam primo,in fi.*] & de exceſ.prælat.inter dilectos,Gof.
16 ¶ *In gl. ultima ibi, uidebatur*] alias exceptio † abiuratio-
nis debuiſſet admitti, ſupra de reſt.ſpolia.accepta.nec
placet illa ſolutio, ꝙ hic poſſeſſorio agebatur, Phi. &
adde quod dixi in textu [*& ibi, poſſeſſorium, & petito-
rium*] & ſic non contradicit gl. ex hac [*& ibi, purgari*]
reſpicit, & ſupra. dixit, uel poſt tempus elapſum ele-
ctus fuit,& facit de ſup. negli.præla.licet.

ANNOTATIONES.

a ¶Vt quis duas.Et per doct.in l.edita, C.de eden. & per Bar. plene an eadem res ex duobus ti.quæri poſsit,in l.Mæuius.§.duobus.ff. de lega.2.& in l.3.§.ex pluribus,ff.de acqui.poſſ.

b ¶Conſtitutis.Ibi uide,& in præalleg.c. cum olim,ubi uidetur notari contra in gl.mag.Io. And.

c ¶L.2.Ibi uide plene ibi eſt no.gl.& ibi Bar.& d.Bar. de Sali.

d ¶Nonnulli. In fauorabilibus ſunt amplianda,ad hoc de ſimo.c.fi. cum,ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Recepto in canonicum tenetur capitulum prouidere, quàm citò ſe facultas obtulerit.*
Actor, & reus qui erant hic.
2 *An & quando ſententia ſine petitione procedat.*
Vt aſſignatio præbendæ fiat, cum ſe facultas obtulerit, ſententia ualet, & quid conferat.
Ad expreſsionem maiorem actor quibus caſibus nō compellatur.
Libellus, & ſententia ex reſcripto etiam formantur, & excuſantur ab incertitudine.
Libellus ſecundum naturam obligationis concipiendum, & cauendum ne haberet turpitudinem contra agentem, & quando, & nume.4.
4 *Contra factum ſuum canonici, & quo caſu an admittantur, & uide nu.3. & 5.7. & 9.*
5 *Ad probandum quod non releuet quis non admittendus.*
Defenſio quo caſu hic dicatur eſſe replicatio, & quo tempore proponi, & probari poſsit.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num.7.*
Non creditur offerenti preces, niſi probet eas.
Turpitudo ſua à quoquā non alleganda, & num.3.4.5. & quando ibid. & quando non punitur, num. 8. uide nu. 9.
8 *Additio gloſſarum.*
Ex crimine in modum exceptionis propoſito quis non punitur, & ratio.
Excipiens fateri non uidetur.
Exceptione probata non imponitur pœna ordinaria.
9 *In turpitudinis pari cauſa quando ſit potior excipientis cauſa.*

CAPVT VIII.

1 CVm ſuper. Caſus. Recepto † in ca
nonicum tenetur ca-
pitulum prouidere, quàm cito ſe facultas
obtulerit, & primò ponit rationem diffi-
nitionis, & allegationem contra illam, & duas reſpō
ſiones ad eam,ſecundò diffinit ex ratione concludēs
in ſententiando [*Et infra*] quidam dicunt hæc decidi,
ꝙ canonici Tridonenſes diffamabant ſtatum illius,di
centes eum contra concilium receptum. unde agit
a contra illos condictio.ex.l.diffamari,[a] quo caſu iuſta
eſt ſententia,quæ ſequitur,qua repellūtur ab eius per
turbatione, & præcipitur, ꝙ cum ſe facultas obtule-
rit,præbendam conferant, & ſic ceſſet obiectio, ꝙ li-
bellus fuerit incertus, & de futuro, de libel. obla. c.2.
& quòd ſententia fuit incerta,contra id.C.de ſen.quę
ſine certa quantitate, per totum,& de futuro,contra
id ff. de uſur. l. 1. §. 1. Alij dicunt, ꝙ clericus iſte non
agebat,ſed canonici contra clericum, dicentes,ꝙ ca-
nonicatum

nonicatum ſine peccato tenere non poterat, & quia
defecerunt in probatione, imponitur eis ſilẽtium, &
mandatur, ꝙ prebendam illi dent, cum ſe facultas ob
tulerit, & hoc ſecundum mãdatum adijcitur ex offi-
cio, nõ ex vi petitionis, ſed quia ſic eſt de iure, de præ-
2 ben. dilectus. Dicit † Inn. cõtineri in regiſtro ꝙ cano-
nicus petebat à capitulo præbendam uacãtem, ſed in
petitione ſua ſuccubuit, quia præbenda illa non ſibi,
ſed alij debebatur, papa tamen conſiderans, ꝙ de iu-
re debebatur ſibi alia, dedit hanc ſentẽtiam, quam al-
teri non licuiſſet dare, cum hoc actum non eſſet, nec
agi potuiſſet. Docemur tamen, ꝙ ſi receptus in cano-
nicum petit ſibi præbendam aſſignari, cum ſe facul-
tas obtulerit ſentẽtia ꝓ eo lata ualebit, & in hoc pro-
derit, vt non patiatur controuerſiam de canonicis, ut
habeat primam vacantem, niſi aperte pateat proba-
tionibus, vel facti euidentia, ꝙ alij debeatur, uel ꝙ nõ
obtulerit ſe facultas, de preben. relatum, & c. dilectus,
3 1. & 2. Quãuis † & a principio cogi poſſet actor ad ma-
iorem expreſſionem faciendam, ex quo tamen rece
ptus eſt, ualebit ſententia ſic prolata. C. de ſenten. quæ
ſine certa quantita. l. 2. ſm Inn. Sed Hoſt. dicit, ꝙ hęc
eſt ueritas, ꝙ etiam ab initio recipiendus eſt libellus
talis de neceſſitate: qa forma reſcripti, ex qua neceſſe
eſt libellum elici, hoc habet, quod patet ex eo, quod
legitur, & notatur ſupra de reſcriptis, conſtitutus, &
ſm illud formanda eſt ſentẽtia, de ordi. cog. c. 2. & ſic
ex forma reſcripti libellus, & ſentẽtia excuſantur. Cũ
enim reſcriptum incertã, & futuram præbendã impe
tranti cõcedit, ſi peteret aliam, plus petere diceretur,
ex quo alia nõ deberetur, ut patet de plus peti. c. vno.
ſic ſm naturam obligationis formandus eſt libellus,
de hoc de emp. & uendi. c. penult. de ſepulturis, in no-
ſtra, ſm Hoſt. [*Conſtet*] ex confeſſione canonicorum,
qui confitebantur illum recepiſſe: ſed dicebant ꝙ cõ
tra concilium, quod iſte replicando negabat, addens,
ꝙ ſi uerum eſſet, illi non debebant audiri ſuam turpi
tudinem allegantes. Et caueat formans libellum, ne
in illo ſuam turpitudinem fateatur, puta dicẽdo ſe re-
ceptum ad uacaturã, nam perditur cauſa propter ine
ptam petitionem, & eſt melior conditio rei. ſ. de iudi
cijs, examinata. ĩ. de regulis iuris, in pari, li. 6. Verũ eſt
tamen, ꝙ hæc cautela licet ualeat in foro contentio-
ſo, in ſpirituali nil, uel parum ualet, in quo renũciare
tenetur, qui ſcit ingreſſum ſuum vicioſum, de præſcr.
c. fin. de præbẽ dilecto, ad finem, de ſimo. Matthæus.
4 ¶ Quid ſi canonici † prępoſitum vnius eccleſię elege
runt in ſuum decanum, ſcientes, quòd talis vtrumq;
nititur retinere, & in hoc conſentiunt: poſtea pęnitẽt
ipſum de hoc accuſando, uel cõtra ipſum agendo? Vi
dentur non audiendi, arg. de clericis coniug. diuerſis,
& iura, quæ poſt illam hic allegat gl. Ecõtra iura, quæ
alleg. ibi gl. in contrarium. Dicit Hoſt. ꝙ ad minus in
modum denunciationis admittentur ratione pecca-
ti, de iureiurando, quemadmodum, ad finem, de de-
ſpon. impuberum, ad diſſoluendum. 35. q. 6. conſan-
guinei, præmiſſa trina monitione, de accuſationibus,
qualiter, uel dic ſecundum eum, ut notatur de præbẽ
dis, cum non ignores [*Aduerſa*] capituli ſcilicet, con-
5 tra quod agebas [*Poſſe*] & ſic nec † videbantur admit
tendi ad hoc probandum, cum probatum non rele-
uet, de officio delegati, cum contingat, de elect. cum
Vinton. ſecundum Hoſt. Dicebat Inn. ꝙ hæc replica-
tio, ſcilicet non poteſtis contra me excipere, ꝙ nõ te-
nuit promiſſio vacaturæ, cum uos ipſi promiſeritis,
potius dicitur defenſio, vel allegatio, q̃ exceptio, uel
replicatio: quare uidetur poſſe proponi ante, & poſt
litis conteſt. ſicut, & poteſt tunc de iure allegari. ſi ta-
men non conſtet de facto, licet proponi poſſit poſt li
tem conteſtatam præmiſſa replicatio; tamẽ receptio-
ne teſtium facta ſuper ea teſtes introducere non põt,
Inn. Hoſt. ponebat ſic gl. licet proponi poſſit poſt li-
tem conteſt. non tamen probari; ſecũdum Inn. Dice-
bat Egid. ꝙ litera uidetur contraria, cum præcedens
innuat illos admiſſos ad probandum. iſta verò innuit
illos admitti non debere, & reſpondet, ꝙ in optione
iudicis eſt, ſi ex officio vult admittere, ne ꝑ ſurreptio-
nem, &c. de electione, cum dilecti, de re iudicata, cũ
olim. alleg. ſimi. de præben. cum ſecundum, de ætate,
6 & qualitate, accepimus. ¶ Tertia † gl. coadiuuat tex-
tum per tres rationes, contra primas duas alleg. duo
iura. contra tertiam tria, demum obijcit, & ſoluit du-
7 pliciter. ¶ Vltima gl. obijcit, & ſoluit. ¶ *In † gl. 2. ibi, cum
precibus*] non creditur preces offerenti, niſi probet il-
las [*& ibi. l. 3.*] uide de teſtibus, præſentium, ſuper pri
ma gl. ¶ *In 4. gl. ibi, ſi duo*] uide hanc, & ſe. in præ. decre.
pe. de adul. ſuper ultima gl. [*& ibi, poſt mortem*] uide de
præſum. tertio, ſuper gl. 2. [*& ibi, Per fundum*] uide de
ſen. excõ. officij, ſuper prima gl. [*& ibi, Turpitudinis*] ut
8 ſi detur pecunia, ut male iudicetur, ut ibi. ¶ *In † gl. 2. in
fi.*] dic ꝙ ſi ſimpliciter in modũ exceptionis hoc pro-
ponebant, non puniuntur: tum quia excipiens nõ fa
tetur, de reg. iur. exceptionem, li. 6. tum quia propter
exceptionem probatam nõ imponitur pœna ordina
ria, de ordi. cogni. c. 2. ¶ *In gl. 3. ibi, diuerſis*] ubi de hoc
[*& ibi, pœnitentes*] ubi de hoc, & ſup. de elec. noſti [*&
9 ibi, ſolutio*] ſecundum Io. [*& ibi, Conditio*] nec † obſtat
de diuor. ſignificaſti, de adulte. intelleximus. ibi enim
datur agenti replicatio cõtra exceptionem in fauorẽ
matrimonij, uel ibi datur replicatio circa diuerſa deli
cta. ſed circa idem delictũ non daretur replicatio con
tra exceptionem doli. ff. de doli exce. apud. §. Marcel-
lus. Gof. ¶ *In gl. ult. in fi.*] magiſter meus dicebat, ꝙ hic
nõ erãt quotidianę diſtributiones, Abb. uide qđ poſt
Inn. dixi de conſti. cum. M. ſuper gl. hic poteſt.

ANNOTATIONES.

a ¶ L. diffamari. Vide Inn. de off. or. conquerente, & uide Dy. in c. in
dultum, de reg. iur. lib. 6. & Bar. in l. mancipiorum, ff. de optio. le-
ga. & in l. Titia. ff. acc. & infra, qui fil. ſint legit. cauſam, in gloſſ.
Io. And. quæ incip. ad eccleſiam, uer. & no. quòd, & Cy. & moder.
maximè Bal. & Sali. in præalleg. l. diffamari.

SVMMARIVM.

1 *Præbenda ipſo uacat iure, ſi recipiat quis in eadem eccleſia digni-
tatem, uel ſecundæ præbendæ receptionem. nu. 2. & quando, nu.
4. 5. 6. 7. & 11.*
Diuiſio conſtitutionis.
*Vltimum quod eſt aliquando ponitur, ut antecedentia ſubaudian-
tur, ut hic ad uer. inueſtire.*
Inueſtire, pro inducere in poſſeſſionem.
3 *Diſpenſare non poteſt epiſcopus in habendis pluribus præbendis in
eadem eccleſia, & num. 6. & nu. 11. diſtinct.*
*Electionem, uel collationem cuius, & quæ confirmatio non impe-
diat, ſiue poſſeſſio, & nu. 7. 8.*
Litigij cauſam uelle dare per ſuas literas papa non præſumitur.
Poſſeſſionẽ auocare à poſſeſſore uelle tamẽ ꝓſumitur, & quo caſu.
*Præbendæ duæ diſtinctæ in una eccleſia non poſſunt uniri in una
perſona, nec una diuidi.*
4 *Vacare prior prębenda per ſecundam quãdo dicatur, & nu. 5. 6. 7.*
Abiudicari, pro auferri, & quo caſu nõ oporteat abiudicari. nu. 5.
6 *Crimina non ſunt palpanda, ne incurata ſeruentur.*
*Dominium perditur hic facilius, quàm poſſeſſio, licet regulariter
contra.*
7 *Vacatio præbendæ quibus modis contingat, qua non deficiente col
latio, uel alia prouiſio quando prohibeatur, & nu. 8.*
*Collator quando ad conſimile beneficium teneatur amittenti pri-
mum.*
*Factum quando aliquid iuris habeat, quãdo non, & purum ſit, &
impediat collationem, uel impetrationem uer. aliquando uerò.*

Detentatio

Detentatio quæ dicatur, ibid.
Poſſeſſio colorata, quæ ibid. & nu. 8.
Pro iudicis facto præſumendum ſemper, ibid.
8 *Conferre pro de facto aſſignare.*
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 10.*
*Primum dimittere quis uidetur per tranſitum ad ſecũdum ex ſuf-
fragio.*
11 *Additio gloſſarum.*

CAPVT IX.

1 Literas. Caſus. Si is † qui habet præben
dam, in eadem eccleſia dignita
tem recipiat, uacat ipſo iure præbenda, &
ſunt duæ principales partes, cõſultatio ſci
licet, & reſponſio. ſecunda ibi, cum igitur. Prima facit
quatuor. primò ponit formam mãdati pro actore di-
recti. ſecũda ibi, de facto, allegationem actoris. tertia
ibi, ſed præpoſitus, defenſionem rei, quarta ibi, unde
cum, elicit dubia ex prædictis, vnde dicebat Hoſt. re-
ſcripti ad prouidendum impetratio, impetrantis intẽ
tio, intentionis eliſio, iudicum dubitatio, & triplicis
quæſtionis conſultatio, tertiæ quæſtionis determina-
tio [*Accepimus*] ſcilicet continentes [*Conſilij*] ſcilicet.
c. 2. [*Inueſtire*] ideſt prius conferre, & poſtea in poſſeſ-
ſionem inducere, ſic ſup. eo. propoſuit, de præbẽ. pro
illorum [*Propoſitum*] ad fundandam intẽtionem im-
petrantis [*Præpoſitus*] nunc [*Canonicum*] ſine perſona-
2 tu. Goff. [*Electus*] unde † uacauerat prima præbenda
per receptionem ſecundæ in eccleſia maiori, vel ſal-
tem per receptionem prępoſituræ: quia non poterat
habere præbendam annexam præpoſituræ, & præbẽ
dam antiquam in vna, & eadem eccleſia, ſecundum
Inn. & ex hoc inſurgit prima quæſtio, an adepta ſecũ-
da præbenda uacet prima, ſecundum Hoſt. [*Poſtmo-
dum*] ideſt poſt adeptum canonicatũ maioris eccleſię
[*Ipſa eccleſia*] ſcilicet Viſcardi [*Habebat*] & tot tempo-
ra poſtea lapſa erant, ꝙ omnes medij collatores. ĩ. pa-
pam conferendi perdiderunt poteſtatem, & ſic ſequi
tur concluſio pro impetrante [*Generali*] ergo non al-
legauit ſpecialem conſuetudi. eccleſiæ, uel dic, ꝙ non
probauit, quod patet ex conſultatione, ubi hoc iudi-
ces omiſerunt. Alij diſtinguũt, an ſit principalis digni
tas eccleſię, vel non, ut primo caſu non poſſit: ſecũdo
poſſit, ſed hæc reprobatur, de præbẽ. cũ in eccleſia, li.
6. [*Archiepiſcopus*] ad quã pertinebat inſtitutio utriuſ-
3 que, & dicit Inn. hoc euidenter † colligi, epiſcopum
diſpenſare non poſſe in pluribus prębendis habendis
in eadem eccleſia [*Canonicorum*] minoris eccleſiæ. Vin.
maioris eccleſiæ. T. Phi. [*Confirmauit*] ſine iuſta cauſa
diſpenſationem requirente, nec annectendo, ne ſint
contra quæ. ĩ. no. Hoſt. & dicit Inn. ꝙ hæc cõfirmatio
non impedit, quin ordinarius, ad quem de iure perti-
net, poſſit conferre præbendam, nec ob. quod ſequi-
tur: quia loquitur in delegato papæ, qui non põt pro-
uidere, niſi prius cogat poſſeſſorẽ ad reſignationẽ. Et
ſit ratio diuerſitatis: quia plus eſt reſtringẽda poteſtas
extraordinaria, q̃ ordinaria, ad hoc de app. vt debitus,
& ideò delegatus nõ põt, quod poteſt ordinarius, de
pręben. de multa, uer. is quoque. nec ob. ſ. eo. quia, ibi
enim dicitur, ꝙ ordinarius non poſſit eligere prius, q̃
poſſeſſor renũciet, ſed quod cogẽdus eſt renunciare,
Inn. dicũt quidam, ſi papa præbẽdam, quã alius poſſi
det, conferret, hoc ignorans, nõ teneret collatio, ar. ĩ.
de priui. dudum. ff. de natali. reſtit. l. 2. nec eſt præſumẽ
dum, ꝙ papa per ſuas literas aliquibus dare velit cau-
ſam litigij, de reſcriptis, nonnulli. ſed bene eſt præſum
ptio, ꝙ intendat dare eccleſiã impetrãti auocata poſ-
ſeſſione à poſſeſſore. In ordinario uerò præſumitur,
ꝙ uelit ius ſuum defendere, de feu. c. 2. ff. ſi quis ius di.
non ob. l. 1. nec cõtradicit. ff. quod cũ fal. tu. l. 1. §. fi. &
quod no. de elec. nihil: quia ibi loquitur de confirma
tione nõ reprobata à iure, hic de cõfirmatione de iu-
re impoſſibili, & nulla, ar. de excu. tu. qui teſtamẽto.
ex quo. n. diſtinctæ ſunt præbendæ in aliqua eccleſia,
nõ poſſunt uniri duæ in unam perſonã, nec una diui-
a di inter duas, de præb. tuæ. 89. diſ. ſingula,[a] ſecundum
Inn. [*Vtrum*] prima q. [*Ad aliam*] ſicut hic, de præbẽ.
ſcilicet Viſcardi. ad præb. maioris eccleſiæ [*Vacare*]
remit. Inn. ad no. de elec. dudũ. 2. de præb. cum iam du
4 dum, de cleri. nõ reſi. c. fi. [*Incipiat*] dici † poteſt, ꝙ nõ,
donec ſit adeptus, corporalem poſſeſſionẽ, nec tunc,
ſi ſecundam recipiat nõ tanq̃ titulum, ſed ad ſuſtenta
tionem ſuam, & de uoluntate, & auctoritate utriuſq;
diœceſani ſecum ex cauſa diſpẽſantis etiam ob præro
gatiuam meritorum ſm Hoſt. [*An per*] 2. q. [*Abdica-
ri*] ideſt auferri. Goff. & dic ꝙ ſic, ſi ſine licentia tranſi
uit, & contra uoluntatẽ primi prælati illã retinere cõ
b tendit.[b] [*An propter*] 3. q. [*Non uacare*] uirtute cõfirma
tionis hoc operante, & dicas, ꝙ uacat de iure, licet nõ
de facto, ut ſequitur, nam ſm Inn. non poteſt epiſco-
pus hoc caſu diſpenſare, ut hic innuitur [*Præbenda*] ſci
5 licet Viſcardi, & intelligit Inno. hoc uerum † in præ-
bendis eiuſdẽ eccleſiæ: ſecus, ſi diuerſarum, in quibus
põt unus plures præbẽdas habere ſecundũ eũ, & quæ
dam de hac materia hic no. per Hoſt. poſui. ſ. de præ-
ben. cum iam dudum, ibi uideas [*De iure*] dicit Hoſt. ꝙ
hic ſatis dici poteſt omnem quęſtionem fuiſſe ſolutã
prima ſcilicet per uerbum, vacare, ut ſcilicet uacaue-
rit per receptionem ſecundæ. ſecũda per hoc uerbũ,
de iure. nã ex quo de iure uacat, non eſt neceſſe illam
per ſentẽtiã abdicari. Iterum per idem verbum ſolui-
tur tertia: quia ex quo de iure uacat, patet ꝙ non pro-
fuit confirmatio, & ibi, ſine difficultate, & ibi, quã cũ
6 de facto [*Vacare*] no. hic Gof. ꝙ † ſicut per receptionẽ
ſecundi curati, uel perſonatus vacat primũ, ita per re-
ceptionem ſecundæ prębendæ uacat prima, & hoc ſi
habeantur in titulum, non ut ſtipendium, & dixit in
pluralitate præbendarũ diſpenſari nõ poſſe ſiue in di-
uerſis epiſcopatibus. 70. diſt. ſanctorũ, ſiue in eodẽ, &
diuerſis eccleſiis. ſup. de præb. cũ non ignores, ſiue in
eadẽ eccleſia, ut hic, & reprehendit. T. qui dixerat cõ-
trariũ, dicens, ꝙ crimina nõ ſunt palpanda, ne incura-
ta ſeruentur. l. diſt. ſi quis diaconus, & Goff. ſequitur
Pe. de ſamp. dicens hoc hic expreſſum [*Noſcatur*] hic
7 facilius † perditur dominiũ, q̃ poſſeſſio. nam recipiẽ-
do alium locum perdit dominium, & poſſeſſionẽ re
tinet, regulariter difficilius perditur. ff. de acqui. poſ. ſi
quis, Vin. Io. [*Cogatis*] per excõmunicationem, & ſub
tractionem aliorum beneficiorũ. ſup. eo. quia. Phi. &
Hoſt. [*quam cum de facto*] no. de præb. quãdoq; uacat de
iure, & de facto, & tũc eſt conferenda, & perſonæ ido
neæ, ſup. ti. 1. c. 2. de præb. ſup. & c. graue. aliquãdo de
facto, & non de iure, ut cum quis ſpoliatus eſt benefi-
cio. ſup. de his, quæ ui me. ue cã. fi. ad audientiam, &
c. Abbas. aliquãdo nec de facto, nec de iure, quod nõ
eget exẽplo, & in his duobus caſibus cõferri prohibe
tur adeò, ꝙ qui ſciẽter recipit, hoc ipſo compellẽdus
eſt. ſup. eo. c. 1. Si uerò ignorãter, tenetur cõferens ad
cõſimile beneficium, ſecundũ diſtinctionẽ, quã feci.
ſup. de pręb. inter cętera. aliquãdo uerò uacat de iure,
& nõ de facto, ſed factum aliquid iuris habet, & ideo
prohibetur conferri, quouſq; renunciatũ ſit, vt hic, &
ſup. eodem, cũ noſtris, ſed & ſi uacat de iure, & de fa-
cto, ꝙ nihil iuris habet, non obſtante detentatione fa
cti conferri poteſt. ſup. eodem propoſuit, & de præbẽ
dis, de multa. ergo purũ factũ, quod in ſola detẽtatio-
ne cõſiſtit, collationem nõ impedit, nec impetratio
nem. factum verò, quod aliquid iuris habet, utrumq;
impedit, ſic poteſt intelligi ſine calumnia, quod hic
dicitur,

c dicitur,& ſup. eodē, cum noſtris.[c] §. auditor.ibi, quia
talis poſſeſſio, &c. vt ibi notaui, & hoc magis placet,
q̃ ſolutio ſequens. Dicitur autem factum purū,& ni-
hil iuris habere, quādo nullum iuris colorem habet,
illud uerò dicitur aliquid iuris habere, quando habet
auctoritatē iudicis, uel aliū colorem iuris, puta quia
poſſeſſor cauſam habet ab illis, qui & ſi iniuſtè eligāt
ad præbendam ; vel ipſam conferant, habent tamen
poteſtatē eligendi, uel cōferendi, ut patet in eo, quod
no. ſup. eo. poſt electionem, rñ. 1. ſuper uerbo, perſo-
næ idoneæ, & c. propoſuit. §. ſi ſuper, uer. intelligeba-
tur, & ȷ̃. ti. 1. illa, in fi. & ſ̃. de elec. auditis, & eſt rō, qua-
re in poſſeſſione colorata aliud ſit tenēdum, q̃ in nu-
da detentatione facit tantùm: quia ſi poſſeſſor habet
cauſam à iudice, vel ab aliquo colore iuris, factū iudi
cis tuetur prętor. ff. quod cum fal. tu. l. 1. §. 1. & 2. pro
quo ſemper eſt præſumendū, vt patet in eo, quod le.
& no. ſup. de renun. in præſentia. §. 1. & qui peccat, nō
peccat iuris auctoritate 23. q. 4. q peccat, & iuſtè poſſi
det & c. ff. de acq. poſ. iuſte, ideo probabiliter credi de-
bet, ꝙ talis poſſeſſor uel ex indulgentia ſe. apo. quam
oſtendit electoribus, uel conferentibus ante, q̃ eū eli
gerēt, vel ei cōferrēt, vel aliquo alio iure iuſtam cām
habeat, de qua ēt inquirendum eſt, & niſi reperiatᷣ iu-
ſta, caſſandus eſt per reſignationē, uel ſentētiam colla
tionis, & proceſſus anteq̃ beneficiū cōferatur, ut hic
patet, & ſup. eo. cū noſtris. §. fin. & c. propoſuit. §. fi. uel
dic, ꝙ quāuis poſſeſſio facti obſtet illi, q taliter impe-
trauit, vt hic, & ſup. eo. cum noſtris: non tamē illi, cui
is, ad quē pertinebat, ipſam cōtulit, vt ſup. de præb. ue-
nerabilis, in fi. & c. de multa, & not. ſup. eo. cū noſtris,
& probatur euidenter. ȷ̃. ti. 1. illa. quod dic, ut ibi no. &
in præcedentibus, & adde, quod no. in gl. ſeq. [*Confer-*
8 *re*] ideſt de facto † aſſignare. nam & ante poterant illi
executores præbendā iſtā de iure uacantem cōferre,
vt no. ſup. de præb. de multa. §. is quoque, & uide, ſup.
eo. quia, in gl. præbendas, uel dic, ꝙ ibi loquitur de ri-
gore iuris: hic autē de honeſtate, vel dic, ꝙ ordinario
hoc licet, ut ibi, delegatus aūt non pōt conferre præ-
bēdam, quā alius poſſidet, niſi hoc in reſcripto apo-
ſtolico cōtineatur expreſſe, ut hic, & ſup. eo. cum no-
ſtris, melius. ſup. de præb. extirpandæ. §. alioquin. plus
tamen placet Inn. ꝙ ideò tale beneficiū dicitur uaca-
re de iure: quia in veritate ille, qui tenet in beneficiū,
ius nō habet, ut no. ſup. de elec. cū dilecti. de facto ta-
men eſt prętatus, vel canonicus : quia eius electio eſt
confirmata, uel ei collatū eſt beneficiū per eū, ad quē
ſpectat, & ideò tenet, quod cū eo agitur nomine præ
bendæ, quam poſſidet, uel etiā dignitatis, ar. ff. de offi.
præt. Barbarius. ſup. de ele. nihil eſt. §. pe. ubi de hoc. &
quia talis poſſeſſor iuſte poſſidet, cū prætorem aucto
rem habeat, neceſſaria eſt amotio ſententialis, & etiā
de facto ante, q̃ conferatur, ut hic. Si autem per talem
eſſet prouiſum, uel cōfirmatio facta, qui poteſtatem
non haberet, tunc non impediretur electio, vel proui
ſio eorum, ad quos ſpectat, & ſi prouiſus, uel cōfirma
tus poſſideret de facto. ſup. de ſup. negli. prel. c. fi. Nec
ob. ſup. eo. quia diuerſitatē. § 1. quia capitulū Ebora-
cen. de cuius proceſſu ibi agitur, bene habet poteſta-
tem dandi poſſeſſionē præbendarū, & non archiepi-
ſcopus. ſup. eod. poſt electionem. rñ. j. Et ideo ille, qui
poſſeſſionem hēbat à decano, & capitulo Eboraceñ.
iuſte poſſidebat, nec dēt mitti alius in poſſeſſionē eā
dē, niſi prius reſignaſſet, quāuis eligi poſſit ſm Inn.
cuius eſt tota gl. Tu uerò dic, ut no. ſup. eo. in præce.
gl. & c. cū noſtris. §. auditor, ſuper gl. ſecūda, & de præ
bē. de multa. §. is quoq; ſm Hoſt. [*Curetis*] auctoritate
huius mandati, & ſic non ob. c. cū noſtris, & inde eſt
ſm Abb. ꝙ ibi monēt ſolū collationē fieri, hic confe-
9 rūt. ¶ Vlti. † gl. rñdet per qōnem, an epiſcopus poſſit
eidē cōfirmare, uel diſpenſare plura beneficia in una,
vel diuerſis eccleſiis, all. ꝙ nō, ſubdit, illud verū in pro
hibitis per decre. de multa, uel in beneficiis eiuſdē ec-
cleſiæ, alle. duo cōtraria, & remittit, demū tenet ēt in
10 una diſpēſari poſſe ex cā. ¶ *In † ult. gl. ibi ſi ex conuentione*]
vide de re iud. quod ad cōſultationē, in ult. gl. [*& ibi l.*
ult. in fi.] patron⁹, ſi aliā ſibi deſpōſauit, uel deſtinauit,
cū concubinā ſibi adhibet, hoc ipſo uidetur diuerte-
re à liberta. [*& ibi, municipes. 2.*] uide de fo. cōpe. ex par-
te, in 3. gl. & inf. c. pe. in gl. 2. [*& ibi, ſi mulier*] ſi uxor, quę
nomina fęneraticia debitorum ultra dotem parafre-
naliū loco dedit adminiſtrāda marito, ab illo pro his
cautionem exegit, erit illa cōtēta: alias lex ſibi dat hy-
pothecam in bonis mariti, ex quo pecunias exegerit
[*& ibi, quoties*] uide de præb. de multa, in fi. ult. gl. [*&*
ibi. §. ſciendum] uide de cleri. non reſi. cum dilectus, in
11 gl. 2. ¶ [*In gl. hæc conſuetudo, in fi. gl.*] Tan. & idē Io. Vin. &
Phi. dic ut. ȷ̃. de cōſue. c. 1. lib. 6. ¶ *In gl. ult. ibi, colligitur*]
hoc placet Inn. ut in tex. dixi [*& ibi, quoties*] non eſt ſic
iuri inimicū habere duas actiones ex eadem re, ſicut
habere duas præbendas in eadem eccleſia, quę nō ſic
effectiuè recidunt in unā, ſicut actiones, & in. §. ſcien-
dum, qui ſequitur, mulier habet dotē, & legatū: quia
maritus hoc voluit: quia in his nulla abſurditas: ſed in
caſu decre. ſecus, ut ſtatim dicā [*& ibi, diſpenſare*] Io. cō
tradicēs circa uotū ipſo facto diſpēſari. 51. diſt. qui in
d aliquo, & 54. diſt. ſi ſeruus,[d] in 1. glo. 16. q. 1. eccleſia,
cum Ber. Inno. de fil. presby. ueniens, Vin. & Goff. de
e ſciſma. fraternitati, ubi ſatis[e] dicam de hoc [*& in fi.*]
ſm Vin. ad hoc. ȷ̃. de conſue. c. 1. lib. 6. à contrario, ut
ibi no. in glo. ergo videtur. Item ſi in diuerſis eccleſiis
diſpenſare poſſunt, ergo & in una in diuerſis officijs:
ſed in duabus canonicis eiuſdem eccleſię bene credo
epiſopum diſpenſare non poſſe, quo caſu poteſt intel
ligi opinio Innocentij, & bene facit clemen. de præ-
ben. ſi iuſta, & quod ibi not. in ulti. glo. Et ſi quæras
diuerſitatis rationem, reſpondeo, ſi per diſpenſatio-
nem epiſcopi ſum canonicus] triū eccleſiarum, ſem-
per in ipſis eſt inuenire numerum completum, unde
ſi quælibet illarum habet numerum duodenarium,
in qualibet illarum ero duodecimus canonicus, con
ſiliarius, & defenſor. Item ſi in una eccleſia ſint. 12. ca-
nonici, & extra numerum ſint perſonatus, uel offi-
cia perpetua, ſi perſonatum habeo cum canonia, nu-
merus non infringitur, & nunc canonicatui, nunc
perſonatui potero deſeruire. Sed ſi mihi canonico de
tur alia canonia, aut eccleſia non habet numerum,
aut habet, primo caſu non procedit: quia iteratio illa
fieret ſolum ad uocem, ſicut cum ſecundò manumit
titur manumiſſus: baptizatur baptizatus: ordinatur
ad eundem ordinem ordinatus, C. de manu. uin. l. 2.
68. diſt. §. quod ergo, & quod ibi not. Secundo caſu
cum habet numerum, per diſpenſationem numerus
frangeretur, unde ſi ſunt. 12. & ego habeo duas, non
ſunt niſi 11. & ſi cum alijs. 5. diſpenſaretur, eſſemus.
6. tātum, patens ſit ergo ratio fractionis numeri. Item
ſubtrahitur eccleſiæ alterius cōſilium, & ſubſidium,
ad quod ego iam ex prima canonia tenebar, ita, ꝙ
per ſecundam nil additur. unitas igitur eccleſiæ, & of-
ficiorum prohibeat, quod diuerſitas eccleſiarum, vel
officiorum permittit, & per hoc non ob. ꝙ plus ſit ha
bere dignitatem, & canoniam, quàm duas canonias:
ad quod reſponde per ea, quæ no. & dixi, de tranſla. c.
fi. ſuper glo. penul. & in clemen. prædicta.

ANNOTATIONES.

a ¶ Singula. Vide Io. And. ſup. eod. poſt electionem, in gloſſ. deuol-
uitur.
b ¶ Contendit. Vide Io. And. in c. cum iam dudum, de præbendis, in
glo. mag. uerſi, nec obſtat, de cleri. peregri. c. 1.

Cum

c ¶ Cum noſtris. Vbi uide Io. And. in glo. poſt multa, uerſicu. colora
ta, &c. & infra glo. proxima.
d ¶ Si ſeruus. Vide de cleri. coniuga. diuerſis, & quod ibi no.
e ¶ Satis dicam. Et uide in c. 1. de ætate, & quali. lib. 6. in glo.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Lateranenſe non habet locum, ubi nō ſunt diſtinctæ præ*
bendæ, nec certus canonicorum numerus.
2 *Archiepiſcopus an dicatur negligens, ſi non dicatur ignoraſſe ius*
ad ſe conferendi deuolutum.
Non habet poteſtatem regularem in ſuffraganeus.
Viſitare poteſt annuatim prouinciam ſuam.
Teſtes ſynodales habere debet, & ubi.
Ignorantia quando uideatur excuſanda.
Circunſtantiæ rei & perſonarum penſanda, in fine.
3 *Ordinare, pro ordinare conferendo.*
Capitulum pro maiori parte capituli.
Totum pro maiori parte.
Ratificari non poteſt quod eſt nullum.
4 *Negligentiam canonicorum quando poſſit epiſcopus ſupplere.*
Sententia quæ non ualeat ex adducta ratione in ea.
Cauſam in ſententia exprimere periculoſum.
5 *In electionibus canonicorum nunquid ſit forma ſeruanda.*
6 *Conſuetudinem non tantum operari, quantum ſtatutum, & in quo*
hic.
Numerus canonicorum non intelligitur ex conſuetudine ſtatutus.
Fructus beneficiorum ſuorum an poſſit in abſentia clericus percipe
re ex conſuetudine.
In uectigalibus omnibus ſpectari ſolet conſuetudo.
7 *Vltra numerum canonicus non recipiendus, ſi ſolitæ canonicorum*
portiones diminuantur.
Canonicus item non recipiendus, niſi iuret reſidentiam.
Haberi quem mandatur pro canonico, cuius receptio fuit nulla.
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 9.*
Rationem, qua mouetur, allegare poteſt iudex, iuncta glo.
10 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Romanæ eccleſiæ ius abſque mandato an queat defendere.
Fiſci defenſores poſt quadriennium non admittuntur.
Defendere etiam ſub pœna tenetur quis eccleſiam, etiam ſine man-
dato cæterorum, & poteſt etiam nolente capitulo.
11 *Gratia facienda non eſt abſque cauſa.*
De capitulo unus contra reſcriptum apoſtolicum ſe poteſt oppone-
re, quando non ſuppetunt facultates, & ſup. num. 10.
Mendicitas miniſtrorum eſt eccleſiæ uituperoſa.
Numero clericorum honoratur eccleſia.

CAPVT X.

1 EX parte. Caſus. Lateran. concilium
† locū nō hēt, ubi non ſunt
diſtinctæ ꝑbēdę, nec certus canonicorum
numerus. & ꝑs prima ponit facti narratio
nē. ſecūda partiū cōfeſſionē, tertia ſñiam, quarta gra-
tiā. ſecūda ibi, Tādē. tertia ibi, nos igitᷣ. quarta ibi, Quia
uerò [*Quatuor*] & ſic ad papā ſpectare uidebatᷣ ipſarū
collatio; de hoc. ȷ̃. dicā [*Vacauiſſent*] ut q dā credebant
[*Quoſdam clericos*] ſ̃. tit. 1. c. 2. Hoſt. [*Credens*] qa ſolū capi-
tulū habebat cōferre, male tamē credebat ſm Inn. cū
nō eſſent ibi diſtinctæ ꝑbēdæ, nec certus canonicorū
numerus, ut ſequitᷣ [*Mediolanenſem*] ſuū metropolitanū
2 [*Recurrerunt*] quaſi † archieꝑs hoc ignorare potuerit, &
ſic nō fluxerit tempus cōtra ipſum, de ſupplen. negli.
ꝑlatorū, licet. nec habet regularē ꝑtātē in ſubditos ſuf
fraganeorū, ſ̃. de of. ordi. paſto. unde non imputatur,
ſi nō inqſiuit, nec cōuenit alterius regni arcana ſcru-
tari. C. de cōmer. & mer. l. 4. in prin. ſed ꝯ: qa annuatim
uiſitare pōt, ȷ̃. de cenſi. ſopitæ imputet ergo ſibi, ſi nō
inquiſiuit, uel uiſitauit, ff. ad Macedo. l. pen. 37. di. §. fi.
Itē dēt ſynodales teſtes ꝑ diœc. cōſtituere, q talia refe
rāt. inf. de accu. ſicut olim. & ſic uidetᷣ affectator igno
rantiæ, qđ æquiparamus ſciētiæ, de clan. deſpon. c. fi.
de temp. ordi. eos qui lib. 6. ſatis facit. cle. eo. titu. cū ei
quē, in fi. Itē quia in his, q̄ qs ſcire tenetᷣ &c. ut no. de
re. iu. præſumitur. nec hoc ſoluitur, ſed alia rōne factū
reprobatᷣ. Sol. bonus iudex hoc terminabit cōſidera-
ta bñficii qualitate, & modo uacationis, & locorū re-
motione, & fama ff. de uſur. l. mora. & ſm hoc impe-
tranti lr̃as à papa ſm formā ſ̃. c. proxi. opponi pōt ꝑ
archieꝑm, arg. ſ̃. de offi. dele. ſuper eo Hoſt. [*Eoſdem*] ſ.
3 per eꝑm inſtitutos [*Ordinauit*] non elegit, ſed contulit,
& ſic cōferendo ordinauit. ſic, inf. de cleri. excō. mini
ſtran. ꝓpoſuit [*Capitulo*] dr̃ hic capl̃m maior ꝑs cap. ſic
ſ̃. de ele. cū interea [*Aſſenſum*] hoc parū fuit: qa qđ nul-
lū erat, ratificari nō poterat, de ele. auditis. ſm Inn. ꝓ-
fuit tñ ad gr̃am facilius obtinēdā, vt ſequitᷣ ſm Hoſt.
[*In hoc articulo*] cū ſ. nō eſſet certus numerus, nec diſtin
4 ctæ ꝑbēdæ [*Pateretur*] tūc eꝑs † ſupplere poſſet negligē-
tiā canonicorū poſt amonitionē, & nō prius ſm Vin.
qđ intelligit Ho. ſtatuto ꝑ eū termino. inf. quē capl̃m
hoc faciat, & ipſo termino elapſo facit, eo. ti. ſi caplo,
lib. 6. remitēt, ſ̃. de elec. cū eccleſia Vulterana, & alle.
de cleri. excō. mini. ꝓpoſuit [*Occaſione concilij*] & tñ alio
iure hoc fieri potuiſſet, ut ꝓxi. dixi. ꝑ qđ no. Hoſt. hic
euidēs arg. ꝙ ſi iudex ferat ſñiam aliquā etiā iuſtā, &
ꝑ ius aliqđ roboratā, & ipſe exprimit. ꝙ hoc facit au-
ctoritate alterius iuris nō facietis ad rē, talis ſñia non
ualebit, ut hic, inf. eo. dilectus, ad fi. niſi forſan plurib⁹
iuribus inuitatᷣ, quorū unū ſufficiat, arg. de re iudi. cū
I. & A. & vr̃ ēt hoc exꝑſſum, inf. q fi. ſint legi. per tuas.
ubi uerò nulli ſufficienti iuri innititᷣ, nō valet, qđ agitᷣ
cū ꝑ ꝓlationē apparet euidēs error, de of. dele. cū ſup.
& tñ ſi hoc nō exꝑſiſſet, uel de hoc nō liqret, nō uale
ret ſñia. & ob hoc periculoſum eſt in ſententiis expri-
mere cām, de re iudi. ſicut. ſi. de accuſ. ad petitionē. fa-
cit ad ꝑdicta de reſcr. ſuſceptū, lib. 6. & uide qđ dixi de
expreſſione falſæ cauſæ forte cū uera. de renū. in ꝑſen-
tia, in glo. no. ꝙ, & ꝑꝑ hoc pluries in formis delegatio
nū factarū per legatos in his partibus feci poni, exꝑſ-
ſa certa forma uacationis, ꝙ cōferebant ſic, uel aliter
5 qūocūq; uacantes [*Affectat*] per hoc † arguit Inn. ꝙ in
electionib⁹ canonicorū nō ſit ſeruāda forma, ſed ſuf-
ficiat cōſenſus; uide qđ dixi de ele. cū inter can. ſuper
gl. pen. ſecus in ꝑlatis ad eccleſias uiduatas, ſ̃. de ele. qa
ꝑꝑ. H. uerò, q tenet ꝯriū, ut ibi no. dicit hoc ar. hic nō
colligi, cū affectus iſte ius nō conferat, ſed adminicu-
letᷣ ſolū gratiæ faciendę per papā. vñ, ut dicit, etiā in ar
chieꝑatu poſſet elici idē arg. ex decr. bonæ. 2. ad fi. de
de poſtu. [*Contra ipſos*] i. ipſorū perſonas [*Conſuetudinem*]
6 per hoc no. Egi. ꝙ † non tm̄ operatᷣ conſuetudo, ſicut
ſtatutū. nā ſi ſemper cōſueuerūt eē. 10. canonici, iſtud
nō facit numerū, niſi per ſtatutū ſic fuerit ordinatū,
Itē ſm Hoſt. arguūt q dā clericū ex cōſue. poſſe perci-
pere fructus beneficiorū ſuorū in abſentia. Ad idem
de conſti. cū oēs, de cleri. ægro c. 1. ff. de decur. nō tm̄,
§. nō aliàs, ante fi. l. melius, ff. de pollici. l. antepen. in fi.
ff. de adminiſtra. tu. ſi ſine, §. pen. nam & ſi hoc à lege
datum nō ſit, tamē moribus cōpetit, ff. ad muni. l. ma-
giſtratus. & in omnibus uectigalibus ſpectari ſolet cō
ſuetudo, ff. de publi. & uectiga. ſi publicanus, in fi. 18.
quæſt. 2. ſeruitium. Quid enim ſi hæc conditio fuiſ-
ſet appoſita ab illo, qui ab initio præbēdas, cōſtituit?
tenere debet conſtitutio. ea. quæſt. Eleutherius, infra
de cenſi. cum uenerabilis, de pręben. ſignificatum, de
condi. appo. uerum. ergo ualebit etiam conſuetudo?
Dicit Hoſt. ꝙ ualere poteſt in parte percipienda, ſed
non in toto. oportebit ergo, quòd remaneat, unde ſu
ſtentetur uicarius, per quem deſeruiatur: aliàs eſſet
oneroſa conſuetudo, ut patet de præben. cum ſecun-
dum; ad hoc. eo. titu. extirpandæ. 1. reſponſo, & per to
tū, & uide qđ ibi dixi in §. qui uerò, ſup uerbo, in quo

a caſu.& ſic nõ ualet de conſuetudine[a].c.1.de re iud. cũ
7 cauſam[*Obſeruata*] hoc dicit†pro tanto ſm̄ Abb. quia
& ſi ſufficerent facultates, ſi tamẽ diminuerentur ca-
nonicorũ ſolitæ portiones,nõ recipient. & no.p hoc
Pe.canonicũ per literas papę nõ recipiendũ,niſi iuret
reſidentiã.ad quã iurandã tenetur de cõſuetudine ec-
cleſiæ. ad idẽ de conſue.c.fi.lib.9.[*Pro canonicis*] nõ mã
dauit illos recipi , ſed pro canonicis haberi. & in hoc
magna eſt gratia,per quam facit ualere receptionẽ, q̄
8 fuit nulla.concor. j.c.proxi.¶Prima†glo.in prin.& in
fi.arguit collegium, & eccleſiam per unum defendi,
dummodo &c. arguit idem in agendo etiã ſine cau-
tione:ſed tenet contrarium. ¶Secunda glo.no.de ſup
pletione,& remittit,& 4.glo. arguit ad idem,& ſignat
contrarium. ¶Vlti.glo.no.ſecundum conſuetu. &c.
9 ¶*In*†*glo.1.ibi.l.2.& 3.*] uide de teſti.cum olim,ſuper gl.
2.¶*In glo.antepen.ibi,dicitur*]quòd forte prętor poſt tem
pus actionis nõ patietur de dolo excipi[*& ibi , ſi apud*]
ſi depoſui apud ſeruum, & cum manumiſſo ago, nõ
tenet actio [*& ibi.l.ult.*] uide de poſtu.præla.bonæ,ſu-
per 1.gloſſ. ¶*In glo.pen. ibi, in eccleſiis*] uide de conſtitu.
10 c.penul.ſuper glo.2.¶*In*† *glo.1.ibi,collegium*] propriè iſti
uidentur defenſores iuris Ro. eccleſiæ potius , quàm
ſuæ. & ſic uidetur , quòd ius Ro. eccleſiæ poſsit quis
ſine mandato defendere,contra de confir.uti.uel inu
ti.cum dilectæ. & ſunt iſti ſimiles his , qui defendunt
bona uacantia in fiſcum . unde poſt quadrienniũ nõ
b admittũtur,ff.de iure fiſ.l.1.§.diuus Pius[b], ſecundum
Io.Sed puto, quòd iſti ſe & eccleſiam defendebãt, ne
teneantur illum pro canonico tractare, qui nõ eſt ca-
nonicus.dixerat etiam Phi. quòd iſti non nomine ec
cleſiæ,ſed ſuo tantum agebant, & ideò ſine mandato
fuerunt admiſsi [*& ibi,ſententiam*] imò habuerunt pro
ſe ſententiã, licet papa illis receptis poſtea fecerit gra-
tiam[*& ibi,poſſunt*] imò tenentur interdum ſub pęna.
infra de electio. generali, & de re.eccle. non alienan.
hoc conſultiſsimo ,libro 6.[*& ibi , pro defenſione*] Quid
ſi capitulum nollet defendi? tunc uidetur illos nõ ad-
mittendos,ff.de procu.Pomponius,§.ult. Puto con-
tra fauorem eccleſiæ, argum.ff. de libe. cau.l. 1.2.& 3.
ſed aliud in agendo,ſupra de iudi.cauſam. Goff.addit,
quod dixi de rebus eccle. non alienan.ſi quis[*& in fi-
ne*] adde,quod dixi de teſti.cum olim.¶*In glo. 2.in fine*]
& 28. diſtin.priuſquam.¶*In glo.3.in fine*] de hoc uideas
infra eo,c.ulti.lib.6.in glo.nunquid, ubi no.quod hic
no. Hoſtien. poſt Innocen. de impetrãte in tali eccle.
¶*In glo.arg.quòd,in fi.*] dic ut ibi,& ſupra de poſtula.c.3.
in 1.glo.dicit Hoſt.quòd gloſſ.non procedit hic.nam
11 †quo ad partes papa iam terminauit negocium , ipſe
uerò papa ex officio uult facere gratiam extra iudi-
cium , & inducit rationes motiuas pro eo : quia ſine
cauſa non ſunt talia facienda,arg.ſupra eod. cum no-
ſtris,ad fi.cum concor,ff.de tranſa. cum hi,§.uult igi-
tur oratio.¶*In glo.ult.ibi,cum olim*]& infra de conſuetu.
c.ulti.lib.6.[*& ibi,reduci*] per epiſcopum, ſupra de uita
& honeſtate clerico.quoniam, ubi de hoc [*& in fine*]
unde dicebant hic Inno.& Hoſt.ꝙ contra reſcriptum
apoſtolicum in tali eccleſia impetratũ , in qua facul-
tates non ſuppetunt , unus ſolus ſe poſſet opponere:
tum quia per hoc grauaretur eccleſia, & fieret cõtra
ius,ut patet per iura all.tum q̃a uituperoſum eſſet ec-
cleſiæ,ſi miniſtri ipſius mendicarent,de renun.ad ſup
plicationẽ.93.di.diaconi,& remit.Inn.ſ.de teſti. cum
c olim[c].ſed ubi ſuppetunt facultates, non læditur eccle
ſia,ſed honoratur:& ideò quod fit à ma.par.cap. ratũ
habetur,de his,quæ fiunt à ma. par.capituli.c.1.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſuetudine.Et per iſta limitantur omnes gl.quæ dicũt,cõſue tudinẽ poſſe induci, ut quis in abſentia pcipiat fructus beneficii.

b ¶Diuus Pius. Et uide Cyn. & Bald.& d.Bart. de Salyc.in l.1.C.de quadrien. præſcrip.

c ¶Cum olim.Vide Io.And.de ui.& hone.cle.cle.quoniam, ſuper fi.gl.primæ.& de præſump.c.fi. ſuper glo. prima.

SVMMARIVM.

1 *Conferendi poteſtatem alteri dare primum beneficium quod uacabit collator non poteſt , num.1.*
Pro dono datur atque recipitur magno.num.2.
Præbenda ſacerdotalis cui non debeatur, & alicubi reperitur eſſe.
2 *Capitulum,in cauſis,de electio.huic non aduerſatur.*
De eligendo poteſtas quando poſſit reuocari.
3 *Conferendi uacaturum poteſtatem dare amico non poteſt in fraudem canonis, datur tamen forma , qua poteſt fieri,nu.7.*
Gratiæ non trahendæ ad conſequentiam.
In fraudem uerborum legis facere non licet,neq; mentis.
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.num.5.*
Donationem perfectam nemini facere licet itritam.
6 *Additio gloſſarum, & num.ſeq.*
Collatio ab ordinario quibus caſibus hic non teneret,iuncta gl.
Clauſulæ irritantis in literis apoſtolicis effectus.
Inhibitio ètiam papæ,uel eius executoris impedit collationem.

CAPVT XI.

1 COnſtitutus. Caſus. Is† qui habet
conferre,non poteſt
de iure alteri tradere poteſtatem cõferen-
di primum beneficium , quod uacabit. &
in prima gratiæ petitio. in 2.ipſius exauditio. in 3. fu-
turæ fraudis prouiſio. ſecũda ibi, Quocirca.tertia ibi,
Quia uerò[*Ipſi*] hic canonico [*Sacerdotalem*] quæ non
debetur etiam expectanti auctoritate papali , niſi eſ-
ſet in ætate,qua poſſet fieri ſacerdos,de præbẽ. ei cui,
lib. 6. forte in hac eccleſia erat conſuetudo , ꝙ tertia ,
uel quarta præbenda uacãs eſſet ſacerdotalis,uel erat
alicui præbendæ hoc onus annexũ,de præben. ſignifi
catum,& de hoc,ſupra eo.propoſuit,Hoſt. [*Vacatura*]
ideò non ualuit talis conceſsio poteſtatis, ut ſequitur
[*Auctoritate noſtra*] ex delegatione ſibi commiſſa,Gof.
& Inno.[*Sine interpoſitione*] ac ſi dicat, ꝙ nullus alius re-
ciperetur,donec ille receptus eſſet cui.H.cõferret. ſic
ſup.de præben.inter cætera[*Et infra*]hic deciditur ſup-
plicatio pro cõfirmatione illius gratiæ, quæ aliàs erat
friuola,& ex qua non putabat ſe ſecurum,ſecundum
2 Hoſt.& Pet.[*Non præſumas*] contra,poteſtas†de eligen-
do re integra reuocatur à contrario, ſupra de elec. in
cauſis.Solu.hic loquitur in donatione, quæ fit gratia
donatarii,ut patet ibi, Poteſtatem &c.quoniam cum
ſit perfecta,reuocari non licet. iura alleg.glo. & ſæpe
pro magno dono prælati hanc poteſtatem dant, & il
li pro magna recipiunt gratia , quòd licet de uacatu-
ris reprobetur,de uacantibus tamen fieri poteſt. con-
trarium loquitur de poteſtate data compromiſſario
in fauorem eccleſiæ,quæ potius ſpectat ad onus, quã
ad gratiam.& ideò reuocatur ut ibi, ſecundum Inno-
cen.Sed Hoſtien. dicit,ꝙ dictum hoc indiſtinctè non
placet, nec ratio dicti:quia ſi ſubtiliter aduertatur,nõ
eſt onus compromiſſariorum , ſed honor & utilitas,
ſi prouident de digno.& hoc appetũt:quia per id hoc
ſaltem conſequuntur,ꝙ non habent ingratũ, ſed cõi-
ter gratum . Itẽ ex poteſtate cõferendi beneficiũ etiã
uacans dicit Hoſtien.fieri gratiam non ſpecialem, ſed
ſpiritualem,& ideò minus idoneè, uel carnali affectu
conferre non debet, de præben. graue, & c.ſuper, re-
mittit autem ad contrarium,quicquid dicat Hoſt. be
ne dicit Inno.ut patet ex his,quæ in contrario notaui
a ſuper[a]. gloſſ.ergo ſi res [*In fraudem*].cum enim prælati
3 non†poſſent promittere non uacantem. ſup .c.2. da-
tam

rent poteſtatẽ cõferendi alicui amico illius in fraudẽ
canonis, & hoc intendit, Goffred. & facit de offi. leg.
c.pen. 2.rñ.lib.6.[*Perſonalem*] quia ante iſtã conſtitutio
nẽ nõ repiebatur talis conceſsio expreſsè prohibita.
Dixerũt.T.& Vin. talẽ cõceſsionẽ ualuiſſe, ſi hic pro-
hibita non fuiſſet, Goff.cõtrã, cũ olim,ſicut hodie in
fraudẽ cõſtitutionis fieri uideret, alle.ff.ad Maced.fi-
liusfa.§.1.in fi.facit,qđ poſt Inno.dixi, de elec. cãm,ſu
per,j.gl.de off.deleg.ex par.j.in prin.[*Concedatur*].i.non
cõcedimus , ꝙ fiant tales conceſsiones. Inno.not.ſm̄
Ho.gratias nõ trahendas ad conſequentiã. Itẽ ꝙ nõ li
cet facere fraudẽ legi nec quò ad mentẽ , nec quò ad
verba. Itẽ ꝙ odia reſtringunt, & fauores ampliantur.
4 ¶Prima † gl.ſoluit 3. queſtiones ſolutas iure nou.vlt.
adhuc querit,& ſoluit.¶Scđa gl.j.alleg.cõcor.rõnem
reddit.dubiũ ſoluit, & arguit. Secundò q̃rit, ſoluit,&
5 cõtra ſolutionẽ allegat.¶*In*†*gl.1.ibi,ſi cui*] vide in proę.
ſuper vlt.gl [*& ibi,quamquam*] vide de verb.ſig. Abbate,
in gl.pe. [*& ibi.§.pen.*]vide de cau ſa poſ.cũ olim,ſuper
gl.2.¶*In gl. 2.ibi.l.ult.*]ibi,irritã facere perfectam dona
tionẽ nemini licet[*& ibi,cum ancillam*] ibi ſunt verba gl.
[*& ibi.l.6.*] cuius caſum habes in p̃all.c.ult. ¶*In gl.ulti.
ibi,ſcire*] hanc & tres ſequentes uide in p̃alle.c.tuæ,ſup
gl.pen. [*& ibi,l.4.§.is autem*] uide in c. quanto,infra all.
in ulti.gl. [*& ibi,oratio*] uide de elect. in cauſis,ſuper 6.
6 glo.¶*In*†*glo.1.ibi, ita quia*] de his omnibus dic, ut infra
de elect.ſi compromiſſarius,lib.6.[*& ibi,ſi clauſula*] Idẽ
Hoſt.ſed cũ ſine clauſula,ſufficeret inhibitio executo
ris dati etiam ad cõpellendũ,j.c.ſi ſoli,lib.6.fortius er-
b go ſufficere debet inhibitio papæ[b] ſine clauſula [*& in
fine*] Idẽ Hoſt. cõtrariũ puto: q̃a ad ep̃m nõ ſpectabat
collatio,ſed ad illũ.H.ex donatione ep̃i,& cõfirmatio
ne papæ,ſed in decre.dilectus,is qui habebat cõferre,
contulit,licet ꝯ mandatũ papæ,non dico cõtra inhibi
tionẽ,de qua proxi.dixi. ¶*In glo.2.ibi,ex frequentibus*] &
de offi.uica.c.ulti.lib.6.& de præben. ſtatutũ, in fi.eo.
7 lib.per quæ iura,& per hanc gl.dictauit† cuidam meo
ſcholari nobili requiſito per patrem,cui pareri dece-
bat, ꝙ daret uicario ſuo poteſtatẽ cõferendi primum
beneficium,quod uacaret: hac forma, ꝙ dabat uica-
rio generalem poteſtatẽ conferendi beneficia ad ip-
ſius collationẽ ſpectantia, q̃n illa uacare cõtingeret:
tñ per aliã literã inhibuit, ꝙ ex quo unũ beneficiũ cõ
tuliſſet,ſecundũ cõferre nõ poſſet, niſi prius notifica-
to ſibi,cui perſonæ dictum beneficiũ cõtuliſſet, & re
ſpõſo ab ipſo recepto per ipſius literas,quòd collatio
nem illam gratam haberet [*& in fine*] dic ut ibi in glo.
penul.Item non ſequitur , ſi licet maiori, ergo & mi-
nor i,ut not.de electio. cum in cunctis.

ANNOTATIONES.

a ¶Notaui ſuper.Et ibi uide Io.And.quomodo cognoſcatur, quando ſit coram mandatario,uel non, & pro opi.Inn. uide eum in c. ſi cui,de præben.lib.6.

b ¶Inhibitio papæ.Pro hoc,quod no.in c.Raynaldus, de teſt.de ꝓhibitione alienationis, & per Bart.in l,is cui bonis , & in l.ſi quis ita promiſerit,§.ea.l.ff.de uerb. obliga.

SVMMARIVM.

1 *Concilium Lateran. de beneficijs ultra ſex menſes uacantibus non extenditur ad epiſcopatus,& num. 2.*
2 *Extraneus in epiſcopum non eligendus.*
2 *Eligere unus etiam dicitur.*
Ex deuolutione iuris an ſuperior habeat eligere , uel conferre.
Epiſcopatus in quibus non comprehendatur , niſi fiat mentio ſpecialis,eius nomine non continentur archiepiſcopatus.
Sub generali ſermone non intelligitur comprehenſa dignitas inter alias excellens.
3 *Interpretatio legis longa non mutanda.*
4 *Epilogus,& additio gloſſarum.num.5.*
Voluntas,& poteſtas non ſibi debent aduerſari,ut res ualeat.

CAPVT XII.

1 DIlectus. Caſus.Laterañ.concilium†de
beneficiis ultra ſex menſes ua
cantibus ad epiſcopatus non extenditur.
& dirigitur decre. c. Gerũdinen. cui etiam
nunc præeſt alter Guil. uir commẽdabilis honeſtate ,
& moribus olim ſcholaris meus. præceſsit autem de-
cre.iſta decr.ne pro defectu, quod patet: quia iſta fuit
in 5.compil.illa in 4.& in prima parte petitio. in ſecũ-
da eius repulſio,ibi,nos igitur[*Canonicus*] nec enim de
extraneo hoc caſu prouidere poſsit ſecundum Hoſt.
de hoc de electio.ne pro defectu [*Archiepiſcopus*] me-
tropol.loci [*Deuoluta*] per decre. ſecundam , ſupra eo.
2 titu.[*Elegit*] ſic ergo†unus dicitur eligere, & infra eo.
c.quod eſt contra Ioan. & Goffre.in his, quæ no. ſup.
de poſtula.gratum.ſed poteſt exponi elegit,ideſt pro-
mouit ſecundum Hoſt. Item per hoc uidetur,ꝙ ſupe
rior ex iure deuoluto habeat eligere, non cõferre.de
hoc in præallega,decre. ne pro defectu, ad fi. [*Vel epi-
ſcopatum*] no.ex hoc,& his,quæ ſequuntur, quòd licet
ius aliquod ſuper eccleſiis, miniſtris,dignitatibus,uel
perſonatibus eccleſiæ promulgetur, non tamen extẽ
ditur ad epiſcopatus,niſi de his exp̃ſſa & ſpecialis mẽ-
tió habeatur. unde, & ſi diſpenſatur cum patiente de-
fectum natalium,uel alium,quòd poſsit ad honores,
uel dignitates eccleſiaſticas promoueri , non poterit
promoueri ad epiſcopatum . Iſtæ enim diſpẽſationes
ſunt reſtringendæ,de conſanguinita.& affinita. quòd
dilectio, de tranſla.c.fi. Sed & ſi expreſſe diſpenſatum
ſit quò ad epiſcopatum,non tamen quò ad archiepi-
ſcopatum. 12.diſtin.nos conſue.ad hoc, de elect. ſcri-
ptum.§.pen. Item ſi diſpenſatum ſit , quòd ad omnia
ſpiritualia licitè aſſumatur, adhuc non poterit epiſco
pari:quia in generali ſermone &c. de offi.uica.cap.fi.
libro ſexto,de regulis iuris,in generali.eo.lib.cum er-
go epiſcopalis dignitas prærogatiua gaudeat, & inter
alias ſit excellens, ſub generali ſermone nunquam cõ
prehenſa intelligatur,ſecundum Innoc.& Hoſtien.&
Abb. ad hoc de ſenten. excommunicatio. quia peri-
culoſum,libro ſexto,& de his in Specu. titu.2.§. fina.
uer.quid ſi diſpenſatum eſt,cum duobus ſequẽ. Item
faciunt hæc pro his, quæ ſunt hodie terminata,de ele
ctio.quamquam,libro ſexto[*Non ſolet*] non dicit,non
3 debet. q. d. canon ille ſic fuit hactenus† intellectus &
obſeruatus . unde longa eius interpretatio mutari nõ
debuit.ff.de legi.minime. conſuetudo enim interpre
tatur,ſupra de conſue.cum dilectus, de uerbo.ſignifi.
Abbate,ſecundum Ioan,Tan.& Goff. [*Iuſtitia*] ſic, ſu-
4 pra de electio.innotuit, uer.habito. ¶Prima†glo.po-
nit quomodo Laterañ. concil. in deuolutione con-
cordat concil,generali,ſed diſcordat in tempore. ¶*In*
5 †*glo.1.ibi, auctoritate illius*] dato ergo, quòd poſt conci-
lium,ne pro defectu,emanaſſet hæc conſtitutio, non
ualuiſſet prouiſio,etiam ſi aliàs ualere potuiſſet pro-
pter ignorantiam archiepiſcopi & ideò,quia intende
bat prouidere auctoritate iuris,quod non iuuabat,ut
patet ex no.ſupra eo.ex parte,ſecundum Hoſt. ſecun-
dum quem eo caſu uolũtas,& poteſtas ſibi aduerſan-
tur,de of.dele.cum ſuper [*& in fine*] & prælaturis aliis,
per quas uacet eccleſia regularis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij uacaturi promiſſio non tenet,& nu.3.etiam iurata,nu.5.*
2 *Probationibus locus non eſt ante litem conteſtatam , niſi in caſibus .*

Monacorum nomine etiam Abbas hic comprehenditur.
3 *Beneficij promiſſio, cum ſe facultas offeret, ualet, uide nu. 4.*
Eius dandi facultas contingere etiam ſine uacatione poteſt, & qui bus caſibus.
4 *Conferre pro præſentare accipitur in perſona patronorum.*
Menti ſtandum, cum de ea conſtat.
Verba intelligenda ex conditione perſonarum.
5 *Iurata promiſſio uacaturi beneficij non ualet.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 7.*
Per iuramentum à parte delatum non retractatur.
8 *Additio gloſſarum.*
Scriptura aliquid operatur, ſed hic minimè.
Dubitandi ratio quæ fuit hic.

CAPVT XIII.

1 EX tenore. Caſus. Non†tenet promiſſio bñficij uacaturi. in pri-
ma conſultatio delegatorũ. in 2. reſponſio
ibi, Nos igitur. Cõſultatio uerò recitat cõ-
miſſionem cauſæ primò, ſecũdò probationẽ actoris
ibi, dictas [*Clericum*] agentem [*Abbatem*] defendentem:
nec fuerat hic neceſſe mentionem fieri de cõuentu,
2 de reſcrip. edoceri. H. [*Poſt litem*] nec prius† locus erat
receptioni probationũ, niſi in caſibus. ſup. ut lit. non
conte. quoniam [*Monacorum*] i. Abbatis, & conuentus:
aliàs non ualuiſſet promiſſio alia ratione: quia facta à
ſolis monacis. & hoc, ſi cõmuniter ad eos ſpectabat;
quod dic, ut j. ne ſe. ua. c. uno, de regul. c. ulti. lib. 6. [*Ec-*
3 *cleſiam*] quia hoc†ſonabat, ꝙ facerent illũ prælatũ pri-
mæ eccleſiæ, quæ illis uacaret, ubi nõ poterat ſe offer
re facultas niſi per vacationem. nam, ſi aliter poſſet ſe
facultas offerre, ſecus j. c. prox. ſm Inn. Sed Hoſt. dicit,
ꝙ ideò ſuccubuit, qa promiſſa fuerat expreſsè eccle-
ſia primò uacans: ſecus, ſi ꝓmiſſum fuiſſet, cum ſe fa-
cultas offerret. j. c. proxi. quod dic ut ibi. nec concedit
Hoſt. ꝙ non poſsit ſe facultas offerre niſi per uacatio-
nem. poſſet enim per donationẽ eccleſiæ uacãtis, uel
iuris patronatus ipſius, uel per ædificationem. 16. q. 2.
c. 1. infra de eccle. ædifi. ad audientiam [*Ad donationem*]
4 quid†ſi hæc promiſſio facta fuiſſet per uerbum, quã
cito ſe facultas &c. uacat eccleſia, in qua monaci ha-
bent patronatum, nunquid illam conferre tenentur?
non uidetur, quia nec poſſunt, inf. de iure pa. c. fi. Dic
contra, ꝙ hæc eſt mens, & ſic debet intelligi, confere-
mus. i. preſentabimus. inf. c. fi. Mẽti autem ſtandũ eſt,
ex quo de ipſa conſtat, de uer. ſi. in his, de reſcrip. eam
te. ſm Hoſt. ſed hodie hæc non habent locum per de-
cre. ſecundã, eo. tit. lib. 6. Item nec locum hæc habent
in impetrationibus, de præben. cum in illis, §. cum au
5 tem, lib. 6. [*Non †tenet*] quid ſi iuraſſet? vr ꝙ ualeat: quia
iuramentum ſine periculo animæ ſeruari poteſt, de
iureiu. ſi uero. puto contrarium, ſicut & ſtipulatio pe
nalis facta de futura hæreditate inutilis eſt, quia ꝯ bo-
a nos mores. ff. de uerb. obli. l. ſtipulatio [a], ſm Io. ad hoc.
C. de legi. nõ dubiũ, §. de fo. cõp. ſi diligenti, Goff. expe
ditũ eſt hodie, j. eo. c. 2. lib. 6. [*Super hoc*] quod petebat.
& eſt hoc, quia inepte petiit, & ius ſibi non compete-
6 bat. ¶ Secunda† gl. reſpondet obijciendo, ꝙ turpitudi
nem ſuã allegans &c. ſoluit ponẽs. 4. caſus, quibus au-
7 ditur, ſignat etiã ꝯriũ, remittit, & ſoluit. ¶ [*In† glo. 2. ibi. l.*
1. & 2.] cauſa deciſa per iuramẽtũ à parte delatum nõ
8 retractatur propter periuriũ. ¶ [*In† glo. 2. ibi, relatum*] nec
per illas decre. eſt iſta ſuperflua ſm Hoſti. quia in illis
nil dicebatur de ſcriptura, quæ forſan crederetur ali-
quid operari, ar. C. ſi mi. ſe maio. di. l. ſi alterius, & de
re. credi. generaliter, & optime inſtitu. de inuti. ſtipu.
§. ſi ſcriptum. & ideò hic tollitur illa ambiguitas, ar. ff.
de uen. inſpi. l. 1. §. quamuis, licet hoc ſatis tollatur. C.
de fid. inſtrumen. in exercendis.

ANNOTATIONES.

a ¶ Stipulatio. Ibi uide Bart. & per Cyn. Bald. & Bart. de Saly. in l. fi. C. de pact. & in l. pactum, quod dotali, C. de coll.

SVMMARIVM.

1 *Prouidere prælatus, cum poterit, ſi promittat, obligatur, & quan do excuſetur, & an teneat promiſſio, num. 3.*
Literæ delegati an probent.
Non poſſe fieri dicitur, niſi poſſit iuſtè, honeſtè, & commodè.
2 *Promiſſio reſtringitur ad beneficium, cuius eſt capax recipiens.*
Item an ualeat, ibid. & num. 3.
Beneficium curatum petere quis non poteſt, niſi ſit ſubdiaconus.
3 *Contra promiſſionem non ſeruantem agitur ad intereſſe.*
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 4. & 5.*

CAPVT XXXVII.

1 ACcedens. Caſus. Obligatur† præla-
tus, qui promittit proui-
dere, cum poterit. & hoc eſt correctũ, j. e.
tit, c. 2. lib. 6. & pars prima factum narrat. ſe
cunda approbat ibi, nos autem [*Liquido*] ergo tales li-
teræ probant. de hoc, ſ. eo. de proba. poſt ceſsionem.
Abb. dixit, ꝙ hic credebat, quia plures erant delegati
[*Cum poterit*] dicit Inn. ꝙ excuſatur hæc ꝓmiſsio: quia
talis ſe poſſet caſus offerre, ꝙ non tenebitur ſeruare ꝓ
miſſum, ut ſi uacat eccleſia, quæ ſtatim indiget ꝓprio
ſacerdote, & ille, cui facta eſt ꝓmiſsio, non poteſt ſta-
tim, ſicut expediret ad ſacerdotiũ promoueri: uel eſt
beneficium, qđ nõ põt cõferri niſi ſacerdoti. ſ. de pre
ben. ſignificatũ. in tali vel ſimili caſu nõ dabitur illi be-
neficiũ, nec per hoc uiolat ꝓmiſſum. poſſe. n. non dr
fieri, niſi poſsit iuſtè, honeſtè, & cõmodè. de hoc de re
ſcrip. ſciſcitatus. ſed ſi ualeret promiſsio primi uacan-
tis, ſimpliciter obligaretur ad primũ uacãs cõferẽdũ,
2 ſm Inn. Quid ſi conſtituto†in minoribus fiat promiſ
ſio per uerbũ, cũ potero, nunquid intelliget de bñfi-
cio curato? non uidet: qa nec capax eſt talis beneficii
de iure cõi, & ſic reſtringatur ad illud, cuius eſt capax,
de præbẽ. ſuper, & c. fi. Quid ſi expreſſum fuerit de cu
rato? ad hoc dicit Hoſt. eum ad curatũ agere nõ poſ-
ſe, niſi primò ſit ſubdiaconus, de æta. & qualita. præte-
rea, argu. contra, de inſti. c. 2. lib. 6. de his promiſsioni-
bus non eſt curandũ pp ius nouũ [*Differenda*] ꝙ etiam
in alio caſu nunquã tenet promiſſor, niſi uacet [*Pote-*
3 *ritis*] uos†promiſſores. ſed quid ſi uoluit ſeruare pro-
miſſum? dicit Hoſt. ꝙ conuenientur ad intereſſe, in-
a ſti. de uerb. obli. §. antepen. & pe. [a] nam ex nuda ꝓmiſ-
ſione damus act. de pac. qualiter, de arbi. per tuas [*Aſſi*
gnetis] ſimpliciter teneas, ꝙ promiſsiones hodie reuo
catæ ſunt, per quæcunq; uerba fiant: & licet aliquæ
coloratæ rationes diuerſitatis huius decr. ad proximã
redderentur, modicũ tñ habebãt rõnis, & in his non
4 inſto. ¶ Prima† gl. rñdet per ꝯriũ, de c. ſ. prox. & ſoluit,
5 ꝙ generalior &c. ¶ [*In† glo. 1. ibi, §. quæſtionem*] uide in c.
inf. all. ſuper gl. 2. ¶ [*In glo. 1. in fi.*] Io. dic ut inf. eo. c. 2. li.
6. & uide quod ibi notaui in glo. penult.

ANNOTATIONES.

a ¶ Antepenul. & penul. Quomodo poſsit hoc caſu agi ad intereſſe, uide Io. And. de præben. inter cætera, in gl. ſ. collatio, & eo. tit. dilectus, lo. 2. in gl. ergo, uerſ. ſed non quid, & glo. pen. in c. coram, de officio delega. & Pet. in c. cum ueniſſet, de reſtitu. in integ. & infra eo. proxi. in gloſſ. fin.

SVMMARIVM.

1 *Eligendi poteſtas ſi pertineat ad capitulum, & prælatum, de uno ad alterum lapſu temporis quando tranſeat, & num. 2.*

Per-

Pertinere ſi dicatur ad aliquos collatio, quomodo accipiatur.
Ordinare quid ſignificat.
2 *Prælatus ſi exerceat aliquos actus cum capitulo, regulare eſt exercere eam ut prælatum, niſi aliud appareat.*
Plurium uices hic epiſcopus gerit, & quo caſu, & nu. 10.
3 *Electum à prælato, & capitulo quo caſu epiſcopus examinabit & confirmabit, præterquam in caſu.*
4 *Ab electione ab epiſcopo, & capitulo facta quando appellari po- teſt ad epiſcopum.*
Dolus epiſcopi quibus hic rationibus probabitur, & in alijs caſi- bus, num. 7. uide num. 11.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 7.*
Reſtitutio fit quando cauſa partis, uel iudicis ſit lapſum tempus.
8 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Ebredunen. & Dignen. eccleſiarum conſuetudo quæ.
Canonicus qualiter eſſe poſſit epiſcopus, uel prælatus.
Subiectio, & dominatio ſunt correlatiua.
9 *Canonia epiſcopi an requirat præbendam.*
Epiſcopus an dicatur eſſe canonicus, ſi habet uocem in capitulo, & quantum percipiat de obuenientibus.
Vocem qui habent in capitulo non eſt neceſſe præbendas omnibus aſſignare, excepto caſu.
10 *Vox epiſcopi an & quatenus excedat alias, & in quibus caſibus.*
Vnus pluribus aliquando præualet, & quando, hic.

CAPVT XV.

1 POſtulaſtis. Caſus. Si ad† capitulũ,
& prelatum ut prelatũ
poteſtas pertinet eligẽdi, de uno ad alterũ
lapſu tpis nõ trãſibit: ſecus, ſi ṗlatus ſit ibi
ut canonicus, qđ tũc uerũ erit, ſi dolũ non cõmittat.
& in prima parte cõſultatio. in 2. ibi, ad quod, reſpon-
ſio, à qua unũ caſum excipit ibi, niſi. quẽ determinat
ibi, & in hoc [*Pertineat*] de conſue. & ſic nõ probat, ꝙ
prælatus, & capitulũ habeant cõferre præbendã: quia
tunc dixiſſet, pertinere debeat, ſm Hoſt. Goff. contra
[*Ordinare*] de ſignificatione huius uerbi remittit Hoſt.
ſ. de præben. niſi eſſent [*Conferendi*] ſi. j. de ap. c. pe. lib. 6.
[*Superiorem*] proximũ etiã papæ, ſi nõ eſt alius medius,
de ſup. ne. præla. licet, & remittit Hoſt. de elect. cum in
2 cunctis [*Non ut prælatus*] hoc eſt†regulare, & de cõmu
ni iure, & niſi aliud appareat, ſic dicẽdũ, ꝙ actus illos,
quos exercet prælatus cũ capitulo, exerceat ut præla-
tus ſm Hoſt. [*Sed ut canonicus*] ſi. inf. de præben. cum in
in eccleſia, lib. 6. & quomõ hoc cognoſcat, no. inf. de
ap. c. pen. lib. 6. in 3. glo. [*Vobiſcum*] loquitur Prepoſito,
& Cap. Ebredunẽ. ut dixit Hoſt. patere, in 4. cõpil. pote
rat autẽ archieṗs de gr̃a habere ius canonici, & prebẽ
dã. & dicit Inn. nõ faciendã uim, an uni ſoli reſeruata
ſit hæc gratia, ꝙ ſit canonicus, uel uocẽ habeat in tra
ctatibus capituli. In primo uerò caſu ideo perdit eṗs
per lapſum temporis poteſtatẽ: quia ex quo præerat,
& uocem habebat ut prælatus, habuit uocare capitu
lũ, & ſic alios cogere ad electionẽ: ſed ſecus, ſi eſt vt ca
nonicus, & ideò nõ ſic imputatur iſto caſu, ſicut illo.
a nec ob. ſi dicas, ꝙ omnes in negligẽdo ſunt pares [a]. er-
go omniũ negligẽtia pariter puniẽda, de ſupplen. ne.
ṗla. dilecto, de ele. bonæ, 1. qa fateor ſm Inn. & Hoſt.
ꝙ epiſcopo, & aliis de caplo ut canonicis currit tem-
pus rõe predicta. à ſeipſo igit, & ab aliis canonicis trã-
ſit ṗtãs ad ipſum ſolũ, qđ contingit: qa alterius pſonã
gerit, in 1. electione, & alterius in 2. & facit de ele. cum
inter uniuerſas, in fi. & c. cũ inter cañ. ubi de hoc, & ſe
3 quit ex his† ſm Hoſ. ꝙ electũ à ſe ut canonico ipſe vt
eṗs examinabit, & cõfirmabit. & ſi duo ſunt electi in
diſcordia, q̃uis ipſe ſit de numero alterius partis ut ca
nonicus, & eſto, ꝙ cũ illis ꝓcura. dederit, iudicabit tñ
ut prælatus, niſi forſan recuſet ut ſuſpectus, ad quod
accedit ſm eũ, quod no. de iura. calum. c. fin. de ap. cũ
4 ſpeciali. §. 1. Dicebat†etiam Inn. ꝙ quando ab electio
ne per epiſcopũ, & caplm facta appellat, appellabitur
ad ipſum eṗm, reddẽs rõnem, ꝙ licet eṗs & canonici
cõſtituãt unum caplm in electione facienda, non tñ
in iuriſdi. exercenda. imò cũ ad ſolũ epiſcopũ ſpectet
iuriſdictio, ad ipſum ſolũ appellare licebit ſm eũ, qui
etiã dicit repetenda no. de offi. or. irrefragabili. Si In-
no. intellexit illud dictum in appellatione interponẽ
da ab electione, quam facit epiſcopus cũ capitulo ut
prælatus, correcta eſt eius opi. per decr. pen. 1. rñſo, de
appel. lib. 6. Si uerò intellexit de illa, quam facit ut ca-
nonicus, approbata eſt ibi in 2. rñſo. Credo tamẽ pp
rõnẽ, quã reddebat, ꝙ primũ habuerit intellectũ [*Et in*
hoc caſu] cũ. ſ. uocẽ habet ut canonicus [*Doloſe*] quærit,
5 qũo† probabit dolus iſte. dicũt quidã ſi latitat, uel uo
catus non uult uenire, arg. de dolo, & contu. cauſam,
c. fin. ſed hoc eſt falſum: quia eo caſu citabit in eccle-
ſia, ut docẽt iura. & ſi non uenerit intra terminum p
capitulũ aſsignatum, vr ſe feciſſe alienũ, de elect. cum
nobis, & c. ꝙ ſicut. §. ſi autẽ, niſi uices ſuas cõmittat,
de elect. quia pp. §. illud. unde dicũt alii, ꝙ probatur,
quia nõ uult cum caplo cõcordare: ſed hoc imputet
ſibi caplm, ſi nõ eligit, cũ non habeat tunc plus uocis
uel iuris in ꝯdicendo, q̃ alius canonicus, niſi qa põde-
roſior eſt uox ſua ratione dignitatis, de elect. dudum.
1. imputet ergo ſibi caplm, ſi negligit, & ſic tempus ſi-
bi curret. Dicit ergo Hoſt. ꝓbari dolũ, ſi apparet archi
epiſcopũ cum his, qui ſibi fauent, in caplo procuraſ-
ſe, ꝙ differatur ordinatio forte quæſito colore de ex-
pectandis abſentibus, uel promittit Præpoſito, q hẽt
cõuocare caplm, ꝙ ſi differat, ordinabit beneficium
ad uoluntatẽ illius: uel aliter, quomodocũq; malitio
ſe procuret electionẽ differri, probabitur autẽ dolus
iſte ex perſpicuis indiciis. C. de dolo. l. dolum, quo ꝓ-
bato dolus ſibi non proderit, ut ſequitur. ¶ Secunda
6 †gl. quærit obiiciendo, & ſoluit. iterum obiicit. ponit
dictum Ioan. & ſoluit. ¶ Vltima glo. ponit duas lec. &
7 ſecundam approbat. ¶ [*In† gloſſ. 2. ibi, quæ religioſis*] uide
in cap. quando, ſuper 1. gloſſ. ¶ [*In glo. ulti. ibi. §. ulti.*] ſi
ſecum agendi poteſtatem non faciens uſucepit, fit cõ
tra ipſum illius temporis reſtitutio [*& ibi, hoc quoque*]
ſi per dilationes iudicis actum ſit, ut actio eximatur,
8 fiet reſtitutio. ¶ [*In† glo. 2. ibi, prius habebat*] facit clem. de
præben. ſi iuxta [*& ibi, ut in eccleſia Bituricen.*] non fuit
uerbum gloſſatoris, ſed additur forſan à Pe. de San. q
de hac eccleſia hic tractabat, uel alio poſt eum [*& ibi,*
quantò] & infra de præben. quia ſæpe, libro 6. [*& in fine*]
quæ conſuetudo in eccleſia Ebredũ. & Dignẽ. ip-
ſius ſuffraganea ſeruatur ſecundum Hoſt. qui dicit ſe
teſtimonium perhibere, quia uidit & palpauit: & bre-
uiter hoc intendit gl. quòd annexio ſoluat omne cõ-
trarium oppoſitionis, quæ fiebat: quia nec prius, nec
poſt potuit eſſe canonicus. Item nec ſimul, cum do-
minatio, & ſubiectio ſint correlatiua, nec cadunt in
idem ſubiectum, ſupra titu. 1. ca. fin. de baptiſmo, de-
9 bitum. Quærit†autem Hoſtien. an canonia, quam ha
bet epiſcopus iure talis annexionis, & conſuetudinis
requirat præbendam? quod uidetur, quia eſt canoni-
cus, & c. ſupra eo. cum ſuper. Putat ipſe tamen contra-
rium, quia epiſcopus ſatis eſt in eccleſia præbendatus
de menſa ſua; & in hoc differt hoc ius canoniæ à iure
aliorum canonicorum. Item ut dicit Hoſtien. non di
citur hic, quòd epiſcopus ſit canonicus, ſed quòd uo-
cem habet ut canonicus. & hoc eſt certum, quod nõ
eſt neceſſe omnibus his aſsignari præbendas, qui in
eccleſiis uocem habent ut canonici. Hæc uera, niſi id
ſit de cõſue. ut ipſe refert eſſe in eadẽ ecclia Ebredun.
ſeruabit. n. tũc illa cõſuetudo, ad hoc, j. de præben. cũ
in eccleſia, lib. 6. & hic etiam quærebat Hoſt. id, quod
10 illa decre. determinat. Quærebat † etiam hic Hoſt. de

uoce epi, an excedat aliàs uoces, & de ea, quam habet ut canonicus, dixi in textu ſm eũ in ulti. gl. De illa uerò, quã habet ut ꝑlatus, dicit ipſe, ꝙ tantum habet uocẽ per ſe quantũ omnes alij ſimul iuncti. unde ipſe ſolus de obuenientibus tãtũ percipit, quãtũ omnes alii. ĩ. de teſta, requiſiſti. §. ſi uerò, ubi de hoc dicã. & eſt uidere ſimile in delegato ex una parte contendente cũ tribus ex altera de iuriſdictione. ſ. de reſcri. paſtoralis. 1. reſponſo, & de una perſona gerente uices pluriũ, ſ. de elec. ſcriptũ. & ideò ſi ſecũ habet de canonicis vnũ, uel duos tantũ, habere dr maiorẽ partẽ, per no. in prędicta decre. paſtoralis, & ſcriptũ. & hoc cõſiderato dicunt iura, ꝙ eps procedit de conſilio capituli, non dicũt de conſenſu, de his, quæ fiunt à præla. quanto, & c. nouit. quæ uidẽtur prima facie ꝯdicere. ſed dic ut ibi. Hæc autẽ intelligit ipſe Hoſt. uera in collationibus, & inſtitutionibus, de qbus loquuntur illa iura, & in aliis oĩbus, quæ de iure cõi ad ſolũ epm ꝑtinẽt. nã in alienationib⁹, & ſimilibus neceſſe eſt, ꝙ totũ capitulum, uel maior ipſius pars conſentiat, ĩ. de his quæ fi. à ꝑla. tua, & c. ſe. de magiſt. qa in nõnullis. remittit ẽt ad no. de exceſ. ꝑla. c. 1. & uide qđ dixi poſt Vin. de elec. cum eccleſia, ſuper gl. 2 Boa. ĩ. tit. 2. nouit, dicit Princiuallũ terminaſſe uocẽ epi etiã cum uno canonico aliis nõ præualere. oĩno uide ꝙ hoc declarando, dixi de ap. c.
b pen, lib. 6, ¶[*In glo. ulti. ibi, Io.*] & Tan. Vin. & Phi. & Hoſ.
11 [*& ibi, contra*] credo † concordando has opi. dici poſſe, ꝙ ſi propter dolũ epiſcopi canonici nõ eligẽt, nec eligere poſſunt, uera ſit prima opi. & ad hoc. ſ. eo. qa. Si uerò dolo epi eligere negligunt, uera ſit ſecunda opi. gl. & pro ea. ſ. de his, quæ ui me. ue cauſa fi. cũ dilecti. De primo putat exemplum, qñ epiſcopus hoc reſpectu illos excommunicauit, uel ſuſpendit, uel per aliũ hoc fieri procurauit, uel ſingulariter coegit eos ſe abſentare, uel aliud ſimile. in his enim aut non curret tẽpus, aut reſtituetur eiſdem.

ANNOTATIONES.

a ¶Sunt pares. Quia delinquere uidentur omnino inſolidum, & ſic epiſcopus, & ſic ad ipſum non uidetur poſſe deuolui; ad hoc. ff. de uerb. oblig. l. 4. §. Cato, & quod ibi not. ad quod reſponde, ut ſequitur.
b ¶Lib. 6. Et ibi reprobat opinio. Hoſtien. multis rationibus, uide Federi. de ſe. conſtitu. 1.

SVMMARIVM.

1 *Promiſſio directa, uel indirecta facta à patrono de beneficio uacaturo non tenet, neque de uacante.*
2 *Laicus in eccleſia collegiata præbendarios præſentare poteſt.*
Donatio pro præſentatione.
Enallage figura.
3 *Patronatus ius an potuerit hic comitiſſa laico donare.*
Præſentationis actum quis demandare nunquid poſſit ante uacationem, & quando.
Per me quod non poſſum alij non poſſum mandare.
Delegatus cum clauſulis generalibus quando poſſit committere.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 5.*
Dolum & fraudem ſuam pro ſe quis allegare non poteſt.
6 *Additio gloſſarum.*
Denunciatio non denegatur agere non ualenti.

CAPVT XVI.

1 CVm dilecta Caſus. Directa † uel indirecta promiſsio facta à patrono de beneficio vacaturo nõ tenet. Factũ primò narrat, quod poſtmodũ irritat, & fieri prohibet. ſecunda ibi, mandamus, quatenus [*Non uacantibus*] uacãtes poſſunt promittere, nõ
a tamẽ ita, ꝙ ꝓmiſſio[a] afficiat. nam & ſi iam præſentaſſet, poſſet alium præſentare, de iure patro. ꝙ autẽ, & c. paſtora. [*Beneficijs eccleſiarum*] erãt ergo eccleſiæ, in quibus erãt beneficia, & præbẽdæ, ad quas præbendas ꝑſentabat comitiſſa eccleſiarũ patro. per quod no. Pe.
2 ꝙ † laicus in eccleſia collegiata põt præſentare præbẽdarios, licet nõ ꝑlatum, ĩ. de iure pa. nobis, ubi de hoc [*Donationes*] i. repræſentationes. cõferre enim, uel donare non poſſet etiã patronus clericus, de iure pat. c. fin. Appellat autẽ præſentatio donatio: qa ꝑ præſentationẽ fit prouiſio, ſicut ꝑ donationẽ in tantũ, ꝙ obligat ꝑlatus, qui renuit præſentatũ, eo. tit. paſto. & facit ſm Hoſt. ad no. ſup. eo. ex tenore [*Poſuerit*] ſm formã decre. ſup. eo. conſtitutus [*Alienis*] an hæc comitiſſa ius
3 † patronatus potuerit laico donare, no. hic Gof. de quo ſatis dicã de iure pa. illud, ſu ꝑ ult. gl. [*Irritum*] no. ꝙ nõ iubet irritari, ſed irritũ decerni. & per hanc decr. ſatis uidetur, ꝙ patronus non põt ante, q̃ uacet eccleſia, alteri cõmittere actũ præſentationis fiendæ, uel ad illã ꝓcuratorẽ dare, quaſi illud exercitiũ nõ demãdet, niſi ex quo illo uti poterit; & ſic habet poteſtatẽ ligatã, ſ. de reſcri. paſtora. ubi hoc tenebat dñs meus in 2. reſpõſo. nã nec hoc põt elector. ſ. de elect. quia propter, nec collator. ſ. eo. conſtitutus. bene facit, de offi. leg. c. pen. 2. rñſo, lib. 6. & optimè, eo. lib. de offi. ord. Romana. §. 1. ad idẽ. ſ. de elect. bonæ. 2. ad fin. & quod ibi dixi poſt Vin. ſuper uer. tractatũ, ff. de offi. procõſul. obſeruare, in fin. ſit rõ fraus uacaturarũ. Ad petitionẽ enim meã cõmitteret nũc patronus actũ præſentationis faciendæ tunc, cũ uacaret eccleſia, cõſanguineo, uel intimo amico meo, de quo bene confiderẽ, & ſic bene reſpondet ad id, quod no. in ꝑdicta decre. paſtora. in ulti. gl. ſ. ꝙ delegatus datus cum clauſulis generalibus cõmittere põt. nã ibi ceſſat iſte timor fraudis. Itẽ licet generaliter iuriſdictionẽ, quã per reſcriptũ habet, demãdet, nõ tñ poſſet ſpecialiter demãdare ſuper rem, uel perſonã nondum expreſſam. ſic uides, q; excõicatus nõ dat procuratorẽ ad exercitiũ actionis ſuæ tpe excõicationis, quo illud per ſe exercere nõ poteſt, de procura. c. fi. & tamẽ põt cedendo in alterũ trãsferre, ut no. de iure patro. c. uno, li. 6. ſic patronus exercitiũ præſentationis nõ demandat tpe, quo id exercere nõ põt, ſ. quia nõ uacat: poteſt tamen patronatum in aliũ transferre his modis, qui no. de iure pa. cum ſeculum. Ad hoc, quod dicitur, papam ſuũ executorẽ legatũ, q reſeruauit, dare, uel cõmittere alteri poteſtatem circa conferendum beneficium nondum uacans, reſpõdetur illud ſpeciale: quia illis in caſibus non reprobatur uia ad uacaturas. Guido nunc epiſcopus Mutineñ. terminauit hoc uerum, cum ſit ſpecialis commiſsio, vel datur ſpecialis procurator ad præſentandum in certo beneficio. Si uerò det patronus generalem procuratorem ad præſentandum in omnibus eccleſiis, in quibus habet patronatum, putat ualere, per no. ſupra eo. conſtitutus, & per decre. ulti. de offi. uica. lib. 6. Dicam autem hoc dictum tunc maxime uerum, quando habet conſtituens iuſtam cauſam cõſtituendi, puta quia ſe ad ſtudium, uel longam peregrinationem abſentat, & adhuc minus præſumetur fraus, ſi illum omnium negociorum ſuorum procuratorem cõſtitueret, cui iſta committit; & his concurrentibus uidẽtur ualere, dato quòd unicã præſentationem haberet [*Inhibeatis*] concordat de pactis, accepimus, ubi etiam faciẽdum prohibetur, & factum irritum decernitur.
4 ¶Secunda † gloſſ. obiicit, & dupliciter ſoluit. ¶[*In † glo.*
5 *2. ibi, tranſactione finita*] reſtaurare non poſſum litem tranſactione finitã, in qua dolus meus interceſsit [*& ibi, cum profitearis*] donationem reuocare non poſſum pro eo, quod in alterius fraudem illam me feciſſe dicam [*& ibi, auxilium, in fine*] uide in c. ſupra proxi. allega.
6 ſuper prima gloſſ. ¶[*In † gloſſ. 2. ibi, audiretur comitiſſa*] ſaltem

ſaltẽ implorando iudicis officiũ ꝑ ꝑ præiudiciũ comitatus. ſ. de iureiu.[b] intellecto. uel & ſi agere nõ poſſet, denũciare tamẽ potuit. eo. titu. quemadmodum, ſm Gof. [*& ibi, innotuit*] forte referẽte diœceſano, ſm Vin.

ANNOTATIONES.

a ¶Promiſsio afficiat. Vide Io. And. ſup. eo. nulla, in gl. ſup. uacãtia.
b ¶De iureiurando. Cum promiſsio ſit turpis & nulla, ipſam et poteſt conuenire, uide gloſſ. de cle. coniu. diuerſis, quæ incipit, arg. quòd, & ſuper illa Io. And.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
2 *De huius tituli materia ubi alibi tractetur, & repetatur.*

Ne ſede vacante aliquid innouetur, Rub.

1 ¶Viſum † eſt. ſ. de collationibus, & inſtitutionibus præbendarũ, & eccleſiarũ, quæ de iure cõi fieri debẽt à prælato ſimul cũ capitulo, uacantibus autẽ ſedibus capitula conferre nõ poſſunt, ĩ. c. 2. vñ nata inde occaſione ponit in genere, Rub. ne ſe. ua. Gof. uel aliter, ꝑbenda non uacãs cõferri non põt, ſup. titu. proxi. nec uacãs mortuo prælato, ad quẽ ſpectat, ideo &c. Hoſt.
2 de † materia, 12. q. 2. hoc huius placiti, & c. ſi qua de rebus, cũ 6. c. ſe. & reperitur in 6. cui conuenit de offi. or. cum uos, de maio. & obe. his quæ, & c. cum olim, de præſcri. c. 1. & c. de quarta, & c. auditis. faciunt de elec. generali, & c. quia ſępe, lib. 6. de ſup. ne. præla. eccleſiæ. 1. & 2. reſponſo, de offi. or. præſenti, de præben. ſi apoſtolica, de inſti. c. 1. de re. ec. nõ alie. c. dudũ, de regula. c. fi. & cle. de elec. ſtatutum. de rebus ecc. non alie. c. 2. de ſede quaſi uacante, de ſup. ne. præ. ſi epiſcopus, li. 6.

SVMMARIVM.

1 *Vacantis eccleſiæ ſtatus non mutatur, nec iudicium tenet contra ipſam, excipiuntur caſus, num. 4. & 6.*
Capitulum non confert ad collationem prælati, quæ pertineant, præbendas.
Caſus huius capituli ad dictio. eccleſiam.
Cathedrales eccleſiæ in regno Angliæ multæ ſunt monacales.
2 *Cathedralem eccleſiam erigere niſi papa poteſt.*
Cœpta perficere debet papa.
Suffragia in illicito non proſunt.
Penitus, dictionis uis.
Hoc capitulum & titulus in quibus eccleſiis habeant locum, & num. 3.
4 *Vacante diu eccleſia, quid agendum, & quæ liceant, quæ non, & num. 5. 6. & 13.*
Alienatio quando fieri poſſit ſede uacante, ibid.
Capitulum ſiue collegium quæ poſſit epiſcopatu, uel eccleſia collegiata uacante, ibid.
Et quæ ea inſtituta, num. 6.
6 *Prælatus cum conuentu in bonis communibus cenſetur unum collegium.*
Vacante ſede quæ melius expediantur.
Prælato abſente, uel præſente, & agere nolente, quid iuris.
7 *Indulgere pro indultum oſtendere.*
Ius ſuum cuiq; proſequi licet ſine alterius iniuria.
Indulgentia papæ hic in quibus conſiſtat, & nu. 8.
Cum prælato proprio litigare poſſe, ex gratia conceditur.
Contra principis prædeceſſoris factum agere non licet niſi indulgeatur.
8 *Prior qui gerit uices Abbatis,*
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 10*
Pupillo ſine tutore non datur bonorũ poſſeſſio, niſi in caſu, nu. 12.
Contra minorem indefenſum quando non proferenda ſeneentia.
Pubes non habet iuſtam perſonam ſtandi in iudicio ſine curatore.
11 *Additio gloſſarum.*
Vnio eccleſiarum quot modis, & à quo fiat.
Vnitarum eccleſiarum iura alteri deferat, & quando.
In unione earum quando fiat diœceſano præiudicium, circa fi.
De epiſcopo Battonien. qui multos creditores exinaniuit, quid ſit ſcriptum, iuncta gloſſa, in fin.
12 *Legio quot contineat.*
Decanus quis erat in militia, & unde dictum.
Contractus, & iudicium ſede uacante an ualeant, & de eorum differentia.

CAPVT I.

1 NOuit. Caſus. Vacante † eccleſia ipſius ſtatus nõ mutat: hoc primo. capitulũ non confert præbendas ſpectãtes ad collationem prælati, hoc 2. iudicium tũc habitum ꝯ ipſam nõ tenet, hoc 3. & hoc quò ad totum titulum. & ſunt duæ partes. In prima petitio ponit cũ facti narratione. In ſecũda petitionis repulſio, cũ quadã proteſtatione. ſecunda ibi, attendẽtes [*Licet*] i. pro quis. ſuſpẽſiua ibi, uos aũt [*Eccleſia*] hęc eccleſia Caſtolii magnũ eſt monaſteriũ in Batoñ. diœce. & mortuo Abbate moñ. eps, ſ. de quo fit mentio, laborauit cum rege Ricardo, ut moñ. illud cathedrali eccleſiæ uniret, quæ ſimiliter monacalis erat, ſicut multæ cathedrales eccleſiæ in regno Angliæ. T. Goff.
2 Vin. [*Erexerit*] quod alius † facere nõ poſſet. 16. q. 1. felix. non ob. de maio. & obe. cum inferior, ut ibi no. in 3. gl. [*Fraudaretur*] quod fieri non debet. C. de men. ual. l. 1. lib. 11. 12. q. 1. illi qui. Hoſt. [*Statum*] propter præmiſſa, ut dicebat deſolatũ & oppreſſum [*Cœpimus*] de honeſtate perficere debebat, cum ſit illius uicarius, qui non nouit opus imperfectum, de bap. maiores, Hoſt. [*Tempus*] decipiebantur, quia tempus iſtud, quod putabant acceptabile, contra eos reuoluitur. Item non profuerunt ſuffragia, quia petebant illicitũ. ſi. de elec. innotuit. §. multa, Hoſt. [*Penitus*] ac ſi nunquã fuiſſet. [*Vacante*] concor. de iureiu. ſicut noſtris. & licet hic loquatur de eccleſia cathedrali. idem in qualibet eccleſia cõuentuali, ubi prælatus, & cõuentus habent omnia cõia, ut pro magna parte eſt uidere in regularib⁹, & aliis cõuentualibus eccleſiis habentibus Abbates, præpoſitos, uel priores. nã talis eccleſia prælato mortuo nil alienari debet, niſi id, quod ſeruando ſeruari non põt. & ſi. C. de admi. tu. l. lex quæ tu. C. ſi ꝑ ꝑ pub.
3 func. l. fi. ſm Inn. qui † etiam ſubmiſit hunc tit. in epatu uacãte locũ hr̃e, nõ in minoribus eccleſiis. alle. ut ec. bñ. c. uno, ubi ſatis dicã in gl. hoc uult, ad quẽ pertineat cuſtodia. ſm Ho. uidetur ipſe in qualibet dignitate uacante, & etiam in parochiali eccleſia. remit. ad ſum. eo. tit. §. de qua ſede, & inf. de re. ec. non alie. du-
4 dum, li. 6. Dicebat † autem Inn. ꝙ ſi diu uacet eccleſia, dabitur ei curator, cui⁹ auctoritate fiat alienatio, uel obligatio. ff. de cura. bo. dan. l. 1. & 2. Ad l. bonorũ. C. qui admit. ad bo. poſ. poſſunt, & l. ait prætor, ff. de mino. Rñde ſm eos, ut dixi ſuper gl. Adhuc contra: quia agere idẽ eſt, quod alienare. ſed agit interdũ eccleſia uacãs, ut infra dicam in gl. proxi. ergo alienat. So licet per actionem fieri poſsit alienatio, eſt tamen neceſſaria: quia iudiciũ redditur in inuitum: ſed nos loqmur de extraiudiciali uoluntaria. Item alienatio, quę fit in iudicio, non eſt directa, ſed accidit per quandam cõſequentiam. Extraiudicialis directa. item iudicialis, fit cum maiori deliberatione & examinatione, quàm extraiudicialis. præterea ſede uacan. non permittitur capitulis agere, niſi in his, quæ ſunt neceſſario expediẽda, & quæ melius intentant uacan. ſede; quia quando agitur inter duas eccleſias de iure eligendi, de reſti. in integ. c. 2. de conſue. cum dilectus, de uerb. ſignifica. Abbate: uel quãdo in diſcordia facta eſt electio ſicut

ꝙ prius quàm cōfirmetur altera. oportet de hoc que-
ri, ut ibi, & de ar. ex parte, de elect. conſiderauimus, &
& c. auditis, ſed ſicut minor non agit ſine auctoritate
curatoris, uel præſidis, ſic nec eccleſia. Dicunt tamen
aliqui, ꝙ ſi ſint capitula, quæ nullū ſpecialē prælatum
habeant, per quem fiat contractus eccleſiæ, ꝙ tūc ua-
let alienatio facta per capitulū auctoritate diœc. etiā
ſe. ua. argum. in auct. de alie. & emphi. §. emphyteuſis,
ultra me. ubi dicitur, ꝙ res eccleſiæ alienari debet iu-
rātibus adminiſtratoribus, œconomis, & chartulariis.
& ſic patet, quod loquitur de eccleſia, quæ nō habet
ſpecialē ꝑlatū: quia tunc ille ſolus iuraret. Tutius eſt ta
mē in omni caſu facere curatorē ſm Inn. [*Epiſcopale*]
5 hoc forte dixit, quia † ſi forſan agatur de iure capituli
ab ep̄o diuiſi, capitulū, ꝑpoſitus, uel œconomus illud
intentare tunc poſſet, de iura. calum. in pertractādis.
de hoc de reſcri. edoceri. ſm Hoſt. ſm quē etiam pro
curator ab ep̄o cōſtitutus etiā eo uiuēte lit. conte. ſe.
uac. non proſequetur cauſam, remit. ad no. de fo. cōp.
dilecti, quod eſt hodie expeditum, per clem. de ꝓcu.
6 procuratorem [*Exaudire*] dicit † Inno. ꝙ uacante ep̄ itu
non tenet, quod fit de bonis, uel cauſis eccle. quæ fun
gitur iure minoris. unde ſicut non tenet ſententia cō-
tra minorē non legitime defenſum, ſic nec ꝯ eccleſiā.
ff. de re iudi. acta, & inf. c. fi. ſi tñ neceſſitas, uel utilitas
eccleſiæ hoc requirat, poteſt dari uiſitator, procu. uel
curator epiſcopatui, qui eius cauſas agat. 61. di. obitū,
& c. ſeq. ſic & ipſe archiep̄s in rebus ep̄alibus, & ep̄s in
rebus capellarū ſuarū eſt uiſitator à iure, ar. 71. di. fra-
ternitatē. 10. q. 2. c. fi. Si autē eccleſia collegiata uacat,
bene poteſt etiā tunc pro prælato cōſtituere actorē,
uel ſyndicū. ff. quod cuiuſq; uniuer. l. 1. §. 2. Cū enim
in bonis cōibus prælatus cū conuentu cēſeat unum
collegiū, reſtat ꝙ eo mortuo ius adminiſtrādi in col-
legiū recidit. ff. quod cuiuſq; uniuiuer. ſicut munici-
piū, §. fi. 65. di. ſi forte, & eſt exꝑſſum, de reſti. in inte. c.
2. ſm Inn quod fatet ipſe Hoſt. in his, quę ad capitulū
ſpectant, uel ad prælatum cum capitulo ut canonicū:
in aliis, q̄ ad ꝑlatū tm̄, vel cōiter cū capitulo, dicit cap.
nō hr̄e poteſtatē, niſi aliàs quatenus eſt iure cautum,
ꝗ. c. 1. aliàs, c. fi. & ſi capitulū affectet talia expedire, ex-
pediat ordinationem eccleſiæ. & dicit hoc eſſe cōtra
cardinales in his, quæ no. de ſciſma. c. uno, lib. 6. Fate-
tur tñ Inn. quædā melius expediri ſe. uac. quàm non
a uacāte, ſicut eſt unio ep̄orū. 16. q. 1. & tpis[a]. conceſſio
eccleſiæ in cōmunes uſus, de dona. conſultationibus.
retētio fructuū alicuius beneficij. ꝗ. ut ec. bene. c. uno.
diuiſio præbendæ, de præb. uacāte. cognitio iuris eli-
gendi, ut dictū eſt. s. ſuper uer. vacan. ſede uerò deſtitu
ta nunꝗ capitulū in cauſa prælati, uel cōi prælato, &
c. procuratorē cōſtituet, cū capitulū non habeat exer
citiū actionis ſed prælatus. ff. quod cuiuſq; uni. l. fi. ui-
detur tamē aliquibus, & forte bene, ꝙ ualeat inſtitu-
tio procuratoris nomine eccleſiæ, uel alterius uni-
uerſitatis facta interueniēte auctoritate ipſius recto-
ris, C. de procu. neq;, de iud. cauſam. nec mirū, cum ſit
propria cauſa uniuerſitatis, 2. q. 6. biduum, uer. in pro
pria. imo plus uidet, ꝙ & ſi ſine ipſius auctoritate cō
ſtitutus ſit, ꝙ ualeat ſententia lata pro eccleſia. C. de
procu. non eo. Sed ſi prælatus eſt abſens, uel præſens,
& nō uult agere, uel auctoritatē interponere, poterit
hoc caſu dari curator eccleſię ſuperioris auctoritate.
C. de cur. bo dan. ꝑ totū, ff. de iudi. ſi longius. C. de bo.
quæ li. cū nō ſolū. 12. q. 2. ſi qua de rebus. 10. q. 2. ſi quis
ep̄us. Itē modica uis eſt, ſiue agat de ſtatu, ſiue de poſ-
ſeſsionibus contra eccleſiā uacantē prælato: q a ſemꝑ
cogitur reſpondere, de cōſue. cum dilectus, de uerb.
ſig. Abbate, de in inte. reſti. c. 2. Inn. ſed iura illa ad ca-
ſum ſpecialē reſtricta uidiſti. s. in gl. concordat, quę ta
7 men loquitur in agendo [*Indulgentes*] i. indultū † oſten-
dentes. nam ſine alterius iniuria licet cuiq; ius ſuū ꝓ-
ſequi, de ele. cum eccleſia. dicebat Inn. in hoc indulgē
tiā: quia in cauſa iſta primo agendū erat corā metro-
b poľ q̄ corā papa, de fo. cōp. ſanè. & c. cū ſit[b]. eſt etiam
indulgentia, quia forte aduerſarios perſonaliter euo-
cabit. ar. de maio. & obe. c. fi. ſed & eſt gratia, ꝙ dat li-
centiā cū prælato proprio litigandi: quod aliàs nō li-
ceret, inſti. de cur. §. 1. Itē quia permittit eos contra fa
ctū prædeceſſoris, & principis agere, cōtra quod nō
liceret etiā petere beneficiū reſtitutionis in inte. ff. de
mino. minor autem. nec poterat ſupplicari, quia bien
c niū elapſum, C. de preci. impe. offe. quæ ſupplicatio[c],
8 uel dic cū glo. [*Prioris*] qui † gerit uices Abbatis. & in
hoc eſt etiā indulgentia ſm Hoſt. cū aliàs ex priora-
tus officio nō habuiſſet tantā poteſtatem. ¶ Secunda
9 † gl. tractat de triplici unione. ¶ Tertia glo. ad 3. ratio-
nes textus addit duas. ¶ [*Glo. uacante*] reſpondet per quę
ſtionē, an propter neceſsitatē uacāte eccleſia poſſint
clerici & c. ponit opi. Hug. quæ reſpicit eccleſiā cathe-
dralē. demū circa ꝯtus factos ſede uacāte ponit opi.
1 Io. quam reprobat. ¶ [*In † gl. uacante, ibi, bonorum*] pupillo
non habēti tutorē cōpetēs iudex dat bonorū poſſeſ-
ſionem [*& ibi. §. ulti.*] dicit ibi tex. contra indefenſos
minores, tutorē uel curatorē, non habentes nulla ſen
tentia proferenda eſt [*& ibi, uniuerſis*] aliàs in vniuerſis,
pubes non habet iuſtā perſonā ad litem niſi dato cu-
11 ratore. ¶ [*In † gl. 1. in fi.*] T. & ꝗ. de ſimo. tua, in fin. ¶ [*In glo.
2. ibi, tribus modis*] Hoſt. dicebat, quòd 5. modis. primò
quo ad cōmunionē ſpiritualiū vt faciūt quędā moñ.
quæ mortuo alterius monaco utrobiq; faciunt offi-
ciū, & 7. & 30. & hoc modo habet quis locū in pluri-
bus monaſteriis, & decre. fi. de reli. do. non ob. cū ibi
diuiſio ambitionis, hic unio charitatis. ſecundo cum
una ſubiicitur alteri; de hoc in gl. tertio cum duo col-
legia non ſunt aliàs unita, niſi ꝙ habere debēt unum
prælatum. 16. q. 1. & temporis. & ſi altera eſt cathedra-
lis, utrunq; collegiū ibi cōuenier & eliget, & nomina-
uit quaſdam eccleſias ſic unitas. dicebat Gof. ꝙ ſi utra
que, uel neutra cathedralis, uel principalis ſibi defe-
rant circa locū, ſi de more non apparet, facit s. de re-
ſcri. paſto. conuenire poſſent, ꝙ alternis uicibus in ip
ſarū qualibet fieret electio prælati. facit clem. de iure
pa. plures. 2. reſponſo. & facit qđ dicā de cele. miſ. re re
ferente. & ſi diſcordarēt de prima uice, nec ſibi defer-
rent, poſſet dici primò nominatā in unione præferen
dam. ff. de uſuf. quoties, de ele. c. ulti. lib. 6. uer. uel ſi,
cum concor. uel ſatis poſſet expediri per ſortem. non
ob. de ſortil. c. fi. quia ibi de electore: hic de loco quæ-
ritur, & conſtat periculum in uno, nō in alio ueriari,
& uide quod ibi dixi ſuper ulti. gl. redeundo ad Hoſt.
dicit ipſe, ꝙ hoc caſu tertio collegiata nō efficitur ca-
thedralis, niſi papa aliud exprimat, ut hic. quarto mo
do fit, cum ſimul uniuntur, & de hoc in gl. quinto, ꝙ
conuentualis in cathedralem erigitur, & idē eſt præ-
latus utriuſq;. & hanc facit ſolus papa, de qua hic lo-
quimur [*& ibi, alij*] quaſi matri, & cuius iſta ſit filia ſe-
cundū Goff. qui dicit, ꝙ filia cōſequet priuilegia ma-
tris, de ſtatu mo. recolentes, his uocabulis utunt Cy-
ſtercienſes [*& ibi, ſubijcitur*] & ꝑ hāc nō fit præiudiciū
diœc. cuius ſuberat illa q̄ ſubiicit, niſi id fiat de ipſi⁹ cō
ſenſu, de dona. inter dilectos, etiā ſi cōfirmatio fiat ꝑ
papā, niſi id exprimat in ea, de cōfir. uti. c. fi. ſm Hoſt.
[*& ibi, qualitas*] ibi, hæc glo. [*& in fi.*] dicebat Inn. quæ
dicta ſunt, non ſunt perpetua, & ideo inſpiciendus eſt
tenor priuilegiorum, de priuile. porrò. idem Hoſt. al-
leg. de of. ord. duo ſimul. ¶ [*In gl. quia, ibi, Abbas*] quod
eſſe poteſt, ſuper quo uide, quod no. infra de ele. nul-
lus, lib. 6. in gl. fi. [*& ibi, dulciſſimis*] & inf. de ſen. excom-
municatio: ex tenore, in fin. ¶ [*In gl. de iſto, ibi, debita ſua*]
multos, enim creditores exinaniuit. nouerunt hoc
Se-

Senēſes, Bonon. quidam, & multi Anglici. T. [*& in fi.*]
12 legio † cōtinet ſex millia, ſexcentos ſexagintaſex. Erat
enim in legione. 6. reliqui erant pręſidentes. nam qui-
libet decennarius numerus habebat unum pręſiden-
tem, qui uocabatur decanus, & ſic erāt ſex decani, &
quilibet centenarius ſuum, & ſic 60. & mille ſuum, &
& ſic. 6. & hæc veritas licet aliter no. Acc. ff. de his, qui
no. infa. le. 2. in prin. ¶ [*In glo. uacante, ibi, contradicit*] quia
ibi clericus eccleſiæ uacātis petitus fuit à papa [*ibi, bo-
norum*] illud ſpeciale, quando competens iudex vidēs
hæreditatem lucroſam, ex certa ſcientia dat bonorū
poſſeſsio. pupillæ: alias non acquiretur ei ſine tutoris
auctoritate, etſi ſit lucroſa, inſti. de aucto. tu. §. 1. & 2.
eodem modo reſpondetur ad. l. ait prętor. §. permitti-
d tur[d], ff. de mino. quod ſit ſpeciale propter iudicis au-
ctoritatem. nec ibi obligatur minor, ſed obligatus ſi-
bi liberatur [*& ibi, ſi epiſcopus*] ubi de hoc. Itē agit epi-
ſcopus pro eccleſia uacante, infra de ſuc. ab in. c. fi. [*&
ibi, haberent prælatum*] ſ. ꝙ daretur reſtitutio ex enormi
13 lęſione [*& in fi.*] Idem † Gof. quaſi non tenet iudiciū,
ergo nec contractus: quia in iudicio quaſi contrahe-
re uidemur. ff. de pecu. l. licet. §. idem ſcribit. Rationē
uerò Io. dixit locum habere in contractu, qui fit viuē
te prælato. hoc non placuit Hoſti. qui dixit, infra c. fi.
ꝙ contractus non eſt nullus, ſed eſt in pendenti: quia
ſi nullus eſſet, ſine auctoritate papæ non poſſet ſubſi-
ſtere: iudicium uerò dicit nullum. & ſit ratio diuerſi-
tatis ſecundum eum, quia contractus voluntarius. C.
de ac. & ob. ſicut. iudicium verò datur in inuitum, vel
quia iudicium fortius ligat. & ideo neceſſariū eſt ma-
turius conſilium. ad hoc. C. de auct. præ. le. clarum, C.
de mili. te. l. fi. unde etiam pro alio non eſt ibi minor
annis. 17. ff. de poſtul. l. 1. §. pueritiam. inſtruitur ergo
iudex, ne deluſorium ſit eius edictum, qui timor non
eſt in contrahentibus. ¶ [*In glo. ulti. in fi.*] & infra de reg.
iur. decet, libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶Et temporis. Vide in cle. ſi una, de re. ecc. non alie. & ex iſto c. & illa clemen. no. quòd diſſolutio unionis non fit uacante ſede, ut hic unio, ſic ut ibi, & ibi ex glo. collige contra.
b ¶Cum ſit. Contra. 11. q. 3. cuncta, & c. per principalem, & quod no. Ioan. An. ſupra in glo. quòd alius.
c ¶Supplicatio. Ibi uide Cy. & doc. maximè. d. Bar. de Sali. & glo. & Io. An. in c. ex literis, de reſt. in integrum.
d ¶Permittitur. Ibi uide Bar. ipſum, & docto. & plene in l. ſi curatorem, C. de reſti. in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio capituli.*
Facti ſpecies, ad uer. & infra.
2 *Collatio præbendæ & aliorum beneficiorū facta à capitulo uel alio ſede uacante, quæ pertinebat ad epiſcopum, non tenet, & nu. 3. in fi. excipitur nu. 3. cir. fin.*
In uacationem tamen ſi periculum ſit, quid iuris.
3 *Capitulum quare ſuccedit in iure confirmandi, non conferendi uacante ſede. & in quibus alijs non ſuccedat, nu. 2. & 5. in fin.*
Confirmatio minor collatione.
Capitulum commendare poteſt præbendas, in fin.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 5.*

CAPVT II.

1 ILla Summatum eſt. ſupra ca. proxi. & primò † deciſe factum narrat. ſe-
cundò diffinit. tertiò ſoluens obſtaculum,
probat ſucceſsioni, uel deuolutioni locū
non fuiſſe. ſecunda ibi, eccleſiam. tertia ibi, nō obſtā.
[*Et infra*] hic intelligititur, ꝙ cum eccleſia ſancti Leu-
tij fuiſſet collata duobus, primo per capitulum uacā-
te ſede, ſecundò per archiepiſcopum auctoritate pa-
pæ, hi duo litigantes acceſſerunt ad papam, ubi ſecū-
dus petebat ſibi eccleſiam confirmari, ſed alius con-
tradicebat. ad hoc ſequitur, Eccleſiam & c. Hoſt. [*Præ-
bendæ nomine*] forte annexa erat, ſupra de pręben. expo-
ſuiſti & hoc no. uer. præbendarum, infra poſitū [*Con-
2 ceſſione*] quamuis noſtram † donationem præceſſerit.
de hoc, ſupra ti. 1. cum noſtris, facta uacate ſede [*In iu-
re*] ſub. & generaliter prohibitum inuenitur. ꝙ de his
nullus ſe intromittat niſi epiſcopus, uel eius uices ge-
rens, ut ſupra ti. 2. c. 3. & de renun. admonet, & ſic hoc
non cōceditur, & ſi dicatur eſſe de iuriſdi. de elec. no-
ſti. Inno. dicebat collationem ſucceſſori reſeruari. &
ſi periculum eſſet in uacatione, ad ſuperiorem recur-
a rendum, ſupra t. 1. quia diuerſitatem,[a] quod intelligit
Hoſti. de papa ſolo, de ſup. ne. præla, Romana, li. 6. Di-
3 cebat † autem Inno. hic ideò capitulum ſuccedere in
iure confirmandi[b], & non in iure cōferendi: quia ius
conferēdi procedit à ſpeciali iure, quod habet à fun-
datione, priuilegio, uel alio modo, nō ab eccleſia, vel
capitulo. facit quod dixi de fo. compe. uerū, ſuper. 1.
glo. ſed ius confirmandi habet à ſede epiſcopali, & in-
tuitu eccleſiæ, quare ſuccedit capitulum, de maio. &
obe. cum olim, & remit. in hoc Innoc. ad no. de hære-
ti. ad abolendam. ſed dixit hic Hoſtiē. ꝙ hæc ratio ſibi
non placet: quia ius conferēdi eccleſias, & beneficia
dicit de iure communi ſpectare ad epiſcopum, & nō
ad alium, ut de inſti. cap. 3. de cle. pere. c. fi. & quamuis
ex regis, uel alterius donatione hoc ius ad eū ſpecta-
ret, cenſetur tamē eccleſiaſticū de præben. dilectus. 3.
Dicebat ergo, ꝙ capitulum ſuccedebat in minori. mi
nus eſt enim confirmare quàm cōferre. habet enim
confirmatio actum pręcedentem, quem collatio ha-
bet infixum: remittit tamē ad no. de ma. & obe. cum
olim [*Epiſcopi*] cum ad ipſum ſolum pertinet collatio:
ſecus, ſi communiter ad ipſum, & capitulum, infra e.
c. uno, li. 6. Egi. in ſecundo membro hic cōtra, & Boa.
Si epiſcopus ut prælatus intererat, ſicut Inno. & Hoſt.
ut ibi no. in. 4. gloſſ. [*Præbendarum*] uel aliorum benefi-
ciorum. Dicit tamen Vin. ꝙ capitulum commenda-
re poterit illas, quæ habent onus annexum, & all. de
præben. ſignificatum. facit de inſti. cap. 1. lib. 6. ¶ Ter-
4 tia † gl. all. 4. concor. & obijcit, & remit. ¶ Pe. gl. ſignat
contrarium, quærit, arguit nagatiue. ponit opi. Hug.
5 quam approbat. ¶ [*In † glo. de hoc, ibi, contrarietas*] & inf.
de inſti. capitulo primo, li. 6. [*& ibi, ar. quòd non*] hoc te-
net hic Gof. [*& ibi, quod poteſt*] & ſic eſt expeditum, de
ma. & obe. c. uno, libro ſexto. ¶ [*In glo. ulti. ibi, negligentia*]
nec dilictum [*& in fine*] vult ergo glo. quod dictū eſt
de collationibus, habere locū in electionibus, & idē
in præſentationibus ſpectantibus ad prælatum, ſecun
dum Guil. in ſpec. eod. titu. circa medium.

ANNOTATIONES.

a ¶Diuerſitatem. Vbi uide Ioan. An. in glo. ex plenitudine. & eo. ti. ex parte, in glo. tunc epiſcopus, & de conceſ. præben. ſi capitulo, libro ſexto.
b ¶Confirmandi. Vt de ma. & obedi. cum olim, ubi de hac materia plenius per gloſſ. & Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Electionem prælati quibus modis quis turbet, ſpectat ad collegiū iure communi.
2 *Vacante ſede non licet incipere, nec proſequi litem, nec teſtes recipere, niſi in caſibus.*
Procurator deſinit per mortem prælati etiam in cœptis.
4 *Vacante ea cui ſoluenda debita, & ad quæ procedi nō poſſit, nu. 4.*
Oeconomus quis ſit, & quibus appelletur nominibus.
In nomine non facienda uis.

Capi-

Capitulum an iudex competens de ſolutione debitorum faciẽda ſede uacante.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.6.*
Capitulum poteſt conueniri ſede uacante in negocio contingente ſolum capitulum.

CAPVT III.

Conſtitutis. Summatum eſt ſupra & de eodẽ facto ſupra
1 de teſti. licet. 3. primò † narrat cauſam, ſup qua fuerant atteſtationes receptæ. ſecundò illas reprobat, dicens quare [*Libertate*] quam forte interdixerat, uel perturbabat epiſcopus, uel dicebat ad ſe de conſue. ſpectare, ſed ius commune facit pro collegio, de conſue. cum dilectus, de elec. ca. 1. [*Et infra*] intellige, ꝙ iudices, quibus Inno. commiſerat cauſam, mortuo epiſcopo in cauſa receperunt teſtes, de
2 quibus papa dicit, ut ſequitur [*Depoſitiones*] no. ꝙ † nõ ſolum non licet uacante ſede litem incipere, ſed nec cœptam proſequi, de hoc, ſupra c. 1. de fo. compe. dilecti. unde patet hodie per cle. de ꝓcur. procuratorẽ, quòd morte prælati conſtituentis reuocatur procurator etiam quò ad cauſas ceptas, & in quibus conteſtatus fuerat litẽ. unde nec ualet teſtiũ receptio, quod intellige ſecundum Inno. niſi ſint ſenes & ualitudinarij, de quibus. ff. ut lit. nõ conteſt. quoniam [*Et carente*] ſup. ſic. & ſic non facit pro Lau. ſecundum Hoſtiẽ. uel expone, &, pro. i. ſecundum Goff. & ſic nõ facit etiam
3 pro Lau. [*Legitimo*] quærit † hic Hoſt. cui ſint ſoluenda debita uacante ſede? & dicit, ꝙ œconomo, & clericis eccleſiæ, quibus eſt generalis adminiſtratio commiſſa. 12. q. 2. hoc huius placiti, & ca. charitatem, & c. non liceat, de offi. ordi. cum uos. & quis ſit œconomus, habeẽ. C. de ſacroſan. ecc. iubemus. nec facit uim in nomine, ut ſi dicatur, ſacerdos cardinalis. 21. diſt. relatio, uel uiſitator. 61. di. obitum, 75. di. quoniã. 12. q. 1. quoniam uelina, uel procurator. rectè illi ſoluitur etiam ſede uacante, donec fuerit reuocatus. ff. de inſti. l. cuicunqne. §. pe. & l. ſed & ſi pupillns. i. reſponſo. Qui tamen vult cautè ſoluere, procuret, quòd hoc à ſuo iudice decernaẽ, & poſtea ſoluat. ff. de mino. ait prætor. 1. reſponſo, & 1. §. ſed penſiones, & reditus hanc cautelã non exigũt, niſi ſummã. 100. ſol. excedant. probatur hic, & C. de admi. tu. ſcimus. i. & l. conſtitutionem. Fatetur tamen, quòd de conſue. generali ſit indiſtin-
4 cte ſolutio. ſed † an capitulum ſit in hoc iudex competens, remittit ad no. de reſti. ſpo. in litteris, de depo. ca. 1. de ſolutio. ꝙ quibuſdam, & in ſum. de ſolu. §. cui facienda ſit ſolutio [*Defenſore*] dicit Hoſti. hoc intelligi de defenſore conſtituto à iure. ſ. prælato, dicens pro certo quantum ad iudicia, & ea quæ ad epiſcopalem menſam ſpectant, procedi nõ poſſe vacãte ſede. ¶ Pri
5 ma † gl. ponit opi. Lau. quam reprobat. ¶ [*In † glo. 1. ibi, dixit*] ſupra c. 1. non enim uidit hanc decre. [*& ibi, prælatum*] maxime quia modico tempore vacabit. 50. diſ. poſtquam, Lau. [*& ibi, præiudicatur*] unde dixit Gof. & Hoſt. ꝙ in negocio contingente ſolũ capi. vacan. ſe. capitulũ poterat cõueniri per decre. de reſcrip. edoceri.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
2 *Ad titulum hunc de ſpectantibus quibus in locis aliis tradatur.*
Prælatus regulariter ſine capitulo nihil poteſt, excipiuntur tres caſus, & qui ſint.
Appellare an ſit neceſſe ab eo, quod præcepit prælatus, & ſine capitulo præcipere non poterat.

De his, quæ fiunt à prælato ſine conſenſu capituli, Rub.

1 ¶ Vidimus † de inſtitutionibus, & collationibus, ſed quia hoc à prelatis fieri nõ dẽt ſine capitulo, ideo &c. ſecundum Gof. uel aliter ſecundum Hoſtiẽ. prouiſo, ne qui fiat in præiudicium epiſcopalis ſedis uacãtis, prouidendum eſt, ne ſede inſtituta quid fiat in præiu-
2 dicium capituli, ideo &c. Ad † materiam facit. 15. q. 7. 12. q. 2. ſi epiſcopus, & c. ſe. & conuenit, de tranſac. cõtingit, de dona. fraternitatem, & c. paſtoralis. de exceſ. præla. cap. 1. de conſue. cap. 3. li. 6. de elec. ſi religioſus. 2. reſponſo, & cle. de re. ec. non alie. cap. 1. Quò ad rubricã dic regulariter prælatũ ſine capitulo nihil poſſe, ut infra per totum. Fallit in tribus caſibus. primus, infra c. ea noſcitur, in fi. ſecundus, infra eo. cum apoſtolica. tertius, infra e. paſtoralis. ſed in hac opi. an ſubditus, cui prælatus aliquid præcipit, quod tamen ſine capitulo præcipere nõ poterat, habeat neceſſe appellare, uide quod ſcripſi de tem. or. ad aures, ſuper. 2. gl. in fin. & quid in caſu conuerſo, dicam infra titu. primo, capitulo primo, in gloſſ. in capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Contractus eccleſiæ irritus eſt, ſi ei placet. ſic claudicat.*
Irritum omnino non dicitur alienatio prælati, cum poſſit ratificari, & transferre titulum præſcribendi.
2 *Alienatio rei immobilis eccleſiaſticæ nulla eſt abſque auctoritate epiſcopi facta.*
Precario quod datum eſt ab epiſcopo ſine capitulo non ualet.
3 *Rei propriæ quiſque moderator eſt & arbiter, non tamen eccleſiaſticæ.*
Laudatio denotat conſenſum.
Alienatio rerum epiſcopalium, ſiue ad cathedralem eccleſiam immediatè pertinentium ſine collaudatione clericorum eius præſentium non ualet, & num. 4. & quid ſi non habeat canonicos? num. 5.
4 *In ea an archiepiſcopi, uel papæ requirendus conſenſus.*
5 *Cathedrales eccleſiæ non habentes canonicos quæ.*
In canonicorum defectu qui uocãdi in alienatione rei epiſcopatus.
In alienatione rerum eccleſiarum inferiorum quorum conſiliũ, & conſenſus, ac ſubſcriptio requiratur.
6 *Additio gloſſarum.*
Alienatio rei eccleſiæ quibus caſibus liceat.
Subſcriptio fieri debet nominatim.

CAPVT I.

1 Irrita. Breue eſt. & dic † irrita, ſi placet eccleſiæ, infra ca. 2. & ſic claudicat cõtractus. ff. de ac. empti. & uẽ. Iulianus. §. ſi quis à pupillo. ar. contra. ff. de reſcin. uẽ. l. 1. uer. alias quod Ariſto, & l. ſi id quod, ad fin. & dicit Hoſti. per hoc patere, quòd non eſt omnino irrita alienatio facta à prælato. alias non poſſet ratificari. de hoc ſupra titu. 1. capitu. 1. nec trãſferret titulum præſcribendi, quod facit, ut patet de iu
1 re pa. cura [*Epiſcoporum*] ſic & † eccleſia nil immobile alienat ſine auctoritate epiſcopi. 17. q. 4. in uenditionibus: alias nulla eſt alienatio. C. de mino. ſi prædiũ, Inno. [*Commutatio*] etiam utilis. Quid ſi epiſcopus dederit aliquid precario ſine conſenſu canonicorũ? Videtur, ꝙ valeat: quia poteſt, quando vult reuocare, infra de præca. c. fin. Credo contrarium: quia poſſet eſſe
3 occaſio damni, ſupra de arbi. peruenit, Vin. [*Rei † eccleſiaſticæ*] propriæ rei quiſque moderator eſt, & arbiter, C. man. in re mandata. Hoſt. [*Collaudatione*] denotat cõſenſum expreſſum, Egi. [*Subſcriptione*] quæ neceſſaria non

non eſt. niſi ubi hoc inuenitur expreſſum, ſecundum Inno. [*Clericorum*] maioris eccleſiæ ſ. cathedralis in bonis epiſcopalibus, ſiue ad ipſam cathedralem eccleſiẽ immediate pertinentibus, infra e. tua, de dona. paſto-
4 ralis. 12. q. 2. ſiue. & dic † clericorum præſentiũ. abſentes enim de neceſſitate nõ ſunt requirendi. 10. q. 2. hoc
a ius.[a] nec conſenſus archiepiſcopi, uel papæ: quia hoc non repetitur iure expreſſum. Alij contra. 10. q. 2. caſellas, Inno. & hoc ultimum uerum putat Hoſti. quò ad illos, qui iurant nil alienare ſine papæ, uel metropolitani licentia, de re. ec. non alie. ut ſuper, de dona. per tuas, de iureiuran. ego. N. uide quod dixi de tran-
b ſac. cap. 2.[b] Quid ſi † epiſcopus non habet canonicos,
5 uel cathedrã ſpecialem, ſicut patet in eccleſia Tuſculana, quæ diſtructa eſt, & in multis epiſcopatibus Sardiniæ? Dicit Inn. ꝙ epiſcopus habebit alios honeſtiores de clero diœce. qui ſubſcribent, all. Ho. 11. q. 2. placuit, de conceſ. præben. cap. 2. de offi. or. paſtoralis, de ap. c. fi. Quid ſi agitur de alienatione rerum inferiorũ eccleſiarum? Dixit hic Inno. adhuc requirendũ conſilium, & cõſenſum clericorũ maioris eccleſiæ, quod & ſufficit, quamuis non ſubſcribant, ar. infra e. nouit, & c. paſtoralis. Requiritur etiam conſenſus clericorũ eccleſię, cuius bonorum ſit alienatio, nec ille ſufficit, niſi ſubſcribant 12. q. 2. placuit. Hoſti. remit. ad no. infra eo. ea noſcitur. §. fi. & de re. ecc. non alie. cap. 1. ¶ [*In*
6 *† glo. 2. ibi, poteſt*] & domus ciuitatum, quæ ſunt maiorum ſumptuum, quàm fructuum. 12. q. 2. non liceat papæ. & ſeruos eccleſiæ fugitiuos, & etiam bene meritos. ea. q. fugitiui, & c. iniuſtũ, & c. ſe. & exceptis his, quæ ſeruari non poſſunt, nõ præcioſis. C. de admi. tu. l. lex quæ tu. ff. de peti. hære. diuus, & exceptis mobilibus, & excepta neceſſaria alienatione, vt patet de pręben. extirpandę. i. reſponſo, in fi. & infra e. ea noſcitur, in fi. ſecundum Hoſti. ¶ [*In glo. ulti. in fi.*] & dicebat Pe. ꝙ ſubſcriptio fieri debebat nominatim: quia ille eſt modus ſubſcribendi, ad hoc infra eodem, quanto.

ANNOTATIONES.

a ¶ Hoc ius. Vide glo. in c. præſentium, de teſti. li. 6. & ſupra de conſti. cum omnes, per Ioan. An. in glo. forte.
b ¶ Secundo. Vide per gl. & docto. in cle. 1. de rebus eccle. non alie.

SVMMARIVM.

1 *Taciturnitas capituli habetur pro conſenſu in alienatione temporali prælati, & nu. 5.*
Prior tempore non eſt potior iure hic, & quando contra, & nu. 2.
Poſſeſſio ſecundi prior quando non noceat primo ibid.
Fraudem non adhibet in ſuis contractibus eccleſia, ſecus laici.
Conſenſus ſpiritualis fortior carnali.
3 *Epilogus, & ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 4. 5.*
Alienationi rei eccleſiæ quãdo nõ neceſſaria ſuperioris auctoritas.
Alienationi huic quouſque poſſit quis contradicere.

CAPVT II.

1 Continebatur. Caſus. In temporali † alienatione, quam facit prælatus, taciturnitas capituli habetur pro conſenſu. & huius pars de deſpon. impu. continebatur, Boa. & in prima deciſa cõſultatio. in 2. diſtinguens reſponſio [*Firmum*] ſic patet, ꝙ licet ſecũdus prius adeptus ſit poſſeſſionem, quàm primus, remouebitur ſecundus, & aſſignabiẽ primo, de conceſ. præben. propoſuit. cõtra. C. de rei ven. quò-
a tius,[a] dic aliud in diuerſis collationibus factis à laicis, in quibus præualet receptio, ut ibi: aliud in eccleſiaſticis, ut hoc probatur, de elec. cum inter cã. de iure pa. cum autem. ratio diuerſitatis: quia eccleſia in ſuis cõtractibus non adhibet fraudem, de dona. per tuas. nec alicui parat laqueũ. 27. q. 1. de uiduis. 2. laici uerò naturaliter ſeinuicem decipiunt. ff. de mino. in cauſæ. 2. §. pe. Item ſpiritualis conſenſus fortior eſt, quàm carnalis. ff. de pac. ab emptione, de ſpon. duo. c. fi. & ideo fortius operantur, de tranſla. cap. 2. ſecundum Hoſti. qui dicit per hoc reprobari cõmunem intellectũ decre. de reſcip. capitulum [*Contradicente*] C. de dona. nec
2 inuitus [*Prædicto*] in deciſa [*Præiudicare*] i. ſecunda † tenet. non ob. quòd prima fuit illicita ſecundum Inno. & ſic poterũt repeti fructus medij temporis [*& ad hoc prodeſt ſcire, an prima tenuerit uel non*] ſed ambę fuerunt eidem factæ ſecundum Hoſtiẽ. & Abba. Si uis dicere, ꝙ iſtæ collationes fuerint factæ diuerſis perſonis, iunge illud. Eidem, cum uer. priori, quod eſt in fi. & ſic poſuit Phi. caſum. preiudicant autẽ hoc poſteriora prio-
3 ribus: quia ſolenniora ſecundum Gof. ¶ Prima † glo. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Tertia glo. ponit argumentum, quod reprobat. ¶ Vltima glo. obijcit, & ſol-
4 uit. ¶ [*In † glo. 3. ibi, quemadmodum*] uide de præſcrip. ſi di-
5 ligenti, ſuper glo. pe. ¶ [*In † glo. 1. ibi, ſolutio*] Idem Inn. & Hoſtiẽ. uel ſecundum eos hoc loquitur de modica decima. 12. q. 2. terrulas aliàs neceſſaria eſſet ſuperioris auctoritas. 17. q. 4. in uẽditionibus [*& ibi, ſubſcriptio*] concor. 100. di. optatum, & quod ibi no. [*& in fi.*] & ad hoc, infra de re. ec. non alie. dudum, li. 6. ¶ [*In gl. ar. quòd, ibi, ſolo prælato*] quod dic ut no. inf. de iure pa. cura [*& in fi.*] Idem Inn. qui ad tertium ſubaudit, maxime. Hoſti. contradicens donationem temporaliter factam, ſ. pro beneficio aſſignatam ratificari conuentu diu ſtãte & non contradicente, ar. infra de ſpon. ad id quod. unde contemptus ratificat etiam tacite, infra ti. prox. ex ore. quod intellige, ſi per ſex mẽſes ſtetit à tempore ſcientiæ numerandos, ſupra de conceſ. præbẽ. quia diuerſitatem, ut lit. non conteſta. quoniam. §. ſi vero. Hodie non puto tantum tempus dari contẽpto: imò poſt confirmationem non audietur, ex quo propoſitum fuit edictum ſecundũ formam decre. ult. de elec. lib. 6. ſaluo quod dicit decre. cum in tua, qui matri. accu. poſ. ut ſcripſi poſt Inno. de elec. cum dilecti, in glo. no. ꝙ, & c. nihil eſt, in gl. dicebat, & de cauſa poſ. cum olim, in magna glo. in collationibus verò, ubi non ſit neceſſariò edictum, ut ibi no. poſſet dictum Hoſti. locum habere, & uide, quod dicam, infra e. ea noſcitur, ſuper 3. gloſſ. ſemper ſaluo, quod habes de ap. concertationi, libro ſexto, uide etiam quod dixi de elec. ꝙ ſicut, in ulti. gloſſ. poſt prin.

ANNOTATIONES.

a ¶ Quoties. Ibi uide per docto. & quid in ficta traditione facta primo, & in uera ſecũdo, uide I. A. in ſpec. de emptione, & uẽdi. §. 1.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio eccleſiaſticarum rerum ab epiſcopo facta quando uideatur rata à capitulo haberi, & quando conſenſus, & quando conſilium capituli ſufficiat, nu. 4.*
2 *Epilogus, ſuffragium & additio gloſſarum, nu. 3. 4.*
Ratificare poteſt capitulum quod epiſcopus geſſit, non tutor quod pupillus, & ratio §. 1.
Maleficium quo caſu poſſit ratificari.
5 *Mandati actio quibus caſibus oriatur.*
Ratihabitio quorum ſequi debeat in negocio alieno nomine geſto.
Papa de nullo facit ualidum, circa fin.
6 *Hoc capitulum in quibus rebus habeat locum.*

CAPVT III.

Cum nos. Breue eſt. & ultra litera, cũ nos iam pri. tit. per noſtras literas, &c. [*Reclamantem*] uel ignorantem, ſupra cap. proxi. Hoſtien. [*Ratam*] expreſſe
1 † ſi erat perpetua: uel tacita, ſi erat temporalis. Hoſtiẽ. ſupra c. proxi. quod hic no. Egi. de ſeruo manumiſſo per

per prælatum ſine conſenſu capituli, dicā infra de ver
2 bo.ſig.forus.ad fi.ſuper glo.quia ſeruus. ¶Prima † gl.
ponit quatuor caſus communicandos capitulo. ¶Se
cunda glo.alle.tres concor.& duas.ll.in contrarium.
Item arguit conualeſcere, quod ab initio non ualet,
3 alle.6.iura,& 6.alle.in contrarium,& ſoluit. ¶*In † gl.2.*
ibi.§.tutor autem] hunc & ſe.uide de reſcriptis, edoceri,
in 1.gl.[*& ibi, Si quis in ſenatorio*] Si ſenator habens liber-
tinam uxorem, deſinat eſſe ſenator, illa tunc incipiat
eſſe uxor [*& ibi, Quod in initio*] uide de excep. cū uene.
ſuper gl.pen. [*& ibi §.falſus*] uide de re iudi.c.1.in gl.2.
[*& ibi, licet*] vide de reſcriptis, nonnulli, ſuper glo, pen.
4 ¶*In † glo.1.ibi, conſenſus*] in aliquibus ex notatis, inf.ſuf-
ficit conſilium [*& in fi.*] & in omnibus communiter
ipſos tangentibus, de præſcrip.accedentes, ſecundum
Goffr. ¶*In glo, 2.ibi, ratihabitione*] ad hoc. 1.q.1.eos, in fi.
ubi de hoc [*& ibi, circa finem*] Dicit Hoſt.aliud in tuto-
re, niſi paulo poſt.ff.de acqui.hære.ſi quis mihi.§.iuſ-
ſum. Aliud in capitulo, quod non auctorizat, ſed cō-
ſentit, nec ratificat niſi quo ad eius contemptum per-
tinet, de elec.quòd ſicut.§.ſi autem [*& ibi, quòd ſi.*] Pri-
uatas, adde quod quod no. infra de eo, qui du.in ma.
cap.2.in ulti.gloſſ.[*& ibi, quandoque*] ſ.cum maleficium
factum fuerat nomine eius, qui ratū habuit, in ſen.ex.
cum quis, li.6.& de hoc ſupra de pactis, c.2, [*& ibi, man-*
5 *dare*] Dicit † Hoſti. ꝙ cum quis liber homo gerit alie-
num negocium cum mandato & non reuocato, ori-
tur actio mandati, inſti.de ob.ex.quaſi contrac.§.1.ſi
uerò mandatum non ſuſcepit, uel reuocatum eſt an-
te, quàm ſuſciperet, & nihilominus geſſit, adhuc ori-
tur actio mandati.ff.de reg.iur.ſemper, qui non pro-
hibet ſi nullum mandatum ſuſcepit, & ratificatur, da-
tur actio nego. geſtorum, C. de nego.geſto.ſi. pecu-
niam. hoc ubi paterfamil.& liber gerit. Si uerò ſeruus
negocium domini, uel filius patris domino, uel patre
ignorante, & poſtea ratificante, datur actio de in rem
uerſo, uel quod iuſſu.ff.quod iuſſu.l.prima.§.ſi ratum
ub uerò liber homo geſsit negociū ſerui, uel filij pe-
culiare ipſius contemplatione tantum, ratihabitio pa
tris, vel domini nil operatur.ff.de nego.geſto.ſi pupil-
li.§.ſed ſi ego. Et dicit Hoſti. ꝙ non placet ſibi, ꝙ hæc
ſit ratio: quia non poſſum habere ratum &c. Dicit.n.
id falſum & in cōtrac. C.ad Mace.l.fi. & in maleficijs.
ff.de ui & ui ar.l.1. §.quoties, de reſti. ſpo, cum ad ſe-
a dem, in fi. Sed male dicit Hoſt.[a] cum illa ſit vera ratio,
vt patet, infra de reg.iur.ratum quis, li.6.& proſeque-
re, vt ibi dixi. per quæ alia hic per ipſum no. decido [*&*
ibi, ut ibi] & infra de re iudi.cap.ult.li.6.[*& ibi, nulla ſunt*]
excipit auctoritatem papæ, qui de nullo facit ualidū,
de tranſac.cap.1. Hoſti. [*& in fi.*] de hoc.9.q.3.cap.1.&
infra de reg.iur.non firmatur, libro ſexto, ibi.uideas.
Sed † nonne talis alienatio erat nulla, ut ſupra c.1.12.
q.2.ſine: unde hoc ca.locū habet in modicis rebus ſe-
cundum Inno.& quando per ratihabitionem utilitas
procuratur eccleſiæ, arg.op.C.qui admit.ad bonorū
poſ.l.bonorum quidem, ſecundum Hoſt.uel de tem-
porali alienatione loquit̃. Dicit enim cōceſsionē &c.
In perpetua nō uidetur poſſe ſtare propter neceſsita-
tem præcedentis tractatus, de re.ec.non alie.capitulo
b primo,[b] & facit quod ibi no.libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶Hoſtiē. Poteſt defendi dictum Hoſti.intelligendo, prout no, Bar.
in.§.ſed ſi ego, præallegato.& addēdo ad.l.ſi fundus.§.1.ff.de pig.
ubi uide, & in l.fi.C.ad Mace.& ſic uidetur ſenſiſſe Hoſtien, quem
Io.An.hic non complet, & uide Bar.in l.1.§.ſed & cum quis, ff.de
ui & ui ar.

b ¶Capitulo.1. Vbi uide, & per Io.An.in ſpec.de loca.§.ſequitur,
in prin.& in cap.is qui tenet, in 1.q.de reg.iur.libro ſexto, & pro
hoc ſupra capitulo primo, ibi iuramento, licet ibi in prin.no.cō-
tra. & uide Bal.C.de bo.ma.l.quecunque.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus ſine conſilio capituli quæ agere non poſſit, & num.2.3.*
& 6.& 8.
Verbi reſolutio ibi, noſſe debet.
Canonici cathedralis eccleſiæ dicuntur fratres epiſcopi.
Prælatus principalis eſt pars eccleſiæ.
2 *Secreta ſua quibus non reuelanda.*
Carnem ſuam nemo odio habet.
Scire melius, & conſulere qui præſumantur.
3 *Capituli conſilium quando conſenſus ſufficiat in actibus prælati.*
Poſſeſſiones eccleſiæ quæ eſſe dicantur.
Epiſcopus, & capitulum conficiunt unum corpus.
Eccleſiæ acquiſita ſemper eſt ei reſeruanda, & cur.
4 *Alienatio epiſcopi facta capitulo, & econuerſo an teneat, &*
quando.
Alienari propriè non dicitur, quod in dominio eccleſiæ retinetur.
5 *An facta loco religioſo egenti teneat.*
6 *Verbi reſolutio.*
Inſtituere pro inſtituendo decernere.
7 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.8.*
De rato quando tutor, & quando actor caueat.
Epiſcopus an habeat liberam.

CAPVT IIII.

1 NOuit. Caſus. Prælatus † ſine conſilio
capituli inſtituere, uel deſtitue-
re, uel alia negocia eccleſiæ ſuæ tractare
nō debet. hoc dicit, & ſe.& ſunt tres partes.
Prima ponit rationis exordium ad dicenda. Secunda
factum reprobabile narrat. Tertia concludendo pro
hibet, & caſſat.& dic.i.noſſe debet.[*Fratres tui*] i.cano-
nici cathedralis eccleſiæ. aliter ſumitur, infra de exceſ.
præla.capitulo primo [*Caput*] ergo eſt prælatus princi-
palis pars eccleſiæ, ar.ff.de reli.& ſump.fu. cum in di-
uerſis.ff.de eden. argentarius.7.q.1. ſcire [*Omiſſis*] quia
reuelatur &c.95.diſt.eſto.& imperator etiā in legibus
condendis interdū requirit vxoris conſilium, in auct.
ut iudi.ſine quoquo ſuf.§.hæc omnia apud nos cogi-
2 tantes, col.2. Hoſti.[*Aliorum*] niſi † ex cauſa: ſecreta e-
nim ſua contra conſanguineos canonicorum nō re-
uelabit eis. Nemo enim, maxime clericus, niſi perra-
ro carnē ſuam odio habuit: imò excecat hoc etiā ſu-
periores, de præben.graue. alias ſi cauſa non ſubſit, ip-
ſi præſumuntur melius ſcire, & fidelius conſulere, de
teſta.cum in officij, ad hoc de electio.in cauſis, ſecun-
dum Hoſti.huic ſi, quod poſt eum dicam, infra c.ulti.
[*Id*] ſ.conſilium fratrum omittere, & ad extraneos re-
currere [*Honeſtati*] uidetur ergo cōſuetudo contraria
non ualere quaſi irrationabilis, de ui.& ho. cle.cum
decorem. dic ut dicam, infra eo. ea noſcitur [*Conſilio*]
3 dicunt quidam, ꝙ ſufficit † conſilium ſine conſenſu
in caſibus, de quibus hic loquit̃, arg.de arbi.cū olim,
de elec.cū in ueteri.& idem in omnibus alijs, niſi for-
te ſint talia, in quibus neceſsitate iuris ſcripti conſen-
ſus exigitur, ut in alienatione rerum epiſcopalium, in
qua & ſubſcriptio neceſſaria eſt.12.q.2.ſine exceptio-
ne, & legitur & no.ſupra eo.cap.1. Si quæras rationē,
quare in alienatione rerum epiſcopalium requiritur
conſenſus canonicorum, hoc poteſt reddi: quia inte-
reſt cuiuſlibet canonici, ꝙ poſſeſsiones eccleſiæ, ſiue
capituli non alienent̃: & bene dicuntur poſſeſsiones
eccleſiæ, illæ, quę pertinent ad epiſcopatum, ſicut illę,
quæ pertinent ad canonicos, ſiue ad capitulum, arg.
infra de teſta.requiſiſti, infra de uerbo.ſig.cum cleri.
& idem forte dicendū eſt.ſ.cōſenſum canonicorū re-
quirendum eſſe, vbicunque eorum intereſt, ar.in eo,
quod legitur & no.ſupra de ma.& obe.cap.fi. ubi ue-
rò in alienatione alterius rei debet epiſcopus auctori
tatem ſuam interponere, tunc ſufficit canonicorum
conſi-

conſilium nec eſt neceſſaria ſubſcriptio & conſenſus
ſecundum Inn. Tu dicas, ꝙ illa eſt ratio, quare in alie-
natione rei epiſcopatus conſenſus canonicorū requi-
ritur: quia epiſcopus, & capitulum unum corpus cō-
ſtituunt, ut ſupra e.cap.1.reſpon.& quia ſi eccleſia ac-
quirat de facili, ut patet.C.de ſacroſ.ec.in fi.non tā de
facili alienat: imò ſemel acquiſitum ei ſemper eſt re-
ſeruandum, ita, ꝙ nunquam alienatur niſi ex magna
cauſa, & hac ſolennitate, & qualibet alia iure ſcripta
ſeruata: & hoc ideò, ut pauperibus alimenta non de-
ſint, ut patet.C.de ſacroſanc.ec.priuilegia, & l.genera
li, & l.iubemus, & ſequen. quod dic ut plene no.extra
de re.eccle.non alie.dudum, lib.6.unde, ſi de his ratio
nem quæras, non poteſt reddi melior, quàm fauor ec
cleſiaſticæ libertatis, cui ſancti patres fauere uoluerūt
in tantum, ut unicuique data ſit poteſtas male aliena-
ta ad ius eccleſiæ reuocandi, quod dic ut le.& no.inf.
de re.ec.non alie.ſi quis preſbyterorum.§.fin. ¶Quid
5 † ergo, ſi epiſcopus abundans de pertinētibus ad mē-
ſam ſuā, canonicis ſuis egentibus prouideat, uel ecō-
uerſo, nunquid tenet talis alienatio, & ſi nullus alius
auctoritatem ſuā interponat? Videtur quòd ſic, ſpe-
ctat enim ad officium epiſcopi omnibus clericis indi
gentibus prouidere.12.q.1.præcipimus, & c.ſe.10.q.1.
regendam, & c.ſe.93.diſt.diaconi. multo fortius ergo
tenetur fratribus, & filijs ſuis canonicis alimenta præ-
bere. Videmus enim cętera animalia iſtius peritia cē-
ſeri, inſti.de iure naturali, circa principium. unde dicit
Apoſtolus.i.ad Ti.5.b. Si quis autem ſuorum & maxi
mè domeſticorū curam nō habet, fidē negauit, & eſt
hoc expreſſum, ſupra de præbē.expoſuiſti. Nec ob.ꝙ
prohibita eſt donatio inter ſponſum, & ſponſam car-
nalem, ne ſe mutuo amore inuicem ſpolient.ff.de do
na.inter vi.& vxo.l.1.quia de illo amore timēdum nō
eſt in hoc caſu. utinam enim nūquam regnaret liuor,
uel odium inter hos. Nec etiā ſimile eſt, imò magna
differentia in hoc caſu: quia in matrimonio carnali
poſſet præiudicari agnatis, & cognatis, qui debēt ſuc-
cedere. hic autem nulli præiudicatur, cum ſemper in
dominio eccleſiæ retineatur, ut infra no. Sed nec ob.
ꝙ epiſcopus iurat nihil alienare ſine ſuperioris licen-
tia, infra de re.ecc.non alie.ut ſuper. non enim dicitur
propriè alienari id, quod in dominio eccleſiæ retine-
tur, arg.ff.de leg.2.unum ex familia, & l.imperator.§.
fina.& l.ſeq. Tutius tamen eſt, ꝙ auctoritate ſuperio-
ris id fiat, ar.inſti.de auct.tu.§.fina. Et addit quod no.
infra de priuil.antiqua, reſpon.i.uer.ita quòd. ¶Quid
6 ſi epiſcopus det eccleſiam alicui loco religioſo egen-
ti ad ſuſtētationem miniſtrorum? Videtur, ꝙ hoc fa-
cere poſsit ſine cōſenſu canonicorum, infra de don.
conſultationibus. nā in hoc caſu.ſ.prouiden o egen-
tibus officiū ſuū exercet, & facit quod debet, vt ſupra
probatum eſt. unde nec cōtradictioni locus eſt, vt pa-
tet in eo, quod le.& no.ſ.de præbē.extirpandæ, reſpō.
i.& §.1.& 2. Idem videtur, ſi ex cauſa aliquam eccleſiā
in religionem erigat, infra de reli.do, inter quatuor,
& ꝓpter hoc ipſam dotet, & magnificet ſine magna
epiſcopatus lęſione.12.q.2.bonæ rei, & ar.infra eo.cū
apoſtolica.§.auctoritates. In omnibus tamen his tu-
tius eſt licentiā papæ requirere, infra de ec.ædi, ad au-
dientiam.2.& cōſilium canonicorum, ut patet in eo,
quod le.& no.infra eo.paſtoralis.§.fi, quod dic, ut no.
infra c.ſequen.& in ſumma eo.ti.§.1, 2, & 3.& infra c.
ea noſcitur.§.fi.[*Inſtituis*] i.inſtituēdos † decernis. nam
corporalis inſtitutio fit etiā per archidiaconum ſine
capitulo, de offi.archidiaco.ad hoc, ſecundum Inno.
qui dicit ſe credere, ꝙ in minoribus eccleſijs poſſunt
fieri inſtitutiones ſine conſenſu capituli, ar.12.q.2.ter
rulas.& idem Ab.& prout ipſe dicit, uidemus ſic ſer-
uari, all.Hoſt.contrarium de exceſ.præla.c.1.& ibi re-
mit. [*Tales*] factas ſine conſilio fratrum, & de medijs
beneficijs, & quæ ſint media, ſiue duplicia, Hoſtiē.re-
7 mittit, ſupra de præben.ſuper. ¶Prima † glo.quærit &
ſoluit. ¶Vltima glo.quærit, & ſoluit. ¶*In ulti glo.ibi non*
dubium] uide de foro compe.ſi.diligenti, ſuper ulti.gl.
8 ¶*In † glo.1.ibi, in fi.*] & per antiquos hic dicebat Hoſtie.
infra ca.prox. quòd bene audiretur, ar.ff.quod cuiuſ.
uniuer.l.fi. quia nec tutor cauet de rato, niſi cum du-
bitatur, an ſit tutor, ff.de admi.tuto.l.vulgo. nec actor
niſi dubitetur, an ſit actor.ff.quod cuiuſ.uniuer.inter
eorum.§.actor. ſed tranſigere non poteſt ſine capitu-
lo, de tranſac.contingit.& per hoc uidetur, ꝙ non ha-
beat liberam. contra de elec.cum nobis, in fin. ubi de
hoc. ¶*In glo.2.in fi.*] per quę iura probatur, ꝙ nec hoc
decet, nec licet, nec expedit. ſi. de uoto, magnæ. ¶*In gl.*
ulti.ibi, concedi] Idem Gof.& placet Archi.de elec.c.ult.
lib.6.ubi uide ſuper uer.irritas, in fi.ro.di.uides. Hoſti.
contradicens, ꝙ per ſententiam, infra eo.ea noſcitur.

SVMMARIVM.

1 *Capituli conſilium quando, & conſenſus quando debeat epiſcopus*
habere, uide uſque in fin.nu.
Totius ne, an ſanioris partis, requiratur.
Rationabilis cauſa ſemper & ab omni mandato excipitur.
2 *Statuta antiqua reformare, & noua condere poteſt epiſcopus.*
Correctio fit duobus modis, & quibus.
3 *Nominari conſueuit ab aliquibus eccleſiis decanum, uel præpoſi-*
tum, licet abſentes, in actibus capituli, & qualiter poſſit to-
lerari.
4 *Nomina præſentium in capitulo oportet inſcribi.*
Monumenta duobus accipiuntur modis.
5 *Partis mendatio uitiatur totum in ſcripturis.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.7.*
Inſtrumenta quæ non ualeant.
Subſcriptio teſtamenti ualet, licet ignorentur, quæ in eo ſunt ſcri-
pta, teſtes excipitur nu.8.
8 *Additio gloſſarum.*

CAPVT V.

QVanto. Summaui, ſupra ca.proxi. Et
primò præcipit. Secūdò pro-
hibet ibi, abſentium [*Negocijs*] magnis. In-
1 no, [*Conſilio*] ſine † hoc nihil autem modi-
cum gerere debet epiſcopus. aliud eſt conſenſus, cum
non requiritur niſi in alienationibus, & alijs maiori-
a bus, de quibus plenius in ſumma eo.ti.[a].§.1.& 2.Hoſt.
[*Vel ſanioris*] ergo non ſufficit conſenſus paucorum, &
eſt contra ea, quæ ſuper glo, 2.dixi ſecundum Hoſt.de
conceſ.præben.c.pe.[b] Reſpondet ipſe hoc poſſe intel-
ligi, quando uocem habet epiſcopus ut canonicus,
& quantum ad illa, quæ ſpectāt ſolum ad capitulum
ab eo diuiſum. uel dic, ꝙ cogitur habere cōſilium to-
tius capituli, vel ſanioris partis, vt hic. Dicit tamen, nō
cogitur illud ſequi, ut prædixi, uel melius ſecundum
eum, ideò dicit, Sanioris: quia ex quo habet aliquos
ſecū, iā dicit̃ ſanior pars illa reſpectu numeri maioris,
niſi pars reliqua aliquid rationabile oſtendat, infra de
his, quæ fi.à ma.pa.c.1.& tunc non procedet, ſed ab-
ſtinebit, quod probat uerbū, quod ſequitur, Peragas,
& pertractes. q.di. ꝙ etiā in tractatu debet vti ſano cō-
ſilio, & ſemper & ab omni mandato rationabilis cau
ſa excipitur, de reſcriptis, ſi quando, de offi.deleg.ex
parte, 2.& de hoc ſupra c.proxi. [*Statues*] reformando
2 † in melius antiqua ſtatuta, uel de nouo ſtatuendo, in
fra de loca.ueſtra, de conſti.cum omnes, de conſue.
cum conſuetudo, Hoſti.[*Corrigas*] inquirendo, uel ex
officio procedendo [*Euellenda*] peccata.ſ.& malas cō-
ſuetudines [*Et euellas*] ualet tamen contraria conſue-
tudo, ꝙ ſine eis hoc poſsit, infra de conſue.ca.3.lib.6.
dixit

dixit Tan.& Vin.ſupra eo. proxi.quòd generalis con-
ſuetudo habet.quòd in matrimonialibus & ciuilibus
pecuniariis ſufficit ſententia ſolius epiſcopi[*Inſcribi*]
3 Et eſt tamen † quarundam eccleſiarum conſuetudo
ſecundum Hoſti. ꝙ in conſtitutione procuratoris ca-
pituli neceſſe eſt nominari decanum, vel præpoſitũ:
& quamuis ille ſit abſens, nihilominus dicitur.in illis,
Decanus & capitulum conſtituerunt &c.quam con-
ſue.eccleſia Romana approbat, & dimittit talia pro-
curatoria.quę conſuetudo ſecundum eum poſſet to-
lerari poſitis duobus punctis, uel non expreſsis nomi
nibus proprijs, argu.de offi.deleg.quoniam.ſi autem
dicatur, Petrus decanus,& capitulum, falſi crimen cõ
mittitur, nec excuſat conſuetudo in delictis, ut patet
de conſue.c.fi.remit.autem Hoſt. ſupra de fide inſtru.
4 cap. ſecundo [*Non † facias*] à contrario nomina præ-
ſentium inſcribi faciet:per quod no. Pe.ꝙ non ſufficit
dicere totum capitulum conſenſit, vel ſimile,ſed eſt
neceſſe canonicos nominari, & nominatim inſcribi,
ad hoc de procur.capitulo primo, & ulti. ubi de hoc
dedi remiſ.ad ſpeculum ſuper ultima glo. [*Munimenta*]
aliàs monumenta.i.inſtrumenta. aliter ſumitur.C.de
reli. & ſump. fu.l. monumentorum [*Irrita*] in ſcriptu-
5 ris † enim eſt ea conditio,ut partis mendacio uitietur
totum.25.q.2.& ſi legibus.9.diſt.ſi ad ſacras, Lau.Vin.
[*Exinde*] ſ.ſi hoc fieri feceris, uel cõſenſeris, arg.de ſen.
excom.quãeæ,de elec.cum in cunctis,ad finem. ¶Se-
6 cunda † gloſſ.reſpondet per quæſtionem, an ſubſcri-
7 bens neceſſe habeat ſcire &c. ¶[*In † glo.2.ibi, qui ueluti*]
uide de teſtibus,tam literis,ſuper ulti.glo. [*& ibi, iube-
mus*] ſi teſtator nec ſcribere ſciebat, nec articulatè lo-
qui, falſum eſt teſtamentum [*& ibi.§.2.*] datur forma
inſtrumentis condendis: qua omiſſa non ualent [*&
ibi, Caius*] uide hanc & ſe.l.ſforum.c.literis,infra alleg.
ſuper glo.2. [*& ibi,hac conſultiſſima*] dummodò teſtator
ſuum aſſerat teſtamentum, & coram teſtibus etiã tũc
ſubſcribentibus ſubſcribat, ualet, licet teſtes ignorẽt,
8 quæ in eo ſunt ſcripta.¶[*In † glo.2.ibi,oportet*] hoc uerũ,
niſi in inſtrumento, uel ſubſcriptione contineatur,ꝙ
uidit tenorẽ,uel audiuit is,qui ſigillum apponit, tunc
enim oportet,ꝙ uiderit.C.plus ualere, quod agi͠t.l.fi.
C.dona.non ignorãs: aliàs falſum iudicabi͠t, ſi cõſtat,
quòd nec uidit,nec audiuit: aliàs ſi hoc ſolum conti-
netur, quòd ſigillari iuſsit ad preces illius, qui confe-
cerat, uel confici fecerat,locus eſt gloſſ. [*& ibi,ex lite-
ris*] ubi de hoc, & infra titu.3.ſiquis,

ANNOTATIONES.

a ¶Eodem titu.Et uide Io.Andream, ſupra cap.proximo, in glo.di-
cunt quidam.

b ¶Capitulo pen, Quam Hoſti.reprobat Io.An.de appel.c.pe.11.6,
per multas allegationes.

c ¶Conſuetudine. Vide Io.An.ſupra e.nouit,in ſua glo.magna,ubi
uidetur idem uelle,etiam ſi non ſit conſuetudo,uer.quid ſi epiſco
pus,& contradicit ei, quod infra dicit.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus ſine conſenſu capituli præſentare in alia eccleſia non po-
teſt, niſi in caſibus, & quibus, & nu.2. & nu.7.ad fin.*
*Archiepiſcopus habet iurſdictionem in his, quæ in prouincia ge-
neraliter committuntur.*
2 *Abbas in his quæ pertinent ad collegiũ, quæ ſolus agere poteſt, &
quando, & nu.7.circa fin.*
3 *Conſenſus non interueniſſe quomodo probetur, & nu.7.§.in gl.3.
& quo tempore probari debeat, nu.7.*
An poſſit præſcribi.
Vacuare pro uacuas nuntiare.
Conſuetudo quæ ualeat, & an extendatur.
4 *Patronus non confert, ſed præſentat.*
*Collationem eccleſiarũ an ſolus de cõſuetudine prælatus facere poſ-
ſit, & quando.*
Ea maior præſentatione.
5 *Conſilium capituli epiſcopus, & contra epiſcopi capitulum præ-
ſcribere nunquid poſſit, & nu.7.in fin.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.7.*
Inſtitutio tenet nullo contradicente facta.

CAPVT VI.

1 EA noſcitur. Pars de ſen.ex.ea no-
ſcitur,Hoſt.& hoc di
cit. Si † eccleſia collegiata in alia eccleſia
habet præſentare, præſentabit prælatus de
cõſenſu capituli, uel maioris partis, niſi de conſuetu-
dine,vel priuilegio hoc competat ſibi ſoli.prima pars
factum narrat.ſecunda reſpondet ibi, Reſpondemus
[*Prouincia*] ar.Hoſti.quòd archiepiſcopus iuriſdictio-
nem habet in his, quæ in prouincia generaliter com-
mittuntur.ſimi.de inſti.ca.3.in auct.de ſancti ſ. epiſco-
pis,§.ut autẽ omnis,coll.9.[*Abbates*] quamuis † enim
ad collegium ſpectet præſentatio, abbas tamen ut ca-
put collegij repræſentat, & actionẽ communẽ exer-
cet.ff.quod cuiuſque uniuer.l.fi.& hoc uerũ,ubi ſunt
omnia communia: aliàs ſi diſtincta eſſent bona,& p̃-
ſentatio alicuius eccleſiæ perueniſſet ad partem colle
gij,tunc non abbas,ſed conuentus per ſyndicum prę-
ſentaret.ff.quod cuiuſq; uniuer.l.1. de reſcrip. edoce-
ri, ſecundum Inn.& Hoſti. [*Prælatorum*] cum collegijs
habentium communia, Hoſtien. [*Conſtiterit*] conſtat
2 † hoc ipſo,ꝙ non probatur ipſe conſenſus, qui negat
interueniſſe ſecundum Eg.[*Conuenit*] ratione contem
ptus,niſi ratificetur, ſupra c.3.de elec.ꝙ ſicut.§.ſi autẽ
[*Vacuari*] i.uacuas nunciari ad inſtar inſtitutionũ,ſup.
eo.nouit,in fi.Gof.Hoſt.contradicens illam exponen
dam per iſtam. ſic de elect.qualiter [*Approbata*] quaſi
non interrupta,uel probata per binum actum, Hoſti.
de quo uide ſupra de conſue. ſuper rubrica [*Aliqui*] ſi
autem aliqui habeant priuilegium,non poſſunt non
habẽtes hoc iure uti, de priuile.ſanc.Cautè autem di-
xit,aliqui.quia ſi omnes in his partibus vterentur hac
conſuetudine præter unum, ad illum tunc extẽderc-
tur conſuetudo hic.ff.de offi. archidi.c.fin.de elec.cũ
eccleſia,ad fi.Hoſtiẽ. [*Collationibus*] & repreſentationi-
bus, de quibus præmiſit.patronus enim † non habet
conferre,de iure pa.cap.fin.uel ſi abbas ſpectantes ad
collationẽ collegij confert,fortius in his,quæ ad præ-
ſentationem pertinent,pręſentabit,cum id ſit minus,
de deci.ex parte.2.ſecundum Hoſti.qui quærit hic,an
prælatus collationem eccleſiarum ſolus de cõſuetu.
facere poſsit? & reſpõdet, quòd collationes perſona-
rum,quæ fiunt in beneficium, ſic: collationes uerò,
quæ fiunt in proprietatem, cũ per illas fiat alienatio,
nõ,infra de dona.paſtoralis,ad fi.& ibi dicam de hoc.
eſſet ergo oneroſa hæc conſuetudo, quòd ſolus præ-
latus alienaret, & ſic tollenda, de conſue.cap.2.alleg.
cõtra hoc.c.& inf. de don.cõſultationibus.12.q.2.bo-
nę rei,& c.aurũ.So.ſi quęratur de alienatione facta in
laicos, nunq̃ ualet, niſi cõſenſus collegi habea͠t.ſ.c.1.
12.q.2.ſine, de rebus ec.non alie.nulli,& c.ſi quis,nec
quantũ ad hoc valeret cõſuetudo ɔ̃ria,vt eſt dictũ.Idẽ
dici põt de uoluntaria cõceſsione ſine cauſa facta ec-
cleſijs, quæ congruã habẽt ſubſtentationẽ, arg.1.q.2.
paſtor. Si uerò quęritur de alienatione facta eccleſijs
ad ædificationem,hic dici poteſt,ꝙ prælatus talẽ col-
lationẽ facere poteſt ſine conſenſu collegij,ſi hoc ha-
bet de præſcripta cõſuetudine,ut hic, & in contrarijs:
ita tamen conſilium præſcribi non poſsint ẜm eũ.Eſt
autẽ multiplex ratio,quare aliud in alienatione facta
in laicũ, q̃ in eccleſiã.nã primo caſu omnino aliena͠t
res ab eccleſia. In ſecũdo remanet ſub dominio eccle
ſiæ,licet alterius, ad hoc infra c.proxi. Secunda, quia
ſemel

ſemel deo dicatũ ad humanos vſus transferri non de-
bet,de rerum permu.capitulo ſecundo, & 3.& tertia,
quia laici clericis ſunt infeſti.2.q.7.laici.Sed & ſumma
eſt ratio, quæ pro religione facit.ff.de reli.& ſump.fu.
ſunt perſonæ.non ob.infra e.tua, & c.paſtoralis, in fi.
Illa enim & ſimilia intellige de iure cõmuni quò ad il
los prælatos,ſ.qui ex indulgentia,uel conſue.ſibi hoc
ius nequeunt uendicare. nam de quocũque iſtorum
duorum fiat fides,ratus erit proceſſus epiſcopi de cõ-
ſue. cum olim. de ec. ædi. ad audientiam.2.de priuile.
accedentibus [*Conſenſum*] ſi.de conſuetu.cap.3.li.ſexto,
per quam reprobantur hic no.per Hoſt. qui dixit,epi-
5 ſcopum præſcribere † non poſſe,quin teneatur requi-
rere conſilium capituli in caſibus,in quibus debet de
iure requiri.fatebatur tamen,ꝙ capitulum cõtra prę-
latum bene poterat hoc præſcribere.huius ratio ſecũ
dum eum: quia prælatus, qui ſolus eſt, indiget conſi-
ſilio,& ſic præponet fratres. In capitulo uero, cũ plu-
res ſint,non ſubeſt illa neceſsitas.22.diſt.de quibus,de
6 offi.dele.prudentiã.¶Prima † gl.quærit & ſol.¶Quar-
ta glo.obijcit, & ſoluit. ¶Vlti.glo.arguit, & remittit.
7 ¶[*In † glo.1.ibi.c.2.& 3.*] ſupra tit.2.poſt electionem, ſi-
a cut & procur. conſtitui [a].ff.de procura.l.1. ¶[*In glo.2.in
fi.*] Hoſt.remittit ad ea,quæ ibi notauit, & dicit,ꝙ cõ-
tradicere poſſunt infra ſex menſes poſt notitiam. ¶[*In
glo.2.ibi,probationem recipit*] poterit ergo probari maio-
rem partẽ in tractatu reclamaſſe, ſupra de proba.ter-
tio.ſed nec de hoc inquire͠t,niſi conuentus reclamet.
& dicunt quidã conſtare de conſenſu conuentus hoc
ipſo, quod non probatur contrarium. ſic infra de cẽ-
ſi.præterea, de elec.ꝙ ſicut.§.ſi autem, de coniug.ſer-
uo.c.fi.ſupra quod me.cauſa.c.1.ad fi. Dicebat Inn.&
idem Eg.ꝙ oportet,ꝙ abbas probet conſenſum con-
uentus ante,q̃ præſentatus inſtituatur. Idẽ in procur.
conſtituto ab eo,cui obijcitur, ꝙ in eius cõſtitutione
conuentus nõ conſenſit. Oportet.n.probari conſen-
ſum ſaltem ante ſñiam.facit,qđ no.de procura.in no-
ſtra,in gl.qñ dicatur:aliàs,ſi nil obijciatur,præſumen-
tur hæc facta de conſenſu collegij.Iuſtè ergo tunc in-
ſtituet eps̃ præſentatũ ab abbate,& eo nil probãte reũ
abſoluet.Ita ꝙ prætextu conſenſus non habiti nec in-
ſtitutus remouebi͠t, nec ſñia retractabitur ẜm quoſ-
dam. Opponit Hoſti.de hoc tex.ubi iam facta inſtitu-
tio uacuatur.rñdet hoc uerum, qñ poſt præſentatio-
nem,& ante inſtitutionẽ fuit contradictum.& cõtra-
dictio non admiſſa: aliàs ſi poſt inſtitutionẽ tm̃ ueni-
ret contradictor, tarde ueniret, ar.de iure patro.con-
ſultationibus,& c.ex literis. Adhuc opponit:ſi nõ ha-
buit abbas cõſenſum capituli, facta eſt inſtitutio per
obreptionẽ, de qua omni tp̃e quæri poteſt ẽt contra
inſtitutũ per papã, de re iudi.cũ olim. Reſpõderi põt,
ꝙ iuris præſumptio, de qua hic loquitur, ſurreptionẽ
excuſat. Adhuc opponitur, ꝙ ẜm hoc abbas ſic præ-
ſentãdo per.40.annos poſtea dicet ſe præſcripſiſſe, ne
teneatur requirere cõuentũ. rñdet hoc nõ eſſe abſur-
dum, qđ ius approbat.& ẜm hoc imputabi͠t collegio
negligẽti, qđ tm̃ ſiluit, de elec.Cumana, de cauſa poſ.
cũ eccleſia,& c.cum olim.Tenet etiã ipſe Hoſt.ꝙ & ſi
hoc caſu præſcribat conſenſum, non tamen conſiliũ,
ut ſupra dixi [*& ibi, ad id quod*] & ca.is qui, ubi de hoc.
¶[*In glo. ſed nonne,ibi, eccleſia.2.*] ubi ſatis de hoc. ¶[*In glo.
ulti.ibi, expreſſum*] Hoſti. qui tenet contrarium, dicit ꝙ
narratur factum, nõ ius, & ſi de iure etiam intelligas,
loquitur,cum ſunt omnia communia.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſtitu.Intellige,quòd perſonaliter fiat prę ſentatio quò ad p-
ſonam præſentati:ut ſentit gl.in clem.dudum.§.ſtatuimus, de ſe-
pulturis, ubi Lapus ſic limitat iſtam glo.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum donatio à laico facta eccleſiæ, quas ab alia eccleſia
habuit in feudum ab antiquo, & quando, & nu.2.*
Diuiſio capituli.
2 *Decimæ cuius eccleſiæ de iure communi ſint, & nu.3.*
Eas habere quando liceat laico, & nu.7.
3 *A contrario argumentum firmiſſimum, & nu.13.*
Ratio differentiæ qualiter reddi debet,
5 *Ad eccleſiaſticum uſum ſi dicatur quid reuocandum, qualiter in-
telligatur.*
5 *Vaſallis eccleſiæ laicis an præiudicent priuilegia poſtea impetrata
ſuper decimis non ſoluendis, remiſſ.*
*Decimæ feudales concedi ne poſſint an alij eccleſiæ, quàm dominæ,
& quæ & de conſenſu quorum, & nu.6.7.& 9.*
*Laico an liceat habere decimas, oblationes, & alia eccleſiaſtica
in feudum, & nu.8.9.*
8 *Perpetuum quomodo hic ſumatur.*
9 *Concilium Lateranen.quo anno fuit, & quo pontifice celebratum*
Alexander Papa.III. Senenſis fuit.
Alexandria Italiæ quando condita, à quibus, & cur ſic dicta.
Memoria ſi non non eſt,quòd alius poſſederit decimas,quid iuris.
10 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.11.*
Tutor ſi idonea prædia non emerit, quando teneatur.
Alienatio non uidetur facta, ſi fiat intra familiam.
Tranſlactio non uidetur fieri, ſi fiat ad ſimilem locum.
Demandare non poteſt non proficiſcens.
12 *Additio gloſſarum.*
Recuperatio perditæ rei facilius conceditur, quàm.
Alienatio habitæ.
In habitis non eſt idem ius, quod in habendis.
Propter dubium quid licet, quod aliàs non liceret, in fin.
Solus an intelligatur non poſſe, ſi appellatio ſolius non adijciatur.

CAPVT VII.

1 CVm apoſtolica. C.Tenet † do-
natio, quam
de ſolius diœceſani cõſenſu facit laicus ec-
cleſiæ de decimis, quas ab alia eccleſia ha-
buit in feudũ ab antiquo. & in prima parte conſulta-
tio.in ſecũda rñſio ibi,taliter rñdemus. Prima facit.4.
Primò ponit partiũ cõpromiſſum. Scđò unius partis
allegationẽ ibi, dicti monaci. Tertiò ibi,ecõtrario,al-
legationẽ alterius partis. Quartò ibi,q̃a uerò,conſul-
tationẽ arbitrorũ,Scđa principalis facit alia.4. Primò
rñdet cõſultationi.ſcđò ſoluit, & cõcor. ɔ̃ria.3:rñſio-
nẽ corroborat.4.illã determinat. ẜa ibi, auctoritates.
tertia ibi,nã,& quarta ibi,hoc ãt [*Decima*] ſita.j̃.limites
2 † parochiæ ſãcti Stephani.& ſic faciebat ꝓ illa ius cõe,
qđ dic ut.j̃.de decimis,cũ cõtingat [*Compromiſiſſent*] tã-
quã in arbitratores:alias ɔ̃,de tranſac.contingit.& no.
de prębẽ.niſi eſsẽt.Ho.neſcio,quare hoc dixerit [*Eius*]
ſ.militis,uel [*eius*] ſ.decimæ, quod eſt melius [*Male*] i.ɔ̃
ius eccleſiæ:quia tñ habẽt ea ex diſpẽſatione,ſine pec-
cato eſt,Inn.uel dic,ut.j̃.dicã in glo.mag.circa mediũ
[*Epiſcopo loci*] ꝑꝑ hoc inducitur caplm̃,& vide qđ dicã,
j̃.de deci.qm̃,in glo.Dicit Hoſt.ubi no.quid ſi ſolũ re-
nunciat illã in manibus epiſcopi, uel eam donat epi-
ſcopo [*Omnia*] ſic cõceſſa [*Aduerſa*] ſancti Stephani [*Si-
ue cleri.*] cathedralis eccleſiæ,Inno.[*Minus*] i.non.Pe.fa
cit de reſcrip.ex parte.3.ad fi. & quod dicam, infra de
a ſimo.licet,ſuper glo.ſic.ſ.[*Tenetur*] in anti.poſsidetur [a]
hæc erat glo. [*Quòd monendus eſt*] quid ſi hæc forma ſer-
uata non fuerit? uidetur, ꝙ poſsit irritari.ſ.de reſcrip.
cũ dilecta, de elec. quia ꝓpter.§.ſi uerò vnde ſequi͠t,
3 ſi ad hoc induci nequiuerit.ergo † à cõtrario, ſi indu-
ci poterit, nuquam erit firma donatio, quantuncun-
que diœceſanus conſentiat, quod fortiſsimum [b] eſt,
ut.j̃.in fi.Ho.[*Spectat*] ſ.in cuius eſt parochia,uel à qua
illam habet in feudum [*Cum aliud*] non ſufficit ergo di
cere:aliud hic, aliud ibi, niſi & ſufficiens reddatur ra-
4 tio diuerſitatis,ut hic [*Eccleſiaſticum*] id eſt generalis † ec
cleſię,quod eſt nota.ſecundum Inno.& Hoſtien.qua
reuoca-

reuocari intelligitur,ad quancunque eccleſiam reuo
cetur,& ſi non ad illam,ad quam pertinet [*In alienatio-
ne*] rei habitæ & poſſeſſa,Gof.[*Clericorum*] etiam eccle-
ſiæ poſsidentis rem,nedum capituli diœceſani.j.de re-
bus eccle.non alie.cap.1.Hoſti.[*In reuocatione*] rei apud
laicum conſtitutæ, Goffre. [*Vtrunque*] ſ.alienationem
prohibitam,& reuocationem cõceſſam [*Eccleſiæ*] ge-
5 neralis,ut dixi[*Laicis*] an his † laicis uaſallis prçiudicẽt
priuilegia poſtea impetrata ſuper decimis non ſoluẽ-
dis,plene dicã,infra de deci.nuper,in glo.ſup.[*Feudum*]
obijcitur, aut iſtæ decimæ conceſſæ in feudum erant
eccleſiæ ſancti Stephani cõceſſæ tanquam ſuæ ab epi-
ſcopo, qui poſtea donationem confirmauit, & tunc
male dicit, ꝙ monendus ſit ille,qui tenet, ut reſtituat
decimas eccleſiæ,ad quam ſpectant, cũ non ad eccle-
ſiam ſancti Stephani,ſed ad epiſcopũ pertineant. Aut
decimæ iſtæ erant cõceſſæ in feudum ab eccleſia ſan-
cti Stephani, & tũc conſtat, ꝙ ſi miles feudatarius eas
alij dederit ſine cõſenſu dominæ.ſ. eccleſiæ ſancti Ste-
phani,cadat à iure feudi, & ipſo iure utile dominium
redit ad eccleſiam ſancti Stephani, in libro feudorũ,
& de feu.non alie.ſine cõſenſu do.imperialẽ. Ad hoc
reſpondent quidam,ꝙ hoc debet intelligi de decimis
eccleſiæ ſancti Stephani, quarum fructus epiſcopus à
principio ex cauſa potuit concedere in feudum,dire-
cto tamen dominio penes eccleſiã ſancti Stephani re
manente. Sed & nunc licet eidem epiſcopo eaſdẽ de-
cimas concedere alij eccleſię,ſeu conceſſas confirma
re,cũ modicũ damnum eccleſiæ fiat,à qua tenetur in
feudum,& magnũ lucrũ illi,cui conferuntur: & quæ-
cunq; eccleſia fructus percipiat,ſemper eccleſia perci
pit:quia vna eſt eccleſia,ut no.s̃.§.proxi.probatur.24.
q.1.loquitur.uel dic, ꝙ ſi iſtæ decimæ alij eccleſiæ cõ-
ferantur de conſenſu epiſcopi,ſemper eps̃ intelligitur
hoc concedere ſine præiudicio alterius,& ideò miles
nihilominus remanet uaſallus eccleſię ſancti Stepha-
ni ut prius: & ꝓlatus monaſterij erit vaſallus militis,
uel eccleſiæ, ad quã ſpectat directũ dñium. & hoc te-
net Abb.abſurdum.n.eſſet, ꝙ ſine culpa priuaret̃ ſuo
6 feudatario.56.di.ſatis peruerſum.Quod aũt † dicit de-
cre.s̃.eo.§.ecõtrario,Sine cleri conſenſu,intelligendũ
vr̃ non ſolũ de conſenſu capituli eccleſię cathedralis,
ſed & de cõſenſu alterius,ad quam ſpectat directũ do
miniũ decimarũ, ſ̃m Inn. Eſt aũt ratio:quare iuſtè ha
bitas per antiquũ feudũ poſsint cõcedere,licet iniuſtè
occupatas nõ poſsint:quia ſi tales decimas præcisè &
inuiti cogerentur feudatarij reſtituere eccleſię dñæ, à
qua habẽt,ex quo ſibi in feudũ perpetuò cõceſſę fue-
runt,ſcandalũ immineret,ad qđ uitãdũ ſufficit,ꝙ cui-
cunq; eccleſiæ dentur, ar.s̃.de præſcrip. c.2.cũ ſuis cõ-
7 cor.Sed tamen † dũ tenẽt laici,non ſunt ſine peccato.
Alij dicũt, ꝙ iuris ꝑmiſsione poſſunt laici habere fru-
ctus decimarũ in feudũ:quia directũ dñium remanet
penes eccleſiam,quãuis utile tranſeat ad uaſallũ quã-
tũ ad perceptionẽ fructuũ,quos etiã eccleſia dña per-
cipere intelligitur, cũ à vaſallo ſuo eius nomine perci
piantur,ut.s̃.de reſti.ſpo.cũ ueniſſet,& c.olim.1.§.fi.&
de præſcrip. ad audientiam, uer.ſi,imò idem uidetur
dicendũ de oblationibus , & alijs eccleſiaſticis in feu-
dum conceſsis:quia generaliter loquitur illud.ca.16.
q.1.c.fi.quò ad fructus decimarũ.uide quod ibi no.&
1.q.2.peruenit.Sed & idem vr̃ ꝯdicere, cum ibi dicat̃,
quod male eſt detẽta:ex quo uidetur,ꝙ talia ſine pec-
cato concedi non poſſunt. ad quod poteſt reſponde-
ri,ꝙ ideò dicunt̃ male detenta : quia laici ſp̃alia laicis
non miniſtrent,& ideò male ab eis detinent̃,cũ deci-
mæ illis,qui miniſtrant ſpiritualia, ſint reddenda,vt.j.
de decimis , tua nobis.§.1. Detinentur ergo male , &
ſi ne exhibitione adiũcti obſequij. Sed tamẽ ſine pec-
cato:quia quãuis ipſi non exhibeant ſpiritualia,tamẽ
ipſi exhibent donũ clericis,à quibus cauſam habent,
& quorũ eſt dominiũ principale. Dicũt ẽt quidam,&
male,ut inf.de deci.ad hoc,ꝙ hodie ep̃i, & alij prælati
de conſenſu ep̃orum poſſunt infeudare fructus deci-
marũ.nec ob.j.de locato,ueſtra:quia loquit̃ de illis,q
non habẽt conſenſum ep̃i, & ideo nõ poſſunt infeu-
dare fructus decimarũ,licet poſsint locare ad tempus
aliud.n.eſt de illis,qui uolunt infeudare ꝑpetuo;quia
nec unq̃ licuit nec hodie licet abbatibꝰ & minoribus
prælatis infeudare ſine ep̃orũ licẽtia.17.q.4. in uendi-
tionibus. Sed nec ob.de feu.c.2.quia loquitur de illis,
q iurauerũt nõ infeudare. Magis tñ placet Inn.ꝙ hæc
decr.intelligatur de decimis tm̃, quæ non ab eccleſia,
ſed ab ep̃o tenent̃ in feudũ. Nec mireris:quia monen
dus eſt feudatarius,ut decimas iſtas reddat parochiali
eccleſię,ut dixi,ſupra e.quia vero.eſt.n.ſubintelligen-
dum,ſi eps̃,à quo tenent̃,in hoc cõſenſerit.neq.enim
ſibi inuito ſuum feudũ aufertur.Sed nec mireris,ſi di
cit,ꝙ prius reſtituatur eccleſię parochiali, q̃ alij: quia
intelligendũ eſt, ꝙ quãdo eps̃ conceſsit decimas iſtas
in feudum , accepit eas ab eccleſia parochiali pro ali-
qua utilitate epiſcopatus,quod licuit,inf.ut beneficia
ec.c.unico.§.fi.ſ̃m Inn.ſed dicit Hoſt.illud uerũ ad tẽ-
pus tm̃,vt ibi.alleg.ẽt de reb.ec.non alie.dudũ,li.6.Cõ
cludebat autẽ Inn. ꝙ ideò iuſtius & æquius eſt, ꝙ pri-
mò reſtituat̃ ei,q̃ alij,arg.de teſta.cũ in officijs,& quia
de facili redit res ad naturam ſuã , ut no.j.e.ſuper uer.
conceſſę . unde ſi epiſcopus in hoc conſentire nollet,
recurrendũ eſſet ad ſuperiorem, inf.de iure pa.nullus
non ergo intelligitur hic de decimis , quę ab eccleſia
ſancti Stephani tenerentur in feudũ.illas enim nõ de-
beret eccleſia ꝑdere etiã de conſenſu capituli,niſi ma
gna cauſa ſubeſſet,ar.j.de re ec.non alie.c.1.ſ̃m Inno.
Dicit Hoſti. non licere epiſcopo decimas parochialis
eccleſię dare laico.j.de deci.quãuis,& c.prohibemus,
licet ipſam etiam eccleſiã ex cã nõ laico, ſed collegio
in totũ conferre poſſet,inf.de dona.cõſultationibus.
uel etiam in ipſa cenſum aſsignare de nouo, uel anti-
quum augmentare,ut patet in eo,quod le.& no.infra
de cenſi.prohibemus.s̃.de præbẽ. extirpãdæ.§.fi. & j.
e.paſtoralis,De cõſenſu tamen capituli,vt ibi le.& no.
& in cle.de re. eccle. non alie.ſi una [*Perpetuò*] Si ergo
8 † ad tempus , uel ſub conditione adimẽte nõ habebit
hic locum.ad hoc, infra de dona.inter vi.& uxo.nup.
nec placet quod no. Archi.de deci.c.2.lib.6. ꝙ intelli-
gatur perpetuum ad uitam.ff.pro ſocio.l.1.all.glo.Io.
16.q.7.c.1. quam dicit placuiſſe.G.Na.& Rai.ſed cum
nil certius morte.ff.de condi.& demon.l.1.certum er-
go eſſet illas ad eccleſiam reuerſuras,& ſic donationi
nõ eſſet locus [*Conceſſæ*] & ante † Laterã.cõciliũ,quod
9 fuit annis domini.1179.factũ ab Alex.III.qui fuit Se-
nẽſis.& refert chroni.Mar.ꝙ tũc Mediolan. Cremon.
& Placentini contra Papiam conſtruxerunt Alexan-
driam, quam ab ipſo Alex.ſic uocarũt. & quod prius
dixi,patet infra de deci.c.2.§.illas autem,li.6. Dicebat
Hoſt.ante tempus Vrbani ſecũdi, hoc dicebat per ca-
pitulũ primũ in li.uſus feudorũ.titu.epiſcopũ,abbatẽ,
uel abbatiſſam feudũ dare nõ poſſe,in prin.li. Et quę-
rit,quid ſi non apparet, an prius, uel poſt habuerit il-
las in feudũ,tamen non eſt memoria,ꝙ alius poſſede
rit,uel perceperit? ar.pro vaſallo , infra de uer.ſig.ſuꝑ
quibuſdã,& quod ibi no.Item quia nõ eſt uériſimile,
ꝙ tm̃ ſiluiſſet eccleſia,ſi petere potuiſſet , ar.de re.ec-
cle.nõ alie.ſi quis.de no.ope.nun.ca.2.uer. ſuper. Ipſe
Hoſt.reſpondet ad hanc rationem,ꝙ operante pecca
to tã crudeles ſunt hodie laici, ꝙ eccleſia mutire non
audet,ar.de iureiur.nimis.quare ipſe Ho.tenet ipſum
præciſe cogendum ad decimam reddẽdam eccleſię,
niſi probet prius conceſſum, vel poſt auctoritate pa-
pę his rationibus : quia eccleſia fundat intẽtionẽ ſuã

de

de iure cõmuni:obtinebit ergo, niſi alius probet titu
lum, de præſcr.c.1.li.6.Secũda ratio, quia uertitur pe-
riculum animæ;& ideò ſequendũ eſt,quod eſt tutius,
de ſpon.iuuenis cũ ſuis concor.Tertia,quia poſſeſſio
talis eſt odioſa,cum regulariter non cadat in laicũ,de
præſcr.cauſam.Quarta,quia de facili reuertitur res ad
id,quod ius,& natura ſibi ab initio cõceſsit,ff. de pac.
ſi unus.§.pactus,uer.ꝙ ſi.j.de cen.cũ venerabilis,poſt
medium. Quinta,quia ſumma eſt ratio, quæ pro reli-
gione facit.ff.de reli.ſunt perſonę,& hanc etiam.q.po
ſuerat Hoſ.infra,de deci. quãuis,& idẽ tenuit Io.Mo.
d & Arch.[d] in præ.decr.ſecunda de deci.lib.6.Satis uide
tur contrarium tenendũ per prędictam decre.primã,
de præſcri.lib. 6. per quã reſpondetur ad primã ratio-
nem.Ad alias dic,ꝙ illę procederẽt,ubi non poſſediſ-
ſet ut uaſallus,& hoc intelligo, quando cõmunis opi
nio fundatur ſuper antiquitate feudi : quã cõmunem
opinionẽ in tali præſcriptione probari neceſſe eſt, ut
10 ibi no.in fi.¶Gl † & etiam) ponit lecturam La.quã re
probat.¶Gl.ideò) reſpõdet per ob.¶ Pe.gl. ſignat cõ
11 trarium. ¶*In gl.quantum,ibi, tutor qui.§.2.*] Si tutor emit
non idonea prædia,ſi per ſordem,gratiã,vel negligen
tiam latam,tenetur:alias non.¶*In gl.ideò,ibi,uoluntas*]di
cit,ꝙ gl.ſequẽtes dicũt prohibitũ alienare extra fami-
liã in extraneum etiã per inſtitutionẽ,vel fideicõmiſ-
ſum id non poſſe[*& ibi,eiuſdem*] idem, ſi ad aliã ciuita-
tem corruentium parietũ marmora , uel colũnas de-
fert de ꝓprijs domibus in domos ꝓprias , & hoc vult
lex illa,ꝙ ornatus ciuitatis non transferantur ad rura.
¶*In gl.antepe.ibi.l.1.*]lex Iul.de vi,permittit proficiſcẽtẽ
demãdare:ergo nõ proficiſcẽs non demandat.¶*In gl.
pe.ibi,cum ita*] vide de præſump.nõne,ſuper ulti.gl.¶In
12 † gl.quantũ ad,ibi,eueniat) de hoc,& quid iuris, ſi nõ
ſit eccleſia locupletata, nec dãnificata,no. 12.q.2.ſine
exceptione,in gl.pe.¶*In gl.de facto, ibi.c.1.*] ubi de hoc,
& 14.q.1.§.1.& infra,de deci.quãuis. ¶*In gl.ideo non,ibi,
ad eccleſiam*] & ſic recuperatur, & ſi nõ ab eadem eccle
ſia, tamẽ ab alia, & ſic facilius permittitur perditæ rei
recuperatio,quã habitæ alienatio.unde in rebus non
habitis,ſed habẽdis poteſt fieri per ſeruũ deterior con
ditio , & ſi debitor alienat in fraudem creditoris res ,
quas habet,reuocatur.ff.de his,quæ in frau.cre.l.1.Se-
cus in his, quæ nõ habet , ut ſi in fraudẽ creditoris nõ
adiret hæreditatem,ff.eo.ti.l. qui aũt,nec poteſt liber-
tus aliqd alienare in fraudẽ patroni : quin reuocet̃ ꝑ
Fauianã,quæ lex ceſſat,cũ omittit adire hęreditatem,
uel ea, quæ non poſsidet, ff. ne quid in frau. pa. l. 1.§.
utrum,Vin.& Gof. facit.ff.de uer.ſi.alienationes.§.1.
[*& ibi,poſſet redire*]ponderauit canon,ꝙ poterat etiam
non redire,ad hoc inſt.de auc.tu.§.neq;.ad hoc bene.
ff.de cond. inde.l.ſufficit.ff.de le.1.cum res in fi.& cõ-
ſtat licere propter dubiũ,quod alias nõ liceret.j.de ſe-
pul. ſacris, ubi de hoc, de uſur. c. ult. ¶ *In gl. a contrario
13 † ibi, fortiſſimum*] quod intelligatur, ut dixi de elec. pu-
blicato,ſuper gl.fi.[*& ibi,qualis*] j.de regula.cum uirũ,
& 15.q.3.ex eo.vbi de hoc.¶*In gl.pe.ibi,requiſiſti*]ibi etiã
in uer.ſi uero relinquatur,probatur contrarium,ſcili
cet ꝙ idem ſit dicere,epiſcopo,& ſoli epiſcopo,quare
dicas ex circũſtantijs hæc diſcerni, an hæc ſint eadem,
an diuerſa.facit,quod not.de donat. apoſtolicæ, in 3.
gloſſ.& quod dicam ſuper ea

ANNOTATIONES.

a ¶Poſſidetur.Patet ergo,quòd laici etiam habentes decimas ab an
tiquo in feudum illas non poſsideant, & licet hic gl. ſuper uerbo
tenet,contra no.gl. infra, de decimis,quãuis.
b ¶Fortiſsimum. Pro hoc facit c.Piſanis,& quod ibi no.de reſt.ſpo.
& c.prouida,de elec.lib.6.& in l.cum hi.§.prætor.ff.de tranſac.
c ¶Lib.6.¶Vbi uide Io.And.ſuper glo. ſecus,& licet quo ad mate-
riam iſtam perpetuum,non intelligatur ad uitam conceſſum,quo
ad prohibitionem tamen alienationis bonorum eccleſiæ,conceſ-
ſum ad uitam dicitur alienari , ut in cle. 1. de rebus eccleſiæ non
alienan. ubi uide.
d ¶Archi.Et Ioan.de Ligna.& plerique alij docto.& uidebitur pro-
babilior iſta opinio,& c.1.de præſcri.quod allegat Io.And.ſecun
dum iſtos magis facere contra,quàm pro.

SVMMARIVM.

1 *Sine capituli conſenſu concedere non poteſt epiſcopus eccleſias alijs
earum etiam patronis eccleſiis,uide nu.4. & 6. in prin.*
Electus epiſcopus alienare prohibetur.
Eccleſia maior intelligitur cathedralis.
2 *Archidiaconus multis modis aſſumitur, & quibus.*
Vnde eligi debeat,& an cum canonia.
Eccleſia non uacans concedi poteſt loco religioſo.
3 *Tractatus in alienationibus ſufficit unicus, & qualis,& nume.6
& 7.in fi.*
*Reſtitutio non datur aduerſus alienationem irritam, ſecus ſi te-
neat, & quo caſu non datur minori,nu. 6. in fi.*
4 *Subſcriptio quibus in caſibus requiratur.*
Epiſcopus quæ poſsit alienare,& num.6.in prin.
5 *Epilogus, ſuffragium,& additio gloſſarum, num.6.& 7.*
*Ad eccleſiam aliam tranſire uolens relicta priori, uel dignitate,
an ſit admittendus.*

CAPVT VIII.

1 TVa nuper. Caſus.Non põt † epiſco-
pus ſine cõſenſu capitu-
li cõcedere eccleſias, etiam quę ius patro-
natus habent in illis , ſecunda ibi , alterius
[*Vtrum*]liceat, quod eſt infra[*Electo*] confirmato:alias
non eſſet queſtio , de elec. hoſti. & c.qualiter [*Conſen-
ſum*]ſup.canonicorum[*Maioris*]ideſt cathedralis,de in
ſti.ad decorem [*Ab ipſa*] Hoſt.habebat [*in ipſa*] dicens,
ꝙ ſic fieri debebat, de elec. ꝙ ſicut,& c. cum terra,vel
exponendum ſecundum eum , ideſt ad ipſam regen-
dam.10.q.1.regẽda.prima litera plana[*Aſſumatur*]hoc
2 dixit quia † interdum aſſumitur per electionẽ. 93. diſ.
legimus, circa medium , ibi , diaconi autem ex ſe.&c.
Quandoque per ſuperioris inſtitutionem, ut 74. diſt.
epiſcoporum,&.60.diſt.c.1.ubi de hoc, Gof.&.21.diſ.
cleros.in glo.ubi epiſcopus[*De ipſa*] no.per hoc Inno.
ꝙ non licet epiſcopo eligere archidiaconum , niſi de
eccleſia cathedrali: quod uerum intelligit, ubi archi-
diaconus eſt de capitulo , & debet eſſe canonicus : &
epiſcopus, quãuis poſsit dare archidiaconatum, non
tamen canoniam.nam,ſi ad eum ſpectaret etiam col
latio canoniæ,tunc etiam extraneo dare poſſet ſimul
utrũque, ſecundum Innoc.id uerum ſecundum Ho-
ſtien.ſi utrũque uacat.Quid ergo ſi numerus canoni-
corum ſit plenus,hoc caſu nõ liceret etiam legato cõ
ferre præbendam non uacantem,ſupra de præben.di
lectus. j. Dicit Hoſt. ꝙ hoc caſu poteſt archidiacona-
tum vacantem conferre etiam extraneo , niſi ſit con-
traria conſuetudo,qualis hic erat,ad idem de conſue.
cum dilectus[*Vacantes*] immò,& non uacans conce-
di poteſt loco religioſo.ſup.de reſti.ſpo. cũ ueniſſent,
Goff.& in cle. de re.eccl. non alie. ſi una [*Baptiſmales*]
Idem de alijs, ut patet in generali reſponſione,Hoſ.&
3 infra c.prox.[*Tractatu*]licet † vtile ſit iterare tractatum,
puto tamen,ꝙ unus ſufficiat per decre.dudum,de re.
eccle.non alie.lib.6. debet tamen eſſe ſolennis, & dili-
gens, ut ibi, & per illud ſingulare hoc probo, de hoc,
& ipſius formam uide in Spe. de loca.§.ſequitur,uer.
& ſcias[*Irrita*] ipſo iure,ſupra c.1.dic ut ibi.Dicit enim
Goff. & Hoſtien. ꝙ quando fit alienatio in caſu non
cõceſſo non datur reſtitutio : quia ipſo iure irrita eſt,
etiam ſi omnes conſentiant,C. ſi aduer. don.l.2.C.de
ſac.ſanc.eccle.iubemus nulli. Quando verò tenet,ſed
læſa eſt eccleſia, datur reſtitutio,de reſtit. in integ.c.1.

de re.ecc.nõ alie.ad noſtrã,aliter no.Io.12.q.2.in ſum.
4 in fi.[*Subſcriptione*]hoc requiritur † ſm Hoſti.in aliena
tione, ut hic,in conſtitutione ſyndici, quod dic ut de
ꝓcu.c.1.in decreto elec.quod dic,vt de elec.innotuit,
Hoſt.[*Perpetuas*] ideſt in proprios uſus cõceſſas,Inno.
& per hoc,quod dicit ꝑpetuas,no.Rodo.Egi.& Guil.
ꝙ tẽporalẽ donationẽ de fructibꝰ facere poſſit epiſco
pus,cum ſolum perpetuæ ad alienationẽ pertineant,
vt hic.Idem Io.12.q.1.poſſeſſiones.ad c.12.q.1.epiſco
pus, rñdent, illud locũ habere, cum lædebat vel frau-
dabat eccleſiã.ad.c.ſup.eo.ea noſcitur, reſpondent, ꝙ
illud in conceſſione ſpũalium,ubi maior dẽt eſſe exa
5 minatio: hoc in conceſſione tẽporaliũ. ¶Prima † gl.
6 ponit caſum. ¶Antepe.gl.quærit,& ſoluit. ¶*In* 5.†*gl.
ibi,lex quæ,in fi.*] loquitur de ueſtibus attritis,uel corru
ptis,& animalibus ſuperuacuis,quę tutor alienat ſine
decreto.¶*In gl.antepe.ibi.l.ult.lib.2.*] cõueniunt curiales
honorati, & poſſeſſores ciuitatis, cuiꝰ res diſtrahitur,
& ꝓpoſitis ſacroſanctis ſcripturis qlibet ſigillatim di-
cet, qđ putat utile ciuitati,& l.ſequẽs loqtur de obli-
gato reipublicæ.nã iudex diligẽter inquiret, ad quos,
& qua de cauſa tranſierunt eius bona, ut ſinguli habi
ta rõne eius,quod poſſidẽt, cõueniãtur [*& ibi,Diuus*]
uide ut lite pen.eccleſia.1.in fi.pe.gl.¶*In gl.pe.ibi,ſi locu
pleti*]Si minor adiuit hęreditatẽ locupletem,quæ exi-
naniuit,nõ reſtituitur,quod enim facto accidit,cuiq;
diligentiſſimo accidere poſſet[*& ibi,Sed an ultro*] vide
de eo,qui mit. c.3.in gl.pe. ¶*In gl.ult.ibi,annua*] uide de
7 offi.dele. quoniam,ſuper.3.gl. ¶*In* † *gl.* 1.*iſtius,in fi.*] &
erat qõ,an habens dignitatem,vel parochialem eccle
ſiam, quã relinquere intendit, ad aliam eccleſiam va
cantem à vero patrono præſentatus ſit admittendus,
& ſatis ſoluitur.ſ.de cle.non re.quia nonnuli,& c.ſeq.
Hoſt. ¶*In gl.ſed qualiter,ibi uidetur*] ſup.ſicut fit,cum alie
nari debet res ciuitatis,& tũc bene cõtinuatur, quod
ſequitur.Et dicit Hoſt.ꝙ ſicut ibi iurãt maiores ciuita
tis,ſic hic iurabunt maiores eccleſiarũ.10.q.2 hoc ius
[*& in fi.*] adde quod not.j.de re.eccl.non alie.dudum,
li.6.in gl.ſed quod, ubi uerò hoc no.per Hoſt.¶*In gl.
ſequenti ibi, iudicio*] idem Inno.

S V M M A R I V M.

1 *Sine capituli conſenſu non poteſt epiſcopus eccleſias parochiales,
uel earum obuentiones monaſterio conferre.*
Quæſtiones,ſiue dubitationes conſulentis quæ fuerint,& quot.
*Laboranti obuentiones dandæ,uer. In dic. & nu.*2.
2 *Quatenus, quid ſibi uelit hic.*
*Parochialis eccleſiæ in ſpiritualibus reditibus parochiæ fundat in
tentionem ſuam de iure communi.*
Reditus, uel prouentus eccleſiarum quo modo expendendi.
3 *Non alienare iuramento tenetur epiſcopus,et nu. 5.ubi excipitur.*
Singularis pro plurali num,ponitur hic.
4 *Breuitas laudatur.*
*Epiſcopo quando quinquageſimam, & quando centeſimam, & de
quibus reditibus dare liceat, & nu.* 9.
Abbatis iuriſconſulti magiſter quis.
Conſilium contra ſe non tenetur epiſcopo dare capitulum.
Ad repugnantia duo quis admittitur interdum.
6 *Epilogus,ſuffragium, & additio gloſſarum, nu.*7. *&* 8.
Prouinciæ,& diœceſes quando diuiſæ.
Decipi quis non debet iuris auctoritate, & quo caſu hic.

C A P V T IX.

1 Paſtoralis. Caſus. Epiſcopus † paro-
chiales eccleſias, uel ob-
uentiones ipſarum etiã de conſenſu patro
ni ſine cõſenſu capituli ſui monaſterio cõ
ferre non poteſt, & in prima duplex qõ. in ſecũda cõ-
munis reſponſio ibi, ad quod [*Præterea quæſiuiſti*] pri-
ma quæſtio fuit, an epiſcopus poſſit cõcedere vni ec
cleſiæ obuentiones alterius, retenta honeſta ſuſtenta
tione vicarij,q deſeruiet eccleſiæ, cuius obuentiones
confert.Secunda,an liceat epiſcopo conferre totã ec
cleſiam,vel partẽ ipſius,& ut ſit litera conſona,ſup.in
proprios uſus,& ſic bene inducit decretalẽ, ex qua ar
gumentur,ibi, & cũ Lateran̄. conci.ſtatuta &c.& hęc
qõ ferè eadem eſt cum illa.ſ.c.proxi. uel melius dicit,
ꝙ ſecunda qõ eadẽ eſt cũ prima,ſed in hoc eſt differẽ-
tia,quia primò quæritur de eccleſia,cuius collatio ad
epiſcopum, ſecundò de eccleſia, quæ habet patronũ.
Tu dic, ꝙ fuit dubitatio, quia Dionyſius limitauerat
parochiales ſtatuens,ꝙ obuentiones ſpirituales intra
eas prouenientes pertineant ad illas,vt decimæ,primi
tiæ,oblationes,mortuaria,& his ſimilia.vnde nõ vide
bãtur hæc poſſe conferri nec in totũ,nec in partẽ alte
ri eccleſiæ: quia ſic cõfunderentur termini parochia-
rum, & fieret cõtra diuiſionẽ Dionyſij eccleſia paro-
chiali manente:quod patet, quia ibi remaneret uica-
rius:quia iura parochialia miniſtraret parochianis,&
alius, qui nõ laboraret, obuẽtiones reciperet contra
decretũ Dionyſij, & cõtra id, quod legitur de ſepul.c.
1. & hæc fuit dubitatio primę qõnis. Dubitatio uerò
ſecũdæ fuit,ꝙ cũ Lateran̄.cõc. prohibeat de nouo im
poni,uel augeri ueterẽ pẽſionẽ, fortius uidebatur ꝓ-
hibendũ,ne tota eccleſia alteri daretur,ſm Inno.Sed
Hoſt. dicit,ꝙ planus eſt intellectus capituli.nã primò
quæritur, an eccleſia dari poſſit religioſo loco ꝑ epi-
ſcopũ,ſine cõſenſu capituli,& licentia papę.ſecundò,
an conſenſus patroni quò ad hæc efficaciter operetur,
& reſpõdet,neutrũ poſſe fieri ſalua cõſtitutione quin
2 quageſimæ[*Quatenus*] ideſt ad † hoc, & per hoc not.
ſecũdum Hoſt. ꝙ quò ad ſpirituales reditus parochiæ
parochialis eccleſia fundat intẽtionem ſuam de iure
cõmuni, de parochijs, ut dominicis,de deci. quoniã,
a & c.cũ in tua,& c.dudum [a] [*Neceſſarios*] hoc ſecundũ
Hoſ.eſt cõtra illos qui tales prouentus dant hiſtrioni-
bus,uel aliàs prodigè expẽdunt.86.diſt.donare[*Stipen
dia*] ne ligetur os bouis triturantis,de præben. extirpã
dæ[*Miniſtrorum*] ſim. quod de monacis dicitur de ſta.
3 mona. c.1.in fin.[*Liceat*] cum † ſacramento teneatur
non alienare,Hoſt.de eccle.ędi.c.fin. ubi de hoc[*Ad
quod*] melius dixiſſet[*ad quę*] Sed dicit hoc pro tanto:
quia idem iuris in utroq;,de reſcri.poſtulaſti,de ſacra.
4 nõ iterã.c.1.§.fi.Hoſ.[*Breuiter*]no.pro † breuitate,qua
gaudent moderni,de ſacra.nõ iterã.c. 1. & 2.ff.de offi.
pręfec.pręt.l.vna,in prin.Hoſ.[*Quinquageſima*]monaſte
rio de nouo fundãdo,uel cẽteſima pro magnificãdis
ſepulturis.j.de don. apoſtolicæ.hanc autem quinqua
geſimam de rebus eccleſiæ cathedralis, non de rebus
eccleſiarũ ſibi ſubiectarũ dare põt epiſcopus, ſm In-
noc.licet Pet. hic contradicens, ꝙ ad hoc ut congrua
b ſit hic exceptio papæ, oportet intelligi, [b] ꝙ etiã de bo-
nis ſubiectarũ eccleſiarũ poſſit epiſcopus dare quin-
quageſimã, & ſic prorogatur hic canon bonæ rei, &
Abb.refert,ꝙ ſic etiã conſuluit ipſe Pe.magiſter ſuus,
in q. quæ fuit Auinionę inter ꝑdicatores,& parochia
les eccleſias.ſed Egi. dicit, ꝙ hoc ualde ſibi vr̃ extran.
5 [*Roman.pon.*] cui iurauerat † non alienare,& ſup.& ſine
capituli ſui uoluntate, niſi expreſsè contrarium man
daret in litera papali, ut de re.ecc. nõ alie.ut ſuꝑ,in fi.
Hoſt.]*Voluntatem*] ſi ep̃s agens ꝯ capitulũ ſuꝑ aliqua re
petit cõſiliũ capituli,vr̃,ꝙ teneatur dare, arg.23.q.1. qđ
culpatur. nã quãdoq; quis admittitur ad duo repugnã-
tia,ff.de inoffi.teſta. Papinianus,§.ſed nec impuberis,
& l.filius.In contrarium, quia quilibet officio ſuo ſit
contentus.C.de aduo.di.iudi.l.2.C.de aſſeſ.l.nemo,ne
promiſcuis actibus &c.C. de teſta.conſulta. dic ꝙ nõ
c tenetur [c]:quia graue eſt, ꝙ quis procuret ſuum incõ-
modũ.ſ.de proba.c.1.ꝙ iſti faceret,ſi attenuarent cõ-
ſilio,

ſilio,quod allegationibus grauare nituntur,ſm Io.Phi.
6 & Vin.¶Gl. † pe. rñdet per qõnem,alle. pro,& cõtra,
ponit opi.Hug.& Tan. quã dicit tutiorem:ſed contra
7 riam ap. ¶*In* † *gl.pe.ibi.§. ult.*] uide de magiſ. c. fi.ſuper
8 gl.penul.¶*In* † *gl.* 1.*in fi.*] prouinciæ uerò, & diœceſes
prius diuiſę fuerunt.8.diſt.c.1.& 99.diſtin.prouinciæ.
Vinc. utrobique de hoc. ¶*In gl.pe. ibi, Hug.*] & Tan. &
Vin. [*& ibi,idem dicit*] quod Hug.& Tan.[*& in fi.*] con
cor.Gof.hic in ſum.huius ti.§.pe.& j. de dona.apoſto
licæ, ne iuris auctoritate donatarij decipiantur, C. de
9 his,qui ve.æta.l.1.Hoſt.hic † dicit,ꝙ ſi vult concedere
de ſuis reditibus ſeparatis,vel communibus ſibi,& ca
pitulo,hoc poteſt ſine conſenſu capituli. Si autem de
reditibus capituli ſeparatis, requiritur tunc ipſius ca-
pituli conſenſus,ar.ff.pro ſocio.l.merito.Pe.& Ab.di-
xerũt, ꝙ eccleſiam monaſticis regulis informare, vel
monaſteriũ de nouo conſtruere non poteſt ſine con
ſenſu capituli,per c.12.q.2.ſi epiſcopus.Informatæ au
tem,uel conſtructæ, poteſt ſine conſenſu capituli da-
re quinquageſimam, uel centeſimam per hanc decr.
cum ad dotandum ſint obligati, de conſe. ecc. uel al-
ta.cum ſicut, & dicunt ſic opiniones ad concordiam
poſſe reduci, & hoc placet.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Dudum.Optimè probatur in c.2. de reſti.ſpo.
b ¶Oportet intelligi.Pro quo facit quod notat Io. And. poſt Hoſt.
infra,ſuper gl.penul.
c ¶Non tenetur.De quo facit c.petitio,& quod ibi not.in gl. fi.ſu-
pra.de iureiu.& quod notat Bar.ff.de ſena.l.1.& Cy. in l.inquiſi-
tio, C. de ſolu.

S V M M A R I V M.

1 *Ad concilia prouincialia qui uocari, & admitti debeant, & nu.*2.
3.*&* 4.*§.in gl.ult. & ad quę,ibid.*
2 *Per procuratores capitula negocia ſua expediunt.*
Ex uocatione, & imitatione ius acquiritur.
*Vocatus,ſiue citatus ad electionem debet admitti,& fortius expe
ctari, excepto caſu, & quo.*
3 *Abbates an uocentur ad concilium epiſcopale, & prouinciale.*
*Nuncij capitulorum etiam non inuitati admittendi in concilio pro
uinciali, de quorum conſilio quæ peragenda.*
In ſynodo quæ fiunt, facienda de conſilio canonicorum.
4 *Additio gloſſarum.*
*Laici etiam admittuntur in concilio prouinciali, & ad quæ. §. in
gloſſ.ultima.*

C A P V T X.

1 Et ſi membra. Caſus. Ad † conci-
lia ꝓuincialia vo-
cari debẽt,& admitti cathedralium eccle-
ſiarũ capitula, & prima pars ponit quere-
lam.ſecunda prouidet ibi,uiſum fuit[*Prouinciæ*] con-
ſtrue, capitula Cathedralium eccleſiarum prouincię
Senon.ad nos &c.& no. ꝙ dicit, Cathedralium: quia
aliæ,licet collegiatæ,non uocãtur,illę enim diſponũ-
tur per epiſcopum, & ſuum capitulũ, ſup.tit.1.nouit,
a ſm Egi. [a] [*Quod archiepiſcopus*]deberet dicere,ꝙ vos,per
quod uidetur ſuperſcriptio falſa, ſm Boa. & bene eſt
2 ſic in an.[*Procuratores*]quia capitula † commodè non
poſſunt ire.ſup. de maio.& obe.c.ul.Hoſ.[*Conuocatos*]
ar. quod ex inuitatione eius acquiritur, unde turpius
eijcitur,&c.de iureiur. quẽadmodum,& ar. ꝙ citatus
ad electionem debet admitti, & ſic fortius expectari.
de hoc,ſup.de elec.cũ inter uniuerſas,niſi de nouo re
ducãt ad memoriã illos nõ habere vocẽ.ſup. de exce.
paſtoralis,ſm Vin. [*Eorum*] archiepiſcopi,& ſuffraga-
neorũ[*Et infra*] hic quęrebatur,an deberẽt inuitari,&
3 admitti,& ad hoc rñdet ſm Hoſt.[*Inuitari*] de † abba-
tibus quò ad ep̃ale cõciliũ dic, vt ſup.de maio.& obe.
quod ſuper. De prouinciali uerò ibi dixi ſm Goff. &
uide quod dixi de pręb.graue]*Nuntij*]etiã nõ inuitati,
cum eos tangit ꝑ illa, quæ ꝓmulgantur.vnde,ſicut talia
in ſynodo facienda ſunt de conſilio canonicorũ,ſuꝑ.
eo.nouit,& c. ſeq.ſic in prouinciali cõcilio de cõſilio
nũciorum capitulorũ prouinciæ,de maio. & obe.hu
milis,hoc aũt intelligit Hoſ. niſi prælati aliqua ſecreta
de mãdato ſuꝑioris haberẽt tractare, q̃ ſine tranſgreſ-
ſione inobediẽtiæ, uel iuramẽti nõ poſſent reuelare,
de iureiu.ego.N.uel alia iuſta cã ſubeſſet, quare quod
inter eos agitur,non deberent alijs publicare. Sicut no.
ſi.ſup.eo.nouit,poſt prin. [*Maxime*] ideſt tantũ uel de-
bẽt admitti ad omnia gñalia, maxime ad cõtingẽtia,
uel interſint oĩbꝰ,ut ſi iuri ſuo detrahi uiderint, appel
4 lare poſſint,de offi.dele.ſuꝑ eo, Vin. ¶*In* † *gl.* 2.*ibi,nam
ita diuus*]& uide de iud.exhibita,ſuper 1.gl.[*& ibi.§.cau
ſa*]uide de off.iud.c.2.in gl.2.& idẽ dicit.l.ſeq.& auc.vt
ſpon. lar.j.alle.[*& ibi,diuus*] In dando iure anulorum
aureorũ libertis uocãdi ſunt patroni [*ibi, in concedendo*]
uide de præſcri.accedẽtes,ſuꝑ 1.gl.¶*In gl.ult.ibi,compro
bari debet*] de reg.iu.quod oẽs,lib.6.in fi.[*ibi,tangant*] &
tũc intererunt,ut audiant,non ut iudicẽt,uel doceãt.
62.di.docẽdus.Sed nec ad illa neceſſe ẽ eos vocari, cũ
poſſint poſtea in prædicationibus publicari,quę fieri
poſſunt illis etiã excõicatis,de ſen.excõ.rñſo. Poſſunt
etiã laici illuc uenire pro petẽda, uel defendẽda iuſti-
cia.ſup.de iud.nouit. In eccleſiaſticis autẽ negocijs,&
clericorũ correctionibꝰ sũt excludẽdi,ar.de elec.Maſ-
ſana,& expreſſius in extraua.Bonif.de off. ord.debẽt.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Secundum Egi. Vide Io. And.ſupra,de præben. graue,in princ.
gl.mag.& de accuſa.ſicut, in gl. per hoc,& de maio. & obedien-
tia,quod ſuper his,ſuper fi. glo. primæ.

S V M M A R I V M.

1 *Oeconomia, uel diſpoſitio tituli.*
2 *A capituli maiori parte quæ fiant, de his ubi alibi tradatur.*

De his, quæ fiunt à maioritate parte capituli. Rub.

1 ¶Vidimus † de his, quæ communiter à prælato,& ca
pitulo, uel à ſolo prælato fieri debent. Sed quia ſunt
quædam,quæ ad ſolum capitulum pertinent.ſ. de re-
ſcrip.edoceri,in quibus expediendis vota fratrum di-
ſcordant interdum,quid iuris tunc ſit,eſt uidendum,
2 &c.ad † materiam facit.19. diſt.in canonicis. 20.diſt.c.
ult.63.diſtin.extra conſcientiam.10. q. 2. hoc ius,uer.
quod ſi.& cõueniunt,ſupra.de elec. licet. 2.c.coram,
quia propter,eccleſia,in geneſi, & c. eccleſia.2. de re-
nun.cum inter.P.de temp. ordi.nec epiſcopi.Item de
elec.ſi cui,& c.quorundam.§.fi. & c. cum expediat,&
c.indemnitatibus, §.ſi qua vero,lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Maioris partis capituli ordinatio non impeditur, niſi in caſu, &
quibus modis,& ubi num.*2.*& quando ibid.& à quibus, num.*
4. *& ibid.*
Quidam,pronomen non eſt uniuerſale.
Voluntas propria, & ſingularis non ſequenda.
Socius dicitur prauus,qui commune opus impedit.
Ordinatio pro his,quæ ordinanda ſunt.
Inferior hic dicitur conſilio.
Rationabile non eſſe ſufficit,niſi ſit,& ſufficiens.
2 *Appellatio extra iudicium facta quid faciat, & num.* 4. *&* 5.
4 *Capitulum quæ facit, quis poſſit his, & quando contradicere, &
qualiter, & an & quando ſit opus appellatione, uel contradictio-
ne,aliàue ratione.*

Cōſentire q̃s inuitus nō cogitur in eccleſiaſticis, ſecus in ſecularib.
5 *Contradictiones, & exceptiones partis quis priuatus non tenetur admittere, & nume. 12.*
Semper, licet ſtatutum ſit quid obſeruari, non tamen id omnino ſeruatur, ut hic ad dict. ſemper.
6 *A maiori parte capituli quod fit, quòd non ualeat, poſſit aliquo curſu temporis firmari, niſi totum conſentiat.*
Contra canones quibus caſibus prę ſcribatur.
Conſuetudo contra quæ iura poſſit induci.
7 *Contra iuratam conſuetudinem, uel ſtatuta an uenire capitulum, uel alij poſſint ſua, & quando, & num. 8.*
Perpetuandi ſtatuta modus qui.
8 *Veritatem deponere debent iurati ad faciendum utilitatē domus.*
Præſumptio denotat ſcientiam, & uoluntatem.
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 10.*
Maiori parti ſtatur, & quibus caſibus hic, & nu. 11. & 13.
11 *Additio gloſſarum.*
13 *Conſtitutio an ualeat, niſi duæ partes adſint.*

C A P V T I.

1 CVm in cunctis. C. Ordinatio † maio
ris partis capituli per cōtradictionē,
& appellationē minoris nil rationa-
bile opponentis impediri nō debet,
& ponit primò reprehenſibile factū.
ſecūdò prouidet per ſtatutū ibi, quo
circa [*Per quaſdam*] quaſi non per omnes, nec ſemper.
ff. de offi. procon. ſolent, ante fi. & exponit Inn. in qui
buſdā eccleſiis [*Propria*] ſcilicet capitanea, & ideò non
ſequenda. de hoc de conſtitu. c. 1. & c. ne innitaris. Ari
ſto. 8. ethi. prauus eſt ſocius, qui cōmune opus impe-
dit [*Voluntate*] ſi. de præben. graue, & ĵ. ti. 1. c. uno. Inter
rogati enim tales, quare cōtradicebant, dicebāt, quia
placet, ſm Abb. [*Ordinationē*] ideſt quæ ordinādā ſunt
in eccleſiis neceſſariò, uel utiliter [*Non permittunt*] for-
te nobilitate, uel potentia, uel ſtatura ſimpliciores, &
ſpirituales contemnunt [*Paucioribus*] numero [*Inferio-
ribus*] conſilio [*Rationabiliter*] & ſufficienter, ſ. de reſcri.
2 ſi quando, Vin. Gof. [*Obiectum*] in † capitulo. ſed non
eſt uis huius dec. in obiectione facta in capitulo: quia
ſi non fuerit hoc obiectū, tamen poſtea obijciens au
dietur. de app. conſtitutis. 2. de elec. cum in ueteri, & c.
congregato. ſed ius nouum huius conſtitutionis eſt,
ꝙ non reuocetur factum per talem cōtradictionem,
& appellationē, niſi corā ſuperiore oſtendatur cauſa,
quare debeat reuocari, & datur ſecuritas maiori par-
ti, ꝙ ad actum procedat, non ob. contradictione pau
3 corum, hoc tamē facit † appellatio hæc extra iudiciū
facta: quia id, ſuper quo appellatur, reuocat ad cogni
tionem iudicis, ad quem: ita, ꝙ ſi fuerit ad papā iuſta
cauſa interiecta, inferior iudex nō cognoſcet de illa,
ualebūt literæ impetratæ ab altera parte nō facta mē-
tione de illa appellatione ad papā, uel alium interie-
cta. ſ. de reſcri. ex parte. S. ſm Innoc. & uide quod di-
4 xi de appel. oblatæ, ſuper ult. gl. poteſt autē † quilibet
contradicere his, quæ facit capitulum in lęſionē iuris
capituli, vel contradicentium, uel aliorum iniuſtè, &
extra ius capitulo competens: alias ſi præcipit capitu
lum, quod ad officiū ſuū ſpectat, illud tenetur adim-
plere: alias puniet contumacē, licet enim vnicuique
iuriſdictionem ſuam defendere, de offi. ord. irrefraga
bili. §. exceſſus. ff. ſi quis ius di. l. vna. Dicunt tamē qui-
dam, ꝙ ad hoc ualet appellatio, ut ſi contra ius quis
grauetur, caſſetur factum cōtra appelationem: ſecus,
ſi non fuiſſet appellatum, Inn. & Hoſt. dicunt idem, &
ſi appellatum non eſſet, fatentur tamen, ꝙ ſunt caſus,
a in quibus neceſſe eſt appellare,[a] alias grauatꝰ videtur
conſentire, ut ſi quis vocetur ad maſſaritiā, uel ſyndi-
catum, uel aliquod publicum officium auctoritate,
& utilitate, C. de app. l. 3. & 4. & l. qui ad ciuilia: ſecus, ſi
ſit publicū auctoritate, non utilitate, qualia ſunt, quæ
habes. 87. diſ. c. fi. 88. diſt. c. 1. quia tunc non eſt neceſſe
appellare: ſed ſufficit excuſationes proponere, & hoc
eſt, ꝙ diſtinguitur, ff. quando appel. ſit. l. 1. §. ſi quis tu-
tor, unde dicendum eſt, ꝙ ſi quis de capitulo eligitur
ad aliquam dignitatem, niſi appellauerit, uidetur taci
tè conſentire, ubi uero non eſt de capitulo, ſed extra-
neus, neceſſarius eſt cōſenſus expreſſus, de elec. cum
inter can. Alij dicunt, ꝙ & ſi uerum ſit hoc in honori
bus, & muneribꝰ ſecularibus, in quibus cogitur quis
inuitus conſentire, ut probant iura ciuilia alle. & 2. q.
6. biduum, poſt princ. ubi de hoc in gl. not. ꝙ ſecus ta-
men in eccleſiaſticis, ubi quis præciſe conſentire non
cogitur, ut patet de ætate, & quali. quęris, ubi uero in
iudicio, uel in forma iudicij aliquid pręcipitur per ca
pitulum iuriſdictionem habēs, eſt neceſſe appellare,
uel præcepto obedire. ſ. de re iudi. ꝙ ad conſultatio-
nem. Quando autem extra iudicium aliquid manda-
tur, tunc omne ius, & omnis exceptio ſalua manet, e-
tiam ſi non fuerit appellatum, & uide quod dixi poſt
ipſos Inn. & Hoſt. de temp. ord. ad aures, ſuper gl. 2. in
fi. & ibi inuenies remiſ. ad ſummam, & de hoc etiam.
ſupra, de cauſa poſ. cum olim, in mag. gl. circa fi. uerſ.
ſed dices. Aliquibus videtur, ꝙ quandocūque capitu
lum procedit in aliquo, per quod quis læditur, uel a-
lias iniuſtè, uel cum peccato, qui de capitulo præſens
eſt, tenetur contradicere: alias tacitè conſentit etiam
peccato, & pœna cum alijs, qui conſentiunt expreſsè;
ſe inuoluit. Inno. dicit, ꝙ ſi quis per capitulum graua-
tur, & ſi alius contradicere poſſit, non tamen appella
re, & contradictionem in iudicio proſequi, quia nec
ſua intereſt. 2. q. 6. non ſolent: in modum tamen denū
ciationis admitteretur ratione peccati. 2. q. 7. quapro
pter, & c. ſeq. alle. Hoſ. de iureiur. quemadmodum, &
5 remitit de iudi. nouit [*Oſtenſum*] hoc generale † in ap-
pellationibus factis extra iudicum, ut non impediant
proceſsū, niſi interponatur ex iuſta cauſa, de qua po-
ſtea fiat fides, non ob. de app. bonæ, vt ibi dixi in gl. un
de petatur in iudicio, quandoque ſecus, de app. inter-
poſita. Diuerſitatis ratio ſecundū Inn. quia iudex con
tradictiones, & exceptiones partis tenetur admitte-
re, ad quod priuata perſona non tenetur, & de hoc di
xi ſatis de elec. cum inter can. in gl. quid ſi. eſſet enim
perquam iniquum, ꝙ quàm cito appellaretur, & fal-
ſa cauſa aſſignata, ceſſaret à faciendo is, à quo appella
tur ſm Inn. ĵ. eod. ex orc. de uiribus autem extra iudi
cium appellationis, uide ſupra. de maio. & obe. dile-
cti. in gl. ſed quid prodeſt, cum remiſ. quas ibi dedi in
fi. gl. [*Semper*] fallit, ſupra. de elec. & ĵ. de cleri. ægro. pa-
ſtoralis. §. ſi uero, lib. 6. [*Conſuetudinem*] puta, ꝙ recipiat
beneficium eccleſiæ ſine ſeruitio, & not. hic Guil. ꝙ
no. hic Dama. in qō. prima huius ti. quia quærebat, an
6 † aliquo temporis curſu firmari poſſit hęc conſuetu-
do, quod non ualeat factum à maiori parte capituli,
niſi totum capitulū conſentiret, allegabat, ꝙ non per
hanc decr. Item cum peccent utentes tali conſue. cur
ſu temporis firmari non poterit, not. de ſimo. non ſa-
tis, inducentes etiam illam habuerunt malam fidem.
eſt ergo imprę ſcriptibilis, de præſcri. c. ulti. In contra-
rium adducit, quod contra canones præſcribitur, de
elec. cum eccleſia Vulterana, & c. Cumana, de cauſa
poſ. cum eccleſia Sutrina, de iud. nouit. ſupra ti. prox.
ea noſcitur, in fi. Soluendo diſtinguebat triplicem cō
ſuetudinem, ſcilicet contra ius naturale, vt contra prę
cepta legis, & euangelij, & hoc nullo curſu temporis
confirmatur, de cōſu. c. fi. de ſimo. non ſatis, de his lo
quat̃, auct. ut nulli iud. §. q a uerò: q a malæ inuętæ cō
ſuetudines nullo tēpore cōfirmant̃. Secūda ꝯ ius po-

ſitiuū inductū tantum in fauorē utentiū, & hoc p̄ſcri
bitur, cum poſſint illi ſuo renūciare fauori, de reg. ad
apoſtolicā, & c. ſtatuimus. Tertia, qn̄ tale ius introdu-
ctū eſt in fauorē eccleſiarū, & ꝯ illud nō prę ſcribetur
cōſuetudo niſi ꝑ papā, uel ius aliud approbet̃, & hoc
propter malam fidem, & peccatū cōnexū, de præſcri.
7 c. fi. [*Iuramento*] per hanc † decre. ſimpliciter no. Io. 11.
diſ. in his, ꝙ canonici cōi conſenſu poſſunt venire cō
tra conſuetudinem etiam iuratam, ſi cauſa ſubeſt, &
idem no. ſup. de conſti. cum omnes, ibi tamen non di
ſtinxit, an cā ſubeſt. & dixit, ꝙ poterat immutari con-
ſuetudo iurata per ſaniorem partē capituli. Archi. in
decre. unica, de cleri. non reſi. li. 6. notat tolerabilē cō
ſuetu. iuratā non poſſe per capitulum in melius refor
mari auctoritate ꝓpria, all. de iureiur. ſi verò, de elec.
uenerabilis, & quod ibi not. Inn. Hoſt. & Compo. Di-
cit tamen, ꝙ forte ſecus, ubi cauſa ſubeſſet, all. præ. gl.
Io. Cōmuniter tenetur, ꝙ iuramentum, quo ſingula-
res de collegio, uel corpore iurarunt ſeruare conſtō-
nes, uel ſtatuta, non impedit, quominus illa collegia-
liter per eos, ad quos pertinet, tolli poſſint, arctat em̄
iuramentum ſingulares ad illa ſeruanda, quādiu ſunt
ſtatuta, & ſic ſeruat totus orbis: aliàs ferè oēs ſtuden-
tes eſſent periuri, cum ſingulariter iurent ſeruare ſta-
tuta uniuerſitatis, quæ ipſi cōſtituunt, quæ ꝑ eos poſt
modū correcta, vel ſublata non ſeruant, idē in rectori
bus, & officialibus locorum, uel corporū, & minime
ſunt mutanda &c. ff. de legi. l. minime, ſicut ergo iura-
mentum de obediendo prælato non obligat iurantē
illo remoto, ad hoc de elec. uenerabilem, in ult. gl. ſic
nec iuramentū de obediēdo ſtatuto obligat illo ſub-
lato. aliqui tamen ſtatuendo de hoc faciunt ſpāle ſta-
tutū, & cautè ſcilicet, ꝙ iuramētum ſuper ſtatutis præ
ſtandū non impedit illa tolli, uel mutari etiā nuda uo
luntate, & ſine cauſa, hi uerò, qui uolunt fortius iura-
mento ligari, non iurant generaliter ſtatuta, uel ſpāle
ſtatutū, ſed iurant etiā expreſſim id, quod continetur
in ſtatuto, puta ꝙ non recipient aliquē apoſtatam, vel
ſimilia, & hæc duo ſæpe ſic fieri cōſului, & in eo caſu
procederēt notata per Inn. & alios in decre. uenerabi
lē, quā allegat Arch. & decre. ſi uerò, cū ſi. ſcilicet quā
do aliquid principaliter iuratur. Quibuſdā uidetur, ꝙ
ſit alius modus perpetuandi ſtatutū, ſ. quādo vniuerſi
tas, ut corpus per ſyndicū ad id ſpāliter conſtitutū iu-
rat illud nō immutare, ſed hoc non placet per ea, quæ
b dixi de iureiu. ueritatis,[a] ſuper gl. & ĵ. de ſen. excō. Ro-
mana, li. 6. ſuper gl. fi. & adde, quod dixi in Spec. de iu-
reiu. circa fi. [*Dicat*] no. cōtra ſimplices nimis: imò mi-
8 nus † religioſos, qui iurati dicere ueritatē deierant, di
cētes ſe prius cōſtrictos iuramēto ad faciendū utilita-
tē domus, Hoſt. [*Aſtrictum*] puta iurauerūt ſinguli ca-
nonici nil facere, niſi totū capitulum cōcordet, ſicut
Lugdunenſes, qui fuerūt cā huius conſtitutionis ſm
Inn. [*Præſumpſerit*] ſcientiā, & voluntatē denotat [*Pœni
tentiam*] ſic, ſup. de cler. coniug. c. 1. in fi. [*Sit*] ideſt fiat.
30. di. per totum, Egi. tu legas proprie [*Alicuius*] ſup. de
9 elec. Oſius. ¶ Tertia † gl. arguit nō ſemper, &c. all. 5. iu
10 ra, all. duo in ꝯrium, & ſoluit. ¶ [*In † gl. 3. ibi, per fundum*]
uide de ſen. exc. officij, ſuper 1. gl. [*& ibi, maiorem*] uide
de reſcr. ſedes, ſuper. 2. gl. [*& ibi. §. ſed ſi ex teſtamento*] ſta-
tur maiori parti tutorū in eligendo illo ex tutoribus,
q gerere debebat. ¶ [*In gl. pe. ibi, nulli*] nomine ciuitatis,
uel curię nō experit̃, niſi cui ordo cōmiſit, cum duæ
ꝑtes adeſſent, uel amplius q̃ duæ [*& ibi, plane*] hāc, & ſe.
11 uide de elec. licet, ſup ꝑ gl. pe. ¶ [*In gl. 2. in fi.*] & interdum
alijs cōminādo. ¶ [*In gl. ar. quod, ibi, eccleſia ueſtra. 2.*] ubi ſa
tis de hoc, & ſup. ti. 1. ea noſcit̃, in 4. gl. [*& ibi, parti*] &
in omni diſpoſitione vniuerſitatis, in auctoritatibus
ſanctorū, in datione tutorū, in remiſſione facienda à
creditoribus, in ſentētijs, ſtatutis, & ſimilibus, ſed ma-
ior, &c. T. Gof. Phi. ¶ [*In gl. ergo non, in fi.*] uel coram arbi
tris cōmuniter electis, ſup. de appe. ſecundò requiris,
12 ſm Ala. Vincen. Gof. Phi. idem Hoſ. qui, & dicit, ꝙ † ſi
capitulū illum requirat, ꝙ corā eo probet, nō tenebit̃
ad hoc, quaſi habeat capitulū ſuſpectū, de appe. cum
ſpeciali, de offi. deleg. ſuſpitionis, & adde ſm eū, quod
no. de elec. cum inter can. ibi dixi in gl. quid ſi. ¶ [*In gl.
13 & ita, in fi.*] Vin. Gof. Phi. & Hoſt. dixerunt, ꝙ non † ua
let cōſtitutio, niſi duæ partes ſint præſentes ꝑ eadē iu
ra. Ala. & Gui. Na. cōtra, dicētes, ꝙ ſufficit maior pars,
& reſpondent ad leges hic alleg. ꝙ loquuntur in decu
rionibus, de quibus nō eſt facienda cōparatio ad cle
ricos, illi enim poſſunt eſſe ſpurij, qui nō poſſunt eſſe
clerici. ff. de decurio. l. ſpurij. ſ. de filijs presby. c. 1. Con
cor. Io. de Deo, quod dicitur de duabus partibus, pla-
cet: ſed intelligo uocandorū, facit quod not. de maio.
& obediē. c. fi. in fi. 3. gl. ad hoc. 10. q. 2. hoc ius. 64. diſt.
obeuntibus, ibi, canonici de ſede epiſcopali, & C. de
legatis. l. quoties, li. 10. ibi, pręcipimus omnes curiales,
qui in vrbe cōſiſtūt, in locū curię cōuenire. de hoc in
Spec. de ſynd. in prin. ¶ [*In gl. ultima ibi, in genere*] puta in
canonico nouiter recepto, & rectoribꝰ, cōſulibus, &
his ſimilibꝰ [*& ibi, ad noſtrā*] & ē expreſſū, eo. ti. c. 1. li. 6.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Neceſſe eſt appellare. Intra decem dies, & ſcias, quòd tempus talis appellationis proſequendæ non durat niſi duobus menſibus, tex. eſt notabilis in l. 1. C. de temp. appel. ubi uide doc. & Bal.

b ¶Veritatis. Quia ſinguli obligantur iuramento, quod eſt perſonale, non uniuerſitas, & ſucceſſores non ligantur.

S V M M A R I V M.

1 *Interdicere eccleſiam qui poſſint, & num. 6.*
Pœna non alium quàm delinquentem tenere debet, & nu. 5.
Interdictum quando ſoleat excipere papa, cum ſcribit.
Extrauagans Bonifacij citatur, à Io. And.
2 *In interdicta eccleſia cathedrali non ob epiſcopi delictum an ipſe poſſit celebrare.*
Cap. quod nonnullis, de priuil. loquitur de interdicto generali, non ſpeciali.
3 *Interdictum à non ſuo latum iudice ne obſeruent ſubditi, compellere debet eos epiſcopus.*
4 *Epilogus, & ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 5.*
Epiſcopale ius, pro cura animarum, quod & canonicus habere poteſt cum præbenda.
6 *Iuriſdictionem interdicendi quibus poſſit dare conſuetudo.*
Capitulum eſt dominus ſingulorum de capitulo, non ſinguli omniū.
7 *Capitulo iuriſdictio quando detur.*

C A P V T II.

1 QVæſiuit. Caſus. Canonicus † non in-
terdicit eccleſiā: ſed hoc fa-
cere debet epiſcopus cum capitulo ſuo, &
ſunt duę partes. ſecūda ibi, fraternitati [*Mi-
nimis*] ideſt modicæ ſciētiæ, uel inferioris gradus, Inn.
uel reſpicit ætatē [*Debita*] quā forte recipiebat canoni
cus pro prębēda [*Et infra*] quæris, an tale interdictū ſer
uādū ſit [*Aliqua*] Dicit Hoſt. ꝙ plenius reſpōdet, q̃ fue
rit quęſitū, cū quæreretur de cathedrali, Reſpōdet ēt
de alijs. Eſſet aūt ſm eū irrationabilis cōſuetudo, quæ
daret priuato ꝑtātem hāc pœnā imponēdi, & ꝑꝑ peri
culū imminēs, & q a ꝑ eā unus punit̃ ꝓ alio. vn̄ & qn̄
papa ꝯ dominū, uel cōmune ſcribit, ſolet excipere in-
terdictū. facit, extrauagans Bonifa. Prouide attēdētes,
de qua dicā de uerb. ſigni. cū in partibus, in fi. remittit
aūt in hoc ad no. de exceſ. prę la. c. 1. [*Non debes*] quęrit
2 † Hoſ. an eccleſia cathedrali interdicta ꝑ iudicē cōpe-
tētē, nō ꝑꝑ delictū epi, poſſit ibi eps celebrare? arg. ꝙ
ſic, de off. ord. irrefragabili. §. cæterū, vt ſpūalis ſpōſus

penſum debitum reddat ſponſæ ſuæ,j.de cele. miſ.c.1,
nulla exceptione obſtāte,de cōiu.le.qm̄. Dicit ipſe,ꝙ
epiſcopus hoc facere poterit ẜm tenorem indulti ſui,
& nō aliter,quod habet de priuil. ꝙ nōnullis ſalua pa
ce Hoſt.illud priuilegiū nō loqtur de ſpāli interdicto
eccleſiæ, ſed de interdicto gñali.de quo etiā intelligo
a decr.ult.de ſen.exc.li.6.ut ibi no.in §.adijcimus,[a] in 1.
gl.unde in decre. ꝙ nōnulli,dicit tex. cū cōmune ter-
3 ræ &c.[*Suſtinere*] no. epiſcopū † ex officio debere cō-
pellere ſubditos, vt nō ſeruēt interdictū à nō ſuo iudi
ce latū.Inn.[*In his*] in debita pēſione eccleſiis non red
denda,& ſi. Gof. vel ſolus eccleſiā interdicēdo,primū
4 melius.¶ Vlt.† gl.all.6.concor.& all.duo ꝯria,& dupli
5 citer ſol.¶ *In* † *gl.* 1.*ibi.*§.*oportet*,2.] ibi dicit tex.ꝙ nō de-
linquūt res,ſed hi,qui res poſſidēt.¶ *In gl.*2. *ibi.l.*1.] ui-
de de pœ,& re,quod aūt, ſuper gl.2. ¶ *In gl. ult.ibi,ſanci
mus*]propinqui,noti, & familiares nō puniunt, ſi ſocij
nō fuerunt[*& ibi,ob maritorum*]ſequit,culpā uxores in
6 quietari uetāt leges.¶ *In* † *gl.* 1.*ibi,epiſcopale*] Phi. hic ſu-
mit ius epiſcopale pro cura animarum,quod habere
pōt canonicus ſimul cū præbēda in eccleſia.ſ.de præ-
ben.extirpandæ.§.qui uerò,& tūc interdicere poterit
b eccleſiā,cū hoc ſit de cura, de elec. dudū.2.[b] nā,& de-
canus interdicit,de app.dilectus.Dicebat Inn.ꝗ uis cō
ſuetudo poteſt dare canonico, & capitulo iuriſdictio
nē,rōne cuius poterit interdicere eccleſias, & pſona-
tus,ad hoc de off.dele.ex literis, ſimplici canonico iu
riſdōnē nō habēti nō pōt dare auctoritatē interdicē-
di eccleſiā,in prælato ſecus,de app. dilectis,de off. de-
leg.ſane,uel ẜm eū cōſuetudo pōt dare canonico iu-
riſdictionē ſuper aliquos , in quos habeat iuriſdictio-
nē,puta habitantes in præbēda,& tūc ẜm conſue. po-
terit non ſolū interdicere homines,uel excōicare,ſed
etiā terrā,uide quod dixi de reſt.ſpo.olim.3.in gl.pete
bat,uer.pōt & illud. ſed hoc nō poſſet cōſuetudine in
troduci,ꝙ pro factis cōmunibus eccleſiæ canonicus
interdicat, uel excōmunicet hoīes eccleſiæ,quomo-
do enim ligabit illos,ꝗ ſubditi ſui nō ſunt? ſinguli em̄
de capitulo nō ſūt domini hominū,uel rerū capituli,
ſed capitulū,12.q.2.ꝗ manumittit, & ſic pōt iſtud in-
telligi,& de cathedrali, & de alijs.Hoſt. dicit,ꝙ de ceſ-
ſatione loquitur,ut dixi in tex. & talis erat cōſuetudo
Claremonten.eccleſiæ[*& ibi,interdicto*] cōcor.Hoſ.al-
le.de fo.cōpe.cū cōtingat. Dixit La.hic, vt fit in Hiſpa
7 nia,& in Italia.Dixit Vin. ꝙ † non dat iuriſdictionem
aliquam capitulo niſi uel uacante eccleſia, de hæreti.
ad abolendam,vel de loci conſuetu. de offi.or.irrefra
gabili. ¶ *In gl. ult. in fi.*] & de hoc plene.1. q. 4. in ſum.
& 24. q.3. in ſumma.

ANNOTATIONES.

a ¶.§.Adijcimus.Vide plenius Ioan. And. in c.præſenti,de ſen. ex-
com.lib.6.in nouella,& Io. Calde. in tractatu de eccle.interdic.
b ¶Dudum.2.Vide Ioan.And.de offi.ord.c.1.& Ioan.Calde.tracta-
tu de cleri.inter.in fine.3. membri.

SVMMARIVM.

1 *Communis ordinatio eccleſiæ per contradictionem unius,cuius non
intereſt,impediri non debet.*
2 *Concilij Lateran. tempus à principe reſtringitur, non ab alio.*
Tempus computandum à receptione literarum.
*Reſeruatio electionis tollit ex toto ius eligendi , & à ſolo princi-
pe fit.*
3 *Ex electione , & ex inueſtitura ius acquiritur canonicatus , &
quando.*
*Conſenſus conferentis,& recipientis,eligentium,& electi ſufficit
ad iuris acquiſitionem.*
*Dominium quando tranſeat ſine traditione, quando non, & nume.
10.§.fin.*
4 *Poſſeſſio non acquiritur, niſi corporaliter apprendatur.*
Auditus certus eſſe debet.
5 *Electi epiſcopi beneficia quando conferri poſſint etiam de eius
conſenſu.*
Renūtiatio beneficij quæ teneat,& quādo renūtiaſſe quis dicatur.
6 *Aduocati officium in argumentando gradatim à leuioribus,& ni-
hil omittendo quod pro eo faciat, & ratio.*
In ſuperiorem quibus modis quis recognoſcit alium.
*Renuntiaſſe etiam quibus rationibus dicatur iuri ſuo.publico uerò
non poſſunt. & nu.7.& nu.9.§.1.*
8 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.*
*In poſſeſſionem mitti iuſſus , non admiſſus agit in factum , & ad
quid, & quando.*
Conſenſiſſe quibus caſibus quibus, ſi præſens non contradixit.§.1.
10 *Additio gloſſarum, & num.11.*
In fraudem quod fit,debet reuocari.
*Per traditionem alicuius rei inanimatæ quando tranſeat domi-
nium.§.fi. uide ſupra nu.3.*
11 *Mandare eſt rogare,licet interdum per ipſum uerbum præcipiatur.*

CAPVT III.

1 EXore. Caſus.Cōis † ordinatio eccleſiæ
ꝑ ꝯdictionē unius,cuius nō in-
tereſt,impediri nō dēt,& ſunt duæ ptes. in
prima decisa facti narratio. in ſecūda cau-
ſæ deciſio.ẜa ibi, ꝗ a uerò. Prima duo facit. ponit ptiū
cōpitionē. ẜa allegationē Bernardi, ꝗ quatuor conti-
net, lr̄arū apl'icarū formā,anuli miſſionē , executorū
dationē,capituli rebellionē. Scđa ēt duo facit. primò
ex triplici motiuo cōcludit ꝯ Ber. ſcđò confirmat ele
ctionē Præpoſiti,exprimēs,quare,& Bernardo ſilētiū
imponit[*Et infra*]in throno ꝓcedit,&c.vt j.de priuile.
2 ex ore[*Menſis*]reſtringit † tēpus Lateran.conci.à prin
cipe, ſed nō ab alio.ff.de re iudi.l.4 §. ſi qs cōdēnatus,
Hoſ. & dic cōputandū à receptione lr̄arū,de app.ſuꝑ
eo.2.[*Eligerent*] reſeruata electione tollit in totū eligē-
di libertatē,& hoc pōt princeps,quod non poſſet cō-
ſuetudo,vt dixi ſup. de elec.cū terra[*Inueſtituræ*] facien
dæ,nō factę,Gof.Dicebat Inn.licet ſic diceret,nō pro
3 babat:alias ſicut † ex electione acqrit ius canonicatus
uide ꝙ dixi de cōce.præb.ꝓpoſuit,in prin.ſic dicēdū,
ꝙ ex inueſtitura vacātis beneficij ius acquirit,dūmo-
dò fiat ab illo,qui ptātē hēt conferendi,apparet em̄ ꝑ
hoc cōſenſus cōferētis bñficiū, & recipiētis,qui ſolus
ſufficit ad ius acquirēdū:ſic cōſenſus eligētium,& ele
cti,de elec. cū inter can. alias aūt in tpalibus, & alijs ꝯ-
ctibus ꝑ inueſtiturā nō tranſit dñiū ſine traditione,C.
de pac.traditionibꝰ,& de rei uēdi.quoties,niſi in caſu,
C.de ſa.ſan.eccl.l.fi.ſup. de cōſue.c.2.vbi de hoc,C.de
dona.quæ ſub modo.l.1.C.de pac.inter emp.& uen.l.
cōmiſſoriæ,ff.de acqui. poſ.l.1.§.ꝑ eū.ff.de acq.re.do.
liber homo.ff.de don.inter uirū, & uxo. ſi uxor filio,
4 ſed nec † poſſeſſio acquirit,niſi corpaliter apphēdat.
ut hic,& ff.de acq.poſ.poſſideri.1.rñ. uel dic ẜm eū,ꝙ
non fuit inueſtitus,nec erat in curia:ſed mādabat exe
cutoribus, ꝙ facta collatione illū cum anulo inueſti-
rent[*Executoribus*]datis ad compellēdū,uel nō ualue-
runt literę,quia ſurreptitiæ[*Audiuiſſent*]pro certo,for
te à uenientibus à curia,Inn.[*Quondam*] q.d.decætero
nil habens cōmune cum prima eccleſia [*Confirmatus*]
5 & † conſecratus,vel decurſum erat tēpus de conſecrā
dis,de elec.cum in cunctis,Inn. potuiſſet etiā hoc fie-
ri eo renunciante in manibus prælati ſui,de renun.ad
monet, vel papa ſcienter præpoſituram conferente,
non obſ. quod tempus lapſum non eſſet, de conceſ.
præb. propoſuit.Quid ſi electus ante finē temporis di
cat capitulo, ꝙ placet ſibi, ꝙ aliū eligāt in Præpoſitū,
& capitulū eligit.Dicit Hoſ. ꝙ non ualet electio,quia
nō eſt facta de ꝑpoſitura uacāte, cū iſte nō ſit modus
renūciādi, & nulla eſſet ēt expreſſa renūciatio in ma-
nibus

nibus non ſui iudicis , de renun. c. pe. & ult. Secus di
cit in beneficio,quod teneret ꝑ collationem prælati.
Si enim id diceret prælato , & prælatus ꝑ hoc confer-
ret,ualeret collatio,quaſi ꝑ hoc uideatur electus taci
tè renūciaſſe,& prælatus cōſenſiſſe,& ſic intelligo de-
cre.de reg. bñficiū.li.6. ut loquatur ī collatore,nō in
a electore,quod probat litera ibi, conferendū.[a] Dic ta
mē tutius,ꝙ electus expreſsè renūciet,& prælatus ex-
preſsè recipiat ceſſionē,ar.de conceſ.preben. c.1.& re
mittit in hoc ad no.de elec.cum in cunctis.§.cū verò,
& uide primā Mer. quā poſui ſuper regula, is ꝗ tacet,
de reg.iur.li.6.[*Literas*]cōtinentes,ꝙ dictum B.eligerēt
in præpoſitū [*Recepiſſent*] q.d.eos nō potuiſſe ignoran
tiā allegare [*In contemptu*] ſicut allegabat.B.[*Aſſignato*]
& ſic cōtra, ut lit.pē.c.1. & ꝑ totū,de app. ſignificāte,
ſed literæ,ut dictū eſt,nullæ fuerūt,& ideò non tenuit
termini aſſignatio,nec proceſſus.Hoſt.[*Termino*] non
inhibuerunt.ſ.de conceſ.præb.ſi ſoli. vel dic ut ſ.[*Quæ
6 nec*] uide † quomodo argumentatur gradatim, ꝙ de-
bet facere cautus aduocatus , in fi. reſeruādo fortius.
ſi.de teſta.Raynutius. §.tutore,nec aliquid omittere,
quod pro ipſo faciat, quia quæ non proſunt, &c.ſ.de
teſti.præterea[*Reuerentiam*] recipiendo forte uicariam
ab eo, uel poſtulando pro eo in illo caſu, ẜm Vin. de
tranſac.ex literis[*Exhibuit*] recognoſcit quis alium ſu-
periorem reuerentiā exhibendo, vt hic. Itē ſententiæ
alicuius parendo,ſup.de reſti.ſpo.olim procurationē
præſtando.42.diſt. quieſcamus,munus cōſecrationis
recipiēdo.3.q.6.hoc quippe.24. di.presbyteri,aliquid
ad exercenda pontificalia admittendo.7.q.1. pontifi-
ces,Goff.[*Debetur*] dādo illi pacē admiſſam prius, ꝗ a-
lijs,ut in an. & ei in omnibus obediendo,& reuerētiā
7 exhibēdo[*Iuri* † *ſuo*]de priuato iure loqtur , cōcor. de
b re iud.c.pe.[b] ſecus enim in prælato de iure publico id
eſt correctione peccati contēdente, cum cōſtat de ui
tioſo ingreſſu,& ſic ſoluitur de prębē. dilecto,& pro-
batur hęc ſo.de inſti.cū veniſſent,ad fi.ẜm Hoſt.[*Eccle
ſiæ*]de præpoſito faciēdam[*Maiori*] propter hoc poni-
tur in T.Pe.[*Numero*] ſic,ſup. de elec.dudum.1.[*Impo-
nentes*]ſic,ſup.de conceſ.præb. poſt electionē.§.fi.Ho.
8 ¶ Quarta † gl.not.alle. tria iura,& in contrariū alle.8.
Item arguit,& remittit.¶ Pe.gl.arguit de tacito cōſen
ſu,inducēs.13.iura.alle.duo in ꝯrium,tertiò fortificat
primū dictum, quartò quærit, & ſoluit, quintò elicit
9 duo argumēta.¶ *In* 2. † *gl.ibi,ut inter diuinum*] uide hāc,
& ſeq.in prædicto.c.ex literis, ſuper 3.gl.[*& ibi,quāuis*]
uide in c.contingit,in 4.gl.[*& ibi.§.ult.*] iuſſus mitti in
poſ.ex edicto de dāno infec.nō admiſſus agit in factū
ad præſtādum,quātū præſtari oportet,ſi cautū fuiſſet.
¶ *In gl.pe.ibi.§.Lucius*] ſi creditore uno præſente maior
pars creditorū apud prætorē decerni facit , vt certam
portionē ab heredibus recipiāt, ille conſenſiſſe uidet
[*& ibi.l.*1.] pater pręſens,qui non cōtradixit, cū filius
nominabatur ad decurionatum , conſenſiſſe videtur
[*& ibi,ſi proponas.§.*1.] ſi exhæredati ab inſtituto hære-
ditatē emerunt,uel res ſingulas ſcienter cōduxerunt,
uel ſimile fecerunt,defuncti iudicium agnoſcunt [*&
ibi,nihil*] agnoſcit teſtamētum exhæredatus recipiens
legatum factū ſibi,filio,uel ſeruo [*& ibi,l.ult.*] uide de
tranſac.ex literis,ſuper.1.gl. [*& ibi,ſi ego.§.*1.] uide de
cauſa poſ.cū eccleſia,ſuper gl. antepen.[*& ibi,ſi filius*]
uide de teſti.cū ueniſſet,ſuꝑ gl.2.[*& ibi.l.*2.]vide de cō
ſti.cū acceſſiſſent,ſuper glo.pen.[*& ibi,Herennius*] uide
in c.dilecto,ſuper 3.gl.[*& ibi,ſi quis ſtipulatus.*10.*in melle*]
ſtipulatus per te mihi,aut Titio. 10. dari, prohibui ex
preſsè,ne des Titio, nō valet prohibitio : quia per me
naturā obligationis mutare nō poſſum,ut in §.ult.ſi
uerò petēdo prædicta. 10. litē fuero conteſtatus,taci-
tè prohibui,ne Titio dares, valet prohibitio:quia litē
cōteſtādo,factus ſum dominus litis [*& ibi,aream*]uide
de ſimo.ex inſinuatione,ſuꝑ gl.ult. ¶ *In gl.ult. ibi.l.ult.*]
10 uide de app.qua frōte, ſuper gl. quia propter.¶ *In* † *gl.*
1. *in fi.*] ſed etiam ante inueſtiturā, quod fit in fraudē
donationis apoſtolicæ deberet reuocari, ut in prædi-
cta decr.cū olim. Sed ibi alia fuit cauſa reuocationis,
ſcilicet ſureptio ſecundum Goff. ¶ *In glo.* 2.*in fi.*] alias
earū ſcilicet literarū. ¶ *In gl.*3. *in fi.*] Io. & Tan. integrā
nō aduertentes dicebant ſe credere vtriuſq; electionē
fuiſſe caſſatam. ¶ *In gl.ſic patet,ibi,quam fecit*] quā nō fe-
cit,ſed mādauit fieri, vnde nō procedit ar. G. ẜm Inn.
& Hoſt.[*& ibi,clauibus*]quia res ſub cuſtodia clauiū cō
tinētur,traditis clauibus, ſub quarū cuſtodia ſunt res
ipſæ, res traditæ intelligūtur. Sed anulus,baculus,uel
liber nil habēt cōmune cū rebus beneficij , & ideo ꝑ
illa nō intelligitur trāſlata poſſeſſio.& eſt ſi.quod no.
de inſtrumēto legato.ſup. de offi. dele. corā,in fi.1.gl.
11 [*& in fi.*] Idem ipſe Io.no.aliud eſſe, cum papa † man-
dat: aliud cum præcipit.nam mādare eſt rogare. ff.de
leg.2..cum pater.§.cum mando. C. cōia de leg l.om-
nem.ff.mād.l.1.23.q.4.Guiliſarius, in prin. licet inter-
dū præcipiatur per uerbū,Mando.C.de actio.& obli.
l.ſi quidem. ¶ *In gl.quia erat,ibi,in integra*] Idem Hoſt.&
facit hęc gl.ad ea,quæ dixi,de elec. dudū.1.dicit Inno.
quidā dicunt,ꝙ caſſata fuit, & propter defectū ætatis
¶ *In gl.no.hic,ibi.l.*2.] & Stephanus cōſenſit dicēdo,ple-
gatur.96.diſt.bene quidē [*& ibi,dilecto*] ibi ſoluitur in
gl.per hoc,uel dic,ut dixi in textu ſuper uer.iuri ſuo.

ANNOTATIONES.

a ¶Conferendum . Hæc uera in electo confirmato, non confirma-
tus autem ex ſolo conſenſu poteſt electoribus dare licentiam eli
gendi,per no.de electio.ſi electio,li.6.Item hoc verum,quòd col
lator poteſt conferre iſto conſentiente,ſcilicet ordinarius colla-
tor,non autem executor deputatus ad conferendum, etiam ſi co
ram illo fiat iſte conſenſus,ita notat Lapus in præall.c.beneficiū.
b ¶De re iud.c.pe.De iure acquiren. ſecus in iure quæſito.per c.ad
monet,de renun.& ſic intellige gl.penul.infra, verſi.papa.

SVMMARIVM.

1 *Ad fabricæ neceſſariam reparationem , quòd quilibet canonicus
conferre teneatur , ſtatuere prælatus poteſt cum capituli parte
maiori, & quomodo id intelligatur, num.* 2.
Maioris partis iudicio quibus caſibus ſtetur, remiſſ.
2 *Additio gloſſarum.*

CAPVT IIII.

1 EXparte. Caſus.Prælatus † cū maiori
parte capituli contradicēte
minore,ſtatuere poteſt, ꝙ ad neceſſariā re
paratione fabricæ quilibet canonicus con
ferre teneatur,& ſunt duæ partes,quod per ſe patet,ſe
cūda ibi,ſtatuimus [*Et infra*]intellige,ꝙ quidā canoni
ci hoc facere noluerunt [*Statuimus*] not.quod de iure
eſt,nō de gratia [*Maioris*] ſic,ſup.c.1. hic no. Phi.9.ca-
ſus,quibus nō ſtatur iudicio maioris partis,quos col-
lige ex not. & additis,de reſcriptis,paſtoralis, in tertia
2 glo. ¶ *In* † *glo.* 1. *ibi , ſimonacus*] dic ut ibi [*& in fine*] dic
ut ibi, & eod.tit. de his. ¶ *In gl.ult. in fi.*] Dixit Vincen.
hoc eſſe , quia papa hoc approbat : alias nullus com-
pelleretur dare de proprio , niſi uellet : quia tenentur
ut ſinguli, unde potior eſt cauſa prohibentis , & quia
ſi tenentur , ut collegium , communis menſa habet
hoc ſuſtinere, non priuata ſtipendia. Dicit Inno.hoc
uerum,ſi non eſſent res eccleſiæ,ſed propriæ canoni-
corū,de rebus verò eccleſię, licet ſingulariter, & ſpe-
cialiter ad ſingulos canonicos pertinentibus,poterit
epiſcopus cum maiori parte capituli pro utilitate ec-
cleſiæ talia ſtatuere,Idem Innocen.& Ab. uide quod
dixi ſupra,de conſt.cum omnes,ſuper prima glo.

Vt eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur. Rubrica.

¶ Dictum eſt ſupra de beneficijs conferendis, quæ quia cum integritate, & ſine diminutione conferenda ſunt, ideo &c. Goff. facit. 1. q. 3. c. ult. in fi. & ſup. de preben. uacante, & c. extirpandæ, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Collatio occulta beneficij, licet ſit ſuſpecta, ualet, & quando, & nume. 6.*
Diuiſio decretalis.
2 *Iudicium de uultu dei quando prodire dicatur, & directum quo ordine fiat.*
Iudex à quibus cauere debeat.
3 *Fortunam ſuam quis negligere non debet.*
Quomodolibet, aduerbij ſignificatio.
Papæ iudicium ſequendum.
Ratio ſemper conſideranda.
4 *Scribere multa non eſt reprenſibile, licet in uniuerſum omnibus non ſint neceſſaria.*
Gloſſa debet eſſe communis ſicut, & lex.
Exploratum pro claro, & manifeſto.
Reus quando abſoluendus actore non probante, & numero 19 & 22.
5 *Contra iura faciens aut malicioſus eſt, aut indiſcretus.*
6 *Clandeſtina collatio, uel electio quibus caſibus non teneat.*
Ob non reſidentiam priuatur nullus, niſi præcedente monitione.
7 *Dei uicem in terris Papa tenet, & primus homo tenuit, & alibi dicitur epiſcopus.*
Papa duplici modo procedit.
Ex officio quilibet ordinarius inquirere poteſt.
8 *Inter poſſe, & debere quæ differentia.*
Inquiſitio contra prælatum non tam pro remotione, & quando, quàm pro agenda pœnitentia etiam ſine fama fieri poteſt.
9 *Vacillare, uel uariare quem in reſponſis turpe.*
Sacerdotis uerbum aut ſacrum, aut ſacrilegium.
Diſpenſare hic qualiter accipiatur.
Hoſtienſis interpretatio confutatur hic, ut alibi etiam.
Pactio ad propriam perſonam refertur.
Conuentio ad mediatorem.
10 *Officium nudum ſine prouentu conferre etiã in hærede reprobatur.*
11 *Epiſcopus de prouentibus eccleſiarum an, & quando, & quomodo diſponere poſſit, & nu. 13. & 14. & 16. & 17. & 24.*
Cuſtodia eccleſiarum uacantium ad quos pertineat etiam cathedralis, & num. 12.
13 *Fructus, uel prouentus beneficiorum quibus de cauſis retineri poſſint, & nu. 17. & 24.*
Ad epiſcopos pertinent eccleſiæ cum dotibus earum, & de quibus hoc intelligatur, uide num. 16.
14 *Epiſcopus concedere poteſt alicui in proprios uſus eccleſiam, & quomodo id intelligatur, & nu. 16. non tamen in ſuos, ibid.*
Inter dantem, & recipientem debet eſſe differentia.
15 *Alienatio rerum dignitatis, uel eccleſiæ ab epiſcopo male facta quibus modis retractanda, & quando non ualeat. nu. 16.*
16 *De uacantis dignitatis, uel prebendæ, uel eccleſiæ parochialis iuribus nihil ſine cauſa debet diminui, licet in totum tolli poſſit, & in proprios alicuius uſus transferri.*
Mediator an teſtificari poſſit de contractu, in quo fuit mediator.
17 *Palliare quaſi pallio cooperire.*
Collatori fructus beneficij percipere quando non liceat.
18 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Contra occultè agentes præſumitur. §. in gl. no. quod, & num. 23.
Confeſſioni primæ non ſemper ſtatur, & quando. §. in gl. cum pri.
Modus quando æquipolleat conditioni. §. fi.
20 *Additio gloßarum, & num. ſequen.*
21 *Sine accuſatione quibus caſibus contra quem procedatur.*
24 *Ratio ſi obſtat, licet non uerba conſtitutionis, idem iuris eſt.*

CAPVT I.

VT noſtrum. Recipe rubrũ ꝑ
ſumma, qđ quo-
modo intelligatur, uidebis in fin. Sed
1 Abb. ſummabat, ꝙ † occulta collatio
beneficij, licet ſit ſuſpecta, bene valet,
dũmodò alias legitimè facta probetur,
fatetur tamen, ꝙ in hoc non facit ad
ti. & dicam de hoc. j. ſuper ver. potuiſſemus, & ſm Ho
ſtien. ſunt. 4. partes. in prima ponitur reſpõſionis aſſi-
gnatio. in ſecũda ibi, cum enim, proceſſus papalis ex-
cuſatio, & obiectionum factarum reprobatio. in ter-
tia archiepiſcopi incõuincibilis reprehẽſio ibi: omni
bus. in 4. ibi, vnde credimus, cautæ, & neceſſariæ diſtin
ctionis inſtructio. Vel dic, ꝙ tres ſunt partes: prima
ponit duas oppoſitiones archiepiſcopi, interſerẽs ex-
cuſationis ſuæ motiuũ ibi: quia uerò. ſecunda ibi: por
rò reſpõdet oppoſitionibus. tertia ibi, omnibꝰ, de tri
bus notat archiepiſcopũ, & tertiũ diſtinguẽdo deter-
2 minat ibi, vnde credimus [*Vultu dei*] pſal. 16. hoc † tũc
eſt, quãdo iudex ſemper deum habet in mente, ar. C.
de iud. rem non nouam. reddendo ius ſine perſonarũ
delectu. ſ. de iudi. nouit, & caueat à corruptione, & à
pœna decre. cum æterni, de re iudi. lib. 6. ſm Hoſt. ſm
quem adde, quod habes de vita, & hone. cler. cum ab
omni. [*Proponebas*] per nũciũ, uel proc. Gof. [*Damnari*]
Io. 8. B. ibi, Ieſus, mulier ubi ſunt, qui te accuſant? at il-
la nemo. ait Ieſus, & ego te non condemnabo. uade
&c. Hoſt. [*Negocium*] ſcilicet inquiſitionis, quam fecit,
an uacaret cancellaria [*Iudici*] directi, ſed inquiſitio-
nis: quia nec petitio data fuit, nec lis conteſtata, nec à
partibus præſtitũ aliquod iuramentum [*Tibi*] ſcilicet
archiepiſcopo, alias ſibi, ſcilicet cõſanguineo tuo [*Pre
iudicium*] ſup. vt lit. nõ cõte. per totũ [*Perſonam*] noluit
3 † negligere famã ſuã. 12. q. 1. nolo, & potius voluit cõ
fundi archiepiſcopũ, q̃ ſuã ſedẽ lædi, de uſu pal. niſi [*In
quiſitionis*] hoc ſolue primũ, & ſm, quod opponebatur ꝯ
proceſſum. ſ. vt lit. nõ cõte. quoniã. §. ſunt & alij, Hoſ.
[*Quomodolibet*] ideſt aliquo modo [*Proceſſerimus*] maxi-
me, qa prout ipſe iudicat, alij iudicare tenentur, ff. de re
iud. in cauſis, Gof. [*Ratio*] ſemper cõſiderãda, de præb.
ratio [*Poſteris*] ſtudẽtibus. ſ. & iura ſcire querẽtibus, ſed
Pe. intellexit, ꝙ ꝓfutura ſit p̃latis, q ſibi cauebũt dein-
ceps à talibus collationibus [*Profutura*] no. Hoſ. excuſa
4 biles † multa ſcribẽtes, quæ licet prouectis nõ ſint ne-
ceſſaria, nouis & poſteris põt eſſe profutura, all. de pe
ni. deus qui, inſti. de iuſti. & iur. §. igitur, & de leg. §. ſed
ne in primis. eo, melius eſt doctos onerare ſcitis, q̃
iuuenes fraudare dicẽdis, cui bene cõcor. 13. q. 2. non
æſtimemus. Caſſiodorus in ꝓlogo epiſtolarũ, Plerũ-
que peritiæ genus eſt uitare, quod placeat doctis, ſub
debat Hoſt. parcãt, & rudes quò ad alta, & ſubtilia. nã
gl. ſicut, & lex debet eſſe cõmunis. 4. diſ. erit, ad hoc de
præb. dilecto. de ſac. unc. c. vno, ubi de hoc [*Cum enim*]
ponit rõnẽ archiepiſcopi contra ſe, cui poſtea rñdet,
Inn. [*Explorati*] ideſt clari, & manifeſti [*Præſtiterit*] ſe re-
dimẽdo, uel probãdo, uel utcũq; ſe excuſando [*Pote
rat*] prima facie, uel nõ recte inſpiciẽtibus: ſic. j. de ſen.
excõ. per tuas, & ſup. de elec. cũ nobis olim, Gof. [*Con-
ueniebaris*] & ſic aſſerebas te reus, ſed nõ eras: quia pro-
cedebamus in modum inquiſitionis, Inno. [*Malicioſe*]
quia ſcimus iura [*Indiſcretè*] ſi iura ignoraremus, per
5 quod † no. ſecundum Hoſt. ꝙ faciens contra iura, aut
eſt malicioſus, aut indiſcretus. ſi. de temp. or. uel non
a eſt[a] [*Præmiſſis*] in deciſa [*Perſonæ*] primus articulus
[*Modo*] ſecundus [*Tempore*] tertius [*Suſpitione*] per
quod releuaremur à probatione, etiam ſi in figura
iudicij ordinarij ageremus, ut in princ. 5. glo. [*Anno*]
& ſic elapſum erat tempus archiepi. & cap. de conceſ.
præ-

6 præben. c. 2. [*Potuiſſemus*] facienda † eſt ergo publicatio
etiam in præbendis: tamen licet nõ fiat, dummodò fa-
cta fuerit electio intra debitũ tempus, valet 1. & non 2.
b Inno. ſm quem hoc ſatis hic innuitur[b]. Archi. tamen
in decre. ſi tibi abſenti, de præb. lib. 6. dicit Inno. hic te-
nuiſſe, occultam collationẽ præbendæ nõ ualere: ſed
mihi uidetur, ꝙ teneat contrariũ; quod patet ẽt ex eo,
quod ſubdit ipſe Inno. dicens, ꝙ qa hoc eſſe non po-
tuit ſine graui negligẽtia cancellarii, qui ſe celauit, po
teſt ſibi auferri cancellaria, & alii dare. Hoc ultimum
non placet Hoſt. qui dicit hanc pœnam non eſſe iure
ſcriptam, & ſic nec per glo. imponenda. ff. de relig. &
ſump. fu. & ſi quis. §. generaliter. ff. de ſepul. uiola. l. 2. §.
nam perpetuæ. poſſet tamen ſm eum ſuperior termi-
num aſſignare, intra quem ius habens, illud produ-
cat, poſt quẽ priuabitur, uel non audietur, arg. ex no.
de conuer. coniug. ex publico, qui ma. acc. poſ. ca. fi. &
adde quod no. de ſup. negligen. præla. c. pe. & ulti. nec
ob. ſi dicas, ſi ſe celauit, ergo non reſedit, nec deſerui-
uit. nam propter non reſidentiam nullus priuatur, ni-
ſi præcedat monitio, de cleri. non reſiden. per totum.
ſed electionis prælatorum, qui præſunt eccleſiis colle
giatis, cathedralibus, uel abbatiis, nõ debent eſſe clan-
deſtinæ, de elect. quia propter, Hoſti. & ſi ideò aliud
in ſimplicibus beneficiis: quia per collationem acqui
ritur in eis plenum ius, de præben. c. pe. quam tamẽ ſæ
pe facit epiſcopus in camera: nec eſt aliquo iure ſtatu-
tum, ꝙ debeat publicari collatio, uel ꝙ ſcriptura in ea
fieri debeat, licet ſecus ſit in donatio. quæ ſm l. debent
in ſcriptis inſinuari. & ſic non ob. C. de donatio. l. do-
natio. §. in aſcribendis, & le. ſi quis argentum. nec ob.
quod hic dicitur. hoc enim intendit, ꝙ ſi nullo appa-
rente ſuperior, qui credit poteſtatem ad ſe deuolutam
confert, non poteſt illud aſcribi maliciæ, ne culpæ: nõ
tamẽ ꝑ hoc innuit, ꝙ collatio ſuperioris teneat, imò
potius innuit contrarium, inquantum probationem
recipi noluit. uel dixit hoc allegando non diffiniẽdo:
7 concor. Archi. in præ. decreta. ſi tibi [*In † terris*] ſic ſupra
de tranſla. inter corporalia. alibi, primus homo dicitur
tenuiſſe uicem dei in terris. 33. q. 5. hæc imago, Io. alibi
dicitur de epiſcopo, ca. q. mulier, Gof. [*Probandi*] quod
intra tempus competẽs, & perſonæ idoneæ, per quod
ſatisfacit primo, & tertio articulo [*Qui*] aliàs ꝙ, & poni
tur pro quia [*Officium*] nudum [*Suſpicari*] de ſimo. ut in-
fra ſequitur [*Plenitudine*] forſan in aſſertione ſua dice-
bat archiepiſcopus, ꝙ licet papa de poteſtatis plenitu-
dine iuſtè potuerit hoc facere: tamẽ propter ſuperius
narrata non fecerat hoc ſm iuris tramitem: ſed ipſe re
ſpondet, ꝙ non ex plenitudine, ſed ex debito officii,
quo quilibet, etiam ordinarius teneretur ad talia ex
plano & mero officio, de accuſationibus, qualiter 2.
8 de iudi. nouit [*Poſſumus † & debemus*] eadem uerba de iu
di. nouit, uerſi. non enim: de differentia inter hæc duo
uerba no. ff. de off. præſi. l. ſæpe [*Maxime*] q. d. etiam ſi ip-
ſe cauſam non præberet, ex quo ad aures ſuas probabi
liter perueniſſet. & per hoc no. Hoſti. ꝙ ſi non debeat
fieri inquiſitio contra prælatũ quò ad ipſum remouẽ
dum, niſi tanta ſit fama, ꝙ ſcandalũ generet, infra de
accu. qualiter. 2. §. 2, quod poſſet hic ſignari pro cõtra
rio: tamen quò ad id, quod emendet id, ſuper quo pec
cauerit, & agat pœnitentiam, etiam ſine fama aliqua
procedi poteſt, & ſic poteſt intelligi ſm eum de collu.
dete. c. 2. [*Cauſam, & occa.*] de his. de ma. & obe. ſolitæ, in
princi. [*Inquiſitionem*] & per hoc primæ oppoſitioni re-
ſpõdet [*Omnibus ergo*] premiſſa ergo excuſatione ſua ex-
9 primit culpam archiepiſcopi [*Reſponſi*] turpe † eſt aliquẽ
vacillare, uel variare in ſuis reſponſis, infra de pe. ſuper
his, & de temp. ordi. dilectus, Goff. [*Nobis*] uide quod
no. de poe. diſt. 1. ſerpens [*Reſpondere*] no. ſacerdotis uer-
bum aut ſacrum, aut ſacrilegum, Hoſti. [*Diſpenſare*] no.
Hoſti. hic expreſſum, ꝙ epĩ poſſunt in ſimplicibus be-
neficiis diſpenſare, remittens, ſupra de præb. de multa,
ad fi. ſed certè, diſpenſare, ponitur hic pro diſponere,
uel diſtribuere. 44. diſt. diſpenſatio. 26. q. 7. alligant [*Cir-
ca honeſtatem*] hic ponit tertium, ubi fuit culpabilis [*Pa-
ctione*] in propria perſona [*Conuentione*] per mediatorem
1. q. 2. quam pio, Vin. uide. ff. de pac. l. 1. & C. de legi. nõ
10 dubium [*Nudum*] hoc † reprobatur etiam in hærede. C.
de inoffi. dona. l. 3. Hoſti. [*In canone*] no. pro generali al-
legatione, ſic infra de ſen. excõ. cum illorum, circa me
diũ. non eſt contra. ff. ad l. Cor. de fal. l. ulti. quę loquitur
cum qs allegat pro lege, quod non eſt lex, Goffr. [*Qui
dat*] ſicut hic archiepiſcopus, ſm Innoc. [*Sed alius*] cui
cõfert, uel alius perciebat, qui mortuus eſt. ad hoc. ſ.
de inſti. cum ueniſſet, in fi. Hoſti. [*Donatione*] per pactio
ctionem in ea appoſitam, Vin. [*Prauitatem*] hoc uult di
11 cere litera, ꝙ ſi alius † cã cuſtodiæ, uel ex alia cã poſſi-
deret prouentus alicuius dignitatis uacantis, non põt
epũs de illis prouentibus aliquid diſponere. ſed ſi epũs di
ſponeret fructus de iure dignitatis uacantis, ut ſi digni
tas prouiſionem, & beneficiũ habet de menſa epĩ, põt
ſtatuere, ꝙ ad tẽpus teneantur fructus eius, ut hic: nec
tunc erit aliquis in dignitate. uel dic melius, ꝙ aliquis
c erit in dignitate, ſed prouentus non ꝑcipiet[c]. vel põt in
telligi non ſolũ cum dignitas de menſa epiſcopi redi-
tus ꝑcipit, ſed ẽt aliunde: tamen epũs de iure, vel conſue
tudine ad cuſtodiam tm̃ percipit fructus ſeruãdos fu-
turo ſucceſſori, quod ſemper fieri dẽt. 12. q. 2. hoc hu-
ius placiti, & c. charitatem, niſi in hoc caſu ſm Innoc.
Hoſt. uerò dicit hoc intelligendũ de quocunq; benefi
cio, cuius collatio ſpectet ad epm. hoc ſaluo, ꝙ ſi Ar-
chidiaconus, vel alius hẽt cuſtodiã quãdiu vacat, ab il
lo non erit auferenda: de cuſtodia tamen tali rem i. ad
no. de inſti. cum ueniſſet, de app. bonæ. utrobiq; uide
ſuper uerſ. cuſtodia. ſed ex quo contulerit epũs benefi-
cium, conſtat illud non uacare, & ſic ceſſat cuſtodia,
uel intereſſe habentis illam. & facit ad id, quod dicam
de reg. iur. quod ob gratiã, li. 6. & ſic ſine alicuius iniu-
ria epũs percipiet fructus, quos ſibi reſeruauit ante do-
nationẽ uſq; ad tempus ordinatũ, detractis tamen ex-
penſis neceſſariis; quod dic, vt de off. ord. præſenti, lib.
6. Alij ſm eum & Inno. intelligunt de quolibet bene-
ficio ciuitatis, uel diœce. ẽt ſi non epũs, ſed alius habeat
illud conferre, ſ. quod per ſtatutum, non per donatio-
nẽ poſſit epũs habere prouentus. & ſm Ho. hunc intel-
lectũ, quãuis hæc uerba non approbent: põt tamen to
lerari de mente, dũmodò id fiat de conſenſu collato-
ris, ar. de off. archi. ad hæc. §. fi. & j. de dona. paſtoralis,
ſm Hoſt. quod ergo ſequitur de illo, q prius percipiebat
ꝓuentus, põt intelligi, cum epũs creauerat dignitatem
qua uacante poſſidebat illam, & habebat cuſtodiã ip
ſe epũs patronus, & ei eſt de tẽporalibus reſpondendũ,
de ap. bonæ. 16. q. 2. c. 1. & idem in alia eccleſia alterius
patrona. ſ. quia dẽt illius uacantis habere cuſtodiam,
& ſibi de temporalibus reſponderi per iura prædicta,
& infra de priuile. c. 3. §. in eccleſiis, de præben. in Late
ran. ſed ſecus, ubi laicus eſt patronus: tunc enim non
patronus, ſed diœceſanus per ſe, uel alium res uacãtis
beneficii gubernabit, 10. q. 2. c. fi. ſupra de offi. ordi. cũ
uos, infra de ſuc. ab inteſt. c. fi. niſi forte ad archidiaco
num, uel alium ſpectet ex priuilegio, uel conſuetudi-
ne ſpeciali 63. di. ſi in plebibus, ſupra de inſtitu. cum ve
niſſet. Inno. infra de exceſ. præla. c. 2. & accedentibus,
in fi. de cõſue. nempe talia ad prælatum ſpectare poſ-
ſunt ſm quoſdã. Nec ob. 10. q. 2. c. fin. nec quod legitur
& no. ſupra de offi. ordi. cũ uos: quia intelligenda ſunt
de illis, qui talem conſue. non habent, uel priuilegiũ,
argu. in eo, quod le. & no. infra de Iudæis, multorum
Hoſti. & hæc uera ſunt, niſi eccleſię uacantes collegia
habeant: tunc enim mortuo prelato cuſtodiã habet
colle-

collegium,ar.12.q.2.non licet. In contrarium facit,in
12 fra de ſta.re.ea quæ.§.quod ſi,ubi dicam.Mortuo†aũt
epiſcopo dicũt quidam,ꝙ res ipſius debent eſſe in po-
teſtate œconomi.75.di. quoniã quidam. Tu uerò dic
& melius,ꝙ nõ ſolum in poteſtate œconomi,ſed cle-
ri,& capituli eccleſiæ.12.q.2.iſtud ſtatuẽdum, & c.cha
ritatem.& ſi non ſit ibi œconomus,clerici tantum cu
d ſtodiam habent.& ſi non ſint clerici,[d] de iure,uel etiã
ſi ſunt ibi,de ſpeciali conſue.cuſtodiã habebit archie-
piſcopus.& ſic intellige.12.q.2.nõ licet,& c.non liceat
alicui metropolitano,& q.5.ſicubi. Sed & ubi ad cle-
rum cuſtodia pertinet, poterit ipſam, ſi vult,cõmitte-
re archiepiſcopo.9.q.3.conqueſtus.hoc aũt intelligas
ſic eſſe ſeruanda,niſi papa uiſitatorem dederit.extunc
enim ſolus uiſitator res eccleſiæ gubernabit. 61. diſti.
obitum,& c.ſe.ſm Inno.& idem eſt,ſi aliquem procu
ratorem fac atq; quod dic.ut le.& no.ſupra de ele.cum
nobis olim,§.fi.nullus autem alius excepto papa ſine
cauſæ cognitione,& non uocatis his,quorum interẽ,
cuſtodiam,vel viſitatorẽ in alterius prçiudicium dare
poſſet,ſm Inno.& Hoſti.quod dic,ut infra de ſup. ne-
gli.præla.eccleſiæ,lib.6.& de cuſtodiis, & fructibus ec
cleſiarum uacantium dic,ut de elec.generali,libr.6.&
uide,ſupra de elec.ut præteritæ,in glo.contra [*Percepit*
13 *ipſe*]collator[*Ad tempus*]putat† quinquenniũ, uel trien
nium,non enim ad longum tẽpus hoc fieri poſſet,cũ
per id uideretur ius habere in beneficio, ff. de ſuperfi.
l.1.§.quia ait.ff.ſi ager vec.l.1.& ult.ſm Hoſt. [*Pro cau-*
ſa] poſſet hoc eſſe guerra,litigium,magna emptio.lõ-
ga peregrinatio,& quælibet paupertas, ar. infra de do
na.ad apoſtolicæ,infra de reli.do.c.2.16.q.1.& tempo-
ris,de cenſi.cum apoſtolus,ubi de hoc ſm Hoſti.vnde
urgens debitum eſſet iuſta cauſa hoc ſtatuendi cũ ſuo
capitulo.nam & poſſet ei certum onus imponere, de
præb.ſignificatum. Item propter utilitatẽ uacantis ec
e cleſiæ bona ipſius alienare põt epiſcopus.10.q. 2.c.fi.[e]
quinimò ẽt & non uacantis ex iuſta cã. infra de dona.
ex conſultationibus, & c.per tuas,& c.paſtoralis,16.q.
1.ſtatuimus,ſupra de præb.auariciæ,& c.expoſuiſti.nã
& eccleſiæ cũ dotibus ſuis ad epiſcopos ꝑtinẽt. 10.q.1.
c.2.& 3.& per totũ.vnde & pro ipſis agere poſſunt, in-
fra de ſucceſ.ab inteſt.c.fi.& ipſas põt unire, & diuide-
re,infra de eccl.ædi.ad audientiã. 1.infra de exceſ.præl.
ſicut unire.& dignitatem uacantẽ ex toto tollere.s̃.de
conſti.cum acceſſiſſent. dignitas aũt inſtituta irrequi-
ſito illo,qui inſtitutus eſt, ſine cauſæ cognitione dimi
nui non dẽt,ar.j.de eccl.ædi.ad audientiã. 1.C.de emã-
cipationibus,nec auus.C. de omni agro deſer.quicun
que,li.11.infra de do.cõſultationibus. & hæc forte tm̃
obtinẽt in eccleſiis,in q̃bus epĩ hñt ius patr.ex funda-
tione,cũ tunc ſit eis de tẽporalibus rñdendum.16.q.2.
c.2.Res aũt iſtarum eccleſiarũ alienare non poterunt.
Ad prædicta uide cle.de re eccl.non alie.ſi una.1.reſp.
ſecus,ubi laici habent ius patro. tunc enim ex iuſta cã
epĩ alienare poterũt res ipſarũ,ar.10.q.1.c.2.ſed patro-
ni poterunt contradicere.16.q.7.c.filius, quorũ aſſen-
ſus de honeſtate reqrendus eſt.10.q.2.præcariç,licet q
dam illa capitula intelligat de rebus à principibus ec-
cleſiis collatis: ſed hic modica vr̃ differentia, q̃ uacet,
ſiue nõ,cũ epiſcopus de rebus eccleſiæ poſſit ſem p or
dinare, quod iuſtũ eſt,ſed facilius, cũ uacat.j.de dona.
14 conſultationibus.¶Et no.ꝙ † quamuis epiſcopus poſ
ſit concedere alicui, ꝙ eccleſiã conuertat in uſus pro-
prios,ut ibi:nõ tamen debet res ipſius uendere,uel diſ
ſipare.10.q.2.nulli,niſi quod de iure,uel cõſue.ſibi de-
betur. 10.q.3. per totũ. nec poteſt in ſuam utilitatem,
uel uſus proprios eccleſiam ipſam, ſiue res ipſius con
uertere,cũ hæc fieri non poſſint ſine ſummaria cogni
tione,ar.10.q.2.c.1. & auct. hoc ius porrectum. 12.q.2.
ſine exceptione,& quia ſibiipſi dare non poteſt.debet
enim eſſe differentia inter dantem , & recipientem &
conferentem,& auctoritatem præſtantẽ. C.de aucto.
tuto.l.1.ff.ad Trebel.ille,à quo.§.tempeſtiuum. & pa-
tet in eo,quod legiť & no. ſupra de inſti. c. fi.hoc autẽ
tenendũ eſt,ꝙ auctoritate capituli ſui poteſt ſtatuere,
ut ad tempus,uel ẽt in perpetuum fructus alicuius di-
gnitatis poſſit tenere,& eccleſiã in proprios uſus con-
uertere, ar.hic, & ſupra de præb.expoſuiſti, de conſti.
cũ acceſſiſſent,& de conceſſio.præb.cum noſtris. §.fi.
ꝯrium dic hodie per clemen.de rebus eccl. non alie. ſi
una 2.reſpon.& repetam ſuꝑ ulti.glo.ſed alii intelligũt
illam decre.cũ noſtris,qñ auctoritate ſuperioris tenet
dignitatem:hanc aũt decre.intelligunt,quãdo pro uti
litate dignitatis vacantis,& nõ ꝓ utilitate propria vult
fructus retinere,vel quando de menſa ſua prouidebat
dignitati:aliàs.n. certũ eſt,ꝙ oẽs fructus ſucceſſori in-
tegraliter ſunt ſeruandi, ut expreſſe legitur & no.12.q.
2.de reditibus,& ſupra de offic. ordi. cum uos, ubi de
hoc,& infra de teſta.relatum.2.§.nomine,ubi de hoc.
15 Hoc † aũt ſcias , ꝙ ſi aliq̃s epĩs in caſibus prædictis res
dignitatis,uel eccleſiæ male alienauit,debet ſuperior ,
uel per beneficiũ reſtitutionis in integrum,uel ex offi
cio ſubuenire,ſm Inno. cuius eſt quaſi hæc tota gl.&
hoc probatur expreſſe,ſupra de inſt.cum veniſſent. §.
16 fi.Quicquid†aũt ſupra notatum ſit dicas,ꝙ uacante di
gnitate,uel præbenda,uel parochiali eccleſia,ſine cau
ſa nihil debet de iuribus ipſius diminui,quamuis in to
tum, poſſet tolli dignitas , uel eccleſia , & in proprios
uſus alicuius transferri. Item ꝙ quæcunq; iuſta cã ſub
ſit, ꝓpter quã epiſcopus bona immobilia, uel iura va-
cãtis eccleſiæ ꝑpetuò alienet, nunq̃ ualet alienatio,ni
ſi eccleſia prius hẽat defenſorẽ legitime cõſtitutũ, ar.
C.ſi propter pu.func.l. fi.C.de admini.tu.l.lex quæ tu-
tores,& niſi fiat præmiſſo tractatu, & cũ cauſæ cogni
tione.12.q.2.ſine exceptione;& ſm hoc intellige.s̃. de
his,quæ fi.à præ.tua,& c.paſtoralis . In temporali autẽ
alienatione non eſt tanta ſolennitas req̃renda , ut hic
ſm Inno.& infra de præb.c.1.& 2.& iunge quæ no.ſu-
pra de his,quæ fi.à præla.c.1. & patet de rebus eccl. nõ
f alie.[f] c.1.lib.6. [*Mediatore*] an iſte de hoc teſtificari poſ-
ſit,dic ut infra de teſti.c.1.lib.6. [*Primum*] quod dicitur
ſupra uerſi.ſi uerò[*Secundum*]quod dicitur,ſupra uerſi.
17 an conueniat[*Palliare*]i.quaſi†pallio cooperire,de vſu
pall. niſi.& iſta litera quò ad primum membrum cla-
ra eſt:quò ad ſm hæc eſt mens, aut collator à tempo-
re, quo contulit percipiebat fructus beneficii de iure,
&tali,per quod ẽt poſt inſtitutionẽ illos ꝑcipere debe
bat forſan ad tẽpus;& tunc nullũ uitiũ:aut eo tempo-
re percipiebat illos de facto tm̃ ; uel de iure tamen ſo-
lum,dũ uacabat;& tunc eſt uitiũ,ſi conuenit &c.ut in
18 tex.¶Prima†glo.ponit caſum. ¶Tertia gl.ponit.9. ca-
ſus exceptos à regula,ꝙ ſine acc uſatore &c. ¶Quinta
glo.ponit.13.caſus exceptos à regula,ꝙ actore nõ pro
19 bante &c. ¶[*Glo.in hoc*]ponit opi. La.¶[*In 3.†glo.ibi,iube-*
mus] hæc l. dicit producentem ut falſarium detineri.
¶[*In 5.glo.ibi,Quintus Mutius*]uide de pecu.cleri.c.1.ſuper
vlti.glo. [*& ibi, ſiue poſſidetis*] ſi apparet eum,cuius ſum
hæres, fuiſſe dominum, reus habet probare ſe domi-
num[*& ibi,circa*]uide de teſti.ex tenore,ſuper ulti.glo.
[*& ibi,in tribus*]uide in præ.c.ex literis, in glo. 2. [*& ibi,*
fallaciter,in fi.]in illis criminibus non minus iudex accu
ſatorem ad docenda,quæ detulit,quàm reum ad pur-
ganda,quæ negat,debet urgere[*& ibi.§.ſi quis*]aliàs eſt
lex,negans emancipationem ritè factam,id probabit
[*& ibi,ſi filius*]filius negãs ſe in poteſtate patris eſſe,ha-
beat probare.¶[*In glo.no.quòd ibi,ita fidei*]occultum fidei
commiſſum factum non capaci deuoluitur in fiſcum
[*& ibi,non æſtimo*]refert,an tutor utens pecunia pupilli,
palam ſe debitorem faciat pupillo, an ſub adminiſtra-
tione tutelæ latenter ex illa pecunia ſua commoda iu-
uet

uet[*& ibi.l.1.*]occultum fideicommiſſum factum ca-
paci non defertur in fiſcum. ¶[*In glo.ſicut,ibi ſi fideiuſſor*]
uide de pur.ca.conſtitutus, ſuper gl.2. [*& ibi,ſi putator*]
uide de homici.c.fi. ſuper ulti.glo. ¶[*In glo.imò, ibi ſiue*]
uide ſupra ſuper 5.glo.¶[*In glo.cum primæ,ibi.l.ulti.*]erro-
nea confeſſio aduocati reuocatur, infra triduum [*&*
ibi.§.tormenta]uide hanc,& ſequentem, de cauſa poſſe.
cum eccleſia,ſuper glo.hoc ſolum.¶[*In glo.quoniam,ibi,*
cum precum]uide de proba.licet,ſuꝑ 6.gl.¶[*In gl.no.quòd,*
ibi.l.1.] in legatis , & fideicommiſſis modus aſcriptus
pro cõditione ſeruatur[*& ibi,cum in teſtamento*]Titium
Stichum lego, ut eum manumittat,cauens de manu-
mittendo ſtatim illum petit: idem in legato ad monu
mentum,ut in l.ſequẽ.[*& ibi,qui hæredi.§.ulti.*] incipit ,
20 Plautius;uide de iureiur.petitio,ſuper ult.glo.¶[*In†glo.*
1.ibi,reſpondet]Innoc. dicit,ꝙ archiepiſcopus hoc prius
uiua uoce dixerat papæ[*& ibi,oſtenſa*]facit ad quæſtio-
nem,quam diſputaui, de qua de uerb.ſig.c.2.2. reſpõ.
libr.6.[*& ibi,ille.H.*]Hoſti.contra,ut iam dicam[*& ibi,*
quibuſdam]ideò,quia ille.H. non fuerat in iudicio, nec
eius procurator ſm Hoſtiẽ. uel dic ſi uis tenere, ꝙ ille
fuerit procurator illius. H. ꝙ ipſe procurator confeſ-
ſus eſt,ꝙ poſt primum mandatum,& papa mandat in
quiri de ſecundo,uel ille.H.qui ibi erat pro ſe,non cõ-
fitebatur,licet id confiteretur procurator archiepiſco
pi.¶[*In glo.2.in fi.*]Lau.& poſuit hanc gl.ſuper parte de-
ciſa ibi , & oculi noſtri uideant æquitatem . ¶[*In glo.3.*
ibi,ſi publico]& ibi,no.iſti caſus : rationem huius quære
de ordi.cogni.c.2.in fin.pen.glo. [*& ibi,de manifeſta*] ibi
21 hoc glo.[*& in fi.*]Hoſti.addit†caſus, ſupra de teſti. tam
literis,& de proba.tertio.Item cũ quis appellationem
ſuam non proſequitur , uel iudicum literas abradit.s̃.
de reſcriptis olim. Item in ſurreptitiè impetrante , uel
abutente reſcripto apoſtolico, ſupra de reſcriptis,c.fi.
Item cum q̃s ſibi eſt reus,actor,teſtis,& iudex,ut cum
ſe obligauit ad certam pœnam,de ele.cum dilecti. ad
fi.Item cum quis ſuccumbit in cã appellationis.ſupra
de app.ut debitus.Item cum quis probationes aduer-
ſario ſubtrahit,ſupra de teſti.conſtitutis.2.Item in pro
ponente exceptionem,& ſuccumbẽte in probatione,
niſi aliquid probabile excuſet.s̃.de do. & con. finem .
Item in quolibet,qui illudit iudici, uel aliquam mali-
ciam committit,de ali.mu.iu.cauſa fac.c.1.de poſtula.
bonæ.2.uer.nec nocebat.Idẽ in uindicta iniuriæ ſacer
dotibus irrogatæ. C.de epiſ.& cleri.l. ſi quis in hoc ge-
nus:alios caſus uide in ſpe.de inquiſitio.§.quando au-
22 tem,in princ.¶[*In †glo.ſi.ui.ibi,actor*]& ibi hæc glo.& fa-
cit,quod no.2.q.5.§.1. & de hoc ſatis in ſpe. de proba.
§.2.uer.nunc ad propoſitum[*& ibi,Quintus Mutius diui-*
debat]Hoſti. hic in alium caſum.ſ.propter uitationem
ſuſpitionis turpis quæſtus addit caſum fauoris eccle-
ſiæ , ut eum petit bona , quæ rector poſſedit tempore
mortis,& remittit de pec.cleri.c.1.[*& ibi,iure communi*]
uel ſpeciali per legem,ſiue,quæ ſequitur:ſed illud non
competit,cum excipiat caſus, quibus actore non ap-
probãte &c. [*& ibi,republica*]ſ.fiſci, uel ciuitatis Roma-
nç,non aliarum ciuitatum.ff.eo.l.4.& no.Acc.C.eo.l.
una[*& ibi,ipſius*] ſ.à quo repetitur indebitum [*& in fi.*]
per hæc iura addebat Hoſti. caſum, ſ. cum natura ne-
gationem impugnat; ut cum dico quem nõ eſſe ſanæ
mẽtis,ſed ſatis includitur ſub proximo. Itẽ propter cõ
tumaciam non iurantis,de iura.cal.c. fi. Item propter
contumaciam non uenientis,infra annum,ut lit.non
conte.quoniam.§.in aliis. ¶[*In glo.no.quòd ibi,Anaſtaſius*]
23 ibi de† occulte recõciliante damnũ [*& ibi, pernicioſam*]
ibi de mulierculis ſub ſpecie religionis in priuatis re-
ceptaculis habitantibus. Idem de occultè prædicanti-
bus,de hereti.cum ex iniuncto, conuenticulas facien
tibus. C.de epiſ.& cleri.conuenticulam : occultè mu-
lieribus cohabitantibus, de præſum.3. ſm Hoſti.& in
fi.contractus uerò bene ualent, licet fiãt de nocte. C.
de tranſac.non minorem.quia in eis dies incipit à me-
g dia nocte. ff.de fer.l.more.ff.de offic. dele.conſuluit[g].
Goff.¶In glo.ſicut.in fi.dic ut dixi de ſeruis non ordi.
c.1.ſuper ulti glo. ¶[*In glo.cum primæ, ibi, ab excommunica-*
to]adde quod no.de diuor.ex literis,in glo.2.¶[*In glo.in*
hoc,ibi,Lau.]& Vinc.[*& ibi,ſi quis neque*]ubi idem no.[*&*
ibi,ſunt nonnulli] de hoc , ſupra de æta. & qualita. tuam .
¶[*In glo.no.quòd, in fi.*]de hoc, infra de con. app.uerum .
¶[*In ſequen.in fi.*]& no.de prçben auaritiæ,& c.extirpan
dæ, in fin.Hoſtien.¶[*In glo.ulti.ibi,debitis*] glo. Io.hucuſ-
que,idem Hoſtien.de offic.archipreſby.ca. fin.& uide
quod hic dixi in tex.poſt Inno. & eum [*& in fi.*] quod
24 †etiam facit contra, cum ibi hoc fuerit à papa per pri
uilegium impetratum : de hoc uide, quod nota.infra
de reſcriptis, ſi propter, libro ſexto,in glo. an legatus ,
& quod ibi dicam ſuper uerſiculo,eccleſiæ tuæ fabri-
cæ: contra epiſcopum facit ratio decreta.clementi.de
reb.eccle. non alie.ſi una,licet illud capitulum in per
petuis loquatur , tamen ratio in temporalibus etiam
obſtat : aliàs etiam fraus fieri poſſet , ſcilicet ſingulis
quinquenniis renouando .

ANNOTATIONES.

a ¶Vel non eſt. Vide bonum tex.ff.de iuris,& fac.ignorantia.l.regu
la.§.penulti.& uide gl.in l.liberorum.§.notatur.ff.de his, qui no.
infa.& inſti. de ſuſpec.tuto.§. ſuſpectus, & Bart.ff.depoſi.l. quod
Nerua.

b ¶Innuitur. Pro hoc,quia c.quia propter,de ele.in inferioribus be
neficiis non habet locum,uide glo.primam,& Ioan.And.ſuper il-
la in ſupra allega.c. quia propter,& eo.ti.c.1.ſuper uerbo,in for-
ma,lib.6.

c ¶Non percipiet. Vide de præben.c. ſi tibi conceſſo,lib 6.& intel-
lige iſtum non percipere fructus, cum limitatione tamen. §.1. in
c. præſenti.de offi.ordi.lib.6.& ibi no.

d ¶Si non ſint clerici. uide Io. And.de tranſac. ſtatuimus, in ſua pri-
ma glo.& ſupra de his, quæ fiunt à præla. in glo. ſua fi.

e ¶Capitulo fi. Vide glo. ſuper uerbo, ſede, & ſuper illa Ioan. Andr.
& c.1.ſupra ne ſede uac.& in Spec.eo.ti.ſuper illa.

f ¶Non alie. Vbi uide glo.& Ioan.& per moder.in cle.ſi una, de re-
bus eccle non alienan.

g ¶Conſuluit. Ad materiam uide Bar.in l.non intelligitur.§. tacite,
ff.de iu.fi.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
Spiritualia ſine temporalibus diu eſſe non poſſunt.
Rubricæ hæc ponit commune ius, & orationem perfectam, & quæ aliæ ſint huiuſmodi.
2 *De alienatione rerum eccleſiæ, ubi alibi, quàm hic agatur.*

De rebus eccle. non alienan. Rub.

1 ¶ Dicto † de rebus ſpiritualibus clericorum, ſcilicet
de beneficiis,& præbendis, de temporalibus ſine qui-
bus ſpiritualia diu eſſe non poſſunt. 1.q.3.ſi quis, eſt vi
dendum: quas quia interdum quærunt clerici aliena-
re , ideò de ipſis alienandis, uel non, ponitur hæc ru-
brica ſecundum Goffre.& per hoc patet, quòd Goffr.
habuit hic rubricam de rebus eccle. ali. uel non : ſed
Hoſtien.habuit,de rebus eccle.non alie. & ſecundum
ipſum rubrica ponit ius commune,& orationem per
fectam, ut ſupra titulo proximo , & ne ſede uacan. &
ut lit.non conteſta. cum multis ſimilibus. In antiquis
compila. habetur iuxta primum modum hæc rubri-
brica;ſed breuitatis cauſa communius allegatur iuxta
2 ſecundum.habetur† materia 10.quæſtio.2.& 12.q.2.
per totum: facit.17.q.4. nullus, cum duobus capitulis
ſequenti. Repetitur rubri. in 6. & in clemen. cui con-
uenit, de conſtitutio.eccleſia,de electio. quod ſicut ,
in fi.& c.nihil eſt, de reſtitu. in integ. c.1.de do.& con-
tum,

tum.ueritatis,in fi.de eccle.ædifi.c.fi.de accuſa.c.fi.de ſciſma.c.1.3.reſpon.& li.6.de electio.is cui, & c.indem nitatibus.§.ſi uerò, de cleri.ægro.c.uno,ad fi.de religi. do.c.uno.§.1.de excel.præla.c.uno.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei eccleſiæ etiam abbati uetita ſine conſenſu epiſcopi.*
Abbas minor eſt epiſcopo.
Ad eum quod dicitur tota ſolicitudo, & poteſtas monaſterij pertinere, in quibus habeat locum.
2 *Epiſcopi poteſtas ad quæ data.*
Permutatio rei eccleſiæ nec clericis abſq; epiſcopo licet,nec cõtra.
Eſt contractus bonæ fidei, & cum quo ſit celebranda.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.4.*
Eccleſiæ nouæ dare poteſt epiſcopus iura matricis.
Eccleſiæ iura quæ dicantur.

CAPVT I.

NOn licet. Breue eſt[*Abbati*]vide quod dixi in clementi.eo.titu.c.1.in glo.de epiſcopo, & ſupra de tranſac. ſtatuimus. & no.
1 ꝙ † ſi non licet epiſcopo, multo minus abbati, cum epiſcopus maior ſit 10.q.1.regenda.93.diſt.à ſubdiacono. & quod dicitur tota ſolicitudo, & poteſtas monaſterii ad Abbatem pertinere.18.q.2.nullam,illud uerum quò ad regulam,& ad ipſa pertinentia: ſed alienationem ſine conſenſu epiſcopi non faciet. 12. quæſtio. 2. Abbatibus.17.q.4. in uenditionibus, ut hic,& de his, quæ fi.à præ.ca.2.& c.ea noſcitur[*Ad aliam*] eccleſiam [*Ambæ*]ſcilicet eccleſiæ,& cui tollit,& cui dat [*Poteſtate*]
2 ad† regendum, & defendendum data eſt poteſtas non ad ſpoliandum,ſupra de reſtit.ſpolia.conquerente [*Commutare*]dicit hic Inno.quòd clerici ſine auctoritate epiſcopi non poſſunt commutare domos, quia fraus timetur.ff.de tranſact. cum hi. §. ſi uni: nec epiſcopus ſine eis etiam uacante eccleſia. 10.q.2. ſi quis epiſcopus[*Conſenſu*]permutatio enim, quæ eſt contractus bonæfidei,celebrari debet cum domino,vel cum eo,qui habebitur loco domini, de exceptio. cum ue-
3 nerabilis.¶ Prima†glo.reſpondet per quæſtionem,an ex cauſa&c.ſoluit,quod ſic:alleg 4.iura.ponit opinio.
4 contrariam, & remittit. ¶ [*In*†*glo.1.ibi,poſſet*] idem Innocen.& Hoſtien. qui dicunt per iura, infra allega. ꝙ ſi iuſta de cauſa ædificaret epiſcopus nouam eccleſiã, illi eccleſiæ dare põt iura matricis,puta decimas, oblationes,mortuaria,& ſimilia [*& in fine*] & 16.q.1.eccleſiæ; de hoc infra eodem titulo, capitulo primo,libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Laici res eccleſiæ donare non poſſunt, & qui ab eis receperunt, excommunicantur, & quæ amittant.*
Vxor à principe non eſt petenda.
Egentibus ſubueniendum, non adimendum.
2 *Eccleſia quod una perdit, & generalis eccleſia amittit, & è contrario.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Imperator cui donauit, etiam rem alienam, tuus eſt.
5 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 QVi res. Caſus.Llaici † res eccleſiæ donare non poſſunt. & qui ab eis receperunt, excommunicantur[*Petũt*] ſic nec uxor à principe eſt petenda;de hoc infra, qui cleri. uel uo.inſinuante, in prima glo. [*Horrendæ*]iuri canonico,& ciuili, & homini rationabili,licet laici hoc non abhorreant, infra c.fin, Hoſti. [*Egentium*]& ſic potius illis ſubueniendum eſſet, infra de cẽ ſi.licet[*Obtinent*]ſcilicet donationes à regibus factę,per quas obtinent bona eccleſiarum, Innocen. Sed Boa. & Guili. dicunt quoſdam hoc intelligere non ſolum de his, quæ ſic obtinent à regibus,ſed etiam quę prius iuſto titulo obtinebant ab eccleſia, & hoc eis placet
2 [*Eccleſiæ*]generalis, quia † una perdente omnes uidentur perdere:ſic econuerſo,ſupra de his quæ fiunt à prę latis,cum apoſtolica[*Excludantur*]quod quærit hic Vincen.uide ad literam in Specu.de empti. & uenditio.§.
3 nunc dicendum.1.in fi. ¶ Tertia † glo.alleg.duas con-
4 cor.ſignat contrarium de.l.& ſol. ¶ [*In*†*glo.3.ibi,à Zenone*]ibi dicitur,quòd tutus eſt ille, cui imperator dona-
5 uit etiam rem alienam. ¶ [*In*†*glo.3. ibi, quicunque*] ubi de hoc[*& in fi.*] adde quod no. 16.q.3. placuit,1.& Hoſti. remittit ad ea,quæ no.de ſolu.c.fina.

SVMMARIVM.

1 *Seruum eccleſiæ manumittere poteſt rector eccleſiæ, ſi dat eccleſiæ rem duplæ æſtimationis.*
Seruus manumiſſus,eiuſque poſteri erunt ſub eccleſiæ patrocinio.
Familiæ appellatione ſerui hic accipiuntur.
2 *Peculium homo liber an habere dicatur.*
De peculio quid,quod habebat manumiſſionis tempore?
Clerici quæ leuare poſſint.
Ad quod poteſt quis tenetur non ultra.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Ingenuum naſcitur ex muliere liberta.
Ingrati liberti, & eorum filij rediguntur in ſeruitutem.
5 *Additio gloſſarum.*
Duplum quare detur pro ſeruis manumittendis, non pro rebus alijs.

CAPVT III.

1 COnſenſus. Caſus.Rector†eccleſiæ ſi dat eccleſiæ rem duplæ æſtimationis, ſeruum eccleſiæ manumittere poteſt: ipſe tamen, & poſteri eius erunt ſub eccleſiæ patrocinio:ponit dictum cum quadam determinatione ibi, ut ita [*Capituli*] ideſt concilii [*Relinquunt*] inter uiuos,uel cauſa mortis [*Familias*] ſeruorum[*Acquirunt*]etiam de bonis eccleſiæ ipſius ſecũdum Inno. & hoc poſſet ſaluari per modum, de quo ſecundum eum dixi,infra de pecu.cleri.c.fi. ſed ſecundum Goffre. & Hoſtien. dic ex induſtria & obtemptu perſonæ,ne ſit contra,infra de teſta.requiſiſti[*Peculio*]
2 an liber † homo dicatur habere peculium, & quid de peculio, quod tempore manumiſsionis habebat ſeruos,no.87. diſt.c.pen.& 12.q.2.cum redemptor[*Iniunctas*]argu.quòd clerici poſſunt leuare collectas,caualcatas, albergarias,& alia conſueta & antiqua ab hominibus ſuis, infra de Iudæis, multorum.§.1.uer.de hoc Hoſtien.[*Poterunt*]ultra poſſe nemo tenetur,22.q.2.fa
3 cit homo,& ſupra de reſcrip. ſciſcitatus.¶ Prima†glo. reſpondet per ob.¶ Tertia etiam reſpondet per ob. & duplicem ſo. & ſubdit tertiam, quam non approbat.
4 ¶ [*In* †*glo.3 ibi.l. antepen.*] quòd ex liberta muliere naſcitur,ingenuum eſt[*& ibi.l.ulti.*]ibi dicitur,quòd liberti, & ipſorum filij ingrati rediguntur in ſeruitutem. ¶ In
5 † glo.1.ibi, & hoc non ſolum proximum dictum glo. ſed etiam quod dicit textus ſecundum Innocẽ.& Hoſtien.unde & olim erat glo.Ala.per ſe ſuper uerſi.manumittere, & ſic ponunt prædicti. ¶ [*In glo. 2.ibi, mancipium*]& ibi.no.quare non ſit neceſſe dare duplum pro aliis rebus,ſicut pro ſeruis.¶ [*In glo.3 ibi,liberti.2.*]ubi de hoc,& plenius in cap.de libertis,ea.q.[*& ibi,quidam*]ut ibi nota. in fine glo.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Serui manumiſſio non tenet a prælato, & quando.*
Prælatus alienans in caſu non permiſſo deponendus eſt omni caſu.
Dare debet, qui uult ab alio quid auferre.
2 *Ius quomodo hic ſumatur.*
Alienati nomen hic large ſumitur, etiam occupatum & inuaſum, uerſi. Quid ergo, licet alibi ſtricte capiatur, & quomodo aliàs ſumatur.
Reſcripta in odium inuaſorum, & in fauorem eccleſiæ largiſſimè ſunt interpretanda, aliàs anguſtè.
Senſus & intentio ſignificandi præualent, circa fin.
Reuocari ſi quid mandetur ſecundum formulas hic poſitas, non ſolum petitorio, ſed poſſeſſorio poteſt agi, ibid.
3 *Quomodo procedere poſſit in his iudex.*
Cauſæ cognitionem habet, ſi in modum, & in figuram iudicij proceditur, non ex officio, & in modum inquiſitionis.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5.*
Benemeritus quis dicatur.

CAPVT IIII.

1 EPiſcopi. Caſus.Si prælatus † nihil de ſuo dans eccleſiæ, ſeruum eccleſiæ manumittit, non tenet manumiſſio;& ponitur prohibitio,ipſius ratio,& reuocatio ſm Hoſti.ſecunda ibi, impium.tertia ibi, Tales[*Liberos*]i.libertos [*Famulis*]i. ſeruis [*Condemnationem*] quia per hoc æternaliter, & à ſuis iudicibus condemnantur,Inno.& not.per hoc Bonagui. prælatum alie-
a nantem in caſu non permiſſo omni caſu deponendũ[a] alleg.12.q.2.monemus,& cap.diaconi[*Impium*]alludit hoc uulgari,quo dicimus,nil mihi des,dummodò nil auferas,ſecundum Hoſtiẽ.[*Attulerit*] diſpergunt tales prælati,quod non colligunt 12.q.2.quiſquis,in fi.[*Succeſſor*]& ipſe idem Io.& idem Inno.qui dicit,ꝙ ipſe coram delegato poterit reuocare,alleg.C.de agri.& cen. quemadmodum,& no.ſupra de elec. noſti [*ad ius eccle*
2 *ſiæ*]ſumitur † hoc ius pro poteſtate,ac ſi dicat,facias,ꝙ ad eccleſiæ redeant poteſtatem, ſicut ſumitur ius, inſti.de his,qui ſui,uel alie.iu.ſunt.22.ſignificationes huius uocabuli dicam, infra de reg.iur.lib.6.ſuper gl.rubricæ.Quid ergo ſi mandatur ad ius, & proprietatem eccleſię reuocari,quæ de bonis ipſius alienata fuerũt, & aliqua inueniuntur alienata, uel occupata quò ad poſſeſsionem,non quò ad proprietatem, nunquid talia per has literas poterunt reuocari? ad quam formã concor.12.q.2.c.2. & uide quod dixi poſt Compo. de elec.noſti. Dicunt quidam, quòd non : quia non dici
b tur alienatum ab eccleſia,uel diſtractum[b] id,quod in dominio eius remanſit.ff.de uerbo.ſig. alienatum. C. de diſtra.pi.l.1.& 2.& per totum:ſed nec dicitur alienatum, niſi ab aliquo alienatum fuerit, uel diſtractum: ſed conſtat,quòd ſi quis poſſeſsionem eccleſiæ occupauerit,non poteſt dici ab aliquo alienata, ſed potius uiolenter inuaſa,ſeu furtiua,uel ui poſſeſſa.C.unde vi. l.penul.inſtitu. de uſuca.§.quòd autem.& §.aliter. unde patet,quòd uerba reſcripti non patiuntur,quòd de occupatis agatur, uel de poſſeſsione, ſed de alienatis tãtum,& de proprietate, à quorum ſignificatione recedendum non eſt. ff.de leg.3.non aliter. ff. de exerci. act.l.1.§.parum autem refert,uer.in re igitur dubia,& argu.ſupra de reſti.ſpol. Piſanis,ubi de poſſeſsione expreſſa fit mentio. Alii uerò dicunt,& forte melius, ꝙ per has literas talia reuocari poſſunt, ex quo dicit, ad ius eccleſiæ,argu. hic ſecundum quod no.in prin.huius glo.& quia duplex eſt ius, ſcilicet non ſolum proprietatis,ſed & poſſeſsionis, ut ſupra de ele.querelam, ſupra de cauſa poſſeſ.c.2.& c.paſtoralis,& c. cum dilectus:ſed & quod dicit litera, Alienata, largo modo ſu-
c mitur[c], ut intelligatur non ſolum de proprietatis, ſed & de poſſeſsionis alienatione,ſicut & ſumitur hoc largo modo. ff.de ali.iudi.mu. cauſa fac.ſi res.§. Pedius, aliàs eſt lex, & incipit non ſolum, & l.ex hoc edicto.§. alienare,& l.fi.ad fi. ff. quod metus cauſa, ſi mulier.§. qui poſſeſsionem,infra eo.ca.1.§.alienationis, cũ ſuis concor.& arg.ſupra c.1.& 2.cum ſuis concor. nam & ibi eccleſia proprietatem non amiſerat, ſed poſſeſsionem tantum; & tamen eſt illud alienatum ad ius eccleſiæ reuocandum,& argu. ſupra de reſcriptis, ſuper literis.§.inter alios.nec ob.contraria:quia in illis ſumitur alienatio in ſtricta ſignificatione. ſed nec uerum eſt, quod dictum eſt, ꝙ res occupata non dicatur alienata:qa proprie dicitur de prædio, quod amiſit eccleſia per occupationem alterius,quod alienatum eſt ab eccleſia,ideſt alienum factum:& ſic ſumitur,quando dicitur,quòd aliquis eſt alienatus à mente.15.q.1.§.1. in prin.infra de ſuc.ab inte.c.fi.& in pſal. Alienati peccatores à uulua, ideſt alieni ſunt à ueritate facti à ſua origine. Ad idem ad Colloſ.1.c.Et uos cum eſſetis aliquando alienati & inimici, & ad Ephe.4. c. Alienati à uita Dei per ignorantiam. Ex his apparet, quòd alienatum dicitur, & ſi à nemine ſit alienatum, ſed inuaſum.Nec ob.ꝙ propriæ ſignificationi verborum ſtandum eſt:quia ſenſus & intentio ſignificandi præualẽt, infra de uerb.ſig.intelligentia,& c.in his.C.de hære.inſti.l.fi.C.de liberis præteritis.l. pe. & ſatis conſtat, ꝙ ex quo per verba voluntariè alienata ſunt reuocãda, bene ſequitur ſecundum mentem,quòd violenter occupata reuocentur,arg. ſupra de reſcriptis, ſuper literis, & infra qui fi.ſint legi.per uenerabilem,reſpon.1.ff.de ſtatulib.l.ſtatuliber à cæteris,ad fi.ſed & talia reſcripta largiſsimè ſunt interpretanda.ff.de iudi. ſolemus, & l. in ambiguis,& legitur & no. ſupra de cauſa poſſ. cum eccleſia.§.fi.maximè in odium inuaſorum,& eccleſię fauorem,argu. infra de ſen. excom. contingit 2.ad fi. Et idẽ dicendum eſt de illa forma, Quicquid poſt iter arreptum inueneris attentatum,ſupra de cleri. pere.c. unico:uel quicquid poſt litem cœptam inueneris innouatum, in ſtatum priſtinum ſtudeas legitimè reuocare,ſupra de conſtitu.cum.M.Ferrarien.ad fi. In omnibus enim iſtis formis non ſolum petitorio, ſed & poſſeſſorio agi poteſt, maximè cum nec vnum ſit à reliquo diuidendum,ſupra de ſeque.poſſeſ.c.1.§.1.& ſic ſententiauit papa in cauſa ſanctæ Mariæ Eboracenſ.
3 ¶ Sed nunquid† in formis huiuſmodi poteſt & debet iudex procedere ex officio, & in modum inquiſitionis? reſpondeo non,niſi hoc in litera ſignanter & ſpecialiter exprimantur: ſed in modum & in figuram iudicii: quia talis forma cauſæ cognitionem habet, & hoc ſatis colligitur, infra eo. ad audientiam. §.1.& de preca.c.2.ad fi.& de dona.fraternitatem,in fi.ubi dicit legitime reuocare, ſecundum Innocẽ. cuius eſt quaſi hæc tota glo.& argu.op.in eo,quod le.& no. ſupra de iudi.exhibita.§.1. & 2.de hoc, infra eo. ſi quis preſbyterorum, ſecundum Hoſtien.[*Reuocabit*]ſequitur in canon. quia eos non æquitas, ſed improbitas abſoluit.
4 ¶ Tertia† glo. ſignat contrarium, & dupliciter ſoluit.
5 ¶ [*In* †*glo.1.in fi.*]& hic adde,quod ibi no.¶ [*In glo.2.ibi, benemerito*] & ibi no. quis dicatur benemeritus [*& in fi.*] uel ibi manumiſit retento iure patronatus; hic non.

ANNOTATIONES.

a ¶Deponendum. Vide de offi.dele.uenerabili, in glo.3. & ſuper illa Io.And.& infra de ſimo.in c.licet, in gl.ultra illa per Io. And.
b ¶Diſtractum. Pro quo facit, quod no. Bart.in l.manumiſſiones ff. de iuſti.& iu.& quod no.in l.codicillis.§.inſtituuntur,ff.de leg.2. & clemen. 1.hoc tit. & no.infra c. proximo.
c Sumitur. Facit, quod dicitur de prohibiti. alie. in l.fi. C.de rebus alie.non alien.ubi uide doc.& Cy.etiam in additio.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiarum res alienari non debent, & quando, & nu. 2. & 3.*
Ruſticum pro ſeruo operi ruſtico deputato.
Seruus inter immobilia computatur.
Hypotheca etiam ſpecialis rei eccleſiaſticæ quando permittatur.
2 *Sub conditione alienari quando dicatur.*
Alienari res eccleſiæ quando dicantur, & prohibeantur, & nu. 1. 3. 5. 6. 7. & ſub. quibus pœnis, eo. nu. 3. qua ſolennitate, nu. 5.
3 *Perpetui nomen ut capiatur, remiſſ.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Alienatione prohibita, quæ alienari non poſſint, & quæ hoc nomine comprehendantur, & nu. 1. 2. 3. 5. 6. 7.
Oeconomo priuato adminiſtratione, qui & quibus pœnis teneantur, §. fin.
5 *Additio gloſſa. & nu. 6. & 7.*
Solennitates quæ adhibendæ in alienationibus eccleſiaſticis, & an tolli poſſint.
Pignus an ab hypoteca differat, & quo.
Maxime, pro tantum ponitur in §. propriè pignus, hic alleg.
Legis approbatio facta à papa dicetur eam commemorando.

C A P V T V.

1 NVlli. Caſus. Res† eccleſiarum alienari non debent. & dicit Hoſti. alienationis prohibitio: quid ſit alienatio, & pœnæ impoſitio. ſecunda ibi, Alienationis, tertia ibi, unde oēs. & expone [*Nulli*] clerico maiori, minori, uel medio, multo minus laico, ſupra ca. 2. [*Ruſticum*] i. ſeruum ruſtico operi deputatū. nā & tale inter immobilia computatur, in aucten. co. ti. §. 2. collatio. 2. ſm Hoſt. Egi. alle. ff. de diuer. & tempo. præſ. l. 3. [*ſpecialis*] dicit Egi. ꝙ uidetur ꝑmitti generalis: & dicit hoc corrigi in auct. de ali. & emphy. §. hoc ēt. ſubdit, ꝙ ſm can. pro utilitate eccleſię ſpecialis hypotheca fieri pōt infra eo. ad noſtrā: generalis fieri pōt ſine auctoritate epī. C. de his, qui ue. æta. imp. e. l. pe. [*Conditionem*] ſ. quan-
2 do† transfertur ſub conditione, ut ſi nauis ex Aſia uenerit: uel dic, ꝙ contractus conditionis dr̄, ubi prædiū conſtituitur tributariū, quia tale prædiū vulgariter ditur conditionale. i. cadit ſub conditione, ſi nō ſoluerit tributū. Alia litera conductionem: ſed falſata eſt à nō intelligentibus, cum conducere non ſit alienare ſm Inno. niſi intelligas, perpetuò, vel ad magnū tempus. j. eo. ad audientiam; & ſic intellige, quod dicam. j. eo. ad aures, in fi. & ſic non ob. de loca. c. 2. pro dicto Inno. facit. ff. de leg. 2. l. pen. §. inſtituto, & uide quod no. in cle. eo. ti. c. 1. in glo. antepe. [*Perpetuum*] contra, infra eo. ad aures. So. hic de fertili, ibi de ſterili, Hoſti. & ipſe cum
3 Goff. ad† expoſitionem huius uerbi, Perpetuū poſuerunt quaſi ad literam glo. quam habes 10. q. 2 hoc ius, uer. perpetua, in 1. gl. & de hoc. C. de ſacro. ſan. ec. auct. ſi quas [*Huiuſmodi*] perpetua. ſ. & in detrimentum eccleſiæ, uel facta non ſeruata ſolennitate, Hoſti. [*Pœnas*] depoſitionis, & ſatisfactionis de rebus propriis, ad quod ēt tenentur hæredes, Hoſti. [*Comminatur*] non ſolum autem punitur male alienans, ſed etiam ſubſcribens; & ſic continuari poteſt ſequens capitulum, Hoſtien.
4 ¶ Pe. † glo. ponit de alienatione, quomodo large, & ſtrictè ſumitur. ¶ *In glo. 2. ibi lex quæ, in fin.*] uide de his, quæ ſi. à præ. tuam, ſuper 5. glo. [*& ibi. l. ulti.*] ſine interpoſitione decreti tutores, & curatores uēdunt ueſtes attritas, & ſuperuacua animalia. ¶ *In glo. 3. ibi. §. inter pignus*] uide etiam infra in ſuppletionibus. ¶ *In glo. pe. ibi, ſancimus*] alienatione prohibita per legem, teſtatorem, uel pactum, non ſolum impeditur tranſlatio dominii uel manumiſſio ſerui, ſed etiam datio uſuſfructus, hypotheca, pignus, emphytheuſis [*& ibi, § nosigitur*] ubi quaſi ad literam ſunt uerba huius capituli [*& ibi. l. 1.*] dicit ibi, finis, Eſt autem alienationis actus, per quem dominium transfertur [*& ibi, alenationis*] ſequitur, uerbum etiam uſucapionem continet, uidetur enim alienare, qui patitur uſucapi [*& ibi, ex hoc, §. ſecundo*] alienare intelligitur etiam, qui rem alienam uendidit [*& ibi, l. prima*] ibi dicitur in principio, ꝙ emphyteuſis nec eſt conditio, nec alienatio. ¶ *In glo. ulti. ibi. §. œconomus*] priuās œconomum adminiſtratione, tenetur eccleſiam ſeruare indemnem, & eius hæres, & tabellio mittitur in exiliū, iudex priuatur dignitate, & bonis omnibus.
5 ¶ *In † glo. 1. ibi. q. 2. ibi, in ſum.*] not. alii caſus alienationis fiendæ, quos & hic no. Hoſti. & Pe. infra c. pe. [*& in fi.*] uel quia ſolennitates illæ non ubiq; ſeruantur, dicam ſufficere ſolennitatem ſm loci conſue. approbatam, Goff. hoc uidetur placere Ala. ad quod infra c. proxi. in an. quam ibi ponā, & facit, quod no. C. quæ ſit lon. conſue. ſuper rubrica, & ff. de leg. l. diuturna. Inno. uerò dicit ſufficere ſolennitatem, quę in illa eccleſia pro conſue. introducta eſt, & ſi ſit præter ius, dummodò non ſit aliàs grauis, ne ſit contra. s̄. de re iudi. cum cauſa. Hoſt. autem huic dicto contradicit, & dicit illud aꝑtè reprobari, infra eo. c. 1. li. 6. per quod capitur, & per decre. cum cauſam, & decre. primā, de conſue. nō credo ſolennitatem iuris ſic ſine exceptione in rerum eccleſiaſticarū alienationibus tolli poſſe, & facit quod dicā, infra de don. paſtoralis, in fi. In ſolennitatibus auct. hoc ius porrectum, poſſet intelligi prima opi. de qua no. in præ. decre. 1. infra eo. ti. lib. 6. puto tamen, ꝙ conſuetudo poſſet augere, uel addere ſolennitatem; ad qđ facit, quod dicam, infra de conſan. & affi. quod ſuper his, ſuper glo. 2. & quod dixi de cleri. coniu. Ioannes,
6 in 3. q. ¶ *In glo. 2. ibi, non † poſſunt*] & quæ magis expedit uendi, quàm retineri, ut animalia ſuperuacua, & ueſtes attritas, Goff. & hoc intelligas ſaluo eo, quod habes de dona. cæterum. ¶ *In glo. 3. in fi.*] Item dicitur pignus, cum rei obligatæ traditur poſſeſſio creditori: hypotheca, cum non traditur, ff. de pign. ac. ſi rem. §. propriè pignus. Abb. tamen no. 80. di. c. 1. quòd inter iſta differentia eſt tantum in nomine, & illud quò ad hypo. actionem, ſecundum Phi. dicit Hoſt. quòd in §. inter pignus, Maxime, ponitur pro tantum, allega. ff. de uerbo. ſig. plebs. §. pignus, ultima charta. ¶ *In glo. pe. ibi,*
7 *largiſſimè*] dicit Egi. uerbum † alienationis ſic largè poni in tribus caſibus tantum, ſcilicet quando lex, teſta-
a tor, uel pactio prohibet alienari, per l. ſtatim[a] allega. ¶ *In glo. ulti. ibi, iubemus*] quæ pœnam minatur etiam tabellionibus, ut ſupra, & dicit Hoſti. quòd illa lex, quæ localis erat, per Iuſtinianum prorogata eſt ad omnes eccleſias, & omnia loca pia, in aucten. eo. ti. §. quia uerò Leonis; & de illa facit papa mentionem, ut ſciatur illam approbaſſe: nec placet ſibi dicere, quòd hic loquatur de canone Leonis 12. quæſtione 2. monemus, tamen nec illud dicere eſt peccatum.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶ Statim. Vide plenius per glo. Cy. Bar. Bal. & d. Bar. de Sali. in l. fi. C. de re. alie. non alie. & ibi ipſi, nam tunc pignorant indubitanter qui alienat, quando rē tanto pignorat, quòd non ſit ſpes luitonis.

S V M M A R I V M.

1 *Alienatio rerum eccleſiæ facta non tenet.*
Alienantes cui pœnæ ſubijciantur, & nu. 3.
Alienationi qui poſſint contradicere, & nu. 4. 9.
Anathemate eccleſiæ quando Deus animas percutiat.
Iudæi an ſubſint conſtitutioni papæ.
2 *Anathema quid, & quo appellatione alia nuncupet, & eius effectus.*
3 *Eccleſiæ res recipiens, & alienans qua pœna plectantur, & nu. 9.*
Vacuari, id eſt uacantium nunciari, & factum reſpicit.
Verbi reſolutio.
3 *Eccleſiæ optio reſeruatur an uelit precium, ſiue rem alienatam.*
5 *Pro eccleſiæ utilitate agens non ſatisdat, ſed ſententia contra ipſum lata præiudicabit eccleſiæ, & quo caſu.*
Quomodo libellum concipiet.
Qua actione aget.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Subſcriptio quos, & quibus caſibus obliget.
Minori optio datur uel perſequi tutores, uel reſtitutionem petere. §. in glo. ulti.
Plures ſi dolo fecerunt, qui teneantur, ibid.
8 *Additio gloſſarum, & nu. ſequen.*
In mora eſſe quis uideatur, & qualiter purgari poſſit.
9 *Liberatio quando contingat alteri, uno ex obligatis condemnato, & in quo caſu hic. §. in glo. ulti.*
Ceſſionem facere an teneatur eccleſia ſoluenti rem eccleſiæ contra alium, & ſi fecerit, quando teneat, ibid.
10 *Emptor rei eccleſiæ ipſa euicta quam actionem habeat contra prælatum alienantem, & quæ exceptio prælato competat aduerſus eum, & de replicatione emptoris, nu. 11.*
11 *Doli exceptio ſi primò proponatur, licet replicare dolum agenti, & quando dicatur quis incipere excipere.*
Cauſam exprimere in actione reali quando teneatur quis, circa fi.
Actio naturam actionis, cui ſuccedit, ſapere debet.
De euictione qui teneantur in caſu huius decretalis, & quibus, & num. 10.

C A P V T V I.

1 SI quis. *Presbyterorū*] Caſus. Alienatio † de rebus eccleſiæ facta nō tenet, & alienātes, niſi rem reſtituant, excōicantur: & quilibet clericus de eccleſia pōt contradicere, & rem cum fructibus repetere. ſecunda ibi, ꝙ ſi. tertia ibi, ſed ēt dicit Hoſti. delicti, & remedij propoſitio: pœnæ impoſitio, publica actio [*Animas*] dum eccleſia iuſtè ligat: aliàs ſecus, infra de ſen. excōm. à nobis, Goffr. 2. & ex hoc patet, quare Iudæi non ſubſunt conſtitutioni papæ, licet ſubſint conſtitutioni prin. de hoc de diuor. gaudemus, ſecundū Ho-
2 ſti. [*Anathemate*] i. excommunicatione † lata ſolenniter 11. quæſtio. 3. debent. quæ etiam dicitur mucro epiſcopalis. 16. q. 2. c. 1. per quod non ſolum fit corporalis ſeparatio à communione eccleſię, ſiue fratrum. 3. q. 4. Engeltrudam, ſed etiam Deus ſeparat animas à cuſtodia, & gratia ſua ſecundum Inno. uel hoc dicit pro tāto ſecundum Ho. ꝙ hac ſententia propriè ligatur anima, ſuper quo remit. de offi. ordi. ad reprimendam, & ca. paſtoralis, & ideo non fertur in uniuerſitatem, de ſen. excom. Romana. §. in uniuerſitatem, libr. 6. [*Feriatur*] idem tex. 12. q. 2. indigne. ſubaudit Hoſti. & aliena-
3 tor † deponatur, & recipiens puniatur, ſecundum. l. C. de ſa. ſan. eccle. iubemus, niſi forte &c. ut ſequitur [*Proſpexerit*] contra. C. ne fiſcus rem, quam uen. euin. l. 1. & 2. libr. 11. ff. de ali. mu. iudi. cauſa fac. l. ex hac. §. ſi quis alienauerit. ſolu. in eo, quod no. ſupra de elec. noſti, Inno. [*Minore*] quam expediret [*Remedium*] ſcilicet de re reſtituenda [*Aſcriptam*] contra alienantes, conſentientes,
4 & ſubſcribentes, Inno. [*Vacuetur*] i. per ſententiam † publicè uacuum nuncietur, Inno. & ſic factum reſpicit ſecundum Hoſtie. & in an. erat hic Offeretur. Dicebat Tan. ad incidendum. 12. q. 2. apoſtolicos [*Alienata*] uel precium rei uenditæ, ſi magis expedit eccleſiæ. 12. q. 2. ſi qua de rebus, Gof. [*Repoſcere*] dicebat Alanus, & Vincen. hoc uerum eccleſia tacente, uel non contradicente. Si enim eccleſia prohiberet, non audiretur. ff. de ꝓcur. Pomponius, §. fi. uide quod dixi de conceſſio. pręben. ex parte, ſuper 1. glo. dicit Innoc. quòd iſte † non
5 ſatiſdabit pro eccleſia, quaſi ſit hoc populare iudiciū, ſecundum. H. fatetur tamen, quòd ſententia contra ipſum lata præiudicabit eccleſiæ ſciēti cauſam ſuam agi, argum. ff. de accuſa. ſi cui. §. 1. & 2. ff. de admini. tutor. vulgo. C. de admini. tu. l. fi. §. defenſionem, de re iudic. c. penul. & quomodo concipiat libellum, remittit Inno. ad no. de teſt. cum olim [*Fulciri*] i. auctoritate huius canonis fulcitur; & ſic competit in hoc caſu cōdictio ex iſto canone, ff. de condi. ex le. l. 1. Hoſti. ſequebatur hic in an. Huius noſtræ conſtitutionis legem, in apoſtolica uolumus ſede ſeruari in uniuerſis eccleſiis per prouincias, quem propoſito religionis conuenire rectores earū uiderint, more reſeruato: hoc poſuit pro-
6 pter id, quod dixi, ſupra c. prox. ¶ Secunda † glo. arguit alleg. 4. iura, alleg. in contrarium unam. l. & ſoluit illā; demum diſtinguit. ¶ Tertia glo. ſoluit contrarium. ¶ Quarta glo. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Quinta glo. reſpondet per quæſtionem, ſolu. & remit. ¶ Sexta reſpondet per contrarium, & ſoluit. ¶ Septima arguit & remit. ¶ Antepe. glo. no. alle. 3. iura, ſignat contrarium, remit. ¶ Vlti. glo. facit 4. primo no. optionem eccleſiæ dari &c. ſecundò quærit, an cedere teneatur, & ſoluit ꝙ non. tertiò obiicit ad id, quod hic dicitur, alienatorem repetere; ultimo ponit opin. & remittit. ¶ *In*
7 † *glo. 2. ibi. l. pe.*] ibi ſubſcriptio tutoris obligat pupillum [*& ibi. l. 1. §. ſed ſi*] ſequitur, ſerui chirographo ſubſcripſerit dominus, tenetur, quod iuſſu [*& ibi, Caius*] uide de tranſac. ex literis, ſuper glo. 2. [*& ibi. l. ulti.*] ſi præpoſitus menſæ meæ nūmulariæ ſcripſit menſam tibi debere. c. ex epiſtola, non tenetur ipſe præpoſitus [*& ibi, ſi Titius*] Titius procurator Seij, & ab eo mortuo inſtitutus hæres hoc ignorans ſubſcripſit ſeruo hæreditario vendenti fundum, ex ſubſcriptione non obligatur [*& ibi, ſi fideiuſſor. §. 1.*] uide in præal. decre. ex literis, de tranſac. ſuper glo. 2. [*& ibi. l. ulti.*] procurator meus, cui mandaueram, ꝙ domum locaret, inſtrumento, quod erat uēditionis, quaſi locationis eſſet, fecit me ſubſcribere, & ibi nec erit emptio, nec locatio, alterutrius in qualibet deficiente conſenſu [*& ibi, nec ignorans*] ſi ignorans fundum illum expreſſum, cuius donationi ſubſcripſi, cū de alio ageretur, ueritate cognita nō nocet ſubſcriptio. ¶ *In glo. ſcilicet, ibi. §. œconomus*] uide ſupra ca. proxi. ſuper glo. fi. ¶ *In glo. ulti. ibi. l. 3. & ulti.*] lex. 3. & ult. in tit. ſi tutor, uel cu. interuenerit dicunt, quod habent optionem minores læſi uel perſequi tutores, & curatores, uel reſtitutionem petere, nec ex electione fit præiudicium [*& ibi. §. ſi plures*] ſi plures dolo fecerunt, quominus iudicio ſiſteres, omnes tenentur: ſed uno ſoluente, cæteri liberantur [*& ibi, ſi apud duos*] ibi exemplum de duobus depoſitariis [*& ibi. l. ulti.*] uide ſupra ea. glo. [*& ibi, cum plures tutelam*] aliàs ſi plures: ibi dicitur, ſi plures tutores erunt, nec geſſerunt, alter ſolus conuentus inſolidum, non petit à pupillo, ut contra alterum pro parte actiones cedat, cum conueniatur ex ſua contumacia [*& ibi, quemadmodum*] uide de cleri. con. diuerſis, ſuper glo. penul. [*& ibi ſi mancipium*] uendicans mancipium, ui uel furto ſublatum, & diſtra-
8 ctum non habet neceſſe reſtituere precium. ¶ *In † glo. 2. ibi, alieno*] quod dic, ut ſupra de re iud. cum inter [*& in fi.*] adde, quod no. de tranſac. ex literis, in 1. & 2. glo. & ſupra titu. 3. quanto. ¶ *In glo. 3. ibi, non iraſcitur*] nec per membra diſtinguitur; de his uide in Hiero. 5. c. B. [*& in fi.*] ſic 24. q. 1. odi. uel dic, Deus, id eſt vicarius Dei, ſupra titu. proxi. c. uno. ¶ *In glo. ſic, infra in fi.*] idem Innoc. & Hoſtien. dixit Goffre. celerem intelligo poſt interpellationem eccleſiæ, poſſeſſor enim, qui facultatem
a habet reſtituendæ rei, ſi interpellatus[a] congruo loco, & tempore, rem nō reſtituat, uidet̄ in mora. ff. de vſuris. mora: ſic alienator poſt interpellationem componere debet cum poſſeſſore rem recuperando, & eccleſiæ reſtituere, uel ſaltem petat à poſſeſſore ſtatim, cū
b interpellatus eſt, quod poteſt, ſi toleratur[b], ut in glo.
9 ſequē. ¶ *In † glo. 1, clericis, ibi, parochianis*] etiam laicis, non enim accuſant, ſed alienata repoſcunt, Lau Phi. dicit quod

quòd oĩs eccleſiaſtica perſona admittetur,cũ ius hoc
non diſtinguat 2.q.5.conſuluiſti. Inno.remit.de hoc,
ſupra de teſti.cum olim,& Hoſt.ibi,& ſupra de offi. de
le.uenerabili.¶[*In glo,ulti.ibi,liberatur*] hoc uerũ, ſi agit,
ad rem,uel ad intereſſe: ſecus,ſi ad pœnam.12. q.2.cũ
deuotiſsimã,& c.monemus,ubi de hoc;& uide quod
dixi de reſcriptis.c.ſi. ſuper uer.moderatis [*& ibi,ex delicto*]ergo,ſi non eſt in culpa,ut quia eſt tertius,ad quẽ
bona fide res peruenit, poterit petere ceſsionem, ſecundum Hoſtienſem,ad hoc.l.infra alleg.& ff.de fideiuſ.fideiuſſores.§. idem reſpondit, & l. ſi fideiuſſor, &
de pecul.l. quæſitum [*& ibi, petere ceſſionem*] quid ſi tali
malefidei poſſeſſori eccleſia ſponte ceſſerit actionem
ſuam,licet ad hoc non teneretur ? putat Hoſti. ꝙ agere poteri, dummodò ante ſolutionem facta fuerit ceſ
ſio.ff. de ſol. Modeſtinus. ff. de fideiuſ. cum his; & de
10 hoc remit.de reſcri.c.ſi.[*& ibi,de euictione*]habet † enim
emptor contra prælatum, qui uendidit, actionem ex
contractu ad precium recuperandum. 10.q.2.hoc ius,
uer.qui rem 12.q.2. Vulteranæ. Idem in illis, qui contrahunt nomine ciuitatis.C.ſi cer.pe.l.eos,qui officiũ,
11 & l. eum qui. ſed nonne † prælato dabitur contra ſic
agentem doli exceptio,ſ.quia rẽ eccleſiæ illicitè emit?
unde ſibi imputet, ſi quod damnum incurrit. Reſpondeo, põt dici ꝙ non: quia quãuis malè & illicitè emerit,tamen prælatus malè & illicitè uendidit, & ideò de
euictione tenetur : uel ſi dicas dandam doli exceptionem prælato, dicam dari doli replicationem emptori,quod licet,quando excipiẽs incipit de dolo proponere,ut no.infra de adul.c.pe.& ſi.hìc autẽ emptor de
euictione agens nullã de dolo facit mentionem, ſed
agit de euictione,ſicut eſt de natura ꝯctus:prælatus verò de dolo excipit,& ſic incipit primo de dolo proponere: meritò igit̃ põt emptor de dolo cõtra ipſum replicare : ſi ãt emptor primò dolo induxit eũ ad talẽ rẽ
emendã tunc cõpeteret prælato exceptio doli,quæ replicatione doli non tolleretur. ff. de excep.doli, apud
Celſum.§.Marcellus,Vnde & ẜm hoc uidetur,ꝙ ſi dicat emptor; Peto preciũ,& intereſſe, quod uendidiſti
ꝯ formam, ob.ei doli exceptio. uel qa all.turpitudinẽ
ſuam,patet,ꝙ in pari cã turpitudinis potior eſt cã poſſidentis.ff.de condi. ob tur.cauſam.l.pe.& eſt ſi. quod
no.de conceſ.præ.cum ſuper quæſtione. ſed dices,nõ
ne quilibet poteſt habere actionem , in qua non fiet
mentio de dolo?ita videtur.nam fere in omnibus caſibus competit certi condictio , uel triticaria, quæ doli
mentionem non habent.ff.ſi cer. pet. certi condictio.
ff.de condi.triti.l.1.reſpõ.1.& §.1. So.licet proponatur
generalis actio,quæ de dolo non habet mentionẽ, tamen quando proponitur ex cauſa turpi,ſicut ex cauſa
furti,uel uiolentiæ,neceſſe eſt,ꝙ cauſa exprimatur, ut
innuitur.ff.de condi.triti.l.1.ad ſi.& no.ſupra de off.ordi.conquerente: ſed & ſi cauſa non exprimatur,tamẽ
dẽt ſapere naturam actionis,cui ſuccedit.ff.ſi quis cautionibus, ſi cum.§. qui iniuriarũ.j.de uoto, magnæ.§.
cũ igitur:hoc aũt notandũ eſt,ꝙ ſolus principalis alienator tenet̃ de euictione:& ſi plures fuerint,oẽs tenẽtur : aliàs aũt conſentientes, & ſubſcribentes aliis pœnis ſubiacebunt.12.q.2.non liceat,Dicunt autem quidam,& non male,ꝙ conductores rerum eccleſiaſticarum,ſi bonæ ſunt fidei,actionem habent contra locatores ad pecuniam repetendam. 12.q.2.Vulteranæ:ſed
malæfidei non habent,niſi ſibi de euictione proſpexerint, uel niſi in caſu ſpeciali. C. communia de leg. l.1.
ẜm Inno.cuius eſt hæc tota glo.Hoſtien. uero reiectis
his remittit ad no.infra eo.ad audientiam: §.finali.

ANNOTATIONES.

a ¶Interpellatus.Contra,quia mala fide emens uidetur ſemper eſſe
in mora, maxime in eccle.cui re ipſa fit mora, & in minore.l. in
minorum,C.in quibus cau.in int.e.re.non eſt ne. & ibi uide,

b ¶Toleratur. Et ſic uides, quod in delictis eſt locus pœnitentiæ ad
pœnam euitandam, de quo uide glo.ſi. ſupra de elec.quòd ſicut,
& plenius Bar.in l.qui ea mente,ff.de fur.& per docto. in l.ſi quis
non dicam, C.de epiſ.& cleri.& intellige hoc capitulum, ut not.
in glo.c.quod ſicut, de iure patro.cum laici, ſuper prima glo.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ terra infertilis dari poteſt in emphyteuſim ei, cuius ſtudio reducitur ad culturam,& cuius conſenſu,& quando hoc ſit uerum. num. 2.*
Caſus.
2 *Syluæ extirpatio quando utilis.*
Contractus tempus inſpicitur, an læſio tunc fuerit, non poſtea, & num. 3.
Honor reſpicit eccleſiam hic.
Onus perſonam ſoluentem.
Aſpiratio eſt hominum ad honores,non ad onera.
3 *Suffragium gloſſarum.*
Status prioris rei habetur ratio.
Inquilinus de domo non expellitur niſi in caſibus.
Locationis lex ſeruanda.
Ad uenditionis reſciſſionem non ſufficit, quòd fundus ſic emptus magno precio & modico diſtractus.

CAPVT VII.

1 AD aures. Caſus.Terra † eccleſiæ infertilis dari põt in emphyteuſim ei, cuius ſtudio reducitur ad culturam. & ſoleo ponere literalem caſum, ut
bene conueniat literæ,in eo, qui non confecto inſtrumento exinde confiſus de prælato recepit in emphyteuſim ſyluam ad extirpandum,& colendũ:quo facto,
petebat ipſe, uel eius heredes ſibi fieri inſtr̃m emphyteuſis,ut à prin.ſub conditione cõuenerant, ꝙ ſi extirpari poſſet,& coli, ſibi daretur in emphyteuſim[*Concedere*]de conſenſu tamen capituli.10.q.2. hoc ius, uerſi.
perpetua,Inno.infra de dona.paſtoralis,in ſi.Hoſtien.
[*Extirpatas*] niſi legas, ut ſupra dixi, debet legi.1.extir-
2 pandas.Intelligo † aũt hoc de extirpatione ſyluæ infertilis:poſſet enim eſſe ſylua tantæ fertilitatis & maioris
quàm terra cultiua: & tunc non haberet hoc locũ, cũ
in tali alienatione nõ procuretur utilitas eccleſiæ, hic
autem eccleſia,quæ nil,uel parũ habebat,nunc habet
aliquid,uel plus, & poſſet etiam illud ſic melioratum
ad eccleſiam reuerti. Tunc iſtud non erat in an.ſed eſt
additum,ut detur intelligi, ꝙ ſi tẽpore locationis poterat plus haberi, reſtituet̃ eccleſia læſa iure minoris:
ſecus,ſi nunc poſsit plus haberi, ne colẽtiũ diligentia
ſit eis damnoſa.C.de alluui.l.ult.Goff.[*Alijs*]& tamen
ſibi non liceret locare aliis, ſicut nec alienare, ſupra e.
nulli.in hoc ergo hẽt priuilegiũ, quod ei locari licet,
Inno.[*Labore*]ſ.extirpandi,& colendi[*Ex honore*]aliàs &
onere,ſ.cenſus reddendi: honor reſpicit eccleſiam recipientem:onus perſonã ſoluentẽ.primum aſpiratur,
ẜm non: aſpiramus enim ad honores, ſed non ad onera,ut etiam dixi de elec.ſi religioſus,lib.6.ſuper 5. glo.
3 ¶[*In † glo.2.ibi,ex mille.*§.1.] ſi fundo uendito, cuius pars
euincitur, uel decreuit, uel accreuit per alluuionem,
prioris ſtatus habebitur ratio : vnde re deteriorata nõ
diminuitur: nec re aucta augetur euictionis quantitas
[*& ibi,ædem*] inquilinus inuitus de domo non expellitur niſi in caſibus[*& ibi,legem*] lex locationis ſeruanda
eſt , nec penſionũ nomine peti poteſt amplius, quam
conuenit [*& ibi,ad reſcindendam*] non ſufficit ad uenditionem, reſcindendam, ꝙ fundus magno precio fuit
4 emptus,& modico diſtractus.¶[*In † glo. 2.in ſi.*]glo. fuit
Tan.& hanc alleg.Bar.Brix.in ueneri.60. ubi idem tenet, nec euentus damni indulget reſtitutionem, ſed
propria facilitas, uel aduerſarij calliditas. ff. de mino.
uerum.§.ſciendum, Phi.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in dubio ſeruandum, & quo caſu hic.*
De menſa eſſe quæ dicantur,ad uer.de menſa, & num. 5.
Conſilium hic non ſufficit in alienatione.
2 *De iuramento mentio in licentia imputanda alienandi rem, quam iurauit quis non alienare.*
Concedere, pro conceſſum oſtendere, in fin.
Verbi reſolutio, ibid.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. num.4.*
Pro præteritis tranſactio ualet,non pro futuris,& quando hic.
Iuramentum papæ quando præſtet epiſcopus.§.*in glo. 3.*
5 *Eccleſiæ quæ dantur, in eius dominio perſeuerare debent, in ſi.*
6 *Fundum inutilem non licet alienare tutori:ſecus eccleſiæ,& ratio.*

CAPVT VIII.

1 VT ſuper. Caſus.Qui † iurauit non alienare ea, quæ ſunt de menſa,
ea, de quibus dubitatur, an ſint de menſa,
alienare nõ debet. Secũdò ꝙ poſſeſsiones
minus utiles ꝓ utilioribus de cõſenſu capl'i ſui poteſt
ep̃s cõmutare.ſecũda ibi,poſſeſsiones:& prima ſubdiuiditur,qđ per te uideas[*Poſſeſſiones*] qũocunq; ad manus p̃deceſſoris tui deuolutæ, & ab eo, quãdiu uixit,
poſſeſſæ:uel dic ꝙ genitiui, regaliũ deci.qui ſequunt̃,
regunt̃ etiã ab hoc uer.Poſſeſsiones, ẜm Inno.& hoc
placet Hoſt.[*Aliunde*] forſan ex donatione fideliũ, j.
de teſta.requiſiſti, & inf.c.ſi. [*Et cum*] ẜm membrũ, &
ad hoc principaliter rñdet[*De menſa*] uide qđ no. ĩ cle.
de exceſ.præla.frequens,in gl.notat Inn.[*Et aſſenſu*] nõ
eſt ergo caſus iſte, quo ſufficiat cõſiliũ q̃rere de hoc;
de his,quæ ſi.à præla.nouit,& c.q̃to,ẜm Hoſt.[*Concedimus*]de gr̃a:qa aliàs hoc non poterat rõne iuramenti
2 ſine licẽtia papæ,Hoſt.& Egi.& ẜm hãc lecturã † ſoluitur qõ de ep̃o,q iurauerat nõ alienare ſine papæ licẽtia:petiit licentiã,& obtinuit: ſed nõ fit ibi mentio de
iur̃i, an ualeat licentia, & ex illa poſsit fieri alienatio.
& dic ꝙ ſic,cũ hic nulla fiat tranſgreſsio iuramẽti. Itẽ
pone,ꝙ iurauit de tertio, puta nõ alienare ſine licẽtia
Titii:ſatisfit iur̃o habita licentia Titii:nõ ſic, ſi iuraſſet
ep̃s nõ alienare ſine licẽtia metropolitani, tunc enim
ſi peteret à papa licentiã,de illo iur̃o facienda eſt mẽtio.Inn. dicit,ꝙ fuit de gratia in hoc, ꝙ de iure ſine ſuperioris licentia non poterat alienare,ut dixi de his,q̃
ſi.à p̃la.c.1.Goff.cõtra,qui exponit.i. cõceſſam oſten-
3 dimus: ſi.13.di.nerui,uer.hinc Paulus.¶Prima † gl.rñdet per ob.¶Quinta per qõnem,uel ob.¶Vlti.ſignat
contrarium, & ſoluit dupliciter. ¶[*In 4.gl.ibi ſancimus*]
uide ſup.eo.nulli, ſuper glo.pen. ¶[*In gl. antepen.*] uide
4 de reſcriptis,olim ſuper ult.gl. ¶[*In † glo.1.ibi,profuturis*]
ſi.C.de tranſac.de alimentis,ibi,de præteritis alimentis ſine prætore tranſigitur:de futuris non,niſi eo auctore,& cauſa cognita[*& in fine*]ubi de hoc,& eſt ſatis
expreſſum.16.q.7.omnes decimæ.¶[*In glo.2.in ſi.*] ſup.
ut lit.non conte.qm̃,§.quod ſi. ¶[*In gl.3.ibi,ſubeſt*] imò
etſi non ſubeſt,dummodò prouiſionem,uel cõſecrationẽ ab ipſo recipiebat de facto, præſtat hoc ſacr̃m,
qđ graue eſt,ut dicã de eccle.ædi.c.fin. [*& ibi,de nouo*]
Romano Pon.incõſulto,de feu.c.2.& hoc plus aſtringit, ut dicã in præ. decre. ¶[*In gl.ad qõnem, in ſi.*] uel ẜm
5 † Goff.quæſtio non fuit certa pro eo,quod ſi decimæ
ſpectabant ad menſam,& fructus,nõ exprimebat,an
decimæ illæ eſſent de menſa,uel non:qa qui ipſarum
loco ſuccedunt,aliàs nõ:ſed cõſultius eſt &c. Ad hoc
dictũ primũ Goff.allegat Hoſt.ut lit.pen.eccleſia.i.dicit etiã eas de mẽſa,j ſi ſic præſcriptum eſſet, de excep.
cum uenera.in ſi.& uide quod ibi dixi ſuper uer.uendicabat,poſt ipſum Hoſt. & idẽ no.in ſum.de ſup. ne.
præ.§.quot modis,uer.pen.uel ſi menſæ, uel archiepiſcopi obtentu eccleſiæ datum fuit,infra de teſt. requiſiſti.C.de ſacro ſan.eccle. iubemus: uel ẜm Inno. erat
dubium:quia prædeceſſor, dum uixit, illas poſſedit,
uidebantur de menſa: ſed cõtrarium uidebatur, quia
de nouo bene venerat,ad hoc de feu.c.2.Cõſulit autẽ
ꝙ tutius eſt, ſcilicet ne alienentur, ut ſic iuramẽtum
de non alienandis,quę ſunt de menſa, intelligatur nõ
ſolum de antiquis, ſed etiã de nouiter acquiſitis, arg.
de teſta.relatum.2.1.reſpon. nec enim occurrit ratio,
quare plus de illis intelligi debeat,quàm de iſtis: & ſufficit,ꝙ ſunt acquiſitæ:ſecus in his rebus, in quibus eccleſia habet directũ dñiũ;ſed alius habet utile,ut ſunt
feuda, quæ non poſſunt dici de menſa quo ad utilitatem, cum alius fructus percipiat; & ideo illa deuoluta ad eccleſiã iterũ dant̃ in feu.ut præ.decr.2. quaſi de
ipſis ſic à principio uideatur ordinatum, ꝙ ſic ipſas li-
a ceat infeudare, ẜm Inn[a]. & quia de facili res ad ſui naturam reuertitur,ff.de pactis, ſi unus.§.pactus, inf. de
cenſibus,cum uenerabilis: ubi uerò licet de nouo aliqua bona ſimpliciter dantur,ad hoc data uidentur, ſecundum Inn.ut ſemper in dominio eccleſiæ perſeuerent,& ut in eius utilitatem ea,quæ exinde proueniũt
conuertantur:unde non debent alienari. C. de ſa.ſan.
eccle.priuilegia, & l.iubemus, eccleſia enim nunquã
deſinit eſſe hæres,ut in libro feudorum,de feu.alie. ſi
clientulus; nec unquam moritur.12.q. 2. ¶[*In glo. ult.
ibi,uitium*] & eſt ſi. 17. quæſt.3.c. 1. [*& in fine*] lex dicit,
6 quòd † fundum minoris, licet ſit ſaxoſus, peſtilens,
uel infructnoſus, curator non alienat, cum pro modo fructuum conſtituatur precium, ff. de rebus eo.
qui ſub tu. ſi fundus, in princ.gloſſ. ibi dicit, quòd aliud in eccleſia, & hoc approbatur ea ratione: quia
eccleſia ſemper manet eccleſia,nec expedit perpetuò
talem fundum teneri: ſed minor fiet maior, & tunc illum alienet, ſi uolet:ſed interim ex ea cauſa non alienet curator, uide quod no.ff.de offi.eius,cui.l.2.

ANNOTATIONES.

a ¶Secundũ Inn. Vbi autem illa recaduta prælatus incorporat menſæ ſuæ,uel per annũ in bonis eccleſiæ, temerè illa concedere non
poteſt;uide bonum text.& ibi Bart.C.de bon.uacan.l.fin. lib.10.
Bart. tamen ibi contra, quòd retentio per annum non ſufficit, &
idem cõſuluit d.Gaſpar de Calda.& d.Pet. de Anch. & idem Bal.
in lib.feu. in c.1.de eo,qui inueſti.facit.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ prædium canonicus non poteſt perpetuò locare, ad tempus autem ſecus.*
Perpetuum quod hic dicatur.
Legitimè, hic ut intelligatur.
2 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. num. 3.*
Separare pro non eſſe miſtum accipitur quandoque.
Reſtituta, ſeu recuperata re quando pretium reſtituitur, & quod aliud.
4 *Additio gloſſarum.*
Emptor malæ fidei actionem habet, & quo caſu hic.

CAPVT IX.

1 AD audientiam. Caſus. Canonicus † p̃diũ eccleſiæ ꝑpetuò locare nõ p̃t.ſecũda ibi, ideoq;
[*Prædia*] pro præbendis ſibi forte aſsignata
[*Damnum*] maximè, Egid. [*Perpetuum*] ad tẽpus aũt hoc
facere potuiſſet; quod dic, ut infra ne præ. ui.ſu.c.fin.
Exponũt autem Pet. & Abb.perpetuum, quod ſit ad
30. annos [*Legitimè*] ideſt prout lex iubet, ſ. ꝙ eccleſia
ſuum recuperet, nec de pretio teneatur.C. de ſac.ſan.
eccl.iubemus: & per hoc uerbũ, Legitimè, dicit Boa.

ꝙ prælatus erit auctor. conductores rei,& alius erit iudex: ſic ergo fiet legitimè.ne ſit iudex in ſua cauſa:uel, ſm eũ cã eccleſiæ non eſt ſua;de hoc male.c.1.[*Potuerint*] de facto, uel ſine ſcandalo ſm Inn.Hoſt. ſupplet,
2 maximè.¶Vlti.†gl. quærit,& ſoluit. ¶*In†glo.2.ibi.l.2.*]
3 ponit caſum de filio inſtituto à matre,qui uiuente patre non agnouit, & mortuo patre repudiat hæreditatem paternam,& agnoſcit maternã, ſeparantur enim bona paterna à maternis, dicit glo.hic.i. non fuerint mixta.¶*In glo.3.ibi.§.ſi quis*]emptor reſtituit rem eccleſiæ,nec contra ipſam agit ad pretium;contra œconomũ ſic,ſi habet propriũ[*& ibi,uniuerſas*] res fiſci,uel eccleſię alienata per colonũ,uel emphyteutã repetitur, non ob.pręſcriptione longi tpis:nec repetit̃ precium per iniquos cõparatores[*& ibi, ſi fundum*] emptor fundi,quẽ ſciebat alienum, uel obligatum, ſi ſibi de euictione nõ cauit,quod ꝓ eo dedit,nõ repetit: ſecus, ſi ignorabat[*& ibi.§.ulti.*] ponit caſum,qñ hæres rem legatã,uel per fideicõmiſſum reſtituendã uendidit ſciẽti hoc onus,'repetit enim preciũ,ſed non ſtipulatione
4 dupli,uel meliorationem.¶*In†gl.2.in fi.*]facit.ſ.c.ſi qs, & quod no.2.q.1.primates.¶*In glo.ult.ibi.§.qui uerò contrarium*]ibi no. Io. & Hug. & hic Hoſt. dicens, ꝙ hæc actio datur in odium alienantis; & ſic eſt ſpecialis caſus, in quo emptor malæfidei actionem habebit: idẽ hic Gui.cum Ber.concor.Lau.Vin.Goff.hic,Inn. hic, & ſupra eo.ſi quis,& ipſe Io.12.q.2. Vulteranæ,in glo. 2.quod uerum credo.

S V M M A R I V M.

1 *De beneficio eccleſiaſtico cum mãdatur prouideri clerico ſeculari, non extenditur mandatum ad eccleſiam regularem,& quid è cõtrario,ſi monaco prouideri, & num.2.*
Regularis eccleſia quæ dicatur eſſe, uel ſecularis,& num. 2.
Præſcriptio conſuetudinis debet eſſe ſine interruptione.
2 *Status antiquus eccleſiæ cuiuſque ſpectandus.*
In eccleſia ſine beneficio ubi conſueuerunt monaci miniſtrare, non poteſt epiſcopus ex deuoluto ad ſe clericum ponere.
3 *Epilogus,& additio gloſſarum, num. 4.*

C A P V T X.

POſſeſsiones. Breue eſt. & ſecũdũ dictum ibi, aut[*Non debes*]ſine ſuperioris auctoritate.Inn.[*Aſſignare*] facit,ĵ.de præben.cum de beneficio,
1 lib.6.& ultra ibi expedita,dicebat hic Hoſt. ꝙ†cũ mãdatur ſeculari clerico de beneficio eccleſiaſtico prouideri,nõ extendit̃ mandatũ ad eccleſiam,quæ ſolet regi per regulares,ſiue ſit parochialis,uel ſtatura, uel præbenda,ut hic,& de teſt.c.1.de elec. cũ cauſam, & c.cũ in magiſtrum,& c.officij, de ſta.mo.c.ſi.§.præterea,quod intelligitur, ſi per.40.annos continuos ſine interpoſitione ſecularis clerici miniſtrarunt ibi religioſi:aliter non eſſet conſuetudo, de cauſa poſ.cum eccleſia, & c. cũ olim,de elec. Cumana.perſona.n.intermedia interrumpit,de elect.uenerabilẽ, de fil.preſ. ex tranſmiſſa,& c. ad extirpãdas: ſed & neceſſe eſt ſm eũ,ꝙ talis ſit eccleſia, ꝙ duo monaci conſueuerũt cõmorari:aliàs ĵ,de capel.mo.c.pen. & ulti. per quã decre.ut dicit hic Egi.Rodo.intelligebat hic cap.de conuentualibus,nõ de capellis.in caſu conuerſo,cũ mandatur monaco ꝓuideri de bñficio cõpetẽti,dicit magiſtrum Bertrandum dixiſſe, quòd prouideri poterit de eccleſia, quæ non conſueuit niſi ſeculari clerico aſſignari.Sed ipſe Hoſtien putat contrarium; quia contrariorum eadem eſt diſciplina,inſti.de libertinis.§.1. Colloccetur ergo in clauſtro cum aliis religioſis eiuſdem ordinis,quod intelligitur beneficium ſibi cõpe-
2 tẽs,16.q.1.placuit,& c.ſic uiue. Antiquus† ergo ſtatus

cuiuſq; eccleſiæ,ſiue ſit ſecularis,ſiue regularis, conſiderandus eſt, nec per alicuius inſolentiam ſubuertendus,de ſup.ne.præ.c.2.ad hoc de conceſ.præ. ex parte: hoc dicit uerum,niſi ex certa ſcientia papæ,uel etiam certa auctoritate, uel cõſenſu diœceſani aliud fiat ex cauſa,ſm no.de ſtatu regula,ꝙ dei timorẽ.Abb.autẽ dixit hic hanc decr. nõ loq de cõuẽtualibus eccleſiis monacorũ,ſed de aliis,qbus miniſtrare cõſueuerunt: unde ſi per negligentiã monacorũ deuoluit ius cõferendi talem eccleſiam ad epiſcopum, non ponet ibi clericum,ſed monacum; & ſic eſt expeditũ in cõcilio
3 Vien.de ſup.ne.pre.quia regulares.¶Prima†gl.ſignat ꝯriũ, & dupliciter ſoluit. ¶Secũda rñdet per qõnem,
4 quid e conuerſo.¶*In†gl.1.in fi.*] ut ibi no.& uide quod dicam de dona.paſtoralis,ſuper gl.penult.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia reſtituitur cõtra contractũ,per quem enormiter fuit læſa. Hoſtienſis origo unde.*
2 *Circa Regularium monaſteriorum,uel adminiſtrationum iura,reditus, & poſſeſsionem quid ſtatutum.*
3 *Minore reſtituto reſtituitur maior. Reſtituitur etiam ad lucrum, nume. 7.*
Rei uendicatio hẽt locũ in recuperanda re data ex contractu nullo. Reſtitutio, ſi tenuit contractus.
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum,nu. 5.*
Fructus fiunt bonæ fidei emptoris,& num.7.
Sumptuum factorum à bonæfidei poſſeſſore habetur ratio, ſi excedant fructus, & quos.
6 *Additio gloſſarum.*
Duo dicuntur multi.
Eccleſia poſt quadriennium non reſtituitur, niſi ex cauſa,iure uerò ordinario etiam poſt auditur.
Nullus contractus non clauditur quadriennio.

C P V T XI.

1 AD noſtram. Caſus. Eccleſia† reſtituitur ꝯ cõtractũ,per quẽ enormiter fuit læſa.in prima monacorũ petitio. in 2.cauſæ cõmiſſio.ſecũda ibi, Quocirca[*Cuſinenſe*]aliàs Secuſien. vnde originẽ duxit Hoſt.& uocatur monaſterium ſancti Iuſti. [*Villam*] q dicitur de monacis,in ualle Secuſiæ ſita eſt,Hoſt. [*Neceſſitate*] famis,uel debitorum, ꝙ de facto erat ſub pacto.l.commiſſoriæ obligata[*Conceſſerunt in feudum*]Ho-
2 die circa†iura reditus,vel poſſeſsiones monaſteriorũ, uel adminiſtrationum regularium non concedenda cuiquã ad uitam, uel certũ tempus emanauit concil. Vien.eo.titu.monaſteriorum, pœnam imponens, & contractum uitians;quod dic ut ibi[*Obligata*]& forte factus fuerat ꝯtus uenditionis, de emptio. & uend. ad noſtram[*Quod*] ſcilicet ſoluere pecuniam ſu praſcriptam[*Reuocari*] dicebatur in an. ꝙ de fruct. illius uillæ ſingulis diebus habere ſolebãt unum ferculum, & in feſtis 12.lect.piſces,uel aliud æquipollens [*Inueniretis*] maximè ſm Hoſt.pro eo, quia nullus fuit cõtractus: uel ſm eum mos gerendus fuit monacis, qui ad hoc ſe obligauerunt,de reſtitu.ſpo.c.1.[*Pecuniam*] minore
3 †reſtituto reſtituitur maior cõtra eum, ff. de minori. ait prætor.§.ulti.&.ubi,& apud quos.l.2.[*Exoneratione*] ſcilicet redimendo,uel honoratione:quia forte dedit pecuniam pro introitu,& pro inueſtitura,ſecundum Hoſtien.[*Recepta*] certi conditio,ex mutuo,uel actione mandati,ſi eorum mandato ſoluit, Inn. [*Dimittat*] per rei uendicationem, ſi contractus non tenuit: uel per reſtitutionem in integrum, ſi contractus tenuit.
4 Inn. ¶Prima†glo. reſpondet per ob.& ſo. ¶Secunda gl. quærit, & ſoluit diſtinguendo,in fin.ponit opinio.
5 ¶Vlti.glo. obijcit, & ſoluit. ¶*In† gloſſ.ult.ibi, bonæfidei*] ſequi-

ſequitur, emptor, nõ dubie percipiẽdo fructus etiã ex aliena re ſuos interim facit[*& ibi,ſumptus*] Si ſumptus facti per bonæfidei poſſeſſorem in alieno excedunt fructus ante lit. conteſta. perceptos, officio iu-
6 dicis habetur illorum ratio.¶*In 1.†glo.ibi,uel tres*] nam duo dicuntur multi,inſti.de iure perſo.in fi. Phi.aliter ibi dicit glo.[*& in fine*]niſi ex cauſa,ut de reſt.in integ. c.1.lib. 6.& forſan eminẽtiſsimum damnum fuit hic cauſa admiſsionis poſt quadriennium:facit, quod dixi ſuper uer.reuocari.Iure uerò ordinario etiam poſt quadriennium auditur,ut eo.titu. c.2.& ſic fuerũt hic iſti auditi,beneficio iuris communis: quia cõtractus fuerat nullus: quia factus ſine auctoritate diœceſani ſecundum Hoſt.qui dicit ſe habere factum notum, & ꝙ hic à tempore cõtractus lapſi erant plus, quàm 10. anni.¶*In glo. 2.ibi,capit uli*] iſte non ſufficit ſine conſenſu epiſcopi, ſecundum Hoſt. 12.q. 2. Abbatibus [*& in fine*] de hoc in præ.decre.cũ cauſa.in ulti.gl.¶*In gl.ulti.*
7 *laborem*] Vin.Phi.idẽ Goſ.aliàs minor† reſtituitur etiã ad lucrum.ff.de mino.ait prætor,§.hodie,Vin. [*& ibi, percepit*] & ut uaſallus, ꝙ ex utili dominio, & bona fide faciebat fructus ſuos:nec eſt uis ſm Inn.an non tenuerit contractus propter defectum ſolennitatis, an
a tenuerit,ſed propter læſionem datur reſtitutio [*& in fine*] dic ꝙ hæc fuit papalis prouiſio de monacorum cõſenſu,ut induceretur ad feudum dimitten.qui forte aliàs non potuiſſet induci, Hoſtien.

A N N O T A T I O N E S.

a Reſtitutio. Quomodo contrahendo contra iura habuit bonam fidem contra.c.qui contra iura, de reg.iu.lib.6.uide glo.& Io.An. in capitu.cura,de iure patrona.

S V M M A R I V M.

1 *Alienationes feudorum, & aliorum eccleſiaſticorum non tenent, etiam per conſtitutionem approbatæ laicorum, & quando tenent, num. 5.*
Laici etiam religioſi habere non poſſunt regimen eccleſiæ, uel clericorum.
2 *Eccleſiæ libertatis priuilegia quæ, & tolli non poſſunt etiam per non uſum, ſed eſſe perpetua debent, & ratio.*
3 *Vel, pro imò.*
Eccleſia quod feudum,& quæ alia bona poſſit acquirere, & quatenus liceat,& ne poſſit acquirere,an liceat laicis conſtituere,& num.4.
Dominium acquirit ſine apprehenſione.
5 *De iure parum eſt conſulere, niſi fiat executio in facto.*
Prælatorum negligentia in executione ſtatutorum pro eccleſia,& poteſtate ſua non utentium taxatur.
Bertrandus fuit epiſcopus Graſſen.
Epilogus,& additio gloſſarum.
Laici de re eccleſiaſtica priuilegia conſtituere poſſunt, non autem aliàs ſe ingerere etiam in re per ſe data eccleſiæ.

C A P V T XII.

1 CVm laicis. Caſus. Alienationes† factæ de feudis,uel aliis eccleſiaſticis rebus non tenent,etiã ſi per cõſtitutionẽ laicorum approbentur. ſecũda ibi,Nolentes.Dicebat Hoſt.abuſiua & temeraria præſumptio, abuſionis refrænatio [*Religioſis*] expone, ut dixi de cõſti.eccl. & dicit Hoſt.hic colligi,laicos, ꝗ̃uis religioſos hĩc nõ poſſe regimẽ eccleſiæ, uel clericorum;ad idẽ.89.diſt.iudicatũ.96.di.bene quidẽ [*Manet*] idest aſtringit, Egi. [*Imperandi*] ipſis clericis, hoc enim eſſet mõſtruoſum,ut patet de ma.& obe. cũ inferior, cũ ſi.[*Refrigeſcere*] ſup. de ele.c.2. (Quod) accipe, quod
2 eſt,ĵ.non formidant [*Priuilegijs*] quæ† patent per leges

dicentes,quem poſſe rem ſuã patrimonialẽ, uel hæreditariã donare,uel relinquere eccleſiis inter uiuos, & cauſa mortis,C.de ſac.ſan.ecc.generali, & l.iubemus: nec eget talis donatio inſinuatione,eo.ti.l.illud,& qñ imperator donat eccleſię,ſola immenſitas eſt menſura,in auct.eo.§.ſi minus,& hæc priuilegia ſunt extendenda,non reſtringenda. ĵ.de do.cum dilecti: Vnde ſi qs de curiali fortuna dederit res ſuas eccleſiæ, a lucra tiuorũ inſcriptionibus ſunt liberæ,& immunes, ut ſit differentia inter diuinas res,& humanas.C.de ſac.ſan. eccle.ſancimus. 2.& l.fi.nec debent hęc priuilegia per non uſum, uel abuſum tolli, cũ futurũ tps reſpiciant, in auct.eo.titu.§.ad hæc ſancimus,& §.ſeq. & irritãda eſt conſtitutio,ſi qua fiat ꝯria.C. de ſac.ſan.eccle.l.decernimus,& l.fi.C.de epiſ. & cleri. (omnia priuilegia) hæc & ſimilia ſunt priuilegia, de quibus putat Hoſt.
a hic fieri mentionẽ, ꝗ ſtabilia debent eſſe ſecundũ eũ. Primò ꝑ dei honorẽ,C. de ſa. ſan.eccle.ſancimus. 2. Secundo ꝑ fauorẽ eccleſię, quę etiã loco filiorũ hr̃ in auct.de ſanctiſ.epiſco.§.ſed hæc in præſenti, ſ.de ꝓba.in præſentia. Tertiò ꝑ fauorẽ beneficij principũ, ff.de conſti.prin.l.beneficium.Quartò ꝑ animarum fauorem.13.q.2.animæ,C.de ſa.ſan.eccle.ſancimus. 1. Quintò propter fauorẽ ultimæ uoluntatis, eo.tit. l. 1. hic ergo funiculus non ſolũ duplex, ſed & multiplex nullatenus rumpi poteſt,ſ.de treu.& pa.c.1. [*Vel*] pro
3 †imò[*Non ſolum*] præſumendo,quod eſt.ĵ.de alienatione,ſ.facienda, ĵ.annũ & diem: aliàs occupãs non ſine crimine ſacrilegij.ſ.de fo.compe.conqueſtus,ſed contra,ſi ſic oĩa relinquerent eccleſiis, cito acquireret oĩa temporalia, cũ dñiũ etiam ſine apprehenſione acqui
b rat.C.de ſa.ſan.eccle.l.fi.nec deſinit eſſe hæres, in lib. feu.de feu.ali. ſi clientulus, nec de facili põt alienare, ut ſup.eo.nulli,& eſt expreſſum, feudũ non poſſe donari etiam in dotem,nec pro aĩa iudicari,eo.lib. qualiter de iure uaſalli do. c. donare, & de feu. non alie.l. imperialem.§.habito : & uaſallus factus clericus ꝑdit feudum.eo.lib. ſi de uaſ.interpel.fuerit, c. clericus, & de beneficio fœmine,§.ex hoc illud:nec papa in talib' iuri regis,uel ſecularium detrahere debet, inf. qui fil. ſint legi.cauſam quæ.2.Dicit Hoſt. ꝙ cõſideranda eſt qualitas rei relictæ,ſi enim ſit feudum temporale,uel perſonale,puta de canepa,uel camera,quod ad hæredes non tranſit,eo.lib.qui feu.dare poſ.per totũ, & de feu. Guar. §.item illud, & infra de dona. inter uirum & uxorem nuper:uel ſi ſit de natura feudi,ꝙ perſona
c liter† ſeruiatur, in talibus poſſunt intelligi iura contraria,& ſit ratio, quia cum talis uaſallus non habeat ius niſi ad uitã ſuã, nõ põt dare eccleſiæ, quod nõ habet, inf.de iure pat.quod autẽ.cum concor.& quia perſonalia trãſferri non pñt,de offi.dele.qm.ff. de ſolu. inter artifices,de uſu pal.c.3.& quia arma clericorũ ſunt lachrymæ.23.q.8.§.1.& c.1. & 2.ſi uerò ſit paternum, & quod cõſueuit per alium deſeruiri, ſiue paterna hæreditas, locũ hñt alia iura, & quæ induxi in alia gl. de tali,eo.lib.de gradi.ſuc.c.1.& 2. & de inueſtitura, quã Titius ac.§.itẽ placet,& c.ſe.idẽ in allodio,ut ibi no.in tali caſu poteſt feudũ eccleſiæ relinqui in tantũ ab illo,à quo tenetur, ut uaſallus illud retinere non poſſit niſi ab eccleſia,cui relictũ eſt,de nouo inueſtiatur,& hic eſt caſus quo quis ſine culpa perdit feudũ, eo. lib. de pace iura. fir.l.una.§.1. uel iudicãdum erit hoc ſm diuerſas conſue.nõ nouas,uel uiolenter inductas,ſed antiquitus rõnabiliter obſeruatas:dum tamẽ non nimis oneroſæ ſint eccleſiis,de conſue.c.1. de hoc ſparſius in ſum de immu.ecc:§ inquantũ,uer.ſed nec illa, nec ob. quòd domini temporales grauari poſſent ex his,quia debent recurrere ad papam, & ipſe apponet conſilium,de immunitate eccleſia.aduerſus.Imperatori uerò non licet talia reuocare, uel infringe-

re,infra de peni.ſignificauit: hoc enim eſt concilium
generale ſeruandum ut euangelium; ergo non ualet
conſuetudo,uel contraria conſtitutio, de conſue.ca.
fina. ſecundum Hoſtien.[*Eccleſiarum*] ideſt eccleſiis
4 †uenditarum, uel donatarum, uel aliter inter uiuos
acquiſitarum [*Iuriſdictionem*] dicunt interdum, quòd
clericis non licet habere niſi decimas. quare non de-
bẽt ſe intromittere de temporali iuriſdictione, ut ſic
eos æquiparent Cyſtercienſibus, de ſta. mona.reco-
lentes [*Sed etiam*] quaſi iſtud denotet magis præſum-
ptuoſum[*Mortuarijs*] prohibendo forſan,ne relinquã-
tur poſſeſsiones eccleſiis,uel ꝙ relictas alienẽt: uel ne
ultra tm̃ offerať in mortuario, & his ſi. uel ne ualeat
relictũ ſine ſolẽnitate teſtiũ:ꝫ id de teſt.cũ eſſes,& c.ſe.
5 ſm Pe.[*Conſulere*]de iure,ſed de†facto nõ eſt,q exequa
tur:& ſic parũ prodeſt,de re iudi.cũ aliquibus.Recto-
res enim, & põtifices muti,de iure ſuo male tuti, Cũ
ſint cornuti,nõ audẽt cornibus uti,ut dicebat.D.Ber-
trandus eps Graſſeñ.ꝫ quos Greg.43.diſt.ſit rector, &
Symachus.16.q.1.in canonibus[*Aſſenſu*]& nõ ſeruata
ſolẽnitate,de qua.ſ.c.nulli[*Præſumptas*]ab inferiorib⁹,
& nõ ſuis iudicibus,ut in prin.[*Deſtructio*] qa nitiť de-
ſtruere priuilegia,de qbus.ſ. dixi ſm Hoſt.[*Cenſuram*]
iã latã,qđ dic ut j.de ſen.excõ.nouerit, de immu. ecc.
6 non minus. ¶Secunda†glo.arguit,all.contrariũ. ¶*In*
7 †*glo.2.in fi.*] licet priuilegiare poſsint, ut ſ. non tamen
poſſunt ſe intromittere de poſſeſsione in dotem data
ut ibi, Hoſtien. etiam ſi per ipſos data fuerit, cum ſit
facta eccleſiaſtica, de præben. dilectus.

ANNOTATIONES.

a ¶Debent eſſe. Et quæ ſunt conceſſa uniuerſali eccleſiæ, non uni ſingulari.uide Io.An.inf.de ſen.excõ.nouerunt,in gl. ſua magna.

b ¶Sacroſan.Non autem poſſeſsionem. Vide gl. & ibi per Doct. in d.l.fi.& ibi quid in Publiciana, & uide gl.in l.cum duobus,§. idẽ reſcripſerunt,ff.pro ſocio,& c.2.de conſue. loquitur de conſuetudine, non de iure, ibi uide.

c ¶Perſonaliter.Et iſtud eſt propriè feudum, non autem pro feudo ſoluitur aliquid reale, ille eſt contractus innominatus, & erit ut emphyteuſis,uide Cyn.in aucten.ingreſsi,C.de ſacroſan eccle.& Bald.in l.liber,C.de ope.liberto.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Precarij conceſſio ſpeciem continet alienationis.
De precarijs loca alia tractantia ubi.

De precariis. Rub.

1 ¶Viſo†de alienationibus in genere, quia precarii
cõceſsio ſpeciẽ alienationis continet;ideo &c. uel ali
ter,Viſo de ꝓctibus, per quos dominia rerũ alienanť,
nunc de his, ꝑ quos transfertur commodum, & uti-
litas fructuum, & uſus ſecundum Hoſt. Habetur ma-
teria.10.quæſt.2.precariæ.12.q.2.precariæ, & ca.ſæpe
fit.16.quæſt.3.clerici, & c.ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Pro paleis habentur hæc & ſequens decretalis.*
Precariæ quamdiu durent, an differat à precaria, & nu.2.& 6.
Ex hoc contractu quæ detur actio.
Ex emphyteutico quæ.
2 *Conſuetudo antiqua pro lege ſeruatur.*
Precariæ contractus multiplex, & à precario diſtat.
Et, pro ideſt.
Precariæ quinquennalis exemplum.
3 *Ea tranſit ad hæredes, quatenus differat ab emphyteuſi, & conueniat uſufructui, num.6.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.num.5.*
Precarium, & locatio etiam tacito conſenſu renouantur.
6 *Additio gloßarum.*

CAPVT I.

1 PRecariæ. Hæc duo† capitula haben-
tur pro paleis. 10. quæſt.2.
[*In quinquennium*]loquitur ſecundum con-
ſuetudinem patriæ:de iure uerò ſcripto fit
uſque ad mortem recipientis. 10.q.2. precariæ. & po-
teſt dici quòd ex hoc contractu datur condictio ex
hac decr. ſicut & in iure emphyteutico dicitur, quòd
datur condictio ex lege.C. de iure emphy.l.1. ff.de cõ
di.ex.l.una. Iſtud dictum Innoc. placuit Abb. ꝙ con-
ſuetudo patriæ reſpiciatur. Hoſtien.contra, qui dicit,
quòd hoc loquitur de generali conſuetu.per cañ. ap-
probata, non de ſpeciali,& dicit, quòd eſt differentia
inter precarias in plurali,& precariam in ſingulari: &
hic loquitur de precariis in plurali, quæ dicuntur de
quinquennio in quinquennium renouari: & expo-
nit [*Auctoritatem*] ſcilicet canonum ſuppreſſorum [*Et*
2 *antiquam*†*conſue.*] pro lege ſeruandam,de offi.lega.niſi.
11.diſtin.in his. ponebat autem uerſus ſuper rubrica,
de quibus non curo: & non credo, quòd ſit differen-
tia in precaria inter plurale & ſingulare, nec illa iure
probatur: unde qua facilitate inducitur, reprobatur
ſecundum Abb. uide in Hierony. ſuper Matth.lib.4.
Sed fateor, quòd multiplex eſt contractus precariæ,
ut dicit gloſſ. & quòd differentia eſt inter precariam,
& precarium[*Et*] pro,ideſt Abb.non enim inuenitur
alibi hæc auctoritas. Ponebat autem exemplum in
eo, qui rogat, ut in littore, uel terra inculta Ianueñ.
archiepiſcopi poſsit facere ſuperædificium lignorũ,
quod permittit eccleſia datis ſibi.30.Sol. & poſtea ſin
gulis annis decem;fiet autem ſecundum conſue. loci
renouatio ſingulis quinquennijs[*Renouetur*] tranſit
3 †ergo ad hæredes, ſed cum renouatione ſinguli quin
4 quennii, ne pereat memoria contractus.¶Prima†gl.
diſtinguit precarium à precaria, & precariæ ponit tri-
plicem ſpeciem.¶Vlti.gloſſ.quærit,ſoluit, alleg.con-
5 trarium. ¶*In* † *glo.2.ibi.§.ulti.*] ſi precarium datum eſt
ad tempus,& dominus poſt tempus patitur eum,qui
rogauit, poſsidere, uidetur rurſus precario concede-
re[*& ibi, legem*] ſi tranſacto tempore locationis con-
ductor manet in fundo, tacito conſenſu locatio cum
6 uinculo pignoris renouatur. ¶*In*†*gloſſ.1.ibi,accipientis*]
& hoc non multum differt ab uſufructu[*& in fine*]
Item dicitur precaria contractus non multum diffe-
rens ab emphyteutico, qui renouatur poſt certos
annos, uel poſt certam generationem. ¶*In gloſſ.ſecun-
da, in fine*]Lau. cui ſtatur ſecundum Hoſtien. quia ui-
detur colonus renunciare iuri ſuo, ſi non petiit reno-
uationem: & eſt hæc fauore eccleſiæ, & ne origo cõ-
tractus ſit incerta, propter quod abſolueretur poſsi-
dens, licet non præſcribat: hæc uera,niſi eccleſia uel-
let eum inuitum retinere,infra de eo,qui du. in ma.c.
1.C. de legi.quod fauore, Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Succeßor poteſt reuocare precariam prædeceſſoris, & quam, & num.2.& quid conſiderare debeat ante, quàm faciat, & quando ratificare dicatur, num.2.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Contractus quando ualet, & pœna ei appoſita, niſi in caſu fiſci, & nume.4.
Principale ſi non tenet, ne acceſſorium, ex eiſdem locis citatis, & num.4.
4 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 DE precarijs. Caſus.Reuocat†ſuc-
ceſſor precariã ꝑ re-
ctorẽ eccleſiæ irrationabiliter factã,& prę
mittit factum,cui ſecũdò ꝓuidet ibi, Præ-
cipimus[*irrationabiliter*] ideſt cõtra utilitatem eccleſiæ
ſm Inno. uel ideſt contra rationem iure ſcriptam ſm
Hoſt.quæ habetur. 10.q.2. precariæ: qui etiã hic repe-
tit de contrarietate legis,quod ibi no. in gl.2.& per il-
lud,c.ponebant Pet.& Abb.hic caſum,¦ dicentes, ꝙ ſi
de domo ſua recipiebat laicus.10.¦pro¦penſione in lo
co ſtudij,& det illam eccleſiæ etiam quò ad uſufru.&
recipiebat rem eccleſiæ ad uitã,¦ quæ in uſufructu va-
let 30.uel tenet uſufructum ſuæ recipiens rem ualen-
tem.20.ſi de ſtudio recedente non recipit domus lai-
ci de penſione niſi.5. ſoli, diſſoluet prælatus cõtractũ,
non obſtante pœna adiecta.idem Gof. in Spe.eo.titu.
in prin.& omnino uide, qđ ibi ſcripſi [*Prudentiæ*] aliàs
2 prouidentiæ;& eſt idem ſenſus,ac ſi†dicat,prudens,&
prouidus prælatus conſiderare debet,an expediat ec-
cleſiæ,ꝙ contractus firmus maneat; & tũc ratificabit
tacitè,uel expreſsè,an eccleſiæ expediat, ꝙ reuocetur
ut damnoſus;& tunc reuocabit,& ſic prouidẽtiæ ſuæ
relinquitur,an ratificet, an infirmet,ſic.12.q.2. ſi qua
3 de rebus. ¶Secunda†gl.ponit dictum,alle. contrariũ.
¶*In gl.2.ibi, non dubium*] uide in c. ſtatim alleg.ſuper ult.
glo.[*& ibi.l.1.*] Si matrimonium non tenuit, nec do-
tis cõſtitutio, & pactum ſuper ea factum habetur, ac
ſi factum non fuiſſet, & reſtituitur per cõdictionem
ob cauſam [*& ibi.§.ulti.*] Si creditor uendens pignus,
duplam promiſit:qa ſic expediebat, uel hoc habebat
conſuetudo,condemnatus de euictione agit ad ſum-
mam debiti,& ad intereſſe:aliàs ſi nõ expediebat, in-
tereſſe non petit[*& ibi,illud,§.ulti.*] re, quam tutor uẽ-
didit, euicta,datur actio utilis in illum,cuius tutela ge
ſta eſt,in id,quod in eius rationibus eſt allatum,vel in
totum,ſi tutor non eſt ſoluendo [*& ibi, Si procurator Cæ
ſaris*] Si procurator fiſci pro euictione ꝓmiſit duplũ,
4 uel triplum,fiſcus tenetur ſolũ ad ſimplũ.¶*In*†*gl.2.ibi,
non ualeat*] ipſo iure, uel ex quo per ſententiam reuo-
catur principale, ergo & acceſſoriũ, ſm Inn. & Hoſt.
alle. eadem iura[*& ibi,arg.contra*] ad id,quod dixit uale
re adiectionem pœnæ: & dici poteſt ſtari contrario,
cum promittitur, quod eſt ultra naturam contractus
per prælatum eccleſiæ, & facit,quod ibi no. in fi.glo.

SVMMARIVM.

1 *Gregoriana conſtitutio non eget ſumma, uel epitome.*
Precarium quid.
Inordinata plura ſequuntur ex uno inordinato principio.
Error magiſtri, uel ſcholaris non eſt lapidandus, ex quo auctor errauit, & num.2.
2 *Homerus bonus dormitat interdum, ſententia Oratiana eius natio, profeſſio, excellentia, & mors quæ.*
Ex dolore, uel gaudio multi mortui.
3 *Precarium, enallage pro re precario conceſſa, non poteſt à domino peti ab eo, cui conceſſit, ſi alij uendidit, & num.4.*
4 *Precarij ratificatio ab eius emptore non reuocante uidetur facta.*
5 *Dominium ſola uenditione non transfertur, niſi aliud accedat, & quod.*
Eccleſiaſtici uiri debent eſſe conſtantes.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num.7. & 8.*
Precarium ſimile commodato, & quibus, nu.10.& in quibus conſiſtat, iuncta gloß.
Quibus actionibus repetens agat, non reſtituens quanti condemnetur ultra rem conceſſam.
9 *Quibus modis ſoluatur.*
Recipientis hæres quando teneatur.
10 *Commodatarius non tenetur culpa leui, uel leuiſſima.*
Precarij rogator contra tenetur, & ratio.

CPVT III.

1 PRecarium. Gregorianum† eſt, &
ſe ſummat.ſecũda ibi,
Porrò [*Precariũ*] ſup.eſt,quod precib⁹ &c.
[*Non etiam*] dicit Hoſti. ꝙ in primo exem-
plari compilationis erat litera, Vel etiam, quæ po-
ſtea fuit correcta, & impropriè. nam melius fuiſſet
dictum, Sed non concedentis, & illi literæ corruptæ
bene adaptatur, Aut,quod ſequitur. & per hoc uides,
ꝙ ex uno inordinato principio plura inordinata ſe-
quuntur:& ꝙ lapidandus non eſt magiſter, uel ſcho-
laris,ſi quandoq; errat,ex quo auctor errauit,& ꝙ in-
terdum bonus†dormitat Homerus, Oratius in poe-
tica,prout in hiſto.ſpeculo colligere poſſum,Home-
rus fuit inter phyloſophos primus poeta, ideſt poeti-
cè ſcribens,& præcipuus apud Gręcos ſicut Virgilius
apud nos,inſt.de iure na.§.ſed ius quidẽ,& dicũt Heli-
manus,lib.3. & Valerius lib.9. ꝙ leuẽ qõnẽ à piſcato-
ribus ſibi factam ſoluere neſciẽs,cũ per id impudẽter
derideretur ab eis, uir uerecundi ingenij quaſi toxica
to cõfuſionis iaculo perfuſus mortuus eſt. Multos ta
les,q dolore,uel gaudio mortui ſunt,ponit ibi Vale-
rius lib.9.c.12. qõnẽ uidere poſſes in Pollycrate, lib.
1.& in lib.philoſophorum,ubi de ipſo tractatur[*Aut*]
melius dixiſſet,ſed ſi ſoluatur: uel ſoluitur etiã [*Ipſum*]
3 precarium.i.rem†precario cõceſſam,& in aliũ trãsla-
tam[*Reuocare*]no.hic Vin.& Gof.ꝙ ſi dñs alii uendidit
precarium,poſtea nõ poſsit repetere ab eo cui cõceſ-
ſit:quia licet contractus ab eo ſumpſerit initiũ, tamẽ
cũ ille teneať emptori.ff.eo.l.quæſitum,§.quod à Ti-
tio,iniquũ eſſet eũ teneri duobus. ff.de exerci.l. ne in
4 plures[*Volenti*]& reuocãti,& tunc†proponitur inter-
dictum ab emptore noĩe uenditoris.Si uerò nõ reuo
cat,vř tacitè approbaſſe precariũ, & ideo ipſum inter
dictũ decętero ſuo noĩe proponet; & in hoc eſt dñia,
utrũ reuocet, uel nõ, ut dicit.F.vnde hoc ſumiť.ff.eo.
q̃ſitũ.§.illud tñ.Iſtius uerò dicti rationẽ ſubmittit[*Do
5 mino*] ergo†ſola uenditione trãsferť dñiũ,ꝫ. C. de pac.
traditionibus,inſti.de rerũ diui.§.per traditionẽ, & §.
uẽditæ.Sol ſm Hoſt. dñs ſe cõſtituit illius noĩe poſsi-
dere, uel fuit tradita poſſeſsio altero de modis, q no.
de cõſue.c.3.[*Voluntate*] capitaneæ: eccleſiaſtici aũt ui
ri nõ debẽt eſſe uariabiles,ſed cõſtantes ut ec.bene.c.
uno,de pac.qualiter. de iure pa.cũ aũt,de arbi. ꝑ tuas,
nec fraudem ſuis adhibere contractibus 27. q.1.de ui-
6 duis,& j.de dona.per tuas.Hoſti. ¶Prima † gl.reſpon
det per modum ſum.ſ.quid ſit precarium, quantum
duret,in quo cõueniunt precarium,& commodatũ,
& in quo differunt:in quibus rebus cõſiſtat,quis poſ-
ſidet,qũo reſtitui debet,& qũo conſtituitur,& ex glo
ſis ſe.quibus modis finitur & ad quid tenetur rogans
7 precariũ. ¶Secunda glo.ſignat ꝯriũ,& ſoluit.¶*In*†*glo.
2.ibi,l.4.*] locatio, uel precarii datio,quã feciſti,donec
8 uoles,morte tua finitur.¶*In*†*glo.1.ibi,ſimile*]intantũ,ꝙ
qdã dixerunt nõ differre,niſi uerbis, ſed differunt, ut
a ſequiť[a],Gof.differt aũt à locato: qa fit ad melioratio-
nem precarij,ſm Phi.[*& ibi,& ſi ad certum tempus*]& ſic
non ualet pactum cõtra naturam contractus appoſi-
tũ,ſm Abb.[*& ibi.§.ult.*]vnde nõ diſtinguitur,an con
cedens ſit dominus, an nõ.ff.eo. quæſitũ.i reſpon.[*&
ibi, reſtitui*] reſtitutoriũ.n.eſt hoc interdictũ, & ueniũt
in eo fructus à die editi interdicti.ff.eo.l. quęſitum.§.
illud,ſicut in aliis interdictis, præter interdictum, un-
de ui, ubi ueniũt à die eiectionis.ff. de ui & ui ar.l.1.§.
ex die. Vin. Si in conceſsione precarii fuit expreſsũ,vt
reſtituať, quandocũq; petetur, agi põt in repetitione

precarij præſcriptis uerbis, ſi non fuit expreſſum, ſed
ſimpliciter conceſſum, agetur precario. Si interuenit
ſtipulatio, ex ſtipulatione agetur, & ceſſabit precariũ,
ff. eo. l. & habet, §. cum quis: & l. interdictum, Vincen.
9 [*& ibi, durãte*] ſecus, ſi eo iam finito, vt ibi. ¶ [*In† gl. 2. ibi,*
finitur] idẽ, ſi furere cępit, ff. eo. l. certè, in 1. reſpõ. Phi.
[*& ibi, hæredis recipientis*] & ideo ipſe hæres non tenetur
precario ex ſui perſona, cum iam defecerit precariũ,
niſi ad hoc, ut reſtituat, ſi habet, uel dolo fecit, quomi
nus haberet, ff. eo. l. quæſitum, §. ulti. hæreditaria uerò
actione de precario ſemper tenetur, ff. de di. & tempo
rali. præſcri. cum hæres, ff. de precario, cum precario
ſ̃m Inn. [*& ibi, alienauerit*] unde non requiritur ipſius
reuocatio, Goff. [*& ibi, debitor*] Itẽ ſoluitur finito tem-
pore, ad quod conceſſum fuit, ff. eo. l. cum precario,
Goff. [*& in fine*] adde quod no. infra de reſcri. ſi gratio
ſe, lib. 6. 1. reſpon. in ult. gl. per quam decre. terminat̃,
10 quod hic no. Hoſt. ¶ [*In† gl. 3. in fi.*] Cõmodatarius uerò
tenetur de leui, & leuiſsima: ratio huius colligitur ex.
1. glo. quia maiorem utilitatem habet commodata-
rius de re ſibi commodata, quàm precarii rogator de
re precaria; & ideò magis tenetur.

ANNOTATIONES.

a ¶ Vt ſequitur. Vide Bart. in l. 1. ff. eo. & in l. in commodato, §. ſicut, ff. commo. & per doc. in l. fi. C. eo. ti. & Bar. in l. Lucius, ff. de dona.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
Contractus quidam gratia accipientis, quidam dantis, & quidam utriuſque fiunt, & qui.
De commodato quomodo ſit acturus, & ubi alibi, quàm hic in iure canonico tractetur.

De commodato. Rub.

1 ¶ Dicunt† Da. & Hoſt. Quia contractus eccleſiaſti-
ci, de quibus agere cępimus, fiunt quandoq; gratia ac
cipientis tantum, ut regulariter cõmodatum, Quan-
doq; gratia dantis tantum, ut communiter depoſitũ,
Quandoq; gratia utriuſq;, ut emptio; de omnibus ui-
deamus, & primò de cõmodato, plus placet dicere cũ
Gof. ꝙ quia in ꝓxima rubrica auctor oſtẽdit de uno
contractu, qui fit gratia accipientis, continuando tra-
ctatum ſubmittit de alio, qui etiam fit regulariter ip-
ſius gratia. Et quia per modum ſummæ proſecuturus
ſum gloſſas, circa rubricam nõ inſiſto, cui conuenit,
ſupra de uſu pal. capitu. 2.

SVMMARIVM.

1 *Cap. hoc quæ contineantur.*
Commodatum intempeſtiuè non reuocatur.
2 *Doli, culpæ latæ, leuis & leuiſſimæ deſcriptio quæ, & quando ueniant in commodato, num. 24.*
3 *Caſus fortuiti definitio.*
Caſus fortuiti qui dicantur.
4 *Commodatum quando gratia alterius, & quando utriuſque contrahatur.*
Cum, pro quando, & quia, & nu. 9.
5 *Gratia quid, & quomodo hic accipiatur.*
Tantum, dictio negatiua.
Accipere, quid propriè ſignificet.
Aſſumere quid.
Etiam, dictio implicatiua.
6 *Commodatarius quando teneatur, & de quo, num. 11.*
Licet, dictio quibus modis capiatur, & hic quo.
Niſi, quando non excipiat, ſed ponit.
7 *Moræ definitio ubi.*
In mora commodatarius quando non eſſe diceretur, & de effectu moræ; uide num. 16. & 20.
8 *Imputare, quem habeat ſignificatum.*
9 *Pro commodato qua actione agatur.*
Expletum pro completo, uel finito.
Beneficio decipi nos non oportet, ſed iuuari, & ratio. nu. 10. & 11.
10 *Commodatum eſt beneficium.*
Beneficium largè quid.
Oportet, uerbi ſignificatio.
11 *Commodatarius quis omnis culpæ nomine teneatur, & nu. 12.*
Caſus fortuiti quando, nu. 13. & 14. 17. & 18.
Commodatum non reuocatur ante uſum completum.
Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi debet imputari.
Culpa nedum imputatur, ſed etiam caſus, qui eam ſequitur, uide nume. 14.
Contractus circunſtantiæ tolluntur, non naturalia, nu. 15.
Contractus legem recipit ex conuentione, & num. 15.
12 *Gratia, uel fauor, quando non retorquetur in eius, cui conceditur læſionem.*
13 *Caſus quando imputatur roganti mutuum.*
14 *Culpa duplex, & differt à caſu.*
15 *Precarij natura quæ.*
Natura contractus non poteſt immutari eam immutans pactum quo caſu teneat.
Circunſtantiæ contractus quæ.
16 *In mora non eſt qui habet cauſam litigandi.*
17 *Aeſtimata ſi res tradatur, an teneatur caſu.*
Aeſtimatio duplex, & quæ faciat tranſire periculum, & quando dicatur eſſe uenditio.
19 *Furtum an & quando ſit computandum inter caſus fortuitos.*
21 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 22.*
Mandatum, ſi merces interuenit, tranſit in locationem.
Moræ effectus, & num. 27.
Reddita non dicitur res, quæ deterior facta redditur.
23 *Additio gloſſarum.*
Commodatum à precario quomodo diſcernatur, & qua re à depoſito, & qui id concedant, & quæ ueniant in eo, num. 24.
Commodatarius quando etiam furti teneatur.
25 *Caſu tam in iudiciis, quàm in contractibus an & quando quis teneatur.*
Renunciatio generalis caſuum an ſufficiat, uel ſpecialis requiratur, & quare ualet hic ſpecialis, & non generalis, num. 26. firmata iuramento an ualeat, ibid.
26 *Generalitas parit obſcuritatem, & incertitudinem.*
Iuramẽtũ nõ extẽditur ultra cõſenſum iurantis, & ad incogitata.
Stipulatio ſimiliter.
In depoſito intelliguntur repetita, quæ dicta ſunt de commodato.
27 *De commodatario qui perdit boues, & uult reddere ſimiles, & ego æſtimationem peto, quid iuris.*
28 *Non reſtituens rem commodatam, ad quæ teneatur.*
In æſtimatione rei quod tempus inſpiciatur.
29 *Vitioſæ commodatæ ſi ſint res, commodato quando teneatur.*

CAPVT I.

1 CVm gratiam. Caſ. Dicit† qñ
qualiter, & de
quo cõmodatarius teneat̃, & ꝙ com
modatũ intẽpeſtiuè nõ reuocat̃, Ho.
ꝑtes sũt duæ. ſcd̃a ibi, ſ̃. Prima duo fa-
cit. Primò tractat de culpa. Secundò
de caſu fortuito ibi, licet. Scd̃a ẽt facit
duo. p̃rìo ponit dictũ. ſcd̃ò rõnẽ reddit ibi, Cũ nõ. Ad
intell̃m aũt huius primæ ꝑtis, & decr. ꝑæ. ĩ. tit. 1. uidea-
2 mus poſt Hoſt. & Abb. deſcriptiones† doli, & oĩs cul-
pæ, & caſus fortuiti. & dñt, Dolus ẽ ſtudioſa machina-
tio ad alterũ decipiẽdum adhibita, ff. de dolo, l. 1. puta
cõmodatarius latẽter ſignificat furi, ubi eſt res cõmo
data, ut ipsã ſurripiat, & cũ eo partiat̃. Lata culpa ẽ nõ
intelligere, qđ oẽs intelligũt, & neſcire, qđ oẽs ſciũt, ſ̃.
uel maior ꝑs, ff. de uer. ſig. cedere, §. fi. & l. latę; puta cõ
modatarius dimittit rem cõmodatã in platea, uel ſub
porticu ſine cuſtode. Leuis culpa eſt deſidia, ſeu negli
gen-

gentia, inſtitu. quibus mo. re. contra obli. §. præterea,
puta reliquit rem commodatam ſine cuſtode intra
cameram hoſtio aperto. Leuiſsima culpa eſt, quæ prę
uideri, & prouideri poteſt, ff. ad l. A qui. ſi putator, l. di.
hi qui arborem, ĩ. de homi. quidam. ponit Abb. exem
plum in eo, qui duxit clauem ad cameram, & nõ ten-
3 tauit, an clauſa eſſet. Caſus† uerò fortuitus ẽ inopina-
tę rei euentus, qui etiam à diligentiſsimo ꝓuideri non
poteſt, ff. de adminiſtra. re. ad ci. perti. l. 2. §. fin. C. de pi-
gno. actio. l. quæ fortuitis, ĩ. de homi. Io. Qua enim dili
gentia uitare poſſumus, ne nobis ab aliis damnũ def̃,
ff. eo. titu. ad eos, & l. argentum. Ponit Abb. exemplũ
in ui hoſtium, incurſu prædonum, incẽdio, tempeſta-
a te, & inundatione[a]. Ponũt autẽ poſt hæc exẽpla, quan
4 do commodatum† contrahatur gratia alterius, uel u-
triuſque, de quibus dicam ſuper gl. 3. [*Cum*] pro quan-
do, ſic. ſ̃. neſe. ua. c. 1. in fi. Alibi ponitur pro quia, inf.
eo. c. ſup. tit. 2. c. fi. de conſue. c. fi. de elect. cum in cun-
ctis, cum ſimi. Vtroq; modo ponitur circa diuerſas le
cturas de do. & con. c. 1. in fi. de hoc ſatis dicã, de reg.
iuris, nullus ex conſilio, poſt quæſtiones, inf. de celeb.
5 miſ. cum Marthæ, uerſic. alii [*Gratia*] eſt† gratia gratis
dans. Et hoc uerbum bene conuenit huic contractui
de ſui natura gratuito; & de hoc in glo. facit 1. q. 1. c. 1.
Sum itur autem hic pro intuitu, contemplatione, uel
fauore, concor. 1. de reg. iuris, quod ob gratiam, lib. 6.
[*Tantum*] negatiua eſt hæc dictio, de cauſa poſſeſsio. cũ
eccleſia, excludens hic fauorem commodantis [*Acce
pit*] ſcilicet à commodante, eſt enim propriè accipere
quaſi ab alio capere. Aſſumimus autẽ per nos ipſos;
facit de elec. qualiter, de homi. tua nos, in fi. Quãdoq;
non ſic, de celebra. miſ. cum Marthæ, in prin. & 23. q.
4. ille, de elec. officii, in fi. & c. quia propter, in prin. [*Le
uiſſima*] quæ à diligẽtiſsimo poterat præuideri, ut præ-
dixi [*Etiam*] implicat culpam latam, & leuem [*Tenetur*]
6 re ſcilicet† commodata perempta, uel deteriorata [*Li-
cet*] aduerbialiter pro quamuis. ſic inf. tit. 1. c. fi. uerba
liter ponitur, ſup. tit. 1. c. fin. utroque modo, de dona.
inter uirum, & uxo. c. nuper [*Fortuitus*] tolle hic literã,
Sed ſibi non debeat imputari [*Niſi*] quia negatiuã ſe-
quitur, ponit, non excipit, ſic. inf. eo. c. de teſti. c. pen.
b de hoc per D. Dyn. de reg. iu. peccatum[b], lib. 6. [*Accide
rit*] ille caſus fortuitus, quo res perimitur, uel deterio
ratur [*Sua*] commodatarij [*Pactum*] ſcilicet ꝙ teneretur
7 de caſu [*Mora*] diffinitionem† moræ ad literam ponit
hic Abb. ponit Goff. in ſum. de uſuris, in principio ſe-
cundæ col. Hoſt. eo. titu. §. ex quibus cauſis, ſub §. ex
mora, & de hoc. ff. de uſuris, l. mora, vbi ergo commo
datarius haberet legitimam exceptionem, facit. ff. eo.
in rebus, §. poſſunt, & quod no. C. eo. l. 3. non dicetur
eſſe in mora, & ſic non eſſet ipſius periculum, de reg.
iuris, non eſt in mora, lib. 6. [*Fuiſſet*] ante caſum [*Sibi*]
commodatario. imputabitur ergo commodanti [*Im
8 putari*] quaſi† inſcribi, uel in ipſius damnũ putari, uel
æſtimari. Et eſt uerbum ſatis uſitatũ apud iuriſtas. C.
eo. l. 1. de uerborum ſignifi. dilecto, de reg. iuris, impu
tari, & clem. de conceſsio. pręben. cum ei, quem, in fi.
9 [*Contra eum*] commodatarium [*Commodati*] directa† ſci-
licet, quæ datur commodanti, & eius hæredi etiã cõ-
tra hæredem commodatarii. ff. eo. l. 3. §. hæres [*Exple-
tum*] ideſt completum, uel finitũ. alle. autem hic Gof.
pro ſimili. ff. de peri. & commo. rei uen. l. 1. in fi. & l. 2.
quæ quid dicant, uidebis de donatio. cum dilecti, in
4. glo. [*Cuius*] ſcilicet uſus [*Res*] mobilis, uel immobilis.
de hoc in glo. [*Cum*] pro quia, redditiuum cauſæ [*Deci-
c pi*] quod fieret, ſi reuocari poſſet uſu non expleto[c]. ſi
enim à principio cõmodãs denegaſſet, forte ſibi aliàs
prouidiſſet emptione, locatione, uel aliter, ff. eo. in cõ
modato. §. ſicut. non pœniteat, ergo in alterius præiu
dicium, ff. de regulis iuris nemo poteſt, & eo. titu. ne-
10 mo poteſt, lib. 6. [*Beneficio*] cõmodatum† igitur eſt be-
neficium. nam, ut dicit Seneca, lib. 1. de beneficiis, &
habetur in uſibus feudorum, qui. cau. feu. amit. c. 1. ul-
tra medium, largè bñficium eſt beneuola actio gau-
dium tribuens capienti, & dicam, infra de pęnis, capi-
tulo ad aures [*Oporteat*] de hoc uer. no. 25. q. 1. titu. 1.
[*Sed iuuari*] concor. ſecundum Hoſt. ſup. titu. 1. cap. fin.
in fin. ff. de ſeruis ex. l. ſeruus, qui ea lege. Notandum
11 † eſt, quòd commodatarius, qui ſui gratia recepit cõ-
modatum, de omni culpa tenetur. ſecundò quòd re-
gulariter commodatarius nõ tenetur de caſu fortui-
to. tertiò quòd in tribus caſibus tenetur de caſu. quar
tò, quòd commodatum nõ reuocatur ante uſum cõ-
pletum. quintò quòd beneficio non debet quis deci-
pi, ſed iuuari. Abb. uerò no. ex decre. quòd damnum,
quod quis ſua culpa ſentit, ſibi debet imputari, & eſt
regula, infra de regulis iuris, damnum, lib. 6. Itẽ quòd
nedum culpa imputatur, ſed etiam caſus, q̃ ſequitur
culpam. Item quòd per pactum tolluntur circunſtã-
tiæ contractus, & quòd cõtractus ex cõuentione. &c.
& eſt regula de regulis iuris, contractus, lib. 6. ¶ Circa
12 primum dictum decre. in quo principaliter eſt inſtan
dum. Ad primum notabile, ex quo ſequitur commo
datariũ ex gratia ſua lædi. ¶ Opponitur de regulis iu-
ris, lib. 6. de l. quod fauore, C. de legibus, de. l. nulla, ff.
eo. Solutio. Si contra, pręter, uel ultra regulas iuris cõ
munis alicui fauor, uel gratia conceditur, ad illos ca-
ſus reſtringitur regula, & illud nõ retorquetur in eius
læſionem, ut in contrariis: nec hoc. c. contradicit, ſed
dicit, eum, cuius gratia fit contractus, amplius teneri
facienti, & ſic fortius ad cuſtodiam aſtringi, unde di-
cit canon, Cui plus donatur, plus diligitur, de pęnitẽ.
diſt. 3. ſepties, facit de teſtamen. cum in officiis. hac ra-
tione damus actionem negociorum geſtorum ei, q̃
amici gratia gerit ipſius negocium, ff. de nego. geſt. l.
3. etiam in id, in quo amicus per euentum læditur, dũ
modò fuerit utiliter cęptum, eo. titu. ſed an ultro. §. 1.
13 ¶ Ad ſecundum, † quo dicitur, rogãti commodatum
non imputari caſum niſi in tribus caſibus, obſtat, inf.
de pigno. ſignificante, ubi caſus imputatur roganti
mutuum extra illos caſus. Ille enim, de quo ibi loqui-
tur, nõ fuit in mora, nec in culpa: quia infra diem ſta-
tutam, & per reputatum fidelem nunciũ remittebat,
ut ibi dicit textus. nec ibi dicitur, quod pactum inter-
uenerit, & tamen ſibi perit. Solu. illud in mutuo, hoc
in commodato: utrobiq; igitur perit domino, & ibi
14 dicam ſuper 3. gloſſ. ¶ Tertiò ad primum† caſum ex-
ceptum opponitur, Cum in principio capituli dictũ
eſſet, quòd commodatarius tenetur de culpa leuiſsi-
ma, Superfluum igitur fuit dicere, cum de caſu tene-
ri, qui accidit culpa ſua. So. eſt culpa, quæ adhibetur
in cuſtodia: & eſt culpa, ex qua caſus accidit. Item po-
teſt res deteriorari, uel perire præter caſum fortuitũ,
& ex caſu. licet ergo prius dixiſſet eum de peremptio
ne, vel deterioratione teneri, cum fuit in culpa; adhuc
dubitari poterat, quid iuris ſi proueniſſet ex caſu; &
ideo illud expreſsit; & facit quod dicam in 3. quęſtio.
Item cum culpa etiã leuiſsima, & caſus fortuitus ſint
diuerſa, ut patuit ſupra, non potuit auctor de ſuper-
15 fluitate notari. ¶ Quartò† opponitur ad ſecundum ca
ſum ſpecialem pacti de decre. ulti. ſupra tit. proximo,
de l. cum precario. §. 1. ff. de preca. ubi non ualet pa-
ctum contra naturam contractus, & hic ualet. So. di-
cit Abb. ibi fiebat pactũ contra naturalia, uel ſubſtan-
tialia contractus, hic circa circunſtantias. Naturaliſsi-
mum enim eſt precarii, ꝙ duret ad placitum conce-
dentis, qđ per pactum non tollitur, & eſt ſi. qđ in alio
caſu dicitur. ff. depoſiti. l. 1. §. pen. & quod de conſue.
dicitur, ſ̃. de electio. cum terra, de conſue. c. 2. lib. 6. Ad
quid autem teneatur cõmodatarius, eſt de circunſtã-

tiis,quod patet:quia alter ad plus,alter ad minus, ut j.
dicetur,quæ aggrauari poſſunt per pactum,ut hic, &
alleuiari. Et per hoc dixit Abb. ꝙ nõ ualet pactum de
non reſtituendo commodatum poſt uſum comple-
tũ:quod intelligo uerũ, niſi trãſiretur in aliquam ſpe-
ciẽ contractus,puta donationẽ,ff.de do. cauſa mor.l.
16 ubi ita donatur. ¶Quintò † opponit ad tertiũ caſum
ſpecialẽ de mora,de l. antepenul. ff.de peri.& com.rei
uen.ubi qui rem debebat,fuit in mora;& tamen non
perit ſuo periculo.ad idem.ff.depoſiti.l.ſi plures,in fi.
Solu.facilis.Si commodatarius fuit in mora, & mora
ipſius durãte res perit, ſuum eſt periculum, ut hic:ſed
ſi commodans re adhuc integra inciperet eſſe in mo
ra,ſibi periret.ut ſic noceat ultima mora,ut ĩ ꝯrio, ad
idem.ff.de uſu.debitor.& quod not.de decimis, cum
homines,in l.ſi plures,depoſitarius,uel eius hæres ha-
bebat iuſtam cauſam litigandi, & ſic non fuit in mo-
ra,propter quod ſibi nõ perit,ut dixi in tex.uel aliter,
ut ibi no.Oppoſuimus deſcendendo, quæramus aſcẽ
17 dendo.¶Et primò quæro † an ultra tres caſus hic exce
ptos ſit dare caſum, in quo commodatarius præſtet
caſum fortuitum? Sol. hic triplex opi. quidam dicũt,
ꝙ ſic,quando.ſ.res commodata tradita fuit ęſtimata,
per l.1.in fin.ff. de æſtima. Azo contra ex eo,quod le-
gitur.ff.co.l.ſi ut certo,§. commodatum, ff.locati, &
condu.l.opus,& ad id,quod primi dicũt,ꝙ æſtimatio
debet aliquid operari,reſpõdet, ꝙ addit ſuum gradũ,
ut.ſ.ſi de natura ꝯctus tenetur de dolo & lata,etiam te
neatur de leui:ſi de leui, de leuiſsima: ſi de leuiſsima,
tunc de caſu, ſm Vin.Naſ. Pe. Abb.& Hoſtien. & iſta
opinio bene infert caſum hunc addendũ in commo
datario, qui recepit commodatum gratia ſui tm̃. Et
placet hoc Accur.ff.commodati.l.ſi ut certo.§. nunc
uidendum,ſed Io.contra dicens,ꝙ duplex eſt æſtima-
tio:una,q̃ uenditionem facit,ut ff.de iure do.l.ſi rem,
& l. quoties, & hoc bene facit tranſire periculum ca-
ſus. Alia,quæ nõ facit uenditionẽ,& hęc non facit trã
ſire periculũ,ut in præalle.l.1.ff.de æſtima.Sed hoc ſo-
lum operatur,ꝙ facilius ſcitur æſtimatio.ff.de præto.
ſtipu.l.fi.& hoc dictum placet Iac. & Bald. & Odofre.
pro quibus ur̃ caſus.ff.pro ſocio, cũ duobus,§. dãna.
ç In dubio dicũt quidã, ꝙ præſumit uenditio, per l.cũ
fundus,ff.locati.Verius eſt,ꝙ ubi de natura cõtractus
põt res æſtimari illa æſtimatione,quæ facit emptionẽ
ut in dote, uerũ eſt,ꝙ ꝑdicit. Secus, ubi natura ꝯctus
hoc nõ patitur,ut in cõmodato.ff. eo.l.rei, & locato.
ff.locati,non ſolet: quia tunc in dubio non ꝑſumitur
emptio, ut §.dãna.l. cum fundus, non loquitur in re
principali locata, ſed in acceſſoriis, & facit, quod ibi
18 no.¶Secundò † q̃ro generalr̃ circa iſtos tres caſus ex-
ceptos an in illis oĩs cõmodatarius teneat de caſu for
tuito,an ſolus is,de quo loquit principiũ,ſ.cuius gra-
tia factũ eſt cõmodatũ?& ur̃,ꝙ ille ſolus:qa cũ alii nõ
teneant de leuiſsima, nec q̃nq; de leui, ut in glo.ergo
multo minus de caſu. Tu dic ꝯ.j.titu.1.c.2.quia, ut ibi
patet,depoſitarius,q nõ tenetur de leui,in his caſibus
tenet de caſu. Et circa ſm & tertiũ de pacto, & mora
eſt hic indubitatum.Sed circa primũ caſum culpæ pu
tò diſtinguendũ qualitatẽ ipſius culpæ,ut culpa, quæ
nõ obligaret ad cuſtodiã,nõ obliget ad caſum. ¶Ter
19 tiò † quæro, an furtũ ſit computandũ inter caſus for-
tuitos? Legiſtæ habent gl.C.depoſi.l.1.ff.pro ſocio.l.
cum duobus.§.dãna, & de latrocinio, quod ui fit, in
aucten.ut nulli iudi.§ pen,coll.9.non dubitatur,quin
ſit caſus,ut in præalle.l.1.C.eo.& C.de pigno.act. quæ
fortuitis,& de ſepult.ſacris,In furto,quod clam fit,ſe-
cus,niſi q̃ñ fieret à perſona coniuncta,uel tali,de qua
diligentiſsimus nõ ſuſpicaret; & tunc cadit in caſum
fortuitũ.ff.de furtis, eũ qui emit.§ idẽ ſcribit. ¶Quar
20 tò † quærendũ eſt circa morã,an cõmodatarius moro
ſus teneat de naturali interitu. ¶Quintò circa pactũ
an ſufficiat generalis renunciatio caſuũ, uel requirat
ſpecialis expreſsio?ſed quia de his in gl. dr̃, hoc proſe-
21 quar ſuper ipſa. ¶Prima † glo.rñdet in modũ ſum.ſ.qd
ſit cõmodatũ, unde dicat, in quibus rebus conſiſtat,
quis poſsit cõmodare,& cui cõmodari, & ex gl.ſe. ad
quid teneatur cõmodatarius,& q̃uo reſtitui debet cõ
modatũ.& caſum, quo tenet commodãs cõmodata
22 rio. ¶*In † glo.1.§.ult.*]mandatũ,ſi merces interuenit,trã
ſit in locationẽ. ¶*In glo.2.ibi,gratia dantis*] huius ſequen
tis membri, uide exempla in ſuppletionibus [*& ibi.§.
quæſitum*] uide de offi.or.ſi ſacerdos, ſuper gl.2. [*& ibi,
cum res.§.ult.*]uide de uſur.cum tu, ſuper gl.& licet [*&
ibi.1.reſpon.ad fi.*]periculo depoſitarii,qui fuit in mora,
res perit [*& ibi,ſed mihi.§.1.*] propriè res nõ reddita dr̃,
quæ deterior facta redditur. ¶*In glo.pen.ibi.l.pen.*]ponit
caſum de illo,qui ſciens ſeruũ furem,cõmodauit illũ
23 hoc ignoranti,& illi furtũ fecit. ¶*In † glo.1.ibi,uſum*] in-
tempeſtiuè nõ reuocandũ.Hoſt. qui hoc addit, ut nõ
includat diffinitio precariũ, & ibi, utentis datum, uel
quaſi cõmodatũ.ſ.certi uſus & temporis. Eſt enim ue
ritas,quicquid hic notetur,& ff.de reg.iu. contractus,
ꝙ nõ per uſum tm̃, ſed per uſum & tẽpus expreſſum,
uel tacitum diſcernitur cõmodatũ à precario. Tacitũ
ut ſi cõmodaui equũ ducendũ Romã;facit,ff. de uer.
obli.continuus.§.cũ ita. & qa talis debet intelligi ſim
plex conceſsio,qualis præceſsit determinata rogatio,
arg.ſup.de fide inſtru.c.inter dilectos.§. cæterum, in-
ſti.de inutil.ſtipu.§.præterea.Dicebat Din.ꝙ ſi preca-
bar per te mihi concedi librum ad certũ uſum,& tem
pus,& tu ſimplr̃ conceſsiſti, cenſebitur cõmodatum:
q̃ñ uerò fit ſimplr̃,nec præceſsit expreſſa petitio;uide
in Spe.eo.tit.§.2.uer.quid ſi res [*& ibi, tranſit in locatio-
nem*] ponebat Hoſt.uer.Ouidij de Ponto. Illud amici-
tiæ quondam uenerabile nomẽ.Proſtat, & in quæſtu
pro meretrice ſedet [*& ibi,certi uſus*]& quandoq; cum
expreſsione uſus: & ideo melius ur̃, ꝙ per id differat
à depoſito,qđ non fit ad utendũ,ſed ad cuſtodiendũ,
j.titu.proxi.c.1. [*& ibi,ad uillam*] refert Valerius lib.8.c.
2.in fi.illum,qui recepit equũ cõmodatũ vſq; ad certã
uillã, qa illũ ulteriore loco duxerat, dãnatũ furti [*&
ibi, appareat*] ponit Abb. exemplũ.Cũ cõmodaui tibi
ſaccum pecuniæ,ut ſpargeres in tapeto, per quod ui-
dereris ditior,& ampliorẽ forte dotẽ reciperes [*& ibi,
poteſt commodare*] unde cõmodat nedũ dñs, ſed etiã fur
& prædo.ff.eo.l.cõmodare,& l.ſeq.Hoſt. [*& ibi,obliga-
tus*] niſi inquantũ locupletior factus eſt, ut in l. alleg.
24 no.aliàs incipit,inter cum. ¶*In † glo.2.ibi,dantis*] ut ſi cõ-
modaui ſponſæ,uel uxori ornamenta, ut ad me ueni
ret ornatius,tũc uenit dolus,& lata culpa, Go.idẽ ſm
Hoſt. Si cõmodaui tibi tradẽdas eo modo uxori: uel
uolẽns uidere ludũ ſcenicũ cõmodaui tibi ueſtes ſce-
nicas,ut in cõcor.gl. [*& ibi,dolus*] ſm Tan.& latã cul-
pã,ſm Vin.Phi.Gof. & Inn.& Hoſt. [*& ibi,utriuſque*]ut
ſi cõem amicũ inuitauimus, & tu curã ei9 rei ſuſcepi-
ſti,& ego tibi argẽtũ cõmodaui,teneris de leui,ſed nõ
de leuiſsima,Gof [*& ibi,culpam*] & leuẽ, ſed non leuiſ-
ſimã,ſm Accur.& Gof.Vin.Inn.Hoſt.& Abb.ſed Tã.
25 ꝯ [*& ibi,quæſitũ*] ubi plene † de hoc & ſcias,ꝙ hęc diuer-
ſitas eſt inter doctores, nã aliq ꝑciſè tenẽt hoc dictũ,
ꝙ nullo caſu in iudiciis,uel ꝯctibus teneat de caſu,niſi
caſus ille fuerit ſpecificatus: & hoc placuit Io. Bal.Io.
& Azo.qb9 cõcor.hæc gl.& j.ti.1.c.2.& Inn.ibi,& pro
his facit: qa in iudicio quaſi ꝯhimus. ff. de pecul.l.3.§.
idem ſcribit, & l.1.C.eo.tit.& ff.depoſi.l.1. Alij dñt,ut
Mar.ꝙ licet in iudiciis nõ teneat de caſu nõ expſſo,in
ꝯctibus tñ tenet ex gñali ꝑmiſsione,uel pactione,ꝙ.ſ.
teneret de oĩ caſu,ꝑ rõnis diuerſitate dicẽs,ꝙ iudiciũ
redditur in inuitum; contractus uerò ſunt uolũtarii. ff.
de uerb.ob.inter ſtipulantem. C. de act.& ob.l.ſicut.
Ratio-

Rationẽ inducit: quia tantum ualet genus quò ad ge-
nus,quãtum ſpecies quò ad ſpeciem, de hoc ſupra de
off.ordi.c.ſi ſacerdos. Item quia tot ſunt caſus fortui-
ti,ꝙ impoſsibile eſſet illos numerari. C.de tempo.ap.
l.fi.poſt princ. & de præſcrip. 30.an.l.fi.in prin. Aſtrin-
geret ergo lex ad impoſibile,ſi cogeret omnes nume
rare,quod eſſe nõ debet.4.di.erit autem, infra de reg.
iur.nemo poteſt,li.6.cum ſuis concor. Inducit etiam
leges expreſſas.ff.eo.ſi ut certo.§.nunc uidendum, de
pac.iuriſgentiũ.§. item ſi quis.ff.man.& Ariſtoni.Sed
primi reſpondent ad primum, ꝙ illud generale fallit,
ubi requiritur expreſsio caſuum, ut hic. Ad ſecũdum
ꝙ enumeret contrahens, quos poteſt, & de illis tene-
bitur promittens. Leges uerò intelligũtur de caſibus
prouenientibus ex dolo,uel culpa,uel ſpecialiter, nõ
generaliter enumeratis. Alij diſtingunt, an aliqui ca-
ſus in pacto fuerint enumerati,nec ne.In primo caſu,
ſi aliqui ſunt enumerati, ſecuta clauſula generali, tũc
ex ui expreſsionis tenebitur etiam de nõ expreſsis, ad
hoc infra de procura.qui ad agendum, libr.6. Si uerò
nulli ſunt expreſsi, ſiue enumerati, tunc non tenebit,
ut in.§.quæſitum. Et dicit Accur.in.§.quæſitũ, quòd
hanc opi.quæ fuit Bulgari, approbat vſus, & hanc te-
net Di.de reg.iur.contractus,libro 6. Et pro hac facit
impoſsibilitas enumerandorum caſuum, & poſsibi-
litas enumeradi certos, & C.q̃ñdo mulier tu.of.fun.
poſ.auct. matri. Odofr.ad hanc opi.addebat, quando
aliqui enumerantur ſecuta clauſula generali, aut ſtat
per cõmodãtem,quominus reliquos,uel plures enu-
meret,vt ſi dicat,volo,ꝙ ſi res commodata pereat in-
cẽdio,fulgure,uel alio caſu fortuito, de caſu tenearis,
tunc ſolum de expreſsis tenebitur.Si uerò ſtat per cõ-
modatarium, vt ſi commodans tardaret numeratio-
nem caſuum,ut ſuper illis deliberaret, commodata-
rius dixit ſe uelle omnes habere pro expreſsis,tunc de
omni caſu tenebitur. Quidam præciſè primam opi.
ſequentes nolunt fateri,ꝙ generalis etiam,quæ ſequi-
tur ſpeciem,etiam ſi per promittẽtẽ ſtet, aliquid ope-
retur. Sed mihi placet ſatis opinio Bulgari, et maxi-
me ſi coniungatur cum opi. Odofr. & uide in ſpe. de
loca.§.iam dicendum,uer.ad euidentiam, & uer.ſe.&
26 ꝙ ibi in fi.ſcripſi. Sed † quæritur, quæ ſit ratio, quare
ualet hic ſpecialis renunciatio, & non generalis:ſecũ-
dum glo.& ſequaces dic, ꝙ ne contrahentes per uer-
borum inuolucrum loquerentur, renunciantes iuri,
cui ſpecialiter renunciaturi non eſſent,ideò hoc pro-
uiſum fuit.27.q.1.de viduis. Item generalitas parit ob
ſcuritatem,& incertitudinem, propter quæ ſœpe de-
ficit,ꝙ ſi certum & clarum eſſet,non deficetet.ff.de te
ſta.tu.l.duo. de rebus dubijs.l.ſi quis de pluribus. Sed
pone,ꝙ firmata eſt per iuramentum generalis renun
ciatio caſuum fortuitorum, Quicquid ſit de iure ciui
li,de iure noſtro uidetur,ꝙ ualeat, de iureiurã.c.ſi ue-
rò,& c.cũ contingat,& e.ti.c.licet & e.li.de pac.c.quã-
uis. Sed uidetur, ꝙ etiam iure noſtro nõ ualeat, quia
iuramentum non obligat ultra conſenſum iurantis,
ſicut nec ſtipulatio.ff.de act. & oblig.l.obligationum
ſubſtantia. Si ergo generalis renunciatio caſuum in
non cogitatis non habet conſenſum, ergo iuramen-
tũ nil adijcit, arg.de iureiur.c.pe.de iniur.c.in noſtra,
ff.de peti.hære.l.legitimam,de inof.teſt.l.mater,& qđ
no.infra de emp. & uen. cap.penul.in fin.ulti.gloſſ. &
uide quod ſuper ea dicam. Et hæc omnia circa ma-
riam depoſiti intelligas repetita [*& ibi, Peritura*] idem
27 hic † Vincen.& hęc uera per rationem no.infra titu.1.
cap.2.in gl.2.circa fi.ſ.quia ſatis eſt,ꝙ res poterat apud
dominum non perire, licet fuerit naturalis interitus:
quod eſt dicere: quia illã forſan diſtraxiſſet,ita,ꝙ non
ſibi,ſed alij perijſſet.Mar.tamen tenebat contrarium,
& quibus legibus moueretur,& quomodo ad illas re
ſpondetur,no.ff.de rebus creditis.l.quod te [*& ibi,inte-
reſt*] de commodatario, qui perdit boues, & vult red-
dere ſimiles: ego verò æſtimationẽ peto, uide in ſpe.
de ſolutio.§.ſequitur, in fi. [*& in fi.*] Sed ſi commoda-
28 tarius † non reddit eam, per contumaciam iurabitur
in litem. Si uerò non per contumaciam, ſed per cul-
pam non reſtituit,æſtimatur,quanti ſit res à tempore
moræ uſque ad ſententiam. Sed in actionibus ſtricti
iuris æſtimatur culpa à tempore moræ uſque ad litẽ
conte. ut in l.ſed mihi.§.2. & ſic in ſtricti iuris iudicijs
non inſpicitur tempus moræ, ſed tempus litis conte-
ſtatæ.ff.de uſur.l.mora.§.in bonę,& hoc in æſtimatio
ne cauſæ,uel fructuum. Secus in æſtimatione rei,ubi
generale eſt,ꝙ inſpiciatur tempus lit.conte.ut nõ.ff.ſi
certum pe.l.uinum, & no.de hoc infra de verborum
29 ſigni.ex parte, Vin. ¶*In † glo.pe.ibi,uicioſa*] ei,qui igno-
rabat illa uitioſa. Secus, ſi ſciret, ut in.l.pe.infra alleg.
quod no.de præbẽ.c.inter cętera [*& ibi,excuſatur*] hoc
uerum in cõmodato, ſecus in locato.ff.locati,ſed ad-
des.§.1.& uẽdito.ff.de actio.empti.l.tenet.§.ſed ſi uas.

ANNOTATIONES.

a ¶Inundatione. Hanc materiam doli, & latæ culpæ, & leuis, & le-
uiſſimæ uide pleniſſimè per Bar. in l. quod Nerua, ff. depoſiti, &
per. D. Bar.de Sali.in l.quæ fortuitis,C.de pign.ac.& in l.ſi nulla,
eo.titu. & Bal.in l.quæ fortuitis.

b ¶Peccatum. Et per Cy.& docto.in l.actione, C.de tranſac.& per
Bar.in l.ſi eum.§.qui in iuriarum,ff.ſi quis cau.& in l.1.ff.de con-
di.& demon.& per Ioan.An.in ſpecu.de ſpon.in prin.

c ¶Expleto. In mutuo autem, an poſſit incontinenti reuocari, ui-
de glo.& Bar.in l.ſi pœnam,ff.de uer.ob.& glo.in l.pe. C.eo.ti.&
Bal.eod.titu.in l.1.

d ¶Venditio.D.Ba.de Sali.dicit,quod.l.penul.ff.de contrahen.§.fi.
probat contrarium, de quo per ipſum in l.1. C.eod.& per Bar.in
§.nũc uidendum,præallegato,& ipſe dicit,quòd id,quod dicitur,
quòd æſtimatio facit quem teneri de caſu, eſt uerum, ubi ſimpli-
citer promittitur æſtimatio:ſecus, ſi reſpectu ſpeciei promittitur
incerta æſtimatio, ut quia dicit ſoluam precium rei,ut l.quidam.
§.1.ff. de leg. primo & l.in naue.Saupheli, ff. loca. & uide Bal.in
prædicta leg.prima.C.eod.titu.

SVMMARIVM.

1 *Oeconomia tituli.*
Depoſitum ſit gratia concedentis.
Vnde ſit dictum.
De, præpoſitio auget hic.

De depoſito, Rub.

1 ¶Viſo † de contractibus, qui fiunt recipientis gratia,
uideamus de contractu, qui fit gratia concedentis.ſ.
de depoſito:dicit Hoſti.uiſo de commodato,ſubmit-
tit de depoſito,& de hoc.i.diſt.ius naturale,& 22.q.1.
ne quis. Dicitur autẽ, qđ depoſitum alicui cuſtodiẽ-
dum datum eſt: præpoſitio auget, ut oſtendat totum
fidei eius commiſſum, quod ad cuſtodiam pertinet,
dictum autem eſt eo, quòd ponitur.

SVMMARIVM.

1 *De depoſito facto apud clericum eccleſiæ, non tenetur eccleſia,niſi ſit uerſum in eius utilitatem, & alijs caſibus, num.2. & 11.*
A nominis mali homine cauere debemus.
2 *Petendum quod eſt iuſtum.*
Eccleſiæ in delictis reſtitutio non datur.
Commendare idèm quod deponere.
Et, pro ideſt.
Loculi qui dicantur.
Aſportare accipitur in malam partem.
Clericus an & quando poſſit teneri uinculis alligatus.
Reditus pro fructibus.
4 *Ad compoſitionem laborare debet iudex.*
Tranſactioni, uel compoſitioni quando locus.

Exceptio-

Exceptioni eccleſiæ renunciare non liceret prælato,
5 *Contra tranſlationem, uel iudicatum, & ſententiam exceptionem proponere, uel noua producere inſtrumenta an liceat eccleſiæ, & quomodo, & nu. 6.*
6 *Repetitio ſoluti quando detur eccleſiæ.*
Indebitum non dicitur, de quo tranſactum, uel iudicatum ſit, & quando.
Fraus committitur dupliciter in contractibus.
Vſuris non obligatur ex tranſactione.
Iuramentum eſt perſonale, nec aſtringit eccleſiam.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
In utilitatem uerſo tenetur dominus, & pupillus.
Latronem qui ſciens recepit, quid patiatur.
Nauta, & caupo pro quibus teneantur,
Additio gloſſarum,
In utilitatem eccleſiæ uerſum creditor quando probare tenetur, vel ſaltem utiliter contractum, & nu. 10.
10 *Soluens eccleſiæ quibus caſibus ſit tutus, & liberetur.*
Aduerſus ſolutionem eccleſia quando reſtituatur:
Soluere tutori, & ſoluere prælato pro eodem eſt reputandum.
Mutuare ciuitati, eccleſiæ, mulieri, & ſimilibus qua cautela quis debeat uti, & num. 9.
11 *In tortura quid obſeruandum,*
Clericus non torquetur, niſi infamis, in fin.

CAPVT I.

1 GRauis. Caſus. De depoſito † fa-
cto apud clericum eccle
ſiæ non tenet eccleſia, niſi in eius vti-
litatem ſit uerſum, & ponitur primò
deciſa facti narratio. ſecūdò eccleſiæ
abſolutio. tertiò deponentis inſtru-
ctio. quartò iudicum pręceptū. quin-
tò compoſitionis ſuaſio. ſecunda ibi, cum enim. ter-
tia ibi, quocirca. quarta ibi, ſi autem [*Depoſito*] ſuper
quo inter epiſcopū, & eccleſiam longo tempore fuit
quæſtio: & tandem petijt epiſcopus à papa, vt præciſè
præciperet per eccleſiam depoſitum reſtitui: uel ſaltē
patienter ſubſtinere, quòd de reditibus depoſitarij cū
eccleſia componeret, & de his duobus reſpondet: &
hæc dixit Hoſtiē. contineri in deciſa [*Belial*] depoſita-
rius, qui debuit caueri ex nomine, de hoc de præben.
cum ſecundum: vel fuit adiectiuum huius ſubſtanti-
ui, uir, & ſumitur pro diabolo. Sicut. 2. ad Corinthi. 6.
Quæ conuentio chriſti ad Belial? [*Non debemus*] quod
2 petierat epiſcopus, ut dixi: & ſic no. quod iuſtum † eſt,
petito &c. ſecūdum Hoſti. qui remittit de ſimo. ex di-
ligenti [*De iure*] q. d. ſc hoc poſſe de poteſtatis plenitu-
dine, de qua ſupra de conceſ. præben. propoſuit, Hoſt.
[*Non eccleſiæ*] innuit, ꝙ ſi de conſenſu eccleſiæ factum
eſſet hoc depoſitum, eccleſia teneretur, quod eſt ue-
rum, ſi eſſet in dolo, uel lata culpa, infra ca. proxi. nec
impetraret reſtitutionem in delictis. ff. de mino. ſi ex
cauſa. §. nunc uidendum, vide quod dicam ſuper gl. 2.
[*Commendatam*] i. depoſitam hoc enim eſt commenda-
re, quod deponere. ff. de uer. ſi, commendare. ff. c. Lu-
tius C. eo. is, penes quem, & ideo quod ſupra appella-
uit depoſitum, hic appellat cōmendatum, Hoſti. [*Sua-
demus*] conſulēdo [*Quòd*] pro quia [*Audiuimus*] 22. q. 5.
hoc uidetur [*Loculos*] ſ. tuos, & ſic copula ſequens, &,
ponitur pro, i. uel dic loculos: quia diues eſt de ꝓprio,
& ſic copula, &, ꝓprie ponitur, & copulatiuè. Pet. ex-
ponit, i. loca ſecreta, ad quæ tales diuertere conſueue-
3 runt [*Aſportauit*] hoc † ſonat in uitium: i. ſecum ſurre-
ptitiè portauit, ſup. hic Hoſt. nos autem, ut pecuniam
à fure poſſis re habere, quod remediū poſſumus, ad-
hibemus. Nam & iudicibus &c. [*Alligatum*] arg. quod
ſi quis clericus adminiſtrationē alterius geſſit, & ma-
lam rationē reddidit, poteſt teneri uinculis alligatus,
donec ſatisfecerit, ad hæc iura in gl. inducta, & expreſ
ſius ne cleri. uel mo. c. 3. & de ob. ad ratio. c. uno, & ſic
utitur eccleſia Anglicana: ſed Hoſti. dicit, quod time-
a ret hoc facere, niſi interueniret[a] auctoritas papæ, ut
hic fuit, quamdiu clericus paratus eſt ſtare iuri: quia
nec per id amiſit priuilegiū, de ſen. excommu. in au-
dientia, & c. contingit, nec ob. ne cleri. uel mo. cap. 2.
reſpōde enim, ut ibi no. [*Eis*] canonicis. ſ. eccleſiæ, cō-
tra quam agit [*Redituum*] i. fructuum ad tempus, quaſi
in ſubſidium, non ut debitum. T. Vin. [*Paciſci*] labora-
4 re † debet iudex ad compoſitionem, de trāſactio. c. ſi.
ubi de hoc [*Acceptum*] Si dicas, quomodo habet hic
papa acceptam calumnioſam tranſac. contra. l. e. ff. de
condi. inde. in ſum. quod patet ex his, quæ dicam ſu-
per. 1. glo. dicere potes ſecundum Hoſtien. ꝙ ratione
litis euentus, qui dubius eſt, admittitur hic hæc com-
poſitio, & forte allegabat epiſcopus de conſenſu ca-
pituli depoſitum factū, & capitulum conſenſiſſe fur-
to, uel pecuniam uerſam in utilitatē, uel aliud ſi, per
quod pendebat litis dubium: uel dic, quòd hoc facit
papa de gratia in ſuſtentamentum uitę & reſtauratio-
nem damni, nam ſecus eſſet, ſi tranſactionem, uel pa-
ctum obtinuiſſet calumnioſè. ut in præ. l. in ſum. nam
nec de mero iure liceret prelato renunciare gratis ex-
cep. eccleſię cōpetenti, & utili, ſicut hęc erat, ſ. de non
uerſo. ff. de pac. contra iuris. §. ſi curator, & ſeq. C. de
tranſac. l. præſes. ad idem. C. de pac. l. pactum curatoris
ff. pro emp. qui fundum. §. ſi tutor, de manu. te. qui fi-
5 lium. ff. de fur. interdum. §. q tutelam. Sed † quid ſi ſu-
per mutuo, quod nō fuit uerſum in utilitatem eccle-
ſiæ, ſit trāſactum, uel iudicatum, & agatur actione in
factum ex iudicato, uel condictione ob cauſam, uel
actione ex ſtipulatu, uel præſcriptis uerbis, ut det, qđ
in tranſactione conuenit, vel quod iudicatum eſt, nū-
quid poteſt excipere eccleſia, ꝙ nō fuit uerſum in vti-
litatem ſuā? Reſpō. non, niſi primò contra tranſactio-
nem, uel rem iudicatam fuerit per beneficium reſtitu
tionis reſtituta. C. ſi aduerſus rem iudicatam per totū,
& no. infra titu. 1. cum dilecti. §. 1. & poſt ſententiā nō
licet exceptionē proponere, uel noua producere in-
ſtrumenta, ſupra de re iudi. ſuborta. C. de excep. præ-
ſcriptionem, ſupra de tranſac. ca. 1. ff. ſi quis cau. l. 2. in
princ. Sed † & ſolutum ab eccleſia ex hac cauſa repe-
ti non poteſt, ꝙ indebitum ſit, vel ſine cauſa ſolutum,
cum non ſit indebitum ſaltem ciuiliter, nec ſine cau-
ſa ſoluitur, ex quo tranſactum, uel iudicatum eſt. ff. fa.
er. cum putarem. ff. de iudic. de qua re. §. fin. ff. de cōd.
indeb. Iul. & l. in ſum. reſpon. 1. Aliqui tamen dicunt,
& forte bene, ꝙ ſi prælatus ſciens indebitū, uel in uti-
litatem eccleſiæ non conuerſum, tranſigat, datur re-
petitio per condictionē ex iniuſta cauſa, ſiue ſine cau
ſa: quia. ſ. calumnioſa fuit talis tranſactio, ar. ff. de cōd.
inde. in ſum. & 2. q. 3. §. notandum. Quidam etiā aſſe-
runt, & forte bene, ꝙ ſi quis per calumnia falſum al-
legans ſciens obtinuerit iniuſtam ſententiam etiā ad-
uerſario & iudice conſentientibus, obli. ei doli exce-
ptio. Conſenſus enim iudicis, uel partis ipſum, & ma-
litia nō excuſat, nec res iudicata in hoc caſu tollit cō-
dictionem ſine cauſa, ar. ff. de iu. ſi prætor. §. 1. Alij ue-
rò in ſententia contrarium dicunt, & intelligunt illū.
§. quando contra abſentem tantum fertur ſententia
pro aliquo præſente ſcienter falſum allegante. Quod
ante dictum eſt. ſ. ꝙ eccleſia poteſt repetere id, quod
dedit ex calumnioſa tranſa. intelligendum eſt, quan-
do credidit conuerſum in utilitatem ſuā, & non erat
nam ſi ſciret non conuerſum, & ex certa ſcientia trā-
ſigeret, tunc non poſſet repetere: quia ſcienti non in-
fertur dolus. ff. de act. em. & ven. l. 1. in fi. niſi tempore,
quo fiebat primus contractus mutui, in fraudem or-
dinatum eſſet, ꝙ poſtea ſuper tali mutuo fieret tranſ.
Vt ſic

ut ſi eccleſia auxilium, quod habebat in contractu
c mutui, perderet per tranſ. poſtmodum ſubſequētem
tunc enim poſſet dici, ꝙ contra agentem ex tali tran-
ſac. datur exceptio, & ſolutum repetitur per contra-
dictionem ex iniuſta cauſa, nam ſicut datur repetitio,
quando fit fraus de contractu ad contractum alterū,
uel eundem eodem tempore celebratum, vt no. infra
titu. 1. ad noſtram. §. quia igitur, eadem ratione debet
dari repetitio, ſi fraus fiat de contractu ad contractū,
qui alio tempore fieri debet, cum ſola fraus ſit cauſa
repetitionis, & æqualis ſit utrobique. Alij quidem di-
cunt, ꝙ ſemper licet eccleſiæ uenire cōtra trāſac. ſcien
tibus & cōſentiētibus ambabus partibus initam frau-
dulēter. C. de tranſ. præſes. & ſi tranſactio dicatur nul-
la, ut ſi conueniant, ꝙ aliquid detur pro uſur. uel tran-
ſa. talis nec actionem impedit, nec exceptionem tol-
lit: quia per nullam tranſac. tenetur quo ad uſuras, ſe-
cundum Inno. cuius eſt quaſi hęc tota glo. cum vtro-
que iure indebita ſit uſura, ut patet in eo, quod legi. &
no. infra de uſur. quia in omnibus, & ca. ſe. niſi forſan
priuatas perſonas aſtringat proprium iuramentum,
quod tamen non poteſt eccleſiam obligare, ut patet
in eo, quod legitur & no. ſupra de iureiu. debitores, &
c. ſicut noſtris, & ſupra de arbi. per tuas. §. ſuper quo,
ver. & adde quod no. infra de ſo. cap. ſi. ſecundū Hoſt.
7 ¶Prima † glo. reſpon. per quæſtionē. ¶Secunda quæ-
8 rit & ſoluit, & ſolutionem determinat. ¶*In † glo. 2. ibi,
ei qui*] qui dat mutuum ſeruo, ſi verſum eſt in rem do-
mini, habet actionem de in rem uerſo [*& ibi, an in pu-
pillum*] Si apud pupillum depoſui, datur actio in eum,
etiam ſi dolum non commiſit, inquantum locuple-
tior factus eſt. ¶*In glo. 2. ibi. l. 1.*] qui ſciēs latronem ſu-
ſcepit, uel offerre iudicibus ſuperſedit, pro qualitate
perſonæ punietur corporali ſupplitio, uel rerū diſpē-
dio [*& ibi. l. una*] tenetur nauta, & caupo, de furto facto
à quocunque illorum, quos ibi habebat. ¶*In glo. ulti.
ibi, infamat*] eum, qui ſuo nomine conuentus condem
9 natus eſt, & no. infra cap. proximo. ¶*In glo. 1. ibi, ſi credi-
tor*] & ibi no. an creditor habeat neceſſe ꝓbare in uti-
litatem eccleſię uerſum, & plene in auct. de ali. & em-
phy. cōtracti. §. ſi uerò prędictum. Per hoc autem ca-
pitulum dicit Inno. probari non ſolum in mutuo, ſed
etiam in alijs cōtractibus eccleſiam non obligari, niſi
inquantum verſum conſtat in utilitatem ipſius, quod
intelligit de contractibus, qui fiunt alterius gratia tā-
tum. Si enim ſaltem pro parte fiat gratia eccleſiæ, ut
in emptione, locatione, & ſimilibus, ſufficit ꝙ utiliter
contraxerit: & ſi euentus non ſit ſecutus, arg. ff. de mi-
no. uerum. §. ſciendum, & §. ſeq. imò & ſi non utiliter
contrahat eccleſia, tenet tamen contractus, dummo-
dò forma ſeruetur, quamuis reſtituatur in integrum,
ſi lędatur. C. de prædi. mino. ſi quidem, ſupra de reſti.
in integ. ca. 1. excipe mutuum: quod & ſi eccleſiæ gra-
tia contrahatur, non tamen tenetur, niſi in vtilitatem
eccleſiæ verſum probetur. 10. q. 2. hoc ius porrectum,
ſecundum Innoc. & eſt ſpeciale in fauorem eccleſia-
rum, & odiū fęneuatorū. Cum enim eccleſias opor-
teat frequenter mutuum contrahere, & creditores, &
baratatores, & auari ad dādum mutuū prompti ſunt
& parati, vt patet in eo, quod legi. & no. inf. de vſuris,
in ciuitate, & c. cōſuluit, ne cōtingeret occaſione iſta
diſtrahi paſſim bona immobilia eccleſiarū, & per cō-
ſequens deeſſent alimenta pauperibus, fuit eis ſuper
hoc ſpecialiter prouidendum, arg. C. de ſa. ſan. eccl. pri
uilegia, & l. iubemus, & in auct. de non alie. re. eccl. in
prin. & per totum, colla. 2. & in dicta auct. hoc ius por
rectum. In mutuo igitur ſecundum Inn. ſpeciale eſt,
ꝙ creditor debet eſſe ſolicitus, vt pecunia mutuata in
utilitatē eccleſiæ conuertatur, quod in nullo alio cō-
b tractu reperitur expreſsè iure cautum[b]. nec ob. ff. de
rebus eorum, qui ſub. tu. ſunt, magis puto. §. illud po-
teſt, & ſc. & prece. ~~quia ibi~~ loquitur de magiſtratu, qui
præſtat auctoritatem uenditioni, ad quem hæc ſolici-
tudo ſpectat: aliquin forte obligatur, & idē eſt in epi-
ſcopo auctoritatem præſtante. 10. q. 2. hoc ius: uel dic,
ꝙ non dicitur ibi, ꝙ ſi non fuit precium ſolutum pro
debito, ꝙ res ab eo auocetur: ſed ſi non fuerit forma
ſeruata. Sed hæc iura, uel alia de alijs contractibus nō
loquuntur, quamuis alij dicant, hoc eſſe intelligendū
in quolibet alio contractu, dicentes, ꝙ nunquam ob-
ligatur eccleſia, niſi id, quod nomine ipſius recipitur,
10 in utilitatem eccleſiæ conuertatur. Illud † autem te-
nendum eſt, ꝙ ſi quis pecuniā ſoluat eccleſiæ ad hoc,
ut bene ſit tutus, ſuperiori ordinaria auctoritate ſol-
uere debet, argu. ff. de mino. ait pretor. §. 1. C. de admi-
ni. tu. ſancimus, & l. pe. ueruntamen & ſi ſine hac ſolē-
nitate ſoluit debitor, liberatur, ſed eccleſia reſtituitur
in integrum, ſi pecunia in utilitatem eccleſiæ non ſit
uerſa. C. ſi aduerſus ſol. l. 1. C. ſi tu. uel cu. interueniat, ꝑ
totum: excipiuntur caſus, in quibus nec eccleſia reſti-
tuitur, ſ. contra illos, qui ſoluunt reditus, uel annuas
penſiones. C. de admi. tu. ſancimus. i. & leg. conſtitu-
tione. C. ad Trebel. ſancimus. Soluere enim tutori, de
quo dictæ. ll. loquūtur, & ſoluere prælato pro eodem
eſt reputandum: imò plus uidetur, ꝙ ſi quis alicui ca-
nonico, uel alij pro eccleſia recipienti ſoluerit, & pe-
cunia eccleſiæ ſalua maneat, per exceptionē doli tu-
tus eſt is, qui ſoluit, arg. ff. de admi. tu. ſi minoris. ff. de
condi. inde. nam hoc natura. C. pro emptore. leg. fina.
inſti. quibus ali. licet. §. fina. uel dic, quòd quando pro
debitis ſoluendis fit uenditio rei immobilis, tunc re-
quiritur, ꝙ emptor ſoluens curioſus & ſolicitus ſit, ut
pecunia ſoluta in vtilitatem eccleſię conuertatur, vn-
de & priori creditori ſoluere debet, ut auc. de nō alie.
re. ecc. §. ſancimus, col. 2. nec aliter liberatur, niſi hoc
curauerit, ſicut dictū eſt & de creditore, & ſicut hoc
ipſum ſpeciale eſt in mutuo ciuitatis. ff. ſi cer. peta. ci-
uitas, & in muliere conſentiente inſtrumento credi-
toris. C. ad uelle. antiquæ, & le. ſi qua mulier, & in ſer-
uo. ff. de in rem uerſo, ꝙ ſi ſeruus. §. nec non illud, & l.
ſi pro patre. §. uerſum. In alijs autem contractibus nō
eſt de neceſſitate tanta diligentia adhibenda, ut dictū
eſt, ſecundum Inn. cuius eſt quaſi hæc tota glo. & ad-
de quod no. infra de fideiuſ. ꝙ quibuſdam, & de ſolu-
tionibus. c. ſi. & ſupra ne ſede uacan. c. ſi. ¶*In glo. 2. ibi. l.
una*] & ar. optimum, ſecundum Hoſtien. ſupra de offi.
archidi. ea quę [*& ibi, non credo*] idem Gof. Phi. [*& inſ.*]
11 Vin. immo † nec tunc uidetur teneri eccleſia, niſi ali-
qđ lucrum de depoſito ſenſerit, ar. ff. de pecu. l. licet. §.
ſi filius, ſecundum Inno.[c] vide ad materiam, quod di-
cam, infra de priui. cum olim. 2. in glo. ideò, in ſi. ſatis
congrue crederem diſtinguēdum inter ſacriſtam de-
putatum ad cuſtodiam depoſitorum, cum forſan ta-
12 lia in loco fieri conſueuerūt apud ſacriſtam. ¶*In † glo.
nota quòd, ibi, torquendi*] moderatè, & citra corporis peri-
culum, ut probant iura ſequentia, & 5. q. 6. quia iuſta.
6. q. 1. §. porrò. 55. diſt. cum beatus, de pigno. lator. de
hoc de appe. à nobis, & de app. dilectis, & plenius de
regu. iur. cum in contemplatione, Hoſtiē. dicit Abb.
ꝙ iſte infamis erat, quod probat litera, vt audiuimus,
& dicit nunquam inueniri torqueri clericos, niſi in-
fames. ¶*In glo. ultima in fine*] Vincen. de hoc. 3. quæſtio-
ne. 7. §. tria, ad finem.

ANNOTATIONES.

a ¶Interueniret. Quod ſatis probatur hic, qnia per delegatos papæ capi iubetur, uel alterius iudicis ipſius clerici hoc mandātis, ut de ſen. excom. ut famæ. ubi uide Ioan. And. in glo. ma. & uide de ſen. excom. ſi clericos, lib. 6. & ibi Ioan. And.
b ¶Cautum. Vide Bar. plene in l. ciuitas, ff. ſi cer. peta. & ibi per ip-
ſum

ſum quomodo probatur iſta uerſio, & g.l in auct.hoc ius.10.q.1.
uerus creditor.
c ¶Innocen.Pro glo.facit quod no.Bar.in l.ciuitas,ff.ſi certum pe.
& quid de prælato, & capitulo delinquente no.in cap.delictum,
de reg.iur.libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Gregoriana conſtitutio non eget epitone.*
In depoſito quanta cuſtodia ſit adhibenda.
Ex eius iactura quãdo teneatur depoſitarius, etiã de caſu, & nu.2.
2 *Contra depoſitarium quo caſu locati teneatur actione.*
Caſu qui tenetur, etiam culpa tenetur, non contrà.
Culpa ex quibus contingat.
3 *Depoſitum cui dandum mortuo deponente, ſi de hæreditate litigetur, & quo obſeruato.*
Quibus caſibus reuocari poſſit, & nu.6.§.pen.
4 *Compenſatio contra ipſum quando admittenda.*
Perfidia quando in depoſito dicatur committi.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.6.*
Locator, & commodatarius quæ præſtare teneantur.
Dolus contrarius eſt bonæ fidei, cui dolo quæ comparentur.§.1. & num.8.
A depoſitaric ſolus dolus præſtatur.§.1. & quando culpa, ibid. & num.8.
Contractus qui dolum malum tantum, qui dolum & culpam recipiant, ibid.
Hæres cui culpæ ſit obnoxius, ibid. & quando infamis fiat.§. penul.
Depoſita pecunia ut ea utar, quando depoſiti teneor, & quo caſu meo periculo eſt.
Fideiuſſorem certum ſi conſtitui dare, eo nolente quid iuris.
Compenſationi locus quando non ſit, unus caſus.§. fin.
7 *Additio gloſſarum, & ſequen.*
Depoſitarius quàm deligens eſſe debeat, & quando contra eum præſumatur.
In alieno qui non adhibet diligentiam, quam in ſuo, præſumitur aduerus eum male.
8 *Dolus ubi præſtatur, & lata culpa, excipiuntur caſus.*
9 *Ex depoſito quando dicatur tranſire dominium, ut eo uti poſſim.*
10 *Compenſatio dicitur in iudicio, & quod ſit, & quib. caſibus non admittatur.*
Deductioni locus extra iudicium.

CAPVT II.

1 BOna fides. Gregorianum † eſt, &
ſe ſummat, & inſtruit
ad quid teneatur depoſitarius, & quomo-
do depoſitum repetatur. ſecunda ibi, Sane
[Rebus tuis] arg. contra.67.di.§.neceſſe, ad fi.ibi dicitur,
ꝙ maior cura debet haberi in rebus proprijs: ibi ſolui
tur [Amiſiſti] Quid ſi ſuperueniente igne non poteſt
utrique ſuccurrere, & ſic ſaluat ſuas? non puto, quòd
tunc præſumatur fraus, arg.ff.de iudi.ſi lõgius.23.q.5.
ſi nõ licet.ff. ad Sil. ſi quis in graui.§.ſi cum omnes.ff.
loca.in naue Saupheli, in fi.& hoc, niſi depoſitæ præ-
cioſiores eſſent ſecũdum quoſdam, nam & alienis ta-
les ſuas proprias prætuliſſet, Hoſt.[De culpa] leui, & le-
uiſſima, ſecundum Gof.& Hoſtiẽ.Pe.& Abb.quò ad
primum caſum [Obtuliſti] hic ſoluitur quæſtio ſchola
ris, qui ſe obtulit ad libri cuſtodiam, de qua Bar.Brix.
2 in quæſtio.dominicali, cum quidã ſcholares [Pro † cu-
ſtodia] non tamen tenetur tũc actione depoſiti, ſed lo-
cati, ſi quantitas fuit data. Si uerò ſpecies, per act.præ-
ſcrip.uerbis, inſti.mandati.§.fi.ff.eo.l.1.§.ſi quis ſeruũ,
& hic tenetur tantum de leui, Inno.& de periculo ex
ea proueniẽdo.ff.loca.l.1.§.qui per mercedem, Hoſt.
Pe.& Abb.hoc caſu concor.iſtum nõ teneri de leuiſ-
ſima, maxime cum contractus iſte fiat gratia utriuſq;
[Recepiſſes] idem in caſibus ſequen.nam ſi in illis tene-
tur de caſu, multo fortius de culpa. Sed quia hoc non
conuertitur, ideò caſus hos ſeparat ſecundum Hoſti.
& ponit Hoſt.ver.Culpa, mora, pactum, & gratia pro-
pria caſum. Depoſiti ſubeunt, merces, oblatio culpã.
Abb.uerò ponit, gratia, dolus, mora, pactum, pericu-
culum prę́ſtant [Pacto] de hoc, & de his, quæ ſequun-
tur dic ut dixi, ſupra ti.1.c.vno [Culpa] quæ poteſt eſſe
in negligendo, in abutendo, & delinquẽdo: exempla
3 collige per gloſſ. [Depoſitori] ſi mortuus † eſſet, & duo
de hæreditate litigant, & quilibet repetit depoſitum,
dabitur ei, qui cauet de defendendo contra reliquũ.
ſi neuter cauet, deponetur in ædem ſacram.ff. depo.
l.1.§.apud Iulianum. & ibi no.ꝙ ſi uterque vult caue-
re, dabitur prius uenienti: ſi ambo concurrant, locus
eſt gratificationi.bene facit de reſcriptis, duobus, li.6.
[Reuocare] fallit.22.q.2.ne quis, & in caſibus quos ha-
bes.ff.c.bona fides, ſ.cum fur deponit apud dominũ,
& cum concurrit dominus cum fure, & cũ bona de-
4 ponentis ſunt cõfiſcata [Compenſationem] ceſſat † com-
penſatio propter odium [Perfidiæ] vt in depoſito pro-
pter dubium, ut quia non eſt liquidũ, ut hic in fi.pro-
pter fauorem, vt in tributis, qui debẽtur fiſco.ff.de iu-
re fiſci, aufertur.§. qui compenſationem [Perfidiam]
eſſet perfidia, ſi is, cuius fidei rem meam cuſtodiendã
commiſi, illam reſtituere denegat, uel non fide cuſto
dit [Liquida] per hoc no.Ab.ꝙ emphyteuta poteſt do-
mino opponere compenſationẽ, ſi dominus ex cau-
ſa mutui ſibi dedit.5.ad quæ ex penſione emphyteu-
tica ſibi tenet, & de hoc in ſpe.de loca.§.nunc aliqua,
5 de iure emphy.uer.79.¶Prima † gl.reſpõdet per quę-
ſtionem, an præſumptio ſufficiat ad ſententiam.¶Se-
cunda glo.licet ordine turbato, ſic reſpondet in mo-
dum ſum.in quibus rebus conſiſtat depoſitum, an de
ponens poſſideat, quomodo reſtitui debet res depo-
ſita, & ad quid tenetur depoſitarius. præmitti poſſet,
quid ſit depoſitum, & unde dicatur, quod uide.ff.eo.
l.1.in prin.& dixi ſuper rubrica. ¶Vlt.gl.no.compen-
ſationem fieri &c.ſignat contrarium, & ſoluit. ¶[In 1.
6 † glo. ibi.l.1.] locator horreorum conductori præſtare
non cogitur periculum incẽdij, vel effractionis latro-
num. Sed ſi illęſis horreis ex depoſitis rebus aliquid
perijt, tenetur [& ibi.§.quod uero ſenectute] Commoda-
tarius damnum contingens incendio, ruina, uel ſimi-
li modo non præſtat, niſi cum poſſet res commoda-
tas ſaluare, ſuas prætulerit [& ibi, ſi dolo] ibi dicitur, ꝙ
dolus contrarius eſt bonæ fidei. ¶[In gl.2.ibi.§.2.] dici-
tur ibi, ꝙ quia nulla uerſatur eius utilitas, apud quem
deponitur, ideo ſolus dolus prę́ſtatur [& ibi, contractus]
ſequitur, quidam dolum malum dumtaxat recipiũt,
ut depoſitum, & precarium: dolum, & culpam man-
datum, commodatum &c. [& ibi, ſi fideiuſſor] uide de
crimi.fal.ad falſariorum, ſuper ulti.gl. [& ibi.§.pe.] cũ
hæres de culpa teneatur, quærit & ibi textus, an ſo-
lum de illa, quæ dolo eſt proxima, an etiam de leui, &
de diligẽtia [& ibi.§.is quoque, apud quem] ibi dicitur ma-
gnam negligentiam in doli crimen cadere [& ibi.§.la
ta] ſequitur, culpa planè dolo comparabitur [& ibi, ſi
pecunia] ſi deponitur penes te pecunia, adiecto ꝙ uta-
ris, ſi uoles, antequàm utaris, depoſiti teneris [& ibi, Si
quis nec] ſi forte proficiſcens depoſui penes te hoc de-
ſiderantem pecuniam, quam, ſi predium emeres, ibi
poſſes conuertere, tuo periculo eſt pecunia [& ibi, qui
autem.§.2.] Si conſtitui, ꝙ certa perſona fideiuberet,
qui fideiubere non vult, Teneor ad intereſſe, uel ut
æquè idoneus fideiubeat. Sed ſi nulla mora interceſ-
ſit, non teneor. ¶[In glo 3.ibi, & §.penul.] ſi apud te de-
poſuero, ut poſt mortem tuã reddas, uel ut poſt mor-
tem meam reddatur, mutare poſſum uoluntatem,
& ſtatim petere [& ibi.§.illud] hæres ſuo nomine dã-
natus: quia in depoſito male uerſatus, infamis fit.
¶In

¶[In glo.ulti.ibi.§.ſi centum] uide de conſti. cum omnes,
in gl.hoc uidebatur [& ibi, ſi ex ea] rem, quam tuo no-
mine emiſti de pecunia mea, te inuito quaſi compen
ſationis cauſa in me transferri iniurioſum eſt [& ibi,
rerum] ſcilicet dotalium, quę non minuuntur propter
7 neceſſarias expenſas, quæ aliàs minuunt dotẽ. ¶[In † gl.
1.ibi, non minorem] caute dixit: quia interdum maiorẽ
aut enim eſt diligentiſsimus, aut minus diligẽs. In pri-
mis duobus nõ minorem, ut hic, & l.quod Nerua. In
tertio maiorẽ: alias tenetur.ff.ſoluto matrimo.ſi con-
a ſtante.§.ſi maritus: & hoc no.in l.quod Nerua[a] [& ibi,
eſt ſimile] adhuc plus ſimile eſt, quod dicit lex præſu-
mi contra tutorem, qui dicit, ideò non ſe fęneraſſe pe
cuniam pupilli: quia non inuenit idonea nomina, cũ
tamẽ arguatur, ꝙ eo tempore propriam collocauit,
& bene.ff.de admini.tuto.tutor.§.non eſt. Si verò nec
ſuam collocaſſet, pecunia pupillo uacabit.eo.ti.cum
plures.§.ulti.Gof. ¶[In glo.2.ibi, comparari] comparatur
8 † in hoc: quia ubi quis tenetur de dolo, & de lata cul-
pa, fallit in caſibus no. inſti.de ſuſp.tu.§.ſuſpectus, &
in infamia, quæ irrogatur per ſententiam condemna
tionis, de dolo, ſed non de culpa, ut ibi. Item in crimi-
b nibus publicis, quæ inferunt pęnam[b] ſanguinis.ff.ad
l.Corne.de ſic.l.in l.in lege. Item ob ſolum dolum iu
ratur in litem.ff.de in lit.iur. in actionibus, poteſt ad-
di, quia non ualet pactum, ne præſtetur lata culpa.ff.
depoſi.l.1.§.ſi conueniat [& ibi, ne dolus futurus] de hoc
ſupra de iureiuran.quemadmodum.§.illud, in 1.glo.
9 [& ibi, nominentur] idem hic Inn.[& in fi.] vt dicit † Gof.
quandoque in depoſito tranſit dominium in depoſi
tarium, ſ.quando res conſiſtit in numero, põdere, uel
menſura, & conuenio idem, vel tantundem eiuſdem
generis reddi, etiam ſi tacite id eueniat, ut quia depo-
no prædicta non conſignata, nam ſi clauſa, vel con-
ſignata depoſui, tacitè prohibuiſſe uideor, ne depoſi-
tarius illis utatur: probantur hæc.ff.depoſi.l.die.§.1.cũ
tribus legibus ſequentibus. ¶[In glo.3.ibi, depoſitum] etiã
cõtra pactum appoſitum per iura ſtatim alleg.[& ibi,
ſuo nomine hoc intelliges per no.de re iudi.cum te, in fi-
10 ne. ¶[In glo.no.quòd, ibi, pro parte] uel dic † compenſatio-
ni in iudicio: deductioni extra iudicium, Hoſti.& cõ-
penſatio eſt debiti, & crediti hincinde facta contribu-
tio, Pe.ff.de compen.l.1.Ab.[& ibi, contra depoſitum] ca-
ſus, in quibus non admittitur compenſatio, no.ff.de
compen.ob negocium. ¶[In glo.ulti.ibi, duos menſes] nec
ex hoc temporis ſpatio fit deterior conditio repeten-
tis debitum, de quo conſtat, cum & uſque ad.4.men-
ſes non debeat diſtringi ad ſoluẽdum. C.de execu.rei
iudi.le.2.& 3.& no.de off.deleg.quærenti, ſecundum
Hoſti.[& in fi.] dicebat Phi.in cautionibus, & ſtipula-
tionibus compẽſationem fieri, inducit.ff. de dam.in-
fec.qui bona.§.ſi quis: quia, cuius caſum vide in ſuffr.
infra titulo primo, cum dilecti, ſuper glo.2.allega.etiã
ff.de compenſatio.ſi ambo.§.ulti.ubi etiam gloſſ.po-
nit exemplum per prædictum.§.

ANNOTATIONES.

a ¶Nerua, Vide pleniſsime per Bar.in d.l.quod Nerua, ff.de depo.&
Bal.in l.quæ fortuitis, C.de pigno. act. & uide Bar.ff.ſolu.matri-
mo.l.1.per quam.l.ibi limitat Bar.iſtam materiam.
b ¶Pœnam. Vide hunc paſſum plenius per Bar.in l.1.§.non autem
ff.ſi quis teſtamento lib.iuſ.eſſe fuerit, & l.quod Nerua, prælle-
ga.& per di. Barto.de Sali.in l.ſi in curſu, C.depo.& per Bal.in le.
quæ fortuitis, C.de pigno.acti.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Emptio, & uenditio fiunt utriuſque contrahentis gratia.
De eis in quibus alijs iuris canonici, quàm hic, locis agatur.

De emptione, & venditione, Rub.

1 Nunc † uideamus de contractibus, qui fiũt gratia utri-
uſque, & primò de emptione, & uenditio.dicit Hoſti.
poſt tractatus contractuum, per quos perceptio fru-
ctuum, uel uſus, & commodum rei, ſeu cuſtodia trãſ-
fertur. ſubmittit de contractu, per quem transfertur
2 dominium. facit † ad materiam de pę.di.5.quaſi per
totum. Conuenit de reſcrip.nonnulli.2.reſpon.de re-
ſti.in inte.conſtitutus, de teſti.cũ cauſa, de fide inſtru.
cum Io.de iure pa.de iure, & c.præterea.2.de ſimo.in
tantum, de Iudæis, ad liberandam.2.cã.pe.& de furtis,
cap.1.de uſuris, cum tu, & c.in ciuitate, & c.ult.de pur.
can.accepimus, ubi infamatus de uenditione iuſtitiæ
debet ſe exinde purgare de his, qui cogebãt eccleſias
vendere nouiter acquiſitas, de immu.ecc.cap.primo,
in fi.li.ſexto, uel prohibeant eis aliquid uendi, uel ab
eis emi.eo.titu.cap.fina.de uenditione fructuum, de
re.eccle.non alie.cap.1.in fine in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitales presbyteri, & plebes eſſe debent.*
Eleemoſyna facienda de nouem partibus, data decima.
Parochiani ad quæ teneantur.
Vendere carius non licet, nec uendita tardè tradere licet, & quibus. & quo pretio uendere quis debeat, nu.3.& 4.
3 *Vendere an liceat eccleſiæ ultra iuſtum pretium.*
4 *Vendere an quis cogatur, & quæ, & quo pretio, & quando.*
Neceſſitas excuſat à furto, & ab excommunicatione.
Epiſcopi defenſioni, & correctioni laici, & qui ſubditi, & nu.5.
5 *Additio gloſſarum.*

CAPVT I.

1 PLacuit Breue eſt: & eſt unus
ſenſus literę, † ꝙ presby
teri debent eſſe hoſpitales, & mone-
re parochianos, ut non carius ven-
dant &c. & tũc ſic conſtrue, Placuit,
ut presbyteri hoſpitales ſint, & ut ple-
bes ſuas admo.ut nõ carius &c. Alius
ſenſus, prout litera ſonat, ſ.ꝙ presbyteri admo. par.ut
ſint hoſpi.&c. Et dicit Hoſti. [hoſpitales] i.eleemoſyna-
rij, & charitatiui quò ad pauperes, nec enim ſufficit
2 dare integram † decimam niſi de nouẽ partibus fiat
eleemoſyna.16.q.1.decimæ, & c.reuertimini, ad hoc
de decimis, capitulo primo. Item ꝙ nõ carius uendãt
diuitibus, ſ.quibus non tenentur eleemoſynam dare
1.q.2.paſtor. Quantũ uerò ad hoſpitalitatem ſint cõ-
tenti monitione epiſcopi, & presbiteri: quantum ad
ſecundum poterunt coercere, vt iam dicam, ſecundũ
Hoſtien. [Vendant] & uendita tarde non tradant. C.de
actio.emp. cum uenditorẽ [Quàm mercator] no.10.q.2.
3 hoc ius porrectum, ꝙ † ſi eccleſiæ uolenti uendere rẽ
ſuam offeratur ultra iuſtum precium, non recipiet il-
lud ultra, cui concor.H.Sed La.contra [Vendere] com
muni precio.ff.ad.l.fal.precia: & hoc eſt periculoſum
officium: quia difficile eſt inter vendentes & ementes
commertium &c.de pę.diſtin.5.qualitas, & c.ſequen.
4 [Poſſunt] contra † non cogitur quis uendere, ſi preciũ,
uel menſura ſibi diſplicet.ff.de contrahẽ. emptio.im-
peratores, Vin.Item cõtra.C.e.l.dudum, & l.inuitum.
C.man.in re mandata.C.de iude.nemo exterus.So.iu
ra illa locum habẽt à prin. ſed ex quo quis rem ſuam
uęnalem exponit, diſtingui poteſt, vt iuſto precio uẽ-
dant, ad hoc iura, quæ inducam ſuper glo.& hoc pla-
cet Ia.Bal.& Azo.ſed Hoſtien.dicit, ꝙ illa iura hic fal-
lant, & eſt ſpeciale cõtra regulam, & ratio ſpecialitatis
humana neceſsitas, quæ etiam hoc caſu in totum, uel
partẽ excuſat à furto, infra de fur.ſi quis per, & ab ex-
com-

communicatione.11.q.3.quoniam, de ſen.excom.in-
ter.unde & tota die uidemus, ꝙ de conſuetudine co-
guntur homines uendere granum,& alias res ſuas tē-
pore cariſtiæ, de feri.licet, Dominus meus in legibus
dicebat tria conſideranda,ſ.ſimpliciter uendere:ſecū-
dum uendere minus iuſto precio.3. uēdere iuſto pre-
cio. Ad primum nullus cogitur. C.de iure deliberan.
nec emere, nec ad ſecūdum.ff.ad l.Iuliam de am.l.fi.
Circa tertium dicebat duobus modis rem conſiderā
dam: uno modo ſingulariter, & tunc non compellit
ſingulariter uendere.ff.rerū amo.non enim alio mo-
do conſideratur hæc res in communi, ut cum præci-
pitur libram carnis, menſuram bladi, uel uini pro tā-
to dari, & tunc qui uenalem exponit, pro precio ta-
xato vendere tenetur, ut hic, & in.§.cura carnis. Alij
dicunt in uictualibus ſpeciale, ꝙ qui rem uenalem ex
poſuit, iuſto precio uendere cogitur, ut in.§.cura, &
ff.de mu.& ho.l.fina.§.item epiſcopi. In alijs, puta do-
mo, precio,& his ſimilibus ipſe ſit rei ſuæ moderator
& arbiter.C.man.in re mandata [*Alioquin*] i.ſi non pa-
rent monitioni presbyteri curati [*Illius*] ſ.epiſcopi diœ-
ceſani, & no. Inno.defenſionem peregrinorū ad epi-
ſcopos,& presbyteros pertinere [*Humanitate*] i.æquita-
5 te,& pietate. ¶[*In* † *glo.2.in fi.*] ſed nos contra, niſi eſſet
notorium: quia tunc poſſet excommunicare, uel in-
terdicere,niſi emendaret, Innocen. ¶[*In glo.2.ibi, olim*]
& infra de peculi.cleri.ca.2.& 3.[*& in fi.*] uel loquitur
ſecundum ſtatum primitiuę eccleſię,quando omnes
cauſæ deferebantur ad clericos,infra qui fi.ſint legi.p
uenerabilem,Gof.unde uidetur hoc officium iudicis
ſecularis.ff.de offici.prę.ur.l.1.§.cura carnis: dicit Ho.
ꝙ cōtra peccati correctionem nō currit conſuetudo,
ſupra de conſue.cum uenerabilis,& epiſcopus hoc ca
ſu habet ordinariam etiam à lege ſecundū quod vno
modo legitur,C.de epi.au.le.1.& l.canonica,& ciuilis
concordant, ꝙ epiſcopi peccata corrigant, de offici.
ordi.capitulo primo,in auct.ut cleri.apud propri.e.§.
ſi uerò eccleſiaſticum, colla.6.& ꝙ defendant paupe-
res, & oppreſſos.77.diſt.cap.1.23.q.5.adminiſtratores
24.q.3.ſi quis depo.& c.ſeq.ad idem in auct.ut diffe.iu
di.§.1,& §.ſi uero cōtingerit, 1.& 2.& §.in ciuitatibus,
colla.9.& de ſanctis.epiſcopis.§.ut autem omnis,col-
la.e. Et refert Abb. ꝙ audiuit magiſtrum ſuum indu-
cētem hoc capitulum pro iuriſdictione eccleſiaſtica
contra temporalem, ut poſſet punire quoſdam, qui
farinam fabarum miſcebant ex re vænali, ſicut punit
plus debito uendentes.

SVMMARIVM.

1 *De menſurarum diuerſitate, & falſitate remittit.*
Item de pondere.
Ea, uel eo non iuſto quando liceat uti, caſus: aliàs quæ pœna ſit, num.2.& 3.
Pœnitentiæ ſunt arbitrariæ, ſecus antiquitus.
2 *Suffragium gloſſarum.*
3 *Additio gloſſarum.*
Statera iuſta etiam in iudicijs uti debemus.

CAPVT II.

1 EX menſuræ. Breue eſt:& de † mē-
ſurarum diuerſitate,
infra de cēſi. ex parte [*Iuſta*] remittit Hoſt.
ad ſum.eo. titu.§.quibus menſuris [*Ponde-*
ra] cum quid iuris, plene no.ff.de dolo, arbitrio.§.de
eo [*Lucri cauſa*] ſecus ergo, ſi ſic conueniret inter con-
trahentes.ff.eo.imperatores, hic enim ſolum falſitas,
& cupiditas reprehenditur [*30.dies*] hodie pœnitentiæ
ſunt arbitrariæ, & ſic de pœnitentia canonis parum
2 curamus. ¶[*In* † *gloſ.1.ibi, in Dardaniarios*] falſus modus
menſurarum pro modo commiſſi criminis extra or-
dinem punitur. ¶[*In glo.2.ibi, annonam*] diuus Adrianus
pro falſa ſtatera pœnam l.Corne.imponit, & pro fal-
3 ſis menſuris in inſulam relegauit. ¶[*In* † *glo.1.ibi, omnis*
qui] per quæ iura probatur, ꝙ etiā in iudicis uti debe-
mus iuſta ſtatera, ad idem de re iudi.cum æterni. ¶[*In*
glo.2.ibi, de falſis] cuius pœna eſt publicatio bonorum,
& deportatio.ff.ad l.Corne.de fal.l.prima Abb.ſed per
l.all.in glo.probatur, quòd alij relegantur,alij in opus
publicum mittuntur.

SVMMARIVM.

1 *Cum nenditio ſit minoris dimidia iuſti pretij, in arbitrio emptoris uel rem reſtituere, uel pretium ſupplere, de quo uide opiniones num.2.cum limitati.*
Delegati ſi plures ſunt, unus procedere non poteſt, exceptis duobus hic caſibus.
2 *Ad duo obligatus, ſi unum dare non poteſt, dare licet alterum.*
In alternatius obligationibus quæ petitio, & quæ condemnatio ualida, & num.4.
3 *Supplementum pretij, uel reſciſſio contractus in quibus ultra uēditionem contractibus liceat.*
4 *Errorem patentem iuris ſi contineat ſententia, non tenet, nec appellatio.*
Petere plus cauſa quando quis dicatur, & nu.2.in fiu.
5 *Contractus nullus, non poteſt ex facto haberi ratus.*
A uenditione quibus ex cauſis liceat abire, & nu.7.
L *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.7.*
In pretij deceptione tempus contractus inſpicitur.
Contractus, cui dolus cauſam dat, an & quando teneat.§.in gloſſ.ulti.iuncta ipſa gloſſa, & num.8.& 9.& quibus contra ipſum modis ueniri poſſit, ibid.
8 *Additio gloſſarum.*
Petrus de Bella pertica dicitur fuiſſe legiſta modernus tēpore quo hæc ſcripta ſunt a Ioan. And.

CAPVT III.

1 CVm dilecti. Caſus.Cum res † vē-
ditur minus dimidia
iuſti precij, in arbitrio eſt emptoris, vt vel
rem reſtituat recuperato precio, vel iuſtū
precium ſuppleat.& 1.pars factum,& proceſſum nar-
rat.ſecunda diffinit ibi, Quia uerò in arbitrio [*Siluam*]
canonicorum. ſ. [*Proceſſit*] conſtitit de impedimento
collegæ, uel ex ipſius ſubdelegatione [*Non tenere*] iu-
dicans, quod eſt infra ſecundum Pe.ſup.pronūciauit
2 [*Induxit*] iudex iſte † ſecutus fuit opinio. Io.Bal.quam
ſequitur Dama.hoc ti.q.1. Et Accur.C.de reſcin.uen-
di.l.2.qui dixit emptorem tantum obligatum ad rem
reſtituendam, licet habeat facultatem ſupplendi pre-
cium,unde perempta re liberatur emptor.Alij dicūt,
& placet Bartho. poſt Tancre. in uene.q.62.emptorē
obligatum alternatiue, & alternatiuè fore pronūciā-
dum.ff.de re iudi.l.miles,& ſupra de re iudica.ꝙ ad cō
ſultationem. unde perempta re nō liberatur emptor
ab obligatione precij ſupplendi.Eſt enim generale in
obligato ad duo, ſi unum dari non poſſit, detur alte-
a rum[a].ff.de iure dotium.l.plerunque.§.ultimo,& hoc
ſecutus eſt Alexan.ſecundum Goff. pro prima oppo.
facit: quia iudex non debet condemnare dominum
ſerui,qui damnum dedit in.10.pro damno, uel in ſer-
ui dationem,licet quidam ſic intelligant.ff.de re iudi-
ca.miles.§.1.de noxa.in principio: imò cōdemnat ſo-
lum in.10.& dominus liberare ſe poteſt dando ſeruū,
ff.de petitio. hæredita. item ueniunt.§.cum prædixi-
mus,& §.ſeq. Item facit:quia natura libelli nō admit-
tit incertitudinē.ff.de iniur. prætor edixit.§. quod au-
tem.dicit Hoſti.infra c.penul.contraria loqui, quan-
do reus obligatus eſt ad alterum tantum,uel quando
pro

pro alternatiua ſit deterior cōditio ſua:& hoc niſi ex
cauſa incertitudo à prin. admittatur.ff. quorum lega.
l.1.§.ꝙ autem. Hic uerò diſiunctiuè oportet petitio-
nem,& condemnationem formari: quia diſiunctiuè
obligatus eſt reus: imò alterū petendo peteretur plus
cauſa, ut dicam,& facit de teſt. Rainaldus, uerſicu.de-
mū,& quod ibi dicā,& vide quod dixi de conceſ.prę-
ben.cum ſuper,in glo.quidam dicant, in fi. [*Compara-*
3 *tur*] ſed nunquid † idem eſt in locatore? reſpon.idem,
quia locatio proxima eſt uēditioni, & eiſdem ferè re-
gulis utitur.ff.loca.le.2.& l.idem ſi precio.§.ulti. Item
quæritur,an idē ſit in permutatione? dico ꝙ ſic: quia
ſimilis eſt emptioni.ff.ex quibus cau.in poſ.ea.l.vlt.ff.
de rerum permu.l.vlt.Viu.de his,& quomodo in feu-
do,uel emphyteuſi locum non habet,uide in ſpe.e.ti.
§.nunc dicendum, uer.ſed nunquid prædicta, & uer.
ſequentibus. de tranſactione no.inf.c.pe. [*Contrariam*]
4 imò quia † patentem continebat errorem, videtur, ꝙ
ab illa non fuerit appellare neceſſe.ff.quæ ſen.ſine ap-
pel.reſcin.l.1.§. Item cum [*Deceptione*] in hoc fuit pec-
catum in proceſſu decani: quia non fuit formata pe-
titio,& ſententia ſub diſiunctione,ut debuit,& docet
decre.pe.infra e. Si petitio fuiſſet bene formata, & de
ueritate conſtaret, tunc papa ſub diſiunctione mona
cos condemnaſſet,de teſtamen. Rainutius.§.finali,&
capitulo Rainaldus.§.fi. ſecundum Hoſti. & ſecundū
hoc non ob.litera ſuperior,quæ dicit iudici conſtitiſ-
ſe eccleſiam ultra dimidiā iuſti precij fuiſſe deceptā.
Dicebat etiam Abb.ꝙ quia petebāt purè,quod alter-
natiue debebatur,petebant plus cauſa, & ſic erant pu
niendi.ut ſupra de plus peti.c.uno [*Non habito*] nonne
5 agendo ex † empto approbauerunt contractum, er-
go decętero nō poſſunt dicere nullum. C.de fur.le.1.
Sol.ſicut ab initio non poteſt fieri contractus ſine ſo-
lennitate.12.quæſtio.2.ſine,ita nec ratus haberi, Inn.
Hoſt.& Abb. [*Alia cauſa*] puta enormi læſione, ſupra
de re.eccle.non alie.ad noſtram,uel quia non conſen
ſit epiſcopus,de his quæ fi.à præla.c.1.& c.tua,& c.pa-
ſtoralis,uel quia dolus dedit cauſam contractui, & de
6 hoc in glo. ¶Secunda † glo.quęrit,& ſoluit. ¶Quarta
glo.obijcit,& ſol.ultima diſtinguit contractus bonæ-
fidei,& ſtricti iuris, & an dolus contrahentis, vel alte-
rius det cauſam cōtractui,an incidat,an ſine dolo de-
cipiatur in precio,& tunc aut ultra dimidiam, aut nō
7 ultra. ¶[*In* † *glo.2.ibi, ex mille.§.1.*] uide de reb.eccle.non
alie.ad aures,ſuper glo.2.[*& ibi, ſi uoluntate in fi.*] ibi de-
ceptus in precio non agit,niſi deceptus fuerit vltra di-
midium, conſiderato cōtractus tempore [*& ibi.l.pe.*]
uide de uſur.nauiganti,ſuper gl.pe.[*& ibi, Si quis*] quia
ſi in ædium mearum poſſeſſionem miſſus es, quia ti-
bi non cauebam,à te miſſo ego propter alias ædes vi-
cinas,quas habeo, non poſſum petere per te mihi ca-
ueri,cum in illas miſſus ſis:quia ego non caui. ¶[*In glo.*
ulti.ibi, & eleganter] ibi dicit textus,nullam eſſe uendi-
tionem,ſi in hoc ipſo, ut uenderet circumſcriptus eſt
[*& ibi, ſi quis cum aliter*] ſequitur,conueniſſet obligari:
aliter ſi per machinationem obligatus eſt,erit ſubtili-
tate iuris aſtrictus,ſi doli exceptione uti poteſt [*& ibi,*
cum poſtea quam] ſi uictus circumuenit uictorem, ut ei
caueret, nullam ſe controuerſiam moturū, pactū eſt
irritum [*& ibi, eligantur.§.1.*] Si minor circumſcriptus
ſeruū uendidit,& emptor fuit in dolo, tenetur ex em
pto:aliàs uenditio nulla [*& ibi, bonam*] ſequitur, fidem
in contractibus conſiderari æquū eſt [*& ibi, ſi quis collu-*
dente] Sequitur, procuratore meo ab eo emit,an poſ-
ſit agere ex empto,& puto eatenus, ut aut ſtetur em-
8 ptioni, aut diſcedatur. ¶[*In* † *glo.2.ibi, ſpectandum*] idem
b Gof.& Innocen.[b] ¶[*In glo. ſed eum, ibi, decepta*] forte nec
de ignorantia capituli conſtabat, nec de deceptione
precij ſecundum Inno. ¶[*In glo.ulti.ibi, uenditurus*] ponit
Hoſtiē.exemplum in eo,qui habebat pulcherrimum
corpus iur.aliàs non uenditurus: ſuaſi, ut uenderet:
quia alia cōpilatio facta erat, qua publicatā parū ua-
leret illa. Dicit etiam in poteſtate uenditoris eſſe hoc
caſu,an uelit dicere contractum nullum,an cōtra de-
cipientem agere de dolo, ut in l.eleganter,unde dixit
Bul. præceſſit uenditio ut infirmanda.ff. de dolo, ar-
9 bitrio. & l.quod uenditor [*& ibi, non tenet* † *contractus*]
hoc tenet etiā gl.in legibus ſtatim alleg.& C.de inutil.
ſtipula.l.dolo.Sed quidam moderni legiſtæ, ut Pe.de
Bellaperti.contra dicentes, quòd ſicut cōtractus ſtri-
cti.iur.tenet, licet dolus dederit cauſam,ſic & contra-
ctus bonęfidei inducit,ꝙ non habet legem contra ſe.
Item quia quotiene contractus habet ſecūdum ſuam
formā propria eſſentialia, tenet ipſo iure, nec per ex-
trinſeca tunc annullatur.ff.de pactis iuriſgentium.§.ſi
ob maleficium non obſtat ſecundum eū l.eleganter,
in principio,quæ dicit uenditionem nullā, quia illud
uerum,ſi opponatur, uel ponderato effectu non ob-
ſtat, quòd in contractibus bonæfidei exuberat bona
fides: quia illa exuberantia non inducit nullitatem.
Sed hoc operatur, ut purgetur in eis dolus per actio-
nem de dolo.C.de inutil.ſtipulatio.l.dolo.non obſtat
ff.pro ſocio.l.3.in fine, de mino.in cauſæ.§.quia, dicit
in pręlega. le.3.in fi. nullam dici ſocietatem oppoſita
exceptione ab homine: inducit ꝑ ſe: quia in metu eſt
dolus,& tamen contractus bonęfidei per metum ini-
tus non eſt nullus.ff. quod metus cauſa.l.metū. §.uo-
lenti:ſed huic glo.reſpondet in præ.l.dolo, diſtinguēs
dolum apertum & uelatū. Ad aliquid.ſpeciale tamen
eſt in dote: quia ſi decipiatur quis minus dimidia, &
ſine dolo, ſuccurritur ei, ut ſi æſtimatio non eſt bene
facta.ff.de iure dotium.l.iure ſuccurſum.§.ulti.unde,
ſi mulier decepta eſt, ꝙ ſeruū minori precio æſtima-
tum dedit in dotem,reſtituitur ſecundū diſtin.l.ff. eo.
titu.ſi res.§.1. ſecundum Vin. qui hoc no.infra cap.2.
[*& ibi, eleganter.§.1.*] uide quod dixi in ſpec.de dolo, &
contu.in fi.1.partis [*& in fi.*] adde quod no.20.q.1.cō-
ſtituit, in ulti.gloſſ.& infra de conuer.coniu.dudum,
in gloſſ. antepe. Hoſtien.de materia gloſſ. remittit ad
ad ſum.eod.titu.§.qualiter reſcindatur.

ANNOTATIONES.

a ¶Alterum. Vel æſtimatio.rei peremptæ, ſi ſit precioſior, & ſic illā creditor pōt petere, ut no.in l.Stichū, ff.de ſolu.ubi materia iſta plene per Bar.& quid in legato alternatiuo, perempto uno? uide in l.ſtatulibe.§.fina.ff.de lega.2. & l.huiuſmodi.§.Stichum, ff.de legatis primo.

b ¶Innocen. Vide glo.& doct.in l.2.præallegata,& ſcias,quòd Bal. in l.1.de præſcrip.30.an.tenet,quòd remedium illius.le.& iſtius, capituli non habet locum in re vēdita ad ſubhaſtatio. allegat.l.2. C.de prædi.nauiculariorum, lib.11.quòd eſt notandum.

SVMMARIVM.

1 *Vxor emptorem rei donatæ à uiro propter nuptias, interueniente ſuo expreſſo conſenſu an queat inquietare poſteæ, & num.2.& 3.in fi.& nu.7.*
2 *Vxor an ſibi præiudicet non agendo intra tempus 30.ann. contra bona uiri, & quando, & nu.3.ad dict. facultatibus, & nu.5.*
3 *In preſcriptione longiſſima quæ non requiruntur.*
Scæuolæ tuos quis.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.5.*
Vxor ſi ſæpe pro uiro intercedat, non tenet, niſi in utilitatem mulieris probetur factum.
Taciturnitas inducit agnitionem hæreditatis.
6 *Additio gloſſarum.*
Dotalia bona quibus caſibus alienari poſſint.
7 *Donatione propter nuptias conſulitur mulieri, & in quo.*

CA-

C A P V T IIII.

1 PEeruenit. Caſus ſecundum textũ. Si vir † habẽs alia bona,
unde uxor ſibi conſulere poterat, conſen-
tiente uxore rẽ ſibi donatam propter nu-
ptias uendidit,& in uſus ſuos, & uxoris precium con-
uertit,emptorem,qui rem ſpacio.30.annorum poſſe
dit,ſuper illa re vxor inquietare non poteſt'. ſecundũ
glo.Si vir rem donatam propter nuptias uendidit, eo
mortuo vxor emptorẽ ſuper illa inquietare non põt.
Communis diuiſio.ſecunda ibi: quia igitur. Dicebat
Hoſ.facti narratio,agẽtis petitio, petitionis exceptio,
2 conſultationis reſpõſio[*Expreſſum*] unde † uidebatur
indignum,ꝙ contraueniret[*Quantitate*] ſi ſubaudis, ꝙ
poſt biennium conſenſit, cum uir haberet in bonis,
tunc decre. plana ſecundum Hoſt. [*Præſumit*] domũ.ſ.
repetendo.B.[*Non potuiſſe*] bene dicebat,niſi aliud iun
gatur[*30.annis*] ſi ſuppleas, Computandis ab eo tem-
pore, quo maritus cœpit ad inopiam uergere, & ſua
ſubſtantia male uti, plana erit decre.ſecũdum no.inf.
de dona.inter uirum & uxo.per ueſtras, ſecundũ Ho.
& tunc,quod ſequitur,de conſtante matrimonio,nõ
3 eſt contra allegantem:aliàs ſecus[*Iuſto*] licet † in præ-
ſcriptione longiſſima hæc non requirantur, ſecundũ
legem tamen allegabantur: quia allegabatur in foro
eccleſiaſtico,Goſ.[*facultatibus*] nec etiam hoc prodeſt
ſecundum Inno.quia licet tunc agere poſſit, non ta-
men cogitur.C.de iure do.l.ubi[*Conſulere*] utraque di-
ctarum mulierum ius habebat[*Si uera ſunt*] more Sce-
uolæ.j.qui cleri.uel uo.inſinuante, Hoſti.& per hanc
literam dici poteſt,ꝙ decre.inducit ſpecialem caſum,
ſecũdum quem concurrentibus omnibus his expreſ-
ſis tutus ſit emptor, quod ſatis placet: ſi.quod dixi de
4 offi.delega.conſultationibus.¶Prima † gloſſ.obijcit,
5 & dupliciter ſoluit. ¶*In 1.† glo.ibi,ſimile*] hoc intelliges
per no.de præſcrip.cum non liceat, in ultima glo.[*&*
ibi,ſi qua mulier] alias hodie ſi mulier, ubi ſi coniux pro
uiro intercedit,etiam ſi pluries id fiat, non ualet, niſi
in mulieris utilitatem pecunia impenſa probetur[*&*
ibi,ſi filius] filiusfami.qui delatam ſibi hæreditatẽ lon-
go tempore detinuit, uidetur agnouiſſe, & patri eius
6 commodum acquiſiuiſſe.¶*In † glo.1.ibi, pro parte mari-*
ti] i.pro parte,quæ in uſum mariti ceſſerat,nec ꝓ alia:
quia de bonis mariti debet ali, Innoc.& dicit Abb.ꝙ
audiuit magnos ceſpitare ĩ intellectu huius uerbi[*&*
ibi,non eſt multum] imo in caſu ſecundum Hoſti.puta,ſi
propter alendos, vel redimendos communes paren-
tes,quos uiuos habebat, hanc domum diſtraxerant,
quo caſu ualeret etiam alienatio prædij dotalis. ff. ſo.
ma.le.quamuis. Idem, ſi uendita fuit domus ad redi-
mendum prædia dotalia maiores habẽtia reditus.ff.
de iure dotium.l.finali[*& ibi,communia*]vt in Hiſpania,
7 Vincen.[*& in fine*] hæc lectura † glo.communiter pla-
cet doctoribus. per quę etiam no. Abb.ꝙ factum iu-
dici notum iuuat partem, etiã ſi per illam ſe non æſti-
met excuſari. Hoſti.autem dicit, ꝙ ſolutio gl.non ua-
let unam fabam. Conſtituitur enim donatio propter
nuptias, ut per ipſam conſulatur mulieri nequeunti
aliter dotem ſuam recuperare,& proptere à prohibe
tur alienatio,nec ualet mulieris conſenſus, ſicut hoc
probatur in autentico, de æqualita.do.§.hæc igitur,
& ſequen.& §.his conſequens,& ſequen.collatio.7.&
in autentico, ut immo. ante nup. collatio. 5. & uide
quod dicam de donatio.inter uirum, & uxorem, ca-
pitulo finali in glo.ad quid. Dicit ergo per ea,quæ ſe-
cundum eum,ſupra dixi.colligi tres ſufficientes ratio
nes, quarum quælibet per ſe ſufficeret, multo magis
ſimul iũctæ: quia triplex funiculus, & cetera de treu-
ga & pace,capitulo primo. Eſſet etiam ſecundum eũ
plana litera, ſi diceremus iuramentum interueniſſe,

S V M M A R I V M.

1 *Emptor fictus, qui uerus eſt creditor, reſtituere cogitur rem uerè*
pignoratam ſorte ſoluta, fructibus computatis in eam.
2 *Contra mutuantem quando male præſumatur.*
Vſurario promiſſa pœna omnis reputatur fraudulenta.
3 *Iuramentum quoque præſtitum habetur ſuſpectum.*
Contra uſurarios de facili præſumendum.
4 *Hi quibus modis palliare fraudem in contractibus procurent, &*
num.5.
Fundandi legem quattuor modi, & qui.
5 *Contentum pro continenti figura.*
Oliuæ pro arboribus.
6 *Ad uenditionis reſciſſionem, uel pretij ſupplementum quare hĩc*
non agebatur.
Dolus nemini patrocinari, imò nocere debet.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.8.*
Ex quantitate modica quando præſumatur dolus, uel ſimulatio,
& num.9.§.pen.
9 *Additio gloſſarum.*
Vſurarij quibus modis compellendi ad reſtitutionem.

C A P V T V.

1 AD noſtram. Caſus. Fictus † emptor, q verus eſt cre-
ditor, reſtituere cogitur rem in veritate pi
gnoratam,ſed fictè uenditam, ſi ſatisfactũ
eſt ſibi de ſorte,fructibus computatis.Prima narrat fa
ctum. Secunda dat iudicem. ſecunda ibi, Quia igitur
[*Perueniſſe*] non dicit per quem: ſi.de iureiurando, ad
noſtram.2.[*Ab.M.*] uſurario, ſecũdũ Egidi.[*Mutuum*]
2 quia † fraus hoc caſu præſumitur eo ipſo, quòd mu-
a tuum peto, bonorum meorum offerẽs hypothecã[a];
& creditor dicit, nõ mutuabo, ſed paratus ſum eme-
re: & pro eodem precio uſque ad certũ tempus red-
dere præſumitur uſurarius,maxime ſi modicum pre-
cium interuenit,ut hic,ad idem.ff.ad Velleianũ. quã-
uis §. ſi cum eſſem, ſecundum Hoſtienſem, qui etiã
dicit hic, quòd omnem pęnam promiſſam uſurario,
ſi non ſoluatur ad terminum,reputat fraudulentam,
argumen.ff.de actionibus empti & uenditi.l.Iulianus
3 §.idem Papi.& omne iuramentum † habet ſuſpectũ,
de renunciatio. ſuper hoc, de hoc remittens de iure-
iurando, debitores, & dicit de facili contra uſurarios
præſumendum: quia peſſimum genus hominum,
& quia ſic præſumi expedit animabus ipſorum,argu-
mento de ſponſa. iuuenis, de uſuris, in ciuitate.ff.de
re milita. non omnes.§.à barbaris.C.de uſuris, cum
allegaſ. & de reſcindenda uenditio.le.ueritas. faciunt
enim multas baratarias nunc emendo, nunc partim
emendo, nunc partim uendendo, quæ uere ſunt ba-
ratariæ[*Eos*] ſcilicet ad baratrum perducentes. Tra-
4 ctauit † etiam hic de quattuor modis fraudandi legẽ,
quod nota.de priuileg.quanto. Experientia docuit,
quòd uſurarij dimiſſis cõtractibus mutui inchoaue-
runt facere cõtractus emptionum conditionalium,
ſcilicet cum pacto de retradendo rem.Poſtea,ne for-
ma contractus ex vi illius pacti indicaret illum vſura-
rium, cœperunt bona inſtrumenta facere: primum
puræ emptionis[b]. ſecundum promiſſionis de reuen-
dendo. Hodie uerò oportet debitorem indigentem
pecunia confidere uſurario, ſicut ſacriſtæ, faciendo
ſibi purum inſtrumentum uenditionis, nec uolunt
in eodem,vel alio inſtrumento facere pactum de tra-
dendo, ne per illud indicium conuincatur mutuum.
Item ueram, uel quaſi quantitatem precij ipſius rei
exprimi uolunt, licet minus ſit creditũ,ut non obſtet
eis hæc decr. Aliud nouũ inchoarunt hodie uſurarij:
quia ſoluta ſibi ſorte, & uſura, non faciunt inſtrumẽ-
tũ liberationis,uel contrachartam, niſi fiat illis cõfeſ-
ſio per debitorem de facta ſibi reſtitutione uſurarũ.
Circa

Circa qđ eſſet prouidendũ per cõſtitutionẽ, qua caue
retur,ꝙ reſtitutiones,remiſſiones, donationes & qta-
c tiones[c] uſurarũ intelligerent̃ fictitiæ & ſimulatæ hoc
ipſo,ꝙ poſt illas adhuc apparet uſurarios fœneraſſe:&
uitanda eſſent iuramenta ſuper his præſtita,& tũc ceſ-
ſaret quæſtio,quam ſcripſi in Spe.de uſuris, ante prin.
tertii libelli Item prouidendũ contra ceſſiones, quas
procurant uſurarij fieri per eos, qui ſoluerunt uſuras
aliquibus amicis de omni quantitate, quam uſurario
ſoluiſſent,ut cedẽs impediatur repetere.Ceſſionarius
uerò ipſorum amicus eſt, & de ipſo bene confidunt.
Sunt etiam diuerſiſſimę fraudes in modo contrahen-
di. ſunt enim,qui cum uerè mutuent,faciunt contra-
ctum uenditionis Florenorum, vel Turonenſiũ, uel
d alterius monetæ[d]. Sunt alii, qui in ergaſterio, uel ſta-
tione aliqua dicent ſe ponere precium ad mercationẽ
& lucrũ,& conuenient de quota lucri, bene etiam re-
cipiendo quotã damni mercium,cũ in ueritate nullæ
ſint merces, uel uiles. Sunt alij uſurarij, qui uendunt
mercẽ,puta petiam panni,& de hoc conficitur inſtru
mentũ,& poſtea cũ debitor non quærat mercem, ſed
precium,emunt ab eodem mercẽ illam.Item in eo,ꝙ
ex perſona ipſorum præſumitur contra eos ſibi proui
dent faciendo inſtrumenta mutui,uel facta in fraudẽ
mutui ſub alio nomine ꝯctus cõfici in perſonam alte-
rius non uſurarij conſanguinei,uel amici. Et breuiter
tot ſunt ipſorum fraudes ꝙ nec cõpetens cadit proui
ſio.Quid ultra? uidemus eos dñari in curiis pręlatorũ,
& principũ,& uerificat̃,quod ſcribitur, pecuniæ obe-
diunt oĩa,ut dicam.j.de ſim.ſicut 2.Ex his patet,quod
dicit Clem.de uſuris,ex grandi.§.cæterum.ſ.ꝙ fœnera
tores ſicut plurimum contractus uſurarios occultè
ineunt,& doloſè,ꝙ conuinci non põt de uſuraria pra
5 uitate[*Oliuas*]i.arbores † Pe.unde bene vulgare eſt mul
torum, campus eſt bene oliuatus.i. bene arboratus,
uel propriè erant arbores oliuarum [*Ad nouennium*].i.
poſt ſeptennium,& infra nouennium; & hic conuin-
cuntur moderni uſurarij ſm Hoſtiẽ. qui quotidie ſic
contrahunt ementes poſſeſsiones eo pacto,ꝙ poſt ſe-
ptẽnium,& infra nouennium recuperari poſſunt:vo-
lunt enim lucrari ſeptẽ annorum fructus[*Tarenorum*]
genus monetæ:ſimile de priuile.cum olim.2.cum cõ-
6 cor. quas ibi dabo [*Dimidiam*]quare ergo † non agebat̃
ad reſcindendum contractum,& iuſtũ preciũ ſupplen
dum.j. c.proxi. reſpon. quia non erat uerus ꝯctus, ſed
ſimulatus,ut hic dicit ſm Goff.dic,ꝙ non expediebat
debitori ſic agere,& intelligebat Abba. ꝙ nec iuſtum
preciũ fuerat datum ipſi uenditori[*Patrocinari*]ſ̃.de re-
ſcrip.ſedes,cum ſuis,concor. imò debet nocere, infra
7 de eo,q duxit.c.1.Hoſti.[*Ita*]aliàs taliter.Pe.glo.† alleg.
tria iura in contrarium.¶Vlt.glo.reſpon.per quæſtio
8 nem.¶*In † glo.3.ibi,eum qui calendis*] uide de dolo.c.fi.ſu-
per glo.2.¶*In glo.pe.ibi,§.modus*]ex quantitate precij fi-
des tranſactionis alimentorum æſtimabitur conſide-
rata ætate,& ualitudine tranſigentis [*& ibi,per diuerſas*]
lex penul.eſt,& uide de ali.mu.iudi.cauſa fac.c.2.in gl.
2.[*& ibi,dolus*]uide,infra in ſuppletionibus[*& ibi,ſi uſu-*
fructus] ibi maritus poſt diuortium uſufructum fundi
ſibi in dotem dati, Si cuius proprietas mulieris non
erat locus, uel uendit uno nummo ipſi mulieri cum
9 cedi non poſſit niſi illi, cuius eſt proprietas. ¶*In † glo.*
2.in fi.]C.de contrahen.emp.ſi ancillam,de his,quæ vi,
metuſue cauſa fi.c.1.de con.diſt.3.ſolet quæri,de regu
la.clerici. C.de ſac.ſanc.eccl. qui ſub prætextu,infra de
celebra.mi.de homine, Hoſtien.¶*In glo.3.ibi, illo uos*]&
ibi de materia huius gloſſ. ¶*In glo.& ita,ibi & ſi quæſtio-*
nes]uide quod no.eo.titu.ex tuæ,in 1.glo.[*& ibi,dolus*]
ubi dicitur,dolus emptoris qualitate facti,non quan-
titate precij æſtimatur:ſed hic etiam fuit qualitas facti:
quia infra certum tempus reſtituere tenebatur: vnde
dicit Inno. quòd quantitas precij ſine eo, quod de re-
ſtitutione dicitur,non ſufficeret. ſecundum Abb.mul
tum facit litera, mutuum contrahere uoluiſſet; uide
quod dicam de pigno.illo uos,in fin. tex.& ſuper fine
ultimæ glo.¶*In glo.ultima, in fine*]& tandem eſſet publi-
cum auxilium inuocandum, de offi.ordi.c.1. de iudi.
cum non ab homine, in fine, Hoſtien.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Hypothecam.Et uerba præambula,& prima in contractibus ma-
læ fi.oſtendunt mentem contrahentium; ad hoc quod no.Io.And.
in c.grauis,de depoſito,in glo. ma.uer.quòd autem dictum eſt.&
uide doct.maxime Bal.& d.Bar.de Sali. in l.emptione,C plus uale
re, quod agitur & uide infra ſuper gl.& ita per Io. And.poſt Abb.
b ¶Emptionis.& præſumitur concurrentibus præſumptionem au-
ferentibus contractus uſurarius adhuc fortius, quando in contra-
ctu dicitur,quam rem uerè uendidit,& tradidit, & non ſimulate,
nec in fraudem uſurarum ſecundum Bald. in l. 3. C. plus ualere,
quod agitur.
c ¶Et quitationes. De iſtis abſolutionibus ab uſuris uide Di. & Io.
And.in regula,peccatum, de reg.iur.lib.6. & in oper. infra alleg.
& in diſpu.Fede. de Senis.
d ¶Monetæ. Si faciunt illas alibi dari per literas cambij, an hoc ſit
licitum,uide d.Bar.de Sali.in auct.ad hæc,C.de uſuris, & Bal.in l.
pro debito, C.de bo.au.iudi.poſ.& Bart. in l.ſingularia, ff. ſi cer.
pe.& Bal.in rubrica, C.de conſti.pe.

S V M M A R I V M.

1 *Oeconomus ad quæ conſtituatur.*
Conſtat quid multis modis.
Contra emptorem duobus agi poteſt modis, ſi minus dimidia iuſti
pretij ſit datum,in fin.& nu.4.§.1.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Ad contractum reſcindendum an & qua actione agat etiam ma-
ior, & quomodo libelli formentur,nu.4.
Deceptis etiam maioribus ſubuenitur,& quando, & nu.4.& 5.
4 *Additio gloſſarum,& nu.5.*
Emptio non procedit ſine pretio.
Actionis nomen exprimere non tenemur.
5 *Contra uenditionem factam ultra dimidiam iuſti pretij deceptus*
maior an uenire poſſit, ſi iurauerit non uenire, ad uer.& in fin.
Dini conſilium citatur, ibid.
Iuramentum ad quæ non trahatur, ibid.
Renunciari ei quod quis ignorat, non eſt ueriſimile,neque nocet &
quibus, niſi certiores facti.
Mulieres,& minores æquipollent, ut præſumatur & toleretur eo-
rum ignorantia,uer.idem præſumam.
Ruſtici parificantur minoribus, & in quo,ibid.
Solennitas extrinſeca non præſumitur, ibid.
Certior quis factus non præſumitur,& utile certiorem facere con-
trahentes & quos,ibid.cir.fin.

C A P V T VI.

CVm cauſa. Pars.ſ̃.de teſt. cum cã: & idẽ dicit in ſumma,
qđ dec.cum dilecti[*Oeconomum*] ad agendũ
1 † cõſtitutũ:aliquando conſtituit̃ ad cuſto-
diendu,de offi.ordi.cũ nos[*Ciues*]iſti fuerũt emptores
caſamentorum monaſterij minus dimidia iuſti precij
agebat ergo mon.ad id,quod patet ex forma ſnĩæ[*Ca-*
ſamentis]vulgare loci eſt,Abba. [*Conſtitiſſet*]per confeſ-
ſionem partis aduerſæ, uel per teſtes productos. ſ̃. de
teſti.cũ cã[*Vltra dimidiam*]ſed non conſtitit à prin. quã-
tũ ultra;& ideò ſup hoc mandant̃ recipi teſtes.ſ̃.de te-
ſti.cum cauſa [*Aut ſupplerent*] q̃d de hac alternatiua di-
xerit hic Hoſt. dixi,ſupra eo.cũ dilecti[*Tempore*]ſ̃.c.cũ
2 dilecti,ubi de hoc. ¶Prima † glo.reſpon.per qõnem,
ponit duas ſolu.ſecundã approbat. ¶Secunda glo.re-
ſpondet per qõ.an idẽ ſit in tranſactione.ſecũdò q̃rit,
quo iure agatur, ponit tres opi. & tertiam approbat:
3 tertiò quærit de iurante,& ſoluit. ¶*In † glo.2.ibi,uerſi.ſed*
quo,ibi l.2.]uide,infra in ſuppletionibus[*& ibi.l.4.*]non
facit:dicit enim,quòd ſi non fiat traditio rei uenditæ,

iudex damnat in intereſſe uēditorē procacē: ſed lex ſe
cunda facit, quæ dicit, in bonæfidei ɔ̄ctibus etiā maio-
res 25. adiuuari in his, quæ dolo commiſſa ſunt [*& ibi. §. ſi quis uirginem*] ſi credens emere uirginem, emi corru
ptam, contra uenditorē id ſcientem ago ex empto ad
uenditionē reſoluendam [*& ibi, quoties*] & l. ſe. & l. ſed
& ſi quid; ſeruo uendito nō tranſit peculiū, & ſi rē pe-
culiarem ſeruus ad emptorem detulerat, condici pōt
ut furtiua; pōt etiam agi ad exhibendū, & ex uendito,
qđ ēt accreuit, puta partus, uel operæ uicarij reſtituit
uēditori [*& ibi, l. 1.*] melius ſecunda in fi. ubi dicitur, ꝙ
ſi fructus ante uenditionē perceptos emptor inuaſit,
uenditor per actionem ex uendito illos repetit. ¶ *In*
4 † *glo, 1, ibi, decepto*] qui etiā agere poteſt, ut aut refunda-
tur ei de precio, aut reſoluat cōtractus. ff. ſo. ma. ſi cir-
cūſpecta. Plinius ſecundus, lib. 1. epiſtola ulti. ſic dicit,
Mala emptio ſemꝑ ingrata eſt pro eo maxime, ꝙ dño
ſtultitiam exprobrare vr̄: ſi emptor non fuit deceptus
quia ſciebat iuſtum precium, uide in ſpe. eo. ti. §. nunc
dicendū 2. uer. quid ſi aliquis [*& ibi, in uer. ubi autem*] uſq;
ad uer. ſi autem, inuenies hanc materiā, & libellos ſu-
per ea [*& ibi, quod dicunt*] & efficaciter tollitur hæc opi.
ſ̄m Hoſt. quia ſ̄m ipſam non erit reperire caſum dece
ptionis in uenditore: nā ſ̄m eos ſi res ualet. 10. neceſſe
eſſet, ꝙ daretur pro nihilo, & pro minus, q̃ nihilum, ſi
reperiri poſſet; & ſic non eſſet emptio, quæ nō proce-
dit ſine precio, inſti. eo. ti. §. item precium. ¶ *In glo. 2. ibi,
ſecus eſſet*] Io. idem Tan. & Vin. ſupra c. prox. [*& ibi. l. 2.*]
ibi, Humanū eſt, ut uel precium emptoribus reſtitua-
tur &c, & aperte, C. ex qui. cau. maio. l. in cōtractibus,
qui bonæfidei ſunt, ēt maioribus cauſa cognita publi
ca iura ſubueniunt, & hoc placet Pe. de Bel. perti. [*&
ibi, l. ulti.*] & de reſti. in inte. c. 1. lib. 6. ſed illud uerum in
reſti. in inte. ſecus, cum iudicis officium aliàs generali-
ter intentatur, ut patet in exemplis no. ſupra de offi. iu
di. c. 2. Hoſt. & idem Accur. in l. in contractibus. C. ex q
bus cau. ma. [*& ibi, uel reſcindendam*] & ſic non ob. pro-
pter alternatiuam l. quæ dicit, ꝙ uenditi actio non da-
tur ad reſcindendum. C. de acti. emp. l. uenditi. 2. ꝑ quā
Pe. hanc opi. reprobat. Item illa. l. dicit, ꝙ non facile da
tur, quaſi quandoq; detur, ut ibi no. [*& ibi, ſi quis uirgi-
nem*] & §. ſeq. Dicit Hoſti. ꝙ hoc plus in ſubtilitate, q̃ in
utilitate conſiſtit, cum non teneamur nomē exprime
re actionis [*& ibi, beneficio ætatis*] hoc ē cōis opinio: alij
5 contra, ut ſtatim dicam [*& † in fi.*] Idem Hoſti. de iure-
iuran. cum contingat, & Accur. in præ. l. 2. C. de reſcin.
uen & idem no. in corpore, unde ſumpta fuit auctien.
ſacramenta, in glo. hic quæro, in prin. ſed aliqui domi-
ni legum, ut Pe. de Bel. perti. dicunt etiam ſimpliciter
iurantem non poſſe contrauenire nec iure minoris,
nec iure maioris, nam qui effuſo ſermone loquitur, ſi
bi præiudicium parat. C. de dotis promi. l. fi. in fi. Item
una repudiatio tollit duo remedia. ff. de ſuc. edict. l. 1.
§. ſed uidendum. Fatetur tamen, ꝙ cum duo iura ha-
bet, ſi uni ſpecialiter renunciaret, in alio ſibi non præ-
iudicaret; unde, ſi in caſu noſtro iuraret non contraue
nire iure minoris ætatis, tunc procederet, ꝙ audiretur
iure maioris, ubi dicunt gloſſæ. Habeo conſilium Di.
quod poſuit ēt Cy. ſuper pra. l. 2. in 6. q. qui tenuit, ꝙ ſi
minor iurauit non uenire cōtra contractum de iure,
uel de facto, ſi læſus fuerat enormiter, poterat reſtitui
prima eius ratio, quia iuramentum non trahitur ad il
la, de quibus non eſt ueriſimile iurātem ſenſiſſe. ff. ad
muni. l. fi. in prin. de iure patr. adigere. §. fi. & de nō nu.
pecu. l. fi. Et alia lex dicit, ꝙ nō eſt ueriſimile aliquem
a renūciare ei, quod ignorabat[a] ſibi competere. ff. de pe
ti. hære. legitimam, & de inoff. teſta. l. mater. cum ergo
minor ignoraſſe præſumatur illud beneficium reſti-
tutionis ſibi competere, cōcluditur, ꝙ ei renunciaſſe
non uidetur, & ſic iuramentum ad illam reſtitutionē
non extendit. remanet igitur in ſimplici conditione
minoris contrahentis ſine iuramēto, qui ſtatim læſio
ne probata admittitur ad reſtitutionis beneficium. ff.
de mino. l. 1. & l. ait prætor. quod præſumat ignoraſſe
inducitur lex, quæ vult præſumere mulierē, Velleiano
renunciantem ignoraſſe beneficium, niſi fuerit certi-
ficata, propter quod renunciatio nō nocet. C. ad Vel-
la. l. 1. ff. eo. l. fi. §. pe. ubi no. & dixi de foro comp. ſi dili
genti, ſuꝑ 1. gl. Idem præſumam in minore renuncian
te non certiorato, maxime cum mulieres, & minores
quò ad præſumendā & tolerandā ignorātiā æquipol-
leant. ff. de iuris & fac. igno. l. regula. 2. reſpon. arg. ff. de
iure fiſ. l. 2. §. ulti. qui recipit. cum plura. Item parifican
tur ruſtici, & minores, ut præ. l. §. fin. ff. de proba. cum
de indebito. §. ſinautem. ſed ut ibi dicitur. §. cum plu-
ra, in ruſtico præſumitur & toleratur ignorantia iuris
ergo & in minore, ubi in l. regula, circa prin. nam etiā
in maiore, ubi de damno vitando agitur iuris ignorā-
tia toleratur. ff. de iur. & fac. igno. l. error, & l. iure. for-
tius in propoſito, ubi etiam de damno uitando agit
minor. Item extrinſeca ſolennitas non præſumitur, ni
ſi probetur. ff. de publi. quæcunq;. §. fi. & no. ff. de uerb.
oblig. ſciendum. ſed extrinſeca eſt, quam uerborum
prolatorum ſignificatio non includit: ſed certioratio
non includitur, nec per interpretationem apta eſt in-
cludi in uerbis inſtrumenti. ergo non præſumitur cer
tioratus, & ſic ignoraſſe, & per conſequens non renū-
ciaſſe, & ſic iuramentū nō obſtare. per prædicta colli-
ge, q̃ ſit expediēs minores renunciantes certiorari, &
facit, quod dixi de foro comp. ſi diligenti, ſuper 1. glo.

ANNOTATIONES.

a ¶Quod ignorabat. Poſſet tamen eſſe ita generalis renunciatio, quòd inducerentur eſſe ignorata, uide Bal. & Bart. & d. Bar. de Sali. in l. ſub prætextu, & in l. ſi de certa, C. de tranſac. & Bar. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. & uide bonum tex. qui habetur per Bart. in l. ſi pluribus, in prin. ff. de ſolutio. & ibi per Bar.

SVMMARIVM.

1 *Ob euictionem quibus caſibus emptori non teneatur uenditor, & quibus contrà, & nu. 3. & 8.*
Venditæ rei periculum quando pertineat ad emptorem.
2 *Venditor euictionis nomine tenetur, non facere rem emptoris.*
Emptor autem facere nummos tenetur emptoris, & ratio.
3 *Per iniuriam iudicaſſe quando dicatur iudex.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
Iudicans male gratia, uel pretio ad quæ teneatur.
6 *Additio gloſſarum.*
Denuntiare uenditori ſcienti an teneatur, & quando denunciare debeat, & nu. 7. & cui, ibid.
7 *Pro ſcientia præſumitur in caſu dubio.*
8 *In uenditorem compromitti poteſt, & quo caſu.*

CAPVT VII.

1 SI uenditori. C. Tres † caſus ponit, in q̄bus re euicta uē-
ditor emptori de euictione non tenet. &
ſic conſtrue. Si qs. ſ. emptor poſt inſtit. ɔ̄ ſe
omi. nun. uen. ut defen rē uen. uel contumaciter &c.
[*Venditam*] & traditā, cuius tñ periculū caſus fortuiti ēt
ante traditionem pertinet ad emptorē, ſi certa ſpecies
ſit, quæ guſtationē non recipiat, & cōtractus purè ini-
tus fuit, & ſine ſcriptis, excepto caſu publicationis, niſi
pactū, mora, culpa, uel calliditas aliud inducat. ſic in-
telligas. ff. eo. quod ſæpe. §. ſi res uendita, inſti. eo. §. cū
aūt, & 3. §. ſeq. & horum expoſitionē uide in ſum. e. ti.
2 §. q̄ ſit eius natura [*Defenderet*] licet uenditor † teneatur
de euic. non tenetur facere rē ementis. ff. de ac. emp. l.
1. & l. ex empto, quia & alienā rem qs uēdere pōt. em-
ptor uerò tenetur facere nūmos uenditoris, ut præ. l.
ex

ex exempto. §. 1. & eſt ratio, qui vendit, certam rem vē
dit, & ſufficit, ꝙ de euic. tenetur. emptor uero promit-
tens numos, promittit incertum. vnde tenetur illos fa
cere accipientis. ff. de leg. 3. ſi concubinā. §. hæres, Vin.
[*Nunciare*] niſi fuerit remiſſa nunciādi neceſsitas. ff. de
euic. Herennius. 1. reſpon. an ad hanc nunciationē fa-
ciendam dari debeat dilatio emptori hoc petenti, di-
xi in Specu. de dila. §. 1. ſuper uerſi. denunciatoria [*Per
3 iniuriam*] errorem † uel imprudentiam. ff. de euic. ſi per
imprudentiā. & ibi no. Acc. in 1. rñ. ꝙ quando iniuria
iudicis ꝓcedit ſine culpa emptoris, nihilominus agit.
ɔ̄trium vr̄ notaſſe. ff. de fideiuſſ. exceptione, & hoc cōi
ter approbatur per l. ſi ſeruus, quam alle. hic gl. & per
l. ſi pro cā. C. mā & ff. de bo. lib. qui cū maior. §. ſi tñ. Et
intelligit Inn. de tali iniuria, ex qua iudex teneatur, C.
de pœ. iudi. q ma. iudi. l. 1. ff. de iudi. filius. Si aūt talis eſ-
ſet caſus, ꝙ iudex non teneretur: uel ſi non ſufficientes
probationes induxiſſet emptor ſine dolo malo, tunc
teneretur venditor, qui de probationibus illius rei dēt
eſſe ſolicitus, venditori. n. imputatur defectus probatio-
num, ut hic patet. emptori uerò culpa ſua, & iudicis in
4 iuria. ¶ Prima † gl. tractat de denūciationis neceſsitate,
cui. & quo tempore fiat. & qd ſi per uenditorē ſtat; in
5 fi. addit duos caſus: reliquæ recitentur in tex. ¶ *In 1. † glo.
ibi, quolibet tempore*] ex quo certum tēpus non eſt præfi-
nitum, ut ibi [*& ibi, non uſucepit*] dicit ibi glo. ut quia de-
ſiit ad tempus præſidere. ¶ *In 3. gl. ibi, contra hæredem*] ſcri
ptum non defendentem, uel colludentem, ut ibi. ¶ *In
glo. ultima ibi, filius*] uide de iudi. dilecti, ſuper prima glo.
& ibi, l. 2.] precio, uel gratia male iudicans tenetur ad
6 intereſſe, & fit infamis. ¶ *In † glo. 1. ibi, denunciare*] & tutius
eſt etiam ſcienti denunciare, arg. ff. de adulte. l. denun-
ciaſſe. & hoc no. Accur. in l. ſtatim, infra alleg & facit
quod no. de procur. non iniuſtè, in gl. fi. & facit quod
dixi de conceſ. præben. c. 2. ſuper 4. glo. Guil. uero dicit
hoc neceſſarium in Spe. eo. ti. in fi. per l. ff. de liber. leg.
l. non ſolum. §. is, qui reddit rationes. & hoc teneas, ut
ibi plenè ſcripſi. Dy. in regula, eum qui certus. in fi. di
7 cit, quòd † quando dubium eſt, an ſcientia, uel denun
ciatio ſit de ſubſtantia, præſumitur pro ſcientia [*& ibi,
ut dicitur*] ſufficit autem denunciaſſe actori, ut ibi, & ſi.
ff. de uerbo. obli. mora [*& ibi, iuxta ſententiam*] antequā
ſit cōcluſum in cauſa, Pe. de. dixit Hoſtien. i. quamdiu
ius ſuum ſaluum ſit uenditori vnde no. Accur. in §.
ſtatim alleg. quod ſi emptor denunciat in cauſa appel
lationis tātum, ualebit denunciatio, ſi omnia integra
ſunt actori circa teſtes, & circa alia, & ei nihil deperiit;
alleg. ff. de optione leg. l. 1. Idem hic Vinc. Aliqui di-
cunt, quòd denunciare debet ante, quàm iudicium ac
cipiat, per l, qui concubinam. §. heres. ff. de le. 3. ſed gl.
ibi exponit iudicium pro ſententia. Di. ibi diſtinguit,
aut de euictione agitur ex cauſa non lucratiua; & tūc
procedit prius dictum: aut ex lucratiua; & tunc locū
habet. §. hæres. non enim eſt par ratio &c. C. de codi-
cil. l. fin. [*& ibi, peruenire*] idem quomodocunque aliàs
emptor denunciare non potuerit. C. de euic. l. antepe-
nul. ſecundum Abb. utile puto ſeruare, quod dicit cle
a men. de elec.[a] cauſam [*& ibi, non tenetur*] hac ratione ui-
8 detur, quòd compromitti poſsit in uenditorē, de quo
in Specu. de arbi. § 2. uer. ſed nunquid in uenditorem,
& uer. ſeq. [*& in fi.*] Item cum quis mala fide rem emit
& ſibi de euictione non cauit. C. de euict. ſi fundum.
Item ſi ſua culpa factus eſt de poſſeſſore petitor. ff. de
euict. ſi rem quā. §. ſi duplæ. Item ſi ſeruum emptum
manumittit. ff. de euic. ſi ſeruum. Item ſi ſeruus mor-
tuus ſit. ff. de euic. l. ſi ſeruus. Item ſi contra legem fece
rit venditionem rei emptæ. ff. de euic. ſi mancipium. 1.
reſpon. Item ſi rem emptam habuit pro derelicto eo.
ti. l. fin. Item ſi bonam cauſam ob præſcriptionem ſuo
vitio perdidit. eo. ti. Herennius. §. fi. Item ſi venditor in
loco uendito ſepultus fuerit de conſenſu emptoris. ff.
eod. ti. ſi per imprudentiam. § ſi quis locum. Item ſe-
cundum Hoſtien & Vinc. ſi non appellauit eo. ti. He-
rennius. §. 1. Alii contrà. de hoc dixi, ſupra de procur.
non iniuſtè, in fin. Hoſti. ¶ *In glo. 2 ibi, tanquam contumax*]
in non ueniendo, de quo plene no. in clemen. de do-
lo & contu. ſi ante, in ulti. glo. ¶ *In glo. ulti. in fi.*] de re iu-
di. c. 1. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶De elec. An autem in omni proteſtatione illa forma ſit neceſſaria, uide ibi moder. potiſſimè ſcriben. & uide l. fi. C. de nego. geſtis, & ibi Bald. & d. Bar. de Sali.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Locatio habet magnam cum emptione ſimilitudinem, pretij conuentione contrahitur.
De locato, & conducto ubi alibi, quam hic ſit traditum à iure canonico.
Domus alienigenis quando non locandæ.
Locatio non comprenditur alienatione prohibita.

De locato, & conducto. Rub.

1 ¶Quia † contractus locationis cum emptione ha-
bet ſimilitudinem tantam, vt in quibuſdam caſibus
inquiri ſoleat, an ſit emptio, an locatio. ff. eo. l. 1. & 2.
ideo &c. Gof. uel aliter, ut ſupra prox. reſpon. Dicebat
autem Hoſtien. locatio precij conuentione contrahi-
2 tur, ſicut & uenditio, ideo &c. Det materia 10. q. 2. au-
cten. perpetua, cum ſequentibus. conueniunt de pac.
plerique, ut lit. pen. eccleſia. 2. de fide inſtru. inter, ad fi.
de re. eccle. non alie. ad audientiam, de deci. dilecti, li-
cet à nobis, & ca. tua nobis, de ſta mo. cum ad mona.
uer. nec alicui, de iure pa. ex literis, ne cleri. uel mo. ſe-
cundum inſtituta. ne præla. uices ſu. c. fi. de ſen. excom.
ſi uerè, alienigenis non ſunt locandæ domus ad exer-
cendum fœnus de uſuris, uſurarum, lib. 6. prohibitio
alienationis non includit locationem ad tempus mo
dicum, ut in cle. de rebus eccle. non alie. c. 1. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Conducere non licet hoſpitia aliorum magiſtrorum, uel ſcholarium ante tempus conductionis, & quibus, & nu. 29. & quomodo id intelligatur, nu. 3.*
Conducenti quæ pœna.
2 *Legati conſtitutio eſt perpetua.*
Confirmata pro ratificata, & innouata.
Confirmare eſt ſuperioris.
Conuenire quid hic ſignificet.
3 *Et, pro ideſt, uel pro uel, in fin.*
4 *Qui fauet, conſentire uidetur.*
5 *Decretalis hæc an ſit localis, & exinde quando dicatur non eſſe generalis decretalis, ſiue conſtitutio.*
Fauorabilis an ſit, & nu. 2. ad dicti. habitantium, & ſit pœnalis, reſtringenda.
Clauſula, Nulli ergo hominum liceat hanc paginam & c. etiam Clementis III tempore erat in uſu.
6 *In audientia communi quid recitatum, quomodo intelligatur.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Locare poteſt dominus alij domum, locum, ergaſterium, nec primus conductor uel inquilinus poteſt ſecundum moleſtare.
9 *Additio gloſſarum.*
Meretrices an hic comprehendantur, & quando.
Delictum participans eidem cum delinquente pœnæ ſubditur, & num. 10. in fin.
10 *Papa quos ligat conſtitutio e ſua.*
Derogare legi poteſt.

CAPVT I.

1 EXreſcripto. C. Excommuni-
carit ſunt magi-
ſtri, & ſcholares Bonon. qui ante tem-
pus conductionis conducunt hoſpi-
tia aliorum magiſtrorum, uel ſchola-
rium ſine ipſorum cōſenſu. & primò
decidit relationem legati. ſecundò po
nit ipſius conſtitutionem, quam confirmat. tertiò il-
lam publicari mandat, ſecunda ibi, conſtitutionem 3.
ibi, ſtatuentes. & localis eſt, licet Hoſtien. contra, ut in-
2 fra dicam [*Legato*] perpetua † eſt durans etiam legatio-
ne finita, ſupra de offi. lega. c. fi. [*Confirmatum*] ideſt rati-
ficatam, & innouatam. confirmare enim ſuperioris
eſt, & ſi. de offi. leg. ſtuduiſti, Hoſtien. [*Scholarium*] lar-
a gè loquendo comprehendit etiam nō iuriſtas[a] [*Alio-
rum*] magiſtrorum, uel ſcholarium. non enim ligaren
tur magiſtri, uel ſcholares prius conducentes hoſpitia
per ciues, uel his ſimiles habitata ſecundum Phi. [*Habi
tantium*] ergo iſta conſtitutio eſt fauorabilis ſecūdum
Hoſtien. [*Conuenire*] ideſt cum hoſpite de conductione
tractare. uel ideſt ad tractandum de conducendo ad
idem propoſitum cum hoſpite uenire, Ab. [*Conductio-
3 nis*] ſi intelligas, ideſt † ad quod conductum eſt, hoc eſ
ſet graue, & nimis haberent ſe arctare: ſed intelligas
[*Conduc.*] ſcilicet faciendæ, i. conducēdæ, quod per mo
derna uniuerſitatis ſtatuta determinatum eſt, ſcilicet
feſtum natiuitatis virginis glorioſæ. tamen, ut dicebat
Hoſti. hæc conſtitutio non uidetur aſtringere locato-
rem, ut eidem inquilino locet ſecundo anno: imò ſe-
cundum uerba poteſt locare alteri lapſo tempore lo-
cationis, ſed ante non ſine conſenſu inquilini. Gof. di-
cebat nouis inquilinis ueteres præferendos, ſicut eſt
in inquilinis fiſcalium prædiorum, C. de loca. prædio.
ciui. uel fiſca. l. congruit, & l. ſeq. lib. 11. Vel propriè. ſuf
ficit enim alterum [*Et*] pro .i. uel pro uel, ſufficit enim
4 alterum. nam qui † fauet, conſentit, & econuerſo, de
offi. deleg. c. 1. de ſen. excom. quantæ, de homici. ſicut
dignum, Hoſti. [*Sub excommunicatione*] iam lata [*Statuen-
tes*] ex eo, ꝙ ſupra dixit, confirmamus, per quod con-
ſtitutionem ſuā fecit: quia omnia noſtra facimus &c.
C. ne in ciui. l. 1. §. omnibus, & per hoc quod hic dicit,
5 ſtatuētes. & quia ſublatum † eſt, quod in an. dicebatur
in ſuperſcrip. ſcilicet epiſcopo Bonon. dicit Hoſtien. ꝙ
hæc conſtitutio non eſt localis, imò generalis, & intel
ligit directam cuique epiſcopo iuriſdictio. habenti in
loco, ubi eſt ſtudium generale. Fatetur tamē, ꝙ ab ini
tio conſtitutio legatorum localis fuit: ſed ex quo per
papam ſimpliciter confirmata & approbata eſt, & in
hoc uolumine inſerta, iam facta eſt generalis; ad hoc
de tranſac. decetero, & ca. ueniens, de præben. niſi eſ-
ſent, de clan. deſpon. cum inhibitio. ideò enim redacta
eſt in hunc librum, ut omnes illa utantur in iudiciis,
& in ſcholis, ſupra in proœm. aliàs fruſtra occuparet
membranas. 19. diſt. c. 1. ſed & pro communi utilitate
& bono publico inducta, ergo eſt generalis. 4. diſt. erit
ff. de legi. l. iura, & cum in aliis ſtudiis ſit eadem æqui-
tas; ergo ſit idem ius, de conſti. tranſlato, cum concor.
nec ob. ꝙ ſit odioſa, ipſe enim hic negat dicens illam
b fauorabilem per literam ſupra, in læſionem[b], uel præ
iudicium &c. Goff. Inn. & Abb. contra, dicentes eam
localem, quod potius credo ex eo, quia uerba hoc ſo-
nant. Item quia & ſi concederetur, ꝙ de materia fauo
rabili, ſic non negatur, quin ſit pœnalis, & ſic reſtrin-
genda, de ele. ſtatutum, lib. 6. nec erat in antiqua in ſu-
perſcrip. epiſcopo Bonon. & dato, ꝙ fuiſſet non puto
ſeriosè remotum. Item dicebatur in an. in fi. Nulli er-
go hominum liceat hanc paginam noſtræ confirma-
6 tionis infringere &c. [*Communi † audientia*] dicebat. T. ꝙ
non ſufficiebat legere per ſcholas, ex quo in commu
ni audientiam recitari debebat, quaſi illa ſit ſingularis
7 recitatio, non communis. ¶ Secunda † glo. reſpondet
per quæſtionem, an ſcriptores &c. arguit ꝙ non ponit
opi. Lau. & ſoluit. ¶ Pe. glo. primo reſpondet per quæ-
ſtionem. ſecundo quærit & dupliciter ſoluit. ¶ Vlti. gl.
8 reſpondet per ob. & ſol. ¶ *In 1. † glo. ibi ſi quis in aliquo*] ui-
de in præ. c. 1. ſuper glo. 2. ¶ *In glo. 2. ibi, exercitum*] uide in
præ. c. 1. cum in partibus, ſuper ulti. glo. [*& in pe. glo. ibi,
ne cui*] dominus alii locare poteſt domum, locum, er-
gaſterium, nec primus conductor, uel inquilinus ſecū
dum moleſtare poteſt. ¶ *In glo. ulti. ibi. §. ex quo*] uide
de reſcrip. cum contingat, ſuper 1. glo. [*& ibi, §. 1. & 2.*]
9 uide de poſtul. ca. 1. ſuper 3. glo. ¶ *In † glo. 1. in fi.*] & infra
de priuil. cum olim. 1. ¶ *In glo. 2. ibi, Lau. dixit*] & Hoſtien.
per conſtitutionem Fre. de ſcho. & eorum priuil. habi
ta. 1. reſpon. & facit, ſupra de treu. & pac. c. ulti. [*& ibi,
meretrices*] quas dixit Hoſt. ligari, infra de ſen. excom. ſi
concubinæ, quod intellige ſanc. non. n. puto, ꝙ mere-
trix cōducens hoſpiciū meretricis, vel ſcholaris ſit ex
cōicata. Sed ſi meretrix participaret huic delicto dam
nato conducendo pro ſcholari, uel ad hoc ſcholarem
inducendo, credo illam ligatam: ſecus, ſi ſimpliciter
ibi ſcholari cohabitat [*& ibi, cum in partibus*] idem Vinc.
10 [*& in fi.*] idem Io. Vin. & Goff. ¶ *In † glo. 3. ibi, Salonitanæ*]
ubi de hoc, & infra de ſagit. ca. uno [*& ibi, tenemus*] ſm
Tan. Vin. Phi. quod Boa. non placet; uide quod no. de
teſta. cum eſſes, in ulti. gl. [*& ibi, reſpondeo*] idem Io. & T.
[*& ibi, in eos*] Hoſt. contradicens, ꝙ quò ad omnes, qui
ſunt mēbra eccleſiæ, papa pōt conſtitutionē facere, &
declarare, & eius cōſtitutio illos arctat, de diuor. gau-
demus. & dicit, ꝙ papa bene voluit hoc caſu ſpeciali
derogare legi, qđ potuit: remittit ad ea, quæ notauit, q.
fi. ſint le. per uenerabilē, uer. rōnibus [*& in fi.*] imò lo-
catores cum participant in crimine, eadem pœna te-
nentur, infra de ſen. excom. ſi concubinæ. ſm Ho. ¶ *In
glo. ulti. ibi. l. 1. in fi.*] & infra de regu. iur. cum qui lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Non iuriſtas. Vide ad hoc glo. quæ incipit, no. quòd res, in fine proœmij digeſtorum, & Bald. & Sali. in auctēn. habita, C. ne ſi. pro patre.

b ¶ Læſionem. Vide Hoſtien. & Ioan. And ſupra de tranſla. præla. c. ſi. & Ioan. And. in cap. fi. de uerbo. ſignifi. lib. 6. & Bar. in l. qui excep. ff. de condic. indebi. ubi docet cognoſcere, an conſtitutio ſit odioſa, uel fauorabilis.

SVMMARIVM.

1 *Locare res ſuas eccleſia, certis tantum perſonis arctari ſtatuto non poteſt.*
Facti ſpecies huius decretalis quæ.
2 *Firma pro annuo cenſu iuxta Anglicos.*
Decimarum ius uendi non poteſt: fructus tamen poſſunt.
Reſpondet iuribus quæ huic concluſioni uidentur aduerſari.
Offerenti plus etiam eccleſia locare ſolet, & hoc ei conducit.
3 *Locare domos, uel prædia certo pretio certæ ue perſonæ non poteſt quis aſtringi ſtatuto, excipiuntur caſus, nu. 5.*
4 *Suffragium, & additio gloſſarum, nu. 5.*
Taciturnitas an inducat conſenſum conſtitutionis.
Exemptum monaſterium ſtatuto in quibus ſubiaceat, in fi.

CAPVT II.

1 VEſtra nobis. Caſus. Reuocatur
† ſtatutum, quod ar-
ctat eccleſias res ſuas certis tantum locare
perſonis. & in prima monacorum deciſa
querela, in 2. prouiſio cum determinatione ibi, diœce
ſanorum. & ultra caſum, quem ponit glo. potes dice-
re, ꝙ monaci iſti ex donatione antiquorum uaſallorū
de conſenſu diœceſanorum habebant certas decimas
in aliarum eccleſiarū parochiis, de quibus epi ſtatue-
rant,

2 rant, ut dicit glo. [*Ad † firmam*] i. annuum cenſum, & eſt
uulgare Anglicorum, Ia. [*Prouentus*] licet enim ius de-
cimarū uendi non poſſit; tamen fructus vendi poſſūt,
Ia. de hoc, infra de deci. quamuis [*Illis*] clericis, uel lai-
cis. nec ob. de præſcri. cauſam, de deci. quāuis, quod lo
quitur, cū ſit locatio perpetua: hæc de locatione tēpo
rali. uel ex locatione temporali tranſire poteſt in laicū
quoddam temporale ius ad fructus percipiendos, ut
hic, iure ſpirituali penes eccleſiam remanente, ut in ſe
cundo ɔ̄rio ſm Goff. nec ob. ēt. 89. di. iudicatum. illud
enim vetat adminiſtrationē, & poteſtatem laico ſup
clericos, de æta. & qua. c. 2. hoc permittat laico fructus
locari, ex quo plus offert, & in hoc ꝓcuratur utilitas
eccleſiæ. 10. q. 2. hoc ius, de ſimo. querelam, ne præl. ui.
ſuas, c. ſi. & ſic ſtatutum contrarium irrationabile eſt.
nam nec ſeruaretur quò ad hoc iuramētū de his, quæ
ſi. à ma. par. cap. c. 1. ad fi. tollendū ergo fuit ſtatutū vt
3 oneroſum, de conſecra. c. 1. [*Meliorem*] no. contra † ſta-
tutum uniuerſitatis, quod non permittit ciuibus loca
re domos ipſorum maiori precio, q̃ proximo anno
locauerant. per hoc etiam conſului inuito canonico
non poſſe capitulum ſtatuere, canonicū non poſſe lo
care domum, uel prædium præbendę niſi concanoni
co [*Alienationem*] perpetuam directi, uel utilis dominii,
4 argu. ſupra de rebus eccle. non ali. nulli, Inno. ¶ *In † glo.
ulti. ibi, ſancimus*] uide hanc & ſeq. in præ. c. nulli, ſuper gl.
5 pen. ¶ *In † gl. 1. ibi, locarentur*] ut patet in an. [*& ibi, à nobis*]
dicit Inn. quòd licet epiſcopus cum capitulo ſuo poſ-
ſit facere ſtatuta quantū ad iura ſua, & ubi per id aliis
præiudicium non paratur, per hæc iura ſuper aliis nō
poteſt, niſi hi, quorum intereſt, conſentiant, uel ad
minus ſint præſentes, per hoc capitulum. ad hoc de
his, quæ ſi. à præle. c. pen. & ulti. de maio. & obe. cap. ſi.
idem Hoſtien. & Abba. uidentur uelle prædicti, quòd
non contradictio, uel taciturnitas habeatur pro con-
ſenſu, & uidetur contra id, quod poſt Inno. dixi de ele
ctio. in geneſi, in glo. no. ſecundum Inno. ante fin. glo.
ubi diſtinxi appetibile ab oneroſo, & de hoc de regul.
iuris qui tacet, lib. 6. [*& ibi, ſtatutum illud*] ſi intelligeres
de monaſterio exempto, planum eſſet: quia nō aſtrin
gitur ſtatuto, niſi propter capellas non exemptas, in-
fra de priuile. ex ore, Vinc. & Iac. & Goff.

SVMMARIVM.

1 *Sterilitas eſſe quando dicatur.*
Locatio, & æſtimatio communis attenditur, & quorum, & quo caſu hic.
2 *Remiſſio propter ſterilitatem multis modis fit, & quibus caſibus, & nu. 3. 4. 14.*
3 *Conductionem renouare, & ad quantum tempus tacens uideatur.*
4 *Caſus fortuitus quando noceat conducenti, & locanti operas, & nume. 2.*
5 *Vbertas pro abundantia, quæ in alienis rebus uidetur ſemper eſſe.*
6 *Penſio an augebitur ob ubertatem cum ſterilitate compenſandam.*
7 *Domo expellere inquilinum quando poſſit locator, & è contrario domum deſerere poſſit inquilinus ante tempus, & nume. 9. & 15.*
Neceſſitas hic conſideratur quæ præuideri non potuit.
Pœnitentia celeri omnia purgantur in quo caſu hic.
Inquilinus modicum damnum ſuſtinere debet.
8 *A ſolutione penſionis ſi ceſſatum ſit per biennium, cadit à iure ſuo, & quando, & nu. 11.*
9 *Conductorem propria auctoritate expellere quibus caſibus poſſit locator.*
A commodatario, & à precario rogante poteſt auferri res auctoritate propria.
10 *Solutio à conductore, & alijs quo tempore fieri debet.*
11 *In mora eſſe, & ob id pœnam incurrere qui & quando dicantur.*
De moræ effectu, & definitione, & qualiter fiat, remiſſ.
12 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 13.*
Venditio bona fide facta non retractatur ob deceptionem citra dimidiam.
14 *Additio gloſſarum, & nu. 15.*

CAPVT III.

PRopter. Se ſummat. & pars prima
loqtur de conducente prę
dium ruſticum. pars uerò ſecunda de con
ducente urbanum [*Sterilitatem*] ſterilitas
1 † ſm quoſdam dicitur, quando colonus omnia per-
dit, ita, ꝙ ſemen colligit, per iura, quæ in prin. alle. glo.
Alii dicunt ſterilem, cum non percipit ultra expen. ff.
de annu. le. l. legatum, de uino tri. & oleo lega. l. ex eo.
& hoc dicere conuenit etiam locis, quæ non ſeminā-
tur. Alii dicunt, id procedere, quando computato ca-
none deceptus eſt ultra dimidiam, per l. 2. C. de reſcin.
uen. & ſupra ti. 1. c. pe. Communiter dicunt doc. ſterili
tatem, & ubertatem, ex communi locutione, & æſti-
matione agricultorum intelligendam, ar. ff. de flumi.
l. 1. ff. de fun. inſtru. & inſtru. leg. cum de lanionis. §. aſi
nam, infra de ſpon. ex literis, uer. gratia ſic loquunt co
loni, optimas meſſes habuimus, nō ſufficimus ad col-
ligendum fructus, uel ad reponendum, oīa uaſa ſunt
plena: iſte annus erit fertilis. Si uerò ſic dicant, nil ua-
lent meſſes, operas noſtras perdidimus, uix ſemen re-
collegimus; iſte annus dicetur ſterilis. Sed hoc dictum
Io. quod placuit Gof. & Hoſt. non uidetur procedere,
cū in vno ſolo prædio poſſit eſſe ſterilitas. ſed dic, ꝙ ꝓ-
cedit: quia etiā quò ad illum conſiderabitur cōis opi.
vulgi. Si igitur de tribus ſeſtariis cōiter ſolent haberi.
15. ſi habeantur. 30. erit annus fertilis, ſi. 10. uel minus
2 erit annus ſterilis. Fit † autem propter ſterilitatē remiſ-
ſio quandoq; in totum, ut ſi nil illo anno perceperit,
remittentur omnes. 3. ſolidi, quos pro illis tribus ſeſta-
riis terræ ſoluebat. ſed ſi ſequenti anno recipiat. 30. ſol-
uent. 6. cum compenſata ubertate neuter annus ſit ſte-
rilis. ſi autem primo anno percepit. 10. ſoluet duo, ter-
tio non ſoluto: quia pro tertia eſt ſterilis. & ſi ſequenti
anno recipiat. 20. ſoluet 4. quia pro illa tertia fuit uber
tas [*Magno incommodo*] & hoc, cum id prouenit propter
uim maiorem, cui reſiſti non poteſt, uel propter vaſta-
a tionem[a] hoſtium exercitus tranſeuntis per laſciuiam,
uel aliter ſecundum Inno. inundationis, tempeſtatis,
incendii, uel auium, ſeu ferarum, ut probant leges,
quas inducit gl. [*Sine culpa*] eſſet culpa etiam in nō ſol-
uendo decimas. 26. q. 1. reuertimini, ſecundum Hoſti.
[*Seu*] ſi diceret, Non uitio rei, ſed caſu fortunæ &c. con
cordaret lex, quam glo. ſignat pro contrario, ſm Ho-
ſti. ſed dic, ut in glo. [*Contingente*] repete, ſine culpa co-
3 loni [*Pro rata*] conſiderata † utriuſque partis utilitate:
quia in ruſticis prædiis nec quotidie, nec æqualiter re-
cipit quis fructus: ſecus in vrbanis. vnde, ſi poſt tem-
pus conductionis tacet conductor in locatione ruſti-
ci, intelligitur ad annum rem locare. In urbanis verò,
inquantum habitauerit. ff. loca. item quæritur. §. ulti.
4 Vin. [*Remiſſio*] dicit † Innoc. hoc uerum in locatoribus
corporum, uel rerum, ꝙ nocet eis caſus fortuitus: ſe-
cus in locatoribus operarum, uel rerum, & operum,
& ſecus in his, qui recipiunt ſpeciem ex in nominato
contractu, ut aliquid faciant: quia licet eos caſus for-
tuitus impediat, tamen totā mercedem recipient, niſi
culpa, uel mora poſſit eis imputari, uel niſi tempore,
quo non potuit illi operari, alteri operatus ſit, à quo
mercedem habuit. ff. de uar. & extraor. l. 1. §. pen. ff. de
ſtatulib. cum hæres. §. antepen. C. de condi. cauſa da. l.
penul. ff. eod. ſed addes. §. ulti. & l. defuncto. ff. de aſſer.
diem. ff. loca. qui operas, Innocen. & l. ſi uno. §. item
b cum quidam[b], ubi plena diſtinctio, & adde quod di-
5 xi, ſupra de offic. uicar. ad hoc [*Vbertate*] quaſi † abun-
 dantia,

dantia,& fertilitate, Lucæ.12. poſt prin. hominis diui-
tis uberes fructus ager attulit. & dr̃ ab uber, uberis, q̃
eſt mamma humore lactis plena. Ouidius de arte. Fer
tilior ſeges alienis ſemper in agris. Vicinumque pecus
grandius uber habet. Canti. 1. in princ. Meliora ubera
6 tua uino, nunquid† propter ubertatem non compen
ſandam cum ſterilitate augebitur penſio. Dicit Ia. Bal.
Azo,& dominus meus, ꝙ ſi propter negligentiã colo
ni hoc accidat, nõ: ſi caſu fortuito, ſic, ar. C. de fun. rei
pri. l. 2. C. de oĩ agro deſerto. l. fi. lib. 11. ad idem de cõ-
ſti. cum M. ubi de ſi. materia no. Si aũt propter bonita
tem terræ hoc accidit, nil augmẽtabit, cũ & dominus
uidetur locaſſe, quãdo plus potuit ab initio,& ſciebat
bonitatẽ terræ, ff. de act. emp. l. 1. in fi. de offi. dele. cum
7 olim Ab. ad fi. Hoſt. [*Neceſſitas*] quod intelligit† Goff.
de illa neceſſitate inhabitandi,& reficiendi, quæ præui
deri non potuit: aliàs imputaretur ei, qui non præui-
dit, ar. ff. eo. l. ſi quis domum. §. hinc ſubiungi poteſt,&
ſupra de ſer. nõ or. c. 1. cũ ſuis cõcor. & idẽ Ac. in l. æde.
C. eo. ti. & ſicut locator domus non põt ſine cã inqli-
nũ expellere, aliàs ex cã põt, aliàs teneret illi ad inter-
eſſe. ff. eod. q inſulam, eodẽ modo inqlinus ante tẽpus
non poteſt domũ ſine cã deſerere: ſed ex cã põt, facta
tamẽ ſolutione tẽporis, quo inhabitauit; & ſi cã de no
uo ſit orta. ff. eo. dñs horreorũ. §. qui cõtra. & ſic intel-
ligunt quidã. ff. de migrando. l. 1. dicit ẽt Vinc. ꝙ ſi dñs
turbat inquilinum, põt celeri pœnitẽtia oĩa purgare
ante, q̃ ipſius interſit, nec nocet paucorum dierũ mo
ra. ff. eo. ſi in lege. §. colonus, & §. ſi dominus [*Remiſſa*]
niſi in aliqua parte domus, uel cœnaculi cõgruè inha
bitare poſſit. nã & damnũ modicum ferre debet. ff. eo.
habitatores,& l. merces. §. ſi uicino. ſed & ſufficit, ſi ſi-
bi detur alia domus æquè bona ad inhabitandum. ff.
eo. qui plures. 1. reſpon. & accedit. ff. eo. qui inſulam. §.
ſi fundus, Hoſti. [*Qui etiam*] ſ. inquilinus [*Inde*] ex æde. ſci
8 licet ſibi locata [*Per† biennium*] hoc locum habet in con
ductore, ut hic,& ff. eod. l. quæro. §. inter locatorem:
ſecus in emphyteuta, in quo ſpectatur triennium. C.
de iure emphyteu. l. 2. excipe emphyteutam eccleſiæ,
infra c. proximo, ſecundum Innoc. quod ergo hic de
biennio dicitur, generaliter in rebus eccleſiaſticis ob-
tinet ſm Hoſti. [*Non ſoluiſſet*] in nullo prædictorum ca-
ſuum poteſt colonus reſiſtere domino. ff. uti poſſi. ſi
9 duo. ff. de ui & ui ar. ſi colonus. In† caſibus autem præ-
dictis licet locatori propria auctoritate expellere con
ductorem modici temporis, quia non poſſidet ff. eo.
cum in plures, §. hæredum. ff. de acqui. poſ. qui. uniuer
ſas. §. quod per colonum, C. e. l. emptori, niſi colonus
interuerterit poſſeſſionem, ut præ. l. colonus, & eo. ti.
l. cum fundus. Colonus verò perpetuus, uel qui ad nõ
modicum tempus conduxit, cum poſſideat naturali-
ter,& habeat ius in re, expelli non poteſt. ff. ſi ager ue-
ctiga. l. 1. & 2. ff. de ſuperfi. l. 1, §. 1. C. de fund. pa. l. iube-
mus, Inn. hoc intellige, ſaluo hoc ultimo caſu, de quo
infra c. proximo. attribuitur hic Inn. quædam additio
quæ habet idem eſſe de cõmodante, & precarium cõ
cedente, ut ſcilicet ante interuerſionẽ poſſint à com-
modatario; uel rogante precarium rem uiolenter au-
ferre,& cum prædicti non poſſideant, eis non compe
tet interdictum. Scire autem debes ſm Phi. & Inno.&
idem Accur. in l. æde. C. eo. ti. & Gui. in Specu. eo. titu.
10 §. poſt q̃, uer. ſed quæritur quando, ꝙ† conductor pen
ſionem ſoluere dẽt in fine tẽporis, ad quod conduxit
niſi aliter conuenerit; uel niſi alia ſit loci conſuetudo,
qa ſemper in promiſſione, quod minimũ eſt, eligim⁹
ff. de regu. iuris, ſemper in ſtipulationibus. 3. col. & qa
quod debetur, uel promittitur in diem, uel annũ cer-
tum, uel in certis nundinis, uel ante annum, uel nundi
nas, ſemper tranſactis nundinis, uel anno, uel alio tem
pore, de quo conuenit, præſtandum eſt, ſiue ſit legatũ,
ſiue libertas, uel quodlibet aliud. ff. de uerb. obli. eum
qui calendis,& l. qui anno, & l. eum q certarũ, & l. eũ,
qui ita ſtipulatur ante calendas, inſti. de inuti. ſti. §. fin.
Idem eſt, ſi aliquid debeatur poſt annos certos. unde
& exponitur in annos. 10. l. poſt annos. 10. ff. de condi.
& demonſtra. qui in annos. Si verò promittatur aliqd
annuum alicui, quamdiu in ſcholis fuerit, ſiue uſq; ad
certum tempus, ſemper hoc debitũ in prin. anni ſolui
debet, ff. quando dies leg. ce. nec ſemel, reſpõ. 1. §. 1. C.
quando dies lega. ce. l. 1. & hoc nedum in ſtipulationi-
bus, ut quidam dixerunt, ſed etiam in legatis obtinet,
ut in præ. l. ff. de condi. & demonſtra. qui in annos. idẽ
uidetur in illo, qui locauit operas ſuas, ſ. ꝙ tantum fi-
nito opere debitũ ſit ſoluendum, ſiue ſit medicus, uel
aduocatus, uel procur. uel alius, arg. C. de ſuffra. l. uni-
ca. adde, quod dixi de poſtu. c. 1. in glo. notandum. Ali
qui tamen dicunt, ꝙ aduocatus ante petere poteſt, ar-
gum. C. de iudi. properandum. §. illud proculdubio,
uerſi. honorariis, ff. de uariis & extraor. cogni. l. 1. §. eſt
quidem res ſanctiſſima. ubi uidetur, quòd in ingreſ-
ſu litis ſoluendum ſit. C. de poſtul. quis ſcis, uerſi. ne-
mo ex his. ſed illa omnia poſſunt intelligi de his, quæ
ab initio gratis oblata ſunt, vel quando ab initio ſic cõ
uenit: excipe aduocatũ fiſci, in quo ſpeciale eſt, quòd
in medio ſoluatur ſibi ſalarium, ut C. de aduo. diuer.
iudic. l. per hanc. §. pen. hæc autem uera ſunt, niſi ali-
ter actum ſit, uel niſi propter conſuetudinem, uel aliã
iuſtã cauſam aliter præſumatur. inde eſt, quòd ſi quis
mercedem magiſtrorum, uel penſiones domorum
alicui legauerit, uel promiſerit, ſpectandum eſt tẽpus,
quo ſolui debeant. ff. quando dies leg. ce. nec ſemel, §.
1. & Guil. hoc remit. in Specu. de ſalariis, §. nunc de
procuratorum, in fin. & §. ſequitur, uerſi. ſed quando.
11 hoc etiam† no. potes, ꝙ qui non ſoluit canonem intra
tẽpus à lege ſtatutum, in mora eſt,& pœnam incurrit,
ſicut & ille, qui non ſoluit intra tempus ſtatutum ab
homine. C. de contrahen. ſtipu. magnam. ff. de uerbo.
oblig. ſi fundum. Idem eſt in electionibus, ſupra de cõ
ceſ. præbẽ. c. 2. ſupra de elect. ne pro defectu, & c. cum
in cũctis. Idem eſt & in eo debitore, qui ſine certa die
obligatus eſt, ſi ſuper debito, quod ab eo petitur, litẽ
conteſtetur. ff. de uerbo. obliga. nemo, in fi. ff. de in ius
uocan. quamuis. Idem eſt, ſi poſt denũciationem ſibi
congruo loco: & tempore factam nõ ſoluit. ff. de uer.
oblig. ſi ex legati. ff. de uſur. mora, dummodò illud in-
telligat, uel intelligere debeat ſe debere. ff. cert. pet. ſi
me & Titium, niſi remiſſa ſit rei repetendæ inſtãtia. ff.
de uſur. ſciendum, ſm Innoc. Quis autem ſit effectus
iſtius moræ,& quid ſit mora,& qualiter fiat, dic vt ple
nè not. in ſum. de uſuris. §. ex quibus cauſis, ſub. §. ex
mora, quod hic proſequebatur Inno. & Vinc. infra c.
proxi. ſed hic decidendo ibi remiſiſſe ſufficiat,& ff. de
c uſur. l. mora[c], & de reg. iu. mora, lib. 6. ¶ Prima† glo. tra
12 ctat, quod ſit magnum damnum,& quid de modico,
interſert caſum exceptũ, & de quo colono loquat li-
tera. ¶ Secũda gl. ſignat contrariũ,& ſoluit. ¶ Antepe.
13 glo. ponit opi. quam reprobat. ¶ *In 1.† gl. ibi, res bona*] uẽ
ditio bona fide facta nõ retractatur propter deceptio
nem citra dimidiã. ¶ *In gl. hæc potuit, ibi, planè*] uide de iu
ra. calum. cæterùm, ſuper glo. 2. [*& ibi, ex cauſa*] uide de
14 iudic. ca. 1. ſuper glo. 2. ¶ *In† glo. 1. ibi, ſecus eſt*] i. ſi non ſit
magnum incommodum, non fiet remiſſio, Abb. ¶ *In
glo. 2. ibi, occurrere*] puta faciendo ſulcos, per quos aqua
fluerit [*& ibi, coacuerit*] in uinea, fortè tardè collegit.
[*& ibi, herbis*] quas potuit colonus extirpare,& ſic ſem
per eſt inuenire culpam coloni. & hoc placet Hoſ. Re
fert tamen quoſdam dicere hoc intelligi, quando præ
dium locatum ita erat inutile, ꝙ erat in cauſa redhibi
tionis. C. de ædilic. ac. ſi prædium. Alii, ꝙ canon beni-
gnius agit, quàm lex. Credo, ꝙ debilitas, uel uetuſtas
rei

rei noceat conductori. Dicebat ergo Iaco. de Are. ꝙ
colonus quandoque allegat ſterilitatem,& tunc regu
lariter fit remiſſio, niſi in tribus caſibus, quos hic ha-
bes in tex. & glo. quando fuit in culpa, quando com-
penſari poteſt &c. & quando in ſe recepit periculum
caſus, quandoque alleg. chaſmoſitatem, uel terremo-
tum: & hoc nocet domino. ff. eo. ex conducto. §. ſed ſi
ager. quandoque allegat exiguitatem fructuũ, & hoc
nocet colono: quia nec ex contrario penſionem au-
xiſſet. ff. eo. ſi uno. §. cum quidam. quandoque allegat
uitioſitatem fructuum, ut quia uinum acerbum, uel
his ſimile,& hoc etiam ſibi nocet, ut præ. l. ex condu-
d cto[d]. §. ſi qua tamen uitia. ¶ *In† glo. hoc potuit, ibi, uxo-
15 rem duxit*] quæ repente ſe obtulit, & facit quod dixi in
textu. ¶ *In glo. iſto caſu, ibi, quidam*] ſcilicet Azo [*& in fine*]
idem Accur. in d. l. æde. quam. C. loca. dic opin. hanc
ueram, quando peruerſe moratur damnum dando,
ut ſi teneat porcos in ſolario. Si autem non dando dã
num, ut quia tenet ibi proſtibulum, uel ludum, uera
eſt prima opi. & hoc placet Hoſtien. de hoc in Specu.
eo. ti. §. poſtquam, uer. nunquid. 1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Vaſtationem. Intellige in fructibus, non in re coloni factum, quicquid dicat glo. in l. damnum, C. eo. ti. ſic no. Bart. in l. ex conducto, præalle. & intellige ante collectos fructus, non poſt, ut notat Bar. in l. ſi merces. §. uis maior, præalle.

b ¶ Cum quidam. Vide ibi plenè Bar. & pleniſſimè per ipſum in l. 1. §. pe. ff. de ua. & extra. ordi. cog. & in l. diem functo, ff. de off. aſſeſ.

c ¶ L. mora. Ibi bona glo. & per Cy. & Bald. & docto. in l. in minorum, ff. in quibus cau. in integ. reſti. non eſt neceſ. & pleniſſimè per Bar. in l. ſi inſulam, ff. de uerb. oblig. in repeti. & per d. Bart. de Sali. in l. ſi pacto, quo pœnam, ff. de pactis.

d ¶ L. ex conducto. Idem notat Bar. in l. merces. §. uis maior, & in l. luna. §. ubicunque, ff. eo. ti. & in l. licet, C. eo. ti. per doct.

SVMMARIVM.

1 *Gregoriana conſtitutio ſummam non requirit.*
Emphyteuta ut meliorationes poſſit uendere, quæ & quot requirantur, & nu. 2. in fin. & 3.
2 *Temporis lapſus non expectandus, nec deliberationi locus eſt, ubi conſtat de uolutate.*
Præſcriptio contra eccleſiam quo caſu hic currat.
Emphyteuticas res non omnibus uendere licet, & quibus de cauſis, & num. 9.
3 *Emphyteutam nouum ſuſcipere quando dominus debeat.*
In ſolutione non ceſſatum probat emphyteuta, in fi.
In ſolutione tantum partis, quid ſi ceſſatum ſit? ibid.
4 *Emphyteuta quo caſu non poſſit expelli etiam ceſſante ſolutione biennij, & contra poteſt, etiam ſi pœnam ſtipulatus ſit rato remanente pacto, nu. 6. §. 3.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 6.*
Emphyteuſis eſt quid diuerſum à locatione, & uenditione, uide num. 7, latius.
Emphyteutica res donari, & pignori dari poteſt. §. 1. & n. 7. §. 2.
Fideiuſſor qualis eſſe debeat, §. 2.
Pœna peti poteſt, & diſcedi à contractu etiam appoſita clauſula, rato manente pacto, §. 3. & à quo petitur, ibid.
Moram purgare an & quando poſſit emphyteuta offerendo canonem poſt biennium. §. 4. & intra quantum tempus, ibid. iuncta gloſſa. de his etiam uide nu. 10.
Emphyteuta an poſſit auctoritate propria à domino expelli. §. 5. & an ab eccleſia, ſi unus recipit canonem poſt biennium, ibid. ad uerſi. ſi unus, & nu. 11.
Ab uno hæredum quæ facta ſunt cogente neceſſitate, cum per partes expediri non poſſint, recuperantur iudicio fami. erciſ. ibid.
Pœna promiſſa, niſi aliquid fiat, uel detur certa die, committitur etiam non requiſito debitore, §. fin.
Creditor urgere non poteſt ad debiti petitionem, ibid.
7 *Additio, ſiue ſuppletio gloſſarum.*
Emphyteuſis unde introducta dicatur, & cuius naturæ ſit.
Emphyteuta requirere debet dominum, non è contrario in alienatione, §. 1.
An in alium rem emphyteuticam poſſit & quibus modis transferre. §. 2.
8 *Emphyteuta ſecundus domini conſenſum, non primi emphyteutæ debet in alienatione requirere, à quo domino puniendus eſt in poſſeſſione.*
10 *Emphyteuſis quamdiu duret, & quando ab ea dicatur emphyteuta cecidiſſe.*
Celeriter prouidere quando quis in caſu huius capituli dicatur.
Monitio extraiudicium minoris reputatur, quàm petitio in iudicio, in fin.
11 *Ius ſibi dicere contra emphyteutam domino, & quibus alijs caſibus cui liceat.*
Metati, & epitematici qui dicantur.
12 *Ad emphyteutam quod damnum, & quæ utilitas ex re emphyteutica pertineat.*
Clades quid.
Chaſma quid.
13 *De emphyteutica re quæſtiones apud quem multæ ſint.*

CAPVT IIII.

1 POtuit. Gregorianum† etiam eſt,& ſe
ſummat. no. autem Hoſti. ex
textu, quæ requiruntur, ut emphyteuta
meliorationes uendere poſſit, primum, ꝙ
requirat eccleſiam. ſecundum, ꝙ denũciet, quid offer-
tur. tertium, ꝙ id, quod re uera offertur. quartum, ꝙ
eccleſia non reſpondente lapſi ſint duo menſes. quin-
tum, ꝙ uendat ſolùm ius ſibi competens. ſextum, ꝙ
non uendat perſonis prohibitis. Item ꝙ non ceſſaue-
rit per biennium in canonis ſolutione, ut hic omnia
patebunt infra [*Primitus*] q̃ uendat. non tamen prius,
quàm uænalem exponat per id, quod ſequitur, Vinc.
[*Offertur*] re uera. C. de iure emphy. l. fi. Hoſt. aliàs perin
de eſt, ac ſi non denunciaſſet; de hoc in Specu. eo. ti. §.
2 nunc aliqua, de iure emphy. uer. 92. [*Dixerit*] tunc† er-
go non expectabat finem duorum menſium. ex quo
enim conſtat de uoluntate, non eſt locus deliberatio-
ni,& concord. de appel. ab eo. 2. reſpon. lib. 6. [*Duorum*]
no. caſum, quo currit contra eccleſiam præſcriptio. 2.
menſium ſecundum Pet. remiſſ. de hoc dedi de con-
ſti. cum acceſſiſſent, ſuper fi. pe. glo. [*Prohibentur*] fortè.
l. municipali, quia lex ſcripta nil de hoc ſtatuit, Phi. vel
pacto quod inter dominum, & emphyteutam inter-
ueniat, ſecundum Inno. [*Secus*] ſcilicet aliter uenden-
do, ſup. & tradendo: ſecus, ſi non tradidit. uel tradidit,
a & recuperauit[a] in primã cauſam. de hoc præ. §. uer. 95.
3 & 96. [*Præſumendo*] i. peccando† in aliquo illorum. 6. de
quibus dixi in prin. Si igitur in nullo illorũ peccauit,
tenetur dominus nouum emphyteutam ſuſcipere,&
in poſſeſſionem mittere aut per ſeipſum, aut per pro-
prias literas, aut per atteſtationem ſolenniter factam,
data ſibi ſolum quinquageſima parte precij, ſeu æſti-
mationis rei emphyteuticæ. & ſi dominus præmiſſa at
teſtatione requiſitionis per emphyteutam factæ hoc
intra alios duos menſes non fecerit, extunc licet alie-
nare emphyteuſim etiam ſine domini uoluntate, ut
hic,& C. eo. l. fi. & eſt ſi. ſm Hoſti. quod de menſe dicit
infra de ſen. excom. c. 1. §. exemplum, lib. 6. [*In ſolutione*]
quam domino negante probet emphyteuta ſm Vin-
cen. de hoc in Specu. præ. §. uer. 31. [*Canonis*] quid ſi par
tem tantum ſoluit: in prædicto. §. uerſi. 39. [*Biennium*]
ſupple uer. ibi 27. diſt. 11. quod debet eſſe continuum
[*Niſi*] reſpicit ſolum proximum dictum [*Expelli*] niſi
4 † fuiſſet factum pactum de non expellendo etiam in
prædictis caſibus, licet quidam cõtra. & de hoc in præ.
§. uerſic. 89. [*Quod ei*] ſcilicet emphyteutæ, qui in ſolu-
tione ceſſauit [*Nunciatum*] à domino [*Statuta*] in con-

5 tractu emphyteuſis.¶ Prima† glo.reſpondet per quæ-
ſtionem,an emphyteuſis ſit locatio. ¶ Tertia gl. quæ-
rit,& ponit duas opin.contrarias. ¶ Quarta glo. quæ-
rit,& ſoluit. ¶ Quinta glo. quærit,& reſpondet.¶ Sex-
ta glo.quęrit.ponit quatuor opiniones,& ſoluit.¶ Pe.
glo.format ſex quæſtiones.primam ſoluit, & eius cō-
trarium conſulit.ſecundò quęrit,& ſoluit diſtinguen
do inter primatum , & prælatum eccleſiæ collegiatæ,
uel non. tertio quærit de proteſtante, & ſoluit. quar-
tò quærit, ponit duas opiniones, & ſecundam appro-
bat.ſignat contrarium, & ſoluit. quintò quærit de ſte-
rilitate , & ſoluit. ſextò quærit de pluribus cohæredi-
6 bus,& ſoluit. ¶ *In* † *glo. 1.ibi, §.adeò*]ubi dicitur emphy-
teuſim eſſe quid diuerſum à locatione, & uenditio-
ne. ¶ *In 3.glo.ibi.l. 1.lib. 11.*] ubi dicitur , quòd ualet do-
natio fundi emphyteu.facta ſaluo iure fiſci[*& ibi.l.ue-
ctigali*]l.erat data fundo uectigali, ut rediret ad domi-
num,ſi poſt certum tempus uectigal ſolutum non eſ-
ſet , ſi poſſeſſor pignorauerit , ualet obligatio . ſed ſi
non ſoluitur uectigal, dominus utitur iure ſuo , & pi-
gnus euaneſcit [*& ibi.§. ulti.*] ibi etiam uectigale præ-
dium pignori dari poteſt , ſed & ſuperficiarium : quia
utiles actiones ſuperficiario dantur. ¶ *In 4.glo. ibi. l. 2.*]
fideiuſſor debet dari locuples non ſolum facultate,
ſed etiam conueniendi facilitate. ¶ *In 5.gl.ibi,qui fidem*]
ibi,ſtipulamur pœnam, ſi contra pactum uenitur ra-
to manente pacto [*& ibi,pacto*]pacto addi poteſt pœ-
nalis ſtipulatio: quia forſan reſciſſo pacto pœna ex ſti
pulatu peteretur[*& ibi, cum proponas*] ſecundam uide de
iureiuran.ca.3.ſuper 3.glo.primam uide de teſta.Rai-
nucius, in fin.2.glo.[*& ibi,cum par*] in fin.illi debet per-
mitti pœnam petere, qui in illam non incidit. ¶ *In 6.
glo.ibi.§. ulti.*] certè doli mali exceptio nocebit ei, qui
pecuniam oblatam accipere noluit , ſi poſtea amiſſa
fuerit[*& ibi.§.meminiſſe*]uide hanc, & duas ſeq.de foro.
compe.ſi diligenti, ſuper glo.nunquid [*& ibi.l.una*]ui-
de in cap.ſtatim alleg.in 1.glo.[*& ibi.§.1.*]uide de con-
ſtitu.ex literis, in glo.2.[*& ibi.§.ſed quod ſimpliciter*]dici-
tur modicum tempus,quo potuit ſarcinulas compo-
nere, & quærere aduocatum [*& ibi, & ſi poſt tres*] uide
de dolo,cum dilecti,ſuper glo.& ſic[*& ibi.§.ait prætor*]
uide in prælle.cap.de cauſis, ſuper ulti.glo.[*& ibi, con-
tinuus,§.2.*] uide de appel.cum ſit, ſuper 3.gloſ.¶ *In glo.
pe.ibi, lex uectigali*] uide ſupra ſuper 3.gloſſ. [*& ibi.l.1.&
2.*] ſi uendo ſeruum exportandum ſub pacto manus
iniiciendæ, ſi non exportetur ante manumiſſionem,
manus iniicere poſſum[*& ibi.l.3.*] uide de hære.ſi ad-
uerſus, ſuper 3.glo. [*& ibi, colonus*] ſi colonus non ad-
miſit eum,cui locator fundum uendidit, & quæ man
dauerat recipi : poſtea colonus ab alio eſt expulſus ,
ipſi colono competit interdictum contra expulſo-
rem , & demum locatori contra colonum [*& ibi, poſt
diem*]uide de pœnis, ſuam,ſuper 1.gloſſ. [*& ibi,l.2. 1.re-
ſpon.*]hanc & ſequen.uide de pœnis,ſuam, ſuper 1,glo.
[*& ibi, quia nomine partis*] ubi alia pars non exprimitur.
hoc uolunt leges iſtæ [*& ibi.l. 2.*] uide in ſuppletioni-
bus[*& ibi .ſi unus*] ſi unus hæredum ea , quæ per partes
expediri non poſſunt, cogente neceſſitate fecerit, per
iudicium fami. erciſcond. recuperat , ut ſi defendens
ſeruum emendat noxam ; uel ne legatarius mittere-
tur in poſſeſſionem, cauit de ſoluendo. ¶ *In glo.ulti.ibi,
magnam*]pœna promiſſa, niſi aliquid fiat, uel detur cer
ta die,committitur,etiam ſi debitor non fuerit requi-
ſitus[*& ibi.§.ulti.*]incipit, ex quo;uide de reſcrip.cum
contingat,ſuper 1.glo.[*& ibi.l.ulti.in fi.*] nil intereſt, an
officium procura. Cæſaris, uel rectoris prouinciæ id ,
quod debitum erat , ſolui iuſſerit, ut res minoris inci-
7 derit in commiſſum.¶ *In* † *glo. 1.ibi, immobilibus*] item in
emphyteuſi requiritur ſcriptura,C.eo.l.1.in locatione
non. Item nec conductor nec uendit , nec uendicat ,
emphyteuta ſic.C.eo.l.2. ff.ſi ager uectig.l.1.[*& ibi,ali-
quid datur*] quandoque.non enim eſt de natura contra
ctus aliquid precii à principio dari , in aucten. de ali.
& emphy.contrac.circa prin.pro glo.facit aucten.qui
res iam dictas,cano,10.q.2. & C. de excu.munerum.l.
priuatæ,lib.10.ſed fateor,quòd dari poteſt,ſed nego id
neceſſarium[*& in fine*] de hoc,à quo iure introductus
ſit iſte contractus,& unde dicatur; & cuius naturæ ſit,
plenè in Specu.eo.tit.præ.§.in 1.col.¶ *In glo.2.ibi,ab em-
phyteuta*] ſed hoc non conuertitur , ſcilicet,quòd em-
phyteuta ſit requirendus à domino. de hoc præalleg.
§.uerſi.93. ¶ *In glo.3.ibi,quidam*] Vincē.ſcilicet,pro qui-
bus,de dona. inter uirum & uxo.nuper , & in lib. feu.
de feu.non alie.ſine cōſenſu ma.do.l.imperialem.Di-
cit etiam Vinc. quòd de alienatione fit mentio in l. &
donatio eſt alienatio[*& ibi,alij dicunt*]Accur.C.de iure
emphy.& uide, quod ibi dixi.l.fi. Phi.Inn.hic & Guil.
in præal.§.uerſic.107. quod uidetur: quia qui uendit ,
affectum habet ad precium,argum. ff.de in li.iuran. l.
numis. ſufficit ergo ſibi, ꝙ illud habet à domino : ſed
qui donat, habet affectum ad donatarium , quem re-
munerare uult,uel ſibi obligare, non dominum.Qui
dam dicunt,& uidetur hoc placere Gui.quod emphy
teuta eccleſiæ nō poteſt donare: quia res eccleſiarum
nō poſſunt alienari,ſicut nec minorum. C.de præ.mi.
non ſolum.C.de ſacroſan.eccl.l.fi.ſed emphyteuta pri
b uati poteſt. diſtinctio non placet[b], cum directum ;
quod habet eccleſia , non alienetur . an uerò legare
poſſit, uel in dotem dare,uel extraneum hæredem in
ſtituere, in Specu. no.in uerſiculis ibi ſequentibus[*&
ibi,pignori*]de hoc præal.uer.120.& locare.de hoc ibi in
uer.ſequen. permutare uerò non : de hoc in uerſ.121.
nec in emphyteuſim dare,de hoc uer.125. nec in feu-
8 dum,de hoc uer.129. Quærebat † hic Hoſti.ſi dederit
emphyteuta alii in emphyteuſim,& ille tertius uende
re uult , cuius conſenſum requiret , an primi emphy-
teutæ: an domini. dixit Azo, quòd domini: quia.l.di-
cit dominum requirendum. C. eo.l. fi.& ille alienan-
do deſiit eſſe dominus : imò nunquam fuit dominus
ſecundùm Hug.ſecundùm quem utile dominiū chy-
mera eſt . nam & ille ſecundus emphyteu. à domino
poni debet in poſſeſſionem , ut ſupra dixi. & ſic illius
conſenſus uidetur requirendus, argumen.ff.de reli.&
ſump. fune.l.2.§.1.& ff.ad ſe.con.Syl.l.1.§.1. C.depoſi.
auct.ſed iam cautum,& facit quod no. in Spec.præ.§.
9 uerſi.126.¶ *In glo.ſed quæ ibi,eccleſiæ*]dicit Hoſtien. ꝙ † ſi-
cut domini legum communiter excipiūt eccleſias in
emphyteuſi ſecularium: ſic & nos deberemus excipe
re ſeculares in emphy. eccleſiæ, argu.2.q.7.ſi ſacerdo-
tes,& c.laici,infra de immuni.eccle.non minus, & ca.
aduerſus . dicit demum , ꝙ illi intelligantur prohibiti
eccleſiaſtici, uel ſeculares , qui duriores ſunt illo , qui
alienat,cum quo contraxit eccleſia.ſi tamen legat, vel
donat emphyteuta ius ſuū eccleſiæ, ualet quo ad hoc,
c quòd æſtimationem[c] recipiet. & de conſuetu.in pro-
uincia ſeruatur , ꝙ eccleſia uendere tenetur intra an-
num,ſecundum Pe.de quo in Spec.§.præ.uer.117.[*&
ibi, ſerui*]uel euidenter pauperes, Hoſtien.& mulieres,
Vincen [*& in fi.*]& melius.C.loca.l.curiales, & l.mili-
tes,Abb. & C.de curialibus.l.milites, libr.10.Hoſtien.
¶ *In glo.ut 10.ibi, dicas quòd ſic*] de hoc in Spe.§.præ.uer.
36. & duobus ſequentib. [*& in fi.*] adde, quod no. 25.
quæſtio.2.ſi eccleſiæ, & ſupra de arb.dilecti, in fi. ulti.
gloſſ.¶ *In glo. & ita,ibi, moram*] de hoc 18. diſtinct.pro-
pter.1.& inf.de reg.iu.mora,lib.6. [*& ibi,poſt biennium*]
10 ſed hoc † quomodo,nonne eo ipſo, ꝙ non ſoluit, præ-
ciſa eſt emphyteuſis? Reſpōdet Inn. ꝙ non, quamdiu
dominus patitur conductorem tenere rem locatam,
unde ſi poſtea accipit penſionem , tacitè refirmatur
contractus. uel ſecundùm eum ſemper durat em-
phyteu-

phyteuſis,donec auctoritate iudicis reſcindatur.Quæ
rit etiam Inno. ſi poſt tempus dominus petit penſio-
nem. quā denegat emphyteuta , an poſſit vlterius ſi-
bi prouidere per celerem ſatisfactionem ? reſpondet,
ꝙ non, facit.ſ.eo.ti.Item quia cum antiquo,& cōmu
ni iure nō liceret ultra tempus præfixum ſoluere:im-
mò res emphyteutica auferebatur ſibi,licet hodie de
gratia aliqua ſit facta additio iuri cōmuni , ſcilicet , ꝙ
poſſit celeri ſatisfactione ſibi prouidere,id reſtringen
dum eſt.nam qui exactus debitum non ſoluit,nō po-
teſt dici,ꝙ celeriter prouideat.dicit ergo,ꝙ reputat il-
lum celeriter prouidere,qui exactus in iudicio,vel ex
tra ſtatim, & ſine vllo termino ſoluit , & multo forti⁹
ſibi prouidet celeriter,ſi antequā exigatur in iudicio,
uel extra,ſoluat.Conſulit tamen Hoſt.ꝙ nō moretur.
nam ſi tractus ad iudicium ſoluit,non uidetur ſponta
neus.remittit autem ad not.in ſum.eo.ti.§.potuit,ver.
quid ſit de natura,uer. quod uerius,& ſeq.& in præal-
leg.§.uer. 84.[*& ibi,10.dierum*] uel pōt dici de duobus
menſibus, ut quo tempore dominū expectat emphy
teuta,ut hic in textu,eodē tēpore expectetur emphy-
teuta per dominum, ad id.C. de iure emphy.l. 1. ff.de
iure fi.aufertur.§.qui cōpēſationem.faciat ad hoc in-
fra de fri.& male.c.1.alij,ꝙ vſq; ad quatuor menſes,de
off.dele.quærenti,cum ſi.[*& ibi,uſq; ad litem conte.*]hāc
opinionē deſtruit finis decr. Si enim non requiritur ,
ꝙ extra iudiciū moneatur,multo minus requiritur,ꝙ
in iudicio petatur,cū plus ſit in iudicio petere,quā ex
tra iudiciū admonere [*& ibi,arbitrio iudicis*] ſim. quod
11 no.80.diſt. c.ult. ¶ *In gl. ſed* † *nunquid,ibi, dicit quòd ſic*] de
hoc plene in Spe.d.§.uerſ.48.& Hoſt.remittit ad ſum.
eo.ti.§. potuit,uer. quid ſit de natura, quoſdam caſus
ſcilicet.19. quibus quis dicit ſibi ius, uide in Spe. de a-
ctore.§.1.d.uer.item quod vult [*& ibi,de metatis*] & epi
demeticis , & ſunt metati milites caſtris , & terminis ,
quę uallo circundari ſolent . metati , & epidemetici ,
qui ſm milites metiuntur hoſpitia [*& ibi , auctoritate
iudicis*] hoc plus placet Inn. q etiā dixit. ſ c. proximo,
ibi uide in gl.in nullo , & quā actionem tunc intētet ,
uide in Spe.præ.§.ver.49.[*& ibi,auctoritate ſua*]& quā a-
ctionem contra illum intentet,uide præ.§.uer. 56.[*&
ibi,penſionem*] poſterioris temporis , ſic ponitur etiam
in Spec.uer.23.& 26.[*& ibi,item quid ſi dicat*] de hoc in
præ.§.uer.25.[*& ibi penſionem*] temporis præteriti,ſecū
dum Io.Hoſt.& Lau.ut no.in §.ſtatim alleg.licet qui-
dam idem dixerint de futuro, ut ibi not. [*& ibi, item ſi
12 fundus*] de hoc,præ.§.uer.135.augmentum † autem,&
theſaurus inuentus erunt emphyteutę ſecundum Pe.
& de hoc in Spec.§.præ.uer.131.& ſeq. [*& ibi ,clade*]id-
eſt interemptione, puta per alluuionem, chaſma po-
nitur pro terremotu,uel fractione, & eſt Græcū,pro-
priè tamen clades dicitur peſtis , uel interemptio per
gladium[*Perierit*]poſt contractū, nec ob.ff. de cōtra-
hen.empt.l.domum,Vinc.[*& ibi,quidam*]ſcilicet Mar-
tinus[*& ibi,etiam partis*] & de deci.c.2.§.1.lib.6.[*& ibi,
alij dicunt*] Gul.& Accur.in d.l.1.C. de iure emphy.[*&
ibi,in tributo*] ut aucto,uel diminuto prædio augeatur,
uel minuatur penſio, Accurſius[*& ibi,ſterilitatem*] de
hoc,præ.§.uerſi. 137.[*& ibi, non credo*] de hoc ſunt opi.
quas uide in Spec.præalleg.ver.71.[*& in fine*] 174.quæ
13 ſtiones † de hac materia notat Guil.in Specu.eo.ti.ſæ-
pius alleg.§.quarum.quaſdam etiā tangebat hic Vin.
& Pe.de San. quas,quia ibi ſunt notatæ plenius,ſcien-
ter omitto,& ad materiam vidè quod dixi.ſ.de proba
tionibus, in præſentia, ſuper prima gl.

ANNOTATIONES.

a ¶ Recuperauit. Vide de hoc ultimo in l.fin.C. de iure emphy. & per d.Bar.de Salice.qui dubitat.

b ¶ Diſtinctio non placet. Primam opi.quæ placet Vin. tenet Cy.in addi.in l.fin. de iure emphy.& dicit do. Bar.de Sali. ibi,quòd pro iſta opi.eſt caſus in l.2.C. ne rei domi.uel templo.ibi uel alio modo &c.quæ eſt canonizata.16.q.3.Vide ibi Bal. & Bar.ipſe tamen Bal. in quibuſdam ſuis ſcriptis ſuper Spec.ſuper uerſi. 107.dicit, quòd illa.l.non facit pro Bar.ibi uide ipſum Bal.

c ¶ Quod ęſtimationem.Vide in l.apud Iulianum,in fi.ff.de lega.1. & ibi Bar. & in l.multum,ff.de uer.obl.in 2. lib.Minoricarum.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Permutatio uicina emptioni.
Vbi alibi in iuris canonici locis de ea agatur.

De rerum permutatione. Rub.

1 ¶ Dicto † de emptione,& uenditione,quia permuta-
tio uicina eſt emptioni,ff. eo.l.quoniā, C.eo.l.2.ideo,
&c.Gof.vel aliter,ut ſupra,ti.ſecundo.De materia.10.
q.2.ſed & permutare.12.q.2. diaconi,& c. precariæ,&
c.ſine exceptione,& c.epiſcopus,qui mancipium.Re
petitur in 6. & clem. cui conuenit. de excep. cum ue-
nerabilis,de pręben.maioribus,& c.inter cętera,de re
bus eccl. non alie.c.1.& c.nulli.

SVMMARIVM.

1 *Permutare poteſt eccleſia res immobiles cum principe,& quando num.2.& 3.& 4.*
Pragmaticam ſanctionem facere nō poteſt alius, quàm imperator.
Sancta pro pijs,uel religioſis.
Eccleſia,& locus hic pro prælato, & clericis.
Figura dictionis hic.
2 *Cauſa rationabilis hic quæ dicatur.*
3 *In permutatione, de qua loquitur hæc decretalis,an & quæ ſolennitates adhibendæ.*
4 *Additio gloſſarum, & nu.4.*
Principis priuilegium hic unum notatur.
Eccleſia infinitis dotata priuilegijs à principibus, et quibus,remiſ.
Benemeriti de eccleſia non ſunt amarè tractandi.
5 *Annotatio quid.*
Pragmatica quid , & qualiter hic accipiatur.

CAPVT I.

SI princeps. Breue eſt,& hoc di
cit ſecundùm Ab.
1 Eccleſia † poteſt res immobiles cum
principe commutare,& dic [*princeps*]
ideſt imperator,cū nec alius pragma-
ticam ſanctionē facere poſſit, de qua
loquitur finis,Hoſt.vide quod not.in
clem. de baptiſ.c. uno [*Sanctis*] ideſt pijs, uel religioſis
[*Communi*] ſcilicet principis,& eccleſiæ, uel alterius pij
loci,& per conſenſum eccleſię,vel loci intelligas con
ſenſum prælati,& clericorum,de his quæ fi.à præla.c.
2 1.& c.tua,de rebus ecc.non alie.c.1.[*Cauſa* † *rationabilis*]
puta neceſſitas, uel commoditas principis. Pone,ha-
bet eccleſia prædiū iuxta palaciū principis, per quod
princeps uellet ampliare palaciū , vel ibi viridariū fa-
cere : vel habet eccleſia caſtrum in cōfinio hoſtium ,
pro cuius forte cuſtodia multū grauatur expenſis , &
eſt fortiſſimum, & conueniens principi ad hoſtes do
mādos,& paratus eſt princeps eccleſiæ dare aliud ma-
gis expediens, vel ſaltem æquiualens [*Vel æqualis*] nor.
3 pro Hoſti. [*Promulgata*] & interuenientibus † reliquis
iuris ſolennitatibus , ſecundum Inno. de quibus ſatis
not.de rebus eccle.non alie.c.1.lib.6. non putat Hoſt.
ꝙ in hac permutatione ſint oēs ſolēnitates huiuſmo-
di obſeruandæ:aliàs princeps, cui intendit dare priui-
legium , vt dicam ſuper gl. durioris conditionis eſſet,
quàm alius ſecundum Hoſt. ſed ſalua pace,in quo du
rioris,

rioris, non uideo, ſatis ſit ergo ſibi, ꝙ priuilegiatus ſit
in contractu fiendo, etiam ſi non expediat eccleſiæ,
a nec ipſius uerſetur utilitas, ex quo eſt ſine damno,[a] &
4 hoc teneas. ¶[*In gl. 1. ibi, ſicut in initio*] uide de reg. iuris,
c. 1. ſuper prima glo. ¶[*In gl. 3. ibi, procuratur*] immò, & ſi
non procuratur, & eſt hoc priuilegium principis ſecū
dum Hoſt. per literam, æqualis, & hoc eſt æquum di-
cere, cū eccleſia infinitis priuilegijs ſit dotata per prin
cipes, ut patet ex no. de rebus eccle. non alie. c. fi. non
uidet Hoſt, quare tam amarè gloſſatores interpretati
fuerunt hunc text. ad id. ff. de donatio. inter virum, &
uxo. l. ſi id quod. §. ſi quis ſerui operas, & hoc placet.
¶[*In gl. ult. ibi, promulgata*] de hoc, d. c. 1. dicit Vinc. quòd
5 annotatio † eſt reſcriptum proprio motu principis fa
ctum: pragmatica ſanctio, quod datur conſilio proce
rum, & pro rebus uniuerſitatis, C. de diuer. reſcri. l. ult.
§. ult. [*& in fine*] dicit Hoſt. ꝙ ponitur pro teſtificatio-
ne, & fit ad excuſationem cleri, ut accuſari non poſ-
ſit, ꝙ permutationem non fecerit, licet non expedi-
ret eccleſiæ: qa neceſſe habuit hoc facere per hoc pri
uilegium principis, & ſi noluiſſet conſentire, per ſupe
riorem cogi potuiſſet, ar. j. de iure pa. nullus.

ANNOTATIONES.

a ¶Sine damno. Gl. tamen in c. fine exceptione. 12. q. 2. tenet aliena
tionem bonorum eccleſiæ tenere, ſi non lædatur, licet non locu-
pletetur, contra quem facit, quod hic no. & tex. in c. cum apoſto-
lica, de his, quæ fiunt à præla. & c. ſeq. & quod hic not. gl.

SVMMARIVM.

1 *Inconſultè hic ut ſumatur.*
Emendare per reuocare.
2 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

VT commutationes. Breue ē [*Inconſul*
1 *te*] ideſt ſine † conſilio requirēdorū: quod
dic, vt ſupra. de his, quæ fiunt à præla. c. 1. de
rebus ec. non alie. c. 1. Hoſt. [*Emendetur*] ideſt reuocen-
2 tur. ¶[*In † glo. ult. in fi.*] de hoc, ſupra, de cle. coniu. di-
uerſis, de ele. noſti.

SVMMARIVM.

1 *Mancipia unde dicta, et quando permutari prohibeantur, & nu. 4.*
Conuenire, uerbum hic honeſtatem reſpicit.
Homo pro ſeruo.
Libertas pro libertinitate.
Deo ſemel conſecratum ad humanos uſus transferendum non eſt, niſi in caſibus, & quibus, ad dictio. conſecratum.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 3.*
Fideiuſſori quando proſit pactum reo factum.
4 *Additio gloſſarum.*
Dos eccleſiæ commutari poteſt abſque eius læſione.

CAPVT III.

MAncipia Tolle principium capituli
ꝑ ſumma, quod ſequitur
hic, & j. c. proxi. eſt ipſius expoſitio. & di-
1 cuntur ſerui † mācipia à manu, & capio, ſe
cundum Abb. & dic mācipia Chriſtana, non Sarrace
na ſecundum Vin. Item non fugitiua. j. c. proxi. Hoſt.
[*Libertatem*] conſequendam, vt ſtatim exponit [*Non con
uenit*] honeſtatem reſpicit. ſi ergo aliter fiat, tenet ſecū
dum Inn. alle. 12. q. 2. eccleſiaſticis, quod non facit, ut
uidebis in ult. gl. [*Mancipia*] duo eiuſdem meriti, & pe-
culij. de hoc ſupra, de rebus eccleſiæ non alie. c. 3. [*Ho
mine*] ideſt ſeruo. ſ. de ſer. non ord. c. fi. [*Libertate*] ideſt li
bertinitate cum poſteritate ſua ſub patrocinio eccle-
ſiæ, & ſic non ob. de rebus eccle. non alie. c. 3. [*Conſecra-
tum*] iuſtè, & ſic non ob. c. ex antiquis, & ſaluo priuile-
gio principis ſup. c. proxi. & poteſtate papæ, ut in c. ec-
cleſiaſticis, & ſalua fuga. j. c. proxi. ſm Hoſti. qui per
hoc dicit ceſſare contraria gl. [*Non decet*] de honeſta-
te, uel de facili, ideſt. ſine manifeſta cauſa, Inn. ¶ Pri-
2 ma † gl. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Secunda gl. al-
leg. 4. concor. ſignat unū contrariū, & ſoluit. ¶ Vlt. gl.
ſignat contrariū, ponit duas ſolu. unam Ala. & aliam
3 Lau. tertiò ſoluit. ¶[*In † gl. 2. ibi. §. famoſas*] uide de calū.
c. 2. ſuper gl. fi. ¶[*In gl. ult. ibi, quod dictum*] pactum reo fa-
ctum, ne ab eo petatur, prodeſt fideiuſſori, ne reū mā
dati conueniat: ſed ſi cōuenire nō poſſet, ut quia ani-
4 mo donandi fideiuſſit, tunc ei non prodeſt. ¶[*In † gl. 1.
in fin.*] vel illud loquitur in ſeruis donatis à principe.
¶[*In gl. 2. ibi, quæ ſemel*] ubi de hoc [*& in fi.*] arg. de ſent. ex
com. relatum, Gof. ¶ In gl. vltima ibi Ala. & Gof. pro
eis facit litera hic, cōſecratum, & litera, conſecrarunt.
infra, c. proxi. [*& ibi, conſtitutio*] ſicut enim dos eccle-
ſiæ ſine læſione commutari poteſt, ita & mācipium,
Vincen. [*& ibi, ſubijcitur*] 9. quæſt. 3. cuncta, de hoc de
conceſ. præben. propoſuit, Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Eleemoſyna unius non debet alterius fieri peccatum, iuncto contextu.*
Seruitus eccleſiæ dicitur dignitas, & qua re.
Prælati non ſunt domini.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 3.*
Plagium committere quis dicatur, & num. 4.
Seruorum bonorum, & malorum differentia quæ fiat à iure. §. 1.
Decretum interponitur, cum quid debetur à perſonis hic deſcriptis, ibidem.
Additio gloſſarum.
Fuga quid.
Pro ſeruo poſito in fuga quibus actionibus agi poſſit, & quo caſu uendi.

CAPVT IIII.

INiuſtum. Muneris mācipia aſs mu
1 nere mācipij [*Vnius*] offe-
rentis † ſeruū eccleſiæ [*Alterius*] alienantis
ſeruū ab eccleſia [*Fiat*] occaſionaliter, ideſt
ſit occaſio peccati [*Abſurdum*] de honeſtate, uel ſine cā
[*Dignitate*] ideſt dignitatis ſubiectione, uel pro tāto ſer
uitus eccleſiæ dicitur dignitas: quia cū prælati nō ſint
dñi, de dona. c. 2. huiuſmodi ſerui dicuntur ſerui Dei,
cuius eſt terra &c. de dec. tua, cui ſeruire regnare eſt ſe
cūdum Hoſt. & dicam de reg. cū uirū, ſuper. 2. gl. ¶ In
2 † gl. alleg. concor. ſignat contrariū, & ſoluit. ¶[*In 1. † gl.
3 ibi, in fuga*] incidit in plagiū, qui uēdit, uel donat ſeruū
in fuga cōſtitutū [*& ibi, ſi quis amico*] ſi mādaui amico
peregrinanti, ut fugitiuū meum quæreret, & inuentū
uēderet, quod fecit; nō cōmitto plagium, quia nō uē-
didi: nec ille, quia præſentē uendidit [*& ibi. §. ult.*] uide
de priuil. ſuper ſpe, ſuper ultima gl. ¶[*In gl. ult. ibi, lex, quæ
tutores*] boni ſerui fraudē fieri prohibebūt: mali, ſi res
exegerit, ad quæſtionē poſiti ueritatē prodēt [*& ibi, in
furioſi*] interponitur decretū, cū debet fideicōmiſſaria
4 libertas à furioſo, infante, ſurdo uel muto. ¶[*In † gl. 1.
ibi, reſpondi*] quia fuga eſt quædā ſpecies libertatis. ff. de
ædil. edic. quid ſit fugitiuus §. idē recte. Phi. vel eſt ſpe-
ciale fauore eccleſiæ, ut ſine vitio plagij ſeruū in fuga
cōſtitutū uēdere poſſit, Hoſ. [*& in fine*] pōt ēt agi com
muni diuidundo, & famil. erciſcun. pro ſeruo poſito
in fuga. ff. cōmuni diuidundo. l. arbor. §. iudex, Vinc.
Item poteſt uēdi, dum eſt in fuga, ſub ea conditione,
ſi apprehendatur. ff. ad legem Fla. de plagi. l. 2. Phi. &
vtrunque iſtorum patet in contrario.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Præbendæ pacto præcedente permutari non poſſunt, & quando, & quorum interuenire conſenſus debeat, & num. 5.*
Perſonarum permutatio quando, & à quo fieri liceat, nu. 4. & 7.
Canonia, & præbenda quibus conſiſtant.
2 *Spiritualibus connexa quæ, & idem cum ſpiritualibus ius, & quādo, & quando ſuper talibus paciſci, & permutari liceat.*
In connexis idem ius cum eis, quibus connectuntur, & quando.
3 *A permutationem beneficiorum eccleſiaſticorum deſiderante quo modo ſit agendum ſine timore ſimoniæ.*
4 *Neceſſitas, uel utilitas inſpicitur eccleſiæ, & quo caſu hic.*
5 *In permutatione eccleſiaſtica quorum conſenſus requiritur, nu. 1.*
6 *Additio gloſſarum, & num. 7.*
Permutatio præbendarum non prohibetur à concil. Turon.
7 *Translatio quando fiat, nu. 1. & 4.*

CAPVT V.

1 QVæſitum. Caſus ꝑbendæ † pacto præ
cedente ꝑmutari nō poſ-
ſunt: poteſt tamē epiſcopus ex cauſa de lo-
co ad locū permutare perſonas, & primò
ponitur quæſtio. ſecūdò ibi, generaliter, quæſtionis ſo
lutio, diſtinguēs modū illicitū à licito. ſecūdum ibi, ſi
autē [*Præbendarum*] quæ ſunt in diuerſis eccleſijs, vel e-
tiā in eadē, ſed diuerſo iure cenſentur, puta quia onus
ſpūale incūbit uni præbendæ, quod nō incumbit alte
ri. exemplū. ſ. de præb. ſignificatum: vel ſi ſunt in eadē
eccleſia diuerſæ dignitates, aliàs in eadem eccleſia po-
teſt canonicus præbēdam cum canonico cōmutare,
de conſenſu tamen illius, ad cuius inueſtituram perti
net collatio præbendæ, Inn. & eſt ratio ſm Hoſt. quia
canonia in ſpiritualitate: præbenda in tēporalitate cō
ſiſtit: nec poteſt dici alienari, ſi cū canonico permuta
a tur, ff. de leg. 2. vnum ex familia:[a] tamen propter con-
nexitatē, quā habet præbenda ad canoniā, tutius eſt ſe
cundū Hoſt. ꝙ id fiat ſuperioris auctoritate, & de con
nexis, &c. j. de iure patro. de iure [*Pactione*] expreſſa, vel
tacita. j. eo. cum olim, & c. ſeq. [*Connexa*] ſcilicet incor-
2 poralia, puta ius † patronatus. ſ. de iud. quanto, & ius
funerandi, inſti. de rerū di. §. in cōmunē, de ſepul. c. fi.
quæ à ſpiritualibus ſeparari nō poſſunt. ff. de pecul. qs
ergo caſus. §. de noua, & de leg. l. 3. ſecus de corporali-
bus, & realibus, & ipſis annexis. Item & de ipſis anne-
xis incorporalibus, quæ à ſpiritualibus ſeparari pñt. vn
de & j. dicit, poſſeſſionibus. nam ſuper talibus ex cau
ſa licet paciſci, & permutari, & uēdi poſſunt, & ſic nō
contradicit infra, c. ſeq. nam & illa annexa ſunt, & reli
gioſa dicuntur. ff. de rei uendi. quæ religioſis, ſed alio
modo contradicit. ſolue ut ibi, Hoſtiē. [*Simoniæ*] bene
3 † poſſet dicere clericus ſm Inn. cum non poſſim ſecu
rè morari, uel proficere in tali eccleſia propter inimi-
citias, uel diuerſitatem linguæ, vel alia iuſta cauſa, ſup
plico, vt de mea præbenda, uel eccleſia prouideatis a-
lij, mihi prouidendo alibi. Poſſet etiam exprimere ſic
ſcilicet tali melius cōpeteret eccleſia mea, & mihi ſua,
arg. de præb. inter cætera. Melius ſm Hoſt. in eo, quod
le. & no. de cleri. excō. propoſuit: ita tamen, ꝙ inter ſe
nō paciſcantur nec fiat aliquid ex partium pacto, uel
tractatu, ſed ex officio, & ex iuſſione iudicis, de pa-
ctis, cū pridem, de præb. niſi. Cum habui per tempo-
ra formare contractus permutationum ſuper benefi-
cijs eccleſiaſticis, feci per hanc decre. contractus iudi
care ab epo hoc modo, Venerabilis pater &c. Conſi-
derans, quia. A. electus talis eccleſiæ utilius ſe poſſet
habere in tali eccleſia pro eo, ꝙ &c. Requiſiuit, an cō-
ſentire uellet tranſlationi, & permutationi faciendæ,
&c. de hoc vide plenius in Spec. eo. ti. ſuper rub. [*Ne-
4 ceſſariam*] quò ad † eccleſiam, ut ſequitur, ſup. uel uti-
lem. 7. q. 1. ſcias, ſed ſup. maxime. nam idem, ſi expedi-
ret perſonis, ſm no. de præbē. ſuper inordinata, Hoſt.
[*Poterit*] purè ex officio ſuo ſine partiū pactione [*Per-
b ſonis*] hoc uolentes[b] [*Vtilius*] ideſt utiliter, cum forſan
vterq; ſuæ eccleſiæ eſſet inutilis, uel uterq; erat utilis,
ſed utilior erat alteri, ut ſi bonus agricultor, & diſpen
ſator præſit eccleſiæ, quæ ſolum quærit prædicatorem
theologum: & theologus in temporalibus nil exper-
tus præſit eccleſiæ, quæ ſolum requirit bonum guber
natorem temporaliū, & ſic tenetur propriè, & remit-
5 tit de hoc Hoſt. de conſan. & affi. c. 1. Quid ſi † colla-
tio illorum beneficiorū non ad epiſcopum, ſed ad ca
c pitulum ſpectet? dic cōſenſum illorum,[c] quorum in
tereſt requirendum, ſupra. de off. arch. ad hoc de ma-
io. & obe. c. fi. Hoſt. & no. de hoc, infra eo. c. uno, lib. 6.
Item not. Hoſt. ꝙ hoc ita eſt epiſcopale, ꝙ inferiores
auctoritatē permutationis præſtare non poſſunt, hæc
no. in ſumma huius ti §. quid poteſt, uer. & nunquid,
6 & no. in clem. eo. ti. c. uno. ¶[*In † gl. 1. ibi, diuiſio*] additū
fuit iſtud uerbum, in quo ſe correxit glo. qui non ui-
dens, olim dubium decre. dixerat, ꝙ etiā permutatio
præbendarū erat prohibita per concilium Turon. ſed
hoc erat falſum: quia diuiſio præbendarū erat ibi pro
hibita, ſed non commutatio. & hoc etiam reprehen-
debant Pe. & Abb. qui non uiderunt hanc additionē.
7 ¶[*In glo. ult. in fi.*] dicebat Hoſt. per hæc iura, ꝙ in maio-
ribus beneficijs non conſueuit fieri hæc tranſlatio ni-
ſi ob exigētem neceſſitatem, uel vtilitatem eccleſiæ,
ſed & fit ob gratiam perſonarum. 74. di. quorundā, de
renū. ad ſupplicationem: ſed in minoribus ſufficit ex-
pedientia perſonarum, ut dixi in textu ſm eum.

ANNOTATIONES.

a ¶Vnum ex familia. Melius facit. l. pater. §. quindecim; ff. de le. 3.
cum ibi no. In contrarium facit, quod no. Io. And. de rebus eccle.
non alie. c. 1. in gl. dicit hic Vincen.
b ¶Hoc uolentes. Sed an ipſis inuitis, ſunt opi. de quibus plenè per
Federicum de Senis in tractatu permutationis, arti. 25.
c ¶Conſenſum illorum. Et an ſit neceſſaria collatio, uel ſufficiat cō
ſenſus conferre debentis pro collatione, uide Fede. de Senis arti.
27. in tractatu permutationis, & uide Ioan. And. in c. inter cæte-
ra, de præben. in gl. ſcilicet collatio.

SVMMARIVM.

1 *Permutari poſſunt eccleſiæ adinuicem iure proprietatis, & poſſeſſiones earum, & quæ eccleſiæ, & num. 2. & quorum conſenſu, ibid. uide nume. 6.*
3 *Dubitandi ratio quæ fuerit hic.*
Cum permutatis eccleſijs quæ tranſeant.
Contractus nomen quale ſit, cum ex una parte datur res, & ex altera res, & precium.
Quando permutatio ſit appellandus.
Miſturam hic non fieri, ut intelligatur. in fi.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 5.*
Prætoris iuſſus excuſat à nota.
Edictum ædilium quibus detur.
Permutatio habet uim emptionis.
6 *Additio gloſſarum, & num. 7.*
Permutatio ſpiritualium cum temporalibus, uel ſpiritualibus an, & quando liceat, & unius auctoritate.
Quando dicatur contractus gratuitus.
Perſonarum quando liceat.
7 *Cum uniuerſitate quæ tranſeant.*

CAPVT VI.

1 AD quæſtiones. Caſus. Eccłiæ † iu
re ꝓprietatis poſ-
ſunt adinuicem permutari. poſſeſſiones ēt
ipſarum permutari poſſunt, & pro minus
ualentibus precium ſuppleri. in prima conſultatio. in
2. reſponſio ibi, Reſpondemus [*Duæ conuentuales*] ponit
Hoſt. exemplū in eccleſia ſanctæ Genouefæ Pariſien.
quæ

quæ habet eccleſiam ſancti Marci. infra limites beati
Marcelli iuxta Pariſius, & eccleſia beati Marcelli ha-
bet capellam beati Hilarij iuxta eccleſiam.S. Genoue
fæ[*Habet*] deputatam ſcilicet ad menſam ſuam,vel cu
ius poſſeſſiones etiam ſuæ ſunt. 16. q.2. viſis:alias non
2 liceret,de re.eccl.non alie. c.1.vel dic,ꝙ † permutatio
fieri poteſt de eccleſijs nõ ſolum ad menſam pertinē-
tibus, ſed etiam de alijs,in quibus quãtuncũq; ius ha-
bet,cum non prohibeatur permutationē iurium ſpi-
ritualium fieri inter ſe,ut hic,Inn.unde ſufficit ſecun-
dum Hoſ. ꝙ res permutata ſit ſubdita permutanti,pu
ta ut capella,de præſcr.ex trãſmiſſa,de offi.ord.cõque
rente,& c. graue,de offi.iud.c.1.nã & tunc interueniē
te cõſenſu,quorũ intereſt,de tranſa.preterea,& aucto
ritate diœceſani,quod me.cauſa,c.pe.de don. inter di
lectos,poterit permutari[*Illis*] cõuētualibus eccleſiis
[*Adijci*]ab alia eccleſia,cuius ſubdita non ſic abundat
3 [*Dubitatum*] propter duo, quia † pecunia interueniēte
nõ videtur eſſe ꝑmutatio,ſed uēditio,& quia illa non
debet in ſpiritualibus interuenire,[*Ab eccleſiis*]& cum
ipſis tranſibũt alia ſpiritualia,ut ſunt decimæ, & mor-
tuaria[*Per ſe*]alias expreſsè[*Permutationis*] hic ſoluitur
quæſtio,quale ſit nomen contractus,quando ex una
parte datur res:ex altera res,& preciũ.Alij dicũt inſpi-
ciendũ,an preciũ ſit maior pars æſtimationis,& tunc
eſt empt.an minor,& tũc eſt permutatio,ar.ff.de pac.
maiorē,de conſe. eccl. quod in dubijs,facit.4.q.3.her-
maphroditus,&.ff.de ſta.ho.queritur,cum concor.1.
gl. Alij, ꝙ aut preciũ datur, ut preciũ : aut ut ſpecies:
ut in 2.caſu ſit permutatio, ar.ff.depoſiti.l.1.§.ſi pecu-
niã in ſacculo,ſm Hoſt. Tu dic primo inſpiciendum,
quid agatur[*Miſceantur*] ideſt,ſeparatim fiat cõtractus
eccl'iarũ à cõtractu poſſeſsionũ, vel vult dicere, ꝙ ca
ueãt ꝑmutãtes,ne occaſione ſpiritualiũ iuriũ, de qui-
bus plus habet una eccleſia , quã alia , plus vel minus
4 pecuniæ, uel alterius rei tribuatur,Inn.¶Secũda † gl.
tria dicit, & primũ determinat, de.2.&.3. rõnē reddit.
¶Vlt. gl. reſpondet per quæſtionē,an permutata vil-
5 la,&c. ¶[*In † gl.2.ibi, qui iuſſu*] ſequitur, prætoris precio
dato pactus eſt.non notatur[*& ibi,emptorem*] cõmuni
ter incipit,deinde aiũt edictum ędiliũ datur emptori.
In ꝑmutatione daꝫ utriq; , quia uterq; quaſi emptor.
¶[*In 3.gl.ibi.§.1.*]edictũ de proc.prohibitoriũ.¶In ult.
glo.ibi, C.eo.ti.l. 2.nil facit.l.2.de fun.do. quæ dicit,ꝙ
maritus, qui fundũ cõmunē cũ alio inæſtimatũ acce-
pit,nõ prouocat ad iudiciũ cõmuni diuidũdo, ſed be
ne prouocaꝫ.ſecũda.l.de rerũ permu.dicit,ꝙ permu-
6 tatio habet uim emptionis. ¶In † gl. 1. ibi,tēporaliũ,
eſt eñ neceſſe ꝙ utraq; habeat tēporalia, quorũ poſ-
ſit fieri hęc ſeparatio[¶*In gl.2.ibi,nemini*]per quod.c.di
cũt quidã, ꝙ eccleſia põt permutari cũ decima, ergo
& cũ calice, quorũ neutrũ placet Vinc. quia mobilia
tēporaliter ęſtimari poſſunt ſaltē per conflationē.12.
q.2.aurũ[*& ibi,auctoritate ſuperioris*] quæ purgat vitiũ,
quod alias ineſſet,ſm Gof.cũ in ſpiritualibus,quę ſũt
gratis cõferēda.1.q.1.gratia, nõ poſſet interueniēte ꝑ
mutatione, quæ eſt nõ gratuitus ꝯctus,ſed Hoſt. dicit
illũ habere poſſe locũ in perſonali permutatione:uel
cũ permutaꝫ ſpirituale cũ temporali.nã ubi permutã
tur ſpiritualia adinuicē , dicit ꝯctũ gratuitũ, nec inter-
uenit tunc tēporis auctoritas ſuperioris ad purgandũ
uitiũ,quod nullũ ineſt ſed ſolũ ad auctoritatē aliena-
tioni preſtãdam ſm eũ[*& ibi,tanquã beneficium*] hæc er
go permutabũtur eccleſiæ iure proprietatis, nõ bene-
ficij,& ſic nõ ob.iura prox. s.alle,&.j.ad idē de eo,qui
mit.in poſ.cũ qui,li.6.ut lit.nõ cõte.c.2.de verb.ſig.di-
lecto,de do.& cõtu.c.2.uel ſm Hoſt.ubi agiꝫ de ꝑmu
tatione perſonarũ,perſonæ illã facere nõ pñt:quia ne
mo eſt dñs mēbrorũ ſuorũ,ff.ad.l.Aquil.liber homo.
1.hic uerò agitur de permutatione rerũ quæ à domi-
nis fieri põt,uel quaſi dominis,ff.eõ.l.1. ¶[*In gl. 3.in fi.*]
&.2.q.5.conſuluiſti.¶[*In gl. ult.ibi,uniuerſitate*] etiã hinc-
7 inde † refuſa pecunia ſm Hoſt.fuit qõ Veneri. vlti.ubi
quæritur de mona.quod uēdidit caſtrũ,in quo habe-
bat eccleſiã,& dicit Th. Tan. reſpondiſſe,ꝙ nõ trãſit,
cũ eccleſia ſit precioſior caſtro . ſibi uideꝫ contrariũ
per iura,quæ alle.gl.Sed Inn.in decre.ex literis,j.alleg.
ubi uide , dicit merè ſpiritualia, ut eccleſias, uel deci-
mas non tranſire cũ uniuerſitate tēporali: in patrona
tu ſecus:quia partim tēporale,vel nõ merè ſpũale.no.
hoc.G.Na.alle.16.q.1.ſi quis laicus,ſed Hoſ.dicit id ve
rũ, cũ uniuerſitas trãsferꝫ in laicũ: ſecus ſi in eccleſiã.

SVMMARIVM.

1 *Permutantes beneficia ſua auctoritate propria , perdunt ea.*
Mitius agitur cũ ſponte confeſſo, quã cum negante,ad dicti.ſponte.
Conſtare de aliquo multis modis poteſt, & quibus, in fin.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum,nu. 3.*
In confeſſum nullæ partes iudicis,& nu.4.
Permutatio non contrahitur à tradente rem alienam , & quando recte procederet,num.4.
4 *Additio gloſſarum.*

CAPVT VII.

1 CVm olim. Caſus. Pars de of.dele.cũ
olim.2.& hoc dicit bene-
ficia † ſua perdũt, qui ea propria auctorita
te permutant, & in prima proceſſum nar-
rat.in 2.diffinit ibi,cũ ergo[*Commutaſſent*]ideſt de ꝑmu
tatione tractaſſent,uel ꝓprie:quia.B.dedit præpoſitu-
rã.S.& ab eo recepit archidiaconatũ,ſicut permutatu
ri fuiſſent libros,uel equos[*Sponte*]& ideo mitius cũ
eo agendũ.s.de elec.innotuit,uer.multa,Hoſ.[*Inficia-
batur*]permutationē,quæ tamē fuit alio modo proba
ta,ut ſequiꝫ,Inn.[*Proponens*]& mentiēs, ut per proba-
tiones apparuit,Inn.[*Conſtaret*]per teſtes,uel alio mo
do legitimo,uel per acta iudiciũ ſup. de off. dele.cum
2 olim.2.[*Errorem*]ſcilicet factæ ꝑmutationis.¶Vlt. † gl.
no. & ſol. cõtrariũ, ponit rõnem,quare beneficia nõ
3 ꝑmutanꝫ.¶[*In † gl.ult.ibi,proinde*] 2.in fi.ibi diciꝫ,ꝙ nul-
læ ſunt partes iudicis in cõfeſſum[*& ibi.l.ult.*] ſi dedi ti
bi pecuniã, ut mihi Stichũ dares, & dediſti alienũ,pe-
4 cuniã repeto,quia illũ accipientis non feciſti.¶[*In † gl.
ult.ibi,pronunciando*] 2.q.1.nos in quēquã.procedit autē
hoc arg.ſolũ ex perſona alterius, ꝯ quem pronuncia-
tur,ſcilicet illius.B.cõfeſſi[*& ibi,comparentur*] de hoc.j.
de pec.cleri.c.ult.& in fi. Itē uterq; uideꝫ ſe elegiſſe,&
obtuliſſe,quod eſſe nõ debet,ſup. de fil. preſ. qm,& j.
de iure pa.per noſtras,Vin. Tunc ergo rectè procedit
permutatio,quando nititur nõ ex pacto pactũ,ſed ex
auctoritate ſuperioris, qui ex arbitrio ſuo de rebus ꝑ
mutatis diſponit, & per id omne vitium aboleꝫ, ff.de
his,qui no,infa.l. furti.§.qui iuſſu,& ſup. de præb.niſi
ſm Goff.adde,quod dixi, ſupra eo.quæſitum.

SVMMARIVM.

1 *Hæc decretalis continet gratiam.*
2 *Deceptis non decipientibus iura ſubueniunt , licet interdum non multum differant, & nu.4.*
Permutatio beneficiorum licet auctoritate epiſcopi, & nu. 5.
Reſignatio beneficij ſimoniaca non tenet .
Collatio quoque eius facta ſimoniaco non tenet.
3 *Poſſeſſio amittitur corpore , licet animo retineatur.*
Dolus cum dat cauſam contractui ex officio iudicis reſcinditur.
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum .*
Mulieris infirmitati, non calliditati ſubuenit Velleianum, eius calliditas in quo fuit hic .
In ciuitatibus ſtatuta ſolennitas inſtrumentorum, in agris non habet locum .

Simpli-

Simplicitas hominum in agris eſt .
Hominibus quibus lapſis ſubuenitur.
Res ubi data eſt certa.l.cui non paretur, agitur præſcrip.uerb.
Additio gloſſarum.
Permutationis beneficiorum tractatus inter partes poteſt interuenire, non contractus.
5 *Beneficia permutationis cauſa reſignata non poſſunt alijs, niſi permutantibus conferri, in fin.*

CAPVT VIII.

1 CVm uniuerſorum. Non ſum
mo, qa ſe
cundũ † rei ueritatē cõtinet gratiã , poſſet
tamē ſummari, ꝙ clerici per ſe ſua benefi-
cia non permutant,& in prima facti narratio.in 2.gra
tioſa prouiſio.ſecunda ibi,cum igitur[*Canonico*]olim,
ſed modo non: ſed pro tanto dicit eũ canonicũ: quia
cũ deceptus fuerit,ſtatim eum reſtituit[*Conſanguineo*]
illicitæ permutationis,cõſcio, & fautori ſm Inno ſm
quem ſic conuenerat,ꝙ. G.præbendã ſuam daret cui
dam conſanguineo ipſius. L. & ipſe. L. præbendam
2 ſuam daret illi. G. [*Deceptis*] interdum † non multum
differunt decipere, & decipi. 16.q.1.ſi cupis: quod in-
tellige,ut ibi no. [*Per ſe*] pro tanto dicit:quia auctori-
tate epiſcopi poterãt,de hoc,ſup. eo. quæſitũ [*Amoto*]
reſignauerat enim ex cauſa,quæ non fuerat ſecuta:ta
men iuſtius videꝫ,ꝙ.L.qui fuerat deceptor, priuareꝫ:
ſed etiam hoc iuſtũ erat,licet enim.G. eſſet puniēdus
ex eo,ꝙ ſimoniacè reſignauerat, reſignatio tamē nõ
tenuit,quia ſimoniaca,idē not.Ber.s. de renun. ſuper
hoc,in glo. quæ pro expenſis,ſicut nec tenet collatio
beneficij facta ſimoniaco,ar.s. c.1.& 1.q.1.ordinatio-
a nes,ſm Inn.[a] [*Reſtitui*] amiſit † ergo poſſeſſionem,li-
3 cet in animo haberet,ꝙ non amitteret,niſi ꝑmutatio
fieret,ar.ff.de acqui.poſ.quod meo nomine. §.2.Vin.
[*Eidem*]ſcilicet. G.& no. ſm Abb. ꝙ cũ dolus dat cãm
4 ꝯctui,ex officio iudicis reſcindiꝫ. ¶Pe.† gl.alle.7.con-
cor.& obiectionē ſoluit. ¶[*In 4.gl.ibi.§.uerba*]ibi habe-
tur ad literam[*& ibi.l.ſi ſine*] ſi mulier paſſa eſt uirũ res
ſuas obligare quaſi proprias,non iuuatur Velleiano,
quod infirmitati, nõ calliditati mulierũ ſuccurrit[*&
ibi,ſi is*]uide de cõſue.ex parte,ſuper.3.gl. ¶[*In gl.pe. ibi,
hæc autem omnia*] ſolēnitas inſtrumentorũ ibi ſtatuta in
ciuitatibus locũ habeat,nõ in agris,ubi multa eſt ho-
minũ ſimplicitas[*& ibi.l.2.*]uide hanc, & §.doli.j.alle.
de app.ad audientiã,ſuper gl.2. [*& ibi. §.ult.*] ſubueniꝫ
his,qui ob ętatem,ruſticitatē, uel ſexum lapſi nõ edi-
derunt[*& ibi,quemadmodum*] uide de cler.coniu.diuer-
ſis,ſuper gl.pe.[*& ibi, rebus*] agitur præſcriptis uerbis,
5 ubi res data eſt certa.l.cui non paretur. ¶[*In † gl.1.in fi.*]
dixit Goff. ꝙ tractatus de permutando inter eos pote
rat interuenire, ſed ꝯctus per eos fieri non poterat:cũ
b totum à ſuperiore dependeat per decr.quæſitum,[b] &
hoc vult litera.j.licet ipſi per ſe,&c.¶[*In gl.pe.ibi,tanta ne
quicia*]ubi de hoc[*& ibi,Tan.*] & Io.Vin.& erat hæc de
cre.in 3.compil.Tan.de præben.[*& in fi.*] idem Inno.
Hoſtien.Pe.& Abb.huic gratiæ cauſam dedit,ne alter
ex ſuo dolo commodum portaret:ſed hodie per con
ſtit.clemen.ſi beneficia permutationis cauſa reſigna-
ta conferantur alijs,quàm permutare uolentibus,nõ
tenet collatio,ut eodem ti.ne conceſsione.

ANNOTATIONES.

a ¶Secundum Inn. Vide ad materiam huius c.quod no.per gl.in c. inter cætera,de præben.& ibi Io.And.in gl.ſcilicet collatio, & Feder.de Senis in tractatu permutationis,ar.3.& pluribus ſeq. & in profanis uide.l.ſi pecuniãm,ubi Bar. ff.de cond. ob cauſam.

b ¶Quæſitum. Ibi uidetur Io. And. ſentire contrarium,uide ipſum in Spe.eo.ti.in rubrica,& eo.tit.c.1.lib.6.& ex ibi not.patet hoc uerius,dummodò pacto non concludatur.

SVMMARIVM.

1 *Spirituale cum temporali permutari non poteſt,& nu.6.*
Vexationem ſuam poteſt quis pecunia redimere.
Ius quem habere non conſtat, lite pendente.
Compromiſſum de re ſpirituali ut in arbitros non ualet, & quomodo ualeat,& num. 6.
2 *Reſcripta directa habitanti extra domicilium ſuum ſcribenda illi commoranti in illo loco.*
Iudex poteſt eſſe arbiter .
Sententia ſub conditione licet ferri non debeat, lata tamen tenet.
Monetæ genus quoddam hic memoratur .
3 *Petitio pro iure.*
Arbitrium pro compromiſſo.
Iudicis auctoritas ipſo iure reprobata non excuſat.
Per uotũ ſi promittã facere tibi, quod pure non poſſum, non ualet.
4 *Epilogus ſuffragium,& additio gloſſarum,nu. 5.& 6.*
7 *Permutatio quibus modis accipiatur , & quomodo contrahatur, & quæ ex ea naſcantur actiones, & dentur quando.*
8 *Pro decimis aliquid dari ſi paciſcãtur partes ad tempus, an teneat.*
Hæc decretalis integra quæ continebat .

CAPVT IX.

1 EXhibita. Caſus. Spirituale † cum tē-
porali permutari non põt.
in prima facti narratio. in ſecunda diffini-
tionis cõmiſsio. ſecunda ibi,quocirca[*De
cimationibus*]ideſt iure decimarum,ꝙ prępoſitus quaſi
poſsidebat,& abbas & conuentus ab illo petebãt.un-
de, ſi præpoſitus non habebat ius, fiebat permutatio
de ſpirituali ad tēporale,& ſic merito reprobaꝫ,ſi ha-
bebat ius,potuit uexationē ſuã redimere,de uſur.c.1.
de ſimo. dilectus , pri. ubi de hoc , & ſic potuiſſet da-
re pecuniã,uel dari procurare: ſed monaci non licitè
recepiſſent,ſm Goff.ſed Hoſt.dicit,ꝙ nõ cõſtabat,an
haberet ius:quia lis pēdebat.ff.de peculio,quod debe
tur,dicit aũt,ꝙ nõ ualuit hoc cõpromiſſum:quia fuit
factũ ut in ueros arbitros,quod fieri nõ potuit,de trã
ſac.ſuper eo. ualuiſſet aũt, ſi factũ fuiſſet ut in amica-
biles cõpoſitores, & arbitratores.s.de arb.cum olim,
& c.contingit,& c.pe.& no.de præb.niſi eſſent,ſecun-
2 dum Hoſt. [*Commorantes*] not.pro † literis apoſtolicis,
quę impetrantur ad ſcholares hic morantes,& aduer
tendum,ꝙ hęc decr.emanauit poſt decr.nonnulli.de
reſcri.fuit enim Greg.[*Arbitros*]& ſic iudex poteſt eſſe
arbiter. de hoc de arb.cum tempore, & hoc per Goff.
ut ibi dixi ſuper 1. glo. quod ſi fuit ergo ſententia ſub
conditione lata,quod licet fieri non debeat,tenuiſſe
tamē,ſi aliud nõ obſtitiſſet. 2. q.1.biduũ,Phi.[*Salium*]
genus monetæ,ſic ſup. de confeſ.c. 2. vel ſm Inno.eſt
certa menſura ſalis, & declinatur hoc ſale huius ſalis,
unde ueritas eſt , ꝙ ibi in quibuſdã montibus foditur
ſal,& fiunt inde fruſta,ſicut hic de cæmento gypſi [*A
rege*] à quo forſan præpoſitus habebat cauſam, Hoſt.
uel familiaris erit regis, & volebat ſoluere de burſa a-
liena,Vin.& Pe.[*Ipſi*] abbas,& conuentus[*Decimarum*
3 † *petitione*]ideſt iure decimarũ , & ſic rectè cõmutabi
tur ſpirituale cum temporali[*Arbitrium*] ideſt cõpro-
miſſum ſm Hoſt. vel propriè, & no. Abb. ꝙ auctori-
tas iudicis ipſo iure reprobata nõ excuſat[*Vel ob id*]cõ
cor.de elec.qualiter[*Irritum*] quid ſi abbas,& conuen
tus per ſe ſic ſe obligarent Deo per votũ,uel iuramen
tum, ꝙ ſi ſalinas habere poſſent à rege,remitterēt de-
cimas , nunquid obligarentur , vel poſſet præpoſitus
agere poſt habitas ſalinas,ſup.vt remitterent,ut uoue
runt,dicit Vinc. quòd non,niſi illas non iure tenerēt,
an uerò agi poſſit pro uotis ſoluēdis, dixi infra de uo
4 to,ſcripturæ.¶Vlt. † gl.no. ſignat cõtrarium, & remit
5 tit,ultimò quæſtionē ſoluit. ¶[*In † gl.ult. ibi,non dubium*]
6 uide in præ.c.ſi diligenti,ſuper ult.gl. ¶[*In † gl.prima ibi,*

in

[*In arbitros*] ut arbitratores ſm Hoſ. ut dixi in textu. ¶ [*In gl. ergo ſpiritualia, ibi. non poſſunt*] contra, ſup. de pac. cum
pridem, ſed ibi abſoluta fuit renũciatio. Item contra.
j. de reli. domi. conſtitutus. ſed ibi non dimiſit epiſco-
pus ſpiritualia pro illis 8. deñ. Item contra. j. de ſimo.
tua. ſed ibi purè fit receptio, & pure patrimonij obla-
tio ſm Vin. qui etiã de materia permutationis hic no
7 tabat, ꝙ † permutatio quandoq; largè accipitur pro
quolibet innominato cõtractu, ubi eſt alicuius rei ꝑ
alteram præſtatio. quãdoq; propriè. & ſpecialiter, ubi
certa ſpecies datur pro certa, vt Stichus pro Pamphi-
lo, vinea pro agro, C. de rerum permut. quoniã. Si ve-
rò datur certa res pro incerta, uel incerta pro certa, vt
bos in genere pro aſino in genere, nõ eſt permutatio,
ſed contractus innominatus, ſcilicet do ut des, & de
hoc, C. eo. l. 1. in ult. gl. & in Spe. eo. ti. §. 1. in fi. Item nõ
contrahitur permutatio conſenſu. niſi res tradatur, ff.
de rerum permu. l. 1. & oriũtur ex permutatione duæ
actiones, ſcilicet actio præſcriptis verbis ad intereſſe,
ſi nõ detur ab altera parte. quod dari debuit, C. eo. in
rebus, & datur condictio ob cauſam, quæ naſcitur ex
pacto permutationis re ab alterutra parte ſecuta. an-
te enim, quàm res ſequatur, nulla naſcitur actio, &
cũ res ſecuta eſt, non ex re, ſed ipſo pacto dicitur eſſe
nata, C. eo. l. ex placito, ff. de pac. iur. gentium. §. ſed ſi
in alium, in fi. Vinc. [*& in fine*] de hoc de deci. quãuis.
¶ [*In gl. ultima ibi, ex hac decre.*] & ex. c. 16. q. 7. omnes de-
8 cimæ, & de hoc per Bar. Brix. in qõ. cum quædam † ec
cleſia, & eſt dominicalis. 49. ubi tenet Bart. ꝙ tale pa-
ctum factũ ad decennium eccleſia ſeruare tenetur, e-
tiam ſi res pro decimis permutata chaſmate pereat,
[*& in fi.*] erat in prima compilatione, & ut quod com
pilator omiſit gloſſa ſuppleat, ſic iacebat ibi tex. Intel
leximus ex literis tuis, ꝙ R. diu. ſcilicet. 6. annis deci-
mam capellæ ſuæ ſibi detinuit, aſſerens, ꝙ in commu
tatione ipſius decimæ prædeceſſori tuo reditus quo-
rundam dederit villanorum, quos & tibi vult aſſigna
re: quia uerò decimę cum temporalibus non ſunt cõ
mutandæ, auctoritate tibi pręſentium inhibemus, nę
præſcriptos reditus in cõmutationem ipſius decimæ
præſumas recipere, ſed prædictum. R. ad reſtituendas
tibi ſubtractas decimas, & ad eas ſoluendas in poſte-
rum eccleſiaſtica diſtric. compellas. dirigebatur au-
tem cuidam epiſcopo.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli,*
De feudis loca tradentia extra hunc titulum oſtendit.

De feudis. Rub.

1 ¶ Viſo † de quibuſdam modis, & contractibus, qui
bus res eccleſiæ alienantur, de feudis uideamus, uel
alias ut. s. 3. rñ. De materia 22. q. 5. de forma cõueniũt
rubricæ, de conſti. quæ in eccleſiarum, de pac. pleriq;,
de iud. cæterum, & c. nouit, de fo. compe. ex tranſmiſ-
ſa, & c. ſeq. & c. ex parte, de iureiur. ueritatis, & c. nimis
de præſcri. ad audientiam, de his, quæ fi. à præla. cum
apoſtolica, de re. ecc. non alie. ad noſtram, & c. fi. de lo
ca. c. 2. de dona. per tuas, de deci. tua 1. de ſta. mona. re-
colentes, de iure pa. cum ſecundum, de dona. inter ui
rum, & uxo. nuper, de pœnis. ad aures, & c. in quibuſ-
dam, de ſen. exc. grauem, in fi. ubi priuãtur uaſalli feu-
dis. ad idem de elec. ubi periculũ, uer. ipſos inſuper, &
c. fundamenta. § quod ſi. de pœni. felicis. §. ſi qua ue-
rò, & clemen. eod. tit. ſi quis ſuadente. Item facit ad ru
bricam, lib. 6. de decimis, c. 2. §. ſanè, de ſta. mona. c.
uno. §. uerum, cum. §. ſequentibus, & clem. de re iud.
paſtoralis, uerſ. denique.

SVMMARIVM.

1 *Si feudum recipit eccleſia in pignus à uaſallo, abſtinendo ab eius*
ſeruitio, non tenetur computare fructus in ſortem.
Declaratio principis indicat ius commune.
Gageria quid, & num. 6.
In ſortem fructus quare hic non computentur, cum ſit aliàs con-
tra, & quando id locum habeat, & in quibus perſonis, & nu. 2.
Laici hic quo caſu præponantur clericis, uer. Dicit tamen.
Feudum quid, uer. Dicit ergo.
Feudum recipiens, ut obligetur domino, & è contrario, ibid. & nu.
2. 3. & 4.
2 *Quando reuertatur ad dominum.*
3 *De emphyteuta obligante domino, de uſufructuario obligante pro-*
prietario, quid iuris.
4 *Dominus feudi quando malæ fidei dicatur, & dominio priuari dẽt.*
Vaſallus quando proditor, & periurus.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum num. 6.*
Inter Gageriam, & Gagium differentia quæ.
Vaſalli ſeruitium ſi amittit eccleſia, uidetur huic iuri renuntiare,
niſi in caſu, & quo, in fin.

CAPVT I.

1 INſinuatione. Caſus. Si † ec-
cleſia à ſuo va
ſallo recipit feudũ in pignus, abſtinẽ-
do ab eius ſeruitio, nõ tenet cõputa-
re fructus in ſortẽ [*Declaramus*] ꝓ hoc
probat Hoſti. ꝙ non continet. c. priui
legium, uel gratiam, ſed ius commu
a ne[a] [*Gageriam*] forte gualteriã, eſt idem, qđ fullonica,
de qua. ff. de uſu f. l. æquiſsimũ. §. ult. ſm Phi. [*Computan
dos*] ſpeciale in feudis eccleſiæ ꝓꝑ eorũ odiũ. j. de vſu-
ris. c. 1. cum res eccleſiæ alienari. niſi in neceſsitate nõ
debeant, & feuda de gratia cõcedunt, facilis ſit eorũ
reuocatio, arg. de his, quæ fiunt à pręla. cũ apoſtolica.
uel intellige hic uaſallos ruſticos, q tenẽt aliquas poſ-
ſeſsiones, ratione quarũ debẽt aliqua ſeruitia exhibe-
re, & cũ fruct9 nõ multũ excedũt ualorẽ ſeruitii: aliàs
eſſet cõtra mãdatũ domini; nec fit diſpẽſatio in uſuris
b infra de uſur. ſuper eo.[b] & ſic legendo locũ habet etiã
in laico ſm Abb. Phi. dixit hoc in laico locũ habere,
qñ uaſallus interim uult a ſeruitio abſtinere. uel dic
hanc decre. & ſimiles loqui, cũ feudũ in caſu illicito
erat datũ, & ſine ſcandalo nõ poterat reuocari, inf. de
uſur. c. 1. Innoc. & hoc ultimũ tenet hic Goff. Sed hæc
nõ placent Hoſt. q etiã ex facti notitia negat illa uera,
quia id eſt diuinare. recitat etiã hoc poſſe intelligi, cũ
ſic cõuenit inter dñm, & obligantẽ. Aliud, ſi ſic non
cõueniſſent. Dicit tñ de facto hoc nõ ſeruari. Itẽ reci-
tat Rai. dixiſſe in ſumma de caſibus, ſub ti. de decimis,
§. Itẽ quid ſi miles, ꝙ hoc priuilegiũ in colonis nõ in-
uenitur expreſſum, ac ſi dicat, ꝙ hoc ſit priuilegiũ ec-
cleſiæ, nec extendẽdũ, de priuile. ſanè, quod ipſe uerũ
nõ putat. nã ſi hoc eẽt uſura, cũ ſit reprobata ꝑ utrũq;
teſtamentũ de uſuris, ſuper eo, non poſſet in hoc etiã
ipſe papa dare priuilegiũ ut patet ex no. de cõceſ. præ
ben. ꝓpoſuit: & certe minus eſſet hoc priuilegiũ dan-
dũ clericis, q̃ laicis, arg. 88. di. fornicari, & infra de cen-
ſi. ex parte. Dicit ergo, ꝙ ubi quęrit, an fructus ſint cõ
putãdi in ſortẽ, põt papa declarare, ꝙ non, niſi in caſi
bus, & ex cauſa ut hic, & infra de uſur. ſalubriter, ubi
de hoc. natura uerò rei feudalis ad hoc papã mouit,
cũ feudũ ſit alicuius rei collatio inueſtitura interue-
niente ſic conceſſæ, uel datæ gratis alteri, ꝙ dñium pe
nes cõcedẽtẽ remaneat: cuius rei occaſione recipiẽs,
& eius hæres, qñ in ipſum trãſit, concedẽti dño ad id,
de quo & quouſq; cõuenit, & feudi natura requirit,
iuxta pacta & diuerſarũ regionũ conſuetudines obli-
gatur, & ipſis deficientibus iure ſcripto, ut hic colligi
tur

tur in lib. feu. c. 1. ff. de pact. iuriſgentiũ, §. ait prætor, j.
2 eo. c. 2. & ſup. de pac. Antigonus. No. ergo † ꝙ feudum
naturaliter obligat uaſallũ ad antidora. ff. de peti. hæ-
redi. ſed & ſi lege. §. conſuluit, de teſta. cũ in officiis, &
quando uaſallus feudũ obligat domino, patet rem re
uerti ad primã naturam, ex qbus motus eſt papa ad
declarandum fructus in ſortem non computandos,
arg. ff. de pact. ſi unus. § pactus, & infra de cenſi. cũ ue
nera. ibi nec intelligatur, & in aucten. de non. eli. ſecũ-
dò nub. §. & nõ ſolũ, ad fi. 1. col. ibi, hæc autẽ aliquid
adeſſe peregrinum & c. quæ ratio fortius in ſeculari, q̃
3 in eccleſiaſtico feudo locũ hẽt. Quid † de emphyteu-
ta, qui obligat domino, uel uſufructuario, q obligat
proprietario? Dicit Hoſt. principẽ conſulendũ; remit.
autẽ ad no. in ſum. eod. titu. de uſur. §. an aliquo caſũ,
uer. 1. & ſequenti [*Tenetur*] ex conuentione, uel ex fide
litatis onere ſm Hoſt. qui ponit hic ea, ad quæ uaſal-
lus domino eſt obligatus, quæ habẽtur, 22. q. 5. de for-
ma. quia ibi tex. exponit, hic decido. Itẽ prout dicitur
ibi in fin. ad illa tenetur dñs uaſallo uicẽ reddere: aliàs
cenſebitur malefidus, ſicut uaſallus contra illa agens
4 cenſetur perfidus, & periurus. Dicitur † autẽ dominus
malefidus, ideſt malæfidei: quia nec fidẽ, quam tacitè
uaſallo promiſiſſe intelligitur, ſeruat. Vnde, & domi-
nio feudi priuari debet: proditor tamen, uel periurus
dici non poteſt, cum vaſallo nec fidelitatem faciat, ne
que iuret: ſed uaſallus dicitur perfidus, ideſt proditor,
& periurus: quia fidelitatem expreſſam, & iuratã uio-
lat, vnde & meritò priuandus eſt feudo hæc proban-
tur in lib. feudo. qualiter feu. amittatur, per totum. &
ſi de feu. contr. fu. capitulo domino committente. &
qualiter dominus ꝓprietate priuetur ex tracto: aliàs
eſt ſub rubrica de capitulis Cor. regis, & eſt. §. ¶ Gl. 2.
5 † reddit rationem, & dat ſimile, demum quærit, & ſol
6 uit. ¶ [*In † gl. 1. in fi.*] gl. fuit. T. qui habuit in textu Gage
riam: ſed Gageria eſt vulgare Gallicorum ſecundum
Gof. Dicit Hoſt. ꝙ eſt vulgare Maurinen. uallis, cuius
epiſcopo ſcribit, cui Goff. de Meolano obligauit hoc
modo caſtrum de Argẽtina prope aquam bellam: &
dicit ſe habere factum notum. dicit etiam; ꝙ eſt vul-
gare prouincię regni Arelatẽ. vbi verò res mobilis ob
ligatur, uocant id uadium, uel gagium. j ti. 1. c. 1. & ſic
inter gagium, & gageriam fit differentia qualis inter
pignus, & hypothecam, de hoc, ſupra de rebus eccle.
non alie. nulli, ¶ [*In gl. 2. ibi, conqueſtus*] ubi de hoc [*& in
fi.*] quid ſi eccleſia amiſit ſeruitium? uidetur huic iuri
renũciare, niſi alias ex cõuentione fuerit proteſtata,
C. de iure do. in l. 2. de hoc de conſti. cum. M. Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶ Sed ius commune. Et reſpicit præterita, uide Io. And. de uerbo.
ſignifi. c. fi. ſuper gl. 2. li. 6. & de regula. conſtitutionem, eod. lib.
b ¶ Super eo. Intellige ſane, quomodo in pignore ipſius fructus
computeatur in ſortem, prout no. Cy. Bar. Bal. & d. Bar. de Sali. in
l. 1. C. de pign. ac. & Bar. ff. ſol. matr. l. diuortio. §. ob donationem.

SVMMARIVM.

1 *Feudum antiquum poteſt epiſcopus in tribus caſibus nouo uaſallo*
concedere, non obſtante iuramento de non infeudando, & quare
nu. 4. & quando ibid.
Quibus caſibus redeat ad dominum.
2 *De non infeudando denuò quando iuratum eſt, dare quando licen-*
tiam poſſit legatus, quando non.
Conſors pro pari ſocio, aut cohærede.
3 *Vaſallus alienans an ipſo iure cadat à feudo.*
In potentionem ius ſuum poteſt eccleſia ſpeciali iure transferre,
cum aliàs prohibeatur, nec clericis licet duobus caſibus hic.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 6.*
Pratronum qui deliquit in ius libertus uocat ſine uenia, nõ filium
Patris delictum non nocet filijs, ſed priuilegium prodeſt.
7 *Additio, ſiue ſuppletio gloſſarum.*
Feudum quod alienari poſſit, an ſi partem uendat, amittatur to-
tum, num. 8.
Libellus contractus ſpecies quæ ſit. §. 1.
8 *In parte ſi delinquatur, non afficit totum.*
Reficere diſtat à facere.
Feudum ex delicto patris, an & quando filius amittat.
9 *Feudorum uſus liber, an præter conſtitutiones imperiales conti-*
neat ius commune, in utrãque partem diſputationes adducit, &
non eligit.
Ius ciuile generale qui conſtituant.
Non eſſe dicitur, quod non apparet.
Totius ſubſtantia ex forma partium concluditur.
Bononia legum urbs regia: §. in contrarium.
Allegatio doctorum effectus in citando quid, ibid.
Negotia quibus iuribus decidantur, ibid.
Ius commune quid eſſe quibus probetur argumentis, ibid. & qui-
bus ſi unius ciuitatis tantum, in prin.
A Gratiano editum uolumem decretorum an habeatur pro appro
bato, in fine.

CAPVT II.

1 EX parte. Ponit tres † caſus, quibus,
non ob. iuramento de non
infeudãdo, poteſt epiſcopus antiquũ feu-
dum nouo uaſallo cõcedere. Communis
diuiſio. ſecunda ibi, in primo [*Redire*] quia non exten-
debatur in filios, ut in libro feudorũ, quibus mo. feu.
acqui. circa principium, vel non ſupererat maſculus,
nec fœmina ſuccedere poteſt, in lib. feu. de gradibus
ſucceſ. in feu. c. 1. [*De nouo*] per hoc iuramentum impe
a ditur terram non feudalem de nouo cõſtituere[a] feu-
dalem, ſecundum Inn. & ut dicit Hoſt. hoc cauere de
bet quilibet rector, in lib. feu. de cleri. qui inuc. fa. c. 1.
ad finem [*Romano*] no. Guil. in Spe. ti. de lega. §. conſe-
2 quenter. uer. cæterum, ꝙ † quando ſic iuratum eſt, le-
gatus licentiam dare non poteſt, & facit, quod no. de
præb. pro illorum, in fi. antepe. gl. in duobus uerò uer
ſiculis ibi ſequen. tractat, an poſſit legatus dare licen-
tiã inferiori prælato, qui ſic iurauit epiſcopo, & quid
ſi ille epiſcopus non eſt de ſua legatione? & tenet, ꝙ
primo caſu poteſt: ſecundo nõ poteſt [*Conſortem*] ideſt
parem ſocium, aut cohæredem [*Recuperare*] de facto:
3 quia † de iure ipſo facto cadit a feudo, uel iure feudi
Innoc. per hæc verba dicit Abb. ꝙ Inno. determinat,
quod quęritur, an uaſallus alienans ipſo iure, an per
ſententiam cadat à iure feudi, ſcilicet ꝙ cadit ipſo iu-
re [*Recognoſcat*] illud ſcilicet ſic ſui potentia recupera-
tum, & putat Hoſt. idem de feudo nõ alienato, ſed ſub
uerſo, puta is, qui tenet, non vult pro epiſcopo facere
ad ualorem unius feſtucæ, & ſic hoc ſpeciale in eccle
ſia, ut hoc caſu, ne ſcilicet exhæredet ab antiquo feu-
do, poſſit ius ſuum transferre in potentiorẽ, quod ta-
men alias eſt prohibitum, ff. de ali. mu. iud. cau. fac. l. 1.
2. & 3. nec clericis quò ad patrimonialia, vel perſona
lia illud licet, ſup. de ali. mu. iu. cau. fa. c. 1. & 2. quod
dic ut ibi, & in ſumma ipſius ti. ſub rubrica de ceſſio.
4 actionum ſm Hoſt. [*Concedas*] in nullo † prędictorum
trium caſuum intelliguntur poſſeſſiones eſſe de men
ſa, & ideò non ob. iuramentũ, quod præſtatur de poſ-
ſeſſionibus ad menſam pertinentibus, de re. ec. non a-
lie. ut ſu p, ſm Inn. [*In tertio*] tres caſus hic habes, quar-
5 tum quęre, j. de dona. per tuas. Tan. Gof. ¶ Pe. gl. † ape
rit, quod fuerit dubium. ¶ Vlt. gl. rñdet per qõnem, &
arguit pro & contra, ſecundò ponit tres caſus, quibus
vaſallus feudum perdit, & reuertitur ad dominum, &
quartum, in quo perdit, ſed ad dominum non reuer-
6 titur. ¶ [*In gl. pe. ibi, opus nouum*] uide de no. oper. nun. c. 2.
in

In 3.gl.¶*In gl.ult.ibi.adoptiuum,in fi.*] patronum,qui deli
quit,libertus uocat in ius ſine uenia, ſed filium inno-
centem nõ[*& ibi,nulla*]ſequitur,patris delictum inno
centi filio pœna eſt,unde ab ordine decurionum,uel
honoribus propter id nõ prohibetur [*& ibi.1,reſponſo.*
§.ſi plures] parente dãnato caſu,quo bona dãnãtur,ha
betur ratio liberorum, ne alieno commiſſo innocen
tes pœnam luant.unde quandoq; dimidiam,quando
que totum habebunt[*& ibi,quæritur*] uide de procur.
tuæ, ſuper gl.pe.[*& ibi,diuo*] quorum patres non tor-
quentur,nec filij uſque ad pronepotes.ſi tamen nulla
macula abſtergit proprioris gradus liberos, in hoc ꝑ
& contra[*& ibi,iura liberi patroni*] dãnati perduellionis,
vel alia cauſa iura libertorum retinent [*& ibi.ff.eo.*]ſci-
licet de iure pa.qui contra legem,ſequitur,elieſcentiã
ad iurãdum libertum coegit, nil iuris habet nec ipſe,
7 nec ipſius liberi.¶*In † gl.1.in fi.*]de temporali feudo lo
quitur.vnde dicit Hoſ. ſecus de perpetuo,& paterno,
quod etiam poteſt relinqui pro mortuario,& remit-
tit ad ea,quæ no.de re.ec.non alie.c.fi.& ſatis in cle.de
b immu.ec.§.inquantũ,uer. ſed nec illa.[b] ¶*In gl.2.ibi,li-*
bello]eſt vulgare Mediolan. ſm Pe. & Abb. de quorũ
cõſuetudinibus factus fuit ille liber , & forte ſumitur
pro ſcriptura : quia ſępe cum ſcriptura fit ille contra-
ctus,& ſecundum Pe.eſt emphiteuſis,vel ſm Azo.eſt
libellus locatio uſque ad 30.annos tunc denuo reno-
uanda,quod no. in ſumma,C.loca. & conduc.& qui-
dam de hoc habent additionem in auc.ingreſſi,C.de
8 ſac.ſan.ec. [*& ibi,feudum*] hoc uidetur † correctũ:quia
& ſi pauca uendat ſine conſenſu domini,feudũ amit-
tit,in lib.feu.de prohibita feu.alie. per Fed.imperialẽ.
* §.habito,ſecundum Hoſ. ſed gl.ibi,& * cõmuniter do
mini legum contra, ꝙ ſi partem uẽdidit, illam ſolam
perdat.¶*In gl.uidebatur,in fi.*] & 34.q. 2.non ſatis,ubi de
hoc,& ff. de iti.actuq; pri. l.3. §.reficere,ibi dicitur,ꝙ
c aliud [c] eſt reficere, aliud facere. Goff. ¶*In gl. ult. in fi.*]
ubi de hoc [*& ibi,qui contra legem*]ſed circa hoc recurrẽ
dum eſſet ad conſue.& conſtitutiones feudorũ,Goff.
Hoſt.autem remittit ad ſummam,eo.ti.§.quibus mo
dis,uel cauſis feudum amittatur,ante fi.ſed plenius ui
de in Spe.eo.ti.§.ult.in prin. Dy.de reg.iur.non debet
aliquis,li.6.dicit, ꝙ ſi feudum eſt paternum,priuatur:
ſi à rerum natura, uel genere ulteriori, non priuatur,
d per l.3. ff.de inter.& rele.[d] propter id, quod dixi.ſ.ea.
9 gl.& ſuper gl.2. uideamus † an liber uſus feudorũ præ
ter conſtitutiones imperiales contineat ius commu-
ne? Arguitur ꝙ nõ:qa ius ciuile generale hi quatuor
cõſtituere poſſunt. Princeps,ſenatus,populus Roma
nus,& præfectus prætorio,ff.de conſt.prin.l.1.C.de le
gi.l.fi.ff.eo.non ambigitur,C.de off.præfe.præto.l.for
mam. ſed non reperitur per illorum aliquem librum
editũ fuiſſe, ergo non ponit ius cõmune, & quod nõ
appareat, dicitur non eſſe, de con. di. ſolennitates.ff.
de contrahen.emp.in lege.Secundò ſic,aut liber alle-
gatur in loco,ubi eſt conſuetudo , & tunc non recipi
tur ut ius ſcriptum,inſti. de iure na. §. ex nõn ſcripto.
ſi non eſt ibi conſuetudo,non debet illis nocere con-
ſuetudo Mediolanẽſiũ,uel aliorum.C.res inter ali.ac.
per totum.ſ.de re iudi.c.pe.ff.de iureiur.quia,& eſt ex
preſſum.12.diſ.illud. Tertiò inducitur ꝙ partes huius
libri non habent formam in legibus requiſitam,ff.de
legi.l.humanum,C. de emen.Iuſti. Co.in fi. ex forma
uero partium concluditur eſſe totius. ff.de acqui. rer.
do.l.adeo.§. cum quis.de dona. inter vi.& uxo.ſi mu-
lier,ergo &c.Quartò dicunt quidam librum illum au
ctoritate Federici cõpoſitum,qui dãnatus fuit in con
cil.Lugd.ꝑ Inn.IIII.de re iud.ad apoſtolicæ,li.6.ſed in
hoc non inſto. ¶In contrarium,lex eſt omne , quod
ratione conſiſtit.1.diſt.conſuetudo.9.di.ſana quippe.
ff.de bonis dam.quæ liberis,in princi. inſti.de iure na.

§.quod uerò. ſed naturalis ratio dictat id , quod eſt in
ipſis vſibus diffinitũ.ergo &c.Secundò liber iſte gloſ-
ſatus, & lectus per doctores ſolennisſimos, & potisſi-
mè in ſtudio Bon.quæ ciuitas eſt legum vrbs regia,vt
not.in procmio fforum.§. hæc autem tria,& hoc per
tanta tempora , quorum principij non eſt memoria.
Item gloſſatores utriuſq; iuris hunc librum allegant,
ergo haberi debet pro ſolenniter facto ſecũdum for-
mam prædictæ,legis,humanum.facit.j.de uerb.ſig.ſu
per quibuſdam, de præſcr.c.1.lib.6.& ff. de aqua quo.
& æſti.hoc iure.§.ductus aquæ. Tertiò ſic. ſi liber fuit
editus ab habente poteſtatem, habeo quod intendo:
ſi à non habent,principes ſequentes poſtea non reuo
cando uidentur confirmaſſe,& ſic feciſſe.ff.de iuriſd.
om.iud.& quia,& prædicta.l.formam,C.de offic.pręfec.
præt.Et hanc partem tenent multi,cum etiam ca-
pitulis huius libri conueniat legis diffinitio,de qua.ff.
de legi.l. 1. & hoc tenet Iac. de Bel. in ipſo libro.c.1.in
fine.inducit autem,ꝙ ipſę conſuetudines ſunt inſertę
inter conſtitutiones imperiales, & uerisſimile per hoc
eſt,quòd de principis conſciẽtia, ergo ſunt ſeruandæ,
C.de emen.Iuſti. Co.§.1.ff. de legi. nam, ut ait tenens
contrarium diceret contra,ſcilicet conſtitutiones in-
ſertas inter conſuetudines, ut per ſe patet.inducit etiã
commune opinionem, de qua dixi.ſ.uerſ.2.liber iſte.
alleg.l.Barbarius.& C.de teſta.l.1.Inducit tertio nego
cia decidi legibus Romanorum , iure Lõbardiæ, uel
iure conſuetudinario , ut in lib. feudo.de feudis cog.
c.1.& inſti.de offi.iud.in principio. ſed cum in Roma
nis legibus, & Lombarda parum de feudis tractetur,
ſequitur, ꝙ ſecũdum ius conſuetudinarium debet de
cidi,argumentum.ff. de his,qui ſunt ſui, uel alię.iur.l.
patre.Alias autem conſuetudines, quàm illas non ha
bemus, ergo illas ut generales recipi oportet. ff.de le-
gibus.l.de quibus. Item cum feudum datur,uidetur
dari ſecũdum naturam feudi, quæ alibi non habetur,
ergo tacitè uidetur conuentum,quod eſt illo iure di-
ſpoſitum,argu.ff.ſi certum peta.cum quid,de hęre.in
ſti.l.aſſe. Inducit ultimò quod iura Romana ſumpſe-
runt originem à iure non ſcripto,quo vna ciuitas vte
batur,inſti. de iure na. gen. §.& non ineleganter,non
mirum ergo,ſi generale ius feudorũ potuit ab unius,
uel plurium ciuitatum cõſuetudine ortum habuiſſe,
& bene facit de clan. deſpon. c. ultimo , de iudæis , in
nonnullis, ubi de conſuetudinibus ſpecialibus fit ius
cõmune.Pro iſta opinione facit, quod dixi poſt Hoſ.
de ſumma trini. firmiter,ſuper uerbo diſpoſitionem,
circa finem gloſſ. ubi inter libros iuris ciuilis enume-
rat conſtitutiones feudorum . Sed contrarium nota-
uit in ſum. de immuni. eccle.§.inquantum,ver.ſi ue-
rò paternum, ubi dicit, ꝙ iura uſus feudorum non a-
ſtringũt aliquos,niſi ſint imperiales legẽs,& dicò Ho-
ſtien.ſibi non contrarium,cum enumerauit conſtitu
tiones feudorum inter ius ciuile,ſi intellexit de impe
rialibus , dominus autẽ meus in legibus multum ac-
cedebat ab opinionem hanc , quòd non ligent, & vi-
de quod poſt eum dicam , qui filij ſint legitimi,lator,
ſuper prima gl.ad caſum facit, quod dicimus de uolu
mine decretorum per Gratianum edito,qui auctori-
tatem ius cõdendi non habuit,& tamen habetur pro
approbato,In contrarium:quia ipſius verbis,vel diffi
nitionibus,non ſtamus,ſuper quo uide, quod ſcripſi,
de reſcrip.c.2. ſuper glo.pe.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſtituere. Et impeditur perſæpe utilitas eccleſiarum , uide
Io.And. in c.fi.de ec. ædifi.
b ¶Nec illa.Et uide gl.& Io.And.in c.quæ in eccleſiarum, de conſt.
& in c.fi.de re.eccl.non alie. per Io.And.in glo.fienda.

Aliud

c ¶Aliud eſt reficere.Et uide Bart.in l.1.§.ſi quis ædificatum, ff. de
no.ope.nun.& facit ad hoc,c.conſuluit, de Iudæis.
d ¶De inter.& rele.Ibi uide plenius per Barto.& per doct. & d.Bar.
de Salyc.in l.1.C.de liber. & eor.libe. & uide bo. gloſſ. in l. diui
fra.ff. de iure patrona.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſicio tituli.*
De pignoribus & cautionibus alijs ubi nam dicatur præterquam
in hoc titulo.

De pignoribus, & aliis cautionibus, Rub.

1 ¶Poſt † prædictas alienationis ſpecies,de pignorib9
uideamus,Gof.uel aliter,ut ſ.ult.dec.no. facit ad ſecũ
dam partem rubricæ;de hoc. 10.q.2.hoc ius,poſt prin
cipium,& in fi.uer.creditor,ſub auct.qui uerò. Rubri
cæ congruit, ut lite penden. eccleſia.2. in fi. de iureiu.
ad noſtram.1.& c.ex literis,de re iudi.cum aliquibus,
de deci.c.fi.de uſuris.c.1.& 2.& c.cõqueſtus, & c.ſalu-
briter.Item facit cle.de decimis,ſi beneficiorũ, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Presbyteri nomine etiam inferiores clerici includuntur.*
Eccleſiæ res diſtrahi,pignorari, uel occupari per decimarum colle-
ctores prohibentur,& num.3.excipe,ut num.4.
Vadium, pro pignore.
2 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. nu.5.*
Monumentum religioſum obligari non poteſt.
Pignori accipi non poteſt, quod in commercio non eſt.
4 *Additio gloſſarum.*
Quæ benedicantur,quæ miniſterio ſacerdotum adhibentur.
Conſecratio rerum eccleſiæ fit dupliciter.

CAPVT I.

1 NVllus. Breue eſt[*Presbyter*]etiã † in
feriores clericos includit.
ad hoc de cohabi. cleri. & muli.ca.2.
Hoſt.[*Præſumat*] in uadiũ dare, qđ eſt
infra[*Eccleſiaſticum*]iſta oĩa prohibuit
concil.Vien.[*Diſtrahi*] pignorari, uel
occupari ꝑ decimarũ collectores, de
deci.ſi bñficiorũ[*Vadium*] i.pignus.& ſic facit ad ti.de
hoc dixi.ſ.ti.ꝓxi.c.1.[*Vrgente*]aliàs interueniẽte.¶Pri-
2 ma † gl.rñdet per ob.cui dupliciter rñdet. ¶Gl.2. q̃rit,
3 & ſoluit,ſignat ɔ̃riũ, & rñdet.¶*In glo. 2.ibi.l.3.*] Monu-
mentũ religioſum obligari non põt[*& ibi. §.eam rem*]
ſequitur,quã quis emere non põt, qa cõmerciũ eius
non eſt, iure pignoris accipere nõ poteſt[*& ibi. §.quod*
emptionem] ſequiť,uẽditionẽ,qa recipit pignorationẽ,
4 recipere põt.¶*In † gl.1.ibi,libri*]uerũ dicit de aliis libris,
ſed miſſale bñdiciť,& habet ſuas orõnes in pontifica
li[*& ibi,calix*] calix,patena,& ueſtimenta ſacerdotalia
bñ habẽt certã benedictionẽ , uel cõſecrationem; ad
hoc de ſacra unctio.c.uno, circa fi. ſm Hoſt. ego pu-
to congruè diſtingui inter cõſecrationẽ, quæ fit cum
certis unctionibus in calice, & patena,ut ibi, & cõſe-
crationẽ, q̃ ſine unctionibus fit.¶*In gl.2.in fi.*]ſm Tan.
idẽ Goff.& Inn.ſed hæc ſolutio non placet Hoſt.cum
etiam ſm legem ex prædictis cauſis uendi poſsint , ut
in dicta auct.& prę.c.aurum. & facit quod no.infra c.
proxi.Item uerisſimile eſt Chriſtum uelle precium re-
rum ſuarum fundi ꝓ redemptione animarum , cum
pro illis fuderit ſanguinem proprium ; & ſic obliga-
tio uolente domino fit.ualeat ergo: aliàs non valeret,
ff.de pig. act.ſi alienam.uide quod no. 10.q.2. hoc ius,
in gloſſ.quia ad profanos.

SVMMARIVM.

1 *Homo liber,ut pro debito poſſit teneri, an renunciari poſſit id inhi*
benti legi,niſi in caſibus,& quibus num 2.& 5.
Vendi poteſt,& quando,num.5.
Ceſsionis beneficio an per pactum renuncietur.
2 *Capi quibus caſibus poſſit, & in uinculis teneri,& quo obſeruato.*
Soluens, pro inuito an repetat , in fin.
Etſi , pro quamuis.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum .num.4.*
Redemptus ab hoſtibus per quinquennium ſeruire cogitur, & quo
caſu.
5 *Additio gloſſarum.*
Fame nihil grauius.
Venditus pro neceſſitate famis refuſo pretio emptori redit ad inge
nuitatem primam,& an iterum ſit ſeruus.

CAPVT II.

1 LAtor. Breue eſt [*Lex habet*]an huic † le-
gi renũciari poſſit, uide in Spe.
de renũ. & cõ.§.1.B.uer. Itẽ eſt beneficiũ,
ubi inuenies ualere talia pacta facta ꝑ ſcri
ptores.hoc eſt tractare , an ꝑ pactũ renunciet benefi-
cio ceſsionis,de quo plene per Cyn.C. qui bo.te. poſ.
a l.1.in ulti. q.[a] ubi ponit uerba Ia. de Aret.[*Teneatur*]in
2 † uinculis,Pe.ɔ̃.88.diſt.non ſatis,in prin. ubi qs pro de-
bito excruciať.factũ reſpicit,uel legem antiquam , ut
ibi not. uel intelligať in debitore ex maleficio publi-
co,uel priuato,de quo uide.ſ.de dolo, & contu.finẽ,
in ult.glo.& de homi.ſicut dignũ,§.eos. & uide quod
dicã de ſolu. Odoardus, ſuper ult.glo. fallit etiã,quod
hic dicitur,in debitore ex cõtractu, qui eſt in fuga. q
cum iudicis auctoritate,uel ſine, ſi haberi nõ põt, ca-
pi põt,ff.de his, quæ in frau.cre.ait prætor,§.ſi debito-
b rem[b].& uide quod dixi de iudi.cũ nõ ab homine, ſu-
per 1.gl.Itẽ cũ debitor, etiã cuius dies nõ uenit, ſuſpe-
ctus eſt de fuga,capi poteſt, ut creditorẽ ſecurũ faciat
de ſuſpitione tamẽ ante oĩa debet ſummariè cogno-
ſci,ff.ſi cui pluſquam,per l.Fal.hæc autẽ ſatisfactio, in
prin.& qui ſatiſ.co.l.ſi fideiuſſor,§.fi.fallit etiã in debi
tore publicarũ functionũ, C. de exac. tri.l.2.lib.10. &
ibi no.facit in auct.de man.prin.§. nec homicidas, &
§.ſe.col.3.de illo,qui ꝓ tali inuito ſolueret,an repetat,
dicã de fo.cõpe.c.ult.lib.6.[*Etſi.*] pro quãuis.¶Glo.1.
3 all.cõcor.& excipit tres caſus.¶*In † glo.1.ibi,ob æs*] hanc
4 & ſeq.& §.qa uerò, uide in c.ex reſcripto,in 1.gl. & ſu
per eã [*& ibi.ff.eo.*] non inuenies, nec de pigno. nec in
duabus rub.proximè all.& inf.ſtatim uide[*& ibi,deti-*
neatur]q redẽptus ꝑ quinquennium ſeruire cogiť, aut
precium ſoluere,niſi preciũ ei legeť.ff.de lega.i. ſena-
tus,§.ult.ſm Ho.qui dicit,ꝙ dictã.l.quidã aliter indu-
5 xerunt.¶*In † glo.1.ibi,neceſſitatem*] famis,ſ. quod non eſt
ad caſum aliũ extendendũ,ut ibi no. & idẽ Vin. infra
de infan.lan.c.uno.dicit Hiero.ſuꝑ Amos,ꝙ nil fame
grauius;qđ ibi uide ĩ fi. imò & tũc refuſo ꝓcio empto
ri ab ipſo,uel filio,uel ab alio quolibet,uel mancipio
redit ad primã ingenuitatẽ,ut ibi.An uero interim ſit
ſeruus,ibi no.[*& ibi,ex reſcripto*] Hoſ. addit alios caſus,
ſ.in libero ſuſpecto, & male merito,de depo.c.1.In ua
cillãte.ff de qõ.in libero.in eo,q nõ cedit bonis,cũ cõ
ſtet de debito,ut in l.1.all.& inf.de ſolu.Odoardus.Itẽ
in raptore uirginis,ſi fugiat ad eccleſiã,ſeruať ei uita:
ſed ſeruire cogitur, niſi ſe redimat, 36.q.1. de raptori-
bus, & hunc ultimum caſum etiam poſuit Ala.

ANNOTATIONES.

a ¶Vlti. Et ibi plenius per d.Bart.de Saly.& uide Bar.in l.alia.§.ele-
ganter,ff.ſo.ma.& per Bald.plenisſimè, in d.l.1.
b ¶Debitorem.Ibi uide no.Bart. & ibi quomodo de iſta ſuſpitione
conſtabit, & qualis erit ſuſpitio.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiæ rem ab eius obligatam rectore quando cogitur hæres eius redimere, & eccleſiæ reſtituere.*
Calyx argenteus eſſe debet.
Morte multi præueniuntur, & cur.
Recolligere, pro redimere.
2 *Præſertim, pro maximè.*
Monitio ſemper præcedere debet.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Pupilli res pignorari non poßunt.
Minori, & eccleſiæ optio datur, à quo res ſuas conſequi uelint.
Hæredes ad quæ teneantur ex facto eorum, quorum ſunt hæredes, & num. 4. §. 1.
4 *Additio gloſſarum.*
Emptor ſi ſciens, an ignorans emat rem eccleſiaſticam, intereſt.

C A P V T III.

1 EX præſentium. Caſus. Si rector †eccleſiæ pro fa
cto proprio rē eccleſiæ obligauit, cogitur
eius hæres rē redimere, & eccleſię reſtitue
re. & primò narrat factū. ſecundò dat iudicē. ſecunda
ibi, unde [*De Affini.*] nomē loci [*Argenteum*] calix enim
debet eſſe, quod dic, ut inf. de cele. miſ. c. fi. [*Sua neceſſi-
tate*] puta refectione domus proprię, quæ minabatur
ruinā, uel pro uineis patrimonialibus putandis. Si. n.
hoc feciſſet pro ſua ſuſtentatione, obligata fuiſſet ec-
cleſia, ſi ei deſeruiſſet, de præb. cū ſecundū [*Præuentus*]
multi præueniunt, ut quæ malè geſſerunt, emendare
non poſſunt. facit de pœn. di. 5. nullus. G. [*Recollegit*] i.
2 redemit, Pe. & Abb. [*Præſertim*] pro †maximè. licet. n.
de his magis cauendū ſit; idē tamē in aliis, de re. ec. nō
alien. nulli [*Taliter*] ſ. propter patrimoniale onus [*Mo-
neas*] hoc ſp præcedit. de ui. & honeſt. cle. monaſteria,
3 Hoſt. ¶ Glo. 1. † obiicit, & tripliciter ſoluit. ¶ *In 1. gl. ibi,
curator*] Curator, uel tutor rem adulti, uel pupilli non
poteſt pignorare, niſi in rē ipſius pecuniā accipiat [*&
ibi, qui filios*] ibi habetur, quod ſequitur [*& ibi, ſi tu. uel
cu.*] ſup. interuenerit. & quod ſequitur [*ad inſtar minoris*]
ſ. cui datur prædicta optio, & uide de re. eccle. nō alie.
ſi quis, ſuper ult. gl. ¶ *In gl. ult. ibi, ſi parentes*] ſi pater uen-
didit ſeruū, qui euincit ab emptore, adeſt filius hæres
defenſioni cauſæ [*& ibi. l. ult.*] ſi qd de bonis adulti, uel
pupilli peruenit ad heredes tutorū, uel curatorum, te
nentur reſtituere: tenentur etiā rationem reddere, de
eo, quod adminiſtrare debebāt, & nō adminiſtrarūt.
4 ¶ *In † glo. 1. in fin.*] uel forte creditor ignorauit rem for-
te eccleſiaſticā: ſecus ſi ſciret, arg. ff. de contrah. empt.
l. liberi, cum dua. ll. ſe. Goff. uel dic ɔ̄ctū initū noīe ec-
cleſiæ, & forma ſeruata, ſed nō cōſtabat uerſum in uti
litatē eccleſiæ ſm Inn. ¶ *In glo. ult. in fi.*] quod intelligas
de eo, ad qđ tenebat ſacerdos ex dolo, uel lata culpa,
uel de eo, quod ad eū peruenit, uel ipſius heredes. De
culpa enim leui tm̄ non tenerentur hæredes, ut ibi, &
ff. de fideiuſſ. & hæredi. tu. l. 1. 4. & ult. ſecundum Inn.

S V M M A R I V M.

1 *Si uſurarius emat, ut hic dicitur, iudicatur pignoratitius cōtractus uide num. 3.*
Conſortes ubi uocentur hæredes.
2 *Emptor denunciare debet uenditori rem ſibi non placere, & quo caſu.*
Dare, pro ſoluere, & pro reddere.
Venditio conditionalis quando dicatur, & quando reſolutoria, & num. 5. §. 3.
Et quæ pro eis dentur actiones, num. 5. in prin.
3 *Contra uſurarium ex quibus præſumatur, & iudicetur, nu. 5. §. in gloſſ. ulti. & num. 7.*
Ex præſumptionibus iudicatur.

4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 5.*
In dubio melius uerbis edicti ſeruire.
Pœna in contractu appoſita quibus caſibus non ualeat. §. in gl. ult.
Ex conſuetudine domini arguitur quis non teneri facere ea, quæ ille non faciebat, uel poſſe, quæ faciebat, ibid. ad dict. uniuerſarum, uſque in finem.
Ad uſuras ocioſæ pecuniæ quando quis non teneatur, ibid.
Pignorare poteſt uniuerſorum procurator, & quo caſu, ibid.
6 *Additio gloßarum.*
Claudicatio contractus quando admittatur.
Fructus tenetur reſtituere uenditor pretium cum uſura. §. 3. & quando.

C A P V T IIII.

1 ILlo uos. Caſus. Sit† uſurarius emit rē
eo pacto, ꝙ poſt tempus eā
reſtituat uēditori recipiendo aliquid ultra
ſortē, fructibus tamē computatis in ea, iu-
dicabitur contractus pignoratitius. Cōis diuiſio. ſecū
da ibi, Verum quid. uel ibi, reſpōdemus [*Ex una parte*]
& agentes pignoratitia, & petentes inſcriptas terras à
patre ſuo pignori obligatas [*Ipſius*] ſ. To. & ſic erāt fra-
tres, & cohæredes ipſi, Go. ergo & hæredum i. cohæ-
redum, Goff. uel dic, ꝙ ille. G. prius hoc propoſuit, dū
uiuebat, & poſt mortem proponebāt hoc eius here-
des, Inn. Dicit Hoſt. ꝙ alludit uulgari Prouincialium,
qui conſortes ſuos uocāt hæredes [*Proponitur*] in uim
peremptoriæ poſt litem conte. ſecundum Inno. [*Ab
eis*] filia T. & eius hæredibus [*Puro*] dicebat Goffre. ꝙ
una pars dicebat contractum purum, altera cōditio-
nalem, & inducit ſi. ſupra de fide inſtrumen. cum Io.
Sed Hoſtienſ. contra, dicens, quòd altera dicebat pi-
gnus, & emptionem ſimulatam. altera verò emptio-
nem puram & ueram, ut patet per ſequentia [*Fratre
ſuo*] ſi. de pact. cum pridem [*Ab inde*] ſcilicet à tempo-
2 re, quo† dixiſſet emptor ſibi diſplicere, & venditorem
certificaſſet [*In ipſis*] ſcilicet 26. lib. & tunc expone, da-
re, ideſt ſoluere: aliàs dicit litera, computatis in ſortē
[*Ipſas*] ſcilicet terras [*Dare*] ideſt reddere ſecūdum Ho-
ſtien. [*Conditionalis*] conditionalis uenditio, uendo ti-
bi, ſi. T. uoluerit: ſi nauis ex Aſia uenerit. hæc in uen-
ditione apponitur conditio: interdum apponitur in
reſolutione; & tunc non eſt uenditio conditionalis,
ut hic. uel plus ad propoſitum ſm Hoſ. eſt pura, cum
dicit, Res ſit tibi empta pro. 10. Si tamē aliquis melio-
rem conditionem afferat, inf. menſem, ſit inempta, &
ſic reſoluitur hac conditione exiſtente. cōditionalis,
quando dicit, res ſit tibi empta precio. 10. ſi infra mē-
ſem alius meliorē conditionem nō afferat: iura, q̄ in-
3 ducit, alle. glo. [*Ex † duobus*] tertium habes in fi. Hoſt. ad
dit alia duo, quia uolunt res probare, & quia faciebat
ɔ̄ctum claudicare. & no. ſm Inn. ꝙ ex p̄ſumptionibus
a iudicat, ſic s̄. de emp. & ven. ad noſtrā[a]. Ia. de Are. ut re-
fert Cyn. C. plus ua. quod agi. l. 3. tenuit, ꝙ dato, ꝙ cō-
ſtet de his tribus, emptorem uſurarium, non interue-
niſſe iuſtum precium, & eum feciſſe pactū de reuen-
dendo, nō p̄ſumi per hoc pignus. Ad hāc decr. rn̄det,
ꝙ ex aliis duobus hoc iudicatur. ſ. quia fructus cōpu-
tabat in ſortem, quod eſt de natura pignoris, ut in gl.
hoc uidetur, & ꝙ recipiebatur ultra ſortem. So. uerò,
quā facit ad decr. ad noſtrā, nō conuenit, & nil ſonat,
& etiam erratum fuit in illa, quod per te uideas. ¶ Gl.
4 3. † reſpondet per quæſtionem. ¶ Gl. hoc uſ, obiicit, &
5 ſoluit. ¶ Pen. glo. obiicit, & ſoluit. ¶ *In † glo. 1. ibi, eum qui
Calen.*] uide de dolo c. fi. ſuper gl. 2. ¶ *In glo. 4. ibi, ſi conue
nerit*] cū cōuenit, ut ſi inf. certū tp̄s diſpliceat emptio,
emptori res reddat, ē actio ex empto, uel ī factū. ¶ *In
gl. forma, ibi, ſi is, qui nauem*] in re dubia melius eſt uerbis
edicti ſeruire. ¶ *In gl. C. de, ibi, Si p̄diū*] p̄dio empto ea. l. ut
ſi

ſi diſplicuerit, ſit inemptum, reſoluitur id, ut puta ſub
conditione uenditū [*& ibi. l. 3.*] nō eſt emptio cōditio
nalis ſic facta, ut ſi diſplicuiſſet, ſit inepta, ſed reſoluit
ſub conditione [*& ibi. l. 1.*] fundo cōmiſſario, uel uen-
dito potius ſub cōditione reſolui, q̄ cōtrahi dr̄ [*& ibi.
l. 2.*] ſi fundus in diē addicitur, ſi hoc agitur, ut allata
meliori conditione ab emptione diſcedatur, pura eſt
emptio & facit emptor fructus ſuos, & ſibi perit. Erit
autē cōditionalis, ſi id agit. ut perficiatur, niſi melior
conditio afferatur. ¶ *In gl. ult. ibi, Iulianus*] aliàs inter eū,
§. ibidē, ſi conuenit, ut ſua die p̄cio non ſoluto, duplū
uenditori daretur, in fraudē cōſtitutionū vr̄ adiectū,
quod legitimā uſurā excedit [*& ibi, cum allegas*] ſtipula
tio de reſtituendo debito, ĩ. diem ſub pęna quadrupli
non ualet ultra legitimū modū uſurarū [*& ibi, uel uni-
uerſorum*] pignorare poteſt procurator uniuerſorū bo
norum datus ab illo, qui ſolebat mutuas pecunias ac
cipere [*& ibi, Qui ſemiſſes. §. 1.*] negociorum geſtor, uel
mandatarius non tenētur ad uſuras pecuniæ ocioſæ,
ex quo dn̄s ſic ocioſam tenebat, nec illā fęnerabat [*et
ibi, quod dicitur*] uide de ſen. excō. ad hæc, ſuper glo. [*&
6 ibi. l. numis*] uide de cenſi. ex parte. ſuper 3. gl. ¶ *In † glo. 3.
ibi, contractu*] uel aliud tempus determinatū ſit in con-
tractu, uide quod dicam, infra de dona. per tuas, ſuper
4. glo. ¶ *In glo. 4. in fine*] per quam. l. probatur, ꝙ in non
ſuſpecto, uel ficto contractu bene admitteretur talis
claudicatio, ſm Hoſt. ¶ *In glo. forma, in fine*] Lau. de hoc.
22. q. 5. humanæ, inf. de uerb. ſig. propterea. ¶ *In gl. pen.
ibi, reſtituere*] & econtra uenditor precium cum uſura
reſtituit, ut ibi no. per l. illud, §. ult. ff. de ædil. edi. [*& in
fin.*] & fuerat pactū appoſitum de reſoluēda uenditio-
ne, ſi alius meliorem conditionem afferret. Secus, ſi
fuiſſet pactum de ea reſoluenda, ſi diſpliceret uendi-
tio: quia tunc emptor omnino facit fructus ſuos, nec
tenetur reſtituere niſi perceptos poſt oblatam, conſi-
gnatam, & depoſitam à uenditore quantitatē, de qua
cōuenit, C. de pac. inter emp. & uendi. l. 2. & l. ſi à te, &
ſic non contradicet gl. quæ præcedit, ſup. proxi. Et po
teſt eſſe ratio: quia primo caſu principaliter agitur de
utilitate uenditoris: ſecundo de ſolo ipſius placito.
¶ *In glo. ult. ibi, cum allegas*] uide quod ibi no. in gl. ſuper-
7 fluo [*& in fin.*] præſumitur etiam† contra uſuarium, ſi
iuramētum exigat ſm Hoſt. ſup. de renun. ſuper hoc.
debitores enim egent, & creditores abundāt, & ideò
de facili debitores promittunt, quicquid creditores
uolūt, & petunt, ut pecuniam, qua indigent, qualiter-
cunque poſſint habere. ideo contra uſurarios eſt de
facili præſumendum. Maximè cum nec illud ſit con-
tra ipſos, ſed ipſorum expediat animabus, ut infra de
ſpon. iuuenis, C. de reſcin. uendi. l. ratas, ſecundū Hoſ.
qui remit. ſup. de emp. & uendi. ad noſtram.

ANNOTATIONES.

a ¶ Ad noſtram. Vide inf. de ſponſa. is qui, in gl. & per glo. & Io. An. de præſump. quanto, & c. affe. te.

S V M M A R I V M.

1 *Pro dote mulier agit contra quemlibet bona mariti detinentem.*
Minus, pro non.
Bonorum delinquentis diſtractio quibus detractis fiat.
Vxori ius competens hypothecæ tolli non poteſt.
2 *Dotem conſtante matrimonio non poteſt regulariter petere mulier niſi in caſibus, & quibus.*
Libellus alternatiuè formatur.
3 *Dotis cauſa ſpectat etiam principaliter ad eccleſiam.*
4 *Probare quis tenetur quod proponit.*
Secundum probata iudicari debet, non ſecundum conſcientiam.
Dicere, pro petere in libello.

5 *Hypothecaria poteſt agere mulier contra extraneos, excuſſione ſ. cta in bonis mariti.*
Hypothecaria agere uolente creditore quæ probanda.
6 *Patri an noceat renunciatio hypothecarum à filiofami. facta.*
Pater eius an obligetur pro dote filij recipientis eam iuſſu eius.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Vxor uiro damnato dotem, & quæ alia conſequatur, & quid ſi ſit indotata.
Cum onere, & cauſa ſua res tranſeunt, §. in gl. ult.
9 *Additio gloſſarum.*
Dotis priuilegia quot, remiß.
Vxor præfertur alijs mariti creditoribus, & an habentibus expreſſam hypothecam, & pro quibus, nu. 10. §. in gl. hoc.
10 *Non punitur ex delicto uiri, niſi in caſu, & quo.*
Vxori bona mariti pro quibus ſint obligata, §. in glo. hoc.

C A P V T V.

1 EX literis. Agit† mulier pro dote cō-
tra quemlibet detinentem
bona mariti. ſecūda ibi, man. quatenus. in
prima delegati cōſultatio. in ſecūda papæ
rn̄ſio [*Probatum eſt*] corā te delegato [*Facinore*] uulne-
rū, & prædæ cuiuſdā mercatoris [*Fugam*] ſi. qui ma. ac-
cu. poſ. c. 1. [*Minus*] pro nō. ſic. s̄. de his, quæ fi. à præla.
cum apoſtolica [*Diſtractio*] quod iuſtè fieri potuit, dū-
modo primò detractū fuiſſet debitū uxoris, & aliorū
habentiū hypothecas tacitas, uel expreſſas, In. [*Illius*]
mariti delinquentis [*De mandato curiæ*] ſm conſue. Ge-
nuen. ſm Ia. ſed nec conſuetudo, nec mandatū curiæ
tollere potuit ius hypothecæ cōpetens uxori, ut pa-
a tet, infra arg. ff. ſo. ma.[a] l. 1. [*Non extabat*] quare petebat
2 ab impetitione mulieris abſolui [*Reſtitui*] petebat† mu
lier dotē cōſtante matrimonio, quod regulariter eſſe
non debet. ff. & C. ſo. ma. quemadmo. dos petatur, per
totū. ſed hoc ideò, quia maritus facultatibus labebat,
C. de iure do. l. 2. Sunt & alii caſus, in quibus hoc con-
tingit, ff. ſo. ma. l. mutus. § manēte, & l. quēadmodū, §.
1. Goff. [*Vel in poſſeſſionem*] formatur libellus alternati-
b uè. de hoc dixi, ſup. de emp. & uend. cum dilecti.[b] vide
concor. de reſti. in integ. conſtitutus, in gl. no. libellū
[*Delegationis*] tibi factæ. & tamē hic non agebat de ma
3 trimonio, per† qđ patet ſm Hoſt. ꝙ cā dotis etiā prin-
cipaliter ſpectat ad eccleſiā. inf. de dona. inter ui. & u-
xo. c. 3. & c. plerūq; [*Et infra*] intelligas, ꝙ delegatus ur
gebatur inter duas æquitates. prima qa mulier, ſi do-
tē dederit, illā recuperare debebat in bonis tūc mari-
ti. In cōtrariū fauebat æquitas pro fratre mariti: quia
inuitus emerat, ob hoc conſuluit papā [*Et probata*] nec
4 enim† ſufficit proponere, de conceſ. preben. cū ſuper,
ſm Hoſt. qui etiam per hoc no. nō ſm cōſcientiā, ſed
ſm probata iudicari debere, de hoc ſup. de offi. dele.
paſtoralis. §. quia uero [*Dicit*] ideſt petit in libello [*De-
diſſe*] uel ab alio ipſius nomine datum eſſe [*De bonis fra
5 tris*] facta enim† excuſſione in bonis mariti agere po
tuit mulier hypothecaria contra extraneos poſſeſſo-
res illorum bonorū, quæ tunc fuerant obligata pro
dote, quomodo autē creditor in hypothecaria habet
hæc ꝓbare, ſ. rē fuiſſe ſpecialiter, uel generaliter obli-
gatā, & pecuniā fuiſſe numeratā, & rē fuiſſe in bonis
debitoris tp̄e obligationis, uel poſt, ꝓſequere plene,
ut in Spe. de oblig. & ſolutionibus. §. 1. 7. col. uer. Sed
6 qd debet creditor, & uer. ſeq. [*Obligata*] an noceat† pa-
tri renunciatio huius iuris hypothecarū, quam facit
filiafamil. in cōtractu mariti, & quid ſi filiusfami. uel
emancipatus iuſſu patris recipit dotem, an pater, & e-
ius bona ſint obligata, uide in Spec. de dona. inter ui.
& uxo. §. 2. aliàs. 3. uer. quid ſi filia, & duobus ſequen-
7 tibus. ¶ Tertia† gloſſ. reſpondet per quæſtionem qui-

8 bus creditoribus mulier præferatur. ¶[In† 4. glo. ibi, res
uxoris] damnato marito, uel ex pœna in ſeruilem cō-
ditionem deducto, res ante reatum quocunque mo-
do ad uxorem ſpectātes apud ipſam remanent illiba-
tæ [& ibi. l. 2.] incipit, ob maritorum. uide de his, quæ
fiunt à maiori parte capi. quæſiuit, ſuper ult. gloſſ. [&
ibi. §. uxores] damnato uiro de crimine læſæ maieſta-
tis uxor recuperat dotem, & ſi quos fructus habebat
in bonis mariti, illos tenet, & reſtituit uſufructu fini-
to [& ibi, ſi quis 2.] proſcripto marito uxor dotē, don.
propter nuptias, & omnia ad ipſam prius ſpectantia
recipit [& ibi, bona] ibi dicitur, quòd uxores damnato-
rum don. propter nuptias, & dotem recipiunt, ſi ſint
indotatæ, recipient de uiri ſubſtantia partem legibus
diffinitam [& ibi. l. 2.] Si uiro damnato fiſcus dotem
coniugis occupauit, uxor dotem à fiſco repetit [&
ibi, Satis] uide de conſuetu. ex parte, in gloſſ. antepen.
¶[In glo. penul. ibi. l. ult.] incipit, ſi mulier. uide de con-
ceſ. præben. literas, ſuper ulti. gloſſ. [& ibi, ſi mater] uide
de appellatio. ex parte. 2. in 1. gloſſ. ¶[In glo. ult. ibi, ſi debi-
tor] pignus à debitore diſtractum ſine conſenſu credi
toris tranſit cum ſua cauſa in emptorem [& ibi. l. 2.]
bona contrahentium cum fiſco, etiam ſi non expri-
matur, ſunt tacitè obligata [& ibi. l. 3.] incipit, ſatis. ui-
de ſupra [& ibi, alienatio] ſequitur, cum fit cum ſua cau
ſa in alium transferimus, quæ eſſent futura, ſi apud
nos ea res manſiſſet [& ibi, inter debitorem] uide de pa-
9 ctis, plerique, ſuper prima gloſſ. ¶[In glo. 1. in fine] ff. de
tranſact: cum hi. §. uult igitur oratio, Hoſtien. ¶[In glo.
3. ibi, præfertur] 24. priuilegia dotis uide in Spe. de do-
na. inter uirum, & uxo. ad finem [& ibi, ſed non præfer-
tur] creditoribus ſuperioribus, ut ſequitur. & hæc fuit
opinio Bul. quam tenet Accur. in pr. l. aſſiduis, in ma
gna gloſſ. & Dyn. inſtitutio. de actio. §. actionum, in
fine. Sed ut in ea. gloſſ. no. Mar. tenuit contrarium, ꝙ
ſcilicet præferatur prioribus habentibus expreſſam,
& hanc ſequuntur Iaco. de Aret. Pet. de Bel. perti. &
Guido de Suza. & ibi placet Cyno rationes iſtius opi-
nionis, ſcilicet ibi no. glo. ſed potiſſimè innititur: quia
textus ibi dicit, contra omnes, & quia dicit eam præ-
ferri creditoribus uallatis priuilegio temporis. ergo
non loquitur ſolum de uallatis priuilegio legis: ſed il-
lam præferri habentibus tacitas tantum, eſſet contra
priuilegium legis, non temporis. & Pe. dicebat ſe non
uidere, quomodo reſpondeatur argumento, ſi uin-
co &c. cum mulier uincat credētem in refectionem,
qui uincit priores habentes expreſſas, ut in auctem. ibi
ſigna. quo iure. ad id, quod infra ſubdit glo. de fiſco,
reſpondent, ꝙ non ſemper procedit: quia quandoq;
fiſcus plus habet, quàm mulier, quandoq; minus, ut
in caſu iſto, quo tantus eſt fauor rei publicæ, ut in fi.
10 glo. ¶[In† glo. propter, ibi, bona] & infra de hære. decreuit,
lib. 6. [& ibi, niſi in caſu] ſcilicet primipilarij. & de hoc
adde, quod no. ſupra de conſue. ex parte, in glo. quod
de iure. ¶[In gl. hoc priuilegium, ibi, paraphernalia] ideſt quæ
mulier habet ultra dotem, bene extenditur: quia pro
his, & pro dona. propter nuptias bona mariti ſunt ta-
citè obligata: ſed in his non habet priuilegiū, de quo
habes, ſupra gl. 2. quia nō præfertur prioribus credito
ribus habentibus tacitas, ſed poſterioribus tantum,
ut in hac. l. & C. qui potiores in pig. ha. l. ulti. Inno. Di-
cit Abbas, quidam habent hic, non: quidam ſine, nō,
& utrunque poteſt ſaluari, ſi marito paraphernalia,
ideſt eorum adminiſtrationem poſtmodum aſſigna
uerit, tunc tenetur: aliàs non. Hoſt. remittit ad ſum-
mam, eo. ti. §. qualiter contrahatur, ſub §. conuentio-
nalium [& ibi. l. ult.] niſi per ſpecialem ſibi prouiderit
hypothecam, ut ibi. Hoſ. & ſimiliter ubi idem no. [&
ibi, Communionem] uel qui ſcienter nubunt hereticis; qđ
dic, ut infra de hæreticis, decreuit, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶Solu. matrimonio. Vide de conſue. ex parte, quæ omnino faciūt
ad q. an delinquente marito uxor poſſit impedire deſtructionem
domus mariti deſtruendæ ex forma ſtatuti. uide de hoc Bart. in l.
1. §. ſi ſeruus, ff. ad Syl. & doct. & Bald. in l. pignus, C. de pigno. act.
& mandans iudex capi bona uxo. tenetur de ui, uide d. Barto. de
Sali. in l. 1. C. de ui priua.

b Cum dilecti. Vide hanc materiam pleniſſimè per Barto. in repe. l.
ſi conſtante, ff. ſolu. matrimo.

SVMMARIVM.

1 *Ex pignoris fructibus ſi creditori, uel ei, qui ab eo cauſam habet, ſit ſatisfactum ſorti, pignus eſt reſtituendum debitori.*
Inſtrumentum ualet, quamuis in eo dicatur quis filius eius, qui eſt mortuus, & non addatur, quondam.
2 *Pro pignore recuperando quæ actiones intententur.*
Actionem quam quis intentet, non eſt curandum.
Pignoratitia eſt actio perſonalis.
3 *Poſſeſſiones pro fructibus earum.*
Fructuum pignoris perceptio habetur loco ſolutionis.
Poſſeſſionem quis nanciſci poteſt etiam per alium.
4 *Suffragium gloſſarum.*
In ſortem operæ mancipiorum, & fructus rei pignoratæ computantur, num. 1. 3. & 5. præterquam in caſibus, & quibus, num. 5. remiſſ.
Pignus nunquid ſecundo creditori poſſit iterum obligari, in fin.

CAPVT VI.

1 CVm contra. Caſus. Si † creditor,
uel is, qui ab eo cau-
ſam habet, receperūt tot fructus ex pigno
re, ꝙ ſatisfactū ſit ſorti, debet pignus reſti-
tui debitori. & in prima factū, & proceſſum narrat. in
ſecunda diffinit ibi, Nos igitur. & ſic conſtrue, cū mo
uiſſes in noſtra præſentia quæſtionē contra Goff. &c.
[Quas quondam] ſi dicatur in inſtrumento. B. filius. A. li-
cet A. ſit mortuus, nec dicatur, Quōdam, ualet inſtru
mentum. de hoc in Spec. de inſtru. edi. §. reſtat, ad fin.
Lau. [De Saul.] Ber. intelligit, ꝙ iſte fuit debitor, & pa-
ter iſtius. B. credo ꝙ fuerit creditor [Prædicto G.] cōtra
2 quem agebatur: ſed † qua actione? dic ꝙ rei uendi. ſm
Hoſt. ſi pater fuerat dominus, & ipſe heres ſemel ade-
ptus fuerat poſſeſſionē. ff. eo. ſi dominiū, ff. de pe. hæ-
re. quod ſi in diē. §. non ſolum: aliàs officium iudicis
cōpetit, C. ſi pignus pignori da. ſit. l. 2. ff. de pig. actio.
debitor. §. ſi. ff. eo. grege, §. cum pignori, & §. in ſuperfi
ciariis. Sed & contra illū, cui res fuit obligata, compe-
tit pignoratitia. Vnde dicebat Inn. ꝙ iſte petebat reſti
tutionē pignoris, & actionē pignoratitiā intentabat;
quod dic uideri, fieri non poſſe, cū actio pignoratitia
ſit perſonalis, & nō detur in rem. idē dixi poſt eum de
fo. compe. poſtulaſti, in gl. priuationis, uer. ſed in hoc
a caſu[a]. Dicit demū Hoſt. de his non curandū; alle. de iu
di. dilecti [Earum] poſſeſſionū [Eodem G.] cui facta fuit
obligatio hæredibus creditoris [Alijs] forte ipſis hære
dibus creditoris, uel aliis, qui ad firmam, uel aliter ha-
buerant id ab eis: de creditore nō dicit, puta forte de-
ceſſit ante, quàm fructus aliquos perciperet [In talibus]
ſ. poſſeſſionibus pro certa ſumma mutui obligatis,
Hoſt. [Reſtitui] debeant, quod ſequitur [Poſſeſſiones] i.
3 fructus † poſſeſſionū. & ſic inculcatio, uel pro tanto
hoc dicit, ut oſtendat, ꝙ perceptio habetur loco ſo-
lutionis, & ſolutione eius, quod debetur &c. inſtitu.
quibus modis, in prin. Hoſtien. uel primò ius hic fa-
ctum [Penitus] hoc repete, quod no. ſupra de iureiu.
ad noſtram. 1. Innoc. [Per nuncium] poteſt etiam quis
per alium poſſeſſionem nanciſci, de præbend. acce-
dens, Goffredus [In poſſeſſionem] de re iudica. cum
ali-

4 aliquibus. ¶[In† glo. 1. ibi. l. 2.] creditor in ſortē cōputat
operas mancipiorū pignoratorum, quas percepit, &
quas percipere potuit. ¶[In glo. 3. ibi. l. 1.] quod recipit
creditor ex operis ancillæ, uel ex penſione domus pi-
gnoratæ, computat in ſortem [& ibi, l. 2.] uide de re-
ſti. ſpo. grauis, ſuper 3. glo. ¶[In gl. pen. ibi, nemo plus] hanc
& ſequen. uide de iure patro. cura, ſuper ult. glo. ¶[In
glo. ult. ibi. l. 2.] loquitur de creditore, qui agrum dete-
5 riorem cōſtituit. ¶[In† glo. 1. in fi.] de hoc ſatis per Hoſt.
in ſumma huius titu. §. quando efficaciter, uer. ſed nū
quid creditor. ¶[In glo. niſi, ibi, conqueſtus] ubi de hoc, &
12. q. 3. in ſumma, & præ. c. cōqueſtus, poſui uer. quos
de his caſibus ponebat Hoſt. eo. titu. ſalubriter, & hic
etiam, & ibi remitto ad ſummam. ¶[In glo. non enim, ibi,
creditori] nunquid ſecundus creditor poſſit iterū obli-
gare, uide in Spe. eo. tit. §. 1. uer. ſed cum pignus [& in
fine] de hoc in præ. decr. nuper, & 1. q. 1. c. 1.

ANNOTATIONES.

a ¶Sed in hoc caſu. Veudicabat ergo, ut ſupra dixit. ad hoc. uide per
Cyn. & Bald. in l. nec creditores, C. de pigno. ac. & ſi pignoratitia
iſta fuiſſet, ſententia daretur contra tertium, quaſi ſit in rem ſcri-
pta, hoc uoluit Bald. C. de pig. act. l. 1. ubi uide.

SVMMARIVM.

1 *Pignus redimere poteſt impeditus intra diem ſtatutum ſub pacto legis commiſſoriæ iuratusq; redimere, & nu. 7.*
2 *Nuncius cuiuſpiam ſi ſit à latronibus captus, an poſſit agere contra mittentem, ut ſe redimat.*
Captus ſi ſim, cum eo pro te ad exercitum, quid iuris.
Si per nuncium miſi pecuniam tibi ſoluendam, & non ſoluit, utri pereat mihi, an tibi, uide nu. 7. in prin. & nu. 8.
3 *Debitor non debet expectare, quòd ab ipſo debitum exigatur, ſed offerre creditori, & ſi non eſt, quid agendum.*
In loco ſi non inueniatur perſona, cui promiſerim quid cedere, uel renunciare, quid agere debeo.
Proteſtatio debet fieri pro me non ſtare, & quid aliud facere debeam, ſi per abſentiam eius, cui promiſi, non poſſum.
Renunciatio rei temporalis apud quem fieri poſſit, & apud quem ſpiritualis.
4 *Impeditus ceſſante impedimento debet exequi, quod tenetur, alioquin excuſatio impedimenti non prodeſt.*
5 *In mora quis eſſe non dicitur, cum habet exceptionem, uel caſu, fortuito tardatur, num. 7. §. 1.*
Reſignare, pro reddere.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. 7.*
Pignorari res poteſt ſub pacto legis commiſſoriæ, & quo caſu uideatur potius uenditio conditionalis.
Nuncij deferentis quid malitia nocet domino mittenti. §. 1. in fi. & ſupra nu. 2. & infra 10.
8 *Additio gloſſarum.*
Commiſſoriæ legis pactum quando teneat, & ſupra nume. 7. in princ.
Tancredi quæſtiones dominicales citantur.
Venditio fundi cum pacto recuperandi ad tempus ualet, niſi fiat in fraudem.
9 *Commiſſoriæ pactum, quare permittatur in uenditione, non pignore.*
Venditio communiter fit quanti res ualet.
Pignus plus ualet communiter, quam pecunia credita.
10 *Periculo meo res mea perit; ſecus ſi aliena, & quando hic, & ſupra nu. 2. & 7.*

CAPVT VII.

1 SIgnificante. Caſus. Si is † qui ſub pa
cto legis cōmiſſoriæ
pignorauit rem ſuā, & iurauit nō cōtraue
nire, iuſtè impeditus intra diē ſtatutū rem
nō redimit, poſt diem illā redimere poterit, & prima
ponit debitoris querelā. ſecūda dat iudicē, ibi, cū igit
[Moleſtaret] ecce pactū, l. cōmiſſoriæ [Tempus] aliàs ter-
minum [Videbatur] cōiter, aliàs eſt in textu [Ei] ſ. debi-
tori. & hic fac punctū. ſed ſi faceres poſt uerbū, credi-
tori, tunc exponas. i. creditori. ſi. ff. de ac. emp. & uen. l.
2 ueteres [Infideliter] quid ſi fideliter † agens in uia fuiſſet
à latronibus captus, an poſſit agere contra mittentē,
ut eū redimat, uel ſaltem contribuat? uide in Spec. de
iudi. §. 3. uer. illud autē. Et ibi ſequitur ſimilis qō de il
lo, qui cum equo, & armis iuit pro ipſo ad exercitum,
& ibi captus eſt, de qua uide de iureiu. ſicut 3. in glo.
de uocatis [Perſoluit] ſi fuiſſet nuncius creditoris miſ-
ſus nō ad cōmonendum tm̄, ſed ad referēdum, peri-
ret creditori, ff. cōmo. qui nō tam, & l. ſequenti, & de
hoc. 95. diſt. presbyteri. Si uerò nuncius falsò dixit ſe
miſſum ad referendum, debitori perit, q non debuit
credulus eſſe, ut no. in l. qui nō tam [Vt debebat] ex ui
illius cōuentionis, ſ. intra terminum ſtatutū [Remiſit]
3 quicunque † eſt alteri obligatus, nō debet expectare,
ꝙ ab ipſo debitū exigatur: ſed debet accedere ad do-
miciliū creditoris, & ibi illi offerre, quod debet: & ſi
nō eſt ibi, proteſtetur coram iudice loci, & cōſignet,
a arg. hic, & C. de uſur. ſi creditrici, & l. acceptam[a] & C.
de ſolu. obſignatione. Si uerò promiſit alicui facere
ceſſionem actionis, uel renūciationē iuris ſui, idē eſt
dicendū, arg. ſup. de of. ord. paſto. ſecundū Inno. ſ. ꝙ ſi
nō inuenitur perſona in loco, fiat proteſtatio coram
iudice, uel perſonis honeſtis. Plus dicit Hoſt. fieri poſ-
ſe, ut ſi agatur de ceſſione, uel renunciatione iuris tē-
poralis, fiat in manibus tabellionis, recipientis nomi-
ne illius, cui facienda erat, argum. ff. rem pu. ſal. fo. l. 2.
Renunciatio uerò iuris ſpiritualis non niſi in mani-
bus iudicis ſui eccleſiaſtici fieri poſſet, ut patet in eo,
quod le. & no. de renun. admonet, Hoſtien. [Captione]
4 hæc excuſatio fuit † neceſſaria. quamuis enim propter
miſſionem nuncii excuſetur à periurio, quamdiu cre
dit pecuniam eſſe ſolutam; non tamen excuſatur, ſi
non ſoluit, quàm cito potuit, ex quo ſciuit pecuniā
non eſſe ſolutam: quia adhuc durat debitum, & uin-
culum iuramenti: quia licet ex pacto non teneatur,
quin poſſit recuperare pignus, ex iuramento tamen
obligatus erat, ut ulterius petere non poſſit, niſi præ-
dictis excuſationibus defenderetur ſecundum Inno-
cen. & Hoſtien. facit, quod no. 32. quæſtio. 1. apud, &
quod dixi, ſupra de offi. delega. P. & G. in glo. quærit,
Hoſtien. & uide quod dicam, de reg. iu. peccatum, ſu-
5 per 1. glo. lib. 6. [Detentus] & ſic † nòn fuit in mora, cum
haberet exceptionem legitimam, ſm Pe. inf. de re. iu.
non eſt in mora, lib. 6. [Si eſt ita] omnia ſuperiora reſpi
cit, ſup. de reſcrip. olim [In ea] ſ. forte. & hoc eſt uulga-
re in pignore, ſup. c. prox. [Reſignet] ideſt reddat. & hoc
eſt ſm Inn. de iure communi, non ex diſpenſatione.
Alii dicunt, ꝙ relaxatur iuramentum: quia erat con-
tra ius, de iureiuran. c. 1. & c. debitores. Alias ſeruari
debuiſſet, eod. titu. cum contingat, dic ut ſupra dixi.
6 ¶Gloſſ. † 2. declarat, quid ſit lex commiſſoria, ſignat
contrarium, & ſoluit. ¶Gl. 3. no. & ſignat contrariū.
¶Penul. gl. arguit, all. contrarium, & ibi remittit. ¶Vl
7 ti. glo. ſignat contrarium, & ibi remittit. ¶[In† glo. 2 ibi,
ſi fundus] in fin. pignorari poteſt res eo pacto, ꝙ precio
certo die non ſoluto creditor habeat rem emptā, tūc
iuſto precio æſtimādam [& ibi. l. ult. 1. reſponſo] Si pigno
raui prædium, & fideiuſſorem dedi, cum quo conue
ni, ſi intra trienniū redimerem, fideiuſſor ſolueret, &
prædium ſibi emptum eſſet, dicitur nō obligatio, ſed
conditionalis emptio. ¶[In 3. glo. ibi, argentum] uide inf.
in ſup. & ſup. de cōmo. c. vno, in gl. 2. [& ibi, cum à matri
bus] Si mater pecu. miſit ad petendum pupillo tutorē
qui per latrunculos mortuus eſt, non dicitur mater
fuiſſe moroſa ex petitione tali caſu tardata, nec p id à

ſucceſſione repellitur[& ibi.§.ult.]Si mihi uolenti ar-
gentum emere uaſcularius detulit, & dimiſit, & cum
non placuiſſet, remiſi, præſto culpam deferentis. Et
idem de culpa illius, cui commiſiſſem cuſtodiẽdum.
8{ ¶[In † gl. 1.in fi.] ſic.§.c.3.¶[In gl.2.ibi.improbatur] inter de
bitorem,& creditorem: ſed inter debitorẽ, & fideiuſ-
ſorem ſuum non, vt in ſupradicta.l.ff.de contrahend.
emp.l.ult.1.rñſo.Gof.intelligas ſm Hoſt.niſi ibi fieret
fraus de perſona ad perſonam,de qua.j. de priuil.quã
to,& ſi.no.de ſpon.Gemma,& ſic fiebat Paduæ.Item
inter creditorem,& debitorem bene ualet,ſi dicatur,
Si ad tale tempus non ſoluero,res tua ſit,iuſto tamen
precio æſtimanda,& ſic ceſſet contrarium de.l.ſi fun-
dus.§.fi.ff.de pign.Quid ſi dicat,ſi non ſoluero,ipſam
rem do inſolutum? non ualet.ff. de ſolu.Calipodius.
Quid ſi dicat,ꝙ non licet in perpetuũ redimere, non
ualet,ar.ſup.de preca.c.fi. ff.eo. cum precarium.Quid
ſi dicat,habeas rem in feudũ, nec hoc ualet, arg. ſup.
de re.ec.non alie. ad noſtram. Quid ſi dicat imperpe-
tuum non repetam, non ualet, vt hic,ar.ff.de iureiu.
ſi duo patroni.§. idem Iulianus. Quid ſi renunciat in
hoc beneficio iuris, non ualet,ſup.de ſo.compe.ſi di
ligenti.Quid ſi promiſit pęnam,ſi repetat, non valet,
ar.ff.ſi quis caut.l.2.1.rñſo.ff.de cond.indc. eleganter.
§.pe.C.de vſur.cum allegas. Quid ſi iurauit non repe-
tere, dicunt quidam,ꝙ non tenet,ar. C.de legi.nõ du-
biũ.Tu dic,ꝙ tenet, ut hic ſatis innuitur,& huic con-
cor.Inn.& Bar.ſm Tã.in q.dominicali. 12.uide,quod
dixi in Spe.de renun.& con.uer.& quia hic,quid ſi di-
cam,vendo fundum prox.ita,ꝙ vſque ad 20.annos re
cuperare poſſim, ualet.ff.de præſcri.uer.ſi uir uxori,
niſi fiat in fraudem,ſup.co.illo.Hoſt.[& in fin.] ſi quæ
9 ras, qua † ratione permittitur hoc pactum in uẽditio
ne,& non in pignoribus,rñdeo ſm Pe.& Ab.Cõmu-
niter res venditur, quãtum valet,& ideò ſi exiſtat con
ditio,non multum fraudatur uenditor,nec obſ. ſi di-
cis, ꝙ interdum minus uenditur: quia ad ea &c. ff.de
legi. nã ad ea.ſed cõmuniter plus ualet pignus, quàm
pecunia credita.Si ergo haberet ibi locũ hoc pactũ,il
lo,quod pluris ualet, fraudaretur debitor ſm eos.ſed
adde rationem: quia nec aliter creditores mutuarẽt,
ſi hoc pactum eſſet licitum: & debitores, uel ſperan-
tes redimere poſſe in termino cõuento, uel multum
b indigentes pecunia, de facili huic pacto cõſentirent.[b]
Item hic accederet aliquid ſorti, & eſſet in fraudem
10 uſurarum.¶[In † gl.ergo non,ibi argentum] hæc.l. licet pro-
bet,ad quod inducitur per gl. contradicit tamen tex-
tui,cum ibi dicatur,ꝙ ſi argentum per te mihi cõmo
datum tibi remitto per nuncium meum, quem puta
bam, & meritò fidum & cautum, & ille forte ab alio
deceptus aſportet,vel perire permittat,perit periculo
tuo.So.ſm Pe.& Ab.ibi argentum commodatum vt
ſpecies tuum remãſerat quò ad dominiũ,& poſſeſſio
nem.ff.commod.l.rei cõmodatæ.perit igitur res tua,
& nõ mea, nec teneor de caſu, vbi non pceſſit culpa,
de cõmo.c.uno. Sed ſi mihi mutuaſti.100. illa ſtatim
ſunt mea,non tua.ff.de reb.credi.l.mutuum.Quando
igitur remitto tibi illa, uel alia.100. donec tibi pecunia
tradita fuerit,mea eſt, & non tua. Si ergo pereat, non
perit tibi: quia tuum non erat:ſed mihi,quod meum
erat[& in fin.] non imputatur quò ad periurium, ſed
imputatur in hoc,quia perit periculo ſuo.¶[In glo.ulti-
ma in fi.] mag. glo.ibi ſoluitur.

ANNOTATIONES.

a ¶Acceptam.Ibi uide pleniſſime hanc materiam per Bal. & per d.
Bar.de Sali.& per Bart. in l.item illa,ff.de conſtitut.pec. & Bald.
in l.cum qui,iam,C.de cond.inſer.

b ¶Conſentirent. Et hæc ſunt uera, quando à principio apponitur
pactum:ſecus,ſi ex interuallo.1.quã u.ff.de ſol.ubi uide late.

SVMMARIVM.

1 *Decretalis hæc facit ad titulum.*
Vſufructuarius cauet, & qualiter. Si prius agit, quàm caueat,
quid, num.2.
2 *Vſufructus legatus domus quo caſu pereat deſtructa domo. finit*
per monacatum, num.5.
Differt utrum legetur omnium, uel certarum rerum.
3 *Cautio, de qua loquitur hæc conſtitutio, in quibus habeat locum.*
Vſus etiam pertinet ad uſufructuarium.
Fructus contra non pertinet ad uſuarium.
4 *Arbitrium boni uiri in caſibus huius decretalis in quibus conſi-*
ſtat.
6 *Epilogus gloſſarum.*
Vſufructus quid,in quibus conſtituatur, quomodo finiatur, & de
aliis ad eum pertinentibus in modum ſummæ tradit, & remit-
tit, uide num. 10.
7 *Suffragium gloſſarum..num.8.*
De parentum ſucceſſione in bonis liberorum,quando & in qua par
te ſuccedant,& quando cæteris præferantur,& quibus.
8 *Cautionis nomine quando nuda promiſſio, quando ſecus intelliga-*
tur,iũcta gloſſ.
Cautio hæc ad arbitrium boni uiri quando remitti poſſit, in priñ.
& §.in glo.hæc autem.
Res ſua nemini ſeruit.§.in glo.3.& num. 11. excipitur, ibid.
Nummi mei ſi me inſcio, uel inuito ſoluantur à te,manent mei,niſi
in caſu.§. in gloſſ.pen.
Vſuræ nominum in hæreditate relictorum uelut ſortes quo caſu de-
ducantur in cautionem.§. ultimo.
9 *Additio gloſſarum. num.10.*
Matrem ſucceſſiſſe filio quibus modis poſſit hic intelligi.
10 *Vſufructuarius quid poſſit uendere,& quo differat à uaſallo, credi-*
tore, uſuario, & quibus caſibus caueat, & quid ſi cauere non
poſſit? num.13.
11 *Vſuarius quibus utatur.*
12 *Capitis diminutio triplex, & quid quæque ſit.*
13 *Impoſſibilitas facti non liberat ab obligatione, & ſic à ſatiſda-*
tione.

CAPVT VIII.

1 CVm conſtet. Quidã † ponunt hic Rubricã de uſufru-
ctu,& male.dicũt aũt,ꝙ nõ facit ad titu. tu
dic, ꝙ facit ad ſecundã partẽ rubricæ, De
aliis caut. & hoc intẽdit.Vſufructuarius cauet,ꝙ frue-
tur rebus immobilibus ſalua ipſarum ſubſtãtia,& pe-
cunia, & æſtimationem mobilium, quæ cõſumũtur
uſu,finito uſufructu reſtituet.ſecunda ibi, Pecuniam
[Vxorem] nunc, & ſic tranſiuerat ad ſecundas nuptias
2 [In bonis] omnibus,uel certis.& eſt † differentia: qa pri-
mo caſu deſtructa domo durat uſufructus in area: ſe-
cus, ſi legatus erat uſufructus domus, ff. de uſufruct.
quoties, §. ulti. & quibus mo. uſufru.amit.l. repeti.§.
rei, ſecundum Goff. [Mulierem] ſororem illius defun-
cti,ſecundum Innocen. [Eam] ſ. matrem uſufructua-
riam[Cautionem]ſi prius agit,quàm caueat,uide in Spe
3 cu.de ſatiſda.in fin.[Idoneam] ſunt † quatuor ſeruitutes
perſonales, in quibus exigitur hæc cautio, ſecundum
Goffred. uſufructus,uſus,habitatio,& operę ſeruorũ,
ut is,ſcilicet cum talia relicta ſunt,utatur, fruatur, in-
habitet, & operas recipiat arbitrio boni uiri, ff. uſu-
fru. quemadmodum ca.l. & deſiderant hic ſatiſda. C.
de uſufruct.l. uſufructu[Vtatur] quod etiam facit uſu-
fructuarius [Fruatur] quod non facit uſuarius, de hoc
4 in gloſſ. [Arbitrium] hoc † arbitrium, ut dicebat hic
a Abb.conſiſtit in faciendo,[a] ut ſcilicet rem reficiat, ut
dicit gloſſ. & bene paſcat equum, in quo habet uſu-
fructum, decenter paſcat, & induat ſeruum, & his ſi-
milia, Conſiſtit etiam in non faciendo, ut ſcilicet in
re,

re, qua conſtitutus eſt uſufructus, nil faciat, propter
qđ minoris ualoris eſſe poſſit, puta faciẽdo balnea,
lupanar,uel huiuſmodi,vel ne ponat equũ ad quadri
gam,vel ſeruum ad negocia inhoneſta. Idẽ in fi.ff.de
uſuf.l.uel uſufructu, & l.ſe.& l. æquiſſimũ[Habuit] qa
inuenit in hæreditate, & ad manus ſuas peruenit[Vel
habebit] ideſt recuperare poterit[Bonorum] omniũ mo
biliũ, & ſe mouentiũ, & aliorũ[Inuentæ] tpe aditionis
5 [In morte] quid ſi fiat † monacus? rñdeo,finitur uſufru-
ctus. C. de epiſ.& cle.deo nobis, de proba. in pſentia,
ſm Gof.& Hoſt. ibi de hoc, & 9.q.3. ſi qua mulier,C.
b de ſac.ſan.ec.ingreſſi[b], & in Spec.de ſtatu mona.uer.
6 47.[Dictæ M] proprietariæ. ¶Glo.2.† & ulteriores per
modũ ſummæ recitari pñt,& ſic.ſ.quęrendo, de 9.pri
mò quid ſit uſufructus.ſecundò in quibus rebus con
ſtituatur.tertiò quõ finiatur.quartò quarũ rerũ uſufru-
ctuarius caueat. quintò quid cautio contineat. ſextò
qualis debeat eſſe cautio. ſeptimò an p teſtatorẽ, uel
hæredẽ remitti poſſit.octauò quibus caſibus uſufru-
ctuarius nõ cauet.nonò quid ſi cauere nõ poſſit.Pri-
mũ,& ſingula.5. uerba diffinitionis pſequitur tertia gl.
cum tribus ſequen.ſecundũ gl.hęc aũt,in fi.& gl.pen.
tertiũ finis gl. pen. quartum, & quintũ gl.hæc autẽ.6.
& 7.gl.2.8.gl.hæc autẽ,poſt mediũ.ultimũ glo.fi.¶[In
7 † gl.1.ibi,parentes] ſalua gradus prærogatiua,ut pater ex
cludat auũ maternũ, & eõ. & ſi pari ſunt gradu, pari-
ter ſuccedunt, paternis dimidia; maternis uerò dimi-
dia delata, licet eorum impar ſit numerus, hoc uult
auct.defuncto,& §.cõns[& ibi,in ſucceſſione] iſta auct.eſt
ſub Rub.ibi præce.de ſuis & le.& dicit,ꝙ in ſucceſſio-
ne parentũ liberi præferuntur omnibus aliis primi gra-
dus æqualiter:nepotes,& ulteriores in ſtirpes,non di-
ſtinguendo ſexum,uel ius poteſtatis;& hoc uult etiã,
§.1.& 2.infra alleg.¶[In glo.2.ibi.§.adiici] tamen, ut ibi
8 † dicitur,ſi fides ſine cautione habebitur,idoneè cau-
tũ uidebitur[& ibi.§.uenditæ] uenditori debet emptor
preciũ,aut pignora,uel fideiuſſores[& ibi,l.ſcire] fidei
commiſſi & legati ſatiſdatio remitti põt:ſed ad ſatiſda
tionem uſufructuarii teſtamento remitti non poteſt
[& ibi,poteſt] Falcidia hæredis cã data eſt: nec fit fraus
hæredi, ſi ius ſuum diminuat, & caueat ſolida legata
præſtare. ¶[In glo.3.ibi,in re communi] alter dominorum
in re cõi nõ petit iure ſeruitutis aliquid fieri, uel non
fieri:quia res ſua &c.[& ibi,uti,frui] qui habet proprie
tatẽ,non habet ius ſeparatũ utendi,& fruendi. ¶[In gl.
hæc autem, ibi.ff. eo.] ſ.de uſufructu[& ibi, hæc ſtipulatio]
alias habet,autẽ.hæc ſtipulatio[& ibi,redire] ut cũ pro
prietas ex die legata eſt,uſufructus pure,ut ibi:[& ibi,
Si ad fiſcum] ſatiſdat hæres legatorũ noĩe: ſed ſi portio
hæreditatis ad fiſcum perueniat,ceſſat ſtipulatio :qa
nõ ſolet fiſcus ſatiſdare[& ibi.l.ult.§.hoc proculdubio] nã,
ut ibi dicitur, paterna reuerentia eũ excuſat ab onere
cautionis. ¶[In glo.antepen.ibi,cum ita] ſecundus.§.eſt,&
uide de appel.cum ſit,ſuper 3.glo.¶[In glo.pen.ibi,ſi alie-
ni] ſi nummos meos me inſcio, uel inuito ſoluiſti, mei
manent,niſi ſint commixti,ut diſcerni nõ poſſint:qa
tunc ſunt accipientis:ſed contra te ago furti. ¶[In ulti.
ibi.§.ſi uerò crimen] uide de dona.inter ui. & uxo. c.pen.
in glo.antepen. [& ibi,uxori] uſuræ nominũ in hæredi
tate relictorũ ante cautionem interpoſitã debitæ ue-
lut ſortes deducuntur in cautionẽ uſufructuarij. ¶[In
9 † glo.1.ibi,teſtamento filij] qui matri reliquit uſufructum
bonorũ ſuorum, ſorori forte proprietatẽ, uel forſan
utrãq; inſtituit hæredem, & in iudicio famil. erciſ.ſic
diuiſum eſt,ff.de uſufru.l.1.ſm Goff. uel forſan pater
filii maritus quondã mulieris fecerat hoc teſtamẽtũ,
in quo filium cõem ſibi hæredẽ inſtituit, & ſubſtitu-
tionem fecit de matre quò ad uſufructum, & de ſoro
re quò ad proprietatem: ad hoc de uſufr. leg.l.uxori,
infra de teſtamentis, Rainutius, & c.1.lib.6. uel pone
ſecundum l.in auct. de nup.§. hinc nos. Alia notatur
ratio,colla.4. ubi dicitur,ꝙ mater ſuccedit filio in bo-
nis paternis quò ad uſufructũ. & hoc plus placet In-
nocen. ſed alii dicunt illud correctum per auctẽn. de
hæred.ab inteſta. colla.9. uel pone ſecundum. l.ff. de
uſufru.accreſ.l.ſi mulieri.uel per l.ff.uſufruct. quem-
admodum ca.l.ſi uſufruct. mihi, ſecundum Hoſtien.
¶[In glo.3.ibi, eſt ius] ſcilicet incorporale, & perſonale.
10 unde † non poteſt uendi ipſum ius, quamuis fructus
uendi poſſint,ff.de periculo,& com.rei uendi.l.neceſ
ſario.& per hoc differt à uaſallo, & emphyteuta, qui
poteſt ius ſuum uendere, de loca.potuit, Hoſtien.[&
ibi,Vendi] in hoc differt à creditore, qui utendo furtũ
committit.inſtitu.de obliga. quæ ex quaſi delict. na-
ſcuntur,§.furtũ[& ibi, fruendi] & in hoc differt ab uſua
rio[& ibi, ſalua rerum] ideſt præſtita cautione de ſaluã-
da ſubſtantia, & ſic eſt de ſubſtantia uſufructus ipſa
cautio,quod non eſt uerum.nam & ſunt caſus,in qui
bus non pręſtatũr,qui & infra no.unde exponit,ideſt
quòd non conſumatur. unde eſt ius in corpore &c.
11 ut ſequitur[& ibi, nemini † ſeruit] hoc uerum de uſufru-
ctu formali,inſtitutio. de uſufru.§.1. ſecus de cauſali,
quem habet quis in rebus propriis, ff.de exceptio. rei
iudi. ſi cum argentum.§. penul. ff.de pact. ſi unus, §.
penult. Hoſtien. ¶[In glo. hic dicitur, ibi, minus] uſuarius
domus habitare poteſt, ſed non locare, uſuarius gre-
gis ſtercorare poteſt agrum ſuum, ſed non fruitur la-
na,lacte, & ſimilibus[& in fine] de hoc de pecu. cleri.
c.fina.de offi.ordi.præſenti,libro ſexto.¶[In glo.hæc au-
a tem,ibi,& rebus filij] & aduentitiis[c]. ¶[In glo.pen.ibi,maxi-
12 ma † & media] ut ſi amiſit ciuitatem, & libertatem, uel
ciuitatem tantùm. Minima uerò dicitur,cum retinet
libertatem,& ciuitatem, ſed ſtatus eius mutatur, ut ſi
is,qui ſui iuris eſt, alieno iuri ſubiicitur, ut quia arro-
gatur,probantur hæc inſtitu. de capi.dimi.¶[In glo.ult.
ibi, dicunt quidam] pro quibus facit litera, Compellatis
b [& in fin.] idem Accur.C.de uſufru.l.uſufru.[b] in fin. 1.
13 gloſſ.allegat:quia † impoſſibilitas facti non liberat ab
obligatione, ff. de uerbo. obliga. continuus, §.illud.
nec ob.inſtitutio.de hære.inſtitu.§.impoſſibilis, quia
loquitur de impoſſibilitate iuris, uel naturæ. Poſuit
etiam hic Phi. alias duas opiniones, quas ibi ponit
Accur.ſ.dicentium, quòd ſequeſtrabitur uſufructus,
C.de agri.& cenſi.l.liribus,lib.11. Item dicentium, ꝙ
proprietarius cauebit de ſoluenda tertia centeſimæ
nomine uſurarum,C.de ſecun.nup.hac edictali.§.his
aliud, quod improbat Accur. quia illud ſpeciale in
matre. Dixit Hoſti. quòd prima opinio, quam ponit
gloſſ.eſt benignior, ſed ſecunda iuſtior. Dixit tamen,
quòd poteſt teneri media uia, ut admittatur cum iu-
ramento: & ſi contra illud ueniret, uel bona ſua diſ-
ſiparet, priuilegium ceſſaret, argum. de decimis,ſug-
geſtum, infra de donatio. inter ui. & uxo. per ueſtras.
remittit denium de materia tit.ad ſum.eo.titu.§.con
ſtat, & §.ſequenti.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſiſtit in faciendo. Conſiſtit etiam hoc arbitrium, ſuper quali
tate, fideiuſſorum. uide glo.& Bald.in l.uſufructu,C.de uſufruc.

b ¶Ingreſſi.Vide Bart.Bald.& Bart.de Saly.

c ¶Aduentitiis. An autem cautione uſufructuarius faciat fructus
ſuos,uide glo.& Bart.in l.uxo.uſufructus,la prima,ff.de uſufruc.
le.& per Bald.C.de uſufruct.l.1.

d ¶Vſufructu.Ibi uide Bald.& Barto.de Saly.& Bart. in l.uir uxo.ff.
de uſufruct.le.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio,uel œconomia tituli.*
De fideiuſſorum re ubi alibi, quàm hic tractetur.

De fideiuſſoribus. Rub.

1 ¶Viſo† de rebus, quæ pro debito pignori obligan-
tur, uideamus de perſonis; de hoc. 12. q. 1. te quidem.
23. q. 5. cum homo, de cōſe. di. 4. uos autē, & c. quæris.
Congruit, de offi. deleg. coram, de iureiuran. ex reſcri
pto, de cenſi. grauis, de foro competen. c. ult. de ſen.
excommunicatio. ſi clericos, lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor clericus an & quando poſſit eſſe, & qua pœna coercea-
tur & quando.*
Eius fideiuſſio quatenus teneat, num. 2
2 *Additio gloſſarum.*

CAPVT I.

1 CLericis. Breue eſt [*Inſeriuens*] i. indiffe
a renter† ſeruiens. ff. depoſi. l.
1. & dixi. ſ. de conſue. ad noſtrā[a]. uel. i. ultra
quàm expediat, ſeruiens. ſ. ultra ſummā in
in eccleſia taxatā, ȷ. eo. quod qbuſdā. uel ideſt non ſer-
uiēs, quia. ſ. fideiubet pro laico. ꝑ clerico enim, uel ec-
cleſia fideiubere poteſt, infra capitulis proximis [*Abij
ciatur*] aliàs à clero: aliàs ab eccleſia, contra cuius. ſ. ꝓ-
hibitionē fideiuſſit. & intelligit Hoſt. niſi ſe correxe-
rit, ȷ. de pecu. cleri. c. 2. uel abiiciaṫ à fideiuſſione, ideſt
2 non recipiatur. ¶*In† gl. 1. ibi, denotat*] & eſt ſi. 35. diſt. c. 1.
[*& ibi, te quidem*] ubi de hoc [*& ibi, tenet*] quantum ad ꝑ
ſonā, & res patrimoniales, uel alias, quas obligare pò-
tuit, nō quantū ad eccleſiā, uel res eccleſiæ, quas obli-
gare non potuit; de hoc de depo. c. 1. & infra eo. quod
quidam. Tenet etiam quò ad fructus beneficij ſui,
quos ſuos facit, infra c. 1. in fin. ſecundum Hoſtien.

ANNOTATIONES.
a ¶Ad noſtram. Dictio, In. auget, uide in l. Gallus, §. ille caſus, ff. de
liber. & poſthum per Barto.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſorem ſuum debitor indemnem etiam per aſſignationem pro
uentuum beneficiorum ſuorum compellitur ſeruare.*
Cap. hoc qua ratione conueniat cum proximo. ſup. eod.
*Debitum ſolutum melius oſtenditur per inſtrumentum ſolutionis,
quàm per inſtrumenti reſtitutionem.*
Exempla, uel ſumpta, ſeu tranſcripta, quæ non faciant fidem, nu. 2.
2 *Probatio quot modis fiat, & 6. §. 2.*
Alioquin dictionis uis, in fin.
3 *Reditus ſuorum beneficiorum faciunt ſuos clerici, ex quibus poteſt
ſolutio fieri, eiq; obligari, & an hoc ſit perpetuum.*
Prælatus delinquens de proprio ſatisfacere tenetur.
*Epiſcopus uaſallus ob delictum in dominum regem feudum perti-
net ad regem eo uiuente, poſtea redit ad ſucceſſorem.*
4 *Fides an æquipollant iuramento.*
Suſpenſio in clericos debitores ſine damno creditoris ferenda.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 6.*
*Officium ſuum nemini debet eſſe damno, & quando nec compendio.
§. in glo. 2. & num. 8. §. in glo. 2.*
*Debitor principalis ad quæ teneatur fideiuſſori, & quando. §. in
glo. antepen. & nu. 9.*
*Stipendia, uel præmia quotidiana ob cauſam iudicati capi, & obli-
gari poſſunt, §. in glo. penult.*
Minoris prædium ob æs alienum quando diſtrahatur, ibid.
7 *Additio gloſſarum, & ſequen.*
*Epiſtolæ diui Adriani inter quos locum habeat, & quando ceſſet,
reijcit ad alios.*
De noua conſtitutione de fideiuſſo. remiſſ.
De reis duobus remiſſ.
De cedendarm actionum beneficio ſimiliter.
8 *Præmio, ſeu mercede poteſt quis ex una cauſa dignus, & indignus
ex altera eſſe.*
9 *Fideiuſſor an teneatur excipere, uel agere ex perſona principalis
debitoris, & ſupra num. 6. §. in glo. antepen.*
10 *An uſuram pecuniæ mutuatæ nuncio ſocij, & quam ego habebam
ſub uſuris, hoc expreſſo, ut ſocio curreret uſura.*
11 *De crimine ſe defendentem, atiam ſi ad hoc non agatur, ſi conuinca
tur, iudex ex officio punire poteſt: ſecus, ſi ſe non defendat.*
*Notorium ſit crimen per probationem, & quis puniri poteſt tunc,
etiam ſi ad hoc non agatur, & quando.*

CAPVT II.

1 PEruenit. Caſus. Cōpellitur† debitor
ſeruare fideiuſſorē ſuū in-
demnē etiā per aſſignationē prouētuū be
neficiorū ſuorū, & in prima impetrātis cō
queſtio. In ſecūda cauſę cōmiſſio ibi, Ne igitur [*Illis*]
debitoribus [*Coactus*] ipſe fideiuſſor cōquerens, Hoſt.
[*Præmium*] contra. ſ. c: proxi. ſm Boa. hoc reſpicit debi-
torem. uel loquitur, cum fideiubet in caſu licito [*Cre-
ditores*] ſcilicet mercatores Bonon. factū erat forte in-
ſtrumentū ſolutionis, per quod melius probatur de-
bitum ſolutum, quàm per reſtitutionem inſtrumēti,
C. de ſolutio. l. pecuniæ: ad illa tamen inſtrumēta red-
denda ſoluens agere potuiſſet; de hoc de pac. cum pri
dem, in glo. pen. [*Tranſcripta*] in modū publicationis,
de fide inſtrum. c. penul. & ult. de teſti. Albericus: aliàs
non facerent plenā fidē, de fide inſtru. c. 1. unde dice-
bat Inn. ꝙ hæc tranſcripta fidem nō facient, niſi cum
illa ſolēnitate publicationis, de qua dixi in decr. Albe
ricus, quod probabat per uerſi. uel ex cōfeſſione &c.
Sed dicit Hoſt. illud non obſtare, ut ſtatim dicā [*Confeſ
2 ſione*] in iure† facta. ſ. de confeſ. per totū [*Vel aliàs legiti-
mè*] teſtes, uel tranſcripta, quæ mittet eṗs, quæ facient
plenā fidē, ſi in forma publicationis ſolennis ſumpta
fuerint: imò & ſi ſimpliciter fuerint ſumpta, ex quo
ſumitur ex ſpeciali mandato papæ & auctoritate iudi
ciali, forſan prima facie fidem facient, & eis ſtabitur,
ſicut & publico inſtrumento, niſi in dubiū reuocen-
tur; de hoc de pur. can. cū dilectus, uer. dictus uerò, de
elect. ſcriptum, Hoſt. [*Alioquin*] i. deſt ſi monitioni non
acquieuerunt [*Exolui*] aliàs perſolui, ſi ſufficiunt, uel
obligari pñt in tantum [*Aut*] ſup. ſm Hoſt. ſi non ſuffi
3 ciunt, nec in tantum obligari poſſunt [*Reditus*] benefi
ciorū† ſcilicet & præbendarū, quos ſuos faciunt, de a-
liis enim non fieret ſolutio, cū nec illos obligare po-
tuiſſet. Si ergo canonicus fideiubet, de præbenda ſua
ſatisfiet. Si rector, de reditibus eccleſiæ in ipſius læſio
nem non ſatisfiet creditori ſm Hoſ. qui remit. ad no.
de pecu. cleri. c. fin. tenetur ergo prælatus delinquens
de proprio ſatisfacere, de appel. reprehenſibilis, uer. ſi
autem. tamen ſm conſtitutionem feudorum, Si epi-
ſcopus uaſallus regis contra ipſum aliquid moliatur,
ipſo prælato uiuente feudum ad regem pertinet: ipſo
mortuo reuertitur ad ſucceſſorem, in lib. feu. de capi.
Cor. regis. §. ſi clericus, ueluti epiſcopus, Hoſt. [*Fidei,
4 & iuramenti*] no. quod† fides, & iuramentum æquipol
lent: ſed hoc non probatur hic ſm Abb. niſi diceres,
ꝙ alter iſtorum fidem dedit, & alter iurauit [*Suſpenda-
tis*] hinc deciſa fuit decre. cæterum, ſup. de iura. ca. ſed
cum tempore ſuſpenſionis nō percipiat reditus, quo-
modo de illis ſatisfiet fideiuſſori? Dicit Egi. corpus ꝑ-
bendæ non ſubtrahi, licet ſubtrahātur diſtributiones,
& dicit ſic ſeruari: uel ſecundum eum ſuſpendetur ſi-
5 ne damno fideiuſſoris. ¶Gl. 1.† reſpondet per qōnē,
an omiſſo debitore cōueniri poſſit fideiuſſor. ¶Glo.
2. arguit, ꝙ officiū &c. alle. 7. iura, & duo ad caſum cō-
uerſum, & ſignat unū contrariū. ¶Antepen. gl. obii-
cit uſuras per fideiuſſorē non repeti, dat ſolutionem,
Ala.

Ala. ponit contrariam. Item opi. Tan. ¶Pe. glo. notat,
alle. unam. l. & aliā alle. in contrarium, & ſoluit. ¶Vlt.
6 glo. quærit obijciendo, & ſoluit. ¶*In† glo. 1. ibi, hoc ita*]
loquitur de duobus reis promittendi, qui paciſcunṫ,
ꝙ uterque teneatur inſolidum [*& ibi, diui Adri.*] l. ulti.
eſt, & uide de con. uti. uel iuti. cum dilectę, ſuper. 3. gl.
¶*In glo. 2. ibi, quòd uerò*] loquitur de illo, qui certum ſer-
uum, de quo ſibi fuerat mandatum, emit, uel depoſi-
tum recepit, & ille fur erat [*& ibi. l. 2. §. 1.*] non facit. Di-
cit, ꝙ uelleianū competit mulieri fideiubenti, niſi cal-
lide uerſata ſit: quia deceptis &c. forte uoluit induce-
re, quod ibi dicitur. i. reſpon. & in l. 1. ꝙ cum mulieres
uirilibus non fungantur officijs, nec fideiubēt [*& ibi,
Sed ſi quis*] mittitur ad conſignatorem teſtamēti, vt re-
cognoſcat ſigillum, ne auocatus à rebus ſuis damnū
patiatur [*& ibi, uidelicet*] ſequitur, ne cui officium pu-
blicum uel damno, uel compendio ſit [*& ibi, ſiue hære-
ditaria*] uide de ſimo. de hoc ſuꝑ ult. gl. [*& ibi. l. 1.*] uide
in ſup. ubi contrariū ſoluitur. ¶*In 4. gloſſ. ibi, ſi quis*] ſta-
tur confeſſioni non hęredis, qui pro parte ſe reſpōdit
hæredem. ¶*In glo. antepe. ibi, ſi per imprudentiam*] ponit ca-
ſum decre. ſtatim all. [*& ibi, omnes exceptiones*] uide de
dila. c. fi. ſuper. 3. gl. [*& ibi, ſi procurator*] ponit caſum cō-
uerſum, ꝙ creditor procuratori ſuo mandaſſe non vi
detur, ut recipiat indebitum [*& ibi, Si fideiuſſor*] ſequi-
tur, multiplicauerit ſummā, in quam fideiuſſit, ſum-
ptibus iuſta ratione factis, totam eam pręſtabit is, pro
quo fideiuſſit [*& ibi. l. 2. §. ulti.*] fideiubens pro condu
ctore vectigalis, in vniuerſam conductionem ad vſu-
7 ras iure cōuenitur. ¶*In glo. pe. ibi, commodis† præmiorum*]
præmia, quæ propter victorias condemnato dabanṫ,
interdicuntur, & ex parte iudicati capiant [*& ibi, Spem
eorum præmiorum*] ſequitur, quę pro colonis athletis pē-
ſitanda ſunt, priuata pactione pignorare minime ad-
mittendum eſt [*& ibi, Stipendia*] vide de ap. paſtoralis,
in ult. gl. [*& ibi. l. 1.*] uenditur prædium minoris, quod
ex cauſa iudicati captum eſt, ſi tamen eſt intra tēpora
reſtitutionis diffiniet præſes cauſa cognita, & parte ꝑ-
ſenre, an ſit reſtituendus [*& ibi, magis. §. non paſſim*] & ſe-
quentibus: tunc demum permittit pretor pupilli prę-
dia ob ęs alienum diſtrahi, quando aliunde nō extat,
unde ſolui poſſit. ¶*In gl. prima ibi, diui Adriani*] quod ſit
huius epiſtolæ beneficium, inter quos locum habeat,
& quando ceſſet, ſatis no. Hoſt. in ſum. huius ti. §. quid
ſit, & §. 2. ſequentibus, & vide in ſpe. de renun. & co.
§. 1. uer. Et quoniam de renunciatione. ubi etiam tra-
ctatur de noua conſtitutione. ubi etiam tractatur de
noua conſtitutione de fideiuſſoribus, & de duobus
reis, & de beneficio cedendarum actionum [*& in fi.*]
poſuit hic Guido glo. Guidonis de Suza, an condem-
nato debitore intelligatur condemnatus fideiuſſor,
quod uide plenius de iniur. & dam. da. c. uno, lib. 6. in
a 3. glo.[a] ¶*In glo. 2. ibi, ſane*] & infra de elec. cum non de-
ceat, li. 6. contra. 7. q. 1. conſtitutum, ubi de hoc [*& ibi,
legi*] & de dona. inter uirum, & vxo. & ſi neceſſe, vbi de
8 hoc, Hoſti. [*& in fi.*] dic ut ibi in fi. ult. glo. ſuper† alio
eſt indignus, ſuper alio lucraṫ libertus, cui patronus
legauerat, poſt mortem illum detulit, ꝙ fuerat: quia
illicitæ mercis negociator, meretur quò ad fiſcum, &
mercede indignus quò ad legatum. ¶*In glo. 3. in fi.*] de
hoc de proba. poſt ceſſionem. ¶*In glo. ergo petent, ibi, &
uſuras*] idem Goff. qui & hoc dicit in integra contine-
ri: in antiqua non non eſt [*& ibi, petere abſolutionem*] di-
9 xit Gof. licet† teneaṫ excipere, nō tenetur agere. Præ-
terea quia talis petitio quaſi inhoneſtatē inducit, ex-
cuſari debet fideiuſſor. ff. māda. l. idē. §. generaliter. vbi
fideiuſſor inhoneſtam exceptionē ex ſui perſona cō-
petentem omittere poteſt [*& ibi, ut Tan.*] qui ſimplici-
ter dixit debitorē teneri ad uſuras, & omnes expēſas,
quas fecit fideiuſſos, qui ueniunt ut intereſſe. concor.
Vin. hic Inno. & Hoſti. de uſur. c. 1. Hoſti. dixit pignora
fideiuſſoris obligata, quæ aliter non poterāt rehabe-
ri, & ſi perdita fuiſſent, ad ea debitor teneretur. ff. mā.
ſi mandato. §. ſi fideiuſſor. Credo, ꝙ, ut moris eſt vſu-
rariorū, ꝙ maior ſumma erat in obligatione, quàm
eſſet mera ſors, ad quam ſe obligauerat fideiuſſor de
mandato debitoris. Bar. in fi. quæſtionum ſuarum in
10 quæſtione, Aliquis ſcholaris, quærens† de ſcholare,
qui habebat pecuniam ſub uſuris, qui, cum eius nun-
cius ueniſſet, ſocio rogāti mutuauit pecuniam illam
eo pacto, quòd deinceps uſūræ curerent ſocio, an ſit
uſura quantum ad ſcholarem? ſic ſoluit. Γ. dixit ſe du-
bitare: tamen dixit, ꝙ nō poteſt à ſocio petere niſi ſor-
tem: ſed forte poſſet dici, ꝙ actione mādati poſſet eū
c ad hoc cōpellere[c]. diſtingue, ut plene dixi in quæſtio-
ne, quā diſputaui late ſuper regula, dānū, de reg. iur.
lib. 6. ubi etiam remiſſiones inuenies ad quæſtionem
uenerialem, ad ſum. Hoſt. & ad ſpeculum. ¶*In glo. ulti.
11 in fi.*] Dicebat Inno. ꝙ† quàmuis ad hoc non agatur;
ſi tamen aliquis defendens ſe de aliquo crimine corā
ordinario, uel delegato de illo conuincatur, ipſe iu-
dex eum ex officio punire poteſt, maximè cum tale
crimen per probationem ſit factum notorium iuris,
& infamia inde orta ſufficit ad ſuſpenſionē. 2. q. 5. preſ-
byter ſi. ubi uerò non defendat ſe in iudicio, licet de
aliquorum crimine cōuincatur, cum ad hoc actum
non ſit, non punitur, de or. co. capitulo ſecūdo, cum
ſuis cōcor. uide quod dicam, infra de pur. ca. inter, ſu-
per gloſſ. 2. & cap. penul. in gloſſ. forſan, in fi.

ANNOTATIONES.
a ¶In 4. gloſſ. Et plenius per Bar. in l. 1. ff. iu. di. ſol. & Cy. & doc. &
Bal. in l. fi. C. de uſu. rei iudi.
b ¶Compellere. Vide de hac q. per Io. Cal. in c. nauiganti, de uſur.
& per d. Bar. de Sali. in auct. ad hæc, C. de uſur.

SVMMARIVM.

1 *A fideiuſſione fideiuſſorem qui moleſtatur à ueditoribus, debitor.
clericus abſoluere compellitur, & quomodo.*
Conſtare de aliquo dicitur multis modis.
2 *Fideiuſſor an teneatur, ſi prorogetur debitori principali tempus.*
3 *Vſurarum cauſa eſt ſpiritualis.*
Iuramentum calumniæ non præſtatur in cauſa ſpirituali.
*Acceſſorium ſequitur naturam principalis, licet aliud ius ſit, ſi
de eo principaliter ageretur.*
*Teſtes remotos ad locum iudicij conducere quis non cogitur, niſi in
caſibus & quibus hic.*
4 *Iudices in perſonalibus poteſt quis impetrare bona fide diuerſos.*
*Terminus ad examinandos teſtes eſt arbitrarius conſideratis cir-
cunſtantijs: & poteſt appellari, niſi ſit competens.*
*De teſtium examinatione committenda alij, & ſuper quibus faciē
da ſit, eorūq; tranſmiſſio qualiter, quæ debeat habere, & nu. 8.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 6.*
*Fideiuſſor quando teneatur, & quande non ad uſuras, & num. 7.
in prin.*
7 *Additio gloſſarum.*
*Teſtium receptioni ut quis adſit, an ſatiſdatio præſtetur a reo, &
hunius ſatiſdatio in quo utilis. §. in glo. hoc ſi.*

CAPVT III.

1 COnſtitutus. Caſus. Per† diſtri-
ctionem eccleſiaſti-
cam cōpellitur clericus debitor à fideiuſ-
ſione fideiuſſorem abſoluere: qui à credi-
toribus moleſtatur. Diuiditur ut proxima. ſecūda ibi,
Ideoq; [*Tempore Latera. concil.*] quod quando fuerit ce-
lebratum, dicam infra de decimis. c. pe. [*Interceſſit*] Bo-
noniæ [*Vſque modo*] nec modo, quod patet per ſequē-
tia [*Augmentatum*] propter uſuras, pœnas, & ſimilia
[*Conſti-*

[*Conſtiterit*] confeſsione, uel aliter, ſuprà c. proxi. [*Debi-
tore*] cancellarium tuum [*Eum*] magiſtrum ſ. fideiuſſo-
rem [*Abſoluat*] per abſolutionem debiti; uel. i. abſolui
2 faciat. Quæritur, ſi fideiuſſor obligatus ſit ꝑ pecunia,
quæ ad certum tempus debetur, uel pro alia re, quæ
intra certum diem fieri debet, & creditor diem ſolu-
tionis prorogauerit principali debitori, non conſen-
tiente fideiuſſore, an fideiuſſor teneatur? & uidetur ꝙ
a non, ar. ff. loca. item quærit. §. qui impleto.[a] Quidã ta-
men dixerunt contra per. l. ff. cod. ti. ſi fideiuſſor. & l. ſi
debitori. T. Goffre. ff. de preca. l. ſed ſi manente. ff. eo. ſi
quis pro eo §. ſi numos. Dixit Gof. hic, & Hoſti. infra
c. fin. ꝙ ſi ſimpliciter fideiuſsit, in omnem cauſam te-
netur etiam poſt tempus. Secus, ſi expreſsit, ꝙ uſque
ad certum tempus tãtum obligari uolebat. ff. de præ-
to. ſtipula. Valerianus. C. loca. & conduc. cum Her-
mes. uel ſecundum eum dic, ut ſupra de ap. præterea
2. ſuper uer. Sẽpronio. de hoc in ſpec. e. ti. §. 1. ver. illud
autem quæritur [*Præſentium*] iſtud erat in. i. compil. tit.
3 de iura. calum. c. ulti. [*Calumniæ*] nec ob. ꝙ cauſa † uſu-
rarum ſit ſpiritualis, & ſic non ſit merè iurandum, de
iura. calum. literas: quia hic petuntur uſuræ ut intereſ-
ſe. Item principaliter agebatur ex mandato, & acceſ-
ſorium &c. de reg. iur. acceſſorium, li. 6. ſecũdũ Hoſti,
& hæc hodie ceſſant, de iura. ca. c. 1. in fi. libro 6. [*Quia
difficile*] & oneroſum propter expenſas, ad quas tenet
producens, de reſcrip. ſtatutum. §. pen. lib. ſexto, unde
nec cogit curia partem ibi probare, de teſti. cauſam
quæ, niſi ita conuentum ſit, uel uideatur papæ, quod
malicioſè petatur dilatio. ſic ſo. de priuil. cum olim. 1.
ubi de hoc, & de hoc. ff. de teſti. l. 3. in auct. e. ti. §. mul-
tæ, col. 6. ſecundum Hoſt. [*Suos*] quos habet Bononiæ.
4 [*Ducere*] ex hoc collige ſecundum Hoſti. ꝙ in † perſo-
nalibus poteſt quis bona fide diuerſos iudices impe-
trare, de hoc de reſcrip. ca. fi. & c. diſpendia, lib. 6. [*Com-
petentem*] arbitrarium conſideratis circunſtantijs: alias
poſſet appellari, de ap. cum ſit, de procur. dilectus, de
dilatio. cap. 1. [*Vice tua*] omnino uide, quod ſcripſi in
ſpec. ti. 1. §. 2. ſuper uer. antep. [*Exterminent*] alias exami-
nent [*Diligenter*] ut ſupra de teſti. cum cauſam, & ſecũ-
dum interrogatoria partis aduerſæ. cod. ti. capitulo ſe-
cundo, libro ſexto [*Tranſmittentes*] ſup. cum inſtrumẽ-
tis. de quibus ſequitur. & eſt ſimile, ſupra c. prox. ¶ Gl.
5 2. † arguit, ſignat contrarium, & diſtinguit. ¶ Antepe.
gl. reſpondet per contrarium, quod dupliciter ſoluit,
contra ſecundam ſolutionem allegat, & reſpondet.
6 ¶ *In † glo. 2. ibi, fideiuſſor*] tunc fideiuſſor tenetur ad uſu-
ras, quãdo ſe obligauit ad illas [*& ibi, quæro, an fideiuſſor*]
fideiuſſor conductoris, qui pro pẽſione ſe obligauit
in omnem cauſam, debet uſuras [*& ibi, fideiuſſores magi-
ſtratuum §. 1.*] ubi qui fideiuſsit pro conductore vecti-
gal. quòd annuatim. 100. daret in omnẽ cauſam, non
7 tenetur ad uſuras. ¶ *In † gl. . ibi, fideiuſſor*] ubi de hoc [*&*
[*& ibi, quæro an fideiuſſor*] & ibi plenè de hoc [*& ibi, ſecun-
dum canones*] & forte ſecundum. l. ſecũdum ea, quæ no.
infra de vſur. cap. 3. [*& in fi.*] Hoſti. remit. ad ſum. eo. ti.
§. ad quid fideiuſſor. ¶ *In gl. 3. in fi.*] quæ capitula de in-
cauto, uel non licito iuramento debent intelligi. ¶ *In
glo. hoc ſi uoluerit, ibi, præſtare debet*] ſecundum Inno. quia
quod ſequitur, fuit additio [*& in fi.*] Hoſtiẽ. dicebat, ꝙ
poterat legi per ſubauditum ad euitandam obiectio-
nem, ut. ſ. recipiatur ſatiſdatio de expenſis, vel ipſo de-
bito, ſi probetur, & poſt uer. accepta ſubaudit, nũcie-
tur cãcellario, ꝙ ad teſtes &c. ſed nimis extorta ẽ hæc
lectura. Dicit Ab. magiſtrum ſuum dixiſſe, ꝙ eſſet co-
gitare caſum, in quo utilis eſſet ſatiſdatio, ualet enim
receptio teſtium facta contra citatum, niſi ille habue
rit ineuitabile impedimentum, de teſti. c. 2. ſed ex quo
ſic ſatiſdat, etiam ex impedimento tali nõ uiciatur re-
ceptio. quomodo per hanc decre. prouidebant iudi-
ces contra malicias partium, & quomodo hodie ali-
ter eſt prouiſum, uide quod no. infra de reſcrip. ſtatu-
8 tum, lib. 6. in glo. pe. ¶ *In glo. pe. ibi, dicere † debent*] nec de-
bent hoc ſubdelegari. & idem uidetur in matrimo-
nialibus, infra de conſan. & affi. cap. 1. talia tamen to-
ta die de conſuetudine ſubdelegamus, ad quod facit
de offi. deleg. ſuper quæſtionum. §. intentionis, Hoſti.
¶ *In glo. ult. in fi.*] ſed ultra hoc etiam facit iudex relatio-
nem de fide inſtr. ſic ſupra de proba, licet, uer. quam-
quam, de teſti. cauſam, in fin.

ANNOTATIONES.

a ¶ Qui impleto, Vbi uide Bar. & ad hoc l. Labeo. ff. de arbi. & ff. de
pac. le. finali.

SVMMARIVM.

1 *Ex religioſi fideiuſſione, uel mutui acceptione conuentus quando
non teneatur, ſed ille non puniatur, & nu. 2.*
Religioſorum locorum, uel ordinum priuilegium hic unum.
Religioſus quis nec obligari, nec eccleſiã obligare poſſit, & nu. 2.
2 *Eccleſia ex mutuo quando obligetur, & nu. 11.*
3 *Cum procuratore cuiuſpiam ſi quis contrahat, dominum non obli-
gat ultra mandatum, præterquam in caſibus, & quibus, & nu.
4. 5. 6. & 7.*
4 *Procuratoris conſtituti ad regendum, procurandum, & admini-
ſtrandum aliquam uillam, uel præbendam cum libera admini-
ſtratione quæ poteſtas ſit.*
*Ex mutuo ciuitas, & eccleſia nunquam obligantur, ſi in earum
non uerſum ſit utilitatem. uide nu. 11.*
5 *Procuratoris negotiationum, uel inſtitoris poteſtas quæ, & qui-
bus modis conſtituatur.*
Inſtitoria directa quando comperat, & quando utilis.
Inſtitoris etymodo quod.
6 *Ex dolo procuratoris dominus quando, & quando hæres ex de-
functi teneatur.*
7 *Legibus etiam ſunt obnoxij clerici, & quando.*
8 *Diſciplina hic pro pœna regularium.*
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 10.*
Curialis quæ contrahere prohibentur.
De peculio actio quando deficiat.
11 *Additio gloſſarum.*
*Verſum in utilitatem eccleſiæ quot modis dicatur, & quando cre-
ditor teneatur docere uerſum, & pro qua ſumma.*

CAPVT IIII.

1 QVod quibuſdam. C. Si ſine
† licẽtia ꝑ-
lati, & maioris partis capituli religioſus fi-
deiuſſerit uel mutuum acceperit, conuen
tus non tenetur, & ipſe punietur [*Religioſis*] locis Inn.
& Hoſt. q. d. priuilegium non fauore perſonarũ indul
tum, ſed locorum, uel ordinum [*Extendi*] ſimilis extẽ-
ſio de clan. deſpon. cap. fi. de priuil. ꝙ nonnullis [*Reli-
gioſus*] prelatus. ſ. nam clauſtralis ſimplex nec obligari
poſſet, nec eccleſiam obligare, cũ proprio careat. 12.
q. 1. uolo, & adminiſtrationem nõ habeat, infra de te-
ſta. requiſiſti, ad fi. uel dic religioſus quicunque, ut in-
nuitur in fi. ſecundum Hoſtien. [*Pro aliquo*] nec in ali-
quo [*Fideiubeat*] ſi facis hic pũctum, planus eſt ſenſus,
ꝙ nullo modo fideiubeat. ſi facis ſuſpẽſiuum, eſt ſen-
ſus, ꝙ non fideiubeat, niſi uſque &c. Hoſtiẽ. [*Summam*]
2 quæ † inſtituitur in aliquibus eccleſijs, ut uſque ad illã
poſsint adminiſtratores contrahere mutuum, & non
ultra, & uſque ad illam quantitatem obligatur eccle-
ſia, forte etiam ſi non probetur uerſa in utilitatem. de
dicam. ĩ. hoc idẽ dici poſſet de dona. in eccleſia. in qua
certa quantitas ad hoc ſtatuta eſt. eo. ti. 2. cęterũ [*Com-
3 muni † prouidentia*] no. ꝙ qñ quis dat mutuũ, uel aliter
cõtrahit cum alterius procur. tenorẽ mandati, ſeu ꝓ-
cura-

curatorij attendere debet diligenter, ſupra de reſcrip.
cum dilecta, infra de priuil. porrò: quia ſi illud exce-
dat, non tenetur dominus, niſi inquantum illud pro-
baretur uerſum in vtilitatẽ domini, ut hic, uel niſi id,
quod facit ultra mandatum, ex neceſsitate conſecu-
tiuum ſit mandato, ut cautio de euic. & ſi. ad quæ be-
ne obligat dominũ procur. ff. de act. emp. & uen. l. Iu-
lianus. §. ſi procurator. ff. de ꝓcur. qui proprio. §. qui
alium, & l. procur. qui pro euictione. Sed & caueat ꝓ-
curator ad id mandatum non habens, ne pecuniam
mutuo recipiat nomine domini: quia in ea non poſ-
ſet dominũ, uel rem ſuã pignori obligare. C. quod cũ
4 eo, qui in alie. po. l. ſi. ff. quod iuſſu. l. antepe. Si † autem
aliquis prælatus conſtituat procur. aliquem ad regẽ-
dum, procurandum, & adminiſtrãdum aliquam uil-
lam, uel præbẽdam, dans ſibi liberam adminiſtratio-
nem in ea, talis procur. poteſt agere nomine conſti-
tuentis eum pro neceſsitatbus, uel utilitatibus uillæ,
uel præbendæ. poteſt etiam nouare, & permutare res
illius uillæ, uel præbendæ. Sed & poteſt exigere, & re-
cipere debita, tranſigere, & paciſci. ff. de pac. reſcriptũ.
§. fina. & tribus. ll. ſe. C. quod cum eo, qui in ali. po. ſi
liberam. ff. de rei. uen. ſi quis hac. l. §. ſi ſeruus, & ſupra
de procur. petitio. uidetur etiam aliquibus, quòd ta-
lis poteſt mutuum contrahere non obligando tamẽ
perſonam domini, ſed res tantum uillæ, uel præbẽdæ.
quas adminiſtrandas recipit. ſed & ſi habet generalẽ
& liberam adminiſtrationem omnium bonorũ do-
minorum domini, tunc forte poſſet dominum obli-
gare, ar. dictarum. ll. ſupra proximè inductarũ: & hoc
ex eo maximè probatur: quia procurator poteſt face
re inſtitorem, ex cuius contractu non ſolum procu-
rator, qui inſttor eſt, ſed & dominus obligatur. ff. de
inſtito. act. cuicunq. §. fina. & l. fi. ex quo ſequetur eui-
denter, ꝙ talis procurator generalis etiam mutuum
contrahẽdo multo fortius, q̃ inſtitor ab ipſo creatus,
perſonam domini obligabit. Excipe ciuitatem, & ec-
cleſiam, quæ nunquàm ex mutuo, niſi in utilitatẽ ip-
ſarum ſit, obligantur. ff. ſi cer. pet. ciuitas[a]. 10. q. 2. hoc
ius porrectum, uer. is creditor, ubi de hoc, & dicã ſup.
glo. iſtud, licet ſecus ſit de priuato, ut no. Azo in ſum-
ma ſua. C. ſi cer. pe. §. ubi autem accepit mutuum. ſed
eccleſia non obligatur, vt dictum eſt ſecundum Inn.
niſi uſque ad quantitatem cõmuni prouidentia con-
ſtitutam, ut no. in præce. glo. ſecundum Hoſti. Si uerò
procurator non habet ſpeciale mandatum, nec libe-
ram adminiſtrationem, nec nouare poteſt, nec paci-
ſci, nec mutuum, nec ſolutionem recipere, nec alia, q̃
præmiſſa ſunt, expedire, vt. ff. de procurato. ignoran-
tis, & l. mandato generali, & l. procuratorum, ff. de of-
fi. procur. Cęſa. l. 1. §. 1. C. de procur. per procuratorẽ.
ff. de peculio, qui pecul. 1. uidetur tamen, ꝙ etiam tali
procuratori nec generali, nec libero ſolui poſsint pẽ-
ſiones, & reditus uillæ, uel præbendæ, & ꝙ non poſ-
ſint etiam alienare, ar. ff. de procur. procurator toto-
rum, in fi. C. de admi. tuto. ſancimus, & l. conſtitutio-
nem. Hæc autem locum habent in procuratoribus
conſtitutis ad aliqua procuranda, ut ſupra de procur.
5 petitio, ubi de hoc, & non † inſtitoribus, uel procur.
negociationum. illi enim, quibus commiſſum eſt, ꝙ
pannos emerent, pro his perficiendis poſſunt mutuũ
recipere, & dominum obligare. ff. ad Macedo. Item ſi
filius. §. interdum tamen, & §. pe. ff. de inſti. act. cuicũ-
b que, reſponſo. i. & §. non tamen [b] omne, & ſe. nec eſt
uis, utrum de multis rebus mandatum ſit, an de una
re tantum: hoc excepto, quia quando de pluribus re-
bus mandatum eſt, tunc habet locum directa inſtito-
ria: & hoc eſt, quod loquit in plurali. ff. de inſti. actio
cuicunque. §. 1. ibi, pecunijs fęnerandis, agris colẽdis,
mercaturijs faciendis. ubi uerò ad unam rem tantum
datur, tunc competit utilis inſtitoria. ff. de inſtito. in
eum, reſponſo. i. & §. 1. C. de exercito. l. 2. & l. ſi mutuã,
C. ſi certum pe. eum qui. Sed nec eſt uis facieda, utrũ
dicat dominus, Præpono talem; uel inſtituo, ſeu præ-
ficio tali negociationi, an dicat, facio talem procura-
torem meum in tali negociatione. nam ex quo ad ne
gociationem conſtituitur, vel ad accipiendam talem
pecuniam, dabitur utilis actio cõtra dominum. ff. de
inſti. l. antepe. & pe. Sed cõtra. ff. de inſti. cuicunque. §.
ſed & cũ fullo. So. non loquitur de inſtitore, ſiue pro-
curatore ad negociandum conſtituto, ſed de illo pro
curatore, qui tantum diſcipulos debeat regere, & eis
neceſſaria miniſtrare, & ideò non dabitur ibi inſtito-
ria, ſicut nec daretur ex facto procur. cõſtituti ad agri
culturam faciendã, & colligendos fructus. Hic enim
nulla eſt negociatio quæſtuaria, & ideò nec datur in-
ſtitoria. ff. de inſti. ſi cum uillico, licet quãdoque poſ-
ſet competere actio negociorum geſtorũ. ff. de neg.
geſtis, liberto. ſed quãdoque datur utilis inſtitoria. C.
de exer. l. fi. caueat autem ſibi is, qui tradit mutuũ in-
ſtitori: quia ſi præpoſitus alicui rei ut inſtitor, uel exer
citor contrahat mutuum in rem, quæ ei nominatim
& expreſſe permiſſa eſt, tunc ſemper præponẽs tenet
inſtitoria, uel exercitoria, & ſi pecunia in rem ipſam
uerſa non ſit. Si autem contrahat in rem, quæ ſibi nõ
expreſsẽ, ſed tacitè eſt commiſſa, & mutuum, quod
accepit, in rem domini ſit conuerſum, idem eſt. Si ve-
rò non ſit conuerſum, tunc dominus non tenetur. in
quo quidem caſu curioſum quidem eſſe oportet cre
ditorem, vt ſciat ſe contrahere in eam cauſam, quæ ei
tacitè eſt commiſſa, & non mutuet plus, quàm ei eſt
c neceſſarium,[c] & ꝙ res etiam ibi poſsit comparari, nec
credat ſoli aſſertioni prepoſiti: quia oportet, ꝙ de cau
ſa certificetur: & elicit hæc diſtinctio de eo, quod le-
gitur. ff. de exerci. act. l. 1. §. non autem ex omni cauſa,
& ſe. & l. fi. ff. ad Mace. item ſi filius, aliàs incipit, Iulia-
nus. §. antepe. ff. de in rem uer. l. 3. §. pe. Dicitur autem
inſtitor ab inſto inſtas: quia præſit, uel præficitur ne-
gociationi, uel etiam negocio ſeculari. ff. de inſti. le. 1.
& 2. & l. cuicunque. ibi habes, ꝙ inſularius, qui ſ. con-
ſtitutus eſt ad inſulas faciendas, vel reficiendas, & ille,
qui preficitur ædificio faciendo, vel frumento emen-
do hoc nomine cõtinetur, & l. antepe. & ſi inſtitor ac-
cipit mutuum pro ædificio, bene obligat dominũ. ff.
de inſtitoria, cuicunque. §. non tantum omne: ſecus,
ſi tantum eſſet inſtitutus procurator ad ædificium, &
non inſtitor. talis enim non uidetur, ꝙ poſsit mutuũ
cõtrahere pro ædificio, ſed de pecunia ſua, uel domũ
ædificare debet. C. quod cum eo, qui in alie. po. l. fina.
ſed contra. ff. de inſti. in eum, C. de exerci. ſi mutuam,
& l. fin. So. leges illæ intelliguntur, quando ſpecialiter
mandatum eſt procuratori, ut mutuum poſsit recipe
re tũc enim obligat dominum. & hoc ipſum dicit lex
præalle. C. quod cum eo, qui in alie. po. l. fina. in prin.
aliàs non poſſet obligare dominum, niſi eſſet procu-
rator, & inſtitor, ut ea. l. & ff. de inſti. cuiuſcunq; §. ſed
6 & cum fullo. Ex dolo † autem extra officiũ ſuum cõ-
miſſo non tenetur dominus. ſed ſi in officio ſibi com
miſſo delinquat in contractu, tunc dominus obliga-
tur. ff. de tribu. act. ſed & ſi ſeruus, & duabus. l. ſe. niſi ip
ſum dolum, quàmcito ſciuit, dominus purgauerit. C.
de ero. mili anno. l. fi. li. 12. C. de hæreti. quicunque, ſu-
pra ut lite non conteſt. capitulo primo, uer. ſi. ubi de
hoc. ſicut & ex dolo defuncti tenetur hæres, ſi in con-
tractu committatur. ff. depoſiti, ſi hominem. §. datur
7 actio quamuis autem † hæc materia ſit legalis, tamen
utilis & neceſſaria eſt clericis, qui frequenter multos
pręponunt ſuis negocijs exercendis ſecundum Inno.
cuius eſt hic quaſi tota glo. Ex quorum facto & ſi nõ
obligentur eccleſiæ, perſonæ tamen præponentium
obli-

obligantur,ar.ſupra de arbi.per tuas,uer.quia iuramē
to.eſt tamen cōtrarium ar.pro cleri.in eo, quod le.&
no.infra tit. 1.is qui,infra de teſta.filius, & infra de no.
operis nū.capitulo primo, §.1. & ſupra de fo.compe.
ꝙ clericis, & de iura.ca.literas. Sed poteſt reſponderi,
ꝙ in his obligationibus, ex qbus quis naturaliter ob-
ligatur,admittendæ ſunt leges, quæ fraudem clerico-
rum excludunt, & eum ipſis contrahentes ſeruant in-
demnes,arg.in eo, quod le.& no.ſupra de pac.capitu-
lo primo, & 3.& infra de dona. per tuas.§.nos igitur.
ꝙ etiam ſic ſentiamus,intereſt clericorum,ar.C.de re
ſcin.uē.ratas, C.ad Trebel.ſancimus.C.ut actiones ab
hæredibus.l.unica, in fi.& maximè quando iudicialis
auctoritas appoſita eſt in contractu,ar.in eo,quod le.
& no.ff.de mi.ait prætor, reſponſo.1.uer.quid tamen
ſi prætor, ſupra de pac.capitulo primo, & de tranſla.
capitulo primo, & 2.de fo.compe.ſignificaſti, ſecun-
dum Hoſt.[*Probis*]fideiuſſoribus, uel mutuis[*Aliqua-
tenus*]i.cum effectu,Hoſtiē.[*Grauiori † diſciplinæ*]i.diſci-
plinæ, quæ cōſueuit infligi pro grauioribus culpis, de
regu.non ſolum,in fi.li.6.& huius noticiam bene ha-
9 bent regulares,& de his de regula.c.fin. ¶Prima † gl.
ponit regulam de fideiuſſione clericorum, & mona-
corum, & tres caſus exceptos, in fine æquiparat cu-
rialem. ¶Secunda gloſſ.primò notat,ſecundò ſoluit
10 quæſtionem,tertiò arguit à contrario. ¶*In † gl.2.ibi.§.
alium autem*] ponit caſum, quando vult eccleſia con-
ducere,uel in emphyteuſim recipere prędiū ſibi vici-
num, tunc clerici fideiubent [*& ibi, curialis*] ſequitur,
nec procurator, nec conductor alienarum rerū, nec
fideiuſſor, aut mandator conductorum exiſtat: alias
nulla erit actio. ¶[*In gl.penul.ibi.l.1.*] deficit actio de pe-
culio illo adempto, uel per mortē ſerui extincto: ſed
11 agitur tunc de in rem uerſo. ¶*In † glo.iſtud bene,ibi,is cre-
ditor*] ubi de hoc, & de depo.c.1.ubi uide ſuper.1.glo.
Dicebat.G.Na.illum uer.loqui, quando mutuum re-
cipit non prælatus, uel non conſtitutus ad hoc.ſecus,
ſi prælatus, uel alius cum conſenſu conuentus: graue
enim eſſet creditori ſequi prælatum ad curiam itine-
rantem pro negocijs eccleſię, & curioſum eſſe in qui-
bus pecunia expendatur [*& ibi, rem uerſo*] ſecundū Io.
[*& ibi.ſi pro parte*]& l.3.in fi.dicebat Inno.duobus mo-
dis conuerti pecuniam in utilitatem eccleſiæ. Primo,
quando conuertitur in rem eccleſiæ impoſterum du
raturam, vt ſi emitur inde villa, domus, uel his ſimilia,
& ſic ſumitur hic,& ff.de impen.in re.do.fa.l.1.& pen.
& quaſi per totum. Secundo modo conuertitur, & ſi
non recipiatur, uel locetur in utilitatem perpetuam,
ſed temporalem, ut pro colendis agris, uel ſeruis,uel
animalibus nutriendis, uel domibus non neceſſarijs,
alias tamē magnifice & utiliter faciendis: ſed eccleſia
ad tantas expenſas non ſufficit, quo conſiderato non
eſt hoc uerè utilitas eccleſię. Idem de alimentis mo-
nacorum, qui cum poſsint & debeant parcius uiue-
re,lautius uiuunt, quàm oporteat, & contra iura.25.
diſt.eccleſiæ principes. 12.q.2. gloria. & ipſi pauciori-
bus,licet difficulter,fuiſſent contenti, hoc modo dici
tur pecunia conuerti in rem.ff.de peri.hęre.ſi à domi-
no.§.fi.& duabus.ll.ſe.ff.de rei uen.in fundo, & l.ſum-
ptus, & l.ſi fundi.quādo ergo ſit prouiſio, ꝙ prælatus
poſsit accipere mutuum uſque ad certam ſummam,
poterit tunc uſque ad eandem mutuum accipere, &
eccleſiam obligare etiā pro temporalibus & nō per-
petuis utilitatibus. vnde eſto, ꝙ poſtea perierit res, te-
netur eccleſia. Idem Bar. in uene.61.& de hoc Cy. in
auct.hoc ius,de ſacroſan.eccle.in fi. Si uerò ultra ſum-
mam prætaxatam acceperit licet conuertatur in uti-
litatem eccleſię pecunia, non tamen tenetur eccleſia,
niſi duret conuerſæ,ar.ff.de trāſac.cum hi.§.ſi quis de
alimentis. ꝙ ſi accipiat ultra ſummam pro perpetuis
utilitatibus, & in eiſdem cōuertatur, tenetur eccleſia,
ar.ibidem.& ſic intelligitur, quod hic dicit. Alij uero
dicunt, ꝙ ſufficit, ſi etiam in tēporali utilitate conuer-
tatur pecunia, & ſi non duret conuerſa, argu.ff.de ne-
gocijs geſtis, ſiue hæreditatria.ff.de mino.uerum.§.ſi
locupletioris. Alij autem aſſerunt, ꝙ qualitercunque
ſit uerſum uſque ad prætaxatam ſummam, dummo-
dò contemplatione eccleſiæ fuerit pecunia numera-
ta, competit actio negociorū geſ.& ſi non duret uer-
ſum: ſed ſi ultra ſummam, non tenetur eccleſia, niſi
duret uerſum: quia mutuum uidetur prohibitum vl-
tra ſummam prætaxatam, ad hoc.C.de neg.geſ.l.fina.
nec ob.quod hic dicitur, & ff.ſi cer.pe.ſi & me & Ti-
tium, in fi.& aliæ concor.ſignatæ in præce.gloſſ.quia
omnia hæc iura, & ſimilia intelligi debent ſecundum
prædictam diſtinctionem, & quando durat uerſum.
quicquid tamen dicatur, uidetur ex hac litera, ꝙ uſq;
ad ſummam prætaxatam omnino eccleſia obliget,
& etiam ultra ſummam, ſi in utilitatem eccleſię pecu
nia ſit conuerſa, vt hic dicitur, & ar.ff.ſi cer.pe.ciuitas.
poteſt & illud dici, ꝙ monacus, & etiā forte clericus
ex mutuo contracto contemplatione eccleſiæ ipſam
eccleſiam obligat, ſicut & ſeruus dominū.C.de exer-
cito.l.fi.& l.1.ſecundum Inno. cuius hæc eſt quaſi to-
ta glo. uide quod dicam de priuile. cum olim.2.in gl.
ideo.ſed Hoſti.placet, ꝙ uſque ad ſummam ſtatutam
non teneatur probare uerſum.remit.etiā ad ſum.e.ti.
§.& ſi quis, uer. & ſi oportet, & ſe.concor. Accur.in
auct.hoc ius porrectum, in ulti.gl. Contrarium no.in
auct.de ali.& emphy.con.§.ſi verò prædictum, col.9.
d Sed quid ſi ex frequētibus & ſingulis [d] mutuis uſque
ad ſummam prætaxatam cōtractis ſimul collectis ec-
cleſiam grauari contingat? dic ꝙ in eo, in quo graua-
tur eccleſia, eſt ei ſemper ſubueniendum, ut ſupra de
reſti.in integ.c.1.& de rebus eccle.non alie.ad noſtrā.
§.fin.& patet in eo, quod de ſimili materia legitur &
notatur.ĵ.de dona.apoſtolicę.§.fina.ſecundum Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶Ciuitas. Ibi uide Bar.& an idē ſit io pupillo.uide Bal.in.l.ei qui.
b ¶Non tamen. Ibi uide Bar. & in l.habebat.ff.de inſti.& in l.1.C.
exerci.per doc.
c ¶Neceſſarium. Vide Bar.in l.1.§.nō autem, ff.de exercitor.& Bal.
in auct.hoc ius porrectum.
d ¶Singulis. Ad materiam facit, quod de inſignuatione dicitur in l.
illud, C.de ſacroſan.ec.& ibi Bal.& doc.& in l.ſancimus, C.de do
na.& uide gloſſ. quæ incipit, à contrario, & ſuper illa Ioan. An.
infra de dona.capitulo primo.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor quibus caſibus agat contra debitorem ante, quàm ſol-
uat, & nu.2.4.& 5.*
*Diu, quantum temporis ſignificet, & quantum hic, & num.5.ad
uerſ.arbitrium iudi.*
Hugo magiſter Hoſtienſis.
*Mutatio qualitatis, uel morum contrahentis poſt contractum at-
tenditur ad dictio. cœperit.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
*Dotem reſtitutam ſine cauſa mulieri conſtante matrimonio uir ea
mortua repetit, in fin.*
6 *Additio gloſſarum.*
Circunſtantiarum conſideratio facienda.

CAPVT V.

1 EVm, pro quo. Caſus. Ponit † tres
caſus, in quibus fi
deiuſſor contra debitorem agit, vt à fide-
iuſsione liberetur. & incipe ibi cōſtructū;
Poteris iure conuenire eum, pro quo &c.[*Sed diu*] i. ꝑ
biēnium.ff.loca, cum domini horreorum, Pe.& Ab.
interdum,

interdum, diu, deſignat tempus quadrimeſtre.3.q.2.ſi
epiſcopus. Interdum ultra ſemeſtre.ĵ.de conceſ. præ-
ben.capitulo ſecundo, Hoſt.dicit, diu, cū lapſa eſt dies
ſolutionis, & fideiuſſor à creditore moleſtatur, ſupra
c.conſtitutus, & remit.ad ſummam.eo.ti.§.fi. Recitat
autem dominum ſuum Hu.dixiſſe, ꝙ ſi fideiuſsio fa-
cta fuerit ſine ſcriptis & extra iudicium, non in cauſa
publica, ꝙ non tenetur fideiuſſor, niſi uſque ad duos
menſes.C.eo.l.pe.unde, quod dicit lex, Prætor dabit
tempus.ff.de dam.infec.qui bona fide.§.fin.dicit ipſe,
non dabit: quia imperator iam dedit duos menſes, ut
ſupra.ſed alij intelligunt dictam.l.penul. ſicut ſonat in
cautione, ſ.iudicio ſiſti, & de hoc remittit ad ſummā.
eo.ti.§.qualiter fiat fideiuſsio: & fatetur, ꝙ communi
ter illa opinio domini ſui non ſeruatur: imò remanet
obligatus, ſed agitur, ut liberetur, ut hic. Gl.dixit hoc,
diu, arbitrarium, ut uidebis in ea [*Aut*] repete, ſi [*Diſſi-
pare*] concor.de dona.inter uirum, & uxo.per ueſtras
[*Cœperit*] poſt fideiuſsionem.ad hoc, ſupra de loca.pro
pter ſterilitatem.2.reſponſo. Eg.[*Seu*] repete, ſi [*Fuiſti*]
uel ſoluiſti non condemnatus.ff.man. idemque. §.fi-
deiuſſores, Vin. Goffr. Hoſti.& Abb. Sed hic nō agit,
ut liberetur, cum ſolutione ſit liberatus. idem Eg. Pro
cederet autem dictum primorum in eo, qui depoſuiſ
ſet, & conſignaſſet, ut no.in l.Lucius, ff.man.per.l.qui
2 mutuam.eo.ti. [*Iure poteris*] niſi † peremeris rem, pro
qua fideiuſſeras.ff.de uerborum obli.l.mora.nec pro
deſt fideiuſſori, ſi admonuit creditorem, ut conueni-
ret debitorem, vel pignora diſtraheret, quod ille face-
a re non curauit.ff.e.ſi fideiuſſor creditori, [a] niſi fideiuſ-
ſit in id, quod minus cōſequeretur creditor à debito-
re.ff.e.inter creditorem, Vin.[*Liberare*] idem arguit hic
Vinc.de fideiuſſore, qui vult ire ad ſtudium, per leges.
ff.de procur. aut longa.ff.de arbi.licet. hoc etiam not.
Guil.in ſpec.de iudi.§.3.uer.quid ſi fideiuſſor, & uide
quod de ſuperueniēti inimicitia ibi dixi in uer.prȩall.
3 ¶Prima † gloſſ.tres caſus literæ repetit. all.concor.&
addit quartum, dicens, ꝙ alias ante ſolutionem non
agit, & dicit quare. in fin.exponit illud, diu. ¶*In prima
4 † glo.ibi, fideiuſſor pro uenditore*] nō probat quartū caſum,
ſed tertium de condemnato, licet nondum ſoluerit
[*& ibi.§. quoties*] ſicut per actionem mandati directā
quandoque cogimur actionem præſtari quàm nacti
ſumus. ſic per actionem mandati cōtrariam petimus
ut liberemur [*& ibi, rem tibi dedi*] ſi pro te rem meam
tua uoluntate pignoraui, mandati erit actio [*& ibi, in-
debitam*] uide.ĵ.ti.1.cap.fi.ſuper.1.glo. [*& ibi, Celſus*] ui-
de in præalle.c.ſuper gl.hoc ſumptū. ¶*In glo.2.ibi.l.una*]
ſi ſine cauſa conſtante matrimonio uir reſtituit uxo-
ri dotem, non valet: quia donationis inſtar obtinet, &
mortua vxore ab eius hęredibus vir dotem repetit cū
5 fructibus ex die reſtitutæ dotis. ¶*In † glo.prima, ibi, quar-
tus*] addunt quidam quintum caſum, ſ. quando fide-
iuſſor pignoratus eſt, uel aliud damnum incurrit, ar.
C.man.l.2, ſupra eo.conſtitutus. ſed dic, ꝙ in l.non ſo-
lum pignoratus erat, imò & ſoluerat in c.conſtitutus
diu ſteterat in fideiuſsione, & ideò agere poteſt, licet
nondum ſoluerit: alias non agit, quaſi hoc mandatū
uideatur, ut ſequitur in gl.ſecundum Hoſti. [*& ibi, ar-
bitrium iudicis*] quia hoc arbitrabitur ex temporis cur-
ſu, ex perſonarum affectu, & ex his, quæ inter contra-
hentes acta ſunt, ſi apparere poſſunt, ut in l. Lucius, &
ex alijs diuerſis cōiecturis.ff. de le.i.ſi ſeruus plurium.
§.ſi numerus.ff.de le.2, cum pater.§.ab inſtituto, in fi.
ff.de teſta.hæredes.§.ſi quis poſt, in fi. ¶*In glo.ulti.ibi.l.
ubi*] & ſupra de pigno.ex literis.

ANNOTATIONES.

a ¶Creditori. Ibi uide Bar. Et eſt alius caſus, quando quis non nouā-
di animo interceſſit, uel ſine mādato.§.ſi in iudicio, ff.man.& quā
do in iudicio & quis interceſſit, ut ibi, de quo in l.ſi ꝑ ea.præall.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De ſolutionibus ubi alibi habeatur, quàm hic.
Pro debitis eccleſiarum ſoluendis interdum prælati priuilegiātur.
Pro debitis liquidis ſoluēdis clerici nō poſſunt à ſecularibus cogi

De ſolutionibus, Rub.

1 ¶Quia † ſolutione eius, quod debetur, omnis tollitur
obligatio, inſti.qui.mo.obli.tol. ideò uiſo de obliga-
tionibus, de ſolutionibus uideamus, Gof.ad materiā
trahitur.34.q.6.cap.1.& 2.de pę.di.1.medicina, & di.4.
in quattuor primis capitulis, & congruit de reſti.ſpo.
olim.2.de dolo, & cōtu.cum dilecti, uer.præterea. Itē
propter debita eccleſiarum ſoluenda interdum priui
legiantur prælati, de reſcrip.ſi propter, de præben.ſi ti-
bi conceſſo, lib.6. Item licet debita clericorum ſint li-
quida, ſeculares iudices nō poſſunt eos cogere ad ſol-
uendum, de fo.compe.capitulo ſecundo libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor pro debitis prædeceſſoris quatenus teneatur prælatus, et
quando.*
Prælatus aſſimilatur filio ſuccedenti patri, & quomodo.
*Verſum in eccleſiæ utilitatem quod creditum eſt, an creditor pro-
bare teneatur.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.3.*

CAPVT I.

AD hæc apoſtolicæ. Breue ē. [*Ita præla
1 tus*] qualis eſt † hęc ſimilitudo, cū filius teneat
de oībus, & ꝑlatus non teneat, niſi de ꝯ̄ctis
ob neceſsitatē eccleſiæ, ut ſeq̄t.dicit Ho. ꝙ ſicut filius
hæres ſuccedit in uniuerſum defuncti. ff. de re.iu. hæ-
reditas, ſic & prelatus ſuccedit prælato, inf.de teſt.rela
tum.2.§.nomine.& ideò ſicut filius tenetur de omni-
bus, de quibus tenebatur pater, ita & ſucceſſor prela-
tus tenetur de omnibus, de quibus tenebatur præde-
ceſſor ut prælatus, & ſic cogrua eſt ſimilitudo [*Neceſ-
ſitate*] ſi ſint uerſa in utilitatem eccleſię, Inn. quod eſt
bene no. ſecundum Abb. ſed contrarium ſecundum
Hoſti.uidetur hic argui, ꝙ ſufficiat pro neceſsitate, q̄
inminebat eccleſiæ, debitum fuiſſe contractū. de hoc
2 ſupra ti.1.quod quibuſdam. ¶Prima † glo.diſtinguit,
an fecerit heres inuentarium, & an obligatio ſit ex de
licto, uel cōtractu. ¶*In † gl.1.in fi.*] alias ſecus C.de do-
na.ſi patri tuo, & l.æris alieni, Hoſt. ¶*In glo.2.ibi, perue-
nit*] ex illo delicto [*& ibi.c.ulti.*] ubi plene de hoc, & 7.
quęſtio.2. epiſcopus, qui filios. ¶*In glo.pe.in fi.*] 40.diſt.
capitulo primo. Goffr. ¶*In glo.ult.ibi, debuit*] cum effe-
ctu, & nomine eccleſię ſecundum Ala.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus eccleſiam pro alienis debitis ſi obligat, ſuſpenſus eſt, &
à quibus, & quis, & nu.6.& 9.& eccleſia non tenetur.*
Eccleſia committitur multis modis, & quibus.
2 *Ea quibus modis intelligatur eſſe grauata, ut ſit locus huic decre-
tali, & num.7.*
Eleemoſynam facere de ſuperfluo tenemur.
3 *Sigillum probat, & quando ſigillum appoſitum obliget ipſum, qui
habeat an admittendus ut procurator.*
K *Ex literis traditis procuratori, qui aliud ſcripſit, quàm mādatum
fuit, dominus non obligatur, & num.8.*
5 *Ex cedulis traditis ut quid ſcribatur ī eis, quādo tradēs obligetur.*
Falſitas quid.
6 *Attentatim, ſiue conatus an hic, & quando aliàs puniatur.*
10 *Suſpenſus incurrit irregularitatē immiſcēdo ſe diuinis, & quādo
A quo abſoluendus.*

11 Epilo-

11 *Epilogus, ſuffragium gloſſarum, nu. 12.*
Iudici non creditur pro proceſſu coram ſe habito.
13 *Additio gloſſarum.*
Ex dilapidatione eccleſiæ an quis remouendus.

CAPVT IIII.

1 SI quorundam. Caſus. Si † præla-
latus ecleſiã pro
alienis debitis obligat, ſuſpenſus eſt ab ad-
miniſtratione ſpiritualiũ & temporaliũ, &
eccleſia non tenetur. & tria facit: prohibet, decernit, &
pœnam imponit. ſecunda ibi, Decernentes. tertia ibi,
Si quis [*Nequis*] prælatus, ut innuunt ſequentia, Hoſt.
[*Commiſſam*] titulatam, commendatam, uel ad procu-
randum 70. diſt. cap. 1. 21. q. 1. qui plures, de electio. cũ
nobis. & idẽ in eccleſia occupata, ne ſit melioris con-
ditionis prædo. ff. de dona. inter uirum, & vxorem. l. 3.
§. uideamus, Vin. Goff. facit infra de pręben. eum qui,
lib. 6. Vbi autem eccleſiæ ſubiectæ mon. obligantur ꝑ
debitis alienis, non putat Vin. abbatem incurere hãc
pęnam, ſed prælatos illarum, quorum eſt adminiſtra-
tio: ſecus ergo, ſi illorũ abbatum eſſet adminiſtratio
2 [*Grauare*] ſ. † contrahẽdo mutuum, uel alienum onus
in eccleſiam transferendo, Vin. Gof. uel fideiubendo.
contra id ſupra titu. 1. quod quibuſdam. Quid ſi habet
pecuniam ſuperfluam, nunquid poterit illam mutua
re indigenti. utique, cum & de ſuperfluo teneamur
eleemoſynam facere. 12. q. 2. aurũ, & ca. gloria. 16. q. 1.
capitulo fina. 86. diſt. non ſatis, & c. paſce, & dominus
dicit, Mutuum dantes &c. Non ergo intendit hic tale
mutuum prohibere, cum nec ex illo grauetur eccle-
ſia, ut patet hic ex mente ſecundum Hoſti. Quid ſi nõ
grauat obligando, ſed remittendo? idem uidetur ſecũ
a dum Vincẽ. quia qui remittit, alienat[a]. ff. de condi. ob
cauſam, ſi mulier. ff. de iur. co. l. licet, ſupra de teſti. ue-
niens. hoc non credo. & dicit etiam, ꝙ ſi in cõtractu,
quem facit prælatus Romæ, uel Bononiæ, facit me ha
bere pecuniam de me non faciendo mentionem, for
te locum habet conſtitutio: quia ſic grauari poſſet ec
cleſia [*Aut literas*] quibus continebatur mandatũ de
mutuo contrahendo. Gof. [*Sigilla*] quibus ſigillentur
literæ continentes debitum nomine eccleſiæ, Gof. &
3 argue. ꝙ ſigillum † probat, de quo ſatis dixi de fide in-
ſtru. cap. 2. ſuper, uer. ſigillum [*Quibus*] ſ. literis ſigillatis
uel ſigillis ad literam traditis forte, vt ſigilletur inſtru-
mentum, ſicut creditor uoluerit dictare, uel tradunt
cedulas non ſcriptas ſigillatas. & ar. ꝙ habens alicuius
ſigillum admittẽdus ſit ut illius procurator, cuius eſt
ſigillum: quia in ſigillo imprimitur imago domini,
de pœni. di. 2. principium: uel ad minus character, &
literæ nominis, ſupra de fide inſtru. inter dilectos. ff. de
teſta. ad teſtium. §. ſi quis ex teſtibus, ſecundum Goff.
quod non admittit Hoſtiẽ. niſi oſtendatur litera ſigil-
b lata, uel caueatur[b] de rato. ff. de procur. ſi procurato-
rem, de offi. ordi. conquerẽte, vel alias fiat fides. C. de
4 ſatiſdan. l. una, & de hoc, de procurato. cap. 1. Quid † ſi
tradidi literas procuratori meo, de quo confidebam,
ut ibi ſcriberet in curia ſecundum conſilium perito-
rum procurationem ſuam, vel aliquid aliud mihi ne-
ceſſarium: ipſe ſcripſit mandatum de mutuo, & rece-
pit pecuniam? Dicit Hoſtiẽ. ꝙ non eſt mihi imputan-
dum, ſi ille talis erat, de quo cõfidere poteram, & de-
bebam, ar. ſupra de pigno. ſignificante, cum ſuis con-
cor. & de officio dele. cum olim abbas. nec poteſt me
taliter obligare, ſupra titu. 1. quod quibuſdam. & quã-
5 tis † prælati multi tales cedulas tradant, conſulit Ho-
ſtienſis in his reſtringi, non laxari habenas: quia in ta-
lium traditione pericula latronum, & his ſimilia im-
minent, & de his cedulis uide de fide inſtrumen. ca. 2.
Dicit etiam, ꝙ tales cedulæ uix trãſeunt ſine uitio fal-
ſitatis, cũ tu ſis in domo, & ſcriptura fiat in curia, all.
de his quæ fi. à præla. quanto, ubi de hoc. ſi tamen ge-
nerali procuratori committitur, & traditur, certa for-
ma dictanda, uel meliorãda in curia, & ponatur dies,
& teſtes, & ſubſcribatur, Actum Bonon. non data Bo
non. dicit ipſe, ꝙ multi admittũt: & ipſe idem faceret,
ſi omnem ueritatem exprimeret: aliàs nõ, de reſcrip.
ſuper literis. falſitas enim eſt immutatio ueritatis, in
auct. de inſtru. cau. circa prin. colla 6. ſubdit autem ꝙ
tranſeunt talia procuratoria: quia non opponitur, &
quia non eſt iudicium de occultis, de ſimo. ſicut no-
6 bis. cum concor. [*Poſſent*] per hoc † tenet Hoſti. ꝙ hãc
pœnam incurrit prælatus ex talium literarum, uel ſi-
gillorum traditione in caſu prohibito, etiam ſi obli-
gatio ſecuta non ſit, ut quia creditor inuentus nõ eſt.
nam in hoc præſumptuoſus fuit, ut in fi. dicitur. Item
proceſſit ad actum, & per eum nõ ſtetit, arg. de re mi-
li. l. 3. §. is qui, & l. ſi quis non dicam. C. de epi. & cleri.
can. de pę. di. 1. ſi quis non dicam, & op. de fur. ſi pigno
re. §. ſi quis ferramenta, & quia talis pęna in dubio eſt
dilatanda, ut patet ex no. de ſen. excommu. cap. fi. licet
in contrarium faciat: quia uerba cum effectu &c. de
cleri. non reſi. relatum, cum concor. nec ob. eſt cona-
tus &c. de ſpon. cap. finali ſed, ut dixi in quæſtione de
cogitante & non perficiente delictum, in fine, quam
uide ſuper regula, in pœnis, de reg. iur. lib. 6. interdum
ipſum attetare eſt delictum conſumatum, quod ius
punit. ibi. uide, & facit de homic. pro humani, lib. 6.
cut ergo ibi mandare, ita hic tradere eſt delictũ con-
ſumatum quo ad ſuas pœnas. concor. quod dicam ſi-
7 infra ti. 1. c. ult. in 7. q. [*Obligari*] repete † pro alienis de-
bitis ſecundum Inn. pro ſuis enim, & eccleſiæ ſuæ ne-
gocijs tales literas concedere poteſt, dũmodo nil fiat
in fraudem, Vincẽ. intelligit debita aliena ab eccleſia
æquiparans in hoc propria ipſius prælati, & extranei,
c. alienum. 16 q. 3. inter memoratos. ſed ut dicit Abb.
iſtud amarum eſt, & eſt æquius, ꝙ pro ſuis hoc faciẽs
non incurrat pœnam pro ſuis, ad quæ tenetur eccle-
ſia, ut pro alimentis. credo hoc uerum pro proprijs,
& patrimonialibus non, pro factis uero eccleſiæ, cer-
tum eſt, quod poteſt: alias, ut dicit Hoſtien. multoties
inexpedita maneret eccleſiarum negocia. unde & ip-
ſarum intereſt, ꝙ ſic interpretemur, ar. C. ad Trebell.
8 ſancimus. C. de reſcin. uen. l. ratas. ¶ Quid † ſi talis pro-
curator habens literas pro eccleſię mutuo contrahẽ-
do, alteri tradit mutuò pecuniam ſic receptã, & quid
ſi pecuniam ſibi traditam pro ſuis expenſis alij mu-
tuet, planum eſt ſecundum Hoſt. ꝙ vtroque caſu infi-
deliter agit. ſed non eſt imputandum prælato, dũmo-
dò non ſit in culpa [*Talium*] ſcilicet pro extraneis cõ-
9 tractorũ [*Si quis autem*] prælatus ſcilicet inferior † epi-
ſcopo: aliàs contra. de ſen. ex. quia periculoſum, lib. 6.
& de elec. ſi compromiſſarius. §. huius. eo. lib. deberet
tamen epiſcopus propter hãc cauſam à ſuperiore ſu-
ſpendi ſecundum Hoſtiẽ. [*Decætero*] reſpicit futura, de
conſti. c. fi. & dicit hic Pe. ꝙ clericus requiſitus nolens
fideiubere, poteſt ſe excuſare per hanc decr. [*Spiritua-*
10 *lium*] caueat, ne ſuſpenſus † ante relaxationem immi-
ſceat ſe diuinis: aliàs irregularis erit per ſolum papam
abſoluendus, de re iudi. cap. 1. li. 6. non credo hoc ue-
rum iſto caſu, cum non ſit ſuſpenſus ab officio, uel à
diuinis [*Suſpenſum*] abſoluet ſuperior ꝓximus, ex quo
papa non reſeruat, de ſen. excommu. nuper, Vin. Gof.
& Inno. quam tamen non faciet, niſi prius indemni-
tati eccleſiæ conſulatur, ar. infra de uerbo. ſigni. cum
olim, ſecundum Hoſti. dicit Gof. hanc decre. non eſſe
ſuperfluã per. c. ſine exceptione. 12. q. 2. & 10. q. 2. hoc
ius. illa enim loquuntur in alienationibus, iſta in ob-
11 ligationibus. ¶ Prima † glo. arguit. all. 5. iura, & unam
decre.

decre. in contrarium. ſecundò obijcit quærendo, &
ſoluit. ¶ Vlti. glo. exponit, ſupplet, & arguit, & remit-
tit. finis reſpondet per quæſtionem; an per reſtitutio-
nem relaxetur ſuſpenſio. arguit ꝙ ſic, all. tres canones
12 contrarium ſoluit. ¶ *In † ulti. glo. ibi, & l. ſe.*] incipit, quia
ſatiſdatio nunquã immutat, & ſequitur, ſed craſſandi
in re familiari facultatem præſtat [*& ibi, ſuſpectum*] parũ
facit. dicit, ꝙ mores, & non paupertas reddunt tutorẽ
13 ſuſpectum. ¶ *In † glo. 1. ibi, poſt ceſſionem*] ubi de hoc [*&*
ibi, quoniam contra] ſuper proceſſu coram ſe habito nõ
creditur iudici, ut ibi. ¶ *In gl. ulti. ibi, remouendus*] hoc nõ
cõcedo, licet ſit hoc commiſſum ſuperioris arbitrio,
cum nec papa ſibi hoc reſeruet. s̃. de præben. graue.

ANNOTATIONES.

a ¶ Alienat. Et quia renunciatio includit tacitum pactum de nõ pe-
tendo, ut no. doc. in l. 1. C. de pac. & ſic obligat.

b ¶ Caueatur. Sentit ergo iſte, quòd ſigillum ſolum apud procurato
rem facit præſumi illum procuratorem, ut ſit locus. l. 1. C. de pro
cura. & eorum, quæ no. de proba. capitulo primo, cõtrarium no.
do. Bar. de Sali. in l. 1. præalle. & uide gloſſ. 1. & ſuper illa Io. And.
in capitulo coram, de offi. dele.

SVMMARIVM.

1 *Debitor non ſoluendo, ſi excommunicatur, abſoluitur cum cautio-*
ne, & qua, & nu. 7. in fin.
Azardus nomen ludi.
Ludus azardi, & aleæ multos pauperare conſueuit.
Officialis quis ſit hic.
2 *Dictus pro antiphraſin.*
Per antiphraſin quæ appellentur.
3 *Inopia quomodo probetur.*
In abſolutione quæ ſeruantur, omittuntur hic.
Abſolutio non fit ab excommunicatione, ſed relaxatio, ſi ligamen
non ſit ſecundum deum, in fin.
4 *Contractus diſſolutionem præcedere debet indemnitas.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 6.*
In ſolidum non damnandi qui, & nu. 9.
7 *Additio gloſſarum.*
Cedere bonis qui uult, ante debet recognoſcere debitum.
Pauperatis utilitas. §. in glo. 3.
8 *Inops, uel egenus ſi ex contractu, uel ex maleficio conueniatur,*
quando ſufficiat bonorum ceſſio, & quando pœnæ corporali
ſit locus.
Pœnæ fiſco applicantur, niſi in caſibus exceptis.
Excommunnicationis contumacia, uel inobedientia, in fin.
9 *Actio inefficax quando.*

CAPVT III.

1 ODoardus. Caſus. Debitor † qui nõ
eſt ſoluẽdo, excommu-
nicatur: quia non ſoluit. abſoluitur cum
cautione de ſoluendo, ſi ad pinguiorẽ for-
tunam deuenerit. & primò querelam impetrantis po
nit. ſecundò dat iudices ibi, Mandamus, quatenus. &
huic forte conueniebat nomen Azardus, ſecundum
Hoſtien. qui ludus, & ludus etiam aleæ multos pau-
perare conſueuerunt, ut in l. Græca. alearũ ludus [*Ar-*
chidaconi] uel archiepiſcopi [*Idem*] officialis. ſ. qui uicẽ
2 epiſcopi gerit. Hoſti. uerificauit † nomen ſuum, quod
deriuatur ab officio officis, quod eſt nocere, ſupra de
elec. nihil eſt, in prin. cum tamen per antiphraſim ſu-
mi debeat Græciſmus, Lucus, & officium, bellum, li.
bitinaque, parcæ. Iſta per antiphraſim dicũtur nomi-
na quinque: alias monſque, libitina eſt dea libidinis,
& parca furia infernalis [*Eum*] ſ. Odoardum [*Non ualen-*
tem] ut dicebat: ſed de hoc mandat inquiri [*Conſtiterit*]
3 conſtabat † autem per famã, nuditatem, inediam no-
toriam: quia uere & ſine fraude oſtiatim mẽdicabat:
aliàs ſecus. C. de mendi. uali. l. una, li. 11. pręſumitur ta-
men inops, ex quo mendicat, niſi creditores probent
contrarium. i. ꝙ occultos loculos habet: & ſecũdum
hoc intelligitur. ff. de pri. credi. ſi creditores. ff. qui ſa-
a tiſda. cog. ſi uerò. §. qui pro rei qualitate[a]. C. de proba.
ex perſona, ſupra de depo. ca. 1. uel dic, ꝙ probatur eo
ipſo, ꝙ bonis cedit, nec debet eius corpus poſtea deti-
neri. C. qui bo. ce. poſ. l. 1. & de pigno. c. 2. Hoſt. [*Difficul-*
tate] aliàs in abſolutione ſernanda. ſ. iuramenti, & cau-
tionis de ſtando mandatis eccleſiæ, uel ſolutionis ex-
penſarum, pro tanto dico: quia prius cauet, ut ſequi-
tur [*Relaxetis*] quia non ligauerat ſecundum deũ, non
ſeruata forma abſolutionis, ſed fit relaxatio ſecundũ
Hoſt. qui etiam remit. de ſen. excom. ſacro, de teſti. ve-
4 niens. 2. in fi. [*Recepta prius*] nota, ꝙ indemnitas præce-
dere debet diſſolutionem contractus. ff. de ædi. edic.
ædiles. §. ult. ff. mã. diligẽter. ſic & uſufructuarius prius
cauet, quàm agat. ff. de vſuf. ſi cuius. §. 1. ad idem de re-
5 ſti. in integ. ſuſcitata, Vin. ¶ Tertia † glo. reſpondet per
ob. ꝙ ſententia tenere non debuerit, & ſoluit. ¶ Vlti-
ma glo. notat, quòd ceſſio non liberat &c. in fi. ſignat
6 contrarium, & ſoluit dupliciter. ¶ *In † glo. ulti. ibi. §. ult.*]
ibi dicitur, ꝙ inhumanum eſſet fortunis ſuis ſpoliatũ
inſolidum damnari [*& ibi, in condemnatione*] ſequitur, ꝑ-
ſonarum, quę in id, quod facere poſſunt, damnantur,
non totum, quod habent, extorquendum eſt, ſed &
7 ipſarum ratio habenda eſt, ne egeant. ¶ *In † gl. 2. ibi, non*
debet] aliàs ſine, non: & ſic in lege eſt duplex litera, &
communior habet, non. & Hoſti. ponit ſine, non. di-
b cit Vin. ꝙ intereſt creditoris recognoſci[b] debitum, ut
illo negante probet habens teſtes paratos, quod poſt
tempora probare non poſſet. & idem Philip. & Ab. &
fuit dictum Pla. & ſic in litera non procedit, nolente
creditore, & ſiue non uolente. ¶ *In gl. 3. ibi, inanis*] pau-
pertas actionem reddit inanem, liberat à periculo, ſe-
curitatem à latronibus præſtat. unde Iuuenalis. 4. Cã-
tabit &c. Gof. & propter inopiam reſcinditur iudiciũ.
ff. de interro. ac. cui ex parte, Vinc. [*& ibi, ſoluere poſſet*]
nec bonis ceſſerat [*& in fi.*] facit, quod no. de teſti. co.
cap. 2. in fi. glo. ¶ *In glo. 3. ibi, intelligo*] Idem Goff. Vin. &
Phi. [*& in fi.*] Hoſti. dicit, ꝙ indiſtinctè hoc caſu intel-
ligitur idonea iuratoria; quia ex quo bonis cedit, no-
tum eſt, ꝙ aliam præſtare nõ poteſt. faciat ergo, quod
poteſt 22. q. 2. faciat. ¶ *In gl. ult. ibi, liberatus eſt*] quod dic,
vt no. infra de homici. ſicut dignum. §. eos, in 3. glo. di-
8 cebat † hic Inno. ꝙ ſiue ex contractu, ſiue ex malefi-
cio conuenitur egenus ad intereſſe præſtandum, ſuf-
ficit, ꝙ bonis cedat, ut hic. Si uerò agatur non tantum
ad intereſſe, ſed ad pęnam, uel pęnitentiam imponen
dam, ut patet in furto, infra de pœnis, tuæ, tunc, ſi pla-
cet actori pœna, uel pęnitentia, in pœnam corporalẽ
poterit commutari, ar. 12. q. 2. fraternitas. ſicut & quã-
do iudex ex officio procedit ad pœnam imponendã,
ut patet, infra de male. c. 2. uer. & ſi nec ad hoc, ſecun-
dum Hoſt. pro puro autem intereſſe dicit Inn. ꝙ non
ſubijcit pęnæ corporali, ſed reſeruatur pinguiori for-
tunæ, ut hic. ubi uerò cõuenitur quis actione iniuria-
rum, quæ ad uindictam tantum proponitur, uel etiã
aliàs criminaliter conuenitur de crimine, pro quo eſt
pœna pecuniaria imponenda, tunc poteſt fieri com-
mutatio pœnæ etiam inuito actore. ff. de pę. l. 1. & in-
fra de ſen. excommu. ut famæ. Alij dicunt, ꝙ hæc cõ-
mutatio locum habet tantum, ubi pœnę applicantur
fiſco, quod eſt ſemper, niſi in caſibus exceptis. ſed ubi
applicantur certis perſonis, nõ fi. commutatio eis in-
uitis, ſecundum Inn. Iſtud eſt certum, ꝙ qui cedit bo-
nis, non eſt excommunicandus pro debito: quia ibi
ceſſat contumacia, uel inobedientia, quæ eſt excom-
municationis cauſa. & hoc vult hæc decre. ut dixi sũ-
9 mando [*& ibi, inefficax*] ſicut † eſt actio de pec. licet nil
ſit in peculio. ff. de pecu. l. quæſitũ, Vin. [*& ibi, ne egeat*]
hoc

hoc uerum,ubi facta eſt ceſsio: ubi uerò facta non eſſet,non habetur hæc conſideratio: imò inſolidum fit executio.& ſic ſolue ſecundum Hoſt.decre.peruenit, de fideiuſ. Quid ſi habens hoc priuilegium, pactum facit, ꝙ condemnetur inſolidum? So.ſi competit ratione perſonæ priuilegiatæ, non ualet.ff.ſo.ma.le.alia cauſa.§.eleganter, & l.ſe.& no.infra de dona.inter uirum & uxorem,capitulo primo, in gloſſ.2.ſi uerò ratione contractus,ut pro ſocio,tutelę,& ſi.tenet pactū ff.pro ſocio.l.uerum.§.1.& ſe.ff.de re iudi.ſi conuenerit.& l.pręc.ſecundum Hoſt.qui de ceteris remittit ad ſummam.eo.tit.ſub rubrica de ceſsi.bonorum.communiter non habetur ibi rubrica, ſed eſt hæc materia ſub.§.ſi. & de dona.inter ui.& uxo.ſub rubrica de dotibus promittendis.§.quis conſtituat, ad ſi.[*& ibi, non ſatis*] ibi de hoc in glo.hic loquitur,& 14.q.6.cap.1.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Pro rei qualitate. Ibi uide glo. & Bar.cui incumbat hæc probatio, & quomodo probetur, & plenius per Bar. in repeti.l.ſi conſtante, in prin.in 2.q.ff.ſo.ma.

b ¶Recognoſci. Quid ſi primò negat, & poſt confitetur,an habeat hoc beneficium? uide Bald.in l.1.C.qui. bo.ce.poſſ.

S V M M A R I V M.

1 *Pecuniæ appellatione quæ contineantur.*

Prior tempore creditor quibus caſibus non præferatur.

Non negare præciſè,conſulitur,& negantis damnum quod.

2 *Pecuniam qui ſe recepiſſe dicit ſpe futuræ numerationis, & lapſo biennio conuenit ſuper ea, an aliquo iure ſe teneri poſſit, & concluditur poſſe, & quo.*

Pecuniæ non numeratæ probatio transfertur in excipientē poſt biennium, & quattuor remedia competunt contra nō numerantem, & quæ, uer.nec mireris, & quæ ſint perpetua.

Excipiens quod excipit habet regulariter probare, uer. nec mireris, fallit tamen, & quo caſu.

Deceptis fauet ius naturale, ibid.

Naturali iuri quæ non obſtent, ibid.

Negatiuæ probatione quem grauari eſt contra naturam exceptionum negatiuarum, uer.ab initio.

Dolus præponderat culpæ,nec fit horum compēſatio, uer.ſi igitur.

In dubio debet iudex ſequi ſimplicitatem, æquitatem & ueritatem, ibid.

Quod prohibitum eſt una uia, non debet alia concedi, in quibus ſit uerum, uer.nec quod una, circa fin.nu.

Iuramentum non poteſt offerri lapſo biennio, & quo caſu hic, ſed deferri poteſt ex officio iudicis.

3 *Lex, in contractibus, hic citata non aſtringit eccleſiam, neq; perſonas eccleſiaſticas.*

Eccleſiaſticæ perſonæ eodē cum eccleſia priuilegio gaudere debent.

Leges, quas uoluit approbare compilator iuris canonici, non prætermiſit, & quas leges eccleſia reſpuat, in fin. & nu.4.

4 *Inter canones, & leges imperiales, conſuetudines, conſtitutiones, uel ſtatuta aliorum quæ ſit in aſtringendo cunctos differentia.*

5 *Renunciatio exceptionis doli, & non numer. pecuniæ à prælato facta non obſtat niſi ſuæ perſonæ.*

Iuramentum quoque quòd pecuniam non numeratam prælatus ſoluet certo tempore non aſtringit, præterquam eius perſonam habet tacitam conditionem, & quam.

6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.7.*

Indebitum quod, & quando poſſit repeti, & num.8.iuncta gloſſ.

8 *Additio gloſſarum, & nu.ſeq.*

9 *Inficiator debiti an poſtea euadat pœnam dupli, ſi confiteatur.*

Fideiuſſori mora, uel inficiatio rei noceat.

C A P V T VI.

IS, qui conqueritur. Se ſummat ponens dictum, & caſum exceptum ibi, Niſi

1 eius [*Pecuniam*] uel † aliā ſpeciem. C.de cōdi.inde.ſi quis ſeruum.nam appellatione pecuniæ res etiam continentur.ff.de uerbo. ſig.l.pecuniæ, ſecundū Pet.qui de multiplici ſignificatione huius uer. hic no.quod l.& no.1.quæſtio.3. totum [*Probare*] ſi.ſupra de ſi.inſtru. ſi cautio [*Eius aduerſarius*] qui ſcilicet receperat ſolutionem pecuniæ indebitæ, ſicut nunc dicit ſoluens [*Inficians*] dicens ſcilicet, quòd ab actore nullam unquam accepit ſolutionem pecuniæ. & dicunt

2 Vincen. & Goffre. quòd iſto † caſu creditor prior tēpore alijs non præfertur. C.qui po.in pig. ha.auct. itē ſi poſſeſſor. Alius, quando de pecunia ſecundi comparatum eſt prædiū. C.qui po. in pig.ha.licet. tertius, quando ſecundus credidit in refectionem rei, eod.titu. interdum [*Exinde*] ſcilicet de facta ſibi ſolutione, quam negabat [*Tunc enim*] ſcilicet probata ſolutione per actorem diffitenti ſolutionem factam, ſed poſtea conuicto.conſilium, quod dicit hic Vinc.reo, quòd præciſe non neget, uide in ſpec.de excep.§.uiſo, uer.

3 ſed quid ſi debitor [*Probandi*] de † laico,qui ſpe futuræ numerationis confitetur ſe recepiſſe pecuniam, quā

a ad certum terminum iurat reddere,[a] & lapſo biennio conuenit ſuper illa, quærit Hoſti. an aliquo iure poſſit ſe tueri? uide, quod breuiter ſcripſi poſt Di.de reg. iuris,locupletari,ſuper.1.glo.libro ſexto, & ſuper hac quæſtione legiſtarum, de qua no.C.de non nu.pecu. ſi ex cautione, & le.generaliter, Hoſtiē.ſcripſit hic dimidiam in pęnam dicens, quòd eſt diſſenſio inter doctores. nam quidam dicunt illud certum lapſo biennio non dari exceptionem non numeratæ. C. de non numera. pecu.l.in contractibus, per conſequens nec de dolo, nec in factum, nec alio modo excipi poterit illa de cauſa. aliàs lex illa deriſoria eſſet, & concedet una uia &c.contra id, ſupra de procu.tuæ. hinc eſt, ꝙ inſtrumentum ex hoc confectum non poteſt condici etiam niſi intra biennium. C. de condictione ex lege.l.fina. Item in cōfeſsione & lapſu biennij præſumptio iuris & de iure, ꝙ pecunia fuerit numerata. unde non recipit probationem contrariam, ut in præalle.l. in contractibus.§.illo uidelicet,& præce.ad quod no. de ſpon. uel lapſu biennij ui illius legis in cōtractibus habetur pro numeratione,ita, quòd actio, quæ prius ciuilis erat, poſtea eſt etiam naturalis, ſicut interdum ſtipulatio, licet per ſe ſit ciuilis iuris auctoritate, quadoque habet uim naturalis, de hoc inſti.de ob.§.1. & de literarum ob.§.1. Item ſi poſt biennium nulla querela numeratæ pecunię admittitur, vt in pręalle.ergo nec exceptio: quia qui excipit, querelatur: ſed & imputet ſibi, quādo perpetuauit exceptionem ſuam, ad hoc de reſcrip.ſi autem. de facili enim potuit hoc, ſcilicet conteſtationem intra biennium faciēdo, quod ſi non fecit, ſoluere cogitur, ut præ.l.& eod.titu.ſi intra. & in hac opi. quæ rigori ciuili conuenire uidetur, fuerunt Azo.Bul.& ſe.multi alij, vt Hugolinus, & Accur. quos quaſi omnes moderni ſequuntur, & ſcripſerunt ex æquitate dandam exceptionem doli, ubi ſtipulatio nō interceſsit, uel in factum, ubi interceſsit, ubi tranfertur tamen onus probandi poſt bienniū in debitorem.ſ.ꝙ non fuerit numeratum, & ſic intelligitur, l.ſi ex caut. & l.cum ultra, & de ſi.inſtru.ſi cautio quàmuis enim creditor ab initio nil dolo fecerit, nūc tamen dolo facit, petens, quod non numerauit.ff.de doli excep.le.ſecunda.§.circa primam, & ſe.uſque ad §.final. & l.Iulianus, & le.dolo facit.cui non ob.iuramentum propter ſubintellactam conditionem, ſi pecunia numeretur. C.de non numera.pecu.leg.finali, ſupra de iureiur.quemadmodum.nec valet, ſi dicis id uerum, infra biennium tantum: quia ſi tempus non eſt modus obligationis tollendę.ff.de acti.& obli.obligationum ferè.§.placet, multo minus inducendæ, cum primū ſit facilius ſecundò.ff.de ſuperfi.l.1. quod ait. multo minus ergo obſtabit renunciatio à principio facta: quia & ſi ſuper dolo præterito paciſci poſſit, ſuper futuro tamen nulla eſt pactio admittenda, ff. de pac. ſi unus. §. illud nulla, ff.de pac. do.l.conuenire, nec mireris, ſi hoc caſu excipiens habet probare, cum id ſit regulare, & maxime in proponente dolum. ff. de probatio. in exceptionibus, & l. quoties. §. qui dolo.fallit in exceptione non num. pec.quàmdiu competit, ff. de probatio. l. 1. ex quo autem non competit, ſed excipitur de dolo, reſtat, ut redeamus ad regulam, & hoc uidetur uelle l. in contractibus, & l. aſſeueratio, eod. titu. Ab initio ergo quatuor remedia competunt, primum exceptio non numeratæ pecunię, quæ data eſt de nouo, & gratioſè ab imperatore cum temporis limitatione, ut ſcilicet perda-

b tur lapſu biennij,[b] ſecundum exceptio doli. tertium exceptio in factum, & hoc nullo iure ſunt limitatæ, nec aliquo iure ſublatæ, & quod non mutatur, &c. C. de teſta. ſcimus, nec ab imperatore inductæ, ſed competunt iure naturali. petens enim, quod non numerauit, facit contra præceptum Exo. Non furtum facies, quod includit, omnem illicitam uſurpationem alieni. 14. quęſtio. 5. pœnale, ad hoc. ff. de offi. præſi. illicitas. 1. reſponſo, & 1. §. hæc autem opi. fauorabilis: quia ſubuenit deceptis, de rerum permut. cum uniuerſorum, & concor. iuri naturali. ff. de regu.iur. iure naturę, ff. de condic. inde. nam hoc natura, & eod. tit. locupletari, lib. 6. contra quod non ualet conſtitutio, conſuetudo, uel iuramentum, ut patet ex no. de conſue. c. fin. de præſcrip. c. fin. quartum remedium eſt condictio ſine cauſa, C. de non nume. pecu. ſi quaſi, quæ quia perſonalis, inſtit. de actio. §. appellamus, ergo duratura ad 30. annos, C. de conſtitut. pecun. l. 2. multo magis exceptio doli ex eodem facto proueniens debet eſſe perpetua, C. de excep. ſi pactum. nam quæ annalia &c. ff. de doli exceptio. l. pure. §. fin. & tale indebitum iure naturali, licet debitum ciuili, per errorem ſolutum repetitur, de hoc in glo. ſi ergo condici poteſt inſtrumentum, uel indebitum repeti, multo fortius audiendus eſt debitor per viam retentionis, quàm actionis, de regu. iur. qui ad agendum, cum concor. ff.de condi.inde. ſi in area, in fin.& l. ex quibus, nec ob. quod dicitur, except. doli, ex quo ſuccedit exceptioni non numeratę pecunię debere eodem tempore coarctari.ff. ſi quis cau. ſi eum. §. qui iniuriarum, & ad id, de uoto, magnæ, §. cum igitur. nam releuandus fuit creditor in limitatione temporis: quia quàmdiu ipſa exceptio competit, oneratur in numeratione probanda: ſed in doli exceptione grauatur excipiens in probatione negatiuæ: quod eſt contra naturam exce-

ptionum negatiuarum, ff. de probat.l.2. quod eſt magnum grauamen, cum de facili non niſi per confeſſionem creditoris poſſit probari, de confeſ.c. 1.lib.6. debuit ergo releuari, ut non coarctaretur biēnio, iuxta regulam, qui in uno grauatur, in alio &c. ff. de iureiur. eum qui. 1. reſponſo. de hoc de parochijs, c. 1. & hoc vult. l. aſſeueratio, C. de non nume. pecu. uel melius, negatur, quòd exceptio doli, uel in factum ſuccedat exceptioni non numeratę, cum à principio ſimul concurrant, & quia exceptio non numeratæ poſterior tempore, & facit, quod dixi, ſupra uerſi.ab initio. nec obſt. ſi dicatur, quòd non eſt hic ſolum tempus, quod tollit actio. & excep. immò ſunt hæc, tempus, inſtrumentum, confeſsio numerationis, & promiſsio ſolutionis: quaſi hæc omnia ſimul iuncta cum habeant uinculum naturalis, & ciuilis obligationis, ergo ope replicationis tollunt condictionem ſine cauſa, & exceptionem ex illa prouenientem, ſed non obſt. hoc: quia æquitas eſt præferenda rigori,

C. de iudi. l. placuit, de tranſac. c. fin. hoc non patitur, cum creditor, qui non numerauit, certet de lucro captando, debitor de damno uitando, & non eſt par &c. C.de codicil.l. fin.Item certum eſt mutuum, de quo nunc agimus, re contrahi. Si igitur nil eſt numeratum, ergo nec eſt mutuum, ut inſtit. qui. mo. re contrahitur ob. in princip. ff. ſi cert. petat. l. 2. ex quo patet creditorem in dolo, qui petit, quod ſcit ſe non numeraſſe: debitorem uerò, qui biennio tacuit, in negligentia, dolus autem præponderat culpæ, fortius, & negligentiæ, de ele.nihil, de cri.falſ. ad falſariorum: nec fit horum compenſatio.ff.ad l.Aquil. ſi obſtetrix.§. fin.ff.de uerbo.ob. ſi ſeruum.§.ſequitur, nec ex dolo fieri debet melior conditio doloſi. ff. de fur. itaque fullo, de dona.inter uirum & vxo.& ſi neceſſe. inmò creditor, qui ſcit non numeraſſe, propter malā fidem, quam habet, non præſcribit nedum biennio, ſed nec tempore longiſsimo, de præſcr.c. ſi.hanc opi. & interpretationem in dubio tenere debet iudex, ar. ff.de regu.iur.non debet.§.in re obſcura, & l.in ambiguis.§.ſi. & l.ſi nihil, cum multis ibi ſi. & maxime eccleſiaſticus, qui zelator ſalutis animarum ipſarum periculis debet occurrere, & exploſo rigore uti debet ſimplicitate, æquitate, & ueritate, vt patet de iudi.dilecti, de iura. ca. literas, de do. c.1. cum multis ſi. & hoc uidetur placere Inn.ī.de inmu.ecc.quia pleriq;, ut ibi dixi in gl.no.ſecundum Inno.uer.quid ſi quis obligatus eſt ciuiliter.poſſumus tamen fateri, ꝙ ſecundum, l.lapſo biennio ſit præſumptio iuris, ꝙ pecunia fuerit numerata, ſed non de iure.vnde recipiat probationē in cōtrarium per exceptionem doli. Item fateamur, ꝙ lapſo biennio actio, quę ciuilis erat præſumptione, habeat uim naturalis, niſi probetur contrariū: ex qua præſumptione incumbit replicatio biennij lapſi contra ipſam exceptionem non numeratæ. Aliæ tamē defenſiones per id non extinguuntur. Nec ob.quod primò dicebatur, ꝙ data doli exceptione, lex, in cōtractibus, erit deriſoria: quia id eſt falſum, cū ex uirtute lapſus biēnij transferatur probatio in debitorē, ut eſt dictū, nec quod una uia prohibitū &c. qa licet in actionibus, & actibus à iure dānatis illud ſit uerū, in ſimplicibus exceptionibus nō eſt uerū, ff.de except. nemo, & de doli excep.l.pure.§. ſi. & facit regula Arriani, de proba.ex literis, nec ob. ꝙ non poſſit offerri iuramentum lapſo biennio, vt l.in cōtractibus.§.illo videlicet: quia à tempore illius legis delatio iuramenti vim probationis non obtinet, C. de rebus cred. generaliter.§. ſin autem, ſm Accur. uel licet non poſſit deferri à parte, uel ea inſtante, pōt tamē deferri ex iudicis officio, ut patet ex notatis, ſ.de teſti. cum clamor, uel nō pōt offerri, vbi tantū opponitur exceptio nō numeratæ: ſed ſi opponitur exceptio doli, quā illa lex non reprobat, nec de illa loquitur, nec eſſet iuſta lex, quę diceret non poſſe excipi de futuro dolo, uel nō poſſe ueritatē elici, cum per eā nutriretur peccatū: nec mirū ſi ſtatuit imperator tēpus excep.nō nume.& nō doli, cum prima ciuilis, ſecunda naturalis fundata ſup illo iure, quod tibi uis fieri &c.1. diſ.in prin.& ciuilia q dē iura, &c. inſtit. de iure naturali. §. ſed naturalia. 5.diſtin. in prin. & inqſitio veritatis de iure naturali eſt, quā nec dēt cōſtitutio impedire, licet ergo non fiat uolūtaria oblatio partis, fieri tamē poterit neceſſaria delatio iu-

3 dicis. ¶Sed querit † ipſe Ho. nūquid lex, in cōtractib⁹, aſtringat eccleſias, & perſonas eccleſiaſticas? De eccleſiijs primò reſpōdet, ꝙ non, cum ex mutuo, quod etiam conſtat cōtractum à prælato, nomine eccleſiæ numeratione ſecuta, non obligatur eccleſia, niſi in ipſius utilitatem uerſum fuerit, de hoc, ſupra tit. 1. quod quibuſdam. conſtat ergo, ꝙ minus obligatur ex confeſsione, aliàs ſecurius eſſet creditoribus habere con-

feſsionem prælati cum lapſu biennij, quàm in ueritate numerare ſine curſu biennij, & hoc non eſt ſentiendum, tum quia daretur uia figmentis, de diuor. quanto, ad fi. cum concor. tum quia biennalis præſcriptio temporalis ſic non curret contra eccleſiam, ſed ipſo iure illęſa ſeruabitur, C. in quibus ca. non eſt ne. l. fi. de hoc, ſupra de reſti. in inte. auditis, & idem uidetur dicēdum de eccleſiaſticis perſonis, quæ debent eodem priuilegio cum eccleſijs gaudere, de offi. archidi. c. fi. nec ſecundum leges, ſed ſecundum canones iudicandi ſunt clerici, ad hoc Io. 18. F. ibi, ſecundum legem ueſtram iudicate illum. ad id, ſupra de iudi. clerici, de fo. compe. quod clericis. Ad hoc faciat, quòd compilator de hac excluſione excep. nil appoſuit in hoc libro, cum tamen de alijs legalibus materijs poſuerit, quas uoluit approbare, & facit, quod dicam, ne cleri. uel mo. c. fin. §. quia uerò. per quod patet, papam noluiſſe perſonas eccleſiaſticas hac temporis anguſtia coarctare, ad hoc de deci. ad audientiam, cum concor. nam & in hac decr. noluit indebiti repetitionem approbare: & hoc non eſt pro, ſed contra creditores, & fęneratores, qui cum multas committant fraudes, contra ipſos fieri debet interpretatio, ut patet ex not. de empt. & vendi. ad noſtram, de pigno. illo uos. ſicut ergo reſpuit eccleſia iura ciuilia permittentia uſuras, niſi quando ſuccedunt loco intereſſe, de hoc ſupra, tit. 1. c. 2. ſic & alia omnia, quæ eccleſijs, uel clericis ſunt damnoſa, fauorabilibus uerò uti poſſunt, hæc
4 † enim eſt differentia inter canones, & leges imperiales, conſuetudines, conſtitutiones, uel ſtatuta aliorum: quia canones ſiue faueant vtilitati temporali eccleſiarum, & clericorum, ſiue non, omnes aſtringunt, de conſti. c. 1. & vlti. Leges principum eccleſijs, uel clericis damnoſæ reprobantur: fauorabiles admittuntur, ſuper quo duæ dantur regulæ. Prima, lex imperialis fauens eccleſiis ſemper eſt recipienda, niſi per ſedem apoſtolicam reprobetur. Secunda, lex imperialis eccleſiæ contraria, uel ipſam impugnans nūquàm eſt admittenda, niſi per ſedem apoſtolicam approbetur. Colliguntur hæc ex lectis, & not. 10. diſt. c. 1. & 2. & per totum. 37. diſt. ſi quid, & c. ſequen. de priuile. c. 2. de no. ope. no. nun. c. 1. nam videtur iniquum iure ædificatum poſt denunciationem noui operis debere demoliri, tamen expedit eccleſiæ, quæ plures à laicis uiolentias patitur, quàm inferat, hoc ius approbari, ar. 2. q. 7. laici, de re. ecc. non alie. c. fin. Prædictę etiam regulæ circa conſue. locum habent, ut patet in eo, quod le. & no. de conſue. c. 1. Statuta uerò, uel leges aliorum laicorum, quàm imperatorum, etiam ſi faueant eccleſiæ, uel perſonis eccleſiaſticis, ipſas non aſtringunt, niſi fuerint approbata per papam. 96. diſt. bene quidem, de conſti. quæ in eccleſiarum, & c. ec-
5 cleſia. ¶ Quid † ſi prælatus renunciauit exceptioni doli, non num. pec. & pecuniam, quam ſe recepiſſe confitebatur, ad certum terminum ſoluere iurauit? & certè iuramentum habet tacitam conditionem, ut dixi, ſupra, ea gl. poſt prin. uer. cui non ob. ſed & prælatus licet quò ad perſonam renunciare potuerit, de regu.
d ad apoſtolicam, & perſonam[d] ſuam per iuramentum aſtringere: nullum tamen pręiudicium ex eo potuit eccleſiæ generare, ſupra de arbi. per tuas, de fo. comp. ſi diligenti, unde ſibi conſulit, ſi dicat expreſsè, quia nec perſonam ſuam, nec res, ſed eccleſiam tantum, cuius nomine cōtrahit, obligare intendit, ut patet ex eo, quod le. & no. de elec. uenerabilem, §. fin. de rebus ecc. non alie. ad audientiam, & adde quod not. de po. c. 1. ſecundum Hoſtien. uide quod de pronunciatione Clementis contra Treuerenſem electū no. in Spe.
6 de reſti. in inte. §. 2. uer. hoc quoq;, in fi. ¶ Prima † gl. diſtinguit quadruplex indebitum iure ciuili tantum, naturali tantum, utrobique, & per exceptionem: & tunc aut temporalis, aut perpetua: aut dubitatur: & ſi perpetua, aut fauorabilis, aut odioſa, aut inducta ad rigorem iuris ſeruandum, in ſoluente diſtinguit igno-
7 rantiam iuris, & facti, & ſcientiam. ¶ *In † gl. 1. ibi, cum quis*] ſimpliciter dicit, quòd ſoluens indebitum ignorans ius, non competit, ſi factum repetit [*& ibi, error*] tria dicit, quod præcedit, & quod ſequitur, & quòd ſi ſciens ſoluit, nō repetit [*& ibi, cum de indebito, prin. reſponſo*] non dicit expreſsè ad quod inducitur, dicit tamen ſoluentem indebitum debere probare, quòd per dolum, vel aliquam iuſtam ignorantiæ cauſam ſoluerit [*& ibi, indebitam*] ſi indebitam pecuniam errore promiſi, & fideiuſſor ad id per me datus meo nomine ſoluit, fideiuſſor à me, & ego à ſtipulatore repeto [*& ibi, quòd ſi maritus*] qui conſtituit, quod de iure ciuili debebat prætorio non debebat, non tenetur [*& ibi, is quoque*] ſequitur, qui non debitum accepit ab eo, qui per errorem ſoluit, re obligatur [*& ibi. l. 1.*] pecunia indebita per errorem, non ex cauſa iudicati ſoluta repetitur [*& ibi, cuius per errorem*] ſequitur, repetitio dati eſt, eius conſulto dati donatio eſt [*& ibi, nam & ſi maritus*] ſequitur, cum facere nil poſſet, ſoluit, in ea cauſa eſt, ut non repetat [*& ibi, nam ſi cum moriar*] ſequitur, dare promiſero, quod ante ſolui, repetere non poſſum [*& ibi, quàmuis*] ſi mulier ignorans ſibi Velleianum competere, ſoluit, repetit, & idem. l. ſe. [*& ibi, ſi is, qui*] ſupra, uide de conſtitu. cum acceſſiſſent, ſuper glo. penult. [*& ibi, iudex*] ſequitur, ſi male abſoluit, & abſolutus ſua ſponte ſoluit, repetere non poteſt [*& ibi, incertum*] ut ſi promiſiſti nō petere, donec Titius conſul factus fuerit [*& ibi. §. naturalis*] ſequitur, obligatio pecuniæ numeratione tollitur, iuſto pacto, vel iureiurando ipſo iure tollitur: quia uinculum æquitatis, quo ſolo ſuſtinebatur, conuentionis ęquitate diſſoluitur. ¶ *In gl. ult. ibi, contra qui propriam*] qui negat pecuniam numeratam, conuictus de mendacio, non poterit dicere ſe ſoluiſſe [*& ibi. §. illud quoque*] 2. negans rem fuiſſe debitoris conuictus de mendacio poſſeſsionem perdit: nec aliter aliquo illius iure uti poterit [*& ibi, ſiue*] vide
8 ut eccle. benefi. ut noſtrum, ſuper quinta glo. ¶ *In † gl. 1. ibi, cum quis*] & ibi hæc glo. [*& ibi, in legibus*] niſi à minore, muliere, uel perſona priuilegiata ſoluatur, ff. de condi. inde. l. interdum, ff. de probatio. cum de indebito [*& ibi, ſoluit*] quocunque errore, Io. Accur. & Hoſtien. [*& ibi, repeti*] Fallit in caſibus not. in l. cum quis, & plenius in ſumma, eod. tit. ſub rubrica de ceſſi. bo. ſub. §. ſi quis autem dicat [*ibi, utroque iure*] vt quia debita per patrem ſoluta iterum ſolui, & eſt iſte modus probandi, errorem. j. de reg. iur. qui in alterius. Idem, ſi auctoritate falſi inſtrumenti, quod putabam uerum, ſolui. ff. de excep. qui agnitis, uel ſi erraui in nomine, C. de teſtam. ſi in nomine, ſupra de reſcrip.
e ſignificante.[e] Hoſt. [*Non repetit*] fallit in uſuris, quod dic, vt no. de iureiu. debitores [*& ibi, temporalis*] vt quia debebam poſt paſcha, & prius ſolui [*& ibi, nam ſi cum moriar*] quid dicat, uide in ſuſ. lex ibi præcedēs in fi. ſic dicit, ꝙ ſub incerta die debetur, die exiſtēte non repetitur, lex verò ſequens ſic iacet, ꝙ ſi ea conditione debetur, quæ omnino extitura eſt, ſolutū repeti non poteſt, licet ſub alia conditione, quæ an impleatur, incertum eſt, ſi ante ſoluatur, repeti poſsit, per hoc uides, quod gl. tractāns de exceptione perpetua & temporali intendit etiam de debito in diem, uel ſub conditione, ꝙ ante, quàm cedant, eſt indebitum, & uides, ꝙ in die diſtinguitur, an ſit certa, vel incerta. Secundo caſu an certum ſit, diem incertam extituram, an ſit incertum. Tertio caſu, utrum ſolutum repetitur, ſed poſt quàm dies uenit, non repetitur. primo, & ſecundo caſu repeti non poteſt, etiam ſi dies, uel conditio nondum

dum uenit. Diſtingūt tamen legiſtæ inter contractus, & legata, quod uide not. in l. qui ſub conditione, ff. de
f condi. inde.[f] [*& ibi, fauorabilis*] ut Velleiani [*& ibi, uel facti*] ſecundum Accur. & Hoſt. hoc caſu repetitur ſolutum per probabilem errorem facti, ff. ad Maced. l. fin. [*& ibi, rigorem*] ut exceptio rei iudicatę [*& ibi, hic ſciens*] hic aliquantulum apertius loquitur Io. in pręall. §. notandum [*& ibi, tollere non poteſt*] quid de illo, qui tutus erat præſcriptione. 30. annorum, uide in Spec. de præſcrip. in prin. & ꝙ repetat, no. ff. rem ra. ha. l. ult. in fi. gl. [*& ibi, an perpetua*] ut ſi promiſi non petere, donec Titius conſul factus fuerit. ¶ *In gl. pe. ibi, probationibus*] ſecus enim, ſi probet hoc per iuſiurādum ſibi delatum, ff. de iureiur. eum qui, Vin & ibi Accur. ¶ *In gl. ult. ibi,*
9 *in duplum*] an poſtea † confitendo euadat pęnam, uide in Spec. de confeſ. §. nunc uidendum, ad fi. uerſi. quid ſi egi. quærebat hic Vin. de fideiuſſore dato in tali, uel ſimili caſu, nunquid teneatur ad tale incrementum? & dicebat ꝙ non per. l. vlt. ff. de fideiu. dicebat quoſdā dicere cōtrarium: quia etiam mora rei nocet fideiuſſori. ff. de uerb. ob. l. mora. ſed id uerum, quando non defendit reum: alias ſecus, C. de fideiuſ. ſancimus. Primum dictum tenet Accur. ff. qui ſatiſda. co. l. 3. ſecundum Guil. in ſpec. de fideiuſ. §. 1. uer. ſed pone, Egi. [*& ibi, inficiatio*] qui negat pecuniam numeratam, conuictus de mendatio, non poterit dicere ſe ſoluiſſe, & de his caſibus uide de reg. iur. nullus pluribus, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶Reddere. An tunc poſsit conueniri ex cautione ſola, uel quomodo, uide per d. Bar. de Sali. ſub tit. in l. ſi ex cautione, C. de non nume. pecu. in l. contrario.

b ¶Lapſu biennij. Accur. contra, & plerique ut no. in l. ſi ex cautione, & de exceptione in factum, quomodo intelligatur, uide per glo. & d. Bar. de Sali. in l. cum ultra, C. de non nume. pecu. & not. etiam in l. ſub ſpecie, C. de poſtulan.

c ¶In probatione. Et quomodo poſsit hoc probari, uide per d. Bar. de Sali. in l. ſi ex cautione, in uer. ſed tunc poteſt dubitari, & uide no. per ipſum in l. aſſeueratio, eo. ti.

d ¶Perſonam. Vide Io. And. de inſti. c. cum ueniſſent, in gl. hoc conſilium, & ſuper gl. obijciebatur.

e ¶Significante. Videamus, in quibus iſto caſu ceſſat repetitio, in l. alle. in fi. ff. de cond. inde. per gl. & ibi. Bar.

f ¶De cond. inde. Et in l. nam ſi cum moriar, & de legato. uide in l. ſi cum hæres, ff. quando di. le. ce.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
De donationibus ubi locorum iuris canonici præterquàm hic, agatur.
2 *Donatio quid, & unde dicatur.*
Obligatio ciuilis inefficax.
Liberalis in neceſſitatibus nemo.
3 *Titulum hunc quare multitudinis numero, & cur non ſpecialem poſuit.*
Donationis ſpecies plures, & quot.

De donationibus. Rub.

1 ¶Viſo † de alienationibus, quę fiunt non gratuito titulo, de his quę fiunt gratuito, uideamus, & ideo &c. Goff. De materia, 86. diſt. donare, & de duobus. c. ſe. & c. non ſatis. 12. q. 2. & c. eccleſiaſticis, ſi epiſcopus, & c. bonæ, & c. religioſam. 16. q. 3. placuit, & q. 6. illud. Ia. q. 4. ſunt qui opes. Congruunt rubricæ de conſue. c. 2. de fide inſtru. inter, uerſi. cęterum, de re iudi. cum inter, uer. quàmuis, de pecu. cleri. ſi quis, in fi. de iure patro. illud, & c. præterea. 2 de condi. appo. uerum. Item lib. 6. de offi. uica. c. fi. de re iudi. abbate, de iure pa. c. uno, & cle. de iureiuran. Romani. §. porrò, uerſ. eaſque, de
2 re. ec. nō alie. c. 2. de ſepul. c. 2. §. huiuſmodi. Circa † rubricam uidendum eſt, quid ſit donatio, & vnde dicatur. Eſt autem donatio quædam mera liberalitas, quæ nullo iure cogente conceditur, uel ſecundum Hoſti. eſt rei licitæ nullo iure cogente mera liberalitate collatio, ff. eo. l. donari, & ff. de reg. iur. l. donari, rei licitæ, forte dixit per legem, ff. de contrahen. emp. ꝙ ſæpe. §. veneni, & ſicut non procedit emptio, ſic nec donatio in ueneno, quod etiam mixtum uſui ſocietatis humanæ eſſe nō poteſt, nullo iure cogente, ideò dixit, quia ſola ciuilis obligatio præcedens nō impedit donationem: quia illa non eſt efficax ad agēdum, retinendū, uel conſtituendum, & ſic non cogit in naturali: ſecus cum prouenit ex ui pacti: ſecus, ſi ex vi beneficij recepti, quod dic ut no. in pręalle. regula, donari, & probatur, ff. eo. hoc iure. §. fi. & ad id. ff. de conſt. pec. l. 1. §. debitum, & l. 3. §. 1. vbi ergo ius cogit, ceſſat liberalitas: quia in neceſsitatibus, & c. ff. de adimen. le. l. rem legatam, quod intellige, ut no. ſup. de præben. relatum. Dicitur autem quaſi dono datio, vel doni datio, ff. de donat. cauſa mor. ſenatus. §. 1. uel dicitur quaſi denuda-
3 tio. Quæritur † quare poſuit auctor plurale? dic quòd propter diuerſas ſpecies donationum, de quibus inſt. eo. ti. per totum. Eſt enim donatio inter viuos, & cauſa mortis: & inter uiuos alia ſimplex & pura, alia modalis, alia cōditionalis, uel in diem: ſed quare non poſuit ſpecialem rubricam de reuo. don. ſub qua intitularetur decre. ulti. ſicut fecit Iuſtinianus in. C. Sol. hoc de arbitrarijs, hinc eſt, quòd compilator codicis diuiſit hunc tractatum in quatuor rubricas, prima generalis, ſecunda de dona. quæ ſub modo, tertia de reuo. dona. quarta de dona. cauſa mortis. Compilator ff. forum in duas tantum, ſcilicet de dona. & de dona. cauſa mor. Compilator Inſtitutionum ſicut, & nos, poſuit unam tantum, in qua de omnibus his tractat. potuit etiam eſſe ratio: quia quædam capitula, quę reſpiciebant tractatum de donat. & ipſarum reuocationibus mixtim, ut j. c. 2. & 3. & c. cum dilecti, & c. pe. In alio tamen concordat compilator noſter compilatori Codicis, & ff. forū: quia in hoc generali tractatu non includit ſpecialē tractatū de dona. quæ fiunt inter cōiuges, quæ ponit, j. in tractatu matrimoniorū in fine.

SVMMARIVM.

1 *Decretalis in quibus donationibus intelligatur.*
Donare de bonis eccleſiis quando liceat.
Nobilitas quę dicatur.
Donationem ſuam non debet quis improperare, niſi in caſibus.
Donatio non dicitur in neceſsitatibus.
In ea liberalitate diſcretio habenda, & quæ, & nu. 2.
2 *Additio gloſſarum.*
Eleemoſinæ quem pœnitet, eius pœnitentiæ debet agere pœnitentiam.

CAPVT I.

PRudentes. Breue eſt, & dicit Hoſt. decr. intelli-
1 gi † poſſe in facientibus eleemoſynā, maximè de bonis eccleſiæ ſuperabūdantibus in dona. quam facit imperator eccleſijs, vbi ſola immenſitas eſt menſura, in auct. col. 2. de non ali. §. ſi minus, & quo ad donationē factā non improperādā [*Nobilitas*] nō ſolū generis, ſed & animi, & morū [*Debere*] ac ſi dicas ſecundum Hoſt. ꝙ nobis donationem factam improperare non debet. Seneca, Memor eſto recepti beneficii, dati nunquam. Ex cauſa tamē ingra-

ſitudinis,reuocari poteſt,quod dic,ut infra. c.fi.[*Spon
te*]aliàs non eſt donatio:quia nemo in neceſsitatibus
liberalis exiſtit.ff.de adi. lega.l. rem legatam. Clericus
igitur ſuperflua, uel etiam neceſſaria dãs pauperibus,
in hoc dicitur liberalis.nam & ea ſunt,&c.28.q.1.iam
nũc. Habenda eſt tamen in hac liberalitate diſcretio,
quod dic ut.86.diſt. non ſatis,& ſic non intelligas pro
digum hic dici nobilem, de quo ſupra, de conſue.c.
pe.ſecundum Hoſt.[*Tribuit*]ideſt tribuere promittit,
Abb.uel dic ut ſequitur[*Beneficijs*]multiplicando mu-
nera,ſicut dominus quotidie multiplicat,& ſeruat be
neficia.86.diſt.non ſatis.41.diſt.parſimoniam.82.diſt.
1 c.1.¶*In*† *gl.1.ibi,cum Marthæ*] & hic repetit Hoſti.quod
dixi ſecundum eum ibi,ſuper gl.ut.16. ¶ *In gl.2.ibi,per-
dit*] & quem pœnitet eleemoſynæ, illius pœnitentiæ
agat pœnitentiam.16.q.4.ſunt qui opes[*& in fi.*] anti-
qui hic, & de ſimo. & ſi quæſtiones, dabant uerſ. in
poſcente nouẽ, ſex in donante notanda.Cauſa,fides,
modus,locus,& penuria, tempus,Aetas, debilitas,cũ
conditione petentis, Mens hilaris, feſtina manus, ad-
ſitq; facultas, Dulcior affatus, diſcretio dãtis,& ordo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio non ualet, quam facit inconſulto capitulo prælatus, & quibus caſibus,nu.2. & 6.in fin.*
Prælatus non eſt dominus eccleſiaſticorum bonorum, & quorum aliorum ſit, & deteriorem eccleſiæ conditionem facere non poteſt,& in quibus,nu. 5. §.2.
Non debet ſuperbire, ſed ſe ut collegam in camera debet cognoſcere.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum,nu.4.*
Tutores loco dominorum quando ſint.
Summarum, ſiue quantitatum plurium quando fiat coaceruatio, & num.6.
Reuocatio donationis unius rei fiat, an tantum illiciti exceſſus,& nume. 6.
5 *Additio gloſſarum,& nu.ſequen.*
Prælatus quandiu quis dicendus.
6 *Prælati contractus quando teneat, & quando ipſo iure non tenet, in fin.*

CAPVT II.

1 FRaternitatem. Caſus Non † ua-
let donatio,quã
facit prælatus inconſulto capitulo,& in dã
num eccleſiæ, & ſunt tres partes, exordiũ:
narratio, & concluſio.ſecunda ibi, accepimus. tertia
ibi,vnde quoniam [*Eccleſiaſticorum*] acquiſitorũ enim
ex proſpera fortuna,uel intuitu perſonę dominus eſt
infra,ti.2. quia nos,cum concor.[*Non dominus*] non e-
nim ſuperbiat cornutus, & licet alijs ſuperior ſedeat
in eccleſia,in camera tamen ſe collegam cognoſcere
debet.95.di. epiſcopus in eccleſia[*Deteriorem*]inde eſt,
ꝙ non poteſt gratis remittere exceptionẽ eccleſiæ cõ
a petẽtem,vt dixi, ſupra de depo.[a] c.1.in gl.ſi dicas,poſt
2 princ.[*In rebus*] mobilibus, uel immobilibus precio-
ſis,de hoc in c.1.unde, ut dicebat Pe. faciẽti opus,uel
honeſtũ ſeruiciũ donare poteſt, puta medico, vel ad-
uocato.12.q.2. quicunque ſuffragio.nec reuocat ſuc
3 ceſſor.16.q.6.illud. ¶Glo.3.† reſpondet per ob. ¶Gl.
4. quærit ar.pro,& ſol. & alle.contra. ¶Vlt.gl.reſpon-
4 det per ob. ¶*In*† *gl.2.ibi.§.ſi tutore*] res pupilli ſurrepta,
& uendita per tutorem non uſucapitur, niſi prius re-
deat ad pupillum, tutores enim loco dominorũ ha-
bentur cum adminiſtrant, non cum ſpoliant[*& ibi,
ignorantis*] uide ut lit.non conte.c.1. in vlt.gl. ¶ *In gl.3.
ibi, procurator tutorum*] uide de reſcrip. ex parte decani,
ſuper gl.& ita. ¶*In 4.gl.ibi, ſi quis plures*] ſi libertus plu-
res res alienando ſe fecit minorem centenario, ideſt
ualore, 100.aureorũ,licet vna re ſola reuocata maior
erit:tamen omnes reuocantur,ſi ſimul factæ ſunt[*&
ibi,is autem*]aliàs ſinaurẽ donatio vltra legitimũ modũ
facta ſine inſinuatione reuocatur ſolum in eo, quod
eſt plus [*& ibi,ſi idem*] uide de or.co.tuam,ſuper vlt.gl.
[*& ibi,ſi quis cum una*] ſi una actione,quæ plures ſpecies
ſub ſe habet,pluribus ſummis ſim dãnatus, quarũ ſin
gulæ notionem principis non faciunt, coniunctæ fa-
ciũt,appellatur ad principem [*& ibi,ſi plures*] ſequitur,
ſunt,qui eandem actionem habent,unius loco habẽ-
5 tur.¶*In*† *gl.1.ibi.c.ult.*] ubi de hoc,& 23.q.7. ꝙ autem.
¶*In gl.2.ibi,qui fundum*] & ſicut ibi dicitur de tutore,di-
cemus tandiu prælatũ,quãdiu bene adminiſtrat,non
verò cum eccleſiam ſpoliat,Hoſt. ¶*In gl.3.ibi,in facien-
do*]gl.non competit ſecundum Goff.& Hoſt.cum lite
ra dicat,non debet[*& in fi.*] & infra,de offi.vica.c.ulti.
lib.6.& adde,quod no.5.q.3.c.ulti.in fi. 1.gl.poſt hanc
gl. quæ fuit Ala. & debet eſſe ſignum de contextu gl.
dixit Lau.ꝙ intelligebat hanc regulam,cum certatur
de dãno uitando: ſecus ſi de lucro captãdo, alle.C.de
acqui.poſ.l.fi.& hoc etiam poſuit Vin. & facit ad hoc
de ſepul.c.1.lib.6.& quod ibi dicam ſuper ult. gl.dicit
Gui.Tan.dixiſſe,ꝙ delictum, quod non committitur
contemplatione eccleſiæ,ut furtum,adulterium,& ſi
milia,non nocet eccleſię,ſecus in illo,quod commit
b titur contemplatione eccleſiæ,quod nocet in[b] omit
6 tendo,& faciendo. ¶*In gl.à contrario,ibi,licitum*]hoc† te
nent Goff.& Inn.in c.proxi.& de hoc etiam per Goff.
ſupra,de his,quæ fi.à præ.paſtoralis,facit quod not.j.
eo.apoſtolicæ,& in fi. æquitas interdũ ſuadet coacer-
uationem, ne creditor proſequens ſibi debitum, pri-
uetur iure ſuo,ut ibi.interdum ſuadet oppoſitum, ut
creditor peruenire poſsit ad ſibi debitum, & ne impe
c diatur iuriſdictio, ut in l.ſi idem.[c] ¶ *In gl.pe.in fi.*] ſed ſi
fecerit eis cõſultis tenet cõtractus, ſed reſcinditur per
in integrum reſt.ſupra, de reſti.in inte.c.1.ſed ſi incon
ſultis non tenet ipſo iure,ut hic,Goff.

ANNOTATIONES.

a ¶Depo.Vide in l.pactum curatoris,C.de pac.& ibi per doct.&.ff. de his,quæ in frau. credi.l. fin.per Bar. & quomodo intelligatur, quòd tex. hic dicit procuratorem nõ poſſe rem domini facere deteriorem,uide Io.And.ſupra,de fideiuſ.c.fin.in fi.gl.mag.
b ¶Omittendo de hoc in c.delictum,de reg.iur.lib.6. & per Bal.& per d.Bar.de Sali.in l.iubemus,la 1.C.de ſacroſa.ecc.& ibi etiam per Cy.& Bar.& per gl.3.in c.cum dilectus,de ord.cogn.
c ¶Si idem.Ibi uide Bar.in l.ubi fideiuſſor, ff.de ſolu. & facit materia,quam no.Io.And.de re iud.cum Iul.& quod no. doc.C.de dona.l. ſancimus.

SVMMARIVM.

1 *Donare prælatus,quam rem poteſt, & nu. 4.*
Conuentus, ſiue capituli pars, etiam uno conſiſtens reclamare poteſt aduerſus donationem,& quam.
2 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, num.3.*
Tutor quando licitè res pupilli alienet.
4 *Additio gloſſarum.*
Donationes quæ licitè prælato,& ſupra,nu.1.
Ingratitudo à donatarijs fugienda.

CAPVT III.

1 CAeterum. Caſus.Prælatus † modi-
cam rem eccleſiæ dona
re poteſt,vbi hoc habet conſuetudo[*Dona-
tionem*] de rebus monaſterij[*Cum priore*] ſic
ſupra,de his quæ fiunt à præla.tua[*Pars*]maior,vel mi
nor, Goff. unde etiam vnus ſolus faceret hic partem,
de his quæ fi. à ma. par. ca.c.1.Hoſt. [*Quantitas*] ſup. &
qualitas,nec enim poteſt dare rem immobilem quã-
tuncunq; minimam.ſ.de re.ecc.non alie. c.1.& c.nul-
li.nec mobilem de theſauro,quod inuenit,de re.eccl.
non alie.epiſcopi, nec nimiam quantitatem.j. de pri-
uil.cum olim.2.uer.præterea,& §.fi.uel poteſt intelli-
gi ꝙ ibi facta fuit donatio in extremis,ſecundum Ho
2 ſtien. ¶ Secunda † gl. obijcit, & dupliciter ſoluit.pri-
3 ma fuit Ala.ſecunda Lau.¶*In*† *gl.1.ibi.§.diuus*]uide de
fide inſtru.paſtoralis,ſuper gl.1.¶*In gl.2.ibi,non omni*] tu
tor nõ omni titulo alienat res pupilli,ſed adminiſtra-
tionis tantum cauſa [*& ibi.§.ultimo*] uide de ui. & ho.
cle.cum ab omni,ſuper.3.gl.[*& ibi,non tamen*] uide de
4 cleri.coniu.cum olim,ſuper ult. gl. ¶*In*† *gl.2.ibi,eroga
tione*] unde,ſi eſt conſuetudo in terra, ubi eſt abbatia,
dare.20. uel.100. ſol.uel rem mobilẽ, quæ ſupereſt de
bonis eccleſi.pauperi,uel egenti nobili,vel puellę ma
ritandæ, uel his ſi.ualebit hoc, ſiue in uita,de teſtamẽ
tis,ad hæc ſiue in morte, eo.ti.relatum.2.etiam cõſan
guineis, ut ibi, quinimmò ſi unum,uel duos milites
conſueuiſſet tunc epiſcopus facere cauſa pietatis, dũ-
modò non grauetur eccleſia,non improbat illud Ho
ſtien.quia nec militare eſt peccatum.23.q.1.militare.
cum autem prędicta liceant ſine conſuetudine ſpecia
li,putat Hoſti.ꝙ ratione conſuetudinis ualebit dona-
tio ſimpliciter facta, & ſi forſan donatarius nõ nimis
egeat: ſemper tamen conſuluit Hoſtienſis prælato,ꝙ
in talibus habeat oculos ſuos ad deum. Conſuluit e-
tiam donatarijs, quòd ſibi de ingratitudine caueant,
infra. c. fi. licet autem de ſuperfluis hoc poſsit præla-
tus, non tamen pro his faciendis obliget eccleſiam,
de ſolu.c.2.vel parentes ditet,ſecundum Hoſt.[*& ibi,
prælatus*] de monaco no. 12.q. 1. non dicatis, & 16.q.
1.alia,& vide in cle.de uita,& ho. cleri. quoniam,uer.
cæteri.in 1.glo.[*& ibi,iuriſdictione*] de fo. compe.cum
contingat [*& ibi,adminiſtrationem*] infra.de conſue.c.3.
& de præben. cum in eccleſiis,lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia non uacans in beneficium concedi non poteſt,ſed in proprietatem, & cuius auctoritate, & quomodo, & quibus, aliàs non tenet conceſſio,& num.2.& 3.& quibus obſeruatis,nu.5.*
Detentatio non impedit donationem beneficij.
2 *Ab initio quod non ualet, nec ex poſt facto conualeſcit, niſi diſpenſatiuè in caſu huius decretalis.*
Loca religioſa pro conuentibus,uel eccleſiis conuentualibus.
3 *Epilogus,& additio gloſſarum. nu.5.*
Beneficia conferendi,cum uacauerint, poteſtas data ſpecialiter non ualet.

CAPVT IIII.

1 COnſultationibus. Caſus. Ec-
cleſia †non
uacans in beneficium cõcedi non poteſt,
ſed in proprietatem poteſt de auctoritate
epiſcopi,& ſine preiudicio prælati,& huius pars de iu
re patro. cõſultationibus.diſtinguit,& ſecundum mẽ
brum ibi,ſi religioſis,quod determinat.ibi.ita ꝙ [*Pri-
uatis*] ideſt clericis,Inn.ac ſi dicat non eccleſijs,uel col
legijs [*Poſſident*] auctoritate iudicis aliàs contra,de cle
ri.con.c.fi. de præben. de multa. §. is quoque,eo.ti.li-
cet epiſcopus,li.6.Sola enim detentatio don.non im-
pedit, ut ibi.quod dici ut ſup. de conceſ. præben. lite-
ras,& c.cum noſtris,ſecundum Hoſti.[*Momenti*]etiam
2 † poſtquàm uacauerint,Inn. poſt mortem enim non
conualeſcit,quod dic. ut infra,de iure pa.c.fin.poſſet
tamen tunc eidem de nouo conferri,tamen diſpenſa
tiuè, & ſi pœnituit, ſi ſcienter recepit, & retinuit, ex
a quo ſciuit.ad hoc de eo, qui duxit.c.1. & c. ueniens,[a]
de ſecundis nup. dominus,ſecundum Hoſt. [*Locis*]id-
eſt conuentibus,uel eccleſiis conuentualibus,cum e-
nim res collegij nõ ſint ſingulorum,deficit ratio pro-
hibitionis, de qua de conceſ. præben.c. 2. Idem putat
Hoſtien.ſi conferatur dignitati uel præbendæ de præ
ben. expoſuiſti, de inſti. cum ueniſſent, de reſti. ſpo.
cum ueniſſet.ergo breuiter perſonalis donatio prohi
betur, ut.ſupra, realis & perpetua conceditur, ut hic
cum eccleſia, uel dignitas, cui fit realis donatio, non
poſsit deſiderare mortem, cum careat conſenſu,arg.
3 ff.ſi qua.pa.fe.di.l.1.[*Ab epiſcopo*] hæc † uerba non erãt
in an. Goff. & dic de conſenſu cap. inf. eo. paſtoralis,
in fi.& hoc vbi donatio ad epiſcopum ſimpliciter per
tinet,Hoſt.[*Auctoritate*]& cum alijs ſolennitatibus. In
no.hoc,ubi ad alium ſpectat donatio,uel repręſenta-
tio.ſupra de reſti.ſpo.cum ueniſſent,aliter non poſſet
alius conferre eccleſiam vel decimam, niſi interueni
ret auctoritas epiſcopi, infra de iure pa. quod autem,
& c. nullus, & illa ſufficit ſine capitulo in caſibus, de
quibus de his,quæ fi.à præla.cum apoſtolica[*Ipſarum*]
perſonarum, & hic caue de ſimo.Hoſtien.[*Spoliari*] &
quia non fit eis præiudiciũ per tales donationes, ideo
fieri poſſunt eis non uocatis, ut in cle. de re. ecc.non
4 alie.ſi una. ¶Secunda † glo.ſignat contrarium,ponit
5 opi.& remittit. ¶*In*† *gl.1.in fi.*] immo nec ualet pote-
ſtas ſpecialiter data de conferendis illis, cum uacaue-
b rint,eo.ti.conſtitutus.[b] ¶ *In gl.2.ibi, cum quidam dicunt*]
& bene,ut infra,de iure pa.c.uno,lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶Veniens.Vide in Spe.ti.2.§.uidẽdum,ad fi.& ibi etiam Io.And.
b ¶Conſtitutus.Quod intellige,ut ibi no.per Io.And.in gl.contra, & ſuper glo. 2.

SVMMARIVM.

1 *Integrare feudum prælatus poteſt, non obſtante iuramento de non infeudando denuò,& quando,& quouſque teneatur,num.6.*
Diſcordiæ ſunt quaſi tempeſtates.
2 *Mediocris res intelligitur data, ſi ſimpliciter conceditur.*
3 *Fraudem eccleſia non debet adhibere, imò repellere,& punire.*
3 *Epilogus,& additio gloſſarum,nu.5.*
Perficere quid permittitur,quod inchoari prohibetur.
Ex conſequentia prioris actus,quid permittitur, quod aliàs non licet,iuncta gloſſa.
6 *In quantitate, uel menſura rei immobilis deceptus quandiu poſſit petere reintegrationem.*
Poſſeſſor eius rei,de qua quis fuit inueſtitus,uidetur fuiſſe. §.fi.

CAPVT V.

1 PEr tuas. Caſus. Non † obſtante iura-
mento de non infeudando
de nouo, prælatus integrare poteſt feu-
dum, ſi apparet uaſallum in menſura de-
ceptum, communis diuiſio. ſecunda ibi, nos igitur
[*Sciſmatis*] forſan tempore Alexan. ciuitas Florenti-
na fauebat ſciſmaticis, & contra epiſcopum erat in
ſciſmate cum Octauiano, vel Guidone, ita ꝙ epiſco-
pus Florentinus, qui fauebat Alexandro, non pote-
rat ibi eſſe ſecurus[*Tempeſtate*] no. ſciſſuras,& diſcor-
dias quaſi tẽpeſtates[*De mandato*] quia nec aliter pote
rat obſtante forſan iuramento, & iure communi,ſu-
pra,de re.eccle. non alie. ut ſuper, & c.nulli [*Quatuor*]
2 non aſsignando † illos in aliquo certo loco, ſed ipſos
de quatuor modis ſimpliciter inueſtiuit, per quam
inueſtiturã nec meliores, nec deteriores, ſed medio-
cres dari intelliguntur, ff. de redhibi. ac.ſi quis uendi-
tor, & l. ſciendum. ſucceſſor autem eis duos modios

aſsignauit, credēs forſan, ꝙ eēnt quatuor. & ideò &c.
ſecundum Innocen. [*Modios*] ſi. ſupra de re iudi. ſicut,
in princ. & de pur. ca. quoties [*Integrari*] per te. & erat
iſte tertius, uel forſan ulterior reſpectu primi [*Fraudē*]
3 cum enim † ipſa omnem fraudem repellat, & puniat,
multo fortius cauere debet, ne fraudet, de na. ex li. uē.
c. uno [*Integrare*] not. contra prouerbium. A cauallo
donato &c. Abba. ſed hic non erat pura donatio.
4 ¶ Quarta † glo. diſtinguit, an quis decipiatur in quan
titate rei, an in quantitate precij. ¶ [*Gl. quia forte*] reſpon
5 det per ob. ¶ [*In* † *gl. 2. ibi. §. præterea*] uide de iureiuran.
ueritatis, ſuper ulti. glo. quia forte ibi opus nouum, ui
de de no. oper. nuncia. c. 2. in 3. glo. [*& ibi. §. ſi ſponſus*] a-
lienum anulum miſit ſponſæ, pro quo poſtea alium
ſuum dedit, ualet datio, quia donationem cōfirmat,
non inchoat [*& ibi. §. 1.*] uide de appel. nouit, ſuper
glo. ſecunda [*& ibi, ſi mulier*] ſi mulieri ſuſcipienti alie-
nam obligationem ſuccurritur per Velleianum, cre-
ditori in priſtinum debitorē reſtituitur actio [*& ibi,
l. 3.*] incipit, denique, uide de teſtibus, cum cauſa, ſu-
per prima gloſſa. ¶ [*In gl. nota, quòd ibi, rei*] immobilis [*&
ibi, rem illam*] additio eſt uerbum, quod ſequitur, & tur-
bat intellectum: quia deberet ſequi ſic, & quod qui
rem accepit, renunciaret de quantitate: quia tunc,
6 &c. & hoc † ſcias, quòd ſi dictum eſt, quòd intra cer-
tum diem res menſuretur, & referatur, ſi & quantum
minoris eſſet, oportet utrunque fieri intra diem, ut
in l. prædicta, ſi uerò dictum fuit, quòd denunciare-
tur, utrum minoris eſſet, ſed de certa quantitate intra
diem referenda dictum non fuit, ſufficit, quòd intra
diem dixerit rē minoris eſſe, & poſt diem ſuper quan
titate, quota ſit, audietur. ff. de actionibus empt. &
uenditi. l. ex empto. §. Iulianus, ſi tamen per meſ-
ſorem ſteterit, ipſe tenetur actione de dolo. ff. ſi meſ.
fal. mo. dixerit. l. ſi meſſor. Si uerò de die ſit actum, ſed
nō de certa, expectātur quadraginta dies. ff. de redhi.
quòd ſi nolit. §. penultimo, & l. ædiles aiunt. §. primo.
Si uerò nec de certa, nec de incerta die aliquid actum
eſt, audietur uſque ad triginta annos, ut hic, & uide-
tur etiam, quòd ſecundum canones ultra debeat au-
a diri, cum deficiat bona fides, ſupra, de præſcrip.[a] quo
niam, ſecundum Hoſtienſem [*& ibi, toleratur*] de iure
communi. nam per reſtitutionis beneficium etiam
eo caſu conſuli poſſet, Phi. de reſti. in integ. c. 1. [*& ibi,
cum dilecti*] ubi de hoc. ¶ [*In gloſſ. ergo non, in fin.*] ubi de
hoc, Hoſtienſis autē dicebat hic poſſe colligi contra-
rium. nam, ex quo inueſtiti fuerunt de certo feudo,
illius uidentur fuiſſe poſſeſſores per inueſtituram, &
ſic duos modios ſtatim poſſederunt, alios verò duos,
qui non erant, de illo certo non poſſederunt. remit-
tit autem ad no. in c. ex ore.

ANNOTATIONES.

a ¶ Quoniam. Et de materia, quando in menſura reperitur illa, quæ in uenditione fuit expreſſa, quomodo agat emptor, uide in l. 2. & in l. ſi ſeruum. §. ſi. & in l. Iulianus. §. ſi Titius, ff. de ac. emp.

SVMMARIVM.

1 *In donationibus fit largiſsima interpretatio.*
Facti ſpecies quæ.
Apparere ſi quid dicatur, cui intelligatur, ad dictio. appareat.
2 *In beneficijs quibus interpretatio largiſſimè facienda, & num. 4. §. fin. & 6.*
Priuilegia ut ſint interpretanda.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 4.*
Præcedentia, & ſequentia quando determinatio reſpiciat.
In contractibus quæ fiat interpretatio. §. 1. & nume. 5. §. pen. & nume. 6.
In teſtamentis quæ. §. 2. & num. 5. §. fi. & nu. 6.
5 *Additio gloſſarum, & num. ſeq.*
Foreſta quid Franciæ, & Angliæ.
Nemus quibus nominibus, uel ſpeciebus diſtinguatur ibi.
Ad intentionem ſcribentis recurrit, & ut interpretanda. §. 1.

CAPVT VI.

1 CVm dilecti. Caſus. In † donationi
bus largiſsima fit in-
terpretatio, & in prima iudicū deciſa con-
ſultatio. in ſecunda Papæ reſponſio ibi,
mandamus, quatenus [*Et infra*] hoc continetur, quo-
modo cauſa fuit delegata per papam, & iudices, qui
cognouerunt de cauſa, dubitauerunt ſuper diffiniti-
ua pro eo, quod in inſtrumento donationis contine-
bantur hæc uel ſimilia uerba, Dono monaſterio fun
dum Titianum. item dono Sempronianum. item do
no Cornelianum, de quo ſoluat monaſterium hære-
di meo decem ſolidos, & faciat, quod faciunt alij cō-
ſimiles poſſeſſores agrorū, habeatque ibi hæres meus
vſum foreſtæ, uel aliter, quòd ſi prædictam penſio-
nem non ſoluit, heres meus ibi habeat uſum foreſtę.
Dubitabant iudices: quia ſi illa clauſula referretur
etiam ad fundum Titianum, & Sempronianum, iu-
ſtè petebat Alanus foreſtam in illis fundis: ſi ad Cor-
nelianum tantum, iniuſtè petebat. Ad horum intel-
lectum vide, quod dixi de foro compe. uerum, in gl.
quilibet, uerſic. ſi autem Baroniæ, & ſeq. Conſulue-
runt ergo Papam tranſmittendo inſtrumentum, uel
ipſius tenorem, hoc ſi dicas Alanum egiſſe. Sed Inno
cen. dicit Mon. ꝓuocaſſe in interdicto, uti poſſi. cōtra
Ala. ſed hic non eſt uis, & per hoc ſoluitur, quod quæ
rebat. T. quare Papa non ſententiauit, quod hoc ſen-
tentiari mandauit, vel ſecundum eum, & Goff. partes
non erant præſentes: uel petierunt remitti, forte ſpe-
rantes compoſitionem [*Appareat*] non cauilloſo, de
deci. ad audientiam, de priuile. in his, ſed rectè intelli-
genti, prudenti, & ſimplici, de tempo. ord. literas. Ho-
ſtien. [*Immunis*] hoc forſan expreſſo in inſtrumento, vt
intelligebat Hoſti. ſcilicet, quòd donauerit fundum
Titianum item Sempronianum, hoc expreſſo, quòd
illa libera eſſet ab omni uexatione ſeculari, de fundo
Semproniano quomodo multum diſtenditur, uide
in Spe. de libel. con. §. iuxta, uer. non ualet [*Beneficijs*]
2 & maximè † quæ fiunt eccleſiis, & religioſis locis, al-
leg. de do. & con. c. 2. C. de ſa. ſan. eccle. l. fi. in aucten.
de non alie. §. ſi minus, col. 2. ff. de reli. & ſump. fune.
ſunt perſonæ. Hoſtien. Item licet priuilegia largè in-
terpretemur, quantum tangunt iura concedentium,
de conſuetu. cum dilectus. 16. q. 2. c. 1. tamen quan-
tum tangunt iura aliorum, interpretamur ſtrictè, de
uſu pal. ex tuarum, non tamen calumnioſè, infra, de
priuile. in his, & de tranſla. c. fin. ſecundum Innoc. &
a Abb. & uide quod dixi de reſcri. cauſam.[a] Tertia † gl.
3 obijcit, & ſol. ¶ [*In* † *gl. 2. ibi, in conuentionalibus*] prætorię
4 ſtipulationes legem accipiunt de mente prætoris, qui
eas propoſuit. ¶ [*In gl. 3. ibi, ſi quis in prin.*] ſi dixit teſtator,
cui bis legauero, ſemel deberi uolo, & poſtea eodem
teſtamento ſcienter bis legat, bis debetur, dummo-
dò exprimat ſe prioris uoluntatis pœnituiſſe [*& ibi,
talis. §. ulti. & l. ſe.*] ſi teſtator dicat, quod legaui, die nō
adiecta, ſoluat hæres annua, bima, trima die, hæc clau
ſula omnia legata reſpicit, non proxima tantū, & etiā
legata facta in codicillis. ¶ [*In 4. gl. ibi. l. ult.*] uide de pri-
uil. quia circa, ſuper ulti. glo. [*& ibi. l. 3.*] incipit, cum
quid. vide de iureiur. quemadmodum, ſuper gl. 2. [*&
ibi, uindemiam*] & prius, ſi uenditor uini mercator e-
mere, & uēdere ſolet uina, ut in l. 2. hic alle. ¶ In gl. pe.
ibi, in teſtamentis, ſequitur plenius uoluntates teſtan-
tium interpretantur [*& ibi. l. 3.*] uide in ſupple. ¶ [*In
gl. ult.*

gl. ult. ibi. l. 4.] uide de præſump. mandata, ſuper ultima
gloſſ. [*& ibi, antiquitas*] ſi relinquo uſufructum Titio,
& hæredi, cum primo hærede finitur uſusfructus, ne
inutilis ſit proprietas: ſed melius facit, cum antiqui-
tas, ubi legatarius habitationis etiam illam locat [*&
ibi, beneficium*] largiſsimè interpretamur beneficium
5 principis. ¶ [*In* † *glo. 1. in fi.*] ff. de uſufru. l. uſufructua-
rium uenari. §. ſi vinarijs, Vincen. iuxta vulgare Fran-
ciæ, & Angliæ, ubi ſunt talia loca, dicitur foreſta la-
tum nemus ſine clauſura, ſine aqua, quando eſt pro-
pe flumen, dicitur ſilua, quando circundatur aquis,
dicitur inſula, quando includitur muro, uel pallis, uo
catur ibi parcus. iſte ergo uolebat ibi plantare arbo-
res, & magnum nemus facere ad uſum foreſtæ ſecun
dum Hoſtienſem. ¶ [*In glo. 2. ibi, ſcribentis*] ſi de ipſa con-
ſtare poteſt: alias ſi uerba patiuntur, fit benignior & ſe
curior interpretatio quo ad animam, vt infra, de ſpō.
iuuenis. de hoc eod. ti. ex literis. 1. & de priuilegis, quia
circa, ſecundum Hoſtien. ¶ [*In glo. 3. ibi, ſecundò requiris*]
ubi de hoc, & eo. ti. inquiſitioni, Hoſt. ¶ [*In gl. 4. ibi, uin-
demiam*] & prius, ſi uenditor uini mercator emere, &
uendere ſolet uina, ut in l. 2. hic allega. ¶ [*In glo. pe. in fi.*]
ubi legans uina, & vaſa uinaria legaſſe uidetur. ad idē,
ff. de penu le. qui penum. §. fi. ergo plenius, quàm in
uenditione, ut patet per glo. ſup. proxi. ¶ [*In gl. ultima in
6 fine*] inde eſt, ꝙ † ſi imperator donet domum, uel a-
liam poſſeſſionem de bonis uacantibus, intelligitur
ipſam donaſſe cum iuribus, & pertinentijs ſuis, etiam
ſi hoc dictum non fuerit, C. de bonis uacan. ſi quan-
do. lib. 10. ff. de offi. præfec. ur. l. 1. §. initio. Hoſtien. Mo
derni legiſtæ, ut rectè procedat comparatio, de qua
hic loquitur tex. ſcilicet de plena, pleniori, & pleniſsi-
ma, ponunt in contractibus exemplum per. l. qui
uti optime, ff. de uerb. ſig. Quidam inter uiuos contra
hens promittit fundum, vti nunc eſt, interpretamur,
large, ut præbeat liberum, ut ibi. ſi uerò ſic legatur, in
terpretamur largius, vt non ſolum præſtet, ſed etiam
cum omni ſuo inſtrumento, ff. de leg. 3. quæſitum.
Sed ſi princeps ſic ſibi delatum concedat, interpreta-
mur largiſsime, ut non ſolum ueniant inſtrumenta,
ſed etiam appendicia, & adiacentia, ut præ. l. ſi quan-
do. hæc tamen ſemper ſunt recipiēda ſecundum poſ-
ſibilitatem uerborum, infra. de priuileg. porrò, & ſi
quæratur iſtorum ratio, reſpondetur, quod contra-
ctus propriè ultro citroque obligationem inducunt.
ff. de uerborum ſignifica. Labeo. §. contractus, & pro
cedunt ex uoluntate duorum contrahentium. Serue
tur ergo æqualitas, nec nimis late pro uno contra re-
liquum fiat interpretatio, argum. ff. de regu. iur. cer
tus, ubi media uia eligitur circa conſiderationem do-
li, & culpę, cum ſit contractus gratia vtriuſque: ſed ul-
timæ uoluntates reſpiciunt fauorem legatariorum,
& ideò in eis plenior, argum. ff. quando dies lega. ced.
nec ſemel. §. 1. ſed non ſic vt beneficia: quia donator
ſibi poteſt illa ſeruare, quod teſtator moriens nō poſ-
ſet, & hoc maximè in beneficijs principum, ex quo-
rum nobilitate largius recipi debet donatio, ſup. eo.
c. 1. ff. de iud. l. 1. §. ſed & ſi proponatur.

ANNOTATIONES.

a ¶ Reſcri. cauſam. Et per Io. And. de uer. ſign. olim, ſuper gl. fi. & in regu. cum quid prohibetur, de reg. iur. li. 6. in Mercu. & in c. fi. de tranſla. prælato. & uide gl. & Bar. in l. beneficia, ff. de conſt. prin.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiam ſi pio loco, uel alij donet epiſcopus, uel papa ſimpliciter, quæ uenire uideantur, & nu. 2. 3. 4. 5. & 9.*
2 *Archidiaconus, & archipresbyter certa iura poſſunt in eccleſiis habere ratione officij.*
Dare quid intelligatur quis ex circunſtantijs perſonarum, & rerum æſtimandum, uer. Quid ſi donat.
Exempta eccleſia ab epiſcopo, non intelligitur exemptus populus uer. ſed & legem.
3 *Conſenſus patroni intelligitur datus epiſcopo, pro conuentione ſimul cum eo ad id, de quo agitur, factam.*
Simplicitas ut hic ſumatur.
Poſſeſſio non apprehenditur ſine licentia diœceſani etiam conceſſi per priuilegium papale.
4 *Cathedraticum datur in ſignum ſubiectionis, & in quibus.*
Prouentuum nomine quæ comprendantur.
Eccleſia ſine quibus nunquàm debeat remanere, uerſiculo ſi opponas.
5 *Exemptionis priuilegium dando à quibus intelligatur, & poſſit epiſcopus, uel ſuperior, aut inferior eximere, & nume. 2. circa fin.*
6 *Sine capituli ſui conſenſu quæ non poſſit alienare.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 8.*
In uenditione, uel legato, ſeu donatione ſimplici quæ uenire intelligantur, & num. 9. in prin.
9 *Additio gloſſarum.*
Cathedraticum comparatur canonicæ portioni.
Plus habentibus melius prouident ſcholares, & clientuli minus habentes, in fin.

CAPVT VII.

1 PAſtoralis. Caſus. Si † epiſcopus in ec
cleſia, quam de conſenſu
capituli ſui pio loco donauit, percipiebat
certos prouentus, illos donaſſe uidetur, a-
liàs omnes prouentus eccleſiæ pręter cathedraticum
cedunt loco, & in prima conſultatio. in ſecunda re-
ſponſio, ibi, nos autem [*Patronus*] ad quem ſpectat præ
ſentatio [*Viris religioſis*] ſecus, ſi concedat eccleſiam
alicui archipresbytero, uel archidiacono ſitam intra
limites archipresbyteratus, uel archidiaconatus ſui:
in qua tamen archipresbyter, uel archidiaconus nul-
lum ius, & nullum uſum habebant. non enim intelli-
gitur tunc fructus, uel prouentus ſuos concedere, ſed
tantum quod ſibi tanquam archidiacono, vel archi-
presbytero ſit ſubiecta. ratio diuerſitatis hæc eſt, quia
abbates, & uiri religioſi in eo, quòd tales, nihil iuris
habēt in locis, ut ergo epiſcopus uideatur eis aliquid
concedere, & ne collatio fruſtratoria uideatur, ſic in-
terpretamur, argum. in eo, quod legitur, & not. infra,
2 de priuil. in his, archidiaconus † uerò, vel archipresby
ter ratione officij certa iura poteſt habere, in eccle-
ſiis, ut patet de offic. archidia. c. 1. & per totum, & ui-
dé quod ibi no. in c. ult. in prima gloſſ. & quod ſuper
ea dixi, & infra, de capel. mo. dilectus, in gl. vbi ſit hoc,
& de offic. archipre. c. 1. & per totum, & ideò ſufficit,
quòd illa tantum conceſſiſſe intelligatur. Quid ſi do-
nat eccleſiam epiſcopo alieno, uel monaſterio exem
pto, non tamen cum capellis ſuis? Reſpondeo, tunc
uidetur habere locum hæc decre. argum. 16. q. 5. c. 1.
Siue monaſteriū exemptum ſit cum capellis ſuis ha-
bitis, & habendis, tunc uidetur donare eccleſiam li-
bertati, ut ſcilicet ſit exempta, & nō prouentus, quos
ibi percipit temporales: hoc autem ideò ſic ſentien-
dum eſt: quia ex perſonis dantium & recipientium, &
eorū, quæ dantur, debemus æſtimare, quid dari intel-
ligatur ſecundum Innocentium, ut colligitur hic, &.
ff. de leg. 3. ſi filię, & in eo, quod legitur, & no. de ſimo.
& ſi quæſtiones. §. 1. ver. cum in accipiendis, & ſequē.
Ego tamen non clarè uideo rationem huius diuerſi-
tatis, & ideò dic, ut no. inf. eo. §. penul. in fi. Hoſt. Item
ſecundum Innocē. habet locum hæc decre. cum epi-

ſcopus dat monaſterijs eccleſias habentes, vel non ha
bentes parochias. etiam idem uidetur, ſi papa ſuã pro
priam capellam, quæ populum non habet, dat mona
ſterio. Sed ſi eximit aliquam eccleſiam ab epiſcopo,
vt det eã abbati, ſiue in ea abbas ius patronatus prius
haberet, vel nõ, ſemper ex quo ſic exempta datur ab-
bati, eidem abbati ſuberit quò ad utranque legem, ſci
licet diœceſã. & iuriſdictionis, de quibus no. ſupra, de
offic. ord. conquerente. §. 1. & c. dilectus, quia cum ad
hoc exempta fuerit, ut daretur abbati, poſſet papa de
cupiditate notari, ſi uideretur ibi aliquid retinere, ar.
a C. de bo. ua. niſi quando,[a] lib. 10. & eſt hoc uerum, ſi
eccleſia donata non habet populum, ſed ſi habet po-
pulum, tunc eodem modo eccleſia cum clericis ſuis
ſuberit abbati quo ad utranque legem, unde & in ip-
ſa rectorem inſtituet, & alia, quæ ad legem iuriſdictio
nis pertinent, exercebit: hoc ſaluo, ꝙ in grauioribus
requiret papam, ar. ſupra de offic. archid. ad hoc, uerſ.
item in epiſtola. Sed & legem diœceſanã habebit idẽ
abbas. nam ſi qua illi obuenerint aliunde, quàm à po
pulo, habebit inde canonicam portionẽ, ſicut & de
mortuarijs, & aliunde uenientibus ſecũdum quoſdã,
uerũtamen, & ſi eccleſia exempta ſit, non intelligitur
propter hoc populus exemptus, & ideò quantum ad
populum erit epiſcopo de his, quę obueniunt, rñden
dum, ar. j. de priuil. ex ore, ſecũdum Inn. unde curam
recipiet rector ab illo, ſine examinatione tamen, exci
pietur autem, & accuſabitur corã abbate. de mortua-
rijs autem obuentionibus prouenientibus à populo,
rñdebit epiſcopo per prædictam decr. ex ore, & idem
dicim' de. l. iuriſdictionis, ꝙ ſi quas cauſas populi tra-
ctabit, appellabitur ad epiſcopum, Inn. de hoc in præ.
b decr. ex ore, in gl. in quibus, circa medium [b][*Simplicita*
3 *te*] ſimplicitatem † uocat ſecundum Goff. quia in pa-
tronum non cadit cõceſſio [*Concedimus*] nos, & patro-
nus: uel nos de conſenſu patroni, & ſi hoc non expri-
matur, ſic intelligitur, dummodò probetur, ꝙ ad hãc
donationem faciẽdam conueniſſent, ar. j. de ſpon. ex
literis [*Vſus*] ſcilicet quò ad omnes fructus percipien-
dos, de quibus ſuſtentetur conuentus, ſupra eod. con
ſultationibus, & dato, ꝙ per priuilegium papale hoc
conceſſum eſſet, non apprehenditur poſſeſſio ſine li-
centia diœceſani, de priuil. paſtoralis, Hoſt. [*Patronus*]
repete, uidetur conferre [*Epiſcopus*] repete, conferre vi
detur, nõ dico, ſuum eſſe: ſed ꝙ &c. [*Obtinet*] præter ca-
nonicam portionem, Inn. Hoſ. [*Recipiat*] hoc forſitan
impoſito tempore dedicationis. 18. q. 2. Eleutherius,
Goff. [*Portio*] & nõ inſtitutio, &c. cõſimilia, ſcilicet ſpi
ritualia, quę tamen inſtitutio bene tranſiret, ſi diceret
epiſcopus, concedimus eccleſiam pleno iure. 16. q. 2.
c. 1. Inn. [*Ex illius*] eccleſiæ ſcilicet donatæ [*Nullam*] cer-
4 tam: quia † cathedraticum datur in ſignum ſubiectio
nis in ſpiritualibus, & iuriſdictionis ſpiritualis: quæ cũ
non intelligatur remitti, per cõſequens nec cathedra
ticum, Inn. [*Prouentus*] puta moderatũ auxilium. j. de
cenſi. cum apoſt. §. prohibemus, vel quæ de multis a-
lijs, & de iuriſdictione proueniũt: quia nomen prouẽ
tus omnia comprehendit, ff. de vſuf. l. uſufructu lega-
to. à criminalibus tamen abſtineãt, & epiſcopo dimit
tant. 16. q. 2. uiſis, ad fi. uel conferre intelligitur quartã
decimarum, & alios reditus ſpiritualium, de quibus.
ſ. de off. or. conquerente, non tamen iuriſdictionem,
vel ea, quę ex iuriſdictione proueniunt, vel iſte eſt ſen
ſus, Si epiſcopus nullos habet ibi certos reditus tẽpo-
rales, tũc uidetur concedere religioſis, quibus cõfert
eccleſiam, ꝙ omnes reditus eiuſdem eccleſiæ ſibi ap-
proprient, ſm Inno. & intellectus iſte magis placet. Si
opponas, ergo eccleſia videtur cõceſſa in grangiam,
& ſic nec cathedraticũ habebit ibi epiſcopus, nec pro
curationem, j. de cenſi. c. fi. tñ. hoc non eſt uerũ, non
enim poſſunt ſibi appropriare, niſi quod ſupereſt de
reditibus retenta, & aſsignata congrua ſuſtentatione
vicario, & miniſtris, ſine quibus, & nunquàm debet
eccleſia remanere, ut not. ſup. de præ. in Lateranenſi,
ſm Innoc. in quo nec pactum contrarium, nec iura-
mentum, nec priuilegium, nec conſuetudo, nec con-
ſtitutio obeſſe poſſet, ut patet in eo, quod legi. & not.
ſup. de præb. extirpandæ. §. cum igitur, ſm Hoſt. Hoc
autem ſm Inn. eſt notãdum, ꝙ cum epiſcopus dat ec
cleſiam, aliquando intelligitur dare temporalia, ideſt
reditus ratione tẽporalium debitos. aliquãdo alias ob
uentiones, quas in ea habet, ut hic. aliquando uerò
dat inſtitutionem cum pleno iure. 16. q. 2. c. 1. Aliquã-
do aũt omnes prouentus temporales ex quacũq; cau
5 ſa prouenientes, inf. de cenſi. cũ uenerabilis. Sed † dan
do priuilegium exemptionis dicunt quidam, ꝙ non
eximit à iuriſdictione ſua eccleſiã cui dat priuilegiũ,
ar dictorum iurium, &. ff. de off. prę. legatus, nec ualet
exemptio, niſi dicat ſpecialiter, in quibus eximit, ſicut
ꝙ non ſoluat moderatum auxilium, in quo ualet exẽ
ptio, & ſic de alijs ſpecificatis. Eſt tamen arg. cõtra, in-
fra, de relig. domi. conſtitutus. Sol. ibi, & inf. eo. §. in fi.
& uide. j. de priui. paſtoralis, in ma. gl. Alij uerò, quod
magis approbandum uidetur, aſſerunt, ꝙ ſi de omni-
bus temporalibus fiat generalis exẽptio, ualet, & idẽ
forte de alijs ſpiritualibus, quæ remitti poſſunt, inf. de
cenſi. cum uenerabilis, & inf. de reli. domi. cõſtitutus.
Eximere aũt poteſt ſuperior parochialem eccleſiam
non tantũ ſolus papa, ſed & archiepiſcopus, & epiſco
pus. 16. q. 1. & temporis qualitas, & ar. inf. de exceſ. præ
la. ſicut unire, dummodò cum ſolẽnitate debita fiat,
ut no. ſup. ut eccl. benefi. c. unico. §. fin. Quod ſi archi-
epiſcopus, uel abbas, uel alius prælatus habeat eccle-
ſiam in diœceſi alterius epiſcopi, & diœceſanus illam
eccleſiã eximat, intelligitur exẽpta in totum cum cle
ricis, & laicis: ita, ꝙ illi prælato, qui ante ipſam habe-
bat, plenariè ſubiacebat, & eſt hoc uerum quantum
ad ius parochiæ: Secus autem dicẽdum eſt de iure epi
ſcopali. nam & ſi eccleſia, quã epiſcopus dedit religio
ſis, à iure epiſcopali ſit exempta per papam: populus
tamen non intelligitur exemptus, ut no. ſup. & inf. de
priuilegijs, recepimus, & eſt forte ratio: quia grande
periculum eſſet, ſi epiſcopus nõ poſſet miniſtrare po-
pulo ſacramenta, Sicut eſt cõfirmare, ſacros ordines
conferre, eccleſias, & altaria cõſecrare, & ſimilia, quæ
abbas, uel alius prælatus miniſtrare non poteſt, ſecun
dum Inn. inf. de conſe. ec. aqua. nam ſemper eſt ad diœ
ceſan. in talibus recurrẽdum, ut patet in eo, quod no.
& legi. ſup. de præſcrip. ueniens. §. chriſma uerò. unde
& ſi epiſcopus aliquam eccleſiam à ſe eximat, non vi
detur ipſam in talibus exemiſſe: ergo, ſi talis eccleſia
alij ſubſit epiſcopo, quàm diœceſano, videtur ꝙ tunc
etiam in talibus exempta intelligitur, cum ille epiſco
pus, cui ſubeſt, poſſit talia miniſtrare ſecundum Inn.
cuius eſt quaſi hæc tota gl. [*Legitima*] quò ad plenũ ius
transferendum, eſſet tamen legitima ad parandũ præ
ſcriptionis titulum, inf. eod. apoſtolicæ, de iu. pa. cura,
6 ſecundum Hoſ. [*Sui* † *capituli*] niſi ſolus epiſcopus hoc
facere poſſet de cõſue. præſcripta, ſupra de his, quę fi.
à præ. ea noſcitur. Io. Sed hoc non placet. Illa enim lo-
quitur, cum aliquid in beneficium confertur, quod
fieri poteſt per conſue. præſcriptam ſine conſenſu ca-
pituli. Sed aliud, cum eccleſia, uel aliquod eccleſiaſti-
cum in perpetuum datur, vt hic. talem enim donatio
nem ad alienationem non eſt dubium pertinere, ſup.
de his, quę fi. à præ. tua, in fin. In hoc caſu omnimodo
neceſſarius eſt conſenſus capituli, ut hic, & ſupra, de
his, quæ fi. à præla. paſtoralis. Nec puto in hoc caſu
contrariam conſue. locum habere. Gof. & idem Hug.
La. Vin. & Tan. & Egi. Guil. conſtat etiã, ꝙ neceſſarius
eſt

eſt tractatus, ut in præ. decre. tua, & de rebus eccl. non
alien. dudum, lib. 6. & idem Innocen. dixit [*conſenſus*]
c & ſine eo non ualet [c]. Si autem collationes beneficio
rum fierent ſine conſenſu capituli de conſue. bene va
lerent, ſupra de his, quæ fiunt à præla. ea noſcitur, ubi
idem tenet Hoſti. cum quadam diſtinctione, & ibi ui-
deas. hic etiam no. Io. capitulum non auctorizare in
facto ſuo, quod eſt expeditum, de rebus eccle. non ali.
ſi una, in clemen. 2. reſpon. [*Requirendus*] ſup. & obtinẽ
dus, uide, alia litera habet in textu, Adhibendus. ¶ Pri-
7 ma † glo. alleg. 4. concor. & unum contrarium; deinde
quærit, & ſol. ¶ Secunda glo. repro. opi. & dat duo ſi. al
legat pro opi. illa 4. iura. ¶ Pe. glo. ponit dictum. ſoluit
8 obſtaculum. demum obiicit, & ſoluit. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, qui*
tabernas] ſequitur, argentarias, uel cætera, quæ in ſolo
publico ſunt, uendidit, non ſolum uendidit, ſed ius,
cum tabernæ illæ publicæ ſint, quarum uſus ad priua-
tos pertinet [*& ibi, ſi domus. §. ult.*] ſi fundum municipũ
ipſis municipibus, uel alteri legaui, ius quod ibi ha-
beo, uideor legaſſe [*& ibi, ſi ita*] ſi uſus fundi inſtructi
legatur, perinde ad legatarium pertinet uſus eorum,
quæ ad inſtrumentum fundi ſpectãt, ac ſi nominatim
earum uſus legatus fuiſſet [*& ibi, Mæuius. §. ultimo*] me-
lius penulti. vbi fundo legato, ſi uſufructus alienus ſit,
nihilominus petitur ab hærede, uide infra rationem.
¶ [*In glo. 2. ibi, ſimpliciter*] quia tunc intelligitur facta de
his, quæ ueniunt ex quæſtu. [*& ibi, ſi cui*] uide ſupra in
proœ. ſuper glo. fi. [*& ibi, ſi aquæductus*] uide de re iudi.
cum Bertol. ſuper ulti. glo. ¶ [*In glo. pe. ibi, quoties*] uide in
9 præce. c. Abbate, ſuper glo. ſic. ff. ¶ [*In* † *glo. 1. ibi. §. 1.*] ad-
de, quod no. eo. tit. illud, in glo. ulti. [*& ibi. §. ulti.*] me-
lius pe. ſed illud, quia ualet legatum rei alienæ quò ad
hoc, ut debeatur æſtimatio. de hoc, infra ti. 2. filius [*&*
ibi, concedit eccleſiam] Hoſtien. recitabat iſtud dictum Io.
de conceſſione facta laico ultra dictum glo. addens
etiam rationem, ꝙ etiam expreſsè non poſſet epiſco-
pus eccleſiam laico concedere, alleg. de iudi. decerni-
mus, cum ſi. habuit glo. corruptam [*& in fi.*] Io. Goffr.
& Vinc. ¶ [*In glo. 2. in fi.*] ſolue, ut no. infra de elec. ut cir
ca, li. 6. circa prin. ¶ [*In glo. pe. ibi, reſtituendi*] T. contra, qui
illud. c. uiſis, dixit locum habere, cum conceditur ec-
cleſia pleno iure. Idem hic Hoſtien. nam & per hoc ca
pitulum patet, quòd concedit prouentus tantum, &
ſic nullum ſpirituale: ſed inſtitutio ſpiritualis eſt, de ſi.
in tantum, in fin. [*& ibi, uiſis*] ubi de hoc [*& ibi, correctio-*
nem] colligatur huius ratio ſecundum Hoſtien. ex. l. ff.
de offi. præſi. legatus, & ex decre. licet, de offi. ordi. & c.
irrefragabili [*& ibi, uiſitationem*] inſtitutionem auctori-
zabilem, quæ nec præſcribi poteſt, ſecundum Hoſtiẽ.
remittit de offi. archid. cum ſatis [*& ibi, cathedraticum*] &
forſan canonicam portionem: quia hæc duo æquipa-
d rantur, ſupra de offi. or. conquerente [d], niſi expreſsè il-
lam conferat, quod poteſt. 12. q. 3. c. fi. Ex ti. tamen ge-
neralis conceſsionis præſcribi poſſet canonica contra
ipſum, de præſcrip. de quarta, ubi de hoc. Alii dicunt,
quòd non poteſt dare canonicam, ideſt ius canonicę
portionis ſibi inhærens, licet dare poſsit fructus quò
ad tempus præteritum, ideſt retrò retentos, uel etiam
futurum, quamdiu uiuit. & ſic intelligunt. d. c. ulti. 12.
q. 3. argu. ff. de peric. & commo. rei uen. l. neceſſariò, &
no. ſi. de loca. c. 2. Hoſt. [*& ibi, qui minus habet*] ſi. de priui
le. ſi papa, lib. 6. Sæpè experimur, hoc, quòd ſcholares,
& clientuli minus habentes, melius prouident plus
habentibus.

ANNOTATIONES.

a ¶ Si quando. Facit quod notatur, ſupra c. proximo in glo. fi. & ſu-
per illa Io. Andreæ.

b ¶ Circa medium. Et plenius, in c. ueniens, de uerborum ſignifi. lib.
6. in glo. Archidi. poſuit, per Io. And.

c ¶ Non ualet. Idem no. per Io. And. infra de his, quæ fiunt à præla.
c. ea noſcitur, & de rebus eccle. non alie. nonnulli, & probatur, in
c. cum cauſa, de re iudica. & per Pau. in clem. 1. de rebus eccleſiæ
non alie.

d ¶ Conquerente. Vide plenius Ioan. And. infra de cenſi. uenerabi-
lis, ſuper fi. glo. 2.

SVMMARIVM.

1 *Donare ac ſubijcere domum ſuam, atque ſe alteri religioſæ domui poſſunt in præiudicium ſuum tantum hoſpitalarij.*
Poſſeſſorium poteſt ex cauſis diſſimilibus intentari, & qualiter.
Interdictum poteſt ex diuerſis cauſis proponi, & eſt perſonale.
2 *Suum quod eſt conſentiendo alienationi cõcedere patroni uidentur.*
In alienatione rei eccleſiaſticæ, & fortius eccleſiæ requiritur tractatus.
3 *Aſſignationis appellatio quomodo ſumatur hic.*
4 *Patroni ad cauſam ſunt uocandi, quando agitur de eccleſiæ ſtatu.*
Fraus allegata debet committenti nocere, non contrà, & num. 8. §. 2. & 3. & nu. 9. 10.
Turpitudinem ſuam pro ſe quis allegare non poteſt, licet alia ſint legitima, & nu. 8. §. 2. & 3. & nu. 9. 10.
Cum pertinentijs poteſt locus peti.
Adiudicatio hæc quare facta fuerit, & nu. 9.
5 *Conſentire ſi recuſet epiſcopus, ſi nullum fiat ei præiudicium, cogitur per recurſum ad ſuperiorem.*
In præiudicium meum quod factum eſt, mihi non obeſt, & poſſum retractare, & num. 6.
6 *Sacer locus non poteſt eſſe ſine auctoritate diœceſani, niſi in caſu in eo ius habet epiſcopale, niſi.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Et cauſa una ſi quid petij, ex alia petere poſſum, & nu. 1.
Lite pendente actione, uel res in neminem ullo modo transferendæ.
9 *Additio gloſſarum, & ſequen.*
Contempti poſsunt opponere, non contemnentes.
Excommunicati, & periuri donare poſſunt.
Contractum nullum dicere poteſt capitulum, & quando, uel aduerſus eum petere reſtitutionem, & quo caſu.
11 *Eccleſia non omnis obtinet dignitatem eccleſiæ.*
Oratorium non habet eccleſiæ dignitatem.
Rector largo modo quandoque ſumitur, non pro rectore eccleſiæ, ut hic, uerſi. ad 2.
Fratres pariter non intelliguntur ſemper religioſi, ibid.
Patroni etiam non propriè, ut hic, accipiuntur, uer. ad 3.

CAPVT VIII.

INnter dilectos. C. Secũdum lecturam gl.
1 poſſunt † hoſpitalarij in ſuum pręiudicium
tantum ſe, & domum ſuam alteri religio-
ſæ domui ſubiicere, & donare, & ſunt. 4 partes. In pri-
ma actorum petitio. In ſecunda ibi, procurator, reo-
rum reſponſio. In 3. ibi, Attendentes igitur, cauſæ diſ-
finitio. In 4. ibi, ita ꝙ, proteſtatio, & ipſius ratio. & ſecũ
dum Hoſtiẽ. de eodem facto loquitur, de arbitris, per
tuas [*Hoſpitalarij*] ſancti ſepulchri [*Diſſimilibus*] forte pri-
mo dicebant ſe ab illis eiectos. ſecundò illis mandanti
bus, vel ratum habentibus, vel ꝙ rem à deiectore rece
perant, de reſti. ſpo. cum ad ſedem, & c. ſæpe. Goff. un-
de dicebat Inno. quòd cum interdicta ſint perſonalia,
poterit idem interdictum ex diuerſis cauſis proponi,
ut in præmiſſo exemplo. Sed dicit Hoſtien. quòd ſim-
plex eſt, qui ſic ſucceſſiue ueliet illa proponere, cum à
a principio poſsit illa proponere [a] ſub diſiunctione, ut
2 patet in decre. prædicta, cum ad ſedem [*Patroni*] iſti † cõ
ſentiendo, quod ſuum erat, ſcilicet ius patronatus cõ-
cedere uidebantur. ad hoc, ſupra c. proxi. Inno. [*Tracta*
tu] Si enim in perpetua alienatione rei eccleſiaſticæ re
quiritur tractatus, fortius in alienatione eccleſiæ, pri-
mum probatur de re. eccle. non alie. c. 1. lib. 6. facit. C.
de ſac. ſan. eccle. aucten. multo magis [*Ipſum*] S. Allucij
[*Supra*

[*Supradictis*]ſancti ſepulchri[*Commiſerunt*]rector,fratres
& patroni, ſancti Allutii: ſic. ff. quod cuiuſ.uni. Item
eorum.§.1.[*Qui*]tres procuratores[*Eiſdem*]fratribus
ſancti ſepulchri[*Hoſpitale*]ſancti Allutii[*Aſſignationem*]
3 ideſt contractum†donationis,ſeu conceſsionis perfi-
cerent:vel cum iam perfectus eſſet,reciperent aſsigna
tionem,ideſt poſſeſsionem corporalem,&ſpirituale̅,
ideſt quaſi poſſeſsionem,donationem,&ſubiectione̅
à ſingulis fratribus faciendam & approbanda̅[*Tranſ-
miſiſſent*]hoſpitalarii ſancti Sepulchri[*Receperunt*]nomi
ne hoſpitalis ſancti Sepulchri, à quibus miſsi fuerunt
[*Et infra*]hic concludebant pro eis in petitorio iudica-
ri debere[*Alterius*]ſcilicet factum ſancti Allutii.iſte ve
rò non erat procurator conuentus, nec etiam pleba-
ni de Piſcia. & hoc dico propter ea, quę dicam ſuper
glo.[*Paucioribus*]hæc uidebatur bona defenſio,& dica̅
de hoc & ſe.ſuper glo.& ita[*Et infra*]hic concludebant
4 actoribus imponi ſilentium[*Patroni*]no. per†hoc Pet.
quòd quando de ſtatu eccleſiæ agitur,patroni ad cau-
ſam ſunt uocandi;alle.16.q.7.filiis[*Fraudem*]contra ple-
banum[*Ab ipſis*]& ſic ipſis prodeſſe non debet,ſed po
tuit obeſſe.ff.de do.l.1.de eo,qui duxit in matri. cap.1.
[*Puram*]& ſic irreuocabilem,infra c.fi.[*Præpoſita*]ſi ſup
pleas,quorum quædam quamuis ſint legitima,perſo-
næ tamen,quæ illam opponunt,ſe adeo fecerunt indi
gnos,quòd non debent audiri, de elec.bonæ.1.ad fin.
ceſſat omne contrarium ſecundum Hoſtien.[*Pertinen
tijs*]peti poteſt locus cum pertinentiis, de reſti.ſpo.cu̅
ad ſedem.de hoc de libe.ob.ca.2.dic ut ibi[*Adiudicare*]
dicunt quidam,quòd hæc adiudicatio facta fuit ſolu̅,
propter ius patronatus, quod plene transferri potuit
per patronos,quaſi quod fecerint rector,& fratres,nil
ualuerit,& ſic ceſſet obiectio, quam hic facit glo.hoc
non placet Innocen.& Hoſtie̅. ſed id,quod dicam hic
ſuper glo.nec etiam,eis placet,quod dicunt alii,hoſpi
talarios hic obtinuiſſe:quia poſsideba̅t hoſpitale ſub-
miſſum.Alii, quòd eccleſia ſancti Allucij habebat ho
ſpitale,quod etiam uocabatur ſancti Allucij,quod do
nauit eccleſia hoſpitali ſancti Sepulchri. unde cum ec
cleſia pingue ius habebat patronatus,16.q.2.ſane, be-
ne debuit ſequi condemnatio hoſpitalis cum pertine̅
5 tiis,nec iſta eis placent[*Diœceſano † epiſcopo*]quid ſi nul-
lum præiudicium fiat epiſcopo, quia illud ius habet,
quod prius habebat.Dicit Goff.quod cogendus eſſet
tunc co̅ſentire,& ad ſuperiorem poſſet recurri.de iu-
re pa.nullus.9.q.3 nunc uero. Dicit Hoſti. quòd quæ-
ſtio ponit impoſsibile.nam ſine præiudicio immedia
ti prælati non poteſt eſſe,ꝙ alium recognoſcant,cum
ille ibi deſce̅dere uolet,& ſubmiſſos etiam contra epi-
ſcopum defendere,& eſſet ille feſtuca in oculo epiſco
pi,ad hoc,de ſta.re.ea quę,de iureiu.petitio,de capel.
mo.cap.2.de re iudi.ſuborta,quæ alleg.glo.[*Plebano*]ſi
uellet agere de uitio litigioſi, uel aliàs de præiudicio
6 ſui iuris[*Præiudicium*]quia ſi prius†locus ſacer eſſet,qđ
eſſe non poterat ſine auctoritate diœceſani, habebit
ibi epiſcopus ius epiſcopale,quod dic, ut infra de reli.
do.ad hoc,in quo caſu non tenebit prædicta collatio,
& aſsignatio,ſecundum Innocen.& Hoſtien.dicit, ꝙ
tenet quò ad ſubmittentes,ut dicit glo. Sed is,cui præ-
iudicat,& non aliis hoc reuocare poteſt, argum. ff.de
ſeruitu.vrba.prædio.ſi ædes meæ, & l. ſequen.ff.de ac-
quiren.poſſeſ.l.penul.quæ incipit,Permiſceri.1.reſpo:
Quod dixi locum ſacrum ſine auctoritate epiſcopi fie
ri non poſſe, uerum eſt de iure communi,ſed forte ex
priuilegio competit hoſpitalarijs ſancti Io.Hieroſolo.
quòd ſacra loca, & hoſpitalia conſtruere poſſunt, ꝙ
ſi uerum eſt,intelligendum eſt tamen ſaluo iure diœ-
ce.ſecundum Inno.& prius ab ipſo petita licentia, niſi
aliud in priuilegio exprimatur,infra de deci. dudum,
de uerbo.ſigni.ueniens, lib.6.de priuile.paſtoralis, qđ
7 dic,ut eo.ti.de priuile.auctoritate,lib.6.¶[*Glo.†ar.quòd*]
ponit bro.ad primam partem negatiuam alleg.7. iura
ad contrarium.5.& ſoluit.¶Antepe.glo.obiicit,& ſol.
8 ¶[*In † glo.1.ibi.§.nihil*]non probat, ad quod inducitur,
ſed dicit,interdictum,uti poſ.non negari ei, qui uendi
care cœpit[*& ibi,hæreditas*]hæreditatem ex una cauſa
petitam ex alia petere poſſunt: & ſi in querela inoffi-
cioſi ſuccubui,ex alia cauſa petere poſſum[*& ibi,cum
quæritur*] uide de libe. ob.c.2.ſuper 1. glo. ¶[*In 3.glo.ibi.l.
2.*]actiones, uel res lite penden.in conſanguineos, uel
extraneos donatione,emptione,uel alio ti.transferen
dæ non ſunt[*& ibi.l.1.in fi.*] Poſt litem conteſt.in iudi-
cio co̅muni diuidundo non poteſt alter partem ſua̅
alienare non conſentientibus dominis.¶[*In 5.glo.ibi,Si
creditoribus*] ſi creditor manumiſit ancillam pignora-
tam, cum ſatisfactum fuerit creditori, libera eſt: nec
licebit debitori dicere, quòd in creditoris fraudem
manumiſit[*& ibi,cum profitearis*]uide hanc & ſeq.de co̅
ceſ.præben.c.fi.ſuper glo.2.[*& ibi,ſi ſeruus plurium,§.1.*]
ſi ſubſtitutus contra hæredem per gratiam, uel collu-
ſionem obtinuit, tenetur legatariis, & creditoribus:
quia nec improbè cauſari poteſt ſecundum ſe per gra
tiam iudicatum[*& ibi.l.1.*]uide de teſti. ex tenore. ¶[*In
glo.pe.ibi,interrogatam*]uide de confeſ.c. fi. ſuper fi.1. glo.
[*& ibi l.3.*]loquitur in illo,qui dedit pecuniam,ut ma-
lè iudicaretur. ¶[*In gl.ſupra de.ibi.l.2.*]incipit,ſi is.uide de
9 conſue.ex parte,ſuper 3.glo.¶[*In†glo. & ita,ibi,translato*]
in præiudicium plebani, ut ſequitur: ille tamen, qui
alienauit, per hoc non poteſt co̅trauenire ſecundum
Inno.uel hoc non fuit probatum ſecundum eum.eo-
dem modo poteſt dici,quòd non fuit probatu̅, quod
dicitur de contemptu aliquorum fratrum, & de exco̅
municatione,& periurio donantium, uel contemptu̅
poterant opponere contempti. contemnentes uerò
non,de præben.cum in eccleſiis, lib. 6. & ſi.de reſcrip.
ex parte decani. Exceptionem uerò excommunica-
tionis, & periurij poſſent opponere contempti non
fraudulenti ſuo nomine,non autem nomine capituli,
ſecundum Innocen.alleg.no. de teſti.cum olim. uel ſe
cundum eum licet excommunicati eſſent, & periuri
b donare potuerunt[b]. de hoc de dolo & contu. uerita-
tis,& c.fi.Dicit etiam,ꝙ capitulum poteſt dicere con-
tractum nullum,ſi forma ſeruata non eſſet,& reſtitu-
tionem petere,ſi eccleſia eſſet læſa: ſed ſolum prætex-
tu malitiæ ſuæ, uel illorum de conuentu ſe iuuare no̅
poſſent,dummodò aliàs tenuiſſet contractus. Si ergo
dicere̅t contractum factum à minori parte, & ſic nul-
lum,bene fuiſſet hoc receptum,dummodò probauiſ
ſent.Sed quia non probarunt,ideò contrariam ſente̅-
tiam receperunt,ſecundum Innoce̅. & per hoc infert
Hoſtien.præſumi omnia ſolenniter acta,inſti. de fide-
iuſ.§.fi.remit.de proba.tertio.¶[*In glo.arg.quòd,ibi,conſan-
guinei*]& ſupra de præſumpti.tertio, ubi etiam de hoc
10 [*& ibi,fauorem †eccleſiæ*]Sed nonne hic erat fauor eccle-
ſiæ, & hoſpitalis ſancti Allucij, ergo ſecundum iſtam
exceptionem debebant eius fratres audiri, licet ſuam
turpitudinem allegarent. So.collige, infra glo.2. & ex
his,quæ ibi dicam,uel aliter per id, quod dicam, infra
ea. glo.[*& ibi, fauore libertatis*]hic non fatetur Hoſtien.
hoc,& reſpondet legi allega. ſicut & reſpondet glo. 1,
in fi.in decre.de confeſ.[*& in fi.*] uel auditur excipien-
do,non agendo,Goff.& no. ſupra de conceſ. præben.
ex tenore.Alias etiam ſolutiones no.ibi ponit hic Bo-
nag. Sed hæc ſolutio reprobatur hic. Satis tamen dici
poſſet,ꝙ ſi exceptio, in qua uerſatur turpitudo exci-
pientis,ſufficiens ſit ad perimendam inte̅tionem acto
ris, ea probata uera ſit illa ſolutio:aliàs ſecus, ut hic.
11 ¶[*In glo.ſed † qualiter,ibi,reſpondeo*]idem quod Goffr.dixit
Dama.ſi uerum fatear,no̅ intelligo, quod hic dicit pa
pa:ſuadet tame̅ teneda̅ ſolutionem,quę ſequitur:vel
quòd

quòd papa confirmauit in odium ſubiicientium[*&
in fi.*]ſecundum hoc no̅ debuiſſet papa adiudicaſſe ho
ſpitale cum pertinentiis,ſed ſolum abſtuliſſe facultate̅
contradicendi aduerſariis, uel ſuper contradictione
impoſuiſſe eis ſilentium. Propter quod dixerunt Inn.
& Hoſtien.ꝙ locus iſte non erat religioſus,uel ſacer,&
per ſeculares regi poterat,& donari, infra de relig.do-
mi.ad hæc.& ſi dicas,erat ibi eccleſia ſancti Allucij.ſe-
cundò quòd hic erat rector, & fratres, tertiò ꝙ locus
habet patronos.Reſpondetur ad primum, quòd non
erat ibi eccleſia, quæ dignitatem eccleſiæ obtineret,
ſed erat oratorium deputatum orationi,& celebratio
ni miſſarum,ſicut eſt ferè in omnibus palatiis magna
rum perſonarum,de quo infra de cenſi.c.fi.uel ſuppo
ſuerunt hoſpitale tantum,non eccleſiam: quę quam-
uis eſſent uicina,nec erant connexa,nec alterum alte-
ri ſuberat. Ad ſecundum dic,quòd licet dicerentur,re
ctor,& fratres,non erant de ueritate tales, nec erant re
ligioſi, nec collegiati,& de hoc remit. Hoſtie̅.ad ſum.
de regula.§.1.uerſi.quid de ruſticis, & ſequen. uel dic
quòd & ſi licitum ſit eorum collegium,qui hoſpitali-
tati deſeruiunt:tamen fratres,qui ibi erant, non intra-
ueru̅t auctoritate epiſcopi,ſed tantum per dominum
& fundatorem hoſpitalis inducti ius habebant, ut ibi
toto uitæ ſuæ tempore deſeruirent,& eorum conſilio
omnia fierent; & inde neceſſaria uitæ perciperent. Ad
tertium dic, quòd largè & ex ſola ſpe patroni dicu̅tur
propter ſpiritualia,ad quæ deputauerunt locum:aliàs
ſi auctoritate epiſcopi locus eſſet religioſus, nec pri-
mus ſtatus mutari poſſet ſine ipſius auctoritate,de re-
li.do.de xenodochiis, nec libellus hoſpitalariorum re
ceptus fuiſſet, cum cauſam minus ſufficientem ex-
primeret,ſcilicet, ꝙ habebant ex donatione fratrum,
cum hoc ſpectet ad epiſcopum,de exceſ.præ.ſicut vni
re,ubi de hoc.ſed ſecundum hoc obſtat, quòd iſti rei,
qui laici erant, non debebant coram eccleſiaſtico iu-
dice conueniri. Sed ſi ſuſtinere uis prædicta,dic quòd
non fuit exceptum: uel dic, quòd licet tempore datio
nis locus eſſet priuatus, & perſonæ laicæ: tamen per
dationem illam dicebantur locus, & perſonæ religio-
ſæ. hanc ergo ſpiritualem cauſam iudex ſecularis au-
dire non poterat etiam incidenter, de ordi. cognitio.
tuam.

ANNOTATIONES.

a ¶Proponere. Vide Io.And.de reſtitu.in integ.conſtitutus,in glo.
no.libellum.

b ¶Periuri donare potuerunt. Et ſic licet ſint periuri, tenet factum
contra iuramentum,de quo uide Ioan.And.de præben.dilecto, &
in regula,quod ſemel,de reg.iur.lib.6.in q.Mercuriali.

SVMMARIVM.

3 *Donatio quinquageſimæ, uel centeſimæ, quam facit epiſcopus,
quando poſſit reuocari. & pluribus factis, quæ reuocabitur,
nume. 7.*
*Cui,& de quibus bonis, nu.2. & quando fieri poſſit, & quo tem-
pore,& quomodo, ibid.& nu.6.*
Diuiſio capituli.
Parochia pro diœceſi.
Canonicam portionem cur habeat epiſcopus, in fin.
3 *Circunſtantiæ ſemper conſiderandæ.*
Superioris appellatione etiam archiepiſcopus hic comprenditur.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.5.*
*Rem ratam dominum habiturum, ut non committatur ſtipulatio,
quid agendum.*
Intellectu magis percipi quid poteſt, quàm exprimi.
6 *Additio gloſſarum, & nu.7.*
7 *Pluribus donationibus, uel alienationibus factis ab epiſcopo gra-
uantibus eccleſiam, quæ earum reuocabitur, an de ſingulis de-
trahetur grauamen.*

CAPVT IX.

1 Apoſtolicæ. C. Donatio†quinqua-
geſimæ, uel centeſimę
quam facit epiſcopus cum graui ſuæ eccle
ſiæ detrimento, poteſt legitimè reuocari.
& duæ ſunt principales partes.In prima deciſa conſul-
tatio. in ſecunda reſponſio ibi,in principio inquiſitio
nis &c. in qua primò repetit ius antiquum. ſecundò
ibi,hoc ſemper,illud declarans quæſtionem propoſi-
tam ſoluit. tertiò ponit antipophoram ibi, nam & ſi.
quartò ſoluit incidentem quæſtione̅ ibi, Si uerò, hoc
dico ſecundum lecturam glo. ſecundum Hoſt. aliter
ut dicam ſuper 1.glo.[*Si quis*]incipiunt uerba canonis
[*Parochia*]ideſt diœceſi.per quod patet ſecundum Ho
ſtien. quòd tota ciuitas, & diœceſis reſpectu epiſcopi
dicitur una parochia, & quilibet in ea habitans eſt ei
ſubiectus,ut parochianus,de offi. Archipre.c.3.ad ide̅
de offi. ordi.ſignificauit,& c.irrefragabili, de rapto.c.
1.infra ti.1.c.2. & 3.& ex his ſecundum Hoſtien.inſur-
git ratio, quare habet canonicam, quia ſcilicet quili-
bet ſuus parochianus eſt, & ab eius parochia aſſumi-
2 tur.& no.per hoc uer.quòd† don.centeſimæ,uel quin
quageſimæ facere non poſſet epiſcopus eccleſiæ, qua̅
extra ſuam diœceſim conſtrueret, uel erigeret[*Eccle-
ſiæ*]cathedralis.non enim ha̅c dare poſſet de bonis ec-
cleſiaru̅ ſibi ſubiectaru̅,ut e̅t no. Inno. de his, quæ fi.à
prela.paſtoralis,in fi. Pe.de ſan.contra,ut ibi dixi ſuper
uer.quinquageſima[*Pro ſuis*]proprijs,quia ibi elegit ſe
peliri,uel.i.eccleſiæ[*Magnificare*]forte inſtitue̅do ibi cle
ricos, Pe.dicit hoc intelligi,cum de no̅ cathedrali vult
facere cathedrale̅ de ſuperioris auctoritate;quod non
credo, nec tunc eſſet in parochia ſua [*Elargiri*]in uita
ergo donare poteſt;& ideò ponitur ſub hoc titulo:no̅
tamen po̅t teſtando,uel legando,ut dicam.j.titu.2. ad
hęc[*Quia tamen*]interpoſitio,Inn. uſq; ibi,uel hæc[*Quod
cui*]eccleſiæ.ſ.nouiter co̅ſtructæ, uel erectæ[*Subſidium*]
Si ergo ſeruitores ex illa quota non poſſent ſuſtentari
no̅ fiet denatio[*Cui tollit*]eccleſiæ.ſ. cathedrali[*Duabus*]
ſ.quinquageſima,& centeſima. & hoc intendit, quòd
unus eps̄ has duas facere no̅ poſsit[*Remunerationem*]po
nitur pro donatione gratuita, Pe.[*Hoc ſemper*]verba ſu̅t
auctoris[*Vel alius*]prædeceſſor, uel ſucceſſor,Hoſtien.
[*Vel cathedralem*]no.ſm̄ Innoc. & Pet. ꝙ non ſolum de
ſuis poſſeſsionibus dare poteſt hanc quota̅, ſed etiam
de poſſeſsionibus eccleſiæ cathedralis[*In quamtalibet*]
e̅t milleſima [*Legitimè*]ſ. per beneficiu̅ reſtitutionis in
3 integ.ſm̄ Vin.& Inno.[*Circunſtantijs*]quæ ſemper† ſunt
conſiderandæ.j.de pœni.omnis, de tranſa.c.fi.de teſti.
cum cauſam,& c.præterea[*Expreſſione*] Hier.in li. uigil.
utilitas uigiliarum magis exercitio ſentitur, q̄ loquen
tis ſermone narretur[*De ſuperioris*]papæ, ſed Inn.& Ho
ſtien.contra,dice̅s idem in archiepiſcopo,ut ſicut pa-
a pa licentiat[a] illos,qui ſibi iurant, de re. ecc.non ali. ut
ſuper,de feu.c.2.ſic archieps̄ eos, qui ſibi iurant, cum
ſimilis, imo eadem ſit forma, de ma.& obe.dilecti,de
iureiur.ego. & facit ad hoc quod poſt eum dica̅, infra
4 de pœ,& remiſ.c.fi.¶Prima†gl.inchoat caſum.¶Ter-
tia gl.reſpon.per qo̅.an ſine co̅ſenſu capituli &c. tenet
ꝙ ſic,ponit opi.c̃riam,& opi. Hug.media̅. ſecu̅da pars
reſpon.per queſtio.an de fructibus,vel e̅t de poſſeſsio
nibus, ponit duas opi.,& ſecunda̅ approbat. ¶Quarta
5 ꝑ rationem.¶Quinta obiicit,& ſol. ¶In†gl.3.ibi.§.ul-
ti.uide de magi.c.fi.ſuper glo.pe.¶[*In glo.4.ibi,libertus.§.
1.*]incipit,ſi quis plures.uide.ſ.ca.2.ſuper 3.glo.¶[*In 5.
glo.ibi, contra leges*]emendo originarium,uel ruſticum
aſcriptum ſine gleba[*& ibi,nunquam 2.*]uide in præ. c.ſi
diligenti,ſuper glo.penu.¶[*In glo.antepe.ibi,ratu̅*]ut non
committatur ſtipulatio rem ratam dominum habitu
rum, debet cum primum certioratus eſt, ratum ha-
bere cum ſpatio temporis nec minimo, nec maximo
quod

6 quod magis intellectu percipi &c.idẽ ſequẽs.¶*In†glo.*
1.in fi,] in uer.unde cũ.Dicit Hoſti. ꝙ tria quærebãtur.
Primũ, an liceat,ep̃o conferre quinquageſimam redi
tuũ eidem, uel diuerſis eccleſiis r̃ndetur huic. i. uerſi.
hoc ſem p. ſ̃m quod dicit gl.tertiũ,ſi mẽſa ep̃alis in tm̃
abundat,ꝙ põt dari vigeſima,vel trigeſima ſine graua
mine,an tũc id poſsit ep̃s ſine ſuperioris auctoritate?
& ad hoc r̃ndetur,in fin. ¶*In glo.3.ibi,capituli*]idem hic
Gof.*& ibi,concedere poteſt*]imò nec per ſe illam faceret ſi
ne capitulo,cum non ſit ibi totus,cum membra defi-
ciant,de his,quæ fi.à præ.nouit,& c.quanto,Hoſti.[*&*
ibi,Io.]intelligit Gof.& Inno.& hoc teneas.nã & expe-
dientius eſt eccleſiæ dare ex nunc quinquageſimã poſ
ſeſsionum, quam ſingulis annis dare quinquageſimã
redituũ.Dicit tamẽ Egi.ꝙ putat hoc eſſe de mente iu-
ris, ꝙ eccleſia cathedralis teneat directum dñiũ. vnde
7 hoc ſumit nõ uideo.¶*In†glo.hic reſpondet,ibi,ultima*] idẽ
hic Vin.& hoc Gof.& in ſum.de his,quæ fi. à præ.in fi.
& Barth.in Vene.66.& uide,quod dixi de fideiuſ. ꝙ q-
buſdam,ſuper glo.iſtud,in fi. Dama,qui ſuper hac de-
cre.hanc q̃onem proſequitur,Cuius glo.ẽt poſuit Phi.
ſ̃.c.2.tenet,ꝙ de ſingulis detrahetur,per l.ſi totas,C.de
inoff.dona,cum enim ſ̃m eum ultima donatio per ſe
conſiderata non grauet eccleſiã, ſicut nec prima, ſed
grauatur ex oĩbus ſimul conſideratis; ergo de omni-
bus detrahetur.ad idem inducit.ff.de iu.pa. ſi libertus.
§.ulti.ubi ſi libertus per plures alienationes ſe fecit mi
norem centenario,prior,qua factus eſt minor,ipſo iu
re non tenet, poſteriores reuocant̃ per Fauianã. ad ꝯ-
rium tamen induxerat,ꝙ prima donatio,cum per illã
eccleſia læſa non fuerit,tenuit:per ſequentem ergo,q̃
grauauit eccleſiã,non reuocabit̃ prior legitimè facta,
ſed ſolum illa,quæ grauauit.ſ̃ eo.c.is,ubi de hoc uide,
& de reg.iur.factum legitimè,lib.6.nã & in unica alie-
natione reuocat̃ ſolum,quod excedit, p c. ſi quos qđ
alle.gl.C.de dona.ſancimus.§.1.ff.de uſur.l.placuit.in-
ducit ẽt. ff.qui & a qui.ſi quis habens. quid dicat, uide
b de maio.& obe.c.1,ſuper glo.2.tene.cum gl.quæ fuit[b]
Lau.ad l.ſi totas,reſponde per id, quod dicã.j.c.proxi.
ſuper 1.gl.in ma,addi.ver.alii diſtinguunt.ꝯria opi.pce
dat,ubi non conſtat, q̃ fuerit prima[*& in fi.*]unde dicit
Hoſt.ꝙ ſiue ſit una ſola, ſiue ſint plures, illud tm̃ & il-
lud totũ,in quo & per qđ grauata fuerit eccleſia,reuo
cabitur,ut hic.¶*In glo.ſed uidetur, ibi nunquam*]ad hoc 96.
di.bene q dem,circa mediũ, ubi de hoc[*& ibi,bonæ rei*]
nec præſumere debet recipiens,ꝙ epiſcopus id fecerit
in damnum eccleſiæ. ¶*In glo.puta,in fi.*]uel confirma-
tio papæ ex certa ſcientia, de confirma.uti.uel inuti.c.
pe,Goff. & Hoſti, ¶*In glo. ut ſi, ibi,grauata*]ad hoc,infra
de offi.or.p̃ſenti.§.porrò,li.6.[*& in fi.*]ad hoc ne ſe.ua.
c.1.de conceſ.præb.ex parte,Hoſt. ¶*In glo. pe,in fi.*]3.gl,

ANNOTATIONES.

a ¶Papa licentiat. Facit quod notat glo. ſuper uerbo, defenſore, & ſuper illa Ioan.And.in c.1.de re.ec.non alie. lib. 6.& in cap.2.de tranſac.in glo.qui ſic,

b ¶Quæ fuit.Facit quod notat glo, in l, Titia Seio.§. imperator, ff. de leg.2. & in l.1.C, de reuoc.dona. ubi uide ſimilem materiam per glo.& doc,& huic materiæ congruit quod no.in l. ſancimus, C.de reuo, dona.& uide Bal.plenè in l.1.C,de inoffi.dona.

SVMMARIVM.

1 *Donatio quibus caſibus reuocetur, & à quo, & num.* 2.3.5.6.7.8.10.11.§.2.13.14.& 15.
Ingratitudo quid.
Ea multi laborant, & cur aliqui.
Eſt delictum maximum, & nu.3.
Vnde compoſita,ne propter eam donatio reuocetur,ualet pactum, num.2.punitur,nu.3.& 5.
Ingrati qui.
Gratus quis.
Liberalitas quid, in fin.
2 *Taciturnitas ingratitudinis quibus caſibus in donatore dicatur fuiſſe, & hæredibus non noceat, in fin.& nu.5.§.fi. & nu.10.*
3 *Donatarius eſt naturaliter obligatus donatori.*
Pœnitere contra factum ſuum licet ex ſuperuenienti cauſa.
Rigor iuris hic complectitur: aliquando ſecus.
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum,nu.5.*
Donationis reuocatio quibus actionibus reuocetur.§.1.& nu.11.
Ingratitudinis accuſatio quando non competat hæredi.§.fin.& ſupra nu.8.& infra 10.& 11.§.2.
6 *Additio gloſſarum.*
Contractus perfecti tribus dicuntur modis.
Emancipatus filius comparatur extraneo in caſibus reuocandi donationem.
Donari non poteſt filio in poteſtate conſtituto regulariter, excipiuntur caſus.
7 *Donatio facta eccleſiæ quibus caſibus reuocetur.*
8 *Polus pro cœlo ſumitur hic,& quare ſic dictus.*
9 *Donatio ex ſuſceptione liberorum an & quando & quatenus reuocetur.*
11 *Feudum quando non auferatur filio ex fælonia patris, licet quæſtio patri fuiſſet nota.*
12 *In collatore beneficij an habeat locum, quod hic dicitur de donatore,non eſt proprie donator, & ratio.*
13 *Defenſio licita non cadit in iniuriam donationis.*
Per iocum ſiquid intuli mali donatori, non eſt locus huic reuocationi.
14 *Damnum graue quando dicatur afferre donatarius donatori.*
15 *Quid ſi attentauit infligere?*
16 *Reuocandi ius quare ſtatutum hic fuit eſſe perſonale?*

CAPVT X.

1 PRopter eius. C. Ponit. 4. caſus †pp quos donatio
reuocat̃ p donatorẽ,q ſi tacuit, hæres non
reuocat.& tria facit.ponit dictũ, quod exẽ-
plificando ſpecificat ibi,ut ſi.& poſtea moderatur ibi,
quod tñ.Et de dictione, pp̃ter, & pro, uide qđ dixi de
priui.petiſtis,& dat̃ uerſus.Per mediũ propter cãm, p
dat tibi finem[*Ingratitudinem*]ſ̃m beatũ Bernardũ in cã
ticis,ſermone,li. Ingratitudo eſt ventus uerus, ſiccans
fontẽ miſericordiæ,rorẽ pietatis, & fluẽta gratię. Hoc
peccato laborant recipientes libenter dona,& benefi-
cia, nec tñ habẽt illa grata; & donatores, q bus tenent̃
ad antidora,interdum iuxta vulgare prouincię remu-
nerant ſcabioſe.ad idem de Iudęis,& ſi Iudęos. ad hoc
facit quod habetur.23.q.3.ſex ſunt differentiæ. proue-
nit aũt hoc peccatum ex ſuperbia.Sunt enim,qui cre-
dunt ſibi debita oĩa ſeruitia,quæ ſibi fiunt. vnde idem
beatus Ber, Eſt q dem præſumptio, & delictum maxi-
mũ uti datis quaſi innatis, & in acceptis beneficiis gra
tiam beneficii uſurpare, ſ̃m Hoſt.Componitur aũt in
gratitudo ab in & gratus, & ſumitur tripliciter, unde
uer. Dicitur ingratus acceptor, immemor oĩs. Et cu-
ius merita ſequitur retributio nulla.Et cui dicendi de-
a eſt gratia,uel faciendi.Gratũ [a]uerò dicimus non ingra
tum.ff.de manu,teſta.ſeruos, & l.teſtamento ſuo cẽtu
rio.facit de ſcruti,in or.fac.c.uno,& quod ibi no.& 22
q.2.ſi quos[*Liberalitas*]i.liberalis donatio[*Perſona*]qua-
2 ſi† non eius hæres,ut in fi. [*Rigore iuris*] dat intelligere,
ꝙ de miſericordia poteſt omitti.45.diſt.tria ſunt. ſi.de
adulteriis,ſi uir.& per hoc uidetur ualere pactũ in do-
natione appoſitum, ne propter ingratitudinem reuo
cetur,de quo vide in Specu.eo.ti.ver.quid ſi actum,&
quod ibi dixi[*In ipſum*]donatorem [*Graue*]lex dicit, nõ
leue[*Vitæ periculum*]ut quia propinauit uenena,uel cõ-
ſpirauit in mortem.11.q.1.conſpirationum, Hoſtien.
[*Hoc tacuit*]quia non prouidit ex pacto hæredibus, In-
nocen.

nocen.Hoſtien.in ſum.huius ti.in fi. intelligit eum ta-
cuiſſe, qui non egit, nec ad agendum ſe parauit. C. de
3 inoff teſt.l.ſi pater tuus,& l.ſancimus,in fi.¶Vltra†sũ-
marium intellectũ no. ꝙ donatarius naturaliter obli-
gatus eſt donatori. ad idem. infra ti.2.cum in officiis,
ubi no.in 1.glo. ¶Nota caſum, in quo punitur ingra-
titudo.concor.ſ̃.de poſtu.c.fi.cum ſuis concor.de ſer-
uis non ordi.c.3.C.de lib.& eorum liber.Si manumiſ-
ſus. ¶No.caſum, in quo rigorem iuris amplectimur.
interdum amplectimur æquitatem. de hoc.ſ̃.de tran-
ſac.c.fi. No. ꝙ ex ſuperuenienti cauſa licet pœnitere,
uel ꝯ factum ſuum uenire;concor de elec. nulli,lib.6.
4 de hoc ſatis de reg.iur.quod ſemel,lib.6.¶Prima†glo.
dicit unde ſumpta,& dat regulam.ſecundò diſtinguit.
¶Secunda glo. reſpondet per quæſtionem.¶*Vlti.glo.*
5 *in fi.*]arguit ad quæſtionẽ inducens duas.ll. ¶*In 1.†glo.*
ibi, ſi donationem]textum huius uide de elec. in cauſis,ſu
per glo.ergo ſi[*& ibi,ſolo*]ſequitur, obſequij non præ-
ſtiti uelamento data libertas reſcindi non põt[*& ibi.§.*
illud]hæc lex loquitur in liberto priuati, qui redigitur
in ſeruitutem propter iniuriam illatẽ patrono[*& ibi,*
ſi totas]ſi donaui filiis emancipatis totam ſubſtantiam
propter filios legitimè poſtea ſuſceptos reuocatur de
bitũ bonorũ ſubſidium. ¶*In glo.2.ibi, his ſolis*]ibi actio
nem matris ita perſonalem eſſe uolumus,ut uenditio
nis tãtum habeat effectum[*& ibi,cum res*]emptio, quã
facit donatarius filio donatoris,ualere poſſet propter
ius reuocandi per querelã inofficioſi,ſi filio compete
ret[*& ibi,Si mortis cauſa*]donans cauſa mortis,ut habeat
donatarius, ſi mors contingat, habet actionẽ in rem,
ſi conualuit;ſi mortuus eſt,illã habet donatarius. ¶*In*
glo.ulti.ibi,commodo]hæredi non licet ingratum dicere,
quem pater non dixit[*& ibi.l.1.*]& l.1.§.ulti.quæ ſic di
cit,ſi dominus mortiferè vulneratus ſupuixit, nec de
quoquam ſeruorum ſuorum conqueſtus eſt, ẽt ſi ſub
eodem tecto fuerint,parcẽdum eſt illis.fortius,ſi illos
6 purgauit.hæc l.2. ¶*Super †glo.1.ibi,poſſeſſionem*]& 26.q.4.
ſunt qui opes[*& ibi,perfecta*]ſiue ſit perfecta ſtipulatio
ne, uel pacto, ſiue ſit impleta per traditionem, ut ibi
no.& quomodo tribus modis diuerſo reſpectu perfi-
ciuntur contractus,no.C.de per.& com.rei uen.l.1.in
1.glo.[*& ibi,extraneo*]ſupp.aut filio, aut eccleſiæ; & cũ
donat filio emancipato, dic idem, quod in extraneo
quò ad caſus reuocandi. filio uerò in poteſtate cõſti-
tuto regulariter non poteſt donari.C.de dona.inter ui
b rum, & uxo,l,antepenul.[b] & de hoc,infra de dona.in-
ter uir.& uxo.c.fi.in fi.3.glo.ubi remittam ad caſus ex-
7 ceptos. ſi uerò donat† eccleſię, hæc donatio reuoca-
tur in caſibus. Primo propter conditionem,uel mo-
dum appoſitum,nec ſeruatum,ſupra eo. cum dilecti,
de condi.appo.verum.Secundo propter pacti turpitu
dinem,infra de ſimo.de regularibus,& c.de hoc. Ter-
tio propter donantis turbationem, ut cũ pater iratus
filium exhæredat,& donat eccleſiæ.13.q.3. ſi quis ira-
ſcitur. Quarto propter fraudem & dolum donatarij.
20.q.3.conſtituit,infra titulo ſecundo.c.fi.Quinto pro
pter nouam filiorum natiuitatem,ſed iure poli,nõ fo
ri. 28.q.4.quicunque 2.Sexto propter dantis impoten
tiam.17.q. 4. quæſtio. & infra titulo 2. filius. Septimo
propter cauſæ defectum,infra de cleri.coniuga.quod
à te.Octauo quatenus excedit,ſupra c. proximo,de re
bus eccleſiæ non alienan.ad noſtram. Propter ingrati
tudinem uerò prælati, & conuentus non reuocatur.
de hoc in Specu.eodem titulo,uerſi.quid ſi aliquis ba
ro[*& ibi.l.1.*]adde quod no,infra tit, primo, inquiren-
dum,in glo.2.[*& ibi,octaua diſcuſſio*]ubi de hoc, & ea. q.
8 diaconi,& ca.liberti, 1. [*& ibi,poli*]ſumitur† polus poli
pro cœlo ſic dictus, quia politum & ſculptum uarijs
9 ſtellis. vnde & canon ille dicit, iure cœli[*& ibi,non † re-*
uocat]ſed debitum bonorum ſubſidium tantum, & ſic
c ſequitur glo.opi.Azo.[c] de cuius ſumma.C.de reuoca.
dona.recepit hæc uerba.ſed Accur. in l. ſi unquam,te-
net inducens,l. cum accutisſimi. C. de fideicommiſſ.
quòd etiam non patronus donationem factam in ex-
traneum in totum reuocet propter liberos poſtea ſu-
ſceptos.& l.ſi totas,loquitur, cum donauit filiis, & de
hoc.C.de inoffi.dona.l.1.in 5.quæſtione,& uide quod
dixi,infra titu.2. Rainutius,uer. cum autem,ſuper pri-
ma gloſſ. Quid dicemus: pro opinio. Azo. ꝙ querela
inoffi.dona.reuocet ſolum legitimam,facit hęc lex, ſi
totas,& C.de inoffi.teſtamento. aucten.unde ſi parẽs,
& præalleg.decreta.Rainutius. Item cum lex, dicat, ꝙ
per hanc querelam minuitur donatio.C.de inoffi.do-
na.ſi liqueat. ſi minuitur, ergo non in totum tollitur.
ff.de uariis & extraordi.cogni.l. cognitionum.Ad cõ-
trarium, ꝙ totum reuocet, facit.l. ſi unquam.& ff. de
leg.2.l.ſi Titia Seio.§.imperator. Item quia hæc quere
la inducta eſt ad inſtar querelæ inofficioſi teſtamenti,
C.de inoffi.dona.l.fin.ſed illa totum aduocat; ergo &
iſta. Vidiſti opin.Azo. qui ſimpliciter tenuit reuocari
legitimam, niſi cum facta fuit donatio in libertum
Vgolinus diſtinguit, aut donatio fit in filiũ, aut in ex
traneum. Primo caſu reuocatur uſque ad legitimam,
ut in aucten.unde ſi parens. In ſecundo caſu refert,an
ſit inofficioſa re, & conſilio, an re tantum. primo ca-
ſu reuocatur in totum.facit,infra ti.2.& officij.& c.re-
quiſiſti,& ſic intelligitur.§.imperator: tamẽ ibi loqui-
tur de dona.facta in nepotẽ.Et aliqui intelligunt,ꝙ ibi
vnus ex nepotibus reuocat dimidiã,non totius,ſed le-
gitimæ.inducunt ẽt.l. ſi unq̃. Si re tantum, reuocatur
uſq; ad legitimam. Sic loquitur.l.ſi totas, & l. ſi mater,
& l.ſi liqueat, de inoffi.dona.Dominus Di in §.impe-
rator, diſtinguit aliter. aut donatio præceſsit natiuita-
tem filiorum reuocare uolentium, aut ſecuta eſt. pri-
mo caſu,aut donatum eſt filiis,aut extraneis,uel liber
tis. Si filiis,fit reuocatio uſque ad legitimam tantum,
ut in l.ſi totas. Si extraneis,vel libertis, reuocatur in to
tum, ut in l.ſi unquam.hic adde, quod de iuramento
dixi in Specu.eo.ti. ſuper rubrica,uer. an propter libe-
ros. Secundo caſu, quando donatio ſecuta eſt natiui-
tatem filiorum reuocare uolentium, locum haber di
ſtinctio Vgo. an ſit inofficioſa re, & conſilio &c. Alii
diſtinguunt, aut ſunt plures donationes, aut una ſola
inofficioſè facta: ſi ſunt plures, reuocatur poſterior,
per quam apparet inofficioſitas. ff. de iure pa. ſi liber-
tus,ad fi.& facit quod no.ſupra c.proxi. & ſic loquan-
tur.l. ſi totas,& l.ſi liqueat,C.de inoffic.dona. in pluri-
bus donationibus. Quod eſt intelligendum, quando
præcedentes donationes, per quas non apparet inoffi
cioſitas, à principio tenuerunt, ut quia factę in extra-
neos,uel filios emancipatos.Sed ſi à principio non te-
nuerunt,ſed indigent confirmatione per mortem, ut
factæ in coniugẽ,uel liberos in poteſtate,tũc in eis ſer
uatur idẽ ius,quod in legatis, & in fideicõmiſsis C.ad
l.Falci.in donationibus.& ideò præcedentes p ſequen
tes minuuntur.ff.ad l.Fal.in quantitate.§.ſed ſi legato,
& l.Plautius,& l.pe.§.annua. Sortiuntur enim firmita
tem à morte.facit.ff.de pecu.leg.l.ſeruo, & l.quidam.
ar.ad præmiſſa.ff.de ſtipu.ſer.l. ſi uſufructus. Secundò
caſu,qñ unica eſt donatio inofficioſa,tunc refert.Aut
illa facta eſt in fratrem,aut in extraneos.ſi in fratrem,
non reuocatur niſi debitum bonorũ ſubſidium: quia
non ita aſperè procedendũ eſt contra fratrẽ;ſic intelli
git §.imperator,& auct.vnde ſi parens,& in aucten.de
immen.dona.§.1.Aut fecit dona. in extraneũ, & tunc
locum habet diſtinctio Vgo.aut re & conſilio &c. ar-
10 gum.prælle.l.ſi libertus[d].§.pe.[*& ibi,Fuſtibus †cædendo*]
d hoc comprehendebatur in ſuperiori, dum dixerat,
impias manus.vnde de alia iniuria uidetur intelligen-
dum. & Pet.Abba. Egi. & Boa. intelligunt de uerbali
contumelia

contumelia.uel poteſt ponere,ꝙ eum fugauit, uel carceratum tenuit ſine manuum iniectione,de ſen.excõ. nuper[*& ibi,non adimpleuit*] ſed de iſta dicunt doctores, ꝙ datur hęredi & in hæredem,cum non ſit inducta cõtra communes regulas[*& ibi.l.ult.*]addit ibi gl.ſextum caſum,quando donatarius nõ alit donatorem [*& ibi, ad ſecundas nuptias*]hoc forſan corrigitur,ut patet ex no. de ſecundis nup.c.pe.& vlti.Hoſt.bene dixit,forſan q̱a iura illa non tollunt pœnas, quas lex infligit mulieri, quia ſecundo nubit,ſed illas,quas imponit,quia nubit
11 intra tempus luctus,ut ibi dicam.¶*In †glo.2.in fi.*]idem Inno.Alij dicunt,ꝙ iudicis officio, per l.2. C. de lib.&
c eorum liberis[e]. Sed dicit Hoſtien.de nomine actionis non curandum,ſupra de iud.dilecti.¶[*In glo.3.ibi,atrox*] ſup.ex facto[*& in fi.*] de hoc, infra de ſen.excom.cum illorum,uerſi.nos tamen. ¶[*In glo.ulti.ibi,mota fuit*] imò quandoq; non aufertur, etiam ſi patri quæſtio mota fuit, ut dixi ſupra de feu.c.2. ſuper glo.fi. [*& in fi.*] melius ſ̃m literã arguitur ad caſum couuerſum,ut arguit glo.in præalleg.l.omnimodo,ſ.ꝙ ſi uaſallus fecit fello niam ꝯ̃ dominum,& dominus non reuocauit feudũ, ꝙ hęres non poſsit reuocare;quod uerum,ſi fuit ſciẽs & habuit tempus ſufficiens ad reuocandũ: aliàs hæres reuocat,facit.ſ̃.de elec.cum in ueteri,de dila.expoſuit, ad fi.ff.de confir.tuto.l.in confirmando, & l.utilitatẽ.
12 ¶Ad quæſtiones ueniẽs. Primò q̃ro† an id, quod hic dicitur de donatore, locum habeat in beneficij collatore: quod uidetur, quia donator eſt,de conceſ.præb. propoſuit,in prin.& c.ſeq.facit de off.uica.c.ulti.lib.6. Item uidetur caſus de poſtulan.ca.ulti. in fi. & faciunt iura ibi alleg.in prin.ulti.glo.& de exceſ. præla. graue. Contrarium credo, ꝙ collator beneficij non eſt propriè donator: quia ſibi retinere non poteſt,de inſti.ca. fi.& iure cogente cõfert: aliàs poteſtas tranſit ad aliũ. & facit quod dixi ſuper rubrica,facit tex.l.ult.de reuo. dona.ibi,donatorem res ſuas perdere &c. Ad alleg.primò in contrarium reſponde per no. de præben. relatum, & c.inter cętera, ꝙ collator beneficiorum non eſt liberalis in dando,ſed in cui dando.decr.ulti. de poſtulan.non ob.quæ non loquitur de ingratitudine circa collatorem,ſed circa eccleſiam,in qua habet beneficium: nec ibi per uiam reuocationis, ſed per uiam deſtitutionis neceſſe eſt inſtitutum priuari. Eodẽ modo reſpondetur ad decre.graue.nam ibi de depoſitio
13 ne loquitur.¶Secundò circa†primum caſum quæro, quid de donatario,qui ſe defendendo, uel aliàs caſu licito percutit donatorem? dic per uer. impias, qui punitur hic,& in l.fi.C.de reuo.dona.ꝙ non eſt locus reuocationi; ad hoc, infra de pœnis,ad aures,& c.in quibuſdam,& quod ibi no.& facit de ſen.excom.ſi uerò, in §.pe.& ulti.Et eadem ratione dico idem de eo, qui ioco.eo. ti. ca.1. ¶Tertiò quid ſi ignorabat illum eſſe donatorem? dicas,ꝙ ceſſat reuocatio,cum ingratitudo in ignorante notari non poſsit.facit.ff.loca. ſi ignorans,de ſen.excom.ſi uero.2.de iniuria tamen tenetur ſed non ex hoc capite. & facit,quod ibi no. ¶Quartò quæro,quid ſi manu propria non percuſsit, ſed ꝑ aliũ percuti fecit: planum eſt,ꝙ locus eſt reuocationi, per c.27.q.4.ſi quis ſuadente,coniunctum cum decre.mulieres,in fi.de ſen.excom.¶Quintò quid ſi non manu ſed pede percuſsit? idem, ut no.in præal.c.ſi quis ſua
14 dente.¶Sextò quæro†circa tertium caſum, quod dicatur hoc graue damnũ rerum? vr̃,ꝙ in tota ſubſtãtia donatoris,uel maiori parte,ar.de reſt.ſpo. frequens,li. 6.& facit.ff.de excu.tu.propter litẽ,in princ. Ego puto ẽt in minori parte ſubſtantiæ poſſe graue damnum inferri.hoc ergo arbitretur iudex,& apertè probatur,ſupra c.proxi.circa prin.&uer.hoc ſemp,circa fi. ubi patet, ꝙ perditio cẽteſimæ,uel quadrageſimæ,uel minoris partis ſubſtantiæ poteſt eſſe cum graui damno. Itẽ & l.unde hoc ſumitur, dicit non leue, ut dixi in textu. & facit quod dicam,infra de ſen.excom. peruenit, decre.frequens,loquitur in ſuo caſu,ſ.ꝙ ad repellendum accuſatorem nõ dicatur ſpoliatus nudus, uel inermis niſi ſpoliatus ſit &c. Lex, propter litem, correcta per aucten.ut hi qui obli.poſt prin. col.6.¶Septimò quæ
15 ro† quid ſi donatarius attentauit infligere graue damnum,ſed res non habuit effectum?videtur, ꝙ locus ſit pœnæ.facit aucten.hæc quoque, C. de reuoca. dona. ibi,molitus eſt iacturam.facit caſus, infra proximus, ubi ſatis eſt fuiſſe periculum uitæ, licet mors ſecuta non fuerit. In hac quęſtione facile inuoluemur intra longa retia, de quibus in parte iam diſputaui. & ſiue diſtinguamus atrocia à non atrocibus, ſiue ciuilem actionem à criminali accuſatione,videretur attentantem hoc caſu non puniri reuocationis pœna.pro hoc facit tex.in l.fi.C.de reuo. dona. ibi, Subſtantiæ donatoris imponit.nec ob.litera ſequẽs,quę non punit occidentem, ſed inferentẽ periculum mortis, & ſic ipſa illatio periculi eſt delictũ conſumatũ, quod hoc iure punitur,ſuper quo uide,quod ſcripſi in q̃one prędicta
f ad fi.q̃ locata eſt de reg.iu.in pœnis[f],lib.6.concor.q̃d dixi.ſ̃.ti.proxi.ca.2.in glo.per hoc, & ſi. de homicidio, pro humani,lib.6. Sic ẽt dico de aucten. hæc quoque, quę loquitur etiam in caſu ſpeciali. ¶Octauo quęro
16 †circa ultimum opponendo, quę fuit ratio huius iuris ſtatuentis,ꝙ ius reuocandi ſit perſonale. mouet dubium, quia obligatio ex delicto ſ̃m canones trãſit ad hęredes,& etiam ſ̃m leges inquantum peruenit, licet lis non fuerit conteſtata, & de hoc ſatis, infra de ſepul. c.fi.& 12.q.2.epiſcopus, qui filios. Legiſta ſe poſſet de obiectione facile expedire dicendo, ꝙ hic agitur de pœna ingratitudinis, ex qua nil peruenit ad donatarium; ergo nec ad eius hęredem,non enim ex delicto ingratitudinis,ſed ex donatione pręcedenti habet,q̃d hic reuocandum quęritur. ſ̃m canones dico, ꝙ ex caſibus hic inſertis oritur ſpecialis obligatio, q̃ propriè prouenit ex delicto, damno dato, uel iniuria illata. & hæc bene tranſit in hæredem iuxta uires hæreditatis. Oritur etiam quædam facultas relicta optioni donatoris,qua poteſt reuocare donum; & eſt hoc extraordinarium, & contra regulas cões, & ſic non ampliandum,de reg.iu.quę à iure,lib.6.ff.de legibus,quod cõtra rationem. Ad quæſtionem dicò,ꝙ liberalitas procedit ex animo donatoris,non ipſius hæredis: imò ſepiſsime diſplicet filio, uel hæredi donatio patris,uel teſtatoris. Item donata eſt contemplatione donatarij, non hæredis, quem etiam quandoque donans habet exoſum. Ad hos igitur propriè reſtringitur ingratitudo,& per conſequens hæc reuocandi facultas.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Gratum.Vide in Valerio lib.6.c.de gratis,& in c.de ingratis.
b ¶L.Antepenul.Ibi uide per doc.& Bal.in l.2.C.de inoffi.donatio. & in l.ſi donatio,C.de collatio.& per Bart. in l. frater à fratre, ff. de condictio. indebi.
c ¶Azo.Quæ opi.non placet Bar.nec Pe.quia plus iuris habet filius in bonis patris, quàm patronus,& tamen ipſe in totum reuocat, ut in glo.
d ¶Si libertus.uide hanc materiam plenius per Bar.in §.imperator; hic allegato.
e ¶Eorum liberis.Vide gl.& Bar. in l.ſi mortis,& l.ſe.in alle.in glo.
f ¶In pœnis.Et per doc.in l.ſi quis non dicam,C.de epiſcopis,& cleri.& per Bart.in l.qui ea mente, ff.de furtis,& uide Ioan. And.ſupra de ſolutio.c.2.in glo. pro hoc.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio, ſiue continuatio tituli.*
De peculio ubi nam alibi, quam hoc in libro tradatur.
2 *Quibus modis ſummatur.*
Eius, & pecuniæ etymologia.

De

De peculio clericorum, Rub.

1 ¶In†ſuperiori titulo diximus de dona. Sed quoniam clerici de ſuo peculio donationes facere poſsũt; ideò &c.Sol.& oẽs decre.huius tituli fuerunt.1.compilationis. habetur materia.12.q.1.3. & 4.per totum. & facit. q.2.de laicis,& c. ſeq.& 1.q.3. per totum. Dicit Hoſtiẽ. quò ad clericos duplex eſſe peculium, ſ.profectitium proueniens ex rebus eccleſiæ,uel ipſius occaſione: & quaſi caſtrenſe proueniens ex beneficio perſonali,donatione propinquorum,uel proſpera fortuna.de primo non teſtantur clerici, infra c. 1. 2. & 3.de ſecundo ſic,infra ti.1.quia nos.de aliis remittit ad ſummam, & plenè ibi de generibus peculiorum,& plenius uide in Spe.de actore.§.1.in uer.Item cum agit. de peculio,&
2 ſeq.Summitur† aũt peculium interdum pro patrimonio.ff.ad Trebel.cogi,in prin.C.de epi.& cle.ſi q̱s preſbyter.& ſic ſumitur hic,alibi ſumitur pro eo,quod pater filiofami.uel dominus ſeruo concedit,ff.de pecul. depoſiti.§.peculium,de reb.ecc.non alie.c.3. alibi pro eo,quod præſidij cauſa pro guerra reponitur. ff.de le. 3.ſi chorus.§.1.alibi pro ſalario. C. de cohortalibus.l. ordinariorum,lib.12. alibi pro rebus parafrenalibus, ff. de iure do.ſi ego. Et de his uide no.ff.de pecu. ſuper rubrica,& dicitur à pecunia, & illa à pecoribus. 1.q.3. totum.

S V M M A R I V M.

1 *Paupertas non impedit, nec excuſat à prælatura: ſecus in tutore.*
Prouectus pro promoto.
Ordo quibus modis hic ſumatur.
2 *Bona clericorum præſumuntur eſſe eccleſiæ, cuius rectores fuerunt ſi uerò aliter ei ſeruierunt quid iuris.*
3 *Suffragium gloſſarum.*
Vxor quod acquiſiuit, unde proueniſſe præſumatur, & nu.4.
4 *Additio gloſſarum.*
Acquiſiuiſſe ex quibus bonis filius, uxor, & tutor, ac prælatus præſumantur, & nu.3.

C A P V T I.

INueſtigandum. Breue ẽ,& format quæſtionem,quã ſoluit ibi, Quoniam.uel ſine diuiſione iudex reſtituitur[*Nihil*]ergo†paupertas non impe-
1 dit,nec excuſat à pręlatura:ſecus in tu
a tore[a], ut no.12.q.3.c.1.[*Patrimonij*]uel aliunde quæſitũ,Gof.[*Prouectus*]i.promotus[*Ordinem*] i.beneficiũ,uel i.titulum,uel adminiſtrationẽ,per quã peruenit ad ordinẽ.ſ̃.de ele.cum in cunctis.§.inferiora,de æta. & quali.c.1. unde ſubditur, ad quam &c Si
2 †enim fuiſſet ſimpliciter preſbyter,non rector,non eſſet præſumptio pro eccleſia,in qua ſimplex beneficiũ obtinent.j.ti.proxi.requiſiſti,ad fi. De uicario uerò dixit Hoſt.ꝙ ſi eſt temporalis,non præſumeretur pro eccleſia,ar.ſ̃.de fi.preſby.conſtitutus,& de priui.c.1.ad fi. lib.6.Si eſt perpetuus, tunc ex qualitate, & quantitate uicariæ bonus iudex arbitrabitur,& ex his,quæ ex proſpera fortuna probabitur habuiſſe: & ſic uel hæredibus,vel eccleſiæ adiudicabitur,vel inter eos diuidetur de teſtamen.relatum.2.in fi.de tranſac.c.ulti.infra ti.2. c.1.& 2.[*Ad quam*]i.ob quam,uel cuius adminiſtratio
3 nem,Hoſti.uel propric. ¶[*In †glo.ulti.ibi,etiam cum probari non poteſt*]unde ſi uxor matrimonij tempore honeſtè quæſiuit, de mariti bonis quæſiuiſſe credit[*& ibi, Quintus Mutius*]ob uitandam ſuſpitionem turpis quæſtus dicetur, à uiro,uel his,qui in ipſius poteſtate ſunt
4 proueniſſe,quod acquiſiuit uxor.¶[*In †glo,1.in fi.*]T.iure ordinario,uel delegato,de proba. quoniam. Hoſti. ¶[*In glo.ulti,ibi,Quintus Mutius*]iſta iura loquũtur in uxore,& idem in filiofami. Secus in tutore. C.arbi. tute. ſi defunctus.Ratio,epiſcopus ſuſtentatur de rebus eccleſiæ:uxor de rebus uiri.filius de rebus patris. Tutor ue
b rò non de rebus pupilli,[b] Vinc. Sed uideretur, ꝙ ſicut pro carnali marito præſumitur, ꝙ acquiſita per uxorẽ ſint de bonis ſuis acquiſita, ſic præſumi debeat pro uiro ſpirituali, pro prælato, ſcilicet contra eccleſiam. Dicebat Hoſtien.infra ti.1.c.1.ꝙ utroque caſu dictum eſt eadem ratio,uitatio,ſcilicet ſuſpitionis turpis quæſtus. Mulieres,cum raro ſe negociationibus intromittunt:quod ſi faciunt,faciunt de bonis mariti.ita in prę latis, ſi negocientur, eſt turpis quæſtus; & ſi faciunt, prę̃ſumuntur facere de bonis eccleſię; quare pro eccleſia præſumitur. reddit etiam aliam rationem: quia uir carnalis eſt dominus rei do. C. de rei uendi.l.doce. Sed ſpiritualis eſt procurator tantum.non eſt ergo mirum,ſi utrobique pro domino præſumitur.& eſt ſimile,quod dixi,de pigno.ſignificante, ſuper 3. gl.][*& ibi, ſunt manifeſtæ*]ubi ſatis de hoc.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Tutore. uide in l.ſuſpectus,& l.ſuſpectum, ff.de ſuſpect.tu.& in l.paupertas, ff. de excuſa. tu.
b ¶Pupilli.Imò aliquando etiam tutor.uide in l.à tutoribus.§.principalibus,ff,de adminiſtra. tuto. & ff.de tutelis.l. in res, & in l.1. §.ſi pupillus,ff.de tute.& ra.diſtra.

S V M M A R I V M.

1 *Presbyter pro epiſcopo.*
Diœceſis pro eccleſia, aliquando pro prouincia.
Diſcedere pro remoueri.
Diſpoſitio presbyteri quo caſu ſit hic facienda.
Prælati plus diligere debent eccleſias, quàm conſanguineos, uel amicos, & à paucis ait obſeruari.
3 *Additio gloſſarum.*
Emptio ſi probibeatur feudi pro eccleſia fieri, quæ cautela ſic utenda, ut ad eam perueniat.
Per alium facere debemus, ſi per nos fieri uitetur.

C A P V T I I.

1 PRresbyter. Ideſt ẽps uel ꝓriè, & tunc expone[*Diœceceſim*]i.eccleſiam, Ab. alibi ponit diœceſis pro prouincia 9.q.2.c.epiſcopi,ubi de hoc [*Aut*]ſup.ſi non fecerit[*Ordinatione*]i.gubernatione[*Diſcedat*]i.remoueatur,Abb.unde dicebat Hoſt. eũ deponendũ conſiderata læſione,& incorrigibilitate, & no. Hoſt.ex hoc,& j.eo.inquirendũ,ꝙ prælati plus diligere debent eccleſias,q̃ cõſanguineos, uel amicos, de teſtamentis, cũ in officiis, de pœnis. c.2. Dicit tamen, ꝙ pauci hoc ſeruant,de præb. graue.ut eccl.bene.c.uno.
2 ¶Secunda†glo.reſpon.per q̃onem.¶[*In gl.2.ibi,emiſset*] Dicit Hoſti. ꝙ quando feudum ſe offerret uenale, ꝙ dominus non pateretur uendi eccleſiæ:tunc poſſet iuuare aliũ ad emẽdum,inquantum aliàs poſſet ei dare, de quo remittit,ſupra ti.1.c.2.& c.cœterum. Suſpicor, ꝙ Hoſti.practicauit hunc caſum[*& in fine*]ad hoc, ſupra de rerum permutatione, ad quæſtiones.

S V M M A R I V M.

2 *Presbyter pro epiſcopo.*
Conſecratio pro inſtitutione.
2 *Acquiſiuiſſe aliunde, quàm ab eccleſia, cui presbyter ſeruijt, quando præſumatur, & quando ſecus.*
Probatio incumbit actori, & quibus caſibus fallac hæc regula.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Tuæ rei occaſione quod ad me peruenit, tibi teneor reſtituere, & num.5.
5 *Additio, uel ſuppletio gloſſarum.*

CA-

CAPVT III.

1 V T unuſquiſque. *Presbyter*]ideſt
†epiſcopus,per
id quod ſequitur,conſecrationis.uel expo-
ne illud ut ſequitur [*Conſecrationis*] ideſt in-
2 ſtitutionis[*Acquiſierit*] niſi † probetur , ꝙ non ratione
eccleſiæ acquiſiuit, infra c.proximo,quia nos, & cap.
requiſiſti.§.ſi uerò rem,& C.de epiſco.& cleri.auctẽn.
licentiam . & ſic incumbit ſemper probatio hæredi-
bus epiſcopi . quod intelligunt quidam , ſi eccleſia
poſsidet aliàs tuenda eſt hæredi poſſeſsio.C.de rei ven
dica.l.fin.& uidetur expreſſum 12.quæſtio.5. cap.1. &
quæſtio.1.ſint manifeſtæ. Sed certe, quicunque poſ-
ſideat , præſumptio eſt pro eccleſia, infra titu.1.cap.1.
ibi , detineri &c. Vnde etiam hæres poſsidens proba-
bit.Nec obſtat, ſi dicatur,quòd actor probare debet:
quia illud uerum, niſi præſumptio ſit pro eo; de hoc,
ſupra ut eccleſiaſti.benefic. cap. uno.Nec obſtat.12.q.
5.capitu.1.quia habet locum , quando conſtat, quòd
aliunde habuit aliqua. Et ideò inquirendum eſt prius
quàm ei ſua poſſeſsio auferatur. ſed ſi conſtat, quòd
nihil habens promotus fuerit, pro eccleſia iudicabo,
ſupra capitu.1.ſaluo , quòd tuebimur poſſeſſorem in
modicis mobilibus , inquantum dari potuit ſecundũ
Hoſtien. ad hoc , ſupra titu. 1. cæterum. Scire debes,
quòd quorundam fuit opinio diſtinguens , an præla-
tus promiſcuè utatur rebus ſuis , & eccleſiæ nec ne.
Alii diſtingunt, an conſtet prelatum habuiſſe pro-
prium ante promotionem nec ne. Tertij conſiderãt,
quis poſsideat , & quis petat , ut probet contra poſsi-
dentem.& hoc placet Goffre.infra titu.1.c.1.in fine.&
iſtæ opiniones no.12.queſtio.2.ſint manifeſtę. Aliqui
diſtinguunt, an prelatus fecerit inuentarium, nec ne,
ut primo caſu ultra expreſſa in inuẽtario præſumatur
pro hærede. ſecundo caſu præſumatur pro eccleſia.
fuit enim in culpa prælatus non faciendo inuentariũ.
facit.28.diſtin.de ſyracuſanæ, C. de iure delibe.l.ſanci-
mus,& clem.de reli.domi.quia contingit.§.illi etiam,
cum concord.Opinionem Hoſtien. uidiſti. ex qua &
ex his,quæ dicam,infra titu.1.cum in officiis,ubi poſt
a Innocen. dicam de hoc plene, diſtingui poteſt[a]. Aut
cõſtat clericum habuiſſe proprium tempore promo
tionis. Aut conſtat non habuiſſe. Aut dubitatur. pri
mo caſu uera ſit opi. Goffred. ut probet agens contra
poſsidentem. ſecundo caſu præſumatur pro eccleſia ,
ſupra capitu.1.Item in tertio , maximè ſi non fecit in-
uentarium, & propter negatiuam,infra titu.1.c.3. Sed
in ſecundo caſu probet hæres acquiſitum intuitu per-
ſonę. In tertio probet illud , uel eum aliquid habuiſſe
promotionis tempore, & ſecundo probato , locus
3 erit opinioni.G.ut prius dixi.¶Secunda † glo.arguit ,
4 allega.4.ſura. ¶*In † glo. 2.ibi, ex mandato*]ſequitur , apud
eum , qui mandatum ſuſcepit , nihil remanere opor-
tet[*& ibidemque,*§.1.& 2.]Si ex fundo, quem mihi pro
curator emit , perceperit fructus , uel ex pecunia uſu-
ras, ad illa mihi tenetur [*& ibi,procur,uer, in cæteris*] uide
ut lite non conteſta. capi.1. ſuper ulti. glo. ¶*In † glo.2.
ibi,teneor*]& maximè in ſubſidium,argum.ff.de eo,per
quem fac.eſt.l.fin. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Plene diſtingui poteſt , De iſta materia uide plene per Bal.in au-
ctẽn.licentiam,C.de epiſcopis, & clericis .

SVMMARIVM.

1 *Presbyterorum nomine qui hic intelligantur .*
Oblationes,& uota fidelium an poſſit uicarius percipere .
*De eccleſiæ bonis ſi quis rem comparauerit alieno nomine , ut fur
& ſacrilegus puniendus.*
Iudas ex uenditione Ieſù Chriſti quanta ſcelera commiſerit .
*Crimina multa quis perpetrat ex uno facto, exemplum hic, addi-
ctio. furabatur.*
2 *Suffragium gloſſarum .*
*Si emptum quid ſit ex aliena pecunia , quæ actio competat domi-
no pecuniæ in emptorem, & nu. 3.quando fiat ementis,nu.3.*
3 *Additio gloſſarum.*
Interpretationis longæ magiſtrorum auctoritas.
In ſolo proprio ſi clericus ædificat de pecunia eccleſiæ.
Precium quibus caſibus ſuccedat loco rei, in fin.

CAPVT IIII.

I Nquirendum . Concilium
iubet inqui-
ri,cauſam ponit ibi,Quia,quam aggrauat,
1 ibi,quem[*Presbyterorum*] rectoriam† uel ad
miniſtrationem eccleſię gerentium , ſupra eo. cap. 1.
[*Reditibus*] alias rebus [*Eccleſiæ*] ſibi commiſſæ[*Oblatio-
nibus*]arguit per hoc Hoſti. contra uicarium, qui con-
ſueuit talia percipere de hoc, ſupra capi. 1.[*Votis*]obla
tis contemplatione eccleſiæ,Goffred.[*Furis*] puniatur
ergo ſicut fur, & ſacrilegus , uel abiiciatur ab eccleſia,
ſupra capitu. 2.[*Furabatur*]Ioan. 12. in princ.argumen.
contra infideles ſeruientes. ſic prima. quæſtio.prima ,
Chriſtus,& quod no.13.quæſtio.1.§.2. uerſi.ad hæc,&
in hoc commiſit Iudas furtum, & ſacrilegium : com-
miſit etiam plagium , & ſymoniam uendendo libe-
rum hominem & rem ſacram. de hoc 1. quæſtione.1.
2 qui ſtudet. ¶*In † glo.2.ibi , ſi ut proponis*] Miles rem em-
ptam ex pecunia ſua uendicare poteſt , uel mandati ,
vel negociorum geſtorum agere[*& ibi.l.3.*]ſi tutor de
pecunia pupilli ſibi prædium comparauit, datur op-
tio pupillo, an illud uendicet, an ab illo legitimas uſu
ras accipiat[*& ibi,Si ex ea*]uide de depo.capitu.2.ſuper
ultim.glo. [*& ibi, Et ſi de tua*] ſi de pecunia mea empta
& tradita ſunt uxori mancipia , non ad me , ſed ad ip-
ſam dominium pertinet, licet pecuniam repetam [*&
ibi , Si patruus tuus*] ſi patruus de bonis communibus
rem ſibi emit , illam communicare non cogitur ne-
3 poti : tamen indemnitati prouidere tenetur. ¶*In † glo.
1.in fi.*]quando uiſitauit,Pet. de ſan. ¶*In glo.2.ibi, uendi-
a care*]dixit Hoſtien. quòd iſta decre. hoc non probat[a] :
tamen pro hoc facit longa interpretatio magiſtro-
rum.ff.de leg. l. minime, & caſus infra notati, cum in
eccleſia maior ſit ratio , uel ſaltem eadem . Item quia
ſi aliquid de meo peruenit ad te , bonum & æquum
eſt, ut illud mihi reddas,ut no.ſupra ca.proxi. & eſt ſi.
quod dicam de uoto.cap. 1. ſupra de offi.deleg.cap.1.
[*& ibi,in eccleſia*]de hoc 12. quæſt. 2. apoſtolicas, in fin.
ubi etiam not. quid iuris , ſi clericus in ſolo proprio
ædificat, & de pecunia eccleſiæ, & in Specu.uerſiculo
quem ſtatim allegabo[*& ibi. l.2.*] quartus caſus eſt in
re empta à marito de pecunia ſibi ab uxore data. ff.
de dona.inter uir.& uxo.l. uxor marito. Quintus in re
empta à liberto de pecunia ſibi data à patrono,quæ re
uocatur etiam ſola ratione obſequij non præſtiti. C.
de reuo.dona.l.1.& no.ſupra titu.1.c.ulti. ſextus ſecun
dum quoſdam, Accur. in l. 1. C. de reuoca.dona.in re
empta de pecunia fœnebri , ut infra de uſur. cum tu.
Hoſtien.uide quod ibi dixi in fi.de his caſibus,uide in
Specu.de emptio.& uen.§.tertio loco,uer.hoc autem
ſcias. Caſus, quibus precium ſuccedit loco rei, notan
tur.ff.de peti.hæredi.ſi & rem.

ANNOTATIONES.

a ¶Probat tamen. Melius probat. c.1.ſupra eo.& iſtud priuilegium
de quo hic,habet minor,& eccleſia,& alii,ſi hoc uelint: aliàs poſ
ſunt dimiſſo & petere pecuniam,ut no.doct.in d.l.ſi ut proponis,
& Bart.in l.Titium,& Mæuium,§.altero,ff.de adminiſtra. tu.

SVMMARIVM.

1 *Agellum,prædiolum , terrula, & uineola nomina diminutiua, &
eorum integra quæ.*
*In ſolo , ſiue terra eccleſiæ ſi quid clericus fecerit, an eius fiat, &
quamdiu, & quid de fructibus .*
Reſtituere pro reſtitui præcipere .
Succeſſio refertur ad inteſtatos .
Præſtatio, ideſt precariæ datio .
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.3.*
Vſufructuarij ius in re , qua fruitur, quod, & nu. 4.
4 *Additio gloſsarum.*
Vſufructuarius in quibus clerico comparetur .

CAPVT V.

1 S I quis ſanè. *Agnella*]diminutiuum
†agrorũ,ſicut prædio-
lũ prædij,& terrula terræ. 12. q.2. terrulas,
& uineola uineæ, ut ſequitur [*Feciſſe*] quia
emit aliquas poſſeſsiones de reditibꝰ ſuis. 12.q.5. fixũ.
uel de terra inculta fecit cultam, uel uineam.hoc ue-
rò tenebit , etiã ſi eccleſiam dimittat , etiam propter
crimen.Quidam tamen dicunt contra,niſi de conſen
ſu epiſcopi hoc feciſſet, C. de allu.l.ulti. de reb. eccle.
non alienan.ad aures,Innocen.[*Reſtituat*] ideſt reſtitui
præcipiat[*Ipſam*]ſcilicet poſſeſsionem,ſed nõ fructus,
quos facit ſuos,Hoſt.[*Succeſſorio*] cum decedit inteſta-
tus, Pet.de.[*Præſtatione*] ideſt precarię datione, de pre-
2 ca.c.2.uel pro titu.de uſuris,c.1. ¶ Secunda†gl. arguit
beneficiatos &c.& ponit unum ſimile, & duo diſsimi
3 lia.in fine,dicit eos comparari uſuariis. ¶*In†glo.1.ibi.l.
ult.*] quæ eſt tertia.uide de conſtitu.cum M.ſuper glo.
uidebatur.¶*In gl. 2.ibi,quamuis*] uſufructuarius nec am
pliat, nec utile detrahit, quamuis etiam melius repoſi
turus ſit.¶*In glo.3.ibi,§.adipiſcendæ*]uer.eſt ſub.§.ſequẽs
4 diuiſio. ¶*In†glo.2.ibi, uſufructuarius*] ſed reficere poteſt,
ut ibi. Sed iſte non ſatiſdat datis fideiuſſoribus, ad qđ
ille tenetur;quod dic ut de pigno.c.fi.[*& ibi,non poteſt*]
ad hoc. 12.q.1.duo ſunt, & facit quod no.eo.q. res ec-
cleſię.Dic ut no.inf.de of.ord.c.præſenti,lib.6. in qua
glo.& ſuper ea inuenies quod hic no.Hoſtien.¶*In glo.
pro hæres , ibi , adipiſcendæ*] uer. eſt ſub §. ſequens diuiſio,
¶*In glo.ult.ibi,§.licet*] & ſupra titu.1.per tuas,

SVMMARIVM.

1 *Oeconomia tituli quæ .*
Peculij diuerſæ ſpecies, de qua clericus teſtari poſſit .
2 *De teſtamentis,& ultimis uoluntatibus quibus in alijs iuris ca-
nonici locis,& libris agatur .*
3 *Quare titulus hic antepoſitus non ſit titulis de contractibus .*
Vltimæ uoluntates quibus ex cauſis præſtent contractibus.
Digniora , & fortiora ex cauſa poſtponimus .
Ordo ſcriptorum deſignare debet ordinem geſtorum,in fi.
4 *Titulus amplior quare inſcriptus .*
Teſtamenti appellatione omnis uoluntas continetur .
4 *Titulus cur multitudinis numero ſcriptus .*
Teſtamentum uaria & quæ genera .
6 *Vltima uoluntas hic quæ appelletur, & intelligatur, quibus alijs
appellationibus ſignificetur .*

De teſtamentis, & vltimis volun-
tatibus , Rub.

1 ¶Vidimus† de donatio.inter uiuos, & cauſa mor-
tis . Sed quia donationes cauſa mortis in teſtamentis
fieri ſolet;ideò &c.Vel aliter. Vidimus de peculio cle-
ricorum profectitio,& aduentitio. Sed quia de aduẽ-
titio clerici teſtari poſſunt,ideò de teſtamentis uidea-
mus,Goffred.Hoſtien Vel uiſo de uoluntatibus inter
uiuos , uideamus de uoluntatibus in extremis , Ho-
2 ſtien. habetur† materia. 12. quæſtio. 5. per totum , &
quæſtio.3.capitu.1.& 2.16.queſtio. 1.commonere, &
capitu.ſequen.17. queſtio.ulti.c.ulti. 19. queſtio. ulti.
quia ingredientibus,uſque ad finem queſtionis.facit.
4.queſtio.3.ob carmen.23.queſtio. ult. in l.ſancimus.
13.queſtio.2.illud,& §.ſen.aliud,cum c.ſequen.repeti
tur in ſexto & clemen. Conuenit Rubricę de proba.
in præſentia,de donatio.cum dilecti, de uoto,licet. de
hæreti.ſi quis epiſcopus,& c.ſeq. & c. excommunica-
mus.§.credentes,de uſur.tua nos,de ſent.exc.à nobis.
2.in fi.facit li.6.de ſepul.licet,in fi. de uſur. quamquã,
in prin.& fi.de pœ.felicis, poſt principium.¶Propter
commentum decre.Io.infra eo.titu. opponitur ad ru
3 bricam. Primò ꝙ† male ſituata.Cum enim.ſ. à titulo
de re.eccl. non alie. poſuerit de contractibus inter ui-
uos,debuiſſet præmiſiſſe tractatum vltimarum uolũ
tãtum,cum conſtet illos eſſe fauorabiliores,ſup.tit.2.
cum dilecti, in fi. Nil enim eſt, quod magis debeatur
hominibus &c. C.de ſa. ſan.eccle.l.1.Item,& firmio-
res. Contractus enim ſicut conſenſu firmantur,ſic &
diſſenſu regulariter diſſoluuntur,inf. de reg. iur. om-
nis res,C.de act.& obl.ſicut,ultima uerò uoluntas im
mobilis perſeuerat. 13. q. 2. ultima, de cele. miſ. cum
Marthæ, uerſ.cæterum, cum ſuis concor. Item, & ſo-
lenniores . Maior enim requiritur ſolennitas in ulti-
mis uoluntatibus, quàm in contractibus,vt patet, C.
eo. hac conſultiſsima, & l. cum antiquitas , & l.iube-
mus.de hoc,inf.eo.cum omnes, & c ſeq.So.hæc ſunt,
quæ à principum uoluntate dependent,de quibus di-
xi,ſup.de reſcrip.ſi quando,uel aliter. Sæpe commen-
dabiliter , & ex cauſa digniora , & fortiora poſtponi-
mus,de conſe. diſt.2.liquido, & quod ibi no.infra eo.
Rainutius,uel quia in uita contrahimus,in morte te-
ſtamur.Sicut uita præcedit mortem,ſic tractatus con
tractuum tractatum , teſtamentorum præcedere de-
bet. Sicut , & ſeruatum fuit in compilatione fforum,
& C. ut ordo ſcriptorum deſignet,ordinem geſtorũ.
20.diſt.§.1.& 1. q.1.ut euidenter. ¶ Opponitur ſecun-
4 dò, † quòd rubrica ſit pro parte ſuperflua.Sufficiebat
enim dixiſſe de ultimis uoluntatibus , per quod bene
comprehendebantur teſtamenta . Item ſumendo te-
ſtamentum pro mentis teſtatione,& large , vt no.inf.
c.2.Sufficiebat dicere,de teſtamentis,Sol.ad noſtram
inſtructionem fuit hoc dictum , & dic ut dicam , inf.
de homi. ſuper Rubrica . Per quod etiam poteris re-
ſpondere ad id, quod dicitur,quòd ad hoc clarius, &
5 plenius debuiſſet inſtruere . ¶ Quæritur † quare dixit
in plurali de teſtamentis , ſufficiebat enim ſingulare ,
ut ſup. de depo. & commo. cum ſimi. Sol. pluralitas,
horum reſpicit pluralitatem perſonarum,ad id, infra
de priuile.ut priuilegia,uel hoc dixit propter diuerſas
ſpecies teſtamentorum . nam , & poſt ſublatam anti-
quam diuiſionem teſtamentorum, de qua inſt. eo.in
prin. ſecundum quam erat teſtamentum pacificum,
& bellicum, & per æs, & librã.ad hoc hodie dicimus,
quòd aliud militare, aliud priuatum : & priuatum a-
liud ſolenne, aliud nuncupatiuum, C.eo.hac conſul-
tiſsima, & l.iubemus , & de his ſatis in ſum. eo. §. 3.&
in Spec.de inſtru.edi.§.compendioſe, aliàs ut autem,
6 uer. ad huius autem. ¶ Item † quæritur,quam hic di-
cat vltimam uoluntatem. Reſpon. Non illam ſolam,
quæ fit à laborante in extremis, ſed illam , quæ quan-
docunque facta ante mortem reuocata non fuit. Re
ſpicimus enim hanc , non reſpectu uiuentis , ſed iam
mortui,infra.capitul. cum eſſes, & capitul. requiſiſti,
in princip.& capit.Ioan. quæ interdum dicitur ſupre-
ma voluntas.infra, eo. nos quidem . Interdum extre-

ma.infra,eod.cum tibi, nec loquitur hic de nuda uo-
luntate ſuis terminis contenta & in corde retenta, de
qua,quia occulta, non iudicat eccleſia,ſed de uolun-
tate uerbis,ſcriptis,uel ſignis expreſſa, unde & diſpoſi
tio dicitur, infra eo.quia nos.ſcriptis,& ſignis ideò di-
xi: quia & in epiſtola & nutu etiã legata fieri poſſunt,
C.de fideic. & in epiſtola,ff. de leg.3.l. nutu.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus teſtari poteſt de proprijs tantum,& nu.3.& 4.§.1.*
Subſtantia hic quomodo accipiatur.
2 *Filios habens,aut nepotes an promoueri poſſit ad epiſcopatum,uel prælaturam inferiorem.*
Papæ qui filios habuerint ante promotionem.
Apoſtolorum quis uxorem,& filios habuerit.
Fraus de perſona ad perſonam non prodeſt.
3 *Reſidui nomine totum intelligitur.*
Per hortari,uerbum mandatur iuriſdictio.
In bonis clerici defuncti præſumptio eſt pro eccleſia,ſed excipitur.
Bona coniugis carnalis defuncti fuiſſe, non ſpiritualis quæ præſumantur, remiſſ.in fin.
4 *Suffragium gloſſarum.*
Factum perſonæ præſtare debet quis,ex qua lucrum capit, & numero 5.
Hæres non poteſt reſcindere uenditionem teſtatoris,uel alium contractum etiam eccleſia,num.5.limitatur,ibid.
Clerici teſtantur de rebus ſuis, in fine.
5 *Additio gloſſarum, & num.6.*
Hæreditas in quot diuidatur uncias cum earum nominibus.
Eccleſia,& minor reſtituuntur aduerſus aditionem hæreditatis,excipitur caſus.
6 *Epiſcopus quod acquirit etiam intuitu perſonæ,regulariter acquirit epiſcopatui.*

C A P V T I.

1 QVorundam. Caſus. Epiſcopus † teſtari poteſt de
rebus propriis, ſed non de rebus eccle-
ſiæ. ſecunda ibi, hortamur [*Arelanæ*] for-
te loquitur de illa,quæ conſueuit eſſe apud Arelatẽ.
de qua dixi,inf.qui fil.ſint le.per vene.ſuper 1.gl.[*Sub-
ſtantiæ*] i.hæreditatis,uel bonorũ ſuorũ. & forte ſuum
reputauerat,quod nõ erat,ſm Hoſt.ſ. quod per eccle
2 ſiam acquiſierat,de quo infra dicitur[*Nurum*]ergo † fi
lios habẽs etiã in ep̃m promouetur? contra.61.di.Ca-
tinenſis,ubi de hoc. & dic ut no.28. diſt. de Syracuſa-
næ,in gl.pen.& infra de conuer.cõ.ſanè, & refert Hoſ.
ꝙ Clemens quartus tempore promotionis ſuæ duas
habebat filias,& beatus Petrus filiam.ſ.beatam Petro
nillam & dicit Hiero.contra Ioui.C.ꝙ cũ de aliis apo-
ſtolis non legatur eos uxores,uel filios habuiſſe, intel
liguntur ſine uxoribus fuiſſe. Tamen Inn. hic repro-
batis opinionibus,ad quas.s̃.remiſi, dicit cum Hugo,
ꝙ filios habens de iure non promouetur ad epiſcopa
tum,uel inferiores prælaturas.& idem in habente ne-
potes,ut in auct.quomodo opor.epi.§.1,col.1.ubi eſt
expreſſum.uerum, ſi longa præceſsit continentia, ꝓ-
moueri poteſt diſpenſatiuè cum cautione, de qua in
præ.c.de Syracuſanæ, ad hoc.ea.di. priuſquam. Dicit
tamen ſm antiqua tempora, quando pauperes erant
eccleſiæ,hoc licuiſſe,47.di.§.neceſſe. Dicit Hoſt.ꝙ cõ
ſuetudo contrarium approbat; & id, ad quod remiſi.
Nã epiſcopũ oportet eſſe unius uxoris uirum,& non
de facili uxorem habens eſt ſine filiis: per quod patet
illum de iure ꝓmoueri poſſe,dummodo aliàs ſit ido-
neus. Nam & ſi carnalitatẽ timemus, hoc extenditur
ad propinquos,ut in prædicta auc.& 8.q.1.Moyſes,&
ſup.de præben.graue plus eſſet eo caſu timẽdum,ſm
eum de bigamia, per ea quæ dixi, de biga.c.2. Et ſm
eum forte epiſcopus inſtituit nurum: quia filius mor
tuus erat;uel quia illegitimus, quem inſtituere nõ po
terat.ſed hoc caſu non prodeſſet fraus.ff.de his qui.ut
indi.l.cum quidam,& l.pe. & C.ad l.Fal.l.3. nec enim
iuuat fraus de perſona ad perſonam; de hoc de priui.
quanto,quare primum uidetur uerius: aliàs totũ au-
3 ferri mandaretur ſm eum [*Reſiduis*] nomine † reſidui
totum intelligitur.C.de hære. inſtit.l.2.ff. de fideiuſſ.l.
amiſsi,Vinc. [*Quatuor*] repete,hæredem inſtituit,Pet.
[*Hortamur*] per hoc uerbum mandatur iuriſdictio. ſic
infra c.2.& 7.q.1. præſentium. 17. quæſtio. 2. dudum,
& 2.q.7.ſicut inquit,ubi de hoc [*Habuiſſe*] in uita, licet
nunc alius detineat [*Detineri*] intelligas de immobili-
bus indiſtinctè: quò ad immobilia ſemꝑ eſt præſum-
ptio pro eccleſia, quicunque poſsideat, niſi ille aliud
probet,ſm Hoſt.qui remittit.s̃.ti.1.c.3. Abb.ad hoc in
ducit in auct.de ec.ti.§.interdicimus [*Ante epiſcopatus*]
uel poſt intuitu perſonæ, nam de his teſtari poteſt ad
placitũ.12.q.5.c.1.& q.1. ſint manifeſtæ.28.di.de Syra
cuſanæ,Hoſt.quod intelligas de nõ ꝓfeſsis [*Proprium*]
mobile,& immobile [*Ordine*] eſt enim quò ad illa pre
ſumptio pro eccleſia ſecundũ Hoſt.qui no.hic,quare
aliud in carnali,quã in ſpirituali cõiuge; qđ dixi. s̃.tit.
1.c.1.ſuper ulti.glo.[*Conſeruetur*] & probabit agens cõ-
4 tra poſsidentẽ.12.q.5.c.1.Goff.¶ *In † glo.2.ibi,ex qua per-
ſona*] ſequitur, quis lucrum capit, eius factũ p̃ſtare de-
bet [*& ibi, Venditrici*] hæres uenditricis uenditionẽ ut
hæres reſcindere non poteſt: & ſi ex ſua perſona agit,
uel doli exceptione repellitur, uel euicta re, quãti in-
tereſt,aget emptor.¶ *In glo.3.ibi,licentiam*] acquiſita an-
te ep̃atum,vel poſt iure cognationis uſq; ad quartum
gradũ ep̃i teſtari poſſunt [*& ibi, Presbyteros*] teſtantur
5 clerici de rebus ſuis.¶ *In † gl.1.in fine*] & habet quælibet
uncia ſuũ nomẽ,ut ibi.& ſunt hæc. Sexunx.i. uncia &
dimidia.ff.de inof.te.Papinianus.§.quoniam quarta.
Sextans.i.duæ unciç.Quadrans.i.3.unciæ.Triẽs.i.qua
tuor unciæ quincunx,Semis,Septunx,Bes. Dodrans,
Deſtãs,Deũx.i.undecim unciæ,As.i.12.unciç.& qua
re ſic denominentur,& quare nomen, quod unciam
tm̃ ſignificaret,non poſuit,ibi no.& Hoſt.remittit de
his ad ſum.co.tit.§.quis ſit effectus,ſub §. nec eſt præ-
5 tereundum.¶ *In † glo.2.ibi,eſt hæres*] hoc vult dicere,ſi p̃-
diũ alienatũ eſt pro ſexcentis,& hęreditas conſiſtit in
trecentis,& eccleſia eſt hæres pro tertia,pro tertia ha-
bebit ratũ contractũ,& ſic pro ducentis,licet in hære-
ditate non ſunt niſi. 100.hoc uerũ,niſi in caſu,qui ſeq
a tur[a] [*& in fine*] hæc uera in priuatis & maioribus: mi-
nor tamẽ,& eccleſia,ſi ex hoc fuerint lęſi enormiter,
hic reſtituuntur,niſi lęſio accidat ex euentu, quo ca-
ſu non fiet reſtitu.ff.de mino. ait prætor, §. reſtitutus,
aliàs eſt lex,& ſi ſine,& l.uerum.§.ſi locupleti, ſecun-
6 dum Hoſt. ¶ *In † glo.pen. ibi,renunciauit proprijs*] quod no.
12.q.1.quia tua,in prima glo.& facit, infra c.proxi. &
de priuile.cum olim.2.Sed Hoſ. non placet hoc dictũ
Ala.niſi quãtũ ad bona intuitu eccleſiæ acquiſita. Nã
ex quo adminiſtrationem habet maximè ep̃alem,cõ
trariũ ſibi uidetur tenẽdũ,remittens,infra eo.requiſiſti,
§.fi.dicẽs,ꝙ ẽt ſimplex religioſus à iugo huius obediẽ
tiæ in morte abſoluitur,ut infra de ſepultu. de uxore.
Quicquid dicat Hoſt.etiam qđ acquirit intuitu perſo
næ epiſcopus,regularis acquirit epiſcopatui ꝑ iura p̃-
dicta,& 18.q.1.c.vno,quo ad adminiſtrationem,dum
viuit,põt locũ habere,qđ dicit Hoſti.nõ vt de ꝓprio,
cũ illud nõ habeat impediente profeſsione, ſed vt de
eccleſiaſtico,infra e.relatũ.2.¶ *In gl.ult.ibi,rebus eius*] Idẽ
Goff. & Inno.qui dicebat intuitu epiſcopatus, vel in-
tuitu officii.j.e.requiſiſti,& de hoc dicã infra eo.quia
nos:ſed Hoſt.dicit præſumendum pro eccleſia, quali-
tercunque euenerunt,niſi aliud probetur.

Anno-

A N NO T A T I O N E S.

a ¶Sequitur.Vide gl.in c.epiſcopus, qui filios. 12.q.2. & uide gl.& ibi Cyn. Bar.Bald.& do.Bart.de Saly.in l.ſancimus,& in l.fin.§.in com.putatione,C.de iure deli.& uide gl.& ibi doc.in l.cum à matre,C.de rei uendi.ubi plenius uide Bald.

S V M M A R I V M.

1 *Abbatiſſa teſtari non poteſt, eiuſque bona ſunt monaſterij, nume. 3.in fine.*
Moniales non profeſſæ faciunt teſtamentum.
Penè,& ferè dictio.temperant ſermonem, in fine.
2 *Conſuetudo eſſe non poteſt irrationabilis.*
Religionem qui intrat,licet annus lapſus ſit,quibus caſibus nõ obligetur regulæ,& nu.3.in prin.
Cogi cauſatiuè poteſt quis licet non preciſè, ut hic, & quomodo.
3 *Profiteri tacitè uidetur non profeſſa, ſi permittit ſe eligi in Abbatiſſam.*
In Abbatiſſam,quæ non ſit profeſſa, non poteſt quæ eligi, & quibus aſſumatur modis ad abbatiſſatum.
4 *Suffragium gloſſarum.*
Forte,nõ eſt nota dubitationis,ſed aſſertionis,ex legibus excitatis.
5 *Additio gloſſarum.*
Conſecrata,pro inſtituta.
Nec Abbas,nec abbatiſſa conſecrantur,licet benedicantur, & aliqua per benedictionem recipiant, & quæ remiſſ.

C A P V T II.

QVia ingredientibus. Caſus. Abba-
1 tiſſa † teſtari nõ põt.In 1.conqõ.In 2.proui-
ſio ibi, Neceſſariũ [*Queſta*] pro cõqueſta.2.
q.7. queritur.16.q. 1. queſti [*Condito*] qđ impediẽte ꝓ-
feſsione cõdere nõ potuit,ut in ult.gl. [*Dicens*] Ga.ab-
batiſſa [*Eam*] Stephanã quondã abbatiſſam [*Diem obi-
tus*] hoc expreſsit, ne dici poſſet ſurreptitiè impetraſſe
[*Induiſſe*] non dicebat eã ꝓfeſſam,ſed nõ induiſſe habi
tũ. Si uerò eſſent moniales nõ ꝓfeſſæ, facerent teſtm̃.
12.q.ult.c.ult.Inn.& de his de ele.indẽnitatibus,in fin.
& in cõcil.Vien.de ſta.reg.attẽdẽtes [*Vtuntur*] forte de
moreto,blauato,bruneto,nõ rubeo,uel uiridi. ſupra
de uita,& hone.cleri.clerici [*Ipſam*] Stephanam [*Pene*]
2 pro ferè,& temperat ꝓ eo,ꝙ † nunquã poſſet eſſe con
ſuetudo,cũ ſit irrationabilis,& cõtra honeſtatẽ eccle-
ſię.s̃.de ui.& ho.cleri.cum decorẽ,Hoſt.[*Monaſterio*] in
quo erat regula certa & approbata, & ab initio con-
ſtituta,quare non ob. abuſu contrario, de quo p̃dixi,
in tali loco ingreſſus ẽ ꝑ lapſum anni efficaciter obli-
gatus,de reg.uidua,& c.ſtatuimus,& c.ex parte,& ſm
hoc ad id,qđ de pluribus annis ſeqꝉ, ſup. maximè ſe-
cũdũ Hoſ.uel ſecũdũ eũ, Si qs intrat religionẽ,ubi re-
gula nõ ſeruaꝉ,nec exp̃ſsè ſe aſtringit ad illã,licet plu-
res anni tranſeãt, nõ cogiꝉ p̃ciſè ꝓfiteri, ſed cauſatiuè
ut ꝓfiteaꝉ,uel exeat; & ſic loq põt, de ele. cũ cauſam,
& j.de reg.ut clerici. Idẽ,ſi ibi,ſeruaꝉ rľa, ſed ingrediꝉ,
& recipiꝉ cũ ꝓteſtatione, ꝙ q̃tuncũq; tp̃e ibi moreꝉ,
nõ intendit ꝓfiteri,ſed ꝓbare tm̃, ut no.de reg.c.2.§.ſi
3 uerò [*Irrogare*] aliàs grauare [*Ingreſſa*] cum effectu † per
ꝓfeſsionẽ,uel lapſum anni,ſm Hoſt. ſatis uidereꝉ no-
uitia,nõ ꝓfeſſa,q̃ ꝑmiſit ſe p̃fici in abbatiſſam, hoc ip
ſo intelligaꝉ tacitè ꝓfeſſa;ad hoc.j.de reg.uidua,& qđ
ibi dicã: tñ hodie nõ ualeret electio de nõ exp̃ſsè pro-
feſſa, de elec.nullus, lib.6. ſed per uiã collationis, uel
poſtulationis poſſet ꝓcedere, qđ p̃dixi [*Competere*] ẽt
ſi monaſteriũ nunquam habuiſſet poſſeſsionẽ corpo
4 ralem,ut patet de conſuetu.c.2.Hoſt. ¶ *In † gl.3 ibi,quid
fiat*] Romæ, ut in l.ſed licet.¶ *In gl.antep.ibi,Item ſi.§.1.*]
ibi dicit, Si qs res neceſsitate diſtraxit, fortaſsis huic
officio iudicis ſuccurretur dũtaxat ut reſtituat [*& ibi,
Si duo*] ſi ſint duo rei credendi, uel debendi, & alter
compromiſit, & uetitus eſt petere, vel ne ab eo petaꝉ,
ſi petat alter,uel ab eo petitur, fortaſsis committitur
pœna;ſi ſocii ſunt [*& ibi, filiusfami.*] iniuriã paſſus, dat
procuratorem ad actionem iniuriarum, ſi forte nec
pater eſt præſens, nec patris procurator uult experiri.
5 ¶ *In † gl. 1.in fi.*] Hoſtien. remittit ad ſum.eo.tit.§.1. ¶ *In
gl.ideſt,ibi,conſecrata*] uel ideſt inſtituta. Nam etiam Ab-
bas non conſecratur, licet benedicatur, & aliqua per
benectionem recipiat, s̃.de ætate,& qualitate, cũ con
tingat.¶ *In glo.non eſt,ibi,in euangelio*] Io. 14.Bar. [*& in fi.*]
Vin.& Ala. & de renunc. niſi cum pridem, circa prin.
& ut lite non conteſt.accedens.1. ¶ *In glo.ult.ibi,pars huius capituli*] & ibi habetur pars de prin. deciſa.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtatoris uoluntatem piam exequitur epiſcopus ob hæredis negligentiam.*
Fundare, pro conſtruere.
Religioſa hic quæ dicatur.
Antiphraſis figura.
2 *Altercatio, pro litigio, ſiue quæſtione.*
Litigium non prohibetur niſi irrationabile.
Inopia excuſat hæredem ab adimplemento uoluntatis defuncti, iuncto contextu.
Vltra relictũ,uel legatũ pro ædifitio ſi quid ab epiſcopo in caſu huius capituli expendatur,an poſſit exigi ab hærede.
Circunſtantiæ conſiderandæ in coniecturis.
3 *Brachiũ ſeculare põt cõtra ribelles epiſcopus inuocare.*
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.nu.5.*
Locus ſi ſit incertus non obligatur quis ad faciendum,quod promiſit,& quando ſecus ſit,num.7.
Donaui ſi tibi.10.ut hominem emeres,quando condicam illa. 10.
6 *Additio gloſſarum.*
Eulogium quod, & eius etymologia.
Tempus currit à monitione facta per iudicem hic. §. 1.
Oratorium,& hoſpitale intra quãtũ tempus complendum, in fine.
7 *Caducum quid,& in cauſa caduci.*
Incertitudo loci quando non noceat,& quid agendum.
Lucratiua inſcriptio quibus caſibus non habeat locum.

C A P V T III.

1 NOs quidem. Propter † negligen
tiam hæredis ep̃s
exequiꝉ piã uoluntatẽ teſtatoris. In prima
narratio. In ſecũda prouiſio. ſecunda ibi,
Quãobrem.In qua primò mãdat moneri.ſecũdò ſup-
pleri ibi,ꝙ ſi:dicit quare ibi,ſi.n.[*Fundari*] i.conſtrui [*Re
ligioſa*] i.honeſta, non tñ monaca,Goffre.uel diciꝉ hoc
per antiphraſin ꝓ eo, ꝙ impediebat religioſum opus
2 [*Altercatione*] i. litigio, ſiue † qõne. q. d. nulla recepta
exceptione,nulla contradictione, quod intelligendũ
eſt de irrationabili. Nam & inopia excuſaret, de ſolu.
Odoardus,ff.de regu.iur.impoſsibilium [*Tecum*] q.d. te
inconſulto nihil poteſt, Hoſti.[*Aedificetur*] Quid ſi ep̃s
in ædificatione monaſterij expendat plus, quàm reli-
ctum ſit: uidetur, ꝙ illud exigere poſsit ab hærede.ff.
de uerbo.ſig. cum in teſtamento. ſed contra.ff.de ne-
go.geſt.qui aliena.§.1. ſolu. ex qualitate dignitatis de-
functi,& conſuetudine,& affectu,& facultate, & reſi-
ſidui eius, quod expreſſum eſt, quãtitate hoc arbitra-
bitur bonus iudex,argu.ff.de donatio. inter uirum &
uxorẽ,ſi ſponſus.§.ſi.qs rogatus.ff.de iure do.l.q̃ro. ff.
de uſuris,q ſe miſſes.ff.de leg.3. ſi filiæ,cũ ſuis concor.
ſm dominos* cõiter:ſed ex benignitate canonica pu-
to ſtãdũ illi legi,q aliena,ut ſic nil ultra relictũ exigaꝉ,
ad hoc quod legiꝉ & no.j.eo.filius,& j.de cẽſi. ex pte,
Hoſt.& vide qđ no. in præall.l.q aliena,& quod no.C.
3 de nego.geſt.l.fi.in fi.[*Aſſignetur*] aliàs rebelles † poteris
coercere.j.eo.ſi hæredes, & ꝯ illos ſeculare brachium
4 inuocare,de offi.ordi.c.1.Hoſti. ¶ Penul.glo. † reſpon
det per quæſtionem.ſ. quid ſi locus non fuit deſigna
tus,ponit dictum Lau.& ſecundã opi. & opinionẽ. T.

¶In

5 ¶*In* † *glo.penul.ibi, ſi quis inſulam*] ſequitur, fieri ſtipulet,
& locum non adijcat, non ualet ſtipulatio [*& ibi, qui*
inſulam] ſequitur, fieri ſtipulatur, ita demum acquirit
obligationem, ſi apparet, quo in loco inſulã fieri uo-
luit, ſi & ibi inſulam fieri intereſt eius [*& ibi.l.2.§.ult.*]
ſi donaui.10.Titio, ut hominem emeret, aliàs non da
turus, & ille ante emptionem mortuus eſt, illa decem
6 condico. Sed ſi aliàs daturus eram, ſecus. ¶*In* † *glo.eulo-*
gio, ideſt teſtamento] ab eu, quod ē bonũ, & logos, quod
eſt ſermo, quaſi bonus & auctenticus ſermo.ff.de pe-
titione hæreditatis, hæreditas.§.ſi defuncto, aliter ſu-
mitur.18.diſt.de eulogijs, Goff.Hoſtiē.dixit, ꝙ dicitur
ab eu, qđ eſt flebile, & nota triſtitiæ, quaſi flebilis ſer-
mo, qui pro maiori parte fit in extremis, uide quod di
cam, infra de celebra.miſſa.ſane, in principio [*& in fi.*]
& l.ſequen.C.de teſtamen.militis.l.fi.C.de iure delibe
ran.l.quidam eulogio. ¶*In glo.3.ibi, annum*] à monitio-
ne facta per iudicem [*& in fine*] & licet ille.§.dicat ora-
torium intra quinque annos complendum, hoſpita-
le intra annum, hæc decre.non ſic diſtinguit, ſecundũ
7 Hoſti. ¶*In glo.penultima* † *ibi, promiſſore*] qui ſcilicet pro-
miſit facere, pone inſulam, nõ determinato loco [*&*
ibi, caducum] ad huius euidentiam dicit Abbas, quod
legatum eſt pro non ſcriptum, quod relinquitur tem
pore teſtamenti conditi, non eſt in rerum natura. In
cauſam caduci quod uiuo relictum eſt, qui moritur
teſtatore uiuente: caducum, quod deficit mortuo te-
ſtatore, ut quia homo legatus, uel equus moritur ſta-
tim poſt mortem teſtatoris, ſicut ergo ad iſtud nõ te-
netur hæres, ita nec ad tale monaſterium conſtruen-
dum, de quo teſtator nõ deſignauit locum, hoc uult
hæc opi. [*& ibi, lucratiuorum*] hoc intendit, ſi à curiali.i.
qui ſit de curia imperatoris, aliquid relinquitur non
curiali, curia habet quartam relicti, & dicitur lucrati-
ua inſcriptio. ſicut ergo in relictis ad pias cauſas illud
nõ nocet, ita nec noceat loci incertitudo [*& in fi.*] idē
a Gof.[a] & Hoſt.qui dicunt hoc confirmari per literam
[*& alibi placet*] Item talia ſunt magni fauoris, inſti.de
act.§.item in iſta, & §.in duplum, in fi.idem Inno.qui
etiam per hoc no. ꝙ ſi in loco, quo mãdauit teſtator
monaſterium conſtrui, uel reparari, id conſtrui, uel
b reparari non poteſt, alibi ædificabitur.[b] idem Guil.
de inſtru. edi.§.nunc uerò aliqua, uer.quid ſi teſtator.
& idem hic Eg. ¶*In gloſſ.ulti.in fi.*] & in auct.de ſanctiſ.
epi.§.ſi quis autem, Inno.& quædam hic per eum, &
Hoſtien.no.infra eodem ſi hæredes.

ANNOTATIONES.

a ¶Gof. Tenet iſta glo, quod relicta ad pias cauſas non fiunt caduca. uide Bar.in l.pater.§.Tuſculanus ff.de lega.3.

b ¶Aedificabitur. Vide Bar.in l.legitimus.ff.de oſuf.l.& facit, quod ipſe no.in l.pe.§. Tuſculanus, ff.de le.3, & Bal.C.de teſta.l.ſi teſta.

SVMMARIVM.

1 *Legatum nudis uerbis relictum debetur.*
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.3.*
Electio dubij legati eſt hæredis, niſi in caſibus, & quibus, & num.4.
In legato ſeruo, qui ſit in fuga, quærendo ſumptus ab hærede præſtatur, in fin. & nu.5.in fin.ubi exceptio.
4 *Additio, uel ſuppletio gloſſarum, & nu.ſeq.*
Monaſterio ſi quid relinquatur non determinatè, cui debeatur.
5 *Legatum ſi ſit genus, eiuſque diſtinctio quæ, remiſſ.*
Fugæ ſerui fugitiui tempora quot, circa fin.

CAPVT IIII.

1 INdicante. Caſus. Debetur † lega-
tum nudis uerbis à te-
ſtatore relictũ.primò narrat.ſecundò pro-
uidet.ſecunda ibi, in quibus [*Redempti*] pro-
prium nomē, Pe.de ſan. [*Et*] ſup.eius precium [*In qui-*
2 *bus*[a]] ſ.primo & ſecundo legato. ¶Prima † gl.arguit,
alleg.tria iura. ¶Secunda glo.quærit, & ſoluit.ſecun-
dò quærit, arguit pro legatario, ſol.pro hærede reſpõ-
dens ad contrariam. tertiò etiam quærit, arguit con-
3 tra legatarium.ſol.cõtra hæredem. ¶*In* † *glo.1.ibi.l.ult.*]
uide de iureiu.c.fi.ſuper.3.glo. [*& ibi.l.una*] ualet pro-
miſsio ſuffragij nudo pacto facta. ¶*In glo.2.ibi, ſi domus*]
facit contra: ibi dicitur, ꝙ ſi teſtator legauit domum,
nec apparet, de qua ſenſerit, hæres ex domibus, quas
teſtator habebat.quam uolet, dabit legatario: ſi nullã
domum habebat, deriſorium eſt legatũ [*& ibi, qui duos*]
habens duos ſeruos legat unũ ex his, nec apparet, quē
legatarius eligit [*& ibi.§.ſi quis*] ſi habens duos Stichos
Stichum legat, nec apparet, de quo ſenſerit, hæres eli-
git [*& ibi, ſi quis ſeruum*] uide de reſcrip.inter ceteras, ſu-
per.2.gl. [*& ibi, legato*] uide de fil.preſbi.literas, ſup vlt.
gl. [*& ibi, ſi uia*] ſi ſimpliciter per fundum legatur uia,
iter, actus, aquæductus, heres eligit, per quam partem
fundi prædicta concedat, ſine captione tamen legata
rij [*& ibi, cum ſeruus*] & l.ſequē.operam, & ſumptum in
ſeruo legato quærēdo, qui fugitiuus eſt, vel longe ab-
4 ſens, præſtat hæres. ¶*In glo.1.ibi, quicunque ſuffragio*] ubi
de hoc, & de pac.eo.infra de iureiuran.c.pe. [*& in fi.*]
facit quod no.1.q.6.quoties.i. ¶*In gloſſ.2.ibi, pauperiori*]
quid ſi non apparet, quod ſit pauperius? dicit Hoſtiē.
infra eo.tua, ꝙ eſt opinio, ꝙ neutri debeatur, arg.ff.de
reg.du.ſi ita fuerit, cum ſimili. Alia, ꝙ prius petenti,
ar.ff.de leg.1, ſi pluribus: quia uigilantibus &c. Ipſe te-
net, ꝙ epiſcopus alteri aſsignando, uel diuidēdo, gra-
tificabit, arg.ff.de lega.1.ſi Titiæ textores.1.reſpon.in
fi.infra de paroch.capitulo primo, de deci.quoniam.
& idem Guil.in ſpe.de inſtru.edi.§.nunc uerò aliqua,
uer.quid ſi aliquis [*& ibi, ſi quis in nomine*] ꝙ ſi tale mo-
naſterium nõ eſt in ciuitate, ſed in territorio, illi dabi-
tur. ſi nec in territorio inuenitur tale monaſterium,
tunc id debetur eccleſiæ cathedrali ciuitatis, in qua te
ſtator habebat domicilium, ut ibi [*& ibi.l.legato*] ubi
5 † plenè diſtinguit glo.an legatum ſit genus generaliſ-
ſimum, an genus ſubalternum, an genus inferius. &
hoc ultimo caſu aut res eius generis certos habet fi-
nes à natura deſignatos, ut homo, bos, aut ſola deſti-
natione, ut fundus: aut hominis facto, ut domus, &
ibi plene uideas, & per Di.de reg.iur.in obſcuris, li.6.
[*& ibi, minora*] ad hoc de præben.ſi pluribus, in fi.li.6.
[*& ibi, cum ſeruus*] uel diſtingue, ut ibi no.ſ.4.tempora
fuge, tempus teſtamenti. Item poſt teſtamentum an-
te mortem. Item poſt mortem ante aditã. Item poſt
mortem & poſt aditam, & ibi uideas [*& in fi.*] & Gof.
Dicit Hoſt.quòd ſi uiuente teſtatore aufugit, tunc le-
gatarius ſubit expēſas: ſecus, ſi poſt mortem culpa he-
redis.ff.de le.pri. cum ſeruus legatus, & de le.2.ſi quis
ſeruum hæredis.& adde quod dicam, infra eo.tua.

ANNOTATIONES.

a ¶In quibus. In eo, quod hic dicit tex.nudis uerbis, uide.l.fin.C de fideicòm.quæ tres habet lecturas, & ibi uide Bal.

SVMMARIVM.

1 *Legatum rei alienæ quo caſu non debeatur, ſed eius æſtimatio, nu.4.uide num.7.*
2 *Furtum exodi.20.pro omni damno.*
Leges an aſtringant eccleſias, uel eccleſiaſticas perſonas aliò reijcit.
Reſciptum papæ ex plurali locutione quãdo iudicetur falſum in fi.
3 *Electrum quid, & unde dictum.*
Iſidori locus lib.16.citatur.
Catholicon citatur à Ioan.And.

4 *Aeſtimatio debetur rei, ſi ea non poteſt haberi. uide nu.7.*
Meam rem legatam nullo iure quis retinere poteſt, & ſi fuerit apprehenſa quibus repetatur modis etiam ab hærede.
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum.nu.6. & 7.*
Eadem res ſi mihi legetur in diuerſis teſtamentis, quando & pretium, & rem poſſim conſequi, & quando unum.
Lucratiuæ cauſæ duæ non poßunt in eundem, & eandem rem concurrere.
Aeſtimatio rei alienæ legatæ quãdo debeatur ab hærede, & nu.4.
Legari quæ non poſſint.§. in ulti.glo.
In inſtrumento non debet quid contra ius ſcribi, uel bonos mores, ibidem.

CAPVT V.

1 FIlius noſter. Caſus. Non † debetur
legatum, cũ teſtator
rem nõ ſuã, ſed eccleſię alteri legauit eccle
ſiæ.in 1. partis conqueſtio. cui papa dat li-
teras ad grauantē. ſecũda ibi, & quidem [*Auctor*] ideſt
teſtator [*Lege dei*] ideſt theologica ſcilicet, & canonica.
infra eo. cum eſſes, ſecundum quam non debemus
2 aliena rapere, uel retinere, Exo.20.Nõ furtum † facies
glo.1.nullum damnum alicui in rebus ſuis facies.vn-
de, ſi quid inueniſti &c. 14.q.5. ſi quid.ad idem.54.di.
generalis, in fine, & argum. ſecundum Hoſt. leges nõ
aſtringere eccleſias, uel eccleſiaſticas pſonas, de quo
remittit ad id, quod poſt eũ dixi.ſ.de ſolu.c.fin.uerſus
finem mag.glo.uerſi.& idem uidetur [*Mihi*] ex nimia
humilitate ſic loquitur Gregorius. hodie reſcriptum
eſſet falſum, de crimi.fal. quàm graui [*Vt res*] iſtæ res,
ut dicit antiqua, erãt quidã ſeruus, & calix electrinus:
3 & dicit ibi glo.La. ꝙ † electrum eſt quoddam compo-
ſitum ex auro, & argento, licet uideatur, ꝙ ſit metal-
lũ per ſe, per l.ff.de au.& argē.l.pediculis, §.Neracius.
Iſido. de hoc trac. lib.16.ad finē: uide de tribus gene-
ribus in catholicon in hac dictione, ubi etiam dicitur
id dictum ab Elios, quod eſt ſolu. quia ad ſolis radiũ
lucet clarius, quàm aurum, uel argentum, & per lite-
ram, Teneantur, quæ ſequitur, ponitur caſus, ꝙ poſt
mortem apprehenderat eccleſia res legatas, uel forte
teſtator uiuens commodauerat illas epiſcopo: uel ſol
4 uit hæres credens illas proprias [*Teneantur*] nõ † prohi-
bet æſtimationem peti ab hærede ſecũdum Hoſt. res
tantũ prohibetur retineri, & procedit hoc de utroq;
iure. Nam rem meam tibi legatam ſcienter, uel igno-
ranter nullo iure retinere potes, licet illam apprehen-
deris, & repetere poſſum à te rem illam uendicando,
poteſt etiam illam repetere hæres, ſi eius intereſt, ut
quia magnum damnum, uel magnam pœnam incur
ſurus eſt mihi rem illam non reſtituendo. & uidetur
Inno. ꝙ melius agat hæres, quod non curo. ¶Prima
5 † glo. quærit opponendo, & ſoluit. ¶Secunda diſtin-
guit, an ſcienter, uel ignoranter legetur alienum. ¶*In*
6 † *glo.2.ibi, coniunctæ*] puta uxori, uel alteri, cui de ſuo tã-
tum reliquiſſet [*& ibi, uerius*] uide de fil.preſ.ueniens,
7 ſuper glo.2. ¶*In* † *gl.1.in fi.*] uel quia precium ab eo ex-
torquebatur, vt ſequitur, ſecundum Hoſt. ¶*In gl.2.ibi,*
alienum] non hæredis: quia tunc indiſtinctè tenetur. ff.
de le.2.l.unum ex familia.§. ſi in rem tuam, niſi repu-
diet.eo.titu.imperator [*& in fi.*] & infra de reg.iu.præ-
ſumitur, lib.6. Item ſcias, ꝙ ſi in diuerſis teſtamētis ea-
dē res mihi legetur, conſecutus preciũ ex primo, poſ-
ſum rem petere ex ſecũdo. ſed ſi rem habui ex primo
illam petere nõ poſſum: quia duæ cauſæ lucratiuæ in
eundē, & eandē rem concurrere non poſſunt, inſt.de
leg.§.ſi res aliena, Hoſt. ¶*In glo.ulti.in fi.*] Io.no.12.q.5.
ſi epiſcopus, & Inno. hic, ꝙ hoc caſu, quando legatur
res eccleſiæ, hæres nõ tenetur etiam ad æſtimationē,
nam licet generaliter hæres teneatur ad eſtimationē,
ut in §.non ſolum; tamen, ut dixit Inn.hoc fallit in ca
ſibus, ut ſi quis legat, quæ ſine magna difficultate nõ
poſſunt haberi, ut sũt prædia Cęſaris, ff.de leg. 1. apud
a Iul.§.conſtat[a]. ergo idem in rebus eccleſiæ, in quarũ
etiam alienatione magna eſt difficultas. Itē legari nõ
poſſunt, quæ ſunt cõibus uſibus deputata, ut in præ.l.
apud Iul.& in præce.§.non ſolum: & res eccleſiæ ſunt
cões.12.q.1.uidentes: & in inſtrumento nõ debet ſcri-
bi aliquid contra ius, uel bonos mores, ff. de leg.1. ſi
quis inquilino.§.fi. & contra ius eſt res eccleſię aliena
ri, niſi in caſibus.10.q.2.hoc ius. Item non eſt comer-
cium rei eccleſiaſticæ ad laicos.12.q.2. non liceat pa-
pæ, & c. ſe. & ideò legatũ rei eccleſiaſticæ laico factũ
non tenet.ff.de leg.1.mortuo.§.Labeo, de uerb.obli.
b l.multum[b].C.ne Iudæ.li.ha.Chriſti.man.l.1. unde ex-
pone, quia.l.dei &c.ideſt res eccleſiæ non ſunt cenſen
dæ ſicut res ſeculi per omnia, Inno.Hoſt. contra, qui
dixit tenere legatũ rei eccleſiaſticæ quò ad hæredem,
dummodò res ſit talis, de qua poſsit haberi commer
cium. Res ergo reſtituetur, ſed precium ab hærede pe
tetur. Dicit tamen, ꝙ ſi hæres minus grauaretur totũ
precium ſoluendo, eccleſia non debet illud cum in-
tolerabili ſuo grauamine extorquere; quod faceret
de iure ciuili, & ſolum hunc.l. rigorē hic intendit tem
perare papa; ad hoc de cenſi.licet, & c.ex parte.17.q.4.
c.fi.& in eo, quod dixi de cleri.cõ. ꝙ à te, & de re.iu.lo
cupletari, lib.6.& dicit ſic intelligendum, quod not.
in ſum.eodem tit.§.ad quid hæres, ſub §.tenetur, uer.
ſicu. quid ſi quis rem.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſtat. Ibi uide Bar.in l.continuus, ff.de uer.obli.& contra iſtã rationem facit quod not.Barto. de re minoris in prædicta.l. apud Iulia.§.conſtat.

b ¶Multum. Et ibi uide Bart.& in §.conſtat, ubi videtur tenere hanc opinio.in l.apud Iulia.

SVMMARIVM.

1 *Hæres compellitur adimplere teſtatoris uoluntatem, & à quo.*
Fideicommiſſarius pari modo.
Pro cauſis pijs cuiq; quæſtionem licet mouere.
Emolumentum, fructus, lucra differunt inter ſe.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.num.5.*
Teſtamentum apud quem aperiatur, & num.4.
4 *Additio gloſſarum, & num.ſequen.*
Contra uoluntatem defuncti ueniendo contrahitur delictum, in fi.
5 *Hæres quod incurrat ideò damnum, ſiue pœnam.*

CAPVT VI.

1 SI hæredes. Breue eſt: & hic loquitur
† de compulſione hære-
dis: de compulſione uerò fideicommiſſa-
rij.infra eo.tua, & c.Ioãnes [*Loci illius*] Quo
negligente recurretur ad metropolitanum, & licebit
cuiq; hanc quæſtionem mouere, & ſtudere, ut cauſæ
piæ modis omnibus compleantur in aucten.de eccle
ſia.ti.§.ſi autē ſanctiſsimis, Hoſt. [*Emolumentis*] quæ.ſ.p-
ueniunt etiam ex humana induſtria. de differētia in-
ter fructus, & lucra uidebis. infra de deci. paſtoralis,
Abb.de emolumento dicam, infra de ſimo.nemo, in
2 prin. ¶Secunda † gl.ſignat cõtrarium, & ſoluit. ¶Vlt.
gl. reſpondet per qõnem, an filius non adimplēs &c.
& ponit quid de iure Codicis, & quid iure auctenti-
corum, & quomodo canon concor. iuri Codicis, &
3 decr.licet, ad quam tamen reſpondet. ¶*In* † *glo.2.ibi, con*
ſulta] apud magiſtrũ cenſus aperitur teſtamentũ, non
apud defenſores eccleſiarum [*& ibi.§. ſi defuncto*] uide
4 de iudi.nouit, ſuper gl.ſaltem. ¶*In* † *glo.1.ibi, publicatio*]

idem no.88.diſt.epiſcopus tuitionem,& ibi uideas, &
infra eo.Ioannes,in oppoſitione ultima [*& ibi, ad epi-
ſcopum*] niſi conſuetudo aliud inducat,C.de eman.l.1.
& ult.Hoſt.ſupra c.3.& uide,quod poſt eum ſatis ſcri-
pſi de fide inſtrumen.c.ulti.in gl.2.uer.hæc autem pu-
blicatio [*& ibi,præcipuè*] nam idem in aliis,ut hic, & ſ.
eo.indicante,ſecundum Innoc.] & Hoſt. qui hoc not.
ſupra eo. nos quidem, & dicam, infra eo. Ioannes, in
ulti.q.tamen glo.1.in decr. tua, uidetur uelle contra-
rium [*& in fine*] ſaltem ratione delicti, quod contrahi
tur in ueniendo contra uoluntatem defuncti,de iud.
5 nouit.T.Goff.¶ *In† gl.ult.ibi, omni ſucceſſione*] niſi in caſu,
quo lex de alia quota prouidiſſet,& ſic ſoluitur,C. de
inoffi.teſt.l.ſi quis in ſuo.1. reſpon. ubi priuatur tertia
tantum,hæc ſolutio, quæ placet, & aliæ plures no. in
l.ſtatim alle.in ulti.] glo. [*ibi, Silueſter*] ubi de hoc [*& in
fine*]& etiam in ſuo ſecundum Hoſt. quò ad relicta ad
pias cauſas,& quò ad uota patris exequenda: quibus
caſibus creſcente contumacia etiam ipſo naturali de-
bito priuatur, ut in d.auten. & in decre. licet. nam &
in his ceſſat Fal. etiam ubi hæres nec eſt contumax,
nec deliquit,C.ad l.Fal.auct. ſimiliter. dicit tamen, ꝙ
ſi pœniteat,non negat ſibi fieri eleemoſynam.

SVMMARIVM.

1 *De bonis per eccleſiam acquiſitis clerici teſtari non poſſunt, uel a-
liàs in alios transferre, num.2.& 3. ubi quòd neque alij,etiam
laici.*
Caritas ordinata debet eſſe,licet multi contra faciant.
*Obligatus ex pluribus cauſis, ſi ſoluit partem debiti, in qua cau-
ſa ſoluiſſe præſumatur.*
Ob noxius, pro obligato, in fi.
3 *De bonis eccleſiæ teſtari, uel quid donare quando & qui, & qui-
bus poſſint.*
*Bona clericorum quando eccleſiæ, quando eorum præſumantur, re-
gulariter tamen pro eccleſia præſumitur, & quomodo in hoc di
gnoſcendo procedatur.*
*Ex præſumptionibus, ſiue coniecturis in diſcernendo, an bona ſint
clericorum propria, an non, procedit iudex, & qualiter, uer.qui
dam tamen.*
Præſumptioni præſumptioni colludit, ibid.
*In clericorum patrimonij,uel peculij, & bonorum eccleſiæ compu-
tatione, quæ expenſæ deducantur, & de utrius bonis, ibid. &
quomodo fiat diſtributio.*
4 *Clericus ſi nullum habebit hæredem uſque ad ſeptimum gradum,
ſuccedet eccleſia.*
*Clerici ab inteſtato defuncti bona quæ hæres,& quæ eccleſia occu-
pabit.*
*Hæredi bona clerici defuncti an & quando liceat occupare ſine in-
curſu pœnarum conſtitutionum.*
Contra eum illicitè ea occupantem quibus actionibus agendum.
Hæreditatis expilatæ actio,& edictum.D.Adriani,cui competat.
*Prælatus non poſſidet nomine ſuo,ſed eccleſiæ, uer.ſi autem ſolum-
modo.*
Conſtitutio,ſi quis in tantā,quando habeat locū, ibi.& ſup.eo.nu.
5 *Hæres clerici ad quæ damna teneatur.*
Canoniſta ſubtilitates iuris ciuilis per omnia ſequi non debet.
Innocentius iuris ciuilis ſequitur ſubtilitates.
6 *Suffragium gloſſarum.*
Peculium caſtrenſe quod dicatur.
Additio gloſſarum.

CAPVT VII.

1 CVm in officijs. Caſus. De bonis
†per eccleſiā ac-
quiſitis clerici teſtari nō poſſunt.& primò
ponit factū damnabile, quod ſecundò dā-
nat ibi.hoc igitur [*Charitatis*] ordinatę:multi tñ inordi
natā habēt,vt dicit Amb.de pę.di.2.§.charitas,ſicut &
iſti clerici,de quibus ſequitur [*Primo loco*] ſilr ſi obliga-
tus ex pluribus cauſis ſoluit partē debiti, præſumitur
ſoluiſſe in ea cauſa,quę plus grauabat,vt primò in in-
famia.ſecundò in pœna.tertiò in pignore.Item in ve-
tuſtiori debito, & prius in ſua cauſa, quàm in aliena,
ff.de ſol.cum ex pluribus,Vin. [*Obnoxij*] i.obligati,Pe.
[*Recepiſſe*] & illi plus, à qua plus perceperit, ut patet,ſ.
2 eo.relatū.2.§.fi.Hoſt. [*Quidam† clerici*] no.nō ſolū præla
tos,ſed clericos alios relinquere debere eccleſiis, q̄ p
eccleſiā acqſierūt ſm Inn.& de hoc inf. dicā [*Per eas*]
qđ præſumit ſm Hoſ.qui remit.ſ.tit.1.c.3. [*Conferre*] in
ult.uoluntate, Pe. uel teſtō, Abb. qđ nullo mō licet,
inf.eo.relatū.2.uer.hoc c.declaratur, ſm Hoſt. [*Rema-
3 nere*] nullus,† ſiue p̄latus,ſiue clericus,ſiue laicus de re
bus eccleſiæ ēt mobilibus teſtari pōt, ut hic, & inf.c.
proxi.& in concor. gl. pñt ēt in ægritudine conſtituti
aliqua intuitu eleemoſynæ erogare. infra eo. ad hæc,
& in remuneratione ſeruitiorū ſibi exhibitorū tam à
conſanguineis,q̄ ab aliis.infra eo.relatum.§. licet. Idē
dicimus de rebus, quas emerūt de reditibꝰ ſuis. 12.q.
2.ep̄s de rebus,& q.3.c.1.& q.5.fixū, & ſup.de pec. cle-
ri.c.pen.niſi in compenſatione relicti tantū darent ec
cleſiæ,quantū relinquunt.12.q.5. ſi ep̄s, & q.2. ſi quis
quælibet:uel niſi obtineat de conſuetudine, ut quidā
dicunt.ſ.Vgo.in præce.c.ſi ep̄s, & ꝑ eis de dona. cæte-
rū,& infra eo.relatū. Si autē habet res proprias, de eis
teſtari pōt,ut in præce.c.12.q.5.c.1.& 2.12.q.1.ſint ma
nifeſtæ,& c.manifeſta,& in auct.de ſanctiſ.epiſ.§.preſ-
byteros.Venient autē ad hæredes inſtitutos ab inteſta
to ea, quæ clericus habuerit ante clericatum, uel etiā
quæ poſtea obuenerūt ſiue ex donatione, ſiue ex ſuc
ceſſione,uel ex artificio,ſeu doctrina, infra eo. quia,
& c.relatum, §. cęterum. De his, quæ acquiſiuit poſt
clericatum, prima facie præſumitur, ꝙ intuitu eccle-
ſiæ,& de reditibus eccleſiæ acquiſierit,ſup. eo.c.1. 12.
q.3.c.1.in auct.de eccle.ti.§.interdicimus.Hoc autem
licet præſumatur in ſingulis clericis,ut in prealle. iuri
bus;in prelatis tñ maximè p̄ſumitur.12.q.3.quicunq;
& q.4.ſacerdotes,& c.presbyter,& eſt dicendū,ꝙ in tā
tū ſtandū eſt huic p̄ſumptioni, ꝙ ſententia fertur pro
eccleſia,niſi ex aduerſo probet, uel præſumatur con-
trarium,ut in præ.aucten.§.interdicimus.Quidam ta-
men dicunt,& forte non male,ꝙ in non prælatis cre-
ditur acquiri intuitu perſonæ, non eccleſiæ, quando
ad hoc quęrendum, ſcilicet nomine eccleſię nullum
habet officium;& ideò ſuo nomine quęrere uidetur,
ſi aliunde habet bona, quàm de eccleſia, unde hæres
ſuus legitimus licitè poſt eius mortē hæc occupabit,
& eſt ad hoc arg.inf.eo. requiſiſti, in fi. ſed quia in his
difficiles & quaſi impoſſibiles eſſent ꝓbationes teſtiū
uel inſtrumentorū,ſcilicet quid, uel quātum de redi-
tibus eccleſiæ, & quantum de ſuo proprio emerit,id-
circò iudex in hoc facto multū ex præſumptionibus
procedet:& cum contingat aliquādo unam præſum-
ptionem alii colludere,ſupra de præſump. quia, & c.
illud,& c.literas,de elec.cum inter.R. iudex arbitrabi
tur,quantum ſit patrimonium ſuum, & quot ſint re-
ditus eccleſiæ.Itē ſi quid lucratur de artificio, ſeu do-
ctrina,& ſic multa alia; & hoc uidetur dicere. c.12.q.
4.ſacerdotes: ſemper tamen in computatione facien-
da prius deducet expenſas,quas fecit in victu, & ueſti
tu ſuper eccleſia: quia qui altari deſeruit,debet viuere
de altari.12.q.1.ex his,& c.epiſcopus.12.q.3.charitatē,
arg.contra. 1.q.2.paſto.ſ.de præben.epiſcopus, ſolue,
ut ibi. Item cum prælatus ſegregare debeat res ſuas à
rebus eccleſię.12.q. 1.ſint, & omnia debet agere ſem-
per cum conſilio clericorum ſuorum.12.q.1. epiſco-
pus,multum cōtra eum præſumitur, ſi omiſerit hoc,
& ſæpe poſſet propter culpam eius deferri iuſiuran-
dum eccleſiæ,argumen.2.q.1. in primis, maximè ubi
lata

lata & manifeſta deprehenderetur culpa p̄lati, & hoc
no.ſupra de his,quæ ui me. c.fina.& ulti. ſicut in tuto
re dicitur,C. de iureiuran.l.1.& per totum.Item om-
nes uanas & delicatas expēſas prius deducet ſuper bo
nis clerici. Solas autem expēſas approbabit iudex de
bonis eccleſiæ.quæ factæ ſunt in alimoniam ſuam, &
pauperum, & in redemptionem captiuorū & in ho-
ſpitalitatem, uel alias pias cauſas, 12.q.2. aurū habet,
& c.gloria.44.diſtin. commeſſationes, de ſuppel. neg.
prælato.c.2. Nec credimus melioris conditionis quò
ad probationem eſſe alterum, ſcilicet eccleſiam, uel
a hæredem ex quo poſſidet, quantum ad hoc ꝙ onus
probādi alii incumbat,quia ſemper pro eccleſia præ-
ſumitur,niſi hæres defuncti clerici ꝓbauerit ante cle-
ricatū defunctum clericum habuiſſe aliquid, uel aliū
de ſuo intuitu obueniſſe,ut in prædicta anctentica, §.
interdicimus. Probat autē,ut dictum eſt,uel uerè,uel
præſumptiuè, ut inf. eo.requiſiſti, facit etiam ad hoc
quod dicitur de uxore,quòd quicquid acquirit ma-
trimonio conſtante, præſumitur de bonis mariti ac-
quiſiuiſſe,C.de donatio. inter uirum & uxo. l. etiam,
& ff.eo. Quintus, quamuis non ſemper ſit per omnia
ſimile:quia quicquid uxor acquirit ex opera ſua, ma-
rito acquirit. Clericus autem, & etiam prælatus ſibi,
non eccleſiæ acquirit,infra c.quia,& c.relatum, §.cæ-
terum;& adde quod dixi,ſupra tit.1.c.1.Si autem plu-
res quis eccleſias habet, æqua diſtributione bona cle
rici ſunt inter illas eccleſias diuidenda, infra c. relatū,
4 in fine. Et ſi clericus† nullum habet hæredem, uſq; ad
7.gradum,ſuccedet eccleſia. 12.quæſt. 5. capitulo pe-
nultimo & ultimo. Sed quæritur, quis occupabit bo-
na inteſtati defuncti? reſpondeo ſecundum prædicta
in bonis eccleſię non habet hęredem, ſed ſucceſſorē,
unde illa occupabit eccleſia. Alia, de quibus certum
eſt, quòd fuerint teſtatoris, occupabit hæres. Ea au-
tem, de quibus dubitari poteſt,cum pro eccleſia præ-
ſumatur, occupabit eccleſia: & ſi hæres occupet ſua
auctoritate,competit contra eum conſtitutio,ſi quis
in tantam,ſi in rem,quam poſſidebat eccleſia per cle-
ricum defunctum,ſibi ius dixit,uel edictum diui Mar
ci, uel furti, uel ui bono. rapto. uel rei uendi. uel ad
exhiben.ut in ſingulis ti.notare poteris. Actio autem
expila. hæredi. uel edictum diui Adria. non compe-
tunt eccleſiæ: quia prædicta non petit tanquam hæ-
res,ſed tanquam domina.Si autem prælatus in alium
transferet, tunc non haberet eccleſia niſi rei uendica.
uel ad exhibendum. Sed quid ſi in teſtamēto reliquit
res eccleſiæ alicui, uel in eis ſpecialiter inſtituat hære-
dem? uidetur,quòd non debet formidare pęnam cō-
ſtitutionis, ſi quis in tantam, uel aliarum conſtitutio-
num, quia teſtator interuertit poſſeſſionē, quod po-
teſt,ff.de ui,& ui arma.colonus.Sed melius dicitur, ꝙ
ſi ui non potuit propria interuertere uoluntate,C. de
acquirenda poſſeſſio.cum nemo,niſi expelleretur ip
ſe,uel nuncius eius, ut in præceden.l. colonus,uel ni-
ſi alij dediſſet poſſeſſionem ff. de acquiren. poſſeſſio.
peregre §. quibus,& §.poſſideri, §.quòd ſi ſeruus, &
l.licet,& l. quamuis,uel niſi ſuo nomine emiſſet,quia
tunc cum poſſeſſio eſſet penes clericum teſtatorem
non nomine eccleſiæ,ſed ſuo proprio, ſi hæres occu-
pabit poſſeſſionem, nullam pęnam incurrit,licet poſ
ſit ab eo uendicari, ſi de bonis eccleſiæ empta eſt. Et
in hoc caſu,ſcilicet quando ſuo nomine emit,ſi eccle
ſia ſcienter ſuo nomine occuparet, tenetur conſtitu-
tione,ſi quis in tantam, uel condictione ex cauſa. 16.
quæſt.6.placuit. Si autem ignoraner occuparet poſ-
ſeſſionem rei, quam ſuo nomine poſſidebat præla-
tus, non tenetur prædicta pœna:quia iuſtam cauſam
habet ignorantiæ, & contrariæ pręſumptionis. cum
enim præſumatur, ut dictum eſt, omnia acquiſita eſ-
ſe de bonis eccleſiæ. Item cum quicquid emit præla-
tus, nomine eccleſiæ emere debeat. 12.quæſtio.4. epi
ſcopus,ſi aliud non appareat, debeo eum potius prę-
ſumere, quod ius præcepit feciſſe, quàm contra ius,
ſcilicet quòd emerit & poſſederit nomine eccleſiæ,
ſed ſic non excuſaretur hæres occupans, cum pro eo
non facit præſumptio niſi teſtator ei reliquiſſet: quia
tunc excuſaretur, ut ſequitur. Si autem ſolummodò
dimittat rem poſt mortem ſuam inter alias res ſuas
proprias, ciuilem poſſeſſionem retinet eccleſia, cum
prælatus non poſſideat ſuo nomine,ſed eccleſię ſicut
commodatarius,ff.de acquirenda poſſeſſione, ſi co-
lonus.12.quæſtione ſecunda, ſine ex.& quæſt.2.capi-
tulo ultimo:& ideò non præiudicat eccleſiæ,ſi poſſeſ
ſionem dimittat,uel leget aliis C. de acquirenda poſ-
ſeſſione, l. ultima. & ideò uidetur, quòd contra eum
competat interdictum, Vnde ui, & cōſtitutiones prę-
dictæ, ſi uiolenter occupet, cum eccleſia poſſideret:
& hęc uera ſunt,ſi relinquat res,quas conſtat eccleſię
eſſe.Si autem relinquat ea, de quibus dubium eſt, an
ſint eccleſiæ, uidelicet poſtmodum acquiſita,poſt il-
la beneficia acquiſita occupabit hæres: quia licet præ
ſumantur acquiſita eccleſię;tamen dubitatur:& cum
in optione prælati fuerit,quando acquiſierit illa,utrū
ſuo nomine acciperet,uel eccleſię,licet male faceret,
ſi de bonis eccleſiæ,uel intuitu eccleſiæ acquiſitis, nō
nomine eccleſiæ acciperet, & quia non præſumitur
immemor ſuæ ſalutis, ſic prima quæſtione ſeptima
ſcimus,ea accipit hæres.Nec eſt contra inſtitut.ui bo-
norum raptorum.§ ſecundo,ubi dicitur, quod con-
ſtitutio, ſi quis in tantam, habet locum etiam, ubi
quis credit ſibi licere de iure rem ſuam propria au-
ctoritate recipere: ſed non eſt contra: quia ibi loqui-
tur de errante in iure: hic autem errabat in facto: qa
iſte non credebat ſibi licere rem ſuam propria aucto-
ritate occupare:ſed credit rem ſuam eſſe,& eum, cui
ſuccedit,ſuo nomine poſſidere; & tunc nō incidit in
conſtitutionem. Item alia ratio eſt in hærede, quàm
in aliis:quia ad hæredem ueniunt, & nō ſolum poteſt
occupare, quæ poſſedit teſtator, ſed etiam quæ inue-
nit in hereditate etiam commodata,& depoſita,ff.de
peritio.hæredita. non ſolum. Vnde poteſt dici, quòd
ſi accepit prædicta,non incidit in conſtitutionem,cū
non debeat credi eum uelle aliter poſſidere,quàm te-
ſtator poſſederit,& ita nec poſſeſſione,nec proprieta
te uoluit eccleſiam ſpoliare: ſed ſi uult eſſe tutus, oc-
cupet ſaluo iure eccleſię tam in poſſeſſione, quàm in
proprietate, argumentum optimum,ff. de uſuris,fal-
ſus creditor,§.ſi qui alienum: ſed ſi eccleſia occupet,
proprias res prælati [*Sic ponit Hoſtienſis, dictum Innocent.*]
agetur contra eam rei uendica.uel actio. ad exhiben-
dum: aliàs accuſaretur, & ageretur de crimine expi.
hæredi. ut habetur,ff.de crimine expi.hæredi.l.1.2. &
3. Quidam tamen dicunt, ꝙ hoc caſu, ſi proteſtatur,
ut ſupra dictum eſt, non teneri. In his autem, ubi
ius præſumit indubitanter pro eccleſia, ſicut quan-
do datur aliquid prælato ab extraneo, forte ſecus
poſſet dici, quòd illa hæres non occupabit, & eccle-
5 ſia eum occupare prohibebit. ¶Hoc autem† ſcias,
quòd omne damnum, quod facit eccleſiæ clericus,
eius hæres ſibi compenſare debet. 12.quæſt.2. epiſco-
pus, qui fili.de pigno.capitulo tertio. Sed quia nimis
difficile eſſet, quòd ſemper & ad omnia teneretur
hæres, dicimus ad ſimilitudinem tutoris, quòd tan-
tum poſt litem conteſtatam cum teſtatore tenetur
de his, in quibus lis conteſtata eſt, ff. de hæredi. tu-
to.hæres, §. Paulus: ſed etiam lite non conteſtata te-
netur de his, quæ peruenerunt ad eum, uel ad præ-
latum teſtatorem. Item ſi prælatus aliquid fecit do-
lo, uel culpa, non tamen leui, tenetur hæres, etiam

ſi prælatus de bonis eccleſiæ alicui gratiam fecit, ff. de
fideiuſ. tu. cum oſtendimus, C. eo. l. 1. & ult. ſecũdum
Inno. cuius ad literam eſt hæc gl. quam dicit Hoſt. fa-
uorabilem conſanguineis prælatorũ, nec canoniſtã
has ſubtilitates per omnia ſequi debere, & remit. ad
no. ſupra c. 1. & ſup. titu. 1. c. 3. & ult. & infra titu. 1. c. 2.
6 ¶ *In† glo. 2. ibi, caſtrenſe peculium*] caſtrenſe eſt, quod à pa-
rentibus, uel cognatis in militia degenti donatũ eſt,
uel quod ipſe filius in militia acquiſiuit, aliàs non ac-
7 quiſiturus. ¶ *In† glo. 1. ibi, ad antidora*] uide in clem. de iu-
reiurando, Roma. §. uerum quia [*& in fine*] & fortius
clericus eccleſiæ, infra de pœnis, presbyteri, Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶Poſſidet. Hoc regulare, quoties præſumptio eſt in contrarium, ut no. gl. ut eccle. bene. c. uno, & ex hoc no. quòd licet regulariter poſſeſſio transferat in alium onus probationis, tamen illud non facit, quando contra poſſidentem eſt præſumptio.

SUMMARIUM.

1 *De bonis per eccleſiam acquiſitis clerici moderatam facere poſſũt eleemoſynam. uide num. 4.*
Libertus quando donare, & quatenus legare poteſt.
Eleemoſynam relinquere qui poſſit non ualens teſtari.
Donatio ſine inſinuatione quo caſu hic ualeat.
Succeſſor clerici in duobus caſibus tenetur pro facto prædeceſſoris.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 3.*
Quarta impuberi debetur, licet excludatur à querela.
4 *Additio gloſſarum.*
Via una quis admittitur, & alia repellitur, exempla hic.
De bonis eccleſiæ clericus, uel epiſcopus ante mortem quid tradere poteſt, non poſt.
Clericos dantes in morte omnia mobilia parentibus conſuetudo generalis non excuſat.

C A P V T VIII.

1 AD hæc. Caſus. Moderatam† eleemoſy-
nam de bonis per eccleſiam
acquiſitis clerici facere poſſunt; teſtari nõ
poſſunt, diſtinguit, & ſecundum membrũ
ibi, Viuentes [*Sui compotes*] infra tit. proxi. c. dilectus [*Bo-
nis ipſis*] mobilibus: de immobilibus enim nõ liceret,
Hoſt. [*Non ratione*] ſi. ff. ſi quid in frau. pa. l. uiuus, Vin.
quæ ſic dicit: uiuus libertus donare benemerentibus
amicis poteſt, legare uerò nec benemerentibus ami-
cis poteſt, quod patroni partem minuat [*Eleemoſynæ*]
arg. hic, & infra co. relatum, 2. §. licet, ꝙ damnatus de
crimine capitali, qui non poteſt teſtari, poſſit eleemo
ſynam relinquere, de quo plenè ſcripſi de uſuris, quã-
quam, lib. 6. in ult. glo. [*Intuitu*] & ualebit tũc donatio
etiam ſine inſinuatione, arg. C. de dona. l. pen. & ſuc-
ceſſor tenebitur, arg. 12. q. 2. quicunq; ſuffragio, Inno.
& ſupra de don. per tuas, ſicut tenetur, ſi de ſuo aliqd
in utilitatẽ eccleſiæ expendiſſet. 12. q. 4. quicunq;, ſm
2 Hoſt. ¶Vlt. gl. arguit, alleg. duo iura, & tria in contra-
3 riũ, & remit. ¶ *In† ult. gl. ibi, ſi quis impubes*] ibi, impubes
arrogatus excluditur à querela, qa ex conſtitutione
diui Pii ſibi debet quarta: & ſi egit, & ſuccubuit, quar-
ta tamen ſibi debetur ut æs alienum [*& ibi, ſcire*] hanc
4 & ſequen. uide in præ. c. tuæ, ſuper glo. penul. ¶ *In† glo.
1. in fi.*] quæ difficilius alienantur. 10. q. 2. hoc ius, Gof.
& ſupra de rebus eccle. non alienan. nulli. ¶ *In gl. 2. ibi,
largiri*] unde dixit Vincen. quòd & ſi tradere poſſit, nõ
poteſt dimittere poſt mortem tradẽdum, nam & epi-
ſcopus de fructibus ſuis poteſt monaſterium cõſtrue
re. 12. q. 2. bonæ; ſed poſt mortem erogandum diſpo-
a nere non poteſt. 12. quæſtio. 5. quia Ioannes[a], ubi de
hoc, & uide quod no. infra titu. 2. de his, in 1. gloſſ. &
quod ibi dicam. dixit etiam, ꝙ non credit, ꝙ generalis
conſuetudo excuſet clericos dantes in morte omnia
b mobilia parentibus[b]. ¶ *In glo. ulti. in fi.*] & infra de reg.
iuris, cum quid, lib. 6. dic ut ibi.

ANNOTATIONES.

a ¶Ioannes. Vide Ioan. And. in Spe. de reb. eccle. non alie. in rubrica pro intellectu huius capituli, & Bart. & Bald. in l. iubemus, la ſecunda, de ſacroſan. eccle.
b ¶Parentibus. Vide Io. And. in c. nemo poteſt, de reg. iu. lib. 6. in Mercu. & ſupra c. proxi. in glo. magna.

SUMMARIUM.

1 *De bonis propriis, uel intuitu perſonæ uel alijs modis præterquam conſideratione eccleſiæ acquiſitis clerici teſtari poſſunt, & nu 2. & 4*
Clericorum appellatione etiam habentes primam tonſuram hic continentur.
2 *Conſideratione cuius quid fiat, attenditur.*
Inſtrumentum, quod mei cauſa fit, quodam modo eſt meum.
Potentia duplex iuris, & facti.
3 *Suffragium gloſſarum.*
Peculium caſtrenſe, uel quaſi quod.
4 *Additio gloſſarum.*
Peculium aduentitiũ in clericis iudicatur quaſi caſtrenſe, & quid hoc proſit.

C A P V T IX.

1 QVia nos. Aliàs, tua nos. Caſus. De bo-
nis† ꝓpriis, uel acquiſitis in-
tuitu perſonæ clerici teſtari poſſunt: de ac-
quiſitis intuitu eccleſiæ nõ: & in prima de
ciſa conſultatio, in 2. diſtinguens rñſio. ſm membrũ
ibi, de his [*Conſultationi*] ſ. qua quæſiti, utrum, & de qui
bus rebus clerici diſponere poſſint [*Clerici*] ergo habẽ
tes primã tonſurã, de æta. & quali. cũ contingat, Hoſt.
[*Amicorum*] idẽ dicimus, ſi rõne officii, uel ſeruitii ali-
qua acqſiuit, ut quia fuit capellanus alicuius princi-
pis, qui ei multa donauit, ſm Inno. ſic ponit Hoſt. ſed
Inn. poſuit hanc gl. ſuper uer. Cõſideratione eccleſię,
& tũc reſultat ꝯrius intellectus, & ſic etiã ponit Guil.
uerum eſt, ꝙ uerbũ ſeruitii nõ fuit uerbum Inn. [*Con-
2 ſideratione*] attenditur† cuius conſideratione quid fiat,
inſtrumẽtum enim, quod mei cauſa fit, quodammo-
do eſt meum, ff. de eden. prætor, §. 1. ff. ad exhiben. l. 3.
§. interdũ, Vin. [*de iure*] eſt enim duplex potẽtia, de re-
ſcriptis, ſciſcitatus [*Teſtamentum*] erogationẽ autem fa-
cere poſſunt, ſ. c. ꝓxi. & dicit Abb. ꝙ per hæc iura ma-
giſter ſuus cõſuluit epo Neuinaſen. ꝙ concederet cle
ricis ſuis diſponere de rebus eccleſiæ, ſi ſtatim in uita
uellent dare uſq; ad certã ſummã, dimittẽdo tamẽ in
eccleſia, quod ſufficiat uſq; ad nouos reditus; facit ad
hoc ultimũ, & de offi. ord. præſenti, §. porrò, lib. 6. ¶ *In
3 † glo. ulti. ibi, uelut*] lucrũ filiifa. aſſeſſoris eſt uelut caſtrẽ-
ſe peculiũ [*& ibi, fori*] lucrũ aduocatorũ filiorũfami.
ipſorũ eſt ꝓpriũ, ſicut caſtrenſe peculiũ ipſorũ militã
4 tium. ¶ *In† glo. 2. ibi, peculio*] dicit Hoſt. ꝙ licet peculiũ,
de quo loquit prima pars, quãtũ ad laicos iudicetur
aduentitiũ, in quo pr hẽt uſufructũ, C. de bo. ma. l. 1.
de bonis, q li. cũ oportet, in pſbyteris tñ iudicat quaſi
caſtrenſe; unde de illo teſtari pñt, quãuis in poteſtate
ſint conſtituti, ut hic, & C. de epi. & cleri. auct. presby
teros, & l. ſi quis presbyter, & l. ſacroſanctæ, & l. Leoni
na, & in aucten. de ſanctiſ. epiſ. §. presbyteros, colla. 9.
& idem de aliis clericis, nam & hoc, c. generaliter loq
tur dicẽs, ꝙ licet clerici &c. ad idem præ. auct. presby-
teros [*& in fine*] C. de epi. & cleri. ſacroſanctæ.

SV M-

SUMMARIUM.

1 *Teſtamentum. quod parochianus fecit coram presbytero ſuo, & duobus teſtibus, ualet, non obſtante contraria conſuetudine.*
Et quando id habeat locum, num. 2. 3. & 6.
Vltima uoluntas ſeruanda.
Reſcindi, ideſt pro nullis, & non factis haberi.
Subſcriptio teſtium non requiritur in non ſolenni teſtamento.
2 *De conſuetudine generali reprobata exemplum hic.*
3 *Idonei teſtes ſi affuerint teſtamento, tollitur & quando timor falſitatis.*
Venetorum conſuetudo in teſtamentis condendis.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
Teſtamentum iure ciuili requirit teſtes. 7. niſi in ruſticis, ubi quinque ſufficiunt.
Teſtamentum imperfectum iure ciuili tenet, quatenus ſit,
Parentum inter liberos.
Falcidia ceſſat in relictis ad pias cauſas, in fin.
6 *Additio gloſſarum.*
Rainerij ſumma lib. 4. citatur.

C A P V T X.

1 CVm eſſes. Caſus. Valet† teſtamẽ-
tũ, quod parochianus fe
cit coram presbytero ſuo, & duobus teſti-
bus, nec ualet conſue. contraria. commu-
nis diuiſio. ſecunda ibi, Quia uerò [*Teſtamenta*] ſup. &
codicilli [*Vltima uoluntate*] quæ ſeruanda eſt, & de hac
dixi ſuper rubri. in fine [*Reſcinduntur*] i. pro nullis & nõ
factis habentur [*Subſcriptione*] hoc nõ requiritur in nõ
ſolenni teſtamento. C. de teſta. hac conſultiſſima, Ho-
ſtien. [*Aut quinque*] ſ. 7. in teſtamento. 5. in codicillis, in
teſtamento enim non ſufficerent. 5. niſi in ruralibus,
2 C. eod. titu. l. fi. H. [*Conſuetudine*] dicit† Hoſtien. hic ha-
beri exemplum de conſue. generali, & remit. de con-
ſue. cum dilectus [*Alienum*] i. contrarium, & ideò non
ſeruandum [*Presbytero*] maxime hoc quò ad pia lega-
ta: ſed quò ad probationem teſtamenti propriè ſecũ-
dum. H. qui etiam reprehendit ſimplices per hoc pro
bare uolentes presbyterum æquiparari. 5. teſtibus: ſed
quare dicat de presbytero, dicam ſecundum eum in
glo. ſe. Item. G. Na. adhæſit literæ, dicens decre. locum
habere, cum quis corã presbytero ſuo, & duobus te-
ſtibus facit teſtamentum, & tunc ualet etiam in non
relictis ad pias cauſas, in alijs non, & ſic intelligit. c. in-
fra proxi. & concor. Hoſtien. ut dixi, & ſtatim dicam,
& Guil. in ſpec. de inſtru. edi. §. compẽdioſe, uer. item
per ius canonicum, & uidetur placere Eg. Pet. de ſan.
ad decre. ſe. ubi dicit, duobus, addebat præter presby-
terum, ut ſic à regula legis non recedatur, niſi in hoc
3 caſu [*Idoneis*] per mentem† huius uerbi, & per præſen
tiam presbyteri, de quo præmiſit, tollitur ſecundum
Hoſt. timor falſitatis, nec enim præſumitur presbyter
cõſentire alicui falſitati, arg. ff. quod me. cauſa, nõ eſt,
& infra de ſimo. nemo, & facit conſuetudo Veneto-
rum, de qua, infra ne cleri. vel mo. ſicut te. Per presby-
terum ergo, & per duos idoneos non ſuſpectos pro-
babitur teſtamentum, ut hic, non obſtante lege, quæ
intelligenda eſt de ſuſpectis, ut no. in ſum. legatum ue
rò ad pias cauſas per duos probari poteſt, infra c. pro-
4 xi. ¶Pe.† gl. reſpondet per quæſtionem, an etiam cir-
ca in non pias ualeat teſtamentum non habens debi-
tum numerum teſtium: ponit opi. ꝙ non, & hanc ap-
probat: ponit opi. contrariam, ꝙ ualeat, quam repro-
bat: demum ſubdit duas alias opi. ¶Vlt. glo. arguit, ſi-
5 gnat contrarium, & ſoluit. ¶ *In † glo. 1. ibi, ſi unus*] defi-
cit teſtamentum, ſi vnus de. 7. teſtibus defuerit [*& ibi,
l. ulti.*] in locis, in quibus rarò ſunt literati, antiqua cõ-
ſuetudo circa ruſticorum teſtamenta ſeruetur, ita ꝙ
7. teſtes adhibeantur, & ſi tot non inueniuntur, ad mi-
nus. 5. ¶ *In glo. penul. ibi, ex imperfecto*] ex imperfecto te-
ſtamento non ualet uoluntas niſi parentum inter li-
beros, & ſi admiſcetur extraneus, quò ad illum non
ualet, & accreſcit liberis; & idem. le. ſequens, & uide
de re iudi. cum ſuper, in 1. glo. [*& ibi, de fidei. l. ulti.*] vide
de iureiuran. cap. fi. ſuper. 3. glo. [*& ibi, ſimiliter*] ſequi-
tur, Falcidia ceſſat in his, quæ ad pias cauſas relicta ſũt
[*& ibi, ſi quando*] uide in c. eccleſia. 2. ſuper glo. antepe.
9 ¶ *In † glo. 2. ibi, Moyſi*] Deutero. 19. [*& ibi, in euangelio*] Io.
8. [*& ibi. c. 1.*] nec obſtat. ea. q. præſul, & c. nullam, ut in
§. ibi ſeq. ¶ *In glo. 3. ibi, ſufficit*] multum contradicit lex,
generali, C. de ſacro ſan. eccle. & quod no. eod. titu. l. 1.
Quidam, Ala. Goff. hic, Bar. Brix. 2. q. 4. §. 1. Lau. hic &
ibi. Hoſt. hic. Sed Ioan. in præce. §. concor. Ber. & ti. 1.
cap. proxi. & Rai. in ſumma, lib. 3. titu. de numero te-
ſtium Inno. uerò, infra cap. proxi. recitat primam, ſe-
cundam, & ultimam opi. nullam approbãs. Pe. & Ab.
dicunt tene, quod uis: dicit Hoſti. ꝙ ſi fiat collatio ra-
tionum facile apparebit opinionem ſuam ueram eſ-
ſe, pro qua facit lex diuina, & canonica, & generalis
conſuetudo, ut hic. Item ipſa ueritas, quæ deus eſt, &
quæ omnibus præualet. 2. Eſdræ. 10. in fi. Sed pro con-
traria opinio. eſt lex humana, pernicioſa ſubtilitas, &
timor falſitatis. C. de fideiuſ. l. fi. Potiora ſunt igitur iu-
ra primæ, & ſic ei ſtandum. C. de edic. diui Adria. l. fin.
nec recipienda eſt per iudicem ſubtilitas, quæ uerita-
tem lędit. ff. qui. mo. pi. uel hypo. ſol. l. ſicut re. §. ante-
pe. nec nocet timor falſitatis, ut dixi in textu: remittit
etiam ad ſummam, eo. titu. §. qualiter conficiatur [*&
ibi, temporali iuriſdictione*] de hoc. 10. di. conſtitutiones,
& infra de reg. iur. in ſecunda regula, lib. 6. [*& ibi, Vel-
letren. & Hoſti.*] de qua hic loquitur [*& in fi.*] quintam
opi. de præſentia presbyteri dixi in tex. quæ etiam du-
plex eſt, ut ibi percipere potes. Communiter ſeruat,
ꝙ in relictis ad pias cauſas in omni foro ſufficiãt duo
teſtes; in alijs in foro ciuili, qui nõ ſit de temporali iu-
riſdictione eccleſiæ, ſeruatur lex, quædam additio at-
tribuitur Inno. infra cap. proxi. qua dicitur diffinuiſſe
leges in his & alijs ſeruandas, niſi in caſibus per leges,
uel canones exceptis, de hoc infra de no. ope. nunc.
c. j. & uide quod ibi dixi ſuper. 2. glo. ubi etiam ad ſpe-
cula. remiſi. ¶ *In glo. ultima ibi, ubi de hoc*] & infra de ſa-
git. c. uno [*& ibi, non credo*] ſecundum Tan. idem Inno.

SUMMARIUM.

1 *Legatum ad pias cauſas coram duobus teſtibus factum, ualet.*
2 *In teſtamentis leges quæ teſtamentariæ, etiam in foro eccleſiaſtico ſeruandæ.*
Quot requirantur iure canonico teſtes, in fin.
3 *Suffragium gloſſarum.*
Legatum pro redemptione captiuorum non deſignata perſona quis diſtribuet.
4 *Additio gloſſarum.*

C A P V T III.

1 REfatum. Caſus. Valet† legatum ad
pias cauſas corã duobus
teſtibus factum, & primò ponit factum re
prehenſibile, quod ſecundò corrigi man-
eat ibi, Mandamus. & mandatum probat ibi, Quoniã
[*Iudicare*] ſ. illa relicta deberi, bene enim iudicabãt for-
2 te contrarium [*Secundum† leges*] quò ad numerum te-
ſtium, Goffr. idem etiam dicit de caſu ſupra co. filius.
per quod collige leges dicentes de ætate, uel ſurore te
ſtatoris, & his ſi. in eccleſiaſtico foro ſeruandas, ceſſat
enim in illis hæc ratio, de qua hic, & ſupra cap. proxi.
[*Duobus*] etiam præter presbyterum, non ob. ſupra ca.
proxi. ſecundum Hoſti. ut ibi dixi ſecundum eum ſu-
3 per uer. Idoneis, quod hic repetit. ¶ *In† glo. 2. ibi, nulli
licere*

licere] legatum pro redemptione captiuorum nõ de-
ſignata perſona, quæ diſtribuat, diſtribuet epiſcopus
originis, ul habitationis, ſi origo eſt incerta. ¶ *In glo. ul-
tima in fine*] & facit. 25. quæſtione. ſexta. §. fina. uer. item
cum in Ilerden. primus, ver. eſt.

SVMMARIVM.

1 *Clericus de quibus teſtari poſſit, & quanta & quibus & quan-
do largiri poſſit, & num. 2. 3. 4. 5.*
*In eius bonis, de quibus non licet teſtari, quis ſuccedet, & quomo-
do eorum fiat, ſi ſint plures ſucceſſores, diſtributio, & num. 2.
& 3. 6.*
2 *Bonorum nomine mobilia & immobilia continentur.*
Decretalis hæc in quibus locum habeat, & nu. 3. 4.
3 *De fructibus anni futuri an ex conſuetudine clericus decedens ante
calen. Nouemb. poſt calen. Martij.*
Extrauagantem, ſuſcepti quæſtionem, citat Ioan. An.
Arrbitrium hic non includit iure uetitos hæreticos inteſtabiles.
6 *Beneficia ut quis in diuerſis eccleſiis poſſideat, ex diſpenſatione
quorum concedatur.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Precium in quibus conſiſtat.
8 *Corpus, uel collegium nauiculariorũ nauiculacorũ quãdo ſuccedat
§. primo.*
*Coniunx coniugi ut non donet, non eſt amarè probibitum in pau-
cis. §. fina.*
9 *Additio, ſiue ſuppletio gloſſarum.*
*Bona epiſcopi, archidiaconi, aliarumque dignitatum, & canoni-
corum morientium ad quem deuoltantur & qualiter diſtribuã-
tur, iunctis gloſſis citatis.*

CAPVT XII.

1 RElatum. Caſus. De † proprijs teſta-
ri poteſt clericus: in acq-
ſitis per eccleſiam, etiã ſi ſint mobilia, ſuc-
cedet eccleſia. i. communis congregatio,
uel ſucceſſor: poteſt tamen ex eis aliqua ſeruitoribus
elargiri: & ſi plures habebat eccleſias, fiet diuiſio in-
ter eas, & ſunt 5. partes. ſecũda ibi, Nomine. tertia ibi,
Licet, quarta ibi, Ceterum. quinta ibi, Quia uerò [*Bo-
2 na quælibet*] bonorum † nomine mobilia & immobilia
continentur. ff. de uerb. ſig. bonorum, Goff. [*Nomine*]
§. 1. & ſecunda pars [*Non epiſcopus*] tantum, uel diſtin-
gue, aut clericus beneficiatus à cõgregatione ſola, &
illa ſola ſuccedit: aut à ſolo epiſcopo, & ſolus ipſe ſuc-
cedit, arg. Inno. ut ecc. benefi. c. uno, ad fi. aut ab epi-
ſcopo, & congregatione, & tunc diuidunt inter ſe, cũ
hæc ſucceſsio competat illi, à quo & inquantum be-
neficiatus eſt, ſupra eo. cum in officijs, infra §. fi. & in-
fra eo. requiſiſti. §. fi. Quid ſi non erat beneficiatus. re-
ſpondeo, ſuccedunt parentes, ſi ſuperſunt. 12. q. 3. qui-
cunque, & q. ulti. c. fi. & in ſubſidium eccleſia, arg. hic
& 12. q. 1. ſint manifeſtæ, & prædictis iuribus. Intelligi-
tur autem hæc litera, quando non habet patrimonia-
lia, uel aliunde, quàm ex beneficio acquiſita, remit.
Hoſt. ſupra eo. cum in officijs, ſupra titu. 1. cap. fina. in-
fra titu. 1. ca. 2. Item intelligitur hoc de ſimplici bene-
ficiato non habẽte eccleſiam, uel adminiſtrationem
per ea, quæ ſtatim ſequũtur. Item de inteſtato per ea,
quę dixit, ſupra titu. 1. ca. fi. Item de non habente con-
ſanguineos, qui ſuccederent, ut eſt dictum, argu. C. de
hæredi. decuri. uel nauicula. l. 1. 2. & 3. & per totũ [*Cano-
nicam*] ut. ſ. diſtribuatur, vel in utilitatem communem
conuertatur, nec vni, vel pluribus ſingularibus appro
prietur, de præben. ca. 3. de conſti. cum omnes, quod
habet epiſcopus prouidere, ut infra dicã [*Tantum unus*]
& nullus remanſit, ſicut cum ſolus eſt capellanus, uel
remanſit aliquis non tanquam colleginm, Lau. [*Eſt
3 ordinandus*] ſed nulla † uidetur hæc diſtinctio, nam etiã
in locum ſimplicis præbendarij ordinandus eſt unus
ſolus, & non duo, de præben. maioribus, & c. tuæ, & c.
dilecto, & c. uacante. Dic ergo ſecundum Hoſt. ꝙ hic
loquitur de defuncto nõ ſimpliciter beneficiato, ſed
qui habet dignitatem, uel certam adminiſtrationem
ſegregatam à congregatione, uel parochialem eccle-
ſiam, qui nec de his teſtantur, infra c. fi. & ſunt talia re
ſeruanda futuro ſucceſſori, de offici. ordi. præſenti, li-
bro ſexto, ubi de hoc, & facit, quod dicam ſuper glo.
[*Is*] ſcilicet ordinatus in loco defuncti [*Alia ipſius eccle
ſiæ*] ſuccedit ergo eccleſia, uel dignitas, & ſucceſſor lo-
co ipſius, ut hic patet [*Dei timore*] ſcilicet ne luxuriet.
[*Illa*] vnde pauperes ſuſtentari debẽt. 16. q. 1. c. fi. 12. q. 2.
aurum, Ho. [*Licet autem*] §. & tertia pars [*mobilia*] mul-
to minus, immobilia, de hoc, ſupra eo. ad hæc [*Morien-
4 tis*] & † eccleſiam, vel adminiſtrationem habentis. nã
canonicus & ſimpliciter beneficiatus poteſt de talibꝰ
teſtari, & ſic ſeruat conſuetudo, Hoſti. de hoc de offi.
ordi. præſenti, lib. 6. [*Conſanguinei*] de his expreſsit: quia
regulariter ſuſpecti: & intelligit de pauperibus, & be-
nemeritis, quibus potiſsimẽ ſubueniendum eſt. 86. di.
non ſatis, de co. cleri. capitulo primo, ſecundum Ho.
[*Aliqua*] notat moderationem, & reprehẽdit prodi-
galitatem: ſic ſupra de dona. cęterũ, ubi de hoc, Hoſt.
[*Seruitij meritum*] & ſic etiam diuiti conferri poteſt: in
pio loco, & pauperi ſufficit caritas [*Conferantur*] nõ iu-
re teſtamẽti, ſupra eodem ad hæc. & hic trac. quęſtio.
5 Guil. quam diſputauit, an † ualeat conſuetudo, ꝙ cle-
ricus decedens ante calendas Nouembris poſt calen-
das Martij poſsit de fructibus anni futuri teſtari? & te-
net ꝙ non. Contrarium terminaui, & approbatur in
extraua. domini noſtri, quæ incipit, ſuſcepti quæſtio-
nem, uide ſuper regula, nemo poteſt plus, de regu. iu-
ris, lib. 6. [*Cæterum*] §. & quarta pars, & quia ſupra pro-
xi. dixit de bonis per eccleſiam acquiſitis, nũc dicit de
proprijs [*Artificio*] ut quia erat bonus ſcriptor, uel pi-
ctor [*Doctrina*] forſan pueros docebat in grammatica,
uel alia arte, uel erat iuriſta, & pro doctrina & cõſilijs
multa lucrabatur. 11. q. 3. non licet. Quid de acquiſitis
ex illicita aduocatione, uel inhoneſta negociatione,
uel ex ludo, uel aliàs ex peccato? dicit Hoſtiẽ. Clamo-
res inde ſedandos, ſi qui appareant: aliàs per epiſcopũ
loci pauperibus erogetur. C. de epiſco. & cleri. nulli li-
cere. C. commun. de ſucceſsio. auct. omnes uerò pe-
regrini, in auct. de eccleſia titu. §. ſi autem pro redem-
a ptione [a], & ſe. coll. 9. Dicit tamen, ꝙ quicquid dicatur,
epiſcopi, & patroni in multis locis omnia occupant,
& ſe & uniuerſos occidunt. 93. diſti. diaconi ultra me-
dium, uer. nunc autem, uſque ad finem [*Pro arbitrio*]
dummodò catholicis relinquatur, infra de hæreticis,
ſi quis, Goffr. [*Quia uero*] §. & qninta pars: & poteſt ſic
continuari ad proximum, viſo, quid de clerico teſta-
to, uidendum reſtat de inteſtato, qui non habet con-
ſanguineos, uel cõtinuatur. §. nomine, ad fi. [*Poſſident*]
6 diſpenſatione † epiſcopi ſecundum Ioan. 70. di. facto-
rum, uel papæ de præben. de multa, in fi. uel per tole-
rantiam, de preben. cum iam dudum, Goffre. [*Habue-
rant*] hoc intellige in rebus proprijs clericorũ non ha-
b bentium conſanguineos [b], & decedẽtium ab inteſta-
to, uel de his bonis, de quibus neſcitur, cuius eccleſiæ
intuitu obuenerunt: quia tunc fiet diuiſio, vt hic dici-
tur, argumen. ff. de ſtipula. ſeruo. l. ſi cõmunis ſeruus.
Si uerò ſcitur, cuius eccleſiæ intuitu acquiſiuit, illi ce-
7 dent. ff. de ſtipulatio. ſeruo. l. 5. Gof. ¶ Secunda † gl. ar-
guit, alleg. 6. iura. ¶ *Glo. ſed nunquid*] quærit, & ſoluit: ite-
8 rũ quærit, ponit opinio. & diſtinguit. ¶ *In glo. 2. ibi. l. 1.*]
parum facit, forte inducit. quod ibi dicitur, preciũ in
ſubſtantia & quantitate conſiſtere, nõ diſtinctis præ-
dictis. Hoſt. alleg. l. in lege: ſed adducitur ad contrariũ,
uide in c. quia circa [*& ibi, ſi ſeruitus*] uide in præcedẽ.
cap.

c. quia circa, ſuper ultima gloſſ. ¶ *In glo. hoc bene, ibi. l. 1.
& 2.*] l. 1. dicit, ꝙ mortuo nauiculario inteſtato & ſine
legitimo hærede, non ad fiſcum, ſed ad corpus naui-
culariorũ, in quo erat, deuoluit ipſius hæreditas. Idẽ
dicit leg. 2. de alijs corpoibus. ¶ *In glo. ante pe. ibi, & uxo-
rem*] quod non ſic amarè prohibetur, quin donet cõ-
9 iux aliquas operas ſeruorum. ¶ *In † glo. 2. in fi.*] de hoc
no. de electio. ut circa, lib. 6. Hoſtien. ſignat contrariũ
de decre. de his, de ſepul. & ibi remit. ¶ *In gl. ſed nunquid,
ibi, illud*] & reuocata ſunt contraria priuilegia, conſue-
tudines, & ſtatuta, infra de electio. quia ſępe, li. 6. & in
cle. eo. titu. ſtatutum [*& ibi, diſtincta*] non ſic in cano-
nicis, licet ipſorum præbendæ ſint diſtinctæ: quia ibi
omnia bona ſunt capituli, nec ſunt à capitulo diſtin-
cta, licet per præbendas ſint aſsignata, ſecundũ Inno.
hoc probat hæc litera, uel ſucceſſor. ſi enim præbẽda
non eſſet diſtincta, non uacaret, & ſic nec ſucceſſorẽ
haberet, quod Inno. ſic probat, quod hic de archidia-
cono dicitur, pone ꝙ epiſcopus dotauit archidiaco-
na. ipſo uacante habet ipſius cuſtodiam, & ſuper eius
bonis poteſt ſtatutum facere, & illa ſibi ad tempus re
tinere, ut eccle. benefi. cap. uno, ad fi. & de hoc de in-
ſti. cum veniſſent. ergo nõ ſuccedit capitulum: & idẽ
dicit in alijs dignitatibus in ſecularibus, uel regulari-
bus eccleſijs [*& ibi, ſeruari debent*] niſi aliud ſit de con-
ſuetudine, uel ſtatuto, Inno. quod dic, ut de offi. ordi.
præſenti, lib. 6. [*& ibi, omnia bona*] licet etiam ipſe archi-
diaconus plus cæteris propter dignitatem percipiat,
Inn. [*& in fi.*] Si uerò archidiaconus eſſet etiam cano-
nicus, & bona archidiaconatus, & præbendæ ſint di-
uiſa, tũc per congruam æſtimationem fiet diuiſio in-
ter canonicos, & archidiaconum ſucceſſorem, infra
§. fi. Inno. & Hoſti. ¶ *In glo. ulti. ibi, percepit*] ut ſi Bonon.
& Pariſien. canon. dimiſit tria, & 10. habebat à Bono.
& 20. à Pariſien. Bonon. habebit unum, & Pariſien.
habebit duo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Redemptione. Vide Cy. & doct. in l. cum oporteat, C. de bo. quę liber. & ibi Bal. & do. Bar. de Sali.

b ¶ Conſanguineos, quot gradus habeat in conſanguineis hęreditas clericorum, uide in l. ſi quis presbyter, C. epiſ. & cleri. per quam patet omnino fiſcũ excludi, & uide infra eod. requiſiſti, in gloſſ. fina. & ſuper illa Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas pro rerum ſuarum ordinatione.*
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Hæredis inſtitutio tenet, licet legata, aliaq; non præcedat.
Nutu quid reliquere, uel fideicommittere poſſumus.
Hæredis inſtitutio, ſi uolet, tenet, ad uerſi. uerba hæc.
*Captatoria nullius eſt momenti, & quando talis dicatur, ibid. &
num. 4. cir. fin.*
4 *Additio gloſſarum.*
*Teſtatus an quis & quando decedere dicatur, qui committit alte-
rius depoſitioni extremam uoluntatem.*
Teſtatores plurimùm loquuntur abuſiue, uer. nam & plurimum.
Liberatas alterius uoluntati collata, ualet, in fin.
Pauperes ſi inſtituantur hæredes, qui intelligantur, ibid,

CAPVT XIII.

CVm tibi. Breue eſt, & habet uarios
intellectus, vt infra dicam
[*Quod*] ſup. ille [*Voluntatem*] id eſt ordinatio-
1 nem † rerũ ſuarum. Hoſti. ¶ Secunda † gl.
2 reſpondet per quæſtionem, an iſte uerè ſit teſtatus, &
3 ſoluit, & diſtinctionẽ ponit. ¶ *In † glo. 2. ibi, ante hæredis*]
olim neceſſe erat prius hæredem inſtituere, quàm le-
gata, uel libertates relinquere: hoc poſtea immutatũ
fuit [*& ibi, & in epiſtola*] ſequit, uel breui libello, uel ſi-
ne ſcriptura: imò & nutu fideicommiſſum relinqui
poſſe adhibitis nulla dubitatio eſt [*& ibi, nutu*] vide de
ſpõſa. tuæ, in gl. 2. [*& ibi, hac conſultiſſima*] non dicitur ibi
expreſſe, ꝙ ſufficiat annuere; imò dicit ibi, eulogium
ipſe ſuum profiteatur agnoſcere: ſed id induxit gloſſ.
quia de teſtamento cęci loquitur [*& ibi, uerba hæc*] ver
ba hæc, Titius, ſi uolet, ſit hæres, in neceſſario hære-
de conditionem faciunt, in uolũtario ſunt ſuperflua
[*& ibi, de teſt. mi. captatorias*] ſequitur, inſtitutionem etiã
in militis teſtamento nullius eſſe momẽti manifeſtũ
eſt [*& ibi, illæ inſtitutiones*] quando in præteritum, non
in futurum inſtitutio eſt collata, non eſt captatoria,
ut ſi dicatur, qua parte Titius me hæredem inſtituit,
Męuius hęres eſto [*& ibi, nonnunquam*] loquitur in lega
to, & ponit utrũque caſum de tacito & expreſſo, qui
ſequitur [*& ibi, captatoriæ*] ſequitur, ſcripturæ nec in hę-
4 reditatibus, nec in legatis ualeant. ¶ *In 1. gl. ibi, teſtamen-
tum*] hoc verum quò ad excludendum priuilegiũ epi-
ſcopi, de quo loquitur decre. cum tibi, de uerb. ſigni.
quæ eſt pars huius, ſed non quò ad alia, & ſic ceſſant
contraria ſecundum Pe. & Abb. ſed Hoſt. dicit, quòd
ex quo intendens teſtari, dicit hæc uerba. Omnia bo-
na mea committo diſpoſitioni Petri, uel his ſimilia,
intelligitur teſtatus, ad hoc infra ti. 1. cap. fi. ad fi. Suffi-
cit enim, ꝙ exprimat ad quem, uel ad quos bona ſua
vult peruenire. C. eo. titu. in teſtamentis, & l. fi. ſic ſuf-
ficit dicere hęreditatis meę dominus eſto, licet nõ di-
cat, Inſtituo. ff. de hęredi. inſti. his uerbis. i. reſpon. & ex
mente horum iurium dicit hoc ſummi, cum etiã de
verbis non ſit diſputandum, de procura. petitio. C. e.
l. indignum. nam & plurimùm abuſiuè loquuntur te
ſtatores. ff. de leg. 3. non aliter, & remittit ad ſum. e. tit.
§. qualiter conficiatur, uer. non refert. Innoc. uerò di-
cit hoc capitulũ loqui, quando expreſsè iubet in pias
cauſas bona ſua omnia erogari: quia nõ in talibꝰ ſuc-
cedit hęres ab inteſtato, nec Falcidia deducitur. C. de
epiſ. & cleri. ſi quis ad declinãdam. Idem, ſi tacitè hoc
agit, nam per hęc uerba: Extremam uoluntatem meã
committo diſpoſitioni talis, uidetur uoluiſſe, ꝙ om-
nia bona ſua in pauperes & pias cauſas expendantur:
aliàs, ſi contrarium uoluiſſet, uidetur decedere inte-
ſtatus. Quid ſi pręcepit cõmiſſario omnia pręter pau-
ca in non pias cauſas expendi, pauca uerò in pias? Di-
cunt quidam, ꝙ ratione illorum paucorum uidetur
teſtatus decedere ff. de legatis ſecũdo, ſi quis Titio. 10.
Alij dicunt, & uidetur melius Inno. ꝙ commiſſarius
recipiet tantum illa pauca, & expendet in pias cau-
ſas: alia omnia habebit hæres ab inteſtato: qui detra-
cta Falcidia ſoluet legata ſecundum mandatum teſta-
toris, infra e. Rainaldus. §. fina. ita ſi quis pauperes, uel
Chriſtum hæredem inſtituit, habebunt hæreditatem
pauperes, uel eccleſia, & alijs ſoluẽt legata, & fideicõ-
miſſa, quæ mandauit teſtator, ut in l. ſi quis ad decli-
nandam, ſecundum Inno. qui dicitur addidiſſe, ꝙ pla-
nior intellectus eſt, ꝙ per hæc uerba, Committo tali
meam ultimam uoluntatem, inſtituat illum hæredẽ.
ff. de leg. 2. cum pater. §. donationis, & non dat ei pote
ſtatem alium inſtituendi: quia tũc eſſet captatoria. C.
de teſtamento mili. l. captatorias [*& ibi, annuat legando*]
ſecus, ſi inſtituendo, de quo uide in ſpe. eod. titu. uer.
quid ſi is, qui, & quod ibi dixi [*& ibi, arbitrio*] expreſſa
re legata. Si uerò dicat, Lego Titio, quod arbitrabit
Meuius, ualet, & recurretur ad boni viri arbitrium, ꝑ
le. ſupra, & infra. alleg. ff. de leg. 2. leg. 1. Libertas uerò
alterius uoluntati collata expreſsè, uel tacitè ualet. ff.
de fideicom. lib. l. fideicommiſſaria libertas. 3. Vincẽ.
[*& in fine*] & de quibus pauperibus tunc intelligatur,
ibi dicitur, & no. infra eodem, capitulo primo, libro
ſexto, in gloſſ. licet.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *De eccleſiis relicto petit epiſcopus partem ſuam, licet aliquid ſibi relictum fuerit à teſtatore, & excipitur.*
2 *De relicto cuius, & cui eam petere poſſit, & quando.*
A' diœceſana lege quibus caſibus exemptum monaſteriũ dicatur exemptum, uer. ad idem.
3 *Conditio pro modo hic, & è contrario ſumitur interdum.*
Relicti portioni quando epiſcopus, uel ſacerdos parochialis uidetur renunciaſſe, ad uer. & epiſcopus, iuncto contextu.
4 *Vltra legatum præcipuum, ſiue prælegatum portionem cum cæteris poteſt rei communiter diuidendæ conſequi.*
Portiones duas quis poteſt habere ex eadem hæreditate, boniſq; beneficiorum uacantium, & quo caſu & iure.
5 *Fraudem allegans probare debet, & per quæ probetur.*
Quibus committatur modis in caſu huius decretalis.
A' portionis canonicæ ſolutione quidam ſunt exẽpti, & quomodo.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
De inofficioſa agente an & quando quis poſſit, licet agnouiſſe dicatur iudicium defuncti, & nu. 8. §. 1.
Renunciaſſe an intelligatur quis. alij recipiendo unum, & num. 8. §. primo.
Quarta nõ poteſt arrogator arrogatum grauare per fideicõmiſſum, & ratio. §. fina.
Grauare quis non poteſt in eo me quod ex ipſius iudicio non capio ibid.
8 *Additio gloſſarum.*
Ademiſſe mihi beneficium per dationem alterius quo caſu uideatur epiſcopus, iuncta glo.
Fraus præpõderat negligentiæ. §. 2. & agnitioni, uel acceptationi.
Portionis canonicæ non integrè relictę ſuplementum poteſt petere, & quando.

CAPVT XIIII.

1 OFficij. Caſus. De relicto eccleſijs petit epiſcopus partẽ ſuam, licet
aliquid fuerit ſibi à teſtatore relictum, niſi
eo modo & non in fraudem relictum fuerit,
quod maneret ea parte contentus, & legatũ agno-
uerit, communis diuiſio. ſecunda pars ibi, cõſultatio-
ni. quæ tria facit. primò diſtinguit, & ſecundum mẽ-
brum proſequitur ibi, ꝙ ſi. 2. contra fraudẽ prouidet
ibi, Si uerò. tertiò proteſtatur ibi, Saluis [*Secundò*] pri-
ma de pę. & re. officij, tertia de ſen. excõ. officij. Hoſti.
2 [*Cum quis*] parochianus † de ciuitate, uel diœce. ſecun-
dum Hoſti. ſed de hoc non curo. Idẽ enim, ſi Bonon.
legaret eccleſijs Mutinenſibus, & epiſcopo Mutienſi.
[*Propriam*] reſpectu teſtamenti, uel. i. canonicam. Po-
ne ꝙ. 40. in uniuerſo legauit pro anima, de quibus. 10.
legauit epiſcopo: alia diſtribuit per eccleſias [*Eccleſiis*]
eidem epiſcopo ſubiectis: in alijs ſecus ſecundũ Inno.
Idem Pe. de ſan. & Abb. infra c. proximo, dicit Hoſtiẽ.
ꝙ alij intelligunt hoc generaliter. Tu dic quartam epi
ſcopalem non deberi, niſi de legatis, quæ fiunt eccle-
ſijs ſubiectis epiſcopo. Et uide quod dicam, infra titu.
2. certificari, in q. 10. Quartam uero parochialem de-
beri etiam ab eccleſia exempta, uel alterius diœce. ſi
ibi ſepelitur teſtator: & ſic ſol, ſecundum Pet. & Abb.
decre. in noſtra, infra tit. 2. vbi hoſpitalarij, qui exem-
pti ſunt, ſoluunt quartam: quia illud de parochiali. de-
betur enim propter ſacramenta, & diuina officia, quę
miniſtrauit defuncto, infra titu. 2. cap. 1. à quacunque
ergo eccleſia exempta, uel non eiuſdem diœce. vel al-
terius illam exiget. Ad idem cle. de ſepul. dudum: ſed
epiſcopalis debetur ratione ſpiritualis iuriſdictionis,
a & curiæ, quam habet [a] epiſcopus in eccleſijs ſuis. ubi
ergo eſt exempta, uel non eſt de diœceſi, illa ſibi non
debetur, nec dicas hoc eſſe de. l. diœce. & ſic nullũ mo-
naſterium teneri, licet etiam non ſit exemptum: quia
ipſi dicunt, & dicit Vin. de offi. ordi. dilectus, ſunt exẽ-
pta ab illa. l. niſi in his, quibus ſtatutum eſt contrariũ,
ut in hoc caſu, ut patet hic, & infra cap. proxi. uel dic
ut eo. tit. conquerente. dicit autem Pe. in prædicta de-
cre. in noſtra, ꝙ ab eccleſijs exẽptis papa debet habe-
re quartam [*Portionem*] vbi conſuetudo contraria, In-
nocen. vide quod dicam, infra cap. proxi. in prin. [*Con-*
3 *ditione*] ideſt modo: & hoc denotat, ut, quod ſequitur
ſi. condi. appo. capitulo ſecundo, ſic exponitur econ-
uerſo, infra c. Rainaldus, circa prin. [*Et epiſcopus*] idem
ſecundum Da. in ſacerdote parochiali, ut no. hoc tit.
q. 4. & uide quod dixi, ſupra ti. 2. cap. 2. ſuper 3. gl. [*Po-*
4 *terit nihilominus*] ideſt non ob. quod habet † illud lega-
tum præcipuum & hic dicit Hoſti. ſolui quæſtionem
hanc, erat de conſue. cuiuſdam eccleſiæ bona benefi-
ciorum uacantium inter canonicos communiter di-
uidere: uacauit unum, quod inſolidum & liberaliter,
& abſolutè vni ex canonicis eſt aſsignatũ: vacat aliud,
quod diuiditur: ille petit partem ſuam in iſto: patet, ꝙ
poteſt, argumen. ad idem. ff. de lega. i. Lucius, pe. colũ.
ff. de leg. 2. creditorem, & l. fi. §. pe. ff. ad. l. Fal. fundo le-
gato: & imputent ſibi canonici, qui potuerũt legem
apertius dicere, argumẽ. ff. de pac. ueteribus, ff. de uer-
bor. obliga. quicquid aſtringendæ: & perfecta dona-
tio non reuocatur. C. de donatio. quæ ſub modo. l. p-
fecta. 22. quæſtione. 2. non enim, in fine. dicit tamẽ, ꝙ
plura ſunt argumen. contraria. ff. de dote præleg. le. 1.
& 2. §. fina. & pe. & l. 3. §. curialiter, cum multis ſi. [*Debi*
tam] iure epiſcopali: reliqua verò habuit iure legatarij
vt quis extraneus, & facit ad ea, quæ de duabus quar-
tis dicentur, infra eo. Rainutius [*Vendicare*] hic poteſt
continuari finis, Saluis &c. & hæc uera, cum bona fi-
de procedunt, & ſic continuatur, quod ſequitur, ſecũ
dum. H. [*Conſtiterit*] qui † fraudem allegat, illam pro-
babit. ff. de probatio. quoties. §. qui dolo: & probatur
per coniecturas, de renuncia. cap. 2. lib. 6. [*Vt in cæteris*]
factum enim fuit legatum epiſcopo ſub modo prędi
cto, & in fraudem, uel fraudulenter fuit expreſſum, ꝙ
legabatur mona. non pro anima, ſed pro ſeruitio re-
cepto, uel pro fabrica, uel alijs cauſis priuilegiatis, de
quibus, infra c. fi. ſecundum Inno. & Hoſt. Pe. & Abb.
[*Saluis*] non reſpicit, quod proxi. dixit de fraude, quo
caſu non iuuarent priuilegia, infra ti. 2. in noſtra [*Con-*
ceſſæ] de portione canonica non ſoluẽda ſimpliciter,
6 uel de certis, infra ti. 2. in noſtra. ¶ Quarta † gl. arguit,
7 alleg. tria iura, & duo in contrarium. ¶ *In † glo. 2. ibi, §.*
ult.] qui legatum percepit, non agit de inofficioſo, ni-
ſi ex neceſsitate officij id pro alio percepiſſet, & l. ſeq.
dicit, ꝙ ſuccumbens in querela inofficioſi non per id
perdit donationem, quam minus receperat [*& ibi. l. ul*
ti.] uide de tranſac. ex literis ſuper. 1. glo. [*& ibi, parenti-*
bus] qui agnouit iudicium defuncti, debitum pater-
num pro hereditaria parte ſoluendo, nõ agit de inof-
ficioſo. ¶ *In glo. 3. ibi, municipes*] de fo. com. ex parte, in
3. glo. ¶ *In 4. gloſſ. ibi, quoties*] uide de præben. de multa,
in ult. gl. & ſuper ea [*& ibi. §. ſciendum*] vide de cleri. non
reſi. cum dilectus, ſuper gl. 2. [*& ibi, ſi mulier*] uide de cõ
ceſ. præben. literas, ſuper ult. glo. [*& ibi. l. ulti.*] uide ſu-
pra glo. 2. [*& ibi, ſi debitor*] debitor inſtituit creditorem
hęredem ita, ꝙ creditum nõ imputaret in Falcidiam.
¶ *In gl. pe. ibi, ſed an impuberi*] arrogator non poteſt per
fideicommiſſum grauare arrogatum in quarta, cum
capiat illam legis prouidentia, non ex ipſius iudicio.
8 ¶ *In † glo. 3. in fi.*] ſi tamen utrunque erat curatum, ipſo
iure adimitur primũ, ſupra de præben. de multa, Ho.
¶ *In glo. ar. quòd, ibi. l. ulti.*] illud in querela, quæ eſt odio-
ſa, ut ibi no. unde illi renunciat, qui patrocinatur lega
tario [*& in fi.*] teſtator uoluit, & hæres acceptauit, &
ſic concor. ¶ *In glo. etiam, ibi, conſtiterit*] præponderabit
enim fraus negligentię epiſcopi agnoſcentis. ff. ad le.
Aquil. l. ſterilis, Goffre. ¶ *In glo. uidetur, ibi, ſupplementum*]
hoc

hoc verum, quando ſub prædicta cõditione reliquit,
& eam epiſcopus non acceptat ſecundum Inn. Idem
b puto [b], ſi acceptat, & poſtea apparet de fraude, ut hic.

ANNOTATIONES.

a ¶ Habet. Ad idem. l. quoties. C. de hære. l. inſti. & pro iſtis facit, quod no. Bar. in l. cẽturio, ff. de vulg. & pupil. & uide Bal. in l. precibus, C. eo. titu. in uerſiculo, ſequens quæſtio.

b ¶ Idem puto. Vide ad materiam in l. quoniam, & in l. ſi quando. §. generaliter, alleg. in gloſſ. per doct. & Bal. uide per Federi. de Senis, conſilio tertio.

SVMMARIVM.

1 *Legatum quando & qualiter ſit diuidendum inter epiſcopum, & eccleſiam cathedralem, uel aliam, quod fit utrique, uel alteri, & à quo num. 2. 3. 4. 5. 8.*
Diuiſio decretalis,
2 *Teſtamentum nihil refert ſi fiat ante mortem & in ſanitate, & cõfirmetur morte.*
Portionem canonicam à qua ſolus epiſcopus, & à quo ipſe, & capitulum ſimul, & num. 3. & 7. & quanta ſit, eo. nu. 3. & 4. 5. cir. med. & 6. ad dict. canonica, et nu. 7. 8. 10. 11. 20.
4 *Coniuncti re, & uerbis in legatis, qui dicantur, & num. 7. horum uno repudiante accreſcit alteri, uel alijs.*
Diuiſio inter epiſcopum & canonicos facienda iuxta alias aliarũ rerum communium diuiſiones.
Portione canonica priuari non poteſt epiſcopus, in fin. & num. 5. cir. med.
& quando portiones habeat duas, & nu. 5. 7.
Epiſcopus pro epiſcopali menſa, ad uer. non epiſcopi.
5 *Priuatorum pacto non poteſt generali conſtitutioni derogari.*
Inter epiſcopum, & capitulum quando & quæ diuidantur.
Diuiſionem hanc quando teſtator prohibere non poteſt.
Probari pro præſumi, circa fin.
6 *Probatio fit per teſtes, uel præſumptionem.*
Epiſcopi uox in capitulo quantum ponderet.
7 *Ad portionem canonicam qui teneantur, & nu. 8. & ſupra 2. & quibus ibid. & nu. ibi cita. & nu. 20.*
Eam quando parochialis, non cathedralis eccleſia petat, num. 8.
9 *Legatum, ſeu relictum abbati, uel alij dignitati quando non diuidatur iuxta, hanc decretalem.*
Communio ſi ſit inter aliquos non propterea infert ſemper diuiſionem huius decretalis.
Epiſcopus ultra communionem quid habeat plus, quàm capitulũ, uer. quinimò.
Eius auctoritas & poteſtas in & pro eccleſiis ſuis, & nu. 12.
12 *Communio inter epiſcopum, & cathedralem, ac alias eccleſias eſt, ta, & eius effectus.*
Item inter papam, & cardinales S. Rom. eccle. quæ.
13 *Prælationis nomen hic qualiter large accipiatur.*
Prælatus acquirit eccleſiæ, & quis ſit huiuſmodi.
14 *Clericus ſimplex non acquirit eccleſiæ, uel congregationi.*
Perſonæ intuitu relictum cui uideatur clerico, & nu. 17. uel alij, num. 20.
15 *Contra legari ſibi procurantes ſacerdotes ab eis, quibus pœnitentiam iniungunt, hic decernitur.*
Fraus in caſu huius decretalis quando committi dicatur, circa fin.
16 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 17.*
Ciuibus legatum, ciuitati relictum uidetur. §. 4. uid. nu. 20. in fin.
Poſt hæreditatem quæ accreſcunt, quæ ei accreſcant. §. 6.
Socius qui quid refecit cõmuni nomine, quæ remedia iuris habeat ad recuperationem ſumptus. §. 7.
Inteſtatis epiſcopo, clerico cuiuis, uel diaconiſſæ ſuccedit eccleſia. §. finali.
18 *Additio gloſſarum.*
19 *Epiſcopus legatum ſibi tantum, quare non communicet eccleſiæ, cum eccleſia relictum ſibi tantum communicet ipſi.*
Eccleſia omnia communicat prælato, non è conuerſo.
Pater carnalis portione ſibi competenti in bonis filij non poteſt niſi in ex cauſa & qua, priuari. & ita ſpiritualis.
Capite plus defertur, quàm membris à iure, in fin.
20 *Adminiſtratori eccleſiæ etiam expreſſo nomine ſi quid legetur, habet canonicam epiſcopus, & ratio.*
Quid ſi adminiſtratoribus ciuitatis? in fin.
21 *De gremio eccleſiæ, uel cleri quis dicatur, iuncta gloſſ.*

CAPVT XV.

1 REquiſiſti. Caſus. Diſtinguendo † & ſubſtinguendo declarat,
quando & qualiter inter epiſcopum, & ec
cleſiam cathedralem, vel aliam ſit diuidẽ-
dum legatum, quod fit vtrique, alteri, primò ponit
quæſtio. ſecundò generalis ſolutio ibi, & quidem. ter-
tiò ſpecialis ibi, & conſiderandum, ubi diſtinguit. 4.
membra, & primum proſequitur ibi, In primo uſque
ad uer. quid ſi, interſerendo ſecundum in uer. quem-
admodum. tertiũ ibi, ſi uerò, ult. in §. illud, dans quan-
dam doctrinam. Iterum in uer. in primo circa primũ
membrum ſubdiſtinguit: & primũ ſubdiſtinctionis
membrũ proſequitur ibi, ſi ab extraneo, ponens quã-
dam diſsimilitudinem, & eius cauſam ibi, & hoc, ſol-
uens quoddam obſtaculum ibi, nec eſt. Secundũ ſub
diſtinctionis membrum proſequitur ibi, Si uerò re-
2 linquatur [*Teſtator*] parochianus † eccleſiæ cathedra-
lis quo ad cano. capituli, uel cuiuſcunq; alterius quò
ad canonicam epiſcopi, Hoſtien. [*Pro anima ſua*] uide
quod dixi, infra de ſepul. capitulo primo, in gloſſ. iam
uidi [*Voluntate*] quandocunque fiat teſtamentum, ẽt
ſi in plena ſanitate, & multo tempore ante mortem:
inde tamen habebit epiſcopus canonicam, confirma
tur enim morte, infra de celeb. miſ. cum Marthæ, uer.
cęterum, ſecundum Inno. [*Et eccleſiam*] cathedralem,
Inn. i. collegium clericorum, Gof. ſupra e. relatum. 2.
3 [*Regulariter*] nec † fallit hæc regula ſecundum Hoſtiẽ.
niſi ex priuilegio, ſupra proxi. ca. in fi, uel præſcriptio-
ne cum titu. ſupra de præſcrip. de quarta, uel in alijs ca
ſibus no. de ſepul. ca. 2. & remittit ad ſum. de ſepu. ſub.
§. uetus, uer. an hæc canonica, & uer. & quota, ad fin.
[*Debet*] niſi conſuetudo haberet, ꝙ nil habeat. nã ubi
nil percipit, locum non habet hæc decre. ſecundum
Inno. dicit Hoſti: ꝙ Innoc. poſtea mutauit hanc ſuam
opi. auditis allegationibus in cauſa inter epiſcopum
Siſtaricẽ. & hoſpitale ſancti Ioã. Hierſolymitani ſuper
uilla de Manaſca ſuæ diœce. quam comes forcalcan.
hoſpitalarijs in ultima uoluntate legauerat, tunc e-
nim agente epiſcopo lata fuit interlocutoria, quod
de iure communi, excluſa cõſue. hæc portio, & quar-
ta deberetur epiſcopo: & quod dicitur de tertia, & di-
midia reſpicere conſuetu. remit. ad ſum. & §. allega. in
proxi. glo. quod dicit Hoſti. per additiones Inno. non
apparet, & uide quod dicam, infra tit. 2. certificari, in
5. quæſtio. [*Epiſcopus*] tantum, nil dicendo de eccleſia
4 [*Eccleſiæ*] tantum nil dicẽdo de epiſcopo [*Epiſcopo † &*
eccleſiæ] iſti ſunt cõiuncti re, & uerbo. unde repudian-
te epiſcopo haberet eccleſia, & e conuerſo. ff. de uſuf.
accreſ. l. 1. Vincen. [*Canonicam*] ſecundum conſue. & ſe-
cundum quod alia diuiſa ſunt inter epiſcopum, &
canonicos: & intelligo hoc etiam de ſtipendijs datis
à regibus, & principibus. 12. qu. 2. mos eſt, & in palea,
ſcimus Vincen. Hoſtiẽ. hoc caſu intelligit de dimidia
[*Portio*] dimidia ſecundum Hoſti. qua nec priuari po-
teſt, ut ſequitur [*Et hoc*] ſcilicet quod prædictum eſt,
ꝙ. ſ. de relicto epiſcopo ab extraneo cathedralis eccle
ſia habet partem [*Non eccleſiæ*] quia per hoc apparet
a relictum intuitu [a] perſonæ, non eccleſiæ ſecundum
Innocen. [*Teſtatoris*] imò & tunc de alijs legatis habe-
bit canonicam, quod dic, vt ſupra capitulo proximo
[*Non epiſcopi*] ideſt epiſcopalis menſæ: & idem ſecun-
dum Innocentiũ, ſi relinquit epiſcopo, dicens quòd
vult

vult illud ſpectare ſolū ad epiſcopalem menſam, non
ad eccleſiā cathedralem, & dicit Inn. ꝙ hunc ſenſum
ſonat canon hic inductus dicit. H. hoc uerum: ſed hoc
c. cōtradicit expreſsè, dicēs aliud in iſto caſu, quàm in
illo: unde & canon, cui adhæret Inn. ĵ. pro cōtrario in
5 ducitur, & ſoluitur [*Generalem*] & publicam † cui pacto
priuatorum &c. & dicitur generalis: quia generaliter
defalcat diœce. & ratio no. de dona. apoſtolicę, in prin.
ſecundum. H. [*Canonis*] ac ſi diceret, canon generaliter
conſtituit de obuentionibus eccleſiæ diuiſionem fie
ri inter epiſcopum, & eccleſiam: & ſi teſtator hoc in-
terdicat: nihilominus fiet: ſed nullus canō præcipit di
uiſionē fieri de legatis epō intuitu pſonæ inter epm̄,
& eccleſiam, ſeruabitur ergo teſtatoris diſpoſitio, cū
non contra canon. ſecundum Inno. Dicit Hoſtien. ſi
epiſcopus, & capitulū habent omnia communia, fiet
inter illos diuiſio, undecunq; proueniāt, & etiā cano-
nicæ, de dona. inter uir. & vxo. c. 2. ſi ſunt diuiſa, relicta
epō, & eccleſiæ ſimul, vel ſeparatim à parochianis ec-
cleſiæ cathedralis adhuc inter ipſos diuiduntur, & ſic
poteſt intelligi. 12. q. 2. uobis, & ca. conceſſo. Illa verò,
quæ defalcat epiſcopus de legatis relictis alijs ecƚijs,
ſunt ſua præcipua, nec ueniunt in diuiſionem, niſi ob
ſtet pactum, priuilegium, ſeu contraria conſuetudo:
quę tamen conſue. licet poſsit quātitati partis epiſco-
pi detrahere, non tamen illam in totum abſoluere, vt
dixi, & remiſi in principio. c. uer. & quidem. Dicit etiā
Hoſ. circa materiam notandum, ꝙ epſ, cui vult eccle-
ſiæ, portionē ſuā conferre poteſt. 12. q. 3. c. fi. quod in-
tellige de conſenſu capituli, ut ibi no. aliàs neceſſaria
eſſet præſcriptio, de præſcrip. de quarta, & de iure pa.
cura: uide tamen, quod dixi de dona. paſtoralis, ſuper
gl. pe. Nec eſt contrarium ei, quod dictū eſt, relictum
epō non cōmunicandū eccleſiæ cū eccleſia coniun-
ctim [*Dimittitur*] mortis cauſa dona. inter uiuos [*Pro-
batur*] i. preſumitur [*Pertinere*] ſed quod ſupra diximus
locum habet, quando teſtator expreſsit, ꝙ uolebat il-
lud eſſe præcipuum epiſcopi, & hic poteſt continua-
ri. §. illud, ſecundum Hoſtien. [*Si uerò*] proſequitur hic
ſecūdū membrū ſubdiſtinctionis, ut dixi in diuiſione
6 [*Probaretur*] per † teſtes, uel præſumptionē, vt quia le-
gata eſt caſula, uel capa ſerica, cappa. vel calix, Pe. [*In ui
ta*] maximè: quia nec in morte, ſed reſeruatur ſucceſ-
ſori, quod dic, ut ſupra eo. relatum. 2. de elec. quia ſæ-
pe, lib. 6. [*Et eccleſiæ*] coniunctim [*Canonica*] ſ. conſuetu-
dinaria ſecundum Inno. i. dimidia ſecundū Hoſt. indu
cit. §. ſe. & arguit per hoc, ꝙ quando epiſcopus habet
uocē in capitulo ut prælatus, tantū pōderat uox ſua,
quantum uox omnium aliorum, remittit de conceſ.
præbē. poſtulaſtis [*Reducenda*] de mero iure, Ho. [*Cano-
nicam*] i. conſuetudinariā, ſm Inn. ſed Hoſti. exponit. i.
æquā, vt tantum habeat epiſcopus, quantum canoni-
ci: ſed huic lecturæ Ho. ſatis obſtat. §. æqualia, ad quid
enim fieret tunc diuiſio, ex quo eſſent ęqualia [*Et ali-
7 qua*] & ſic † diſiunctim: ſi v ero coniunctim ſic, ſcilicet
relinquo epiſcopo iſtud, & tali capellę, dico, ꝙ epiſco
pus iure legati habebit dimidiam communicandam
eccleſię cathedrali: in alia dimidia contingente capel
lam habebit canonicam, Gof. [*Monaſterijs*] ergo mo-
naſteria tenentur ad canonicam epiſcopalem, ſic ſu-
pra c. proximo, vbi dixi in glo. eidem epiſcopo, quod
8 hic dicebant Pe. & Abb. [*Pys locis*] no. ex hoc † quod
infra ſequitur, & infra eo. cap. fina. ꝙ etiam de relictis
hoſpitalibus epiſcopus habet canonicam: & idem vi-
detur, ſi relinquatur pauperibus, puta loci, vide, quod
dicā de conuer. cōiu. dudū, ſuper uer. pauperū [*Cathe-
drali*] diuidendum in 4 portiones, Goffre. dicit Hoſti.
hoc intelligi de relicto à parochianis eccleſię cathe-
dralis, & ſic loquitur. 12. quęſtio. 2. conceſſo, & c. qua-
tuor. In relictis uero per parochianos diœceſis nil pe-
tit cathedralis, ſed parochialis, infra cap. fina. de ſepul.
per totum: quæ tamen non impedit, nec diminuit ca
nonicam epiſcopi, nec cum ipſo diuidit relictum epi
ſcopo, ut ſequitur: ſed de ſibi relicto ſoluit epiſcopo
canonicam [*Alij*] extraneo, nam ſicut de relicto extra
neo non haberent inferiores eccleſię, ſic nec de hoc,
quod relictum eſt epiſcopo, ſecundum Innocen. [*Ca-
nonicam*] quam non communicabit epiſcopus eccle-
ſiæ cathedrali ſecundū Boa. & dixi poſt Hoſt. ſup uer.
9 canonis [*Tanta communio*] licet multa † ſit cōio inter ab-
batem, & conuentum, uel alias dignitates, & capitula
non tamen fient hæ diuiſiones inter eos, ſi habēt bo-
na diſtincta, niſi hoc inter eos cōuenerit, uel conſue-
tudo, uel priuilegiū aliud inducat: quia nec iure ſcri-
pto talis cōio inter eos, uel talis diuiſio reperitur ex
quo relinquit, ꝙ & ſi nulli canones dicerēt, ꝙ epiſco-
pus in legatis eccleſiarum partem perciperet: nihilo-
minus tamen exinde poſſet partem petere: quia inter
epiſcopū, & eccleſias eſt cōmunio: unde & ſequitur,
ꝙ bona debent eſſe communia, nec enim dicitur hic,
ꝙ in aliquibus ſpecialiter ſit inter eos communio, ſed
generaliter loquitur; & ideò generaliter de oībus eſt
hoc intelligendū, arg. in eo, quod le. & no. ſ. eo. relatū.
2. rñ. 1. quinimò & ultra communionem plus habet,
ſ. ꝙ actionem mouebit, & defendet eccleſias tāquam
dñs principalis, ut patet in eo, quod no. ſup. de reſcri-
ptis, edoceri, ſupra de reſti. ſpo. olim, ubi uide in glo. ſi
de uiribus, & ĵ. de ſucceſ. ab inteſta. c. fi. nec mirū, nam
ipſe eſt præordinator in cunctis. 25. diſtin. perlectis, &
ad ipſum ſpectat omnium eccleſiarum cura. 10. qu. 1.
decretū, & c. ſeq. 16. q. 7. omnes baſilicæ, ut tamen tol-
leretur materia ſcandali, quam ſolet communio ge-
10 nerare. ff. de le. 2. cū pater §. dulciſsimis, editi ſunt † ca-
nones decernentes, quam partem debeat habere epi-
ſcopus, & quā aliæ eccleſiæ: ſed hoc hodie diuerſimo-
dè diffinietur ſecundum diuerſarum regionum con-
ditiones, & cōſuetines, infra de ſepul. certificari, nam
quidam canones dant epiſcopo medietatem de om-
nibus datis eccleſiæ. 10. q. 1. antiquos: quod intelligūt
quidam de eccleſia cathedrali, cum qua ſicut habet
maiorem communionem, ſic & de relictis ipſius ma
iorem percipit portionem, ut hic patet, & ſupra eo. §.
ꝙ ſi relinquaƭ. Alij canones dant tertiam. 10. qō. 1. de
his, & c. decernimus, & q. 3. cap. 1. 2. & 3. & 16. q. 1. cō-
ſtitutum. Alij quartam. 12. q. 2. uobis, & cap. ſequen. &
16. q. 1. ad hæc: & ſecundum hunc modum præcepe-
runt canones diuidi pręſentia, quæ tunc erāt, & poſt-
modum acquirenda, ſicut ex eiſdem capitulis colligi
poteſt ubi uerò de certa conſuetudine non apparet,
quartam poteſt petere epiſcopus pro canonica por-
tione, & poſteriora iura in hoc conſentiunt, argumē-
to. ff. de legibus, non eſt nouum, & le. ſed & poſterio
res, & melius, infra de cog. ſpirituali, capitulo primo,
& quia eam iam uniuerſalis eccleſia ſic appellat, infra
de ſepul. in præſentia, & c. cū ſuper, infra de deci. quo-
11 niam. ¶ Sed nunquid † epiſcopo petenti obſtabit prę
ſcriptio, uel conſuetudo pręſcripta? dicit Innoc. ꝙ ſic;
tu uerò dic ſecundum Hoſtiē. ut no. ſupra de pręſcrip.
a de quarta, infra de ſepul. certificari [a], Quid ſi ſit con-
ſuetudo, ꝙ tantum quinta pars, uel. 6. Dicit Innocē.
quòd non poteſt peti tanquam canonica, cum nullo
canone caueatur, ꝙ talis pars detur: petatur ergo tan-
b quam conſuetudinaria [b]. Tu dic ſecundum Hoſti, ꝙ
petenda eſt tanquam canonica conſue. moderata, &
de hoc no. infra de ſepul. certificari. Sed contra uide-
tur, nēpe quòd ſint omnes iſti canones reuocati. Ca-
uetur enim, quòd tertia ſolita dari epiſcopo ulterius
non ſoluatur. 10. quęſtio. 2. cap. primo, & 2. Solutio, il-
la capitula non loquūtur de quarta, uel tertia epiſco-
pali, ſed de illa, q̄ dabaƭ pro fabrica, & quæ ſimiliter
aſsi-

aſsignabatur epiſcopo præter ſuam partem. 22. q. 2. de
12 reditibus. Patet ex † præmiſsis, ꝙ non ſolum inter epi-
ſcopum, & eccleſiam cathedralem, ſed & inter epiſco
pum, & alias eccleſias eſt communio, quamuis ma-
ior ſit cum eccleſia cathedrali, ut hic dicit, ex qua cō-
munione ſequitur, ꝙ clerici inferiores de rebus eccle
ſiarum non poſſunt locationes, ſeu uenditiones face
re ſine conſenſu epiſcopi 22. q. 2. abbatibus. 17. q. fina.
in uenditionibus, & de hoc de tranſ. capitulo ſecūdo.
Alij dicunt, ꝙ hoc magis cōtingit propter iuriſdictio-
nem, quàm propter communionem: & adde, quod
no. ſupra de locato, ueſtra. ex hac etiam communio-
ne procedit, ꝙ ſtatuta eccleſiarum debent fieri cum
epiſcoporum conſenſu, ſupra de conſue. cum cōſue-
tudinis, ꝙ epiſcopi agūt pro eccleſiis, infra de ſuceſ. ab
inteſt. cap. fi. & quod in procuratoribus conſtituēdis,
& alijs arduis negocijs nihil poſſunt facere clerici ſi-
ne epiſcopo. 10. q. 2. precarię, ſupra de maio. & obe. hu
milis, ſupra de procurato. capitulo primo, ſupra de iu
di. cauſam quæ, ſecundum Innoc. cuius eſt quaſi hæc
tota glo. & adde quod no. ſupra e. c. reſpon. i. uer. ſecus
autem, ſicut etiam inter epiſcopum, & eccleſiam ca-
thedalem maior eſt communio, immò & quaſi idēti-
tatis unio inter papam, & ſanctę Ro. eccleſiæ cardina-
les, ut patet in eo, quod no. infra de priuilegijs, anti-
qua, ſecundum Hoſtiē [*Cui*] eccleſiæ cathedrali [*Pro-
prium*] dicit hoc, ut excludat monacum, Gof. [*Prælatio
13 nem*] large † ideſt quancunque curam, de offi. ordi. cū
ab eccleſiarū, & c. cū uos. talis enim acquirit eccleſiæ,
uel capellæ, cuius curam gerit, uel dignitati, ſeu mini-
ſterio, quod habet: & ſi in cōgregatione ſit, dummo-
dò habeat reditus ſeparatos, quod dic, ut ſupra eodē,
relatum 2. §. 1. & de officio ordi. cum uos. Dicebant
Pe. & Abbas, ꝙ prælationem uocat hic perpetuam, vt
quia eſt rector, uel perpetuus vicarius eccleſiæ: admi-
niſtrationem uocat temporalem, quam habent regu
lares, uel commendatarij, cōductij ſacerdotes, & hic
quærit de eo, quod dicā ſuper gl. hic reſpondet [*Quòd
14 ſi ei*] ſi tali † clerico non profeſſo, nec habenti admi-
niſtrationē, licet beneficiato [*Idcirco*] ſcilicet quia in-
tuitu perſonæ præſumitur relictum [*Epiſcopus*] à quo
beneficiatus erat, uel erat ſimplex clericus epiſcopa-
tus, nullius congregationis ſocius, Hoſtiē. vel iuris ca-
nonicæ, de qua prædictum eſt [*Nec eccleſia*] à qua be-
neficiatus eſt, in qua nulla eſt congregatio: uel eſt, ſed
ipſe non eſt de congregatione, ſecūdum Hoſti. idem,
15 ſi eſſet de congregatione [*Fraus*] no. contra † ſacerdo
tes, qui procurant ſibi aliquid relinqui ab his, quibus
pęnitentiam iniungunt, ſecundum Innocē. quamuis
poſſet dici ſecundum eum, ꝙ ipſi habent adminiſtra-
tionem, ſcilicet pœnitentias iniungendi [*Detecta*] ut
quia probatur monitum teſtatorem, qui relinquebat
centum eccleſiæ, ꝙ reliqueret canonico, uel clerico,
de quo bene confidebat. Alij, ꝙ legaliter diuideret, &
16 ſic factum eſt in fraudem epiſcopi. ¶ [*Gl. ſed † quæ*] quæ-
rit obijciendo, ponit. ſolu. Lau. ſed aliter ſoluit. ¶ [*Glo.
hic reſpondet*] diſtinguit inter legata, & donata, & allc-
gat contrarium. ¶ [*Gl. uſque*] reſpondet per quæſtionē,
17 & ponit duas opiniones. ¶ [*In † glo. ſed quæ ibi, nemo poteſt*]
uide infra glo. proxima [*& ibi, ſi præſes*] aliàs eſt uerſi-
cul. ſub. §. ſolent, uide de appella. dilecti, vlti. in fin. ult.
glo ¶ [*In gl. 12. ibi, inter debitorem*] uide de pact. plerique,
in 1. glo. [*& ibi, ius publicum*] hanc & ſe. uide in capitu-
lo, ſi diligenti, ſuper. 1. glo. ¶ [*In glo. hic reſpondet, ibi, annua*]
vide de offici. delega. quoniam abbas, ſuper, 3. glo. [*&
ibi, ciuibus*] ſequitur, ciuitatis legatum, uel fideicōmiſ-
ſum datum ciuitati relictum uidetur. ¶ [*In glo. uſque, ibi,
licentiam*] uide ſupra capitulo primo, ſuper. 3. & idem
dicit. §. ſeque. ¶ [*In gl. quare, ibi. §. item non ſolum*] quæ poſt
aditam hæreditatem accreſcūt, ſi ex hæreditate, hære-
ditati accedunt: ſi extrinſecus, non: quia perſonæ poſ-
ſeſſoris accedunt. ¶ [*In gl. fauore, ibi, idem reſpondit*] ſocius,
qui ceſſantibus ſocijs refecit inſulam cōmuni nomi-
ne, licet vſuras centeſimas. & dominiū vendicare poſ-
ſit: tamen & leuiorem uiam, ſcilicet agendo pro ſo-
cio, aggredi poterit. ¶ [*In glo. ſed non, ibi. §. uis maior*] uide
hanc & ſequen. de locato, propter, in prima glo. ¶ [*In
glo. ultima ibi ſi quis autem epiſcopus*] ſi epiſcopus, clericus
quiuis, uel diaconiſſa moritur ſine teſtamentis, & le-
gitimis ſucceſſoribus, ſuccedit eccleſia, in qua inſtitu-
18 ti fuerunt. ¶ [*In † glo. 2. ibi, antiquos*] in quibuſdam etiam
locis nihil accipitur, Vincen. Ioā. ¶ [*In glo. præſumptione,
ibi, dilectio*] uel ex qualitate rei, ut quia falconem, uel
canem uenaticum ei reliquit, cum ipſe eis uti ſoleret,
Vincen. [*& ibi, teſtatorem*] argumen. ff. de caſt. pecu. l. ſi
forte, & l. ſi militi, & l. miles. 2. H. ¶ [*In glo. ſed quæ eſt. ibi,
offenditur ius*] hoc eſt, quod quæritur, quare ius offen-
ditur in uno, & non in alio [*& ibi, poteſt dici*] ſecundū
19 Ioan. T. Vincen. [*& in fi.*] uel † dic ſecundum Goffr. ꝙ
prælatus ab eccleſia debet ali, non econuerſo: & om-
nia communicat eccleſia prelato, non econuerſo. 12.
q. 1. ſint manifeſtæ: & pater carnalis portione ſibi cō-
petenti in bonis filij niſi ex cauſa in iure ſcripta priua-
ri non poteſt, in auct. ut cum de appel. co. §. ſanctiſsi-
mus, coll. 8. ſic & ſpiritualis ſua portione dudum ſibi
decreta à canone priuari non poterit, dicebat Phi. epi
ſcopus poteſt habere proprium ſine eccleſia, ut in ca.
ſint manifeſtæ: ſed eccleſia nil poteſt habere, qđ non
teneatur communicare ſuis miniſtris, qui ſibi ſeruiūt
12. quæſtio. 1. expedit, & cap. ex his. dixit Goff. nil præ-
cipuum habere poteſt eccleſia, cui ſaltem iure præla-
tionis, & quò ad exercitium actionis non communi-
cet epiſcopo, quāuis quò ad uſum poſsit capitulū ali-
quod ſeparatū habere, de reſcriptis, edoceri. dicit Ho.
ꝙ ius uoluit plus capiti deferre, quàm membris: mē-
bra enim ſeruiunt capiti, non econtra, ad hoc. ff. de re-
c li. cum in diuerſis, nec ergo mirum, ſi maius [c] priuile-
20 gium habet maior. ¶ [*In † glo. hic reſpondet, ibi. l. annua*] per
hanc. l. dixerunt hic. Pe. & Abb. ꝙ ſi adminiſtratori ec-
cleſiæ etiam expreſſo nomine aliquid legetur, epiſco
pus habebit canonicam. q. dicaƭ legatum eccleſię, qđ
ſic probatur: quia ſi ſacerdos recedat, qui erat tempo-
re teſtamenti, ſubſtitutus in eccleſia habebit legatū, q
eſt tempore ſolutionis, hoc vult illa lex, & uide, quod
dixi de offi. dele. qm̄, ſuper. 3. glo. [*& ibi, inter uiuos*] fa-
tetur Hoſ. ꝙ cōmuniter hoc approbat cōſuetudo: ſed
multū contradicūt iura. ĵ. in cōtrariū alleg. [*& ibi, præ-
cedenti*] & in auc. de ec. t. §. interdicimus, col. 9. [*& in fi.*]
idem no. in c. pontifices, ad hoc. ĵ. de priui. per exēptio
nem, li. 6. Quid dicat illa lex, uide in ſuf. gl. ibi dicit, ꝙ
forte adminiſtratores fuerant expreſsi: dicunt quidā
diſtinguendū, an exprimātur nomina ciuiū, uel nō, p
l. ff. ad Treb. quoties, cum. l. ſeq. ¶ [*In gl. uſque, ibi, gradum*]
idem Ioan. 12. quæſtio. 3. capitulo 1. & Goff. & Hoſti.
21 hic Vincen. & T. ſupra eodem ad hæc. ¶ [*In † glo. ar. quòd,
in fi.*] dicit Hoſtien. contrarium uerum. 61. diſt. §. licet
aliud, de offic. archipre. capitulo tertio, infra de uerb.
ſigni. cum tibi, & cap. penul. Ioan. cuius fuit hæc glo.
ad hanc partem allegabat decre. cum nobis olim, ſu-
pra de elec. 63. diſtin. ſacrorum, & c. plebs dioſtrenſis,
& c. ſequen. ſupra de uſu pa. capitulo primo, ff. de uer.
ſigni. qui in continentibus, & l. ædificia, & l. pupillus,
§. incola. C. de ædifi. pri. ſi quis poſt, de fideicom. l. uo-
luntas. ff. de uſu & ha. l. plenum. §. ſi uſuf. C. de ſecun-
dis nup. leg. ſecunda. ff. de leg. 2. peto. §. fratre: & dice-
bat ibi hanc partem placere Hugo. tu dic gloſſam ve
ram. cum quęritur de gremio eccleſiæ, dictum Ho-
ſtien. de gremio cleric. ¶ [*In gloſſ. ultima ibi, propinquos*]
agnatos uſque ad 7. cognatos uſque ad quartum gra-
dum, Innocen.

ANNO-

ANNOTATIONES.

a ¶Certificari. Ibi uide Io. An. in 5. q. & ſupra in iſto. c. ſuper verbo, debet, & per do. Pe. de pecu. capitulo 2.

b ¶Conſuetudinaria. Pro quo facit, quod no. Bar. & doct. in l. ius ciuile, ff. de iuſti. & iur. & in l. edita, C. de eden. & glo. pen. in fine in capitulo conſtitutus, de capel.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*

2 *Caſus.*

Tertiam debitam iure naturæ quis habet in bonis patris, & matris, & auiæ, qua tertia priuari non poteſt, & nu. 13.

Filius rogatus reſtituere hæreditatem debitam iure natura detulit & Trebellianicam.

In quartam hanc computantur fructus & qui.

Heræditas Rainutij hic quo modo computetur, & detrahantur ex ea tertiæ, & quartæ, uer. hæreditatem uerò.

3 *Hanc decretalem quando commentatus & quomodo ſit Hoſtiēſis.*

Commentum huiuſmodi arguitur & quare, unde quæ à commentis ſint aliena dicuntur.

Abbas ſenior uidit hoc commentum.

Decretalium titulus aliquando mutatus eſt, ut hic, & citantur ſub titulo priori.

4 *A matre quis aliquando denominatur uti nobiliori, ut hic, uel alia cauſa.*

Cognati potius, quàm agnati faſtu ſuperbiæ recognoſcuntur.

A patre filius denominandus.

5 *Teſtamentum ſolenne quoddam, & quoddam nuncupatiuum, & qualiter utrunque fiat, & ualeat.*

Teſtamenti ſolennitatem allegans probare debet.

Teſtandi genus quod eligiſſe quem ueriſimile.

6 *Dotem quis etiam legaſſe uidetur, ſi quid dicat ultra dotem legare.*

Vltra, eſt dictio implicatiua.

Hortus legata domo uidetur legatus, & quando.

Adhærentia ueniunt cum ſuis principalibus.

In dote ut quis inſtituere filiam poſſit, qua utendum cautela.

7 *Impubes qua ætate quis dicatur, & quomodo non poteſt contrahere, uel profiteri, nec eſſe in iudicio, remiſſ.*

De adulto etiam habente, uel non habente curatorem, remiſſ.

Hæredes inſtitutio fit per relictum cæterorum bonorum, quæ ſuperſunt ex legatis, & quando.

Hæredes inſtitutæ mater, & ſoboles, quam geſtabat in utero ut ſuccedant, ad uer. & ſoboles.

Soboles qualiter hic ſumatur, & quando ita dicatur.

Pupillus non dicitur, qui eſt in utero.

8 *Per ſuccedere, uerbum quis ſubſtitutus impuberi an derectè etiã ante pubertatem uideatur ſubſtitutus.*

Verbum commune in teſtamentis quam uim habeat.

Aſque liberis quis decedere non dicitur, ſi unum habeat, & uide nu. 22. §. 2. & 29.

Subſtitutio euaneſcit, etiam ſi filius non ſit hæres.

9 *Vxor iure Lombardo in quotam partem bonorũ marito ſuccedat, & in quotam Gallicano, & ſiculo, uide num. 22. §. 8. & num. 34. 35. in fin.*

Matrimonium etiam minor. 12. puella, & quando poſſit contrahere.

10 *Mater poteſt eſſe tutrix filiorum.*

Tertia pars ſeu legitima iure naturæ debita quibus actionibus uẽdicari poſſit, & an uenditio defuncti ob eius conſecutionem reuocetur, num. 13.

11 *Fideicommiſſi etymologia, & origo, & quòd ab initio actio non dabatur.*

In libello, uel, disiunctiua quando admittatur.

12 *Excipiendo an litis conteſtatio fiat, remiſſ.*

Allegatio aduocati melior in finem reſeruanda.

Non deductum in primo iudicio deducitur in 2.

13 *Pro legitima filius, & nepos de inofficioſa uenditione defuncti cõtra emptores an poſſit agere, & qua actione.*

Inofficioſæ uenditionis mentio & ſermo fit hic.

Legitima reſtitutioni ſubiacet, nec ea poteſt fraudari filius, & lata pro ea fit interpretatio, circa fi. uide nu. 19. & 36. & ſup. nu. 2.

A lege, uel principe quod datur à priuato non põt auferri, ibid.

14 *Præceptum habet uim ſententiæ.*

A ſententia in quantum contra ſe lata quis appellare poteſt.

Procurare pro appella.

Prouocatio propriè fit extra iudicium.

Sententia an poſſit ualere, uel confirmari pro parte, & num. 20.

Super non petitis non fit ſuppletio, præterquam in caſu, & quo.

Auditor datus non poteſt niſi de mandato ferre ſententiam.

15 *Appellationis iudex ſi pronunciet iniuſtè pronunciatum, & bene appellatum, & poſtea condemnat, an id rite fiat.*

Tertiarum condemnatio qualiter hic facta ſit.

16 *Trebellianica competit iure inſtitutionis, & an competat, cum ſunt pauperes inſtituti.*

17 *Fructuum & quarta perceptorum tempora quæ ſpectẽtur, & quæ hic in eis condemnatio, & cõputatio fiat ipſorũ nu. 18. 37. 39.*

Poſſeſſor bonæ fidei, & malæ fidei differunt in reſtitutione fructuũ.

In alterius ius qui ſuccedit, neſcire præſumitur.

18 *In quartam qualiter imputentur fructus, & conferantur num. 22. §. 10. & num. 37. & 39.*

19 *Legitima tertia an diminui poſſit conſuetudine, uel lege muncipali, & num. 36.*

20 *Appellationis iudex addit ſententiæ, & ſupplet de facto.*

Quartæ plures de una hæreditate deducuntur.

Confirmatio papæ claudit ianuã omnibus iudicibus inferioribus, non autem ſibi, uel cui committit per uiam ſupplicationis.

21 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 22.*

Subſtitutiones quando finiant. §. 1.

Querelam inofficioſi frater, & ſoror quando intentant. §. 3.

Subſtitutio drecta quo caſu trahatur ad fideicõmiſſum. §. 4.

Præſcriptio quando olim terminabatur. §. 5.

Pro dote uſucapio prodeſt & quando. §. 6.

Fideicommiſſarijs, uel legatarijs quæ competant actiones, ibid. & num. 32.

Præſcriptio longi temporis quæ dicatur. §. 7.

Vxori quantum de bonis uiri præſtetur, in fin. uide num. 34.

Querela inofficioſi teſtamenti, uel donationis quibus competat. §. 9. & ſupra §. 3.

Parentes diuidere inter filios, & qualiter. §. 10.

Exhæredationis iuſtæ cauſæ quæ remiſſ. ibid. & nu. 36.

Quartæ an unica, non duæ poſſint deduci, leges ponuntur, unde argumentatur gloſſa. §. antepe.

Apud hæredem quæ remaneant hæreditate reſtituta. §. fin. & nu. 39. in fin.

23 *Additio gloſſarum, & num. ſequentibus.*

Suſtitutio uulgaris quare ſic dicta. §. 1.

Pupillaris, exemplaris & compendioſa unde dictæ, ibid.

24 *Quartarum deductio quando non habea locum.*

Subſtitutio tacita quomodo fiat, & quomodo expreſſa.

In pupillari poteſt tempus præueniri pubertatis.

In ea quot requirantur, & quibus caſibus experiret, nu. 25. in fi.

25 *Furioſo impuberi pupillariter ſubſtituitur.*

Naturalis cauſa conſideratur, non accidentaria.

Subſtitutioni exemplari quãdo ſit locus, & quibus differat à pupillari, & quando expiret, nu. 26.

27 *Subſtitutio quæ hic fuerit.*

Præcaria quæ dicatur, remittit.

28 *Succeſſio futura an poſſit remitti, & quomodo.*

Fideicommiſſo grauatus an & quibus caſibus alienare poſſit. ad dicti. alienari.

Subſtitutio, ſi ſine liberis deceſſerit, quando dicatur euaneſcere, uide nu. 8. & 22. §. 2.

Legatum etiam ita factum quando.

Præmori uter dicatur filius, an mater, ſi ſimul decedant.

Maritus lucratur aliquando bona præmorientis uxoris, & quo iure.

30 *Præſcriptio annalis quæ hic allegatur.*

31 *Dos ſi datur inæſtimata, uel æſtimata, qui titulus competat ante nuptias, & qui eis ſecutis.*

Conditio tacita quæ hic non faciat æſtimationem conditionalem, circa fin.

32 *Legatario quotuplex actio competat, & quomodo, & num. 22.*

Electio actionis fit ab eo, cui plus una competit, in fin.

33 *Hypothecaria actio quanto tempore tollatur.*

Præſcriptio. 30. anno. ſecundum canones nunquam ualuit, nec ualet, in fin.

34 *Lombarda unde dicta, & de iure Lombardo hic aliqua circa uirum & uxorem, & in quibus approbatum ſit à iure canonico, & num. 35. in fin.*

35 *Loci conſuetudinem inſpiciendam, ubi eſt res litigioſa.*

Inter querelam inofficioſi teſtamenti, & inofficioſæ donationis differentiæ quæ, & ſimilitudo. §. 1. unde perueniat utraque, & quando currere incipiat, & contra quos intentetur.

36 *Quartarum an ſit æqualitas, & quarta filijs debita an minui, uel grauari poſſit, & quanta ſit.*

Quarta hæc an ſit aucta etiam in aſcendentibus, & alijs, & quibus, circa medium.

In ea quæ ueniant, ibid.

Quartæ Trebellianicæ quis auctor, & quis eam detrahit, ibid.

Eſt quædam capiferorum ad eius exemplum, & quæ ſit.

Quarta Falcidia quæ, unde dicta, & quando ei ſit locus, circa fin. & nu. 38.

Quarta, quæ debetur arrogato, & in iſtam quæ imputentur, ibid. uer. ſola hæreditaria.

Quarta quæ teneatur pro rata creditoribus, ibid.

37 *Dodrans quot unciarum ſit.*

Lex, iubemus, C. ad Trebelliani. de qua loquatur quarta, & nu. 39.

In quarta filiorum an imputentur fructus, & nume. 39. & ſupra num. 17. & 18.

38 *Filius naturalis quantum capiat à patre.*

Quartæ duæ an detrahantur à filijs, & quo tempore.

In perſona una recipitur, quod in duabus aliquando, & quibus caſibus hic, cir. medi.

Vice duorum qui grauatur, & ſic honorari debet, ibid.

CAPVT XVI.

1 RAinutius. Licet Ho. decre. diuiſerit † in 7. partes, & circa
id fimbrias ſuas extenderit, Tu diuidas in 4.
partes prin. tãtum, in prima ponitur factũ
coram papa narratum ap. remedio uſq; ibi, cum autẽ:
in ſecunda auditoris dati per papã pronunciatio uſq;
ibi, Nos igitur. in tertia ipſius pronunciationis per pa
pam confirmatio uſq; in fin. Prima ſubdiuiditur in 5.
partes: in prima teſtamentum. R. ponit. in ſecunda ibi,
Mortuo, factum poſt ipſius mortem emergens. in ter
tia ibi, Poſt modum, quæſtionem ex teſtamento & fa-
cto prædictis exortã, & partium allegationes. in quar-
ta iudicis diffinitionem ibi, Dictus uerò. in quinta par
tium appellationes ibi, Sed utraq;. Secunda etiam ſub
diuiditur in quatuor. Prima pars corrigit in uno capi-
tulo iudicis ſñiam. ſecunda ibi, In eo. in alio capitulo
illã confirmat cum certa moderatione. tertia ibi, quia
uerò ſupplet, quod primus omiſerat. quarta ibi, In eo
2 autem, quò ad alia ſñiam cõfirmat. & h. d. In bonis † pa
tris, matris, & auiæ habet quis tertiam debitã iure na-
turæ qua priuari non poteſt: & filius rogatus reſtitue-
re hæreditatem, detrahit debitam iure naturæ, & quar
tam Trebellianicã: in ea tamen computantur fructus
poſt lit. conteſta. percepti. hæreditatem uerò Rainutij
ſic computes, & per hoc facilius intelliges. Pone, ꝙ hæ
reditas Rainutij ualuit. 54. in quibus Clera mater, quia
marito ſuperuixit, habuit tertiam de iure Lombardo,
& ſic. 18. in reliquis. 30. Adelaſia ſecunda uxor. R. eo-
dem iure habuit tertiam, & ſic 12. remanent. 24. in hæ-
reditate, ſed primò illas tertias expediamus. in tertia
Cleræ, quæ fuit. 18. habuit Alterocha tertiam debitam
iure naturæ, in qua non potuit grauari, quæ fuit tria.
tertia enim de 18. conſiſtit in 6. quorum dimidia, quia
duæ erãt filię, conſiſtit in tribus. Tutor verò pro Adie-
cta habet reliqua. 15. in 3. Adelaxiæ, quæ fuit 12. per eã
dem computationem Alterocha iure naturæ habuit
duo, ſ. dimidiam tertiæ, quæ conſiſtit in 4. Adiecta reli-
qua. 20. nunc miſcendo has duas tertias, in quibus erãt
30. Alterocha habuit dimidiam tertiæ, ſcilicet. 5. reli-
qua. 25. habuit Adiecta. & quò ad 5. Alterochæ reuo-
catur ſententia in 24. quæ remanſerunt in hæreditate.
R. quælibet ſoror habebit tertiam iure naturę, quę ter
tia conſiſtit in 8. & ſic quælibet habet. 4. in quibus. 4.
Alterocha computet ſibi dotem, & legatum, ſi tan-
tum ualuit: modò remanet hæreditas in 16. quæ reſti-
tuenda ſunt, tutor detrahet inde quartam per Trebel-
lianum: & ſic quatuor, computatis tamẽ fructibus in
ea, ut dicit litera: reſiduum. ſ. 12. ex fideicommiſſo da-
bitur Alterochæ. Ex hæreditate ergo. R. habuit Alte-
rocha. 4. ex iure naturæ, & 12. ex fideicommiſſo, & ſic.
16. ex tertiis matris, & auiæ iure naturæ habuit. 5. &
ſic 21. tutor hæredum Adiectæ ex tertiis matris, & a-
uiæ habuit. 25. in bonis. R. habuit. 4. pro legitima, &
4. pro Trebelliana, & ſic. 33. coniunctis. 33. & 21. habe-
bis. 54. Hoſtien. uerò computabat, quòd ualuerit hæ-
3 reditas. 108. quod omitto [*Rainutius*] ſcias, quòd † Ho-
ſtien. ut puto, commentauit hanc decre. & decre. Rai-
naldus ante, quàm feciſſet, uel facere diſpoſuiſſet ap-
paratum, ut patet: quia quaſi inordinatis materiis illa
tractaturus non eſſet, hic poſuit extraneas, & exquiſi-
tas materias, ut infra dicam, & credo Abb. uidiſſe ha-
rum decretalium commentum. Scripſit autẽ hic Ho-
ſtien. ferè duas petias, & dimidiam. Scias enim, quòd
hæc decre. fuit olim ſub titu. de re iudica. & ſic allega.
4 C. ad l. Falcidiam, quamquam [*De Clera*] à matre †, de
nominatur: quia forte nobilior. Sæpe enim faſtus ſu-
perbiæ recognoſcit cognatos potius, quàm agnatos
ſecundum Hoſtien. vel quia ſuperuixit mater patri, ſic
uenit in uſum, ut eſt moris: de iure tamen denominã
dus eſt filius à patre; de hoc, intra de conuer. infide. ca
pitulo ſecundo [*Extremis*] q. extra terminos huius uitæ
hoc eſt moriens, ſupra eo. nos quidem, infra titulo pri
5 mo, capitulo finali, Hoſtien. [*teſtamentum*] forte † ſolen-
ne, quod deficit deficiente uno teſte, uel uno ſigno. C.
eo. ſi unus: uel nuncupatiuum, quod eſt planius, in
quo. & 7. teſtes requiruntur, & poteſt fieri tabellione
legente, & teſtatore recognoſcente illud eſſe ſuum te-
ſtamentum, uel ſaltem audiente, & annuente, ſi loqui
non poteſt. C. qui teſta. facere poſ. l. hac conſultiſsima
§. penulti. & ulti. & l. diſcretis. §. fina. & de his remiſi ſu-
per rubrica, & qui allegat, teſtatorem uoluiſſe teſtari,
ſolenniter, hoc probet. Non enim eſt ueriſimile ali-
quem eligeſſe genus teſtandi ad ſua iudicia impugnã
da. ff. de teſtamen. mili. l. ſi miles: & breuiter ſecundum
can. ſufficit, quòd conſtet de intentione teſtatoris per
preſbyterum, & duos teſtes; quod dic, ut ſupra cum eſ
ſes, & c. relatum, & c. cum tibi, ſecundum Hoſtien. [*Vl-*
6 *tra dotem*] hoc uerbo † dotem etiam legaſſe uidetur. ff.
de leg. 3. ſi ſic. Goffre. Hoſti. [*Domum*] & hortum: forte
non erat adhærens hortus domui: aliàs uideretur lega
tus domo legata; de hoc. 12. q. 2. c. fin. Nota ſecundum
Hoſti. pro conſilio dominorum legum. Cum enim q
dam dicant filiam non poſſe inſtitui in dote, de quo ſa
tis uide in ſpe. de inſtr. edi. §. cõpendioſæ. C. aliàs vt au
tẽ. uer. ſed ſuper forma, & uide, quæ ibi, dicam, & ff. de
mino. l. denique. §. ſed utrum, in fi. dant conſilium, ꝙ
inſtituatur in 5. ſol. ultra dotem, ut ſic non agat niſi ad
ſupplementum, dote in legitima computata, quam
& ab inteſtato neceſſe habet fratribus conferre. C. de
inoffi. teſt. quoniam nouella, C. de rei uxo. actio. l. una
§. uideamus. ff. de colla. l. 1. §. fi. & l. illud. §. ad hoc [*Impu*
7 *beri*] minori † . ſ. 12. & hic plene tractauit Hoſti. qua æta
te quis dicatur impubes, & quomodo nõ põt contra-
here, uel ꝓfiteri, uel eſſe in judicio, & q̃d de adulto ha-

bente & nō habente curatorem, quę ut exquiſita prę-
termitto. Quare ergo citius pubeſcat mulier, q̄ uir, ip-
ſe remittit de deſpon. impube. literas, & de his omni-
bus tractauit hic Abb. [*Cætera*] per hęc uerba fit hęre-
dis inſtitutio, maxime inter filios. C. eo. in teſtamentis
& l. hac conſultima, Inno. [*Adijeiens*] Rainutius in te-
ſtamento [*Et ſoboles*] ex quo ſic cōiuncti ſunt, ſuccedit
pro dimidia. C. de cadu. tollen. l. una. §. his itaq;, ſm In
no. de hoc, infra c. 2. in gl. qui forte. & habet id locum
ēt cum plures tunc naſcantur, quod eſſe poteſt, & pro
ſequitur hic Hoſti, quod habes. ff. de ſolu. ſi pater. ff. ſi
pars hære. pe. l. antiqui. ff. de iudi. ſed & ſi reſtituatur: &
ſm Hoſt, ſumitur hic ſoboles pro poſthumo, cum nō
dicatur ſoboles, quæ nō eſt rebus humanis: ſic nec pu
pillus, qui eſt in utero. ff. de uerb. ſig. non eſt pupillus,
licet lex fingat natum, qui eſt in utero, dū quæritur de
ipſius commodo. ff. de ſtatu ho. qui in utero, & l. qui
fil. ſint leg. c. 2. ubi de hoc [*Eidem*] Adiectæ, ſ. impuberi
8 [] *ſuccederent*] licet per † hæc uerba, Adiecta decedente
poſt pubertatē ueniant ſubſtituti per fideicommiſſū;
tamen ante pubertatem uidebatur directa per decre.
primam. eo. ti. lib. 6. & ſic uidebatur, ꝙ compendioſa,
etiam non geminata, ſaltem concepta per uerbū cōe
habeat duplicē effectum diuerſo tempore, ſ. directæ
ſubſtitutionis, & fideicommiſſariæ, de quo ibi ſatis di-
xi ſuper gl. hic decidit, in fi. [*Abſque liberis*] ſufficit unus
ff. de uerb. ſig. non eſt ſine liberis. C. de condi. inſti. l. 1.
C. quando dies leg. ce. cū uxori, & euaneſcit ſubſtitu-
tio, ēt ſi filius ille non ſit hæres. ff. de leg. 1. filiusfa. §. cū
quis erat rogatus, ſm Hoſti. qui circa hoc multa nota-
uit hic, quæ dixi de proba. in præſentia, ſuper 1. gl. [*Tu-*
9 *tores*] teſtamentarij, ut patet in anti. [*Iure* † *Lombardo*] h. d.
ut excludat ius Gallicanum, per quod ſuperſtes con-
iunx ſuccedit in omnibus bonis, ſicut dicitur in Sici-
lia contrahi iure Francorum, Goff. [*Tradiderunt*] in con
iugē. & ſi uis dicere, ꝙ tenuerit matrimoniū, dic ꝙ pu-
ella pubes erat corporis pubentis, licet eſſet ſub tutela:
quia non erat pubes ætate, ſm Abb. ſm quem not. ꝙ
tutor conſtituit dotem. C. de epā. au. tam dementis [*In*
pace]. i. ſine aliqua interpellatione, uel interruptione:
& de materia interruptionis, q̄uo alia ciuilis, altera na
turalis, & quibus modis fiat utraq;, & quibus proſit,
tractauit hic Hoſt. quod videas, ſupra de pręſcrip. illud
[*Et filium eius*] qui tempore teſtamenti in vtero geſtaba
10 tur, Gof. & forte † mater erat tutrix filii, quod eſſe pōt,
quod dic, ut ſupra de ap. ex parte. 2. ſm Hoſt. [*Filios*] pu
pillos [*Eiuſdem*] P. ex ſecunda uxore [*Quondam Rainutij*] in
telligas, ꝙ tertiæ matris, & auiæ, de quibus ſequitur,
non fuerūt ſeparatæ in uita Rainutii, nec in morte de
bonis Adiectæ. Nec intelligas, ꝙ donauerit, uel uen-
diderit certas res de dictis tertiis, ſed tantum ius, quod
habebat in ipſis, uel in bonis ratione ipſarum: aliàs, ſi
tertiæ ſeparatæ fuiſſent, oportuiſſet, ꝙ non ex cauſa fi
deicommiſſi, uel ſubſtitutionis, ſed uel ex teſtamen-
to, uel ab inteſtato prædicta peterentur in libello. Alii
dicunt, licet non ſit uerisimile, ꝙ etiam ius, quod ha-
buit Alterocha in prædictis tertiis, fuit hic petitum ſe-
11 cundum Inno. & Hoſti. & Abb. [*Fideicommiſſi*] ſic † dici-
tur, ꝙ fidei hæredis ſit commiſſum: unde olim non da
batur actio, ſed ſolum ne pudorem incurreret, reſti-
tuebat hæres, inſti de fidei. hæred. 1. reſpon. & §. 1. [*Vel*
ſubſtitutionis] i. fideicommiſſariæ ſubſtitutionis; unde
admittitur iſtud, vel, in libello: quia nō ſapit incertitu-
dinem, nec diſiungit aduerſa, & diſſimilia ſecundum
Hoſti. & Pe. & Abba. ubi enim diſiungeret contraria,
non eſſet reſpondendum libello, niſi ex forma obliga
tionis, uel ratione incertitudinis aliud dicatur; & de
hoc, ſupra de reſtitu. in integ. conſtitutus, cum ſuis re-
miſsionibus [*Petierunt*] in ſcriptis formato & oblato li
bello, ſecundum Hoſtien. qui in hoc remittit, de libel-
12 li ob. c. 1. [*Dicēnte*] uidetur, ꝙ † hic excipiendo fuerit lis
conteſtata, de quo dic, ut infra de lit. conteſt. c. 2. lib. 6.
[*Diuturnum*] Dicebat Tan. hæc tria allegauit tutor, ſed
non probauit [*Inſuper allegabat*] reſonat melior allega-
tio, & ſic facere debet cautus aduocatus ſecundum
Hoſtien. [*Per Trebellianum*] bona allegatio. ff. de vulg. &
pupil. ſub. cohæredi. §. cum filiæ. La. & Go. Hic autem
omiſit tutor de legitima Adiectæ, quæ fuit poſtea à
cardinale petita, & per eum adiudicata, Hoſti. [*Dictus*
uerò iudex] Tuſcanen. coram quo erat cauſa [*Deducta*] in
telligitur, & in hoc ſubauditu corrigitur ſententia.
Idem reperas in tertia Adelaſię [*Viro ſuo*] futuro, Io. Tu
uerò dic proprie: ſed Io. intellexit, quia, R. donauerat:
tu dic, quòd Clera [*Fecit*] Adiectæ de Alterocha, & ſo-
bole [*Cogitaſſe*] de qua etiam ſi cogitaſſet, non tamen
matri, & uxori præiudicaſſet, niſi aliud eſſet de iure
Lombardo, Inno. [*Vendiderat*] dicit Hoſtien. ſe mirari
13 † de hoc textu: quia uidetur nouum tractatum alibi
iure non expreſſum inducere, ſ. de inofficioſis uendi-
tionibus. Si enim Adelaſia, quæ domina erat, tertiam
ſuam uendidit, & tradidit. P. ſoluenti precium, ergo fa
ctus eſt inſolidum dominus ipſius tertiæ, inſtitu. de re-
rum diui. §. per traditionem. C. de pac. traditionibus.
quomodo ergo detrahit Alterocha bonorum ſubſi-
dium de illa. Si dicas, ꝙ facta fuit ſimulatè, & in frau-
dem ipſius Alterochæ; hoc non ualet: quia ſecundum
hoc deberet in totum reuocari. ff. de leg. 2. Titia. §. im-
perator. ff. de donatio. inter uirum & uxo. ſi ſponſus. §.
circa. C. plus ualere, quod agitur, in rubro & nigro. re-
ſpondet, ꝙ licet donatio facta in fraudem, & uenditio
ſimulata reuocetur in totum, ubi precium ſolutum
non eſt: ubi tamen eſt ſolutum, non eſt perdendū pre
cium. C. man. ab Anaſtaſio. §. ſi qui autem, & de hoc,
ſupra de re. eccle. non alienan. ad audientiam, ad fi. dic
ergo, ꝙ hic fuit uera venditio: tamen diminutum fuit
de precio, quantum ualebat legitima Alterochæ; &
ideò illa deducenda: dicit tamen Hoſti: ſe quandoque
audiuiſſe in materia ſic diſtingui: Aut uendit quis par
tem patrimonii, aut totum. Si partem, & ſine fraude,
ſtabilis eſt contractus. Si totum nulla cauſa cogente,
præſumitur contractus fraudulenter, ut hic, & ff. quæ
a in fraud. cre. l. omnes[a]. §. 1. & ideò competit quere-
la filiis, & nepotibus quantum ad detrahendum bo-
norum ſubſidium: nam & dicit lex, quòd ei, qui non
habet quartam, dabitur rei uendicatio utilis tam con
tra emptores, quàm alio modo res accipientes, in au-
tentico de reſtitutio. §. penultimo, collatio. 8. quia
in ea nullo modo poteſt grauari, in autentico de reſti
tutio. & ea, quæ parit. §. quamobrem, collatio. 4. Et di
cit, ꝙ hi, qui ſic diſtinguunt, quærunt. Quid ſi is, qui
patrimonium uendit, & is qui emit, habent malam fi-
dem in contrahendo, ſed in æſtimatione, & ſolutio-
ne quilibet habet bonam, quia iuſtè æſtimatum, &
plene ſolutum, an reuocetur in totum, ſicut dicit lex,
Titia? Et dicunt, ꝙ forte ſic, quaſi tantum uoluerit pre
cium ſoluens de ſuo donare. ff. de reg. iuris, cuius per
errorem. ff. de condictio. indebit. l. 1. ff. pro empto. qui
fundū. §. ſi ſeruus, in fine. nec uidetur celatus, qui ſcit,
& cætera. ff. de actio. empti & uenditi. l. 1. §. finali, uel,
ut dicunt, aliud forte in uenditione: quia preciū abeſt
emptori, quàm in donatione, ubi non abeſt. Succurri
tur ergo illi habenti oneroſam cauſam, non iſti habē-
ti lucratiuam, nec enim eſt par eademque ratio, & cæ
tera. C. de codicil. l. finali. C. de iure deliberan. ſanci-
mus. §. licentia, & hæc diuerſitatis ratio uidetur expri-
mi inſtitu. de leg. §. ſi res, argumento, ff. de relig. &
ſump. fu. l. ſi quis. §. 2. Sed opponitur, aut emptor pro-
uidit ſibi de euictio. & tunc non habet quid conque-
ri, niſi uelles dicere eum habere exceptionem pacti,
uel doli mali, cum hæres intelligatur eadem perſona
cum

cum defuncto, ita, ꝙ dolus par compenſetur. ff. de
diuer. & tempo. præſcrip. cum hæres, & ff. de dolo, ſi
duo: aut ſibi non prouidit; & tunc certum eſt, ꝙ non
agit. C. de euictio. ſi fundum. Alii dicunt, ꝙ ſiue bo-
na, ſiue mala fides interuenerit, ſemper aget ad legi-
timam filius, & nepos[b]. Nec obſtat, quòd mala fides
venditoris noceat hæredi in legitima, & quòd mala fi
des utriuſq; compenſetur in hæredem, ut eſt dictum:
quia illud uerum in contractibus non inofficioſis, ſed
inofficioſis non ſuccedit in uitium, nec in malam fi-
dem: quia aliàs eſſet aperta uia ad fraudādum filium
in legitima, quod eſſe non debet, argum. C. de iudic.
leg. 2. in fi. de diuor. quanto, ad finem, cum ſimilibus.
Nam legitima reſtitutioni ſubiacet, nec in ea poteſt
fraudari filius, & eam habet à lege, & ſic fiat lata inter
pretatio, de conſuetudi. cum dilectus: & quod prin-
ceps dedit, nullo modo auferat priuatus, in auct. coll.
4. de nupt. §. de augmentis, uerſi. ſed hoc quidem, in fi.
& ſic ſemper aget filius contra emptores, qui omnia
emerunt, niſi uenditio ea neceſsitate facta eſſet, qua li
cuiſſet etiam filium diſtrahere. C. de pa. qui. fi. di. l. fin.
ipſe tamen Hoſti. dicit, quicquid dicatur, hoc intelligi
uerum, quando uenditio fuit, uel præſumitur fraudu-
14 lenta [*Præcepit*] hoc † uerbum habet uim ſententiæ, de
uer. ſig. in his [*Extraneus*] q. d. nedum ſuus, qui debet eſſe
melioris conditionis. 86. di. non ſatis [*Sententia*] inquan
tum contra ſe lata erat [*Prouocauit*] ideſt appellauit, cū
prouocatio propriè ſit extra iudicium, de hoc, ſupra
de appellatio. cum ſit. Quod autem no. hic Hoſtiē. de
ſententia, an poſsit pro parte ualere, uel confirmari,
uide infra de conuer. coniu. placet, ſuper gl. argum. ꝙ
[*Cum autem*] ſecunda pars principalis, ubi in diuiſione
dix: [*Conceſſo*] coram quo petiit tutor tertiam debitā
iure naturæ ex perſona Adiectæ: aliàs non debuiſſet
cardi. ſupplere de facto, de quo etiam coram primo
b iudice non fuerat actum[b], ſecundum Hoſti. ſed ſecun
dūm Innocen. poteſt dici ſuppletio iuris [*Mandato*] qđ
nec aliàs potuiſſet, de offi. delega. ſuper quæſtionum:
§. intentionis, & §. ſequē. Pe. & Abb. [*Iniuſtam*] no. quo-
15 modo † pronunciat iudex appellationis iniuſtè pro-
nunciatum, & bene appellatum; & ita condemnat:
an uerò ritè condemnet, dicam, infra eod. Rainaldus,
in ſecunda parte ſuper uer. condemnauit, id quod hic
no. Hoſtien. [*debita*] in bonis matris, & auiæ. Goffr. [*Ad*
cuius] ſcilicet legitimæ debitæ Alterochæ, Goffred. &
fuit iſta condemnatio ſecundum computum in 5. tri-
bus, ſcilicet ex tertia auiæ, & duobus ex tertia matris:
nam in ſumma illæ duæ tertiæ conſiſtebant in 30. qua
rum tertia conſiſtit in 10. duæ autem erant filiæ, & ne
ptes, & ſic Alterocham contingunt. 5. in his. 5. reuo-
catur ſententia: in 25. confirmatur [*Rainerium*] nomine
16 pupillorum, ut ſupra [*Per* † *Trebellianum*] quæ competit
Adiectæ iure inſtitutionis, Goff. & nunquid hoc com
petit, cum ſint pauperes inſtituti, no. infra eo. c. 1. lib. 6.
in glo. ergo quia [*Confirmauit*] cum moderatione, quæ
ſtatim ſequitur [*A Petro prædicto*] hæc litera non erat in
integra ſecundum Inno. nec eſſe debet, cum. P. prius
mortuus eſſet, ut patet ſupra. Si tamen uis literam ſal-
uare, dic ꝙ etiam cum P. dum uiuebat, fuit lis conteſta
ta, ſecundum ipſum. Dicit Hoſtien. etiam aliter poſſe
ſaluari, ut dicas, à Pe. prædicto ante lit. conteſta. licet
poſt mortem, Adiectæ, & à filiis poſt lit. conteſta. cum
17 ipſis, uel ipſorum tutore. Dicit † ergo notanda 4. tem-
pora. Primum, quo uixit Adiecta, & iſtud non com-
putatur: quia non fuit locus ſubſtitutioni. Secundū,
quo poſſedit Pe. poſt mortem Adiectæ, & hoc com-
putatur. Tertium, quod fluxit poſt mortem Pet. ante
c lit. conteſt. & hoc non computatur[c]. Quartum poſt
lit. conteſta. & hoc computatur; & duo tempora com
putentur, & duo non ſecundum eum. Ratio, quare
computantur patri, & non filiis ante lit. conteſta. eſt ſe
cundum eum: quia pater factum ſciens erat maleſi-
dei poſſeſſor, cum factum non ignoraret, nec titulū
haberet, & ſciret hæreditatem reſtituendam, uel ſcire
deberet, filii uerò hoc ignorantes fuerunt bonæfidei
poſſeſſores. ff. de reg. iur. qui in alterius, & infra de reg.
18 iur. eum qui, lib. 6. [*Et fructus* † *eius*] hoc intendit, quarta
cōſiſtebat. in 4. ſecundum computum, de quibus fru-
ctibus haberi potuiſſent, pone duo, & ſic. 6. Si ergo
ad ualorem. 6. percepti ſint fructus de illo, quod reſti-
tuendum erat, non fiet alia deductio. Si autem perce-
pta eſſent tria, deducētur ad huc alia tria. Si uerò ultra
6. percepiſſet, dic ut in glo. ex quo [*Eo*] aliàs eius [*Alio-*
quin] ideſt ſi fructus percepti non ſufficiunt ad quartā,
& eius fructus, ut prædixi [*Deducendam*] legiſtæ, qui di-
cunt filium non poſſe deducere duas quartas, dicunt
deducendam facta in ea computatione eius, quod re-
cepit ex Trebelliana, vt in eo ſolo, quod plus eſt in iſta
q̈ in illa, fiat deductio, & retentio [*Conſuetudinem*] ſed nō
ne hoc pronunciauerat iudex etiam principalis, ſupra
uer. præcepit? Solu. illud pronunciauit non de legiti-
19 ma, ſed de tertiis matris, & auiæ. Et † no. ſecundum Ab
ba. prætextu conſuetudinis etiam tertiam legitimam
diminui poſſe, quod dicit alibi melius non haberi.
Sed ſi intelligas, ꝙ reſpectu æſtimationis totiūs hære-
ditatis de certis tantum rebus fiat deductio, non pro-
bat, ad quod inducit de lege municipali, an id poſsit,
not. Di. in re. indultum, de regulis iuris, libro ſexto; &
20 tenet ibi ꝙ ſic [*Confirmauit*] no. 4. ex hac † parte. Primum,
ꝙ iudex appellationes addit ſententiæ: de hoc dicam
infra c. 2. in parte. 2. Item ꝙ ſupplet de facto: ſed Inno-
cen. plus placet, ꝙ hic fuerit ſuppletio iuris: de hoc, ſu-
pra de poſtulatio. prælatorum, bonæ. Item ꝙ de una
hæreditate plures quartæ deducuntur, quod hic ex-
preſsè approbatur, ſecundum Innocen. & Hoſti. Item
quòd ſententia pro parte tenet, & de hoc, ſupra remiſi
ad decre. placet, de conuer. coniuga. [*Nos igitur*] tertia
pars princi. [*Ratam habentes*] nec mirum, quia de man-
dato ſuo fuerat lata, ut ſupra in princi. ſecundæ partis
[*Confirmamus*] per hoc clauſa eſt ianua omnibus iudi-
cibus inferioribus, de confirmatio. utili, uel inutili.
capitulo 1. & 2. Ipſe tamen, uel is, cui committeret,
audire poſſet per uiam ſupplicationis; ad hoc de re-
ſtitu. in integ. tum ex literis, ſecundum Hoſtien. ¶ Se-
21 cunda † glo. reſpondet per tres quæſtiones, an neceſſe
fuerit relinqui filiæ puberi, & an iure inſtitutionis, &
an inſtitutus in certa re &c. ¶ Tertia glo. habet duas
partes. prima tractat diſtinctionem ſubſtitutionum,
quomodo alia directa, alia fideicommiſſaria & dire-
ctarum ponit. 4. ſpecies, dicens quando expirent. ſe-
cunda pars ponit tria. primum, an remitti poſsit fidei-
commiſſum, an rogatus alienet; & quid de illo, qui
ſe obtulit monaſterio? ¶ [*Glo. ſed uidetur*] obiicit, & ſol-
uit. ¶ [*Gl. tunc prodeſt*] dicit, quando locum habeat actio
de dote. ſecundò obiicit, & ſoluit. ¶ [*Glo. ſed quid*] obii-
cit, & dupliciter ſoluit. ¶ [*Glo. petiuerat*] obiicit, & ſol-
uit. ¶ [*Gloſſ. nota, quod, quartarum*] diſtinguit, & proſe-
quitur de triplici quarta. ¶ [*Gloſſ. ex quo*] Primò cir-
ca imputationem fructuum in quartam ponit tres
caſus diuerſos. Secundo obiicit, & ſoluit. ¶ Gloſſa
antepenultima reſpondet per quæſtionem, an filius
rogatus reſtituere detrahat duas quartas, & arguit, ꝙ
ſic; ponit opinio. contrariam: ultimò ponit opin. di-
22 ſtinguentem. ¶ [*In* † *glo. 2. ibi, teſtamentum*] in ſcriptis, uel
ſine factum, ut in l. quæ nuper, quæ ſequitur. leg. om-
nimodo. ¶ [*In glo. 3. ibi, poſt aditam*] ſequitur, hæredita-
tem directæ ſubſtitutiones non impuberibus filiis fa-
ctæ, expirare ſolent [*& ibi, in pupillari*] ſequitur, ſub-
ſtitutione; licet longius tempus comprehenſum fuit,
tamen finietur ſubſtitutio pubertate [*& ibi, in caſibus*]

 uide

uide, infra in ſupple. ¶ *In 4. glo. ibi, nepotem etiam ex filia*] ut in l. & idem, ſi pronepotem, uel poſthumum reliquiſſet, ut §. ſin autem. ¶ *In 5. glo. ibi, fratres*] frater, & ſoror intentant querelam, cum frater inſtituit indignum; aliàs non. ¶ *In glo. ſed uidetur, ibi, Scæuola*] ſubſtitutio directa, in codicillis facta, trahitur ad fideicommiſſariam. ¶ *In glo. hæc allegatio, ibi. §. 1.*] olim res mobilis anno, immobilis biennio præſcribebatur in Italia: quod hodie ſublatum eſt, & idem. l. ſequen. ¶ *In glo. tunc prodeſt, ibi. l. una*] res mobiles in dotem datæ, licet alienæ, ſi ſine uitio bona fide fuerint acceptæ, uſucapiuntur pro dote [*& ibi. l. 1*]. ſic incipit, cum hi, qui fideicõmiſſis, vel legatis honorati ſunt, plerunque habere noſcantur perſonalem actionem [*& ibi, inſtitutio*] de legat. in principio, ibi textus, Liceat legatariis id proſequi non ſolum per actiones perſonales, ſed etiam per in rem, & hypothecariam [*& ibi, in rebus*] uide de præſcriptio. cum non liceat, in ultima glo. ¶ *In glo. longum, ibi, ſuper longi.*] ſequitur, temporis præſcriptione, quæ exc. 10. & 20. annorum ſpacio introducitur. ¶ *In glo. ſed quid, in principio*] prima cauſa ſucceſsionis eſt deſcendentium [*& ibi. l. una*] excluſo fiſco coniuges ab inteſtato ſuccedunt deficiente parentum, liberorum, & propinquorum legitima & naturali ſucceſsione [*& ibi, eſt inops*] & liberi communes, uel alterius matrimonii extant tres, uel pauciores. Si plures, ſuccedit in virili ita, ꝙ liberis ipſius matrimonii, ſi extent, proprietatem ſeruet: his non extantibus potietur dominio, ut ibi [*& ibi, iubemus. §. 1.*] Si quadringentarum librarum auri, uel amplius uir ſubſtantiam habeat, ſatis eſt centum libras mulieri præſtari: ſi minus, præſtat quartam. ¶ *In glo. petiuerat, ibi. l. 1.*] parentibus, & liberis de inofficioſo licet diſputare, quaſi factum ſit contra pietatis officium, ut in l. 2. [*& ibi, filius qui*] aliàs filio. filius agit contra fratrem inſtitutum de inofficioſo matris teſtamento, ut hic. Idem, ſi pater eius legatum accepit ex teſtamento matris, uel eius hæres fuit, licet ipſe filius ſit in poteſtate patris, ut l. ſequẽ. [*& ibi, l. 1.*] Si mater donationem inofficioſam fecit in liberos, uel extraneos, competit querela ad legitimam [*& ibi, unde ſi parens*] ſi pater in aliquẽ, uel in aliquos ex liberis fecit dona. immenſam, quiſque tamen habebit legitimam ſuam. ¶ *In glo. nota quòd, ibi, ſi totas*] uide de donatio. capitulo finali, ſuper prima gl. [*& ibi, parentibus*] poſſunt parentes diuidere inter filios, dummodò nullus fraudetur legitima [*& ibi. §. cauſas*] ibi habentur iuſtæ cauſæ exhæredationis, no. ſupra de iureiurando, Quintauallis [*& ibi. l. penultima*] quæ imputãtur in quartam, cohæredibus conferuntur. ¶ *In glo. ex quo, ibi, hæres*] uide, infra gl. penul. ¶ *In glo. antepenultima, ibi, cum hæres*] melius, cum hæredes. ibi hæredes rogati per fideicommiſſum reſtituere hæreditatem, deductis legatis, legata, quæ peti non poterant, non deducunt: uxor tamen rogata, cui prælegata eſt dos, illam deducit, ſicut & alius creditor [*& ibi, irritum*] ſi hæres inſtituit eũ cui rogatus erat reſtituere, & legata reliquit reſtituenda per fideicõmiſſum, ille prius ea deducit ut æs alienum, de reſiduo detrahet Falcidiam [*& ibi, petijt à filia*] aliàs à filia petiit. Si pater rogauit filiam, ut partẽ eius, quod ex bonis eius perueniſſet ad eam, reſtitueret fratri, ſi moreretur cum liberis: & illa mortua eſt relicta filia, hæres cum parte hæreditatis, quæ uenit reſtituenda, non reſtituit partem dotis à patre datæ: imò ſi ex promiſsione aliquid pro dote debetur, habetur loco eris alieni [*& ibi, cum quæritur*] inſpicitur, an quartam bonorum mortis tempore reliquerit teſtator, ut ſciatur, an filius poſsit agere de inofficioſo [*& ibi, parentibus*] uide ſupra gl. no. quòd [*& ibi, ex tribus*] filio impuberi inſtituto ſolum in legitima põt pater directè ſubſtituere [*& ibi, acceptis*] teſtator iuſsit hæredem acceptis a Mæuio. 100. reſtituere ſibi hæreditatẽ, quæ 100. poſt mortem ſuam Titio dari rogauit: licet illa, 100. ſufficiant ad quartam, tamen propter ſuum fideicommiſſum detrahet quartam, cum illa. 100. nõ ſint apud ipſum manſura [*& ibi, numis*] aliàs acceptis. Rogatus reſtituere hæreditatem receptis. 100. numis, totam pecuniam iure Falcidiæ percipit, tanquam ſi ex bonis numos retenturus fuiſſet [*& ibi, ſi conditioni*] ſi inſtitutus ex ſemiſſe, cui debebatur ſextans, rogatur poſt tempus reſtituere, interim non intentat querelam, cum per fructus uenire poſsit ad debitam portionem [*& ibi, ſi quis impubes*] uide ſupra eod. ad hoc, ſuper ultima glo. [*& ibi, ſi hæres*] fructus perceptos negligentia non petentis hæres non computat in quartam. Sed percepti uoluntate defuncti, ut quia rogatus fuit in diem, uel ſub conditione, ſi fructus ſufficiunt ad quartam, & fructus quartæ, non fiet alia deductio [*& ibi, ſcribit Celſus*] ſi habens quadringenta in bonis cogat hæredem reſtituere, ſi decedat ſine liberis: & ille de fructibus quadringenta recepit, integra quadringenta reſtituet: imò, ſi quod damnum in ſolido fuerit, illud refundet de eo, quod ſupereſt, ad quartam, & eius fructus. ¶ *In glo. penultima ibi, ſi conditioni*] uide ſupra glo. proxima. ¶ *In ultima glo. ibi, reſtituta*] ſequitur, hæreditate, iura ſepulchrorum apud hæredem remanent [*& ibi, ſi patroni*] ſequitur, filius extraneo reſtituerit ex Trebelliano hæreditatem, operarum actio quæ transfer-
23 ri non potuit, apud hæredem manebit. ¶ *In † glo. 2. ibi, poſteriori*] de hoc plenius, infra eodem titulo, capitulo primo, libro ſexto, in gloſſa. nunquid [*& ibi, duæ*] una incipit, nouiſsima, & ibi, de hoc, alia incipit, non
d liceat [*& in fi.*] de hoc, infra eo. capitulo. 1. libr. 6. [d] in glo. 4. ¶ *In glo. ex hoc, ibi, uulgaris*] ſic dicta triplici reſpectu, ſcilicet communis uſus uerborum. quilibet enim de vulgo dicere ſcit, Si talis noluerit hæres &c. Item ſubſtituentis, ut ſequitur. Quilibet enim inſtituens, miles, uel paganus in poteſtate habens, uel non, hanc facere poteſt. Item reſpectu ſubſtituti: quia maiori & minori in poteſtate exiſtenti, uel non fieri poteſt. Pupillaris dicitur, quia fit pupillo tantum. Exemplaris, quia fit ad exemplar pupillaris, & eodem rationis motiuo. Compendioſa, quia fit ſub uerborum
24 compendio [*& ibi, Directæ*] & in † eis non habet locum deductio quartarum, in fra eo. cap. 1. lib. 6. [*& ibi, Expreſſa*] quæ fit per uerba negatiua. Tacita fit per affirmatiua, ut quiſquis mihi erit hæres, filio meo ſit hæres, uel Alterocha ſit hęres Adiectæ. C. de hæredi. inſtitu. leg. fin. ff. eod. cum in teſtamento. §. 1. [*& ibi, Si tu non eris*] iſta eſt tacita pupillaris [*& ibi, pubertatis*] iſta eſt expreſſa pupillaris: & poteſt in ea præueniri tempus pubertatis, ut ſi dicat, ſi decedat infra decimum annum; & tunc expirat illo tempore expreſſo completo. ff. de uulgar. ſubſtitutio. ſi ita quis ſubſtituerit, & l. in pupillari, & inſtitu. de pupilla. ſubſt. §. penul. requiruntur autem. quinq; in pupillari ſubſtitutione, quæ no. ff. de uulgari. & pupilla. leg. 2. Primum, quòd pupillus ſit. Secundum, quòd ſit in poteſtate ſubſtituentis. Tertium, quòd prius inſtituat ſibi, deinde pupillo. Quartum, quòd per mortem patris efficiatur ſui iuris. Quintum, quòd non prius, inſtitu. de pupilla. ſubſtitu. 1. reſpon. & §. 1. 2. & 3. adde quod no. infra capi. 1. lib. 6. in 7. glo. [*& ibi, in principio*] & ibi plene
e de hoc [e] [*& ibi, & furioſo*] ſi † uerò eſſet filius impubes,
25 & furioſus, pupillariter, non exemplariè ſibi ſubſtitui debet, conſiderata naturali cauſa, non accidentali. ff. de tutelis, qui habet. Nec putant doctores, quòd filio, qui ob alium morbum teſtari non poteſt, ut quia ſurdus, & mutus, fieri poſsit exemplaris ſubſtitutio, cum hoc non ſit lege cautum: facit. C. de cadu. tollen. l. una, circa finẽ [*& ibi, humanitatis*] & de certis perſonis fieri

fieri debet, ut ibi, & in hoc differt à pupillari. Item quia fit filio conſtituto in poteſtate: hæc à patre habente, uel non habente filium in poteſtate, & à matre. Item exemplaris non fit ad certum tempus ut pupillaris: de prima tamen differentia uide, quod ſcripſi, infra eo. ca. 1. l. 6. ſuper glo. quæ expreſſe. 6. autem caſus, quibus expirat pupillaris. no. ff. de vulga. & pupilla. ſub. l. in pupillari [*& ibi, precibus*] & de hac uide plenius, infra eo. c. 1. lib. 6. in glo. hic decidit [*& ibi, puber-*
26 *tatis*] exemplaris † expirat, cum ille redierit ad ſanam mentem, uel filios perceperit, ut in l. humanitatis, C. de impu. & aliis ſubſtitu. & ff. eodem titu. ex facto, ſcilicet de vulga. & pupilla. ſub. in princi. Si uerò habet dilucida interualla, remit. Hoſtien. ad ſum. eo. titu. §. quis ſit effectus ſubſtitu. §. non ſolum, uerſi. quid ſi habet. Abb. hic tenet, ꝙ tunc non euaneſcat ſubſtitutio, ſi poſtea redit ad furorem, niſi tempore ſanæ mentis fecerit teſtamentum: tum quia ſubſtitutio hæc eſt in fauorem furioſi. & ſic amplianda, de reg. iu. odia, lib. 6. tum quia hoc euenire poſſe debuit cogitare, dum erat ſanæ mentis. C. ad Velleia. ſi mulier, & ad hoc. C.
27 de cura. fur. l. pe. [*& ibi, fideicommiſſaria*] non † compendioſa, ut dixerunt quidam antiqui uolentes per hoc probare compendioſam in omne tempus fieri poſſe, non in milite: ſed errauerunt ſecundum Goffre. uide quod dixi, infra c. 1. lib. 6. ſuper glo. hoc decidit [*& ibi, precaria*] in his, quæ hic deficiunt, remit. Hoſtien. ad ſum. eodem titulo. §. quis ſit effectus, ſub. §. quibus autem uerbis, & tribus ſequen. [*& ibi. l. 2.*] & ut ibi not. Accur. & hic Hoſtien. Goffr. infra de decimis, ex mul-
28 tiplici: & licet † ualeat pactum hoc caſu, non tamen ualet ſola repudiatio. ff. de acquirenda hæreditate. l. is qui hæres, cum ſimilibus. & eſt ratio ſecundum eos, quia repudiatio uallatur unius conſenſu tantum, pactum uerò conſenſu duorum. ff. de pactis. l. ptima. §. pactum [*& ibi, alienarem*] idem nota. 12. quæſtio. 1. duo ſunt. hoc intelligit Abbas, niſi quatenus contingit eũ ratione ſuæ partis, ſcilicet tertiæ & quartæ, infra eod. Rainaldus: & conſueuit poni in inſtrumento, ꝙ vult illud eſſe de legitima, uel quarta ſua [*& ibi, in caſibus*] ſcilicet in aſsignatione dotis, & donationis propter nuptias. Idem dicit Hoſtien. licere propter captiuorum redemptionem, uel propriam indigentiam, in autentico; de reſtitutio. §. ſi verò & ipſam quartam, & ſeq. collatio. 8. ſed Accur. illud dicit uerum ſuo caſu, ſcilicet cum rogatur reſtituere, quod ſupereſt [*& in fine*] & ibi aliqua dixi hic per Hoſti. notata. ¶ *In † glo. qui deceſſit,*
29 *ibi, non † haberet*] ad quod tempus retulit ſe teſtator, & ſic non obſtat. C. quando di. lega. ce. l. cum vxor, ubi legatum factum, ſi filium habuerit, non euaneſcit filio mortuo: quia ibi ad ortum filij, nõ ad mortem legatarij retulit ſe teſtator, Abb. ad idem. C. de poſthu. her. in uxoris abortu, & l. ſe. [*& ibi, ſuſceperit*] per hunc. §. & §. ſe. dicas idem, ſi ſimul deceſsiſſent mater, & filius, nec appareret quis prius, præſumitur enim filius præmortuus, & hoc uerũ, ſi erat impubes: ſecus cũ pubes erat. ff. de reb. dubi. l. qui duos, in fine, & l. cum pubere, & l. ſeq. Hoſt. ¶ *In glo. intellige, ibi, maritum*] uel lucrabatur maritus bona præmorientis uxoris ex iure Lombardo [*& ibi, eum*] nec alium. ¶ *In glo. ſed uidetur, ibi, Scæuola*] de hoc per Azo. in ſum. C. de impu. & ali. ſub. §. ſi autem, Gof-
30 fre. ¶ *In glo. hæc, allegatio, in fine*] uel ſecundum † Hoſtien. ſumitur hic pro annali dilatione, quam tutor dabat illis: aliàs & filio fuiſſe datum ad deliberandum, an uellent adire, quo lapſo non erant audiendi. ff. de acquirenda hæreditate, quandiu, argumentum. ff. de optio. leg. l. mancipiorum: & forte uolente parte datum fuit tantum tempus, cum ſufficerent 9. menſes. C. de iure deliberan. ſancimus. §. ſed quia. ſuccubit autem tutor: quia hoc non probauit. uel forte ſecundum eum opponebatur annalis pręſcriptio ad ius offerendi pro tertia uendita per Adelaſiam de iure conſue. ſibi competenti, vt proximiori, de quo ſupra de reſtitutio. in inte. conſtitutus: ſed primum plus ſibi placet. ¶ *In glo. tunc*
31 *prodeſt, ibi. l. una*] ſcias † plenius, ꝙ cum res inæſtimata in dotem datur eo animo ꝙ ſtatim ſit accipientis, quod ſemper in dubio præſumitur. ff. de iure dotium, dotis fructus, & l. ſequen. tunc ante nuptias locum habet titulus pro ſuo: poſt nuptias uerò pro dote. ff. pro dote. l. 1. & hoc ſi de iure & facto ſequitur matrimoniũ: nam ſi de facto tantum, locum habet pro ſuo. ff. de iure dotium. l. Proculus [f]. Alii dicunt, quòd ſi iuſtus error interuenit, locum habet pro dote. Si uerò dentur res æſtimatæ, dicũt quidam illas ante nuptias non uſucapi. ff. pro dote. leg. 2. ſecutis uerò nuptiis uſucapiuntur pro emptore: quia æſtimatio ſimilis eſt emptioni ff. pro emptore. l. 1. & leg. litis, & ſic intelligitur. C. de iure dom. l. 1. & l. quoties, & C de rei uxor. actio. l. vna
f §. cunque ex ſtipulatu [f]. Sed ſecundum alios, ſi eo animo dantur, ut ſtatim fiant accipientis ante nuptias, uſucapiuntur pro ſuo; ſecutis nuptiis pro emptore, ut eſt dictum: quòd ſi dentur eo animo, ut non ſtatim fiant accipientis, ſed demum ſecutis nuptiis, tunc ante nuptias non uſucapiuntur. ff. pro dote. leg. 2. ff. pro ſuo. leg. 1. Nec obſtat, ſi dicas æſtimationem tacitam habere conditionem, hanc ſcilicet, ſi ſecutum fuerit matrimonium, & ſic per illam impediatur ante nuptias uſucapi. cum ſit in pendenti. ff. pro empto. l. 2. §. ſi ſub conditione: quia talis conditio non facit æſtimationem conditionalem, argumento. ff. de conditioni. & demonſtrationi. l. conditiones, quæ. Ad caſum ergo deſcendendo, ſi hic data fuerat dos æſtimata, male allegabatur. Si inæſtimata, idem: quia conſtante matrimonio nõ potuit uſucapere non alienũ, nec matrimonio ſoluto: quia tunc ceſſat uſucapio pro dote. ff. pro dote. l. 1. ante finem, ſecundum Hoſtien. qui etiam hic notauit, & Abbas poſt eum, quod dicam, infra de donatio. inter uirum, & uxorem, per veſtras, ſuper 4. glo. quæ incipit, & bona [*& in fine*] Di-
32 cit † Hoſti. notandum, & de hoc in ſpeculato. de actione, uel petitione. §. ſequitur, uerſiculo illud nota, & ſequen. Quòd legatario competit triplex actio ex teſtamento, ut dicit glo. & hypothecaria, & rei uendicatio, non tamen in uno & eodem caſu, ſed in diuerſis. Si enim ſit legatum in ſpecie, & ſit teſtatoris, & adita ſit hæreditas, competunt hæ actiones. ff. de conditione furtiua, ſed nec legatarius. inſtitut. de legatis. §. ſed noſtra; & uide quod no. infra capitulo ſecundo, uerſiculo, demum. ſi verò legatum ſit in genere, puta ſerui, uel equi in genere, tunc competunt duæ, ſcilicet ex teſtamento, & hypothecaria: ſed eſt caſus, in quo una tantùm actio, & exceptio competit; ut ſi lego debitori meo liberationem. ff. de libera. le. l. mihi. ff. ut in poſſeſ. legato. l. 1. §. ſi debitori. Si uerò res aliena ſit legata, duæ tantum competunt actiones, ſcilicet perſonalis, & hypothecaria. C. communia de legatis. l. 1. Licet autem quandoque competant omnes actiones iſtæ, ut eſt dictum, non tamen ſimul intentabuntur, ſed eligetur altera, quæ plus expediat. ff. de leg. 2. cum filius. §. uariis: adde, quod dicam de conceſsio. præben. quia cunctis. §. econtra, libro ſexto. Sed quomodo legatarius ſpeciei, qui dominus eſt, aget reali, inſtitut. de actio. §. ſic itaque. Solut. ratione poſſeſsionis, ff. de tritica. lege. 2. ff. de rei uendicatio. offi-
33 cium. Sed quantò † tempore tollitur hypothecaria, de qua dixi? Diſtingue, ſi res obligata poſsidetur à debitore, uel ſuo hærede, uel alio uniuerſali ſucceſſore, tunc requiritur præſcriptio. 30. annorum. C. de præſcriptione. 30. annorum, cum notiſsimi. Si ab extraneo, & habet cauſam à fiſco, tunc ſpectatur quadriennium.

driennium.C.de quadrien.præſcrip.l.1. & 2. ſi ab exactore tributorum, tunc ſpectantur ſex menſes tantum. C.de cenſib. l. finali, lib. 11.ſi ab alio priuato, & haber iuſtum titulum, & bonam fidem. ſpectatur pręſcriptio longi temporis.C.ſi aduer.credi.l.1.& 2.& ſic quò ad hypothecariam intelligi poteſt iſte textus: ſi verò alterum. ideſt titulus, uel bona fides deficit, tunc ſpectatur præſcriptio.30.annorum. C. de præſcriptio. 30.annorum, ſicut in rem. Nec obſtat, ff. de uſucapio. ſi quis fundum.§.finali, ubi uidetur ſufficere longum tempus etiam cum mala fide: quia illud quò ad proprietatem, non quò ad hypothecariam, ſecundum Azo.imò ſecundum eum illud hodie ſecundum leg.correctum.per l.1.auctẽ.& ibi ſignatam. C. de præſcriptio.longi temporis, licet ſecundum canones nec olim, nec hodie ualuerit; quod dicut de præſcrip.capitulo finali. ¶ *In glo.ſed quid ad matrem, ibi, mari-*
34 *ti, & filij*] Ioan. [*& ibi, §.primo*] ſed illa † non tangunt hoc, cum de tertia loquatur hic: nec de inopia, uel repudio hic aliquid dicatur [*& ibi, in Lombarda*] liber ſic dictus, ubi ſpecialia iura ſtatuuntur ſuper dote ſecundum Innocentium, & not. Hoſtien.ius Lombardum per canonicum approbatum; ad idem de ſer.non ordin.conſuluit; & multæ ipſius leges ſunt canonizatæ. 16.q.4.& in aliis locis: ſed dicit hoc uerum in his, quæ pro nobis faciunt: & no.contra 10.diſtin. ſi in adiutorium.& per totum 37.diſtin. ſi quid ueri: approbat ẽt lex illa duella, quæ tamen lex canonica damnat, de pur.vulgar.per totum, ſecundum Hoſtien.[*& in fine*] idem Goffred.Abb.dixit, ꝙ in Lombarda cauebatur de vſufructu tantum lucrando, allega. l. 2. ti. de his, quæ a viro vxor.l.2.& vltima: ſed hoc ibi non dicit. Itẽ ſecundum id non valuiſſet venditio, & donatio per vſufructuarios facta quò ad proprietatem, in qua nullum ius habebant. Dicebat Hoſtien.quòd Lombarda bene loquitur de vſufruct. ſed per loci conſuetud. dilatata erat ad proprietatem. ¶ *In glo.forte, in fine*] &
35 & no.inſpiciendam † conſuetudinem loci, vbi eſt res litigioſa, & facit ad ea, quæ no. 12.diſtinct.illud, & dixi de hoc de conſue.ſuper rubrica. ¶ *In glo.petiuerat, ibi inofficioſa*] ſed ad hoc obijcitur, querela inofficioſæ donationis ſimilis eſt querelæ inofficioſi teſtamenti.C.de inofficio.donatio.l.fina.ſed querela inofficioſi teſtamenti rumpit teſtamentum ita, quòd proponens ſuccedit in totum.C.de liber.præte. maximum, & authent.ex cauſa. C. de inofficio. teſtament. quoniam, ergo Alterocha non ſolum legitimam, ſed & dimidiam habere debuit. Solu.licet lex illa has querelas aſsimilet, ſunt diſsimiles in multis. primò, quia querela inoffi.donatio. datur tantum ad legitimam, vt hic, & C.de inofficio.donatio.l.2.& l. ſi totas, cum 4.l. ſequen. & inofficioſi teſtamenti datur ad totum, vt eſt probatum. Item illa prouenit ex teſtamento tãtum, inſtitut. de inofficio. teſtamen. primo reſpon. ff.eodem l.1.iſta verò ex teſtamento & ab inteſtat. C. de inofficio.dona.l.1.2.& 3.Item illa contra hæredes: hæc verò contra hæredes, & extraneos, vt in præd.l. & ff.de inoffici.teſtamen.Papinianus.§. ſi imperator. Item illa currit a tẽpore aditæ hæreditatis, hæc à morte donatoris, Licet quidam dicant, quòd a tempore donationis, ſi filius erat emancipatus: ſed primum verius eſt.C.de inoffici.teſtam.l.ſcimus.§.fi. C. de annali exc.l.1.§.fi.Sed ad id, quod dictum eſt, querelã inof. dona.dari ſolum ad legitimam, contradicit aperte.ff. de leg.2.l.Titia Seio.§.imperator Alex.vide qđ plene dixi, ſupra de dona. ca. fi. ſuper 1.glo.[*& ibi, in fraudem*] idem Hoſti.& uide quod dixi in textu hic ſuper uerſi. vendiderat[*& in fi.*] vel dic, ꝙ erat de iure Lombardo, ꝙ uxor ſuperuiuens per nullum contractum poterat alienare tertiam ſibi obuenientẽ à marito, qui deſcẽdentes mariti haberent ibi legitimam, Innocentius. ¶ *In glo.no.quòd ibi, quartarum*] de hoc 2.diſtinct.quædam [*& ibi, filius*] & eis non ſuperſtitibus, nepotibus ex eiſ-
36 dem [*& ibi, §.cauſas*] ibi † enumerãtur iuſtæ cauſæ exhæredationis, & not. ſupra de iureiurando, Quintaual.[*& ibi, imponi*] in modo, cõditione, quantitate, uel aliquo alio, nec etiam in uſufructu ipſius, ut probant iura ſtatim allegata: ſed contra: quia etiam in illa ſibi poteſt ſubſtituere.C.de inoffi.teſta.ex tribus.C.de impub.& ali.ſubſtitu. l. humanitatis. Solu. illud in fauorem filij, qui teſtari non poterat: ſecus, ubi fit in grauamen eius, ſcilicet qui teſtari poteſt. C. de inofficio. teſtamento, ſi maritus, & l. filiis matrem: probantur hæc inſti.qui & ex qui.cau.manu.non poſſunt. §.1.& de vul.ſub.1.reſpon.& §.non ſolum.& ſe.ff.de vulg.& pupil.ſub.l.& ſi plures.§.ad ſubſt.& ſe.ff.de mi.te.l.miles ita.§.exhæredato, ſm Hoſti. ſecundum quem etiã olim inter has quartas erat æqualitas in eo, quòd omnes minuebantur propter libertates.ff.de inoffi.teſta. contra ueterani.§.quoniam: hodie ſecus in quarta iure naturæ debita, in auctẽ. de nupt. §. quia uerò hactenus, colla.4.de trien.& ſemiſ.§. prohibemus, colla. 3.[*& ibi, ad trien.*].i. tertiam, quæ ter ſumpta facit totam hæreditatem, ſicut dicitur de tremiſſe.1. q. 1. placuit, ſecũdò ꝙ termiſſus facit ſolidum [*& ibi, uel ultra*] dantur hic uerſicu. Quatuor aut infra dant natis iura trientem.Semiſſem uerò dant natis.5.uel ultra[*& ibi, ab inteſtato*]& interdum pater neceſſe habet relinquere filiis tres partes ſuæ ſubſtantiæ: quarta ſuo arbitrio reſeruata, ſcilicet cũ filij ſunt curiales, uel filiæ nuptę curialibus, in auctẽ.de trien.& ſe.§. excipitur, colla.4. Io.& Phi.[*& ibi, auctẽn.nouiſſima*]& ibi no. an hæc quarta intelligatur etiam aucta in aſcendentibus, & collateralibus, & plenius in cor.de trien.& ſemiſ.§.1.ibi hic ſeruando &c.Communiter tenetur, ꝙ in aſcendentibus ſit aucta per illum textum, qui dicit, id ſeruãdum in omnibus, quibus competit querela, per quod dicitur idem in fratre, in quo etiam ſecundum Pe. fortior eſt ratio, cum ſolum competit eis portio, cum turpes perſonæ ſunt inſtitutæ. C.de inoffi. teſta. fratres[*& ibi, cuius fuit hæreditas*] unde computantur legata.Item donatio inter uiuos, ſi hoc dixit teſtator; aliàs non, & dos etiam, ſi hoc non ſit dictum, ut probant iura allegata [*& ibi, Trebellianica*] dicit Hoſtien. ꝙ habemus huius exemplarem Trebellianicam capiferorum, qui etiam de ouo nituntur accipere quartam pungendo illud cum acu, & recipiẽdo quod ſpargitur inter prunas: & ſi quæratur, quare ſit uacuum? dicunt lunam in defectu: ſi coquunt in aqua, faciunt tres partes, mediam tenuem retinendo[*& ibi, auctore*]Pegaſius fuit inuentor huius quartæ, ut patet, inſti.de fidei. hære.§. & in Neronis, & ſequen.ubi de hoc [*& ibi.§.ſed quia*]& ut ibi dicitur, hanc quartam non detrahit hæres, qui neceſsitate coactus, ſ.per iudicem hęreditatem adiuit[*& ibi, alia quarta*]quæ uocať Falcidia uel à Falcidio inuẽtore, uel à Falce, quæ ſicut ſecat ſingulas herbas prati, ſic & iſta ſingula legata, ut ſequitur, ut no.inſti.ad l.Falci. in princi.[*& ibi, quartam partem*] reſpectu eius, quod eſt in hæreditate: unde ſi habens. 4. in bonis legauit 8.primò de legato deducitur dimidia, quæ excedit uires hęreditatis, de reſiduo detrahitur quarta Falci. ſic etiam poteſt detrahi minus quarta, quando legaſſet habens. 4. in bonis 350. l. quia tunc hæres detrahet dimidiam quartæ, ut ſic omni caſu per Falcidiam habeat quartam hæreditatis, & non ultra[*& ibi. Sola hæreditaria*] ratio, quia iſte tenetur creditoribus etiam inſolidum, ſi non fecit inuentarium.C.ad l.Fal.licet.filius uerò pro legitima nulli creditorum tenetur: pro quo commodo ſentiat incommodũ, ut omnia cõputet, & ille pro incommodo commodum, ut non computet, niſi hæ-

reditaria facit, ad utrunq; de reg.iur.qui ſentit, li.6.cũ concor.Eadem ratio in eo, q deducit Trebellianicam qui etiam non tenetur creditoribus niſi uſq; ad quartam.C.ad Treb.ad eum: & ideò non mirum, ſi plus cõputatur in ea, q̃ in Falci.ad hoc accedit. ff.ad Carbo.l. 2.§.ſed & ſi quis, ſm d.Vgo.dicit tamen Hoſt.ꝙ dominus Vber.de Bo.dixerat hanc rationem fuiſſe Guil.de Galiuano ſuper l.in quartam, ff.ad l.Falci.tamen hæ rationes parum urgent. ¶ *In † glo.ex quo, ibi, ut quia*] omni ũ antiquorum glo.fuit, Vel quia[*& ibi, & dodrans*] ſ.9. unciæ, quod fortiter facit pro Iac. Bal. [*& ibi, iubemus*] lex iſta loquitur de quarta Trebel. ſed infra ſuper glo. pe. dicã, quid de debita iure naturæ, nunquid in ea imputantur fructus [*& ibi, in quartam*] dixerunt Lau.& Vinc. ſoluat, qui poterit &c.[*& in fi.*] Io.ẽt dicebat, ꝙ fructus ipſius quartæ non computantur filiis primi gradus. Alii uerò ſic, ſed præualet dictum Lau.ſm Goff. Abb. dixit, ꝙ hic non petuntur à filio primi gradus, ſed à Pe. & filiis, qui erant extranei. idẽ Hoſt. qdam dicunt ius diuerſum inter l.& canon. ex ratione, quia leges antiquæ uſuras approbant: ideò nec fructus in quartam computant, uel quia leges non admmittunt, ꝙ quis poſsit duas quartas detrahere, quod admmitunt canones[h]. ¶ *In glo.retinebunt † ergo, ibi, capere poſſit*] ut quia naturalis eſt, qui legitimis extantibus non capit niſi unciã. C.de naturali.lib.l.3. [*& ibi, irritum*] hæc lex bene facit pro opinio.noſtra.nã, ut ibi apparet, & not.infra Rainal.ad fi.in glo. ergo uidetur, Subſtitutus inſtitui poteſt in eo, quod ſibi uenit reſtituendum per fideicommiſſum: ſed quia illud erat ſibi debitum, non imputat illud in Falcidiam, ut ibi: in qua tamen bene imputantur, quæ capiuntur iure inſtitutionis, vt nota. ſupra in glo.ꝙ quartarum: & idem in Trebellianica, ut ſi ſubſtitutus inſtituitur à rogato, & ipſum etiam rogat de reſtituendo, ut in præceden. decre.Rainaldus, ad finẽ. ex quo ergo filius alio iure capit legitimam, licet in ipſa poſsit inſtitui, ut ſequitur in glo. non computet illã in Trebellianicam.ſequenda eſt igitur noſtra opinio, certum eſt enim, ꝙ ſi inſtituiſſet filium in legitima, vel in minus, & alium uniuerſaliter, quem de reſtituendo rogaſſet, ſubſtitutus non haberet niſi dimidiam, ſic nec haberet ipſo filio uniuerſaliter inſtituto, & de reſtituendo rogato.neque enim debet eſſe illorum conditio deterior, qui ferè ad propria bona ueniunt. ff.de ſucceſ. edi.l. 1.§. largius. per hoc ergo, & id quod ſtatim dicam, legiſtæ noſtram opinio. ſequi deberent: facit quod dicam de noui operis nunciatio.capitulo primo[*& ibi, dominus Man.*] pro qua opinio. bene facit. ff. de his, qui ut indi.l.tutorem ibi, diſcreta enim ſunt iura, licet in eadem perſona concurrant, aliud tutoris, aliud legatarij, & ff.ſi certum petatur.l. ſingularia, ibi, quod in duabus perſonis recipitur, & in una recipiendum eſt.facit ſupra capitulo proximo ad finem, uerſi. ſecus, & capitulo officij. Item conſtat, ꝙ una perſona uice duarum fungitur in ſubeundis muneribus diuerſorum locorum.Si ergo grauatur uice duorum, ſic & honoratur: patet primum.ff.ad municipa.l.Labeo, & l.aſſumptio.§.iuris.ff. de ſena. l. penulti. & uide quod dixi de re iudicata, cum olim, ſuper prima glo. [*& ibi, & e contrario*] poteſt enim minus eſſe in tertia reſpectu ſuæ partis, ut quia diuidit eam cum fratribus[*& ibi, alij uoluerunt*] Azo reddens hanc diuerſitatis rationem, cũ incontinenti & purè reſtituit, non deducitur, niſi quãtũ plus eſt in una, quàm in alia: nam ſi utraq; inſolidũ deduceretur, nimium fraudaretur, & diminuereť hæreditatis ſubſtantia. Sed quãdo reſtitutio facienda eſt poſt tempus certum, puta decem annorum, uel incertum, puta ſi decedat ſine liberis, ſtatim detrahit debitum iure naturę adueniente tempore detrahitur Trebellianica, in qua cum computentur fructus, minus diminuitur hæreditatis ſubſtantia: quæ diſtinctio placet Iacobo Bald.Hug.& ſequacibus; & de hoc in ſumma eodem titulo. §.qualiter infirmetur, in fine.dominus meus in legibus diſtinguit, an inſtituatur purè, an ſub conditione, vel in diem: de reſtitutione non curat, an ſit conditionalis, uel purè; & eſt ratio ſecundum eum: quia quando inſtituitur ſub conditione, uel in diem, non cedit eadem die tempus utriuſque quartæ detrahendæ: nam ſtatim detrahit legitimam: poſtea, cum uenerit dies, uel conditio, erit hæres in reſiduo, quod poſtea reſtituet detrahendo quartam: ſed quando purè inſtitutus eſt, eodem tempore cedit dies utriuſquę quartæ detrahendę: plus tamen ſibi placet omni caſu unam ſolam detrahi [*& in fine*] ad hoc, C.ad l. Falcidiam.l. quamquam.ff. de inofficio. teſtamento. Papi. aliàs contra veterani. §. meminiſſe. ¶ *In glo. penultima ibi, Si conditioni*] ibi de hoc: ſed contradicit
39 lex, iubemus, C.ad Trebellia. de qua ſatis ſupra in gl. ex quo: ſed illa loquitur in quarta Trebellianica; textus hic, & glo.in legitima.ſcias, quòd Azo, qui dixit.l. iubemus, locum habere etiam in nepotibus, argumento. C. de inofficioſo teſtamento, ſi quis filio, trahit eam etiam ad debitam iure naturæ, ita, quòd incontinenti illam percipiat. Idem, ſi non incontinenti, ſed poſt modicum tempus, puta menſem, annum, uel plus arbitrariè, dummodo fructus percepti ad quartam, & ipſius fructus non ſufficiant, & ſic intelligatur.l.iubemus, ar. C.de inoffi.teſta.ſcimus 1.reſpon. Si uerò poſt tẽpus longiſsimũ, puta. 30. annos, uel minus arbitrariè, dummodò fructus ſufficiant, tũc bene cõputantur fructus in quartam; & ſic loquatur.§.ſi cõditioni: & hoc hic placet Abba. ¶ *In glo.ulti.ibi, actiones*] hoc intendit, ꝙ filius rogatus reſtituere hẽt ius ſepulchri hæreditarij, & operarum, quas debebãt liberti teſtatori, & deſcendentibus etiam poſt reſtitutionem.

ANNOTATIONES.

a ¶Omnes. Illa loquitur in donatione, non in titulo non gratuito, & de hoc uide per d.Bar.de Sali.in l.fi.C.ſi in frau.pa.ubi facit mẽtionem de hoc dicto Hoſtien.& uide ibi etiam in l.1. & uide glo. in l.patronus, & l. cum teſtamenta, ff.de proba. & per Bar.in l.2. ff.ſi quis a pa.fue.ma.& uide Bal.in l.1.C.de inoffi.dona.& in l.fi. C.ſi in frau. pa.

b ¶Actum.Contra hoc facit, quia in cauſa appoſitionis non fit reconuentio, ut no.de mutu.peti.c. 1. per Innoc. unde melior uidetur opi.Innocen. uel excipien. fuit hoc allega.

c ¶Computatur. Contra hoc facit, l.iubemus, C.ad Trebel. cũ hæres ſit idem cũ defuncto, uide infra in gl.ex quo, & ſuper illa, ſed illud in perceptis ab Adiecta, iſtud in præceptis app.& lit.conte.

d ¶Lib.6. Et uide plenius per Bar.in l.quoties.§.ſi duo, & in l.ex facto, la ſecunda.ff.de hære. inſtitu. & C.eo.ti.l. quoties, per Bald. & d.Bar.de Salice.ubi plura ſubtilia examinant.

e ¶De hoc. Et de hac plenius per doc.& do. Bar. de Sali. in l.ſi teſt. C.de impu.& ali.ſubſt. & per Bar. in l. moribus, ff.eodem titulo.

f ¶Stipulatu. An & quando æſtimatio faciat emptionem, uide plene Bar.in l.ſi ut certo.§.nunc uidendum, ff.commo.

g ¶ Hæreditatis. Vtrum autem querela inofficioſæ donationis non præparata tranſmittatur, & in hoc conueniat cum querela inofficioſi, uide Bal.& Doct.in l.1.C.de inoffi. teſt.

h ¶Canones. Sol. glo.eſt uera: ſed poteſt etiam opponi, quòd hic fuit negligens Alterocha in petendo, ut patet, ſupra in uer. mortuo itaque.& ideo Adiecta non computare deberet illas, ut no. in præallegata.l.iubemus, ubi uide doct.& glo.ſed dic, quòd hic fuit in mora, & ultima mora nocet.l.illud, & ibi, concor.ff.de peri.& com.rei uen. & uide glo.ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Ad defunctorum pias uoluntates exequendas epiſcopus compellit fideicommiſſarios.*

Religioſi etiam exempti ſubſunt ordinarijs circa redditionem rationis.

An fratres minores, remiſſ.

Fidecommiſſarij etiam laici diuiſim, uel miſtim poſſunt eſſe piarum uoluntatum.
Bonorum appellatione quæ comprendantur hic.
2 *An teſtatoris bona uendi poſſint ob executionem piæ uoluntatis.*
3 *An de legatis ad pias cauſas Falcidia detrahi poſſit, & num. 5.*
4 *Voluntas omnis teſtatoris, modò non ſit contra legem, pia dicitur.*
Eſt ſeruanda, niſi ſit illicita.
5 *Executores fideicommiſſarij appellantur.*
Monitio an paucior trina ſufficiat, & quæ competens.
6 *Epilogus, ſuffagium, & additio gloſſarum, nu. 7. 8. & nu. 9.*
De pijs cauſis exempla ubi ſint multa.
9 *Teſtator quæ prohibere non poſſit.*

C A P V T XVII.

1 TVa nobis. Caſus. Epiſcopus† compellit fideicõmiſſarios
ad exequendas pias defunctorũ uoluntates.
ſecunda ibi, cum igitur [*Religioſi*] de his
dic, ut j. eo. c. ulti. i. reſpon. li. 6. & qũo ipſi religioſi etiã
ex empti circa redditionẽ rõnis ſubſunt ordinariis, ha
bes in concil. Vien. eo. ti. religioſis: de fratribus mino-
ribus dic, ut infra eo. concil. de uerb. ſig. exiui. §. uerũ
[*Et laici*] iſti, de quibus dictum eſt, nõ ſolũ diuiſim, ſed
ẽt mixtim fideicommiſſarij eſſe poſſunt; de quo ſatis
dixi. ſ. eo. Ioannes, in oppoſitionibus [*Bona*] immobi-
lia, mobilia, uel ſe mouentia. ſ. eo. relatum. 2. in princ.
[*Debent*] deſignat, ꝙ aſſumpſerat officium tacitè, uel ex
2 preſſe, infra eo. Ioan. [*Expendi*] an propter† hoc teſtato
ris bona poſsint alienare, uide in ſpec. de inſtru. edi. §.
nunc verò aliqua 9. colum. ver. ſed an executor, & ver.
ſeq. [*Alijs*] propriis, uel extraneis. neutrum. n. eis licet,
3 concor. quod dixi. de ſeq. poſ. c. fi. Quærit † Hoſt. an de
legati poſsint detrahere Falci. & dicit, ꝙ non. quia ceſ-
ſat in relictis ad pias cauſas. C. ad l. Falci. auct. ſimiliter.
a uerius, quia nullum lucrum [a] pertingere debent. C. de
epiſ. & cleri. ſi quis, in auct. de ec. ti. §. ſi autem legatum
niſi ſit à teſtatore relictum: quo etiam priuaretur uo-
luntatem non ſeruans, ut in gl. fi. [*Pijs uoluntatibus*] om-
4 nis† uoluntas teſtatoris, dummodo non ſit contra le-
gem, dicitur pia, ſm Hoſt. ut dixi, infra eo. Ioannes, in
ulti. quæſtione [*Locorum*] de quo loco intelligatur, dixi,
infra c. Io. in quæſtione ulti. [*Interdici*] ergo nõ ſeruatur
uoluntas, quam, ſupra dixit ſeruandam. So. illud de li-
cita, ut ẽt dicit gl. ſed iſta eſt illicita, ſm Abb. [*Executo-*
5 *res*] qui fideicommiſſarij †appellantur ſm Hoſtien. de
quo ſatis dixi. j. eo. Io. ſuper uerſi. executores [*Plenarie*]
nulla retenta Falcidia, ſm Hoſt. q hoc no. quod dixi. j.
c. proxi. ſuper ulti. glo. [*Monitione*] trina. 12. q. 2. indigne,
de hoc de ſen. exc. ſacro, vr̃ ꝙ ſufficiat bina in hoc ca-
ſu, in auct. de ec. ti. §. Si aũt pro redemptione, & ſe. coll.
9. inter monitiones interpoſito ſpacio arbitrario. ff. de
iudi. non nunq̃, ad minus triũ dierum, ar. ff. de pu. iudi.
inter accuſatorẽ. C. de err. aduo. l. 3. infra de reg. ad no-
ſtram. Hoſti. ad hoc de ſen. excõ. conſtõnem. li. 6. Idem
Abb. qui dicit, ꝙ nõ eſſet competens monitio dicere
ter. Solue, ſolue, ſolue, & facit quod no. de app. ab eo,
lib. 6. [*Compellas*] qũo, quando, & infra quod tempus, vi
6 de infra eo. Io. ¶Secunda† gl. pro ultima rõnabili uo-
luntate ſeruanda inducit. 4. iura, & non rõnabilis duo
ponit exempla, dicens ultimam confirmatã per mor-
7 tem. ¶*In 1. †glo. ibi, hæreditas. §. 1.*] uide de iudi. nouit, ſu-
per glo. ſaltem [*& ibi, nulli*] uide ſupra eo. relatum. i. ſu-
8 per glo. 2. ¶*In †glo. 1. ibi, ad pias*] multa; de his exempla [b]
b uide in Specu. de inſtru. edi. §. nunc uerò aliqua: aliàs
eſt ſub. §. compendioſe. 18. colum. uerſi. & ſcias, quòd
inter [*& ibi, reſtringitur*] Innoc. & Hoſtien. contra; & ui-
de quod dixi, infra eo. Ioan. in ulti. q. ¶*In glo. 2. ibi, exhæ-*
9 *redat.*] & no. de iureiur. Quintauallis. ¶*In †glo. pe. ibi, pro-*
hibere] nec poteſt mandare ſeruum promittere operas
cui dabat fideicommiſſariam libertatem. ff. de oper. li
bertorum. l. cerdonem: nec ualet, ſi dicat, nolo tuto-
rem de dolo teneri, licet malè adminiſtret. ff. de admi.
tuto. l. quidam, Vincen. Goffre.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Lucrum. Hæc ratio facit contra opi. glo. & Io. And. in c. ſi penul. eo. ti. li. 6. in Trebel. de quo per d. Bar. de Sali. & doc. in autentica, ſimiliter, hic allegata, & per Bar. in l. Marcellus, ff. ad Trebel.
b ¶Exempla. Vide glo. in l. ſi quis Titio, ff. de lega. 2. quæ dicit, quòd tributum pro anima dicitur pium, & uide Barto. & Bald. In l. 1. C. de ſen. excom. & l. illud, C. eodem titulo.

S V M M A R I V M.

1 *Diuiſio decretalis.*
2 *Caſus.*
Quartas duas & quas detrahit filius rogatus reſtituere hæreditatem, & num. 4.
In eis quæ facere poſſit.
Hæreditatis computatio qualiter hic facienda.
3 *Filio competit legitima.*
Patruus quis.
Auunculus quis.
In ſubſtitutione fideicommiſſaria eſt locus deductioni quartarum.
Si, particula denotat conditionem.
Maſculini appellatione continetur fœmina in teſtamentis, etiam, niſi excipiatur: ſed non conuertitur. & quando comprendatur fœmina, remiſſ.
4 *Arbitrium hic in re hæreditaria cur non tenuit.*
Reſtitutioni res ſuppoſita non poteſt in alios, quàm quibus eſt reſtituenda transferri.

C A P V T XVIII.

1 RAinaldus. Licet† Hoſt. hanc decr.
diuiſerit in 5. partes, &
Abb. in 7. Tu diuidas in tres prin. tantũ: &
ipſæ prin. partes per oĩa idẽ. ut. ſ. eo. Rainu
tius. & ſecunda ibi, dilectus. tertia ibi, Nos itaq;. Sed pri
ma princ. ſubdi. in 5. par. In 1. ponitur teſtm̃ Peponis,
compromiſſum, & ſentẽtia arbi rorũ. In 2. ibi, Porrò,
ponitur teſtm̃ Rainaldi cõtinens legatum auunculo-
rum, inſtitutionẽ hæredum, cum pœnæ adiectione, ſi
legatũ non ſoluerent. In 3. ibi, Demum, ponit duplex
auunculorũ petitio. In 4. ibi, Præfatus, ponitur duplex
ſententia abſolutoria primæ petitionis, condẽnatoriæ
ſecundę. In 5. ibi, A cuins, utriuſq; partis appellatio, &
proſecutio. Secunda prin. ſubdiuiditur in duas. prima
ſn̄iam abſolutoriã prioris iudicis reuocat quò ad pa-
truũ; confirmat quo ad filios. Secunda ſn̄iam condẽ-
natoriam reuocat quò ad filios, cõfirmat quò ad pa-
truum cum quadam moderatione: & in ſumma hoc
2 dicit. Filius †rogatus hæreditatẽ reſtituere detrahit de-
bitam iure naturæ, & quartã Trebellianicã, in quibus
põt legata relinquere, hæredes inſtituere, & pęnas ap-
ponere. Vt aũt facilius intelligas, ſic cõputes hæredi-
tatem, Pater Rainaldi fuit ditior patre Rainutii in 10.
fuit forte de Pepolis, qui diuites ſunt: iſte Pepo, cuius
bona ſm hoc ualuerunt. 64. de quorũ bonorum me-
dietate. 32. ſ. factum fuit compromiſſum, & latũ arbi-
trium: & expediamus prius iſta miſtim. R. habebat. 3.
& 4. & ſic dimidiã: & ſic 16. reliqua 16. reſtituenda ſunt
patruo ex fideicommiſſo Peponis. R. legando medie-
tatem partis ſuæ de bonis, de quibus fuerat compro-
miſſum, auunculis legauit. 8. cum pars ſua eſſet. 16. ut
ẽ dictum. In alia medietate. i. aliis. 8. inſtituit patruum,
& filios: ſoluet patruus hæres pro dimidia dimidiam
legati. ſ. 4. & quia eius hæreditas eſt exhauſta. deducet
Falci. ſ. 1. & ſoluet tria tantum: filij ſoluent aliam dimi-
diã, ſ. integra. 4. quia eorũ hęreditas exhauſta nõ eſt: de
aliis

alijs 8. in quibus inſtituti ſunt patruus, & filij. 4. habe-
bunt filij hæredes pro dimidia: alia uerò. 4. quæ debe-
bat habere patruus, habebunt auunculi ex pœna ap-
poſita in teſtamẽto. R. nec deducet patruus inde Falc.
quia ſoluitur in pœnam, habebũt ergo auunculi. 7. ex
legato. 4. à patruo nomine pœnæ, & ſic. 11. filij habe-
bunt. 4. ex inſtitutione: patruus vnam ex Falcidia, &
ſic. 16. Reliqua. 16. habebit patruus inuito. R. ex teſta-
mento Peponis. Nũc uideamus de alijs 32. in quibus
etiam. R. habuit medietatem ratione tertiæ, & quar-
tæ, & patruus ex teſtamento Peponis aliam medieta-
tem, quã primò deducet patruus ſcilicet. 16. R. in ſuis.
16. inſtituit hæredes patruum, & filios: pars uerò pa-
trui, ſcilicet octo dabitur auunculis: quia patruus ue-
nit contra teſtamentum: & quia in pœnam ſoluit, nõ
deducet Falcidiã, alia. 8. habebũt filij: hẽt ergo patrus.
32. ex teſtõ Peponis, &. 1. per Falc. & ſic. 33. auũculi ex
prima computatione habẽt. 11. ex ſecunda. 8. ratione
pœnæ, & ſic. 19. filij ex prima habent. 4. ex ſecunda. 8.
& ſic. 12. quibus omnibus ſimul iũctis habes integra.
64. Secũdum aliam computationem, patruus habet.
4. per Fal. & ſi uis omnia miſcere, pars. R. fuit. 32. quo-
rum quartam, ſcilicet dimidiam dimidiæ legauit auũ
culis, & ſic. 8. In reliquis. 24. inſtituit patruũ, & filios:
adijciens pœnam, de qua dicitur in textu. Hoſti. aliter
3 computauit, ſed hoc teneas [*Filius*] patet † ꝙ compete
bat illi legitima [*Patruus*] ideſt fratribus patris [*Auuncu-*
li] fratres matris, inſti. de gradi. §. 4. Hoſt. [*reſtitueret*] pa
tet ſubſtitutionem fuiſſe fideicommiſſariam, & ſic lo
cus erat deductioni quartarum [*Si*] denotat conditio
nem [*Abſque filijs*] hic dicit Hoſt. repeti poſſe, quæ di-
xerat, ſupra c. Raynutius, quæ uideas, de proba. in præ
ſentia ſuper. 1. glo. [*Maſculis*] ſi hoc non fuiſſet additũ
ſufficiebat fœminas habuiſſe: quia maſculinum, &c.
ff. de uerb. ſig. l. 1. ff. de teſt. tu. ſi quis ita. ff. de leg. 3. qui
duos: ſed non conuertitur: quia exemplo peſsimum
eſſet, &c. ff. de leg. 2. ſi ita ſcriptum, ſecundum Goff. &
Hoſt. Satis tractauit hic Hoſt. de maſculino, an & quã
do comprehendit fœmininum; de quo uide de elec.
generali, lib. 6. in gl. 2. & in Spe. de diſpu. & alle. §. poſt
hæc autem, uer. uel ibi maſculinum: & adhuc plenius
per Archi. 17. q. 4. ſi quis ſuadente [*Compromiſit*] Rainal
dus [*Quorum*] ſcilicet arbitrorum [*Arbitrati*] faciendo
forte diuiſionem inter eos, ut infra dicit glo. [*Neutra*
4 *pars*] potuerunt † ſic arbitrari de bonis Peponis: quia
patrui contendebant ſe in illis ius habere, & de volun
tate partium hoc fuit: uel forte Pepo vſumfructũ me
dietatis illarum rerum reliquit patruis, & filijs; pro-
prietatem uerò Rainaldo: unde nec patrui transferre
debebant niſi in filios, qui in uſufructu ſuccedũt, nec.
R. grauatus reſtituere, poterat alienare. C. communia
de le. l. ulti. ſecundum Vin. Dixit Goff. quia iſti de bo-
no & ęquo ſic inter eos ſtatuerunt magis ut arbitrato
res, quàm ut arbitri [*Res prædictas*] hic tractabat Hoſt.
de pacto, quòd appellari poſsit à ſententia arbitri, ad
quod dixi ſupra, de arbi. cum dilectus, ſuper ul. gl. ad
fi. Non habens, & ſic extitit fideicommiſsi conditio,
Auunculis, fratribus matris: vt dixi in prin. Filijs, emã-
cipatis, ſecundum Hoſti. Inteſtato, hæc uerba iuſtifi
cant ſenteniam cardinalis ſecundum Inn. nam ſecun-
dum eum ſi nõ ſic generaliter locutus fuiſſet Rainal-
dus, ſufficere debebat, ꝙ patruus vel legatum ſolueret
uel pęnam incurreret, ſcilicet quo ad tertiam, & quar
tam. Rai. in alijs a legato, ad hoc, ff. de pac. reſcriptum.
§. ſi pacto, potius tertia, & quarta rerum peruenit ad
auunculos propter pęnam ſic generaliter appoſitam
quàm propter primum legatum, ſecus autem fuiſſet
ſi dixiſſet, ſi non ſoluat legatum, det duplum uel rem
talem: tunc enim oporteret legatarium altero eſſe cõ
tentum, uel dic ſecundum Inno. ꝙ lex quæ prohibet
vtrunque petere ſcilicet rem promiſſam & pęnam, lo
quitur cum quis agit perſonaliter: nec res quam petit
eſt ſua nec pœna, licet promiſſor ſit obligatus ad alte
rum, quo debet agens eſſe contentus. Sed hoc lega-
tum. R. quo ad medium tertiæ, & quartæ qua grauari
non potuit recta via tranſiuit ad legatarios, ſcili-
cet auunculos, unde ſtatim poſt mortem, & aditam
hęreditatem facti ſunt domini. ff. de fur. à Titiô, ſecun
dum Inno. qui dicitur addidiſſe, ꝙ hæc ſolutio repro-
batur, ff. de do. ex. apud. §. Labeo, quare prior melior
eſt. Pro determinatis, à teſtatore in teſtamento uel de
terminatis, in legato, ut ſcilicet quiſq; auunculorum
pro ea parte quam habet in legato ſuccedat in hęredi
tate ad eos deuoluenda nomine pœnæ ſecundũ Goſ.
Deuenient, ideſt ex cauſa fideicommisſi reſtituerent
ipſi hæredes patruus, & filij, quod patet ex fine capitu
li, ubi eis reſeruatur Falcidia, vel eſt ſenſus. Lego auun
culis omnia quæ de bonis meis ad hæredes erant per-
uentura. nam verbum deueniret, innuit, quod ad au
unculos recta uia ſit peruenturum, quod eſt propriũ
legati ſed non fideicommiſsi. ff. de fur. a Titio, & hoc
plus placet Inno. Non obſ. ꝙ de Falcidia dicitur. nam
illa detrahitur etiam de legatis ſpecierum. Debitum,
quod ſoluere omnibus eſt cõmune, unde. 2. regum.
14. Omnes morimur, & ſicut aquę dilabimur. Et ſene
ca. Morieris, reſpondet, hac conditione intraui, ut exi
rem. Item ſtultum eſt timere, quod uitari non poteſt,
iſtud non effugit qui diſtulit, omnes anteceſſerunt te:
omnes ſequentur te. Hoſt. Prædictam, pro dimidia, &
ſic confeſſus fuit poſsidere, ut patet per ſequentia. Fi-
lios, minus caute, cũ prius cõſtare debuiſſet, an adijſ-
ſent ſiue poſsiderent. ff. de inter. actio. non alienam. &
l. qui ſeruum. §. fi. Hoſt. & de his interrogationibus de
iura. calum. c. penul. Poterant, etiam ſi culpa ſua non
peruenerunt, ſi. ſupra, de reſti. ſpo. grauis. Hoſt. Ipſos,
patruum, & filios. Abſoluens, bene quo ad filios: ma-
le quo ad patruum. Aliorum, non fuit hæc ſententia
incerta, quæ per acta certificari poteſt, C. de ſen. quæ
ſine cer. quan. l. 3. ſecundum Hoſt. Condemnauit, ma
le quo ad filios: bene quo ad patruum. Vtraque par-
te, pars auũculorum petebat reuocari abſolutoriam
à legato confirmari condemnatoriam ad pęnam: hæ
redes econtra primam confirmari, & ſecũdam reuo-
cari. Executioni, improprie quo ad ſententiam abſo
lutionis. Dilectus, 2. pars prin. Cardinalis, dicit Hoſt. ꝙ
iſte fuit poſtea Portuen. mortuus Lugdunẽ. ſepultus
apud prædicatores. Quoniam, interpoſitio uſque ibi
pronunciauit, ſecundum Inno. & redditio cauſarum
ſententiæ. Hoſti. Propter quod, quia Rai. in omnibus
bonis Peponis patris ſui habuit tertiam, & quartam
ſequitur, quòd in rebus, &c. Hoſt. Ac per hoc, ſcilicet
ꝙ hoc fecit, & facere potuit. Expreſſerit, de tertia, &
quarta, ut dicit gl. ut unum ſcias, ꝙ teſtator qui legat
rem totam, legaſſe uidetur partem, quam habebat in
ea. ff. de leg. 1. ſi domus, inducit Abb. ff. de contrahen.
emp. qui tabernas, prçſumitur enim, ꝙ ex quo totum
ſi ſuum erat, legare uoluit: multo fortius partem, & ſi
hoc non expreſſerit nec tunc cogitauerit, ar. infra, de
decimis, ex parte. 3. ſecundum Innoc. Sicut epiſcopus
dando eccleſiam dare uidetur ius, quod habet in illa,
de don. paſtoralis. §. 1. & ſemper facienda eſt interpre-
tatio, ut res ualeat, de uerb. ſigni. abbate, ſecundum
Hoſti. hoc dico pro eo, ꝙ dato, ꝙ Rai. intendiſſet per
partem ſuam legatã diſtinguere non tertiam, & quar
tam ſed bona patris ad bona patruorum: tenuiſſet ta-
men legatum in dimidia quartarum, & de hoc, ſupra
ver. porro. in 1. glo. Impedire, non enim poteſt quis ſe
pacto aſtringere, ne poſſit rem ſuam alienare, ff. de pa
ctis, l. penul. uel ꝙ alienatio non teneat, uel ꝙ domi-
nium non tranſeat in accipientem, uel ꝙ ſine inten-
tione

tione res ad alienantem, vel alium redeat, ar.inſti.de
rerum diui. §. per traditionem, & §. uenditæ, C. de
pac.traditionibus,ff.de iurepa.ſi libertus.§.planè,hoc
tamen fallit in ſeruo alienato ne manumittatur: qui
ſi manumittatur non tenet manumisſio, C. ſi man-
ci.ita fu.ali.ne man.l.ea quidem. Et eſt ratio,quia liber
tas ex quo competit,non poteſt reuocari,ſecus in do
minio.inſti.qui.& ex qui.ca.ma.non poſ.§.ſemel.Lex
tamen reddit rationem.quia conditio cohærens per-
ſonę facto eius q tali lege cōparauit,immutari nō po
teſt, ubi vero lex alienationem inhibet: ſi contra fiat
non tenet,nec transfertur dominium, ff.&.C.de fun-
do do. per totum. 12.q.2.ſine. 10.q.2. hoc ius,in auct.
de aliena. & emphi.contrac.§.ſanctisſimas,coll.9.Idē
vbi teſtator prohibet,& apparet perſona,cuius gratia
facta eſt prohibitio,aliàs ſecus.ff.de leg.1.filius.§.diui.
ff.de leg.3.pater. §.filia, & §. fundus. Et eſt ratio, quia
ſola uoluntas teſtatoris ſine traditione trāsfert domi-
nium in legatarium, ſaltim ab adita hæreditate. ff. de
furtis, a Titio,ff.quemad. ſerui.am.ſi partem. §. ſi per
fundum, & ſicut hoc caſu ſine traditione poteſt in a-
lium tranſire dominium, & amitti: ſed per ſolum pa-
ctū ſine traditione hoc fieri non poteſt, C.de rei uen-
di.quoti.& in concor,alle.in princ.gl.Idem in ſenten-
tia arbitrorum uel iudicum: quia nec per ipſorū ſen-
tentias acquiritur dominium ſine traditione, ad hoc
de re iudi.cum aliquibus,nec impeditur trāſlatio do-
minij:ut hic ſecundum Innoc.Hoſt. & Abb. & mate-
ria huius gl. no. C. de rebus ali. non ali.l.fi. In benefi-
cijs autem ſpiritualibus, dicunt prædicti, ꝙ eſt ſecus,
unde collatio beneficij facta à prohibito, uel ſuſpen-
ſo non valet,ſupra de conſue.cum dilectus,quod dic,
ut ibi, & de conceſ.præben.quia diuerſitatem.eo.ti.c.
ſi ſoli.lib.6.& de iurepa.cum dilectus.Idem uidetur ſi
prælatus prohibetur alienare,ſcilicet, ꝙ etiam in caſi-
bus à iure permiſsis alienatio poſtea ab illo facta non
teneat.de accuſa.c.tit.de do.& cont.ueritatis,ad fi.Ra
tio diuerſitatis ſatis patet: quia beneficia ex electione,
& confirmatione ſine traditione acquiruntur etiam
quo ad dominium ex acceptatione, infra de præben.
ſi tibi abſenti.li.6. quo ad ſecundum conſtat prælatos
non eſſet dominos rerum eccleſiarum ſicut ſunt lay-
ci rerum patrimonialium:ſed ſunt procuratores tan-
tum,de dona.fraternitatem,& ideo per illos qui dant
ipſos adminiſtratores, poſſunt facilius impediri, quā
alij quo ad res proprias, in quibus habent plenius, &
pinguius ius,ad hoc,C.de iude.nemo,C.manda.in re
mandata,ſecundum Innoc. Poteſt & alia ratio reddi,
ſecundum Hoſti.in eo,quod legitur, & not. infra, de
ſpon.duo.c.fin. Pro medietate,forte alia medietas ua
cans erat ſecundum Innocen.Condemnauit.non, ꝙ
quàmuis ſit officium illius qui de app.cognoſcit pro
nunciare bene, uel malè appellatum,uel iudicatum.
2.q.6.in fi.&,C.de ap.eos, 1.reſponſo, ubi de hoc nihi-
lominus condemnat,& abſoluit, vt hic,& ſupra.eod.
Rainutius, ff.iudi.ſol.l.cum apud, quod ideo contin-
git,ut puto, quia iudex appellationis, & nouas audit
allegationes,exceptiones,& probationes admittit,de
teſti.fraternitatis,Gof.Dicebat Hoſt.hic,ꝙ etiam ſine
nouis probationibus, hoc poſſet accidere, ut ſi patet
per acta condemnandum fuiſſe abſolutum,vel econ
uerſo,de reſti. ſpo. cum ad ſedem. Dixit etiam, ſupra
eo. Rainutius,in par.2.in princ.ꝙ ſecundum Moder-
nos doctores,& iudices ita pronunciat iudex appella
tionis. Pronuncio talem iudicem in eo, ꝙ ſic abſol-
uit, iniuſtè pronunciaſſe,& actorem bene appellaſſe,
& ideo ipſum reum condemno, uel pronuncio iudi-
cem in eo,ꝙ condemnauit ſic.T.reum iniuſtè pronū
ciaſſe, & ipſum reum bene appellaſſe, & ideo ipſum
abſoluo. Et quandoque concurrit utraque pronun-
ciatio,ut ibi,& de hoc etiam in Spe. de ſen. prola.§.vt
autem,ver. in iudice,& omnino tene,quod ibi plenè
dixi,& de ap.§.de of.in princ.& l.4.de ap. §.pe.uerſi.ſi
uero à ſententia. Cōtingit.hic poteſt continuari,uer.
& ſaluo, qui ſequitur. Poſſidere.nec ſe tanquàm poſ-
ſeſſores obtulerunt liti uēdicationis rei, ff. de rei uen.
is qui ſe. Innoc.nec deſierunt dolo poſſidere, eod.tit.
ſi autem,ſecundum Hoſt. Et tertiæ, ſupra pluries ui-
diſti præpoſitā tertiam: hic præponitur quarta. Eius.
Rainaldi.Inſtitutio.patrui, uel filiorum. Legatio.per
cum facta auunculis. Adiectio pœnæ. facta hæredi-
bus non parentibus. Si infra tempus, nimium ſecun-
dum Inno. quòd hic fertur ſententia ſub conditione,
& ſine certa quantitate contra id.2.q.6.biduum,C.de
ſen.quæ ſine cer.quā.per totum. Sol.patruus hic non
petijt detractionem Falci. unde, & ſi non exprimeret
hic in ſententia, ſemper poſſet detrahere Falci. In ad-
iudicatione enim legati intelligitur, quòd hęres in to
tum, uel in partem Falcidiam detrahere poſſit.Sed ſi
de Falcidia detrahenda patruus egiſſet,tunc ſi hoc be-
neficium Falc.non ſaluaretur,ulterius petere non po
tuiſſet,ff.de neg.geſt.ſi autem.Sed ſi ſaluatur:peti po-
teſt,vt hic. Sed & dici poſſet, ꝙ ex quo lata eſt ſenten-
tia ſtatim,oportet hūc patruum tertiam, & quartam
integre reſtituere,ſed poſtea petet Falci. condictione
ex.l.Falc.cum hoc ius ſibi ſit ſeruatum in ſententia.Si
autem reſeruatum nō eſſet, & per errorē facti ſoluiſ-
ſet,tunc ageret condictione indebiti,ſecus ſi per erro
rem iuris, C.ad l.Falcid.l.error.Alij dicunt,quòd cum
de hac Falcidia non ſit actum,eam retinebit patruus,
& reliquas tres partes ſtatim reſtituet, & ſic nō eſt ſen
tētia incerta, cum ad minus tres partes tertiæ,& quar
tæ perueniant ad auunculos: & ſuper quarta de illis
detrahenda remanet lis, & conditio an infra tempus
ſoluat uel non: ut primo caſu detrahat: ſecundo non
ſecundum Innoc.& Hoſti. & in utroque gl. corrupta
erat. Paruerit.non ſecundum Inn.& Hoſt.ꝙ quàmuis
ſuper legatis pręſtandis hæres infra annum conuenia
tur, & condemnetur,non tamen priuatur Falcid.ſi ſa
tisfaciat infra annum computandum, vt dicit gl. po-
ſtea.ſic,C.de fideicom.auct.hoc amplius, pœnam au
tem impoſitam a teſtatore incurrit, ſi litem conteſta
tur,ar.ff.rem ra.ha.l.amplius,& hic, nam hic patet, ꝙ
ad pœnam tenetur, & condemnatur, etiam infra an-
num:tamen cum illa ſic legata detrahet Falcid. ſecun
dum Inno.Inuentarium.ſic dictum,quia deſcriptum
continet,quod in hæreditate inuentum eſt:qua ratio
ne dicitur repertorium, ff.de admi.tu.tutor,qui reper
torium, de forma inuentarij hæredis tractat hic Hoſ.
quod decido, & uide plenius de iſto, & alijs inuenta-
rijs in Spe.de inſtru. edi.§.fi.per totum,& de hoc præ-
cipuè in uerſ. nunc dicamus,uſque in fi.§. vbi dixi ſu-
per,ver.in huiuſmodi,non ſufficere hæredi perfeciſſe
tempore debito inuētarium,non inchoatum tempo
re quo debuit,hodie rectores hoſpitalium tenētur in
uentaria facere,ut in clemen. de reli. do.quia contin-
git,uer.illis etiam. Fecerit,non ſecundum Hoſt.quòd
cōmuniter Card.hic reddit cauſas ſententię ſuæ, non
tamen ſemper tutum eſt hoc facere, de reſtit. in inte-
tum ex literis,uerſ.illa nitens, de quo dic, ut ſupra de
re iudi.ſicut. Contra uoluntatem.non ſecundum In-
no.quòd hæres rogatus aliquod legatum dare de ſuo
proprio licet non det,vt teſtator pręcepit, tamē quan
do poſtea dat, detrahit Fal.de omnibus legatis,quod
intelligas, vbi hæres rogatus eſt reſtituere omnia bo-
na hęreditaria,niſi legatum ſibi iniunctum vel de ſuo
proprio, uel de bonis,teſtatoris ſoluat. Et eſt ratio,
quia ipſemet teſtator pœnam ipſam adiecit, qui non
poteſt ipſum priuare Falcidia, nec eſt hoc caſu recur-
rendum ad pœnam legis:cum ſufficere debeat pœna
teſta-

teſtatoris, ſi teſtator pœnam non appoſuiſſet: habe-
ret locum pœna legis uel canonis: ut ſcilicet tota hæ-
reditate priuaretur, quod dic, ut not. ſupra eo. ſi hæ-
redes, &c. nos quidem, uel dic, ꝙ iſte patruus nun-
quàm fuit in mora ante annum: quia nunquàm fue-
runt petitę ab eo expreſſe tertia, & quarta: ſed fuit pe-
titum tantum ab eo, uel legatum rerum, de quibus
fuerat compromiſſum: vel omnia bona &c.ut ſupra,
uerſi. demum, dic ut dixi ſuper uerſ. paruerit. Falcid.
de qua.ſupra,eo. Rainutius,in glo not.ꝙ quartarum.
Nos itaque.3.pars prin. Confirmamus.confirmatio-
ne indigebat,ſi nō habuerat auditor mandatum pro-
nunciandi,& repete, quod dixi de hoc, ſupra eo.Rai-
nutius.¶Prima gl.reſpondet per obiectionem. ¶Vl-
tima gl.ponit dictum, quærit.all.duas.ll.pro,& vnam
contra, & ſoluit.¶Gl. uidetur, obijcit. & ſoluit. ¶Gl.
qui fortè.reſpōdet per quæſtiones.quare dixit de vno
ſolo patruo,& dupliciter ſoluit,& quomodo inter pa
truum, & filios hoc caſu fiat diuiſio. ¶Glo. iſtud.re-
ſpondet per obiectionem de.§. ante hæredis. ¶Glo.
ſed nūquid.quęrit,arguit negatiuè, ponit opi.contra
riam,quam approbat.¶Gl.ad hoc.hæc glo.& præce.
quæ incipit legatum, circa actionem diſtinguunt in-
ter legatum,& fideicōmiſſum ſingulare, & fideicom
miſſum vniuerſitatis, ¶Gl. omnium quærit.& tripli-
citer ſoluit.¶Glo.& ita.obijcit,& ſoluit.¶Gl.immo,
reſpondet per quæſtionem,an filius rogatus in ſingu
lis rebus,uel vna tantum &c.ſoluit, ꝙ in ſingulis, po-
nit opin.contrariam, quam probat tribus legibus, ad
quas reſpondet. ¶Glo. de quo.declarat quid ſit reſi-
duum. ¶Glo. ergo. reſpondet per obiectionem de.l.
irritum. ¶Glo.iſtud eſt,& ulti.reſpondet per quæſtio
nem,an in eo,quod pro pęna ſoluitur,detrahetur Fal
cidia. ¶In 1. glo. ibi ſeruatur in legatis, & fideicom-
miſsis,ut ibi. ¶In glo.in forma. ibi ea lege,Seia Titio
donauit, & tradidit ſeruum eo pacto, & ſtipulatione,
ꝙ ad fratrem Titij non perueniret,Titius fratrem, &
Seiam donatricem inſtituit hęredes.Seia cū fratre Ti-
tij ſuo cohærede agere poterit in id quod intereſt. Et
ibi peto,§.vlti,qui fratrem hæredem inſtituit,& petijt
ne domus alienaretur, ſed in familia relinqueretur,ſi
hæres alienauit,uel extraneum hæredem inſtituit qui
in familia fuerunt fideicommiſſum petunt.Et ibi pa-
ter.§.fundum;filius prohibitus alienare,quoad uiuę-
ret,etiam in extraneos illud reſtare poteſt. ¶In gl.ui-
detur.ibi hęredibus,in fi.facta ſubſtitutione furioſę ſi
decedat ſine liberis,ſi ipſa contrahit,& filiam in mor-
te reliquit: licet propter furorem nō fuerit matrimo-
nium,euaneſcit ſubſtitutio.Et ibi,& generaliter, in fi.
quod ſtatuerat Papinianus, per iuſtos filios ſubſtitu-
tionem euaneſcere, imperator prorogat ad natura-
les. Et ibi.§.uolo.iuſſit teſtator prædia dari libertis, &
ſi quis decederet ſine liberis illius partem ad reliquos
pertinere, ſi moritur unus ex his habēs ſolum filium
collibertum, ideſt cū eo manumiſſum euaneſcit ſub-
ſtitutio. Et ibi ſi quando quis uxori, uide de priuil. in
his,ſuper ult.gl. ¶In gl.qui forte.ibi ſi in perſona,ſi fi-
deicommiſſum, ceſſit uiuente patre tranſmittit illud
ad filium.Et ibi cum filiofa.in fi. rogato patre,ut poſt
mortem hæreditatem, uel legatum reſtituat filio, &
filius uiuo patre decedit: pater illud retinet. Et ibi. §.
utrum.extinguitur fideicommiſſum, ſi decedit fidei-
commiſſarius ante reſtitutionem. Et ibi,ſi quis lega-
ta.§.1.re duobus legata ſi centum hęredi dediſſent,al
ter quinquaginta dans partem legati conſequitur, &
pars eius qui non dedit alteri cum ſua conditione ac-
creſcit.¶In gl.iſtud.ibi.§,ante hæredis, uide ſupra eo.
cum tibi.in gl.2.Et ibi.l.ult. ſi faciens teſtamentum ex
preſſit,quòd illud etiam pro codicillis valere volebat
petens hęreditatem debet in prin.alteram viam elige
re.¶In gl.hoc bene,ibi quidam.uide,ſupra c.proxi.in
gl.2.Et ibi reprehendenda, uide de uerb. ſig.forus,ſu-
per gl.C.de.¶In gl.& ſic.ibi ſub.l.pre.ſi tutor datus,&
ibi dicitur, ſi nemo hæreditatem adierit, nil ualet ex
his, quæ in teſtamento ſcripta ſunt.Et ibi, eam quam,
dicit ibi tex.regulariter traditur,ea quę in teſtamento
relinquuntur, ſi ex teſtamento adeatur hęreditas, nō
ualere niſi ita relictum &c. ut ſupra. ¶In gl. legatum,
ibi.§. cū ſeruus.ſtatus ſerui legati eſt in ſuſpenſo. nam
repudiante legatario, nunquàm ipſius fuiſſe uidebi-
tur,ſi acceptat ex die aditę hæreditatis ipſius intelligi-
tur. Et ibi ſed nec legatarius.legatarius ius non condi
cit, quia condictio datur illi,cuius res ſurrepta eſt,uel
eius hæredi, ſed bene uendicat. ¶In gl. ſed nunquid.
non quemadmodum licet fideiuſſoris obligatio poſ-
ſit eſſe in pendenti, uel in futurum concipi,iudicium
non poteſt eſſe in pendenti, nec de futura obligatio-
ne. Et ibi conductores. uide de plus peti.c.uno,ſuper
1.gl.¶In gl.ad hoc,ibi cogi.&.ll. præcedentibus fidei-
commiſſum uniuerſitatis eſt,ſi rogatur quis reſtitue-
re bona, uel familiam, uel pecuniam, uel uniuerſam
rem uel omnia ſua,uel patrimonium, uel facultates,
uel quicquid habet,uel cenſum,uel fortunas, uel ſub
ſtantiam, uel peculium, quod pro patrimonio qui-
dam ſumunt. ¶In gl.omnium,ibi doli clauſula.ſequi
tur, quæ in ſtipulationibus ſubijcitur,non pertinet ad
eas partes ſtipulationis de quibus nominatim caue-
tur. Et ibi ſanctio legum.uide de appe.ut debitus,in 3.
gl. Et ibi hæres meus. §.1.teſtator legauit duas ſtatuas
marmoreas,& omne marmor ultra illas duas ſtatuas
nulla ſtatua debebitur. ¶In glo. & ita uidetur, ibi.§.
illud. procedit iudex appellationis altera parte abſen-
te.¶In gl.immo, ibi filium.ibi filius rogatus reſtitue-
re, ſi in fundo ſibi quartam retinuit, ſi aliquid ſupra
quartam ibi habet,reſtituere cogitur.Et ibi poteſt hæ
res, poteſt in vna re dare legatario partem relictam,
in quam, uel legatarius conſenſerit,vel iudex æſtima-
uerit.Et ibi ſi ex pluribus,ſequitur,rebus legatis hęres
quaſdam ſoluit, ex reliquis plenam Falcidiam per do
li exceptionem retinere poteſt,etiam pro his quę iam
data ſunt, ſed ſi una res ſit legata, cuius pars ſoluta ſit:
ex reliquo poteſt plena Falcidia retineri.¶In glo.quę
quidem,ibi alia mens, ut quia apparet euidenter pri-
mo legatario ademptum,uel quòd teſtator uoluit,ꝙ
uterque inſolidum reciperet: quia tunc uni res debe-
tur,& alteri æſtimatio. electione huius rei data ei qui
prius conteſtatus fuerit litem, & uno electo, non re-
dit ad alterum,hoc vult hæc lex ſi pluribus.¶*In gl. hæc
eſt,ibi,l.una*] uide de ali.mu.iudi.facta.c.1.in prin. quar-
tæ glo.¶*In gl.ergo uidetur,ibi,irritum*] uide,ſup.c. Rainu-
tius,ſuper glo.antepe.[*& ibi,quàmquam*]ſi frater † fratri
5 rogatus, eſt reſtituere, ſi decederet ſine liberis, & ſic
moritur,& inteſtatus,ſoror ipſorum unà cum ſubſti-
6 tuto ſuccedit in Falcidia. ¶*In † gl.iſtud eſt,ibi,imponenda*]
ſequitur, ratione Falcidiæ omne æs alienum deduci-
tur,etiam ꝙ ipſi hęredi mortis tempore debitum fue
rit, quàmuis aditione hæreditatis confuſæ fuerint a-
ctiones ſequentes, uide ſuper gl. ergo uidetur [*& ibi,
cum fidei*] diuerſis modis intelligitur,ut ibi not.ſi pater
inſtitutus ab uxore ita, ꝙ filio reſtitueret,& in hæredi
tatem ſuam,quam in filium conferebat, compenſari
uoluit fideicommiſſum, filius detrahet dodrantem,
tantum hæreditatis propter Trebellianicam, quam
ibi pater habebat. Item de bonis patris detrahet qua-
drantem,de reſiduo ſoluit legata[*& ibi.l.1.*] potior eſt
cauſa primorum legatariorum, qui ab hærede exige-
re poterant, quam illorum,quibus hæres reliquit [*&
ibi,cum pater, in fi.*] ibi ſunt hæc uerba, & ponit caſum,
quando legato petito iuratum fuit in litem:quia non
quantitatis,de qua iuratum eſt,ſed ſolum ueræ quan-
titatis

titatis quò ad Falcidiam habebitur ratio [*& ibi.l.ſeq.*]
hæres alienum fundum legatum emit plus iuſto pre-
cio. In Falcidia habebitur ratio ſolum iuſtę æſtimatio
7 nis, quam ſufficiebat legatario ſolui. ¶ *In* † *gl. ult. ibi, ſi
ut allegas*] ſi pater filium, quem rogauit reſtituere, cer-
ta re per Falcidiam iuſsit eſſe cõtentũ, filius ſtare non
tenetur [*& ibi.l.pe.*] Si habens.ccc. in bonis, iuſsit non
aliter hæredem adire, niſi. 380. Titio ſolueret, hæres
nihilominus adit, & habet integrã Falcidiam [*& ibi.
§.ult.*] qui ſic dicit, quarta, quæ.l. Falci. retinetur, æſti-
matione, quam teſtator fecit, non magis minui po-
8 teſt, quàm auferri. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, conditione*] hoc dicit,
quia legatum ſub modo, ſtatim petitur præſtita cau-
tione de modo adimplendo, non ſic in eo, quod ſub
conditione debetur, ff. de cond. & demon. quæ hære-
di, & l. quibus diebus [*& ibi, ſeruatur*] hoc eſt verum in-
ſpecto fine, utrobiq; enim, qui non paruerit, lucrum
amittit, ut not. Accur. in hac.l. & hic Phi. Goff. & Ho-
ſtien. [*& in fi.*] & ſumitur pro forma. ¶ *In gl. quia dictum,
ibi, alias non poſſent*] ſaluo eo, quod habes.j. de arbit. c. ul
ti. lib. 6. ubi dicam ſuper. 1. glo. quod hic dixerũt Inn.
9 & Hoſti. ¶ *In* † *gl. in forma, ibi, facienda*] quò ad partem
Rain. non vt ſequitur: quò ad aliam, quæ reſtituenda
erat, ſufficiebat prohibitio legis. C. communia de leg.
l. fi. & in auct. ibi ſignata [*& ibi, ar. contra*] huius ſolutio
patet in ſuf. [*& ibi, committitur*] ſi à partibus data fuit,
poteſtas arbitris, ꝙ ſuper hoc pronuntiare poſſent: a-
liàs non, ſup. de ar. cum dilectus, ſecundum Hoſti. qui
dixit, ꝙ tunc ille, cui non ſeruatur pactum, poteſt age
re ad intereſſe, uel ad pœnã condictione, ob cauſam.
Ille uerò qui pactum non fecit, non agit, etiam ſi ſua
intersit, C. de cond. ob cauſam. l. ea lege, & C. de re. ali.
10 non alie. l. ulti. ¶ In † glo. uidetur etiam, ibi, habeat na
turalem tantum: ſecus, ſi legalem, vel ciuilem tãtum,
ff. de le. 2. ſi ita quis, in fin. de uti iſq; no. inf. qui fil. ſint
le. tanta in glo. fi. & quod de naturali dicitur, eſt uerũ,
niſi talis poſt deportationem naſcatur ſecũdum Phil.
[*& ibi, ſubſtitutio*] poteſt eſſe ratio ſecundum. l. quia cõ
cubinatus ſecundum. l. licitus eſt, & ex. l. nomẽ acce-
pit. ff de concubi. l. 3. Vin. [*& in fi.*] idem Vin. & Goff.
Quid ſi hæc verba dicta fuiſſent à teſtatore rogante in
ſtitutum, vt reſtitueret hæreditatem, ſi decederet ſine
filijs ab ipſo legitimè deſcẽdentibus, & ipſe intrat mo
naſterium? dicit Hoſtien. ꝙ Regij fuit hęc quæſtio de
facto, &, conſulti fuerunt doc. Bonon. & reſpondit Ba
garotus, ꝙ Mon. habebatur loco talium filiorum, in
auct. de ſãnctiſ. epi. §. ſed hoc in præſenti. & §. nullam
uerò licentiam, col. pen. coll. 9 ar. pro ipſo. inf. de pœ-
nis, presbyteri. ſup. eod. requiſiſti. ff. de le. 1. nemo, &
quod dixi in fi. q. de proba. in præſentia, & hoc placet
Din. ut ibi dixi ſuper uer. ſine hærede. nam ſumma eſt
ratio, & c. ff. de reli. & ſump. fu. ſunt perſonæ. C. de ſac.
ſan. eccl. l. pe. & vlt. dicit ipſe dominum ſuum reſpon-
diſſe contrarium non obſ. §. ſed hoc in præſenti, licet
enim monaſterium habeatur loco filiorũ, ut ibi, non
tamẽ loco filiorum ex ſe, uel ex ſuo corpore legitimè
deſcendentium, ut in caſu noſtro, & illa uerba debẽt
aliquid operari, ff. de le. 1. ſi quando. ff. de uſur. ſi quis
ſtipulatus, inf. de priui. ſi papa, lib. 6. nec ab ipſorum ſi
gnificatione recedi debet niſi appareat teſtatorem a-
liud uoluiſſe, ff. de leg. 3. non aliter, & dicit Hoſt. ꝙ pu
tat hoc uerius, niſi a principe, ad quem ſpectat, fieret
alia interpretatio: quam tamen penſatis primis iuri-
bus facere deberet ſecũdum eum Ia. de Bel. diſputa-
uit hunc arti. quem poſuit in corpore ſuper præ. §. &
tenet ſubſtitutionem non expirare, cum teſtator na-
turalitatem elegerit, nec reliquit uoluntatem ſuam
interpretationi iuris, per quod dicit ſolui contraria,
quæ uolunt, ꝙ dictum ſimpliciter, ſine liberis, faciat
Mon. haberi loco liberorum, ſed quando naturalita-

tem eligit, ceſſat interpretatio, C. de inſti. & ſub. gene-
raliter, §. fi. C. de libe. prę. l. 3. ff. de condi. & dem. l. non-
nunquàm, & de regu. iur. expreſſa. l. 3. ff. de leg. 1. cum
concor. quam Din. alleg. loquitur, cum taciti, & ex-
preſsi eſt idem effectus per omnia, quod hic non eſt,
ut prædixi. ¶ *In gl. ſcilicet tertiæ, ibi, æſtimationem*] de hoc,
11 ſup. eo. filius. ¶ *In* † *gl. qui forte, ibi, mortui*] idem, ſi uiue-
rent. & fideicommiſſum reſpuerunt, ut probant iura.
inf. alle. & C. quando non pe. par. l. una, & inſt. de lega.
§. ſi eadem res [*& ibi, in totum*] hoc ideo, quia ſubſtitu-
tio facta fuerat coniunctim, ut patet in princ. ſecus, ſi
fuiſſet facta diſiunctim, vt ſi dixiſſet: Reſtituat tali pa-
truo dimidiam, & tali dimidiam, vt probant. ll. infra
alle. & eo caſu potuiſſet Raynal. inſtituiſſe in illa par-
te, quæ deberetur alteri patruo, ſi uiueret, etiam extra
neos, & ſic filios patrui, uel patruus adeundo hæredi-
tatem ex teſtamento Raynal. quo ſecum fuerant filij
inſtituti, renũtiaſſe uidetur iuri ſuo, quo totum fidei-
commiſſum debebatur ſibi, ar. ff. de inof. teſta. ſi pars,
§. fi. & l. fi. C. eo. ſi pater, ſup. de re iud. ꝙ ad cõſultatio-
nem, ſecundum Hoſt. dicebat Inno. ꝙ decre. non ap-
probat inſtitutionem filiorum, niſi quò ad tertiam,
& quartam Rayn. & ꝙ abſoluuntur filij, non eſt, quia
ius haberent, ſed quia non poſsidebant. Item ſecun-
dum eum non proſequitur hic materiam niſi tertiæ,
& quartæ, quod potuit legare Rayn. etiam extraneis
[*& ibi, ſi quis Titio*] & ff. de vulga. & pupi. ſub. ſi pater
filio. ¶ *In gl. iſtud uerbum, ibi, hæredes*] & ſupra dixit, ꝙ fe-
cit teſtamentum, quod non eſt ſine hęredis inſtitutio
ne, de hoc ſup. eo. cum tibi id autẽ, ꝙ eos. inf. nomina
uit hæredes, ſufficeret ẽt ẽm, l. quãuis in nulla re eos
inſtituiſſet, ſed ſolũ legaſſet, ff. de hær. inſt. l. 1. §. ſi autẽ,
ſic &, in auct. vt cũ de ap. co. ul. col. §. cęterũ ſi hęredes,
col. 8. [*& ibi, liberi*] exponit ibi, gl. 1. filij [*& ibi, uolunta-
tis*] de uirtute huius clauſulæ not. C. de libe. præte. auc.
ex cauſa, in fi. & plenius in Spe. de inſtru. edi. §. cõpen-
dioſæ, uer. item uide, ſi eſt ibi clauſula, & ſeq. uer. & Ia-
co. de Bel. diſputauit qõnem, quã poſuit ſuper auc. ex
cauſa, in ſolutionibus contrariorum. & per prædicta
colliges differentiã inter iſta, an teſtator dicat, Valeat
iure teſtamenti, & codicillorum: an dicat, ſi nõ ualet
iure teſtamenti, ualeat & c. an dicat, ſi nõ ualet, nec ua
lebit & c. Guil. autem in propoſito ponit tutam & ple
nam formã, quã ibi uideas [*& in fi.*] uel ſm Hoſt. non
eſt neceſſe de iure canonico inſtituere, ſufficit quali-
tercunq; relinquere, ſi de intentione conſtat. ¶ *In glo.
12 hoc bene, ibi, imponere* † *pœnam*] ſed nunquid iudex hic po-
teſt imponere, ſcilicet pœnã nõ ſoluenti legatũ infra
quatuor menſes? uidetur ꝙ ſic. teſtator. n. hoc poteſt.
& ideò, quia uoluntas ſua reputatur ſententia, ff. de te-
ſta. l. 1. fortius iudex hoc poterit, cuius uera eſt ſenten
tia, ar. ff. ſi quis ius di. nõ ob. l. una. ff. ad l. Iul. pec. l. cum
in eo, in prin. C. de modo mul. l. mulctarũ, ff. de uer.
ſigni. aliud, & l. ſi qua pœna. Sed contra, iudex de hoc
non cognouit, nec fuit petitum, ergo non fuit locus
condemnationi, ſupra de ordi. cogni. cum dilectus, ff.
ff. communi diui. ut fundus, de exce. rei iud. argentũ,
§. 1. de reg. iu. factum. Dicit Hoſt. ꝙ hoc nõ poteſt, C.
a cõmi. epiſto. l. interlocutio[a]. hoc uerum, quando iu-
dex in forma iudicii cœpit cognoſcere, arg. ff. de iudi.
non poteſt. tunc enim non iudicat niſi de deductis in
iudicium, uel acceſſoriis, ff. de re iudi. Paulus, de ædil.
edic. æediles, §. ſciendum. C. de fruct. & lit. expen. termi
nato. uel niſi agatur actione bonæfidei, in qua multa
ueniunt, de quibus nec eſt actum, nec cogitatũ, C. de
act. emp. & uen. l. 2. & 4. ubi uerò iudex ex officio, &
extraordinariè proceſsit, tunc poteſt mulctam impo
b nere, & leuare, ut in primis concor[b]. propter quæ di-
cit hic Hoſt. ꝙ iudex quandoq; eſt liber, ut in ultimo
caſu, & ubi gratificare poteſt, de offi. dele. conſul. ff. de
libe.

lib e. agno. ſi quis à liberis, §. 1. quandoq; libertinus, ut
ſuper his, ſuper quibus eſt lis cõteſtata, vbi nec aliter,
nec ultra, nec minus pronunciat, q̃ ſit probatum, ut.
C. de fideicom. liber. l. fi. & in concor. alleg. hic tamen
non eſt ſeruus, quia de acceſsionibus pronunciat, ut
eſt dictum, quandoq; eſt ſeruus, ſ. in contractibus ſtri
cti iuris, ubi nõ dilatat fimbrias. nec ob. l. ff. de doli ex-
cep. apud Celſum. §. idem Labeo: quia ibi fuit pœna
impoſita de partium uolũtate ſm Hoſt. ¶ *In ea. gl. in fi.*]
cum diſtinctione, quæ ponitur. inſti. de hære. inſti. §.
c impoſsibilis.[c] Vin. Phi. ¶ *In gl. & ſic locum, ibi, præſtetur*]
fallit etiam in multis caſibus no. in l. eam quam. inf. al
leg. & de hoc in Specu. de inſtru. edi. §. nunc uerò ali-
qua, uerſic. quid igitur, ſi hęres, & ſe. & eod. titu. de te-
ſta. §. 1. uer. pone, nullus. ¶ *In gl. legatum, ibi, reſtituendum*]
adde, quod no. & dicam inf. tit. 1. c. fi. in glo. pe. [*& ibi,
rei legatæ*] ſi eſt legatum nominis, dic ut C. de lega. ex le
gato nominis. Vin. ſ. ꝙ ſine ceſsione hæredis non cõ-
petit directa, ſed utilis [*& in fi.*] adde quod dixi ſup. c.
Rainucius, ſuper glo. tũc prodeſt. ¶ *In gl. ſed nunquid, ibi,
extrinſecus*] ut ſi petatur, quod ſub conditione depen-
dente debetur [*& ibi, aguntur*] uel in principalibus, non
in his, quæ ſunt acceſſoria, unde dicebat Hoſt. quòd
propter ſummum iuſtitię bonum, de quo xij. q. 2. cũ
deuotiſsimam, admittitur hæc petitio, quæ continua
eſt petitioni legati, & ex ea ſequitur, & eſt ſimile in a-
ctione, quod metus cauſa pœnali. ff. quod me. cauſã,
d ſi cum exceptione. §. ſatis clementer, &. §. hęc autem[d]
actio. Item non eſt iudicium in pendenti ſecundum
Innoc. ex quo ex his, quæ aguntur, poteſt certa ferri
ſententia. Si enim in contradictione perſiſtent, iuſtè
condemnabuntur ad pœnam [*& ibi. l. conductores*] ibi
petitur res, uel æſtimatio, & de hoc plenè in Spec. de
ſolu. §. ſequitur, uerſic. quid ſi libellus, & de libel. con-
cep. §. iam nunc, uerſ. ſed nunquid talis [*& ibi, concedi*]
& hoc, ubi alternatio oritur ex l. ſup. de emp. & uen.
cum dilecti. C. de reſcin. vẽ. l. rem maioris, uel ex con-
uentione, ſup. de plus pe. c. uno, uel ex teſtamento, ut
hic, Goff. uel ſi conſuetudo approbet, ut ſi peto rem
iu. dominij, uel quaſi. de hoc de re iudi. abbate, in gl.
2. lib. 6. [*& in fi.*] ad hoc. ff. de condi. indeb. l. dominus
teſtamento, ff. ſi cer. peta. l. quidam æſtimauerunt, uel
fuit admiſſus talis libellus ſecundum conſue. loci, uel
fuit hoc, quia hæredes iam cœperant uenire contra
legatum, vnde potuit concipi iudicium de futuro, ar.
C. in quibus cau. colo. cen. dominos ac poſ. l. 1. lib. 11.
Phil. vel quia reſiſtebant, iam res erat in obligatione,
C. de fideicom. l. fin. & auct. ibi ſignata. ¶ *In gl. ad hoc, in
fi.*] in contrarium, ꝙ tranſeat, allegatur. l. ulti. C. com-
munia de le. & fideicom. dicit Inno. illam loqui facta
reſtitutione ſaltem uerbo, uel illud ſpeciale, ut in re-
bus alienatis ante reſtitutam hæreditatẽ detur rei uen
dicatio ſaltem utilis, ꝙ non tranſeat, probatur: quia
tenet alienatio, licet cõputetur in quartam, ff. ad Tre-
bel. Marcellus. §. ſi res, & l. hæres, inſti. eo. §. ſi hæres, ſe
cundum Innoc. qui fertur addidiſſe, ꝙ contra hære-
dem rogatum non competit petitio hęreditatis: quia
non poſsidet pro hærede: quia uerè eſt hæres, niſi for
te poſt factam reſtitutionem uerbo aliqua poſside-
ret: quia illa poſsidet pro hærede. ¶ *In gl. ex hoc fecit, ibi,
ſenſerit*] ad hoc, ff. de penu le. l. 1. & ff. quando dies le.
ce. l. ſi penum. ibi dixit teſtator, Lego penum, & ſi pe-
nus non detur, lego. 100. ſed hic teſtator vtrunq; dari
uoluit, & apparet per uer. ab inteſtato. dixit Goff. non
uideo, quo errore iudex excuſetur: quia ſi credidit le-
gatum non tenere, eodem errore credere debuit nõ
tenere adiectionem pœnæ. de hoc. ff. de rei uen. & ex
diuerſo. §. 1. ſed fortè credidit de facto deberi; aliàs
committi pęnam, C. ſi mancip. ita fu. ali. l. ea quidem,
& ff. de uerbo. obli. qui Romæ. §. Flauius [*& ibi, conde-
mnatio*] poterat tamen ex una cauſa abſolui, & ex alia
ſtatim condemnari, ad hoc, infra de accuſatio. ad pe-
titionem. ¶ *In gl. & ita uidetur, ibi, iudice appellationis*] infra
de appe. interpoſita. §. fin. dicit Innocen. ꝙ non eſt ne-
ceſſe illa fieri, licet hic facta fuerit [*& ibi, ſi quis in qua-
cunque*] ubi de hoc, & ad idem, infra de iura. calum. c.
2. lib. 6. & de hoc in Specu. de libel. concep. §. nunc di-
cendum, ad fin. ubi refert Guil. Clementem auditori-
bus pręcepiſſe, ꝙ in appellationibus interpoſitis à gra
uamine ante ſententiã non reciperent libellum. Hoc
non placet Innocen. cum in appellationibus interpo
ſitis à diffinitiua non ſit ſeparatus articulus de iuſtitia
appellationis à negocio principali: ſed in appellatio-
nibus interpoſitis à grauamine ſic, ut patet de appel.
non ſolum, lib. 6. potius uideretur tenendum contra-
rium, quod etiam tenebat Goff. de appel. per tuas, ſci-
licet, quòd facta conteſtatione in principali, vlterius
non fiet coram iudi. app. ſed ſuper articulo appe. uel
ſuper grauamine bene fiet conteſtatio coram iud. ap
pe. & dabitur libellus, cum hoc ſit diuerſum à primo.
facit ad materiam, quod ſcripſi poſt Innocen. de offi.
dele. cum contingat, in glo. quia melius. ¶ *In gl hoc pla-
num, in fi.*] ubi dixi de hoc ſuper glo. no. ergo. ¶ *In gl. im-
mo habuit, ibi, contrarium dicant*] dicit hic Innoc. quòd de
uniuerſitate deducendæ, ſunt tertia, & quarta, quo-
uſque tamen per iudicem, hoc fiat in ſingulis rebus,
habentur pro indiuiſo. dicebant Hoſtien. & Abb. ſu-
pra, eo. Rainutius, ꝙ ſi filius petit ab hærede ſibi legiti
mam in una re, uel diœceſi aſsignari, hæres uerò reſi-
ſtit, hoc iudici relinquendum, vt penſata æquitate, &
malitia hincinde terminet, quod fuerit æquius, alle. l.
filium, & poterit in uno loco, uel re facere aſsignatio
nem faciendo in pecunia refundi id, quod legitimam
æſtimationem excedit, C. communi diui. ad officiũ,
C. communia vtri. iudi. l. poſſeſsionum, cum ſuis con
cor. Particularis enim ſolutio, & aſsignatio non mo-
dicum habet incommodi, ff. famil. er. l. planè, ff. de
lega. 1. non amplius, & facit, ſupra de pigno. ex literis,
nec malicijs hominum indulgendum eſt, qui nil alla
turi ſunt, niſi ut noceant, ff. de rei uen. in fundo, ſupra.
de reſcrip. ſedes. ¶ *In gl. non legauit, in fi.*] & hoc teneas, li
cet Innocen. uideatur hic dicere, ꝙ quando tertia, &
quarta deducuntur ex eodem teſtamento, aſcendunt
ad 7. vncias. q. uelit utrunque deduci reſpectu totius.
Dicit autem, ꝙ quando tertiæ deducuntur ex diuer-
ſis cauſis, quilibet conſtituit unum as, ſupra eo. Rai-
nucius, ſed ſecundum Hoſtiẽ. iſtæ etiam conſtituunt
unum as, ut infra probatur. ¶ *In gl. hæc eſt bona, in fi.*] de
hoc de iura. calum. c. pe. in ult. gl. ¶ *In gl. ergo uidetur, ibi.
l. irritum*] & iſtud ſatis facit contra legiſtas in his, quæ
de duabus quartis non deducendis tenent, ut not. ſu-
pra. c. Rainutius, ad fi. vt ibi dixi ſuper glo. antepe. ¶ *In
gl. iſtud eſt, ibi: accreuit*] verum eſt per condemnationem
iudicis, & ſic loquitur lex, cum pater, uel propter ſpe-
cialem affectionem, ut in l. ſe. ſecus, ſi per inſtrumen-
tum teſtatoris, quia tunc negari non poteſt, quin le-
gatum ſecundum Innocen. & Abb. & Pet. ſed Hoſti.
nil approbat. ¶ *In gl. pen, in fi.*] ualet etiam, ut non tenea
tur etiam ad debita ultra uires hæreditarias, C. de iure
deli. l. ſcimus, & de hoc ſupra. c. 1. de debitis tamen pro
pter hoc non detrahit Falcid. ut in l. præ. Inno. ¶ *In gl.
ult. ibi, expreſſum*] unde ſumpta eſt auct. ſed cum teſta-
tor, C. ad l. Falci. ceſſat etiam Falcidia iure nouo, ſi ali-
quid relinquatur in pias cauſas expendendum, uel ca
ptiuos redimendos, in auct. de eccle. tit. §. ſi autem hæ
redes, olim erat contra, ff. ad l Falcid. l. 1. §. ad munici-
pum, ceſſat etiam, vbi res relinquitur, ne alienetur,
ſed remaneat apud ſucceſſores, in aucten. vt ſpon. lar.
§. ulti. Item ceſſat in libertatibus. ff. de inoffic. teſta. Pa-
pinianus. §. ſed an. Item ceſſat, ſi aliquid relinquitur
pro

pro debito bonorum ſubſidio, C. de inoffi. teſta. l. ſci-
mus. Item ceſſat ratione delicti, ut ſi heres cancellauit
teſtamentum ad hoc, ut non daret legata, tunc enim
non detrahet inde Falci. Idem, ſi neget rem eſſe hære-
ditariam, ſed dicit ſuam eſſe, & conuincitur de men-
dacio. ff. ad l. Falci. ſi tacitum, & l. beneficio, & l. hære-
ditatum. §. ulti. Vin. Hoſtien. ſupra c. proxi. ſatis exqui-
ſitè quoſdam ex his caſibus, & quoſdam alios no. ſci-
licet illum. de teſta. mili. qui no. infra, c. ſi. per l. in teſta
mento, C. ad l. Falcid. ubi de his caſibus no. Item cum
legatum cōmodè diuidi non poteſt, ſicut inſtrumen
tum, C. ad l. Falcid. ſi prædiorum. Item cum quid eſt le
gatum in dotem, ff. ad l. Falcid. cum in dotem, ar. ff. ſo-
lu. ma. l. 1. Item ubi res legata prohibita eſt alienari. C.
ad l. Falci. auct. ſed in ea. Item ubi hæres fidem præſti-
tit non capaci, ſed tunc eam detrahit fiſcus. ff. ad l. Fal-
cid. ſi ita. C. eo. l. 3. ¶ Scias, ꝙ Abb. ex decre. colligebat
multa notabilia. primò, ꝙ pater ſubſtituit filio, & ꝙ
durat ſubſtitutio poſt pubertatem, quod de fideicom
miſsis intelligas. Item ꝙ poteſtas arbitrorum attendi-
tur ex compromiſſo. Item ꝙ dictio, Semel, poſita po
nitur propriè, & impropriè. Item, ꝙ inſtitutio fieri po
teſt in his, quæ ſubiacent reſtitutioni. Item, ꝙ teſtator
poteſt adijcere pœnam. Item, ꝙ adita hæreditate pō-
teſt peti legatum. Item ꝙ res, & pœna inſimul peti po
teſt. Item ꝙ libellus poteſt ſub conditione formari.
Item ꝙ petitur pœna prius, quàm ſit commiſſa, cum
effectu: quia ſcilicet ante conteſtationem, ex quo ſe-
quitur ſatis eſſe, ꝙ ius mihi competat tempore ſenten
tiæ, licet non competat tempore libelli oblati. Item ꝙ
cum certum quod legatur alicui, ſi illud non præſte-
tur, & aliud debeatur, ſi primum nō fuerit præſtitum,
transfunditur in ſecundum. Item utranque partem
poſſe a ſententia appellare. Item, ꝙ eadem ſententia
in parte approbatur, in parte reprobatur. Item ꝙ in
cauſa appe. fit litis conteſtatio. Item duas quartas ex
eodem teſtamēto deduci. Item quòd qui alienat rem
communem ſibi, & alteri, partem, quàm ibi habet, in
telligitur alienaſſe. Item ꝙ arbiter non poteſt inhibe-
re alicui alienationem rei ſuæ, etiam ſi de illa fuerat
compromiſſum. Item ꝙ filius non punitur ex facto,
vel negligentia patris. Item quòd legatum à poſſeſſo-
re hæreditatis tantùm peti poteſt. Item ꝙ non puni-
tur, qui non peccauit. Item heres in rebus, quæ reſtitu
tioni ſubiacet, nequit pœnam adijcere. Item ꝙ Falci-
dia contra uoluntatem teſtatoris inducitur.

ANNOTATIONES.

a ¶ L. interlocutio. Vide Ioan. And. in c. cum in tua, ſuper gl. fin. infra, qui matri. accuſare poſſ. & Bal. in l. ſi. quam ponit proprie, C. commi. uel epiſt.

b ¶ Primis concor. Si teſtator appoſuiſſet pœnā, & non dixiſſet, cui deberet applicari, an applicetur legatarijs, uide Bar. in l. uxor. §. hæres, ff. de leg. 3.

c ¶ §. Impoſſibilis. Vide pleniſſime per Bar. in l. 1. ff. de condit. inſtit. & an poſſit teſtator apponere pœnam uſurarum, uide Bar. in l. pœnam, ff. de his quæ pœnæ no.

d ¶ §. Hæc autem. Ibi Bar. approbat hunc libellum, & ff. de tabu. exhibend. l. locum. §. condemnatio, & idem Ioan. And. in Spe. quod metus cauſa, ſuper rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Proponit quibus de rebus ſit dicturus, & diuidit.*
2 *Executor fideicommiſſarius, qui ſuſcepit officium, illud exequi compellitur, & quibus modis nume. 10. & intra quod tempus, nume. 11.*
3 *Præferri alter alteri qui ſoleat in ſcripturis ex ſtylo curiæ.*
Prædicatores præferuntur minoribus etiam in ſcribendo.
Templarij hoſpitalarijs, interdum ſecus.
Clerici laicis.
Ordo prælationis maioris, uel dignioris omiſſus non uitiat.
4 *Executores ultimæ uoluntatis non refert, an ſint dati diſiunctim, an copulatiuè, & an ſit clericus, uel laicus, an ambo miſti.*
Diſiuncti reſoluitur in copulatiuam quandoque, ut hic.
Nomen integrum de ſtylo curiæ poni debet in reſcriptis.
Executores ſi deputantur plures, an unus ſolus poſſit exequi, remittit.
5 *Executores ultimæ uoluntatis quibus alijs nuncupentur appellationibus, & qui propriè dicantur executores.*
Quare non dicantur negotiorum geſtores aut procuratores.
Cum fideicommiſſarijs plus habere ſimilitudinis uidentur.
Profeſſus teſtari non poteſt, in fin.
6 *Loca uenerabilia quæ, & cur ita dicantur.*
Loca pia quæ.
7 *Locis relinquere aliud eſt, aliud locorum perſonis.*
Inſuper, dictionis ſignificatio.
Teſtamentorum executio, quo ad quæ ſpectet ad epiſcopos, & ad quos alios, nu. 9. & 24.
8 *Executores ultimæ uoluntatis, quando cogi poſſint ad executionem, & quibus modis, & num. 10.*
Accepiſſe officium quando dicantur.
Taciti, & expreſſi eadem uirtus hic.
9 *Capitulum ſede uacante ſuccedit etiam in compulſione executorum prædictorum, non autem infirmo, uel abſente eo.*
10 *Coactio fit multis modis, & quibus in caſu huius decreta. & quando.*
Excuſatio executorum prædictorum quæ legitima ab onere.
11 *Teſtator quis dicatur.*
Voluntas ultima eſt generale uerbum.
Generale quod eſt, generaliter ſumendum.
12 *Mandatum qui ſuſcepit, ad quæ teneatur, ſi non implet.*
Arbitrium ſuſceptum quis debet implere.
13 *Legitima minus uoluntas quæ, & quando ſeruanda.*
Procuratoris, & executoris, & arbitri officium comparantur, & in quo.
Voluntarium quod eſt à principio, fit ex poſt facto neceſſarium, & quibus caſibus hic.
Arbiter, & arbitrator cogi poſſunt dicere ſententiam.
14 *Executores, arbitri compromiſſarij etiam ad eligendum plures, quàm unus, & unus dari poteſt.*
Impares numero eſſe conſulit.
15 *Executores ultimarum uoluntatum qui poſſint eſſe, & nume. 18. & 24. cir. fin.*
Procurator, & arbiter, & ſuper ſpiritualibus quis.
Teſtari poteſt clericus ſecularis & de quibus queat.
16 *Liberalitate ſua perficere qui promiſit pecuniam ad opus reipublicæ quando cogatur.*
Pœnitere quando cuipiam liceat, remittit.
17 *Executor an poſſit, & quando agere contra hæredes, & exigere relicta, & quando ſit merus diſtributor.*
Quam actionem intentet contra eos quando poteſt, & quæ ab eo hæres ut faciat, petere poſſit.
An procuratorem poſſit ante litis dare conteſtationem.
Pias cauſas exequi quid ſit, & cuique etiam monaco licet.
19 *Profeſſio diſpar in eodem officio quando non liceat eſſe, addit exempla.*
Cap. continebatur, cum ſeq. non contradicit huic.
20 *Cap. epiſcopus mitionem. 88. diſtin. huic etiam non repugnat, & eius expoſitio.*
21 *Diœceſanus hinc quis intelligatur.*
Executio ad quem pertineat hic.
Excuſatur à tutela qui non eſt eiuſdem ciuitatis.
Locus etiam officij ſuſcepti inſpicitur, & quando.
Officij ſuſceptio eſt quaſi contractus.
22 *Legatarius coram quo conueniat executorem.*
Executor ad petitionem legatarij cogitur agere contra quod ei relictum eſt, tenentem, & an ſatis ſit cedere actionem, & ad quæ ei teneatur.

An

An hæres ad idem cogatur, & teneatur.
Actionem cedere ſatis eſt regulariter, non autem ipſimet agere, qui habent actiones, coguntur, niſi in caſibus, & quibus.
Ad legatarium, quando rei legatæ ſtatim adita hæreditate tranſeat dominium, & contra quomodo agat pro ea.
23 *Executor an teneatur inuentarium facere.*
Rationem reddere an teneatur, & cui, & an ſufficiat iuramentum in ea reddenda.
Rationem reddere ſi curet teſtator eum, an, & quando ſeruanda talis uoluntas.
Ad rationem teneri, & ad reliqua comparantur.
Defuncti uoluntatem impleri decet auctoritate pontificali, etiam ſi actio deficiat.
Circunſtantiarum conſideratio ubi eſt habenda, caſus hic.
24 *Teſtamenti executio an ſpectet ad epiſcopum etiam quo ad relicta, ad non pias cauſas.*

CAPVT XIX.

1 IOannes. Commentando † præmit-
tam, quid circa huius decr.
lecturā ſim acturus, & quo ordine, & pri-
mò continuando rubricam, circa illam a-
liquid opponam, & quæram, & oppoſitis, & quæſitis
ſatisfaciam. ſecundò expediam tex. & gl. tertiò aliqua
utilia ſubiungam. Ad primum rubrica continuatur,
&c. ut ſupra in rubrica. Circa ſecundum quinque fa-
ciam, ponam caſum ſummarium. ſecūdò legam text.
tertiò ponam literalem. quartò exponam literam, &
recitabo gl. quia breues. quintò colligam notanda ex
2 tex. Ad primum decre. hoc intendit. Executor † fidei-
commiſſarius, qui ſuſcepit officium, illud exequi cō-
pellitur. Lego tex. Ioannes, &c. [*Qui*] litera groſſa [*Man
dans*] groſſa litera [*Poſt mandatum*] groſſa litera [*Per diœce-
ſanum*] litera groſſa, decre. diuiſionem non recipit, ta-
men. 5. facit. dicit, qui erant executores, & cuius, &
quid erat exequendum, & quando cogi debebant, &
per quem, & hæc patent. Caſum ſic pono. Quidam.
O. clericus diſponens ſuam ultimam uolūtatem &c.
3 [*Ioannes clericus*] not. † ſtylum curiæ, quo præmittit cle-
ricos, cum de clericis, & laicis fit ſermo, concor. de re-
ſcrip. ſignificauit, de elec. qualiter, ſupra eod. tua, de
uſuris præterea, de cri. fal. ad falſariorum, de cle. ex.
mini. propoſuit, de exceſ. præla. clerici, de priui. ex par-
te. 1. de ſenten. excom. grauem. pro, & contra, de arb.
per tuas. Sit ratio, quia cetus ille dignior, de maio. &
obed. ſolitæ, & eſt ſi. ꝙ prædicatores præmittit minori
bus, de elec. quorundam, libr. 6. quia antiquior illo-
rum inſtitutio. ſic olim præmittebat tēplarios hoſpi-
talarijs, de dec. ex parte, primum, de priui. cum & plan
ture. interdum ſecus, de regu. licet, in prin. per quæ di-
ci poſſet, ꝙ talis ordo prætermiſſus nō uitiat. ad idem
de iudi. c. 2. de cenſi. prohibemus, de reſcrip. cauſam
4 quæ [*Et*] coniunctim, ergo † & copulatiuè fuerant in-
ſtituti: ſed idem, ſi diſiunctiuè, nam tunc diſiuncta re-
a ſoluitur in copulatiuam, [a] C. de uerb. ſign. cum qui-
dam [*P*] Quomodo hodie de ſtilo curiæ in reſcrip. po
ni debet integrum nomen, dixi, ſup. de conſti. cum ac
ceſsiſſent, in princ. [*Laicus*] non refert ergo in executo-
re, an ſit clericus, uel laicus, uel an ambo ſimul mixti.
de hoc, infra dicam, cum autem ſi deputantur plures
executores, an alter ſolus poſsit exequi, dic ut infra,
eod. c. ulti. 2. reſpon. lib. 6. [*Executores*] ideſt perfecto-
5 res, † & conſumatores, ſecundum Goff. & Hoſtien.
qui interdum dicuntur commiſſarij, interdum fidei-
commiſſarij, interdum executores fideicommiſſarij,
interdum diuiſores, interdū diſtributores, interdū ga
diatores, de quo uide in Spec. de inſtrō. edit. §. nunc
uerò aliqua, qui aliàs eſt uer. ſub. §. cōpendioſe, ad fi.
1. col. Dicebat autem hic Goff. ꝙ iſti non ſimpliciter,
dicuntur executores, ſed executores ultimarum uo-
luntatum. nam propriè executores ſunt, qui ſenten-
tias exequuntur, C. de execu. rei indi. l. fin. ſupra de of-
fic. deleg. paſtoralis. §. quia uerò, & de hoc, eod. tit. ſu-
per quæſtionum, in princ. dicitur etiam executor ne-
gociorum. ff. de teſti. l. fin. ff. de neg. geſt. l. 3. §. ſi execu-
tor, ſupra de obli. ad ra. c. uno. dicitur etiam executor
gratiarum, ſupra de reſcrip. conſtitutus, & infra de of-
fic. deleg. ſi ſuper gratia, lib. 6. cum ſimi. Dicimus au-
tem iſtos executores vltimarum uoluntatum non eſ-
ſe negociorum geſtores, cum illi ſine mandato, cura,
uel officio gerant aliena negocia, iſti uerò officium
habent, & curam. Item nec procuratores, quia aut re-
uocarentur morte, aut ab hærede reuocari poſſent.
plus autem uidentur ſimilitudinis habere cum fidei-
commiſſarijs, de quo uide in Spec. præal. §. 19. col. uer.
de executore autem [*O. clerici*] ſecularis, non profeſsi. il
le enim teſtari non poſſet, ſupra. c. 2. cum ſuis concor.
[*Qui*] O. clericus [*Venerabilibus*] ſic ſupra, de fo. comper.
6 cum ſit, in fi. & dicuntur hæc loca † uenerabilia, ideſt
ueneratione digna. & ſic ueneramur, non ſolum per-
ſonas ſanctorum, ſed etiam loca ſacrata, de reli. & ue.
ſan. per totum, de inmuni. eccl. per totum [*Pijs*] infra.
c. proxi. de elec. ſciant cuncti, & dicuntur loca pia iſta,
in quibus exercentur pietatis officia, ſicut hoſpitalia,
xenodochia, & ſi. de relig. do. de xenodochiis, cum
7 ſuis concor. & c. ſequen. [*Locis*] aliud eſt † relinquere
locis, aliud perſonis locorum, de hoc, ſupra eo. requi-
ſiſti. ad hoc, infra de priuile. per exceptionem, lib. 6.
[*Suis*] q. d. de alienis nō licuiſſet, quod dic, ut ſupra eo.
filius, ſecundum Hoſtien. uel dic, ut dicit glo. [*Inſuper*]
ideſt præter legata prędicta [*Creditoribus*] per hoc uer-
bum, & per verbum, diœceſanum, quod ſequitur. no.
Hoſtiē. ꝙ non ſolum quò ad relicta ad pias cauſas, ſed
etiam quò ad temporalia ſpectat executio teſtamen-
torum ad epiſcopos. de hoc, ſupra eod. tua, & dicam
infra [*Per eoſdem*] iuſſerat enim omnia bona ſua expen
di in pias cauſas, deducto ære alieno, Inno. [*Poſt*] ergo
8 † prius non cogitur, præcipuè ſi nil ſibi fuit relictum,
uel fuit, ſed non agnouit. Sunt tamē opi. de hoc, quas
b uide in Spec. præal. §. 15. col. uer. hoc etiam quæritur. [b]
[*Mandatum*] ipſius O. clerici teſtatoris, quod patet ſup.
ibi, mandans &c. per quod patet, quod hic loquitur
de executore teſtamentario: ſed habemus legitimos,
& datiuos, & de his in Spec. præal. ti. & §. in prin. [*Suſce
ptum*] expreſsè, uel tacitè, ut ſi iam alicui creditori ſa-
tisfecit, uel legatū ſoluit, uel aliquid ut executor geſsit
ſecundum Innoc. ar. ff. de acq. hęredi. pro hærede, Ho-
ſtien. non tamen ſufficit, ꝙ præſens fuerit in conſtitu-
tione ſui, & tacuerit, ff. de arb. Pomponius, aliàs, ſi de
9 meis. §. recepiſſe [*Diœceſanum*] uel † alium habentem in
loco iuriſdictionem epiſcopalem, uel quaſi, quod eſ-
ſe poteſt, infra. de priuile. abbates, in fi. li. 6. & concor.
quod not. de uſur. quàmquam, eod. lib. facit Cle. eod.
tit. c. vno, puto etiam, ꝙ in hac iuriſdictione compel-
lēdi executorem ſuccedat capitulum mortuo epiſco-
po, de ma. & obed. his quæ, & c. cum olim, de hær. ad
abolendam, etiam ſi negaretur, in officio executionis
legitime, quæ competit epiſcopo, capitulum ſuccede
ret, de quo no, opi. in Spec. præalle. §. ad fi. pe. col. uer.
item circa, ſicut ſuccedit in iuriſdictione confirman-
di, licet non ſuccedat in miniſterio conferendi, vt ibi,
& ne ſe. ua. c. 2. & facit, ſupra. de for. compe. uerum.
Infirmo uerò epiſcopo, vel abſente capitulum hoc
non poteſt, cum his caſibus iuriſdictio non tranſeat,
10 in capitulum, de hoc in prę. §. in vl. col. [*Cogi*] per † ſub
tractionem emolumenti ſibi à teſtatore alias non reli
cturo relicti, uel per cen. eccleſiaſticam, uel per pœ-
nam arbitrariam, de hoc ſatis in Spec. præal. §. 16. col.
uerſic. quæritur autem, ubi etiam tractatur, an in hac
com-

compulſione ſit offerendus libellus [*Debent*] præciſe,
niſi ex cauſa emergenti petat ab epiſcopo exonerari,
ff. de procura. ſi poſt datum, Vinc. Ponit lex caſum de
ſuperuenientibus inimicitijs, & econuerſo, habes il-
lum. de procura. c. 2. lib. 6. [*Teſtatoris*] ergo iſte. C. hære-
11 dem † inſtituerat, cum nec aliter dicatur teſtamen-
tum uel ſumitur hic teſtamentum large, ut no. ſupra,
c. 2. uel ſecus de benignitate can. quod dic, ut not. ſu-
pra eod. cum tibi [*Explere*] fideliter, & plenarie, ſupra.
eod. tua, Vinc. Sed infra quod tempus, dic, ut in Spe.
præal. §. in fi. [*Vltimam uoluntatem*] ergo quæcunque ſit
illa, cum verbum ſit generale, & ſit generaliter ſumen
dum, ſupra eod. relatum. 2. 1. reſpond. Hoſtien. ¶ *In*
12 *† glo. 3. ibi. §. ſicut*] dicit quod habetur, de commo. c.
uno. 2. reſpon. [*& ibi, qui mandatum*] qui ſuſcepit man-
datum, & poteſt implere, & non implet, tenetur ad in
tereſſe. idem, ſi non poteſt implere, ſed id non denun-
tiauit, cum poſſet: ſecus, ſi nec denuntiare poterat [*&*
ibi, inuitus] fidem ſuſceptam ſufficit procurator imple
re, & ad plus non tenetur [*& ibi. l. 3. §. 1.*] non cogitur
quis arbitrium ſuſcipere, ſed ſuſceptum debet imple-
13 re. ¶ *In † glo. 1. ibi, minus legitima*] Hoſti. reſiſtit gl. dicens,
quòd minus legitima uoluntas nunquàm eſt ſeruan-
da, ff. de leg. 1. ſi quis inquilinos, glo. intellexit de mi-
nus legitima, ideſt minus ſolenni, quò ad numerum
teſtium, ut patet per concor. ¶ *In gl. 3. in fi.*] Bonagui.
per has concor. notabat hic officium executoris, pro
curatoris, & arbitri in hoc conuenire: quia à princi-
pio uoluntarium, ex poſtfacto neceſſarium, addebat
etiam caſum de executione uoti paterni, infra de uo-
to, licet. & per hoc argue, quòd non ſolum arbiter, ſed
etiam arbitrator cogi poteſt ſententiam dicere, de
hoc in Spec. de arbi. §. fin. & uerſic. ſed nunquid arbi-
14 trator. ¶ Nota † ꝙ plures executores dari poſſunt, &
in numero pari: ſic in arbitris compromiſſarijs, &
compromiſſarijs ad eligendum, non refert quot ſint,
uel an ſit unus ſolus. de ſolo arbitro patet de arbi. dile
ctus, & c. ſeq. de duobus, eo. ti. c. 2 & pe. de tribus, eod.
ti. per tuas. de quatuor eod. tit. peruenit, de ſolo com
promiſſario ad eligendum patet, de elec. cauſam, de
duobus, tribus, 5. 6. 8. patet eod. titu. in cauſis, & c.
cum dilecti, & c. cum in ueteri, & c. cum in iure. Eſt
tamen conſilium, ꝙ talia committantur in numero
impari, de arbit. c. 1. de procuratoribus uerò dic, ut de
15 procur. ſi duo. Item not. ꝙ † non refert, an executo-
res ultimarum uoluntatum ſint clerici, an laici, an ſi-
mul mixti. Quid de mino. 25. annis, vel fœminis, not.
infra eod. c. fin. lib. 6. idem in procuratore etiam ſpiri-
ritualium cauſarum, de proc. c. 1. lib. 6. ſecus in electo
ctoribus, de elec. Meſſana, & in arbitris ſuper ſpiritua-
libus, de arbi. contingit, & c. per tuas. Item not. cleri-
cum ſecularem de bonis proprijs poſſe teſtari. Quid
de bonis acquiſitis intuitu eccleſiæ? not. de offi. ordi.
præſenti, lib. 6. Item not. ꝙ executor, qui non ſuſcepit
officium, non cogitur exequi, ſupra remiſi. Item ꝙ ſi
ſuſcepit, cogitur. Item ꝙ ad epiſcopum ſpectat teſta-
mentorum executio, & executorum cõpulſio. ¶ Ve-
nio ad recitanda, & primò ad unam obiectionem, &
16 vnam q. quę hic ſcriptam reperio: & oppono † ſatis ex
quiſitè ſecundum Vin. Ad id, quod hic dicitur, execu
torem, qui ſuſcepit mandatum, cogi ad exequẽdum.
Dixit lex, ꝙ is qui promiſit pecuniam, uel columnas
ad opus reipublicæ ſine cauſa, non cogitur liberalita-
tem perficere, niſi propter illud promiſſum reſpubli-
ca ſuis expenſis opus cępiſſet, ff. de pollici. l. 1. Dicit
Vincen. ꝙ non eſt contra: quia hic agitur de illo, qui
mandatum ſuſcepit: non de illo, qui pecuniam pro-
miſit, vel expendi mandauit. Opponi poſſet de omni-
bus his, quibus licet pęnitere, de quo de reg. iur. quod
17 ſemel, & regula, mutare, lib. 6. Quærunt † Inn. & Hoſt.
& Abb. an executor agere poſsit contra hæredes, & in
relictis ad pias cauſas: planum eſt, & omnes concor-
dant, quod agere poſsit etiam contra hæredes, & exi-
gere relicta, C. de epiſco. & cleri. ſi quis ad declinan-
dam, & l. nulli licere, propè prin. & ar. ff. de reli. ſi quis
ſepulchrum, §. funus, & ſi nullus ſit hæres, executor
tunc poteſt totam hæreditatem vendicare, vt nulla de
ducta Falcidia exequatur uolũtatem defuncti, ut ibi.
Si uerò non ad pias cauſas, ſed alios uſus teſtator uo-
luit expẽdi relictum, uel fideicommiſſum, aut execu
tor eſt miniſter tantum, aut miniſter, & particeps reli-
cti, primò caſu ſecundum Innocen. & Abb. non agit
contra hæredes: ſed ſi hæredes gratis ſoluant, diſtri-
buit inter illos, inter quos teſtator diſtribui uoluit, ff.
ad Treb. Lucius. §. Męuia, niſi teſtator illud expreſsè
conceſſerit. ff. de leg. 1. cum quidam. §. ſi ſcriptus, & l.
ſi à pluribus, in princ. ff. famil. er. ſi filia. §. Papinianus.
In ſecundo caſu cum etiam particeps eſt relicti, puta
quia teſtator Falci. vel aliam quotam ad eum pertine
re uoluit, ſecundum omnes tunc agit. ff. de leg. 2. ſi
a quis Titio. 10.[a] in prin. ubi de hoc. Et quod dixi, quod
non agit, cum eſt merus diſtributor relicti, non ad
pias cauſas, ob. hæc decre. ſed Innocen. reſpondet, ꝙ
totum debebat conuerti in pios uſus ęre alieno dedu
cto, ut dixi in text. & ideò etiam credita ſoluere tene-
tur. Hoſtien. dicit, quòd hoc eſt diuinare, & tenet, ꝙ
ſecundum can. executores contra hæredes, ſi ſint, &
contra omnes alios agere poſſunt in his, quæ ſpectant
ad executionem ultimæ uoluntatis, ut etiam dixi in
tex. & eis negligentibus hoc faciet diœceſanus, ſupra
eod. tua, & c. ſi hæredis, & c. nos quidem. primam di
ſtinctionem tenet Guil. in Spec. §. præal. 5. col. uer. &
ſcias. omnino temperes illud dictum, ut ibi ſcripſi in
fin. & in uerſ. ibi ſequentibus tractat, quam actionem
intẽtat executor eo caſu, quo poteſt agere, & de hoc
etiam not. in præ. l. nulli. Item quando agere poſsit, &
an hęres poſsit tunc petere ab eo, ut caueat, & tenet
Hoſtien. in teſtamentario, ꝙ non, hoc not. ſupra eod.
tua: uel ut iuret de exequendo, & an poſsit ante lit.
conteſt. procurator dare, & ibi de his, & ſimilibus ad
materiam ſpectantibus plenè uidere poteris. ¶ Ad de
18 cre. opponitur: hic dicitur, ꝙ clericus † erat executor,
contra, clerici curas, uel ſolicitudines ſecularium a-
ctuum, uel negociorum ſuſcipere non debent 86. di-
ſtinct. peruenit. 88. diſtinct. epiſcopus, aut ſacerdos 11.
q. 1. te quidẽ. 16. q. 1. generaliter, nec eſſe miniſtri laico
rum, ne cleri. uel mo. c. 2. Sol. clericus hic erat execu-
tor clerici, ut dicit text. & ſic ex perſona negocium e-
rat eccleſiaſticum, ut 11. quæſt. 1. §. ex his, vel ſpeciale
eſt in executione relictorum ad pias cauſas, ut illa cle-
ricus, uel monacus exequatur, ſupra eod. tua, infra,
cap. 2 lib. 6. cum iſtud ſit ſuffragium animę, ad quod
clerici tenentur, & eſt officium miſericordiæ, quod
omnibus eſt commune, infra de cele. miſ. c. 1. 86. diſt.
non ſatis, uerſus fin. aliquibus uidetur, ꝙ clericus, &
monacus omnem executionem vltimæ uoluntatis,
etiam ultra relicta ad pias cauſas gerere poſsit. pro qui
bus facit hoc c. & infra, c. 2. lib. 6. & de hoc in Specu.
pręal. §. 20. col. ver. quid de præpoſitis, & ſeq. ubi etiam
de epiſcopis, & ſuperioribus tractatur, & hoc appro-
bat conſuetudo, & facit, quod dicam in fin. & poteſt
tolerari, dum tamen per id non attrahatur à ſeruitio
diuinorum. ad hoc, ne cler. uel mo. ſed nec, de ſimo.
19 cum eſſent. Item hic in officio executionis † miſce-
mus clericum, vel laicum, contra, in eodem officio
non debet eſſe diſpar profeſsio. 16. q. 7. in noua. ſed cer
tum eſt, quòd clericorum & laicorum eſt diuerſa pro
feſsio. 12. quæſtio. prima. duo ſunt. hinc eſt, quod licet
clericis adinuicem ludere, ſed non clerico, & laico,
de homici. continebatur, & c. ſeq. cum ſuis concor.
Sol.

Solu. ubicunque ad aliquid agendum admittimus di
uerſa capita non ut collegium, uel corpus unitũ, non
refert, an illi ſint eiuſdem, an diuerſæ profeſsionis[b]. dũ
modò utraq; profeſsio ꝑ ſe ſit habilis ad illud agendũ
de ſeruientibus cardinaliũ incluſorum, patet de elect.
ubi periculũ, poſt prin. lib. 6. nil enim impedit in eodẽ
facto duos procuratores cõſtitui, alterũ clericũ, alte-
rũ laicũ. & idẽ in teſtibus. idem in arbitris. idem in cõ-
ſiliariis, & ſimi. iudices etiam, & executores gratiarũ
poſſunt eſſe diuerſæ profeſsionis. hæc ordinatè probã
tur de procu. c. 1. lib. 6. de teſti. tam literis, & c. dilecto,
de arbi. per tuas, de elect. cum in ueteri, de renun. ue-
niens, ſaluo quod habes de vi. & hone. cleri. deus qui,
de æta. & qualita. intelleximus. ubi uerò inter prædi-
ctos gerentes eſt unio reſpectu eiuſdem corporis, uel
collegii, illud tale corpus non debet eſſe diuerſæ pro-
feſsionis, ut in contrario. ad idem de elect. cũ cauſam.
ad hoc de conuer. coniug. ad apoſtolicam. & facit, qđ
no. de conſti. cum omnes. nec ob. de eccle. ædi. ad au-
dientiam. 2. quia illi profeſsi non erant de collegio re-
ligioſorum. Item illud facit papa ex priuilegio, ut ibi
dicã ſuper gl. pen. Ad id, quod dicitur, clericum nõ de
bere miſcere ludum cum laico, honeſtatem reſpicit:
unde in contrario potius qualitas, & cõſuetudo ludi
fecit illum irregularem, quàm talis commixtio, ut ibi
dixi ſuper 1. gl. ¶ Item ei, qđ hic dicitur, diœceſanum
20 † cogere debere executores ad executionem teſtamẽ
ti, ob. 88. di. epiſcopus tuitionem teſtamentorum nõ
ſuſcipiat. ſolue ut ibi, & facit quod no. ſupra eo. ſi hæ-
redes, in gl. 2. uel quod ibi dicit, Tuitionem teſtamen-
torum, expone, ideſt tutelam teſtamentariam. 21. q. 3.
Cyprianus. ¶ Multas q̃ões ſuperius expediui ſaltem
21 per remiſsiones, ſed adhuc † quæro, de quo dięceſano
intelligatur, quod hic dicitur? & circa executionem le
gitimam teſtamenti, quã hẽt eps̃, planũ eſt, ꝙ intelli-
gimus ep̃m originis ipſius teſtatoris: ſed ſi alibi habet
domicilium, dicunt quidã, ꝙ uterq; exequi põt. alii, ꝙ
eps̃ domicilii, ſi in totũ illud tranſtulit, niſi in loco ori
ginis eſſent facultates ipſius, de hoc. C. de epiſ. & cleri.
l. nulli, & in Spe. præalleg. §. ad fi. ſed quò ad cõpulſio-
nẽ, de qua hic loqmur, puto, ꝙ eps̃ ipſius executoris
habeat illũ compellere, ff. de tu. & cura. da. ad his, l. di-
uus, & l. 1. in fi. & ſi dicas; etiam à tutela excuſatur, qui
illius ciuitatis non eſt, ff. de excu. tu. l. fi. C. eo. teſtamẽ-
to. Fateor, ſi excuſationem proponat: aliàs ſecus, ff. de
teſta. tu. l. quæro, in prin. ex quo ergo ſuſcepit officiũ,
ſibi imputet: ſi tamen ipſe executor ſuſcepit officium
in domicilio teſtatoris, epiſcopus ipſius domicilii ra-
tione illius quaſi contractus eum compellet, ſi eũ ibi
dẽ inueniat: aliàs ſeruabit, quod dicitur de fo. compe.
Romana, §. contrahentes. uel dic ꝙ ex quo ille abſens
eſt, collega exequitur. & ſi collegam nõ habet, nec ali
ter teſtator prouidet, non inſtabimus compulſioni
abſentis, ſed exequatur epiſcopus teſtatoris, infra eo.
c. 2. lib. 6. Et † per prædicta expedit, quod quæritur, co-
ram quo legatarius cõueniat executorem, de quo in
Spe. præalle. §. 11. col. in uer. ſed corã quo. Itẽ cum, ſu-
pra dixerim, executorem agere poſſe, quæro, an ad pe
titionem legatarii executor cogatur agere contra te-
nentem, quod ſibi relictum eſt, an uero ſatis ſit execu
tori cedere actionem in hæredem. formatur hæc qõ,
& ſoluitur, ꝙ ſatis eſt eum cedere, in §. præ. in 10. col.
uer. ſed an executor. de executione ibi dubium relin-
quitur. Scias, ꝙ Hoſt. ſupra eo. tua, diſtinguit, an teſta-
tor legauerit rem ſibi debitam, an ſuam propriam, an
alienam. ſi debitam, ut quia emerat, ſufficit, ꝙ hæres,
uel executor actionem cedat, ff. de contrahen. emp. l.
qđ ſæpe. §. ſi res uẽdita, in fi. ff. manda. l. hæredẽ, & hoc
generaliter traditur ꝑ regula, ꝙ oẽs, quos teneri dici-
mus, q̃ actionẽ habẽt, ſufficit, ꝙ actiones cedãt, ff. de
peculio, qđ debet. Si uerò legauit rẽ ſuã propriam, ſta
tim adita hæreditate tranſiuit dominiũ ad legatariũ,
ut no. ſupra c. prox. uer. demũ, & ſatis dixi, ſupra c. Rai
nutius, ſuper gl. tunc prodeſt. uendicet ergo illã lega-
tarius, nec hæres, uel executor tenetur agere, nec obli
gatur ad ſumptus, nec ad æſtimationẽ niſi in caſibus.
primus ſi in mora reddendi, vel in culpa fuerit hæres,
ff. de leg. 1. cum res. ſecundus, ſi res litigioſa erat tẽpo-
re, quo fuit legata, de quo dic. ut no. & dixi de ali. mu.
iudi. cauſa fac. c. 2. ſuper gl. 2. de ſeruo verò in fuga, dic
ut ſupra eo. indicante. Si uerò res aliena legata eſt ſiue
ſcienter, ſiue ignorãter, nec agetur cõtra dominum,
nec cedenda eſt actio, ſed hẽt interdũ legatarius actio
nẽ cõtra hæredẽ, vel cõtra executorẽ ad æſtimationẽ
rei ſm̃ ea, q̃ no. ſupra eo. filius. ex q̃bus cõcluditur ſo-
lum in primo caſu executorẽ cõpelli agere, aut cede-
23 re, ſi eidem actio cõpetit. Itẽ † q̃ro, an executor, teneat
facere inuentariũ. Item an teneatur reddere rationẽ,
& cui, & an in ea reddenda ſufficiat ſacramentum? &
de his ſufficiat remittere ad Sp. præal. §. 11. col. uer. ſed
an teneatur, & duobus uer. ſeq. Sed ex his incidit qõ,
quid ſi teſtator uetauit executorem rationem redde-
re? Arguitur, ꝙ ſeruanda fuit talis uoluntas, C. de fide-
c iuſ. cum neceſsitatem[c], licet tales teneantur de dolo,
& de reliquis, niſi hoc expreſsè legetur, ſic. ff. de libe.
lega. l. non ſolum, §. pen. & l. ſi quis rationes, & l. Lu-
cius, & l. Aurelia. §. Caius, & l. Aurelius, §. Męuia. Sed
contra. per hęc uerba non uidetur facta remiſsio, ſed
ſolum adhibitus modus rationis reddendę, ut ff. de
cond. & demon. cum tale legatum, §. quid ergo ſi ita
ſcriptum, & erit modus, vt non fiat ſcrupuloſa inqui-
ſitio quo ad negligentiam, quæ uidetur remiſſa: non
tamen per hoc faciet lucrũ, quod eſt penes ſe: optimè
facit, ff. de leg. 1. ſi ſeruus uetitus eſt, ult. charta. ff. de ad
mini. tu. qui plures. in tutoribus enim talis uoluntas
eſſet captatoria, & contra ius publicum, quod nemo
adimere poteſt. ff. de adm. tut. iure noſtro. 1. reſpon. ff.
de leg. 1. plane. §. 1. & l. ſi ſeruo meo. §. fin. & l. nemo, &
ideò non ualet. ff. de lega. 1. captatoriæ. Si enim præci-
sè ualeret, ut uerbũ ſonat, daretur uia executoribus ſi
bi appropriãdi, quod debet forſan in vſus pios expen-
di, quod cauendum eſt, inſt. vi bo. rap. §. ſed nedum ta
lia, inf. de diuor. quanto, ad fi. Item cum talis teneatur
ad reliqua, ergo & ad plenã rationẽ, cũ hæc duo æqui
parentur, ff. de cond. & demõ. l. quãuis. ff. de ſta. lib. ſer
uus ſi hæredi. §. imperator. Sol. putat Hoſ. qui hoc no.
ſupra, eo. tua, talem executorem, qui non neceſſariò,
ſed uolũtariè ſuſcepit officium, ut hic, teneri ad ratio
nem ex bono, & æquo iudicis arbitrio faciendã, arg.
ff. de ma. te. q filiũ, ad fi. ff. de libe. leg. Aurelius. §. alias,
& l. creditor. §. inter cætera, & per alia iura alleg. ſup.
Sic etiam pontificali auctoritate decet impleri volun
tatem defuncti, etiam ſi actio deficiat. ff. de peti. hærę-
di. hæreditas, in fi. ff. de reli. & ſump. fu. & ſi quis impe-
diat. §. ſi cui funeris. Iudex ergo penſata fama, & con-
ditione executoris qualitate, & quantitate articuli, de
quo quæritur, in aliquibus credet ipſius iuramento.
C. de dona. l. pe. ſicut: aliàs no. C. de alimen. pu. præ. l.
2. & infra de accu. qualiter, 2. in aliquibus plenam pro
bationem requiret, C. de epiſ. & cler. l. nulli, ad fi. 1. rñ.
& §. 1. ibi poſt unius uerò &c. & in auc. de eccle. ti. §. ſi
quis ædificationẽ, & ſeq. & arbitrabitur taliter, ꝙ non
ſit locus fraudi, nec minus plenæ executioni: S. eod.
tua, & dixi in tex. & talis præſumitur fuiſſe mens teſta
toris clauſulã illã apponẽtis, nec enim eſt uериſimile,
ꝙ illam incluſionẽ uolũtatis ſuæ, vel officij pontifica
lis appoſuerit, ſed magis uti uoluiſſe fide utriuſq;, ar.
op. ff. de teſta. mili. l. 3. & uide, ff. de cond. & demon. cũ
ſeruus. ff. de admini. tu. qui nominibus, & l. Lucius,
24 & ſup. eo. nos quidẽ. ¶ De eo, quod † vltimò notaui ex

tex. & exponendo tetigi, quęritur, an.ſ. executio teſta-
menti etiã quò ad relicta ad nõ pias cauſas ſpectet ad
f epiſcopum †? glo. 2. ſupra eo. ſi hæredes, per compara-
tiuum. Præcipuè, uidetur uelle ꝙ ſic: quod tenent In-
no. & Hoſt. ſup. eo. nos quidem, & Hoſt. hic, & ſup. eo.
tua, ſed ibi gl. in 1. gl. tenet contrarium. primũ autem
Ho. ſic ꝓbat, piũ eſt, quicqd diffinit teſtator, dũmodo
non ſit contra legem, & talis eius uoluntas, quæcun-
que ſit, dicitur pia, & ſic pium eſt illã ſeruari. C. de ſac.
ſan. eccle. l. 1. 13. q. 2. ultima uoluntas, & §. ſed aliud, &
tex in decre. tua, hoc uidetur notaſſe, dum dixit, uni-
uerſa procedant. & poſtea ſubdit, Plenariè, & in auct.
de eccle. ti. §. ſi quis autẽ pro redemptione, dicit, om-
nia. ex his ergo uniuerſalibus uerbis concluditur ge-
neraliter ad epiſcopum executionem ſpectare. & me-
ritò: quia magna eſt pietas fideliter adimplere illius
uotũ, qui ſe nec iuuare, nec amplius loqui poteſt, ut
præ. l. prima. Ad idem Ruth. 2. G. Benedictus ſit à dño,
quoniam eandem uoluntatem, quam præbuerat ui-
uis, ſeruauit & mortuis. Si enim expedit reipublicæ,
ne quis re ſua male vtaꝛ, inſt. de his, qui ſui vel ali. iuris
ſunt. §. ſed hoc tẽpore. & ſic cõmodis rei priuatæ pro-
uidetur. C. de bo. ꝓſcrip. ſi quis. 1. fortius circa defun-
ctorũ uoluntates hoc eſt prouidendũ per iura prædi-
cta. ad id. ff. ſo. ma. ſi cõſtãte. §. ſi maritus. Apertè ꝓbat
hoc hæc decre. ut dixi ſuper uerbo, Creditoribus, niſi
reſpondeas, vt ibi in gl. ſeq. ad idẽ, ſup. eo. indicante. ſa-
tis facit pro hac parte, ꝙ religioſus põt eſſe executor
indiſtinctè. ĵ. eo. c. 2. li. 6. Illud aũt non poſſet, niſi offi-
cium eſſet piũ. & facit quod dixi in obiectione. 2. Satis
æquè uidetur poſſe diſtingui ex officio, aut per uiam
executionis hoc faciat epiſcopus, aut per modũ libel
li, per uiã actionis ad petitionẽ partis, ut primũ liceat
etiam in non pijs: ſecundũ non cõtra laicos hæredes.

ANNOTATIONES.

a ¶Copulatiuam. Contra hoc facit, c. cum plures, de offi. dele. li. 6. ubi cadit inter perſonas. ſolue per notata in l. cum quidam, alle. in glo. & per Bart. in l. ſæpe, ff. de uerbo. ſigni.

b ¶Hoc etiam quæritur. Ibi uide plenè etiam per Io. An. & per Bal. & Salyc. in l. nulli, C. de epiſco, & cleric. & per Barto. in l. 1. ff. de lega. 2.

c ¶Si quis Titio. 10. Ibi uide plenius Bar. & doct. in l. nulli. C. de epi ſco. & clericis, & ibi etiã quis ſit nudus miniſter, & in l. pecuniæ, ff. de ali. & ciba. lega. & ibi per Bald.

d ¶Diuerſæ profeſsionis. In uniuerſitate tamen ſcholarium ſunt cle rici, & laici, de quo uide Bar. in l. fi. ff. de colle. illicitis, & per Bal. in auct. habita, C. ne filius propatre.

e ¶Cum neceſsitatem. Ibi uide gl. & docto. & Bart. in l. alio, ff. de ali men. & ciba. lega.

f ¶Spectet ad epiſcopum. Et an pium locum poſſet iudex ſecularis exequi, uide l. ſolent, & ibi Bart de ali. leg. & in Spe. de inſtru. edi. §. nunc aliqua, uerſi. ſed nunquid iudex ſecularis.

SVMMARIVM.

1 *Legata quæ, de quibus non ſoluatur canonica portio, nu. 2. 3. & 5.*
Legata fiunt etiam ciuitatibus ad ornamentum.
Ad ciuitatis ornamentum quæ dicantur legata.
2 *Pro fabrica eccleſiæ relictum quando teneatur ad portionem canonicam.*
Entheca quid.
3 *Anniuerſarium quid hic.*
Ad cultum diuinum perpetuum quæ legata dicantur.
Non eſt diminuendus.
4 *Legatum an & quando ad alios uſus, quàm relictum ſit, commutari poſſit.*
6 *Portio uel quarta cononica à quibus epiſcopo, & à quibus, parochiali, & à quibus utrique debeatur, & quanta ſit, nu. 9. iuncta gloſſa.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 8.*
Militis priuilegium quoddam hic dicitur.
9 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XX.

1 DE his quæ. Caſus. Ponit† quædã le-
gata, de quibus nõ ſolui
tur canonica, niſi fiat in fraudem. ponit di
ctum, in quo interſerit caſum exceptũ ibi,
Dummodò [*In ornamentis*] no. ꝙ quædam relinquũtur
ciuitatibus ad ornamẽtum, ut ad ludos, ad forum, ad
theatrum. & hæc non diuiduntur per ciues. alia relin-
quuntur ad diuiſionem ſingulorum. alia ſenioribus,
& pueris, ff. de leg. 1. ciuitatibus. de his ergo, quæ nec
diuiduntur, nec diſtribuuntur inter clericos, non de-
bent canonicam epiſcopo. De aliis ergo habebit etiã
de pomis, quæ non ſeruantur, Vincen. [*Pro cis*] emen-
dis, recuperandis, uel reparandis, ſecundum Innocẽ.
2 [*Fabrica*] ſi portio† fabricę non diuiditur, uel diuiſa nõ
ſufficit, & aliquid legetur ad fabricam indigentem re-
paratione, tunc locum habet, quod hic dicitur: ſecus
ſecundum Hoſtien. ſi non indigeret. & uide quod di-
a cam, infra de uerbo. ſignifica. ex parte 3. a & de eccle.
ædifi. c. 1. Dicebat hic Goff. ꝙ etiam ſi fabrica ad præ-
ſens reparatione nõ egeat, id, quod ad fabricam lega-
tur, reſeruatur ad opus ipſius, & reponitur in enthecis
impendendum in opus fabricæ, ſi emergat. 12. quæſt.
2. uobis, in fin. tenens, quod prædixi ſecundum Hoſt.
debet ꝓſeruari, quod ſupereſt, deducta canonica. Itẽ
Hoſtien. ponens hic illud dictum Goff. exponit, quid
ſit entheca dicens, ꝙ en, ponitur pro in, theca pro re-
poſitorio, quaſi id, quod reponitur in loco tuto [*Lumi
narijs*] contra, quia talia diuiduntur, non ſeruantur, ĵ.
de uerb. ſigni. cum inter. Solu. ibi Hoſtien. [*Anniuerſa-
3 rio*] ideſt commemoratione† annua in anniuerſario
depoſitionis facienda, ut no. infra de cele. miſ. cũ crea
tura, & probatur. 13. q. 2. quia alii. uide, quod dicam de
ſepul. in noſtra, ſuper uer. oblationibꝰ, & de his plenè
in ſumma, de pœni. §. quibus mortuis, ſub §. & notan
dum [*Ad perpetuum*] puta, ꝙ omni anno ſolẽniter fiat
feſtum alicuius ſancti, uel ꝙ in aliqua eccleſia conſti-
tuatur pulpitum, uel altare, uel præbenda, uel aliquid
ad diuinum cultum perpetuò exequendum. ſm Inn.
ad hoc de præben. ſignificatum. Hoſt. [*Cultum diuinum*]
qui diminuendus non eſt, ſed augendus, ſupra de cõ-
4 ſtitu. c. pen. Hoſt. [*Legantur*] non† uidetur, ꝙ eccleſia ẽt
ad alia neceſſaria poſsit illis vti. Nõ enim licet ad alios
uſus conuertere, quod in certam ſpeciem eſt ciuitati
relictum. ff. de admi. re. ad ciui. pertinen. l. 1. Dixit Vin.
illud generale. ſed ſi eccleſia indiget, poteſt uti illis, &
& ſunt caſus ſpeciales, ubi poteſt illis vti, & poſtea re-
ducere relicta, ad quod erant, ſcilicet ad ludos, uel ad
alia: C. de ludo. expen. le. prima, lib. 11. & ſi auctoritas
principis interuenit, ut expendantur in alios uſus. ff.
de pollici. le. prima. & ubi ſunt plura legata ad diuerſa
opera reipublicæ, quæ ad omnium conſtructionem
ſufficiũt, permittitur in unum opus, quod ciuitas ele-
gerit, erogari. ff. de adminiſtra. rerum ad ciuita. perti-
nen. legatam. §. 1. Item cum cõſilio heredis poteſt re-
lictum ad ſpectaculum cõmutari in aliud ad memo-
riã defuncti. ff. de ſuppel. le. l. legatum ciuitati, & l. qui-
5 dam. ſecundum Vincen. [*Pijs † locis*] ergo etiam de re-
lictis pijs locis quibuſcunque, dummodò relicta non
ſint priuilegiata, debetur epiſcopo canonica; ſecus de
relictis perſonis, ſupra eodem requiſiſti. Hoſtien. [*Pa-
6 rochialis*] hodie de† omnibus his, & alijs, de qbus quar-
ta non ſoluitur, ſi fiant fratribus Prædicatoribus, uel
Minoribus, debetur quarta eccleſijs parochialibus
per conſtitutionem Bonifa. ſuper cathedram, inno-
uatam per concil. Vienen. de ſepul. dudum, hoc dicit:
quia aliquando parochialis eccleſia portionẽ habet,
infra de ſepul. capitulo primo, & per totum. Inn. dicit
Ho. ꝙ de omni relicto parochianorum ſuę ciuitatis,
& diœce. & per totã diœceſim epiſcopus habet cano-
nicã, ſic & parochialis eccleſia de oĩ relicto ſuorum
parochianorũ; & ſic ſemper hæ duæ quartæ deducun
tur. nec mirum, cũ competant diuerſis, & ex diuerſa
cauſa, quicquid dicat Ho. dic, ut dixi, ſupra eo. officij,
ſuper uer. eccleſiis, & infra de ſepul. c. 1. ſuper 6. glo. &
quod dicam, infra tit. 2. certificari, in ult. qõne. ¶Secũ
7 da† gl. reſpondet per qõnẽ. ¶Vlti. reddit rationem, &
8 dat ſimile, & caſum addit. ¶In† *ult. glo. ibi ſunt perſonæ*] ui
de de iudi. dilecti, ſuper 1. gl. [*& ibi, militari*] quo poteſt
non ſolum ſuis, ſed etiam extraneis directò ſubſtitue-
re, & ſic locus non eſt deductioni quartarum, ut in ll.
9 ſequentibus. ¶In† *glo. 1. in fi.*] puta paramentis, cappis,
mappulis, calicibus, & ſimilibus. ¶*In gl. ult. ibi, minus legi
tima*] intellige, ut dixi, ſupra c. proximo, ſuper 1. glo. &
no. 1. diſt. 2. c. 3. in penul. gloſſ.

ANNOTATIONES.

a ¶De uer. ſig. ex parte 3. in gl. ergo, & de materia huius. c. uide per do. Pet. de Peruſio in ſuo tractatu canonicæ portionis, in c. uenio ad ſeptimum capitulum.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De ſucceſſionibus ab inteſtato ubi alibi, quàm hic, agatur.

De ſucceſ. ab inteſta. Rub.

1 ¶Viſo† de ſucceſsionibus ex teſtamẽto, uideamus
de ſucceſsionibus ab inteſtato. Goff. de materia. 12. q.
ult. c. penul. & ult. & q. 2. de laicis, & c. ſeq. Et congruit,
lib. 6. de conceſ. præben. auctoritate, in fi. Scias, ꝙ ma-
teriam ſucceſsionum quò ad deſcendentes, aſcenden
tes, & collaterales plenè tradit Hoſt. in ſumma, eo. tit.
§. fi. & Spec. eo. tit. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Clericus bona propria donare poteſt, cui uult, ſed ſi decedit inteſtatus, ſuccedit eccleſia, & quando poſſit, & de quibus bonis, nu. 2.*
Inuentum quomodo accipiatur hic.
Perſonæ intuitu quando legatum quid dicatur.
2 *Altaria aliquando conferuntur.*
Capellaniæ altaria alibi uocantur.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Decretalis hæc hodie non tenet.

CAPVT I.

1 SEd hoc. Caſus. Clericus† ꝓpria
bona donare põt, cui
uult: ſed ſi decedit inteſtatus, ſuccedit
eccleſia. 2. ibi, ſi autem [*Inuentum*] i. ſta-
tutum, uel inter alia ibi ſtatuta. Goff.
[*Intuitu perſonæ*] quod præſumitur in
clerico ſeculari non habente admini
ſtrationem, à quocunq; relinquaꝛ. Idẽ in habẽte, ſi at-
tinet relinquens infra quartum gradum, de hoc, s̃. ti-
tu. 1. requiſiſti, §. ſi uerò, & §. fi. ſecundum Hoſt. [*Dona
2 re*] inter† uiuos, & in ulti. uoluntate, Inn. Abb. ꝙ non
licet de bonis eccleſiæ, niſi ut dicitur, ſupra titu. 1. ad
hæc, & capitu. ſequen. Hoſtien. [*Altari*] ideſt eccleſiæ.
Ho. prima quæſtio. 3. altare, uel propriè ſecundum Ho-
ſtien. & loquatur ſecundum conſuetudinem Galliæ,
ubi multi ſunt presbyteri, quibus tantum altaria con
feruntur, quas nos capellanias uocamus: & tales plu-
res ordinaui in eccleſia Bon. ſumptibus alienis, & pro
priis [*Seruiunt*] dum uiuunt. aliàs ſeruierunt in uita, ſci-
3 licet eius altaris, uel eccleſiæ. ¶Vltimo† gloſſ. reſpon-
det per ob. ¶*In glo. ult. ibi, conſanguineos*] idem hic Inno-
cen. & Hoſtien. [*& ibi. c. ult.*] ubi de hoc [*& in fine*] uel
hoc capitulum locale fuit, uel temporale, & hodie
non tenet Ala.

SVMMARIVM.

1 *Si clericus, uel presbyter inteſtatus decedat, de peculio eius quid fiat, & quo, nu. 2. in fi. & quis intelligatur, nu. fin.*
2 *De libertorum inteſtatorum ſubſtantia partem patroni recipiunt.*
Seruorum autem totam domini percipiunt.
Peculium, pro patrimonio.
Teſtari an poſſint obligati ad ratiocinia.
3 *Portio epiſcopi eſt præcipua, & qua ratione.*
Ab ordine ſcripturæ, quis præponendus, arguitur.
Parentes, pro conſanguineis.
Ab indigno quod aufertur, applicatur fiſco.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 5. & 6.*

CAPVT II.

1 SAncto concilio Caſus. Si preſ-
byter† inteſta-
tus decedit, de peculio eius fiunt quatuor
portiones. non tenet ſm gl. ſecũda ibi, Pe-
culium. & dicit Hoſt. ꝙ hic ponitur exceſſus relatio,
eiuſdem prohibitio, peculij diuiſio, pœnæ inflictio: &
ſecundum hoc ſecunda ibi, interdicimus. 3. ibi, Pecu-
2 lium. quarta ibi, & ſi quis [*Proprijs ſeruis*] ſ. factis† liber-
tis, de quorum ſubſtantia patroni partem percipiũt,
ſecundum quod diſtinguitur inſtitu. de ſucceſ. lib. §.
ſed noſtra. In ſeruorum enim ſubſtantia domini non
percipiunt partem, ſed totum uendicant: quia ſuum.
inſti. per quas perſonas no. acqui. §. item nobis, Hoſt.
[*Gradum*] nec debent aliter ordinari, ſupra de ſer. non
or. per totum [*Peculium*] ideſt patrimonium, ſupra de
pecu. cleri. per totum [*Ipſorum*] ab inteſtato deceden-
tium; & ſic facit ad titulum, & intelligitur de bonis ac
quiſitis intuitu perſonæ, non eccleſiæ, de obligatis ad
ratiocinia, an poſsint teſtari, remittit Hoſt. ſupra de
obli. ad racioci. c. uno. 13. q. 2. illud, 11. q. 3. per totum
3 [*Epiſcopo*] ex † dignitate, & ordine ſcripturæ argue, ꝙ
portio epiſcopi eſt præcipua. ad hoc de maio. & obe.
c. 1. ſupra titu. 1. c. fin. [*Parentibus*] ideſt conſanguineis.
alludit uulgari [*Diſtribuat*] not. Abb. ꝙ id, quod aufer-
tur ab indigno, applicatur fiſco [*Præſumpſerit*] impe-
diendo portiones prædictas, uel inuadendo bona [*A-
nathematizetur*] i. excommunicetur uſq; ad ſatisfactio-
4 nem condignam. Hoſt. ¶Prima† gl. diſt. aut prælatus
teſtatur, aut non. ſecundo in caſu aut res eius ſunt di-
ſtinctę, aut permixtæ. & hoc caſu aut dubitatur, an ha
buerit proprium, aut certum eſt habuiſſe. ſignat con-
5 trarium, & ſoluit. ¶In† *glo. 1. ibi, ciuibus*] uide, ſupra eo.
requiſiſti, ſuper glo. hic reſpondet [*& ibi, Quintus Mu-
6 tius*] uide de peculio cleri. c. 1. ſuper glo. ult. ¶In† *glo. 1.
ibi, præſumendum*] idem hic Inno. [*& ibi, ut dicit Lau.*] Gof.
& Hoſt. Pet. & Abb. qui hoc probant, per uer. ſ. preſ-
byteros ſuos, ſcilicet olim. ſed melius ꝓbat, uer. ſicut
liberi facti ſunt, &c. & uer. peculium, ſcilicet reſpectu
prioris ſtatus. ¶*In glo. 2. ibi, nullus*] ubi de hoc. ¶*In gl. ult.
in fi.*] idem, ſi ſunt excõmunicati, ut ibi notauit Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Inteſtatus rector mori quis dicatur, & tunc ei ſuccedit eccleſia, niſi in caſibus, & quibus.*
Orationis particeps quis fit duobus modis.
2 *Se, & ſua qui dedit an tantum præſentia dediſſe uideatur.*
3 *Aſſertio quæ faciat probationem.*
Confeſsio quando præiudicet, & probet, & nu. 4.
Præſumptioni ſufficienti ſtatur. num. 4.
4 *Viſus ad ſenſum refertur ſuum.*
Adminiculatio probationis iuuat, & quæ ſit hic.
5 *Atteſtationibus publicatis quis auditur, & quando, ut hic.*

6 *Epiſcopi auctoritas ad agendum etiam pro eccleſiis, & quando admittatur, & quo nomine.*
Ad eius diſpoſitionem omnes decimæ, & oblationes pertinent.
Pro collegio ſuo quilibet ſuperior agere poteſt.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 8.*
Teſtantis uerbis ſtatur, & quo caſu hic.
Furioſi, & mentis non compotis uoluntas non ſeruatur præterquã in caſu, & quo hic, & num. 10.
9 *Additio gloſſarum.*
Iuramenti delatio petenda, & quo caſu hic proderat.
Gloſſæ addita hic à tempore Inno.
Ad monacatum probandum quæ uerba non ſufficiebant hic.
Auctẽn. hoc obtinet, quando ſit locus. §. in gl. uidetur.
Confeſſio an præiudicet filio quò ad legitimam.
10 *Fatuus fatua loquitur.*
Stultitia probatur ex factis, & quibus hic.
Hæredi non ſufficit adiuiſſe, niſi & poſſeſſionem apprehendat, in fi.

CAPVT III.

1 CVm dilectus. Caſus. Rector† eccleſiæ dicitur inte
ſtatus, ſi nullum facit teſtamentum, uel fe-
cit, ſed furioſus, & tali ſuccedit eccleſia: ſe-
cus ſi appareret illum monacum, uel ſana mẽte teſta-
tũ. & ſunt quatuor partes. in prima factum deciſum.
in ſecunda motiuum papæ ad ſententiam. in 3. allega
tio epiſcopi differentis ſententiam. in quarta diffiniti-
uæ commiſsio. ſecunda ibi, Sufficienter. 3. ibi, Quia ue
rò. 4. ibi, Nos cauſam [*Habebat*] & epiſcopus cõtra Ab-
batem. erat enim hic conuentio, & recõuentio, ut pa
tet in fi. ſecundum Inn. & Hoſt. [*Propoſuit*] poſt aduen-
tum partis epiſcopi [*Orationum*] ideſt ut particeps eſſet
orationum, Inn. quaſi non fuerit hic illud nudũ par-
ticipium, de quo habetur, infra de priui. cum & plan-
2 tare, §. de confratribus [*Se, & ſua*] recitat† hic Guido
Ber. Prouin. notaſſe. 27. q. 1. nuptiarum, ꝙ conuerſus
eccleſiæ ſecularis, qui dedit illi ſe & ſua pſentia, & non
futura dediſſe uidetur, ff. man. ſi mãdauero, §. 2. & de
au. & arg. lega. l. ſi ita. tamen ad contrarium alle. illud
c. ibi, nulla Chriſto, & c. & C. quæ res pig. ob. poſ. l. ul. vi
de quod no. ea. q. ut lex, & quod ibi dicit Archi. ſuper
glo. [*Et infra*] continetur ſub hac deciſa, qualiter poſt
commiſsionem prædictarum conuentionis, & recõ-
uẽtionis, & proceſſum factum per quoſdam iudices
delatum eſt negocium ad papam, ſecundum Hoſti.
3 [*Aſſeruit*] aſſertio iſta, quæ eſt† de præterito, & fit extra
iudicium, non eſt ſufficiens probatio. ſi tamen ſolen-
niter quis cõfiteretur etiam extra iudicium, & poſtea
conueniatur, non eſt audiendus contra ſuam confeſ-
ſionem, niſi oſtendat ſe aliter intellexiſſe, uel aliud ra
tionabile, ut not. ſup. de elect. per inquiſitionem, s̃. de
proba. per tuas. hic autem hæc confeſsio obſcura hñs
uarium intellectum, hoc probat decre. quam allegat,
& ſic ceſſent, qui Inn. reprehendunt, & uide, quod di-
xi in Spe. de confeſsione, §. nunc uidendum, ſu p uer.
ſed nunquid patris. ideò non eſt ſufficiens probatio:
quia non uiuit is, qui confeſsionẽ fecerat, & ideò non
poteſt dare intellectum confeſsioni, arg. ȷ̃. de accu. cũ
dilecti. Eſt tamen ſufficiens præſumptio. unde & ei ſta
tur, ut ſequitur ſecũdum Inn. qui hoc intellexit, vt no.
in 4. gl. [*Vnde cum requiſitus*] q. d. ex hoc magis præſumi-
4 tur, ꝙ uoluit teſtari [*Vidiſſe*] uidere potuit† rerum tra-
ditionem, & perſonam tradẽtem, & recipientem, ſed
uerbalem donationem uidere non potuit, de hoc, s̃.
de conſue. c. 2. de teſti. cum cauſam, Hoſt. [*Vehementer*]
in tantum enim adminiculatur cõfeſsio archipresby-
teri, quod ſe, & ſua reddidit, ꝙ condẽnatur epiſcopus,
ac ſi probatum fuiſſet illum profeſſum, ſecundum In
noc. ſed Hoſtien. dicit, quod hæc inducebant proba-
bilem præſumptionem. nam, ut dicit, tales poſſent eſ-
ſe præſumptiones, & tale factum, de quo quæritur, ꝙ
cum uno teſte fidem facerent. hic autem dicit, quod
dicam ſuper 2. gloſſ. [*In extremis*] de illa enim donatio-
ne agebatur ſecundum Hoſtien. [*Probauerit*] ſi dicas,
5 quomodo† auditur epiſcopus atteſtationibus publi-
catis? reſpondet Hoſt. ꝙ alius erat articulus, per quem
Abbatis probatio reprobatur indirectè, ſic ſupra de
teſti. ex tenore, §. fi. & c. fraternitatis. ſed & per modũ
reſti. in inte. admitteretur etiam poſt concluſionem,
ſupra de reſtitu. in inte. auditis [*Imponatur*] in eo, ꝙ erat
actor [*Reſtituere*] & ſic ſuccumbit etiam epiſcopus in
eo, quòd erat reus propter ultimam uoluntatem, ex
qua agebatur, ſufficienter probatam, ſecundum Ho-
ſtien. [*Dixiſſe*] hoc caſu meritò ſuccũbit Abbas, quia
nec probata eſt profeſsio, nec ultima uoluntas [*Nomi*
6 *ne† parochialis eccleſiæ*] no. ꝙ epiſcopus agit pro eccleſia
parochiali uacante, Inno. & idem uidetur de eccleſia
etiam non uacante, ar. 10. q. 1. regenda, & per totũ. nã
& monaci hoc faciunt de eccleſiis ad ius ipſorum per
tinentibus, de præſcriptio. ex tranſmiſſa, de offi. ordi.
cũ uos. ſed & omnes decimæ, & oblationes pertinent
ad curam, & diſpoſitionem epiſcopi. 33. diſtin. præter
hæc. 12. q. 1. præcipimus, & c. eccleſiaſticarum. & tota
diœce. eſt ipſius parochia, ut patet, infra de deci. ad a-
poſtolicæ, ſupra de dona. apoſtolicæ. unde & in Ab-
batiis hoc iure utitur, infra de ſtatu mona. c. ulti. §. ꝙ
ſi Abbas, ſecundum Hoſtien. & dixit Innocen. idem
forſan in quolibet ſuperiore, ut pro collegio ſibi ſu-
biecto poſsit agere. argum. C. de epiſco. & cleri. nulli,
& l. ſi quis ad declinandam, & in prædicta decr. ex trãſ
miſſa, ubi de hoc, & ſupra de reſtitutio. ſpolia. olim. 1.
& dicam, ȷ̃. titu. 1. c. 2. ſuper uer. ecce. Not. autem Abb.
epiſcopum hoc caſu agere nõ ſuo nomine, ſed eccle-
ſiæ [*Fuerant*] & quæ acquiſiuerat intuitu perſonæ, ut in
glo. [*Impetitione*] ſcilicet quò ad illa bona, quæ fuerant
archipresbyteri. nã ſi aliqua occupaſſet, quæ fuiſſent,
aliàs mon. ut uidetur ſupra dicere tex. ad illa reſtituen
da teneretur epiſcopus, licet teſtamentum archipreſ-
7 byteri non ualuiſſet. ¶ Soleo† ſignare cõtrarium aſcẽ
ſiuè, & dicere, ꝙ Lau. unam fortuitam obiectionem,
& ſoluit, & hoc in ulti. glo. Io. ſignat duas, quas ſoluit,
& hoc in gl. antepenul. & penul. T. ſoluit duo contra-
ria in gl. hoc ideò. Vincen. unum in gl. uidetur, unam
ob. in gloſſ. ſolus teſtis, ſcilicet quòd epiſcopi proba-
8 tio ſit ſuperflua. ¶ *In† glo. ſolus, ibi, cura eum*] uide de teſti.
ex tenore, ſuper ulti. gloſſ. ¶ *In glo. uidetur, ibi, ex hac ſcri-
ptura*] ſi dicat teſtator, ſciant hæredes mei res tales li-
bertis meis me in uita donaſſe, benigna interpretatio
ne dominium pertinet ad libertos. ¶ *In glo. hoc ideò, ibi,
furioſus*] dum furore laborat: ſecus, ſi cœperit illud, &
conſumauerit, dum eſt ſanæ mentis, ut ibi [*& ibi, nec co
dicillos*] etiam codicilli facti ab illo, qui non erat com-
pos mentis, non ualent; & qui hoc dicit, id probet [*&
ibi, quidam*] cum præcipit teſtator oſſa in mari proijci,
primò inſpicimus, an fuerit tunc compos mentis [*&
ibi, ſi filius*] uide ut eccle. benefi. ut noſtrum, ſuper 5.
gloſſ. ¶ *In glo. ſed nonne, ibi, ſi quis in tantam*] uide de dolo.
c. 1. ſuper 5. gloſſ. [*& ibi, non eſt dubium*] ſequitur, denega-
ri actionem legatorum ei pro portione competenti
9 in rebus, quas de hæreditate ſubtraxit. ¶ *In† glo. 2. in fi.*]
ſed quare non fuit delatum iuramentum Abbati? de
procu. ex inſinuatione, de iureiuran. c. fi. C. de re. cre.
in bonæ. Reſpon. rerum petitarum quãtitas diſſuaſit,
ff. de legi. tu. legitimos, Gof. dicit Hoſt. ꝙ non fuit peti
tum. Item ſm eum nõ profuiſſet Abbati, qui agebat
ex ultima uoluntate, non ex donatione inter uiuos:
quare non iuuaretur ex alia cauſa, ſcilicet ex dona-
tione probata; hoc quò ad ſuam petitionem: quò ad
petitionem epiſcopi non fuit petitum ſecundum eũ.
¶ In

a ¶ *In gl. 4. ibi, nec intelligas*] ſm Inn.[a] à cuius tempore fuit
hæc gl. & idem alii moderni [*& in fi.*] ut ibi. ¶ *In gl. ſolus,
ibi, obtulit*] uerũ eſt, ꝙ illa uerba non ſufficiebãt ad pro
bandum monacatum, ſed ad probandum ultimam
uoluntatem bene, ut dictum eſt in 4. glo. [*& ibi, admit-
ti*] q. ſuperflua ſit eius probatio, ex quo non probauit
Abbas, qa actor erat: ſed uerũ eſt, ꝙ uterq; erat actor,
ut dixi in textu, melius tamen diceret cogi. ¶ *In glo. ui-
detur quòd, ibi, Reſponderi poteſt*] quare datur reſponſio cũ
concordet. Cõfeſsio enim iſta ſufficit, dummodò de
ea conſtet, ut dictum eſt, in 4. glo. ſic & in l. neceſſe eſt
conſtare de illa ſcriptura [*& ibi, auct. hoc obtinet*] hæc au-
tem non loquitur in donatione, uel legato, ſed in de-
bito, quo quis in teſtamento ſe confitetur obligatũ,
in quo magis fit præiudicium hæredi: quia non dedu
cit Falci. ſed in primo deducit. & de hoc an confeſsio
præiudicet filio quò ad legitimam, in Specu. de con-
feſsi. §. nunc uidendum, uerſ. nunc ſequitur uidere.
¶ *In glo. ſcilicet, quòd, in fine*] ultimam enim uoluntatem
ſufficienter probant. ¶ *In glo. hoc ideò, ibi, teſtamentum*] Re
10 fert† Valerius lib. 8. c. pen. in prin. teſtamentum cuiuſ-
dam furioſi per ſenatores approbatum: quia bene di
b ſpoſuerat ibi furioſus[b], & probari poterit per eius uer
ba, ut dicebatur in antiqua. ad id. ff. de tut. & cu. dat. ab
his, l. his, ff. de condi. inſtit. quidam. Nam fatuus fatua
loquitur. 93. di. legimus. & Iob, Quaſi una ex inſipien-
tibus locuta es. Iob. 2. c. 23. q. 8. conuenior. ex factis p-
batur etiam ſtultitia. nam ſtultus eſt, qui nomen ſuũ
ignorat, C. de hære. inſti. l. ult. & perpenditur ſtultitia
in eo, qui non uult diſcere. 22. diſt. de Conſtantinopo
c litanæ[c], Io. [*& in fine*] de hoc in Spec. de proba. §. 1. &
uerſi. pone, quidam. ¶ *In gl. ſi intelligas, ibi, eo caſu*] idem
Inno. & Hoſtien. ¶ *In gl. pen. ibi, poſt aditam*] forte non ſuf
ficit, ꝙ hæres adiuerit, niſi & poſſeſsionem apprehen-
derit, ut ibi no. ¶ *In gl. ult. ibi, Rainutius*] & ibi dixi de hoc
ſuper gl. petiuerat [*& ibi, non probauit*] idem Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶ Intelligas. ſecundum Inn. contra gl. facit & cõtra tex. l. ex facto, ff. de hær. inſt. & l. ex his, C. de teſt. mili. ſolue, ut ibi no. & Bar. in l. ex hac ſcriptura, ff. de dona.

b ¶ Furioſus. No. ex iſta gl. ſemel furioſum, hodie præſumi furioſum aliàs quilibet præſumitur ſanæ mentis. vide doct. Bald. & Saly. in l. furioſum, C. qui teſt. fa. poſſ.

c ¶ Conſtantinopolitanæ. Vide plenè per Barto. in l. fin. ff. de bono. poſſeſsio. furio.

SVMMARIVM.

1 *Morimur omnes.*
Mortui teſtati, uel inteſtati ſepeliendi.
Continuatio huius tituli.
Sepultura ſumitur diuerſis modis, & quo hic.
2 *De ſepulturis in quibus alijs iuris pontificij locis præterquam in hoc agatur.*
Mortui prælati ſepeliendi ante electionem ſucceſſoris.
Sepultura archiepiſcopi cum pallio.
Sepulti qui exhumandi.
De ſepultura pactum, quod hic non ualet, & cui ius competat eccleſiæ.
Sepultura cui negetur, pro ea nihil exigendum, quando negetur.
Religioſi, ubi ſepeliendi.
Sepultos etiam quandoq; ligat, & abſoluit eccleſia.
Extrauagans Bonifacij citatur ab auctore.
3 *Sepulturam concedere non prohibitam eſt humanum, & pium, è contrario denegare, omni qui iure, & addit exempla.*
Humanitatis officium erga mortuos commendatur.
4 *Sepultura, & exequiæ ſine luctu fieri debent, ex multis etiam ſacris auctoribus.*
De ſepeliendi diuerſis ritibus & moribus.

De Sepulturis. Rub.

1 ¶ Omnes† morimur, & quaſi aqua dilabimur. 2. Re-
gum 14. c. cui cõuenit. 13. q. 2. vbicũq;. 2. de pœ. & re. cũ
ex eo, poſt prin. ff. de condi. & de. l. 1. mortui autem te
ſtati, uel inteſtati ſepeliẽdi ſunt, ut inf. dicetur, etiam ſi
hoc prohibuerint. de hoc. 21. diſt. nunc autem, in glo.
2. & pbat lex ibi allegata, ff. de condi. inſt. quidã. ideò
poſt tractatũ &c. quomodo diuerſis modis ſumitur
ſepultura, uide no. inf. c. pen. in 1. glo. & quod ibi dicã.
In materia noſtra dicitur ſepultura locus concauus,
quo in eccleſiaſtico cœmeterio corpus catholici cõ-
quieſcit. Ad primum, infra c. penul. ibi, effodi ſepultu
ram, Ad ſm. 12. q. 2. aurum. ubi dr̃, ꝙ in cemeteriis eſt
requies chriſtianorum defunctorũ. & uide quod no.
14. q. 2. cum grauia, & ȷ̃. eod. c. fraternitatem. Ad hanc
2 †rubricã ſe habet cauſa. 13. & maxime. q. 1. c. 1. 2. q. 2. c.
2. cũ ſe. uſq; ad fi. Itẽ repetitur hæc rubrica, in 6. & hæc
multũ eſt utilis. & in clem. & hæc ſatis eſt rigoroſa. ſed
ut aliquid penitus nouum ad rubricas alias dilatandũ
aggrediar, eſt ſciendum, ꝙ in hac compil. ſunt hæ de-
cre. quæ de ſepulturis loquendo ſaltem in parte com-
peterent huic titulo, licet ſub ſuis titulis competẽtius
collocentur. Eſt prima de elect. bonæ. 2. ante electio-
nem ſucceſſoris debet prælatus mortuus ſepeliri. Itẽ
archieps cum pallio ſepelietur, de uſu pal. c. 2. Fideles
à ſciſmaticis ſepulti per hoc exhumandi non ſunt, de
ſacra. non ite. c. 2. Pactum per cõductorem factum lo
catori, ut apud eccleſiam ipſius ſepeliatur, non ualet.
de pact. pleriq;. Matrici eccleſiæ cõpetit ſepultura, de
præſcri. ex tranſmiſſa, & ius ſepeliẽdi præſcribi poteſt,
eo. titu. cum olim. Sepultura priuatur non reſtituens
eccleſiæ decimam ad eam ſpectantem, de deci. prohi-
bemus. Negatur ſepultura à profeſſo, qui propriũ nõ
reſignauit in morte, de ſtatu mon. c. 2. uer. qui uerò, &
c. ſuper quodam, & c. cum ad mona. uerſ. ꝙ ſi. Polluta
ſunt cœmeteria, & ideò recõcilianda, in quibus excõ
municati ſepulti fuerunt, de conſe. eccle. uel alta con-
ſului iſti. Pro ſepultura, uel exequiis mortuorũ nil exi-
gi debet, de ſimo. non ſatis, & c. cum in eccleſiæ, & c.
ſuam, & c. audiuimus. Sepulti etiam Iudæi exhumari
non debent, de Iudæ. ſicut. Clerici etiã priuilegiati hæ
reticos credentes &c. nõ debent ſepelire, de hæreti. ſi-
cut ait, & c. excõicamus. 1. §. ſanè. Negatur ſepultura
mortuo in torneamento, qui uenerat cauſa pugnãdi,
de tornea. c. 1. Sed ſi ob aliam cauſam uenerat, ſepultu
ra conceditur, eo. titu c. 2. Raptori pertinaci, qui nõ ſa
tisfecit in uita, cũ poſſet, & in morte nõ põt, negat̃ ſe-
pultura ſolẽnis, de rapto. c. 2. Cõcedit̃ ſepultura excõi
cato, q in morte penitẽs fuit p presbyterũ abſolutus,
eo. ti, in literis. Negat̃ ſepultura manifeſto uſurario, q
nõ ſatisfecit, ut de uſuris, qa ĩ oĩbus, & c. cũ tu. Blaſphe
mo Dei, uel ſanctorũ impenitenti negat̃ ſepultura, de
male. c. 2. Religioſi nõ cogunt̃ extra ſua moñ. ſepeliri,
de exceſ. pla. nimis iniqua. Cũ priuilegiati celebrãt tẽ-
pore interdicti, nõ dẽt tũc mortui ſepeliri, de priui. cũ
& plantare, §. quod ſi. Si etiã exempti ſepeliant excõi-
catos, cogunt̃ illos exhumare, eo. titu. ad hæc. Quò ad
priuilegiatos de ſepeliendis confratribus tempore in-
terdicti, qui dicantur confratres. eo. titu. ut priuilegia,
tempore generalis interdicti negatur ſepultura, de pe
niten. quod in te. & ei, qui ſemel in anno nõ confitet̃,
non cõicat. eo. tit. omnis. etiam ſepultos qñq; ligat, &
ſoluit eccleſia, de ſen. excom. à nobis. 2. In 6. lib. habe-
mus. 7. de pact. c. 1. de reli. do. c. uno. §. perſonis, de con
ceſ. eccle. uel alt. c. uno, de hæreti. c. 2. in princ. de uſur.
quamquam, de priuil. epiſcoporum, de ſent. excom.
is cui, §. 1. in clemen. de pœnit. cupientes, §. ſanè. Item
extrauag. Bonifa. quæ incipit, deteſtãdæ. ¶ Eſt autem
3 †ſciendum, ꝙ ſicu extra caſus prohibitionis ſepultu-
ram

ram concedere eſt humanum & pium, ſic & illam ne
gare eſſet crudele, inhumanum & impiũ. Hæc patent
eccleſiaſtici. 7. Mortuo nõ negabis gratiam. ſ. ſepultu-
rę. 13. q. 2. in eccleſiaſtico. unde de primo ſpecialiter di
cit canon, ꝙ ſepultura in vniuerſo orbe chriſtianis cõ
cedenda eſt. ea. q. qui diuina, in fi. unde ponit Vale. lib.
1. c. de ſomniis, exẽp. 11. ꝙ Simonides poeta ad littus
applicans corpus, qđ ibi uidit inhumatũ, ſepeliri man
dauit, propter quod periculum maris euaſit, ut ibi, &
terræ, ut ti. ſequenti de miraculis ultra medium. vnde
ibi Valerius. Quid hac felicitate locupletius, quã nec
mare, nec terra ſæuiens extinguere ualuit. Itẽ ipſe, lib.
5. c. 1. de humanitate, exemplo. 16. Commendat Cæſa-
rem, qui caput ſui hoſtis Pompeij ſibi per regem Egy
pti deſtinatum honorificè ſepeliri & cremari fecit: qđ
licet, paulo ante Romani fuiſſet imperii culmẽ iacuiſ
ſet inhumatum, ſi humanitas Cæſaris nõ fuiſſet. Et in-
terſerit auctor ſic mortalium negocia fortuna verſat.
Et ibi in ultimo exemplo commendatur Annibal,
qui ſucceſsiuè tres Romanos Paulum, Graccum, &
Marcellum ipſius hoſtes occiſos honorificè ſepeliuit.
Humanitas enim hoſtilem ſanguinem hoſtilibus la-
chrymis miſcet. Subdit ibi Valerius ad illos Romanos
ꝙ non pęnitendas ſortiti ſunt exequias, quę licet opta
bilius fiant in patria ſpecioſius tamen pro patria. De
ſecundo pſal. 78. in prin. vbi inter horribilia inſerit, nõ
erat, qui ſepeliret. unde Valerius lib. 5. de ingratis, rep̃-
hendit Athenienſes, qui Melchiadẽ in carcere mor-
tuum ſepeliri non pmiſerunt, niſi Cymo, aliàs Amon
ipſius filius carcerem intraret. unde ibi. c. ſe. de pie. er-
ga parẽtes, dicit Valerius. Nec te quidem Cymo, aliàs
Amon. ſilentio inuoluam, qui patri tuo ſepulturam
uoluntariis uinculis emere non dubitaſti. nã & ſi ma-
ximũ tibi poſtea & ciui & duci euadere cõtingit: plus
tamen laudis in carcere, quàm in curia aſſecutus es.
his conuenit, ꝙ eodem c. dr̃. exemplo. 12. de Scithis,
qui reſponderunt Dario, ꝙ non pugnabant niſi ꝓ pa-
4 rentum tumulis defendendis. ¶ Eſt tamẽ† ſciendum,
ꝙ ſepultura, & exequiæ tales fieri debẽt ſine luctu. 13.
q. 2. quàm præpoſterum, cum tribus capitulis ſequen-
tibus, in quibus etiam ponuntur illa uerba. i. ad Theſ-
ſa. 4. Nolumus uos ignorare fratres & c. facit, quod in
Hiero. ſcripſit ad Celtantiam poſt prin. Et in epiſt. Ne-
potiani, & in conſolatoria ad Paulã ſuper morte Bræ-
ſillæ, per totum. & ad Tyraſium ſuper morte filiæ, per
totum, & quod dicit de ſimo. licet Heli. in prin. unde
Thobiæ in fi. legitur de Thobia iuniori, quod eius co
gnatum cum gaudio ſepeliuit illum. Valerius etiã lib.
2. c. 1. circa fi. commendat Marſilieñ. qui diem funeris
ſine luctu finiebãt domeſtico ſacrificio, & neceſſario
rũ. i. conſanguineorum conuiuio, ſubdens, quid atti-
net aut humano dolori indulgeri, aut diuino numini
inuidiam fieri, ꝙ immortalitatem ſuam nobiſcũ par-
tiri noluerit. ibi, etiam ſequitur de Thracis, qui plora-
bant natale, & ridebant exequias: & de Lyciis, qui ſu-
mebant in funeribus ueſtem muliebrem, ut cito ue-
ſte depoſita deponerent mærorem. de diuerſis autem
modis per diuerſitates prouinciarum ſepeliendi, &
plangendi defunctos, uide in libro, qui dicitur Bon
compagnus, in fine primi libri.

SVMMARIVM.

1 *In ſepulchro maiorum ſepelitur decedens inteſtatus, niſi elegerit,*
& ſi non ſit ſepulchrum maiorum, ubi ſepeliatur.
Parochialis eccleſia habebit tertiam eius, quod relinquit eccleſiæ
ſepulturæ, & quomodo id intelligatur, num. 3. & 4. & quando
danda, num. 5. circa fi. & 6. in fi. uide nu. 10.
Viatores, clerici, monaci, & uxor, ubi ſepeliantur.
2 *Sepeliendi, funerandi, uel ius quæ eccleſiæ habeant.*
Sepulturæ electionem quid aliquando impediat, quæ fieri poteſt,
& num. 1. & 7. & quid conferat eligendi ſepulturæ poteſtas,
eo. num. 7.
3 *Chriſti actio eſt noſtra inſtructio.*
4 *Canonica portio epiſcopo, & parochiali eccleſiæ quãdo debeatur,*
& quo dandá tempore, nu. 5. & 6. & quo ad primum, nu. 10.
Iudicium defuncti includit hæredis inſtitutionem.
Diſpoſitio defuncti quæ comprehendat.
Teſtamenti fundamentum hæredis inſtitutio.
5 *Pro anima relictum quid dicatur.*
Teſtamentorum ſolennitas non requiritur ſuper quibus relictis.
Accipere eſt quandocunque accipere.
6 *Dare, pro relinquere hic.*
Conſolari quis dicitur ex retributione.
Poſſeſſiones hic, pro laboribus, & quas patiatur eccleſia.
Laicorum uita, & mors quid afferat clericis.
Vt, pro ſicut.
7 *Excommunicationis non fertur ſententia niſi pro peccato mor-*
tali.
Deteſtari, pro reprobare.
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 9.*
Commoda cuiuſque ſequuntur eum, quem ſequuntur incommoda,
& num. 11.
10 *Additio gloſſarum.*
Archidiaconus in decretales has ſcripſit.
11 *Terminos ſuos quando quis parochianus, & alij hic deſcripti tranſ-*
gredi dicantur, §. fina.

CAPVT I.

1 NOs inſtituta. Caſus. Decedẽs
† inteſtatus ſepe
litur in ſepulchro maiorum: aliàs ſe-
pelit̃, ubi elegerit: tamen parochialis
eccleſia habebit tertiã eius, quod re-
linquit eccleſiæ, ubi ſepelit̃. & ſm̃ hoc
ſunt tres partes, ut ſunt tria dicta. ſecũ-
da ibi, Nulli tñ, tertia ibi, ſed quia [*Vnumquenque*] inteſta
tũ, Pe. & Abb. [*Maiorum*] & ſi non habet ſepulchrũ ma
iorũ, ſepelitur in parochiali, ĩ. eo. in noſtra. Viatores ſe
a peliantur in eccleſia cathedrali.[a] clerici uerò in eccle-
ſiis, ubi ſunt, ubi moriunt̃, ẽt ſi monaci sũt. 13. q. 2. ubi
cũq;. 16. q. 1. s̃. de of. archiepi. officiũ. uide qđ dicã, ĩ. c. 1.
2 lib. 6. ſup gl. ſ. De uxore dicet̃ ĩ. eo. de uxore Scias† tñ,
ꝙ nõ oĩs eccleſia hẽt cęmeteriũ. i. ius funerãdi, aut cor
pora ſuſcipiẽdi, ẽt ſi ꝓ fratribus ſuis, uel certis pſonis
id habeãt: ſed illę tm̃ q̃ hñt populũ uel ſuper hoc ſunt
priuilegiatæ, hñt ius funerãdi; & facit qđ dixi, s̃. de cle-
b ri. nõ reſi. q a nõnulli.[b] ſed & qñq; pacta huius electio-
nẽ impediũt, puta ꝙ nullos, uel non certos parochia-
nos ad ſepulturã recipiãt, de cõſe. di. 1. certũ. ſm̃ Inno.
& Hoſt. & de hoc ultimo dic, ut infra de pact. c. 1. li. 6.
& de materia huius gl. dicã, infra eo. certificari, in 1. q.
[*Exitus*] 1. mors. Pet. & Abb. [*Docet*] Gen. 23. 26. 49 [*Pro*
priam] i. in propria eccleſia, Abb. [*Alienam*] i. in aliena
3 eccleſia, Abb. [*Dominus*] quaſi† actio Chriſti ſit inſtru-
ctio noſtra, de elec. ſignificaſti. 2. q. 1. Deus [*Elegit*] ipſo
facto ſm̃ Io. & Ho. & hr̃ hoc Io. 19. in fi. [*Dignus*] Matt.
10. & 12. q. 2. quicunque ſuffragio [*Tertiam partem*] di-
cunt quidam, ubi eſt conſuetudo. Idem dic ſecundũ
Innocen. ubi non eſt conſuetudo, dummodo non ſit
4 conſuetudo contraria [*Sui iudicij*] iam uidi† contra e-
piſcopos, & parochiales eccleſias allegari, quòd ca-
nonica eis non debeatur de relictis iure inſtitutionis.
Item nec de legatis, niſi in eis ſit expreſſum, quòd le-
gantur pro anima. Ad primum adducunt, ſupra titu.
2. officii, & capitu. requiſiſti, & capitu. fi. infra de uer.
ſignifica. ex parte. 3. quæ iura utuntur uerbo relicti, &
legati. Ad ſecundum inducunt prædictam decre. re-
quiſiſti, in prin. & quod no. infra eo. cum ſuper, in 1.
glo.

gl. & c. in noſtra, ſuper ver. reliquit. Tu dicas contrariũ
in utroq; membro. & in primo probet id identitas ra-
tionis, ſupra de transla. c. 2. de confir. uti. uel inu. cũ di-
lectæ, & leges ibi alle. in 3. gl. hoc idem probẽt hæc de-
cre. & infra proxima, & infra c. de his, & c. cum ſuper.
iſta enim dicit de iudicio defuncti deberi canonicã.
Iudicium autem defuncti hæredis inſtitutionem in-
cludit. facit, C. de ſacroſan. eccle. l. 1. infra eo. tit. c. pen.
lib. 6. & quod no. eo. lib. de reg. iur. in iudiciis. decr. ꝓx.
dicit canonicam deberi de omni eo, quod diſponit te
ſtator, etiam ſi ſit immobile. ſed diſpoſitio, eſt uerbũ
generale comprehendens inſtitutionẽ hæredis, fidei-
commiſſa, & legata, ut patet de teſta. quia nos, C. eo.
in teſtamẽtis, infra eo. in noſtra. comprehendit etiam
electionem ſepulturæ, infra c. cum liberum. nec mirũ
quia etiã adiectum perſonæ, cui relinquitur, ſapit in-
ſtitutionem hæredis, s̃. de teſta. cum tibi. inde pſal. 88.
Diſpoſui teſtamentum electis meis, & Actu. 3. in fi. te-
ſtamentum, quod diſpoſuit deus ad patres ueſtros. ſi
ergo de omni, quod pro anima diſpoſuit, debetur, &
hæredis inſtitutio diſpoſitio eſt, & eſt probatum. ergo
etiam de eo debetur, quod per inſtitutionẽ habetur.
Item de immobilibus, ut ibi. In decr. uerò, de his, aper
tè eſt caſus. cõſtat enim, ꝙ ibi monaſterium eſt hæres
ingreſſi, & tenetur ad debita, & legata; tamen ex quo
oblatio perſonæ, & rerum, uel perſonæ ſimpliciter fa-
cta eſt in infirmitate, de qua deceſſit, debetur canoni-
c ca[c], ut ibi. Decre. uerò, cum ſuper, infra eo. dicit de te-
ſtamento deberi canonicam. Fundamentum uerò te
ſtamenti eſt hæredis inſtitutio, inſti. de leg. §. ante hæ-
redis. ergo includit etiam quod ex inſtitutione obue-
nit. Item ius ultimum in materia canonicæ, ſcilicet de
cre. ſuper cathedram, innouata per concil. Vien. de ſe
pul. dudum, §. huiuſmodi, ibi, Nec nõ de datis & c. ap-
tè facit pro hac parte. ad hoc etiã uideri poſſet, quod
no. Hoſt. in ſumma huius tit. §. uetus eſt quæſtio, ſub.
§. & de quibus. Ad alle. in contrarium reſpondetur, ꝙ
uerbum relicti & hæredis inſtitutionem includit, ſup.
titu. 2. Rainutius, & c. ſi hæredes, & uer. legati, eo. titu.
Rainaldus, poſt princ. facit. C. de teſta. quoniam indi-
5 gnum, & l. in teſtamentis. ¶ Circa ſecundum† articu-
lum aduertendum, ꝙ nũquam de relicto eccleſiæ, vel
pio loco dubitatum eſt, quin illud dicatur pro anima
relictum, ſed de relicto prælato, uel rectori pij loci, de
hoc dubitabatur, an intelligatur pro anima relictum,
& canon apertè dicit, ꝙ ſi fiat ab extraneo, pro ſalute
animæ dicitur eſſe factum. hoc habetur. 12. q. 3. ponti
fices, cuius uerba ponuntur, ſupra tit. 2. requiſiſti, uer.
nec eſt. Si ergo relictum prelato, quia cenſetur relictũ
eccleſiæ, dicitur pro anima relictum, fortius expreſsè
relictum eccleſiæ. Item conſtat, ꝙ de funeralibus de-
betur, & illa non legantur; ergo nec pro anima legan-
tur. Ad contrarium ergo ſit reſponſum, ꝙ in non ex-
preſſo intelligitur, ſicut ſupra de reſcriptis, c. 2. cum ſi-
milibus. Itẽ conſtat, ꝙ ſuper relictis eccleſiis, licet non
addatur pro anima, non requiritur ſolennitas teſta-
mentorum, ſupra titu. 2. relatum. 1. ad hoc uide, quod
dicam, infra eo. in noſtra, in glo. ſi quis eligit, in princ.
[*Dari cenſemus*] antequam eligat, ut innuunt ſequentia,
uel poſt: quia accipere eſt quandocunque accipere. 1.
q. 1. eos, in fi. dicit Hoſt. ꝙ prima expoſitio magis con-
ſonat menti iuris per literam, & ſic demum, ubi dicã
ſtatim. Nec ob. contrarium: quia ibi non erat tempus
terminatum: ſecundum tene, & ita ſeruatur: tamẽ cõ-
tra conſuetudinem Hoſt. remittit ad no. de treu. & pa.
c. 1. dicit etiam hoc æquum. & ideò ſtatutum eſt, ne
contingat parochiales eccleſias defraudari. Permitte-
rent enim illos clamare, ſi prius corpus ſepeliretur. ui-
de remedium no. in cle, eo. tit. dudum, in §. huiuſmo-
6 di, in gl. per hoc, & dicam, infra eo. de his. ¶ Quod† au
tem hic dari ponatur pro relinqui, patet, ĩ. c. prox. & c.
de his. Apoſtolũ. 2. ad Cor. 1. A. [*Conſolationum*] ſ. partici-
patione temporalium. unde & pater dicitur cõſolari
de redditiõe dotis filiæ mortuæ, ff. de iure do. iure ſuc-
curſum eſt. Ad idem, ff. ad l. Rhodi. de iac. l. 4. §. cũ au-
tẽ. paſſiones uerò appellat labores, quos pro ouibus
ſibi commiſſis patitur. Eccleſia, orando, prædicãdo,
& ſacramenta exhibendo. potes notare ſm̃ Abb. ꝙ ui
ta laicorũ eſt clericis paſſio mors uerò cõſolatio. ſunt
ergo corui, qui de morte paſcuntur. 2. q. 7. nõ omnis
[*Vt*] pro ſicut [*Et ſic demum*] ergo nõ ante. ſm̃ Hoſt. ad
quod etiã inducit, quod ſequit̃, Aliter ne fiat; qđ põt
exponi. i. ne recipiatur quis in alia eccleſia, niſi paro-
chiali detur canonica. alii exponũt. i. ne quis recipiat
alienum parochianum, niſi apud eum elegerit ſepeli-
ri [*Domini noſtri*] cuius uicarii ſumus, de transla. c. 2. [*Di*
7 *cens*] prouerb. 21. G. [*Sub anathemate*] cum igitur† talis ex
cõicari debeat, patet, ꝙ mortaliter peccat: aliàs nõ ex-
cõicaret̃. ad hoc. 11. q. 3. nemo ep̃orũ, ſm̃ Hoſt. [*Dete-*
ſtamur] i. reprobamus factũ, Hoſt. [*& contradicimus*] ſ. ne
fiat, ſm̃ Hoſt. ſm̃ quẽ ſi ꝯ factum fuerit, nõ tenebit, ni
ſi ratione priuilegii aliud cõtingat, Cõceditur. n. qñq;
aliquibus, ꝙ ſepelire poſsint eligẽtes, ſalua iuſtitia pa-
rochianorũ, à quibus mortuorũ corpa & c. quę indul
gentia ſm̃ eũ operat̃ tria. primò ꝙ tenet electio, & ſi
canonica data nõ ſit, licet dari debeat poſtea. ſecũdò
ꝙ tenet, & ſi locus ſit minus religioſus. tertiò ꝙ qñq;
diminuit de quantitate conſue. puta exprimendo de
quarta. ꝓ parochiali tamen eccleſia poſſet allegari, ꝙ
8 non ad plenũ ſua iuſtitia ſeruat̃ ſm̃ eũ. ¶ Quinta† glo.
rñdet per ob. & ſo. ¶ Vlti. gl. ponit qnq; modos, q̃bus
9 quis tranſgredit̃ terminos. ¶ *In† glo. pen. ibi, ſecundum natu*
ram] ſequitur, eſt cõmoda cuiuſq; rei eũ ſeq, quem ſe-
10 quunt̃ incõmoda. ¶ [*In† gl. 2. in fi.*] & melius in c. Ebrõ.
¶ [*In gl. quia, ibi, in Bethleem*] Matth. 2. A. quẽ locũ Hie. de
quinq; cõmendat ad Marcellã quinta G. [*& ibi, in Na-*
zareth] Luc. 2. gl. & in fin. Matth. 28. G. ¶ [*In gl. quòd reli-*
quit, ibi, ſepulturam] idẽ no. ĩ. eo. cũ ſuper, & c. certificari,
in 1. gl. q̃ fuit. T. & idẽ Inn. ĩ. c. proxi. ubi tenet, ꝙ eccle-
ſia parochialis habet canonicã ſolũ de relictis eccle-
ſiæ, ubi ſepelit̃, uel ad quã cõuertitur [*& in fi.*] inf. c. in
noſtra. Hoſt. ꝯdicens, hoc generale uerbũ generaliter
intelligendũ cuicunq; eccleſiæ ſit relictũ: & exponit,
ſui iudicii. i. relicti pro anima in ſpecie, uel genere, uel
qualitercũq;, ſiue conſiſtat in pecunia, uel re mobili,
uel immobili, ſalua donatione inter uiuos; qđ dic, ut
inf. c. de his, & c. in nr̃a, & ſaluo pſonali relicto; quod
dic, ut ſupra de teſt. requiſiſti, §. fi. & ſaluis aliis caſib⁹,
no. infra c. 1. huic opinioni uidetur cõcordare Pe. ex-
ponẽs, iudicii. i. relictorum eccleſiis, uel monaſteriis.
Expreſsius autem id tenet, infra cap. in noſtra, & ipſe
Egi. infra tit. proxi. ad quod inducit uer. ibi, Omnium
rerum & c. vbi etiam hoc uidebatur tenuiſſe gloſſ. 3.
Opinio gloſſ. placet Abba. maximè iſta ratione: quia
ſi iſte in propria parochia ſepelire iuſsiſſet, & aliis ec-
cleſiis aliqua legaſſet, parochialis eccleſia de illis nihil
perciperet. Quare ergo grauarentur illæ eccleſiæ ex
electione ſepulturæ. Idem Archid. infra eod. c. 2. lib. 6.
& ſic corrigit, quod olim hic tenuerat, ſcilicet cum
Hoſtien. ad hanc gloſſ. remitto in clemen. eo. titu. ca-
pitu. dudum. §. uerum, in gloſſ. quæro. ¶ *In gloſſ. 2. ad*
11 † *quem, ibi, Emolumentum*] & econtra, ea. diſtin. rationis,
ubi de hoc, & plenius infra de regulis iuris, qui ſentit,
lib. 6. ponit Hoſtien. ver. Commoda, qui ſentis, iungas
onus emolumentis. ¶ [*In glo. ult. ibi, admittit*] multo for-
tius, ſi allicit, & contra hos eſt prouiſum, infra eod.
capitu. 1, libro ſexto, in concil. Vien. de pœniten. cu-
pientes, in fine [*& ibi, Nequitia*] & ibi nota, qua pœna
talis puniri debeat [*& ibi, recepit*] ſine licentia proprij
ſacerdotis [*& in fine*] Item cum eum recepit diebus

dominicis,infra tit.j,nullus. Item cum quis ſciẽter ius alterius occupat,de elect.uenerabilem , in prin.Item quando religioſus tranſgreditur terminos ſuæ primæ inſtitutionis,de ſtatu mo,recolentes.Item cum magiſter antiqua iura ſine cauſa corrigit , de hoc infra , de regu.ad Apoſtolicam , Item cum quis priuilegio ſuo abutitur, de priuile.porrò.

ANNOTATIONES.

a ¶In eccleſia cathedrali. Vide glo.quæ incipit,& ita uidetur, infra eo.in noſtra.
b ¶Quia nonnulli. Vide Arch.& Io.And.in c.1,de pact. lib.6.
c ¶Debetur canonica. Vide Bart.in l.1.ff.de teſta. & d.Pe.de Peru. in ſuo opere quartæ epiſcopalis,uerſi,uenio ad ſextum cap. principale.

SVMMARIVM.

1 *Rei appellatione hic non continetur poſſeſſio.*
Canonica de quibus & cui debeat,& à quibus , & num.2. & 5. & quo tempore danda,& quibus caſibus ceſſet,nu. 5. & à quibus eam habeat epiſcopus,& qua ratione,eo.nu.1.
2 *Eam ſi petere negligat,uel deceſſerit presbyter,an & qualiter eam epiſcopus poterit petere, & an pro ſua portione tantum.*
Epiſcopo rector pro ſua canonica portione agere uolens anteponendus.
Specialis adminiſtrator generali præfertur,in prin.
4 *Epilogus,& additio gloßarum.num.5.*
Monaſterium qui ingreditur,mori dicitur, & de quibus bonis eius canonica portio, & cui debeatur.

CAPVT II.

1 RElatum. Breue† eſt,nec diuiſionem
recipit [*Rerum*] mobilium,
& ſe mouẽtiũ , ut quod de poſſeſſionibus
ſequitur,nõ comprehendat[a], & ſic de om
nibus eſt dãda cañ.ad hoc,infra eo.in noſtra[*Eccleſiæ*]
ſcilicet parochiali.& no.cañ. dari eccleſiæ parochiali,
& non ẽpo ad idẽ ſ.c,proxi. contra de teſta. officij, &
c.requiſiſti.Rñ.conſuetudinẽ in his ſeruandã. uel dic,
ꝙ minores eccleſiæ inter ſe diuident:ſed ẽps partẽ ſuã
ab utraq; recipiet,ſi ſunt ambæ in ſua diœc. ſed ſi ſunt
in duabus partib9,uterq; ẽps à ſua eccleſia recipiet canonicam.una uerò eccleſia nõ tenebitur ad duas canon.epiſcopales,Item quartam ſuam nõ recipiet epiſcopatus ꝑꝑ ſepulturã, cum nec illum ſepeliat , ſed ꝓ
ſuo iure ẽpali , & ꝑꝑ cõionẽ, quam habet cum eccleſiis,ut in prædictis iuribus, Monaſteria uerò,& alia loca etiam exempta,templarij,& hoſpitalarij ab hac canonica non dico ẽpo , ſed parochiali eccleſiæ debita
non ſunt exempta,infra eo.in noſtra, ſm Inn. ſuꝑ his
remittit Hoſt.ad ſummam,eo.ti.ſub §.uetus eſt qõ.§.
2 & uerũ,& §.& à quibus.¶Illud†no.ſm Inn.ꝙ ſi pſbyter negligens eſt in perẽdo ſuam cañ.ẽps nomine ſuæ
b parochialis[b] eccleſiæ illã petet,ad quod.ſ.titu.1.c.fi.tñ
quia primitiuo iure hęc omnia ad manus epiſcoporũ
uenire debebant,& per ipſum diſpẽſari, 12.q.1.ẽps, &
c c.percipimus,& q.2.nobis,Vulteranę,& c.ſe.[c]ſic ergo
ſi illud ius primitiuum attẽderemus, & pro ipſis aget
eo iure,quo recipit,& diſpenſat.Si tamẽ rector nõ negligat, ſed agere uelit, erit epiſcopo præferendus , ad
hoc de iudi.cum deputati, de reſcr.edoceri, ubi no. ꝑ
quæ patet poſtea conſtitutũ ſacerdotẽ & miniſtrum
ꝓ rebus ad ſuã eccleſiã pertinentibus agere; uide qđ
dicam,j.eo.de his,in gl.dicunt quidã. & per hoc patet
ꝙ ſi Rex,Dux,uel magna perſona moritur,& alicubi
ſepelitur, ꝙ epiſcopus oĩa data pro ſepultura debeat
accipere,& dare ſuam partẽ eccleſiæ,quæ ſepeliuit,&
de reſiduo partes facere inter eccleſias, à quibus ꝑ anni circulum percipiebat ſacramenta . ad hoc de deci.
qm̃,& per dicta.c.nobis,& Vulteranæ.ſm Inn.& facit
quod poſt eum dicam,de deci.nouũ,in glo.mag.uer.
Item nõ credit,& probatur,j.eo. cum quis,lib.6. hoc
non placet Hoſ.cum alia ſit cañ.epiſcopi,& alia parochialis eccleſiæ;ſuper quo remittit,de teſta.c.fina.fatetur tamen uacante parochiali eccleſia , uel rectore
negligente,poteſt epiſcopus ſuam portionem exigere non ſibi appropriandam,ſicut faciunt quidã,ſed futuro rectori conſeruandã, uel iam inſtituto reddẽdã,
de of.or.cum uos,detractis expenſis,ff.fami.erciſ.fundus qui,de procu.cum pro cauſa.hæc autem cañ. ſm
Inn.nõ ſolum deducitur de relictis ꝓ ſepulturis, imò
& de oblatis pro aliis cauſis,& ſacramẽtis, puta benedictione nubentium, pœnitentiis,extrema unct.& ſi.
cum eadem ſit ratio,ſ. ꝙ dignus eſt operarius mercede &c.Satis enim eſt,ꝙ offertur ꝓ eccleſiaſticis ſacramentis,uel pro his, quæ ſacramentis eccleſiæ ſunt annexa.Dicit autem Hoſt. etiam de aliis ſacramẽtis hoc
ſatis expreſſum,de uer.ſig. cum inter,& ibi uide in gl.
3 10.excep.[*Relinquat*] antequam†ſepulturam eligat ſm
Hoſt.ſ.c.1.& ponit hic caſus, in quib9 ceſſat cañ.ſ. ꝑꝑ
priuilegiũ, ſ.tit.2.officii, in fi. quod uidendum eſt, de
priui.porrò. Itẽ qñ à teſtatore relinquiť certa portio,
ita,ꝙ plus nõ exigatur,quod dic ut ibi, & fauor terræ
ſanctæ,infra eo.in noſtra.& quando relinquitur obtẽtu perſonæ,vt in c. requiſiſti.in fi.uel ad cultum diuinũm,de teſta.ſupra c.fi.ceſſat ẽt propter violentiã illatam.j.eo.cum liberum.vide quod dicam infra c.certi
4 ficari, in x.q.¶Glo ſ.iij.† ponit tres caſus exceptos.
5 ¶[*In†glo.2.in fine*] Dicit Inn.quod quia mori diciť,cum
monaſteriũ ingreditur.xix.q.3.quia ,& auc.ſi qua. &
ſi ſanus ingrediať, & poſtea multũ viuat:de oĩbus tantũ quæ tũc ꝓ aĩa ſua dat mona.ad qđ tranſit , habebit
parochialis eccľa canoñ.de aliis vero bonis ſimpliciter datis monaſterio nõ habebit parochialis eccleſia
partẽ ſuã,niſi vt dr̃ j. eo.de his.Hoſti.verò ibi remittit.
¶[*In glo.ſup.ibi,pauperib us*] ar.C.ad l.Falc.auc.ſimiliter,&
vide quod dicam de conuer.con.dudum,ſuper verſi.
d pauperum[d] [*& ibi Ala.*] & Vin.& Phi.

ANNOTATIONES.

a ¶Comprehendat. Et tamen omnia iſta appellatione rei continentur,ff.de uer.ſig.l.rei,& uide l.fi.ff.de uſuf.leg.
b ¶Parochialis.Maximè quia in illa quartam habet,inf.eo.de his,in princip.glo.mag.per Io.And.
c ¶Et c.ſe.Et hoc facit ad q.quæ quarta prius deducatur,quia uidetur,quòd epiſcopalis.uide infra eo.certificari, in q.fi.
d ¶Verſi.pauperum.Vide Bald.in l. ſi quis ad declinãdam.C.de epiſco.& cle.quæ.l.5.ubi autem.facit contra iſtam glo.& contra dictum Io.And.in c.dudum. & uide in opere dicunt Pe. de Petu.c. uenio, ad quintum.5.6.quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Canones debent epiſcopi ſcire,licet ignorent multi.
Eccleſiarum nomine hic ſeculares accipiuntur.
Religioſi qui dicantur hic.
Sepulturam eligentibus quando non contradicendum,ad dictio.contradicendum.
Nouum quo reſpectu hic dicatur ad dictio.noua.
2 *Abbatis ſenioris commentatoris decretalium magiſter quis.*
Facti ſpecies huius decretalis.
Ad maiora datur gradus,non minora,& nu.1.circa fi. & nu.6.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.num.4.*
Defuncti uoluntas quo caſu hic non ſequenda.
5 *Additio gloſſarum.*
Oratio generalis an tanti ualeat, quanti ſpecialis.
Honor maior qui cæteris anteponitur,licet æqualiter alij fruãtur.
Religioſam magis eccleſiam eligere licet alia relicta.

C A-

CAPVT III.

1 FAternitatem. Propter† uarietatẽ opinionũ
hodie deciſarum non ſummo.Et ſunt partes.prima ponit ius. ſecunda narrat factũ ,
ibi,unde ſi.tertia concludit ibi,Quocirca[*Ignorare*] debent.n.epiſcopi ſcire canones. unde conſecrans quærit à conſecrando noſti canones:& eſt ſcripta reſponſio, Doce nos domine . Melius eſſet,ꝙ primò didiciſſet. 1.q.7.conuenientibus,& multi ignorant, de tẽ.or.
uel non eſt [*Eccleſias*] etiam ſeculares, ſecundum Gof.
[*Ab antiquo*] hoc intellige,ut dixi ſupra capitulo pri.in
gl. & ſi. [*Religioſorum*] ex uitæ conuerſatione, & officij
frequentatione [*Conuradicendum*] imò annuendum. C.
de ſac.ſan.ecc.l.1.de teſta.tua.ꝙ intelligit Hoſti.quando ꝓprias eccleſias relinquũt maioris religionis cauſa , & canonicam relinquunt proprijs eccleſijs : aliter
ne fiat &c. ſupra capitulo primo [*Aliorumque*] facit ad
not.infra eo.is qui,in glo.2.libro ſexto [*Noua*] quò ad
hoc , ꝙ parentes ſui non fuerant ibi ſepulti alias, Petr.
[*Inſtitutionem*] alias conſuetudinẽ [*De caſtello*] Dicebat
2 Abb.ꝙ† magiſter ſuus dicebat ſe uidiſſe locum , & ꝙ
ipſius magiſter.ſ.Ia.de Alber.fuerat aduocatus in cauſa;dicens,ꝙ eccleſia eſt Genuæ,& mona.extra ciuitatem, prope tamen, & eſt ordinis Ciſterciẽ.in eccleſia
de Caſtello, iſte elegerat ſepulturam,monaci repetebant eum : papa mandat, ut ſequitur [*Mandauit*] relinquendo ſepulchrum maiorũ de mona.ſancti Stephani,& eligẽdo cemeterium loci minus, religioſi [*Præiudicat*] i. præiudicare non debet [*Rationi*] quæ ſemper
3 conſideranda eſt, de præben.ratio. ¶Glo.3.† obijcit,
& ſoluit. ¶[*Gl.ex hoc*] reſpondet per quæſtionem,an in
ſepultura ſit neceſſe locum plus religioſum eligere,
ponit opi.Hug.& ſequacium,ꝙ ſic,ponit contrariam
Lau.& ſe.primam approbat , & reſpondet contrario.
¶[*In gl.pe.ibi, filius*] uide de ſen.excom.ſi uerè,ſuper ulglo.[*& ibi, quidam*] uide ſupra titu.2.tua.in gloſſ.2. ¶[*In
4 †glo.hæc ratio*] non ſequẽda uoluntas defuncti, qui ultra iuſtam rationem pro modo facultatum mãdauit
5 in funus impendi. ¶[*In †glo.3.ibi,celebrantur*] adde quod
no.13.q.2.cum grauia [*& ibi,non mediocriter*] ibi dicitur
non minus ualere pſalmum,uel miſſam pro centum
dicta,ſicut ſi pro illorũ quolibet diceretur [*& ibi , præſumptio*] & ratio , ut dicam in fin. [*& in fin.*] ſecundum
Ro. modici paſſus , qui dabat ſi. de caniſtro pomorũ
oblato abbati , abbas maiorem honorem conſequiť,
& omnes pariter gaudent, Vin.Idem Inno.qui dabat
aliud ſi.Quod maior honor eſt habere canonicatum
eccleſiæ cathedralis, q̃ alterius , licet æqualiter abundent.Hoſt.remittit ad ſummam, de pę.& rę.§.quibus
mortuis,ſub.§.notandum,uer.hæc ſuffragia,ubi uide
uſque ad fi. Dat Ab.aliud exemplum de ſocio,qui cũ
ſocijs exiſtens ſine lumine facit portari ſuum lumen ,
ultra illa,quæ ſatis plenè no. Hoſti.ut ſupra,dicas, ꝙ ſi
ualorem orationis,& aliorum ſuffragiorum conſideramus ex uirtute charitatis, quæ unit membra eccleſiæ,tantus eſt,ſi fiat pro multis, ſicut ſi pro uno : quia
charitas non minuitur, ſi affectus diſtribuitur in multos : imò potius augetur . non enim charitas eſt inuidia,nec quærit,quæ ſua ſunt, de pœn.diſt.2.charitas.&
optime facit,de pę.diſt.6.capitulo primo,uer.credendum. Inquantum uerò oratio,uel ſuffragium ſunt ſatisfactoria ꝓ defuncto , maior eſt ſatisfactio pro uno
facta , quàm ſi fiat pro multis. ex diuina enim iuſtitia
diuidiť illud in multos , pro quibus fit, & ſic diuiſum
minus remanet,ſupra de conſti.cũ.M.de con.pręben.
ca.fi.c.non mediocriter, cuius uerba ſupra poſui, patet non obſtare, & uide quod ibi not. in glo.ſed nunquid,vbi duas ſolutiones inuenies,quas etiam hic po
6 ſuit Io. ¶[*In gl.ex † hoc.c.ibi, religioſam*] Vnde nec æquè religioſa ſufficeret ſecundum Ala.[*& ibi, & Io.*] hoc no.
13.qu.2.§.at illi,alias incipit, nunc quæritur. & Rai.in
ſumma.Goffr.hic,& ſupra capitulo primo,& in ſumma.§.apud quam,& approbatur hæc opi.infra eo cũ
quis, in fi.lib.6. [*& ibi, præfero*] Dixit Hoſti.prima opi.
magis conſonat iuri.ſecundam magis approbat conſuetudo,remittit tamen ad ſummã.eo.ti,§.apud quã.

SVMMARIVM.

1 *Canonicam portionem parochialis eccleſia habebit de bonis oblati cum ſuis monaſterio , & quo caſu , & de quibus. pro ea quæ competant actiones, cui, & aduerſus quos,nu.2.& inter quos & quando diuidatur,ibid.& nu.8.in fi.& quando ſucceſſori reſeruanda,ibid.num.2.*
Monaſterium ingrediens fingitur mori.
Cedere actionem quando quis conueniatur & ſi non eſt qui cedat , quid iuris, uer. ſed ſi.
Subtilitas actionum iure canonico reſpuitur, cir.fin.
Ager equilibet poteſt,quatenus ſua intereſt,contra illum, qui habet facultatem reſtituendi,non expreſſo nomine actionis,& ratio , ibid,
3 *Canonica portio à quo debeatur epiſcopo , & quis eam primò deducat.*
4 *Pro anima dediſſe quo caſu dicatur offerens ſe & ſua monaſterio.*
In confratrem ſi quis aſſumatur alicuius eccleſiæ , retentis rebus ſuis, non eximentur ab epiſcopo , nec præiudicat canonicæ portioni.
5 *Ademiſſe peculium manumittens quando dicatur.*
Donatio cuilibet fieri poteſt,niſi prohibeatur ut meretrici. & quãdo uideatur perfecta mortis cauſa facta, & talis, num.8.
6 *Epilogus,& ſuffragium, & additio gloſſarum.nu.7.8.*
Sepulcrum quilibet in uita facere poteſt etiam ultra uires patrimonij , ſecus in morte.
Iu uita quid licet , quod non in morte , in duobus hic caſibus.
Confeſſio defuncti quando noceat hæredi.
9 *Monaſterium ingreßus cauſa probationis , ſi intra tempus moriatur probationis, parochianus cuius eccleſiæ dicatur quo ad canonicam.*

CAPVT IIII.

1 DE his. C.Si quis† in ægritudine,de qua
decedit, ſe & ſua mona. offerat,
parochialis eccleſia habebit inde canonicam. Secus,ſi in ſanitate hoc fecerit. ſecunda ibi,ſi vero.& dicit Inno.hanc decre.loqui,quando
quis tranſit, & ibi ſe, & ſua confert,ut ſit profeſſus,infra eo.in noſtra,de priuil.ut priuilegia.Si enim ibi profiteretur,de omnibus,quæ daret illi eccleſiæ,haberet
eccleſia parochialis canonicam, etiam ſi longo tempore poſt ingreſſum moriatur: quia tũc fingitur mori,& ſic loquitur,ſupra c.relatum. Dicit tamen,ꝙ poteſt aliquid ſpecialiter relinquere pro anima ſua,& de
illo tantum habet paroch. canon. & alia poteſt relinquere pro ſuſtentatione ſua 26.qu.6.de lapſis, uel pro
ſeruitijs prius à monaſterio receptis. attenditur enim
ſolum fraus , qua timetur , ne velit eccleſiã fraudare,
de teſta.officij,& c.requiſiſti. Dicit autẽ, ꝙ multi plus
approbant , quod dixi ſecundum eum,ſupra c. relatũ
2 [*Tibi, uel eccleſiis*] dicunt † quidam, ꝙ parochialis non
ſolùm habet actionem , ſ.condi. ex hac decre. contra
eccleſiam,quæ relictum recepit,ſed etiam contra hęredes defuncti habet actionem ex teſtamẽto, & alias,
de quibus ſupra de teſta.Rainaldus,ſuper gl.tunc prodeſt : quia & ſi teſtator dixit , relinquo tali eccleſiæ,
nomine illius intelligitur , & alia. ſ. parochialis, cum
una ſit eccleſia.24.q.1.loquitur, & c.quoniam uerus,
& quò ad iſtud legatum ſunt hic , imò , quod plus
eſt , epiſcopus poterit agere pro parte ipſum contingente,

gente, cum & epiſcopus ſit in eccleſia.6.quæſtio.1.ſci
re debes, & aget non ſolum contra ſibi ſubditam, ſed
& contra eccleſiam alterius diœce. ſi ſibi nominatim
legatum ſit, contra hęredes.nam ab adita hæreditate
legatum tranſit ad ipſum epiſcopũ recta uia.ff.de fur.
à Titio, cui non poteſt teſtator præiudicare tacitè, uel
expreſsè, ſupra de teſtamen.requiſiſti. agit ergo, & ſi
de ipſo expreſſa mentio facta non ſit:quia ratione cõ
munionis uidetur tacitè facta, ad hoc de teſta.requiſi
ſti.§.ſecus. ſicut alias, qui non eſt expreſsè inſtitutus
hæres, pro inſtituto habetur.C.de inoffi.te.ſi maritus.
C.hæredi. inſti.quot. & non ſolũ poteſt agere pro ſua
parte, ſed & pro partibus eccleſiarum ſuarum.de hoc
ſupra capitulo ſecundo. Sed debet tunc in libello ex-
primere, quòd pro eis petit.eccleſia uerò parochialis
ſi agit, non tenetur dicere, ꝙ pro epiſcopo agat.ſibi e-
nim ad totam cõpetit actio ſuo nomine. Sed poſtea
de ſua parte tenetur ipſi reſpondere, ſ.per condictio-
nem ex decre. requiſiſti, de teſta. epiſcopus uerò ſuo
nomine non habet actionem niſi ad ſuam partẽ. Alij
dicunt, ꝙ epiſcopus, uel eccleſia nõ habet actionem
ex teſtamento, ſed tantum condictionem ex canoni-
bus.12.q.3.pontifices, de teſta.requiſiſti. Alij, ꝙ cõtra
hæredes non competit actio niſi eccleſiæ, cui relictũ
eſt.epiſcopus, & eccleſiæ, quæ in legato ius habẽt, poſ
ſunt auctoritate iudicis obtinere, vt mittantur in poſ-
ſeſsionem nominum, uel iuris agendi, & poſtea agẽt,
ut faceret illa eccleſia, cui relictũ erat.ff.ut in poſſ.leg.
ſi inutiles.ff.de relig. & ſump.fu.ſi quis ſepulchrũ. uel
obtinebunt à iudice, ꝙ det eis prætorium pignus. C.
de præ.pi.le.1.& 2.uel poterunt agere cõtra debitores
ſui debitoris.ſ.illius eccleſiæ, cui relictum erat.C.quã-
do fiſ.uel pri.l.2.& 3.li.11.uidetur rationabilius, ꝙ cõ-
a tra hæredes teſtatoris agere poſsit illa ſola eccleſia,[a]
cui relictum erat, & ꝙ ſola parochialis agat contra ec
cleſiam, cui eſt relictum, & epiſcopus cõtra parochia
lem. Sed ſi parochialis, uel illa, cui relictum eſt, nolit
agere, tunc epiſcopus, uel alius, ad quem aliquod cõ-
modum pertinet ex legato, poteſt agere, ꝙ is, ad quẽ
primo loco ſpectat exactio, cedat ſibi actiones ſuper
hoc competentes, arg.ff.de pecu. quod debetur. ubi
uerò non eſt, qui uelit, uel poſsit cedere, recurrendũ
eſt ad remedium ſupradictum, ſ.miſsionis, uel præto-
rij pignoris, uel cõdictionis ex præ.le.1.C.quando fiſ.
uel pri. nec uidetur iuri congruum, ꝙ actio ex teſta-
mento detur alteri eccleſiæ, quàm legatariæ:quia nec
de alia in teſtamento fuit facta mẽtio, nec rei uen.uel
hypothecaria, cum illæ competant legatario, nec po-
teſt eſſe dominium inſolidum apud duos:ſed nec cõ-
dictio ex prædictis.ll.prius, quàm agere debuit, fuerit
in defectum cedẽdi. illud autem concedendũ uidetur,
ꝙ epiſcopus ad prædicta poſsit agere nomine eccle-
ſiarum ſuarum, ſecundum no.ſupra c.relatum, de re-
ſti.ſpoli.olim, ſed non pro ſua parte ſecundum Inno.
cuius quaſi ad literam fuit hæc gl.Hoſti.dixit has ſub-
tilitates ſibi non placere dicens, ꝙ ueritate & natura
canonici iuris inſpecta, alia eſt canonica parochialis,
alia epiſcopalis, aliud ius funeris, de quo ſupra dixi, ca
pitulo primo, & dicit, unuſquiſque, quatenus ſua in-
tereſt, poteſt agere cõtra illum, qui facultatem habet
reſtituendi non expreſſo nomine actionis, ar.de elec.
cũ inter. R.de iudi dilecti, de dolo & contu. capitulo
primo, ſufficit.n.ꝙ ius meum oſtendã in eo, quod pe-
to mihi adiudicari ab eo, qui tenet, quod mihi debe-
tur.14.q.5.forte, & c.ſi quid, & c.ſe.& q.6.ſi res & facit
quod no.de teſta.filius.imò etiam ſecundum le.ſi pe-
cunia mea ad te peruenit exploſa pernitioſa ſubtilita-
te, bonum & equum eſt, ut mihi reddas.ff.ſi cer.pet.ſi
me & Titiũ.Io.de De.lib.1.queſtio.39.tenuit ab hære-
de canonicam peti poſſe, per le.ſi arrogatorum.ff.de
adopt.ff.de leg.1.ſi cui.§.fi. & l.ſeruo legato.§. ſi teſta-
tor[*Tabulam*]expoſitum eſt ſupra capitulo primo[*Ec-*
3 *cleſiis*]no.ꝙ † de eccleſiis, & de epiſcopo quærebatur,
& ſolum de eccleſiis reſpondetur. Quid ergo de epi-
ſcopo? dic ꝙ ſi monaſteriũ eſt exemptum, nil habebit
aliàs hẽbit ſuã canonicã, ſi ẽ in ſua diœc.de hoc dixi de
teſta. requiſiſti, & ſupra cap. 2. deducit autem primò
parochialis eccleſia, de qua parte epiſcopus habebit
ſuam partem, ſecundum Pet.& Abb.& de hoc ſupra
dixi, & dicã infra eo.certificari, in ult.q.[*Exhiberi*] quia
4 ex † quo tranſiuit in infirmitate, de qua deceſsit, intel-
ligitur pro anima dediſſe, quicquid dedit monaſte.ad
quod tranſiuit ſecundùm Innoc.[*In ſanitate*] uel in in-
firmitate, dummodò de illa non deceſſerit:quia tunc
intelligitur dare pro ſuſtentatione uitæ, Inn. [*Tranſtu-*
lerint] quid ſi quis aſſumitur in cõfratrem alicuius ec-
cleſiæ non oblatis rebus ſuis, ſed retentis? Reſpondeo
ſecundum Goff.& Hoſti.nec eximitur à iuriſdictione
epiſcopali, nec præiudicetur per hoc canonicæ por-
tioni, quo minus ſuo tempore debeatur, de ꝑuiuil.cũ
& plantare.§ de confratribus, & ca.ut priuilegia.§.1.
non poſſunt hi, qui ſe tranſtulerint[*Impartiri*] ſi. C.de
5 pecu.eius, qui liber.me.l.una.ubi manumittens in ui-
ta dicitur conceſsiſſe peculium, niſi ademerit, uel ma
numittens in teſtamẽto dicitur ademiſſe, niſi expreſ-
sè conceſſerit.ratio huius ibi not.quia hæredem inſti
tuendo uoluit omnia ſua bona ad illum peruenire, in
ter quæ eſt peculium, & ſic dicitur ademiſſe[*Confert*]
poteſt.n.cuilibet fieri donatio, niſi prohibeatur.C.de
do.nec ambigi.& l.in extraneos, & ff.eo.l.abſenti. Mi-
les meretrici ſuæ prohibetur donare. C. de donat. in-
ter uir.& ux.ſi ancillam.fortius & clericus, qui eſt mi-
les dei, ar.de ſer. non or.eo libentius, de ſen.ex.ſi con-
cubinæ.30.q.3.ita diligere.16.q.1.ca.fi. ¶Glo.1.arguit
6 † licet in uita, &c.¶Glo.2.quærit.ponit.3.opp.La.pri-
ma, ꝙ diuident.ſecũda pro eccleſia dimiſſa. tertia pro
7 parochiali ¶*In* † *glo.* 1.*ibi, non uidetur*] ſequitur, perfecta
donatio mortis cauſa facta ante, quàm mors ſequatur.
¶*In glo.ulti.ibi, hi qui*] hæretici nulli in hæreditate ſuc-
8 cedunt, & à nemine ſcribuntur hæredes.¶*In* † *gl.*1.*ibi,*
cauſa mortis] ex quo in ægritudine donationẽ facit. de
morte faciẽs mentionem, cauſa mortis hoc feciſſe ui-
detur inter uiuos donare.ff.de dona. cauſa mor.l.2.&
3.& C.e.l.fi.ſecus, ſi ſimpliciter donet.tũc uidetur inter
uiuos donare.ff.de dona.cauſa mor.l. Seia.§.fi.uel po
teſt dici illud ſpeciale, quando donat filio, uel alicui,
cui ſpeciali affectione ſit aſtrictus, ar. C.de lega. cum
alienam [*& ibi, ad hæc*] uide quod ibi dixi in tex.& ſu-
per gl.2. [*& ibi, conſimile*] niſi per iudicem occurratur.
ff.de tu.& cu.is, q expedit.n.& c.l.1.inſti.de his, qui ſui,
uel alie.iur.ſunt.§ ſed hoc tempore [*& ibi, exhære.libe-*
rorum] Itẽ quilibet in uita poteſt ſibi facere ſepulchrũ
etiam ultra uires patrimonij, quod non licet in mor-
te.ff.de reli. & ſumpt.fun.le.ſed & ſi quis.§. hæc actio.
Item confeſsio debiti facta in uita nocet hęredi.C.de
non nu.pecu.generaliter. in morte non, niſi teſtator
iuret.C.de prob.auct.quod obtinet,[b] & de hoc, ſupra
titu.1.c.fi. Hoſtiẽ. ¶*In glo.*2.*ibi.c.ult.T.*] & idem Goff.&
Phi.& idem dixerunt omnes prædicti, & Inno.quan-
do in capella audit diuina, & ĩ baptiſmali eccleſia reci
pit ſacramenta, ſcilicet ꝙ illæ inter ſe diuident [*& ibi,*
& melius] & eum ſequitur Hoſtiẽ.[*& ibi, iſtius*] ſup.ſe-
pulti ſunt [*& ibi, Alij*] Inno.hic [*& in fi.*] Sed approba-
tur infra eo.titu.capitulo ſecundo, lib.6.1.reſpon.¶*In*
9 *gl.pe.ibi, reddendo*] Si uerò ingreditur † probationis cau-
ſa, & infra tempus probationis moritur ſecundum T.
& Archi.infra eo.cap.1.lib.6.ubi uide, intelligitur pa-
rochianus primæ eccleſiæ quò ad canonicam, arg.de
regula.ſuper eo, & cap.conſulti.Go.contra, quia non
moriatur profeſſus, fuit plenè tamen conuerſus, nec
uolun-

uoluntatem mutauit, quod placet Hoſti.cum ſolùm
uideatur uoluiſſe mutare domiciliũ, & deſijt eſſe pa-
rochianus primæ eccleſiæ, infra titu.1.cap.fin.& facit
quod poſt Inno.dixi ſupra eo. relatum, ſuper 2.gloſſ.
¶*In glo.ult.in fi.*] & infra de hæreti.ſi quis.

ANNOTATIONES.

a ¶Sola eccleſia. Et hanc op.tenet do. Oldr.q.lix.& utilis eſt inue-
ſtigatio iſta ꝑpter plurima quæ ponit do.Pet.de peru.in ſuo ope-
re.c.uenio ad tertium capitulum.5.eſt autem hoc utile.
b ¶Quod obtinet.Ibi uide per doc.& in l.generaliter C.de non nu-
merata pecu.per d.Bar.de Salic. utrobique, & per Bar.in le.cum
quis.§.codicillis, & §.ſe.ff.de leg.3. & Bal.in d.l.generaliter.

SUMMARIUM.

1 *Parochianum alienum qui ſepeliunt, quæ reſtituere debeant.*
Compulſionem præcedit monitio.
Corpus non reſtituitur defuncti, niſi petatur.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.3.*
Funus mortui impedientia ſiqua fiant, non ualent, & impediens
in quod incurrat damnum.uide & nu.4.
Ex defuncti perſona non poteſt quis moleſtari niſi diebus.9. tran-
ſactis.
4 *Additio gloſſarum.*
Sepultura mortui ob debita non impeditur, & ſupra nu.3.

CAPUT V.

1 EXparte. C. qui † ſepeliũt parochia-
num alienum, quem ſepe-
lire non debent, coguntur reſtituere cor-
pus, & quę ratione ipſius obuenerũt, hoc
dicit.& prima pars narrat querelam.ſecunda dat iudi
cem ibi, Man.quatenus [*Ad nos factam*] per ipſos cano-
nicos[*Sua eccleſia*] i.cęmeterio ſuę eccleſię, vel propriè
[*Compellas*] ſi monitioni non paret [*Corpus reſtituat*] hic
non reſtituitur, niſi petatur.ad hoc infra eo.titu.lib.6.
& facit, quod dicam infra e.in noſtra, in fi. [*Conueniat*]
ſic infra de decim.ſuggeſtum, de depoſito capitulo.1.
2 ¶Glo.2.† obijcit, & ſoluit. ¶*In* † *glo.*2.*ibi.l.ult.*] confeſ-
ſiones, pignora, uel fideiuſſores recepti per credito-
res impedientes funus mortui non ualẽt, & negotiũ
principale in priſtinum ſtatum deducitur [*& ibi, Item*
qui domum] qui mortui exequias prohibet circa funus,
ab actione cadit, & tantundem ſoluit hęredibus iniu-
riati: publicatur tertia pars bonorum ipſius, & notatur
infamia [*& ibi, ſed nec ante*] ſequitur, 9. dies ab obitu-
numerãdos nulla prorſus fiat moleſtia aduerſus quẽ-
libet ex perſona defuncti, ſi qua enim cautio, ſi quid
3 ſimile fiat, inutile erit. ¶*In* † *glo.*1.*in fi.*] idem Inno. &
Hoſti.Pe.¶*In glo.*2.*in fi.*] & eſt ſimile, de elec.cum no-
bis olim, in prin.ſcire debes, ꝙ ſupra de ap.qua frõte,
in parte deciſa dicebatur, ꝙ propter appellationẽ cre-
ditoris petẽtis ſibi debita, differebatur ſepultura, ſi hæ-
res erat ſoluendo. Dicebãt ibi Ro.& Ala.ꝙ ibi loque-
batur ſecundum conſuetudinem Anglicorum. & di-
cebat Tan.ꝙ eis ut Anglicis erat credendum. Dicebat
Vinc.ꝙ aut debebat ex contractu, & tunc non impe-
diebatur ſepultura: aut ex maleficio, & tunc per app.
impediebatur: uel illud, cum apparebat malitia hære-
dum. Tan.intelligebat illud locum habere, quãdo de-
functus fuit condemnatus in vita de furto, rapina, vel
a uſura, uel crimen eius erat notorium[a], & noluit ſa-
tisfacere in uita. hodie illa pars ut iniquitatem conti-
nens eſt ſublata de textu.

ANNOTATIONES.

a ¶Crimen eius erat notorium. Vide de uſur.quia in talibus, & ui-
de l.2.ff.de in ius uo. & in l.fi. C.de ſepul.ui.& in auct.ibi poſita,
& ſuper illis.D.Bar.de Sali.

SUMMARIUM.

1 *Poſſeſſorio an agi poſſit pro corpore ſepulto.*
Corpus humatum an ſit reſtituendum.
Clauſula, ſi ita, quæ reſpiciat.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.3.*
Fructus qui ueniant in petitione hæreditatis.
4 *Additio gloſſarum.*
Canonica portio perditur ob uiolentiam.
Delictum perſonæ extenditur etiam ad alios hic, quàm ad aucto-
rem.
5 *Corpus ſepultum, & beneficia ex eius funere prouenientia, qua*
actione poſtulentur.
De actione à canoniſtis non curandum.

CAPUT XVIII.

CVm liberum. Summatũ eſt.ſ.ꝓ
xi. & diuiditur ut
illa. ſecunda ibi, Man. quatenus [*eandem*] ſ.
1 eccleſiã ſancti Martini [*Violenter*] licet † poſ
ſent agere poſſeſſorio:non tamen credimus, ꝙ ꝑ hoc
donec plenè conſtet corpus defuncti, ſit reſtituendũ:
quia ſic etiam tertiò reſtituẽdum eſſet ei, qui obtinet
in proprietate, & corpora defunctorum non ſunt ſic
tractanda, ff.de re.& ſump.fun.le.nec corpora, & l.di-
ui, Inno. Dicit Hoſti.ꝙ illa iura hoc non probãt, licet
conueniat hoc æquitati.de rigore uidetur contra, ne
inutiliter agat [*Si ita*] uiolentiam, & omnia alia ſupe-
riora reſpicit, ſupra de reſcriptis, olim.§.fin. [*Fratribus*]
ſancti Martini, apud quos ſepeliri debebat. ¶ Glo.ſe-
2 cunda † opponit, & quæſtionem ſoluit. ¶*In* † *glo.ulti-*
3 *ma, ibi, ſi de poſſeſſione*] uide in præalle.cap.graui, ſuper 3.
[*& ibi.l.*1.*in fin.*] in petitione hæreditatis ueniunt poſt
4 lit.conteſt.fructus etiã qui percipi poterant.¶*In* † *glo.*
1.*in fin.*] & ex eo, quod dicit textus, Preſbyter quidam,
præſumitur, quòd de illius parochia erat mulier, uel ſi
dicas, quòd parochiana fuit illorum, ſecundum Hoſt.
propter uiolentiam perdunt canonicam, ff.ui bono.
rapto.per totum.C.unde ui, ſi quis in tantam, de præ-
ben.eum qui, libro ſexto, non ob.quòd delictum per-
ſonæ &c. quia illud in graui damno, uel in immobi-
libus, uel cum communiter non deliquit eccleſia. de
hoc infra de reg.iur.delictum, libro.6. ¶*In glo.*2.*ibi, ex*
5 *canone iſto*] hoc † quandõ agit eccleſia, apud quam eſt
electa ſepultura, aget condictione ex decr.ſupra pro-
xi.ſi elegit:ſed ſi electio non tenuit, cõdictione ex de-
cre.ſupra eo.fraternitatem.Sed ut dicit Hoſtienſis, ca-
noniſtę non eſt de his curandum, ſupra de iudicijs, di-
lecti [*& in fi.*] ad huius intellectum uide, quod no. in
ſpec. de actio. uel peti.§.ſequitur, uer. ſi autem uelis,
& duobus ſequentibus.

SUMMARIUM.

1 *Sepulturã mulier maritata ſibi, & pater filijs impuberibus poteſt*
eligere, & quando. & an monacus, & alius in poteſtate conſti-
tutus poſſit, & num.2.
Diſtinctio pro differentia.
Potius, pro tantum.
2 *Sepultura ubi eſſe debeat conſuetudine ceſſante.*
In poteſtate aliena qui ſunt nec pro anima quid legare, nec donare
poſſunt, niſi in caſu, & quo.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Vxor ex mariti perſona quæ conſequatur.
Donatio cauſa mortis etiam inter coniuges ſit.
4 *Additio gloſſarum.*
Mulier ſi plures uiros habuit, ubi ſepelienda.
Mors omnia ſoluit.
5 *Pater impuberi filio ſepulturam poteſt eligere, & ſubſtituere, etiã*
in bonis maternis.

CA-

CAPVT VII.

1 DE uxore. Caſus. Mulier † maritata
liberè poteſt eligere ſepul
turã. pater filios impuberes põt, vbi vult,
ſepelire, ſi hoc habet conſuetudo. ſecunda
ibi, utrum [*Sepulturam*] i. electionem ſepulturæ [*Diſtin-
cti*] ideſt differentia [*Potius*] i. tantùm, Hoſt. q. d. Ele-
ctio ſepulturæ reſpicit ſtatum ſoluti uinculi. nõ enim
ſepelitur uiuens, ſed mortua: & per hoc uoluit dicere
ipſe Hoſti. ꝙ monacus poterat eligere ſepulturam, cũ
electio referatꝰ ad tẽpus, quo ſolutus erit à iugo obe-
dientię. hoc eſt reprobatum, infra eo. c. fi. li. ſexto. Re-
ſpondebat ad capitulum primum. 16. quæſtio. 1. illud
intelligi de monaco, qui nõ eligit ſepulturam. & idẽ
a eadem ratione dicebat de filiofamil[a] ſeruo & quoli-
bet alio in poteſtate conſtito [*Quo uoluerit*] ſ. in ſepul-
chris parentum, uel ubi percipiunt ſacramenta, Inn.
2 uel alibi, Hoſti. [*Conſuetudini*] ut ſi ſit † conſuetudo, ſe-
peliat eos pater, quo uoluit: ubi non eſt conſuetudo,
ſunt cum maioribus, uel in parochiali eccleſia tumu-
landi, infra eod. licet, lib. 6. [*Relinquendum*] quamuis hi,
qui ſunt in poteſtate conſtituti, ex quo naturalẽ con-
ſenſum, habent, poſsint ſepulturam eligere, cum in ſa
cramentis non ſit differẽtia liberi, & ſerui. infra de cõ-
iu. ſeruo, capitulo primo, tamẽ hi, qui carent proprio,
ſine conſenſu illorum, quibus ſubſunt, nil poterunt
ꝓ anima legare, ſicut nec alicui poſſent donare, etiã
ſi eſſent filijfami. habẽtes liberam adminiſtrationẽ. ff.
b de dona. filiusfa.[b] quæ uerò hic deficiũt, uide in ſum-
ma huius titu. §. & apud quam, ſecundum Hoſt. ¶ Gl.
3 1. † ſignat contrarium, & dupliciter ſoluit. ¶ *In gl. 1. ibi,
mulieres*] ſequitur honore maritorum erigimus, gene.
re nobilitamus, forũ ex perſona præſtatuimus, & do-
miciliũ mutamus [*& ibi, filij. 2. reſponſo*] incipit, Vidua.
uide de foro cõp. ex parte, ſup. ult. glo. [*& ibi, l. ult. §. 3.*]
Mulier nupta eſt incola ciuitatis mariti, & unde du-
xit originem, non cogitur muneribus fungi. ¶ *In glo.
2. ibi, quòd ſponſæ*] vide de adul. capitulo primo, in 1. glo.
[*& ibi. §. ulti. & l. ſeq.*] inter coniuges bene fit donatio
cauſa mor. quia reſpicit tempus, quo coniuges non
4 erunt. ¶ *In † glo. 1. ibi, filij*] per quam. l. dicimus. ſecun-
dum Pe. & Abb. ꝙ ſi plures uiros habuit, & inteſtata
decedat, debet cum illo ultimo ſepeliri, ut no. 12. q. 2.
unaquæque, & terminatum eſt, infra c. is qui, in fi. li. 6.
[*& in fi.*] uel illud de honeſtate: hoc de iure commu-
ni. T. & Inn. Item contra. 32. quæſtio, 5. quos deus. So.
quos mors ſeparat, quæ omnia ſoluit, in auct. de nup.
§. deinceps, col. 4. homo non ſeparat, Hoſti. ¶ *In glo. pe.
ibi. §. igitur*] & infra de teſta. c. 1. lib. 6. Dicebat Vincen.
5 ꝙ † pater filio impuberi poterat eligere ſepulturam,
cum expenſæ funeris filij ſpectent ad patrẽ. ff. de in rẽ
uerſo le. filius. & pater filio impuberi ſubſtituit etiam
in bonis maternis. ff. de vul. & pup. l. 1. Goff. autem re-
ſpondebat ad hanc decre. infra c. in noſtra, ꝙ & ſi non
ſit diffinitum, diffiniri poteſt, ff. de reſti. leg. ſcio queſi-
tum. non ob. 2. quæſtione. 5. conſuluiſti, quia loqui-
tur de ſuperſtitioſa adinuentione.

ANOTATIONNES.

a ¶ De filiofam. De quo uide in c. licet, eo. ti. in fi. libro ſexto.
b ¶ Filiuſ. Vide Bar. in l. qui in poteſtate, ff. de teſta. & l. tam is. §. 1.
ff. de don. cau. mor. & Cyn. & d. Bar. de Sali. in l. ſeniũ, C. qui teſt.
fa. poſ. & uide. c. licet, ad finem, iſto titu. libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Statuere, ideſt ſtatutum declarare.*
*Papæ ſtatutum de una eccleſia, & ſententia faciunt ius genera-
le, niſi de contrario conſtet.*
2 *Canonica portio quo tempore ab eligente ſepulturam relinquenda,*
Sepulturæ electio tenet, licet ante nõ relinquatur canonica portio.
Quartæ duplicis detractio quo caſu fiat.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*

CAPVT VIII.

1 CVm ſuper. Breue eſt [*ſtatuimus*] i.
ſtatutũ † declarauimus.
Improprie enim dicitur, ꝙ papa de una ec
cleſia faciat conſtitutionem: potius eſſet
illud priuilegium, ſecundum Innoc. Dicit Hoſtien. ꝙ
ſtatutum de una eccleſia habitum per principem, ex
quo in iure redactum eſt, generale uidetur, niſi & cõ-
ſtet de principis intentione contraria, inſti. de iur. nat.
a ſed quod princi. C. de legi. ſi imperialis.[a] §. de conceſ.
præb. conſtitutus, in fi. nec mirum: quia ſententia ip-
ſius inter ceteras perſonas facit ius generale, de re iu-
di. in cauſis, & de hoc. de reſcri. ſi quando [*Veſtrorum*]
ſ. eccleſię cathedralis, & loquitur de ſpeciali parochia
2 [*Relinquatur*] intelligit † Hoſtien. ꝙ parochialis de ne-
ceſsitate relinquenda eſt ante electionem ſepulturæ,
epiſcopalis nõ: & eſt diuerſitatis ratio: quia parochia-
li minus potenti reſpectu epiſcopi plus fuit prouidẽ-
dũ. hoc non placet: imò relinquat, uel non relinquat,
tenebit electio ſepulturæ: & ſatis eſt, ꝙ eccleſia ſuum
proſequitur in legatis factis eccleſiæ, apud quam ſepe
litur, vt tenet glo. Scias autem. ꝙ hic fiet detractio du-
plicis quartæ, capitulum. n. percipiat quartam, ſicut
quælibet alia parochialis capella diuidendum cũ epi-
ſcopo, ſupra de teſta. requiſiſti, & nihilominus epiſco
pus detrahit ſuam quartã, ut ſic altera iure parochia-
li, & altera iure epiſcopali percipiat. unde dicebat Pe.
ꝙ quandoque duo epiſcopi exigunt quartam, ſ. quã-
do parochialis, & eccleſia ſepulturæ, uel legataria ſũt
in diuerſis dięceſibus, & dicam infra c. proxi. in 10. q.
3 ¶ Glo. 1. † reſpondet per quæſtionem. ¶ Glo. 2. arguit
4 eccleſiam cathedralem &c. ¶ *In † glo. 1. ibi, eccleſiæ*] Ho-
ſti. plene hoc intelligit. ſatis dixi, ſupra c. 1. ¶ *In glo. 2. ibi,
cathedralis*] qualis erat iſta, ſcilicet Fauentina.

ANNOTATIONES.

a ¶ Imperialis. ibi uide docto. & in l. 1. ff. de conſti. prin.

SVMMARIVM.

1 *In canonicæ quantitate, quæ debetur eccleſiæ parochiali, conſue-
tudo ſeruatur.*
Diuiſio decretalis.
Certitudo quid, & tenenda eſt.
2 *Quomodo, interdum duæ ſunt dictiones, aliquando una, & quibus
modis ſumatur.*
3 *Clauſula diuerſis modis accipitur, & quibus.*
Sepulturæ priuilegium qui dare poſſint.
Iuſtitia pro canonica hic.
Eccleſiarum nomine etiam monaſteria includuntur hic.
Funus unde leuandum.
5 *Ad ornatum quandoque uerba adduntur, ut hic.*
Articulus ut ſumatur, remittit.
Diuerſa oportet ſint aduerſa ad inducendum uarietatem.
Cenſere pro definire.
6 *Hieronymi beati mentio in decretalibus quibus fiat. eius gloſſæ
pro decretalibus habentur, patronus Ioan. And.*

CAPVT IX.

1 CErtificari. In quantitate † Cano
nicę, quę debetur ec-
cleſiæ parochiali, cõſuetudo ſeruatur. Cõ-
munis diuiſio. ſecunda ibi, Cum autem.
Hęc ſubdiuiditur: quia primò ponit tres diuerſas anti-
quorum, quas ſecundò ibi, uos tales, ad uarias cõſue-
tudines

tudines referendo cõcordat, auctoritatem interſerẽs
ibi, ut ſicut [*Certificari*] certitudo eſt determinatio in-
tellectus ad unum. & hæc eſt tenenda, de pœn. diſt. 7.
capitulo ſecundo, alias 3. in fi. [*A nobis*] uide, quod di-
xi de excep. à nobis, in prin. Ioan. [*Quomodo*] interdum
2 ſunt † duæ dictiones, Lucæ. 1. Quomodo fiet iſtud &c.
ut no. 27. quæſtio. 2. §. cum ergo, poſt prin. interdum
una compoſita, uel congeries uocum pro una dictio
ne ſumpta, & acceruatur ut una, & ponitur pro qua-
liter. ad prędicta facit. 22. q. 4. ecce, & c. quando. Hiero.
ſępe utebatꝰ hac dictione pro ſicut. hoc patet. 11. q. 3.
quomodo ſacerdos. 31. quæſtio. 1. quomodo uirgini-
bus, concor. Prouer. 27. vltra medium, ver. quomodo
3 probatur [*Clauſula*] dicitur clauſula † quandoque per-
fecta oratio: ſic ſumitur, de ſent. excommu. à nobis. i.
& de uerb. ſig. ex parte. 1. ſed talis magis propriè dici-
turꝰ articulus, uel capitulum. unde auctor illius decre.
ex parte, quod ibi dixerat clauſulam, in ſequenti cap.
cum olim, in prin. uocauit capitulum. ad idem, eo. tit.
abbate, uer. ex priuilegijs, & ver. ſe. de fi. inſtru. contin-
git, de priuileg. cum perſonæ. 1. reſponſo, in fi. libro. 6.
Communius dicitur clauſula breuis in oratione ſen-
tentia. Exemplum, ſi in oratione, uel in reſcripto po-
ſita, quantum de iure fuerit, hæc iteratis uicibus dici-
tur clauſula, de reſcrip. cauſam quæ. uel, Sicut ſine pra
uitate prouidè facta eſt, de confir. vti. uel inuti. cap. pe.
unde duæ dictiones in oratione faciunt clauſulam, vt
appellatione remota, de ap. inquiſitioni. quidam alij,
de reſcrip. capitulo ſecũdo, libro ſexto. rebus alijs, de
reſcrip. Rodulphus. uos, uel alter, de off. deleg. cũ plu-
res, lib. 6. Proprio motu, de præb. ſi motu proprio, in
fi. eo. lib. plus, una compoſita dictio tantum. ſ. In ſoli-
dum, eſt clauſula, de elect. c. pe. lib. 6. de procu. ſi duo,
eo. li. ff. de procur. l. pluribus. & tamen omnia iſta per
ſe, niſi eſſent in oratione incluſa, nil ſonarent, ut per
te uides: ita & hic nihil ſonaret hæc clauſula, niſi eſſet
alteri orationi adiecta [*Priuilegijs*] in antiqua dicebatꝰ,
4 Noſtris, ſublatum eſt, ne † credatur ſolum papam da-
re poſſe priuilegium ſepulturæ, ut infra dicam. & dic
de priuil. quibus conceditur aliquibus libera ſepultu-
ra, ſalua iuſtitia &c. [*Solet apponi*] intelligitur, & ſi non
apponatur, ut dicam infra [*Salua*] materialiter ponũ-
tur hæc uerba. ſic ſupra de uſu. pal. capitulo primo, de
off. deleg. cum in iure. ſed nõ ſic in antiqua, in qua di-
cebatur, De iuſtitia illarum &c. [*Iuſtitia*] quæ alias di-
citur canonica, ſupra eo. de his, infra eod. cum quis. 1.
& 2. reſponſo, lib. 6. & quare ſic, & an hæc differant, in-
fra dicam [*Eccleſiarum*] includit monaſteria. 54. diſt. §.
hac auctoritate, dummodò habeãt parochiam. facit
infra cap. proxi. Nam & tunc etiam percipiunt deci-
mas, infra titu. 2. dilecti, & ca. ſuggeſtum [*A quibus*] i. à
quarum parochijs, infra cap. proxi. ſi tamen conſuetu
do eſſet, ꝙ de ipſa eccleſia leuaretꝰ funus, ualet, ut no.
in cle. eo. titu. dudum. §. huiuſmodi, in glo. ita ꝙ, Hoſt.
exponit, ideſt à quarum adminiſtratione. ſ. quo ad of-
ficia, & ſacramenta. uel. i. à quibus ſpiritualiter paſce-
bantur [*Et exponit*] additum † ad ornatum rhetoricũ.
ſufficiebat. n. uerbum præcedẽs, ſicut ſupra de uſu pa.
capitulo primo, de uerbor. ſigni. quid per nouale, in
prin. [*Articulo*] diuerſimodè ſumitur, ut dicã de teſti.
præſentiũ, li. 6. ſuper gl. articulus. huic concor. de elec.
cũ in iure, in prin. de of. dele. ſuper quæſtionũ, in prin.
[*Diuerſa*] & aduerſa, ut infra patet, ubi hanc uocat ua-
rietatem. ad hoc ſupra de teſt. in noſtra, in prin. [*Ante-
ceſſorum*] uide quod dicã de pac. c. ulti. in prin. li. 6. [*Cen-
ſentibus*] i. diffinientibus. facit ſupra c. 1. uide, quod no.
in clem. de proba. literis, & de conceſ. præben. ca. uno
5 [*Beatus Hiero.*] Glorioſus † patronus meus, qui huius
repetitionis eſt cauſa, de quo in textu decretalium hu
ius compil. habetur, de his, quæ fi. à præla. cum apo-
ſtolica. ſed alibi non habetur, ſuæ tamen gloſſ. pro de
cretalibus habentur. ſupra de conſti. nã concupiſcen-
tiam. & c. ne innitaris, ſupra de præſump. ex ſtudijs. c.
ſcribã. j. ti. 2 c. 1. de homici. cum iuramento. de furtis.
qui cum fure. & in quinque primis capitulis. infra de
uer. ſig. De Ambroſio & Auguſtino fit mentio. infra
de presby. non bap. c. 2. de ipſo Aug. de uſur. cum tu.
De Gregorio. infra de verb. ſign. in his. Et puto, ꝙ ma-
le, ut ſcripſi ad fi. Hieronymiani. vbi tractat de. c. quod
præcipitꝰ. 13. q. 5. Habetur tamẽ de ipſo de ęta. & qua. à
multis. de reſt. ſpo. lr̃as, uer. opinioni, de ap. ſcd̃ò requi
ris, de ſta. mona. cũ ad mona. poſt prin. Quę expreſsè
beato Grego. loquuntur, hoc dico: quia decre. cum
haberet, de eo qui duxit, decre. laudabilem. de frigi. &
decre. crimina, de collu. de alio Gregorio poſſent in-
telligi. De his quattuor, & ipſorum ueneratione ha-
betur de reliqui. c. vno, lib. 6. Senſu. bono, & rationa-
bili, facit, quod ſequitur, & uide quod not. de conſti.
c. 1. in ult. glo. Abundet, loquitur ibi Hiero. de ieiunijs
nõ indictis, vt aduentu, & ſimilibus, cui concor. 12. di.
illa, in fi. in iudicijs autem ſecus de hoc ſatis ſcripſi de
obſer. ieiu. ſuper rubrica. Regionis, idem uer. 23. diſt.
prohibere, infra titu. 2. in aliquibus regionibus, & ſu-
pra de cleri. coniu. cum olim, ad fi. de obſer. ieiu. ca. 2.
§. 3. & pe. de cle. pere. c. 1. de fer. ca. 2. de ui. & hone. cle.
ut clericorum, in fi. ff. de uſur. le. 1. in prin. C. lib. 10. de
exac. tribu. l. penul. circa medium, cle. de ſta. mo. ne in
agro. poſt prin. & uer. uerum. Dicit autem regio quã-
tum deriuatur à rege prouinciam, uel patriam deno-
tet regi ſubiectam, ut no. in præ. c. ne in agro. non pu-
to tamen, quod totius regni, uel prouinciæ conſue-
tudo requiratur in hoc caſu, ſed ſufficiet conſuetudo
dięceſis vel loci, facit litera, quę ſequitur, fateor tamẽ,
quod ſi propria conſuetudo non apparet, ad conſue-
tudinem uicinorum locorum uel prouinciæ recur-
retur, ad hoc. 1. d. c. conſuetudo, de conſue. cum olim,
de cenſi. ſuper eo. de cogna. ſpi. ſuper eo. Attendatur,
hoc non habet locum in prædicatoribus, & minori-
bus, in quibus reuocatis conſuetudinibus contrarijs
taxata eſt quarta per conſtitutionẽ Bonifa. innouatã
per cle. de ſepul. dudum, ut ibi patet circa fin. uer. nos
etenim. De hæremitis, & carmelitis idem, vt ibi dixi in
§. uerum, ſuper glo. ut patet. Dicebat hic Hoſti. quòd
quando aliquid eſt obſcurum, vel circa id quod quę-
ritur eſt ius aduerſum, recurri debet ad cõſuetudinẽ
ut hic. ff. de legibus. le. de quibus, de conſue. cum dile-
ctus. Deficiente conſuetudine ſi naturali ratione uel
argumẽtis terminari poteſt, quod quęritur, bene qui-
dem, ad hoc de præben. rõ. de cle. pe. ca. 2. uel dicendũ
eſt ut. 20. di. de quibus. Si uerò dubium eſt tale, quod
ſalua conſcientia iudex iudicare nõ poſsit recurritur,
ad principalẽ. qui fi. ſint leg. per uenerabilem. §. ratio-
nibus, uide quod dixi in conſue. cum olim, ſuper ulti.
gl. ¶ Primo no. quod dixi in ſumma, cui eſt ſimile, ꝙ
de quantitate cathedratici dicitur, infra de cẽſi. olim.
¶ Secundo uerò, quęrendam certitudinem in incer-
tis, facit quod ſcripſi in Hier. parte ſecunda, in fi. legẽ-
dę, & 30. q. ult. de ſpon. de muliere, cum concor. inſti.
de act. §. curare. ¶ Tertio no. ꝙ in dubijs maxime diffi
nitionũ papaliũ recurrendum ad papã, de hoc ſatis, q.
fi. ſint le. per uenerabilem. ¶ Quarto no. ex dictis do-
ctorũ eccleſiæ negocia uel cauſas diffiniri, faciunt iu-
ra quæ allegaui in tex. ſuper uer. beatus Hier. & habe-
tur mã. 20. di §. 1. & per totum. ¶ Quinto no. uerbum
beati Hier. quod hic habetur in tex. & in caſu quẽ all.
gl. cui cõuenit. ff. de offi. proconſu. obſeruare. ¶ Sexto
no. caſum, quo ualet cõſuetudo. alios caſus huius cõ-
pil. ſexti, & cle. colleg. s̃. de cõſue. ſuꝑ rubrica. ¶ Vlt. gl.
q̃rit & ſoluit. ¶ In ul. gl. ibi, ſi plures, ſi tres ſunt arbitri,
& unus cõdẽnat in. 15. alter in. 10. alter in. 5. ualet ſñia
cap. 1.

in 5. ¶In glo.1.in fi.hāc, glo.quæ fuit Tā.inducebā.ſ. c.1.ad partē illā, ꝙ de relictis alijs eccleſijs parochialis non habeat canonicā,& hæc uera,vt ibi plenè dixi ſuper gl.quod reliquit.de hoc in cle.e.ti.dudū.§.verū,in gl.quęro.¶In gl.vlt.in fi.& e.ti.de arbi.c.j.li.6.idē Goſ. ſ.c.1.ad hoc.j.de cenſi.ex parte,& quia in obſcuris ſequimur minimum,j.de reg.iur.in obſcuris,li.6. Et qa noua iura ſic illa nominauit,de offi.or.cōquerēte, de ꝑſcrip.de quarta,de cēſi.cū olim,niſi ex conſtōne,pacto uel cōſuetudine alr̄ noīetur,de uer.ſig.ex parte.3. ſm Ho.¶Nūc expediamus dicēda,& prius illa quę in tex.tetigi. Et primo: quia dixi illud noſtris,erat in antiqua ſublatū,quæro qs dare poſsit priuilegiū ſepulturæ?Circa hoc dicēdū,ꝙ oīs parochialis eccleſia ex iure parochiali habet ius funerandi,quod eſt de iuribus parochialibus,ut dicā.j.ti.proxi.ſuper rubrica,hoc tamen uerū ſi per epm fuerit cimiteriū deſignatum , & benedictum ſm formam canonis, de cō.di.1.nemo, ꝙ cimiterium ſm antiqua iura debet eſſe.40. paſſuū, in circuitu in maioribus eccleſijs, in alijs.30.17. qu.4. ſicut antiquitus, niſi eccleſię ſint intra caſtella uel loca acta,e.quæſtione:quiſquis,in fine. Et tamen nec in locis latis ſeruatur,ꝙ tot paſſus deſignētur. Illud ergo ſolum,ꝙ per epm fuerit deſignatū,habebit eccleſia ꝓ cimiterio. Prædicta uera ubi cimiterium aſsignatum eſt & liberum,hoc dico : quia interdū in parochia alterius,puta matricis,uel baptiſmalis eccleſię ſit capella vel eccleſia ſine cimiterio:quia ius funerandi reſeruatur matrici,de præſcrip.ex tranſmiſſa,vel cum cimiterio nō tñ libero,puta quia nō poſſunt niſi infantes, uel impuberes uel fęminas ſepelire , talia enim in ordinationem,& in pactum uenire poſſent,& ſic poteſt loqui decr.ad audientiā. primo, de eccle.ædif.pater de pac.c.1.li.6.& adde quod ibi ſcripſi,in gl.dicunt quidā ſicut & reſeruari poteſt ſcrutiniū & baptiſma, de ma. & obe.his quæ,de capel.mo.dilectus,ſic & per ius cōmune reſeruantur illæ decimæ prædiorū reſidētiū infra nouā parochiā.16.q.1.eccleſiæ,& c.quicunque,& c.ſtatuimus,& de hoc.j.ti.2.cū contingat,ergo nō mirum,ſi reſeruari pōt ſepultura,uel libera,uel modificata.Illæ autē eccleſiæ, quæ[*ut prius*] dixi parochiales conſtituuntur,& cum libero cimiterio, potius ex iure cōmuni quàm ex priuilegio dicūtur habere ius funerandi,ut dixi.ſ.c.1.in prin.& illarū cimiteria q̄ qñq; dicunt atria.12.q.1.nulla.13.q.2.ꝑcipiēdū.17.q.4. ſiqs in atrio,& c.ſiqs cōtumax.qñq; poliandra,[ut in pōtificali patet,à iure cōi hñt īmunitatē, res uiolari debēt nec pollui, nec in eis negociationes uel nundinę fieri uel cauſę maximè criminales tractari per iudices ſeculares.Patet primū,de immu.eccl.inter. Secūdū de cō. eccle.uel al.cōſuluiſti.Tertiū de immu.eccle.cū eccl'a e.ti.decre.li.6.Quare de his,principal'r ñ eſt qō,ſed dubium qōnis eſt,circa eccl'as non habētes parochiam, nec cimiteriū,nūquid alius à papa poſsit illis dare ius cimiterij,& liberā ſepulturā.Et uidetᷣ,ꝙ nō,cū hoc papa concedat in cle.e.ti.dudū.§.huiuſmodi. Itē de iure cōi ſepultura cōpetit eccl'æ parochiali,ut dixi ad hoc, j.c.ꝓx.j.eo,licet.j.rñſo.in fi.li.6. Illud ergo ius cōe eps uel alius q̄ papa in præiudiciū parochialis eccl'æ tollere nō poterit,ad hoc.j.de exceſ.ꝑla.c.2.cū concor.etiā legatus.ſ.de cōfir.uti.uel inuti.c.fi. Tu dic ꝯ, & ita ſeruatᷣ, ꝙ epi in ſuis diœceſibꝰ religioſis parochiā vel populū nō habētibus dāt liberā ſepulturā.Nā, qđ plus ē eccl'æ q̄ pro ſepulturis,uolūt amplificare,poſſunt donare centeſimā de bonis epatus.12.q.2.bonæ rei.ſ.de dona.apoſtolieæ,facit.12,qu.2.aurum , & ob hoc fuit ſublata ill dictio nr̄is, ut dixi. Ad ꝯria rñdetᷣ, ꝙ generale priuilegiū ſepulturæ ꝑ totū orbē dat ſolꝰ papa.ſic loquitur.§.huiuſmodi. Quod dicitur de ꝑiudicio parochialis eccleſiæ:nō ob.qa ēt alibi parochiani poterant eligere ſepulturā.j.e.c.2.in fi.li.6.nec illud priuilegiū illos cogit,& eſt ſi.qđ dr̄ de.c.peruenit.11.q.1. Fateor tamen,ꝙ quia intra alterius parochiā nouū cimiteriū erigit,id facere debet de conſenſu capituli ſui,& ex cauſa iuſta,plenè no.de relig do.cōſtitutus. Et aūt huic ſimile, qđ dicā.j.de priui.in his, in gl.idē priuilegiū.¶Secūdo quęro,ſi priuilegiū liberę ſepulturę cōcedatur per papā nō adiecta clauſula de iuſtitia vel canonica parochialis eccleſiæ : an parochialis habet canonicā?uidetᷣ ꝙ nō: qa al's uerborū illorū adiectio nihil oꝑatur ꝯ id de priuil.ſi papa.2.rñſo. in fi. Itē ſi papa id voluiſſet expreſsiſſet,de decimis ad audientiā.Item ꝯ libertatē ſepulturæ conceſſam eſſet,priuilegiatos ſic alijs teneri,facit de præben.licet.2.li.6.ut ibi dicā ſuper uer.de iure. Ite minores, & ꝑdicatores ob hoc ſoluūt quartā: quia vt patet in cle.e.ti.dudū.§.huiuſmodi,tali libertati annectitᷣ modificatio, dicit enim, liberā ut ſequitur,habeant ſepulturā,ſecus ergo vbi modificata nō eſt.Tu dic ꝯ.ſ.ꝙ parochialis habebit canonicā licet in priuilegio non ſit clauſula niſi ꝯriū in priuilgio exprimatur:quia ꝑ priuilegiū æquiparantᷣ habētibus parochiā,& populū,& ſepulturam,de iure cōi:ſed illi ſoluūt canonicā:ergo & iſti,nec plus intendit cōcedere iſtis q̄ habeāt illi,qui ſepeliūt,de inre cōi.C.de inoff.teſt.ſi qñ.ſ.de reſcrip.c.j.al's ſequeretᷣ ꝙ ſepelire poſſent,ꝯ cle.e.ti.c.1.& his ſimilia, quę dixi ſuper rubrica. Nunquid enim ſubdiaconus:quia poteſt eligi in epm ſicut diaconus uel ſacerdos,de ætate,& qua.à multis, in fi.per hāc libertatē plus habebit,q̄ illi duo?conſtat, ꝙ nō, ſatis eſt.n.ꝙ illis æqparatur: ſic & in alijs exēplis iuriū,quæ allegaui in decre.prę.licet.Et patet per ꝑdicta,ꝙ priuilegiū multū cōfert, facit de uſu pal.ex tuarū. Et ſic nō ob.de priuil.in his , concordat huic ſolutioni,qđ no.de pęni.& remi.oīs,in 6.gl. Ad all.pri.rñde ꝑ id qđ dixi de reſcrip.mandatū, ſuper gl.2.ſ.ꝙ nulla abſurditas in reſcriptis uel priuilegijs exprimi cōditiones,uel clauſulas ſubintellectas.Quod allegatur ſecundo locū habet in clauſulis nō ſubintellectis: ut de conſti.cū.M.de reſcrip.c.2. Ad tertiū rñdetᷣ,ꝙ ſolutio canonicæ nō eſt ꝯria libertati ſepulturę,qđ ꝑ ſe patet, liberè.n.ſepeliunt,ſed poſtea ſoluūt:ut dicā in qōe ſequēti.Quod vltimo allegatur facit pro,patet.n.per id, qđ iura ſic uolūt, ēt per priuilegiatos ſolui canonicā. Quæ dixi de can. parochiali repetita intelligātᷣ de can. epali, ubi illi priuilegiati exēpti non eſſent,alias ſecus quo ad illā,ut dicā.j.c.proxi.& dixi.ſ.de his, & ſ.de teſta.reqſiſti.¶Tertio quæro,an inter has clauſulas,ſalua iuſtitia,& ſalua canonica ſit dr̄ia.Hoſti.dixit hic,ꝙ eſt dr̄ia.nā primo caſu,cū dr̄ ſalua iuſtitia,oportet,ſolui canonicā eccleſiæ parohiali,antequā ſepeliatᷣ,dicit enim hoc iuſtū.facit.ſ.c.1.& qđ ibi poſt cū dixi in glo. antequā,& ſequitur,ubi uide,in ſecundo caſu dicit,ꝙ corpus prius poterit ſepeliri, & poſtea ſoluetur canonica. & fortius ſi diceretur ſoluta tantūmodo quarta parte &c.j.c.prox.& uide,qđ dixi.ſ.cū ſuꝑ,in ulti.glo. Ego hanc diſtinctionē nō approbo quę habet,ꝙ minus importet canon q̄ iuſtitia. Itē nec habet cōſuetudo optima iuris interpres , ꝙ tales ptiuilegiati ſoluant ante ſepulturā,nec mirū.nā iſta canonica aut de legatis uenit ſoluenda.aut de funerabilibus, ſed legata nō tā cito ſoluit hæres, nec tā cito ad illa ſoluenda poſſet urgeri.ſ.tit.2.nos quidē, & c.ſi hæredes, facit.C.de ſepul.uio.auct.ſed nec ante , cuius tex.poſui in ſuffra.ſ. eo,ex parte.ergo eccleſia legataria illorū quotā ſoluere nō pōt,ſi uero canonica conſiſtat in funeribus,illa cū funere portantᷣ,nec debēt tolli:ergo nec diuidi niſi poſt funus.¶Quarto quęro an id qđ hic dr̄ de cōſuetudine retineatur ſolū ad alterā, de quotis hic expreſſis an vero procedat in maioribus quotis,puta,ꝙ tres partes haēt parochialis eccleſia: uel minoribus, puta,

quod

quod nō habeat niſi decimā, uel minus : quia lr̄a hic requirit cōſuetudinē eſſe debere rōnabilē , & hāc reſtringat ad iſtas quotas, ergo vr̄, ꝙ in alijs non ualeat quaſi minimū,uel nimiū nō ſit rōnabile,inter mediā igitᷣ,& quartā incluſiue approbatᷣ cōſuetudo,ſi.inf.ti.2.c.1.Ho.hic remittit ad ſum.e.t.ſub.§.uetus.§.& quota ſit,& ibi finaliter tenet,ꝙ de alia quota ualet cōſuetudo, dūtamē ſit ꝑſcripta,per decr.olim,de cēſi.all. C. de inof.te.parētibus.ſ.de teſta.officij, de re iudi.qđ ad conſultationē,in fi.uerū eſt.ꝙ ibi loquitur,de canonica epali,de qua etiam ſcripſi poſt Inno.de teſta.requiſiſti,in gl.licet multa.Sed per hāc remiſsionē vr̄,ꝙ idē intelligat de iſta . Et pro iſto dicto, bene facit de teſta. Rainutius, ad fi. Ad allegata reſpōdeo,ꝙ quo ad iſtas quotas hic expreſſas nō requiritᷣ, ꝙ conſuetudo ſit ꝑſcripta,& uide,qđ no.de cōſue.c.ul.li.6.in 3.gl.ad hāc, q.& ſequentē,facit, qđ dixi poſt Di.in regula indultū, de reg.iur.li.6.¶Quintò quæro, an ualeat cōſuetudo, ꝙ nil detur?Abbas hic no.Guil.na.dixiſſe,ꝙ non:quia eſt ꝯ Apl'm dicentē,ſint conſolationū ſocij &c.ſup.c.j. Item eſt alia ratio ſm Rai. quia per illā auferrur eccl'ę tota cōmoditas rei ſuæ.i.ſui parochiani , qđ eē nō debet,ar.opti.ff.cōia prę.l.vēditor fundi,in fi & idē Goſ. in ſumma huius ti.uer.quid ſi ſit conſuetudo, & vide, qđ dixi de teſta.requiſiſti,in prin.ſuper uer.debent, & ſuper uer.regulariter.Ho.in quarta epali, hoc tenet in prædicto.§.niſi conſuetudo ltīme ſit præſcripta,& cū capl'o, & ſic loquatur decr.de quarta,ſup.de ꝑſcrip.& ipſe Hoſt.e.ti.§.an licitū uer.quid ſi cōſuetudo,ubi de hac quarta parochiali qōnem format poſita opinione Go.quā pręmiſi, remittit ad illū.§.& quota,per qđ vr̄ idē intelligere de parochiali , ut dixi ī qōnę ꝓxima. ¶Sexto quæro, qd petens canonicā hēat ſpecificare. Et modo aggreditor Inn.qui de his,quæ ſubdā,ꝓlixe ſatis confuſe locutus eſt.Et pro tanto Speculator,qui al's exquirebat tales mās, hanc non poſuit: ſed huc remiſit in ſpe.e.ti.uer.utrū is qui, & Ho.etiā ſuccinte trāſiuit.Et primo ſciēdū,ꝙ portio cōſuetudinaria dr̄ canonica ſm eū nō inuētione,ſed approbatione: & hic & ſup.de teſta.requiſiſti, in prin petens ergo vr̄ ꝙ exprimere debeat,an petat can.uel cōſuetudinariā cum aliter reus deliberare nō poſſet.ff.de edē.l.1.Nō ob.de reli.do.cōſtitutus,ubi petit ius epale : quia illud certū eſt & à iure diffinitū,de offi.ordi.cōquerēte, ſed canonica portio eſt incerta.Sed huic rñſioni obſtat, ꝙ etiā ius epale ꝑꝑ cōſuetudines eſt incertū unde.ſ.de præſcrip.auditis,ſolutio vel collectio denariorū ſci Petri, cōputatᷣ inter iura epalia. Dicit Inn.ꝙ ex quo ius epale eſt principale & certū:accedit illi oē id qđ & ſpeciali iure priuilegij,uel conſuetudinis uel alio mō cōpetit,cōcurrēt ergo iſta in petitione, & in ſolutione, ſed petitio canonicę nō habet aliquod tale principale, itē canonica cū cōſuetudinaria nō concurrūt in petitione,nec in ſolutione,ergo &c.Dicit Inn ꝙ ſi petens eſſet incertus, q̄ portio in illa terra ſoluatur , recipietur libellus ſine expreſsione,cū licet plus exprimi poſſet, nō eſt tamen reus penitus incertus,cū certū ſit aliquā portionē deberi,ar.ff.de rei uen.quæ de tota.§.1.& de hoc de libel.ob.c.2.Per ꝑdicta vr̄ Inn.ſenſiſſe de petēte conſuetudinariā,licet & aliter poſſit intelligi.Vnde dicebat Ho.ꝙ petēs canonicā,ſi aliud nō exprimat,intelligitᷣ petere quartā per ea,quæ dixi ſuꝑ ult.gl. ¶Septimò quęritur,quid ſi petit partē certā fundi,uel feudorū,nunquid illius vel illorū fines ſpecificare tenetᷣ? An uerò ſatis eſt dicere:peto talē partē fundi, uel feudorū tibi ꝑ talē in teſtō relictorū? Dicūt Inn.& Hoſ.ꝙ exprimere tenetᷣ per.l.ff.de rei uen.ſi in rem,facit ſup. de libel.ob.c.2. ¶Octauò quæro,an ꝓcedet hæc petitio,peto quartā oīum rerū tibi per talem in teſtō relictarū:vel oīum tibi obueniētiū ex eius bonis ſm Inn. uel ſm Hoſtiē,peto quartā iudicij talis defuncti parochiani mei,uel peto quartā oīum,q̄ pro ſalute aīæ reliqt,uel peto oīa quę pro ſepultura eius recepiſti. Videtᷣ,ꝙ ſic,quia admittitᷣ petitio gregis & armenti ſine expreſſione capitū.ff.de rei uen.l.1.§.fi.& l.ſe.ex legato tamen uniuerſitatis legatarius ad res ſingulas poſſet agere.ff.de pecu.le.ſi peculium, de l.3.ſi chorus, in prin.Dicit Inn.ꝙ ſibi placet reſponſio, ſed non allegatio,per quā cōceditᷣ ꝙ petatᷣ uniuerſitas realis,ſed hęc legata,nec uniuerſitatē rerū cōſtituūt, vt grex, uel armentū,nec iuris,vt petitio iuris epalis,vel hæreditatis, ſi.n.aliquā uniuerſitatē prędicta cōſtituāt,haberēt aliquod nomē impoſitū à iure,qđ nō habēt,ſed,ut dixi, rñſio ſibi placet cū ſatis reus poſsit eē certus ex ꝑdicto libello, ar.ꝑdictę.l.ſi in rē,ubi ſufficit dicere,peto ſuū, q fuit,ex tali hr̄ditate,dēr tñ poſtea ꝓbare,illa ſibi cōpetere, & ꝙ illa obuenerūt reō ex hr̄ditate illa,& dicit hoc quaſi exꝑſſum.C.qñ.& qbus quarta ꝑs.l.1.& 2.& ff.de re iudi.ait ꝑtor; & C.de ſen.q̄ ſine cer.l.2.Ho.allegat ad hoc.ſ.c.j.& c.relatū,& c.cū liberū,ad fi.Dicit Inno.ꝙ iudex deberet actorē cogere, ad maiorē expreſſionē, uel ad iurādū, ꝙ neſcit plus exprimere, ar.ff.de fur.in hac.Dicebat aūt Inno.ꝙ ratio diuerſitatis inter caſum huius qōnis,& ſ.ꝓximæ:qa hic agitᷣ ꝑſonali, ꝑ quā bene ꝑtuntᷣ nō ſolū corporalia , ſed ēt iura.C.de hær. uel ac.uē.per totū. Sed in rei uēdicatione nō ueniunt niſi corporalia.ff.de rei uen.l.1.in prin & e.tit.l. vendicatio. Dicebat Hoſt.ꝙ iſta petitio ſequitur nām vl'is actionis:ut eſt hæreditatis petitio,illa uero naturā ſequitᷣ ſpecialis,vt eſt rei vendicatio.¶Nono† quęritᷣ, nunqd exprimēda ſunt nomina ſepultorū?vr̄ ꝙ nō.j.c.ꝓxi.j.ti.2.dudū.ſ.de præſcrip.ueniēs. Dicit Inn.forte non male dici, talē libellū nō admittēdū ſaltē ſine magna difficultate,& cū iuramento,ꝙ non pōt ſcire nomina defunctorū,uel ꝑꝑ malitiā ꝑtis aduerſæ, uel ꝑꝑ aliā cām,quæ tñ per dicta teſtiū ſcire ſperat.Refert aliquibus videri ēt cū iuramēto tali non admittendū libellū, ſpecificet ergo,quos pōt , Et alias agere poterit ſuper quartis aliorū.Nec obſtabit res de alijs iudicata. Ratio huius dicti qa reus ſine noībus bene deliberare non pōt,qđ requiritur in libello.ff.de eden.l.1. Secus in rebus , quæ ex tenore teſtī , uel alterius inſtr̄i cōtinētis donationē illarū facilius parere poſſunt. Itē honeſtius res denoīantur à dño, q̄ dñs à rebus, quare non vr̄ admittēdus libellus,Peto quartā talis fundi tibi relicti à quodā meo parochia no. Nō ob.ꝑdictę decretales;quia ibi nō fuit petita expreſsio,vel ibi fuerūt expreſſa,licet tex.non exprimat:quia dicebat ſibi eſſe ius habendi decimas , uel alia iura à certis hoībus , & tūc nō cogitur exprimere,remit.de offi.or.cōquerente;ſed hic agitur ſingulari actione, ubi exprimēda ſūt perſona actoris,& rei,res,quæ petitur, & cauſa,quod hic nō fit. Et † dicit Inn.aliquibus nō placere, qđ prædixi eſſe ſ.generalē, uel uniuerſalē petitionē , qñ quis dicit ius ſibi eſſe hr̄e canonicā relictorum à parochianis ſuis, uel habendi decimas , uel iuriſdictionē in aliquo caſtro:imò eſt ſingularis: quia una ſola res petitᷣ, ſ.ius decimandi , uel iuriſdictionē exercēdi , uel aliud tā cōſimile.unde licet ſentētia pro actore feratur,ſibi tale ius eſſe, nō ꝑiudicat illis, q priuilegio , ꝑſcriptione, uel iure ſingulari ſe iuuāt:quia ſnīa lata ꝯ uniuerſitatē nō ꝑiudicat ſingulis.12.q.2.qui manumittitᷣ,illa tamē pōt dici gñalis petitio, cū ab eccleſia petitᷣ quarta omniū relictorū alicui eccleſiæ à ſepultis in illa , cum nō una res,ſed multæ petantur,ſicut cū petitᷣ ratio adminiſtrationis de ſale, uel vino. Dicit ergo ad qōnem, ꝙ ubi ago confeſſoria, uel negatoria,dicēs ius mihi eſſe hr̄e canonicā de relictis oīum ſepultorū in eccl'a tua , & ideò peto declarari per ſnīam te ad hoc teneri,& ut cōpellaris mihi reſtituere, q̄ iā ꝑcepiſti, ꝙ iſto caſu nō

cogor

cogor exprimere noīa ſepultorū,ſed in proſecutione
exprimam,ad hoc ut fiat mihi condemnatio. Et ut di
cit Hoſt.ſnīa tūc feretur ſpecificatis in ea his, quæ ſpe.
cificè probauit actor,ad hoc.j.c.prox.& ſ.de iudi.exa
minata. Et eſt idē ſm Inn.ſi quis agat ſibi ius eſſe inſti-
tuendi clericos in aliquibus eccleſijs, petet ius ſuū de-
clarari,& inſtitutos per reū remoueri. Et idem,ſi agat
negatoria, dicens nō eſſe alicui ius ſepeliēdi aliquos,
uel habendi canonicam portionem de relictis ſepul-
torū, vel inſtituēdi aliquos in talibus eccleſijs, & ideò
petit ſuper his illi ſilentium imponi,& reuocari quic-
quid per eum factū eſt. Idē,ſi agit interdicto,unde vi,
uel rei uendi.uel quacunque alia actione.nam his ca-
ſibus,ſi reus petat exprimi nomina ſepultorū, uel ca-
nonicorū inſtitutorū, uel res,in quibus tpe ſpoliatio-
nis data ſunt dāna,uel fructus à poſſeſſore pceptos,li-
cet bonū ſit,ꝙ exprimat,ſi poteſt,nō eſt tñ ad hoc cō-
gēdus,& ſi nō pōt oīa exprimere, exprimat quæ pōt,
ut dixi in pxima.q.nā ut dicit Hoſt.ab initio incerta p
partes,uel alio mō certificant interdū:ſecus,ſi agat of
ficio iudicis,uel quacūq; alia actione,ut habeat cano
nicā de aliquibus ſpālibus ſepultis:uel ſi petat aliquos
inſtitutos in certis eccleſijs amoueri, uel petit fructus
fundi nō petēdo fundū, nec petit in alijs declarari ius
ſuum.cogetur.n.his caſibus ad declarationē.Ratio di
uerſitatis:quia primis caſibus illa ueniunt vt acceſſo-
ria,licet expſſe peti debeāt, de quo remit.de reſti.ſpo.
grauis, nō ſic in ſecūdo,Et ideò illa debet exprimere:
imò qđ dicit Inn.dignū no.ſi primo caſu alius pter p-
ſonā rei tangeret,nō debet ſuper illo ferri ſnīa niſi ſu-
per intereſſe. unde ſi actū eſt ꝯ aliquē,nō eſſe ius inſti-
tuendi in aliquibus eccleſijs, & ideo petit illi imponi
ſilentiū,& inſtitutos per eū ab eccleſijs amoueri, non
pronunciabit ſic iudex:Imponimus illi ſilentiū,& ta-
les ab eccleſijs remouemus,qđ facere eis ignorātibus
eſſet iniuſtū:ſed cōdēnabit reū ad intereſſe,quātum.ſ.
actoris intereſt illū nō fuiſſe inſtitutū, niſi poſſet reus
efficere, ꝙ inſtitutus liberè cedet: Et ſic fit, ubicūque
reus ſoluere non poteſt rem,ad quā tenetur.ff.de do-
a lo,arbitrio [a].§.1,& remit.ad no.per ſe,de ſenten.excō-
mu.ſacro, qui ſi.ſint legi.cauſam quæ. Sed ſecūdo ca-
ſu, quando ſingulari actione petit inſtitutos amoue-
ri,non intentatur actio contra inſtituentē, ſed ſolum
contra inſtitutos, & tunc bene amouentur per ſentē-
tiam ſecundum Innoc.& vide circa hoc quod dixi de
elec.querelā, in prin. ¶ Decimò cū hāc canonicā pa-
rochialis eccleſiæ nō impediat canonica epalis, nec
ecōtra, cū ex diuerſis cauſis recipiantur, qđ plene p-
ſequitur Ho.in ſumma.e.ti.§.ult. Quero de modo ha-
rū detractionū, ſ.quis primò detrahat,& ad quā ſum-
mā iſtæ detractiones accedāt. Hic ante omnia ſciēdū,
ꝙ Hoſti. in hac materia tenuit duas opi.quas non ap-
probamus. Prima,ꝙ parochialis eccła habere debeat
quartā dé oībus relictis etiā alijs ultra illā,in qua ſepe-
litur,& de hac hic remiſi ſuper.1.gl. Secunda eſt,ꝙ epi
ſcopus habere debeat canonicā etiā ab exēptis, & qđ
plus eſt etiā de relictis ab exempto,& hanc nititur iu-
ſtificare in ſumma huius ti.§.& à qbus. ſed rōnes ſuæ
nō cōcludūt. Et uide,quod dixi.ſ.de teſta.officij,poſt
prin.& j.c.proxi. Et ſi bene uideatur decre.dudū.e.ti.
in cle.§.huiuſmodi,aliàs verū,ad fin,uer.ultra portio-
nem,ibi apertè inuenieſ, ꝙ ultra quartam parochia-
lis eccleſiæ nec rectores parochiarum, nec prælati ip-
ſorum aliquid exigere poſſunt. per prælatos autē ibi
epiſcopos intelligi certum eſt: quia nunquam in de-
cretali illa parochiales,vel curatos vocat prælatos:ſed
bene uocat illos rectores,& uide, qđ ibi no.§.nos au-
tem, ſuper uer.prælati. illius autem dicti nulla alia ra-
tio, niſi quia ſunt exempti. Reprobatis ergo his dua-
bus opinionibus, quas etiam reprobat cōſuetudo,&

conſideratis diuerſis modis tradendi materiam hāc,
ſicut clariorem elegi, dicens quòd in hac materia cō-
ſiderandæ ſunt quattuor ſpecies caſuū. Prima ſpecies
ſit illorum, in quibus nulla canonica ſoluitur de ob-
uentionibus,uel legatis defunctorum. Secunda ſit il-
lorum, quibus ſoluitur ſola parochialis, quandoque
per epiſcopum minuenda, quandoque non. Tertia
eorum, quibus debetur ſola epiſcopalis. Quarta eo-
rum,quibus debetur utraque,interdum uni eccleſię,
ſed communius duabus,& interdum pluribus perſol
uenda: De prima eſt inuenire nouē caſus. ¶ Primus,
quando per cōſuetudinem legitimè præſcriptum eſt
in totum contra ſolutionem ipſarum,ut dixi ſupra in
b 5.quæſtione.[b] & patet de pręſcrip.de quarta. ¶ Secun-
dus, quando id procedit ex priuilegio papali, de reli.
do.conſtitutus. facit ſupra de teſta.officij, in fin.& in-
fra capitulo proxi. ¶ Tertius, quando per donationē
epiſcopi factam ex cauſa, & cum conſenſu capituli
illæ canonicæ ſunt remiſſæ.de epiſcopali eſt caſus.12.
quæſtione tertia,capitulo finali,facit,quod no.de re-
bus ec.non alie.poſſeſsiones, in prima glo. & plenius
c dixi, de dona.paſtoralis, ſuper gloſſ.penul.[c] De paro-
d chiali dico idem per decre.[d] ad audientiam, de eccle.
ædi.& per ea, quæ no.in prædicta decre.cōſtitutus, in
glo.hic patet, & quæ ibi addi. ¶ Quartus, quando ſe-
pelitur quis in propria parochiali eccleſia exempta,
& nil legatur alijs eccleſijs non exemptis. ¶ Quintus,
quando ſua parochialis eccleſia eſt cathedralis, & ibi
ſepeliſ,& nil legauit eccleſijs non exemptis,tunc non
fit ſolutio canonicæ, ſed fit diuiſio inter epiſcopum,
& capitulum ſuum eius, quod obuenit, ſicut alia di-
uiduntur, de teſta.requiſiſti, & ſic diuidentur in infe-
riori collegiata eccleſia. ¶ Sextus,quando defunctus
legauit debentibus recipere quartam cum eo onere,
ꝙ de reliquis legatis nulla quarta deberetur, & lega-
tarij acceptarunt,de teſta.officij. ¶ Septimns,quando
omnia relicta non in fraudem ſunt priuilegiata,de te-
ſta capitulo fina.cap.prox.de uerborum ſignificatio.
ex parte 3. ¶ Octauus, quando omnia legantur non
in fraudem clericis eccleſiarum fauore perſonarum,
de teſta.requiſiſti, in fin. & in præ.decre. ex parte, de
verborum ſignificatio.Salua tamen in his duobus vl-
timis caſibus decre.dudum, eo.titu.in clemen. ¶ No-
nus ſecuudum Hoſtien.quando violentia interuenit,
ſupra capitulo, cum liberum. uide quod ibi dixi ſu-
per prima gloſſ. ¶ De ſecunda ſpecie quò ad primum
ipſius membrum patet, quando parochianus eccle-
ſiæ non exemptæ ſepelitur apud exemptos, habet e-
nim parochialis eccleſia quartam, cuius quartæ epi-
ſcopus ab illa exigit quartam. ¶ Quò ad ſecundum
membrum eſt caſus, quando parochianus eccleſiæ
exemptæ ſepelitur apud alios exemptos, parochialis
enim habet canonicam, & epiſcopus nihil. Et nota,
quòd in his duobus membris, uel in ſequentibus nō
pondero,an parochianus elegerit:quia ſatis eſt,quòd
ibi ſine electione de iure ſepelitur,puta quia ibi eſt ſe-
pulcrum maiorum, ut dicam infra capitulo proxi.in
glo,ſi quis eligit. ¶ Tertia ſpecies, ſcilicet quando ſo-
la epiſcopalis ſoluitur, patet quando ſepelitur paro-
chianus apud propriam parochialem eccleſiam non
exemptam,legauerit,uel non legauerit alijs non exē-
ptis. ¶ Quarta ſpecies reſpicit caſus, quando debetur
utraque,& hæc interdum ſoli cathedrali,debetur,ſci-
licet quando parochianus eccleſiæ cathedralis ſepeli-
tur apud non exemptos,uel eis legat.recipit enim ec-
cleſia cathedralis parochialem iure parochiæ, & eius
epiſcopus epiſcopalem,ut dixi ſupra c.prox.& ſup.de
teſta,requiſiſti.Sed cōmunius debenſ duobus.& hoc
patet,qn̄ parochianus eccleſiæ nō exemptæ ſepelitur
apud non exēptos legando illis,& forſan alijs nō exē-
ptis

ptis. Item quando parochianus eccleſiæ exemptæ ſe-
pelitur apud non exēptos. Sed hę duę differunt: quia
primo caſu de canonica parochialis epiſcopus detra-
hit quartam, ſecundo non,ratio ex ſuperioribus pa-
tuit. ¶ Occurrunt etiam caſus,quibus duæ parochia-
les eccleſiæ diuidunt parochialem, ita quòd cuique
debetur illius dimidia, ſcilicet quando defunctus ha-
bebat æqualiter duplex domicilium in diuerſis paro
chijs,& in tertia ſepelitur,eo.ti.cum quis. 2.reſponſo.
li.6.& hoc caſu poſſet occurrere:ꝙ epiſcopus non ha
beret niſi dimidiam ſuæ quartæ, ſcilicet quando una
tantum illarum eccleſiarum parochialium eſſet exē
pta. Item quarta epiſcopalis pluribus epiſcopis com-
petere poſſet,ut dixi,ſupra c.cum ſuper, in fi.vlti.glo.
ſcilicet quando parochialis,& eccleſia ſepulturæ, uel
legataria ſunt in diuerſis diœceſibus, & idem, quan-
do legauit defunctus eccleſiis non exemptis diuerſa-
rum diœceſum. Sed tunc non fit æqua diuiſio, ut in
caſu ſupra proximo,ſed ſecundum quantitatem lega
torum, & diuerſas conſuetudines dięceſum habebūt
ſinguli epiſcopi ſuas canonicas forſan in quātitate di
uerſas,uerum eſt,ꝙ Hoſtien.in ſumma huius tit.in fi.
tenet,ꝙ ſi res propriæ diœce.legatæ ſunt eccleſiæ alte
rius diœce.& conſuetudo alia non apparet,quartam
habebit proprius epiſcopus, in cuius diœceſ. eſt res,
quod non placet, quia ſecundum id etiam ab exem-
ptis reciperet quartam de legatis rerū immobiliū in-
fra ſuam diœceſim, & uide quod dicam infra,c.pro-
xi.in gl. mobilibus,& dixi ſupra eo.relatum,in princ.
¶ His cognitis uideamus,quod in principio qræreba
tur,ſcilicet quis primò detrahit, quando utraque de-
betur, & ad quam ſummam detractiones aſcendant.
Pro epiſcopo,ꝙ primò detrahat, facit, de teſta. c.ulti.
ubi epiſcopus præponitur, facit maioritas, & præro-
gatiua,cui deferendum eſt,de maio. & obe.c. primo.
& c.ſtatuimus,de præben. ſi à ſede, lib.6. & cle. ut lite
penden.c.primo.uerſic.neutro,& in auct.de hære. &
e Fal.col.prima.§. inordinatum. [e] Dicebat tamen Ho-
ſtien.in ſumma,eod.tit.§.ulti.quòd ſi primò deduce-
ret eccleſia parochialis,tunc accipiet epiſcopus quar
tam illius quartæ,& quartam reſidui, quod ad idem
computum ueniet, facit infra, tit.2.tua nobis, & cap.
cum non ſit. Modo practicemus, legauit defunctus
eccleſię,ubi ſepelitur,octuaginta,& centum alteri ec
cleſiæ non exemptę. De his ſecundis nulla intricatio:
quia epiſcopus de illis habet quartam, ſcilicet 25. ſed
de primis quid erit? ſi epiſcopus primò detrahat ha-
bebit. 20. tunc eccleſia parochialis de reſiduo habe-
bit quartam,quæ conſiſtit in 15. Si eccleſia parochia
lis primò detraheret ſuam quartam integram, habe-
ret.20.& epiſcopus de reſiduo haberet. 15.& ab eccle
ſia parochiali.5. & ſic in idem recidit, ut prædixi: Per
quod etiam patet,ꝙ reducendo ad partes habent am
bo de octo partibus tres, & dimidiam,uel uix de.16.
7.eccleſia ſepulturæ habet:de octo quatuor, & dimi-
diam,uel de.16.nouem partes. Reducendo ad uncias
eccleſia ſepulturæ habet ſex uncias, & tres partes de
quatuor alterius unciæ: & epiſcopus, & parochialis
habebunt quinque uncias, & quartam partem alte-
rius. Si uerò conſuetudo haberet de dimidia, tunc in
effectu penes eccleſiam ſepulturæ remanerēt tres vn
ciæ, parochialis haberet alias tres, & epiſcopus ſex.
Sed ſi parochialis, & epiſcopalis eſſent difformes,pu
ta quia parochialis habet dimidiam,epiſcopalis quar
tam, haberet parochialis.40. de quibus epiſcopus re-
ciperet.10.& de reſiduo alia.10. & ſic epiſcopus habe
ret. 20. parochialis. 30. & eccleſia ſepulturæ alias. 30.
In caſu cōuerſo epiſcopus.40.& parochialis.10.eccle-
ſia ſepulturæ. 30. his ad præſens contentor, maximè
propter ea, quæ ſupra & infra eo.ti. plenè notaui.

ANNOTATIONES.

a ¶Arbitro.Ibi uide gl.& Bar.
b ¶In quinta quæſtione.Hic melius colligit Io. An. quàm ibi.
c ¶Super gl. penul.Ibi aliqui no.contra.
d ¶Per decre.Et uide ſupra in prima.q.
e ¶Inordinatum. Et de aduo.diuer. iudi.l.reſtitutionum,ad fi. & l.
2.ff.de albo ſcriben.& facit,quod no.Io. And. ſupra eo.relatum,
in gl.ſcilicet parochiali,uer. illud no.

SVMMARIVM.

1 *Sepelire quos poſſint priuilegiati ſuper iure funerandi ſine præiu-
dicio canonicæ, & ſi ſepeliant non permiſſos, quid iuris,& nu.
fin. §. fin.*
Diuiſio decretalis.
2 *Libelli conceptio qualis ſuper iure funerandi.*
Inter priuilegium, & indulgentiam hic quæ differentiæ.
Paſſim, pro indifferenter.
Interdicti in uita, & in morte ab eccleſia arcentur.
3 *Canonica etiam poſt electionem ſepulturæ reddi poteſt, & quibus
caſibus ceſſet, & nume.4.*
Legata fideicommiſſis exæquata ſunt.
Ducere pro declarare.
4 *Parochialis eccleſia quę cenſenda hic.*
*Canonica portio de quibus deducatur, & prædio ſito in parochia
tertia cui detur, & quid de uiatore,nume.5.*
*In legato diſtribuendo aliquorum arbitrio quæ expenſæ non com-
putentur.*
6 *Canonicam parochialis eccleſia quando habeat de relictis ab eo
qui ſepelitur apud hoſpitalarios, uel ſi erat ibi ſepeliendus, &
propter caſum fortuitum ſepeliri non potuit, quid ſi de facto
fuit quis ibi ſepultus? num.7. quid ſi eccleſia hoſpitalis eſt pa-
rochia? nu. 8.quid ſi exempta, ibid.*
*Ea de relicto hoſpitali etiam Hieroſolymitano debetur, & genera
liter ex ratione ſubiecta quando debeatur, & quando minime,
& nume.8.*
Relictum eccleſiæ uidetur pro ſepultura relictum.
8 *Exempta ſi ſit eccleſia,populus non eſt exemptus,niſi exēptus ſit.*
*In unitis quicquid dicitur de uno, & de altero dictum intelligitur,
niſi in ſeparatis.*
Inter hoſpitale, & eccleſiam eius an ſit diſtinctio, & in quibus.
9 *In canonica dolum quando in caſu huius decretalis dicatur com-
mitti.*
10 *Monetæ computus ut fiat ſecūdum uarias prouincias,uel regiones.*
Oblatorum duæ ſpecies, in fin.
11 *Super dubio non eſt pronuntiandum.*
Poſt concluſionem probationi non eſt locus.
Sententia non debet eſſe incerta.
12 *Corpus tumulatum non reſtituitur,niſi præceſſerit appellatio.*
13 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 14.*
*Tractus futuri temporis non ſpectat ad iudicem, niſi in caſibus ex
ceptis, & num. 15.*
15 *Additio gloſſarum.*
Hoſpitalarij, & templarij ad quæ ſint deputati.

CAPVT X.

1 IN noſtra. Caſus. Priuilegiati † ſuper
iure funerādi ſepelire poſ-
ſunt illos,qui apud eos eligunt ſepelire, ca
nonicam ſoluendo eccleſiæ parochiali, ſi
alios ſepeliant, reſtituere tenentur, quicquid ratione
funeris perceperunt,& ſunt tres partes principales,in
prima actoris petitio.in ſecunda ibi, econtra,reorum
defenſio.in tertia ibi,Talem,cauſæ diuiſio.Tertia ſub
diuiditur: quia primò diffinitam prouidet in futurū.
ſecundò ibi, Nihilominus, diffinit tres articulos.ſecū
da ibi,Eiſdem,tertia ibi,Pro illis.uel primum diffinit,
duos diffiniendos committit,ut ibi dicam[*Idem prior*]
actor[*Quorum duo*] & tertius interfectus in campis, &

de hoc in fi. capituli[*Receperant*]hoc uidetur, quòd ſa-
2 tis eſt, talem† dare libellum, Conqueror de hoſpitala
riis, qui parochianos meos recipiunt ad ſepulturam,
etiam ſi nil petatur. ſed contrà, actio eſt ius perſequen
di in iudicio &c. inſti. de actio. in princi. ſed ſine peti-
tione non poteſt fieri cõdemnatio, de or. cogni. cum
dilectus. Dicit Innocẽ. ꝙ in libello continebatur peti-
tio, quaſi uelit dicere ſecundum Hoſtiẽ. ꝙ deciſa fuit
hic pars libelli, qua expreſſe petebantur illa omnia, ſu
a per quibus[a] infrà papa pronunciat[*Priuilegio*] gene-
rali, ſcilicet conceſſo ordini: ſed in eo tamen ſecun-
dum Innoc. non continebatur de pueris[*Indulgentia*]
conceſſa illi, ſcilicet loco ſecundum Hoſtien. & Egi.
quod eſt bene notandum ſecundum Abb. uel ſecun-
dum Boa. priuilegium perpetuum indulgentia tem-
poralis. unde dicitur, Prę̨ſentibus poſt tot annos mi-
nime ualituris[*Paſſim*]ideſt indifferenter, ſcilicet non
diſtincto, an eccleſiæ, quas dimittunt, ſint maioris re-
ligionis, an minoris[*Interdictos*]iſti ſemper excipiun-
tur in uita, & morte, infra c. ſacris, & infra de priuil.
cum, & plantare. §. excommunicatos, & c. vt priuile-
3 gia. §. 1.[*Elegerint*] & ſi nil† dederint eccleſiis, à quibus
aſſumuntur, & ſic non ob. ſupra c. 1. ut ibi dixi, dum-
modò poſtea reddatur canonica, & ſic prima petitio
prioris admittenda non erat. Hoſtien.[*Fideique commiſ-
ſa*]vel legata quorum natura exequata eſt, C. commu
nia de le. l. 1. ff. de le, 1. l. 1. Hoſtien.[*Voluntate*]de dona-
tionibus enim inter uiuos planum eſt, ꝙ de illis non
debetur portio, ſup, eo. de his.[*Duximus*] Dicit Hoſti,
ꝙ omnia erunt plana, ſi exponas, ideſt declarauimus,
ſic ſup. de procura. auditis quare dicebat, videbis in-
fra ſuper uer. niſi probauerunt[*Supradictæ*] montis Fe-
randi[*Et tunc*] ſcilicet quando elegerint ſepeliri[*Paro
4 rochialis† eccleſia*]quę cenſeatur illa eccleſia, à qua mor
tuorum. corpora aſſumuntur, Hoſtien.[*Oblationibus*]
factis in prima miſſa. De 7. enim. 20. & 30. nil eſt dedu
cendum, ſup. ti. 2. c. fin. Vel dic, quòd licet de hís, quæ
relinquuntur pro illis faciẽdis nulla fiat deductio. de
his tamen, quæ ibi offeruntur, fiet deductio, ut hic.
Dicit tamen Hoſti. ꝙ primam expoſitionem appro-
bat conſuetudo[*Lectis*]dicunt Pe. & Abb. bene notan
dum, non ſolum de legatis, ſed de omnibus, quæ ob-
ueniunt, deberi canonicam. ¶ Quærit Abba. quid ſi
quis dimiſit, 100. diſtribuenda aliquorum arbitrio, an
in illis debeant computari expenſæ factæ in cæreis, le
ctis, & huiuſmodi? & dicit quod non, per. l. ff. de reli.
& ſump. fu. l, abſens, & l. ſc.[*Alijs*] mobilibus, uel im-
mobilibus. de toto enim iudicio animæ habebit pa-
rochialis canonicam ſecundum Hoſtien. Vide quod
dixi, ſupra c. 1. ſuper gl. quod[*reliquit*] intelligit autem
Hoſt. de immobilibus ſitis intra eandem parochiam,
5 dicens† ꝙ ſi reliquit prædium ſitum in parochia ter-
tia, & appareat conſuetudo, illa ſeruabitur, de deci.
cum ſint, & c. apoſtolicæ, ſup. eo. de uxore, & c. certifi
cari, alias dicit, ꝙ adiudicaret canonicam illius prædij
illi tertię eccleſiæ, in cuius parochia ſitum eſt, ar. de
fo. compe. ſanè, cum ſuis cõcor. inducit, ꝙ in talibus
ille præiudicare non poterat eccleſiæ, in cuius paro-
chia erat prędium. 16. q. 1. ſi quis laicus, ergo nec cleri
cus etiam in uita ſua, nec minus, arg, in morte ſup. eo,
de his, & penſio ſoluenda eſt ciuitati, in cuius territo-
rio ſita eſt res, ff. de publica. imperatores, & decima
realis parochiæ, in qua ſitum eſt prædium, inf. de dec.
tua, ſic, & canonica realis. hoc dictum puto falſum,
cum nihil debeat eccleſię, in cuius parochia erat il-
lud prædium, & ad hoc infra, eo. cum quis. 1. reſpon.
de illo uero, qui duo domicilia habet, tenet, hoc Ho-
ſtien. quod habes inf. eod. cum quis, libr. 6. 2. reſpon-
ſo. Quid de uiatore. Eſt enim ſine domicilio. ff. ad mu
nicipa. eius qui. §. pe. uerum eſt certo, ideoque ſepeli-
tur, ubi mortuus fuerit. ff. de iud. hæres abſens, ibi, Nã
vbi ſic uenit &c. 16. q. 1. c. 1. in fi. ubi eſt expreſſum, &
facit, quod hic no. in gl. & ita reliquit. ¶ Si quis eligit
6 † ſepulturam apud eccleſiam hoſpitalis, eccleſia paro
chialis de omnibus relictis eis pro anima debet habe
re canonicã, ſiue relinquatur eccleſiæ, ſiue eccleſiæ,
& fratribus ibi morantibus, ſiue in genere, ſiue in ſpe
cie, ſiue dicatur, Relinquo hoc tali hoſpitali, ar. hic,
& ff. de adim. lega. annua ſint, & ſecundum quoſdam
ex quo eligit apud hoſpitalarios ſepeliri, etiam de reli
cto hoſpitali Hieroſolymitano, & ſi expreſsè non di-
catur pro anima, debetur canonica, & quia quicquid
tunc relinquitur, præſumitur dare tacitè pro anima,
& pro ſepultura, ſup. eo. de his, & uide quod dixi ſup.
c. 1. in glo. iam uidi. Idem intelligas, & ſi ibi non eligat
ſepulturam: ſed tamen de iure ibi ſepeliendus eſt, ut
quia eis reddiderat ſe, & ſua, uel quia factus erat fra-
ter, inf. de priuile. ut priuilegia: uel quia ibi erat ſepul-
tura parentũ ſup. eo. c. nam, & tunc parochialis eccle
ſia debet de omnibus ſuam percipere canonicam, ex
quo in eorum eccleſia ſepelitur de iure ſine electio-
ne, ſicut & perciperet, ſi ibi ſepeliri elegiſſet, ubi alias
de iure deberet. ¶ Quid ſi ibi ſepeliri non potuit pro-
pter caſum fortuitum, puta quia tempore mortis te-
ſtatoris locus ille ab hoſtibus occupatus, uel quacun
que ex alia iuſta cauſa, puta in bello mortuus, & ip-
ſius corpus diſcerni non potuit? Reſpondeo, ad hoc
dicendum eſt, quòd de omnibus legatis habebit pa-
rochialis eccleſia canonicam portionem. Secus, ſi di-
xiſſet, Relinquo hoc eccleſię in qua ſepeliar, & iſtud
hoſpitali, tunc enim de relicto eccleſiæ, in qua ſepul-
tura eligitur, deducitur canonica portio, & non de
relicto hoſpitali: quia hoſpitalarij ſunt exempti, & de
his, quæ legantur locis exemptis, niſi ibi eligatur ſe-
pultura, eccleſia parochialis nihil habebit, ar. ad hoc,
ſupra de teſta. officij, & c. requiſiſti, ſupra eo. de his, &
c. 1. Eſt & alia ratio: quia ea tantum, quæ relinquit ec-
cleſiæ, pro ſepultura relinqui uidentur, & ideò de il-
lis parochialis eccleſia ſuam percipiat portionem. Ea
verò, quæ ſic ſeparatim ſunt hoſpitali legata, non ui-
dentur relicta pro ſepultura, ſed alias pro anima: quia
b de ipſis nihil eſt deducẽdum,[b] & idem quod dictum
de hoſpitali, intelligas eſſe dicẽdum, ſi quis in alia dię
7 ce. eligat ſepulturam. Si uerò† is, de quo agitur nec ſe
pulturam eligit apud hoſpitalarios, nec ibi debuit de
iurę ſepeliri, ſed de facto, alias eſt ſepultus, tunc de reli
ctis nec totum, nec partem reddent parochiali eccle
ſiæ, ſed corpus tantum, & oblationes, & alia, quæ oc-
caſione ſepulturæ ad ipſos obuenerunt, ut ſupra c. ex
parte, & hoc ſecundum Inno. Imò hoc largius loqui
tur de his, ſcilicet quæ defunctus in ultima uoluntate
8 reliquit, ſecundum Hoſt.[c] Si† autem hoſpitale habet
c parochiam, ſeu proprius loquẽdo parochiam habet
eccleſia, quæ eſt hoſpitalis, tunc niſi eccleſia exempta
ſit, diuidetur legatum factum eccleſiæ, de quo perci-
pietur canonica, à legato facto hoſpitali, de quo ni-
d hil percipietur, cum exemptum[d] ſit, ſupra de teſta. of-
ficij, & c. requiſiſti, ſecundum Innoc. ſed illa capitula
probant contrarium, verum ſi eccleſia cum hoſpita-
li ſit exempta, & non populus, tunc debet epiſcopo
dare portionem tanquàm diœceſano. non ob. ſi dica
tur, exempta eſt eccleſia, & ſic nullam communionẽ
habet in ea epiſcopus, unde nihil præcipere debet, ar.
ſupra de teſtamen. requiſiſti. §. ſecus, licet eccleſia ſit
exempta, tamen adhuc habet communionem cum
ea propter populum, quem tenet ab eo. ſupra de pri-
uile. ex ore, ſecundũ Inn. & extra de verb. ſig. veniens,
& c. ad perpetuam. in quibus probatur tam ex textu,
quàm ex gl. ꝙ hoſpitalarij exempti non ſunt, nec tem
plarij, & hoc teneas, ꝙ etiam loca exempta de legatis
eiſdem

eiſdem à parochianis non exemptis relictis tenentur
ſoluere canonicam portionem, ſicut hoc tangit Inn.
& expreſsè notauit, ſup. eo. relatum, ſuper uer. medie-
tatem, quãuis in præcedentibus contrarium dicat ſe-
cundum Hoſ. Sed tu dic. ꝙ ſuprà loquitur de canoni-
ca epiſcopali, quã non ſoluunt exempti, quod ſup. di-
ctum eſt in prin. huius gl. ſcilicet, ꝙ de relictis hoſpita
li debet habere parochialis eccleſia partem ſuam, in-
telligit Inno. verũ eſſe, niſi teſtator expreſsè dicat, hoc
relinquo hoſpitali non pro ſepultura, ſed alia de cau-
ſa iuſta. de tali enim relicto nil ꝑcipiet parochialis ec-
cleſia, niſi relinquens ſe tranſtuliſſet ad hoſpitalarios,
ſup. e. de his: uel niſi eccleſia, & hoſpitale ſint ita uni-
ta, ꝙ quicquid dicitur de uno, neceſſe ſit & de alio in
telligi, puta quia hoſpitale cum eccleſia ſua exemptũ
eſt, nec in ſpiritualibus, nec in temporalibus aliquid
eſt in eis diuiſum ſpecialiter, & ſeorſum, in hoc caſu
de relicto eccleſiæ deducetur portio, etiã ſi dicatur,
ꝙ non intuitu eccleſiæ, ſed hoſpitalis ſit relictum, &
econuerſo: quia ſecundum prædicta de facto ſuppoſi
ta ſic ſunt unita de iure, ꝙ ſeparari nõ poſſunt. Sed di-
ces, ſemper eſt diſtinctio inter eccleſiã, & hoſpitale:
quia prior clericorum ſacerdos poteſt abſoluere fra-
tres, infra de ſenten. excommu. canonica, quod non
poteſt magiſter laicus. Solu. ita potes obiicere, ꝙ fra-
ter ſacerdos poteſt conficere, nõ frater laicus: talia ta-
men non faciunt diuiſionem inter eccleſiam, & ho-
ſpitale, ſed potius inter fratres clericos, & laicos, uel
potius inter officia. hoc enim officium abſoluẽdi da-
tum eſt priori domus ex priuilegio, quod poſſet ha-
bere, & ſi ibi non eſſet eccleſia, ſicut & alii officiales
domus habent alia ſua officia ſpecialia ſeparata abin-
uicem, & diſtincta. 89. diſt. ſingula. De hac autem ſepa
rabilitate no. infra de priuile. paſtoralis. ſecundum In-
no.[*Quartam*] tam ex ui iuris communis, quàm ex ui-
ribus priuilegii, quod præmiſit[*Reſiduum*] ſcilicet tres
9 partes[*Dolo*] quia cum† teſtator uellet denarios relin-
quere, inductus eſt, ut relinqueret equos, & arma: uel
ꝙ diceret de prædicta pecunia equos & arma debere
emi, & tunc hęc clauſula reſpicit ſolum formam lega
ti, uel reſpicit dolum commiſſum in eligenda ſepultu
ra, & tunc dic, ut infra eo. c. 1. lib. 6.[*Trium millium*] quæ
10 † eſt, ſeptingentorum, & quinquaginta ſolidùm, vel
37. uel ſol. 10. & fuit linguæ prouincialis hic compu-
tus, ubi & in Burgundia inferiori computatur ad ſoli
dos denariorum, & in Hiſpania ad aureos. in Anglia,
Alemania, & Dacia ad marcas. in Apulia, & Sicilia ad
auri uncias. in Frãcia, Lombardia, & Tuſcia commu-
niter computatur ad libras, ſecundum Hoſti.[*Satisfa-
ciant*], & ſic in tertia petitione datur ſententia pro prio
re[*Sufficienter*]concor. ſupra tit. 1. c. fi.[*Oblati*] plenè, inf.
de priuileg. ut priuilegia, & in ſanitate, ſupra c. de his,
11 Goff.[*Niſi probauerint*] mirabilis fuit† hæc ſententia, cũ
ſuper dubio non ſit pronunciandum. 11. quæſtio. ter
tia. graue. Item ex quo dabatur ſententia, ueriſimile
eſt, quòd teſtes ſint publicati, & quòd in negocio eſ-
ſet concluſum. poſt concluſionem verò non eſſet lo
cus probationi, ſupra de fide inſtrum. cum dilectus.
Dicit Hoſtien. ſoluat, qui poterit &c. dicit enim ſe de
iure neſcire reſpondere. nec enim dici poterit, quòd
hæc fuerit prouiſio, ut patet, ſupra uerſi. Talem. eſt ta
men ſimile, de inſtit. cum ueniſſent. Dicit ergo hoc
fuiſſe de poteſtatis plenitudine. Idem dicit de tota ſe-
quenti parte, ubi ſententia eſt incerta, contra id. C. de
ſenten. quæ ſine cer. quan. l. prima. & ſecunda. uel ſe-
cundum eum durat ſententia à. §. Talem, uſque ad
iſtum. §. eiſdem. præterea ab inde in finem eſt com-
miſſio, per quam iudex inſtruitur, quomodo habeat
negocium diffinire, nec erat quò ad illos articulos in
12 cauſa concluſum[*Quæ ipſius*]corpus† non reſtituitur,
niſi præceſſerit appellatio, ſupra c. ex parte, uel uio-
lentia, ſupra eo. cum liberum, uel dic, quòd non fuit
petitum, ſupra c. fraternitatem, Innoc.[*Alioquin*]ideſt
13 ſi ſepulturam elegit. ¶ Quinta† gl. no. tractum futuri
temporis, & c. determinat, ſignat contrarium, & ſol-
uit. ¶ *Glo. & ita uidetur*] arguit, ſignat contrarium, re-
14 mittit, & opponit. ¶ *In† glo. 2. ibi. §. ſed impuberis*] uide
de or. co. c. fin. ſuper. 1. glo. ¶ *In 5. glo. ibi, l. 1. §. 1.*] iudex,
qui condemnat ſocium, qui pecuniam communem
inuaſit, uel in ſuos uſus conuertit ad uſuras, non iube
bit caueri, ꝙ ſi tardius ſententiæ pareatur, uſuræ pe-
tentur. Futuri enim tẽporis tractus, ſcilicet poſt con-
demnationem non ſpectat ad iudicem[*& ibi, harum*]
iubet iudex de reficiendo pariete cauere, & nec ſe,
nec ſucceſſores prohibituros altius tollere, uel ſubla
tum habere[*& ibi, Egi.*] ſi egi ius non eſſe tigna in pa-
rietem meum immiſſa habere, iudicis officio etiam
de futuro opere cauebitur. ¶ *In glo. antepe. ibi, ſi duo*] ſi
promiſi alteri ex duobus reis ſtipulandi iudicio ſiſti
ſub pœna, & alternatiuè impediuit, ſi ſunt ſocii, con-
tra alterum competit exceptio, ne propter ſocieta-
tem proſit ei dolus[*& ibi, de arbi. ſi duo*] uide de teſta. c.
15 2. ſuper gl. antepe. ¶ *In† glo. 2. ibi. §. liberis*] ſed illud non
eſt ſi. Io. ¶ *In glo. 4. ibi, Terræ ſanctæ*] ad cuius acquiſitio-
nem, & defenſionem ſunt hoſpitalarij, & templarij
ſpecialiter deputati, vnde talia non recipiunt diuiſio-
nem. ¶ *In glo. & ita, in fi.*] de hoc inf. de homici. c. 2. li. 6.
& ſup. de procura. auditis: & vltra illa, quæ ibi dixi di-
cit hic Hoſtien. ſuper obligatione futura non proce-
ditur in iudicio, nec ſuper præſenti dilata, non exten
ſiua, puta quando debes. 10. ad paſca. hic enim ſtatim
es obligatus, ſed differtur petitio ad tempus, nec vltra
extenditur facta ſolutione, qua perimitur, ad hoc de
pigno. illud, inſtitu. quibus mo. tol. obli. in prin. & ſic
loquatur lex contraria, ubi uero obligatio præſens
eſt dilatata tamen, & extenſiua, ut in ſeruitutibus, de
quibus loquitur gloſ. extenditur iudicium ad futura
per iura, quæ glo. allegat. idem ſi conditionalis ſit, &
pœnalis ſequens ex contumacia rei, ad hoc ſup. de te
ſta. Rainaldus, poſt prin. Idem, cum quis ſemel occu-
pauit, uel impediuit ius alterius, poteſt enim ab illo
peti, ut de eo, quod commiſit, ſatisfaciat, & decætero
ſimilia non attentet, ut in ſe. gl. de deci. dudum, ad fi.
de elec. cum eccleſia, ſup. eo. cum liberum, de ſen. ex
com. grauem, ſecundum Hoſt. ¶ *In glo. immò in fi.*] Io. &
propter offenſam præcedentem, de ſen. ex. Romana,
§. caueant, lib. 6. ¶ *In glo. & ita, ibi, ubi dicitur*] & inf. eo.
is qui, li. 6. ¶ *In glo. & ita dolus, ibi, nihil*] idem hic Ab. per
eundem canonem. ¶ *In glo. ult. ibi, potuerunt*] nec patres
eis elegerunt, uel ſi elegerunt, nõ habeat hoc conſue-
tudo loci, infra eodem, licet, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Super quibus. Vel eſt ſpeciale, quando agitur coram papa, ut uolunt Inno. & Hoſti. in c. 1. de libel. obla. & plenius in c. 1. de litis conte.

b ¶ Deducendum. Iſtud intellige quò ad canonicam parochialem: ſecus in epiſcopali, uide Io. And. ſupra de teſta. requiſiſti, in glo. no. ex hoc.

c ¶ Secundum Hoſti. Quia propter ſepulturam uidentur relicta, ut dicit Inno. in prin. huius gl. uer. immò.

d ¶ Cum exemplũ. Intelligo de epiſcopali, quia illam impedit exemptio, ut infra uidebis, non parochialem.

SVMMARIVM.

1 *Sepultura eccleſiaſtica non priuabitur in flumine caſu ſubmerſus.*
Stuprum quid, & eius pœna, remiſ.
Amnis pro flumine, & unde ſic dictus.

Mortem qui ſibi conſciuit, eius bona deuoluuntur ad fiſcum.
Præſertim, pro maxime.
2 *Caſus excuſat.*
Virginitatis ſeruandæ quæ mortem ſibi conſciuerint, & nu. 1. & an id liceat, num. 5.
3 *Prægnans an ſepelienda ſit in cœmeterio cum fœtu.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5. & nu. 6.*
6 *Sepultura eccleſiaſtica quibus denegetur, & quando ſuſpenſo ad furcas.*

C A P V T XI.

1 EXparte. Qui de † ponte cadens caſu
ſubmergitur, non priuabi-
tur eccleſiaſtica ſepultura. 2. ibi, Quo cir-
ca [*De ſtupro*] quid ſit ſtuprum, & quæ ip-
ſius pœna, hic dicit Hoſtien. quod uide in
fra, de adulte. & ſtu. c. 2. & Bonagui. hic ponit, quod
habetur. 36. q. 1. §. cum ergo [*In amnem*] ideſt flumen,
ſiue aquam ab inneruitate ſic dictum, ſecũdum. Ho-
ſti. ſecundum deriuationes dicitur ab amænitate [*Sub
merſa*] bona iſtius non deuoluebantur ad fiſcum, quia
non ex conſcientia criminis mortem ſibi conſciuit,
ff. de his, qui ſi. mo. con. l. ulti. Goff. [*Quo circa*] reſpon-
det ad ſubauditum, quo illi conquerebantur de epi-
ſcopo, ꝙ non ſinebat illam ſepeliri [*Præſertim*] ideſt
2 maxime: quia † non cauſa fugæ, ſed caſus excuſauit
puellam, Goffr. [*Honeſta cauſa*] ſcilicet uerginitatis ſal-
uandæ. Hier. contra Ioui. li. 1. triginta Athenienſium
tyranni cum Phydonem necaſſent in cõuiuio, filias
eius virgines ad ſe uenire iuſſerunt, & ſcortorum mo
re nudari, ac ſuper pauimenta patris ſanguine cruen-
tata impudicis geſtibus ludere, quod pauliſper diſſi-
mulato dolore cum temulentos conuiuas cernerẽt,
quaſi ad requiſita naturæ egrediẽtes, inuicem ſe com
plexæ præcipitauerunt in puteum, ut uirginitatem
3 morte ſeruarent [*Defunctæ*] de muliere † prægnante an
ſepelienda ſit in cœmeterio eccleſiæ cum fœtu, reci-
tat hoc Gui. quod not. de con. diſt. 1. eccleſiam, ubi, &
plenius per Hoſtien. in ſumma de con. ecc. uel al. §. &
4 an ſit, uerſic. quid ſi mulier prægnans. ¶ Prima † glo.
reſpondet per quæſtionem, & ſoluit diſtin. ¶ Secun-
da glo. ponit. 7. uel 8. caſus, quibus fallit regula. ¶ *In*
5 † *gl. 1. ibi, nerui*] ubi de hoc [*& in fi.*] idem Hoſtien. dicit
tamen, quòd Goff. tenebat contrarium pro eo, quod
dixerat, quòd etiam pro honeſtate ſaluanda non de-
bet aliqua ſe præcipitare, uel manu propria perime-
re, ſed non credo, ꝙ Goff. per hoc intellexerit contra
hanc glo. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ſuis ſceleribus*] quid de ſuſpen-
6 ſo † ad furcas, dic quòd non debet deponi de patibu-
lo ſine iudicis licentia, ne contemnatur bonum iuſti
ciæ, quam, tamen petitam iudex denegare non debet,
a ff. de cadaueribus pu. l. 1, 2.[a] & 3. qua obtenta ſi in ui-
ta pœnituerat ante ſuſpendium, ſepeliendus erit. 13.
quæſtio. ſecunda. c. fin. Hoſtien. facit cle. de pœni. &
remiſ. cum ſecundum [*& ibi, neque apud*] & 21. q. 3. Cy-
prianus [*& in fi.*] adde caſum de ſen. exc. is cui, lib. 6.
Vinc. infra de deci. prohibemus, notabat per uerſ. ali-
quos caſus, quibus denegatur ſepultura, & Hoſtien.
ultra iſtos notabat caſus, ſcilicet in omni pagano, Iu-
dæo, & hæretico, de con. di. 1. eccleſiam, & c. ſe. In vſu-
rario publico, de vſuris, quia in omnibus, in excom-
municato etiam minori. 24. q. 2. ſanè quòd ſuper. talis
enim eſt à ſacramentis eccleſiæ ſeparatus, infra de cle
ri. ex. ſi celebrat, & dicam, infra c. proxi. Item in bla-
ſphemo impœnitente, de male. ca. 2. Item in mona-
co habente proprium, de ſtat. mona. ca. 2. & c. ſuper.
Item in excommunicato, & interdicto, infra c. pro-
xi. Item in caſu, infra de deci. prohibemus. Item in ca
ſu, infra de cenſi. innouamus. Iſti caſus poterant in-
cludi ſub penultimo, quem ponit glo. & adde, quod
dixi ſuper rubrica.

ANNOTATIONES.

a ¶ De cadaueribus pu. l. 1. 2. Et illa. l. probat, quòd tales ſunt ſepe-
liendi non in ciuitatibus, uel locis, à quibus ſunt relegati, uel in
uita ſtare prohibiti, quod no. bene, & an cadauera damnatorum
poſſint dari medicis propter anotomiam fiendam, relinquit Bar.
cogitandum in l. fi. de ca. puni.

S V M M A R I V M.

1 *Exhumanda quorum oſſa, uel corpora ſint.*
Leproſi non ſunt cum alijs tumulandi.
Reconciliatio excommunicatorum poteſt fieri per ſimplicem ſacerdotem, & quo caſu.
Sepulturæ ſi tradantur eccleſiaſticæ hic prohibiti, quæ pœna ſit.
2 *Violentia eſt caſus, & quo modo hic.*
Excommunicato communicans in morte incidit minorem.
Cœmeterij quando facienda reconciliatio, & nu. 3. in fin.
3 *Sepultura cui denegatur eccleſiæ, à cœmeterio ponendum longe eſt, & quantum.*
Sepultura quandoque eccleſiaſtica, quandoque Chriſtiana appellatur, & qualis ſit, remittit.
4 *Sepultura nulla, uel uilis non obeſt, & quibus, iuncto etiam contextu.*
Et quæ ſoleat Mauſolei nomine uocari.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 6.*
De mortuo inferendo interdictum quibus competat.
Dubij ratione aliquid admittitur, quod alias non admitteretur. §. 1. iuncta gloſſa, excipiuntur caſus, uerſi. ubi ſi plures, & nume. 7. §. 1.
Separationis etiam difficilis ratione idem, uer. cum actum.
Connexarum idem ius, ibid.
7 *Additio gloſſarum.*
Religioſum locum quæ perſonæ non faciant, in princ. iuncta glo. & num. 6. in princ.

C A P V T XII.

1 SAcris. Caſus. Si oſſa † excommunica-
torum ſic ſepultorum diſcerni
poſſunt, exhumari, & proijci debent: aliàs
non, & pars de his, quæ ui me. ue cauſa, &
de ſent. excom. ſacris, & præmittit exordium ad pro-
bationem dicendorum. ſecunda ibi, unde, ſoluendo
diſtinguit, & ſecundum membrum proſequitur ibi,
quòd ſi diſcerni [*Defunctis*] no. per hoc Abb. ar. lepro-
ſos non eſſe in cœmeterio cum alijs tumulãdos, cum
alij non communicent illis in uita, de ecc. ædi. c. ſecun
do. de coniu. lepro. c. primo [*Præciſi*] fuerunt, quod ſe-
quitur [*Reconciliati*] quod eo caſu poterat fieri per ſim
plicem ſacerdotem, infra c. fin. de hoc ſupra, de offic.
ord. paſtoralis [*Excomunicatorum*] idem de interdictis à
communione ſacramentorum, ſecundum Inno. ad
a hoc de cleri. exmi.[a] ſi celebrat. idem de illis, quibus
interdicta eſt ſepultura, infra de uſuris, quia in omni-
bus, Hoſtien. Hodie per concilium Vien. eod. tit. eos
qui, ſunt excommunicati, qui ſepeliunt publicè ex-
communicatos, uel nominatim interdictos, uel ma-
nifeſtos uſurarios, uel qui defunctos ſepeliunt tem-
2 pore interdicti [*Alio caſu*] ergo uiolentia † eſt caſus. ad
id. ff. commo. ad eos, C. eo. l. prima, & potuit eſſe ca-
ſus ignorantia ſacerdotis extranei ſepelientis peregri
num, quem excommunicatum ignorauit, ſecundũ
Hoſti. [*Tumulentur*] no. Ber. infra de priuilegiis, ad hæc,
ꝙ communicãs excommunicato in morte incurrit
minorem, ibi uideas [*Aliorum*] fidelium. ſi ergo in cœ
meterio non ſunt poſiti niſi infideles, & excommu-
nicati, omnia oſſa ſunt exhumanda, & ad eliminan-
dam

dam omnẽ ſpurcitiem ante, quàm aliquis ibi ſepelia-
tur, ſolemnis reconciliatio ſequi debet, de con. ecc.
uel alta. conſuluiſti, & de hoc ſupra de ſacra. non ite.
3 c. 2. Hoſtien. [*Procul*] no. per † hoc Abb. contra illos
qui ponunt prope cœmeterium cadauera excommu
nicatorum. Debent ergo poni tam longe, quòd uox
clericorum cantantium ibi non poſſit audiri, arg. de
pe. & re. quod in te [*Eccleſiaſtica*] ſic uocatur ſupra cap.
prox. de torne. c. 1. & c. in literis, de rapto. ſuper eo. in-
fra, de vſuris cap. ſecundo. in princ. & in fi. lib. 6. de pri-
uile. epiſcoporum, eo. li. alibi dicitur Chriſtiana, de
pe. & re. omnis, poſt princ. de uſur. quia in omnibus.
qualis autem ſit hæc ſepultura, colligitur in præ. de-
cre. ſuper eo, & 13. quæſtio. 2. qui diuina [*Fidelium*] re-
conciliabitur tamen cœmeterium, de con. ecc. uel al
4 ta. conſuluiſti, ſecundum Hoſtien. [*Vilis*] ponit † Gof.
& Hoſtien. uerſi. Marmoreo tumulo Lucius iacet, ac
Cato paruo, Pompeius nullo, credimus eſſe Deos. q.
d. pares in deitate, licet impares in ſepulchro. Seneca,
Inſepultus iacebis. quid aliud reſpondeam, quàm il-
lud Virgilianum, Facilis iactura ſepulchri, ſi nihil ſen-
tio, non pertinet ad me iactura corporis inſepulti. ſi
ſentio, omnis ſepultura tormentum eſt, & vide pul-
chrè in Hiero. in uita Pauli. in fin. & ſuper Matth. in
fine [*Precioſa*] hæc ſolent vocari Mauſolea, & quare
ſic, uide in Hiero. contra Ioui. lib. 1. d. & no. 96. diſtin.
5 bene quidem. ¶ Pen. † gl. arguit propter dubium, &c.
dat ſimilia de connexitate, & difficili ſeparatione, al-
6 le. tria iura in contrarium. ¶ *In* † *glo. 2. ibi, ſunt perſonæ*]
ſequitur, quæ quàmquam religioſum locum facere
non poſſint, interdicto tamen de mortuo inferendo
utiliter agunt. ponit exemplum de proprietario fun-
di, cuius alter habet uſufructum. ¶ [*In glo. pe. ibi, l. 3. §. ſi
duobus*] uide de accu. cum dilecti, ſuper ulti. glo. [*& ibi,
ſi alieni*] uide de pigno. c. fi. ſuper gl. penul. [*& ibi, etiam
ſi patre. §. 1.*] uide de or. cog. c. 2. ſuper glo. ſi iſti [*& ibi,
eum actum*] rationem eius, quod geſſit in ſeruitute ma-
numiſſus, reddere non cogitur, niſi ita ſit illud conne
xum cum poſtea geſtis, quod ſeparari non poſſit, &
idem. l. ſe. [*& ibi, ita uulneratus. §. id quod*] vbi ſi plures vul
nerant, nec apparet, ex cuius ictu interijt, omnes te-
nentur [*& ibi, cum ex pluribus*] ſequitur, eiuſdem nomi-
nis ſeruus liber iuſſus eſt, nec appareat quis, nullus e-
7 rit liber. ¶ *In* † *glo. 2. ibi, forte*] & ſine forte ſecundum
Io. & Goff. & Vinc. qui hoc no. ſupra, de ſacra. non ite.
c. 2. Phi. dubitando poſuit, vt Lau. Ber. & Hoſt. ¶ [*In glo.
pe. ibi, nolite*] infra, & facit ad ea, quæ ibi no. & 42. diſt.
quieſcamus, de quo vide, quod dicam infra, de homi
ci. ſignificaſti. 2. uerſ. ꝙ ſi diſcerni [*& ibi, niſi æſtimemus*]
ubi de hoc. Goff. hic allegat pro ſimili. ff. communi
diui. l. communi diuidundo. §. item ſi duo. ubi pro-
pter dubium matrimonij duo uentres in poſſeſſio-
nem mittuntur, & ff. de rebus du. qui duos. ubi duo di
cuntur poſtremi, cum unus ſolus ſit primus uel po-
ſtremus. ad idem de uſuris, cum tu. de Iudæ. cum ſit,
ubi propter dubium pauperibus datur per uſuram,
uel impreſſionem exortum. Ad idem inducit de ap.
b ſi duobus, & c. cum parati. ff. de iudi. ſi quis ex aliena.[b]
ff. de rei uen. quæ de tota, & ibi capitulum ſecundum
eſt, alias eſt ſub primo. ibi, non fit ſeparatio confeſſio
nis [*& in fi.*] uide quod ibi not. & ff. de rei uen. ſi fru-
mentum, in fi.

ANNOTATIONES.

a ¶ De cleri. exmi. Sepultura ergo inter eccleſiaſtica ſacramenta
computatur, contra quod facit quod no. Io. An. de ſacra. non ite.
in rub. pro primo facit c. ad apoſtolicam. de ſimo.

b Si quis ex aliena. De commixtione rerum, uel perſonarum ſepara
bilium, & inſeparabilium uide bonam gl. in l. ſi ſponſus. §. genera
liter, ff. de dona. inter ui. & uxo. quod facit ad q. de qua per Bar.
ff. de pub. & uecti. l. ecc. §. dominus.

S V M M A R I V M.

1 *Pro ſepultura effodienda terra cœmeteriata uendi non debet, num. 6.*
De hac ſiue cœmeterio remittit ad multas quæſtiones.
2 *In cœmeteriata terra an quis habere proprium poſſit ſepulchrum, & exinde alios inferri, prohibere.*
In ſepulchris familiaribus non ſuccedunt cognati.
De ſedibus, ſiue banchis, quas quis in eccleſia ſibi appropriat, quid iuris.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Monumento cohærens purus ager, profanus eſt, & licitè uenditur.
Sacra res non recipit æſtimationem.
5 *Additio gloſſarum, & num. 6.*
Sepultura quando licitè uendatur.
Inter ſacrum, & religioſum locum differentiæ.
Ex humatione corporis religioſus locus fit non ſacer.
Sacer locus qui dicatur.
Cœmeterium ubi eſſe poſſit, uer. unde dicit.
In eo plures eccleſiæ poſſunt ius habere funerandi, ibid.
Religioſum uas uendi poteſt, & cui, cir. fin.
6 *Pro ſepultura an quid exigi, & qualiter, & quando poſſit.*

C A P V T XIII.

1 ABolendæ. Caſus. Terra † cœmeteria
ta pro ſepultura effodien
da uendi non debet, & præmittit abuſum,
quem ſecundò tolli mandat. ſecunda ibi,
mandamus [*Inoleuit*] quaſi creuit, & multiplicata, &
nutrita eſt [*Certum precium*] imò habent quandoq; cle-
rici cœmeterium, quod uocant paradiſum, vbi non
permittunt ſepulturam effodi, niſi dentur centum, &
de 15. quæſtionibus circa hoc remittit Hoſti. ad ſum-
mam, quam remiſ. uide inf. de ſimo. ad apoſtolicam
[*Diœceſanus*] & ſic ad te ſpectat correctio, de offic. or. c.
2 1. [*Hac de cauſa*] quærit hic † Hoſti. an in terra cœmete-
riata poſſit quis habere proprium ſepulchrum? & di-
cit, ꝙ non quantum ad proprietatem, ff. de re. diui. in-
terim. §. ſacræ. poteſt tamen ipſum habere quo ad v-
ſum, vt ſi ipſe, & ſui ibi ſepeliantur. ſic intellige ſupra,
c. 1. 1. reſponſo. 13. q. 2. Ebron, & §. Ioſeph. ff. de reli. l. fa
miliaria. adeò, ꝙ inuito tali uſuario alius inferri non
poteſt. ff. de reli. l. 2. §. ſi uſufructum, ſecundum Goff.
Dicit Vinc. niſi ex cauſa, ſcilicet cum alibi commodè
ſepeliri non poteſt, ſicut prædia, & calices à laicis con
ceſſi alienari poſſunt ſecundum eum. In familiari-
bus autem ſepulchris non ſuccedunt cognati. ff. de re
li. l. ius familiaris, & idem poteſt cenſeri de banchis,
uel ſedibus, quas quidam ſibi uendicant in eccleſijs.
Hoſtien. tamen non putat, ꝙ de iure ſcripto laici poſ-
ſint habere tale ius epiſcopo reclamante, ar. infra, de
cuſto. eu. quia, & in his, quæ no. de arbi. contingit, ſed
uerum eſt, ꝙ de gratia in huiuſmodi tolerantur, ſicut
3 & in iure pa. infra de iure pa. c. 3. ¶ Prima † glo. dicit
ſepulturam dupliciter ſumi pro loco, & pro officio,
& locꝰ tripliciter, ſcilicet priuatus religioſus, & ſacer.
in primo procedit uenditio, in reliquis non. ¶ *In 1.*
4 † *gl. ibi, locum*] purus ager etiam monumento cohærẽs
profanus eſt, & licitè uenditur [*& ibi, de uoluntate*] ſe-
cus, ſi eo inuito, ut ibi [*& ibi, ſacra loca, in fi.*] res ſacra nõ
recipit æſtimationem [*& ibi, quæ religioſis*] uide de iud.
quanto, in 1. glo. ¶ *In glo. ulti. ibi, eſt quidem*] uide de ap.
5 conſtitutis. 2, ſuper glo. impotentia. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, reci-
pi*] idem de uaſe lapideo, uel ligneo facto ad aliquem
ſepeliendum, Innocen. & Hoſtien. [*& ibi, religioſa, uel
ſacra*] differentiam inter locum religioſum, & ſa-
crum quere not. 13. quæſtio. ſecunda. in eccleſiaſti-
co [*& ibi, ſacer*] immò religioſus, & intelligas, qua-
tenus corpus humatũ eſt, ff. de reli. l. ſecunda, §. Cel-
ſus, ſed non ſacer, ex quo ſine auctoritate pontificis

hoc factum eſt ſecundum Innoc.[*& ibi, ſacra dicitur*]
vnde dicit Inno.ꝙ cum cęmeterium habeat eſſe con
ſecratum, ut in cap. ſicut, infra alle. non poteſt acce-
dere loco non ſacro etiam religioſo, puta hoſpitali,
uel templo niſi habeat eccleſiam, alle.Hoſt.ff.de red-
hi.l.iuſtisſime,& no.de reſcriptis,Rodulphus.in prin.
putat autē id uerum, niſi priuilegij ratione aliud con
tingat,& remittit.ſupra c.1. dicit etiam Inn.ꝙ licet cę
meterium debeat eſſe circa eccleſiam, poteſt tamen
eſſe remotum,ſicut in Frācia propter fœtorem.Item
dicit,ꝙ in uno cœmeterio plures eccleſiæ poſſunt ha
bere ius funerandi parochianos ſuos[*& ibi,cum in ec-*
cleſiæ] ubi Tan. & Goff. no. hanc materiam ubi ultra
hic no.dicunt quoſdam dicere ꝙ vas religioſum eſſe
ctum uendi poteſt eccleſiæ ab eccleſia ad inſtar uaſo
rum altaris. 10.q.2.hoc ius[*& ibi,accipere*]non ex pa-
cto ſecundum Hoſtiē. aliàs eſſet ſimonia ſecundum
eum,infra de ſimo. in tantum,& c.non ſatis[*& inſi.*]
6 hanc glo.habes.13.q.2.§.item quæritur. ¶ *In* † *gl.ult.in*
fi.]dicit Hoſt.ꝙ petens caueat ſibi: quia in hoc eſt uis
in uerbo, ſicut de conceſſ.præben.cum ſuper,de iudi.
examinata,de cenſi.licet,ſuccumbit enim,ſi petit pro
terra,uel pro officio, nec prodeſſet conſue. ut hic,&
infra, de ſimo.non ſatis, obtinebit autem, ſi dicat, ꝙ
pro quolibet mortuo conſueuit tantum donari preſ-
bytero, uel eccleſiæ, ut in decre. ad apoſtolicam.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus,& in morte abſolutus, & à quo,debet ſepeliri*
pro eo ad ſatisfaciendum cogentur hæredes,& nu.8.
Excommunicandus quis ſit,& nu.2.
2 *Ab excommunicatione nullus abſoluit inferior epiſcopo.*
3 *In abſolutione obtinenda etiam qui in articulo mortis iurat ſtare*
mandatis eccleſiæ.
Sepeliri pœnitens debet etiam obligatus ad debitum.
Defunctorum ſuffragia quæ.
Rainerius poſt Accurſium, Guido poſt Rainerium ſcripſerunt.
4 *Hæredes quando ex delicto, uel ex contractu, uel quaſi teneantur*
ad pro eis faciendum ſatis,& quatenus,& num. 5. 6. 7. & 8.
Liberum corpus non recipit æſtimationem, excipitur.
Iuramento defuncti tenentur ſtare hęredes, non tamen per ipſum in
curritur ab eis periurium, uel accumulatur forum.
6 *Epilogus, ſuffragium,& additio gloſſarum,um.8.*

CAPVT XIIII.

1 PArochiano Caſus. Excomunica-
tus † q per ſuum preſ-
byterum fuit abſolutus in morte, ſepeliri
debet, & ad ſatisfaciendum cogentur hæ-
redes.ſecunda ibi,ſed eius[*Manifeſtis*] no. Abba. nul-
a lum excommunicandum niſi pro culpa manifeſta[a]
[*Homicidio*] homicida enim, & falſus teſtis, niſi pœni-
tuerint,excommunicantur.24.quæſtio.3.itaque[*Ince*
2 *ſtu*] pro quo † etiam impœnitens excommunicatur,
infra de eo, qui cogno. con. Iordanæ, per presbyte-
rum, quod fieri potuit.17.quęſtio.quarta.ſi quis ſua-
dente, & infra de ſenten. excom. nuper, Goff.[*Suum*]
tractat hic Hoſtien. quòd nullus inferior presbytero
abſoluit ab excommnnicatione.de hoc,ſupra de of-
fic.ordi.paſtoralis,in glo.quo caſu,de hoc ſatis dicam
infra de ſenten.excom.à nobis.2.in gl. per peccatum
3 [*Iuxta* † *formam*] not. Abba. quòd etiam qui in morte
abſoluitur,iurat ſtare mandatis eccleſiæ[*Cœmeterium*]
nota pœnitentem,licet obligatum ad debitum,ſepe-
liri ſecundum Abb.[*Suffragia*] de quibus habetur.13.
quęſt.ſecunda.animæ defunctorum, & ponebat Pe.
de his uerſi.Miſſa frequens, ſanctæque preces,ieiunia
ſacra.Defunctis proſunt, prodeſt elemoſyna crebra.

[*Hæredes*] recitabat hic Guido quandam gl. Rai. quæ
fuit Accurſij, C. de hæredi. ac. l. 2. vt etiam dicam de
uſuris,tua, ſuper prin.1.glo. [*Satisfaciant*] pro homici-
4 dio † poſſent hæredes ſatisfacere, ſi ſeruus fuiſſet oc-
ciſus.ff.ad l. Aquil.qua actione.§.ſi quis. Liberum au-
tem corpus non recipit æſtimationem. ff. ſi qua.pau.
fe.di.l. ex hac.poſſet tamē teneri hæres ad pęnā cōſue-
tudinariā,de qua de delic.pu.referēte,uel aliā,de iniu.
c.1.pro incēdio, uiolatione, & manuū iniectione pa-
tet ad quid tenetur, ꝓ inceſtu nō uidet̃ hæres teneri,
niſi bona inceſtuoſi peruenerint ad hæredē. 27.q.2.ſi
quis rapuerit,ſecundum Goff.& Hoſt.[*Cenſura ſunt ec-*
5 *cleſiaſtica*] no.hæredes † ibi conueniendos, vbi teſtator
debuit conueniri.& arguit Abb.ad quęſtionē, an hæ-
b res eius, qui ſuper contractu iurauit, conueniri[b] poſ-
ſit coram iudice eccleſiaſtico? & dicit ꝙ ſic,arg. ſupra
de fo. competen. dilecti. & dicit ſic fuiſſe de facto ſer-
uatum per quendam officialem,& ipſius ſententiam
in cauſa appellationis confirmatam. contrarium cre-
do.unde decre.ult.de foro competen.lib.6.dicit, A ſe
præſtitum.& facit quod dixi,ſupra de iureiu.veritatis.
iſtud in ſatisfactione abſoluti. & facit, ſupra de of. de-
leg.prudentiam,in fi.non ob.C. de proba. auct. quod
obtinet: quia licet aſſertioni teſtatoris,qui iurauit,ha-
beant hæredes ſtare neceſſe, ut no. ſupra titu.1.c.fi. in
gl. uidetur quod,ubi uide; non tamē per id arctantur
6 ad periurium,nec accumulatur forum. ¶ Pen.† gl.ar-
guit, alleg. tria iura.duo allegat in contrarium, & ſol-
uit. ¶ Vlti.glo.reſpondet per contrarium,de.l. una,C.
7 ne ex delict.de. ¶ *In* † *gl.ult.ibi,pro patre*]ſcilicet primipi-
lario[*& ibi,ueteris*] omnis ſtipulatio in dando, uel fa-
ciendo,uel mixta ad hæredem, & contra hęredē trāſ-
mittitur,ſiue fiat hæredis mentio, ſiue non[*& ibi.l.ul-*
ti.] ualet ſtipulatio,cum promittis inſulam ædificare,
cum morieris,etiam imminet onus hęredibus[*& ibi.*
l.una] licet etiam ab hæredibus, & contra hæredes in-
cipere actiones,& obligationes[*& ibi,ex delicto*] uiolē-
tiæ, concuſsionis, uel quouis alio, ut in hac. l. [*& ibi,*
ex depoſiti] ob dolum malum defuncti in depoſito,
mandato, comodato, tutelæ, & negociorum geſto-
rum[*& ibi. §.in contractibus*] ſequitur, ſucceſſores ex
dolo eorum, quibus ſucceſſerunt, non tautum in id,
quod peruenit, ſed inſolidum tenentur[*& ibi, ſi duo-*
8 *bus.§.ulti.*] hanc & ſe.uide in ſupple. ¶ *In* † *gl.1. inſi.*] &
c.conqueſti, & 11.q.3. canonica. 12.quæſtio. 2. cum
deuotiſsimam. ¶ *In gl.pe.ibi.c.1.*]ubi de hoc,in ulti.glo.
¶ *In gl.ult.ibi, defuncti*] uel hoc non agitur contra hære-
dem ex delicto defuncti, ſed ſacerdos nō abſoluit ex-
cōicatum, niſi caueat de ſatisfaciendo, de appel.qua
fronte,§.ſanè. & ex illa ſtipulatione agent, quorū in-
tereſt.ff.rem pub.ſaluam fore.l.non quaſi,& plus dici
mus, ꝙ ſi omittatur cautio, intelligitur appoſita, ff.
de adop. l. his uerbis. Et eſt ratio, quia ex quo pœni-
tet,& aliter pęnitere non poteſt, niſi ſatisfaciat, uide-
tur hæredibus mandaſſe, quòd ſatisfaciant, & ideò
c ſunt cogendi, Innocen.[c] Dicebat Hoſtien. quòd dici
poterat hoc caſu non ſolum lis conteſ. ſed etiam ſen-
tentia lata ex eo, ſcilicet quòd præcepit ſacerdos, ut
ſatisfaciant.dicit tamen finaliter, ꝙ quicquid uolua-
tur ex delicto,tenentur hæredes ſecundum canones,
non ſecundum leges,niſi in caſibus[*& ibi,cum hæres*]
fallit,C.de uſuf.l.antiquitas, & eſt ſpeciale, ne inutilis
ſit proprietas legata, & in caſibus, qui habentur,ff.de
uerbo.ſigni. ſciendum, & de hoc ſupra.de fil. preſ. ex
tranſmiſſa,in prima.glo.[*& ibi.§. conditio*] uide quod
not.in Spec.de accuſatio. §.primo.uerſi. quid ſi latro
[*& ibi,cum defuncto*] ſi tamen confeſſus fuerit, & mori-
tur ante litem conteſt.tenetur hęres ex quaſi contra-
ctu,quod dic ut in Spe. de interroga.§.2.uerſi. quid ſi
is[*& ibi.l.una*]fallit in actione,ui bonorū raptorū,quę
non

non datur cōtra hæredes,& ſi ad eos aliquid peruene-
rit ex delicto defuncti.ſed hoc contingit,quia in locū
illius accuſationis datur condictio furtiua. ff. ui bono
rum rap.l.2.§.ulti.Idem forte poteſt dici in interdicto;
unde ui, in cuius locum ſucceſsit actio in factum, ut.
ff.de ui,& ui ar.l.1.§.ulti.Goffr. qui hoc notauit in dé-
cre. in literis. de rapto. [*& ibi, duobus caſibus*] alij plures
nō.ff.depoſiti,ſi hominem.§.detur actio. & ponit hic
Hoſtien.dicens, quòd tertius caſus eſt ff. de pollicita-
tioni.quartus inſt. de perpe.& tempora.act. §.aliquan
do.quintus ff.de precario,quęſitum.§.ſi.& ff.de eden.
l.1.[*& ibi,unus eſt*] in actione in factum,quæ datur con
tra meſſorem, & non cōtra hæredem,licet enim quò
ad agentem ſit perſecutoria, quò ad conuentum eſt
pœnalis[*& ibi, alius eſt*] in tributoria, quæ non datur
contra hæredem,niſi inquantum ad eum peruenerit,
& uide de reg.iuris,is qui tacet,lib.6. [*& in fine*]de hoc.
12.q.2. epiſcopus,qui filios.

ANNOTATIONES.

a ¶Manifeſta.Et pro contumacia.11.q.3.nemo, & de uerb.ſigni.ex
parte, lo primo, ubi uide gl.
b ¶Conueniri.Quia ex iuramento oritur actio, uide Io. And. de in-
ſti.cum ueniſſent,& Bar.in l. ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſo.
c ¶Innoc.Vide gl. fi.in c.à nobis, el 2.de ſen. exc. quæ hoc uidetur
ſentire, & an ſecundum can. quando hæres facit ex delicto defun
cti,teneatur inſolidum, ſi non facit inuentarium, uide Ioan. And.
prius Fede.de Senis in c.quàmquam, de uſur.lib.6.& Bar. & Bal.
in rubri.ff.de peti.hæred.& plenius Bal.in l.1.C.de ſac.ſan.ecc.&
uide ipſum,& Sali.in l.furti, C.de fur.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, ſiue diſpoſitio tituli,uel rubricæ.*
De materia huius tituli ubi alibi quàm hic tractetur.
2 *Parochia quid, & eius etymon.*
Parochialium rectores ubi non habeant curam animarum.
3 *Parochiale ius in quibus conſiſtat, & num.5.*
4 *Oblationis nomen quomodo accipiatur.*
Ad oblationes faciendas an, & quando cogendi parochiani,& in
quem uſum conſumendæ.
Pro ſacramentis præſtandis, an poſſint.
Beatus Thomas citatur à Io. And.
5 *Canonica portio quæ de iure parochiali, quæ de epiſcopali.*

De parochiis, & alienis paro. Rub.

1 ¶Tractato ſupra rubrica † prima de quodam ſpecia-
li iure parochiali, quod in funerando conſiſtit, nunc
de illo tractat in genere ſecundūm Goff. Habetur ma
teria. 13. q. 1. per totum facit,9. q. 2.& 16. q.5. per to-
tum.Conueniunt de reſti.ſpo.olim 3.de præſcri. ad au
res, de præben. auariciæ, de his, quæ fiunt à præla. pa-
ſtoralis,de rerum permu.ad quæſtiones,de eccl.ædifi.
ad audientiam.1.de clan. deſpon. cum inhibitio.facit
de reſtitu.ſpo.c.2.lib. 6.de deci c. 2. in fi. eo.lib. ¶Hoc
2 † ſcias, quòd parochia propriè dicitur locus, in quo
degit populus alicui eccleſiæ deputatus, & certis fini-
bus limitatus, & dicit Goff.Bene.eod. tit. quod paro-
chia eſt Græcum, & Latinum, & dicitur quaſi præpa-
ratio, uel partitio curæ: quia rector eccleſiæ curam
habet animarum totius populi,infra illos limites con
gregati, unde dicitur regere populum, de capel. mo-
na.c.1.dicit etiam, quòd in quibuſdam partibus, ut in
Apulia; maximè Beneuenti, rectores parochialium
eccleſiarum non habent curam animarum. Dicebat
3 hic ſuper † rubrica Innocen. & Hoſtien. poſt eum, ꝙ
ius parochiale conſiſtit in multis.primò in hoc,quòd
parochiani in diebus feſtiuis in eccleſia ſua, & non ali
bi miſſam audiant,infra ca. 2.ſecundò in decimis per-
ſonalibus percipiendis. 16. quæſtio. 1. ſi quis laicus,&.
c.quicunque,infra de deci.ad apoſtolicæ.§.1.tertiò in
a pęnitentijs,ſepulturis,[a] benedictionibus nubentium,
& alijs ſacramentis, recipiendis à parochiali ſacerdo-
te,vt ibi, & infra de pœnitentiis, omnis, & ſupra tit.1
cap.1.& 2.& per totum, & infra,de ſimo.ſuam.13.q.1.
capi. 1. & per totum, quartò in perceptione oblatio-
num.10.quæſtio.1.ſacerdotes,& c.ſanctorum, & cap.
hanc conſuetudinem,ſupra de his, quæ fi. à præla.pa-
4 ſtoralis, & accipe † nomen, oblationis,largo modo,
pro omnibus,ſcilicet quæ infra limites parochiæ ſpiri
tualiter obueniunt, ut ibi, & infra.de uerb. ſign. cum
inter uos, & uidetur quibuſdam, & forte non male;
quòd ad oblationes faciendas cogendi ſint parochia-
ni, maximè ſi ſacerdos pauper ſit, ar.32. diſtinct. præ-
ter hæc.16.quæſti.prima.ſtatuimus.de con diſt.1.om-
nis Chriſtianus procuret ad miſſarum ſolēnia aliquid
Deo offerre, & ibi idem not. & facit, infra de uſuris,
quanto.§.fin. ſed & ad præſtandum aliquid pro ſacra-
mentis alijs cogi poſſunt quandoque,ut not infra de
ſimo. ad apoſtolicam, ſecundum Innoc. Hæc tamen
materia plenius expeditur in ſum. eo. tit.§. in quibus.
Tho.de hoc tractat ſecunda ſecundæ.q. 86 artic.1.ubi
inducit pro parte, quòd ſint voluntariæ, Matth.5.ibi,
ſi offers munus tuum ad altare,& Exo.25. in princ.ab
homine, qui offert ultroneus, accipe,dicit autem, ꝙ
eſt oblatio,quæ offertur,conſumenda in ſacrificium,
de qua Exo. 29. & Leui.2. & iſta eſt oblatio, & ſacrifi-
cium,eſt etiam oblatio rei manere debentis in diuino
cultu, uel conſumendæ in uſus miniſtrorum, & hæc
ſunt uoluntariæ, per ſuperius inducta. Fallit in qua-
tuor caſibus.primò quando habet ratione cenſus, cū
aliquis ex fundo eccleſiæ ſibi conceſſo debet certam
oblationem annuam facere. ſecundò cum aliquis in-
ter uiuos promittit,uel in teſtamēto relinquit aliquid
offerendum eccleſiæ, tertiò cum clerici eccleſię non
habent, unde ſuſtententur, ut ſupra. quartò propter
cōſuetudinem, tenentur enim fideles in aliquibus ſo-
lemnitatibus ad oblationes conſuetas, de ſimo. ad a-
poſtolicam.Solent autem hæ duæ ultimæ eſſe uolun-
tariæ quò ad quantitatem, & quò ad ſpeciem rei,quæ
offertur.dicit tamen, quò ad illas per ſuperiorem co-
gentur, non per ſubtractionem ſacramētorum per ip
ſum,cui debentur.de hoc dicam,infra.tit.1.quàmuis,
5 poſt Rai.¶ Quod autem dictū † eſt, perceptionem de
cimarum eſſe de iure parochiali, uerum eſt ſecūdum
Inn. de iure communi,infra de decimis, cum contin-
gat,& c.cum in tua, & idem intelligas de perceptione
canonicæ portionis quam habet eccleſia,in qua ſuus
parochianus ſepelitur, ſupra de ſepulturis c. primo.&
& ſecundo,& c.de his. Sed & eædem portiones dicun
tur eſſe de iure epiſcopali,ſupra de offic. ord.conque-
rente.prima tamen percipitur ratione iuris parochia-
lis. ſecunda uerò ratione communionis,quam habet
epiſcopus cum ſua eccleſia,ſupra de teſta.requiſiſti.§.
ſecus,ſecundum.Innocen.melius ſecundum Hoſt.di-
xiſſet ratione iuris epiſcopalis, quod habet in tota dię
ceſi, quod dic, ut plenè notatur in ſumma, de ſepul.
ſub.§. uerus. §. & utrum canonica. ſed & cura de iure
parochiali videtur eſſe,ſupra de pręben. de multa.§.1.
& c. extirpandæ. §. qui verò, quæ in quibus conſiſtat,
uide quod legitur, & notatur, ſupra de ele. dudum.2.
§.tandem,& infra de pœniten. omnis,reſpon. 1.ſuper
verſic. proprio.

ANNOTATIONES.

a ¶Sepulturis.Hoc videtur, ſi ab epiſcopo illi eccleſiæ ſit datum cœ
meterium,& ius funerandi: alias tunc in parochiali eccleſia eſt ſe
cus,uide Io.And.ſupra ti.prox. certificari,incontinenti poſt gl.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus inter epiſcopum ſubſtitutum epiſcopo hæretico, & ip ſum hæreticum reuerſum qualiter diuidatur, & nume. ſequen. ui de, nume. 5.*
Donatiſtarum hæreſis quædam, & ubi, num. 6. §. 1.
2 *Diuiſionem ſenior facere debet, & quis ſenior hic intelligatur, & nume. 7.*
Seniores uſu præſumuntur melius facti ſcire qualitates.
Pars maior præfertur, & quo caſu hic, ad uerb. præferatur.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Portionis nomine ubi aliud non exprimitur, intelligitur dimidia.
De uſufructu quando agitur communi diuidun. quomodo diuidetur, & à quo.
5 *Additio gloſſarum, & nu. 6. & 7.*
Hæc decretalis commune ius ponit, & quot habeat intellectus, & nu. 6. in princ.
Diuiſionis faciendæ modum hic deſcribit, & nu. 4. & 1. & 7. §. fin. & à quo, eod. num. 4. & nu. 2.
6 *Conditio melior quorum ſit, iuncta glo. §. 2.*
7 *Grauatus in uno, debet in alio releuari, & quo caſu.*

CAPVT I.

1 SI epiſcopus. Caſus. Põit qualiter † diuidatur
epiſcopatus inter epiſcopũ ſubſtitutũ
epiſcopo hæretico, & ipſum hereticũ
reuerſum, & ex diſpenſatione receptum,
uide quod dicam ſuper 1. glo.
[*Ex Donatiſtis*] ideſt ex ſecreta Donatiſtarum
ſpecies hæreſis eſt, concor. ſupra de preſcrip. c.
1. & de iſtorum errore. 24. q. ulti. c. pe. uerſi. Donatiſtæ
[*Ad illum*] ſcilicet conuerſum [*Ad alium*] ſcilicet catholicum
[*Pertineat*] ſi diceret aliquis, Domine non poteſt
fieri ſic diuiſio. forſan enim una parochia ualet duas,
uel tres de alijs. Cõcilium reſpondet, habeat vnus plures
numero, & alius pauciores ita, ut illæ &c. q. d. ponantur
ex una parte. 3. vel 4. ex altera. 6. uel 8. ſicut uide
2 bitur [*In epiſcopatu habet*] non ergo † ſenior diebus diuidet,
ſed qui diutius epiſcopatum rexit: quia præſumitur
melius ſcire qualitates facti, quàm is, qui minori
tempore fuit in epiſcopatu. per quod not. Hoſtien. &
Abb. quòd diuiſionem hæreditatis facere deberet nõ
maior natu, ſed qui diutius tractauit, & adminiſtrauit
res hæreditarias, & inter ſocios ſtudij, qui diutius fuit
in ſtudio [*Vnus*] tantum [*Locus*] ſcilicet in quo fuerunt
partes [*Eligent*] ſi concordare poſſunt [*Antiqui*] ſcilicet
qui nũquàm fuerunt lapſi [*Suum*] ſcilicet catholicum
[*Illi*] Donatiſtæ [*Suum*] ſcilicet conuerſum, & ſic ſunt
diſcordes [*Præferatur*] hoc ſi altera pars inuenitur maior,
& ſic bene continuatur, quod ſequitur [*Aequaliter*]
ut quia. 9. ſunt loca. diuiſis igitur. 10. remanet. 11.
indiuiſus [*Superius*] hoc intendit, quòd plebs illius loci
indiuiſi eligat, & ſi diſcordat, ſtetur maiori numero,
& ſi numerus æqualis ſit, deputetur epiſcopo maioris
3 temporis. ¶ Prima † gl. ponit caſum. ¶ Vlt. quærit, &
4 ſoluit. ¶ *In † gl. æquales, ibi, nomen. §. 1.*] portionis nomine,
ubi aliud non exprimitur, intelligitur dimidia, &
idem. l. ſequens. ¶ *In glo. ul. ibi, cum de uſufructu*] quando
de vſufructu agitur communi diuidundo, iudex aut
per partes faciet uti frui, aut faciet locari, vt ſic quilibet
habeat partem precij, aut ordinabit, ꝙ alternis an
5 nis fruantur. ¶ *In † glo 1. in fi.*] ſecundum Tan. quod uidetur
placere Innocen. dicenti, quòd diſpenſatio fuit,
& prouiſio, quod hic dicitur. Tu dicas cum Hoſtien.
& Abb. quòd capitulum ponit ius commune, non di
co in eo, quòd epiſcopus reuerſus de hæreſi recipiatur
ad epiſcopatum, ſed in eo, quod diſpenſatiuè recipiatur,
nec aliter diſponat eccleſia niſi ſic, quòd reſtitutus
cum ſubſtituto habeant epiſcopatum, locus erit
diuiſioni, de qua loquitur hoc capitulum. Eſt tamen
ſecundum hanc lect. quæ habet, & bene, quòd
hoc capitulum tenet, duplex ipſius, c. intellectus. primus,
ut iſte ſit ſenſus, quod loca, quæ remanſerant in
fide, quæcunque ſint, habebit catholicus. Loca verò
reuerſa de hæreſi habebit reuerſus, communia uerò,
ideſt, in quibus erant catholici, & heretici, illa diuidentur
per modum hic poſitum, & hæc lec. uidetur placere
Innoc. & Hoſti. & ſecundum hanc lect. verbum,
ubi ambæ partes, quod ſequitur in text. non ponitur
pro æqualitate, ut dicit glo. ſed pro partialitate, quia
ſcilicet erant ibi catholici, & hæretici, & ſic quilibet fa
ciebat ibi partem, illę igitur diuidentur, aliæ verò non
ſecundum hoc. Alia lectura, ꝙ de locis omnibus fiat
diuiſio. puta unus, ſupra riuum: alter infra, unus mon
tana: alter planiciem. tene quod uis. nec credo, quòd
tuis diebus practices hunc caſum. Si enim hodie ſic re
ſtitueret eccleſia, aliter prouideret ſubſtituto dando
a alium epiſcopatum, uel deſignando [a] certos reditus.
6 ¶ *In † gl. 2. in fin.*] & de depo. c. 1. Egi. uerius uidetur, ut
dicunt Hoſti. & Abb. ꝙ ponatur propriè, totus enim
epiſcopatus non erat lapſus, quod patet [*ibi, antiqui catholici*]
vnde dicebat Hoſti. loqui, cum epiſcopus cum
parte epiſcopatus lapſus eſt, altera parte remanẽte catholica,
& altera mixta. ¶ *In glo. 3. ibi, dictum eſt*] & loquitur
de his, qui erant in partibus Africæ, ubi præualebant
Donatiſtæ, Inno. ¶ *In glo. nomine, in fi.*] de deci. c. 2.
lib. 6. ¶ *In glo. no. in fi.*] & debilioris. 18. q. 1. in nullo, &
pauperioris, de ecc. ti. c. ſi quis in nomine. 1. q. 1. in pri
7 mis, Vincen. ¶ *In pe. in fi.*] idem † Petr. de ſan. ſecundum
Hoſti. hoc intelligit de epiſcopo, qui maiori tempore
fuit in epiſcopatu, non de ſeniori ætate, & ſit ratio
ſecundum eum, quare illi deputatur, quia ſcilicet fuit
ille grauatus in onere diuiſionis, æquum fuit, ut releuaretur,
iuxta regulam, qui in uno grauatur &c ff. de
iureiuran. eum qui, & facit de tranſla. c. ſecundo, ad fi.
¶ *In glo. ult. ibi, alterius*] hoc reprehendit Pet. dicens, hoc
diffinitum eo caſu, quid iuris ſcilicet, quòd deputetur
epiſcopo maioris temporis: poſſet tamen glo. locum
habere, cum æqualitas eſt in tempore. ad hoc de reſcrip.
c. pe. lib. 6. [*& in fi.*] facit quod no. de iure pa. c. 1.
in 1. glo. & habetur in cle. eo. ti. plures.

ANNOTATIONES.

a ¶ Deſignando. Iſta fuerunt pro diuiſione eccleſiarum tempore unionis concilij Conſtantien. quando quaſi omnes eccleſiæ, maxime Italiæ propter diuerſas obedientias, diuerſos prælatos habebant.

SVMMARIVM.

1 *Miſſam audire, & offerre in propria quis tenetur eccleſia, niſi in caſibus, & quibus, & num. 4.*
2 *Parochianum alterius qui recipit ad ea, quæ hic dicuntur, quæ committat.*
Contempus hic præſumitur parochus, niſi aliud oſtendatur.
3 *Verbis potius facienda monitio, quàm manus iniectio, præterquàm in caſu, & quo hic.*
Parochianos alterius licet eijcere de eccleſia, & quando.
Excommunicatio quando non incurrat ex expulſione alieni parochiani.
4 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

VT dominicis. Breue eſt, ſumma, uel diuiſione
non egens. & ſup. ſtatuimus [*Feſtiuis*] de
1 his † habetur de con. di. 3. c. 1. de fer. c. fi. & ar
gue, quemlibet teneri in diebus dominicis, & feſtiuis
miſſam

miſſam audire in propria eccleſia. Item offerre. de cõ.
d. 1. omnis Chriſtianus. in diebus priuatis poteſt, ubi
vult, miſſam audire. nec tenetur offerre, de con. di. 1. ſi
quis extra. remittit Hoſti. ad ſum. eo ti. §. in quibus. &
adde quod dixi ſuper rubrica [*Alterius*] loquitur ergo,
cum parochiæ ſunt diſtinctæ, Vincen. & tunc cuiuſq;
prouentus ſunt conuertendi in uſus rectoris, de his,
2 quæ fi. à præ. paſtoralis. alterius † ergo parochianum
recipiens ad diuina, uel ad confeſsionem, uel ad iudicium,
uel ad ſepulturam, uel ab illo recipiens decimã
furtum quodammodo, & rapinam committit, ſupra
de elec. dudum 2. facit, quod no. ſupra titu. 1. §. 1. in fi.
ſecundum Hoſti. [*Contempto*] præſumitur contemptus
niſi parochianus licentiã habeat, uel iuſtam cauſam
oſtendat. & hoc ſaltim ubi parochialis eccleſia eſt uicina.
excipe tamen notorium fornicatorem, & precisum
ab eccleſia, qui contemni poſſunt. quod dic, vt
ſupra de coha. cleri. ueſtra, ſecundum Hoſtien. [*Quem*]
parochianum alienum [*Eijciant*] conſulit Inno. quòd
3 † potius uerbis moneant, quam manus iniiciant. Ouidius
meta. 12. Tutius eſt lingua contendere, quàm ma
nu pugnare. & Scipio duos regis filios monebat, ut
potius uerbis, quam ferro diiudicarent, quis regnare
deberet, ut ponit Valerius lib. 9. c. de improbè dictis,
§. Scipione. Dicit tamen Innocen. quòd forte hoc caſu
licitum eſſet prælato eccleſiæ non ſolum laicos, ſed
etiam clericos eijcere ſine pœna excommunicatio
a nis; argum. de ſenten. ex. ueniens [a]. Dicit Hoſti. quòd
ſi monitus nollet exire, & preſbyter celebrare uolens
rogaret parochianos, & illis præciperet, quòd illum
expellerent, non credit præcipientes, uel eiicientes excommunicatos
per præ. decre. ueniens, & eo. ti. famæ,
§. laici. ille enim ſe ingerit diabolo ſuadente, & eiicientes
excuſantur per imperium ordinariæ poteſtatis. 11.
q. 2. qui reſiſtit. & ſic potius ipſe ingerens offendit. ca.
4 ſi quis ſuadente. ¶ *In † glo. 1. in fi.*] & infra de ſepul. c. 2.
§. 1. lib. 6. de ſcholare remittit Hoſtien. ad ſum. eo. ti. §.
quis intelligitur, uer. quid de ſcholaribus.

ANNOTATIONES.

a ¶ Veniens. Pro hoc Matth. 21. c. ubi dominus eiecit ementes & uendentes de templo cum funiculis, & flagello: & quia ſtando ibi contra prohibitionem presbyteri uidetur diuinum turbare officium, ut in prædicto c. ueniens.

SVMMARIVM.

1 *Parochianum alterius ad quæ nemo recipere debeat.*
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Muneribus illius loci quis ſe obligat, ubi elegit domicilium.
4 *Additio gloßarum.*
Parochianus non eſt alienus, qui ſe tranſtulit.

CAPVT III.

1 NVllus. Breue eſt [*Iudicare*] ſiue † de foro
pœnitentiali agatur, ſiue contentioſo.
unde nec ad ſacramenta eccleſiæ
illum recipiet: imò nec in ipſa eccleſia, ſupra
c. proxi. ſecundum Hoſtien. [*Nam*] ſup. epiſcopus,
& ſic planum ſecundum Innocen. & Hoſtien. [*Iudicare*]
ſup. ex poteſtate ordinaria: aliàs contra. de offi. de
leg. per totum, ſecundum Hoſtien. Si intelligas de iudicio
depoſitionis ab ordine, tunc litera eſſet plana.
2 ¶ Secunda † glo. ſignat contrarium, & ſol. ſecundò ar
3 guit, & remittit. ¶ *In † glo. 1. ibi, ſi in patria*] qui in patria
uxoris, uel alia domicilium elegit, incolatus iure ſe ci
uitatis muneribus obligauit. ¶ *In glo. 2. ibi. l. 2.*] uide de
4 conſue. ad noſtram, ſuper ulti. glo. ¶ *In † glo. 1. in fi.*] dicit
Hoſti. ex quo tranſtulit, non eſt alienus parochianus.
¶ *In glo. 2. ibi. per totum*] & maximè. c. 2. ad fi. ubi de
hoc [*& ibi, prælati*] & iudices laici, Ala.

SVMMARIVM.

1 *Fines parochiarum, de quibus conſtat, uel cohærentia finibus præſcribi non poſſunt.*
Et ſtatuti à canonibus attenduntur, non à legibus, & quare, & nu. 4. in fin.
Fines ſecularium principum inſtabiles, & ratio.
An eos ampliare non liceat potentia tantum.
Occupare quæ & quando liceat Chriſtianis principibus.
Terminis ſuis inter Chriſtianos quiſque debet eſſe contentus, cir. fi.
Occupata non præſcribuntur, in fi.
2 *Limes quid, & qualiter accipiatur, & pro eo quæ ponantur, & cuius ſit ipſe, & quæ in eo ſunt, etiam ſi ſit eccleſia.*
3 *Limites an & quando præſcribantur, & an quod eſt ab eis remotum.*
Epiſcopalia iura an præſcribantur.
4 *Probatio legitima dupliciter fit hic.*
Indubitata fides per quæ fiat.
Obſeruatio longiſſima pro lege habetur.
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 6. & 7.*
Cohærentia quomodo hic intelligantur.
8 *Epiſcopatuum, & parochiarum limites quo tempore poſiti.*

CAPVT IIII.

1 SVper eo. Caſus. Fines † parochiarũ,
de quibus conſtat, uel cohærentia
finibus præſcribi non poſſunt.
communis diuiſio. ſecunda ibi, Reſponde
mus [*Per canones*] leges etiam uidẽtur innuere idem in
baronis temporalibus, ut ſunt Ducatus, marchionatus,
& comitatus. C. de fun. limi. agros, lib. 11. C. de offi.
præ. præto. Afri. in nomine domini, ante mede. l. argu.
in li. feu. de feud. ali. imperialem. §. præterea: contrarium
tamen de facto ſeruatur ſecundum Hoſtien. ſecundum
quem comitatus, & baronias uidemus tota
die minui, & augeri, & qui potentior, ille iuſtior, &
prho dolor, eſt completum illud Sapientiæ. 2. ca. Opprimamus
pauperem iuſtum, & nõ parcamus uiduę,
nec uetera in canos reminiſcamur. ſit autem fortitudo
noſtra lex iuſticiæ. & miratr̃ de talibus principibus,
ſi confitentur, quomodo ſic retinẽt occupata, de uſuris,
cum tu. Putat ergo, quòd non confitentur, uel eligunt
confeſſores ſimplices idotas, & uitia ſua palpantes
contra can. l. d. ſi quis diaconus. 44. d. diſpenſatio:
quia hoc notum eſt toti mundo, quòd principes nec
reddunt occupata, nec deſinunt occupare, & hæc eſt
ratio, quare ad hos uariabiles terminos non recurrit
eccleſia. 100. di. puenit, de reli. dom. c. 1. inducũt occupantes
pro ſe auctoritatem Gen. 1. Benedixit illis deus,
& ait, Creſcite, & multiplicamini, & replete terram,
& ſubicite eam &c. pſalmus. Cęlum cęli dom. terram
autem dedit filiis hominum. q. d. occupanti conceditur.
ſed ut dicit Hoſtien. licet de iure gentium in mundi
prin. hoc licitum fuerit, & forſan hodie liceat quò
ad terram infidelium, de quo no. in fra de uoto, quod
ſuper, ubi uide, maxime ad finem magnæ gloſſ. inter
Chriſtianos tamen debet quiſq; ſuis terminis eſſe con
tentus, ſupra ti. 1. c. 1. de proba. ex literis. de hoc, ſupra
de iureiur. ſicut, & infra. 18. q. 4. 5. & 6. per totum. nec
occupata præſcribuntur, ſuper quo remit. ad ſum. de
præſcrip. ſub rubrica, de præſcrip. rerum immobilium
§. quæ exigantur, ſub. §. quartum, uer. in rebus tempo
2 ralibus [*Limitibus*] limes † eſt lõgitudo, uel latitudo ſpatium
à ſpatio diſtinguens, & in tali limite nil poteſt eſſe,
quoniam linea tantum eſt, in qua quandoque ponitur
lapis, per quem diuiditur ager ab agro. & talis la
pis propriè & in ſtricta ſignificatione limes appellatur
unde

unde Virgilius, Limes erat poſitus, litem ut diſcerne-
ret agri. à cuius limitis contentione dicitur lis, infra
de uerb. ſig. forus. §. lis. ueruntamen non ſic ſtrictè ac-
cipiuntur limites epiſcopatuum, ſed montes, & flumi
na, & paludes ſolent epiſcopatus diuidere, & limites
eſſe, ſuper quo diuerſę ſunt opiniones. Dicunt enim
aliqui, quòd talis limes pro indiuiſo utriuſque epiſco
pi eſt communis. unde & ſi aliquid in eo fundetur,
erit commune pro indiuiſo. ſecundi dicunt, quòd in
nullius bonis eſt, ſicut res ſacræ, & religioſæ, inſtit. de
re. di. §. nullius autem. tertii dicunt, & forte melius, ꝙ
talis limes diuiſus intelligitur inter epiſcopos ipſo iu-
re, licet nunquam actu diuiſus fuerit. unde, ſi fluuii li
mes exſiccatus ſit per longitudinem, ſiue latitudinem
diuiſus intelligitur pro modo longitudinis & latitudi
nis, quatenus epiſcopatus hincinde ei adhæret, argu.
op. inſtitu. de rerum diui. §. inſula. ff. quemadmodum
ſerui. amit. l. 6. quæ incipit, nam ſatis eſt, & de hoc no.
infra ti. 1. quoniam, & per iudicium metropolitani, &
ſignum actuale boni uiri arbitrio diſtinguetur, ſupra
de foro compe. ſanc. & ſi eccleſia ſit in medio limitis,
erit in duas eccleſias diuidenda, niſi epiſcopi poſsint
inter ſe aliter conuenire. quouſque autem diuiſio fa-
cta ſit, communis intelligitur quò ad iura parochia-
lia, ſicut aliàs dicitur de arbore in confinio conſtituta
ff. communi diui. arbor, & d. §. inſula. nec talem eccle
ſiam præſcribit unus contra alium. 16. q. 3. inter me-
moratos, nec alii poteſt dare. ea q. licet. quòd ſi de illa
eccleſia non poſſunt fieri duæ, ſuperior ordinabit, ꝙ
alternis annis, uel uicibus de ipſa diſponant. ff. de uſu-
fru. quoties. facit clemen. de iure pa. plures. 2. reſpon.
Alii dicunt, quòd illius ſolius erit eccleſia, in cuius par
te caput poſitum eſt, argum. ff. de reli. & ſump. fu. cum
in diuerſis. ff. de acquiren. re. do. adeò. §. fin. Innoc. Sed
quod ſupra dixi, æquius eſt; illud tenet ſupra de tranſl.
a c. fi. Hoſti. facit quod no. de ſepul. c. 2. lib. 6.[a] in 5. glo.
3 & ſuper ea. ¶ Hoc autem† ſciendum eſt ſecundum In
nocen. quòd ubi limites non ſunt diſtincti, ferè ſecun-
dum omnes locum habet præſcriptio & in prouin-
ciis, & in epiſcopatibus, & in parochiis, & quò ad om-
nia iura. 16. q. 3. §. hoc intelligendum eſt, & c. inter me-
moratos, & c. dilecto, ſupra de præſcrip. ad aures. Vbi
uerò diſtincti ſunt, dicunt ferè omnes, quòd nec li-
mes præſcribi poteſt, nec quod limiti eſt annexum. 16
q. 3. licet in regulis, & c. dilecto. Quod autem remotū
eſt, quò ad omnia iura præſcribi poteſt, licet infra al-
terius limites contineatur. Gui. Na. Tan. & Ala. & qui-
dam alii dixerunt, quòd etiam remotum à limite præ
ſcribi non poteſt quò ad iura merè epiſcopalia, ſiue
ſint de lege iuriſdictionis, ſiue diœceſana, ſupra de of-
fi. ordi. conquerente, & ca. dilectus. & horum opinio
approbari uidetur, infra de reli. do. c. 1. ſupra de præ-
ſcrip. ad aures, & c. auditis, & ca. cum ex officii. in qui-
bus omnibus oſtenditur, quòd iura, quæ pertinent ad
ordinem epiſcopalem, vt eſt ordinatio, & conſecratio
& conſimilia, & etiam ea, quæ pertinent ad iuriſdictio
nem, non poteſt præſcribere unus epiſcopus, ut intra
limites alterius hoc exerceat: quia præſumitur ab ini-
tio uſurpatum, ex quo titulus non probatur. 16. q. 3. §.
poteſt & aliter diſtingui, & cap. placuit. 1. ſupra de uſu
pal. ex tuarum. ſed bene poteſt præſcribere, ut clericos
alterius diœce. in ſua eccleſia ordinet & iudicet ſecun
dum Innocen. quod non admitto, niſi à ſuo epiſcopo
repræſententur, ſupra de temp. ordi. quod tranſlatio-
nem. Hoc autem certum eſt, quòd illud, quod remo-
tum eſt à limite, præſcribi poteſt. 16. q. 4. uolumus, dū-
modò fines ex hoc non contingat confundi; quod
dic, ut legitur, & no. infra de decimis, cum ſint homi-
nes. §. fi. Hoſtien. Dixit etiam hic Innocen. quò ad pro
prietatem, & quò ad ius patronatus ea, quæ ſunt in li-
mitibus, uel circa limites præſcribi poſſe. 16. q. 4. uolu-
4 mus [*Legitima*] puta† teſtibus, uel inſtrumentis [*Indubita
ta*] puta per famam, uſum, uel alia euidentia adminicu
la, ſupra de probat. cum cauſam. nam longiſsima ob-
ſeruatio pro iure habetur. ff. de aqua plu. arc. in l. ſum-
ma. 1 reſpon. & §. idem Labeo. ff. de aqua quo. & æſti.
l. hoc iure. §. ductus aquæ, Hoſtien. [*Eccleſiaſtica*] tem-
porali enim non ſtatur. de hoc dixi in principio. ¶ Se-
5 cunda† glo. ponit duas lecturas. ¶ Tertia elicit tria ar-
6 gumenta. ¶ [*In† glo. 1. ibi, quæ religioſis*] uide de iudi. quan-
to, ſuper 1. glo. [*& ibi, in modicis*] uide de re iudic. cum
Bertoldus, in ulti. glo. ¶ [*In ult. glo. ibi, non poſſunt*] uide de
7 reſcriptis, inter cæteras, ſuper ult. glo. ¶ [*In† glo. 1. ibi, prin
cipaliter*] dicunt Innocen. Pe. & Abba. diſtantiam hu-
ius cohærentiæ boni uiri arbitrio terminandam. nam
quædam potius intellectu capiuntur. ff. de ſo. ratum,
de dona. apoſtolicæ. unde, ſi prædium cohærens limi-
ti duraret per multas leucas, non dicemus in toto hoc
locum habere. ¶ [*In glo. 2. ibi, uerius*] ſecundum Lau. idē
8 Innocen. [*& ibi, epiſcopatuum*] hęc fuerunt† limitata an-
te aduentum Chriſti: parochiæ poſt 80. di. c. 1. 99. diſt.
c. 1. 13. q. 1. c. 1. in quibus de hoc [*& in fine*] de hoc, ſupra
de præſcrip. quia iudicante.

ANNOTATIONES.

a ¶ Libro. 6. Et uide Ioan. And. in ſpecu. de parochiis, ſuper rubrica
& uide Bal. in l. fi. C. ubi de cri. agi. oportet, & loquitur no.

SVMMARIVM.

1 *Si parochianus domicilium transfert, in eum primus prælatus quæ
iura parochialia uendicet.*
Acon ciuitas quo tempore recuperata à Chriſtianis.
Terra ſancta tempore Vrbani III. papæ à Saracenis occupata.
2 *Domicilium transferre ubi non liceat, & nu. 3.*
*Primum reliquiſſe, & ſecundum elegiſſe dicatur quis, ibid. & nu-
me. 7. & 8.*
4 *Temporalia quæ exigant à laicis clerici pro ſpiritualibus.*
Ea qui poſſint exigere.
5 *Decimæ prædiales, & ratione prædiorum quæ dantur, differunt,
& per conſuetudinem ſolui poßunt priores eccleſiæ parochiali,
non prædiali.*
Parochiali eccleſiæ quæ perſoluenda, ad uer. de cæteris.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 7. & 8.*

CAPVT V.

1 Significauit. Caſus. Si† parochia-
nus domicilium trāſ-
fert, primꝰ prælatus in eo parochialia iura
non uendicat; decimæ tamen prædiorum
ſuę parochiæ ſibi dentur. communis diuiſio. ſecunda
ibi, fraternitati [*Occupationem*] ſcilicet per Saracenos fa-
ctam. & hoc intendit, iſti qui nunc domicilium elege-
rant in ciuitate Accon. per Chriſtianos recuperata, an
te recuperationem, & forte ante occupationem factā
per Saracenos elegerant in aliis ciuitatibus, puta Be-
thle. Sidon. Beryten. & aliis illius regni. putabant ergo
2 quòd† ex quo primitus uenientes de partibus citra-
marinis apud illos diuerterunt, amodo illos perdere
non poſſent, ſicut in quibuſdam partibus ſeruatur ſe
cundum Hoſt. quòd ſi ad illos uenit homo extraneus
illius homo cum ſua poſteritate cenſetur, apud quē,
uel in cuius domo prima die & nocte hoſpitatur [*Et
infra*] deciditur hic, quod quærebatur, cuius parochia
ni cēſerentur, an epiſcopi Accon. an epiſcoporum re-
lictorum, Hoſtien. [*Veſtræ*] Hoſtien. habens in textu li-
teram, tuæ, ſignabat contrarium de uer. plurali, Com
pellatis, quod infra ſequitur. & multum in hoc inſta-
bat, de quo non curo [*Locorum*] relictorum [*Iuriſdictio-
nem*] ſcilicet ord. contra, ſupra eo, ut domini. ſo. illud
in con-

in contemnente, & qui domicilium non tranſtulerat.
3 Dicit† ergo Hoſtien. laicum recipi poſſe, ubi omnino
domicilium transfert: probandus tamen eſſet, & ali-
quantulum expectandus, argum. de cleri. pe. c. 1. & 2.
& remit. ad no. de regula. licet, ſuper uer. requirēdum,
uer. ſed nunquid Abbas. ſicut enim ibi dixit de mona-
co, ita & hic dicit de parochiano, ſcilicet decens eſſe,
cum tranſit, primum iudicem requiri, alle. ſupra de fo
ro compe. ſignificaſti, de cleri. non reſi. fraternitati, in
fra de ſpon. cum apoſtolica, de clan. deſpon. ca. fi. ff. de
cuſto. re. l. ſolent, & l. de militibus, de re. mili. l. deſerto-
rem, in aucten. de quæſto. coll. 6. nam nec ſecundum
leges cenſetur incola, niſi cum per 10. annos moratus
fuerit. C. de incol. l. 2. infra tit. 1. ad apoſtolicæ, dicit ta-
men, quòd de facto lex illa non ſeruatur. & dicit hoc
a arbitrarium, nam ſi conſtet[a], quòd in loco relicto om
nia uendidit, & ſecum, quæ habere potuit, exportauit
& alio loco domum & poſſeſsiones emit. ſatis proba-
biliter præſumitur primum domicilium reliquiſſe, &
4 elegiſſe ſecundum [*Temporalia*] oblationes† uel deci-
mas perſonales [*Non miniſtrant*] ideſt miniſtrare non de
bent, cum non ſint prælati ipſorum, ne ſit contra, ſu-
pra ca. 2. Nota ergo, quòd qui de iure miniſtrat ſpiri-
tualia de iure poteſt exigere temporalia, & econuer-
ſo, qui de iure hoc non adminiſtrat, nec de iure illa de
bet exigere. & ſic intelligatur uerbum apoſtoli, Qui al
tari deſeruit &c. ſupra de præben. cum ſecundum Ca
ueant ergo ſibi, qui curam non habent. Dicit tamen
Hoſtienſ. quòd licet illi non poſsint iure prælationis
exigere ideſt ab inuitis extorquere. ff. de le. 3. fideicom
miſſa. §. ſi rem: poſſunt tamen aliquid ſibi oblatum,
uel ſponte datum honeſte recipere, argum. ff. de ua-
riis, & extraor. co. l. 1. §. eſt quidem & neceſſaria. reci-
pere etiam actione negociorum geſt. ab illis, quorum
negocium utiliter gerunt in prædicationibus, confeſ-
ſionibus &c. de ſen. ex. cum uoluntate, de offi. ordi. in-
ter cætera [*In eorum*] ſcilicet prælatorum relictorum pa
rochia, ideſt epiſcopatu percipiunt parochiani ſic trāſ
lati: quia adhuc in illorum parochiis agros colunt [*Ra
5 tione† prædiorum*] non dixit, Prædiales decimæ. Abba.
[*Perſoluuntur*] illis eccleſiis, in quarum parochiis ſita
ſunt prædia, Innocen. quaſi conſuetudo bene poſsit
hoc operari, quòd eccleſiæ parochiali, non prædiali
ſoluantur etiam prædiales: ſed quòd non ſoluantur,
non poteſt inducere conſuetudo. Idem Hoſtien. Pe. &
Abb. de hoc uide, infra ti. proxi. c. 1. lib. 6. ubi plene de
hoc, & in ſum. eo. ti. de deci. §. ulti. uer. 7. & in quæſtio.
porrorum, de regu. iuris, qui prior, libr. 6. in 4. parte
[*De cæteris*] ſcilicet de oblationibus, primitiis, & deci-
mis perſonalibus, & etiam de realibus ſitis infra ſuam
parochiam [*Reſpondere*] quidam habent hic glo. Inno-
cen. quam ponam, infra ti. proxi. ſuper rubrica. ¶ Pri-
6 ma† glo. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Secunda glo.
7 no. quærit, & ſol. ¶ [*In 1.† glo. ibi. §. miles*] ſequitur, ibi do
micilium habere uidetur, ubi inhæret, & ſi nihil in pa-
8 tria poſsideat. ¶ [*In† glo. 1. ibi, oriundi*] ad idem, de tempo.
ordi. cum nullus 1. reſpon. li. 6. ubi plene dicam de hoc
[*& in fi.*] idem no. de fo. compe. ex parte, in 3. glo. & ui-
de de hoc per Hoſtien. in ſum. de fo. compe. §. 2. uerſic.
item ratione originis, & in ſpecu. de compe. iudic. adi.
§. 1. ſub uerſic. 42. ¶ [*In glo. ulti. in fi.*] Lauren. idem Tan.
& Vinc.

ANNOTATIONES.

a ¶ Nam ſi conſtet. Iſtud facit, ad quod quæritur de ſcholare, an per
decennium in loco ſtudii ſortiatur domicilium, de quo per Ioan.
And. in prooemio, ſupra in uer. commorantibus, & de fo. com-
pe. quòd clericis, & per Barto. in l. quæſitum, ff. de leg. 3. & in l.
lex Cornelia. §. domum, ff. de iureiur.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius tituli.*
Parochiani ad quot teneantur.
*De decimis, primitijs, & oblationibus quibus alijs in locis cano-
nicis iuris præterquam hic tradatur, & repetatur.*
2 *Decimæ integræ ſoluendæ & quibus, & quorum ſint, & de qui-
bus, & ultra eas an liceat alia poſſidere, eas ſibi dominus in ſi-
gnum dominij reſeruauit, & ab eo ſtatutis.*
Propter diuitias alicui non debent ſua iura ſubtrahi, uel auferri.
Stare non prohibetur, quod non mutatur, uer. De terra.
*Clerici poſſidere nihil dicuntur ut proprium, & ideò pauperes, uer
ſic. Tertiò quia.*
*Bonum omne quod à deo, ſiue ab imperio ſequente deum acquiri
tur hominibus decet eſſe manſurum, circa fin. uerſicu. quoniam
omne.*
Hæreditati à patre diuiſæ, ſtandum eſt à filijs, uer. Quid enim.

De decimis, primitiis, & oblationibus, Rubrica.

1 ¶ Quia† parochiani ad iſta tria tenentur, ideò poſt ru
bricam &c. ſecundum Goff. Habetur materia de de-
cimis, & primitiis 16. q. 1. §. de his, uſque ad fi. quæſtio
nis, & q. 7. uſque ad §. cum ergo, & de conſe. di. 5. qua-
drageſima. de oblationibus. 10. q. 1. de his, & c. ſe. & tri-
bus ultimis. cap. 13. q. 2. qui oblationes. 1. & 2. & c. cle-
rici. Repetitur in 6. & in Cle. cui conueniunt, de pac.
plerique, de tranſac. c. 2. & c. ueniens, de arbi. peruenit,
de præſcrip. cauſam, & c. ex tranſmiſſa, de confir. uti.
uel inuti. c. pe. de his, quæ fi. à præla. cum apoſtolica,
de locato. ca. 2. de eccle. ædi. cum dicat, de uſur. quan-
to, in fi. de priui. cum & plantare, de uer. ſig. cauſa, & c.
cum inter, quæ faciunt ad tertiam partem rubricæ.
Item facit de reſti. ſpo. ca. 2. lib. 6. de re. eccle. non alien.
dudum, de uerb. ſi. ueniens. §. 2. & Clemen. de iudic. di
2 ſpendioſam, de pœnis, cupientes. Innocen. hic† re-
ſpondet, aliàs ſupra c. proxi. & Bonagui. hic, & Abba.
infra eo. tua. 2. dicit ſibi uideri, quicquid aliqui dicāt,
quòd clericis, uel potius eccleſiis decimę integræ ſunt
ſoluendæ, ſiue pauperes, ſiue diuites ſint & opulentæ
non enim propter diuitias debent alicui ſua iura ſub-
trahi, uel auferri. 14. q. 5. cap. 1. nec etiam ſunt decimæ
tantum clericorum. ſed etiam pauperum, & fabricæ,
12. q. 2. nobis, & c. ſe. ſunt & tributa egentium anima-
rum, & ea ſibi dominus in ſignum dominij reſerua-
uit. 16. q. 1. decimæ. & hoc probatur per auctoritates
ueteris teſtamenti, & noui. Leui. 22. circa fin. Omnes
decimæ terræ, ſiue de frugibus, ſiue de pomis, domini
ſunt. oues, & boues, & capræ, quæ ſub uirga paſtoris
tranſeunt, quicquid decimum uenerit, ſanctificabi-
tur domino, & non eligetur bonum, neque malum,
nec altero commutabis. Deutero. 14. decimam par-
tem ſeparabis de omnibus frugibus tuis, quę naſcun-
tur in tertia. 2. Paralipo. 21. circa prin. Plurimas obtule-
runt primitias frumenti, uini, & olei, mellis quoq;, &
omnium, quæ gignit humus, decimas obtulerunt.
Neemiæ. 10. circa fi. Ipſi Leuitæ decimas accipiant ex
omnibus ciuitatibus operum ueſtrorū. Thob. 1. Tho-
bias fideliter offerebat primitias, & decimas. Has au-
ctoritates induxit hic Innocen. & multas alias, quas in
uenies in ſum. eo. ti. §. & utrum præſcribi, ſub. § 2. uer.
magiſtri uerò canonum, dicens, quòd confundi de-
bent uehementer quidam noui magiſtri, & prædica-
tores, qui in hac materia docent & prędicant contra
uetus, & nouum teſtamentum: & tamen nunquam
inueniunt Auguſtinum, Ambro. & Grego. uel alium
ſanctum, & doctorem aliud ſenſiſſe, ut 16. q. 6. deci-
mas, & c. ſeq. nec ob. Nume. 18. ibi, Nihil aliud poſſide-
bunt, decimarum oblatione contenti. & ibi, In terra
eorum

corum nihil poſsidebitis, nec habebitis partem inter
eos. ego pars & hæreditas tua in medio filiorũ Iſrael.
per quod dicunt aliqui, ꝙ cum hodie multa alia te-
neant. & habeant clerici, decimas non debent percipe
re, uel habere: quia portione ſibi aſsignata debent eſſe
contenti: aut non deberent alia uſurpare. utrumque
enim habere non decet. unde, cum multa temporalia
habeant, & teneant, huic parti uidentur renunciaſſe.
ſed non ob. Verum eſt enim, ꝙ in diuiſione terræ pro-
miſsionis non debuerunt partem, ſicut aliæ tribus
petere, uel habere: ſed pro parte ſua debuerunt deci-
mis eſſe contenti. ſi tamen offerretur, uel daretur alio
iuſto titulo, poterunt recipere, & poſſeſsiones habere,
ut probatur Leui. c. fi. ultra medium, ſecundum Inn.
unde & quamuis dicãt aliqui, ꝙ in præcepto iſto duo
capita continentur, unum affirmatiuum de decimis
uidelicet datis. ibi, Filiis Leui dedi oẽs decimas Iſrael.
& aliud negatiuum ibi, Nihil aliud poſsidebunt. quare
dicunt, ꝙ non debent approbare affirmatiuum, quod
& ſi ſemper obliget, non tamen ad ſemper, adiecto ne
gatiuo, quod ſemper obligat, & ad ſemper. Tamen re-
ſponderi poteſt, ꝙ non ita eſt. primò quia, ſicut actũ
eſt, illud caput negatiuum perpetuam prohibitionẽ
non habet, ut patet Leui. 25. c. Domus vrbium Leuiti-
corum pro poſſeſsionibus ſunt inter filios Iſrael: ſub-
urbana autem eorum non ueniẽt: quia poſſeſsio ſem-
piterna eſt, & 27. poſſeſsio conſecrata ad ius pertinet ſa
cerdotum, & f. Omne, quod domino cõſecratur, ſiue
homo fuerit, ſiue animal, ſiue ager, non ueniet, nec re
dimi poterit; quicquid ſemel fuerit conſecratum ſan-
ctum ſanctorum erit domino, & c. 41. b. ibi, Vigintiqn
que autem millia &c. & ſequitur, Ipſi. ſ. leuitæ poſside-
bũt, 20, gazophylacia, & poſſeſsionem dabitis, & infra.
De terra erit ei poſſeſsio in Iſrael. Affirmatiuum uerò
ſtabile perſeuerat, cum nuſquam expreſſe inuenias re
uocatum, quod ſufficit: quia non uenit Chriſtus ſolue
re legem, ſed adimplere. Matth. 2. & quod non mutat,
quare ſtare prohibetur. C. de teſta. ſancimus. C. de app.
præcipimus. quinimò in nouo teſtamento potius con
mendatur, & approbatur, Luc. 18. c. decimas do om-
nium, quæ poſsideo, & in hoc etiam conueniunt om
nes ſancti, ut & ſupra. Secundò qa per illud negatiuũ
potius uidetur inhibuiſſe auariciam, cupiditatem, in-
hiationem, quàm poſſeſsionem, ut poteſt colligi ex
uerbis dicti. c. Numeri. 18. unde & dicit glo. ſuper illud
Deutero. 18. in prin. Non habebunt ſacerdotes, & leui
tæ partem & hæreditatem cum reliquo populo Iſrael,
& in ueteri & in nouo teſtamẽto miniſtris altaris præ-
ceptum eſt de oblationibus, & decimis uiuere, nec ter
renis poſſeſsionibus acquirendis conceſſum eſt inhia
re: unde noluit poſsidere aurum, & argentum &c. &
poſt pauca, Dignus ẽ operarius cibo ſuo. & alibi, Qui
altari deſeruiunt, de altari percipiant. non enim opor-
tet, ut q̃ ſemper debet aſtare officio diuino, inhiet ter-
reno lucro, cui Deus hæreditas eſt. Quid deeſſe poteſt
illi, qui omnia habentem habet. Tertiò quia ueritate
conſiderata clerici nihil poſsident etiam hodie, ſicut
& aliæ tribus. Etenim nullam poſſeſsionem immobi-
lem ut propriam poſsident, ſed ut eccleſiæ. unde & im
mobiles res eccleſiæ nec de facili alienari poſſunt, ut
patet in eo, quod le. & no. ſup. de re. eccl. non alie. nulli
liceat, & per totum, & de præben. c. 3. & ideò hac ratio
ne conſiderata quantuncunque abundet clerici in re-
bus eccleſiaſticis, tamen pauperes ſunt: tum quia in eis
nihil proprium habent: tum quia & de ſuperfluis tenẽ
tur pauperibus ꝓuidere, ut patet in eo, quod le. & no.
infra eo. à nobis, ſuper gl. 2. ante fi. gl. ſub. §. circa quar-
tum. quare & imperator omnes clericos pauperes uo
cat. C. de ſac. ſan. eccle. priuilegia. & Hiero. 16. q. 1. quo-
niam quicquid. & per hoc etiã patet, ꝙ nunquam po-
teſt eſſe ſufficiens cibus in domo Dei: quia quantum-
cunq; opulenta ſit, nunquam tamen hoſpitalitati ge
nerali & neceſsitati omnium pauperum ſufficit proui
dere. ſatis etiam uidetur hæc oppoſitio debilis. Qui
a enim ſi teſtator inter filios ſuos hæreditatem diuida
& unumquenq; portione ſibi aſsignata vult eſſe con
tentum, & ꝙ nihil ultra de ipſa hæreditate habeat, uel
poſsideat? Demũ unus filiorum alteri fratri ſuo partẽ
ſuam det, uel uendat, uel in teſtamento relinquat; nun
quid dices, ꝙ non licet alteri fratri hanc portionem re
cipere, uel habere? Vtiq; hoc nunquam dicendum eſt
ſed iſte eſt ſenſus, ꝙ ex ui teſtamẽti patris, ſiue diuiſio-
nis ab eo factæ portione ſibi aſsignata debet eſſe con-
tentus, nec vltra petere: non tamen uidetur, ꝙ per hoc
non poſsit capere, ſiue recipere, ſi ſibi ab alio confera
tur: uel ꝙ non poſsit ab alio emere, uel aliàs iuſtè acq-
rere partem ſuam. Item decimæ ſunt pars domini, Le
ui. 26. circa fi. & domin⁹ dedit eas Leuitis, Numeri. 28.
circa fi. Quod ergo dominus de ſuo dedit leuitis, quã-
tumcunq; diuitibus, uel malis, nulli alii licet eis ſubtra
here, uel auferre, infra eo. tua nobis, ſm Inno. Quoniã
omne bonũ, quod ſiue à deo acquiritur hominibus,
ſiue ab imperio ſequente deum, decet eſſe manſurum
& omnis malaciæ, ac diminutionis extraneum, in au-
cten. conſtitutio. quę de digni. §. illud quoq;, ad fi. col.
6. & de nupt. ſed hoc quidem, col. 4. Attendendum eſt
ẽt, quod legitur. Exo. 22. Decimas & primitias tuas nõ
tardabis offerre, quod cum ſit præceptum prohibito-
rium ad ſemper, & ubiq;, & omnes obligare uidetur,
ſed ſecundum Inn. mirum eſt de quibuſdam, qui qua-
ſi inſani & hæretici dicunt, ꝙ perſonales decimæ non
ſunt dandæ, cum expreſsè habeatur contrarium Nee-
miæ. 10. circa fi. & Deute. 12. circa prin. Maior etiam ra
tio, ꝙ quis det tributum de eo, quod producit manus
ſua tanquam dignior, q̃ de eo, quod producit humus
ſm Inno. de hoc tamen dic, ut no. infra eo. in aliqbus
§. fi. Hæc autem materia plenius expeditur in ſum. eo.
ti. §. fi. ſub. §. 7. Hoſti. & uide remiſ. quas dedi, ſupra ti. 1.
c. fi. in fi. gl. antepe. Et prædictis patet, ꝙ cum ipſa quo-
ta ſit à deo ſtatuta, non debemus de ipſa quærere ra-
tionẽ, ſcilicet quare plus ſoluat decima, q̃ octaua, uel
12. ſi enim eorum, quæ à principibus fiunt, non tene-
mur reddere rationem, ff. de legi. non omnium, & di-
xi, ſupra de reſcrip. ſi quando, fortius nec de his, quæ
fiunt à Deo. vnde ad Ro. 11. in fin. O altitudo diuitia-
rum &c. & ſequitur, quis cognouit ſenſum domini,
aut quis conſiliarius eius fuit. dicebat tamen Roſ. eo.
ti. §. 1. uer. ſi tu quęras, dici poſſe, quòd quia in 10. præ-
ceptis decalogi onerauerat, in 10. partibus frugum uo
luit honorari; uide de con. di. 5. quadrageſima, & cap.
ieiunium.

ANNOTATIONES.

a ¶Hæreditatem diuidat. De uiribus huius diuiſionis, an habeat uim inſtitutionis, uel legati, uide l. quoties, & ibi glo. & docto. & Bald. C. famil. ercif. & C. de ſacroſan. eccleſiis, aucten. ſi qua mulier.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Decimarum genera quatuor olim ſoluebantur.
Ex earum ſolutione quæ bona, non ſolutione, quæ mala contingant.
2 *Decima parte minus non ſoluendum, ea de quibus ſoluenda.*
Leuiticum pro ſacerdotali.
Decimarum cuilibet generi, quæ olim Hebræus populus ſoluebat, quæ Chriſtiano tempore ſucceſſerunt, & nu. 3. & 4.
Canonica epiſcopalis, uel papalis cui generi decimarum Hebraicarum ſucceſſit.
Separare pro ſeorſum ponere.
3 *Veſtibuli etymologia.*
In templo, uel eccleſia non licet conuiuari publicè, niſi in caſu.
In conuiuijs etiam epiſcoporum rebus ad altaris ſeruitium deputatis abuti non licet.
4 *Oblationes cui generi decimarum Hebraicarum ſubſtitutæ ſunt, & ubi obſeruatur, & an debeantur, remiſſ.*
Eleemoſynæ loco quarum decimarum hoc tempore ſint.
At uerò, pro ſed aliàs, ſuperfluit altera coniunctio.
Primitiarum ſoluendarum quantitas quæ, iuncto contextu, & nu. 5. & 8. an ſoluendæ neceſſariò, nu. 5. & de quibus, nu. 8.
5 *Auaritia ſatiari non poteſt.*
6 *Decimæ integrè ſoluendæ.*
Vetuſtatis nil ignorandum.
Pro portionum. 4. diuiſione hic argum.
Contra ſacerdotum auaritiam fieri debet interpretatio.
Omiſſum à lege non omittet religio iudicantis.
7 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 8.*
Præceptorum ſententia fouenda.
Ad conſuetudinem uicinorum locorum quando recurrendum hic.
Quod eligendum ex multis hic.

CAPVT I.

1 DEcimam. Vt dicit †Hoſti. hu-
ius capituli duę sũt
partes. in prima agitur de quotitate
decimarum ſoluenda, & tanguntur
ibi. 4. genera decimarum. in 2. agitur
de quotitate primitiarũ. ſecunda ibi,
At uerò. Et no. quòd olim ſolueban-
tur. 4. genera decimarum: & ideò tunc homines bo-
nis omnibus abundabant. 16. q. 7. maiores. nunc uerò
a unam ſoluunt; & ideò penuriam [a], plagas, & multa
mala patiuntur. 16. q. 1. reuertimini. & ideò tollit fiſ-
cus, quod non accipit Chriſtus, ut c. præ. maiores, ſm
Goff. & Hoſt. in ſum. eo. ti. §. & quare, collegit, 4. in qui
b bus remuneratur ſoluens, & nouem [b], in quibus de-
2 linquit non ſoluens [*Partem*] non † ſufficit ergo ſolue-
re aliam quotam, ut hic, ſaluo ſecundum Hoſti. quod
dicam, infra eo. in aliquibus. nec de uno ſemine tan-
tum, infra eo. ex parte. 2. & ideò ſequitur, omnium fru
gum [*Leuiticæ*] id eſt ſacerdotali, infra eo. tua nobis [*Le-
ge*] Deutero. 14. c. circa medium, & circa finem, & Nu-
meri. 18. poſt medium. c. habetur de omnibus his de-
cimis [*Debebat*] loco harum ſunt communes decimæ.
no. ꝙ iſtud uerbum non repetitur circa ſequentes de-
cimas [*Sacerdotibus*] loco iſtarum ſunt partes epiſcopo-
rum de decimis ꝑceptis à parochialibus eccleſiis, uel
quas dent papæ, uel alteri de eius mandato [*Separabat*]
3 i. ſeorſum reponebat, & cuſtodiebat [*Veſtibulo*] ſic † di-
cto, quia ibi homines ueſtiebantur. q. d. in porticu, ſi-
ue ædificio templo contiguo, non autem in templo,
qa ibi nullus debet publicè cõuiuari, infra de immu.
eccl. c. 1. niſi neceſsitas cogat, de cuſto. eucha. c. 2. & eſt
contra epiſcopos, qui non cogente neceſsitate procu-
rationes recipiunt in eccleſiis, abutentes candelabris,
& quãdoq; palliis ad altaris ſeruicium deputatis, con
tra id quod le. de reli. do. c. 4. ſm Hoſti. [*Inuitaret*] loco
4 † iſtarum ſunt oblationes; & ſeruatur in quibuſdam
partibus in anniuerſario. de oblationibus, an debean-
tur, dixi ſupra ti. 1. ſuper rubrica, & infra eo. q̃uis [*Recon
debant*] loco harum ſunt eleemoſinæ [*At uerò*] pro ſed,
aliàs ſuperfluit una coniunctio [*Arbitrio*] in quo diffe-
runt à decimis, ut eſt dictum [*Præcepta*] ſicut in decima
[*Offerre*] dicit Inno. ꝙ cum non inueniatur expreſſa q̃-
titas præcepto taxata, in optione dantis eſt, ut quantũ
uelit, ſoluat, niſi cõſuetudo aliud inducat; quod intel-
ligit. Hoſt. uerum inter 40. & 60. ut hic dicit litera [*Hic*]
ſcilicet in Eze. 41. vel in traditionibus Hebręorum, vel
in hac glo. Io. De illa uerò glo. ſ. quò ad partem trun-
catam proſequebatur hic Hoſti. quod omitto, maxi-
mè quia Deo duce illius libri, quem iam ſcribi feci, ha
5 bebitur copia [*Auaritiam*] quæ ſaciari † non poteſt, de ꝑ
ben. quia in tantum, & c. auaritiæ, de cenſi. ea q̃, & c. ex
ꝑte [*Amplius*] quadrageſima, nec illam ẽt, dummodo
detur. 40. unde ſm Innoc. cum non ſit præceptum de
certa quantitate primitiæ, dabitur ſecundum conſue.
regionis. ſed ſm Ia. uoluntatis eſt, non neceſsitatis ſo-
lutio primitiarum, ſecundum Ba. debet dari primus
annus pro primitia, poſtea non tenetur uſq; ad 70. an.
6 [*Offerendis*] ultra propoſitum, quod colligitur hic † de in
tegritate decimæ, & quotitate primitiæ, no. Hoſti. nil
uetuſtatis ignorandum, ad id inſti. de teſta. in princ. 7.
di. fuerunt. Item pro diuiſione. 4. portionum. ad quod
concor. de ſucceſ. ab inte. c. 2. Item ꝙ fieri debet inter-
pretatio contra ſacerdotum auaritiam. Item quod le-
ge omiſſum non omittet religio iudicantis. ff. de teſti.
7 quæſitum ſcio. ¶ Tertia † gl. arguit opi. magiſtrorũ &c.
¶ Vlti. quærit, opi. ponit, ex qua iterum quærit, & ſol-
8 uit. ¶ *In † glo. 3. ibi, fouendæ*] ff. de dam. infe. ſi ædibus, in fi.
ibi: & eſt planè noſtrorum præceptorum hæc ſenten-
tia [*& in fi.*] & infra de ele. ubi periculum. § præterea, li.
6. & adde, quod no. 24. q. 1. cum beatiſsimus. ¶ *In glo. li-
ber, in fi.*] ſ. Geneſi. Exo. Leui. Nume. & Deutero. ¶ *In glo.
ulti. ibi, primitiarum*] & quod dicitur in text. de 40. & 60.
habet locum in aridis, & liquidis, ut not. 12. q. 1. §. 2. in
prin. Gof. & Rai. & Inno. dixerunt in hoc ſtandum cõ
ſuetudini, ſi non eſt conſuetudo, erit in optione dan-
tis ſecundum Inno. Goff. dicit, ꝙ ſeruabitur conſuetu-
do uicinorum locorum, de conſue. cum olim. & ex
multis eligetur mediocritas. 10. q. 2. hoc ius, uel quod
eſt minimum, de regu. iur. in obſcuris, lib. 6. hoc ulti-
mum recidit in dictum Innocen.

ANNOTATIONES.

a ¶Penuriam. Vide Ioan. And. ſupra de loca. propter, in glo. ſuper uerbo, ſine culpa.
b ¶Et nouem. Vide in c. apoſtolicæ, de re iudica. lib. 6. in gl. ex præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Huius decretalis intellectus qui.*
Decimas qui ſoluere teneantur, & præcipue an eccleſia intra limites alterius baptiſmalis poſita.
An clerici.
An epiſcopi & alij prælati, an mercenarij & quorum an monaſteria, an negotiatores & quibus, & de quibus, uide nu. 8.
Debentur Papæ, & quomodo eas diſtribuat, nu. 2.
5 *An de præbendis, & fructibus.*
Perſonales cui, prædiales cui, nu. 8.
6 *An de aceruo ſemel decimato.*
Clerici an poſſint de ſuis teſtari præbendis.
7 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 8.*
Obligatus ſibi ipſi quis non poteſt.
Coniugati etiam tonſurati non gaudent priuilegio, & quo caſu hic, in fin.

CAPVT II.

1 NOuum. Secundum † diuerſas lectu-
ras uaria eſt ſummario, ſm
glo. & ſequaces loquitur prima pars de do
te eccleſię. ſecũda de patrimonialibus cle-
ricorum. Aliqui dicunt, ꝙ prima de clericis commu-
niter uiuentibus. ſecunda de coniugatis. Alii, ꝙ pri-
ma de perſonalibus. 2. de prædialibus. Inno. dicit, ꝙ ec
cleſia ſita infra limites alterius baptiſmal. non ſoluet
perſonales decimas de laboribus eccleſiæ. i. de his, quę
acquiruntur ei manibus miniſtrorum, uel aliter, & ſic
loquatur principium. Clerici uerò de his, quę propria
ſibi acquirunt, ſoluunt decimas etiã perſonales, ut de
aduoca-

aduocatione,& ſi.& ſic loquatur finis.prædiales uerò
ſoluent ſicut alii, niſi ſint priuilegiati,infra c.ſuggeſtũ
& c.ex parte,& multis aliis.c.Hoſt. intellexit principiũ
de decimis non ſoluendis paribus:finẽ de decimis ſol-
uendis maioribus;ad quod facit glo.2. [*Exigant*]cõtra
16.q.1.decimas.ubi dicitur,ꝙ clerici cõmuniter uiuen
tes non ſoluent decimas;ergo à contrario alii ſoluent;
ſed ibi,ſubaudi,maxime, Goff.& Vin.[*Clerici*]ſ.inferio
res patrimonium poſsidentes, uel aliunde prædia lici-
tè acquirentes[*A clericis*]ſuperioribus,& curam ſuarũ
animarum habentibus decimas etiam perſonales,ſol-
uent,niſi ſit conſuetudo contraria;quod dic.ut no.in-
fra eo.in aliquibus. Sed nunquid epiſcopi dabunt de-
a cimas de prædialibus[a]? aliqui dicunt, quòd non,qua-
ſi confuſa ſit actio,ut dicam ſuper 1.glo.& facit hoc c.
& hoc amplectuntur epiſcopi noſtri temporis.alii cõ-
tra,pro quibus.16.q.1.ſi quis laicus. nam quilibet poſ-
ſeſſor illas ſoluit,niſi excuſetur priuilegio, infra eo. ex
parte,uel conſue.infra eo.ad apoſtolicæ:uel compoſi-
tione:infra c.1.quia quælibet res tranſit cũ onere ſuo,
infra eo.paſtoralis.& hoc dicit Hoſt.ſe ſeruaſſe in præ-
diis nouiter acquiſitis [*Debent*] dicit hic Inno. ꝙ cleri-
cus,& ſacerdos, & quod plus eſt, prælatus eccleſiæ, ſi
ab ipſa eccleſia percipit eccleſiaſtica ſacramẽta, debet
b illi ſoluere decimas perſonales[b] licet enim iſti ſeruiãt
eccleſiæ,& miniſtrent aliis eccleſiaſtica ſacramenta;ta
men & nomine eccleſiæ ſacramenta miniſtrãt etiam
ſibi ipſis.unde dicit Hoſt. ꝙ ſibiipſis ſoluant,& poſtea
diuidatur inter eos,uel aliter in utilitatem eccleſiæ cõ
uertatur.arg.de off.ord. cum uos. Videtur autem ipſi
Hoſti.conuenientius dicere, ꝙ inferior tenetur ſolue-
re ſuo ſuperiori ſpiritualia miniſtranti,ut prædixi;Nũ-
2 quid † ergo ſummo pontifici ſunt à clericis decimæ
perſoluendæ? quod uidetur:tum quia cuilibet intelli-
gitur ſpiritualia miniſtrare,cum & immediate ſubſit ei
quælibet anima,ut no.ſupra de offi.archipreſ.c.3.§.cõ
feſsiones,& in extrauag. Boni.unam ſanctam: tum qa
ſummus ſacerdos eſt.unde & text. habet pro ſe. ſupra
eo.c.1.reſpon.1.uer.1. ipſe tamen hoc iure non utitur.
forſitan ideò,quia totum habet 9.q.3.cuncta,& c.per
principalẽ.unde & quandocunq; placet 10.uel 20.om
nium prouentuum eccleſiarum,uel aliam quotã par-
tem vult,pro ſubſidio terræ ſanctæ, uel pro neceſsitati
bus ſuis,uel alterius exigit, ſicut quotidie experimur,
3 ẜm Hoſt.ad hoc,infra de uoto.c.fi.Quid † de mercena-
riis Ciſtercien. & multorum aliorum morantibus in
alienis parochiis,& de textura, uel alia manuũ opera
multa lucrantibus.quærit Inno.an de hoc lucro dabi-
tur eccleſiæ parochiali,in qua morantur decima per-
ſonalis? Reſpõdeo,ſi mercenarii ſunt homines liberi,
de mercede ſua dabunt decimam. Domini uerò mer-
cenariorum de lucro,quod per manus mercenariorũ
recipiunt,nihil dabunt illi eccleſiæ, in qua mercenarij
operati ſunt.Si uerò mercenarii liberi nõ ſint,ſed mo-
naci,uel ſerui,qui nihil habent proprium,uel aliàs gra
tis ſine mercede deſeruiunt,& ſic de lucro nihil perci
piunt,nihil dabunt.domini uerò ipſorum,ſi laici ſunt,
de lucro, quod habent, tenentur dare decimas illi ec-
cleſiæ parochiali,in qua morantur per anni circulum,
4 & percipiunt eccleſiaſtica ſacramenta.Monaſteria † ve
rò tenentur ſoluere decimas perſonales: & idem intel
ligas etiã de libero homine negociatore, qui ex nego
ciatione ſua multa lucratur in aliena parochia , ſcilicet
ꝙ de illo lucro non tenetur dare decimas illi eccleſiæ,
in qua lucratur: ſed potius propriè, in qua domiciliũ
habet,& in qua audit diuina officia,& eccleſiaſtica ꝑ-
cipit ſacramenta. Item non credit Inno. quòd is, qui
hodie audit diuina in certa eccleſia, & in illius paro-
chia hodie lucratur centum, quòd teneatur illi deci-
mam ſoluere,ſed parochiali, ubi per annum audit di-
uina, & percipit ſacramenta.16.q.1.quæſtio. infra eo-
dem,ad apoſtolicæ,& ſi in pluribus audiret diuina, &
quaſi pro æquali parte non eſſet malum ſecũdum In-
nocen. quod auctoritate ſuperioris diuidantur deci-
mæ inter ipſas,argum. ſupra de teſtamentis, relatum.
2.in fin.& facit de ſepultu.c. 2. in glo. magna, uerſi. &
per hoc. & dignum eſt, ut qui ei ſpiritualia ſeminat,
temporalia recipiat ab eodem.23. quæſtio.1.§.1.Quid
5 † de præbẽdis, ſiue fructibus præbendarum? dic quòd
præbendæ ſunt eccleſiæ, non perſonæ. vnde & cano-
nici de præben. teſtari non poſſunt, ſupra de teſtamẽ-
tis, ad hoc præſentibus, & c.tua nos, & c.relatum. 2.&
ideò , ſi canonici in alia eccleſia, quàm in illa , in qua
præbendati ſunt,diuina audiunt,non tenentur ei deci
mas dare de præbendis ſuis. Si autem eccleſiæ,in qui-
bus habent præbendas, tenentur alii dare decimas, &
non dederunt; tunc canonici tenentur ei dare deci-
mas,infra eo.à nobis, & cap.tua nobis, ſecundum In-
nocen. Quicquid autem dicat in perſonalibus ſtatur
conſuetudini nedum in clericis, ſed in laicis, ut no.in-
fra eo.in aliquibus.§.fi. Prædiales uerò ſoluendæ ſunt
illi eccleſiæ parochiali,intra cuius limites ſita ſunt præ
dia.16.q.1.ſi quis laicus, niſi de conſuetudine alii ec-
cleſię ſint ſoluendę, infra eodem, cum ſint homines ;
& cap. ad apoſtolicæ, uel priuilegium apoſtolicæ ſe-
6 dis ob. ut no. infra eod. à nobis. & ſi aceruus † ſemel
decimatus ſit, pars , quæ ad præbendatum , uel alium
peruenit , amplius non decimatur: ſed ſi decimatus
non ſit, uterque de parte , quam percipit, decimam
debet dare, quod dic,ut le.& no. infra eo.tua nobis.§.
1.uerſi.fin. utrum etiam clerici de præbendis ſuis poſ-
ſint teſtari, dic ut no. de pecul.cleric. c.fin. Hoſtien. &
7 de offic. ordi. præſenti, lib.6. ¶ Prima † glo. reſpondet
per ob. ¶ Secunda etiam reſpondet per ob. quam du-
pliciter ſoluit. ¶ Vltima obiicit, & dupliciter ſol. ¶ [*In*
8 † *glo. 1. ibi, decimas*] de hoc, infra de cenſi.cap.6.[*& ibi, cle
ricorum*] ſed uidentur tunc ſibiipſis obligati, quod eſſe
non poteſt.ff.ad Velleia.l.tutor.& uidetur, quòd tunc
actio competens eccleſiæ confundatur,ſicut cum de-
bitor ſuccedit creditori. ff.de ſolu.l. Stichus, §. à diuo.
So. hęc allegatio in perſonalibus locum habet, non
in prædialibus, Goffre. [*& inf.*] de hoc per Roſ.in li-
bel. quibus, & à quibus, & de quibus decimæ ſint ſol.
§. ſed opponitur. ¶ [*In glo. ultima in fi.*] ſecundum Vin-
cen. in his enim coniugati etiam tonſurati non gau-
dent priuilegio,infra de cleri. coniuga. capit. uno, in
fin. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ De prædialibus. Sitis in ſua propria parochia, quod probat ra-
tio, quæ ſequitur: uel forte etiam in aliena,quaſi tota diœceſis ſit
ſua parochia.facit,ſupra titu. proxi.nullus.

b ¶ Decimas perſonales.Vide,infra glo.1.& ſuper illa Goff.qui uide-
tur tenere contrarium ; & intellige de operibus propriis clerico-
rum,non autem de operibus ipſorum ut miniſtrorum eccleſiæ,ui
de,infra uerſi.monaſteria,& Io. And. ſupra in prima glo.

SVMMARIVM.

1 *Super decimis compoſitio facta non tollitur per ſequens priuile-
gium; excipitur caſus, & alius nu.4.*
Decimæ minutæ quæ, remiſſ.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.3.*
*Renuntiare iuri adhuc non competenti quis non poteſt, ſed paciſci
poteſt, & nu.4. §.1.*
4 *Additio gloſſarum.*
*Priuilegium ſequens compoſitionem, uel conuentionem quando non
obſtet, & nu.1.*

C A-

CAPVT III.

1 EX multiplici. C.Compoſitio
† ſuper decimis
facta, nõ tollitur per ſequens priuilegium
de ipſa non faciens mentionẽ. prima que-
relam narrat. ſecunda dat iudicem ibi, Vnde quia[*Con
uentus*] unde non licet uenire contra, ſupra de tranſac.
contingit, Ala.[*Minutus*]quæ ſint hęc,no.infra eo.cum
in tua , in prima gloſſ. [*Obtinuit*] poſt conuentionem.
2 ¶ Prima † glo.reſpondet per quæſtionem. ¶ Secunda
3 glo.arguit.allega.in contrarium , & ſoluit. ¶ [*In* † *glo. 2.
ibi, is qui*]inſtitutus ſub conditione, ſi ante conditionẽ
repudiat,nil agit,qualiſcunque fuerit conditio[*& ibi,
qui poteſt.§.quod quis*]ſi uelit habere,non poteſt, id repu
diare non poteſt. & aliàs eſt.l. [*& ibi, filiusfa.*] ſequitur,
de eo, quod ſibi ſub conditione legatum eſt, rectè pa
ciſcitur: & aliàs eſt iſte uer.ſub.§. filia [*& ibi, l.1.*] uide
4 de teſta.Rainutius, in 3.gl. ad fi. ¶ [*In* † *glo.1. in fi.*] & hac
ratione dixit Hoſtien. quòd ſi priuilegium fuiſſet im-
petratum etiam circa acquirenda tantum,non ualuiſ-
ſet. ubi autem ſecundum Goffr. pactum non reſpice-
ret acquirenda , & priuilegium datum eſſet circa ac-
quirenda, bene ualet. ¶ [*In glo.2.ibi.§.filius*]aliàs eſt uer.
ſub.§. filia.[*& ibi.l.1.*]& ibi no.ratio diuerſitatis,quam
dixi,ſupra de teſta.Rainutius, ſuper 3.glo. ad fi. & hoc
per Goff.uel ſecundum eum hic renunciatur iuri exi-
gendi,quod præſentialiter competebat.¶ [*In glo.no.ſecun
dum, in fi.*]ad idem de præſcrip.cum olim,& c.ueniens,
ut lit.pen.c.fi. ¶ [*In glo.pe.ibi.c.2.*] & infra de pac.c.1.& ul
ti.lib.6.[*& ibi, interuenit*]& quia ſic fuit actum ; & ſic be
ne continuatur, quod ſequitur in glo. ulti.in fin. & in
clem.de ſepul.dudum,ad fin.

SVMMARIVM.

1 *Decimas monaci tenentur ſoluere prædiales, & de quibus præ-
dijs, & num. 2.*
*Decimæ etiam ſunt ſoluendæ licet mutata terræ qualitate, & num.
2. & uti, ibid.*
3 *Decimam ſi uini totam una eccleſia percipit, & alia totum bladi
ex conſuetudine, eſt ſeruanda & in quibus, & quando.*
Quando erit potior eccleſia parochialis.
Eam laicus præſcribere non poteſt.
*Eccleſiæ ſeruientibus competens aſſignanda ſuſtentatio, non obſtan.
aliqua conſuetudine.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5.*
Poſſeſſores etiam præteriti temporis uectigal ſoluunt, & ratio.
Reale onus quando eſt, ſequitur poſſeſſorem.
Ob paſcua quæ decimæ ſoluantur, & quando.
De auibus, piſcibus etiam ſoluuntur, & cui.
Aeſtimatio non debetur ubi nihil percipitur.
5 *Ad decimarum ſegetum combuſtarum, uel deuaſtarum æſtimatio-
nem quis tenetur, & cui eccleſiæ, & quando.*
*Ad æſtimationem eius, quod quis deuaſtauit, tenetur, licet poſtea
ſi ita non feciſſet, periſſet, & ratio, & qualiter fiat.*
Inter os, & offam multa poſſunt interuenire.
Euentus non inſpicitur in damno dato.

CAPVT IIII.

1 COmmiſſum. C.Monaci † tenen-
tur ſoluere deci-
mas prædiales de prędiis nouiter cultis, de
quibus tamen prius decimæ ſoluebantur.
in prima querela ponitur. in ſecunda iudex datur, ibi,
ea propter[*Non perſoluunt*] licet ex integro ſolui conſue
uiſſent;& hoc ſubauditum ſequitur,infra papa.uel dic
ut ibi, Hoſti.[*Conſtructæ*]ad idem.1.q.1.iudices, in prin.
ibi, Sion quaſi ager arabitur &c.[*Fuerant*] nunc erant
areę ad culturam redactę,quas monaci colebant, nec
de ipſis uolebant decimas ſoluere, cum tamen olim
de penſionibus domorum locatores decimas ſolue-
rent,ut debebant,ſupra de pac. plerique , infra eo .pa-
ſtoralis: quod tamen de conſuetu. minus bene ſerua-
tur,ſecundum Hoſti. [*Soluebant*] maximè: uel propter
noualia dictum eſt:uel ſub. & debebant [*Ita tunc*]quia
2 ſicut parochialis † percipiebat decimam ſuam de pa-
ſcuis, ita nunc percipere debet de blado,uino,vel alio
fructu inde prouenientе. eccleſia ergo , quæ percipit
decimam bladi alicuius prædii , debet etiam percipe-
re decimam uini,& arborum ipſius, etiam ſi de nouo
plantetur uinea : quia quamuis mutetur qualitas ter-
ræ: non tamen mutatur ſubſtantia,nec debet una res,
infra c.cum in tua . & uide, quod ibi dicam. Quid er-
3 go † de conſuetudine,qua una eccleſia percipit totam
decimam uini , alia totam decimam bladi? Dicit Ho-
ſtien. illam ſeruandam quò ad illas poſſeſsiones , in
quibus conſuetudo illa præſcripta eſt , infra eod.cum
ſint homines,& c.apoſtolicæ,& c.in aliquibus. §. fi. li-
cet autem præſcripta ſit in una poſſeſsione, non tamẽ
in illa,cuius qualitas mutatur,argum.ff.de pac.ſi unus
§.ante omnia. C. de præſcrip. 30.an.cum notiſsimi. §.
ſed & ſi quis, & §. in his. etiam in illa , quæ præſcripta
non eſt, potior erit eccleſia parochialis, infra eo.cum
in tua.§.pe. & fin. pro & contra , de præſcrip. auditis,
a & c.cum olim[a] §. fina. Quid enim ſi omnia prædia ad
culturam uineatoriam redigerentur? attende mentẽ,
infra eo.cum dilecti,& c.ſuggeſtum, & c.licet. Laicus
tamen hoc non poſſet præſcribere,ſupra de præſcript.
cauſam quæ. ſed erit etiam non obſtante aliqua con-
ſue. ſeruientibus eccleſiæ competens ſuſtentatio aſsi-
gnanda, ſupra de præben.extirpandæ. ad hoc de offic,
ord. præſenti,lib.6. & de his etiam per eum in ſum.eo.
4 titu.§. ulti.uerſi.9. & duobus ſequen.¶ Prima † glo.re-
ſpondet per quæſtionem. ¶ Vlti. glo. quærit, & ſoluit.
¶ [*In glo.1.ibi, quoties*] uide de teſti. cauſam. 2. ſuper ulti.
gloſſ. ¶ [*In glo.2.ibi, imperatores*] in uectigalibus non per-
ſonæ,ſed prædia conueniuntur ; & ideò poſſeſſores e-
tiam præteriti temporis uectigal ſoluere tenentur.
¶ [*In glo. ulti. ibi, Inutilia*] uendebantur enim, & decima
precii ſoluebatur eccleſiæ parochiali , uel habebat de-
cimam de lacte, & lana beſtiarum , quæ ibi paſcebãn-
tur.de hoc, infra eo.ad apoſtolicæ. Dicit autem hic In
nocen. quòd ſi dominus gratis concedit paſcua , non
dabit decimam æſtimationis,cum nil percipiat.herba
tamen paſta cum onere ſuo trãſibit in dominum be-
ſtiarum. vnde ſoluet decimam , argum.ff. de uſufru.l.
uſufructu legato, & l. item ſi fundi, & l.uſufructuariũ
uenari. & per eandem.l. dixit etiam hic de auibus, &
piſcibus non incluſis dandam decimam eccleſiæ, ubi
audit diuina,cum in illius ſint parochia, inſtitutio. de
re.diui.§. feræ.De incluſis uero dabitur parochiali lo-
ci,per præ.l.& per l.auibus,ff.de leg. 3.& ſecũdum hoc
poteſt intelligi , quod de uenatione dicitur , infra eo,
5 non eſt, ſecundum Hoſtien. Quid ſi † quis comburat,
uel deuaſtet ſegetes, maximè maturatas, uel arbores
cedat,tenetur eccleſiæ, cui decimæ inde debebantur,
b ad æſtimationem decimarum[b].ff.ad l. Aquil. ſi ſeruus
ſeruum,§.ſi oliuam,ff.de uſufruct.arboribus,§.Iulia-
nus , aliàs eſt,l. & incipit,ſi fur. Alii contra Innoc. Tu
dic primam ueram, ubi fit ſine iuſta cauſa ; alleg. Da-
ma.hoc titu.q.3.ff.de furtis, ſi apes, in fi.quæ bene fa-
cit: ſecus, quando fit ex iuſta cauſa , puta ex iuſto bel-
lo , Hoſtien. Sed quomodo fiet æſtimatio? hoc dico,
quia grandine,uel alia peſte forte fructus periiſſent,fa
cit inſtitu.de rerum diui.§. illud quæſitum. quæ quid
dicat,uide in ſuf.infra de ſpõ.iuuenis. unde dicit Mar,
Var. quòd cum inter os , & offam multa interuenire
poſsint, fortius inter herbam,& offam. De offa datur
uerſus. Offa nocet ſanti , ſed prodeſt eſurienti. & dici-
tur,

tur, quòd uippa propriè in uino: offa in aliis liquoribus. Satis puto, quòd is, quem prædixi teneri, ſcilicet qui iniuſtè combuſsit, teneatur ad æſtimationē eius, quod conſideratis aliis annis percipere ſolebat, & poterat eccleſia: nec excuſetur per caſum grandinis, uel ſimilem ſecutum, cum à principio fuerit in dolo: & ſatis ſit, ꝙ poterat non perire, ff. de leg. 1. cum res, §. fi. uide in Spe. de iniur. §. ſequitur, ultra medium, uerſi. ſed quomodo, & omnino uide, quod ibi addam.

ANNOTATIONES.

a ¶Cum olim. Vide plenius Io. And. in c. fi. de offi. archipre. in glo. no. hic, & in glo. in ſimilibus, ubi facit differentiam inter conſuetudinem, & præſcriptionem.

b ¶Ad æſtimationem decimarum. Non autem ad fructus, ſed ad illos, ſi extarent, datur actio domino; uide in l. arboribus, infra allegata.

SVMMARIVM.

1 *Monitioni non parens excommunicatur.*
Decima eſt in præcepto, & illam non ſoluere mortale.
Excommunicationis non fertur ſententia niſi pro mortali.
Quòd decimæ de blado, & uino ubique terrarum bene ſoluantur, optat Hoſtien.
2 *Additio gloſſarum.*
Decimæ de quibus ſoluantur, epilogus.

CAPVT V.

1 PEruenit. Breue eſt [*Si † opus fuerit*] quia monitioni non paret [*Excommunicationis*] ergo decima eſt in præcepto, & illam non ſoluere eſt mortale: aliàs non excommunicarentur, ſecundum Hoſtiē. ad idem infra c. proxi. & c. de terris, & c. ex parte, & capit. ex tranſmiſſa, & cap. tua nobis, cum ſimilibus, & idem Pe. infra eo. parochianos [*Et lana*] optat Hoſtien. quòd ubique terrarum bene ſoluerentur de blado, & uino [*Debentur*] de iure, vel conſuetudine, infra eodem, cum
2 ſint, & c. ad apoſtolicæ, Hoſtien. ¶*In † glo. ſecunda in fi.*] & de tempore, de conſecra. diſtin. 5. quadrageſima. Dicebat Goffred. de omni fructu terræ, pomis arborum, herbis hortorum, & paſcuorum, apibus, nutrimentis animalium, lana, lacte, fœno, lignis, piſcationibus, uenationibus, fictis, penſionibus, molendinis, furnis, balneis, fullonicis, argentariis, metallariis, la-
a pidicinis[a]. Item de negociis, artificiis, officiis, & omnibus bonis decimam ſoluendam, ut patet, infra in multis capitulis, & 16. quæſtio. 1. decimæ ſunt, & q. 7. quicunque, & cap. omnes. ¶*In gloſſa ultima, in fine*] ff. de uſufruct. l. in pecudum, & inſtitut. de rerum diuiſione. §. in pecudum.

ANNOTATIONES.

a ¶Lapidicinis. Et de iſtis omnibus, quoniam ueniunt duæ decimæ, una realis, alia perſonalis, ut poteſt uideri, infra in diſcurſu iſtius tituli.

SVMMARIVM.

1 *De apibus decima ſoluitur, & quomodo id intelligatur.*
Earum natura fera, & quando fiant alicuius.
Perſoluere quid ſignificet.

CAPVT VI.

1 NVncios. Breue eſt [*De apibus*] i. earum † fructu, ſcilicet, melle, & cera, non intelligas de uolatilibus, ſecundum Goff. & Inno. Apium natura fera eſt. & licet ſint in arbore mea, tamen ante, quàm includantur non ſunt meæ, inſti. de re. diui. §. apium, Vin. [*Perſoluere*] ideſt cum integritate ſoluere [*Diſtinctione*] concor.
2 ſupra c. proxi. ¶*In † glo. 1. ibi, ex tranſmiſſa*] ubi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Decima fructuum ſtatim, cum collecti ſunt, ſolui debet, non deductis expenſis, & integra, & nu. 2. ubi excipitur, & exponitur.*
Ex eius ſolutione quæ utilitas.
Ab ea quod ſupereſt, qualiter diſpenſandum.
Decima papalis quo differat à communi decima.
3 *Decima ſoluenda & à paupere, etiam ſi reditus non ſufficiat ad ſuſtentationem, & poteſt uendicari.*
Meledus iuriſconſul. ſcripſit ante Vincentium hic.
Paupertatis prætextu non debet quis tenere aliena, uel peccare.
Reddi, uel reſtitui ſi quid præcipiatur, quid inferat.
4 *Compenſatio, compoſitio, & retentio in decimis quando admittatur.*
Ad decimam præſcribendam quæ non iuuent laicos, ſed clericos.
Eam poſſidere laici quando poſſint.
Et ſoluere eſt in præcepto.
Præſcriptio in quibus non habeat locum.
6 *Ad decimas retentas recuperandas contra quos agatur.*
Perſonalia perſonam comitantur.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloßarum.*
Mora cui noceat.
8 *Additio gloßarum.*

CAPVT VII.

1 CVm homines. C. Decima † fructuum ſtatim cū collecti ſunt, ſolui debet, non deductis expenſis. primò ponit factum reprehenſibile quod ſecundò corrigi mandat. ſecunda ibi, Man. [*Partibus*] no. contra opi. quæ habet, ꝙ ſufficit aliquid dari pro decima. Dicit Aug. qui vult peccatorum indulgētiam promereri, reddat decimam, & de 9. partibus faciat eleemoſinam. 16. q. 1. decimæ. q. d. de decima non pōt facere eleemoſynam quaſi de alieno. ad hoc, infra eo. tua, uer. prætextu, ſm Hoſti. [*Id faciant*] i. decimam ſoluāt [*de reſiduo*] quod ſupereſt ad debita mercenariorum. & in hoc differt decima papalis à cōi decima; ut
2 patet in declarationibus, ſoluta [*Statim*] ſed nonne † ſufficit, ꝙ infra annum ſoluat. 16. q. 1. reuertimini, ibi, ecce annus &c. dic, ut ibi (*Fructibus collectis*) ante tēpus ſoluendo liberatur ruſticus. ff. de ſolu. qui ad certum tēpus, quod in nutrimentis animalium locum non habet. non enim ſtatim agnus natus dari debet, ſed lactatus, & impinguatus. ff. de an. lega. l. eum qui, Goff. & ad de quod no. de conſe. di. 1. ſolent (*Perſoluant*) etiā ſi redi-
3 tus † non ſufficiant eis ad ſuſtentationem. de hoc. 16. q. 1. quia tua, in glo. ulti. nam & de eleemoſynis uidetur teneri pauper ad decimam, arg. 12. q. 1. habebat. Dixit Vin. infra de cenſi. licet, Meledum dixiſſe, ꝙ is, qui nō adundat, ſed tantum habet, quod ſibi & familiæ ſuæ ſufficit, non tenetur ad tributa, ut ibi. Sed decimæ ſunt tributa, infra eo. tua. 2. & melius eſt non ſoluere, quàm ſolutum repetere. ff. de compen. l. 3. facit 86. di. non ſatis, in fi. aliàs incipit, ſingulis, ibi, Ne ueſtimentis, alimentiſque ſuis parcant, miſericordię tamen pro poſſibilitate conditionis humanæ menſura ſeruetur, ut non ſibi quiſque totum eripiat &c. Item facit. 44. di. §. 1. ibi, aliena rapere conuincetur, qui ultra neceſſaria ſibi retinere probatur; ergo neceſſaria non tenetur ſubtrahere. ipſe tamen Vincen. ibi tenet contrarium: quia prętextu paupertatis non debet quis tenere aliena, vel peccare. ff. de ritu nupt. palam. Decima autem eſt debita. vnde dicunt iura reddi, uel reſtitui, non propriè dari, infra eo. ad apoſtolicæ, & poteſt vendicari. de hoc
4 infra eod. tua. 2. (*De ſubtractis*) in his † ergo admittitur compenſatio. vnde dixit Hoſt. id, quod dixerat hic Gof. in decimis nō admitti compenſationem, ſicut nec in tributis, uerum quò ad decimas ſoluendas in poſterū ſiue quò ad libertatem terrarum, de quibus decimæ ſolui debent. nam quò ad fructus decimarum hactenus non ſolutarum, & compenſatio, & retētio admittentur. quod dic ut ſupra de re. ecc. non alie. ut ſuper, de re. permu. c. fi. & probatur de tranſac. ueniens, in fi. Quod autem dixi, ꝙ ſuper decimis in poſterum compenſatio nō admittitur, hoc verum quò ad laicos, ſuper hoc ſine auctoritate iudicis componētes. Clerici enim ſine iudicis auctoritate cōponere poſſunt, j. eo.
5 c. 1. in fi. ſ. eo. ex multiplici. Sic nec † cōſuetudo, nec p̄ſcriptio iuuat laicos quò ad decimā pręſcribendā, uel retinendam, ſupra de præſcri. cauſam: quæ tū iuuat eccleſias, j. eo. cum ſint homines, & c. ad apoſtolicæ. Ratio, quia laicus talia nō pōt poſsidere, ſed eccleſia, ſic infra eo. ad hæc. & c. quamuis. & quia non multū refert, quę eccleſiarum decimam percipiat, dummodò eccleſia habeat. patet de his, quæ fi. à præla. cū apoſtolicā, uer. auctoritates. Sed & ubi auctoritas iudicis interuenit, admittitur poſſeſsio laicorum ſm Hoſt. qui remittit, ſup. de tranſact. ſtatuimus. Si ex hoc cōcludas ergo redditio decimæ non eſt in præcepto, quia tunc nulla cōpenſatio admitteretur, ſupra de tranſact. c. fi. dicit Hoſ. rūdendum, ut no. ſupra eo. à nobis [*Et retentis*]
6 hoc † uerum, ſi poſſederunt p̄dia: aliàs contra, inf. eo. paſtoralis, ff. de pub. imperatores. uel eſt in poteſtate eccleſiæ, contra quem agere uelit, arg. de re. ec. nō ali. ſi quis, & c. ad audientiam, ubi de hoc. hoc de prædialibus. in perſonalibus uerò ſemper obligatur pſona, & hæres eius, ff. ad Treb. l. 1. §. ſi hæres, de hoc de ſepul.
7 c. fi. Hoſt. ¶Pen. † glo. quærit, & ſoluit. ¶*In gl. pen. ibi, cum res, §. ult.*] uide de vſuris, cum tu, ſuper gl. & licet [*& ibi, qui 10.*] debens. 10. ſi obtulit illa creditori, qui recuſauit ſine iuſta cauſa illa recipere, ſi illa ſine culpa pdit, doli mali exceptione tutus eſt, etiam ſi aliqn̄ prius interpellatus non ſoluiſſet [*& ibi. §. quòd ſi*] Si conuenit, ꝙ emptor Cal. pretium ſolueret, & per eum nō ſtetit, ſed per uenditorem, poſtea ſtetit per emptorē, debet emptor uſuras [*& ibi, §. pen.*] ponit caſum, qn̄ per nunciatoſē ſtetit, quominus ſatiſdetur, & poſtea p eū non ſtat [*& ibi, §. ulti.*] ponit caſum, qn̄ per legatarium, uel bonorū poſſeſſorem ſtetit, quominus ſatiſdaretur, & modò paratus eſt ſatiſdare [*& ibi, illud*] uide de pœnis, conſtitutus, ſuper gl. 2. [*& ibi, ſi debitor*] Si debitor cōſignauit pecuniam oblatam, quam creditor recipere noluit, ceſſant uſuræ. Sed ſi poſtea cōuentus, ut ſolue
8 ret, moram fecit, incipient currere. ¶*In † glo. 1. ibi, uerum eſt*] & quod dicit, cuius parochiæ ſunt, ſup. & infra cuius parochiani colunt prædia, ſecundum Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Super decimis priuilegiati non ſoluendis, de quibus intelligatur num. 3.*
Læſio ubi eſt enormis, non habet locum ſtatus modificatio, ſed purgatio.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Scribentis, intentio, & uerborum uis conſideranda.

CAPVT VIII.

1 DIlecti. Caſus. Priuilegiati † ſuper decimis non ſoluendis de prædiis, quæ conducunt ab aliis, decimas ſoluere debent. ſecunda ibi, Vnde quoniam [*Ad firmam*] ideſt annuum cenſum, ne præ. ui. ſu. c. fi. ſupra de loca. c. 2. [*Conſueuerunt*] ſicut nobis aſſeruerunt. uel ſup. maximè, uel dictū, qa ſi cōduxiſſent à priuilegiatis nil ſoluentibus, nec ſoluerent iſti cōductores, inf. eo. nu-
2 per, ubi de hoc [*Plenariè*] no. ꝙ † ubi enormis eſt læſio, non reducitur ſtatus ad modificationē, ſed totus pur-
3 gatur, infra c. proxi. inf. eo. nuper, Vin. ¶Prima † gl. rūdet per ob. & ſol. ¶*In glo. 1. ibi, clericis*] ſm Vin. Idē Inn. & Hoſt. [*& ibi, in fi.*] ubi idē no. in 1. glo. ¶*In glo. pen. ibi, Conductitias*] ſicut nec econuerſo, inf. eo. licet [*& ibi, intentio*] & uis uerborum. & ſic nō ob. quod dici poſſet, fortius eis prouidendum in conductitiis, quàm in
a propriis[a], cum de primis penſionem ſoluant; de ſecūdis non, ſecundum Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Quam in propriis. Si priuilegium illos eximit à decimis prædiorum ſuorum, bene procedit tex. propter relatiuum ſuorum. Sed ſi dicit, ut dicit glo. de laboribus ſuis, uidetur maius dubium. uide Bart. in l. qui cætus, ff. de auro, & argen. lega. & in proœ. ff. noui, & gl. 2. in princ. inf. eo. ex parte, & in c. licet, quæ hic determinant.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium ſuper decimis non ſoluendis reuocatur, ſi incipiat nocere, & quo modo noceat, & nu. 2.*
2 *Compoſitio ſuper decimis quando admittatur, & quomodo fiat.*
Scandalum quod uitandum.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 4.*
Modum ſui beneficij quem uelit eſſe princeps æſtimat.
5 *Additio gloſſarum.*
Priuilegium quibus caſibus amittatur.

CAPVT IX.

1 SVggeſtum. Caſus. Priuilegiū † cōceſſum ſup decimis nō ſoluendis reuocatur, ſi incipit eſſe nocium. & in prima conſultatio in ſecunda ibi, diſcretioni, reſpōſio [*Monaſterij*] quod habebat certam & limitatam parochiam. facit quod no. ſup. ti. 2. in noſtra, in 1. gl. [*A uobis*] priuilegiatis [*Et infra*] deciditur rūſio aduerſariorū, qūo dicebāt ſe grauatos enormiter, cum illi ferè omnia prædia parochiæ collegiſſent, ſm Hoſt. [*Et fratribus*] qui per priuilegium ueſtrū
2 læduntur enormiter [*Componatis*] ſupra eo. ex † multiplici, & ſupra c. proxi. component forte, de. 20. uel alia quota [*Nam quando*] reſpondet ad id, quod allegabatur de priuilegio [*Raræ*] & raras poſſeſsiones habebāt, ut ſequitur [*De iure*] hoc dicit, quia non omne ſcandalum de iure uitandum. de hoc de renun. niſi cum pridem, §. pro graui [*Augmentare*] ideſt multiplicare, ſcilicet Abbatiæ [*Ditatæ*] & ſic per conſequens parochiales eccleſiæ depauperatæ, propter quas percipere ſo-
3 lebant, & nunc non percipiebant. ¶Prima † gl. arguit, alleg. tria iura, & duo alle. in cōtrarium, & ſoluit dans
4 regulam, & 5. caſus exceptos. ¶*In 1. † gl. ibi. l. 1.*] uide in c. cum acceſsiſſent, ſuper glo. pen. ¶*In gl. 2. ibi, Neratius, in fi.*] æſtimat princeps, quem modum ſui beneficij eſſe uelit [*& ibi, ex facto*] uide de iureiuran. quanto, ſuper
5 glo. 2. ¶*In † gl. 1. ibi. c. 1. & 2.*] de regulis iuris decet, lib. 6. ubi de hoc [*& ibi, priuilegium*] ubi de hoc. ibi etiam no. an propter delictum canonicorum eccleſia perdat priuilegium [*& in fi.*] 6. per contrariam ſententiam, ſupra de re iudicata, inter moñ. & capitu. ſuborta. 7. per ſecundum priuilegium contrarium faciens mentionem de primo, ſupra de præſcriptio. ueniens, 8. per renunciationem tacitam, uel expreſſam, ſupra de reſcrip. nonnulli, de foro competen. dilecti, nonus, per ſpeciale priuilegiū poſtea impetratum, quia forſan derogat generali, etiam de illo mentione non facta, ſecundum Hoſtien. qui remittit, ſupra reſcrip. capitulo primo 10. ratione ſcandali, ut hic, & ſupra de præſcrip. capit. 2. per reſcriptum, quod continet clau-
a ſulam, Non ob.[a] &c. de fo. compe. dilecti, in fi. 12. ob-

ſtat priuilegio ſpecialis conuentio, uel pactum, s̄. eo.
ex multiplici, cum ſuis concor. ſm Hoſt. uide in Spe.
de inſtru.edit. §.nunc autem, in fine.

ANNOTATIONES.

a ¶Non ob. Vide glo. in l. hæres abſens, & ibi Bart. & in auct. qua in prouincia, & ibi doctores, C. ubi de crimine agi oportet.

SVMMARIVM.

1 *Decimas, qui laborum, de hortis, nutrimentis animalium, uel noualibus, & quibus non ſoluant, nu. 2. & 3.*
2 *Per ferè, dictionem fit temperamentum & quod.*
Maiori conceſſo, & minus intelligitur conceſſum, in fi.
3 *Priuilegium quod, ius commune faciat, & inter quos.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 5.*
Munus, pro decima.
Monaci etiam ad decimas antiquitus tenebantur, iuncta gl.
Innocentij gloſſa tranſportata quæ.

CAPVT X.

1 EXparte. Caſus. Ciſtercienſes† templa
rii, & hoſpitalarij decimas la
borum nō ſoluunt. Alii uerò religioſi nō
ſoluunt decimā de hortis, nutrimentis ani
malium, uel noualibus, quæ ſuis manibus, uel ſumpti
bus excolunt. & in prima conſultatio. in ſecunda re-
ſponſio, Vincen. autem ponebat uerſus. Quos mani-
bus, ſumptuque ſuo coluere labores, Omnes Cyſter-
cienſes, templo dedit, hoſpitioque. At reliquis hortus
dat nutrimenta nouale [*Noueris*] ſciebat archiepiſco-
pus, quòd miſerat: tunc certificatur, ꝙ nuncius perue
nerat, Hoſtien. [*Iuriſdictionis*] pro quibus etiam agere
poterat, de ſucceſ. ab inteſt. c. fi. [*Præſumunt*] quare cer-
tificari petebas, qui religioſi ſuper hoc priuilegiati eſ-
ſent, & qualiter, Hoſti. [*Ferè*] philoſophicum † tempe
ramentum. uel dicit hoc propter leproſos, qui ſuper
2 noualibus non ſunt priuilegiati, inf. de eccle. ædi. c. 2.
Hoſt. Sed dic, quòd illi non ſunt religioſi, ut ibi dicam
[*Adrianus*] in decr. quæ incipiebat, quoniam in eminē
ti, quam hodie non habemus, Goff. [*Suorum*] requiri-
tur ergo, quòd prædia ſua ſint, & quòd illa per ſe co-
lant, ſupra eo. dilecti, infra c. pxi. [*Cæteris*] albis, nigris,
griſis, & quibuſcunque monacis, & nihilominus Cy-
a ſtercienſibus: quia ſi maius conceditur[a], &c. infra eo,
ex parte. & eſt efficax argum. ſecundum Hoſtien. ꝙ
3 †priuilegium in corpore iuris clauſum ius commu-
b ne facit inter illos[b], inter quos conceditur: aliàs con-
tra. de exceſ. præla. nimis, 1. & 2. de conceſ. preben. con
ſtitutus [*Suis*] requiritur ergo, quòd terra noualis ſua
ſit, & quòd illam colant, & de quo nouali intelligatur
glo. remit. [*Proprijs*] Si ergo alii extirparunt nouale, li-
cet poſtea perueniat ad manus priuilegiatorū, ceſſat
priuilegium, Hoſti. [*Manibus, uel ſumptibus*] ſcilicet per
operarios conductionis, uel per familiam ſuam, Pet.
[*Suorum*] de immiſcentibus aliena, uel his, qui ſua tra-
dunt aliis tenenda, prouiſum eſt per concil. Vien. eo.
titu. religioſi [*Hortis*] uide quod dicam, infra de eccle.
ædifi. cum dicat [*Perſoluant*] ſi ſequitur in litera, conceſ
ſit, fac hic punctum ſuſpenſiuum [*Quem*] Adrianum
[*De alijs rebus*] ſi facis hic punctum, expone, quod ſeq-
tur, eccleſiæ ſuæ, ſcilicet cui ſoluēdæ ſunt decimæ [*Ven
dicare*] niſi his amplius per ſpeciale priuilegium con-
4 cedatur. ¶Glo. 2. †tractat tria tempora circa decimas
monacorum primitiuorum, Paſcal, & Adriani, & ul-
5 timo 4. caſus excipit. ¶*In†glo. 2. ibi, alia eſt cauſa*] quidam
reprehendunt, ut Gui. hanc concor. & duas ſe. dicen-
tes, quòd non faciunt. Tu dic, quòd bene faciunt, pri-
ma enim probat exponendo, ut ibi no. munus, ideſt
decimam. ſecunda probat monacos laicos. tertia pro
bat laicos teneri ad decimas [*& ibi, recipere*] gl. principa
liter tractat de iure non ſoluendi, non de iure perci-
piendi. concor. quod dicam, j. c. pen. [*& ibi, moderamine*] & ſupra duobus. c. proxi. [*& in fi.*] de hoc. 16. quæ-
ſtio. 1. §. de his. hæc gloſſ. habetur per Inno. forſan er-
rore ſcriptoris, ſupra c. proxi.

ANNOTATIONES.

a ¶Si maius conceditur. Facit ad quæſtionem de eo, qui relinquit cuilibet fratri ueſtem, & priori biblia, an prior etiam habeat ueſtem, uide doct. in l. cum quæſtio. C. de le.
b ¶Facit iter illos. Et ſublato iure an tollatur priuilegium, uide Io. And. de iudi. nouit, ſuper gl. ſed cum, & Bar. ff. de iuſtitia & iure. l. omnes populi, in tertio membro, & bonum text. in l. fi. C. de dona. inter uirum & uxo.

SVMMARIVM.

1 *Super decimis priuilegiati laborum ad quas terras.*
Non extendatur priuilegium, & qui alij ad eas non teneantur, num. 2.
Decimas de quibus non ſolui impedientes quas incidant pœnas.
2 *Additio gloſſarum.*
Priuilegium non in corpore iuris clauſum comparatur clauſo.

CAPVT XI.

1 LIcet. Caſus. Priuilegiati† ſuper decimis
laborum decimas ſoluunt de ter
ris, quas tradunt aliis excolendas. non diui
ditur [*Laboribus*] & ſic etiā antiqua prædia
comprehendit, infra c. proxi. [*Propter hoc*] ſcilicet pri-
uilegium laborum. q. d. poſſet aliud priuilegiū latius
competere, quod in his eximeret; ſed iſtud nō eximit
[*Alijs*] ſiue colonis cēſualibus, ſiue partiariis. de utriſ-
que no. infra eo. tua. 2. [*Excolendas*] & ſi prohibeāt, uel
impediant de his decimas ſolui, incurrunt pęnam cō
cilii Vien. eod. titu. religioſi, uer. ſeu qui de terris. ¶*In*
2 †*, 1. glo. in fi.*] idem tamen in quibuſcunque aliis etiam
non religioſis, quibus idem competeret ex ſpeciali
priuilegio, licet non corpore iuris clauſo.

SVMMARIVM.

1 *De decimis laborum priuilegium etiam non noualia comprehendit.*
Aduocatorum interpretationes quæ reprobatæ.
Praua dixiſſe de rectis non facilis uenia.
Labores exemptorum à decimis qui hic intelligantur.
Nominum diſtinctio, rerum diſtinctionem deſignat, in fi.
2 *Suffragium gloſſarum.*
Priuilegium, & liberalitas principis ut interpretanda.
Patri quæ non acquirantur filio donata.
Manumiſſo quando peculium conceſſum intelligatur, in fi.
3 *Additio gloßarum.*

CAPVT XII.

1 ADaudientiam. Caſus. Priuile-
gium† de deci-
mis laborū, & nō noualia cōprehēdit. pri-
mò ponit prauam interpretationem, quā
ſecūdo reprobat ibi, Man. [*Praua*] hæc quotidie faciūt
aduocati non permittentes iura in ſua natura mane-
re. C. man. ab Anaſtaſio, circa prin. & per ſuas verſutas
interpretationes obſcuritatem inducunt, in auct. con
ſtitutio q̄ ex aſcripti. & libera matre. 1. reſpon. in prin.
& poſt prin. col. 5. quod reprobatur in his pcipuè, quę
ſpectant ad cultum diuinū, infra de priui. in his. Hier
ad Aſellam. B. Non facilis uenia praua dixiſſe de re-
ctis. [*Quo*] capitulo priuilegii [*Noualia*] tantum intelli-
ge, Pet. dicebant forſan iſti ideo in priuilegio noualia
uocari labores, quia cum multo labore perduci ſo-
lent ad culturam, cuius laboris prætextu priuilegium
exceptionis decimarū dicebant fore conceſſum [*Poneremus*] concor. 8. di. ueritate, ibi, non dixit &c. de ce-
le. miſ. in quadam. & diſtinctio nominum, diſtinctio-
nē rerū deſignat. de hoc. 25. di. olim. licet ſit ar. cōtra.
2 99. di. c. 1. ¶*In†gl. 1. ibi, cum multa, in fi.*] quæ princeps, uel
Auguſta donarunt filiofa. patri non acquirūtur etiā
quo ad uſufructum, ſed quaſi caſtrenſe peculium ad
ipſum pertinet, ut principis liberalitas præcipuū cul-
tum habeat [*& ibi, quidam conſulebant*] uide de of. dele.
cum uiceſimum, in gl. 2. [*& ibi. l. pen.*] uide de uer. ſig.
c. pen. ſuper 1. gl. ¶*In gl. ult. ibi, non aliter*] uide de uer. ſig.
propterea, in gl. 2. [*& ibi. §. ſi uerò*] uide de cleri. nō reſi.
cum dilectus, ſuper gl. 2. [*& ibi. l. una*] manumiſſis inter
uiuos tacitè conceditur peculium, ſi non adimatur:
manumiſſo in teſtamento adimitur, niſi expreſsè da-
3 tum fuerit. ¶*In†gl. ult. in fi.*] dic, ut infra de uer. ſig. præ-
pterea, & 22. q. 5. humanæ, in ultima glo.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ noualium cui debeantur, & in dubio parochiæ, num. 2.*
De bonis, ſeu rebus eccleſiæ & cuius faciendæ quatuor portiones.
2 *In dubio parochiæ decimæ noualium ad quam pertineant eccleſiam.*
Decimam deputare alicui eccleſiæ an ſolus poſſit epiſcopus.
3 *Epiſcopi ſibi omnia uendicare dicuntur.*
Decima militis, quam renunciat, uel dedit epiſcopo, cui competat.
Epiſcopus, & rector quaſi partionarij ſunt.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 5.*
Inſullæ pars cuius ſint.
6 *Additio gloſſarum.*
Decimæ pars debetur epiſcopo, & quota.
Cap. Queſti. 16. q. 1. intellectus, §. fin.

CAPVT XIII.

1 QVoniam. Caſus. Decimæ† noualiū
debentur eccleſiæ, in cu-
ius inſurgunt parochia. Si uerò nō ſunt in
certa parochia diœceſano debentur. Cōis
diuiſio. ſecunda ibi, Reſpondemus. in qua diſtinguit,
& ſecundum membrum proſequitur ibi, Alioquin
[*Statuendum*] ideſt cui ſint aſſignandæ, vel an debeātur
eccleſiæ [*Facias*] arguit Hoſt. capitula. 12. q. 2. quatuor,
& in c. proximis, q̄ dicunt de rebus eccleſiæ fieri qua-
tuor portiones, loqui de matricibus. In capellis enim
ſalua portione epiſcopi omnia ſunt rectoris, ut hic, j.
eo. titu. cum contingat, de pact. plerique, de his quę fi.
2 à præ. paſtoralis [*Alioquin*] ideſt ſi non ſunt† in alicuius
parochia, Inn. Pet. & Abb. & Egi. uel ſi incertum eſt,
de cuius ſint parochia, quia limites non ſunt certi, ſm
Hoſt. Credo, quòd ſi conſtaret noualia eſſe inter alte-
ram duarum parochiarum, ſed neſcitur, intra quam
illarum, quia illo locò, ubi inſurgit nouale, non appa-
rent limites, ſed bene apparēt in locis uicinis, ꝙ inter
illas deberet fieri diuiſio. ad hoc de ſepul. cum quis, §.
1. lib. 6. [*Deputare*] de conſenſu capituli, ſecundum G.
Na. de his, quæ fi. à præ. tua, & de dona. paſtoralis, cū
ſit alienatio. 12. q. 2. fine. Io. de deo contra. cum nulli
eccleſiæ auferat, ſed acquirat, de his, quæ fi. à pręl. cum
apoſtolica. Item quia non haberet aliàs liberā optio-
nem retinendi, ut ſequitur [*Vel ad opus*] Dicit Hoſtien.
3 quòd† uereretur, ne epiſcopi iſtud, uel, quod ponitur
diſiunctiuè, recipiant expoſitiuè. nam ſibi omnia ven
dicant. 93. diſt. diaconi, ult. uer. non autem. Quærit au-
tem de decima, quam miles tenebat, infra limites ali-
cuius parochiæ, quam ad exhortationem epiſcopi re
nunciauit in ipſius manibus, cui competat, an ipſi epi
ſcopo, an eccleſiæ parochiali? & dicit per hoc. c. termi
nari, ſcilicet ꝙ epiſcopus habebit partē ſuam, reliquū
parochialis eccleſia. ad idem de cenſi. cum olim. Sunt
enim quaſi partionarii epiſcopus, & rector, ergo dā-
num, & lucrum pro rata ſentire debent, ff. loca. ſi mer
ces, §. apparet, argum. infra de uerbo. ſigni. cum inter.
Quid ſi miles dediſſet decimam epiſcopo auctorita-
te metropolitani ipſo epiſcopo, & capitulo conſentiē
te? Dicit Hoſ. ꝙ tunc competeret epiſcopo in totum,
dummodò fuiſſet forma ſeruata, de qua ſupra de his,
quæ fi. à præla. cum apoſtolica, §. quia uerò. & forſan
ſecundum eum ſufficeret conſenſus capituli, arg. de
dona. paſtoralis. de his quæ fi. à præla. paſtoralis, ut ec.
bene. c. uno, ad fi. ſicut & ſufficit auctoritas contuto-
ris, ff. de auct. tu. l. pupillus. Si uerò clandeſtinè & ſine
prædictorum auctoritate fiat, non præiudicat eccle-
ſiæ, argum. ff. de admini. tu. non exiſtimo, de offi. dele.
conſuluit, de elect. quia propter, in fi. Sed nec ipſe epi-
ſcopus in proprio negocio fiet auctor, ff. de auct. tu. l.
1. arg. infra de cenſi. prohibemus, & clemen. de re. ec-
4 cle. non alienan. ſi una. ¶Secunda† glo. quærit, & ſol-
uit. ¶Tertia ſignat contrarium, & remittit. ¶Vltima
5 obiicit, & ſoluit. ¶*In†gl. 2. ibi, inſulæ*] ſequitur, Italiæ pars
Italiæ ſunt & cuiuſque prouinciæ. ¶*In gl. ult. ibi, imperatores*] uide ſupra eo. commiſſum, ſuper glo. 2. [*& ibi, §.
6 ſi uerò*] uide ſupra titu. 1. c. fi. in ult. glo. ¶*In† glo. 1. in fi.*]
Goff. & eſt ſimi. quod nota. infra de elect. ubi pericu-
lum. §. porrò, in 1. gl. lib. 6. ¶*In glo. 2. ibi, & non maiorem*]
quid ſi nullam partem de facto percipit, ſicut eſt ferè
in uniuerſis eccleſiis? Dicit Hoſtien. quòd nihilomi-
nus quarta pars de iure debetur epiſcopo, ut apertè
probatur, infra eo. dudum. 10. q. 3. unio. poteſt autem
eſſe tertia, uel media de conſuetudine ſpeciali, ut ſeq-
tur in glo. ¶*In glo. ult. ibi, reſpondeo non*] ſm Rub. qui dixit
hic confundi cardinalem, & ſequaces, & c. queſti. loq
tur, quando prędia ſunt in ipſa parochia: uel loquitur
de perſonalibus [*& ibi, decimæ*] intelligas prædiales.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ à quibus præceptæ, & per quas actiones exigantur, nu. 2.*
Debitum intelligitur, quod exigitur ab inuito.
2 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XIIII.

1 PArochianos Breue eſt [*Ab† homine*] ſup. tantum, uel
loquitur de primæua inſtitutione. poſtmo
dum enim præceptum fuit tempore ſub
lege ab Ezechia rege, vt patet. 2. Paralipom. 31. B. & tē-
pore gratię à principibus eccleſiaſticis, & ſecularibus.
de hoc infra eodem à nobis, ſecundum Hoſti. [*Quaſi
debitum*] id debitum intelligitur, quod exigitur ab in-
uito, ff. de uerbo. ſignifica. debitor [*Poſſunt*] per quas
actiones, tractant hic Innocen. & Hoſtien. & no. infra
2 eo. tua. 2. ¶*In† gl. 2. ibi, ſicut illud*] Io. 1. uel pro tanto di-
cit, quaſi, ſecundum Hoſtien. quia licet eccleſia cū pa
rochianis non contraxerit; ab eis tamen petit, ut ſic
ſint ex quaſi contractu obligati, ad hoc inſti. de obli.
quæ ex quaſi contractu. & ſic poteſt legi ſimilitudina
riè, nec per hoc excludet ueritatem debiti.

SVMMARIVM.

1 *Decima laico nullo iure tenenda concedi poteſt, niſi ad formam & ad tempus.*
Sepulchrum, licet ſit religioſum, hæreditario iure poſſidetur.

Liberè, aduerbij nis hic.
2 *Additio gloßarum.*

C A P V T XV.

1 AD hæc. Caſus. Decima† laico hæredi
tario iure tenenda cõcedi po
teſt [*Per ſucceſſionem*] & ſic non poteſt dari
iure hæreditario, nec in feudũ, nec in em-
phyteuſim, nec in locationem ad longũ tempus, nec
ſuper ea iniri aliquis contractus, per quem alienatio
perpetua poſsit notari, ff. ſi ager vectig. l. fi. ff. de ſup ff.
l. 1. de re. eccle. non alie. nulli. ad firmã concedi poteſt
ad tempus, ſupra de loca. c. 2. Inno. uide quod dixi, de
his, quæ fi. à præ. cum apoſtolica, in gl. obiicitur, ad ff.
[*Hæreditario*] ſepulchrum, licet ſit religioſum, iure hæ-
reditario poſsidetur, ff. de ſerui. ſeruitutes. 3. Vinc. [*Lai
cum*] qui decimam per ſucceſsionem tenendam rece-
pit [*Liberè*] ideſt nil in ea retento, nec proinde aliquid
2 extorquendo, Hoſt. ¶ *In† glo. 1. in fi.*] & ſupra de inſt. ad
decorem, de filiis presbyterorum, ad extirpandas.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi coguntur decimas ſoluere prædiales, uel illa prædia dimitte-
re. & quando æſtimationem, nu. 3.*
Occaſio mali tollenda.
2 *Suffragium, & additio gloſſarum. nu. 3.*

C A P V T XVI.

1 DE terris. Caſus. Iudæi† coguntur prę
diales decimas ſoluere, aut
prædia illa dimittere [*Colunt*] ſup. quæris, u-
trum & qualiter ad ſoluendas decimas cõ
pellantur [*Ne forte*] ſup. ſi contrarium diceretur [*Occa-
ſione*] traderent enim forte mali Chriſtiani terras illas
excolendas, vt decimis priuarent eccleſias, infra eo. in
2 aliquibus, Hoſt. ¶ *In† glo. 1. ibi, §. pen.*] uide de præſcrip.
auditis, ſuper glo. 2. [*& ibi, hactenus*] vide de fi. inſtru. G.
perpetuus, in 1. gl. [*& ibi, §. ſi uerò*] uide ſupra ti. 1. c. fi. in
3 ulti. gl. ¶ *In† gl. 1. in fi.*] licet ſoluant æſtimationem eius,
quod perceptura erat eccleſia à catholico parochia-
no: quod dic, ut infra de uſur. quanto, in fi. ¶ *In glo. ult.
in fi.*] & infra de iudæis, & ſi iudæos, & c. poſtulaſti.

S V M M A R I V M.

1 *Laico, ſi prælatus concedit decimas, uel oblationes, punitur, & quã
do id habeat locum, nu. 5. & quæ pœna, ibid. in fin.*
Per excommunicationis pœnam uertitur anima à deo.
Fomes quid.
*Duces recti itineris quos credimus, timendum ne habeamus erro-
ris.*
2 *Quòd laicus tenere poſſit eccleſiam, an de neceſſitate diſpenſari
poſſet.*
An religioſus, uel cõuerſus habere poſſet.
*Templariјs, & hoſpitalariјs eccleſiæ, & decimæ conceduntur, &
qua ratione.*
Ordini quid concedere differt à conceſſione perſonali.
*Eccleſiæ regimen niſi clericis fratribus, uel aliјs permittitur, &
quo caſu hic.*
Prælatus æquiparatur coruo, & quandò, in fin.
3 *Oblatio comparatur hic decimæ, & an ſit in præcepto ſicut & de-
cimæ, & epiſcopo celebrante competit, in fin.*
Proſtratus quid, in fin.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 5.*
Vitulo uendicato non agit emptor de uaccæ euictione.
Fruct um uendicare aliud eſt à uendicatione iuris fruendi.
*Decimæ fructum licet, laico concedere, non ius percipiendi eam in
feudum dare olim licebat, & quando prohibitum.*

C A P V T XVII.

1 QVamuis. Caſus. Punitur† prælatus,
qui laicis cõcedit oblatio-
nes, uel decimas. & primò ponit conciliũ
factũ reprehenſibile: ſecũdò pęnalẽ huius
prohibitionẽ ibi, Statuimus [*Animaduerſione*] uertitur
anima à deo ꝑ excõicationis pęnã, de quo remit. Hoſ.
ſup. de of. or. paſt. ibi, uel animaduertere [*Quidam*] ſup.
illud [*Fomitem*] i. nutrimẽtũ, & originẽ [*Erroris*] Hiero,
ad Celantiã. d. timendum eſt, ne quos duces recti iti-
neris hr̃e nos credimus, eos comites habeamus erro-
ris [*Dicuntur*] ipſi laici [*Inuenire*] uide quod no. de ſepul.
2 c. 1. lib. 6. in 1. gl. [*Eccleſias*] an† de neceſsitate diſpenſari
poſſet, ꝙ laicus teneret eccleſiam, remit. Hoſt. ſup. de
æta. & qua. c. 2. [*Et eos*] laicos. ſ. [*Impellunt*] prælati. ſ. [*Præ
dicationem eorum*] ſ. ꝑlatorũ. 43. di. Epheſiis [*Remanenti*] er-
go à contrario laicus conuerſus & religioſus hr̃e põt
eccleſiam; ad hoc de re. ec. non ali. poſſeſsiones. quod
poteſt intelligi de eccleſia rurali, & ſine cura quaſi ad
ſuſtentationem: uel pro tanto dicit hoc. quia hoſpita-
lariis, & templariis eccleſiæ. & decimæ quotidie cõfe-
runt, & ipſas hñt & tenent, ſm Hoſt. Pet. & Abb. inf. c.
dudum. Dicit tamen Hoſt. illã collationẽ potius fieri
ordini, q̃ perſonis, arg. inf. de iure pa. illud, ſupra de do
na. conſultationibus, ff. de annu. le. l. annua, ff. de cõdi.
& demon. l. ciuibus. Neceſſe tñ eſt, ꝙ regimẽ eccleſiæ
habeant clerici fratres ſui, uel alii, & non laici per iu-
ra, quę alle. 1. gl. ad idẽ. 10. q. 1. quia [*Decimam oblationem*]
ex horũ uoracitate prælatus æquiparat coruo, & ex
3 aliis, quæ no. 2. q. 7. non omnis. Et quia hæc lr̃a† æqui-
parat decimã, & oblationem, vr̃, ꝙ ſicut decima eſt in
præcepto, ſic & oblatio. facit quod dixi. ſupra c. 1. ſup
uer. inuitaret. Rai. in ſum. de oblationib⁹ dicit, ꝙ quò
ad hanc materiã ſunt tres ſpecies oblationũ: una do-
natio rei facta inter uiuos deo, uel eccleſiæ. ſecũda fa-
cta, ut ſupra cauſa mortis, q̃ redacta eſt ad inſtar lega-
torum. tertia uſualis, quã fideles faciunt ad altare, uel
ad manum ſacerdotis. Mutando verba Rai. conſtat, ꝙ
prima eſt uoluntaria: & cum data eſt, non plus de illa
quærimus: ſed ſi ſolum eſſet promiſſa, cõſtat, ꝙ eſt de
bita. de ſecunda non dubitatur, quin ſit debita. unde
non ſoluentes ſacrilegi dicuntur, & homicidæ, & ne-
catores egentium: patẽt hæc per ordinem. 12. q. 2. nul-
li, & c. qui abſtulerit, & 13. q. 2. qui oblationes, ubi de
hoc. de tertia ſpecie principaliter quæritur: & uidetur
ꝙ ſit debita. 22. di. præter hæc. 16. q. 1. ſtatuimus, de cõ.
diſt. 1. omnis. & in his omnibus de hoc, & per Archi.
ſatis in ipſo. c. omnis. Rai. tamen tenet iſtas nõ debitas,
ut ab inuitis exigi poſsit. ad quod Tho. alle. Exo. 25. in
prin. reſpondet ad c. omnis, ut ibi not. quod loquitur
de oblatione interiori, uel bonorum operum, uel de
conſilio. alia duo, c. intelligit de prima, uel ſecũda ſpe
cie oblationum, de qua, ſupra ſaluo eo, quod ibi not.
de paupere ſacerdote. Item ſalua pia laudabili conſue
tudine, ſi qua eſſet de oblatione aliqua, puta certis fe-
ſtiuitatibus facienda, ad quam ſeruandam coget epi-
ſcopus, non ſacerdos, de ſimo. ad apoſtolicam. & idẽ
Tho. licet mutet uerba, ſecunda ſecundæ. q. 86. arg. 1.
ut dixi, ſupra titu. proxi. ſub Rub. hæc omnia plenius
uide per Hoſtien. in ſum. de parochia. §. in quibus. ubi
etiam inuenies, quòd quando epiſcopus celebrat in
eccleſia cathedrali, uel alia, oblationes ſpectant ad ip-
ſum, in uer. quid ergo, ſi eps [*Arbor*] Matt. 7. [*Proſtra-
tus*] quaſi colliſus, extenſus, confuſus. concor. cle. de
4 elec. in pleriſque, uer. quid ſi. ¶ Secunda † gl. quęrit, &
ſoluit. 4. rõnes inducens, & unũ ſimile. & demũ ſolu-
tionẽ declarat, & antiquæ ꝑmiſsionis cauſam reddit.
5 ¶ *In† gl. 2. ibi, Peruenit*] ubi de hoc [*& ibi, Nõ ius, ſed corpus*]
abb. inſtabat expõnib. uer. & hoc intẽdit lex. vẽdicato
uitu-

uitulo non agit emptor de uaccæ euictione: quia nec
corpus uenditum ipſius uaccæ, nec ius fruendi uendi
catur. Aliud enim eſt uendicare fructũ, aliud ius fruẽ-
di. Ad propoſitum aliud eſt concedere fructum deci-
mæ: aliud ius percipiendi [*& ibi, probibitum*] per conci-
lium Laterañ. in parte deciſa, infra c. 2. ad hoc. eo. titũ.
c. 2. lib. 6. §. illas autem. Alii dicunt per Vrbanum. & ip
ſius concil. Turon. ad hoc in lib. feu. quibus mo. fe. a.
§. itẽ ſi epiſcopus, aliàs eſt. c. ſub Rub. epiſcopũ, abba-
tem, uel abbatiſſam feu. dare non poſſe. & uide quod
no. Hoſt. in ſum. eo. titu. §. & utrum præſcribi, uer. qd
ſi laicus [*& ibi, ab antiquo conceſſas*] quid ſi non apparet
quanto? quærebat hic Hoſt. & ſupra de his, quæ fi. à
præla. cum apoſtolica, & ibi uideas in fi. ¶ *In gl. ult. ibi,
donec &c.*] ſi. de ęta. & quali. quęris [*& ibi, ipſa pietas &c.*]
intelligo in excommunicatione, ſi intendit laico ius
ſpirituale conferre. Laur.

S V M M A R I V M.

1 *Decimam an colonus ſoluat eccleſiæ prædiali, an parochiali, ſtatur
conſuetudini, quod an ſit uerum, uide latis, num. 4.*
Vinearum cultores Bononienſes ubi maneant.
Continens pro contento ponitur, ad uer. de terris.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 3.*
Seruis aduerſus dominos conſiſtere licet, & quando.
4 *Additio gloſſarum.*
Dubium huius decretalis difficile, non facile.

C A P V T XVIII.

1 CVm ſit homines. Caſus. Stat
† cõſuetu. an
colonus decimã ſoluat eccleſiæ, in cuius
parochia ſitum eſt prædium; an illi, in qua
percipit, & audit diuina. & in prima conſultatio. in ſe-
cunda reſponſio ibi, ſanè [*Parochia*] habebat enim do-
micilium in illa, & ibi percipiebat eccleſiaſtica ſacra-
menta [*In alia*] Commune eſt iſtud cultoribus uinea-
rum circa Bonoñ. qui ut plurimum manent in ſubur
biis ciuitatis [*De terris*] ideſt fructibus terrarum [*In
diuerſis*] ut ſi colonus, qui habitat in finibus diœce. Bo-
noñ. colit prædium ibi uicinũ, tñ in diœc. Mutiñ. [*Con-
fundi*] maxime, q̃a uno attẽtato facile uſurpantur alia,
2 maximè in dubio, infra de reli. do. c. 1. ¶ Secunda† gl.
rñdet ꝑ qõ. qualis erat iſta diuerſitas. ¶ Vlt. glo. ponit
3 duas lect. ¶ *In† gl. ult. ibi, uix certis*] ſequitur, ex cauſis ad-
uerſus dominos ſeruis cõſiſtere permiſſum eſt, & enu
4 merat. 8. ¶ *In† glo. 2. ibi, ſed facile eſt ſoluere*] ita dixerunt oẽs
antiqui & moderni, qui iudicio meo nõ uiderunt du-
bium decr. quod ſoluere non eſt facile. & ſm eos fru-
ſtra papa ſic põderauit hoc dubium. loquitur autem
decre. de colono partiario, qui pro cultura certã par-
tem fructuum recipit, puta dimidiam. de hac ſua par-
te cui eccleſiæ ſoluere debeat decimam, forte dubiũ
eſt, Nam hæc pars videtur ſibi prouenire ex opera cul
turæ, & ſic decimabitur ut perſonale. ecõtra ſi ex præ
dio ꝓuenit, & ibi principaliter operatur manus dei, &
ſic inter prædiales cõputanda uidetur. & ſi hac ratio-
ne ꝓ prędiali diffinias, per hoc fraudabitur parochia-
lis eccleſia, quę nullas perſonales habebit, cum ille for
te aliud opus non faciat. Item ſi ſingulis diebus, men-
ſibus, uel annis iſte reciperet precium operarũ, illius
precii daretur decima parochiali. ſic uidetur de hac
parte, quæ ſuccedit loco precii. Si contra prædialem
diffinias, id uidetur abſurdũ, cũ de omni fructu illius
prædii ſibi decima debeatur. & ſi ipſe dominus ſuis ex
penſis coli faceret, uel coleret, ſolueret integram deci
mam, nõ deductis expenſis culturę, ſ. eo. cũ homines.
ĵ. eo. non eſt. Ergo nec pars debita cultori tranſibit ſi-
bi nõ decimata. Textus uidetur uelle conſuetudinem
eſſe ſequendam, de qua ſi non appareret, ſatis uideret
partẽ coloni bis decimãdam. primò eccleſiæ prædia-
li, in reſiduo eccleſiæ parochiali. & in prima nõ detra-
het ſumptus. in ſecũda detrahet, ĵ. eo. paſto. & ſit ſimi-
le, ſi pro ſalario doctrinæ, uel aduocationis das mihi
fructus prædii tui. nã parochialis prædii habebit illo-
rũ fructuum prædialem decimam, reliquæ partis, q̃
a mihi eſt lucrum perſonale, parochialis[a] domicilii ha-
bebit decimam. Vnde dicebat Hoſt. inf. eo. tua. 2. ꝙ ſi
colonus de aceruo non decimato donet mihi. 10. cor
bes, illud bis decimabitur. primò eccleſiæ prædiali, &
b reſiduum meę parochiali,[b] ſicut de eodẽ legato dant
duæ canonicæ. de hoc de teſta. c. fi. & facit etiã ad hoc,
quod dixi ſecundum Goff. ſupra de feu. licet, ſuper gl.
fi. ſed Inn. & Hoſt. infra eo. a nobis, dicebant hoc caſu
unam ſolam decimam & prædialem deberi, quando
colonus pro cultura partem fructuũ percipit, uel cer
tas menſuras, dummodo ita ſit, ꝙ de fundo menſuras
percipiat, & non aliunde. i. ſi ſunt in fundo, illas perci-
pit: aliàs ſibi menſuræ illę non ſoluentur. & idem vide
tur, ſi de fructibus non debet ſolui merces coloni, ſed
in pecunia. hoc tamen acto, ꝙ illa pecunia deberetur
de fructibus prædii: aliàs non, ſi fructus non eſſent ad
illius æſtimationem, arg. ff. de uſur. hactenus, ff. de iu-
c di. fideicommiſſum[c]. Si autem colonus ſit penſiona-
rius, cui perſona dñi ſit obligata ad ſoluẽdam merce-
dẽ, etiam ſi nil percipiatur de fundo, quem colit, ſiue
in pecunia, ſiue in alio conſiſtat merces, tũc debet co
lonus decimam ſoluere nõ eccleſiæ prædiali, ſed ſuæ
parochiali, ubi percipit diuina. & hoc caſu uidetur lo-
qui. 16. q. 1. quæſti. & arg. ff. de contrahen. emp. l. fin. Et
eſt ratio diuerſitatis horum caſuum: quia primo caſu
omnes fructus ſunt decimandi ante, quàm diuidãtur
ſine deductione expenſarum, infra eo. tua. 2. uer. & cũ
de cunctis. ergo, ex quo ſemel ſunt decimati, ulterius
non debent decimari ab his, ad quos ex debito pro-
ueniũt, ſicut ſunt coloni, infra eo. paſtoralis, §. 1. In ſe-
cundo uerò caſu agitur de lucro proueniente ex ope
ra manuum coloni, de quo patet deberi decimam ec
cleſiæ parochiali, vbi audiuit diuina. Item in primo ca
ſu totus fructus eſt de terra, licet exinde ꝓueniat ope-
rante manu hominis, ſupra eo. non eſt, infra eo. cum
non ſit. & ideò illi tantum eccleſiæ, in qua ſita ſunt
prædia, dabuntur decimæ, ex quo nil habet de merce-
de colonus, niſi ex fructibus prædii proueniat. In ſe-
cũdo uerò caſu lucrum, & merces coloni ex opa ma-
nuum ſuarũ prouenit, non ex fundo, ex quo merce-
dẽ illam habere debet, ẽt ſi fundus ſit omninò ſterilis,
ſm Inno. licet fateatur Hoſti. contrariã conſue. tenen-
dam, ſi de illa conſtet, ut hic, & infra c. 2. Licet ſatis iu-
ri & æquitati conſonum reputetur, quod. ſ. dixi. partẽ
coloni bis decimandã: tamen quia id non ſeruatur, ſtá
ri põt ſatis probabiliter huic dicto Inno. & Ho. ubi nõ
apparet conſuetudo cõtraria, ut prædixi, pro qua mul
tum facit: quia ſi ipſe idem dominus coleret, nec aliud
opus faceret, non eſt tñ reperiri, ꝙ partẽ illorum fru-
ctuũ decimet ut lucrum. ad hoc tamen reſpõderi poſ-
ſet per decre. ſupra eo. dilecti. & ad materiã facit, quod
dicam. ĵ. eo. non eſt, in glo. iſtæ ſunt, & ĵ. eo. tua. 2. ſuper
glo. hoc intellige. ubi pro colono partiario redditur
ratio, ꝙ ſubmittit mercedem ſuam fortunæ, & dei mi-
ſericordiæ, unde merces illa potius in fructu, q̃ in lu-
cro conſiſtit. ¶ *In gl. ult. ibi, uix certis*] infra de co. ſpi. c. 2.
lib. 6. [*& ibi, intelligitur*] & ſm hoc dixit Goff. ꝙ difficul-
tas hic præponderatur reſpectu ſcandali prouenientis
ex perceptione decimarum unius eccleſiæ in alterius
diœceſi. [*& ibi, impoſſibile*] facit 2. q. 6. biduum, uerſic. ſi
aduerſus. ff. ad Velleia. tutor. 1. reſpon. & l. ulti. in prin.
[*& in fine*] ſecundum Dama. Phi. & Innocen. prima le-
ctura magis placuit Tan. & Vincen.

ANNOTATIONES.

a ¶Parochialis. Illud dictum uidetur ſi bene ponderas contra gl. in
uer. excolendas, in cle. eo. titu. in ulti. q. ſ. quando poſſeſsio eſt pri
uilegiata, non perſona: quia dicit ibi colonum exemptum à deci-
mis, & bene conſidera, quæ infra dicit poſt Inno. & Hoſt.

b ¶Parochiali ſicut. Donatarius ergo ſoluit decimam perſonalem,
ad quod facit, quod no. Io. An. de percipiente eleemoſynam, ſup.
eo. cum homines, in gl. tunc ſi. in prin. donator autem nō, uide ip-
ſum, ſupra eo. commiſſum, ſuper gl. fi. & hoc idem, quod hic no.
Io. And. uoluit gl. mag. infra eo. tua, & ſuper illa Io. And. & ad id
quod dixi de donatore, facit quod no. Ioan. And. infra de iure pa-
trona. nobis, in glo. inops.

c ¶Fideicommiſſum. Quod ergo dicit Bart. in l. ſi apes, ff. de fur. de
colonis triplicis generis, limitari poteſt, ut addatur aliud genus,
ſcilicet eius, qui colit pro numis, uel pro alia ſpecie limitando ſo
lutionem, ſi ſic & inquantum naſcuntur fructus in fundo, & iſte
æquiparatur partiario, ut hic per Innocen.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ ullo modo poſſunt in alios laicos transferri, uide nu. 3.*
Translationis modi qui.
Monitionem præcedere debere intelligitur pœnam.
*Sepultura Chriſtiana quibus caſibus quis priuetur, niſi prius red-
dito debito, num. 4. remiſſ.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 4.*
Decimas retinere prohibitum regulariter, & quando fallat.
Indefinitè quod dicitur, intelligitur regulariter, ut hic.

CAPVT XIX.

PRohibemus. Breue eſt. ponit ꝓ
hibitionē, cui pœ-
nam ſubdit ibi, ſi quis [*Aliquo modo*] cōpre-
1 hendit † ergo omnem modum translatio-
nis, ſcilicet feudationis, uenditionis, donationis, ꝑmu
tationis, & his ſimiles [*Receperit*] nō punit hic expreſſè
transferentem [*Non reddiderit*] monitus [*Priuetur*] etiā
per hæredes hoc fieri iubeat. nec ob. ſupra de ſepul. c.
fin. quia iſte eſt caſus ſpecialis, quo non ſepelitur, niſi
prius reddantur, ut uer. intelligatur cū effectu, de cle-
ri. non reſi. relatum, ſicut & alii caſus de torne. c. 1. cū
2 ſi. ſecundum. Gui. na. ¶Secunda † gl. prorogat, quærit,
3 & ſoluit diſtinguendo. ¶In † *gl. 2. ibi, quòd illas poſſunt*] tu-
tius eſt tenere contrarium, ſecundum Hoſt. ad hoc, ſu
pra eo. tit. ad hæc. & c. quamuis, & infra eo. tua nobis,
& c. ulti. nec ob. ꝙ hic dicit, Cum animarum ſuarum
periculo: quia ſubaudiendum eſt regulariter, quam-
uis interdum & ſine periculo ipſas retineant, ſcilicet
ab antiquo conceſſas. Bon. uerò dicebat id dictum, ut
facilius inducantur ad illas dimittēdas. Potes cōſtrue
re ita, ꝙ illud, Cū animarum periculo, reſpiciat, uer.
transferre, non uerbum, detinentes, Pet. de. & Abb. ꝓ
babant hoc per decr. cum apoſtolica, hic alle. nam ſi
ibi ſpecialiter conceditur, ꝙ habens decimam in feu-
dum ab antiquo poſsit eam concedere alteri eccleſiæ
de conſenſu epiſcopi, ergo niſi concedatur eccleſiæ,
conſenſus epiſcopi non ſufficeret. Innoc. alternatiuè
utrunque dictum ponebat. pro primo dicto facit, qa
ubi feudum tale eſt, in quo non ſuccedant niſi filii, fa
cile eſſet uaſallo non habenti filios eccleſiam frauda-
re. Idem uidetur de uaſallo, qui intenderet felloniam
facere contra eccleſiam, de qua, infra de pœn. in qui-
buſdam, uel aliam, propter quā perdere deberet feu-
4 dum. ¶*In † gl. ult. in fi.*] & in aliis caſibus, qui no. & quos
dixi, ſupra de ſepultu. ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ perſonales cur, & cur prædiales debentur, nu. 2. in fi.*
Vngari transferunt ædificia lignea ex una in aliam diœceſim.
Parochia, pro diœceſi.
2 *Decimarum retentio, uel diminutio per conſuetudinem non laicis,*
ſed clericis inter ipſos prodeſt.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 4.*
Decimæ pecoris ſiue animalium prædiales, nu. 5. in prin. & fi.
Fundo inſtructo legato pecus quando cedit.
5 *Additio gloſſarum.*
Boues de quo fundo intelligantur eſſe.
Mora ubi fit, non attenditur, ſed labor.
Arbor cuius ſoli cenſetur.
Ex urbanis natus mancipijs, licet alibi nutriatur, urbanus cēſetur.

CAPVT XX.

AD apoſtolicæ. Caſus. Decimæ
1 † ꝑſonales deben
tur eccleſiæ parochiali: prædiales eccleſiæ
in cuius parochia ſitum eſt prædium, niſi
aliud habeat conſuetudo. & in 1. conſultatio. in ſecun
da reſponſio ibi, Noueris igitur [*Et infra*] deciditur, li-
cet immeriti dignatione diuina uocati omnibus ſu-
mus eccleſiæ filiis debitores, & pro ſciētiæ noſtræ mo
dulo reſpondere cogimur conſultationibus ſingulo-
rum [*In Vngaria*] Dicit Abb. ꝙ ſæpe Vngari ponunt
aliqua lignea ædificia in una diœceſi, & poſtea ſe, &
ędificia transferunt ad alias diœceſes [*De parochia*] ideſt
diœceſi. ſic de dona. apoſtolicæ, circa princ. [*Tempora*]
forte decem annos, C. de incol. l. 2. li. 10. [*Sunt facti*] no.
pro his, quæ dixi, ſup. de of. archipresby. c. 3. [*Conſuetudi
2 nem*] licet † attendatur hæc cōſuetudo circa perceptio-
nem decimarum inter eccleſias, non tamen inter lai-
cos circa retentionē, uel diminutionē ipſarū, Inno. &
Hoſt. Subdit Inn. ꝙ ſi de cōſuetudine nō cōſtat, p̄dia-
les debētur baptiſmali, & ꝑſonales capellæ. 16. q. 1. de
decimis, ſup. eo. nuncios, ubi idē dixerat Tan. [*Inuene-
3 ris*] aliàs, noueris. ¶Secunda gl. p̄mittit tria circa deci-
mas ꝑſonales. ſecundo quærit de animabus, & ſoluit.
Et iterū quærit, & ſoluit. per quā ſolutionē duas alias
4 expedit qōnes. ¶*In † gl. 2. ibi, pecoris paſcendi*] ſequitur, ſer-
uitutes, Itē ad aquas appellendi, maximè ſi prædii fru
ctus in pecore conſiſtat, prædii magis, q̃ perſonę uide
tur [*& ibi. l. 2.*] legato fundo, ſicut inſtructus eſt, peco-
ra, quæ ſtercorandi, uel paſcendi cauſa ibi ſunt, ut fun
dus fiat inſtructior, cedunt legato ſicut fundo [*& ibi,
aſſumptio*] habet quis duo domicilia in utroq; ſe æqua-
5 liter collocando. ¶*In † glo. 2. poteſt dici*] ſecundū Ala. [*&
ibi. l. 2.*] de hoc. 13. q. 1. §. 2. [*& ibi, qui paſcit*] & per Goff.
hic, & in ſum. huius tit. in prin. pro hoc dicto facit, qa
boues de illo fundo intelligunt, in quo laborant, nō
in quo morantur, ff. de fun. inſtruct. cum quidam. &
arbor illius ſoli cenſetur, in quo uiuit, non in quo vē
cōſiſtere, ff. arbo. fur. cæſarum, ſi plures, §. ſi radicibus.
Sed contra: quia cuſtodia paſtoris eſt neceſſaria, infra
de regulis iuris, c. penul. unde conſideranda uidetur
parochia paſtoris. nam & natus ex urbanis mācipijs,
licet ad uillā mittatur nutriēdus, nō ideò minus cen-
ſetur vrbanus, ff. de uer. ſi. is qui natus. ſic loquitur Ho
ſti. tenēs, ut ſequitur in gl. [*& ibi, Vulteranæ*] & inf. de ſe-
pul. cum quis. 2. reſpon. li. 6. [*& in fi.*] facit, quod no. de
maio. & obe. omnes principes. Hoſt. remit. de his ad
ſummam, eo. ti. §. cui danda ſit. quando autem ſit ſol
uenda, ſcripſi in Specu. eo. ti. ſuper. v. libello.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ de omni fructu prædij ſoluendæ, etiam eo anno prouenien
te, nume. 2.*
Eas non ſoluens, mortale, & deferri debent ad horreum ſacerdotis.
2 *Additio gloſſarum.*
*Decimæ cui debentur, poteſt interdicere domino fundi, ne fructus
colligat, uel exportet, niſi ſe, uel ſuo nuncio præſente.*
*Fundi partem habet, qui eius fructuum partem habet, & ra-
tio.*

CA-

CAPVT XXI.

1 EX parte. Caſus. De † omni fructu præ
dii ſoluendę ſunt decimę. &
prima pars ponit querelam. ſecūda dat iu-
dicem ibi, Mandamus, quatenus [*Diuerſa ſe-
mina*] puta granum, & rapas, uel linum, uel milium in
hortis maximè hoc apparet [*Prædiorum*] aliàs prędicto
rum, ſcilicet ſeminum [*Compellas*] ergo eſt mortale nō
ſolum decimam non ſoluere, ſed de ipſa aliquid dimi
2 nuere, de hoc. ſupra eo. peruenit, Hoſt. ¶*In † glo. 1. in fi.*]
ſecundum T. & dominus totum donat. unde de toto
ſibi decima debetur. 16. q. 1. decimæ. Goff. ¶*In gl. ult. in
a fi.*] & ut dixit hic. T. & Vin. ſuis expenſis[a] debet illas de
ferre ad horreum ſacerdotis. 16. q. 1. reuertimini, & q.
7. c. 1. & in his. c. idem no. Io. No. autem Guil. in Spec.
eo. tit. ad fi. ꝙ is, cui debentur decimæ, poteſt petere in
terdici domino fundi, ne fructus colligat, uel expor-
tet, niſi eo, uel eius nuncio præſente, C. lib. 10. quando
& qui. quar. pars de. l. 2. ibi, ſub aſpectu curialium, ff. de
rei. uen. nō ſolum. melius, ſi uerò. & quia ſi habet par-
tem in fructibus, & in fundo. ſunt enim fructus pars
fundi, ff. de rei ven. fructus, & iure communi &c. ff. cō
muni diui. Sabinus. Item Goff. Na. dicens magiſtrum
ſuum Ala. hoc tenuiſſe, & ſe ſic conſuluiſſe, per l. Pau
lus, ff. de procu. ff. de inof. teſt. ſi ſuſpecta, & C. de litig.
auct. nunc ſi hęres. & hoc recitat Guido, ſupra eo. quo
niam, concor. ad allegata de procu. 2. in fi. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶Expenſis. Super hoc uide Bald. qui ſubtiliter loquitur, in l. cum
quidam, C. de condi. inſer. & ponit ibi etiam de eo, quod hic ſe-
quitur. & facit, quod no. Io. And. de pig. ſignificante, in glo. qui-
cunque, & doct. in l. acceptam, C. de uſuris.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ ſoluendę ſunt non deductis expenſis, & de quibus tribuen
dæ, & num. 2.*
Perſonales quæ, & cur ita dictæ.
*De uenatione, & piſcatione, an ſint perſonales, an prædiales,
& cui eccleſiæ ſoluendæ.*
Perſonale quando quid exiſtimetur, ex his diſputatis colligitur.
*Contra libertatem antequam ſi dominus ædicatur, quis contra fa-
ciens, quando non eſt puniendus, uer. quid ergo.*
2 *De arboris uno loco exciſæ, ubi 10. ualebat, & delatæ ad por-
tum ubi mille ualebat, utroque pretio decima ſoluenda, & cui.*
Decima tribuitur deductis expenſis, & quo caſu hic, uer. tu dicas.
3 *Bona quæ dicantur, & unde, & horum appellatione etiam in-
definita comprehenduntur immobilia etiam.*
4 *In mora reſtituendi decimas quis non dicitur, neq; mortaliter pec-
cat, niſi monitus contradicat.*
Decima eſt in præcepto.
In opinionibus diuerſis diffinitio Papæ ſequenda.
5 *Additio gloſſarum.*
Congregatum cum peccato, cum damno perditur.
Quæſita malè non habeant bonos euentus.

CAPVT XXII.

1 NOn eſt. Caſus. Decimæ † ſoluēdæ ſunt
non deductis expenſis. & pri-
mò ponit exordium. ſecundò narrationē
ibi, Reuera. 3. cōcluſionem ibi, Volumus.
[*Hominum*] quia neque qui plantat &c. 19. di. ſecundū,
& infra c. cum non ſit [*Hortis*] aliàs ouis [*Militia*] ideſt
ipſius ſtipendiis, quod intelligas in bello iuſto. ad hoc
2 quod no. infra c. proxi. Hoſt. [*Venatione*] iſtæ ſunt † deci
mæ perſonales, ideò ſic dictæ: quia miniſterio, & ope-
ra hominis proueniunt: & inde decimæ ſolui debēt,
licet feræ, uel aues, uel piſces in terra, uel mari, uel in
aqua nutriantur ex beneficio, & nutrimento terræ,
& ideò iſtæ decimæ dandæ ſunt illi eccleſiæ in qua is,
qui talia percipit per anni circulum, diuina officia au
dit, quod intelligas uerum, ubi quiſque liberè uena-
tur, uel piſcatur, nulla parte piſcationis, uel precio da-
ta. Alioquin furtum committeret, niſi precium da-
ret: uel certam partem illi, cui de iure dari debet, & il
lam dat, tunc de illa parte, uel precio danda eſſet deci
ma eccleſiæ baptiſmali, ſeu parochiali, infra cuius li-
mites talia percipiantur: quia illa pars, ſeu precium,
non ex miniſterio hominis, ſed ex aqua, & terra pro-
uenit. Igitur, ſi ſit locus publicus, in quo licet unicui-
que uenari liberè, ſeu piſcari, potius reputatur hoc
perſonale, quàm prædiale, & idem in ſimilibus ſecun
dum Inno. Quid ergo, ſi antiquitus fuerit libera vena
tio, vel piſcatio omnibus, nunc autem dominus fa-
cit præconizari ſub certa pœna, ꝙ nullus de tali loco
uenetur, uel piſcetur? vtiq; ſi hoc facit contra uolun
tatem hominum, ſiue populi, quorum intereſt, uio-
lētia eſt, & eſſet ex hoc dominus puniēdus, nec opor
tet contra uenientem timere furtum: timeat tamen,
ne de facto cogatur pœnā ſoluere: ſi hoc facit de con
ſenſu illorum, quorum intereſt, iuſte fit, & tranſgreſ-
ſor eſt puniendus, probatur hoc inſti. de rerum diui.
§. 3. & ſeq. & §. feræ igitur beſtiæ. ff. de acqui. re. do. &
ne quid in loco pu. & de aqua quo. & æſti. per totum,
& in eo, quod le. & no. ſup. de conſt. c. 2. & de temp. or
di. ſi archiepiſcopus, de off. archipreſ. c. fi. & de maio.
& obe. c. fi. & in ſum. de pœniten. §. fi. & ſub. §. fi. Hoſt.
Item uidetur, ꝙ ſi aliquis capiat piſces in mari, uel a-
qua fluminali, & apportet in ſtagnum, in quo ipſos
nutrit, decima talium eccleſiæ, in cuius parochia ſta-
gnum ſitum eſt, dari debet, & idem uidetur, ſi beſtiæ
recludantur in recluſorio, ſiue parco. cum ibi viuant
beneficio aquę, uel terrę in eadem parochia ſitæ, ſup.
eo. c. reſpon. 1. & inf. eo. cum non ſit in homine. Aliis
tamen uidetur, ꝙ de prædictis nō baptiſmali eccleſię,
ſed illi, in qua percipiens talia audit diuina officia, de-
cima ſit ſoluenda: quia omnia talia proueniunt ope-
ra, & artificio hominis: nec ob. inf. eod. cum non ſit:
quia ibi nō prouenit fructus artificio hominis, ſed ex
ſola gratia Dei: quod inde apparet: quia ſemen morti
ficatur, & ideo non homine operante uiuificatur, &
fructum plus affert. Sed piſces, & animalia miniſte-
rio hominis recluduntur, nec ſicut grana moriun-
tur, ut poſtea cum maiori fructu reuiuiſcant, ſecun-
dum Innocen. ſed Hoſtien. dicit, quòd talis decima,
nec merè prædialis, nec merè perſonalis cenſenda
eſt ſed mixta. quod dic, ut not. ſupra, eod. apoſtoli-
3 cę. §. primo. ¶Quid ſi † arborem de ſilua exciſam non
ualentem ibi, decem libr. ducat quis ad portum, ubi
ualet mille? reſpondeo, non ſolum de decem, ſed &
de mille danda eſt decima, deductis tamen expenſis,
quæ bona fide fiunt in deducendo uſq; ad portū ſm
Inn. & reuertendo uſq; ad hoſpitiū, niſi & in aliis de-
ducendis negocietur, in quibus lucretur. Alii dicunt,
ꝙ de 10. lib. tm̄ dare debet decimā, & alia cedūt lucro.
Tu dicas ſm Hoſt. ꝙ de. 10. libris tm̄ danda eſt decima
illi eccleſiæ, intra cuius parochiam arbor exciſa fuit;
& ſic eſt uera hæc ultima opinio. De alio uerò lucro
deductis expenſis dāda eſt decima illi eccleſiæ, in qua
ductor arboris percipit eccleſiaſtica ſacramēta, ſ. c. pa
ſtoralis. & ſic intellige primam opi. ſm Hoſt. & Abb.
& facit ad ea, quæ dixi. ſ. eo. cum ſint. quædā alia, quæ
no. hic Inn. & Hoſt. dicam, ſ. c. paſtoralis, ſuper glo. ex
4 hoc [*De omnibus bonis*] bona † dicuntur illa, quorum do
minium habemus, uel quæ bona fide poſsidemus, ff.
de uerb. ſignifi. l. bonorum appellatione. Et dicuntur
bona, quia nos beant, Goff. & no. Hoſtien. quod non

ſolum dixit, bonis, ſed addidit, omnibus: ſed ſine illo
addito comprehẽderet immobilia, fortius cum illo.
facit de teſta. relatum. 2. & facit ad ea, quæ no. & dicã,
infra eo. paſtoralis [*Miniſtris*] habita diſtinctione inter
perſonales, & reales, de qua ſup. eo. ad apoſtolicæ [*Ne*
4 *glexerint*] uidetur ergo, ꝙ non ſint† in mora, nec pec-
cent mortaliter, donec moniti reſtituere contradicãt
ut hic, & ſupra eo. peruenit. ibi de hoc. ibi no. contra-
rium Hoſt. [*Præcipimus*] quod præcipitur &c. infra de
uerb. ſignifica. in his. & præmiſit diſtrictè, ut omnino
ſcirent ſentientes contrarium decimam eſſe in præce
pto, ad idem, infra eo. tua. 2. uer. nimis profectò, maxi
mè cum in diuerſis opi. ſit ſequenda diffinitio papæ, q.
ſi. ſint legi. per uenerabilẽ, §. rationibus. & eſt hoc ue-
rum etiam de quotitate, ut hic in fin. patet ſm Hoſt.
5 ¶ [*In† glo. 2. ibi, reuocari meretur*] Greg. ad reginam Franco
rum. Crede mihi, quod cum peccato cõgregatur, cũ
damno perditur. Quid ius ſine titulo. Non habet euẽ-
tus ſordida ꝑda bonos. Claudianus. Quas male colle-
git fallacis dextra parẽtis, Has pœnis nati dextra refun-
dit opes. uide quod dicam de cenſi. ꝓcura. in glo. ut ſi.

SVMMARIVM.

1 *De molendini ad uentum fructibus decimæ ſoluendæ.*
Infidelis an ſoluere eas teneatur, remittit.
Dei uirtus in omnibus elementis operatur.
3 *Molendini ad uentum ubi uſus.*
Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 4.
Ex illicitis cauſis quod ſocius acquiſiuit, non cogi tur conferre.
Honoribus probibitus à quibus non excludatur, nec à muneribus.
5 *Additio gloſſarum, num. 6.*
Decima, & eleemoſyna an tribuenda de illicitè acquiſitis, nu. 6.
Ex pecunia illicitè quæſita an eccleſia fabricata, deſtruenda.
Meretrix promiſſum petere non poteſt, licet ſolutum ei non repetatur.
6 *Mamona, quid.*
Iniquitas hic, pro ſolicitudine.
Ab excommunicato, & meretrice an recipienda eleemoſyna, uel oblatio.

CAPVT XXIII.

1 EX tranſmiſſa. Caſus. De fructib⁹ †molendini ad uẽ-
tum ſoluendæ ſunt decimæ. & primò po-
nit deciſam querelam. ſecundò dat iudicẽ
ibi, Quia. vbi præmittit generalem rationem, ex qua
infert concluſionem ibi, Mandamus, quatenus [*Fide-*
lis] de infideli dic, ut ſup. eo. de terris, & infra de uſu.
quanto, ad fi. [*Acquirere*] & de facto acquirit [*Ad ſolu-*
tionem] ſup. faciendam ſine diminutione &c. [*Aduen-*
tum] uidebatur decimam nõ eſſe dandam de his, quę
ex uento proueniunt, quaſi uenti per ſe naſcãtur, nec
dei uirtus in eis operetur: ſed non eſt ita. Nam mare,
& uenti obediunt ſibi, Goff. ut Matth. 8. Et qui fecit
aquam, fecit & aera. ut gene. 1. c. Dixit. T. & Vin. Mo-
lendinum fundatum eſt in terra, de qua decima daba
tur, & eius fructus incommodatur. Præterea ſufficit,
2 ꝙ ſit honeſtum lucrum. Dixit Hoſt. ꝙ† talia molendi
na ſunt Marſiliæ, & Arelatæ, & in multis locis [*Compel-*
latis] per ſententiam excommunicationis, de hoc, ſu-
3 pra eo. peruenit, Hoſt.] ¶ Prima† gl. reſpondet per qõ.
an de illicitè acquiſitis ſoluenda ſit decima. arguit ꝙ
non à cõtrario huius literæ. alle. etiam canonem, tres
auctoritates, & unam. l. Ad contrarium alleg. tres. ll. &
unam auctoritatem. ponit opi. demũ ſoluit diſtinguẽ
4 do. ¶ [*In 1. † glo. ibi, §. ulti.*] ſocius etiam omnium bono-
rum non cogitur conferre, quod ex illicitis cauſis ac-
quiſiuit [*& ibi, accipit*] licet turpiter faciat [*& ibi, deli-*
ctum, uel pœna] unde prohibitus honoribus, tenetur ad
munera, & etiam ad honores, qui mixtam habẽt mu-
5 neris cauſam. & hoc uult. §. ulti. ¶ [*In† glo. 1. in prin.*] quæ-
re hanc gl. 14. q. 5. in ſumma [*& ibi, ubi de hoc*] ibi etiam
notatur, an demoliri debeat eccleſia conſtructa de pe
cunia ſimoniaca. & quid tunc de iure pa. & an de fru-
ctibus rei emptæ de pecunia ſimoniaca eleemoſyna
fieri poſsit [*& ibi, Iuxta illud*] Deute. 23. [*& ibi, Iſaias*] nõ
credo hoc eſſe de textu Iſaiæ, imò nec Bibliæ [*& ibi, ho*
norabis] prouer. 3. [*& ibi, turpiter accipit*] nunquid dans
peccet, quare no. 86. diſ. qui uenatoribus [*& ibi. §. quo-*
tiens] & ut ibi no. licet ſolutum ſibi non repetatur, pro
miſſum, tamen ipſa petere non poteſt, cum turpis fue
a rit promiſsionis cauſa, ff. de uer. obli. generaliter[a] [*&*
6 *ibi, Euangelij*] Lucæ. 16. [*& ibi, de mamona*] Mamona† dæ-
monium, quod præeſt diuitiis. Iniquitas, hic ſumitur
pro ſolicitudine, ut patet in concor. & not. 12. q. 1. c. 2.
in gl. 2. [*& ibi, alij dicunt*] Io. inf. eo. paſtora. Goff. ſup. c.
proxi. Phi. Inn. Hoſt. hic [*& ibi, eleemoſynam*] quomodo
in excommunicato diſtinguitur inter eleemoſynam
eius, & oblationem, dicam, infra de ſent. excom. cum
uoluntate, ſuper uer. eleemoſynas [*& ibi, à meretrice*]
quæ non pœnitet, ſed poſt pęnitentiam bene poterit
recipi, ſecundum Lau. & Inn. ne deſpiciatur ex eo, qđ
fuit, l. diſt. ferrum. Si uerò nõ pœnitet, faciat inde elee
moſynam de diœceſani conſenſu, arg. cõtra de Iudæ.
cum ſit, de uſur. cum tu, ſecundum Hoſt. & ſic ceſſet
inſolubile, quod inſurgit ex eo, ꝙ tenetur ſoluere, &
ſoluere non poteſt, cum illud non recipiat eccleſia. &
dicit ſic ſupplenda, no. eo. titu. in ſumma, §. de quibus
b rebus[b] [*& ibi, uſura*] hoc exemplum conuenit ſecun-
do membro, ſ. ꝙ transfertur, ſed competit repetitio;
de hoc. 14. q. 4. ſi quis uſuram [*& ibi, inuaſore*] idem no.
Io. 16. q. 1. decimas, Goff. ſupra c. proximo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Generaliter. Ibi u. de Bart. & in le. affectionis, ff. de dona. & Cy. Bart. Bald. & d. Bar. de Saly. in l. 1. C. de condi. ob turpem cauſam.
b ¶ De quibus rebus. De ludo, & de quæſitis in ludo uide Io. And. ſupra de ui. & hone. cleri. clerici, ſuper gl. 3. & Bald. in rubrica, C. de condictio. ob turp. cauſam. & an quæſitũ in ludo, dicatur quæſitum ex cauſa lucratiua, uide Bald. C. ſi in fraudem patro. l. 1.

SVMMARIVM.

1 *Locator, & conductor tenentur ad decimas.*
Ius commune qui habet pro ſe, habet intentionem fundatam.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Decimas concedere laicis ex diſpenſatione papa poſſit.
Præcepta diuina an recipiant eiuſdem diſpenſationem, & interpretationem, & quæ.
3 *Decimarum tempora tria, & de hoc. num. 9. uer. nec ob.*
4 *Cuius efficiæ erant, & qua ratione manent, & quæ tempora reſpiciant, num. 6. uer. adueniente.*
5 *Quatuor modis conſiderantur in ſacra ſcriptura.*
6 *Earum quatuor genera, & quæ nunc durent, & quod ſit euacuat, num. 9.*
Ex præcepto etiam imperatorum debentur, uer. adueniente autem, & quo, uide num. 9.
Lombarda ex quorum legibus conſtat, ibid.
7 *Decimarum ius ab eccleſia dependet, & earum limitatio cur facta.*
Harum & eccleſiaſticorum aliorum iurium ſummus pontifex interpretator, moderator & arbiter.
Ab eis poteſt eximere, & quomodo.
8 *Eas qui non integraliter ſoluit, quando mortaliter peccet, & quando excommunicandus.*
9 *Ab earum ſolutione non excuſantur ex delicto clericorum, nec ex alijs hic memoratis.*

CA-

CAPVT XXIIII.

1 A Nobis. C. Locator† & conductor te
2 nentur ad decimas, niſi ſe im
munes oſtendant. huius pars de coha. cle-
ri. à nobis. & diuide ſic, ſupra proximam.
[*Et infra*] hic deciditur, ꝙ dantes poſſeſsiones ad cen-
ſum ſe excuſabant, ꝙ non tenebantur ad decimas al-
legantes in hoc conſue. [*Exemptus*] ſupra eo. ex parte,
& infra de ec. ædi. capitulo ſecundo [*Ad fictum*] quod
no. hic Inn. & Hoſt. dixi ſupra eo. cum ſint, ſuper gl. 2.
[*Oſtendatur*] ius enim commune fundat intentionẽ ec
cleſię parochialis, & ideo reus habet neceſſe probare.
100. di. contra morẽ, de præſcrip. capitulo primo, li. 6.
2 ¶ Secunda † glo. obijcit, & dupliciter ſol. ¶ [*In glo. 2. ibi,*
etiam laico] idem no. Io. 16. quæſtio. 1. §. ſi ergo, & eſt ſi-
mile, infra de uſur. ſalubriter, cum ſi. Dixit autẽ Ala.
ꝙ omnibus laicis id concedere non poſſet niſi ad tẽ-
pus ex cauſa, ut fecit Gallicis. idem Vinc. ſupra eo. pa-
rochianos. Ad oppo. reſpondetur, ut recitat Hoſti. ꝙ
ſpeciale ſit in hoc præcepto, ꝙ diſpenſationem, & in-
terpretationẽ papæ recipiat, quod nõ eſt in alio mo-
a rali[a]. & ſit ratio: quia in alijs uerſatur honos dei irre-
miſibilis, uel utilitas humana publica indiſpenſabilis,
ut eſt uidere in præceptis decalogi, quorum nullum
etiam in parte remitti põt ſine offenſione dei, vt non
habebis deos alienos uel proximi: vt honora patrem:
non occides &c. Nã naturalis ratio oſtendit talia non
poſſe remitti. In hoc autẽ præcepto conſideratur ho-
nor dei, ut decima detur, & hoc per papam uniuerſa-
liter remitti nõ poteſt. Item ꝙ ab omnibus & de om-
nibus detur clericis, & eccleſijs, & hoc reſpicit ipſorũ
temporale commodum. Cum autẽ papa ſit omniũ
eccleſiarum, & clericorum rector, & vicarius genera-
lis cum libera adminiſtratione, non eſt mirum, ſi in
hoc multum poteſt [*& in fi.*] hanc glo. poſuit La. ſup.
eo. peruenit. Ala. ſupra e. ſane. Dicit Hoſti. & facit eius
3 additio uſque in finem. Ad cuius† materiæ plenã no-
ticiam tria tempora ſunt attendenda, & cuius effica-
ciæ erant decimæ tẽpore legis naturæ, & ꝙ quattuor
modis cõſiderantur decimæ in ſacris ſcrip. & ꝙ quat-
tuor ſunt genera decimarum. Tria tempora ſunt. tẽ-
pus legis naturę, quo non erant decimæ in præcepto,
ſed in conſilio tantum: tempus legis ſcriptæ, quo fue-
runt in pręcepto: tempus gratię, quo libertati ſpiritus
uidẽtur relictæ. unde Hug. de ſan. uic. in libro de ſacra-
mentis, li. 10. parte. 11. capitulo. 4. loquens de decimis
ita dicit. Primum ante legem paruulos conſilio eru-
diuit. Poſtea ſub lege exercitatos præcepto tentauit:
nouiſsimè ſub gratia ꝑfectos in libertate ſpiritus am-
bulare permittit, & ita uidetur, ꝙ non ſint hodie in ꝓ-
cepto, ſed reſponde, ut no. infra eo. glo. ſub §. nec ob-
4 ſtat. ¶ Et cuius† efficaciæ erant, dicendum ꝙ in reme-
dium culpæ originalis, in ſignum debitæ recognitio-
nis, ſeu diuini dominij uniuerſalis, & figuram futuræ
redemptionis. In remediũ culpæ originalis: quia tũc
temporis erant decimæ de numero ſacramentorum:
ſic & oblationes, & ſacrificia, & ſicut circunciſio tem
pore legis gratiæ, licet inter hæc magna ſit differentia
quantum ad obligationem, & quantum ad ſignifica-
tionem, & uirtutem. De differentia obligationis. Di-
cit Hug. in eadem parte capitulo. 3. Illa inquit ex uo-
to celebrata ſunt, iſta ex præcepto, neq; enim æſtimã-
dum eſt illa prima naturalis legis ſacramenta, ſiue de-
cimas uidelicet, ſiue ſacrificia, ſiue oblationes ita ho-
mini ex neceſsitate indicta, vt qui ea nõ executus fuiſ-
ſet, reatum præuaricationis incurreret, quẽadmodũ
ille, qui ea fideliter coleret, meritum ſuæ deuotionis
inueniret. Nuſquam enim legimus, ꝙ ante legẽ ſcri-
ptam deus homini dixerit, Qui decimas non dederit,
qui ſacrificia nõ obtulerit, ſicut poſtea per legem di-
xit, Maſculus, cuius præputij caro circunciſa non fue-
rit, peribit anima illa de populo ſuo. Et ſicut ſub gra-
tia terribiliter intonuit, Niſi quis renatus fuerit ex a-
qua, & ſpiritu ſancto, non poteſt introire in regnum
dei. De differentia etiam ſignificationis uirtutis. Idẽ
Hug. in eadem parte. c. 8. Sciendum inquit, ꝙ diuinæ
diſpenſationis ordo & ratio hoc popoſcit, ut ſicut ab
initio percurrente tempore magis ſemper, ac magis
aduentus ſaluatoris appropinquabat, Sic ſemper ma-
gis & magis affectus ſalutis accreſceret, & cognitio ve
ritatis. Erant hoc tempore decimæ in figuram futurę
redemptionis, ſignificabant enim futurum redẽpto-
rem, cuius perfectio noſtrum imperfectum ſine cul-
pæ, ſiue pœnæ penitus euacuaret. Quod colligitur ex
prima datione decimarum, quãdo. ſ. Abraam patriar-
cha dedit decimas omnium ſacerdoti ſibi uictori oc-
currẽti benedicẽti Melchiſedeh, ſcilicet qui erat ſacer-
dos dei ſummi, ſicut legitur Geneſi. 14. Qui quidem
Melchiſedech expreſsè figurabat Chriſtũ, ſicut oſten-
dit apoſtolus ad Hebræ. 7. ubi incipit proſequi iſtã hy-
ſtoriam ad declarandam excellẽtiam Chriſti & ſacer-
dotij nouæ legis. Sed & erant in ſignum debitæ reco-
gnitionis, ꝙ ſ. deus eſt perfectus nullo indigens: quia
ſecundum philoſophum, perfectum eſt, quod nullo
indiget, ex ſe maxime quod eſt perfectum vniuerſali-
ter, qualis perfectio cõuenit deo, ſic ut dicit idẽ Hug
eo. li. parte. 3. cap. 18. & Aug. ſuper gen. 8. c. Ille, inquit,
noſtra ſeruitute non indiget: nos uerò donatione ſua
indigemus, ut operetur, & cuſtodiat nos. nam ſi no-
bis indigeret, eo ipſo non uerus dominus eſſet, cũ per
nos eius adiuuaretur neceſsitas, ſub qua & ipſe ſerui-
ret. Ideo decima in hoc, ꝙ eſt ſignũ dictæ ꝑfectionis,
eſt ſignũ dominij uniuerſalis. Igitur ꝑfectus eſt deus,
& ideo oĩm dñs, propter quod dicuntur dari decimæ
in ſignũ uniuerſalis dominij. ī. e. tua nobis. §. 1. uer. ni-
mis ꝓfectò. Significatur igitur perfectio diuina per de
cimã: quia denarius numerus eſt perfectus, unde idẽ
Hug. in eo. ca. 8. Denarius, inquit, quoniam perfectus
numerus, eſt ſignũ bonitatis, & uirtutis, quæ deo attri
buitur, & in homine à deo eſſe cognoſcitur. Noue-
narius autem quia minus à perfecto habet, & uitium
corruptionem ſignificat, quod merito homini depu
tatur, propterea ergo homo decimã dare deo, & no-
uem ſibi retinere præcipitur, ut quod bonũ eſt in ſe,
à deo, & quod uerò malum eſt, à ſe habere confiteať:
& hoc idem tangit Aug. 16. qu. 1. decimæ. Sic ergo de
cimæ tempore legis naturæ operabantur. primò quia
erant in remedium culpæ originalis, quæ uacuatur ꝑ
ſacr̃m efficaciæ plenioris, ſicut & circũciſio ꝑ baptiſ-
mum, ut infra de bap. maiores. §. ad hoc autem, uerſi.
fi. & §. caute tamen. Secundò quia erant in figuram fu
turæ redemptionis, & hoc euacuatum eſt per exhibi-
tionem promiſſæ ueritatis, ut patet in eo, quod leg. &
no. infra de celeb. miſ. cum Marthæ, uer. cæterum, & §.
ex eo autem. Tertiò quia erant in ſignum debitæ re-
cognitionis, ſeu dominii uniuerſalis, & quia hoc ter-
tium uidetur includere quid morale, quod eſt de ra-
tionis dictatione, recognoſcere, ſcilicet uniuerſalita-
tem dominii domini, & per diuinam inſpirationem,
& per proprietatis, ipſius decimæ conſiderationem ra
tio aducta dictat, quòd iſta recognitio conuenientiſ-
ſimè ſit per decimę partis ſeparationem, & dationem.
Ideo ratione huius tam debiti & tam conuenientiſsi-
mi ſigni decimæ manent & reſpiciunt omne tempus
ſiue naturæ, ſiue legis, ſiue gratiæ; propter quod huic
tanquam fundamento & immobili innititur auctori
tas eccleſiaſtica, infra eo. tua nobis. §. 1. uer. nimis pro-
fectò, & c. cum non ſit in homine. §. 1. quod eſt conci-
lium generale, & 16. q. 1. decimæ, ubi dicit Augu. non
igitur dominus Deus præmium poſtulat, ſed hono-
rem.

5 rem. Quattuor † autem modis conſiderantur deci-
mæ in Sacra ſcriptura. ¶Primò enim conſiderantur
decimæ, ſecundum quòd fuerunt de numero ſacra-
mentorum. de quo iam ſatis tactum eſt. ¶Secundò
tempore legis ſcriptæ conſiderabantur uno modo,
ſecundum quod includebantur in ritu ſacrificiorũ, ſi
cut habetur Numeri. 15. & 27. & 29. per totum, & illa
ſacrificia cærimonialia erant, & umbræ & figuræ fu-
turorum: certum eſt, quòd decimæ hoc modo con-
ſideratæ penitus euacuatæ ſunt, ſicut & cætera cæ-
rimonialia, ut patet in eo, quod le. & no. infra de pu-
rificatione poſt partum. c. 2. ¶Tertiò conſiderabantur
tor eodem tempore, prout pertinet ad propriam cõ-
ſolationem, ſicut habetur Deutero. 14. decimam par
tem ſeparabis de cũctis fructibus tuis, qui naſcuntur
in terra, per annos ſingulos, & comedes in conſpe-
ctu domini Dei tui in loco, quem elegerit, ut in eo
nomen illius inuocetur, quod eſt tertium genus de-
cimarum, ut patet ſupra eo. c. 1. uer. erant quoque, &
infra e. glo. ſub §. 1. uer. tertium. Et quia in hoc con-
deſcẽdebat lex populo illi carnali & rudi & duræ cer-
uicis, ut ſaltem per carnalem conſolationem, & tem-
poralem promiſsionem poſſet ab idolatria reuoca-
ri: quia etiam determinatum locum includit tem-
plum illud, uidelicet, quod omnino fuit figurale. id-
eo iſtud tanquàm imperfectum & cærimoniale per
euãgelicam perfectionem & ueritatis exhibitionem
euacuatum eſt. ¶Quartò conſiderabantur, ſecũdum
quod pertinebant ad debitam ſubuentionem; & de
his inueniuntur tria genera? Vnde uidẽdum eſt, quot
6 ſint † genera decimarum, & quidẽ tempore legis ſcri-
ptæ fuerũt. 4. genera. primum illud, quod populus da-
bat leuitis: ſecundum illud, quod leuitæ dabant ſacer-
dotibus. tertium, quod unuſquiſque ſeparabat in ſuis
horreis ad comedendum in templo. quartum, quod
pauperibus erogabant, ſicut patet, ſup. eo. c. 1. reſpon.
1. Genus tertium dabatur in conſolationem. Tria ue-
rò genera, quæ remanent, dabantur ad ſubuentionẽ,
ſiue prouiſionẽ. De primo, quod dabatur leuitis ha-
betur in leui. Omnes decimę terrę ſiue de frugibus &c.
& Numeri. 18. filiis Leui dedi omnes decimas Iſrael,
&c. Malach. 3. inferte omnem decimam &c. & in aliis
multis auctoritatibus no. ſupra eo. in ipſo. capitulo. 1.
Adueniente autem tempore gratiæ conſiderauit ec-
cleſia, quid in hac materia eligendum eſſet, & ſtatuen
dum: & attendens ſignum uniuerſalis dominii, quod
quaſi fundamentum poſuit, ut no. ſupra eo. gl. ſub. §.
& cuius efficaciæ, uerſi. ideo, & ꝙ in ueteri teſtmento
deus primũ genus decimarũ ſibi retinuit, & populo,
ipſas decimas daret leuitis, præcepit, & quod ratio na-
turalis dictabat, ut qui domino pro populo miniſtra-
bant, debebant à populo ſuſtentari, & ſic erat debitũ
quoddam morale, nec conuenientius pro iſta ſuſten-
tatione aliam portionem, quàm illam, quæ propria
domini erat, debuit eccleſiæ ſuæ aſsignaræ, ſtatuit &
& præcepit, ꝙ populus decimas darer, & redderet ec-
cleſijs, & clericis, ſicut patet in hoc ti. & 16. q. 1. §. deci-
mas, & ca. ſequentibus. Sed & quia laici proni ſunt ad
detrahendum ſtatutis eccleſiaſticis, & ipſi imperato-
res, quorum ſaltem legibus ipſi laici aſtringuntur. C.
de legibus, leges, ad ipſorum laicorum ora obſtruen-
da, hoc receperunt & approbauerunt: præceptam
ꝙ diſtringerentur ad ſolutionem huiuſmodi facien-
dam, ut in Lombarda, de decimis, per totum, li. 6. quæ
ſunt leges Caroli, Lotharij, & Ludouici imperatorũ,
& ſic fuit iſtud debitum, ſiue præceptum iudiciale ſe-
cũdum æquitatem. Quamuis igitur ſit tranſlatum ſa-
dotium quantum ad ritum colendi: tamen quia in ſa
cerdotio nouæ legis manet onus miniſterij, propter
quod eſt uerè & propriè communicatio bonorũ, &
ſpiritualium propter excellentiam ſacramẽtorũ, quæ
efficiunt, quod figurant, & continent, quod ſignificãt
ſaltem quãtum ad ſubſtantiã præcepti remanet iſtud a
debitum ut morale, uel quaſi, in corde enim cuiuſli-
bet ſcriptum eſt, ut communicanti & ſeminanti ſpiri-
tualia communicentur, & miniſtrentur temporalia:
firmatur nihilominus ut iudicale quantum ad formã,
hoc eſt quantum ad taxationem & determinationẽ
decimæ partis, & quantum ad illas eccleſias, quibus
ex debito eſt reddendũ. Quinimò & ſi dicamus, quod
hoc præceptum maximè quantum ad ſolutionẽ de-
terminatæ partis non ſit morale naturæ, uel quaſi, ad
minus eſt morale diſciplinæ, hoc eſt legis, per quã ha-
bet uita humana regi obediendo inſtitutioni diuinæ
& humanę, ſupra de iura. calum. c. 2. §. præterea. ſupra
de conſti. capitulo primo. Eſt ergo morale diſciplinæ:
quia legis ſcriptæ humanæ ac canonicæ, ut eſt dictũ,
& quod plus eſt, euangelicæ. Matthæ. 24. & Lucæ. 11.
ubi dicit: hoc oportuit facere, & illa non omittere: &
in hoc etiam concordant ſancti, ſiue quattuor docto
res eccleſiæ principales, ut plenè no. in ſum. eo. ti. §. fi.
ſub. §. 7. uer. per prædictas auctoritates. Patet igitur, ꝙ
decima eſt in præcepto: & ꝙ hoc pręceptũ poteſt di-
ci morale naturæ, uel quaſi, ſiue morale diſciplinę, ſi-
ue iudiciale ſecũdum ęquitatem. Sed ſiue ſic, ſiue ſic,
7 hoc certum eſt de iure † decimarũ, ꝙ ab eccleſia de-
pendet, & ad ipſam pertinet, nec cadit in laicum: tum
quia ius ſacerdotum eſt. 16. q. 7. decimas: tum quia ius
diuinum eſt. 16. q. 1. cap. fin. tum quia ſanctuarium dei
eſt, ſupra e. ad hoc: tum quia nec à laico poſsideri põt
ſupra de pręſcrip. cauſam quę, in fi. ſupra eo. prohibe-
mus, & c. quamuis: fructus etiam exinde prouenien-
tes ſunt clericis exhibendi, infra eo. tua nobis. horum
omnium ſummus pontifex interpretator eſt mode-
rator, & arbiter, ſicut & aliorum iurium eccleſiaſtico
rum, & etiam quoruncunque dubiorum, quę occur-
rere poſſunt, ut patet in eo, qđ legit. & no. ſupra de trã-
ſla. epiſcopi. ca. 1. in prin. & infra qui fi. ſint legi. per ue-
nerabilem. §. rationibus. potuit ergo de iure pręcipe-
re ꝙ decima ſolueretur, & pars decimę, ſicut ſonat, ut
ſupra eo. non eſt in poteſtate, in fi. & c. cum homines:
& exprimere de quibus ſit ſoluẽda, ſupra c. peruenit,
& in quibus, ſupra eo. quoniam Vnde, ne remaneret
confuſa ſolutio, & ne dicerent aliqui, nobis magis de-
betur, quàm alijs tum ratione paupertatis, tum ratio-
ne uitę perfectioris, ſtatuit & determinauit, ꝙ limita-
tio parochiarum in ſolutione huiuſmodi attẽdatur,
ſupra de his, quę fi. à pręę. paſtoralis, de ſepul. c. 1. §. fi. et,
infra eo. tua nobis. §. fi. & per totum, & cõſuetudo in-
ter eccleſias approbata, ſupra e. ad apoſtoli cę, & c. cũ
ſint, & ꝙ ſuper his poſsit componi, ſupra eo. ex multi-
plici, & de tranſla. ca. 2. Poteſt etiam quos vult exime-
re in totum, uel in partem, ut ſupra eod. ex parte. & c.
ſuggeſtum, & de his aliter diſponere, prout placet, dũ
modò, vt dictum eſt, in totum ipſum ius non tollat, vt
patet in eo, quod le. & no. in ſum. de reſcriptis. §. & ſu-
per quibus, ſub. §. poteſt autem quis impetrare: quia
non ſunt talia contra fidem, & ideo ei in omnibus his
eſt parendũ, ut patet in eo, quod le. & no. ſupra de cõ-
8 ceſ. pręben. propoſuit. §. fi. ¶Quicunque igitur † cano-
nicè monitus non ſoluit integraliter decimam, nega-
ri nõ poteſt, quin mortaliter peccet: quia tranſgreſſor
diuinę & humanę legis, nec non & iudici contumax
reperitur: unde & excommunicari poteſt, ſupra e. ex
parte canonicorum, in fi. & c. peruenit: & hoc appro-
bat Ludouicus imperator, inhibens, ne pręrextu ince
ſtus clericorum retineatur, ſed inceſtuoſi ſecundum
canones penitentiam agant. Qui verò decimam poſt
tertiam admonitionem, & pręedicationem ſacerdotũ
dare neglexerit, excommunicetur, ut in Lombarda
de

ne decimis. l. fi. Et per hoc dicunt quidam, ꝙ in regio-
dibus illis, in quibus de more non ſoluitur decima,
nec prędicatur, nec exigitur, non peccant mortaliter
homines non ſoluẽdo, quaſi Romana eccleſia videa-
tur in his ſaltem quò ad præterita diſpenſare, ne tantã
multitudinem contingat ex cauſa damnari, arg. inf. e.
in aliquibus, reſpon. 1. & in eo, quod le. & no. infra de
cogna. ſpũ. ſuper eo. Sed ſi poſt prædicationẽ, & mo-
nitionem ipſam retineant, mortaliter peccant, arg. in
eo, quod le. & no. infra de conſe. ecc. aqua, & de cleri-
co excom. miniſtrã. ſi celebrat. §. 1. & ſup. ne præ. c. pe.
§. 1. Alij uerò dicunt, ꝙ cum ad ſolutionem decima-
rum quilibet facto, vel ex precepto ſit obligatus, ſem-
per peccat non ſoluens, arg. ſupra c. ex tranſmiſſa, & c.
cum homines, Exo. 22. Decimas, & primitias tuas nõ
tardabis offerre, & in eo, quod le. & no. ſupra de treu.
& pa. c. 1. reſpõ. 1. in fi. & ſemper eſt in mora, ſicut fur.
ff. de condi. fur. l. ult. in fi. Et hæc opinio uidetur ſecũ-
dum rigorẽ iuris præferenda: prima tamen benignor
& æquior eſt, & ideo ad uitandum animarum pericu
lum expreſsè per conſtitutionem ſedis apoſtolicę ap-
probanda, ar. in eo quod le. & no. ſupra de tranſac. c. fi.
& de ap. oblatæ. §. penul. ¶Illud autem pro † certo te-
neas, ꝙ quantuncunque clerici delinquant, uel deci-
mis abutantur, nunquam tamen de hoc habent lai-
ci diſputare, uel iudicare, nec debent propter hoc de-
cimas retinere, ut infra eod. tua nobis §. 1. uer. fi. unde
Aug. ſuper Gen. 8. c. dominus, inquit, cur iuſſerit, ui-
derit, faciendum eſt autẽ à ſeruiente quod iuſsit. Nec
excuſat conſuetudò laicos, nec præſcriptio aliqua, ut
patet in eo, quod le. & no. ſupra de conſue. ca. fi. ſupra
de præſcrip. c. fi. niſi ſit per ſedem apoſtolicam appro-
bata, & ſic poteſt intelligi, infra eo. in aliquibus, in fi.
Nec ob. ꝙ ſupra e. glo. ſub. §. tria tempora, uer. primũ:
quia dici poteſt, ꝙ illud intelligit de decima, quę erat
pauperibus eroganda, vt patet, infra e. glo. ſub. §. circa
quartum, poſt prin. in fi. uer. ergo in ſum. uel ſi intelli-
gas illud de primo genere, dic, ꝙ Hug. nõ intendit ex-
cludere obligationem præcepti, ſed potius oſtendere
interiorem motum animi, quoniã ex charitate, & ſic
libero ſpiritu debet implere hoc pceptũ uerus Chri-
ſtianus, quod ex timore ſeruili implebat Iudæus, ar. in
fra de reg. iur. qui ex timore, & infra de regularibus, li
cet, in fi. Quod ſi Hug. per illa uerba præceptũ de de-
cimis intendit excludere, magis ſtandum eſt expreſsis
uerbis ſanctorum Greg. Ambro. Aug. Hiero. & ſum-
morum pontificum, quàm dicto ipſius, uel magiſtri
alterius cuiuſque, ut patet in eo, quod le. & no. ſupra
de conſti. ca. 1. & c. ne innitaris. De ſecundo etiam ge-
nere dic, ut le. & no. infra eo. cap. 2. tertium uerò eua-
tuatum eſt, ut no. ſupra eo. ſub. §. quattuor, uer. tertiò.
Circa quartum autem, quod erat pauperibus erogan
dũ, conſiderauit eccleſia, ꝙ & ſi de ipſo expreſsè one-
raret laicos, immineret eis periculum, ꝙ nec unũ tã-
tum ſoluere uolunt. Conſiderauit etiam, ꝙ in illa de-
cima, ſicut dicunt doctores legis, imperfectio notaba
tur, quam imperfectionem euacuauit Chriſtus, & eis
prouidit plenius, quando dixit Luc. 6. omni petenti
tribue, & 11. quod ſupereſt, date eleemoſynam, & ec-
ce omnia mũda ſunt nobis, in quo oſtendit, ꝙ voluit
verum Chriſtianum eſſe liberaliſsimũ ad pauperes, in
quibus teſtificatur ſe recipi, & repelli, Matth. 25. Io. &
Aug. dicit, ꝙ ſoluta decima, ſ. primi generis, de. 9. par-
tibus, quæ remanent, eleemoſyna fiat. 16. quæſtio. pri.
decimæ: & de hoc genere poteſt intelligi, quod dicit
Hug. ut no. ſupra eo. glo. ſub. §. proxi. in prin. Nihilo-
minus tamen & in primo genere decimarũ hoc quar
tum genus induxit eccleſia, & plenius prouidit eccle-
ſia pauperibus. unde & ſtatuit, ꝙ nedum decima, qui-
nimò & omnes oblationes, & reditus eccleſiaſtici di-
d uidantur in quattuor [d] partes, quarum unam paupe-
ribus aſsignauit. 12. q. 2, uobis, & c. qui & humanis, &
c. ſeq. Quod & ſecutus eſt Carolus imperator in Lõ-
barda, de decimis l. an decima populi. Et licet hęc ſan-
cta ordinatio ſit in pluribus eccleſijs uſurpata, nihilo-
minus tamen pro laicis remanebunt clerici pauperi-
bus obligati, ut patet. 42. di. §. 1. per totum. 47. di. hi. 86.
diſtin. non ſatis, 12. q. 2. aurum, & c. gloria epiſcopi. 16.
q. 1. cap. fina. Aug. ad Bonifacium comitem. Dum pri
uatim, inquit, quæ nobis ſufficiant, poſsidemus, non
ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procuratio-
nem quodammodo gerimus, non proprietatem no-
bis uſurpatione dãnabili uendicamus 12. quęſtio. pri.
cap. fi. & ſi de proprio patrimonio ſufficienter uiuere
poſſumus, illa. ſ. bona eccleſiarum, de quibus præmi-
e ſerat, non ſunt noſtra, [e] & idem dicitur 1. qu. 2. paſtor.
Bona ergo eccleſiarum nulli appropriantur, unde &
epiſcopus procurator cenſetur, non dominus, ſupra
de dona. c. 2. in prin. qui & habet omnibus indigenti-
bus prouidere. 93. diſt. diaconi. 12. q. 1. epiſcopus, & c.
præcipimus. Ideo uerè loquendo non poteſt dici, ꝙ
clerici poſſeſsiones habeant, ſicut aliæ tribus, qđ dic
ut no. ſupra ca. in ipſa. 1. reſpon. Ergo in ſumma, ut ex
prædictis poteſt colligi, primum genus decimæ om-
nino ſtat in precepto, licet limitatum. Secundum etiã
remanet, ſed declaratum. Tertium autem tanquam
cœrimoniale eſt ex toto euacuatum. Quartum uerò
liberũ relinquitur, ſed perfectius informatum, & de
hoc poteſt intelligi dictũ Hug. ut not. ſupra eo. gl. ſub.
§. prox. in prin. hoc teneas ſecundum Hoſt. cuius hęc.
G. per quã dicit ſupplendũ, quod no. in ſum. eo, ti. §. &
utrum, ſub. §. 7. ubi copioſè materia diſputatur. ¶*In
glo. ult. in fine*] vel niſi ſuper hoc facta eſſet compoſitio,
quæ præſcripta eſſet, ſecundum Hoſti. qui remittit, de
tranſactio, capitulo 2. & ſupra eo. cum homines.

ANNOTATIONES.

a ¶Alio morali. Vide ad materiam iſtam plenè per Goffr. in ſumma de reſcrip. & per Bal. in l. omnes, C. ſi cõtra ius, uel uti. publicam. & facit quod no. Io. An. de conſti. quæ in eccleſiarũ, ſuper glo. pri.

b ¶Incurreret. Illæ ergo decimæ, quas Abel ſoluebat, erant uoluntariæ, non neceſſario indictæ.

c ¶Perfectus. Vide in proœmio lib. 6. in glo. ſuper 5. per fraudem.

d ¶Quatuor. Hæc diuiſio locum habet ſolum in minoribus eccleſijs, ut no. Io. An. ſupra ea. quæſtio. ſuper uerbo, facies.

e ¶Noſtra. An hoc ſit uerum, uide glo. fina. & ſuper illa Ioan. An. in capitulo epiſcopus, ſupra de præben.

SVMMARIVM.

1 *Decimas remittere non poteſt imperator, & nu. 3. 4.*
Decimę noualium non accreſcunt laico habens ab antiquo decimas in feudum, uel ex alia cauſa, & quæ nu. 4.
2 *Specialia in multis magis proſunt, quàm generalia, fallit tamen in fundo dotali, & iure patronatus.*
3 *Imperatori, uel laico leges quæ dant circa hic expreſſa poteſtatem, corriguntur.*
4 *Imperator quæ poteſt concedere imperiali lege, poteſt & remittere.*
Decimationem facere non poteſt inferior pontifice.
De noualibus decimam non ſoluere priuilegium, & quod nõ excuſat, & num. 1.
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 6. 7.*

CAPVT XXV.

1 TVa, & infra. Caſus. In genere vel in ſpecie imperator decimas remittere non poteſt: & decimæ noualium non accreſcunt laico, qui ab antiquo decimas in feudum habuit. ſecũda ibi, Nec occaſione.

caſione. Et primi dicti rationē præmittit: ſecūdi ſub-
mittit ibi, Cum in talibus, & erat olim prima pars in
tertia cōpilatione, de iudi. capitulo primo, & tota de-
2 cre. in quarta [*Generaliter*] melius † dixiſſet, Specialiter,
cum in multis plus proſint ſpecialia, quam generalia.
ff. de pigno. obli. de procura. qui ad agendum, lib. 6. cū
ſimili, dicit Hoſt. ꝙ licet plus ualeat ſpecialis, quàm ge
neralis conceſsio, cum id concedens concedere po-
teſt: quando tamen id ſpecialiter non poteſt cōcede-
re, plus poſſet ualere conceſsio generalis, ut patet in
fundo dotali, & in iure patro. ff. de fundo do. l. 1. de iu-
re patro. ex literis. ff. de acquiren. rerum do. l. quędam:
& ideo dixit, Quantuncunque generaliter, ſecūdum
Hoſt, qui etiam per hunc textum arguit ad ea, quæ di-
xi de uot. infra ne clerici, uel mona. ſicut te [*Eximere*]
3 [*Eximere*] contra, imperator † remittit iuramentum,
quod etiam obligat de iure diuino. ff. ad munici. le. ſi.
Solutio. omnes leges, quæ imperatori, uel laico dant
circa talia poteſtatem, corriguntur etiam de mēte iu-
ris ciuilis in auct. ut clerici apud ꝓprios epiſcopos. §. ſi
uerò eccleſiaſticum, colla. 7. & in l. contraria impera-
tor non remiſit iuramētum, ſed fecit gratiam illi, qui
iurauerat. ꝙ domini iuramentum nō reciperet, & po-
a ſtea recepit in eo, ꝙ ab illo ordine nō remouet[a]. Ho.
4 [*Diuina*] q. d. Si † deberentur. l. imperiali, illas concede-
re poſſet [*antiquæ*] uel de nouo per apoſtolicum, factę,
quod inferior facere non poſſet, ſupra eo. ad hæc, &
c. quamuis: dic, antiquæ, etiam in religioſos tranſlatæ,
ſic infra capitulo 2. in fi. lib. 6. [*Noualium*] per quod di-
cit Hoſtiē ꝙ ſi laicus priuilegiatus, ne ſoluat de terris
ſuis decimas, faciat noualia, de illis decimam ſoluet.
Item ꝙ ſi laicus priuilegium habeat de percipiēdis de
cimis parochię, nō percipiet de noualibus, nec enim
ſine peccato, niſi priuilegium excuſaret, laici ipſas ꝑ-
ciperent, ſupra c. prohibemus, & in hoc eſt odiū [*Ex-
tendenda*] quod hic no. Inn. dicam, infra eo. cum con-
5 tingat, ſuper glo. penul. ¶ Prima † gl. ponit tres caſus,
in quibus laicus &c. ¶ Vlti. glo. ſignat contrarium, &
6 remittit. ¶ [*In † ult. glo. ibi, cum quidam*] uide de uerbo. ſig.
7 cum in partibus, ſuper ult. gl. ¶ [*In † glo. 1. infi.*] & in ca-
ſu, infra de elec. ubi periculum. §. præterea, li. 6. & quā-
dam quæſtionem Vin. hic, an incidēter cognoſcat de
numero, uide ad literam in ſpecu. de recon. §. 2. poſt
princi. & quod hic ſubdit, ibi uide in uer. & no. ¶ [*In gl.
ult. in fine*] & infra de regulis iuris, odia, libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶ Remouetur. Vel ibi iuramentum erat illicitum, quaſi de nō pa-
rendo mandato ſuperioris, ut ibi ſentit Bar. & de materia, an per
l. ciuilem, uel ſtatutum poſſit diſponi ſuper iuramento, uide doc.
& Bal. & d. Bar. de Sali. in l. non dubium C. de legib. & Bar. in le. ſi
quis pro eo, ff. de fideiuſſ. & plenè per. d. Bar. de Sali. in auct. ſacra-
menta, C. ſi aduer. uen. in quæſtione fi. & uide bonum tex. in le. ſi
quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. 1. & ibi Bal.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
*Decimarum ſoluere dominus, & colonus debent abſque deductio-
ne ſeminis, uel ſumptuum, & cui, & nu. 2. & 3. ubi excipitur,
& num. 12.*
2 *Debet potius augmentari, quàm diminui, & nu. 3. in fin.*
De negotiatione deducitur capitale in eius ſolutione, ibid.
Nec ex delicto clericorum retinenda.
3 *Statutum pro parte ſtatuta, uel debita.*
4 *Decima debetur ex præcepto.*
Ea quo iure non cadat, & quo cadat in laicum.
Iure uno quid denegatur, quod ex alio conceditur, ut hic.
5 *In decimarum cauſis qualiter procedatur.*
*Partiarius colonus nunquid habere debeat partem arborum, uel
ipſarum fructum.*
6 *Dominus, & qui pro eo habetur, comparantur.*
Clerici non ſunt domini propriè rerum eccleſiaſticarum.
Diœceſis ciuitatē includit, & pro parochia ſumitur, uel epiſcopatu.
9 *Decimam nolenti ſoluere quando appellationis remotio non obſtet.*
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 9.*
Multæ moderatoris prouinciæ quantitas, & item proconſulis.
10 *Additio gloſſarum.*
Decimas qui non præſcribant.
*Comparantur tributis, & in quibus. & per quam petantur actio-
nem, num. 11.*
11 *Confeſſoria, uel negatoria quando utenda in eis petendis.*
12 *De decimato aceruo, & penſione quando danda decima.*
*Inter colonum partiarium, & mercenarium differt in decimæ ſo-
lutione.*
23 *Decimæ an tribuendæ ſimoniaco, uel fornicatori notorio.*
14 *Eas non ſoluenti pęnæ quæ.*
A banni hic memorati executione quando abſtinendum.

CAPVT XXVI.

1 TVa nobis. Caſus. In prima † parte
ponit tres machinatio-
nes per ordinem. In ſecunda ibi, uerū, re-
ſpondet per ordinem. In tertia ibi, Quo-
niam, concludit. & h. d. Sine deductione ſeminis, uel
ſumptuum debent dominus, & colonus decimā ſol-
uere, & non cui uoluerunt eccleſiæ, uel pauperibus,
ſed parochiali, cui debetur: nec ab hoc excuſantur ꝓ-
pter malitiam clericorum [*Peruerſis*] multæ uiæ homi
nibus ad malum, in auct. de nup. §. mitiores, colla. 3.
Hoſtiē. [*Quidam enim*] prima machinatio [*Semen*] ut di-
2 xit † Ala. ſupra eo. non eſt, deus primum ſemen mini-
ſtrauit, & illius quaſi uſufructum conceſsit agricolæ:
unde ſemē ſaluum de fructu eius eſſe debet inſtar pe-
cuniæ in uſufructum datæ. ff. de uſufru. ea. re. quæ uſu
con. le. 2. & ad inſtar gregis in uſufru. cōceſsi. ff. de uſu-
fru. uetus fuit, & l. ſeq. Sed Hoſti. allegabat etiam, ꝙ in
negociatione deducitur capitale, infra eo. paſtoralis.
reſpondebat cum Goffre. ꝙ primum ſemen non fuit
conceſſum in uſufructum, ſed gratis datum. Item in
negociatione principalius operatur manus hominis,
& ibi pecunia ſalua manet: ſemen verò mortificatur,
& ibi principalius operatur manus dei. Item decima
prædialis eſt tributum, in quo ſoluendo non deducū-
tur expenſæ, uel ſemen, ut ſequitur [*Alio uerò*] ſecunda
machinatio [*Capellis ſuis*] forte quarum ſunt patroni,
uel quarum ſunt parochiani, cum tamen non paro-
chiali, ſed prædiali debeantur [*Alios*] forte pios credē-
tes per hoc excuſari, puta quia faciunt pontes ad tran
ſitum neceſſarios, maritant pauperes mulieres, & his
ſimilia [*Nonnulli*] tertia machinatio [*Deteſtantes*] & ma-
le. 1. q. 1. multi [*Ob hoc*] ſ. ꝙ uitam abhominabilem du-
cunt [*Diminuere*] hoc propriè reſpicit primam machi-
nationem: debent autem potius augmētare, argu. de
conſti. ex parte. C. de ſa. ſan. eccle. l. pen. [*Cuius eſt terra*]
pars domini eſt terra, & 12. q. 3. in eccleſiaſtico [*Statu-
3 tum*] i. pars † ſtatuta, conuenta, uel debita, & ſic ſoluit
hic quæſtio no. in ſpecu. de loca. §. poſtquam, uer. qđ
ſi tibi [*Neceſſariò*] colens enim terram ad aliquam quo
tam, puta tertiam, quartam, uel aliam non deducit ſe-
men, uel alias expenſas de conſuetudine generali, ſed
nec de iure, niſi id fieret per pactum ſpeciale ſecundū
Inn. [*Cum integritate*] i. ſine diminutione, uel deductio-
4 ne [*Præcepit*] ergo debetur † ex præcepto, de hoc, ſu-
pra e. à nobis, Hoſ. [*Aſſeuerans*] Leui. ult. G. Numeri. 25.
[*Vel*] pro imò, ſecundum Hoſt. [*Pro ſuo cultu*] i. pro ſuo
ſeruitio faciendo, & hoc ius cum ſit mere ſpirituale,
non cadit in laicum, ſecundum Tan. ſed eo reſpectu,
quo ſoluuntur in ſignum dominij, poſſunt laici illas
habere ex priuilegio, ius enim cum temporale ſit, ca-
dit

dit in laicum, de hoc remittit Hoſtiē. ſupra eo. à nobis
5 [*Cogendi*] & procedi poteſt † ſimpliciter, & de plano
abſque iudiciorum ſtrepitu, & figura, ut in concilio
Vien. de iudi. diſpendioſam [*Et cum de cunctis*] ſupra re-
ſpondet ſecundæ machinationi [*Fructuum*] nunquid
colonus fundi partiarius debeat habere partem arbo
rum, vel ipſarum fructuum, no. ſatis in ſpecu. de loca.
§. 1. ad finem: de colono uerò, qui plantauit arbores,
no. ff. de ſerui. ruſti. pręedio. l. certo generi, in principio
6 [*Præter † domini*] uel eius, qui habeatur loco domini.
16. quæſtio. 1. c. 1. ſi. ſupra de his, quę fi. à præla. cū apo-
ſtolica, propriè enim clerici non ſunt domni rerū ec-
cleſiaſticarum, de dona. capitulo ſecundo, Hoſt. [*Quo-
niam igitur*] generalis concluſio ad prædicta [*Diœceſis*]
ciuitatē includit, & ſic ſumitur pro parochia, uel epi-
ſcopatu: ſic de officio ordi. capitulo primo, Hoſ. [*Ap-
7 pellatione † remota*] hoc uerum ſecundum Hoſti. quan-
do laicus appellat ſolam præſcriptionem, vel conſue-
tudinem prætendens. Secus, ſi proponeret ſufficientē
exceptionem, puta priuilegium, vel compoſitionē,
ut patet ex notatis ſupra eo. à nobis, de appella. ut de-
bitus. Item ſecus, cum eccleſiæ ſuper hoc litigant, ſu-
8 pra de exceptio. dilectæ. ¶ Prima † gl. ponit duas diffe-
rentias inter decimas, & tributa: ſecundò quærit, po-
nit tres opiniones, mediam approbat, & ſoluit obſta-
culum. ¶ [*In glo. hoc intellige*] quærit, dubium aperit, &
ſoluit. ¶ [*Glo. hoc ideò*] quærit, arguit, negatiuè ſoluit cō-
9 trarium. ¶ [*In † glo. 1. ibi. l. 3.*] hanc & ſequen. uide de pe-
culio clericorum, inquirendū, ſuper gl. 2. [*& ibi. l. una*]
& uide de ſepul. cum liberum, in gloſſ. 2. ¶ [*In glo. 2. ibi,
eos*] moderator ꝓuincię mulctat in duabus uncijs tan
tum, proconſul in ſex. ¶ [*In glo. hoc intellige, ibi, hactenus*]
uide de fide inſtru. G. perpetuus, in prima glo. [*& ibi,
inter debitorem*] uide in præce. decre. plerique, in prima
glo. ¶ [*In glo. antepe. ibi, non eſt nouum*] uide de iure patro.
cura, ſuper ulti. glo. ¶ [*In glo. prima ibi, bene admittitur*] tex.
hic in fine contra. dic ut ibi dixi [*& ibi, ad aures*] intel-
10 lige † ſanè, quod hic de præſcriptione dicitur, ſcilicet
in caſibus iſtorum iurium: quia laici, uel hi, qui prin-
cipales debent, decimas non præſcribunt, ut no. infra
eo. in aliquibus, in ult. glo. Item dici poſſunt tributa:
quia ſicut in eis compenſatio non admittitur, ſic nec
in decimis, C. de compenſa. in ea. 16. q. 7. omnes deci-
mę: quod intellige, vt no. de rebus eccle. non alienan.
ut ſuper, & de rerum permuta. capit. vltimo. Item ſe-
quuntur poſſeſſorem ut tributa, vt infra no. in gl. hoc
11 intellige [*& ibi, Confeſſoria*] de † confeſſoria, & negato-
ria, ſupra de iudi. examinata [*& ibi, rei uendicatione*] hoc
placet Da. hoc titu. quæſtio. 2. per. l. 3. §. fi. ff. de rei uen-
dica. vbi vendicatur pars rerum cōmixtarum, & con-
fuſarū [*& ibi, Moderamine*] ubi plene de hoc dixit Hoſt.
hæc in ſubtilitate potius, quàm in utilitate conſiſtūt:
quia non habemus neceſſe proponere actionem, de
iudi. dilecti: poſſet tamen dici ſecundum eum, ꝙ con-
feſſoria agitur inter duas eccleſias, quarum utraque
dicit ſe ius habere: uel cum colonus negat ſe teneri,
rei uendicatio. cum eſt ſegregata, uel ſaltem fructus à
fundo ſeparati: fructibus uerò pendentibus, condi-
ctio ex lege diuina per ius canonicū declarata. Si ue-
rò agat extranea eccleſia, condictio. ex lege conſuetu
dinaria per ius canonicum approbata [*& in fine*] ſecū-
dum Io. Tan, Goff. idem Ala. ſupra eo. quoniā, & Vin-
cen. ſupra eo. prohibemus. iſtud autem argumē. legis
ultimò allegatum intelliges per notata, ſup. de ſepul.
cum liberum, in glo. ſecunda. ¶ [*In glo. 2. in fine*] ad hoc
infra de hæreticis, uergentis. ¶ [*In glo. hoc intellige, ibi bona
fides*] & eo. titu. bona fides, lib. 6. [*& ibi, Prædiorum*] hoc
12 † uerum, ſi loquatur de domino prædij, qui habet il-
los corbes ex fructu prædij ſui. Sed ſi intelligas in do-
mino tributorum, uel cenſuum, non domino prędij,
poſſet habere locum, quod dixit Vincen. infra e. cum
non ſit. Quòd ſi eſt priuata perſona, ſoluat, ubi habet
domicilium. Si rex, ubi habet ſedem regalem. C. de ſe
nato. l. 2. parochiali enim eccleſiæ prædij nil abeſt. un-
de etiam dicebat ibi Innocen. ꝙ ubi penſio nō datur
ratione dominij, uel uſusfructus terræ, ſed pro aliquo
ſeruitio, uel cuſtodia, uel defenſione dantis uel ſimili
cauſa, tunc quantumcunque decimatus ſit aceruus,
danda eſt decima de tali penſione, ſicut de militia, &
uenatione, ſupra eo. nō eſt. Si verò gratis daretur pen-
ſio ſine ullo ſeruitio, uel cauſa, tunc ſi illa pēſio prius
ſit decimata, non uidetur, ꝙ iterum à donatario de-
beat decimari, ſecundùm Inno. Hoc uerum de eccle-
ſia prædiali: ſed decimandum eſt parochiali, ut dixi,
ſupra eo. cum ſint homines. Dixit autem Inno. hanc
eſſe rationē, quare colonus partiarius decimato acer
uo non tenetur poſtea partem ſuam decimare: quia
colonus ius habet in fructibus: ſecus in colono mer-
cenario, ſiue ſit merces in pecunia, ſiue in rebus alijs
etiam decimatis: dicit tamen, ꝙ aliqui contrà, cū mer
ces hic ſuccedat loco fructuum, quos colonus perci-
pere deberet: unde debet eodem iure cenſeri, de cen-
ſi. olim cauſam, ut lit. pen. eccleſia, infra in fi. Sed dicit
ipſe hanc ſucceſsionem nec conſue. introductam, qđ
ſi eſſet, tolerari poſſet, quod dicunt. Et ſi quæris, qua-
re ſit in hoc melioris cōditionis partiarius, quàm pē-
ſionarius, reſpondet Inno. ibi: quia partiarius exponit
operas ſuas miſericordiæ dei, & fortunæ, ſed mercena
rius ſemper eſt in tuto & certo [*& ibi, æquius*] & iuſtius
ſecundum Hoſtiē. qui etiam hic no. quod dixi ſecun-
13 dum eū, ſupra e. cum ſint. ¶ [*In gl. hoc ideò, ibi, dandæ † ſunt
illi*] idem Goff. Phi. Vincen. ſed Hoſt. contra, ne uidea-
tur in ſuo peccato nutriri, argumē. 5. quæſtio. 6. ſi om
nis, ſi ibi, vtilius eſurienti &c. tamen parochianus, ne
ipſas ſibi tunc lucri faciat, de auctoritate diœceſani in
utilitatem eccleſiæ illas conuertat, argu. infra de Iu-
dæ. cum ſit, ſupra de ſucceſ. ab inteſta. cap. ultimo, de
offi. ordi. cū uos nec ob. quod dicitur de Iudeo: quia
licet ipſe non audiat officium, tamē is, cui præſtat de-
cimas, ipſum facit: unde propter illius indeuotionem
non amittet ius ſuum, & id dixit de notorio fornica-
tore. ¶ [*In glo. eccleſiaſtica, in fine*] de hoc plenius, infra de
reg. iur. nemo poteſt plus, lib. 6. ¶ [*In glo. ultima, ibi, banni-
14 tum*] vt ſcilicet † iniungatur ſub pęna pecuniaria, ꝙ in-
tra certum diem ſoluat, tale enim bannum, uel pęnā
exigit eccleſia à rebelle clerico, uel laico. 21. q. 5. ſi qs
cuilibet. nam hoc ſolum bene agitur, & cętera. abſti-
nendum tamen eſt diebus feriatis ab executione hu-
ius banni, ut ibi: ſic intelligit Hugo, & Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *De decimis laborum priuilegium noualia comprehendit.*
Labores pro terris laboratis.
Per priuilegium hic impetratur id, quod cōmuni iure debebatur.
Satis, pro uerè.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 3.*
Plus cui licet, & id quod minus eſt, licet.
4 *Additio gloſſarum.*

CAPIT. XXVII.

1 EX parte. Caſus. Priuilegium † de de
cimis laborū noualia cō-
prehendit, & in prima deciſa conſultatio,
in 2. reſpōſio ibi, Cum tibi [*Conceſſum*] per
priuilegium [*De laboribus*] i. de terris laboratis per uos
[*Tuarum*] ratione iuris patronatus, qđ habebat in eis,
ſecundum Innocen. uel legas planè. & ideò forte im-
petrauit priuilegium: quia conſuetudo erat contra-
ria ſecundum Abb. & Pe. uel expone, ideſt parochia-
norum

norum tuorum [*Integritate*] forte ut nulla pars daret
epiſcopo, Goffre. & ſic per hanc gloſſ. & præcedentes
habes quattuor ſolutiones ad id, quod hic opponit;
quare per priuilegium impetrat iſte id, quod ſibi de
cõmuni iure debebatur [*Satis*] ideſt uerè. nullũ enim
2 temperamentum hic no. Hoſtien. ¶ Prima † glo. al-
leg. 5. concor. & 4. ad caſum cõuerſum, arguit, allegat
tria iura. ſignat unum contrarium, & ſoluit. ¶ Vlti. gl.
3 ſignat contrarium, & remittit. ¶ *In † prima glo. ibi, non de-
bet*] ſequitur, cui plus licet, quod minus eſt, non licere
[*& ibi, qui indignus*] hanc & ſequen. uide de torne. capi-
tulo primo, ſuper ultima glo. ¶ *In † glo. prima ibi, Peruer-
ſitas*] & infrà de regulis iuris, cuilibet, libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Negotiator de lucro decimam ſoluit deductis expenſis, & quibus
& quando, & num. 15.*
Diuiſio decretalis, uerſ. & ſunt.
Antonomaſia in dict. molendinis, & piſcarijs.
*Expenſæ quæ in caſu huius decretalis deducantur, & num. 3. & 4.
7. 14. 15. 16. 18. & 19.*
2 *De decimata pecunia res empta, non præſtatur decima.*
*Decima de re donata, uel alio titulo, quàm uenditionis, alienata
an detur, & nu. 17.*
Precium pro re datum deducitur, & num. 7.
*In decimis prædialibus non fiunt, ſed in perſonalibus deductiones,
& quæ ſit ratio, num. 16. §. 1.*
Quando ſoluatur utræque.
In agnis, & ſimilibus qui ſoluendi pro decima.
Mediocritas hic inſpicitur.
4 *Merces hic quæ intelligatur, & nu. 19. §. fin.*
5 *De fructibus, & quibus hic ſoluenda decima, non deductis expen-
ſis, & nu. 14. & 19.*
6 *Decimarum onus tranſit etiam præteriti temporis in emptores.*
7 *In earum ſolutione an deductio fiat damni, uel amisſionis.*
8 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nume. 9. 10.*
Propoſitio dicendorum.
11 *Expenſæ quæ dicantur in re, circa rem, & extra rem, & quando de
ducantur, nume. 14. 15. 16. 18. & 19. & ſupra, nume. 1. 3. 4.
& 7.*
12 *Lucrum in quo conſiſtat.*
13 *Fructuum nomine qui intelligantur, & nu. 18. §. 1.*
Lucri decima perſonalis eſt.
Legis ſi à domino. §. ult. ff. de peti. hæredita. intell.
19 *In reditu quid contineatur. §. 1.*

CAPVT XXVIII.

1 PAſtoralis. Caſus. Negociator † de
lucro decimam ſoluit,
deductis expẽſis, quas fecit de pecunia de-
cimata: expenſas tamen, quas fecit pro ha-
bendis fructibus, non deducit. De fructibus uerò re-
rum decimas ſoluit non deductis expenſis factis pro
fructibus habendis, ſiue pro re reſtaurãda. & ſunt duæ
partes. In prima cõſultatio. In 2. reſpõſio ibi, ad qđ. &
hic ſubdiuiditur. quia primò tractat de expẽſis nego-
ciationis. ſecundò de expenſis, quæ fiunt pro haben-
dis fructibus. tertiò de his, quæ fiunt pro reſtauranda
merce. ſecunda ibi, Expenſas. tertia ibi, Nec pro reſtau
rando [*Molendinis, & piſ.*] ideſt prouentibus molendi-
norum, & piſcariarum, Innocen. [*Neceſſarias*] ſcilicet
pro ſeruitoribus, & mercenarijs molendini, uel piſca-
riæ, uel pro refectione ipſarum ſecundum Inno. [*Ne-
gociatione*] ſcilicet rerum mobilium, quaſi ſit dubium,
an idem ſit in mercationibus rerum immobilium,
quod eſt in mercationibus rerum mobilium, ſecun-
dum Goffre. [*Reſpondemus*] dicit Hoſtien. quòd in an.
erat, Sine præiudicio melioris ſententiæ reſpõdemus.
& ſunt ſimilia uerba, de reſtitutio. ſpoliato. litteras. §.
nos autem [*Acquiſitas*] cum non uariatur forma [*Vel
2 factas*] cũ forma uariatur [*Decimata*] ſi ergo † non fuiſ-
ſet precium decimatum, totum decimabitur, in ter-
minis, donaſti mihi. 10. de quibus emi merces deci-
ma non ſoluta, quas uendidi pro. 20. licet lucrum cõ-
ſiſtat in 10. tantum tamen de tota ſumma, ſcilicet. 20.
ſoluam decimas, & ſic duo. Si uerò capitale merciũ
fuiſſet decimatum, ſoluerem unum tantùm [*Vendun-
tur*] quia tunc declarãtur, quale & quantum ſit lucrũ,
& ideò tunc tenetur, & non prius, ſecundum Tan. &
Vincen. Si uerò non uenderet, ſed donaret, uel alio
titulo alienaret, aliud eſſet: tunc enim, licet res plus va
leat, quàm illam emerit, nullam decimam dabit: &
idem, ſi ſibi rem retineat. hoc uerum, ſi pecunia, de
qua res empta, uel facta eſt, fuerit decimata: aliàs ſi-
cut. 10. pars pecuniæ erat eccleſiæ, ſic eius eſſe debe-
ret. 10. pars rei emptæ ad hoc, ſupra de pecu. cleri. cap.
a fina. ſecundum Innocen.[a] Hoſtiẽ. & Pe. [*Expenſas*] ſci-
3 licet quæ fiunt † eundo, & redeundo, & quæ dantur
mediatoribus, & ſimilibus non ſolum neceſſariò &
utiliter, ſed etiam uoluptuosè, dummodò non fiat in
fraudem eccleſiarum ſecundũ Inno. & Hoſ. & Pe. de-
ducitur etiam precium pro re datum: hæ deductio-
nes non fiunt in prædialibus, quę etiam ſtatim ſoluũ-
tur ꝑceptis fructibus. ꝑſonales verò licet ſtatim poſt
lucrũ ſolui poſsint, & ſit ſecurius: ſatis eſt tamen ſol-
uere in fine anni propter minutias, arg. de pigno. ex li
teris. 16. q. pri. reuertimini. In agnis uerò, & ſimilibus
nec meliores ſunt exigendi, nec deteriores ſoluendi:
quia indignũ eſt dare deo, quod dedignatur homo.
49. diſtin. c. ulti. 16. quæſtio. 7. omnes decimæ. dabũtur
ergo mediocres ſecundum Inno. & adde, quod dixi,
ſ. eo. cum homines [*Perſoluendas*] eccleſiæ parochiali
4 [*Domus*] hęc & † ſingula, quæ ſequuntur, intelligas de
emptis cauſa mercimonij, quod patet ſecundum Ho-
ſti. dum infra ſequitur, & quælibet merces. & dicit In-
no. & Pe. ꝙ mercem intelligit rem emptam, quæ ven-
ditur, licet ea mente non fuerit empta, ut uendatur,
& dicam, infra ad fin. prima glo. [*Pro fructibus*] hæ ex-
penſę conſiſtunt circa bubulcos, boues, fimum, & ſi-
milia. & eſt is ſenſus ſecundum Inn. ꝙ expenſas factas
in re, ut ſit precioſior, illas deducet, cum uendetur, &
non ante: illas uerò, quas fecerit pro fructibus perci-
piendis, non deducet. Idem, ſi rem emptam & poſt de
ſtructam reficiat, tamen ſi eandem rem poſtea uẽdat
& propter meliorationẽ plus percipiat, detrahet me-
5 liorationis expẽſas [*Fructus † proueniunt*] ac ſi dicat mer-
camur interdum in his, in quibus fructus non germi-
nat, ut in vaſis cuiuſcũque metali, pipere, libris, & his
ſi. mercamur & in his, de quibus fructus germinat, vt
in prædijs, gregibus, & ſi. & quia intedum ante, quàm
iſta uendãtur, tranſeũt plures anni, & fructus inde per
cipiuntur, dicit de his fructibus ſoluẽdam decimam;
non deductis expenſis [*Decimam*] dandã eccl'iæ prædia-
6 li [*Cum onere*] ſic ergo † agit̃ ꝯ emptorẽ, ut. ſ. ſoluat deci-
mas, ſi agrum emit cũ fructibus pendẽtibus. Sed quę-
rit Hoſt. an prædia alienata tranſeunt in emptores cũ
onere ſoluendi decimas p̄teriti tp̄is nõ ſolutas? quod
vr̃, argu. hic. & incõcordãtijs, & expreſsius. ff. de publi.
& vecti. l. imperatores, in auct. de non alie. §. ſcire, & in
fi. & §. ſi uerò etiã quiſpiã, coll. 2. & de ali. & emphy. §.
ſi uerò quis. aut locator, coll. 9. ſ. eo. cum hoĩes, vbi de
hoc. & dicit plura arg. de hoc inueniri. ſ. de re. eccleſiæ
nõ alie. ad audientiã [*Ex quibus*] i. ex quarũ fructibus
7 [*De prouentibus*] no. qđ † non dicit de lucro, in quo be-
ne habet deductio expenſarum factarũ. & in re. ſ. pre-
cium rei. & in deductione, puta pedagijs, & uecturis,
uel in tuitione, puta ne res pereat, uel deterioretur, &
in reſtauratione, puta cũ poſt ruinã reſtauratur, uel ui-
nea ꝑ parte ſiccata plantatur, uel his ſi. Sed Ho. ꝯ quò
ad iſtas ultimas expenſas, dicẽs ꝙ mercator ſibi & pec
catis

catis ſuis imputare debet caſum fortuitũ perditionis,
uel deteriorationis, 16. q. 1, reuertimini, in auct. ut nõ
luxu. contra naturam, in prin. coll. 5. & in decima fru-
ctuum. hoc fateor de plano, vnde ſi emi decem uac-
cas, uel decem torn. uineæ, quarum. 5. morte, uel al-
luuione perierint, de uino, uel fructu reliquarum vac
carum integram decimam ſoluã: ſed in lucro, & eius
decima credo haberi debere rationem dãni. hinc eſt,
ꝙ ſi in uacca, uel torn, dedi decem, & ſic centum, nõ
puto, ꝙ aliquid ſoluere debeã pro decima: quia licet
reſpectu illarum quinque lucrer quinquaginta, tamẽ
reſpuctu mercis nil lucror. ipſe tamen Hoſti. hic con-
tra. quod poſſet eſſe uerum in diuerſitate merciũ: ſed
in una merce nõ credo. nec ob. hæc litera, quæ loqui-
tur de decima fructuum, ut hic patet. & nimis eſſet ri-
goroſum tenere cõtrariũ. ex quo ſequeretur, ꝙ ſi emi
ſimul. 1000. corbes grani, vini, uel olei, & pluuia, vel
fractura vaſis, vel ſimili modo centũ perierunt, ſi per-
do de merce, licet lucrer ad rationem corbis, tenerer
ad decimas. bene tamen poſſet ſic ſummi expenſa re-
ſtaurationis, ꝙ uera eſſet opi. Ho. ut ſi emi. 100. capita,
quorum. 10. perierunt. ego emi. alia. 10. ut reſtaurem
numerum centenarium: uel emi. 10. torſellos panni,
quorũ duo perierunt. emo alios duos, ut reſtaurẽ nu-
merum. tunc. n. hanc puto potius nouã mercẽ, quàm
reſtaurationẽ antiquæ. nec ob. hæc litera, ut prædixi,
cuius mens eſt, ꝙ in decima, quæ ſoluitur de fructu,
nullius expenſæ reſtaurationis habebitur ratio, quo-
modocunq; ſummã reſtaurationẽ [*Armenti*] uide qđ
no. in cle. eo. tit. religioſi, ſuper uer. gregibus. ¶ Prima
8 † gl. ponit caſum. ¶ *Glo. hæc eſt ratio*] reſpondet per quę-
ſtionem exquirentẽ rõnem, & duplicem reddit. ¶ *Gl.
ex hoc*] no. de omni, qđ acquiritur gratuito titulo de-
cimã deberi. tenet contrariũ de ſuo hærede. de extra-
neo, uel legatario ponit duas op. & ſecundam appro-
9 bat. in fi. quærit, & ſol. ¶ *In † glo. 3. ibi, impenſæ*] hãc & ſe.
uide de eo, qui mit. c. pe. in ult. gl. & ſuper ipſa. ¶ *In glo.
no. quòd, ibi, alienatio*] uide in c. ex literis, ſuper ult. gl. ¶ *In
glo. hoc ſpeciale, ibi. §. ulti.*] uide hanc & ſe. de uſur. c. 1. ſu-
10 per 3. glo. ¶ *In † glo. 1. ibi, deducendæ*] etiã de decima, quæ
ſoluitur de lucro, quod ſatis patet in uer. expenſas ta-
men [*& in fi.*] licet Inn. aliter, & Hoſt. aliter ponãt ca-
ſum, ſatis placet hic caſus gl. ſed ad huius caſus & capi
tuli intellectum eſt uidendum primò, quę ſint expen-
ſæ in re, circa rem, uel extra rem. ſecundò quid ſit lu-
crum, & quid fructus, uel reditus. tertiò ueniemus ad
11 capitulum declarandum. Circa † primũ eſt dicendũ,
ꝙ expẽſa in re eſt preciũ rei immobilis, vel mobilis ſe
mouentis, uel nõ mouentis: ut ſi emi domũ, uel agrũ:
equum, vel bouẽ, librum, vel veſtem pro 100. ſunt ex-
penſa in re. Circa rẽ, ut ſi domũ feci reparari, feneſtra-
ri, vel trilisſari, agrũ coli, foueari, vł impinguari, equũ,
uel bouem paui, uel curaui librũ illuminari, feci cor-
rigi, uel ligari: ueſtẽ feci tingi, uel fullonicari, & his ſi-
milia. Extra rẽ, quando ſalarium proxenetis dedi, ve-
cturas, pedagia, & gabellas ſolui, & his ſimilia. & iſtæ
dicuntur expenſæ, quæ fiunt circa rẽ & extra rem pro
habendis fructibus tm̃, de quibus dicam. j. Hæc om-
nia in larga locutione poſſunt dici expenſæ in re, uel
circa rem, & de his in alia materia. ſ. à quo poſſeſſore
a recuperentur, in ſpe. de expẽ. in princi.[a] ¶ Circa ſecũ-
12 dum † eſt ſciendũ, ꝙ lucrũ propriè conſiſtit in nego-
tione, ut ſi librũ, equũ, vel mercẽ emo. 10. & uendo ꝓ
15. Itẽ in quaſi negociatione, vt cũ mihi ſoluis ſalariũ
aduocationis, uel doctrinæ. Item extra oẽm negocia-
tionẽ, ut cũ mihi donas. 100. Idẽ poſſet dici in theſau-
ro inuẽto quò ad inuentorẽ eo caſu, quo totũ habet,
uel partem, vt inſti. de rerum diui. §. theſauros, & §. ſe.
13 Fructus † regulariter eſt, qui germinat, vt granũ, uinũ,
piſcis, fetus, & ſi. partus tamen ancillæ quò ad vſufru-
ctuarium non continetur in fructu. ff. de uſu fru. in pe
cudũ, inſti. de rerũ diui. §. in pecudum. & largè in fru-
ctu continentur etiã uecturæ, & pẽſiones. puto tamẽ
diſtinguendũ in fructu, qui germinat, & reditum, qui
nõ germinat, ut. j. dicã. In alia verò materia diſtingue-
tur inter fructus naturales, & induſtriales, de quo no.
ſ. de reſti. ſpo. grauis, & in ſpe. de fructibus, in prin. Itẽ
in alia materia fructus dicitur deductis expenſis: hic
ſecus. quæ ſit ratio, dicã ſuper glo. hoc ſpeciale. ¶ His
præmiſsis ueniẽdo ad tertiũ eſt ſciendũ de hoc dubi-
14 tari, an † expenſæ, quæ fiunt extra rem in molẽdino,
& piſcaria ſint deducẽdæ, cum ſolueretur decima de
fructibus, uel de lucro. & ſunt in hoc caſu expenſę ex-
tra rem, quæ fiunt pro iumentis, mercenarijs, retibus,
uel ſimilibus. Sol. planum eſt iſtas expenſas, quæ fiunt
extra rem, non dico pro re habenda, ut ſupra ſed pro
habendis fructibus, nõ deduci de decima, quæ ſolui-
c tur de lucro.[c] In illa tamen bene deducũtur expenſæ,
quę fiunt circa rẽ, & extra rẽ pro re habenda, vt ſupra.
In decima uerò, quæ ſoluitur de fructibus, fuit opi. &
plus placet Inno. & Hoſti. ꝙ in illa tales expenſæ extra
rem non deducantur: multo minus factæ circa rem,
ut in refectione. & hoc ſiue dominus molendini ha-
beat illud ad uſum, uel ad patrimonium, ſiue ad mer-
cem. Fatentur ipſi alios tenere contrarium, qui dicũt,
ꝙ inferioris literę mens eſt hęc, ꝙ de lucro, & eius de-
cima non deducatur talis expenſa, quæ eſt extra rem,
uel circa pro habendis fructibus. Ipſis tamen Inno. &
Hoſt. uidetur, ꝙ licet hæc opinio ſit æquior, prima ſit
uerior per literam ſequentem. Mihi æquũ uideretur
diſtingui inter fructus, qui germinant, & illos, qui nõ
germinant, vt in primis nulla fiat deductio expenſarũ
etiam extra rem: in ſecundis ſic. Motiuum huiuſmo-
di: quia cõſtat, ꝙ in primis plus, quàm in ſecũdis ope-
ratur manus dei. & ſi dicis etiam in molendino, licet
non germinet, operatur manus dei per potẽtiã aquæ,
vel uenti, quo mola ducitur. Reſpondeo, ꝙ ſecũdum
hoc etiã in negociatione uecturę nauis, & ſimiles ex-
penſæ non debent deduci, cum potentia dei per aquã
nauis ducatur, nõ video, quare aliud dicatur in mola,
quàm in naui, & quare aliud in ſalario molendinorũ,
quàm nautarũ. In piſcarijs uerò, ubi piſcis naſcitur,
& in grege ſit uera prædiorum opinio: per quæ uide-
tur, ꝙ ſi pro penſione domus, uel libri habeo. 10. ſed
unum dedi proxenetæ, ꝙ illam expenſam extra rẽ de-
trahære poſſum, & ſolum de. 9. decimas ſoluam. ¶ Se-
15 cũdò quæritur, an † in hac materia deductionis faciẽ-
dæ ſit aliquid ſpeciale in negociatore? Dicũt quidam
ꝙ ſic: quia ipſi deducunt expenſas ante ſolutionẽ de-
cimarum factas circa rem, alij uerò nec illas, nec alias
deducunt, niſi quando res uenduntur. & ſi quæratur
ratio diuerſitatis, reſpondet illam ſumi per decre. ſup.
c. nõ eſt, & c. tua. 2. Cum enim domini ſit terra, & ple-
nitudo eius &c. ut ibi, iniuſtum eſſet tales expẽſas de-
trahi, quas deus in ſignum dominij &c. cum talis de-
tractio non fiat dominis temporalibus, ut ibi. Sed ſi
emo lanã, & facio inde pannũ, uel mercẽ pro centũ,
quã vendo pro. 150. ibi non eſt fructus, ſed lucrũ, & il-
lud ſolũ, quod ſupereſt deductis expenſis, ſed in ele-
mẽtatis fructus, & reditus eſt, quod inde prouenit ẽt
non deductis expenſis. & huic diuiſioni bene cõcor-
dat vulgare, quo cõmuniter dicit̃, fructus huius mo-
lendini, gregis, uel prædij tãtus eſt. Lucrum huius ne-
gociationis fuit tm̃. Si ergo de fructu deduceretur ex
penſa, non ſolueretur integra decima: ſed bene ſolue
retur integra de lucro, licet deducatur expenſa. de lu-
cro uerò ſoluenda eſt non diſtincto, an empta, uel fa-
cta ſit cauſa mercimonij, uel cauſa uſus proprij ſecũ-
dum Inn. licet quidã contra, dicentes ꝙ ſi emit cauſa
proprij uſus, non dabit decimam, etiam ſi multũ lu-
cretur,

cretur, ſed huic dicto ſecundum eum contradicit litera, quæ hic dicit de lucro ſoluendam decimam, cũ res venditur. Fatetur tamen Inn. ꝙ etiam ſi cauſa mercimonij quis emat rem, quæ longe plus ualet, quàm ſit precium quod dedit, ſi tamen ad proprium uſum illam retineat, non dabit decimam de eo, quod plus ualet. facit de electio. commiſſa, ad fi. li. 6. Quid ſi quis emit mercem pro centũ, & de medietate mercis uendita habet illa certum? putat Innoc. ꝙ ſatis ſit huic de mercibus, quæ remanſerũt, quæ omnes ſunt lucrum, dare decimam, ſiue res illæ ſint mobiles, ſiue immobiles: ſed ſi nolit dare partem de mercibus, quæ remãſerunt, tunc debet dare decimã de precio rerum venditarum, ut probatur hic, & ſupra c. non eſt. Sed quid ſi de parte, quam uendidit, non accipit totum preciũ, puta quia recipit. 90. tantum? tunc idem uidetur ſecũdum Inno. ſcilicet ꝙ facta legitima æſtimatione mercium, quę apud eum remanẽt, ſoluat decimam de lucro rerum uenditarum. Ex prædictis collige, ꝙ inter negociatorem, & alium non eſt differẽtia: ſed eſt differentia inter lucrum, & fructum. & ratio patebit, infra in glo. hæc eſt ratio, & patet ſup. ergo teneas, quod
16 dixi ſummando. ¶[*In glo.* † *2. in fine*] Goff. contra. ſecundum Hoſt. non eſt uis: quia ſiue ad uſum ſiue ad mercem fuerit emptum, in decima fructuum ſic deducetur expenſa in decima lucri, ſicut prædixi. ¶[*In glo. hæc eſt ratio, in fine*] plus placet Hoſtien. iſta ratio, quàm prima: quia verũ eſt, ꝙ ſine deo nil poſſumus. Addit aliã, ne clerici uideantur improbi actores, infra de cẽſi. ex parte, & ne nimis locupletetur cum aliena iactura. ff. de condictio. indeb. nam hoc maximè conſiderata natura huius decimæ, quam dicit conſuetudinariã, non pręceptoriam, quia perſonalis. ¶[*In gl. ex hoc, ibi, decimæ*]
17 ubi de † hoc [*& ibi, alij*] Ala. ſcilicet, ſupra c. peruenit. Ioan. & Vincen. hic dicit Hoſtiẽ. quòd hæc opinio eſt benignior, æquior, & tenenda, licet prima ſit iuſtior. & reſpondet ad rationes contrarias dicens, quòd prima facit pro, ut cum onere decimæ ſoluendæ trãſeat lucrum terræ. ſecunda ratio non ob. quia deus tradebat rem ſuam, in qua pactum, quod uoluit, apponere potuit, de do. per tuas. & ipſe potuit remittere, qđ non poſſet homo, qui donat, cum non ſibi donatori, ſed deo decima debeatur. Circa tertium dicit, quod prouideri poſſet per cõſtitutionem papæ, ꝙ eccleſia uenderet, uel æſtimationem reciperet, infra ca. penul. 8. diſt. quo iure, ſupra eo. ſuggeſtum. Recitabant etiã Innocen. & Hoſtien. ſupra eo. non eſt, quorundã opinio. fuiſſe, ꝙ de immobilibus ſoluenda ſit decima precij, non rei. unde, ſi pro mercede aduocationis, uel
d militiæ ex pacto, uel ſine mihi detur caſtrum,[d] uel res immobilis, putant illi, quòd dare debeam decimam precij, argumen. ff. de leg. 1. apud iulia. §. conſtat, & in eo, quod no. ſupra de teſt. filius. & eſſet minor dubitatio, ſi res data eſſet æſtimata pro precio, de quo conuenerat, argu. C. de iure do. l. 1. & arg. hic. Recitant etiã ibi opi. dicentium, quòd de acquiſitis dono, uel ſucceſſione non ex humo, uel opere manuum non teneatur quis ad decimam. & licet Innocẽ. dixerit illud forte non male dictum, hoc tamen non placet Hoſt. per id, quod dicit ibi tex. de omnibus bonis [*& ibi, mandauit*] Leuiti. ulti. ad finẽ, & Deutero. 14. [*& in fi.*] ubi de hoc. ¶[*In gl. quia tunc, in fi.*] plus placet, quòd loquatur de decima lucri, quæ perſonalis eſt, quod uidetur in eo, qui percepit fructus: ſed ſi non percepiſſet, uidetur deducenda expenſa culturæ, propter quam eſt uẽdita carius. ¶[*In glo. hoc ſpeciale, ibi. § ult.*] quæ lex multum contradicit huic decre. inquantum dicit illud lucrum eſt, quod ſupereſt expenſis deductis, in fructu expenſas includi, quod ſatis conſonat vulgari. & iſta lex uocat fructũ, quod ſupereſt deductis neceſſarijs, & utilibus expenſis. Solu. ſecundum Innocen. ibi. lucrum appellat fructum. vel ſecundum eum illa expoſitio, uel interpretatio ciuilis eſt, non naturalis. Conſtat enim in fructu, uel reditu eſſe, quicquid prouenit de poſſeſſione, molendino, uel grege, licet expenſæ non detrahantur. uel ſecundum Hoſt. hic loquimur, cum decima pars deo redditur, & 9. partes retinẽtur. quo caſu fructum intelligimus, quicquid percipitur. Illa uerò lex, & ſimiles loquuntur de illo, qui nihil retinet de fructibus: ſed neceſſe habet oẽs reſtituere. & ideò ſtrictius accipitur ibi fructus pro eo, quod ſupereſt deductis expenſis, ne quis ditetur cum aliena ia-
e ctura. ff. de condictio. indebito. nam hoc natura[e]. ¶[*In*
18 † *gloſſ. ſed ſi, in fine*] non in decima fructuum, ſed in decima, quam ſoluo de lucro, cum rem uendo. & idem Vincen. etiam ſi per multos annos rem tenuerim, & fructus multos perceperim, cum nil abſit eccleſiæ, quę ſemper de fructibus percepit decimam ſecundum eum. ¶[*In glo. penultima, in fine*] & de ſtricta ſignificatione non includit ſeruos, eodem titulo. l. e. mercis appellatione, ff. de tribu. leg. 1. §. primo.

ANNOTATIONES.

a ¶Innocen. Melius uide in c. pe. & contra iſtud facit: quia iſte non emit nomine eccleſiæ, quod uidetur neceſſarium, uel ſaltem fiat per ſuum prælatum, uel adminiſtratorem: aliàs non uidetur ex hoc ſolo, quòd pecunia ſit eccleſiæ, res empta ipſius eſſe, no. Bar. in l. 2. ff. quando ex fac. tut. & uide doc. & Bal. in l. ſi ut proponis, C. de rei uen. & per Bal. in l. ſi patruus, C. communia vtriuſq. iudi.

b ¶In princi. Et ſimiliter in alia materia dicitur de intereſſe in re, propter rem, & extra rẽ, uide in ſpec. de fru. & intereſſe. & in le. 1. C. de ſenten. quæ pro eo, quod intereſt, per docto. & Bal.

c ¶De lucro. Quia ex illis non fit res precioſior, nec fiunt pro re, ſed pro fructibus.

d ¶Caſtrum. Tunc in aduocato requiritur uera traditio, & ſcriptura, ut C. de ſuffra. l. una, ubi uide doc. & Bal.

e ¶Natura. Vide ad materiam Bar. ff. ſolu. matri. l. fructus, & Bal. in l. ſi quis ſciens, C. e. rei uendi.

SVMMARIVM.

1 *Decimas qui præſcripſit in aliena parochia, noualium inſurgentium non habebit, niſi in caſu, & quo, nu. 6.*

2 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 3. 4.*

Ioannes And. additiones ad ſpecula. uidetur poſt hos cõmentarios ſcripſiſſe, iiſque ſuppleuiſſe per eas.

Epiſcopus habere debet quartam de decimis, & quibus.

5 *Priuilegiũ ſuper decimas, & præſcriptio quas cõprehẽdat, et n. 6.*

CAPVT XXVIIII.

1 Cum contingat. Caſus. Qui † præſcripſit decimas in aliena parochia, ſi ibi inſurgunt noualia, ipſorũ decimas non habebit. & pars de foro competen. cum contingat, Hoſtien. & in prima parte quæſtio. in 3. ſolutio ibi, unde inquiſitioni [*Ad quam*] an. ſ. ad parochialem, an ad illã, quæ pręſcripſit antiquas decimas [*Parochiales*] hoc epiſcopũ nõ excludit, imò potius includit, cum illius ſit parochia ſecundum Hoſtien. ſupra eod. ad apoſtolicæ [*Ad ipſas*] parochiales. & hoc eſt ſummę æquitatis, ut parochialis eccleſia forte tenuis habeat has decimas, argumẽ. ſupra c. ſuggeſtum, ſecũdum Hoſt. [*Alias*] antiquas. ſ.
2 ¶Secunda † gloſſ. not. ꝙ de iure &c. all. duas concordem um duo contraria, & uni dupliciter, alteri tripli-
3 citer rñdet. ¶Pe. gl. ſignat contrariũ, & ſoluit. ¶[*In* † *gl. pe. ibi, ſi ſeruitus*] uide hanc & ſeq. in pr. c. quia circa, ſu-
4 per ulti. gloſſ. ¶[*In* † *glo. 2. ibi, ſtatuimus*] ubi de hoc, & in c. quicunque. & ſatis per Roff. in libel. eod. titu. §. 2. per Hoſtien. eodem titu. §. cui danda. & uide quod dicam in ſpec. eod. titu. ubi plenè tractaui, uidens remiſſ. prædictas

dictas non ſufficere, ut putabam [*& ibi, epiſcopalis eccleſiæ*] ſecundum Ioann. & facit quod not. Bernar. ſecundum Vincen. de teſtam. requiſiſti, in glo. 2. Goffr. hic contra. dic ut no. 10. quæſtio. 1. de his. dicit hic Hoſtiẽ. hoc tenendum, quòd de decimis perceptis per eccleſias baptiſmales epiſcopus debet habere quartam de iure, ſupra de officio ordi. conquerente, de præſcript. de quarta. nec ob. hæc decreta. quia epiſcopus fundat intentionem ſuam quò ad quartam, & eccleſia parochialis quò ad reliqua. & ſic dicit ſententiatum per Innocẽ. IIII. pro epiſcopo Siſtaricen. contra hoſpitalarios ſancti Ioan. Hieroſolo. & uide quod no. de cenſi. cum olim, in 3. glo. [*& ibi, baptiſmalibus*] idem Innocen. ſupra eodem, ad apoſtolicæ, & facit quod poſt eum ſcripſi, ſupra titu. proximo, ſuper rubrica [*& ibi, in fi.*] fortè olim. ¶[*In glo. penul. ibi, ſed hic loquitur*] ſecundum Ioan. idem Goffred. & Innocen. item ipſe Innocen. &
5 Hoſtien. poſt eum dixerunt, ſupra eo. tua, quòd † priuilegium ſuper decimis alterius parochiæ percipien-
a dis reſpicit noualia[a], ſi datum eſt eccleſię, ſupra eo. ex parte. In præſcriptione uerò, quam etiam facit eccleſia, ſecus eſt, per quod dicunt, quòd quando eccleſia petit decimas, quas præſcripſit extra ſuam parochiam oportet, quòd hoc de ſingulis prædijs per ſe probet: aliter, ſi de omnibus prædiis probet, ſi non probat de uno, de illo non adiudicabitur ſibi decima, argumen. hic, & ſupra de proba. ex literis, ſupra de præſcrip. auditis, & capitulo cum olim. §. fina. de quo etiam remit. Hoſtien. ſupra eo. commiſſum. & facit, quod dixi de offi. archidia. c. fi. unde Pe. & Abb. hic diſtinguunt, aut decima debetur per feudum, aut per priuilegium, aut per pręſcriptionem. & hoc ultimo aut fructus prouenit ex prædio præſcripto, aut non præſcripto, quod non proſequor: quia ipſius membra ſatis patent ex gloſsis [*& in fine*] quod dic, ut infra de præſcrip. capitulo primo, libro ſexto. ¶[*In glo. ultima, in fine*] poſſet etiam
6 † allegare præſcriptionem prædiorum, noualium hoc modo, quia de paſcuis, uel piſcariis uallium, uel caneto aliquid prius perciebatur, licet forte modicum, & de illo præſcribens antiquas decimas etiam percipiebat decimam.

ANNOTATIONES.

a ¶Noualia. Contra, quia priuilegium, cum tollat ius alterius, eſt odioſum, ut hic, melius alleg. glo. fi. de reſcrip. mandatum, & in c. fi. de tranſla. præla. & de uſu p. ex tuarum.

SVMMARIVM.

1 *Decima ex cauſa præſcriptionis cuius prædij & quarum rerum debeatur, & nu. 2. & 3.*

Decimæ maiores ad unam eccleſiam, & minores ad alteram pertinere poſſunt etiam ex pacto, & nu. 6.

Eandem rem diuerſo iure cenſeri non debere, ut intelligatur ex exemplis hic adductis in fin. & nu. 5. & 6.

3 *Decima non præſcripta plenè, & noualium parchiali eccleſiæ competit.*

4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 5. & 6.*

CAPVT XXX.

Cum in tua. Pars, ſupra de teſt. cum in tua, Hoſti. & infra de ſpon. & qui matri. accuſa. poſ. cum in tua. &
1 h. d. Decima † omnium fructuum prędii debetur illi, qui ſibi præſcripſit illud prædium decimale: alterius uerò prædii, quod non præſcripſit, decimam non habebit. & in prima conſultatio. in ſecunda reſpõſio ibi, Reſpondemus [*Parochijs*] aliarum eccleſiarum, & certis locis & determinatis ipſarum parochiarum, Inno. [*Percipiant*] ex priuilegio, conſue. uel alio iure, In no. [*Perſolutæ*] ipſis, qui de aliis fructibus ipſas percipere conſueuerunt ſecundum Inno. ſed forte nec aliis, ſecundum Hoſti. & ideò quæritur, quibus ſint perſoluẽdæ [*Aliquos*] dicunt Ioan. & Vin. ut de paſtu animaliũ, lignis in ſiluis, uel de piſcibus, ſi fuit aqua, quæ modo eſt exſiccata [*Percipiebant*] ſupple, nec aliqua alia eccleſia conſueuerat in eadem terra de aliis fructibus de-
2 cimas percipere. Nam † bene poſſet una eccleſia præſcribere maiores decimas, & alia minores etiam ex fructibus eiuſdem prędij, ſicut per pactum hoc poteſt induci, ſupra eo. ex multiplici. & licet hoc non placeat Inno. placet tamen Hoſtien. & mihi. & ſic intelligatur hæc decre. in fundo Semproniano, in quo 40. annis altera eccleſia perceperat decimas, & de frumento tantum, quia nec aliud fuerat ſeminatum. nouiter ſeminatum eſt milium: dicit parochialis eccleſia, Mihi debentur hæ decimæ milii: quia de eo nunquam deci-
a màs percepiſti[a], hoc non iuuat; & hoc uult hæc decr. Idem, ſi de arboribus forte nouiter plantatis prouenirent aliqui fructus. Sed pone, quòd prædium colitur, in quo ſunt etiam uites uinum ferentes. una eccleſia ſemper percepit decimam bladi: altera ſemper decimam uini: una de aridis, alia de liquidis: quare hoc nõ ualet, non uideo: & adde, quod dixi, ſupra eo. commiſſum, in glo. quia ſicut: & idem, ſi ſpeciale pactum inter eccleſias ſuper hoc à principio interueniſſet. hæc decre. non ob. per ſupradicta [*Debentur*] remit. Inno. de hoc, ſupra de offi. archi. c. fi. [*Eademque*] in eadem re, Innocen. [*Diuerſo iure*] ut in quibuſdam fructibus ſit decimalis, in quibuſdam non, qui tamen ex eiſdem terris naſcuntur, Goffre. [*Alioquin*] ideſt ſi fructus non proueniunt ex illa terra decimali. per quod no. quod ſi in
3 † uno prædio non ſit completa præſcriptio, licet ſit completa in aliis, illius decima ſpectabit ad parochialem eccleſiam. Idem ergo in noualibus, ſupra c. pro-
4 ximo. ¶Prima † glo. reſpondet per quæſtionem. ¶Vl-
5 ti. allegat. 4. concor. & unum contrarium. ¶[*In* † *glo. ulti. ibi, eum qui, in fi.*] non poteſt eadem res iure ſoli, & ut mobilis poſsideri [*& in fi.*] ut in ſeruo dotali, qui poteſt habere peculium, quod reſpicit maritum, & quod reſpicit mulierem, quod enim ex re mariti, uel ex ope-
6 ris ſuis quæſiuit, maritum reſpicit. ¶[*In* † *glo. ulti. in fi.*] Io. ad idem, infra de re. do. cap. 2. ſed iſti caſus ſunt ſpeciales ſecundum Ioan. qui hoc no. in cap. cognouimus. Item contra, ſupra eo. ex multiplici, ubi decimæ eiuſdem agri diuerſo iure cenſentur. Sol. illud per ſpeciale pactum, item contra ſupra c. proxi. & c. tua. 1. Solu. ibi diuerſa ſunt, quæ diuerſo iure cenſentur, & concor. hæc decre. in fine, Innocen.

ANNOTATIONES.

a ¶Percepiſti. Quomodo præſcriptio, uel conſuetudo negatiua procedat, uide Ioan. And. de cleri. coniu. Ioannes, poſt glo. uerſiculo, ad hanc opi.

SVMMARIVM.

1 *Laici eccleſias, uel decimas donare non poſſunt, & ex ipſorum donatione quando non paretur titulus præſcribendi, & nu. 7.*

Diuiſio decretalis.

2 *Dominus conqueritur nomine ruſtici, & de facto ſuo.*

In decimas non permittentes exigi quæ pœnæ, remiſſ. & nu. 7. in fi.

3 *Litis conteſtatio fit per reſpondentem ſe non teneri, & opponentem præſcriptionem, non per ſimplicem propoſitionem exceptionem.*

Reſpondere nolens intelligitur duobus modis & quibus.

4 *Præſcriptionem allegando uideor allegaſſe titulum, & bonam fidẽ.*

Leg. cogi, C. de petitio. hæredi. intell.

5 *Priuilegia & reges dant eccleſiis.*

In perpetuum qui quid dat, irreuocabiliter intelligitur dediſſe.

Ius quod quis habet, uidetur quis conceſſiſſe per conceſſionem ſuam.

6 *Confirmatio nil noui iuris tribuit, ſed uetus confirmat, & num. 8.*

Iuris ignorantia quid efficiat.
Titulum quis in incorporalibus proponere non tenetur, & an ex donatione epiſcopi, uel ex confirmatione papæ paretur, uerſi. eſt tamen, & nu. 7.
8 *Suppletio iuris hic fit, & qua ratione.*
Defectus ſuppleri in confirmatione quando dicatur, uer. ſed imò.
9 *Sententia fertur hic in futurum per uerba prohibentia, & quo caſu hic.*
In futurum prouidetur ſecundum legem cautionis remedio.
10 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 11.*
Vſucapio ſine titulo non procedit.
12 *Additio gloſſarum.*
13 *Sine actionis propoſitione hic fuit actum ſimpliciter.*

CAPVT XXXI.

1 DVdum. Caſus. Laici †eccleſias, uel
decimas donare non poſ-
ſunt: nec ipſorum donatione, licet in for-
ma communi per papam confirmata, pa-
ratur titulus præſcribendi: in hoc tamen eſt opinio, ut
infra dicam. & in prima parte ponitur facti, & proceſ-
ſus narratio. in ſecunda ibi, nos igitur, ipſius diffinitio.
& prima ſubdiuiditur in tres. prima ponit actoris pe-
titionem, & auditoris dationem. ſecunda reorum de
fenſionem, iudicis interlocutionẽ, & defenſionis for
tificationẽ. tertia ipſius defenſionis impugnationẽ.
ſecunda ibi, Prior. tertia ibi, Cæterum. & ut dixit Hoſt.
de eodem epiſcopo loquitur. ſup. de pręſcrip. veniens
[*Stefani*] ſpecialis domus, uel eccleſia ſpectãs ad hoſpi-
tale Hiero. & ſic ponitur hic nomẽ ſpeciale & genera
le: alibi ponitur generale tantum, ſup. de arbi. per tuas
Hoſt. [*Quæſtionem*] qua actione, dicit glo. ult. & ibi dicã
2 [*Ruſticorum ſuorum*] ſic ergo †conqueritur dominus no-
mine ruſtici, & facto ſuo, ſic, arg. ff. nautę, ca. ſta. l. & ita
ſupra de offi. Archid. ea, quæ. vel expone, Laboribus, ſ.
propriis, quę faciebant coli per ruſticos ſuos ipſorum
ruſticorũ expenſis, quibus colenda tradiderant, quare
non iuuabat illos indulgentia, ſup. eo. licet, Hoſt. [*Non
permitterent*] hodie caueant à pœna conci. Vien. eo. tit.
religioſi, & dixi ſupra eo. licet [*Et infra*] hic cõcluditur,
ꝙ petebat ipſos prohiberi, ne decætero te impedirent
percipere decimas prædictas, & in futurũ pacificè poſ
ſidere, ut patet ex ſententia [*Coram quo*] petiſti, quod eſt
3 in fi. huius reſpõſionis [*Non† teneri*] per hæc uerba fuit
conteſtatus litem negando petita, & opponẽdo præ-
ſcriptionẽ, ſupra de lite conte. c. 1. de dolo, prout aliàs
nec fuiſſet recepta probatio ſuper principali, de qua
ſequitur, ſupra ut lite non conteſt. per totum, & ſic nõ
arguas, ꝙ per ſimplicem propoſitionem exceptionis
fiat litis conteſt. quod dic, ut de lite conte. c. 2. lib. 6. [*Re
ſpondere*] nõ intelligas in iudicio, nam licet præſcripſiſ-
ſet, nihilominus in iudicio reſpondere tenebatur: ſed
dicebat, quod non tenebatur extra iudicium reſpon-
dere ſuper quarta forte decimarum, quã petebat epi-
ſcopus, & ſuper iure epiſcopali, quod petebat in eccle
ſiis, Gof. [*Quem allegauit*] ſcilicet præſcriptionẽ: & eſt ſen
ſus, ut probet titulum præſcriptionis, quem allegauit,
alia litera, Quem. & hanc glo. Hoſt. dicens, ꝙ allegaſſe
4 †præſumitur titulum hoc ipſo, ꝙ allegauit pręſcriptio
nem. & dicebat Inn. ꝙ præſcriptio ſub ſe habet inclu-
ſa titulum, & bonã fidem; & ideò allegata præſcriptio
ne uidetur allegatum utrũq;, nec ob. C. de peti. hære.
l. cogi, quæ loquitur, quando nõ allegatur pręſcriptio
& quando in contrarium non eſt præſumptio, Hoſt.
remit. ad ſum. de præſcri. ſub rubrica, de præſcri. rerum
immobi. §. quæ exigantur, ſub §. quartum. uide quod
dixi de teſta. fraternitatis, in 4. q̃one [*Priuilegia*] nam &
5 †Reges priuilegia dant eccleſiis, ut hic patet; & ſupra
de reſtitut. in inte. auditis [*Qui*] rex, & regina [*Ad quam*]
ſcilicet eccleſiã ſancti Stephani [*Dictæ eccleſiæ*] quas pe-
tebat epiſcopus [*Perpetuam*] & ſic irreuocabilem, ſup.
de donatio. cum dilectus [*hoſpitali*] ſancti Ioannis Hie-
roſolymitani [*Conceſſerunt*] per hanc donatio. conceſ-
ſiſſe uidentur ius, quod habebant, ius, ſcilicet patro-
natus, ſupra de donatio. paſtoralis, ſecundum Inno-
cen. de iure patrona. illud [*Confirmationis*] in forma cõ-
muni, Innocen. [*Scriptum*] ideſt tranſcriptum, ut infra
patet [*Aduerſa*] ſcilicet hoſpitalariorum [*Confirmatione*
6 *præfata*] cum confirmatio † nil noui iuris tribuat, ſed
uetus confirmet, ſupra de fide inſtrumento. inter di-
lectos, de con. uti. uel inuti. cũ dilecta. licet enim igno-
rantia iuris, qua ſe putauerant iuſtè poſſidere, excuſet
à culpa, cum det bonam fidem, nõ tamen dat iuſtum
titulum, ſed nec iuris ignorãtia prodeſt in præſcriptio
ne, ff. de iuris & fac. igno. l. iur. & l. regula, ff. ꝓ empto. l.
a 2. §. ſi à pupillo[a]. ff. de uſucap. l. nunquam. Eſt tamẽ hic
argum. ꝙ ſi fluxiſſet temporis præſcriptio, ualet, & ta-
mẽ nullus præceſſit iuſtus titulus, cum donatio regis
ſit pro non titulo. vnde ad id, quod de fluxu temporis
ſequitur, ſupra maximè, cum in corporalibus non te-
neatur quis proponere titulum, ut no. ſupra de præ-
ſcriptio. ſi diligenti. Succubuit ergo hic, quia allegauit
malum titulum, ſecundum Innocen. ſed Hoſtien. di-
cit, quòd ipſe Innocen. eſt ſibi in his contrarius: & po-
nit dictum Goffre. qui legit hanc literam poſitiuè ſic,
ſcilicet ut ſit ſenſus: & ſi dicamus ex cõfirmatione pa-
rari titulum non tamen effluxit tantum tempus &c.
7 ſed ipſe Hoſtien. legit propriè, dicens ꝙ ſi ex †donatio-
ne epiſcopi, quæ non tenet, paratur titulus, fortius ex
confirmatione papali. Primum probatur, de iure pa-
trona. cura. & hoc placet Abb. qui dicit hic multum
notandum per religioſos habentes tales confirmatio
nes. Pet. etiam hic recitat, ſed non approbat, dicens cõ
trarium colligi ex reſponſione papæ, & quod hic ceſ-
ſat, argum. à contrario, & quòd hic fuit allegatio par-
tis [*Sacrilegij*] & hic maxime, quia iſtis hoſpitalariis ſpe
cialiter eſt prohibitum, hoc infra de priuileg. cum &
8 plantare, §. 1. [*Poſſidere*] ſed† quomodo hic papa de fa-
cto ſupplet, quod non fuerat allegatum? reſpondet
Hoſtien. hoc elici poſſe ex allegatione epiſcopi, & ſic
ſupplet de iure tantum, C. ut quæ de. aduo. l. 1. & hoc
contingit propter periculum animarum, ſupra de ele
ctio. dudum. 2. ſic de conceſ. præben. ex parte, de relig.
do. conſtitutus. de quo remit. ſupra de poſtula. præla.
bonæ. 1. [*Iuri epiſcopali*] iſtud facit pro illa lectu. quòd
epiſcopus peteret quartam tantum [*Nullatenus deroga-
tur*] ſed imò dicendo, Confirmamus tibi decimas à re
ge, & regina donatas, uidetur ſupplere defectum ſi qs
erat ex parte donantium. reſpondeo, hic ſimpliciter
dixit, Confirmo decimas, ſicut iuſtè poſſides, non fa-
cta mentione, ꝙ donatio fuit facta à laica perſona. uel
dic, quòd & ſi id expreſſiſſet, intelligitur confirmaſſe
in caſu, in quo dare licebat, puta in decimis antiqui-
tus conceſſis in feudum, quas cum auctoritate ſupe-
rioris, licet à laico donari, de his, quæ fi. à præla. cum
apoſtolica. unde confirmatio hic nil operatur facta
in forma communi de eo, quod à prin. non ualebat,
9 Innocen. [*Prohibemus*] hic fertur †ſententia in futurum
per uerba prohibentia uicto, ne ſuper eo, de quo a-
ctum eſt, referat quæſtionem. ſic ſupra de probatio. li
cet, in fine, ſed ſecũdum. l. prouidetur cautionis reme
dio. ff. ſi ſer. uen. egi, & l. harum, Goffred. [*Decimas*] de
eccleſiis fuit deciſum: quia non faciebat ad titulum,
& forte, ut dixit Hoſtien. ipſas eccleſias ibi adiudica-
uit, & eſt ſimil. deciſio ſecundum eum, de fide inſtru-
men. cum Ioannes, de præſcrip. ueniens. ¶ Secunda
10 †glo. allegat duas concor. ſignat contrarium, remittit,
& ſoluit dupliciter. ¶ Tertia glo. no. titulum proban-
dum, ſignat contrarium, ponit opi. Ioan. & remittit.
¶ Glo.

¶ Glo. 1. q. 7. alle. tres concor. & tres. ll. in contrarium.
11 ¶ *In 3.† glo. ibi, diutina*] uide de proba. licet, ſuper glo. ſed
quare [*& ibi. l ulti.*] uſucapio ſine titulo non procedit,
nec prodeſt tenenti, nec ipſius hæredi. ¶ *In glo. 16. q. 7.
ibi, non eſt nouum*] uide hanc & ſe. de iure patro. cura, ſu-
per ulti. glo. [*& ibi, rem alienam*] uide de præſumpt. non-
12 ne, ſuper ulti. glo. ¶ *In †glo. 2. ibi, de conſuetudine*] hoc uide
tur, ut dicit Abba. quia in Vngaria eſt iſte epiſcopatus
ad hoc, ſupra eod. ad apoſtolicæ [*& in fin.*] uel petebat
quartam. & ſic planum eſt. ¶ *In glo. 3. in fi.*] dic ut infra
de præſcript. c. 2. lib. 6. ¶ *In glo. 4. in fi.*] ſecundum Ioan.
qui etiam alleg. ff. de adop. l. adoptio. ¶ *In glo. 1. q. 7. in fi.*]
b dic ut no. in dicta decre. nuper[b], & 1. q. 1. c. 1. ¶ *In †glo.
13 ulti. in fi.*] melius uidetur, quòd actum fuerit confeſſo-
ria ſecundum Innocen. Dicebat tamen primus, quòd
forte proponebatur actio de dolo nõ ad decimas ſub
c tractas,[c] ſed ad damnum, quod ſenſerat epiſcopus pro
eo, quod hoſpitalarij ſuadebant ruſticis, ne decimas,
ſoluerent. ff. de dolo, cum quis. vel proponebatur iu-
dicis officium, ſupra de offi. iudi. c. 1. ſed Hoſt. placet, &
ſimpliciter fuit factum propoſitum, & petitio ſimpli-
citer fuit formata, ſupra de iudi. dilecti.

ANNOTATIONES.

a ¶ Pupillo. Ibi uide Barto. & Din. in c. poſſeſſor, de regu. iur. lib. 6. & in l. ſi me, & ibi Bar. ff. pro do. & glo. in c. ſi diligenti, de præſcri.
b ¶ Nuper. Et uide docto. in c. nemo poteſt, per Din. & Ioan. And. in d. c. tua nobis, & in l. traditio, ff. de acquiren. re. do.
c ¶ Subtractas. Quia ad illas datur actio certa, de qua no. ſupra eo. tua, el ſecundo, in glo. prima, cum qua de dolo non concurrit. C. de dolo. l. 2.

SVMMARIVM.

1 *Domini prædiorum cogi poſſunt, ut prædia ſua colenda dent, decimas perſoluturis, & nu. 2.*
Gentes permixtæ ubi locorum.
Ritus dicitur in ſpiritualibus propriè.
Iudæi compelluntur ſoluere decimas prædiales, & an & quomodo locari liceat eis prædia.
2 *Contra decimas nolentes ſoluere quæ remedia.*
Contra eas defraudantes an poſſit agere eccleſiæ.
3 *Ea integrè, non pro eis quid ſoluendum.*
4 *An & quæ conſuetudine debeantur, & de qua hic conſuetudine intelligatur, & num. 7.*
An perſonales ex præcepto ſoluendæ, & nu. 7.
Aliæ etiam præter prædiales & perſonales introducuntur & quomodo, in fin.
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 6. & 7.*
Pro decima quandoque dantur certæ corbes, uel menſuræ, & ubi, & qua de cauſa.
In eius quantitate præſcriptio non currit.
In cathedratici currit.

CAPVT XXXII.

1 IN aliquibus. Caſus. Domini †p̃-
diorum cogi poſ-
ſunt, ut prædia ſua colenda dent talibus, à
q̃bus ſine cõtradictione decimę perſoluã-
tur. & prima pars ponit exceſſum, quem ſecunda pars
corrigit ibi, Volentes [*Regionibus*] ut in partibus Conſta
tinopol. ſm Pe. in inſula Cretenſi, & Cypri. ſm Hoſti.
[*Permixtæ*] quod dixit hic Inno. uide in ſpe. ſuper rubr.
de Iudę. & Sar. i. q̃one [*Ritus*] hic propriè dicitur in ſpi-
ritualibus, ſupra de offi. ord. inter cætera [*Chriſtiano*] vt
Græci, Armeni, & his ſi. Iudæi etiam bene compellun
tur ſoluere decimas prædiales; ſed quia non ſic de faci
li poſſunt per eccleſiã cõpeſci, ideò non debent eis lo-
cari, vel locantur eo pacto ſm Inno. [*Defraudantes*] quia
2 non poſſunt †compeſci pro eo, ꝙ cenſuram eccleſia-
ſticam uilipendunt. Eſt tamẽ hoc remedium, ut quã-
uis immineat ſanguinis effuſio, recurratur ad brachiũ
ſeculare, ar. infra de homici. poſtulaſti. Eſt & aliud re-
medium, de quo ſequitur. Quærit Hoſt. an contra ta-
les doloſos eccleſia poſſit agere? argum. ꝙ ſic. ff. de eo
quod cer. lo. l. ſi. 1. reſpon. cum ſuis concor. ff. de dolo,
eleganter. §. pe. & in his, quæ no. ſupra de re. eccle. non
alie. ad audientiam, ſupra de pac. cũ pridem, de renun.
ueniens. Dicit tamen Hoſti. ꝙ uellet, ꝙ ius expreſſum
ſuper hoc conderetur [*Maiores*] ſicut ſoluens decimas
poteſt reddere domino. 90. corbes; ita nõ ſoluens poſ-
ſet reddere. 100. [*Talibus*] ſi. 89. di. iudicatũ, & quod ibi
no. in glo. pe. [*Perſonis*] ſ. fidelibus, & deuotis [*Et aliter*]
3 h. d. propter pacta, quæ interuenire ſolent [*Cum† integri-
tate*] hic patet ſecundum Hoſtien. quòd reprobat con-
cil. opin. theologorum illorum, qui dicunt, ſufficere
aliquid dari pro decima, ad idem inducit, quod ſtatim
ſequitur, de cen. eccle. de quo uide, quod no. infra eo.
cap. 1. lib. 6. & dixi in quæſtione porrorum in 3. parte,
ſuper regula, qui prior, de regu. iur. lib. 6. [*Conſuetudine*]
4 glo. & Innocen. intelligunt† de conſuetudine illa, qua
poſſunt deberi eccleſiæ parochiali, uel prædiali. Alii
intelligunt de conſuetudine approbata per papam.
alius enim in his diſpenſare non poteſt, ſupra eo. à no-
bis. Alij intelligunt de minutis decimis, ſupra eo. cum
in tua, & c. ex multiplici. Alii intelligunt literam, quan
do una eccleſia petit decimas in alterius parochia: q̃a
ſi non probat conſuetudinem, parochiali debetur de
cima de lege diuina. ſi probat, ſibi debetur de l. con-
ſuetudinaria. & hoc recidit in primum dictum. Hoſti.
uerò dicit hunc ſenſum literæ, ꝙ prædiales debentur
de. l. diuina, & cum integritate, ut præmiſit. Perſona-
les de conſuetudine, ut ſcilicet exigi non poſſint, niſi
ſi & prout approbat conſuetudo, cum ſint in præce-
pto, dicens, quòd huic lecturæ nulla auctoritas contra
dicit: & interpretatio papæ hic contrariæ opinioni re-
ſiſtit; & facit, quod dicam ſuper glo. ſecundum Ioan.
Hoc autem dictum uerum putat, niſi alia compoſitio
cum laicis facta eſſet, ſecundum no. ſupra de tranſact.
ſtatuimus: uel niſi ſacerdos ſit indigens. facit, infra eo
dem cap. 2. §. ubi autem, libr. 6 ſicut eſt uidere in qui-
buſdam ciuitatibus ripæ marinæ, in quibus nullę, uel
raræ ſunt decimæ prædiales. & ideò ſi perſonales non
darentur, nil quaſi perciperent clerici nomine deci-
marum. quo caſu dicit cas in præcepto. unde ſecun-
dum Alexan. fratrum minorum dicitur laicis in pſal.
Sumite pſalmum, & date tympanum. hoc eſt. ſumite
ſpiritualia à miniſtris Dei, & date temporalia. ad idem
13. quæſtio. 1. §. 2. de ſepultu. capitulo primo. remittit
etiam ad ſum. eodem titulo. §. finali, ſub. §. 7. quæritur,
& uide remiſ. quas dedi, ſupra glo. proxima, & quod
ſcripſi, ſupra eodem, ſuper rubrica. poſſet etiam aliter
hæc litera legi, ut iſte ſit ſenſus, quod non ſolum deci-
mæ prædiales, & perſonales, quæ ſunt in præcepto,
ſed etiam alię, ſi quæ ultra illas ſunt per conſuetu. in-
troductæ, exigi poſſint; ad hoc, ſupra capitulo primo
infra de cenſio. ex parte, ut ſit mens, quòd conſue-
tudo hoc poſſit aggrauare, ſed non alienare. & facit
quod dicam, intra de conſangui. quòd ſuper. & hæc
5 ſatis plana. ¶ Prima † gloſſ. ſignat contrarium, & ſol-
uit. ¶ Vltim. glo. ponit dictum, ad quod adducit duo
ſimilia, quod poſtea fortificat, & determinat. ſecun-
6 da pars reſpondet per quæſtionem. ¶ *In prima † gloſſa
ibi, inter debitorem*] hanc & ſequentes duas uide in capi-
7 pitulo plerique, in prima gloſſ. & ſuper ea. ¶ *In† glo.
prima ibi, pactum*] ſolutio. ut not. in d. decreta. plerique,
& ibi, aliàs in gloſſ. finali, ubi de hoc. uel hæc conſue-
tudo in perſonalibus locum habet, licet & illæ ui-
deantur iure diuino deberi. 23. quæſtione quinta di-
cat, Ioan. uel de conſuetudine Theutonicorum, ubi

certæ corbes, uel menſuræ dantur pro decima ſiue coloni aliquid habeant, ſiue non. & forte ratione incertitudinis toleratur, Vin. [*& in fi.*] ubi idem no. Io. quòd in quantitate decimæ non currat præſcriptio, licet currat in quantitate cathedratici, infra de cenſi. olim.

S V M M A R I V M.

1 *Decimæ ſoluendæ prius, quàm cenſus & tributa, & ſi non fuerint ſolutæ, quid iuris, uide nu. 4. & 5. cir. fin.*
Cenſus, & tributa quo caſu deducentur.
Fructus iure ſoli, non ſeminis debentur.
Apoſtoli uerba illa, neque qui plantat &c. ut etiam myſticè intelligantur, & num. 2.
Sacramentum Deus dat, & quando inſpiciatur in decimis, nu. 9.
2 *De porris, uel cœpis tranſplantatis in ſolo alterius parochiæ decimæ cui debeantur.*
3 *Semen quare non deducatur de fructibus decimandis.*
Decimas non ſoluentium auaritia quare reprehendatur, eas etiam diminuere peccatum mortale, nu. 4. & 5. in fi.
De gratia fructus omnes habemus.
4 *De penſione quando decimæ ſoluendæ, uer. unde dixit.*
5 *Quare precium fructuum uenditorum non decimatur, & merces colonorum decimatur.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
In ſolidum agi poteſt contra unum ex pluribus obligatis.
7 *Additio gloſſarum.*
Rei incumbere melius & utilius, quàm perſonæ.
Decimas utilius ex uno aceruo ſimul recipere.
Qui tenet, baro. Qui petit, barucus, prouerbium.

C A P V T XXXIII.

1 CVm non ſit. Caſus. Prius † ſoluendæ ſunt decimæ, quàm
cenſus, & tributa: uel ſaltem ſi prius illa ſoluta ſunt, poſtea decimentur, partes, ut ſupra capitulo proximo. ſecūda ibi, cum autem [*Semen*] fructus iure ſoli debentur, non iure ſeminis. unde dominus fundi dominus fructuum eſt, etiam ſi ſemen ſit alienum. ff. de uſur. qui ſcit fundi. in principio. Vincē. [*Apoſtoli*] i. ad Cor. 3. [*Neque qui plantat*] ut dicit Goffre. & Hoſtiē. hæc uerba ad literam poſſunt intelligi. poſſunt etiam ſic myſticè exponi, Neque qui plantat, ſcilicet prædicando, neque qui rigat, ſcilicet baptizando ſed qui incrementum dat, Deus. ſ. gratiam infundendo. & ſic intelliguntur uerba, quæ ibi ſequuntur. Ego
2 plantaui &c. [*ſed qui incrementum*] argum. quod ibi † dandæ ſunt decimæ de porris, ubi ſecundò plantati ſunt, non ubi primò ſeminati. 21. quæſt. 2. ſi quis iam tranſlatus. Si enim fuiſſent ex nobis &c. de pœ. diſt. 4. ſi ex bono. contra: Maius eſt de nouo aliquid facere, quàm creatum promouere, de conſe. diſt. 2. reuera, Vinc. & initium ſpectandum, ſupra de elec. dudum. accedat, 28. q. 1. iam nunc 13. q. 1. §. 2. pro prima parte facit, infra capitulo proximo, & 13. q. 2. §. quia ergo decimā, & illud tenent Vincen. & Phi. hæc ponentes in cœpis. Vnde dicebat Iaco. quòd G. Na. dixerat. quòd ſecundæ eccleſiæ debebatur: tamen ſibi uidetur, quod utrique eccleſiæ debebatur; quia ſicut qui ſeminat, nihil eſt, ita & qui plantat, & in utroque operatur manus dei. nec ob. ſi dicas, quòd eadem res bis decimatur contra id ff. de po. bonafides; quia idē poſſet dici de grano, quòd poſtquàm aceruus, de quo fuit ſemen, fuit decimatus, nō debeat ſemen decimari; quod eſt falſum, ſupra eo, tua. Hanc qōnem diſputaui, de qua uide plene in quæſtione porrorum. de regu. iur. qui prior, lib. 6. [*Mortificato*] hæc ſit
3 † cauſa, quare ſemen non deducitur de fructibus decimandis, etiam ſi ſemen fuerit decimatum. de hoc, ſupra eo. paſtoralis, & c. tua. Hoſti. [*Auare*] no. auaritiam in illo, qui cum totum habeat de gratia, ſ. 9. partes, denegat ſoluere decimam [*Prætereunt*] non de iure, ſed de facto: quia nimis ſunt potentes, uel abſentes, uel remoti hi, qui decimas debent ſoluere ſecundum Innoc. & Hoſti.
4 [*Periculis*] eſt ergo † peccatum mortale & in diminuendo decimam aliquam fraudem committere, ſecundum Ho. [*Decimarum*] hic no. quòd ſi de fructibus fundi tributarii ſolutæ ſunt plenè decimæ, non tenetur dominus poſtea ſoluere de tributo, ut hic, & ſ. eo. paſtoralis. & quomodo ſit intelligēdū. dixi quod no. hic Imo. ſupra eo. tua 2. ſuper glo. hoc intellige: unde dixit ipſe hic, quòd ſi dominus dat colono terram ſuam colēdā, uel alii caſtrum ſuum tenendū pro certa penſione, dominus non tenetur illam penſionē decimare, etiam ſi illa penſio ſit in eiuſdē fundi, uel caſtri fructibus conſtituta: quia intelligitur uendidiſſe ſalua decima: unde fructus decimādi ſunt, & non penſio: petetur ergo decima à colono, ſi non decimato prius aceruo penſionem ſoluit. Et ſi
5 dicis † quare non decimat dominus precium fructuū uenditorum, ſicut colonus mercedē operarū? Reſpondet merces operarum procedit ex membro & labore hominis, & ideò ex hac dat decima. merces verò fructuum uenditorū procedit ex terra, ſiue ex fructibus terræ, in quibus ius habet dominus, q & ante tributū, ſiue penſionē domini decimantur. & de quibus ſufficit, quòd ſemel fuerint decimati, arg. ff. de reg. iuris, bonafides, ſecundum Inn. [*Vel ſaltem*] ac ſi dicat, ſi præcedat ſolutio cenſuum de facto per aliquem caſum [*Per cen. ec.*] ergo mortale peccatum eſt, ut not. ſupra ca. proxi. [*Quibus*] quòd non aliis, ſupra eo. tua. 2. [*De iure*] dicit Inno. quòd de conſuetudine non dixit: quia de prædialibus lo-
6 quitur remittens, ſupra c. proxi. ¶ Prima † glo. obiicit, & ſoluit. ¶ [*In glo. 1. ibi, l. 1. §. ulti.*] qui ſic iacet, ſi plures nauem exercent, cum quolibet in ſolidum agi poteſt. & ſequitur. l. ne in plures aduerſarios fatigetur, qui cū uno contraxit. ¶ ¶ [*In glo. ulti. ibi, alienatio*] uide in c. ex li-
7 teris, ſuper ulti. glo. ¶ [*In † glo. 1. ibi, reſponderi poteſt*] ſecundum Ioan. dicit Hoſtien. & quia commodius eſt totū ſimul in uno aceruo recipere, quàm poſt tempus forte à non ſoluente petere, & quia tutius eſt pignori ipſius acerui incumbere, quàm in perſonam agere, inſtitut. de ob. quæ ex male. naſ. §. furti actio. & inducit hoc prouerbium, Baro qui tenet, barucus, qui petit.

S V M M A R I V M.

1 *Ciſtercienſes, templarij, & hoſpitalarij de fructibus quarum poſſeſſionum decimas ſoluere teneantur, & nu. 3. cir. fi. & 8.*
De immobilibus non tenentur, & nu. 2.
Priuilegiatorum prædia ſi tranſeunt ad priuilegiatos, decimas non dabunt.
2 *Vita morti comparatur hic.*
Laborum priuilegium ceſſat hic.
Legem ſibi nullus imponere poteſt, & quibus caſibus hic.
Amodo, dictionis ſignificatio.
3 *Poſt concilium hic numeratum quomodo conſtabit acquiſitas poſſeſſiones.*
Ex chronicis ſumuntur etiam probationes.
Concilia Lateranenſia duo, & quo tempore.
Concilium Viennen. & Lugdun. quando fuerint.
4 *Priuilegia conceſſa Ciſtercien. ordini. S. Claræ, uel alijs ſuper decimis non ſoluendis an extendantur ad decimas, quæ per antiquum feudum. ſ. ante Lateran. Concil. habebantur, & poſſidebantur.*
Priuilegium quibus caſibus alicuius iuri, niſi in eo fiat mentio, non obſit.
Anteferri ſi quem alijs papa ſcribat, quibus intelligatur anteferendus. §. ſecunda ratio.
Patronis laicis literæ papales non præiudicant, ibid.
Poſſeſſio colorata impedit impetrantem. §. tertia ratio.
Decimas transferre per quam formam liceat, & cui, ibid.
De decimis feudalibus aliter iudicatur, quàm de alijs, ibid.
Perditur difficilius, quod difficilius acquiritur, ibid.

Species

Species quando deroget generi, ibid.
Vaſalli in generali alienatione non continentur, niſi nominentur.
Beneficia largiſſime interpretanda, quando non procedat, ibid.
5 *Priuilegiorum derogatione turbantur priuilegiati obſeruanda aliorum, ſi noſtra decurtari nolumus.*
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 7. & 8.*
Decimæ an ſoluendæ de fundo acquiſito pro eccleſia ædificanda, & pro eius dote ante, quàm ædificetur.
9 *Decimas percipiendi ius ab alijs præſcribere aliud eſt à præſcriptione iuris non ſoluendi.*
Eas quis poſſit præſcribere, & religioſis potius dandæ, niſi ius ceſſaret, & ratio.
10 *Earum immunitatem monaſterium quibus caſibus poſſit allegare.*
Res inter alios acta alijs præiudicat ex extenſione papali hic, in fi.

C A P V T XXXIIII.

1 SVper. Caſus. Ciſtercienſes † templarii & hoſpitalarij de fructibus poſſeſſionum, quas acquiſierunt poſt generale concilium, tenentur decimas ſoluere, ſi prius ex illis decimæ ſoluebantur. & ſunt duæ partes. prima ponit ſtatutum Ciſtercienſium. ſecunda confirmationem, & prouiſionem papalē ibi, Ne occaſione. aliàs ibi, Nos autem [*De quibus*] i. de quarū prouentibus nam de immobilibus non tenent, ut no. ſ. eo. paſtoralis [*Debeantur*] q. d. quòd ſi prædia priuilegiatorū tranſeant ad priuilegiatos, decimas non dabunt [*Fundandis*] ſup. licet ante non emant niſi in hoc caſu: poſſunt tamen recipere à quocunque ſibi conferantur, etiam ſi id non fiat pro mona. de nouo fundando; & ſic continuatur quod ſequitur [*Collatæ*] in uita, uel in morte [*Excolendæ*]
2 & ſic † ceſſabit priuilegium laborum, de quo ſupra eo. ex parte. 1. & per hoc patet ſecundum Hoſtien. de fructibus, non de poſſeſſionibus ſoluendam decimam, ut prædixi [*A quibus*] colonis. ſ. [*Ne occaſione*] ſi non habet, infra nos autem, hic eſt uerſi. [*Decernimus*] non ſufficiebat ipſorum conſtitutio: quia nullus ſe poteſt per pactum aſtringere, quominus ſibi liceat emere, vel vendere. ff.
a de pac. [a] l. pe. Abb. & ſupra de teſta. Rainaldus [*Alienis*] ſi illas colendas recipiant, ſupra eo. dilecti [*Et ammodo*] i. ab hac die in antea: & ſecundum Hoſt. ex hoc ſumitur uerbum in literis apoſtolicis, quæ ſolent hoc caſu impetrari, ſcilicet ſuper poſſeſſionibus poſt concilium ac
3 quiſitis. Sed dubitari † poſſet, quomodo conſtabit, quòd fuerint poſt concilium acquiſitæ? Reſpōdeo ſciri oportet, quando concilium factum fuerit: & inueni uarias chronicas ſuper hoc, ut puto, corruptas. ſed, vt percipere potui ex chronica hiſtorialis ſpeculi, lib. 31. c. 64. cōcilium iſtud factum fuit annis domini. 1215. 17. anno pontificatus Innocen. & fuit Romæ in baſilica Lateranen. Poſt illud ergo tempus acquiſitas hoc capitulum comprehendit. De tempore uerò concil. Lateranen. quòd fuit tempore Alex. dixi, ſupra de his, quæ fi. à præla. cum apoſtolica, in fin. De Vienen. quod fuit Clemen. uide de cenſi. cum ſit, in gl. pen. De utroque Lugdunen. ſcilicet Innocen. quarti, & Grego. X. dixi de electio. nemo deinceps, ſuper glo. 2. libro 6. [*Perſoluant*] hoc non ſtatuerant Ciſtercienſes [*Niſi cum ipſis*] ſup. uel niſi ſuper his nouiter acquiſitis habeant nouū ſpeciale priuilegium, quod ſæpe impetrant, ut dicit Hoſtienſi. Vnde uidi priuilegium Ciſtercienſium datum ſuper poſſeſſionibus acquiſitis poſt concil. Vidi
4 † dubitari, an priuilegia conceſſa Ciſtercien. ordini ſanctæ Claræ, uel aliis ſuper decimis non ſoluendis extendantur ad decimas, quæ per antiquum feudum, ſcilicet ante Lateranen. concil. à laicis habebantur, & poſſidebantur, ſaltem de hoc mentione non facta? & uidetur quòd non his potiſſime rationibus, quæ ſumūtur ex decre. 2. infra eod. libr. 6. primò quia ex. §. 1. & §. ubi autem, ibi patet priuilegium non ſoluendarum decimarum ſolum reſpicere præiudicium eccleſiarū parochialium, & quòd illas ſolas per illud papa grauare intendit. cui conuenit: quia ſi princeps dat priuilegium contra ius publicum, ius priuatum lædere non intendit, niſi id exprimat. ff. ne quid in loco publi. l. 2. §. ſi quis à principe. cum ergo priuilegium ſit lex priuata contra ius commune 2. diſtin. priuilegia, infra de uerbo. ſignific. Abbate, ſolum ius commune lædat; quo debentur parochialibus eccleſijs, non ſpeciale, quo debentur uaſallis, ut ſic ius prius eis competens, non plus tollat priuile. hoc non exprimens, quàm tolleret ius commune, ſed conſtat, quòd per ius commune tollitur præcedens ius commune contrarium: ſed ius ſingulare non, de conſti. cap. 1. lib. 6. ergo nec per priuilegium tolletur: unde nec per priuilegium tollitur pactum præcedens hoc tacito, de deci. ex multiplici, de pac. cap. 1. lib. 6. nec priuilegium, ſupra de præſcrip. ueniens, unde, quando papa talia uult tollere, illud exprimit, ut patet in conſtitutione ſuper cathedram, ad fin. uer. nos etenim innouata per concilium Vien. de ſepul. dudum. Item aliàs eccleſia fraudem iniiceret his uaſallis hodie dando, & cras reuocando directè, uel indirectè, contra id, ſupra de dona. per tuas. 16. quæſtio. 6. illud, quod ſatisfacit. ¶ Secunda ratio ſumitur ibi ex. §. 1. poſt princi. ubi innuitur in talibus priuilegiis non uenire, quod ueriſimile eſt papam nō intellexiſſe: ſed talis eſt noſter caſus. ergo &c. cui conuenit, quod habetur de fil. preſbyte. cap. 2. lib. 6. quod ſcripſi poſt Inno. ſupra de præſcrip. ueniens, uerſi. non obſtante, & poſt Compoſt. ſupra de reſcript. cauſam: ubi dicit ſe pronunciaſſe de mandato papæ, quòd cū ſcribit papa eum, cui fecit gratiam, aliis anteferri, hoc intelligitur de his, qui prius ius non habebant, ſaltem in re: ſed tales erant iſti laici; ergo &c. optimè facit etiam quod ſcripſi poſt Hoſtien. ſupra de offi. lega. dilectus, & infra de iure patrona. cum dilectus, de literis papalibus, quæ non præiudicant patronis laicis ut infra de regu. iuris, in generali, lib. 6. cum concor. ¶ Tertia ratio ſumitur, ibi ex primo reſpōn. ubi patet, quòd ſola poſſeſſio tacita in priuilegio impedit uires priuilegii, quò ad illud poſſeſſum. probatur idem de priuile. dudum. fortius ergo proprietas, & poſſeſſio, ut in caſu noſtro. huic conuenit, quod dicitur de conceſ. præbend. cum noſtris, ubi colorata poſſeſſio ſi taceatur, impedit impetrantem: facit etiam ut lite penden. c. fi. ubi ſola litis pendentia, etiam ſi doloſè non taceatur, impedit uires priuilegii. ad idem de teſti. cauſam quæ. Quarta ratio ſumitur ibi ex. § illas, & ex. §. fin. ubi patet, quòd iſtarum donatio ſpectat ad ipſos laicos feudatarios. ex quo duo inſurgunt, ſcilicet quòd ſunt ipſarū domini, & habent ius dandi dominium, uel ius dandi non ſpectat ad alium. facit, ſupra de proba. litem; infra de dona. inter ui. & uxo. nuper. ſecundum, quòd cum habeamus hanc formam transferendi ipſas decimas feudales, ſcilicet per donationes uaſallorū aliam à iure non ſtatutam ſuſpicioſum eſt inuenire, de tranſla. cap. 2. cum concord. Quinta ratio ibi ſumitur ex fine, ubi patet, quòd aliter iudicatur de decimis feudalibus, quàm de decimis iure communi debitis. ad idem, ſupra eod. tua. & quod no. in cle. eo. ti. c. 1. in 4. glo. Qui ergo difficilius acquirunt, difficilius perdāt. & econuerſo. facit, infra de reg. iur. c. 1. cum concor. bene facit ad caſum, quòd ſpecies derogat generi; & maxime hoc caſu, quo præ-
b ceſſit ſpecies, de regu. iur. generi, lib. 6. ff. eo. in toto [b] bene facit in libr. feud. ſi de feud. contro. fu. c. in generali. ubi ſic dicitur: In generali alienatione uaſalli non continentur, niſi nominatim dictum fuerit. & de cap. qui curiam uen. ca. 1. ubi dicitur, quod ſi capitaneus in curia, quam uendit, habebat uaſallum, feudum, niſi

expreſsim de eo actū ſit in uenditione nō tranſit. non
ob. quod dicit, Beneficia largiſsimè interpretanda: qa
illud nō procedit in priuilegiis q̃ ius cōe,. quæ alterius
ius abſorbent, uel grauiter lędunt, ſu p quo uide quod
dixi. j. de uerb. ſig. olim, ſuper ulti. glo. & ſupra de reſcri
ptis, cām quę, nec ob. ꝙ fauor his religioſis debet, ad
quod reſponde per decre. nuper infra de dona. inter vi
rum & ux. [*Et hoc ipſum*] quod ſcilicet prouiſum eſt de
Ciſtercienſibus tā per ipſorum ſtatutum, q̃ per noſtrā
5 ordinationem [*Vt eccleſiarum† pralati*] h. d. ad conſolan-
dos eos, ne. ſ. turbentur ex eo, ꝙ ipſorum priuilegio de
rogatur. in cle. de ſepul. dudum. §. fi. [*Obſeruare*] aliter ip
ſorum eſſent priuilegia decurtanda, infra de priuile. c.
6 4. ¶ Vlti. glo. † quærit, arguit pro & contra, & ſol. ¶ *In*
7 †*glo. pe. ibi. l. 1. lib.* 10.] uide hanc, & ſeq. de teſti. cauſam. 2.
8 ſuper ulti. glo. ¶ *In*† *glo. 2. ibi, eccleſiæ*] idem etiam poſt, ſe
cundū Hoſt. puto, ꝙ glo. intellexit de prædio acquiſi-
to, ut ſit fundus mona. & ſui ambitus de nouo fundan
di, qui fundus ante, q̃ ibi ædificetur eccleſia, tradetur
excolendus: ſed Hoſt. intellexit, quod glo. intendat, ꝙ
poſſeſsiones emptæ pro dote mona. de nouo fundan
di ante, q̃ ædificetur, nō gaudeant antiquo priuilegio
poſtea non, ex quo fuerit mona. ædificatum, gaude-
bunt. & reprehendebat in hoc gloſſ. dicens, ꝙ etiam
poſt ædificationem ceſſat antiquū priuilegium. Ego
ſic intelligo literam, ꝙ ſi Ciſtercien. forte non haben-
tes domum Bonon. uolunt ibi mona. de nouo funda
re, poſſunt tam pro fundo, q̃ pro dote emere poſſeſsio
nes decimales: aliter non. & tunc & ante ædificatio-
nem mon. & poſt aut tradentur aliis colendę ſecundū
ſtatutum Ciſtercienſium, aut ſi etiam per ſe colant, de
illis decimas ſoluant ſm prouiſionem papæ. nec puto
glo. intellexiſſe contrarium, ſed ut prius dixi. ¶ *In glo.* 3.
9 *ibi, eas* †*poſſunt habere*] dic ꝙ aliud eſt præſcribere ius per
cipiendi decimas ab aliis; & ſic loquantur contraria.
aliud præſcribere ius non ſoluendi. & hoc caſu loqui-
tur hic, licet Hoſtien. hic uoluerit diſtinguere inter re
ligioſum laicum, & clericum. primus non præſcribit;
& ſic loquitur decre. dudū, ſupra eo. ſecundus ſic: quia
licet non miniſtret ſpiritualia, facit tamen officium di
uinum, & forte deuotius, q̃ ſecularis clericus. unde &
ex l. diuina, niſi canonica aliter ordinaſſet, potius eſſēt
eis decimæ ſoluendæ, q̃ ſecularibus clericis, ad hoc, ſu
pra eo. tua 2. de ſepul. fraternitatem. ad hoc, ſupra eod.
cum in tua, & c. dilecti, & c. ſuggeſtum. ſm eum etiam
10 dici † poteſt, ꝙ mon. ſitum intra limites alicuius paro-
chiæ quò ad poſſeſsiones proprias non poſsit immuni
tatem allegare, niſi priuilegium, uel præſcriptionem
cū titulo oſtendat, uel probet. s. eo. dudum, & c. à no-
bis. In aliena uero parochia ipſas ex conſue. poteſt ac-
c quirere[c] ſupra eo. cum in tua, & c. ad apoſtolicæ. ſi. no.
de præſcrip. auditis, & c. ſe. ad hoc. j. de priuil. ſi de ter-
ra, & c. accedentibus. 4. diſt. §. leges, in auct. de hæred. &
Fal. in prin. ſed quid dicat, etiam in hoc ſecundo caſu
neceſſarius eſt titulus, de præſcrip. c. 1. lib. 6. ¶ *In glo. ulti.*
in fi.] hoc eſt ex hac extenſione, quam facit hic papa:
quia aliter non præiudicaſſet, ſecundum Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶ De pac. Ibi uide glo. & Bar. & Ioan. And. in c. Rainaldus, in glo.
no. argum. & hoc poteſt dici prohibitio fieri non à ſeipſis, ſed à
concilio, ut patet in prin. capituli, & ſic à iudice, quæ prohibitio
an impediat dominij tranſlationem, uide ubi ſupra, & in §. diui,
& in l. filius, ff. de le. 1, & per Bal. C. de condi. ob cauſam. l. ea lege.
b ¶ In toto. Vide plene per Bar. in l. quæſitum. §. fi. ff. de fun. inſtruc.
inſtru. le. & glo. & Ioan. And. de reſcrip. capitulo primo.
c ¶ Acquirere. Illud poſſet defendi quò ad tertiam eccleſiam, pro
qua non faceret ius commune: quia tunc titulus non requiritur,
ſi ad illam decimam ageretur per monaſterium, uide de reſti. ſpo.
cap. 2. in glo. no. quòd, lib. 6. & de præſcrip. c. 1. in fin. glo. mag.
eodem libro.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſis ſi quod probibeatur, etiam ſingulis intelligitur interdictum.*
Eccleſiaſticis pari modo ſi interdicatur, & ſecularibus & laicis intelligitur.
Argumentum hic à maiori ad minus habet locum.
Decimas neque in pignus, neque in donum concedere licet, & cui, & quo caſu, & nu. 2.
2 *Fructus rei eſt pignori dare licere.*
Aliena res non poteſt obligari.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT XXXV.

1 INnterdicimus. Breue eſt [*Vni
uerſis*] etiā † ſin
gulis intelligitur interdictum. de hoc infra
de exceſ. pręla. nimis, in fi. [*Eccleſiaſticis*] mul
to fortius ſecularibus, & laicis ſecundum Hoſti. alleg.
ſupra eo. quamuis, & ca. ad hoc, & c. prohibemus. per
quod capitulū forte hic omiſit de laicis [*In pignus*] nec
etiam in donum ſine auctoritate epi. s. de his, quæ fi. à
præ. cum apoſtolica, Inn. & Hoſti. & Pe. obiicit Vin. ad
2 textū de l. fi. ff. de uſuris. ubi dicitur, quod † fructus rei
eſt pignori dare licere: ſed ibi ponit fructus pro qua-
dā cōmoditate, non propriè pro fructu ſm eum [*Non
præſumant*] ēt de conſenſu epi, ſi non ſit antiquum feu-
dū, ne ſic uideat eccleſia poſſeſsionem laici approba-
re ſecundum Gof. recipiendo in pignus, & quia aliena
res non poteſt obligari. C. quæ res pig. ob. poſ. l. qui fi-
lios. Si uerò ſit antiquum feudum, poterit, ſeruato ta-
men ordine decr. cum apoſtolica. §. quia uerò. fructus
tamen computabit in ſortem, niſi forte conſenſerit ec
cleſia, ad quam ſpectant, de uſufr. c. 1. in fi. ſm Hoſtien.
Forte uerius eſt dicere, ꝙ hæc decre. intendit prohibe-
re etiā de antiquo feudo, ut ſic laicus indigens neceſſe
habeat illud pignorare ipſi eccleſiæ ad quam ſpectat,
3 ex quo alteri pignorare non poterit. ¶ Prima † glo. re-
ſpon. per quæſtionem, de quibus decimis hic loqua-
tur. ¶ *In glo. 1. ibi, fructus*] ſi abſtinet à ſeruitio uaſalli.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli, ſiue rubricæ.*
De religioſis tractatus continet quinque titulos.
2 *De regularibus, & ad religionem tranſeuntibus quibus alijs in locis & libris canonicis agatur.*
3 *Regularis unde dicatur.*
Regula ſumitur dupliciter.
Religio quibus accipiatur modis.
4 *Hic titulum an præcedere debebat tractatu ſecularium clericorum.*
Clerici ſeculares an maiores & anteponendi regularibus.
Maioritas adminiſtrationis maioritati meriti præfertur.
5 *Hæc rubrica an concipienda eſſet de regularibus tantum, uel pars poſterior præmittenda priori.*
Ad religionem tranſitus eſt duplex, & ipſe inſit religioni.
De tranſitus huius uaria denominatione.

De regularibus, & tranſeun. ad religio. Rubrica.

1 ¶ Viſo † de clericis ſecularibus, & rebus ipſorum, de re-
gularibus, & his quæ ad eos pertinent, uideamus ſm
Da. Goff. & Hoſtien. uel aliter: quia in proxi. ti. docuit
auctor de decimis religioſorum in c. 3. & 4. & c. dilecti,
& c. ſuggeſtum, & plenius in c. ex parte. 1. & in c. pe. ſub
mittit nunc gñalem tractatū de religioſis: quem tracta
tū proſequitur in 5. rubricis ſequentibus. una ex cā in-
termiſſa, ſ. de cōuerſione infideliū. & quia in hac tertia
parte pmixtim de clericis, & monacis tractat, tractatū
terminabit

terminabit expreſsè & ſpecialiter de utriſq; ponens in
2 fi. rubricam. ne cler. uel mo. &c. Et ſcias † ꝙ eodem mo
do Gratianus in 5. cauſis proſecutus eſt tractatum re-
ligioſorum, ſ. à 16. uſque ad 20. & potiſsimè in 19. & 20
repetitur autem hæc rubrica in 6. & in cle. cui conue-
nit, de temp. or. ad aures, de offi. ord. quanto, de poſtu
la. c. 2. de ſindi. c. uno. de his, quę ui, mc. ue cauſa c. 1. de
iudi. cum deputati, de iureiuran. ſicut, de ap. cum ſpe-
ciali, in fi. de ui. & ho. cle. c. pe. ad fi. de uoto, ſcripturæ,
ne cleric. uel mo. ſed nec. de ſpon. commiſſum. de ac-
cu. qualiter. 2. in fi. de apoſta. cap. 2. facit etiam lib. 6. de
elec. quorundam, & c. ſi religioſus, & c. nullus, & c. ex
eo ꝙ §. fi. & c. indemnitatibus, in prin. de procu. c. 2. de
hæreti. accuſatus, in fi. & cle. de elec. in pleriſque, uer.
nullus, de procura. religioſus. ¶ Sciendum eſt † ꝙ regu
3 laris hic dicitur à regula, non inquantum regula eſt,
quæ rem breuiter enarrat. ff. de reg. iur. l. 1. ſed inquan
tum eſt regula norma rectè uiuendi. 3. diſtin. regula.
Sumitur autem religio interdum latiſsimè, & ſecun-
dum id comprehendit omnem Chriſtianum, & ſic di
citur religio Chriſtiana. 98. diſtin. cap. 1. de diuor. gau-
demus, de apo. quidam, de homi. pro humani, lib. 6.
ad fin. & in epiſtola inter claras, C. de ſum. trini. circa
prin. interdum ponitur pro honeſtate, ſm quod non
includit omnes Chriſtianos, ſed honeſtè uiuentes etiā
laicos & coniugatos. 16. q. 1. iuſta 33. q. 4. quod deo, de
conſti. eccleſiæ, de reb. eccle. non alie. c. fi. ſm hoc po-
teſt intelligi Iac. 1. in fi. ibi, Religio mūda & immacula
ta uiſitare pupillos &c. interdum ſumitur minus latè
ſecundum quod comprehendit clericos ſeculares, qui
dicuntur eſſe ſub regula. 1. q. 3. ſaluator, ultra medium.
12. quæſtione 1. c. 1. in fine, in auct. de ſanctiſ. epiſ. §. da-
mus. Interdum ſtrictè, vt hic ſecundum quod dicimus
religioſum, qui per emiſsionem profeſsionis prælati
imperio ſubiicitur, & facit quod no. infra de uoto, ex
multa, poſt prin. dicitur etiā religio iuramenti, de iure
iuran. ſi uerò, in prin. & c. quēadmodū, in fi. & infra de
ſpon. requiſiuit, & ſicut in materia rubricæ, ſic & ibi di
4 citur à religo religas. ¶ Oppo. ad rubricam † ꝙ malè
ſituata, præcedere enim debebat tractatus religioſorū
tractatum ſecularium clericorum, cum illi ſanctiores
ſint & iuſtiores, & ſic maiores. primum probatur 47.
diſt. quantumlibet, ſecundum 40. diſt. c. ulti. in fi. ſunt
etiam fauorabiliores. 56. diſt. niſi de fi. preſby. cap. 1. de
apoſt. c. 2. de ſenten. excom. cum illorum, cum ſimili.
Sol. hæc ſunt de arbitrariis, quæ à principum uolunta
te dependent, ut aliàs in fi. dixi. uel dic clericos maio-
res monacis, quod patet. 55. diſt. priſcis. 16. q. 1. alia, & c.
legi. Mutilatus enim, uel aliter irregularis poſſet eſſe
bonus monacus: qui tamen non eſt bonus clericus, vt
ibi. Contraria loquuntur de maioritate meriti, cui prę
ponitur maioritas adminiſtrationis. de hoc, ſupra de
officio archipreſby. capitulo primo. ¶ Oppo. etiam ꝙ
5 aut † ſuperflua pro parte, aut male formata. de primo,
quia ſufficiebat dicere de regularibus. de ſecūdo, quia
ſi de tranſeuntibus erat dicendum, præmitti debebat
ſic, ſcilicet de tranſeuntibus ad religionem, & regulari
bus. ad religionem enim habet ſe tranſitus ut prius ad
poſterius, ſicut ſcrutinium ad electionem tractatus ad
alienationem: ſponſalia ad matrimonium; obligatio
ad actionem, & his ſimilia, de elect. quia propter, de
reb. eccle. non alie. dudum. ff. de ſpon. l. 1. inſti. de actio.
in princ. Sol. non eſt ſuperflua pars. 2. quia non omnis
tranſiens ad religionem regularis eſt, ut patet in eo,
qui tranſit probationis cauſa, infra eo. ſtatuimus. in
minore, infra eod. ad noſtram, & cap. 1. lib. 6. & furio-
ſo, infra eo. ſicut tenor. & ſi. nec malè formata. Eſt
enim duplex tranſitus ad religionem, effectualis ſcili-
cet & corporalis. primus, cum is, qui poteſt obligari re
ligioni, illam profitetur, licet non tranſeat corporali-
ter ad clauſtrum, nec habitum ſumat; & de hoc, infra
eo. porrectum. ſecundus corporalis, cum ſcilicet cor
pore tranſit ad clauſtrum, ueſtit habitum, & inter re-
ligioſos uiuit. primus tranſitus ineſt religioni, ſecun-
dus uero præcedere poteſt & ineſſe habita diſtinctio-
ne, de qua, infra eo. conſulti, & c. ad noſtram, & capit.
conſtitutionem, lib. 6. ſed & utrunque tranſitum præ-
cedere poſsit religio, ut ſi profeſſus unius religionis al
tero prædictorum modorum tranſit ad aliam. cum
igitur ſit tranſitus de ſeculo ad religionem, & de reli-
gione ad religionem, patet, quòd fuit bene formata.
de uaria uerò denominatione huius tranſitus dicam,
infra eo. Ioannes, cuius fauore ſumus hæc locuti.

SVMMARIVM.

1 *De ætate profeſſi ſi dubitetur, actor probabit, utriuſque tamen probatio recipi poterit.*
Metum, uel uim quis probet.
2 *Epilogus, & additio gloßarum, nu. 3.*

CAPVT I.

1 NVllus. Breue eſt [*Aetate*] ſi con-
ſtet † de profeſsione, & du
bitetur de ætate, probabitur actor, vt
no. 78. diſt. preſbyter. facit, infra eo. ad
noſtram & adde, quod dixi, ſupra de
probat. in præſentia; ſuper glo. no. ꝙ;
utriuſq; tamen probatio recipi pote-
rit, de renun. ſuper hoc [*Spontanea*] & hoc qui metum,
uel uim allegat, probabit: ſed & uterque probare po-
terit, ut in præce. decre. ſuper hoc, & facit quod not.
ſupra, quod metus cauſa. cap. 1. in glo. penul. ¶ Prima
2 † glo. reſpondet per ob. & ſol. cui ſol. ſignat contrariū.
3 ¶ *In* † *glo. 1. in fi.*] dic ut ibi no. & infra de reſcriptis, ſi eo
tempore, lib. 6. ¶ *In glo. 2. in fi.*] in uiro. 14. in puella. 12.
infra eo. ſignificatum, & c. ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium ingreſſus impubes, quando à parentibus reuocari poterit, uel ipſe exire, & nu. 2. 4. 5. & 6. in fin.*
Oblatio parentum alterius an ſufficiat, uel utrius ex tutoribus, & uiuente patre fiat.
In ſpiritualibus naturalis ratio iuri poſitiuo præfertur.
2 *Profeſſus quibus caſibus quis dicatur, & nu. 1. & 4. 5.*
Sponſalia nunquam tranſeunt in matrimonium per ſolum lapſum temporis.
Monacus quis fieri præſumitur ex leuioribus, quàm coniux.
Habitus quando non inducat profeſſionem, & nu. 4. & 5.
3 *Voto filiæ contradicere poteſt pater domi morantis.*
Clericatus pro monacatu hic.
4 *Vis, uel metus quamdiu excuſet intrantem religionem, & nu. 5.*
5 *Religioni quando quis dicatur obligatus, & nu. 6. in fin.*
Proteſtatio prodeſt ingredienti monaſterium.
6 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 SI quis. Caſus. Impubes † monaſteriū
ingreſſus poſt annum à paren-
tibus reuocari non poteſt: ſecūdum, quòd
pubes per uim ingreſſus poſt annum exi-
re; uel à parentibus reuocari non poteſt. ſecunda
ibi, Si uero [*Conſenſu*] tunc enim parentes non recla-
marent, infra de regul. iuris, quod ſemel, nec ipſe fi-
lius uſque ad pubertatem. de hoc, infra eodem ſigni-
ficatum [*Parentum*] quorum conſenſu habito tacito,
uel expreſſo per illos ulterius non reuocatur. 20. q. 1.

cap. 1.2.3.& 4.& q.2.c.1.ex quibus elici uidetur, ꝙ alte
rius.ſ.patris,uel matris ſufficiat oblatio . Idem in tuto-
ribus,ſi plures habet,cum illi æquiparentur parētibus
20.q.2.puellæ,uidetur tamen,ꝙ potior eſſe debeat cō-
ditio prohibentis,ar.ff. communi diui,Sabinus, ſecun
dum Inno.& no.de hoc in præ.cap.20.q.2.c.1,& q.1.c.
2.Alii dicunt, ꝙ in hac parte non uoluntati matris ſtā
dum eſt, ſed patris,qui filium in poteſtate habet, inſti.
de patri. poteſtate, & de pupil. ſubſti. Sunt & qui aſſe-
runt , ꝙ qui unum parentem habet, tantum ille ſolus
offerre poteſt.& ſi habet tutores alios,quàm parentes
tamen parentes inuitis tutoribus ipſum offerre poſ-
ſunt: ſed ſi ſit auus, qui habet in poteſtate nepotem,&
filium,pater inuito auo filium offerret, & non è con-
uerſo.uide 32.q.3.c.uno. & eſt ratio, quia in ſpirituali-
bus præfertur naturalis ratio iuri poſitiuo.Vnde inter
patrem & matrem, & filios , qui ſunt in poteſtate, uel
emancipati non uidetur quantum ad hoc differentia
facienda . Ingrediens autem , uel oblatus intra annos
pubertatis exire non poteſt, ar.infra de deſpon.impu.
2 de illis . Quod autem ingreſſus† ſua auctoritate poſsit
infra pubertatem egredi,eſt ar. infra eo.ſignificatum .
Dicunt & aliqui,ꝙ ſi coacti offerantur ante pubertatē
egredi poſſunt,argum.à contrario ſenſu 20.queſtio.2.
c.1.ſed & quando oblati ſunt à parentibus,dicunt qui
dam,ꝙ in 15. anno & ultra in infinitum exire poſſunt
niſi poſtea uotum emittant,uel profeſsionem faciant
tacitam,vel expreſſam,infra eo.ſtatuimus.20.q.1.illud
& hoc idem eſt in matrimonio carnali, in quo ſponſa
lia nunquam tranſeunt in matrimonium per ſolum
lapſum temporis,infra de deſpon.impu.atteſtationes.
Nec ob. infra eod.cum uirum : quia ibi non fuit ſolus
tranſgreſſus temporis, imò etiam in maiore ætate da-
ta fuit benedictio monacalis . Alii dicunt, ꝙ lapſo.15.
anno exire non poteſt: quia per lapſum quintidecimi
anni uidetur tacitè profeſſus,ſicut & ille, qui in maio-
ri ætate religionem intrat.nec ob. quod dictum eſt de
carnali matrimonio:quia facilius & per leuiores præ-
ſumptiones præſumitur quis fieri monacus,quàm cō
iunx.& pro hac opi.facit : quia ille, qui per uim poni-
tur in monaſterio , tacitè profeſſus præſumitur lapſu
anni,infra eo.c.§.1.Multo fortius ergo,ſi ſponte ingre
diatur,arg.infra c.ex parte,& c.cum uirum.& hæc opi.
hodie comprobatur,infra eo.c.1.lib.6. Hoc autem ſa-
tis poſſet concedi,ꝙ in monaſteriis, in quibus eſt con-
ſuetudo,ꝙ in certo tempore fiat uocalis profeſsio,uel
aliæ ſolennitates interueniant,per ſolam receptionem
uel portationem habitus non intelligitur quis profeſ-
ſus.argu.20.q.1.illud, & infra c.quia inſulis, & c.ſtatui-
mus,in fi.In hoc enim caſu non eſt præſumendum cō
tra ingredientem per lapſum anni,niſi & per abbatem
ſm conſuetudinem nouus habitus ei detur,uel alia ſo
lennitas obſeruetur. nec ob. ſupra quod metus cauſa.
c.1.quia ibi uotum emiſit, & profeſsionem fecit,licet
proteſtationem præmiſerit,cui de facili intelligitur re
nūciaſſe.Item hoc quod dictum eſt, locum habet, vbi
certum eſt , ꝙ expreſſa & uocalis profeſsio non eſt fa-
cta: nam in dubio ex portatione habitus eſt profeſsio
præſumenda.27.diſt.ꝙ interrogaſti.20.quæſtio. 1.puel
læ,infra eo,uidua:etiam expreſſa & uocalis.nec eſt ne-
ceſſe, ꝙ abbas hanc probet:quia propter præſumptio-
nem transfertur etiam onus probandi in monacum ,
ut ſcilicet probet ſe non fuiſſe profeſſum,argumento,
in eo,quod legitur & no.ſupra ut eccle.benefi.capitu-
lo primo.§.1.quod tamen per rerum naturam,cum fa
ctum negetur,probari non poteſt,ſupra de electio,bo
næ.§. contra legati . Alii dicunt, & ut uidetur, melius ,
quod quando nō ſunt diſtincti habitus, ſi per annum
a portet habitum, tacitè præſumitur[a] profiteri. & idem
eſt,ubi ab initio ſolenniter accepit habitum, quo mo-
naci utebantur, infra eodem ex parte, ſecundum In-
nocentium. Tu dic,ut infra capitulo primo,libro ſex-
to,& in Clementina eodem titulo,eos qui[*Ipſius*]ton-
3 ſurati[*Annum*]dicit†Hoſtienſis,quod hic dicitur de an
no, determinat , quod habetur, Numeri.30. ibi, mu-
lier, ſi quippiam uouetit , & cætera.ubi probatur par-
trem contradicere poſſe uoto filiæ in domo moran-
tis[*In clericatu*]ideſt in monacatu.12.quæſtion.1.duo
4 ſunt.Phi.[*Per uim*]ut ſi ligatis † manibus tracti & ton-
ſurati fuiſſent: nam & tunc fit ſibi præiudicium, ſi per
annum deferat in monaſter. habitum , & tonſuram .
poteſt ergo talis intra annum exire : annalis tamen
mora non nocet niſi poſt annum ibi completum. vbi
uerò maior per metum profitetur, non fit ſibi præiu-
dicium durante metu . Metu uerò ceſſante ratificat ,
quod eſt actum , niſi ſtatim exeat, ſupra quod metus
cauſa, capitulo primo.& 1.quæſtio. 1. conſtat. Et qui-
dam hic exponunt, per uim, ideſt per metum. Alii in-
telligunt de metu , qui poteſt cadere in conſtantem ,
dicentes , quòd ſecus, ſi per dolum, qui non excuſat ,
ſupra quod metus cauſa,capitulo penultimo . Si quæ-
5 ras , quæ ſit † ratio , quare ſumens habitum per uim
ſtando per annum ratificat , ſumens uerò ſponte &
non intentione uouendi non ratificat, dicit Innocen.
& Hoſtien. ꝙ quando alicui etiam inuito datur habi-
tus,ea intentione datur ei,ut fiat monacus.quod ergo
illo nomine factū eſt , expreſsè & tacitè ratificare po-
teſt,infra eo.cum uirum. ſecus, quando nec ipſe , nec
ille,qui dedit habitum, hoc intendit, ut fiat monacus
quia quod nihil eſt , tacitè per lapſum anni ratificari ,
non poteſt,ſecundum Innoc.ſi autem dans intendit ,
ſed non recipiens, not. de priuileg. tuarum,in glo.per
hoc dictum Innocen.quod intelligit Hoſt. de illo, qui
expreſsè dixit , quòd obligari nolebat religioni etiam
per lapſum anni,ſed ſolum probare intendit : aliàs di-
cit,quòd in dubio ipſum obligabat lapſus anni. & no-
tabat hic.5. caſus diuerſos . Primus, quando pubes re-
ligionem ingrediens talem proteſtationem facit ex-
preſsè , & tunc ipſum non obligat lapſus anni. allega.
infra eo.ſuper eo, & quod nota . infra eo. ad apoſtoli-
cam . Secundus, quando non facit expreſſam profeſ-
ſionem:ſed apparet expreſsè,ꝙ uoluit dimittere ſecu-
lum,nec infra triduum pœnitet, infra eo. ad noſtram.
Tertius cum neutrum horum apparet, ſed dubia ipſius
intrantis intentio; & ſic ipſum obligat lapſus anni , in-
fra eo.ad apoſtolicam,etiam ſi per uim ingrediatur,vt
hic. Quartus ſecundum Clementem IIII. quando re
nunciat mundo, nec infra triduum exit. Quintus quā
do uocalem & expreſſam facit profeſsionem,quo ca-
ſu ſtatim obligatur,ſaluo quod habes,infra eo.non ſo
lum,li.6.Tu addas caſum,de quo dicam,infra c.2.[*Nec*
6 *ipſe*]filius[*Annum*]& diem,ut ſupra Hoſt. ¶*In*† *glo.1.pa-*
pam,ibi,corpora]& de ma.& obe.c.1.& Hoſt.[*& in fi.*]uel
propriè.& tunc fit hoc poſtulando iudiciū eccleſiaſti-
cum.11.q.1.placuit,Lau.¶*In glo.ſeq.ibi,epiſcopi*]infra de
frigidi.c.1.¶*In glo.quò ad,ibi,exire*]imò poterit uſq; ad fi-
nem quintidecimi anni.quod dic, ut infra eo.c.1.lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶Præſumitur. Præſumptione iuris & de iure ſecundum Hoſtien.
& Ioan.And. contra , uide ipſum eo.ti.c.1. lib.6.in glo.1.præſu-
mitur,& ibi quando, qui male concor.opi.& uide infra in glo. ut
ſi ligatus; nec requiritur in hac tacita profeſſione per lapſum an-
ni obtrectatio tridui, ut in c.conſtitutionem, eo. tit. lib. 6.no. &
per Ioan.And.in c.1.præalleg.in glo.& ipſo anno.

SVMMARIVM.

1 *Hæc decretalis quos habeat intellectus,& nu.4.*
Monaſterium ingreſſus , in quo antiqua regula non ſeruatur , mo-
naſterium reformatur, quo caſu profiteri cogatur, uel exire.
Habitum monacalem ſuſcipere quibus non liceat monaſterium in-
gredientis proteſtatio tutatur à profeſsione , in fin.
2 *Fictio duplex,Epilogus,& additio gloſſarum,nu.3.4.*

CAPVT III.

1 VT clerici. Caſus. Sunt † quidam ſe-
culares canonici , qui ut
inter collegas religioſores appareant , ſu-
ſcipiunt habitum monacalem . de his hic
dicitur, ꝙ uel fiant ueri monaci,uel ueri clerici ſecun
dum Vin. Inn. uerò dicit decre.intelligi,quando non
profeſsi , nec profiteri uolentes deferunt , licet malè,
eundem habitum cum profeſsis,vel quando quis aſ-
ſumit habitum,ſine ſolemnitate , & ſic dicit loqui de
elec. cum cauſam,in fi. dicit Hoſti. hunc intellectum
corrigendum , niſi intelligatur , infra annum,ſed dic.
ut infra c.1.lib.6.dicit etiam Hoſtien.c.poſſe intelligi,
quando quis intrat monaſterium, in quo eſt certa re
gula ab antiquo ſtatuta : ſed non ſeruatur etiam quò
ad habitum,nec intrans ſe obligat ad illam ſeruandā,
ſed illam tantum,quæ ibi de facto ſeruatur , & poſtea
monaſterium reformatur . quo caſu is , qui ingredi-
tur,non cenſetur religioſus,ſed monaſterio reforma
to profiteri cogitur , uel exire. remittit ad præ. decre.
cum cauſam,& ad ſum. eo. tit.§.ad quid tenetur,uer.
ſed & tenetur ad profeſsionem, ſi ponderabis ſupra-
dicta uerba, alius eſt caſus, quem tractabo,infra eod.
ſuper eo, in gl. quamuis. Idem ſecundum eum in in-
grediente locum,vbi ad vnguem ſeruatur regula,ſed
proteſtatur , ut dixi ſupra c. proxi.[*Fingunt*]eſt fictio
2 † operis , & fictio intentionis, de prima hic.de ſecun-
da.27. diſt. ꝙ interogaſti , ſecundum Hoſti.[*Nomine ſo*
3 *lo*] ſic ſupra ti.1. in aliquibus, Hoſti.¶ Prima † glo.di-
ſtinguit ſimulationis cauſam honeſtam , & inhone-
ſtam,& arguit ad quæſtionem. ¶ Vlt.glo.alle.duo iu
4 ra,in contrarium alia duo,& ſoluit. ¶ *In* † *gl.1.ibi, quòd*
interrogaſti]ubi de hoc[*& ibi,ex literis,infra*]quod dic,vt
eo.ti.tua nos[*& in fi.*]de hoc infra,de priuile.tuarum,
in glo.per hoc. ¶*In gl,ult.in fi.*]unde dixit Hoſti. ꝙ hic
extra mona. & conſortium monacorum ſtabant in
habitu , in contrarijs mona.ingreſſi deferebant habi-
tum inter monacos .

SVMMARIVM.

1 *Nouitia quibus caſibus cenſeatur profeſſa,& num.2. 3. & 7.*
Per uelum conuerſionis , uel profeſsionis quando intelligitur fieri
conuerſa, uel profeſſa,& num.3.
Quando per habitum,num.2.
4 *Violentia excuſat à profeſsione tacita, & expreſſa.*
Oblatio non ſufficit niſi per annum manſerit quis in religione.
Tenor pro proteſtatione,uel intentione.
5 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum,nu.6.7.*
De uelo multiplici ubi tractetur.
Nouitium non tenentur admittere , uel uocare ad actus profeſſa-
rum.
Eius uox non ualet.

CAPVT IIII.

1 VIdua ſi. Caſus.Nouicia † quæ ſe ſcien-
ter ingerit actibus profeſſarū,
a cenſetur per hoc[a] eſſe profeſſa, & dixit Ab
ba. ꝙ magiſter ſuus intelligebat hoc,c. de
Beguinis,hoc non placet[*Non ſacrum*]quàmuis hæc vi
dua receperit uelum conuerſionis , uel profeſsionis,
ideſt quod datur ſolum conuerſis , vel profeſsis, non
tamen intelligimus per id illam fieri conuerſam , uel
profeſſam,niſi aliæ preſumptiones iuuent,puta quia
cum ſolennitate recipit uocatis parentibus, uel de l-
tari,uel in eccleſia,vel ſolenniter ab epiſcopo, uel ab-
bate interueniente benedictione ſolenni, uel etiam à
ſimplici monaco , uel ſacerdote cum ſolennitate ſo-
lita,de conuer.coniu.ex parte.2.ſupra quod me. cau.
c.1.ſic intelligatur infra c.ad veſtram & c.ſe. Eſt etiam
neceſſe,ꝙ ſciat ex conſuetudine, uel ſtatuto eccleſiæ
2 uotum eſſe annexum illi uelo . Sunt † etiam , qui di-
cunt,ſed non placet Innoc.ꝙ quamuis ſine ſolenitate
receperit habitum,ſi ex poſt facto ſequūtur præſum-
ptiones, per quis apparet , ꝙ intendit uitam mutare,
ut quia facit,quæ faciunt ſolæ profeſſæ,& tunc ſit ob
ligata, & hoc placet Hoſtien. & mihi, dummodò in-
telligas illam nouiciam, ut dixi ſumando,& perſeue-
ret triduo,infra eo.ad noſtram, & capitulo conſtitu-
tionem,libro ſexto. Nec enim refert ſecundum Hoſ.
an à principio , an ex poſt facto obligetur. In mona-
ſteriis autem , ubi non eſt diſtinctus habitus, etiam ſi
cum prædicta ſolennitate, uel cō ſimili ſumat quis ha
bitū , ſemper intelligetur ſumpſiſſe habitū probatio-
nis,infra eo.ad apoſtolicam,& cap.ex parte,niſi appa
reat,& cætera,infra eo.ſtatuimus.De alijs,quæ hic no
3 tantur,dic ut infra,c.1. lib.6.[*Impoſuerit*] hoc † non fa-
cit pro ipſa,cum uiduę velum non ſacrum accipiant,
vel hoc aſſerebat mulier,ſed non approbabat,uel nō
eſt vis in ſola ueli ſuſceptione : quia & ſi conſtaret , ꝙ
uelum non ſacrum , uel ſacrum etiam recepiſſet ſine
ſolemnitate , quamuis poſtea obtuliſſet vt monaca ,
nō uideretur per hoc tacitè profeſſa ſecundum Inno
centium,ſed Hoſtien. contra,& ipſe Innocē. demum
dicit, ꝙ hæc duo uelum nō ſacrum ſuſcipere, & cum
uelatis offerre ſufficiunt ad probandum,ꝙ ſit mona-
ca,uel conuerſa.27.diſtin. ꝙ interrogaſti,alterum ſo-
lum non ſufficeret.de conuer.coniu.chariſsimus,ſed.
ſi à ſacerdote, uel epiſcopo ſuſcepiſſet, hoc ſufficeret
ſecundum eum,quicquid dicant, hoc credo,quòd ſi
non nouicius immiſcet ſe actibus profeſſorum , per
hoc nō dicatur profeſſus, & ſic intellecta ſit uera opi
nio. Innoc. in nouicio uerò ſecus ſecundum opinio.
4 contrariam[*Obtulerit*]repete ſponte.nam ſi in † exerci
tio illius actus illata fuiſſet uolentia , ſicut illa excuſa-
ret à profeſsione expreſſa, ſupra quod metus cauſa,c.
1. ſic, & fortius à tacita , infra eo. conſtitutionem, in
fine,lib.6. niſi ſequeretur ratificatio, ſupra c.2.& dicit
Hoſti.[*Obtulerit*]& per annum ſic manſerit,argumen-
to,infra.eo. ſtatuimus, & ſupra. c. 2. ſed hoc non pla-
cet de triduo,forte faceret,infra eo.ad noſtram[*Eo te-*
nore]ideſt proteſtatione, uel intentione,Inn.¶Secun-
5 da † glo. reſpondet per contrarium de c.deuotis.¶Vl
6 tima glo.reſpondet per quæſtionem. ¶ *In* † *ulti.glo.ibi,*
in bonæ]uide in decre.ulti.ſtatim allega.ſuper 1.gl. ¶*In*
7 †*glo.2.ibi,uelum uero*]de multiplici uelo quære no.20.q.
1.§.uelamen,& hoc per Goffre. & Hoſtien. ¶*In glo.3.*
b *ibi,uelatæ*]uelo profeſsionis intelligo,[b] & per hoc di-
co,ut etiam in textu tetigi, ꝙ ſi nouicia ſcienter ſe im
miſcet actibus profeſſarum,quicunque ſint illi actus
ſiue offerendi panem,ut hic,ſiue conſtituendi ſyndi-
cos,iniendi contractus, faciendi electiones, vel rece-
ptiones monialium abbatiſſarū,vel alias ad profeſſas
ſolas ſpectantes de iure , conſuetudine, uel ſtatuto,ꝙ
per id intelligatur profeſſa, ſi ætatis eſt aptæ,& ſponte
id facit,& perſeuerat triduo,infra eodem conſtitutio
nem,in fine,lib.ſexto,& facit quod dicam ſecundum
Hoſti.infra eo.ſtatuimus,in fine,& ſic conueniunt di
ſtinctio actus,& habitus. ſed oppones,eligere ſpectat
ad profeſſos. ſed nouicius ingerendo ſe huic actui cū
profeſsis ſecundum hoc erit tacitè profeſſus,ergo nō
eſt reperire , ꝙ nouicius ſit ab electione repellendus,
& ſic inutile eſt , quod dicitur infra de electio. ex eo ,
quod,in fi.& c.indemnitatibus,in principio.Sol.pro-
feſsi

feſſi non tenebuntur illos admittere, vel vocare, & ſic
non eſt ſuperfluum illud ius. uel aliter, licet facta ele-
ctione, & actu illo ſic perfecto, intelligatur ille hoc
ſciens tacitè profeſſus, tamen uox eius nō valet, cum
profeſsio inducatur ex actu perfecto, & ſic poſt ele-
ctionem finitam, & non prius intelligitur profeſſus,
ad hoc de electio. perpetuo, lib. 6. & ſic ius illud non
eſt inutile, niſi diceretur hoc caſu, ut dixi in ſeruo, de
coniug. ſer. capitulo ultimo, ſuper gl. fi. uel non erit
ius ſuperfluum, ſi dicas, ꝙ poſt electionem adhuc re-
quiratur tridui perſeuerantia, ideſt non pœnitētia an
tequàm dicatur profeſſus, ſicut & in alia tacita, infra
eo. conſtitutionem. 2. reſpon. primum placet. ¶ *In glo.
ult. ibi, c. ult.*] uide, quod de matrimonio carnali no. eo.
tit. mulieri, in prima glo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Per hoc. Quia non reperit aliquid, quod poſsit ratificari, cum nullus actus præceſſerit oſtendens de animo iſtius, ut uidemus in matrimonio carnali, & idem no. Io. And. infra, eo. porrectum, in glo. hoc eſt uehemens, uerſ. quoniam tamen.

b ¶ Intelligo. Et uide mentem iſtius gl. in uer. ſi uerò alias habuiſſet &c. quia finis iſte intelligi debet, quando nullum habitum aſſumpſit, ut no. Ioan. And. ſupra in gl. hoc non facit, in fi. uel aſſumpſit habitum nouitiorum, ubi ſunt habitus diſtincti, uel ſi ſunt indiſtincti, perſeuerauit per annum, iuxta. §. quod uerò, in c. 1. lib. 6. aliàs gl. male diceret, & Io. And. hic nil dicit.

SVMMARIVM.

1 *Præfatio de quibus ſit acturus auctor.*
2 *Monacus ex leuitate ad aliud monaſterium tranſire uel peculium habere non poteſt, ſed eius adminiſtrationem, & nu. 13. & 14. 15. 17. 18.*
Diuiſio decretalis.
3 *Caſus.*
Fraternitas in iure multis modis capitur.
4 *Mandatum differt à præcepto, & quandoque pro eo, & alijs modis ſumitur, & quibus.*
5 *Monacus unde deriuetur, & in quibus eius temeritas attetur, nume. 6. nihil proprij poteſt habere, num. 7.*
Canonicus regularis, & conuerſus comparatur monaco, & in quibus, & num. 7.
Monaſterium ſub larga appellatione eccleſiarum comprehenditur, non contra.
Vagari non licet per curias ſeculares, & quibus.
Ad religionem tranſitus diuerſis alijs uocabulis oſtenditur, & quibus.
Migrandi uerbo in quibus utantur.
7 *Peculiare quibus accipiatur modis.*
Vt monacus proprium habeat, abbas non diſpenſat.
8 *Regulam unius ordinis in alterius ordinis monaſterio poteſt quis profiteri.*
Conuerſatus quomodo ſumatur hic, & alibi.
9 *Abbatis poteſtas in monacos quæ, & nu. 11. & 16.*
10 *Competens coerctio intelligitur mediocris.*
Coerctionis nomine quid contineatur, & ſignificetur, & num. 11.
Reddendi uerbi ſignificatus duplex.
11 *Temeritas etiam in bono notatur, & quando.*
Initium ſpectandum,
In coerctione ſeruandum moderamem,
Abbatiſſa repetit ſuam monialem,
Repetendi perſonas ſibi ſubditas quibus liceat, in fin, remiſſ.
12 *Epitome gloſſarum.*
Monacum ſuum abbas recipere tenetur, ſi aliò tranſierit, & redierit. §. 2. iuncta gloſſa.
14 *De religioſorum, 54. quæſtionibus à quo tradatur,*
Apoſtaſia duplex, & quæ indeſpenſabilis interdum, & inducat excommunicationem.
15 *Peculium temporalia comprehendit.*
Monaſterium non debet abſque ſufficienti dote formari.
Sine corporalibus qui proficiant.
Spiritualium exercitium diuiſum à temporalium dominio.
16 *Cap. reprehenſibilis, de appella. intellectus.*
Capitulum quibus capiatur modis.
Articuli qui dicantur hic.
Epiſcopus non corrigit ſine capitulo, in fin.
17 *Tranſitus an omnis ad aliud monaſterium monaco probibeatur, & an ad eccleſiam ſecularem, & ad papatum, nu. 18. §. 1. & 2.*
Monaco clauſtrum dicitur carcer.
18 *Quòd monaci non exeant limites clauſtri an papa ſtatuere poſsit.*
19 *Peculium quod prohibeatur monaco.*

CAPVT V.

1 IOannes. Præmittam † commentando, quid ſim acturus circa
huius decre. lecturam, & quo ordine. Pri-
mò continuabo rubricam dicens aliqua
circa illam. Secūdò textum. Tertiò gloſſas expediam.
Quartò aliqua utilia ſubiungam, quæ quatuor com-
prehendat hæc, uer. Cum rubro textum gloſſas, & uti
lia iungo. Ad primum &c. ut ſupra in continuatione
dixi. Circa ſecundum. 6. faciam. primò ſummabo. ſe-
cundò diuidam. tertiò punctando legam. quartò ca-
ſum ponam. quintò literam exponam. ſextò notan-
da eliciam, quæ 6. comprehendat hic uer. Summo, di
uidens, puto caſum, exponoq; notanda. Ad primum
2 decre. in ſumma hoc intendit. Monacus † ex leuita-
te ad aliud monaſterium tranſire, vel peculium habe
re non poteſt, & ſic diuiditur. in prima deciſa conſul-
tatio. in ſecunda ibi, præſenti, reſponſio, quæ duo fa-
cit. Primò prohibet. Secundò ibi, ſed ſi hoc, ſi contra
fiat, corrigi præcipit. prohibitio verò duplex. ſecunda
ibi, nec eorum. lego textum, Ioannes &c. [*Præſenti*]
uer. [*Nec eorum*] uer. [*Sed ſi hoc*] uer. Et ſub. litera groſſa.
3 Caſus talis eſt, Ioannes † epiſcopus miſit nuncium Iu
ſtum nomine ad papam, per quem inſinuauit papæ,
quòd in diœceſi ſua erāt quidam monaci, qui &c. Ex
pono [*Io. frater*] Eſt ſciendum, quòd fraternitas in iu-
re multis modis ſumitur. Eſt fraternitas inter omnes
Chriſtianos ex ſacramento baptiſmi. ſic ſumitur, 11.
q. 3. ad menſam, de iudi. nouit, & procedit hæc frater
nitas: quia unum habent patrem generantem, ſcilicet
Deum, & unam matrem regenerantem, ſcilicet ec-
cleſiam, & hoc ſecundum non habent Iudæi, uel pa-
gani. 12. q. 2. qui abſtulerit. Sumitur ſtrictius fraterni-
tas pro cognatione ſpirituali, quæ eſt inter filios duo
rum compatrum, per quorum alterum compaterni
tas eſt contracta. 30. q. 3. c. 1. & 3. Eſt etiam fraternitas
ex ordine, ſecundum quam omnes epiſcopi ſunt fra-
tres ipſius papæ. 7. q. 1. quia frater, & c. ſcias frater 16.
q. 1. frater, de do. fraternitatem, de ſepul. fraternita-
tem, de cri. fal. quàm graui, & ſic ſumitur hic, vnde ſe
quebatur, in antiqua, Frater & coepiſcopus noſter,
per Iuſtum clericum &c. Eſt & fraternitas charitatis,
humilitatis, & reuerentiæ, ſecundùm quam prælatus
ſubditos fratres uocat. 12. q. 1. dilectiſsimus, de exceſ.
præla. c. 1. Eſt fraternitas officij, ſecundùm quam Car
dinales permixtim de eis loquendo ſunt fratres. d. pa-
pæ ex uniuerſalis regiminis officio, infra ti. 1. dudum,
in fi. de offic. lega. c. 1. lib. 6. ubi de hoc. Eſt fraternitas
inſtitutionis, ſecundùm quam intitulati in eadem ec
cleſia collegiata, uel non fratres ſunt. 12. q. 2. terrulas,
de reſcrip. cum adeò, & c. conſtitutus, de præſum. c. fi.
Eſt & fraternitas carnalis, de qua. 8. q. 1. olim 22. q. 2.
quod ait, de præſum. literas, de ſimo. & ſi quæſtiones,
& in arbore. Eſt fraternitas, quæ eſt idem, quod mo-
nacatio, & de hac in hoc tit. & ſupra, de elec. cum in
ueteri, de ma. & obe. legebatur, qui clerici, uel uo. in-
ſinuāte, & ſic putabam hic ſumi antequàm uiderem
deciſam

deciſam [*Præſenti iuſſione mandamus*] ideſt præſenti man-
4 dato † iubemus propter id, quod ſequitur, quod po-
tius cadit in uim præcepti, quàm mādati, uel propriè
eſt auctoritatis iſtud mādatum præceptoriū, uel pro-
hibitorium. Eſt autem differentia inter mandatum,
& præceptum, ſuper quo vide, quod no. 14. q. 1. quod
præcipitur. 18. q. 2. dudum, in 1. gl. & dixi ſupra de offi.
deleg. quoniam, ſuper 3. gl. Eſt enim de ſignificatio-
ne uocabuli, & bene alludit communi locutioni, ꝙ
verbum mandandi annectatur monitioni, uel preci-
bus, de reſcrip. conſtitutus, & c. literis. præcepto ut in
prædictis iuribus, & eo. ti. cum contingat, infra c. 2. de
uoto, licet conſilio, ſupra tit. 1. ſuggeſtum, de eo, qui
co. con. ueniens. 2. Communiter autem iuriſdictio-
nem committit, de offi. dele. quoniam, & c. licet. aut
procuratorem facit ad iudicia, uel ad negocia, de re-
ſcrip. ex parte, de proc. in noſtra, & c. cum pro cauſa,
cum ſimili, & ff. mandati per totum [*Monacus*] unde
5 monacus † deriuetur, dicit canon. 16. q. 1. placuit. 2. in
fi. & facit, ea. q. c. 1. & c. ſi cupis, in prin. & idem dic in
canonico regulari, infra eo. ſane, de ſtatu reg. c. 1. & c.
ſuper quodam, & facit, ſup. de poſtul. ex parte. Idem
etiam in conuerſo, infra eo. c. 2. [*Monaſterio*] ſub larga
appellatione eccleſiarum comprehendūtur etiā mo
naſteria. 54. diſt. §. hac auctoritate, ſed non conuerti-
tur, de dona. apoſtolicæ, de ecc. ædifi. ad audientiam
[*In monaſterium*] multo minus licet uagari per curias ſe
culares, ſupra de offi. ord. quanto [*Temerè*] no. temeri-
6 tatem † in monaco, ſi tranſit ad aliam religionem le-
uitatis cauſa, uel non petita licentia, infra eo. licet, ſi
uadit ad ſtudium, non obtenta licentia, uel dimittit
habitum, ne cler. uel mo. c. 2. ſi conſentit electioni de
ſe factæ ſine ſuperioris ſui licētia de elec. ſi religioſus,
lib. 6. [*Migrare*] ideſt tranſire, & no. diuerſa vocabula,
quibus utuntur iura circa trāſitum ad religionem, di
citur enim quis ad religionem migrare, ut hic, & in-
fra c. ueniens, in fi. & infra tit. 1. cum ſis, tranſmigrare,
infra eo. licet, in fin. proficiſci, infra ti. 1. ex parte, ideſt
conuolare, infra ti. 1. c. fi. de ſpon. ad id quod, in fi. ad-
uolare, de renun. niſi, ad fi. tranſuolare, infra eo. licet,
poſt prin. intrare, infra eo. ſignificatum, ingredi, infra
eo. ti. 1. li. 6. tranſire, ut in rubrica, & infra qui cleri. uel
uo. c. 3. conferre, eo. ti. c. 2. transferre, de eo qui fur. or-
di. re. c. fi. Dicuntur etiam profiteri, infra eo. ſane, ton-
ſurari, ſupra c. 1. & 2. creari, inf. c. fi. lib. 6. Iſto uerò uer-
bo migrandi utimur, etiam cum quis per mortē tran
ſit à ſeculo, de ſecundis nup. dominus, & meritò hoc
uerbum his commune, cum etiam monacus mūdo
mortuus cenſeatur. 2. q. 7. placuit, & c. ſeq. 16. q. 1. pla-
cuit. 2. [*Nec*] repete, liceat [*Eorum*] ſcilicet monacorū,
7 & idem in † canon. regularibus, & conuerſis, ut ſupra
dixi [*Peculiare*] ideſt proprium, de ſta. mo. ſuper quo-
dam, & c. cum ad mona. uel id eſt ſpeciale, de con. diſ.
1. & hoc ait de celeb. miſ. quidam [*Quicquàm*] licet mo-
dicum. 12. q. 1. non dicatis, ad hoc. 14. q. vlti. c. fi. ſupra
de app. de appellationibus, de reg. iur. defleat [*Habere*]
nec in hoc abbas diſpenſat, infra de ſtatu mo. cum ad
mona. quod dic ut ibi dixi [*Hoc præſumpſerit*] ſcilicet te-
merè ad aliud mona. tranſire [*In quo*] ideſt ad quod,
uel in cuius regula. ſi. de elec. c. fin. lib. 6. hoc dico pro
8 tanto: quia † in mona. Ciſtercienſium profiteri poſſet
regulam Cartuſienſ. in manibus, abbatis Cartuſienſ.
tunc ibi manentis [*Ab initio*] & quiſque ſecundum a-
poſtolum in ea uocatione, &c. pri. ad Corin. 7. q. 21.
q. 1. c. 1. [*Conuerſatus*] ideſt conuerſus factus, uel mona-
cus: aliter ſumitur, ſupra de elec. poſtquàm, & c. ſcri-
9 ptum [*Abbatis † ſui*] quem ſupra caput ſibi poſuit uice
Dei, de electio. ſi religioſus, li. 6. & penes eum pendet
tota poteſtas monaſterij. 18. q. 2. nullam, in fi. unde li-
cet in agendis monacos conſulat, apud ſe deliberat,
ut dixi, ſupra de arbi. cum olim [*Regula*] de hac dixi in
10 rubrica [*Competenti*] ſcilicet non nimis † leui, nec ni-
mis graui, etiam ſi id haberet monaſte. conſuetudo,
quod dic. ut infra de ſtatu monaco. regula. ea quę. in
fine primo reſpon. [*Coerctione*] coerctio id continet,
quod cenſura, & plus, quod dic, vt dicam infra de ver
bo. ſignificatio. quærenti. iuriſdictio autem eſſet delu
ſoria ſine coerctione, ſupra de officio delega. ex lite-
ris: poteſt autem coercere verbis, & uerberibus. 20. q.
4. monaco. de ſenten. excommu. uniuerſitatis [*Redda-
tur*] propriè ponitur, ideſt reſtituatur. Interdum hoc
uerbum ponitur impropriè pro dare. 14. q. 4. quid di-
cam, de adul. c. 1. ff. de uerbo. ſignificatio. uerbum red
11 dendi. ¶ Principaliter † notāda patuerunt ex ſumma.
Item nota temeritatem in bono, quod agitur etiam
bono zelo, ex quo non agitur ordine debito, inf. eo.
licet, de electio. bonæ. 2. concor. 6. q. 1. monaci. 2. de
poſtu. ex parte. ff. de re mili. l. 3. §. in bello, & quod no.
de collu. c. 1. Item no. initium ſpectandum, de quo ſa-
tis no. de electio. dudum. Item no. quòd abbas habet
coerctionem, & quòd correctio monaci primo lo-
co ſpectat ad abbatem, & de hoc ſatis, ſupra de offic.
ordi. c. quarto. Item quòd in coerctione ſeruandum
eſt moderamen. 45. diſtin. cum beatus. Item quòd ab
bas repetit monacum ſuum, ſic ſupra de teſti. nuper,
a & abbatiſſa monialem,[a] quod metus cauſa. c. 1. & de
aliquibus ſimilibus uide de ſen. excom. Sed gloſſæ re
12 citentur † per tres quæſtiones, & unum contrarium,
& ſic, Primò quæro, de quo trāſitu intelligatur, quod
hic dicitur &c. Secundò quæro an quod hic de prohi
bitione peculij dicitur, ſit præciſum &c. Tertiò an mo
nacum ſibi reſtitutum abbas teneatur recipere &c.
13 Quartò ſignat contrarium, &c. ¶ [*In † gl. 1. in fine*] per
quod patet hic etiam intelligi poſſe de illo, qui tran-
ſit ad arctiorem non petita licentia, & ibi de hoc. ¶ [*In
gl. 2. ibi, monaci*] ſatis excuſatur gl. per illud capitulum,
quod his uerbis utitur, tamen uerè loquendo tunc
b non habet peculium, ſed adminiſtrationem peculij[b]
quod patet ex his, quæ dixi eod. titu. cum ad mona. in
fine. ¶ [*In gl. ult. ibi, tenetur*] dicunt quidam hoc uerum
iure poli, non iure canonico, uel fori, ex quo ſemel
renunciaſſe intelligitur, de renunciatio. quod in du-
bijs, & c. ex tranſmiſſa, & no. de ætate, & qualitate, in-
telleximus. Poſſet tamen dici illud in clericis: ſecus in
monacis, qui uelle non habent, nec expreſsè, nec taci
tè renunciare poſſunt ſecundum Innocētium, & Ho
ſtien. remit. infra c. fina. [*& ibi, de diſſolutione*] uel cum ti
metur, quòd occaſione ipſius monaſterium diſſolu-
14 tionem pateretur, Inno. ¶ Ad † quartum ſcilicet reci
tationem utilium extra gloſſas uenio, & de. 54. quæ-
ſtionibus, quas circa tractatum religioſorum format
ſpeculator in Spe. de ſta. reg. me non intromittens, ad
textum obijcio. ¶ Primò ad primū, quo dicitur, mo
nacum de mona. ad monaſterium tranſire nō poſſe,
certum eſt, ꝙ tranſire de mona. ad mona. etiam alte-
rius religionis, & habitus non eſt apoſtatare, de tem-
po. ordi. ex parte: nec debuit prohiberi, cum tria ſub-
ſtantialia monacatus in ſecūdo, ſicut in primo ſeruē-
tur, de quibus de ſta. mo. cum ad mona. in fi. ergo nō
debet referre, an hic, uel ibi maneat, ſicut non refert,
quid ex æquipollentibus fiat, infra de verb. ſig. in his,
nec uidetur propriè hic tranſlatio, uel alienatio, ar. C.
de ædi. priua. ſi quis poſt, C. de fideicō. uoluntas: quæ
quid dicant, uide de his, quæ fi. à præ. cum apoſtolica,
in glo. ideo. Sol. licet non dicatur apoſtata illa maiori
apoſtaſia, quæ quandoq; indiſpenſabilis eſt, infra de
apoſta. c. ulti. & excommunicationem inducit, nè cle
ri. uel mo. c. 3. li. 6. tamen largè apoſtatat, ut etiam ibi
no. Præterea religiones diuerſæ ſunt, licet quò ad ſub
ſtantialia cōueniant, nec ſunt ſic per permiſcuos trā-
ſitus

ſitus turbandæ.89.diſtin.c.1.nec ob.ꝙ de ſubſtantiali-
bus dixi: quia uiolaretur per id primum ſubſtantiale
profeſsionis, quod eſt obedientia primo abbati præ-
ſtita:promittit monacus etiam loci ſtabilitatem, ſup.
de iureiur.ſicut infra,& per hoc patet,ꝙ nec ad aliam
eiuſdem ordinis tranſire poſſet. obiectio autem eſſet
uera in obligato religioni in genere, ut infra eo.con-
ſulti,& c.non ſolum,& c.conſtitutionem, lib.6.¶Se-
15 cundò † ad ſecundũ, quo dicitur monacos non poſ-
ſe habere peculium. peculium autem omnia tẽpora
lia cõprehendit, 1.q.3.totum,cõtra,ſpiritualia ſine tẽ
poralibus non proficiunt,nec eſſe poſſunt, ſicut nec
anima ſine corpore uiuit.1.q.3. ſi quis obijcerit.So.ui
uet, & proficiet de fructibus dotis monaſterij, unde
nec debet monaſterium fundari ſine dote ſufficien-
ti.1.q.2,placuit, de inſt.c.1.in auct. ut deter. ſit nume-
rus clerico.in prin.& de hoc de con.ecc.uel alta.cum
ſicut. Singularis autem monacus nihil habebit pro-
prij, & hoc eſt, quod hic prohibetur: in mendicanti-
bus uerò ſuccedunt eleemoſynæ loco dotis. Dice-
bat autem Hoſti.ſupra de reſcrip. conſtitutus,ꝙ ſicut
anima ſine corpore non uiuit corporaliter,poteſt ta-
men uiuere ſpiritualiter, ſic eccleſia corporalis,ideſt
prælatus in nullo proficit ſine rebus corporalibus tẽ-
poraliter: poteſt tamen proficere ſpiritualiter prædi-
cando, baptizando, & pœnitentias dando: quod ap-
paret in his mẽdicantibus, qui ſine iuribus percipien
di corporalia, in his multum proficiunt,inf.de exceſ.
præla.nimis,1.& 2.per quod paret,ꝙ dominium poſ-
ſeſsionum, uel temporalium, & exercitium ſpiritua-
lium ſunt diuiſa,ad hoc.10.diſt.quoniã.96.di. cum ad
uerum: fatetur tamen hoc planum, ꝙ nullus, quan-
tuncunque ſpiritualis, ſine temporalibus, ideſt ipſo-
rum ſuſtentatione diu uiuere poſſet, & ſic nec ſpiri-
tualiter proficere,& hoc reſpectu temporalia ſunt ec
cleſię neceſſaria,ſicut anima corpori,ut ibi.12.q.1.ex
16 pedit,& c.uidentes. ¶Ad tertium † quo uidetur coer
ctionem monaci ſpectare ad abbatem.Cõtra, quini-
mò ad abbatem,& capitulum,de appella. reprehenſi
bilis,ad fi.Solu uerum eſt, ꝙ ad ſolum abbatem ſpe-
ctat ut dixi ſuper uer,abbatis quod dicitur in contra-
rio ſic intelligitur,vt ibi notauit Hoſtien.ꝙ ibi capitu
lum non ſumatur pro collegio, uel cõuentu,ſed pro
articulo, uel capitulo regulæ,de uerb. ſig.cum olim,
in prin.ac fi.d. Diſciplinabit prælatus ſecundum capi-
tula regulæ, ſic etiã uocamus capitula in iure noſtro,
infra de ſent. excom. inter alia,& etiam articulos, ſu-
per quibus teſtes deponunt, ſupra de teſt. fraternita-
tis,uel diſciplinat prælatus, & capitulum,ideſt præla-
tus in capitulo:quia ibi,& nõ coram ſecularibus hoc
facere debet, ſupra de offi. ordi.ut iuxta,uel loquitur
ibi de capitulo non conuentuali abbatis, ſed de capi-
tulo prouinciali abbatum, de quo infra de ſta.mo.in
ſingulis,& c.ea quæ. Sed inſtabitur,epiſcopus nõ cor
rigit ſine ſuo capitulo,de accu.qualiter,de exceſ.præ-
la.c.1. unde ꝙ hoc abbas poſſit? Sol, hoc habet regu-
la, & in hoc per canonem approbata. Nec mirum,ſi
hoc poteſt regula, cum hoc poſſit etiam in epiſcopo
conſuetudo, de conſuetu,c,3.li.6. ¶ Quæro circa pri-
17 mum dictum,nunquid hoc † capitulum poſſit intel-
ligi de tranſitu ad aliud mon. non cauſa profeſsionis
ibi faciendæ,ſed uiſitationis,uel peregrinationis,ut ſi
velit uiſitare corpus beati Benedicti apud mona.Caſ-
ſin. uel beati Aug. apud mon. ſancti Petri in Cęlo au-
reo apud Papiam: dic. ꝙ nec talem tranſitum facere
poteſt monacus ſine licẽtia. 20,q.4. monaco,& §.ult.
unde hoc reſpectu clauſtrũ dicitur monaco carcer.,
infra de ſenten.excom.ut famæ,hinc etiam eſt,ꝙ nec
18 ſepulturam eligit,de ſepul.c.fi.lib.6.¶ Sed † nunquid
papa poſſet ſtatuere, ꝙ monaci non exirent limites
clauſtri? Durum hoc eſſet: tamen hoc poſſet,nec illi
reſiſtere poſſent,dum uelle nõ habeant, & probatur
infra de ſta.regu.c.uno,lib.6.¶ Sed nunquid ad eccle
ſiam ſecularem monaco licebit tranſire: planum eſt,
ꝙ non, niſi debito modo per epiſcopum de abbatis
licẽtia præficiatur curæ.16.q.1.in ſumma,& c.doctos,
& ſeq.58.diſt.c.1. & 2.infra de ſtatu mo. ꝙ Dei, ubi de
hoc, & tunc nil habet commune cum mona. 16. q. 1.
ne pro cuiuſlibet, de electio. conſtitutus, & idem di-
co de epiſcopatu.18.q.1. capitulo uno,de priuil. cum
c olim.[c] ¶ Sed nunquid, ad Papatum vocatus poterit
tranſire ſine abbatis licentia? de hoc no.18.q.2.quam
ſit,¶ Sed nunquid in tranſitu,quem facere uult mo-
nacus profeſsionis cauſa, prǽſumimus temeritatem,
& leuitatem? Dic ex circunſtantijs hoc iudicandum,
& in dubio ad ſuperiorem recurrendum,infra eo. li-
19 cet.¶Circa ſecundum quæro † quid dicatur peculiũ,
quod prohibetur monaco?& dic quò ad hanc mate-
riam illud eſſe peculium,quod monacus,uel alius re-
ligioſus celat abbati, uel alteri ſuo prælato, nec para-
d tus eſſet dimittere ad iuſsũ [d] ipſius,de quo uide quod
dicam de ſtatu monaco. cum ad monaſterium, circa
princip. & circa fi.

ANNOTATIONES.

a ¶Monialem. Et uir uxorem, ut de ſpon. non eſt, & ibi uide per Ber. de monaco ſeruo, & alijs in l.1.ff.de lib. exhi. & in l.1.ff.de rei uend.

b ¶Peculij.Et tenebitur monaſterium ex cõtractu iſtius utili actione de pecu. uide,ff. de pecu.l.ex facto.

c ¶Cum olim.Vide ibi gl. ſuper uerbo,reſtitutionem, & in clem. de regu.in glo.ſæpius, & iſta intellige ſane, ſecundum quod not. Guil.de Mon.Laud. in cle. ad noſtram, de cenſi.

d ¶Iuſtum.Et quid ſit peculium in materia filiorum,uel ſeruorum, uide glo.ff.de pecu. ſuper rubrica,& ibi Bar. plene.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſaliter dictum intelligitur, ſi certum non exprimatur, ut hic.*
Fratrum obſeruantiæ quæ duræ.
Decretalis hæc quando habeat locum, & an ſeruetur.
2 *Puer propriè, & impropriè ponitur.*
Annus. 18. eſt plena pubertas, & in quibus caſibus conſideretur hæc ætas, & nu.5.
3 *Profeſsionis obligationem poteſt impedire papa.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.5.*
Pubertas quando completa dicatur, & quomodo conſideretur.

CAPVT VI.

1 QVia in inſulis. Breue ẽ, & præmit
tit ꝓhibitionis cau
ſam[*Inſulis*] intelligo † de quibuſcunque,
cum de certis hic non exprimat. Et dice-
bat Pe. ꝙ idem in Minoribus,& Pręd icatoribus,quo
rũ obſeruantiæ ſunt ualde duræ: & dicebat ſuper hoc
emanaſſe decre. Greg. quam non habemus. Quid ſi
non eſt durior, quàm in alijs locis conditio monaco
rum in certa inſula? Videretur conſtitutionẽ non ha
bere locum cauſa ceſſante,niſi dicas hanc cauſam im
pulſiuam,de hoc de renun.poſt trãſlationem,per ea,
quæ inquirere potui,non inueni, ꝙ in aliquibus inſu
2 lis hoc ſeruetur[*Pueros*] propriè † & impropriè poni-
tur hoc uerbum,quod patet ex not. in proę.li.6.ad fi,
[18.*annum*]hæc eſt plena pubertas: inſti.de adop.§.mi-
norem,argumen.28. diſtin. de his.T.& facit quod di-
cam de frigi.c.1. Conſideratur etiam hæc ætas in illo,
qui non redimit illũ, à quo fuit hæres inſtitutus: quia
donec hanc ætatem impleuerit, non incurrit pęnam
in auct.collatio.8.ut cum de appella.co.§.ſi unum de
præ-

prædictis, verſi. hanc autem pœnam: Item arrogans,
vel adoptans adoptatum, uel arrogatum præcedere
debet annis.18.ut præ.§.minorem, & ff. de adoptio.l.
arrogato.§. non tantum. Item ſi uſq; ad pubertatem
relinquantur alicui alimenta, debentur uſque ad an-
num.18.& eſt ſpeciale fauore alimentorum, ff. de ci-
3 ba.& ali.le.l.Mela,in principio[*Prohibemus*]no de † po
teſtate papæ,quòd impedire poteſt profeſsionis obli
gationem,ſecundum Hoſtien. de quo vide, quod di-
xi in quæſtione prælati exempti ad fin. primæ partis,
quam uide de reg.iuris,cum ſtat.libro ſexto.¶Secun
4 da † glo. reſpondet per contrarium. ¶*In † glo. 2.ibi,pu-*
5 *bertatis*] completum,infra c.2.& conſideratur per an-
norum numerum, vt ibi,& infra eo.poſtulaſti.

SVMMARIVM.

1 *Ordinem alium ſi Ciſterċienſis profitetur ſine licentia abbatis, regredi compellitur.*
Profeſsio tacita obligat in genere ſolum religioni.
Hoſpitium ex humanitate nec religioſis negandum, & à quibus.
Monaci ad prælaturas, uel regimina eccleſiarum an recipiendi ſine abbatis licentia.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.*
Ordo, ſeu Religio quæ ſtrictior cęteris.

CAPVT VII.

1 NOn eſt. Caſus. Si Ciſtercienſis † ſine li
cẽtia abbatis alium ordinem
profitetur, regredi compelletur.Dicit Ho
ſtien.& Boa.pars huius de ſpon. nõ eſt:ma
le dicit,ut ibi dicam[*Profeſsionem*]expreſſam, quia taci
ta obligat religioni ſolùm in genere, infra eo.conſti-
tutionem,li.6.[*Recipi*] etiam in hoſpites ſecundum In
nocen. ſed Hoſti. per id,quod ſequitur, ꝙ exiens ſine
licentia compellitur celeriter regredi,dicit humanita
tem hoſpitij non negandam,ſupra de emptio. & uen
di.c.1. Si intelligeres recipi ad prælaturas, uel regimi-
na eccleſiarum,tunc planum eſt,de electio. ſi religio
ſus,lib.6.[*Compellatis*] per eccleſiaſticam cenſuram, ſu
2 pra de offi. ord.quanto.Hoſt.¶Prima † gl. reſpondet
per duas quæſtio. ſcilicet quæ ſit ratio, & an licentia
ſufficiat.¶Vlt.gl.per quæſtio. quando dicatur celeri-
ter fieri.¶*In gl.ult.ibi.l.1.in fine*]vide in c.de cauſis,ſuper
3 vlt.gl.¶*In † gl.1.ibi,arctior*]ſecundum Odo.idem Goff.
ſed ſecundum Hoſtien. reperiuntur ordines maioris
religionis,vt Cartuſienſes, & alij quidam,quos diſcre
tè dixit ſe uelle tacere: ſed per priuilegia ordini Ciſter
cienſi conceſſa dixit, eos etiam ad arctiorem religio-
nem tranſire non poſſe ſui abbatis non obtenta licen
tia. Dicit Phili. ꝙ ſtrictior eſt ordo minorum[*& ibi, maxime*]idem Pe. [*& ibi,ad æqualem*] & etiam ad mino-
rem, argumento, infra capitulo ſuper eo, & capitu-
lo conſulti,ſecundum Hoſtien.& de hoc infra de pre
ben.cum ſingula,libro ſexto. ¶*In gl.ulti.ibi,refertur*]de
hoc dè loca.potuit,Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Per profeſsionem religionis qui non obligentur.*
Eremitæ quidam profeſsi, & qui.
Seductio trahens ad religionem non reprobatur.
2 *Conſilium uelox ſequitur pœnitentia.*
Sine probatione ſuſcepiſſe quis habitum quomodo intelligatur.
Vox pœnitentia quando intra triduum non liceat.
Deliberatio probationem quibus caſibus præceſsiſſe præſumatur, & nu.6.in princ. & §.2.
Mutatio uitæ difficilis.
3 *Traducere uxorem quid.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nume.5.*
Factum non dicitur, quod non durat, & exempla.
Pœnitere non licet emptionis perfectæ, & quando, uoti, ſupra nu. 2. & infra, num.6.in princ. & §. 2.
6 *Additio gloſſarum.*
Impetu, uel per ebrietatem quod fit, non tenet, ſed non præſumitur. §.2.

CAPVT VIII.

1 AD noſtram. Caſus. Minor.14.per
profeſsionem religio
nis nõ obligatur. Idem in maiore,qui ſine
probatione ſuſcepit habitum profeſſorũ,
quem dimiſit, infra triduum. Et prima factũ narrat.
ſecunda dat iudicem ibi, Quocirca [*Eremitæ*] profeſsi
erant ſic uocati,ut eremitæ S.Auguſtini,de elec. quo
rundam,lib.6.[*Seduxerunt*]talis ſeductio non reproba-
tur.Hoſt.de hoc,infra tit.1.dudum,ad fi.[*Habitum*] po
teſt intelligi profeſſorum [*Pœnituit*] Socrates: Velox
2 † conſiliũ ſequitur pœnitentia[*Et infra*]& iurauit quã
dam ducere in uxorem,ut ſequitur [*Sine probatione*] vi
detur exponendum ideſt inf.annum probationis per
decr.conſtitutionem,infra eo.lib. 6.ubi ſic iacent uer
ba[*Triduum*] quod hic dicitur de pęnitentia tridui, ita
locũ habet in uoto religionis, uel religioni annexo,
quod in aliis locum non habet hinc eſt,ꝙ ſiue ſimpli
citer, ſiue ſolemniter quis uoueat continentiam, uel
aliud quid honeſtum, nõ expectato triduo ſtatim eſt
obligatus ex uoto. Eſt ratio diuerſitatis: qa in primo
debet interuenire probatio:aliter nõ præſumitur præ
ceſsiſſe deliberatio,niſi forſan emittatur in infirmita-
te,quia tunc prǽſumitur deliberatio præceſsiſſe,infra
eo. ſicut nobis. In aliis uerò nulla requiritur ꝓbatio,
ſecundum Inn. & Abb. & hæc ratio probatur ſecun-
dum Hoſt.inf.eo.ad apoſtolicam, inf. de uoto, per to
tum: ſecũdũ quem deducitur ratio ſpecialitatis, quia
difficilis eſt uitæ mutatio, & cum animi ſit labore,ut
dicit lex in hoc caſu in auct. de mon.§.1. ſancimus er-
go,colla.1.& canon.19.q.3.monaſteriis,& facit quod
no.in gl.2.dicit Hoſ.ꝙ Clemens.IIII. in quadã cauſa
diffiniuit inter fratres,ꝙ decr.iſta non haberet locum
in profeſsione uerbali, uel ubi quis uotum emiſit de
intrando religionem, & poſtea intrãs ſuſcipit habitũ
profeſſorũ.In quibus caſibus dixit nõ habere locum
pœnitentiam tridui, ſed in eo caſu,quã ponit decr.cõ
ſtitutionem,infra eo.tit.lib.6.[*Traducere*] ideſt in uxo-
3 rem † accipere,& in domum ducere,Pe,de qua tradu
ctione,inf.de coniu.lep.c.fi. ſecundum Hoſt [*Rationabilis*]ut conſanguinitas,uel aliud impedimentum ca-
4 nonicum [*Non obſiſtat*] repete, denũcies. ¶ Prima † gl.
arguit,alle.4. iura pro, & 4.cõtra, & ſoluit. ¶Secunda
gl.no. annum inceptum &c.alle.4. iura,in cõtrarium
alle. tria,& ſoluit.¶Vlti.gl. ſignat contrarium, ponit
5 opi. quam reprobat demũ ſoluit.¶*In † gl.1.ibi,Si filius*]
non dicitur exhæredatus,cui per fideicommiſſum re
ſtituitur hęreditas[*& ibi,uerſum*]Dicitur verſum,quod
durat uerſum[*& ibi,non idcirco*]non licet etiam incon-
tinenti pœnitendo perfectam emptionem reſcinde-
re.¶*In gl. 2.ibi,ad rempublicam*] uide in c.cum in cunctis,
6 ſuper 5.glo. ¶*In † gl. 1.ibi,qualitate*] aut obligatione fir-
miter & purè cõtracta,Hoſt.[*& ibi,neſcitur*] aut pendet
obligatio ex tractu temporis,Hoſt. ¶ *In gl. 2. ibi,cum in cunctis*]ubi de hoc[*& ibi, Speciale*]& in abbatiſſa,inf.de
elec.indemnitatibus,in prin. & in caſu de æta.& qual.
c.vno,li.6.[*& in fi.*]de hoc etiam,ſup. de off.dele.cum
uiceſsimũ. ¶*In gl.ult.ibi,cum ad monaſte.in fi.*] Dic ut ibi,
& infra de voto.c.1. Hoſt.[*& ibi,impetu*]& hoc conſti-
tit, ubi enim hoc non conſtaret, potius præſumetur
contrarium,ſecundum Vin. qui dixit, ꝙ iſte nec pro-
feſsionem

feſſionem fecit, nec uoto ſe aſtrinxit expreſsè, nec ta-
citè. Hug. tamen dixit hoc c. continere iniquitatem,
quod ipſe non credit[*& ibi, apud eccleſiam*] Idẽ de ebrio
ſecundum Ala. Vinc. Phi. [*& in fi.*] Dic vt infra eo. con
ſtitutionem, lib. 6. [*& ibi, uideas*] in glo. vlt.

S V M M A R I V M.

1 *Habitum profeſſorum qui recipit, quo caſu religioſus eſſe compel-
latur.*
2 *Profeſſio tacita obligat religioni ſolùm in genere, & quo caſu ta-
lis eſſe dicatur.*
Monacis an exire liceat ad regimen animarum.
3 *An cum monaco prælato eccleſiæ parochiali diſpenſare poſſit epi-
ſcopus, ut cum ea ſimplex habeat beneficium.*
4 *In monaſterio olim diſſoluto quando quis intrauit, poſtea reforma-
to, aſtringatur nunquid ad ſeruandam hanc reformationem.*
Ad uitam conſueta aſperiorem an quis religioſus cogi poſſit.
*Deliberatio ante factum præſumitur anteceſſiſſe, & in quibus per
ſonis.*
*Ordo, ſiue Religio ex conſenſu maioris, & ſanioris partis mutari
poteſt, uer. quantum autem.*
*Nouum non intelligitur quod ab inſtitutione ſua fuit impoſitum,
ibidem.*
9 *Religionem, ſiue monaſterium qui ingreditur, exire poteſt exce-
ptis caſibus, & quibus.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 7.*
In habitu quo debent eſſe poſiti in probatione. §. 1. iuncta gl.
Habitus probationis æquè ac benedictus eſt aſper.

C A P V T IX.

1 SVper eo Caſus. Qui † recipit habitũ
profeſſorũ, ubi ſunt diſtin-
cti, ibi uel alibi religioſus eſſe cõpellitur.
Si recipit habitum nouitiorum, redire po
teſt ad ſeculum. Communis diuiſio. prima ibi, Re-
ſpondemus, quæ diſtinguit inter profeſſos, & noui-
tios. 2. ibi, uerum [*Habitum*] profeſſorum [*Reuerſi*] ſup.
an cogendi ſint ad religionem reuerti, uel an poſſint
2 in ſeculo remanere [*Minorem*] quia talis † tacita profeſ-
ſio inſurgens ex recep. habitus profeſſorũ obligat re-
ligioni ſolum in genere, infra eo. conſtitutionem. lib.
6. [*Secularibus*] obiicitur, monaci ad regimen animarũ
poſſunt aſſumi. 16. q. 1. doctos, & c. ſi quos, cũ ſi. Mul-
to fortius reaſſumi, ſed hic qđ iuris communis eſt, ex
primitur: ibi, quod diſpenſatiuè fieri põt, oſtẽditur, in
fra de capel. mo. c. 1. Ala. vide quod not. de ſtat. mo.
quod Dei, in glo. utrum, & quod ibi addam: uel aliter
exire eis non licet, ſed ſi vocentur, licet cum diſt. decr.
de renun. poſt traſlationem. T. Vin. nec ob. ſup. de re-
nun. ex tranſmiſſa, ibi enim nõ apparuit illum uitam
voluiſſe mutare. Nec ob. j. eo. poſtulaſti, ibi enim lo-
quitur de minore: hic de adulto, ſecundum Phi. [*Aſſu
3 mi*] in primo, & ſimplici ſtatu. Gof. an † cum monaco
p̄lato eccleſiæ parochiali diſpenſare poſsit epiſcopus,
ut cum illa habeant beneficiũ ſimplex, uide ſuper re-
gula, quæ à iure, de reg. iu. li. 6. [*Venire probentur*] quàm-
uis dicãt ſe nõ poſſe tolerare auſteritatẽ religionis, ut
4 p̄miſit. ¶ Sed † quid ſi qñ intrauit, erat moñ. diſſolutũ:
comedebant ibi carnes, & monaci uiuebãt ibi ad libi
tum. Poſtmodũ uerò eſt monaſteriũ reformatũ, & re
dactũ ad abſtinentias debitas. Nunquid is, qui tpe diſ-
ſolutionis intrauerat, aſtringatur ad ſecundã hanc re-
formationem? Scripſit hic Inno. ꝙ ſi de iudicio eccle-
ſiæ, & iure poſitiuo loquaris, nullus peritus debet ſe
incautè & ſine deliberatione ab initio etiã in tali mo-
naſterio ſimpliciter obligare: imò ante. q̃ ꝓfiteatur,
debet attendere, qđ inde ſeq debet; & ideo talis omni
no obligat. Si uerò ſit mulier, uel alia ſimplex pſona
ius ignorans, dicũt quidam, ꝙ poteſt tranſire ad aliã
religionẽ, quæ non habeat maiorẽ auſteritatem, q̃ eſ-
ſet illa, quã inuenit, & quã ſe ſeruare promiſit. Melius
tamẽ dicitur, ꝙ & in iudicio eccleſię, & etiam in iudi-
cio animæ ſp tenetur regulã, quã profeſſus eſt, obſer-
uare, quibuſcũq; uerbis etiã ſit illectus, arg. ſup. quod
me. cau. cũ dilecti. j. de conuer. coniu. dudũ. 20. q. 3. cõ
ſtituit, q a aut dicit ſe bona cõſciẽtia intraſſe, aut mala.
ſi bona: ergo eſt efficaciter obligatus. nã ſpiritu dei du
ctus eſt, & ſic errare nõ potuit, inf. c. licet. 19. q. 2. duæ.
Sed & inuentio de oĩbus docuit. i. docuiſſe p̄ſumit, s.
de ſacra unc. c. 1. §. 1. uer. de ſecũda. Si uerò dicat, ꝙ ma
la intentione intrauit, nec ſpiritu Dei, ſed leuitate du-
ctus, nõ eſt allegans ſuã turpitudinẽ audiendus, ut pa-
tet in eo, qđ le. & no. ſupra de don. inter dilectos, uer.
attendẽtes. Eſt & alia ratio, quare non eſt audiendus:
quia præſumẽdum eſt, ꝙ quando beati Benedicti, uel
aliã certam regulam elegit, de ſubſtãtia illius regulæ,
leuitate, & grauedine ante electionẽ plenè inq ſiuit, &
deliberauit. nã & poſtquã ſemel elegit, amplius deli-
berare non poteſt, arg. 8. q. 2. dilectiſſimi: fatemur ta-
mẽ, ꝙ ſi impotẽs eſt ad tolerandũ rigorem, diſpenſati
uè ad religionẽ trãſire poterit minorẽ: ut hic p̄cedit,
& inf. eo. c. ſignificatũ, & c. conſulti. & uide quod dixi
de renun. c. ult. ſuper 3. gl. Aliq tamẽ dicũt, ꝙ cõtra vo
luntatẽ illius, q tali tempore ingreſſus eſt, non poteſt
regula aggrauari, uel ſtatutũ auſterius fieri in præiu-
dicium ipſius, quod quãtum ad nõ profeſſos tolerari
poteſt, & uide quod dixi de conſtit. cum oẽs, ſuper 1.
gl. Quantũ autẽ ad profeſſos, qui uelle non habent, &
ſi ordo, ſiue religio abſq; uoluntate oĩum mutari nõ
poſsit, ſupra qđ me. cauſa cum dilectus, & uide qđ ibi
dixi, ſuper 1. gl. & quod no. de re. iu. quod oẽs, ad fi. li.
6. de cõ ſenſu tñ maioris, & ſanioris partis conuentus
pñt ſtatuta auſteriora fieri, & regula plenariè refor-
mari, non obſtãte cõtradictione paucorũ, arg. ſup. de
his, quæ fi. à ma. par. ca. c. 1. & 12. q. 1. nolo, & c. non di-
catis, ſm Inn. cuius quaſi hæc tota gl. Nec põt aliquis
dicere, ꝙ conditio ſua fiat deterior, uel grauior ex eo,
ꝙ regula reformatur: q a non intelligitur nouũ, quod
ab inſtitutione ſui fuerat ei impoſitũ, ut patet in eo,
quod le. & no. inf. de cenſi. cũ uenerabilis. §. 1. ad fi. Tu
uerò ſolue p̄miſſam qõnẽ, ut not. in ſum. de uoto, §.
utrũ, & per quẽ, uerſi. quid ſi aliquis ſecularis, ubi ſpa-
cioſius diſputatur, & diffinit, & Guil. hic & ibi remit.
in Spe. de ſta. mo. uer. 62. & iunge quod no. ſupra de te
ſtamentis, c. 2. §. 1. & ſup. eo. ut clerici, ſm Hoſt. & ibi
ſcripſi, in gl. differt tñ ille caſus ab iſto, qđ facile diſcer
a ni poteſt[a] [*Habitum*] profeſsione [*In probatione poſiti*] q a
non habuerunt firmũ propoſitũ mutandi uitam, ſed
probãdi regulã, Inn. [*Quæ*] regula [*Præcipere*] ſub Rub
de diſciplina ſuſcipiendorũ fratrũ. c. 80. [*Reuertantur*] vt
5 dicit † Ho. ſemper pubes, q ingredit, exire põt, niſi in 5.
cauſibus. Primus, ſi recipit habitũ ꝓfeſſorũ. Secũdus,
ſi fecit ꝓfeſsionẽ ex p̄ſſam. Tertius, ſi fuit tacitè ꝓfeſ-
ſus, puta renunciãdo mundo, & pompis eius, & bene
ficio conſtitutionũ ad apoſtolicã. & c. ſtatuimus, & c.
nõ ſolũ: accidit etiã hoc aliis modis, no. inf. eo. ſtatui-
mus. Quartus ſi ĩ cõi habitu ſine reclamatione cõple-
uit annũ, j. eo. ex parte. Quintus, ſi iurauit nunq̃ exire,
s. quod me. cã. c. pen. de iureiu. ſi uero. Sextus, qñ ma-
numiſſus fuit eo modo, ꝙ nõ exiret, j. de ſer. nõ or. eo
libentius, de cond. appo. c. 2. de impubere dicet, j. eo.
6 ſignificatũ. ¶ Vlt. gl. † quærit in qua ueſte & c. alle. ꝙ in
7 prima ſoluit õriũ, & ad alle. rñdet. ¶ In † gl. 1. *in fi.*] & inf.
eo. nõ ſolũ, lib. 6. ¶ [*In gl. 2. in fi.*] & inf. eo. cõſtitutionẽ,
li. 6. ¶ [*In gl. ult. ibi uidetur*] ſm Ala. [*& ibi, legẽ*] ubi de hoc
[*& ibi, ſi qui incognitus*] ubi de hoc [*& ibi, dic. ꝙ*] ſm Lau.
Vin. Phi. T. dixit in hoc ſtandum eſſe cõſuetudini mo
nacorum, & mandatis regulæ potius, quàm uni ſcri-
pto: idem Gof. [*& ibi Statuimus*] hoc c. uidetur cõtra;
ſed

ed dicebat Vinc. licet non bene dicatur habitus pro-
bationis, æquè tamen eſt aſper ut benedictus [*& ibi,
& capitula*] ſcilicet illud capitulum, multos [*& ibi, no-
uitiorum*] uel ideſt qualis fuit laicus, Vincen. id enim
probabitur, ideſt inquiretur.

ANNOTATIONES.

a ¶ Poteſt. Quia ibi quando non profitetur regulam, quæ ibi debet
ſeruari, & illam ſolum, quæ ſeruatur. hic autem profitetur regulã
ibi à principio inſtitutam, & uide Io. And. inf. ti. 1. dudum, in glo.
ſatis fatuus.

S V M M A R I V M.

1 *Si canonicus regularis fit monacus, aut arctioris religionis, tunc
manet monacus, aliàs redire compellitur.*
*Principium regulæ non ſpectandum, ſed præſens eius ſtatus, an ſit
arctior, & nume. 2.*
Deſcendere non licet.
2 *Prædicatorum ordo arctior ordine S. Benedicti, & ideò de illo ad
hunc non licet tranſire, & nu. 3.*
Regulam S. Auguſtini profitentur, & qualis ſit.
Regula fit aſperior conſtitutionibus ordinis.
Regula arctior ut conſideranda, & nu. 3.
Non tolli quid poſſe, ſatis eſt, in fin.
4 *Religionum, uel regularum quædam maior, uel arctior, uel diſtri-
ctioris uitæ dicitur, quædam minoris, uel laxior, & quæ ita pro
priè dicatur, nu. 5. 8. 9. & ſequen. & nu. 1. & 2.*
*Hæ plures ſunt, & qualiter diuerſificentur, & diuerſæ poſſint eſ-
ſe, & in quo conueniant, & nu. 8.*
Ordinatæ ad diuerſa opera, & quæ, & nu. 5. 6. 7. 8. & reliquis.
*Contemplatiua uita in quibus conſiſtat actiua in quibus in perſo-
na religioſorum, & an conueniant religioni, num. 6. & una ma-
ior, nume. 8. 9. 10. 11. & 13.*
Sacrificia Deo quæ obſequia in proximum dicantur.
Militiæ religioſorum quæ, & an competant religioni, nu. 6. & 7.
6 *Studium literarum an conueniat religioſis, & 7.*
Militia in religioſis duplex, & ad quid ordinata, nu. 8.
8 *Martyrium quando præferatur cæteris religioſis actibus, uel meri
tis, & quòd maioritas ex fine conſideratur, & quo, & ubi
idem finis, quid.*
Actiuæ uitæ actus qui nobiliores.
Vitæ perfectæ inſtrumenta quæ.
*Continentia, obedientia, paupertas tria ſubſtantialia religionum,
& quæ opera ad unamquamq; earum ordinata uelut inſtrumen
ta, & num. 9.*
9 *Paupertas eſt inſtrumentum, non eſſentia regulæ, & quando, &
eius effectus.*
10 *Solitudo quoque idem, & uitæ contemplatiuæ congruit, & quan-
do actiuæ.*
*Eſt comendabilis, & quibus de cauſis, & quæ, & eius effectus, &
an & quæ præmineat uitæ ſociali.*
Perfectio hominis unde.
*Ex ſocietate aliorum homo dupliciter iuuatur, & qualiter, uer. ex
aliorum.*
11 *Religiones quæ uigeant ſociali, & ſolitaria uita.*
12 *Epilogus, & additio gloſſarum, nume. 13.*
*Canonicorum regularium, & monacorum religio ad opera contem
plationis ordinata.*
De altera harum ad alteram quando licitus tranſitus.
Priori earum conuenit propriè clericatus, non poſteriori.

C A P V T X.

1 SAne Caſus. Si † canonicus regularis fit
monac⁹, aut arctioris religionis,
& tunc manet monacus, aut laxioris, &
tunc redire cõpellitur. Et primò narrat fa
ctum, quod ſecundo ibi, id tuæ, diſtinguendo diffinit:
& ſecundum mẽbrum ibi, Alioquin [*Profeſſionem*] fuit
ergo canonicus regularis, Vin. [*Vbi nunc*] ac ſi. d. nõ in-
ſpiciendum principium fundationis regulæ utriuſq;
loci, ſed ſatis eſt, ꝙ nunc ſit ſtrictioris illud, ad quod
tranſiuit, licet forte tempore fundationis fuerit laxio
ris, ſecundum Inn. [*Maioris*] non enim licet deſcende-
re, ſup. eo. nõ eſt [*Alioquin*] ideſt ſi locus, ad quem tran
ſiuit, eſt minoris religionis, & not. ſecundum G. Na.
2 hanc decr. contra apoſtatas † Prædicatorum, qui pro
fitẽdo in aliquo mon. ordinis S. Benedicti, ubi etiam
forte non ſeruatur religio, putant ſe euadere apoſta-
ſiam: contra hos eſt hæc litera. nam hic regulares ca
a nonici poterant[a] habere arctiorem uitam, quàm mo
naci, & conſtat, ꝙ regula Aug. quã profitentur prædi
catores, eſt minimum reſpectu aliarum aſperitatum,
quas inducunt cõſtitutiones ordinis, quæ in tantum
arctant ipſorum uitam, ꝙ aſperior eſt, quàm uita mo
nacorum: ſunt ergo cogendi redire ad primum ordi
3 nem, ut hic. Hinc † eſt, ꝙ etiam ſecundum theologos
de tali arctiori religione, in qua remiſsius uiuitur, po
teſt quis tranſire ad minorem religionem melius ob
ſeruatam: tamẽ hoc caſu uideretur iudicium ſuperio
ris neceſſarium, facit inf. c. licet. Qui hoc iuſtè admit-
teret, ubi non eſt ſpes reformationis, nec aliqua ſui
parte ſaltem in patria illa religio debito modo ſerua-
tur: aliàs licet profeſſus ſit quis in monaſterio Benedi
cti, nunc ſine ſpe reformationis collapſo, tamen plu-
ra monaſteria alia eiuſdem ordinis ibi ſunt non colla
pſa, tunc nõ liceret ad minorem tranſire, facit inf. de
uerb. ſi. abbate, in fi. Sed ſi totus ordo ſic lapſus eſt, ut
noſtris temporibus de templarijs dictũ eſt, procedat,
b quod prædixi.[b] Ad id autem, quod prius dixi, ponde
randam arctioritatem, quæ prouenit ex conſtitutio-
nibus, nõ ex regula tantum, multum obſtat, quia ob-
ſeruantiæ per cõſtitutiones inductæ per eos tolli poſ-
ſent, inf. de regu. iur. c. 1. cum concor. ſed obſeruantia
regulæ non, facit, inf. eo. ſicut, ſupra de iureiurã. ſicut
primò. Sed ad hoc reſponderi poteſt, ꝙ ſatis eſt, ꝙ poſ
ſunt non tolli. facit, ff. de condi. inde. ſufficit, & cle. de
ſup. ne. præ. quia, & de ſta. mo. ne in agro. §. cæterum,
& §. ſeq. & quod not. de commo. c. uno, de depo. c. 2.
4 ¶ Eſt † autem aduertendum, ꝙ ius noſtrũ de religio
nibus loquẽs, dicit alteram maiorem, uel arctiorem,
uel diſtrictioris uitæ. Alteram minorẽ, uel laxiorem,
ut hic, & infra eo. licet, & c. cõſulti. 20. q. 4. uirgines, in
fra de ſta. mo. quod Dei. infra, eo. qui poſt uotum, lib.
6. per quæ patet, ꝙ non una tantum, ſed plures ſunt
religiones, & in cle. de ele. c. 1. Et ſi dicas, ꝙ non ſit ibi
differentia per ſpecies, ſed per accidẽs, cum omnis re-
ligio hoc habeat cõmune, ut quis ſe totaliter prębeat
ad ſeruiendum Deo ſecundũ tria principalia eſſentia
lia uoti regularis, de quibus, inf. de ſta. mo. cũ ad mo-
naſterium, in fi. unde ſecundũ hoc nõ põt eſſe diuerſi
tas, ſcilicet ꝙ in una religione qs aliquid ſui retineat,
in alia aliud, ſicut nec in epiſcopali ordine eſt diuerſi
tas in ſpecie. 93. diſt. legimus. fateri tamẽ oportet, ꝙ il-
le ſtatus religionis ex illis tribus eſſentialibus ꝑfectus
eſt quoddã exercitiũ, quo quis exercetur, & diſponi-
tur ad charitatis opera: quæ tamẽ ſunt diuerſa, ut inf.
dicetur. Diuerſificantur ergo religiones, ſecũdum di
uerſitatẽ operũ, ad quæ ordinantur, ut quia una ordi
nata ad peregrinos hoſpitandos. Alia ad captiuos viſi
tandos, vel redimẽdos: vna ad actus contemplatiuos:
alia ad actiuos: alia ad mixtos. Item ſecundò diuerſifi
catur religio ſecundũ diuerſos actus exercitiorum: vt
ſi in una religione caſtigatur corpus per abſtinẽtiam.
In alia per nuditatẽ. In reliqua p operationẽ manuũ.
Maior tamẽ eſt prima diuerſitas, quàm ſecunda, cum
finis ſit in unoquoq; potiſſimum. Fateamur ergo, ꝙ
tria eſſentialia religionis bene cõpatiũtur religiones,
fore diuerſas propter diuerſas diſpoſitiones, & diuer-
ſos fines ad illa tria eſſentialia ordinatos: plus, dato ẽt,
ꝙ ex

ꝙ ex eis aliquę ſint ordinatæ ad eoſdem fines: ex quo
tamen diuerſæ ſunt inſtitutiones, diuerſi habitus, di-
uerſę denominationes, dicentur eſſe diuerſæ, & ſic lo
quitur prædicta decr. prima cle. de elec. ad idem de re
li. do. c. uno, li. 6. Ex quo igitur conſtat religiones eſſe
diuerſas, quarum vna alteri poteſt eſſe maior, æqua-
lis, & minor. Item ꝙ de minori licet ad maiorem tran
ſire, petita licentia, licet non niſi ex magna cā hoc fa
5 ciendū ſit, ut dicā, infra eo. licet, in prin. Eſt, ut † uidea
mus, quæ religio propriè dicatur arctior, diſtrictior,
uel maior. ¶ Circa hoc ſciēdū, ꝙ religio principaliter
ordinata eſt ad opera vitæ contēplatiuæ, q̄ in ſtudio,
& oratione cōſiſtunt: ad quod propriè ordinatus vr̄
Ciſtercienſiū, & Cartuſien. ordo: de ſecundo dicā in
fi. licet aliqui ex his ſecundario opus manuū, uel ho-
ſpitalitatē habeant annexā, ſed multæ religiones ſunt
et ordinatæ ad opera uitæ actiuæ, & aliquæ ad mixta,
ut prædixi, quod licitè fieri ſic oſtēditur. Cōſtat, ꝙ re-
ligio ad perfectionē charitatis ordinata eſt, quæ cha-
ritas eſt dilectio Dei, & ad hoc pertinet contēplatiua.
Et proximi, & ad hoc ꝑtinet actiua, deſeruiēs neceſſi-
tatibus proximorū, & ſicut propter Deū ex charitate
diligitur proximus, ſic & obſequiū actū in proximū
redūdat in Deū. Inde Mat. 5. quod uni ex minimis
&c. & talia obſequia facta in proximos ad Deū relata
dicūtur eſſe ſacrificia, ad Hebræ. vlti. Beneficentiæ, &
cōmunionis nolite obliuiſci, & propriè ad religionē
ſpectat Deo ſacrificiū offerre, & ſic decēter quædā re-
ligiones ordinatę ſunt ad opera actiua. Iſtorū aūt acti
uorū actuū quidā cōſiſtūt in prædicatione, & doctri-
na, & animarū conſiliis. Exēplum in Prædicatoribus,
Minoribus, Eremitis, Carmelitis, & ſimilibus. Quidā
in militia, ut Hoſpitalarij, & olim tēplarij, Calatrēſes,
& ordinis S. Marię Theutonicorū, & his ſimiles. Aliq
ad hoſpitalitatis, & infirmorū obſequia, vt ordo Cru-
ciferorū, Sancti Antonij Vien. Itē magiſtraliter quæ-
dam ordinatæ ſunt ad ſolitudinē. Aliæ ad ſocietatē,
quædā habent propria in cōmuni: quædā nō, ut men
6 dicantes. Et de his † omnibus ſpecificatis an religioni
cōueniant, videamus. primò dixi, ꝙ contēplationi cō
uenit ſtudiū, & oratio, de ſecūdo non dubitatr̄. Sed de
primo opponitr̄, ꝙ ſtudiū religioni nō cōpetit. Vnde
pſal. qm̄ nō cognoui literaturā, introibo in potentias
c dñi. gl. 1. in uirtutē c Chriſtianā. Sed illa potiſſimè in
religioſis requiritur, ergo literaturę uacare nō debēt.
Sed illud intelligitr̄ de litera ueteris legis, de qua, 2. ad
Cor. 3. litera occidit. non cognoſcere igitur literaturā
eſt nō obſeruare circunciſionē, & cæteras legales, uel
carnales obſeruantias: Vnde cū Hieronimus dicat ad
Paulinū monacū, Diſcamus in terris, quorū ſcientia
nobiſcū perſeueret in cęlis: & ibi, quicquid quæſieris,
tecum ſcire conabor, Dicendū eſt, ꝙ etiā reſpectu cō
tēplationis tātū cōuenit ſtudiū religioſo ad illuminā-
dum intellectū, & remouēda cōtemplationis pericu-
la: Vnde in laudem uiri iuſti dicit pſal. 2. In legę domi
ni meditabor die, & nocte. Et eccl. 39. dicitur. Sapien-
tiā antiquorū exquirat ſapiens, & in prophetis uaca-
bit. De ſecūdo Greg. in 6. moraliū, ꝙ nōnulli dū plus
acquirūt in cōtēplando, quàm capiūt, vſq; ad peruer
ſa dogmata erūpūt, & dū ueritatis eſſe diſcipuli humi
liter negligūt, magiſtri errorū fiūt, & Greg. Stult9 eſt,
qui in eo ſe primū æſtimat, vt bona, quæ uiderit, diſce
re contēnat. 22. diſ. de Cōſtantinopolitanæ: ad idē 38.
di. c. fi. 74. diſ. c. 1. Secundò quo ad illa, q̄ reſpiciūt ope-
rationē actiuā in prędicādo, docēdo, & animabus cō
ſulēdo, cōſtat ſtudiū cōpetere. 36. & 38. diſ. per totum.
Nō ob. ꝙ Apoſtoli ſine ſtudio literarū ad prædicādū
miſſi fuerūt: quia, vt dicit Hiero. in epiſtola ad Paulū,
Quicquid alijs exercitiū, & quotidiana in lege medi-
tatio tribuere ſolet, illis ſpūſanctus ſuggerebat. Ter-
tiò ualet ſtudiū ad tria religionis eſſentialia, quæ præ-
dixi: ualet enim cōtra luxuriā. Inde ama ſcientiā &c.
de cō. diſt. 5. nunquā. Item cōtra cupiditatē diuitiarū.
Sapiētię, 7. Diuitias nihil eſſe dixi in cōparatione illi9,
ad idē. 12. q. 2. gloria epiſcopi, uer. Socrates, qui alias ē
capitulū. Itē ad obedientiæ documētum. Vnde Aug.
li. de oper. mona. Quæ eſt iſta peruerſitas lectioni nol
7 le obtēperare, dū vult ei uacare? De militia † uerò ſpi-
rituali per prædicationē, doctrinā, & animarū conſi-
lia quomodo, & quādo cōpetere poſſit religioſis, ple
ne habetur. 16. q. 1. per totū. De corporali quomodo
quādoq; bonū publicū, & animarū ſalutem reſpicit,
habetur ſatis, 23. q. 1. noli, & per totum, & q. 3. fortitu-
do, & per totū: Ergo certæ religiones ad hoc poſſunt
inſtitui. Nec ob. huic, ſupra de poſtula. c. 2. ubi religio-
ſus ꝓhibetur certare uerbis, multo fortius armis: qa
uerū eſt, ꝙ aduocationis officiū propter aliquid mun
danū religioni reſiſtit, ſed de prælati imperio pro mo
na. pro pauperibus, & miſerabilibus perſonis non, ut
ibi dixi ſuper 1. gl. ſic, & militia talis ſpiritualis, uel cor
poralis, ad quam certæ religiones inſtitutæ ſunt, exer
centur nō ad mundanum commodum: ſed ad chari-
tatis officium: & ſemper de prælatorū licentia. ¶ Ad
8 principale ergo † arguitur, illam religionem maiorē,
quæ habet opera contemplatiua: Vnde Luc. 10. dici-
tur, ꝙ Maria, per quā hæc uita deſignatur, optimam
partem elegit, ſupra de renun. niſi, ad fi. Item Aug. cō
ſuluit tenendum certius, de pœ. diſti. ult. ſi quis, in fin.
Sed hæc uita eſt certior, & ſecurior, vt in præ. c. niſi, ad
id de pœ. diſ. 5. c. 1. in fi. ergo præeligenda, & magis ap
petenda. Sed contra, infra eo. licet, ibi, ſicut maius bo
num &c. cū litera, quæ ſequitur. Si ergo in actiua ma-
ius eſt bonum, & illa religio eſt maior, & potior, quæ
ordinata eſt ad maius bonum, ergo &c. Itē cum om-
nis religio ordinetur ad charitatem, vt dixi, & maiorē
charitatem quis habere non poteſt, quàm ut uitā ſuā
ponat pro amicis ſuis, Io. 15. ſupra de renun. niſi, uerſ.
quippe ad hoc aūt ordinati ſunt ordines militares, de
quibus prædixi, qui etiā ſunt actiui, ergo & illi maio-
res. Dici tamen poteſt, ꝙ iſti ordines militares ordina
ti ſunt ad effuſionē ſanguinis actiuam, non paſſiuā, li
cet paſſiua etiā euenire poſſet. facit de homici. is qui,
li. 6, fateor, ꝙ aliquo caſu martyrum meritum conſe-
qui poſſent, & tunc indubitatum eſt eos alijs religio-
ſis præferri. Item pro hac parte inducitur, ꝙ religio in
eo uidetur ꝑfectior, ꝙ arctior: ſed nil impedit religio
nes ordinatas ad actus eſſe arctioris obſeruantiæ: er-
go ſunt maiores. Solutio, ut ſupra dixi, religiones di-
uerſificantur primò ex parte finis, ſecundò ex parte
exercitij, quia uerò altero maius dici non poteſt niſi
reſpectu eius, quod ab eo differt, principaliter maiori
tatē oportet ex fine attendi: ſecundariò ex exercitio.
Nam comparatio ſecūdum finem eſt abſoluta: quia
finem quærimus propter ſe. Sed ſecunda eſt reſpecti-
ua: quia exercitium non propter ſe quæritur, ſed pro-
pter finem, ex quo ſequitur illā religionē maiorem,
quæ ordinata eſt ad finē abſolute potiorem: uel quia
illud eſt maius bonū, uel quia ordinatū ad plura bo-
na. ubi uerò utriuſque religionis finis ſit idem, atten-
ditur ſecundariò præeminentia, non ſecundum quā-
titatem exercitij, ſed ſecūdum proportionem eius ad
finem intentum. unde in collationibus patrum intro
ducitur ſententia Beati Antonij, qui prætulit diſcre-
tionem: per quam quis omnia moderatur, ieiunijs,
uigilijs, & huiuſmodi obſeruantijs, vt infra dicā. Cum
igitur opus contemplatiuum ſit duplex, ſcilicet ora-
tio, & lectio, ſi una religio eſſet ordinata ad primum
tantum, & ſecunda ad ſecundum tantum, prima eſſet
maior: quia opus orationis nobilius. Nunc autem ad
differentiam contemplatiui, & actiui operis dico, ꝙ
etiam

etiā opus actiuū eſt duplex. Primū deriuatū ex contē-
plationis plenitudine, vt prędicatio, & doctrina. Vñ in
Omel. 5. ſup Eze. dicit Greg. ꝙ de uiris ꝑfectis poſt cō
templationē ſuā redeuntibus dr̄, memoriā ſuauitatis
tuæ eructabūt, hæc meritò p̃fertr̄ ſimplici cōtēplatio-
ni, & ſic loquitr̄ decr. inf. eo. licet. Sicut. n. maius eſt illu
minare, quā lucere tm̄, ita maius eſt cōtēplata aliis tra
dere, q̄ ſolū contēplari. & ex tali mixtura dr̄ hic opus
nobilius. facit p̄dicta decr. niſi, in fi. & hæc ꝑfectio pro
pinquiſſima eſt perfectioni ep̄orū. Secūdū uerò opus
actiuū conſiſtit in exteriori occupatione, ſicut milita
re, eleemoſynas dare, hoſpites recipere, & ſimilia, quę
ſunt minora operibus cōtemplationis, niſi in neceſſi-
tate. 86. di. non ſatis, & c. paſce. Et qa actiuū opus mili-
tiæ ordinatū eſt ad publicā utilitatē, vr̄ eſſe nobilius:
quia ut dr̄. 1. Ethi. Melius eſt bonū gentis, q̄ unius ho-
minis. facit, ſup. de poſtu. bonæ. i. per qđ dicunt aliqui
opus militiæ in religione ordinatū nō ad mūdanum
cōmodū, ſed ad defenſionē diuini cultus, & publicæ
ſalutis, ſubſidiū terræ ſanctæ, ꝑſonarū miſerabiliū, &
patriæ; inter opera actiua nobilius, & ꝑꝑ id religionē
ad id ordinatā nobiliorem aliis ordinatis ad alia purè
actiua. Vnde de Iuda legitr̄. 1. Macha. 3. Præliabatr̄ præ-
liū Iſrael cum lætitia, & dilatauit gloriā populo ſuo.
Ecce, ꝙ pugnauit pro republica. Itē & ꝓ diuino cultu.
unde ibi ſequitr̄ eū dixiſſe, Nos pugnabimus ꝓ anima
bus noſtris, & ꝓ legibus noſtris. Inter actiua uerò, q̄ re
ſpiciunt ſubuentionē priuatorū proximorū, vr̄, ꝙ in-
firmos recipere ſit nobilius, & in primo gradu. in ſe-
cundo captiuos redimere. in tertio hoſpites recipere.
in quarto ad ſuū uictū manibus operari. per quod pa
tet, ꝙ religiones ad hos actus inſtitutæ hn̄t ſm̄ qualita
tē actiuā ſuas p̄eminentias. & ſi una ad plura talia ope
ra ſit inſtituta, alia ad pauciora, & prima nobilior: uel
ſi conuentiora ſtatuta habet ad conſequendū finē ꝓ-
poſitū. Vnde conuenientius ordinatur ad continētiā
maceratio carnis per abſtinentiā cibi & potus, q̄ per-
tinēt ad famē & ſitim, quàm per ueſtium ſubtractio-
nē, quæ pertinet ad frigus, & nuditatē. Illa enim, quæ
ſine diſcretione fierent, facilè adnexum haberent de-
ficiendi periculum. unde dicit Antonius, ꝙ non ſunt
religiones potiores, quia arctiores habeant obſeruan
tias: ſed eo, ꝙ obſeruantiæ ſunt maiori diſcretione or-
dinatæ ad ſuum finem. & Abbas Moyſes in collatio-
nibus patrum, Ieiunia, uigiliæ, meditatio ſcripturarū,
nuditas, ac priuatio omnium facultatū nō perfectio,
ſed perfectionis inſtrumenta ſunt. Et iſta inſtrumenta
lia deſeruiunt tribus eſſentialibus religionis. ad pau-
pertatem labor manuum, & mendicitas: propter quæ
uictum procurant. ad continentiam maceratio car-
nis, ut ieiunia, vigiliæ, & huiuſmodi. ad obedientiam
oratio, lectio, uiſitatio infirmorum, & ſimilibus. Per
hoc ergo remouentur obſtacula impedientia ſuum
religionis finem, vt ſcilicet totaliter tendatur in deum
& charitatis perfectionem. In communi ergo exerci-
tio circa illa tria ſubſtantialia omnes religiones con-
ueniunt, ſed in obſeruantiis uariant, de quibus una re
ligio quandoque plus habet, quàm alia. Ex prædictis
collige triplicem religionis prę eminentiam. una prin
cipaliter & ſecundariò attenditur. ſecunda principali-
ter tantum. tertia ſecundariò tantum. Sed nos canoni
ſtæ non ponderatis his ſubtilitatibus ſolum ſolemus
aduertere, vbi ſit arctior, diſtrictior, durior, vel fortior
modus uiuendi. unde decr. licet, infra eo. in fi. dicit, ui-
tam duceret arctiorem. & ibi etiā præcedit de arctio-
ri & ſanctiori uita. ad idem, ſupra eo. quia in inſulis du
ra eſt &c. Et ſic cum omnes religiones ſint ordinatæ
ad ſummum finem, qui eſt charitas, per quam cōiun-
gitur deo, ut in conſtitutio. Ioannis ad conditorem,
uer. cum enim, & ſic finis ſit idem, ſolum arctiorem
uiuendi modum ponderemus. Vnde, ſi in vna religio
ne ſit ſola contemplatio cum arctiſſimo uiuendi mo
do, poſſibile tamen ſine deficiendi periculo, non ad-
mitteremus tranſitum ad religionem, in qua eſſet cō
templatio, & actio etiam per prędicationis officiū cū
laxo, uel minus arcto modo uiuēdi: quod tamē theo-
logi admitterent ſecundum prædicta, de quo etiam
per Tho. ſecunda ſecundæ. q. penul. articu. 6. & facit
quod infra dicam ſuper 1. gl. & ibi articulo pen. & ult.
tractat etiam Tho. an ex arctiori paupertate in com-
muni, uel ex ſolitudine, de quibus, ſupra dixeram, di-
catur religio perfectior. Ad primum inducitur ꝙ ſic,
illud Matth. 19. Si uis perfectus eſſe &c. ergo aliquorū
etiā in communi retentio minuit perfectionē. ad idē
Matth. 6. nolite ſoliciti eſſe in craſtinum. & 10. Nolite
poſſidere aurum, nec argentum &c. quomodo diuer
ſimodè ad iſta reſpondeatur per Tho. uide ubi ſupra.
Communiter habetur, ꝙ habere aliquid in commu-
ni non minuit perfectionē religionis, per c. expedit,
9 uer. quo facto. 12. q. 1. paupertas † ergo in cōmuni, ut
ſupra ſcripſi poſt Moyſen, inſtrumentū eſt, non eſſen
tia. Vnde Hier. ſuper Matt. dicit, ꝙ Petrus, quia nō ſuf-
ficit omnia relinquere, addit, quod perfectum eſt, ſ. ſe
cuti ſumus te. Paupertas ergo inſtrumentū eſt, in quā
tum diuitiarū remotio tolli tria charitatis impedimē
ta, ſ. ſolicitudinē, quam afferunt diuitiæ, amorem ipſa
rum, & elationem. Primum autē in totum à diuitiis
paruis uel magnis ſeparari nō poteſt. neceſſe eſt enim
hominem aliqualiter circa illa exteriora acquirenda
uel conſeruanda ſollicitari: tamen abundantes diuitię
abundatiorem ſolicitudinem exigunt, per quam im-
peditur animus totaliter ferri in deum: ſed amor diui
tiarū, & elatio non conſequuntur neceſſariò niſi abū
dantes diuitias. Solicitudo tamen circa proprias diui-
tias reſpicit amorem priuatum, & hoc eſt contra reli-
gionis eſſentiam, per quam ſe & ſua contemnit. Sed
circa cōmunes ſolicitari pertinere poteſt ad charita-
tem, licet etiā per id impediri poſſet aliquis altior cha
ritatis actus, ut diuina contemplatio, uel proximo-
rum inſtructio. Eſt autem dicendum religiones con-
ſiderari oportere ſecundum ſuum finem. Religio e-
nim ordinata ad militiam, uel hoſpitalitatem, perfe-
ctior eſt ex diuitiarum abundantia, & ex ipſarum de-
fectu perfectior. Religio uerò ordinata ad contem-
plationem tantum, non habens hoſpitalitatis onus,
perfectior ē ex moderatis diuitiis, ita ꝙ perfectior eſt
ex paupertate, quæ minorem ſolicitudinem tempo-
ralibus ingerit: ſed religio ordinata ad opus mixtum,
& ad contemplata aliis tradenda, debet habere plus
uitam ab exterioribus expeditam, quod fit, dum mo
dica uitę neceſſaria congruo tempore procurata cō-
ſeruantur, exemplo domini, Ioan. 12. & 12. quęſtio. 1.
habebat. Paupertas ergo facit religionem tanto per-
fectiorem, quanto plus proportionatur ſuo fini, ſicut
& medicina non facit maiorem ſanitatem, quia ma-
ior, ſed quia melius morbo proportionata. Et dato,
quòd diceretur, quòd exceſſus paupertatis faceret ꝑ-
fectiorem religionem ſecūdum hoc ꝙ pauperior, nō
tamen faceret illam ſimpliciter perfectiorem. Poſſet
enim alia religio in aliis duobus excedere, quę ſunt
maiora, ſcilicet in continentia, & obedientia, & quod
ſimpliciter in melioribus excedit, melius eſt. 38. diſt.
10 quamuis. ¶ Circa ſecundum † de ſolitudine dicēdum
eſt etiam, quòd non eſt eſſentia, ſed inſtrumentum
perfectionis, & commendabile. 16. q. 1. qui uerè. con-
tra 40. diſtin. quęlibet. Et conſtat, ꝙ non congruit uitę
actiuæ, ſed contemplatiuæ, ſecundum illud Oſeæ. 2.
Ducam eum in ſolitudinem, & loquar ad cor eius.
Religionibus ergo ordinatis ad actum non conue-
nit, niſi forſan ad tempus, exemplo Chriſti, qui aſcen-

dit in montem ſolus orare, Luc.6. & ſic poteſt intelli-
gi de exceſ.præ.c.uno, in fi.lib. 6. Tamē ſciendum eſt,
ꝙ id, quod eſt ſolitariū, ſibi per ſe debet eſſe ſufficiens
ad hoc, infra de ſta.mo.ca.2. Vnde ſolitudo conuenit
contemplanti, qui iam peruenit ad perfectum : quod
dupliciter eſſe poteſt, ſ.dono dei, ut in Io.Baptiſta, qui
ſanctificatus in matris utero, cum puer eſſet, erat in
deſertis, Luc.1. Secundò per exercitiū uirtuoſi actus,
ad Heb.5. Perfectorum cibus eſt ſolidus, eorum ſcili-
cet qui pro conſuetudine exercitatos habēt ſenſus ad
diſcretionem boni, & mali. Ex aliorum autem ſocie-
tate iuuatur homo dupliciter, ſcilicet quò ad intelle-
ctum, ut inſtruatur in his, quæ ſunt contemplanda. vn
de Hiero.ad Ruſticum, Mihi placet, ꝙ habeas ſancto-
rum contubernium, nec ipſe te doceas. 16.q.1. Si cleri
catus, in fin. & ibi de hoc, & c. qui uerè. Secundò quò
ad effectum, ut, ſ.noxiæ affectionis hominis repriman
tur exemplo, & correctione aliorū. unde idem ad eū-
dem, In ſolitudine citò ſurrepit ſuperbia, dormit, quā
do uult, facit quod uult &c. Ad uiuentem, in ſocieta-
te dicit, Non facias quod uis. comedas, quod iuberis,
ſubiiciaris cui non uis. ſeruias fratribus, præpoſitum
monī. timeas ut deum, diligas ut parentem. Et hæc ple
nius uide in Hiero. ad Ruſticum, ſecunda.C.2.diſ. Fa-
tetur autē Tho. ꝙ uita ſolitaria debito modo ſumpta
præeminet uitæ ſociali. unde de iſta tranſitur ad illā,
ut in præ.decr.unica, in fi. de exceſ.præla. Sed ſi abſq;
præcedenti exercitio uitæ ſocialis ſumatur, periculo-
ſiſsima eſt, niſi per diuinam gratiam ſuppleatur, quod
in aliis acquiritur per exercitium uitę ſocialis, ſicut pa
11 tet de beatis Antonio, & Benedicto. ¶ Eſt aūt † ſcien-
dum, ꝙ ſunt religiones quędā, in quibus uiget religio
ſocialis & ſolitaria, ut probatur de uer.ſig.c.pen.lib.6.
unde, ut etiam dixi, ſup.de ele.cum mo. in ordine Ca-
maldulenſi, cui nunc præeſt olim ſocius, nunc pater.
d.frater Bonauētura, cuius ordinis caput eſt in diæce-
ſi Aretina, in quo ſunt Eremitæ fratres in monaſterio
ſocialem uitā ducentes, & ſup. monaſterium in mon-
tis cacumine ſunt cellæ illorum, qui ſolitariam uitam
ducunt, diuiſim locatæ per nemus, ubi eſt uera con-
templatio, & aliquid actionis, inquantum ſibi hortū
ſingulariter colunt. uiget etiā idem, ſed aliter in ordi-
ne Cartuſien. cuius profeſsi licet ut plurimum uitam
ſolitariā ducant in cellis, ſingulis tamen diebus ad miſ
ſam, ueſperas, & matutinum cōueniunt. certis etiam
diebus conueniunt in refectorio, & in collocutorio,
uel clauſtro ſecreto. Et uide quod dicam de deci. c. 2.
12 §.religioſos, lib.6. ¶ Prima † gloſſ.ſignat contrarium,
13 & ſoluit. ¶ *In † gloſſ.prima, ibi, mandamus*] & de æta.& qua.
intelleximus[*& ibi, tranſit*] ibi no.Io.ꝙ hoc.c.eſt diſpē-
ſatio per id, quod dicit, permittas, quod uidetur puer.
fugerat, quod denotat, ꝙ petita non fuerat licētia, niſi
dicas, ꝙ illud fuit allegatio. & exponas.i. fugiſſe dicat,
Hoſt. uel ponitur impropriè[*& in fine*] dixit Tho. ſecū
da ſecundæ.q.ult.in 8.memb. ꝙ religio canonī. regula-
rium, & monacorum utraq; ordinata eſt ad opera ui-
tæ contemplatiuæ: inter quæ ſunt præcipuè ea, quæ in
diuinis miniſteriis agūtur, ad quæ rectè ordinatus eſt
ordo canonicorum regularium: quibus per ſe cōpe-
tit, ꝙ ſint clerici, & religioſi. Sed religioni monacorū
per ſe non competit, ꝙ ſint clerici, ut patet. 16.q.1.c.1.
& c.generaliter, in prin. unde licet ordo monacorum
ſit arctioris obſeruantiæ, ſi monaci eſſent laici, liceret
tranſire de monacis ad canonicos regulares, ſm illud
Hiero.16.q.1. Sic uiue. ſed non econtrario, ut in c.mā
damus. Si uerò monaci ſunt clerici ſacris obſequen-
tes officiis, habent id, quod eſt canonicorum regula-
rium, & cum maiori arctitudine, & ſic licitum erit de
ordine canonicorum tranſire ad monacos petita ſu-
perioris licentia. 19.quæſt.3. ſtatuimus, infra eo. licet,
& hoc reſpectu canonicorum religio dicitur laxior,
infra de ſta.mona. quod dei.

ANNOTATIONES.

a ¶ Poterāt. Probatur hoc in tex. ibi, quòd ſi locus, & ibi maioris &c.
b ¶ Prædixi. Facit quod no.inf.de reli.do.inter quatuor, per Io.An.
c ¶ Virtutem. Et pro iſta parte facit regula beati Frā. cum dicit, qui literas ſcierint, ſciant: qui neſcierint, non addiſcant.

SVMMARIVM.

1 *Minor 14. profitendo religionem non obligatur, niſi factus maior ratificet, & quot modis ratificet, nu.4. & quo caſu ad minorem tranſire poterit.*
2 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 3. & 4.*
Epiſcopus diſpenſare poteſt cum religioſo, ut poſſit ad minorem trā ſire religionem.

CAPVT XI.

1 Significatum. Caſus. Minor † 14.
profitēdo religio-
nem non obligatur, niſi factus maior ratū
habuerit. & in 1.deciſa conſultatio. in 2.re-
ſponſio ibi, Man. quæ diſtinguit, & ſecundum mem-
brum proſequitur ibi, Si autem[*Abſolutum*] quia repu
gnante ætate non tenuit. & dixit Ph i. hic manifeſtè re
probari opinio. Hug. de qua, infra eo. poſtulaſti, in fi.
1.glo. [*Compleuerit*] ſupra eo. ad noſtram [*Prius factam*]
cum oblatione parentum, uel ſine. ¶ Penultima glo.
2 † reſpondet, per q. & arguit, & illud determinat. ¶ Vlt.
3 glo. obiicit, & ſoluit. ¶ *In † glo. penultima, ibi, obſeruare, in fi-
ne*] l. 4. eſt, & uide de foro compe. ex tenore, ſuper ulti.
4 glo. ¶ *In † glo. penultima, ibi, remaneat*] per annum, infra eo.
c.1. lib.6. ubi habes quatuor modos, quibus ratifica-
tur profeſsio minoris facti maioris[*& ibi, in fi.*] de hoc
plenè, infra de reg. iu. non firmatur, lib.6. ¶ *In glo. ult.
in fi.*] uel intellige ſecundum decre. infra eo. conſtitu-
a tionem, in fin. lib.6.[a] Dicit Inn. ꝙ ubi minor facit pro-
feſsionem ex diſpenſatione epiſcopi etiam de leui trā
ſire poterit ad minorem, ut hic. idem Abb. in decr. di-
lectus, de tempo. ordi. ſimpliciter dixit Inno. per hanc
decre. epiſcopum diſpenſare poſſe cum religioſo, ꝙ
tranſeat ad minorem religionem. uide quod not. de
b præben. cum ſingula, §.pen. lib.6. & quod ibi dicam[b].

ANNOTATIONES.

a ¶ Conſtitutionem, in fine lib.6. Et ſic erit tacita profeſsio intra annum probationis; & ſic uera & rata, intellige tacitè, aliàs quam per lapſum. 15. anno. ut ibi no. in gl. hoc poſſet uerificari quò ad tertiam rationem alternatiuæ ibi, ſiue poſt 14. annum compleuerit, cū religionem intrauit &c. ubi fecit expreſſam profeſsionem, & tunc ſtat ſolu. gloſſ.
b ¶ Dicam. Et ſupra eo. non eſt, & per ipſum in Spec. tit. 2. §. ſententiæ quoque, uer. 23.

SVMMARIVM.

1 *Si minor. 12. filia à parentibus, uel tutoribus monaſterio tradita, maior facta quo caſu ad ſeculum redire non poterit.*
Allegare non ſufficit, niſi probetur.
2 *Diſcretionis annus. 12. in muliere.*
Velum profeſſionis quo tempore, & quo conſecrationis recipere mulier poſſit.
Ex conſuetudine inoleſcente uelle quis quid incipit id, ad quod primum cogebatur.
Labor etiam delectat.
3 *Argumentum à contrario hic, & quibus alijs iuris locis.*
Aetas nubilis. 12. anno.
Pubertas per annorum numerum probatur.

Ele-

Electio requirit intelligentiam eligentis ad uer. Propoſiti.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 5. & 6.*
Reſtitutionem petere non poteſt qui ante 25. annum religionem ingreditur, & ratio.
Seruire deo, regnare eſt, & libertas nulla maior.
7 *Oblatio paterna duobus modis facit filium monacum, & quibus.*
Aetatem non dicitur ſupplere malitia in emiſſione profeſſionis, ut in matrimonio. §. 1.
Religionis comparatio cum matrimonio.

CAPVT XII.

1 Cum uirum. Caſus. Si filia † minor.
12. à parentibus monī.
tradita maior facta ſpontè ueletur, ad ſecu
lum redire non poterit. & in prima cōſul-
tatio, cui ſecundò reſpondet ibi, Cōſultationi t. tertiò
ſoluit contrarium ibi, Nec obloquitur [*A parentibus*]
uel tutoribus. de hoc, ſup. eo. c.2. Hoſt. [*Accepit*] facta
pubes [*Copulauit*] ſi. infra qui cleri. uel uo. inſinuante
[*Alligatum*] hæc eſt uera & communis litera, aliàs alle-
gatum; & tunc ſup. ſecundum Hoſt. & probatum, de
conceſ. præben. cum ſuper. & ſecundum hanc quod
ſequitur, tenebit, ſup. introitus[*Diſcretionis*] completo.
2 † ſ. anno 12. & hoc de benedictione ueli ꝓfeſsionis. 20.
q.2. puella. uelum enim conſecrationis ante 25. an-
num recipere non debet ſm Hoſti. qui remit. ſup. eo.
uidua [*Contraxiſſe*] Hiero. ad Ruſticum ſecunda. E. Ino
leſcente paulatim conſuetudine, quod primum coge
baris, uelle incipies, & delectabit te labor tuus[*Obloqui
tur*] ideſt cōtra loquitur. ſic ſup. de teſta. requiſiſti [*Con
3 trarium † ſenſum*] arguit hic iuris lator à contrario, ſic, ſu-
pra de his quæ fi. à præla. cum apoſtolica, in fi. 15.q.3.
ex eo, & c. de crimine, ff. de iuriſdi. om. iudi. l. 1. 25. diſt.
qualis. 32. diſt. hoſpitiolum, Goff. de hoc facit, quod di
xi, ſupra de elect. publicato, ſuper glo. fi. [*Aetate nubili*]
12. annorum. & dixit Hoſt. hic ſatis expreſſum, ꝙ per
numerum annorū probatur pubertas; de hoc de de-
ſpon. impu. puberes[*Præpoſiti*] ideſt intelligēdo quod
4 ꝓponit & optat. G. ¶ *Gl. † ex hoc*] obiicit, & ſoluit. ¶ *Glo.
ſed quid*] quærit, & ſoluit. ¶ Glo. pen. arguit, & determi-
5 nat. ¶ *In † glo. 2. ibi, iudicio*] & ideò nō dantur iudices, ut
in l. ſequen. ¶ *In 4. glo. ibi. l. pen.*] incipit, cum quidā. uide
de cleri. ex. latores, ſuper glo. pen. ¶ *In glo. ulti. ibi. l. 2.*] ui
6 de in c. ad audientiam, in 4. glo. ¶ *In † gl. 2. in fi.*] is ergo,
qui ante 25. annos religionem ingreditur, reſtitutio-
nem petere non poteſt: quia ſeruit ei, cui ſeruire eſt re
gnare. Goff. & Hoſtien. & idem not. 25. quæſt. 1. c. 1. in
prin. & 20.q.1. illud. Proſper libro Epigramatum. uer.
Libertas. Nulla melior, maiorue poteſtas, quàm ſerui
re deo, cui bene ſeruit amor. facit quod dicam, infra
de uoto, ſcripturæ, & quod no. in Spe. 2. parte, de reſti.
in inte. §. qualiter, uer. ſed nūquid minor. & idem Vin.
a de reſtitu. in integ.[a] tum ex literis. ¶ *In gl. paterna, in fin.*]
Dicit Hoſtiē. ꝙ poteſt legi diſiunctiuè: quia duobus
7 † modis paterna oblatio facit filium monacū. primò
quia durante pupillari ętate non debet exire. ſecūdò
quia ſi tunc non contradicāt, uidetur conſentire, nec
poteſt decætero reclamare. remittit autem Hoſtien.
ad ſummam eo. tit. §. utrum exire, uer. dicas breuiter.
¶ *In gl. ſed quid, ibi, reſpondeo*] ſecundum Ala. [*& ibi, cum
ſimus*] & infra capitulo primo, libro 6. [*& ibi, niſi mali-
tia*] reſpicit hic tantum, quod dixi de matrimonio car
nali. unde dicebat hic Pet. in religione hoc non inſpi-
ci, cum non ſit iure cautum. & decre. ad noſtram, ſup.
eod. dicit inſpici annum conſumatum. nec eſt tanta
aſperitas in matrimonio, ut in religione. Item in ma-
b trimonio[b] obligatur quis homini: quod uinculum
diſſoluitur illius morte, quod non eſt in profeſsione.
de hoc, infra eo. poſtulaſti.

ANNOTATIONES.

a ¶ De reſti. in inte. Et uide gl. ultimam in c. cum dilectus, quod metus cauſa, & pro hoc uidetur tex. in l. ſi ex cauſa, §. Papinianus, ff. de mino. & facit, quod no. gl. 3. & ſuper illa Io. And. in c. ex parte. de reſtitut. ſpo. reſtituitur autem eccleſia læſa propter tranſitum monaci ſui etiam in caſu licito ad ſtrictiorem ordinem, uide Io. And. infra eo. licet, ſuper glo. ſufficit, in fine.
b ¶ In matrimonio. Vide gl. in c. puberes, de deſpon. impube. & uide Io. And. eo. titu. c. fi. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Monacum profeſſio facit, non habitus tantum.*
Petitorium, pro petitione porrecta.
2 *Voti, uel profeſſionis emiſſæ quæ præſumptiones, & quando dicatur utrunq; ſolenne, & quibus ſolennizetur modis & obligetur quis religioni, num. 4. & 6.*
Habitus religioſus triplex, uer. ceſſat autem.
3 *Eccleſia circa quæ conſtitutiones faciat.*
Votum ſolenne in ingreſſu monaſterij ſimile in uiro, & muliere, excepto uelo.
Profeſſio quandoque ponitur pro obedientia, in fi. & ei ineſt, nu. 4.
Eam an poſſit epiſcopus, & inferior recipere, nu. 4.
Profitens ita quando fiet religioſus & in quo loco habitabit, ibid.
Votum continentiæ quis recipiat, inter ipſum & profeſſionem differentiæ, ibid. uer. Videtur tamen, cum ſequentibus.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 6.*
Votum ſecundum ſolenne derogat primo ſimplici.

CAPVT XIII.

1 Porrectum. Caſus. Profeſsio † facit
monacum, non habi-
tus tantū. Communis diuiſio, ſecunda ibi,
Inquiſitionem [*Petitorium*] i. porrecta peti-
tio. ſic, ſupra de reſcri. ſciſcitatus, Hoſ. [*Grauatus*] cōpos
tamē ſuæ mētis, inf. eo. c. 2. [*Se reddidit*] hic eſt uehemēs
2 † præſumptio profeſsionis, etiā ſi uerba profeſsionis
non expreſſerit, ſicut ſi reddat ſe quis alicui religioni,
quod idē eſt, quod profiteri, qui cleri. uel uo. inſinuā-
te, & per decre. eo. titu. conſuluit. uidetur etiam, ꝙ ꝓ-
mittere obedientiam ſit idem, quod profiteri ſm In-
no. qui dicit quoſdam dicere, ꝙ ſola uerbalis ꝓfeſsio
facta religioni approbatæ de præſenti, non de futuro,
& in manibus eius, qui recipere poſsit, de quo inf. di-
cam, facit monacum, & hoc dirimit matrimonium
poſt contractum. hoc probatur de uoto, c. uno, lib. 6.
Quandoq; tamen ſecundum iſtos aſſumptio habitus
eſt uehemens præſumptio uoti, uel profeſsionis, ut ſi
publicè ſuſcipitur in eccleſia habitus diſtinctus profeſ
ſorū ſeruatis ſolennitatibus monaſterii, ad quod tran
ſit, & tempore probationis ſaltem inchoatæ: aliter nō
haberetur pro profeſſo: ſic intelligatur. 37. diſt. quod
interrogaſti. 27.q.1. uidua, ſup. eo. ſuper eo, & c. uidua.
Ceſſat autē hæc præſumptio, ſi ſumat habitum extra
eccleſiam, & ſine ſolēnitate, qui cleri. uel uo. cōſuluit
& c. inſinuante, uel non probetur contraria uolun-
tas, quod me cauſa. c. 1. ſecundum Inn. qui dicit, ꝙ alii
diſtinguunt triplicem habitum, ſ. profeſsionis, & hic
habet annexum uotum continentiæ, ut præ. c. quod
interrogaſti, & c. uidua. Secundus cōuerſionis, & hic
habet ſimplex uotū annexū, ſup. eo. ſuper eo. Tertius
probationis, & hic nullum uotum habet, ſup. eo. ſup
eo, in fin. & de primo & de tertio, infra eo. ſtatuimus.
Solennizatur & aliter uotum per receptionem ordi-
nis, de uoto. c. uno, li. 6. Item intelligitur profiteri unā
de religionibus approbatis, ſi dicatur, Profiteor ordi-
nem monacatus, licet non dicat ordinem Benedicti,
Inno. tamē dicit etiam aliis modis ſolennizari uotū,
ſcilicet. Si mulier, uirgo, uel uidua uelum uirginitatis,
uel uiduitatis, & ueſtē religioſam acceperit, & in ſcri-

ptis manu propria factis, uel ſuo ſigno ſignatis promiſerit perpetuam continentiam; tale uotum cenſet ſolenne & dirimit matrimoniũ. Idem ſi ſine literis in manu alicuius religioſi uotũ emiſerit, & ueſtẽ mutauerit: uel aliter apparentes ſolẽnitates adhibuerit. j. de cõuer. coniu. ex parte. 2. qui cleri. uel vo. conſuluit, & c. inſinuante, infra de frigi. fraternitatis, uer. & ſi prædicti. tamẽ tales perſonæ non ſunt de foro eccleſiæ, & poſſunt habere proprium, ut præ. c. inſinuante, & 25. q. 1. de uiduis. no. ẽt ipſe Inno. hic, & Hoſti. poſt eum quædã alia de uoto ſolenni recitans opi. Hug. no. infra qui cleri. uel vo. rurſus, q̃ non decido: quia expedita per p̄-
3 ce. decre. unicã, de uoto, li. 6. ¶ Nec † mirum, ſi eccleſia circa efficaciam voti conſtitutiones facit: quia facit ẽt conſtitutiones circa matrimonium dirimendũ, circa baptiſmum, & ordines cõferendos, ut ꝙ ſub certa forma & certis tẽporibus conferantur: imò & circa ſacramẽtum eucha. ibi in canone aliqua addidit; quod dic ut de cele. miſ. cum Marthę. iſta tamen exempla ꝑ omnia non placent Inn. quia quamuis non ſeruantes circa hoc, quæ ſtatuit eccleſia, peccent, & ſint puniendi; non tñ oĩa ſunt de ſubſtantia ſacramentorũ, fatet̃ aũt uterque, ꝙ ſicut mulieres, ſic & uiri circa ingreſſum mona. ſolenne uotum emittunt, excepta aſſũptione ueli, quod uiro non congruit, ſed mulieri tantum. 33. q. 5. hęc imago [*Et infra*] deciditur, quod quærebat, an talis cogendus ſit religionem ſeruare, & procedebat dubium, quia non receperat habitum ꝑm Pet. & Abb. [*Profeſſio*] de qua legitur 20. q. 1. c. fin. & §. fi. Sed & profeſſio quandoq; ponitur pro obedientia, ꝑm Hoſti. de ſimo. ne Dei, de priuile. cum olim. 2. [*Conuertendo*] ideſt illo, qui conuerti deſiderat [*Recipitur*] per hoc
4 dicunt quidam, quòd † profeſſioni inſit obediẽtia, de ſta. mona. cum ad mona. qui profitetur, nõ obligatur etiam ſimplici uoto, niſi ſit, qui profeſſionẽ recipiat, puta Abbas, uel monacus, ſcilicet clericus, uel laicus: nec poteſt fieri profeſſio ab aliquo, ſi nõ ſit alius, qui illam recipiat, & qui illi poſſit dare regulam, & ipſum corpori ordinis aggregare, ſecundum Inno. & de hoc in ſpec. de ſta. mo. uerſi. 9. ad quod inducit Hoſtien. ſupra de ele. cum inter can. & quia inter profeſſionẽ facientem & recipientem debet eſſe differentia, ſicut in caſibus de bap. debitum, de inſti. c. fin. infra de iure pa. per noſtras. non tamen requiritur perſona abbatis: ſed ſufficit ꝙ alius nomine ſuo ipſam profeſſionẽ recipiat ipſo abbate mandante, uel poſtea ratificante. 16. q. 1. Conſaldus, infra eo. ad apoſtolicam, infra qui cleri. vel uo. inſinuante, infra de conuer. coniu. dudũ. Idem uidetur quibuſdam, & ſi in nullius manibus fiat profeſſio: hoc tamẽ acto, ꝙ ipſi abbati acquiratur, infra qui cleri. vel vo. conſuluit. ſed, ut dicit Inno. illa decre. dicit tale uotum non eſſe ſolenne, ſed ſimplex. Quid ſi profiteor in manibus eius, qui recepit nomine abbatis, recipiens tamen nõ habet poteſtatem incorporandi ordini, uel profeſſionem recipiendi, nunquid ſum monacus prius, quàm abbas ratificet? dic ꝙ non, ſecundum Innocen. & Hoſti. cum ſit de futuro, nec dirimit matrimonium poſt contractum. Poſt ratificationem uerò & de præſenti; & tunc dirimit: ſic diſtinguitur in matrimonio carnali contracto alterius nomine, de quo remittit Hoſtien. ad ſum. de ſpon. §. qualiter contrahantur. ad hoc de præbend. ſi tibi abſenti, lib. 6. Sed nunquid epiſcopi poſſunt recipere profeſſionem? dic quod ſic per ſe & alios, etiam ſi profitentes non ingrediantur aliquod monaſterium, uel non profiteantur certam religionem. ſufficit enim, ꝙ habitum mutent, quem portent etiam in domo propria. tales nanque religioſi cenſentur, & uiuent ſub obedientia epiſcopi 33. q. 5. quod deo. 27. q. 1. de uiduis, de conuer. coniug. dudum, qui cleri. uel uo. inſinuante, de quo remittit Hoſtien. de conuer. coniug. ex parte. 2. ad finem. Quid de archidiacono, uel inferiori prælato? Dic, ꝙ recipiẽdo profeſſionem eius, qui uiuere intendit in domo propria, ipſum religioſum non facit, cum receptio talis obedientiæ ſit permiſſa ſolum epiſcopis; adhoc. 27. quæſt. 2. ſi uir. 28. diſtin. nullum. 23. diſtin. nulla, & c. uxor, infra de conuer. coniug. uerum, & ca. cum ſis. uidetur tamen quibuſdam, quod etiam ſimplex ſacerdos uotum continentiæ poſſit recipere, & quod ſolennizetur eo recipiente cum ſuis ſolennitatibus, de conuer. coniuga. dudum: quia, & ſine ſacerdote poteſt hoc fieri 33. q. 2. admonere, & q. 5. quòd Deo. Sunt etiam qui dicunt, ꝙ ſi quis uouet religionem approbatam per ſe tantum, uel in manibus clerici, uel laici recipientis nomine religionis illius, ꝙ ſit ſimplex votum, & ꝙ ſit cogendus ſolennizare uotum per receptionem habitus, & profeſſionem faciendam in manibus prælati illius religionis, arg. infra de uoto, per tuas. Idem uidetur, ſi in genere, & non alicui certæ religioni ſe deuoueat; & tunc recipiens illam uidetur recepiſſe nomine religionis, uel eccleſiæ generalis. Idẽ uidetur, ſi per ſe tantum, & nullo recipiente promiſerit. uide quod dicam de cenſi. ex parte, in gl. no. quod. & ſi forte nõ inueniret religionem, quæ uellet illum recipere, ſit ſub obedientia epiſcopi, & ſit eius monacus, à quo ſibi ſtatuatur certa forma uiuendi, prout expedire uiderit ipſius ſaluti, arg. prædictorum iuriũ. & ſic refert Hoſtien. quòd utitur pœnitentia, aliàs pœnitentiaria. & dato, quòd concederetur uotum continentiæ ſolemnizari per ſolennem emiſſionem, nõ ſequitur per hoc, ꝙ idem ſit in profeſſione: quia profeſſio facta in manibus non habentis poteſtatem incorporandi ordini, ſemper cenſetur de futuro, donec per poteſtatem habentem fuerit acceptata, ut eſt dictum. Sed uotum continentiæ pendet à uouente, nõ à recipiente, & eſt de præſenti, licet nõ ſit, qui uotum recipiat. de conuer. coniuga. ex parte. Diſtinguunt tamen quidam, ut refert Inno. an quiſquis in genere ꝓfiteatur regulam approbatã, puta dicendo, Profiteor regulam Benedicti, & tunc aliquam intrare cogatur: an dicat ſpecialiter, Profiteor regulam mona. ſancti Proculi, & tunc ſi Abbas illius mona. nolit illum recipere, non cogitur alibi ſumere ordinẽ. Hæc diſtinctio non placet Inno. quia profeſſio ſit generalis, uel ſpecialis, ex quo eſt de præſenti, nec diem, nec conditionem recepit poſtea tacitè, uel expreſſè. Secus, ſi eſſet de futuro; puta promitto, ꝙ profitebor in mona. ſancti Proculi, tunc tacitè intelligitur, ſi Abbas recipere uoluerit, alleg. Hoſt. ff. de ſolutio. l. uero procura. [*Abbate*] uel ab alio ad hoc miſſo, infra eo. ad apoſtolicã, qui cleri. uel uo. inſinuante [*Promiſit*] in ipſa profeſſio-
5 ne, quam fecit, Goff. ¶ Prima † gl. alleg. tres concor. & tria iura in contrarium, & ſoluit. ¶ Vlt. gl. dat duas le-
6 cturas. ¶ *In † gl. 2. ibi, expone*] ꝑm Tan. & idem Inno. [*& ibi, debet compelli*] ſi tamẽ profitetur aliam religionem etiam laxiorem, tenet profeſſio: quia ſecundum votũ ſolenne derogat primo ſimplici. inf. eo. qui poſt votum, lib. 6. [*& ibi per tuas*] Dicit Hoſt. ꝙ poſſet fieri uis in uerbis. Si enim dicat, Voueo me perpetuò religioſè uicturum, & talem religionem ſeruaturum, tunc non poteſt reuerti ad ſeculum, infra eo. conſulti, & c. ſtatuimus, quaſi tacitè ſit profeſſus, argum. 28. diſtin. diaconi, niſi ex cauſa proteſtetur contrarium, ſupra quod metus cauſa, capitu. 1. Si uerò dicat, Voueo me intraturum talem religionem, tenetur ingredi: poteſt tamen intra annum exire, niſi appareat eum uoluiſſe uitam mutare. quò ad eccleſiam enim requiruntur de hoc indicia, infra eo. non ſolum, lib. 6. quantum ad animæ ſalutem uideat ipſe, quid intendebat, & relinquatur conſcientiæ ſuæ, de iureiu. mulieri.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Si minorem filium pater offert monaſterio, factus maior poteſt exire.*
1 *Poſſeſſio exigit annos diſcretionis completos.*
Monaſterio ſe cum bonis dare habet uim profeſſionis.
2 *Legitima cuius ſit dominium patre ingrediente religionem, & offerente eum cum bonis ſuis monaſterio, & quota pars ſit, nu. 3.*
3 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XIIII.

1 CVm ſimus. Caſus. Si † pater filium minorem offert monaſterio, ipſe factus maior poteſt exire. Communis diuiſio. ſecunda ibi, Diſcretioni [*Relatum*] per te, quod patet, infra ibi, reſpondemus [*Attingente*] nec hoc ſufficeret, niſi compleuiſſet, ſupra eo. ad noſtram [*Contuliſſet*] reddendo ſe cum ipſis bonis, quod uim profeſſionis obtinet, ſupra c. proxi. ſecundum Inno. [*Et infra*] quærebatur de filio id, quod patet ex ſolutione [*Induci*] notat cum ad hoc monendũ, ſic, ſup. de his, quæ fiunt à præla. cum apoſtolica [*Quia tunc*] ſcilicet completo. 14. anno, uſq; ad finem. 15. inf. c. 1. lib. 6. [*Eum*] ſcilicet regularem habitum [*Poſtulare*]
2 dubitari poteſt, quãdo † pater ingreditur religionem, & offert bona ſua monaſte. & filium, quem habet impuberem, cuius ſit dominium legitimè prius, quàm puer ueniat ad pubertatem, ſatis uidetur per hanc lite-
a ram, ꝙ ſit mona. ſed ſub conditione[a], ſi puer factus pu-
3 bes in monaſterio manſerit. ¶ *In † gl. penul. ibi, ſecundùm numerum filiorum*] ut quatuor, & infra habeant tertiam
b 6. uel ſupra habeant dimidiam[b], ut ibi. ¶ *In gl. ult. in fi.*] & not. de teſtamentis, Rainutius, in gloſſ. not. quòd quartum, Ioannes Andreæ.

ANNOTATIONES.

a ¶ Sed ſub conditione. Quia monaſterium tenet locum patris, nec eſt legitima niſi poſt naturalem patris mortem, ut l. fi. ff. de libe. agno. & l. 1. §. ſi impubere, ff. de col. & utrobiq; uide Bart. & uide doct. in auct. ſi qua mulier. C. de ſacroſanctis eccleſiis.

b ¶ Habeant dimidiam. Sed an iſte filius ſtatim habebit legitimam, uel expectabitur mors naturalis ipſius patris? uide Bart. in auct. ſi qua mulier, alleg. in gl. & ibi Bart. tenet, quòd poſt naturalem mortem. Bald. ibi contradicens hic eſſe caſum in hoc capitulo, quem dicit alibi non reperiri.

SVMMARIVM.

1 *Furioſus profitendo non obligatur, niſi factus ſanæ mentis habuerit ratum, & num. 2.*
Repugnantia ut ſit, ut intelligatur.
2 *Ratificatio ualidat, & ex poſt facto conualeſcit, quod ab initio tenebat.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 4.*
Furioſus tempore declinantis furoris teſtari poteſt.

CAPVT XV.

1 SIcut tenor. Caſus. Furioſus † profitendo nõ obligatur, niſi factus ſanæ mẽtis ratũ habuerit. Et in prima decisa conſultatio. in ſecunda reſpõſio ibi, Conſultationi [*Repugnantia*] hoc uerum, ſi de eodẽ momento tempus intelligatur. ex interuallo uerò potuit eſſe utrunq;, ſecundum Hoſt. Erat autẽ repugnãtia, quia poſitus extra ſe nec ſperat, nec deſperat [*Monacali*] deputato profeſſioni, Innoc. & Abb. [*Fecerit*] uel
2 iam factam † ratam habuerit, ſup. eo. ſignificatum, in fi. ſupra quod metus cauſa. c. 1. in fi. & uidetur ratificare, ſi quàm cito factus eſt compos mentis, de hoc certificatus non contradicat, argum. 17. q. 1. conſaldus.
3 Hoſtien. ¶ Prima † gl. ponit caſum. ¶ Tertia gl. reſpondet per queſtionem, quam ſoluit, & ſolutioni obiicit.
4 ¶ *In † gl. 2. ibi, Cum precum*] uide de proba. licet, ſuper 6. gl. ¶ *In gl. 3. ibi, §. præterea*] furioſum in ore, quo furor declinauit, teſtari poteſt. ¶ *In gl. ſi autem, §. præterea*] & ſup. eo. porrectum, & inf. eo. ſicut [*& in fine*] dic ut ibi no. & in dicta decre. cum dilectus, in glo. hoc ideò.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio fieri & recipi poteſt intra probationis annum, & quando, num. 2. & à quo, ibid.*
Eius debet tempus reſtringi, & quo caſu.
Diligentia adhibenda in deliberatione gerendorum, & ratio.
Pœnitentia ſera non ualet.
2 *Profeſſionis non mendicantium, & mendicantiũ tempus differens.*
3 *Multa fieri prohibentur, quæ facta tenent, quomodo intelligatur hæc regula.*
Contra prohibitionem ſimplicem quod fit, non ualet.
Paſſim, ideſt indifferenter.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 5.*
Militis quotidiano armorum exercitio parati eſſe debent.
Ignorantia tenentem in ſuo fundo colonum alienum non excuſat à pœna.
Ignotum tenere ad rationem criminis ſufficit.
6 *Additio gloſſarum, nu. 7.*
6 *Probationis tempus quantum, & poteſt arctari, & prorogari, nu. 7. quærit.*
7 *Iuri introducto in fauorem omnium quando quis poſſit renunciare.*
Renunciatio ex una parte tantum hic an ualeat, uer. quærit Hoſt.
Ad religionem ſeruandam poteſt quis obligare ſe manens in domo ſua, uer. item plus.
8 *Iuri ſuo quibus caſibus non poſſit renunciare.*
Pacta, quæ inualida.
Speculator curioſus exquiſitor.
9 *Admittere quemlibet in domum ſuam non expedit, & ideò diligentia, quis admittatur, adhibenda.*
Ne mus in pera, prouerbium quibus conuenit.

CAPVT XVI.

1 AD apoſtolicam. Profeſſio † fieri & recipi poteſt infra probationis annum. & in prima decisa duplex conſultatio. in ſecunda reſponſio, ibi, Quæſtionibus. in qua 1. reſpondet ad primã. ſecundò ad ſecundã. ibi, Prohibẽdũ. & pars, infra titu. 1. ad apoſtolicam [*Interdicat*] hoc uerũ, niſi quãdo per ingreſſum fiat alteri graue præiudiciũ, tunc enim tempus reſtringitur, inf. tit. 1. ex publico [*Et infra*] deciduntur hic duæ q̃ones archiepiſcopi Piſani. Prima, utrum teneat profeſſio infra annũ. ſecũda, an Abbas licitè illam recipiat, infra annũ [*Ille*] ſcilicet qui cõuertitur [*Diligenter*] licitè, ne poſtea cõtingat pœnitere, licet ſerò, arg. ſup. de ſeruis nõ ordi. c. 1. cum ſuis cõcor. [*Non habetur*] concor. de cleri. peregri. c. 1. [*Regulariter*]
2 tempus regulare eſt annus [*Profeſſionem*] in ordine † nõ mendicantium: de mendicantibus uerò dic, ut infra eo. non ſolum, & c. conſtitutionem, lib. 6. [*Vel alium*] de hoc ſatis, ſupra eodem porrectum [*Et monacalem*] ſi intelligatur de habitu profeſſorum tantum, poteſt exponi, &, pro uel [*Vterque*] ſcilicet qui conuertitur per ſe, & Abbas pro mona. ſed forte hoc uerum eſt, ſi Abbas hoc faciat conſultis fratribus: aliter non, arg. infra de ſta. mona. monaci. de tranſactio. contingit [*Cenſendus*] nec ob. quòd prohibetur recipi profeſſio infra annum, quia multa & c. ſic continuatur, quod ſe-
3 quitur [*Obtinet*] hoc intellige, cum † alia prohibent, alia

nel cadem dicunt contra factum ualere; & ſic intel-
lige iura in glo. allegata. aliàs quod fit contra ſimpli-
cem prohibitionem, non ualet. T. & ſufficit legiſlato-
rem & c. C. de legi. non dubium, ſm Goff. facit, quod
no. 10. diſt. uides, & infra de ſpon. duorum. tua [*Prohi-
bendum*] hic reſpõdet ſecundæ qõni [*Paſſim*] ideſt indif
4 ferenter. ¶ Prima † gl. reſpondet per qõ. quam dupli-
citer ſoluit: ſed primam approbat, ¶ Secunda gl. reci-
tari poteſt per contrarium, ꝙ alter ſolus renunciet, d.
l. quod fauore. ſecundò ꝙ etiam uterque non renun-
5 ciet, per c. ſi diligenti. ¶ *In† gl. 2. ibi, quod fauore*] uide de
mu. pet. c. 2. ſuper glo. 2. [*& ibi, per fundum*] uide de ſen-
ten. excõ. officii, ſuper 1. gl. [*& ibi, ſi quis in conſcribendo*]
hanc & ſe. uide in c. ſi diligenti, ſuper 1. glo. ¶ *In glo. pen.
ibi, contra publicam*] non facit, ſed lex ſequens, quæ inci-
pit, milites. ibi, armorum quotidiano exercitio ad bel
la ſe præparent [*& ibi. §. ulti.*] uide de renun. c. 1. in ter-
tia glo. [*& ibi. l. ult. §. 2.*] Incipit, ſeruorum. uide de cle-
ricis peregri. c. 1. ſuper 3. glo. [*& ibi. l. una, lib. 11.*] qui co
lonum alienum in ſuo fundo tenuit, punitur, nec ex-
cuſat ignorantia, quia ad rationem criminis ſufficit,
ꝙ tenuit, ignotum [*& ibi. l. 1. in fi.*] uide in c. de cauſis,
6 ſuper ult. glo. ¶ *In† glo. 1. ibi, arbitrarium*] ſimile quod no.
34. diſt. fraternitatis. 3. in fi. & ſup. de offi. deleg. de cau-
ſis [*& ibi, dici conſueuit*] ſecundum Ioannem. Sed Hug.
dicit, ꝙ ſi uita, & conditio hominis ſit nota, probatur
per annum, & ſic loquitur. c. Conſaldus. Si uerò con-
ditio nota eſt, ſed uita ignota, tunc probatur per bien
nium, & ſic loquitur c. monaſterijs, quòd ſi utraque
ſcilicet uita, & conditio ſit ignota, tunc probatur per
triennium; & ſic loquitur. c. ſi quis incognitus [*& ibi,
capitula prædicta*] ut notatur in c. Conſaldus [*& ibi, diuer
ſitas*] quaſi hodie conſideremus annum tantum. Sed
Hoſtien. dicit, ꝙ cum illa iura non ſint expreſsè corre
cta, per glo. capitaneam corigenda non ſunt, quæ glo.
tranſgrediuntur terminos ſuos ſecundum eum con-
tra decre. infra de ſepul. fatetur tamen, ꝙ conſuetudo
hoc approbat, quòd hodie ponderemus annum tan-
tum: quare uidetur id in iudicijs tenendum, argumen
to. 4. diſtin. §. leges, de ſepulturis certificari. ff. de legi-
bus. le. minime, & facit de decimis, paſtoralis, in prin
7 cipio. ¶ *In gl. 2. ibi, in fauorem utriuſque*] Dicit † Goff. imò
in fauorem omnium religionum, & monaſteriorũ,
& omnium profiteri uolentium, propter quæ uide-
tur, quòd renunciari non poſsit, de foro competen-
ti, ſi diligenti, de ſententia excommu. contingit. Dicit
ſoluendo, quòd iuri introducto in fauorem omniũ,
de quorum numero quis eſt, renũciare poteſt, inquã-
tum perſonam ſuam tangit, niſi contrarium reperia-
tur in iure. remittit tamen ad nota. in prælle. decreta.
ſi diligenti [*& ibi, quod fauore*] & infra de regulis iuris,
quod ob gratiam, lib. 6. [*& ibi, Sabinus*] & infra de re-
gulis iuris, iure communi, lib. 6. Quærit Hoſtien. quid
ſi fiat renunciatio ex parte mona. tantum, ut quia in-
grediens proteſtatur, quòd per lapſum temporis non
intendit obligari religioni, & Abbas & monaci con-
ſentiunt huic proteſtationi, renunciantes huic iuri &
ſimilibus, nunquid ualeat renunciatio? Videtur quòd
non: ne ſit claudicatio. ad hoc de arbi. c. fi. & non licet
actori & c. de regulis iuris, non licet, lib. 6. Dicit autem
contrarium eſſe uerum: quia ſicut hoc tempus arcta-
ri poteſt ex cauſa, ſic & prorogari ſaltem uſque ad ter
minum, argum. ſupra gl. proxima, & de hoc infra eo.
ſtatuimus. Item plus pendet obligatio ex parte ingre-
dientis, quàm recipientium, cum & ipſe ingrediens in
domo ſua manens poſsit ſe obligare ad religionem
ſeruandam. de hoc dixi, ſupra eo. porrectum, & quia
maius periculum imminet ingredienti quàm recipiẽ-
ti, & ideò plus conſulendum. 42. diſtin. quieſcamus. &
ſic dicit in quibuſdam ſe uidiſſe ſeruatum [*& ibi, in con
ſcribendo*] & in leg. pactum inter hæredem, ff. de pactis,
8 no. quidam † caſus, in quibus quis non poteſt iuri ſuo
renunciare, & Goffred hic. no. 18. legales caſus de hoc
quos poſt eum notauit etiam Hoſtien. libenter uidiſ-
ſem, quòd Speculator in titulo de renunciatione, &
concluſ. uel ſaltem de pactis propter id, quod in fine
dicam, enumeraſſet hos caſus, cum horum ſimiles ſo
leret curioſus exquirere, ut remittendo me exoneraſ-
ſem ab eo, quod non libenter aggredior. caſus autem
ſunt hi. Primus in creditore, qui pignus uendere po-
terit debitore ceſſante ſoluere poſt trinam monitio-
nem, non obſtante, quòd pactum fecerit de non uen
dendo. ff. de pignor. actio. l. 4. Secundus, quia per pre-
cium libertas reuocandi precarium infringi non po-
teſt. ff. de procuratoribus, cum precario, ſupra de pre
cari. cap. ultimo. Tertius, quia ſi conuenit debitor ſol
uere, nulla exceptione obſtante, nihilominus excipit.
Dicit Hoſtien. niſi ſpecificatis quibuſdam exceptioni
bus, ſequatur generalis clauſula. ff. ſi quis cautio. ſed
& ſi. §. quæſitum. Quartus, quia ſi pepigerit mulier de
dote ſoluto matrimonio retinendá per maritum, ille
tamen propter id profecticiam retinere non poterit.
C. de pactis dotali. l. ſi. conuenerit. Quintus, ſi conue-
nerit maritus inſolidum conueniri pro dote, non cõ-
uenietur, niſi inquantum facere poteſt. ff. ſoluto ma-
tri. l. alia. Sextus, dato, quòd ſi conſentiam, quòd infa-
mis poſtulet, nihilominus remouetur. ff. de poſtula.
quos prætor. Septimus, ſi uſufructuarius conſentiat
proprietario, quòd imponat ſeruitutem rei, in qua
percipit uſufructum, non tenet impoſitio. ff. de uſu-
fruct. ſed & ſi quid. §. ultimo. Octauus, ſi uelit domi-
nus, quòd ſerui contra eum interrogentur, non eſt au
diendus. C. de quæſtionibus. le. ſeruus. Nonus, ſi pa-
ciſcar, quòd furti non agam, non ualet pactum. ff. de
pac. ſi unus. §. pacta. Decimus, non poteſt per pactum
repudiari ius agnationis. ut in le. ius agnationis, ff. de
pact. Vndecimus, nolens etiam non poſſum militem
contra me in procuratorem recipere. ff. de procura. fi
lius. §. ueterani. Duodecimus, iuramẽtum calumniæ
pacto remitti nõ poteſt. C. de iuramento calumn. l. 2.
§. ſed quia; quod dic, ut eodem tit. c. 2. §. 2. libro. 6. De-
cimuſtertius, non nocet libero homini etiam ſcienti,
ſe liberum, ſi ſcribat in inſtrumento ſe ſeruum. C. de
liber. cauſa, nec ſi ſciens. Decimuſquartus. alimenta-
rius quantumcunque tranſigat ſine prætoris auctori
tate, remittere non poteſt alimenta. ff. de tranſact. le.
cum hi. Decimuſquintus, ſi filius recepta pecunia à
patre paciſcatur, quòd non aget querela, non ualet.
C. de inoffici. teſta. ſi quando illud. Decimuſſextus, in
caſu legis, ſi conuenerit. ff. de iuriſdictione omnium
iudi. quam uide de iudi. cap. 1. Decimuſſeptimus, ſi pa
ciſcatur debitor, quòd creditor pignus habeat in ſo-
lutum, ſi ad certam diem non redemerit, non ualet.
C. de pac. pi. l. fi. & ſupra. de pig. ſignificante. Decimuſ-
octauus, ſi permittat ſe quis in ſeruum uendicari, non
ualet, quod agitur, & poſſunt cognati eum inuitum
defendere. ff. de liber. cauſa. l. 1. 2. & 3. dicebat Hoſtien.
poſt hanc glo. Goffre. quod diligenter aduertens ui-
debat, quòd multi ex his caſibus potius ſunt exempla
pactorum inualidorum, quàm de renunciatione iu-
ris. unde ut dixi in princ. legiſtæ ſub titu. de pactis po-
9 nunt hos caſus. ¶ *In glo. penul. in fi.*] nec expedit † quem-
libet admittere: quia turpius & c. de iureiur. quemad-
modum. & eſt compertum, quòd monaſterium pa-
cificum recepto aliquo litigioſo non quieſcit. Con-
ſulit ergo Hoſtien. quòd diligenter probetur, qui reci
pitur, ne mus in pera & c. infra de Iudæis, & ſi Iudæos.
¶ *In glo. ultima in fine*] dicit Hoſtien. quòd hodie locus
eſt penæ decre. non ſolum, infra eodem, lib. 6. ſed dic
illud uerum in ſuo caſu.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Profeſſionem qui fecit, habitu recepto, licèt nunquam in clauſtro manſerit, ſed in ſeculo proprijs uſus fuerit ad ſeruandam religionem cogitur?
2 Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 3.
Per mente ſanum facta tranſactio ualet, licet corpore languidum.
4 Additio gloſſarum.
Monacari quibus caſibus liceat timore mortis.
Mortis timor immittitur aliquando ad animæ ſalutem.
Reſtitutio aduerſus religionis profeſſionem denegatur.
5 Bona mortui, quem uiuum, non reuocauit, an & cui prælatus repetere poſſit.
Iuriſdictio epiſcopalis eſſe non debet alligata.

CAPVT XVII.

1 SIcut nobis. Caſus. Qui † profeſsio-
nem fecit, & habitũ re
cepit, licet nũquam in clauſtro manſerit,
ſed in ſeculo propriis fuerit uſus, ad ſeruã-
dam religionem compellitur. Communis diuiſio. ſe-
cunda ibi, Fraternitati, in qua primò ſoluit caſum. ſe-
cundo ibi, Cùm quod, ſoluit obſtaculum [*Morte proxi
ma*] aliàs quilibet eſt de morte ſecurus, Pet. [*Habitum*]
profeſsioni deputatum, Inn. uel fecit etiam profeſsio
nem expreſſam, ſm Hoſt. [*Scientibus*] hæc inducebant
dubitationem, cui ſatisfiet in fi. [*Et infra*] quærebatur,
cum dimiſiſſet habitum, an cogendus eſſet ad illum
reſumendum [*Cogendus*] non obſt. 17. q. 1. Conſaldus,
2 quia ibi nõ fecit profeſsionem, Hoſtien. ¶ Prima † gl.
3 quærit obiiciendo, & ſoluit. ¶ *In† 1. glo. ibi, ſanum mente*]
ualet tranſactio facta per mente ſanum, licet corpore
4 languidum. ¶ *In† gl. 1. in fi.*] q. d. iſte timor appetendus,
& ille fugiendus. dicebat Hoſt. monacatur quis, aut
timore mortis naturalis, aut accidentalis: & tunc aut
caſualis, aut uiolentæ. primo caſu, ut in grauiter infir
mo, & ſecundo ut in timente nauis periculum, incen
dium, cladem, & aliam peſtem, quæ forſan ad cõuer-
ſionem hominum deus immittit. 16. q. 1. reuertimini,
de conſecra. diſtin. 4. ſanctum, in aucten. ut non luxu.
contra naturam. 1. reſpon. & 1. §. collat. 6. non impe-
ditur monacatus, ut hic, & infra titu. 1. ex parte Abba
tis, ſupra eo. titu. porrectum. in tertio uerò caſu non
tenet uotum, ut in cõtrario. Ratio diuerſitatis, quam
reddit gl. Item quia ultimo caſu immittitur timor ab
homine, contra cuius uiolẽtiam ſubuenitur, ff. quod
metus cauſa, per totum. In primis duobus immittitur
à deo forſan ad animæ conuerſionem, ut dixi. contra
quod bene non competit reſtitutio, ut dixi, ſupra eo.
cum uirum, nec eſſet maior, qui illam dare poſſet, de
maio. & obe. cum inferior. ¶ *In gl. 3. ibi, non debet*] V in. 5̃,
5 ſecundum quem poteſt † prælatus, qui prius hoc ui-
a dit, & tacuit, ſe corrigere, & repetere bona non ſibi,[a]
ſed eccleſiæ: non enim debet epiſcopalis iuriſdictio eſ
ſe alligata. 25. q. 9. quod quis, & ſup. de offi. ordi. irrefra
gabili, quod ſatis uidetur. nec ob. iura. infra alleg. pro
quo facit, quod notat ipſe Ber. ibi, in fine pen. glo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Bona non ſibi. Ad hoc de rebus eccle. non alie. ſi quis, ubi uide-
tur, eccleſiam rem alienando poſſe illam repetere: fortius hic, vbi
perſonam per ſolá taciturnitatem ab eccleſia ſegregari permiſit.

SVMMARIVM.

1 Tranſire, quando profeſſus religionis priuilegiatæ ad arctionem regulam poſſit.
Non obſtante in contrarium priuilegio, & quo modo, nu. 2. & 6.
Diuiſio decretalis.
2 Tranſire de una religione ad aliam quando liceat, & cur abſq; cauſa prohibitum, nu. 7. 21. & 22.
A profeſſione, quam quis ſemel elegit, non diſcedendum, & ratio.
Virtutes qui uult omnes pariter attentare, nullam integrè conſequitur.
In peregrinatione uitam agentibus nullas habet amicitias.
Planta non collaſcit, quæ ſæpe transfertur.
3 Lex unicuique poſita, excepto iuſto & quo caſu.
Ratio, & mens conſiderandæ.
Per humilitatem quæ excludantur.
Per puritatem quæ.
Frugis, pro fruitione.
4 Inſpirationi diuinæ non contradicendum, an & quando in caſu decretalis præſumatur, nu. 5. 6. & 18.
Argumentum à minori.
5 Licentia tranſeundi quare petenda, & non deneganda à ſuperiore.
6 Quibus ex cauſis poſſit denegari petendi tranſitum.
7 Eam petentem quid ſi Abbas tergiuerſatur ut hic, uel denegat, nume. 21. §. 1.
8 Clericus ſecularis an tranſire poſſit non petita licentia, & an poſſit reuocari, & quando, num. 22.
Superior quis adeundus, negata licentia.
9 Monacus, qui tranſiit, pendente lite an licuerit tranſire, reſtituendus Abbati. & quando. & aliàs ubi morabitur, nu. 11.
Ad monaci reuocationem quæ competant actiones Abbati, & quando, num. 11.
10 Licentiæ denegatæ cauſa requirenda, quam ſi ſuperior nolit credere, cui imputandum.
11 Monacum ſi monaſterium, ad quod tranſiuit, exponat, quid iuris, uer. ſed quid.
12 Si ex temeritate tranſierit, adiudicabitur priori monaſterio, & punietur. ſi uerò bene, punietur Abbas quo caſu.
Monacum recipere cogetur monaſteriũ, ad quod tranſiit, & quãdo.
13 Tranſeuntem an ſtatim Abbas alterius monaſterij debeat recipere.
14 Ordinare ſi epiſcopus denegauerit monacos priuilegiatos, licet à quibuſcunque catholicis epiſcopis ordinari.
Præſulatus, pro epiſcopatu.
15 Abbas, uel prælatus inferior an poſſit abſque obtenta licentia trãſire ad aliam religionem.
16 Epiſcopus quantum aſtrictus ſit utilitati communi, & eſt uicarius Dei.
Silentium attribuitur monaco.
Doctrina epiſcopo.
17 Tranſitus eſt quadruplex, & quando non ad derogationem ordinis relicti.
18 Bona uolũtas per exteriora, quæ bona appareat, præſumitur bona.
19 Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 20.
Iudæi duobus caſibus perdunt hactenus ſibi permiſſa.
De epiſcopo deponitur querela coram archiepiſcopo.
De archiepiſcopo iter ad patriarcham.
De iactu mercium quibus caſibus quis teneatur, §. fin.
21 Additio gloſſarum.
Tranſitum qui fecit ad aliam religionem non petita licentia, quare reſtituendus, cum poſtea ea petita & denegata poterit ad ſecundum redire, uer. & ſi dicas.
Contra ius quæ facta ſunt, licet ſi iteretur ſecundum ius de eodem, & ſuper eodem, tamen iuri ſatisfaciendum, addit etiam ratio. ibidem.
22 Eccleſia reſtituitur & quibus de cauſis, & quando.
Alienatio maior perſonarum, quàm rerum.
Lex priuata, quæ hic, & quæ publica.

CAPVT XVIII.

LIcet quibuſdam. Caſus. Profeſſus religionis priuilegiatæ, quòd de illa ad aliam etiam arctiorem tranſire non poſsit, petita prælati ſui licentia, quamuis non obtenta, poterit zelo ſanctioris uitæ arctiorem regulam profiteri. & prima pars ponit exordium. ex quo ſecundò factum diffinit ibi, Cum ergo. prima facit 5. primò ponit formã priuilegii. ſecũdo ipſius interp̃tationẽ, & interpre-

tationis cauſam ibi, Quia tamẽ.tertiò illam fortificat
ibi, Cum etiam.quartò illam reaſſumendo ſpecificat
ibi, Quocirca.quintò fortificationem determinat ibi,
Illa ſemper [*Canonicis*] regularibus [*Templarijs*] in decr.
ad audientiam,e.ti.alias de ſta.mona.quam hodie nõ
habemus, Goſ.[*Apud eos*] i.eorum ordinem [*Tranſire*]
2 ſup.temerariè, ſecundum Inno. non † enim impedit
a priuilegium diſcretum tranſitum, [a] dummodò petat
ſuperioris licentia, niſi forſan in priuilegio eſſet exp̃ſ-
ſum, ꝙ non ſufficeret petere licentiam, quod uidetur
eſſe conceſſum Ciſtercienſibus, ſecundum Hoſt. ſup.
eo.non eſt [*Vt*] ſup.ſic [*Apoſtolum*] i.ad Cor.6.[*Vocatio
ne*] i.religione, uel eccleſia, Inno. [*Vocatus*] per primã
profeſſionem. unde bene dicimus, ꝙ ſine magna ne-
ceſsitatis, uel vtilitatis cauſa non debet quis de vna re-
ligione ad aliam tranſire tum per hanc auctoritatem:
tum quia per id ſcandalizantur primi dimiſsi: tum qa
uerisimilius eſt, quem proficere in religione, quam
aſſueuit, quàm in illa, quam non aſſueuit ceteris pari-
bus. unde in collationibus patrum legitur, abbatem
Neſtorium dixiſſe. unicuique utile eſt, ut ſecundum
propoſitum, quod elegit, ſummo ſtudio ac diligentia
ad operis apti perfectionem peruenire feſtinet, & ne-
quaquã à ſua, quã ſemel elegit profeſsione, diſcedat,
& rationem ſubdit. Impoſsibile enim eſt vnũ eũdem-
que hominẽ ſimul uniuerſis fulciri uirtutibus, quas
qui uoluerit pariter attentare, in id incidere eum ne-
ceſſe eſt, ut dum omnem ſectatur, nullam integrè cõ-
ſequatur. Huic conuenit Marcus Varro dicẽs, ꝙ nun-
quam perueniet, qui, quot uidet calles, ſectatur. & Se-
ne.epiſtola.2. Primũ argumentum compoſitæ men-
tis exiſtimo poſſe conſiſtere, & ſecum morari. Item
ibi, Nuſquam eſt, qui ubique eſt: & in peregrinatio-
ne uitam agentibus hoc euenit, ut multa hoſpitia ha-
beant, nullas amicitias. Item nõ coaleſcit planta, quæ
ſœpe transfertur [*Vbi ſpiritus*] 2.ad Cor.3.[*Sub lege*] de
3 fructibus huius ſpiritus ad Gal. 5. in fin. [*Poſita † iuſto*]
in hoc caſu: alias non eſſet etiam iudex, niſi ſit in ipſo
iuſticia, infra de uerb.ſigni.forus, & quilibet aſtrictus
eſt ſeruare iura, de conſti.c.1.& ulti. Hoſt.[*Ratione*] no.
conſiderari rationem, de præben.ratio.& mẽtem, de
uer.ſign.intelligẽtia [*Præſumptum*] quibus fuit per pri-
uilegium obuiandum [*Humilitatem*] per hoc excludi-
tur præſumptio, & temeritas [*Puritate*] per hoc exclu-
dit leuitas, & iactura prioris ordinis [*Poſtulandam*] cau-
ſa rationabili aſsignata [*Frugem*] i.fruitionem. T. ſic in-
fra titu.proxi.gaudemus [*Adimplere*] ſua auctoritate,
4 Inno.[*Proterua*] ex quo contradicit † inſpirationi diui-
næ. & hoc uerum, cum hoc conſtat, uel cum probabi
liter præſumitur inſpiratus: ſecus, ſi dubitetur, infra e.
ſi uerò. Ho.[*Romanus pon.*] de quo minus uidetur, mul-
to fortius alij, de quibus magis uidet. ad hoc de elec.
cum in cunctis, & facit ſi. huic, de maio.& obe.dilecti.
Hoſtien.[*Supremam*] 9.q.3.cuncta, de electio.licet, in fi.
5 [*Quia ſicut*] hic redditur ratio, quare ſit † petenda licẽ-
tia, & quare petita ex cauſa rationabili non ſit dene-
ganda [*Puritate*] debet de honeſtate ſecundum Pet. &
Abb. & dicit Pe. ꝙ per auctoritates ſupra inductas de
ſpiritu hoc ſeruatur ſcilicet, ꝙ ad ſtrictiorem tranſiẽs
non petit licentiam. hoc puto falſum, [b] & uidi etiam
ſeruari contrarium [*Inſpiratum*] hoc quando de inſpi-
ratione non dubitatur, & ſic continuatur, quod ſeq-
6 tur [*Probabiliter*] pone habuit † uerba cum prælato, &
c iurauit forte [c], quod habes, ſupra de iureiurã. ſicut. vel
eſt ſicut arca domini, nõ poteſt quieſcere: uel religio,
ad quã tranſire vult, minor eſt, vel æqualis, nec allegat
iuſtam cauſam, niſi quia dicit inſpiratũ, nec eſt ei cre-
dendum, niſi aliter probet, infra de hæreti.cũ ex iniũ-
cto, ſecundum Hoſt. Innocen. autem ponit exemplũ
in illo, qui non poteſt uiuere ſine carnibus, & de ca-
nonica uult tranſire ad monacos [*Vtrum quis uelit*] pe-
tita enim licentia abbatis debet abbas ab ipſo petere
cauſam tranſitus, quam ſi abbas acceptet, liberè tran-
7 ſire poteſt. Quid ſi abbas † cauſam audire nolit, ſed nõ
exaudit, uel non reſpondet, uel reſpondet, ſed non p̃-
babiliter, imò notoriè falsè, uel malè, uel iniuſtè, uel
ſine cauſa aliqua licentiam denegat? Reſpondeo ſecũ
dum Inno. in omnibus his caſibus liberè tranſire po-
teſt, arg. ff. de aucto.tuto.nulla differentia, Hoſ. ſi aliàs
probabiliter reſpondeat, & monacus in ſuo propoſi-
to perſeueret, tunc requiratur ſuperior ſecundũ Inn.
8 & hoc de monaco. Clericus † autem ſecularis tranſi-
re poterit etiam licentia non petita: poterit tamen re-
uocari, ſi ex ſuo tranſitu grauiter eccleſia lędatur ſe-
cundum ipſum, alleg. Hoſtien.7.q.1.ſi qui uerò, & c.ſi
quis preſbyter, de renũ.admonet [*Superioris*] nõ illius,
cũ quo eſt quæſtio, ne iudicet in cauſa ſua, ſed illius,
ad quem appellaret, ſi grauaretur ſecundum Hoſti.q
ultra iura, quæ inducit gl.alleg. de appella.ut debitus,
9 & c.cum ſpeciali [*Requirendum*] iuſtis † enim cauſis per
abbatem aſsignatis, quare licẽtiam deneget, & ab eo
appellatione interpoſita reſtituendus eſt ſibi mona-
cus ante cauſæ cognitionem, dummodò probabile
& uerisimile eſſet dictum abbbatis, arg. in eo, quod le
gitur & notatur, ſupra de appel.bonæ §.fin. Idem for-
te eſſet, & ſi non appellaſſet, ſed tantum de tranſeun-
te monaco ſimplicem querimoniam detuliſſet, arg.
ſupra de iudi.dilecti, & de dolo & contu.ca.2. & con-
tra hunc monacũ poteſt intentari uendicatio rei, uel
officiũ iudicis, uel condictio ex illo canone.19.qu.3.
ſtatuimus, vt no. ſup. de maio. & obe.inter quattuor.
Condictio autem ex prædicto canone tunc locũ ha-
bet, quando tranſiuit licentia non petita, uel ex iuſta
cauſa denegata, uel iam ſimpliciter ſine cauſa, quam
10 nemo ſubditus requiſiuit. ubi enim † ſuperior licẽtiã
denegat, dẽt ſubditus cauſam denegationis require-
re, quam ſi ſuperior nolit credere, ei.ſ.ſuperiori eſt im
putandum, ar.36.diſtin.§.ecce.1. quæſtio.1.§.ecce cũ
honoris, & patet in eo, quod no. ſupra eo.§.ſuper, ver.
utrũ quis uelit, & s̃. de ſupplen.negli.præla.cap.1. infra
lib.6. de ſen.excom.cum medicinalis.§.exemplum. &
11 ſciendum eſt, ꝙ ſi monacus † temerariè tranſeat licẽ-
tia ſibi denegata, abbas ipſum poterit petere, etiam ſi
non fuerit appellatum, ar. ſupra de ſepul.fraternitatẽ.
nam ſi monacus taliter tranſiens redire poteſt ad pri-
mum monaſterium, ut ſupra de ætate & quali.intel-
leximus, multofortius ab abbate poterit reuocari.
Sed apud quem morabitur monacus hac lite pendẽ-
te, qui dicit ſe tranſiſſe ad ordinem arctiorem, & licẽ-
tiam ſibi iniuſtè denegatam, abbate contrarium aſſe-
rente? Reſpondeo, quamuis Inn. hic uideatur notaſſe
contrarium, tu tamen dicas ſecundum Hoſtiẽ. ꝙ mo-
rari debet apud mona. quod quaſi poſſeſsionẽ ipſius
habet, ar. C. de rei vẽdi.l.fin. C. de libera.cauſa, lite or-
dinata. ff. de libe.cauſa.ordinata lite, & ar. in eo, quod
legitur & notatur, ſupra de proba.ex literis. Sed quid
ſi monaſterium, ad quod tranſiuit, ipſum exponat,
nec uelit eum defendere? Reſpondeo, ſi à tẽpore tran
ſitus ſui ſit elapſus annus, ſpectat ad officium ſuperio
ris, ut monaſterium compellat ad ipſum defenden-
dum. Si autem adhuc ſit intra annum, tunc primo
monaſterio reſtituendus erit, ar. in eo, quod legitur
& no. ſupra eodem ad apoſtolicam, & infra e.ca.fi. nec
obeſt proteſtatio facta. quod dic ut no. ſupra eo.c.2.§.
ſi uerò. nihilominus tamen curret lis Marte ſuo. ſi ap-
12 paruerit, quòd † monacus ex temeritate traſierat, ad-
iudicabitur primo monaſterio, & monaco imponet
ſilentium, & per abbatem punietur ſecundum ordi-
nis diſciplinam, ar. infra eo.cap.fi.& 19.q.3.madamus.
Si autem appareat, quòd non fictè, ſed ductus ſpiritu
tran-

tranſierat, tunc erit Abbas puniendus per ſuperiorẽ,
quia iniuſtè licentiam denegauerat, & dabitur mona
co licentia ad mona. ad quod tranſierat, reuertendi.
nec potuerunt monaci ſine cauſa rationabili, ex quo
ſemel in eum conſenſerant, diſſentire, argum.8.q.2.di
lectiſsimi. & in eo, quod legitur & notatur, ſupra de
probatio.per tuas, §.1.ad fi. niſi forſan ſcandalum im-
mineret, ut patet in eo, quod notatur & legitur, ſupra
de præben.cum non ignores, ad finem. & circa om-
nia hæc & ſingula uerſatur ſuperioris officium, cuius
13 iudicio hæc relinquo, ut hic dicit. † ¶ Sed nunquid Ab
bas ſecũdi monaſterii, ad quod tranſit alterius mon̄.
monacus, debet ipſum ſtatim recipere? Reſpõdeo nõ
imò requiruntur literæ dimiſſoriæ prioris Abbatis.
19. quæſtio.3. ſtatuimus. Quid ergo ſi ſine iſtis literis
ueniat? Reſpondeo, debet priorem Abbatem conſu-
lere, ſicut aliàs no. in ſimili materia, ſup. de parochiis,
c.fi. ſuper uerbo iuriſdictionem, qui ſi ipſum confitea
tur licentiaſſe, uel licentiam deneget, nullam, uel ma-
nifeſtè iniuſtam cauſam aſsignans, tunc ſecũdus Ab-
bas ipſum ſecurè recipiat. Idem, ſi iuſtam cauſam aſsi
gnet, quam conſtat notoriè falſam eſſe. Si uerò iuſtã
proponat & dubiam, eſto quòd monacus inconti-
nenti coram ſecundo Abbate paratus ſit probare ip-
ſam eſſe falſam; tamen non ſpectat ad ſecundum Ab-
batem probationem talem recipere: immo tenetur
ipſum ad priorem Abbatem remittere, & omnia hęc
comprobantur in eo, quod legitur & notatur, ſupra
de reſcriptis, cum contingat, & de ſupplen. negligen.
prælatorum, c.1. uel remittatur ad ſuperiorem primi
Abbatis: uel ipſemet monacus ipſum adeat, coram
quo querimoniam exponat de licentia denegata, ut
14 hic dicit. Idem † dicendum eſt de illis, qui habent pri-
uilegium, quòd ſi eorum ordinarii malitioſè nega-
uerint ſuos monacos ordinare, liceat eos facere a qui
buſcunque catholicis epiſcopis ordinari, ut ſupra de
præſcrip.ueniens, §.1.& idem in ſimilibus eſt ſeruan-
dum ſecundum Innocen. & Hoſtien. [*Transformet*] 2.
ad cor.11.[*Illa ſemper*] hunc uer. ponit propter id, quod
prædixerat, ſupra eod. ca. uer. cum etiam [*Vt nullus*]
confirmatus, licet non ſit conſecratus, de transla. ca.
1.& 2.[*Præſulatum*] ideſt epiſcopatum. 2. quæſt.4. præ-
15 ſul. Sed quid † de Abbate, uel inferiori prælato exem-
pto, nunquid, ſi uelit ſtrictiorem religionem intrare,
ſufficiet illi petere licẽtiam? uidetur quòd ſic, ex quo
hoc ſpecialiter prohibetur epiſcopis, ad hoc de præ-
ſump. nonne. contra, de conſue. cum uenerabilis, de
renun.c. fi. Egi. in præ.c. cum uenerabilis. tenet, quòd
poſsit: quia maior eſt lex Dei, quàm papæ. Dixit Ho-
ſtien. infra de cleri.excõ. mi. illud, quòd hoc dubium
eſt, eſt interpretandum per papam, infra de ſenten.ex-
com.inter. ſibi tamẽ uidebatur, quòd ſicut ſubdiaco-
nus papę propter manus excellentiam non poteſt ab
ullo ordinari, niſi petita, & obtenta licentia, de temp.
ord.cum in diſtribuendis, ſic & hoc caſu propter ſub
iectionem, & uinculi reuerentiam non ſufficiat licen
tiam petere, niſi & concedatur, & ſic ibi dicit determi
natum per d.clem.4. de hoc plenius in Mercu. quam
16 uide de regu.iur.cum ſtat, lib.6.[*Communis*] cui in † tan
tum aſtrictus eſt epiſcopus, quòd etiam animam pro
ſubditis ponere debet, ſup. de renun.niſi.§.porrò [*Do-
ctrina*] epiſcopi [*Silentio*] monaci [*Dei filius*] cuius uica-
rius eſt epiſcopus 23.quæſtio.5.mulierem, de ſacra vn
ctio.c.uno, uer. per frõtis [*Sed de Lia*] quod patet Gen.
29.in fin.& Matth.1.[*Excepiſſe*] ideſt recepiſſe, Pe.con-
cor. de hoc uide infra de ſimo. licet Heli. ſuper 1. glo.
(*Sed Martha*) Luc.10.in fi.(*Obtinere*) ſi poſtulauerit (*Cum
ergo*) hic ſumes caſum, ſic ſupra de iudi.nouit (*Ciſtercien
ſes*) arctioris ueſtro (*Tranſmigrauit*) ſi de licentia petita, li
cet non obtenta, ſed ſine cauſa rationabili denegata,
omnia plana ſecundum Innoc. & Hoſt. & Guido hic
17 ſcripſit † diſtinctionem Rai. de quadruplici tranſitu,
ſcilicet ſecularis ad ſecularem, uel ad regularem, & re-
gularis ad regularem, uel ſecularem, quam poſuit in
ſumma, parte.3. Reſpon. de tranſitu clericorum (*Dero
garet*) quia non fuit in derogationem ordinis ueſtri ſe
cundum Innoc. quod patet, quia tranſiuit ad arctio-
rem religionem, petita licentia ſecundum Hoſti. (*Di-
gnoſcitur*) præſumptiuè per ea, quæ ſunt dicta (*Charitas*)
cui communicabitis illum non moleſtando, ex quo
18 puro corde &c.(*Alienus*) ac ſi diceret † per alium pro-
bari non poſſet, unde per exteriora, quæ bona appa-
rent, præſumitur, quòd ſit bonum, & fiat bono zelo,
19 ſecundum Hoſtien. ¶ *Glo.† ſufficit*) alleg. tres concor. &
unum contrarium. quærit, & ſoluit, ſolutioni duplici
ter opponit. demum obijcit ad textum, & ſoluit. ¶ *Gl.
ab hac*) v. perſonas excipit. ¶ *Glo. ſi. 7.*) reſpondet per ob.
20 ſo. & remiſ. ¶ *In † glo. ſufficit, ibi.l.ultima*) ponit caſum de-
cre.potuit. ¶ *In gloſſ. 11.q.3.ibi, Iudæos*) ſi Iudæi crucem
urendo, uel alias fidem offendunt, perdent hactenus
ſibi permiſſa. ¶ *In gl. ſi.) infra ibi. §. ſi a clero*) alias eſt uer.
ſub.§. ſi quis uerò ſanctiſsimorum. ibi de epiſcopo de
ponitur querela coram archiepiſcopo, & ſi ipſius iu-
dicio contradicitur, itur ad patriarcham. ¶ *In glo. ſi.7.
ibi.§.liceat, col.4.*) alias incipit. ea enim, & uide in c.3. ſta
tim alleg. ſuper 3.gl. (*& ibi, ſi longius*) uide infra de uo-
to, quod ſuper his, ſuper 3.gl. (*& ibi, qui ſeruandarum*) qui
propter ſuas merces ſeruandas alienas proiecit in ma
re, non tenetur domino, ſi ſine cauſa, tenetur in fa-
21 ctum, ſi dolo, tenetur de dolo. ¶ *In † gl. 1. in fi.*) erat hoc
in dec. ſi qua libera, quam hodie non habemus, Goff.
¶ *In glo. ſufficit, ibi, l. ulti.*] & infra de magiſ.c.1. regulari-
ter contra, ff. de regu.iur. qui poteſt, & l. eius eſt nolle.
Goff.[*& ibi, ar. contra*] in hoc contra, quia ibi neceſſe
eſt expectari reſponſum. ſed & hic dicas idem. ſi ta-
men prælatus nolit reſpõdere expectatus debito tem
pore, uel ſine cauſa legitima licentiam denegat, tran-
ſire licebit per hunc text. (*& ibi, circa princip.*) inducit,
quia ibi dicit cum conſilio (*& ibi, conſueuit dici*) hoc te-
net hic Goffre. per decre. ſupra eod. ſanè. ad idem 20.
quæſtio.quarta.uirgines, & Pe. hic, & Abb. Io. no. con
trarium in c. mandamus, & ipſe Ber. in cap. intellexi-
mus, de æta. & qualit. & Hoſtien. hic, quod puto ue-
rius per uerſicul. quo circa, & ſic uidi pronunciari.
Etſi dicas, quid valet iſte rigor, cum reſtitutus poſsit
licentiam peterea primo prælato, qua denegata re-
dire poterit ad ſecundum? Reſpondeo, quòd ſatis eſt,
d ꝙ ſatisfit iuri [d] ſi. de accuſa. ad petitionem, & clem. de
ſup.negli.præla.quia regulares, & quod ibi dixi. unde
uidemus, ꝙ inordinata electione, uel petitione repul-
ſa admittitur alia ordinata de eodem & ſuper eodem,
de electio. ſuper eo, & c. innotuit, in fine, de renun.c.
fi. de iudi.examinata. faciunt no. de regulis iuris, cum
quid, lib.6. Item poſſet reuerſus ad primum ibi mane
re murato propoſito, de tempo.ordi. ex parte, de æta.
& qualita.intelleximus, & facit quod dicam de ſpon.
tua, ſuper 1.glo. (*& ibi. duæ ſunt*) ubi hoc idem no. Ioan.
22 (*& in fine*) tamen † ſi ex tali trãſitu prima eccleſia enor-
miter læderetur, uel infamaretur tranſire non debet
ipſe clericus, uel monacus. quod ſi fecerit prior eccle
ſia, illum repetere poſſet ſecundum Inno. & hoc per
uiam iuris communis, ſi non teneret trãſitus: uel per
uiam reſtitutionis, ſi teneret ſecundum Hoſtien. ſit ra
tio ſecundum eum: quia ex graui læſione tempora-
lium reſtituitur eccleſia, ſupra de reſtitutio. in integ.
e c.primo, cum concor. [e] fortius in læſione alienarum
perſonarum, ut ſupra in gl. Item cum propter anima-
rum ſalutem etiam debito modo tranſiens auocetur
à religione, vt patebit infra de ſta. mo. quod Dei, for-
tius hoc fiet, quando tranſiuit non petita, uel dene-
gata

gata licentia.ad hoc,ſupra de renuncia.admonet.¶*In
glo.quæ eſt,ibi, de qua dicitur*] per Aug.ſuper. 1. Io.4. [*& in
23 *fi.*]Innocen.priuata eſt ſpes,publica ius commune.di-
cit Hoſtiē.publica,quæ ſcriptis tradita eſt à ſanctis pa-
tribus,uel à papa:priuata uerò,quæ ſcripta eſt in cor-
dibus hominum. ¶*In glo.ab hac,in fi.*] Vincen.& Hoſti.
remittit ad ſum.de uoto.§.quis uouere poſsit. ¶*In glo.*
16.*ibi, nec mirum*] ultra medium.

ANNOTATIONES.

a ¶Diſcretum tranſitum. Nihil ergo operabitur priuilegium: quia id à iure communi iam habetur,contra.c.ſi papa,de priuileg.li.6. uide quod no.87.di.quiſquis,& 12.q.2.c.2.& ſupra de reſcrip.c. primo, & facit.l.ſi quando, C.de inoffi.teſta.

b ¶Puto falſum. Et idem ſentiunt hic gl.& probat uerbum debet, quod importat neceſsitatem regulariter. facit,quod no.in l.ſœpe ff.de officio præſi.

c ¶Et iurauit forte. Quia animus comprehenditur ex his,quæ quis dicit,cum dicatur iudicium etiam abſente parte,uide Bar.in l.Fulcinius.§.quid autem,ex quibus cauſis in poſ.ea.ff.imò nec debet dare ibi tranſeundi licentiam, niſi ſciat, quòd illud monaſterium arctius illum uelit recipere.uide Ioan.And.de renuncia.dilecti,ſuper gloſſ.3.

d ¶Satisfit iuri. Facit, quod no.gloſſ.2.in cap.cum ſuper, de cauſa poſſeſ.& proprie.

e ¶Cum concor. Reſtituitur ergo eccleſia propter tranſitum ad religionem: ſed non ipſe tranſiens cōtra ingreſſum ſuum, ut no.Io. An.ſupra eo.cum uerum,ſuper glo.2.

SVMMARIVM.

1 *Coniuges religionem profitendo ab inuicem poſſunt diuertere, ſed aliter ſe abiurare non poſſunt, & latius nu.9.*
Matrimonij contracti in facie eccleſiæ affectus, remiß. ad uerſ. in facie.
2 *Affinitas ſuperueniens non diſſoluit matrimonium.*
Locus arctus quis dicatur.
Adulteria compenſantur, & quæ, & quando, uer. dicit Innocen. & num.6.in fin.
3 *Iuramentum illicitum quod, & admittitur coniux contra ipſum fauore tantum mariti.*
Adulterandi quando cauſam dedit mulier uiro non excuſatur, licet nullus eam repetat.
4 *Viri reſtitutionem mulier petere non poteſt contra iuamentum, niſi ex magna diſpenſatione.*
Vir quando ad mulierem non cogatur redire.
5 *Reſtitutio uni contra alterum competit in matrimonijs, etiam ſi ſit uoluntaria ſeparatio, & ſponte recederit, & quo iure.*
6 *Rei potior eſt condtio in pari cauſa.*
7 *Bigamus an poſſit monacari.*
8 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.9.*

CAPVT XIX.

1 VEniens. Caſus. Coniuges † religio-
nem profitēdo ab inuicem
diuertere poſſunt:ſed aliter ſe abiurare nō
poſſunt.& pars prima ponit mulieris peti-
tionem.cui ſecūda prouidet, & iudicem dat ibi, Nos
igitur.& dicit[*veniens*] forte per nuncium, cum infra
dicatur incluſa, uel propriè & uerius, ut patet in anti.
[*In facie eccleſiæ*] & ſic non clandeſtinè.& hoc multum
operatur, infra qui fil. ſint legi. per laicum [*Aſſignans*]
apud ſeipſum & extra iudicium, nō apud iudicem, ut
2 ſequitur[*Antequam*] ſuperueniens † enim affinitas nō
diſſolueret,de eo,qui cogno.con.tranſmiſſæ,& c.Ior-
danæ[*Vterque*] hic patet,ꝙ non inſpirati, ſed inquina-
ti diuertebant ad adulterium committēdum [*Priore*]
ſ.illo. G.à quo mulier diuerterat[*In arcto*] forte reclu-
ſorio,forte mon.infra de rapto.c.pe. Hoſti.& dicit In-
no.ꝙ mulier iſta non vouit,quæ nec vouere poterat,
uero marito uiuente, à quo repeti poterat adulterijs
compenſatis[*Loco*] pro his,qui in arctis locis manent,
facit canon.16.quæſtio.1.qui uere:contra eos.40.diſt.
q̄libet[*Includi*] ubi. 6. annis in deuotione peractis au-
diens à quibuſdam diſcretis & religioſis, ꝙ ſic ſaluari
non poſſet, ad ap.ſe.acceſsit, poſtulans &c.[*Illicitum*]
3 quia † non poteſt ſaluari ſine interitu ſalutis, ſupra de
iureiuran.ſi uerò.nec prodeſt mulieri, ſi dicat, ꝙ nul-
lus eam repetit: quia cum ſuo iuramento dederit ma
rito cauſam adulterandi,nō excuſat, niſi faciat,quic-
q d p̄t,vt ipſum ab adulterio reuocet.27.q.2. ſi tu abſti
nes.Sed dices.ſi mulier non potuit religionem intra-
re,quare datur uiro licentiam intrandi? So.non dici-
tur hic,ꝙ detur hæc licētia muliere inuita.uel dic me-
lius, ꝙ admittitur mulier contra iuramentum nō ſui
4 fauore,ſed mariti,ut ab adulterio reuocet.vnde † mu-
lier petens reſtitutionem uiri, dicens etiam ſe conti-
nere non poſſe,non audiretur contra iuramentū niſi
ex magna diſpenſatione.ſupra de iureiurā.ſi uerò. Itē
ſi vir ab adulterio deſiſteret,non eſſet cogēdus ad mu
lierem redire, cum ille ſit cauſa, quare mulier audit,
ut eſt dictū. aliud eſſet, ſi hæc mulier intraſſet mona-
ſterium, de licentia uiri obtenta etiam calumnioſè &
cum peccato. nam tunc uiro adulterante non coge-
retur mon.exire,& ad uirum redire;infra tit.1.conſti-
tutus,& c.ueniens,ſecundum Inno.[*Cogatis*] ſi ita eſſe
conſtiterit,ſupra de reſcrip.cap.2. Vin.[*Vt ea*] ſ.mulie-
5 re ſecunda [*Recipiat*] no.in † matrimonijs, etiam ſi ſit
ſeparatio uoluntaria, competit reſtitutio uni contra
alterum,ſecundum Inno. Hoſti.& Abb.quæ peti pōt
per officium iudicis,vel cōdictione ex hac decre.qui-
nimò etiam alter coniugum ſpontè recedens, ſi non
admittitur ueniens, auditur reſtitutionem petens,de
hoc de reſt.ſpo.literas,in prin.cum ſuis remiſ.[*Quæſtio-*
nis] de illa.ſ. affinitate, quæ allegabatur per uirū[*Ma-*
6 *luerit*] ponit ergo † hoc in optione uiri, qui reus erat.
unde in pari cauſa portior erat eius conditio,infra de
a regu.iur.in pari,[a] & quia hæc res uoti eſt, & non præ-
cepti.32.q.1.integritas. Hoſti.uel dici poteſt ſecūdum
Inn.hoc uiro concedi: quia mulier hoc uolebat,quæ
ſi nollet, præcisè cogeretur eam recipere.remit.tamē
ad id,quod dixit,ſupra eo.ti.in gl.quia non poteſt[*Re-*
7 *gularem*] argue,ꝙ † bigamus poſsit monacari,quod te-
net Ioā.32.diſt.ſeriatim, & ar.de biga.nuper,de hoc in
quæſtione Gualteri in parte.2.quam uide ſuper regu-
8 la, delictum, de regu.iur.li.6. ¶Secunda † glo.quærit,
arguit pro,& ponit duas opi.¶Tertia glo.ſignat con-
9 trariū,& ſoluit. ¶*In* † *glo.2.ibi,religionem*] hoc poſſet ue-
rum intelligi, ſi ſuſpecti ſunt, ut quia ſunt iuuenes, ut
hic: ſecus,ſi maturi,ut in c.ſtatim alleg.probatur hæc
ſo.infra titu.1.cum ſis,& c.uxoratus,Hoſti. [*& ibi con-*
trarium dixit] hic, & Vin.& Inno.ubi coniuges hoc fa-
ciant delibertatè & bona inſpiratione,non ira uel cō-
motione, uide quod poſt Innocen.dixi infra titu.pri.
capitulo primo. ¶*In glo.ar.contra, ibi, ſed hic*] 51.diſtin.
ibi ſola mulier adulterata fuerat. ¶*In glo.ulti.ibi, propo-*
ſito] hoc uerum, ſi ſe uoto aſtrinxiſſent.

ANNOTATIONES.

a ¶In pari. Melius facit.c.in re cōmuni.& eſt ratio: quia prohibet, ut 33.q.1.ca.1.ad hoc l. Sabinus, ff.communi diui.ubi uide glo.

SVMMARIVM.

1 *Ad monaſterium qui conuertitur habitum ſumendo nouitij, intra tempus probationis ad ſeculū redire poteſt, niſi in caſu & quo.*
Probationis tempus quod.
2 *Apoſtaſia triplex.*
Vitam mutare uelle quis non præſumitur, niſi probetur, & quibus medis, & nu.3.
3 *Per confeſſionem ſuam quis non poteſt præiudicare matrimonio fraudem religonis.*

4 *Votum*

4 *Votum quilibet etiam iudæus exequi cogitur, & quod.*
De quo non poſſit papa diſpenſare.
Infideles etiam cogit eccleſia ad id, quod iuſtum eſt.
5 *Habitus probationis ſolennizat propoſitum præcedens.*
Votum quibus modis ſolennizetur, & quod, ut quis cogator fieri monacus.
Monacari quis cogitur.
Cap. Conſaldus.16.q.1.intellectus.
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.7.*
In dubijs benigniora præferenda ſemper.
Ad ſeculum qui redit in qua ueſte exeat, & quam poſtea inducere.
Monaſterium qui ingreditur cū propoſito mutandi uitam, & exeat an poſſit contrahere matrimonium.§.2.
Sponſa huius ingredientis non cognita ſtatim poterit cum alio contrahere, ibid.
7 *Monaſterium, uel religionē ingredienti an ſit neceſſariū proteſtari.*

CAPVT XX.

1 COnſulti. Caſus. Qui † ad mona.cō-
uertitur habitum ſumēdo
nouitij,intra tēpus probationis redire po-
teſt ad ſeculum, niſi appareat eum uitam
uoluiſſe mutare. Communis diuiſio.ſecunda ibi, Li-
cet autem. in qua diſtinguit duo membra.primū ſol-
uit ibi, In primo.ſecundum ibi,In ſecundo.tertio cō-
ſuluit ibi, ut autem [*Tempus*] ſ.annum.de hoc ſatis,ſu-
2 pra eo.ad apoſtolicam [*Apoſtolicæ*] quæ † triplex eſt, ut
nota.de apoſta.capitulo primo[*Diuerſa*] ſic de reſcrip.
ſuper literis,de conceſ.præben.quia diuerſitatem[*Pro*
poſuerit] quod tamen non præſumitur, niſi clara pro-
batione,uel competentibus iudicijs oſtendatur,infra
eo.non ſolum,lib.6.[*Abſolutè*] tunc enim omnino re-
3 ligioni obligatur. & de hac mente † poterit conſtare
per ipſius confeſsionem,quam nunc facit ſecundum
Inno.quod putant ipſe,& Hoſtiē.uerum, ſi confeſsio
illa non ſit præiudicialis matrimonio,infra de eo,qui
cogno.con.ſuper eo, & remit.infra de rapto.c.penul.
Conſtare poterit & aliter,ut dicam, infra c.pen.ſuper
4 glo.pe. & dicit Hoſt.cum quilibet † cogendus ſit exe-
qui uoluntarium uotum, uel deliberatum, & publi-
catum propoſitum de intrādo religionem,dummo-
dò de eo fiat fides eccleſiæ, ut in caſu iſto, fortius Iu-
dæus, ſi uotum baptizandi emiſerit, uel propoſitum
deliberatū publicauerit, cogi debet hoc adimplere,
de hoc de baptiſ. debitum. præcipuè quia illud uotū
uoluntarium, hoc neceſſarium, in quo nec papa di-
ſpenſare poſſet, de hoc infra de uoto, magnæ, uer.cū
igitur.Cogit enim eccleſia & infideles ad id,quod iu-
ſtum eſt, de hoc infra de uoto, quod ſuper his. & co-
getur eo modo, quo cogit uſuras reſtituere, de uſur.
poſt miſerabilem,& c.quanto,& de rapto.in archiepi
5 ſcopatu. Dicebat † autem hic Inno.ꝙ ſi habitus pro-
bationis ſolennizat præcedēs propoſitum,multo for
tius tale uotum, quo renūciat ſeculo quis, ſolennizat
habitus probationis, arg.27.q.1. cap.1. uotum etiam
continentiæ mulieris ſolennizatur per habitum reli-
gionis ſolenniter ſuſceptum, infra qui cleri.uel uouē.
inſinuante. Idem uidetur,ſi renunciat proprijs,& po-
a ſtea ſuſcipit habitum profeſſorum[a], cum renūciatio
propriorum,ſicut & continentia,ſit de ſubſtātia mo-
nacatus, infra de ſta.monacorum, cum ad mon.in fi.
ſecus,ſi uoueret non comedere carnes, uel ſeruare vi
gilias monacorum. nā tale votum per receptionem
habitus non ſolennizatur.Eſt autem ratio:quare præ
dictis caſibus ſolennizatur uotum:quia ex quo prædi
cta uouit, cogendus eſt illa ſeruare, etiam ſi habitum
non ſuſcipiat. Tutum eſt ergo dicere, ꝙ ſi per ſe facit
illud, quod ſine habitu ſeruare tenetur, ſuſcipiendo
poſtea habitū præſumptione iuris & de iure dicatur
hoc uoluiſſe adeò roborare, ꝙ de cetero non permi-
tatur deſerere habitum ſic ſuſceptum. Sed contra.qui
uouit ſe fieri monacū,cogendus non eſt, ad hoc. 16.
q.1. Conſaldus.ergo nec per ſuſceptionem habitus ſo
lennizatur uotum ſecundum præmiſſam rationem,
& ſic contradicit præ.ca.Sol.ibi cui vouit,erat mente
alienatus ſecūdum Hoſti.uel ibi nullum uotum emi-
ſit,nec profeſsionem fecit expreſſe,nec feciſſe præſu-
mitur:quia nullum habitum ſuſcepit.hic verò primò
propoſitū habuit,& poſtea ſuſcepit habitū, per quod
illud propoſitum ſolennizauit: ſed Conſaldus ſine re
ceptione habitus promiſit ſe facturum monacum.li-
cet igitur peccet non implendo.17.q.1. qui bona, nō
tamē fuit monacus,nec fieri cogitur, ar.de renun.ex
tranſmiſſa.ff.ſi cer.petatur,qui mutuam.melius uide-
tur Inno.eum cogendum,ad hoc de uoto, magnæ.&
in decreta.ex tranſmiſſa,ſi ſine aliquo præcedenti vo-
to recepit habitum.Hoſtiē.remittit ad no.qui cle.uo.
conſuluit [*In ſecundo*] ſ. quando conditionaliter intra-
6 uit. ¶Quinta † glo.ſignat contrarium,& ibi remittit.
¶Pe.gl.quærit, opinionem ponit, & ſoluit. ¶Vltima
glo.quærit,alleg pro,ponit opi. Io.in fi.ſoluit contra-
riū. interſerit arg.de proteſtatione, alleg.4.iura, & duo
7 in contrarium. ¶*In glo.ulti.ibi,ſunt perſonæ*] uide de iudi.
dilecti,ſuper prima glo.[*& ibi,ſemper in dubijs*] ſequitur,
benigiora præferenda ſunt. ¶*In glo.ideſt diſſolutè, in fine*]
hoc dicit pro tanto:quia habitum,& ueſtes ſeculares
portare poterit, cum etiā dicat regula, ꝙ exeat in ue-
ſte, in qua intrauit, honeſtum eſt, ꝙ illas deponat, &
honeſtiores aſſumat in memoriam priſtinæ religio-
nis, ar.C.de quæſtionibus.l.ſeruos. ¶*In glo.nunquid, ibi,*
quod] ſ.ſupradictum, ꝙ contrahere non poſsit [*& ibi,*
non eſt uerum] idem Vin.Gof.Innocen.& Hoſti.non ſic
ſecundum ipſos, Gof.& Hoſti.in eo, quod dictum eſt
proximè, ſ.quem cōſtat abſolutè uoluiſſe mutare ſe-
culum: quia ſi ille contrahat,non tenet matrimoniū:
quia religioſus eſt,licet nō præcisè illius religionis.vn
de dicebant Vin.& Hoſt.& Inn.ꝙ ſi ille,qui ſic ingre-
ditur,habebat ſponſam non cognitam, illa ſtatim po
terat cum alio cōtrahere, & hoc ſatis probatur, infra
8 eo.beneficium,li.6. ¶*In glo.ultima,in fi.*] & hoc † dictū,
ſ.ꝙ non ſit neceſſarium proteſtari, corroborat hic In-
no.& poſt eum Hoſti.quadruplici ratione. Prima,qa
ſecundum id omnes ferè proteſtarentur pro egreſſu,
& ſic multi poſtea poſſent habere occaſionem exeū-
di ſine rubore, & de facto multi exirent: aliàs forſan
remanſuri. Secūda, quia in dubio permitti debet eidē
de ſua conſcientia teſtificari, cum nec aliter probari
poſsit, de homici.ſignificaſti.2.& c.petitio. In hac er-
go uita ſit ſibi iudex & teſtis.Caueat tamen ſibi in fu-
turo iudicio, ut ſupra no.ſecundum Ho. Tertia,quia
præſumit, ꝙ ex rubore dimiſerit proteſtari. Quarta:
quia timere potuit, ne propter proteſtationem ſibi
probationis habitus non daretur.

ANNOTATIONES.

a ¶Habitum profeſſorum. An ſola ſuſceptio habitus ſine profeſsione ſolennizet uotum ſimplex, probat tex.quòd non in c.qui poſt, eo.titu. lib.6.cum ponit iſta duo copulatiue. Et idem probatur, qui cle.uel uouen.meminimus,& ibi tenet Lapus iſtum aliàs poſſe contrahere matrimonium.& idem inducit.c.1.de uoto, lib.6. ad.quæſtio.hic uidetur Inno.ſentire contrarium,ibi uide Archid. & Lapum uel poteſt dictum iſtud intelligi,quando per ſuſceptionem habitus inducitur profeſſio,ut poſt triduum,& uide in c.me minimus,qui cleri.uel uo.& uide gl.in c.ex tranſmiſſa,de renun.

SVMMARIVM.

1 *Intra probationis annum qui redit ad ſeculum, quando liberè poteſt ad ordines, & beneficia promoueri.*
Probationis tempus uſquequo durat.

Epilogus,

1 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.*
Minor ſumitur iuſto titulo.
Deliberationem uult deus, non diabolus, qui uult caſum.
Aetatem an ſuppleat malitia, uel prudentia in profitenda religione, uel aliàs, uer. prætereà.

CAPVT XXI.

1 POſtulaſti. Caſus. Qui † intra annũ probationis nõ facta ꝓfeſsione redit ad ſeculum, liberè poteſt ad ordines, & beneficia promoueri. Cõmunis diuiſio. ſecunda, Nos tertio. primam & ſecundam habes, ſupra de foro cõpe. & infra de homicidio, poſtulaſti [*Annum*] iam totus. 15. annus illis cedit, quod dic, ut infra eo. ti. primo, lib. 6. [*Profeſſione*] tacita, vel expreſſa [*Hoc ſcientibus*] maximè, dic. uel eſt dictũ, ut appareant non decepti, de reg. iuris, ſcienti, lib. 6. Alij dicunt hoc dictum, ut per hoc appareat epiſcopos diſpenſaſſe, dicentes per hoc probari, ꝙ diſpenſatur in ætate circa mutata, quod eſt falſum, de ætate & qualitate. c. uno, libr. 6. [*Promoti*] poſt pubertatem ſupra de temp. ordi. uel non eſt, & in cle. de ætate, & qualita. generalẽ [*Propter hoc*] ꝙ intrauerunt, & exiuerunt intra annum. uel propter hoc ſcilicet ꝙ ſunt minores, dummodò cum eis propter utilitatem, uel neceſsitatem eccleſiæ fuerit diſpenſatum ſecundum aliam le-
2 cturam. ¶ Gloſſ. † dupliciter legit, quod hic dicitur de minore. & ſecundum alterã declarat, quale fuerit dubium, & ponit opinionẽ Hugo. ¶ *In † glo. prima ibi. 14.*] & ſic ſumimus minorẽ iuſto titulo [*& ibi, diabolo*] dixit Hoſti. ſupra eo. ad noſtram, ꝙ hęc ratio non eſt bona: quia peccatũ ſine deliberatione cõmittitur: nec quęrit diabolus auctor peccati deliberationem hominis, ſed caſum, arg. 16. q. 2. uiſis, poſt prin. Deus autem, qui nemini inſidiatur, vult, ꝙ ſeruus deliberet ante, quàm uotum emittat. inde, quæ non cępit, deliberet. 27. q. 1. nuptiarum, ad hoc de conſe. diſtin. 4. quæris. Præterea ratio Hugo. fallit in caſibus no. ſupra eo. licet, in gloſſ. ab hac. Item papa in hoc poteſt licentiam reſtringere, uel laxare, ſupra eod. quia [*& ibi, patet*] ibi dicebatur miniſtrare, niſi prudentia forte ſuppleuerit ætatem in illis, ut tranſire ad religionem debeant laxiorem: quia cum ipſi ſine proteſtatione habitũ religionis aſſumunt, uitam præſumuntur propoſuiſſe mutare: ſed ſublatus fuit textus, per quem duæ falſæ opiniones fouebant, ſicut opinio Hugoli. & alia opinio, quæ habet, quòd ſimpliciter intrans uidetur uitam voluiſſe mutare. Hoſtien. [*& in fine*] de hoc plenè. 20. quæſtio. 1. in ſumma.

SVMMARIVM.

1 *Habitum monacalẽ qui defert, quando dicatur eſſe profeſſus. Quid ſi ſecularem? uide totum nu. & nu. 3. §. fin.*
Irregulariter, pro inhoneſtè.
Obſeruantiæ religionis in quibus conſiſtat.
Profeſſionis ſubſtantialia quot.
Cenſura ſi compeſci rebelles non poſſint, quid ſeruandum, in fin.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.*
In religione nõ remanere uelle, ſi quid intra annũ proteſtetur, quod proſit ea proteſtatio. §. fina.

CAPVT XXII.

1 EX parte. Caſus. Qui † ultra annum defert habitum monacalẽ in mona. ubi ſunt habitus indiſtincti, tacitè dicitur eſſe profeſſus. cõmunis diuiſio. ſecunda ibi, ideoque [*Profeſſionem*] expreſſam [*Irregulariter*] i. inhoneſtè, quod facere non deberent, etiam ſi intra annum exiuiſſent, ſupra capitulo ſecundo [*Obſeruantias*] quæ obedientiã reſpiciunt, & hæc tria ſunt ſubſtantialia profeſsionis, de ſtatu monacorum. cum ad monaſterium, ad finem [*Habitum*] etiam nouitiorum, niſi in colore, ſciſſura, uel forma ſit patenter diſtinctus ab habitu profeſſorum, vt in conſti. clemen. eo. titu. eos, qui deinceps [*Monacalem*] ſi moram ibi feciſſent in habitu ſeculari, locus eſſet ei, quod dicitur, ſupra de elec. cum cauſam, in fine [*Compellas*] & ſi per cen. eccle. compeſci non poſſent, ſeruetur, quod dici-
2 tur, infra ne cleri. uel mo. relatum. Pe. † ¶ Tertia gl. inducit tria ſimilia, & arguit, alleg. duo iura. ¶ Vlti. glo. declarat præſumptionem, quæ inſurgit ex lapſu anni, allegat concordantias, dicens id locum habere, cum eſt habitus indiſtinctus. ¶ *In † glo. prima, in fine*] & quid hic dixerint Goff. & Hoſti. ibi dixi ſuper ultima gloſſ. ¶ *In glo. ſecunda, in fine*] & 10. q. prima, in ſumma. ¶ *In gl. tertia ibi, quod dicitur*] 3. regu. 18. c. [*& ibi ſeruire*] de facili. uel loquitur de contrarijs ſecundum Hoſti. ¶ *In glo. ultima ibi, Preceſſit*] dicebat Vin. ꝙ ſi quis intra annũ probationis proteſtatur, ꝙ non vult remanere in religione, licet aliquo tempore poſt annũ remaneat, adhuc põt exire, de officio ordi. paſtoralis. & ſi uoluerit remanere, ad hoc habebit annum, niſi cedat in hoc iuri ſuo, de hoc in ſpecu. de ſtatu mona. in ultima quæſtione, & dixi, ſupra c. ſecundo [*& in fine*] quod dic, ut infra eo. cap. primo, libro ſexto. unde dicebat hic Inno. & Abb. poſt eum, ſupra e. conſulti, ꝙ ubi ſunt habitus diſtincti, quantocunque tempore quis ferat habitum probationis, non cenſetur profeſſus, nec cogitur illam regulam profiteri. & dicit Abb. ſe uidiſſe literam abſolutoriam datam ſuper hoc cuidam monaco, qui bene per. 20. annos ſteterat in habitu ꝓbationis, quod dic ut in clemẽ. eodem ti. eos qui, & de hoc in glo. ſecunda. nec placet Inn. quod quidam dicunt eum, qui habitum probationis detulit ultra annũ in monaſterio, vbi habitus ſunt diſtincti, obligatũ religioni in genere, licet non illi, cuius habitũ detulit. dicit enim illum etiam in genere nõ eſſe obligatum religioni. nec ob. infra eo. conſtitutionem, li. 6. quia loquitur de profeſsione tacita, quæ fit ſine probatione.

SVMMARIVM.

1 *Ad ſeculum quis libere redit intra probationis annum.*
Niſi in caſibus, & quibus, toto nu. & nu. 4. & quando omnia recuperet, num. 2.
Diuiſio decretalis.
Nouitij religioſi qui dicantur.
Nouitius habitus nouitiorum, & probationis idem ſignificant.
2 *Profeſſus tacitè an poſſit eligi in abbatem, an nouitius in epiſcopum, an habitus profeſſionis receptio habeat tacitam profeſſionem, remittit.*
Ad ſtatum priſtinum qui redijt à religione, an & quæ recuperet.
3 *In probatione qui eſt, ſi percutiatur, percuſſor eſt excõmunicatus.*
Statum præſentem inſpici, hic argumentum.
Votum contientiæ à coniugatis emiſſum ſemper eſt ſolenne.
4 *Habitus in quo ordine diſtinguatur, in fi. & ubi non eſt diſtinctio eius, difficile diſcernitur nouitius à profeſſis, num. 9.*
5 *Eius benedictio quid operetur.*
Profeſſus quibus caſibus quis cenſeatur, & nu. 8. §. fin.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 7. 8.*
9 *Liber à ſeruo difficile diſcernitur.*
Diſtinctiones habitus inſtituendæ, ut fiat diſcretio perſonarum.

CAPVT XXIII.

1 STatuimus. Caſus. Intra † probationis annum liberè quis redit ad ſeculum, niſi profeſsionem fecerit tacitã, uel expreſſam: uel appareat eum

eum uitam uoluiſſe mutare. ſecundò, ut diſtinguantur habitus, præcipitur ueſtes profeſsionis tempore benedici. ſecunda ibi, Nihilominus. prima pars tria facit, ponit dictum, à quo ſecundò excipit ibi, Niſi. exceptionis rationem ſubdens ibi. Cum quilibet [*Nouitios*] i. de nouo receptos, & ueſtimentis probationis indutos nullo uoto emiſſo: alias contra, qui cleri. uel nouen. ca. fi. ſecundum Innocen. Dicit Hoſt. ꝙ nouitius, & habitus probationis idem ſignificãt [*Conſueuit*] ergo poſt ſuſceptum hũc habitum etiam intra annũ exire non poterit [*Vel ante*] ergo poſtea non poterit.
2 de tacitẽ profeſſo † an poſsit eligi in abbatem, de nouicio an poſsit eligi in epiſcopum, & an receptio habitus profeſsionis habeat profeſsionem tacitam, no. hic Hoſt. & hæc omitto: quia ſunt hodie expedita, infra de elec. nullus, & infra eo. conſtitutionem, lib. ſexto [*Priorem ſtatum*] ergo beneficia, & bona recuperat. C. de ſen. pa ſ. l. 1 & ult. Quid de his, quæ legauerat, uel dimiſerat in ingreſſu? So. ſi nihil proteſtatus eſt, non eſt quæſtio: quia per id patet, quod uoluit uitam mutare. Si uerò proteſtatus fuit, ꝙ conditionaliter intrabat, omnia recuperat: quia præſumitur cauſa mortis donaſſe, niſi aliud in donatione fuerit dictũ. ff. de dona. cau. mor. l. mortis cauſa, ſecundum Hoſtiẽ. [*Liberè*] ita ꝙ nec cogetur ad aliam religionẽ tranſire. de hoc,
3 ſupra eo. conſulti [*Intra annum*] & ſi quis eum † percutit medio tempore, excommunicatus non eſt: quia non eſt perſona eccleſiaſtica, Innoc. ar. ff. de ſtatulib. l. ſtatuliberum, Abb. ſed hoc eſt falſum, infra de ſen. excõ. religioſo, lib. 6. [*Appareat*] dixerat hic Hoſtien. uotum continentię à coniugatis emiſſum ſemper eſſe ſolenne. uide infra ti. 1. dudum, ſuper uer. caſtitatem [*Deſeruire*] prout dicebat Hoſtiẽ. hucuſque poſuit regulam,
4 & quatuor caſus exceptos. regula † eſt, ꝙ qui ſuſcipit habitum religionis, illũ dimittere, & exire poteſt. primus caſus exceptus, ſi recepit profeſsionis habitũ. ſecundus, ſi fecit profeſsionem expreſſam. tertius, ſi detulit habitum ultra annum, quod intelligas, ut ſupra c. proxi. quartus, ſi apparet, ꝙ voluit omnino dimittere ſeculum. remittit etiam ad no. ſupra e. c. 2. & c. ſuper eo [*Non diſtinguatur*] nam in quibuſdam diſtinguitur, ſicut in fratribus Minoribus, quorum nouitiorũ capucium non eſt ſutum, Hoſt. [*Benedicantur*] & hæc be-
5 nedictio † facit, ꝙ ille habitus eſt cenſendus habitus profeſſorum ſecundum Inn. & Abb. & tunc ſcienter illum recipiendo fit profeſſus, ſaluo quod habes, infra c. conſtitutionem. Idem ſecundum Hoſtiẽ. ſi hoc diſcernatur etiam per alia ſigna, ut quia nullus nouitius ſtat ſupra chorum: nullus habet uocem in capitulo. Si ergo utatur nouitius iſtis ſignis, abbate, & fratribus ipſum certiorantibus & conſentientibus, pro-
6 feſſus vr̃, infra eo. c. 1. li. 6. ſup. 3. gl. ¶ Prima † gl. diſtinguit duplicem habitum: demũ quærit, ponit tres opiniones, & ſoluit. ¶ Gl. ſecunda quærit, & ſoluit. ¶ Glo.
7 ſecunda quærit, & ſoluit. ¶ *In 1. † gl. ibi. §. ſi quis*] uide de re iudi. quod ad conſultationem, ſuper glo. penul. [*& ibi, ſunt perſonæ*] uide de iudi. dilecti, ſuper prima gloſſ.
8 ¶ *In † glo. 1. ibi, nulla*] hoc concedo: ſed hic negatur uacatio [*& ibi, dixit Io.*] 27. q. 1. deſponſatam. & idem no. ipſe Io. Phi. & Hoſti. ſupra eo. conſulti, & ibi etiam de hoc no. Hoſt. remit. ad ſummam, de conuer. coniu. in fine, Inn. autem tractat hanc quæſtionẽ. ſ. eo. poſtulaſti [*& ibi, non æquius*] & hodie approbatur infra eo. beneficium, & hoc tenebat Vin. ſupra eo. cõſulti. ¶ *In gl. ſecunda ibi, appareat*] uel modò cõfitetur, ꝙ tempore ingreſſus habebat firmum animum dimittendi ſeculũ ſecundum Inn. vel ſm Hoſt. ſi ingreſſu illud expreſsit, uel quia ſe & ſua expreſsè mon. obtulerit, uel quia proprijs omnino renunciauerit, uel caſtitatẽ, uel obediẽtiam ſolenniter promiſerit. hæc. n. & ſimilia ſecũdum eos ſunt ſigna euidentia dimiſsionis ſeculi. ¶ *In glo. ult.*
9 *in fine*] aliter † difficilè diſcernerentur, ſicut difficile diſcernitur liber à ſeruo. ff. de contrahenda emptione, quia difficile, Vincen.

SVMMARIVM.

1 *Fugitiui religioſi annuatim requirendi, & ad monaſterium redire compellendi, & à quo nouiſſimè prouiſum.*
Quis ſit huiuſmodi, & cui acquirat, & nu. 2. & ſi ad aliquam eccleſiam promouetur, cui, nu. 3. quid ſi intrat ſecundum monaſterium, ibidem.
Benedicti extrauagantem citat hic Io. And.
2 *Seruus fugitiuus domino acquirit, ſed non ſemper, & num. 3.*
Diu, tempus decennij continet.
3 *Dominicales quæſtiones Bartholo. Brixien. citantur, cir. fin.*
Aegrotus, & eiectus à religione cui quærat, in fin.
4 *Fugitiui ordinis Benedicti uel alij quando recipiantur, & num. 6.*
Recepti ubi ponendi, & quibus operis deſtinandi, & qualiter puniendi.
5 *In eos inobedientes quæ poteſtas, & quibus.*
Prælati eccleſiarum qui poſſint & qua cauſa coerceri ex poteſtate huius decretalis, & à quibus.
6 *Humiliter reuerti qui dicantur fugitiui.*
7 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Monaci diſciplina ſecundum ordinem bea. Benedicti ſeptem gradibus conſiſtit, & qui ſint.
8 *Fugitiuis reuerſis & pęnitẽtibus qui uitæ neceſſaria miniſtrabũt.*

CAPVT XXIIII.

1 REligioſi. Caſus. Religioſi † fugitiui annuatim ſunt reuocãdi, & cogendi, vt ad monaſterium reuertantur. & præmittit cõſtitutionis cauſa. ſecundò ponitur conſtitutio ibi, ſtatuimus. quæ duo facit, primò prouidet circa fugitiuos & eiectos obedire paratos, ſecundò circa inobedientes ibi, Si uerò. iterum primã prouidet, cũ per receptionẽ ipſorũ regula patitur. ſecundò cũ nõ patitur ibi, Quod ſi. ubi etiã diſtinguit, an ſubſit ſcandalũ, uel non. ſecũda ibi, Alioquin. Nouiſsimè per cõſtitutionẽ Benedicti prouiſum eſt
2 plenius, quæ incipit, Paſtor bonus [*Fugitiuos*] ſ. qui † per ſe exierunt non eiecti, ut differat à ſequenti. & dicitur fugitiuus, qui manſit extra mon. ut ſe celet abbati, et ſi poſtea pœnitentia ductus redit ad mona. ff. de ædili. edic. quid ſit fugitiuus. ſed cui talis acquirit? dic ꝙ mo-
2 na. unde exiuit, quãdiu eſt in fuga, ſicut & ſeruus domino. ff. de acquir. poſ. l. 1. §. 1. niſi diu fuerit in poſſeſſione libertatis, & paratus ſit ſubire liberale iudicium ff. de acquir. poſ. poſsideri. §. hoc ius, & l. per eum. §. ſi. & intelligas diu, id eſt per decẽniũ. ff. qui & à qui. ma. le. ſi cum fidei. §. Ariſto. hæc forte non habent locum in monaco, cum nullo tempore excuſetur. ſ. eo. ſicut nobis. ſ. de teſta. q. a. & hoc omnino uerũ eſt, ſi de monacatu conſtat: alias ſecus, ſup. de teſti. nuper. nec uis fiat in tẽpore: ſed ſolũ utrũ hic conſtet uel non, & ex quo conſtabit, oĩa reuocat mona. 19. q. 2. abbates. debet tamen hoc de plano & ſine libello expediri: quia ſeruos dei &c. ad hoc inf. de accuſa. olim, ar. 11. q. 1. ſi
3 quis cum clerico. ſi promouetur † iſte ſic fugitiuus ad aliquam eccleſiam, tenuit Iaco. Bon. can. in ſua diſpu. quòd acquiſita intuitu eccleſiæ erunt ipſius eccleſiæ, de teſtamen. cum in officijs. acquiſita intuitu perſonę competunt mon. in dubio diſtinguebat, an à propinquis, an ab extraneis obuenerint. ut in decre. requiſiſti, de teſta. Sed quid ſi intret ſecundum mon. Reſpõdeo, ſi illicentiatus receſsit, & laxiorẽ religionẽ intrauit, adhuc acqrit primo. ſ. eo. Ioannes. ſi licẽtiatus, uel petita licentia arctiorẽ religionem eligit, acquirit ſecũdo. ſ. e. licet, & iam nil habet cõmune cũ primo, ar.
de

de renunciã. ex transmiſſa, ſupra de paroch. ca. fi. 21. q.
2. ſi quis iam tranſlatus. 13. q. 1. uno. & ſic intellige in
auct. de ſan. epi. §. monacus, col. 9. & de monac. §. ſi ue
rò relinquẽs. nã & ſeruus pro derelicto habitus prio-
ri domino non acquirit. C. de lati. lib. tol. le. una. §. ſed
ſcimus. imò acquirit ipſum apprehendenti. ff. de ſtip.
ſeruo. le. quod ſeruus. adde quod not. de priuile. cum
olim. 2. Hoſti. Bar. Brixi. poſt Tan. in domini. 7. tenuit,
ꝙ dato quod per abbatem & conuentum licentiatus
fuerit monacus ad arctiorem religionem, quam po-
ſtea intrauit, ſed medio tempore uagando aliqua ac-
quiſita primo mon. competant, cuius ſemper rema-
net monacus ante ingreſſum, cum non ſit plenè trã-
ſlatus. 21. q. 2. ſi quis iã ff. de mili. te. ex eo. faciant, quæ
dixi in 1. q. & uide in ſpec. de ſta. mo. uer. 41. & in uer.
ibi ſe. tractatur de ægroto, quod no. infra de infan. &
lan. c. uno, in fi. pe. glo. de eiecto no. 18. quæſtio. 2. ab-
bates [*Requirant*] cõcor. C. de agri. & cen. l. omnes om-
nino, li. 11. quid dicit uide in ſuſ. de immu. ec. iudicatũ
4 [*Ordinis regulam*] in ordine † Benedicti, qui ter exiuit,
amplius non admittitur, vt in. 29. caſibus regulæ, ſi de
beant iterum recipi fratres de monaſterio exeuntes,
Hoſtien. [*Prouideant*] ipſi præſidentes, uel maiores ab-
bates, uel priores [*Competentibus*] non cum alijs mona-
cis, ſed forte ad ſeruiendum, uel alio modo, Inno-
cen. Hoſtien. intelligit hic de ergaſtulis, uel cameris
fortibus, ne inde ualeant exire, infra pęnis, tuæ [*Graui
ſcandalo*] forte tot & tanta cõmiſit, ꝙ fratres dicunt cõ-
muniter, ꝙ exibunt, ſi ille ibi reducatur, ut dicit Hoſt.
ſe de facto uidiſſe [*Alioquin*] i. ſi hoc fieri nõ poteſt ſi-
5 ne graui ſcandalo [*Eiuſdem ordinis*] & ſi illi nollent † ac-
quieſcere, præſidentes poterũt animaduertere in eoſ-
dem, ad hoc litera, quæ ſequitur. Item & litera, quæ p̃-
cedit, Auctoritate noſtra, q̃ alias eſſet eluſoria, ſi coer-
ctionem aliquam non haberent, de of. dele. pręterea,
& c. literis, ſecundum Hoſt. [*Excommunicent*] habent er-
go præſidentes poteſtatem excommunicandi, & fa-
ciendi denunciari, nec per hoc adimitur poteſtas or-
dinarijs, de offi. or. quãto, de ſta. mo. in ſingulis. §. por-
rò [*Prælatis*] qui ſi non acquieſcant, denuncietur pa-
pę, infra de ſta. mo. in ſingulis. quod intelligit Hoſt. de
epiſcopis. minores enim prælatos coercere poterunt
6 ſecundũ eũ, de offi. dele. ſane [*Humiliter*] quia † parati
ſunt ſubire incluſionẽ, & pęnitẽtiã agere, & eis in om-
nibus obedire, nec aliter eſſent abſoluẽdi, de maio. &
7 obe. cum in eccleſijs. ¶ Vlti. † glo. quærit, & ſoluit. ¶ *In
gl. præſidente*] ſup. uel maiores abbates, uel priores. ¶ *In
glo. hoc eſt, in fi.*] forte facient carinam. j. de ſpon. du. c. 2.
ſm Iaco. Dixit Hoſtien. ꝙ ſm regulam beati Benedi-
cti diſciplina monaci delinquentis cõſiſtit in. 7. gradi-
bus. primus eſt ſecreta monitio. ſecũdus publica cor-
rectio. tertius ſimplex, uel minor excommunicatio.
quartus ieiunij afflictio. quintus flagellorũ vapulatio.
ſextus ad deum oratio. ſeptimus de mon. expulſio. &
dixit hęc colligi ex. 23. ca. de excommuni. culparũ. 28.
de his, qui ſepius correcti emendare noluerint. & ſi ſit
expulſus pęnitens redire voluerit, recipietur uſque ad
tertiam uicem, & non ultra. ¶ *In glo. ult. in fi.*] hoc uide-
8 tur † placere Inn. Hoſti. diſtinguit, aut incluſus à prin.
habuit bona, aut nõ. ſi habuit, de illis aliter, ut dicit gl.
ſi nõ habuit, uel habita nõ ſufficiũt & utrunq; mona.
ſufficit, ad miniſtrãda neceſſaria ꝓuideat. primũ: quia
ſuus monacus eſt, uel fuit. forſan enim ſecundum ſa-
tis de ſola incluſione grauatur. primum igitur hoc fa
ciat in memoriam priſtinæ fraternitatis, ar. C. de qõ. l.
ſeruos, ff. de pac. dota. inter ſocerum. §. conuenit. Si ve
rò alterum ſolum mon. ſufficit, illud prouideat, ar. de
inſti. cap. 1. 86. diſtin. paſce. ſi neutrum, contribuat ca-
pitulum generale, de ſtatu mo. in ſingulis, & capitulo
fina. §. hæc eadem. in ſubſidium recurratur ad epiſco-
pum. 90. di. §. 1. cap. 1. 12. q. 1. præcipimus, & c. eccleſia-
ſticarum: & hæc omnia ſecundũ Hoſti. poterunt prę-
ſidentes exequi auctoritate papæ ſibi commiſſa, hoc
ſaluo, ꝙ epiſcopum nequeunt coercere, de ſta. mo. in
ſingulis, & cap. fi. §. ꝙ abbas, de maio. & obe. cum in-
ferior, & facit, infra de hæreti. inquiſitores, lib. ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶In fuga. Retinet ergo monaſterium dominium, & poſſeſſionem in fugitiuo monaco, ſicut dicitur in ſeruo fugitiuo. uide. leg. 1. §. per ſeruum, & ibi Bar. ff. de acquiren. poſ. alias autem in re mobili inanimata, cum perdimus poſſeſſionem ſtatim, cum refugit cuſtodiam mon. ſecus in re mobili animata, ſicut no. per glo. & Bar. in l. 1. §. per ſeruum, & ſic omnes dicunt communiter. Sed Inno. hoc dicit uerum, ſi perſequatur ſeruum fugientem. alias ſi deſiſtamus à perſecutione, dicit, quòd tunc illã perdimus poſſeſſionem hoc ipſo, de ſeruis non ordi. de ſeruorum, cuius dictum dicit Bal. notabiliſſimum, & allegat illum in l. ſi liberis, C. de acqui. poſ.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
De coniugatorum de conuerſione ubi alibi tradatur, oſtendit.

De conuerſione coniugatorum, Rub.

1 ¶Viſo † in genere de tranſeuntibus ad religionem, in
ſpecie de coniugatis tranſeuntibus uideamus, Goffr.
Habetur materia. 33. quæſtio. 5. & 27. quæſtio. 2. ſunt,
qui dicunt, cum. 9. capitulis ſequentibus, & cõuenit,
infra de raptoribus. capitulo penul.

SVMMARIVM.

1 *Si uir de uxoris licentia profitetur, quando nihilominus uxori reſtituetur, & nu. 3.*
In profeſſione huius quæ ſolennitates obſeruandæ.
2 *Vir ſi uouet tantum uxore conſentiente, ſed non intrat religionẽ, quando uterque debeat ſeruare continentiam, & nu. 5.*
Coniugum alter ſine alterius uolũtate monaſterium non poteſt ingredi, nec uouere, nu. 3.
3 *Communi de monaſterio an & quando poſſit exire auctoritate propria, & repetere remanentem in ſeculo.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5.*

CAPVT I.

1 PRæterea. Caſus. Si vir † de vxo-
ris licentia profitetᷣ,
& vxor ipſa ſuſpecta, nec continẽtiã
uouet, nec religionẽ ingreditur, epi-
ſcopus uirũ vxori reſtituet. Cõis diui-
ſio, ſcđa ibi, Dicimus [*Vxoratus*] tolle,
qđ eſt. j. ab epo ſuo &c. [*Præſentibus*] hæ
ſolẽnitates uel adhibitæ, vel omiſſæ parũ faciũt, dum-
tamẽ cõſtet de profeſſione facta de licẽtia uxoris ſm
Hoſt. [*Epiſcopo*] conſuetudo nõ habet, ꝙ requiratᷣ epi-
ſcopi auctoritas, licet id eſſet honeſtũ. nã nec clerici
requirunt aſſenſum epiſcopi ut neceſſarium. 19. qu. 2.
duæ, Vin. unde Hoſti. ſup. maximè [*Vxoris*] iuuenis, &
ſuſpectæ, Hoſt. [*Vouente*] nec hoc ſufficeret in iuuene,
2 & ſuſpecta. j. ca. cum ſis [*Seruare*] quid ſi † maritus non
intrat religionem, ſed tantum uouit vxore conſentiẽ-
te? So. ſi uxor uouit, & marito uouenti cõſenſit, uter-
que debet continentiam ſeruare, nec alter alteri tenetᷣ
debitũ reddere, cũ vterq; ius ſuũ uideatᷣ remiſiſſe: nõ
poteſt tñ alter ſine alterius uolũtate intrare monaſte.
33. q. 5. quod deo. Sed ſi unus tantum dederit alteri li-
centiã uouendi, ſed nõ uouit, põt debitũ exigere, cui
non renunciauit ſm Inno. qui dicit, ꝙ hæc decre. eſt
argu. contra Hoſtiẽ. remit. infra eo. dudum, uer. & qđ
3 idem [*Reuocari*] dicit Abb. magiſtrum ſuum † tenuiſſe,
ꝙ iſte propria auctoritate poterat exire, ex quo uxor
non vouerat, licet licentiam dederit. nam, cũ hic dica-
tur, ꝙ poteſt de monaſterio reuocari, quare iſte non
poterit præuenire coactionem, & facere de neceſſi-
tate uirtutẽ, non videt. unde ꝙ ingreſſus repetere poſ-
a ſit[a] remanentem in ſeculo, allegat Innoc. infra c. qui-
dam, duas rationes. prima: quia unus coniugum ſine
altero uouere non poteſt: & ſi uouit, promiſſum, ſol-
uere non poteſt. 33. q. 5. una ſola. ſecunda: quia cũ eius
ingreſſus non teneat, peccat, ſi ſe ab uxore alienat: uel
ſi ei cauſam adulterandi prębet. 27. q. 2. ſi tu. ſupra ti. 1.
ueniens. hoc intelligit, etiam ſi de uolũtate coniugis,
tamen non uouentis, intraſſet, cum pręcictę rationes
pariter urgeant, cum tranſit ea inuita, vel uouente. di-
cit tamen, ꝙ tutius eſt, ꝙ officio iudicis fiat eius redu-
ctio ad coniugem, quàm ad petitionem ſuam, & ſic
4 intelligat iſtud capitulum. ¶ Vltima † glo. allegat tria
iura pro concor. & duo pro contrarijs, & ſoluit diſtin
guendo. ponit opinionem. Iterum ſignat aliud con-
5 trarium, & ſoluit. ¶ *In † gl. ultima ibi, conuertatur*] dixit In-
no. ꝙ ſi uxor iuuenis licentiam dedit, & cõtinentiam
uouit, cogitur intrare mona. non ꝙ fiat monaca, nec
b uiuat monacaliter,[b] ſed refrenabitur à vagationibus,
& cuſtodietur, ne poſſit luxuriari. uide, quod dicam,
infra eo. ſignificauit, ſuper prima glo. ubi ponam, qđ
hic dicebat Hoſt. [*Alij*] ſ. Ala. [*& ibi, ignara*] vel dixit: do
tibi licentiã, ſed non continebo [*& ibi, tene primum*] Idẽ
Vin. uel intellige, ut no. infra eo. uxoratus, & c. ſequẽ.

ANNOTATIONES.

a ¶Repetere poſſit. Contra hoc facit, quod no. Io. An. infra ex parte, lo. i. in deci. in uer. in 4. caſu, ubi uxor bene reuocat. ſin autem iuuita, in religione remanet etiam mortua vxore, & uide gloſſ. 1. infra eo. uxoratus.

b ¶Monacaliter. Quia laica eſt etiam poſt uotum ſolenne, uide Io. An. in c. porrectum, in proxi. in glo. hic eſt uehemens, non tamen tenebit matrimonium ab ipſo contractum, uide Ioan. And. infra eodem cum ſis, in ſua glo. fi.

SVMMARIVM.

1 *Coniugum alter inuito altero poteſt ingredi religionem, remanes in ſeculo ad ſecunda uota tranſire, & nu. 2. & 5.*
Conſenſus legitimus in matrimonio quis.
2 *Bartholo. Brixien quæſtio. Dominica. citantur.*
Ioannes etiam de Deo.
Frater Iaco.
Guido.
3 *Coniugum coitu effici unam carnem, & quæ alia.*
6 *Humiliter reuerti qui dicantur fugitiui.*
De nuptijs qui ad monaſterium iernt, & cur licuit.
Matrimonium per ingreſſum alterius coniugum in religionẽ quando dicatur ſolutum, in fin.

CAPVT II.

1 VErùm. Caſus. Ante † carnalem copu
lam alter coniugum reliquo
inuito religionem ingredi poteſt, & rema-
nens in ſeculo poteſt ad ſecunda uota trã-
ſire, ponit dictum, & ipſius rationem ibi, Quia cũ [*Con
ſenſum*] fortius ergo hoc liceret contractis tantum ſpõ-
ſalibus de futuro [*Legitimum*] quia perſonæ erant aptæ
ad matrimonium contrahendum, nec ſuberat impe-
2 dimentum [*Commixitio*] quid † ſi ſponſus ſponſam co-
gnouit, ſed iuuitã, nunquid ſponſa eo inuito conuer-
ti poterit? argu. ꝙ nõ, quinquageſimaquinta diſtin. ſi
euangelica, ubi de hoc in prima gloſſ. Io. de deo dixit
uerum in ſponſa de præſenti: ſecus, ſi de futuro, Bar.
Brixi. in quæſtione domini. Quidam per uerba de pręſenti, dixit ꝙ ingredi poterit, ne delinquens ſit melio-
ris conditionis &c. Formabat tamen quæſtionem in
eo, qui ad hoc vxorem oppreſſerat, ne religionem in-
gredi poſſet. Hoſt. contra in ſumma. e. ti. §. fi. uer. quid
ſi uirgo. frater Iaco. concor. Hoſti. in ſua diſpu. Guido
poſt epiſcopum Mutin. concordauit Bar. Brixi. uide
3 quæſtionem de reg. iur. quæ contra ius, li. 6. [*Vna † caro*]
licet quò ad ſubſtantiam matrimonij coitus nihil ad-
a dat[a]. 27. q. 2. ſufficiat. ff. de reg. iur. nuptias: addit tamen
quò ad quædam. primò quò ad bigamiã, ſupra de bi-
ga. debitum. ſecundò quò ad ſignificatum, de quo ibi
habetur. tertiò quò ad impedimentum religionis in-
greſſum, altero inuito, uel ignorante, ut hic ſecundũ
Goff. quartò quò ad bonum prolis. ff. de uerbo. ſig. li-
berorum. quintò: quia multis modis per ipſum firma
tur matrimonium, de quibus, infra de ſpon. tua. ſecũ-
4 dum Hoſti. ¶ Prima † gl. ſignat contrarium, & remit-
tit. ¶ Vltima glo. ponit opinionem, quam reprobat.
5 ¶ *In gloſſ. ſecunda ibi, Alexius*] & Ioannes euangeliſta, &
multi alij ſancti, Hoſti. ¶ *In glo. ult. ibi, quidam Bam*] & de
hoc. 22. q. 7. cap. 2. in fi. mag. glo. & 7. q. 1. paſtoralis, ubi
etiam not. de epiſcopo diuerſarum eccleſiarũ [*& ibi,
religionis*] etiam ſi remanens in ſeculo non contrahat.
aliquibus uidetur, ꝙ tunc primò ſolutum erit primũ,
cum contractum fuerit ſecundum. ſimile, infra de di-
uor. quanto [*& in fi.*] Idem Innocen. & Hoſtienſis.

ANNOTATIONES.

a ¶Nihil addat. Faciunt iſta ad q. an ſtatutum loquens de uxore, ut quòd uir lucretur dotem, mortua uxore, uerificetur in ſponſa de præſenti non cognita, uide ad hoc Cy. Bal. & doc. in l. non ſine, C. de epi. & cleri.

SVMMARIVM.

1 *Vir inuita uxore profeſſus religionem, mortua uxore, cui fuit reſtitutus, iterum non contrahit, nec ad monaſteriũ redire cogitur.*
Religionem coniũx ingreditur multis modis in ſumma, & quibus.
Innocentius arguitur confuſionis.
2 *Coniux ante alterius mortem ſi non ſit eductus de monaſterio eius uotum fit ſolenne, etiãſi eius mortem ignorauit. ſi uerò eductus, an peccet, ſi non redit, nu. 6.*
Coniuges ſi ambo ingreſſi ſunt monaſterium, amborum uotum uidetur ratificatum & ſolennizatum.
3 *De coniuge ordinato ad ſacros inuita coniuge, remittit.*
Coniugis alterius renunciatio ſeculi, uel carnis non obeſt alteri, & nu. 4. & 6. cir. fin.
4 *Promiſſio periculoſa eius, quod eſt in alterius poteſtate.*
Votum etiam non tenet huiuſmodi.
Donatio non eſt grata, ſi unus offerat rem duorum.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 6.*
Diuinæ uoluntati contradici non poteſt.
Ioan. Gal. magiſter Tancredi iuriſconſulti. §. 1.
Continentia eſt de ſubſtantia profeſſionis, ibid.
Coniux an poſſit intrare monaſterium, altero ingreſſo, ibid. ad uerſ. non eſt reconciliatus.
Coniugij fides an unica, & quæ, in fin.

CAPVT III.

1 QVidam. Qui inuita † uxore profeſ-
ſionem fecit, & ei repetenti
fuit poſtea reſtitutus, mortua uxore matri
moniũ contrahere non debet, licet ad mo
na. redire non cogatur. cõis diuiſio. ſecunda ibi, Quæ-
ſtioni [*Inuita*] no. quia ingreditur qs inuita cõiuge. itẽ
ſciente, ſed non dante licentiam. item dante licentiã,
ſed non uouente. item dante licentiam, & uouente,
ſed non religionem intrante. item uouẽte, & religio-
nem intrante. Ad hęc mẽbra diuerſa adaptantur om-
nia iura huius ti. quæ uidentur contraria, & de his ꝓ-
ſequar, infra eo. ex parte. 1. & quædam hic cõfusè not.
per Inn. decidam propter diſtinctionẽ, quã ibi ponã.
aliquid etiam de his dixi, ſupra cap. 1. in fi. [*Ea mortua*]
2 dicit Innocen. † quòd ſi iſte non eductus de monaſte-
rio mortua uxore, ſaltẽ per momentũ in mon. morã
trahat

trahat, eius uotum fit ſolenne, etiam ſi mortem uxo-
ris ignorauit. ad hoc infra eo. conſuluit. ibi tenet con-
trarium, quando tranſiuit inuita coniuge; ibi uideas,
ſalua tamen diſtinctione, quam poſuit de eo, qui dux.
in matri. ca. 1. plus dixit hic Inno. ꝙ ſi ambo coniuges
ignorantes, uel ſcientes alterum uiuere, ingreſſi ſunt
monaſterium, ꝙ amborum uotum uidetur ratifica-
a tum & ſolennizatum per profeſsionẽ, & ingreſſum a
3 ultimi ingredientis. Quod autem hic no. Gof. de † or-
dinato ad ſacros inuita uxore, dicã infra c. placet [*Quò
ad hoc*] quo lędebatur ius eius tantum, cui potuit re-
nunciare, ſupra titu. 1. ſtatuimus. Dicebat Inn. ꝙ per-
ſona nõ erat idonea ad ingreſſum, ſed idonea erat ad
renunciandum exactioni debiti [*In mulieris*] Hiero. ad
Celantiam, in fi. de hac materia loquens ſic dicit. Pe-
4 riculoſè † promittitur, quod eſt in alterius poteſtate:
& neſcio, quam ſit grata donatio, ſi unus offerat rem
duorum [*Poteſtate*] ergo quò ad id uotum non tenuit
[*Apoſtolus*] i. ad Cor. 7. A [*ſed mulier*] ar. ad. q. no. 29. q. ult.
c. pe. in 1. gl. de uiro, qui ſe uendi. paſſus eſt in ſeruum.
5 ¶ Prima † glo. ſignat contrarium, & remittit. ¶ Vlt. gl.
obijcit, & ſoluit. ſecundò quęrit. ponit opi. Tan. ponit
cõtrariam, quam approbat, & alternatiuè reuertitur
ad primam. tertiò quærit, ſoluit diſtinguẽdo, ſolutio-
6 ni opponit, & reſpondet. ¶ *In † glo. ulti. in fi.*] Vin. dixit,
ꝙ licet cęperit uelle, ſine peccato coutraxit, & ſoluta
fuit obligatio: ſed perdidit ius eligẽdi, cui tacitè renũ-
ciauit intrando, de cenſi. cum olim. ¶ *In glo. ulti. ibi, di-
uina*] cui contradici non poteſt, infra de diuo. gaude-
mus [*& ibi, Tan. dixit*] Vin. Gof. & Phi. & ipſe Tan. dixit
infra eo. placet, ꝙ hæc fuerat opi. Ioã. Gal. magiſtri ſui
[*& ibi, ſolenne*] quia in præiudicium uxoris continen-
tiam permittere nõ potuit, quæ eſt de ſubſtantia pro-
feſsionis, infra de ſtatu mo. cũ ad monaſterium, in fi.
Goffr. [*& ibi, non eſt reconciliatus*] æquitatem habet hoc
dictum, licet Inno. plus placet, ꝙ etiam ante reconci-
liationem ipſo inuito non poſsit intrare, cum non te-
nuerit ipſius ingreſſus per præ. c. quod deo [*& in fine*]
unde, prout no. c. cauſa, & q. 2. coniuges, quidã dicũt,
ꝙ duplex eſt fides coningij, caſtitatis. ſ. & mutui ſerui-
tij. Hug. dixit vnam tantum, quæ cõprehendit utrun-
que. ſi. quod no. in cle. de magiſ. cap. 1. in 5. gloſſ.

ANNOTATIONES.

a ¶ Ingreſſum Contra iſta faciunt ea, quæ no. Ioã. An. in c. pruden-
tiam, de of. deleg. ſuper glo. ſecunda, in addi. quæ incipit, dicit In-
no. & de app. ſi duobus, in glo. mag. & Bar. in l. 1. §. hoc autem, ff.
ex qui. cau. in poſ. eatur, & in l. multum, ff. de condi. & de. Bal. in l.
falſus, C. de fur. in quibus locis no. neceſse fore ad actus ualidita-
tem, ut agentes ſciant id ſe poſse agere.

SVMMARIVM.

1 *Maritus ingredi quando poſſit religionem etiam inuita uxore.*
Iura ignorare turpe nobili & patricio uiro.
Canones neſcire turpius epiſcopo.
*Coniux ingreſſi religionem adulterij damnata contrahere nõ poteſt
niſi eo mortuo, in fin.*
2 *Mors ciuilis quibus caſibus naturali æquipolleat.*
*Naturalia in omnibus magis conſiderantur, & efficaciora ſunt,
excipitur.*
Dinus in pandectis iuris ciuilis citatur à Io. And.
Petrus quoque Bellapertica, &
Ioannes Monacus, &
Archidiaconus.
3 *Ex uoto uiri de licentia uxoris emiſſo ſolennizatur etiam uotum
uxoris.*
*Matrimonium per ingreſſum uiri in religionem, uel per eius ordi-
nationem an diſſoluatur.*
Coniuges communicant ſibi actiones.
4 *Sterilis ſi quis ſit, non ſequitur ut ſit continens.*

CAPVT IIII.

1 CVm ſis. Caſus. Maritus † religionẽ in-
gredi nõ põt, niſi & uxor in-
grediatᷣ, niſi uxor eſſet nõ ſuſpecta, & cõti-
nentiã ꝓmitteret. & ibi, inde eſt, vbi ex ge-
nere præmiſſo infert ſpeciẽ [*Ignorare*] turpe eſt nobili
& patricio ignorare iura, circa q̃ uerſatᷣ. ff. de ori. iur. l.
2. §. Seruius. Turpius aũt eſt epo canones ignorare, de
tẽpo. or. uel nõ eſt, Ho. [*Vxorem*] cõſtrue, permittas ad
religionẽ trãſire, niſi uterq; migrauerit, & intelligitur
hoc de ſuſpectis, vt determinatur per ſequẽtia. & fallit
hoc ſm Inn. qñ ꝑ ꝑ alterius adulterium lata eſt ſnĩa di
uortij. extunc. n. non adulter põt mon. ingredi. 27. q. 2.
Agatoſa. mortuo tñ ingreſſo ꝯhere poterit, q remãſit
in ſeculo. ĩ. de ſcđis nup. c. vlt. illo uiuẽte non: qa rema
nẽt cõiuges, licet ſeparati, de diuor. c. 2. & ſic eſt caſus
2 ſm Gof. ꝙ mors † ciuilis, ſ. per religionis ingreſſum nõ
æquiparatᷣ nãli, de quo. 16. q. 1. placuit. ubi Io. tenet ci-
uilẽ nõ æquiparari nãli, niſi in caſibꝰ expreſsis in iure.
nã naturalis mors oĩa ſoluit, & per eã oĩno ſoluta eſt
lex coniugij. 7. q. j. ſicut, & in auct. de nup. §. diſponat,
col. 4. & ibi de hoc in. §. ſed occaſiõnẽ. rł̃r in oĩbus ma
gis cõſiderantᷣ & efficaciora ſunt naturalia. ff. de verb.
ob. ex ea pte. §. in inſulã, ubi de hoc, iura pro & ꝯ. ff. de
l. 2. cũ pater. §. hæreditatẽ: C. de his, q ue. æta. impe. le. 3.
ff. de capi. di. l. eas, inſti. de iure na. §. ſed nãlia. C. de ue.
iure enu. l. 2. §. ſed qa diuinę. Fallit hoc iu caſibus. ff. de
lib. & po. l. Gallus. C. de epi. & cleri. deo nobis. ff. de do-
na. inter uirũ & uxo. ſed ſi mors, de ſup. ne. ꝑla. ſi eps,
li. 6. Regulare tñ eſt, ꝙ nõ ſufficit aliquid fieri, niſi nãli
ter fiat. ff. de bo. poſſ. nõ putauit. ff. de cõ. & de. fideicõ-
miſſum, & l. fi. & ar. ꝯ. ff. de in ius uo. quiq; litigandi, &
l. adoptiuũ, ſm Gof. & Hoſ. & ẽt ipſe Hoſ. remit. de of-
fi. deleg. ex parte. 1. Dicebat Di. in §. præ. in inſulã. aut
ciuilis caſus operatᷣ eũdẽ effectũ, quẽ naturalis, & tũc
æquipollet, ut in l. deo nobis, & ff. qui ſatiſda. cogã. ſi
deceſſerit. ff. pro ſocio, actione. §. publicatione. aut nõ
operatur eundẽ effectũ, & tunc nõ ęquipollet, vt in d.
§. in inſulã, & præalle. §. hæreditatẽ, & de iure fiſ. l. Sta-
tius. Pe. de Bellaper. dicebat, aut poſt ciuilẽ caſum põt
euenire naturalis, aut non. primo caſu non ſufficit ci-
uiliter fieri, ut in. §. ĩ inſulã. ibi enim euenire põt mors
naturalis, unde illa expectatur. ſecũdo caſu, cũ poſt ci-
uilẽ naturalis euenire nõ põt, quæ aliquid ad id ope-
retur, tũc nõ expectatᷣ naturalis, vt in mr̃imonio ſolu
to per caſum ciuilẽ. nã tũc nãlis ſuperueniẽs nil opatᷣ:
qa qđ ſolutũ eſt, amplius ſolui nõ põt, in auc. de nup.
§. diſtrahuntᷣ. nec placet Pe. ꝑdicto, qđ dixerũt quidã
diſtinguẽdũ, an ꝓferatᷣ ab hoĩe, & tũc nõ ſufficit ciui-
liter fieri: an à lege, tũc ſufficiat, quod reprobat per. l.
res uxoris. C. de dona. inter uirũ & vxo. Hæ ſolutiones
quò ad terminos nr̃i iuris nõ ſufficiũt, ut patet in eo,
qđ dixi in prin. gl. & patet in præ. decre. ſi eps, & de re-
ſcrip. ſuſceptũ, li. 6. ibi ẽt de hoc ꝑ Archidi. & iõ teneri
põt, qđ prius dixi. unde dicebat Io. Mo. in prę. c. ſi eps,
ꝙ qa mors dicta de duobus, de vno eſt ꝑ prius, de alio
per poſterius, ipſa ſumpta ſimpliciter de priori dẽt in-
3 telli [*Promittente*] poſt quã † promiſsionẽ mr̃imoniũ
ꝯctũ nõ teneret, ſicut & obtinet in uxore ordinati. 32.
di. ſeriatim. nã ex voto uiri de licẽtia uxoris emiſſo ſo-
lennizatur etiam uotũ uxoris, uir enim & uxor com-
municãt ſibi actiones. 30. q. 4. ſiquis unus, Gof. & Hoſ.
Ad idẽ. ĩ. de cogna. ſpi. Martinus, & ſm hoc nõ ob. de-
cre. unica, de uoto, li. 6. Aliqui dicũt, ꝙ nõ ex voto, ſed
ex cõſtitutione eccł̃ię diſſoluitᷣ tale mr̃imoniũ, ſuper
quo uide, qđ no. 28. di. ſi ſe. ¶ *In glo. 2. ibi, ſteriles ſunt*] di-
cebat meretrices. & dicebat Hoſti. phyſicos dicere, ꝙ
ex nimio appetitu impeditur conceptus. unde nõ ſe-
quitur, ſi ſterilis, ergo continens. ¶ *In glo. ult. ibi, appro-
bationis*] de cognatione ſpiritu. ſuper eo.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Coniugatorum, neque ſponſorum ad ſacros promouendus eſt nul-
lus, excepto caſu, & an ad minores, num. 3.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, & num. ſequentibus.*
Coniugatum ordinanti pœna.
4 *An à cõiugato, qui promouetur ad minores, exigi dẽat continẽtia.*
5 *Vir tenetur uxori neceſſaria prouidere, & quo caſu hic, item cor-
rigere.*
*Vxor ordinandi an debeat intrare religionem, ſicut intrante reli-
gionem uiro.*

CAPVT V.

1 COniugatus. Breue ẽ [*Vxore*] idẽ in
ſpõſa de præſenti, licet
nõ cognita. de hoc. ĩ. c. ex pte. 2. [*Profitente*]
peccat igitᷣ ordinator, vt dicit Inn. niſi priꝰ,
q̃ ordinet, faciat mulierẽ continẽtiã profiteri, ut hic
2 [*Abſolutus*] ĩ. eo. dudũ. ¶ Prima † gl. rñdet ꝑ qõnẽ, ar-
guit ꝓ, ſoluit ꝯriũ. ¶ Secunda gl. q̃rit, ponit opinionẽ
3 Ala. ponit ꝯrium, reuertitᷣ ad primã. ¶ *In † gl. prima, ibi,
ſed non eſt uerum*] ĩ. de tẽp. ord. nullus, li. 6. per quã pęna
imponitᷣ ordinãti, & ſic põt dici, ꝙ ordo ſacer ſumitᷣ
hic largè. de hoc. 32. diſt. in ſumma. patet tñ ꝑ ꝑdictã
decr. ꝙ tũc promoueri põt ad minores, qñ vult ad ſa-
4 cros aſcẽdere, an † uerò cõtinẽtia exigi dẽat à cõiuga
to, q promouetᷣ ad minores, no. 77. diſ. epiſcopus bñ
dictionẽ, & ꝑ prædictã decr. vr̃ ꝙ ſic. ¶ *In gl. ult. ibi, ideſt
caſtitate*] ſic ſup. de æta. & qua. à multis. in prin. [*& in
fi.*] & hoc ultimũ placet Io. 28. di. qa ſunt, & hic Pe. ꝑ
illud c. & qa ſic uideretᷣ, ꝙ mulier ad plus aſtringatᷣ, q̃
5 ipſe uir. Abb. addit, qa vir † tenetᷣ uxori hoc caſu ĩ ne
ceſſarijs prouidere. 31. di. oĩno, ad qđ nõ tenetᷣ, niſi re
ligionẽ profiteatᷣ. Itẽ tenetᷣ illã corrigere, de hoc, ſup.
de iureiu. quẽadmodũ, in fine. Sed Tã. & Ho. tenẽt, ꝙ
vxor ordinãdi, ſi iuuenis ẽ, neceſſe hẽt religionẽ ĩtra-
re, & mouet Ho. qa ſi marito religionẽ intrãte, ipſa te
netᷣ ingredi, multo fortius, cũ ſe fecerit ordinari: qa
magis ſuſpectus ẽ ordinatus, q̃ profeſſus: qa ille faci-
liꝰ põt ad ipſam accedere, & accedẽs forſan nõ habe-
bit repulſam, de fil. preſ. literas, de cohab. cler. c. 1. & c.
clericos. Mihi ſatis æquè uideretᷣ diſtinguẽdũ, an mu
lier ſit iuuenis, & ſuſpecta: an iuuenis, ſed non ſuſpe-
cta. primo caſu ſemꝑ cõpellitᷣ. ſecũdo, ſi eſt vxor pro
fitẽdi etiã cõpellatᷣ propter rõnẽ, de qua. ĩ. eo. ad apo
ſtolicã, & c. ſignificauit. ſi ẽ uxor ordinãdi, ſufficit, ꝙ
uoueat, ſaluo quod de epiſcopi uxore dicitᷣ. ĩ. c. prox.

SVMMARIVM.

1 *In epiſcopum uxoratus poteſt promoueri, uxore profitente religio-
nem, & cur, num. 3.*
Epiſcopatus an ſit ordo.
2 *Epilogus, & additio, gloſſarum. nu. 3. & 4.*
4 *In Cardinalem poteſt coniugatus promoueri ſeruato eodem, quod
de epiſcopis.*

CAPVT VI.

1 SAne. Caſus. Vxoratus † in epm ꝓmo-
ueri nõ pt̃, niſi uxor eius religio-
nẽ profiteatᷣ. ſecũda ibi, Fraternitati (*Requi
renda*) & obtinẽda. ſ̃. c. ꝓximo (*In epiſcopum
ordinare*) archiepiſcopis loqtur, ut patet in ſubſcri. ſ̃. c.
ꝓx. & patet, ꝙ epatus ẽ ordo, de hoc in prœ. 6. in prin.
(*Prius*) no. ꝓ ordine facti, & forſã ꝓfeſſa fuerat iſta tẽ-
pore, quo ille ꝓmotus fuerat ad ſacros. ſ̃. c. ꝓxi. ¶ Pri-
2 ma † gl. reſpondet per quæſtionẽ. ¶ Secũda quærit, &
3 ſoluit. ¶ *In † gl. 1. ibi, de Syracuſanæ*) vbi de hoc in gl. pe. &
dixi, ſup. de teſta. c. 1. ¶ *In gl. 2. ibi, reſpondeo*) ſm Ro. Lau.
Tan. & Vin. & idẽ no. 28. diſ. qa ſunt, & c. ſe. & idẽ Inn.
ſup. eo. cũ ſis. Iſtud placet hic Hoſt. nõ tã propter ex-
cellẽtiã dignitatis, q̃ propter imminẽtia ꝑicula euitã-
da. forſan. n. nimis uiſitaret epm eius uxor, non rema
neret in ſeculo, & alijs mulierib. ſociata, & ꝓ multis
intercederet cõtra iuſticiã, inſtaret ꝓ ditatione parẽ-
tũ, & ſimilia cõtingere poſsẽt, q̃ ſunt ꝑcauẽda, de ſer.
4 nõ ord. c. 1. Quid de † uxore cardinal. ſi eſt eps, planũ
eſt. ſi non eſt eps, papa, q ſolus ꝓmouet card. ipſe pro
uideat, & rõnibus prædictis honeſtũ eſt idẽ ſeruari,
quod de epiſcopis, & ſic noſtris tẽporibus factũ fuit.

SVMMARIVM.

1 *Sponſa, & quæ uolens intrare religionem, compellatur intra cer-
tum tempus ad id, uel adhærere uiro.*
2 *Delegatus poteſt excommunicare poſt ſententiam.*
An mulieri ſit credendum aſſerenti ſe non cognitã à uiro, remittit.
*Copulatio prima carnis inter coniuges an ſit gratuita, & ad eam
poſſit coniux compelli, & nu. 7. §. fin.*
3 *Iurans ſi primò cum muliere contrahere, poſtea iurat ingredi reli-
gionem, quid iuris.*
*Abſoluere non poteſt ordinarius excommunicatum ex delegatio-
ne papæ.*
*Excommunicatus pro manifeſta offenſa in ſpiritualibus abſoluitur
cum cautione.*
Tranſitus mulieris ad religionem cum effectu debet intelligi.
4 *Papæ eloquium ut Dei obſeruandum, & in dubijs ad eum recur-
rendum.*
Sacrum eloquium hic quod dicatur.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloßarum, num. 6.*
Sponſi quando diuertentes redeant abſque pœna.
7 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Religionem non coniugata poteſt in domo propria profiteri.
Cautio iuratoria an ſufficiat in caſu huius decretalis. §. 1.
8 *Tempus duorum menſium hic ſtatutum an poſſit arctari, ſiue pro-
longari.*
Probationis annum in caſu huius decretalis quando habebit, in fi.
9 *Circa matrimonium non conſumatum an & quando poſſit eccle-
ſia ſtatuere.*

CAPVT VII.

1 EX publico. Caſus. Spõſa † de præ-
ſenti nõ cognita, quæ
dicit ſe religionẽ ingredi uelle, cõpellitᷣ. ĩ.
certũ tẽpꝰ religionẽ ꝓfiteri, uel adhærere
marito. primò narrat factũ. 2. ibi, cæterũ, ĩ qua mulie
ri petẽti dat iudicem. tertiò ſoluit obſtaculũ ibi, ſane
[*Renuerit*] forſan habebat uirũ multũ exoſum, & ute-
batᷣ forſan uerbis, de qbus. ſ̃. de iureiu. tua nos [*Aſtri-
cta*) hic ſubintelligitᷣ, ꝙ propter hoc acceſſit, uel miſit
ad papam, & impetrauit hãc cãm, & no. hic Abb. per
2 hoc † dele. poſſe poſt ſnĩam excõicare, de hoc de off.
dele. quęrẽti (*Aſſerit*) an ei ſit credẽdum, remit. Hoſti.
de deſpon. impu. cõtinebatur (*Ad uirum*) ex hoc c. & ſ̃.
c. uerum, dicunt quidam, ꝙ prima carnis copulatio
inter coniuges eſt gratuita, cum ante ipſam alter al
tero inuito poſſit religionem intrare, & ſic non co-
gitur matrimonium conſumare, & de hoc. 27. q. 2.
coniuges. Sed Hoſt. contra poſt Goff. per decr. ex lite
ris. 2. & c. præ. in fi. & c. ſicut, inf. de ſpon. non ob. hæc
lectura, in qua etiã alternatiuè cogitur ad matrimo-
nium conſumandum [*Spacium*] ſi. dilatio, ſupra de lo
ca. & con. potuit, & infra qui fi. ſint le. lator [*Debeat*]
3 quod † not. hic Vin. de illo, qui iurauit cum muliere
contrahere: poſtea iurat religionem ingredi, uide in
Spe. eo. tit. in fi. & quod ibi dixi [*Abſoluas*] aliter abſol-
uere non potuiſſet, etiam ſi eſſet ordinarius, quia ex-
communicauerat per deleg. papæ, de offi. or. paſtora
lis, Tan. & no. per hoc ſecundum Abb. ad ea, quæ di-
xi, ſupra de præbẽ. pro illorum, ſuper gl. pe. ꝙ excom

 municatus

a municatus pro manifeſtaª offenſa in ſpiritualibus ab
ſoluitur cum cautione[*Tranſierit*] cũ effectu ita vide-
licet, ꝙ ꝓfiteatur: aliter nõ prouideretur bene mari
to, qui forſan iuuenis eſt, nec poteſt diutius expecta-
re. & hæc cauſa forſan mouit papam ad hoc tempus
abbreuiandum, ut lit. nõ contc. c. fi. §. 1. uerſ. uel viro,
ſecundum Hoſ. (*In euangelio*) Matth. 5. & 29. (*Sacri elo-*
4 *quij*) ideſt noſtri, cuius † eloquium ut Dei obſeruan-
dum eſt. 30. diſ. per totum. 24. q. 1. hæc eſt fides, & eas
præcedere, ſup. de tranſla. per totum, uel(*ſacri*) ideſt ca
nonici ex. l. diuina, & ſanctorum patrum collecti. j.
de accuſa qualiter. 2. In dubijs ergo recurratur ad pa-
pam, ad quem ſpectat interpretatio, inf. qui fi. ſint le.
per venerabilem. §. rationibus, ſecũdum Hoſt. ¶ Pri-
5 ma † gl. quęrit, & ſoluit. ¶ Tertia gl. ſucceſſiuè de duo
bus quærit, & ſoluit. ¶ Vlt. gl. obijcit, & ſoluit ponens
etiam dictum Ala. Item Vin. contra, qui all. decr. ult.
6 de ſpon. du. ¶ *In 4.* † *gl. ibi. l. ult.*) ſponſi diuertentes ex
cauſa, quam à principio ignorarunt, reddunt arrhas
ſine pœna(*& ibi, Deo nobis*) ſponſus, vel ſponſa, qui uel
quæ religionem ingreditur, nullam pœnã ſoluit du-
7 plicationis arrharũ. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, non eſt*) ſecundum
Tan. & idem Inn. & Hoſt. fatentur tamen, ꝙ ſi coniu-
gata non eſſet, poſſet in domo propria religionẽ pro
fiteri, de hoc dixi poſt eos, ſup. ti. 1. porrectum. ¶ *In gl.*
2. ibi, fideiuſſores) & talis erat iſta ſecundum Gof. quam
ſi dare non poſſit, ſufficiet iuratoria ſecundum Hoſ.
qui dicit hoc ſatis expreſſum. ff. de iud. l. 2. §. ſed ſi du-
b bitetur, ᵇ & Abb. dicit, ꝙ magiſter ſuus tenebat idẽ:
quia ad impoſſibile & c. ff. de reg. iu. impoſſibiliũ, ſu
pra de pac. c. ſi. (*& ibi, putarem*) ſecundum Ro. Tan. &
Phi. (*& inſi.*) Vin. all. ff. de fide. li. l. 4. §. adijci. ¶ *In gl. num*
quid, ibi, & non minus) Io. uidetur tenere ꝙ ſic. 92. di. c. an
tepe. & 24. q. 2. coniuges, vbi etiam no. de primo ſpõ-
8 ſorũ coitu, an ſit gratuitus, ut dixi in textu(*& ibi* † *cre-*
do) ſecundum Ala. Ro. Tan. & Phi. Inno. uerò dixit, ꝙ
iſtud tempus ex cauſa poterit arctari, & prolongari.
& dixit hoc tẽpus non dari ad deliberandũ, ſed Hoſt.
hoc non placet, ꝙ iſtud tempus non ſit ad deliberan
dum, Item nec ſibi placet, ꝙ ſtatim tranſacto hoc ter
mino profiteri cogatur. Fatetur tamen, ꝙ hoc tẽpus
non fuit ordinarium, imò fuit arbitrariũ, cum de iu-
re debeat dari annus, ſup. ti. 1. ſtatuimus, & licet prin-
ceps poterit abbreuiare, inferiores tamen abſq; ma-
gna, & urgenti cauſa facere hoc non debet. ff. de re iu
di. l. 4. §. ſi quis. ſed ex cauſa hoc poteſt, ut probatur
hic, & ſup. duobus c. proximis, ubi ex cauſa oportet
ſtatim fieri profeſſionẽ, & ſic facta tenet, & dicit In-
no. huiuſmodi caſus ſpecialitatem procedere ex ſpe-
ciali ordinatione ſummi pontificis ex cauſa: puta qa
carnis ſtimulis nõ poteſt uir reſiſtere[*& ibi, terminum*]
non à tẽpore matrimonij contracti, ut dixerunt qui
dã de his duobus mẽſibus [*& ibi, dico quòd ſic*] ad hoc
inf. de preben. ſi tibi abſenti, li. 6. & in hoc omnes con
cor. [*& ibi, excommunicet*] uel diſtringat illã per cautio-
nem ſuſceptam. Hoſti. [*& ibi, conſentiat*] dicunt quidã,
ꝙ ſatis eſt, ꝙ ſponſus cõſenſerit ingreſſui, ut tunc ſpõ
ſa habeat probationis annum. facit opi. Io. no. in 1.
9 gl. decre. ſtatuimus. ¶ *In* † *gl. ult. ibi, in omni*] & c. ſe. quod
incipit, quapropter, & hic adde, quod ibi no. Vin. di-
xit. Refert Pe. ꝙ quidam princeps petebat ab Inn. pa
pa, vt viuente ſponſa de præſenti non cognita diſpen
ſaret, ꝙ poſſet cum alia cõtrahere, & cum Inn. reſpõ
diſſet hoc eſſe non poſſe, allegauit princeps pro ſe fi-
nẽ huius decr. & hãc opi. Vin. Et papa reſpondit, Ma-
ledictus, qui te docuit, & an diſpenſauerit, dicit ſe ne-
ſcire[*& ibi, ab ipſo domino*] hæc differentia ſic improba
tur, quia matrimonialis coniunctio, quæ eſt eſſentia
matrimonij, & cõmixtio carnalis differunt, ſicut eſ-
ſe, & operari, & cum operatio rei depẽdeat ab ipſius
eſſe, ergo à quo depẽdet eſſe, & operatio. & ſic ſi ma
trimoniũ ratum pendet à conſtitutione eccleſiæ, er-
go & conſumatũ. ſed hæc opinio deſtruit cõſequẽs,
ſcilicet ꝙ conſumatũ non pendet à conſtitutione ec
cleſiæ, ſed à Deo. ergo & deſtruitur antecedens, ꝙ ra
tum à Deo dependet nõ à cõſtitutione eccleſię, qua
re dicas, vt inf. dicam [*& in fi.*] unde contra prædicta
opponit Hoſt. ꝙ contra matrimonium cõſumatum
conſtitutiones ſuas facit eccleſia, inf. de diuor. gaude
mus, & c. quanto, & ante incarnationem Chriſti erat
matrimoniũ uerum ſacramentũ, ut ibi, & tunc cõſu
mabatur per copulã, ſicut hodie. quomodo ergo po
tuit ſortiri effectum ex cõſtitutione eccleſiæ, quæ nõ
erat. prius enim perſona, quã ratio & c. ff. de iure co.
quidam, imò uidetur potius eccleſiã firmari per ma
trimoniũ, quam ecõuerſo, per ſignificata, de quibus
ſup. de biga. debitũ. Item ſi ſubtiliter aduertis, prędi
cta ſolutio repetit ipſum, quare. Dicit enim, ꝙ nõ cõ
ſumatũ eſt, cõſtitutione eccleſiæ ſortiť effectum. ſed
ubi hęc conſtitutio erat, quando fuit matrimonium
inſtitutũ? nuſquam reperieť. dicit ergo, ꝙ non matri-
moniũ, ſed ratificatio matrimonij firmatur cõſtitu-
tione eccleſiæ propter uirtutẽ baptiſmi, quã uirtutẽ
ratificationis, quæ eſt, ꝙ alter altero uiuẽte nõ poſſit
contrahere, poteſt papa tollere, uel circa ipſam in ali
quibus diſpẽſare, ut præ: c. quanto. Cõſumatio uerò
procedit de iure naturali, inſti. de iure na. in princ. &
conſiſtit in facto, ꝙ ex quo factũ eſt, nequit nõ fuiſ-
ſe. ff. de cap. & poſtli. reuer. le. in bello. §. factæ. 32. q. 5.
ſi pupillus, & miratur, ꝙ ex decre. quanto, colligiť, ꝙ
ratificatio ſit fortior, quàm cõſumatio. Dicit aũt, ꝙ
eſt huius iuris alia ratio diuina, ſcilicet reuelatio, per
quã ad exemplũ ſanctorũ, de quibus. ſ. eo. uerũ, facta
eſt hæc conſtitutio, uel interpretatio, quæ etiã appro
batur primò per apoſtolũ dicentẽ, Si infidelis diſce-
dit & c. ſecundò per fauorem fidei, de quo in decre.
quanto, uer. ſi enim. Quare id uidetur facere potius
diuina cõſtitutio. & dicit, ꝙ in decre. quanto, poterat
cœna duci ſine ſubtilitate ratificationis, de qua ibi di
cit papa: quia quãtũ ad illã poſſet papa diſponere, qc-
quid placet. qua ratione dicit ſponſos de præſenti an
te carnis copulã poſſe auctoritate papæ inuicẽ ſe ab-
ſoluere, ſicut & ſponſi de futuro, de ſpon. c. 2. & ſit ra-
tio, quia congruè ante copulã poteſt ibi interuenire
contrarius actus per diſſenſum mutuũ. non alterius
tantũ, quod nõ eſſet poſt copulam, de hoc de reg. iu.
omnis. Intelligit autẽ hoc de poteſtate abſoluta, non
de ordinata, niſi alia cauſa ſubeſſet. non enim fit hoc
etiam ſine cauſa, ut eſt dictum. Dicit etiã probabili-
ter dici poſſe, ꝙ cum circa impedimẽta matrimonij
reſtringenda, & laxanda poteſtatem habeat eccleſia,
inf. de cõſan. nõ debet, ſtatuere potuit, quod hic dici
tur, & de unius profeſſione, & de alterius cõtractu, &
dic hanc rationem fuiſſe domini Matthæi ſanctæ Ma
rię in por. dia. card. Et ſi quęras vnde procedit tãta po
teſtas eccleſiæ, remittit ad no. de transla. c. 1. 2. & 3. po
tuit ergo papa etiã de poteſtate ordinata circa matri
moniũ non conſumatum hanc conſtitutionem fa-
cere, & ſit patens ratio conueniens rationi, not. 27.
q. 2. quapropter: quia cum per illud deſignetur chari
tas, quæ cõſiſtit in ſpũ inter Deũ, & iuſtã animã, de bi
ga. debitũ, nil abſurdũ, ſi talis poſſit religionẽ ĩtrare,
ꝑ quã illud ſignificatũ nõ minuiť, ſed potius augeť.
nec uiolat uotum, qui commutat in melius, infra de
uoto, ſcripturæ. Ad quod deſignandum uirgo glo-
rioſa licet fuerit uera ſponſa Ioſeph, vero Deo mira-
biliter iuncta fuit. 27. q. 2. beata Maria, & §. cum er-
go, unde circa non conſumatum poteſt eccleſia ſta-
tuere, quicquid placet, dum tamen ſubſit cauſa iu-
ſta, & hoc uoluit finis capituli. dicit tamẽ ipſe Hoſt. ꝙ
non

non expedit, ꝙ circa hoc multum laxet habenas. nec
eſt etiam tutum, quod patet de ſpon. du. c. fi. de tran-
ſac. c. fi. infra de frigi. c. fi. In uerò matrimonio conſu-
mato fieri non poteſt, quin per ipſum repreſentetur
conformitas carnis inter Chriſtum, & eccleſiam, ut
in c. debitum, quæ nullatenus rũpi poteſt, & dicere,
c ꝙ ſi per religionem illud rumpi ᶜ poſſet, eſſet confor-
mitatis uiolator, & innueret, ꝙ expectaret aliam fidẽ,
& aliam eccleſiam, quã ſibi Chriſtus uniret, & iterũ
deſpõſaret, quod falſum, & hæreticũ eſt. ẜm Hoſt. qui
ꝓlixius hoc tractauit, hic remittit etiam ad ſummã,
eo. ti. §. fi. uerſ. ſed quare magis poteſt, & ſequentibus.

ANNOTATIONES.

a ¶ Pro manifeſta. Forte non erat offenſa manifeſta propter exce-
ptionem ingreſſus, quam habet, uel dici poſſet, quòd licet matri-
monium ſit quid ſpirituale, talis tamen actus non eſt interdictus
excommunicato, prout ſunt alia ſpiritualia, ut probatur de eo,
qui du. in matrimo. quam pol. per adul. c. ſignificaſti.

b ¶ Sed ſi dubitetur. Et infra de dona. inter ui. & uxo. in c. perue-
niens, & de ſent. exc. c. fi. §. illis, lib. 6. & uide gl. in c. 2. de uſur. eo.
lib. & doc. in l. ſancimus, C. de uerb. ſig.

c ¶ Illud rumpi. Vide ad materiam iſtam. q. diſputatam per Io. And.
in c. actus, de reg. iur. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Vxoratum ſine uxoris licentia recipi prohibet ab hoſpitalarijs, mu
lieres etiam uetat ab eis recipi.
Continentiam prohiberi qualiter mulier poſſit, ad uerſic. in con-
ſpectu.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 3.*

CAPVT VIII.

1 VXoratus. Summa, ut ſupra eo. cum
ſis. Et † pars prima ꝓhibet
per hoſpitalarios ſancti Io. recipi uxoratũ
ſine vxoris licentia. ſecunda prohibet per
ipſos recipi mulieres ibi, Nullus. iterum prima diſtin-
guit qualitatem uxoris licentiam dantis. ſecundum
membrum ibi, Si autem [*Eam*] uxorem ſcilicet quaſi
diſt. ꝙ debet eſſe uetus, & matura, ſecundum Hoſtiẽ.
[*Quod minus*] ideſt non ſic, ſupra de his, quæ fi. à præ.
cum apoſtolica[*Veſtro*] religioſis loquitur, vt patet in
ſuperſcrip. [*Conſpectu eccleſiæ*] maxime, quia idem eſt, ſi
in ſecreto, dummodò fides fieri poſſit, ſecundũ Goff.
& dummodò auctoritas epiſcopi interuenerit: quia
nec aliter fieri debet: quia ad ipſum ſpectat talia pro-
uidere, ar. infra de conſan. c. 1. Hoſt. [*Continentiam*] per-
petuam, inf. eo. ad apoſtolicam[*Commoretur*] cum mu-
lieribus, non cum uiris. ad hoc quod ſtatim ſequitur.
2 Prima † glo. quæ fuit Odo. quærit, & ſol. ¶ Tertia gl.
3 alle. duas concor. & ſignat unum cõtrarium. ¶ *In* † *gl.*
1. ibi, per officium ſuum] idem no. infra c. proxi. ad fi. vlt. gl.
& idem Inno. ſupra eo. quidam. ¶ *In glo. 3. in fi. ibi, Lotha*
rius] erat ſuſpectus, & ſic concor.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſus religionem uiuente uxore, eique reſtitutus, ea mortua*
quando ad monaſterium redire compellatur, & nu. 2.
Votum primò hic emittitur, poſtea ſuſcipitur habitus.
Languidi, uel infirmi non eadem cum ſano uoluntas notatur, in fi.
2 *Cauſa ſublata, ceſſat & effectus, & quo caſu hic.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 4.*
Ius pro rigore eius, in prin.
Coniuges quando ambo, & quando alter uolente altero, & quan-
do inuito poſſit intrare religionem.
Alter ab altero quando ab ea poſſit reuocari, uel alias ad ſeculum
redire, & reſtitutus alteri poſt eius mortem compellatur ad re-
ditum in eam.
Vir quando uult ordinari, non profiteri quid dicendum, remiſſ. in
fin. num.

CAPVT XIIII.

1 EXparte abbatis. Caſus. Profeſ
ſus † religionẽ
de conſenſu uxoris in ſeculo remanentis,
licet uxori fuerit reſtitutus, ea mortua ad
mon. redire compellitur, & pars prima ponit quere-
lam. ſecunda dat iudicem. ſecunda ibi, quia uerò [*Con*
ſentiente] & uouente, & ſic nullum contrarium ſecun-
dum Inno. Pe. intelligit de non uouẽte [*Suſcepiſſet*] pri
mo uouit, & poſtea ſuſcepit habitum. per quod dicit
Abb. argui pro eo, quod no. Inno. ſup. ti. 1. conſulti[*Li*
beratus] ab infirmitate, ideſt ſanatus [*Retinuit*] illicite,
non de iure, cum eſſet iuuenis & ſuſpecta. de hoc, inf.
eo. dudum, Innocen. & locus fuit his uerſibus. Quan-
do lãguebat, monacus lupus eſſe uolebat. poſtquàm
cõualuit, talis, ut ante fuit. ſic, ſup. ti. 1. ſicut nobis[*Sub-*
2 *lata*] & ſic per conſequens † ſublata cauſam, propter
quam efficacia uoti impediebatur, quod in ſe fuit à
prin. ſecundum Goff. [*Compellas*] quia de uolũtate vxo
ris intrauit, ſecus, ſi hoc feciſſet illa inuita, uel ignorã-
te, & hoc ſoluit contraria, vt etiã dicunt glo. [*Muliere*]
cum qua ſecundò contraxerat, mortua prima[*Suum*]
3 ſcilicet in quo feciſſet profeſſionẽ. ¶ Prima † gl. quę-
rit, ponit opi. La. & remittit. ¶ Secũda glo. arguit, all.
duo iura. in cõtrarium alle. alia duo. ponit tres opi. &
tertiam impugnat, ponens dictum Hugo. & ſoluens
4 decre. 1. ſup. eod. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, alias non*] ad hoc, infra
c. ueniens. ¶ *In glo. 2. ibi, Agathoſa*] ubi de hoc[*& ibi, ſeria*
tim] ubi de hoc [*& ibi, de iure*] ideſt de iuris rigore: quia
de diſſimulatione eccleſiæ ſecus[*& in fi.*] ſcias, ꝙ ad cõ
cordiam horum iurium, & inſtructionem huius ma
teriæ, & tituli Pe. & Abb. indiſtinctè, & Egi. & Gui. inf.
c. placet, quod tamen apertius proſequar, ſic dicebãt.
Aut matrimoniũ eſt cõſumatũ, aut nõ, ſi nõ, poſſunt
ambo, uel alter tantum etiam inuito reliquo ad reli-
gionem tranſire, ſ. eod. uerum, & c. ex publico. Si eſt
conſumatum, aut ambo uolunt conuerti, aut alter
tantum. Si ambo poſſunt, ſupra eo. cum ſis, & c. uxo-
ratus, infra eo. ad apoſtolicam. Si unus tãtum uult in-
gredi, aut alter ignorat, aut ſcit, & cõtradicit: aut ſcit,
& tacet, uel diſſimulat. aut ſcit, & conſentit, ſed nõ uo
uet: aut conſentit, & uouet, ſed non profitetur, aut e-
tiã profitetur, & hoc expeditum eſt ſupra. Primo ca-
ſu, quãdo alter ignorat, non tenet ingreſſus, & de mo
naſterio reuocatur, infra eo. placet. Idem & fortius in
ſecundo caſu, quando ſcit, & cõtradicit, ſupra eo. qui-
dam, & his duobus caſibus reuocatus de monaſterio
a mortuo reuocante non cogitur ª ad religionẽ reuer-
ti, ut in præalleg. iuribus, & ratio in eis patet. In tertio
caſu, quando ſcit, & diſſimulat, putant Pe. & Abb. ꝙ
poſſet illum reuocare, cum etiam id poſſet, ſi conſen
ſiſſet expreſsè niſi cõtinentiam uouiſſet, ſupra c. 1. Si
tamen non reuocat, mortuo diſſimulante, non pote
rit ille redire ad ſeculum, quod ſi fecerit, & contraxe-
rit, compelletur uxorem dimittere, & ad monaſte. re
dire. ſic intelligitur, infra c. proximo. In quarto caſu,
quando conſentit, ſubdiſtin. quia aut inuitus, aut per
dolum, aut ſponte. ſi inuitus, non tenet ingreſſus, inf.
eo. accedens, cum concor. Si per dolum, uel ſponte
conſenſit, nec vouit, reuocatur ingreſſus, ſupra c. 1. ſal
tem per officium iudicis, ſi ſponte conſenſit, vt hic, &
ibi no. vel ad petitionem dolum paſſi, inf. c. ueniens,
ubi mulier reuocaſſet maritum, ſi non fuiſſet adulte-
rata. ſed ſi non reuocetur, mortuo reliquo non pote-
rit ad ſeculum reuerti. quod ſi fecerit, eſt reuocandus

ad mona. ut hic, & quod minus dicitur, ſupra c.1. hic
ſuppletur. ibi enim ſolum fuerat quæſitum, an reuo-
candus eſſet ad coniugem hic plus quærebatur, an il-
la mortua poſſet contrahere. In quinto caſu cũ con-
ſenſit, & uouit, ſub diſtin. aut eſt ſenex, & tunc poteſt
in ſeculo manere, ſupra c. prox. & c. cum ſis. Aut iuue
nis, & tunc debet cõpelli, ut intret mon. inf. eo. ſigni-
ficauit, & ſic intelligatur canon. quem alle. hic gl. 33.
q. 5. qui uxorem uelare permiſſerit, de illo, qui etiam
uouit, per iura prædicta. Sextus caſus, quando con-
ſentit, & profitetur, expeditus eſt, ſupra, ubi uerò uir
non uult profiteri, ſed ordinari, dic, ut ſupra eo. con-
iugatus, & c. ſeq.

ANNOTATIONES.

a ¶Non cogitur. Perdit tamen ius exigendi debitum propter in-
greſſum, & ibi no. Io. And. in c. quidam, ſuper 2. gl. & an idem ſit,
ſi ſe fecerit ordinari ad ſacros, uide in c. placet, per Io. And. in gl.
quid ſi. & probat ille tex. quòd talis ingrediens inſcio cõiuge ſua
ſponte non poteſt exire: aliter ſentit Io. And. in ingrediente de vo
luntate coniugis coacta, ſiue inuita, uel ſciente.

SVMMARIVM.

1 *Coniux profeſſus religionem quo caſu hic non poſſit ad ſeculum re-
uerti, & nu. 2.*
Per habitum profeſſorum uotum ſolennizatur.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
*Coniux religionem ingreſſus inuita, uel non contradicente uxore,
an ea mortua poſſit ad ſeculum redire.*
Mutare uitam per religionis ingreſſum an uelle præſumatur.
Contradicere expreſsè plus eſt, in fi.

CAPVT X.

1 COnſuluit. Caſus. Si † coniuges pro-
fitentur religionem alte-
ro mortuo alter ad ſeculum redire nõ po-
teſt, vel ſm aliam veram. Profeſſus religio
nem de cõſenſu uxoris in ſeculo remanentis, ea mor
tua ad ſeculum redire nõ poteſt. Communis diuiſio.
2. ibi, conſultationi [*Transferat*] ſi dicas, ipſa uxor, tunc
eſt planum, & nullum contrariũ: alias dicas cum glo.
[*Vel ſi ductam*] hoc dixit, quia multa impediunt, quæ
nõ dirimunt [*Nec habitum*] profeſſorum, per quem ſo-
lennizatum fuit uotũ, ſup. ti. 1. ſtatuimus [*Dirimendum*]
& cogendum, ut ad mona. reuertatur ſecundũ Hoſt.
2 & hoc propter rationem, quam ponit gl. ¶Vlt. † glo.
ſoluit contrarium. ¶[*In glo. 1. ibi, de conſenſu*] ut dixi in di
ſtin. ſup. c. proxi. Pe. & Abb. intelligit hoc c. quando
ſciente, & tacente cõiuge religionem profitetur, quæ
ſi prius moritur, quàm reuocet, ille manet monacus
[*& ibi, poſt mortem*] Dicebat Inn. ꝙ manendo in mon.
poſt mortem uxoris, etiam ſi mortem ignorauit, ſo-
lennizatur votum ex nunc, quod ſic probat, ſeparan-
do ſe ab uxore uoluntaria, ſup. eo. ex parte, uel inui-
ta, ſup. eo. quidam ſemper præſumitur uoluiſſe muta
re ſeculum: quod propoſitum ſolennizatum fuit per
ſuſceptionẽ habitus, niſi vxor impediret, per no. ſup.
ti. eo. ſignificatum, & c. conſulti. ſublato ergo impedi
mento coniugis per mortem, ſtatim ſolẽnizatum ſit
uotum, vt nõ ponderetur hic ſcientia, vel opinio, ſed
rei ueritas inf. c. 2. Nec dicere poteſt, ꝙ morã in mon.
fecerit, credens uxorem uiuere, ad quam redire nole
bat: quia turpitudinem ſuam in hoc allegans audien-
dus non eſt, ſup. de don. inter dilectos: ſecus eſſet, ubi
coniugatus religionem intrans proteſtaretur, ꝙ non
intrat intentione mutandi uitam, ſed probandi regu-
lam: quia etiam mortua uxore tunc nõ ratificatur in
greſſus, quàmdiu durat tẽpus probationis: quia nec
ratificaretur, ſi cõiugatus non eſſet, ſup. eo. ſuper eo,
& c. ſtatuimus. Requiritur ergo in tali ratificatione,
ꝙ præceſſerit expreſſa, uel tacita profeſſio, quàmuis
impedita propter uinculum cõiugis. Dicit tamen In-
no. ꝙ aliqui dicũt, & forte melius, ꝙ ſi ingreſſus uxo-
re inuita, licet ea mortua ibi maneat, hoc ignorãs, nõ
ratificet ingreſſum propter rationem, quæ redditur
in matrimonio carnali, inf. de eo, qui du. c. 1. & c. ue-
niens, & poſſet dici hoc uerum, cum mulier contra-
dicit. primũ, cũ ſimulat, uel cõſentit, & nõ uouet. plus
enim eſt expreſsè cõtradicere &c. de bap. maiores, de
ſimo. ſicut tuis [*& in fi.*] ad hoc, ĵ. de uo. & uo. redẽ. c. 2.

SVMMARIVM.

1 *Coniux quæ continentiam uouit, tenetur reddere debitum coniu-
gi, licet ad tempus uoto conſenſerit.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 3.*

CAPVT XI.

1 CAriſſimus. Caſus. Coniunx † quæ
continentiam uouit, te
netur reddere debitum cõiugi: licet ad tẽ-
pus uoto conſenſerit [*Et infra*] hic forte de-
ciditur querela regis aſſerentis, ꝙ uxor ſibi cohabita-
re nolebat, uel debitum reddere [*Graui infirmitate*] hoc
no. factum: quia idem in ſanitate [*Ad tempus*] forte ad
2 annum, uel donec eſſet ſanata, Pe. ¶Glo. 1. † arguit, &
3 remit. Iterum arguit, & approbat. ¶[*In † glo. 1. in fi.*] de
hoc, ſup. ti. 1. veniens. ¶[*In gl. 2. in fi.*] ſcilicet, Gof. Phi. &
Inno. quod placet Hoſt. per id, quod dicit gl. proxi.

SVMMARIVM.

1 *Si coniugum alter ob alteram de monaſterio an eo mortuo redire co
getur ad monaſterium.*
*Alter ipſorum ſine altero profiteri non poteſt, & ratio, & quo ca
ſu, continentiam uerò poteſt.*
2 *Vxorem ingreſſam religionem uiro repetere an neceſſarium, &
quando.*
An eius ingreſſum ſufficiat ratificare, & quo caſu.
3 *Continentiam promiſiſſe intelligitur ingreſſa monaſterium, & uo-
tum ſimplex cenſetur.*
*Initium unde habere poſſit, eum ad eum caſum deueniſſe, non ſem-
per eſt uerum.*
Habitus, niſi profeſſio fiat, non facit monacum.
4 *Ad ordines ſacros ſi quis promotus ſit ignorante uel inuita uxore,
poſterius debet obitum continere, & ſi contraxit, non tenet.*
Votum continentiæ impedit matrimonij contractum.
Matrimonium non impedit ordinum ſacrorum promotionem.
In ordine ſacro imprimitur character, & eſt ſacramentum.
Profeſſio neutrum horum eſt.
Extrauagantem Ioannis citat Io. And.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 6.*
*Sententia non poteſt pro parte ualere, pro parte non, & excipitur,
nu. 6.*
*Iudicium ſoluitur per arrogationem meam eius, quorum litem con
teſtatus fueram.*
7 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XII.

1 PLacet. Caſus. Si alter † coniugum al-
tero ignorante profitetur reli
gionem, & propter hoc de mon. reduci-
tur, illo mortuo ad mon. redire non cogi-
tur. Communis diuiſio. ſecunda ibi, Super quo [*Habi-
tum*] potes dicere etiam profeſſorum. nam & infra di-
citur, ꝙ profeſſionem fecit, impeditur autem ſolẽni-
zatio propter ignorantiam coniugis. Vnica enim ca-

ro per copulam profiteri non poteſt, niſi tota cõſen-
tiat. nõ eſt ita incontinẽtia ſeruãda, ꝙ põt altera pars,
quantum in ipſa eſt, & ſine præiudicio alterius, vt ſeq.
tur, & probatur, ſ. eo. quidã, ſm Hoſt. [*Reuerſo*] ad pro-
2 pria de longinquo, Gof. [*Educta*] quærit † Hoſt. quid ſi
maritus illã nõ repetit? reſpondet, quod ſi eſt iuuenis,
neceſſe habet repetere, aut profiteri: ſi ſenex, ſufficit,
ꝙ promittat cõtinẽtiã, ſup. eo. cũ ſis, & c. uxoratus. uel
forſan aliud in hoc caſu: quia licet ſic à principio fieri
a debuiſſet, ut ibi: ſufficit tamẽ,[a] ex quo factũ eſt, ꝙ ma
ritus ratificet, & caſtè uiuat. Quid ſi uiuit incõtinẽtia?
dic ꝙ cogetur intrare religionem, ſi uxor excipiat de
fornicatione, nec ſuſtinebit epiſcopus, ꝙ ex quo in-
cõtinens eſt, uiuat in ſeculo. ſ. eo. cũ ſis, & ſic propter
ſuum delictum cogitur quis religionẽ ingredi. 34. di.
fraternitatis. ĵ. de pœnis, tuæ ſecũdum Hoſt. [*Promiſit*]
3 intelligitur † promiſiſſe, & cẽſetur hoc votũ ſimplex,
ut ſup. c. quidam, ſm Inno. [*Quod*] ſcilicet non exigere
[*Ad eum caſum*] ſic. ff. ad l. Aquil. quia in eũ. hæc tamen
ratio non eſt perpetua. ff. de ac. & obli. quæcũq; [*Pro-
feſſionem*] hic patet, ꝙ profeſſionẽ fecit, ut prædixi. Vn-
de, ut dicit Goff. non procedit, quod quidã dicere uo
luerũt ad ſo. cõtrarij decr. ex parte, ſup. eo. ꝙ iſta ſolũ
habitũ recepit, qui non facit monacũ, ſup. tit. 1. porre
ctũ: quia, ut dicit, ſecundũ id non fuiſſet neceſſe pon-
derare abſentiã, uel mortẽ uiri. dicit ergo illã verã ſo-
lutionẽ, quæ habeť ibi in fi. vlt. gl. [*Non cogendam*] Quid
4 † ſi ignorãte, uel inuita uxore ſe fecerit quis ad ſacros
ordines promoueri, nũquid poſt mortẽ vxoris cogiť
cõtinere? videť ꝙ nõ, ar. hic, & in fi. & hoc tenuit Gof.
ſup. eodẽ, quidã. Tu dic contra ſecundũ Inno. & Hoſ.
ꝙ ſi contrahat, non tenet matrimonium. nec obſtat,
quod hic diciť. Aliud enim hic, quàm ibi. Matrimo-
niũ enim de iure naturali nõ impedit promotionẽ ſa
crorũ ordinũ, hoc patet ex eccleſia oriẽtali. 31. diſt. in
b cęna.[b] Sola ergo cõſtitutio eccleſiæ talẽ impedit pro
moueri, de cler. coniu. c. 1. & per totũ, de tẽpo. ordi. c.
ult. lib. 6. Ceſſante igitur impedimento: ideſt mortua
uxore cõſtitutionẽ ſeruet, quæ eſt, ꝙ ordinatus in ſa-
cris non contrahat, & ſi contraxerit, nõ teneat. 84. diſ.
cum in præterito. ſecus in uoto: quia de iure naturali
matrimonium, uel eius vſus impedit voti emiſſionẽ,
in quo quis ad cõtinentiã aſtringitur, ut ab omni ab-
ſtineat muliere, de ſtatu mona. cum ad monaſteriũ,
& ideò talis cõtinentia, & vſus matrimonij ſimul eſſe
nõ poſſunt: imò tanquã incompatibilia &c. de bap.
& eius effe. maiores. Addas rationem, quia in profeſ-
ſione nullus remanet, uel imprimitur caracter, qui ta
mẽ remanet, & imprimitur in ordine, licet collatus
fuerit cõiugato. & ſic mortua uxore uerũ eſt iſtũ eſſe
ſubdiaconũ: ſed nõ eſt uerũ illũ eſſe profeſſum. Ratio
nis ratio, quia ordo eſt ſacramentũ, ſed profeſſio nõ.
Ad prædicta facit extrauagans Io. quæ incipit, Anti-
quæ. uide, quod ſcripſi de regulis iuris, ſemel Deo, in
quæſtio. ver. tertij põderant. ¶Tertia gl. quęrit, & ſol-
uit. ¶Quarta gl. arguit, alle. duas leges in cõtrarium. l.
& vnum canon. & ſoluit. ¶Vltima gl. quærit, & remit
5 tit. ¶[*In † quarta gl. ibi, de unoquoq;*] uide de colluſi. c. 3. ſu-
per ult. gl. [*& ibi, etiam. §. 1.*] vide de ordi. cogni. c. 2. ſu-
per gl. ſi iſti [*& ibi. l. una*] uide de reſti. in integ. c. 1. ſuper
ult. glo. [*& ibi, in hoc iudicio*] in iudicio fami. er. non po-
teſt res iudicata pro parte ualere, & pro parte nõ uale
re, ut ſi in vnius perſona omiſſa ſit condemnatio. ¶[*In
gl. pe. ibi, ſi a me*] ſi arrogaui illũ, cũ quo litem fuerã con
teſtatus, ſoluiť iudiciũ [*& ibi, ſi alter*] cõiter incipit, Iu-
6 lianus. 2. uide de elec. querelã, ſuper. 1. glo. ¶[*In † gl. ar.
quod ibi, de reputa.*] ſup. quę ſi. in iudicio reſt. in integ. [*&
ibi, dic quòd*] ſecundũ. T. [*& ibi, plura capitula*] uel unũ ſo-
lũ ſeparabile. de hoc quære, de reg. iur. ea quæ, li. 6. [*&
ibi, Rainutius*] dicebat ibi Hoſti. ꝙ ſententia non poteſt
pro parte tantum ualere, ſi nõ eſt appellatũ. ubi uerò
eſt appellatum, poteſt pro parte confirmari, infirma-
ri, vel moderari etiam circa idem capitulum, conne-
xum, vel ſeparatum. licet enim dicatur, ꝙ officium iu
dicis ap. eſt confirmare, vel infirmare primam ſenten
tiam. 2. q. 6. ad fi. intelligitur tamen, ꝙ confirmat, uel
infirmat, ſi & quantum de iure fuerit. unde ponit exẽ
plum in condemnato ad 10. quæ petebantur, qui ap-
pellauit. ſi iudex appellationis inueniet probatũ de. 5.
tantum pro. 5. confirmabit ſententiam, pro reliquis.
5. caſſabit, ut ibi, & in decre. Rainaldus, alle. de app. ſi
duobus [*& ibi. l. prædicta*] etiam adde, & infra de priuil.
cum olim. 2. ¶[*In glo. ſic æqua, ibi, Si alter*] communiter
incipit, Iulianus. 2.

ANNOTATIONES.

a ¶Sufficit tamen. Contra hoc facit, quod no. gl. ſup. eo. uxoratus,
quia etiam poſt licentiam iudex ingreſſum reuocare debet, ſi re-
manens ſit ſuſpectus, & uide ſup. c. 1. oportet primò dici illam gl.
loqui, quando ab initio ingrediens habuit licentiam, hic nullam,
niſi dicas, quòd ratificatio, de qua hic, æquiparetur licentiæ.
b ¶In cęna. Illud capitulum uidetur concedere uſum matrimonij
iam ante ordinationẽ contracti, nõ autẽ permittit poſt ordinatio
nẽ contrahi, de quo per glo. in c. ibi ſe. & plenius uide ibi prox. in
c. ſi quis eorũ, hic uidetur ſentire opi. quòd non poſſit cõtrahere.

SVMMARIVM.

1 *Quid hoc capitulo decidatur, & quando habeat locum.*
Bohemorum uſus in prandio quis.
2 *Aetatis ratione præſumitur.*
3 *Additio gloſſarum.*
*Coniugum alter quando non ſit recipiendus ad obſeruantiam regu-
larem propter alterum.*

CAPVT XIII.

1 ADapoſtolicam. Idẽ † quod ſu-
pra, eo. cũ ſis,
& pars ſup. tit. 1. ad apoſtolicã, & ponit di-
ctũ, & exceptionẽ à dicto ibi, niſi [*Vna ca-
ro*] unde & erũt duo in carne una, ſup. de biga. debitũ
[*In ſeculo*] no. cõtra Bohemos, qui in vno prãdio de eo
dem animali, uel uolatili parant diuerſa ferculorũ ge
nera [*Remanere*] Gregorij fuerũt hæc uerba in c. Aga-
thoſa, in fi. 27. q. 2. [*Perpetuam*] non ad tempus. ſup. eo.
chariſſimus [*Repromittat*] habet hoc locũ in coniugi-
bus fidelibus per id, quod habes inf. de diuor. quãto,
& c. gaudemus [*Mutare*] pro parte no. hic Hoſ. mẽtem
diſtinctionis, quã poſui ſup. eo. ex parte [*Aetatis*] præſu
2 mitur ratione † ætatis. ff. de iureiu. ad perſonas, ſup. de
teſtibus, licet. Vin. & no. quia ponderat hic ætatem, &
rationẽ, quæ præcedit ad id, quod dixi ſup. eo. coniu-
3 gatus. ¶[*In † gl. 1. in fine*] & hæc iura probant, ꝙ ſolũ ad-
uertẽda eſt ſuſpitio incõtinentiæ in coniuge, ſed quid
ſi de incontinẽtia nõ eſt coniunx ſuſpecta, ſed alias de
malis moribꝰ, niſi ſit ſub cura mariti, puta ꝙ erat ma-
lefica, incantatrix, ebrioſa, lena, furatrix, uſuraria, uel
his ſimile: puto, ꝙ etiam his caſibus epiſcopus nõ de
beat dare licentiam, uel eius profeſſio recipi, cũ in ef-
fectu eadem ſit ratio, ex quo nõ expedit ſaluti alteru-
trius. Si tamen cõtra fiat, puto: ꝙ ſolẽnizatum ſit uo-
tum, & hoc quia principalius inſpicimus in huiuſmo
di diuortio fidem tori, quod eſt unum bonum matri
a monij. ad hoc de condi. appo. c. ſi. & uide,[a] quod dixi
de diuor. de illa, in gl. ar. contra.

ANNOTATIONES.

a ¶Et uide. Et facit, quod not. gl. in c. idolatria. 28. q. 1. & Io. And.
in c. quæſiuit, de diuor. in gl. idem.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de præſenti ſoluuntur per religionis profeſſionem, non per propoſitum ſeruandæ caſtitatis in ſeculo, & nu. 4. in fin.*
Habitus profeſſorum ab habitu nouitiorum ut diſcernatur.
Votum ad ſolennizandum quid ſufficiat.
2 *Lepra ſponſalia quæ diſſoluat.*
Etſi, pro quamuis.
3 *Matrimonium per hæreſim an liceat diſſoluere.*
4 *Cap. Inſinuante, qui cler. uel uouen. an obuiet huic.*
Votum quod in caſu huius decretalis fuerit, & quando non dirimit matrimonium, & num. 10.
5 *Votum continentiæ ſolenne quod dicatur.*
Confeſſioni coniugis quo caſu ſtetur, & quando non.
6 *Religionem ingredi, & quam cogatur uxor propoſitum mutandæ uitæ, & ſupra, nu. 4. uide, & num. 9. in fi.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Sponſalia, & nuptiæ quomodo contrahi poſſint.
Mendacium obligantis non impedit obligationem. §. 2.
9 *Additio gloſſarum.*
Sponſus, uel ſponſa ingrediens religionem quid amittebat.
10 *Votum regulæ, & uotum continentiæ differunt.*
11 *Matrimonium non conſumatum an ſoluatur intrante leproſo domum leproſorum.*

CAPVT XIIII.

1 EX parte tua. Caſus. Per † religionis profeſſionē, non per
propoſitū caſtitatis in ſeculo ſeruandæ ſoluūtur ſponſalia de præſenti. Cōmunis diuiſio. ſecunda ibi: nos autē. in qua tria facit, quia primò
cōtra ſolutionem alle. ſecundò ſoluit ibi: nos tamen. tertiò ſolutionē determinat ibi: porrò [*Benedictione*] p quā diſtinguitur habitus profeſſorū ab habitu nouitiorū, ſ. ti. 1. ſtatuimus, Goff. [*Letania*] q. d. nil fuit omiſſum de ſolēnitate cōſueta, & dicunt qdā, φ ſi hæc mulier non habuiſſet uirū, uel mon. intraſſet, quodlibet iſtorū ſuffeciſſet ad ſolēnizationē voti, quod non placet Inn. niſi cū ſolēnitate ſolita faciat, uel niſi ſuā uolūtatem exprimat, remittit ſup. ti. 1. uidua [*Lepra*] quæ
2 licet † diſſoluat ſpōſalia de futuro, nō tamē matrimoniū. de hoc inf. in gl. pe. [*Etſi*] pro quāuis [*Videri*] quod tamē eſt falſum, ut ſeqtur [*Legitimas*] ætate, & alia aptitudine, ut nullum ſubſit impedimētum, Gof. [*Ratum*] quod ratificatur in ſacramento baptiſmi. j. de diuor. quāto, & remittit hic Hoſt. ad id, quod poſt eū dixi. ſ. eo. ex publico, ad ſi. ult. gl. [*Fieret hæreticus*] putat Hoſt.
3 hoc † planū eccleſiā poſſe ſtatuere, matrimoniū hoc caſu diſſolui, ſicut ſtatuit de matrimonio infideliū. j. de diuor. quāto, & c. gaudemus, & maxime in caſu, de quo loquitur hic, ſcilicet matrimonio non conſumato. nā quare aliud cēſeatur de infidelibus, q̃ fidelibus, non eſt ratio, niſi ratificationis, quæ canonica conſtitutione firmatur, ſupra quā tamē eſt poſitus papa, de cōceſ. præ. propoſuit, cū ſi. [*Superat*] ad Phi. 4. [*Veſtigijs*] ſic. ſ. de iura. ca. c. 1. [*Inconſulto*] & inuito, ſup. c. 2. [*Tranſire*] q. d. nō habita diſtinctione, an fiat hic ex reuelatione diuina, uel nō, cū nec illa iura diſtinguant. 2. q. 5. cōſuluiſti [*Obſeruandum*] nō ob. lepra, nec ſuſceptione ue-
4 li [*Matrimonium*] inf. qui † cler. vel vo. inſinuante, cōtra. So. ibi emiſit uotū, hic nō, uel illa libera nō habēs ſpōſum, quæ per hoc facilius præſumitur ſolēnizaſſe uotū, ar. ſup. ti. 1. cōſulti, hic uerò erat ligata ſponſum habēs, & ſic difficilius præſumitur ſolēnizatio. Inn. uerò dicit, φ hic fuit ſolenne votum continentiæ, non profeſſionis, quod uotū non dirimit prius matrimoniū, dirimeret tñ poſterius, & ſic loquitur contrariū, & vide quod poſt cum dicā. j. de frig. fraternitatis, ſup uer. alioquin. Hæc ſolutio nō placet Hoſ. qui dicit, quod ſi ſolēniter uouit, licet uotū nō dirimat matrimoniū nō conſumatum, tñ propter uotum ſic ſolenne cogetur religionē ingredi, & tunc erunt ſoluta ſpōſalia, &
5 ſic intelligit literā ſequentē, & intelligit † votū cōtinētię ſolenne, quādo promiſit ſe ingreſſurā, uel ſeruaturā certā religionē, in cuius ſignū recepit uelū ſolenniter benedictū, ar. ſup. eo. c. in prin. inf. eo. accedens, & idem putat qualitercūq; appareat, φ vitā voluerit mutare per teſtes, inſtrumēta, uel etiā confeſſionē ſuā: Et eſt ratio, quare hoc caſu ſtatur confeſſioni: quia ſine cōfeſſione poteſt, ſi uult, mona. ingredi. ſ. c. 2. nec obſtat decre. ſuper eo. inf. de eo, qui cog. conſan. quia intelligitur de matrimonio cōſumato, uel quādo confeſſio fit ſuper alio, q̃ ſuper ingreſſu ratione prædicta, & adde, quod no. de rapto. c. ſi. Multa uerò hic, & alibi no. per Inn. & Hoſ. de ſolennizatione uoti cōtinentiæ puto expedita per decr. unicā de uoto, li. 6. [*Regularem*] no. nō dicit ad cōtinentiā, & ſic nō facit pro, Ho. & Pe. in eo, quod dicā ſuper glo. [*Propoſitum*] quaſi in-
6 nuat hæc litera ſecundū Hoſti. φ ſufficit, φ † firmiter propoſuerit uitā mutare, & φ ſolennitates, de quibus dicit prin. fieri fecerit, intēdēs ſe obligare religioni, & tunc neceſſe habebit religionē ingredi certā, ſi ſe illi deuouit, vel aliquā approbatā, ſi ſe obligauit in genere. ad hoc de reg. conſtitutionē, li. 6. & licet vxor non cognita neceſſe habeat ingredi religionē, ut diſſoluatur matrimoniū. & idē in vxore epiſcopi, ſ. eo. ſane, & in uxore illius: qui pfitetur, ſi iuuenis eſt: uxor tamē profitētis, ſi nō ſuſpecta, ſatis eſt, φ cōtinētiā uoueat,
a nec cogetur obſeruare[a] aliquā regulā. ¶ Secūda † gl.
7 no. inter abſentes, &c. alle. alia quatuor iura. ¶ *Gl. falſa*] all. cōcor. & demū cōtraria. ¶ Gl. pe. reſpōdet per ob. an clericatus, uel vita eremitica &c. in ſi. quærit, & ſol
8 uit. ¶ *In* † *gl. 2. ibi, ſufficit*] ſequitur, nudus cōſenſus ad cōſtituēda ſpōſalia. denique cōſtat, & abſenti abſentē reſpōderi poſſe, & hoc quotidie fieri [*& ibi. l. ult.*] non refert, an ſpōſalia quis cōtrahat per ſe, uel per aliū nunciū, uel epiſtolā [*& ibi, mulierem*] ſequitur, abſenti per literas eius, uel nunciū poſſe nubere placet. ¶ *In 3. gl. ibi, Deo nobis*] uide etiā in ſupple. ¶ *In gl. falſa, ibi, l. 2.*] hāc & ſe. uide de reſcri. ſignificāte, ſuper. 1. gl. [*& ibi. l. 1.*] obligabā corpus, quod æs erat, & dicebā illud aurū: obligatū eſt illud corpus æris [*& ibi, ſi rem alienam*] ſi debitor mihi pignorat rē alienā, vel in pignore malitioſè uerſatur, locus ē cōtrario iudicio [*& ibi, ſi repetendi*] ui
9 de de iureiu. quēadmodū, ſuper gl. 2. ¶ *In* † *gl. 2. ibi, inter abſentes*] adde, quod no. 64. diſ. c. 1.] *& in ſi.*] inf. de pcu. c. ult li. 6. ¶ *In gl. 3. in ſi.*] imò uir olim exegiſſet duplicatam à ſpōſa ingrediēte. ipſe uerò ſpōſus ingrediēs perdebat arrhas, quas dederat. hoc ibi dicitur. forte gl. intellexit, φ non poterat olim ingredi ſine pœna perdi-
b tionis arharū. ¶ *In gl. falſa, ibi, quia circa*] ubi de hoc[b] [*& ibi magnæ, in ſi.*] ibi ceſſatio cauſæ nō liberat à uoto, ſed ex illa uotū facili⁹ cōmutat. ¶ *In gl. pe. ibi, de uiduis ideſt*] & ibi ſatis de hoc [*& ibi, fieret clericus*] & hoc approbat extraua. Io. antiquę. de hoc. 17. q. 2. deſpōſatā, plenius, j. de uoto, c. uno. li. 6. Hoſt. dicēs ſe copioſe tractaſſe in ſum. eo. ti. §. & utrū poſſit. §. ſed quid ſi maritus, & ſequē. Dixit talē cogēdū intrare religionē per ſi. capitu
10 li, & idē hic Pe. ſed † ut in ſi. dixi textus in ſi. nō loquit de eo, qui vouit cōtinentiā, ſed de eo, qui uouit regulā, quod nō facit, qui promouet ad ſacros, licet enim continentiā voueat, non tamē renunciat propriis, & propriæ uoluntati. abſurdū eſſet eū cogi ad id, quod nō elegit. quare tene, quod dixi in præ. decr. vnica, de uoto. nō ob. huic rationi, j. eo. ſignificauit: quia ibi ſolēnizationē uoti uir cōmunicat uxori uouēti, uel aliter, ut ibi dixi poſt Inn. [*& ibi. §. ecce*] vbi de hoc [*& in ſi.*] Quærit † Hoſti. an ſoluatur matrimoniū nō conſumatum leproſo intrante domū leproſorum? So. Si religioſa eſt domus, planū eſt, φ ſoluitur. Si uerò nō eſt

ibi

ibi religio, adhuc dicit æquum, φ ſi promitteret illa tria ſubſtantialia regulæ, ſcilicet obedientiam, continentiam, & abdicationem proprij, φ ſoluatur uinculum, cum leproſi quaſi religioſi cenſeātur, de ec. ædi. c. 2. & uide quod ibi dixi. Dicit Hoſti. φ non vult hoc aſſerere, cum non ſit iure diffinitum, & ideò dicit papam conſulendum. Dicit tamen diſtingui poſſe, an timeatur incontinentia leproſi, uel non, & an domus ſit apta ad continendum, ut ſi ſunt ibi maſculi tātum continenter uiuentes, & ille leproſus ſenex, & maturus eſt, vel non eſt domus apta, & quia ſunt permixti ſexus, ut eſt cōmuniter, & leproſus iuuenis, & his ſi. ſicut diſtinguitur in ſi. ca. ſup. c. prox. cum concor. tu dic ſecurè per talem ingreſſum matrimoniū non diſſolui, niſi ſit ibi religio approbata: alias poſt contractum uxoris etiam leproſus contrahere poſſet, quod eſſet abſurdum, & hoc patet etiam in præ. extrauag. Io. quæ incipit, Antiquæ.

ANNOTATIONES.

a ¶Obſeruare. Contra, quia ſi licentiam dedit uiro, & ipſe uouerat continentiam, intelligitur tacitè profeſsa, & ſic cogitur intrare monaſterium, uide Io. And. in c. cum ſis, in ſua gl. ſi. & gl. in c. uxoratus, & c. ex parte, & infra, eo. ſignificauit, ſuper gl. 1.

b ¶De hoc. Et plenius uide Bar. in l. demonſtratio, ff. de cond. & demon. & doc. & Bal. in l. 2. C. de fal. cauſa adie. le.

SVMMARIVM.

1 *Maritus factus monacus à coniuge adulterata repeti non poteſt, ſed à continente poteſt etiam creatus papa, nu. 3. in fin.*
Additiones ad ſpeculatorem ante hoc cōmentum uidentur ſcriptæ.
Mala omnia pati potius quis debet, quàm committere, quod hæc puella.
Adulterij elidi poteſt exceptio, & qualiter.
2 *Adulteri non poteſt mulier eſſe uxor mortuo uiro.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT XV.

1 COnſtitutus. Caſus. Marit⁹ † factus monacus à cōiuge adulterata repeti non poteſt. primò narrat factū. ſecundò dat iudicē. ſecūda ibi, ideoque [*In facie eccleſiæ*] hic uide, quod ſcripſi in Spec. de clan. deſpon. ſuper rub. [*Duxit uxorem*] quod facere potuit, de cleri. coniu. c. 1. [*Copulata*] debuit puella potius omnia mala pati, q̃ huic malo conſentire. 32. q. 5. itane. Inn. [*Ordinaſti*] forte ignorans, φ haberet vxorem, Goff. [*Remorderet*] eo ſcilicet, φ non conſentiente uxore ſuperſtite de facto alteri copulata ordinat⁹ fuiſſet, Gof. Vel remordebat cōſcientia, quia exceptio adulterij ſibi cōpetēs elidi poterat replicatione adulterij, cū ipſe etiā adulteratus fuiſſet, ſed hoc erat occultū, quod ſi in iudicio conſtaret, papa aliter reſpondiſſet, uel fruſtra formidabat: quia bonarū mētium eſt &c. de obſer. ieiu. conſiliū [*Et infra*] deciditur, quod quærebatur, an mulier poſſet cū ſecūdo manere, & an poſſet primū repetere [*Ita ſe habet*] ſup. & adulteriū mariti
2 nō obſtet, ut prædixi [*Coniuncta*] & ſic † ēt mortuo primo nō poſſet eſſe illius uxor. de eo qui dux. in matri. ex tuarum, & c. ſi. [*Monacum*] patet, φ profeſſio tenuit.
3 ¶ Gl. ſecūda † obijcit, & ſoluit. ¶ *In gl. 1. ibi, potuit*] adde quod dicam poſt Inn. inf. c. prox. in ſi. [*& ibi, habebat in eum*] nō ob. φ uir ubi ſibi nubēti per iudicē nō contradixit ſm Inno. [*& ibi, cognita*] prius, q̃ illā duceret. ¶ *In gl. ult. ibi, fraternitatis*] ibi fuerat matrimoniū ſeparatum per iudicium eccleſiæ [*& ibi, Gaudemus, in ſi.*] ibi licitè contraxit ſm ſuā legem [*& ibi, Præmiſſa*] uel ſi uis dicere, φ præceſſit ſentētia, mulier fuit conſcia fraudis in ſententia interuenientis ſecūdum antiquos [*& ibi, fornicationis*] quæ quia notoria erat, obſtaret ēt petenti reſtitutionem, de diuor. ſignificaſti [*& ibi, repetere*] etiā ſi factus fuiſſet papa, de hoc. 79. diſt. ſi quis pecunia.

SVMMARIVM.

1 *Replicatur quod in proximo.*
Ad lachrymas calamitoſorum flecti conſtantis hominis non eſt.
Adultera non poteſt extrahere de monaſterio maritum, & nu. 2.
2 *Propter adulterium mulieris ſolēnizatur uotum uiri, quod à principio non tenuit.*
Matrimonium non dirimunt exoculatio, uel caſtratio.
3 *Poſt diuortij ſententiam quò ad torum, licet alter coniugum intret monaſterium, tamen remanens in ſeculo poſt mortem illius licitè contrahit.*
Adulteræ maritus ea inuita non poſſet fieri ſubdiaconus, licet poſſet monacus fieri, & ratio.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 5.*
Adulterij exceptio quando tollatur per replicationem adulterij, & quando non obſtet extractioni de monaſterio etiam inuitis monacis.
Confeſſioni in quo caſu hic credatur, in fin.

CAPVT XVI.

1 VEniens. Idem † quod proxima, & diuiſio eadem. 2. ibi: Quocirca [*Et infra*] hic deciſum colligitur, infra uer. licet [*Fletibus*] non eſt conſtantis hominis flecti ad lachrymas calamitoſorum, ff. de offi. præ. ob ſeruandum, Goff. [*Præſente*] hoc non nocuiſſet, niſi interueniſſet fornicatio [*Tonſuratis*] & male, ſup. eo. c. 1. Innoc. [*Solenniter*] non ſic, φ nō potuiſſet inde per mulierem trahi, ſi continuiſſet, ſupra c. placet. Hoſ. [*Ama-*
2 *tores*] propter hoc † adulterium ſolennizatum fuit votum uiri, quod à principio nō tenuit. 27. q. 2. Agathoſa. Inno. [*Et infra*] deciditur concluſio quæſtionis, an perſeuerare poſſet maritus in mon. quod intrauit [*Inutilem*] forte minabatur ſeipſum exoculare, Goff. Vel caſtrare. ſed hæc non dirimunt matrimonium. 32. q. 7. qui ſani [*Fornicationis*] notoriæ, & hoc ſoluit omne quare, ſecundum Hoſti. [*Elidi*] Dicit Inn. hoc pro cer
3 to † tenendum, φ licet poſt ſententiam diuortij quò ad torum alter coniugum intret monaſterium: tamē remanens in ſeculo poſt mortem illius licitè contrahit. Mortuo enim uiro &c. de ſecun. nup. c. pe. & ulti. & licet maritus adulteræ ipſa inuita poſſit fieri monacus, quia iura, ſup. eo. cum ſis, & ſimilia loquuntur de uoluntariè uouentibus, & quādo in pœnam alter nō priuatur iure ſuo: nō tamē ipſa inuita poſſet fieri ſubdiaconus. Ratio, quia uxor profeſſi illo mortuo po-
a teſt contrahere,[a] vt eſt dictum. uxor verò ordinati etiam illo mortuo debet continere. 38. diſt. quia ſunt. 32. diſt. ſeriatim, ad quod inuita cogi non debet. 32. q. 1. integritas, & de hoc infra c. dudum, uerſ. & φ idem.
4 ¶ Pe. gl. † notat à cōtrario, tripliciter quærit, & ſoluit. ¶ Vltima gl. arguit ſubueniri etiam ignorāti &c. ¶ *In*
5 † *gl. penul. ibi. l. 1.*] vide de reſti. cum olim, ſuper gl. 2. ¶ *In gl. pe. ibi, excipe*] & licet exceptio adulterij, quā proponit maritus, tollatur per replicationem adulterij, quā proponit mulier, ut in ſi. gl. non tamen exceptio, quā proponit mon. ſecundum Goff. Dixit Vin. φ marito, uel mon. non excipiente, excipit iudex ex officio, ſupra de excep. exceptionem, ff. de poſtul. quos prohibet [*& ibi, exiret*] ante profeſſionem. Nec obſt. quod proximè dixit. nec fuit hæc quæſtio de glo. Io. [*& ibi, in ſeculo*] Dicit. G. na. infra de adul. c. ulti. quòd compenſatio adulterij non habet locum, quando ſecundò adulterans licitè mutauerat ſtatum, alleg. ff. de mino. ſi ex cauſa. §. Papinianus ait, aliàs eſt lex, & ex tali mutatione uidetur eſſe nouus homo. ff. de adi-

 men.

men. lega. ſi ſeruus legatus. §. ult. in fi. [*& in fin.*] quæ
rit. Hoſti. pone, ꝙ maritus etiam adulterium cõmiſit,
& ſic mulier excep. eius poteſt replicatione repellere:
ipſe tamen nihilominus poſtea profitetur, mulier ip-
ſum repetit ex hac cauſa, & ipſe confitetur factum,
nũquid etiam inuitis monacis hoc caſu de mona. ex-
trahetur? uidetur quòd ſic: quia in præiudicium ta-
lis uxoris profiteri non potuit. Item in hoc caſu be-
ne creditur confesſioni coniugum, quãuis nõ crede-
retur, ſi ageretur de fœdere coniugij de eo, qui cog.
conſang. ſuper eo. & uidetur caſus de rap. c. pe. ubi re-
mit. etiam ad ſummã, de eo qui cog. con. §. ſi. uerſ. un-
de uidetur, quòd bonus, & ſequentibus.

ANNOTATIONES.

a ¶Contrahere, Contra hoc facit, quòd immò ipſa adultera uiro profeſſo cogitur profiteri, ac ſi ſibi licentiam dediſſet, quod not. Io. And. ſupra eod. plane, in glo. dicit Hoſtienſis.

SVMMARIVM.

1 *Vxor maritum profeſſum repetit, non obſtante licentia profitendi ab ea per metum extorta, ſecus ſi per dolum.*
Religio pro profesſione.
Profesſio non tenet in præiudicium uxoris iuuenis, & nu. 3. cir. fi.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.*
Expresſio maior, quàm taciturnitas, & quo caſu hic.
Contra factum ſuum propter animæ periculum ueniri poteſt, ut hic, in fin.

CAPVT XVII.

1 ACcedens. Caſus. Vxor † maritum
profeſſum repetit, non
obſtante licentia profitendi ab ea per me-
tum extorta. ſi. de elec. quorundam, lib. 6.
Et differt hoc caſu metus à dolo, ſup. c. prox. in prima
partis narratio. in ſecunda iudicis datio. ſecunda ibi,
Quocirca [*Religionis*] ideſt profesſionis. ſed in præiudi-
a cium [a] uxoris iuuenis non uouentis non tenuit pro-
feſſio, ſic ſup. eod. placet. Si uerò intelligis de habitu
probationis, & ꝙ uir exiuit intra annum, tunc decre.
plana ſecũdum Hoſt. [*Reliquiſſet*] in quo peccauit quã
tũ ad ſe: quia ſeipſum obligare, & aſtringere potuit:
mulier tamen ſecundũ Inn. eum inuitum educere po
tuiſſet [*Et infra*] hic deciditur forte, ꝙ maritus reſiſte-
bat dicens ſe abſolutũ ab illa, quærebatur quid iuris.
2 ¶Gl. 2. † obijcit, & ſoluit. ſecundò quærit, ſol. & remit
3 tit. ¶*In † gl. 1. ibi, inuito*] uel ignorante, ſupra eodẽ pla-
cet. ¶*In gl. 2. ibi, continentiam*] cum ergo ſine his non ſuf-
ficeret expreſſa licentia, minus tacita. ſi. ſup. de præb.
dilecto, ſecundum Io. Tan. Vin. [*& ibi, iuuenis*] Hoſt. di
xit hoc præcipuè ponderandũ, ꝙ iuuenis erat, & nul
lum uotum emiſit. qua ratione non tenuit profeſſio
mariti, nec eſt uerum ſecundũ eum, quod dixit Goff.
ꝙ hæc reſtituatur ex officio iudicis: quia per prin. pa-
tet, ꝙ mulier petebat maritũ, & cõtra factũ ſuũ ꝓpter
periculũ animæ uenire potuit hoc caſu ſecũdũ eum.

ANNOTATIONES.

a ¶ Præiudicium. Quia iſta mutua adulteria reddunt utrique coniugum ius coniugij integrum, & perinde ac ſi nunquam adulterati fuiſſent.

SVMMARIVM.

1 *Vxor continens non ſuſpecta, quæ dedit uiro licentiam profitendi, non compellitur ingredi religionem, & an hoc uerum, nu. 4.*
Religionem intrandi, & continentiæ uotum, & licentiam alterius coniugis quis recipere poſſit.
2 *Aetas ponderatur in uxore ingreſſi.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 4.*
Commixtionem profeſſarum cum non profesſis iura nolunt.
Profiteri, uel ordinari quis non cogitur, excipitur.
Vxor quando educi uirum de monaſterio petere poſſit, licet ei dederit intrandi licentiam.
Ius ignorare quibus promiſſum, in fin.

CAPVT XVIII.

1 SIgnificauit. Caſus. Non † compel-
litur religionẽ ingre-
di uxor continens nõ ſuſpecta, quæ dedit
viro licentiam profitendi, & primò ponit
mulieris querelam. ſecundò dat iudicem. ſecũda ibi:
Quocirca [*Vice archiepiſcopi*] aliter non debuiſſet ſe de
talibus intromittere. de hoc de cõſan. c. 1. ſed nec de-
bent ſine diec. talia expediri, ar. hic ſup. c. cum ſis. con
tra inf. eo. dudum, poſt prin. ibi ſoluit Hoſt. & de hoc,
ſup. c. 1. [*Voto*] non dicit quali. & ideò diuerſimodè in
telligitur ſecundum Hoſt. [*Non dediſſet*] ergo non de-
bet ſibi nocere. ad hoc, ſup. de elec. cauſam, de iureiu.
ueniens, & c. Quintauall. ff. de pac. tres fratres. ff. de trã
ſac. qui cum tutoribus, in fi. ff. de contrah. emp. l. in le-
ge. C. de don. nec ignorans. ſed ad hoc reſpondetur ſe
cundum Hoſt. per ea, quæ poſt eum dicam ſuper glo.
[*Et infra*] hic deciditur, ꝙ decanus eã cogebat ad hoc,
2 unde petijt ſe ſuper hoc non impeti [*Aetatis*] not. † ꝙ
ponderat ætatem in vxore ingreſſi pro eo, quod dixi.
ſup. eo. cõiugatus [*Non permittatis*] cogent ergo iſti cõ
3 pulſorem, ut à cõpulſione abſtineat. ¶ Prima † gl. re-
ſpõdet per quæſtionem, an ſuſpecta cogatur intrare.
arguit à cõtrario, & fortificat argumentũ. ponit opi.
4 contrariam, quam approbat, & remittit. ¶*In † gl. 1. ibi,
religionem intrare*] Dicit Inn. ꝙ mulier iſta, quæ uouit cõ
tinentiam, etiam ſi ſit ſuſpecta, non cogitur profite-
ri. quare enim cogetur à proprio abſtinere, cum hoc
nũquam promiſerit, ſed cogitur eſſe in monaſterio,
ut mala ſuſpicio euitetur, ad hoc, ſupra eo. uxoratus,
ibi, cõmoretur, & idem notauit, ſup. c. 1. ut ibi ſcripſi,
ſuper vlt. gl. ibi tamen Hoſti. hoc improbat: tum quia
iura nolunt commixtionem nõ profeſſorum ad pro
feſſos, ſupra ti. 1. ut clerici, & c. uidua. facit cle. de elec.
c. primo. tum quia iſta non peccauit, quare debeat in
ergaſtulo poni, ſicut dicitur. 16. quæſtio. 6. de lapſis,
ſi dicatur nullum præciſè cogi ordinari, uel profiteri,
ſupra de æta. & qual. quæris. 32. q. 1. integritas. reſpõdet
id uerum in illo, cui non eſt, quid imputetur: ſed iſta
uouendo, imo ſolum licẽtiam dãdo ſe ad id obligaſ-
ſe uidetur, & hoc, ex quo iam recepta eſt uiri profeſ-
ſio muliere non profitente. nam prius cogeret ſuſpe-
ctam profiteri, ſupra eo. cũ ſis [*& ibi, officio iudicis*] hoc
uerum, quando mulier dedit licentiam uiro, ſed non
uouit continentiam. Cum enim uouit, locum habet
ſuperior pars glo. ſecundum Vinc. Dicit Goffr. idem
quando dat licentiam, & ſimpliciter promittit conti-
nentiam, vt tunc educatur maritus: ſecus, ſi uouet. vn
de Hoſti. diſtinguit. Aut mulier iſta emiſit votum ſo-
lenne, aut ſimplex, aut nullum. Si ſolenne, vera ſit opi
nio glo. ſupra eo. ex parte. 2. in fi. Si ſimplex, vel nullũ,
tunc non cogitur profiteri: imò potius uir debet ei re
ſtitui, & hoc, quia iuris ignara, nec de præiudicio ſuo
certificata, ad hoc, ſup. eo. ueniens, licet enim mulie-
ri, minori, militi, & agricultori, ſiue ſimplici, & rerũ
forenſium inexperto quandoque iura ignorare. ff. de
prob. cum de indebito, ante mediũ. l. §. ſi aũt is qui. &
ſic ſol. contraria ſignata in gl. ergo non debet.

SVMMARIVM.

1 *Adultera quò caſu detrudatur in monaſterium ad pœnitẽtiam peragendam, & nume. 2. & 3. & an cum dote, & quid ſi non habeat, num. 4.*

Vt ei uir parcat, rogat eccleſia.
Conuerſæ hic pro pœnitentibus, & emendatis.
2 *In monaſterio incluſo pœna an ſit tantum legalis, & an ſit ei locus, cum agitur ad ſeparationem tori.*
3 *Vxorem per ſententiam diuortij tori in monaſterio profeſſam uir educere non poteſt, ſecus ea non lata.*
Probationis annus prorogatur, & reſtringitur.
4 *Additio gloſſarum.*
Dos an & quo caſu debeat eſſe mariti propter adulterium uxoris, an monaſterij in quo ponitur.

CAPVT XIX.

1 GAudemus. Caſus. Adultera † quã
ſibi maritus reconci-
liare non uult, detruditur in mõn. ad pœ-
nitentiam peragendam, & non diuidi-
tur [*Si mariti*] non delinquentis prius, uel poſt, infra de
adulte. tua, de diuor. ex literis, Vincen. [*Commoniti*]
rogat ergo eccleſia maritum, quod parcat peniten-
tij, quod poteſt etiam pluries, de adulter. ſi uir [*Fru-
gem*] idem uerſi. ſupra titu. 1. licet, de ſta. mo. quod Dei
timorem [*Conuerſas*] ideſt penitentes & emendatas. nõ
enim intrauerant religionem, nec uouerant ſecundũ
Innocen. [*Propter Deum*] de ſpon. inter opera [*Collocare*]
2 hunc uer. ponderauit Pe. quia non † dicit, intrudere,
dicens quòd pœna incluſionis in mona. eſt legalis, &
cum de adulterio criminaliter agitur; & ſic loquantur
leges, quas alle. glo. Quando uerò agitur in foro ec-
cleſiaſtico ad ſeparationem tori non eſt locus illi pœ-
næ, per quod dicit illam non cogendam. per hæc uer
ba idem uidetur tenere Abb. qui dicit pœnam intru-
ſionis eſſe ſecularis & non eccleſiaſtici iudicis, remit.
ad no. per Innocen. de procur. tuę. Sed Hoſtien. intelli-
git, quòd hæc ſit noua pœna iuris canonici, ſcilicet ꝙ
lata ſententia diuortij, ſi maritus ſæpe monitus uxorẽ
ſibi reconciliare non uult, collocabitur in mona. ubi
3 † profitebitur, & manebit perpetuò; ita quòd uir illam
educere non poterit; & hoc ſonat uer. perpetuam, qđ
ſequitur, §. autem ſi uerò, & auctẽ. ſed hodie, quæ
alle. glo. intelligit non lata ſententia diuortij per eccle-
ſiam. tunc enim mulier intra biennium extrahi pote-
rit, nec interim profitebitur, ne fiat præiudicium ma-
rito recõciliare uolenti. & per hoc no. caſum quo pro
rogatur annus probationis ex cauſa, ſicut reſtringit, ſu
pra eo. ex publico. de hoc etiam ſatis dixi de diuor. de
4 illa, in ulti. glo. ¶*In † glo. 2. ibi, continetur*] ibi diſtinguitur,
an habeat, liberos, uel parentes, an non. Sed nonne
dos debet eſſe mariti. de hoc ibi no. in ulti. glo. & in au-
cten. ut lice. ma. & auiæ. §. quia uerò plurimas, col. 8.
per quem §. dixit hic Vincen. quòd uidebatur maritũ
debere hodie dare libellum accuſationis, & debere in
ſcribere ad lucrandam dotem. & eſt hoc contra ſe-
cundam ſolutionem, quam dat Accur. in auctẽ. ſed
hodie. dixit etiam hic, quòd ſi mulier nil habet, mona.
bene faciet illi, alle. de pœ. di. 1. importuna [*& ibi, frater-
nitas*] ubi de hoc in ulti. glo. & 81. di. dictum.

SVMMARIVM.

1 *Si coniuges abinuicem ſe abſoluerunt continentiam promittendo, & religionem intrando, alter alterum repetere nequit: ſecus ſi alter tantum promittit & intrat, nu. 2.*
Diuiſio decretalis.
2 *Matrimonium contrahitur etiam per conſenſum de futuro copula carnali ſecuta.*
Reſtitutio coniugis hic quare non facta ante cognitionem proprietatis.
3 *Renunciatio iuris uxorij in manibus cuius fiat, & quando ualeat, & num. 4. & qualiter ſuper hoc ſumetur inſtrumentum, non ſufficit, niſi ſequatur monaſterium.*
Stipulari alteri qui poſſint.
Eccleſiæ intereſt multos habere contemplatiuos.
5 *Votum continentiæ coniugatorum quando dicatur ſolenne, & quid comprendat, & nu. 6. 7. 8. & 15.*
6 *Non tollitur per illicitam eorum commixtionem etiam ante ingreſſum monaſterij.*
7 *Quid ſi ante matrimonium contractum uouerunt, poſtea conſumato eo alter uult ingredi monaſterium, an hoc poterit ſine alterius licentia.*
8 *Votum continentiæ ſolutorum quando dicitur ſolenne, & cur differenter à uoto coniugatorum fiat.*
9 *Hoſpitali legare idem, quod legare pauperibus hoſpitalis certi, & quid proſit hoc ſcire.*
Canonica datur de relicto pijs locis, & mendicantibus.
10 *Probare debet omnia, qui promittit omnia & ſingula probare.*
An inſtrumento perdito, ſufficiat eius tenorẽ probare, eius amiſſio quomodo probetur, & quid proſit, remiſſ.
Quando contineatur plus in uno quàm alio de eodem facto, quando noceat.
11 *Quo caſu non poſſi refici.*
12 *Verba refrenanda, per quæ ſæpe uenitur ad uerbera.*
Vxorem poteſt maritus corrigere, non tamen in eam ſæuire.
Diſcipulum quoque præceptor.
13 *Monaſterium ingrediens ſi dicat, quòd non intendebat carere proprijs, poſt ingreſſum profiteri non tenetur, & ſi habitum recipiat, expellendus, niſi profiteatur.*
A carnibus abſtinere profeſſus regulam quando non teneatur.
Ab eis quæ regulæ abſtineant.
Notorium non excuſat ab ignorantia.
Regula religioſorum, uel eius ſtatuta non ſunt ius, in fi.
14 *Libidinem quæ extinguant.*
Fatuus dicitur, qui credit.
Modus ſumitur pro conditione, & è contrario ſæpe.
In perſona prima, uel tertia concipiatur ſentẽtia, an referat, remiſſ.
15 *Conditio an uitiet monacatum, & quæ.*
16 *Sententia abſolutionis uel condemnationis in perſonam cuius formanda in caſu huius decretalis.*
17 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 18. 19. & ſequen.*
Omninò, & in perpetuum quo modo hic accipiatur.
20 *Cap. ſunt qui opes. 17. q. 4. intellectus.*
In monaſterium ingreſſus non iudicio, ſeu impetu mentis quodam factus, an teneat, & nu. 21. §. 1.
Deliberatione non egemus in his, quæ ſunt in ſeipſis bona.
21 *Senſus attendendus, non caſus.*
Verbis lex non imponitur.
Dolus aduerſarij in ſpiritualibus, ut hic ingreſſu religionis, non uitiat contractum, tamen nocet ei, & in quibus. §. 1.
Religioni quando in genere quis obligatur, caſus hic.

CAPVT XX.

1 DVdum. Caſus. Si † coniuges ſe abin-
uicem abſoluerunt conti-
nentiam promittendo, & religionem in-
trando, alter alterum repetere nequit. & in
prima facti, & proceſſus narratio. in ſecunda diffinitio
ibi, Nos itaque. Prima ſubdiuiditur. primò ponit au-
ditoris dationem. ſecundo ibi, Coram quo, actoris pe
titionem. tertio ibi, Ad quod, rei reſponſionem. quar-
to ibi, uerum, actoris replicationem, quinto ibi, ſed ad
iſta, rei triplicationem. Hoſti. dicebat, quòd quinque
2 erant partes prin. dic ut ſupra [*De præſenti*] idem † ſi de fu
turo, ex quo carnalis copula fuerat ſecuta, j. de ſpon.
is qui [*Copulam*] & ſic eo inuito non potuerat profiteri:
imò nec uolente, niſi & ipſe profiteretur, ut ſupra eo.
cum ſis [*Reſtitui*] forte agebat poſſeſſorio, quod pote-
rat, ex quo plenam poſſeſſionem non habuerat, de re-
ſti. ſpo. ex tranſmiſſa. & ſi dicis, quare ergo non fit re-
ſtitutio ante cognitionem proprietatis? dico, quod eſt
iſte de caſibus exceptis, quos ſcripſi, vt lit. non conteſt.

c.1.ſuper 4.glo. uel dic, quòd hic referebatur quæſtio
ſuper ſpoliatione, quæ negabatur ſecundum modum
de quo ſatis de reſti. ſpo. ſollicitè.uel hic petebat reſti-
tui agens petitorio,ut lit.non conteſt.c.2. [*Remedio*]re-
3 nunciatio† fundata ſuper hac cauſa potuit fieri in ma
nibus ſacerdotis, ut hic factum fuit, & etiam in mani-
bus ipſius coniugis: aliàs enim,cum ſemper intenden
dum ſit proli, facta renunciatio propter iuſtam cau-
ſam, puta infirmitatis, uel iniuſtã non ualeret, ex quo
non fieret propter Deum,ſecundum Innocen.[*Pura*]
Secus enim, ſi ſub conditione non exiſtente.32.q.ult.
c.ultimo[*Spontanea*]ſecus, ſi coacta 33.q. 5.notificaſti
[*Quinque teſtibus*]narrat factum; ſufficiebant duo, de te
ſti.cum eſſes [*Omni iuri*]collige hic formam inſtrumen
4 ti in hac materia,Pe. [*Renunciauit*]hoc †non ſufficiſſet,
niſi monen.fuiſſet ſecurum, ſupra de iureiuran.tua. 2.
Goffre. [*In perſonam eccleſiæ*] in propriam non potuiſſet
hanc reſignationem recipere: quia illius non intere-
rat ſpecialiter,vel ſingulariter,ff.de pac.ſi unus,§.ſi pa-
cta.totius autem eccleſiæ intereſt;multos habere con
templatiuos. & ideò ſacerdos, cum ſit officialis eccle-
ſiæ,& perſona publica, in eius perſonam ſtipulari po-
tuit,& paciſci.ff.quod cuiuſque vniuer.in fi.nec mirũ,
quia tabelliones, & officiales publici poſſunt aliis pa-
a ciſci in iudicio:[a] & quando ex officio procedit iudex,
& non eſt alius, qui paciſcatur alteri, dummodò ſub-
ſit iudicis auctoritas ex iuſta cauſa.ff.rem pup. ſal.fo.L.
2.& 3.ſed & ipſi magiſtratus hoc facere poſſunt etiam
ſine alterius auctoritate.ff.de magi. conue.l.penul. ſe-
cundum Innocen. & Hoſtien dicit, ꝙ ideò ſic ſtipula-
tus eſt hic: quia ad preſbyterum hoc non pertinebat,
ſed ad epiſcopum. ideò dixit ergo, In perſonam eccle
ſiæ ideſt epiſcopi.7.q.1.ſcire : quia forſan preſbyter ab
epiſcopo hanc poteſtatem habebat, ſupra eo.ſignifi-
cauit, uel ſaltem nomine ipſius hoc faciebat,& ſperãs
quòd ratum haberet.9.q.2.Lugdun. [*Caſtitatem*]Inno.
5 hic & †Hoſtienſis poſt eum recitant quaſdam opinio
nes de ſolennizatione uoti continentiæ , quas decido
per decre.infra de uoto.c.uno, lib.6. Dicebant tamen
uotum continentiæ coniugatorum dici ſolenne, ſed
non à prin.quando uouerunt, ſed tunc ſolennizatur,
quando ambo, uel unus de conſenſu alterius religio-
nem ingreditur, quod alteri non licet, ſupra c.1. Ideo
autem requiritur conſenſus utriuſque,etiam quando
coniuges uouentes religionem ingredi uolunt : quia
ſi à debito reddendo ſint per cõmuniter emiſſam cõ-
tinentiam abſoluti , non tamen ab aliis obſequiis. 33.
b q.5. quod Deo. [b] Item quamuis hi, qui †uouerunt cõ
6 tinentiam,inuicem ſe cognoſcant poſt tale uotum an
te ingreſſum , & renunciationem iuris ſui , & licentiã
datam de ingrediendo , nihilominus per ingreſſum ,
mona. ſolennizabitur uotum præcedens: quia nullã
ratio vult, uel pateretur., ꝙ illicita commixtio coniu-
gum tollat uotum, licet ſequẽs matrimonium ipſum
7 tollat. Quid† ſi ante matrimonium contractum con-
iuges uouerant, poſtea conſumato matrimonio al-
ter uult ingredi mona.nunquid hoc poterit ſine alte-
rius licentia? Dicit Inno.ꝙ non;& ſi faceret, non tene
ret. Et eſt ratio , quia licet neuter poſsit exigere , uide-
tur quibuſdam,ꝙ uterque teneatur reddere. nec ob.ſi
dicis, peccat exigens,ergo & reddens, qui fauet crimi
ni,quod potius prohibere deberet 86. di. facientis. 83.
di. error , cum ſi. quia illud uerum, quando non eſſet
uerisimile , quòd uellet adulterari cum alio . quando
uero de hoc eſſet uerisimilitudo , debet reddere debi-
tum, ut per minus peccatum euitet maius. 13. di. per
totum. & hoc dicit ſe Innocen. quandoque tenuiſſe ,
quod poſtea in aliquibus mutauit , dicens , ꝙ ex quo
coniuges ſiue in priuato , ſiue in publico communi
conſenſu ſolenniter,uel non continentiam uouerũt,

illam ſeruare tenentur omnino : & ſi poſtea commi-
ſcentur,fit commixtio illicita,& filij inde ſuſcepti ſunt
illegitimi, de fil. preſby. literas. idem no.81.diſt. mini-
ſtri.& ſi uno mortuo ſuperſtes matrimonium contra
hat,non tenebit.tu dic contra per præ.decre.unicam ,
de uoto.dicunt tamen, ꝙ alter altero uiuente & inui-
to non poteſt religionem intrare, nec uitam mutare ,
8 ut in c.quòd Deo.ex quo†concludit uotum continẽ-
tiæ à coniugibus qualitercunque, communiter tamẽ
emiſſum, ſit ſolenne. In ſolutis uero,ut ſolennizetur ,
uotum continentiæ,neceſſaria eſt certa ſolennitas: &
in profeſsione religionis , ut matrimonium dirimat ,
requiritur , quòd profiteatur quis unam de approba-
tis.de hoc de regul.porrectum,ſecundum Innoc. Sed
quæ poteſt eſſe ratio huius diuerſitatis inter coniuga-
tos,& ſolutos? Reſpondet Hoſtien.continentia eſt res
uoti, non præcepti. 32. q.1. integritas. noluit ergo ec-
cleſia iudicare uotum ſolenne in ſolutis, niſi certæ ſo-
lennitates interueniant, per quas ſciant ſe irreuocabi
liter obligatos , quibus deficientibus putauit eccleſia
graue inexpertos irreuocabiliter obligare,argum.19.
q.3. monaſteriis . Ex quo uerò ſolennitatem adhibe-
ret, conquerantur non de eccleſia, ſed de ſeipſiis, qui
iuri ſuo ſolenniter renunciauerunt, ſupra tit. 1. ad apo
ſtolicam, & c.ſtatuimus. In coniugatis uerò cum iam
ſint experti matrimonialia commoda & incommo-
da, uel experiri potuerunt, ceſſat querela inexperien-
tiæ . unde præſumit eccleſia,ꝙ ex quo pari uoto con-
tinere promittunt, intendant omnino renunciare car
nali operi,& ſe,& animas ſuas Deo ſine macula cuſto-
dire, ut in c. quod Deo. ſic eſt ſpeciale in coniugibus ,
ꝙ citra annum profiteri poſſunt. de hoc,ſupra eod.ex
9 publico[*Pauperum*]hæc litera coniuncta†cum glo.pro
c bat, quòd idem ſit legare pauperibus hoſpitalis certi,[c]
quod legare ipſi hoſpitali . & ualet hoc ſcire , ut detur
canonica talium relictorum,dato,ꝙ non debeatur de
relicto pauperibus,ut no.de ſepul.c.2. cum tamen de-
beatur de relicto piis locis, de teſta.requiſiſti.& cap. ſi.
faciat, quia de relicto mendicantibus debetur can . ut
in clemen. de ſepul.dudum , qui tamen ſunt in altiſsi-
10 ma paupertate, de ex.præla.nimis [*Et ſingula*]qui † pro-
mittit ſic probare,omnia probare debet: ſecus,ſi ſim-
pliciter, ſupra de reſcript. olim, Vincen. Goffre. [*Caſu
amiſſo*]tractat hic Vincen. Goff. & Hoſtien. an perdito
inſtrumento ſufficiat probari tenorem ipſius, & quo-
modo probetur amiſsio , & quid proſit amiſsionem
probari, de his uide, infra de priuil. cum olim. 1.[*In pri
mo*]q.d. in ſecundo cõcepta erant uerba in perſona cõ
uerſi loquentis,ſcilicet. Ego talis &c. in primo in per-
ſona notarii[*Quàm in alio*] hoc non obeſſet, niſi eſſent
contraria. 1.q.7. maximum, de fide inſtru. imputari.
Vincen. & de hoc in ſpecu.de inſtru. edi.§.inſtrumen-
tum, uer. item opponitur , quòd inſtrumento[*Forma-
tum*]per priorem notam reſeruatam , ſupra de fide in-
11 ſtru. cum.P.Vincen. Potuit† autem refici & ſine iudi-
cis auctoritate,ex quo nulli fiebat præiudicium:ſecus
ſi præiudicari poſſet, ut in inſtrumento debiti,ut dixit
hic Pe. ſe uidiſſe ſeruari Bonon. & de hoc ſatis in Spe.
de inſtru.edi.§.poſtquàm,uer.ſed nunquid, & uer.ubi
12 autem [d][*Verba*]no.† uerba refrenanda.44.di.ſit rector
d per quæ ſæpe uenitur ad uerbera, ut hic, & not. quòd
quamuis maritus habeat corrigere uxorẽ.23. q.4.duo
iſta 34.q.2.placuit, non tamen debet in ipſam ſæuire ,
uel crudeliter tractare. ea. q. admonere. Nam præce-
ptoris nimia ſæuitia &c. ff.ad l. Aquil.præceptoris, de
homi.ad audientiam, ſecundum Hoſtien.[*Proprium re
tinere*]ſatis fatuus fuit hoc credens: niſi dicas, ꝙ iſte nõ
erat locus, in quo ingreſſi profiterentur certam regu-
13 lam, & dato † ꝙ eſſet ibi certa regula , ſi tamen ingre-
diens diceret , ꝙ non intendebat carere propriis, poſt
ingreſſum

ingreſſum profiteri non teneretur, ſecundum Innoc.
Dicit tamen Hoſti.ꝙ ſi habitum reciperet, & poſt an-
num probationis profiteri renueret,expelli poſſet, ſu
pra ti.1.ad apoſtolicam.Quærit Inno.quid ſi recipiens
dicit ingredienti, ꝙ profiteri debet regulam Auguſti-
ni, & ꝙ poterit ueſci carnibus:poſt ingreſſum percipit
ingreſſus, ꝙ ex ſpeciali conſuetudine, uel conſtitutio-
ne fratres abſtinent ab eſu carnium, nunquid ille tene
tur à carnibus abſtinere? Reſpondet ꝙ non:quia regu-
la hoc non habet,nec uniuerſalis conſtitutio , & con-
trarium ſibi fuit datum intelligi. hoc uerum ſecundũ
Hoſt.niſi per ſe ſciret conſuetudinem,uel conſtitutio
nem mon.all.ff.de pac.tres fratres. ff.de tranſac. qui cũ
tutoribus, in fi.ff.de act.emp.l.1. in fi.ff.de redhibi.l.1.
§.ſi intelligatur.idem, ſi hoc eſſet notorium,ut in præ
dicatoribus:qui licet profiteantur regulam ſancti Au
guſtini,in refectoriis tamẽ ſuis omnino à carnibus ab
ſtinent;& quia hoc eſt notorium, ingrediens non de-
buit credere contrariũ aſſerenti,ſupra de tranſla. quã-
to,uer.non autem.& imputet ſibi, qui ſe obligauit 12.
c q.1.nolo, [c]& c.nos dicatis. ſicut dicit hic Inno.de illo,
qui profitetur regulam Benedicti , cum licet contra-
rium ſuggeratur , debet tamen à carnibus abſtinere ,
cum notorium ſit illam regulã habere hanc abſtinen
tiam,non poteſt ignorantiam allegare,ar.ff.de uerbo.
ſig.l.late culpæ,cum ſimilibus.non tamen placet Inn.
quod quidam dicunt ignorantiam regulæ non excu-
ſare:quia ignorantia regulæ eſt ignorantia iuris:prout
enim ipſe dicit, regula,uel ſtatuta eius non ſunt ius.Di
cit tamen Inno.in caſu quæſtionis, ſi eſſet in loco ſcan
dalum , illo decepto comedente carnes poſſet alium
14 locum mutare[*Extingueret*]abſtinendo† & ſic ceſſaret.
Vin.unde ſpiritualiter potuit ſumi uerbum iſtud ſecũ
dum Inno.vnde dicit Egi.hoc eſſe poſſe per vigilias,&
ieiunia. uel forte intelligebat per potionem aliquã ſe-
cundum Hoſti. uide in Hiero. ſuper pſalmo. 57. ſuper
flumina.Si uerò intellexit,prout uerbum ſonare uide
tur,fatuus fuit,& ſibi imputet [*Profeſſionis*]de qua præ-
miſit de cibis,proprio,& libidine[*Vel modo*] hoc dixit :
quia ſæpe unum ſumitur pro alio, de teſti.Rainaldus ,
in princ. fuit tamen conditio,ut ſequitur [*Intereſſe uide-
tur*]quò ad ſententiam uidetur eſſe differentia, de qua
in ſpe.de ſen.prolatio.§.iuxta,uer. non ualet etiam, in
15 fi.[*Purè*]idem† uidetur, ſi ſub cõditione inhoneſta,uel
religioni contraria, de hoc,infra de ſtatu mona.c.2.de
condi.appo.c.fi.Hoſt.& aduerte,quia gl.1.in fi. in præ.
decre.de condi.appo.all. hanc decre. ꝙ conditio con-
tra ſubſtantiam monacatus uiciet monacatum. ſed gl.
in præal.decre.2.all. hanc in contrarium,ut ſalues gloſ
ſas,dic ꝙ pars præcedens inducitur ad id,quod non ui
ciet.nam ibi uidebatur appoſita conditio contra con-
tinentiam,& abdicationem proprii,quæ ſunt ſubſtan
tialia profeſsionis.iſta pars inducit,ꝙ uiciet.q.d. receſ-
ſum fuit à conditione uicioſa per puram profeſsionẽ:
aliter non ualuiſſet propter uicium conditionis:tamẽ
in rei ueritate decre.parum facit.ideò, quia ꝙ uir ſit re
ligioſus,hic non iudicatur:& ad ſolennizandum votũ
cõtinentiæ uiri ſatis erat profeſsio mulieris marito cõ
ſentiente, & caſtitatem uouente; & hæc fuit uera cau-
ſa ſolennizandi, ut etiam dicit Inno. & hoc uerum, ſi
hoſpitale nõ erat religioſum.& de hoc,ſupra eo.ſigni-
ficauit[*Et alia*]ſcilicet ſeruitium hoſpitalis, renũciatio-
nem coniugis,& licentiam ſibi dandam[*Te ab impetitio
16 ne*]no. ſententiam † abſolutionis formari poſſe in per-
ſonam profeſsi:condemnatio forte formaretur in per
ſonam mona.quando alter condemnaretur profeſſo.
idem, ſi profeſſus alteri, ubi de patrimonialibus quæ-
retur : ſed hic executio fieri non poterat in bona , ſed
in perſonam,& negabatur profeſsio.& adde quod no
ta.infra de ſenten.excommun. parochianos. ¶Tertia

17 †glo.reſpondet per quæſtionem.alleg. pro, & unum
can. contra. ¶Quarta glo. fortificat textum, & arguit
pro teſtibus &c.¶Antepe.glo. arguit,quærit,& ſoluit.
18 ¶[*In* †*glo.1.ibi.§.illud*] uide de iureiuran. Et ſi Chriſtus ,
in 5. gloſſ. ¶[*In glo.antepe.ibi,eleganter*] uide de emptio.&
uendi.cum dilecti , ſuper ulti. glo. ¶[*In glo.penul.ibi.l.2.*]
uide hanc & ſequen. quod me. cauſa, ad audientiam ,
19 in 4. glo. ¶[*In* †*glo.1.in fi.*]quod tamen diuerſimodè in-
telligitur, ut ibi no. & de regu.iur.utile, lib. 6. in fine .
exponit autem Hoſtien.[*omnino*]ideſt nullo iure reten
to;& in perpetuum non ad tempus, ſupra eo.chariſsi-
20 mus. ¶[*In glo.2.ibi, ſunt qui* †*opes*]iſtud.c. ſic facit contra :
quia ibi dicitur , quòd tenet donatio rerum facta ec-
cleſiæ tumultuario mẽtis affectu, non iudicio. eadem
ratione uidetur tenere ingreſſus non iudicio , ſed im-
petu factus . Et facit quod ibi nota. Ioan. ante omnia
ſcias,quòd Tho.in ſecunda ſecundæ.q.ulti.articulo ul
ti.tractat, an ingreſſus religionis fieri debeat cum diu-
tina deliberatione , & multorum conſilio . Curioſus
in hoc ibi uideat . Item ſciendum eſt, quòd ſi in canõ.
prædicto conſtruatur litera,quòd uerba prædicta con
iungantur cum uerbo, Putauerunt , ceſſat contrariũ.
& eſt ſenſus, quòd qui opes ſuas donarunt eccleſiæ, ſi
poſtea tumultuario mentis affectu , non iudicio illas
reuocare uolunt &c. ſed ſecundum communem le-
cturam , & ordinem literæ eſt dicendum , quòd quia
de ingreſſu religionis , & eleemoſyna , quin in ſeipſis
bona ſint, non egemus deliberatione. unde Hiero.ad
Pauli.ultimo.feſtina. quæſo te,& hærentis in ſalo naui
culæ funem magis præcide , quàm ſolue. ſine delibe-
ratione id agens obligatur; ut puta ſi uidit;uel audiuit
miraculum , timuit terremotum , uel aliquid tale, ut
dixi de regul. ſicut.2. ſuper 1.glo.& in hoc caſu loqua-
tur, c.ſunt qui opes. ſecundum Ol. iſta procedere poſ-
ſet, quando turbatio eſt talis & tanta, quòd ſapit quan
dam mentis alienationem ex multo furore; & ſic lo-
quitur. c.ſicut.1. quod infra allegatur. & facit ad præ-
dicta,quod no.infra titu.2.cap.2.in glo.argum.quòd.
21 ¶[*In glo.hæc erat, in fi.*]ſenſus † enim tollendus eſt,& non
caſus. 34.quæſtio. 2. non ſatis, de conſe. diſtin. 3. retu-
lerunt, & lex non imponitur uerbis. C.communia de
f leg.l.2.Vincen.& de elec.[f] commiſſa. ¶[*In glo.no.hic argu
men.ibi,eleganter*]& de hoc, ſupra de empt.& uend.cum
dilecti[*& in fi.*] idem no.20. quæſtio.3. conſtituit. per
quod capitulum dicebat Innocen. hic, quòd licet te-
neat ingreſſus, ut eſt dictum: tamen nocet dolus quò
ad bona , quæ monen. non poterit retinere : imò hæ-
redibus ſunt reddenda, ut ibi.& ut dicit Hoſtien. quan
doque etiam ingrediens nõ obligatur monan. quod
ingreſſus eſt , ſed religioni , in genere , infra de regul.
non ſolum, lib. 6.¶[*In glo.penul.in fi.*] & ſic expedit pro-
bare continuationem rei , qua quis excuſatur , ſupra
de elect.Cumana, Vincen. ¶[*In glo.ultima, in fi.*] dicunt
autem Pet. & Abba. quòd hoc ideò hic factum, non
fuit,quia non fuerat ad id actum, uel directè petitum.

ANNOTATIONES.

a ¶In iudicio.Barto.quòd imò etiam extra iudicium, & in conuen-
tionalibus ſtipulationibus. plurimi contra, & concord.Innocen.
hic de quo uide glo.in cap.2.de uſur. lib.6. & Barto.in l.il ff. rem
pu.ſal.fo.& per ipſum & doc.in l.non aliter,ff.de adop. & iſto ca-
ſu quæritur utilis tantum,ut in præalleg.iuribus .
b ¶Quod dico. Facit, quod not.glo. fin.& ibi Ioan. And. ſupra eo.
quidam. uotum ergo continentiæ tollit ius exigendi, non mutua
ſeruitia maritalia.
c ¶Certi. Contra hoc facit cap.per exceptionem, de priuile. lib.6.
& pro hoc facit capitu.requiſiſti, de teſtam. & uide Barto.in l.ci-
uibus,ff.de re.du.
d ¶Vbi autem. Ibi uide Ioan. And.& Barto.in le.fin. ff. de tabu. ex-
hib. & in l.fin. ff. de bon. auctori.iudi. poſſi.& in l.ſi quis §.fin.ff.
de eden.

de eden.
e ¶Nolo. Vide Ioan. And. ſupra ti. proxi. c. ut clerici, in ſua gloſſa mag. & in c. ſuper eo, in glo. quamuis dicatur.
f ¶Elec. Et uide Bal. in l. uerbum, C. de fideicom. imò ſuſpecti ſunt teſtes, qui eundem, præmeditatumque ſermonem loquuntur. ff. de teſti. l. teſtium, ubi uide glo. & Bar.

S V M M A R I V M.

1 *De qua loquatur hoc capitulum muliere.*
2 *Fornicatio ſpiritualis, & carnalis in quibus differant, & num. 4.*
an fiat alterius cum altera compenſatio, ibid.
3 *Epilogus, & additio gloßarum, nu. 4.*
Veneriales quæſtiones citantur Bartholomei.
Damaſi item quæſtiones.
Dos, & donatio propter nuptias ob fornicationem ſpiritualem perduntur, in fin.

C A P V T X X I.

1 MVlier. Breue eſt [*Remanſit*] loquitur
† ergo de muliere fideli, quod
etiam eſt contra Vincen. [*Nolente*] & con-
tradicente [*Reuertitur*] per hoc uerb. ſecun-
dum Goffred. non procedit lectura Vincen. qui legit
hanc decreta. in duobus infidelibus quorum alter ue-
nit ad fidem [*Separata*] quod fieri potuit. 28. quæſtio. 1.
2 idolatria. no. tamen † quòd in his differunt fornicatio
ſpiritualis, & carnalis: quia carnalem ſufficit ſemel
commiſiſſe, ut fiat diuortium, & ſi pœnitentia præ-
cedat ſententiam. 32. quæſtio. 1. dixit. in ſpirituali ue-
rò, ſi præcedat conuerſio, non fertur ſententia. 28. q.
1. non ſolum, & colligitur hic. Item ſpiritualem poſt
pœnitentiam tenetur coniunx remittere; carnalem
non, & de hoc in gloſſ. Item carnalis interdum facit
prouenire bigamiam, ſpiritualis non, & de hoc in glo.
Item regulariter carnalis procedit ex inquinatione,
duorum, ſpiritualis non. Item carnalem poteſt com-
mittere alter coniugum infidelium, ſpiritualem non.
Item econuerſo poteſt committere ſpiritualem, qui
non carnalem, ut impotens, uel poſt matrimonium
fractus, & hæc ſimilia. Item in carnali poteſt interue-
a nire abſoluta uiolentia ſaltem ex parte mulieris.[a] In
ſpirituali quò ad hæreſim no. 32. quæſtio. 5. ita ne. quò
ad thurificandum idolis. ſic. 1. quæſtio. 1. conſtat. & ex
hoc ſequitur aliud, quod in abſoluta excuſat, in una,
& non in altera. Item in carnali excuſaret interdum
ignorantia: in ſpirituali non. primum. 34. quæſtio. 2.
in lectum. ſcundum. 38. diſt. qui ea. 16. quæſtio. 1. ſi cu
pis, ex his ſequitur, quòd carnalis, quæ reſpicit factum
eſt quandoque ſine peccato. ſpiritualis, quæ reſpicit
animam non. Item ſpiritualis probatur quandoque
per uiles teſtes, infra de hæreti. in fidei, & c. accuſatus,
§. licet, & c. contra Chriſtianos. carnalis non, infra de
adul. c. penul. Item iudex ciuilis pronunciat ſuper car-
nali quò ad pœnam ciuilem, licet non quo ad torum
de hoc, ſupra eo. gaudemus. ſuper ſpirituali non, infra
de hæreti. cum ſecundum, lib. 6. Item ſpiritualis indu-
cit confiſcationem bonorum: carnalis non, ut ibi, Itē
b differunt forſan in compenſatione[b] de hoc dicam ſu
3 per glo. 2. ¶Secunda † glo. arguit à contrario: & argu
mentum determinat, ex quo diuerſitatem infert, &
4 de ipſius ratione quærit, & dupliciter ſoluit. ¶*In* † *glo.*
2. ibi, de illa] quid ſi mulier hic poſt ſpiritualem fornica
tionem mariti, & poſt ſententiam diuortii carnaliter
fornicatur, nunquid fiet compenſatio, ut ſic non li-
ceat ei marito inuito religionem ingredi? Poteſt dici
quòd non, quaſi mulier ſoluta per ſententiam non in
telligatur coinquinare torum uiri. 31. q. 1. in coniugio,
uel ut dixi, infra de diuor. de illa. Goffred. ibi inducit
aliam rationem: quia iſtæ fornicationes ſunt diuerſa-
rum ſpecierum, & ſic non ueniant in compenſatione.
ff. de pigno. ac. ſi conuenerit. In contrarium alle. quia
hæc duo ſunt ſimilia ad ſeparandum. 28. quæſti. 1. ido-
latria, & c. iam nunc, multo fortius ad compenſandū,
& hoc ibi tenet. Sed Hoſtien. ibi poſt Goff. dicit, quod
ſi accuſatur quis de ſpirituali, & excipiatur de carna-
li, in accuſatione nihilominus procedetur: & ſi con-
uincatur accuſatus, nec reuerti uoluerit, compenſa-
tio locum non habet: ſed poſt conuerſionem, ſiue re
conciliationem locum habebit: ſi autem econuerſo
accuſetur de carnali, & excipiatur de ſpirituali, ſuper
exceptione primitus procedetur: & ſi de ipſa appareat
& lapſus non pœniteat, nullo modo audietur; allega.
quod no. de ordi. cog. c. 1. de conuer. infi. ex literis, de
excep. exceptionem, & pręa. c. de illa, & c. quanto. Bar.
cum Tan. in uene. 86. dicit compēſationem fieri hoc
ulti. caſu. & quod etiam propter ſpiritualem perditur
dos, & donatio propter nuptias. Dama. de diuor. quæ-
ſtio. 2. dicit ſic forte concedi poſſet compenſatio [*& ibi, alia eſt ratio*] melior & communior: quia ratio ſupe-
rior ceſſat in iam bigamo, & in muliere.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Mulieris. Vide Ioan. And. ſupra quod me. cauſa, ſacris, in 2. q.
b ¶Compenſatione. Vide Ioan. And. in c. de illa, infra de diuor.

S V M M A R I V M.

1 *Continuatio tituli.*
De infidelium conuerſione quænam alia, quàm hæc, iuris loca tractent.

De conuerſione infidelium, Rub.

1 ¶Viſo † de conuerſione coniugatorum ad religio-
nem, ſubmittit de alia conuerſione ipſorum, ſcilicet
ad fidem, Goffr. habetur materia 28. q. 1. & 2. & facit.
32. q. 8. c. uno.

S V M M A R I V M.

1 *Huius decretalis partes ubi.*
Matrimonium cum muliere, cuius uirum quis occidit, ſi contraxerit, quo caſu ſeparetur.
2 *Ipſum quædam impediunt, quæ non dirimunt.*
Ad coniugatorum ſeparationem an ſufficiat machinatio occiſionis uiri prioris ſine adulterio, & nu. 4. & 7. in fi.
Ioannes Andr. citat ſummulam ſuam de matrimonijs, in fi.
Cum effectu machinatio intelligenda, ibid.
3 *In baptiſmo peccata tolluntur, ſed non impedimenta, ut affinitas.*
Notatus accipitur multis modis, & quibus, cir. fin.
4 *Petenda quædam ſunt cum inſtantia, & quæ, remiſſ.*
Peccatum unius non debet alterius eſſe pœna, & nu. 2. cir. fin.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 6.*
Homicidium quando ſcelere careat, & pro eo præmium debeatur.
7 *Additio gloſſarum.*
Compenſatio nunquid de commiſſis in dominum cum impenſis, obſequijs, uel de peccatis ad opera bona ſit admittenda.
Homicidij ratificatio quando noceat, cir. fin.

C A P V T I.

1 LAudabilem. Pars † de
frigi. &
male. laudabilem. & ſecundum
Boa. ſupra ut lit. penden. lauda-
bilem. quod uidetur falſum, cum
illa fuerit Clementis ſecundum
unam intitulationem. & hoc di-
cit. Saracenus, qui machinatione
Chriſtianæ mulieris ipſius maritum occidit, ſi cum

ca ma-

ea matrimonium contraxerit, ſeparatur, licet per eā
ſit conuerſus ad fidem: ſecus, ſi ſine machinatione il-
lum occiderit. & ſunt duæ partes. ſecunda ibi, Ad hoc
& quęlibet ſubdiuiditur in conſultationem, & reſpon
ſionem, quod patet [*Saracenis, qui*] conſtrue, qui oc-
ciderunt uiros quarundam Chriſtianarum, cum eſ-
ſent in captiuitate, earum inſidiis, & machinationibus
[*Eſſent*] ipſi Chriſtiani occiſi [*Earum*] Chriſtianarum
[*Machinationibus*] inſidiatæ & machinatæ ſunt in mor-
tem uirorum, ut contraherent cum Saracenis, Goffr.
& ideò debent eſſe ſine ſpe coniugii, de diuor. capi. 1.
Hoſtien. [*Per ipſas*] Chriſtianas ſic machinantes [*Conuerſi ſunt*] ex hoc inſurgebat dubitatio, quaſi ſi uirum
Chriſtianum amiſimus, alium recuperauimus [*Accipere*] ipſi Saraceni occiſores nunc conuerſi [*Teneat*]
2 nam † quædam impediunt, quæ non dirimunt, de vo
to, rurſus. de eo, qui cog. conſangui. tranſmiſſæ. de co
gen. ſpi. cap. 2. lib. 6. [*Aſſerentis*] quò ad mentem, licet
non quò ad uerba [*Quòd ſi in mortem*] nunquid & requi-
ritur adulterium cum uxore occiſi ante, quàm occi-
deretur, ſicut in aliis duobus caſibus, infra de eo, qui
du. in ma. c. ultim. poſſet dici, quòd non, quaſi ſufficiat
procuratum homicidium ſine adulterio. & hoc tenet
hic Hoſtien. quòd non eſſet in aliis duobus caſibus,
& ideò ibi non fit mentio de caſu machinationis. uel
dic ut ibi notaui in glo. huius decreta. Goffred. ibi di-
xit, Idem puto in machinatione, quamuis nihil hic ex
primatur de ea. & uide quod no. Bernar. eo. titu. ſuper
eo, & quod ibi dixit ſecundum Innocen. & Hoſtien.
ipſe uerò Hoſtien. licet ſecundum primam opinio. di-
cat hic caſum expreſſum; tamen his rationibus eam
coadiuuat. Cum enim generaliter inhibeatur inter-
fectori coniugis, ne contrahat, licet contractum te-
neat, de diuor. cap. 1. 33. quæſtio. 2. interfectores, & c.
in adoleſcentia, ſatis eſt æquum, quòd non contrahat
homicida cum illa, cuius habendæ obtentu occidit
coniugem, & quòd ſi contrahat, non teneat, argum.
de tranſla. quanto, & quia fruſtra legis &c. de uſur.
quia fruſtra. Et abſurdum eſt per iura de matrimoniis
tractantia illi ſubueniri, per quem conſtat tantum ſcā
dalum irrogatum eiſdem, ne cleri. uel mona. capit. 2.
Inducit etiam caſum decreta. ultim. de immun. eccle.
Ego credo à ui huius literę, & aliorum iurium de hoc
tractantium, quod ſi uterque contrahentium fuit in
culpa, habeat locum hæc decreta. & quòd tunc ſuf-
ficiat machinatum homicidium ſine adulterio. Si al-
ter tantum, tunc puto, quòd neceſſarium ſit adulte-
rium, ut in cap. ſi quis uiuente, & in decret. ſuper hoc,
& decreta. ſignificaſti, infra de eo, qui duxit. Et cum
hoc in iure non reperiam ſcriptum, propter alterius
ſolius machinationem ſine adulterio matrimonium
non diſſoluam, licet fatear impediri; & ſic loquitur
ratio Hoſtien. unde, ſi occidi uxorem, ut contrahe-
rem cum Berta, & poſtea contraxi, tu qui dicis ma-
trimonium ſeparandum ſine adulterio, da mihi ius
expreſſum. Item contra illam opinionem Hoſtienſis
facit regula, quam tradebat, infra de cog. ſpi. capi. 2.
& ſecundum hoc intelligas, quod dixi in ſummula de
matrimoniis, uerſic. crimen [*Machinante*] cum effectu
[*Licet*] hoc non eſt in concilio [*Tolerandi*] ſed nonne
3 † peccatum homicidii in baptiſmo deletur. 26. diſtin.
deinde, & eius ſequela. ea. diſt. una? Sol. peccatum &
ſi tollatur ex parte Saraceni occidentis, remanet ex
parte mulieris machinantis. uel melius. Tolluntur
peccata in baptiſmo, ſed non impedimenta, ut 26. di-
ſtin. acutius, & capitu. una. Goffre. & Hoſtien. ita, licet
peccatum fornicationis, uel adulterii tollatur in ba-
ptiſmo, remanet affinitas [*Cum tale*] hic reſpondet ad
illud motiuum, quo dicebatur per mulieres illas il-
los Saracenos ad fidem conuerſos [*Damnum*] de Chri-
ſtiano perdito [*Lucro*] Saraceni conuerſi [*Notati*] id eſt
conuicti, uel deprehenſi. Aliter accipitur. 31. quæſtio.
2. ſi quis uiuente, Hoſtien. [*Saracenis*] mulieribus, ſci-
licet quorum maritos in bello interfecerant [*Quæ*] ſci-
licet mulieres tam antiquæ Chriſtianæ, quàm de no-
4 uo conuerſæ [*Inſtanter*] ſunt † quædam, quæ cum in-
ſtantia ſunt petenda, de quibus, ſupra de electio. cum
poſt petitam, de renunc. quidam, ſecundum Hoſtien.
[*Procurauerint*] ſi ergo fuiſſet homicidium procura-
tum ab uxore, ſufficeret etiam ſine adulterio ad ma-
trimonium dirimendum, ut dixi, ſupra proxi. reſpon
ſo. ad quod benè facit hæc litera, cum enim hic quæ-
ratur, an teneat matrimonium cum occiſore contra-
ctum, reſpondetur quòd ſic, ex quo mulier non pro-
5 curauit. ¶Vlti. glo. † no. duo requiri, & ponit caſus,
quibus ſufficit alterum, in fi. quærit, arguit pro. ſoluit
6 contrarium. ¶*In* † *glo. 3. ibi, ſurgere debet*] ita quòd etiam
occidendo caret ſcelere, & debetur præmium, ut ibi.
¶*In glo. ulti. ibi. l. 2. in fi.*] uide ſupra de do. & con. c. fin.
ſuper ulti. glo. [*& ibi, ſed & ſi cum quis*] aliàs eſt uerſicu.
ſub. §. quoties. uide de ſimo. ſicut tuis, ſuper glo. nam
7 ſi. ¶*In* † *glo. 1. ibi, poſt fidem datam*] uel ante. ¶*In glo. 2. in fine*] de hoc plene, infra ne cleri. uel mo. non magno.
& ſunt hoc in argumen. ſecundum Hoſtien. quòd de
offenſis erga dominum commiſsis ad ſibi impēſa ob-
ſequia non eſt compenſatio admittenda, ſicut nec de
peccatis ad bona opera, argumen. contra, de pœni. &
re. capitu. 3. ¶*In glo. ulti. ibi, ſubſecuto*] de hoc, infra de
eo, qui duxit in ma. ſuper hoc, & cap. fin. [*& ibi, contra. credo*] Idem no. Ioan. in præal. ca. ſi quis uiuente. Vin-
cen. hic. & Hoſtien. [*& in fin.*] uideretur diſtinguen-
dum, an interfecerit ſuo nomine, nec ne, ut primo
caſu noceat ratihabitio: ſecundo non, ut de ſenten.
exc. cum quis, lib. 6. Sed diſtinctio non habet locum,
a cum requiratur[a] machinatio.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Requiratur. Cum certa forma ad gerendum actum requiritur, illa omiſſa, etiam ſi actus geratur nomine ratum habentis, rati habitio actum non ratificat. l. fin. §. neceſſitatem. C. de bon. quæ lib. & ibi uide glo. & Bald. & docto. & Bal. in l. fin. C. qui admitti, & ibi per d. Bar. de Sali. ita eſt hic: quia a princ. pro forma machinatio requiritur. & uide Innocen. & Ioan. Andr. de re. eccle. non alie. c. 1. lib. 6. & de offi. dele. prudentiam, ſuper glo. 2. in addi. quæ incipit, de hoc 9. q. 2.

S V M M A R I V M

1 *Iudæus ad fidem ſi conuertatur, uxore in iudaiſmo relicta, communis proles aſſignatur patri. & quando matri, nu. 7.*
2 *Mater patitur dolores in geſtu in utero, & partu filij, excipitur, glorioſa Domina noſtra.*
In patris poteſtate non eſt illegitimus.
3 *Pater agere poteſt ex iniuria facta filiofam. & ſuo, & filij nomine, & an cauere & quando teneatur. eum poteſt petere, nume. 7. in princ.*
4 *Pater tenetur alere filium regulariter, ſecus in caſibus, & quibus remiſſ. & nu. 6. in fin. & 7. in prin.*
Talem eſſe alium, qualis ipſe eſt, quis uelle præſumitur, exemplum in matre Iudæa.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloßarum, nu. 6.*
Mulier non habet in poteſtate proprios filios, nec alienos poteſt arrogare.
Familiæ appellatio quot habeat ſignificationes.
Ex filia tua qui naſcitur, in cuius ſit poteſtate.
Familiæ relictum fideicommiſſum quibus ordine debeatur.
Filius ſequitur familiam patris, non matris, & quo caſu utriuſque, cir. fin.
7 *Additio gloſſarum.*
Quirites unde dicti.

Filius

Filius infans parenti tribuendus. ad fidem conuerſo, ſi alter remanet infidelis.
Pro religione Chriſtiana ratio quæ facit, ſumma eſt.
Romani qui dicantur eſſe.
In poteſtate Iudæi patris an ſit filius.
8. *Matrimonij definitionis uerba quid ſignificent, remittit.*
Filius à cognatione patris, non matris denominatur, licet quandoque ſecus.
9 *Educari filius apud quem debeat, & cuius expenſis.*
Victricus poteſt eſſe tutor priuigni.
Diuortium matrimoniale multis de cauſis poteſt contingere, & quibus hic.
Vita pro anima, cir. fin.
Anima præcioſior corpore.

C A P V T I I.

1 EX literis. Caſus. Si uxore † in iu-
daiſmo relicta, Iudeus
ad fidem conuertitur, communis proles
aſsignatur eidem. & ſunt duæ partes, con-
ſultatio, & reſponſio. 2. ibi, cum autem. Conſultatio
uerò duo facit. primò ponit petitionem uiri. ſecun-
dò defenſionem mulieris, ibi, ad quod. Reſponſio
etiam papæ quadruplicem præmittit cauſam, quod
per te uideas, & ibi dicam [*Illa*] mater Iudæa [*Noſcatur*]
2. hoc patet, & eſt † uerum excepto partu glorioſæ do-
minæ noſtræ, quæ ſecundum beatum Bernar. conce-
pit ſine pudore; portauit ſine grauamine, & peperit
ſine dolore. Hoſtien. [*Ex hoc*] aliàs exinde, ſcilicet ex
his tribus præcedentibus [*Filius*] legitimus. illegitimus
enim non eſt in poteſtate patris, inſti. de nupt. circa fi.
Goffre. & Vincen. [*In patris*] hæc eſt prima ratio [*Conſi-*
3 *ſtat*] & ideo † ex iniuria facta filiofamil. agit pater no-
mine filij, etiam ex perſona ipſius filii, præter actio-
nem, quæ competit patri ex perſona propria. ff. de pro
cur. l. filius. & ſi pater uult agere illa actione, quæ com
petit filio, non cauebit de rato. ff. de procura. non ſo-
lum. §. ſi pater: quia & ſi uelit eam remittere, poteſt;
quod dic ut legitur & no. ff. de iniur. ſi unus §. ſi filius.
Si uerò extraneus uellet agere pro filio, cauere tene-
tur & patrem & filium habiturum ratum, quod ege-
rit. ff. rem ra. hab. qui ſine iudice. §. fin. ſecundum Vin-
cen. & Hoſtien. Dicit tamen Vincen. quòd d. Lauren.
dicebat, quòd ſi pater agit actione ſibi ſuo nomine
competenti, non tenetur cauere, ut in §. ſi pater. ſi
actione, quæ competit filio, tenetur cauere, niſi ſit ta-
lis, quam poſsit remittere, ut in §. ſi filius [*Et in ætate*]
ſecunda ratio [*Et pueri*] tertia ratio [*Ali*] nota, quòd
4 † regulariter pater tenetur alere filium. ff. de libe. agn.
ſi quis à liberis. pri. reſponſo. ff. de alend. liberis à pa-
ren. l. 4. & fin. No. Hoſtien. hic ſex caſus exceptos, quos
uide, infra de eo, qui du. in ma. cum haberet, in glo.
fin. & ſuper ipſa glo. [*Mater*] quarta ratio [*Poßet*] & præ
ſumitur, quòd uellet, argumen. infra de Iudæ. ad hoc,
ſecundum Hoſtien. & not. inſpiciendum, quod con-
tingere poteſt, de ſeruis non ordi. capitu. 1. de diuor.
quanto, inſtitu. de auctor. tut. §. 1. [*In fauorem*] quinta
ratio ſecundum Hoſtien. ſed ſatis poteſt includi ſub
præcedenti [*Fidei*] concor. de hæreti. in fauorem, lib. 6.
5 ¶ Prima † glo. primò arguit, quòd cauſa &c. & remit-
tit. ſecundo no. patrem etiam contra matrem &c. tres
caſus excipit. tertiò diſtinguit duo membra. & in ſe-
cundo ſubdiſtinguit. quartò nota. filium ſequi &c.
¶ Antepenul. glo. reſpondet per quæſtionem, ubi pu-
pillus debeat educari, & diſtinguit, aut mortuus eſt
6 pater, aut uiuit &c. ¶ *In † glo. 3. ibi, mulierem*] cum mulier
proprios filios in poteſtate non habeat, alienos arro-
gare non poteſt [*& ibi. §. familiæ*] ibi ponuntur ſex ſi-
gnificationes. prima, quæ deſignat ſubſtantiam, ut fa-
mi. erciſ. ſecunda ſingulares perſonas. tertia corpora
ſub unius poteſtate. quarta agnaticiam cognationẽ.
quinta familiam ſeruorum, uel ſeruientium. ſexta fa-
miliam perſonarum ab ultimi genitoris ſanguine, ut
familia Iulij [*& ibi, de pa. pote. in fi.*] qui ex filia tua na-
ſcitur, nõ eſt in tua poteſtate, ſed ſui patris [*& ibi. l. ulti.*]
fideicommiſſum relictum familiæ ſine ſpeciali adie-
ctione, deficientibus propinquis, etiam genero &
nurui debetur, quorum matrimonium eſt ſolutum:
& eis deficientibus, debetur libertis [*& ibi. l. 1.*] natus
ex patre Bonon. & matre Florentina municeps Bo-
non. eſt, niſi Florentinis per priuilegium aliud con-
ceſſum eſſet. ¶ *In glo. penul. ibi. l. 2.*] ibi iubetur quilibet
ſobolem ſuam nutrire, & punitur illam exponens.
7 ¶ *In † glo. 1. ibi, educari*] argum. infra de pœn. & re. Deus
qui [*& ibi, à nullo*] ſed ſuiipſius quæſtionem referre [*&
ibi, Quiritum*] dicti ſunt Quirites à quiris, quod eſt ha-
ſta: quia hi haſtati incedebant prius, poteſtatem pa-
triam inuenerunt ſecundum Ia. Bald. ut no. Hoſtien.
de præſump. illud [*& ibi. l. 1. §. 1.*] & ibi de hoc, & ple-
ne per Roffre. ibi de interdictis, titu. de libe. exhi. & ti-
tu. de præiudic. in rem actio. quæ datur contra filium
[*& ibi, uel matris*] huic dicto concord. Innocen. Ho-
ſtien. & Abba. dicentes, quòd ſi econuerſo mater hic
conuerſa eſſet, illi, & non patri aſsignaretur puer, &
baptizaretur. Summa enim eſt ratio, quæ pro religio
ne Chriſtiana facit. ff. de religio. & ſumptio. fu. ſunt
perſonæ. & hoc dictum adiuuat Hoſtienſ. dicendo,
quòd tunc pro patre faceret paterna poteſtas, quam
habere finaliter fatetur etiam patrem Iudæum in fi-
lium, cum in noſtra poteſtate ſint, qui ex iuſtis nu-
ptiis procreati ſunt, inſti. de patria poteſt. in prin. Iu-
dæi uerò iuſtas nuptias habent; quod dic, ut de diuor.
gaudemus. & lex præcipit, quòd contrahant ſecun-
dum iura, non ſecundùm legem ſuam. C. de Iudæis.
nemo Iudæorum. & ſic quò ad hoc dicuntur Roma-
ni nedum Chriſtiani, ſed omnes, qui conſiſtunt ſub
imperio Romano. C. de inceſ. nupt. leg. 3. unde nec Iu-
dæis fieri debet aliqua iniuria, infra de Iudæis, ſicut Iu
dæi, ſed licet ratio patriæ poteſtatis faciat pro patre,
pro matre plures faciunt. prima, quia pater nequam
eſt, ut no. in prima glo. ſecunda, quia pater inſidiare-
tur uitæ pueri, ut eſt dictum. tertia, quia in hoc caſu
mulier debet reputari ut uir à uirtute. 32. quæſtio. 7.
§. ſed illud Ambroſii, & no. de clande. deſpon. capi. 1.
quarta, quia dat pater cauſam diuortii, ut hic dictum
eſt de matre. quinta fauor fidei in hoc præcipuus, ut
eſt dictum. unde dixit ipſe Hoſtiẽ. quòd Greg. potuiſ-
ſet hic iſtam materiam breuius expedire dicendo &
plenius. Si quis duorum coniugum ad fidem conuer-
ſus fuerit, in infidelitate altero remanente, liberi in-
fantes conuerſo adiudicentur: doli uerò capaces ſuo
iudicio relinquantur; & dicit ſic tenendum [*& in fin.*]
8 & de hoc, ſupra de ſeruis non ordi. capi. ulti. ¶ *In † glo.
2. ibi, retinens*] quid hæc uerba ſignificent prolixum eſ-
ſet hoc ſcribere, ſed explicatur in ſumma de ſpon. ſub
rubrica de matrimonio. §. 1. & §. & uendicantur. Ho-
ſtien. ¶ *In glo. 3. ibi, non mater*] argumen. contra. 12. diſtin.
capi. 1. ſed ibi de matre carnali non loquitur [*& ibi, de-
nominatur*] ideſt denominari debet, de facto tamẽ quã-
doque fit ſecus, ut ſupra de teſta. Rainutius, in princi.
9 ¶ *In † glo. no. quòd, ibi, uictricum*] & tamen uictricus po-
teſt eſſe tutor. C. de contrario iudic. tu. l. fi. ſed ut in l.
ſtatim alleg. no. Accur. & hic Vincen. licet poſsit eſſe
tutor, non tamen educabitur apud eum. uel poteſt da-
ri tutor à patre, non à iudice [*& ibi, diuortium*] quod in-
telligit Innocen. ſiue propter adulterium, ſiue quia
uoluit ad fidem alter conuerti, ſiue propter aliam iu-
ſtam culpam ſeparetur matrimonium ſiue per eccle-
ſiam, ſiue de facto [*& ibi, matrem*] quæ non tranſiuit ad
ſecundas

ſecundas nuptias, & expenſis patris [*& ibi, patrem*] ex-
penſis matris, ut ibi, & in auctẽ. ut lice. ma. & aui. §. il-
lud quoque, Goffr. & Innocen. [*& ibi, uitæ*] ſcilicet ani
mæ, quæ præcioſior eſt corpore. 12. quæſtio. 1. præci-
pimus. C. de ſacroſan. eccle. ſancimus, Hoſtienſis. ¶ *In
glo. ulti. ibi, Chriſtianæ*] Idem Hoſtien.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio, uel œconomia tituli.*
De uoti, eiuſque redemptione ubi alibi tradatur, loca iuris ponit.

De uoto, & uoti redemptione, Rub.

1 ¶ Viſo † de tranſitu ad religionem, per quem uo-
tum emittitur, uel emiſſum ſolennizatur, de uoto, &
eius redemptione eſt uidendum, Goff. habetur mate-
ria 26. diſt. & 28. quæſtio. 1. per totum. facit. 32. quæſti.
2. cap. ulti. repetitur in ſexto. Conuenit de fide inſtru.
quod ſuper, & libro. 6. de regula. qui poſt uotum, &
clemen. de pœni. c. 2.

S V M M A R I V M

1 *Votum peregrinationis epiſcopus commutare poteſt in aliud, & quod, & qua de cauſa, & nu. 2. & 3.*
Eius commutatio non fit abſque diſpenſatione.
2 *Votum omne poteſt in ingreſſum religionis commutari.*
3 *Votorum redemptio, uel commutatio regulariter eſt arbitraria, & quæ ſint conſideranda.*
Pœnitentiæ impoſitio eſt etiam arbitraria.
In arbitrarijs quæ circunſtantiæ conſiderandæ.
Eleemoſynis peccata, & uota redimuntur.
Eccleſiæ, ſeu reipublicæ utilius antefertur, in fi.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5. & nu. 6.*
Vota commutare licet epiſcopis, & quibus alijs, & quæ, & nu. 6.
Interpretationi antiquæ adhærendum.
6 *In continentiæ uoto an & quando papa diſpenſare poſſit.*
Caſtitas, uel continentia corporalis alijs uirtutibus debet eſſe coniuncta.
Continentia quid, inter eam & modeſtiam intereſt, præponitur ſpiritualis carnali.

C A P V T I.

DE peregrinationis. Ca-
ſus.
1 Epiſcopus † ex cauſa commutare po-
teſt uotum peregrinationis in aliud,
quod ſit Deo magis acceptũ [*Redimi*]
& de redemptione uotorũ quatuor
ſunt opiniones no. in ſumma eo. ti. §.
utrum, & per quem, & quod dicatur uotum uolunta-
rium, & quod neceſſarium, ibi. §. quot ſunt ſpecies uo
torum [*Neceſſitate*] infirmitatis, uel uiarum. Innoc. [*in
aliud*] dicunt quidam, ꝙ licet uota poſsint in aliud cõ-
mutari, non tamen in eis diſpenſari. dicebat Innoc. ꝙ
non uidebat hanc differentiã, cum nõ fiat cõmutatio,
a nec redemptio ſine diſpenſatione [a] no. etiam ſecundũ,
2 † eum, ꝙ omne uotum cõmutari poteſt in religionis
ingreſſum, ut infra eo. ſcripturæ, quod dic ut ibi [*Com-
mutari*] ut de ieiunio, vel peregrinatione [*In eleemoſynam*]
ſi uouens eſt infirmus, & diues, uel econuerſo, ſi uo-
uens eſt pauper, & robuſtus, ſm Hoſti. [*Arbitrio*] ergo
non ex proprio. 32. q. ſi. c. uno. C. ne quis in ſua cauſa. l.
3 una. & ſic † no. ꝙ uotorum redemptio, uel commuta-
tio regulariter eſt arbitraria, ſicut & pœnitentiæ impo
ſitio, de pœ. & re. c. 3. In quo arbitrio illa tria conſide-
randa ſunt, quæ habentur, infra eo. magnæ, & quæ ſta-
tim ſequunt [*Qualitatem perſonæ*] uouentis, & uoti. con-
ſiderabit etiam cauſam, ut ſequit, & tempus, & locum
de quibus de tranſac. c. ſi. de homici. ſicut dignum [*In-
firmitate*] per quã impeditur peregrinari, uel ieiunare:
quia caput habet debile: commutet ergo, de obſerua-
tione ieiunii. conſilium. §. item de illis, ſm Hoſti. [*Af-
fluentia*] ut quia licet ſit fortis, & ieiunare, & peregrina-
ri poſsit; poteſt tamen & uult ædificare eccleſiam, ho-
ſpitale, puellas dotare, uel pauperes reficere. tanta er-
go poterit eſſe redemptio, ꝙ erit plus grata Deo. Nam
& peccata redimuntur. Dan. 10. placeat tibi conſilium
meum domine mi rex, peccata tua eleemoſinis redi-
me. Hoſti. [*Alia cauſa*] ſu p qua potius poſſumus inſtrui
exemplo, quàm uerbo; de dona. apoſtolicæ [*Melior*] i.
eccleſiæ Dei, ſeu reipublicæ utilior, Hoſti. ¶ Secunda
4 † glo. arguit ad commutationẽ pœnarum. alle. 7. iura,
& tria in contrarium, ſoluit, & arguit. ¶ Vltima gl. dat
5 regulam, quã exponit, & unum caſum excipit. ¶ *In † gl.
2. in fi.*] quod uerum credo. & decre. infra eo. ex multa,
de uoto ultramarino loquitur, Goff. Idem Inno. dicẽs
no. ꝙ loquitur epiſcopo Exon. unde epiſcopis, & ſupe
rioribus bene licet cõmutare uota, niſi ultramarinũ:
in inferioribus uerò non procederet arg. Inno. prout
dixit Hoſti. ſi litera diceret, Ex tuo pendet arbitrio. Sed
potius ſumitur contrarium ex litera eius, Qui preſidet
fatetur tamen Hoſti. hoc eſſe uerum, & de conſuetudi
ne ſeruari, ꝙ epiſcopi, & non minores in uotis diſpen-
ſant, ad hoc de exceſsibus prælatorum, accedentibus;
de offi. archipreſ. c. fi. & etiã habet hic antiquitus huius
decr. interpretatio. & eſt ſimile quod dixi, ſupra de pe-
cu. clericorum, inquirẽdum, & de off. dele. c. 1. ab hoc
excipitur uotum ultramarinũ, & continentiæ, & ſub-
ſtantialia regulæ, infra ti. proxi. cum ad monaſterium,
6 in fi. ¶ *In glo. ulti. ibi, hoc † dicit*] dicebat Ala. hæc ideò addi
tio [*& ibi, ſecus eſt*] Idem Vin. Phi. & Tan. ſed Ala. con-
tra, & Hoſti. qui dicit hic papam diſpenſare poſſe in vo
to continentiæ propter maius bonum, ut ſi rex infide
lis cum ſuo regno uult conuerti, & baptizari, ſi monia
lem forſan alterius regis filiam poſsit in uxorem habe
re. nec ob. ſm eum can. ſtatim allegatus in glo. qui in-
telligitur, ꝙ uouens continentiam per ſe commutare
non poſsit. nec ob. ꝙ caſtitas ſola eſt &c. quod intelli-
gendum eſt cum aliis uirtutibus: quia nec uirginitas
ſine baptiſmo, uel ſine charitate ad uitam æternã pro-
deſſet. unde quandoque continentia materiam incon
tinentiæ ſubminiſtrat. uide in Hiero. c. 4. di. & ibi ſub li-
tera eadem ſubdit: Is uerè continens eſt, qui uniuerſa
membrorum officia malis affectibus ſubtrahit, & co-
gitatum à tota nequitia compeſcit. ſuper Gala. autem
libr. 3. glo. dicit, ꝙ inter modeſtiam, & continentiam
hoc intereſt, ꝙ modeſtia in perfectis uiris eſt, conſum
mataque uirtutis. continentia in uia uirtutis eſt, ſed
nondum peruenit ad calcem. nec ob. eccleſia 26. diſti.
ibi, Omnis ponderatio non eſt digna animæ continẽ
tis: quia illud intelligitur de ſpirituali continentia, per
quam quis continet à peccatis, quod patet: quia non
dicit carnis continentis, ſed animæ continentis. Item
patet Iſa. 58. b. ibi, nõne hoc eſt maius ieiunium, quod
elegi diſſoluere colligationes impietatis. & Hiero. ſu-
per Iſa. 12. qui malè fuerant congregati, diuidantur in
bonum. facit pro hac opinione de uoto. capitu. uno,
b lib. 6. [b] & concor. Innocen. de ſta. mona. cum ad mo-
naſterium [*& in fine*] in fi. ti.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶ Diſpenſatione. Puto, quòd illi intelligant diſpenſari ideſt, ſine commutatione tolli diſpenſatio. & eſt in parte, ſed non in toto.
b ¶ Lib. 6. Vide plenius in regula, ſemel Deo, de regu. iur. lib. 6. in Mercurialibus.

S V M M A R I V M.

1 *Votum ultramarinum papa commutat, & in quibus.*
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 3.*

Principis

Principis omnia eſſe intelliguntur.
4 *Additio gloſſarum.*
In minori ætate uotum emiſſum, uel propoſitum maior factus ex ratihabitione, uel ad actum perductione obligatur.
Ab obligatione, qua hic ſocio tenebatur, potuit abſoluere papa. §. 2
Societas propriè quæ.

CAPVT II.

1 VEnientis. Caſus. Commutat† papa
uotum ultramarinum in
his maxime, qui in ætate puerili vouerunt.
& duo facit. primò ponit formam uoti. ſe-
cundo eius abſolutionem, & commutationem. ibi,
Nos autem [*Receperit*] ſimile de corpore uiti. c. 1. [*Ab-
ſoluimus*] vt patet in anti. infirmus erat, & aduētus eius
parum utilis in partibus orientis [*Veſtrum*] melior lite-
ra, Noſtrum: quia uni ſcribit ſecundum Hoſti. [*Chri-
ſti*] dicebatur in anti. tam in uictu, quàm in ueſtitu.
2 ¶ Prima † glo. reſpondet per ob. de iuribus allegatis in
fi. & dupliciter ſoluit. ¶ Tertia glo. quærit, & ſoluit.
¶ Pen. glo. arguit, alle. canonem in contrarium. alleg.
3 tria iura, & ſoluit. ¶ *In 3. † glo. ibi, bene à Zenone*] omnia
principis eſſe intelliguntur [*& ibi, quoties*] facit pro &
contra. uide de teſtibus, cauſam. 2. ſuper ulti. glo. ¶ *In
ulti. glo. ibi, §. Stichus*] uide de cleri. non reſi. ad audien-
tiam, in glo. 2. [*& ibi, Paulus*] uide de teſti. co. cap. 2. ſu-
4 per glo. ulti. ¶ *In † glo. 1. ibi, ratum habuit*] uel forte in mi-
nori ætate ſolum propoſuit, & poſtea adultus factus
hoc perduxit ad actum. ¶ *In glo. 2. ibi, ſequenti*] & infra
ubi dicit, promiſit, Pe. ¶ *In glo. 3. ibi, obligatione*] obliga-
tio iſta erat acceſſoria ad uotum, quod fuerat princi-
pale, nec ueniebat in ea burſale intereſſe: nec proprie
a uidetur fuiſſe ſocietas, quæ ad lucrum contrahitur[a]
[*& in fin.*] melius probatur ſo. ſecundum Hoſtien. ſu-
pra de iureiur. uenientes, & ff. ad munici. l. ulti. in prin.
& potuit hoc papa, ſicut ille potuiſſet, & de hoc in
Specul. titu. 2. §. nunc oſtendendum, uerſi. hoc quo-
que. ¶ *In glo. argumen. quòd, ibi, obligat*] Ala. Tan. Vincen.
Phi. Goffred. arguebant contrarium. ſed melius di-
cit glo. quæ inſpexit, quòd neceſſaria fuerit abſolutio;
& idem Hoſtien. & uide quod dixi, ſupra titulo. 2. du-
dum, ſuper tertia glo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Contrahitur. Vide Ioan. Andr. de præben. ſignificatum, in glo. papa hic, & Bald. in l. qui ſe patris, C. unde libe.

SVMMARIVM.

1 *Voti reus non eſt, qui ſimpliciter proponit religionem ingredi, & non impeditur, & quando non ſit reus uoti, latius nume. 2. & 3. & 4.*
3 *Votum dicitur initiari, confirmari, & conſumari, & quomodo.*
4 *Quam obligationem importat.*
Ad id quod requiratur.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 6.*
O *Obigare ſe quis non dicitur, niſi habeat animum obligandi.*

CAPVT III.

1 LIterarum tuarum. C. Sim-
pliciter
†proponens religionem ingredi, licet non
ingrediatur, nō eſt reus uoti. Et primò po-
nitur conſulatio. ſecundo reſponſio ibi, tribuitur [*mi-
natione*] meticuloſus erat iſte, ut uidetur, & non corda-
tus. ff. quod me. cauſa. l. 5. Hoſtien. [*Hic*] ideſt in hoc ſta
tu. i. in ſeculari conuerſione. Goffre. [*Tranſgreſſor*] licet
2 †enim licitum quis proponat vel voueat, non tamen
propoſitum, uel uotum complere tenetur, niſi delibe
ratio præceſſerit, uel niſi animo obligandi id fecerit.
17. q. 2. Conſaldus, argu. de regula. ad noſtram. In fo-
ro tamen eccleſiæ ſemper, ex quo uotum exprimit,
cogitur illud perficere: quia creditur ex deliberatione
procedere. Si autem deliberatione præcedente in mē-
te propoſuit continere, vel peregrinari, illud facere te-
netur, etiam ſi uoce non expreſſit. 17. q. 1. qui bonas.
ſed eccleſia non coget eum, niſi id confiteatur. Innoc.
vnde dicebat Hoſti. ꝙ ſi ex prima deliberatione quis
obligaretur, pauci, præcipuè ſtudentes eſſent, qui nō
eſſent obligati religioni, cum communiter conſueue
rint talia concipere. no. etiam per dicta ſuperius, ꝙ ſi
proponens ſeculum relinquere, & cum ea intentione
recipit habitum, obligatur irreuocabiliter, & dicitur
uotum ſolenne. de hoc de regula. conſulti, & cap. be-
neficium, lib. 6. & cap. non ſolum [*Dixiſti*] in mente ſe-
3 cundum Hoſtien. no. hic Abbas † uotum initiari, con-
firmari, & conſumari. initiatur, cum propoſito in
animo ſeminatur, & ex hoc non obligatur quis quò
ad Deum, uel eccleſiam, confirmatur, cum ſuper pro
poſito figitur & firmatur deliberatio, ex quo apud
Deum obligatus eſt, ut ſupra dixi. conſumatur, cum
propoſitum deliberatum ore exprimitur; & tunc co-
gitur eccleſia. Dicebat frater Tho. ſecunda ſecundæ.
4 q. 87. arti. 1. quòd uotum † obligationem importat ad
aliquid faciendum, uel omittendum. ſed promiſſio,
quæ fit homini ab homine, non poteſt fieri niſi per
uerba, uel ſigna exteriora. Deo uerò poteſt fieri pro-
miſſio ſine his. unde. 1. Regun. 16. homines uideat ea,
quæ apparent: Deus autem intuetur cor. facit. 14. q.
6. cap. 1. ad fin. expreſſio tamen eſt utilis, vt non ſolum
à fractione deſiſtat amore Dei, ſed etiam propter re-
uerentiam hominum. promiſſio uerò procedit à pro
poſito faciendi. propoſitum autem aliquam delibera
tionem præexigit, cum ſit actus uoluntatis delibera-
tæ. dicit igitur ad uotum tria de neceſſitate requiri.
primò deliberationem: ſecundò propoſitum uolun-
tatis: tertio promiſſionem, in qua perficitur ratio uo
ti. Superadduntur quandoque alia duo ad uoti con-
firmationem, pronunciatio oris, pſalmus. 65. Red-
dam tibi uota mea, quæ diſtinxerunt tibi labia mea.
& aliorum teſtimonium, ut ſupra dicit, ergo, quòd
conceptio boni propoſiti non firmatur ex animi de-
liberatione, niſi promiſſione per deliberationem ſe-
5 quente. ¶ Prima † glo. reſpondet per ob. ¶ Secunda,
infra eo. per tuas. ¶ Glo. ſignat contrarium. item ar-
6 guit, & in contrarium allega. tria iura. ¶ *In † glo. 1. ibi,
obligationum*] uide de deſpon. impub. duo pueri, ſuper
5. glo. [*& ibi, ſi ego*] dedi pecuniam in donum, tu rece-
piſti in mutuum, nec donum eſt, nec mutuum. Idem
ſi dedi in depoſitum, ſed recepiſti mutuum, uel dedi
7 in mutuum, recepiſti in commodatum. ¶ *In † glo. 1. ibi,
proponendo*] de hoc, infra eod. capitu. ultim. in glo. fin.
¶ *In glo. 2. ibi, iuramenti*] ſolue per gloſſ. ſupra proxi. [*&
ibi, Item argumen. quòd*] iſtud argumen. non ſumitur hic,
cum nec pactum fecerit, nec uerbum emiſerit ſecun-
dum Hoſtien. [*& ibi, ſuffragio*] ubi de hoc, & 1. quæſtio.
7. quoties, & de pac. cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *Temporale obſequium poteſt in perpetuum commutari, & à quo.*
Votum irritatur defectu conditionis, ſiue ſit generalis, ſiue ſpecialis, & quando aliter, nu. 4.
2 *Conditio generalis quando dicatur, & quando ſpecialis.*
Generalis ſubintelligitur non altera.
Votum quis conditionale non tenetur adimplere niſi extante conditione.
3 *Pro eo an poſſit agere rector pro pallio, quod quis offerre uouit.*
An ſit licitum, & non dicatur ſimoniacum, concluditur non eſſe.
Homo

Homo qui eſt, & quicquid habet, à deo eſt, & à deo hoc habet.
De ſpirituali etiam ad ſpirituale admittitur permutatio.
Vouere per ſe, uel cum conſenſu alieno, & cuius, qui poſſint.
4 *Votum qui exequi non poſſunt impediti aliena, cui ſubſunt, poteſtate, & impedientes iure ſuo non peccant, uer. prædictos autem, circa fin.*
5 *Minor reſtitui non poteſt ex commutatione uoti in melius, neque ſi contrahat quempiam cum meliore ſponſo, aliàs poteſt.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 7.*

CAPVT IIII.

1 SCripturæ. Breue eſt [*Temporale*] ad
†quod tenebatur ex uo-
to, non intelligas in ſeruo. 54. diſt. genera-
lis, Goffred. unde, ut patet in an. Decre. iſta
dirigitur Cyſterciēſibus propter eos, qui religionem
eorum ingrediebantur, & uouerant ire ultra mare,
uel ad alia limina [*Religionis*] irritatur uotum defectu
conditionis, ſiue ſit generalis, ſiue ſpecialis. Genera-
2 lis † eſt, quando dicitur, Si uixero, ſi potero, ſi deo pla
cuerit, faciam hoc, uel illud: quæ conditio ſemper in-
telligenda eſt, & ſi non dicatur, infra eo. capitulo pri-
mo, & 22. quæſtio. 2. beatus. 16. quæſt. 1. in parochia.
Specialis uerò eſt, quando dicitur, ſi filius meus libe-
rabitur, offeram tale pallium, uel ibo ad ſanctum Ia-
cobum, & talis non ſubintelligitur, niſi exprimatur,
argumē. C. de condi. ob cauſam da. ſi repetendi, ff. de
uerbo. obliga. ubi autem non apparet. uouens autem
non tenetur in hoc caſu ad uotum implendum, niſi
conditio, ideſt filii liberatio extet. 32. quæſt. ſi. capitu.
unico, & argum. ſupra de reſtitu. ſpo. olim cauſam, &
3 infra de condi. ap. uerum. Quid † ſi conditio extet, nū-
quid poterit agere rector eccleſiæ ad petendum pal-
lium, quod offerendum uouit? Scripſit hic Innocen.
ꝙ non: quia tale uotum illicitum eſt ab initio, cū uo-
uens intendit à deo, uel aliquo ſancto emere ſanitatē
quod ſimoniacum eſt. 1. q. 1. qui ſtudet. Liberaliter e-
nim offerendum eſt, & poſtea pro ſanitate, uel quo-
uis alio precibus ſupplicandum. 1. q. 1. duces, & quæ-
ſtio. 2. quàm pio. 33. diſt in. c. ſi. 28. q. 1. caue. nec tamen
propter hoc intelligas conditiones in uotis reproba-
tas, niſi eſſent ſimoniacæ, qualis eſt prædicta, uel aliàs
turpes, & inhoneſtæ, ut in præalleg. cap. & ſupra de iu
reiuran. uerum. ubi publicè uouit, tamen cauſam uo
ti non expreſſit, ſed in corde retinuit. in hoc caſu tum
propter ſcandalum, tum propter ignorantiam com-
a pellitur[a] uotum adimplere, uel commutare, infra eo.
magnæ, infra de cenſi. ex parte. Innocentius. Alii di-
cunt huiuſmodi uota eſſe licita, nec ſimonia offerre
deo cordis ſui contritionem, uel aliam deuotionem
ex cauſa iuſta etiam ſub conditione, ſiue in dando, ſi-
ue in faciendo cōſiſtat: quia quicquid homo dat, uel
facit pro deo, non de ſuo facit, ſed potius de eo, quod
dei eſt. quod enim homo eſt, & quicqd habet, à deo
eſt, & à deo hoc habet. unde domini eſt terra &c. de
deci. tua nobis, §. 1. Sed & quodcunque temporale li-
cet offerre in eleemoſynam, cū ſpiritualis ſit pro ob-
tinenda ſanitate, uel quocunq; alio à deo: quia illud
ſpirituale eſt. nam & permutatio admittitur de ſpiri-
tuali ad ſpirituale, ſupra de re. permu. ad quæſtiones.
& uidetur expreſſum, ꝙ liceat, Gen. 28. in fine, ſecun-
dum Inno. dicit Hoſt. ꝙ quamuis illud, quod Innoc.
prius dixit, honeſtius ſit, tamen nec iſtud ultimum re
probat: imò & credit, quòd tale uotum licitè emit-
tatur, argum. expreſſum. 28. quæſt. 1. §. ex his itaque,
& §. fin. & in eo, quod le. & no. infra de cenſi. ex par-
te, & ſupra de ſer. nō ordi. eo libentius. Nec ob. quod
dixit Inno. & hoc eſt ſimoniacum: quia ſuper hoc in-
tre deum, & hominem nulla pactio intercedit, ſine
qua expreſſa non committitur ſimonia. 1. quæſtio. 2.
quàm pio. Et ſi de mentali agatur, uix eſt homo, qui
pro deo aliquid faciat, quin & ab eo ſpectet habere
remunerationem, quam & ipſe deus promittit ſecun
dum opera ſe facturum. Matt. 25. & ſupra de ſumma
Trini. c. 1. infra de pęni. cum ex eo. §. 1. uer. quoniam,
4 ut ait apoſtolus. ſecundum Hoſt. ¶ Irritatur † etiā uo-
tum ſm Inn. poteſtate ſuperioris, ut patet in monaco
qui nec uotum abſtinentiæ, nec peregrinationis, uel
aliquod aliud, ex quo poſſet præberi uagandi mate-
ria, uel ſcandalum nutriri, uel minui obſequium de-
bitum, ſine licentia ſuperioris poteſt emittere, & ſic
intellige. 20. q. 4. c. 2. & 3. & §. fi. 41. diſt. quiſquis. 16. q. 7.
in noua. Si autem uoueret dicere unum pſalterium,
uel aliquam aliam orationem, uel aliud, ex quo nihil
mali poſſet contingere, hoc adimplere deberet, & ſi-
bi licitum eſt, plus mereri. Clericus autem ſecularis,
& ſi ſine licentia epiſcopi poſſet uouere continentiā,
non tamen peregrinationem, de conſe. diſt. 5. non o-
portet. & no. ſupra de cleri. pere. c. 1. Epiſcopus uerò
nec uotū peregrinationis, nec religionis poteſt emit-
tere ſine papæ licentia ſpeciali, ſupra de regula. licet,
tranſmarino forſan excepto, infra eo. magnæ, §. uerū.
Quid de Abbate? dicendum eſt ſm Hoſt. ꝙ ſicut mo-
nacus in talibus aſtrictus eſt Abbati, ut no. ſup. eo. gl.
uer. irritatur, ſic & Abbas epiſcopo. 18. q. 2. Abbates,
& c. Abbatibus. 93. diſt. ſubdiacono, & c. nulla ratio-
ne, infra eo. magnæ, §. uerum, uer. cum enim. adhuc
tamen uidetur excipiendum eſſe tranſmarinum, inf.
eo. c. fin. Quid de ſeruo? reſpondeo non tenet uotum
ab eo emiſſum, per quod domini ſeruitium minua-
tur. 54. diſt. ſi ſeruus, infra de ſenten. excom. relatum.
Quid de impubere? planum eſt, ꝙ talis non poteſt uo
tum religionis emittere ſine parentum, uel tutorum
licentia. 20. q. 2. c. 1. & 2. & le. & no. ſupra de regula. c. 2.
ſed nec uotum abſtinentię, uel peregrinationis. 22. q.
2. tribus, & quæſtio. 4. pueri, quod intelligunt quidam
de impubere tantum, arg. à contrario ſenſu. 20. q. 2. c.
1. Sed Innoc. dicit idem de pubere, dummodò in pa-
tris ſit poteſtate, & pater ipſe tacitè non cōſentiat, uel
expreſſè, ff. de pollicita. l. 2. §. 1. Sufficit enim, quòd
hoc ſciat, & non contradicat. 20. q. 2. c. primo, nec ob.
20. q. 2. c. 1. & 2. quia ibi loquitur in uoto religionis, ꝑ
quod eximitur à patria poteſtate. Sed & impubes e-
tiam filiusfa. ſi ex quo doli capax eſt, uotum abſtinē-
tiæ, uel peregrinationis, uel aliud ſimile emiſerat, ſo-
luta patria poteſtate illud adimplere tenetur: quia ex
quo poteſt obligare ſe diabolo, multo fortius deo, ar
gum. infra de delic. pu. c. 1. uerum quia tales inexperti
ſunt propter fragilitatem ætatis, cum ipſis facilius di-
ſpenſatur, ut patet in eo, quod le. & no. ſup. eo. uenie-
tis, §. unico. Votum tamen religionis ab ipſis intra pu
pillarem ætatem emiſſum eos non obligat, ſi etiam
religionem intrauerint, & impuberes exiuerint, non
tenentur, quod dic ut no. & le. ſupra de regula. poſtu-
laſti. uxor autem ſine mariti licentia uotum abſtinen
b tiæ, uel peregrinationis[b] non poteſt emittere cum ef
fectu, quod ſi fecerit, ipſe maritus poterit hoc reuoca
re. 33. quæſtio. 5. manifeſtum, noluit, hæc imago. &
idem intelligas econuerſò: quia uir, & mulier non
ſunt in talibus ad imparia iudicandi. trigeſſimater-
tia, quæſtione ſecunda, ſi quis uxorem, & quæſtione
5. præcepit Chriſtiana. Excipe uotum tranſmarinum;
quod dic, ut legitur & no. j. eo. ex multa, §, quod autē.
tenet etiam Bart. in domini. 40. ꝙ etiam emiſſum an-
te contractum peregrinationis uotum, alter coniu-
gum inuito altero non implebit per præall. c. noluit.
& hoc idem tenet, in quęſtio. prima, de monaco quò
ad Abbatem. & idem Io. in prę. c. noluit. ſed & uotum
continentiæ ab eis de communi conſenſu emiſſum

ſeruandum eſt,quiã & ſolenne cenſetur, quod dic.ut
not. ſupra de conuer. coniu.capitulo primo,& penul
ti. ſicut aũt uterque dare poteſt, quod ſuum eſt ſine
conſenſu alterius, ſic & uouere de dando. Prædictos
autem peccare nõ credimus, ſi contra iuramentum,
uel uotum ſuum faciunt in caſibus ſupradictis. Lex
enim patria,ſiue iuſta poteſtas, hos excuſat. 33. quæ-
ſtione quinta,noluit,manifeſtum, & etiam canones.
22.quæſtione quarta,tribus,& quæſtione quinta, pue
ri.ſed nec pater peccat hoc reuocando: quia utitur iu
re ſuo, ff.de iniuriis, iniuriarum, ſup.de electio. cum
eccleſia Vulterana, ſecundum Innocen.cuius eſt ma-
ior pars huius glo. Cætera, quæ circa hanc materiam
deficiunt, collige in ſumma,eodem titu.§. quis uoue
5 re poſsit ſecundum Hoſtien.[*Commutare*]ſed in†hoc vi
detur decipi, quia temporalem obligationem com-
mutat in perpetuam.ergo,ſi minor eſt,reſtitui poteſt.
dic contra:quia non eſt læſus, ſicut nec illa, quæ con-
trahit cum meliori ſponſo,ff.de mino.non omnia.ſe-
cus ſi puer renunciaret præbẽdæ ſuæ. Vincen.de hoc,
ſupra de reſtitutio.ſpoliato. ex parte, & dixi, ſupra de
6 regula.cum uirum,ſuper gloſſa ſecunda.¶Prima†gl.
7 arguit, dat ſimil.& cauſam reddit. ¶*In† glo. 1.ibi,admo-
nere*]ubi de hoc,& in ſupradicto,§.his auctoritatibus,
& hoc tenet Hug.alii dicunt,diſpenſationem neceſſa-
riam.dixit Inn.hoc credimus fieri ſine diſpenſatione:
tutius tamen eſt, quòd diſpenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Voti ultramarini executio poteſt ex cauſa auctoritate papæ dif-
ferri,& qua,num.1.§.1.iuncta gloſſ.*
Redimi poteſt, uel permutari.
2 *De modico non curandum.*
Impacatum, quid dicatur.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. num.4.*
Furtum qui non faciat.
5 *Additio gloſſarum.*
Votum reddendum, uel quod deo ſit acceptius faciendum.
*Voti diſpenſatio non prodeſt abſque iuſta cauſa, §.primo, adiecta
gloſſ.*

CAPVT V.

1 NOn eſt. Caſus. Executio uoti ultra-
marini auctoritate papæ dif-
ferri poteſt ex cauſa. & tria facit. præmit-
tit exordium. ſubmittit narrationem, &
demum concluſionem. ſecunda ibi, Sanè.tertia ibi,
ideoq;[*Adimplere*] ſuppele,uel redemit, uel permuta-
uit, infra eodem magnæ, ſecundum Hoſtien.[*Non*
2 †*modicum*] de modico non fuiſſet curandum, ſupra de
reſtitutione in integrum, capitulo primo, ff.eodem,
l.ſcio, ſecundum Hoſtienſ.[*Impacato*] ideſt non paci-
ficato,ſexageſsima pri.diſtinctione miramur. inprin-
3 cipio. ¶Prima†gloſſ. obiicit, & ſoluit. ¶Secunda re-
ſpondet per quæſtionem. ¶Tertia obiicit, & ſoluit.
4 ¶In†gloſſa ſecunda,ibi, inter omnes, §. penultimo,
non facit furtum, qui putat dominum id conceſsiſ-
ſe, ſiue falso,ſiue uerè id putet. ¶*In†gloſſa prima,ibi,red-
dite*] ſupplendum eſt, uel auctoritate ſuperioris,quod
deo ſit magis acceptum, facite. & ſic non obſtat ſe-
cundum Hoſtienſ.[*& ibi, declarat*] ſecundum Ioann.
[*& ibi,dic ut ibi*] & decimaquinta,quæſtione ſexta,au-
ctoritatem. ¶*In gloſſa ſecunda, ibi, diſpenſandi*] idem hic
Goffred. & Hoſtien. & Innocen. infra titu. proximo.
cum ad monaſterium.& uide quod ibi dixi poſt eum
ſuper ultima gloſſ. ubi remiſi ad ſpeculum, & quod
dixi ſupra de præben.de multa, in gloſſ.fina. & quod
dixi poſt Hoſtien.de electio.dudum.ſecundo, ad fin.

ſuper uer. canonicè. & facit, quod not. de translatio.
capitulo ſecundo, uer.non enim, in gloſſ.2. quod di-
cam, infra capitulo proximo, in gloſſ. hic patet. Di-
ctum autem gloſſ. tunc maximè uerum ſecundum
Goffred. quando ad ſui poſtulationem eſt obtenta re
miſsio, argum.ff. quod quiſque iur.l.tertia, in princ.
idem Hoſtien.argumen.de præben. ſi motu proprio,
& capitulo ſequentibus, libro ſexto. ¶*In gloſſa ultima,
ibi,communi utilitati*] dicit communem Ieroſolymita-
nam, priuatam ad regnum Vngariæ. ſed etiam ſu-
mitur contrarium ſecundum Hoſtienſem, inſpicien-
do priuatam ex parte uouentis, communem ex par-
te regni: nec etiam textus exprimit ſecundum eum,
an uouerit ire in ſuccurſum, an cauſa peregrinatio-
nis [*& ibi,differt*] ſecundum Ioan.& in fine, ad hoc, ff.
de iudi. debitori.

SVMMARIVM.

1 *Ad uoti ultramarini executionem compellit eccleſia laicum, &
quibus modis.*
Liberalitas non eſt in neceſſitatibus.
Arbitrium liberum in quibus uti poſſit homo, nu.2.
2 *Pœnitentia non ualet abſque humili corde.*
3 *Pater filium in ſua poteſtate conſtitutum poteſt inſtituere ſub con
ditione, & qua.*
Idem in nepote, & quo.
4 *Sine dilatione eſt adimplendum,quod ſine eſt ea mandatum.*
5 *Animæ ſalus temporalibus præponenda.*
Temporis reſtitutionis caſus hic.
*Hæredi datur tempus ad executionem uoluntatis teſtatoris anna-
le, niſi reſtringatur.*
6 *Ad iter arripiendum terminus datur.*
7 *Pœnæ quandoque ponuntur plures, & quando.*
Regere non merentur irretiri periurio.
8 *Ex tunc, aduerbij ſignificatus.*
Et nunc,aduerbij additio in ſententia non neceſſaria.
9 *Primogenitorum ius quadruplex, & in quibus conſiſtat, nu. 10.
11. & 12.*
*De eorum antiqua benedictione cum eius explicatione, numero
11.*
10 *Geniture ordo unde profectus.*
*Ducatus,comitatus, & marchionatus non diuiduntur, & quo iu-
re, & cui filio competat.*
Filijs principum quibuſque quid tribuendum.
12 *Primogenituræ ius nequit pater auferre, & quando, & qualiter
poſſit agere filius.papa uerò poteſt, num.13. & 16.*
13 *Papæ poteſtas in reges, & regna quæ.*
Primogeniti filius an præferatur patruo,aliò reijcit.
14 *Epilogus,& additio gloſſarum. num.15.*
*Votum ſuum quando poſſit, & teneatur quis per alios exequi,e-
tiam poſt mortem,& teneantur hæredes.*
Quando dilatio concedatur ad exequendum.
Et quando nec mittere teneatur.& quando dilatio concedatur.
Ex uoto nudo naſcitur obligatio.
In uoto omni perſonali conditio generalis ſubintelligitur.
16 *Regnum competit primogenito, & ſupra, numero 9. 10. &
11.*

CAPVT VI.

1 LIcet uniuerſis. Caſus. Eccleſia
†compellit lai-
cum ad executionem uoti ultramarini p
excommunicationem, & bonorum ſub-
tractionem.& primò ponit exordium.ſe-
cunda ibi, Accepimus,narrat factum.tertia ibi,Man-
damus, concludit. quarta comminatur, ibi, Ne ſi o-
nus [*Liberum*] per hoc patet, quòd non loquitur
de his, ad quæ quis obligatus eſt lege, tunc enim
tene-

enim tenetur duplici iure, ex præcepto ſcilicet, & ex
uoto, ſicut eſt in decimis, de deci. capitulo ſecundo,
& capitu.tua. in neceſsitatibus enim non eſt liberali-
tas,ff.de adimen.lega.l.rem legatam. an in indifferen-
tibus, cum quibus & ſine quibus poteſt eſſe, & non
eſſe ſalus, poteſt homo uti libero arbitrio, ut nube-
re,ordinari,profiteri,& not.28.diſtinct. de his.23. q.4.
§.1.hæc enim ſuademus, ſed imperare nõ poſſumus.
32.q.1.integritas,ſecundum Hoſtien.[*In uouendo*] dice-
2 batur†in anti.nec neceſsitas in uotis locum habet,ſed
uoluntas [*In forti manu*] & ſic non expediebat hoc re-
dimi,infra eo. quod ſuper his [*Corde humili*] aliter non
ualet pœnitentia,de pœni.diſtin.3.[*Maledictionis*] hæc
pœna non excludit aliam, ſcilicet priuationis ſucceſ-
ſionis, ut ſequitur. Inno.[*Commiſit*] dicit Goff.ꝙ pater
3 †poteſt filium in poteſtate ſua conſtitutum inſtituere
ſub conditione,ſi adimpleat uota ſua, ſi uotorũ exe-
cutio ſit poteſtatiua:ſecus ſi caſualis,uel mixta, C. de
a inſti.uel ſubſti.ſub conditione,ſi pater.[a] an ſit idem in
nepote,ibi no.in 1.glo.quòd ſic.ſi ſuus hæres eſt:quia
nullus illum præcedit:aliàs ſecus.Primum dictum te-
net Bart.in Veneri.Lau.& Dama.tit.q. 1.inducunt ẽt,
l.ult.ff.de condi.inſti.ad hanc decr. reſpondent, ꝙ hic
filius approbauit recipiens crucem:& hic non fuit in
4 ſtitutio,ſed commiſsio[*Sine dilatione*] unde† & ſine di-
latione adimplere debuiſti.22.q. ſi.c. uno [*Promiſiſti*]
quo ad pœnam priuationis hæreditatis,ſup.maximè,
ſed quo ad perſonalem coactionem legas propriè ſe-
cundum Inno. Ex uerbis ergo oris ſui obligatus fuit,
de renun.niſi regula.ſicut, de teſta. Ioannes, ſecundũ
5 Hoſtien.[*Solicitudinibus*] poſtponenda† ſunt hæc tem-
poralia, cum agatur de animæ ſalute. Nil enim pro-
deſt &c.de ſimo.Mattheus [*Ad feſtum*] forte reſtringi-
tur hic tempus annale, quod communiter datur hæ-
redi à monitione iudicis,ut ſupra de teſta. nos quidẽ:
quia iam fuerat in mora ſecundum Hoſtiẽ. [*Debitum*]
& infra dicit, Propoſitum. erat enim duplici iure de-
6 bitum,ut eſt dictum [*Iter*] datur† hic terminus ad iter
arripiendum.ſic,ſupra de appel.perſonas,ĩ.de elec.cu
pientes,de offi.ordi. quamuis, lib.6.[*Proſequaris*] con-
cor. iura proximè alleg.[*Hæreditatis*] ſcilicet ducatu,
quem habebat ſecundum Hoſtien.qui dicit,ꝙ tres e-
rant fratres. primus erat Rex. ſecundus inſtitutus fuit
in ducatu,& acceptauit.tertius ſine terra, uel ſine ma
gna terra. prima igitur pœna, quòd perdit ducatum.
ſecunda excommunicationis.tertia ordinationis ſuc
7 ceſsionis per ius geniture.Imponũtur† autem plures
pœnæ:quia in pluribus offendit,de re iudi.cum æter-
ni,ad finem.priuatur hæreditate,quia ius offendit.ex-
communicatur, quia papæ mãdatum contemnit, de
maio.& obedien.c.2. Item quia offendit defunctum,
fidem ſuam uiolat:ſubtrahit terræ ſanctæ ſubſidium,
quod promiſit. non eſt mirum, ſi iure primo genitu-
ræ priuatur. nam & ſufficeret horum ultimum, quia
non merentur regere irretiri periurio, de iureiuran.
querelam. nec ad hoc punitur, quantum deberet ſe-
cundum Hoſtien.[*Onera*] facit de regu.iur. qui ſentit,
8 cũ ſuis concor.lib.6.[*Ex tunc*] ſcilicet à feſto† exaltatio
nis ſanctæ crucis in antea: & nota non eſſe neceſſariũ
b in prolationibus harum ſententiarum [b] uti hoc uer-
bo, quo utuntur moderni iudices, ſcilicet, ex nunc,
ut ex tunc &c. & uide,quod dixi de appella.præterea.
2.ſuper uer. excommunicatum [*Iure*] de triplici iure
9 †primogenitorum, not. ſeptima quæſtione, prima,
quod periculoſum, ſcilicet quòd in feſtis pro aliis ſa-
crificia offerebant: ſedebant ad dexteram patris, &
duplicem ciborum partem habebant, additur per
hoc,quòd recipiebant duplicem partem hæreditatis,
habebant etiam finalem benedictionem à patre, &
quòd in ſolennitatibus benedicebant fratribus [*Ordi-*

10 *ne† geniture*] procedit hoc de generali conſuetudine,
quæ fulcitur etiam.l.Federici imperatoris.ſecundum
quem ducatus,comitatus,& marchionatus non diui
duntur,ut in l.de feu.non alienan.ſine conſenſu ma-
io.domini,imperialem,§.præterea.quod ius eſt in ho
norem,& fauorem imperii, ut principatus,qui ſub ip
ſo ſunt, integri perſeuerent, argum.ff. de exercito. ne
in plures, de pigno. ex literis, de præben. maioribus,
quamuis autem hoc ſit imperio honorabile & utile,
tamen de facto non bene ſeruatur, cum etiam filiæ
partem ſuam extorquere nitantur: pro qua ſi ſaltem
fidelitatem primogenito faceret,tolerari poſſet ſecũ-
dum Hoſtien.ſecundum quem aſsignandum eſt cui-
que, unde conſiderata nobilitate, & facultatibus
principatus honeſtam ſuſtentationem poſsit habe-
re,argumen.C.de libe.præte.& exhære. maximum ui
tium, ſupra de teſta. Rainaldus, uer. quoniam idem.
ita tamen,quòd tantum remaneat primogenito, un-
de honorem teneat principatus, & quòd alii partes
æquales habeant, eſſet corrigendum, & quòd ex illa
fidelitatem non faciant, licet dicant ſe ex eiſdem pa-
11 rentibus genitos. De† primogenitis uerò tractatur
Gen.26.& 27.Ad Hæbreos duodecimo,& per aucto-
ritatem Gen.27.patent primogenita ibi,Det tibi deus
de rore cœli,& de pinguedi. terræ, abun. fru.ui. & o-
lei.Ecce dominium hæreditatis, & temporalium. Et
ſeruiant tibi populi, ideſt ruſtici, & plebeii. Et adorẽt
te tribus, ideſt nobiles. Eſto dominus fratrum tuo-
rum,& incuruentur ante te, faciendo fidelitatem, &
obedientiam exhibendo & reuerentiam. facit etiam
pro primogenito, quòd hoc ius.l. canonica robora-
tur,& prioritas temporis etiam pro ipſo facit. de ma-
ioritate,& obedientia,capitulo primo, & regula, qui
12 prior, libro ſexto, de regulis iuris. Sed† nunquid pa-
ter primogenito poteſt hoc ius auferre ſic firmatum
l.canonica,diuina,& conſuetudinaria dando illud po
ſteriori ſine cauſa? Dicas quòd non,ff.de lega.1.l. ne-
mo,ſupra de teſtamen. requiſiſti, ſupra de foro com-
peten. ſi diligenti. Legitima enim primogeniti eſt to-
ta hæreditas huius principatus; ergo ſine cauſa pri-
mogeuitus illa priuari non poteſt. de hoc de teſtam.
Rainucius.Succedit ergo in totum proponendo que
relam, uel agendo ad ſupplementum,ſi aliter ordina
tum eſſet,niſi minori parte contentus eſſet,uel ſuum
ius uendat,ut Eſau.argumen. de teſta. officii. Nec ob.
quòd Iſaac præpoſuit Iacob: quia Eſau renunciaue-
rat,& fuit inſtinctu ſpirituſſan.23.quæſtio.2.quæritur,
& §. item opponitur. & eodem modo reſpondetur,
quòd Iacob præpoſuit Effraim,gen.48.De his autem
non redditur ratio naturalis niſi in tantum, quia ſic
placuit deo. & facit quod dixi, ſupra de reſcriptis, ſi
quando. Dixit enim, Iacob dilexi &c. Malach.primo
A.[*Priuandum*] & ſic eſt canon ferendæ ſententiæ:alias
priuatum, & ſic eſt latæ [*Deuoluendum*] propter multi-
13 tudinem culparum,de quibus ſupra dixi,priuat† hũc
papa iure primogenituræ, quod poteſt. habet enim
c poteſtatem ſuper reges, & regna.[c] ſupra de maiori.&
obedien. ſolitæ. unde deponit reges. 15.quæſtio. 6. a-
lius,& imperatores, de re iudica.ad apoſtolicæ, libro
ſexto,cum & eos confirmet, de electio.uenerabilem,
ſecundum Hoſtien. libellum ſecundum huius decre.
d formam, uide in Specu. eodem titu. & quod [d] ibi di-
xi. & an in hoc iure filius primogenitus præfereba-
tur patruo, dixi plenè ſuper rubri. de feudis, uer. re-
14 deundo. ¶Tertia† gloſſ. arguit quem poſſe pro alio
&c. ¶Vltima gloſſ. ſignat contrarium, & tripliciter
15 ſoluit. ¶*In† 4.gloſſ.ibi, quamquam*] uide de uerborum ſi-
gnificatione, Abbate, in gloſſ. penultima. ¶*In glo. ar-
gum.quòd,ibi,animæ defunctorum*] ubi de hoc, & 82.diſtin.
presbyter,& de pœni.diſt.3.c.4. dixit hic Inn. licitum

& debitum eſſe nouenti uotum ſuum per alium exe-
qui, ubi per ſe hoc non poteſt, vt patet hic in rege, qui
moriebatur. nam ſi per ſe exequi poſſet, licet inutili-
ter, uel non ita utiliter, ut ſi eſſet claudus, uel mutila-
tus, tamen ſi non ob ſubſidium uouiſſet, ſed ob deuo
tionem tantum, ut ſcilicet loca ſancta uideret, & uiſi-
taret, perſonaliter ire deberet. Idem eſt etiam, ubi uo-
uit propter ſubſidium: ſed eſt talis, qui defectum ſuũ
poteſt ſupplere per alios, quos ſecum ducet: in utro-
que tamen caſu admittitur compenſatio, ſiue redem
ptio, infra eo. magnæ, & c. ſequen. poteſt tamen inter
iſtos hæc differẽtia aſsignari: quia illi, qui uouent pro
ſubſidio, ſi morte, uel alio perpetuo impedimento
detineantur, coguntur aliis committere, ut eorum
uotum adimpleant: & etiam ſi hoc non fecerint, ta-
men hæredes compelli poſſent, ut uel uotum patris,
ſeu teſtatoris exequantur, uel expenſas & ſubſidium,
quòd pater, ſiue teſtator facturus erat, ipſi faciant. nã
uouiſſe intelligitur is, qui uotum emiſit in ſubſidium
terræ ſanctæ, hoc ſiue per ſe, ſiue per alium faciendũ.
unde ad hoc complendum hæredes ſunt compellen-
di, argum. hic. nam in contractibus ſuccedunt, C. ut
actio, ab hærede, & contra heredem, l. unica. Ex nudo
autẽ uoto obligatio naſcitur, ff. de pollici. l. 2. in prin.
& nuda ꝓmiſsio obligat, ſi facta ſit ciuitati, ff. de pol-
lici. pactum. multo fortius facta deo, uel ſubſidio ter-
ræ ſanctæ: quia deus inter ſimplicem loquelam, & iu-
ramentum non facit differentiam. 33. q. 5. iuramenti.
unde & ex pacto nudo dat actionem, ut patet in eo,
quod le. & no. ſupra de pact. c. 1. & 3. tenentur ergo hæ
redes, arg. infra eodem, quod ſuper his, & ca. ſequen.
ubi uero propter deuotionem uidendi terram ſan-
ctam uotum emiſſum eſt, non tenetur mittere is, qui
vouit, ex quo iuſto & perpetuo impedimento detine
tur propter cõditionem generalem, quæ in omni uo-
to ſubintelligitur perſonali, ſcilicet, ſi potero, ut patet
in eo, quod no. ſupra eo. ſcripturæ, ſuper uer. religio-
nis, ſecundum Innocen. cuius eſt mens huius gl. à ſu-
periori, uer. hæc autem, citra. & hoc eſt uerum ſecun-
dum Hoſt. quando impedimentum ſuperuenit. nam
ſi tempore, quo uotum emiſit, impeditus erat, uide-
tur vouere, vt redimat: aliàs cenſeri debere irriſorium
tale uotum, argum. infra eo. c. 1. & c. quod ſuper his,
§. rurſus, & c. ex multa, §. de clericis. Temporali autẽ
impedimento detento datur dilatio, infra eo. de ſen-
ten. excomm. à nobis. 2. §. forma, & infra eo. quod ſu-
per his. §. unde credimus, uer. ſecundis. ¶ *In glo. frater, in
fine*] finxit ſe longius ire, 1. queſtio. 1. §. ex his uerbis,
uer. quod ut plane. ¶ *In glo. ult. ibi, Syluester*] ubi de hoc,
16 & ſupra de teſta. ſi heredes [*& in fine*] Dicit † Hoſtien.
ꝙ huic in regno nõ competebat legitima: quia ſolus
frater primogenitus regnum habet. Loquitur ergo
de ducatu ſecundum eum, quod habebat ex ſucceſ-
ſione paterna: vel ſ̃m eum, licet legitima reſeruetur fi
lio, ex poſtfacto, tamen ei propter nimiam contuma
ciam aufertur, de hoc in pre. decre. ſi heredes.

SVMMARIVM.

1 *Votum ultramarinum papa commutat, & quando, & in qua.*
2 *Epiſcopus debet ponere ſe murum pro eccleſia ſua.*
Excommunicationis gladius diſcretè ſuſpendendus.
3 *Crux ſignum quorum ſit.*
Vrbs, pro Roma accipitur abſolutè.
4 *Aequitas quid.*
Licent aliqua, quæ non decent, nec expediunt.
5 *Licere equitatem, decere honeſtatem, expedire utilitatem reſpicit.*
Attendere debet hæc tria ſpecialiter papa.
Papæ quid liceat, deceat, & expediat.
Cauſa actus noſtri qualia eſſe debeat, & unde ſumatur, uer. ſed quærit.
Vtilitati minori ſemper anteferenda maior, & quo caſu, ſic & rei publicæ, ibid.
6 *Reſpicere retrò, quis dicatur.*
Senectus ipſa morbus eſt.
Votum per procuratorem, quando exequi non liceat.
7 *Clericus ſine licentia epiſcopi tranſit monacatum.*
Epiſcopus an peregrinari poſſit abſque licentia, & cuius, non ſubeſt imperatoris legi. nu. 8. 9. 10. & quamdiu abeſſe liceat, ibidem. num. 8.
Quando metropolitano.
8 *Neceſſitas non habet legem.*
Reſidens cenſetur, ſi iura eccleſia proſequitur epiſcopus.
Ad tempus, ſi dicatur, non porrigitur ultra annum.
9 *Votum epiſcopi an teneat emiſſum ſine permiſſu ſuperioris, & quod, num. 14. & 15.*
Non quod fit, ſed quod fieri debet, attendendum.
10 *Genus tantum ualet, quantum ſpecies, & qualiter.*
Epiſcopi peregrinatio ſine ſaltem conſilio capituli fieri non debet.
11 *Inter præcepta, & prohibitiones differentiæ, remiſſ.*
Votũ ſuccedit præcepto legis ueteris, uel ei æquiparatur, & quod redimatur, & quod commutetur, quod minimè, num. 12. & quo modo præfiguratum in lege, ibid.
Subrogatum debet habere naturam eius, in cuius locum ſucceſſit.
12 *Primogenitorum redemptio, & commutatio quid ſignificabant olim.*
Aſinus, pro religioſo in lege accipitur.
13 *Conſcientiæ uis quæ.*
Familia epiſcopi gaudet eius priuilegio.
15 *Neglecta uidentur, quæ ſpecialiter non notantur.*
Specialia magis, quàm generalia conſideranda.
16 *Suffragium gloſſarum.*
Regens prouinciam eius fines non debet exire, niſi in caſu.
Accuſantis non proſequentis pœna.
17 *Additio gloſſarum, num. 18.*
Coniecturis locus in incertis.
Vouere, quis non cogitur.
Vota non ſunt auare per clericos extorquenda.
Auctoritas ſuperioris excuſat, & quando, in fine.
18 *Ad regis exemplum uiuitur.*
Edicta minus ualent, quàm uita regis.
Rector qualis ciuitatis, tales & habitantes in ea.
Maximè, dictio dubitatiua, §. penul.

CAPVT VII.

1 MAgnæ. Ex cauſa † commutat papa vo-
tum vltramarinum in vigilias,
orationes, & ieiunia, tunc maxime, cum
ceſſat cauſa, quæ uouentem ad uotum in-
duxit, ita etiam, quòd expenſæ fiendæ in eundo, ſtan-
do, & redeundo integraliter mittantur in ſubſidium
terræ ſanctæ. poteſt autem diuidi in tres partes. in pri-
ma facti narratio: in ſecunda allegatio pro & contra.
in tertia diffinitio. ſecunda ibi, & quidem. tertia ibi,
2 Cum igitur [*Grauaretur*] forte † capiebantur clerici.
fiebant exactiones eccleſijs, & ipſarum hominibus,
& tunc debet ſe ponere murum & cœtera. ſupra, de
renun-

ANNOTATIONES.

a ¶ Si pater. Ibi glo. tenet hoc non eſſe uerum quò ad licentiam, per l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. teſta. & idem glo. in l. ſuus, ff. de hære. inſtitu. ubi uide Bar. & Bal. in l. ſi pater, hic alle. & d. Bar. de Saly. & per ipſum in præalleg. l. quoniam in prioribus.

b ¶ Harum ſententiarum. Iſta autem non fuit excomm. modo lata, ſed mandatur iam lata publicari, licet Roſ. cõtra. de quo uide Io. And. in Spec. de uoto, §. 1. in princ. ubi dicit hic loqui de excommunicatione iam lata contra cruceſignatos.

c ¶ Et regna. Facit. c. 1. de ſupplen. ne. præla. lib. 6. & uide Old. cõſi. 64. & uide qui ſi. ſint legi. per uenerabilem, in glo. de facto, & ſuper illa Ioan. And.

d ¶ Et quod. Vbi ponit utiles quæſtiones pro intellectu. c. & uide in c. ſine culpa, de reg. iu. lib. 6. in quæſtione ſi.

renunciatio. niſi, ſicut fecit beatus Thomas Cantua.
de quo infra de homici. ſicut dignum: aliàs videretur
potius cuſtos chartarum, quàm rerum. 16. quæſtio. 1.
in canonibus, ſecundum Hoſt. [*Comitem*] huius baili-
ui committebãt hos exceſſus, & epiſcopus diſcretus
ad tempus ſuum gladium ſuſpendebat ſecũdum Ho-
ſtien. qui remittit ad no. de ſenten. excom. cum me-
dicinalis, lib. 6. [*De facili*] q. d. ſine probatione ſenten-
tiarum, in quibus & animarum pericula, & magnum
ſcãdalum imminebat ſecundum Hoſtien. [*Ad ipſum*]
3 comitem [*In ſignum*] ſecũdariò [*Crucem*] crux † eſt ſignũ
peregrinationis, ut hic. Ordinis, de reſtitu. ſpo. cum ad
ſedem. Dignitatis, de priuilegiis, antiqua. Goff. [*Audi-
ta*] in itinere [*Fruſtratam*] uide quod dicam, de accuſa-
tio. c. 1. lib. 6. [*Vrbem*] Romam, ſcilicet, de pœniten. &
remiſsio. c. 3. inſtit. de iure natu. §. ſed ius quidem [*Sta-
tum*] miſerabilem, & oppreſſum, & magis ex abſentia
epiſcopi deſolatum [*Et infra*] in antiqua ſequitur, deli-
berare diſpoſuimus, an Trecenſi eccleſiæ miſericor-
diam faceremus te ad agendam ipſius ſolicitudinem
remittentes: an, ſicut tenebaris, ex toto te iter arreptũ
perficere pateremur. Hoſtien. [*Aequitatem*] ideſt quid
4 † de æquitate, & iuſtitia ſit faciendum, Innocentius.
Hoſtienſis dicit æquitatem ſecũdum beatum Cypria-
num, Iuſtitiam dulcore miſericordię temperatam, de
tranſact. capitu. finali [*Deceat*] aliqua licent, quæ nõ de-
cent, vt filiam ſine patris conſenſu contrahere. de hoc
de deſpon. impube. c. 1. Sed nec expedit, quia plerũq;
laborat cõtra propria commoda. C. de ſpon. ſi pater,
Goff. Nec omnia, quæ licent, expediunt. 11. q. 1. aliud
5 [*Vtilitatem*] hic patet, quòd † propriè licere æquitatem
reſpicit, decere. honeſtatem, expedire utilitatem. ad
idem de elect. cum non deceat, & c. cum expediat, lib.
6. & hæc tria principaliter attendere debet papa, ꝗ ſu-
per omnes eſt, de ele. licet, ad fi. ſecundum Hoſt. Qui
quærit hic, quid liceat papæ, qui reſpondendo dicit,
imò quid non licet. omnia enim ſibi licent, dummo-
do non faciat contra fidem. 40. diſt. ſi papa, nec aliàs
peccet mortaliter, à quo nulla dignitas excuſat, ff. ad
l. Iul. de ui priua. l. penul. ante fi. uer. non puto autẽ ue-
recundiæ, nec dignitati, nec pietati conuenire quicq̃
nõ iure facere, intelligas, quod ſit mortale: aliàs ſecus
in papa, ut patet ex inferioribus. & quo ad mortale
non committendum, omnis Chriſtianus ſubeſt pro-
a ximo quò ad correctionem euangelicam[a]. 2. quæſt. 1.
ſi peccauerit. hoc ſaluo, ꝙ ſi papa non deuiat à fide, ꝑ
nullum poteſt condemnari, ut patet in no. de conceſ-
ſio. præben. propoſuit. & hoc eſt intelligendũ de mor
talibus, ex l. diuina. ſecus de mortalibus, per l. canoni-
cam, uel humanam, in quibus licet papæ quodlibet.
Exemplum in eo, quod legitur & de not. ſimo. c. fin.
de accuſa. ad petitionem. uide quod dicam de accuſa.
licet, in glo. corrigit, & quod dicam de ſimo. per tuas,
b 2. in fine magnæ gl.[b] Sed quærit, & ſi ſic omnia liceãt
papę, nunquid deceant? Reſpondet, ſi ſubeſt iuſta cau
ſa deuiandi à iure, quod ſibi licet, decet, & è cõuerſò,
infra eod. de accuſa. cum dilecti. Et ſumitur hæc cau-
ſa ex uno de quatuor, ſcilicet ex qualitate negocii, ꝑ-
ſonæ, loci, aut temporis, de tranſact. c. fi. cum ſuis con-
cor. Si uerò non ſubeſt cauſa, uel ſubeſt non ſufficiẽs,
nõ decet ipſum à iure aliquatenus deuiare, C. de legi.
& conſtit. digna uox. 11. q. 1. peruenit, de ſtatu mona.
c in ſingulis[c]: ſed ſi ſubeſt cauſa, licet minus ſufficiens,
minus dedecet, alleg. quod me. cauſ. ſacris. dicit ergo,
ꝙ cauere ſibi debet in faciendis diſpenſationibus. re-
mittit ad nota. de elect. dudum. 2. uer. inſuper. & in ꝓ-
uiſionibus eccleſiarum, remittit de præben. graue, de
elect. nihil eſt. & generaliter in omnibus gratiis faciẽ-
dis, quæ cum gratiæ ſint, ſunt purè & gratis faciendæ,
de ſimo. in tantum. remit. ne præla. uices ſuas. c. 1. Quę
rit demum, cum ſecundum prædictum modum om-
nia liceant, & deceant, nunquid expediant? Reſpon-
det, ſi ordine iudiciario agitur, ſemper expedit iuſti-
tiam facere, & nũquam illam peruertere. remittit au-
tem de re iudi. in cauſis, licet quandoque propter ſcã
dalum differatur. remittit de iudi. nouit, de renun. ni-
ſi, §. pro graui. Expedit tamen utilitatem reipub. præ-
ferre utilitati priuatæ. & expedit ſaluis ſubſtantialibus
ueritatis dialeticos amputare, & lites abreuiare, maxi-
mè in electionibus, & ſi. ſupra de app. oblatæ. quod
& ſi uerum ſit in omni iudice, ſuper omnes tamen in
his potens eſt papa, de accuſatio. ad petitionem, ad fi.
Tradit autem hanc regulam, cum quæritur, an expe-
diat id, de quo agitur, quòd ſemper ſalua peruerſione
iuſtitiæ, dummodò id liceat, minori utilitati præferẽ-
da ſit maior, quod eſt de propria ſignificatione huius
uerbi, Expediat [*Euangelio*] Lucæ. 9. de elect. quorun-
6 dam, lib. 6. [*Reſpiciens retrò*] poſt † aratrum reſpicit, qui
poſt exordia boni operis ad mala reuertitur, quæ di-
miſit, de pœn. diſt. 2. pennata [*Clericorum*] q. d. quòd cle-
rici unum deum prædicant, & alium colunt. Leui-
ti. 4. [*Seneſcentis*] ſenectus ipſa morbus eſt. uide in Hie-
ro. ſuper pſalmo. 89. [*Labores*] arg. contra, ſupra de do.
& contu. cum dilecti, uer. expectantibus. Solutio. ibi
poterat propria auctoritate procuratorẽ mittere, un-
de non excuſatur, niſi ueniat, uel mittat. hic ſecus, q̃a
deſiderabatur perſona ad exequendum uotum per-
ſonaliter obligata, de offi. dele. c. fi. quare, cum ſua au-
ctoritate non poſsit alium mittere, nec commodè ꝑ-
ſonaliter uenire, debuit ei ſubueniri: quia nec ad im-
poſsibile obligatur, ut ſupra eo. ueniens, ſecundum
Hoſtien. [*In contrarium*] ſcilicet quòd diſpenſandum ſit
uotum [*Suſpiria*] ad ſimilitudinem mulieris, cuius uir
7 recedit ſecundum Hoſtien. [*Potius*] unde † ſine licẽtia
epiſcopi clericus tranſit ad monacatum. 19. quæſtio.
2. duæ. epiſcopus non, de renun. niſi, de reg. licet, ſecũ-
dum Io. [*Aſtrictus*] de exemptis indiſtinctè ſit uerum.
alii uerò & ſi non poſsint cedere, ſupra de transla. per
totum, quare non poſſunt de metropolitani licentia
peregrinari? Reſpondet Hoſtien. quia in materia epi-
ſcoporum metropolitanis prohibitum intelligitur,
quicquid expreſsè non inuenitur conceſſum, ad hoc
de translatio. capitu. ſecundo, uer. ſed neque, nec ob.
in aucten. de ſanctiſ. epiſ. §. interdicimus, col. 9. ubi ꝙ
epiſcopus ultra annum eccleſiam non debet dimitte
re ſine licentia patriarchæ metropoli. uel imperato-
ris: quia illud non tenet in imperatore, quod eſt pla-
num, de decimis, tua. 1. nec quò ad metropolitanum
per hãc literam ſecundum Hoſtien. ſecundum quem
8 † alibi non inuenies ſic expreſſum, quod nec ad tem-
pus ſine papæ licentia debeat ſe epiſcopus ab eccleſia
abſentare, niſi neceſsitas immineat. illa enim legem
non habet, de obſer. ieiu. conſilium, & ſi iura eccleſię
proſequitur, cenſetur reſidens, de cleri. non reſiden.
ex parte. ſecund. etiam ſi iurauerit, ut ibi. quod au-
tem dicit, ad tempus, intelligitur ultra annum, ut ſic
quod de anno dicit autem adhuc durat. Quicquid au
tem ad tempus ſit dictum, dicit ipſe Hoſtien. quòd
ſpeciale uidetur in ultramarino uoto, ut ſicut religio
ſus & ſponſus carnalis illud emittit, infra eodem, ex
multa, & c. fi. ſic & ſpiritualis, ſcilicet epiſcopus. unde
patet, ĩ. ꝙ ab iſto recipitur redemptio ut obligato, ut
9 patet in ſequentibus. dicit † etiam, ꝙ quotidie ſic expe
rimur, ſ. ꝙ epiſcopi ſine licentia papę crucẽ aſſumunt
& hoc uotum emittunt. Quidam uerò ſequuntur al-
legationes huius tex. quas ſi ſequi uolueris, dic ſecun-
dum Hoſt. hoc. c. non obſtare cum concor. intelligẽ-
dũ. n. hoc eſt, ꝙ & ſi uotũ nõ teneat quò ad ſuperioris
præiudicium, ſi cõtradicere uelit: tenet tñ quò ad uo-
uentem. ſimile de arbi. cum tempore, de renun. quod

in dubiis. Nec obſt. ſi de facto ſit contrarium: quia nō
quid fiat, ſed quid fieri &c. de electio. cum cauſam, &
multa per patientiam &c. de præben. cum iam dudū.
nec cadit in his conſuetudo, de conſue. cum uenera-
bilis. Ad horum autem concordiam dici poſſet ſecun
dum Hoſtien. quòd quando ad prædicationem de-
mandatam per papam fit generale paſſagium, tunc
intelligatur omnibus epiſcopis data licentia genera-
lis aliàs requiratur ſpecialis: cui dicto uidetur cōcor.
Pet. dicendo tunc dari licentiam generalem, cum fit
generale paſſagium, & datur clericis licentia ſuos re-
10 ditus deferendi[*Vel ſpeciali*] no. ſecundum†Hoſtien. ad
illud uulgare, quòd tantum ualet genus quò ad om-
nia, quantum ſpecies quò ad quædam, ff. pro ſocio,
actione, §. renunciare, de præben. accedens [*Quod*] a-
liàs quo, aliàs qua, ſcilicet peregrinatione [*Tamdiu*]
quaſi dicat, quòd modicam peregrinationem facere
poſſet ſine licentia papæ ſecundum Innocen. ſecun-
dum quem etiam, cum longa peregrinatio epiſcopi
ſit magnum negocium, non debet fieri ſine conſen-
ſu capituli, de his, quæ fiunt à prælato, quanto. uel ſal-
tem conſilio ſecundum Hoſtien. [*In lege ueteri*] Exod.
11 13. & 34. Numeri. 18. [*Præceptum*] uide † quod dicam
de differentia inter præcepta, & prohibitiones, inf. de
pœniten. & remiſſ. quòd quidam, ſuper 1. gloſſ. [*Non
minus*] innuit, quòd uel magis, uel ſaltem æqualiter
obligabat olim præceptum, ut hodie uotum. Si uerò
diceres obligationem uoti ſuccedere in locum obli-
gationis præcepti, adhuc idem infertur, ut ſcilicet de-
beat eandem naturam habere, ſicut de re, quæ alteri
rei ſuccedit, dicitur, ſupra ut lite pendente, eccleſia, i.
in fi. & de actione, ff. ſi quis cau. ſi eum, §. qui iniuria-
rum, de cenſi. ſignificauit, ubi de hoc, de baptiſ. ma-
12 iores, uer. cum ergo [*Redderentur*] & ſic nec † redime-
bantur, nec commutabantur. & huic æquiparamus,
& per id figuramus hodie uotum neceſſariū, de quo,
ſupra eodem. capitulo primo, per ſequentia uerò uo-
luntarium[*Redimerentur*] figuratur per hoc uotum ul-
tramarinum in caſibus hic, & infra capitu. proximo
[*Commutarentur*] figuratur per hoc uotum peregrina-
tionis, & continentiæ in caſu, de quo, ſupra capitulo
primo. Cōmutabatur enim in primogenitum aſini,
per quem intelligimus religioſum. unde & quidam
ſanctus pater quærenti, qualiter poſſet eſſe bonus reli
gioſus: reſpondit, ſi ſcires eſſe bonus aſinus, ſcires eſſe
bonus religioſus. commutatur in ouem, ideſt in ſta-
tum cōiugati, in quo habentur lac, lana, & caro, ideſt
temporales diuitiæ, & aliquæ carnales delitiæ, quæ cō
mutatio fit ex ui obedientiæ, ut extractus de monaſte
rio uſque ad mortem ſit obedire paratus. fiebat autē
eius commutatio, quia plus expediebat [*Ex hoc*] pro-
ximè dicto. & dicebat Hoſtien. quòd non fuit hic ne-
ceſſe recurrere ad argumenta, cum ſit expreſſum Le-
uiti. ultimo, quòd uota quædam redimuntur: quæ-
dam nec redimuntur, nec permutantur, & patet etiā
Numeri. 30. quòd ab illis, in quorum poteſtate ſunt,
ratificantur, & irritantur [*Non curantes*] hoc dicit pro-
pter ea, quæ dicta erant, ſupra uer. præterea[*Iniqua*] ta-
les peccant. 6. quæſtione prima ex merito [*Veritatis*]
concor. 11. quæſtione tertia. ſenti. & dic ut ibi, & c. nō
13 ſunt. Xenephon Socraticus. conſcientia † teſte didici
maledicta contemnere. Diogenes. ſuperat conſcien-
tia, quicquid mali confinxerit lingua. Ouidius faſto-
rum libro quarto. Conſcientia mens recti famæ men
dacia ridet. quomodo autem magni peccatores quā-
doque loquuntur talia, uide in Hier. ad Euſto. de uir-
ginitate. C. [*Audiſſet*] Matth. 25. [*Verbo*] ſcilicet non
omne, quod in os intrat, & capitulo penultimo [*Pro
14 te*] ſatis patet † hic, & ex ſequentibus, quod obliga-
tus erat, & tamen ſine licentia papæ uotum emiſe-
rat, de hoc ſupra dixi ſuper uerbo, aſtrictus[*Famulis*]
nota familiam epiſcopi gaudere ipſius priuilegio, de
officio Archidiaconi, capitulo finali [*Vſus*] forte quo
ad utilitatem ſanctę terræ utilius expendetur[*Indulgen
15 tiam*] ergo† patet, quòd de iure communi obligatus
erat ad exequendum uotum, ne fruſtratoria ſit hæc
indulgentia. & no. ſpecialiter notanda, niſi notentur,
uideri neglecta, ff. de iniur. item apud; §. ait. ad idem
de hæreticis, ſi aduerſus. & quòd magis conſideran-
da ſunt ſpecialia, quàm generalia, ſupra de offi. deleg.
16 quod translationem, ſecundum Hoſtien. ¶*In†4. gl. ibi,
ſi repetendi*] uide hanc & ſequen. de iureiuran. quemad
modum, ſuper gloſſ. 2. ¶*In gloſſ. maximè, ibi, illud obſeruan
dum*] regens prouinciam fines eius non debet exire ni
ſi propter uotum complendum, & tunc non debet
pernoctare. ¶*In glo. hæc tria, ibi, qui crimen*] accuſans, qui
non proſequitur, extra ordinem punitur, & ſumptus,
quos fecit aduerſarius circa iter, cogitur reſtituere.
¶*In ultima glo. ibi. §. ult.*] uide in præ. capitu. Abbate, ſu-
per ult. gloſſ. [*& ibi. l. ult.*] uide de teſta. cum eſſes, ſu-
17 per prima gloſſ. ¶*In†gloſſ. 1. in fine*] nam in incertis[d] tan-
d tum locus eſt coniecturis, de reg. iur. c. 2. ¶*In gloſſ. non
obſtante, in fine*] & de iureiuran. quemadmodum. ¶*In
glo. Dauid*] Pſalmus 75. notus in Iudæa deus. G. ¶*In glo.
uouete*] non enim cogitur quis uouere. unde per cleri
cos uota nimis auarè non ſunt extorquenda, infra de
cenſi. ex parte. ¶*In glo. ſcilicet apoſtatando, in fine*] ſed hoc
totum excuſat ſuperioris auctoritas ex cauſa interpo
ſita, ff. de his, qui no. infa. fur. §. qui iuſſu, & de præben
dis, niſi eſſent, Hoſtien. ¶*In gloſſ. iuxta, ibi, illud*] Claudia-
18 ni maioris [*& ibi, ad†exemplum*] & ibi, ſequitur, nec ſic
flectere ſenſus humanos edicta ualent, ut uita regen-
tis. Et Eccleſi. 10. Qualis eſt rector ciuitatis, tales & ha-
bitantes in ea. ¶*In glo. hic allegat, in fine*] inducens hic a-
lia tria, quartum addit in fine. ¶*In glo. maxime, in fine*] de
hoc de teſtamentis, capitulo ſecundo, ſed contra, inf.
eodem, ex multa, §. fi. & capitu. fin. dubitatiuum ergo
eſt, quod patet ex his, quę dixi ſuper uer. aſtrictus. ¶*In
e glo. hæc tria, in fine*] Io. concor. de reſcri. ſtatutum[e], & de
elect. cum non deceat, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶Euangelicam. Quò autem ad concilium omnis utriuſq;, de pœ. & remiſ. an ſit ſubditus, uide ibi Io. And. ſuper uer. omnis, & de fo. compe. ſignificaſti, in glo. ordinariæ.

b ¶Magnæ glo. Et iſto reſpectu dicitur in his, quæ ſunt ſimoniaca, quia prohibita, papam non poſſe committere ſimoniam. uide de offi. delega. ex parte, el primo.

c ¶In ſingulis. Et non eſt tutus, cum quo tunc diſpenſatur quò ad deum, licet quò ad iſtam eccleſiam ſecus. uide ſupra eo. non eſt, per Io. And. ſuper glo. 2. & ibi plures concor.

d ¶In certis. De iuramento uide Io. And. in c. uenerabilem, ſuper glo. tali modo, de elect.

e ¶Statutum. Vide Bart. in l. 1. ff. ad legem Iul. maie.

SVMMARIVM.

1 *Huius decretalis pars ubi.*
Votum ultramarinum exequi impedito cui concedatur dilatio, cui redemptio.
Diuiſio decretalis, uer. & eſt.
2 *Factum non uidetur, quod utiliter factum non eſt.*
Indiſtinctè quæ & quando ſint intelligenda.
3 *Mendicatio reprobatur.*
Mendici qui utiles & cui rei, & qui redigantur in ſeruitutem, nume. 4.
Vtiles dicuntur diuerſa cauſa homines, & num. 4.
4 *Impediti ad tempus, qui dicantur.*
5 *Ad impoſſibile quis non obligatur.*
Diſiunctiua, pro coniunctiua.
Expenſarum quantitas debet eſſe, quantum quis eſſet expenſurus, & quo caſu.

6 Indul-

6 *Indulgentias pro terræ ſanctæ defenſione papæ concedere licet.*
Infidelium terras nunquid liceat inuadere, nunquid eas licitè poſſideant, nu. 9. 10. 11. 12. & 13.
7 *Terra à principio communis, & quando diuidi cæpit.*
Diuiſio eius fuit bona & ratio.
Communionis effectus.
In bonis nullius quando res erant, & occupanti concedebantur, & quando non licebat occupatio.
8 *In homines dominium & iuriſdictio tam publica, quàm priuata quando cæpit, & quo iure, & quo tempore à deo exercita.*
9 *Poteſtas omnis à deo, & deo reſiſtit, qui ei reſiſtit.*
Principes ſuper homines conſtituuntur per electionem.
10 *Papæ poteſtas in fideles & in infideles etiam principes, quæ, & ad eum quæ pertineant, num. 12. 13.*
11 *Indulgentias dat euntibus ad defenſionem & recuperationem terræ ſanctæ.*
Infideles non cogendi ad fidem, tamen euangelij prædicatores ad ſe miſſos tenentur admittere, & ſi non obediant, puniendi, & quo modo, nu. 13. & qui tolerandi, & in quibus, ibid.
12 *Eccleſiæ, & Chriſtiani quod poſſident, poſſident iuſtè.*
13 *Per Chriſtum, quæ infideli ſubtracta, & ad fideles tranſlata ſint, & in papam.*
14 *Principes Chriſtiani quæ præſcribere nequeant, imò reſtituere teneantur.*
15 *Intentio uouentis attendenda plus, quàm uerba.*
Pænitens, pro imponente pænitentiam.
Pænitens ſe ſubmittere debet pænitentiarij interpretationi.
Comparatiuum, pro poſitiuo ponitur hic.
16 *Amore nihil uehementius.*
17 *Suffragium gloſſarum.*
Legis, ſi longius, ff. de iudi. intellectus.
Impediti per fortuitos caſus adimplere tenentur, cum poſſunt, & expectandi.
18 *Impedimenti temporalis & perpetui aliquæ differentiæ ex perſona impeditorum.*
Votum immutare quis poſſit, iuncta gloſſ.

CAPVT VIII.

1 QVod ſuper his. Pars† de fide in
ſtrumen. quod
ſuper his. & hoc dicit. Impedito ad tempus
exequi uotum ultramarinum conceditur
dilatio. perpetuò uerò impedito inducitur redēptio
in id, quod magis expediat terræ ſanctæ. & eſt cōmu-
nis diuiſio. ſecunda ibi, Nos autem, quæ primò dat ge
neralem doctrinam. ſecundò ponit duplicem diſtin-
ctionem. prima ibi, unde credimus, ſecunda ibi, Rur-
ſus. tertiò ſoluit ſecundam quæſtionem de conſulta-
tione deciſam [*Quæſiuiſti*] ſupple, quid iuris [*Vtiliter*] i.
2 ad utilitatem terræ ſanctæ. ex quo†no. ſecundum Ho
ſtien. non uideri factum, quod utiliter non eſt factū.
ad idem de transla. c. 2. §. ſed neq; [*Sine diſtinctione*] quā-
uis indiſtinctè ſcribatur, tamē iuſtæ exceptiones ſunt
admittendæ, ſupra de offi. delega. ex parte 2. Goff. di-
cebat Hoſtien. conſiderata perſona, cui ſcribitur, hoc
colligi, ꝙ ubi ius nō diſtinguit, nec nos diſtinguimus,
ff. de offi. præſi. l. 3. Conſiderata uerò reſponſione pa-
pæ colligitur contrarium, ad id. ff. de teſti. quæſitum.
Dicit autem legem, & mandatum ſemper intelligi in
diſtinctè, ut in primis, niſi ex cauſa rationabili diſtin-
guatur, ut in ſecundis, per prædictam decre. ex parte,
a & de reſcrip. ſi quando, de accuſa. cum dilecti[a] [*Abiece
runt*] & male, ſupra titu. proxi. uer. ſed nec decens [*Ip-
ſius ſigni*] ſcilicet crucis [*Compellas*] quærebat etiā quid
de uxoribus uouentium [*Illuc*] ad terram ſanctam [*In
defectum*] quia uictualia ſine utilitate terræ conſumūt
3 [*Mendicare*] no. quòd mendicatio reprobatur, & quòd
nullus huic neceſsitati ſe tenetur ſubiicere: quod quò
ad hanc materiam uerum aſſerit Hoſtien. quantum
ad illos, qui in totum ſunt inutiles, in auten. de que-
ſto. col. 6. C. de men. uali. l. una. lib. 11. Prædicatores e-
nim ſecundum eum, & ſi eos oporteat mendicare, te
nentur ire, argumen. hic, & infra capitulo primo, §. de
clericis. Sed & ribaldi, robuſti tamen & fortes, ſunt ibi
neceſſarij ad onera portanda, ad foſſata implenda, &
ſimilia. ſed & mechanici. & cultores. ut ſequitur[*Nobi
les*] reſpicit debiles [*Adducant*] iſti enim utiles ſunt. idē
4 † ſi ſint ſtrenui conſilio [*Vel artifices*] reſpicit inopes
[*De laboribus*] tales inopes, qui laborare poſſunt, ſi im-
miſcerent ſe eleemoſinis imperatoris, rediguntur in
b ſeruitutem, C. de mendi. ual. l. una[b], lib. 11. & no. 83. di-
ſtinctio. in principio[*Poſſeſſionum*] quantum ad agrico-
las[*Inhabitantium*] quantum ad artifices[*Diſtinguendum*]
quantum ad illos, qui utiles eſſent terrę ſanctę: ſed for
te detenti aliquo impedimento non poſſunt illuc ac-
cedere [*Temporalem*] puta febrem, uel aliam infirmita-
tem, de qua tamen ſperatur, quòd in breui conuale-
ſcere debeat [*Primis*] ſcilicet temporaliter impeditis
[*Secundis*] ſcilicet impeditis perpetuò[*Ac rerum*] ſcilicet
ipſorum perpetuò impeditorum [*Quas poſſunt*] quia
5 †ad impoſsibile non obligantur, ſupra eod. ueniens,
in fine [*Aut*] pro & [*Facturi*] non debent ſe exinanire.
unde & licet plus mittere poſſent, quàm expenſuri
eſſent, non tenentur hoc facere: nec tantum, ſi illud
non poſſunt ſecundum Hoſtien. [*Per alios*] ſoluit ergo
quis uotum per alium. de hoc, ſupra eodem, licet[*De-
fenſionem*] non dicit impugnationem: hoc tamen non
6 eſt dubium, quòd licet papæ indulgentias dare, & fi-
delibus ſuadere, ut terram ſanctam, & fideles habitā-
tes in ea defendant. 23. quæſtione octaua, igitur, & ſæ-
pe, & capitu. ſequentibus. Sed nunquid licitum eſt in-
uadere terram infidelium, uel quam tenent? & qui-
dem in ueritate domini eſt terra &c. ſupra de deci. tua
nobis, §. primo. Ipſe enim deus eſt creator omnium
& uniuerſorum: & hæc omnia ſubiecit dominus ra-
tionali creaturæ, propter quam hæc omnia fecerat,
7 Gen. capitulo primo. Hæc† igitur à principio fuerant
communia, quouſque uſibus primorum parentum
introductum fuit, quòd terræ diuiderentur, & limita
rentur, ac appropriarentur, ut unuſquiſque, quod ſuū
eſſet, ſciret, quod & de iure gentium introductum eſt
diſtin. 1. ius gentium. quod dic ut no. ſupra de fide ca-
tho. cap. primo, § hæc ſancta trinitas. ſuper uer. diſpo-
ſitionem. nec fuit hoc malum, imò bonum: quia cō-
munio parit diſcordiam, ff. de lega. 2. cum pater, §. dul
ciſsimis. & negligi conſueuit, quod communiter poſ
ſidetur, C. quando & quibus quarta pars debetur. l. 2.
poſt princ. lib. 10. fuerunt ergo à principio res, & poſ-
ſeſsiones, & bona alia in nullius bonis niſi dei, & ideò
occupanti concedebantur. quare & dictum eſt Deu-
tero. 11. Omnis locus, quem calcauerit pes ueſter, ue-
ſter erit. ſed ex quo ſemel occupata erant, nō licebat
ea aliis occupare prohibente hoc lege naturali: qua
unicuiq; dictum eſt, ne faciat alii, quod ſibi non uult
fieri, ut in prin. decretorum, & prouer. 22. G. Ne tranſ-
grediaris &c. Habuerunt etiam primi parentes domi-
nia ſpecialia per diuiſiones inter eos factas, ſicut appa
ret in Abraam, & Loth, quorum unus accepit ad dex
8 tram, alius ad ſiniſtram, Gene. 13. Super† homines ue-
rò tanquam ſuper ſeruos nullus habuit dominium
ante ius gentium. Natura enim omnes homines li-
beri ſunt, inſtitutioni. de libertinis, §. primo. iuriſdi-
ctionem etiam iuſtam & rectam lego, ubi dicitur
gladius datus ad uindictam malorum, & laudem
bonorum, ſupra de maioritate & obedien. ſolitæ, re-
ſpon. 1. uerſicu. huic autem, & uer. ſubditi, ſed quo
modo cœperit, neſcio, niſi forte quia deus dedit ali-
quem, uel aliquos, qui facerent iuſtitiam ſuper delin-
quentes ſecundum Innocen. Idem tamen uidetur,

hic notare, ſcilicet quo tempore hoc cepit, ſupra de foro compe.licet,ſuper uer. imperio. quod dic ut ibi notatur.ſed & iure naturæ, vt etiam dixit Innocē. paterfami. ſuper omnem familiam ſuam iuriſdictionē habuit à principio, & hoc reſpicit decretum. 23. q.4. duo iſta nomina, quamuis hodie non habeat niſi in leuibus & paucis,ff.de furtis,l.ſerui, in fin.1.reſpon. & de pœnis,reſpiciendum,§. furta domeſtica, C. de patria pote.l.congruētius.hoc autem certum eſt, quòd ipſe deus per ſe à principio iuriſdictionem exercuit, & iuſtitiam fecit, & in cęlo expellendo angelos, & in paradiſo expellendo hominem,& in mundo mittendo diluuium, ſicut probatur de primo Ezech. 28. D. Iſa.14. & de ſecundo Gene.3.F. & de tertio Gene. 5.C. & multa alia ſunt exempla, quæ in diuerſis locis ſacræ
9 ſcripturæ colligi poſſunt,ſed &†omnis poteſtas à deo eſt ordinata. unde ꝙ poteſtati reſiſtit, ordinationi dei reſiſtit: ſed per electionem cōſtituuntur principes ſuper homines,ſicut patet in Saul.1. reſpon.9. & multis aliis.8.q.1.licet,& c. ſi ergo, & c.audacter, & in multis aliis.c.& 93.diſt.legimus. patet ex præmiſsis,ꝙ poſſeſſiones, dominia, & iuriſdictiones poſſunt eſſe ſine peccato apud infideles.Hęc enim non tantum pro fidelibus, ſed pro omni rationabili creatura à deo ſunt ordinata,qui ſolem ſuum oriri facit non ſolum ſuper bonos,ſed etiam ſuper malos, & omnia uolatilia paſcit,Matth.5.circa fi.& 6.& p̄s. Qui dat eſcā omni carni. ideò dicendum, quòd non licet ſine cauſa iuſta fidelibus,nec etiam papę auferre infidelibus poſſeſſiones,ſeu dominia, uel iuriſdictiones,quas tenent: quia ipſa ſine peccato poſsident. vnde & inter pręcepta domini dicitur indiſtinctè, Exo.20.di. Non furtū facies, in quo omnis rapina,omnis uiolentia prohibetur,ut patet.14.q.5.c.1. & ſequentibus, uſque ad §. contra. in
10 Exodo.¶Credimus tamen,† imò ſcimus,quòd papa eſt generalis uicarius Ieſu Chriſti,ſupra de transla.epiſcopi.c.1.& 2.& ideò poteſtatem habet non ſolum ſu-
c per Chriſtianos[c],ſed etiam ſuper omnes infideles, etenim cum Chriſtus plenariam receperit poteſtatem, unde pſalmus, Deus iudicium tuum regi da, & iuſtitiam tuam filio regis. & Matth. ulti. G. Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo,& in terra,non uideretur diligens ſiue ſapiens paterfamil.niſi & uicario ſuo,quem in terra dimiſit, plenam ſuper omnes poteſtatem dimiſiſſet,ut & patet in eo,quod no.de homici.pro humani,lib.6.ideò & dicitur de papa,quod habet nō ſolum poteſtatem,& plenitudinem poteſtatis, ſupra de uſupal.ad honorem.quia Petro,& ſucceſſoribus eius claues regni cœlorum dedit,dicens,Quodcunque ligaueris &c.Iterum,Paſcæ oues meas &c.Oues autem ſunt nō ſolum fideles, ſed etiam infideles per creationem,licet non ſint de ouili. unde & ſequitur, ꝙ papa ſuper omnes habet poteſtatem, & iuriſdictionem de iure, licet non de facto. & probatur hoc in eo, quod le.& no.ſupra de electio.ſignificaſti, ſupra de maio.& obedien.ſolitæ,ſupra de iud.nouit.igitur per hanc poteſtatem,quam habet papa,dicendum eſt, ꝙ gentilis, & ſi non habeat legem niſi naturę,ſi tamen contra ipſam legem naturæ faciat, licitè per papam poteſt puniri,argum.Gen.19.ubi habes,ꝙ Sodomitæ,quia cōtra legem naturæ peccabant,puniti ſunt à deo. unde, cum iudicia dei nobis ſint exemplaria, non occurrit ratio,quare papa, qui eſt Chriſti vicarius hoc nō poſſit,& debeat,dummodò facultas adſit.ideo & omnes idolatras punire poteſt & debet.Naturale eſt enim unum & ſolum deum colere, non creaturas .inde eſt etiam,quòd papa iudicat & punit Iudæos,ſi contra legem faciant in moralibus, quando prælati eorum ipſos non puniunt. & eodem modo punit eos,ſi contra legem ſuam hæreſes inueniant, & obſeruent, Et hac ratione moti papa Grego.& Innocen.IIII. mandauerunt comburi librum, quem Iudæi uocant talmuth, in quo multæ hęreſes continentur,& puniri illos,qui docerent illas hæreſes, uel ſeruarent. De libro illo uidere potes in diſputationibus Petri Alfonſi, & hiſto. Spe.lib.26.c.128. & ſequētibus. De Chriſtianis autem non eſt dubium,quòd papa eos iudicare poteſt, & punire,ſi contra legem euangelii faciant, uel alias grauiter peccent,etiā temporaliter, ut & patet in eo, quod no.ſupra eo.licet,& de iudi.nouit,§. 1.& quamuis papa aliquādo omittat pœnitentias iuſtas & debitas omnibus prædictis inferendas inferre : uel quia facultatē non habet coercendi, uel propter pericula & ſcandala,quæ incumbunt,vel euenire timētur,uel quia multitudini parcit,ſupra de tempo.ordi.c.2.infra de cleri. excom.mi.latores.Eſt tamen poteſtas faciendi hoc a-
11 pud eum.¶Quod†autem papa illis,qui uadunt ad defendendum, & recuperandum terram ſanctam, dat indulgentias, & etiam infidelibus terram poſsidentibus bellum indicit,licitè facit papa, & iuſtam cauſam habet,cum illa terra conſecrata ſit natiuitate, conuerſatione, & morte Ieſu Chriſti, & in qua non colitur Chriſtus,ſed Mahumetus. unde & quamuis infideles ipſam poſsideant,iuſtè tamen exinde expelluntur, u incoletur à Chriſtianis, & ad ipſorum dominium reuocetur. nam & prædicatione apoſtolorum, & iuſto bello uicta fuit, & acquiſita ab Imperatore Ro. poſt mortem Chriſti,& ideò papa ratione imperii Romani,quod obtinet, poteſt & debet ipſam ad ſuam iuriſdictionem reuocare : quia iniuſtè ab illis, qui de iure hoc non potuerunt facere,noſcitur ſpoliatus. & hæc ratio ſufficit in omnibus aliis terris, in quibus nūquā Romani imperatores iuriſdictionem habuerūt. Nec ob.ſi dicas, quòd eccleſia non habeat imperium niſi in occidente.96.diſtin.Conſtantinus:quia illud loquitur quò ad proprietatem: ſecus quò ad tuitionem, & defenſionem.hoc enim certum eſt,quòd ubiq; unus gladius alteri aſsiſtere debet: præcellit tamen ſpiritnalis ut pater & magiſter.unde poteſt ſupplere, & punire temporalem negligentiam, & delictum. 96. diſtin quis dubitet, & capitu.duo ſunt, & capitu. ſi imperator. poteſt etiam papa aſsiſtere Regi Ieruſalem, ad quem ſpectat de iure, ſicut credendum eſt, ex quo contrarium non apparet. quinimmò & contra alios infideles, & ſi non teneant terram, in qua iuriſdictionem habuerunt principes Chriſtiani: poteſt tamen papa iuſtè facere præceptum, & conſtitutionem, quòd non moleſtent iniuſtè Chriſtianos, qui eorum iuriſdictioni ſubſunt, & etiam eos in totum eximere à iuriſdictione,& dominio eorundem,argumen.infra de Iudæis.capitu.1.& cap.cum ſit,& c.cum ex ſpeciali,& capitu.fi.54.diſt.mancipia, & c.ſeq. imò & ſi malè tractent Chriſtianos, poteſt eos priuare per ſentētiam iuriſdictione, & dominio, quod ſuper eos habent, ſed hoc non niſi ex magna cauſa. debet enim eos,quantum poteſt,tolerare, dummodò non ſit periculum Chriſtianis, nec ex inde graue ſcandalum generetur, Licet etiam infideles ad fidem præcisè nō cogantur,quia omnes ſunt libero arbitrio relinquendi, & ſola gratia dei in hac uocatione ualet.45.diſt.de Iudę.23.q.5.ad fidem, poteſt tamen papa mandare infidelibus,quòd in terris ſuæ iuriſdictionis euāgelii prædicatores admittant.nam cum omnis creatura rationalis facta ſit ad deum laudandum,iuxta illud Pſalmi Laudate deum omnes gentes.& iterum, Omnis ſpiritus laudet dominum,certum eſt, quòd ſi pagani prædicatores prohibeant prædicare,peccant,& ideò à papa ſunt puniendi,ut ſupra no.In omnibus autem pręddictis caſibus,& in omnibus aliis,in quibus licet papę aliquid mandare infidelibus,& compellere,ſiue puni re

re, ſi non obediant, poteſt papa ſolus & nullus alius, niſi de iure ſuo cōtenderet,bellum eis indicere,& cōtra ipſos ſeculare brachium inuocare. Sed contra, qa ſicut dicit apoſtolus, Nihil ad nos de his,qui foris ſūt 2.q.1.multi. So.uerum eſt excommunicando, uel ad fidem præcisè compellendo, cum ſola gratia dei uocandi ſunt.45.di.de Iudæis.alias autem ſi nos, uel noſtros perturbēt,ſeu inquietent,ſeu bona noſtra occupent,multum ad nos,quod dic ut le.& no.infra de diuor.gaudemus.§. 1.uer. & in præmiſsis gradibus. Sed dices, ex quo licet nobis repetere terram ſanctam, & alias regiones quas imperatores olim acquiſiuerunt, & ſibi ſubiugauerunt pro eo, ꝙ imperatores ſemel in eis dominati ſunt,quare non licet eodem modo infidelibus repetere totam Italiam, & Hiſpaniam,in quibus olim dominium habuerūt? Reſpondeo: quia domini harum terrarum cum populis ſuis cōuerſi ſunt. Fatemur tamen, ꝙ ſi populus alicuius magni principis infidelis cōuerteretur,ſed dominus in infidelitate ſua remaneret, bene poſſet papa ſuper fideles iuriſdictionem, & dominium relinquere domino infideli, arg.pri.ad Timo.6.in prin.Sed ſi Chriſtianos grauaret iniuſtè, poſſet ipſum compeſcere, ut dictum eſt. ſed & propter periculum fidei,vel etiam eorundem fidelium poſſet cogi dominus ad recipiendum precium, uel commutationem,infra de Iudæis.c.fi. Nam ſœpe quis amittit res ſuas ſine culpa ſua,licet non ſine cauſa,puta fauore libertatis.C.pro quibus cauſis ſerui accip. liber.l.1.& per totum. & multo fortius fauore fidei, & religionis : quia ſumma eſt ratio, quæ pro ipſa facit.ff.de religioſis,ſunt perſonæ. Diximus,ꝙ infideles tenentur prædicatores fidei admittere, nūquid ergo & eodem modo tenentur Chriſtiani recipere prædicatores Mahumeti? utique nunquam eodem modo,imò nec ullo modo,cum enim & ipſi ſunt in errore,& in uitio, & nos in ueritate & in uia,neceſſe eſt,ꝙ ad imparia iudicemur,argumentum in eo,quod legitur & notatur infra de diuor. quanto.§.ſi enim alter.
12 ¶Sed † quæres, quomodo poteſt eccleſia Romana, & aliæ,& etiam alij Chriſtiani licitè tenere ea, quæ tenent in occidente, & alibi, cum Imperatores Romani ibi omnia cum armis per uiolentiā occupauerunt. & ita conſtat, ꝙ mala fide tenuerint, in qua & hi qui tenent,uidentur ſuceſsiſſe? Reſpōdeo,neſcimus,utrū hoc iniuſtè occupauerint, & in dubio debemus ſupponere, ꝙ uſi fuerint iure ſuo recuperando, qđ prius per uiolentiam amiſerant, uel forte per matrimonia, uel donationes, vel alios contractus licitos ad eos legitimè peruenerunt, licet poſtea in eis multos rebelles inuenerint,& habuerint,quos uicerunt, & probat hoc.C.de rei uendi.l.fina.& de peti.hæredi.cogi,& de offi.præfec.præto.Afri.le.1.& 2.& in eo, quod legitur & notatur,infra de cele.miſ.cum Marthæ.§.1.uerſi.fi. De eccleſijs autem conſtat,ꝙ ea,quæ tenēt, iuſtè poſſident: quia non cōſtat, quis ante occupationem dominus fuerit: in quo caſu prælato eccleſiæ, & potiſsimè papę facienda eſt reſtitutio tanquam Chriſti uicario.unde & eccleſiæ,quæ pro papa poſsidēt,iuſtè poſſident,ar.ff.de acqui.poſ.iuſtè poſsidet, & in eo,quod legitur & no.infra de uſuris, cū tu.§.1.uer.uel his non ſuperſtitibus, & ſupra de præſcrip.ad audientiam.§.fi, & c.ibi ſeq. Talia enim ſunt pauperibus eroganda, ut ibi dicitur.& quicquid habent clerici,pauperū eſt.16. q.1.quoniam quicquid.unde & papa, & eccleſiæ bona, quæ habent & tenent, non tanquam propria, ſed tanquam communia poſsident, ſupra de præben.ratio, ut inde omnibus hominibus neceſsitatem habētibus ſubueniant. Bona autem hæreticorum, & ſciſmaticorum auctoritate conſtitutionum principum hæc concedentium recuperantur.8.diſt. quo iure.23. q.7.per totum, ſecundum Inno.cuius eſt hæc tota gl.
13 uel quaſi.¶Hoſt.tamen† videtur,ꝙ in aduentu Chriſti omnis honor, & omnis principatus, & omne dominium,& iuriſdictio de iure & ex cauſa iuſta, & per illum, qui ſupremam manū habet, nec errare poteſt, omni infideli ſubtracta fuerit, & ad fideles tranſlata quod hæc iuſta cauſa fuerit, probat Eccle.10. Regnū à gente in gentem transfertur propter iniuſticias, & iniurias,contumelias,& diuerſos dolos, quod hoc factum ſit,probatur,ſupra de conſti.tranſlato.& hoc in perſonam Chriſti filij dei uiui: quia non ſolum ſacerdos fuit, ſed & rex, Lucæ. pri. Ecce concipies, & paries &c.uſque,& regni eius non erit finis. unde & ipſe dicit Matth.21. Auferetur à vobis regnum,& dabitur genti facieti fructus eius.Huius autem regni, & ſacerdotij principatum perpetuum commiſit filius dei Petro,& ſucceſſoribus eius, ut patet in eo, quod legitur & no.extra de homici. pro humani, & inf.qui fil.ſint legi.per uenerabilem.§.rationibus,per totum,& maxime in uer.fi.unde conſtāter aſſerimus,ꝙ de iure infideles debent ſubijci fidelibus, non rconuerſo,ut patet in eo,quod no.& legi.infra de iude.cap. 1.in fi.& c. multorum, & c.& ſi Iudæos.§.inhibemus. Concedimus tamen,ꝙ infideles,qui dominium eccleſię recognoſcunt,ſunt ab eccleſia tolerādi:quia nec ad fidem præciſe cogendi ſunt,ut dictum eſt.ſ.Tales enim poſſunt habere poſſeſsiones, & colonos Chriſtianos, & etiam iuriſdictionem ex tolerantia eccleſiæ: & ſi his contenti non ſunt,uel abutuntur,ſibi imputent:quia priuilegium mēretur amittere &c.ſuper quo vide,qđ legi.& no.infra de Iudæ.multorū,& in talibus.ſ.ab eccleſia toleratis dicimus locum habere illud Apoſtoli Petri.ca.2. Serui obedite in omni timore dominis nō tantū bonis, & modeſtis, ſed diſcolis, & 1.ad Timo.6. in prin.quicunque ſunt ſub iugo ſerui,dominos ſuos omni honore dignos arbitrentur, &c.& omnes conſimiles auctoritates. Alios autē infideles, qui nec poteſtatem eccleſiæ Romanæ,nec dominium recognoſcunt,nec obediunt,indignos regno; principatu,iuriſdictione,& omni dominio iudicamus:& illos,qui terram ſanctam,uel alias partes,quas Chriſtiani acquiſiuerunt,occupant, uel occupata detinent, debere auctoritate eccleſiæ impugnari,& multofortius hęreticos, & ſciſmaticos, quàm paganos, & ſuper quo uide,quod no.in ſum.de hęreti.§.qualiter deuitetur, & infra de hæreti. excommunicamus. alios autem infideles in pace degentes, & etiam illos, quos ſeruos te-
a nemus,non per bellum,[a] non per uiolentiam aliquā, ſed tantum per prædicationem dicimus conuerti debere. & ſi prædicatores non admittant, cos poſſe cōpeſci per papam,ut dictū eſt,ſupra in glo.Inno.Sed & ubi Chriſtiani ſub dominio infidelium habitant,quibus nec reſiſtere poſſunt,neceſſe eſt,ꝙ patientiam habeant, & de facto ipſorum dominium recognoſant, & ſic etiam poreſt intelligi dictum apoſtoli, de quo no.ſupra eo.glo.uer.& in talibus. & cum hoc moderamine determina & intellige, quicquid ſecundū In-
14 no.in ſuperioribus eſt notandum ¶Sed † cum hodie principes Chriſtiani inter ſe bella & guerras ꝓpria temeritate moueāt, & quod unus iuſtè & pacificè poſſidet,& ab antiquo poſſedit, alius de nouo uiolenter occupet & vſurpet, & nihilominus ſuis cōfeſſoribus, & eorū peccata quamuis notoria palpātibus & diſsimulantibus, & ab eiſdem caſtra, poſſeſsiones, & alias eleemoſynas ſcienter recipientibus abſoluant, & per conſequens præſcribi nequeunt,ut patet in eo, quod legitur & notatur,ſupra de præſcrip.c.fi. Quis excuſabit iſta? neſcio reſpondere. caueant ipſi ſibi & conſulant:alioquin timēdum eſt, ne cateruatim ad inferos innumerabiles populos ſecum trahant.40.di.ſi papa.

Peni-

Pęnitcāt ergo, & quod ſciunt eſſe alienum, reſtituāt.
nec enim dimittitur peccatum, niſi reſtituarur abla-
tum.14.qu.5.per totū, & q.6.capitulo primo.poſſunt
tamen per veram pęnitentiam reparari, ſupra de ſum.
tri.c.1.§.ſacramentum.& accedit ad hanc quæſtionē,
quod no.ſecundum Inn.ſupra eo.glo.uer. ſed quæres
quomodo.& ſequenti.ſuper quo uide, quod no.ſup.
de paroch.ſuper eo.circa prin.ſuper uer.per canones,
15 & in ſum.eo.ti.§.fi.[*Vouentis*] no.etiam † in uoto attē-
dendam intentionem uouentis plus, quàm uerba.ſ.
cap.prox.de hoc de regu.porrectum [*Pœnitentis*] i.pę-
nitentiam imponentis.non enim putat Hoſti.ꝙ pęni-
tens interpretari debeat pœnitētiam ſibi impoſitam,
d uel eius dubiū, ſed is, qui iniūxit,[d] cuius dicto ſe adeò
tenetur ſubmittere pęnitens pro recuperāda uita ani-
mæ, ſicut faceret pro corporis uita, de pœ.di.5.conſi-
ret [*Melius*] i.bonum & utile.non enim ponitur com
paratio, ſed electio. Inutile enim eſſet expenſas conſu
mere, Hoſti.[*Et infra*] unde per uiros religioſos huiuſ-
modi uolumus prouidere, Hoſt.in antiqua, nec deci-
di debuerat per decre. ſeq. [*Sequantur*] uide qđ dixi de
uxore, qui matri.accuſa.poſ.cap.1. [*Ducere*] non intel-
16 ligas de militibus, qui corrupto † amore ſequerentur
eas, quo nil uehementius, in auct.qui.mo.na.effi.le.§.
17 illud, col.6.ſecundum Hoſt.¶[*In † gl.3.ibi, ſi longius*] hęc
l.loquitur, etiā cum ſubeſt longa protractio, licet nō
perpetua infirmitas, neceſſaria profectio, uel rei fami
liaris periculum.¶[*In gl.4.ibi.§.ſacram*] uer.pro quo, ſti-
pulor ex fundo centum amphoras uini: expecto, do-
nec naſcatur: & ſi natū ſine culpa promiſſoris perijt,
iterū expectabo, donec naſcatur, & dari poſſit [*& ibi,
incendiū*] ſequit, ære alieno nō exuit debitorē, & loquit
18 de obligato in genere, ut ibi no.¶[*In † glo.3.in fi.*] ſic &
qui propter temporale impedimētum ceſſit dignita-
ti, reſurgere poteſt: ſecus, ſi propter perpetuum, ſupra
de renun.poſt transla.ſic & is, qui percuſſit clericum,
ſi habet ꝑpetuū impedimētū, abſoluitur, nec iurat de
eūdo ad curiā: ſecus, ſi habet tēporale.j.de ſen.ex.quā
e uis.[e] Gof.¶[*In gl.ieiunijs, ibi, æſtimari*] ſecundum Io.cum
fiat pro anima ſecundum Vin.poſſet fieri hæc cōpen-
19 ſatio non cū nimia diſtrictione.¶[*In † glo.unde, ibi, iniun-
xit*] hoc tenet Lau.[*& in fi.*] puto diſtinguendum, an
confeſſor ſibi hoc impoſuerit propter terrę ſubſidiū,
an ſolum propter laborem itineris. & hoc caſu ſecun
do an uotum emiſerit, uel ſignū crucis receperit nec
ne. primis duobus caſibus abſoluat, uel cōmutet pa-
pa: in ultimo pœnitentiarius.

ANNOTATIONES.

a ¶Cū dilecti. Vide Bar.in l.ꝑtor.§.& parui, ff.qđ ui, aut clā, & in l.
diuus, ff.de mi.teſ.& ꝑ Bal.in l.ſi qs filio.§.qđ ſi qs, ff.de iniu.teſ.

b ¶L.una. Et ut ibi patet & no.puniri ſine neceſſitate mendicans,
& no.infra in gloſſ.tales.

c ¶Chriſtianos. Vide Io.An.in c.licet, de foro compe.ſuper uerbo,
imperio.uidetur tamen notari per Io.An.contra, quòd ſi Iudei &
infideles principaliter ſubſint imperatori, infra de diuor. gaude-
mus; ubi uide Io.And.ſuper glo.3.& ſatis probat ille tex.ibi, qui
conſtitutionibus canonicis non arctantur &c.& facit de uſur.poſt
miſerabilem. & uide per dominū Pe.de Ancha.in repetitione ca-
pituli ea, quæ, de reg.iur.libro ſexto, in 6.quęſtio.

d ¶Per bellum. Vide Io.And.in Spec.de iudi. ſuper rubrica, ubi per
hoc allegat.7.rationes, & ibi alia utilia.

e ¶Qui iniūnxit. Regulare eſt, ut qui opus in eſſe producit, illud in-
terpretetur, de quo uide plenius, infra de uerbo.ſigni.ex parte.3.
per gloſſ. & docto. & cum ſacerdos in hoc fungatur uice dei, in-
terpretatio ſua eſt dei.

f ¶Quamuis, ſimilia uide per Bar.in le.penul.§.fina.ff.de uaca.mu.

SVMMARIVM.

1 *Votum ultramarinum ex certis caſibus redimi & commutari po-
teſt, & à quo, & nu.2.cir.fin.*
Votum eiuſmodi qui redimere nequeant.
*Vxorati poſſunt hoc facere, & adimplere & ſine cōſenſu uxorum,
cæterum alia minimè, nu.9.§.1.*
Diuiſio decretalis.
2 *Dubitare de ſingulis quo caſu uituperetur.*
Controuerſiæ, uel quæſtionis unius exitus uiam facit ad alias.
Et pro ideſt, in fin.
3 *Religioſos etiam iura ligant.*
Idiota dicitur, qui ius ignorat.
Epiſcopi quibus præcellere debeant, ad uerb. Religionem.
4 *Iudicare uelle niſi totum legas, inciuile eſt.*
*Vxores ad uotum ultramarinum non tenētur ſequi maritos eas ta-
men ut conſentiant, admonendæ, & è conuerſo.*
*Ipſæ quoque poſſunt ſic uouere, non tamen exequentur uotum ſine
uirorum licentia, & quando.*
5 *Virtutem facere de neceſſitate, bonum.*
Curiales etiam eſſe de nihilo.
Inhabilis eſt nomen generis, & multa ſignificat, & quid hic.
6 *Votum ultramarinum etiam religioſi poſſunt emittere, & qui.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Debilis dimitendus, & alius conſtituendus.
Debilitas unde.
8 *Additio gloſſuram, & nu.ſequen.*
Inſtitutio legalis quantum proſit.
Pignus ſpeciale an generali licet priori anteponatur, in fin.
9 *Conſilio pollet, uim cui natura negauit, coniuncta glo.*
Vtilia quoque ſunt parua.
Votum aliud præter.
19 *Pugnare hoſpitalariis, templarijs licet, & an & quando clericis.*

CAPVT IX.

1 EX multa. Votum † ultramarinum
ex certis caſibus redimi,
& commutari poteſt, non tamē per aliū,
quàm per papam ſine ipſius ſpeciali man
dato. Habiles ad eundum, ſed inhabiles ad pugnandū,
ſi ſunt ſtrennui conſilio, uel multos bellatores addu-
cunt, uotum non redimunt. Vxorati uouentes obli-
gantur ex uoto, & uiri ſine uxorum cōſenſu poſſunt
hoc votum facere, & implere. Clerici verò niſi in cer-
tis caſibus hoc uotum redimunt. & patet per prædi-
cta, ꝙ quattuor ſunt partes. ſecunda ibi, ſecundo. ter-
tia ibi, Quòd autem. quarta ibi, De clericis [*Et infra*] di-
cit Hoſtiē. ꝙ in hac deciſa commendabatur archiepi-
ſcopus, qui ex præcedenti conſultatione formauerat
2 dubitabiles & utiles quæſtiones: quia † ſecūdum Ari-
ſto. Dubitare de ſingulis non eſt inutile, ſubaudi pro-
babiliter: alias hoc uituperatur. ff. de teſtamentis, Do-
mitius, de ætate, & quali. uel non eſt [*Quæſtiones*] ſœpe
exitus unius controuerſię viam facit ad alias. ff. de ac-
qui. poſ. exitus. ff. de rei uēdi. is qui deſtinauit, & dum
anſam ſoluimus &c. de uerb. ſig. cum olim. Goff. [*Spe-
ciale*] generalis ergo legatus, uel pœnitentiarius hoc
non poteſt. de hoc de offi. leg. quod transla. [*Et iure*] ꝑ
ideſt, ſecundum Hoſtiē. ſecundum quem nota quod
3 † iura ligant religioſos. ad hoc, infra ti. 1. c. fi. circa prin
cipium ibi, apoſtolica inſtituta. & quòd ignorans ius,
dicitur idiota, remittit, de offi. ordi. inter cœtera, ad fi.
de æta. & quali. c. pe. [*Religione*] & ſcientia præcipuè iu-
ris. de hoc de æta. & qua. ca. pe. de renun. niſi. §. pro de-
fectu, Hoſt. [*Neutros*] epiſcopos, uel religioſos [*Secundo*]
imò uidetur ꝙ tertiò. ſed ſecunda ſuperior includeba
tur ſub prima [*Dicitur*] ſupra c. proxi. §. rurſus [*Strenui*]
quò ad iſtud potuit fieri quæſtio: quia ibi non erat ad
uerba ſolutum [*Bellatores*] hoc bene fuerat ibi ſolutū
4 [*Superiora*] ſupra c. proxi. uer. niſi [*Extendas*] ff. de † legi.
inciuile. Ouidius epiſtolarum. Perlege, quicquid eſt,
quid epiſtola lecta nocebit? Te quoque in hac aliqd,
quod iuuet, eſſe poteſt [*Et perſonæ*] ſup. hi, qui ſecū poſ-
ſunt ducere bellatores [*Aſtrinxerunt*] illæ ergo in hoc
caſu

caſu uiros uouentes non tenentur ſequi, ſed poſſunt
remanere. ad idem, infra de ſpō. in præſentia, & quod
ibi dicam, & infra qui matri. accu. poſſunt. ca. primo,
ſecundum Hoſtiē. [*Aſſenſum*] idem è conuerſo ſecun-
dum Hoſtien. Non enim in his iudicantur coniuges
ad imparia. 32. quæſtio. 1. ſi quis uxorem, & q. 5. præce
pit, & c. Chriſtiana. licet autem uouere poſſit vxor: nō
tamen exequetur uotū ſine uiri licentia, ſed redimet,
& hoc ſi ſuſpecta ſit, & iuuenis. Idem, ſi vetus & bonę
famæ, tamen non ualens ſecum ducere bellatores. Si
enim hoc poſſet bonæ famæ, tūc ipſā oporteret exe-
qui perſonaliter. Ad hanc diſtinctionem facit, de cō-
uer. coniug. cum ſis, & c. uxoratus, ſupra c. proxi. in fi.
de ſtatu regul. cap. uno, lib. 6. Remittit etiam Hoſti. ad
ſum. eo. ti. §. quis uouere, uer. nunquid ergo uxor, &
ſeq. [*Commonendæ*] faciant de neceſſitate † uirtutem, &
ſint de nihilo curiales. ſi. de elec. cum terra, de arbi. cū
olim. §. fi. de regu. licet [*Inhabiles*] quaſi inepti, uel in-
congrui, cuius cōtrarium eſt habilitas, ut in cle. de iu-
reiuran. Romani, ante medium. ubi Henricus decla-
ratur habilis ad imperium. licet ergo inhabilitas quā-
doque procedat à morbo, de elec. cum inter can. uel
à debilitate, ut ſupra e. c. & ſup. c. proxi. uel à uitio, uel
culpa propria, uel aliena. primum patet de ſciſma. ca.
uno. lib. 6. & in cle. de ui. & ho. cleri. c. 2. de ſta. regu. ne
in agro, ante medium, uer. ꝙ ſi nullam, & uer. ſe. & in
conſti. execrabilis, ubi pluries repetitur ſecundum de
inhabilitate propter alienā culpam. in clemen. de pę-
nis, ſi quis ſuadente, uer. ipſius filij. hic tamen patet, ꝙ
inhabilitas neceſſariò non includit uitium, uel defe-
ctum, ſed comprehēdit omnem ineptitudinis, uel in-
congruitatis cauſam reſpectu rei, de qua eſt ſermo, ſi-
cut de morbo ſontico dicunt leges. ff. de uer. ſig. mor-
bus, cum concor. Clericatus enim officium, qui nec
uitium eſt, nec morbus, nec defectus, inducit inhabi-
litatem huiuſmodi actus, ut hic [*Inſtructi*] ar. ꝙ † religio
ſi etiam ſimplices clauſtrales poſſunt hoc uotū emit-
tere etiā ſine licentia, ſi ſint prædicatores boni. de hoc
infra cap. fina. Hoſtien. [*Magnatum*] cruce ſignatorum.
7 ¶Glo. † ulti. arguit, & ſignat contrarium. ¶[*In gloſſ. ar.
ibi. l. 2.*] uide in ſupple. ¶[*In glo. idem, ibi. §. ſequentia*] præ-
ſes dimittet illum, quem uexari uidet ſenio, vel corpo
ris debilitate, & alium conſtituet [*& ibi. §. ſequenti*] in-
cipit, corporis debilitas. uide de teſti. ſi qui, ſuper. 1. gl.
8 ¶[*In † glo. ecce hic, ibi, committit*] & ſi dicis, ad quid ergo
ualuit hæc inſtructio? dic ꝙ ualet ad inſtruendum eū,
cui papa hæc committeret, ad inſtruēdum etiā ipſum
uouentem, quo caſu hæc petat: nec fuit etiam pecca-
tum inſtruere ſucceſſorem. ¶[*In glo. religioſi, in fi.*] ſupra
de conſt. eccleſia, & de hoc dixi plenius ſuper rubrica
de regu. ¶[*In glo. arg. ibi, dictum*] & ſupra de dolo, & con-
tu. capitulo ſecundo, Ioā. [*& ibi, ex parte. 2.*] ar. contra,
quod no. & le. de reſcrip. eam te, Hoſti. [*& in fi.*] Ioan.
Vin: Phi. alle. hanc. l, pro contraria. & poteſt ad utrun-
que induci. nam ibi dicitur, ꝙ ſi creditor primus ha-
hens ſpecialiter quædā & generaliter uniuerſa pigno
ri obligata, ex nominatim obligatis debitum conſe-
qui poteſt, & hoc eſt certum: ad eius petitionem non
auferentur ea, quæ ex generaliter obligatis pignora-
9 uit ſecundo creditori: ſumpto ar. à contrario facit cō-
tra. ¶[*In glo. idem † dicit, ibi, negauit*] & iterum. Grandior
in tāto uirtus, ſed paruula vulpes, Plenius anguſta ſub
breuitate ſapit, ſecundum Gof. Et Ouidius, Parua ne-
cat morſu ſpacioſum uipera taurum. A cane non ma
gno ſępe tenetur aper. ¶[*In gl. ſpecialiſſimus*] unde argue-
bat Pet. ꝙ aliud uotum præter iſtud uir ſine conſenſu
uxoris non poſſet emittere, quod probat per contra-
rium illius uerbi, Huiuſmodi. uide quod dixi, ſupra e.
ſcripturæ, uer. uxor autem [*& in fi.*] & c. manifeſtum,
ubi de hoc, & Hoſtiē. remittit ad ſum. eo. ti. §. quis uo-
10 uere, uer. uxor. ¶[*In glo. ſe. ibi. clerici*] niſi † forte hoſpita-
larij, & templarij, qui ex permiſſione eccleſiæ mouēt
arma, ut no. 12. q. 1. duo ſunt, in fi. 1. glo. [*& ibi, pugnare*]
etiam cōtra Saracenos, ut probat hæc litera ſecundū
Abb. [*& ibi, non debent*] contra, de ſent. excom. dilecto,
lib. 6. So. ex officio clericatus non licet, ut hic: ſed ra-
tione temporalis iuriſdictionis licere poſſet, ut ibi, &
ibi de hoc. uel in propria perſona non licet, per ſubdi-
tos licet, ut dicit Gratianus. 23. q. fi. §. his ita, & patet. c.
q. ut pridem, Hoſtiē. ¶[*In glo. ultima in fi.*] dic ut ibi dicit
Hoſtien. ſpeciale in hoc uoto, uel quando hoc in ca-
none prohibetur, infra de maledi. ſtatuimus, in fine.

SVMMARIVM.

1 *Votum religionis implere debet factus epiſcopus, renunciato epi-
ſcopatu, eius ſolennitas quæ, & num. 6.*
Gratianopolitana eccleſia eſt cathedralis canoni. regula.
Votum religionis de futuro non impedit matrimonium.
2 *Circa uotum continentiæ ſunt inductæ ſolennitates ab eccleſia.*
Vouentes peregrinationem, & religionem coguntur adimplere.
3 *Electio ad epiſcopatum eius, qui uouit religionem, non tenet.*
Gebennenſis eccleſia cathedralis.
4 *In epiſcopum electus an poſt conſenſum poſſit renuntiare.*
An epiſcopus, qui renuntiauit, ſit eligendus, an poſtulandus.
5 *Duo qui promiſit, ſi unum tranſgreſſus ſit, ad alterum tenetur.*
Mora purgatur etiam poſt terminum, cum non intereſt.
6 *Vinculo maiori ſuperueniente an tollatur primum.*
*Votum qui emiſit religionis electus in epiſcopum, an dicatur in me
lius commutaſſe, & non eſſe tranſgreſſor, & nu. 7.*
Epiſcopus fieri non poteſt monacus abſque reſignatione, in fin.
7 *Religio addit gradum.*
Religioſo multa non licent, quæ licerent ſeculari prælato.
8 *In epiſcopum ſi ſcienter eligatur nouitius, qui ſeculo renuntiauit
omnino, an ſit confirmandus.*
9 *Votum religionis impedit non impletum eligendum, & multo for
tius iam impletum.*
10 *Capitulum propriè dicitur cathedralis eccleſiæ.*
Conuentus conuentualis.
Poſſe me aliquid quo caſu intelligatur hic de ſuperioris licentia.
11 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 12.*
Dies in obligatione quoties non ponitur, quis intelligatur.
*Faciendum aliquando impeditur, quod iam factum non obeſt, &
quando hic. §. fi.*

CAPVT X.

1 PEr tuas. Qui vouit † religionem in-
gredi, ſi uoto non impleto
fiat epiſcopus, renūciare debet, & uotum
implere. & communis diuiſio, ſecūda ibi,
nos igitur [*Tuas*] dicit Hoſt. ꝙ iſte d. Pe. fuit de Seſſino,
qui poſtea fuit Gratianopolitanus (*Gratianopolitana*) ca-
thedrali, in qua ſunt cano. regulares ſm Ho. (*Solēniter*)
i. coram prelato in præſentia multorū: non tamen in-
teruenit ſolennitas profeſſionis, uel habitus: quia nō
ſtatim intrauit, ſed ſe ingreſſurū promiſit intra duos
menſes poſt, quàm de curia rediret, ut ſequitur, Goff.
& ſic ſecundum Inno. cum non de pręſenti, ſed de fu-
turo uotum emiſiſſet, & ſi contraxiſſet matrimoniū,
tenuiſſet, de uoto. c. uno, lib. 6. per quod. c. patet, ꝙ cir-
2 ca uotum † continentiæ ſunt propriè inductæ ſolen-
nitates ab eccleſia. Nam uotum peregrinationis non
dicitur à iure ſolenne. ſicut tamen uouens peregrina-
tionem cogitur illam perficere, ſupra capitulis proxi-
mis, ſic uouens ingredi monaſterium etiam per uer-
a ba de futuro, ut hic, & infra titu. 1. quod dei timorem[a]
(*Prælati*) ideſt epiſcopi. Hoſtiē. uel forte ſub epiſcopo
alius prælatus, ad quem ſpectabat monacorum rece-
ptio, de regula. cap. fi. lib. 6. (*Termino*) duorum menſiū
poſt

poſt reuerſionē de curia [*Tranſgreſſor*] quia intra duos
menſes non perfecerat uotum , ut promiſerat, Inno.
unde conſiderata veritate, quam nec alij ignorabant,
cum publice uotum emiſiſſet, ut ſupra eo.ca.patet, ꝙ
ipſius electio fuit nulla, de electio.cum in cunctis, ſe-
cundum Hoſt.[*Vocatus*] per electionem alias canoni-
ce factā [*Gebenenſis*] etiam cathedralis . Hoſti. [*Et infra*]
hoc deciſum multis modis intelligitur. primo , ꝙ iſte
electioni de ſe factæ conſenſit , & petijt , an licitè poſ-
ſet confirmationem petere, uel potius debeat reſigna
re. ſecundò ꝙ iſte ante cōſenſum conſuluit papam, &
tunc, ꝙ dicit, Regimen reſignes. i. electioni non con-
ſentias , per quam ad regimen peruenitur . ſed tertiò
pōt ſubintelligi, ꝙ electus fuit, & confirmatus, & con
ſecratus, & poſt longa tepora prouidere uoluens cō-
4 ſcientiæ conſuluit papam. prima † lectura facit ad no.
de transla. cap.2. an electus in epiſcopum poſt conſen
ſum reuunciare poſsit. ultima ad no. de renū. poſt trā-
ſla. in prin. an epiſcopus, qui renunciauit ſit eligēdus,
uel poſtulandus [*Conſulimus*] ſi enim hoc in iudicio pe-
teretur, te cogeremus ad hoc, ſupra eo. magnę, ſecun-
dum Inno. [*Sanare*] ſed per hoc non deſinit eſſe tranſ-
greſſor , cum promiſerit intra certum tempus ingre-
di, quod non fecit. Dicit Gof. duo promiſit, ſ. ingredi,
5 & intra certum tēpus. unde licet tranſgreſſus † ſit unū,
tenetur ad aliud, de dolo & contu. cum dilecti. uel hic
purgatur mora, cum nō interſit monaſterij illum ue-
niſſe prius. ff. de uer. ob. l. ſi inſulā, & l. ſi ita quis promi
ſerit. §. Seia, & l. interdū. §. vlt. [*Regimen reſignes*] ſed non-
6 ne ſuperueniente † maiori uinculo rumpitur primū,
ſic ut ibi de ſpon. ueniens. ff. de ritu nup. nō ſolum. §.
2. de regu. qui poſt uotum , li.6. Si ergo fuit electus in
epiſcopum , & conſenſit , uidetur uotum in maius &
melius commutaſſe, & ſic nō debet dici uiolator uo-
ti, ſupra eo. ſcripturæ. Communis enim utilitas & ma-
ius bonum in his eſt præferēdum, de regula. licet. ſup.
cap.1. de transla. cap. fi. Sol. forte faciens hanc conſul-
rationem erroneam, habebat conſcientiam, quā ali-
ter deponere non poterat . unde neceſſe habuit illam
ſequi. uel dic ꝙ hoc conſilium fuit neceſſarium, ut ſer
uaretur utrunque, cum primum non tollat ſecundū,
de ſpon. commiſſum, ſecundum Goff. uel ſecundum
Hoſti. quia in mortali conſtitutus fuerat electus, ut. ſ.
dixi. Eodem modo reſpondetur ad id, quod opponi-
tur, ſi iſte iam eſſet canonicus , poſſet eligi, uel poſtu-
lari, ergo fortius antequàm fiat canonicus. Sol. epiſco
pus factus nō poſſet ſine reſignatione fieri monacus.
utrunq; autem ſic perficere poterit, ut in prędicta de-
cretali commiſſum, ſecūdum Inn. Conſulitur enim,
7 ut in prælatura ſit perfectior . nam † & religio gradū
addit, & licerent aliqua ſeculari prælato , quæ non li-
ceret religioſo. de uita & honeſtate clericorum, cleri-
8 ci, de regularibus, cōſulti. Quid † ſi nouitius, qui om-
b nino renunciauit ſeculo , [b] ſcienter in epiſcopum eli-
gatur? uidet haec quæſtio expedita, de elec. nullus, li.6.
Sed ut fortificetur quæſtio , exprimimus hoc de illo ,
qui uouerat religionem ingredi. & uidetur, ꝙ talis nō
ſit confirmandus : quia licet reddere cœperit , adhuc
tamen ad plenum nō reddidit uotum ſuum deo , nec
uidetur aliquid actum &c. C. ad Sillania. cum Sillania
num, in fi. Sed contra : quia etſi profeſſus eſſet, poſſet
propter maius bonū à religione auocari etiā ad ſim-
plicem curam propter prædicationis officium in hoc
priuilegiatum, infra ti.1. quod dei. unde uidetur, ꝙ ſta
tim poſsit fieri prelatus, ſicut & poſt profeſsionē: imo
uidetur hoc expedientius & compēdioſius, & ut om-
nis circuitus euitetur, ar. ff. de cōdictio. inde. dominus
teſtamento. Dicit Hoſti. ꝙ putat talem eligi poſſe, dū-
modò non ſit in euidenti mora, per quam poſſet dici
conſtitutus in mortali, ut ſupra dixi. & dicit, ꝙ talis p-
fitebitur ante , quàm cōfirmetur: & erit ſpeciale hoc
c caſu , ꝙ teneat profeſsio [c] facta intra annum , de con-
uer. coniuga. ex publico, & infra eo. c. in fi. Dicunt ta-
men quidam hæc uera , quando hæc expediuntur de
uoluntate eligentium. ad hoc, infra tit.1. quod dei. de
off. archidia. ad hoc, in fi. aliàs profitendo uidetur ele-
ctioni renunciare per actum cōtrarium , nec deberet
cum eligentium ſcandalo confirmari , de præben. cū
non ignores, & c. pro illorum. ad hoc poteſt reſpōde-
ri, ꝙ ex quo ſcienter elegerint talem nouitiū, ſciebant
cum ad profeſsionem obligatum . unde non poſſunt
dicere ſe deceptos , de coniu. ſeruo propoſuit, de cle-
ri. coniug. diuerſis. Si verò id ignorabant, imputent ſi-
bi: quia non inquiſierunt plenius ueritatem , de elec.
cum terra, & c. innotuit. Maxime, quia ingreſſus mo-
naſterij de facili non fuit occultus . de hoc de tranſla.
quāto. Quamuis autem Hoſti. hoc de rigore iuris ue-
rum credat, dicit tamen tutius & honeſtius, ut de vo-
luntate eligentium hæc procedāt. ad hoc de elec. bo-
næ, uer. nos attendentes. & ſic dicit fuiſſe ſeruatum in
pmotione dñi Pet. de Collemedio ad Rothomag. ec-
cleſiā, qui poſtea fuit cardinalis Albanen. [*Memoratæ*]
9 nota † ſecundum Vincen. Ia. Pe. & Abb. quod ſi uotū
religionis nondum impletum impedit eligēdū, mul-
tofortius iam impletum , & apoſtatando dimiſſum,
ad hoc de apoſta. quidam, quod hodie maxime uerū
eſt, cum ſint tales excommunicati , ne cle. uel mona.
10 cap.2. lib.6. [*Capitulum*] non † dicit , Conuentus. & per
hoc poterant doctores intelligere, ꝙ hæc eccleſia nō
erat conuentualis, ſed cathedralis, licet hoc non ſit p-
ciſum, infra ti.1. monaci. §. priores [*Eligendum*] i. poſtu-
landum . Alij dicunt, ꝙ ſimpliciter eligendus eſt , In-
noc. (*Poteris*) de ſuperioris licentia : aliàs non, de elec.
11 ſi religioſus, lib. ſexto . ¶ Prima † glo. quærit, & ſoluit.
¶ Vltima glo. notat regularem eligi poſſe , & c. arguit
12 contrarium . ¶ *In † glo.1. ibi , porrectum*) & infra de frigi.
fraternitatem. & optime facit. ff. de uerb. ob. eum, qui
cal. § . quoties in obligatione dies non ponitur , præ-
ſenti die pecunia debetur , niſi locus adiectus ſpaciū
temporis inducat. ff. de regu. iuris, in omnibus. ¶ *In gl.
ultima ibi, eligi in epiſcopos*) ex quo no. hic Vinc. ꝙ facien-
dum impedit, quod iam factum non obeſſet, ſicut &
in ſacerdotem poteſt cōpromitti , & tamen ſacerdo-
tiū ſupueniens ſoluit arbitriū. ff. de arbi. nō diſtingue-
mus. §. ſacerdotio, & hoc pp trāſgreſsionē cōtingit.

ANNOTATIONES.

a ¶ Quod dei timorem. Vide Io. An. infra de cenſi. ex parte, in gloſſ.
nota quod, & de regu. porrectum, in gl. per hoc, uerſi. ſunt etiam.
b ¶ Renunciauit ſeculo . Caue : quia per hoc uidetur obligatus re-
ligioni, ut de regu. ſtatuimus, & ſic quæſtio non dubia, & uide in
præalleg. c. niſi intelligas quòd tamen uolebat prius probare reli-
gionem, ut quia ſine uoto ingreſſus religionem aſſumpſit habitū
nouitiorum tantum diſtinctum, uel ingreſſum proteſtatus .
c ¶ Teneat profeſſio . Caue : quia illa ſemper tenet præterquam in
in mendicantibus, ad hoc. c. ſtatuimus, coniuncto cap.2. de regu-
la. libro ſexto, puto ergo, quòd uelit dicere, quòd ſpeciale eſt ut
cogatur infra annum .

SVMMARIVM.

1 *Votum ultramarinum prælatus etiam profeſſus poteſt emittere , & 3. in fin.*
Vigeſimamque eccleſiæ ſuæ tunc in uſus ſuos conuertere , & quomodo intelligatur, nu.4.
Secularis, & regularis æquiparantur, & in quo .
2 *Votum religioſi ſimplices an & quando poſſint emittere.*
3 *Regularibus non licet habere præbendas, neq; portiones diſtinctas.*
4 *Prælatus crucesſignatus uiceſimam poteſt percipere, & quam.*
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſsarum , nu.8.*
Vtilitas publica non non præfertur hic priuatæ, & cur. §.1. in glo.

CA-

CAPVT XI.

1 POſtulaſtis. Caſus. Prælatus † etiam
profeſſus poteſt votū
vltramarinum emittere, & in uſus ſuos vi-
geſimam eccleſiæ ſuæ conuertere . & po-
nitur cōſultatio & reſpōſio ibi, Diſcretioni [*Profeſſus*]
loquitur duobus præpoſitis eccleſiarum regulariū.
dubitabant forte , quia religioſi erant , quaſi priuile-
gium uiceſimæ retinendæ ſolum eſſet ſecularium cle-
ricorum: ſed idem de regularibus, ut hic patet, nam &
alias tales æquiparantur , ſupra de teſta. requiſiſti. §. fi.
Quid † de regioſis ſimplicibus , nō uidetur, ꝙ poſsint
2 hoc uotum emittere niſi de conſcientia abbatis , arg.
12. quæſtio.1. nolo, & c. non dicatis. Dicit enim Hoſti.
ꝙ non inuenit eos in hoc uoto priuilegiatos niſi for-
ſan ratione officij prædicationis. ad hoc, ſupra eod. ex
multa. §. fina. & de hoc, ſupra eo. ſcripturæ, & in ſum.
eod. ti. §. quis nouere , uer. monacus [*Eccleſiarum*] non
dicit, præbendarum, cum † regularibus non liceat ha-
3 bere præbendas, Inno. nec portiones diſtinctas, vt di-
xi ſecundum eum , ſupra de præben. dilectus. 1. ſuper
uer. obtulerit. & eſt contra Hug. in his, quæ dixi, ſupra
de uita & hone. cler. deus qui [*Tenemini*] ergo hic expſ-
ſum, ꝙ adminiſtrator eccleſiæ, quāuis religioſus, emit
tere pōt votum vltra marinū [*Eccleſiarum*] hoc † eſt no-
4 tādū, ꝙ prælatus crucesſignatus percipit nō ſolū uice-
ſimam partem redituum ipſum contingētiū, ſed etiā
integram redituum ipſius eccleſię, ſecundum Innoc.
eſto etiam , ꝙ religioſus ſit, ut prædixi. Item arg. ꝙ ui-
ceſima nulla deductione facta de omnibus prouen-
tibus eccleſiæ integraliter eſt ſoluenda , ſicut & deci-
ma, de deci. cum homines, & c. tua nobis. §. & cum de
cunctis, & adde quod no. de Iudę. ad liberandā, ſecun-
dum Hoſt. ſecundum quem, quod hic dicitur, intelli-
ge, quādo prælatus habet adminiſtrationem omniū,
quæ ueniunt in communi. Putat enim aliud, ſi bona
eſſent diuiſa per præbēdas, uel ſi pro prelatura ſua hā-
beret reditus ſeparatos. nam tunc de illis tantum, quæ
ad manus ſuas uenirent , hāc ſoluere teneretur , ſupra
5 de reſcrip. edoceri . ¶ Secunda † gl. arguit, ſignat con-
trariū, & remittit. ¶ Pe. glo. arguit. ¶ Vlt. obijcit, & ſol-
6 uit. ¶ *In † glo.2. ibi, nam hoc*] uide de priuile. parentibus,
7 ſuper ultima glo. ¶ *In † glo.1. ibi, Compilatione*] quam po-
ſuit, & gloſſauit Hoſtiē. infra de Iudæ. ad liberandam .
¶ *In glo.2. ibi, priuatæ*] Dixit Vinc. hoc contingere: quia
priuata omnino confunditur , & publica non multū
iuuatur. Dixit Gof. hoc ideò, quia priuata non inclu-
debatur ſub communi. idem Hoſtiē. ¶ *In glo.3. in fine*]
& alios ad pugnam hortari. 23. q. ult. omni, & ca. hór-
tatu, & c. ut pridem, Ia. ¶ *In glo.4. ibi, uitæ*] infra tit.1. cū
ad monaſterium, uer. prior, & uide quod ibi dicā [*& in fine*] & utilior † eſt prædicatio exempli , quàm uer-
8 bi. 40. diſt. multi, & ſupra eo. magnæ, uer. præterea. Ho-
a ſti. ¶ *In glo. ecce quòd, ibi, mulieri*] de reſcrip. ſtatutum [a]. §.
aſſeſſorum, lib.6. & clemē. de foro compet. quamuis,
ad fi. ¶ *In gl. no. ibi, prælatus*] prælati enim erant iſti , & p-
poſiti, ut patet in ſuperſcrip. [*& in fin.*] de procu. peti-
tio. ff. de iudi. ſi longius. C. de peda. iudi. le. placet . ¶ *In
glo. ultima , in fi.*] uide , quod ibi ſatis dixi in textu.

ANNOTATIONES.

a ¶ Statutum. Et ibi uide Ioan. An. & quid importet. cum papa con-
ſcientiæ alicuius aliquid committit, uide gl. uerbo, Honoramus.
in cle. prima, de iure patro. & in deciſio. Rotæ conclu.470.

SVMMARIVM.

2 *Continuatio tituli .*
De materia huius tituli quibus alijs in locis atque codicibus iuris edoceatur .

De ſtatu mona. & canonicorum, regularium, Rub.

1 ¶ Dicto † de conuerſione ad religionem: quia qui cō
uertuntur, ut plurimum fiunt monaci, uel regulares
canonici, ideò &c. ſm Goff. ad materiam uide, quod
dixi, ſupra de regula. & facit. 58. diſtin. per totum. repe
titur in Sexto, in clem. Conuenit de vita & hone. cleri
corū, monaſteria. ne cleri. uel mona. relatum, libro
ſexto, de præbendis, cum ſingula .

SVMMARIVM.

2 *Monaſteria ſunt exempta à lege diœceſana, non iuriſdictionis, uide num.4.*
2 *Archipresbyteri rurales epiſcopo tantum ſubſunt , & habent iuriſdictionem .*
Diſciplina quibus ſit moleſtiæ , & in quibus conſiſtat .
Ad abbatem correctio quando ſpectet .
3 *Epilogus , & additio gloſſarum , nu.4.*
Epiſcopus quarum rerum à monaſterijs habent partem .
Ei quatenus ea ſubſint, eorumque capellæ, & quæ monaci & excipiantur ipſorum.
De lege diœceſana , & lege iuriſdictionis quæ ſunt quædam ponit.
Monaſteria, eorumque bona quæ exempta & à quibus .
5 *Additio gloſſarum .*

CAPVT I.

1 THeodoſius. Secūdum Abb. hoc
intendit , ꝙ † mona-
ſteria ſunt exēpta à lege diœceſana, ſed nō
à l. iuriſdictionis . Duas prohibitiones po-
nit, ſecundæ rationem ſubdit. ſecūda ibi, Aut eius. ra-
2 tio ibi, Cum monacis [*Presbyteri tui*] arg. ꝙ † archipreſ-
byteri rurales ſubſunt tantum epiſcopo . Item ꝙ ha-
bent iuriſdictionem, de cēſi. cum apoſtolus, Vin. Sed
Pe. exponit. i. epiſcopi. 90. diſt. olim, in prin. [*Præter diligentiam*] ergo diſciplina eſt moleſtia , quod eſt uerum
ipſis monacis, qui nolunt corrigi. uel iſtud, Pręter, nō
ponitur exceptiuè , Phi. [*Diſciplinæ*] i. præter uiſitatio-
nem, quam facere poteſt, quoties expedit. 18. q.2. non
ſemel, ſecundum Inno. uel dic [*Diſci.*] in uiſitando, &
corrigendo, negligente abbate, ad quem ſpectat pri-
ma correctio, de officio ordi. quanto, ſecūdum Goff.
dic ut ibi no. ſecundum Hoſt. [*Proficere*] ſi. quod in cle
ricis ſecularibus dicitur, de his, quæ fiūt à prælato. pa-
3 ſtoralis. ¶ Prima † glo. reſpondet per ob. quam ſoluit,
& remittit . ¶ Vltima gl. reſpondet per ob. ¶ *In † prima
glo. in fi.*] & 10. q.1. in ſumma. de his legibus magnā gl.
poſuit hic Inn. & Hoſ. poſt eū, & ſupra de off. ordi. di-
lectus. quæramus illam partem illius gloſſ. quam hic
omiſit . Dicebat etiam hic Inn. quoſdam dixiſſe, ꝙ in
his , quæ non reſpiciunt populum , ſicut quæ dantur
pietatis , uel religionis intuitu , nullam partem habę-
re debet epiſcopus, ut hic, & 16. quæſtio . prima, cum
pro utilitate . Item non poſſet epiſcopus mittere mo-
nacum pro alijs communibus negocijs, quàm mona
ſterij proprij. eis enim prohibitum eſt & periculoſum
uagari. c. quæſtio. ſi cupis, & capitulo peruenit, & ca-
pitulo placuit. nec ob. ca. quæſtio. qui uere, & capitu-
lū in parochia, quæ loquuntur, quando id faciunt de
abbatis licentia , & non de mandato epiſcopi , qui in
eis niſi ratione populi præcipere poteſt. 16. quæſtio.2.
luminoſo. Idem dicunt de omnibus alijs, quæ ſunt le-
gis diœce. niſi de his, ad quę tenetur eccleſię exemptę,
uel non exemptę ratione populi. & ſi dicas, cum exē-
a pti, & monaſteria [a] teneantur ad debitam partē mor-
tuariorum, de ſepulturis, de his, & ca. in noſtra, quarę
non

non eodem modo tenentur de his, quæ dantur non
cauſa mortis, cum utrunque ſit legis diœceſanæ. 10.
quæſtione prima, decretum? So.lex diœceſana indi-
ſtinctè monaſterijs eſt remiſſa, ſiue populum habeāt,
ſiue non, niſi talia ſint, quæ ratione populi dantur ex
debito, quale eſt mortuarium, de teſta. requiſiſti, uel
cauſa mortis relictum, ut ibi. Sed donatio inter uiuos
non eſt tale, ſed omnino gratuitum & uoluntarium,
infra de cenſi.ex parte. uel dic quartam mortuariorū
eſſe de.l.iuriſdictionis, non de diœceſana. certum eſt
enim, quòd illorum canonica competit ratione ſa-
cramentorum, & inter illas eccleſias fit diuiſio, à qui-
bus recepit mortuus ſacramenta, de ſepul.cum quis,
libro ſexto. Sed collatio ſacramentorum eſt de.le.iu-
riſdi.16.quæſtio. prima, interdicimus. ipſa ergo mor-
tuaria, quæ ſunt acceſſoria ad ſacramenta, eiuſdem
naturæ & conditionis eſſe debent, ſupra titu. primo,
magnæ, uer. cum igitur. Idem poteſt dici in quarta
decimæ, cum etiam pro ſacramentis detur, ſupra de
deci.cum ſint homines, & ca.ad apoſtolicę.vel dic ꝙ
in quarta decimarū non procedit quæſtio: quia mo-
na. non recipit ab alio decimas, ſed alij dat. 16.q. pri-
ma, alia, de decimis nuper. & ſic cum quarta debeat
de decimis ab alijs perceptis, nūquā tenetur ad quar-
tam. Sed nec ex alterius donatione poſſet mona. ha-
bere decimam niſi cum ſuo onere, cum non ualeat
donatio niſi quò ad partem donantis. 16. quæſtione
prima, ſi quis laicus. Intelligitur ergo eccleſia dona-
naſſe ſolum, quod ad eam ſpectat, nec alijs non con-
ſentientibus præiudicare poteſt, de dona. paſtoralis,
& c.inter dilectos. & ſi dicas perceptionem etiam de-
cimarum, nedum quartę eſſe de.l.diœceſana, reſpon-
detur ob hoc quo ad poſſeſsiones non eſſe monaſte-
ria exempta, niſi exempta probētur, de deci.ſuggeſtū.
¶ Ad perſonales uerò nec monaci, nec clerici tenen-
tur, ut no.de deci.nouum. & ſic quòd non debetur,
de l.aliqua eſſe non poteſt. Hoc autem ſciendum eſt
ſecundum eum, quòd licet monaci morentur in ali-
qua eccleſia, ſubſunt tamen le.diœceſanæ, niſi ſint ibi
ut collegiū. 10.quæſtione prima, capitulo primo, ex-
cipe grangias, de cenſi.capitulo fi. Dicit etiam, quoſ-
dam dicere, & ſatis probabiliter, ꝙ monaſteria non
b ſunt exempta à quartis decimarum, [b] mortuariorū,
uel oblationum, etiam ſi in uita offerantur, ad hoc de
offi.ordi.conquerente. & de oblationibus expreſſum
15.quęſtione prima, alia, quæ loquitur de eccleſia Ca
tauien. quæ certum eſt, quòd eſt regularis. nec ob.ea.
quæſtio.decimis, & cap.queſti: quia quod monaci de
cimas habeāt de proprijs laboribus, priuilegium eſt,
de deci. ſuggeſtum, ex parte, nuper. aliàs ad decimas
tenerentur, ut in c.alia. nec ob.iura, quæ dicunt, quòd
oblata monaſterio non ſubſunt legi dięceſanę vt hic,
& in ſimilibus. fatentur enim illi, ꝙ nō ſubſunt in om
nibus. Nam de.l.diœceſana eſt, ꝙ omnes eccleſiæ cō-
ferant cum epiſcopo, quando uadit ad papam, uel re-
gem, uel ſynodum: vel quando facit expenſas pro cō-
munibus negocijs dięceſis. 10.quæſtio.3.unio.12.q.2.
uobis. ab his autem collationibus exempta ſunt mo-
naſteria, ut probāt prædicta capitula, maximè.18.q.2.
quàm ſit. uel dic, ꝙ prædicta non ſunt de l.dięceſana,
ſed iuriſdictionis, de qua l.dicūtur omnia, ad quæ mo
naſteria tenentur, nec de ipſa ſit mentio in antiquis
canonibus, ſed tātum in nouis decretalibus, quæ uer-
ba fuerunt magiſtralia ſecundum Innocē. cuius qua-
ſi ad literam eſt gloſſ. quam etiam poſuit Hoſtien. re-
mittit, de offi.ordi. conquerente, & c.dilectus, de ma-
io. & obe. quod ſuper. ¶ *In † glo.ulti.ibi, requiſiſti*] uel lo-
quitur in relictis priuilegiatis, eodem titulo, capitulo
finali, Goffre. uel prohibet totum uendicari, ſed non
partem canonicam, & ſic ceſſent contraria, ſecundū
Hoſtien. [*& in fi.*] ſupra de præſcrip. de quarta.

ANNOTATIONES.

a ¶Monaſteria. Intellige habentia populum non exemptum. uel ſi non habent exemptum, tunc non ſoluunt epiſcopo, ſed papæ, An.in c.certificari, in 10.quæſtio.
& hoc in canonica epiſcopali. In parochiali autem ſecus. vide Io.

b ¶Decimarum. Quas recipiunt, non quas alijs de ſuis prædiis ſoluunt, ut no. ſupra uerſiculo idem poteſt dici. & uide glo. ſed uidetur, & ibi Ioan.And.in.conquerente.de officio ordi.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio conſtitutionis.*
2 *Peculium ut ſumatur hic, & quando ipſum poſſit habere monacus, num.7.*
Capellæ, uel prioratus ſi non ſufficiūt duobus, quid agendū, remiſſ.
3 *Vita ſecurior à ſecularibus hominibus remota.*
4 *Solus quis uhe debere timere.*
Sine ſocio nulla boni iocunda poſſeſſio.
5 *Per ſimoniam etiam in beneficio ſimplici commiſſam quis ſit irregularis quo ad ordines.*
Officium hic pro beneficio, ſeu prælatione.
6 *Peculium ut habeat monacus, abbas diſpenſare non poteſt.*
7 *Adminiſtratio quæ dicatur eſſe monacorum.*
Prioris clauſtralis officium quod, in fin.
8 *Communio pro perceptione corporis & ſanguinis Chriſti.*
Oblatio pro miſſa.
Monacus illicitè peculium retinens in obitu, ubi ſepeliendus.
9 *Pronomen, iſta, omnia ſuperiora comprendit.*
Obedientiæ quæ dicantur apud monacos.
Prioratus quidam habent bona ſeparata & diſtincta cum iure ſpirituali annexo, quidam de bonis Abbatis cum onere quid certum ſoluendi.
Prior ſonat in dignitatem.
10 *Si ſterilitas contingat firmario, remiſſio facienda.*
Prioratus cui tradendus monacorum.
Eſt duplex, & differunt inter ſe.
11 *Archidiaconus inſtituit epiſcopus interdum ſine conſenſu canonicorum.*
Non tamen poteſt amoueri quandocunque.
12 *Priores, uel prælati eccleſiæ conuentualis a quo creandi, ſunt perpetui, & quando confirmantur, & inſtituuntur de diœceſani uoluntate.*
Dilapidatio debet eſſe manifeſta, in fin.
13 *diſpenſatio facilius conceditur ob utilitatem maiorem.*
14 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.15.*
Conditio quandoque remittitur, & quibus caſibus hic.
16 *Additio, uel ſuppletio gloſſarum.*
Monacus an poſſit eccleſiæ parochiali præfici.
Simoniani non ſunt illecti, in fin.
17 *Monacus an quis fieri poſſit ſub conditione, ut habeat proprium.*
Fructus ad firmam dare non eſt prohibitum, & cui.§.fina.

CAPVT II.

1 MOnaci. Concilium † eſt habens mul-
ta dicta, & ideò non ſummo.
& prima pars ponit tria dicta. Primo pro-
ſequendo tertium: ſecundò primum. ter-
tiò ſecūdum. Demum illa prorogat, & abbatibus ne-
gligentibus comminatur. Secunda ponit prohibitio-
nem, & pęnam ibi, Prioratus. Tertia ponit aliam pro-
hibitionem, & caſus exceptos ibi, Priores [*Monaſterio*]
hoc primum dictū proſequitur, infra uer.ſi quis [*Ha-
bere*] hoc ſecundum dictum ſequitur, infra uerſi. qui
2 verò. & ſecundum Goffr. ſumitur † hic peculium pro
patrimonio. ff. ad Trebellianum, cogi, in prin. ſupple,
uel quodcūque proprium, infrà eodem, cum ad mo-
naſterium. remittit hic Hoſti. ad ſummam de pecu. §.
quid ſit peculium [*Maneant*] in capellis, uel priorati-
bus eorumdem, quæ ſi non ſufficiant duobus, dic ut
infra

infra de capellis monacorum. cap. fina & in concilio
Vien. eodem titu. ne in agro. §. ad hęc [*Inter ſeculares*]
3 Hierony. ad Præſidium V. plus te dicis † habere mer-
cedis, ſi in media urbe conſiſtens monacorum uita
uictites: & ſunt uera, quæ dicis: ſed non tam facile
ſequitur [*Dicente*] eccleſiaſtes. 4.ca. de quo lib.no.13.
q.2. in eccleſiaſtico [*Vhę ſoli*] Dicit Chryſoſtomus. vbi
4 non timetur † reprehenſor, ſecurus accedit tentator.
& ad literam facit ad propoſitum. uel.i. Solitario ſine
ſocietate charitatis. tali vhę erit.i.ęterna dānatio ſecū-
dum Hug. Sene.6.ad Lucil. Nullus boni ſine ſocio iu-
cunda poſſeſsio. uide Hiero. ad Abigaum V. & ad De-
5 metriam. E. [*Aſcendat*] no. ſecundum Petrum, & Abb.
per ſimoniam commiſſam etiam in beneficio ſimpli
ci quem fieri irregularem quò ad ordines [*Officij*] po-
teſt exponi, ideſt beneficij, uel prælationis. beneficia
enim regularium officia appellātur, infra eodem, cū
ad monaſterium. & no. in eodē genere ſimoniæ plus
puniri dantem, quàm accipientem, ſecundū Petrum,
& Abbatem [*Suſpenſione*] imò uidetur, ꝙ debeat depo-
ni. §. prioratus, de ſimonia, dilectus. 2. dic ut ibi, Hoſti.
6 [*Niſi ab abbate*] ideſt niſi † abbas adminiſtrationem ſi-
bi commiſerit, ex qua regenda peculium habere lice
bit. Non enim poſſet abbas circa hoc diſpenſare, in-
fra eodem, cum ad monaſterium, ad finem [*Admini-
7 ſtratione*] ut quia † eleemoſynarius, ueſtiarius, uel cel-
lerarius, uel alius habens ſimile officiū, propter quod
recipere habet, & expendere in uſus monaſterij, ſiue
monacorum temporalia, ſiue pecuniā, uel quicquid
aliud. ad hoc infrà ne cleri. uel monaci. cap.1. & tunc
uerè loquendo potius adminiſtrator habet propriū,
quàm ipſe monacus, ar. de præbē. ca.3. uel non habet
peculium, ſed adminiſtrationem peculij. Aliud eſſet,
ſi eſſet tale officium, cuius ratione haberet tātum cir-
ca ſpitituali intendere, ut prior clauſtralis, uel quiuis
alius audiens confeſsiones, uel tantum uacans obſer-
8 uantiæ regulæ [*Communione*] i. à perceptione † corpo-
ris & ſanguinis Chriſti [*Pœnituerit*] reſtituendo ſtatim
admonitus. Hoſtien. [*Oblatio*] i. non celebretur pro eo
miſſa, in qua domino offertur ſacrificium pro ſalute
animarum. Aliæ enim oblationes pro monacis fieri
non conſueuerūt, Pe. & Abb. [*Sepulturam*] imò in ſter-
quilinio cum ſuo proprio ſubterretur, infra eodē cū
ad monaſterium, uer. ꝙ ſi. & ſi ſepultus eſſet in ceme-
terio, ſi poteſt fieri ſine ſcandalo, exhumabitur, infra
eodem, ſuper quodam [*Religioſis*] ſatis enim eſt, ꝙ ſint
profeſsi, cum eadem ſit ratio, de poſtulando, ex parte
9 [*Iſta*] omnia ſcilicet † ſuperius dicta, ſup de reſcr. olim.
remouetur ergo Abbas propter negligentiā, de hoc,
infra eodem cum ad monaſterium [*Obedientiæ*] hæc di
cuntur certa monaſteriorum officia, ut celleraria, ſa-
criſtia, & ſimilia, de officio ordi. quanto, infra eodem
cum ad monaſterium. Dixit autem Inno. hoc de illis
prioratibus, uel obedientijs intelligi, quæ habent ius
ſpirituale annexū, uel bona ſibi appropriata & diſtin-
cta à bonis monaſterij: aliàs ſi talium temporalia eſ-
ſent de menſa abbatis, uel monacorū, poſſent abbas,
& monaci dicere, & ſtatuere, ꝙ is, cui talis prioratus
committetur, certum quid annuum ſoluat de illis re-
ditibus, & non aliunde. & talis monacus potius dicet
miniſter, uel cuſtos, quàm prior, quod ſonat in digni-
tatē, de præbē. niſi, de priui. uolentes, ad finē, li.6. Ideò
autem dixit Inn. nō aliunde: monacus carēs proprio.
unde aliunde id ſoluere licitè non poteſt, ſm Ho. Sed
10 † quicunq; ſit firmarius, ſi cōtingat ſterilitas, facienda
eſt remiſsio. qđ dic ut de loca. propter. & ſic accidēte
ſterilitate nō aliūde præciſè facienda ſolutio. A. & ad-
de, qđ dixi de ſimo. nō ſatis [*Tradantur*] nec tradantur
niſi expreſsè profeſſo, & attingenti. 25. annum, ſi prio
ratus eſt conuentualis: uel ei, qui peregit. 20. ſi non eſt
conuentualis, tamē curatus, licet illa cura geratur per
preſbyteros ſeculares, & tales debent ad ſacerdotium
promoueri, & in prioratibus, vel adminiſtrationibus,
non in monaſterijs reſidere, qđ dic ut in conci. Vien.
eo.ti. ne in agro. §. cęterū [*Alioquin*] i. ſi proinde preciū
datum fuerit [*Per electionem capitulorum ſuorum*] hoc nō
11 erat in anti. & inuenio, ꝙ † quādoq; epiſcopus inſtituit
archidiaconum ſine canonicorum cōſenſu, ut.40.di.
c.1.74.di. epiſcoporum. nunquid ergo talis quādocū-
que poterit amoueri? non: quia aliud in ſecularibus,
a de ſimo. per tuas, in fi.[a] Goff. Dicebat Hoſt. ꝙ propter
12 tria adiecta fuerat hæc litera. primū vt † ſcias in eccle-
ſia conuētuali debere prælatum creari per electionē
conuentus, de elec. c.1.16 q fi. ca. ult. ſecundū, ut tales
priores ſic electos ſcias perpetuos, & talibus confir-
mari poſſunt proratus, de præben. niſi. alij ad uolunta
tem abbatis reuocantur, nec eis confirmantur, de cō-
fir. uti. uel inutili, ad noſtram, & c. porrecta. & huic cō
cor. Inn. tertium, ut ſcias tales priores ſine diœceſani
uoluntate non inſtituēdos. unde dicit, Canonice, nec
remouendos per conſequens. & eſt idem de habenti-
bus curam, infra eo. quod dei, de capel. mona. c.1. li.6.
Remittit autē Hoſt. de priuil. uolentes. §. ſane, li.6. quē
§. ut dicit, quidā non habent, ſed ius continet, & ideò
approbādus ſecundū eū, de fide inſtru. paſtoralis [*Di-
lapidatores*] & hoc ſit manifeſtū per id, quod præcedit.
ſic etiā expone, qđ ſequitur, ſm Pe. & Abb. [*Maioris*]
13 in quo † propter maiorē vtilitatē facilius diſpenſatur,
de tranſla. c. fi. Hoſt. [*Conſilio*] non dicit, Conſenſu. dic
hodie, ut habes de elec. ſi religioſus. 2. reſpō. lib.6. quò
14 ad caſum ibi expreſſum. ¶ Tertia † glo. reſpondet per
ob. quā ſoluit de canonibus. 16.q.1. & c. ¶ *Glo. alias pro-
prium*] ſignat contrarium, opi. ponit, cui ſignat cōtra-
rium, & ponit opi. Hugo. quā approbat. cui ſignat cō
trarium de decre. dudū. ¶ Pe. gl. rū. per ꝯrium de. §. ta-
15 les. ¶ *In † gl. alliàs proprium, ibi.l.1.*] Si legatur uſuſfructus,
cum ſequitur aditus in tātū, ꝙ ſi addat teſtator, ꝙ hæ-
res non cogatur uiā præſtare, inutilis eſt adiectio [*&
ibi, Sed neque*] Si legatus eſt uſus ædium mulieri ea con-
ditione, ſi à uiro diuertat, remittitur cōditio [*& ibi, re-
16 prehendenda*] vide de uer. ſig. forus. ſu p gl. C. de ¶ *In † glo.
3. ibi, diſpenſatione epiſcopi*] cū cōſenſu abbatis, Inn. & hoc
de pauperibus intelligo. Si uero talis eſſet eccl'ia. quæ
poſſet plures habere, Dicunt quidam, ꝙ de iure com-
muni poteſt monacus præfici eccleſiæ parochiali, in-
fra eo. qđ dei, & hic, quibus ego aſſentio, Tan. & Gof.
Dicit Hoſt. ꝙ uerbū, Quicūq; parochiales & c. eſt cō-
tra hanc di. & remit. ad ſum. eo. ti. §. utrū populū. Ego
Vin. dico monacū de iure cōi non poſſe aſſumi ad pa
rochialem eccleſiam gubernandam, & loco neceſsi-
tatis, propter quā hoc olim fuit, non dico ſubintrare
utilitatem, ut dicebat Hug. quia hodie multi ſunt cle-
rici, qui poſſunt eligi. & q̄a naturaliter monacus req-
rit clauſtrum. 16.q.1. ſi cupis. pro Hugo. tamen facit.
b ea.q. cum pro utilitate. [b] ¶ *In glo. 4. in fi.*] T. ubi de hoc
pro & contra in ult. glo. ¶ *In glo. & inſuper, ibi, expellatur*]
nec ob. 20. quæſtio. 3. conſtituit, quod loquitur de illectis,
qui non ſunt ſimoniaci. Tan. Vincen. Goffre. ¶ *In
17 † glo. aliàs proprium, ibi de uiduis*] 1.q.3. ſi qua. R. Dicit Ho-
ſtien. c. uiduis, non loqui de profeſsis, ſed de Biguinis,
de quibus. 12. quæſtio. ulti. cap. fi. infra de elec. inden-
nitatibus, in fi. & in conci. Vien. eo. ti. attendentes, cir-
ca fi. uel dic ſecundum eum, ut no. infra e. cum ad mo
na. uerſi. ꝙ ſi [*& ibi, reprehendendi*] uſu uero moderno
fieri pōt cum uoluntate abbatis, ut uſum hēat: tamen
parum differt à ſimonia. R. Vin. dixit id non poſſe fie-
ri ex pacto, ſed alàs ſine pacto. 12.q.1. illi [*& ibi. c. ult.*]
ubi de hoc, & ibi, plenè dicam. de hoc etiā & j. qui cle.
uel uo. inſinuante [*& ibi, ar. contra*] hanc all. pro, infra
de condi. appo. c. ult. & quomodo pro utraque indu-
catur.

catur,ibi dixi.ſ.in decre.dudum. ¶[*In glo.ut fiat,in fi.*] ad
firmam uerò dare fructus non eſt prohibitum, infra
ne pręla.c.ſuas.vlti.Ala.& ſup.ui de loca.& con.veſtra.
Phi. ¶[*In gl.pe.ibi, uoluntatem*] uide quòd dicam de præ-
ben.cum ſingula, lib.ſexto,ſuper gloſſ.ad idem.

ANNOTATIONES.

a ¶Petituas, in fi. Beneficia enim regulariter ſunt perpetua.7.q.1.
paſtoralis.& rarò uidemus in beneficijs ſecularibus illa manualia
eſſe. uide tamen Ioan.An.in c.de monacis, in prin.mag.gloſſ.
b ¶Pro utilitate. Vide in c.quod dei.per Io.An.ſuper glo.ult.& ibi
remiſsionem.& uide in clemen.ne in agro, in gl.

SVMMARIVM.

2 *Ciſtercienſes monaci ſeruare debeat regulam ſecundum primæuam inſtitutionem.*
Regulæ eius fore conſemur, cuius uitam gerimus.
Mores domus religioſæ, cui ſe altera aggregauit, tenetur obſeruare.
Diuiſio decretalis, uer.& ſecundum.
2 *Etſi, pro quamuis.*
Recipere non ſemper, neque ab omnibus licet.
3 *Aſcendendum eſt, non declinandum.*
Stare in uia dei eſt retrocedere.
Fidelitates ſunt ſine homagio.
Hominia, & homagia quid, & pluribus promitti poßunt.
Pro ſpiritualibus non fiunt.
4 *Conſilio, & exhortationi papæ obtemperandum.*
Terminos ſuos quando religioſus trangredi dicatur.
Nomine carere debet, qui re ipſa caret, & debet eße cōſequēs rei.
6 *Satagere, quid.*
Paupertas uoluntaria fœlix.
Diuites cum bonis operibus non abijciendi, de reprobis loquitur euangelium.
Diuitias ſimul, & uirtutes uix poſſideri poſſunt.
6 *Additio gloſſarum.*
Altaria pro decimis, & alijs reditibus.§.1.iuncta gloſſ.
Figura dictionis, ibid.
Iuſtitiaria quid.§.3.
Tributariæ quatenus prohibitæ Ciſterciē. & ubi ab eis exigātur.
7 *Ciſtercienſium inſtitutio quæ non recipiat, & ſupra nu.6.*
Commutare, uel uendere ſi non poſſum, quæ teneri prohibentur, quid de eis faciendum.
Dominium acquiro & transfero eius quod retinere non poſſum, & quando.
Nouiſſimè ingredientes monaſterium habent eam bonorum participationem, quam primi, circa fin.

CAPVT III.

1 RECOLENTES. C.Monet † Ciſterciē-
ſes, ꝙ ſeruēt regulam
ſuā ſm primæuā inſtitutionē ipſius. Dice-
bat Abb.cuius uitam gerimus,eius regulę
fore cēſemur.in 1.in 2.Si ſit domus religioſa alteri ag-
gregata,eius mores ſeruare tenentur.& ſecundū Gof.
diuiditur decre. in 4.partes. In prima deciſa ordo Ci-
ſtercien.ſm antiqua tēpora multipliciter commēda-
tur. In ſecunda cōſideratis modernis tpibus reprehē-
ditur. In tertia, ut ipſi Ciſterciē.ſuis antiquis terminis
ſint contenti,admonētur. In quarta,qualiter domus,
quę Ciſtercienſibus ſe ſubijciūt,ſe eiſdem conforma-
re debeant,inſtruuntur. 2.di.uolentes.tertia ibi, Ideo-
que, quarta ibi, Cæterum [*Et infra*] hic continebatur
plurima Ciſtercien. ordinis commendatio iuxta ant-
qua tēpora.Gof.[*Dolentes*] ſic infra de cele.miſ.dolen-
2 tes [*Etſi*] pro † quamuis [*Ab omnibus*] quia reliqui re-
manent perfecti [*neque in omnibus*] quia & aliquid reti-
nent de prima inſtitutione. & eſt ſi.ff.de offi.procon-
ſul.l.ſolēt,ante fi.ꝙ nō debemus paſsim ab omnibus,
neq; omnia nobis oblata ſuſcipere. ſemper ergo ali-
qbus aliqua & aliquo tempore licet, paſsim enim re-
cipere, uile & auarum, nunquā recipere, inhumanū
ſecundum Hoſti.[*Declinatum*] quaſi retroceſſum,cum
3 potius † aſcendere debuiſſent, cum ſm beatum Ber.in
uia dei ſtare eſt retrocedere. & nemo mittens &c.ſup.
ti.1.magnæ.facit de trāſla..c.j.93.di.legimus.ff.de mu.
& hono.ut gradatim [*Eccleſias*] parochiales, Gof. [*Fi-
delitates*] iuratas,ſine homagio.[*Hominia*] i.homagia.&
dicitur homagium ſm Hoſ. quando quis flexis geni-
bus,uel in pedibus ſtans propter dignitatem perſonæ
euenit homo alterius includēdo manus ſuas inf. ma-
nus recipientis, & promittendo ꝙ homo ſuus ligius
erit decętero,& ei fidelitatem ſeruabit,& ipſum cōtra
homines oēs adiuuabit:quam promiſsionem facit iu
rando,& oſculando.& hoc poteſt facere ſecundo, ſal
ua tamen fidelitate primi.& tertio, ſalua fidelitate pri
mi,& ſecundi. primum eſt licitum iuramentum, etiā
ſm ſeruandum eſt,de iureiuran.ueni ens,& c.eam te,
in fi. Hoc autē pro ſpiritualibus fieri nō debet,de reg.
iu.c.fi.dic ut ibi, uide quod no.in cle.de re iudi.paſto-
a ralis.§.rurſus, in prin.& de ſimo.ex diligēti, poſt prī.a
4 [*Exhortamur*] multum † humiliat ſe papa: & putāt qui-
dam per hoc, ꝙ ſit conſiliū.ſed dic, ꝙ huic cōſilio pa-
rēdū eſt.de hoc de ætate & quali.ad aures:aliàs ſeque-
retur abſurdum,ut ſequitur,ſm Hoſti.[*Terminis*] pau-
pertatis circa talia,quā elegerūt.& no.ꝙ religioſus ter
minos tranſgreditur, qui à ſua prima inſtitutione de-
clinat.& alij modi no.in iuribus,quæ alleg.glo.[*Cenſe-
ri*] iuxta illud, Si re priueris, nec nomen habere mere-
ris,& econuerſo. Nomine priuatus, ſit officio ſpolia-
tus.16.q.1.generaliter, & concor.C.loca.in l.milites.
T.Phi.[*Inſtitutionibus*] laxioris regulæ.Pe.[*Veſtris*] ſup.
inſtitutionibus, ſi non habes in tex. uſibus [*Satagant*]
5 quaſi † ſatis agant. i. iuxta poſſe bono modo conent
[*Poſſeſſionibus*] quibus tēporalis iuriſdictio eſt annexa,
uel aliquid aliud de prædictis [*non recipit*] patitur [*Coa-
ptent*] i.ſimul aptent,vel coactent,ideſt ſimul actitent,
uel ſimul agant.aliàs coartent,ideſt ſimul reſtringant
[*Paupertate*] fęlix uoluntaria paupertas,de pę.diſtin.2.
hoc ſcripſimus.12.q.1.exemplum. Goffr.uix poſſunt
ſimul diuitiæ, & uirtutes poſsideri.12.q.1.cap.gloria.
Phi.De diuitibus uerò reprobis, qui libentius uident
aurum, quàm ſolē.47.di.ſicut hi, loquitur euangeliū
Matth.19.facilius eſt intrare camelum per fo.&c. ſm
Gof.& Hoſti.[*Conformetis*] hinc fuit deciſa decre.ſane,
6 de priuil. ¶[*In † glo.2.in fi.*] 16.q.2.uiſis, & c.ſane.Ala.&
& hoc reſpicit eccleſias forte curatas. ¶[*In glo.3.ibi, ad
decimas*] uel alios reditus,qui ꝓpter altaria proueniūt.
¶[*In glo.4.in fi.*] 22.q.5.de forma. ¶[*In glo.3.in fi.*] T.uel.i.
pecunias ex iuſtitijs prouenientes, ſupra de offi.ordi.
dilectus, ſecundum Hoſt. ¶[*In gloſſ.ſexta,in fin.*] uel ſm
Hoſ.intendit damnare uiolentam exactionem tribu-
torum,quæ fit ab hominibus in quibuſdā locis.Dicit
etiam,ꝙ quicquid dicat hæc litera, uel primæua inſti-
tutio, in aliquibus locis hæc percipiunt, & exercent,
ut dicit patere in caſtro Lonciarum Foroiulien.dięc.
7 ¶[*In glo. datis † in fine*] eo ꝙ inſtitutio Ciſtercienſiū uil-
las,& caſtra non recipit,ſed agros.Gof. Et ſi non poſ-
ſunt commutare,uel emptorem inuenire, dixit Vin.
ꝙ facient inde eleemoſynam,uel ea abijcient, ex quo
contra ordinē eſt, ut retineant. Acquiro ergo,& trāſ-
fero dominium eius, quod retinere non poſſum ad
inſtar creditoris.ff.de pigno. ſi conuenerit. & dixit ēt
hic, quòd ingrediens nouiter mona.habet participa-
tionē bonorū,ſicut qui per centū annos ibi ſtetit,& ſi
diſſoluatur mona. ita recipit partem ſuam. 17. quæ-
ne ſecunda,in nullo: ſecus, ſi ille ad alium locum trā-
ſiret:quia tunc tantum ſibi ſua darentur,ſupra de cle-
ri.coniuga.quod à te, Vincen.

ANNO.

ANNOTATIONES.

a Poſt prin. Per iſtam decre.poſſet poni exemplum in his, quæ no.
Io.An.in c.ut clerici,in ſua gl.prima,& in c.ſuper eo.in gl.quam
uis,& in c.dudum, in glo.ſatis fatuus,ſupra de regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Regularis quis in cœmeterio ſepultus debet exhumari.*
Contumax eſt, qui monitioni non paret.
Impęnitens etiam dicitur.
2 *Additio gloßarum.*
Propter ſcandali uitationem omittitur quid, quod aliàs fieret, & quo caſu hic.

CAPVT IIII.

1 SVPER QVODAM. Caſus.Regula
ris † q propriū
non reſignauit in morte, in cœmeterio ſe
pultus dēt exhumari, ſi ſine ſcandalo fieri
pōt.Cōis diuiſio,ſecunda pars ibi,Inqſitioni.quā pro
rogat ibi,Hoc aūt[*Contra regulam*] eſt enim hoc unū de
ſubſtantialibus.de hoc.j. eo. cū ad mo. in fi.[*Latenter*]
maximè ſm. T.[*Noluit*] fuit ergo cōtumax:qa moni-
tus.Itē impœnitēns[*Hoc autem*] ſ.quod dictū eſt de ex-
2 humando,& proiiciendo.¶[*In † glo.pro quo,in fine*] & ſic
nota ſm Innoc. propter ſcandalum non exhumari
qui aliàs exhumandus eſſet. ¶[*In glo.ult.in fine*] & ſupra
de conſtitu. translato,de transla. c. 2.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus regularis præfici poteſt eccleſiæ parochiali etiam ſeculari, cum quo eſſe debeat & quorum conſenſu, & diſpenſatione, num.5. & 17. & 18.in fin.*
2 *A fructibus, & operibus extrinſecis, qualis quiſq; ſit, cognoſcit.*
Colligi, pro præſumi.
Ex bonorum operum fructu pro aliquo præſumitur.
Per exteriora de interioribus iudicatur.
3 *Renunciatio beneficij in manibus epiſcopi facienda, & num.5.*
Vitam mutare præſumitur reſignans beneficium.
Fratres pro canonicis regularibus.
Regulam illam quis intelligitur uouiſſe, in cuius fratrum manibus profeſſionem facit.
5 *Eccleſiæ ut præficiatur canonicus regularis uel monacus diſpenſat epiſcopus uel cum eius & abbatis licentia, & quæ, & quando cogatur abbas, nu.14.*
6 *Laicus parochianus an & quando poſſit petere confirmationem, amotionem & deſtitutionem prælati eccleſiæ ſuæ.*
Parochianorum intereſt habere bonum rectorem.
Specialiter, pro expreſſe & nominatim.
7 *Canonici regulares differunt à monacis, & eorum inſtitutores qui, & in quibus æquiparentur, nu.13.14 & 17.*
8 *Ad officiū prædicandi aſſumi dicūtur, ad aīarū regimen aſſumpti.*
Animarum regimini qui præficiendi.
9 *Prædicationis, & prædicatorum uerbi Dei quot priuilegia.*
Prædicatorum præcipuus ordo.
10 *Commoditas attenditur, & quo caſu hic.*
11 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.12.*
Per promiſſionem de futuro quis non eſt, ſed cogi poteſt eſſe canonicus regularis.
15 *Canonicus regularis, uel monacus trāſlatus ad eccleſiā parochialē eſt abſolutus ab abbate, & quatenus a regula, & ad quæ teneat.*
16 *Quid habere poſſit, & quomodo in eccleſia collegiata canonicorum ſecularium habere.*
Diſpēſatio eſt de maioribus facienda de cōſenſu & cōſilio capituli.
17 *Regularis ſocium an debeat habere præfectus eccleſiæ parochiali ſeculari, & nu.18.in fin.*
18 *Votum religionis pollicitus plebanus, uocatus ad plebaniam permutat uotum, & tranſit ad eam ante, quàm impleat, & qualiter: ſecus, ſi ad epiſcopatum eligatur, & ratio.*

CAPVT V.

1 QVÒD DEI TIMOREM. Caſus. Cano-
nicus † regularis præfici pōt parochiali ec-
cleſiæ ēt ſeculari, ſed debet ſociū ſui ordi-
nis ſecū habere,ſi pōt.& pōt diuidi in tres ptes. In pri-
ma exordiū. In ſecūda facti narratio,& ſupplicatio. In
tertia ſupplicationis admiſsio cū duplici motiuo.ſecū
da ibi,Sane.tertia ibi,licet[*Fructibus*] Matth.7.ex fructi-
2 bus † eorū cognoſcetis eos.Et.j.de reg.iur.c.2.Hier.ad
Pāma.& Mar.ſecūda.H.Ex pomorū dulcedine gene-
roſi ſeminis arbor agnoſcitur[*Colligitur*] i.præſumitur.
& no. præſumi pro aliquo ex fructu bonorū operū.
& no.per exteriora de interioribus iudicari.Pe. & Ab
ba.[*Opera*] Io.10.Si mihi non creditis, operibus credi-
te,concor.C. de admi. tut. l.lex quæ. §.2. & ſ. de præ-
ſum.ex ſtudiis.& uulgariter dicitur, Opus laudat ma-
giſtrū,ſm Hoſt. Sene.33.ad Lucil.in fin. Non eſt eius
animus in recto, cuius acta diſcordant[*Veritati*] dicit
Inno.ꝙ in aliis potuit laudari factū,& intentio pleba-
3 ni,in hoc non eſt laudandū,ꝙ † non in manibus epī,
ſed aliter licet publicè renūciauit,contra id ,:de renū.
admonet, & facit ſm Hoſti. 1. ad Corin.11.c.Laudo,
uos, in hoc nō laudo. Vel aliter intellige, ut dicet in-
fra[*Frugem*] ſic.ſ.de conuer.coniu.gaudemus,de renū.
4 niſi[*Reſignans*] per hoc † præſumit uitā uoluiſſe mutare
de reg. ſtatuimus.Hoſti.[*Fratribus*] canonicis regulari-
bus.& no.ſm Inno.ꝙ licet non exprimat, cui regulæ
ſe deuouet, intelligitur illā uouiſſe, in cuius fratrum
manibus profeſsionē facit[*Habitum*] forte de habitu
profeſſorū loquit[*Aſſumens*] tunc ſm La. [*Eiuſdem*] cui
renunciaueras[*Præfuiſſe*] eiſdē. & ſup. cū iam intraſſes
dictū mona.ſancti Victoris,& profeſsionē ibi feciſſes
tacitā uel expreſſam,iterū te in plebanū poſtulauerūt
a [*Florentino*] conſentiente a.ēt Bon. ad minus priore, &
5 cōuentu ſancti Victoris.quāuis.n.† diſpenſatio ſpectā-
ret ad ſolū Florentinū;tamen fieri nō debuit ſine præ-
dictorū conſenſu,ſm Inno.ad hoc.ſ.c.monaci,de re-
nun.admonet.quod dic,ut de ele.ſi religioſus,li.6. Vn
de dicebat Hoſt.duo neceſſaria,abbatis, uel prioris li-
centiā,& auctoritatem dięceſani loci; & ſic dicit intel
ligēda illa.c.16.q. 1. a.§.ecce.abſq; ad §. his omnibus,
& 55.diſt.priſcis.& uide quod dixi de renun.poſt trāſ-
lationē poſt prin. [*Impetrarunt*] In hoc credimus epm
diſpenſare poſſe, Inn.[*Ibidem*] ſ.in ipſa plebe[*Annuiſſe*]
aliàs admiſiſſe.q.d.hæc confirmauit.ſic.ſ .de ele.cum
6 monaſteriū,de loca.c.1.[*Parochiani*] no. † parochianū
petere poſſe confirmationē, & amotionē, & per con
ſequens deſtitutionē,eo ꝙ ſub malo ſacerdote patiun
tur famē,& ſitim verbi Dei.8.q.1.audacter,& ſic inter
eſt ipſorū,de ele.querelam 16.q.1.conſtitutū, Goffre.
ubi de hoc. & ſm Hoſtien. hoc eſt, ꝙ Hiero. deplorat
Tren.4. Paruuli petierunt panem.i.uerbū Dei,& non
erat,qui frangeret eis. diſtinguendo, & prædicando.
& iterū. Adhæſit lingua lactantis in ſiti.glo.uerbi Dei.
Dicit tamen ipſe Hoſti. dictum glo.ſimpliciter uerū,
quando ad populū ſpectatius patronatus per iura ul-
timò alleg.nā aliàs ſe non intromittit, de elec. Oſius,
quiſquis,Meſſana.nec de aliqbus ſpiritualibus, ut pa-
tet ex no.de arbi.cōtingit.Sed nec admittunt laici: ad
accuſationē prælati,uel clerici,niſi in exceptis,de hoc
de accu.cum P.de ſimo. tanta [*Prioris*] quæ neceſſaria
eſt. Innoc.de elect.ſi religioſus, lib.6. [*Illud*] aliàs illud
[*Specialiter*] ideſt expreſsè & nominatim. aliàs de om-
nibus regularibus ibi cauetur in uer.quod ēt.niſi.d.ꝙ
illud reſpicit ibi proximū dictum tm̄[*Qui*] ſ.canonici
7 regulares[*Etſi*] pro † quamuis [*Laxiori*] ſunt diſsimiles
in habitu. Item aliqui comedūt carnes in refectorio
etiā:monaci nullo modo,infra c.1.§.in refectorio; &
in quibuſdam aliis eſt laxior.Item auctores diuerſi.Il-
lam Benedictus:Hanc Aug.inſtituit [*Antiquos*] q.d.nō
per modernos.& ſic arg.ꝙ hodie non poſsint,Petr.&
Abb.[*Et monaci*] ac ſi.d.nedum canonici[*Ex quo debent*]
8 q.d.ex quo † ad animarum regimen aſſumuntur,per
conſequēs & ad officiū prædicandi.vnde no.quęlibet

rectorẽ prædicare poſſe in parochia ſua. unde caueri
dẽt, ne præficiaꝫ idiota, de æta. & quali. c. pe. Hoſt. [*Pri*
9 *uilegiatum*] multipliciter. Primò ut de† qualibet religio
ne poſsit quis ad illud aſſumi ẜm Goff. q̃ hoc not. de
Iudæ. quã ſit, & ẜm Hoſt. Secundò q̃a ordo prædica-
torũ p̃cipuus in eccleſia Dei. Tertiò ut nullus laicus
ad hoc officiũ admittaꝫ. Quartò ut nec clericus niſi
miſſus. Quintò ut non clã, ſed publicè admittatur. Et
hi. 4. patent de hæreticis, cũ ex iniuncto. Sexto, ut præ-
dicator fiat uicarius ep̃i. 7. ut tales præficiãꝫ in eccle-
ſiis cathedralibus, & regularibus, quos ep̃i poſſunt in
hoc coadiutores habere. hi duo caſus colliguntur de
offi. ordi. inter cætera 8. ut occaſione huius officii adi-
piſcendi mittanꝫ aliqui ad theologiæ ſtudiũ cũ priui-
legio, de quo. j. de magiſ. ſuper ſpe. 9. vt prędicatores li
citè mẽdicare poſsint. de hoc. s̃. ti. 1. ex multa. §. de cle
ricis, & ut eleemoſynas accipiãt ab excõicatis, de ſen.
excõ. cũ uolunate. 10. ut poſtulatio de prædicatore fa
cta citius admittaꝫ. s̃. de ele. in cauſis, in fi. 11. vt alterius
ep̃atus eccleſia pręſcribaꝫ cũ ſcientia rei alienę, de prę
ſcrip. c. 12. ut cũ gentilibus cibus recipiaꝫ. j. de Iudæ. q̃
ſit. 13. ut diuerſarũ religionum habitus in unũ confor
meꝫ, de ui. & ho. cler. Deus qui. 14. ut excõicatus intra
eccleſiã, quãdiu prælatus prædicat, admittatur, de ſen.
excõ. reſpon. 15. ut clericus ẽt religioſus, & ſi cogatur
mendicare, uotũ tranſmarinũ perſonaliter exequi te
neaꝫ, s̃. ti. 1. qđ ſuper his, & c. ſe. & c. fi. 16. ut indignus,
uel inſufficiens ad hoc officiũ non admittaꝫ, de æta.
& quali. c. pe. & ult. 17. ut certæ perſonæ leges, uel phy
ſicã non audiant, ne hoc officiũ negligatur. j. ne cleri.
uel mo. ſuper ſpe. 18. ut ſecurè proponatur uerbũ Dei
in genere, & ſi aliquis occultus peccator tãgaꝫ in ſpe-
cie. unde. 1. ad Timo. 2. uerbũ Dei non eſt alligatũ. 44.
diſt. Epheſus. 19. ſpecialis ordo prædicatorũ in multis
eſt priuilegiatus, quæ patent. j. de exceſ. præla. nimis
10 praua, ẜm Hoſti. [*Obſeruantiæ*] in his, quæ † cõmodè ſi-
mul ſeruari poterũt: in aliis, quæ cõmodè ſimul ſerua
ri non poterunt, non teneñꝫ. & ſic intelligitur. 18. q. 1.
c. uno. Hoſt. [*Conſortio*] nã uhe ſoli &c. s̃. c. 2. ¶ Antepẽ.
11 † glo. quærit: ponit duas opi. & ſoluit. ſecundò obiicit
de decr. per tuas. & ſoluit. ¶ Vlti. glo. quærit, & ſoluit.
12 ¶ *In* † *glo. 1. in fi.*] dixit T. licet per promiſsionẽ non ſit re
gularis canonicus, papa de eo ſtatuit, & reſpondet, ac
ſi eſſet regulã profeſſus. dixit Innoc. per promiſsionẽ
de futuro nõ erat canonicus tamen cogi poterat. s̃. ti.
13 proxi. per tuas. ¶ *In* † *glo. aliàs, ibi, clericus*] pariter merce-
dẽ ſpectant, ut ibi, & hic [*& ibi, ſuper ſpecula*] pariter pro
hibẽtur audire leges, & phyſicã [*& in fi.*] pariter prohi
bentur poſtulare niſi in caſu. Itẽ æquiparantur in ſub
ſtantialibus regulæ, obedientia. s̃. de maior. & obe. cũ
in eccleſiis. abdicatione proprii. s̃. c. proxi. & caſtitate
j. de uoto. c. uno, lib. 6. Vtriq; ſimul comedunt, & dor-
miunt, de ui. & hone. cleri. q̃m. & prouinciale capitu-
lũ faciunt, infra eo. in ſingulis. Vnde dicebat Hoſt. in
fra c. 1. ꝙ conueniebant niſi in excep. ¶ *In glo. utrum, ibi,*
quidam] de hoc 16. q. 1. in ſum. [*& ibi, priſcis*] ubi de hoc
[*& ibi, ſupra eo, c. 2.*] tertia opinio fuit. T. quã dixi. s̃. eo.
14 c. 2. ſuper 3. glo. Hoſtiẽ. dixit† ſe tenere cũ Hug. Bertra.
prouin. & Goff. ꝙ monacus cũ licentia uel conſenſu
abbatis poſsit hodie præfici p̃ ep̃m eccleſiæ parochia
li etiã ſeculari. quod intelligo, ẽt ſi ep̃s uerbis diſpenſa
tionis non utatur, 56. diſt. c. 1. & 2. 74. di. quorundam.
& idem in canonicis regularibus, ut hic, & s̃. tit. 1. per
tuas. Dicit ẽt, ꝙ abbas cogitur conſentire, ubi non in
uenirentur honeſti & ſufficientes clerici. & monacus
bonus eſt prædicator & honeſtus in uita. 21. q. 1. c. 1. de
ele. in cauſis, & c. nihil. & in hoc ſit priuilegiatũ offi-
15 ciũ prædicandi rõne regiminis cõpetens. Ex† quo ue-
ro talis monacus tranſlatus eſt, & per ep̃m inſtitutus,
abſolutus eſt ab abbate, & ſolus ep̃s eſt ſibi Abbas. &
hoc caſu propter neceſsitatẽ & utilitatẽ ſalutis aĩarũ
præferꝫ Lia Racheli, & cõis utilitas priuatæ, de regu. li
cet. Eſt. n. eadẽ ratio in aliis, quæ, in ep̃ali dignitate, de
qua iura prędicta loquunꝫ, ar. de præb. maioribus, cũ
illa plus inſpiciant aĩarum ſalutẽ, q̃ ep̃alem dignitatẽ.
Teneꝫ. n. talis ad diuinũ officiũ parochiale, & ſe, quan
tum bono modo põt, cũ preſbyteris & collegis ſuis
conformabit in licitis actibus. 41. di. quiſquis. abſolu-
tus enim eſt ab omnibus obſeruãtiis regulæ, quas ſer-
uare cõmodè non põt, ſaluis ſubſtantialibus. 17. q. 1. c.
b uno. [b] Dicit aũt† Hoſti. ꝙ in eccleſia collegiata cano-
16 nicorũ ſeculariũ non põt habere præbẽdã. de hoc de
reg. ſuper eo, de ui. & ho. cle. Deus qui. nec perſonatũ,
puta præpoſiturã, uel decanatũ ipſarũ eccleſiarũ col-
legiatarũ niſi ob neceſsitatẽ curæ aĩarum, & diſpenſa-
tiuè hoc fiat. & qui dicit diſpenſatũ, id probabit, de ſciſ
ma. c. 2. & cũ diſpenſatio ſit de maioribus fiat de con-
ſenſu & conſilio capituli, de his quæ fi. à præla. nouit,
& c. quanto, ẜm Ho. q̃ remittit ad ſum. eo. ti. §. utrum
populũ. & uide qđ no. s̃. c. 2. in fi. 3. glo. & in clem. de
ele. c. 1. in glo. pe. [*& ibi, ut hic dicitur*] Io. idẽ Inn. ſed hic
erat collegiũ, ẜm Ber. q̃ hoc no. infra ti. 2. c. ulti. Dicit
17 † Hoſt. ꝙ in hoc nõ eſt diſtinguendũ inter monacũ, &
canonicũ regularẽ. vterq; enim ſi cõmodè poterit, ha
bebit ſociũ: aliàs non. cũ enim uterq; regularis ſit, nõ
poſſet in hoc reddi ſufficiens ratio, de poſtu. c. 2. Sed
eſt hic aduertendũ, an præficiaꝫ curæ, uel non, ut pri-
mo caſu non ſit neceſſe habere ſociũ, ſecundo ſic. vn-
de dic breuiter, ut dixi in prædicta decr. ulti. infra ti. 2.
quod dicitur de ſocio habere locum in clauſtrali [*&*
ibi, ſiue ſecularis] ut in clem. de ele. cũ rationi [*& ibi, Seu re*
gularis] infra de ele. nullus, lib. 6. [*& ibi, diſpenſatiuè*] vnde
18 dicunt quidã, ꝙ† ep̃s de uoluntate prioris diſpẽſatiuè
permutauit uotũ in magis utile, ſ. ꝙ promoueręꝫ ad
curã, quod licuit. s̃. ti. 1. c. 1. de reg. licet, in decr. per tuas,
noluit papa diſpenſare, ut non ob. uoto haberet ep̃a-
tũ, imò uoluit, ꝙ uotũ impleret. Item ibi is, qui uoue-
rat, eligitur ad ep̃atum. unde tenetur implere uotũ:
quia ſi religioſus fiat, hoc nõ impedit, quin poſsit de
iure cõi ſine diſpenſatione ep̃ari. hic loquitur in uo-
uente uocato ad plebaniam, ad quã ex quo factus eſ-
ſet religioſus, non poſſet ſine diſpenſatione tranſire.
55. di. priſcis. Expedientius ergo & cõpendioſius fuit,
ꝙ potius permutaret uotum, nec fieret regularis, q̃ ſi
primò profiteretur, & ex diſpenſatione poſtea ad ple-
baniam uocareꝫ. nec ob. quod hic dicitur, ꝙ habeat
ſocium: quia hæc eſt quædã monitio & de honeſtate.
Dicit tamen Inno. ꝙ iſtud dictum non conſonat lite-
ræ, nec ueritati. & ẜm Hoſt. non habet rationem: quia
in maiori dignitate propter maiorem utilitatem faci
lius diſpenſatur, de tranſlatio. c. fin. ¶ *In glo. ulti. in fin.*]
credo, quod iſte poſtea plus proceſsit ſolennem pro-
feſsionem emittendo. Lau.

ANNOTATIONES.

a ¶ Conſentiente. ſi plebs iſta eſt in diœceſi Bonon. quid ad Florentinum? niſi dicas collationem forte ſpectare ad Florentinum. ſed tunc quid ad Bonon. cum non tranſeat iſte canonicus ad eccleſiam extra diœceſim, quo caſu requiritur conſenſus epiſcopi, & non aliàs, uide Ioan. Andr. in c. religioſus, infra alleg. in ſua glo. fi. in nouel.

b ¶ Vno. Sed an ad principalem dignitatem collegiatæ eccleſiæ, non aperit hic Io. And. ſed uide glo. in cle. infra alle. ex parte. & an monacus poſſit præſentari ad parochialem eccleſiam, uide in deci. Rotæ conclu. 288.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio capituli.*
2 *Camiſiis lineis qui de regularibus utantur, qui non.*
3 *Canonici regulares laxiori ſeruiunt regulæ, quàm monaci, & aliis ſunt diſſimiles.*
Monacus ſimplex qui.
Incontinenti, qualiter hic accipiatur.
Monitio poſt ius conditum uidetur præmittenda. debet eſſe trina, nume. 3.
3 *Deprenſus quis dicatur.*
Proprietas hic quid, & nu. 22.
Monaco quid liceat & ex abbatis habere promiſſu, & nume. 4. & recipere, ibid. & nu. 5. 22. 23.
4 *Proprium ſi auctoritate propria deprenſus fuerit in morte habere, ubi & ſimul qua cum re ſubterretur, iuncto contextu.*
Hic non debet habere etiam minimum.
5 *Princeps quod dat filiofamiliàs, non ſubiacet poteſtati patris.*
Monaco ſi legetur uſufructus fundi, an ipſum habere debeat.
Deſtinatum pro tranſmiſſo.
6 *Monacus arbiter eſſe non poteſt, & ratio.*
Arbitrium non ualet, quod reſeruatur arbitrio tertij.
Oratorium largè accipitur pro eccleſia, aliàs ſtrictè.
Refectorium, & dormitorium quid.
7 *Silentium ubi & quando ſeruandum à monacis.*
In die bona fruendum bonis.
Monacis non licet exire monaſterium ad ueſcendum carnibus.
Dies feſtiui & ſolennes qualiter celebrandi, & nu. 8.
8 *Carnibus an monacis, & abbati & quando liceat ueſci, cir. fin. & num. 10.*
9 *Argumentum à contrario eſt fortiſſimum, ſed non ſemper habet locum, & quando.*
10 *Abbatis menſa cum quibus eſſe, & qualis eſſe debeat & ipſa & ipſe, & num. 12. & 18.*
Votum, & religio quatenus comparentur.
11 *Minutio quando ſalubris.*
Minuenti imputatur imperitia.
Affectata non excuſant, & quæ hic.
12 *Competens quid.*
Monaci mores quales eſſe debeant.
Grauius fertur, quod fit in fratrem, quàm in extraneum.
Pietantia, uel pitantia quid.
Debilitas mutiplex, in fine.
13 *Ad officia monaſterij qui creandi.*
Fidelitas debet eſſe cum diſcretione coniuncta.
Cellerarius qualis eſſe debeat.
Obedientia monacalis quid.
In abbatis diſpoſitione cuncta conſiſtunt.
Etiam præpoſitum remouere poteſt, & quando.
15 *Ab eo non appellatur.*
16 *Exempla magis & citius mouent, quàm uerba.*
Oculis quod intelligitur multo plus, quàm quod aure percipitur.
Prior qualiter ſe habere debet in monacos.
17 *Obedientia prodeſſe, contemptus obeſſe debet.*
Præuaricator quis.
19 *Hugo de Foleto quæ ſcripſerit.*
Clauſtri abuſionis 12. remiſſ.
Contra prælatos negligentes bea. Hiero. ubi ſcribat.
20 *Abbas à quo deponendus.*
Depoſitus remanẽt monacus, & aget pœnitentiam, & quam.
21 *An ſi renunciauerit abbatiæ, remaneat monacus illius monaſterij, cui præfuit, an non.*
22 *Abbas non poteſt diſpenſare cum monaco ſuper habenda proprietate, uel eius ad libitum uſu, & quando licitè poſſit & quod cõcedere, & quibus poſſit caſibus diſpenſare, num. 27.*
23 *Monialibus an & quantum liceat habere, & comparantur hic monacis, in fin.*
24 *Papa diſpenſare poteſt, ut habeat proprium monacus.*
Monacorum ius quod naturale, quod poſitiuum.
Regula omnis uires habet à papa, & eius ſubſtantialia tria, iuncto contextu.
Tollere, quod dedit, poteſt.
Annexa pro ſubſtantialibus hic.
De connexis idem iudicium.
25 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 26.*
Legis Fauiæ deſiit ĩ uſu eſſe pœna pecuniaria, & quæ ſit ſurrogata
Negligentium pœna quæ, & nu. 27. § 3.

27 *Additio gloſſarum, & ſequen.*
Carnes ederi an poſſit monacus factus epiſcopus.
28 *Monacus ut quis fieri non poſſit de tali hominum genere, uel ut matrimonium cuipiam interdicat, an papa conſtituere poſſit.*
Poteſtati non congruere, quid ſibi uelit, in fin.
29 *Contra caſtitatis uotum an & quando poſſit papa diſpenſare, ut monaco ſcilicet liceat contrahere matrimonium.*
Caſtitati æquè bonum an inueniatur.
In uoto quolibet quid tacite intelligatur, uer. & in quolibet.
Papæ poteſtas quanta.
Diſpenſatio papæ quando non proſit diſpenſato, & quando excuſet uerſi. ſi tamen.
Diſpenſatio quamuis liceat conditori conſtitutionis ex certa ſcientia, non tamen propterea licet aliis, quibus eſt diſpenſare conceſſum, diſpenſare contra eam, uer. licet, cir. fin.
Caſtè uiuit quis utendo legitimè matrimonio, in fin.

CAPVT VI.

1 CVm ad mona. Diuide† capitu
lum in 5. partes.
In prima tractat de veſtibus monacorũ. In
ſecunda de abdicatione proprietatis ibi,
prohibemus. In tertia ibi, oratorio, tractat de ſilẽtio.
In quarta de cibis ibi, in refectorio. In quinta ibi; Ta-
les, tractat de officiis, & primò tractat de aliis officiis.
ſecũda ibi, Prior, de priore clauſtrali. tertia ibi, Abbas
uerò, de Abbate. & iſta decr. & ſequẽs innouantur, &
obſeruari præcipiunꝫ per concil. Vien. de ſta. mo. ne
2 in agro, in fi [*Lineis*] quibus† utuntur regulares cano-
nici. unde & regulæ inſeruiunt laxiori. s̃. c. proxi. & ali
qui carnes comedunt, & in aliquibus aliis diſsimiles
ſunt, de quibus. s̃. c. proxi dixi [*Ne quis monacorum*] clau-
ſtralis ſimplex, qui nullã obediẽtiã, nullã adminiſtra-
tionẽ habeat. 12. q. 1. non dicatis. s̃. eo. ſuper quodã, ad
hoc. s̃. c. 2. §. qui uerò [*Incontinenti*] q̃ cito ſciet editã hãc
conſtitutionẽ, uel poſtq̃ admonitus eſt. s̃. e. ſuper quo
dã [*Poſt hæc*] ſ. huius conſtitutionis notitiã, uel moni-
3 tionẽ. Hoſt. [*Deprehenſus*] de facto† quia inuenta eſt pe-
cunia in arca ſua, ſic ꝙ inficiari non põt, uel quia con
feſſus eſt, de coha. cle. & mu. c. fi. [*Monitione*] trina. & in
telligit Hoſti. hanc literã ſeruatis tamen his gradibus,
de quibus dixi ẜm eũ, de reg. c. fi. [*Quòd ſi proprietas*] di-
ciꝫ proprietas, quicquid concedaꝫ abbati. Nã de per-
miſſu abbatis vr̃, ꝙ poſsit habere pecuniã, dũ tamẽ ip
ſam in proprios uſus nõ expendat, nec alicui det ſine
abbatis conſcientia, ſed noĩe abbatis teneat, paratus il
lud reſignare, qñ uolet, ut in regula. 23. c. ibi, Nec quic
quid liceat habere, qđ abbas non dederit, aut permi-
4 ſerit. uel dic ut dicã in fin. [*Ipſa*] non† tota. ut q̃d enim
hęc perditio, ſufficit, ꝙ ponanꝫ ibi 30. den. tm̃ enim vẽ
ditus fuit Ioſeph, Gen. 37. F. & tantũ Chriſtus. Matth.
27. A. & hoc ſufficiat ad perditionis ſignũ oſtenden-
dũ, ut ſequiꝫ, arg. ſupra de conſue. c. 2. [*Subterretur*] non
dicit, ſepeliatur, ad oſtendendũ, ꝙ alterum in malã, &
alterum in bonã ſignificationem accipitur, licet inter
dũ fallat, ut in iuribus, quæ alle. glo. [*Grego.*] Hiero. ad
Euſto. de uirginitate. D. refert de monaco, qui lina te-
xẽdo lucratus. 100. illa reliq̃t in morte: habito cõſilio
quidã dicebãt illa danda pauperibus. alii eccleſiæ. alij
parentibus. decreuerunt patres illa cũ eo ſepeliri cum
ver. pecunia tua, &c. Magnus per totam Aegyptũ cun
ctos terror inuaſit &c. uide in Hiero. [*Vnde*] i. quia mo
nacus non debet habere proprium, Abb. [*Quicquam*]
muneris, quamuis ſit minimum. Idem de literis. 12.
q. 1. non dicatis [*Alicui*] monaco [*Specialiter*] niſi de-
5 tur ei à papa. Quod† enim princeps dat filiofami. non
ſubiacet poteſtati patris. C. de bonis, quæ liber. cum
multa, & ſupra de elect. cum inter. R. de præben. niſi,
& ſi quis legat fundum monaco ita, ꝙ habeat uſum-
fructum, uidetur, ꝙ monacus illum habere debeat;

quia quod acquirit filiusfami, acquirit patri quò ad
uſufructum: ſibi quò ad proprietatem, niſi ita legetur
filio, ꝙ habeat uſufructum, quo caſu habebit. C. de
bonis, quæ libe. auct. exceptis, Vinc. [*Deſtinatum*] ideſt
tranſmiſſum. & intelligo ſm Abb. niſi de licentia ge-
neralis abbatis, puta quia eſt in ſtudio. ad hoc quod
no. infra de accuſa. ex parte cum ſuis remiſ. [*Præſumat*]
q. ſine abbatis licẽtia. q. d. ꝙ de abbatis licentia non eſ-
ſet præſumptio [*Accipere*] ſine licentia. per hoc proba-
6 tur, ꝙ † monacus non poteſt recipere arbitrium: qa
refert omnia ad abbatis arbitrium. & in hoc caſu non
ualet arbitrium, ubi reſeruatur arbitrio tertii. ff. de ar-
bi. item ſi unus. §. 2. Vinc. De hoc plene in ſpe. de arbi-
tro. §. ſi. uer. ſed quæro diligenter, & ſe. ubi etiam tra-
ctatur, an monacus ingreſſus mona. pronunciare de-
beat etiam præcipiente Abbate [*Aſſignetur*] per illum,
qui portat, uel per alium [*In oratorio*] ideſt in eccleſia, li
cet aliàs oratorium ſtrictè accipiatur, de cenſi. c. fin.
[*Refectorio*] in quo fratres reficiuntur, ideſt ſimul co-
medunt [*Dormitorio*] in quo ſimul dormiunt, de uita,
& hone. cle. quoniam [*In clauſtro*] repete, obſeruetur
7 † ſilentium [*Laudabiliter*] ut nec in nimium laxent lin-
guam: ſed nec poſt completorium loquantur, ut in
42. c. regulæ [*Nullus*] nec abbas, nec alius, Hoſt. [*Omni-
no*] nec infirmitatis, nec alia cauſa [*Conſueuit*] pro eis ec
cleſiaſtes. 7. B. In die bona fruere bonis. & Ouidius lib.
1. faſtorum, Nunc dicẽda bono ſunt bona uerba die.
ut dicit Hoſtien. adhuc idem fit in quibuſdam mona-
ſteriis de facto, ubi monaci ſic exeunt relictis in refe-
ctorio duobus, uel tribus monacellis. aliquando, ut
magis religioſi putentur, media pars exit, & media re
manet: ſed utrumque hic damnatur, ſecundum Ho-
ſtien. qui dicit, etiam, quòd in quibuſdam mona. hoc
faciunt ter in ſeptimana [*Diebus*] forte in natiuitate do
mini, in paſchate, & aliis feſtiuitatibus præcipuis, de
fer. c. fi. ſed & ſi liceat in feſto natalis, quod occurrit in
5. feria, carnes comedere; non tamen hoc licere mo-
nacis, de obſer. ieiu. c. fi. [*Obſeruanda*] ad hoc de obſer.
ieiu. c. fi. uide quod no. in cle. de cele. miſ. c. 1. in glo. in
quibus. Hier. ad Euſto. de tranſmiſſis muneribus pro-
8 uidendum eſt, ut † diem ſolennem non tam ciborum
abundantia, quàm ſpiritus exultatione celebremus:
quia ualde abſurdum eſt nimia ſaturitate martyrem
honorare uelle, quem ſcias Deo ieiuniis placuiſſe [*Ex
tra*] ergo nec in ſcholis. unde conſulit Abbas mona-
co eunti ad ſtudium, quòd in eſu carnium ſecum fa-
ciat per Abbatem diſpenſari [*Infirmatorio*] dicitur in re
gula. 39. c. de menſura ciborum. Carnium uerò qua-
drupedum omnino ab omnibus abſtineatur come-
ſtio præter debiles, & ægrotos. Et dicunt quidam mo
naci à contrario, quòd bipedibus uti poſſunt, ut galli
9 nis, phaſianis, & perdicibus. Sed † licet arg. à contrario
ſit fortiſſimum regulariter, ut legitur de regularibus,
cum uirum; tamen hic fallit, ſicut & C. de epiſco. &
cleri. conuenticula, cum etiam illi intellectui contra-
dicat ratio naturalis, ut patet ex 36. c. regulæ de infir-
mis fratribus, ſecundum Hoſti. [*Interdum illos*] ne alii
ſcrupuloſo corde moueantur. 17. q. 7. c. 1. Goffre. [*Et
10 plenius*] non dicit † carnibus. unde forſan loquitur de
groſſis piſcibus. ſed Ioan. de carnibus intellexit, ut pa
tet in glo. & conſuetudo facit pro hac parte: quia mo
nacos uidemus etiam ſine licentia comedere. Sed di-
ci poſſet, quòd talis uſurpatio ius non facit, & quòd
non quid factum ſit, ſed potius quid faciendum, &c.
de electio. cauſam. & multa per patientiam toleran-
tur. &c. de præben. cum iam dudum, facit tamen pro
Ioan. regula. 56. capitulo de menſa abbatis. ubi di-
cit, Menſa abbatis cum peregrinis, & hoſpitibus ſit
ſemper: ſed conſtat, quòd illi carnes comedunt. ergo
cum illis ſe conformabit, argum. 41. di. quiſquis po-
ſtea ſequitur, Quoties non ſunt hoſpites, quos vult
de fratribus, conuocare in ipſius ſit poteſtate: ſed di-
cit Hoſtien. quòd melius eſſet, ſi Abbas cauſa hoſpi-
tum non comederet, ſed guſtaret carnes, perfectius
tamen eſſet & melius exemplum, quòd tã ipſe, quàm
alii tunc abſtinerent. facit tamen pro monaco illud
Aug. 41. diſt. quiſquis, & generalis conſuetudo, quæ
contrarium ſeruat, ad quod 76. diſt. utinam, ſupra de
ſepul. certificari. & quia qui nimis emungit &c. 4. diſt.
denique. Sed cum uotum, & religio æquiparentur
quò ad carnium abſtinentiam, de obſer. ieiu. c. fi. po-
teſt dici, quòd ſicut contra uotum non ualet conſue-
tudo, ſic nec contra religionem. Poſſet etiam diſtin-
gui, an frater, cum quo comedit, nullum habeat ſcã-
dalum ex hoc, quòd abſtinet; & tunc omnino abſti-
neat. ſic loquantur omnia iura huius partis, & hic. vel
ſcandalizetur; & ſic de licentia abbatis ſpeciali, uel ge
nerali, ſupra ti. 1. magnæ. poteſt carnes comedere. Nã
& ſecundum Apoſtolum. 1. ad Corin. 8. ſi eſca ſcanda-
lizauerit &c. Si ergo propter uitandum ſcandalum à
carnibus eſt abſtinendum; ergo & propter ipſum ui-
tandum illis utendum. Dicit Hoſti. quòd hoc eſt ue-
ritas, quòd debent à carnibus abſtinere, niſi propter
infirmitatem, debilitatem, uel nimiam fragilitatem
aliud dicatur, ut hic, & in c. carnem. remittit etiam ad
ea, quæ dixerat de obſer. ieiu. ſuper rubrica [*Minutio-
11 nem*] no. ꝙ † qui minuit. 13. die februarii ab initio men-
ſis computando non morietur illo anno ex febrili di
ſtemperantia. & hæc eſt ſalubris minutio per Ange-
lum reuelata Vincen. Dicebat etiam, quòd minuenti
imputatur imperitia, non euentus mortalitatis. ff. de
offi. præſi. illicitas. §. ſicuti, de temp. ordi. ad aures [*Me-
dicina*] non contraria conditioni diuinæ, de conſe. di.
5. ca. contraria. nec affectata ex ſuperſtitione: quia tu-
tela affectata non inducit immunitatem. C. de his, qui
ſpon. mu. ſub. l. 1. & 2. & abſentia affectata non excu-
ſat. ff. ſi quis cau. l. 2. de offi. delega. paſtoralis. Goffre.
[*Sed omnes*] aliàs, ſed omnia [*Alijs*] puta balneis, ſeruito-
ribus, & his, quæ circa hæc ſunt neceſſaria, ut in 36. c.
12 regulæ [*Competenter*] q. d. non † ſit abbas nimis auſterus,
uel auarus, nec monacus nimis importunus, uel deli
catus, argu. ff. de pigno. ac ſi ſeruos [*Debilis*] non debi-
litate febrili, ſed ſtomachi, uel complexionis: aliàs
prouideretur in infirmatorio. Abb. [*Scandalo*] grauius
enim ferunt hæc de fratre, quàm de extraneo, ſicut
aliàs dicit lex. C. de bon. quæ libe. cum oportet. 1. re-
ſpon. [*Cibum*] non carnium: quia illę in refectorio nũ-
quam comeduntur, ut ſupra [*Ante ſe*] quia per id tol-
litur liuoris materia [*Pietantiam*] vulgare monacorum
ideſt miſericordiam, uel gratioſam meliorationem.
13 Hoſti. [*Fideles*] non † furentur, uel ſubtrahant, uel ſibi
delitias faciant. unde alii egent, de præbend. ratio. 47.
diſt. ſicut hi [*Diſcreti*] non prodigi, ſed prouidi. aliàs fi-
delitas non ſufficeret, niſi eſſent boni maſſarii, ut di-
cunt Lombardi, uel boni eſſent huſibendæ, ut dicũt
Anglici. unde & in regula. 31. cap. dicitur, quòd cel-
lerarius debet eſſe ſapiens, maturus moribus, ſobrius,
non multum edax, non elatus, non turbulentus, non
iniurioſus, non tardus, non prodigus, ſed timens Deũ
qui omni cõgregationi ſit ſicut pater [*Obedientia*] ideſt
prioratus, uel certa adminiſtratio eccleſiæ [*Oportuerit*]
14 quando † ſcilicet abbati uidebitur, in cuius diſpoſitio
ne cuncta conſiſtunt ſecundum Hoſtien. qui dicit, ꝙ
etiam præpoſitum, qui ſecundus eſt in mona. poſt ab
batem, remouere poteſt, ſi quater admonitus ſe non
emendauerit. Sed caueat abbas, ne zelo, uel inuidia
urat animam ſuam; alleg. regulam. 66. cap. ad fi [*Con-
15 tradictione*] quia in talibus non eſt locus † contradictio
ni, uel appellationi, ſupra de appella. reprehenſibilis,
& ca. cum ſpeciali, de ſimo. per tuas, in fin. Hoſtien.
[*Et ſermo-*

ne] ſic, ſupra de offi. ordi. inter cætera. & habe
tur Lucæ ulti. [*Exemplo*] Seneca. 6. ad Lucil. Longum
16 iter † eſt per præcepta, breue & efficax per exempla.
Hiero. Super Mar. in fi. terra multis plena miraculis,
ubi fideliũ credulitas plus actibus, q̃ lectionibus eru-
ditur. idẽ ad Fabiolam. C. Multo plus intelligitur qđ
oculis uidetur, q̃ quod aure percipitur. idẽ ad Occa-
num, Caput artis eſt docere, quod facias. Sene. de cõ-
ſo. ad matrem ſic dicit de filia. Multum ſibi dabis, ẽt
ſi nil dederis præter exemplum. vide Hiero. ad Letan.
D. [*Scientiam*] aliàs conſcientiam. prima litera melior.
17 debet † enim talis habere ſciẽtiam humanitatis cum
zelo, ut patet in regula 34. & 35. & 46. capitulis. & hoc
eſt, quod ſequitur, ut delinquentes corripiat &c. ſ. iux-
ta regulam, & apoſtolica inſtituta, infra eo. ca quæ [*Fo-
ueat*] debet. n. obedientia prodeſſe obedientibus, & cõ
temptus obeſſe rebellibus, de poſtu. cap. 1. [*In omnibus*]
ſm Hoſti. principaliter hoc colligitur ex 64. & 65. ca-
18 pitulis regulæ [*Conuentu*] nam † menſa ſua cum hoſpiti-
bus, & peregrinis eſt, ut ſupra dixi [*Vigilem*] ad hoc de
offi. archipreſby. c. fi. [*Præuaricator*] is dici poteſt, qui re
gulam prædicat, & ipſam non ſeruat, uel qui exterius
videt religioſus in habitu, & interius, ſicut teſtantur
opera, eſt lupus rapax, arg. ff. de his qui no. infa. athle-
tas. §. pen. ff. de præuari. l. 1. & 2. Math. 7. attendite à fal
ſis prophetis. uel ſm Abb. is qui falſas culpas imponit
19 ſubditis [*Negligens*] ſm † Hug. de Folero, lib. 2. de clau-
ſtro animæ. 12. ſunt abuſiones clauſtri, quas uide in
clem. de ſta. mo. ne in agro. §. quia uerò, in 6. gl. & cõ-
tra prælatos negligentes uide Hiero. ſuper Hiere. lib.
20 18. F. [*Deponendum*] per † diœceſanum, infra c. proximis
niſi ſit exemptus ut ibi [*Regulam*] depoſitus enim mo-
nacus remanet, & aget pœnitentiam, ſicut alius fra-
ter ſm Abbatis iudicium, & regulam, ut in regula 28
c. & quinque ſequentibus. illa ca. non contingunt ca-
ſum propoſitum, ſed tractant de pœnis culparum. &
not. quia hoc dictum Hoſtien. facit ad quæſtionem,
21 quam diſputauit Guido Mutinen. an † renuncians
Abbatiæ remaneat illius monaſte. monacus, ſicut eſt
dictum in depoſito, contra quem tamen facit. ff. ad
municipa. filij. §. ſenatorum. eadem ratione in renun-
ciante, & tanto maiori, quanto hoc poteſt fieri ſine
culpa, illud fit propter culpam, ex qua eius conditio
melior eſſe non debet. 16. q. 1. legi. Item Abbas mona
cus eſt, nec debet eligi, niſi ſit expreſsè profeſſus, de
elec. nullus, lib. 6. & factus Abbas remanet monacus,
de ſimo. c. fi. & uide quod ibi dicam ſuper uer. Abba-
tes, & eo. titu. quoniam, ſuper uer. prælata. nec poſſet
monacatui, & clauſtro expreſsè renunciare ẽt cũ iu-
ramento, de iureiur. ſicut ex literis. ergo minus id po-
terit tacitè renunciando abbatiæ: aliàs eſſet acepha-
lus. contra id. 93. diſt. nulla. & daretur materia uagan-
di. contra id de præb. cum ſingula, in princ. cum con-
cor. & quia proprium non habet, in eccleſiæ obpro-
brium mendicaret. 93. di. diaconi, ulti. Si monacus re-
manet, ergo illius mon. cui præfuit, etiã ſi de alio mo-
na. creatus ſit Abbas, cum ſit tranſlatus, nil habeat cũ
illo cõe. ſ. de ele. conſtitutus, & j. ti. 1. c. ulti. in fin. Et ꝙ
ſubſtantialia monacatus remaneant in Abbate, patet
53. di. abbati. 18. q. 1. c. uno, & q. 2. Abbates, de priui. cũ
a olim[a] ipſe tenuit contrariũ, ſ. ꝙ ſic renunciãs ius mo-
nacatus in mona. non retinet, cui renunciauit recipiẽ
do abbatiã: fatetur tamen, ꝙ remanet monacus. mo-
uet eum: qa ſi mona. habet numerũ monacorum for
te iuratũ, & per papam confirmatũ cum decreto, iam
ſequeretur, numerũ frangi, & hac uia concedi, quod
erat prohibitum ꝯ regulam, cũ qđ una, de reg. iur. lib.
6. Si enim de ipſo mona. habente numerũ fuit aſſum-
ptus, propter numerum oportuit alium ſubſtitui. Si
ergo ipſe renuncians remaneret ibi, monacus, ſi nu-
merus erat de 12. haberemus 13. hoc dictum Guid. ſic
fortifico: ſi dicis primũ renunciantẽ retinere iura mo
nacatus, eadẽ ratione idẽ dices de ſecũdo & de tertio
renunciantibus, adhuc uiuẽte primo, & ſic ubi eſt nu
merus de 12. habebimus. 15. & ſic poſſet ẽt ultra facul-
b tates mona. grauari, ꝯ id de inſti.[b] ca. 1. non ualet, ſi di-
cas monacos prouidere poſſe eligẽdo de numero: qa
cum ferè tres mẽſes poſſint labi ante electionẽ, & plu
res ante confirmationem, huic medio tempori per id
prouiſum nõ eſſet nã ſi ius monacatus retineret, hoc
eſſet ſtatim poſt renunciationẽ, & ſic cum aliis habe-
ret eligere. Itẽ quid ſi de alieno gremio tenerentur eli-
gere, ſupra de conſue. cum dilectus, de uerb. ſigni. ab-
bate. non ob. quæ de acephalo dixi, & de materia ua-
gandi & mendicandi: qa erit monacus epi. 16. q. 1. qui
uere. & facit quod no. 28. q. 1. de uiduis, in glo. 2. & di-
cam, qui cler. vel vo. inſinuantes, ſuper glo. ergo, debet
aũt illi epiſcopus prouidere ibi, vel alibi, vel de ſua mẽ
ſa. 81. di. ad reatum. facit, ſupra de præb. epiſcopus, & 1.
diſt. accedens. 2. reſpon. [*Aliena*] ſi. ſupra de offi. archid.
22 ca quæ [*Proprietate*] uel ea † uti poſſit ad libitũ nec uide
tur dici proprietas, quando de qualitate & quãtitate
nil celat abbati, nec ſine ipſius conſcientia aliquid re-
cipit, uel expendit paratus totum reddere, & dimitte-
re ad iuſſum abbatis: qa tamen res periculoſa eſt, & in-
uidiæ & exempli mali cã, conſulit Hoſt. abbati, ꝙ ni-
ſi ex magna & euidenti cauſa talẽ licentiam non det
[*Monaco*] non habente adminiſtrationẽ, quod dic, ut
23 ſupra c. 2. [*Diſpenſare*] dicebat. G. Na. ꝙ † curia Rom. ſcit
& tolerat, ꝙ regularibus taxet aliquid pro ueſtimen-
tis, vel dent ad id certę poſſeſſiones, vnde & regulares
capellani papæ de ſeruitiis ita recipiũt portionẽ, ſicut
alii: teſtari tamẽ de his non poſſent quaſi proprietarij
aliàs ſepellirentur, ut ſupra eo. c. poſt prin. & idem de
monialibus, quæ à mona. habent ſolum uictũ, & à pa
rentibus, uel de ſuo lucro habent indumenta. uide
quod dicã in quæſtio. de reg. iur. non eſt obligatoriũ,
24 lib. 6. [*Annexa*] uidetur, ꝙ † de iure poſitiuo, monacus
enim aliud nõ eſt, q̃ triſtis & ſolitarius. 16. q. 1. placuit.
quicquid ultra hic additur, eſt de iure poſitiuo. ꝑ quę
patet papam diſpenſare poſſe cum monaco, ut pro-
prium habeat, uel uxorẽ ducat, cũ nulli ſit dubium,
quin ordinẽ, & naturã, & ſubſtantiam, quã dedit or-
dini, tollere poſſit, ſm Inno. Omnis. n. regula uires ſu-
mit à papa, de religio. domibus. c. fi. Dans aũt tollere
poteſt, de reg. iur. c. 1. ſm Hoſt. qui exponit, Annexa. i.
ſubſtantialia. vnde non poſſent deſtrui, quin deſtrue-
retur regula: nec lædi, quin læderetur, cum idẽ iuris
ſit de connexis, de iudi. c. quanto, cum ſimili. Eſt ta-
men & tertiũ ſubſtantiale, ſ. obedientia, ut le. & no. de
25 reg. ex parte. ¶ Quarta † glo. ſignat ꝯriũ, & ſoluit. ¶ [*Glo.
ſic ergo*] ponit. 4. caſus, quibus Abbas diſpenſat. ¶ Vlti.
glo. ponit quoſdam caſus, quibus papa non diſpen-
ſat. ponit demum opinio. Vin. & Io. Item opi. contra-
riã. & ſoluit. in fi. no. quatuor, quibus monacatio præ
26 iudicat. ¶ [*In † glo. arg. ad hæc in fine*] pęna pecuniaria ſtatu
ta. l. Fauia deſiiit eſſe in uſu. nam eo crimine detecti
pro delicti modo coercentur, & plerunque in me-
tallum damnantur. ¶ [*In glo. quoniam, ibi, ſi quos*] uide in-
fra de hæreti. cum ex iniuncto, ſuper glo. antepenult.
[*& ibi, carceri*] & leg. milites. præpoſitus carceri, ſi ne-
gligenter ſe habeat in cuſtodia, ab officio remoue-
tur; ſi precio corruptus, officio iudicis punitur [*& ibi,
magna*] ſequitur, negligentia culpa eſt, & magna cul-
pa dolus eſt. ¶ [*In glo. ultima, ibi, ſubſtantiam rei*] ſtipulatio-
27 nem inutilem faciendo utilem. ¶ [*In † glo. ſic ſupra eo. ibi,
pœnitente*] uel loquitur de ſepultura aſinina. Ioan. &
Tan. & ibi; idem no. ¶ [*In glo. de con. in fine*] ubi no. an mo
nacus factus epiſcopus poſſit carnes comedere, & ple
nius. 16. quæſtio. 1. capitu. 3. ¶ [*In glo. ſic ergo, ibi, hic*] hoc

non probatur hic, cum hic de carnibus nil dicat: facit tamen ad hoc finis capituli ſm Pe. & Abb. quia ſi prohibetur diſpenſare in illis, permittitur in aliis [*& in fine*] 35. caſus no. Guil. in quibus Abbates diſpenſant in ſpe. ti. de legato in mãteria diſpenſationum. §. ſunt quoq;. ¶ [*In glo. quoniam, ibi, Si quis Abbas*] hoc debet eſſe concor. & 81. diſt. dictum, & bene eſt de gl. & adde ibi hãc glo. & ſupra de officio archi. ea quæ [*& in fine*] & 1. q. 1. quicquid. ¶ [*In glo. ultima ibi, ſunt quidam*] ubi de
28 hoc [*& ibi, Vin. & Ioan.*] dicebat † tamen Vin. ꝙ circa facienda conſtituere poterat papa, ut ꝙ de tali genere hominum non poſſet quis fieri monacus, uel contrahere matrimonium, ut ſeruus de coniu. ſeruo per totum [*& ibi, non monacorum*] uide quid hoc deridendo Tho. dicit ſecunda ſecundæ, quæſti. 88. ar. 11. & quod poſt eum dixi in quæſtione, quam diſputaui ſuper regula, ſemel Deo, de reg. iur. libro ſexto [*& ibi, poteſtatis*] quaſi dicat de abſoluta, non de ordinata poteſtate [*& ibi, non congruit*] uel de ſolito curſu, ideſt non cõſueuit, uel cum non ſubeſt cauſa. Io. Goffr. quaſi dicat, ꝙ ex magna & neceſſaria cauſa hoc poſſet. & hoc
29 placet Inno. & Hoſt. ut iam dicam [*& ibi, æque † bonum*] ut dixi, ſupra ti. proximo, c. 1. bene eſſet reperiri æquè & magis bonum, puta cum pars aliqua Chriſtianitatis ſit in periculo, niſi monacus fiat rex, & matrimonium cõtrahat, & regnum ſibi & filiis acquirat, nam quilibet, maximè monacus, debet ſe totum in holocauſtum offerre Deo, ut ei ſeruire præeligat in eo, qđ plus ſibi placeat: ſed prę omnibus placet ei creaturã ſuam rationabilem & corporalem conſeruare, pro qua etiam ipſam animam ſuam dedit: maius etiã bonum minori, & cõis utilitas priuatæ præfertur, de poſtul. c. 3. & propter communem utilitatem monacus fit epiſcopus, de regu. licet, & rector curatus. de hoc, ſupra c. proximo. quare non eodẽ modo & rex. Quid ſi dicant illi, qui poſſunt regnum dare, cuius puella hęres eſt, ꝙ parati ſunt nobili monaco dare puellam, & regnum, aliàs dabunt infideli tyranno: ponderabitur in hoc caſu illius monacelli continentia, & contemplatio, & credetur Deus tam crudelis eſſe, ꝙ nolit per ſui uicarii diſpenſationem tantæ Chriſtianitatis multitudini prouidere? Certè dicendum eſt papã diſpenſare poſſe. uidemus enim, ꝙ facit maiora, ſtatuens, ꝙ teneat matrimonium ſimpliciter uouentis, ꝙ uxor unius alii nubat, de diuor. gaudemus. §. penulti. ꝙ minor. 14. annis profiteri non poſſit, de regula. ad noſtram. Nec quandoque minor. 18. de reg. quia in inſulis, quod uidetur eſſe contra ius naturale, per quod doli capax obligare ſe poteſt Deo, & diabolo, de delic. pu. c. 1. & 2. ſecundum Inno. Et ſic dicebat Hoſtiẽ. Iſtæ ſunt conſtitutiones generales, & ad omnes extẽduntur. quanto fortius cum uno diſpenſare poterit. Poteſt etiam papa generaliter ſoluere, & ligare 24. q. 1. quodcunque. & per ſuam conſtitutionẽ imprimit characterem animæ. ſuper quo uide quod dixi de ſacra. non ite. c. fi. in glo. de ritu. & facit ad caſum quod ibi dixi in fine, & in quolibet uoto tacitè intelligitur, niſi aliud plus placeat Deo. de hoc, ſupra ti. 1. ſcripturæ, & quod magis placet, præeligendum eſt, ut ibi. Et credere debemus Deo plus placere, quod eſt utilius. Non ergo dicatur fractor uoti, qui arbitrio, uel diſpoſitioni ſuæ, uel uicarii ſui ſe committit, ſupra ti. 1. magnæ, & c. non eſt, ſecundum Inno. qui hoc præciſè tenet, ꝙ ex iuſta & magna cauſa papa poſſit hoc. ſi tamen talis cauſa non ſubſit, peccat diſpenſans, & is, cũ quo diſpenſatur. nec ualet diſpẽſatio in habendo proprio niſi ex cauſa, ut dixi: poſſet tamen concedi monaco, ꝙ peregrinetur, & viaticum. i. expenſas uię ſecũ portet: quod tamen non poſſidebit ſuo nomine ut proprium, ſed ut monaſterij. Si autem papa ſine cauſa diſpenſet cum monaco, ut cõtrahat, ſi mulier, quã ducit, credit diſpenſationem ſactam bonam & licitã, tenet matrimonium, & monacus tenetur debitum reddere, ſed ipſum ſine peccato non poteſt exigere. Si uerò cõcederet monaco ſine cauſa, ꝙ haberet proprium, nulla eſt diſpenſatio, nec illum excuſat. Ratio diuerſitatis: quia ex diſpenſatione habendi propriũ nemini præiudicatur, nec alicui prodeſt, uel obeſt niſi illi, cum quo diſpenſatur. unde ibi niſi ſubſit cauſa, non ualet diſpenſatio. Secus in matrimonio, ubi diſpenſatio prodeſt coniugi; quare tenet matrimoniũ, ne principis auctoritate illa decipiatur. C. de his, qui uen. æta. in l. 1. ſupra de dona. per tuas, ad fi. Monaco uerò non prodeſt, quin ſemper peccet debitum exigendo. Dicit tamen Hoſti. ꝙ per hoc uidetur innui, ꝙ matrimonium claudicet, ut teneat ex altera parte tantum. remit. tamen ad ſum. qui cleri. uel uo. §. uidetur igitur, ꝙ ſummus ponti. cum præ. & ſequen. uer. Refert etiam Inno. quoſdam dicere, ꝙ ſicut papa ſine cauſa non diſpenſat in his, quæ ſunt contra uotum tacitum, uel expreſſum, uel contra euangelium, ſic eſſe dicendum de his, quę ſunt contra generalem ſtatum eccleſ. 24. q. 1. memor ſum, & c. ſi ea. Quod non eſt verum, ut dicit in his, quæ fiunt tantum contra ius poſitiuum, ſicut patet in ſtatutis de interſtitiis temporũ.
c 77. diſtin. per totum: uel ꝙ quis [c] non poſſit plures curas habere, ad hoc de præben. cum iam dudum. ſicut enim talia ſola uoluntate ſtatuit, ſic ſola uoluntate relaxat, nec princeps ſua lege ligatur. C. de legi. digna, licet bene faciat illam ſeruando, ut ibi. Et licet conditori conſtitutionis ex certa ſcientia liceat diſpenſare contra ſuam conſtitutionem: aliis tamen, quibus cõceſſum eſt diſpenſare, contra illam diſpenſare non licet: quod ſi pręſumpſerit ſine cauſa, non ualet diſpenſatio, uel reuocatur; & ipſe diſpenſans peccat, & punitur. 51. diſtin. qui in aliquo, ſecundum Inno. ſupra ea. glo. remiſ. dedi ad regulam, ſemel Deo, & de hoc in ſpe. tit. 2. §. nunc breuiter, uer. & not. in quo. §. proſequitur quoſdam caſus, in quibus papa non diſpenſat, & finis huius gloſſ. uidetur contrarius additioni, quam poſui de tempo. ordi. dilectus, ſuper uer. diſpenſatio [*& ibi, Caſtitas*] ad hoc reſpondet, ut dixi ſupra ti. 1. ca. 1. [*& ibi, pro anima*] uerum dicit: ſed hic non perit anima: imò ex obedientia Dei uicario præſtita amplius meretur, & utendo legitimo matrimonio caſtè uiuit. 31. di. Nicena. nec prohibetur ille contrahere. l. diuina, ſed canonica, qui clerici, uel uo. uouens. de voto, capitulo uno, libro ſexto. Et præciſè puto, quòd meretur, ſi nil habet de proprio in tali contractu. 8. quæſtio. 1. ſciendum.

ANNOTATIONES.

a ¶Olim. Pro iſta parte facit, quia promoueri ſe faciendo in Abbatem, ſi ſit nouitius, uidetur profiteri ibi. hoc uoluit Ioan. And. ſupra de teſta. quia ingredientibus, in glo. cum effectu.

b ¶De inſtitu. Hanc. q. prolixe tractat Federi. de Senis conſi. 19. & concor. huic deciſioni Ioan. And. facit quod no. Bar. in l. filii §. ſenator, ff. ad muni. & uide per Federicum prædictum conſi. 5. in quæſtio. 2.

c ¶Quis. Et tamen in illis etiam requiritur cauſa quò ad Deum; aliàs diſpenſans, & diſpenſatus peccant. quò ad iſtam eccleſiam tenet etiam ſine cauſa. uide Ioan. And. de uoto, magnæ, in glo. hic patet. in præcedentibus autem uidetur neceſſaria cauſa etiã in hoc foro, ut hic not.

SVMMARIVM.

1 *Capitula prouincialia religioſorum quo tempore congreganda, & nume. 2.*
Ad ea qui conueniant, & adhibeantur, eiſque præſideant, & quod ibi tractandum, & nu. 3. ad dict. conueniant, & num. 4.
3 *Diœceſani quando uiſitare, & ſinodum conuocare poſſint.*
Priores quidam Abbates ſunt, qui habent patres Abbates.
Capitula prouincialia qui faciant.
Extrauagantem Benedicti citat auctor, in fin.
Euectio pro equitatura, ibid.
4 *Epiſcopo uiſitanti quod ducere liceat.*
Alieno conſilio non habent opus inſtructi.
Præſidentes concilij prouincialis monacorum qui habent ordinariam, nu. 5. in fi. & nu. 12. in fi. & 18. ſi diſcordent, quid, nu. 10
5 *Docti, & qui melius ſcire præſumuntur uocandi.*
6 *Hoc capitulum qui ordines obſeruent.*
Vtilitas communis præferenda ſingulari.
Moniales & ipſæ egent uiſitatione.
Rector pro quo hic accipiatur, in fi.
7 *Viſitatorum regularium poteſtas quæ, & nu. 9. & 11. & 18.*
8 *Abbatem, ſeu priorem ex qua cauſa & quis remoueat.*
Eorum poteſtas quæ, & exceſſus eius.
Epiſcoporum iuriſdictio quæ in regulares.
Eis negligentibus ad papam relicto metropolitano confugitur, & qua de cauſa, & nu. 9.
10 *Concorditer quando quid uideatur definitum.*
12 *In monaſteriorum rebus & perſonas offendentes qui iuriſdictionem habeat, & in quos, nu. 13. & quam ibid.*
Conſeruatores monaſteria quos habeant, uel concedantur.
13 *Aduocati nomen & patroni uidetur ſynonymum.*
Magnates qui dicantur.
Milites qui.
Secularẽ poteſtatem habentes oẽs coercentur eccleſiaſtica cenſura.
14 *Offenſio fit in res etiam.*
Eccleſiaſticum negocium & perſonas, & res comprehendit.
15 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 16.*
Recuſationem impedire prohibentur iudices delegati.
17 *Suppletio, uel additio gloſſarum, & reliquis duobus num.*
18 *Capitulo prouinciali quo caſu liceat contradicere.*
Proportionatum quod non dicatur.
19 *In uiſitatione monaſteriorum uiſitatores eorum epiſcopo præferendi, in fin.*

CAPVT VII.

1 IN ſingulis. Statuit † capitula prouincialia religioſorũ fieri ſingulis triẽnijs: de numero perſonarum uenientium: de inſtructoribus adhibendis: de præſidentibus capitulo: de tractatibus habendis in capitulo: de cõi uita ducenda: de uiſitatoribus eligendis, & de ipſorum officio hortatur diœceſanos ad monaſteriorũ reformationem. præcipit patronos, & ſimiles compeſci ab offenſis monaſteriorum. Et uide quod dixi ſupra. c. proxi. in princ. [*Etiam*
2 *triennium*] non † putarem ſufficere in fine primi triẽnij facere unum capitulũ prouinciale. & ſtatim in princ. ſecundi triennij facere aliud; quia id potius eſſet facere capitula de 6. in 6. annũ, quàm de triennio in triennium, & multo tempore poſſet ſic tardari ordinis reformatio, & ſic etiã interpretata eſt conſuetudo, & facit quod dicam, infra de conſang. & affini. quod dile-
3 ctio [*Diœceſanorum*] qui † pluries, q̃ de triennio in triennium poſſunt uiſitare, & ſynodum tenere, de accuſa. ſicut olim. Goffr. & Hoſti. [*Non habentium*] quia monaſteria reguntur per priores, uel excipit priores Abbates, qui habent patres Abbates, de quibus ſupra de regu. c. ulti. [*Conueniant*] ſi concilium intellexit, ꝙ ad hoc capitulum uenire debeant omnes Abbates, & priores prouinciæ cuiuſcunq; ordinis, hoc non ſeruatur, ut etiam dixit Hoſti. quia Cartuſienſes ſuum, Ciſtercienſes ſuum, & ſic de aliis faciunt capitulum per ſe. Item non habet hodie conſuetudo, ꝙ iſtud capitulũ faciant religioſi non habentes caput vnicum, licet cõcilium Vienen. hæc innouauerit, de ſtat. mona. ne in agro, in fine: hodie plene prouiſſum eſt per conſtitutionẽ Benedicti [*Canonicam*] infirmitatem ſcilicet, vel huic ſimile, de iureiurand. Ego. N. 18. diſtinct. placuit [*Euectiones*] i. equitaturas, infra de cenſib. cum apoſtolus. & eſt hic arg. ad ea, quæ ibi dicam, & infra de ex-
4 ceſ. præla. cum ad quorundam, ſcilicet ꝙ † epiſcopo viſitanti ducere liceat præter ſeſſores equorum unum ſeruientẽ pro duobus equis. ducit enim hic 6. equos, intelligo ſuo computato, & 8. perſonas, intelligo non computata ſua perſona [*Aduocent*] hodie non habent neceſſe vocare: quia ſunt inſtructi [*Primordijs*] poſt iſta primordia uocabit capitulum. 4. de ſeipſis. Inno. niſi de conſuetudine, uel ex ſtatuto certi ſint ad præſidendum electi, ut patet exemplum, ſm Hoſtiẽ. in ordine Ciſtercienſi, in quo ſemper præeſſe conſueuerunt hi. 4. Primus Firmitaten. Cabilonen. diœceſis. Secundus Pontiniacen. Altiſiodorenſis diœceſis. Tertius Clareuallen. Quartus Mormiden. hi duo ultimi Lingonen. diœceſis [*Auxilium*] de treu. & pac. c. 1. [*Conſuetudine*] ſi. C. de iudi. l. certi [*Plenius*] iſtis nouis. uel. i. plene;
5 uocandi † ergo ſunt in his docti, & qui melius præſumuntur ſcire. ſi. infra, qui ma. accu. poſſ. uidetur (*Qui*) ſ. duo Ciſtercienſes (*De ipſis*) de capitulo, à quibus uocati ſunt, Inno. (*prælationis*) præfui præcedenti anno, & ſic præeſſe debeo in iſto. & ſi. ſm Hoſti. de reſcri. cum contingat, in fine (*Mutari*) nota, ꝙ habet ordinariam, qui tamen mutatur ad nutum capituli ſecundum Pe.
6 (*Huiuſmodi*) dicto † qui debeant celebrare capitulum, dicit qualiter. Petr. & Abba. (*Vbi*) ideſt quo loco, & ad hoc apto, ut dictum eſt ſupra, ut dicit Hoſtien. hoc c. melius ſeruant ordines paupertatis, quàm alii (*Communem*) quæ præferenda eſt ſingulari. de hoc de ui. & honeſt. cle. quoniam (*Monialium*) nam & illæ egent uiſitatione, de uita & honeſtate cleric. monaſterium (*Præfixam*) ideſt ordinatam in capitulo prouinciali (*Indigere*) circa ſpiritualia, & temporalia, hoc ſaluo, ꝙ monacos non corrigent ipſi, ſed corrigi facient (*Rectorem*) Abbatem ſcilicet, priorem, vel alium cuiuſcunque ſit nominis. 1. quæſt. 3. ſaluator [*Remouendum*] ſupp. & non
7 ſit exemptus [*Denuncient*] contra † ſupra de reſcrip. dilectus, & uide qđ ibi dixi in glo. ſup. & de ele. per inquiſitionem, ubi uiſitator deponit. Solu. ſecundum quoſdam generales uiſitatores non deponunt ſpeciales, ſicut ibi: dic quòd ſimplices uiſitatores, & iudices generales ſpeciales deponere non poſſunt, ut hic, ſed uiſitatores & iudices, ſicut ibi, & infra de accuſa. quali-
8 ter & quando, ſecundum Inno. & Hoſti. (*Epiſcopo † proprio*) qui illum remouebit ad denunciationem ſuam. quod intelligas, ſi cauſa ſit manifeſta. C. de accuſa. ea quidem. de hoc infra c. 1. uer. ꝙ ſi Abbas [*Amouere*] ipſi ergo non amouent: quia præiudicaretur iuriſdictioni epiſcoporum, quorum poteſtas extenditur etiam ad leuia, de offi. archidia. ca. fin. & ſit hæc litera contra patres Abbates, qui in alienis diœceſibus uolunt uiſitare, & pro tribunali ſedere, perſonas corrigendo, & remouendo. Sed dicit Hoſt. quòd non uidet, quo iure id faciant, imò contradicunt. 9. quæſti. 2. per totum 6. quæſtio. 3. cap. 1. de elec. uenerabilem, de ſepul. c. 1. de exceſ. præla. accedentibus. & hoc uidetur etiam hic reprobari, cum hoc iſtis concedatur de gratia, & de leuibus tantum, etiam quod faciunt uice papæ, faciunt & ſine epiſcoporum præiudicio, ut præmiſit. Alii igitur, quibus hoc conceſſum non eſt, poſſunt à diœceſanis epiſcopis prohiberi, argum. inſtitu. de rerum diui. §. feræ, & §. planè, & quod le. & no. de uſu pall. c. antepenult. de cleri. peregri. c. fi. & de hoc plenius, ſupra de officio ordi. quanto, ſecundum Hoſt. [*Fecerit*] diœceſanis. ſ. quia non remouet illum ad denũciationem
9 viſitatorum [*Referant*] in epiſcopum † enim poteſtatem nõ habent, de ma. & obe. cum inferior, de regula. c. fi. Idẽ facient, ſi epiſcopus aliàs impediret ipſorum pro-

ceſſum[*Examen*]quare non ad metropolitanum: po-
teſt dici, quòd præſumitur negligens. ad hæc infra de
cenſi. Romana. §. notoria, lib. 6. ſecundum Abba. &
Pe.[*Nouitate*] reſpicit quod dixit circa prin. [*Emerſerit*]
10 ſcilicet in ipſo† prouinciali capitulo, in quo diſcordãt
4. pręſidentes, ut patet per ſequentia: putat autem Ab
ba. ꝙ uno contradicente, iſti nil poſsint ordinare pet
literam ſequentem, Hoſtien. contra, vt ſtatim dicam.
[*Concordi*]quod eſt quando omnes. 4. concordant, vel
a tres ex eis. ff. ad munici. quod maior, [a] ſm Hoſtien.
ſm quem patet hic, ꝙ ſi pari numero diſcordant, re-
curretur ad Papam. contra id, quod not. ſupra[*Corre-*
11 *ctione*] & ſi † quid tale inuenerint circa leuia eius, cir-
ca quæ iuriſdictionem habent, corrigere poterunt;
grauia reſeruabunt, ut ſupra ſm Hoſti. [*oneribus*]de of
ficio ordi. conquerente, de cenſi. cum apoſtolus[*Sub-*
ſtinere]ſic, infra ti. 1. c. 2. de priuil. paſtoralis, de foro cõ
peten. ex tenore, de dona. inter uirum & uxo. nuper
12 [*Præerunt*]ſm Innoc. hoc dignum † no. quod non ſo-
lum diœceſani, ſed etiam illi, qui præſunt capitulis, iu
riſdictionem habent ſuper illos, qui monaſteria in re
b bus, uel perſonis [b] offendunt. Vnde dicebat Hoſti. ꝙ
monaſteria habent conſeruatores generales & perpe
tuos, licet uix hodie, ut dicit, eos obtinere poſsint à
ſede apoſtolica ad quinquennium, de quibus dic, ut
de offi. dele. c. 1. & ulti. lib. ſexto [*Compeſcant*] ordinarii
ſuo iure: pręſidentes vero uice noſtra[*Aduocato*]forte
13 †hæc cum duobus ſequentibus ſunt ſynonyma, de iu
re patro. præterea, infra de pœnis, in quibuſdam[*Con-*
ſules]ſic infra de immuni. eccl. non minus, & capitulo
aduerſus[*Magnates*]ut reges, duces, marchiones, comi
tes, & alii principes ſeculares[*Milites*]ſimplices. om-
nes ergo ſecularem poteſtatem habentes, quicunq;
ſint, debent cen. ec. coerceri, de officio dele. c. 1. de ſen
ten. excommu. nouit, & c. grauamine, Hoſti. [*In rebus*]
14 not. †offenſionem fieri etiam in rebus. ſic. ff. de iniur.
iniuriarum. §. ſi quis me prohibeat. ff. de actio. empti.
& uend. qui pendentem. & not. negotium dici eccle-
ſiaſticum non ſolum ratione perſonarum, ſed rerum
de teſti. cogen. peruenit, de uerbo. ſignificatio. ſuper
quibuſdam, Hoſtien. [*Compellere*]ut ſacrilegos, de foro
compe. cum ſit, & c. conqueſtus, de immu. eccle. per
totum[*Vt liberius*]continuatur illi uerbo, non præſu-
15 mant offendere, ſm Hoſti. ¶ Prima† glo. arguit. alleg.
duo iura. ¶ [*Glo. tanquam*] quærit, & ſoluit, & etiam ſol-
16 uit duas quæſtiones. *In* † *glo. inquiſitio, ibi. l. ulti.*] prohi-
bentur iudices delegati impedire recuſationem ante
litem conteſta. ¶ [*In glo. ideſt pro numero, ibi, rerum*]ſcilicet
17 quæ ſaluatæ, & quæ proiectæ ſunt. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, Corre-*
ctionibus] uel quia per hoc in nullo eneruatur iuriſdi-
ctio epiſcopi, ut infra eo. §. ordinetur, ſm Hoſti. ¶ *In*
glo. quid iuris, ibi, ordinarÿ]idem hic Goff. [*& in fine*]Hoſt.
contra per uer. ſi uerò in hac, infra eo. c. ¶ *In glo. inqui-*
18 *ſitio, in fine*] ſm Ioan. ſecundum† quem uidetur, quod
ſi quis capitulo à principio contradiceret, & iuſtã cau
ſam oſtenderet, eſſet audiendus, & hoc innuitur, ibi,
qui abſque contradictione. Idem Vinc. Phi. ¶ *In glo.*
ideſt, ibi, Perſonarum] & equitaturarum, & hoc tenet
Vincentius. non enim eſſet bene proportionatum, ſi
tantum ſolueret, qui ducit tres equos, ſicut qui ducit
ſex, ſm Hoſti. [*& in fi.*]Ioan. ad hoc de præſcrip. acce-
dentes. ¶ [*In glo. tanquam, ibi, delegati*] uel ſm Inno. alter-
19 natiuè tamen loquentem, ordinaria † eſt iuriſdictio
iſtorum eis hac conſtitutione conceſſa. & idẽ de præ
ſidentibus[*& ibi, Impediendi*] niſi prius denunciaſſet
epiſcopus, ꝙ uellet uiſitare, ſecundum Ioan. dicebat
Hoſti. honeſtè facit epiſcopus, ſi eis cedat: quia cum
à remotis forte ueniant, plus grauarentur, quàm epi-
ſcopus, ſi oporteret eos reuerti, & epiſcopus facile
poteſt ad alium locum declinare.

ANNOTATIONES.

a ¶ Maior. uide Bald. in l. fin. in prin. C. de fideicom. & uide glo. ſu-
per uerb. concordem, in c. cupientes. §. ad hæc, de elec. lib. ſexto.
b ¶ Vel perſonis. Et tamen ſupra monaſteria ipſi præſidentes capi-
tulis iuriſdi. non habent niſi in leuibus. uide uerſic. ordinantur
etiam, & ibi no. in pluribus glo. per Ioan. Andr.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio capituli.*
2 *Capitulum generale quod, & quod prouinciale regularium ſit.*
Viſitatorum inquiſitio de quibus fiat, & poteſtas quæ, nu. 4. & nu. 6. 11. proceſſus, nu. 9.
3 *Monacorum ſolum regula, ſed ius aſtringit.*
Pœnitentia quæ praua.
4 *Pro peccati menſura debet eſſe plagarum modus.*
Regula ſeruanda, & ſecundum eius inſtituta correctio facienda, num. 6.
6 *Proclamare, pro diuulgare, & publicare.*
Proclamatio pro accuſatione, uel reprehenſione, abſolutio pro depoſitione accipitur apud regulares.
Abbates ſuſpendi, uel interdici à quo poſſint, & de eius exceſſibus qualiter punitur, nu. 7. in fi. & nu. 8. in fi.
7 *Peccatum prouocat alios ad peccandum.*
Pœna eius reuocat à peccato.
In exemptos diœceſano iuriſdictio non competit, præterquàm in exceptis, & quibus.
8 *Coadiutor Abbati datur ad tempus, & perpetuò, & quando.*
9 *Sine ſtrepitu iudicÿ quando procedi dicatur.*
10 *Vacantis eccleſiæ collegium quando adminiſtret.*
Metropolitanus, uel archiepiſcopus ſupplet negligentiam epiſcopi, & quo caſu hic in fin.
11 *Præſidentiũ capitulo, & uiſitatorũ poteſtas quæ, & n. 13. & 14.*
Exemptorum ius hic differt ab in exemptis.
Diœceſanis papa non uult in inexemptis præiudicare.
12 *Circa exemptos prælatos ſpecialia quæ.*
13 *Coadiutore remiſſo & negligente deputatur adminiſtrator.*
Adminiſtrator in caſu huius conſtitutionis à quo deputetur.
15 *Mixtura clericorum ſecularium, & regularium prohibetur, & num. 16.*
Laicus poteſt eſſe præbendarius, non canonicus.
Monaci poſſunt habere ſeculares beneficiatos.
Hi ſeculares beneficiati per diœceſanum amouentur, & quando.
16 *Religioſus non præbendatur in eccleſia ſeculari conuentuali.*
Vocem in capitulo monacorum non poteſt habere clericus ſecularis, excipiuntur caſus.
Idem in capitulo canonicorum regularium.
In canonicis regularibus idem ferè ius, quod in monacis.
17 *Beneficium percipere non debet, qui non impendit officium, niſi in caſu, & quo.*
Egens quo caſu non impertit officium.
18 *Exemptorum beneficiati, & ſeruientes quatenus ſint exempti.*
Per inquiſitionis modum quis hic beneficio ſuo priuatur.
Familia ſcholaris an poſſit tueri priuilegio ſcholaſtico, remittit.
19 *Moniales hæc conſtitutio comprehendit.*
Non uiſitant, non corrigunt, nec puniunt, ſed hæc omnia patiũtur.
In eas non cadit actio, ſed paſſio.
20 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 21.*
Propter paupertatem quis minus condemnatur.
Contributio Lege Rhodia qualiter fiat. §. penul.
Contra curatoris, qui male geſſit, filium agitur. §. ulti.
Magiſtratus reipublicæ dolum malum, & quæ alia debent, ibid.
22 *Suppletio gloſſarum, & nu. ſequen.*
Vxoricida, quàm matricida grauius punitur, & ratio.
Per profeſſionem religionis quæ deponantur, in fin.
23 *Pœna maior nobili, & diuiti, quàm ignobili, & pauperi quando infligenda.*
Item in dignitate conſtituto, quàm priuato.
24 *Carnes putridæ ferro indigent, & cauterio.*
Cancrium unde.
Bonitas, & miſericordia quæ non dicenda.

Inquiſi-

25 *Inquiſitori uiſitatorum an credendum ab epiſcopo.*
Ea an oſtendatur amouendo.
Viſitatorum quandoque deprehenditur malitia, & quandoque iuris inſcitia.
Exceptiones quas admittet in caſu huius conſtitutionis, in fi.
26 *Cauſæ cognitio quibus caſibus ad unum ſpectat, & ad alium deciſio.*
Per denuntiationem ſequitur remotio quandoque, ut hic.

CAPVT VIII.

EA, quę pro religionis.
Diuidã† & ſummabo per partes, & in hac
prima parte de monacorum correctione
tractatur [*Et infra*] ſupple, ſunt ſtatuta multum fauo-
ris habentia. Summa enim eſt ratio &c. ff. de religio-
ſis, & ſumpt. fu. ſunt perſonæ, de dolo, capitulo ſecun
2 do[*A generali*] generale† uocatur: quia generaliter
omnes de prouincia cõueniunt, etiam exempti. Sed
prouinciale eſt, ut ſupra c. proximo [*monaſteriorum*] a-
lias monacorũ, & utrunq; uerum eſt, vt ſequitur [*Ob-*
ſeruantÿs]ſup. eodem, cũ ad mona. [*Temporalibus*] ergo
& de perſonis, & de ſtatu inquiritur. nam, & de rebus
temporalibus habenda eſt cura 1. quæſt. 3. ſi quis ob-
iecerit. 21. quæſtio. 1. uidentes, ne cleri. uel mona. c. 1.
[*Regulam*]de qua ſatis dixi, de reg. c. fi. [*Apoſtolica*] no.
3 quòd non † ſolum regula, ſed etiam iura aſtringunt
monacos. ad idem, ſup. titu. 1. ex multa, in princ. ibi,
iuris ignari [*Prauæ*]ſecundum quam forte imponeba
tur pœnitentia nimis leuis, ſecundum Innoc. vel for-
te nimis crudelis, & dura, utpote ꝙ quaſi latrones ſta-
tim capiantur, & graui cuſtodiæ deputentur, ex quo
accidit, quòd ſunt fugitiui, & alia multa mala exinde
ſequuntur, Hoſtien. [*Pro lege*]quod eſſe non poteſt, in
auct. ut nulli iudic. §. nulli, colla. 9. quod dic ut de cõ-
ſue. c. fi. [*Inoleuit*]ſubaudi, ſi obedire voluerint: aliàs ip
ſi uiſitatores &c. & ſic continua ſecundum Hoſtien.
4 [*Monacos*] ex hoc † uidetur, ꝙ viſitatores punire poſ-
ſunt monacos delinquẽtes, quod poteſt intelligi, cũ
ſunt contumaces uiſitationis officio, puta quia inter
rogati nolunt reſpondere de ſtatu monaſterÿ, uel in-
gerunt impedimẽta uiſitationis officio, uel aliàs pro-
pter præteritos exceſſus uiſitatores non puniunt mo
nacos, ſed puniendi ſunt per abbatem, uel eo negligẽ
te per generale capitulum, ut ſequitur ſecundum In-
noc. vel ſecundum Hoſt. loquitur de monacis contu
macibus in hoc, quòd nolunt pœnitere ad præceptũ
abbatum, licet uiſitatores hæc fieri præcepiſſent [*Mo*
5 *dum culpæ*] Deute. 25. in princ. Pro † menſura pecca-
ti erit plagarum modus, & uide quod dicam de accu
ſa. cum dilecti, ſuper uerſ. leuiter [*Vice noſtra*] ſic ſup. c.
proximo, uerſ. ordinentur[*Potentiam*]contra. l. diſt. ut
conſtitueretur. Sol. in religioſis hoc locum habet, ut
dicit gloſ. aliàs illud locum habet ſecundum ea, quæ
no. de tempo. ordinan. c. 2. nam ſeruanda eſt regula,
ut patet ſupra eod. cum ad mona. Hoſt. [*Quin ouem*]ad
Gal. 5. [*Morbidam*]ſic infra de exceſ. præl. [*Grauem*] ff. de
ædil. edic. l. plerunque [*Si uerò*] 2. pars, in qua tractatur
6 de correctione abbatum [*Regularia*] contra † quæ nil
poſſunt præcipere, ſupra de officio archidiaco. c. fin.
[*Proclamentur*]ideſt diuulgentur, & publicentur ſecun
dum Goff. dicit Hoſtien. ꝙ monaci dicunt proclama
tionem, quod nos accuſationem, uel reprehenſionẽ,
ſic quod vocamus depoſitionem, ipſi uocant abſolu
tionem, curialibus ergo uerbis utuntur[*Puniantur*]pę
na ſuſpenſionis, uel interdicti. pœna enim depoſitio-
nis ad uiſitatores non ſpectat, ſupra c. proximo. §. or-
dinentur, uel dic, & melius, ꝙ ſuſpendi, uel interdici
non poſſunt abbates niſi per epiſcopum, ſed punien-
tur aliter, quia publicè recipiẽt diſciplinam, & hoc vi-
detur ſonare hæc litera, & præcedens ſecundum In-
7 noc. [*Pœna*]ſicut unius † peccatum prouocat alios ad
peccandum. 11. quæſtio. 3. præcipuè, ſup. ti. 1. magnæ,
ſic pœna reuocat à peccando, ut hic, & in concord.
[*Non exemptus*] de exemptis infra ſubmittet, & ſic pa-
tet dięceſanũ ſe non intromittere de exemptis, quod
uerum eſt in his, quæ in religione ſua committunt: ſe
cus, ſi alibi in diœceſ. delinquant ſecundum Hoſtien.
quod dic ut de priuil. c. 1. li. 6. [*Remiſſus*]tunc enim non
ſtatim remouentur, niſi magna & ſupina fuerit negli
gentia, ut ſup. eo. cum ad mona. §. penul. Si uerò gra-
uia committat, remouetur, ut ſequitur[*Id*]ſcilicet ne-
8 gligentia, quã inuenerint[*Vſque ad*]datur † ergo quan
doque coadiutor ad tempus, quandoque perpetuò,
de cle. ægro. c. penult. & ultimo. Et vide, quod ibi ple-
ne dixi per modum ſummæ[*Generale*]& tunc ſi vide-
tur capitulo, omnino per dięceſanum remouetur ad
denunciationem ipſorum, uel uiſitatorum, ſupra c.
proximo, uel alia pęnitentia, prout ordinauerint, pu-
nietur. Hoſtien. [*Alias*] puta propter incontinentiam
9 ſupra. c. 2. [*Abſque iudiciorum*] no. inquiſitores † abbatũ
nõ debere neceſſe ſeruare ſolitum curſum iudiciorũ
ſecundum Inno. quod dicit Hoſti. uerum de abbati-
bus religioſis. Sunt enim quidam ſeculares, ſupra de
renuncia. ex tranſmiſſa [*Strepitu*] ideſt aduocatorum
clamoſa garrulatione, & ſophiſtica cauillatione re-
mota, nõ attenta pernicioſa iur. ſubtilitate, ſed de pla-
no ueritate facti pura, & ſimplici conſiderata, de ſin-
di. c. uno, de iud. dilecti. Hoſtien. [*prouideatur*] per diœ-
ceſanum, ſupra eod. §. 1. reſpond. de officio ordi. cum
uos, de ſucceſ. ab inte. c. fin. ſecundum Hoſti. non ob-
ſtant, quæ dixi, ſup. ut eccle. bene. c. uno, in glo. hoc
10 vult, uer. & hæc uera. ubi dicitur, ꝙ † collegium eccle
ſiæ uacãtis adminiſtrat: quia ſi illud intelligatur de ec
cleſia cathedrali, planum eſt, & ſic loquitur canõ ibi
allegatus, uel dicatur per collegiũ hæc fieri, uel ſi uis
tenere hanc gl. pro qua facit, quod dicam poſt Inno.
infra ſuper uer. deputetur, procedat hoc abbate de-
poſito, uel ſuſpenſo propter culpam, cum eo caſu ſit
pręſumptio cõtra collegium facit, quod dicam poſt
Innoc. de accuſa. cum dilecti, poſt prin. ſuper uerſ. ec-
cleſiæ[*Hæc*]tria, quæ ſunt dicta, ſcilicet de dando coa-
diutore, & de amouendo, & de adminiſtratore depu
tando [*Ap. ſedi.*] ad epiſcopi negligentiam puniendã:
ſed archiepiſcopo intimabitur ad negligentiã epiſco
11 pi ſupplendam, Pe. [*Intimare*]nec enim habent, nec ha
bere debent aliã poteſtatem in epiſcopũ ut ſup. c. pro
xi. dictũ eſt[*Depoſitione*] correctio ergo monacorũ exẽ
ptorum. proclamatio abbatis, coadiutoris prouiſio
&c. depoſitione excepta, per viſitatores, uel præſiden
tes poterunt expediri, ſed quare non eſt idem in non
exemptis? ſecundum Innoc. hoc potuit inducere pa-
pæ diſtantia, & moræ periculum. ad quod faciat de
elec. nihil, ad fi. de offic. deleg. ſuper quæſtionum. §.
quem uerò, ſecundum Hoſti. eſt ratio: quia in exem-
ptis papa nõ præiudicat, niſi ſibi, in nõ exemptis præ
iudicaret diœceſanis, quibus tamen præiudicare non
12 vult, ſupra c. proxi. in princ. [*Reſeruata*] no. hic † vnum
ſpeciale circa exemptos prælatos aliud ſupra de con-
ſue. cum ven. aliud de renun. c. fi. item de rebus eccle.
non alienan. ut ſuper. Item de elec. ſi abbatem, lib. 6.
Item de priuile. c. 1. eo. lib. Item eod. titu. auctoritate.
Item non renunciat priuilegio libertatis, de arb. cum
tempore. Item non tenetur ad ſtatuta epiſcopi, quod
dic, ut dixi de loca. c. 2. ſuper 1. glo. [*Monaſterio*] idem
13 † intelligas de coadiutore ſibi dato, vbi negligens, &
remiſſus inuenitur, ut ſupra. §. proximo, ſecundum
Hoſti. [*Deputetur*] à diœceſano, uel à papa. Inn. hæc gl.
non placet de dięceſano, cum loquatur hic de exem
ptis:

ptis: nec de papa: quia tarda eſſet prouiſio, ut modò
dixi in gl. correctio fiet ergo hæc per præſidentes, uel
uiſitatores: aliàs adminiſtraret collegium. primũ pu-
to de mente: facit quod poſt Hoſti. dixi in prin. gl. cor
rectio[*Sequentes*]3. pars. in qua tractatur de correctio-
ne uiſitatorum, & præſidentium[*Eorum*] ſcilicet prio-
rum uiſitatorum, non tamen uiſitatorum, ut eſt di-
14 ctum ſæpius[*Idem*] dupliciter † poteſt intelligi. uno
modo, ꝙ viſitatores inquirant actus etiam præſiden-
tium, uel aliter, ut legit Hoſti ut ſicut uiſitatores de
præſidentibus, ſic præſidentes de proximis præſiden-
tibus inquirant[*Præcipimus*]4. pars, in qua tractatur
de ſecularibus à monaſterijs, & in monaſterijs benefi
15 ciatis[*Ad præbendas*]vt quaſi † fratres in eccleſia. & ca-
pitulo ſint cum eis permixti. Reprobatur enim talis
mixtura per iura, quę alle. gl. ſic prohibetur laicus re
cipi in canonicum, & tamẽ poteſt eſſe præbendarius
ſecundum ea, quæ no. de inſtitu. c. 2. ſic uidetur, ꝙ ta-
lis poſſit in monaſterio habere præbendam, ſi forſan
ad præſentationem monacorum fuerit promouẽdo
in mona. titulus aſſignatus: quia & monaci poſſunt
habere ſeculares beneficiatos, argum. 16. q. 1. iuxta, de
iure patro. poſtulaſti, de pręben. cum ſecundum: & ta
men non per monacos, ſed per diœceſanum, ſi cauſa
iuſta id poſtulauerit, amouentur, argu. infra eo. uer. ſi
16 quis uero, de capel. mona. c. 1. li. 6. & argue † per con-
trarium, religioſum non præbendari in eccleſia ſecu
lari conuentuali. de hoc ſupra eo. ꝙ Dei, infra tit. 1. in
ter quatuor, ſecundum Hoſti.[*Recepti*] non tanquàm
monaci[*Vocem*] nõ poteſt ergo ſecularis clericus vo-
cem habere in capitulo monacorum, nec cum eis eli
gere abbatem ex pacto poſt fundationem appoſito:
ſed ratione conſuetudinis, priuilegij, uel pacti in fun-
datione appoſiti hoc poſſent, & ſic poteſt intelligi de
reſti. in inte. c. 2. de iure patro. nobis, & ſi. no. de ele. cõ
ſtitutis, & idem dicas in canonicis regularibus, cum
ſit idem ius in eis præter excepta, ſupra capitulis pro-
a xi.[a] [*Opportuna*] in capella forſan adiuuando, uel ſcri-
bendo, uel aduocando, uel negocia monaſterij gerẽ-
do, de ſindi. c. uno. aliàs pro nihilo non eſſet monaſte
17 rium onerandum: quia † percipere non debet benefi
cium, qui non facit officium, uel obſequium. de cle-
ri. coniu. diuerſis, de præben. cum ſecundum, niſi for
ſan & id concederetur alicui egenti pietatis intuitu.
16. q. 1. poſſeſſiones, & c. fi. de pecul. cleri. c. fi. de cleri.
coniuga. Ioannes, ubi de hoc. Hoſtien.[*Vltra*] benefi-
cia ſcilicet ſibi collata[*Talium*] ſcilicet ſecularium cle-
ricorum ſic exemptorum[*In exemptis*] no. ſecundum
18 Pe. & Abb. ꝙ † beneficiati ab exemptis, & qui illis ſer-
uiunt, ſunt exempti: quod eſt uerum quò ad illa bene
ficia, quæ ab exemptis tenent. Item not. per modum
inquiſitionis, quem priuari beneficio ſuo, & facit pri
mum ſecundum Abb. ad quæſtionẽ, an familia ſcho
laris poſſit priuilegio ſcholaſtico ſe tueri, uide quod
no. de foro compe. c. 2. in 2. gl. cum remiſ. quas ibi de-
di, pro & contra. infra de priuile. licet. §. 1. & 2. lib. 6.
19 [*Hæc autem*] v. pars, in qua † conſtitutionem ad monia
les extendit[*Omnia*] quæ dicta ſunt à principio uſque
huc. nam & quod dictum eſt ſup. c. proximo de præ-
bendariis, & in his locum habet (*Priores*) ſupra c. pro-
xi. in princ. (*Articulos*) hoc dicit, quia moniales nec vi-
ſitabunt, nec corrigent, nec punient, ſed viſitabun-
tur, corrigentur, & punientur, de pœniten. noua. de
hoc de arbi. dilecti. de maiori. & obedien. dilecta, in ta
les enim non cadit actio, ſed paſſio ſecundum la. 33.
q. 2. eſt ordo, & c. hęc imago, & c. militem (*Congruentes*)
concor. de ele. indemnitatibus. §. ſed cum eas, lib. 6.
20 ¶ Tertia † glo. allegat duas concor. in contrarium al-
leg. 5. iura, ſoluit, & ſolutioni ſignat contrarium. ¶ *Gl.
quia de plano*) infra reddit rationem, ſubdit duo dicta,
quorum primo reſpondet per quæſtionem, ſecundo
21 per ob. ¶ Penultima glo. ponit duo ſimilia. ¶ In † gl.
2. ¶ *In tertia glo. ibi, eos, in fi.*) propter paupertatem mi-
nus quis condemnatur. ¶ *In glo. primo enim, ibi, §. ult.*) de
iudi. dilecti, ſuper gl. 3. (*& ibi, cum in eo*) uide de iureiur.
petitio, ſuper ultima gl. (*& ibi, tutor*) hanc, & ſequen. ui
de de na. ex li. uen. c. uno, ſuper ultima glo. ¶ *In glo. ut
2. ibi. §. famoſos*) uide de calum. c. 2. ſuper vltima glo. (*&
ibi. 1. reſpon. in fine*) uide de Iudæ. ad liberandum, ſuper
gl. fin. ¶ *In glo. quia de, ibi, licet, in fine*) uide de accuſa. de
his, ſuper 1. glo. ¶ *In glo. antepenultima ibi. l. 1.*) quæ ſic di-
cit. Lege Rhodia cauetur, ut ſi alleuiandæ nauis gra-
tia iactus mercium factus eſſet, omnium cõtributio-
ne ſarciatur, quod pro omnibus datum eſt: ad idem
alle. ll. hic alleg. ¶ *In glo. penultima, ibi. l.* 3.] ago contra
filium curatoris, qui male geſſit[*& ibi, magiſtratus*] ſe-
quitur, reipublicæ nõ ſolum debent dolum malum,
22 ſed & latam negligentiam, & diligentiam. ¶ *In † glo. 2.
ibi, exerceatur*] niſi ex cauſa fiat contrarium, vt in uxo-
ricida, qui grauius punitur, quàm matricida propter
refręnandam maritorum ſæuiciam, ut no. 1. q. 1. cito
turpem, in glo. & quis. ¶ *In glo. 3. ibi, æquales*] ſecundum
Iac. idem Vincen. & Goff.[*& ibi, delinquunt*] ad hoc de
con. ſeruo. c. 1.[*& in fi.*] nobilitas, & potentia deponi-
tur per profeſſionẽ religionis, ut hic infirmitas, uel
complexionis debilitas non, ut in contrario. Dicebat
23 † Hoſt. circa hanc glo. ſi agitur de pœna ſpirituali, uel
pecuniaria, maior infligi debet nobili, quàm ignobi-
li, diuiti, quàm pauperi: in dignitate cõſtituto, quàm
priuato. & ſi cõtrarium inuenis, eſt ſpeciale, non ob.
de off. deleg. ſane. 2. quia uerum eſt, ꝙ defertur conſti
tuto in dignitate ab initio, ut ibi: ſed ſi in malicia per
ſeueret, plus eſt puniendus, quàm alius. 11. q. 3. præci-
pue. ſi agit̃ de corporali pęna, maior imponitur igno
bili pauperi, vel inferiori, quàm nobili, diuiti, vel ſupe
riori, & ſi contrarium inuenis, eſt ſpeciale, ut hic in re
b ligioſis, uide quod not. & dixi, de iureiur. cum[b] qui-
dam in 1. gl. ¶ *In gl. quia, ibi carnes*] Hiero. ad amandum
24 C. putridæ carnes † ferro indigent, & cauterio. dicitur
quaſi caute urens, ut uis morbi ardore ſiccetur (*& in
fine*) ibi, quæ eſt iſta bonitas, quæ miſericordia, uni par
cere, & omnes in diſcrimen adducere? polluitur e-
nim &c. ¶ *In glo. prima, in fine*) adde quod not. ſupra de
elec. dudum. 2. circa princ. ¶ *In glo. quia de plano, ibi, uiſita
25 torum*] dixit hic Goff. † ꝙ epiſcopus nõ tenetur ſtatim
credere uiſitatoribus, ſed ipſorum inquiſitio eſt ſibi
monſtranda, C. de accuſ. ſinguli, & ei fidem abhibeat,
C. de teſt. l. fi. C. de arbi. l. pe. ſup. de teſti. conſtitutus, &
c. cum cauſa. Dicit demum, ꝙ epiſcopus non tenetur
inquiſitionem oſtendere amouẽdo: quia amotio fit
extra ordinem, alleg. in contrarium, quia timendum
eſt, ne uiſitatores onerauerint illum mendaciis. 2. q.
6. biduum, in fine. ff. de cuſto. & exhi. reorum, diuus,
in fine: dicit tamen, ꝙ ſi diœceſanus deprehendit ma-
nifeſtam maliciam uiſitatorum, non amouebit illũ,
argu. ff. de iudi. ſi prætor. §. Marcellus, infra de crimi.
fal. ſuper eo. ſupra de app. ſolicitudinem, uer. ſi uerò
notorium. Hoſt. dicit, ꝙ epiſcopus amouendo oſten
det inquiſitionem, & cum audiet circa falſitatem eo
rum, quæ opponuntur, ne omnino innocens damne
tur: quia & poſſent malè proceſſiſſe uiſitatores, forte
iuris ignari, ſup. ti. 1. ex multa. ad hoc, inf. de accuſa. ad
petitionem. non tamen admittet epiſcopus exceptio
nes, quas admitteret in ſeculari, inf. de ſimo. licet, & c.
per tuas: imo dummodò conſtet de cauſa, omnẽ ſub
tilitatem abijciet, ut hic, & pr. decre. ad petitionem,
& c. qualiter, ad hoc, cle. de uerb. ſign. ſępe[*& ibi, licet,
26 in fine*] ſecundum Iac.[*& in † fine*] dat Goff. ſimilia. ff. de
cuſto. re. de militibus, & l. non dubium, de re mili. l. 3.
in auc. vt nul. iudi. §. & quoniam, & §. ſi verò quis, col-
la. 9.

la. 9. & de man. prin. §. oportet, colla. 3. dicit etiam hic
eſſe aliud ſpeciale, ꝙ per denunciationem ſequitur re
motio, cum generaliter ſequi debeat pœnitentiæ im
poſitio, de ſimo. licet. ſed hoc quia regulares facilius
&c. ut in princ. glo. uel ſecundum eum non loquitur
hic de denunciatione euangelica, & exponit denun-
ciatum, ideſt manifeſtum. ¶ *In glo. pe. ibi, adminiſtrauit*]
ad hoc, infra de immu. eccle. aduerſus, in gl. pe.[*& in
fine*] C. ut omnes tam ciui. quàm mili. iudi. l. una, &. C.
vbi de crimi. agi oportet. l. 1. & 2. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶ Prox. uide de elect. ex eo, quòd, li. 6. & quod ibi no. de inſti. c. 2. & de conuerſis uide Ioan. And. de priuil. exceptionem, lib. 6.

b ¶ Cum quidam, & de iud. nouit, & uide Cy. Bal. & Sali. in l. nemo, C. de epiſco. & cler. & per Bar. in l. illicitas. §. fi. ff. de offic. præſid. & de offic. deleg. c. 2. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, ſiue diſpoſitio tituli.*
Materia huius tituli ubi alibi tractetur, quàm hoc libro.

De religioſis domi. ut epiſcopo ſint ſubiectæ. Rub.

1 ¶ Viſo † de ſtatu religioſorum, de ipſorum domibus
eſt videndum, Goff. habetur materia. 10. q. 1. per to-
tum. 16. q. 7. omnes baſilicæ, cum capitulis ſequenti-
bus. 18. q. 2. quidam, & in cap. quæ ſequuntur. Repeti-
tur in 6. & in Cle. cui congruit, de offic. archidia. c. fin.
de excep. cum uenerabilis, lib. 6. de priui. c. 1. ad fin. in
ſubſcrip. Greg. fuit. VII. uel citerior: quia VIII. ſe
cutus fuit Vrbanum. III. cuius fuit decre. 4. infra, eo.

SVMMARIVM.

1 *Conſecratio baſilicæ in dubio à quo fiet epiſcopo, & nu. 4. & poni tur etiam pro ædificatione, num. 3.*
Diſquiri pro inquiri.
Conſignatio pro confirmatione chriſmatis.
Chriſmate epiſcopo licet tantum uti & nu. 2. & quo tempore.
2 *Epiſcopus quolibet anno uiſitare debet.*
3 *In ædificatione eccleſiæ quis epiſcopus in dubio primarium lapidem imponet.*
In limitibus, & adhærentibus præſcriptio non procedit.
4 *In poſſeſſione qui eſt unius iurium, præſumitur & in poſſeſſione alterius, niſi uera probetur.*
Ad archiepiſcopum ſpectat diffinitio controuerſiæ epiſcoporum ſuæ prouinciæ, & quo caſu hic.
Et quando ad papam.
Quando ſorte dirimitur, eſt hic caſus.
Adiudicatio fit à iudice ſibi, & quando cir. fin.

CAPVT I.

1 NVnc autem. Caſus. Si † dubi-
tat, in cuius diœ
ceſi ſit baſilica cõſecrãda, ille epiſco
pus cõſecrabit, qui prius in illo loco
epiſcopalia exercebat, & caſus dubij
unã probationẽ approbat, & aliam
improbat ibi, Non enim[*Diſquiri*] id
eſt inquiri[*Incolas*] illius loci, in quo eſt baſilica ædi-
ficata. Pe.[*Conſignationem*] ideſt confirmationem chriſ-
matis, quæ fit in fronte per epiſcopum, non minorẽ,
de ſacra un. c. uno, uerſi. per frontis. Hoſt. & no. ſecun-
2 dum † Inn. non licere niſi proprio epiſcopo infantes
chriſmare[*Sub annua*] quolibet anno uiſitare debet epi
ſcopus. 10. q. 1. epiſcopum. & c. ſe. & tũc chriſmat pue
3 ros, & alios occurrentes, ut hic. ¶ *In † glo. 1. ibi, conſecran-
da*] poteſt etiam poni pro ædificatione, in qua idem
eſſet, ſcilicet cum quæritur quis epiſcopus debeat pri
marium lapidem imponere[*& in fi.*] & archiepiſco-
pus in receptione pallij, de uſu pal. niſi. ¶ *In gl. 2. in fine*]
quæ tamen pręſcriptio in limitibus, vel adhęrentibus
non procedit. de hoc de præſcrip. quia indicante. ¶ *In
glo. 3. ibi ſuper eo*] uide quod ibi dixi poſt Hoſti. in prin.
quod facit ad propoſitum, & de uoto, quod ſuper, ad
fi. mag. gl.[*& in fine*] de proba. ex literis, & c. cum cau-
4 ſam, de offi. archi. ad hæc. ¶ *In glo. pe. in fine*] qui † enim
eſt in poſſeſſione unius iſtorum iurium præſumitur,
& in poſſeſſione alterius, niſi cõtra probetur, arg. 12.
q. 2. cognouimus, de decimis, cum in tua. Ad hoc ta-
men ut ſic præſumatur, requiritur, ꝙ certũ ſit, ꝙ hæc
parochia ſit in diœce. eius, uel ꝙ non conſtet, ꝙ ſit in
diœce. alicuius. Inno. Dixit autem Hoſti. ꝙ ſi non ap-
paret de proprietate, nec de poſſeſſione, ſi ſunt epiſco
pi eiuſdem prouinciæ, ad archiepiſcopũ ſpectat diffi-
nitio, ſupra de foro compe. ſane ergo cui uoluerit, ad
iudicet, uel ſibi retinet, de decimis, quoniam. ſi ſunt
diuerſarum prouinciarum, uel ſorte dirimantur. 26.
q. 2. ſors. ff. de iud. cum ambo, uel recurratur ad papã.
¶ *In glo. ulti. ibi, in poſſeſſione*] poſſet tamen poſtea appa-
rere locus de alterius dominio, Vincentius.

SVMMARIVM.

1 *Per unionem unius eccleſiæ alteri eccleſiæ alterius diœceſeos nihil epiſcopo deperit unitum, & nume. 7. in fin.*
2 *Actiones ſi concedantur, intelliguntur tam in agendo, quàm in defendendo.*
Cum onere ſuo res tranſit.
Inuentarium conſulitur fieri ab eo, in quem tranſlatio fit actionũ.
Superior agere poteſt pro iuribus eccleſiæ ſibi commiſſæ.
3 *Vniti monaſterij capellæ trãſeunt in poteſtatẽ ſecundi, cui unitur.*
Per arrogationem unius tranſeunt omnes, qui ſub eo ſunt, in arrogatorem.
Principali extincto non amittitur acceſſorium.
4 *De reædificatione eccleſiæ deſtructæ item de unita, remiſſ.*
Abbatem quis epiſcopus confirmet.
5 *Vnitus locus non mutat naturam ſuam.*
Naturam ſuam quando locus mutet.
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 7.*
Epiſcopus iure communi habet iuriſdictionem in monaſteria ſuæ diœceſis.

CAPVT II.

1 QVia monaſterium. Ca. Nihil
iuris † de
perit epiſcopo, in cuius diœceſi ſita eſt ec
cleſia, quam papa unit eccleſiæ alterius
diœceſis. & primò ponit unionem, & eius cauſam, ſe-
cunda ibi, ipſum, unam determinationem, cuius ſub
dit generalem rationem ibi, nam ſic[*Deſolatum*] ideſt
derelictum[*A monacis*] non tamen penitus deſtructũ.
Tan. Gof. Vin. uel idem depauperatum [*Actionibus*] tã
2 in † agendo, quàm in defendendo. ff. de capi. di. l. 1. &
2. & l. tutelas, tranſit enĩ res cũ ſuo onere, de offi. dele.
paſtoralis. §. qui uerò, & de decimis, paſtoralis, eſt ta-
men conſilium, ꝙ monaſterium faciat inuentarium.
C. de iure delibe. l. ſcimus, & arg. ꝙ ſuperior agere põt
pro iuribus eccleſiæ ſibi cõmiſſę, de ſucceſ. ab inteſta.
3 c. fi. ſecundum Hoſti. [*Vniendum*] capellæ † uerò iſtius
monaſterij tranſeunt in poteſtatẽ ſecundi: ſicut arro-
gato patrefa. & omnes, qui ſub eo ſunt, inſti. de adop.
§. illud, & omnes intelliguntur capite minui. ff. de ca-
a pi.[a] di. l. liberos, & ſi etiam monaſteriũ periret, tamen
peterẽtur capellæ, ſicut ſi legantur ancillæ cum natis,
uel ordinarij ſerui cum uicarijs, licet pereant ancillæ,
uel ordinarij: tamẽ filij ancillarum, & ſerui uicarij ce-
dunt

dunt legato, inſtitu. de leg. §. ſi quis ancillas. Vincen-
4 tius[*Cuius eſt*]monaſterium unitum. Quid † notēt hic
doctores de eccleſia deſtructa reædificata, dixi infra,
titu.2.c.3. quod autem hic not. Vincen. de unita, uide
ad literam in Spe. de iure patro. in fine [*Habeat*] & ta-
mē, ut dicit Egi. abbatem confirmabit epiſcopus ma
ioris mona. [*Diſponimus*] aliàs diſpoſuimus[*Seruemus*]
5 hoc ideò: quia † unus locus alteri unitus non mutat
naturam ſuam, nam ſi locus naturā ſuum mutaret,
tunc ſumeret iura annexa à iure, uel conſuetudine
naturæ mutatæ, ſicut eſt uidere in monaſterio facto
capella, quod aſſumit iura competentia capellæ etiā
cū ſuo præiudicio, infra de capel. monaco. dilectus,
ſupra titu.1. recolentes. Innocen. Hoſtien. remittit, ne
6 ſede uacan. c.1. ¶ Prima † glo. remittit. ¶ Secunda gl.
7 arguit. ¶ *In † gl.2. ibi, ſi quis à principe*] uide ut lite pendē,
capitulo primo, ſuper ultima glo. ¶ *In glo.1. in fine*]16.
quæſtione.1. & temporis. ¶ *In glo. ultima, in fine*] & no.
ſecundum Pet. epiſcopum de iure communi iuriſdi-
ctionem habere in monaſterijs diœceſis ſuæ, unde, vt
dicebat Hoſt. de uno mona. uni epiſcopo reſponde-
bit, & alteri de reliquo. ſi. de priuil. cum capella.

ANNOTATIONES.

a ¶De capi. dimin. Et contra quem agent creditores monaſterij ſub iecti, an contra ipſum, an contra principale, uide quod not. Ioan. And. in c. per exceptionem, de priuil. li.6. in gl. cum hic maxime, & doct. & Bal. in l. cauſa quæ cum monaco, C. de epiſc. & cle.

SVMMARIVM.

1 *Locorum piorum uaria nomina ubi deſcribantur.*
Ea quæ ad unius pertineant iuriſdictionem, & num.3. quibus committantur, & de eorum officio, num. 2.
2 *Prohibentis conditio potior in pari cauſa, ut intelligatur hæc regula.*
3 *In loca religioſa, & eorum rerum, & perſonas quid habeat epiſcopus poteſtatis.*
Epiſcopus nil ab eccleſia petit in temporalibus.
De hoſpitalibus ruſticorum quid iuris, reijcit alium in locum.
Exemptio in certis capitulis non iuuat in alijs.

CAPVT III.

De xenodochijs. Breue ē, & nō
diuiditur [*Lo-*
1 *cis*] uaria † ſimilium locorum nomina ha
bes. 23.q.ō. ulti. ſcimus, ubi de hoc.1. quæ-
ſtio.7. ſi quis omnes, ad fi. & in auct. de alie. & emphy
teu. con. in principio, colla.9. & de ec. ti. §. finali. [*Epi-
ſcoporum*]vel eorum, ad quos ſpectant ex ſtatuto facto
in fundatione locorū, uel ex præſcriptione legitima,
uel ex priuilegio papæ, ut in cōci. Vien. eodem titulo,
quia contingit.1. reſpon. [*Ad eaſdem*] debent enim id
eſſe, quod uerbum ſonant.42. diſtin. oratorum, & c.
2 ſequen. Goffre.[*Conſtituta*]dixit † Vincen. per hoc col-
ligi ſolutionem, illius regulæ, in pari cauſa potior eſt
conditio prohibentis. ff. communi diui. Sabinus, ſcili
cet quando quis illorum, quorum eſt res, uult ad a-
liud re uti, quàm ſit uſus rei [*Ordinentur*] hodie per con
cil. Vien. eo. tit. quia contingit, talia loca non conce-
duntur clericis in beneficium, & ad hoc concor. cle-
men. de præben. per literas, ſed committuntur uiris
prouidis, & boni teſtimonij, qui iurare debent, & in-
uentaria facere, & ſingulis annis ordinarijs rationem
3 reddere, quod dic ut ibi. 2. reſpon. ¶ *In † glo. 2. ibi, per-
tinent*] non ꝙ dominium redituum ad epiſcopum ſpe
ctet: ſed vt eos expendi faciat ad id, ad quod ſunt depu
tati: compellet ergo epiſcopus parochialem ſacerdo-
tem, ut hoſpitalitatem ſeruet: hoſpitalarios domorū

pauperum, ut recipiāt pauperes, & idem in ſimilibus:
alias enim epiſcopus nil ab eccleſia ſaltem in tempo-
ralibus petere debet, de exceptio. cum venerabilis.10.
q.3. quia cognouimus, de hoc de offi. ordi. cum uos
[*& ibi, epiſcopum loci*] quid de hoſpitalibus ruſticorum,
quæ quis facit maximè in prouincia Prouinciæ? re-
mit. Hoſt. ad ſum. de regu. §. fi. uer. quid de ruſticis, &
adde quod dicam, infra. c. proxi.[*& ibi, exemptionem*]
quæ ſi eſſet in certis capitulis, non iuuat in alijs, infra
co. cum uen.

SVMMARIVM.

1 *Locus deputatus auctoritate epiſcopi ad hoſpitalitatis uſum religioſus eſt, & unius epiſcopi.*
Ad mundanos uſus redire non debet.
2 *Per laicum etiam regi poteſt.*
3 *Epilogus, ſuffragium gloſſarum, num.4.*
Circa ſepulchrum qui qaid facit, agitur contra eum.
Permutari prohibetur, & quomodo id intelligatur.
5 *Additio gloſſarum.*
Locus religioſus ſit ſepeliendo etiam in alieno, & quando.
Quomodo deſinit eſſe talis.
Hoſpitale conſtruenti quo caſu ſit neceſſarius conſenſus epiſcopi,
Ab ipſis etiam deputari poteſt domus cū oratorio, & qua forma.
In oratorio quòd non poſſit ſine epiſcopali auctoritate celebrari.

CAPVT IIII.

Ad hæc. Caſus. Locus † deputatus au-
ctoritate epiſcopi ad hoſpitali
tatis uſum religioſus eſt, & ad mundanos
uſus redire non debet. in prima deciſa cō-
ſultatio. in ſecunda reſponſio, ibi, Inquiſitioni, quam
probat per ſimile, ibi, Sicut[*Pontificis*] proprij illius
loci, non ædificātis tantum, ſupra capitulo proximo.
2 de hoc, infra titulo.1. nobis [*Religioſus*] ſcire † debes, ꝙ
licet locus talis religioſus ſit, uidetur tamen, ꝙ etiam
per laicum poſſit regi.18.q.2. quidam [*Mundanis*] aliàs
humanis[*Sanctiones*] quas alleg. glo. in principio. ¶ Se-
3 cunda † glo. alleg.7. concor. in contrarium duo iura,
4 & ſoluit. ¶ *In † prima gl. ibi, Si quis in ſepulchro dolo malo*]
iſte. §. & ſequens parum faciunt. dicunt enim agi con
tra illum, qui ædificium habet in ſepulchro, uel ibi-
habitat, uel aliud agit, quàm quod cōgruit ſepulchri
cauſa. ¶ *In glo. ſecunda. ibi, ſi quis ſe. §.1.*] ſenatus prohibet
ſepulchrum permutari, ideſt alterius conuerſationis
5 uſum accipere ¶ *In † gl. prima, ibi, ſacrum*] religioſum fa-
cit ſepeliendo etiam in alieno, dummodo id fiat de
domini uoluntate. C. de relig. & ſumpti. fune. l.2. Inſti
tutio. de rerum diui. §. religioſum. ſic per extumula-
tionem deſinit eſſe religioſus. ff. de religio. cum in di-
uerſis[*& in fine*]dixerunt Tan. & Vincen. ꝙ ſi quis cō-
ſtruat hoſpitale cū oratorio, tunc eſt neceſſarius con
ſenſus epiſcopi. ſi ſine oratorio, non; & erat expreſſū
in 2. com. de eccl. ędifican. ſi hoſpitale. unde, ut dixit
Innocen. nulli dubium eſt, quin laicus deputare poſ-
a ſit domum ad pauperes [a] recipiendos. Refert etiam
ipſe Hoſtien. quoſdam dicere, quòd etiam poteſt ha-
bere oratorium, & hoſpitale in domo propria, dum
modò non habeat formam eccleſiæ: ibi tamen non
poterit celebrari ſine auctoritate epiſcopi, de conſe.
diſt.1. unicuique, & c. clericos. ¶ *In glo. ulti, ibi, frequens*]
ibi idem no. & 14.q.6. comperimus.

ANNOTATIONES.

a ¶Ad pauperes. Et ſine auctoritate epiſcopi illud poteſt deſtruere, uide glo. ſuper uer. altare in clem. quia contingit, & circa talia hoſpitalia, uide plurimas quæſtiones in libro domini Pe. de Per. in tractatu quartæ epiſcopalis, c.13. quæritur, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio capituli.*
In monacis, & canonicis regularibus, & alijs religioſis eadem ratio.
Aſcenſus potius, quàm deſcenſus in uia Dei faciendus.
Ratio ſumma eſt, quæ fauet religioni.
2 *Monaſteria quando ad ſeculares clericos deuoluenda, & ad quos & unius auctoritate, num. 3.*
3 *Additio gloſſarum.*
Religioſus non poteſt fieri ſecularis canonicus, in fin.

CAPVT V.

Inter quatuor. Breue eſt † diſtin
guēs duo mem-
bra, & ſecundum proſequitur ibi, ſed &
ſi. & pars huius de cleri. pere. & de mai. &
obe. de cleri. nō reſi. inter quatuor[*Monaſteria*] mona-
corum, canonicorum regularium, uel aliorum reli-
gioſorū: quia in omnibus eſt eadem ratio, ſcilicet ne
in uia dei, in qua de uirtute in uirtutem aſcendendū
eſt, fiat deſcenſus, ſed potius aſcenſus. ff. de munc. ut
gradatim. 94. diſt. legimus, de regula. licet, cum ſi. &
quia ſumma ratio eſt, quę fauet religioni, ſupra de do
lo. c.2. Hoſt. cui non placet ratio, quam quidam hic
ſcripſerunt, ꝙ quæ ſemel deo dicata ſunt &c. ſupra c.
prox. quia clerici ſeculares non ſunt inſacrati, immò
ſunt dei milites, de ſeruis non ordi. eo libentius [*Secu-
lares*] ſupra de rebus eccle. non alie. poſſeſſiones. Vin.
2 [*Ordinari*]is † eſt ordo, ꝙ prius de ipſis religioſis, ſi fie-
ri poteſt: ſecūdo de alijs ipſius ordinis: tertiò alterius:
quartò de clericis ſecularibus, ſi nō poteſt aliter fieri,
3 ordinentur, ut hic, & in concor. quas alle. gl. ¶ *In † glo.
1. ibi, canonicos*] imò nec præbēdarios. de hoc, ſupra ti-
tu.1. c. ulti. §. pe. [*& ibi, ponerentur*] intendit forte, ꝙ per
epiſcopum, de quo prædixit. facit quod not. infra ne
cleri. uel mo. relatum. tamen ibi non dicit de clericis
ſecularibus, ſed de alijs religioſis. Io. not. 19.q.3. §. quę-
ritur, ꝙ auctoritas papæ requiritur, tamen. 12. q.2. ſi
epiſcopus, uidetur uelle, ꝙ ſi aliter reformari nō poſ-
ſit, hoc liceat epicopo, & hoc credo ſeruatis gradi-
bus, de quibus dixi in textu [*& in fine*] & ſupra de do-
natio. apoſtolicæ, & eſt efficax argumen. ſecundum
Hoſtien. ꝙ religioſus non poſſit fieri ſecularis cano-
nicus. de hoc. s. ti.1. ꝙ dei, de ui. & hon. cle. deus qui.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus remittens eccleſiæ iura epiſcopalia cenſum ſibi poterit retinere.*
Eccleſia ſita in diœceſi epiſcopi tenetur ei de epiſcopalibus reſpondere, niſi in caſu, & quo.
2 *Etſi, pro quàmuis.*
Litis conteſtatio ſit per confeſſionem unius capitis, & per negationem alterius.
Reſpondere, uerbum quomodo capiatur, remiſſ.
Pertinentium appellatio lata eſt.
Emphyteuſeos nomen ut hic accipiatur.
Eccleſia, uel ius epiſcopale non datur in emphyteuſim, ſed ipſæ eccleſiæ dantur ad firmam, uel cenſum.
3 *Pecunia, uel denarij intelliguntur uſuales, licet non exprimatur.*
Quando uerò mutatur, quid iuris, remittit.
4 *Contractus de temporalibus diſtinguendus eſt à contractu de ſpiritualibus.*
Penſio hic quo iure pertinebat, & licebat epiſcopo.
5 *Ita uidelicet, dictio. non notant conditionem, ſed modum.*
Modus non cenſetur uitioſus quo caſu hic.
Epiſcopus ius epiſcopale in totum remittere, uel eccleſiam à ſua iuriſdictione in totum eximere non poteſt, uide nume.15. iuncta gloſſ.
6 *Vicarios autem conſtituere in iuribus epiſcopalibus ſuo nomine exercendis poteſt.*
7 *Per decretum quæ expediuntur, non poſſunt alijs delegari, hæc regula non habet locum in ſpiritualibus.*
Conceſſio nulla ſumit uires per confirmationem ex certa ſcientia factam, in fi. & nu.16.
8 *Ab epiſcopo quo munia epiſcopalia poſſunt exerceri.*
Quodcunque, dictio reſtringitur, & quo caſu hic.
Titulus non duplicatur, & cui plures titulos proponere, & quo modo liceat.
Exceptionibus pluribus etiam contrarijs uti licet reo, & qualiter.
9 *Per retentionem, uel reſeruationem penſionis in eccleſiæ conceſſione ab epiſcopo facta non contrahitur ſimonia, & quando.*
Cenſus conſtitutus ab eximente, quando dicatur licitus titulus, & quando liceat imponi, non poteſt præſcribi, num. 11. in fi.
Gratuitum ab initio quibus caſibus hic in debitum tranſeat.
10 *Papam decet ſeruare mundas manus.*
11 *Pro rata agere, uel concludere quis intelligitur, ſi plures agant, uel contrahant, niſi in caſibus, & quibus.*
Eodem modo ſi contra plures agitur, uel contrahitur cum pluribus.
Rei plures debendi, uel credendi non fiunt, niſi agatur expreſſe.
12 *Rata pars ut computetur.*
13 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 14.*
Principis eſſe omnia intelliguntur.
Iudicati actio datur in tutorem, uel curatorem.
Cardinalis epiſcopus non de facili per curiam transferret ad alium epiſcopatum, in fi.
15 *Additio gloſſarum, & nume. ſequen.*
Epiſcopus an concedere priuilegium poſſit uni eccleſiæ in præiudicium alterius, ad uerſ. Ioan. dixit, adiecta glo.
16 *Confirmatio ex certa ſcientia ſufficit, & ſi de iure facta conceſſio non ualeret.*
17 *Per non ſolutionem cenſus an, & quando eccleſia incidat in commiſſum, ſed reſtituatur, & num.18.*
Legis placet, C. de ſacroſan. ecc. diſpoſitioni quando ſit locus.
Imperator non poteſt ſtatuere de rebus eccleſiæ, & quando, nec ei conceſſum priuilegium tollere.
Ob prælati delictum an, & quàmdiu careat eccleſia feudo regali.
Dominium utile non poteſt eccleſia, uel monaſterium alienare, & an hoc ſit perpetuum, cir. fin.
18 *Cenſus retinetur in ſignum datæ libertatis, & dominij.*
Libertas ſemel conceſſa non reuocatur unquàm.
19 *In petitis iuribus epiſcopalibus an comprehenderetur penſio, & quando in non petitis pronuncietur.*
Sententia ſæpe fertur ſuper eo, de quo partes uim non faciebant, in fin.

CAPVT VI.

1 Conſtitutus. Caſus. Epiſcopus † re-
mittens eccleſiæ iura
epiſcopalia, cenſum ſibi poterit retinere,
uel aliter. Eccleſia ſita in diœce. epiſcopi te
netur ſibi de epiſcopalibus reſpondere, niſi appareat
eſſe remiſſa, & ſunt duæ partes. In prima facti, uel cau-
ſæ narratio. In ſecunda ipſius diffinitio. ſecunda ibi,
Cum aūt. Prima ſubdiuiditur in tres, in quarum pri-
ma actoris petitio. in ſecunda ibi, uerum, reorum de-
fenſio. in tertia ibi, cæterum, actoris replicatio, & hu-
iuſmodi pars de pœnis, conſtitutus[*Monaſterio*] alias
monaſterium, & tunc ſup. habere: ſed prima commu
nior[*Petebat*]ſup. & penſionē. 8. den. ſibi per 40. annos
iniuſtè ſubtractam. Alij dicunt hanc generalem com
prehendere prædictam ſpecialem. de hoc infra pate-
bit [*Et ideò*] ſcilicet quia ſita erat in diœce. ſupra c.1. &
2 2. & 3. [*Etſi*]pro quàmuis[*reſpondere*] & ſic † ſecundum
Hoſtien. fuit lis conteſta. per confeſſionem primi, ſci-

licet

licet de ſitu loci,& negationem ſecundi, de lit.cõteſt.
c.uno, & ſtatim ſufficientem rationem ſubmittit: &
exponas hoc uerbum, ut dixi de deci.dudum [*Perti-
nentes*] latè ponitur ut etiam illas comprehendat, in
quibus habebat patronatũ, ſecundum Innocen.[*Em-
phyteuſi*] ideſt ad exemplum emphyteuſis. non enim
eccleſiæ, uel ius epicopale, ſed prædia in emphyteu-
ſim dantur. 10.queſtio.2.hoc ius.Eccleſiæ uerò ad fir
mam,uel cenſum, infra titulo primo.c.2.de iureiurã-
do,querelam, de cenſi. per totum. Hoc autem dictũ
eſt propter penſionis retentionem, ſicut fit in emphy
3 teuſi ſecundum Goff.[*Vſualium*]& ſi hoc † non fuiſſet
adiectum, de uſuali intelligeretur, etiam quæ currit
in prouincia.ff.de lega.1.ſi ſeruus plurium.§.ultimo.
Goffre.melius.ff. de contrahen. empti. Imperatores.
Si uerò mutetur pecunia, dic, ut infra de cenſi. cum
olim,& capitulo cum canonicis. Hoſtiẽ.[*Ita uidelicet*)
4 per hoc uidetur, ꝙ diſtinctus † fuit cõtractus emphy-
teuſis, qui fuit de temporalibus tantum, à contractu
libertatis, q fuit de ſpiritualibus tantum, ut ſequitur,
quod licet, ſupra de rerum permutat. ad quæſtiones,
uel dic ꝙ emphyteuſim, & penſionem appellat cen-
ſum, quem licet imponere in ſignum deuotionis, &
beneficiorum memoriam. 18. quæſtione. 2. Eleuthe-
rius.vel dic quòd licitum fuit epiſcopo ſibi ſine pacto
certam ſtatuere penſionem, argumentum ſupra, ut
eccle.benef.cap.uno. uel dic, quòd epiſcopus liberali
ter donauit,& monaſterium ei penſionem liberaliter
conſtituit,& hoc innuit litera inferior ſecũdum Gof-
fredum, & Innocen. dicit Hoſtien. quòd potius in-
nuitur penultimus intellectus. Dicebat autem Goffr.
5 ꝙ † iſtud, Ita uidelicet, non notat conditionem, ſed
modum, qui nec cenſetur in his uitioſus, licet inter-
dum modus æquipolleat conditioni: de hoc ut eccle.
benefi. capitulo uno(*A quocunque*) dicit Innocẽ. quòd
epiſcopus ius epiſcopale in totum remittere, uel ec-
cleſiam à ſua iuriſdictione non poteſt eximere in to-
tum, ne illa remaneret acephala. contra id.90. diſtin-
ctio. nulla ratione. Hæc ratio non placet Hoſtien. a-
liàs omnes exempti eſſent acephali.dicit tamen Inno
cen.ꝙ † poteſt epiſcopus uicarios ſuos conſtituere in
iuribus epiſcopalibus ſuo nomine exercendis, & fa-
cit ad ea, quæ dixi de cenſi.cum uen. ſuper gloſſ.2.in
uer.tamen hoc puto.ſicut hic fuit factum, ubi abba-
tem, & conuentum uice ſua conſtituit, ut quos uel-
lent, uocarent ad officium epiſcopale exhibendum,
ſicut aliàs archi. & alios in multis ſuis iuribus ſuos fa-
cit uicarios, de offi. archipresby. c. 1. ſecundum quæ
epiſcopus uocatus hoc faciet uice Albanen. maxime
cum per nulla uerba hic poſita uideatur eccleſiam
eximiſſe,& hoc ſic probatur.ante papæ confirmatio-
nem cum hoc faciebat, non poteſt dici, ꝙ faceret au
ctoritate papæ, quæ nondum interuenerat, nec ſua,
cũ locus ſibi non ſubeſſet.9.q.2.nullus,nec ex mona-
ſterij auctoritate: quia cum hoc nõ habeat,ergo nec
alij demandat.1.q.2.Daibertum.ergo reſtat de aucto-
7 ritate Alban. Refert autem † quoſdam dicere, ꝙ hæc
conceſsio ab initio non ualuit:quia ea quæ per decre
tum expediuntur, nõ poſſunt alijs delegari.ff. de offi.
proconſul. nec quicquàm ſed ſubſequens papæ con-
firmatio fecit eam ualere. Ipſe tamen dicit, ꝙ illa re-
gula in ſpiritualibus locum non habet:quia archidia-
conis,& alijs poteſt epiſcopus committere ea,quæ ſi-
ne decreto non poſſunt expediri, ſicut examinatio
ordinandorum,& uiſitatio clericorum, de offi.arch.
c.1.& c.ad hoc.24.diſtin. quando, 10. q. 1. epiſcopo, &
c.placuit. Sed Hoſt.placet, ꝙ conceſsio ab initio non
ualuerit, ſed non illa ratione, quia per decretum ex-
pedienda non delegentur, ſed ea ratione, quam po-
nit glo. nec reſtringit ſe ad tempus, quo nondum in-
terceſſerat confirmatio.Fatetur tamen, ꝙ tunc, cum
non ualeret conceſsio,non poterat id fieri niſi aucto-
ritate Alban. Poſt confirmationem uerò factam ex
certa ſcientia, per quam ſumit uires conceſsio prius
nulla,poteſt hoc fieri auctoritate mona.in hoc priui-
legiati, ut patet hic, & ſupra de præſcrip. ueniens. per
8 quam † decre.& ſupra de offic.ordi.quod ſedem, ex-
pone hic (*quocunque*) habente tamen gratiam apo. ſe-
dis(*Subiecta*) ſi.de tranſact.præterea.2.(*Præſcriptione*) cõ
trarij uidentur iſti monaci: quia titulus non duplica-
a tur,de fide inſtrumen. inter dilectos.[a] Si enim per cõ-
firmationem papalem ius habuerũt, per præſcriptio-
nem illud acquirere non poterant, & ſic etiam con-
tra de præſcrip.ueniens.So.monaci erant rei,& ſic nõ
prohibentur pluribus exceptionibus uti, etiam con-
trarijs.de hoc,infra de reg.iur.nullus,lib.6.uel ſub cõ-
ditione proponebantur hæc,vt ſi appareret cõfirma-
tionem non ualere,uterentur alia exceptione valida,
b ſcilicet præſcriptionis.Abbas enim nõ ſubditus[b] epi-
ſcopi ex tali donatione præſcribere potuit,ar.infra de
iure pa.cura.de præſcrip. cum olim,ſecundum Hoſt.
[*Simoniacam*] de pactis, cum pridem [*Libertatem*] ut e-
tiam per œconomũ monaſterij fuerat allegatum, ſu-
9 pra.§.primo[*Mentionem*] non eſt † in hoc uis,cum reti
nere potuerit ſine uitio ſimoniæ: vt eſt dictum. con-
tra de tranſac.c.penul.Sol.ibi.Hoſtien.[*Reſeruent*] q.d.
ex quo totum dant, æquum eſt, ut aliquid retinere
poſſint,de iure pa.præterea.vnde dixit hic Abb.quòd
ſi dans eccleſiam teneret pro cenſu plus,quàm perci-
peret in temporalibus, eſſet ſimonia. probat autem,
ꝙ partem dare poſſit, partem retinere poſſit per de-
cre. cum Bertoldus, de re iudi. ibi dicitur, quòd pro
quodam iure,quod conſueuit &c. & ſecundum Ho-
ſtien.huic rationi,cui papa pedem fixit,alijs miſsis ad
hereas,ar. de re iudi. in cauſis.nec mirum, ſi ſic reſer-
uare poteſt. nam & ſi ab eximendo offeratur cenſus,
& oblatus conſtituatur ab eximente, dicitur tamẽ ti-
tulus licitus, & gratuitus fuiſſe ab initio, & tranſit in
neceſſarium, & debitum,argumen.C. de actio.& ob.
ſicut,de voto,magnæ.ſic poteſt loqui de priuile.rece
pimus ſi.in cõmodato, quod ſi ab initio liberum ſit,
& gratuitum,intempeſtiuè tamen non reuocatur,de
commo.c.uno.ſecundum Goff.in fundatione etiam
domus eccleſiæ, vel hoſpitalis cenſus imponitur, de
cenſi.quanto,& c.cum uenerabilis de dona.paſtora-
lis.16.q.2.viſis,ſecundum Hoſtien.[*Gratis oblatum*]ſi.in
fra de ſimoni.dilectus.2.[*Quantitatem*] ſup. quod non
10 faceremus,ſi eſſet ſimoniacum,& ſic not.† quòd do-
minus papa debet,uel ſaltẽ ipſum decet ſeruare mun
das manus,quàmuis ſit ſup.legem.9.q.3.aliarum.Ho
ſtien. [*Ratam*] concor. de teſta. Rainaldus,uerſi.finali
11 [*Contingit*] hoc obtinet † in iudicijs,ſtipulationibus,&
contractibus, ut ſi plures ſint, qui agant, vel contra-
hant, ſinguli pro æqualibus partibus intelliguntur a-
gere, vel contrahere, & eodem modo ſi contra plu-
res agitur, vel cum pluribus contrahitur, contra ſin-
gulos pro parte ſua intelligitur diuiſa actio, uel con-
tractus,niſi aliud dicatur, & ſunt hæc uera,ſiue factũ,
ſiue dandum ſit in obligatione, & ſi etiam debeatur
res indiuiſibilis,vt ſeruitus, quia intereſſe,ad quod a-
gitur,diuiditur.ff. de uerb. ob.l. 2.3. 4.§.1.& l. ſtipula-
tiones non diuiduntur.ff. de preca. ſi duo, in fi. & eſt
hoc etiam ideò, quia non fiunt hodie plures rei de-
bendi,uel credendi,niſi hoc expreſsè agatur, in auct.
de duo. reis deben. colla.7. In delictis ſecus, infra de
homici. ſicut, & de hoc de hære. ſicut ait [*Quadraginta
annis*] no. cenſum præſcribi non poſſe,ut hic, & C. de
præſcrip. 30. anno.l. male agitur. Hoſtien.de hoc,eo.
titu.l.comperit, & uide ſatis in Spe. de loca.§.nunc ve
12 rò aliqua,uerſ.41.& uerſ.44.[*Ratam*] ut † ſi 8. erant ec-
cleſiæ,

cleſiæ,pro quibus petebantur iſti.8 denarij & ſic quæ
libet ſoluat unum,condemnatur in 40.den. ſi plus ſol
uere conſueuerat,plus addas [*Abſolutum*]propter con
ceſsionem epiſcopi per ſedem apoſtolicam ex certa
ſcientia confirmatam,& ſic ſit planum.ſecundũ Ho-
ſtien. uel ſecundum Abb. non fuit oppoſita præſcri-
ptio,vel bene præſcripſiſſent,ſi alieno nomine id alle
gaſſent [*Imponentes*] hoc ſequebatur in antiqua decre.
13 conſtitutus,infra de pœnis. ¶[*Gl. hic † uidetur*]arguit,re
probat, & remittit.ponit opi. Io. & contrariam Hug.
quam approbat.¶[*Gl. uidetur*] obijcit,& ſoluit. ¶[*Gl. &
ita*]notat,& remittit. ¶Penultima glo. reſpondet per
obiec. & ſol. cui ſolutioni opponit, & propter id ali-
14 ter ſoluit. ¶[*In † quinta gl. ibi, latiſsimam*] uide de fide in-
ſtrumen.inter dilectos,ſuper 6.gl. ¶[*In gl. hic uidetur, ibi,
bene à Zenone*] vbi dicitur, ꝙ omnia principis eſſe intel-
liguntur. ¶[*In gl. uidetur, ibi, accipiendum eſt*] in ambigua
voce legis.¶[*In gl. & ita, ibi. l.4.§.1.*]in tutorem,uel cu-
ratorem datur actio iudicati. ¶[*In gl. forte, ibi, tempori-
bus*] non de facili transferret curia Cardi. epiſcopum
ad alium epiſcopatum,de poſtula. c.3.vnde poteſt di
ci, ꝙ iſtud Lauican. ſit nomen, uel cognomen pro-
15 prium ſecundum Hoſtien. ¶[*In † gl. hic uidetur, ibi, ut ibi
no.*] quod ibi not. tenet hic præciſè Hoſtien. ſcilicet,
ꝙ hæc conceſsio non ualuiſſet, niſi fuerit ſecuta pa-
palis confirmatio ex certa ſcientia [*& ibi, Ioan. dixit*] &
Goffr. & Vincen.hic, quæ opinio vera eſt ſecundum
Hoſtien.quando epiſcopus facit id de conſenſu capi-
tuli,& ex cauſa rationabili: his duobus deficientibus,
uel ipſorum altero, uera eſt opinio Hug. ſecundum
eum[*& ibi, poſsit*]non tamen debet ſine cauſa, ut not.
Ioan.22.diſtinctio.capitulo primo [*& in fine*] de hoc.
16.quæſtio. prima. eccleſiæ.25.quæſtio.2. in ſumma,
infra de rebus eccle.non alienan.dudum,libro ſexto.
16 ¶[*In gl. ex certa ſcientia*] & ſic nullum † contrarium ſe-
cundum Hoſtien.nam, ut dixit Innocen. talis confir
matio ſufficit, & ſi de iure facta conceſsio non uale-
ret,de confir.uti.uel inuti. capitulo penulti.de tranſa-
ctio.c.1. ¶[*In gl. uidetur, ibi. c. ult.*] & ſupra de tranſact. ca-
pitulo præterea.2.[*& in fine*]maxime quia tam modi-
cum recipiebat epiſcopus reſpectu eius,quod dabat,
quod non eſt ueriſimile, ꝙ propter hoc fuiſſet mo-
tus ad concedendum,infra de ſimo. & ſi quæſtiones.
Goffre.uel dic, ut dixi in textu ſuper uer.ita uidelicet.
17 ¶[*In gl. hoc ideò, ibi, Priuari monaſterium*] vult † ergo glo. ꝙ
ſi eccleſia nõ ſoluat cenſum debitũ, res ipſius emphy
teutica incidat in commiſſum,ſicut in priuato,& idẽ
hic Innocen. & Hoſtien. & uide de hoc in Spec.de lo
ca.§.nunc uerò aliqua,uer.14. & uer.ſequenti,& opi-
nioni Vberti, & Ma.de Fano ibi poſitæ, ſcilicet ꝙ ec-
cleſia incidat, ſed reſtituatur, accedit Ioã. de de. lib.2.
q.16.in fine. Alij contra, ꝙ non incidat per l. placet.C.
de ſacroſan. eccle. can.16.q 1.ubi hoc etiam tenet Io.
& 11.q.1. ſi tributum, & hæc opinio placet Goffre.
in ſumma,eo.tit.§.3.Pe. & Abb. & Egi. hic,& Archi-
dia.in præ.l.placet,huic dicto contra.C.de exac.tribu.
ſi diuina, lib. 10. ad quod reſponderi poteſt, ꝙ lex il-
la non habet locum ſecundum canones, vel intelligi
tur, ꝙ res ibi tenetur loco pignoris, donec tributum
ſoluatur,ut ibi no.uel exponitur[*diuina*] ideſt imperia
lis. Circa primam ſolut. certum eſt, ꝙ Imperator nil
poteſt ſtatuere de rebus eccleſiæ,maxime quod præ-
iudicet eccleſiæ. 96. diſtinctio. cap. primo. de conſti-
tutio.eccleſia,cum concor.per quod patet,quòd l. ſi
diuina,non tenet, ſi de eccleſia loquitur. Item nõ po-
tuit Imperator priuilegium, quod eccleſiæ conceſſe
rat, tollere.decet enim conceſſum à principe,& cæte
ra.de regu.iur.decet, libro ſexto. facit quod dixi poſt
Innocen.ſupra de iudi.nouit,ſuper glo. ſed cum hæc.
Pro opinio.autem Io.Goffr. & ſequacium bene facit
hoc capitulum, ubi ferè per quadraginta annos fue-
rat cenſus non ſolutus,& condemnatur mon. ſolum
ad cenſum ſubtractum, & quicquid dicant glo. non
apparet ratio, quare plus petitio hic includat penſio-
nem,quàm rem.Iſtud etiam bene probat.l.in uſi.feu.
de capitulis Cor. c. ſi clericus, veluti epiſcopus, ubi ſi
prælatus committit felloniam contra regem, à quo
eccleſia feudum habet, illo prælato uiuente pertine-
bit feudum ad regem, illo mortuo redibit ad eccle-
ſiam.ratio,quia delictum perſonæ,& cætera,de regu-
lis iuris, delictum, libro ſexto, cum concor. Item de
contrario mirandum, cum certum ſit,illud utile do-
minium, quod habet eccleſia, uel monaſte. emphy-
teuticarium,alienari non poſſe ſine ſolennitate cano
nis,ſine exceptione. 12.quæſtio. 2.ergo quomodo il-
lud ſic alienabit canonem non ſoluendo? nec paran-
da eſt via fraudi,de diuor. quanto,in fine. nec permit
tendum aliqua uia, quod eſt prohibitum, de regulis
iuris, cum quid, libro ſexto, cum concor. maximè
cum vendendo poſſet eccleſiæ abeſſe uera æſtimatio
ipſius utilis dominij: ceſſando uerò in ſolutione nil
18 abeſſe[*& ibi, tranſiuit in monaſterium*] vnde † dicebat hic
Hoſtien. quòd hic nil retinuit epiſcopus præter cen-
ſum, quem nec habere uoluit in ſignum dominij,
ſed potius in ſignum datæ libertatis. ad hoc de priui-
le. recepimus, & ideò quantumcunque in ſolutione
ceſſetur, non reuocatur libertas ſemel conceſſa, In-
ſti. qui & ex quibus cau. ma. non poſ.§. ſemel. ſecus,
ſi in ſignum dominij cenſum retinuiſſet, tunc enim
committeretur res conceſſa, ſi per biennium ceſſare
tur in ſolutione cenſus, vt in eo, quod legitur,& not.
de dila. literæ, de cauſa poſſeſ. c. fin. de loca. propter
[*& ibi, conſuetudinem*] aliter uidetur notaſſe de offic.or-
di.conquerente,in prima glo. ſed hoc fuit dictum In
nocen.quod poteſt uerum eſſe,quando cenſus debe
tur loco iurium epiſcopalium, ubi dicam ſuper glo.
proxi.aliàs ſit uera glo. contraria[*& in fi.*] idem Goff.
19 hic. ¶[*In glo. ult. in fi.*] ſecundum Innocen. & procede-
bat hoc maxime, quia in locum illorum iurium epi-
ſcopalium ſuccedebat hæc penſio,& pro illis ſolueba
tur.ad hoc,infra de cenſi.olim,ſupra de uoto.mag.§.
cum igitur: ſed ſecundum Hoſtien. poſſet dici,quòd
compromiſſum factum fuit in papam,ut in amicabi
lem compoſitorem, ſupra de arbi. cum tempore, &
in hoc tanquàm amicabilis compoſitor pronũciat,
& ſi petitum non fuerit, uel in his ſpiritualibus non
eſt uis de hac ſubtilitate, ex quo de ueritate conſtat,
ſupra de iudi.dilecti, uel dic ſecundum Goffre. quòd
& ſi totalis ſubiectio peteretur,non potuit tamen ad-
iudicari obſtante confirmatione ſe. apo. adiudicatur
ergo in eo,quod poteſt, ſcilicet in penſionis aſsigna-
tione, quæ eſt ſubiectionis probatio, de cenſi. omnis
anima,quod dic, ut de cauſa poſſe.c.fi.& ſic condem
natur in eo, in quo per confeſsionem œconomi ſub-
iecta inuenitur.ff.ſi cer.peta.quidam.nam ſæpe iudex
pronunciat ſuper eo, de quo partes uim non facie-
bant,de conſue. cum dilectus,de conceſ.præbend.ex
parte.Hoſtien. placet, quòd expreſsè fuit petita, vt in
principio dixi ſecundum eum.

ANNOTATIONES.

a ¶Dilectos. Vide Ioan. And. de priuil. cum perſonæ, ſuper gl. & ſic, & plenius per Bar. in l. Meuia. §. duobus, ff. de legat. 2. & plenè de concurſu priuilegij, & præſcriptione Bal. in l. 1. C. de fur.

b ¶Non ſubditus. De ſubdito nunc an id poſſit, uide Io. And. de cleri. non reſi. quia nonnulli, in gl. ma. uer. quid ſi aliquis, & de pœni. & remiſ. omnis, in gl. ſuper uerbo, proprio.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus uendicans eccleſiam pleno iure quando tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus obtineat.*

2 *Eccleſiam quādo quis petit, qualiter concipiendus libellus, & qua actione experiendum, & num. 6.*
Eam qui petere poſſint, & quibus modis petatur, & concedatur.
In interdicto unde ui, & in rei uendicatione quæ ueniant.
Prælatus eccleſiæ temporalis quis, & quis perpetuus, cir. fin. & nume. 9.
3 *In archidiaconatu, præpoſitura epiſcopatu, uel alia dignitate etiam ſeculari, ſcilicet comitatu, marchionatu, uel ducatu petendo quam rectè proponat quis actionem, & num. 6.*
Dignitates quædam hic eccleſiaſticæ, & ſeculares recenſentur, & quæ.
4 *Ciuitas, uel caſtrum, uel uilla ubi petitur, quam intentabit actionem.*
5 *Contra uniuerſitatem hominum ciuitatis, uel caſtri qualiter aget dominus de bannis, & iuriſdictione ab ea denegantis.*
Ea ſe per ſindicum debet defendere.
6 *Innocentij gloſſæ magis ſubtiles, quàm utiles.*
Actionem exprimere non tenetur quis ſecundum ius canonicum.
7 *Eccleſiæ in poteſtate epiſcopi quatenus dicantur eße.*
Dantur ad penſionem, non ad emphyteuſim.
8 *Epiſcopus quando iuſte defendat eccleſiam in ſpiritualibus, & temporalibus.*
In ſpiritualibus ſi obtineat, quid habebit.
Cauſa propria quando dicatur.
9 *Pro eccleſia habente prælatum, & perpetuum ad uitam, uel uicarium, & ſimiles, & ſuperiorem abbatem, ut eum horum conuenietur, uel præferretur.*
Epiſcopi, & officialis eius idem dicitur conſiſtorium.
Conueniri plures ubi poſſunt nomine alicuius eccleſiæ ſuper eadem quæſtione, iudex quando procedet ad miſſionem in poßeſſionem, in fin.
10 *Sententia contra legitimum defenſorem eccleſiæ lata mandabitur executioni contra eam.*
Defenſor eccleſiæ non cogitur cauere iudicatum ſolui.
11 *De ſententiæ incertitudine quid iuris, remittit.*
Eccleſiam petenti epiſcopo quæ poſſint obeſſe.
12 *Epilogus, & ſuffragium eccleſiarum, num. 13.*
Ad dominij probationem non ſufficit facta locatio, niſi contra conductorem, nu. 14.
Per comparationem literæ cuiuſpiam probantur.
14 *Additio gloſſarum.*
Locatio probat contra conductorem.

CAPVT VII.

1 CVm uenerabilis. Caſus. Epiſcopus tvendicās
eccleſiam pleno iure, eo ꝙ probat eam in
diœceſi ſua ſitam, in ſpiritualibus obtinet,
ſi non apparet exempta: in temporalibus ſuccumbit,
niſi ius ſuum aliter doceat, & ſunt duæ partes. Prima
factum narrat. Secunda diffinit ibi, quia igitur, & utra
que ſubdiuiditur. Concor. autem in facto, & in ſum.
de excep. cum uenerabilis, & idem ibi ſcribit eiſdem,
ſed ſup alia eccleſia, ſcilicet ſancti Viti [*Eccleſiam ſancti*
2 *Angeli*] hic eſt bonus † libellus, quando quis petit ali-
quam eccleſiam, ut ſcilicet dicat, peto talem eccle-
ſiam, quam dico ad me pertinere in ſpiritualibus, vel
temporalibus, uel in utroque, uel ſic, quam dico mi-
hi ſubiectam, & in ſcrutinio, & ſimilibus, infra ti. pri-
mo, c. ſecundo: ſed & ſi ſine his adiectionibus epiſco-
pus ſimpliciter uendicet eccleſiam, poterit ei ſimpli-
citer adiudicari: quia quamuis pro ſpiritualibus, &
conſecratis rebus directa uendicatio non competat,
cum in nullius bonis ſint, Inſtit. de rerum diſt. §. nul-
lius autem: utilis tamen in rem actio pro his datur, vt
hic patet, & ſupra c. proxi. & c de xenodochijs, C. de
ſa. ſan. ecc. ſancimus. 2. ff. de rei ven. in rem. §. 1. & l. quę
religioſis, & ſupra de inſti. cum ueniſſent, ſupra de ex-
cep. cum uenerabilis: quinimò ſecundum quoſdam
etiā laici poſſunt petere eccleſias ratione iuris patro.
ſupra de iudi. examinata. eccleſia rectè vendicatur, ut
quidam dicunt, ſi ſolummodò res corporalis certis
finibus limitata petatur, licet ſit res ſacra. C. de ſa. ſan.
eccle. ſancimus 2. Sed ſi petatur eccleſia cum iuribus
ſuis, puta cum iure decimandi, & cum alijs iuribus in
corporalibus, non recte intentatur rei uendicatio, in
qua non veniunt niſi corporalia. ff. de rei uen. l. 1. & l.
rei uendicatio. ideò agens prudenter faciet, ſi primo
intentet rei vendicationem ad eccleſiam cum perti-
nentijs corporalibus, & poſtea ſi in hac petitione ob-
tinuerit, agat confeſſoria, uel quaſi nomine eccleſiæ
pro iuribus incorporalibus ipſi eccleſiæ competenti
bus. Alij dicunt, & ut uidetur, melius, quòd eccleſia
poteſt ſimpliciter uēdicari, & ſi agens obtineat, man-
dabitur ſententia executioni non ſolùm quò ad cor-
poralia, ſed etiam quò ad incorporalia, quę in execu
tione ueniunt non principaliter, ſed acceſſoriè, ſicut
eſt uidere ſimile in interdicto, unde ui, in quo res ſo-
li tantum ex ſui natura ueniunt, ſed mobiles ex acci-
denti. ff. de ui & ui ar. l. prima. §. illud. nec eſt ſimile de
hæreditate, & peculio: quia in peculio non eſt aliqua
res corporalis, cui talia accedant, & videtur, quòd e-
tiam prælatus temporalis eccleſiæ, ideſt cui ad uitam
ſuam tantum eſt collata, ſicut omnia beneficia com-
muniter conferuntur, rectè vendicat eccleſiam cum
ſuis pertinentijs, ſupra de offic. deleg. ſi quando, de pa
ctis, cum pridem, & c, ſequen. Item prælatus perpe-
tuus rectè eam vendicat cum pertinentijs, ſi ad eum
plenè pertineat: puta quia eſt epiſcopus, ſupra eod. de
xenodochijs, & hic, vel abbas, ſiue prælatus eccleſiæ,
uel capituli, uel monaſterij in eiuſdem proprios uſus
conceſſa, argu. infra de priui. paſtoralis: ſed & ſi dicat
eam ſibi ſubiectam ſolummodò, rectè uendicatur, ut
hic dicit. Melius tamen eſt, quòd agat confeſſoria,
per quam petet in ea ius ſubiectionis, vt hic, & ſupra
c. proxi. de reſcrip. ex parte. 1. ff. ſi vſufru. pet. l. prima.
3 Si autem petat † quis archidiaconatum, uel præpoſi-
turam, uel epiſcopatum, vel aliam dignitatem etiam
ſecularem, puta comitatum, uel marchionatum, uel
ducatum, non rectè proponeret rei uendicationem,
ſed debet cognitionem prætoriam, vel officium iudi-
cis implorare, quod ſic probatur. Iuſtum eſt enim,
quod ſi quis ius habet in aliqua dignitate, ipſum pete
re poſſit: ſed non inuenio expreſſum, quòd ſibi com-
petat certa actio, ergo eſt ad officium iudicis recur-
rendum. ff. de mino. quod ſi minor. §. 1. ff. de liberis
exhi. l. tertia. §. hoc autem interdictum, 3. quæſtio. 6.
hæc quippe. ſecunda, quæſtio. prima. in primis, & de
hoc no. ſatis, ſupra de offi. iudicis cap. ſecundo. & hæc
actio, ſiue officium erit uniuerſale, & ſic procedetur
in eo, ſicut in petitione hæreditatis. Quidam tamen di
cunt, & melius, ut not. infra de exceſſ. prælat. inter dile
ctos, quòd in his caſibus competit confeſſoria, & in
4 rem. Vbi † uero petitur ciuitas, uel caſtrum, uel uilla
tanquam proprietas, quia ſcilicet ad ſolum actorem
pertinet, rectè uendicabit eam cum ſuis pertinentijs,
argumen. C. de fundis limi. l. 2. C. de bonis vacan. l. ſe-
cunda. Si autem non pertinet ad eum tanquam pro-
prietas, ſed habet tantum in ea maius dominium, tūc
petat ſubiectionem ciuitatis, uel uillæ, uel caſtri, ſicut
de ſubiectione eccleſiæ ſuperius eſt notatū. ſed ſi uni-
5 uerſitas † aliqua hominum alicuius ciuitatis, uel ca-
ſtri ſit alicuius domini quò ad frodum, banna, & iu-
riſdictionem, & homines vniuerſitatis de prędictis de
negent domino reſpondere, aget dominus contra v-
niuerſitatem, ſicut ageret contra alium liberum ho-
minem ſingularem: quia uniuerſitas corporalis eſt.
ff. de rei uendic. l. 1. 2. & 3. ff. de legatis. 3. ſi chorus, ſe-
cundum Innocen. & ipſa uniuerſitas per ſindicum ſe
defendat,

defendat, ff. quod cuiuſq; uniuerſi. l. 1. & no. ſ. de ſyndi.
c. uno, tamen tutius eſt, quod dominus agat cōfeſſo-
ria pro iuribus denega. & de hoc no. ſ. de ma. & obed.
6 inter quatuor, & de appel. dilectis, ſecundum † Inn. cu-
ius eſt quaſi hæc tota gl. quæ potius conſiſtit in ſubti-
litate, quàm utilitate. nam ſatis ſimplex eſt, qui maxi-
me ſecundum ius canonicum uult exprimere actio-
nem, ut patet in eo, quod not. & legitur, ſupra de iu-
di. dilecti, & capitulo examinata. & materiam huius
gloſſ. uide in Specu. eodem tit. uer. illud, uſque ad uer-
ſicu. porrò [*Spiritualibus*] in his obtinet: in temporali-
bus ſuccumbit, ut patet per inferiora [*Poteſtate*] quan-
7 tum † ad gubernationem, tuitionem, & defenſionem,
de hoc, ſupra eodem de Xenodochiis [*Nitebatur*] alias
uidebatur. ſimile de electio. cōſtitutis [*Poſt ipſum*] qua-
ſi dicat, tribus Abbatibus continue locauiſſe. Datur
enim ad penſionem, non ad emphyteuſim. de hoc di
xi. ſupra eodem capitulo proximo [*Et infra*] produxit
etiam priuilegia, per quæ in quibuſdam apparebat ex
empta, de quibus infra dicitur [*Adiudicauimus*] iſte
8 † Epiſcopus iuſtè defendit eccleſiam iſtam in ſpiritua-
libus, & temporalibus, ſi ipſam habebat in proprios ſi
bi uſus conceſſam: quia per cōſequens cauſa ſua erat
propria, cum ad ipſius commodum, & incommo-
dum pertineret, ſecūda quæſtione ſexta, biduum, uer-
ſiculo palàm. ſed & ſi in ſpiritualibus obtineat, habe-
bit decimas, & alia iura ſpiritualia. & idem eſt de tem-
9 poralibus, ſupra de donatio. paſtoralis. quamuis † etiā
hæc eccleſia habeat proprium, & perpetuum præla-
tum ad uitam, uel uicarium, uel cuſtodem, uel com-
mendatorem, quantuncunque etiam bona eius à bo
nis monaſterii ſint diſcreta, rectè tamen agitur cōtra
Abbatem, cui ſubeſt, ꝓ ipſa eccleſia: quia Abbas ma-
gis propriè dicitur prælatus ipſius eccleſiæ, quam ille,
a qui eam tenet [a], per quem & Abbas ipſam poſſidet,
ſupra de reſtitutione ſpoliatorum, cum ueniſſent, &
argumento ſupra de ſupplen. negligen. prælato. ca-
pitulo ſecundo. unde & apud Abbatem ſunt non ſo-
lùm dominium, & poſſeſſio rerum ipſius eccleſiæ,
ſed etiam actiones, ſupra eodem, capitulo ſecundo,
ſupra capitulo proximo, ſupra de officio ordinarij,
conquerente, ubi de hoc. Fatemur tamen, quòd uter
que poteſt conueniri: quia & una cenſetur admini-
b ſtratio amborum, ſicut & conſiſtorium [b] officialis, &
epiſcopi unum idem dicitur, de appellatio. Romana,
libro ſexto, uel dic, quòd ſecus eſt in perpetuis & ne-
ceſſariis prælatis, quàm in temporalibus & uolunta-
riis: quia perpetui ſicut nec à prælatura remoueri poſ
ſunt ſine cauſa, etiam ſi religioſi ſint, ſupra de ſta. mo-
na. monaci, ſic nec ab agendo, ſeu defendendo. In tē-
poralibus autem prælatis, ſicut ſunt priores ſimplices
præceptores, & ſimiles, ſecus eſt cenſendum, qui tan-
tum cuſtodibus comparantur, ut no. ſupra de iudi. cū
deputati. Vbi ergo eccleſia in proprios uſus monaco-
rum eſt conceſſa, agetur contra Abbatem. Alioquin,
ubi tantum ius patronatus ſpectat ad monacos, tunc
ſi quis uelit agere de iure, quòd patronum tangit, cō-
uenitur Abbas. ſi uerò de aliis, tunc non Abbas con-
uenitur, ſed prelatus ipſius eccleſiæ, argumen. ad hoc,
ſupra de offi. ordina. cum uos, ſupra de appellatio. bo
næ, ſupra de inſtitutio. cum ueniſſent. Quis autem cui
ſit præferendus, not. ſupra de reſtitutio. ſpolia. olim. 1.
ibi, uide in gloſſ. ſi de iuribus, & de iudi. cum deputa-
ti. hoc tamen teneas, quicquid ibi not. quod ubi ſunt
plures, qui conueniri poſſunt ſuper eadem quæſtio-
ne nomine alicuius eccleſiæ, nunquam debet iudex
procedere ad miſſionem in poſſeſſionem, etiam ſi
unus ſit contumax, niſi primò omnes uocentur, ff. de
mino. Emilius, ff. ex quibus cau. in poſſeſſio. ea. hæc
10 autem. Dicimus ergo, quòd † ſi defenſor legitimus no
mine eccleſiæ ſit conuentus, ſententia contra eum la
ta mandabitur executioni contra eccleſiam, ſed nec
cogitur talis cauere iudicatum ſolui. ff. de admini. tut.
uulgo. nam & aliàs certum eſt, quòd quilibet admit-
titur ad defendendum cum ſatisdatione etiam ſine
mandato. C. de ſatiſdando, l. unica, C. de procura. exi-
gendi, ſecundum Innocen. cuius eſt quaſi hæc tota
glo. quam etiam poſuit Hoſtien. [*Exceptis*] quomodo
11 hic † ſoluatur contrarium de incertitudine ſententiæ,
uide ſatis quod ſcripſi poſt Innocen. de excep. cum
uenerabilis, uer. quia uerò, ubi ſunt eadem uerba. po-
teſt etiam patere ſolutio per id, quod ſupra dixi, ſuper
deciſa, ſcilicet quòd priuilegia iam fuerant producta.
facit litera, Dignoſcuntur, quæ ſequitur [*Auctentica*] in
nuit nil aliud poſſe obeſſe, quàm priuilegium: ſed nec
forte aliud fuit obiectum. videtur enim, quòd conſue
tudo, & pręſcriptio poſſint obeſſe, ſupra capitulo pro
xi. de præſcr. ueniens, de hoc de priuile. accedentibus.
12 Hoſtien. ¶ Prima † gloſſ. arguit. & remittit, alle. in con-
trarium. 4. iura, & ultimum ſoluit. ¶ Vlt. glo. exponit,
& ſucceſſiuè de duobus quærit, in utroque arguit, &
13 ſoluit. ¶ *In † prima gloſſa, ibi. l. ultima*] vide hanc & ſequen
in præ. capitulo auditis, ſuper gloſſ. 2. ¶ *In gloſſa quarta,*
ibi, ad probationem] ſequitur, dominii nō ſufficit facta lo
catio. ¶ *In gloſſa ultima, ibi, l. ultima*] uide de fide inſtrum.
capitulo tertio, ſuper gloſſa ſecunda [*& ibi, comparatio-*
nes] probatur litera alicuius per comparationem [*&*
ibi. l. tertia] incipit falſam, uide in præ. capitulo cum I.
14 & A. in gloſſ. antepenultima. ¶ *In † gloß. prima, ibi, ubi de*
hoc] & ſup. de maioritate, & obedien. inter quatuor,
& dixi, ſupra in gl. iſte epiſcopus. ¶ *In gloſſa tertia, ibi, in-*
ter dilectos, ad finem] & intelligas hoc, ut ibi no. dicebat
Abb. ꝙ nō erat ſuperflua hæc probatio: quia licet nō
ſufficiat contra extraneum, ſufficit contra conducto-
rem. ¶ *In gloſſ. fin. ibi. l. ultima*] de ele. ſcriptum [*& ibi, l. 3.*]
& melius ſecūdum Hoſt. ff. de leg. 1. ſi ſeruus plurium,
§. ſi numerus, & ſupra de fide inſtrum. paſtoralis.

ANNOTATIONES.

a ¶Tenet. Et ex perſona rectoris eccleſiæ, non Abbatis metimur locum iudicii, de reſcri. in clem. 1. ubi uide, impedimentum autem perſonæ huius non nocet alii, ut de offi. uicarij. c. 1. lib. 6. & uide Ioan. And. de procurato. conſulti.

b ¶Conſiſtorium. Quis autem in agendo præferatur, uide in cle. 1. de reſcrip. in gl. & per Io. And. in c. cum deputati, & in c. cum uenerabilis, de exce. & inf. ſequitur, & eſt ad hoc ſimile in concurſu patris, & filiæ ad petendum dotem, de quo in l. 2. §. fi. & l. non ſolum, & l. Titia, ff. ſolut. matrimo. ubi uide Barto.

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium ſubiectum eſt epiſcopo, in cuius diœceſi ſitum eſt, niſi probetur exemptum.*
2 *Nuncius differt à procuratore.*
Ad interdictum quo ordine procedendum.
Contumacia creſcente pœna augenda.
3 *Excommunicationis ſententia quibus caſibus ſit nulla.*
Ex diſiunctiuè narratis duobus ſufficit alterum probari.
4 *In poſſeſſione quaſi iuriſdictionis ſpiritualis alicuius eccleſiæ, uel uillæ ſi ſit epiſcopus, an ob id ſolum liget excommunicatio lata ab eo in habitatores eiuſdem uillæ, num. 5.*
Præſentare, & eligere cenſentur fructus poſſeſſionis, & lite pendente quis id facere non prohibetur.
Iudicare, uel excommunicare non ſunt fructus iuriſdictionis.
Prælati minus legitimè confirmati ſententia tenet, & ratio, uer. quid ergo.
Leg. Barbarius, intellectus.
5 *Appellatio non prodeſt interpoſita ab ordinario, nec eximit ab ordinaria iuriſdictione, & quo caſu hic.*
Præſcriptio ut ualeat qualiter allegandа.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 7.*
Procurator quis dicatur.
8 *Additio gloſſarum, num. 9.*

Poſſeſſio ſine conſenſu conuentus an ex facto Abbatis amittitur.
Exceptionibus pluribus an & quando & qualiter uti liceat, iuncta gloſſ.
Actiones ſi cui competant multæ, una intentata, quando poſſit aliam intentare.
Vna electa quando cæteris renunciaſſe dicatur, uel cæteræ ſublatæ dicantur, ad uerſ. & in fine.

CAPVT VIII.

1 CVm dilectus. Caſus. Quò ad T. monaſterium†ſu-
biectum eſt epiſcopo, in cuius diœc. ſitum
eſt, niſi probetur exemptum. & dicit Hoſt.
ꝙ in prima parte inſtruitur delegatus, qualiter ſuper
ſententiis pronunciet, in 2. & 3. qualiter pronunciare
debeat ſuper ſubiectione. ſecunda ibi, Quòd ſi. tertia
2 ibi, Similiter [*Nuncius*] no. quia†non uocat illum, Pro-
curatorem [*Antequam*] ideo nullæ fuerunt ſententiæ
poſtea latæ. de offi. delega. cum contingat, de ſenten.
excommu. per tuas. eſto etiam, ꝙ non eſſet monaſte.
exemptum [*Interdicti*] quia forſan Abbas non parebat
epiſcopo, primò ſuſpendit ipſos: ſecundò excommu-
nicauit: tertiò monaſterium interdixit quaſi pœnam
augendo creſcente contumacia, ut lite non conteſta.
quoniam, ſecundum Hoſtien. uel ſup. etiam ſi de ap-
pel. non conſtaret, ſi tamen conſtiterit mona. &c. Exē
3 ptum & ſic ſententiæ late à nō iudice. vnde†no. duos
caſus, in quibus ſententia excommunicationis nulla
eſt: alii uerò de ſen. excom. præſenti, lib. 6. & no. quòd
ex duobus in reſcripto diſiunctiuè narratis ſufficit al-
terum probari, de reſcriptis, inter cœteras [*Circūuentus*]
forte poſt illas ſententias, quas forte ſeruare cœpit, de
reſtitutio. ſpolia. olim. 3. ſecundum Hoſt. uel dic ſecū-
dum Abb. ꝙ à princ. Abbas forte ab epiſcopo inuita-
tus, & uino repletus promiſit ſibi obedientiā, propter
quod epiſcopus eum ſibi parere nolentem puniuit,
ut eſt dictum, quod potius credo [*Obedientiam*] hic ſatis
4 †uidetur expreſsè colligi, ꝙ ſi qs epiſcopus ſit in quaſi
poſſeſsione iuriſdictionis ſpiritualis alicuius eccleſiæ,
uel uillæ, non propter hoc ſolum ligat excommuni-
catio lata ab eo in habitatores eiuſdem uillæ. nam epi
ſcopus ille erat in poſſeſsione ſubiectionis iſtius Ab-
batis, qui ei fecerat obedientiam, ut hic dicit, & tamē
non tenet excommunicatio ab ipſo epiſcopo in eun
dem lata, ut ſequitur. ad idem, ſupra de reſt. ſpo. olim.
3. & eadem ratione idem uidetur cēſendum, & de alia
ſententia in ciuili, uel criminali actione per eum lata.
& hoc quidam de plano non concedunt. Sed contra,
infra de iure patro. conſultationibus, ſupra de cauſa
poſſeſ. cum eccleſia. vbi dicitur, ꝙ ille, qui eſt in poſſeſ
ſione præſentandi, uel eligendi lite pendente præſen-
tabit, & eliget. Sol. aliud in poſſeſsione repræſentatio-
nis, ſeu electionis, ut ibi, & aliud eſt in poſſeſsione iu-
riſdictionis, ſiue ſubiectionis, de qua loquimur. Ratio
diuerſitatis hæc eſt: quia præſentare, & eligere cenſe-
tur fructus poſſeſsionis præſentationis, & electionis,
qui non ſunt poſſeſſori ſubtrahendi pendente lite, ut
ibi no. Iudicare uerò, uel excōmunicare non ſunt fru
ctus iuriſdictionis: imò & rectè loquendo nullo mo-
do fructus ſunt, ſed potius periculum, labor, & onus.
Adhuc tamen ſignatur contra, ff. de offi. prætor. Bar-
barius. ſed reſpondetur, ꝙ ibi ualet ſententia nō ideo,
quia in poſſeſsione erat Barbarius, ſed quia ab Impe-
ratore ueram poteſtatem acceperat iudicandi, & om
nia alia faciendi, quæ ad imperatorem pertinent, licet
non eſſet legitimus prætor, ſed per obreptionē obten
tus. Quid ergo ſi quis confirmatus ſit in prælatum, li-
cet minus legitimè? utique in hoc caſu dicendum eſt,
quod tenet ſententia, argum. illius, l. Barbarius, & ſup.
de elect. nihil eſt, §. pen. ubi de hoc: ſed nec in hoc ca-
ſu poteſt dici, ꝙ prælatus confirmatus ſit in poſſeſsio
ne excommunicandi aliquos, ideò quia eos excom-
municauit, uel aliàs iudicauit, non enim nomine ſuo
hoc facit, ſed eccleſiæ. vnde & ipſa per eū dicitur quæ-
rere, uel retinere poſſeſſionem iudicandi, uel excom
municandi, ſed propter hanc poſſeſſionem non ligā
tur illi, qui in ueritate ſubiecti non ſunt: quia, ſicut di-
ctum eſt, excommunicare, uel iudicare non eſt com
modū, ſiue fructus poſſeſsionis ipſius. Interim tamē,
quouſque conſtet de proprietate, debent latæ ſenten-
tiæ inuiolabiliter obſeruari, arg. ſup. de re iudi. ſubor-
ta, & c. præceden. Alii uerò dicunt, & uidetur melius,
ꝙ tales ſententiæ ſtatim ligant, & tenent, quod dic, ut
no. ſupra de reſtitutio. ſpolia. olim. 3. ſecundum Inno
cen. cuius eſt hæc tota glo. [*Cum fraus*] de reſcriptis, ſe-
des, cum ſimil. [*Iudicetis*] erant duo petita, ꝙ ſententię
poſt appella. latæ decernerentur nullæ, & ꝙ mona. li-
berum eſſe pronunciaretur, epiſcopo in contrarium
5 petente ſubiectionem ipſius, Inno. Appellatio† ergo
non prodeſt quātum ad ſubiectionem: quia etſi tuea
tur Abbatem quantum ad ſententias, non tamen eū
eximit à iuriſdictione ordinaria, de appellat. ad hoc.
Et infra eo. ſcilicet Abbate [*Legitima*] Hoſtien. dicit, ꝙ
melius diceret, canonica, ut patet de præſcrip. c. fi. Ad
hoc autem ut ualeat præſcriptio, allegabit eam nomi
ne alieno, nec ob. ſupra de præſcri. cum nō liceat [*Ab-
ſoluatis*] quantum ad ſubiectionem. ſententia enim ex-
cōmunicationis tenet, ſi epiſcopus eſſet in poſſeſsio-
ne ſubiectionis, aliàs non, ad hoc, ſupra eo. c. & de re-
6 ſtitutio. in integ. c. 2. ſecundum Innocen. ¶ Prima† gl.
ponit differentiam, quam demum probat. ¶ Vltima
glo. allegat duas concord. & unum ſimile. allegat tria
iura in contrarium. demum quærit, arguit negatiuè,
7 & ſoluit. ¶ In† *gloſſ. prima, ibi, §. procuratorem*] procurator
dicitur, qui unius rei mādatum, uel uniuerſorum bo
norum acceperit: ſed & ſi ratum fuerit habitum, pro-
curator uidetur [*& ibi, ſi procuratorem*] uide de procura
to mandato, in principio, ſuper 1. gloſſ. ¶ *In glo. ulti. ibi,
nemo*] uide in capitulo auditis, ſuper quinta gloſſ. [*&
ibi, contra maiores*] uide de excep. paſtoralis, ſuper quar-
ta gloſſa [*& ibi. §. eligere*] uide de libel. obla. capitulo
ſecundo, ſuper fin. 1. glo. [*& ibi, contra qui propriam*] ui-
de de ſolutio. capitulo finali, ſuper ultima gloſſ. ¶ *In*
8 †*glo. 1. ibi, mandato*] & infra de procurato. qui ad agen-
dum, libro ſexto [*& ibi, non eſt differentia*] Idem Goffre.
in Specu. de procurato. §. 1. uerſicu. in præmiſsis. ¶ *In
glo. 2. ibi, non obfuit*] etiam quò ad poſſeſsionem, ut uide
tur. cum enim eſſet Abbas in poſſeſsione libertatis
non nomine ſuo, ſed eccleſię, patet ſine conſenſu cō-
uentus poſſeſsionem non amitti, quę ſine animo poſ
ſidentis amitti non poteſt, ff. de acquirenda poſſeſsio
ne, peregre, §. quæſitum. uel dic quòd per factum Ab
batis bene acquiſiuit epiſcopus poſſeſsionem, argu-
men. ff. de acquiren. poſſeſsione, l. poſsideri, §. ſi quis
nunciat. Sed cum conſtet illam iniquam & doloſam
debet caſſum iudicari, non ſolum poſſeſsio, ſed quic-
quid ex ea ſecutum eſt, ut no. ſupra de reſtitutio. ſpo-
9 liato. in literis, ſecundum Innocentium. ¶ In† *glo. ult.
ibi, ſolicitudinem*] in actionibus loquitur, uel ibi contra-
ria ad diuerſum finem tendunt [*& ibi, ſupra eligere*] in
agendo loquitur [*& ibi, contra qui propriam*] ſolutio. ca-
ſus eſt ſpecialis, & facit, ff. de regulis iuris, l. nemo ex
his, & quod ibi not. [*& ibi, dicas*] Idem not. Ioann.
decimatertia, quæſtione ſecunda, in princip. ubi ple-
nè de hoc, & infra de regulis iuris, nullus pluribus, li-
bro ſexto [*& ibi, contrariæ*] ſed nonne poſſet etiam con
trarias infra diem aſsignatum ſub proteſtatione pro-
ponere? Hoſtien. [*& ibi, præſcriptionem*] etiā ſimul poſſet
hoc proponi, cum nō ſint contraria, de priuile. cum
perſo-

perſonæ, lib. 6. [*& in fine*] ubi plenè de hoc, & inf. de ele
ctio. ut quis duas, lib. 6. & de poſtu. c. uno, eo. lib. & ul-
tra ea, quæ ibi no. Inno. infra de collu. c. fi. dicebat, ꝙ
cum alicui de iure communi competunt duæ actio-
nes, una intentata poteſt aliam intentare. unde cōtra
ſocium furem poſſum agere pro ſocio, & furti. utra
uolo prius, uel poſt, ff. pro ſocio. l. rei. ſecus ſm eum, ſi
una actio competit de iure communi, & alia de bene
ficio prætoris, qualis eſt nautæ, cau. ſta. quæ beneficio
prætoris datur. In his enim ſi unam eligo, aliis renun-
cio, ff. nau. ca. ſta. l. & ita, §. fi. & l. licet, §. fi. ff. de ſepara.
l. 1. §. illud. ſed contra. ſupra de reſtitu. in integ. conſti-
tutus: ubi nedum diuerſis temporibus, ſed etiam ſi-
mul, quod plus eſt, admittitur quis ad reſtitutio. in in-
te. quæ competit iure prætoris, & ad officium iudicis,
quo dicit uenditionem nullam, ſolu. facilis: quia hic
loquimur, cum alicui competunt duæ actiones, qui
proſequendo unam alteri renunciat. ibi uerò una tan
tum competit, ſed utranque proſequitur propter du-
bium. & ſic poteſt etiam reſponderi decre. auditis, de
præſcrip. in pœnalibus uerò actionibus, quæ ex diuer
ſis delictis inſurgunt, una non impedit alteram, ff. de
priua. delic. l. nūquam. ſed ſi oriantur ex uno delicto,
ſe impediunt, quatenus concurrunt, & non ultra. ff. vi
bono. rapto. l. 1. ff. de actio. & ob. qui ſeruum. Si uerò
non ſunt pœnales, ſed rei perſecutoriæ, facta exactio-
ne per alteram tollitur reliqua, ff. loca. ſi merces, §. cul
pæ. Si uerò una ſit rei perſecutoria, ut rei uendicatio,
& altera pœnalis naturaliter & ab initio, ut actio fur-
ti, neutra per alteram tollitur, ff. de furtis, ſi pignore,
§. cum furti, niſi in caſu, ff. nau. ca. ſta. & ita, §. fi. quod
eſt prædicta ratione: quia eligēdo alterum de duobus
ius commune, uel beneficium prætoris, alteri renun-
ciat. alius caſus eſt, ff. de furtis, ſi is cui. ubi dicitur, ꝙ ſi
cui pro re commodata competit duplex actio furti,
& commodati, ꝙ vna tollitur per aliam. & id ideò, qa
utraque actio pro eodem competit, ſcilicet pro inter-
eſſe, licet per actionem furti dupletur, uel quadruple-
tur: tamen etiam ibi tantum ſimplum eſt intereſſe, ff.
de reg. iu. nemo ex cauſa. §. quoties: ſed ſi ab initio nō
ſit pęnalis, ut actio, quod metus cauſa, in qua uolenti
ab initio reſtituere non imponitur pœna, tunc una p
alteram tollitur, ff. quod metus cauſa, l. metum, §. li-
cet. hæc ibi quaſi ad literam notauit Innocen.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio capituli.*
Nimium quid quando intelligatur.
2 *Natura nititur ad nouitates.*
Loca æquiparantur perſonis.
Diuerſa monaſteria eſſe quando dicantur, ad dictio. diuerſis.
3 *Ad Abbatis maioris electionem qui monacus non admittatur.*
Adoptio cum fit, quorum neceſſaria in eam rem auctoritas non ſit.
Abbas non poteſt monaſterio, & eccleſiæ ſeculari præſidere, in fin. niſi eſſet unita.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 5.*
Nouitas prohibetur, & quarum rerum hic.
6 *Additio gloſſarum.*

CAPVT IX.

1 NE nimia. Concilium eſt, habens† plu
ra dicta: poteſt tamē diuidi
in duas partes, quia primo, nouam religio
nem prohibet in perſonis, & locis. ſecūdò
pluralitatem locorum monacis, & abbatibus. ſecun-
da ibi, Illud etiam. & no. ꝙ hic dicit [*Nimia*] quia hic ar
guitur multitudo. ſic. 12. di. omnia, de conſe. diſt. 5. nō
mediocriter, in auct. de referē. §. pen. coll. 2. & de hoc,
infra de reſcriptis, cum in multis, lib. 6. & ſupra de æta.
2 & qualita. c. penul. [*Nouam*] natura† nititur ad nouita-
tes, in auct. de conſan. & uteri. fratribus, in prin. colla.
6. de conſue. cum conſuetudinis, ubi de hoc [*De appro-
batis*] per ſedem apoſtolicam, infra de uoto, c. uno, li.
6. [*Fundare*] æquiparat decr. loca, perſonis [*Diuerſis*] quo
rum unum ab altero nō dependet, nec inuicem ſunt
unita, infra de præben. cum ſingula, ad fi. lib. 6. [*Mona-
3 ci*] ſi quis in† maiori monaſte. ſumpſit habitum, & p-
feſsionem fecit, & obedientiam Abbati promiſit, cui
ſemper aſtrictus remanet, demum mittitur ad cellas,
uel prioratus. Abbati ſubiectos, talis ad electionē ma-
ioris Abbatis non uocabitur ſm Inn. facit, ff. de adop.
cum adoptio fit, non eſt neceſſaria in eam rem aucto
ritas eorum, inter quos iura adoptionis conſequun-
tur, quod intelligit, quando locus, ad quem miſſus eſt
monacus, habet electionem ſui ſuperioris, uel quādo
ſaltem habent bona diſcreta à bonis maioris mona.
de ſta. mo. c. 2. de reſcri. edoceri. & facit bene clemen.
de ſup. ne. præla. quia regulares: aliàs vocandus eſſet. &
ſic poteſt intelligi de priuile. uolentes, ad fin. lib. 6. ubi
de hoc. & facit quod no. 66. diſt. c. 1. in talibus tamen
præualet conſuetudo, ſm Inno. & Abb. ad hoc ſecun
dum Hoſt. de ele. in geneſi, ad fi. [*Nec unus*] 20. q. 4. mo-
nacum [*Monaſteriis*] nec monaſterio, & eccleſiæ ſecu-
lari. 16. quæſtio. 1. presbyteros. Ioan. [*Præſidere*] niſi ſint
4 unita, ſupra capitulo ſecundo. ¶ Secunda† gloſſ. indu-
5 cit duo ſimilia, & tertia alia duo. ¶ In† *glo. 2. ibi, cum olim*]
ubi de hoc, de conſtit. cum acceſsiſſent [*& in fine*] nec
nouus ſanctus, uel nouæ reliquiæ, infra de reli. c. 1. &
2. nec nouæ feriæ repentinæ, C. de fer. à nullo iudice.
6 Hoſt. ¶ In† *gl. 2. in fine*] Io. & c. eccleſiis. ¶ *In glo. ult. in fine*]
ad hoc. 16. q. 1. ne pro cuiuslibet.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De eius materia ubi alibi tradatur in iure canonico.

De capellis mona. ſeu aliorum religioſo. Rub.

1 ¶ Tractato† de monacis, & aliis religioſis, de locis,
& capellis eorum eſt uidendum. Goff. Habetur mate-
ria. 16 q. 2. per totum, & quæſt. 1. peruenit, & reperitur
in ſexto. conuenit de confirmatio. uti. uel inuti. ad no
ſtram, & capitulo ſequen.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ, ſeu capellæ quæ hic intelligantur per monacos regi non poſſe.*
Capellani eccleſiæ, ſeu capellæ monacorum à quo inſtitui, corrigi, & deſtitui debeat, nu. 3. in fi. & 4. & quis eſſe debeat, n. 2. & 6.
Ei congrua portio de reditibus aſſignanda.
Conſilium pro conſenſu, in fine.
3 *Abbas non poteſt præſentare capellanum niſi de conſenſu fratrum, excipitur caſus.*
Quid ſi de conſilio id facere haberet.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 6.*
Hoc capitulum non ſeruatur.

CAPVT I.

1 IN eccleſiis. Breue eſt. & dic [*Eccle-
ſiis*] quę† non pleno iu
re ſpectant ad monacos. 16. quęſt. 2. ſanè.
Et hic notauit Io. quod ibi not. in ſumma
uſq; ad uer. & no. ꝙ Io. Fa. idem ſecundum quoſdam,
& ſi pleno iure ſpectent ad monacos, dummodo

populus non ſit exemptus. tunc enim ratione popu-
li, cuius curam committit, epiſcopus examinabit, in-
ſtituet, & deſtituet: ſic intelligatur illud capitulum ſa-
ne, & infra de priuileg. ex ore alii. hanc decre. intelli-
gunt, ubi Abbas non eſt patronus, nec presbyter ab
eo aliquid recipit, ſed tm̃ à populo: aliàs Abbas ſacer-
dotem inſtitueret, & remoueret, arg. de præben. in La
teran. dicit Inn. ꝙ quandocunq; eṗs cõcedit curã ani-
marũ ſacerdoti, ſemper deſtitutio ad ipſum ſpectat,
a & non ad Abbatem. Nullus enim remouet[a], niſi qui
conceſſit, niſi ex delegatione, l. di. ſtudeat: uel priuile-
gio, ſicut dicitur de Præmõſtraten. & Humilitatis: uel
niſi id faceret ut epiſcopi uicarius, ut Archid. de offi.
Archid. c. 1. de exceſ. præla. ad aures, uel de conſuetudi
ne præſcripta, ſm̃ Inn. Iſtud ultimum reprobatur, inf.
eo. c. uno, lib. 6. & dic [*Eccleſiis*] parochialibus. Abb. qđ
patet per ſequentia [*Vbi*] ideſt in quibus [*Capellanus*] ſe-
2 cularis, cui† etiam de reditibus aſſignetur cõgrua por
tio nulla præſcriptione, uel contraria conſue. obſtan-
te, de præb. de monacis, c. in Lateran. & c. 1. lib. 6. Non
contradicit, ſupra titu. 2, c. fi. §. pen. quod loquitur de
ſecularibus, qui non præficiuntur curæ: ſed aliàs præ-
bendantur in monaſterijs [*Conſilium*] ideſt conſenſum.
3 quod intelligas† quò ad Abbatem, qui præſentare de-
bet in capella, cuius patronatum habet monaſteriũ
de conſenſu fratrum, niſi aliud habeat conſuetudo.
quod dic, ut de his quæ fi. à præ. ea noſcitur, ſi uerò id
haberet facere de conſilio tantum, quid iuris, tũc dic,
ut de arbi. cum olim. epiſcopus uerò inſtitutionẽ præ
ſentari facit non requiſito ulterius monacorum con
ſilio. vnde ſequitur hic, ut ex ſolius &c. [*Ordinatio*] i. in-
ſtitutio, vel propriè, quia epiſcopus illum ordinare de
4 bet [*Eius*] ſ. capellani [*Totius uitæ*] nam† correctio, uiſi-
tatio, inſtitutio, & deſtitutio ad epiſcopum, & non ad
monacos ſpectat, quod eſt uerum ſm̃ Hoſt. in eccle-
ſiis, quæ non ſpectant ad eos pleno iure, ut legitur &
no. de præben. auaritiæ, & c. in Latera. de ſup. ne. præ. c.
5 2. 16. q. 2. c. 1. 2. & 3. Hoſ. ¶ Prima† gl. alle. unam cõcor.
in contrariũ alleg. tres can. & ſoluit. ¶ Secunda gl. re-
6 ſpondet per contrarium de can. 15. &c. ¶ [*In† 1. glo. in fi.*]
malè ſeruatur illud capitulum: imò uidemus in mo-
naſterijs parochiam habentibus monacos clauſtrales
ad mãdatum Abbatis, uel epiſcopi circuire parochiã,
& miniſtrare populo ſacr̃a. ¶ [*In gl. 2. & ſi iudiciario*] con-
ſuetudine, uel ſtatuto cõtrario nõ obſtãte, inf. eo. tit. c.
uno, lib. 6. [*& ibi, deponi*] ſ. ab ordine [*& in fine*] ſm̃ Ala.

ANNOTATIONES.

a ¶ Remouet. Vide Io. And. in c. cum inter R. de elect. & de præben. niſi, & per Fede. de Senis in tractatu permutationis. q. 17. & per moder. in clem. 1. de ſup. ne. præla. quia iſtud facit, pro ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Si eccleſia non cathedralis uendicat ſibi ius in alia, quando obtinebit.*
2 *Libellus quando cum adiectione generali, & qua admittendus, & quæ probanda, & quæ comprehendat adiectio.*
Ex huiuſmodi libello quo modo ferenda ſententia.
Innocentij ſubtilitates repudiantur.
A canonibus ſubtilitas reijcitur, & ſimplicitate & ueritate gaudet, uer. melius.
Parochiale ius in quibus conſiſtat, in fine.
3 *Poſſeſſorium recuperandæ, & retinendæ ſimul an intentare poſſim.*
4 *Poſſeſſio generalis iuriſdictionis rerum, & perſonarum, quibus acquiratur modis. Caſtri uerò, uel ciuitatis, uel prouinciæ quibus, num. 5. & 6.*
De intentione quomodo conſtare poteſt.
Petrus, & Cynus ab auctore allegantur.
Sub perſona una non comprehenduntur aliæ, & quando, nu. 7.
6 *Poſſeſſio iuriſdictionis in aliquam uniuerſitatem quæſita, non eſt in ſingulas quæſita perſonas, & ratio.*
7 *Poſſeſſionis interruptio qualiter fiat, remiſſ.*
De poſſeſſionis acquiſitione, & amiſſione iuriſdictionis dictum intelligendum & de alijs ſimilibus.
8 *Per non uſum an & quando quis ius ſuum amittat & præſcribatur.*
Parochiani cuiuslibet eccleſiæ à proprio ſacerdote quæ debeant percipere, & ipſe reddere. quid ſacerdotibus?
Cardinales quale ius habeant ex ſuis titulis, nu. 19. in fi.
Iura quæ parochialia & quæ epiſcopalia, & eadem iura poſſunt eſſe utraque.
10 *Titulus non poteſt iure communi duplicari.*
11 *Ad uocandum miſſus teſtificatur.*
Teſtimonium quis dicit antequàm iuret, & tamen poſtea recipitur.
Confeſſio facti non infert eſſe debitum.
Capitulum pro iure ueniendi ad capitulum, circa fin.
12 *Monaſterium an debeat eo iure cenſeri, quo alia monaſteria eiuſdem prouinciæ*
Per deſinentiam monaſterij non mutatur dominium.
De cardinalium titulis, ubi tradatur ad dict. titu.
Petitorium quis ſtultè intentet, circa fin.
13 *Parochialia iura quot de conſuetudine urbis.*
Petitionem generalem aliquando non in totum proſequimur, in fine.
14 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 15. 16. & nume. ſequen.*
17 *Eccleſia ſi conſtruatur intra terminos alterius eccleſiæ parochialis, uel baptiſmalis, antiquæ cedit, & ſubeſt.*
A diuerſis non fit illatio, & quando.
Minus conceſſum intelligitur per priuilegium, ſi maius fuit conceſſum, & quo caſu.
18 *Confeſſio in primo iudicio publicata præiudicat in ſecundo, & qua ratione.*
Inſtantia iure canonico non perit triennio.
19 *Cap. uolumus. 16. q. 4. intellectus.*
Adiudicatio fit in quibuſdam iuribus, & alijs non eiuſdem tamen generis, §. 1.
20 *Genus habet ſpecies ſubalternas, & quomodo.*
Epiſcopale ius habet ſpecies ſubalternas, & quas.

CAPVT II.

1 Dilectus. Caſus. Si† eccleſia non cathe
dralis uẽdicat ſibi ius in alia
eccleſia, obtinebit quò ad ea tantum, quæ
probabit ſibi deberi præſcriptione, uel a-
lio modo legitimo. & tria facit. Primò ponit petitio-
nem actoris. Secundò defenſionem rei. Tertiò papæ
diffinitionem. ſecunda ibi, ad hoc. tertia ibi, Nos igi-
2 tur [*Similibus*] hæc adiectio† admittitur, ubi multa pe-
tuntur, & diuerſa capitula, quæ eiuſdem iuris & con-
ditionis ſunt, ut quando epiſcopus petit iura epiſcopa
lia ſpecificando duo, uel tria, & poſtea ſubiicit clauſu
lam generalem dicens, & omnia alia conſimilia, ut
hic dicit, uel ad ius epiſcopale pertinentia, ideſt quæ
mihi debeantur à iure, uel pacto, uel conſuetudine e-
tiam generali prouinciæ, ſi archiepiſcopus agit, uel
diœce. ſi agit epiſcopus, infra de cenſi. ſopitæ, ſupra de
officio ordina. conquerente. & eodem modo poteſt
Archidiaconus petere iura archidiaconalia. nec ex-
tenditur hęc adiectio niſi ad illa, quæ eodem iure cen
ſentur, ſupra capitulo primo, & capitulo conſtitutus,
& eodem modo ſacerdos poteſt petere iura parochia
lia. hoc autem notandum eſt, ꝙ hanc petitionem ſic
generalem non poteſt proponere niſi ille, ad quē hęc
iura pertinent de iure cõmuni, uel cõſuetudine, ut eſt
epiſcopus, Archidiaconus, & parochialis prælatus, &
conſi-

conſimiles. Si ergo aliquis hæc uelit petere, quia præ-
ſcripſit, non admitteretur hæc clauſula generalis. imò
oportet, ꝙ ſingula ſpecificet: quia & ſingula probare
habet, ſupra de offi. Archidia. c. fi. & hoc uerũ, quãdo
is, qui petit, talis eſt, quòd hæc iura poſſidere non po-
teſt omnia, licet aliqua poſſit. tũc enim niſi ſpecificet
erit libellus reijciendus, ſup. de iudi. examinata. Si au-
tem talis eſt, qui omnia poſſidere poteſt, tũc bene eſt
admittendus talis libellus: ſed non debet ſequi cõdẽ-
natio, niſi in his tantum, quæ probauerit ſe præſcripſiſ
ſe. Alii uerò dicunt, ꝙ illa, quæ debentur ex conſuetu-
dine, uel ex pacto, ſpecificanda ſunt in libello, ut not.
a ſup. de offi. ordi.[a] conquerente.[b] ſecundum Inn. cuius
b eſt hæc tota gl. Melius tamen eſt & expedientius ſecũ
dum Hoſtien. ut his ſubtilitatibus amputatis indiſtin-
ctè dicamus talem petitionem admittendam: tũ quia
ſimplicitate, & ueritate gaudere debent canoniſtæ, ſu-
pra de iudi. dilecti: tum quia ſpecificatis quibuſdam
poteſt ſequi clauſula generalis, quæ omnia compre-
hendit, vt no. ſupra de reſcriptis, ſedes apoſtolica, & de
commoda. c. 1. In ſententia tamen cauendum eſt: nã
& ſi illi, ad quem ſpectat de iure cõmuni, omnia hæc
iura generaliter adiudicent, exceptis his, quæ proban
tur ſubtracta, ut ſupra titu. 1. cum uenerabilis, §. quia
igitur. non tamen illi, qui ex præſcriptione petit. illi e-
nim non adiudicabo niſi illa tãtum, quæ probauerit
ſe præſcripſiſſe. ſuper quo uide, quod no. ſupra de præ
ſcrip. auditis, ſupra de decimis, cum contingat, & c. cũ
in tua. & idem eſt dicendum de illo, qui ex pacto pe-
tit, argumen. ff. de pact. ſi unus, §. ante omnia. Quid au
tem iuris ſit de illo, qui petit ratione conſuetudinis,
dic ut no. ſupra de offi. Archidia. c. fi. & expone [*Simili-
bus*] ſcilicet inſtitutione, & deſtitutione, ut poteſt col-
ligi in ſententia, infra §. fi. plus placet Pe. & Abb. ꝙ hic
dicantur ſimilia, quæ in iure parochiali conſiſtunt ſi-
cut ſepultura, diuinorum auditio, pœnitentia, eucha-
riſtia, & talia, quæ iuris parochialis ſunt, de quibus di-
xi, ſuper rubr. de parochialibus [*Poſſeſſorium*] intelligas
3 †recuperandæ poſſeſſionis: ſecus, ſi retinendæ, tũc. n.
ſimul utrunq; intentare non poſſet, quod dic, ut not.
ſupra de cauſa poſſeſſio. c. 2. & capitulo paſtoralis. Di-
cebat tamen hic Pet. & Abb. quòd pro alterius deten-
tatione poſſeſſor intentare potuit hoc interdictum,
4 ibi de hoc. Et notandum eſt ſecundum† Innocentiũ,
quòd poſſeſſio generalis iuriſdictionis acquiritur, e-
tiam ſi unicus actus iuriſdictionis exerceatur, puta qa
aliquis cognoſcit de cauſa una criminali, ſiue ciuili,
uel quia excommunicat aliquem, uel quia expedit, ſi
ue fecit quodcunque aliud uoluerit, quod tamen ad
iuriſdictionem pertinet. & eſt hoc verum, dummodò
intendat uti iure ſuo quò ad iuriſdictionem uniuerſa
liter. Quomodo de hac intentione conſtare poſſit, ui
de quod dixi, de poſtu. bonæ. 2. ſuper 3. gloſſ. uer. ſed
qualiter. legiſtæ autem Pet. & Cyn. qui recitant hanc
opinio. Innocen. C. de eman. l. 1. in fine, non referunt
hanc determinationem, quam ponit Inno. & impro-
bant eam: quia diuerſæ ſunt ſpecies iuriſdictionis. un-
de exercitium leuioris actus non dabit iuriſdictionẽ
aſperioris, alleg ff. quemadmodum ſer. amit. l. ſtillici-
dii, §. fi. & de aqua plu. arcen. ſi prius, in princi. Sed In-
nocen. determinationem prædictam declarans dicit,
ꝙ ſi audiendo cauſam ciuilem intẽderet in ciuilibus
tantum iure ſuo uti, nihil acquireret tunc quò ad cri
minales, argum. ff. quemadmo. ſer. amit. l. fin. ſupra de
præſcrip. auditis, ſupra de officio ordina. dilectus, §.
unde præfatus, quantuncunque etiam intendat iuriſ-
dictione uniuerſaliter uti, tunc tamen nõ extenditur
ad alias ꝑſonas niſi ad illas, inter quas ipſam exercuit.
& ſic patet, ꝙ potius extenditur quò ad partes iuriſdi-
ctionis, quàm quò ad perſonas. & eſt ratio, quia ſub iu
riſdictione comprehendunt omnes partes, & actus ip-
ſius iuriſdictionis. ſed ſub una perſona non compre-
henditur alia, quantuncunque etiam intendat per u-
nam perſonam iuriſdictionem in totum populum
exercere: quia diuerſi ſunt homines. unde quod fit cũ
uno, uel in uno, non extenditur ad alios regulariter,
ſupra de re iudica. quamuis regulariter. & præſtat ad
hoc argum. quod aliàs dicitur in gleba: quia una ap-
prehenſa omnes contiguæ apprehenſæ intelliguntur
ſeparatæ uerò non, ut patet, ff. de acquiren. poſſeſſio-
ne, poſſideri, poſt princip. & facit de conſecratio. ec-
cleſi. capitulo uno, libro ſexto. Sic enim in hac mate-
ria dicendum eſt, quòd apprehenſa poſſeſſione in u-
no capitulo iuriſdictionis intelligitur apprehenſa &
in omnibus aliis, dummodò apprehendens hoc intẽ-
dat: quia omnia capitula iuriſdictionis eidem iuriſdi-
ctioni contigua ſunt & annexa: ſecus in perſonis, quæ
ſicut dictum eſt, nõ contiguæ ſunt, ſed diuerſæ. & per
hoc ſequitur, quòd ſi epiſcopus habet poſſeſſionem
in una perſona, & alius intendens iuri ſuo aliquid iu-
riſdictionis in eadem perſona exerceat, epiſcopus poſ
ſeſſionem amittit, niſi quàm citò ſciuerit, contradi-
cat, de quo etiam no. ſupra de reſtitutio. in integrum,
5 capitulo ſecundo. ¶ Generalis† autem poſſeſſio iuriſ-
dictionis alicuius caſtri, uel ciuitatis, uel prouinciæ ac
quiritur, ſi quis publicè & uniuerſaliter per omnes
partes ciuitatis bannum poſuerit, ut uidelicet ſic præ-
conizetur, talis dominus huius ciuitatis mandat, ꝙ
quicunque ſic fecerit, incurrat talem pœnam. In hoc
enim caſu & ſi nullus pœnam incurrat, tamen poſſeſ
ſionem iuriſdictionis generalem acquirit: quia edi-
ctum, quod iuriſdictionis eſt, fuit ſic publicè & gene-
raliter promulgatum. & eſt hoc uerum, ſi nullus erat
in poſſeſſione generalis iuriſdictionis illius ciuitatis.
alioquin ille, qui prædicto modo, uel alio quocunq;
uult apprehendere poſſeſſionem iuriſdictionis gene-
ralis, non acquirit poſſeſſionem niſi illorum capitu-
lorum, & hominum tantum, quæ & quos apprehen-
dit, argumen. ff. de acquiren. poſſeſſione, quod in eo,
6 §. fina. Sunt† & alij modi, quibus acquiri poteſt gene-
ralis iuriſdictio ciuitatum, quos quilibet præmiſſis cõ
ſideratis per ſe poterit inuenire. Per hoc autem, quòd
poſſeſſio generalis iuriſdictionis in aliquam uniuerſi
tatem quæſita eſt, non eſt acquiſita in ſingulas perſo-
nas: quia aliud eſt ius uniuerſitatis, aliud ſingulorum.
12. quæſtione ſecunda, §. qui manumittitur: ſed & ſi
quis faciat homines alicuius loci renunciare, & abiu-
rare iuriſdictionem prioris domini, & cõfiteri, quòd
homines ſui ſunt, & etiam ab eis iuramentum fideli-
tatis recipiat, ſi ultra non faciat, uel ad aliud non pro-
cedat, non propter hoc acquirit poſſeſſionem iuriſdi
ctionis in eam: quia hæc non ſunt iuriſdictionis, nec
aliquis actus interuenit, per quem iuriſdictio acqui-
ratur, argumen. ſup. titu. primo, cum dilectus. Interru-
7 ptio† uerò qualiter fiat, not. ſupra de præſcrip. auditis.
quod autem, ſupra no. de acquiſitione, & amiſſione
poſſeſſionis iuriſdictionis, idem intelligas & in aliis
ſimilibus, de reſcrip. inter cæteras. ſed & differentia,
quæ facta eſt inter capitula iuriſdictionis, & perſona-
rum, locum habet, ubi nullus alius eſt in poſſeſſione
iuriſdictionis illarum perſonarum. tunc enim poſſeſ-
ſio ſuper uno homine acquiſita non extenditur ad a-
lios. Si uerò aliquis ſit in poſſeſſione iuriſdictionis ſu-
per unum populum, & ego in una perſona tantum il
lius populi intendens acquirere ius in totum popu-
lum iuriſdictionem exerceo primo poſſeſſore ſciẽte,
tunc ſuper totum populum poſſeſſionem acquiro:
quia tunc perſona una & quaſi cõtigua eſt ad totum
populum, qui ſimul collectus unus eſt. unde quaſi in
cõtigua eſt gleba, ut patet in eo, qđ no. ſup. eo. gl. uer.

& præſtat ad hoc, nec extenditur poſſeſsio de perſona
ad perſonam: quia ille, in quem exerceo iuriſdictionē
non poſsidebat in ſe iuriſdictionem, ſed alius, qui iu-
riſdictionem in hanc perſonam, & alias communiter
habebat, contra quem poſſeſsionem acquiro, & præ
8 ſcribo. Ex prædictis† etiā patet, ꝙ ſi epiſcopus, uel quiſ
quis alius habeat iuriſdictionem, uel aliud generale
ſtatutum à iure, uel conſue. vel ſtatuto in aliqua loca,
uel perſonas, quantocunq; tempore ſtet, ꝙ in aliquo
illorum locorum, uel perſonarum non utatur omni
iure, quod in eis habet, uel in aliquo capitulo ipſius
iuris: non tamen contra eum præſcribitur: multo mi-
nus, ſi aliquid ibi exerceat, nam & per unum ſolū ca-
pitulum ipſius iuris generalis in omnibus aliis poſſeſ
ſionem retinere uidetur, niſi aliàs amittat poſſeſsionē
puta quia uiolenter exinde expellitur, uel reuertens
non admittitur, uel ſuſpicatur ſe poſſe repelli, ff. de ui,
& ui arma. l. 1. §. deijcitur, & ſequenti, ff. de acquiren.
poſſeſsio. l. clam poſsidere, §. fi. & l. ſi id quod, §. fin. nā
cum hæc iura ſint contigua, ſufficit in uno prædicto-
rum retinere poſſeſsionem, arg. ff. de acq. poſſeſ. poſ-
ſideri, reſpō. l. imò nec præſcriptio illius temporis, cu-
ius non exiſtat memoria, de qua no. infra de uer. ſig.
c. quid per nouale, currit contra talem, cum ſemper
poſsideat. Quid enim ſi aliqua eccleſia, uel perſona. p
l. annos, uel amplius in tali ſtatu fuit, & tanta tranqui-
litate pacis uiguit, ꝙ non oportuit ipſam uiſitari, nec
aliquem actum iuriſdictionis in ea, uel contra eam
exerceri, nūquid dices, ꝙ propter hoc amittat epiſco-
pus iuriſdictionem ſuam, quā in ea habet? Abſit ſm
Inn. cuius eſt quaſi hæc tota gl. arg. in eo, quod legiſ,
& no. ſup. de præſcr. uigilāti. & adde quod no. in Spe.
de iuriſdi. om. iudi. ad fi. uer. illud etiam. ubi Guil. indu
cit hanc gl. contra curiales regis Franciæ, & de preſcri.
§. 1. uer. ſed pone miles, & quod dixi, ſupra de reſcri. ſu
per literis, in ult. colum. uer. ſed quid ſi conſtat, & de
poſtu. bonæ. 2. ſuper 3. gl. [*Iure communi*] ubi ſit hoc ius,
ignoro: imò uidetur contrarium in monaſteriis, ſup.
9 de of. Archid. c. fi. §. fi. Licet† enim parochiani cuiusli
bet eccleſiæ à proprio ſacerdote baptiſmum, & alia ſa
cramenta, quæ ipſe conferre poteſt, debeant percipe-
re, & ei iura parochialia reddere, ſupra de ſepul. in no-
ſtra, ſup. de parochiis, nullus, & c. ut dominicis. 16. q. 1,
doctos. & c. auctoritate, quod tamen ſacerdotes hoc
debeant titulo, uel matrici eccleſiæ, cui ſubſunt, nō in
uenitur inter iura parochialia, niſi ſpecialis conſuetu
do aliud inducat, ſupra de ma. & obe. hiſque. Poſſet
tamen dici, ꝙ inſtitutio in non regularibus eccleſiis
ad titulum pertinet, ut prædicta decre. hiſque. Sed poſ
ſet dici, illud obtinere quò ad titulum cardinaliū tan-
tum, qui habent pinguius ius, quàm plebani, arg. ibi
& hic: quia in utraque loquitur de titulo cardinalis. &
uide quod ibi dixi, ſuper 3. gl. aliàs autem de iure com
muni inſtitutio & deſtitutio ad epiſcopum tantū per-
tinet, ſup. de offi. ordi. conquerente. 16. q. 2. c. 1. & q. 8.
c. 1. & no. ſup. de offi. Archid. cum ſatis. Sed nec eſſet di
gnum, ꝙ hæc ad plebanos, uel alios parochiales præla
tos pertinerēt, ad quos nihil pertinet, niſi inueniatur
à iure expreſſum, hoc autem expreſſum non eſt, licet
quædam alia reperiantur in iure ſcripta, quæ ad ipſos
ſpectant, ſup. de offi. archipresby, c. 2. & fi. & per totū.
hic autem dicunt quidam, ꝙ ſi plebani in parochia
aliqua ex conſuetudine habeant certa iura, illa petere
poſſunt, arg. ſupra de conſue. cum olim. Veruntamen
nihil prohibet eadem iura eſſe parochialia, & epiſco-
palia, imò potius hoc conceſſum uidetur, ſicut patet
in uiſitatione, quæ de iure in eadem eccleſia pertinet
ad Archidiaconum, & epiſcopum, & etiam ad archi-
epiſcopum, ut patet, ſupra de offi. Archidia. c. 1. & cap.
mandamus, ſupra de præſcri. cum ex officii, & melius
infra de cenſi. cum apoſtolus, §. 1. & de hoc no. inf. de
eccle. ædifi. ad audientiam, ſecundum Inno. cuius eſt
hęc tota gloſſ. [*Priuilegium*] quaſi de iura fundata inten
tione actoris ſequi debeat condemnatio, niſi aliquod
canonicum probetur [*Illa*] accuſatiuus, ſ. ſcrutinium,
& baptiſma. Abb. [*Præſcripſiſſet*] ideſt poſſediſſet: quia
10 cum ius† commune allegabat, non poterat titulū du-
plicare, ſecūdum Abb. de hoc, ſup. tit. 1. cum dilectus.
uel hoc intendit, quod tanto tempore poterat, quòd
aduerſarius non poterat præſcripſiſſe [*Eccleſiæ*] ſancti
Laurentii [*Debebat*] ipſa eccleſia ſancti Laurentii. & ſic
cōfeſſus eſt proprietatem. Pet. & Abb. [*Illum*] ſacerdo-
11 tem ſancti Laurentij [*Vocaße*] no. miſſum † ad uocan-
dum teſtificari. ſi. de appel. cum parati. contra de ſen-
ten. excom. ſacro. Hoſt. [*Aſſerebat*] ſine iuramento. &
no. quòd dicit quis teſtimonium prius, quàm iuret, &
tamen poſtea recipitur. Hoſt. [*Iuiſſe*] ſed non fuit con-
feſſus ſe ire debuiſſe. & ideò confeſsio proprietati nō
nocet. Pet. & Abb. [*Spoliatam*] intentabat ergo poſſeſ-
ſorium reſtitutorium. unde probata poſſeſsione per
prædictam confeſsionem, ſic debuit pronunciari: hu
ius tamen contrarium nunc pronūciatur propter pe-
titorium intentatum [*Per hoc*] non per ſententiam Cę
leſtini, ſed per confeſsionem presbyteri. Inn. [*Capitu-
lum*] ideſt ius ueniendi ad capitulum, in quo tamē ſuc
cumbit propter petitorium intentatū, quod non pro
bauit [*Romanam*] fauorabilis uidetur fuiſſe hæc allega-
tio, & aliquantulum exaudita. Hoſtien. [*Monialium*] ui-
12 detur hoc† monaſterium monialium cenſeri debere
eo iure, quo alia monaſteria eiuſdē prouinciæ, 100. d.
contra morem, de cenſi. ſopitæ, de offi. Archi. c. fi. Vi-
detur etiam, ꝙ ex quo deſiit eſſe monaſterium, cen-
ſeatur iure aliarum eccleſiarum, ſup. titu. 2. recolēdo.
2. bene facit, de iure patrona. c. uno, 2. reſpon. cum cō-
cor. lib. 6. Inno. hoc fatetur. Dicit tamen per id nō mu
tari dominium, ſed ſubeſt hęc eccleſia, cui ſuberat, dū
erat mona. ut patet, ſup. titu. 1. c. 2. [*Vrbe*] Romana, per
excellentiam, de uoto magnæ, de offi. ordi. graue. Ho
ſtien. [*Titulo*] loquitur de titulis presbyterorum cardi-
nalium, qualis erat iſte ſanctæ Ceciliæ, ſecundum Ho
ſtien. & de his, ſupra de elect. querelam, & c. coram [*In
ſtitutionē*] hoc præiudicat eccleſiæ ſanctæ Ceciliæ quò
ad petitorium. Hoſtien. [*Condemnamus*] condemnatio
fit in his, quæ præſcripta erant, uel propter confeſsio-
nem factam coram Cęleſtino, in reliquis abſoluit: q̃a
nec præſcripta fuerant, nec presbyter illa cōfeſſus fue
rat [*Deſtitutionem*] de quibus agebatur, ut dictum eſt, ſu
per uer. ſimilibus [*Abſoluimus*] ſtultè egit ſyndicus in-
tentādo petitorium, de cauſa poſſeſ. cum eccleſia: ſed
uidetur non ſolū in his, ſed in omnibus ſimilibus de-
buiſſe abſolui eccleſiam ſancti Laurentii, ut conueni
13 ret ſententia petitioni, de ord. cog. c. 2. Dici† poteſt, ꝙ
de conſuetudine urbis iſta. 5. tantum, quæ hic expri-
mūtur, cenſentur de iure parochialis eccleſiæ. nec ob-
ſtat de maio. & obe. hiſque. ubi plura alia enumeran-
tur: quia ſecundum ipſam urbis conſuetu. illa non di
cuntur de iure parochialium eccleſiarum, ſed potius
de iure titulorum cardi. uel dic ſuper his tantum ferri
ſentētiam: quia licet fuerit generalis petitio, ſyndicus
tñ proſecutus fuit iſta ſola. ſic. C. de iudi. licet. de hoc,
14 ſup. de trāſa. c. 1. ¶ Prima† gl. ponit tres modos, quibus
dr̃ ſcrutinium. ¶ Tertia gl. no. in eo. libello, & c. indu-
cit duo ſimilia, & ſubdit cauſam. ¶ Glo. [*per hoc*] alleg.
unā concor. & ſignat unum contrariū. ¶ [*Gl. ideſt plebi*]
obiicit, & dupliciter ſoluit. ¶ Antepen. gl. ſoluit con-
15 trarium, & remittit. ¶ Vlt. gl. reſpondet per ob. ¶ [*In† 3.
glo. ibi, Si plures*] hanc & ſequentes etiam uide de cauſa
poſſeſ. cum ſuper, ſuper 3. gloſſ. ¶ [*In gl. ult. ibi, una eſt uia*]
16 uide de præſcr. auditis, ſuper gl. pe. ¶ [*In† gl. 1. ibi. 30. dies*]
dicit Goffr. ꝙ in ſeptimana ſancta fieri conſueuerunt
circa

circa pueros poſtea in magno ſabbato baptizandos
[*& ibi, in electionibus*] ubi de hoc, lib. 6. ¶ [*In gloſſ. 3. ibi, pro-*
c *poni*] concor.[c] de teſta. ſignificauerunt, de cauſa poſſ.
cum ſuper. ¶ [*In gloß. ſuper, ibi, poſſeſſorio*] & tamen ſuper
poſſeſſorio non pronunciat. Inn. ſed poteſt dici, ꝙ p-
nunciauit in deciſa, ſecundum Pet. & Abb. ¶ [*In glo. ſup.
tit. 1. in fine*] hic non loquitur de illo iure, planum eſt e-
nim, ꝙ illud non competit niſi in epiſcopo, de of. Ar-
17 chidia. c. fi. forte hoc loquitur† de illo iure, quo prohi
bitum eſt conſtrui eccleſiam infra terminos alterius
parochialis, uel baptiſmalis. 16. q. 1. eccleſię, & c. quicū
que. quod ſi fiat, cedit antiquæ, & ei ſubeſt: quia ob-
uentiones ſuas percipit infra ſuos terminos, de eccle.
ædi. ad audientiam, pri. hoc ius putat Hoſtien. hic al-
legari, & ſupra de offi. delega. coram. & ſi quis de no-
uo ueniens quò ad ius epiſcopale priuilegiatus ſit, nō
ſequitur, ꝙ quò ad iſtud, uel econuersò: quia diuerſa
ſunt hæc iura, & diuerſis perſonis, & rationibus com-
petunt. de hoc de teſta. c. fin. de priuile. ſanè, paſtoralis
quia, & c. in his. Cæterum cum eodem iure inter per-
ſonas eaſdē agitur, licet res ſint diuerſæ, quod per pri-
uilegium de maioribus conceditur, de minoribus cō
ceſſum intelligitur, de decimis, ex parte 3. Hoſt. ¶ [*In gl.
& ſic, in fine*] contra de iudi. at ſi clerici. Sol. præiudicat
18 in† ſecundo iudicio confeſsio: quia fuit in primo pu-
blicata, arg. C. de teſta. publicati, de teſti. Albericus, de
fide inſtru. c. pen. & ult. uel præiudicat quaſi idem iudi
d cium uideatur, cū Inn. ſucceſſerit[d] Cœleſtino: ſed hoc
dictum Inn. non placet Hoſt. cum mutato iudice mu
tetur iudicium, ff. iudi. ſol. cum apud, etiā ſi ſuccedat,
ut patet, C. de iudi. properandum, §. ſi autem. Dicit er
go hoc eſſe poſſe: quia de noſtro iure inſtantia nō pe-
rit triennio, ſed durat etiam iudice mutato, de iudi. c.
pen. de proba. c. fi. & de hoc, de elec. per inquiſitionē,
de confeſsis, cum ſuper. Sed dicit Inn. ꝙ ſi bene atten-
dis, Inno. non pronunciauit per hanc confeſsionem:
aliàs non pronunciaſſet ſuper proprietate, ſed ſup poſ
ſeſsione. & dici poſſet Cœleſtinum erraſſe, & ideo fa-
cit Inno. quod ille facere debuerat. ¶ [*In glo. per hoc, ibi,
poßeſſio*] ſed non proprietas [*& in fine*] 3. ubi de hoc, in
glo. 2. uide quod ſuper ea dixi. ¶ [*In gloſſa, ideſt plebi, ibi, di
gnitatis*] facit quod no. de elect. nullius, lib. 6, in ult. gl.
[*ibi, ut T*] Ioan. & Goff. [*& ibi, alia*] ubi de hoc [*& in fin.*]
ſed hic allegabatur conſuetudo urbis. ¶ [*In gloſſ. penulti-
ma, ibi, Volumus*] uide quod ibi no. in glo. antepenul. &
19 idem hic Io. Tan. Vin. & Goff. [*Quidam*] ut Io. & † F. &
ponit etiam Hug. intelligūt. c. uolumus, de gratia quò
ad clauſulam illam, Et ſi quid Romanæ eccleſiæ &c.
ad qđ facit, ſupra de cōfir. uti. uel inuti. cū dilecti, uer.
quia uerò: ſed illud intellige, ut ſequitur, in glo. ¶ [*In gl.
ult. ibi, epiſcopalibus*] ſm Pet. quò ad petita melius dixiſ-
ſet, parochialibus, licet iſta inſtitutio. ſ. & deſtitutio
ſint epiſcopalia [*& in alijs*] & ſic contra, ſup. titu. 1. c. 1.
Sol. hæc contingit: quia papa ibi poſsidebat hæc iura,
ut præcedens litera dicit. uel habet illud locum, quan
do iura ſimilia his, quæ poſsidentur de iure pertinent
ad hominem illius ordinis, cuius eſt ille, qui poſsidet
ut epiſcopus in ſua dię. poſsidet epiſcopalia. ſacerdos,
parochialia in ſua parochia, & quando notorium eſt
ꝙ nullus alius ibi poſsidet illa iura, uel aliqua eiuſdē
conditionis: ſed in mona. non poſsidentur tituli, hæc
iura de iure communi ſm Inn. & alle. Hoſt. de of. Ar-
10 chid. c. fi. [*& ibi, habens ſpecies*] Dixit† Hoſt. ꝙ La. fuit lo-
gicus, ſm quem genus habet ſpecies ſubalternas, ut a-
nimal, lignum, lapis, quæ ſub ſe habent alias, quæ ſpe-
cialiſsimæ dicuntur, ſicut in animali homo, leo, canis:
ſic ius epiſcopale ſub ſe habet ſpecies ſubalternas, ut
legem dięce. & iuriſdictionē. ſpecies legis iuriſdi. ſunt
inquiſitio, correctio, reformatio: idem in l. dięceſana,
de offi. ordi. conquerente, & c. dilectus.

ANNOTATIONES.

a ¶Offi. ordi. Vide ibi Io. And. & ſup. tit. proxi. conſtitutus, per gl. &
Inno. in c. cum ad ſedem, de reſtitu. ſpolia.

b ¶Conquerente. Et ibi hanc partem tenet gloſſa prima, ſupra titu
proxi. conſtitutus, quæ opi. poteſt concor. prout no. Io. An. ibi in.
fi. gl. hæc ideo, ſuper illa in fine. & uide Pau. in clem. de iureiu.

c ¶Concor. Et an, & quando quis agit ſimul petitorio & poſſeſſorio
uideatur tacitè ſe aſtringere ad utrunque probandum, uide per
Inno. de poſtula. præla. bonæ, el ſecundo, quod non poſuit Ioan.
And. in nouella, & Bald. in l. 2. C. de ſerui. in 11. quæſtione.

d ¶Succeſſerit. Hoc uidetur probari, in l. proponebatur, ff. de iudi. &
contra Hoſt. facit quod not. Bart. in l. cum apud. hic allega. & in l.
à diuo Pio, §. ſententiam, ff. de re iudi. & ſi eſſet aliud iudicium, &
alius iudex, licet confeſsio domini ſibi in iudicio præiudicaret,
non tamen confeſsio procuratoris, qualis fuit iſte. hoc uoluit Io.
And. in c. per inquiſitionem, ſuper gloſſ. fin. de electio.

SVMMARIVM.

1 *Vt monaci ſoli maneant in capellis, non ualet reſcriptum, niſi in
caſu, & quo.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 3.*
Conuerſatio concupiſcentiam carnalem parit monaco.

CAPVT III.

1 EX parte. Caſus. Non† ualet reſcriptū
imperatum per monacos
ut ſoli maneant in capellis, ſi de Lateranē.
concilio non faciat mentionem. & poni-
tur, primo conſultatio. 2. reſponſio. ibi, cum autē [*Mo-
naci*] de clauſtralibus loquitur, ut infra c. proxi. [*Pluri-
bus*] quàm uni [*Facultates*] bona uidebatur ratio, de ui.
& hone. cleri. quoniam, de inſti. c. 1. ſed non eſt, ut di-
cit glo. & patet, in f. c. proxi. [*Non credimus*] nō dicit hoc
2 aſſertiuè, ſm Inn. ¶ Prima† gl. incipit caſum. ¶ [*In gloß.
penultima, ibi, iubemus*] uide de ſimo. in tantum, ſuper 3.
gl. [*& ibi. l. 1. lib. 10.*] uide de ſen. exc. ſi aliquando, in gl.
3 2. ¶ [*In† gloſſ. 1. iudices*] Hoſt. dicit iſtos fuiſſe conſeruato-
res contra diœceſanum. ¶ [*In glo. & ſic, in fine*] de hoc, j.
de conſtitu. c. 1. lib. 6. in gl. eſt contra, Inno. remit. ſup.
de conſtit. quæ in eccleſiarum. Hoſt. ad præ. decr. eam
te, & de reſcri. ad hoc ſumus. ¶ [*In glo. ſic, infra in fine*] & c.
vlt. li. 6. & inf. de pur. can. cum in iuuentute. ¶ [*In glo. ult.
ibi, ſi uellet*] ſed hoc non debet uelle propter periculū
peccati carnalis concupiſcentiæ, quod iminet ſpecia-
liter, & eſt ſequela ſolitariæ uitæ religioſi inter homi-
nes conuerſantis, & hoc conſiderauit concilium La-
teranen. ut ibi patet.

SVMMARIVM.

1 *Monacum ſolum manentem in capella debet Abbas cum alio mo-
naco ſociare, uel eum ad clauſtrum reuocare, & quomodo, &
quando, nu. 2. 3. & quando id faciat ordinarius, num. 5.*
Per priores monaſteria & quæ regantur.
2 *Monacus prælatus curæ nihil habet commune cum monaſterio.*
3 *Prioratus duplex, & an in eo quis poſſit eſſe ſine pluribus monacis
num. 5.*
4 *Eccleſiæ, quæ ſolent regi per monacos, per executores literarum pa
palium clericis ſecularibus conferri poſſunt, excepto caſu, &
ſupra num. 3.*
Diſtributiuè intelligenda hic locutio, monacos alios.
*In monacos quando habeat ordinarius iuriſdictionem etiam in e-
xemptos.*
6 *Epilogus, & additio gloßarum.*
Concilium generale quod.

CAPVT IIII.

1 AD audientiam. Caſus. Abbas
†monacum, q̃
ſolus manet ī capella, debet cū alio mona
co ſociare, aut eū ad clauſtrū reuocare &

primò ponit tranſgreſsionem cõcilij ꝙ ſecundo cor-
rigi mandat. & ſecunda ibi, Ideoque [*Priores*] hoc di-
cit propter mona. non habentia Abbates. quæ ꝑ prio
res reguntur. ſupra de ſta. mo. in ſingulis. in prin. [*Clau
ſtrum*] per hoc uidetur in clauſtralibus, ideſt qui uolũ-
tate prælati poſſunt ad clauſtrum reuocari, hoc locũ
habere: unde nec in aliis, qui perpetuò præficiuntur,
hoc ſeruatur. hoc idem probatur in concil. Vien. de
2 ſta. mo. ne in agro. § ad hæc. Et meritò, nam ex † quo
monacus prælatus eſt curæ, nil habet commune cũ
mona. 16. q. 1. ne pro cuiuslibet. quare igitur prior,
uel Abbas ſibi daret ſocium ſuum clauſtralem [*Reuo-
cent*] ſi non poteſt eccleſia ſufficere plus, quàm uni,
nec prælatus uult, uel poteſt prouidere ſocio de men
3 ſa ſua [*Seculares*] Sed nõne & tũc neceſſarii erunt † duo?
de ui. & hone. cleri. ut quiſque, de fil. presby. ueniens.
Si autem ſufficiet duobus ſecularibus, fortius & duo
bus monacis, qui paucioribus debent eſſe contenti.
Dicit Hoſt. ſi hoc intelligatur de prioratibus curatis,
eſt planum. cum cura nõ debeat regi per monacum,
niſi aliter diſpenſetur. de hoc, ſup. c. 1. de ſta. mo. quod
dei. & ſi prioratus non poteſt prouidere niſi uni mo-
naco cũ capellano, remoueatur omnino monacus.
Putat tamen Hoſtien. hoc caſu, ꝙ ſi prioratus conſue
uit unum monacum tenere, cõſideratis facultatibus
eſſet ad arbitrium epiſcopi compenſatio aliqua faciẽ-
da Abbati. 16. q. 6. de lapſis, in auct. de manda. princ. §.
illud, colla. 3. ad hoc quod le. & no. de uer. ſigni. olim.
Si uerò intelligis de prioratu non curato, quod non
ſufficit niſi uni, adhuc remouebimus monacum, &
forte reperietur presbyter illum recipiens uictum cle
rici ſupplendo de patrimonio, quod non poſſet mo-
nacus carens proprio. 12. q. 1. nolo, & c. non dicatis. Si
uerò monacus dicit ſe paratum tenere clericum cũ
auxilio parentum, & amicorum, quia ratione admi-
niſtrationis poterit habere proprium, dicit Hoſtien.
quod dummodò monacum teneat, diœceſanus nõ
poterit prohibere, de priuile. uolentes. in fi. lib. 6. & in-
fra uer. ſeq. Videmus de facto ſeruientes presbytero-
4 rum tenere locum clericorum. & per hunc † textum
no. Abb. argum. ꝙ eccleſiæ, quæ ſolent regi per mo-
nacos, per executores literarum papalium clericis ſe-
cularibus conferri poſſunt, niſi eſſent collegiatæ, ſup.
c. dilectus. Sed contra de rebus eccle. non alienan. poſ
ſeſsiones ubi de hoc. & facit de præben. cum de bene-
ficio, lib. 6. [*Monacos*] diſtributiuè, ſcilicet ſingulos ſin-
gulis: & eſt ſi. 33. q. 2. ſeculares, de æta. & qualita. quæ-
ris, de priuile. ut priuilegia, ſecundum Hoſt. qui ſic ex-
ponit: quia aliqui, ut dicit, uiri magnæ auctoritatis di-
5 xerunt † per hoc aliquem monacum in prioratu eſſe
non poſſe, niſi plures monacos ſecum poſsit tenere,
quod eſt falſum, licet id eſſet honeſtum [*Aſſocient*] &
eis, ſi egent, prouideant ſecundum ea, quæ prædixi [*Ec
cleſiaſticam*] dicebatur in an. ap. re. cuius clauſulæ deci-
ſio turbat ſtylum [*Compellas*] dici: Goff. per hoc pate-
re, ꝙ loquitur in non exemptis, quos ordinarius co-
gere poteſt ad alterum iſtorum: quod dic hodie ut in
cle. de ſta. regu. ne in agro, §. ad hæc. dicit etiam, ꝙ in
exemptis poſſet intelligi propter notoria eorum, quę
poteſt punire, de priuile. parentibus, & c. tuarum. ho-
die etiam certis caſibus interdictionem habent circa
tales eccleſias exemptorum, ut in cle. de ſup. ne. prę.
6 quia regulares. ¶ Vlti. † gl. ponit differẽtiam, quam im
probat. ¶ [*In gl. 2. in fine*] utrunq; tamen generale & La
teran, unde & concilia generalia olim in quarta com-
pila. intitulabantur ſub ſecundo Latera. concilio.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Genus non eſt nouum ſubmittere ſpecie præmiſſa.
2 *De patronorum iure loca alia, quàm habent titulum tradentia, ſub-
miniſtrat.*
3 *Patronatus quid, §. & quotuplex, §. de primo.*
4 *Ex quibus proueniat, & quæ competant ei.*
Quibus modis transferatur.
Patronus intra quod tempus præſentet.
5 *Differunt ſecularis, & eccleſiaſticus.*
Sine eius præſentatione quis an poſſit inſtitui.
Sibi, uel alteri conferre.
Quid ſi nullum præſentet.

De iure patronatus. Rub.

1 ¶ Viſo † de iure patrona. in ſpecie, ꝙ religioſis com-
petit in ſuis capellis, nũc de ipſo in genere uideamus,
ſecundum Goff. nec eſt nouum ſpecie præmiſſa ſub-
mittere genus, ut no. de reg. iu. lib. 6. ſuper rubrica, uel
ſecundum Hoſt. Quia de præben. & inſtitu. de religio
ſis domibus, & religioſorũ capellis uidimus, ad quas
plerunque ad præſentationem patroni faciẽda eſt in-
2 ſtitutio, ideo &c. habetur † materia. 16. q. 7. piæ mentis,
uſque ad fi. quæſtionis, & q. 5. per totum. repetitur, in
6. & in clem. Et rubricæ conueniunt, de ſup. ne. præ. c.
2. de offi. lega. dilectus, de tranſact. præterea. 1. de iudi.
quanto, de teſti. ſignificauit, de re iudi. cum Bertol. de
præben. de monacis, & c. extirpandæ, & c. in Lateran.
de conceſ. præben. c. fi. de his, quæ fi. à præ. ea noſcitur.
Et lib. 6. de præben. c. 1. de inſti. c. 1. de capel. mo. c. uno,
ſuper rubrica tractauit, hic quædam Inno. quæ proſe-
quar. infra maximè, in c. nobis, & c. 1. Et ex illis quæ-
dam no. 16. quæſt. 6. piæ mentis. fauore tamẽ rubricę,
3 ad quam afficior, breuiter † uide ſaltem per remiſsio-
nes, quid ſit patronatus: ex quibus proueniat: quę cõ
petunt patrono: quomodo transfertur: intra quod tẽ
pus patronus prę́ſentet, & in quo differant eccleſiaſti
cus, & ſecularis patronus. Incidenter ſubmittens an ſi
ne præſentatione patroni quis poſsit inſtitui. Et quid
ſi patroni diſcordant. ¶ De primo dixerũt Da. & Roſ.
Bẽ. ꝙ ius patronatus eſt auctoritas, uel poteſtas pro-
uidendi eccleſiæ proueniens ex beneficiis ante conſe
crationem collatis, Goffred. Idem detracto uerbo il-
lo, Prouidendi eccleſiæ, dicens, Auctoritas, uel pote-
ſtas proueniens &c. Hoſtien. dicit, ꝙ eſt poteſtas præ-
ſentandi inſtituendum ad beneficium ſimplex & ua-
cans. Simplex dicit, per c. nobis. 2. reſpon. infra eo. Va-
cans, per id, quod habetur de conceſ. præben. c. 1. 2. &
fi. Reprehendit, quod dicit ſuperior diffinitio, ante cõ
ſecrationem, ideo, quia ex refectione acquiritur, ꝓm
no. infra c. 3. Sed non placet hæc reprehenſio, per c. de
fabrica, de con. diſt in. 1. & per c. propoſuiſti, & c. in li-
gneis, de conſe. eccle. uel alta. Eſt enim exſecrata ec-
cleſia per totius deſtructionẽ, ut ibi. Prima deſcriptio
non placet propter uerbum Prouidendi, ſiue largè re
cipias, ſiue ſtrictè: nec ultima, quia reſtringit hoc ius
ad actum præſentandi, cum & in multis aliis conſiſtat
ut patebit. Idem habetur quò ad quædam etiam in
eccleſiis collegiatis, ut etiam infra dicam. ſi uis igitur
ſine calumnia deſcribere, & etiam inferiora plura cõ-
prehendere, dic quòd patronatus eſt ius honorificũ,
a onerosum[a], & utile alicui in eccleſia competens, pro
eo, quòd de diœceſani conſenſu illam fundauit, do-
tauit, uel conſtrinxit ipſe, uel is, à quo iuſtam cau-
ſam habet. Hæc quare ſic dicam, patebunt infra, &
hæc eſt ſufficiens diffinitio & conuertibilis quò ad
patronatum eccleſiæ. Nam habemus patronos li-
bertorum, & patronos cauſarũ. De patronatu in li-
bertos, qui prouenit alicui ex iuſta manumiſsione,
habetur. 13. queſtione ſecunda, liberti. cum capitulo,
& §. ſequen. de reb. eccle. non alienan. c. 3. ff. de iure pa
trona. per totum. De patronis cauſarum. 15. queſt. 2.
c. uno,

c. uno. de tranſac. ex literis, ne clerici, uel mona. c. fi. de
uari. & extra. l. 1. §. in honorariis. C. de poſtu. l. 2. & l. ue
lamento, & l. quiſquis, & de aduo. diuer. iudic. l. 1. & l.
aduocati. ibi, militant nanque &c. hæc de primo.
4 ¶ De † ſecundo, & tertio, ſ. ex quibus proueniat, &
quæ competant, te inſtruas per ea, quæ habes, & quę
ſcripſi infra e. nobis, & cap. 1. ¶ De quarto quomodo
transfertur, uide quod not. infra eo. cum ſeculum.
Transfertur enim ſucceſsione. quod de quibus hæ-
redibus intelligatur, uide quod ibi dixi, & infra ca. 1.
Permutatione, donatione, quod an procedat in pri-
uato, dixi infra e. illud. Venditione. ſ. uniuerſitatis. qđ
quomodo intelligatur, uide quod dixi infra eo. ex li-
teris. ubi etiam dixi, an idem ſit in alio iure ſpirituali,
puta decimarum, uel ſi. nunquid autẽ ſpecialiter in-
feudari poſsit, dixi in præ. decre. cum ſeculum. & nũ-
quid per diuiſionem hæredum, dixi infra c. 1. in gl. 2.
¶ De quinto, ſcilicet intra quod tempus, expeditus
es per decre. unam, infra e. ti. lib. 6. per quam patet, ꝙ
intra id tempus habet præſentare: nec ſufficit, quòd
eligat, uel præeligat, ut dixi infra c. fin. ubi etiam not.
quid iuris, ſi ad clericum, & ad laicum ſpectat præ-
5 ſentatio. ¶ De † ſexto. ſ. in quo differunt ſecularis &
eccleſiaſticus patronus, uide quod dixi infra eo. cum
propter. De incidentibus, an ſine præſentatione pa-
troni poſsit quis inſtitui; dic quòd non infra tempo-
ra ſua 16. qõ. 7. decernimus. ſibi tamen, uel alteri con-
ferre non poteſt, infra eo. conſuluit, nec ſe præſenta-
re, infra c. per noſtras. & uide quod ibi ſcripſi. Si au-
tem diſcordant, aut ideò quia plures præſentant: qđ
dic ut infra capitu. 3. aut quia litigant, & nullum præ
ſentant, & tunc elapſo tempore, ſi ſine ſcandalo po-
teſt, epiſcopus ordinat eccleſiam: aliàs ſeruat, quod
dicitur infra c. 1. & 2. & ſi litigant clericus, & laicus,
uide quod ſcripſi infra c. eam te.

ANNOTATIONES.

a ¶ Onerosum. Caue ibi, quod omnis diffinitio periculoſa eſt, ut
non ſubuerti poſſit. ff. de reg. iur. omnis diffinitio.

SVMMARIVM.

1 *Propter patronorum diſcordiam eccleſia ceſſat à diuinis, & quæ
alia facienda, & nu. 3. & quando nu. 4.*
2 *Inter patronos eccleſiam diuidi quomodo accipiatur, & quando
habeat locum, nu. 3. & nu. 10.*
3 *Suppletio fit ad decretalem.*
4 *Tempus ſex uel quatuor menſium datum patronis quando reſtrin
gatur.*
*Ob ſcandali euitationem regulæ iuris non habent locum, & quan-
do hic.*
Epiſcopi remedia contra patronos diſcordes quæ.
5 *Donec, aduerbij ſignificatus quis.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
*Alternis temporibus quæ diuidi nequeunt, poſſumus ut iure pa-
tronatus etiam uti, & nu. 10.*
8 *Additio gloſſarum.*
*Patronis pluribus non competit ſingulis præſentatis, inſolidum,
niſi per modum, de quo hic remittitur.*
Patronatus quibus modis acquiratur, uer. nec requiritur.
Eccleſia ſine quibus eſſe non poſſit.
9 *Patroni an & cuius uox, & merita ſint aliorum præferenda, &
nu. 10. circa fin.*
*Patronorum ſucceſſio, an fiat in ſtirpes, an in capita, uer. li-
cet autem.*
10 *An paciſci poſſint, ut alternis uicibus præſentent.*

CAPVT I.

1 RElatum. C. Propter † diſcor-
diam patronorum
ceſſat eccleſia à diuinis: tolluntur in-
de reliquiæ, & oſtia clauduntur. hoc
dicit, & cap. ſeq. Et duo facit conci-
lium: prohibet eccleſiam inter pa-
tronos diuidi. ſecundò ponit, quid
facere debet epiſcopus, cum patroni nõ ordinant ec-
cleſiam. ſecunda ibi, & ſi ſimultates [*Eccleſia*] Vincẽ.
2 intellexit † propriè dicens, hic prohiberi diuidi ec-
cleſiam inter patronos, ut quilibet partem accipiat,
ut patet in anti. & concor. Pe. de San. & Abb. qui in-
telligunt hic loqui de bonis, & poſſeſsionibus eccle-
ſiæ. Hoſtien. uerò expoſuit [*eccleſia*] i. ius patronatus,
utens ratione, quam ponit prima glo. Innoc. primis
concor. dicens, quòd hic non dicitur ius pa. non poſ-
ſe diuidi, ſed eccleſias. Dixit autem Vincen. iura pa-
tronatus diuidi poſſe inter hæredes, ut unus hæres ha
beat ius patro. in eccleſia, & alius in alia. & ſi unus il-
lorum deceſſerit ſine liberis, dixit, ius patrona. redire
ad fratrem, Inſti. de aſsig. liber. §. ulti. uidetur tamẽ cõ-
tra ſecundum eum. ff. fami. erciſ. l. quædam. & idẽ no-
tauit infra e. ex inſinuatione, & de hoc no. in clemen.
eo. ti. plures 2. reſpon. [*Inter eos*] ſ. hæredes [*Propter quas*]
ſ. ſimultates [*Sacerdos*] inſtituendus. Innocen. Vnde
3 † ſecundum Hoſtien. ſubaudi, non repræſentetur,
qui ſuo ibi &c. Loquitur enim hoc c. de eccleſia ua-
cante ſecundum eum. Pe. de. & Abb. quod probat ſe-
cundum eos litera infra ibi, Canonicè habeat. ipſe ta
men Inno. dicit etiam in non uacante decreta. locum
habere, cum propter patronorum diſcordias ſacer-
dos inſtitutus ibi ſtare non poteſt. unde epiſcopus, q
non poteſt aliter prouidere, faciet, quod hic dicitur.
a [a] [*Non poterit*] quia ſi ſine ſcandalo fieri poſſet, de iu-
re eſſet, quòd epiſcopus ibi inſtitueret ſacerdotẽ in-
fra eo. quoniam. Innoc. Vnde, quicquid alii dicant,
ſi eccleſia ſine ſcandalo non poteſt ordinari, recurre-
tur ad hoc remedium, & ſeq. capituli, ſecundum Ho-
4 ſtien. Cui † non placuit, quod dixit hic Innocen. ſci-
licet, quòd ante, quàm interdicantur officia, uel reli-
quiæ extrahantur, debent tranſiſſe 6. menſes. Quod
enim de 6. uel 4. menſibus dicitur, ſecundum Hoſtiẽ.
non uendicat ſibi locum, quando ſcandalum immi-
net: imò ſemper, etiam ſi plures anni fluxerint, debet
epiſcopus ſcandalum euitare, ſupra de præſcrip. nihil.
ſed utetur iſtorum capitulorum remedio: nec epiſco
pus carens brachio ſeculari habet ultra, quid faciat,
niſi cum patiẽtia expectare, uel ad papam recurrere,
qui omnibus oppreſsis debet ex officio ſubuenire 2.
q. 6. ad Romanam. unde ſi epiſcopus brachium ha-
bet ſeculare, ad ipſum recurrere poteſt infra de ho-
mi. poſtulaſti. ultra uerò non reſtat ſibi remedium ci-
tra deum ſupra de iudi. cum non ab homine, licet be
ne dixerit Hoſtien. non uideo, quare ſe poſuerit ob-
uium Inno. cum de uerbis & mente Innoc. uideatur
hoc eſſe, quòd infra tempora conceſſa patronis non
utetur his remediis epiſcopus, poſtea uerò utetur, nec
terminat iſtud tempus poſterius. Quædam alia etiam
hic notauerunt, quæ uidebis infra e. eam te [*Donec*]. i.
5 uſque † ad 4. menſes, infra e. quoniam. Vincen. & hic
forte non eſt bona glo. ſecundum ea, quæ ſunt ſupra.
6 ¶ Prima † glo. fortificat tex. per rationem, ad quam
inducit 4. iura. ſecundò tractat, an ius patronatus cui-
que patrono competat inſolidum. in fi. quærit, & ar-
7 guit. ¶ [*In † glo. 1. ibi, ſi libertus 2.*] uide hanc, & l. ſi ſepul-
chrum, & l. uel quod pater, de offi. dele. prudentiam,
ſuper gloſſ. 2. [*& ibi, uiæ*] uide de præben. tuæ, ſuper 3.
glo. & l. uſus pars, infra alleg. [*& ibi, §. ſi uſufructus*] uide
de ap. c. pe. in fin. 1. glo. [*& ibi, quoties*] ſi duobus eiuſ-
dem

dē nominis vſufructus alternis annis relinquitur ſic.ſ. Ticijs uſufructus alternis annis do, lego, niſi conſenſerit, quis ſit prior, inuicem ſe impediunt [*& ibi, uia, in fi.*] uſus ſeruitutum temporibus ſecerni poteſt, ut al-
8 ternis horis, uel diebus utatur. ¶[*In † glo. 1. ibi, querimoniam*] & ſupra titu. 2. capitulo primo [*& ibi, apud omnes*] hoc intendit, ꝙ licet quilibet ſolus ſit patronus, non tamē alter ſolus inſolidū poterit præſentare. ſed habebitur conſideratio pluriū per modū, qui dicitur infra eo. quoniam. ſi enim ſingulis competeret inſolidum præſentatio, occupantis eſſet melior cōditio, de præben. ſi à ſede, lib. 6. de procur. ſi duo, eo. li. quod eſt falſum, ut ibi [*& ibi, infra c. proxi.*] ſicut dominium rei cōmunis. Ala. ff. de rei uē. ſi ex equis. Phi. [*& ibi, inſolidum tranſit*] ad hoc, infra de elec. c. pe. §. ſi autem, lib. 6. dic ut in clemen. eo. tit. plures. & uide quod ibi no. in 1. gl. [*& ibi, in æqualibus partibus*] idem, ſi ex inequalibus partibus dotem dederint, dūmodò fuerit de illis, qui poſuerunt in dote ſecundum Inn. ad quod faciant ſecūdum Hoſti. parabolæ de uidua, & de operarijs uineæ. Mar. 12. 6. & Matth. 20. Nec requiritur, ꝙ quilibet patronus per ſe det ſufficientem dotem, licet hoc videatur no. 16. q. 7. quicunque. Credo Io. intellexiſſe, cum vnus ſolus eſt, qui dotat. & facit quod notauit. 63. diſt. in ſumma, de his, qui poſuerunt in dote: ideò dictum eſt: quia etiam ſi ante fundationem aliquid daret etiā magnum, ſed non pro dote, non acquireret patronatum, quod acquiritur tantum cōſtructione eccleſiæ. 16. q. 7. monaſteriū, eccleſiæ dotatione. e. q. filius: territorij ad eccleſiam fundandam collatione. 18. q. 2. abbatem. Iſtorum uerò quilibet rectè patronus uocatur: quia ſicut pater filium, ita patronus rem. i. eccleſiam de nō eſſe producit ad eſſe. Non enim poteſt fieri eccleſia ſine fundo, & ſine ædificio: nec debet fieri ſine dote, de conſe. di. 1. nemo. Alius autem licet poſſit dici benefactor ratione prædicta, patronus dici non poteſt, & eadem ratione nec ille, qui poſt fundationem confert. poteſt tamen dici ſecundum Inn. qui hoc no. ſuper rubrica, & Hoſt. hic, ꝙ ſi à principio, licet male, ſine dote fuiſſet fundata & ædificata & cōſecrata eccleſia, ꝙ qui poſtea illam dotaret, patronus eſſet, cum ſine rerum ſubſtantia non poſſit eccleſiæ deſeruiri. 1. q. 3. ſi quis. Et hoc uerum credo, ſi id faciat de auctoritate diœceſani. facit quod no. infra cap. 2. in 1. gl.[b] &
b tunc fauore eccleſiæ fingamus, ꝙ actus iſte præceſſerit. ad hoc qui fi. ſint le. tanta. & dico hoc uerum, quādo à conſecrati faciente, uel ipſo cōſecratore non poteſt dos haberi ſecundum ea, quæ dixi infra tit. 2. cum
9 ſicut. De his † tamen hæredibus ex inequalibus partibus dici poſſet, ꝙ ſicut in electionibus interdū ratione dignitatis quis habet duas, uel plures uoces, ut patet in his, quæ no. ſupra de conceſ. præben. poſtulaſtis, ita inter patronos habens maiorem partem hæreditatis habeat pinguiorem uocem in præſentando ſecundum Innocē. ad hoc. ff. de pac. maiorem. Dixit tamen Hoſtiē. tenendum contrarium, prout ipſe Inno. prius dixerat cum gl. ſ. ut uocem habeat vnus, quantā alius.
c Dixit tamen attendenda merita perſonarum[c], ſicut & in electionibus, ſupra de elec. dudum, & in teſtibus, ſupra de teſtibus, in noſtra. Licet autem in hoc iure patro. ſuccedant hæredes: dixit tamen Inn. ꝙ magis conſonat æquitati dicere, ꝙ ſucceſſio fiat p ſtirpes, quàm per capita, cum hoc eſſe debeat in linea deſcendenti, Inſti. de hære. quæ ab inteſt. defe. §. & quia placuit. ita, ꝙ ſi plures uni ſuccedant, habeantur loco unius. ff. de condi. & demon. cui fundus, & de hoc 16. q. 7. ſi plures. & hanc æquitatem dixit ſubtilitati contrariæ præponenda. ff. ad l. Aquil. ita vulneratus. §. fi. & ff. de inſti. l. 2. & approbatur in clemen. eo. titu. plures. ibi uide in 1. gl. Vin. tamen no. infra cap. proxi. ſucceſſionem fieri per capita, cum patroni veniant ad ſucceſſionem liberti per capita, nō per ſtirpes, Inſti. de ſucceſ. liberto. §. ſed noſtra, aliàs incipit multis. circa hoc tamen ſatis poteſt teneri, quod infra dixi in .ea gl. ſecundum Gof.
10 ¶[*In e. glo. ibi, p ɩciſci*] ſic de † auctoritate ſuperioris infra eo. querimoniam, ſecundum Inn. vt ibi no. hic tamē per eandem decre. dixit ſimpliciter hoc fieri non poſſe. hodie per clemen. expeditum eſt, ꝙ etiam ſine ſuperioris auctoritate hoc poſſunt. eo. ti. pl urrs. 2. reſpō. [*& ibi, ar. quòd ſic*] T. cuius fuit hęc gl. dixit hoc aſſerendo, & per omnia huic glo. concor. Vin. Phi. Goff. Ipſe tamen Goff. dixit in quibuſdā locis, ſicut Neapoli ius patrona. diuidi per vncias. & dicit illam conſuetudinē poſſe excuſari, ut dicatur, ꝙ illæ diuiſiones non fiunt reſpectu iuris pa. ſed reſpectu patronorum, ſecūdum quas hæredes ſucceſſerunt patrono uni, uel pluribus, & non reſpectu portionum, quas contulerunt ædificando, uel dotando, & poteſt eſſe aliqua utilitas harū diuiſionum, ut eccleſia in alēdo, & in honoribus magis teneatur ei, à quo plus recepit. Sed actus pręſentādi communis erit omnibus. poſſet etiam circa gratificationem, quæ aliquando facienda eſt, ut infra eo. cū autem, uox illius præferri, qui plus contulit. ¶[*In gl. 2. in fine*] 65. diſtin. epiſcopus, in fine.

ANNOTATIONES.

a ¶Quod hic dicitur. Et per hoc faciunt illa uerba, officio fungi nō poſſit: & ibi, miſſarum ſolennia celebrentur, ſubtrahuntur ergo officia eccleſiaſtica, & ſacramenta parochianis propter patronorum diſcordiam: non autem poſſunt illa ibtrahi propter defectū parochianorum non ſoluentium decimas, uel primitias eccleſiæ, & hoc per ipſum rectorem: ſecus, ſi per epiſcopum. uide per Io. An. de paroch. ſuper rubrica, & per deci. quamuis, in gl. ex horū.

b ¶C. 2. in 1. glo. Et ibi no. ratio, quare conſecratam eccleſiam dotans Patronatum non quærit niſi cum hac limitatione.

c ¶Merita perſonarum. Intellige per epiſcopum in diſcordi præſentatione patronorū, non ampliori uoce. uide infra eo. qm̄, in gl. 3.

SVMMARIVM

1 *Eccleſia pro ordinatione eccleſiæ.*
Diſſidere quid.
Eligere pro præſentari.
Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 3.
Execratio altaris quando dicatur contingere.
Conſecratio eccleſiæ, uel altaris in quibus conſiſtat.

CAPVT II.

QVæcunque. Summatum eſt ſup. ca. proxi. nec indiget
1 diuiſione [*Pro † eccleſia*] i. pro ordinatione eccleſię. Pe. de. & Abb. [*Diſſidere*] i. diſcordare. Pe. dū quilibet præſentat ſuum. Goff. exponit. i. diſſenſiones habere [*Vno*] quod eſſe debet, infra c. prox. [*Si aliter*] ſic ſupra c. proxi. Phi. Hoſtiē. & interdicat eccleſiam ſupra c. prox. Hoſt. [*Eligant*] i. præſentent. Gof.
2 & Hoſti. [*Presbyterum*] ſup. talem. ¶Prima † glo. ponit
3 triplicem lecturam Mel. Io. Fa. & Ala. ¶[*In prima † gl. ibi, ex facto epiſcopi*] ſ. ſi poneret ibi rectorem [*& in fin.*] per quarum motionem execraretur altare, infra de cōſe. ec. uel al. capitulo primo. Ex hoc arguebat hic Vinc. ꝙ epiſcopus poteſt execrare locum ſacrum. Cum enim res ſacra tollit de loco, locus remanet profanus. ff. de rerum diui. ſacra. §. 1. ff. de relig. & ſump. fu. l. ſi qs eo animo. ar. contra. ff. de contrahē. emp. l. ſi quis æde ſacra. 19. qu. 3. quæ ſemel. Dic ꝙ conſecratio eccleſiæ, uel altaris non conſiſtit in reliquijs, quę ſunt extra altare: motio ergo illarum nō inducit execrationē, qđ dic, ut infra de conſecra. eccle. uel alta. c. 1. & per totū.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Si patroni diſcordant, quis præficietur, & ſi non præſentent intra tempus debitum, quis ordinabit eccleſiam, & nu. 5. & quo tēpore, nu. 6. 7. 8. & 9. in fi.*
Diuiſio decretalis.
2 *Patronatus ius laicorum eſt gratioſa promiſſio.*
Laici eccleſiaſtica negotia tractare non debent.
Eccleſias, quæ habent patronos laicos poteſt papa conferre, licet nō expediat.
3 *Electio, ſiue præſentatio patronorum à maiori eorum parte etiā reſpectu aliorum facta tenet, licet ſecus in alijs caſibus & quibus.*
4 *Patroni an uocandi ad electionem, uel præſentationem, ut non uocati contemptum proſequi poſſint.*
Patronus quilibet uotum ſuum poteſt exprimere diuiſim, in fi.
5 *Patroni abſentis generalis procurator an uocari debeat ad electionem, uel præſentationem.*
Scandali ratio eſt habenda
Antiſtes pro epiſcopo.
7 *Patronus poſſeſſor præſentabit etiam pendente lite proprietatis.*
Negligens quis dici non poſſit.
9 *Præſentatum an & quando poſſit epiſcopus refutare.*
10 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 11.*
Via uicinalis quæ priuata, quæ publica.
Eadem dicitur res, licet mutatio contingat, & num. 12. & 13.
Refecta uel reparata res eadem dicenda, & nu. 12. & 13.
12 *Additio gloſſarum.*
Patronus quibus, ac quibus modis, & amittatur, & nu. 13.
In refectione eccleſiæ, habentis patronum quando admittendus extraneus.

CAPVT III.

1 QVoniam. C. Si † patroni diſcordant, illæ præficietur, ſi ſit idoneus, qui plurium patronorum uoces habuerit, ſi hoc ſine ſcandalo eſſe nō poteſt: uel ſi patroni intra tempus debitum non præſentant, epiſcopus ordinabit eccleſiam. Et diuide in duas partes. in prima ponit abuſum patronorum, qui fuit cōſtitutionis cauſa. in 2. conſtitutionem. ſecunda ibi, p̄ſenti. Secundam ſubdiuide in tres. ſecunda ibi, Si autem. tertia ibi, & ad ipſum [*Eorum*] fundatorum [*Pote-*
2 *ſtate*] præſentandi. Hoſt. [*Subſtituit*] hæc eſt enim † quędam iuris gratioſa permiſſio, vt hoc ius, quod eſt ſpirituale, uel ſpirituali annexum cadat in laicum. nam de iuris rigore laici eccleſiaſtica negocia non debent tractare, ſupra de iudi. decernimus. & eccleſiæ cū ſuis dotibus ad ordinationē pertinent epiſcoporū. 10. q. 1. noluerunt, & c. decretum. Gof. & per hoc, quod dicitur, patronos in hoc iure de gratia ſuſtiueri, no. Hoſt. papam tales eccleſias poſſe conferre: ſed hoc non facit, quia non expedit, ne. ſ. laici ab huiuſmodi retrahātur, infra eo. cum dilectus, ubi de hoc, & infra e. illud, ad fi. [*Rectoris* de præben. cum non ignores, & 21. quæſtio. 2. ſicut [*Diſſenſione*] ſ. quia diſſentiunt, & in unum non conſentiunt, ſupra capitulo primo, alia litera [*De-ſenſione*] ſ. ſui iuris [*Ille*] ſ. clericus præſentatus. Gof. [*Plu-*
3 *rimorum*] dic † intrepidè ſecundum Vin. & Ber. Com. qui hoc no. ſup. de elec. eccleſia, pri. quòd electio, uel præſentatio facta à maiori parte patronorum etiā reſpectu aliorum, licet non ſit facta à maiori parte omnium, bene valet per hanc decre. & decre. illa eccleſia, loquitur in electione, quæ fit ab aliquibus, ut à collegio. & ſic non ob. & facit quod no. ſupra de conſti. cū omnes. & per hoc pateat, ꝙ ſi duo ſunt patroni: unus poteſt alterum præſentare, dato ꝙ de duobus eligentibus unus non poſſet reliquum eligere. facit quod di cam, infra eo. per noſtras. de eligētibus uide quæſtio. in regula, in toto, de reg. iur. li. 6. Sed incidit dubiū, an
4 patroni ſint uocandi ad electionem, uel præſentationem ita, ꝙ non uocati cōtemptum proſequi poſſint: quod uidetur, cum in electionibus id locum habeat, ſupra de elec. qđ ſicut. & in collationibus, de præben. cum in eccleſijs, li. 6. ergo & in præſentationibus, maximè cum patroni eligant præſentandū, ut hic, & ſup. cap. proxi. & infra eo. nobis. Diſtingue, ut ſupra an ad uniuerſitatem, corpus, uel collegium ſpectet præſentatio. & tunc procedit, quod prædixi, cum non ſinguli ut ſinguli, ſed ut corpus habeat præſentare: illos ergo de corpore neceſſe eſt uocari, & ſic ſeruat per no. in præ. decre. cum omnes. Si uerò præſentāt ut ſinguli, dato ꝙ aliqui ſuam pręſentationem faciant, alijs nō uocatis, tenet, & illis non vetatur, quin poſſint eundē, uel alium præſentare; & in inſtitutione ſeruabitur, qđ hic dicitur. pro hoc facit hęc litera, & quod no. de regu. beneficium, lib. 6 in fi. magnæ glo. & clarius, quod ibi dicam. non ob. quod no. ſupra cap. primo, in 1. gl. quòd præſentatio eſt apud omnes, non apud ſingulos. reſponde, ut ibi dixi. nec ob. clemen. eo. titu. cap. 2. 1. reſpon. ubi hæredes unius patroni habent unicam uocem. nam quilibet illius vocis habet ſuam partem, ſicut ſi unicus fuiſſet patronus, ſuum ergo uotum diuiſim exprimere poterit, licet honeſtius fieret coniū-
5 ctim. Eadem † diſtinctio locum habet in procura. generali abſentis, an præſentare poſſit, vel ad illam ſit vocandus, maximè cum ante uocationem conſtitutus eſt, de quo uide quod ſatis dixi de conceſ. præben. c. fi. [*Aſſenſu*] ſi ſine ſcandalo fieri poſſit, & ſic continuatur ſequens. §. Hoſti. [*Hoc*] ſ. quod dictum eſt, ſupra ut de pluribus præſentatis ille præficiatur, qui maioribus & c Hoſti. [*Sine ſcandalo*] ut quia utraque pars potens eſt: & dicit, ꝙ ſi alius conſtituatur, ꝙ ſuus gladius erit ultor, nec poteſt refrænari. in hoc. n. caſu epiſcopus de alio non præſentato eccleſiā ordinabit. ex quo enim partes non conueniunt, ſuperioris arbitrio eſt relinquēdum. 63. diſt. cap. fi. ff. qui ſatiſda. cog. l. de die, ſecundū Hoſt. (*Antiſtes*) i. epiſcopus, quod intelligas, ſi ſine ſcādalo fieri poteſt: aliàs abſtineat: quia eadem ratio remanet: ſed tunc recurretur ad remedia, de quibus di-
6 citur ſupra eo. cap. 1. & 2. Hoſt. (*Ordinandam*) elapſis † 4. menſibus, ſi prius non poterunt concordare, ut infra in alio caſu. & ſubau. ſecundum Hoſt. Hæc uera, quādo de iure patro. nulla eſt quæſtio, ſed conſtat præſentantes eſſe patronos, qui tamen concordare non poſſunt, & ſic continua ſequentia (*De iure patronatus*) ideſt de quaſi poſſeſſione iuris patronatus, infra eo. conſultationibus, ſecundū quoſdam. Idem tamen, ſi de proprietate ſit quæſtio inter aliquos, quorum neuter poſ-
7 ſidet, & hoc planè dicit hęc litera. Iſtud † tamen certū eſt, ꝙ ſi de proprietate ſit quæſtio inter aliquos, & cōſtet, ꝙ alter poſſidet, cui de poſſeſſione quęſtio non refertur, præſentabit poſſeſſor etiam pendente lite proprietatis, infra eo. conſultationibus. Et idem dicendū videtur, ſcilicet ꝙ hoc tempore lapſo prouideat ſuperior, ubi de iure eligendi inter duas eccleſias quæſtio uertitur, quarum neutra poſſidet, quamuis uideatur
a difficile,[a] ꝙ inter aliquos poſſit eſſe hæc quæſtio, niſi alius poſſideat ſecundum Inno. Et facit pro hoc: quia ultra tres uel. 6. menſes non debent uacare beneficia. Sed ob. quia tempora illa non currunt niſi negligentibus. Quod dic ut legitur & no. ſupra de elec. ne pro defectu, de conceſ. præben. cap. 2. Non poteſt autem dici negligens is, qui agit. C. de inoffi. teſta. contra maiores. Sed nec in hoc caſu inuenimus expreſſum, ꝙ ſuperior debeat prouidere, ſ. quando de iure eligendi quęſtio uertitur, & diffinitio nimium protelatur. nō deuoluetur ergo, ex quo non eſt expreſſum maxime in epiſcopatibus, de electio. quamquam, libro ſexto. Imò uidetur contrarium de reſtitutio. in integ. capitulo

pitulo 2.de conſue. cum dilectus, de arbi.ex parte. De
facto etiam uidemus contrarium: quia ex quo de iu-
re eligendi, ſiue de elec. facta inter aliquos mouetur
quæſtio,interdum per triennium queſtio protelatur:
nec tamen prouidetur eccleſijs ſecundum Hoſt. Qui
tamen fatetur, ꝙ in hac materia occurrendum eſſet,
& expreſſum ius promulgandũ:per quod ſi non eſſet
queſtio diffinita intra certum tempus,ſuperior proui
deret,arg.de app.oblatæ. & uidetur ſibi, ꝙ eſſet æquũ
tempus.6.menſium, ita,ꝙ exprimãtur partes cũ actis
& munimentis venire debere.ad hoc de elec. c. 1.& c.
cupientes.lib.6.& ꝙ hæc ex forma inquiſitionis,& de
plano expedirentur exploſa pernitioſa ſubtilitate, ar.
infra de iudi.dilecti.ad hoc temporis ſpacium cõcor.
de tranſla.ca.2.§.ſed neque ſunt, ut lite non conteſta.
ca.fi.§.ſi uerò,de cleri.non reſi.ex tuæ,de conceſ.pre-
ben.c.2.& infra c.eam te,cum ſuis rationibus,& con-
cor.Quicquid prædixerim,aſſertiuè teneas poſt factã
præſentationem licet diſcordem, hæc iura locum nõ
habere,quæ ſolùm loquuntur,quando de iure patro.
quæſtio emerſerit,non quando inter preſentatofue
rit quæſtio,& uide quod dixi de offi. ordi.cũ uos] *Ali-*
8 *quos*] laicos : quia ſi † clerici eſſent, per ſexmenſes ex-
pectarentur.& ſic non ob.infra eo.eam te,ſecundum
Hoſt.licet Inno.dixerit,quod hic dicitur de.4.menſi-
bus, locum habere, quando de ipſo iure patro.eſt di-
ſcordia,ſed ſi de ipſo iure patro.non eſt diſcordia, ſed
de perſona.in quam concordare non poſſunt, ſpectã
tur.6.menſes,ut ibi,& ſupra de conceſ. præben.cap.2.
9 Dixit † etiam hic Innocen. ꝙ repreſentatum à maio-
ri parte poteſt epiſcopus refutare: qa ex præſentatio-
ne non acquiritur ius. ad hoc infra c.quod autem, &
quod notatum eſt,ſupra eo.c.in prin.Quod non pla-
cet Hoſt.quia bene acquiritur ius ex præſentatione.ſ.
de re iudi.cum Bertoldus.§.fi. de hoc ſup. de poſtulã.
c.3. Illud autem eſt uerum, ꝙ præſentatum nõ ſolùm
à maiori, ſed etiam ab omnibus epiſcopus poteſt nõ
admittere inſtituendo alium ab eiſdẽ poſtea præſen-
tatum: quod dic ut infra eod.paſtoralis [*Competat*] ius
patro.[*Quattuor menſes*] Idem,ſi ſit unus ſolus laicus pa-
tronus,& infra 4.menſes non præſentet, ſupra de ſup.
ne,præ.c.2.§.ſi. Quid autem ſi inter epiſcopum & pa-
tronum ſit quæſtio,no.infra eo.tit.eam te,& ſupra de
10 offi.or.cum uos. ¶Prima † gloſſ.reſpondet per quæ-
ſtionem,an ex refectione &c.ponit opi.La.quam de-
terminat,ſecundò quærit, arguit pro & contra, & te-
net ultimum. ¶Tertia glo.quærit,arguit pro & con-
tra, & remittit. ¶Vltima glo.alleg.concor.ſignat cõ-
trarium,& ibi remittit. ¶[*In glo. 1.ibi.§.uicinales*] melius
11 diceret.§.uiarũ, uer.uicinales † uia priuata eſt,ſi fiat à
priuatis : publica, ſi ſolùm à priuatis reficitur [*Et ibi,
proponebatur*] Idem eſt iudicium mutatis ſucceſsiuè iu-
dicibus. Idẽ populus mutatis ſucceſsiuè corporibus.
Eadẽ nauis,mutatis tabulis ſucceſsiuè [*& ibi, ſi in area*]
Si edificaui in area,cuius vſufructus alienus eſt,ſubla-
ta ſuperfice intra tempus,quo perit uſusfructus,reſti-
tuitur uſusfructus[*& ibi.§.ſi ſublatum*] ſequitur,ſit edi-
ficium, ex quo ſtillicidium cadit, ut eadem ſpecie &
qualitate reponatur,utilitas exigit, ut idem intelligaꝶ
[*& ibi.§. qui iniuriarum*] ſicut actio iniuriarũ non datur
heredi, ita nec ſtipulatio de iudicio ſiſti ante litẽ con-
teſtatam in ea cauſa cõmiſſa [*& ibi.l.2.in fin.*] Si ſeruus
præſens eſt,& dominus abeſt, & nullus ſeruum defen
dit iuſſu prætoris daꝶ pro noxa : ſed cauſa cognita re-
ſtituto domino reſtituitur etiã actori actio perẽpta
eo ꝙ dictus ſeruus in ipſius bonis eſſe cepit [*& ibi, do-
minus, in prin.*] Si legatũ eſt predium ipſius uſufructua-
rio,& legatarius filio de inofficioſo recte agenti illud
reſtituere coactus eſt, ius uſufructus integrũ perma-
nebit [*& ibi,& Attilicinius*] uide de uer.ſign.abbate,ſu-
per glo.fi. [*& ibi.§.arcam*] uide de ſimo. ex inſinuatio-
12 ne,ſuper ultima gloſſ. ¶[*In † glo.1.ibi, Laurentius*] & hic.
Inno,[*& ibi,caueri*] per hanc.l.dixit Vin.infra eo.ſigni-
ficaſti,ꝙ ſi aliquis conſtruxit eccleſiã,& eam fecit cõ-
ſecrari, ꝙ alius eam dotando patronatũ ſibi non po-
b teſt acquirere [b] [*& ibi,conſuluit*] caſus eſt in auct.ut nul-
lus ædi.ora.do.§.1.colla.5.[*& ibi, patronus*] non intelli-
gas in patrono propter dotem, ſed propter ædificiũ.
iſte enim funditus deſtructo ædificio bene perdit pa-
tronatum. Idem in eo,qui dedit fundũ, ſi fundus etiã
periret ſecundum.T.& Gof.Vin.Phi.& Hoſt.qui hoc
13 no.ſup. de relig.do.cap.2. nunquid autem † patronus
mona.deſolati,& propter hoc alteri mon.uniti ſit pa-
tronus ſecundi? uide in Specu.eod.titu.in fi. [*& in fi.*]
Dixit Hoſti.ꝙ ſi quis reedificauit ſine cõſenſu epiſco-
pi,nullum ius acquiſiuit:aliàs contra.ff.de uſufruc.le.
uſufructuarius, & eſt expreſſum in auct. ſuperius al-
le.ut nul. edi.ora.do.§.1. Aequum eſt tamẽ ſecũdum
eum, ꝙ ſi extraneus eã reedificare uoluerit, antequã
epiſcopus ei cõſentiat, antiquum patronũ ſuper hoc
moneat, & ipſum cuilibet extraneo præferat, ar.ſup.
de his, que fi.à pre.cum apoſtolica, de loca.potuit, &
de offi.archidia.ad hoc.§.fi.& idem eſt ſecundum eũ,
ut no.infra eo. nobis, in dote, ut.ſ.ſi depauperata ali-
qua eccleſia aliquis de diece.conſenſu dotet eã,patro
natum acquirat, & ſic loquitur ſecundum eum. 16.
queſtio.fi.quicunque.¶[*In glo.2.in fi.*] uel ſaltem debe-
ret illa gratia decurtari, infra de priuile.dilecti, Goffr.
¶[*In glo.3.in fi.*] & de offi. cuſtodis, capitulo ſecundo.

ANNOTATIONES.

a ¶Videatur difficile. Poteſt eſſe, ut in duobus dicentibus ſe hære-
des ante apprehenſam bonorum poſſeſsionem.

b ¶Poteſt acquirere. Quouſque ille, qui fecit conſecrari, uel conſe-
crans hanc dotare poſſunt, ut no.Ioan.An.ſupra capitulo primo,
ſuper prima gloſſ. ubi uide.

SVMMARIVM.

1 *Patroni laici quibus caſibus excommunicantur, & num.5.in fin.*
Ab eis qui inſtitutionem accipiunt, communione priuantur.
Diuiſio decretalis.
2 *Laicis quo caſu licet dare inueſtituras.*
3 *Monitio præcedit penæ.*
Ad depoſitionem quando deueniatur.
Contumacia ceſſante creſcit & pœna.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.5.*

CAPVT IIII.

1 PRæterea. C.Excommunicãtur † pa-
troni laici, qui in eccleſijs
inſtituunt, & deſtituũt, vel bona ipſarum
adminiſtrant:& clerici, qui inſtitutionem
laicorum recipiunt, communione priuantur. & de-
cre.diuide in 2.partes.ſecunda ibi, Clericus. In prima
ponit duos patronorum exceſſus, quos eadem pena
puniri iubet.2. ibi, Poſſeſsiones. In ſecunda clericos
puniri iubet à laicis recipientes eccleſias. ſecũdò cre-
ſcente contumacia iubet penam augeri. ſecunda ibi,
& ſi [*Neglecta*] maxime. Abb.;& Pe. [*Diſtribuat*] & ma-
le,infra de immuni.eccle.non minus. Vinc.[*Ipſos*] lai-
2 cos talia præſumentes.Hoſt.[*Per laicos*] quid † de locis,
ubi eſt de conſuetudine,ꝙ laici dent inueſtituras? Di-
co,ꝙ ſi papa approbat, poteſt eſſe.63.di. Agathola,&
c.ſynodo: alias non infra cap.prox. Vin.& uide quod
dicam de præben.cap.2.li.6.ſuper glo. nil dixit [a] [*Rece-*
3 *perint*] & monitus † nõ reſipuerit [*Perſtiterit*] in ſua p-
tinacia iam communione priuatus.Hoſti. [*Deponatur*]
ut creſcente contumacia creſcat pena, ut lit.non con.
teſta.quoniam,cum ſuis concor.& ſi nec ſic ſe corre-
xerit,

xerit,traditur curiæ ſeculari, de iudi.cum non ab ho-
4 mine. Hoſtien.¶Vltima † glo.ponit opi.ſignat literæ
5 contrarium,& remittit.¶[*In † glo.ulti.ibi.ſuſpenſus*] quod
credo.T.& Gof. idem Hoſ.cum nec laici ſint excom-
municati,ſupra proxi.reſpon.[*& ibi,ſi quis deinceps*] vbi
de hoc,& ſupra de renun.quod in dubijs.& habẽt lo-
cum hæc iura,ubi laicus dat eccleſiam in titulum : ſe-
cus, ſi in proprietatem.ſecundum Vincen.

ANNOTATIONES.

a ¶Super glo.nil dixit. Facit quod no.Io.An.de elec.quòd ſicut, ſu-
per uerbo,aſſenſum, & de præben.dilectus, el.3.gloſſ.prima præ-
ſentatione, & infra eodem nobis.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ſecundo loco à patrono ſucceſſiuè poſt primum ſi inſti-
tutus ſit, ualet inſtitutio.*
*Patronus eccleſiam clerico, uel eccleſiæ ſine conſenſu epiſcopi do-
nare non poteſt.*
Comparatiuum pro poſitiuo hic ponitur.
2 *Poſſidentis meliorem conditionem ut intelligatur hic eſſe, & quã
od non ſit melior, remiſs.*
Patronus minus dat præſentando, quàm prælatus conferendo.
3 *Per uerba præſentis temporis, an præteri loquatur in contractu ta
bellio, non curandum, ſicut an in prima, uel tertia perſona loqua-
tur.*
4 *Eccleſia in proprios uſus à patrono concedi non poteſt.*
Patronatus ius tranſit in eccleſiam donando.
Intentio eſt contrahentium attendenda.
5 *Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortititur effectum,
& num.7,*
6 *Epilogus, & ſuffragium, nu.7.*
Sententia à non ſuo indice lata non tenet.
8 *Præſentatus à patrono remouet quemlibet alium iuſtitntum.*

CAPVT V.

1 QVòd autem. C.Si † patronus laicus
ſucceſſiuè præſentauit
duos: & ſecundus eſt ab epiſcopo inſtitutus,
ualet inſtitutio. ſecundò ꝙ patronus eccleſiam cleri-
co,uel eccleſiæ ſine conſenſu epiſcopi donare nõ po-
teſt.& diuiditur in duas partes. ſecunda ibi, Decetero
[*Idoneus*] de non idoneo nõ erat quæſtio. Pe.de.& Ab.
[*Præſentatus*] à patrono. Innocen.[*Admiſſus*] nec repul-
ſus, ut maior ſit dubitatio [*Melior*] i. bona [*Poſſidentis*]
2 & ratione † poſſeſsionis, & ratione canonicæ inſtitu-
tionis. Ala.quia plus iuris dat prelatus conferendo, q̃
patronus præſentando, ſupra de offi.le.dilectus. Tan.
Quando non ſit melior poſsidentis conditio,dixi inf.
de regu.iur.in pari, lib.6. [*Ratum non eſt*] hoc eſt uerum
quantum ad hoc,ꝙ repreſentatus adminiſtrare poſsit
3 [*Conceſſi*] per hoc † patet ſecundum Hoſti. Pe.& Abb.
non eſſe curandum, an tabellio in cõtractu loquatur
per uerba præſentis temporis, an per uerba præteriti,
ſicut nec curamus,an loquaꝶ in prima, uel tertia per-
ſona,ſupra de conuer.con.dudum,ubi de hoc, & inf.
de uerb.ſigni.abbate.uide quod ibi dicam ſuper gl.ex
4 hoc,in fi.[*Dedi*] non ius † patronatus,ſed eccleſiam in
proprios uſus, quod non poterat. Inno. [*Eccleſiam*] in
qua nullum ius habet,infra eo.illud. Hoſtiẽ. [*Videtur*]
quò ad eccleſiam tranſit tamen ius patronatus,quod
donare intendebat ſecundum Vin. uel ſecũdum Phi.
nil agit propriè: quia eccleſiam intendebat conferre,
& non ius patro.& facit quod no.infra c.illud, in 1.gl,
5 [*Pro non dato*] no.hic,& ſupra prox.reſpõ.ꝙ non † præ-
ſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effe-
ctum: Vnde,ſi quis ſine cauſa in poſſeſsione inductus
expellatur, expulſor non teneꝶ ei ex illo edicto, ne uis
fiat ei,qui in poſ.mit.ff.ne uis fi. ei qui in poſ.mit.l.j.§.
hæc uerba.ff.qui.mo.pig.uel hypo.ſol.l.ſi debitor. Vi
6 ¶Secunda † glo.quærit,ponit ſolutionem. La. ¶Vlti.
7 glo.ſignat contrarium.¶[*In † prima glo.ibi, Quoties*] uide
de dona.paſtoralis, ſuper.1.gl.¶[*In 2.ibi.§.ulti.*] uide de
dona.paſtoralis,ſuper.1.glo. ¶[*In ulti.glo.ibi,traditio*] ui-
de infra eo.cura, in ulti.gl. [*& ibi.l.1.*] fruſtra quis ue-
retur ſententiam ab illo latam, qui ferre non poterat
[*& ibi.l.2.§.ulti.*] damnatus dicitur, qui damnatus eſt
ab eo,cui damnandi ius fuit, & ubi damnatio tenuit
8 [*& ibi.l.una*] uide de of.uica.ſua, ſuper.3.gloſſ. ¶[*In † 1.
glo. in fi.*] Si uerò laicus præſentans non uariaſſet,præſ-
ſentatus ab eo remoueret quemlibet inſtitutum, de
re iu.cum Bertol. ¶[*In glo,ulti,ibi,cura*] ibi ſoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Aduocati non æquum habent onus & honorem ex conſuetudine.*
Patronatu ius eſt annexum ſpirituali, & nequit uendi.
2 *Verba uniuerſalia reſtringuntur ad licita.*
3 *Spoliare hic quomodo accipiatur, & quando ſonet in malum.*
De facto procedi à iudice quo caſu liceat, in fi.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.5.*
Eccleſia an tota deliquerit, quando uidendum.§.fin.

CAPVT VI.

QVia clerici. Non indiget ſumma,
nec diuiſione [*Aduoca-*
1 *tias*] aduocati † ſecundum diuerſas cõſue-
tudines plus, uel minus habent oneris, &
honoris ideò autem uendi non poteſt: quia annexũ
eſt ſpirituali, ut infra eo.de iure.1.q.3.ſaluator [*Quocun-
que modo*] illicito, ne ſit contra, infra eo.cum ſeculum,
ſecundum Hoſt. [*Vt poſt modum*] licet decre.ad hoc al-
2 legetur, quòd † ius patro.uendi non poteſt:tamen de-
cre.uidetur hoc prohibere, cum ipſum ius emebatur
ad hunc finem, ut filij, uel nepotes &c.quod uideba-
tur ſimoniacum [*Eoſdem*] clericos (*Taliter*) ſ.titulo em-
3 ptionis (*Spoliando*) i.priuando † per ſententiam. Nam
ſpoliatio ſonat in malum,& in actum uiolentum.pri
uatio uerò in actum iudicialem,ſecundum Gof.uide
quod dixi de reſti,ſpo.conquerente.in prin. uel dic,ꝙ
ideò hoc dicit : quia ex quo aliquis contra inhibitio-
nem epiſcopi talia facit, non ordinatur iudicium cõ-
tra ipſum : ſed ſicut de facto proceſsit, ſic de facto ta-
men per iudicem proceditur contra eum. Et ideò nõ
dicitur priuari, ſed ſpoliari, vt hic, & ſup.de pac.cũ cle-
rici,& de hoc dicam,infra de ſimo.licet Heli.ſecundũ
4 Hoſti. ¶Secunda † glo.reſpondet per contrarium de
decre.infra proxi.¶Tertia reſpõdet per quæſtionem,
quam ſoluit,ſignat contrarium,& ibi remittit. ¶Vlti.
gl.quærit, & ſoluit: infert aliam quæſtio.arguit nega-
5 tiuè,& illud tenet.¶[*In † gl.1.ibi,uel patronatus*) quod pa-
tet ex eo:quia,ut dicit textus,ad hoc emebatur,ut fie-
ret præſentatio ſecundum Innocen.¶[*In glo.licet,ibi,ſa-
tis credo*) Tan. Inno.hic contra. Sed cum Ber.concor.
Vin.Goff.Phi.& Hoſtiẽ.Nec ob.hæc decre.in qua ius
patronatus fuerat illicitè acquiſitũ (*& ibi, Præſentare*)
ſed non intrudere : & ſic loquitur contrarium ſecun-
dum Vin. ¶[*In glo.ulti.ibi, in atrio*) per quæ iura dixit In-
a no. quòd eccleſia libera erit [a] ab aduocato (*& in fin.*)
Satis congruè diſtingui poſſet, an deliquerit tota ec-
cleſia nec ne, iuxta no.de ordi.cog.cum dilectus, in 4.
glo.de ſimo.de hoc de reg.iur.delictum, libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶Eccleſia libera erit. Vide gloſſ.ſuper uerbo, eidem, in capitulo
primo, eodem titu.libro ſexto, & infra de pœnis, in glo.4.& ſu-
per illa per Ioan.And.& infra eo,ſignificaſti, in fi.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Patronatus ius ſi non fuerit exceptum, tranſibit cum uniuerſitate, & in quem, & nu.2.& 3.*

2 *Eccleſia ad firmam dari, uel locari poteſt in temporalibus, & quã do non tranſeat per aliquem titulum, & num.3.poſt med.& in nullius eſt bonis.eo.nu.2.*

Per pignoris contractum quæ tranſeant in creditorem.

In quibus conſiſtat.

3 *Gradatim eſt conquerendum.*

Cum uniuerſitate temporali an & quæ ſpiritualia, uel eis annexa tranſeant; & è contrario, & nu.7.

Verbum uniuerſale referri non debet ad ea, quæ ſunt penitus alterius naturæ, uerſ.imò plus.

Vniuerſitatem quando quis alienare dicatur, uerſ.dixit etiam.

Villa, caſtrum, hæreditas, ſunt nomina uniuerſalia, ibid.

Vniuerſalis reſoluitur in ſingulares & quando, ibid.

Per itineris, uel aditum quando mihi ius acquiratur, cir.fin.

4 *Patronatus poſſeſſione qui eſt, præſentat, & nullus ſi ſit in ea, quid iuris, & nu.7.§.prim.*

A contrario argumentum quo caſu hic uacet, cir.fin.

5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu.6.7.*

Poſſeſſor an ſua poſſeſſione priuandus lite pendente.§.1.

Cap.quia res.11.quæſtio.1.intellectus.

C A P V T VII.

1 EX literis. C.Si † non fuerit exceptum
ius patronatus, tranſibit cũ
vniuerſitate in eum, in quem trãſit ipſius
utile dominium. Et diuiditur in duas partes.in prima ponitur querela epiſcopi. in ſecunda dã-
tur ſibi iudices, & inſtruũtur, quomodo debeant cau
2 ſam diffinire.ſecũda ibi, Man.[*Ad firmam*] eccleſia † per
ſe locari poteſt, uel ad firmam dari, ut patet ſupra de
religio.do.cum uenerabilis, in tẽporalibus, ſupra de
iureiuran.querelam. Et eſt ratio ſecundum Gof.quia
cum locatur, dominium, & poſſeſsio retinetur: per
aliquem enim titulum, per quem transferetur dominiũ, per ſe non tranſiret eccleſia ſecundũ eum. Quod
intelligendum eſt ſecundum Hoſt.de titulo non gratuito.per donationem enim tranſit etiam per ſe, ſup.
de dona.conſultationibus, & c.paſtoralis. Villa uerò
cum temporalis ſit, & locari, & obligari, & uendi per
ſe poteſt, & eccleſia ibi ſita cum ipſa uniuerſitate trã-
a ſit, [a] niſi excipiatur, ut hic. Eccleſia tamen titulo pignoris in alium non transfertur. & eſt ratio ſecũdum
Gof.Quia per contractum pignoris tranſit poſſeſsio.
Creditor enim poſsidet quo ad oĩa ꝑter qua ad duo
ſ.quo ad uſucapionẽ.ff.de acquir.poſ.l.1.§. per ſeruũ.
& quò ad uitandam ſatiſdationem. ff.qui ſatiſda. cog.
l.ſciendum.§.creditor.eſſet autem abſurdum, ꝙ poſſeſsio eccleſiæ tranſiret per ſe in poſſeſsionem creditoris. uel ſecundum Hoſtiẽ.alia eſt ratio: quia pignus
non cõſiſtit niſi in his, quęquis de bonis ſuis facit obnoxia.C.quæ res pig.obli.poſ.qui filios, & patet ſupra
de pignoribus. c.1.& 2. Cum ergo eccleſia in nullius
bonis ſit.ff.de rerum diui. in tantum.§.ſacra, patet, ꝙ
à nullo poteſt obligari [*Abbatiſſa*] aſſerens ſe patronã
3 [*Eidem*] epiſcopo Saletherien.[*Archiepiſcopum*] ſic † gradatim eſt conquerendum.16.q.7.filijs. Vincen. Erat
enim iſte metropolitanus huius epiſcopi, & ſic eius
iudex, de of.ordi.paſtoralis, ſecundùm Phi.[*Non excepto*] ſcias, ꝙ alienata uniuerſitate etiam per laicum, &
in laicũ tranſeunt iura, quę poſſunt per laicos poſsideri, vt ius patro.& an tunc noceat iuris patro.expreſsio,
dicam, infra c.uno, lib.6.in glo.2.& ius ſepulchi.ff.de
contrahẽ.emp.l.in modicis. Secus in decimis, & alijs
iuribus merè ſpiritualibus. Illa enim cum uniuerſitate non tranſeunt. Rationabile enim eſt, ꝙ quæ poſſideri poſſunt per transferentem, tranſeant: quæ uerò
poſsideri non poſſunt, non. Eſt etiam alia ratio ſecũdum Inno.quia cum ius patronatus non ſit merè ſpirituale, ſed partim temporale, non eſt mirum, ſi annectitur temporalibus, & tranſit cum ipſis, ar.ſup.de arbi.ꝑ tuas, de offi.dele.ſuper quæſtionũ.§.ſi uerò duo.
Decimę uerò & alia ſpiritualia iura. cum in nullo cõmunicent temporalibus, per conſequens nec eis poſſunt annecti, nec cum ipſorum uniuerſitate tranſire,
etiam ſi dicat laicus, uendo tibi villam cum omnibus
ſuis iuribus: quia ſpiritualia non ſunt iura temporalium, & faciat ad ea, quæ dixi, ſupra de reſcrip.ſignificauit, ſecundum Hoſt.& facit ſupra de rerum permu.
ad quæſtiones. Imò plus dixit Inn.ꝙ ſi eṗs dicat, uendo tibi, uel dono talem uillam meã temporalẽ, & omnia iura, quæ ibi habeo, non tamẽ intelligitur donaſſe decimas, vel alia iura merè ſpiritualia. nã illud, oĩa,
referri non debet ad ea, quæ ſunt penitus alterius iuris & naturæ, q̃ ea, quæ principaliter transferuntur, faciat ergo de illis, ſi eas donare vult, mentionẽ expreſſam: aliàs in generali non ueniũt.ad hoc de offi.lega.
ꝙ tranſlationem. Hoſti.tamen in caſu conuerſo dixit
cõtrariũ, ſ.ꝙ merè tꝑalia cũ uniuerſitate ſpũaliũ trãſferant, dũmodò ipſa tꝑalia ad transferentẽ pertinant.
ad hoc ff.de rei uen.quæ religioſis, & in eo, quod legitur & no.de reſcrip.ſedes, & ſ.de arbi.per tuas, de conſe.eccle.uel alta.quod in dubijs inf.qui fil.ſint legi.per
uenerabilẽ. Dixit ẽt ipſe Hoſti.ꝙ licet, quod dictũ eſt
de eṗo donante uillã, uel caſtrũ, in quo eſt eccleſia, ſit
verũ qđ dixit Inn.cũ donat laico, ꝙ non trãſeãt decimę, uel eccleſia, ad hoc.ſ.de deci.ad hæc, & c. quãuis
& c.ꝓhibemus: ſecus tñ, ſi donat eccleſiæ, uel religioſo loco: quia tũc oĩa tranſeunt, ad hoc.ſ.de dona.cõſultationibus, & c.cũ dilectus, in fi.& c.paſtoralis.& ſecũdũ hæc intelligatur qõ Veneri.91. fatetur ipſe Inn.
& Hoſ.ꝙ ſi ſit ius aliquod habens in ſe pariter ſpũalia
& tꝑalia, ſicut eſt præbẽda, quæ quã do q; habet & poſſeſsiones, & decimas, & doneť alicui eccleſiæ cũ ſuis
pertinentijs, hoc caſu oĩa ſpũalia & tꝑalia ſimul transferũtur: quia oĩa ſunt ſpũalia, & ſpũalibus annexa. Dixit etiam Inn.ꝙ ſi qs uendat oĩa iura, quę habet in aliqua uilla, cũ tñ uilla non ſit ſua, ſed habet ibi fundos,
& aliqua iura, & ius patronatus, ꝙ in tali cõtractu nõ
tranſit ius patrona. Eſt enim neceſſe ẜm eũ ad hoc, ut
trãſeat, ꝙ res talis ſit, quæ etiã ſine expreſsione uniuer
b ſitatem, & ius illud contineat, ſicut uilla, [b] uel caſtrũ,
quæ in ſe continet iuriſdictionẽ, honorẽ, diſtrictũ, &
ius patro. ad hoc.ff.de uer.ſig.pupillus.§.territorium.
Vnde in caſu prædicto, qñ dicit, Vendo tibi oĩa iura, q̃
habeo in tali uilla, reſoluiť uniuerſalis in ſingulares,
ac ſi diceret, Vẽdo tibi hoc, & illud. Cum autẽ ius patrona.uendi non poſsit, ſub tali prolatione non tranſibit. Si tamẽ eſſet aliquod ius uniuerſale, quod multa iura in ſe contineat, ut hæreditas, cũ illo bene tranſit ius patrona.ar.ff.de peti.hære. item uidendũ.§.fi.&
duabus.ll.ſequentibus. Non ſufficit ergo ſola uniuerſalitas uerbi: aliàs ſequeretur, ꝙ habẽs ſolũ ius patronatus, illud uenderet dicẽdo, Vẽdo oĩa iura, quæ habeo in ciuitate, uel in prouincia: uel vendo oĩa bona
mea, licet Roſ. bene hoc ultimo caſu dicat ius patro.
c tranſire in libel.[c] hoc ti.uer.Itẽ transferť ultra.ſed hoc
non placet, & tene quod.ſ.dixi. Plus dico quibuſdã videri, ꝙ ſi hæres uẽdat hæreditatẽ, ꝙ ius patronatus nõ
tranſeat in emptorẽ: quia licet hæres adita hæreditate
ſtatim omnium rerum ſingularium dominium habeat.ff.de acqui.poſ.cũ hæredes, in prin.de peti.hæredi. item uidendum.§.fi.cũ l.ſeq.nõ ſic in emptore hęreditatis, in quẽ ſingulariũ rerum dñium non tranſit
d ſine ſingulari illarũ traditione[d].& ſic ius patro.ſingulariter ex illo titulo per traditionẽ tranſiret cũ uniuerſitate, quod eſſe non poteſt, ut dixi. Primum patet in
l.qui tibi, C.de hære.uel actio.uen.ad hoc facit, quod
no.infra eo.cũ ſeculum, ubi de nouo hærede dicitur.
poſſet tamen dici contrarium, cum conſtet hęreditatem eſſe ſignũ uniuerſale.Item conſtat emptorem habere vtilẽ etiã ſine ſucceſsione, ſecundum gl.C.eo.ti.l.
emptor, licet quidã contra. Item conſtat, ꝙ uenditor
tenetur tradere, quod tradi poteſt: aliàs perſecutionẽ
cedere.ff.eo.l.2.§.perueniſſe. Item prout dicit ipſa lex
ſecunda in prin. inter uenditorem & emptorem hęreditatis hoc actum uidetur, ut neque amplius, neq;
minus iuris emptor habeat, quàm apud hæredẽ futurum eſſet, cuius contrarium eſſet ſecundum opi.prędictam. Item quod opp. æquè procederet in emptore caſtri, uel uillæ, in quem tamen nullus negat patronatum tranſire, ut ſupra dixi. Quid ſi quis habet eccleſia: uendit fundum, tranſibit ne eccleſia? non ſecundum Hoſtien. Bartho. in Veneri.18.dicit Tan. dixiſſe
contrarium. Si autem quis in palatio ſuo, quod uendidit, habet capellam, quæ forte habet multa priuilegia, & magnos reditus, uidetur, ꝙ ius patro.cum palatio tranſeat: quia ad capellam non eſt iter, niſi per palatium.ad hoc.ff.de act. emp. ſi mercedem.§.ſi cũ fundum.ff.de contraben.emp.in modicis.ff.de religio.le.
ſi quis. Sed dic ſecundum Inn.& Hoſt.ſecus eſſe: quia
ius patro.haberi poteſt, & teneri, & poteſt quis eo vti,
etiam ſi non uadat ad eccleſiam præſentãdo ad eam,
quod per ſe patet. Aliud uerò in iure ſepulchri, quod
nil ualeret, niſi ad illud porteť, & ibi ſepeliať, & ideò
tranſit, ut in prædictis legibus [*Vel antequam*] ſub.etiam
4 † ſi exceptum fuit ius patro.& habet hoc locum, cum
miles poſsidebat ſecundum Inno.& Hoſti. Dicit Inn.
ꝙ licet ipſe non ſit in poſſeſsione, ex quo tñ nec alius
poſsidet, & ipſe eſt in poſſeſsione uillæ, ꝑſentabit, qđ
prius dictum plus ſi placet [*Militis*] qui erat in poſſeſſione, uel quaſi ipſius iuris, infra eo.cõſultationibus:
ſecus, ſi nec de proprietate, nec de poſſeſsione fidem
feciſſet, de re iudi.cum Bertoldus.Hoſti.[*Illi*] abbatiſſæ.ſ.non ſic econuerſo.quia obtinente milite non ꝓpterea de temporalibus ſibi reſpondebit, ut patet inf.
eo.præterea, ſecundum Hoſti.[*Reſpondere*] ſ.ne res dilapidarentur.Vin.uel diſtingue, quo iure ſpectet ius patronatus ad mona.ut no.ſup.de præben.de monacis.
5 ¶ Prima † glo ponit opinio. ¶ Pe.glo.elicit duo argumenta, & remittit. Vlti.glo.reſpondet per quæſtionẽ,
An is, cui mota eſt quæſtio &c.arguit negatiuè ꝑ hoc
c.ponit opi.contrariam, ſoluit dupliciter, & reſpõdet
ad contraria. Iterum reaſſumit opi.contrariam.in fi.
6 obijcit, & ſoluit. ¶ [*In* † *glo.pe.ibi.§.3.*] uide de re iudi.cũ
7 Bertoldus, ſuper ulti.gl. ¶ [*In prima* † *glo.ibi, quidam*] ẜm
Inn.[*& in fi.*] ubi de hoc in ulti.glo. ¶ [*In glo.ar.conceſſum, in fi.*] no.etiã quædã ex generalitate tranſire q̃ ſpecialiter trãſire non poſſent. Sed ꝯ.ff.de pigno.l.obligatione, & ſupra de offi.leg.quod tranſlationem. ibi ſoluitur. Hoſt. ¶ [*In glo.ar.eſt hic, ibi, quoſdam*] ſ.Tan.& Vinc.&
Goff.qui dicunt.c.quia res, non obſtare: quia prohibet per translationem dominij tantum: & horum dictum magis placet Inno. Pe. de.& Abb.Hoſti.remittit ad ea, quæ notauit in ſumma, e.ti.§.quod iuris, uer.
ſi uerò quæſtio, & ſeq.& infra c.conſultationibus [*& ibi, eorum uox*] ſed hoc fuit ex uirtute proteſtationis cõtra eos factæ, cui ipſi clerici conſenſerũt, ut ibi no.[*& ibi, moueatur ei quæſtio*] niſi de hoc moueatur ei quęſtio,
an poſsideat, uel non: & in hoc caſu dixit loqui hanc
decre.ut no.3.q.6.hoc quippe, in glo.pen.& no.in decre.ſtatim alleg.& Phi.tenet hanc opi.Io.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶ Vniuerſitate tranſit. Si referas hoc etiam ad obligationem, facit pro opi.Tancre.de qua, de re iudi.cum Bertoldus, in glo.fi.& tũc quod hic ſequitur, intelligatur de pignore ſpãli, nõ uniuerſitatis.

b ¶ Sicut uilla. Ad iſta uide Bar.in rubrica.ff.ſo.matri.& faciunt ad no.in l.ſi quis per libertatem, ff.de peti.hæred.& in l.ſi poſt, ff.de excep.& uide no. Bal.in le.fina. C.de edicto diui Adria.tollen.in quæſtione fin.

c ¶ Tranſire in libel. Vide Bar.in l.ſi quis ſeruum.§.fi.ff.de l.2.& in l.princeps, ff.de uerbo.ſigni.

d ¶ Illa traditione. Vide glo. in l.1.ff.de uſucap. per do. & in l.1.ff. pro ſoc.& uide Bal.& do. Bar.de Sali.in l.traditionibus, C.de pac.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiæ conceſſio clerico, uel religioſo loco à laico facta quãdo obſtet, ut alia. uel præſentatio non ualeat, & nu.6.& 7.*

2 *Ob eius conceſſionem quo caſu incurrat excommunicationem, & utram, & in ea quid ueniat.*

Cap. Deinceps, & c.conſtitutiones 16.q.7.intellectus.

Per patronatus iuris donationẽ quæ alia donata intelligantur.

3 *Licet, pro quamuis.*

Liberi appellatione quid ſignificetur.

Suppletio contextus fit hic.

4 *Patronus quibus caſibus præſentare non poſſit.*

4 *Epilogus, & additio gloſſarum, & nu.6.7.*

Quod potuit, noluit, & quod non potuit, uoluit, exemplum hic.

Implicitum hic non ualet, quod ualeret explicitum.

7 *Patronatus iuris donatio quando ualeat, & quæ in ea concedenda ponderari debeant.*

Item Religioſi loci.

C A P V T VIII.

ILlud prætermittendũ.
Caſus hic, & infra cũ laici, & c.ſuggeſtũ.
1 Si † laicus clerico, uel religioſo loco concedit eccleſiam ſine cõſenſu epiſcopi, non ob.tali cõceſsione, quæ non ualet, ad ipſam, cum uacabit, poterit præſentare, & eam de conſenſu epiſcopi alteri eccleſiæ conferre. & diuide in duas partes. ſecunda ibi,
Licet [*Epiſcopo eccleſiam*] innuit de conſenſu epiſcopi
eccleſiam per laicũ poſſe donari, & ſufficit ſolius epiſcopi ſine ſuo capitulo conſenſus in hoc caſu ſecundum Vin.ad hoc, ſupra de his, quæ fiunt à prælato, cũ
apoſtolica.& adde quod dixi, infra eo.cura. Sed quomodo laicus, qui eccleſiam poſsidere non poteſt, poteſt illam concedere? poteſt dici ſecũdum Vin.& Inno.hoc intelligi de laicis potentibus, qui de facto tenent eccleſias.unde ad hoc, ut ab illis remoueantur,
conceditur, ꝙ illas de conſenſu epiſcoporum religioſo donare poſsint.ad hoc.16.quæſtio.1.cap.vlt.& q.7.
decimas, & c.de eccleſijs [*nemini*] & in præ.decre.cum
2 apoſtolica.& ſic † etiam ſol. contrarium de cano.16.
quæſtio.7.ſi quis deinceps, & c.conſtitutiones.in quibus dicitur, laicum conferentem eccleſiam excommunicatum eſſe minori excõmunicatione. Loquuntur enim, cum laicus cõcedit eccleſiam in prælaturã,
uel præbendam, hic in proprietatem, ſecundum Inn.
uenit autem in hac cõceſsione, quod habes, ſupra de
dona. paſtoralis. Vnde etiam dixit hic Vincẽ.ꝙ ſi laicus donans eccleſiam præter ius patronatus ibi percipiebat aliqua tẽporalia, ꝙ illa donaſſe videtur, ar.decre.prædictæ [*Non uacante*] maxime.T.ſecus, ſi ius patro.infra eo.c.Ro. [*Laici*] qui eccleſiam iam contulerant, non interueniente auctoritate epiſcopi. Hoſtiẽ.
[*Inſtitutionem*] factam per diœce.ad repreſentationem
patroni, qui eccleſiam iam contulerat [*tum quia laicus*]
hæc ratio ſola ſufficiens eſt & uera, nec ualet, ſup.pro
3 xi.ut etiam dicit gl.[*Licet*] pro † quamuis.& facit contra opi. glo.iſta aduerſatiua [*Liberam*] etiam ſine conſenſu epiſcopi. & hoc habet ſignificatio huius uerbi,
ut probatur de præben.de multa, & eo.ti.licet epiſcopus, lib.6.& uide quod ibi dicam. Sed forte glo.intellexit.i. ſine peccato, & ꝙ mereretur ex hoc [*Vacante*]
maximè,

maxime, ut dictum eſt,|ſupra [*Fratrum*] quorum loco
conceſſum eſt ius patrona.[*Rigorem iuris*] de gratia ta-
men inducti & tolerati ab eccleſia, & ſic concor.ſup.
cap.3.in prin.ſecundum Hoſt.[*Irritanda*] hoc† uerum,
4 niſi ipſi fratres fuiſſent negligentes,infra c.cam te;vel
præſentaſſent indignum, de ſup.negli.præ.cap.3.alias
c.2.§.fi.uel niſi collatio facta ſit auctoritate papæ, uel
legati ſui de latere, ſupra de offi.l.dilectus ,|ſecundum
Hoſt. & infra eo.cum dilectus. non ob.ꝙ à laico hoc
ius habuerint,ſupra de præben.dilectus.3.infra eo.ca-
pitulo vno,li.6.¶Prima†gl.ponit opi.¶Secunda glo.
5 arguit,alle.duo iura,& tria alleg.in cōtrarium. ¶Vlt.
glo.quærit,ponit opi.Vin.& reſpondet.c.qđ Vin.alle.
6 ¶*In† glo.prima ibi,Quidam*] Innocen.ſ.[*& in fi.*] Dicebat
Phi.ſup.eo.ꝙ autem,in fi.ꝙ eccleſiam nō dedit, quia
non potuit.ius patro.non dedit,quia id noluit,vel nō
expreſsit.ad idem,ſupra de of.dele. cum ſuper.C.ſi qs
al.uel ſi multum intereſt.;ubi maritus non acquiſiuit
actionē empti uxori:quia non potuit.unde dixit Vin.
ꝙ hic non ualet implicitū, quod ualeret explicitum.
C.de hære.inſti.nec apud.¶*In glo.2.ibi,auditis*] ibi,ſolui
tur [*& in fi.*] ibi ſoluitur. ¶*In glo.hæc litera, in fi.*] dic ut
7 infra e.c.uno,li 6.¶*In glo.ulti.ibi, quòd ſic*] & tenet† Da.
& Inn.hic , qui dixit etiam ſine cōſenſu epiſcopi illud
poſſe etiam laico donari.Phi.hic contra alleg.infra e.
præterea,Hoſ.dicit ius patro.de conſenſu epi cuicun-
que poſſe donari ꝯ.e.nullus, & c.præterea.ſine cōſen-
ſu epi non niſi eccleſiæ.Remittit tamē ad ea, quæ no-
tauit in ſum e.ti.§.qualiter transferantur , uer. dona-
tio,& ſeq.ibi tamen non diſtinxit, an clericus recipe-
ret nomine eccleſiæ,uel non.Goff.idem,dicēs ius pa-
tro.ſine conſenſu epi priuato donari non poſſe.ad de
cre,ex inſinuatione, dicit ſubaudiendū illud fuiſſe de
cōſenſu epi. Idem etiam vř tenere de loco religioſo ,
alternatiuè tamen,dicens ꝙ ſm id illud, licet,reſpicit
non proximū , ſed quod dictū eſt de re non uacante,
& per omnia ſic alternatiuè illud no.in ſum.eod.ti.§.
ſed nūquid ſine auctoritate.in decre.autē,ult.ſ.de cō-
ceſ.præ.fatebatur,ꝙ ſicut ex teſtamento relinqui pōt
in coniunctū,& extraneū,ſic etiam pōt donari.tamē
an ſit tunc neceſſarius conſenſus epi , remittebat huc
circa tex. uide quod dicam.ꝯ.eo.cū ſeculum.T.etiam
licet hic uideatur tenere , ꝙ etiā eccleſiæ donari non
poſsit ſine conſenſu epi:tamen inf.e.ex inſinuatione,
tenet,ꝙ ſi cōditio eccleſiæ deterior efficitur, tunc nō
ualet donatio facta per patronum in priuatū ſine cō-
ſenſu epiſcopi,ut ſi deterior patronus datur , & ſic lo-
quitur.c.præterea. aggrauať enim ſeruitus , ad hoc.ff.
de ſerui.urba.præ.le.ſeruitutes.§.ſtillicidiū. alias bene
ualet,ut ibi, Prima opi.ꝙ donari poſsit, facit quod di-
xi.ſ.de loca.potuit,ſuper.3.gl.Credo,ꝙ non poſsit do
a nari priuato [a] ſine cōſenſu epi per prædictā decre.pre-
tereà,& per decre,unā.inf.e.t.li.6,quæ innuit hoc ſpe-
ciale in eccleſia.uel religioſo loco:& tūc puto, ꝙ epš
in conſenſu præbendo habebit duo pōderare. primū
ſ.quia uti debet diſtinctione,& uidere,an expediat ec
cleſiæ, uel non.ſecundo quia multum mouet ad hāc
opi.timor fraudis, uel fictæ uenditionis , ar,inf.de di-
uor.quanto, ad fi.de hoc inquiret, quam ſi inueniat,
denegabit conſenſum,ſi.de elec.prouida,libro ſexto.

ANNOTATIONES,

a Donari priuato, Si pater donat alteri laico ſine conſenſu epiſco-
pi patronatum,& ante conſenſum epiſcopi moritur , electo filio
hærede , poſt aditionem hæreditatis per filium factam conſenſit
epiſcopus primæ donationi, quis erit potior in iure patronatus ,
an filius,an donatarius,uide pleae in deciſio.nouis illorum de Ro
ta concluſione. 136.

SVMMARIVM.

1 *Per patronos nouos inſtituti in eccleſiis nequeunt mutari , nec ui-*
ciſſitudines eccleſiarum per eos fieri .
Ordinationes pro inſtitutionibus .
2 *Prouinciam poteſt diuedere princeps .*
Diœceſeos ſtatus per eius,uel religioſorū diuiſionem non mutatur.
3 *Nomina in quo iudicio non diuidantur , ſed adiudicentur .*
Patronatus ius non diuiditur, ſed in ſolidum permanet apud oēs.
4 *Viciſitudines quomodo hic ſumantur .*
Viciſſitudo in præſentando quando admittatur .
5 *Epilogus gloſſarum .*

CAPVT VIIII.

1 QVerimoniam. C.Inſtituti† in ec-
cleſijs,per nouos
patronos mutari nō poſſunt, nec viciſsitu
dines eccleſiarum per eos fieri . & duo sūt
dicta. ſm ibi , & uiciſsitudines [*Secundum humanam*] qđ
eſſe pōt his modis,qui no.infra eo.cum ſeculū[*Ordina-*
tiones] i. inſtitutiones . nouus enim patronus uolebat
commutare rectorem,quod omnino prohibetur, &
concor.ſ.de offi.uica.c.3.ſm Hoſt.[*Mutentur*]per hoc
2 c.& per iura,quæ gl.allegabat,patet † ꝙ licet princeps
diuidat vnā prouinciā,quod pōt.ff.de offi.aſſeſ.l.ſi ea-
dem,diœceſum tñ ſtatus non mutať, & de hoc ſup.de
paro.ſuper eo,& multo minus ſm Ho.per diuiſionē,
quā inter ſe faciunt religioſi, qui ſepe mutāt quadra-
ta rotundis,& econuerſo.Item prout† dixit Gof.quā-
uis nomina in iudicio famil. erciſ. non veniant diui-
denda.ff.fa.er.l.2.§.fina. & l.hæredes.§.j. & C.fami.er.
l.ea quæ, ueniunt tamen diſtribuenda , & adiudican-
da.ff.fa.erci.le.3. non ſic in iure patro. quod nec diui-
ditur,nec adiudicatur,ſed inſolidum parmanet apud
omnes ſm eum.de hoc ſup.c.1. [*Et viciſſitudines*] repe-
te,abſurdum † vř omnino,ut & exponebat Vin.i.mu
tationes , uel grauamina. Inno.intelligit de tali uiciſ-
ſitudine,cum.ſ.ordinant,ꝙ unus ſit patronus uno an
no , & alius alio ſaltem quo ad actus præſentationis.
Non enim licet laicis talia iura ſua auctoritate inter
ſe diuidere , ſed auctoritate diœceſani dixi hoc fieri
poſſe,ſicut & Dauid inter filios Aaron diuiſit eorum
miniſtetia.i.paralipo.24. & de hoc ſupra capitulo pri-
mo.Tu dic,ut in cle.eo.ti.plures. Item tales uiciſsitu-
dines interdū ſeruantur in ſingularibus perſonis col-
legiorū.quod dic ut infra de præ.c.ult.lib.6.uel dic ſe-
cundum Hoſti.ideſt uiciſitudines, quæ omnino pro-
hibitæ ſunt,niſi ſm legiť ꝙ & no.ſup.de rerū pmu.q̄-
5 ſitū.¶Prima † glo.exponit ſignat contrariū,& ſoluit.

SVMMARIVM.

2 *Stiborius quam hic fuit , & eius contemplatione quid fuerit Io.*
And.
Euacuatum, dictio quid ſignificet, in fin.
2 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum,nu.3.*
Pęnitentiæ locus quibus ſit caſibus ad eoitationem pęnæ ex utro-
que iure , & num.4.
4 *Additio gloßarum.*
Perſeuerantia aggrauat .
Attentatum delictum pro conſumato quando habeotur , remittit.
5 *Contra factuu ſuum an quis poſſit uenire, remittit aliò .*

CAPVT X.

CVm laici. Sūma, ut dixi.ſ.c.illud.&
diuiſione non indiget.vel
dictū ponit, cuius rōnē ſubdit ibi, Non.n.
1 & quia† uir multæ reuerentiæ.d.Stiborius
quōdā.d.Stiborij tūc plebanus ſanctæ Marię Olomo-
cen.diœce.nūc profeſſus ordinis Cartuſien.examina-
tus fuit ſuper hac decretali , ipſam famoſam reddā ex
eo,qđ ſuper gl.tracto ipſius cōtēplatione , quē ualde
reuereor [*Eccleſias*] quas cōcedere nō pñt.de hoc.ſ.c.
illud[*Alios*]clericos[*Ad eaſdam*]eccleſias [*Et illi*] ultimi
[*Priori*]ſignat Inn.ꝯriū de decr.cōſiderauimus,ſup.de
elec.remittēs ad ea, quæ notauit de re iudi.cū Bertol-
dus

dus [*Euacuata*] ideſt uacua pronunciata, ſeu reputata.
2 Hoſt.¶Prima † gl.ponit bro.ꝙ licitū ſit pęnitere:alle.
9.iura.In ꝯrium alle.5.ſoluit ponēdo regulam,& 6.ca-
ſus ꝯ illam.¶Pe.gl.no.alle.tria iura,& unum alle.in ꝯ-
3 rium,& ibi remittit.¶*In† gl.1.ibi,Si minor*]Si minor.25.
annis fuerit rogatus manumittere ſeruum,qui pluris
erat,q̈ legatum, quod recepit, reſtituit legatū, & non
cogitur manumittere [*& ibi.l.2.*] pœnitet,qui dixit ſe
uelle bonis cedere [*& ibi.§ reprobari*] uide de præben.
cum ſm,in gl.pe.[*& ibi.§.ſi uerò depoſuero*]pe.§.eſt,& ui
de in c.bona ſides,ſuper 3.gl.[*& ibi.§.ult.*] domū uen-
dens reſeruauit ſibi habitationem, quàmdiu uiueret,
uel ꝙ emptor ſibi ſingulis annis.10.daret:emptor pri
mo anno.10.dedit.ſecundo habitationem dare pote-
rit[*& ibi,ſi conuenerit*]uide de iud.c.1.ſuper gl.ſed nōne.
4 ¶*In† gl.1.ibi,locus pœnitentiæ*] hoc eſt enim puerile,& in
conſtantiæ aſcribitur.Hoſtiē.[*& ibi,in omnibus delictis*]
iſtud tam generale dictum Vincen. cuius fuit gl. non
procedit niſi in foro pœnitentiali, in quo etiam cir-
cunſtantia perſeuerātiæ aggrauat,ut patet de conſue-
tu.c.fin.in princ.ubi dixi,& de eo,qui dux.in ma.cum
haberet , in fin. cum concor. & facit, quod no. C. de
apoſta.hi qui.C.de nup. imperialis. In foro autem iu-
diciali regulariter in delictis conſumatis pœnitentia
non releuat à pœna:quandoque tamen ipſum atten-
tare, uel inchoare eſt delictum conſumatum,de quo
uide in fin.queſtionis, quam poſui ſuper regu.in pœ-
nis,de reg.iur.li.6.capitulum,ponderet,loquitur quò
ad habilitatem diſpenſandi , quæ non fieret cum im-
pęnitente , de iudi. at ſi clerici. 24. quæſtio.2.legatur,
etiam ſi pœnitentiam ſimularet.l.diſt. ut conſtituere-
tur,& not.de temp.ord.ex tenore.decr. ſi quis presby
terorum, non loquitur de pœna criminis:ſed de pœ-
na contumaciæ, ut plenè not. de elec. quòd ſicut , in
ulti.gloſſ.ex cuius gloſſæ principio notare potes.6.ca
ſus , in quibus etiam ad euadendam pœnam ſufficit
pœnitentia , & duos ibi addidi poſt Vincen. & Goffr.
alius in tutore , qui conduxit vectigal, qui ſatisfacien
do uectigalis, & pupilli rationibus euadit pœnam,C.
ne tu.uel cura. uec.con.l.una. & uide quod ibi not. &
ff.quod me.cauſa.ſi cum exceptione. §.hæc actio.Ad
de tu caſus in auct. ut iudi. ſi.quoquo ſuf. §.ſic igitur.
ubi pœnitet officialis , qui recepit vltra ſalarium : uel
non dicitur ibi , quòd officialis emendet , ſed iudex ,
qui neglexit illum officialem punire,quod prætermi
ſit , emendet illum puniendo . Alius caſus. C. lib. 12.
de deſerto.l.prima. ubi deſertor pœnitet,& ſe proden
do pœnam euadit.ad idem. C. de pœna iudi.qui ma.
iudi. auct. ſed nouo , & ibi concor. in prima gloſſ. ad
idem.C.de crimi.ſtel.l.prima. ubi rem obligatam pri-
mo obligans ſecundo ignoranti ſoluens euadit pœ-
nam . idem in utente inſtrumento falſo : ſecus in fal-
ſante , C. ad legem Cor. de fal. ſi falſo. infra de crimi.
fal.c.pe. de exceſ. præla. inter. Idem in eo , qui celauit
ſeruum fugitiuum , quem tamen intra.20. dies tradit
domino , uel magiſtratui.ff.de ſer.fugi.l.prima.§.pri-
mo . Item hæreticus non relapſus pœnitendo euadit
pœnam mortis. infra de hæreti. c. pe. & c. ad abolen-
dam. §. primo. & ſequentibus, Non puto congruere
caſus,quibus ſi poſt culpam intra terminum iuris,vel
hominis non ſatisfiat , infligitur à iure excommuni-
cationis , uel alia pœna . impedit enim ibi pœniten-
tia , & ſatisfactio , ne nouam pœnam incurrant, quæ
etiam dici poteſt pęna contumaciæ. de primo patent
exempla , de ſepul.c.1.de ſent.excom. quicunque,lib.
6.in clem.de uita, & hone. cleri.c.2.de deci.c.1.de ter-
mino hominis uideas exēpla,quæ ſcripſi de rapto.ex-
communicatum,ſuper ult.gl. [*& in fine*] de alio gene-
5 rali,an † quis poſsit uenire contra factum ſuum, not,
ſupra de elec.noſti,de cleri.coniug.diuerſis.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias religioſi à laicis ſibi conceſſas quando poſsint uendicare,*
uel retinere,& num.2. & 6.
2 *Præſcriptio eccleſiæ quando procedat,& num. 5.*
Si poſt completam præſcriptionem conſtet de malafide , quid iuris,
eod.nu.2. & 5.
Patronatus ius transferri poteſt .
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Iuris plus in alium transferre non poteſt, quàm ipſe habet,& quo-
ties fallat hæc regula,& nu. 6.§.fin.
5 *Additio gloſſarum, & num.6.*
Præſcriptio,uel uſucapio quando ualeat in eccleſiis, & quæ requi-
rantur in eis, & quando comparentur.
Titulum allegare quando non eſt utile. §.In ea.glo.
6 *Aut, pro Et.*

CAPVT XI.

1 CVra paſtoralis. Caſus . Religioſi
† uēdicare,uel re
tinere non pñt eccleſias ſibi cōceſſas à lai-
cis ſine diœceſanorū cōſenſu , niſi legitimè
præſcripſerint,uel poſtea diœceſani cōſenſerint,& tria
facit. primò ponit dictū. ſecūdo exceptionē eius. ter-
tiò eius rationē. ſecunda ibi , Niſi. tertia ibi: Cū enim
[*Legitima*] in antiqua dicebatur,Lōga,& exponebant
quidā,ideſt longiſsima. Alij intelligebāt propriè dicē
tes,ꝙ longa præſcriptio currebat ꝯ epm,licet non cō-
2 tra eccleſiā[*Præſcriptione*]cōtra † de inſti. ex frequenti-
bus,de reg.iur.c.1.lib.6.So.hic præſcribebať eccleſia,
ut proprietas,non ut beneficiū,& per hoc uer.no.ſm
Inn.& Abb. ꝙ ſi finita præſcriptione cōſtet de illegiti
mo titulo, uel de malafide ante cęptā præſcriptionē,
nihilominus rē poterit retinere præſcribens. de hoc,
a ſup.de præſcri.uigilāti, [a] & c.ult.[*Niſi ius*]per hoc bene
patet, ꝙ ius patronatus trāsferre pñt ſm Inn. ¶Secun
3 da † gl.obijcit per locum à diuiſione , & tripliciter ſol
uit.¶Penul.gl. arguit alleg. unum cano. & in contra-
rium unam.l.¶Vltima gl. ponit bro.ꝙ nemo plus iu-
ris &c.alle.5.iura pro.& quinque contra,& ſoluit.¶*In*
4 *† gl.2.ibi,nunquam.2.*] uide hanc, & ſequen. de præſcrip.
ſi diligenti,ſuper glo.penul. ¶ *In gl.penul.ibi.l.penul.*] ui-
de de exceptio. cum uenerabilis, ſuper gloſſ. penulti.
¶ *In ult.gl.ibi.l.nemo*] ſequitur , plus iuris in alium tranſ-
fert, quàm ipſe habeat [*& ibi, Traditia*] ſequitur , non
amplius transfert in eum, qui accepit,quàm eſt apud
eum , qui tradidit (*& ibi , non eſt nouum*) Creditor uen-
dendo dat dominium pignoris, quod non habet (*&*
ibi , Quamdiu) & l.ſi ceſſante . Creditor , cui lex contra-
ctus non reſiſtit , uendit pignus , etiam ſi pars maior
pecuniæ ſibi ſoluta ſit : & ſi quid fraudulenter egit ,
non emptor, ſed creditor conuenitur (*& ibi , Quod no-*
ſtrum) dominus prædij quàmuis uſufructum non ha-
beat,illum cedit (*& ibi,Interdum*) poſſesſionem,quam
quis non habet, alij tradit , ut cum pro hærede poſſi-
dens ante, quàm fiat dominus ab hęrede,illam preca
5 rio rogat,& ibi, exponitur. ¶*In† gl.1.quadragenaria, ibi,*
Ignorabant ius]imò potuiſſent etiam ignoraſſe factum,
ut quia credebant epiſcopum conſenſiſſe. forte falſæ
literę ſuper hoc eis fuerunt oſtenſę:uel habuerunt fal
ſam relationem de hoc ab aliàs fide digno. facit. ff. de
furtis,inter omnes.§.pen.quod uide in ſuf.ſup. de vo-
to,non eſt,& in hoc caſu,prout dicebat Innocen.po-
terant præſcribere pro ſuo , ar. ff. pro donato. l. ſi uir
uxori, & ſufficit conſenſus epiſcopi non tantum, qui
habitus eſt tempore contractus, ſed etiam qui poſtea
acceſsit,infra eo.ſuggeſtū,& à tempore,quo veriſimi
le eſt,eos, uel maiorē partē conuētus bonafide poſſe
diſſe , currit præſcriptio: puta mortuis illis , qui inter-

fuerunt donationi.ad hoc, ſupra de decimis, dudum,
à tempore cõfirmationis incipit currere præſcriptio.
& idem dici poteſt ſecundum Innoc.quando aliqui-
bus de capitulo nomine capituli facta eſſet donatio à
laico, & capitulum credebat epiſcopum conſenſiſſe:
quia tũc pro ſuo uſucapit, uel pro donato.ff. pro ſuo,
l.vltima.Sed obſtat:quia vitioſę poſſeſſioni non uitio
ſa res non accedit.ff.de acquiren. poſſeſ.Pomponius.
§. ultimo. Sed. l. illa poteſt intelligi de re uitioſa affe-
cta,ut eſt furtiua, uel rapta, quæ per quaſcunque ma-
nus tranſeant,pręſcribi non poſſunt: quia uitium nõ
amittunt,inſtit.de uſucap.§.ad hęc.Nam ſi ſit alia res,
licet ſine titulo poſſeſſa,uel detenta,puta ex cauſa de-
poſiti, commodati, uel ſimili, ſucceſſor, qui pro ſuo
incipit poſſidere, bene uſucapit pro ſuo. ff.pro hære-
de,l.plerique.Sed adhuc ob. prælati eccleſias ſic dona
tas non poſſident pro ſuo:quia nõ poſſident ſuo no-
mine,ſed eccleſiæ,& ſic eccleſia, quæ male cępit poſ-
ſidere, nunquam ſibi poteſt mutare ti. neque fidem.
Ad quod poſſet dici, quòd licet prælatus malafide ac
cipiens, malafide poſſideat: eccleſia tamen,cuius no-
mine donatum accipitur, ſemper bonafide poſſidet:
& ſemper,ſi bonus eſt titulus,pro illo uſucapit.ſi ma-
lus,uel nullus,adhuc uſucapit pro ſuo,non ob. mala-
fide, uel iniuſto tit. prælati,niſi res eſſet furtiua,uel ra-
pta:ſed ſecundum Innocen.iſtud ſtare non poteſt per
decre.dudum,ſupra de deci.¶ *In ea. gl. ibi, uſucapiendum*]
& quo ad hoc ęquiparamus uſucapionẽ præſcriptio-
ni noſtræ. in utraque enim requiritur bonafides, ſe-
cundum Vincen. [*& ibi, poſſunt*] infra de re. eccle.non
alie.hoc conſultiſſimo, lib.6. [*& ibi, ſine ſcandalo*] unde
dixit. G. Na. quòd quantum ad præſcriptionem hæc
decre. continet gratiam, & dicit fuiſſe in curia termi-
natum, quòd qui allegat non iuſtum titulum, repel-
latur:ſileat ergo titulum, ſupra de deci. dudum,& ſo-
lam præſcriptionem alleget,ſupra de præſcri.de quar-
ta[*& ibi, ſucceſſores*] ſic intelligit Io. hoc capitulum, vt
not.16.quæſtio.3.ſi ſacerdotes,& Goff.hic,& Vincen.
qui etiam dixit, quòd Hug. dixit, quòd non erat vera
præſcriptio,ſed paratur exceptio abbatibus in odium
epiſcoporum negligentium, & per taciturnitatem
quaſi approbantium. Ph.dixit,quòd ubi eccleſia poſ-
ſidetur ut proprietas, ſufficit conceſſio laici ad præ-
ſcriptionem,& hunc dixit uerum intellectum, Hoſti.
quaſi deridens omnes alias ſolutiones dixit,ꝙ ex quo
donatio incepit à laico,nullo modo ex tali titulo præ
ſcribi poterit, ſup. de deci.dudum,dicens etiam res ec-
cleſiaſticas ſine ti.non præſcribi,ſup.de præſcrip.ſi dili
genti.Quod autem hic dicitur, intelligebat literam re
uolnendo hoc modo.Niſi diœceſani epiſcopi habue
6 rit poſtea conſenſum (*Aut*) pro † &,ſub.poſt talem cõ
ſenſum,legitima fiunt præſcriptione &c. dixit autem
non ſufficere ſolius epiſcopi conſenſum ad plenũ ius
transferendum:imò requiritur etiam conſenſus capi
tuli,de dona.paſtoralis,licet ſufficiat quò ad legitimũ
ti.præſcriptioni concedendæ,ut hic patet,& ſup.de re
ligio. do. conſtitutus,& j.tit, 1.ſignificauit,ubi de hoc
ſecundum eum.aliter dixi ſecũdum Vin. ſup. eo.illud
in prin.¶ *In ea.gl.in fi.*) & inf.de reg.iur. cum quis,lib.6.
¶ *In gl.arg,quòd in fi.*) dic ut ſupra de pac.c.2. ¶ *In gl, nemo
enim,ibi,nuper*) ubi de hoc,& 1.q.1.c.1. (*& ibi,abbati*) &
infra de re.iur.nemo poteſt, lib.6. (*& ibi,ſolutio*) Idem
hic.Tan.& Goff. (*& ibi, poſſunt*) imò poſſunt eccleſiæ,
uel religioſo loco,infra eo.c. uno,lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Vigilanti. In glo.2.& ſuper illa Io, And.& in c.poſſeſſor, in q.in
ultimo membro, de re.iur.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Patroni eccleſię uacantis ſi intra tempus debitum non præſentant
epiſcopus ordinabit eccleſiam.*
*Patronus non poteſt obijcere contra inſtitutum ab epiſcopo lapſo,
tempore patronis litigantibus.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT XII.

1 SI uerò. Caſus. Si † patroni eccleſiæ va-
cantis intra tempus debitũ non
præſentãt, epiſcopus ordinabit eccleſiam,
& diuiſione non indiget(*Inſtitutionem*) non
habebat conferre, ſed inſtituere præſentãte patrono,
de præben. cum in illis (*Idoneam*) de elec.cauſam quæ,
C.de peti.hære.l.ult.Tan.(*Ab eo*) quid ſi non vult eum
præſentare: nihilominus ibi manebit. Sed quid ſi con
tradicit,& vult obijcere impedimentum, nunquid po
teſtar.ꝙ ſic.ſup.de æta.& qua.accepimus.credo ꝙ nõ
cum iam ſit inſtitutus,de app.conſtitutis. Vin.¶ Secũ
2 da † glo.quærit opponendo, & ſol. ¶ *In gl.ult.in fi.*) ipſe
patronus,vel presbyter à patrono,ſecundum Ala.

SVMMARIVM.

1 *Si patronatus eccleſiæ deueniat ad exemptos,per hoc ius epiſcopa-
le non læditur.*
2 *Patronatus ius quando per dationem in feudum tranſeat, & qui-
bus alijs modis,num.6.*
An in feudum poſſit concedi.
*An legari, uel in illo ſingulariter hæres inſtitui ſine epiſcopi con-
ſenſu.*
3 *Epiſcopi ius quod in eccleſiam habentem patronum.*
4 *Epilogus,ſuffragium, & additio gloſſarum,nu.5.& 6.*

CAPVT XIII.

1 CVm ſeculum. Caſus.Si † patrona
tus eccleſiæ deue-
niat ad exemptos, per hoc ius epiſcopale
uon læditur,& diuiſione non indiget (*Et in
fra*) hic in anti. dicebatur, ꝙ iſti, qui ſeculum relique
rant, ut contemplationi uacarẽt, abſtinere debebant
ab his,quę eſſent obuia rationi,vel quæ reprehenſio-
ni ſubeſſent, uel famam ipſorum denigrarẽt.ad quod
concor.ſm̃ Hoſt.ſup.de pac.plerique,eo.ti.c.ulti.li.6.
inf. de no. ope.nun.c.2. (*Emptorum*) per uos, per quod
2 patroni facti eſtis.hoc autẽ † intelligitur, q̃n caſtrum,
uel uilla datur in feudum:ſecus,ſi daretur in feudũ ali
quod prędiũ, in quo eccleſia ſita eſſet: tunc enim ius
pat.ipſius eccleſiæ nõ tráſiret.j.eo. ſuggeſtum,ſm̃ In-
no.& de hoc,ſup. eo.ex literis, licet quidam dicãt etiã
ſpecialiter ſine caſtro,uel fundo ius pat.in feudum da
ri poſſe,ſicut aliàs ſimpliciter,& liberaliter datur,ſup.
eo.illud,quod non placet Hoſti.cũ feudũ requirat ho
a magiũ [a] 22.q.5.de forma, quod pro ſpiritualibus fieri
nõ dẽt,inf.de reg.iur.c.fi.ergo nec pro iure,quod ſpiri
tualibus eſt annexum,inf.eo. de iure.ad hoc,ſup.eod.
querimoniam. Sed nunquid legari põt ius patr.vel in
illo ſingulariter hæres inſtitui, & cũ inſtitutus in certa
re habeat loco legatarij, C.de hęred. inſti.l. quoties.
de hoc de teſtamentis c.1.li.6.in 4.gl.ſufficiat ergo pri
mum proſequi: & quia legatũ eſt donatio à teſtatore
relicta,inſt.de lega.§.1.q̃d in don.dixi,ſup.eo.illud,ſu-
per ult.gl.locũ hẽat in legato, ut factũ eccleſię teneat;
factũ priuato ſine conſenſu ẽpi non,ut ex quo in uita
nõ liceat, nec in morte.s̃.de ſepult. de his, & quod ibi
no.& addit in 1.gl.& ſuper ea.& cõſiliũ eſt,ꝙ à princi
pio,ſcilicet añ teſtamẽti factionẽ, uel añ mortẽ inter-
ueniat ẽpi auctoritas: fauore tñ ultimarũ uoluntatũ
uidetur,ꝙ etiã poſt mortem,cognito de his, quæ dixi
in

in præ.decre.illud,in fi.illud approbare poſſit:ex quo
b aliàs tenuit teſtamẽtum, [b] hoc dictũ coadiuuãt opi.te
nentiũ ſine conſenſu ẽpi id fieri poſſe.Item ſi teſtator
iuſſit eccleſiam conſtrui, & circa id fecit legata, con-
ſtat ꝙ neceſſarius eſt conſenſus, uel auctoritas epiſco
pi,de conſecr.diſt.1.nemo, de priuileg.auctoritate,li.
6.& tamen tenet legatum,ſupra de teſta. nos quidem
3 [*Epiſcopo*] cuius † ius eſt, ꝙ ſibi clerici inſtituendi præ-
ſententur.16.q.2.ſane, & c.ſtatuendũ.j.de priuil. cũ &
plantare.§.in eccleſiis.Phi.[*Preſumatis*] ſi.s̃.de dona.in-
ter dilectos, de reli. do. c.2. de decimis, ex multiplici.
4 Hoſt.¶ Prima † gl. ponit.4.uel 5.modos,quibus tran-
5 ſit ius patronatus,& ponit uerſus. ¶ *In* † 1.*gl.ibi,Federici*
6 *imperialem*] quam uide de feu.c.2.in gl.penul.¶ *In* † *gl.* 1.
ibi,feudis] de hoc.s̃.de conſti.quę in eccleſiarum[*& ibi,
ſucceſſione*] quod intelligas tã de ſuis,ſi inſtituãtur hære
des, uel alio modo ſuccedant, q̃ de extraneis. 16. q.7.
conſiderandũ,ubi de hoc,& c.ſi plures.Quidam tñ di
cunt ad ſolos hęredes ſanguinis deferri, ea. q.filijs, &
ibi etiã de hoc, & in tãtum defertur ſuis,& hæredibus
ſanguinis,quod hẽnt ius patronatus,etiã ſi nõ ſint hę
redes,ar. ff. de iure pa.filij.ff.de libe. le. Aurelio. §.Ca-
ius.ſed hoc nõ placet.Si enim ad emptores uillæ cum
alijs iuribus tráſfert, multo fortius ad hæredẽ cũ alijs
iuribus hæreditatis ſm̃ Inn.qui hoc no.in rub.[*& ibi,
permutatione*] cũ alio ſpũali.s̃.de rerũ permuta. ad quæ-
ſtiones[*& in fi.*] de hoc.16.q.7.piæ mentis. ¶ *In gl.2.ibi,
habuerunt*] quod intelligas ſm̃ ea,quæ no. ſupra de præ
ben.de monacis, & facit clemen. de cenſi.c.1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Homagium. Et iſtud eſt proprie feudum: ſecus, quando aliquid
reale præſtatur:quia tunc eſt contractus innominatus:uide Cy.&
Bal.in auct.ingreſſi,C.de ſa.ſanc.ecc. & in l.liberti, C. de ope.li-
ber.& Io.And.de feu.c.1.in gl.ſpeciale,uer. domino ergo.
b ¶ Alias tenuit teſtamentum. Pro hoc facit,quod notat Io.And. de
conſenſu,qui poteſt actum ſequi,in c.cum conſuetudinis,de con
ſue.& Bar.in l.ſi autem,ff.de aqua plu.ar.& in l.ſi quis mihi bona.
§.iuſſum,ff.de acqui. hæredi. & probatur,ſupra eo.cura.

SVMMARIVM.

1 *Sine patroni conſenſu non debet quis eccleſiam occupare.*
*Patronatus iuris donatio quo caſu ualeat abſque conſenſu epiſcopi,
& debet eſſe gratuita:aliàs eſſet ſimoniaca,num.3.*
2 *Frater uterinus non ſuccedit.*
Primogenitus ex conſuetudine Angliæ ſuccedit in totum.
3 *Patronus nequit præſentari ab eo,cui dedit poteſtatem præſentan-
di:ſecus,cum contulit alicui ius patronatus.*
4 *Occupatores eccleſiarum qui uocentur hic.*
Reſtituendi uerbum hic quomodo accipiatur.
6 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum,num. 7.*
Pro ſeruitute cuique inſolidum actio competit.
*Seruitus itineris ad ſepulchrum acquiri poteſt etiam poſt religio-
nem ſepulchri.*
8 *Additio gloſſarum.*
Remittere idem eſt,quod dare hic,& in quibus,in fin.

CAPVT XIIII.

1 EX inſinuatione. Caſus.Sine † cõ
ſenſu p̃roni nõ
debet quis eccleſiã occupare,& duo facit.
primò narrat factũ. ſecundò dat iudicẽ.ſe
cunda ibi, Mãdamus[*Clerici*] per hoc patet,ꝙ donatio
fiebat clerico ſm̃ Hoſt.qui dixit ideo donationẽ uale
re factã ſine conſenſu ẽpi,ſi recipiebat eã clericus no-
mine eccleſiæ: aliàs non,unde etiã dicebat hic Phi. ꝙ
ſemper, q̃n donatio huius iuris ſit priuato,requiritur
conſenſus ẽpi,& adde quod dixi ſup.c.illud, ſuper ul-
2 tima gl. [*Frater* [forte † uterinus tñ ſm̃ Hoſti. & ideò
patri ipſius fratris nõ ſucceſſerat:uel forte quia,vt pa-
tet in antiqua, in Anglia erat hoc factũ,ſm̃ conſuetu-
dinem loci, frater, quia primogenitus, ſuccedebat in
totũ,ꝙ non eſt de iure ciuili[*Habebat*] ipſe frater,& nõ
dicit,habebant.per quod ſm̃ Hoſti. patet,ꝙ iſte cleri-
3 cus primò non erat patronus [*Liberaliter*) nulla † ſcili-
cet temporalitate data,recepta, uel promiſſa:aliàs nõ
gratuita, ſed ſimoniaca fuiſſet donatio, & nõ ualeret.
j.eo.de iure.Hoſti.[*Contuliſſet*] dixit hic Vinc,& inf.eo.
per noſtras,ꝙ ſi patronus alicui dedit poteſtatem præ
ſentandi, ille non poterit præſentare ipſum patronũ,
ad hoc ſup. de inſtit.c.ultimo, & quod ibi notatur:ſe-
cus,cum cõtulit alicui in totum ius patronatus.Cum
enim ille proprio nomine præſentet, tunc illum con-
ferentem, qui deſijt eſſe patronus,poterit præſentare.
Idem Guil.in Spec.eo.tit. uer.penul.[*Ipſius*]q.d.qui fa-
ctus erat patronus per liberalem donationẽ factam à
fratre ipſius[*Occuparunt*] tanq̃ clerici,uel rectores ipſa-
rum eccleſiarum,ſecundum Innocẽ.& Hoſtien.& ſic
4 † not.inſtitutos in eccleſiis intra quatuor menſes,qui
dantur patronis,non ad ipſorum pręſentationem,oc
cupatores, & non rectores uocari ſecundum Hoſt.&
ſic ſunt remouendi.concordat ſupra eodem,illud,ad
5 finem [*Reſtituant*] de † facto:quia nil iuris habẽt in eis,
cum à patrono non fuerint præſentati,ſecundum In-
noc.ſecundum quem expone (*reſtituant*) ideſt in pace
eum ordinare dimittant(*Ordinandas*)quò ad præſenta-
6 nem.Phi.¶ Prima † gl.reſpondet per obiec.quam du-
7 pliciter ſoluit.¶ *In* 1. † *gl.ibi,ſi libertus.* 2.) uide de offi.de
leg,prudentiam,ſuper gl.2.(*& ibi.§.ſi fundus*) ſi fundus,
cui debetur ſeruitus,plurium eſt,cuiq; inſolidum cõ-
petit actio (*& ibi,ſeruitutes.4.§.ſeruitus*) ſeruitus itineris
ad ſepulchrum priuati iuris eſt, & etiam poſt religio-
8 nem ſepulchri acquiri poteſt. ¶ *In* † *gl.* 1, *ibi,priuato*) &
ſic contra.infra eo. præterea, quid dixerit Tã.hic,dixi
ſupra eod.illud (*& ibi, inſolidum*) in contrarium facit,
a quod dicit,habebat, Hoſti. (*& in fi.*) [a] ſed certè in tali-
bus idem eſt remittere, quod dare, ſupra de teſti. ue-
niens,infra de ſimo.querelam. Hoſti.

ANNOTATIONES.

a ¶ Et in fine.Iſta gl.& gl. fi.ſup.eo.illud,faciunt ad quæſtionem, an
duo fratres inueſtiti ab eccleſia de emphyteuſi poſſint illa irrequi
ſita inter ſe diuidere, uel alienare, & probat quòd ſic.uide Bar. ff.
de uerb.oblig.l.qui Romæ.§ duo fratres,& C. de fideicommiſ.l.
uoluntas, per doc.& Bal. & an tunc eccleſia debeat ex tali contra
ctu habere quinquageſimam, uide Bar.ff.de condi.furti.l.& ideò.

SVMMARIVM.

1 *Patronus non poteſt ſibi eccleſiam retinere, uel eam alteri conce
dere.*
Iura cur ſtatuta.
2 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, num.3.*
Pactis ſuffragium filio prodeſt,& filij pacti.
4 *Additio gloſſarum,& duobus num.ſequen.*
Pater filium præſentare poteſt, & quando an eligere, nu.5.
Quibus caſibus intelligantur una perſona.
Filiusfamil. cenſetur maior in eccleſiaſticis.
5 *Eligere te compromiſſarius, & procurator unus nequit.*
Hoſtienſis dubitat in caſu in dubio,in fin.
6 *Decuriones unum ex ſe dant tutorem.*

CAPVT XV.

1 COnſuluit. Caſus. Patronus † nõ põt
ſibi eccleſiã retinere, uel
eam alteri concedere, & deciſę cõſultatio
ni reſpondens,generalem rõnem præmit-
tit[*Auctoritate propria*] & male: q̃a ad hoc ſtatuta ſunt

ǀura,ne qs ſibi vltionem aſſumat,C. de Iudæis,nullus
33,qõ.2.ſeculares,& §.in hoc. Ala.& melius. 16.q.1.ad
hæc locorũ,& 69.di.ad hęc diſpoſitioni. Ph.(*Detineant*)
colligẽdo inde fructus, & in proprios vſus cõuerten-
do,Inno.tanq̃ rectores,uel aliàs quaſi eccleſiæ ſuæ eſ-
ſent(*Aliquibus alijs*)quantũcunq; extraneis,& remotis.
2 Hoſti,¶Secunda † & 3. gl. reſpõdet per quæſtionẽ,an
pater filium &c. ſecũdò quærit de pluribus patronis,
3 & ſoluit.¶*In † ult.gl.ibi,illud notandum*) ſequitur,Pompo
nius ait,ꝙ & patris ſuffragium filio proderit, & filij pa
4 tri.¶*In † gl.2.infi.*) ſed contrà: ſeipſum præſentare non
poſſet,ut hic,& inf.eo.per noſtras,ergo nec filiũ:quia
una perſona cũ eo cenſeť,C.de impub.& alijs ſubſti.l.
ult.35.q.3.§.hac auctoritate. Rñdeo,cenſeť vna perſo
na iuris fictione,non rei ueritate,Goff.& idẽ Vin.ſup.
c.prox.& Hoſti.hic,qui ẽt eodem modo ſoluit, quod
diciť patri acquiri, quod acq̃riť filio,Inſti. per quas p.
no,acqui,quia illud in his,quæ ſunt inris priuati,& ſic
nõ ob.ff.de Attil.tu.l.1.ǀ.rñ.in fi. ſecus in eccleſiaſticis,
in quibus filiusfa.cenſeť maior.de hoc de iud. c.ult.li.
6.ad hoc,eo.lib.de procu.q gñaliter.2.rñ.dic ergo pa-
tronũ poſſe proprium filium pñtare,dũmodò ſit ido
neus,quod placet etiã Inno.& Spe.eo.tit.ad fi.ſecus,ſi
carnalitatis amore eũ præſentaret,licet indignũ,ſupra
5 de prębẽ.graue,& ut ec.bene.c.uno.& faciãt † hæc ad
ea,quę no.Hoſ.de elec.qa propter,circa prin. ubi quę
rit,ſ.an is, ad quem ſolum ſpectat electio,ſi cõpromit
tit in patrẽ forte legitimũ factũ clericum,ab eo poſſit
eligi ille,ibi,ꝙ ſic,cũ nõ ſit expreſsè prohibitũ tale cõ
promiſſum,ergo permiſſum.ſi.ſup. de ſpon.cũ apud,
& dicens, ꝙ non poſſit in patrẽ cõpromitti,det ius ex
preſſum,ff.de prob.ab ea parte.In ꝯriũ,quod dictũ eſt
ſup.& quia licet patronus præſentet filiũ,nõ facit hoc
ex poteſtate ſibi delata à filio, ſed ſuo iure. nã & ſi pa-
ter,& filius eſſent eiuſdem eccleſię canonici,alter alte
rũ poſſet eligere.dicebat ibi,ꝙ nõ cogebať hunc caſũ
diffinire,q rarus eſt,ff.de leg. nã ad ea: tñ ſibi placet,ꝙ
ſi de fraude, & ambitione cõſtet,nõ ualeat electio.In
dubio adhuc tendit ad caſſationẽ.dicit tñ, ꝙ eſſet Ro.
Pont.cõſulendus.Miror de Hoſ.quare de hoc dubita-
uerit.nullum em̃ dubium hẽt hæc quæſtio, qñ ipſe pa
ter ut cõpromiſſarius, & ꝓcurator filij eligit,& ipſius
noĩe,& in extraneo idẽ,de inſt.c.fi.& uide quod ibi di
xi,& ſup.c.prox.¶¶*In gl.ult.ibi,quòd ſic*) idẽ Vin.Gof.&
6 Hoſ.ſicut † & decuriones unũ ex ſe dãt tutorẽ. ff.de tu.
& cur.da.ab his, ubi abſunt.Idẽ Gui.in Spe.eo.ti.ad fi.

SVMMARIVM.

1 *Patronatus ius uendi non poteſt.*
Pretium uenditionis huiuſmodi nunquid remanebit penes uenditorem.
2 *Epilogus, & ſuffragium.*
In uenditione non eſt ſuperflua hæc adiectio, quòd ueniat, ſi quid ſacri eſt,uel religioſi, & ratio.
Ex uenditione rei prohibitæ quo caſu obligetur uenditor.
3 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XVI.

1 DE iure. Caſus. Ius † patronatus vẽdi nõ
põt[*Vendi*] nunquid preciũ pe-
nes vẽditorem remanebit? quod vř, ne ma
lę fidei emptori reſtituať,C.de euic. ſi fun-
dum,C.de preſcr.30.an.l.1.C.cõmunia utri.iudi.ſi fra-
tres. Sed ꝯ:non debet quis cum alterius dãno locuple
tari.12.q.2.fraternitas.ff.de cond.indeb.nam hoc.Cre
do,quod autẽ dicit,auct.de ſanctiſ.epi.§.neq; xenodo
chium,inf.de ſimo.de hoc.17.q.4.ſi quis in atrio.Vin.
2 ¶ Vltima † gl. quærit,& remittit. ¶*In gl. ult. ibi, hanc legem*] nõ eſt ſuperflua hęc adiectio in uenditione, ſcili-
cet ꝙ ueniat,ſi quid ſacri eſt, uel religioſi.refertur em̃
ad modica:ſed ſi totũ eſſet religioſum,uel ſacrũ,nulla
eſſet emptio[*& ibi,l.4.*] liberi hominis,loci ſacri,& re
ligioſi ſi ab ignorante emitur,obligatur uẽditor. ¶*In*
3 † *gl.1.in fine*) hoc non probat illa decreta. ſed quomo-
do intelligatur, ibi notatur in prima gl.

SVMMARIVM.

1 *Patronus eccleſias, uel decimas ſine conſenſu epiſcopi, uel papæ etiam religioſo loco conferre non poteſt.*
Verba ſunt intelligenda cum effectu,ad dict.offerat.
2 *Decimas, & ius patronatus an, & quando transferre poſſit laicus, & num.5.*
Epiſcopi in his an debeat conſentire, & quid ſi nolit.
3 *Metropolitanus an cogat epiſcopum in caſu huius decretalis conſentire, & in quibus caſibus ſit iudex eius.*
Per ſuperiorem compellitur inferior.
Pontifex Romanus in quibus caſibus exprimitur an poſſit metropolitanus.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.5.*

CAPVT XVII.

1 NVllus. Caſus. Patronus † eccleſias, uel
decimas ſine conſenſu epiſcopi,
uel papæ etiã religioſo loco cõferre nõ po
teſt, & põt diuidi in duas partes.ſecũda ibi,
& ſi quis(*Laicus*)idẽ in clerico (*Canonicis*) ideſt eccleſiis
canonicorũ regulariũ,uel propriè(*Offerat*) nec mona
ſteriũ recipiat ẜm Vin.ad hoc inducebat de capel.mo
nacorũ c.1.primæ cõpillationis.T.& Phi. alle. ſup.eo.
cura.& dic ẜm Hoſt.(*Offerat*) cũ effectu,de eo,qui mit.
in poſ.c.1.de cle.nõ reſi.relatum,vel ideſt cõferat(*Et ſi*
2 *quis epiſcopus*)hoc nõ referť niſi † ad decimas,ubi ſem p,
ſi laicus vult in aliũ decimas trãsferre, neceſſarius eſt
conſenſus epiſcopi,ſup. de his,quę fi.à prę l.cũ apoſto
lica.eccleſiã em̃,ſi de proprietate intelligis,nullo mo-
do põt alij cõferre,ſup.eo. illud ius pa.cõferre põt ne-
ſciẽte epiſcopo,ſup.eo.ex inſinuatione uel dic,ꝙ ſi pa
tronus vult cõcedere eccleſiã, in qua hẽt ius pa. alicui
in uſus proprios, licet nõ põt facere ſine cõſenſu epi,
ſed epiſcopus facilius dẽt eſſe in cõſentiendo : alioq̃n
agendũ eſt cum ſuperiore. uel dic referri ad utrũq;,&
loquiť,qñ eccleſias,vel decimas de facto detinẽt,ar.ǰ.
ti. proxi.eccleſiis,ẜm Inn.& Hoſt.(*Noluerit*) dẽt enim
cõſentire,ex quo expedit mon.ſicut conſiderať in ar-
rogatione,an expediat pupillo,inſti.de adop.§.cũ aũt
3 impubes.Vin.(*Romano*) vel † metropolitano,ar.ſup.eo.
ex literis. 16.q.ult.filijs.T.Phi.& ſi epiſcopus nõ cõſen-
tiat,eius officio cõpellatur,C.de bo.quę lib.l.ult. Vin.
ſic ergo per ſuperiorẽ cõpelliť inferior, qui renuit fa-
cere,quod dẽt, ut hic.8. q.3.Artaldus.9.q.3. nũc verò.
Goff. Ad id,quod de metropol.dicitur,inducebat Ho
ſti.de offi.or.ad reprimẽdam,& c.duo ſimul,& c.q̃to,
in fi.& c.irrefragabili.§.exceſſus,in auc.de ec.ti.§.ſi au
tẽ pro redemptione,& ſe.col. 9. põt tamen dici, ꝙ hic
eſt ſpecialis caſus, quo recurrendũ eſt ad Ro.Pon.cu-
ius intereſt cõmunibus &c.ſicut alius.ǰ.de immu.ecc.
aduerſus,cum metropol. non ſit iudex,niſi in caſibus
no.ſup.de off. or.paſtoralis:aliàs vbi poſuit,Ro.Pont.
addidiſſet metropol.ſup. de elec.ne pro defectu,de de
ci.ad audientiã.nec ob. prædicta iura,quæ ſunt reſtrin
gẽda ad caſus expreſſos,vel ſaltem ab illo generali ex-
cipitur iſte caſus, & omnes alij, in quibus ſic exprimi-
tur,ẜm Hoſ.dici poteſt,ꝙ metropol.poteſt compelle-
re,& ſic uera ſit prima, ſed nõ licentiã dare,& ſic uera
ſit ſecunda [*Pontifici*] ſi.de reg.licet.§.ſi uerò.¶Tertia
4 † gloſſ. ponit opi. Vincen. quam non approbat. ¶*In*
5 † *gl. 2.ibi,ideſt ius patro,*] quod non placet; quia licet ec-
cleſiam dare non poſſit, ius tamen patro. dare poteſt
ſup.

ſup.eo.illud.Hoſt.¶*In gl. 3.ibi,ſcilicet ſpiritualis*] unde di-
cebat Hoſtien.quòd debebat intelligi de eccleſiaſtico
mero & puro,& ſic non includit ius patronatus:quia
de annexo non prohibet.¶*In gl.ult.in fi.*] ſic,ſup. de re-
ſcrip. ſi quando, ubi de hoc,

SVMMARIVM.

1 *Præſentati ab epiſcopo ad eccleſias alterius dięceſeos debẽt admitti, & quare hic, & num.6.*
Epiſcopi intuitu eccleſiæ ſibi commiſſæ quando quid acquiſiſſe dicantur.
Præſentatio pro iure patronatus hic ſumitur.
3 *Ius patronatus quibus donari poſſit ſine conſenſu epiſcopi.*
Emi non poteſt, nec quid temporale dari pro eo.
4 *Si donetur epiſcopo in eccleſiis ſui epiſcopatus, ipſę tunc conferret.*
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.6.*
Decretalis huius intellectus uerus.
Præſentare an clericum idoneum, undecunque ſit, poſſit patronus.

CAPVT XXIII.

1 SIgnificaſti. Caſus, Si epiſcopus † in
eccleſia alterius diœce.
ẽ patronus,idoneus ab eo præſentatus de-
bet admitti. ẜm aliam lecturam decide de
ſumma,quod dixi, alterius diœc. [*Si epiſcopi*] hoc vult
dicere, ſi patroni alicui epõ noĩe ſuę eccleſię conceſ-
ſerint ꝑſentationẽ aliquarũ eccleſiarũ conſtitutarũ in
alijs diœce. epiſcopi dięce.ab illo epiſcopo, cui ius pa.
donatum fuerit,præſentatos admittere debent,Inno.
2 [*Poſt promotionem*] unde præſumitur, ꝙ † intuitu eccle-
ſiæ ſibi cõmiſſæ hoc acquiſiuerint: quod dic, vt le. &
no.de teſta.c.1.& c.requiſiſti,Hoſ.[*Præſentationes*]ideſt
ius pa.[*Eccleſias*]alterius epiſcopatus,quod apparet,dũ
dicit,præſentauerint. nam in ſuis non præſentarẽt,ſed
conferrent,& expo. Goff. [*Eccleſias*] ideſt capellas [*Earum*]ideſt eccleſiarum[*Pro eccleſiis*]cathedralibus,Gof.
[*Sibi commiſſis*]ideſt obtentu eccleſiarum cathedraliũ,
quod præſumitur,ex quo poſt promotionem acqui-
ſiuerunt,ut dictum eſt ſupra, hoc autem ideò dicit,ꝙ
3 licet ius † pa. ſine conſenſu epiſcopi donari poſſit ec-
cleſiæ,aut clerico obtentu eccleſiæ, & ſic loquitur,ſu
pra eo.ex inſinuatione, non tamẽ laico,uel clerico in
tuitu perſonæ,quod dic,ut no. ſup.eo.illud,Hoſ.[*Adepti*] ex liberali donatione etiam ſine conſenſu diœce.
nec enim emi poſſet, uel acquiri dato aliquo tẽpora-
li,ſ.eo. de iure[*Idonee*] intelligitur ſup.eo.ſi uerò [*Præſentauerint*]epiſcopi facti patroni. Abb.[*Admittendę*]per
4 epiſcopos, quibus ſunt præſentatæ.Quid † ſi donetur
epiſcopo ius pa.in eccleſiis ſui epiſcopatus? dixit Gof,
ꝙ præſentabit apud ſeipſum, ut patronus, & inſtituet
ut epiſcopus,ar.ff.de adop. ſi conſul,& ſup. de elec.cũ
inter,in fi.ſed ẜm Hoſ. expediens,& rationabile eſt,ut
dicamus remotum impedimentũ, quo epiſcopus im
pediebatur inſtituere cum effectu,& ſic ſine repręſen
tatione aliqua cõferet,& inſtituet ſuo iure. 16.q.7.nul
lus.ad hoc quod no.de of.archid.cũ ſatis,de of.or.irre
fragabili.procedit dictũ Goff.quãdo epiſcopus habet
compatronos,ſcilicet quos habebat donans:aliàs pla
5 cet dictum Hoſt. ¶Prima † gl. reſpondet per quæſtio
nem, an epiſcopus alienigenam &c. ponit opinionẽ
6 Hugonis,quam improbat. ¶*In † gl.1.ibi,Hugo.*] Ala.T.
Vin.Phi.& Pe.de.& Abb. & ẜm Vin. aliàs eſſet hæc de
cre.ſatis ſuperflua,cum idem ſit etiam de laicis patro-
nis[*& ibi,expreſsè*]idem ibi Io. & Lau. ad fi.gl. per quã
decr.præciſè ueram puto primam lecturam, cum ec-
cleſia eſt in diœc. eiuſdem epiſcopi,licet inferior præ-
latus inſtituat,& uide quod ibi dixi. Dicit Hoſti. ꝙ de
conſue.quilibet patronus clericum, idoneum tamẽ,
præſentare poteſt,undecũq; originẽ duxerit.ad quod
cõcor.de inſt.ad decorẽ,de iud.cũ deputati,ẜm Hoſt.
Eſt tamẽ de iure contrariũ ẜm Pe. de.& Abb.à cõtra-
rio huius decre. Eſt tamẽ caſus,in quo patronus non
pręſentat niſi de eadem eccleſia, ſuper quo tamen eſt
diſſenſio,quod dic ut no.plene,inf.c. penul.ẜm Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Decretalis huius pars ubi.*
Ad præſentationem poſſeſſoris inſtitutus non remouebitur: ſecus ſi credebatur, eſſe patronus, & nu.2. & cuius, ibid. & nu. 3.5.6.
2 *Lite pendente poſſeſſor utitur iure ſuo, & num.6.*
Poſſeſſor bonæ fidei quis dicatur ad faciendum fructus ſuos, & quos, & nume.3.
Præſentare an ſint fructus iuris patronatus.
Eligere eligendi.
3 *Iudicis auctoritas uitioſè interpoſita non ualet, & in quibus.*
4 *Poſſeſſor bonæ fidei quando fiat malæ fidei, ut fructus reſtituere teneatur, & quo caſu neutrius cenſeatur.*
5 *Præſentatus à malæ fidei poſſeſſore quando remoueatur.*
Poſſeſſoris malæ fidei etiam in iuriſdictionalibus ſententiæ, & acta non tenent.
7 *Pro poſſeſſione uſus in quibus iuribus habeatur.*
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num.9.*
Leges, Sancimus, & Graccus, hic allegatæ de quibus loquantur.
Violenta res non præſcribitur.
10 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XIX.

1 COnſultationibus. Caſus, Pars
† de off,dele.
& de don.conſultationibus,& hoc dicit.In
ſtitutus ad præſentationẽ eius,qui tunc ius
pat. eccleſię poſſidebat, non remouebitur, licet illud
2 ius ab eo poſtea euincatur: ſecus, ſi non poſſidebat,
ſed tm̃ credebatur eſſe patronus,& diuiditur in 2.par-
tes.ſecunda ibi,ſi uerò[*Inſtitutus*]ante litẽ motã ẜm.T,
imò & poſt litẽ motã ẜm Io. de hoc,ſup.eo.ex literis,
2 & inf.eo.c.Hoſt.[*Poſſidebat*]qui eſt in † poſſeſſione bo
na fide,& ante litẽ, & poſt litẽ ſemper præſentabit: qa
lite pen.&c. ſup,ut lit.pen.c.1.& 2.nã ille,qui ab initio
eſt bonæfidei poſſeſſor,& poſt lit.cõt.diciť bonęfidei
quãtum ad hoc,ꝙ faciat fructus ſuos,& ut vſucap.triẽ
nij cõpleat,Item ut nõ pręſtet interitum,niſi intellige
ret ſe debere: ſed & ſi intelligeret ſe debere, nõ teneť,
ſi iuſtam habuit cauſam litigandi. ff. de rei uen. utiq;,
ff.de peti. hæred.illud, ex quo ergo facit fructus ſuos,
ſi illos in aliũ alienat,tutus erit recipiens, nec inde cõ-
trouerſiam patietur.Eſt autem fructus iuris patr.præ-
ſentare.tutus ergo erit inſtitutus ad præſentationẽ ta-
lis poſſeſſoris; ſic fructus iuris eligendi eſt eligere. de
hoc de cauſa poſ. cũ eccleſia,in gl. hic patet,& de for-
ma libelli ibi in gl. quia conſuetudo. Sed cõtra,quod
dictum eſt bonæfi. poſſ. facere fructus ſuos,de indu-
ſtrialibus uerum eſt: de naturalibus ſecus.ff.de uſur.l,
fructus. ſi uerè inſpicimus, nũquàm natura producit
præſentationem, ſed potius induſtria,quæ magna eſt
in eo adhibenda,ne præſentetur indignus,& ſic locus
ſit pœnę,de qua,ſup. de ſup. ne,præla.c.2.de off. or.cũ
nos,poſſet tamen dici, ꝙ hic fructus bene reſtituũtur
uincenti.cui uero patrono debebit ea,quæ ad ius pat.
pertinent: ſed perſona non remouebitur ab eccleſia,
Si uerò poſſeſſor iuris pat. eſſet malæfidei,ut quia uio
lentus,& ſine auctoritate iudicis occupator, bene ex-
pelleret præſentatus ab eo,cũ malæfidei poſſeſſor nõ
faciat fruct⁹ ſuos,C.de rei uẽ.certũ.ff.eo.ſi nauis,ergo
nec præſentando,cũ illud ſit fructus,põt ius in aliqua
3 eccleſia trãsferre,Is † aũ dř poſſeſſor bonęfi.q poſ.au
ctoritate iudi.ẽ adeptus,ff de acq.poſ.iuſte.ff.ne uis fi.
ei qui in poſ.mit.ſi qs miſſus,niſi forſan auctoritas iu-

diels uicioſè, & inordinatè ſit interpoſita: tunc enim
perinde eſt, ac ſi interpoſita non eſſet, C. ſi p̃ vim, uel
b ali. mo. l. fi. ff. de aucto. tu. nulla differentia.[b] Si aũt pa-
tronus mala fide poſſidens eſſet in poſſeſſione aucto
ritate iudicis, & ordinatè, q̃q̃ ſit malæfi. quò ad ſe, re-
pręſentatus tamẽ ab eo, qui bonã fidem habuit, nõ re
mouetur ab eccleſia. ar. C. unde vi, ſi quis in tantã. nã
facta talis, q poſſidet prætoris auctoritate, prætor tue-
tur, ff. quod cum fal. tu. l. 1. ff. de mino. ait prætor. §. q d
tamen ſi prætor, & de hoc, ſup. de elec. mihi, q̃uis dici
poſſit aliud in patrono, aliud in p̃lato. diuerſitatis rõ:
quia patronus non nitirur auctoritate ſuperioris, nec
publico officio. unde q̃uis pro ipſo ſententietur, ꝙ ſit
patronus, ſemper tamẽ remanet malefi. & iõ nõ facit
fructus ſuos, ar. ff. de cond. inde, Iulianus ait. p̃latus ue-
rò nitiꝛ confirmatione ſuperioris, & publico officio,
ut patet in eo, quod le. & no. de elec. nihil. Item not. ꝙ
4 † bonæfi. poſ. ſit malæfi. lit. cõte. quãtum ad hoc, ꝙ fru
ctus reſtituere teneatur, C. de rei uen. certũ, & quantũ
ad interrũpendam præſcriptionẽ longi tẽporis, C. de
acq. poſ. nemo, & de præſcri. 30. an. cum notiſſimi. eſt
etiã caſus, ubi bonæfi. poſ. ab initio poſt lit. conte. nec
omnino bonæfidei poſſeſſor remanet, nec oĩno ma-
læfidei cenſetur, ff. de rei uen. Iulianus ſcribit, ſi homi-
5 nẽ. Ex prædictis † autem dicẽdum vr̃, ꝙ ſi malæfi. poſ.
pręſentet vnũ, & bonæfi. poſ. alium, licet epiſcopus ad
mittat pręſentatum à poſſeſſore malæfi. p̃p incertitu-
dinẽ, & quia in poſſeſſione tuẽdus eſt, de reſti. in inte.
c. 2. tñ quãdocũq; poſtea cõſtet de ueritate, remouebi
tur præſentatus à malæfi. poſſeſſore. & inſtituecꝛ p̃ſen-
tatus à bonæfi. poſſeſſore, penes quẽ in veritate ẽ fru-
ctus iuris pa. tẽpore præſentationis. ut patet. ſup. de re
iud. cũ Bertoldus. 1. rñſo, & §. fi. & idẽ dicẽdũ eſt in ſen
tẽtijs datis, & alijs factis habitis à poſſeſſoribus iuriſdi-
ctionis bonæfi. & malæfi. ar. ſup. de re. do. cũ dilectus.
idem dixi. ſup. de reſti. ſpo. in literis, in magna gl. poſt
princ. & c. olim 3. in glo. petebat. nec eſt contra, ſup. de
cau. poſ. cum eccleſia: quia ibi loquitur de bonęfi. poſ
ſeſſoribus, ut ibi no. ẜm Inn. & Hoſt. quorum eſt hæc
6 gl. Et infert † Hoſt. ꝙ ẜm prædicta poſſeſſor bo. fi. lit.
pen præſentare põt. Eſt tamẽ de eo diſſenſio inter Io.
& Tan. de qua dictum eſt ſup. & ẜm cũ hæc lr̃a põt in
telligi de eo, qui poſſidebat: quia mota fuerat quęſtio
ſuper proprietate tñ. uel ipſe aliũ pręſentauit, qui fuit
admiſſus. s̃. de cau. poſ. cũ olim, & quod infra dicitur
in uer. ſi uerò, ibi, nõ poſſidebat, ſ. quia de poſſeſſione
mouebaꝛ quæſtio: tũc poterit. i. debebit remoueri p̃e.
tali lite p̃ſentatus, & inſtitutus, & ſic uera ſit opi. Tã. &
ẜm hoc intelligaꝛ, ĩ eo. cum propter, vel aliter: aut pręſentatur ab actore nõ poſſidente, aut à reo poſſidẽte.
in primo caſu loquitur finis. in ſecundo hæc litera: ſed
prior intellectus plus ſibi placet [*cum ex hoc*] ſ. ꝙ repræ-
ſentatus à non uero patrono inſtitutus eſt, Hoſti. [*De-
bet habere*] ideſt, vero patrono] *Poſterum*] uacante cũ ec
cleſia præſentabit, cõcor. s̃. de off. dele. dilectus, de ſup.
ne. p̃la. c. 2. tñ. vt dixit Hoſt. quãtũ ad inſtitutũ vr̃ p̃iudi
ciũ gñatũ: ſed nõ dẽt aliud eſſe de iure, ar. ff. de off. præ
to. Barbarius. 3. q. 7. §. tria, & hoc inductũ eſt ad vitãdas
eccleſiarũ uacationes, ex q bus proueniũt ſpiritualiũ,
& tẽporaliũ detrimenta, de elec. ne pro defectu, s̃. eo.
qm̃. Poſſet ẽt ille inſtitutus per ipſum iterũ pręſentari.
s̃. eo. ſi verò [*Poſſidebat*] ius pa. is, qui præſentauit. dixit
7 † aũt Goff. ꝙ in talibus iuribus uſus ꝓ poſſeſſione ha-
8 betur. ff. de ſerui. l. quoties. ¶ Prima † gl. ar, opi. præfer-
ri, & c. alle. 5. iura, & duo in ɔ̃rium. ¶ Pe. gl. quærit, & re
9 mit. ¶ *In* † *gl. 2. ibi l 2.*] incipit, nec cm̃. uide de adult. c. fi.
ſup 1. gl. [*& ibi. §. caſum*] uide de æta. & qual. c. 1. ſup ult.
gl. [*& ibi, Sancimus*] loqtur de eo, qđ ſolutũ eſt tutori iu
dicis auctoritate [*& ibi, Graccus*] loqꝛ de marito, q ca-
ſu, quo potuit, occidit adulterũ. ¶ *In gl. pe. ibi. §. ſed hæc*]
10 res uiolẽta nõ præſcribitur. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, eſt hic, ar.*] ẜm
Tan. [*& ibi, nuper*] dic ut ibi. ¶ *In gl. 2. ibi, que furioſus*] Ala.
& infra, de reg. iur. factum legitimè, lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Secus. Et an quod hic dicitur de patrono, locum habeat in colla
tore, uidetur quòd non: quia inſtitutus à minus legitimo patro-
no, ius non habet ab ipſo, ſed ab inſtitutore, de offi. le. dilectus: ſe-
cus in eo, cui fit collatio, uide in deci. no. illorum de Ro. c. 82.

b ¶ Nulla differentia. Ad hoc facit, quod not. Bal. & Sali. in l. falſum,
C. de fur. & Bar. in l. iuſte, ff. de acqui. poſ. & Bal. in l. 2. C. de ſerui.
quaſi ad fi.

SVMMMARIVM.

1 *Hæc decretalis de quo agat.*
Capituli conſenſus ubi debet adhiberi, eſt hic caſus.
2 *Eccleſia cathedralis non deſcribitur per nomen ſancti.*
Præbenda aliquando conſiſtit in eccleſia, aliquando contra.
Suppletio contextus, & nume. 1.
Conſenſus obtinendus non tamen eſpectandus, & quo caſu hic, in fi.
3 *Patroni quodammodo dicuntur domini.*
Ratificatio debet fieri antequàm ius alij queratur, & quo caſu hic.
4 *Vt de eccleſiis fiant præbendæ, uel fiant collegiatæ, an patroni con
ſenſus requiratur, & an poſtea præſentabit.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 6.*
*Pro milite quę faciant, ut opponat peremptoriam poſt ſententiam,
quæ contra.*
7 *Additio gloſsarum.*
Numero maiori, uel minori perſonarum, uel rationũ quãdo ſtetur.

CAPVT XX.

SVggeſtum. Summatum eſt ſupra
eod. illud, & ſunt duæ
partes: conſultatio, & reſponſio. ſecunda
ibi: Vnde licet (*Eccleſiæ*) quædam: hic ergo
1 † non agitur de cõceſſione iuris pa. ſed ipſarum eccle
ſiarum ſecundum Hoſt. (*Domini fundi*) alias feudi, ideſt
patroni. nam, ut dixerunt Pe. & Ab. ex fundo acquiri-
tur patronatus, infra eo. nobis (*Archiepiſcopi*) diœceſa-
ni eccleſiarum, ſup. & capituli ſui, ne ſit contra de do-
na. paſtoralis, & de hoc. ſup. eo. cura, ſecundum Hoſt.
2 (*Beati Petri*) non erat † iſta eccleſia cathedralis, quia nõ
deſcriberetur per nomen ſancti, quod dic, vt no. infra
de præben. quàmuis, lib. 6. in gl. antepe. (*Præbenda*) ali-
quando præbenda conſiſtit in eccleſia, ut hic. Aliquã
do depẽdet eccleſia ex pręb enda, ſupra de pręben. ex-
tirpandæ, Goff. Inno. exponit, ideſt in vſus ſuos. quem
ſequens Hoſti. exponit, ideſt ad pręb endas faciendas,
ſicut ſupra de præben. expoſuiſti. Dicebant Pe. & Ab.
ideſt ut de illis præbendę debeant canonicis aſſignari
(*Prius facta*) non dicit, a qua, & ideò infra diſtinguit
(*Eccleſiarum*) dicit Inn. exponendum, ut ſupra eo. illud
(*Expectandus*) ſup. & obtinendus, alias non eſſet conſen
ſus, ſupra de regula. licet, ver. illa. Hoſt. (*Patronorum*) qui
3 † quodam modo dicuntur don. 16. q. 7. monaſteriũ,[a]
a & c. ſi quis vlti. 18. quęſtio. ſecunda. Abbatem, Hoſti.
(*Conſenſus*) quaſi non ſufficiat conſilium hic requirere,
ut ſupra de arbi. cum olim, Hoſtien. (*Non poſſunt*) ſup.
etiam per ipſos patronos (*Prior*) facta à canonicis de
Nouo Burgo (*Eius*) diœceſani (*poſtea*) Tamen prius,
quàm ſecunda conceſſio facta eſſet. nam poſtea in il-
lius præiudicium nil poſſet ratificari. Quod enim le-
gitimè factum eſt, non retractatur, ut not. ſup. c. pro-
xi. & c. cum laici [*Alioquin*] ideſt ſi auctoritas diœceſani
non interuenerit, nec ante, q̃ fieret ſecũda conceſſio,
priorem ratam habuit. Hoſti. [*Illa*] ſecunda facta eccle
ſiæ B. Petri [*Præferri*] priori factę canonicis de Nouo
4 burgo [*Domini fundi*] dixit Inn. ꝙ ad hoc vt † de eccleſiis
fiant præbendæ, requiritur conſenſus patroni, cũ per
id ius patr. amittat, quod ſine ipſius conſenſu fieri nõ
poteſt.

poteſt. dicit tamen, ꝙ ſemper donatio ab epiſcopo fa-
cta tenet quantum ad iura epiſcopi, & quò ad illa præ
fertur prima, de dona. paſtoralis. dicit Hoſti. ꝙ ſi in ec-
cleſia fiunt præbendæ, patronus nõ amittet ius patro-
natus. nam poterit ad præbendas præſentare. Si uerò
non ad prębendas, quia ibi non erant, ſed ad rectoriã
pręſentare conſueuit, in hoc caſu, ſi in eccleſia fiat cle
ricorum collegium, prælatus ipſorum per eorum ele
ctionem creabitur, & non per præſentationem patro
ni, de hoc, inf. eo. nobis. Placet tamen Hoſt. ꝙ conſen-
ſus patroni requiratur, ut fieri poſſit eccleſia collegia
ta, ſup. de conſue. cum dilectus, uer. dictus, dicens, ꝙ
forſan patronus de ſuperioris conſenſu poterit reti-
nere, ꝙ ad præbendas præſentet, vel ꝙ electioni tractã
dę interponat partes ſuas, ut ibi. remittit etiam ad ea,
5 quæ no. inf. eo. poſtulaſti. ¶ Tertia † gl. arguit: alle. 4. iu
ra. ¶ Pe. arguit: alle. unum c. ¶ Vlti. gl. arguit: all. 4. iura,
6 & unum alle. in contrarium. ¶ *In gl. ul. ibi. l. 1.*] pro mili-
te, qui auditur poſt ſententiam, opponens perempto
riam, quã per ignorãtiam iuris omiſerat, faciunt tria,
ut ibi no. ꝙ miles, ꝙ reus, ꝙ certat de damno uitando
contra eum duo, res iudicata, & iuris ignorantia. ¶ *In
7 gl. ar. quòd, in fin.*) de hoc, ſupp. de reſcriptis, ex tenore,
in fi. 1. gl. ¶ *In gl. ult. ibi, ar. de hoc*) & eſt expreſſum, C. de
edic. di. Adri. l. ult. ſup. de proba. licet. Phi. de poſtul. bo
næ. 2. ad fi. Hoſt. (*& in fi.*) & §. ſe. ad fi. prima uera in æq
ualẽtibus ſingulariter, & diuiſim, vt in his ſtetur maio
ri numero, ubi uerò ſingularium non eſt æqualis au-
ctoritas, quandoque præfertur minor numerus per-
ſonarum, de teſti. in noſtra, uel rationum, ut in con-
trario, & ſupra de elec. innotuit.

ANNOTATIONES.

a ¶ Monaſterium. In donatione ergo, vel unione, quam facit epiſco-
pus, requiritur patroni conſenſus, & idem, ſi eccleſia collegiata
uniatur alij, quia requiritur cõſenſus capituli unitæ eccleſię: quia
non habet ammodo liberam electionem, ut prius: quia clerici ec-
cleſiæ, ad quam fit unio, interueniunt, & hoc in unione tranſmiſ-
ſa, uide Pe. & Lapum in cle. ſi una, de re. ec. non alie.

SVVMMARIVM.

1 *Eccleſiam qui non dimittit ſibi à laico conceſſam ſine epiſcopi con-
ſenſu, à quibus remoueatur.*
Laici ſpoliantes eccleſiam excommunicantur.
Vendicare quomodo hic ſumatur.
Parochiæ pro diœceſibus, in fin.
2 *Nomine qui caret, quibus carere debeat, & quando uis fiat in eo.*
Taciti, & expreſſi idem ius, & quo caſu hic.
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 5.*
*Recognitio propriè quæ, & inter eam, & confeſſionem, quæ diffe-
rentiæ, eiuſque effectus.*

CAPVT XXI.

1 RElatum. Caſus. Ab † officio, & bene
ficio remouetur, qui moni
tus non dimittit eccleſiã ſine conſenſu epi
ſcopi ſibi à laico conceſſam. ſecundò ꝙ lai
ci ſpoliantes eccleſiam excõmunicantur, & ſunt duæ
partes. ſecunda ibi: Ad hęc (*Recognitionis*) quia ſcilicet
recognoſcunt ſe habere b̃ñficia à laicis ſine aliqua in
ſtitutione, uel inueſtitura epiſcoporum. Inn. vnde ab
ipſis laicis etiam contra epiſcopos defenduntur, ar. de
offi. dele. c. 1. Hoſt. (*Vendicare*) tanq̃ clerici. Inno. ideſt in
ipſis ius habere agendo, vel defendendo nomine ipſo
rum beneficiorũ. prælatis uerò Angliæ dirigitur hæc
decr. ubi hoc uitium pullulabat, ſup. de fi. preſ. ex tua,
de inſti. c. 2. Hoſti. & ideo exponunt Pe. & Abb. (*Paro-
chijs*) ideſt diœceſibus (*Oſtium*) Io. 10. A (*Nomine*) ex quo
2 † nomine caret, carere debet, & priuilegio, ut hic, &
inſti. de dona. §. eſt & aliud, & fructu, C. de fer. l. 3. fit er
go quandoq; uis in nomine, C. de defen. ci. l. 5. 21. diſt.
cleros, ſup. de præb. cum ſecũdum apoſtolum, ubi de
hoc, quod uerum eſt quantum ad hoc, ne quis nomẽ
officij ſui per opera contraria corrumpat, ſiue uitupe
ret, uel quãtum ad iudicialem uocationem, quod dic
vt no. ſup. de ele. bonæ prim. in princ. aliàs non eſt uis
in nomine, dummodo cõſtet de perſona, ſup. de pro-
cur. petitio (*Conceſſione*) expreſſa, vel tacita, ſup. eo. cura.
Vin. in an. erat niſi præſcriptione, uel epiſcopali con-
ceſſione, de præſcriptione remotum eſt per ea, quæ
habes de re. iur. in regula. 1. li 6. (*Alienos*) ſupra c. pręte-
rea. Inn. (*Litigare*) quod alias poſſent, ut in gl. & facit cõ
tra opi. de qua dixi de iud. at ſi clerici, ſup gl. 2. ¶ Quar-
3 ta † gl. reſpondet per quæſtionem, ſcilicet quæ ſit iſto-
rum pœna. ¶ Pe. reſpõdet per. q. an ſit neceſſe illos co
ram laico conueniri, & ſoluit, ꝙ non. ſecundò quærit,
4 & ſoluit. ¶ Vlt. gl. no. & remit. ¶ *In* † *gl. pe. ibi ſed ſi agant*)
5 uide de fo. compe. c. fi. in fi. ult. gl. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, in iure fa
cta*) dicit Hoſ. ꝙ recognitio propriè in feudis, & domi
nijs hominũ. unde queritur ab illo, qui à duobus do-
minis petitur, quem recognoſcat dominum ſuum, &
ille, quẽ recognoſcit, habetur pro poſſeſſore, de quo
no. de fo. compe. verum, & quod pro confeſſione po
natur, patet hoc, & ſupra de elec. per inquiſitionem.
Subtiliter tamen aduertendo hæc eſt differentia ſecũ
dum eum: quia confeſſio dicitur, cum fit in iudicio:
recognitio extra iudicium (*& in fi.*) Frãcorum, & Bur-
gundiorum. Hoſt. ¶ *In gl. 2. in fi.*) concor. 13. q. 2. faculta
tes, ſecundum unum caſum ibi not. de dona. inter ui.
& uxo. c. 2. ſic e conuerſo. 8. diſt. quo iure. ¶ *In gl. ul. ibi, ſe
cus uidetur*) alias dicit, & eſt hoc contra hunc tex. ſecun
dum Hoſtien. Pet. & Abb. (*& ibi, Salonitana*) ubi de hoc
(*& in fi.*) 2. & infra de ſagit. c. uno.

SVMMARIVM.

1 *Patroni quamdiu expectentur, ſi ſit inter eos controuerſia, & quo
caſu, nume. 2.*
Differunt laici, & eccleſiaſtici tempore expectationis.
Patronatus cauſa non niſi in eccleſiaſtico foro tractari poteſt, in fi.
2 *Poſſeſſor lite pendente præſentat.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 4.*

CAPVT XXII.

EAm te. Non eget diuiſione, nec ſum
ma, & pars hui⁹. de æta. & qua
li. eam te [*Controuerſia fuerit*] inter perſonas
1 † eccleſiaſticas: quo caſu ſpectamus. 6. mẽ
ſes, & quando inter laicos. 4. ſup. eo. quoniam. inf. eo.
cum propter. Idẽ in clericis patronis ex patrimonio,
ar. inf. eo. cum dilectus. Quid ſi uertatur quæſtio inter
perſonam eccleſiaſticam, & ſecularem, ut ſup. eo. ex
literis. poteſt dici tunc expectari. 6. menſes, ar. ſup. de
arbi. per tuas, de conſe. ec. ꝙ in dubijs, licet ſit ar. con-
tra, de offic. deleg. ſuper quęſtionum. §. ſi uerò duo. &
ſic ſoluitur quæſtio hæc in ſumma, eo. tit. §. in quibus,
uer. ubi autem, vel melius, ſi clericus ſit reus, ſpectabũ
tur ſex menſes: ſi laicus, ſpectabuntur. 4. quia actor ſe-
quitur forum rei: ergo, & ipſius naturam, ſupra de fo.
compe. cum ſit, & hoc teneas ad ſol. contrarij. Quic-
quid in ſumma not. Hoſti. plus mihi placet prima ſo-
lutio, pro eo maximè: quia in hac cauſa forum cleri-
ci, & laici eſt commune, cum non niſi in eccleſiaſtico
foro poſſit hæc cauſa tractari, de iudi. quanto, & fa-
2 cit, quod no. infra, eo. c. uno, lib. 6. (*Terminata*] nec † con
ſtet, quis poſſideat: alias ille præſentaret: quod dic, ut
ſupra eod. ex literis, & c. conſultationibus, ſecundum
a Hoſt. Innocen.[a] hic remittit ad ea. quæ dixerat, ſupra
c. 1. [*Idonea*] melius diceret, perſonis idoneis. in an. ſe

3 quebatur, ſublato ap. ob. ¶Prima † gl. ſignat contra-
rium, & dupliciter ſoluit, & ſecundam approbat. ¶*In*
4 1. † *gl. ibi, conſiderandum*] uide de hoc [*& ibi, quidam*] Pe.
Hiſ. Abb. [*& in fi.*] facit, quod no. de offi. archi. ad hæc.

ANNOTATIONES.

a ¶Innoc. Licet conſtet, quis poſſideat, ſi tamen propter diſcordiam
ſine præſentatione labitur tempus, habet locum iſtud c. uide Io.
And. ſupra eod. quoniam, in fi. in gl. 1. quaſi.

SVMMARIVM.

1 *Patronus ius patronatut alienare non poteſt, nec aliquid exigere,
niſi in caſibus, & nu. 3. & 5. & quæ probibeantur exigere, eod.
& num. 2. & 4.*
Alienationis nomine quis contractus comprendantur, & num. 4.
2 *Albergariæ quæ hic dicantur.*
Eccleſiæ cum bonis ſuis, & clericorum à quibus immunes.
3 *Extorquendi, & exigendi uerbum quibus accipiatur modis.*
4 *Reditus oneroſi moderandi, & quando, & an augmentatis eis, pen
ſio ſit augenda.*
Gratuiti contractus hic non prohibentur, in fin.
5 *Conſtitutio hæc quare præterita reſpiciat.*
*Aduocati, & patroni ſint idem, an differentes, & quibus, & an
ex gratia ſint, ac quæ eis prohibita, & nume. 6.*
Incertum uendi poteſt, & quæ ſint incerta.
6 *Patronatus ius an tranſeat in emptorem redituum.*
*Connexitatis ratione multa conceduntur, quæ aliàs non concede-
rentur.*
*Principale acceſſorio maius, & dignius uiliori hic accedunt: aliàs
contra.*
*Contractus rei permiſſæ, & probibitæ uendi non ſunt miſcendi, &
exemplum hic in fin.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Donatio perfecta conditiones poſtea non capit.
9 *Additio gloſſarum.*
De dotem prius oblatam tradente ubi tradatur.

CAPVT XXIII.

1 PRæterea Caſus, Patronus † ius patro
natus alienare non poteſt,
nec ab eccleſia aliquid exigere, niſi quod
à fundatione eccleſiæ diœceſanus ſibi con
ſtituit, & tria facit. primò ponit factum duplex repre-
henſibile. ſecundò contra eum ſtatuit, & pœnam im-
poni iubet. tertiò contra primum decernit. ſecunda
ibi: præſenti. 3. ibi, Contractus [*Aliiſque*] puta permuta-
tionis, uel cuiuſcunq; alterius, per quod dominium
trãsferatur recepto exinde aliquo temporali. ad hoc,
ſupra de re. ec. non alie. nulli, uer. alienationis. Hoſti.
[*Voluntate*] q. d. ſine licentia diœceſani: quod intelligas
quantum ad donationem laico faciendam. nam con
tractus emptionis, nec auctoritas ipſius excuſaret ẽt
in clericum, vel eccleſiam. Hoſtiẽ. [*Transferre*] hoc eſt
primũ uitium, cui medetur in fi. [*Fodrum*] extorquens,
quod eſt infra, & eſt ſecundum uitium, cui primò me
2 detur. Hoſtien. [*Albergarias*] cogendo † eccleſiam vt
unum, uel duos, uel plures milites recipiat, & eis per
diem prouideat, uel precium uictualium ſoluat. Hoſ.
[*Similia*] ſcilicet illicitas exactiones, quocunq; nomi-
ne uocẽtur [*Tanquàm à proprijs*] ideſt ſemel, uel pluries
in anno, prout ibi conſuetum erat [*Ab eccleſiis*] quæ
cum bonis ſuis, & clericorũ ab his omnibus ſunt im-
munes: de immu. ec. c. 1. & c. non minus [*Extorquentes*]
3 quàmuis † uerbum iſtud uiolentiã notet, ſicut & uer-
bum exigẽdi. ff. de le. 3. fideicommiſſa. §. ſi rem ſuam:
tamen extorquere intelliguntur, ex quo petitio laico
rum præcedit, quãuis poſtea clerici ultro ſoluant, niſi
à Ro. Pont. licentia impetretur, quod dic, ut infra de
immu. ec. aduerſus, uer. propter imprudentiam. Hoſt.
[*Alio nomine*] de ſta. mo. in ſingulis de pœnis, in quibuſ-
4 dam [*Moderatos*] innuit, ꝙ † ſi antiqui reditus oneroſi
ſunt, debent moderari, ar. de conſue. c. 1. de inſti. c. 1. &
c. auctoritate, infra de uerb. ſi. c. fi. de loca. propter ſte-
rilitatem. an verò augmentatis reditibus poſſit auge-
ri penſio, no. ſupra de cenſi. quanto, de conſt. cum. M.
Hoſ. [*Subdantur*] hodie ſunt excommunicati ipſo iure.
infra de immu. ec. non minus, & c. aduerſus, Hoſt. [*Con
tractus*] hoc medetur primo uicio. Hoſt. & dic non gra
tuitos. Ala. ut excludantur contractus donationis, ſu-
pra eod. ex inſinuatione, uel gratuitos, qui ſine con-
ſenſu epiſcopi celebrantur, ut ibi dixi. Goff. [*Fecerunt*]
5 reſpicit ergo † preterita: quia & hoc idem per antiqua
iura damnatum erat. de hoc, ſup. de conſti. c. ult. [*Non
habere*] no. ꝙ aduocati non ſolum non poſſunt uende
re ius aduocationis, ſed nec donare: ſecus in patronis,
qui donare poſſunt ius pa. ſupra eod. inſinuatione, de
quo ſatis dixi, ſupra eod. illud. Et eſt ratio diuerſitatis:
quia patronatus quaſi ex debito, aduocatia ex gratia.
Idem in guardijs, cuſtodijs, & ſi. uel dic quòd prohi-
bentur uendere, & donare aduocatias, & ſimilia iura
eo modo, quo iſti uẽdébant, dicendo ſcilicet hoc eſt
ius meum, quod extorqueas à ruſticis: quæ tamen ab
ordinarijs ſtatuta non erant, & ſic loqui poteſt, ſupra
eo. quia clerici. Si autem ſtatutos reditus, & legitimos
donent, & etiam forte vendant, hoc non eſt inhibitũ.
ſed dices quare dicit contractũ nullum, cum & ſi quò
ad hæc iura non teneat, quæ non habet, debet tamen
tenere quò ad ea, quę habet? poteſt reſponderi, quòd
ideò non tenet: quia cum reditus huiuſmodi officio-
rum non ſit determinatus in iure, non tenet uenditio
rei, quæ non eſt, uel quæ eſt incerta, ar. ff. de contrahẽ.
emp. in lege. Iuris uerò patro. iura ſunt certa: ſæpe ta-
a men ſumitur unum pro alio, infra c. prox. Innoc.[a] ſed
Hoſti. non placet hęc glo. primò in eo, quod dicitur
ius patronatus eſſe quaſi ex debito, dicens id falſum,
cum ſit ex gratia, ſupra eo. quoniam in eo, quod dicit
incertum vendi non poſſe, cum ius, quod in hæredi-
tate habeo, uendere poſſim, & ſi ſit incertum, ſicut &
iactum retis. ff. de hæred. uel acti. uen. nam hoc modo
ſufficit enim, ꝙ ſit certũ precium, licet incerta ſit res.
vnde alea, captus piſcium, & auium emitur. emptio e-
nim contrahitur, & ſi nihil inciderit: qa & ſolius ſpei
eſt emp. ff. de contrah. emp. hæc uend. l. penul. & vlt. &
b l. ſe.[b] ſed nec placet ſibi differentia, quam ponit inter
hęc duo, patronatum, & aduocatiam. neutrum enim
uendi poteſt, nec donari laico ſine auctoritate epiſco
pi. utrũq; tamen donari poteſt eccleſiæ ſine ipſius epi
ſcopi auctoritate, ſup. eo. c. illud, & c. quia clerici, & c.
de iure. Dicit etiam ipſe Hoſt. illud eſſe certum, ꝙ hęc
litera non intendit facere differẽtiam inter patronos,
& aduocatos, imò eos intendit coæquare, quocunq;
nomine cenſeantur, ut ſupra patet. dicit ergo hac glo.
omiſſa dicendum, vt dictum eſt ſup. ſibi tamen bene
placet, ꝙ uterque reditus ſuos temporales, ſi quos ha-
bet certos, uel incertos, poteſt uendere, dũ tamen ius
patronatus non immiſceat. ad hoc, ſup. de rerum per-
6 mu. ad quæſtiones. Sed † nunquid tranſit ius patrona-
tus tunc ipſa ui in emptorem, cum reditus iuris patr.
ſibi competẽt? ita uidetur: aliàs emptio eſſet nulla, &
alia ſequeretur abſurditas, ꝙ emptor nõ poſſit exige-
re fructus, cum patronus non eſſet: ſed neque vendi-
tor, cũ ipſos uendidiſſet. uidetur igitur, ꝙ in huiuſmo
di caſu ratione cõnexitatis trãſeat, cuius ratione mul-
ta, quæ aliàs non concederentur, conceduntur, vt pa-
tet de ap. inquiſitioni, & c. una, & quia in dubio ſic in-
terpretanda eſt res, ut potius ualeat, quàm pereat, in-
fra de uerbo. ſignifica. abbate, uer. hic autem ſenſus,
& ſecundum hoc principale, & quod eſt maius, & di-
gnius, ſcilicet ius pa. ſpiritualibus annexũ accedit ac-
ceſſorio,

ceſſorio, & uiliori, ſcilicet temporalibus reditibus, ſi-
cut & aliàs, licet aliter hoc contingit, ut patet de offi.
dele. ſuper quæſtionum. §. ſi uerò duo, infra de con-
ſe. ec. uel al. quod in dubiis, ſicut tranſit cum uniuer-
ſitate, ſupra eo. ex literis, ut autem teneas certum, con
ſulit Hoſtienſis, quòd reditus uendas per ſe, & ius pa-
tro. dones per ſe ita, quòd contractus ſe inuicem non
contingant, ſupra de rerum permu. ad quæſtiones. &
fiat donatio in priuatum de conſenſu diœceſa. ut ſæ-
7 pius dictum eſt. ¶Pen. † glo. reſpondet per q. an cen-
ſus poſſit patrono conſtitui. ¶Vlti. glo. ſignat contra
8 rium, & remittit. ¶*In* † *glo. pen. ibi, perfecta*] ſequitur, do-
9 natio conditiones poſtea non capit. ¶*In* † *glo. 2. in fine*]
ad hoc, infra de elec. generali, lib. 6. ¶*In glo. penul. ibi, &
non poteſt*] uide quod dicam de tradente dotem prius
oblatam, de ele. generali, lib. 6. ſuper glo. fundans.

ANNOTATIONES.

a ¶Capitulo proximo. Vide glo. 3. in c. generali, de elec. lib. 6. quæ
dicit omnia iſta nomina ſumi pro iure patro. & uide, ſupra eod.
quoniam.
b ¶Et l. ſe. Et uide Bar. in l. ſi factum, ff. de ac. empt. & in l. quoties.
§. qui maximos, ff. de publi.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus uno præſentato poteſt alium præſentare; ſecus
clericus. plures etiam ſimul poteſt, & qualiter.*
Aduocatus quomodo ſumatur.
2 *Idoneus quis in caſu huius decretalis intelligatur.*
Idoneum recuſans epiſcopus peccat.
Iudiciũ quale eſſe debeat eius, cuius iudicio quid relinquitur, in fi.
3 *Gratificare poteſt alteri duorum præſentatorum epiſcopus.*
Prius impetrans potior eſt in iure.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
*Gratificare quibus caſibus ſit locus, & quibus non ex legibus, &
num. 6. §. penul.*
6 *Additio gloſſarum, & nu. 7.*
*Præſentantem ſecundum non uidetur à primo recedere, ſed cu-
mulare.*
Pœnitentiæ quando ſit locus in patrono, & epiſcopo, & nu. 7.
Patroni minus pingue ius, quàm prælati.
7 *Clericorum digniora omnia, quàm laicorum, & exempla.*
In eorum præſentatione quæ diſcrepantiæ.
*Clericorum præſentatio pro electione habetur, eorum partio, &
locutio quales eſſe debeant.*

CAPVT XXIIII.

1 CVm autem. Caſus. Laicus † pa-
tronus uno præſen-
tato poteſt alium præſentare: clericus hoc
non poteſt. Diuiſio patet. ſecunda ibi, ue-
rum [*Aduocatus*] ideſt patronus. aliter ſumitur, ſupra
c. proxi. Innocen. & Hoſtien. contradicens, quòd ſic
etiam ſumitur ibi, & ibi de hoc dixi in ulti. glo. uerſi.
dicit etiam [*Poſtmodum*] ſimul etiam poteſt patronus
præſentare plures eo modo, quòd epiſcopus alterum
eligat, & admittat, ut in cle. eo. ti. plures, in fin. [*Aeque
2 idoneum*] non intelligas † in quantitate idoneitatis, ſed
qualitatis. ſufficit enim, quòd non ſit malus, ſupra eo.
quoniam, ſecundũ Hoſti. aliàs non eſt in textu, æquè
[*Iudicio*] quantum ad hoc, quòd ius habeat ille, qui
ab epiſcopo fuerat admiſſus. Peccat tamẽ epiſcopus,
qui primum idoneum recuſauit admittere, infra eo.
paſtoralis, ſed ſi non refutauit primum, poteſt elige-
re, quem uelit ipſorum. Innocen. uel ſecundum Ho-
ſtien. dic [*iudicio*] rationis, non uoluntatis affectu, ſu-
pra de præben. graue. 1. reſpon. Sed ſi pœnam uelit in
currere, anima ſua in manica ſua præter pœnam, in-
fra eo. paſtoralis (*Relinquendum*) argumen. quòd ſi duo
3 † patroni præſentant duos, poſſit epiſcopus alteri gra
tificare [*Potior*] infra eo. c. fi. contra, ibi ſoluitur. Et ar-
gue, quòd cum duo impetrant ſuper beneficio obti-
nendo, prius impetrans potior eſt in iure. quod dic, vt
ſupra de reſcrip. capitulum. de offi. deleg. ex parte. 1.
Hoſtien. de hoc plene de conceſ. præben. ſi ſoli, lib. 6.
4 ¶Secunda † glo. no. pro gratificatione. allegat. 8. iura.
5 in contrarium tria, & ſoluit. ¶*In* † *glo. 2. ibi, in naue, in fi.*]
ſi plures confunderunt frumentum in naui: & nauta
prius vni reddidit ex communi, & poſtea nauis periit
non tenetur nauta, cum alicui prius reddi oporteret,
etiam ſi prius recipientis melior eſſet conditio [*& ibi
l. ulti.*] Si habens plura prędia, omnium uſufructum le
gauit ſeparatim, hæres illum mortuũ poterit in quẽ
uoluerit illorum inferre, & ſic gratificari: datur tamẽ
utilis actio uſufructuario in hæredem ad id recipien-
dum, in quo minutus eſt uſufructus [*& ibi, de die*] ſe-
quitur, ponenda in ſtipulatione ſolet inter litigato-
res conuenire: ſi non conueniant, erit in poteſtate ſti
pulatoris moderato ſpacio de hoc à iudice ſtatuẽdo
[*& ibi, quoniam plerunque*] l. 1. eſt. ibi: dandæ dilationis ar
bitrium non pendet ex iudicis poteſtate [*& ibi, quid er-
go*] aliàs quis ergo. ſi teſtator Titio legauit 10. ut plu-
res ſeruos manumitteret, & legatum non ſufficit ad
æſtimationem omnium illorum, manumittere tene
tur aliquos ad æſtimationem legati, & non eliget hæ
res, nec legatarius: ſed ſeruabitur ordo ſcripturæ, uel
ſors fiet, uel ponderabitur meritum [*& ibi, ſi cum om-
6 nes*] uide de Iudæ. c. 1. ſuper 3. glo. ¶*In* † *glo. 1. ibi, recede-
re*] dic quòd non recedit, ſed accumulat: quod patet,
quia primus etiam inſtitui poteſt, ut hic patet. & uide
quod dicam, infra de reg. iur. in re communi, lib. 6. in
fi. quæſtionis [*& ibi, procuratores*] dicit Hoſtien. non eſt
omnino locus penitentiæ, ex quo facta eſt præſenta-
tio diœceſano. Ratio huius, de poſtula. bonæ. c. 2. uer
ſi. nec nocebat. ſed & quodammodo eſt pœnitentiæ
locus: quia quod à patrono fit, non eſt ratum, donec
per diœceſanum fuerit approbatum, ſupra eo. quod
autem. 1. reſpon. in fi. & ſic eſt locus pœnitentiæ quò
a ad patronum, non quò ad diœceſanum,[a] ſed quan-
tum ad repræſentatum, & epiſcopum, & patronum
eſt, & non eſt locus pœnitentię. ſi enim primus eſt mi
nus idoneus, & ſecundus idoneus, meritò pęnitet pa
tronus. ff. de coll. bo. nonnunquam. ſed & tunc meri-
tò diœceſanus ſecũdum admittit repulſo primo ma-
lè merito; qui publica debet egeſtate laborare. ff. de
poſi. bona fides. imò & patrono intelligit̃ facere gra-
tiam; cum ex quo minus idoneus repræſentatus eſt,
iure ſuo poſſet eccleſiam ordinare, in aucten. de ſan-
ctiſ. epiſ. §. ſi quis oratorii domum, col. 9. & no. de hoc
ſupra de offi. or. cum vos. Si uerò primus eſt idoneus,
non eſt locus pœnitentiæ, quo minus epiſcopus pœ-
nam incurrat, & de hoc, ſupra eo. cum laici. & ex his,
patet pinguius eſſe ius prælati, quàm patroni, de hoc,
ſupra de offi. lega. dilectus, & ſupra eo. quod autem,
ſecundum Hoſtien. per hoc collige, quòd patronus
propriè non uariat, ſed accumulat. ¶*In glo. 2. ibi, in iure*]
b ut de reſcrip. c. pe.[b] lib. 6. [*& in fi.*] minus ſufficienter
ſoluitur hic hoc generale. ideò uide quod no. ſupra
de offi. dele. conſuluit. §. 1. Hoſtien. vbi uide ſuper glo.
ecce quanta. ¶*In glo. quia clerici, in fi.*] dicit Hoſti. quòd
7 hoc eſt in fauorem: quia per † hoc declaratur, quòd
fortior & dignior eſt cætus clericorum tanquam ſpi-
ritualis, quàm laicorum tanquam tẽporalis, uel cor-
poralis, ſupra de trãſla. inter corporalia. ſic & firmior
eſt limitatio eccleſiaſtica, ut ſupra de paroch. ſuper
eo, & ſupra eo. querimoniam, ſicut & pactio, ſiue lo-
cutio, uel dictum etiam cuiuſcunque, ſi agatur in fo
ro eccleſię, ut no. de pac. cap. 1. & 3. nam quæ proce-
dunt de labiis pſalmiſtæ non facient irrita. 23. di. pſal-
miſta.

miſta. & ſecundum beatum Ber. uerbum ſacerdotis
aut ſacrum, aut ſacrilegum. ſed etiam ſecundum In-
no. hoc eſt ideò: quia uim electionis habet præſenta-
tio clericorum: per quod infert Hoſti. ꝙ ſi priori præ
ſentatione non caſſata attentetur ſecunda reprobanda
eſt, ut patet in his, quæ not. de elect. conſiderauimus,
& cap. auditis. uide quod ſcripſi poſt Compo.
de reſcriptis, in c. capitulum, poſt glo. in ulti. col. uerſi. quærit poſt.

ANNOTATIONES.

a ¶Diœceſanum. Quando unus ſolus & idoneus eſt præſentatus. alias quando duo idonei ſaltem quo ad Deum, vide no. Ioan. And. in glo. fi. uel etiam quò ad iſtud forum.

a ¶Capitulo pe. In indiuiſibilibus, ſicut eſt in beneficio, & ſic locus eſt gratificationi aliis partibus indiuiſibilibus. uide glo. in c. licet, de proba. in glo. mag. quæ materia facit de duobus currentibus ad brauium; uide Iac. But. in prima conſti. digeſtorū m. per Bal. in l. fi. C. de condi. inſer.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis, & ſumma.*
2 *Decretalis hæc cur habeat hoc initium.*
Decretalium principia quare non mutanda.
Si quis, comprendit etiam fœminam, in fi.
Maſculinum concipit fœmininum, ibid.
3 *Patronatum qui poſſint acquirere, & acquirant, & nume. 4. & 6. 7. 14. & 21.*
Excommunicatus ad quæ admittatur, uer. de excommuni.
4 *Baſilica eccleſia quæ dicatur.*
Cum, præpoſitio an differat à præpoſitione, De.
Conſilium, licentia, & aſſenſus differunt.
5 *Conſentire nolens cogitur per ſuperiorem.*
Patronum niſi unum quando diœceſanus non admittat.
Communio diſſenſionem inducit.
Defenſores plures habere non expedit eccleſiæ, & ratio.
Sumptibus, an opera quid fiat, an referat.
Patrono quæ debeantur, & nu. 15. & 16. & quando nume. 17 & quæ ipſe ibid.
Ioan. And. pluries in hoc commento citat, quod ſcripſit in regulas iuris canonici lib. 6.
7 *Patronatus ius ex quibus competat.*
8 *Eccleſia quæ dicatur conuentualis, & collegiata, & nu. 22. 24.*
An talis exigi poſſit abſque conſenſu patroni.
In poſſeſſione qui ſunt præſentationis, defendendi in ea.
Collegij ius remanet etiam in uno ſolo, & nomine eccleſiæ eliget, in fin.
9 *In eccleſiis collegiatis electiones, & collationes præbendarum & aliarum dignitatum, & prælati qui habeant.*
10 *Collegij ius quæ habeant eccleſiæ, & ex quibus poſſit, & eius poſſeſſio collegi, nu. 11.*
Eccleſiæ huiuſmodi poſſunt habere ſigillum, & arcam communem.
12 *Patroni quando ſit locus præſentationi, & nu. 9. & quibus earum aſſenſus requirendus, eod. nu. 12. & num. 22. §. 1. & 23. eo non requiſito non eſt nulla electio, eod. num. 22. & quæ & contra quem poſſit opponere, ibid. nu. 12.*
Comparatiuum pro poſitiuo.
Non delectus, & ſuſpectus non eſt dandus in epiſcopum.
Preces offerens pro idoneo & utili non eſt neceſſarium exaudiri, in fin.
13 *Præſentari quem ſufficiat.*
Presbyter pro in presbyterum ordinando.
Improprietas dictionis, & nu. 14. in dict. proceſſio.
Et, pro ideſt.
Eligere impropriè dicuntur patroni, uide nu. 23.
14 *Inſtitutio auctorizabilis an per alium fieri poſſit, quàm per epiſcopum.*
15 *Proceſſionaliter occurrendum quibus ſit.*
Honor ex quibus tribuatur.
Proceſſio pro præſentatione.
91 *Inops quis dicatur.*
In, præpoſitio in compoſitione quibus modis accipiatur, remiſſ.
Leg. nemo prædo. §. 1. de regu. iur. ff. intellectus.
17 *Eccleſia magis & prius tenetur ſubuenire patrono ſuo, quàm pauperibus.*
Patronus habet actionem petendi alimenta ab eccleſia, & ubi debeant præſtari, nu. 18.
Pauper minime.
Patronus appellatur etiam aduocatus, & ratio, & quibus aliis nominibus, in fin.
18 *Libertus an patrono, uaſallus domino debeant alimoniam.*
Vxor quoque an debeat ali, & ubi, & à quo.
19 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 20.*
Aedificari monaſterium quando licet.
Aquædutus ſi probibeatur à familia, quo caſu iubeat dictum bona poſſideri.
21 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
In patronatu acquirendo cuius diœceſani requiratur aſſenſus.
23 *Eligere eſt actus ſpiritualis, & an laicus patronus ſolus uel cum clericis poſſit eligere.*
Arbitrari non eſt actus ſpiritualis, etiam ſi ſuper ſpiritualibus feratur arbitrium. §. 1.

CAPVT XXV.

1 NObis fuit. Diuiditur in tres † partes. in prima dicit ex cō-
ſtructione eccleſiæ facta de diœceſani cō
ſenſu ius pa. acquiri. in 2. dicit, patronū nō
eligere prælatū in eccleſia collegiata, licet eligat in ca
pell. in 3. dicit, ꝙ patrono debet proceſſionis honor,
& alimentatur ab eccleſia, ſi uergat ad inopiā. ſecun-
da ibi, Ceterum. tertia ibi, pro fundatione [*Inquiſitioni*]
prout patet in an. de duobus tm̄ quærebatur. primò
an ex conſtructione eccleſiæ quis eſſet patronus. 2. an
deberet admitti cum clericis ad eligendū prælatū ec-
cleſiæ collegiatæ, maximè ſi ex conſue. hoc habebat
2 & poſſet † quæri, quare non incępit compilator hic de
cre. deciſo uerbo, Nobis fuit, ſicut ſupra de ap. infr. de
ſen. ex. inquiſitioni. dic ad hoc ꝙ ſit illud principium
reſeruatū propter contēporaneos huius compilatio-
nis, qui prius ſtuduerant, & propter glo. antiquas alle.
hic principia. unde ſi, quod abſit, hodie mutaret̃ Gre-
goriana compil. magna eſſet noſtra cōfuſio mutare
principia decretaliū. factum ergo, vt remaneret in his
noticia, nec turbaretur memoria, & ſic non ob. proœ-
mium ibi, Reſecatis ſuperfluis [*Tuæ*] vni ſoli loquit̃; qđ
patet per ſingulare. j. de cri. fal. q̃ graui [*Tale damus reſponſum*] ſi fuiſſē deciſor, dixiſſem reſpōdemus [*Si quis*]
comprehenditur hic fęmina. de hoc. j. de ele. genera-
li, lib. 6. & dic [*ſi quis*] fidelis. 16. q. 7. piæ mentis, in fi. & c.
3 quicunq;, in prin. & c. Frigentius, in fi. ubi † no. Iudæū
non acquirere patronatū. ad quod bene facit, quod
ſcripſi ſuper regula, ex eo quod, de reg. iur. li. 6. ſ. ꝙ nō
acquirit cognationē ſpiritualem. de hęretico, licet cō
gnationem acquirat, ut ibi dixi: tamen uidetur, ꝙ nō
acquirat patronatū: quia cum bona ſua ipſo iure ſint
confiſcata, de hæreti. cum ſm, lib. 6. ergo de ſuo dare
non pōt fundum, dotē, uel ædificium. facit eo. ti. c. 2.
§. fi. Item dato, ꝙ patronus eſſet, ius illud confiſcatū
eſſet. facit quod no. 1. q. 7. maximum, de excōicato di-
co, ꝙ male fecit epiſcopus illū admittendo: ſed ſi cum
ſuo conſenſu fiat, patronus erit: ſed exercitiū non ha-
bebit ante abſolutionē. cum enim religionē profitea
tur, & matrimoniū contrahat, & alia faciat, quæ colle
gi ſuper regula, dolo facit, de reg. iur. lib. 6. in parte. 2.
quæſtionis, uer. 3. ergo, & hoc potuit. & uide etiā quæ
ſcripſi, de ſenten. excō. decernimus, lib. 6. de teſtamen-
to excommunicati. Itē cum excommunicato liceat
eccleſiam ingredi ad audiendum uerbum Dei, infra
de ſenten. exc. reſponſo, & ad orandum, ut uidetur, re-
miſ

miſ. dedi. eo. ti. nuper, ſuper uer. orando. ergo & eccle-
ſiam conſtruere poterit. facit de ſen. ex. quoniam, lib.
6. & commendabile eſt ædificare templū Dei. 12. q. 2.
4 aurum [*Eccleſia*] i. baſilicam. conſtruitur † enim baſili-
ca, quæ poſtea, dū cōſecratur, dicitur eccleſia. de hoc,
ſupra ti. 2. c. 1. & hæc differunt, infra ti. 2. c. ult. uel reſpi
cit factum iam perfectum, nō ut fuit, ſed ut eſt. ſ. cum
iam eſt conſecrata [*Cum*] quidam faciunt differentiā
inter, cum, & de, quam non curo, ut dixi de ele. cum
in ueteri. & plenius de reg. iur. nullus ex conſilio, li. 6.
ad fi. quæſtionis [*Aſſenſu*] ar. uiolenter conſtruentem
non acquirere ius patro. ar. ſupra eo. cōſultationibus.
ar. contra. ff. de con. inde. ſi urbana. Vin. & no. quod di
cit, aſſenſu. non enim ſufficit petere conſilium, ſicut,
ſupra de ele. cum in ueteri, de arbi. cum olim, uel licē-
5 tiam, ſicut de regul. licet [*Diœceſani*] qui ſi † conſentire
nollet, agetur coram ſuperiore, ſuper quo uide quod
dixi, ſupra eo. nullus [*Conſtruxerit*] ſi fundator poteſt &
vult ſolus ædificare, & dotare, diœceſanus alium non
admittet, vt vitetur diſſenſio, quam cōmunio ſolet in
ducere. ff. de leg. 2. cum pater. §. dulciſſimis. Hoſti. ad
hoc de ſen. ex. ex tenore, & de ui. & ho. cle. quoniam.
licet enim uideatur expediens eccleſiæ habere plures
defenſores, ubi boni eſſent: tamen docet experientia
hodie potius non expedire propter ipſorum malitias
6 diſcordias, & onus alēdi. Quod † autem dicitur hic de
conſtructore, nō intelligas de fabro, qui recepta mer-
cede operarum fabricat. ad hoc conuenit uerbū, Re-
ceperunt mercedem ſuam, de pę. di. 3. cauendum. ad
quod Luc. 16. & ff. de acquir. re. do. adeo. §. cum quis:
ſed de illo, cuius ſumptibus conſtruitur, licet. n. quan
doq; non differant, an ſumptibus an labore quid fiat,
de deci. ex parte: non tamen locū habet id, cum labor
impenditur in alieno, ſed in proprio. eo. ti. dilęcti. Pu-
to tamen, ꝙ ſi ſic conuenirent & faber, & alius, ꝙ ille
precium, uel tigna, & iſte operam poneret, ꝙ faber pa
tronatum acquireret, dummodò hoc fieret auctori-
tate diœceſani, ut hic. & facit quod dixi, ſupra. c. 1. Po-
teſt enim ſic contrahi ſocietas. ff. pro ſocio. l. 5. quæ in-
cipit, ſocietas. §. 1. Et idem puto eadem ratione de his,
quorum unus ponit precium tignorū, & alter opera-
rum precium: & eadem ratione puto, ꝙ qui dat pre-
cium dotis emendæ, ſit patronus. ad hoc. ff. de vſuf. qa
qui precio [*Ex eo*] tribus de cauſis acquiritur ius patr.
& tria debentur patrono ex eo iure, quę omnia patēt
his uerſibus. Patronū faciunt dos, ædificatio, fundus.
Patrono debetur onus, honor, emolumentū. Præſen-
tat, præſit, defendit, alatur egenus. Goffr. alios uerſus
uide infra eo. cū propter. Et hæc quæ dicuntur de pa-
tronatu acquirendo, ſunt uera, quando hæc fiunt de
conſenſu diœce. ſed ſi alterum iſtorum fieret ſine ip-
ſius aſſenſu, reliqui habentes conſenſum eſſent patro
a ni: iſte uerò [a] non, ſm Hoſti. Quid iuris de reædifica-
tione, dictum eſt, ſupra eo. quoniam, & adde quod di
xi, ſupra c. 1. Alij uerò uerſus, inquantum dicunt, Præ
ſentat, præſit, inſpiciūt honorem. uer. defendit, onus,
ver. alatur, &c. Emolumentum. & hæc exponentur in
fi. c. (*Ius patronatus*) quid ſit hoc, dixi in rubrica (*Acqui-*
7 *rit*) obiicitur. ſi ædifico in † alieno, ædificium cedit ſo
b lo [b]. ff. de acqui. rerum do. adeò. §. cum in ſuo, & inſti.
de rerū. di. §. cum in ſuo. ergo ſoli domino fundi cō-
petit hoc ius. So. hic bona fide, & de conſenſu domi-
ni fundi conſtruit. Item ius patro. competit ex domi
nio tranſlato, non ex retento; quod patet etiā in fun-
do, & dote. 10. q. 1. ca. 2. nec quæritur hic, an uendicet,
ſed an patronatum acquirat, ſicut & patronatus liber
ti competit ex dominio ſerui perdito per manumiſ-
ſionem. ff. de iure pa. per totum, de re. eccle. non alie.
8 c. 3. (*Conuentuali*) quæ † dicatur conuentualis eccleſia,
Inno. no. infra eo. poſtulaſti, & Hoſt. hic. Dixit autem
ibi Inno. conuentualem probari per priuilegium, per
quod conſtituitur collegium, & datur ius collegii. ff.
de col. illi. l. 3. infra de priuile. porrò. ꝙ ſi priuilegium
non apparet, & conſtat, ꝙ in fundatione ſui fuit ordi-
natum, ꝙ ibi eſſent tres clerici, uel plures. & pro tot
fuit dotata, tunc ſimiliter collegiata cenſebitur, ar. ff.
de ele. c. 1. ubi de hoc, & expreſſius de conſue. cum di-
lectus. ad hoc de conſe. di. 1. nemo. 10. q. 1. c. 1. 1. q. 4. pla
cuit, & infra de cenſib. quanto. Si uerò conſtat fuiſſe
ordinatum, ꝙ non haberet ius collegii, ſed patronus
haberet repræſentationem, ponebam Paduæ exem-
plum in Arena compatris mei. d. Henrici, licet nunc
ſit mutatum, ut audiui, uel ꝙ ibi eſſet unus rector tan
tum cum uno clerico; tunc non cenſetur iure colle-
giatæ; & ſic poteſt intelligi, ſupra de uita & hone. cle.
ut quiſque, & 16. q. 7. piæ mentis, & c. ſe. & in hoc tit.
quaſi per totum. & in hoc caſu ſi contingat ibi plures
clericos ordinari, nō tamen erit collegium, niſi patro
nus conſentiat, & omnes alii, qui ex mutatione ſtatus
læduntur, ar. hic & ex iuribus allegatis in glo. Si uerò
non apparet, qualiter eccleſia fuerit inſtituta, tunc ſi
clerici ſunt in poſſeſſione collegii, defendentur in il-
la, & econtra. ſi alius ſit in poſſeſſione ſubiectionis, &
præſentationis quaſi rei nō collegiatæ, defendetur in
illa, de inſti. cum ueniſſent, ſupra eo. cōſultationibus,
de reſti. in integ. c. 2. de proba. ex literis. C. de libe. cau-
ſa. l. lite ordinata, ff. de libe. cauſa. lite ordinata. ex quo
cōſtat de iure collegii, ius remanet in uno ſolo, & eli-
get ille nomine eccleſiæ, non ſuo tantum, argum. 63.
di. ſi forte, ubi de hoc, & ſupra de poſtula. c. 2. Dicit ta
9 men Inno. ꝙ † epiſcopi, & alii clerici poſſunt habere
electiones, & collationes præbendarum, & aliarū di-
gnitatum etiā in eccleſiis collegiatis, uel quia fuit ſic
ab initio conſtitutum, uel ex priuile. uel ex conſuetu.
ſpeciali, ſupra de conſue. cum dilectus, de uerbo. ſig.
Abbate, de exceſ. præla. accedentibus. de his quæ fi. à
præla. ea noſcitur, de elec. conſiderauimus, & c. bonæ
i. & idem dicendum eſt de laicis ſm eum. ſed tamen
per collationem laicalem nullum ius habebunt per
eos inueſtiri, uel fraternitatem de collegio, donec per
epiſcopum, uel alium clericum iura ſpiritualia & ca-
nonicalia acquirantur, ar. 63. diſt. in ſynodo, & remi
ſit de hoc, ſupra de elec. ꝙ ſicut, ubi uide in glo. ſi uo-
luerit, in fi. Sed quantum ad iſtud ultimum dixit Ho-
ſti. ꝙ laicus ex ui iure pa. non habet conferre benefi-
cium, ſed tantum ius repræſentandi ad illud, infra ca.
ulti. ſiue quæratur de præbenda, quod dic ut ſupra de
conceſ. pręb. c. fi. ſiue de parochialibus eccleſiis, ut ſu-
pra, & infra per totum. Si uerò quæratur de prælato
conuentualis eccleſiæ, de iure communi collegium
eligit ſine permixtione laicorum, niſi &c. vt ſequitur.
Dixit etiam ipſe Hoſt. quicquid Inno. ſupra dixerit di
10 ſtinguendo, ꝙ † quędam eccleſiæ iure communi ha-
bent ius collegii, ſicut cathedrales, & regulares, quæ
ad congregationem tenendam ſufficienter ſunt dota
tæ, & quæ in communi uiuunt. & poteſt colligi, ſupra
de elec. ne pro defectu, de ſtatu mo. monaci. §. fin. de
conſue. cum dilectus, de ui. & ho. cler. quoniam. & ta-
les poſſunt habere ſigillum, & arcam communē, ſu-
pra de app. ſignificauit. quod ergo diſtinctum eſt, dēt
intelligi de aliis inferioribus eccleſiis, ſuper quo uide
quod no. infra de exceſ. præl. dilecta. & no. ſecundum
11 † eum, ꝙ hi ſunt actus, per quos poteſt colligi ius, uel
quaſi poſſeſſio collegii, ſigillum, & uſus ſigilli, ut eſt
dictum: tractatus communis in c. de proba. 3. arca cō
munis. ff. quod cuiuſque uniuer. l. 1. refectoriū, & dor
mitorium commune, de ſtatu mo. cum ad mona. de
uita & ho. cleri. quoniam. communis fraternitas, &
12 ſimilia, ſupra de dona. inter dilectos [*Prælati*] in † prę-
bendis poſſet, ſupra de præben. dilectus, ulti. de con-
ceſ.

ceſ.præben.c.ulti.[*Honeſtius*]ideſt honeſtè, ut patet ſu-
pra de ele.cum terra, & c.ꝙ ſicut. & cautum eſt facta
electione requirere talem aſſenſum, de ele.ſacroſan-
cta, ne excipiat contra ipſum ante confirmationem,
uel cōſecrationem.infra de accu.cum his: puta quia
diceret eum ſuum inimicum capitalem. vnde talem
in terra ſua non ſubſtineret,de iureiu.petitio,& eſt iu
ſta cauſa ſecundum Vinc.qui hoc no.ſupra de ele. ſa-
croſancta, maximè cū patronus eſt princeps, qui ha-
bet defendere eccleſiam.23.q.5.princeps,& ſuſpectus
& qui non diligitur,non eſt dandus in epiſcopum.63.
di.ſi forte,ſicut nec promoueri debet in principem,
qui ſuſpectus eſt eccleſiæ, ſupra de ele. uenerabilem.
uel ſecundum Hoſti.ſi dicat, ꝙ eſt prodigus, inhone-
ſtus, & malus diſpenſator, uel adminiſtrator. nam &
poſt conſecrationem uidetur patronus talia denūcia
re.16.q.7.filiis 18.q.2.abbatem;multo fortius ante, de
iureiur.quemadmodum:aliàs propter ſuum diſſensū
non uitiabitur electio,ex quo nil opponit rationabi-
le, ſupra de elec.ꝙ ſicut, & c.cum terra,in fi.ſecūdum
Hoſti.*Aſſenſu*]uide,quod no.63.diſt.c.1.in 1.glo.[*Niſi*]
reſpicit, quod dixerat,non electioni prælati faciendæ
[*Tractandæ*] quaſi dicat non ſolum electioni iam factæ
conſentiet,ſed etiam in tractatu electionis requiretur
ſi hoc habet de priuilegio,conſue. uel ſtatuto. ſua ta-
men vox non afferret ſuffragium, ut in contrariis, ſe-
cundum Inn. & Hoſtienſem. unde poterit & debebit
eius requiri conſilium, ſi hoc obtinuit de conſuetudi
ne,vel dic[*tractandæ*]preces offerendo,quas ſi pro ido-
neo & utili offerat,æquum eſt,nō neceſſarium exau-
diri, ſupra de æta.& quali.tuam,in fin. Hoſti.[*Capella.*]
etiam curata[*In qua*]i.ad quam[*Vnus*] ſupra de præbē.
cum non ignores,& ſupra eod.ca.3.[*presbyter*] ſufficit
13 †ꝙ ſit clericus talis,qui poſsit in preſbyterum promo
ueri,de inſti.c.2.lib.6.unde dic[*presbyter*]i. in preſbyte-
rum ordinandus, ſi eccleſia eſt parochialis,non colle
giata; quod dic,ut de ele.licet canon,& c. ſtatutum,li.
6.[*Et*]pro ideſt.vel expone[*eligitur*]ideſt,preeligitur,&
præoptatur.Goff.uel[*eligitur*]in mente ipſius patroni,
uel cum nominando,& uocando,& poſtea præſenta
tur epiſcopo, ut ſequitur. non tamen ius plenum ac-
quiritur,ut patet ſupra ca. proxi. Dicitur autem ideò
eligere,quia præſentat,quem uult,ſupra eo.ſignifica-
14 ſti,ſecundum Hoſti.[*Inſtitutione*]an †auctorizabilis in-
ſtitutio per alium,ꝗ̃ epiſcopum fieri poſsit, ſatis dixi,
de offi.archi.cū ſatis[*Loci epiſcopo*]uel eius capitulo ua-
cante ſede, infra de inſti.ca.1. lib.6.[*Præſentatur*] uide
quod dixi,infra c.fi.in glo.ff.[*Pro fundatione*]fundo ſci-
licet illo, ſuper quo fundata ē eccleſia, acquiritur ius
patronatus,ut dixi,ſupra c.1. ſuper 1. glo. & quod hic
dicit de fundatore, idē intelligas de quolibet alio pa-
15 trono[*Honor †proceſſionis*]ut ſcilicet proceſsionaliter oc
curratur ei, ſi ſit talis, & tantus; puta rex, uel magnus
princeps,hoc poſſet ſeruari uſque ad ambitum eccle-
ſiæ,& quando rarò uenit ad illam, uel ut primum lo-
cum teneat in proceſsione, uel in eccleſia, uel inter
alios laicos ſecundum Hoſti. Ex talibus enim tribuit
honor.ff.de albo ſcri.l.fi. infra de priuile.ex ore.17.di.
c.2.& §.ulti.uel,ut no.in c.piæ mentis, proceſsio poni
tur pro præſentatione:& ideò,quia in illa procedit ad
epiſcopum cum eo, quem præſentat in eccleſia non
collegiata,uel in præbenda collegiatę, ſupra de con-
ceſ.præb.c.fi.ſecundum Hoſti.[*Seruatur*]16.q.7. piæ mē
16 tis,& c.Frigentius[*Inopiam*]inops† quaſi ſine opibus.
ſic optimates abundantes opibus, infra de ele. funda
menta.§.ne autem.Ponitur ergo hic in,pro ſine.& de
multiplici ſignifi. huius dictionis uide in ſpecu. de di-
ſpu.& alle.§.poſt hæc.uer.uel ibi in,ponitur.& no.per
hoc unum emolumentū,quod habet patronus.& ſic
ex eo iure uidetur locupletior; & tamen regula iuris
ciuilis dicit, ꝙ locupletior non eſt factus, qui libertū
acquiſiuit,ff.de reg.iur.nemo prædo.§.1.ſed ibi alia li-
tera habet liberum: ſecundum literā, Libertum,po.
ca.ut ibi not.per l.ff.de præſcript. uerbis, naturalis, in
prin.& §.fi.ne ſit contra.ff.de ac.emp. l.idemque,in fi.
uel dic illud loqui de manumittente ſeruum, qui re-
ſpectu prioris ſtatus non eſt locupletior, ſed paupe-
17 rior[*Vergit*]ut† no.16.q.3.quicunque,intelligitur hoc
quando eccleſia ſibi abundat: ſecus,ſi egeat. 86.di.nō
ſatis,infra de cenſi.licet,ad hæc infra de ec.ædi.de his,
C.de ſerui.l.præſes,de offi.or.præſenti.§. porrò,lib.6.
Sed quale eſt iſtud priuilegium. nonne tenetur eccle
ſia omnibus pauperibus ſubuenire.16.q.1.quoniam?
Reſpondeo ſm Phi.ſic. ſed iſtis abundantius, ꝗ̃ aliis,
ſupra de teſt. cum in officiis. & melius prouidebit ei,
qui prius fuerat diues 41.di.nō cogantur. & idem no.
Io.16.q.7.pię mentis,& c.quicunque.licet ergo tenea
tur prouidere pauperi,ne fame pereat, huic prouide-
bit honorificè, ſi abundat. Item ſi non ſufficit omni-
bus, præponet patronū. Item continuè prouidet pa-
trono: pauper quærat etiam ab alio. Itē pauperi non
eſt prodita actio,licet eccleſia teneatur. de hoc 1.q.7.
exigunt. ſed patronus ad hoc actionem habet ꝑ hæc
iura. habet etiam ipſe patronus onus defendendi ec-
cleſiam, & pro ipſa pugnandi, & aduocandi.16.q. 7.
filiis.& ideò dicitur aduocatus,uicedominus, cuſtos,
uel guardianus, ſupra eod.præterea. Caueat ergo, ne
hoc in eo conuertatur, ſicut hodie pro maiori parte
accidit,ſupra eo.relatum.§.1.ſm Hoſt. [*Ab eccleſia*]idē
18 †in liberto quò ad ſuum patronū.ff.de libe.agno.l.fin.
& econuerſo.ff.de iure pa.diuus,in fi.ſed nunquid idē
in uaſallo quò ad dominum inopē? uide in ſpe.qui fi-
lii ſint legi.uerſi.ſed nunquid dominus[*Succurritur*]in
domo propria.ff.de uſu,& habi.l.plenum.§.pomis,ni
ſi uellet in eccleſia ſtare. Ab. Sum.n.expertus aliquos
nolle alimentari in eccleſia, ne uideantur conuerſi.
Nunquid uxor,cui alimenta debentur,in domo viri,
c uel eius hæredum,[c] ſit alenda,uide in ſpec. qui fi.ſint
19 leg.uer.ſed pone,petebat,& uer.ſeq.¶ Tertia†glo.Re-
ſpondet per qōnem,quæ dicatur conuentualis eccle-
ſia.¶[*Glo.non uidetur*]obiicit, & dupliciter ſoluit. ¶An-
tepe.glo.quærit;alle.pro & contra. dat unam ſolutio-
nem,cui opponit,& oppoſitioni adhæret, finis. reſpō
det per quæſtionem, an perdat patronus ius præſentā
di eum &c. & ſoluit reſpondens ad contrarium. ¶*In*
20 †*glo.prima ibi,§.illud*] non prius licet ædificari monaſte-
rium,quàm diœceſanus epiſcopus locum conſecret,
& ibi crucem figat.¶*In glo. antepe. ibi, is cuius familia,in fi-
ne*]ſi non defenditur dominus,cuius familia mihi pro
hibet aquæductum, Iubet prætor illius bona poſside-
ri; donec ius aquæducendæ conſtituat, ſi quod detri-
mentum ſiccitate obuenit; puta quia arbores exaruiſ
ſent, illud emendet [*& ibi.l. ulti.*]uide infra eo. gloſſ.
[*& ibi, ſi quis domum*]uide ne præ.ui.ſu.c.fi.ſuper glo.2.
¶*In glo. pe. ibi, ſed & ſi quid* §. 1.] uide de cleri. non reſi.
21 quia nonnulli, in 1.glo.¶*In †glo. 1.ibi,nemo*] & ut ibi pa
tet,hoc intelligitur,de diœceſano loci, in quo funda-
tur eccleſia,nō fundatoris tantum.ad idem de fo.cō-
pet.ſane. C.prædi.& ali. re.min.l. ſi prædium. ad hoc,
quod infra dicit,Loci epiſcopo, & 16.q.5.c.1. & opti-
me, infra de priuile.auctoritate, in prin. lib.6. ¶*In glo.
2.ibi,conſtructione*]de refectione no. ſupra c. 3.[*& in fi.*]
22 & c.monaſterium.¶*In†glo.conuentualis,in fi.*]de hoc,ſu-
pra de poſtula.c.2.& 65.di.ſi forte.dixit hic Vincen.ꝙ
pluralitas facit collegium, cum ad hoc ſint inſtituti,
ut corpus faciant,& remit.ad no.per eum, de elec. ſa-
croſancta. ¶*In glo.honeſtius,ibi,neceſſe*] & hoc tenet Vin-
cen.in decre.ſacroſancta, per decre. cum terra, dicens
quòd ſi contemnatur, debet caſſari: ſed hoc non cre-
do,nec uideo effectum huius opi.nam & quando pe-
teret

teret, illam caſſari, poſſet requiri: non ſic in clerico,
qui à principio debuit intereſſe. hoc dico, quia ad re
quiſitionem huius conſenſus non habemus deter-
minatum tempus. uitium ergo ineſt electioni, quæ
fit canonico contempto: ſed licet non requiratur cō
ſenſus patroni ſuper electione iam facta: electio ta-
23 men in ſe non fuit uitioſa.¶*In ea.glo.in fi.*]quod† capi-
tulum uidetur huic contradicere, cum ibi uideatur
innui, ꝙ in eccleſia collegiata patronus eligat cum
collegio.Dicebant antiqui,quòd illud uetus,hoc no-
uum.uel non dicitur ibi,ꝙ eligat,ſed ꝙ electum con-
firmari poſtulat, ſecundum Tan. & hoc ſatis patet:
quia tex.dicit ibi,Monacorum electio,& poſſeſsionis
dominus popoſcerit. vnde non poſuit patronum in-
ter eligentes. ¶*In glo.non uidetur, ibi, laicum*] poſſes dice-
re ſolum: & ſic ceſſat contrarium ſecundum quoſdā,
ut recitat Vin.in c.ſacroſancta. Hic verò eligebat cum
clericis. & eſt ſi.ſupra de arbi.per tuas. Sed hoc nō pla
cet ad hoc,infra de elec.ex eo quod,li.6. nec ob.decr.
per tuas: quia arbitrari non eſt ita ſpiritualis actus, ſi-
cut eligere, etiam ſi ſuper ſpiritualibus feratur arbi-
trium,cum nō per arbitrum, ſed per illos, inter quos
fertur, exerceatur poſtea ille ſpiritualis actus. Præte-
rea & auctoritas ſuperioris uidetur tunc neceſſaria,
ut ibi[*& ibi, ſicut credo*]idem Hoſti. nec ob. in aucten.
de ec.ti.§.ſi quis ædificationem: quia ei non eſt ſtan-
dum in talibus 10.di.c.1.ſecundum eum.poteſt & ali-
ter intelligi,ut dixi ſm eum ſuper uer.tractandæ[*& in
24 fi.*]aliam ſolutionem collige ex fine ſeq. glo. ¶*In †glo.
ſed nunqnid,ibi,non poſſit fieri collegiata*]ad hoc,infra de ex-
ceſ.præ.dilecta. & hoc tenet hic Vin.alle.infra eo. po-
ſtulaſti.Et idem Hoſtien.ſupra eo.ſuggeſtum. & facit
quod poſt Inno.ibi dixi,& ſupra eo.c. ſuper uer.con-
uentuali,poſt prin.[*& ibi.monaſterium*]ubi de hoc.

ANNOTATIONES.

a ¶Iſte uerò. Qui ergo probat ſe unum ex prædictis feciſſe,niſi pro
bet conſenſum epiſcopi, non habet patronatum: quod non ad-
uertunt plerique iſta facientes.ſi abbas,uel prælatus,uel alius fun
dat eccleſiam,& proceſſu temporis in illa per alios fiant capellæ,
uel beneficia, quia ius patronatus expreſse in illis non retinet.an
ad primum fundatorem pertineat in illis ius patronatus, uel ad il
los,uide in dec.nouis illorum de Rota,conclu.35.& 77.

b ¶Cedit ſolo.Stante ædificio;illo uerò deſtructo redit materia ædi
ficii ad ædificantem.uide l.2.& ibi docto.& Bal. C. de rei uend.

c ¶Hæredum.Vide doct.& Bald.in l.1.C.de lega.& an hæredi labo-
rare debeat,ibi per ipſum & Bar.in l.Caio.§.fin.ff. de ann.lega.&
uide Bart.in l.libertis.§.fin.ff.de ali.& ci.le.& Ioan. And.de præ-
ben.cum ſecundum,in glo. per hoc.

SVMMARIVM.

1 *Præſentare ſe patronus eccleſiæ uacantis ad eam non poteſt, & quare nu.2.ſed filium poteſt, ibid. & quæ alia nequeat, nume. 2.in fin.*

2 *Dubitandi, & decidendi rationes quæ in caſu huius decretalis.*
Sibi quid aſcribere, uel dare in quibus prohibeatur.
Temporalia differunt à ſpiritualibus in acquirendo, & qualiter.
Patrono licet non præſentante inſtitutio an & quando irritanda, cir.fin.uer.nec obſt.

3 *Epilogus, ſuffragium & additio gloſſarum,nu.4.*
Correlatiuorum natura quæ.
Inter eligentes an & quando ſit electa perſona computanda, iuncta gloſſ.

CAPVT XXVI.

1 PEr noſtras. Caſus. Patronus† ec-
cleſiæ uacantis ad eā
ſe præſentare non poteſt. & ſunt duæ par-
tes.in prima conſultatio. in ſecunda reſpō
ſio ibi,cum igitur.& antiqua litera, per noſtras. & eſt
uera litera per uer. poſtulaſti. & quia ſcribit uni[*Cle-
ricus*]hoc dixit quia de laico nō fuiſſet dubitatio[*Ido-
2 neus*]ut maior ſit dubitatio [*Præſentare*] uidebatur †ꝙ
ſic, quia magis debemus nos diligere, quàm alios,ſu
pra de uſu pal. niſi ſpecialis:tum quia factum patroni
non ratificatur niſi per approbationem diœceſani.ſu
pra eo. quod autem. ſed contrarium reſpondetur ſe-
cundum Hoſtien.[*Ingerere*]ſic non debet quis ſe inge-
rere procuratoris officio.ff.de procura. quæ omnia,
nec ſibi tutelam aſcribere.ff.ad l.Cor.de fal.l.uxori.§.
qui ſe,nec auctoritatem præſtare.ff. ad Trebel. le.1. §.
fuit. Sed contra ff.de contrahen.emp.l.fiſtulas.§.fun-
dum, ubi tutor ſibiipſi poſſeſsionem tradit. So. non
ſimpliciter ſibi tradit,ſed egrediente familia pupilli ip
ſe ingreditur.Goff.aliter reſpondebat hic Hoſtien.di-
cens aliud in temporalibus, in quibus habet locum
ſucceſsio, nec in aditione requiritur iudicis auctori-
tas.ff.de acquir.hæredi.l.pro hærede.aliud in ſpiritua-
libus, in quibus nec ſucceſsio locum habet, ſupra de
fil. preſ.ex tranſmiſſa, nec ſine iudicis auctoritate ac-
quiruntur, ſupra de inſti. cap.3.& no. de offi.archidi.
cum ſatis, & ſupra eo.relatum. §. ſeipſum. pater uerò
poteſt filiū preſentare;quod dic,ut ſupra eo.conſulu-
it,& ca.quia clerici,ſm Hoſti.qui etiam dixit hic & in
ſumma huius ti. in fi. ꝙ ſi uacante eccleſia epiſcopus
uocat talem patronum,& confert ſibi ex ſuo officio
eccleſiā,ꝙ poterit conſentire,& ualebit collatio:quia
talis ſe non ingerit, ſed uocatur à Deo, ut Aaron, ſu-
pra de ele.qualiter.nec eo,quod eſt patronus dēt fieri
conditio ſua deterior,imò melior.ſ.c.proxi.in fi.ſ.de
teſta.cum in officiis.nec ob. ſi dicis, ꝙ inſtitutio facta
patrono non præſentante omnino ſit irritanda,ſupra
a co.illud,in fi. nā & ſufficit, ꝙ patronus conſentiat[a] ex
poſtfacto,ut patet,ſupra eo. ſi uerò.& interdum ordi
nat epiſcopus eccleſiam nō præſentante patrono, ut
infra eo.cum autem,& c.cum propter, ſupra c.1.2. &
3.& facit quod ibi dixi, ſuper uer. plurimorum. nam
& de ueritate iuris habet epiſcopus beneficia confer-
re,licet de gratia toleretur,quod patronus præſentet,
ſupra capitulo quoniam.Preterea de ipſius fit cōſen-
ſu,ex quo uocationi factæ ab ipſo epiſcopo cōſentit,
nec eſt admittenda ſubtilitas, ex qua ſequi poſſet per-
plexitatis abſurditas,arg.ſup.de appel. interpoſita, ad
fi.nec ob. quod hic. & in fi. dicitur, quod locum ha-
bet,cum quis ducit primam originem à ſeipſo, quod
patet, ſupra de elect.cum in iure, de ſorti.c.fi. [*Perſona-
tum*]idem dicas de canonia,uel alio beneficio,cū ea-
3 dem ſit quo ad hoc ratio. ¶Prima†glo.ſignat contra
rium.¶*In prima glo.ibi,quæ omnia*] uide de procura.man
dato, in fi.2.gl. ¶*In glo.2.ibi,prætor*]uide in c.cum in iu-
re,ſuper 1.gloſſ.[*& ibi.l.ulti.*] uide de inſti.c.fina. ſuper
4 glo.2.¶*In †glo.prima in fine,ibi, coelegit ſe*] non elegit.¶*In
glo.2.ibi,prætor*]ſecundum Ioan.[*& ibi.l. ulti.*] Eſt enim
natura correlatiuorum,quòd unum non ſit reliquū,
ff.de rerum permu.l.1.in prin. Hoſtien.[*& in fine*] hoc
uerum in forma ſcrutinii: ſecus in forma cōpromiſ-
ſi,ſecundum ea, quæ dixi, ſupra de elect. cum in iure.
& eſt ratio ſm Hoſt.quia in ſcrutinio, cū ſecretò fiat,
habet originem à ſeipſo,quod eſſe non poteſt: ſed in
compromiſſo poſſunt alii ipſum audientem nomina
re,& ſic poteſt conſentire ab aliis nominatus,cū tunc
non habeat originem à ſeipſo.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſentiat. Et talis receptio beneficii uidetur tacite præmi-
ſiſse præſentationem præambulam, & iſte actus receptionis con
tinet plures actus l.3.§.ſi debitorem, ff.de dona. inter ui.& uxo.
facit.l.illud,ff.de acquir.hæredi.& uide ad hoc bonam glo.in cle
men.prima, de conceſ.præben.& ibi probatur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Si patroni ad eccleſiam uacantem intra quadrimeſtre non præ-
ſentant, & quo alio caſu epiſcopus ordinabit eccleſiam, & nu-
mer. 3.*
2 *Inter patronum laicum, & clericum quæ differentiæ.*
4 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XXVII.

1 CVm propter. Caſus. Si† patroni ad eccleſiam ua-
cantem intra 4. menſes non præſentant,
epiſcopus ordinabit eccleſiam. uel ſi quę-
ſtio iuris patro. non diffinitur, infra 4. menſes, epiſco-
pus ordinabit eccleſiam ſine præiudicio euincentis.
& ponit dictum, & proteſtationē ſubdit ibi, ita quòd
[*Laicorum*] patronorum: quo caſu locum habet, quod
a hic dicitur de quatuor[a] menſibus quod dic, ut infra,
eo. c. uno, lib. 6. [*Aliquos*] laicos ut præmiſit. differunt
2 † enim patroni laici, & clerici in his, quæ his uerſibus
continentur. Clericus, & laicus diſtant per plura pa-
troni. Pœnitet, & tempus, ſubiectio, pœnaq; forſan.
Et ratio, titulus, donum coniungitur iſtis. Pœnitet.
quod dic, ut legitur & no. ſupra c. cum aūt. Tempus,
ut nunc dixi, & habes, infra c. uno lib. 6. Subiectio, qa
magis eſt aſtrictus poteſtati eccleſiæ clericus patro-
nus, quàm laicus. quod dic, ut infra ca. proxi. & ſupra
de offi. leg. dilectus. Pœnaque forſan. nam ſecundum
quoſdam clericus priuatur poteſtate pręſentandi ea
b uice, ſi minus[b] idoneum præſentat: ſed laicus non pri
uaretur. ſed ſecundum Hoſtien. idem in laico, ut pro-
batur in aucten. ut hi qui. ecc. §. fi. coll. 5. & de ecc. ti. §.
ſi quis ædificationem, in fi. colla. 9. & de ſanctiſ. epiſc.
§. ſi quis oratorii domum, colla. 9. & ideò dicitur for-
ſan, quia opiniones ſunt. quod dic, ut de ſup. neg. præ-
la. cap. 2. de offi. ordi. cum uos. tene quod ibi dixi ſu-
per gl. 2. poteſt notari. 5. differentia quò ad rationem
reddendam. unde dixit uerſus, Et ratio. quod dic, ut
ſupra eo. ex literis 6. quantum ad aſsignationem tituli
ordinandi. unde dixit, Titulus; quod dic, ut infra eod.
paſtoralis, & c. poſtulaſti. 7. quia clericus fit patronus
ex donatione ſine auctoritate epiſcopi: ſecus in laico.
& ideo dicit, donum, de hoc, ſupra eo. ſignificaſti, &
c. ex inſinuatione. de his differentiis quantum ad ex-
poſitionem primorum uerſuum no. plenius in ſum-
ma eo. ti. §. in quibus differant, & per ultimum uerſi.
ſuppletur, quod ibi deeſt ſecundum Hoſtien. [*Idonea*
3 † *ordinare*] contra ſupra cap. 1. So. quando quod hic di-
citur non poteſt fieri ſine ſcandalo, debet fieri quod
ibi dicitur. uel aliter ut ibi. Innocen. [*In poſterum*] ſic ſu
pra eod. conſultationibus; quod dic ut ibi. Hoſtien.
4 ¶ Glo. † allega. unam concord. ſignat unum contra-
rium, & utrobique remittit.

ANNOTATIONES.

a ¶ De quatuor. Et ſi intra tempus ſuum patronus non præſentat, & ſic deuoluitur ius ſuum ad epiſcopum, & epiſcopus negligens eſt in conferendo, an illi currat tempus a die uacationis, an a die finis termini patroni dati a iure, uide in deci. Ro. conclu. 289.

b ¶ Minus. Et an dicatur idoneus monacus, ſi præſentetur ad eccleſiam parochialem, uide in deci. Ro. conclu. 288. & eo ipſo, quòd clericus patronus uariat, dicatur priuatus iure ſuo, quaſi indignũ ſcienter præſentauerit, uide in deci. nouis Ro. conclu. 149.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere quam eccleſiam reſeruare non uacantem, & ua-
cantem poſſit conferre, & quam poteſtatem habeat, nu. 5. cir.
fin. & num. 17.*
2 *Reſeruare an poſſit ſimiliter delegatus à papa, & quando quis, cui
ſcriptum ſit, ut prouideat alicui de beneficio in una uel pluri-
bus eccleſiis, id facere poſſit, cum formis reſeruationum, nu. 3.*
4 *Prouiſor delegatus an uariare poſſit, & quando, & nu. 11.*
5 *Reſeruationes, & acceptationes beneficiorum an fieri poſſint ul-
tra unum, & nu. 8. uer. & licet, & 11.*
6 *Poſt reſeruationem, & inhibitionem beneficij facta collatio an
teneat.*
7 *Prouiſio ſecundi impetratoris non tenet, donec primo non ſit pro-
uiſum, & quo caſu.*
*Prouiſor delegatus, ut impetranti prouideat in aliqua eccleſiarum
certæ ciuitatis, uel diœce. uel de aliquo beneficiorum pertinen-
tium ad collationem abbatis, quod conferre poterit, & ante
quàm conferat ipſe, ſi fiat collatio ab eo, ad quem ſpectat, te-
nebit.*
*Idem, ſi deputatus ſpecialiter alius prouiſor, ſiue etiam ſecundus
generaliter deputatus conferat de prædictis aliquam eccleſiam
prius.*
*Delegatus generalis non habet poteſtatem ſuper contentis in clau-
ſula generali ante, quàm exprimantur.*
Reſeruatio comparatur expreſſioni.
9 *Prouiſio ſi ſit uſque ad certam ſummam, an niſi de uno poterit pro
uideri, & nu. 8. cir. fin.*
10 *Prouiſio ſi concedatur de conferendo primò uacaturo in eccleſia,
uel diœceſi, non collato primo, poteſt ſecundum, tertium, uel ul-
terius conferri, ſed hoc non eſt perpetuum, uide nu. 12.*
11 *Prouiſor ſi moriatur poſt in aliqua eccleſia reſeruationem factam,
ad quem prouiſio redeat.*
*An & quando poterit ſuſpendere collatores, & de forma ſuſpen-
ſionis, & an eos citari debeat.*
12 *Prouiſor habens prouidendi poteſtatem in primo beneficio uaca-
turo in eccleſia, diœce. uel prouincia in quo debeat prouidere,
& ſupra nu. 10.*
*Prouiſor quid ſi habeat poteſtatem conferendi, cum ſe facultas
obtulerit? in fin.*
13 *Adiudicatio beneficij fit cum fructibus.*
*Fructus non facit ſuos, qui non eſt canonicè adeptus beneficium,
& nume. 16.*
14 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 15. 16. & nu. 17.*
17 *Collatio non poteſt fieri à legato ante uacationem reſeruatæ ec-
cleſiæ.*
Reſeruationis poteſt mutare propoſitum.
18 *Reſeruationis ui non poteſt ſtatim facere in canonicum, pro quo
reſeruauit, recipi.*
*Reſeruatione una pendente, non poteſt aliam facere in eccleſia col-
legiata, ibid.*

CAPVT XXVIII.

1 CVm dilectus. Caſus. Legatus † de latere eccle-
ſiam, cuius alia eccleſia eſt patrona, ſuæ
collationi reſeruare poteſt, licet non ua-
cet; & conferre, cum uacat. Et ſunt duæ partes. in pri
ma ponitur petitio. in ſecunda diffinitio ibi, Nos igi-
tur. Hoſtien. ponebat literalem caſum, quem breui-
tatis cauſa, & quia ſatis patet, prætermitto [*Vacare con-
tingeret*] no. legatum de latere poſſe reſeruare donatio
ni ſuæ primam præbendam uacaturam cōferendam
certæ perſonæ, quamuis ipſam prius, quàm uacet,
non poſſet promittere, uel conferre: hoc ipſum po-
teſt delegatus, cui papa commiſit, quòd alicui proui-
deret ſecundum Innoc. ut eandem poteſtatem reci-
piat delegatus in ſpeciali commiſsione quò ad ipſam
exequendã, quam recipit legatus in generali; & ſunt
ſecundum Hoſtien. efficacia, argum. de conceſ. præ-
ben. quia cunctis. §. ex parte, de offi. dele. ſtuduiſti, de
conſti. tranſlato. ff. pro ſocio, actione. §. renunciare.
2 ff. de admi. tu. ſi duo. §. fi. Eſt tamen † diſtinguendum
ſecundum Innocen. quia ſi mandatur alicui prouide
ri de primo beneficio, quod uacabit in eccleſia, pri-
mum beneficium, & non aliud ſuæ donationi pote-
rit

rit reſeruare. Si uerò papa mandauit, ꝙ alicui proui-
deret in aliqua ciuitate, uel diœceſi de primo benefi-
cio, quod ibi uacauerit, ſuæ donationi reſeruare po-
terit beneficia illius diœce. uel prouinciæ in hac for-
ma. ſcriberet enim cuilibet eccleſiæ, cum papa mihi
mandauerit, ꝙ tali prouideam in primo beneficio,
quod uacaret in iſta diœceſi. uel prouincia in hunc
modũ. Clemēs epiſcopus &c. uſq; in finem: cuius au-
ctoritate beneficium primò uacans in prouincia, ci-
uitate, uel diœceſi collationi noſtræ duximus reſer-
uandum, illi, pro quo ſcriptum eſt, conferendum. ea-
dem auctoritate vobis mandamus, ꝙ ſi cōtigerit pri-
mam uacationem eſſe in eccleſia ueſtra, illam uobis
reſeruetis. & adde ſecundum Hoſt. & quamcito uaca
uerit, & diem, quo uacare cœperit, nobis per ueſtras
literas intimetis: & tunc ſi de illo beneficio, quod ibi
uacabit, aliquid attentaretur contra reſeruationem
factam, non ualeret: quia hæc poteſtas eſt eis per ſu-
3 periorē ablata. Si uerò dicatur † in litera, ꝙ prouidea-
tur alicui de beneficio, quod in tali prouincia duxe-
rit acceptandum, tunc eſt in optione impetrãtis, quæ
beneficia uoluerit acceptare, & ſignificare illa ſuo
executori: quo facto executor ſibi reſeruabit vnum
de prædictis primò uacans, & ſic ſcribet ſingulis ec-
cleſiis, Noueritis &c. uſque ad finem literarum, Po-
ſtea dicet, & ipſe impetrans elegit talia beneficia, de
quibus eſt unum in eccleſia ueſtra; mandamus, qua-
tenus, ſi illud prius, quàm alia quæ elegit uacare con
tigerit, illud nobis reſeruetis &c. Si uerò papa com-
miſit in arbitrio executoris, ꝙ ei prouideret in bene-
ficio competenti, tunc iudex æſtimabit, quæ benefi-
cia ſibi competentia arbitretur, & ſibi ſecundum præ
4 dictam formam eadem reſeruabit. Quæri † conſue-
uit, an poſsit poſt, quàm ſemel elegerit, uariare: in
quo remittit Inno. ad no. qui matri. accu. poſ. cum in
tua, & Hoſt. ad no. de reſcrip. cum in multis, li. 6. Quòd
5 † autem huiuſmodi reſeruationes poſsint fieri, pro-
batur: quia aliàs inutile eſſet mandatum de prouiſio-
ne, & quia principali commiſſo, & acceſſoria com-
miſſa uidentur, & ea, ſine quibus expediri non poteſt
ut infra dicam. Alii dicunt, ꝙ in quacunq; prædicta-
rum formarum ſcribatur, nec impetrans, nec execu-
tor poſſunt ultra unum beneficium acceptare, uel ſi-
bi reſeruare: quia impetrãs unum ſolum beneficium
habere debet; & ſic unum ſolum ſibi eſt reſeruandũ.
Grauis enim, ambitioſus, & nimis vagus ē primus ſu-
perior intellectus, & ideò odioſus, nec ſequendus, ar.
de tranſla. c. fi. ff. de iniur. prætor. imò plus dicunt qui-
dam, & bene, ut uidetur, ꝙ per tales literas non poteſt
ſibi executor aliquod beneficium reſeruare; nec per
hoc dicitur mandatum inutile, uel ꝙ aliter expediri
non poſsit: quod eſt falſum. Expectetur enim uaca-
tio, ut iuri congruit, ſupra de conceſ. præb. c. 1. & 2. &
per totum, & tunc conferat. De prouiſione enim, &
non de reſeruatione recepit mandatum. illud ergo
ſeruet, & non excedat, ſupra de reſcrip. cum dilecta, de
offi. delega. prudentiam, in fin. 1. reſpon. Nec obſtat, ſi
dicas, ꝙ ſi non reſeruat, tenebit collatio alteri facta
per illum, ad quem ſpectat: quia nec illud erit ſine pę-
na, ex quo denunciatum eſt. quod dic, ut ſuprã de pręę
ben. inter cætera, & c. dilectus. 2. & ex contrario ape-
ritur uia ad uacaturas. contra id, de conceſ. præben. c.
2. & c. conſtitutus, in fi. ſecundum Inno. nec ob. ſecun
dum Hoſtien. quod dictum eſt in prin. glo. Legatus
enim habet poteſtatem ordinariam generalem & fa-
uorabilem, quæ plenior eſt, quàm delegata, & habet
legatus de latere multas prærogatiuas, quas non ha-
bet ſpecialis delegatus, uel alius legatus, ut patet de of
fi. le. c. 1. lib. 6. Remittit tamen ad ea, quæ infra nota-
uit, & de conceſ. præben. c. 1. lib. 6. dic de his, ut ibi, &
eo. ti. ſi capitulo, & c. ſi ſoli, & c. executor, & ca. ne ca-
6 ptandæ [*Inhibens*] & quia † archidiaconus uenit contra
inhibitionem, legatus factum ſuum caſſauit, ut ſequi
tur, arg. 10. di. Iudæos, ſecundum Hoſti. Nam ſecun-
dum Inno. ex quo ille, qui ſuper hoc poteſtatem ha-
bet collationem beneficii ſibi reſeruat, uel inhibet
collatori, ne alteri conferat, quod fit contra talem re
ſeruationem, uel inhibitionem, non ualet: quia per
hoc illa uice ſuſpenſus eſt à collatione talis beneficii,
argum. hic & collatio facta per ſuſpenſos non ualet,
de conſue. cum dilectus, de elec. cum inter. R. & uide-
tur expreſſum, de conceſ. præben. quia cunctis. Sed
contra, quia ſemper uidetur ualere collatio facta, ni-
ſi decretum ſit interpoſitum, ſupra de elec. innotuit,
in fin. de præben. inter cætera, & c. dilecto. Aliis uide-
tur, & forte melius, ꝙ ſi ſcriptum eſt alicui, quòd ali-
cui prouideat in certa eccleſia, ꝙ ex quo prouiſor re-
cepit literas, ꝙ penes eum eſt poteſtas prouidendi, &
eſt ablata ei, q prius habebat. unde ſi hoc ſciens prior
collator illa alicui conferat, nō ualet collatio. ſi verò
ignorat, tũc obtinet, quod dictũ eſt de decreto. Quid
7 † ſi duo impetrãt ad diuerſos, ut eis prouideatur in ali
qua eccleſia? Dicunt quidam in omni caſu primo im
petranti primò prouidendum, arg. ſup. eo. cum autē,
in fi. adeò, ꝙ donec ei prouiſum fuerit, non ualet pro
uiſio à ſecundo executore facta, etiam ſi ignoret pri-
mas literas, niſi de ipſis in ſecundis habeatur expreſſa
mentio, ut patet, ſupra de reſcri. cæterum, & c. capitu-
lum, de offi. dele. ex parte, i. nec ob. quod dicitur, ꝙ te-
net collatio facta poſt tales literas ab eo, ad quem ſpe
ctat iure ordinario, de præbendis, dilectus. 2. quia ius
ordinarium fauorabilius eſt, quàm extraordinariũ,
ut patet ex no. de appel. vt debitus, & quia in delegatis
primæ literæ præualent, ſup. de reſcrip. cæterum, licet
8 alii in utroque caſu dicant idem. Quid † ſi aliquis im-
petrat, ut ei prouideatur in aliqua eccleſiarum certæ
ciuitatis, uel diœce. uel de aliquo beneficiorum perti
nentium ad collationem Abbatis, cum plura benefi-
cia in diuerſis eccleſiis ad ipſum Abbatem pertineãt?
Reſpondeo: hoc uidetur, ꝙ iſte prouiſor quandocun
que ante, quàm eligat eccleſiam, ubi debet prouide-
re, inuenerit aliquam præbendam uacantem, illam
conferre poterit: ſed ante, quàm conferat, nullus illo-
rum, ad quos ordi. iure ſpectat collatio in diœce. nec
a ipſe Abbas impedietur conferre, & tenebit[a] collatio,
ſi conferat. & idem uidetur, ſi alius prouiſor ſpeciali-
ter deputatus alteri ſuper aliqua eccleſia cōtenta ſub
prædicta generalitate ciuitatis, uel diœce. uel prouin-
ciæ, ſiue etiam ſecundus ſit generaliter deputatus, ut
in ciuitate, diœc. ſiue prouincia, debeat alii prouide-
re, ſ. ꝙ tenet prouiſio facta per talem ſecundum pro-
uiſorem, arg. ſup. de reſcri. paſtoralis, in fi. ubi dicitur
delegatum generalem non habere poteſtatem ſuper
contentis in clauſula generali ante, quàm expriman-
tur: poſtquam tamē impetrans coram prouiſore ſuo
expreſsit, in qua eccleſia ſibi prouideri uoluit, & exp̃ſ
ſio peruenerit ad eum, ad quem pertinet collatio ēt
iure ordinario, adempta eſt ei poteſtas cōferendi per
talem expreſsionem, ſicut & ſi in literis ab initio fuiſ-
ſet expreſſa eccleſia, arg. ibi, & quod no. eo. tit. Abba-
tem, & infra de reſcri. cum in multis. & licet talis exe-
cutor collationi ſuæ poſsit reſeruare præbendam pri-
mò uacaturam, de præben. pro illorum: quam reſer-
uationem comparauimus expreſsioni, non tamē po-
teſt reſeruare niſi in una eccleſia, quod ſic probatur:
nullus à principio poſſet habere literas ſuper præben
dis obtinendis in pluribus eccleſiis. viderentur enim
frauduloſæ, ſup. de reſcrip. in præſentia, & c. ad audien
tiã. Eadem ratione & ſi quis impetrauerit generales,
ipſarum auctoritate non poterit ei ius in pluribus ec-
cle-

cleſiis reſeruari. delegatus.n. dẽt procedere ut delegãs,
de reſcri. ſuper literis, in fi. niſi forte uſq; ad certã ſum-
mã, puta. 100. marcarũ, mãdaret alicui in beneficiis
eccleſiaſticis prouideri. tũc.n. uſq; ad prædictã q̃titatẽ
tm̃ reſeruare poſſet plura beneficia. nec.n. forte de fa-
cili inueniret beneficium tm̃ valens. Si uerò in literis
ſingulariter diceret, prouideas de beneficio, tunc q̃a
uerba nõ patiunt, non poterit niſi unũ beneficiũ re-
9 ſeruare ſm Inno. ¶ Dixit † aũt Hoſti. ꝙ ſi ſimpliciter
prouideri mandet uſq; ad certã ſummã, niſi iungatur
in litera de uno, uel pluribus beneficiis, non poterit
prouideri niſi de uno. Cũ.n. reſcripta ſm ius ſint intel
ligenda & interpretanda. C de preci. impera. offi. l. re-
ſcripta, & l. nec damnoſa, quę ſunt canonizatę 25. q. 2.
ſed hoc eſt in iure expreſſum, ꝙ unus dẽt habere unũ
beneficiũ, & non plura, ut patet. ſ. de præb. cum non
ignores, & c. ſuper. ergo licet generaliter dicat, Benefi
cies talẽ uſq; ad ſummã. 100. marcarũ, dẽt intelligi de
uno beneficio tm̃. niſi aliud exprimat, & ſi dicas, poſ-
ſet talis impetratio eſſe inutilis, q̃a uix reperiretur be-
neficiũ tam pingue; reſpõ. & ſi uix inueniatur, ſufficit,
ꝙ inueniatur, ar. ff. de iudi. uix certis. & ſi ẽt non inue-
niatur, non eſt curandum, ſed improbę ambitioni im
putandũ. ſ. de præb. quia in tantũ, & §. fi. iſtud dictum
Hoſti. reprobatur, de præb. q̃uis. 1. in prin. lib. 6. & uide
10 quod ibi dicã. ¶ Dicit † etiam Inno. ꝙ quando ſcribi-
tur de beneficio, quod primò uacabit in eccleſia, uel
diœc. licet non cõtulerit primũ, poterit conferre ſm
tertiũ, uel ulterius, arg. ſ. de præb. dilectus filius. G. ſed
hoc nõ eſt ſimpliciter uerũ: ſed dic, ut infra eo. gl. uer.
itẽ dicunt quidam. ſubdit ẽt Inno. ꝙ quando ſcribitur
de beneficio, quod primò vacabit in diœce. ꝙ poterit
etiã tunc præeligere unã eccleſiam, & tunc in aliis ꝓ-
uiſor prouidere non poterit, quod ſm eum aliqui nõ
11 conceduni. Eſt † etiã notandũ, ꝙ ex quo prouiſor re-
ſeruauit in aliqua eccleſia, ẽt ſi prouiſor moriatur, nõ
redit prouiſio ad ordinariũ, ſed ad ipſum, cuius aucto
b ritate facta eſt reſeruatio, uel expreſſio.[b] Item ex quo
reſeruauit in una eccleſia, in alia prouidere, uel muta
re non poteſt, dummodò ſit talis eccleſia, quã poſſit
habere, de reſcript. cum in multis. ff. de op. le. l. 2. talis
enim prouiſor, ſiue in prouincia, ſiue in diœce. ſiue
in certa eccleſia poteſtatem receperit: nõ tamen po-
teſt omnia beneficia prouinciæ, diœce. uel eccleſiæ ſi
bi reſeruare, nec ita in genere ab ipſorum collatione
ſuſpendere collatores: ſed in ſpecie poteſt hoc modo.
Suſpendo talẽ à collatione primi beneficii, uel ſecun
di, uel ulterioris. uel ſic: Suſpendo talem à collatione
primi beneficii, ꝙ ualeat. 10. uel 20. marcas, ſi æſtimet
illum tanto beneficio dignum eſſe, & cũ eadem deter
minatione poteſt totam prouinciam, uel diœceſim,
ſuſpendere, & pro his eſt efficax ratio: quia, ex quo ali
quid mandatur, uidetur & omnia illa mandata, ſine
quibus mandatũ expediri non poteſt. ff. de iuriſd. om.
iudi. l. 2. de offi. dele. ex literis, ſm Inn. & eſt efficacior
ſm Hoſti. quia omne id uidetur mãdatum, per quod
peruenitur ad illud, arg. ff. de procur. ad rem mobilẽ,
& l. ad legatum. hoc tamen non ſemper ſequitur ſm
eum, ut patet ex no. de elec. innotuit, uerſus fi. Sed ſm
Inno. prouiſor, de quo dictum eſt, bene poteſt mãda-
tum exequi ſine generali ſuſpenſione, uel reſeruatio-
ne, ergo illam non faciet: ſed abſque ſpeciali mãdato
exequi non poſſet illam, ergo facere poterit. Item ef-
fuſa ſuſpenſio eſt reprehenſibilis, ergo reſcriptum, q̃d
hoc expreſsè non concedit, per interpretationem ad
hunc iniquum intellectum trahendum non eſt. ff. de
uul. ſub. ex facto. ff. de reg. iur. Neratius, in fi. Sed & di-
ci poteſt, ꝙ omnis talis ſuſpẽſio ſuperabundans ſit &
effuſa, ſi non fiat citatia his, de quorum beneficiis exe
cutor prouidere intendit, cum mandatum per exec-
ptiones, quæ forſan non ſolum contra literas proui-
ſionis, ſed etiam contra perſonam impetrantis com-
petunt, elidi poſſit, de reſcrip. cum àdeò, ſi proponen
te, de æta. & qualitate, accepimus. & ideò, ſi beneficiũ
interim per illos, ad quos iure ordinario pertinet, alii
conferatur, tenet collatio, de præben. inter cætera, &
c. dilectus. Secus, ſi papa det alicui poteſtatem confe-
rendi. nam tunc primis abſtuliſſe uidetur hanc pote-
ſtatem. ad hoc de conceſ. præben. conſtitutus, & eo. ti.
12 ſi capitulo, libr. 6. ¶ Item dicunt † quidam, ꝙ ſi alicui
data eſt poteſtas prouidẽdi in primo beneficio, quod
uacabit in eccleſia, diœceſi. uel prouincia, prouidere
debet in primo tantũ beneficio, quod nacauerit poſt
receptionem huiuſmodi literarum, & poſt notifica-
tionem de hoc factam eccleſiis, in quibus habet pote
ſtatem prouidendi, ar. de ap. ſuper eo. 2. & ſecundum
iſtos, ſi contingat uacare aliquod beneficiſim, nõ po-
teſt prouiſor de illo prouidere, quouſq; literæ omni-
bus & ſingulis de prouincia fuerint præſentatæ, adeo
quòd ſi iudex huiuſmodi vellet forte omittere vnam
eccleſiam, in qua non notificaret mandatum, & po-
teſtatem ſibi datam, in nullo loco poſſet conferre pri
mum beneficium. Alii dicunt, & uidetur melius, ꝙ
ex quo receperit literas, ſtatim conferre poteſt bene-
ficium primò uacans, & ſi non ſcribat eccleſiis, in qui
bus habet poteſtatem prouidendi: quia litera non di-
cit, quòd eis ſcribat, ſed ꝙ eis prouideat. Plus dicunt
quidam, quòd ſi primum beneficium, quod uacauit,
non poſſit conferre, quia præuentus eſt ab aliis, pote-
rit tamen prouidere de ſecundo, tertio, uel ulteriori:
quia beneficia ſunt latiſſimè interpretanda, j. de uerb.
ſi. olim, ſecundum Inno. & quia ſm Hoſti. uerba ſunt
intelligenda cum effectu, de cleri. non reſi. relatum.
Quando ergo dicitur in litera, ꝙ prouideatur de bene
ficio primo uacaturo, non eſt hoc tantum ad primã
uacaturam reſtringendum, quantum ad poteſtatem
prouiſoris, & prouiſionem beneficii extendendum.
unde ſic debet intelligi & exponi, prouideas de bene-
ficio, quod primò uacare contingerit. i. de illo bene-
ficio uacaturo, de quo ei primò cum effectu poteris
commodè prouidere. Id enim ſolũ poſſumus, quod
commodè poſſumus. ſic etiam in dubiis benigna &
non maligna interpretatio fieri debet, & ut impetrãs
commodũ inde ſentiat, & ut res potius ualeat, quàm
pereat, de deci. ad audietiam, de priuile. in his, de uer-
bo. ſig. Abbate. Credunt tamen prædicti ſm Inno. ꝙ
hoc operetur notificatio facta eccleſiis, ꝙ ſi poſtea
conferat alii beneficium, patiantur pœnam, ſupra de
præben. dilectus. Sed obeſt, quia ex quo primum be-
neficium non habuit, ſibi deinceps non poterit pro-
uideri, & ſit contentus prædicta pœna; quod non pla
cet Inno. ſecundum quem hæc fortius ſunt uera, quã
do mandauit ſibi prouideri, cum ſe facultas obtule-
rit: quia non intelligitur ſibi auferri facultas, ſi ab alio
præuenitur [*Præbenda*] quæ erat. H. clerico aſſignan-
13 da [*Supplicat*] & bene [*Confirmari*] ſub. & † adiudicari cũ
fructibus inde perceptis, & aduerſario ſilentium im-
poni; & ſic fertur in fine ſententia. Hoſti. [*Et infra*] hoc
eſt, quod. G. contradicebat, dicens ſe potiorem, cum
primò præſentatus fuiſſet [*Fructibus*] ſic ergo, qui mi-
nus canonicè beneficium eſt adeptus non facit fru-
ctus ſuos: imò tenetur ipſos reſtituere, quantocunq;
tempore beneficium tenuerit, vt hic patet, & ſupra de
ap. bonæ, in fi. de præben. dilecto, in fi. ubi de hoc [*Per
ceptis*] ab illo. G. qui in eccleſia adminiſtrauit, uel quo
cunque alio: quia ab illo tempore, quo fuit inſtitu-
tus per epiſcopum, pertinuerunt ad eum. ad hoc, ſu-
pra de offic. ordi. cum uos, de teſta. relatum. 2. §. no-
14 mine. Hoſtien. ¶ Secunda † glo. ponit partem caſus.
¶ [*Glo. ſed quid*] quærit, & ſoluit. ¶ Penul. glo. obiicit de
decre.

decr. dilectus, & ſoluit. ſecũdò obiicit de fraude uaca-
turæ ꝑ decr. conſtitutus, & ſoluit. tertiò obiicit de ab-
ſurditate, & ſoluit. quartò quærit alle. pro, ſoluit cõtra
15 rium. ¶ *In † gl. pen. ibi, l. 2. §. ſi quis à prin.*] uide, ſ. ut li. pen.
c. 1. ſuper ult. gl. ¶ [*In glo. ult. ibi, certum*] malæfidei poſſeſ-
16 ſor omnes fructus reſtituit cum re. ¶ [*In † gl. ratione, in fi.*]
ſimile, arg. de inſti. c. ult. ¶ [*In glo. ſed quid, ibi, prouincia*] ex-
peditum eſt, inf. de of. leg. c. pręſenti. 1. reſpon. lib. 6. [*&
ibi, credo*] ſm Vin. [*& ibi, donationi papæ*] idẽ Guil. in Spe.
de leg. §. nunc tractemus, uer. ſed ecce. ibi uideas. ¶ [*In
17 † glo. & ita, ibi, reſeruauit*] confert ergo, cũ uacabit, & nõ
prius, nec promittit: & ſic non ob. de conceſ. præben.
c. 2. nec ob. ſi dicas, ꝙ propoſuit certæ perſonæ de illo
prouidere: quia bene poterit mutare propoſitũ. Hoſ.
& facit quod no. de offi. lega. præſenti, §. cæterum, in
gl. 2. lib. 6. & quod ibi dixi, & quod no. Guil. in Spe. tit.
18 2. §. nunc tractemus, in 1. col. Illum tamẽ, pro † quo re-
ſeruauit, non poteſt ſtatim facere in canonicum reci-
pi, ut no. eo. §. uer. ſed ſi legatus, & uide quod dicã, de
præbẽ. ſi eum, lib. 6, uer. obtemperatũ [*& ibi, non poſſet*]
q̃d poſſet legatus de latere, inf. de of. leg. c. 1. lib. 6. [*&
ibi, elegerit*] prouiſum eſt, quia in una eccleſia collegia
ta pendente una reſeruatione non poteſt facere aliã,
inf. de offi. lega. præſenti, 2. reſpon. lib. 6. [*& ibi, à princi-
pe*] & §. merito [*& ibi, primum dictum*] uidetur placuiſſe
Guil. in Spe. de leg. §. nunc tractemus, uer. ſed nunq̃d
legatus, & G. Na. in decre. dilectus [*& in fine*] idem hic
Dama. Goff. Phi. & Hoſt. qui hoc etiam repetit, quod
dixi ſecundum eum, ſupra de offi. lega. dilectus.

ANNOTATIONES.

b ¶ Tenebit. Hoc poteſt eſſe uerum, ſi ſoli collatori ſcribatur ſine de
creto: ſecus, ſi illi & executori, ut prouideat. uel ſoli executori,
ut prouideat. uide in c. ſi ſoli, de conceſ. præben. lib. 6.

b ¶ Expreſſio. Secus in reſeruatione legatorum, de offi. le. c. præſen-
ti, lib. 6. ubi uide. & ad materiam, uide c. ſi cui, de præben. & in c.
ſi ſuper gratia, de offi. delega. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ſecundo loco à patrono ſi inſtituatur, ualet inſtitutio, non obſt. app. prius à primo facta, nu. 2. 4. & 7.*
Epiſcopus ſi malitioſè primum repulit, ei compellitur prouidere.
Per pręſentationem patroni ius acquiritur, & contra quem.
2 *Contra appellationem legitimam factum tenet, num. 7. & 10.*
Dubitandi rationes quæ, & decidendi huius conſtitutionis.
3 *Iura, quæ probamus, anteceſſorum, noſtra facimus.*
Decretalium compilatio prima quo tempore confecta.
4 *Inſtitutio ſi fiat ab epiſcopo de ſuo, refutatis à patrono laico præſentatis, caſſaretur.*
Comparatiuum, pro poſitiuo.
Enallage figura dictionis.
Secundus anteponitur primo, uide num. 5.
5 *Idoneior antefertur.*
Gratificationi epiſcopi quando ſit locus.
Decretalis hæc quomodo intelligatur.
6 *Dubium non eſſe quando intelligatur.*
7 *Appellatio inuito appellante tollitur hic per factum alterius.*
Conſilium poteſt quis in alterius mutare præiudicium.
Pœnitere licet re non integra hic.
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 9.*
Malitioſè, uel doloſè qui gerit quid, ut puniatur.
10 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Patronus non omnino ſubiacet eccleſiaſticæ iuriſdictioni poteſt uariare. non eſt eius ratum factum ante approbationem diœceſani.
11 *Faciendum multa impediunt, quæ non caſſant iam factum.*
Malitiam epiſcopi repudiantis præſentatum quis probabit, & quã do preſumetur ea.
Idoneus, ſiue bonus quis præſumitur, niſi contra probetur.
Examinatio quæ noceat examinato.
12 *Libellus non porrigitur ab actore paupere reſpectu rei, & quibus alijs caſibus.*
Sine ſcriptura quando procedatur.
Defectu non apparente præſumitur contra eum qui contradicit, & quo caſu hic, & cir. fin.
13 *Litigans alter patronus ſi quam præſentationem alicuius diœceſano, qui ſcienter ipſum inſtituit, alter litigans qui obtinuit, pro ſe ſententiam in curia, habebit contra utrunq; actionem, & quã.*
Intereſſe ſuum quilibet poteſt petere conſiderata æquitate canonica, & à quo.
Ex æquitate canonica nulla exprimitur actio, cir. fin.

CAPVT III.

1 PAſtoralis. Caſus Si laicus † patronus
duos ſucceſſiuè præſen
tat, ualet inſtitutio facta de ſecũdo, nõ ob.
ap. prius facta per primũ: epiſcopus tamẽ,
ſi malitioſè primum repulit, illi compellitur prouide
re, & ſunt duæ partes, in prima conſultatio. in ſecunda
reſpõſio, ibi, Nos igitur. & utraq; ſubdiuiditur. ſecun-
da primæ ibi, & ſi forte. ſecunda ſecundæ. ibi, uerunt a
men [*Aſſequatur in illa*] hæc eſt prima quæſtio, cui non
uidetur reſpondere: ſed tu dicas, ꝙ tm̃ ius acquiritur,
ꝙ niſi ex iuſta cauſa repellatur, ſi alius non præſenta-
tus per patronũ inſtituat, inde remouebitur, de re iu-
a di. cum Bert. uel dic, ut infra[a] dicam, ſm Hoſt. [*Et ſi for-
2 te*] hic ponit ſecũda q̃õ. [*Appellauerit*] ne alius † præſen-
tetur, uel inſtituat [*Idem*] ſecũdo p̃ſentatus, & iam inſti
tutus [*Amoueri*] & uidet ꝙ ſic: tũ q̃a poſt repreſentatio
nẽ non caſſatam repreſentatus eſt, arg. de ele. conſide
rauimus, & c. auditis: tũ quia poſt ap. de of. dele. cum
contingat, de ap. dilectis. Sed contrariũ r̃ndetur per ra
tionẽ, quæ ſequitur [*Alexandri*] ſub. & Lucij. Alex.n. nõ
diſtinxit, licet dixerit poſſidentis conditionẽ eſſe me-
3 liorem. ſed & † dici poteſt, ꝙ quamuis Lucius fecerit il
lam decr. ſup. eo. cum autẽ: tñ quodã reſpectu dici po-
teſt. Alexandrina: quia erat in prima compilla. ult. in
titu. Quæ prima compilatio compilata & approbata
fuit tp̃e Alex. & ſic omnia iura ibi poſita ſua fecit: q̃a.
omnia noſtra facimus &c. C. de uete. iure enu. l. 1. §
ſed neq;. uel fuit alia decre. Alex. quæ in regiſtro remã
ſit: aliàs uideretur hic dominus Inno. ſomniaſſe, ſm
4 Hoſt. & Abb [*Poſſidentis*] Si tamen epiſcopus † omnes
præſentatos à patrono laico refutaret, & ſuum inſti-
tueret, talis inſtitutio caſſaretur, ut ſupra c. proxi. & c.
conſultationibus, & c. illud, in fi. ſecundum Inn. [*Me-
liorem*] ideſt bonam, ſic, infra eo. c. in fi. [*Robur*] non ob.
prima præſentatione, uel primi præſentati app. & be-
ne ſoluitur hic utraque quæſtio, patet enim, ꝙ non ac
quiritur ius, per quod ſecundò præſentatus & inſtitu-
tus impediatur, & ꝙ ualet ſecunda non ob. app. & ip-
ſius inſtitutio. ſimile de reſcrip. paſtoralis, de ſacra. nõ
ite. c. 1. Hoſtien. [*Conſtituimus*] de nouo addendo, licet
hoc non fuerit quæſitum [*Idoneum*] & idoneiorem ſe-
5 cundo † ſecundum Roff. Bene. qui dixit in libel. t. quid
fieri debeat, quando patronus &c. hanc decre. loqui,
quando primus præſentatus dignior eſt ſecundo: ſe-
cus, ſi æquè, uel minus eſt dignus, cum poſſit epiſco-
pus gratificare, ſupra eo. cum autem. Dici poteſt hanc
decre. loqui, cum epiſcopus adhibet malitiam, ut di-
cit tex. aliàs ſi non malitioſè primum omitteret præ-
ficiendo ſecundum, ſecus, ut in decre. cum autem. uel
ſm Io. hic epiſcopus malitioſè repulit primum ante
pæſentationem ſecundi, & ideo punitur [*Beneficio*] in
6 menſa ſua. Vin. [*Puniatur*] epiſcopus [*Non eſt † dubium*] eo
ipſo, ꝙ in dubio nihil aliud probat, ſecundum Hoſt.
[*Deliquiſſe*] not. Pet. & Abb. plura notãda ex hac decr.
7 primum † ꝙ factum contra ap. legitimam tenet. ſm, ꝙ
ap. inuito appellãte tollitur per factum alterius. ualet

enim appellatio,donec patronus alium pręſentet:ſed
& alio præſentato & recepto per epiſcopum appella-
tio eſt ſublata.tertiò,ꝙ quis poteſt mutare conſilium
etiam in alterius præiudicium.quartò,ꝙ quis pęnitet
8 re non integra.¶Prima†gl.dat unam concor.quęrit,
arguit pro,& ſoluit. ¶Quarta glo. arguit, & remittit.
¶Pet.gl.quærit, & arguit pro epiſcopo, & cōtrarium
9 ſoluit.¶*In†glo.pen.ibi,is qui dolo*] ſequitur,fecit,quo mi-
nus poſſideret , hoc quoq; nomine punitur, ꝙ actor
cauere ei nō debet actiones,quas eius rei nomine ha-
bet,ſe ei præſtaturum [*& ibi,ſi uerò,in fin.*] plenius uide
10 de poſtu.bonæ.i.ſuper 3.glo. ¶*In 1.glo.ibi.c.ult.*] & ſup.
de conceſ.præben.c.3.Hoſti. [*& ibi, ab initio*] ſic eſt hic
caſus ſpecialisſimus,in quo tenet,quod fit etiam con
tra ap.nedum poſt,quamuis legitimam.contra id,ſu-
pra de ele.cum nobis olim,in prin. & ſit ratio,quæ ſe-
quitur in gl.& eſt ſi.de reſcr.plerunq;.uel dic,ꝙ à prin
cipio nō tenet appellatio quò ad patronum laicum :
tum quia nō omnino ſubiacet quò ad hoc iuriſdictio
ni eccleſiaſticæ,ſup.c.proxi.tum quia ſibi permittitur
uariare,ſupra eo.cum autem. appellatio igitur eū im
b pedire[b] non poteſt,ff.de ap.reci.uel non, l.fi. ſupra de
his,quæ fi.à ma.par.cap.ex ore:quia quantum ad hoc
ratum non eſt factum patroni prius,quàm approbet
à diœceſano,ſupra eo.quod autem. poteſt tamē dici,
ꝙ quò ad dięceſanum tenet appellatio,ſi malitioſè re
11 pellit,ut ſequitur,ſm Hoſt.[*& ibi,uariare*] &†multa im
pediunt faciendum,quæ non caſſant iam factum.In-
no,¶*In gl.ſup.eo.in fi.*]Lucij eſt:ſed dic,vt dixi in tex.¶*In
glo.ſed quis probabit,ibi,eſt uerum*]ineptè loquitur.& Io.di
cebat, arg.contra.7.q.2.&c. Dicebat Phi. contrarium
uerū:quia ipſe probare debet,quod obiicit.6.q.2.&c.
[*& ibi, Dicendum eſt*] Idē Goff. & poteſt dici per ea, quæ
dixi, in tex.ſuper uer. idoneum, hoc uerum, quando
repulit primum ante præſentationem ſecundi: ſecus,
ſi poſt repulit.idem,ſi dicat præſentetis alium.& uide
quod no.6.q.7.monaſterium,in ult.gl.[*& infi.*] Hoſt.
diſtinguit, ſi quò ad executoria euidenter repræſenta
tus apparet bonus, ut quia bene legit, bene cantat, &
eſt bonæ famæ, tenetur epiſcopus de malitia. Si uerò
eius defectus euidenter apparet , tūc in nullo tenetur
epiſcopus,de accuſa.euidentia, de excep.exceptionē.
In dubio ſi epiſcopus non examinauit, nec alius , ad-
huc præſumitur contra epiſcopum, arg.de elec.nihil.
Idem,ſi examinauit,& interlocutoriam nō dedit.Ex-
cuſatus autem uidetur , etiā ſi per alium examinaue-
rit,ut no.de offi.Archid.ad hoc.Si uerò fuit examina-
tus per epiſcopum,qui cōntra eum fuit interlocutus,
tunc ſententia in rem iudicatam tranſiuit, & imputet
ſibi,qui non appellauit,ſupra de elect. cum dilecti, in
fi.In dubio igitur,ſi clericus agit cōtra epiſcopum,ni-
ſi aliter excipiat, uel ſi excipiat, & non probet epiſco-
pus,dicit ipſum condemnandum. Si uerò excipiat,&
probet quicquam rationabile , abſoluetur, de æta. &
12 qua.accepimus. ¶Nec† credat epiſcopus libellum ſi-
bi porrigendum in hoc caſu,ut ibi dicitur,tum conſi-
derata impotētia & paupertate reſpectu epiſcopi, ar.
in auct. de man.princ.§. ſit tibi, col.3. & de quæſtore,
col. 6. tum quia in tali cauſa ſine ſcriptura proceden-
dum eſt, ſicut & quando epiſcopus iudicat inter ſuos
clericos,11.q.1.ſi quis cum clerico:tum quia de alimē
tis clerici agitur,arg.de fer.l.2.& 93.diſt. diaconi: tum
quia ſicut ipſe ex officio ſuo clericis prouidere tene-
tur,12.q.1.præcipimus,& c.epiſcopus.16.q.3.c.2.ſic &
ad hoc eſt ſuperioris officio diſtringendus : tum quia
non apparente defectu præſumitur contra ipſum,ſu-
pra de elect.innotuit,& c.dudum,1,ad fi. tum quia ſi-
cut ipſe ex officio ſuo contra ſuum procedit clericū,
ſic & æquum eſt , ut pro ipſo clerico contra ipſum ex
officio procedatur. & adde quod not. de reſtitu. ſpo.
13 cōquerente. Sed†quid ſi duobus litigantibus in curia
ſuper eccleſia,patronus eccleſiæ hoc ſciens præſentat
tertium,intelligas intra tempus debitum, ad ipſam ec
cleſiam diœceſano , qui ſcienter ipſum inſtituit in ea,
nunquid alter litigantium , pro quo lata eſt ſententia
in curia contra patronum, & contra diœceſanum,ha
bet actionem?uidetur ꝙ ſic, arg. hic.apparet enim,ꝙ
in hoc malitioſè proceſſerunt, & in cluſionem ſentē-
tiæ, & ſic ſunt puniendi,de poſtu.bonæ.2.uer. nec no-
cebat.ex hoc facta eſt durior & deterior conditio uin
centis,quod proconſul modis omnibus prohibet, ff.
de ali.mu.iu.cauſa fac.l.1.in prin.& l.2.& 3.§.1.ergo ad
intereſſe tenentur, eo.titu.l.item ſi res,aliàs,nō ſolum
§.hæc actio.uidentur enim tales ex mente illius edicti
obligati,ſicut is,qui vendit rem alienam,eo.tit.ex hoc
edicto,§.alienare,& l.cum miles,& l.fi.uel tenetur ta-
lis actione de dolo,uel in factum ad intereſſe uincen-
tis,arg.op.ff.de dolo,l.rem quandam,maximè conſi-
derata cano.æquitate, ſm quam quilibet poteſt inter
eſſe ſuum petere ab illo , cuius facto doloſè læſus eſt
nulla actione expreſſa, ut patet de reſcrip.c.fi. de iudi
dilecti,de dolo & contu.c.1.& 2.accedit ad materiam
quod no.de elect.dudum.2.§.nos igitur. uidetur etiā,
ꝙ prædicti teneantur crimine ſtellionatus, argu. ff.de
cri. ſtellio.l. penul. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Dic ut infra. Vide in gl.non obſtante : & aduerte, quia pinguius
ius acquiritur præſentato a patrono clerico, cum non poſsit ua-
riare,quàm a laico, ut hic .
b ¶Impedire. Ad hoc optime , de ſup.negli.præla.c.fi. & quia pro-
pter appellationē non debet quis deſiſtere a iure ſuo,uide Io.An.
de ma.& obe.dilecti,in gl.cum quid prodeſt,uer.cum non placet.

SVMMARIVM.

1 *Ad titulum eccleſiæ ſi quis ad præſentationem rectoris fuerit ordi-
natus , non præiudicabit ad patrono non conſentienti .*
Collegiata eccleſia quæ dicatur remiſſ.
2 *Per intitulationem an & quod ius acquiratur intitulato , & quo
iure,num. 6.*
*Intitulati qui dicantur, & quales cenſeantur, & fieri quot poſſint
in eccleſia,& quando eorum requirendus aſſenſus à patrono.n.4.*
*Ordinare quot debeat epiſcopus, & ſi quos cum minus competenti
titulo, ordine, quid ei timendum .*
Electio , pro præſentatione .
Impropria locutio .
4 *Singularis numerus pro plurali .*
Enallage numeri .
5 *Ad titulum rei non uacantis recipi quis non debet , ſed ad titulum
beneficij iam ſpe uacantis recipitur .*
6 *Vt de intitulatis patronus conſuetudine poſſet induci ut præſenta-
re teneretur, & de quibus .*
Eligere ut quis teneatur de aliqua eccleſia, ſic poteſt induci.
Decretalis huius intellectus quis .
*Ad uacatura beneficia expectatio quando excuſetur,uer. poſſet ta
men, num.10.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu.8.*
Conſentire is uidetur qui præſens non contradicit .
*Ad patronum ſpectat etiam clericorum ordinatio, uer. ſi quis ora-
torij,uide nu.10.*
9 *Additio gloſſarum .*
Præſentare clericos quā poſſit rector eccleſiæ ſine conſenſu patroni.
Titulos clericis Abbas,& conuentus poßunt aſſignare , in fi.
Patroni eccleſiaſtici à laico quæ differentia hic .
10 *Gratificationi locus eſt, ſi plures ſunt intitulati in eccleſia.*
Patronus in eccleſia collegiata quos præſentet .

CAPVT XXX.

1 POſtulaſti. Caſus.Si†ad præſentatio
nem rectoris ad titulum
eccleſiæ fuerit aliquis ordinatus,nihilomi
nus patronus, qui non conſenſit,ad ipſam
cum

cum uacabit, poterit præſentare. & ſunt duæ partes.
In 1.conſultatio in 2.reſponſio, ibi, Ad quod. & ſcire
debes,ꝙ hic notauit Inno.quæ eccleſia dicatur colle-
giata.ſed ſecutus Hoſt. hoc dixi. ſupra eod. nobis, ubi
2 competentius ponitur [*Titulos*] per hanc†intitulatio-
nem nullum ius acquiritur intitulato : quia ſi quære-
retur, neceſſe eſſet conſentire patronum, ut no.ſupra
de fil.presby.propoſuit.uel dic ꝙ bene acquiritur ius.
facit de ſimo.per tuas.3. & eſt uerè canonicus: tamen
reditus non percipiet,quouſq; placuerit electoribus:
& admittitur hoc contra ius commune propter con-
ſuetudinem approbatam.ſic, ſupra de conſti.c.fin. de
ma.& obe.ſtatuimus,ſm Inn. de hoc etiam poſt eum
dixi,ſupra de præben. dilectus.i. in glo. ſi intelligas, in
3 fine.Dicit Hoſt.ꝙ†ad hoc præſentantur,ut poſsint ad
ſacros ordines promoueri,quotcunque ſint,ſupra de
pręben.epiſcopus.& c.cum ſecundū apo.& tales non
cenſent in eccleſia cōuētualiter , eſſe aſsiſii numero ,
ſed ſolum quaſi beneficiati, ſicut , ſupra de cleri. non
reſi.c.pen. Caueat tamē epiſcopus,ꝙ eccleſia ſufficiat
intitulatis,& rectori:aliàs non eſſet differentia,vtrum
ſine, uel cum minus competenti titulo ordinaret , de
transla.c.2.aliàs timere poterit, quod habetur de æta.
& qua. accepimus [*Electio*] ideſt præſentatio. ponitur
enim impropriè,ſicut & ſupra eo.nobis, & c.quoniā,
& ſupra de arbi.c.1.de iudi.c.ult.infra titu. 1. ſignifica-
uit.Hoſt.[*In his*]repreſentationibus,& eſt ſecunda qō.
[*Eligendi*] ideſt præeligendi,& præſentandi, ut prædixi
unde licet quærēs uerbo electionis utatur: papa tamē
de præſentatione reſpondet[*Vacare*] rectore[*Alijs*]for
te duo patroni ſunt, quorū unus præſentat extraneū:
alius præſentat iſtum.ad hoc,ſup. eo.quoniam.Hoſt.
4 [*Ad quod*] melius†dixiſſet,ad quæ,ſic ſup.de ſacra. nō
ite.c.1.& ſup.c.proxi.Hoſt.[*Proceſſißet*] ab initio,uel ra
tihabitione ſequenti,ſupra de elect. ꝙ ſicut, §. ſi autē.
tunc enim requireretur conſenſus eorum , argu.ff.de
aqua plu.ar.in concedendo,& ſupra de ele.c.1.& tunc
habet ius contradicendi.Vinc.[*Aßenſu*] non ob.ꝙ op-
5 ponitur,quòd† ad titulum rei non uacantis recipi nō
debet.nam recipitur ad titu. beneficij iam uacantis in
ſpe ad titulum prælaturæ nō uacantis, ſi ſe reddat ido
neum:quam ſpem iura non reprobant,ſup.de ele.of-
ficij. Gof.Dixit Inn.Idem intelligo, cum eius aſſenſus
interuenit:quia ſi aliud diceretur,daretur uia ad uaca
6 turas.contra id,de conceſ.præben.c.2.uel dic,ꝙ†ubi ſi
ne malitia uacaturarum hoc fieret , de conſue. poſſet
induci , ut patronus de talibus intitulatis ſuo cōſenſu
præſentare teneretur,ſicut de conſue.inducitur,ut qs
teneatur eligere de aliena eccleſia, de conſue.cum di-
lecti,ſup.de uerb.ſig.Abbate. Inn. Abb. intellexit lite-
ram cum Ber.ut ſonat, dicens ꝙ & ſi patronus teneat
illum præſentare,non eſt ſibi ius acquiſitum, cū poſ-
ſit uariare. Dixit etiam hoc non ſeruari,ꝙ per intitula
tionem talem aliquis ſibi uendicet hoc ius , ut illi ec-
cleſiæ præfici debeat.Dicebat Hoſ.ꝙ iſte finis poterat
cōiungi nō cū proximo dicto, ſed cū verbo, generat.
Poſſet tamen ſecundum eum dici ad aliam opi. tenē-
dam, hoc intelligi de patrono eccleſiaſtico : quia ua-
riare non poteſt.& excuſatur expectatio uacaturi au-
ctoritate huius iuris, & papæ , qui poteſt ſupra ius di-
ſpenſare.23.q.4.qui peccat, de conceſ.præben.propo-
ſui.nec oportet,ꝙ mortem rectoris deſideret: qa nō
eſt omnino certus,an locum ipſius obtineat,ut ſi plu
res ſint intitulati,ut dicam ſuper gl.ſed & ſi unicus ſit,
multa poſſent occurrere , propter quæ impediretur,
ſupra de iureiu.quemadmodum.vel ſm eum hoc po
teſt intelligi de honeſtate. q.d. decens eſt, ſed non ne-
ceſſarium,ꝙ patronus tales pręferat.& quantū ad hāc
honeſtatem ſaiuandam præiudicium generatur, arg.
quod no.de cleri.pere.c.fi.de elect.ne ꝑ defectu. ¶Pri
7 ma†gl.primò obiicit,& ſoluit. ſecundò quærit,arguit
pro:ſoluit contra. tertiò ponit lecturam Io. cui obii-
cit,ſubdens rationem ipſius Ioā.quam approbat. ¶*In
8 †1.gl.ibi,§.magiſtrum*] impoſuiſſe uidetur exercitor, qui
impoſitum à magiſtro paſſus eſt in naue magiſterio
fungi[*& ibi.l.2.*] uide de his, quæ fin.à ma.par.cap.ex
ore,ſuper gl.pen. [*& ibi ſi quis oratorij domum*] ſequitur ,
fabricauerit, & uoluerit ibi clericos ordinare &c.[*&
ibi,ſi patronus*] loquitur de impubere, quem patronus,
uel extraneus heredem inſtituit,qui extra ea nil in bo
nis habet.Iudicium enim eius in tutore,quem ipſe te-
ſtator dedit , ſequendum eſt: qui ſic pupillum dilexit,
9 ut eum hæredem inſtitueret.¶*In†gloſſ.1.ibi,cum eo inui-
to*] imò per hoc,ꝙ non fit patrono præiudicium, hoc
probatur.uel apparet, ꝙ eo inuito rector poteſt titu-
lare,uel præſentare ordinandum , quod intellexit Io.
ad uitam ipſius rectoris,ut ſequitur in gl.Dicebat Ho
ſtien.aut eccleſia eſt patrona, ad quam temporalia ꝑ-
tinent , quo caſu non habet rector ius præſentandi ſi-
ne conſenſu patronæ,ne circa temporalia pręiudiciū
ei generetur,arg.ſup .eo.ex literis,in fi.cū ſuis concor.
aut laicus eſt patronus , quo caſu etiam quandocūq;
ad rectorem temporalia pertinēt,indiſtinctè dici po-
teſt,ꝙ rector poſsit ex ſpeciali cōſue.tales clericos pręſentare, arg.de his, quæ fi. à præ.ea noſcitur . Sed ſi de
conſuetu. non apparet,uidetur requirendus conſen-
ſus patroni,ad hoc,ſupra de of.Archi.ad hoc de tem -
po.ordi.ſi archiepiſcopus,& iunge quod no.de offic.
uica.c.4.de eccle.ædifi.c.2.ſupra eo. ſuggeſtum . & ſic
concordando prædictas opi. & iura poteſt colligi dif-
ferentia inter patronum eccleſiaſticum,& ſecularem
ut no. ſup.eo.cum propter.Iſtud autem dixit Hoſ.cer
tum eſſe,ꝙ Abbas & conuentus poſſunt tales titulos
aſsignare,ſecundum ea, quæ no. ſupra de ſtatu mo.c.
10 fi.§.pen.[*& ibi,præſentare*]idem Pe. & ſi plures†ſunt ta-
liter intitulari,locus erit gratificationi,ſecundum Ho
ſtien.pro primo præſentato facit,de ma. & obe. c.1.&
ſic non ob.ſecundum eum, quod dicitur de expecta-
tione uacaturi.& ſic dicit intelligendum, quod no.in
ſumma eo.titu.§.pen.[*& in fine*] Si in eccleſia ſunt præ
bendæ,tunc patronus præſentabit non rectorem,qui
eligitur à conuentu, ſed canonicos.& hoc ſi ab initio
epiſcopi auctoritate retinuerit:aliàs non, quod dic,ut
no.ſupra eo.nobis fuit,& probatur de conceſ. præbē.
c.fi.& ſic poteſt intelligi,in aucten.de ſanctiſ.epiſco.§.
ſi quis oratorii domum , collat. 5. & ſic ſeruat con-
ſuetudo optima interpres legum,ſupra de conſue. cū
dilectus, ſecundum Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Patronus etiam clericus eccleſiam uacantem conferre non poteſt, li
cet præſentare poſſit ad eam .*
Velle & poſſe inuicem quomodo ſe impediat .
Si non ualet,ut agitur,nec ualet,ut ualere poteſt, & quo caſu hic.
*Patronus quantum tempus habeat ad præſentationem faciendam.
num.5 .*
2 *Patronus eccleſiaſticus uariare non poteſt .*
*Patronus quibus uerbis uti debet in præſentatione clerici , ne re-
pellatur, num. 5.& 6.*
3 *Electio ſumitur, pro præſentatione in perſona patroni.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum . nu.5.*
Concedere, pro conſentire .
Eccleſia, pro iure patronatus .
Dominium pro cura .
9 *Peccare, qui non credunt, non puniendi .*
Patroni qua pœna poſſint, ſi peccant in præſentando, puniri .
*Pœna ordinaria, ſi non infligatur à iure, pœna tamen extraordina-
ria arbitrio iudicis infligitur .*
Comparatiuum, potior, ponitur hic electiuè, in fine .

CAPVT XXXI.

1 TRanſmiſſæ. Caſus. Patronus† etiã clericus eccleſiam uacantem conferre non poteſt, licet præſentare poſsit ad illam. & ſunt duæ partes. ſecũ
da ibi, Conſultationi [*Conceſſio*] non præſentando, qđ
facere potuerunt, ſed conferendo, quod nõ poſſunt,
ut ſequitur, & ſic uelle, & poſſe inuicem ſe impedierunt, de offi. dele. cum ſuper. & ſic nec ualet, ut agitur,
a nec ualet, ut ualere poteſt.[a] Dicebat tamen Boa. ꝙ ſi
non uidiſſet hanc decre, putaſſet contrarium [*Ipſi*] capitulum Eboracen. [*Poſtmodum*] intra ſex menſes tamẽ
à tempore uacationis, & notitię, infra eo. c. uno, lib. 6.
[*Eodem*] R. cui primo collata fuerat, & uidebatur tene
2 re à primo: quia patronus† eccleſiaſticus uariare non
b poteſt, ſupra eo. cum autem[b], ſed iſtud ſoluitur in 1.
glo. [*Et infra*] hic eſt quæſtio, utrũ talis appellatio impediat officium tuum, & utrum poſsis inſtituere prę
ſentatum, ad hoc reſpondet [*Non conceſſio*] dicunt quidam, ſ. Pe. & Abb. ꝙ quando patronus petit clericum
in eccleſia inſtitui per epiſcopum, dicens ꝙ ipſe cõtulit ſibi eccleſiã, hoc ipſo epiſcopus poteſt illum repel-
c lere per hanc decre.[c] Debet ergo dicere, cũ elegerim
talem uobis præſentandum ad talem eccleſiam, peto,
ꝙ ipſum inſtituatis, & ſic dicunt faciendã uim in uerbis [*Præſentatio*] ſic poſſunt intelligi omnia iura loquẽ
3 tia, de elect. patroni, ut ſ. ſumatur electio† pro præſentatione, uel, ut dixi, ſupra eo. nobis. Et no. ꝙ patronus
ad præſentãdum habet tempus quadrimeſtre. nõ ſufficit ergo, ꝙ præeligat, vel eligat, niſi intra id tempus
præſentet, ad hoc, infra eo, uno, lib. 6. facit quod poſt
Compo, dixi, de reſcri. c. capitulum, poſt gloſſas, uer.
4 quæri poteſt. ¶ Prima† gl. rñdet per qõnẽ, an ualuerit
appellatio. ¶ Secunda glo. arguit. Itẽ obiicit, & ſoluit.
5 ¶ [*In† gl. 1, in fine*] melius facit de conceſ. pręben. c. 3. ¶ [*In glo. 2. ibi, non poteſt*] non poteſt uti patronus his uerbis,
concedo, do, trado, dono eccleſiã: poteſt tamen dicere, Concedo, ut habeas hanc eccleſiam, & tunc ponatur concedere pro conſentire. ponit tamẽ eccleſia qñ
que pro iure patronatus. 16. q. ult. nemini, & c. ſi plures, & dominium ponitur pro cura. ea. q. monaſteriũ,
ſm Vin. & Goff. [*& ibi, factum ſuum*] unde ſunt de prudentia cõmendandi, ar. 22. q. 4. magnæ, & infra de accu. qualiter [*& ibi, imponenda*] ff. de religio. & ſi quis, §.
generaliter, ff. de ſepul. uio. l. 2. §. nõ perpetuæ. nec for-
6 te† credebant peccare, & ſic non debent puniri, inf. de
ſen. excõ. cum uoluntate, maximè quia communiter
patroni præſentando uerbis collationis utuntur dicẽ
do, conferimus, & præſentamus, nec uiciatur utile ꝑ
inutile, inf. de reg. iu. utile. Quamuis autem hac pęna
ordinaria per ius non inflicta puniri non poſsint: ſunt
tamẽ extraordinariè arbitrio iudicis puniẽdi, ad hoc,
ſup. de of. dele de cauſis, ſm Hoſt. ¶ [*In gl. ult. in fi.*] propter quod electiuè ponitur, non comparatiuè. Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶ Valere poteſt. De quo in c. 1, de deſpon. impu. lib. 6. per Io. An, & Bart. in l. 1. ff. de uer. obli. & per dominum Bar. de Saly. in l. non codicillum, C. de teſta. & ex no. per doct. potes uidere contraria huius iuris.

b ¶ Cum autem. Vide etiam appellationem ualere ſaltem pro intereſſe appellantis decepti, & à patrono, facit quod no. Io. And. ſup. eo. paſtoralis, ſuper glo. 1.

c ¶ Hanc decre. Facit, quod no. Io. And. ſup. eo. illud, ſuper glo. 1. & uide, infra in glo. 2. & ſuper illa.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De cenſibus, exactionibus, & procurationibus, ubi alibi in iure canonico, præterquam in hoc titulo, & libro tradatur.

De cenſibus, exactio. & procu. Rub.

1 ¶ Viſo de tuno onere eccleſiarum, ſ. de iure patro.
de aliis oneribus, ſ. cenſibus, exac. & procura. eſt uidẽdum. Goff. de prima parte. 23. q. ult. §. ecce quod, uſq;
ad §. hinc datur, & 11. q. 1. ſi tributum, & c. ſeq. De ſecũda parte de procurationibus, & uiſitationibus. 18.
q. 2. peruenit, uſq; ad fi. & 10, q. 1. & q. 3. facit. 18. diſt. de
eulogiis. repetitur autem in 6. & in clem. Item ad primam & ſecundam partem conueniunt, de elect. querelam, de ſup. ne. præla. c. 2, de pact. cum clerici, de trãſac. decætero, & c. præterea, 1. de iureiu. tua nos, de prę
ben. auaritiæ, de deci. cum non ſit, de reli. do. conſtitutus, de collu. audiuimus, de exceſ. præla. c. 1. de priuile.
c. recepimus, de uerbo. ſig. ſuper quibuſdam. 2. reſpõ.
& lib. 6. de reſcri. ſtatutum, §. inſuper, de re iud. ad apoſtolicæ, uer. poſſet etiam, de priui. ſi papa, §. ſi uerò, &
clemen. de ſup. negli. præla. c. uno, uer. eadem, de exceſ. præla. c. uno, uer. in exigẽdo. Ad ulti. par. de of. or.
conquerente, & c. ſe. de præſcr. accedens, & c. cum ex
officii, de ſimo. cum ſit, & lib. 6. de of. or. ſi epiſcopus.

SVMMARIVM.

1 *Sancitum, pro ſtatutum.*
Pro dote eccleſiæ fundandæ manſus liber ab omni ſeruitio temporali tribui & recipi debet, & ſi quòd habeat, quando eccleſia teneatur ſoluere, num. 2. 6. 7. & 8.
Area propriè quæ dicatur.
De proximis idem iuris.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*
Res tranſit cum onere ſuo etiam ad clericos, uide ſup. 1. & 2. & ad eccleſiam, ibid. num. 6. & quibus caſibus, nu. 6. 7. & 8.
5 *Additio gloßarum.*
Manſus quibus modis ſumatur.
7 *Onus eccleſiaſticum quod dicatur, num. 2.*
8 *Eccleſiæ clerici, & eorum poſſeſſiones à quibus liberi, nu. 2. 6. & 7.*

CAPVT I.

SAncitum. Tria ſunt dicta. ſecundum ibi, & pſ
1 byteri. tertium ibi, & ſi. &† expone, i.
ſtatutum. Abb. [*Seruitio*] de nouo imponẽdo, & etiam ſi antiquitus fundatores eccleſiarum conſueuerunt aliquem cenſum pro fundo in dotẽ aſſignato recipere, illum debent remittere, arg. hic, &
10. q. 1. c. 1. & ſe. & ſi non remittunt, pro remiſſo, & ſi
de nouo imponunt, pro non impoſito habetur, arg.
in eiſdem iuribus, & infra c. ꝓhibemus, C. de legi. non
dubium. 10. diſtin. uides. facit, quod dixi, de fo. compe.
uerum, in gl. quilibet, uer. ſi autem baroniæ. Sed ſi alij
erat eadem terra tributaria, non erit liberata per iura,
quæ alle. glo. Sed eccleſia non debet illam pro dote recipere, niſi omnino tradatur libera; imò potius ab ędificatione eccleſiæ ceſſandum, ſm Inno. 23. q. 8. ſm Innoc., de ſeruis non ordi. c. 3, hoc ergo facit hæc decre.
quia inſtruit epiſcopum, ne pro dote tali det primarium lapidem, uel eccleſiam ædificari conſentiat [*In eis*] ſcilicet eccleſiis [*Fidelium*] ſalua canonica epiſcopo
2 rum, de deci. ex parte. prima [*Areis*] area† propriè locus inædificatus, & incultus. Ab. [*Iuxta*] idem iuris de
proximis, ff. de rei uen. quæ religioſis, de parochia. ſupereo, Vincen. [*Eccleſiaſticum*] ideſt ad quod eccleſia tenetur epiſcopo, uel alteri prælato, T. uel panem, & uinum ad opus euchariſtiæ. Vinc. [*Amplius*] illo manſo,
3 & facit pro opi. Ala. ¶ Tertia† gl. quęrit, ponit opinio.
4 Ala. contrarium ſoluit. ¶ [*In 3. † glo. ibi. l. 1. 2. et 3.*] non licet cuiq; rem ſine cenſu comparare, uel uendere: ſed
omnes pro agris, quos poſſident publicas penſiones
ſoluant,

ſoluant, nec pactionibus contrariis adiuuentur [*& ibi ſanè*] uectigale prædium & ſuperficiarium obligatur,
tamen ſine diminutione mercedis [*& ibi, §. ſi fundus*] vi
de de uſur. quanto, ſuper ult. glo. [*& ibi. l. 3. in fine*] cleri
5 ci poſſeſſores prædiorum ſoluunt tributa. ¶ [*In† glo. 1. ibi, habes*] pro palea. ¶ [*In gl. 2. in fine*] i. 40. 5. tornaturæ. T.
de hoc. 23. q. ulti. ſecundum. Dicit Goff. ꝙ manſus dicitur prædium, ubi homines manent. vnde prædium
illud, in quo clerici manent, liberum erit. Dicit Hoſt.
ꝙ in uulgari Gallicorum dicitur manſus domus ædificata extra ciuitates, & caſtra, cum ædibus ruſticis, &
terris adiacentibus, in quibus ad delectationẽ & quietem interdum prælati, nobiles, & alii manent. Dicit Innoc. ꝙ hic appellat manſum dotem eccleſiæ conſtitutam pro ſuſtentatione clericorum, & aliis neceſſariis,
de conſe. di. 1. nemo, infra tit. 1. cum ſint. & dicit quoſ-
a cam dicere de epiſcopi auctoritate[a], & nõ aliter illam
poſſe fieri tributariam. ¶ [*In glo. 3. ibi, Ala.*] Phi. & Gof.
[*& ibi, credo*] Idem Hoſtiẽ. pro eo maximè, quia id ex-
6 preſſum† non eſt in iure, & per interpretationem magiſtrorum quis non liberetur ab onere decimarum,
ut patet in eo, quod le. & no. ſupra de deci. à nobis, &
c. tua, & infra. De tributis uerò dixit, ꝙ ſi aſsignatio
fuit facta ſine conſenſu domini, non ualuit, arg. quod
legi. & no. de loca. potuit. aut de conſenſu, tunc ſi non
retinuit tributum, illud uidetur dediſſe, ff. de pig. act.
Caius. 54. diſt. ſi ſeruus. & ſic intelligatur opi. Ala. cum
ſuis iuribus. aut ipſum excepit, & tunc ſibi imputet eccleſia, quæ tributariam rem recipit, cum & domino li
7 cuerit retinere, ut infra dicitur. ¶ [*In† glo. ecce quod, ibi, eccleſiaſticum*] puta caritatiuum ſubſidium, infra eo. cum
apoſtolus, uel ab antiquo impoſitum. 18. q. 2. ſeruitiũ,
uel eccleſiæ auctoritate impoſitum fundationis tempore, uel ante conſecrationem. eo. q. Eleutherius, &
8 ſupra titu. 1. præterea, ubi de hoc. ¶ [*In† glo. ideſt, ibi, oſtendis*] etiam temporalibus, quod intelligas quantum ad
feudalia, & ſeruitia rebus annexa, infra c. 1. de maio. &
b obe.[b] ſolitæ: aliàs liberæ ſunt eccleſiæ, & clerici, & poſſeſsiones earum, de conſtitu. quæ in eccleſiarum, &
c. eccleſia, de ui. & hone. cleri. c. ſi. de re. ec. non alie. c.
ſi. uel dic [*Senioribus*] ideſt prælatis. 23. di. quamquã, de
ele. ſignificaſti, in ſuperſcriptione, ad Rom. 13. c.

ANNOTATIONES.

a ¶ Auctoritate. A principio cum concedrtur, poteſt eſſe uerum, & poſt uidetur alienatio, & ſic requiri uidetur ſolennitas, & uide ſuper gloſ. proxi.

b ¶ De ma. & obe. Iſta faciunt ad materiam illarum, quæ no. Bart. in l. reſcripto, §. ſciendum, ff. de mu. & ho. & uide Inn. de fo. compe. poſtulaſti, & c. uerum.

SVMMARIVM.

1 *Tributi ſolutio probat ſolutionem.*
Anima pro homine.
Clerici ſublimiores cenſentur, & quare.
2 *D. Auguſtini expoſitio ponitur pro lege, ſine conſtitutione.*
Cenſus ſolutio quæ operetur.
Nec eſt à quoque ſubtrahendus, & ratio.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 4.*
Prælatis & principes, & alij parere debent.

CAPVT II.

1 OMnis anima. Solutio† tributi ſubiectionem ꝓbat.
hoc dicit. & expoſitione [*Omnis anima*] ſubdita peccato. unde exponit Goff. & Hoſt.
ideſt omnis homo, & habetur hoc. 11. q. 1. omnis [*Sublimioribus*] ergo clericis quanto anima ſublimior eſt,
tanto ipſi ſublimiores cenſentur [*Poteſtatibus*] ex hoc
plurali inuehitur. b. Ber. cõtra Euge. qui eximebat clericos, uolens, ꝙ ſubiecti eſſent poteſtati, non poteſta-
2 tibus [*Et uos*] uerba† Auguſtini, exponentis uerba apo
ſtoli. Pet. & Abb. [*Probatio*] quò ad quid. nõ enim ſemper eſt cenſus probatio plenæ ſubiectionis, de priuil.
recepimus. Inn. Quandoque enim eſt probatio: quandoq; præſumptio. de hoc de cauſa poſſ. c. ſi. nec ergo
ſubtrahas cẽſum, nec ipſum ſoluere dedigneris, filius
enim dei cenſum ſoluit: quis tu, qui putas non ſoluẽ-
3 dum. 11. q. 1. magnum. Hoſt. ¶ Prima† gl. reſpondet ꝑ
quæſtionẽ, quibus loquatur, & tripliciter ſoluit. ¶ [*In
3 gl. 2. ibi, nulli*] uide de cauſa poſſ. c. ſi. ſuper 1. gl. ¶ [*In† gl. 1. in fi.*] quibus etiam principes, & alii parere debent, de
ma. & obe. omnes. ¶ [*In gl. ult. in fi.*] C. de natura. li. l. 4. T.

SVMMMARIVM.

1 *Cenſum nouum monaſterio non poteſt epiſcopus imponere.*
Maſſa nomen loci.
Nouas conſuetudines, & quæ alia non licet inducere, & quando, nume. 2.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 4.*
Initium, medium, uel finis quando ſpectandum ordine urbes exempla.

CAPVT III.

1 SCientes. Epiſcopus† nouum cẽſum monaſterio non poteſt imponere. primò ponitur partis cõqueſtio.
ſecũdò iudicis datio, ibi, Man. [*Prædictus*]
in deciſa [*Maſſæ*] nomẽ loci. T. [*Nouas*] qđ
non eſt tolerandum, infra eo. prohibemus, ſicut nec
nouum ſigillum, infra de exceſ. præ. dilecta. nec tollendæ ſunt conſuetudines antiquæ, de conſue. cum conſuetudinis. Iuſtè ergo cõqueritur, cui antiquæ penſiones non redduntur. 18. q. 2. Eleutherius, infra eo. quanto. Hoſt. [*Imponere*] uel quas ſacerdos, uel alii haberẽt
in moñ. uel monaſterium in ſacerdote. Inno. q. d. utrũ
2 que prohibetur. Hoſ. [*Nouiter*] ſine† cauſa, in f. eo. ſignificauit, uel ex quo nimis grauatur eccleſia, de conſue.
c. 1. de deci. ſuggeſtum. Hoſ. Sed & ſi ſubeſſet cauſa, fieri hoc non poteſt ſine auctoritate epiſcopi, ſm Inno.
per iura prędicta. ¶ Secũda gl. ponit bro. de initio ſpectando, alle. iura, pro fine, alle. 7. pro medio. 6. contra
3 medium, unum ſoluit & remittit. ¶ [*In† gl. 2. ibi, cum oportet, in fine*] in tacita hypotheca, quam habet filius in bonis patris adminiſtrantis bona ſibi delata, inſpicitur
initium gerendæ, uel deſerendæ adminiſtrationis [*& ibi, qui abortionis*] forte uult allegare ſe, §. teſtamentum.
ubi teſtamentum, quod nullo iure ualet, impune ſupprimitur, cũ nil ex eo conſiſtere poſsit. hoc dico: quia
iſte. §. facit pro fine ſpectando, quod uide de homi. ſi
aliquis, ſuper 1. glo. [*& ibi. l. 1.*] inſpicitur initium poſſeſsionis in colono, uel conductore, ne contra dñm
præſcribat [*& ibi, & ult.*] in uſucapione ſufficit auctorẽ habuiſſe malam fidẽ, licet ſucceſſor habeat bonã
[*& ibi. l. 1. in fine*] impubes actione commodati non tenetur, etiam ſi factus pubes dolum, uel culpam admiſerit, cum à prin. non fuerit commodatum [*& ibi. §. 1. in fi.*] ſufficit utiliter cæptum, etiam ſi nõ habeat effectum in actione negociorũ geſtorũ [*& ibi. §. cum quis*]
ſtipulatio ſub cõditione impoſsibili nõ ualet, licet ẽt
illa poſsibilis fieri poſsit. ſm pñs. n. tp̃s non ſecundum
futurum æſtimari debet. ponit exemplum de uendẽda re ſacra, uel publica [*& ibi, ſufficit*] ſequitur, tutori
bene & diligenter negocia geſsiſſe, & ſi euentũ aduerſum habuerit, quod geſtũ eſt [*& ibi, quia uerò*] uide de
elect. dudum. 1. ſuper gl. iſta tria [*& ibi, ſi antequam*] aliàs
incipit, Iulianus. ſi ante, quàm ibi mandarem, ut peteres fundum, ſatis acceperis, & poſtea mandato meo
egiſti, fideiuſſores tenentur [*& ibi, reſpiciendum*] uide de-

offi.cuſto.c.1.ſuper glo.3,[*& ibi,§.ſolemus*] mediũ tem
pus non nocet, ut ſi Titius ciuis Romanus ſcriptus ſit
hæres,uiuo teſtatore factus eſt ꝑegrinus, ideſt depor-
tatus, & mox ad ciuitatem Romanam peruenit. ¶*In
glo.2.ibi,eſt arg.ſecundum Ro.& ibi,ſi antequam*] aliàs incipit,
Iulianus[*& ibi.§.1.*] aliàs, capitu.in caſſum [*& in fine*]
& hic per Lau. Vincen. Tan. & Goffred. Dicebat hic
Hoſtien. ꝙ iſtius brocardi, quod nimis eſt generale,
non patet perfecta ſolutio.

SVMMARIVM.

1 *Ad collectas perſonales cogi non debet cæcus, ſecus de realibus, numero 2.*
2 *Collectarum nomine quæ ueniant.*
Miſerabiles perſonæ, à quibus debeant immunes eſſe.
3 *Epilogus,& additio gloßarum, num.4.*
5 *A muneribus perſonalibus etiam numerus filiorum excuſat, & quæ alia, num.2.*

CAPVT IIII.

1 LIcet. Caſus. Cęcus† ad collectas perſo-
nales cogi non debet,& reſpicit ſe
cundã partẽ rubricæ de exactionibus.po-
nitur cęci cõqueſtio,& prouiſio ibi,ꝙ fie-
ri[*Ad collectas*] perſonales:ſecus de realib⁹.
2 Inn. Sed Hoſt. intelligit† de collectis,quæ generaliter
fiũt in terra,ſicut fodrum,albergaria,regnũ, uel ſimi-
lia.Putat.n.ꝙ tales perſonæ miſerabiles nõ ſolũ à per-
ſonalibus, ſed etiam à realibus & extraordinariis de-
bent immunes eſſe,arg.89.diſt.iudicatum,& C.de ſu-
perindi.l.una,& de ua.mu.l.una,lib.11.In realibus au-
tem ordinariis non ſunt immunes. fatetur enim, ꝙ ſi
teneant aliquam terram cenſualem,uel tributariam,
cenſum,uel tributum ſoluere debẽt,16.q.1.ſi quis lai-
cus.23.q.8 conuenior,& c.tributum, quamuis piè fa-
ciat dominus,ſi paupertate oppreſſo hoc remittat, ar
3 gum. ſupra de loca.propter ſterilitatem. ¶Prima† gl.
aliàs ſecunda quærit obiiciendo, & ſoluit. ¶*In ult.glo.
ibi.l.1.§.tenuis*] prima iuuari debet auxilio [*& ibi.l.1.&
4 2.*] prima loquitur in cęco:ſecunda in ſurdo. ¶*In† glo.
1.ibi,& ſecundo*] & de offi.lega.ſignificantibus [*& in fi.*]
uel erat de temporali iuriſdictione eccleſiæ Conſtan-
tien. & homines eccleſiæ grauabant ipſum in hoc, &
eum etiam de fundo expulerant,ſm Hoſt.unde ad pa
pam potuit recurrere, de appel.ſi duobus. ¶*In glo.ulti.
5 ibi,perſonalibus† muneribus*] à quibus etiam excuſat nume
rus filiorum,quod dic,ut plenè ſcripſi,de reg.iuris,de
cet,lib.6.in prin. quæſtionis.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus non debetur, cuius ignoratur cauſa, & an hoc ſit ita ſemper, num.5.*
2 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, num.3.*
Per præſtationem in pręteritum an & quando teneat in poſterum, num.4.& 5.
4 *Additio gloſſarum, & num.5. cum ſequen.*
Obligatio an tempore & patientia inducatur, & negligentia tollatur, num.5.& 7.
5 *Cenſus an debeatur per annuam eius præſtationem,& qualiter petendus & an cauſa ſpecificanda.*
Solutio eſt modus liberandi, non obligandi.
Cauſa quæ in realibus, quæ in perſonalibus exprimenda, cir.fi.
6 *In perſonalibus præſtationibus an reperiatur iudicium poſſeſſoriũ.*
Petitorium,& poßeſſorium ſunt correlatiua,& in quibus utrunq; in quibus alterum, & in quibus neutrum habeat locum.
7 *Cauſam allegari in quibus ſufficiat,& probari per temporis coniecturam.*
8 *In poſſeſſione cenſus ad finem uſque cauſæ quis tuendus, & quando.*

CAPVT V.

1 PEruenit. Caſus.Non† debetur cen-
ſus, cuius cauſa ignoratur
[*Oportet quippe*]ſic ordina.Vt præſciatur, ad
quid.i.quare,Et quando omnis cenſus de-
beat perſolui,ſup.ad hoc ut ſit præſtandus,& ſequi de
beat condemnatio.Dicit Inno.ꝙ ſi certum eſt cẽſum
deberi,licet nulla cauſa ſubeſſet, ſolui debet, infra eo.
2 quanto.¶Prima† glo.ponit caſum. ¶Glo.2. quærit,
arguit negatiuè,& affirmatiuè ad quamlibet partem,
3 inducens quinque iura,& ſoluit.¶*In† gl.2.ibi.ſi quis poſt
quam*] uide de ſen.exc.per tuas,ſuper glo.error[*& ibi,ſi
quis pro eo*]ſequitur,qui libertus nõ eſſet,& operas præ
ſtaturum ſe iuraſſet, ſi fideiuſſor erit, non tenebitur
[*& ibi,ſi certis annis*]ſi,nudo pacto ſine ſtipulatione cõ-
uentum certis annis ſolui, non ſum propter id in po-
ſterum obligatus[*& ibi.l.ult.*]licet pater pro debitis fi-
lii aliquid ſoluerit, nõ per id tenetur ad reliqua[*& ibi,
cum de in rem uerſo*]uide de cauſa poſ.cum eccleſia,in gl.
ex hoc[*& ibi.l.ult.*]iudex tuetur ductum aquæ, cui au-
ctoritatem dat uetuſtas,licet ius non probetur [*& ibi,
ſi quis diuturno*] uide hanc & duas ſe.de Iudæ,ca.2. ſuper
3.glo.[*& ibi.l.ult.*]uide ſupra [*& ibi,litibus*]uide de Iu-
4 dæis, c.2,in 3.glo. ¶*In† 1.glo.ibi,quæſiui t*] imò quæſiuit
comitiſſa, ut patet in ſuperſcriptione, & per literam,
inquiſitioni. ¶*In gloſſ.2.ibi, nec inducit*] hoc plane fate-
tur Hoſtien.de tempore ſolo per ſe, ſicut nec ſola pa-
tientia per ſe,nec præſcriptio, nec ſola negligentia ta-
lem obligationem inducit, ſed negligentia cum tem-
pore obligationem tollit, de præſcriptio. per totum.
Item patientia cum tempore obligationem inducit,
ſic in contrariis ſtatim alleg.& facit quod no.de regu.
iur.non firmatur,lib.6. [*& ibi,ſeruitium*] ubi de hoc[*&
5 ibi,allegarit† cauſam*]ſecundum Ioan.Laur.Tan. Vincen.
Phi. Goffre. Sed dicit Hoſtien. quòd iſta communis
opi.uim facit in uerbo,& ineptè petat dicendo, Peto
cenſum pro eo, quod mihi præſtitum fuit per annos.
40.ſed ſi dicat,Peto talem cenſum ex tali cauſa impo-
ſitum, ad quod probandum induco ſolutionem con
tinuam. 40.annorum, bene petit, & obtinebit ſolu-
tionem illam probando.Dicit Hoſti. quòd caueat ta-
lis de conſcientia: quia non fingat, uel exprimat fal-
ſum,de præſc.c.fi.memor eius, quod dicitur de ſimo.
Matthæus. uidetur tamẽ, ꝙ ſi non eſt memoria initii
perceptionis,uel cauſæ,ſufficit dicere, ꝙ ex iuſta cau-
a ſa[a] ab initio ſit impoſitum, ad quod probãdum indu-
catur tempus,cuius contrarii &c.ad hoc, de præſcrip.
c.1.lib.6.cum ſuis concor.nec ob. ꝙ non ſpecificatur
cauſa; quia præſumptio eſt pro petente, cum non ſit
ueriſimile aliquem cenſum ſine cauſa, & ſine quere-
la tanto tempore præſtitiſſe, arg.ff. de proba.cũ de in-
debito. Itẽ incertitudo,& impoſsibilitas meritò excu
ſat,hoc caſu non exprimentem ſpecialem cauſam, in
fra de regu. iur.nemo poteſt,lib. 6.ff.quorum le.l.1.§.
qui autem. remittit autem Hoſtien. ad multas utiles
practicatorias quæſtiones in hoc ad ſummam, eo.ti.
§.ſed quis cenſus.Sed vltra ibi no.ad eorum intellectũ
& illorum,quæ ſcripſi ſupra de elec.querelam,& quæ
no.in ſpecu.de reſtit. ſpol.§.nunc dicamus,in ulti.co-
lum. Scire debes, quòd communiter legiſtæ hoc te-
nent,quòd diutina ſolutio annuæ præſtationis nõ in
ducit obligationem. Dicunt enim, ꝙ certi ſunt mo-
di inducendi obligationem,inſtit.de obli. & in ti. ſeq.
Sed iſte non eſt de illis,ergo &c. & eſt idem modus ar
guendi,in l.patre furioſo,ff.de his,qui ſui, uel alie.iur.
Item,ut dicunt,in diutina ſolutione duo reperiuntur,
tẽpus,& ſolutio.ſed tempus per ſe non eſt modus &c.
ut in gl.Item ſolutio,quæ eſt modus liberandi,nõ in-
ducit obligationem,quæ contraria eſt liberationi,de
baptiſmo,

baptiſmo,maiores,ff.de ſolu.qui hominẽ,§.fi.ex quo
concluditur,ꝙ hæc duo iuncta non inducunt obliga-
tionem pro illo anno, argum.ff.de excu.tu.ſpadonẽ,
§.quæ iura. & procedit hoc,qnando ſolutio fuit debi
ta.ſoluens enim quolibet anno ſe liberat per ſolutio-
nẽ.Obligatio igitur non inducitur,ſed remanet prior
per quam ſingulis an.erat id debitum. Et hac ratione
etiam non præſcribitur,ut dixi de præſcrip.auditis,ſu-
per uerbo,ſolutionem.Si uerò ſolutio annuæ præſta-
tionis erat indebita,ſoluens uno anno extra id, quod
agitur,ſibi parat condi.indebiti ad repetendum, ff.cõ
mo.ſi is,§.fi.de ſolu.c.fi.Item cum ſoluit tertio,& ulte
rioribus,quæ condictio perſonalis eſt, & ſic durat uſ-
que ad 30. annos. ex quo ſequitur, ꝙ per id in futurũ
ſoluere non tenetur:quia dicit lex, ꝙ ſublata ſubſtan-
tia obligationis impoſsibile eſt ipſius qualitatẽ rema-
nere:ſed per contrariam probationem tollitur ſubſtã
tia debiti,cum repetitur ut indebitum.impoſsibile eſt
igitur,ꝙ remaneat qualitas. & ſubſtantiã vocant debi
ti,uel debitum id,quod debetur:qualitatem: ꝙ ſit an-
nuum,purum,ſimplex,uel id ſimile.id probant per l.
actor, ff. de iureiu. ubi ſi debitor delato ſibi iuramen-
to iurauit non peti debitum, peti non poteſt ut con-
ſtitutum.& hæc procedunt, ubi ſolutum eſt ignoran-
ranter.Si uerò ſolutum eſt ſcienter, donũ eſt,ff.de cõ-
di.inde.l.1.Talis ergo ſolutio nõ obligat in poſterum,
de poſtu.bonæ.2.in prin. de inſti. cum ueniſſent,ff. de
iti.actuq;, pri.l.1.in fi. Ex quibus cõcluditur,ꝙ ſiue an
nua pręſtatio ſoluatur ut debitum,ſiue ut indebitum
ſcienter,uel ignoranter obligationẽ ſolutionis fiendę
in poſterum non inducit. Ad l.2.C.de ſerui. reſpõdẽt,
ꝙ loquitur in iure reali, quod tempore quæritur, C.
de pact.traditionibus, & ſic loquatur.l. ſi quis diutur-
no,ff.ſi ſerui.uen. Ad l.cum de in rem uerſo, ff.de uſu.
reſpondent,ut ibi. no. ꝙ ibi non pronunciatur ex tpe
ſolo, ſed ex cauſa habili allegata, quæ præſumitur ex
tpe, uel probatur per longi temporis cõiecturam: &
per hoc communiter tenent,ꝙ agens petitorio, ſi di-
cit me ſibi obligatum ad annua. 10.præſtanda,quia tã
to tempore ſolui,petens ut ſoluam, & in futurum ſol
uere cogar,ineptè petit:quia licet in realibus ſufficiat
allegare cauſam propinquam, ſcilicet dominium, in
perſonalibus hoc nõ ſufficit allegare cauſam propin-
quam,ſcilicet obligationem, imò neceſſe eſt allegari
remotam,puta contractum,inſtitutionẽ, uel aliquid
tale, ex quo inſurgat obligatio,& de hoc,de libel. ob.
c.2.ad hoc,ff.de excep.rei iudi. an eadem, §. actiones.
hoc etiam uult gl.ff.de do. excep.l.2.§.circa. ad hoc l.
6 litibus,C.de agri.& cenſi. Tenent† etiam,ꝙ in perſo-
nalibus præſtationibus non ſit reperire iudicium poſ
ſeſſorium dicendo,ago contra Titiũ,cum ſim in poſ-
ſeſſione percipiendi ab ipſo annua.10.quæ mihi pluri
bus annis ſoluit:nũc denegat, petẽs mihi reſtitui &c.
& probãt ſic.petitorium, & poſſeſſorium ſunt corre-
latiua.ubi ergo non eſt locus petitorio, nec poſſeſſo-
rio, cum hæc ſit natura correlatiuorum, ff. de acqui.
poſſ.l.1.in prin.& §.fi.inſti.de actio.§.ſic itaque.cũ er-
go non ſit dare aliquod petitorium in perſonalibus
c actionibus,ergo nec poſſeſſorium[c]. non eſt enim da-
re,ꝙ poſſeſſorium locum habeat niſi in duobus gene
ribus, ſcilicet in rebus corporalib⁹ uerè poſſeſsis, ubi
locum habet directum,& in quaſi corporalibus, quæ
quaſi poſsidentur,ubi locum habet utile,ff.de ſerui.l.
quoties. reperitur tamen quædam poſſeſsio impro-
pria,& quædam impropriiſsima,quæ non pariunt ali
quod poſſeſſoriũ, ff.de peti.hæredi.l.regulariter. plus,
ut dicunt,eſt dare,ꝙ locum habet petitorium,ubi nõ
haberet locum poſſeſſorium. nam rei uendicatio da-
tur contra illum, qui non poſsidet, ff. de rei uen. offi-
cium. Ad l.ff.de acqui.hære. nec ullam, §. fi. Reſpon-
dent,ꝙ petitio hæreditatis eſt mixta:quia eſt in rem &
in perſonam. Vnde poteſt competere diuerſis reſpe-
ctibus.Itẽ pro ea parte,qua petitio hæreditatis eſt rea-
lis,poteſt competere contra detentorem, qui nõ poſ
ſidet. Inducunt ad primum dictum, ff. quorum bo.l.
1.& ulti.nam interdictum, Quorum bonorũ,eſt poſ-
ſeſſorium, nec intentari poteſt contra debitorem per
ſonaliter obligatum. his uidetur contradicere decre.
querelam,de elect.Dicit Iaco.de Ra.ꝙ aduerſus decr.
querelam, opus eſt querela. ſed dici poteſt, quòd illa
decr.prædictis non ob.quia loquitur non de perſona
li præſtatione,ſed de reali, ſcilicet de præſtatione cen-
ſus ex re.unde dicitur ibi in petitione, & in ſententia,
ꝙ pro eccleſia ſancti Saluatoris ſoluebatur illa pẽſio.
7 16.donariorum [*& ibi, dum† tamen probet tempus*] unde
tenet gl.ff.de aqua plu.ar.l. 1.§. fi.& ff.de ſeruitu.l. ſer-
uitutes prædiorum.2.ꝙ etiam in his,quæ non habent
continuam cauſam, allegata cauſa, quæ ſit habilis ad
ſeruitutem conſtituendam, ſufficit cauſam probari ꝑ
temporis coniecturam: & facit, quia patientia habe-
tur pro traditione, ff. de ſerui. quoties. uide quod di-
xi poſt Goff. ſupra de cauſa poſſ.c.fi. [*& ibi, contradicit*]
ſed dici poſſet, ꝙ non eſt cenſus ignorantiæ, qui præ-
8 ſcriptus eſt.Hoſt.¶*In† glo.ult.in fi.*] hoc uerum,quando
is,qui cenſum petit, non eſt in poſſeſsione cenſus, C.
de eden.qui accuſare.Si uerò eſſet in poſſeſsione non
ui,non clam,non precario tuendus eſt in ea uſq; ad fi
nem cauſæ,de cauſa poſſ. cum eccleſia, ut lite pend.à
memoria,& c.laudabilem.Si uerò ui,clam,uel preca-
rio poſsideret, non tueretur in ea,ff.de iti.actuq; pri.il
lud,§.ait prætor,ff.de aqua quo. & æſti.l.1.Tan. Vinc.
Goff.Inn.ipſe gl.idem no. de offi. ord. duo ſimul.

ANNOTATIONES.

a ¶Ex iuſta cauſa.Quia lapſu tanti temporis præſumitur titulo, uel priuilegio id conceſſum.uide bonum text. infra de uer.ſig. ſuper quibuſdam,& glo.ibi,quæ incipit,no.quòd.& uide doct. & Bald. & d.Bart.de Saly.in l.ſi certis annis,C.de pactis, & Bart. in l.cum de in rem uerſo,ff.de uſur. qui idem no.

b ¶Obligatione.Vide Bart.ff.rem ra.ha.l.fi.& Bal.C.de iuris,& fac. igno.cum falſa.& ſufficiunt. 10.anni, ut no.doct. in l.ſi certis annis.forte ſecus contra eccleſiam.uide Ioan.An. de conſuetu. c.fi. ſuper gloſſ.fin. in prin.

b ¶Poſſeſſorium.Vide Bart.in l.fi.ff.quorum bo. & ibi reſpódet, ad c.querelam.infra alle.& faciunt iſta ad materiam capituli, poſſeſſor,de reg.iu.lib.6.& uide Io. And.de excep.c.fi.lib.6. & Bart.in l.ſequitur,§.ſi uiam,ff.de uſuc. & Bald.in l.2.C. de ſerui. & C. de pac.l.ſi certis annis,& uide Io.And.in c.in literis, de reſtit.ſpo.in glo.mag.in 5.col.uer. ſed & ſecundum Inno.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
In uiſitationibus, uel procurationibus quot prælati ſecum ducere queant,& quas alimonias habere,num.3.4.& 6.& 15.§.1.& quamdiu,num.5.
Prælati an & qui grauare ſubditos poſſint, & quando, num. 6.7.& 9.
2 *Prædicator an & quo caſu petere poſſit expenſas, & qui lucraſe-ctetur.*
Pſeudo, Latinè falſi.
3 *Eccleſiarum ornamenta nec pignorari debent.*
Conſumere quis non debet uno anno & inhoneſtè, quod pluribus fuit annis acquiſitum.
Expenſæ faciendæ pro facultatibus.
4 *Legati an hoc capitulo comprendantur.*
6 *Competens procuratio quæ.*
7 *Charitatiuum ſubſidium epiſcopi quando, & quomodo à ſubditis petere poſſint, & an cogere per ſe, uel alios & quos.*
Epiſcopus pro ſuis neceſſitatibus fructus eccleſiarum habere & accipere poteſt.
Charitas ubi non prodeſt, adhibenda eſt poteſtas.

 8 *Subdi-*

8 *Subditi mali etiam puniendi.*
9 *Terminum impoſitum tranſgredi non licet, num. 11.*
10 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 11.*
Ad parentum bona liberos quid admittat, & è contrario.
12 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Epiſcopus accipitur pro archiepiſcopo, & pro papa.
Viſitatores plures admittuntur eodem anno.
13 *Superflui ſi ſeparari nequeunt, omnibus an denegetur.*
14 *Res delicatas deſiderare luxuriæ cauſa, ita uſitatas fugere dementiæ eſt.*
Propter conuiuij limitationem quidam fuit a ſenatu Ro. remotus.
Gulæ uitia reprenduntur, & effectus quis.
15 *Epiſcopus coram quo conueniatur à ſubdito, & è contrario.*
Per procuratorem agere quibus conceſſum eſt, & per ſe poſſunt, in fine.

CAPVT VI.

CVm apoſtolus. Concilia breuiter ſummari nõ
1 poſſunt. Præmittit† autem conſtitutionis
cauſam. ſecũdò conſtitutionem ponit ibi,
Quocirca. In qua determinat concilium numerum
equorum, quem ſecum ducere poſſunt prælati uiſitãtes: prohibet eos tũc uti uenationibus, & ſumptuoſas epulas quærere. Præcipit, ne prælati ſubditos tallient. permittit tamen ex iuſta cauſa ab eis peti moderatum auxilium in fi. ibi, Sanè. determinat primũ dictum de numero equorum [*Apoſtolus*] act. 20. in fine
2 [*Vt locum*] arguet† prædicatorem, qui petit expẽſas, falſum præſumi, tamen cõtrarium eſt: quia qui ſeminat ſpiritualia &c. 13. q. 1. c. 1. ad hoc, ſup. de offi. ord. inter cætera [*Auferre*] libentius enim Corinthij auari audiebant prędicationem Pauli gratis factam, quàm illorũ qui munera exigebant, & de hoc. 1. q. 2. ſacerdos. 1. & eſt ſi. 18. di. de eulogiis, & 1. q. 1. placuit. 3. [*Pſeudo*] ideſt falſis. Hiero. ad Algaſiam, q. 1. omnis falſa prædicatio ſectatur lucra, & gloriam quærit humanam, ut ꝑ gloriam naſcantur compendia. & eſt iſtud, pſeudo, Græcum, & in ſingulari & plurali indeclinabile, & omnis generis. uel. i. falſus ſeruus à pſeudo, quod eſt falſus, &
3 dulus, quod eſt ſeruus. Ho. [*Ornamenta*] quæ† nec pignorari debent niſi urgente neceſsſitate, ſupra de pig. c. 1. & facit cle. de deci. ſi beneficiorum [*Conſumat*] not. hic Hoſt. cõtra ſcholares, & prælatos, qui quod parentes, uel prædeceſſores pluribus annis acquiſierant, uno anno & inhoneſtè conſumunt. fieri enim debent expenſæ ſecũdũ facultates, C. ubi pu. edu. de. l. 3. in auct. ut deter. ſit numerus cleri. col. 1. §. 1. [*Euectionum*] de ꝑſonis dicam, inf. de exceſ. præla. cum ad quorũdã [*Numerum*] nuſquam excedant quod infra [*Cardinales*] non epiſcopi. 25. utinam eſſent contenti. 30. Hoſtien. Et di-
4 cit Egi. quoſdam dicere per hoc† taxatum eſſe hunc numerum etiam legatis, quod ipſe nõ credit, cum de legatis nil dicatur hic [*Archidia.*] & iſti interdũ ducunt plures, quàm 10. Hoſt. [*Exiſtant*] nec etiam tot ducant ſi nimium per id grauantur eccleſiæ, ut infra ſequitur [*Venatorijs*] canem cameræ ducere nõ prohibetur ſm̃ Hoſt. [*Quæſua*] ad Phi. 2. ſupra de renun. quidam [*Aepu-*
5 *las*] pro ea† die, qua procuratur. non enim amplius, q̃ una die manere poteſt in parochia, ut eſt expreſſum, 10. q. 3. inter cætera. ad hoc, infra eo. fęlicis, uer. adiiciẽtes, lib. 6, Sed contra. 10. q. 1. placuit. per quod no. Inn. infra eo. Romana, lib. 6. & ibi ſcripſi ſuper uer. uiſitatis, ꝙ ſi neceſsitas exigit, plus, quàm una die, manebit, & procurabitur. nam ſi ibi conceditur archiepiſcopo tedire, poſt primam procurationẽ, & iterum procurabitur, fortius ſm̃ eum poteſt plus manere: quia nec circa iura malignandum eſt. unde ſm̃ eũ, c. inter cætera, loquitur, quando neceſsitas non requirit, ꝙ ultra unam diem moretur. Sed aliqui ſtantes. c. inter cætera, dicunt, ꝙ ç. placuit, correctum eſt. uel aliter, ut ibi no. uel dic ꝙ bene eſt duobus diebus in eccleſia, quia de mane prædicat ad populum, & uadit ad eccleſiam uicinam ad prandium. Alij, ꝙ procuratio incipit in cæna, & finitur in prandio dei ſequentis, & pro tanto
6 ſunt duo dies [*Competenter*] ſm̃† decentiam epiſcopi, & facultates ſacerdotis. Sufficiat ergo epiſcopo læta facies, & ꝙ presbyter faciat poſſe ſuum: cætera ſuppleat de ſuo. Hoſt. [*Tallijs*] ideſt collectis, uel fodris, ſupra ti. 1. præterea [*Neceſſitatibus*] puta, quia fecit emptionem, uel guerram habet, uel cauſam, nec ſufficit ad expenſas, de offi. or. conquerente, ubi dixi de hoc. Idem intelligas, quandocunq; eget epiſcopus ſine culpa ſua
7 [*Rationabiliter*] arguit Io. 10. q. 3. Inn. ꝙ itineratio ad papam, uel ad regem non ſit ad hoc iuſta cauſa. contrariũ dicit poſt Inn. de ſta. mo. c. 1. [*Cum charitate*] no. Ho. inf. eo. cum uenerabilis, ut ibi dicam in fi. ꝙ cõtra hoc charitatiuum ſubſidium non currit præſcriptio. & bene dixit, cum charitate: quia non ſunt inuiti cogendi per epiſcopum, qui exigit, ſed per ſuperiorem, qui debet ſe facilem reddere ad cogendum, & ſuperior dici poteſt metropolita. Dicit Inn. ꝙ papa, de of. or. paſtoralis, de immu. ec. aduerſus. de hoc, ſup. tit. 1. nullus. Alii dicunt, ꝙ probabiliter ſm̃ eum, ꝙ per ipſum ep̃m cogi poſſunt, ſi neceſſitate oſtenſa, precibus & monitis nolunt obſequi, cum & pro ſuis neceſſitatibus fructus eccleſiarũ hr̃e, & accipere poſſit. de hoc ut ec. bene. c. uno, in fi. & quod ibi no. & facit cle. de exceſ. pręla. frequens, uer. in exigendo. nec ob. hoc uerbũ. quia & ſi plus operari debeat charitas. ubi tamẽ non ꝓdeſt adhibenda eſt poteſtas. 45. diſt. licet, & c. qui emendat. 10. q. 3. cauendum. hoc tamen nõ eſt ſine capituli ſui, & etiam ipſorum clericorum conſilio faciendum, de his quæ fi. à pręl. per totum, de dona. paſtoralis, ſecundum Inn. & hoc ultimum approbat Ho. arg. ſupra de empt. c. 1. de teſta. cum in officiis. & hoc, cum neceſſitas euidens eſt, nec in contributione grauantur ſubditi, nec inde referunt quæſtionẽ: aliàs id per ſuperiorẽ, uel ꝑ arbitros finietur, ut dicã ſuꝑ gl. & facit quod dicã. infra eo. procuratores, ad fin. Dicit Boa. ꝙ quidam Bon. Epiſcopus frater prædicator uocatus contra Fede. in auxiliũ eccleſiæ, per Inn. IIII. coegit clerum ſuũ ad ſoluendũ tria mil. lib. & congregatis inde militibus fuit in Apulia, & excellentius aliis militibus pugnãdo fuit uulneratus. De quo dixit Nouarienſis ep̃s. ꝙ uituperati erant omnes milites, ſi non inuenirent unum militẽ, qui melius celebraret miſſam aliquo ep̃o, cũ inuentus eſſet ep̃s, qui melius pugnaſſet aliquo milite [*Dicũt*] 2. ad Corinth. 12. [*Pietate*] ſupra de reſti. ſpo. con
8 querente [*Subditis*] honeſtis† & bonis. malos enim punit, in auct. col. 2. ut iudi. ſine quoquo ſuf. §. eos autẽ. Hoſti. [*Quos*] ſubditos [*Paſtoris*] uide quod dixi in clem. eo. t. ad noſtrum, in glo. contra id [*Debent*] ipſi præpoſiti [*Facultates*] unde ſine grauamine non poſſunt ſuſti-
9 nere [*Menſuram*] imponitur† ergo terminus, quem nõ licet tranſgredi, ſed ex cauſa poteſt moderari. ſi. de dona. apoſtolicæ, de deci. c. 1. de ſepul. c. 1. Hoſti. [*Grauari*] dicat tunc prælatus cum apoſtolo. ad Philip. 4. Scio, & minus habere ſcio, & abundare: ſcio & ſatiari, & eſurire. 41. di. quod dicit, in fi. [*Indultam*] ſi. 31. di. c. 1. ¶ *Glo. 10.*
10 *†q. 3.*] ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ *Glo. quid ergo*] quæ-
11 rit, arguit, & ſoluit. ¶ *In† gl. quid ergo. §. Trebatius*] ſi habẽs ſeruitutem ducẽdi certũ numerũ pecorum ad fontẽ, maiorẽ ducat, in ſuperfluo prohibetur. ¶ *In glo. antepen. §. non ſic parentibus*] parentes ad bona liberorũ rõ miſerationis admittit. Liberos natura ſimul, & parentum cõe uotũ, & idẽ dicit. l. ſequens, nã & ſi. ¶ *In gl. pen. ibi, Ti-*
12 *tia, §. 1.*] uide de preb. de multa, ſuꝑ gl. nota ꝙ. ¶ *In† glo. arg. quòd, in fine*] ẽt nõ negligentibus epis. ĵ. e. t. c. ult. li. 6.

¶ *In*

glo. 10. q. 3. in fi.] Ala. uel illud, quod ibi dicit, epiſcopus, ſumitur pro archiepiſcopo. nã & papa ſic uocat, ut in proęmio, ſm̃ Hoſt. ¶ *In gl. ideſt, in fi.*] Vin. de quibus, ſupra de off. archipre. cap. fi. & no. plures uiſitatores admiti eodem anno, quod dic ut ibi, de off. archidi. mandamus. Hoſtiẽ. ¶ *In glo. quid ergo, ibi, quia cognouimus*] & c. inter cætera, ubi de hoc [*& ibi, ſuperfluis*] & ſi
13 ſuperflui† ab aliis ſeparari non poſſent, omnibus de-
a negetur. ff. de aqua quo. & æſti. l. 1. §. itẽ quæritur.[a] ſecundum Vin. hoc no. infra eo. cum inſtantia. Intelligo dictum Vin. de ſeparatione facti, ſ. cum epiſcopus non uult ſeparationem pro parte equorum recipere [*& ibi, forte*] Inno. licet dicat hoc ſecurius, tenet cõtrarium. Dicit Pet. propter tollendum omne ambiguũ appellãdum, intellige primò, de hoc in præ. decre. cũ ad quorundam. ¶ *In gl. 25. ibi, cautela*] Sene. epi. 5. Sicut
14 † deſiderare res delicatas luxuriæ cauſa, ita uſitatas & non magno parabiles fugere dementiæ eſt. ponit Valerius lib. 2. cap. 4. Duronium remotum à Senatu Ro. qui legem abrogauerat limitantem conuiuia [*ibi, oletos*] no. o. baccalar, gnotum. uade poſtea loqui cũ dominabus, quibus dabis pacem in altari, cum habeas os hircoſum. T. Gof. Vix diuerſorũ nouit cautela cocorum tãta miniſtrare, ꝙ eos poſsit ſatiare. Gof. ¶ *In*
15 *† gl. ſi de hoc, ibi, ſuperioris*] archiepiſcopi, ſi agit ſubditus, ſi conuenitur, itur ad arbitros. hoc probant iura alle. & ſupra titu. 1. nullus, & de regu. licet. ¶ *In glo. pe. in fi.*] R. idem Gof. Phi. primum uerius, ſecũdũ Pe. & Abb. Et dicit Hoſti. ꝙ hoc non poſſunt niſi ex priuilegio, uel niſi id iã obtinuerit de conſue. iam præſcripta, inf. de exceſ. præ. ad hæc, & ca. accedentibus, ubi de hoc. ¶ *In glo. ult. in fi.*] in auct. ut ab illuſtri, & qui ſuper illu. ſunt, coll. 5. Goffre. ibi, his, quibus conceſſum eſt per procur. agere, nihilominus & per ſe.

ANNOTATIONES.

a ¶ Item quæritur. Facit quod no. in l. Græce, ff. de fideiuſſo. & ibi per Bar. & quod no. Di. in l. utile, ff. de reg. iur. lib. 6. & ibi. Io. An.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus nouus eccleſiæ non poteſt imponi, nec antiquus augeri, & quis, & nu. 4. & à quo, nu. 5.*
2 *Reditum eccleſiæ temporalium habet abbas.*
Epiſcopus canonicam.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Augmentum, & diminutio in quibus conſideretur, & quomodo.
5 *Additio gloſſarum.*
De cenſu minori, quàm debeatur, ſoluto, remiſſ.

CAPVT VII.

1 PRohibemus Caſus. Nouus† cẽſus eccleſijs imponi non poteſt, nec antiquus augeri. ponit duplicem prohibitionem, quam iuſtificat. ſecũdò ponit decretum ibi, Siquis uerò [*Epiſcopis*] repete, Ab. [*Imponatur*] contra, de cleri. non reſi. conquerente, de off. uica. cap. 3. So. hoc de cenſibus realibus perpetuis, & ſine cauſa impoſitis, illud de perſonalibus, uel ex cauſa impoſitis. & de hoc infra eo. ſignificauit. Hoſt. [*Eccleſiis*] etiam exemptis, circa quas in his prouident dięceſani auctoritate apoſtolica. qđ
2 dic ut in cle. eo. ti. quia regulares [*Partem† redituum*] parohialis curæ. & ſic nullum contrarium. nam abbas quandoq; habet partem temporalium. de hoc ſupra ti. 1. ex ex literis, in fi. & epiſcopus ſuam canonicam, de decimis, quoniam. ſed ultra ſibi non debet appro-
3 priare, ut dicit in glo. ¶ Secunda† glo. all. 11. concor. & 3. contraria, & ſoluit. ¶ Antepe. gl. arguit. ¶ *In† glo. 3. ibi. l. 1. lib. 11.*] pro paſcuis principis ea manebit penſio, quam antiquitas ſtatuit [*& ibi, lacus*] ſequitur, & ſtagna, licet quandoq; creſcant, quãdoq; exareſcant, ſuos terminos tamen retinent, & ideò in his ius alluuionis non agnoſcitur [*& ibi. l. ulti.*] quæ eſt. 3. uide de conſtitu. cum. M. ſuper glo. hoc uidebatur [*& ibi, generaliter. §. ſi quis alienum*] ſi legatum factum, ut manumittam ſeruum alienum, excreuit, conſideratur æſtimatio cum incremento [*& ibi. l. 1. §. ripa*] Ripa mutatur creſcente fluminis alueo [*& ibi, ſi mortis*] hæreditatis augmentum prodeſt libertatibus: diminutio nocet [*& ibi, ſi ea lege*] uide de uſur. c. fi. ſuper gl. 2. [*& ibi. §. ſed ſi inſula*] uide de offi. dele. præterea, ſuper ulti. glo. ¶ *In*
5 *† glo. 2. ibi, ab epiſcopo*] Dicebat Inno. ꝙ epiſcopi ſibi nõ poterant imponere cenſum: ſed pro alijs clericis hoc facere poſſunt, infra eo. cum clerici, ut ſic ſecundum Hoſti. inter ponentem & recipientem ſit differentia, ut patet, ſupra ti. 1. per noſtras. Interuenire debet igitur ſuperioris auctoritas, ubi nõ poteſt epiſcopus au-
a ctorizare[a] ſecundum Hoſtiẽ. qui remittit ad ſummã, eo. ti. §. quis imponere. facit clemen. de re. ec. nõ alie. ſi una. ¶ *In glo. pe. ibi, de forma*] ad idem. 70. di. c. fi. 93. diſt. nulla ratione, de offi. or. cum ab eccleſiarum, & ca. ad reprimendam. Hoſti. & in auct. ut cũ de ap. co. §. hoc autem diſpoſuimus, & de hære. & Fal. §. his omnibus. quod dixit hic Vincen. de cenſu minori, quàm debeatur, ſoluto, dixi in ſpe. eodem titu. in fin.

ANNOTATIONES.

a ¶ Auctorizare. Quomodo, quid, & quando poſſit quis in ſuo facto auctorizari, uide Bal. in l. bonorum, C. qui admitti ad bo. poſ. poſ. & Bar. in l. ſi conſul, ff. de adop.

SVMMARIVM.

1 *Cenſualem eccleſiam prælatus auctoritate ſua nõ poteſt præſertim poſt mortem ſuam conſtituere, & nu. 2. & 5.*
Illuſio pro fraude, & immunditia.
2 *Negatiua probatur hoc ipſo, quòd contrarium non conſtat.*
3 *Perſonale per ſuperioris auctoritatem fit, reale.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Præſertim, ut hic accipiatur.

CAPVT VIII.

1 PRæterea. Caſus. Prælatus† auctoritate ſua nõ poteſt præſertim poſt mortem eccleſiã cõſtituere cenſualem, & ſoluit caſum, generalẽ rationẽ ſubdens ibi, Non enim [*Illuſione*] i. fraude, Inno. ſecũdum Hoſti. ponitur impropriè, ſicut & aliàs immundicia, de cleri. cõiu. quod à te. Nam etiam ſine illuſione per compoſitionẽ ſine ſuperionis auctoritate nõ dnrat poſt mortem, de tranſac. decætero, de deci. ex multiplici, de præben. niſi. uel ſup. maxime [*Eis*] qui ſoluerint, uel ſoluere promiſerint [*Defunctis*] ergo eis uiuis audiuntur, ergo non fuit illuſio uera ſecũdum
2 Hoſt. [*Audiendi*] agendo† petitorio. ſi poſſeſſorio age-
a retur, dic ſecundum Inn. ut dixi. ſ̃. e. peruenit[a]. ĵ. eo. ſignificauit [*Alterius*] legati, uel papæ, Gof. [*Non interueniſſe*] hoc conſtat hoc ipſo, ꝙ contrarium non probatur, quod dic, ut no. de ſimili negatiua, de his, quæ fi. à
3 præla. ea noſcitur. & à cõtrario† no. perſonale per ſuperioris auctoritatem fieri reale, de trãſac. decætero, & c. ueniens, de præben. niſi [*Simplices*] ad differentiã
4 epiſcoporum, de conſue. quanto. ¶ Vlt.† glo, arguit,
5 & remit. ¶ *In† glo. quia penſio, ibi, eccleſiam*] ſe autem uſque ad mortem potuit obligare, & per cõſeques fructus beneficij ſui, quamdiu tamen ipſum tenebit, de fideiuſ. cap. ſecundo, de pecu. cleri. cap. fina. & ſecundum hoc illud, præſertim, ponitur pro maxime. alij exponunt pro tantum, ſecundum Abb.

ANNO-

ANNOTATIONES.

1 ¶Peruenit. Imò & ſi diceretur hoc caſu eſſe poſſeſſorium,non tamen daretur reſtitutio : quia talis poſſeſſio eſt uſurpata & contra iura.c.d.contra morem,de reſti.ſpo.ad decimas, & uide Io.And. infra eod.ſignificauit, in gloſſ.ſua mag.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſias, quas debent de manibus laicorum eripere epiſcopi, & quod ab eis habere poſſint, nu.2.& 5.*
2 *Cathedraticum quantum ſoluatur.*
3 *Eadem res non debet diuerſo iure cenſeri.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum,nu.5.*
Dubitandi, & decidendi rationes huius conſtitutionis.
Inter detracti reſtitutionem, & adiectionem intereſt, in fi.
Sicut augmentum, & recuperatio differunt, ibid.
Triumphus pro auctis, non recuperatis dicernitur, ibid.

CAPVT IX.

1 ECcleſijs. Breue eſt [*Eripiunt*] quò ad
† ius patronatus,quod ha-
bebant ibi laici, quod modò epiſcopis eſt
donatũ,uel laici de facto vſufructuabant,
& tenebant eccleſias,quod tolerandum nõ eſt,¦de de-
ci.quamuis,& c.prohibemus.uel ſecundũ Pe.& Abb.
procurante epiſcopo remiſit patronus cenſum eccle
2 ſię in ea ſibi debitum [*Cathedraticum*] pro † quo ſoluũ-
tur duo ſolidi,¦de off.or.conquerente [*Imponuntur*] iu-
ſtè,ſiue de iure.ſiue de conſue.approbata.Innocẽ.uel
priuilegio,de exceſ.præla,accedentibus,de uerbo.ſig.
cum tibi.ſecundum Hoſt.ſecundum quem ſup.& im
poni poſſunt de iure.nam & ſi ab alijs non recipiat ca-
nonicam ſuam: tamen ab iſta recipere poterit. & no.
3 ꝙ † eadem res non debet diuerſo iure cenſeri,de deci.
4 cum in tua,cum ſi. ¶Vlti.† gl.arguit,allegans duo iu-
5 ra. ¶*In † gloſſ. 3.ibi, prohibemus*] gloſſatores antiqui,uel
moderni non aperuerunt dubiũ huius decre. ſed dic,
ꝙ videbatur,ꝙ epiſcopus poſsit aliquid noui imponere
propter id, quod liberauit ipſam eccleſiam de mani-
bus laicorum, vt ſicut in ſua libertate, quam cõcedit,
imponere poteſt cenſum, de reli.do.cõſtitutus, ſic &
in iſta.ſed reſpondetur hic contrarium,nec ob.prædi-
cta ratio. tenebatur enim ex debito officij epiſcopus
illam de laicorum manibus liberare,ſup.de reli.do.de
xenodochijs.facit cle.eo.titu.quia contingit,& in ne-
ceſsitate non eſt liberalitas. & eſt ſi.de ui.& ho.cle.cũ
ab omni.Item ſi contrariũ diceretur,facile eſſet frau-
de ficta conſtituere eccleſias cenſuales de nouo, pro-
curarẽt enim epiſcopi illas per laicos occupari, ut eis
poſtea per ſe liberatis cenſum imponerent, & contra
talia prouidendum eſt, de diuor.quanto, ad fi, Vale-
rius lib.2.cap.3.ſic dicit, Tantum intereſt adijcias ali-
quid, an detractum reſtituas, quantum diſtat bene-
ficij initium ab iniuriæ fine,& illud dicit commendã-
do legem, quæ habebat pro aucto imperio, non pro
recuperatis deperditis decerni triumphum.

SVMMARIVM.

1 *Pedagium quid,& quando liceat nouum imponere,& cui,& quę pœna cui non licet,nu.2,& 6,in fin.*
2 *Sepultura quibus caſibus denegetur Chriſtiana.*
3 *Pedagium recipiens in quam pęnam incidat.*
A pœna quæ excuſent.
3 *Ad pedagia clerici nec ſi conſenſerint, aſtringi poſſunt.*
5 *Suffragium gloſſarum.*
De uectigalibus conſtituere niſi imperatori licet.
6 *Additio gloſſarum.*
Vim committenti quæ pęna irrogetur.

CAPVT VIII.

INnouamus. Breue eſt. Et Inno-
uat prohitionẽ ſub
dens pęnam ibi, Si quis.& pars de treu. &
pa.innouamus [*Pedagiorum*] pedagium di-
1 citur † quædam præſtatio, quæ ab itinerantibus pro
his,quæ uehunt, uel ducunt, exigitur, & quandoque
pro perſonis [*Principum*] & ex cauſa licita.ad hoc,ſup.
eo.cum apoſtolus.§.prohibemus,ſecundum Goffre.
[*Statuere*] uel ſtatuta colligere,ar.24.q.1. Achatius, de
ſent.excom.in præſentia, & infra dicam [*Communione*]
2 habes † caſum, quo denegatur ſepultura. ſunt & alij,
de quibus, ſupra de ſepul.ex parte. ſed etiam excom-
municandus eſt talis.24.q.3.ſi quis, & c.paternarum.
imò ſecundum Hoſtiẽ.in curia Romana ab ipſo ſum
mo pontifice excommunicatur ter in anno. diebus,
3 qui no.in cle.de iudi.dudum,in glo.ſolent.Sed † nun-
quid tale pedagium recipiens,non tamen ſtatuẽs ex-
communicatus eſt? ſic ſaltem ex mente,arg.de ſentẽ.
ex.nuper.§.ſecundæ.niſi excuſet indulgentia, de ſen.
excom.quia periculoſum, lib.6.uel iuſta ignorantia,
infra de cleri.ex. miniſtran.apoſtolicæ. Hoſt.[*Chriſtiana*] adde quod habes,infra eo.quamquam, lib.6.& in
concil. Vien.eo.tit.præſenti.per quod etiam determi-
4 natur,quod hic no. Hoſti.de † clericis,qui non tenen-
tur ad pedagia, nec.l.imperiali, nec cõſuetudine poſ-
ſunt ad id aſtringi,etiam ſi conſentirent, alle.de fo.cõ
5 pe.ſi diligenti.¶*In † gl.2.ibi,uectigalia*] ſequitur,ſine im-
peratoris præcepto neque præſidi,neq; curatori,neq;
curiæ conſtituere licet, neq; præcedentia reformare,
6 uel his addere, uel minuere. ¶*In † gloß.2.in fi.*] reſpicit
hæc glo.partem deciſam, quæ eſt ſupra de treu.& pa.
innouamus. Goff. ¶*In glo.2.ibi,inſtituendi*] peccant, ta-
men,ſi hoc faciunt ſine cauſa. Inno.[*& in fi.*] adde qđ
a ibi no.[a] ¶*In glo.ulti.in fi.*] & deportatur,uel capite puni
tur.nam incidit in l.Iul.de ui pub.ff.ad.l.Iul.de vi.pub.
l.ult.ſecundum Goff.Dicit Hoſti. ſi ſine armis uis cõ-
mittatur,tertia tantum bonorum publicatur: ſi cum
armis,deportatur, Inſti.de pu.iud.l.Iul.de vi,niſi a lie-
nas ędes quis expugnet, uel frangat:quia tunc eſt pę-
na capitalis.ff.ad l. Iul.de ui.,pu.l.penul. Quandoque
tamen exactor pedagij punitur capite. C. de uec. &
com.le.uniuerſi, ſecundum Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Adde, quod ibi no.Et uide plenius per.d. Bar.de Sali.in le.2. C. noua uecti.& per Bar.in l.ſi publicanus.§.in uectigalibus, & in l. licitatio,ff.de publi.& tamen tex.hic dicit, regum : intelligit Hoſti.1.imperatorum Romanorum regũ.vide Io.An.in c.ſuper quibuſdã,hic all.& Pau.in cle.ſi.e.t.& d.Bar.de Sali.in l.noua.uecti.

SVMMMARIVM.

1 *Cenſualem eccleſiam ſuam qui conſtituit per colluſionem, quibus pœnis ſubdetur, ſecus, ſi epiſcopi auctoritate, nu.2.§.2.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Auctoritas epiſcopi ſi interuenit, non præſumitur uitium.

CAPVT VIIII.

CVm clerici. Caſus. Pars de pac.cũ
ũ clerici. & h.d. Qui † ꝑ
colluſionem conſtituit ſuam eccleſiã cen
ſualem,illa priuabitur.Dicebat Abb.ꝙ di-
cit idem cum decre.præterea,ſupra eo.hoc addito, ꝙ
hic colludentibus imponitur pœna ibi, Præcipimus
[*Eis*] religioſis [*Cenſuales*] ſupple,eo pacto,ut poſt &c.
[*Eorundem*] ſi.de decimis.c.2.§.ſane, lib.6. (*Filios*) quod
etiam ſine pacto eſſe non poterat,dato etiam ꝙ legiti
mi eſſent. quod dic,ut ſup.de fil.preſbyte. ex tranſmiſ-
ſa, Hoſt.(*Talia*) illicita pacta,& ſymoniaca.1.q.2.ꝗ pio,
de

de pactis,cum pridem,& c.cum clerici,& c.ſi. Hoſtiẽ.
[*Eos*] ex quo remoti fuerint: & ſic quò ad eccleſiam
mortui cenſus ulterius non ſoluetur,ſupra eo.ſciẽtes,
& c.præterea, ſecundum Inn.[*Eccleſiis*] intellexit Ho-
ſti.ꝙ clerici priuabuntur eccleſijs, & religioſi iure pa-
tronatus, quamquam non uideatur hic loqui niſi de
a eccleſijs[a] quinimò & tales poſſunt deponi, & ſunt ſi-
2 moniaci.de hoc de pac.cum clerici. ¶Secunda † glo.
reſpondet per ob. ¶*In glo.1.ibi,in iudicio*] putabat Hoſt.
ꝙ hic extra iudiciũ facta fuiſſet hæc colluſio. ¶*In gl.2.
ibi,excuſaretur*] Dicit Hoſt.ꝙ textus hoc ideò dicit,quia
ex quo auctoritas epiſcopi interuenit, non pruſumit
uicium: imò ſi fiat ex cauſa,& ex officio ſuo ,purga-
tur omne uicium,& penſio eſt perpetua, & de præbẽ.
niſi, de tranſac.ſtatuimus, & c.ſuper eo.unde non ap-
poſuit hoc uerbum,vt peccatũ excuſet auctoritas,ſed
ut denotet, ꝙ eps põt ex cauſa eccleſiã facere cẽſualẽ.

ANNOTATIONES.

a ¶Niſi de eccleſijs. Quia in eodem genere ſimoniæ prius punitur dans,quàm recipiens.uide de ſtatu mo.c.2.uer.quæro, ſi quis autem,per Io.An.ſuper uer.officiũ.& ſic hic ſolũ puniuntur clerici.

SVMMARIVM.

1 *Collectores ſi grauant eccleſias, eo officio priuabuntur,& reprenduntur.2.in fin.*
2 *Epilogus, & additio gloſsarum.*
Iudæi niſi abſtineant ab his, quæ reſpiciunt contemptum fidei noſtræ, perdent etiam hactenus promiſſa.

CAPVT XII.

1 EA, quæ. Caſus. Pars de ſimo. ea q̃.
& hoc dicit. Si † collecto-
res grauant eccleſias,illo officio priuabũ-
tur.ſecunda ibi,ꝙ ſi [*Beati Petri*] concor.de
præſcrip.auditis,uer.& receptionem [*Id quod*] ſ.remiſ-
ſio peccatorum, uel archidiaconatus. Inno.uel offi-
2 cium colligendi.Abb.¶*In † glo.1.ibi,ex damni*] uide de
exceſ.pręla.capitulo primo,ſuper.3.glo.[*& ibi.Iudæos*]
hæc concor. deberent eſſe in fi.ulti.glo ibi enim dici-
tur,ꝙ niſi Iudæi abſtineant ab his,quæ reſpiciunt con
temptum fidei noſtræ, perdent etiã hactenus permiſ-
ſa. ¶*In glo.2.ibi,illicite*] reprehendit hic Hoſt.prælatos,
& alios collectores,qui leuãt.150.pro.100.ꝑtendẽtes,
ꝙ plus imponunt, quia non poſſunt omnes ſoluere.

SVMMARIVM.

1 *De cenſu nouo impoſito eccleſiæ perſoluendo qui recipit iuramentum, compellitur abſoluere iurantem, & nu.2.*
2 *Cenſus imponi eccleſiæ ſine auctoritate epiſcopi non poteſt : aliàs eccleſia non obligatur, & poteſt tunc prohiberi,ne ſoluatur,& quando nu.5.*
Poſſeſſio an acquiri potuit monacis hic per ſolutionem cenſus.
3 *Poſſeſſio etiam cuipiam ut malæ fidei auferatur uiolenter, non eſt bonum epiſcopi præceptum.*
Recuperatio non eſt facienda ui, etiamſi ui ſubtractus eſſet cenſus.
Poſſeſſori bonæ fidei cenſum ſacerdos tenetur ſoluere, & ratio.
4 *Hic quam actionem intentabit contra ſacerdotem nolentem ſoluere,uel ceſſantem, & nu.6.cir.fin.*
Poſſeſſionem qui dicantur turbare, & qua contra eos utendum actione.
5 *Præcepto epiſcopi quando non parendum, & ab eo appellandum, & uidetur, cum quid præcipit contra ius commune,& nu.11.*
Excommunicatio etiam poſt appellationem teneat,& quo caſu,& num.7.
In notorijs & falſis non ualet appellatio.
Appellatio non debet ulli ſuam auferre poſſeſſionem,in fin.
6 *Excommunicationis ſententia ſi feratur in non ſoluentem cenſum ab abbate, & ab epiſcopo, ſi ſoluat, quid iuris.*
8 *Et, pro aut.*
Cenſus impoſitio quando non teneat, & quæ requirantur, nu.10.
Iuramentum an teneatur obſeruare, qui iuratus cenſum promiſit, non obſtante contrario mandato epiſcopi, uel debitum ſoluere, ſi præcipiatur, ne ſoluat,nu.11.
9 *Epilogus, & additio gloſſarum,nu.ſequen.*
Malam fidem quis non debet habere,cũ fulcitur auctoritate papę.
11 *Cenſus quando debeat ſolui non obſtante præcepto epiſcopi,ne ſoluatur.*
Soluere qui iurauit intra certam diem, an teneatur ſoluere, ſi præcipiatur à iudice, ne ſoluat.
12 *Cenſus quòd olim ſit præſtitus ſi cõſtare poſſit,& põſtea ceſſatum in ſolutione ex cauſa,nunc uerò renouatus auctoritate epiſcopi, an obſtet præſcriptio.*
Renouatio diſtat ab impoſitione noua.
Conditio deterior non uidetur eccleſiæ fieri, ſi reuertatur ad id, quod erat ab initio, in fin.

CAPVT XIII.

1 SIgnificauit. Caſus.Is † qui recipit
iuramẽtum de nouo
cenſu impoſito eccleſiæ perſoluedo, cõ-
pellitur iurantem abſouere.ſecunda pars
ibi, Quocirca. Significauit autem hoc iſte preſbyter
quærendo,cui potius obedire deberet ſecundũ Abb.
unde primò ponit caſum perplexũ. ſecũdò ibi, Quo-
circa, prouidet diſtinguendo. & ſecundum membrũ
ibi,ſi uerò [*Electus*] confirmatus.aliàs cõtra.8.q.3.Ar-
taldus. Gof.uel ſecundum eum electus.i.præſentatus
& admiſſus [*Sacramentum*] ſupra de iureiuran.querelã.
T.& c.tua, per quæ iura & decr. ſecundam infra eo.ti.
dicit Hoſti.ꝙ ſi cenſus erat indebitus,iuramentum il-
2 lum T.nõ aſtringebat [*Interdixit*] quia † monaci igno
rante epiſcopo,cuius auctoritate & non inferioris cẽ
ſus eſt eccleſiæ imponendus, ſupra eo.præterea, & c.
ſcientes,ſupra de præben.auaritię,hunc cẽſum acqui
ſierant,& ſic clandeſtinè poſsidebãt: nec eccleſia erat
obligata,ſed de is,qui ſoluit tantũ :quia ſacerdos non
potuit eccleſiam obligare, nec ei quò ad poſſeſsionẽ
præiudicare niſi legitimis modis.ff. quod ui aut clam
leg.prohibere.§.non tantum, ſupra de arbi. per tuas.
uel dic ꝙ ſatis potuit acquiri poſ. monacis per ſolutio
nem ſacerdotis, ſupra de capel.mo.cap.2.de reſti.ſpo.
cum ueniſſent. ſed epiſcopus bene ſciebat hunc cen-
ſum non deberi de iure, & iuramẽtum non obſtare,
quod fuit præſtitum in eccleſiæ detrimentum, ſupra
de iureiur.cap.2.& c.ſicut noſtris.& ideò bene potuit
prohibere, ne ſolueretur: quia conſtabat, ꝙ monaci
3 iniuſtè & mala fide poſsidebãt. Secus,ſi † præciperet,
ꝙ poſſeſsio rei corporalis, quam alius etiã mala fide
tenet, auferatur eidem uiolenter. hoc enim malum
præceptum eſſet: quia etiam uiolento poſſeſſori nõ
eſt uis inferenda 3.quæſtio.2.§.fina.de reſti. ſpo. in li-
teris.& eodem modo ſi ille,cui de nouo cẽſus ſubtra-
ctus eſt uiolenter,& etiam cum armis ipſum recupe-
rare uellet,non eſſet forſan eidem cum armis recupe
randum:de iure tamen contra ipſum agẽdum eſt, ar.
ſupra de offi.dele.ſi quando,licet alij contradicant. Si
autem monaci,qui cenſum recipiebant,eſſent bonę
fidei poſſeſſores,tunc ſacerdos & ſi in ueritate cẽſum
non debeat, ipſum tamen tenetur ſoluere: quia ſicut
non licet aliquem ſpoliare aliqua re,ſic nec poſſeſsio
ne.C.unde vi, ſi quis in tantam, uel cenſum de nouo
ſubtrahere,ſup.de elec.querelam. Sed † quam actio-
nem intentabit poſſeſſor bonefidei cõtra hunc ſacer-
dotem,quia non ſoluit cenſum, ubi non apparet nec
de ſolutione, nec de iuramento præſtito ſuper cenſu?
Reſpondeo,ſi ſacerdos intẽdebat eos ſpoliare poſſeſ-
ſione cenſus,competit interdictum, Vnde ui, uel cõ-
dictio

dictio ex illa decr. ſupra de elec. querelam. Si uerò nõ
intendebat eum ſpoliare poſſeſsione, ſed tantũ in cen
ſus ſolutione ceſſabat, tunc aget interdicto, uti poſsi-
detis: quia ſic moleſtat eũ non ſoluendo cenſum ſuo
tempore, argu. ff. uti poſsidetis. ſi duo. §. fi. & ſic etiam
agendum eſt contra illum, qui eligit, uel inſtituit ali-
quem in eccleſia, in qua ad me pertinet electio, uel in
ſtitutio, & eodem modo contra clericum electũ, uel
inſtitutum: quia ipſi ſunt, qui mihi turbant poſſeſsio-
nem meam. ff. ſi ſerui. uẽ. ſi quis diuturno. uide quod
dixi de ſepul. certificarii, n q. nona, uer. & eſt idem. ue-
5 rùm † ſi epiſcopus præcipiat ſacerdoti, ne ſoluat cen-
ſum bonæfidei poſſeſſori, ſacerdos debet appellare p
eo: quia iniuſtum eſt præceptum. & idem uidetur di-
cendum, quãdo epiſcopus præcipit alicui de ſua diœ-
ce. ꝙ præſtet ei obedientiam, uel aliud ad ipſum epi-
ſcopum ſpectans de iure communi: ſed ſubditus dicit
ſe liberum priuilegio, uel præſcriptione, uel alio mo-
do. In hoc tamen caſu ſi epiſcopus etiam poſt appel-
lationem & ſine aliqua cauſæ cognitione ſubditum
excommunicet: tamẽ tenet excommunicatio, dum-
modò uerum ſit, ꝙ non ſit liber: quia quod petit epi-
ſcopus, notorium iuris eſt. & ideò ibi non requiritur
ordo iuris, de iureiuran. ad noſtram. 3. ſed & in noto-
rij, & in falſis non ualet appellatio. ſ. de ap. peruenit. i.
& c. propoſuit, & patet in eo, quod legitur & no. ſecũ-
dum Inno. de offi. dele. ſtatuimus. 1. & 2. Secus eſt, ſi
hoc petat à clerico, qui nõ eſt de ſua diœce. uel etiam
à clerico ſuæ diœce. ea, quę ad ipſum epiſcopum non
ſpectant de iure communi. nam tunc non teneret ex-
communicatio poſt appellationem lata, etiã ſi in ue-
ritate peteretur, quod debebatur, quia per appellatio
nem negocium ad ſuperioris audientiam eſt delatũ,
ſup. de ap. ad audientiam, & c. ſolicitudinem. §. 1. Ali-
qui tamen contradicunt aſſerentes, ꝙ & in hoc caſu
appellationis ſentẽtia ſemper ligat, & maxime in eo,
cui cenſus, quem poſsidet, ſubtrahitur. hic enim etiã
poſt appellationem & etiã ſine cauſę cognitione po-
teſt excommunicare ſubtrahentem, & ſic defendet
poſſeſsionem ſuam per excommunicationis ſenten-
tiam, argu. ſupra reſtitu. ſpoliato. olim 3. appellatio e-
nim alicui non debet poſſeſsionem ſuam auferre, ar-
6 gu. ſupra de appella. cum ſpeciali. §. porrò. Sed † quid
ſi abbas excõmunicat hic ſacerdotem, ſi nõ ſoluit cẽ-
ſum, & epiſcopus eum excommunicat, ſi ſoluit? Re-
ſpondeo, appellet ſacerdos, & ſic tutus erit, ut patet in
eo, quod legitur & notatur, ſup. de appella. præterea.,
& nunquam obliget eccleſiam, nec cenſum ſoluat,
niſi probabilem & manifeſtam credulitatẽ habeat, ꝙ
ſoluere debeat. argu. infra de ſenten. excom. inquiſi-
tioni, ſecundum Innocen. cuius eſt tota mens huius
gio. Sed nec per omnia placent iſta. Quomodo enim
ſcire potero ſecundum Hoſti. de mente ſubtrahentis
a cenſum, qua intentione [a] hoc faciat? utique hoc ipſo,
quòd ſubtrahit, poſſum agere contra ipſum poſſeſſo
rio, uel petitorio, quod dic, ut plenè notatur, ſup. eo-
dem peruenit, & de electio. querelã. Nec curo de no-
7 mine actionis, ut ſupra de iudi. dilecti. Sed † nec pla-
cet, quod dixit, ꝙ in his, quæ de iure petũtur, poſt ap-
pellationem interpoſitam teneat excommunicatio.
hoc enim uerum eſſet, ſi ſubditus appellaret pro eo,
quod liber eſt, & libertatem non probaret. Si autem
appellet: quia in dubio non debet epiſcopus ſibi ius
dicere, bene defendet ipſum appellatio, quod dic ut
plene nota. in ſumma de appel. qualiter ſit appellatio
facienda ſub. §. ego abbas, & duobus ſequẽ. [*Et non de
8 nouo*] exponi † poteſt, & pro aut. ff. de uerbo. ſig. ſępe.
intelligitur, quando fit ſine cauſa, uel ſine cõſenſu ca-
pituli, ut dicam ſuper prima glo. ſecundum Hoſtien.
[*Compellas*] colligit per hoc Hoſtiẽ. ꝙ iſte Tan. tenetur
iuramentum ſeruare, non ob. contrario mãdato epi-
ſcopi, donec fuerit abſolutus ad modum eius, quod
dicitur, de iureiuran. cap. 1. & c. debitores, uide finem
9 pe. glo. infra capitulo ſecundo. ¶ Secunda † glo. quæ-
rit, arguit pro, & contra, ponit opi. Lau. quam appro-
bat. ¶ Pe. glo. quærit, & tripliciter ſoluit. ¶ Vltima gl.
10 ſuppeler, & remittit. ¶ *In 1. glo. ibi, iuſta de cauſa*] dicit Ho-
ſtiẽ. ꝙ non ſolum requirũtur hæc duo auctoritas epi-
ſcopi, & iuſta cauſa, ſed & ꝙ capitulum conſentiat, de
his quę fi. à pręl. tua, & c. paſtoralis, de dona. paſtoralis,
& conuentus eccleſiæ, cui cenſus imponitur, ſi ſit cõ-
uentualis, de re. ecc. non alie. capitulo primo, de tran-
ſac. decætero, & infra e. quanto. Fatetur tamen, quòd
ſola epiſcopi auctoritas ſufficit, maxime cum ſit cau-
ſa ad transferendum iuſtum titulum præſcribendi, &
ſic poteſt & hoc. c. intelligi, & ſupra de dona. apoſto-
licę, de reli. do. conſtitutus, ſupra ti. 1. cura, infra eo. cũ
olim, & c. cum uenerabilis. nec præſcribẽs ſuper hoc
debet habere malam fidem, cum fulciatur auctorita
te papæ, qui hoc ius cõſtituit, maxime cum de tali re
agatur, quam papa poſſet tollere, & contrarium ius
conſtituere, ſ. ꝙ ſola epiſcopi auctoritas in his ſuffice-
ret ad ius plenum transferendum, ſi tamen haberet
conſcientiam remordentem quamuis ſcrupuloſam,
illam ſequatur, infra de ſimo. per tuas. 3. & facit quod
dixi de præſcrip. ca. fi. ¶ *In glo 2. ibi, Lau. dixit*] alle. 8. q. 1.
11 ſciendum. Dixit † Goff. ſi certum ſit deberi, ſoluetur;
ſi dubium, obedietur epiſcopo. 11. q. 3. quid ergo. Di-
cit Hoſti. ſi conſcientia dictat, ꝙ debeatur, ſoluat ipſe
rector: ſi dictat contrarium, non ſoluat. in dubio obe-
diat, per no. de tem. or. ad aures. Querit etiam, quid de
eo, qui iurauit ſoluere intra certam diem, creditore
demum damnato per iudicem, uel de graui crimine
accuſato præcipit iudex ſub magna pęna debitori, ne
b ſoluat, an teneatur ſoluere [b]? & dicit, ꝙ communiter
ſubditi de facto obediunt, pro quibus faciũt iura pro
obedientia ſupra inducta. Item ꝙ iuramẽtum habet
tacitam conditionem, de iureiur. quẽadmodum. Ip-
ſe tamen tenet contrarium: quia tali rectè ſoluitur. ff.
de ſolu. reo criminis. ff. de iure fi. aufertur. §. in reali, ni
ſi in caſu. C. ad. l. Iul. ma. quiſquis. & quia certum eſt,
ꝙ iuramentum eſt licitum, ergo contrarium manda-
tum illicitum. & ſi dicat ſe timere pœnam tempora-
lem iudicis? Reſpondet, ꝙ plus timendus eſt deus, ar.
ſupra quod me. cau. ſacris. ſed & iudex obligatur pro-
cedẽs iniuſtè, de emp. & uen. c. fi. de re iudi. cum æter-
ni. imò imputatur quandoq; illi, qui contra iniuriam
non appellat. ff. de mi. ait prætor. i. reſpõſo. ſi tamẽ bo-
na cõfiſcata eſſent, tunc ſoluitur fiſco ut hæredi. ff. ad
l. Iul. ma. l. fi. C. de bo. dam. l. fi. ff. de iure fiſci, in fraudẽ
uide tu ſpec. de ſolu. §. nunc aliqua, uer. illud autẽ [*&
ibi, fecerunt*] ſupra de renun. ſuper eo. ¶ *In glo. & ita, ibi,
fundatione*] vel exemptione, de reli. do. cõſtitutus. Goff.
12 [*& in fi.*] quærit † Hoſt. quid ſi conſtare poſsit, ꝙ olim
præſtabatur, & ex cauſa tamen fuit ceſſatum in ſolu-
tione longo, uel longiſsimo tempore, nunc uerò de
nouo renouatus eſt auctoritate epiſcopi, nunquid ſit
ſoluẽdus? Videtur ꝙ non: quia obſtat præſcriptio, ar.
infra eo. olim, & c. cum canonicis. tenet ipſe contra-
rium: tum quia cenſus nõ præſcribitur. C. de præſcrip.
30. an. l. male agit, de reli. do. cõſtitutus: tum q̃a aliud
eſt de nouo imponere, aliud renouare. j. de iudi. con-
ſuluit, cum cõcor. tum quia non uidetur facta dete-
rior conditio eccleſiæ, ſi ad id, quod ab initio ſibi im-
poſitũ fuerat, reuertitur. ff. de pac. ſi vnus. §. pactus. 51.
di. gñalis: tũ q̃a caſus vr. j. eo. cũ venerabilis. ſ. e. ſciẽtes.

ANNOTATIONES.

a ¶ Quia intentione. Conſtare poterit per materiã, quam no. Cõ-
poſte. in præal. c. querelam, & ſatis colligitur ibi ex glo. Innoc. &
vide
ũi de Bar. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. l. Fulcinius. §. quid autem, & ff.
de acquir. hæredi. l. is poteſt.

b ¶ Soluere. Ad materiam uide, quod no. Io. An. de offi. dele. ſane. 2.
in glo. ſ. non obediendo. & uide. l. ſi fundum, C. de rei uen.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus uiſitans prouinciam etiam in monaſterijs prouin-
ciæ procurari debebit, & nu. 5.*
Conſors eiuſdem litis procuratorem conſtituit.
Monacus eſſe poteſt procurator epiſcopi.
Abbas poteſt fieri procurator.
2 *Literæ abbatis an probent mandatum ſuum.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Epiſcopo, & clerico quæ officia inhibita.
In nominibus non eſt differentia, modò de re conſtet.
Conſuetudo iuri non contraria extenditur ad ſimilia.

CAPVT XIIII.

1 SOpitæ. Caſus. Archiepiſcopus † viſi-
tãs prouinciam etiam in mo
naſterijs prouinciæ procurari debebit. &
prima pars factum narrat. ſecũda diffinit
ibi, inde eſt [*Inter te*] loquitur Rauen. metropolitano
Bonon. [*Procurator*] no. ſecundum Inn. abbatem eiuſ-
dem litis procuratorem conſtitui. facit ſupra de con-
fir. uti. uel inuti. cũ dilecta, de tranſac. cõtingit. dixit e-
tiam hic Gof. ꝙ monacus eſſe poteſt procurator epi-
ſcopi. 16. q. 1. qui uere, & c. doctos, & c. ſi monacus, ta-
men cõſenſu abbatis. 18. diſtin. capitulo primo. Dicit
Hoſtien. ꝙ hic non loquitur de ſimplici monaco, de
quo dicendum eſt, ut ſupra de poſtul. cap. 2. de ſenten
tia & re iudi. cum. I. & A. in prin. ſed loquitur de abba-
te, qui cum adminiſtrationem habeat, poteſt ſicut q-
libet alius fieri procurator, arg. eius, quod legitur &
no. ſupra de teſta. requiſiſti, ad fi. uide clemen. de pro-
2 cura. religioſus [*Ex literis*] probant † ergo literæ abba
tis, ꝙ aliquis ſit procurator ſuus, de quo dic, ut no. ſu-
pra de proba. poſt ceſsionem. Hoſtiẽ. [*& infra*] conti-
nebatur hic abbatis allegatio, qui forte dicebat, ꝙ cũ
in eccleſijs ſubiectis epiſcopo nõ haberet iuriſdictio-
nem, ergo nec debebat procurari. vel ꝙ quia epiſco-
ſcopus non erat negligens, non poterat archiepiſco-
pus uiſitare [*Iure communi*] ſup. fundari. ſed conſue. ad-
iuuari ſecundum Hoſti. quaſi ius cõmune ſuper hoc
non eſſet expreſſum, niſi in caſu, ſ. cum epiſcopus ne-
gli. non inſtes: ſed dic ut infra eo. Romana, & c. fi. li. 6.
[*Ea propter*] ſ. quia ius commune, & cõſuetudo pro te
3 faciunt. ¶ Prima † gl. reſpondet per ob. & ſo. ¶ Secun-
da gl. arguit. ¶ Tertia alle. concor. & ſol. contrarium.
4 ¶ Vltima diſtinguit. ¶ *In 1. † glo. ibi. §. alium*] ibi dicitur
ſuſceptorem, exactorem, conductorem, curatorem,
procuratorem, epiſcopum, uel clericum eſſe non de-
5 bere. ¶ *In glo. 2. in fi.*] ſupra offi. archi. c. ulti. unde dice-
bat Inn. ꝙ huic archiepiſcopo ſufficiebat ius cõmu-
ne, uel generalis conſuetudo: quia cum non eſſet cõ-
tra ius, erat extendenda ad eccleſias ſimilis conditio-
nis. ¶ *In glo. ulti. in fi.*] etiam ſi per illam diœceſim iret
ad aliam uiſitandam, ut dicam, eodem titulo, Roma-
na. §. primo, ſuper uer. uiſitatis.

SVMMARIVM.

1 *Cenſum nouum patroni etiam eccleſiaſtici imponere non poſſunt
eccleſiis, & nec ueterem augere.*
*Iuramenta, uel cautiones exacta ſuper hoc cogetur abſoluere, quod
non ſemper fit. §. fi. in fin.*
Admodum, pro ualde.
Auaritiæ intendunt clerici.
2 *Nouus cenſus quis dicatur, remiſſ.*
Coactio pœnam attenuat.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 4.*
Alienatio rei eccleſiaſticæ quæuis non tenet.
Alienari rei prohibitæ non competit pro pretio, uel fęnore actio.
5 *Additio gloſſarum.*
Pœna certa ubi non eſt ſtatuta, punitio eſt arbitraria.
Huius decretalis cum, c. cum clerici, ſupra eod. conciliatio.

CAPVT XV.

1 GRauis. Caſus. Patroni † etiam eccle-
ſiaſtici nouum cenſum impo-
nere non poſſunt eccleſijs, nec ueterẽ au-
gere, & ſi ſuper hoc iuramenta, uel cautio
nes exegerint, cogentur abſoluere. prima pars narrat
factum, ſecunda prouidet ibi, diſcretioni [*Admodum*]
pro ualde. ad idem clemen. de iureiur. Romani, uerſi.
nos itaque, & ibi concordantiæ [*Eccleſiaſticæ*] habẽtes
ius pa. nec per hoc intelligas, ꝙ illud liceret laicis pa-
tronis. ſed dictũ eſt, ꝙ potiſsimè clerici huic auaræ ue-
nalitati intendũt, ſupra eo. ſignificauit, & c. eam te, de
præbẽ. auaritiæ, de ſup. ne. præ. c. 2. Hoſt. [*Nouum*] quis
2 † dicatur nouus, no. ſupra eod. ſignificauit [*Ad ipſius*]
ſcilicet cenſus augmentati, uel de nouo cõſtituti [*Sa-
tisfactioni*] de pęnitentiali poteſt hoc intelligi ſecundũ
Hoſt. [*Abſolui*] à præſtito iuramẽto, & à peccato [*Præ-
ſumpſerint*] uoluntarij, uel coacti, quamuis coactio in
his pęnam attenuet, ſup. quod me. cauſa, ſacris. ¶ Ter-
3 tia † gloſſ. rationem reddit, all. 7. iura, & tria, quibus
fallit ratio. ¶ Pe. gloſſ. ſignat contrarium, & ſol. ¶ Vlt.
4 gl. quærit, & ſol. ¶ *In 3. † gl. ibi, non dubium*] uide in c. ſi. di-
ligenti, ſuper ult. glo. [*& ibi, ſancimus nemini*] non tenet
uenditio, pignoratio, uel hypothecha rei eccleſiaſti-
cæ. & ſic nec aliqua contra eccleſiam competet actio
pro precio, uel fęnore [*& ibi, auunculo*] l. ultima eſt. ui-
de de dona. inter ui. & uxo. c. 3. ſuper. 1. glo. [*& ibi. l. 1.*]
uide de probati. in præſentia, ſuper gl. pen. [*& ibi, quid
tamen. i. reſpon.*] uide de fi. inſtru, inter dilectos, ſuper gl.
5 iſtud. ¶ *In † glo. 3. ibi, debitores*] & c. cum contingat [*& in
fi.*] de pac. quamuis, lib. 6. ¶ *In gloſſ. pénul. ibi, non poterat*]
quod exponas ut ibi. ¶ *In glo. ulti. ibi, ad reprimendam*] &
infra titu. 2. dolentes, in glo. fi. [*& in fi.*] dicit Hoſti. ꝙ
cum non ſit certa pœna ſtatuta, punietur arbitrariè,
de off. dele. de cauſis. non ob. ſupra eo. cum clerici, q̃d
loquitur, quãdo per colluſionem & ex pacto hoc ui-
tium interceſsit, hic quando ſine pacto, & ſine collu-
ſione. illud ergo ſimoniacum: iſtud nõ. nec ob. de iu-
reiur. querelam, & c. ſeq. illa enim loquuntur de uio-
latione liciti iuramenti. iſtud uerò de præſtatione illi-
citi ſecũdum Hoſt. ſed hic etiam potuit eſſe ſimonia.

SVMMARIVM.

1 *Procurare qui tenentur fratres alicuius domus, ſi illorum nume-
rus nunc creuerit, an teneantur.*
*Liberaliter quod fit, excludit omne uitium ſimoniacum, partiuu-
que pactionem.*
Ex liberalitate quis obligatur, & nu. 7.
2 *In poſſeſſione qui eſt, non tenetur docere cauſam.*
*Contra cenſum exigentem quomodo agere debeam, ſi ſoluere non
intendo.*
3 *Seruientes etiam procurabit qui dominos tenetur procurare.*
4 *Aucto onere plus, quàm erat ab initio promiſſionis, an & illud te-
near ſubire, & quo caſu, & nu. 5.*
Liberalitas ad temperantiã deducitur, ſi ex ea grauamen oriatur.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Donator compellitur rem tradere, qui ſibi non retinuit uſumfructũ
Contrariorum eadem eſt diſciplina. §. 2. obligatio non renaſcitur.
Aucta re an creſcere debeat & canõ, uel pẽſio, ibi. in fi. & nu. 9.
Additio gloſſarum, & nu. 9.
Indefinitè ſi lego habitationem, intelligitur ad uitam.
Declarare qui potuit apertius, & non facienti imputandum.

C A.

C A P V T XVI.

1 QVanto. C.qui † teneatur ꝓcurare fra-
tres alicuius domus, licet illo
rum numerus nunc creuerit, procurabũt
omnes: ſed ſi ex eo nimiũ grauaretur, eis
per officium iudicis conſuletur. & primò narrat fa-
ctum.2.indulget. & indultum moderatur ibi, Indul-
gemus. Hoſt dicens ſe habere facti notitiam: ponit fa-
ctum, quod quia intellectum ca. nõ coadiuuat, omit-
to. dicebat etiam aliam quæſtio. inter iſtos fuiſſe ſup
iure eligendi, cuius diffinitionem dicit colligi poſſe
per ea, quę no. de elec. cum in ueteri, ſuper uer. ſocio-
rum [*Annis ſingulis*] uide quod dixi de arbi. peruenit,
in prin [*Liberaliter*] hoc dicit ad omne ſimoniacum vi
tium excludendum, & partium pactionem. nam & ſe
cundum Inno. quamuis ab illo mon. nil haberet ſpiri
tuale, uel temporale, quare hanc præſtaret: tamen de-
a bita fuit, ex quo fuit liberaliter conſtituta[a] [*Exiberet*]
domus ueſtra [*Teneatis*] hæc allegatio non profuit:
2 quia fratres † erant in poſſeſſione. unde non haberẽt
neceſſe docere cauſam, vt dixi ſupra e. peruenit. Gof.
hoc non placet Hoſtien. nam ſecundum id ſufficeret
quaſi poſſeſſio cenſus, quod ipſe negat. nam licet nõ
debeã ſubtrahere: quia id eſſet ſpoliare, ſupra de elec.
querelam: poſſum tamen vltra agere cõtra exigentẽ
cenſum, uel procura. pro eo, ꝙ ſine cauſa illa exigit, &
exegit, & petere quicquid habuit, uel extorſit à. 40. an
nis citra, ar. ff. ſi cer. pe. le. ſi me & Titiũ. nec ob. quod
dicitur, cogi poſſeſſorem &c. nã illud uerũ actore nil
probante: ſed ſecus eſt, ubi prę ſumitur contra reũ, vt
eccleſia. benefi. c. uno. Fortius ergo, qñ actoris inten-
tio iure cõi fundatur, vt in caſu noſtro, condẽnabitur
ergo reus, niſi aliud dicat ſm eum. ad hoc. ſ. eo. ſopitę,
de reli. do. cũ dilectus. 100. d. cõtra morẽ. dicebat autẽ,
ꝙ licet iſti nil tenerẽt à fratribus ſancti Irenei: tñ olim
tenuerant, & eis ſubiecti fuerãt. & hæc eſt ratio, quare
3 hæc allegatio illis non ꝓdeſt [*Et ſeruientium*] arg. ꝙ † qui
tenetur procurare fratres alicuius loci, procurabit ẽt
ſeruientes [*Exercuit*] ſi. ſ. de deci. ſuggeſtum [*Primam*]
ergo non ultra unam marcham [*Menſuram*] ar. ſm Pe.
4 & Abb. ad qõnem de illo, qui habebat † furnum, uel
molendinũ in emphyteuſim ſub pacto ibi molendi,
& coquendi gratis dño, & familię ſuæ. habuit poſtea
dominus. 10. filios, & quilibet ex illis alios. 10. unde, ſi
omnibus molat, uł coquat gratis emphyteuta, magis
expedit ſibi non habere, quàm habere. de iure ſtricto
dicunt illum teneri, ſed iudicis officio ſibi prouidebi-
tur, vt non teneať vltra primã menſurã. Sed Hoſt. ſim-
pliciter dicit per hanc decre. ad primũ ſtatum hoc de-
bere reduci. Ad idẽ. j. eo. cum canonicis. C. de ſeruiti. l.
præſes. C. cõia prædi. l. uẽditor, in fi. ſ. de deci. ſuggeſtũ.
quod dicit uerũ, niſi in maiori numero ſit prę ſcriptũ,
j. eo. olim, licet multa iura, ut dicit, poſſint in contra-
riũ allegari. ff. de pac. veteribus. ff. loca. ſi quis domũ. §.
1. ff. de uer. ob. quicquid aſtringẽdæ, de fer. nõ ordi. c. j.
cũ ſuis concor. Quod autẽ. ſ. dixit litera, Indulgemus,
intelligit, ut dicã ſuper gl. Hoſt. cõcor. Bar. Brix. in dñi.
50. quę incipit, Quidã paterfamil. q a nõ eſt uериſimile,
ꝙ in infinitũ uoluerit obligari. ff. de pericu. & cõmo.
5 rei uen. l. ſi quis uina, in fi. Inn. uerò notabat † ꝑ hanc
literã liberalitatẽ ad temperãtiam reduci, & de gratia
per uer. indulgemus, ſi ex ea oriatur grauamen, & inf.
eo. ex parte, & pę. decre. ſuggeſtũ, dicẽs, ꝙ forte ſecus
eſſet, ſi ex pacto aliquo dato uel ꝓmiſſo id promiſiſ-
ſent, ar. de pac. c. 1. & 2. pro prima lectura facit, qđ ſe-
quitur, & ideò ſm illam, ſup. ſummaui. nam uides, ꝙ
ſi conuentus Bellæ villę ita ſufficit hodie ad quattuor
marchas, ſicut olim ad vnã, non fiet temperatio. ſuffi-
cit enim, ꝙ non grauaretur eccleſia procurans, ut ſe-
quitur, & ſic etiam terminauit Abb. Odoſ. ponens in
nemore, ſ. ꝙ mortuo patre cuilibet filiorum, & ſuæ fa
miliæ teneatur. inducit. l. ult. C. de uer. ſig. ff. eo. pronũ-
ciatio. & dicit, ꝙ filijs acquiratur utilis. ff. de uerbo. ob.
quodcunque. §. ſi ita quis [*Eccleſiæ*] ueſtræ. ſ. ¶ Secũda
6 † glo. reſpondet per ob. & ſol. ¶ Tertia glo. reſpondet
per quæſtio. & ſolu. demum obijcit, & ſol. ¶ Vlti. glo.
ar. ſignat contrarium, & ſol. ¶ *In* † *gl. 2. ibi. §. ſi autem. 2.*]
donator, qui non retinuit vſumfructum, compellitur
rem tradere, & liberalitatem traditione perficere. ¶ *In*
3. glo. ibi, ſi ſeruitus] uide in c. quia circa, ſuper ultima gl.
[*& ibi, qui lancem*] uide & §. ſed & ſi quis, inf. alle. de fil.
preſby. literas, ſuper ulti. glo. [*& ibi. §. illud*] uide de cle-
ri. non reſi. tuæ, ſuper glo. 2. [*& ibi, numis*] uide infra eo.
ex parte, ſuper. 3. glo. [*& ibi. l. ulti.*] uide de reſti. in inte.
c. fi. & ſuper ulti. glo. [*& ibi, ſancimus*] uide ſupra titu. 1.
conſultationibus, ſuper gloſſ. 2. ¶ *In glo. ulti. ibi. §. ſacram*
rem] non ualet ſtipulatio rei ſacræ, uel publicæ, uel li-
beri hominis, licet illa poſſet fieri profana, uel priua-
ta, uel ille liber ſeruus. nam & ſi profana, uel Stichũ da
re promiſi, liberor, ſi ſine facto meo res illa efficiatur
ſacra, uel Stichus fiat liber: nec renaſcitur obligatio:
licet poſtea reincipiat eſſe profana, uel priuata, uel il-
le liber ſeruus, ne ſit eadem cauſa liberandi, & obligã-
di [*& ibi. l. 3.*] uide de conſti. cum. M. in glo. hæc uide-
batur [*& ibi. l. 2. lib. 11.*] licet aliquid mãcipiorum, vel
pecoris accreuerit rei emphy teuticæ, nõ propter hoc
augebitur canon, uel penſio: ſed cedat fęlicitas domi
8 nis, & dominorum hæredibus. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, uoluntate*]
quæ in hoc eſt neceſſaria. ¶ *In glo. 3. ibi, quotcunque*] idẽ
Inno. ad quod facit ſecundum Vin. ff. de uſu, & habi. l.
ſi habitatio. §. utrum. ubi ſi lego habitationẽ, non in-
telligitur unius anni tantum, ſed ad uitam: & ſibi im-
putet ſecundum eum, ſi donatio nõ fuit à principio
apertius declarata. ff. de pac. ueteribus, infra de regu.
b inr. contra eum[b], lib. 6. Hoſtien. uerò dicit, ꝙ in hoc
fuit indulgẽtia: quia licet ſm ius fiat interpretatio: fit
tamen & terminať hæc quæſtio abſentibus fratribus
ſancti Irenei non uocatis, nec cõtumacibus, quod fie
ri non deberet, de cau. p oſ. ca. 1. de maio. & obe. inter
quattuor, qđ dic, ut plenè no. de uerb. ſig. olim [*& ibi,*
mediocris] ar. ſ. ti. 1. paſtoralis, in fi. Lau. de hoc. j. de reg.
iuris, in obſcuris, li. 6. & uide qđ dixi de offi. cuſto. c. 1.
9 in gl. no. cuncta. ¶ *In* † *gl. ult. in fi.*] hominũ, & maximè
religioſorum, qui ſibi non poſſunt acquirere. & tales
erant iſti. uel aliter, ſi bona eccleſiæ creſcunt, & augẽ-
tur tacitè & per latens incrementum, non ideò auge-
biť cẽſus. ſi uerò patẽter, ſecus. ad hoc. C. de alluui. l. j.
& 2. inſti. de rerum diui. §. quod per alluuionem. Vin.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶ Liberaliter cõſtituta. Cenſus ergo ab initio etiam ſine cauſa po-
teſt à fundatore imponi, intellige conſenſu epiſcopi accedente,
qui tñ in fundatore requiritur, ut ſup. de iure patronatus, nobis.
b ¶ Contra. eum. Pro opinione Vin. & ad materiam facit. c. cum ca
pella, & c. quia circa, infra de priuile. cum ibi no. & per Bar. in l. ſi
ita, ff. de auro, & argen. legato.

S V M M A R I V M.

1 *Procurare tenentur omnes eccleſię legatos, & nuntios apoſtolicos,*
excipiuntur caſus duo & nu. 2. & alius num. 5. & 6. & quan-
do num. 5.
Procurationis modus ponitur hic, & quo caſu non debeatur, nu. 2.
& quibus fiat taxatio, nu. 5.
Et à quibus eum accipere tenear, nu. 6. & 5. nu. 4.
Ab omnibus ſubſidium quem habere iuſtum eſt, ſi pro omnibus
laborat.
Memoria etiam ſi in contrarium nõ ſit, non iuuat prę ſcriptioni pro-
curttionis.
2 *Per collectam alicubi fit procuratio.*
3 *Permiſſa uidentur, quæ non ſunt inhibita.*
4 *Inter debentes mihi procurationem ſi fiat pactum, mihi non præiu-*
dicat, & nu. 6. & 8. in fi.
Contra ſocios habeo actionem, ſi quid plus, quàm ipſi, impendam
conuentus, nu. 8. §. 2.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 8.*
Contra publicam utilitatem conceſſum nihil ualet.
Milites quomodo alantur. §. 1. quod transfertur ad clericos à glo.
Soluenti integrum tributum cedit fiſcus actiones contra alios, &
faciendum ab alijs, ſupra nu. 4.
Exactio, & ſolutio quandoque particularis eſt commoda. §. fina.
coniuncta gloſſ.
9 *Additio gloſſarum.*
Priuilegiare cõtra ſe nõ ſolet quẽ Romana eccleſia, nec imperator
Vincentius iureconſultus epiſcopus fuit.
Guloſitatem, & curioſitatem nimiam quæ prohibeant.
Impoſſibilium nulla obligatio.

C A P V T XIII.

1 CVm inſtantia. C.Omnes † eccle
ſiæ, niſi ab hoc ꝑ
priuile. ap. ſint exemptæ, procurare tenen
tur legatos, & nuncios apo. ſe. nec in hoc
præſcriptione iuuãtur. Demum de procurationis ip-
ſorum modo ſubnectit. ſecunda ibi, Sane. de eodem
facto, ſupra de præſcrip. accedentes [*& infra*] q. d. cum
nos & noſtri pro omnibus laboremus, iuſtum eſt, ꝙ
ab omnibus ſubſidium habeamus, ut infra ſequitur.
ad hoc de poſtula. præla. bonæ. i. Hoſtien. [*Exempta*] à
præſtandis prædictis procurationibus [*Longiſſimo*] quã
tocunque uolueris, etiam ſi contrarij non ſit memo-
ria [*Omnes*] quod autẽ omnes tangit &c. de regulis iu-
2 ris, quod omnes, li. 6. [*Ceſſamus*] quia non † ceſſat pro-
uiſio, niſi ceſſet procuratio. & propterea ceſſante uiſi
tatione procuratio non debetur ſm Goff. de hoc inf.
eo. cũ uenerabilis, ſm Hoſt. [*Collecta*] loquitur ſm cõ-
ſuetudinem, quæ iã in multis epiſcopatibus inoleuit;
ꝙ fit collecta per totũ epatum, & dať ꝓcuratoribus,
qui talibus prouidẽt ſm Hoſ. [*Legatorum*] tranſeuntiũ.
alij enim, qui ſunt legati in prouincia, procurationes
ſuas leuãt. & hoc docet experientia. & de hoc, inf. eo.
3 procurationes [*Inhibendum*] arg. ꝙ † ea ſunt permiſſa,
quæ non ſunt inhibita. de hoc de tranſla. c. 2. [*Præiudi-*
cium] concor. de capel. mona. c. 2. [*Generari*] dixit Vin.
4 hic, & ſupra de decimis, de terris, ꝙ † ſi clerici eccleſię
paciſcuntur inter ſe, quis eorum det procurationem
epõ, ꝙ clerici dent medietatem, prælatus medietatẽ,
hoc nõ præiudicat epõ, uel archiepõ, in auct. de duo.
reis promitten. §. ſi uerò. in illa litera, licet inter ſe pe-
pigerint. ſi. ff. de pac. inter debitorẽ. ff. de tranſac. con-
trouerſia. habet tamẽ actionẽ cõtra ſocios. ff. de pac.
epiſtola. facit, quod no. ſupra de pac. plerique, in 1. gl.
[*Maluerint*] ergo nec in modo procurationis currit ꝑ-
ſcriptio. de hoc in ſpecu. eo. tit. in fi. [*Requiſitus*] & hoc
5 ſi † poteſt, nec fraudulẽter alleget impotentiã: aliàs cõ
tumax cenſeretur ſm Hoſti. [*Fraudem*] deſcendit apud
amicũ, ut procuretur ab eo: & ille datis ſibi literis per
eum ab alijs duplũ, uel triplum recipiat ſecũdũ Abb.
Hodie fit taxatio de certa ſumma legatis non de late-
re, & nũcijs. uide quod dicam, infra e. procurationes,
6 in gl. tene ꝙ [*Communes*] hoc intendit † ꝙ à ſindicis, uel
maſſariis cleri non tenentur procurationem recipe-
re, licet per ſuos miniſtros ſe poſſunt procurare [*Si no-*
luerint] ſed tamẽ quilibet per ſe ſufficit: aliàs cõtra. j. e.
procurationes. §. 1. in fi. ſm Hoſti. [*Contumaciter*] ut pa-
tet ex præcedentibus, ſi priuilegium immunitatis nõ
habet, dũmodò facultates ſufficiant ſm Hoſti. ¶ Ter-
7 tia † gl. tractat de modo procurãdi legatũ, ſignat con-
8 trarium, & ſol. ¶ *In* † *glo. 2. ibi, iubemus nullam*] imperiale
oraculũ, ſiue ſit annotatio, ſiue pragmatica ſanctio,
contra publicã utilitatem conceſſum non ualet. ¶ *In*
glo. 3. ibi. l. 1. li. 12. ibi, milites] ſic aluntť à repub. quia duo-
bus diebus recipiunt bucellariũ, tertio panẽ integrũ:
uno die uinum. alio acetum: uno die lardum, biduo
carnem berbecinam. i. ouinam, ſ. de caſtrato: aliàs uer
uecina, ſ. de ariete, qui uir eſt ouium, uel quia uermẽ
habet in capite [*& ibi, quia Trebatius*] uide ſup. c. cũ apo
ſtolus, ſuper gl. quid ergo. ¶ *In gl. antepe. ibi, Cum poſſeſſor*]
fiſcus actiones cedit uni poſſeſſori ſoluẽti integrũ tri-
butum contra alios, vt contribuant pro modo ſuorũ
prædiorũ [*& ibi. l. una*] uide de ſepul. cũ liberũ, in gl. 2.
¶ *In glo. ulti. ibi, lineam*] ſi teſtator mihi legauit lineã. 35.
margaritarum, quæ apud me erant, ſi locus eſt Falci-
diæ, põt hæres petere ſibi lineam reſtitui, uel uendica-
re partem ſibi propter Falcidiam competentẽ [*& ibi,*
Plautius] habetur ratio Falcidiæ, cũ legatus eſt ſeruus
[*& ibi, epiſtola. §. ulti.*] ſi agens de inofficioſo pactus eſt
certam quantitatem ſibi per hæredem dari, quamdiu
uiueret hæres, mortuo hęrede illa quantitas nõ debe-
tur [*& ibi, debitori*] ſi creditor hæres debitoris adiuit, cõ
fuſa eſt actio: ſed ſi ei, quem ſententia ſuperauerat, hę-
reditatem tradidit, ita. ꝙ ſibi, & alijs creditoribus ſatiſ-
faceret, ſeruandum eſt pactũ. & ſcias, ꝙ Io. de his dua-
bus ulti. cõcor. faciebat unam gl. & allegabat illas pro
ſimili ad tex. & tunc debet dicere. l. epiſtola. §. pe. & q d
dicat, uide de pac. plerique, in 1. gl. [*& C. de pac. debitum*]
ſequitur, pactionibus creditorũ petitio nec tolli, nec
9 mutari poteſt. ¶ *In* † *glo. 1. in fi.*] ad idem de off. leg. c. 1.
de homici. c. 1. li. 6. ¶ *In gl. 2. ibi, Romana*] nec imperator.
a C. de præſcrip. 30. uel. 40. an. l. comperit[a]. nec credo, ꝙ
papa poſſet priuilegiare aliquem priuatũ, uel aliquã
religionem, ne ueniat ad eũ, uel ne poſſit eum excõ-
municare, nec extendo ſimbrias Ciſterciẽſium in id,
quod nituntur non permittẽdo monacos ad curiam
uenire. Vin. ¶ *In glo. 3. ibi, ſit tibi quoque*] nec expenſas. j.
de reſcrip. ſtatutum. §. prouiſurus, lib. 6. [*& ibi, dicit Io.*]
10. q. 3. illud. 1. [*& ibi, nõ cogentur*] Io. Ego Vin. minimus
epiſcoporum dico, ꝙ hæc gl. Io. Theutonica eſt, & nõ
Anglica [*& ibi, cui ſtatur*] & contraria prohibẽt gulo-
ſitatem, uel nimiam curioſitatem. de his de con. di. 5.
quinque modis [*& ibi, hoc caſu*] ſecundum Lau. [*& ibi,*
ultra uires] impoſſibiliũ enim nulla eſt obligatio. ff. de
reg. iur. impoſſibilium, & de hoc ſup. eo. cum apoſto-
lus. Hoſt. ¶ *In gl. pe. in fi.*] Io. & de præſcrip. accedentes.
¶ *In glo. ulti. ibi, ar. contra*] in ſuffragio patet ſolutio: quia
per. l. Falcidiam debetur pars tantum.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶ Comperit. Poteſt tamen imperator, & papa priuilegium dare,
& ex illo poteſt oriri præſcriptio. uide l. notabilem in le. finali. C.
de fun. patri. libro 11.

S V M M A R I V M.

1 *Menſura qua ſolui debeat quod ex uoto debetur, & quæ ſit uериſi-*
milis. nu. 2. & 4.
2 *Pœnitentibus plus credendum.*
Coniecturis quando locus.
Commune, & uiſitatum in dubio quis intellexiſſe præſumitur.
3 *Ex uoto quis obligatur, licet nulli ſpecialiter facto, & poteſt &*
à quibus aſtringi.
De occulis non iudicat eccleſia, niſi in pœnitentia.
4 *Quantitas incerta ſi promittatur an & quæ ſolui poſſit.*
5 *Gratuitum, uel liberale quod fuit ab initio, expoſt facto fit neceſ-*
ſarium.
Gratuita ſunt gratiora.
Enallage caſus ibi, per uiros.
Inbiare quid.
6 *Suffragium gloſſarum.*
Emere, uel uẽdere nullus cogitur, ſi mẽſura, uel pretiũ diſplíceat.
Num legatis generaliter, qui debeantur.
In dubio quæ ſint attendenda, & nu. 7.

Maiori parti creditorum ſtatur in remiſſione debiti.
Munificentia parentũ, uel liberalitas ne retardetur, quid faciẽdũ.
7 *Additio gloſſarum.*

C A P V T   XVIII.

1 EX parte. C. Si ad † vnicam menſuram ſolui ſolet id, quod debetur
ex uoto, ad illam impoſterum ſolui debe-
bit. ſi uerò ad diuerſas, liberabitur ſoluens
etiam ad minorem illarum. & in prima cõſultatio, in
ſecunda reſpõſio ibi, Cum ergo. quæ diſtinguit, & pri-
mum membrum proſequitur ibi, In primo. ſecundũ
ibi, In ſecundo, cuius rationem ſubdit ibi, quoniam
[*Ceſſarunt*] & male. unde pœnituerat eos, ut ſequitur
2 [*Nunc*] pœnitentes, ſ. & ſoluere uolentes. unde † plus
ei credendum erat, de preſump. literas, ſecundũ Hoſt.
uel ſecundum eum ad hoc compellebãtur inuiti, qđ
ipſe plus credit [*Perſoluerint*] quia ſi id conſtaret, non
requireretur alia probatio, nec præſumeretur, ꝙ uo-
uens hæredes ad aliam menſuram uoluerit obligare
ſecundum Inno. quia in incertis, non tamen omnino
certis locus eſt coniecturis. ff. de ver. obli. l. continuus.
ſi igitur de hoc conſtaret, illud ſeruaretur. ff. de pigno.
actio. uel uniuerſorum [*Ad eandem*] & eſt hoc non tã
propter conſuetudinẽ, quantum quia ille, qui primò
promiſit, de cõmuni intellexiſſe præſumitur, ex quo
a de nulla menſura[a] ſpecialem mentionem fecit, ſecun
dum Inno. puto decreta loqui, quando bene fuit ex-
preſſa menſura, puta ſextariũ: ſed plus ſextarij ibi erãt
3 in uſu. [*Cogendi*] no. ꝙ † licet nulli ſpecialiter facta fue-
rit hęc promiſsio, ſiue uotum: tamen uouens obliga-
tur, ut hic, & ff. de pollici. le. pactum. §. 1. de uoto, licet,
b & c. magnæ, & de hoc dixi eo. tit. ſcripturæ[b]. & per hoc
uidetur ſecundũ Inno. ꝙ ſi quis promittat intrare ali-
quod monaſterium, licet tale uotũ ſit ſimplex, & de
futuro, tamen mon. poteſt agere contra talem, ut vo-
tum adimpleat: & ſi in genere uouit aliquam religio-
nem intrare, non dicens quam, eccleſia ipſum diſtrin
git, ut intret unam de approbatis, ex quo in iudicio
fuerit ſibi facta fides de voto, alias de occultis non iu-
dicat, infra de ſimo. ſicut, niſi in foro pœnitentiali, de
uoto. per tuas, cum ſi. & uide quod dixi de regu. por-
rectum, in glo. per hoc, uer. ſunt etiam qui, uſque ad
finem [*In ſecundo*] ſ. quando ad uarias & diuerſas men-
ſuras ſoluebant [*Ad minorem*] ad quam tamen alicubi
menſuratur. Io. Vin. Gof. & ſecundum Goff. ſunt hæc
4 intelligenda, quando † in voto actũ eſt de certa men-
ſura: aliàs uel uotum eſſet nullum, arg. ff. de iure do. l.
cum poſt diuortium. §. generaliter, uel quanto cunq;
frumento dato fieret liberatio. ff. manda. l. fideiuſſorẽ
[*Vt ad maiorem*] ergo bene ſunt cogendi ſoluere ad mi-
5 norem ſm. G. Na. qui dicit per hoc † capitulum, ꝙ hi
qui promiſerunt ſingulis annis dare uinum, cerã, uel
aliquid tale ſachriſtiæ, licet à prin. id fuerit gratuitum,
cogendi ſunt id ſeruare. facit quod prædixi in glo. no.
ꝙ [*Gratuita*] & ex hoc fuerunt gratiora. 28. q. 1. iã nunc
[*Ab initio*] bene dicit, quia ex poſtfacto fuerunt neceſ-
ſaria, ſupra de uoto, magnæ, & c. ſcripturæ, ubi de hoc
[*A uiris*] i. per uiros (*Inhiare*) i. nimis auarè intẽdere, cõ
tra id, quod ſignificat raſio capitis, per quam tempo-
6 raliũ depoſitio deſignatur. 12. q. 1. duo ſunt. ¶ *In † glo. 2.*
ibi, imperatores) nullus tamen emere, uel uendere com-
pellitur, ſi mẽtula, uel precium diſplicet, ut ibi. ¶ *In glo.*
3. ibi. §. ulti) iſte. §. & l. numis, hoc dicunt, ꝙ legato nu-
mero numorum, uel numis, generaliter debentur nu
mi, ſi nec ex conſuetu. patrisfamil. nec religionis, nec
ex præcedentibus, uel ſequentibus partibus teſtamẽ-
ti apparet reſtatorem aliud ſenſiſſe (*& ibi, ſemper in ſti-*
pulationibus) ui de de verb. ſig. intelligentia, ſuper. 3. glo.
¶ *In gl. pe. ibi, & ſuum hæredem, in fi.*) alias eſt ſub. l. iuris gẽ-
tiũ, & alias ſub. l. ſeq. ſi diſſentiunt creditores in quan-
titate debiti remittẽda, ſtatur maiori parti (*& ibi, maio-*
rem) uide de ele. dudum. 1. ſuper. 5. gl. ¶ *In gl. ulti. ibi. l. 2.*)
ne munificentia parẽtum erga filios retardetur, quæ
dotis, uel donatio. ante nuptias cauſa per parentes eis
7 data ſunt, ad ipſos reuertuntur. ¶ *In † prima gl. ibi, cladis*)
uide de loca. potuit, ſuper penulti. glo. ¶ *In gl. tertia ibi,*
maior pars duplo) maior quò ad hunc caſum ſm Hoſti.
alleg. de electio. licet, & c. ſcriptum, cũ his, quæ ibi no.
textus etiam nil dicit de maiori parte: & in his fieri de
bet benigna interpretatio, ut ſequitur (*& ibi, in ſtipula-*
tionibus) Io. & infra de regulis iuris, in obſcuris, li. 6. di-
xit Vinc. per hæc iura, & per. l. ff. de lega. 1. ſi ita ſcriptũ,
ꝙ cũ dubietas eſt in re, debetur minor. ſed ſi eſt in per
ſonis, omnes repelluntur ab inſtitutione, legato, uel li
bertate. ff. de rebus dubijs, ſi fuerit ¶ *In glo. ſuper, ibi, pa-*
res) ſupple, numero (*& in fine*) ad hoc. j. ti. 2. cũ Marthę.

ANNOTATIONES.

a ¶Nulla meſura. Sicut dicimus in moneta. uide glo. fin. in ca. fi. de
maledi. & in c. fi. de Iudæis, in glo. tertia.
b ¶Scripturæ. In gloſſ. ma. uerſi. quid ſi conditio, & ff. de pollici. l. ſi
quis rem, & ibi Bar. & Bal. C. de fur. l. ſi uondum.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſiæ tenentur reſpondere epõ, in cuius diœceſi ſunt, et de quib.*
Pro eccleſiis qui reſpondeant.
2 *Impugnatio mea inſtrumenti quando mihi noceat, & aduerſario*
proſit, uel obſit, & poſſim ab ea recedere, & num. 3. 4. 5.
9. & reliquis, & quæ tunc ſit ferenda ſententia, nu. 3.
Inſtrumentum licet quis dicat falſum, & ſuccumbat, tamen ad-
huc poſſum dicere ſolennitatibus deficere, cir. fin.
Legatũ quãdo petere poſſim, licet impugnauerim inſtrumẽtũ, ibid.
Si ex exceptione una ſuccubui poſſum aliã obijcere, & quãdo, ibid.
3 *Epiſcopales reditus abſque deductione ſoluendi.*
4 *Ex ſententia lata pro me, reiecto inſtrumento, quod aduerſarius*
impugnabat, & uerum erat, an mihi retinere quid poſſim.
Eccleſia punitur aliquando ex delicto, ſine culpa miniſtri.
Contra inſtrumentum, quod induxi, nihil poſſum dicere, & ſi fal-
ſum à me, uel aduerſario dicatur, quando recedere poſſim, quæ
probare debeam, & nu. 10. uer. ſed dices, & nu. 11.
Impugnatio inſtrumenti interdum fit tacite, ut hic, in fin.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
Inſtrumento ſtandum, donec contrarium probetur, licet principa-
liter ob aliud ſit factum, iuncta glo.
Seruus adire cogitur hæreditatem, licet ſui referat quæſtionem,
& num. 8. §. primo.
8 *Additio gloſſarum.*
Ius denominatur etiam à compoſitoribus, uel compilatoribus.
9 *Bertrandus iureconſultus Prouincialis.*
Quod reprobare quis nititur, ex eo nullum fructum conſequi debet
§. primo, & an hoc ſit perpetuum, ſupra num. 3. & alijs ibi ci-
tatis.
10 *Contrarius ſibi ipſi an & quando ſit audiendus, & ſupra num. 2.*
& cęteris ibi nota.
Inſtrumentum producens ut pro ſe, ita & contra ſe admittere te-
netur, niſi proteſtetur, & an uidear omnia in eo ſcripta confi-
teri, & num. 11.
Epiſcopi priuilegium non ualet abſque conſenſu capituli.
Eccleſias tales tibi concedimus, per hæc uerba quid abbati uidea-
tur conceſſum.
Per aduerſarij reprobationem quid conſequor, quod aliàs conſequi
nequirem.
11 *Contra confeſſionem ſuam quare quis admittatur.*
Non contra inſtrumentum, quod produxit.
Lingua, & memoria labiles.
Ex improuiſo q̃ ſiũt, excuſantur errore, ſecus, ſi cũ deliberatione.
Confeſſionem habere, & inſtrumenti probationem plus, quàm cõ-
feſſionem tantum, in fin.

C A-

C A P V T   XIX.

1 CVm olim. C. Eccleſiæ † tenent̃ re-
ſpondere epõ, in cuius
diœceſi ſunt, de procur. quarta decimarũ
& aliis temporalibus. & ponit primò cau-
ſæ diffinitionẽ. ſecundò duo ſoluit obſtãtia. primum
ibi, Licet enim. ſm ibi, Abſonum [*De Luna & de Bes*] no
mina ſunt eccleſiarũ, de quibus erat quæſtio, & quæ
conceſſæ erant in proprios uſus abbatis, & monaco-
rum; & ideò pro ipſis reſpondet abbas: aliàs ipſæ ec-
cleſiæ per ſe, uel proprium ſyndicũ reſponderent, ut
no. ſupra de reſcrip. edoceri, ſm Inno. ad idem ſm Ho
ſti. ſupra de fi. inſtru. G. perpetuus, de præſcrip. ex tranſ
miſſa, de reſti. ſpo. olim, & de offi. ordi. conquerente,
ubi etiã dixi in princ. in glo. no. ꝙ Abbas [*Inſtrumentis*]
2 hæc inſtrumenta † erant talia forte, ꝙ uno anno inte-
grè ſoluerent epãlia: alio anno ſoluerent aliqua, non
omnia. Contra hæc inſtrumenta obiicit Abb. defectũ
talis ſolennitatis, cuius completio ex ipſius ratihabi-
tione pendebat, puta inſtrumenta ſibi non obeſſe: q̃a
non interuenerat capituli ſui conſenſus. & ideò in tan
tum ſibi præiudicat exceptio, ut ſi inſtrumẽta pro ip-
ſo faciant, ſibi non proſunt: ſecus autẽ eſſet, ſi obiicie
ret defectũ ſolennitatis, quæ compleri poſſet per par-
a tem epiſcopi: quia eo caſu ſi uerũ non eſſet[a], uel etiã
ſi uerũ eſſet, ſed eps nollet illas ſolennitates complere
per hoc abbas non uidetur inſtrumentis renunciare,
ſm Inno. q. d. ſm Hoſti. in primo caſu eſt quid impu-
tari abbati; & ideò obeſt. in ſecundo uerò eſt quid im
putari epõ. unde non nocet abbati, arg. ff. de dolo. l. 1.
& ſm Inno. idem, ſi dicat inſtrumentũ falſum, niſi ꝓ-
bet, remanet inſtrumentum in ſuo robore: nec tunc
per oppoſitionẽ falſitatis videtur renũciari iuri, quod
ſibi ex illo inſtrumento competebat: nec illud petere
impedit̃, dummodò conſentiat, aliàs conſtet & aſſe-
rat illud eſſe uerũ. cõperta. n. ueritate, ꝙ. ſ. inſtr̃m non
ſit falſum, cedit error ueritati. 8. diſt. ueritate, niſi per-
b ſeueraret[b] in dicendo, ꝙ inſtr̃m eſſet falſum: q̃a tunc
etiam poſt ſententiã latã, quod falſum nõ. eſſet, nil ex
eo petere poſſet: quia faceret cõtra cõſcientiã. & licet
per uerbũ, quod ſequitur, probetur, ꝙ nullatenus ap-
probauit. Abbas. n. iſte, ut dr̃ in regeſto, ſemper dice-
bat, & in hoc perſeuerabat, ut. j. dicã, ꝙ hæc cõpoſitio
erat obtenta per metũ regiũ ſm Inno. nõ tamẽ ꝑ hoc
recedit ab eo, quod. ſ. dixit. dicit Inno. ꝙ licet quis di-
cat inſtr̃m falſum, & ſuccumbat: tñ adhuc põt dicere
illud non ualere propter defectũ ſolennitatũ. ff. de pe-
ti. hære. l. Lucius. Item & ſi dixit inſtr̃m deficere ſolen
nitatibus: tamen põt petere legatum ex eo inſtrumẽ-
to. eo. ti. l. poſtq̃: ſecus, ſi dixiſſet falſum, uel inofficio-
ſum [*Compoſitionis*] aliàs compoſitionũ [*duarum*]. ſ. de q̃-
bus infra dicetur [*Abbas*] contra quẽ agebatur, & ad
quẽ dictæ eccleſiæ pertinebant [*Deductionibus*] no. redi-
3 tus † epiſcopales ſine deductione ſoluendos. j. de uer.
ſigni. cũ inter 16. q. 1. reuertimini, de tranſac. ueniens.
contra. ff. fami. er. fundus, qui dotis. ff. pro ſoc. Lucius
Vin. [*Deductiones*] in inſtrumento ſecundæ cõpoſitio-
nis continebatur, ꝙ decimæ integraliter epõ ſoluerẽ-
tur; ſed de ipſis in certis caſibus debebat monaſterio
aliquid impẽdere, vel eps debebat accipere quartam
decimarum ab illis eccleſiis, & de ipſa debebat dare
monaſterio, nam ſi inſtrumentũ diceret, ꝙ epiſcopus
tantũ duas partes, uel aliam partem decimarũ ſibi re-
ciperet, tunc non fuiſſet monaſteriũ condemnatum
ad plenã ſolutionem decimarũ, quæ ſibi non debebã
tur. nam licet cõpoſitio, quã Abbas impugnauit, eidẽ
Abbati non debeat prodeſſe: nõ tamen dẽt dare epõ,
quod ſibi nõ debetur. ſed dices, imò debebatur de iu-
re communi epiſcopo, cũ eccleſiæ in ſua diœceſi ſitæ
eſſent, ſupra de decimis. dudũ: reſpondeo hoc non ꝓ-
deſſet epiſcopo, qui per compoſitionẽ; quam non im
pugnat, à iure communi receſsiſſe uidetur. Fatemur
tamen, ꝙ ſi epiſcopus reſpondiſſet abbati, quando di-
cebat cõpoſitionẽ non ualere, & ego ratum habeo,
quod dicis, ꝙ tunc ſtandũ eſſet iuri cõi: quia de uolun
tate partiũ receſſum eſſet à cõpoſitiõe. Breuiter. n. di-
cendum eſt, ꝙ & ſi pro Abbate, qui cõpoſitionẽ im-
pugnat, nihil ſit ſic iudicandũ; tamen nec pro epiſco-
po, & ſi cõpoſitione utat̃, iniuſta ſententia eſt ferẽda.
vnde dico, ꝙ ſi induco ꝯ te inſtr̃m, in quo continetur,
ꝙ promiſiſti mihi centũ ſub conditione ſoluere. & ſi
illud inſtr̃m impugnes, tñ nõ adiudicabunt̃ mihi pu-
re iſta 100. quæ peto, ſed ſub conditione: q̃a ex inſtr̃o,
quo utor, nec ante conditionẽ exiſtentẽ debentur, in
ſti. de uer. ob. §. ſub conditione, & §. ex conditionali.
imò plus dicimus, ꝙ ſi in diẽ deberes, non dẽnt mihi
adiudicari niſi in diẽ propter rõnẽ pręmiſſã: q̃a nunq̃
ferenda eſt ſñia iniuſta pro aliqua partiũ: ſed altera ꝯ-
ctũ improbet: tamen pro improbante nihil eſt ſñian-
4 dũ. Sed † quid ſi hoc inſtr̃m, quod abbas impugnabat
ueritatẽ continet, nunq̃d poterit eps ſalua cõſcientia,
ex quo pro ipſo ſñia lata eſt, integras decimas retinẽ-
re? Reſpondeo. licet tutius ſit, ꝙ reddat illud, qđ dedu
cendũ erat, ex quo tñ pro ipſo lata eſt ſententia, bene
põt illud retinere ſine peccato, quouſq; abbas per re-
ſtitutionẽ in integ. vel alio mõ ſibi ſtuduerit prouide-
re, maximè q̃a bene põt puniri miniſter eccleſiæ. qui-
nimò & qñq; ipſa eccleſia ex delicto, ſiue culpa mini-
ſtri. 16. q. 3. placuit, ſm Inno. cuius eſt mens totius glo.
Hoſti. remit. ad ſum. de ſen. & re iudic. ſub rubrica, de
ſentẽtia. §. quot ſunt eius ſpecies. Sed nunquid eſt hoc
ſimpliciter uerũ. & uide quod not. de con. præ. c. 1. in
5 gl. 2. & quod ſuper ea dixi [*Multipliciter*] in integra † cõ
tinetur, quòd abbas impugnabat hæc inſtr̃a: quia di-
cebat, ꝙ cõpoſitio per metum regiũ extorta fuit. & in
hac impugnatione uſq; ad ſentẽtiam perſeuerauit: &
ideo iudex noluit ſibi adiudicare deductiones, quæ
ſm inſtr̃m faciendæ erant, ar. ſ. de teſti. præſentiũ: q̃a
cũ illæ deductiones eſſent ſm eũ ꝯ ius, nec compete-
rent abbati niſi per inſtr̃a, quæ falſa & per metũ extor
ta dicebat, ꝯ conſcĩam faceret idẽ Abb. ſi illas deduce
ret, & iudex male faceret, ſi ei mãdaret, ꝙ faceret ꝯ cõ-
ſcientiã. Si aũt nõ diceret inſtr̃a falſa: ſed aliàs diceret
ipſa ſibi ꝑiudicare nõ debere de iure, tunc nõ obſtan-
te tali impugnatione pro ipſo abbate ferre ſñiam po-
tuiſſet: ſed & ante ſñiam ab impugnatione falſitatis
deſiſtere poſſet, nec tunc exigeret̃ aliqua probatio in
hoc caſu: imò ſufficeret, ꝙ confiteret̃ ſe erraſſe, & in-
ſtr̃a uera eſſe, cũ & aduerſarius, qui inſtr̃a induxit, ni-
hil poſsit dicere contra ipſa, nec probationibus ſuper
hoc aduerſariũ aggrauare. Si uerò aduerſarius non in
duxiſſet inſtr̃a, ſed ipſe proprio motu diceret in iudi-
cio illa falſa: poſtea ex illis inſtr̃is nihil exigere poſſet,
niſi probaret illa eſſe uera. poſt ſñiam uerò, puta ſi in-
ſtr̃a, quæ quis falſa eſſe dicebat, iudicentur uera, non
prohibetur ille, qui dixerat illa eſſe falſa, per ea aliq̃d
petere, ar. 8. di. ueritate, & ſ. de iureiur. mulieri. quidã
tamen dicunt, ꝙ ſi eps non iuuaretur alio iure niſi eo
quod continebatur in inſtr̃o, in quo præcipiebantur
fieri deductiones, tunc ſicut epõ adiudicatæ fuerunt
quartę decimarũ, ſic & Abbati adiudicatæ fuiſſent de
ductiones: quia una & eadẽ res non dẽt diuerſo iure
cenſeri. ſ. de deci. cũ in tua. §. 1. ad fi. cum ſuis concor.
ſed prius dictum melius probatur ex hac decr. ſm In-
no. (*Impugnare*) ſcienter. & ſic non ob. ff. de peti. hære. le
gitimarũ. Vin. (*Ex ea*) ſ. compoſitione (*Conſequi*) niſi per
in integ. reſti. iure minoris. ſ. de in integ. reſti. auditis,
ff. de mino. l. minor. §. 1. Vinc. (*Tacite*) ſ. impugnando
(*Super qua*) ſ. eccleſia ad probandum, ꝙ nil tibi deberet
6 (*Petebat*) abbas. Io. ¶ Tertia † gl. reſpõdet per ob. & po-

nit ſol. Lau. ¶[*Glo. no. quòd*] ponit dictũ, quod ſtatim de
terminat. ſecundo arguit; alleg. tria iura, & duo alle. in
7 contrarium. ¶[*In † glo. 2. ibi, optimam*] uide de probatio.
3. ſuper prima gl. [*& ibi, cum aliquis*] ſi teſtator dicit Ti-
tium ſeruum Seij hæredẽ inſtituo, cum cõtemplatio-
ne Seij appareat eum inſtitutum, adire cogitur; licet
libertatis ſuæ referat quæſtionem. & ſi pronuncietur
liber, nec damnum, nec lucrũ ex aditione conſequi-
tur. ¶[*In glo. no. quòd, ibi, §. meminiſſe*] uide hanc & ſeq. alia
de foro compe. ſi diligenti, ſuper glo. nunquid [*& ibi,
generaliter*] uide de app. conſtitutus. 1. ſuper ultima glo.
¶[*In glo. antepenul. ibi ſiquis iuſiurandum*] uide de foro com
pe. ſignificaſti, ſuper glo. 2. [*& ibi, qui falſas*] uide de te-
8 ſtibus, præſentium, ſuper ultima glo. ¶[*In † glo. prima in
fine*] ius commune, uel alio modo. Innoc. ¶[*In glo. 2. in
prin.*] iſtam glo. Inno. & Hoſtien. ponebant. & puto, ꝙ
melius in fin. capituli ſuper uer. inſtrumenta [*& ibi, ob
aliud*] argum. contra de priuile. ſi papa. 1. reſpon. lib. 6.
dic, ut ibi in 3. glo. [*& ibi, cum aliquis*] ibi de hoc. & dici-
tur ius ciuile Papirianum, cui Papirius nil addidit, ſed
compoſuit. ff. de origine iuris. l. 2. §. 1. Vincen. & facit
pro compilatoribus glo. ut ibi no. ¶[*In gl. 3. in fine*] hanc
glo. habes. 10. q. 1. de his. & Hoſti. hic addens, quod ibi
9 no. Bar. Brix. attribuens tamen illud † Bertrando Pro-
uinciali. finaliter remittit ad ſum. de ſepui. §. uetus eſt
quæſtio, & §. ſequentibus. ¶[*In glo. no. quòd, ibi, reprobare*]
& ſecundum Hoſtiẽ. hic uidetur reprobari cauillatio
dicentium, non fateor: imò nego, quod in inſtrumẽ-
to continetur, hoc ſaluo, ꝙ ſi contingeret me condẽ-
nari, tali articulo, qui ibi continetur, uti uolo: ſed iu-
dex recuſabit hanc incõſtantiam, & meritò, ff. de pro-
cur. in cauſæ. quinimò quicquid dicat cauillando, ſi-
bi uidetur eſſe contrarius, de app. ſolicitudinem. de
hoc de excep. cum uenerabilis [*& ibi, perſeuerauerit*) &
ſic intelligitur, infra de reg. iur. ex eo, lib. 6. ubi de hoc
(*& ibi, ſi quid ueri*) ubi de hoc, & vide quod dixi de uita
& honeſta. cleri. ca. fin. ſuper 1. glo. cum ſua remiſ. (*&
in fi.*) & hic conſiderata perſona epiſcopi, qui produ-
cit pro ſe, quod non recipit contra ſe ſecundũ Hoſti.
10 ¶[*In gl. pe. in fi.*) ſcriptum † erat contrarium uoci, & vox
ſcripto. ſic, ſupra de elec. cum inter. R. ſm Goff. poſſet
tamen forte dicere Abb. ſe nõ ad hoc recepiſſe priui-
legium, quod habet ab eo ius epiſcopale: ſed ad hoc,
ꝙ non haberet frontem impetendi. C. de excep. l. ſi q-
dem. ff. de proba. cum de indebito. hoc tamen prote-
ſtari deberet, vt d. l. ſi quidem, alioquin inſtrumẽtũ ſi-
cut pro ſe, ita & cõtra ſe admittere teneretur. Sed qua
re non fuerunt abbati adiudicata temporalia? Reſpõ-
deo, quia licet uerum eſſet priuilegium cõceſſionis:
tamen conſenſus capituli non interuenerat; & ideò
non ualuit, ſupra de dona. paſtoralis, ad fi. uel melius
ideo non fuerat adiudicata: quia nec fuerũt data. per
hoc enim uerba, concedimus tibi tales eccleſias, ſicut
hic in iſto inſtrumento continebatur, non uidet con
ceſſum ius epiſcopale, ſed tantũ temporale, quod epi-
ſcopus in eis habebat: uel in proprios vſus fuerũt cõ-
ceſſe, ſupra de do. paſtoral. hæc aũt inſtrumenta, de q-
bus hic loquit, non impugnabantur, ſed inſtrumenta
cõpoſitionum tm̃, de quibus p̃miſit. ſi enim ep̃s hæc
reprobaſſet, nul ã fidem feciſſent poſtea pro ep̃o, nec
probarent, ꝙ eccleſiæ in ſua diœce. ſitæ eſſent: quia
reprobato inſtrumento quicquid ibi continetur, ui-
gore caret. 9. di. ſi ad ſacros. 3. q. 9. pura. licet etiam pro-
ducens inſtrumentũ ipſum, vel aliquid, quod ibi con-
tineat, reprobare non poſſit, ut hic, & no. s̃. de excep.
cũ uenerabilis: tamen ſi aduerſarius probet ipſum fal
ſum, per hanc ꝓbationẽ, ſi ibi erat aliquid producẽti
ꝯriũ, ſibi non nocebit. aliquãdo enim per aduerſariũ
meum cõſequor, quod per meipſum habere nõ poſ-
ſum. C. de tempo. reſti. in inte. petendæ. l. 1. ff. quemad.

c ſer. amit. ſi cõem [c]. Sed dices, nonne eo ipſo, ꝙ Abbas,
produxit inſtrumenta, vr̃ confeſſus fuiſſe oĩa ea, quæ
in eis continent? ita uidetur. & ſic nõ põt dicere ꝯ illa,
quæ continentur ibidẽ, & ſi ad inſtãtiã aduerſarii pro
nuncientur falſa: ſic nec audiret. ſi uellet aliquid dice
re contra confeſſionẽ ſuã tacitã, uel expreſſam. reſpõ
11 de, ut no. s̃. de exce. cũ uenerabilis. Hoc no. ꝙ † quam-
uis contra confeſſionẽ propriã admittatur qs ad pro
bandum errorẽ, ut C. de iur. & fac. igno. error, & le. &
no. ſupra de confeſſis. c. fi. contra inſtrumenta tamen
quæ qs produxit, non admittit. nec mirũ, q̃a plus eſt
probatio inſtrorum, q̃ confeſſio ſm Inno. imò quia
lingua labilis eſt, ut patet. ff. ad l. Iul. ma. famoſi. §. pen.
ibi, nec lubricũ linguæ &c. Inſtrumentũ uerò cũ ma-
gna deliberatione & ſolennitate fieri conſueuit, & an
teq̃ ipſum producat aliquis, deliberare debet & põt,
an ſibi expediat ipſum ꝓducere, vt patet in eo, quod
legitur & no. ſupra de fide inſtru. imputari. Non eſt er
go mirum, ſi illi, qui forſan ex improuiſo & ſine ma-
gna deliberatione confitetur, ſubueniatur, maxime
cũ memoria labilis ſit. C. qui teſta. fa. poſ. hac conſul-
tiſſima, §. at cum humana, & error facti peritiſſimos
fallat. ff. de iur. & fac. igno. l. 2. & 3. Illi uerò, qui plenius
deliberare potuerat, non ſubueniat, ad hoc, ſupra de
d fide inſtr imputari [d]. C. arbi. tute. l. fi. Itẽ ex quo pars in
duxit inſtr̃m ad probandum aliquẽ articulũ, quomo
do ſm Inno. poſtea admitteret ad probandum cõtra
rium? non enim eſt allegans contraria audiendus, ſu-
pra de app. ſolicitudinẽ, ad fi. C. de fi. inſtru. ſcripturæ,
& plus eſt habere tacitam confeſſionem, & inſtrumẽ
ti probationem, q̃ confeſſionem tantum, ſm Innoc.

ANNOTATIONES.

a ¶Verum non eſſet. Quod deficeret, & requireretur ſolennitas ab epiſcopo. & uide Bar. in l. poſt legatum. ff. de his, qui. ut indignis, & Bald. in l. alia, C. eo. ti. & ibi de materia iſta plenius.

b ¶Perſeueraret. Prout dicitur in confeſſione, quæ ante finitum negocium reuocatur, & non præiudicat. iſta enim eſt quædam tacita confeſſio, ut infra patet, & uide infra in glo. in integra.

c ¶Si communem. Idem no. ſupra in glo. in uerbo, multipliciter, & uide Ioan. And. de iureiur. mulier, & uide Bal. in l. ſi quis teſtibus, C. de teſtibus.

d ¶Imputari. Et facit optime, quod notatur, infra de diuor. ex literis, in glo. 2. & uide Bal. in l. error. præallegata.

SVMMARIVM.

1 *Ad monetam antiquam ſoluendi ſunt cenſus, in qua conſtituti fuerunt, excipitur caſus, & nu.* 11.
2 *Dies ſtatuta interpellat abſque ulla mentione.*
3 *Ad æſtimationem, uel intereſſe quando quis condemnari poſſit, & niſi eam, uel ipſum petere, & nu.* 5.
Petendum quod eſt in obligatione, uel æquiualens, & num. 5.
4 *Quæ res repræſentet aliam.*
5 *Solutio eiuſdem rei pro utraque parte præſcriptionem inducit, & quomodo hic, cir. fin.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.* 7.
Confeſſio quæ poſſit, & quando reuocari, & probari contrarium, & num 9.
Seruitus amittitur etiam quò ad horam, & qualiter.
8 *Additio gloſſarum, & nu. ſequen.*
10 *Præſcriptio annuæ præſtationis quantum temporis requirat.*
Cenſus non ſubiacet præſcriptioni, in fin.
11 *In bonitatis æſtimatione tempus contractus inſpicitur.*
Dominicalis quæſtio quæ non eſſet inter dominicales.

CAPVT XX.

1 OLim cauſam. C. Soluendi † ſunt
cẽſus ad antiquã
monetã, in qua conſtituti fuerũt, niſi ſit in
alterius monetę ſolutione p̃ſcriptũ. & pri-
ma pars factũ narrat. ſecunda decidit, exprimẽdo mo

tiua ibi, cum igit [*Synodatico*] uel cathedratico, de quo
2 ſupra de offi. or. conquerente [*Dominicæ*] dies † ergo ſta
tuta interpellabat ſine aliqua monitione, de hoc. s̃. de
loca. potuit [*Perſoluerint*] antiquitus, poſtea uerò ſolue
bant Lucenſes pro illis, ut ſequitur (*Pro ſingulis*) i. pro
unoquoq; pap. tres Lucenſes (*Compelli*) vel ad ipſorum
3 † æſtimationẽ, ne poſſit ſententia reprehendi. Papien-
ſes aũt erant in æſtimatione, quãuis ſi non inueniren-
tur, de alia pecunia æquiualẽti ſatisfieri poſſet. de hoc
ſupra de iureiur. quanto. ſic dicendum eſt ſm Innoc.
quando agitur ex empto ad rem venditam tradendã,
ꝙ rectè fit, cum res ſit in obligatione. ff. de actio. emp.
l. ex empto. 1. reſpon. & etiam in condẽnatione, infra
§. fi. ſm Hoſti. liberatur tamen venditor præſtando in
tereſſe. ff. de ac. emp. & uend. l. 1. ſecus, ſi petitur, quod
non eſt in obligatione, ut ſi agatur. l. Aquil. pręciſè ad
reficiendas domos deſtructas. cum enim ſolum inte-
reſſe ibi ſit in obligatione, & illud ſolũ venire debet
in petitione: aliàs libellus ineptus eſt, & dentibus lace-
randus, ſm Inno. alleg. Hoſti. inſti. ad l. Aquil. §. his au-
tem uerbis, & §. hoc tamen capite. ff. de offic. aſſeſ. l. 1.
[*Primo anno*] promotionis tuæ, quãdo de facultatibus,
& reditibus epiſcopatus nondum poteras eſſe certus,
ar. ſupra de reſt. in inte. tum ex literis, ver. perſpeximus
[*Et infra*] hoc intellige ſm Pe. & Ab. ꝙ allegabatur præ
ſcriptio in moneta Lucenſi, quod negabatur per par-
tem aduerſam, ſ. præſcriptionem cõpletam eſſe [*Pro
4 eiſdem*] q. d. res † ſuccedẽs repræſentat rem, cui ſuccedit.
ſupra ut lite pen. eccleſia, de voto, magnę, uer. cum igi
tur. ſic delegatus repræſentat delegantem, de offic. de-
le. cum olim, & faciens illũ, cuius nomine facit. de of-
fi. dele. paſtoralis. §. pręterea. & poſſidens illum, cuius
nomine poſſidet, ſupra de reſti. ſpo. cum ueniſſent, in
fi. ſic & precium & rem. ff. de uſuſr. quia qui precio, &
pecunia pecuniam, ut hic, ſm Hoſti. [*ex hoc*] ſ. quia Pa-
pienſes debebantur, & pro ipſis ſoluti fuerunt tres Lu
cenſes pro uno: quia ab initio tantũ ualebant: ſed ho-
die unus ualet 6. [*Monetæ*] Lucenſes. & tunc dic [*declina-
tionem*] i. diminutionẽ. uel. ſ. Papienſis. & dic [*declinatio-
nem*] ſ. quia declinauerat, & non inueniebatur, ſm Inn.
5 [*Papienſium*] ergo Papienſes ſunt † in obligatione, & ue
niunt in petitione. quinimo & in cõdemnatione, ut
hic patet; & tamen condẽnatus liberatur præſtando
a intereſſe, ut hic patet, & dixi. s̃. [a] & dic ſm Inno. ꝙ hic
conſtabat, nec uertebatur in dubiũ, ꝙ ep̃s ex conſtitu
to, uel ex præſcrip. præcedente ſolutionẽ Lucenſium
debebat pro cathedratico recipere 6. dena. Papienſiũ
uel dic ſm eum, ꝙ ſufficit ep̃o; ſi cõputatis omnibus
annis, quibus recepit Lucenſes pro Papiẽ. compleuit
præſcrip. 40. an. ar. ff. de uſuf. quia qui precio. ſed hic ẽt
uidetur colligi, ꝙ ſi Lucenſes pro Papien. ſoluit: ſi ta-
men ſoluit ipſos Lucenſes 40. annis, non cogetur ſol-
uere. Papjen. & eſt mirabile ſm Inno. ꝙ ſolutio eiuſdẽ
rei pro utraq; præſcriptionẽ inducit, ſ. pro ep̃o, ꝙ præ-
ſcribat Papien. ſed finita præſcriptione ep̃i de Papien.
ẽt lapſu ſolius anni præſcribit plebs, ut non teneatur
6 Papien. ſoluere, ſed Lucenſes. ¶Prima † glo. arguit.
¶Secunda gl. reſpondet qõ. an & quando conceſſio
aduocati reuocari poſſit. ¶Tertia glo. no. contra pro-
teſtationem, & illud coadiuuat, allegãs contrarium.
7 ¶Vlti. glo. arguit ad qõ. alleg. duo contraria. ¶[*In † glo.
2. ibi, §. ulti.*] qui cõfeſſus fuit hominem occidiſſe, pro
bat illum uiuere [*& ibi, non fatetur, qui erat*] ſequitur, niſi
ius ignorauerit [*& ibi, electio. §. pe.*] ſi negaui ſeruum in
poteſtate ante litem conteſt. poſſum fateri contrariũ
[*& ibi. §. ulti.*] pœnitet quẽ reſpõſi, ubi nulla captio eſt
aduerſarii: ut quia poſtea plenius eſt inſtructus inſtru
mentis, uel epiſtolis [*& ibi. l. 2.*] aliàs eſt. §. ulti. uide de
pur. uul. c. 2. ſuper 1. glo. [*& ibi. l. 3.*] quæ eſt ulti. uide in
fra in ſuppletionibus. ¶[*In 3. glo. ibi, præſcriptum*] l. ſi quis,

alia, dicit, ꝙ ſeruitus amittitur (*& ibi, ſi communem. §. 1.*)
ibi amittit ſeruitutem quò ad horã, qui alia hora uti-
tur, quam debeat (*& ibi, una eſt uia*) uide in cap. auditis,
ſuper glo. penul. (*& ibi. §. geſſiſſe*) uidetur, qui per alium
geſſit. ¶[*In ulti. glo. ibi, l. 3.*) incipit, cum quid. vide de iu-
reiuran. quemadmodum, ſuper glo. 2. (*& ibi, imperato-
8 res*) uide, ſupra c. ex parte, ſuper glo. 2. ¶[*In † glo. 1. ibi, præ-
ſcriptio*) quę per proteſtationem nõ interrumpitur, ni-
ſi in caſibus. C. de anna. excep. ut perſectius, de offi. or
di. paſtoralis, ad fi. Inno. & 16. q. 3. §. poteſt, uer. his au-
9 tem, Abb. ¶[*In † glo. 2. ibi, præiudicat*) ſi fiat pręſente, & in-
telligente parte, C. de erro. aduo. l. 1. contra, non ſuffi-
cit tutorẽ, curatorẽ. uel procuratorem fari in domi-
norum præiudiciũ. ff. de confeſ. certum. §. ſed & an ip
ſorum. intellige, ſi probetur contrariũ à dominis, &
ſic reuocetur: aliàs ei ſtatur. reſtituitur ẽt eccleſia con
tra confeſſionẽ, ſi ex ea capta eſt. ff. de min. ait prętor,
§. ſed & in iudiciis. Vin. & infra de in inte. reſti. c. 2. lib.
6. ꝙ dicitur, cõfeſſionem aduocati nocere parti, intel-
ligo, cum ſub eius nomine aliquid ſcribit, & porrigit.
ad quod facit rubrica. C. de erro. aduo. libellos, ſeu pre
ces concipientium (*& ibi. ante ſententiam*) ſicut propria,
& multo magis (*& ibi, ſimplex*) unde dicebat Gof. alter
natiue, ſupra de ele. ſcriptũ, in 1. glo. ꝙ oſtenſo errore
uſq; ad ſentẽtiam reuocatur, ut in l. error, infra triduũ
uerò etiam non oſtenſo errore, ut in l. ulti. de erro. ad-
uo. Aliqui faciunt hanc diſtinctionem inter errorem
aduocati, & propriũ, ut 1. caſu ſine probatione intra
triduum reuocetur (*& in fi.*) lex non loquitur affirma
tiuè, ut dicat confeſſionem fuiſſe, infra triduũ reuoca
tam, ſed negatiuè dicendo, eã non fuiſſe infra triduũ
reuocatã. ſi. quod dicã, de priuile. accedentibus, in fi.
vnde non uidetur ponere factum, niſi dicas, vt ibi no.
ꝙ tantum per tres dies durauit cauſa poſt errorẽ. idẽ
hic Vinc. de errore uerò iuris ſm omnes non eſt du-
biũ, quin reuocari poſſit: de hoc in Spe. de confeſ. §. ul
10 ti. in prin. ¶[*In † glo. ex hoc, ibi 40. annis*) & ſic facit † contra
eos, qui dicunt, cuiuslibet annuæ præſtationis præſcri
ptionẽ incipere ſuo anno: ex quo concluditur, in his
requiri tempus duplicatũ. de hoc. C. de præſcript. 30.
an. cum notiſſimi. in fi. & uide in Spe. de loca. §. nunc
aliqua, uer. 41. (*& ibi, auditis*) ibi uide in glo. pe. (*& ibi,
ſeruum*) ſm Io. (*& in fine*) dicit Hoſti. ꝙ non eſſet præſcri
ptum propter malam fidẽ, ſupra de præſcri. cap. fi. nec
ob. quod hic dicitur, quia ſubaudiẽdum eſt, maximè.
nam ſicut cenſus præſcribi non poteſt. C. de pręſcrip.
30. an. male agitur, ſic nec diminui ſaltem ab illo, qui
malam fidem habet, argum. de reli. do. conſtitutus.
11 ¶[*In † glo. ulti. ibi, dominicalem*) inter dominicales, quibus
utimur, non eſt (*& ibi. l. 3.*) Goff. hoc tenuit in decret.
olim, de iniu. & dam. da. per l. bonitatis, ff. de euic. quę
vult in æſtimatione bonitatis tempus cõtractus inſpi-
ci (*& ibi, quis ignoret*) ubi de hoc. & uide in Specu. de ſo-
lu. §. nunc aliqua de ſolu. in fi. (*& ibi, imperatores*) ſecun-
dum Io. & cle. de deci. ſi beneficiorum.

ANNOTATIONES.

a ¶Et dixi, ſupra. De quo, & uſque ad quod tempus hoc poſſit fieri, uide Bart. in l. ſtipulationes non diuiduntur, in 9. q. ff. de uerborum oblig.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus remittens eccleſiæ ſeruitia, quæ ſibi debebat, quæ non intelligatur remiſiſſe, & nu. 3. & 7. quod facere poteſt, nu.* 2.
Ad eam requiritur conſenſus capituli, ut ualeat.
2 *Renouatio, uel commutatio aliud eſt à noua impoſitione.*
De communi iure ideſt communi iure permittente.
3 *Seruitiorum remiſſio ad quæ non trahatur.*
De epiſcopali iure quicquam non tollitur.

Charitas nunquam excidit, nec præſcribi, nec remitti poteſt.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
Non remittitur reuerentia, & ius competens aduerſus ingratos.
In hoſpitijs præbendis non oneret, oportet, proconſul.
6 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Remiſſio epiſcopi in gratiam ſubditi quid operetur.
7 *Epiſcopus etiam de capituli conſenſu eccleſiam eximendo, uel alteri concedendo an poſſit, & quatenus, & quomodo, & quibus caſibus, iuriſdictionem epiſcopalem à ſe abdicare, excutere, uel remouere.*
8 *Procuratio an plus una debeatur, & qualis.*

CAPVT XXI.

1 CVm uenerabilis. C. Eps † remittens ec-
cleſiæ ſeruitia, quę ſibi debebat ꝓ annua pē-
ſione, procurationē propter uiſitationē ſi
bi debitā non intelligitur remiſiſſe. & prima pars deciſa
narrat factū. ſecunda partis allegationē. tertia diffini-
tionis motiuū, & ſoluit obſtaculū. 4. diffinit. ſecunda
ibi, cognouimus. tertia ibi, qa ergo. quarta ibi, decer-
nimus [*Spallas*] forte porcinas ſm Pe. (*Remiſit*) de con-
ſenſu ca. ſui. aliàs non ualet, de dona. paſtoralis, de his
quæ fi. à præla. paſtoralis. Goff. (*Aliud*) præter cæreum
2 de quo ſequitur (*Reſeruato*) quod facere † potuit: tum
quia eximebat, ut patet ex no. ſ. eo. ſignificauit: tū qa
cæreus loco ſpallarū, quæ ab antiquo debitæ fuerant,
ſuccedebat. & hoc tāgit. j. uer. nec intelligitur, ſm Ho
ſti. putat. n. illū uer. loq non de procuratione, ut dicūt
glo. ſed de cærei penſione, ꝙ ibi. d. ꝙ aliud ſit de nouo
penſionē imponere, & aliud renouare, uel cōmutare
de Iudæ. conſuluit, & no. ſ. c. proxi. & c. ſignificauit. &
ſm hoc quod ibi dicit, de cōi iure, ītelligas. i. iure cōi
permittēte, per quod in fundatione pōt cenſus appo-
ni. ſ. ti. 1. præterea (*Correctionis*) ergo ſecus, ſi proprii cō
modi cauſa (*Penſionem*) cærei (*Procurationem*) & alia iura
3 epiſcopalia. q. d. illa † remiſsio ſeruitiorū non trahitur ad
iura epalia, ſed ad illa, q̄ quotidie imponuntur. vnde pa
tet, ꝙ per pactū non tollitur aliqd de iure epali. ſ. de do-
na. paſtoral. Inno. tenentur ergo, ut ēt dicebat Hoſti. ad
cathedraticū. Itē & ad charitatiuū auxilium, de quo,
ſ. eo. cum apoſtolus, & c. conquerente, de of. or. qa cū
charitas nunq̄ excidat, remitti non pōt, nec præſcribi,
de pe. diſt. 7. quærendum, & ſeq. uſq; ad §. ex præmiſsis
[*Præſcriptas*] i. antedictas. vel pōt intelligi, ꝙ unam pro
curationē habeat de iure cōi, aliam de conſue. ſi tamē
ſit præſcripta: ſed prima expoſitio eſt ex mēte ſm Ho
4 ſti. ¶ Secunda † gl. no. ꝙ quibuſcunq; &c. allegans duo
iura. in fine fortificat, in medio ſol. ꝯrium. ¶ Vlti. glo.
obiicit, obiectionem fortificat per opi. cui reſiſtitur; &
5 ob. dupliciter ſol. ¶ In † glo. 2. ibi, aliqua iura. ſ. reuerē-
tiæ, & ius competens aduerſus ingratos. ¶ *In glo. 3. ibi,
l. 1.*) uide de iureiur. ueniens, ſuper gl. 2. (*& ibi, obligatio-
ne*) uide de priuile. paſtoralis, ſuper ulti. glo. ¶ *In ulti. glo,
ibi, obſeruare*) ſequitur, oportet proconſulem, ne in hoſpi
6 tiis præbendis oneret prouinciā. ¶ *In† glo. 2. ibi, conſtitu-
tus*) ubi de hoc (*& ibi, auctoritate papæ*) ex certa ſcientia,
ut ibi no. uel intelligitur illud, quando præſcriptum eſt.
licet enim illa remiſsio non ſufficiat ad plenū ius trāſ-
ferendum; ſufficit tamen ad præſcribendū, vt no. ſ. eo.
ſignificauit, ita, ꝙ ſubditus noīe proprio non præſcri-
bat contra epm, ſed nomine non ſubditi; quod dic vt
le. & no. de præſcrip. cum ex officii, ſm Hoſtien. eo. ti.
7 cum olim. ¶ *In ea. glo. in fine*) inſtandū puto † circa ma-
teriam huius glo. an. ſ. epiſcopus etiam de capituli ſui
conſenſu eccleſiā eximendo, uel alteri concedendo,
puta abbati, uel decano pro ſua dignitate recipienti,
poſsit, dato ꝙ uelit, & hoc exprimat in ea, iuriſdictio-
nem epiſcopalē à ſe in totum abdicare, excutere, uel
remouere. De commiſsione etenim per uiā delega-
tionis non dubitatur, in qua etiā ſemper remanet idē
ius penes ipſum, & maius per ius reuocandi, & reſu-
mendi. ff. de iudic. l. iudicium. ſupra de inſti. cū ueniſ-
ſent, de præb. dudum, lib. 6. lo. 16. q. 2. uiſis, in gl. pleno
iure. Glo. hic ſupra, de dona. paſtoralis, in glo. pe. aper-
tè innuunt, ꝙ non poteſt, quo minus retineat hæc 4.
uiſitationem, procurationē propter uiſitationem; itē
correctionē, & cathedraticum. Idē Hoſtien. hic, & in
ſum. de re. ecc. non ali. §. fi. uer. extra ſummā. plenius
de off. or. §. quid pertinet, ſub. §. ſunt autem, ver. & no.
ꝙ quantumcūq;. Sed ad prædicta. 4. addi poſſunt alia.
4. ſ. de reuerentia, ut recitat Hoſti. in præ. uer. & no. &
facit quod no. de tranſa. præterea. 2. in fi. 3. gl. & quod
hic inducit glo. de patrono. ſm de charitatiuo ſubſi-
dio, ut dixi in textu poſt Hoſti. tertium ſm eum de in-
ſtitutione auctorizabili, ut dixi in ca. paſtoralis, & re-
mit. ad decre. cum ſatis, de offi. archidi. quartū de his,
quæ ſunt ordinis epiſcopalis, ut no. 16. q. 2. in ſumma.
& facit de præſcri. ueniens, & ſcripſi poſt Innocen. de
præb. de monacis, ſuper 2. glo. Rationes gloſſarum, &
quæ eas coadiuuant, ultra iura prædicta, ſunt hæc. eps
non pōt alium ordinarium facere in diœc. ſua: ſed ſic
transferendo ille, in quem fieret talis tranſlatio, habe
ret ordinariā epiſcopalem; ergo &c. De primo. 16. q. 1
experientię, infra ne prela. ui. ſu. c. 2. in glo. 2. Item ab-
ſurdum eſſet, ꝙ epiſcopus poſſet à ſe abdicare iuriſdi-
ctionem epiſcopalem. contra id. ff. de offi. præ. legatus
facit. ff. de pac. ius agnationis, & de reg. iur. iura ſangui
nis, ac ſi dicam, ſi hēt epiſcopus. 100. eccleſias, & plene
pōt eximere primam, ergo & 10. ergo. & 20. & centeſi
mā; & ſic remanebit epiſcopus nomine, & nō re. fa-
cit de priuile. quanto, de elec. licet. Itē iuriſdictio epiſ-
copalis eſt iuris publici. 1. diſt. ius publicum. & ea, quę
ſunt iuris publici, non remittuntur. ff. de pac. ius publi-
cum, & ueniant no. de foro comp. ſi diligenti, in prin.
1. glo. Item in conſecratione epiſcopus ſe obligat ad
curam animarum, & eccleſiarū ex uoto, ſupra de re-
nun. niſi. §. uerum, & patet. 1. ad Ti. 4. & 6. capitulis. Il-
lud autem uotū ſic inhæret ipſius oſsibus, ꝙ illud ex-
cutere non poteſt, de regula. cum uirum, de ſta. mo.
cum ad mona. hinc eſt, ꝙ etiam zelo ſpiritus ad reli-
gionem tranſeundo ſine papę licentia non renunciat
de regu. licet, uer. illa, de renun. niſi, in fin. imò, quod
plus eſt, nec longæ peregrinationis uotum emittit, de
uoto, magnæ, uerſi. ipſum etiā. Item ſubditus epiſco-
pi nō poteſt à ſe reiicere iuriſdictionem ipſius, de for.
compe. ſi diligenti, & ca. ſignificaſti, de renun. admo-
net. ergo nec epiſcopus iuriſdictionem, quam habet
in ſubditum, facit. C. de pa. po. l. abdicatio. Item uaſal-
lus non alienat ſine cōſenſu domini, nec dominus do
minium ſine conſenſu vaſalli, vt in lib. feu. de feu. non
a alie. ſine con. ma. do l. imperialem. §. 1. & §. præterea [a]
ducatus. Item epiſcopus non poteſt facere exemptio
nem in præiudicium inferioris, puta archidiaconi, de
exceſ. præ. c. 2. multo minus in præiudicium patris, ſci-
licet ſucceſſoris, de ele. innotuit, cum concor. nec mi
rum, quia epiſcopus non alienat, niſi ut meliora pro-
ſpiciat. 12. q. 2. ſine, ſupra de his, quæ fi. à præla. tua. ſed
talis abdicatio nō poſſet meliora reſpicere; ergo nec
fieri poterit. Item patronus, quantumcunque plenè
liberet, uel eximat, quædam iura retinet in liberto, ſci
licet reuerentiæ, & ius competens aduerſus ingratos,
C. de bon. liber. l. 3. quæ eſt ultim. Ad partem contra-
riam inducitur decreta. conſtitutus, de religio. do. ad
quam reſpondetur, in glo. prædictis. Item inducitur,
decreta. cum inter uos, de re iudic. ubi de hoc dixi in
glo. primum, & in gloſſ. lata. ad quod reſpondetur, ꝙ
ex donatione epiſcopi non obtinuit ibi Abbas, ut ibi
patet, uerſi. quamuis; ſed ex ſententia, quæ tranſiue-
rat

rat in rem iudi. ut ibi patet in fi. Itē inducitur, ꝙ papa ſi-
ne alterius conſenſu abdicat à ſe iuriſdictionē papalē
in totum, quæ fortius ſibi ineſſe vr̄, q̄ epiſcopalis epo
patet id de renū. c. 1. lib. 6. Sed reſpondetur per ibi no. in
glo. & erat. Item inducitur decr. abbates, de priuile. in
fi. lib. 6. ubi patet, ꝙ abbates habent iuriſdictionē qua
ſi epiſcopalem: ſed ibi non dr̄, ꝙ ex conceſsione epi
tantū. pōt ergo id eſſe ex conceſsione papali, uel epi
confirmata per papā. inducitur etiā c. uiſis. 16. q. 2. ad
qđ reſpōdetur, ꝙ ſpiritualiter ex inſtōne loqtur, quod
dicit Inno. ad alia non trahendū, ut no. de præb. in La
teranen. ſed id ſcripſi eo. ti. de monacis, ſuper 2. gl. quę
glo. allegatur ēt ad hanc partem in uer. ſi pleno iure,
quæ vr̄ innuere, ꝙ cathedraticum, & l. prædicta rema
neant, vbi ſimpliciter fit cōceſsio, ſed non, ubi pleno
iure: ſed ſupplenda & intelligēda eſt illa glo. ſm alias
ſ. in prin. allegatas. non ob. ēt quod no. de tranſac. præ
terea. 2. in 3. glo. quia ibi prima pars facit pro ſecunda.
non loquitur de epo, uel ſolum intendit excludere vi
tiū ſimoniæ. Ex prædictis collige tres modos, quibus
procedit plena abdicatio, quādo, ſ. interuenit papalis
confirmatio ex certa ſcientia, ut in ca. conſtitutus. qñ
ſic iudicatū eſt, nec appellatum, ut in ca. cū inter uos;
nec reſtitutio petita, de reſti. in inte. c. 1. li. 6. & quādo
ſic præſcriptum eſſet, alterius tamen noīe, vt dixi poſt
Ho. ſuper ea. gl. aliàs aūt teneo me cum gloſsis, & his,
quæ addidi ad dicta gloſſarū, ꝙ nō teneat plena renū-
ciatio, remiſsio, vel exēptio quo ad caſus, quos in prin
cipio dixi: tamen hoc puto, ꝙ ubi per epm cum con-
ſenſu capituli ſui ex cauſa ēt prædicti caſus excepti cō
cederentur, excepto cathedratico, reuerentia, & cha-
ritatiuo ſubſidio, ualeret conceſsio nedū perſonalis,
de qua dixi in prin. ſed ēt realis competens dignitati,
ita tamen, ꝙ per id non fiat abdicatio, ſed quædā ui-
cariæ commiſsio, licet perpetua. & facit, quod poſt In
no. dixi in præ. decreta. conſtitutus, in glo. dicit Inno.
unde ſingulos caſus reſumendo dico, ꝙ ſi uiſitationē
procurationem, & correctionē abbatiæ, uel alteri di-
gnitati conceſſerit, abbas ut eius uicarius faciet prædi
cta: ſed per hoc non erunt ab epo abdicata, qui pote-
rit ſaltem abbate negligente uiſitare; & ſuper hoc ui-
de, quod ſcripſi in præ. c. de monacis. ſic dico de inſti-
tutione, ꝙ licet illam faciat abbas: tamen & illā facere
poſſet eps per querelam, uel appellationem aditus, &
ſic non erit abdicata, uel excuſſa. De cathedratico ue-
rò no. Archi. de præb. c. 1. lib. 6. ꝙ licet generalis remiſ-
ſio nō extendatur ad illud; ſpecialiter tamen poſsit re-
mitti. inducit illas duas glo. de decreta. de monacis, de
præb. & de decre. præterea, de tranſac. quibus iam re-
ſponſum eſt. ſ. & Io. contra 16. q. 7. quicunq; in fi. 1. gl.
ubi dicit, ꝙ licet in eius quantitate currat præſcriptio,
ſupra c. proxi. non tamen in toto, cū nec remitti poſ-
ſit. De reuerentia, & charitatiuo ſubſidio ſatis placet,
quod eſt dictū, illa non poſſe remitti. de inſtitutione
auctorizabili, licet Hoſt. teneat illā præſcribi non poſ-
ſe in præ. decre. cū ſatis, contrarium tamen ſeruari ui-
demus: & tamen dato, ꝙ id uerū eſſet, non per hoc ſe-
quitur, quin poſsit remitti per modū prædictum, ut. ſ.
alius uice epi auctorizet: non tamen per hoc dicetur
abdicata, cum epo petenti fidem fieri oporteat. faciat
quod no. de reg. iu. c. 1. lib. 6. De receptione illorū, quę
ſunt epalis ordinis, idem dico, ualeat licentia de con-
ſenſu capituli ex cauſa data prælato, ut clerici, uel mo-
naci ſui poſsint illa recipere, à quo epo uoluerint, nec
per hoc dicuntur abdicata, cū illa ſit accumulatio tan
tū. conſtat enim, ꝙ ipſe epiſcopus concedens, ſine al-
terius licentia, uel dimiſſoriis illos ſuo iure poterit or
dinare, uel alia epiſcopalia conferre. ¶ *In glo. 3. in fine*] &
infra de regu. iur. in generali, lib. 6. ¶ *In glo. ulti. ibi, manda
mus*] uide quod ibi dixi [*& ibi, dixit Vinc.*] Io. Phi. Goff.
8 [*& ibi, † uiſitare*] honeſtè facit epiſcopus abſtinendo,
quæſtionē tamen ſibi non credo referri poſſe. ad hoc
infra eo. c. ulti. lib. 6. [*& ibi, uiſitandi*] ubi de hoc [*& ibi, ſo
lennitate*] ſic eſt differentia inter has duas in caſu cle. eo.
ti. ad noſtrum. §. nos igitur [*& in fi.*] ſecundum Io. uel
dic, ꝙ plus tenentur in hoc monaſteria, quàm eccle-
ſiæ: quia illæ ſubſunt l. diœceſā. monaſteria non, & ca
non mandat ea ſępius uiſitari. 18. q. 2. non ſemel. Io.
Goff. Vinc. Dixit Hoſti. ꝙ hic non loquitur de uiſita-
tione monaſterij, ſed eccleſiæ: ſed in antiqua patet, ꝙ
iſta erat eccleſia canonicorum regularium. dixit au-
tem Hoſt. loqui de ſpeciali conſuetudine, qualem di-
cit ſe expertum in monaſterio Ciſtercien. & ut dixit,
vulgariter dicitur in talibus eccleſiis, ꝙ epiſcopus in
eis procurationem habet cum fęno, & cum herba.

ANNOTATIONES.

a ¶ Præterea. In omnibus, quæ no. iſta glo. unum eſt aduertendum, quòd ſolus epiſcopus cum capitulo poteſt facere iſtas exemptiones, nec aliquid dicitur de archiepiſcopo, ad hoc de his, quæ fi. a præla. paſtoralis, & tamen in alienatione alterius rei de menſa ſua uidetur requiri ipſius conſenſus, ad hoc quod not. Ioan. Andr. de tranſac. cap. 2. in glo. qui ſic, & ſuper illa Ioan. And. in cap. 1. de re. eccle. non alie. lib. 6. ſuper uerbo, defenſore. quod uidetur mirabile: cum iſta ſint maiora re aliqua temporali.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ de nouo conuerſæ in procurationibus, & alijs ſeruabunt conſuetudinem uicinarum.*
Compoſtellana eccleſia in qua ſit prouincia, & quondam à Saracenis poſſeſſa & recuperata.
2 *Viſitandi, & procurandi ius nec remitti, nec præſcribi poteſt.*
Metropolitanus in quibus caſibus iure communi iuriſdictionem habeat in prouincia. remiſſ.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 4.*
In conſuetudinum diuerſitate quæ ſeruanda, & quando Romanæ, & quando metropolitanæ

CAPVT XXII.

1 SVper eo. Caſus. Eccleſiæ † de no-
uo conuerſæ in procura
tionibus, & aliis ſeruabunt cōſue. uicina
rum. & ponitur primò conſultatio. ſecun-
dò ipſius reſponſio ibi, Tibi duximu s [*Ferè tota*] olim
enim erat in parte eccleſię Bracharenſis ſed interue-
niente iudicio & partium compoſitione ad eccleſiā
Iacobitanam conuerſa eſt, Vinc. Hoſtien. dicit, ꝙ ferè
totam occupauerunt Saraceni, quam poſtea Rex Ca
ſtellæ recuperauit, & ſubiugauit, & ſic quaſi iure poſt
liminii erant reſtituta eccleſiæ Compoſtellanæ. ff. de
a capti. l. poſtliminium [a] idem Pe. [*Partem*] hoc tamen in
tellige ſecundum id, quod habetur, infra c. Romana,
lib. 6. [*Obſequij*] ideſt obedire [*Tenetur*] ipſa prouincia cir
ca obſequium, & alia, quæ ad iuriſdictionem, & obſe
quia extraordinaria, & modum procurationis perti-
nent, & in iuris conſuetu. cadunt ſecundum Hoſtien.
2 qui † dixit hic, ꝙ ipſum ius uiſitandi, & procurādi nul
la contraria conſuet. tolli poſſet: quia talia nec remit-
ti poſſunt, nec præſcribi, ut ſupra cap. proxi. Item ſunt
quidam caſus, in quibus de iure communi iuriſdictio
nem habet, de quibus, ſupra de offic. ordi. paſtoralis.
3 ¶ Prima † glo. no. uicinarum &c. allega. 6. iura, & 4. in.
contrarium, & ſoluit. ¶ *In† glo. 1. ibi, non contradicunt*] &
ſophiſticè inducuntur ſm Vin. T. & Goff. [*& ibi, conſue
tudine*] ſi diuerſę eſſent conſuetudines, dic ut legitur &
no. ſ. de conſue. cum olim. Gof. [*& in fi.*] Item contrà,
attendenda eſt conſuetudo Romanę eccleſię. j. de hę-
reti. ad abolendam. So. illud uerum in ſententiis, & ſa-
cramentis eccleſiaſticis exhibendis, de quo dic ut no,
b de temp. [b] or. c. 1. & 2. Item cōtrà, attendenda eſt con

ſuetudo

ſuetudo metropolitana, de ſpon. duo. ca. fi. Sol. illud,
cum apparet: ſed hic non apparebat. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Poſtliminium. Ad hoc facit de elec. quia diligentia, & bona talia, dum ſunt apud hoſtes, poſſunt pure legari & donari. ad hoc de leg. 1. id quod apud, ubi uide Bar.

b ¶Temp. ord. Et de ſum. tri. c. 1. lib. 6. in glo. no. & conſuetudo Romanæ eccleſiæ præualet etiam contra determinationem l. ciuilis probat tex. de iur. ca. literas.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio quando debeatur prælatis, & quibus, & quanta, & quouſque, & nu. 2. & 3.*
Viſitantium officium quod, & nu. 7.
2 *Ratio eadem ſi ſit priuilegij, an idem ſit priuilegium.*
3 *Legati, & nuncij ſedis apoſtolicæ procurationem habent, & quantam, & qua ratione.*
4 *Vltra procurationem quæ alia ueniant.*
Euentus bonos non habet præda ſordida.
5 *Procuratio ſi ab una non poſſit eccleſia ſolui, reintegranda ab alia & num. 6. cir. fin. & 7.*
6 *Ei ſoluendæ ſi dicat quis impotentem ſe, quando cogendus, & quo modo.*
Soluendo qui impotens eſt non arctandus.
7 *Onus in plures diuiſum facilius ſupportatur.*
Prædicatio bonis, & malis fit, & cur.
8 *Pereuntibus non incumbendum.*
9 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 10.*
11 *In procuratione, uel exenijs grauans eccleſiam in quantam condemnandus.*
In quadruplum, uel duplum quibus caſibus hic condemnatio fiat.

CAPVT XXIII.

1 PRocurationes. Caſus. Prælati †tunc ſunt pro-
curandi, cũ perſonaliter viſitant, & debent
tunc conciliũ Lateranenſe ſeruare, & præ
dicationi, correctioni, & reformationi uacare. legati
& nuncij papæ pro his diebus tantũ, quibus moram
trahunt, procurari debent. contra hanc conſtitutio-
nem exactũ eccleſiæ grauatæ reſtituitur duplicatum
& ſunt tres partes ſm Ab. ſecunda ponens, quid face-
re debent ibi, Porrò. tertia puniens ibi, ꝙ autem [*Aut
nuncijs*] iſti procurantur, quando trãſeunt, etiam ſi nõ
uiſitent, ut ſequitur, & patet. ſ. eo. cum inſtantia. nec
tollitur tẽpore, ut ibi. Quid de legatis, uel nunciis me-
tropolitani ſm Hoſti. uidetur, ꝙ ſint tranſeundo per
prouinciam procurandi. ſ. de iureiu. ego. N. de ma. &
obe. dilecti, de pœnis, Romana. unde etiã tenebat In-
no. j. eo. Romana, li. 6. ꝙ quando archiepſ pro nego-
cio totius prouinciæ in loco aliquo moram trahit,
erit continuè procurandus. ad hoc de ele. ut præteri-
tæ. eadem enim ratio, quæ in legato. ergo idẽ ius. Sed
2 †dices, licet ubi eſt eadẽ ratio iuris cõis, idẽ ius cenſea
tur; non tñ ubi eſt eadẽ ratio priuilegii, eſt idẽ priuile
gium, niſi à principe impetretur. j. de priuile. ſane. ſed
reſpõderi poſſet, aliud in priuilegio non corpore iu-
a ris clauſo,[a] q̃ in clauſo. & adde quod ſtatim dicam de
legato [*Moderamine*] i. temperamento. j. de uer. ſig. c. fi.
3 Circa † legatos tene, quod poſt multa dicit Hoſti. &
ſic ſeruatur, ꝙ legati ſedis apoſtolicæ ſint de latere,
uel non, de tota legatione leuant procurationem ſuã
nec leuant illam ratione uiſitationis, ſed ratione com
munis oneris, de procur. cum pro cauſa, de ele. ut præ
teritæ, de ſta. mo. in ſingulis. & ſic dicit intelligendum
quod no. in ſum. de offi. archi. §. quod ſit eius officiũ,
ut dixi, ſupra eo. cum inſtantia, in glo. deſcendit. lega-
tis non de latere, & nunciis curia certam quantitatẽ,
taxat pro die. & hoc facit tam in ſtando, quàm in iti-
nerando. legatis de latere taxare ſolet in itinerando.
40. Flor. ſed non in ſtando, cum enim ſunt in legatio-
ne, ſolent recipere, ut dicitur. 25. redituum. & ſicùt
olim illam recipiebant, ubi una ſola prouincia erat il
lis decreta, ſic & hodie recipiunt, quotcunque pro-
4 uincias regant [*Procurationum*] de his † quæ conſiſtunt
in uictualibus. nam ſi uelit accipere ueſtes, uel emen-
dam equorum mortuorũ, uel expenſas factas in eun-
do ad locum, uel ſi. hæc omnia petet ſupra rationem
expenſarum ad dies. Innoc. [*Numerum dierum*] ut ſi ex-
pendat. 100. ſol. in die, moraẽ per 10. dies leuet. 10. pro
curationes, & ſic 50. li. & non ultra, licet interdum cõ
tra fiat, & recondatur ad ditandos parentes, qui quan
doque non ſolum ex hoc ortis diſcordiis depaupe-
rantur, imò & occiduntur ſecundum Hoſti. qui dicit
talia cauẽda iuxta id, Non habet euentus ſordida præ
da bonos. Ouidius ſine ti. lib. 1. & uide quod dixi, ſu-
5 pra de deci. non eſt, ſuper glo. 2. [*Per ſeipſam*] puta, † po
tens eſt ſoluere centum ſol. quæ eſt integra procura-
tio. expediat igitur ſe, & ſoluat, ſi non poteſt ſoluere
niſi. 50. iungatur ſibi alia, quæ ſibi ſit æqualis, & ſic fa
ciant procurationem integram. & caueat rector ec-
cleſiæ, ne aliquid contingat ſm ea, quæ habes, ſupra
6 eo. cum inſtantia. ꝙ † ſi dicat ſe impotentem, legatus
dicit eum potentem. reſpondet Hoſti. aut euidenter
liquet de potentia ſecundum communem famam,
arg. ff. de flumini. l. 1. §. 1. & tunc compellatur. aut eui-
denter liquet, quod eget; & ſic non cogatur, ſupra de
ſolu. Odoardus. aut dubitatur; & tunc prælatus poteſt
ſi uult, exigere iuramentum, ꝙ dicat ueritatem, & ſta-
bit dicto ſuo, ſupra de iureiur. c. fi. aut poteſt ipſum ex
communicare, ſi habeat illum ſuſpectum ſub hac cõ
ditione, ſi in fraudem ueri ſe aſſerat impotentem, arg.
ſupra de ap. prætereà, & relinquat illum conſcientiæ,
ſuæ, ſupra de iureiu. mulieri, cum ſuis concor. [*Vel plu
res*] idem facit hodie archiepiſcopus, uel epiſcopus ui
ſitans; quod dic, ut infra eo. Romana. 1. reſpon. lib. 6.
Si autem tam pauper eſt eccleſia, ꝙ nil poteſt, nil da-
bit, de ſolu. Odoardus. & tunc eam, ſi uiſitatione indi-
get, prelatus ſuis ſumptibus viſitabit. de hoc, ſupra eo.
cum apoſtolus, in glo. 2. [*Coniungantur*] onus enim in
7 † plures diuiſum facilius ſupportatur, de præſcri. acce
dentes. Goff. de ſta. mo. in ſingulis [*Prædicationi*] quid
à clericis exquirere debeat, & quid eos docere, tradi-
tur. 10. q. 1. placuit. Phi. [*Exhortationi*] licet generaliter
& indiſtinctè fiat predicatio ad bonos & malos in ex
hortatione habetur bonorum, & malorũ deſcriptio.
exhortamur enim bonos, ut procedant de uirtute in
uirtutem, malos, ut à peccato recedant. & ſi nolunt
obedire, tunc intendunt correctioni ſeruato ordine,
de quo, ſupra de iudi. cum non ab homine: & refor-
mationi quò ad ſtatũ eccleſiæ deformatæ. de his for-
mis viſitationum dic, ut infra eo, Romana. §. ſane, lib.
8 6. [*Qui non † perit*] ibi enim nec erugo, nec tinea demo-
litur, neque fures fodiunt, nec furantur. Matth. 6. Lu-
cæ. 12. [*Tantundem*] additur pœna, infra eo. Romana. §.
procurationes, & §. caueant, & eod. titu. exigit, lib. 6.
9 ¶Prima † glo. tractat de triplici procuratione. ¶Vlti.
10 glo. ſignat contrarium, & ibi remittit. ¶*In 1. † glo. ibi, pa
cti*] quarta ratione priuilegii, arg. infra de exceſ. præla.
accedentibus. Hoſtien. [*& in fi.*] & adde quod no. in-
fra c. proxi. ¶*In glo. 2. ibi, inter cætera*] & ca. ſi epiſcopus,
11 lib. 6. dic ut ibi. ¶*In † glo. ulti. ibi, in quadruplum*] illud po-
teſt intelligi, cum per uim, uel concuſſionem aliquid
eſt extortum, arg. in aucten. ut iudi. ſine quo. ſuf. §. ſic
igitur, in fi. & §. neceſſiratem, in fi. & de hoc infra, de
ſimo. & ſi quæſtiones, ad fin. uidetur tamen, ꝙ in his
ſufficiat de iure canonico, ꝙ duplum reddatur. nam
decreta. infra eo. Romana, loquitur de exeniis, & de
uiolenter extortis, ſecundum Hoſtienſem.

ANNOTATIONES.

a ¶Clauſo. Vbi eſt maior ratio etiam in priuilegio, fit extenſio, ut de deci. ex parte, el 2. & uide Io. And. de reſcrip. poſtulaſti, in glo. idem ſi habeat. & uide Ioan. And. de priuile. per executionem, ſuper glo. finali.

SVMMARIVM.

1 *Procurare epiſcopum uiſitantem tenetur etiam eccleſia Ciuitatenſis licet ipſam nunquam procurauerit, & nu. 16.*
2 *Viſitare uolentem quæ non repellat exceptio, uel appellatio, & reliquis num. uſque ad 14.*
Appellatio extraiudicialis quæ dicatur, & quæ iuſta.
Probationis contra ſe extra iudicium recipere quis non tenetur utens iure ſuo, & nu. 7. 8. & 10.
3 *Per negationem quando dicatur res fieri dubia & habeat ea regula locum, uer. nec obſtat.*
Iure ſuo uti nunquam per negationem, uel prohibitionem, uel appellationem debet ullus omittere, & nu. 4.
Ordini iudiciario quando locus.
4 *Vt iudex ſi quid facio, non præiudicat mihi ut priuato.*
Poſſeſſionem ſuam defendere etiam materialis, armis, & ſpiritualibus licet, & ſtatim recuperare, & nu. 5. & 10.
5 *Ius ſibi dicere quibus caſibus liceat, & nu. 10.*
Excommunicationis ſententia in recuſantem uiſitationem meam quando teneat, & nu. 6. 9. 13.
6 *Epiſcopus, ſi iura epiſcopalia, quæ poſſidet, negentur ei, quomodo ſe gerere debeat.*
Reum te conſtituere ſi poſſis, utile.
Delegationem ſuam delegatus oſtendere tenetur, excipitur legatus de latere.
Legatus de latere in quibus ſit priuilegiatus, remittit.
7 *An iuriſdictio ſit ſua, iudici cognoſcere quando liceat.*
Iudicem quem facio per quarum exceptionum oppoſitionem.
8 *Coram arbitratore quod ſit, non dicitur in iudicio fieri.*
9 *Abſolutio ad cautelam quo caſu concedatur excommunicato propter recuſationem uiſitatoris.*
11 *Per exemptionis allegationem non ſpoliatus quis ſua poſſeſſione.*
12 *In cauſa ſua & qua poſſit eſſe iudex epiſcopus.*
13 *Excommunicare quis ut pars nequit ullum.*
14 *Intentionis uocabulum hic ut accipiatur.*
Error non obeſt, cum conſtat de perſonis.
Ius commune pro ſe habens reijcit in aduerſarium probationem in fi. & ſupra nu. 9.
15 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 16.*
Viſitanti quæ ueniant.
Vicinitas loci non derogat iuri procurationis tribuendæ.
Obſequium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.
Cap. Charitatem. 12. q. 2. intellectus.

CAPVT XXIIII.

1 VEnerabili. Caſus. Eccleſia † etiã Ci
uitatenſis procurare te
netur epiſcopum uiſitantem, licet ipſum
nunquã procurauerit. & primò ponit que
relam epiſcopi. ſecundo inſtructionem iudicum ibi,
diſcretioni ueſtræ [*Procurationibus*] quia ſæpe quæſtio-
nes occurrunt occaſione uiſitationum, & procura-
tionum denegatarum, ideò Inno. hic materiam pro-
ſequitur, quam glo. poſuit. Hoſtien. ſupra ca. proxi. in
2 fi. primò ponens † quæſtionem talem, quæ fuit in cu-
ria, epiſcopus Eduen. acceſſit ad mona. ſancti Marti-
ni in ſua diœce. ſitum, mandans abbati, & conuentui
ꝙ pararent ſe ad ipſum recipiendum & procurandũ:
quia intendebat eos viſitare. abbas reſpondit, ꝙ nullo
modo pararet ſe ad uiſitationem, ſeu procurationem
quia & ipſe & mon. exempti erant à iuriſdictione ſuã,
& appellauit ad ſe. apo. ſi in aliquo mon. hac occaſio-
ne grauaret: adiiciens, ꝙ coram ipſo epiſcopo, uel co
ram papa, ſi ei magis placeret, paratus erat probare
exemptionem prædictam. Epiſcopus uero non ob.
prædictis excommunicauit abbatem, & interdixit cõ
uentum: poſtea uenit Abbas, & egit contra epiſcopũ
de iniuſta excommunicatione, uel potius nulla, & pe
tiit abſolui ad cautelam. Pro Abbate autem dici po-
teſt, ꝙ excommunicatio nulla fuit: quia lata poſt ap-
pellationẽ ex cauſa legitima interpoſitam, quod ſuffi
cit, & ſi cauſa uera non ſit, & quia lata eſt ſine cauſæ
cognitione, arg. ſupra de app. ad audientiam, & c. dile-
ctis, maxime cum ex abundanti obtulit Abbas, ꝙ pa-
ratus erat probare exemptionem, ſupra de app. inter-
poſita. ſed ex eo apparet epiſcopum omnino eſſe pu-
niendũ: quia ſine manifeſta cauſa rationabili, ſeu pro
bata excommunicauit. nam per negationem, & con
tentionem abbatis facta fuit res dubia. C. quibus ad li
ber. procla. non licet. l. 3. ſupra de reſti. ſpo. Piſanis. In-
iuſtè ergo excommunicauit; & ideò puniendus eſt. 2.
q. 1. nemo, infra de ſen. excom. ſacro. Item ſi rector ali
cuius eccleſiæ diœce. Eduen. peteret decimas ab ali-
quo laico tãquam à parochiano ſuo, uel aliquod ius
parochiale, & laicus diceret, ꝙ non eſt parochianus
ſuus, ſed alterius, & hoc uellet probare coram epiſco-
po, planum eſt, ꝙ epiſcopus exceptionem hanc ad-
mitteret, nec ſuſtineret, ꝙ rector ipſum moleſtaret,
hac dubitatione pendente. ubi ergo iuſticia epiſcopi,
qui contra rectorẽ admittit exceptionem, quam con
tra ſe non admittit? utiq; hoc non eſt iuſticia, uel æqui
tas, imò iniuſticia, & iniquitas, ut poteſt colligi. 4. q.
4. c. 1. & in prin. decretorum, & in eo, quod le. & no. ſu
pra de offi. ordi. cum ab eccleſiarum, & c. ad reprimẽ
dam, & de reſti. ſpol. conquerente. Epiſcopus autem
econtrario pro ſe allegat: quia ex quo conſtat, ꝙ mo-
naſterium ſitum eſt in ſua diœc. præſumptio iuris eſt,
ꝙ ei debet uiſitationem, & procurationem, ut patet
in hoc. c. & infra eo. cum nuper, ſupra eo. cum uenera
bilis, & c. ſopitæ, ſupra de præſcrip. cum ex officii. per
quæ probatur, ꝙ ei ſubeſt in predictis, quia & preſum
ptio iuris eſt, & ueritas eſt. ergo iuſta eſt ſua ſententia
ideò autem iungit epiſcopus, ꝙ eſt ueritas; quia bene
fatetur, ꝙ ſi in ueritate probaretur exemptio, mala eſ
ſet ſua ſententia: ſed hoc tantum uult defendere, ꝙ ſi
abbas deficiat in probatione exemptionis, quamuis
probationem obtulerit, tamen ſententia reputabitur
iuſta: ergo pendẽte probatione prima facie iuſta pre-
ſumitur. unde & ei ſtandum eſt, quouſque contrariũ
probetur. patet in eo, quod no. ſupra eo. ſignificauit,
reſpon. 1. nec ob. quod Abba. dicit, appellationem ex
cauſa iuſta, quam paratus fuit probare interpoſitam,
& poſt ipſam ſine cauſæ cognitione ſententiam latã;
unde ſententia nulla eſt. reſpondemus enim pro epiſ-
copo, ꝙ quantumcunq; extra iudicium procedat ap-
pellatio ex cauſa legitima, & quantumcũq; appellans
probationẽ offerat, nunq̃ tamen cenſetur iuſta appel
latio, niſi ueritas cauſæ ipſius appellationis probetur,
ut no. ſupra de his, quæ fi. à ma. par. ca. ex ore, ſupra de
a ele. cum inter canonicos[a]. Hic autem, ut quidam di-
cunt, facta fuit appellatio extra iudicium, quod ex eo
apparet: quia abbas proponebat ſe exemptum, & per
conſequens dicebat epiſcopum non eſſe iudicem, ſi-
cut & cenſenda eſt appellatio extra iudicium, ſi quis
appellaret ab epiſcopo, ne ordinaret eccleſiam de ca-
nonicis, uel ne confirmaret electum, uel ne inſtitue-
ret repræſentatum, aſſerens ad ſe hæc omnia pertine-
re. licet enim hæc de lege iuriſdictionis exiſtant; non
tamen ſemper ordinẽ iudiciarium requirũt, nec pro
ipſis expediendis iudiciũ ordinatur: imò frequentius,
extra iudicium, quàm in iudicio expediũtur: uel dic,
ut notatur, ſupra de appellat. dilectis. ſed & ſi in iudi-
cio eſſent partes: tamen non fuit exceptio iuſtè pro-
poſita. oblatio enim probationis coram epiſcopo fa-
cta abbatem non releuat: quia coram eo non debe-
bat fieri probatio: cum nemo ſit iudex in cauſa ſua. C.
ne quis in ſua cauſa iudi. l. 1. ſed nec illud, quod offere-

batur coram papa ſe probaturum, ſufficiens eſt ad re
uocanda illa, quæ poſt app. ſunt attentata, niſi ueritas
cauſæ probetur coram illo, ad quem eſt appellatum,
ut ſupra de appel. interpoſita. nec ualet, ſi dicat Abbas
ſe uelle, ꝙ idem epiſcopus cognoſcat: quia in re ſua
nemo iudex eſſe poteſt, ut dictum eſt, nec etiam arbi-
ter. ff. de arbi. l. penul. ſed nec ualet, ſi dicat, ꝙ non de-
buit excommunicari ſine manifeſta cauſa. hæc enim
fuit cauſa ſufficiens, ſcilicet contumacia: quia epiſco
pum ad viſitationem recipere denegauit. & hęc cauſa
probatur manifeſta per prẹſumptionem iuris, ex quo
conſtat, ꝙ mona. in diœceſi ſitum: uel ſi probetur, ꝙ
idem epiſcopus eſſet in quaſi poſſeſsione uiſitandi,
3 donec contrarium ſit probatum. nec† obſtat, ſi dicas,
ꝙ præſumptio iuris tollitur per negationem Abbatis
per quam fit res dubia. C. quibus ad libert. proclama-
b re [b] non licet. l. 3. quia, ſicut ex lege illa colligitur, hoc
in his, quæ in iudiciis aguntur, & non extra iudicium
locum habẽt. & hæc exceptio exemptionis ſecundũ,
quoſdam extra iudicium proponebatur. uel melius
res dubia facta etiam per litem impedit, ne noua poſ-
ſeſsio detur, ut in præallegata. l. ſed non impedit, quin
ueteri quis utatur, ſupra ut lite pendente. c. 1. ſupra de
appellationibus, ſignificante, & ſupra ti. 1. conſultatio
nibus. Item quia nunquam per negationem, uel pro-
hibitionem, vel appellationem alicuius debet aliquis
dimittere uti iure ſuo. C. de rei uendi. ſi fundus. C. cre-
di. uen. pi. l. 1. & not. ſupra de maio. & obe. dilecti. nec
obeſt, quod opponitur de epiſcopo, ꝙ admitteret ex-
ceptionem laici contra rectorẽ eccleſiæ &c. quia quã
do epiſcopus inter ſubditos cognoſcit, debet ordinẽ
iudiciarium ſeruare, & ſecundum allegata potius, q̃
ſecundum ueritatem iudicare, ut 3. q. 7. iudicet. 2. q. 1.
Deus. 11. q. 3. illa. ff. de offi. præſi. illicitas. non enim per
ſonam ſuam gerit priuatam in iudicando, ſed iudicis
& publicę perſonę, quibus nõ eſt iudicare niſi de pro
batis. 6. quæſtio. 1. ſi omnia. ſed ad uiſitationem hanc
faciendam epiſcopus nõ procedit ordine iudiciario
ſeruato, nec ut iudex ſecundum quoſdam, maximè
quò ad thema & intentionem abbatis, qui ſe dicit exẽ
ptum, licet in ea ordinem aliquem ſeruare debeat, in-
fra eo. Romana, infra de accuſa. qualiter, ultra mediũ
in eo tamen, quod petit ad uiſitationem admitti, nõ
procedit ut iudex; ſed tanquàm utens iure ſuo. unde
non debet inquirere, ſi habet ius uiſitandi, cum ipſe
ſciat ſe habere, ſicut uerum eſt: nec debet admittere
exceptionem, cui non poſsit de hac exceptione co-
gnoſcere. Item iudex, qui eſt medius, debet omnia au
dire, ſed pars tantum utilitatem cauſæ ſuæ ſecundum
Deum & cũ bona conſcientia proſequi debet; quod
bene hic epiſcopus facit, ſi viſitatio ad epiſcopum p-
4 tinet. Ad hoc† etiam facit, quod ius dicit, ꝙ non præ-
iudicat alicui ut priuato, quod facit ut iudex, ſupra de
fide inſtru. inter dilectos, circa fi. uel dic & melius, ꝙ
etiam ſi in iudicio coram archiepiſcopo, uel papa ab
bas prouocaret in libertatem, uel etiam ſi epiſcopus
interdicto, uti poſsi. ageret contra Abbatem, nihilo-
minus epiſcopus lite pen. uteretur poſ. ſua. & contra-
dictores excommunicaret iuſtè, dummodò in ueri-
tate poſsideret, ſupra ut lit. pen. ca. 1. Item dicunt qui-
dam, ꝙ liceret epiſcopo cum armis materialibus de-
fendere poſſeſsionem ſuam, quare non magis cum
ſpiritualibus, ſcilicet per excommunicationem, quæ
eſt medicinalis. 2. q. 1. multi, quia arma epiſcopi, & mu
cro eſt excommunicatio. 16. q. 2. uiſis. 24. q. 3. corri-
piantur. So. ſi epiſcopus exequens officium ſuum, ſi-
cut dictum eſt in themate, uadat ad aliquod mon. ui-
ſitandum, in cuius poſſeſsione ſit uiſitandi, quantun-
cunq; abbas mon. alleget ſe exemptum, & hoc ipſum
offerat ſe probaturum, dummodo epiſcopus ſciat ſe

quaſi poſſeſsionem habere, quæ non potuit amitti ſi-
ne animo eius, & eo ſciente, ſi per ſe poſsidebat. ff. de
acqu. poſ. peregre. §. quibus, & quantuncunq; contra
dicat, uel appellet abbas, ſemper uiſitabit epiſcopus:
& ſi pertinaciter renuat, materialibus armis defendet
epiſcopus poſſeſsionem ſuam. de hoc no. infra de im-
mu. ecc. ca. 1. & ſpiritualibus armis, ſupra de præſcrip.
cum ex officii, infra eo. cum nuper. & ut bene proba-
uit epiſcopus in ſuis allegationibus, idem uidetur, ſi
incontinenti recuperet amiſſam poſſeſsionem, ſupra
5 de reſti. ſpo. olim. nam† & ſm iura ciuilia licet cuique
ius ſibi dicere in his caſibus; & in quibuſdam aliis, qui
no. in glo. generali. C. quando liceat cuiq; ſibi ius di-
cere, & in ſum. de re iud. ſub rubrica de ſententia. §. qs
debet, uer. fallit hic. Si autem eſſet quaſi in poſſeſsio-
ne talis iuris, quæ potuiſſet amitti etiam ignorante
epiſcopo, ut ſi aliquod ius per procuratorem poſside
bat, quia id bene amitteret epiſcopus etiam ignorans
tunc bene poteſt differre uti iure ſuo, ſi uult, & ſi non
uult, uteretur illo iure, & contradictores excommu-
nicabit, ſi poſtea apparebit coram iudice, coram quo
agitur de iniuſta excommunicatione, ꝙ adhuc tem-
porę excõicationis erat in poſſeſsione viſitandi, vel al
terius iuris, rata manebit ſententia. Si uerò apparebit,
ꝙ non poſsidebat tempore excõicationis reuocabi-
tur ſententia: & tamen non punietur epiſcopus de in-
iuſta excõicatione, uel nulla. ar. ad hoc, ſupra de offi.
dele. ex literis, niſi appareat de eius malicia, uel craſſa
ignorantia, quæ ſatis apparet, ſi abbas ſeriatim modũ
amiſſæ poſſeſsionis dicebat; & hoc ſe ei oſtenſurum
offerebat: nec obſunt huic opi. iura præal. ubi dicitur,
ꝙ ſententia excõicationis non debet ferri ſine cauſæ
cognitione, & ſine monitione: quia illa habent locũ,
quãdo procedit ut iudex: hic autem procedit ut pars,
quæ iura ſua defendit mucrone ſuo ſpirituali. nam &
aliàs ſine cauſę cognitione, & monitione procedit ex-
cõicatio. ſ. de offi. or. ſi ſacerdos, infra de ſen. ex. roma-
na. §. caueant. 5. q. 1. quidam. monitio tamẽ ſemper ui-
detur neceſſaria. infra de ſen. ex. ſacro. imò, ut dicebat
Hoſti. iuſta cauſa ſubeſt, ſ. quia non admittitur epiſco
pus ad uiſitationẽ, quæ ſibi de iure debetur. nec eſt ne
ceſſaria monitio, ex quo dicit Abb. ꝙ illum non reci-
piet, cum per hoc probetur ipſius contumacia mani-
feſta. nam in incertis non in certis &c. ff. de uer. ob. l.
continuus. ff. de re iudi. l. contumacia. & per hoc pa-
tet, ꝙ epiſcopus exequens officium uiſitandi non ad-
miſſus poteſt ſine alia monitione excommunicare
rebelles, de præſcrip. cum ex offi. & infra c. prox. ſed ſi
non exequens officiũ ſuũ viſitandi, ſed in iudicio vult
epiſcopus agere cõtra abbatem ius ſibi eſſe illud mo-
naſterium uiſitandi, debet eligere arbitros cum abba
te, qui hanc cauſam dirimant. 11. q. 1. ſi clericus, & epi
ſcopus coget abbatem ad arbitros eligendos. 11. q. 1.
peruenit, & ſupra de offi. dele. ſuſpitionis. Si autẽ con-
tra alium ageret, qui dicit ſe uiſitationem epiſcopa-
lem in eodem monaſterio habere, cõueniet eum co-
ram iudice rei. ff. ad munici. de iure, & de decur. l. 1. di-
cit Hoſtien. pri. coram metropo. mona. de foro com-
pe. ſane. Si autem ualet, ut eſt dictum, excommunica
tionis ſententia, quando conſtat mona. in diœce. epi-
ſcopi ſitum eſſe, ſic uidetur dicendum ſi in alia diœ-
ce. ſitum ſit, dum tamen epiſcopus fidem faciat, ꝙ in
quaſi poſſeſsione iuris uiſitandi eſſet, ꝙ ſi hoc coram
ſuperiore nõ probet, facilis erit ſuperior ad credẽdũ,
ꝙ mala fide tulit excõicationis ſententiã, & ad ipſum
epm puniendum: quod non eſſet, ſi in ſua diœce. ſitũ
eſſet præſcriptione iuris epiſcopũ releuãte, & de hoc
6 no. infra de uerb. ſi. ex parte. 1. Ex præmiſsis† patet, ꝙ
eps, cui iura epiſcopalia, quæ poſsidet, denegant, cau-
tè & prudenter agit, ſi ut pars & non ut iudex proce-
dat;

dat: qa ſic non aſtringit ad iuris ordinẽ obſeruandũ.
Item quia ex hoc ſe reum conſtituit, & conſeruat, &
aduerſarium actorem facit, qui neceſſe habet cõque
ri de iniuſta excommunicatione, vel nulla, ſup. de of-
fic. le. cum contingat, & ſupra de offi. or. ad reprimen-
dam, & ſic in dubio abſoluetur epiſcopus: quia fauo-
rabiliores ſunt rei, quàm actores, ff. de reg. iur. fauora-
biliores, & patet in eo, quod legi. & no. ſupra de re iu-
di. c. fin. & de proba. ex literis, ubi uerò epiſcopus non
tãquàm ordinarius, ſeu ius ſuũ proſequens, ſed quaſi
delegatus à Papa, uel ab alio deſcẽdit ad aliquod mo-
na. viſitandum, quantumcunque ſit delegatus in ueri
tate, tamen nunquàm eſt admittendus de neceſsitate
iuris, niſi fidem faciat de ſua delegatione, nec aliter te
c net excommunicationis ſententia [c] ab eo lata, ut pa-
tet, C. de man. princ. l. unica. imò ei reſiſti poteſt, C. de
iure fiſ. prohibitum eſt, lib. 10. & probatur in eo, quod
legi. & notatur de offic. dele. cum in iure. Excipe lega-
tum apo. ſe. ex latere maximè quantum ad procura-
d tionem, ar. 26. diſtinct. aliàs 97. diſt. nobiliſsimus, [d] qui
& in multis alijs priuilegiatus exiſtit, ut patet in eo,
quod legi. & not. ſupra de offic. le. officij. §. fin. Quid ſi
delegato ab epiſcopo, uel metropolitano dicat ab-
bas, Ego ſum exemptus, uel in poſſeſsione libertatis?
reſpondeo, ſi delegatus ſentit delegantem, à quo cau-
ſam habet, eſſe in poſſeſsione uiſitandi, non obſtante
hoc uiſitabit, & excommunicabit, ar. ſupra ut lit. pen.
c. 1. Quid ſi eidem delegato, vel etiam ordinario uiſita
re uolenti obijciatur, quòd excommunicatus eſt, &
probatio ſuper hoc offeratur, & quia nõ admittitur,
appellatur? reſpondeo, iuſta eſt appellatio, ſupra de ap
pel. interpoſita, & per conſequens excommunicatio-
nis ſententia poſtea lata nulla, ſupra de offi. dele. cum
7 olim abbas, in fin. Ex his† ergo patet, quòd viſitans,
qui in poſſeſsione eſt, nõ tenetur admittere exceptio
nem exemptionis, & tamen tenetur admittere exce-
ptionem excommunicationis, quę eſt ratio diuerſita
tis? reſpondeo, quia quando abbas excipit de excom-
municatione, & probationem offert, confitetur eum
e iudicem, [e] qui & de hac exceptione fori cognoſcere
poteſt, ſupra de reſcri. ſuper literis, Sed ubi dicit ſe exẽ-
ptum in prædictis, reſtat per conſequens, quòd negat
epiſcopum eſſe iudicem in eiſdem, & ideo coram nõ
iudice non poteſt proponere exceptionem fori. Sed
contra. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. ff. ſi quis in ius uoc.
non ierit. l. 1. Sol. illa iura locum habent, quando con
ſtat, quòd citans iudex eſt, uel de hoc dubitatur. nam
ſi certum eſſet, quòd non eſſet iudex, non tenetur ci-
tatus comparere, ar. ff. qui ſatiſda. cogan. ſi uerò. §. qui
pro rei qualitate. In dubio igitur citatus cõparere te-
netur, & ratione dubij tenet lata ſententia, ſiue citans
ſententiet, ꝙ ſua ſit iuriſdictio: ſiue etiam ſuper princi
pali, ex quo partes non curant de iuriſdictione cõten
dere, ar. ff. de iudi. l. 2. §. ſed ſi duo, & l. ſi quis ex aliena,
ff. ad munici. de iure. C. de uſuris. ſi ea. Quod ergo di-
cunt prędictę leges, iudices debere cognoſcere, an ſua
ſit iuriſdictio: locus habet, quando citatus dicit, non
teneor reſpondere: quia habeo ius reuocandi domũ,
uel non teneor reſpõdere auctoritate literarum: quia
impetratæ ſunt per falſi ſuggeſtionem, ſupra de foro
compe. c. fi. §. fi. de reſcri. ſuper literis, vel quando quæ
ritur de iuriſdictione iudi. tantum, & non de principa
li. ff. de iud. ſi quis ex aliena. Secus eſt, ubi quæritur nõ
tantum de iuriſdictione, ſed de principali, ut in caſu
thematis noſtri apparet. Sic enim dicit abbas, Domi-
ne epiſcope, non poteſtis uiſitare mona. quia non eſt
is iudex, cum monaſterium ſit exemptum, in quo ca-
ſu non tantum quæritur de iuriſdi. epiſcopi, an ſua ſit:
ſed etiam de principali, ſcilicet an monaſteriũ ſit exẽ-
ptum, de quo nõ poteſt cognoſcere nec ut iudex, nec

ut arbiter, ut ſupra dictum eſt: nec etiam poſſet uideri
ſententiare ſuper iuriſdi. niſi & ſimul ſuper principali
pronunciaret. quinimò, & ſi cõſtet, quòd aliàs iudex
ſit, de priuilegio tamẽ exemptionis nullo modo ſine
conſcientia principis cognoſcere poteſt, ſupra de iu-
di. cum veniſſent. vel melius dic, quòd epiſcopus non
uocauit hũc abbatem vt iudex: ſed ut pars, uel ut pro-
ſequeretur officiũ ſuum. unde nec tenetur abbas ire,
uel ſuum priuilegium allegare: quia & ſi uellet abbas
omittere allegationem priuilegij, & quòd epiſcopus
procederet in principali tanquàm iudex, de iure hoc
nõ poſſet fieri, cum idem epiſcopus ſit actor, ex quo
ſequeretur, quòd idem eſſet actor, & iudex, & ꝙ quis
eſſet iudex in cauſa ſua, quod eſſet contrarium iuri,
ut patet. 4. q. 4. c. 1. infra de uerb. ſig. forus. §. in omni,
C. ne quis in cauſa ſu. iudi. in rubro, & nigro. Non ob-
ſtant ergo. ll. quæ inductę ſunt, ſupra pro contrarijs:
quia quãdo iudex procedit ut pars, ſicut eſt in noſtro
themate, non uendicant ſibi locum, imò loquuntur,
cum quis procedit ut iudex inter partes, & reus exci-
pit de iuriſdi. & de foro, dicens quòd non eſt ſuus iu-
dex: hic aũt loquitur, ubi epiſcopus procedit ut pars,
ut ſæpe dictum eſt, unde & ſi epiſcopus admitteret ex
ceptionem exemptionis, nihilominus tamen pendẽ-
te lite ſuper hac exceptione utetur poſſeſsione uiſitã-
di, ſi in ipſa eſſet, & contradictores excommunicaret.
Quod tamen non uidet Inn. quomodo poſsit eſſe. q.
d. iuri non congrueret, quòd ſic eſſet. Nec ob. ſi dicas,
8 quòd epiſcopus† poſsit eſſe arbitrator: quia quod co
ram arbitratore fit, non dicitur fieri in iudicio. ut no.
ſupra eo. de iureiuran. quintauallis. Item tales quęſtio
nes in principali negocio ſunt deferendæ, ſupra de fo
ro compe. ex parte, hoc eſt primò lis conteſtanda, &
poſtea de exceptione quærendum, de lit. conte. exce-
ptionis, li. 6. & hoc magis placuit Innocen. quàm ea,
quæ notata ſunt, ſupra uel infra de uerb. ſig. ex parte.
1. ubi not. quòd niſi abbas incontinenti oſtendat co-
ram epiſcopo priuilegium. uel aliquam aliam excep.
legitimam probet, quòd poteſt eum excommunica-
re epiſcopus. Si uerò oſtendat, non debet excommu-
nicare eum: hæc, inquam, non placent: quia non eſt
uis in exhibendo, uel nõ exhibendo probationes, cũ
non teneatur abbas ipſas exhibere, uel epiſcopus reci
pere: quia nec poſſet de hoc ut iudex cognoſcere, ut
præmiſſum eſt, licet tanquàm priuata perſona poſsit
ea uidere, ut inde inſtruatur, non ut de his iudicet. ſi.
ſupra de reſcrip. cum contingat, & in hoc tantum con
tẽdimus, an in ueritate monaſterium ſit exemptum,
9 uel non. Superior† uerò hunc abbatẽ non ſtatim ab-
ſoluet ad cautelam: quia cum monaſt. ſitum ſit in diœ
ce. epiſcopi, prẹſumptio iuris eſt pro epiſcopo contra
abbatem, cui ſtandum eſt, donec contrarium ſit pro-
batum, ut ſupra no. Si autem eſſet in alienã diœce. uel
etiam in eadẽ, ſed tamen abbas ſtatim exhibet aliquã
probationem, per quã licet ſemiplenè appareat vt cũ-
que prima facie de exemptione monaſterij, tũc ſupe-
rior ſtatim abſoluet abbatem ad cautelam, quod dic
ut le. & no. infra de ſen. excommu. ſolet, & ſupra de ex
cep. apoſtolicæ. Quid ſi abbas quantum ad ſolam uiſi
tationem dicatur exemptus, licet in alijs epiſcopo ſit
ſubiectus? Reſpon. ſi de exemptione uiſitationis appa
reat, propter hoc quòd in alijs eſt ſubiectus, non mi-
nus iudicabitur excõmunicatio nulla, ut patet in eo,
quod le. & not. de exceſ. præla. cum ad quorundam.
Quàmuis autem quidam dixerint, ſupradicta tantum
locum habere, vbi quis officium ſuum exequitur, vel
exigit ſibi debitum iure ſcripto, uel conſuetudine: alij
10 † tamen dicunt, & fortè melius, quòd unuſquiſq; epi-
ſcopus id, quod iuſtè poſſidet, quodcunque ſit illud,
poteſt defendere per excommunicationis ſententiam,
quan-

quantūcunque, & qualitercunque alius contradicat,
& iure ſuo probationes offerat, uerbi gratia, Aliquis
epiſcopus fundū aliquem poſſidet, vult colligere fru-
ctus eius: alius ſe opponit, dicens, domine non colli-
gatis fructus, quia meus eſt fundus, non ueſter: uel
quia ego poſſideo, & non uos, & hoc coram uobis
me offero probaturum, utique propter talem contra
dictionem, uel aſſertionem, ſeu probationis oblatio-
nem, uel etiam appellationem, ſi propter hoc ipſam
fieri contingat, non dimittet epiſcopus, quin fructus
colligat, & quin excommunicet opponentem, ſi ip-
ſum in poſſeſſione ſua perturbet, uel inquietet, & te-
nebit excommunicationis ſententia, dummodò ue-
rum ſit, ꝙ epiſcopus in poſſeſſione eſſet ipſius fundi.
Secus autem eſſet, ſi epiſcopus non poſſideret, ſed a-
lius: licet in ueritate ad epiſcopū fundi proprietas per
tineret: tunc enim licet poſſeſſori, & contradicere, &
appellare, & etiam cum armis reſiſtere epiſcopo uio-
lento, & eſt ratio in utroq;: quia poſſeſſor non eſt uio
lenter eijciēdus de poſſeſſione ſua, quam & poteſt de
fendere, & uim ui repellere, C. de rei uen. l. fi. ſupra de
reſti. ſpo. olim. 1. Sed & ſua, quàmuis de proprietate li-
queat, tamē per uim recuperare non licet, C. unde ui,
ſi quis in tantam. ff. quod me. cauſa, extat. 16. q. 4. pla-
cuit: nec eſt res poſſeſſa ab alio, quàmuis iniuſtè per
uiolentiam occupanda: alioquin etiam prædo reſti-
tuendus erit, ſupra de reſti. ſpo. in literis. Sed dices, ab-
11 bas † allegando exemptionem nō ſpoliat epiſcopum
f poſſeſſione[f] ſua. ergo propter hoc non debet excom
municari. reſpon. non excommunicatur: quia exem-
ptionem allegat, ſed quia epiſcopum ius uiſitādi poſ-
ſidentem non admittit, dum viſitat, ſupra de præſcrip.
cū ex officij: unde, ſi abbas propoſita exceptione epi-
ſcopum uiſitantem admittit, ſicut & tenetur facere,
vt ſupra vt lit. penden. c. 1. & 2. nunquàm poſſet epiſco
pus ipſum excommunicare iuſtè pro eo, quòd exce-
ptionem propoſuit: quia nemini facit iniuriam, qui
utitur iure ſuo, ſupra de elec. cum eccleſia Vulterana.
§. 1. Quàmuis autē omnia practicatoria ſint, & quàm
plurimum vtilia: tamē ad ſolutionem quæſtionis pro
poſitæ melius facit finis huius gl. quàm ea, quę in prę
cedentibus ſunt notata ſecundum Innocen. cuius eſt
quaſi hæc tota gl. quam nec per omnia approbat Ho-
12 ſtien. ſecundum quem † bene poteſt epiſcopus eſſe iu
dex in cauſa epiſcopalis mēſæ de conſenſu aduerſarij,
alio procuratore ad proſequendam, & defendendam
cauſam ab ipſo epiſcopo conſtituto, ut patet in eo,
quod leg. & not. ſupra de iura. calum. c. fi. imò, & ſuffi-
cit, quòd non recuſetur, ut patet in eo, quod not. in
ſum. de appella. ſub rubrica, de recuſa. §. 1. verſi. idem
etiam, & §. fi. uer. puto, & ſequen. quod dic, ut ibi not.
& in alijs remiſ. Summæ, ſupra notatis, omnino vide
de hoc in ſum. de ſen. & re iudi. ſub rubrica, de ſenten-
tia. §. quis debet, uerſi. ſed nunquid poteſt epiſcopus.
13 Sed quomodo † adaptabitur iuri, quòd epiſcopus pe
tat aliquid tanquàm pars, & excommunicet renuen-
tem? Aut enim dices, quòd excommunicat tanquàm
pars, & priuatus, ſicut & petit, & ſic nulla eſt ſententia:
quia ut priuatus excommunicare non poteſt. Aut ex
communicat tanquàm iudex, & ſic ſententia eſt iniu
ſta: tum quia non debet in priuata, & propria re iudi-
care, vt ſupra notatum eſt: tum quia & petitionis qua
litati, & formæ debet ſententia conuenire, ut patet in
eo, quod leg. & no. ſupra de ordi. cog. cum dilectus. §.
fin. Dicendum eſt igitur, quòd ut epiſcopus poteſt pe
tere in his, quæ notoria ſunt, & ut epiſcopus excom-
municare ſuper eo, de quo uide quod no. ſupra de iu
ra. calum. c. fin. & de teſti. inſuper, ſuper uer. inſtituan-
tur, cum remiſ. ſuis no. in fi. ipſius gl. [*Intentionem*] prin-
14 cipalem † uel ideſt intentionis impetrationem, ſi di-
cas, quòd hæc exceptio opponebatur contra reſcri-
ptum, quod non placet, infra de lit. conteſt. c. 1. lib. 6.
niſi forte dicas, ꝙ in reſcripto expreſſum fuerat de diœ
ce. & iſti excipiebant, quòd erant de ciuita. & tunc dic
ſecundum Hoſt. quòd in ciuitate, uel diœce. non erat
aliud monaſterium iſtius nominis, ſcilicet de Cultu-
ra, & ſic nō poterat eſſe æquiuocatio. nec obeſt error,
cum conſtet de perſonis, ut not. de reſcri. ſuper literis,
& ſic non ob. eo. ti. Rodulphus, ut ibi not. cum ibi eſ-
ſet uága, & nimium generalis clauſula, quod hic non
erat, poſſet etiā tunc dici hanc exceptionem tolli per
hoc ſecundum reſcriptum. ſi. de iud. quia. V. Sed prius
dictum plus placet Hoſtiē. Et ipſe ſup. poſuit primam
rationem monacorum: hic ponit ſecundam, quæ nō
iuuat, ut dicit gl. [*oſtenderint*] ius enim commune fun-
dat intentionem epiſcopi: ipſis ergo incumbit proba
tio. 100. d. contra morē, de decimis. dudū. Ia. Phi. Goff.
15 ¶ Prima † gl. reſpōdet ad primam alle. monacorum.
¶ Secunda gl. ad ſecundam. ¶ Vlti. glo. reſpondet per
16 quæſtionem, quam tripliciter ſoluit. ¶ [*In † glo. 1. in fin.*]
Iaco. videbatur contrarium: quia propter loci uicini-
tatem facile erat epiſcopo uiſitare, & in prima domo
comedere. Item nec debet petere, quod domi expen
deret, & ſi non uiſitaret. ad hoc de ui. & ho. cleri. cum
ab omni, de procura. cum pro cauſa, de elec. ut præte
ritę, cum & tunc ſolùm ſit epiſcopus procurandus,
quando non per ſuæ ciuitatis parochias fatigatur. 12.
q. 2. charitatem. Sed tamen ſecus eſt, ut hic dicit. hic
enim uiſitabatur monaſterium in ciuitate ſitum, &
tamen procuratio debetur ſecundum Goff. Et eſt ra-
tio ſecundum Hoſti. quia qui ſpiritualia ſeminat &c.
de præſcrip. cum ex officij, cum concor. & quia pro-
curatio eſt annexa uiſitationi, ſupra eo. cum uenera-
bilis. nec ob. allegata pro monacis: quia prima iura lo
quuntur de expenſis factis occaſione negociorum,
quæ tunc demum repetuntur, cum intereſt: procura
tio uerò petitur ratione officij, & ſi non interſit. nec
ob. c. charitatem, quod non loquitur de epiſcopo ui-
ſitante ex officio, ſed de uiſitatione iurium epiſcopa-
lis menſæ uacante ſede. vbi quidem clerici intra ciui-
tatē habentes propria hoſpitia, ibi illam gratis iuuāt:
ſi trahuntur extra, tūc eis prouidetur, ne obſequiū ſit
eis dānoſum, ut ibi in fine. in uiſitatione uerò epiſcō-
pi non conſideramus intereſſe, ſed officiū, ut prędixi.

ANNOTATIONES.

a ¶ Canonicos. bi uide Io. An. de app. interpoſita, & in c. 1. prælle-
ga. in gl. in c. & in gl. ſeq. & de ap. bonæ, in glo. bene petebat, & in
gl. 1. irrationabilibus, & ſupra eo. ſignificauit, in glo. mag. uerſi. &
idem uidetur dicendum.

b ¶ Proclamare. Quando negatio facit rem dubiam, uide Bal. in l. 3.
hic alle. & doct. & ipſum Bal. & d. Bar. de Sali. in l. 1. C. de procur.
& gl. & ibi not. Bar. in l. poſt rem iudicatam, ff. de tranſac. & Inno.
in c. ſolet, de ſent. excom. lib. 6.

c ¶ Excommunicationis ſententia. Vide plenius Io. And. in c. præte-
rea, ſupra de dilatio. & in quæſtione in regula, ſcienti, de reg. iur.
lib. 6. in ſolutio. & in gl. ſua fi. de offi. dele. cum in iure.

d ¶ Nobiliſſimus. Ibi uide gl. & ibi Cle. 1. de próba. & per Io. And. in
c. conſtitutus, infra de appella. ubi remittit ad Spec. & uide per ip
ſum de re iudic. ad apoſtolicæ, lib. 6. in uerbo proponi.

e ¶ Eum iudicem. Sed tunc obſtat alia ratio poſita, ſupra uerſi. ſed &
ſi in iudicio, uſque ad uerſiculum, nec obſtat.

f ¶ Poſſeſſione. Vide Io. And. in c. 2. de reſti. in inte. in gl. per mona-
cos, in prin. & nunquid turbat reſpondendo libello in interdicto,
uti poſſidetis, & illum negando, uide Bar. ff. de noui ope. nuncia.
l. ſi prius, & Bal. C. de rei uend. l. ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Viſitans iure metropolitico, uel legationis prouinciam, poteſt in prouinciales denegantes procurationem proferre ſententiam.*
2 *Viſitantes multi admittuntur.*

Procuratio

3 *Procuratio diuerſis temporibus recipi poteſt, & à quibus, uidetur ſoluta in duriorem partem in dubio.*
Viſitans in dubio quo iure uiſitaſſe dicatur.
4 *Procuratio ſingulis annis præſtanda an debeatur in anni principio, & cui debeatur, nume. 5.*
Operæ quando debeantur.
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 7.*
Metropolitano uiſitare prouinciam quando liceat, & quæ uiſitet loca.

CAPVT XXV.

1 Cvm nuper. Is, qui iure † metropo-
litico, uel legationis ꝓ-
uinciam uiſitat, in prouinciales, qui ſibi ꝓ
curationem denegant, poteſt proferre ſen
tentiam, & in 1. deciſa querela. in ſecunda mandatum
ibi, Mandamus. in 3. comminatio ibi: Alioquin [*Au-
2 ctoritate propria*] de multis † uiſitantibus, qui admittun
tur, ne aliqua anima pereat per negligētiam, & vt vno
dormiente alter uigilet, dixi ſupra de offic. archidia.
[*Mandamus*] & de offic. archipresby. c. fin. quod hoc rę
3 petijt, Hoſtien. [*Siue noſtra*] innuit. ꝙ † diuerſis[a] tempo
a ribus poſſit procurationem recipere, & arg. ꝙ ſi archi
diaconus abſente epiſcopo conſtituitur uicarius epi-
ſcopi, & ſuo nomine, & nomine epiſcopi poteſt reci-
pere procurationem, ſed ſi iſte archiepiſcopus ſemel
ſimpliciter procuratus eſt. dixit Vincen. quòd præſu-
metur procuratio legationis, cui minus reſiſti poteſt.
in duriorem enim cauſam præſumitur facta prima ſo
lutio. ff. de ſolu. in his. nec facta prima uiſitatione ha-
bet, cur accedat, cum deſiit negligentia ſecūdum eū.
4 Quærit † etiam hic, cum ſingulis annis præſtanda ſit
procuratio, an debeatur in prin. anni ſicut annua præ
ſtatio, uel legatū. ff. de annu. leg. ſi in ſingulos; C. quan
do dies le. ce. l. 1. & dicit quòd nō, cum de fructibus de
beatur. vnde dabitur fructibus collectis. ff. quādo dies
leg. ce. Firmio Eliodoro. §. ult. & debet hoc præſignifi
care. ff. de offi. procon. obſeruare. Operæ enim deben-
tur, cum fuerint petitæ. ff. de ope. lib. cum patronus, &
l. quoties. nec ſolui debet procuratio per partes, ſicut
nec opera liberti. ff. de ope. lib. libertus qui. Vincen.
5 [*Viſitare*] perſonaliter † aliàs non procuratur. ſi. ſupra
c. procurationes, quod dixit Pe. verum eſt de procura
tione metropolitani. ꝓcurationem enim legationis
leuabit, ſicut & alij faciunt, quàmuis non uiſitet ſup.
eod. cum inſtantia [*Eidem*] archiepiſcopo [*Ratam*] hoc
eſt iuſtum, & æquum, de offic. ordi. cum ab eccleſia-
6 rum, & c. ad reprimēdam. ¶ Prima † gl. ponit dictum,
7 quod determinat, & remittit. ¶ [*In † gl. 1. ibi, non debet*]
Idem hic Vincen. imò poteſt etiam uiſitare, epiſcopo
non negligente, ſecundum formam decre. Romana,
Inn. IIII. ut infra, eo. c. ulti. lib. 6. Nec eſt uerum ſecun-
dum Hoſtiē. quod quidam dixerunt archiepiſcopum
uiſitare loca opulenta tantū, non minutas parochias,
niſi aliud audiat ſiniſtrum & graue: quia nec poſſent
ipſum recipere cū tot equitaturis, ſupra eo. cum apo-
ſtolus. ſtandum enim eſt prædictis iuribus.

ANNOTATIONES.

a ¶ Quod diuerſis: Contra, quia aut commiſit Papa illi viſitationem
ut delegato, & ceſſat officium ſuum ordinarium, de offic. deleg. pa
ſtoralis, aut non ut delegato, ſed ſolum excitat officium ſuum, &
nihil iuriſdictionis habet auctoritate papæ, de offi. ord. licet, & ſic
omni caſu una tantum procuratio debetur, ſed dic, quòd hic cō-
miſit illi generalem iuriſdictionem, cauſam, & legationē, & quæ
non tollit ordinariam iuriſdictionem, ad hoc uide bo. tex. in l. 1.
C. de off. prefec. ur. & ibi per Bar. & no. per gl. 25. q. 2. Galliarum,
& probat tex. de hære. per hoc, lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Ad monetam antiquam, uel eius æſtimationem ſoluendæ penſiones, uide num. 3. & 6.*
In pecunia numerus, non pondus inſpicitur.
Eccleſia maior dicitur cathedralis, & ſua poteſt ab epiſcopo dici, & qua re.
2 *Homagium an epiſcopus facere teneatur preposito, ſeu decano, uel capitulo.*
Penſionem tamen ſoluet uni eorum.
3 *Ex integro, ut hic accipiatur.*
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio, gloſſarum, nu. 5. 6. & 7.*
Pluralis locutio quando dicatur duobus contenta.
7 *Moneta reproba ſolui non poteſt inuito creditori.*

CAPVT XXVI.

1 Cvm canonicis. Caſus. Ad † anti
quam monetā,
uel eius ęſtimationem ſoluendæ ſunt pen-
ſiones antiquæ. Et hoc papa intimat parti
conquerenti, quomodo ſibi prouidit dando iudices
[*Maioris*] ſcilicet cathedralis [*Pecuniæ*] in numero: ſecus
in pondere, ut in marca: quia tunc de quibus ſolua-
tur, non eſt uis, Vin. [*Eccleſiæ tuæ*] ſecundum Hoſti. lo-
quitur epiſcopo, & tunc dic [*Tuæ*] ſcilicet cathedralis,
quæ tua ſponſa eſt, de tranſl. c. fi. forte enim poſſeſſio,
quæ debebat penſionem capitulo, peruenit ad epiſco
pum: uel hoc aliàs ratione eccleſiæ debebat canoni-
2 cis. Quid † ſi eſſet feudum, cuius ratione præpoſitus,
uel decanus homagium recipere conſueuit? non pu-
tat Hoſti. ꝙ epiſcopus ipſum facere teneatur, arg. j. de
ma. & obe. cum inferior. j. de reg. iur. c. fi. nam quicun
que hoc homagium recipiat, non tamen fit nomine
perſonę: ſed eccleſię, cuius fidelitatem epiſcopus iam
iurauit. ſ. de iureiurā. ego. N. Aut ergo epiſcopus ac-
quiſiuit feudum ſine cōſenſu canonicorum, & ſic ab
eo repetitur, ſicut à quolibet alio: aut cum conſenſu:
& ſic ſi homagium retinebant, epiſcopus non debuit
illam recipere: ſed ſi nō retinebant, cum ſciant, uel ſci
re debeant, ꝙ non faceret homagium, uidentur illud
tacitè remiſiſſe, arg. in eo, quod leg. & not. ſ. eo. cum
olim. §. 1. vel poteſt dici, ꝙ iterum iuret fidelitatē ſine
homagio nō præpoſito, uel decano, ſed eccleſiæ, arg.
hic, ꝙ dicit, eccleſiæ tuæ: penſionem autem poteſt, &
debet ſoluere ſine lęſione dignitatis: quia quęlibet res
tranſit cum onere ſuo, de decimis, paſtoralis. ad hoc,
quod no. eo. tit. de decimis. c. 2. forte Hoſti. exquiſiuit
hic epiſcopum in ſupraſcriptione, ut poſſet hāc gl. po
nere, poteſt enim eſſe, ꝙ inferiori prælato dirigitur de
3 cre. [*Ex integro*] reſtituta † quam receperāt: aliàs depre-
henderentur in euidenti calūnia plus petendi, uel dic
[*Ex integro*] nō ratione prioris temporis, ſed futuri. Di-
cebant enim canonici, ꝙ ſicut ſibi ſolui conſueuerāt
tot ſolidi Papienſiū, cum erant in vſu, ſic ſolui debent
totidem Turon. cum nunc ſint in uſu [*In mandatis*] qui-
4 buſdam iudicibus. ¶ Prima † gl. reſpondet per qō. de
quot annis intelligitur. arguit, ꝙ de duobus. ſoluit cō
5 trarium. ¶ Vlt. gl. quærit, & ſol. ¶ [*In † gl. 2. ibi, ſi quis quia*]
uide de emp. & uend. cum dilecti, ſuper glo. 2. [*& ibi, l.
pe.*] uide de uſur. nauiganti, ſuper 2. gl. ¶ [*In ult. gl. ibi. §. ſi
conuenerit*] vide hanc, & ſeq. quoties, de cleri. non reſi.
6 tuæ, ſuper gl. 2. ¶ [*In † gl. prima. ibi, hoc quoque*] & infra de
regu. iur. pluralis, lib. 6. ſolutio uerò patet per. l. præce-
dentem: quia regula locum habet, ubi numerus non
adijcitur [*& in fi.*] non eſt uis, an duobus, uel pluribus
annis facta fuerit ſolutio, niſi quò ad poſſeſſionem:
ſicut ergo factum acciderat, ita narrat, ut oſtendat
quaſi poſſeſſionem prelati in ſolutione antiquæ mo-
7 netæ. ¶ ¶ [*In † gl. ult. ibi, non poteſt ſolui*] inuito creditori.
Satisfactum enim eſſet, ſi ab eo ſcienter approbare-
tur.

tur.ff. de condi. & demon. quàmuis, & imputet ſibi,
qui talem elegit. ff. pro ſocio, ſocius ſocio. Tan. [*& in
fi.*] remittit Hoſti. ad no. ſ. de iureiur. quanto, ubi uide
in glo. fraudatur, uer. quærit autem, & dicit addendas
hic quæſtiones notatas, ſupra eo. quanto, & c. olim.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio non debetur propter oratorium, & num. 3. ubi excipi
tur, & num. 5.*
Oratorium campanas non poteſt habere.
Non poteſt fieri ad celebrandum, niſi in caſu.
2 *Non gaudet immunitate, nec cenſetur locus religioſus, uel ſacer. Ca
mera fieri poteſt.*
In Baſilica contrarium ius eſt.
3 *Oratorium quando poteſt epiſcopus deſtruere, dicitur eſſe grangia.*
4 *Inter ipſum, & eccleſiam quæ differentia.*
In eo celebrari quando liceat.
Procurationum ſpecies plures, remiſſ. in fin.
Extorquendi uerbum uiolentiam denotat, ibid.
5 *Additio gloſſarum.*
*Curam quis habeat habitantium in grangijs monacorum familiæ
item, ſeu ſecularibus, & laicis bubulcis, & ſeruientibus eorum.
& ſimilium.*

CAPVT XXVII.

1 AVctoritate. Caſus. Propter † priua
tum oratorium ꝓcu-
ratio non debetur. nõ diuiditur [*Inhibemus*]
hoc idem inhibuerat Honorius in compi
la. ſua, de capel. mo. c. 2. [*Oratorijs*] in quibus ſine aucto
ritate diœceſani non poſſunt ponere campanas, infra
de priuilegijs, patentibus: licet autem poſſint fieri ad
orandum, non putat Hoſ. ꝙ poſſint fieri ad celebran
dum, niſi auctoritas epiſcopi interueniat, vel aliud pri
uilegium à ſede apo. impetretur. ĵ. de priuile. in his, &
eſt expreſſum in auct. vt nul. fa. ora. do. §. 1. colla. 5. &
capitulis. ĵ. alle. nec ob. de cleri. pere. c. 3. quia illud non
intelligitur de celebrare uolente in domo, uel orato-
rio, ſed in eccleſia in ſecreto: aliàs contra, de con. di. 1.
2 nullus, & c. pre. & quãuis Goff. no. ꝙ tale † oratorium
gaudet immunitate. Hoſtiẽ. dicit contrarium, & eſt ſe-
cundum eum ratio: quia non intelligitur dedicatum
deo, nec cenſetur locus religioſus, vel ſacer. unde & ſi
hodie ſit oratorium, cras fieri poterit camera. nec ob.
quod induxit de immu. ec. c. pe. quia non loquitur de
priuato oratorio, ſed de baſilica facta ad cõſecrandũ,
& cui epiſcopus impoſuit primarium lapidẽ, de con.
di. 1. nemo. vnde non eſt mirum, ſi gaudet priuilegio,
cum nec poſſit ad humanos vſus redire, ſupra de reli.
3 do. c. 4. [*Aliqui*] ergo non certi. q. d. nullus † eſt ibi inti-
tulatus ad ordinariam, & continuam celebrationem:
licet ſit locus ordinatus ad orandum, & ſic non eſt ibi
rector, qui ratione huius oratorij debeat uiſitari. Di-
cit tamen Innocẽ. quòd ſi hi, quorum eſt oratorium,
non teneant illud honeſtè, nec ibi faciant celebrari,
epiſcopus ipſum poteſt deſtruere, de conſe. diſ. 1. om-
nes baſilicæ, & capitulis ſeq. Quod uerum putat Ho-
ſtiẽ. ubi eſſet dedicatum, & auctoritate Pontificis ędi-
ficatum ad celebran. aliàs contra, vt ſupra dixi. Si uerò
eſſet in oratorio aliquis rector conſtitutus, vel aliqua
certa perſona, uel una de certis, quæ deberet huic ora
torio deſeruire, non uidet Inno. quare epiſcopus non
poſſit ipſam uiſitare, & procura. ſuam exigere, de reli.
do. de xenodochijs, de con. di. 1. clericos. Nam quàm-
uis tale oratorium ſit grangia, tamen miniſter eius e-
rit epiſcopo præſentandus. argu. 16. qõ. 1. in parochia.
4 Alij contradicunt. Et † eſt not. quòd hæc eſt differen-
tia inter eccleſiam, & oratorium: quia dicitur eccle-
ſia, ubi ſtatuta ẽ certa dos pro rectore clericis, & alijs
neceſſarijs de con. diſt. 1. nemo, infra titu. primo. cum
ſicut. Oratorium, quod non eſt dotatum, nec ædifica
tum ad miſſam celebrandam, ſed ad orãdum, de con.
di. prima. vnicuique de licentia tamen epiſcopi poteſt
ibi, quandoque celebrari, ſed in maioribus feſtiuitati
bus non dabit hanc licentiam, ea. d. clericos, & cap. ſi
a quis extra,[a] ſecundum Innoc. [*Celebrant*] ex neceſſita-
te, cum ibi non ſit eccleſia uicina: aliàs non licet, de
con. diſt. 1. unicuique, & c. ſi quis etiam. Goffre. dic ut
dixi ſuperius [*Ratione*] hoc dicit, quia aliȩ ſpecies procu
rationum deberi poſſent, de quibus no. ſupra eo. pro
curationes, & c. ſeq. Hoſtien. [*Extorquere*] iſta uerba vio
5 lentiam denotant. ¶ *In † prima gl. ibi, ad caput*] uel eccle-
ſiam, in cuius parochia habitant [*& ibi, cauſa colendi*] ſci
licet quis habet curã ibi inhabitantium? de fratribus
profeſſis planum eſt ſecundum Hoſtien. quòd abbas,
vel cui hoc committit, & epiſcopus, ſub quo habitãt,
& quàmdiu ibi habitant, de priuileg. c. 1. ad fin. lib. 6.
Quid de familia, ſeu ſecularibus, & laicis bubulcis, ſer-
uientibus, & ſimilibus? timet Hoſti. ne multi pericli-
tẽtur: quia nec proprio ſacerdoti, nec illi, ſub quo ha-
bitant, de licentia proprij epiſcopi cõfitentur: ſed quã-
doq; monacis, qui in tales nullam habent penitus po
teſtatem, ad hoc, infra de pœni. omnis. 16. q. 1. alia, &
c. placuit, & c. peruenit. Dicit autem, quòd in his eſſet,
per ſedem apoſtolicã prouidendum, ex quo nõ vult
quòd loca talia uiſitentur. Poteſt tamen per hoc effi-
cax argu. colligi, quòd eſſent uiſitanda: ſed non mul-
tum moueor propter hoc argu. Hoſtien. quia ſm id
idẽ poſſet dici de omnibus priuatis, & ipſorũ familia.

ANNOTATIONES.

a ¶Extra. Et de iſtis oratorijs priuatis uide plurimas quęſtiones per.
d. Pe. de Peru. in tractatu quartę epiſcopalis. c. 13. quæritur, & ibi
de imaginibus uirginis glorioſæ, uel aliorum ſanctorum.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio quæ ſit huius tituli.*
Miſſæ ubi celebrandæ.
2 *De conſecratione eccleſiæ, uel altaris quibus in locis iuris alibi in-
ueniatur.*

De conſecratione eccleſiæ, uel altaris. Rubrica.

1 ¶Dictum † eſt ſupra de cenſi. Sed quia in cõſecratio-
ne eccleſiarũ conſueuerunt immunitates concedi, &
cenſus etiam retineri, ideo &c. Goff. uel aliter ſecun-
dum Hoſti. continuando ad inferiora: quia miſſæ, de
quibus dicturi ſumus, non ſunt celebrandę niſi in ec
2 cleſiis, uel altaribus cõſecratis, ideò &c. habetur † ma-
teria, de con. diſt. 1. & 68. diſt. eccleſiis, & 1. q. 2. c. 1. & re
petitur in 6. Cui conuenit, de reli. do. c. 1. de ſimo. cum
ſit, de adulte. ſignificaſti, de priuileg. tuarum, in prin-
cipio, uerſi. ſi eos.

SVMMARIVM.

1 *Conſecratio altaris, non eccleſiæ fit, eo moto, uel lapide continente
ſigillum, & quibus caſibus reconſecrandum, nume. 3.*
Altare debet eſſe lapideum, & ubi ligneum ſic.
Non debet erigi ſine permiſſu diœceſani, & ubi.
2 *Altare uiaticum poteſt moueri, & portari, & ideo ſic dicitur, ubi
cum eo celebrari poſſit, & quando conſecrandum.*
3 *Sigillum altaris quid, & cur ita dictum, & num. 4. & qua in par-
te ponatur eius, eod. num. 3.*
4 *Lapis altaris quibus nominibus alijs ſignificetur, & unde eius ori-
go, & ſignificatio, & ſupra, num. 3. & 5. ungitur, & firmatur,
& à quo num. 5. reconſecratur, & quando, num. 6. quæ in eo po
nantur, nume. 9.*

Titulus

Titulus unde dicatur.
5 *Cœmeterij officio quo caſu hic fungatur epiſcopus.*
6 *Eccleſię uiolatio an inducat uiolationem cęmeterij, & è contrario.*
7 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 8. & 9.*
Altaris menſæ coniunctio quid ſignificet.
Eius conſecratio in quo conſiſtat.
Sacrum trahit ad ſe non ſacrum, & in quibus rebus.
9 *Reliquiæ ſanctorum an ſint neceſſariæ in conſecratione eccleſiæ, &
an pro eis corpus Chriſti ſufficiat.*

CAPVT IIII.

1 AD hæc, ſi altare. Ca. Moto † alta
ri, uel lapide cõ
tinente ſigillũ conſecrabitur altare, ſed nõ
eccleſia [*Altare*] quod dẽt eſſe lapideũ, nec
debet aliter conſecrari, de con. di. 1. altaria, prim. tamẽ
de Lateran. not. ꝙ eſt ligneum, & dicitur de cipreſſo.
pro quo facit exo. 36. & 37. & ſcias, ꝙ in eccleſia conſe
crata non debet erigi altare ſine permiſſũ diœceſani,
vt de con. di. 1. nullus presbyter. 2. & vide quod ibi no.
2 & 68. diſt. quàmuis [*Motum*] ſcias, ꝙ † altare uiaticũ in-
tegrè bene põt portari, & moueri, & ideò dicitur via-
ticum, de quo. ĵ. de priui. in his, & eo. ti. c. ſi. li. 6. & adde
quod dicam. ĵ. eo. ligneis, ad hoc, de conſe. diſ. 1. miſſa-
rum. ibi tamen innuit. ꝙ non licet celebrare niſi in lo
cis cõſecratis. Sed dic ſm Inn. altare uiaticum, ex quo
per epiſcopum conſecratum eſt, appellari locum cõ-
ſecratum: ſed ſi in ipſo uiatico altari moueatur lapis
3 ſigilli conſecrandum eſſet. Sigillum † autem dicimus
foramen, quod aliàs dicitur ſepulchrum ſm Inno. un
de, ut patet in libro pontificali, dicit epiſcopus, Conſe
cretur hoc ſepulchrum &c. ſm Hoſt. Et, ut dixit Inno.
hoc foramen quãdoq; ponitur in ſuperiori parte, ſci-
licet in medio tabulæ ſuperioris, & clauditur paruo la
pide quadrato, vel rotundo. Quãdoq; ponitur ſub ta-
bula, & clauditur cũ ipſa tabula, & tunc ſi moueatur
ipſa tabula, non eſt dubium, quin cõſecrandũ ſit alta-
re. ſic poteſt loqui de con. diſt. 1. ſi motum: imò idem
ſm Pet. ſi cõcuſſa ſit ita, ꝙ moueatur, licet remota nõ
ſit. Interdũ ponitur retro altare, uel ante, uel à dextro
latere altaris, & clauditur tantum paruo lapide, & nõ
magna tabula, in quo caſu ſi ille paruus lapis mouea-
tur, ipſum altare eſt reconſecrandum. Ille enim eſt la-
pis, de quo hic loquitur. in hoc etiam caſu ſi moueaƭ,
uel rumpatur tabula ſuperior, reconſecrandum eſt al
tare. ĵ. eo. quod in dubijs, ſm Innoc. [*Superpoſitus*] aliàs
4 ſuppoſitus [*Qui ſigillum*] ideſt quo † loco ſigilli poſitus
eſt, & dicitur titulus, ad quod pertinet, ꝙ Iacob tulit
lapidem, & erexit in titulum fundẽs oleum deſuper,
Gen. 28. G. & 80. diſt. epiſcopi. Dicitur enim ſigillum,
quaſi illud ſignans. demonſtrat enim, & ſignat, cuius
eſt, ſicut de ſigno dicitur, de con. di. 2. ſignum. quo re-
ſpectu ſigillum dicitur titulus declarãs ſignantẽ, ſicut
ille materiã libri declarat, de fide inſtru. inter dilectos,
uer. nam in ipſo. Dicitur, & titulus, quia ſolet intitula-
ri, ut dicam ſuper gl. Item quia illuſtrat, ideſt manife-
ſtat altare conſecratum eſſe. dicitur enim titulus à ti-
tan, quod eſt ſol. ſm Hug. Et eſt iſte lapis, de quo dici-
tur in ordinario, vel in pontificali, ꝙ epiſcopus ipſum
5 † confirmet ſubter chriſmate ſic dicendo. Sanctifice-
tur hoc ſepulchrũ in nomine patris &c. & poſtea im-
ponat tabulam ſuper reliquias, & debet firmare cum
calce, ſiue malta cõfecta ex aqua ſolẽniter benedicta,
ut ibi ſequitur, & ſic oportet epiſcopum eſſe cęmẽta-
rium. Sed quia quilibet non eſt aptus ad hoc, dicit Ho
a ſtien. ꝙ credit ſufficere,[a] quod ſeruauit, ſcilicet ꝙ epi-
ſcopus liniat locũ circũquaq;, & ſuperponat lapidẽ,
ſicut ſciet, & poterit, & poſtea melius firmeƭ, & apteƭ
per ſacerdotẽ, ſi talis præſens eſt, qui ſciat hoc facere
uel eo deficiente per clericum. & ſi nullus ipſorũ per
fectè ſcit in hoc ſe iuuare, fiat per laicum cęmẽtariũ:
quia neceſſitas legem non habet de con. di. 1. ſicut, &
ſic debet intelligi in eodem lib. quod ſequitur, ꝙ mi-
niſtri liniant menſam, & optime firment: quia nec epi
6 ſcopum decet tale officium. ſi igitur † frãgitur talis la
pis, uel diſſoluitur coniunctio, fiat reconſecratio [*Ec-
cleſia*] hic tractauerat Hoſt. an violatio eccleſiæ indu-
cat uiolationem cęmeterij, uel ecõuerſo diſtinguens.
An violentia interuenerit, vel caſus. & an ſit ſeparatũ,
an uerò ſit contiguum, quod decido per id, quod ha-
7 bes, inf. eo. c. vno, li. 6. ¶ Prima † gl. rñdet per qõ. in quo
8 conſiſtat altaris conſecratio. ¶ *In † gl. prima ibi, coniunctio
ne*] quę poteſt deſignare cõiunctionem fidelis animæ
ad deum. ſi. de biga. debitum [*& ibi, inferioris*] in coniũ-
ctione conſiſtit conſecratio, ſiue ſit mobile, ſiue im-
mobile, ſecundum. T. [*& ibi, uel aliquis*] idem Inno. ſu-
per rubrica ſed hoc nimis eſt rigidũ [*& ibi, non ſacrum*]
hoc locum habet in liquoribus, & in his, quæ com-
mixtione confunduntur: in alijs non, ſecundum Ho-
ſtien. non tamen reconſecrabitur, cum non ſit enor-
9 mis læſio. ¶ *In gl. 2. in fine*] Ala. & ibi, ſolent poni † reli-
quiæ, & nomen epiſcopi conſecrantis, & nomen ſan-
cti, in cuius conſecratur honorem, & ſufficit pro reli-
quijs corpus Chriſti ſecundum Io. qui hoc no. de cõ.
diſt. 1. placuit, in 1. gl. Hug. dicit reliquias de honeſta-
te, non de ſubſtantia, ca. diſt. nullus, expertus ſum, ꝙ
aliqui epiſcopi quęrũt trium ſanctorum reliquias, pu
tantes id de ſubſtantia, quod non placet, licet cõmen
dabilis ſit deuotio. Hoſti. in ſum. eodem ti. §. 3. dicit ſe
Lugduni conſuluiſſe Inn. ſuper illo dicto Ioan. quòd
corpus Chriſti ſufficiat pro reliquijs, quod etiã liber
pontificalis uelle uidetur, & dicit, ꝙ Inno. de aſſiſten-
tium conſilio reſpondit contrarium reſponſionis ra-
tionem non ponit, ſed pro hac reſpõſione facit: quia
cibus eſt animæ, de conſecra. diſt. 2. panis, & calix, & c.
non iſte panis, & c. in illo. nec ſeruari debet. ſed totum
poſt confectionem ſumi. ea. di. comperimus, inf. ti. 1.
ex parte, niſi id fiat ad opus infirmorum ea. di. tribus,
alleg. c ſeq. infra, tit. 1. ſane. de cuſto. eucha. c. 1. de ſent.
excommu. permittimus, & not. ſup. de officio archi-
presbyte. c. 3. in gl. 2. & utendum non eſt rebus niſi ad
id, ad quod inſtitutæ ſunt, ſupra de appella. c. 3. & ibi
concor. in 1. gl. fertur tamẽ de Leone papa, ꝙ deficiẽ-
tibus reliquijs dedit partem corporalis, & euchariſtiæ
pro reliquijs in dedicatione eccleſiæ. ¶ *In gl. ult. ibi, ideſt
altare*] ſic econuerſo. 1. q. 3. altare.

ANNOTATIONES.

a ¶Sufficere. Pro hoc, quia uirtus ſacramentorum eſt in uerbis, &
elementis 1. q. 1. detrahe, non in actibus ſolis, uide tamen quod
no. de ſacra. non ite. c. ſi. & uide infra in glo. prima. & ſuper illa, &
in c. aqua, in gl. 2.

SVMMARIVM.

1 *Conſecrari poſſunt eccleſiæ diebus etiam non feſtis, & à quo, &
num. 3.*
Licet, pro licitum eſt.
Eccleſiæ pro baſilicis.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 3.*
Conſecratio rei animatæ diſtinguitur ab inimata.

CAPVT II.

1 TVa fraternitas. Caſus. Dieb⁹ † ẽt
nõ feſtis poſſunt
eccleſiæ conſecrari. breue eſt [*Tua*] in alie-
na enim hoc non debet: licet valeat conſe
tio, ſi hoc faciat: tamen punitur, quod dic ut. 7. q. 1.
epiſcopus

epiſcopus in diœce. [*Licet*] ideſt licitum eſt [*Eccleſiis*]
ideſt baſilicis. de hoc de relig. domi. c. ij. de iure patro.
2 nobis [*Dominicis*] ſup. & alijs feſtiuis. ¶ Prima † glo. re-
3 ſpondet per quæſtio. quæ ſcilicet fuerit ratio dubita-
tionis. ¶ *In † glo. i. ibi, iſta*] ſcilicet virginum conſecratio.
Dicebat Hoſtien. hoc ideo. quia eccleſia ſine delectu
dierum debet, quàm cito poteſt fieri, cōſecrari. tu dic
quòd merito inter cōſecrationem rei animatæ & ina
nimate diſtingui potuit, ſicut & alias, ut no. ſ. de relig.
domib. ad hæc.

S V M M A R I V M.

1 *Decretalis huius pars ubi.*
Enallage temporis.
Sacrum ad non ſacrum quando trahatur per mixturam, & num. 4.
2 *Epilogus, & Suffragium gloſſarum. num. 3.*
Partes non trahunt ad ſe integrum, ſed contra ſecus.
4 *Additio, gloß.*
Dignius trahit ad ſe minus dignum regulariter, licet ſit ſecus aliquando, & ſupra. nu. 1. cir. fin. & 3.

C A P V T III.

1 QVod in dubijs Breue eſt, & huius
pars † de renunc.
de pœnis, & de ſenten. excomm. quòd † in
dubijs. ſecūda ibi, nec negamus [*Adhibetur*]
i. adhibita eſt [*Conſecrari denuo*]. i. reconſecrari [*Noc negamus*] reſpondet tacitæ quæſtioni, ſecundum Pe. dice-
ret aliquis, ſupra dictum eſt quòd tabula mota, vel fra
cta, ſi reparetur, debet reconſecrari altare. Sed nūquid
idem in oleo ſacro, ſi miſceatur ſibi non ſacrum? re-
ſpondet quòd non, rationem diuerſitatis collige ex
his quæ dixi ſ. c. i. ſuper. i. glo. [*Commiſceri*] ita quod ſor-
2 titur naturam conſecrati, & totum eſt ſacrum. ¶ Vlti.
† glo. alleg. iiij. iura, & duo alleg. in contrarium, in fin.
3 arguit. ¶ *In † glo. ubi. i. ibi: quæ religioſis*] vide de iudi. quan-
to, ſuper. i. glo. [*& ibi. Si alieni*] vide de pigno. c. fi. ſuper
glo. pe. [*& ibi, eum. qui ædes*] ſi poſsideo ædes, hoc inte-
grale eſt, & ſingulæ partes ædium non præſcribuntur
4 nec poſsidentur vt ſingulæ. ¶ *In. † gl. ulti. ibi, ſanguini*] po-
teſt eſſe ratio ſecundum Pe. & Abb. quia oleum con-
ſecratum remanet oleum, & ideò non eſt mirum, ſi li
quorem olei ſibi commiſcet etiam per minuta. ſed ui
num tranſit in ſanguinem, & ſic aliud vinum admix-
tum non eſt eiuſdem liquoris. Item ſicut ſanguis ille
incommutabilis eſt, ita & incommixtibilis. vel faciat
a hoc virtus [a] ſacramenti [*& ibi cum ſeculum*] primum eſt
regulare. Ioan. ad hoc. j. e. c. vno, lib. vj. In contrarijs. g.
vniuerſitas, cum qua tranſit ius pa. reputatur dignior,
cum illud ſit etiam temporale, licet mixtum: non ſic
in ſpiritualibus; vt dixi in præceden. c. ex litteris, in pri-
ma glo. ſcias quòd.

ANNOTATIONES.

a Virtus. Vide Ioan. An. infra titu. prox. cum Marthæ in ſua gl. differentia eſt, & in glo. ſequ. & in gl. i. circumtectum.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia quibus caſibus reconcilietur, & nu. 2. & 8 & quando conſecrari nu. 8.*
Rixæ fugiendæ, quibus debet iudex occurrere, & nu. 3.
2 *Vulnera ſine ſanguinis effuſione non fiunt.*
3 *De uerbis ad uerbera facile peruenitur.*
De uerberibus ad homicidia.
4 *In reconciliatione nunquid epiſcopus procurabitur, uel aliàs cuius expenſis ſit.*
5 *Aqua hic benedicta quid deſignet.*
Vinum quid.
Cinis quid.
Domus tota, uel maior pars exuſta ſi empta ſit ignoranter, non cogor emptionem perficere: ſecus, ſi minor.
Totum, & maior pars æqualet.
8 *Suppletio gloſſarum, & nu. 9.*
Conſecratio Eccleſiæ, uel altaris quibus probetur modis.
Probationes ſemiplenæ ſufficiunt, cum alijs non ſit præiudicium.
Altare quando conſecrandum, uer. Idem intelligas, quando reconciliandum, ibidem.
Conſecratio eius in quibus conſiſtat, & in quibus eccleſiæ, ibidem.
Eccleſia, & altare in quibus paria ſint.
9 *An reparata egeat reconciliatione, uel conſecratione.*

C A P V T IIII.

1 PRopoſuiſti. Caſus. Reconciliatur
† eccleſia, quæ per ho
micidia, vel vulnera hominum eſt polluta
& ſunt duæ partes. & conſultatio, & reſpō
ſio. ibi, Fraternitati [*Et rixas*] hæc ſunt fugienda. xlvj.
di. §. i. c. i. & §. ecce. & cap. ſeq. & his debet iudex occur
rere. ff. de vſufru. æquiſsimum [*Cuſtodiam*] fatue agunt
hi peregrini, licet bono zelo moueantur, qui propter
altaris inanimati cuſtodiam, de cuius etiam ſubtra-
ctione non eſt ſuſpitio, ad talia proſiliunt [*Vulnera*] li-
2 cet Hoſtien. dixerit, quod vulnera ſine ſanguinis effu-
ſione non fiunt. Not. tamen, quòd hic ſimpliciter di-
cit homicidia, quæ (planum eſt) fieri poſſe ſine ſangui
nis effuſione, ut cum tergitorio ad collum, & ſic re-
conciliandus eſſet locus. de hoc dixi, infra eo. capitu.
a uno, [a] lib. 6. Dixit etiam hic Pet. hoc intelligi de ho-
micidio iniurioſo, non caſu facto. propter quod di-
cit, quoſdam dicere, propter homicidium, quod quis
ad ſui defenſionem fecit, non debere eccleſiam recō
ciliari. Ipſe tamen putat tutius, quòd fiat reconcilia-
3 tio. Not. etiam † Hoſtien. quòd de facili de uerbis ad
uerbera, & de uerberibus ad homicidia peruenitur
(*Et altari*) ſine læſione ſaltem enormi ſecundum Ho-
ſtien. uel dic, ideſt manente conſecratione eccleſiæ, &
4 altaris [*Reconciliari*] nunquid † tunc epiſcopus procu-
rabitur. Vincen. in decre. conquerente, de offi. ordin.
tenet quod non, cum hoc ſit in iure expreſſum, & ad
hoc ſint eccleſiaſtici reditus deputati, de vi. & ho. cle-
ri, cum ab omni, & decre. cum ſit; de ſimo. loquitur
in cōſecratione, & facit, quòd ibi dicam. & hoc etiam
placet Archidia. de cenſi. c. i. lib. vj. Aliquibus videtur,
quod expenſis illius, qui violauit eccleſiam, epiſco-
pus illam reconciliet, arg. j. de iniur. c. fi. cum concor.
facit de off. ord. ſi canonici. §. pe. lib. vj. [b]. Et ſi non ap-
paret, quis fuerit, vel non ſit ſoluendo, recurreret ad
ſtatutum, vel conſue. loci, quæ determinaret, quis ta-
lia emendet. ix. q. iii. conqueſtus. & his deficientibus
parochiani cum rectore contribuant. facit, quod di-
xi, de ec. ædi. c. i. Si ſoluendo non ſunt, epiſcopus gra-
tis id faciat. i. q. ii. placuit. & x. q. iiii. cauendum (*Pote-*
5 *rit*) & debebit (*Aquam.* hoc deſignat † populum. j. ti-
tulo prox. cum Marthæ. §. quæſiuiſti (*Vino*) quod mix
tum aquæ habet deſignare vnionem deitatis, & hu-
manitatis. Abb. (*Cinere*) quæ deſignat memoriam paſ-
6 ſionis. (*Benedictam*) per epiſcopum. infra e. aqua. ¶ Pri-
ma † glo. ponit tres caſus, in quibus reconſecratur ec-
cleſia, & totidem, quibus recōſecratur altare, & duos
7 quibus reconciliatur eccleſia. s. ſ̄rium, & ſoluit. ¶ *In. i.*
† glo. ibi, domum) ſi domum emi, quę erat exuſta, ſed hoc
ego & vēditor ignorabam; ſi tota uel maior pars erat
exuſta, ſed remanſit area, cogor ego emptor emptio-
nē perficere: ſi minor, cogor, tñ refuſo pretio ad arbi-
8 triū boni viri. ¶ *In. i. glo. ibi, primo ſi dubitatur*) dicit Inno.
ſuper rubrica, quia nō apparet ſcriptura in libro eccle
ſiæ,

ſiæ, columna: vel tabula marmorea, vel vnus teſtis de
ponens de viſu, vel ſecundum quoſdam auditu, alleg.
de con. diſt. iiij. paruulos. xxiiii. q. ii. ſane. xxii. q. v. hoc vi
detur. dicit autem has ſemiplenas probationes ſuffice
re: quia aliis non fit præiudicium, ſcias, quod de his ca
ſibus Hoſt. ponebat verſus, Templa, cruor, ſemenq;
piant, dubium rogus, atq; Diruptio, reſecrant, ſed mē-
ſam, fractio motus. Templa, ideſt eccleſias. Cruor. i.
ſanguinis effuſio. Semen. i. effuſio ſeminis humani; ꝙ
dic vt no. j. e. vno, lib. vi. Piant. i. reconciliant, q. d. recō-
ciliari debet, non reconſecrari in his duobus caſibus;
& adde alios duos, quos dicam. j. e. conſuluiſti. & idem
de cœmeterio, vt ibi. Dubium. i: ſi dubitetur, an ſit cō-
ſecrata. Rogus. i. ſi comburatur. Diruptio. i. ſi deſtrua-
tur. Reſecrant. i. in his tribus caſibus debet reconſecra
ri [*Sed menſam*] repete, conſecrant duo quæ ſequuntur
fractio. ſ. enormis, vel quando accidit in ſigillo motus
ſ. quando menſa, vel tabula altaris diſſoluitur a iunctu
ra; de hoc. ſ. c. i. Idem intelligas, ſi de conſecratione al-
taris dubitatur, ut dictum eſt de eccleſia, cum eadem
ſit ratio, infra de conſan. tua, ſecūdum Hoſt. ſed in exu
ſtione dico contrarium: quia conſecratio eccleſiæ cō
ſiſtit in exteriori linitione parietum ab interiori parte
eccleſiæ, ſed conſecratio altaris conſiſtit intra parietes
& iuncturas, vnde plus operatur exuſtio ibi quam hic
poteſt ergo accidere ſecundum Hoſt. quòd altare in-
diget reconſecratione; ſed non eccleſia, & econuerſo
ſed in reconciliatione, ſecus propter connexitatem,
9 [*& ibi, Succeſſiue*] quaſi † eccleſia reparata ſit eadē. ff. de
iudi. proponebatur. ff. de leg. i. quòd † in rerum natu-
ra. Sed an hoc caſu egeat reconciliatione, Dici t Hoſt.
non haberi ius expreſſum, ſed poſſet diſtingui ſecūdū
eum, an caſu fortuito, uel per violentiam hoc recon-
cilietur, alleg. quæ no. infra capitulo fina. & Innocen.
qui dicit eam recōciliandam, alleg. de con. diſt. i, ſi mo
tum. ſubdit aliquos dicere etiam. eam eo caſu conſe-
crandam.

ANNOTATIONES.

a Vno. Vide gl. in c. i. infra eo. titu. lib. vi. & ad hoc facit. l. qua actione. §. i. ff. ad. l. aqui.
b Libro. vj. Ibi vide glo. & Ioan. An. & per Guil. de monte lau. in cle. i. de celeb. miſſa.

S V M M A R I V M.

1 *Decretalis huius pars ubi.*
Altaria plura epiſcopi plures in ſimul in una eccleſia poſſunt conſecrari, & quibus diebus.
Cauſa dubitationis & decidendi quæ hic.
Epilogus & ſuffragia gloſſarum. nu. 3.
Vnius, & naturalibus filijs nominatio ſufficit ab reliquorum legitimationem.
4 *Additio gloſſarum.*
Affectus quandoq; ſufficit.
Inter animatum, et inanimatum facienda diſtinctio.

C A P V T V.

1 CVm ſis. Breue eſt. & huius † pars, de
auc. & uſu, & cū ſis. Potuit eſ
ſe dubitatio, q̄a ſicut vni pſonæ nō poſſūt
una die plures ſacri ordines conferri, ita
forte putabat non poſſe in una eccleſia ſimul plura al
taria conſecrari: uel ſecundum Hoſti. ſicut non debet
in die dici niſi una miſſa, infra titu. i. conſuluiſti, ſic pu
tabat, quod non deberēt conſecrari plura altaria, uel
plures epiſcopi, maximè cum conſecrationes illæ re-
quirant miſſam. de hoc ſupra de elect. quod ſicuti. uel
ſecundum eum, ſicut uno momento temporis non
non poteſt ſimul niſi una eccleſia conſecrari. arg. in-
fra. e. cum ſicut, ſic uidebatur de altaribus, & epiſco-
pis ſanciendum. Sed, ut ipſe dicit, non poſſunt ſic plu-
res Eccleſiæ, intra unam eccleſiam, ſicut plura altaria,
& plures epiſcopi congregari [*Epiſcopos*] diebus tamē
2 dominicis tātum. 70. diſt. quòd † a patribus. altaria ue-
3 ro etiam diebus priuatis. ſ. c. 2. ¶ Prima † gloſſ. arguit
contra Baz. & dat duo ſimilia. ¶ *In. i. † glo. ibi, ſi per uenditorem*] uide de reſti. ſpo. cum ueniſſent, ſuper glo. 2. [*et
ibi, ſi quis habens*] ibi, ſufficit unum ex naturalibus no-
4 minari filium non adiecto naturalem in teſtamento,
uel inſtrumento quòad legitimandos etiam reliquos
ex eadem matre genitos. ¶ *In † glo. i. ibi ſi per uenditorem*]
ille eſt caſus, in quo ſufficit affectus, de quo per aliquē
actum apparet. hic uerò requiritur certa forma [*& in
fine*] forte quærenti uidebatur diſtinguendum inter
animata, & inanimata, ut dixi ſupra. c. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Altaris menſa fracta, quando ipſum et eccleſia conſecratur. Extremitas quæ dicatur.*
2 *Altare uiaticum, ſi remoueatur lapis à ligno, an ſit exoratum.*
3 *Additio gloſſarum.*
Conſecrationis eccleſiæ ſubſtantia in quibus conſiſtat.

C A P V T VI.

1 LIgneis. Caſus. Corruente † tecto, pa-
rietibus illæſis, menſa tamen
altaris modicum fracta, nec altare, nec ec-
cleſia conſecrantur, & communis diuiſio
ſecunda pars ibi inquiſitioni [*Caſu*] ſecus, ſi uiolentia
quod dic, ut infra c. fin. Hoſt. [*Extremitate*] i. in extrema
parte, uel. i. in ſummitate. Hoſtiē. [*Modicam*] ſi. ſupra de
cor. uit. c. fi. [*Et infra*] i. quæris, an altare, uel eccleſia pro
pter hoc debeant conſecrari [*Enormiter*] de hoc ſupra
c. 1. (*Prædictam*) ſ. quia ligneum ædificium eſt conſum-
2 ptum. & per hanc decre. dicit Abb. quod † ſi altare uia
ticum eſt, & remoueatur lapis à ligno, non per hoc ſit
execratum, cum non in ligno; ſed in lapide conſiſtat
conſecratio. Iſtud putarem uerum, quando lapis ab-
ſtractus a ligno eſt per ſe, altare habens. ſ. ſigillum, &
ſepulchrum: ſed ſi foramen ligni erat ipſum ſepul-
chrum, tunc ſecus. ¶ *In † glo. 1. ibi, parietibus*) in quibus
fiunt cruces, & iniunctiones, & ibi potiſsimè conſiſtit
conſecrationis ſubſtantia. Hoſt.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicatorum corpora ſi in eccleſia ſepulta eſſent, quid agendum, quid ſi in cœmeterio, nu. 2.*
Eccleſia quibus ſit reconcilianda, notantur quidā caſibus, & nu. 2.
Excommunicatos ſepelientes in eccleſia an incurrant minorem.
2 *Conſecratio ſi eccleſiæ per excommunicatum ſit facta, uel aliud conſecratum, uel benedictum ab eo, eſt reconciliandum.*
Excommunicatorum ſacramenta qualia ſint, & num. 3.
Dedicationes pro conſecratione, & reconciliatione, nu. 4.
4 *Aqua conſecrationis, & reconciliationis Eccleſiæ quæ eſſe debeat.*
5 *Additio gloßarum.*
Eccleſia polluta pollutum eſt & cœmeterium.

C A P V T VII.

1 COnſuluiſti Breue eſt [*Corpora*] ſi in ec
cleſia ſepulti eſſent, etiā
parietes eſſent dealbandi, de con. di. i. eccle
ſiam. Ioan. Goff. & ſit iſte tertius caſus ſecū
dum Hoſt. in quo reconcilianda eſt eccleſia [*Sepeliri*]
an ſepelientes incurrant minorem, uide infra de pri-
uil.

ui.ad hæc.in.i.glo.[*Reconcilianda*]idem, ſi pollutum ſit
ſanguine,uel ſemine.quia tunc etiam reconciliãdum
1 eſt. Quid † dices,cum eccleſia, uel cœmeterium, uel
aliud ſacrum conſecratur, uel benedicitur ab epiſco-
po publicè excommunicato? Dic quòd egent recõci
liatione,antequam fideles utantur eis ut ſacris.ad hoc
de ſacra.ite.uel non.ca. ii. & hic iunge,quòd † ibi dixi.
Nam ſi corpus excommunicati mortui eccleſiã, uel
cœmeterium execrat, ut hic & de con.di.i.eccleſiam
fortius ubi conſecratio trãſit, & perficitur per manus
excommunicati.ff.de teſta. l. Domitius. Vnde ſicut
de ſimoniaco ſimoniacè promoto dici ſolet quòd
intus ortus occidit,ſic dici poteſt de tali conſecratio-
ne. ſacramenta enim talium quo ad ipſorum merita
coinquinata ſunt,& coram deo fætent ſecundũ Hier.
i.q.i.§.quòd aũt ſacramenta,&.c.ſeq.&.c. odit deus,&
2 c.illi.quòd poteſt in hoc caſu & ſimili uerum † intelli
gi quo ad recõciliationem faciendam: aliàs vera ſunt
ſacramenta, dummodo ſint exhibita in forma eccle-
ſiæ,de ſacra.non ite.c.1.&.2.de ſepul. ſacris. uel illa iu-
ra & ſimilia intelligãtur quo ad corpus Chriſti, quod
3 †,perfectum eſt,a quocunque presbytero perficiatur,
ſecundum formam eccleſiæ, nec eget reconciliatio-
ne.Idem in baptiſmo,& aliis ſacramentis,de ſum.trin.
c.1.de coh.cleric.& mu.noſtra, & eſt expreſſum.i. q.1.
multi,ante ſi. In aliis vero exterioribus benedicendis
& conſecrandis obtinet,quòd præmiſi ſecundũ Hoſt.
4 [*Dedicationibus*].i.conſecrationibus.q.d.ſicut † aqua,cũ
qua conſecratur eccleſia,eſt ſolemniter benedicenda
per epiſcopum,ſic & illa aqua,cum qua reconciliatur
& ſicut eccleſia conſecratur cum aqua, ſic ſolemni-
ter per epiſcopum benedicta, ſic & cum tali aqua re-
conciliandum eſt cœmeterium, & aſpergendum ſe-
cundum Inno.Abba. exponit,in dedicationibus.i.in
5 reconciliationibus eccleſiarum conſecratarum. ¶ *In
glo.i.in fi.*]vnde in põtificali ponitur rubrica,de recon-
ciliatione eccleſię,& cœmeterii ſimul & cõnexim tra
ctando, vt doceat uno polluto reliquum pollutum,
quod † dic,vt infra eo.c.uno,lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiam dotare quis teneatur,& nu.6*
Exhortationi,& conſilio quando neceſſariò parendum.
Tanquam,eſt ueritatis expreſſiua uox, & quo alio modo poſſi hic hic intelligi.
2 *Epilogus,& Suffragium gloſſarum.num.3.*
Dotare filiam pater cogitur.
4 *Additio gloſſarum.*
Eccleſia ſine dote non conſecranda.
Dos ei quæ ſufficiat,& pro ea contra quem detur,nu.5.
Eccleſiæ multæ in paupertate conſtitutæ & poſtea ditatæ
5 *Epiſcopus tenetur ei,quem ſine titulo ordinauit, & quo caſu prouidere.*

CAPVT VIII.

1 CVm ſicut. Caſus.Qui fecit † eccleſiã
conſecrari eam dotare te
tur. In.i.narratio, in ſecunda exhortatio ibi
cum non[*Debes*]per hoc patet huic exhor-
tationi, uel conſilio neceſſario parendum,de hoc.de
æta.& qua.ad aures,in vlti.glo.[*Tanquam*]veritatis ex-
preſſiuum.i.vere ex debito.concor. de deci.parochia-
nos vel hoc dicit:quia tacite & ex quaſi contractu ad
hoc obligatur,arg.Inſt.de ob. quæ ex quaſi contractu
[*Teneris*]no.contra cõſecratorem dari condi.ex hac de
cre.ut dotet eccleſiã,ſecũdum Inno.ſed ut dicit Hoſt.
cum hic non loquatur epiſcopo conſecratori, ſed re-
ginæ patronæ potius probatur hoc de patrono, & di-
2 cam ſuper glo. ¶ Prima † gl.primò ampliat,& fortifi-
cat textum,ſecũdo quærit,& ſoluit, & iterum quærit,
ponit opin.quam approbat cum certa moderatione.
3 ¶ *In prima † glo.ibi qui liberos*]cogitur pater dotare filiã.
4 ¶ *In † prima gl. ibi placuit*] dicit ibi textus, non leuis eſt
iſta temeritas,ſi ſine luminaribus,vel ſine ſubſtantiali
ſuſtentatione eorum,qui ibi ſeruituri ſunt, tanquam
domus priuata conſecretur ecclia,& ibi de hoc[*& ibi.
c.2.*]quod fatetur Vin.ſi non habet populum,aliàs ha
bebitur ratio decimarum, & oblationũ, quas poteſt
habere in aſsignatione etiam dotis, dixit non habere
patronũ importune grauari,quia nunc uertitur quæ-
ſtio ſuper re a principio gratuita ſupra de cenſi.ex par
te.Dicebat etiam Hoſt.quòd ſi tanta deberet eſſe dos,
ut dicit glo.pàuci inuenirẽtur fundatores, qui ad hoc
uellent aſtringi.Dicit ergo,ꝙ cõmuniter ſufficit unus
manſus,ſupra.ti.1.c.1. nec tenetur talis ad hoſpitalita-
tem,uel ad epiſcopalia,ad quæ non ſufficit, unde nec
alis eccleſia procurabit epiſcopum. 10.q.3.cauẽdum
niſi ad pinguiorem fortunam perueniat,arg.ſupra de
conſue.cum dilectus.fuerunt enim multæ eccleſię in
paupertate fundatę,quę poſtea ſunt ditatæ,de dec.ſug
geſtum[*& ibi dixit Baz.*]de conſ. di. i. nemo.ibi tamen
no.Io.primò dãdam actionem in patronum, uel eius
hæredem,& demum in epiſcopum.Idem hic Hoſtiẽ.
nec ob.quod epiſcopus prouidere tenetur ei,quem ſi
ne titulo ordinauit,quia illud locum habet, cum nul
lus fuit præſentator: quia tunc primò in præſentato-
rem datur actio, ut in decre.cum ſecundum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia polluta,per quem reconciliari poteſt,& qua aqua, & nu. 2.&.3.& quibus indutum,ibidem.*
3 *Terroris cauſa quid hic ſit bonum & decens, in fin.*
4 *Epiſcopatus eſt ordo.*
Epiſcopalis ordinis quæ ſunt, quibus demandari poſſint, iuncto contextu.
5 *Epilogus,& additio gloſſarum.num.6.*
Iudicium ſoluitur uetante eo, qui iuſſit iudicare.
7 *Additio gloſſarum.*
Conſuetudo contra iuris naturam etiam tanti temporis, cuius non ſit memoria, non prodeſt,iuncta glo.
8 *Reconciliatio pœnitentium,& infirmorum etiam ſimplici ſacerdoti demandari poteſt,& quæ.*
Ea duplex eſt.
Defectus qui tolerentur.§.in glo.

CAPVT VIIII.

1 AQua. Caſus.Eccleſia † polluta p ſacerdo
tem recõciliari non poteſt etiã ex
aqua per epiſcopum benedicta, & tria fa-
cit,ponit dictum,damnat contrariam con
ſuetudinem,cauſam reddens,& ſubdit præteriti tole-
rantiam,ſecunda ibi,non obſtante.tertia ibi, qđ autẽ.
[*Per epiſcopum*]dięceſanum,& dic maxime,quia & per
illum,cui cõſecrationẽ cõmittit,poterit benedici,ſed
dixit hoc,ut excludat presbyteros.Hoſt.Abb.[*Benedi-
cta*]ſolemniter,ut ſupra.e.propoſuiſti[*Alium*] unus er-
go benedicit aquã;alter ex illa reconciliat, ſicut & or
dinat,& cõſecrat.ſic ſupra de elec.ſuffraganeis,&. c.ꝙ
2 ſicut.§.præterea.ubi dixi ſecundum Hoſt.ꝙ † reconci
liãs eſſe debet indutus põtificalibꝰ, ſed fatetur id non
ſeruari[*Epiſcopum*]ad petitionẽ proprii epi.7.q.1.põtifi
ces.uel ſi uacat eccleſia,ad reqſitionẽ capituli,de hęr.
3 ad abolẽdã.Pet.[*Non negamus*]cõcor.ſupra e.ꝙ † in du-
biis.uer.nec negamus[*Sacerdotes*]uidimꝰ,ꝙ papa pluri
bus epis indulſit, ꝙ p ſacerdotes poſsint reconciliare
eccleſias aqua priꝰ p epos bñdicta. Inn. Dicit Hoſt.ꝙ
Clemẽs.IIII.hoc nõ de facili ꝯcedebat, niſi đ eccleſiis
non

non conſecratis [*Prouinciæ*] aliàs eccleſiæ. quod idem
eſt in hoc caſu, ſicut & aliàs, ſupra de uſu pal c.1. erat
3 forte † cõſuetudo[a],ꝙ presbyteri, uel Abbates de aqua
a per epiſcopum benedicta recõciliabant eccleſias: for
te introducta fuit ex deſidia, uel nobilitate epiſco-
porum,qui timebant laborem, uel putabãt per id ui
leſcere.Dicit tamen Hoſt. ꝙ ubi uiolentia committe-
ref in eccleſia ſine ſanguinis effuſione,poſſit hæc cõ-
ſuetudo tolerari:quia in ueritate non eget reconcilia
tione.conſueuerunt tamen quandoq; presbyteri ceſ-
ſare à diuinis, donec ſaltem ſecundum hanc conſue.
reconcilietur:quia & ſi non ſit iure expreſſum, eſt ta-
men bonum & decens ad terrorem[*Ordinis*]no. quòd
4 † epiſcopatus eſt ordo. de hoc in proęm. 6.lib. in prin.
[*Gradus*]paribus ergo poteſt.fallit in pallio.ſup. de vſu
pa.ad hæc. Vin.[*Hactenus*] q.d.decætero id nullatenus
tolerandum [*Miſericorditer*]aliàs mediocriter. ¶ Secũ-
5 da † glo.exemplificat.quærit diuerſitatis rationem, &
6 ſoluit. ¶ Vlti.gl.obiicit, & ſoluit. ¶ *In † glo.2.ibi,iudicium*]
ſequitur, ſoluitur uetante eo, qui iudicare iuſſit. ¶ *In
glo.ulti.ibi,naturam rei*] ſtipulationem inutilem faciẽdo
7 utilem. ¶ *In † gl.1.ibi,non poteſt*] etiam tanto tempore,cu
ius non ſit memoria. Vinc.[*& in fine*]ſupra de tempo.
ordi.c.2. ¶ *In glo.2.ibi,maiori*] de offic.ordi.c. ulti.dum-
modò ſit clericus,de offi.deleg.cum te[*& ibi,reconcilia
tio*]dixit Goff.& Phi.quòd † reconciliationem pęnitẽ-
8 tium,& infirmorum ſimplici ſacerdoti demãdare po
teſt.26.q.6.presbyteri,& c.Aurelius.uel loquitur de re
conciliatione priuata.publicam uerò & ſolennem ſo
lus epiſcopus facere poteſt. ea.q.c.1. ¶ *In glo. ult.ibi,non
habebat*] ex ordine.& ſic loquuntur hæ concordantię:
b ſecus,ſi ex defectu iuriſdictionis[b][*& ibi,tolerantiam*]cõ
cor. de ſup.ne.præla.c.penul.& quod ibi dixi.

ANNOTATIONES.

a ¶Conſuetudo.Iſte tex.in iſta conſuetudine facit ad no.per Io.An.
de conſtitu.c.fi.ſuper uer.declaramus, & uide de ſpon.duo.tuas,
& de poſtulatio.præla.c.1.in gloſſ.licet, & in procemio decre. in
glo. ſuper uerbo decętero.
b ¶Iuriſdictionis. Iſta ergo reconciliatio, & benedictio aquæ cum
uino,& cinere non ſunt ordinis, ſed iuriſdictionis epiſcopalis: &
tamen non tranſit in capitulum,nec inferioribus committitur,ut
hic.uide tamen,de conſue.quanto, per glo.& Io.And.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia non conſecrata etiam polluitur,& qua pollutione, nu.2.*
Pro ea effracta quis punitur, num.5.
Oratorium ſimplex ſecus.
Vniuerſalis uox, quodcunque,reſtringitur ad competentem materiam.
2 *Pollutio,& ſanguinis effuſio, quæ polluat eccleſiam.*
An per alterutram earum interdicatur eccleſia, num.3.
Pollutio quando ſit peccatum, ibid. num.2.
3 *In interdicta eccleſia celebranti quæ pœna.*
Eccleſia non conſecranda niſi aſſignata dote.
4 *Epilogus,& additio gloſſarum, num.5.*
Eccleſia non conſecrata æquiparatur conſecratæ, & in quibus, & num.6.

CAPVT X.

1 SI eccleſiæ. Breue eſt[*Non † conſecrata*]
ad conſecrandum tamẽ
ædificata. & ideò deo dicata:ſecus ergo de
ſimplici oratorio. de hoc dixi,ſupra titu.1.
c.fi. [*Cuiuſcunque*] non dicit, ut includat bruta,quæ ſen-
ſu carent,ff.ſi quadru.pa.fe.dica.l.2. ſed ut omnes ho-
mines includat clericos,& laicos, hæreticos, & paga-
2 nos, ſecundum Hoſtien. De † his autem, quæ not.hic
Hoſtien.Pet.& Abb.quid, ſcilicet de occulta pollutio
ne,& quid de uxoria,quid de ſanguinis effuſione ca-
ſuali tene, quod no.infra eo.c.uno,lib.6.propter quæ
etiam dicimus, quòd nocturna dormientium pollu-
tio,licet quandoque ſit peccatum,ut 6.diſt.teſtamen-
tum, habet tamen generalis conſuetudo, ꝙ propter
illam non fiat reconciliatio,uel ſecundum Hoſt. con
ſulẽdus eſſet papa[*Suſpendantur*]inferebat per hoc Ho-
3 ſtien.quòd † eccleſia interdicta erat,dicens,quòd caue
re ſibi debebat celebrans à pęna, de qua, infra de cle-
ri.excom.mi.clerici,tu dicas, ut infra de ſenten.excõ.
is qui,lib.6. [*Conſecranda*] prius aſſignata dote, de hoc,
4 ſupra eo.ſicut. ¶ Prima † glo.arguit à minori,dat ſimi-
le.quęrit,arguit quod non,& contrarium ſoluit. ¶ Vl
ti.glo.quærit,arguit, & ſoluit,& ſolutioni ſignat con-
5 trarium. ¶ *In † glo.1.ibi.§.atrox*] uide de calum.c.1.ſuper
glo.2.[*ibi.§.ſacrilegium*] ad hoc reſponde.per no. ea.diſ.
c.ſacrilegium. Et quòd bene dicat gloſſ.patet,ea. q.ſi
quis domum, aliàs eſt uer.ſub.c.quiſquis. quòd tamẽ
ibi ſit principium ca.dicit Gratianus.11.q.3.§.euiden-
ter[*& in fine*] unde refert Hoſt. quòd per hæc iura Cle
mens. IIII. effractores eccleſiæ ſancti Clemẽtis Tre-
cenſis mandauit denunciari excommunicatos, licet
eccleſia conſecrata nondum eſſet, diuina tamen ibi
celebrantur. ¶ *In glo.2.ibi.per epiſcopum*] hoc tenet Hoſt.
& Io. de. ut refert Boa. [*& ibi,ſatis credo*] idem Egi. per
rationem,quę ſequitur,& per literã, Laucur, & per li
teram,Ne diuinæ laudis &c. ſuſpenderentur enim di-
uinæ laudis organa in expectatione epiſcopi.Item ex
quo ueniret epiſcopus,quare non conſecraret[*& ibi,
exorcizata*] ſecundum Hoſtien.ſupplet,Solenniter. nõ
6 † ſequitur,quòd ſi gaudet immunitate,eadem debeat
eſſe forma reconciliationis.cum enim plus peccaue-
rit uiolans conſecratam,ad eius & aliorum terrorem
maior ſolennitas requiretur. facit de ſenten. excom.
cum illorum,de ætate, & qualitate, cum bonæ.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De celebratione miſſarum,ſacramento,euchariſtiæ,& diuinis officiis, quibus in aliis codicibus,& locis iuris agatur, nu.4.
2 *Sacramenti euchariſtiæ miracula duo referuntur.*
3 *Si uinum in ſanguinem uiſibilem,uel hoſtiam in carnem uerſam uideat ſacerdos, quid agendum.*

De celebratione miſſarum, & ſacramento euchari. & diuinis offi. Rub.

1 ¶Quia † in cõſecratione eccleſiæ ſolet & debet miſ-
ſa celebrari, ideo &c. uel quia in eccleſia conſecrata
celebratur miſſa,conficitur euchariſtia,& diuina offi
cia celebrantur, ideo &c. de prima & tertia parte, de
con.diſt.1,per totum,& q.5.conuenit,& duobus c.ſe.
91.& 92.diſt.per totum,& 15.diſ.in pal. quæ ſequitur.
c.ſancta.ſecunda pars habetur,de con. diſtin.2.per to-
2 tum,& reperitur in cle. Sciri † uolo, ꝙ duæ decretales,
ſcilicet ultima in titulo,de deci.in 1. compil. & ſecun-
da in titulo de pęniten.& remiſ.in compil. 2.ponebãt
duo miracula de Chriſti corpore. primum, quòd cũ
quædã fęmina illud haberet in arca,pars dimidia con
uerſa eſt in carnem, quare hoſtia illa portata fuit ad
parochialem eccleſiam, & propter oblationes obue
nientes fuit quæſtio inter epiſcopum Atrebaten. qui
de illis fecit eccleſiam reparari,& rectorem, qui dice-
bat illas ad ſe ſpectare,papa cauſam commiſit nil ſpe-
cificans,de modo diffinitionis.in decre.ſecunda præ-
dicta,fœmina quædam retenta in ore euchariſtia de-
dit oſculum uiro,putans per id plus ab eo diligi, quæ
poſtea in carnem conuerſa de ipſius ore trahi nõ po-

tuít,papa mandauit illam pęnitere, & operibus bonis
intendere, & pro ipſa orari, ſperās per id de ipſius ore
eucharistiam trahi poſſe,ſatis congruè cõpilator il-
3 las omiſit. Scias† autem,quòd ſacerdos, ſi uidet uinũ
uerſum in ſanguinem uiſibilem , uel hoſtiam in car-
nẽ,non debet illam ſumere, ſed mundè pro reliquiis
conſeruare:uel ſanguinem in baptiſterium proiicere,
& carnem cõburere,& cinerem ſeruare, uel in bapti-
ſterium ponere:hæc uide per Archi.poſt Lau.& Hug.
4 de con.diſt.2.de hac.de decretalibus† autem,quas ha-
bemus,conuenit primæ parti,de offi.Archidia.c.2.de
offi. archipresbyte.cap.2.& 3. quod facit etiam ad ſe-
cundam.Item de præben.ſignificatum, de cleri.æg.c.
2.de accu.ſi conſtiterit, de ſimo.accuſatum, & c. ſeq.
& c.tanta,de cleri.percuſ.c.2.& 3.de ſenten.excomm.
permittimus. Quod facit etiam ad ſecundam de priui
le.quoniam, lib.6. ſic & ultra rubricam tertiam, infra
eo.facit ad ſecundam partem decre.firmiter.§.vna,de
ſum.trinita. de cor.uici.c.fin. de his, quæ fi. à ma. par.
ca.c.1.in fi.de pœni.deus qui,& c.quod in te, & c.om-
nis. Et lib.6.de hæreti.ſuper eo,in fi.& clemen.de reli-
qui.& uene.capit.uno,de hære.ad noſtrum,uer. octa-
uo, de priui.c.1.in princ. Ad partem tertiam de ſeruis
non or. nullus, de immu.eccle.c.penul. de ſenten.ex-
commu. ueniens,& c.cum uoluntate,§.fi. Ad primã
& tertiam,de immu.eccle.decet,lib.6.de ſenten.excõ
municа.c.ult.§.adiicimus,& clemen.de priuile. c.2.de
ſenten.excommu. grauis.

SVMMARIVM.

1 *Matutinum quando inchoari, & quando expleri debeat.*
Domino ſuo tributum ſeruus, & clericus penſum ſoluere tenetur.
Horas omnes interdum matutinum, & ueſpera includunt.
2 *De horis ſeptem, & quare ſint inſtitutæ per eccleſiam.*
3 *Competentes quo tempore dicantur.*
4 *Scholares qui hic dicantur.*
5 *Horas quibus in choro dicere liceat, & quibus extra, & quomodo.*
Extranei qui, & laici qui, hic intelligantur.
Moniales an & quem ordinem accipiant.
6 *Presbyter, uel ſacerdos non debet abeſſe, ne quis abſque confeſſio-*
ne, uel euchariſtia decedat.
Miſſam celebrare niſi ſemel licet ſacerdoti, excipitur neceſſitas.
7 *Dies quomodo diuerſis horis incipiat, remittit.*
Horæ nocturnæ quæ, & quæ diurnæ, & cur uigiliæ dicantur.
Et quando dicendæ, num. 9. & à quibus. 12.
Nocturnæ, cur numero multitudinis dicantur.
8 *De noctis partibus quatuor ubi.*
Laudes de quibus referendæ.
Officia in quos conferenda.
9 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 10.*
11 *Miſſa quibus diebus & uſque ad quam horam celebranda.*
12 *Aetates ſeptem, & ubi de his tradatur.*
In examinando, & approbando quot doctores requirantur.
Officium præſentium prodeſt abſentibus, uer. & dicit.
Horas omiſſas an & quis redicere teneatur, uer. ſed nunquid.

CAPVT I.

1 PResbyter. Mane.Licet† in ma
ne debeat expleri,
debet in media nocte inchoari,ut in-
fra ſequitur,ſecundum Hoſtien.[*Pen-
ſum*] idem uer.4.diſtin.denique,& 45.
diſtin.omnis.Goffred.[*Seruitutis*] ſicut
ergo ſeruus tributum tenetur redde-
re domino ſuo,de cenſi.c.2.ſic & clericus tenetur hũc
a penſum ſoluere[a] domino ſuo[*Videlicet*] hic enumerat
5.horas.de una præmiſit, alteram ſupplebit,in fi. [*Ve-
ſperam*] interdum matutinum,& ueſpera omnes horas
2 includunt,ut no.92.diſtin.c.ulti. De† iſtis autem.7.ho
ris,& quare ſic fuerint per eccleſiam inſtitutę,collige
per hos uer. In matutino dãnatur tempore Chriſtus.
Quando reſurrexit,primam canit ordo fidelis. Tertia
cum canitur,tunc eſt cruci anima paſſus.Sexta ſunt te
nebræ per mũdi climata factæ.Emiſſus nona,diuinus
ſpiritus hora. Veſpere clauduntur Chriſti ſacra mem
bra ſepulcro. Chriſto biſſena cuſtodia ponitur hora.
3 Goff.[*Competentibus*] illæ ſunt† horæ competentes,qui-
bus melius creditur populum,qui cõuenire debet ad
eccleſiam,acceſſurum ad officium audiendum. aliàs
ſi non ſperatur aduentus populi,ipſas horas hoc mo-
do dicere non tenentur. Alii dicunt, ꝙ etiam ſi non
ſpectetur aduentus populi,ſemper tenentur clerici di
cere officium ſuis horis, ut ſint excuſati ſecundum In
nocen.& hoc ultimum tutius ſecundum Hoſtien. Et
dic [*Competentibus*] ut ſcilicet hora officii reſpondeat
horæ diei,nec reciprocè,ſed gradatim.de offic.archi-
4 presby.capitulo ſecundo[*Scholaribus*] id eſt† canonicis,
ſiue clericis, & per hoc facient ſine ipſo , quando ipſe
occupatus eſt , ſicut autem ſcholares per magiſtrum
inſtruũtur,& illum reuerentur, & ei obediunt, ſic iſti
à presbytero inſtrui,& ipſum reuereri,& ei obedire te
nentur.Inde dicuntur ſcholares.Nam & Romana ec-
cleſia uocat ſcholam quoſdam clericos deputatos ad
pſallendum,quãdo papa celebrat,quod uidetur Gre-
gorius reprobare.92.diſtin. capitulo primo, & ſecun-
5 do [*Compleantur*] ut† dicit Hoſtien.omnibus clericis e-
tiam ſimpliciter tonſuratis licitum eſt intrare chorũ,
& officiare cum aliis,arg.23.di.pſalmiſta.Exceptis illis
eccleſiis,quæ per ſpeciale ſtatutum, uel antiquam cõ
ſue. infra chorum extraneos non admittunt. Omnes
autem etiam de eodem uico oriũdi, niſi ad hoc cum
ſolita ſolennitate ſint recepti,extranei reputantur, ad
hoc,de ſup.ne.præl.c.2.C. de iure do.l.fi.§.ſimiliq;. C.
de re.uxo.ac.l.una,§.uideamus,ad fi. Laici verò etſi in
ſilentio dicere poſsint orationes,& pſalmos, qui dicũ
tur in horis,non tamen debent dicere, Dominus uo-
biſcum.idem cõſuluit.G.clerico excommunicato di-
b centi horas[b] in Spe.titu.2.§.iuxta.B.uer.quid ſi excõ-
municatus celebrat,ſed dicere poſſunt, Domine exau
di orationem meam. Nil etiam debent dicere in mo-
dum officii , arg.11.q.3.ſi quis epiſcopus , & ſeq. quia
non ſunt uocati in ſortem do. unde nec debent ſacra
miniſteria contingere,nec cum aliis clericis officiare
2.q.7.§.de his,& patet,de ui.& ho.cleri.c.1.Laicos, in-
tellige ſm Ho.etiam templarios, & hoſpitalarios,nec
non Ciſtercienſes fratres minores,& alios conuerſos,
qui clerici non ſunt,arg.in eo, quod le.& no. de deci-
mis,ad hoc, & c.quamuis.Moniales uerò literatæ etiã
cantando & ſolenniter dicunt officium : quia & poſ-
ſunt dici accipere aliquem ordinem in benedictione,
ſiue conſecratione ſua.unde aliquæ ex eis fiunt diaco
niſſæ,uigeſimaſeptima, quæſtione prima, diaconiſſa.
Is tamen ordo,& ſi ſufficiat ad dicenda diuina officia
non tamen eſt de ſeptem ordinibus eccleſiæ , ſecun-
dum Innocen.Nec dicit talis diaconiſſa,Dominus vo
biſcum,nec euangelium ſolenniter legit in miſſa,nec
miniſtrat altari, de cohabitatio. clerico. capitulo pri-
mo, in fine , quamuis in matutino legat homeliam,
quod ex cauſa deuotionis,religionis,& conſolatione
fragilitatis ſexus concedit eccleſia , ſicut diſpenſat cũ
depoſitis,& irregularibus quandoque,ut lectiones le
gant, & reſponſoria in choro ſeparatim cãtent, quod
de rigore prohibetur,infra de homi.ſicut,§. clericos.
De monacis, & aliis religioſis clericis dubium nõ eſt,
quin poſsint in eccleſia cum aliis clericis diuina ſo-
lenniter celebrare. Hoc enim omnibus clericis licet,
niſi ob.conſuetudo cõtraria,uel ſtatutum,ſicut Lug-
du.1. Vien. Pariſiis, & ferè in omnibus cathedralibus.
cc-

eccleſiis regni Franciæ, in quibus nullus admittitur
ad ſolenniter cantandum cum aliis, niſi ſit clericus
eiuſdẽ chori,uel epiſcopus inuitatus: ſed, ut dicit Ho-
ſtien. aliqui magni principes ſeculares totum diuinũ
officium ſibi in capellis celebrari faciunt,& quando-
que ſolennius, quàm prælati, & ipſimet dicũt omnes
horas,quam deuotionem Hoſt.non improbat,dum-
modò ſacerdoti curato, uel alii nullum ex hoc præiu
dicium generetur. Ad hoc de priuile.cum capella,de
6 decimis,tua nobis[*Viſitatis*] ne† quis ſine confeſsione
uel eucha.decedat. de of.archipresb.c.3.§.debet.Hoſ.
[*Iterum*] Iſtud denotat, ꝙ iã ſemel celebrauerat,ſemel
intelligas non ſumpto uino perfuſionis, quod dic,ut
infra eo.ex parte, imò & ſi alius ſacerdos eſſet paratus
iſte duas miſſas non dicet , cum ſolùm hic neceſsitati
ſuccurrere uelit,quod dic,ut infra eo.conſuluiſti, ſm
Hoſti. [*Propheta*] Dauid in pſalmo. 138. uer.principes
7 perſecuti ſunt me gratis[*Die*] naturali. quomodo† di-
uerſis horis dies incipiat , not.de fer.c.2. [*Nocturnis*] in
plurali dicit,quia ſunt tres, ſcilicet matutinum, quod
dicitur media nocte.prima,quæ ſecundum hoc dicẽ-
da eſt in diluculo, licet aliqui ſtatim poſt matutinum
illam dicant, quæcunque ſit hora, quod etiam ſeruat
capellania papæ;& pro his faciat hoc plurale.& com-
pletorium,quod in crepuſculo dicendum eſt, uel ali-
quantulum poſt , licet eccleſiá Gallicana ipſum dicat
ſtatim poſt ueſperas.Alii de magna nocte,& maximè
religioſi,qui conuentum non ſequuntur , ſed habent
intendere negociis,& uolũt ſeruare regulam, ne poſt
cõpletorium loquatur.Tertia uerò,Sexta, Nona, ve-
ſpera ſunt horæ diurnæ. Et dicit Hoſt. illas horas dici
uigilias:quia quando dicuntur, illis inuigilandum eſt
non torpendum,nec etiam melodia cantus ſufficit ſi-
ne corde.92.di.1.& 2. & ſic intelligit, quod de uigiliis
dicitur.91.diſt.§.1.& capitulis ſequen.[*Vigiliis*] de qua
8 tuor † partibus noctis, not.1.q.1.ſuperueniente[*Ait*]
pſal.118.uer.portio mea[*Laudes*] de beneficiis præſen-
c tibus,& præteritis, non de futuris[c], ut no.97.diſtin.c.1.
fortius tamẽ aſtringunt præterita.Tullius,lib.1.de of-
ficiis.Si in eos, quos ſperamus nobis profuturos, non
dubitamus officia conferre , quales in eos eſſe debe-
mus,qui iã profuerunt[*Referamus*] ſumuntur hæc uer-
ba ſecundũ Hoſt.ex regula ſancti Benedicti.16.c.qua-
9 liter diuina opera per diem agantur.¶ Prima† glo.re-
ſpondet per ob.& ſoluit. ¶ Vlt.glo. dat.7.exempla,de
10 ſeptennario. ¶ [*In† glo.1.ibi, dimittat*] Ala.& hoc etiã ſer-
uant papa,cardinales, & epiſcopi ꝓ magna parte quò
ad horas dicendas ſimul,uſque ad 6.& uſq; ad nonam
incluſiuè: quia his expletis habent multa expedire, &
in his melius eſt præuenire,quàm præueniri, maximè
qa prima hora eſt ad hoc aptior,& deuotior,ad hoc,
ff.de uerb.ſig.l.2.§.uno.Hoſt.[*& in fine*] fertur miracu-
losè de quodam ſancto Eremita,quem deficientibus
eleemoſynis paſcebat angelus, quod tempore uuarũ
interdũ portabat ſibi bonas uuas, interdum agreſtas,
interdum marcidas , quod cum Eremita quæſiuiſſet
ab angelo huius diuerſitatis cauſam, reſpondit ſe bo-
nas deferre,cum congruo tempore horas dicebat, a-
greſtas,cum præueniebat,marcidas,dum tardabat:&
erat hoc ideo, quia Eremita occupationibus inuolu-
tus non erat.¶ [*In gl. 2.in fine*] hoc maximè in cathedra
libus , & conuentualibus eccleſiis obſeruatur, ſecun-
dum Hoſtien. ¶ [*In glo. de con. in fine*] de teſti.c.1. ¶ [*In glo.
11 miſſam, in fine*] habet generalis† conſuetudo ſecundum
Hoſtien. quòd omni die celebrari poſsit miſſa, uſque
ad 6.ad hoc.44.diſtin.non liceat.In uigiliis uſq; ad no-
nam.In ſabbatis quatuor temporum, uſque ad ueſpe
ram:aliqui tamen pręoccupant horam etiam in ordi
nationibus, quod corrigendum eſſet, licet poſsit tole
rari, cum & Romana eccleſia hoc faciat , ſecundum
12 Hoſtien. ¶ [*In glo.ult.ibi.7. ætates*] ſeptima† dicitur quie-
ſcentium.8.reſurgentium:unde propriè ſunt.6. ut no.
in procœmio Sexti,ad fi. [*& ibi, diaconi*] ſic requirũtur.
7.doctores in examinando,& approbando,C.de pro
d feſ.& medi.ſi quis,lib.10.& no.eo.titu.magiſtros[d] [*&
ibi, non teneantur*] præcipuè , ſi non ſunt in aliqua eccle-
ſia intitulati,arg.92.diſtin. c.ulti. ubi de hoc. Hoſt.ue-
rò exponit [*Presbyter*] id eſt ſacerdos,diaconus,vel ſub
diaconus,uel quicunque beneficiatus , ut largè ſuma
tur,de cohabi.cler.c.2. Si enim conſtitutus in ſacris te
netur , licet non ſit beneficiatus, in quo dicit nullum
diſcordare,ad quod inducitur,quia ordinandus ad ſa-
cros in ordinatione monetur , ut ſi fuit ad eccleſiam
tardus,fiat uelox:ſi ſomnulentus,fiat uigilans,& ſecũ
dum hoc illa litera, quæ habetur.92.diſtin.c.fi. eccle-
ſiæ deputatus reſpicit ſolum illud uerbum , clericus ,
cui annectitur, non autem quod procedit de presby-
tero,& diacono.Si ergo redeundo ad uerba Hoſti. te-
netur conſtitutus in ſacris non beneficiatus , multo
magis clericus , quantuncũque ſimplex beneficium
habẽs,de cleri.con. quod à te,& capitulo diuerſis.Di-
cebat tamen Pet.de.& Abb.hic,quòd clericus in mi-
noribus beneficiatus abſens ex cauſa probabili, pu-
ta ſtudiorum,excuſetur à horis dicendis, ſi in eccleſia
faciat eas dici per ſubſtitutum , & iſta decre. non ob.
quæ loquitur de ſacerdote,qui tenetur & ratione or-
dinis , & ratione beneficii. unde dixit Innocen. quòd
quilibet clericus etiam non in ſacris debebat ſingulis
diebus officium dicere , uel audire, & ſi beneficiatus
eſſet, officiare debebat eccleſiam cum aliis.92.diſt.c.
fi. Occupati tamẽ forte circa adminiſtrationem tem-
poralium excuſari poterant ab eccleſia officianda,dũ
modo equitando, uel alio modo dicant horas. Et di-
cit Hoſtien. quòd ſicut abſentis miniſterium tempo-
raliter prodeſt his,qui ſunt in eccleſia,ita & illis abſen
tibus ſpiritualiter prodeſt officium præſentium. facit
ſupra de cleri.non reſiden.cum dilectus,unde reſiden
tes cenſentur,eo.titu. ex parte.In magnis uerò feſtiui-
tatibus debent ſemper eſſe clerici in eccleſia , niſi ex
magna cauſa excuſentur, ſeptima,quæſtione prima, ſi
quis in clero,de con.diſtinctione prima, ſi quis extra.
De infirmis autem dixit, quòd excuſantur à dicendo
& etiam ab audiendo, ſi talis eſt infirmitas, in qua di-
rectò,uel occaſionaliter timeretur obeſſe , ſi celebra-
tioni diuinorum intereſſent , ut talibus infirmis non
ſit lex poſita, de obſerua. ieiu. conſilium,§.fina.Secus
ſecundum Hoſtien.ſi eſſet uetus quartana,uel alia de
bilis infirmitas , qua non obſtan. ſua negocia procu-
raret,ff. de re iudica.quæſitum,ad finem. Sed nũquid
poſt conualeſcentiam tenentur dicere , quas omiſe-
runt? uidetur quibuſdam , quòd ſiue ex neceſſitate,
uel ex uoluptate , uel ex accurata negligentia omiſe-
rint, non peccent non reſumendo.Sed de peccato o-
miſsionis eſt eis pœnitentia indicenda:& ſatis eſt con
ueniens , quòd ſacerdos imponat ei pœnitentiam in
eo, in quo deliquit, ſcilicet in officio omiſſo redicen-
do, uel commutet in aliam pęnitentiam, ſi magis cre
dit proficere.Idem dixit Hoſtien.ubi tanta eſt diuerſa
rum horarum multitudo, quòd quaſi impoſsibile eſ-
ſet eam redicere,ad hoc, ff.de regulis iuris, impoſsibi-
lium, de pact. capitulo fina. Si uerò tanta fuiſſet infir-
mitas,ut ex toto impediat laborantem ad horas dicẽ-
das,tunc ſecundum Hoſtienſem , nec tenetur redice-
re , nec pœnitentiam agere, ad hoc, de cleric. non re-
ſiden. ad audientiam . Si tamen ad cautelam hoc fa-
cere uelit, commendandum eſt.Secus, vbi finxit, quo
caſu pœnitere tenetur , ut eſt dictum . adde quod di-
xi,infra eodem dolentes. Libenter uiderem, quòd fa-
uore ſtudii ſtatueret eccleſia , quod clerici ſaltem in
minoribus tantum beneficiati, ſaltẽ non curati, occu

pati bono zelo ad ſtudium tenentes uicarium excu-
ſarentur ab horis dicendis, dicendo officium beatæ
uirginis.

ANNOTATIONES.

a ¶Soluere. Nec iuuat præſcriptio, ſicut nec in cenſu, ut no. de reli.
domi. conſtitutus, per Io. And. in gl. non cenſum, & plenius, uide
C. de præſcrip. 30. anno. comperit.
b ¶Horas. Ad quas an teneatur, uide in c. 2. de cle. excom. in gl. qua
ſi in officio, & per Hoſt. in ſum. de ſen. excom. §. fi. de excommu-
nicato minori ibi in uerſiculo, ſed nunquid ligatus, & Guil. in
Spe. de le. §. iuxta, uer. quid ſi excommunicatus.
c ¶Futuris. A futuris tãtum periculis orare poſſumus nos liberati;
ut in oratione miſſæ ibi, libera nos domine &c.
d ¶Magiſtros. Vbi uide Bart. & ſcis, quòd approbatio ſcholaris non
ſtat in doctoribus, ſed ſolum teſtificatio ſufficientiæ, uel inſufficiē
tiæ, & Archid. uel epiſcopus approbat. uide docto. & maxime. d.
Bart. de Saly. in l. nulli, C. de aduo. diuerſo. iudi.

SVMMARIVM.

1 *Propter miſſam ſpecialem miſſa de feria dimittenda non eſt, excipi
tur, num. 3.*
2 *In ſanctos reuerentia ad trinitatem principaliter referenda inuoca
ti pro nobis interpellant apud deum.*
3 *Miſſam ſi quis dicat, ut aliquos perdat, conficit, ſed & qualiter pu
niendus.*
4 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum. num. 5.*

CAPVT II.

1 QVidam laicorum. Caſus. Pro
pter† miſsã
ſpecialem miſſa de feria dimittenda non
eſt. ſecunda ibi, & ideò [*Laicorum*] & clerico
rum, quinimò & prælatorum ſm Hoſt. [*Singulos*] qua-
ſi pro nullo feſto hoc præterirent, nec uidetur eis, ꝙ
miſſam audiant, niſi illam audiant, & hoc reprehen-
dit [*Euangelium*] credentes, ut dicunt uetulæ, ſe die illa
ſine pęnitētia non poſſe decedere. Abb. [*Michaele*] uel
aliis ſanctis, in quos deuotionem ſuam ſpecialiter fi-
xerunt [*Concilio*] ſi. de ſuc. ab inte. c. 1. [*Suo tempore*] ſ. in
2 proprio feſto [*Trinitatis*] no. totam† reuerentiam, quã
habemus ad ſanctos, ad trinitatem principaliter refe-
rēdam. Sine ipſa enim ſancti nil poſſent. Deus enim ſe
pro nobis hoſtiã obtulit. ipſe igitur adorandus, & orã
dus eſt, qui per ſe poteſt nos exaudire, quod alii ſan-
cti non poſſunt: ſed inuocati pro nobis apud eum in-
terpellant, Inn. & Hoſt. uide quod no. de hoc plenius
in clem. de reliqui. & ue. ſan. c. uno, in glo. magna, in 4.
membro [*Deuotione*] puta ut debeat meliores habere
ſegetes, Inn. ponit hic Innoc. de his, qui ex deuotione
uirginis plus putant peccare deierando, cum per eam
iurant, quàm ſi iurent per deum. cõcor. quod dicam,
3 de male. c. 2. in prin. [*Cantentur*] ſup. & non† ſit ibi niſi u-
nus ſacerdos: aliàs peculiarem poſſet in ſecreto, & ēt
aliam audire, de con. diſt. 1. hoc quoque [*Viuorum*] Si
dicat quis miſſam, ut deus aliquos perdat conficit, ut
no. 1. q. 1. dictum, in vlt. glo. deponi debet, tamen. 26. q.
5. quicunque [*Defunctorum*] quaſi celebrando pro ui-
uis celebret etiam pro defunctis, & è conuerſò. ¶Se-
4 cunda† glo. cauſam reddit. dat unum ſimile, & arguit.
5 ¶[*In† gl. 1. in fi.*] Vin. uel. i. quas ſibi appropriant, Inn.

SVMMARIVM.

1 *Miſſam in die quoties celebrari liceat, nu. 3. 4. & 5. cur tres in die
natalis domini celebrentur, num. 3.*
2 *Epilogus, & additio gloſſarum, num. 4. 5. & 6.*
Sol iuſtitiæ, quando dicatur oriri, in fine.
4 *Miſſam diei, qui dixit, celebrare poteſt pro defunctis poſtea, non
contra, & ratio.*
5 *Epiſcopum abſque miſſa celebranda, uel audienda non decet ullum
diem præterire.*
Euchariſtiæ partem qui ſumit, totum ſumere dicitur, & ratio.
6 *Eam in tres partes licet diuidere celebranti, unam ſibi, & reliquas
quibus diuidat, ex conſuetudine Roma. eccleſiæ.*

CAPVT III.

1 COnſuluiſti. Breue eſt [*Vnam*] nec
Augu. approbat† unã
in die celebrari, de con. diſt. 2. quotidie. Io.
2 ¶Prima† glo. reſpondet per quæſtionem,
quare in natali dicãtur tres miſſæ. ſoluit, & ponit uer.
3 ¶Secunda glo. quærit, & ſoluit. ¶[*In† glo. 1. ibi, nocte ſan-
cta*] ubi de hoc [*& ibi, propheta*] Iſa. 9. A [*& ibi, tenebris*]
& officium legitur de generatione Chriſti, Dominus
dixit ad me. Vin. [*& ibi, hodie*] & prophetia, ſpiritus do
mini &c. [*& ibi, natus eſt*] & epiſtola, Multifariè [*& in
fine*] T. uel aliter. prima miſſa deſignat generationem
æternam, quæ occulta eſt, & ideo in nocte celebratur
prima miſſa. Secunda ſignificat natiuitatem natura-
lē, ſcilicet ex muliere, & quia ex uirgine, ideò partim
naturalis, partim occulta. ideò celebratur in mane.
Tertia ſignificat generationem ſpiritualem, quæ fit ꝑ
gratiam: & iſta in tertia: Quia clareſcit, & ex ſtudiis eo
rum cognoſcetis eos. Oritur enim ſol iuſtitiæ, cũ con
uertitur malus, & quicunque facit uoluntatem pa-
4 tris &c. Vincen. ¶[*In glo. 2. ibi, moriatur*] Dicit Pet. ꝙ† ha-
bet conſuetudo eccleſiæ, ꝙ qui dixit miſſam de die,
celebrare poteſt poſtea pro defunctis, ſed non è con-
uerſò. Ratio; quia à defunctis nullus regredit, & ideo
celebrata miſſa defunctorum non celebratur illa de
die, ſed omnes tendimus ad mortem. vnde celebrata
miſſa diei celebrari poteſt pro defunctis, & facit pro
a hac conſuetu. 11. diſtin. eccleſiaſticarum[a] [*& ibi, utilita
tis*] non dicit, lucri, & ponderat utilitatem, uel conſo-
lationem audientis, uel alterius nõ celebrantis, ut pa-
tet in exemplo. Pone etiam, ꝙ deeſt euchariſtia ad o-
pus infirmorum, quod perpendit presbyter ante per-
fuſionem, & nouiter eſt ſibi nunciata infirmitas paro
5 chiani [*& ibi, perſona*] puta† epiſcopus, quem abſq; miſ
ſa celebranda, uel audienda ullam diem tranſire non
decet, de priuile. c. ulti. lib. 6. [*& ibi, Audire*] ſup. & non
ſit alius paratus ad celebrandum, & ille ſit ieiunus, ſu-
pra c. 1. infra c. 2. unde dicebat Hoſt. ꝙ propter defun-
ctos, propter peregrinos, propter hoſpites, propter cõ
meantes, propter infirmos, propter raritatem presby-
terorum, cũ unus duabus præeſt eccleſiis, & propter
duas miſſas proprias, quæ quandocunq; concurrũt,
ut dicam, infra eo. cum creatura, licet eidē plures miſ
ſas celebrare: aliter non, ut hic, & ibi [*& in fine*] Si tamē
6 de tribus† partibus euchariſtię ſumit unam, diaconus
& ſubdiaconus, qui miniſtrat, reliquas duas, dicitur
totum ſumere, cũ ſit indiuiſibile, & hoc approbat cõ-
ſuetudo Ro. eccle. in qua papa publicè celebrans ſu-
mit dimidiam hoſtiæ: reliquã diuidit diacono, & ſub-
diacono, cardinalibus miniſtrantibus. Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶Eccleſiaſticarũ. Et forte hac de cauſa in canone miſſæ prius ora-
tur pro uiuis, poſt pro defunctis ibi, Memēto etiam famulorum.

SVMMARIVM.

1 *Decretalium partes diuiſæ, ut congruunt titulis, exemplum huius
hic, & ex initijs, & perſonis eiſdem cognoſcitur, ut hic, & alibi
ſæpe.*
*In miſſa commemorationis licet dicatur propria præfatio, non ta-
men dicitur Hymnus, & Symbolum.*

Pro-

Profeſti dies qui.
Romana eccleſia ſequenda, in fin.
2 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum. num. 4.*
In cælo non eſt peccatum, ſed quæ.
In terra quæ.
Pax imprecanda, & in quibus.
4 *Beatæ Mariæ uirginis miſſæ præfationes quot, §. 1.*
Eius laus, gloria, & reuerentia quæ.

CAPVT IIII.

1 COnſilium. Pars† de obſer. ieiu. con-
ſiliũ. & hoc dicit. In miſ
ſa commemorationis, licet dicatur ꝓpria
præfatio, non tamen dicitur hymnus, nec
ſymbolum, & cauſam redit. 2. pars ibi, Inquiſitioni
[*Pro feſtis*] præter id, quod dicit gloſſ. poteſt exponi
cum Hoſt. ideſt quæ pro feſto ſumuntur, & feſtinãtur
ac ſi feſtum eſſet. hoc faciunt multi in feria ſecunda ꝓ
defunctis, in 3. de angelis, uel trinitate. in 4. de ſancto
Nicolao. in 5. de ſpiritu ſancto. in 6. de cruce. in ſabba-
to de domina noſtra, & hæ poſſunt dici peculiares, de
quibus, ſupra c. 2. [*Apud nos*] hoc ſequendum eſt, ſupra
2 de tempo. ordi. c. 2. ¶[*In† glo. ult. ibi, illud*] §. minus autem
3 tribuere uidetur, & ſi nihil tributum ſit. ¶[*In† glo. 2. in fi
ne*] Ioan. Lucæ. 2. de hoc Inno. dicit Hiero. ad Theodo
ram. B. In cœlo, ubi non eſt peccatũ, gloria eſt, & laus
perpetua, & indefeſſa præconia: in terra autem, ubi ſe
ditio, bella, atque diſcordiæ, pax imprecanda eſt, non
in omnibus, ſed in his, qui bonæ uoluntatis ſunt. ¶[*In
glo. præfatio, ibi, reliquos*] nouem ſcilicet [*& in fine*] T. & ſi
plures inuenerit, eas deleas, cum iſtæ tantum ſint per
Ro. eccle. approbatæ, Hoſtien. ¶[*In gl. ult. in fine*] La. & ſ.
de his, quæ fi. à præla. cum apoſtolica. facit quod dixi,
de ſi. licet Heli, in glo. ſic ſupra, uel dic ſecundum Ho-
4 ſti. ꝙ† iſtud, Regularius, ponitur propriè propter lau-
des, & matu. de domina noſtra, in quibus de commē-
dabili deuotione dicimus, Te deum, & meritò, ut ali-
quid habeat propriũ, quod enim ſibi fit, deo fit, hinc
Bernar. manifeſtum eſt indiuiduam matris, & filii
gloriam, & commune utriuſque eſſe præconium, cu
ius diffinitio omnem ſuperat intellectum. idem reue
rentia, quæ matri debetur, etiam illi, qui eam talem fe
cit, ut uirgo, & mater eſſet, exhibetur.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos poſt receptum ſacramentum utrum manus debeat perfun-
dere, & quo.*
*An ſi perfuſionem ſumpſerit, poſſit eadem die iterum celebrare,
num. 2. 3. & 6.*
3 *Communicati aliquid ſanguinis relinquere in calice non eſt lici-
tum.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 6. & 7.*
Ad medicinam tenetur ægroto, qui debet alimenta.
6 *Euchariſtiam ſumere an medicina, & quæ alia impediant, & ſup.
num. 2. & 3.*
Miſſam celebraturo quantum temporis abſtinendum.
7 *Innocentius pontifex eiuſdem nominis tertius ſcripſit de miſſarum
myſterijs.*

CAPVT V.

1 EX parte. Pars de obſer. ie. cap. 1. & eſt
breue & dicebat hic Hoſt. ꝙ
† quatuor erant hic quæſtiones, utrum ſa-
cerdos poſt receptum ſacramentum de-
beat manus perfundere. ſecunda quo liquore. 3. an
perfuſionem illam ſumere debeat. 4. an ſi ſumpſerit il-
lam, poſsit eadem die iterum celebrare, & ad hæc om
nia reſpondetur, ponit autem dictum, à quo excipit
ibi, Niſi, & cauſam ſubdit ibi. Ne ſi [*Perfundere debet*] &
uinum perfuſionis bibere, aliàs non habet locum ex
2 ceptio, niſi &c. an† uerò is, qui uinum nõ poteſt bibe-
re, poſsit promoueri, not. 1. quæſtione 7. ipſi apoſtoli
[*Si forte*] ideſt qualitercunque, ſiue quia non ſpera-
bat celebrare, ſiue quia tradidit obliuioni, unde non
coniungitur cum uer. impediret, ſed cum uer. accipe-
ret, uel aliter, ut dicit gloſſ. dicit autem Hoſtien. hoc
locum habere etiam in miſsis natiuitatis, de quibus,
ſupra c. cõſuluiſti. ut ſcilicet ſi perfundit, & bibit poſt
primam, non celebret ſecundam, nec tertiam, ſi poſt
ſecundam, nõ celebret tertiam, & dicit, quòd aliquos
magnos hic uidit errare [*Perfuſionis*] dicit Inno. quòd
3 †non reprobat conſuetudinem Ciſtercienſiũ, & quo
rundam aliorum, qui poſt aſſumptionem ſacramen-
ti aliquid de ſanguine dimittunt in calice, ut ſuperpo-
natur uinum purum, ad hoc, ut & poſtea communi-
cantes poſſint inde aliquid ſumere. hoc non eſt illici-
a tum[a]: quia etiam non ieiunis, ſed infirmis in caſu ne-
ceſſitatis datur: hoc etiam fit ex iuſta cauſa: quia non
eſſet decens, uel ſecurum tantum ſanguinem confice
re, qui ſufficeret omnibus de conuentu: tamen, ut di-
cit Hoſt. poſt talem potum non liceret celebrare, inf.
eo. cum Marthæ, §. quæſiuiſti, & ibi etiã dicam in ma-
4 gna gl. ¶Vlt.† glo. reſpondet. per quæſtio. quare dicat,
forte, & dupliciter ſoluit. Secundò quid de illo, q ſum
pſit medicinam, & ſoluit, in fin. quærit, & ſoluit, & po
5 nit opinio. Hug. ¶[*In† glo. ult. ibi, ut ieiuni*] de hoc, de con
ſe. diſt. 1. ſacramenta [*& ibi, quod in dubijs*] ſolue, ut ibi
dixi, ſuper ult. glo. [*& ibi, alimenta*] is tamen, qui tene-
tur ad atimenta, tenetur ad medicinam neceſſariam
ægroto, de hoc in ſpec. qui fi. ſint legi. uer. ſed nũquid
6 is, qui [*& ibi, non eſt† uerum*] etiam ſi tantum modicum
aquæ calidę, uel frigidę receperit, cum aqua ſit potus.
& dicunt experti, ꝙ plus uiueret homo bibēdo ſolam
aquam, quàm ſolum uinum. Hoſt. procedunt autem
hæc in reuerentiam ſacramenti, cum aliàs ieiunium
abſtinentiæ non frangatur per medicinam, ut dicam
de obſer. ieiu. ſuper rubrica, ad fi. [*& ibi, digeſtus*] ſufficit
forte, ſecundum Hoſ. tantum quieuiſſe, quantum eſt
de prima, uſque ad ſextam, uel à tertia uſque ad ueſpe
ram, ut innuit canon, quem ſtatim alle. de hoc remit-
tit Hoſt. ad ſum. eo. titu. §. qualiter, quidam per decre.
conſuluit, ſupra de officio delega. dicunt, quòd abſti-
nuiſſe debet poſt mediam noctem, cum tũc incipiat
dies [*& ibi, malè faceret*] unde & deponi poſſet, de accu
ſa. ſi conſtiterit [*& ibi, conficit*] idem Baz. & Ioan. Vin-
cen. Phi. Goff. Hoſt. [*& ibi, liquido*] ubi de hoc [*& in fi-
ne*] ubi de hoc, in ſuperſcriptione [*& ibi, quondam*] nunc
erat in monaſterio Claræuallis. Ioã. unde in deciſa de
prin. dicebatur, ꝙ iſte renunciauerat officio Marthæ,
& elegerat ſolitudinem Mariæ [*& ibi, commendatur de
ſcientia*] Idem de quæſtionibus formatis non ad ciui-
le, uel temporale commodum, ſed ad animarum pro
7 fectum. Scias, quòd huius† decre. auctor, in lib. quem
compoſuit de miſſarum myſteriis, parte quarta, proſe
quitur materiam primæ & ſecũdæ quæſtionis, quam
ibi facile per rubricas inuenies.

ANNOTATIONES.

a Eſt illicitum. Quaſi dicat, iſta commixtio non facit uinum in ſan
guinē tranſire, & ſic ſumunt uinum cum ſanguine, & ſic non ieiu
ni, & uide infra eo. cum Marthæ, in glo. 1. circuntectum.

SVMMARIVM.

1 *Canonis miſſæ uerba unde accepta credere debeamus, & q̃ ſint, n. 2.
quot de cauſis dicatur ſecretè, n. 3. eius expoſitio. n. 5. 6. nõ nocet*

inſer-

Inſertio uerborum, & quorum, num. 10.
Diuiſio decretalis.
2 *Canon diuerſis modis accipitur.*
3 *Mandati uerba diligenter attendenda.*
4 *Ieſus quæ fecit, non omnia referuntur,*
Exanime, ideſt ſine anima.
Argumentum à minori ad maius ualet, num. 5.
5 *Minoribus ſi aſſurgis, tanto fortius maioribus.*
Teſtamentum fit dupliciter.
6 *Sacramentum unde dictum.*
Myſterium, miniſterium quid.
7 *Subtilitas hic commendatur.*
Panis, & uinum in miſſa conſecrandi ex quo conficiendi.
In quod tranſubſtantientur, nu. 8. 9. 32. per quæ uerba, num. 17. & 21. & a quo eo. num. 21. & facta tranſubſtantiatione, quid ſic tunc de eorum ſubſtantia, nu. 15. & 32. & 34.
Vinum quod dicatur.
Acetum quod.
8 *Scholaſtici qui dicantur.*
In ſacramento altaris uinum, & aqua offerendum, & quid ſi uinũ tantùm offeratur, quid ſi tantum uinum, & utriuſq; quantitas quæ eſſe debeat, nu. 9. 11. 12. & ſequentibus uſq; ad 19. & nu. 22. an aqua cum uino in ſanguinem conuertatur, nume. 13. 14. 15. 16. & 17.
9 *Sub eorum utraque ſpecie Chriſtus integer eſt.*
13 *Et, & cum, particulæ an idem ſignificent, num. 14.*
Dinum in digeſta iuris, & Iacobum de Ra. citat.
14 *Prouiſio facienda de dignitate eccleſiæ cum canonicatu, & præbenda, ſi conceſſa ſit, an canonicatum & præbendam habere poſſit, non uacante dignitate.*
Separatio an fiat coniunctim conceſſorum.
15 *Mixtio ſpecierum quomodo à philoſophis, & quomodo ab eccleſia conſideretur, nu. 17. & 18.*
16 *Madidare quid.*
17 *Sanguinis receptio qualiter à ſacerdote facienda.*
Perfuſio, uel ſuperfuſio ab eo poſt receptionem eius quanta, & quotuplex eſſe debeat,
Impedit ſecundæ miſſæ celebrationem, num. 15. ad uerb. Remanet.
Ieiunus quis non cenſetur ei aquæ potu, ibid.
18 *Philoſophorum dicta ſunt naturalia, & quare hic non recipiantur, & ſupra num. 15. & 17. & infra 19.*
Conſecratum quando trahat ad ſe non conſecratum, & ſup. nu. 17.
19 *Accidentia uariantur naturaliter eodem manente ſubiecto, contrarium uerò in ſacramento altaris.*
20 *In Chriſti corpore quæ miracula, in quibus rationes deficiunt, ſimilitudines autem ſeruiunt, & quæ.*
Natura cedit miraculo.
21 *In ſacramento altaris, ut in alijs ſacramentis, eſt materia, & forma tria ſunt in eo, & quæ, cum ſimili. num. 33.*
Conuerſio omnis lege naturali formalis eſt, ſecus autem diuina uirtute.
23 *Aqua uino mixta quid ſignificet, & quæ aliæ ſint eius ſignificationes.*
24 *Secreta, quid in miſſa.*
Antiquitas non ſemper ſeruatur.
Sacramentariorum nomine, quid hic denotetur.
25 *Allegatio generalis hic fit.*
De oratione per modum ſummæ ubinam tractetur.
26 *Sanctis ſemper ſupereſt, quo poſſunt creſcere.*
In malo an aliqui tantum poſſint, quantum in bono creſcere.
Expiatio quomodo hic accipiatur.
Propitiatio, quid hic, in fine.
27 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 28.*
Ex conſuetudine ſumitur argumentum.
Voluntatis ſupremæ homini liberum debetur arbitrium, §. 2.
Ambulatoria eſt & mutabilis ad uſque mortem, §. quarto, & numero 31.
29 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Euangelio addere, uel adimere non licet, & quad, & quæ ſit pœna, excipitur.
30 *In dando nobilitas etiam ultra promiſſa.*
Accipere quanta, & quando liceat.
33 *Circulus, taberna & uinum in ea quid deſignent.*
34 *Mixta ſeparare cuius ſit.*
An oret eccleſia pro malis uiuentibus, remiſſ.
35 *Decimam detrahendo de ſumma, an & quomodo eatur in infinitum.*

CAPVT VI.

1 CVm Marthæ. Caſus. Si quatuer
ba ſunt in canone
miſſæ, quæ ab euangeliſtis dicta non fue-
rint, credere debem⁹, quòd à Chriſto apo-
ſtoli, & ab ipſis eorum ſucceſſores acceperint, hoc pri
mò. ſecundò quòd in ſacramento euchariſtiæ aqua
cum uino tranſubſtantiatur in ſanguine. tertiò quòd
oratio, quæ dicitur in ſecreta in feſto ſancti Leonis,
immutata eſt: quia ſancti & perfectè beati orationib⁹
noſtris non indigent. ſecunda ibi, queſiuiſti. tertia ibi,
Tertiò. & primam partem Abb. ſubdiuidebat, in 7. ſe-
cunda ibi, uerum. tertia ibi, Sanè. quarta ibi, Cæterũ.
quinta ibi, Cæterum ſicut. ſexta ibi, Ex eo. ſeptima ibi,
Diſtinguendum [*Quis*] ſi doctorum, uel maiorum.
Goffred. [*Adiecerit*] quod eſt infra [*Expreſſit*] in cęna,
quam fecit cum diſcipulis. de con. diſtin. 2. panis [*Cano-*
2 *ne*] Dicit †Hoſtien. quòd licet quidam ſimplices ſacer-
dotes dicant canonem, quicquid eſt in ſecreta miſ-
a ſæ[a], ſumitur tamen ſolùm pro uerbis, quibus fit tran-
ſubſtantiatio, ut hic. & ſecundum Pet. aliter ſumitur
canon. 3. diſtin. regula [*Euangelium*] Matt. 26. [*Accipiens*]
Chriſtus [*Teſtamenti*] hic interponitur myſterium fi-
dei, de quo ſequitur [*Pro multis*] quia non omnes ſal-
uantur, pro quibus effunditur. Pet. [*Canone*] ſexto de
3 †cauſis ſecundum Petrum canon dicitur ſecrete. Pri-
ma, quia deus cordis, non uocis clamorem attendit.
Secunda, ne ſacerdos longo clamore deficiat. Tertia,
ne impediatur populus orare. Quarta, ne uerba tanti
myſterii quotidiano uſu uileſcant. Quinta, quia hæc
ad ſolum pertinent ſacerdotem. Sexta, ne uerba cano
nis ſæpius audita diſcantur à laicis, & in locis incon-
gruis recitentur [*Verum*] reſpondet per aliam quæſtio
nem, ſi. 1. quæſtione prima, ſicut urgeri. Ioan. [*Diligen-*
ter] quod faciendum eſt, ſicut & de forma mandati
dicitur, de reſcriptis, cum dilecta. Hoſtien. [*Eleuatis*]
materialiter tenentur. Tancre. [*Omiſſa*] Hieronymus
4 ſuper Ioelem. E. Non† omnia, quæ fecit Ieſus, ſcripta
referuntur [*Actibus*] uigeſimoſexto capitulo. & hic
probat, de uerbis omiſsis [*Nullus*] hic probat de factis
omiſsis ad Corinthios prima, quintodecimo capitu-
lo [*Tres*] ſcilicet Matthæus, Marcus, & Ioannes [*Lucas*]
uigeſimoſecundo capitulo [*Matthæus*] uigeſimoſexto
[*Marcus*] decimoquarto [*Ioannes*] undecimo capitulo.
& docet, quare dictum fuerit eleuatis oculis. T. [*Ele-*
uaſſe] Idem in miraculo quinque panum, & duorum
piſcium, Lucæ. 9. ibi, Reſpexit in cœlum, & cætera.
ad idem Ioannes decimoſeptimo. A. [*Exanime*] ideſt
ſine anima. decimatertia, quæſtione ſecunda, capitu-
lo, animæ, in fine [*Probabilius*] quia id fuit maius & for
tius: & ſic ſi id, de quo minus ineſſe uidetur, ineſt,
& id, de quo maius. de hoc de electiõ. cum in cun-
5 ctis, Hoſtien. [*Commutauit*] argumentum, quòd † ſi aſ-
ſurgis minoribus, fortius debes aſſurgere maioribus.
Vincentius [*Nam uetus*] docet, quare ſit dictum, &
æterni. Tan. [*Temporalia*] abundantiam frugum, &
terram fluentem lac, & mel [*Aeterna*] ſcilicet ui-
tam æternam. concord. Hieronym. ad Dardanum,
capitulo [*Illud*] promittens temporalia, quæ tran-
ſeunt uelut umbra [*Ratione*] ad docendum, quare di-
ctum fuerit, & æterni [*Teſtatoris*] ideſt Chriſti [*Apo-*

ſtolus] ad Hebræ. 11. [*Scriptura*] ideſt vltima uolũtas in
ſcriptis redacta [*Promiſſio*] ſine ſcriptis, quaſi dicat: teſtõ
rum aliud ſolenne; aliud nuncupatiuum, remittit de
his Hoſtien. ad ſummã, de teſtamentis, §. qualiter con
ficiatur [*Apoſtolus*] eo. c. [*Repromiſit*] Ioan. 6. [*Sacramen-*
6 *tum*] quod† dicitur à ſacris, uel à ſecretis uirtutibus [*My*
ſterium] dicitur myſterium, domino cum ſacrificatur:
atque miniſterium quodlibet officium dicitur, ergo
myſterium, & ſacramẽtum, quod habet ſecretam &
reconditam diſpoſitionem gratiæ. 1. quæſtio. 1. mul-
ti. Pet. & adde, quod dixi, de ſacra. non ite. ſuper rubri-
ca [*Putauerunt*] ut patet. 4. ſenten. 10. diſt. c. 1. iſti dicunt
Chriſtum dixiſſe: Hoc eſt corpus meũ, ſicut dixit apo
ſtolus, Petra autem erat Chriſtus. 1. ad corin. 10. & de
hoc per Tho. 2. parte ſum. quæſtio. 75. articu. 1. [*Intelli-*
gunt] ad idem de ſacra unct. capitulo uno, uer. ſi. [*Ma-*
nifeſtat] ad Rom. 4. [*Epiſtola ſua*] 1. Pet. 2. [*Viuamus*] ad
Rom. 6. [*Propheta*] Iſa. 53. [*Subtiliter*] not. ſubtilitatem
7 †commendari. de hoc, de iudi. dilecti, ſuper 1. gloſſ. de
fer. capellanus [*Panis, & uini*] quomodo panis eſſe de-
bet de puro frumento, & quid ſi aliud granum, uel
piper miſceatur, & quid de muſto, uel agreſta, aceto,
uel nectare, no. de conſecra. diſt. 2. c. 2. & 5. quod hic re
petit Innocen. cuius glo. poſuit Hoſt. & Abb. dicens
panem eſſe debere de puris granis frumenti, & uinũ
de uuis, de con. diſtinct. 2. in ſacramento, ſed & de ui-
no expreſſo de botro, ideſt de uuarum granis, hoc eſt
de muſto confici poteſt, de con. diſtin. 2. cum omne,
ultra medium, ſecundum Innoc. Quid ſi aliqua gra-
na ſiliginis, uel ordei, uel alterius bladi ſint præmix-
ta cum granis frumenti, de quibus factus eſt panis, nũ
quid illa grana alia à frumento tranſubſtantiantur? di
cas quòd non, ſed ſolum frumẽtum: quia & Chriſtus
fuit granum frumenti, ſicut ipſe dicit Ioann. 12. Niſi
granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit
ipſum ſolum manet. unde nec de lolio conficeretur,
quamuis dicatur ab eis, qui experti ſunt, ꝙ lolium na-
ſcitur de frumento, & forſitan econuerſò. 56. diſtin.
naſci. Item ſecundum Innocen. uidetur aliquibus, ꝙ
de agreſta, uel uino ſpiſſato per decoctionem, & fa-
cto nectare, & de aceto, & de uino extorto de vuis nõ
fit ſanguis. In talibus tamen non eſt temere iudican-
dum. ſed bene dicimus, quòd melius eſt non celebra-
re, quàm de talibus cõficere: quia aliqua ex prædictis
generant abominationem, uel non ſunt pulchra, ſiue
decentia, & in tanto ſacramento cõficiendo ſunt pul-
cherrima eligenda, ſecundum Innocentium. Alii di-
cunt, quòd de nectare, dummodò ſpeciem uini non
mutauerit, confici poteſt. nã & ſi coletur per ſpecies,
nihilominus uinum remanet: & quamuis mutentur
accidentia, ſicut color, ſapor, & odor, ſpecies tamẽ nõ
mutatur, ſicut & aqua colata per cineres aqua rema-
net. unde & dicũt hi, quòd in lexiuia baptizari poteſt,
idem dicunt de uino, quod aliquantulum acuit, &
quod omnino uini ſpeciem non mutauerit, confici
poteſt: quia propriè eadem eſt uſia: ſecus, ſi omnino
factum ſit acetum ita, quòd uini ſpecies ſit mutata, de
tali enim non conficeretur, quod probatur, ff. de con
trahenda emptione, in uenditionibus, ante finem. de
uino uerò exorto de uuis nulla dubitatio eſt, quin cõ
fici poſsit, ut nota. ſupra eadem glo. circa principium
[*Credimus*] poterat dicere quærẽs: Bene ſcio, quare fue
runt addita illa uerba, ſed hoc non quæro: ſed quæro,
quis fuerit [*A chriſto*] uide, quod nota. 68. diſt. corepi-
ſcopi, in gloſſ. ſed nonne [*Quæſiuiſti*] ſecunda quæſtio
8 [*Scholaſticos*] qui† ſequuntur ſcholas. Abbas, ſcholares,
uel doctores. Egi. & idem in capitulo, de reſtitut. ſpo-
liatorum, frequens, §. ſolet, libro ſexto [*Cum uino*] uide-
tur ueritas, quòd panis tranſubſtantiatur in corpus, &
uinum, & aqua ſimul in ſanguinem, ſecundum Inno

centium. Intelligas tamen ſecundum Hoſtienſem,
quòd aqua non tranſubſtantiatur per ſe, ſed tantum
inquantum eſt mixta uino, & ideò uerius dicitur ui-
num cum aqua mixtum tranſubſtantiari, niſi autem
hoc dictum Innocentii ſic exponeres, error eſſet, ut
patet in eo, quod nota. infra eodem, §. uerſiculo præ-
a tereaª, hoc igitur modo tranſubſtantiatur uinum, &
aqua in ſanguinem. Dicit enim capitulum, quòd in
calice domini non eſt tantum uinum, uel tantum a-
qua, ſed utrũque permixtum, ſcilicet uinum, & aqua
offerendum: quia utrunque ex latere in paſſione flu-
xit, de conſecreatione diſtinctione ſecunda, captulo
primo & ſecundo. Et eſt ratio, quia ſi ibi eſt tantum vi
nũ, eſt ibi tãtum Chriſtus ſine nobis. Si uerò eſt aqua
tãtum, eſt ibi eccleſia ſine Chriſto, debet enim ſimul
utrunque offerri. Coniunctio enim uini, & aquæ ſi-
gnificat unionem Chriſti, & eccleſiæ, uerum ſi ex ne-
b gligẽtia prætermittatur aqua, nihilominus[b] uidetur,
ꝙ ibi ſit uerum ſacramentum, ſed non prefectum: de
bet tamen tam parum poni de aqua, ꝙ uinum illam
abſorbeat; quia Chriſtus non mutatur in eccleſiam,
ſed eccleſia in Chriſtum. unde Auguſtinus in perſo-
na domini ſeptimo libro confeſ. Cibus ſum grandiũ,
crèſce, & manducabis me: nec tu me mutabis in te, ſi-
cut cibum carnis tuæ, ſed tu mataberis in me. Sunt &
multæ aliæ rationes, quod dic ut nota. infra capitulo,
9 pernicioſus, ad finem. Et nota† quòd licet tantum pa-
nis tranſubſtantietur in corpus, & uinum & aqua in
ſanguinem: tamen ſub utraque ipſe Chriſtus integer
c eſt, non enim eſt corpus hominis uiui ſine[c] ſanguine,
& anima, nec ſanguis ſine corpore & anima. Quid ſi
tantum aqua ſit in calice ſine uino: dic quòd non eſt
ibi calicis ſacramentum, & ideò quandocunque hoc
perpendet ſacerdos, antequàm ſumat, debet reinci-
pere uerba, per quæ fit conſecratio calicis, illa uide-
licet, Simili modo poſtquàm cænatum eſt, & cæte-
ra, cum omnibus ſequentibus orationibus, quæ in
10 canone miſſæ ſequuntur nec nocet ſi aliquando inſe-
rantur uerba, quæ ſacramentum corporis referun-
tur, ſicut illa, Panẽ ſanctum uitæ æternę, & illa. Sacro-
ſanctum filii tui corpus: quia non ſunt illa uerba, per
quæ conficiatur corpus, ſed illa tantum, Hoc eſt cor-
pus meum, hoc etiam placet Hoſtien. ita tamen, quòd
ſi nondum ſumpſit corpus Chriſti, quando reiterat,
non debet ſuper hoſtiam conſecratam ſigna facere,
11 quæ iam ſunt facta. Quid† ſi poſtquàm ſacerdos ſum
pſit corpus, ex geſtu, uel aſpectu deprehendat in cali-
ce, non eſſe uinum, ſed aqua tantum? Reſpondeo, di-
cunt aliqui, quòd non debet à capite incipere, ſed di-
mittat, & de negligẽtia pœniteat. Aliis uerò uidetur,
& melius, quòd debet ponere uinum in calice, & re-
petere totam conſecrationem ſanguinis ab illo loco,
Simili modo &c. uſque in finem, ut ſupra notatum
eſt, & ſi timet ſcandalum in prorogatione miſſæ, ſuffi-
cit, quòd dicat illa tantum uerba, per quæ conſecra-
tur ſanguis, ſcilicet illa, Simili modo &c. uſque, in
mei memoriam faciatis, nec eſt neceſſe, quòd repe-
tat orationes ſeqnentes ſecundum Innocen. cuius eſt
quaſi hæc tota gloſſ. & hoc intelligas, quando aquã
tantum guſtauit, ideſt in ore poſuit, ſed non tranſglu-
tiuit ideſt, bibit. Quid ergo, ſi iam habet aquam in o-
re, & tũc ſentit, quòd aqua eſt? Dicas, ꝙ ſi ſine ſcan-
dalo fieri poteſt, cautè debet ipſam reponere in cali-
ce, & facere poni in ſacrario cum reuerentia: quia ꝓ-
pter particulã corporis Chriſti, quæ in ipſa aqua fuit
poſita, non eſt in terra ſpargenda, nec uiliter, tractãda
ſed nec eſt tranſglutienda: alioquin tãquam non ieiu
nus ulterius non debet conficere illa die 7. q. 1. nihil,
& patet in eo, quod no. ſupra. capitulo, proxi. Quod
12 autem ſupra† dixit Inno. ꝙ ſine aqua, & ſi uerum ſit ſa

cramentum,non tamen eſt perfectum;uerũ eſt quan
tum ad ſignificatum: quia non eſt ibi repræſentatio
unionis chriſti,& eccleſiæ: quantum autem ad ſubſtã
tiam ſacramenti & verum eſt & perfectum,vt patet in
eo,quod legitur & no.infra eo.§.uerum,ſm Hoſt.[*In
calice*]no.extra de con.diſt.2.cum omne[*Aquam cum ui*
13 *no*]differentia † eſt inter opinionem, quæ habet, ꝙ ui-
num,& aqua,& aliam,quæ habet,ꝙ aqua cum vino,
ad hoc,ff.de fundo inſtru.ſi cui fundum. nam ſi teſta-
tor,qui legauit fundum,& inſtrumẽtum,poſtea ven-
dit fundum,petitur inſtrumentum.Sed ſi legauit fun-
dum cum inſtrumento,ſecus,arg.contra,ff.de vſufru.
le.l.illi cum illo,ff.de lega.1. Titiæ, §. nihil. dicebat ibi
Dyn. ꝙ quò ad uerbalem coniunctionem nõ refert,
an dicatur ille, & ille, an ille cum illo: ſed quò ad ſen-
ſum bene,Iac.de Ra.dicebat, ꝙ quædã ſunt, quæ ſunt
acceſſoria,& adiacentia aliis rebus, & quædam nõ.In
primis non operatur idem, &,&,cum,ut præ.l. ſi cui,
& ff.de pecu.le.l.1.& l.2.3. & 4.Inſtitu. de leg.§. ſi quis
ancillas,ff.depo.l.1.§.quæ depoſitis. In aliis idem ope
retur,ut in contrariis,& ff.de uſufru.accreſ. ſi quis Ti-
d tio, & ff.commo.ſi ut certo, §. ſi me rogaueris[d]. Scio
14 † ꝙ materiæ non congruit,ſed faciunt hæc ad quæſtio
nem illius pro quo papa ſcripſit, ut ſibi prouideretur
de dignitate eccleſiæ cum canonicatu,& præbẽda,an
canonicatum, & præbendã habere poſsit, dato ꝙ nõ
uacet dignitas? Aliquibus uidetur ꝙ nõ:quia coniun-
ctio,cum,uidetur facere cõditionem,& ſic ceſſat gra-
tia,niſi uacent utraque, arg.ff. de con. & demon.l. Iu-
lius Paulus,& potiſsimè hæc in mandatis,de præben.
cui de non, lib.6. ſed contrarium tene, niſi appareret
papam id intellexiſſe, bene facit, ff. de leg.1. ſi ancilla
cum liberis,& l.ſi cui ſerui, & l.ſi quis inquilinos, §. ſi
ita,& ff.de uer.ſig.triplici modo,de manu.te.ſi ita fue
rit ſeruus.§.fin.& quod ibi no.& facit,ff.de uſufru. ac-
creſ.l. ſi mulieri. ſi eſſet in litera copula, &, ubi poſui,
cum, non eſſet quæſtio,ut de præben.quia ſæpe,lib.6.
uide, quod dicam, de reg.iu.nullus ex conſilio, lib.6.
e poſt[e] quæſtiones[*Remanet*] alii † dicunt,ꝙ aqua nõ tran
15 ſit in ſanguinem,ſed abſorbetur omnino à ſpeciebus
uini,cum quo miſcetur ita,ꝙ deſinit eſſe aqua, & om
nino mutat ſpecies adeo,ꝙ nõ remanent ibi niſi ſpe-
cies prioris uini, & ſic accidentia mutant ſubiectum
contra naturam,ut ſequitur,& hoc poſſet dici verum
ſecundum Hoſt.quando apponitur aqua cũ uino an-
te conſecrationem: ubi uerò fit appoſitio poſt conſe-
crationem,aut ponitur tam parua quãtitas, ꝙ ſpecies
appoſiti omnino abſorbentur à prioribus ſpeciebus
uini trãſubſtãtiati in ſanguinem,aut tanta, ꝙ nõ abſor
bentur,ſed manent, in primo caſu adhuc poteſt uerũ
f eſſe[f].quod dictum eſt,cum enim ſpeciebus prioris ui
ni abſortis & deficientibus deſinat eſſe ſacramentũ,
quod ſub eis latet,& infra dicam,non eſt mirum,ſi ab
ſortis ſpeciebus uini appoſiti dicamus abſorberi &
ipſum uinum appoſitum, quod maius, & fortius eſt
ſacramentum,quàm uinum,argum.op. de tranſla.c.
2.Sed in 2.caſu,quando tanta quantitas apponitur, ꝙ
ſpecies appoſiti non abſorbentur, adhærendũ eſt pri-
mæ opinio. Diuerſitatis ratio, quia poſt conſecratio-
nẽ fit ſimplex appoſitio ſine miraculo,vnde nil muta
tionis poteſt ibi notari ultra naturalem rationem.ſed
ubi prius fit appoſitio, & ſequitur conſecratio,totum
fit miraculoſè,& ſupra naturam.& ſecundum hoc ex
pone hic[*Remanet*] ſup.ante cõſecrationem,nam poſt
& ſi tranſubſtantientur,tamen penitus abſorbetur,&
annichilatur uirtute ſacramenti. unde ſumens ſacra-
mentum non ſumit aquam iam annihilatam & ab-
ſortam, unde nec impedietur celebratio ſecũdæ miſ-
ſæ,de qua dicit glo. dummodo perfuſio nõ ſumatur,
ut ſupra c.prox. Et quod,infra dicit,ꝙ ſi poſt calicis ſa
crationem aliud uinum mittatur in calicem, ſcilicet
poſt receptionem ſanguinis, ſicut in perfuſione illud
non miſcetur ſanguini,ideo,quia non poteſt fieri cõ-
mixtio tranſubſtantiatorum,& alteratorum,ſed alte-
ratorum tantum. Ariſto. mixtio eſt mixtibilium alte-
ratorum pro minima unio. Conſtat autem,ꝙ ſanguis
alteratus non eſt,ſed uinũ tranſubſtantiatũ in ſangui-
nem, & ideò non poteſt miſceri cum uino, ſed ſolùm
priores ſpecies, quæ alterationi ſubiacent, miſcentur
cum uino appoſito, & ipſius ſpeciebus, quæ poſſunt
alterari[*Commiſcetur*] non ob.ſupra titu.1.quod in du-
biis,ut ibi dixi,ſuper ul.gl.[*Accidentibus*] corpori enim
non poteſt miſceri,ut prædixi [*Vini*] olim,nunc tran-
16 ſubſtantiati [*Non † madidans*] ideſt ita, quòd non madi-
dat. Abb.uel,ideſt non humifaciens. Lucanus, Frater-
no primi maduere ſanguine muri,& no.iſte uer.ff.de
rerum di.l.ulti. ubi de Romulo, & Remulo habetur.
& uide 7.q.1.in apibus [*Circunfuſum*] ideſt circuntectũ.
Abb.dicit Hoſtien.[*Circunfuſum*] ſcilicet corpus,uel ſan
guinem Chriſti:hoc tamen tunc uidetur habere locũ
quando aliquæ reliquiæ remanent de ſanguine; & ap
ponit multum de uino. tunc enim cenſetur totum ui
num,& nihil remanet ibi de ſanguine. quare, ſi ſuſci-
piatur, hæc ſuperfuſio celebrationẽ impedit illa die,
17 ſupra c.ex parte.& ideo no. ꝙ † ſacerdos in receptione
ſanguinis ipſum ſugendo decenter & ſine ſonitu, de-
bet euacuare calicem quãtum poteſt, & poſtea uinũ
in competenti quantitate ſuperfundere, & quamuis
aliqui faciant unam tantum ſuperfuſionem, laudabi-
lior tamen eſt conſuetudo aliorum, qui faciunt duas.
Quid ergo in cõuerſo caſu, puta parum uini ponitur
cum ſanguine, ſicut ſeruant Ciſtercienſes,ut no.ſupra
eo.ex parte, in ulti.glo. fratres communicant in con-
uentu: ſacerdos, qui tenet calicem cum ſanguine, ui-
dens ꝙ quantitas ſanguinis nõ ſufficeret omnibus fra
tribus,ponit ibi aliquantulum de uino, ſed quantitas
ſanguinis maior eſt in magna parte uino appoſito,nũ
quid cenſebitur totum ſanguis? Adhuc dicas ꝙ nõ in
hoc caſu.nũquam enim illa pars uini,quę apponitur,
tranſubſtantiatur:quia non fit tranſubſtantiato niſi ꝑ
uerba canonis,infra eo. de homine, reſpon. 1.ſup.eo.
c.1.reſpon.1.tamen quia totum mixtum uidetur, nec
poteſt diſcerni ſub illis accidentibus, quæ in ſanguine
remanſerant,ſuſcipitur Chriſtus, non tamen madida
tur ſanguis à uino,qui non eſt ibi per effuſionem, ſed
per corporis glorificationem, totum corpus Chriſti
integrum & glorificatum. unde ſicut proiectum ſu-
per hominem non madidaret ſanguinem uenarum,
ſic nec uinum appoſitum ſanguinem Chriſti:ſed quia
in calice per accidentia,quæ remanſerunt,non poſſu
mus hoc diſcernere, communicans intelligitur ſan-
guinem recipere: ſed nec ammodo quò ad celebran
dum propter uinum appoſitum ieiunus dicetur, ſu-
pra eodem ex parte,ubi de hoc.hoc autem intelligas,
quando tam parum liquoris alterius miſcetur ſangui
ni,quòd ſpecies ipſę, ſiue accidentia, puta, color, ſa-
por,& odor uini non corrumpuntur,ſed manent.tũc
enim ipſis, ſcilicet manentibus manet ſub ſacramen-
tò uerum corpus chriſti,& ſanguis. Quid ergo,ſi tan-
ta quantitas alterius liquoris miſceatur ſanguini,ſiue
ponatur cum ſanguine, quanta eſt quantitas ſpecie-
rum,uel maior? Reſpõdeo,dicit Ariſto. ꝙ nullum mi-
ſcibiliũ ſuũ eſſe retinet,qđ intelligitur,quando æqua-
lis eſt mixtio. Idem,ſi nouem lagenæ uini miſceantur
cum 5.lagenis aquæ,non eſt mixtio, ſed augmentum
dominantis,ſ.uini.q.d. in hoc caſu tantum uinum di-
cetur,& nominabitur, & non aqua. & his rationibus
moti dicunt quidã, ꝙ in iſtis duobus caſibus uidẽtur
ſpecies non manere,ſed uidetur fieri tertium,ſicut vi-
des in farina & aqua ſimul mixta,ex quibus tertiũ fit,
ſ.pa-

ſ.paſta prioribus ſpeciebus.ſ.aquæ, & farinæ non ma-
nentibus, ſed mutatis: quibus non manentibus deſi-
nit eſſe,quod prius erat,ſ.aqua pura & per ſe,& farina
per ſe pura,ſic & dicunt in pręmiſſo caſu,ꝙ nõ manẽt
priores ſpecies uini, quibus non manentibus deſinit
eſſe ſacramentum. Sed quicquid dicant philoſophi
in hac materia,rõnes ſuas naturales non admittimus,
ſicut nec debemus,ut patet,infra eo.§.uer. contingit
igitur,ideò dic,quod hoc eſt intelligendum,quando
tanta quantitas alterius liquoris admiſcetur ſanguini,
quod uiſibiliter & ſenſibiliter apparet, omnino prio-
res ſpecies non manere,quod poteſt magis ſenſu per-
cipi,quàm aliqua locutione exprimi,ſicut aliàs dicũt
iura.ff.de ſolu. ratum.ff.rem ra. ha. quo enim tutore.
§.Iul.ſupra de dona. apoſtolicæ.§.pe. poteſt enim ui-
num adeò rubeum eſſe, adeò forte, adeò odoriferũ,
ꝙ non ſolum ſit tantumdem aquæ, ne dicam alterius
uini, ſed etiam ſi duplũ cũ ipſo admiſceatur de aqua,
adhuc retinebit in parte colorem, & ſaporem vini, &
odorem,ergo manent ſpecies,ergo & ſacramentum,
ſicut euidenter probat hæc litera, & eſt ſuperius præ-
libatum. hoc igitur teneas, ꝙ quantũcunque alterius
liquoris apponatur cum ſanguine,ſemper remanen-
tibus ſpeciebus manet & ſacramentum. ipſis autẽ nõ
18 manentibus deficit & ſacramentum. Si † quęras,qua-
re dicta philoſopho.in hac materia nõ recipimus. Re
ſpondeo: quia ipſi loquuntur naturaliter,& de miſci-
bilibus:nos autẽ loquimur de immiſcilibus,& de his,
quæ ſunt ſupra naturam & miraculoſè fiũt.quod no.
j.uerſi.1.aliud in oleo non conſecrato.ibi.n.quia nul-
la tranſubſtãtiatio fit, partes miſcent, & per cõtractũ
olei cũ oleo. & ideo ſine periculo fidei dicere poſſu-
mus,ꝙ conſecratum trahit ad ſe non cõſecratum, ſu-
pra titu.1.quod in dubijs.tamẽ & quod ibi dicitur in-
telligendum uidetur, quando pars olei conſecrati ſa-
tis maior eſt parte olei non conſecrati.quid ſi iterum
deficiat oleum,eadem ratione & eodem modo pote
rit commiſceri. ideo etiã forſan dicitur, quod in hoc
ſacramento,ſ.altaris,magis apponendum eſt de uino,
quàm de aqua:quia hoc ſacramentum in uino magis
elucesſcit, cum ſine aqua poſsit confici. quod dic, ut
no.ſup.eo.§.1.ſecundum Ho.[*Vinum appoſitum*] in par-
ua quãtitate ita,ꝙ maneãt accidentia, quæ prius erãt.
Hoſt.[*Afficere*] ſup.qđ ex inde conijcitur: quia ſi aqua
fuerit appoſita in parua quãtitate, ſicut dictum eſt de
uino,de quo præmiſit ſecundum Hoſti. [*Permutare*] ſ.
19 naturaliter:quia ſecundum † naturam manente eodẽ
ſubiecto accidentia uariãtur, nam idem homo nunc
albus,poſt niger, modo calidus,modo frigidus, mo-
do æger,modo ſanus:unde accidens abeſt, & adeſt ꝑ-
ter ſubiecti corruptionem. hic uerò eſt contrarium:
quia remanentibus accidentibus uariatur ſuiectum:
quia ille ſapor,& color,pondus,qui primo habebant
ſubiectum panem,& uinum, modo habent ſubiectũ
corpus, & ſanguinem Chriſti. & ideò bene ſequitur,
20 Cedit quippe &c. Abb. ¶ Notandum † eſt in corpo-
re Chriſti eſſe miracula, quibus rationes deficiũt, ſed
ſimilitudines ſeruiunt.i.tranſubſtantiatio panis,& ui-
g ni in corpus.& ſanguinem[g] Chriſti: ſimilitudo in ci-
bo, & potu, quod mediante natura fit humana caro.
ſecundò quod tota die trãſubſtantiatur,& nullũ aug-
mentum fit in Chriſto: ſimilitudo in ſecreto manife-
ſtato.tertiò ꝙ tota die ſumitur, nec diminuitur.ſimili
tudo in lumine accendente alia lumina.quartò ꝙ in-
diuiſibile diuiditur in quamlibet partẽ totum rema-
nens:ſimilitudo in ſpeculo.quintò ꝙ à malis ſumptũ
non inquinatur:ſimilitudo in ſole,qui per fętida loca
tranſit. ſextò ꝙ debilibus eſt mortale: ſimilitudo in
ſummis cibarijs, quæ infirmis & debilibus ſunt no-
h ciua. ſeptimò ꝙ ſumptũ ſtatim repetitur[h] in celum.
incõtaminatus.n.exiuit de uirginis corpore,& incor-
ruptus de monumento clauſo. octauò ꝙ immẽſum
in parua ſtat hoſtia: ſimilitudo in oculo paruo ma-
gnum montem comprehendente. nonò ꝙ idem cor
pus in diuerſis locis à diuerſis percipiť: ſimilitudo in
i ſono cãpanæ.decimò ꝙ remaneant accidentia[i] tran-
ſlato ſubiecto.& in hoc cedit natura miraculo. ut hic
[*Cedit quippe*]hoc dicit logicis & naturalibus reſpõden
do. Natura Ambro. quid quæris naturæ ordinem in
Chriſti corpore, cum præter naturã ſit natus ex uir-
gine? de con.di.2.in quibus,in fi.& c.re uera, in fi. Idẽ
21 credere iubemur,diſquirere nõ permittitur. Iſtud † er-
go no.ꝙ in ſacramẽto altaris,ſicut & in alijs ſacramẽ-
tis,eſt elementum ſenſibile,ſiue materia,de qua con-
ficitur ſacramentum, ſ.panis & uinum. Eſt & uerbo-
rum forma,qua accedẽte ad elementum, & ſacerdo-
te rite ſecundum claues eccleſiæ ordinato hoc,profe-
rente, & intentionem ſuam ſecũdum formam eccle-
ſiæ dirigente,fit ſacramentum in ipſa uerborum pro-
latione finali, ita, ꝙ non tranſlatur pars corporis per
partem ſyllabarum,uel dictionum,ſed in ultima ver-
borum ipſius formæ prolatione, ad quam ordinatur
omnium præcedentium uerborum prolatio, fit trã-
ſlatio corporis. Idem de uino. & fit hoc remanenti-
bus ibi miraculoſè accidentibus prioris ſubſtantię,ſe
cundum Hoſti.unde, ut dicebat Tho.licet omnis cõ-
uerſio ſecundum leges naturæ ſit formalis: quia nul-
lum agens, ſiue creatum poteſt agere niſi ad immuta
tionem formę,propter quod omnis naturalis cõuer-
ſio eſt formalis,actio tamen dei,qui eſt infinitus,actu
ſe extendi tad totam naturam entis. non ſolum ergo
facere poteſt cõuerſionem formalem, ut forma ſuc-
cedat formæ in eodem ſubiecto, ſed etiam totius en-
tis,ut tota iſtius ſubſtantia conuertatur in totam ſub-
ſtantiã illius,& hoc fit diuina uirtute in hoc ſacramẽ-
to,ut tota conuertatur in totum. unde non contine-
tur hæc conuerſio inter ſpecies motus naturalis: ſed
proprio nomine dici poteſt tranſubſtantiatio,quę fit
uirtute agentis infiniti,& fieri non poſſet virtute agẽ-
tis finiti [*Miraculo*] uide quod notaui in clemen.de re-
liqui.c.uno, in gloſſ.quod optauit [*Operatur*] ad hanc
opinionem facit ſecundũ Abb. quia nulla uerba ſunt
in canone apta ad tranſubſtantiationẽ aquæ [*Corpore*]
22 conſecrato in altari [*expreſſius elucescat*] ergo † & elucet
expreſſe,ſi aquã dicamus non trãſubſtantiari.unde &
ſine appoſitione aquæ uerum eſt ſacramentũ, & dũ-
modo nõ fiat animo inducendi hæreſim, ſed ſola ob
liuione, uel negligentia uerum eſt ſacramentum: ta-
men iudicatur graue peccatum. qui tamen fecit hoc
ex certa ſcientia, grauiter peccat, & ſi ex contemptu,
grauiſsime. & ita dicendum eſt de Grecis. & de hoc.j.
ca.fi.& ſic non dixit hic Inno.auctor, ꝙ non celebreť
ſine aqua,ſicut ei appoſuit frater.P.Remenſis in apo-
ſtilis ſuis Matth.26.ſuper ver.remiſſionẽ peccatorũ.&
adde,quod dixi ſuper uer.cum vino [*Sacramenti*] redẽ-
ptionis,& regenerationis,infra c.2.imò charitatis, re-
demptionis,& unionis,ut ſequitur,ſecundum Hoſti.
23 [*Aquæ*] aqua † ſignificat genus humanũ propter flu-
xum mortalitatis,iuxta illud.2. Regum.14.c. Omnes
morimur,& quaſi aquæ dilabimur in terrã, quæ non
reuertentur. Oſtendit igitur hæc admixtio Chriſtum
fuiſſe pro humano genere paſſum, & humanum ge-
nus per paſsionem redemptum. alias ſignificationes
aquæ ponit Hiero. ſuper Hiere. 19.c.F.[*Multi*] apo.17.
[*Legitur*] Iſa.32. [*Seminant*] prædicando [*De noſtro*] ſ.hu-
manitatem [*De ſuo*] ſ.redemptionem in paſsione. Ho-
ſti. uel dic.i.carnem diuinã in altari [*Vnionem*] de ſum.
trini.damnamus,uer.cum ergo [*Inquit*] Ioan.27.[*Ter-
tiò*] hæc.3.pars, & 3.quęſtio [*Secreta*] ideſt in oratione
24 † ſecreta, quæ dicitur in feſto ſancti Leonis, in vigil.
apo-

apoſtolorum Pe.& Pau.T.Vinc.[*Antiquiores*] hic no.
non ſemper antiquitatem ſeruari,de ſacra unc.c.vno,
ad fi.[*Sacramentarijs*]i.miſſalibus, in quibus continent
orationes dicēde in miſsis,& in exhibitione ſacramē-
torum.ſic.38.diſt.quæ ipſis, Hoſt.[*Oblatio*] dicit Hoſti.
ꝙ eadem correctio inuenitur in ſecreta beati Grego.
[*Scripturæ*] dictum fuit Aug. ut legitur.4. ſenten.45.di.
capitulo ſecundo,in fine, & fertur eum hoc dixiſſe in
25 ſermo.de uer.apoſtoli, omel. 18.& not.pro † generali
alleg.de hoc, ſupra de cohabi.cleri.ueſtra [*Sanctis*]alijs
confeſſoribus, uirginibus, & omnibus electis [*Eorum
orationibus*] materiam orationis per modum ſummæ
uide in clemen.de reliqui.ca.uno, in glo.de oratione
[*Ad hoc proſit*] q.d.non ad hoc ut ſaluetur,cum iam ſit
ſaluus. petitioni ergo illi ſuperfluæ reſponderi poſſet,
quod petis intus,habes.ff.de verbo.obliga.nemo rem
26 ſuam,Hoſti.[*Augmentari*] Proſper, Semper † enim ſu-
pereſt ſanctis,quo creſcere poſſunt [*Valde mali*] an ali-
qui tantum in malo, quantum in bono creſcere poſ-
ſint, no.47. diſt. omnes [*Expiationes*] dupliciter expo-
nitur.ſ.expurgationes plenę. & ſecundum hoc intel-
ligetur de his,qui ſunt in purgatorio:ſed ſi de damna-
tis intelligatur, dici poteſt expiationem hic poni pro
alleuiatione, ut ponunt doctores exemplum de por-
tante tempore æſtiuo magnum pondus,quem ſi, re-
tento pōdere,cibo,& potu reficis, facilius portat, ſed
pondus in ſe nō diminuitur,ſed ille fortior fit ad por-
tandum[*Propiciationes*]i.ꝙ dominus proficietur eis in
27 mitigatione pœnarum. ¶Vlti. † glo.quærit obijcien-
28 do,& ſoluit dubitatiuè.item obijcit,& ſoluit. ¶*In † gl.
nam quod,ibi, quæſitum*] uide de ma. & obe.ſolitæ, ſuper
glo.antepe. ¶*In glo.no.ar.ibi, qui ſemiſſes.i reſpon.*] melius.
1.§.& uide in c.illo uos,ſuper ulti.glo.[*& ibi, ex uſu*] ſi
legauit teſtator uinum uetus,ex ipſius uſu.ſ.quot an-
norum uino utebatur pro ueteri, æſtimabitur legatū
[*& ibi. §. teſtamento*] legauit teſtator ſeruo libertatē, &
peculium. ſeruus in rationē loculorū, quia.ſ.tenebat
burſam,aliqua tempore mortis expēderat.& erat cō-
ſuetudo domini, ꝙ amplius in rationem loculorum
expendebat exſoluere,propter conſuetudinem illam
peculio legato ueniet etiam, quod domini ratio de-
bebat,& ſolita erat reddere[*& ibi.§.aſinam*]vide de ver-
bo.ſigni.propterea,in glo.2.[*& ibi,ſi numerus numorum*]
uide de cenſi.ex parte,ſuper tertia glo. [*& ibi.§.quod di
citur*] uide de ſenten.excom.ad hæc,ſuper gl.2.¶*In glo.
C.de,ibi.l.1.*] nil eſt,quod magis debeatur hominibus,
quàm quod ut ſupremæ uoluntatis poſtquàm iam
aliud uelle non poſſunt,liber ſit ſtylus[*& ibi,quem indi-
gnum,in fi.*]ibi, qui facultates ſuas cupiunt ordinare,in
quacunque inſtrumenti materia conſcribere, & qui-
buſcunque uerbis uti liberam habeant facultatem,
¶*In glo.ambulatoria,& ibi,pœnitentiam*] ſequitur,accipere
debemus ſupremam : or inde ſi vxori donauit, dein-
de pęnituit, mox deſijt pęnitere,ualet donatio, & no.
de dona.inter ui.& uxo.c.fi.in 3.glo.[*& ibi.l.3.*] ſecun-
dum codicillum primo contrarium tollit primū[*&
ibi, ſi quis*] etiam qui hæredem imperatorem inſtituit,
mutare poteſt,& alium hæredem inſtituere[*& ibi,pa-
ctum quod dotali*] pactum factum filiæ, dum dotaretur,
ꝙ patri æqua portione cum fratre ſuccederet,non va-
let,nec aufert patri libertatem teſtandi [*& ibi,omnium*]
ibi, ne poſt ſententiam noſtram inhibitum uideatur
commutationis arbitrium. ¶*In glo.qui dicunt, ibi.§. cum
quis*] uide de ui.& hone.cleri.clerici, ſuper.6.glo. ¶*In
glo.penul.ibi,illud*] uide hanc & ſeq.in c.cum dilectæ, ſu-
per.3.glo. ¶*In glo.ulti.ibi, leuia*] uide de accuſa.ueniens,
29 ſuper.1.glo. ¶*In † glo.2.ibi,inter corporalia*] 31.q.1.ꝙ ſi,&
apoca.ulti.G.ſi quis appoſuerit ad hæc, apponet deus
ſuper illum plagas ſcriptas in hoc libro:& ſi quis dimi
nuerit,aufert deus partem eius de ligno uitæ, & de ci-
uitate ſancta: ſed dic nil apponendum cōtrarium, uel
pro errore fauendo:alias licet, ut dicit glo.ſecundum
Hoſt.ſi.quod poſt eum dicam, de uerb.ſig.abbate, in
30 glo.in priuilegio.¶*In glo.3.in fi.*] ſuperfluit gl.¶*In † glo.
16.q.7.in fi.*] dicit Hoſti.ꝙ nobilitas eſt in dando etiam
ultra promiſſa, de dona.capitulo primo, pauca uerò
debent recipi,de ſimo.& ſi quæſtiones. & dicit uetus
prouerbium,Neque omnia,neque ſemper,neque ab
omnibus.inhumanum enim eſt à nemine accipere,
ſed paſsim omnia ſemper, & à quolibet viliſsimum,
& auariſsimum.ff.de offi.procon. ſolent.§.1. nil verò
debemus quærere.imò nec concupiſcere,de cōſti.nā
concupiſcentiam.¶*In glo.Paulus,ibi,abortiuus*] ſiue qui
per abortum emittitur. Hoſti. ¶*In glo.nam quod, ibi, &
31 hæc dicimus*] uer.& cum,& ibi no.in gl.ſupple. ¶*In † glo.
ambulatoria,ibi,non liceat*] etiā ſi iuraſſet ipſum teſtamen-
tum non mutare.de hoc.13.q.2.ultima, & plenius in
ſpe.de inſtru.edit.§.compendioſè,ver.quid ſi quis iu-
rauerit.uide quæſtionem, quam poſui ſuper regula,
k quod ſemel,de reg.iur.[k] lib.6. [*& in fine*] de hoc.18. d.
quoniam, & infra de conſti.c.1.lib.6.& plenè in ſum.
32 Hoſti.de teſta.§.qualiter confirmetur. ¶*In glo.de † cor-
pore,ibi,opiniones*]& habentur per ordinem.4.ſen.11.di.
capitulo primo,& 2.& 3.[*& ibi, corpus Chriſti*] ſecundū
dum Vin.ſed quid ſit tunc de ſubſtantia panis,& uini,
dicunt quidam, ꝙ reſoluitur in placētem materiam,
vel in nihilū, quod poteſt ille facere,qui de nihilo cū-
cta creauit:ſed,ut dicit Tho.neutrum horum deſigna
ri poteſt per uerba formæ.Item cū,ut inf.dicā,non ſit
dare modum, per quem corpus Chriſti incipiat eſſe
in hoc ſacramento niſi per conuerſionem ſubſtantię
panis in ipſum.iſta cōuerſio tollit poſita annihilatio-
ne, uel reſolutione prędictis. Quidam hanc ſecundā
reprobat dicētes, ꝙ ſi quis induitur veſtibus alterius,
non ideo cōuertitur,uel tranſit in illum, cuius ueſtes
induit. dicit autem Hoſtiē.ꝙ in primam & ſecundam
catholici conueniunt:ita tamen,ꝙ illud fit,quod dici
tur.in prima notet conuerſionem,uel tranſubſtantia
tionem.propoſitio enim iſta,Panis fit corpus Chriſti,
duplex eſt,ſi denotat materiam, eſt falſa. Panis enim
nec fuit, nec eſt,nec erit corpus Chriſti. Si uerò con-
uerſionē denotet,uera eſt.vnde hic ſemper dicit,mu-
tatur, uel commutatur, uel tranſit, vel tranſubſtantiatur,
ut hæc omnia no.& probantur cum alijs.11.quæſtio-
nibus.i.ad Co rin.11.F.ſuper uer. Quotienſcunque bi-
beritis. Hoſti.[*& ibi,tertia*] hanc tertiam tenent quidā
moderni, ſed Tho.illā abhorret.3.par.ſum.q.75.arti.
2.dicens per eam tolli uirtutem ſacramenti, ad quam
pertinet, ꝙ ſit ibi uerū corpus Chriſti, quod quidem
ante conſecrationem ibi non erat:ſed aliquid non po
teſt eſſe,ubi prius non erat,niſi per loci mutationem,
uel alterius conuerſionē in illud, ſicut in domo inci-
pit eſſe ignis,aut quia illuc defertur, aut quia ibi gene
ratur. Conſtat autem corpus Chriſti nō incipere eſſe
etiam in hoc ſacramento per motum localem : quia
quod localiter mouetur, non peruenit ad locum, ni-
ſi priorem deſerat, ſecundum quod deſineret eſſe in
cęlo. Item corpus localiter motum tranſit media,quod
hic dici non poteſt. Item eſt impoſsibile corpus loca-
liter motum terminari ſimul ad diuerſa loca,cum ta-
men in ſacramēto corpus Chriſti ſimul in diuerſis lo
cis eſſe incipiat.Ex his concluditur, corpus Chriſti nō
poſſe incipere eſſe in hoc ſacramento niſi per conuer
ſionem ſubſtantiæ panis in ipſum.id autem,quod in ali-
quid conuertitur, conuerſione facta non manet, per
quod relinquitur facta conuerſione.i. poſt conſecra-
tionem ſacramenti ueritatem, ſalua ſubſtantia panis
ibi manere nō poſſe, imò nec remanet forma ſubſtā-
tialis panis,ut ibi probat arti.7.Item,ut dicit,eſſet con
tra uenerationem huius ſacramenti, ſi aliqua ſubſtā-
tia

tia ibi eſſet,quæ adorari non poſſet adoratione latrię.
addit etiam ibi aliam rationem: quia ſecundū id poſt
aſſumptionem unius hoſtiæ alia ſumi non poſſet.ad-
ditur ratio : quia ſecundum illam non deberet dici,
Hoc eſt corpus meum,ſed,hic eſt corpus.& ubi dicitur,
hic eſt ſanguinis,ponitur pro iſte,nō locatiue.i.in hoc
33 loco [*& in fi.*] idem no.de con.diſt.2.in ſum. ¶*In † glo.
ſ.forma,in fi.*] ponit Abb. exemplū in circulo, taberna,
& uino.circulus habet deſignare tabernam : taberna
deſignata à circulo deſignat uinum uenale: ſed uinū
ibi repertum nil habet ulterius deſignare, ſed eſt res
ab illis duobus deſignata. Circulus ergo eſt deſignās:
taberna ſignatum, & ſignans, uinum uerò ſignatum
tātum. Ad propoſitum forma panis, & uini deſignat,
ueritas cor.& ſan.ſigna,& ſignat.uirtus unitatis & ca-
ritatis ſignatum eſt,non deſignans, cum ſit ultimum
34 & finale, quod hic quærimus. ¶*In glo.prima † ſpecies, in
fine*] T.& ſic non deſinit ibi eſſe panis,& uinū,ſed ſunt
ibi ſpecies panis,& uini,& nihilominus corpus & ſan-
guis Chriſti. Hoſti.ſecundum hanc opinio. ¶*In glo.qui
dicunt,ibi,uidetur*] unde Ariſto.mixta ſeparare ſolius dei
eſt,& opus naturæ, quaſi dicat non hominis. ¶*In glo.
ulti.ibi,in mortali*] quod intellige,ut ibi no.& e.q.nō ęſti
memus,& 11.q.3.ſi quis epiſcopus, aut abbas. in qui-
bus etiam not. an eccleſia oret pro malis uiuentibus
35 [*& ibi,in † portione*] uide ad oculum,& ſenſum,decima.
10.librarum ſunt.20.ſol.remanent.9.librę,quarum de
cima ſūt. 10.ſol.decima reſidui.16.ſol.2.dē.& de quin-
que partibus duæ unius den.uide in mille,cuius deci-
ma eſt centum. reſidui decima.90.reſidui decima.81.
tantum habes in prima decima, quantum in ſecunda
quantum ad proportionē: quia utraque decima, ſed
non quantum ad quantitatem. & ſic ſi non remane-
ret niſi unus den. adhuc ille eſſet decimādus. & quod
remaneret,iterum decimandum, & ſic in infinitum :
quia nunquam erit reperire totum tolli, ubi nouem
partes remanent quantuncunque minimæ [*& in fin.*]
notant hoc idem.13.qu.2.tempus.ad hoc.2.ad Cor.5.
ſuper uer.ſiue bona fecerit,ſiue mala, & Hoſt.in ſum.
de pœni.§.quibus mortuis, & ibi uideas.

ANNOTATIONES.

a ¶Præterea. Et ſic uoluit Innocen.ut patet : quia dicit, uinum, & aqua ſimul mixta,& ſic aqua cum uino,uide inf.in gl.differentia.

b ¶Nihilominus. Sed ſi non ſit uinum,an ſit ſacramentum,uide infra proxi.& uide in fine huius gl.

c ¶Sine. Et ſic ibi eſt ſanguis neceſſariò per concomitantiam.uide plenius Hoſtiē.infra eodem de homine, licet illud non ponat ibi Ioan. And.

d ¶Rogaueris. Vide Bar.in l.ſi cui,præalle.& doc.in le.ſecunda, C. de uerbo.ſignifi.

e ¶Poſt. Et uide Bar.in l.1.§.ſi plures, ff.de exacto.

f ¶Verum eſſe. Quod aqua abſorbetur,& euaneſcit propter ſacramentum, uide infra in glo.1.circumtectum, uerſicu.quod ergo.

g ¶Sanguinem. Vnde non eſt amplius panis, aut uinum,vt ſupra in glo.uerè ueritas.

h ¶Rapitur. De conſe.diſtin.2.non eſt,& ibi uide glo.& in cap.& ſi Iudæos,infra de Iudæis.

i ¶Accidentia. Albedo panis, & rubedo uini, & odor, & ſapor, & pondus, & tamen eſt caro.

k ¶De reg.iur. Et uide Barto.in l.ſi quis,in prin.ff.de lega.3.& uidetur limitari, niſi teſtamentum tranſeat in contractum: quia tunc non poteſt reuocari, de quo in l.hæredes palam.§.fina.ff. de teſta. & per Cy.plenè & per do. Bar.de Sali.in l.generaliter, C.de non nu.pec.& uide Bal.in l.ſtatuimus,C.de teſta.& doc.C.de pac.l.fi.

SVMMARIVM.

1 *Simulatio confectionis grauior, quàm cōfectio in mortali, & nu.2.*
In mortali qui eſt, ſuſpenſus eſt quò ad ſe.
Canonis uerba quid ſi alius ſacerdos aſſiſtens celebranti, & omittenti dicat?
Corpus non poteſt eſſe ſine ſanguine, & è conuerſo.
2 *Simulata æquitas duplex eſt iniquitas.*
Simulare quantum peccatum ſit.
Euchariſtiam non ſacratam qui dant, in quod incurrant.
2 *Epilogus, ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Serui qui pileati funus domini præcedunt, fiunt liberi, & quādo.
5 *Additio gloſſarum.*
Inimicus in quo magis gaudeant.

CAPVT XVIII.

1 DE homine. Caſus. Grauius † peccat,
qui ſimulat ſe conficere,
& non cōficit, quàm is qui cōficit in mor
tali.& ſunt duæ partes, quæſtio, & eius ſo-
lutio.2.ibi, Cum ergo [*Incauto*] & ex eo cautiorem ſe
eſſe credebat [*Mortali*] & ſic ſuſpēſus quo ad ſe.de hoc
cohabi.cleri.cap.fina.[*Intermittere*] bono modo, & ſi-
ne murmuratione populi [*Cęteris*] excepto canone
[*Suppreſſis*] quid ſi alius ſacerdos aſsiſtens uerba cano-
nis tunc dixiſſet? uide quod plene dixi de electio. ꝙ
ſicut.§.ſuper eo,in gl.per hoc [*Corpus*] tractat hic Ho-
ſtien.quomodo corpus nō poteſt eſſe ſine ſanguine,
& econuerſo.de hoc dixi, ſupra cap. proxi. [*Purum*] i.
non conſecratum.T.[*Intendit*] ſ.à confectione abſtine
2 re [*Simulare*] Grego.Simulata † æquitas duplex eſt ini-
quitas. Hiero.ſuper Iſa.lib.6.In comparatione duorū
malorum leuius malum eſt apertè peccare, quàm ſi-
mulare,& fingere ſanctitatem,Cum ille,qui celebrat,
cū ſit in mortali.iſte uerò,qui fingit celebrare, & non
celebrat [*Non ueretur*] ſi.C.de iudi.rē non nouā[*Aſtrin-
gat*] eadem ratione dixit Tho. in ſuo 6. quolibet. q.6.
peccare in idolatriam ſacerdotem, qui peccatori oc-
culto petenti euchariſtiam dat hoſtiam non ſacratā.
3 ¶Penultima † glo.ponit duas lecturas. ¶Vltima glo.
no.duo, & à ſecundo duos caſus excipit. ſecūdo quę-
4 rit,& ſoluit. ¶*In 5. † glo.ibi.§.ſed & qui domini*] ſerui ma-
numiſsi præcedunt funus pileati, & qui ſic incedunt
pileati de uoluntate teſtatoris,uel hæredis fiūt liberi,
5 ne populus,& cętera. ¶*In † glo.2.in fine*] Vin.& infra de
condi.ap.uerum. ¶*In glo.quia populus,in fi.*] Ioā.de elec.
dudum.2.infra de reli.& ue.ſan.ca.1.& 2.¶*In glo.pe.ibi,
occultè*] facit quod no.1.q.ulti.ſancimus[*& ibi,corrigat*]
in dictis patrum in nullo ſic gaudet inimicus, ut in il-
lo, qui cogitationes ſuas manifeſtare non vult. Eſt &
alia ratio:quia uidetur ſciēter id facere.ff.de ritu nup.
l.fina.[*& ibi,tuetur*] 82.diſt.plurimos,de pœniten.di.6.
cap.1.in fine (*& ibi,nemo*) ubi de hoc,& 81.diſtin.cleri-
cus ſolus (*& ibi,intellige*) ſecundum.T.Vincen. Goffre.
¶*In glo. ultima*] poteſt dici ſecundum Ioan.T. Vincen.
nec ob.33.diſt.habuiſſe, quod intelligitur de illo, qui
nec pęnitet, nec conteritur (*& ibi,quod ſic*) facit, quod
no.7.q.1.nihil, & 1.diſtin.de his.2.in fi.ulti.glo.

SVMMARIVM.

1 *Quòd aqua in ſacramento altaris conuertatur in flegma, improbatur opinio.*
Quòd Chriſtus fuerit uerus deus, & uerus homo, probat, & num.2.
Item quòd de ipſius latere exierit aqua uera.
2 *Anima rationalis & intellectiua eſt humani corporis forma per ſe & eſsentialiter, ab ea triſtitia, & lętitia.*
Qui contra ſentit, hæreticus eſt.
3 *Anima Chriſti æterna & immortalis, & quomodo oſtendatur.*
Sanguinis, & aquæ exitus de corpore mortui Chriſti fuit miraculoſus.quid deſignet, nu.6.
4 *Creata omnia de nihilo ſunt à deo.*
Natura cedit miraculo.
Componentia quæ hic dicatur.
5 *Suffragium gloßarum.*

Quando

Quando mentem, non uerba inſpicere debeamus, & quando ſecus, afferuntur exempla.
7 *Additiæ gloſſarum.*
Ad corporis humani compoſitionem quattuor elementa & quattuor eis conueniunt humores, & qui, in fin.

CAPVT VIII.

1 IN quadam Caſus. Improbat † opinionẽ, quæ habet, ꝙ
in ſacramento altaris aqua conuertatur in
flegma, & probat Chriſtum fuiſſe uerum
deum, & uerum hominem, & ꝙ de ipſius latere exijt
uera aqua. dicebat Goff. improbando opinionem, de
qua loquitur. dicit Inn. Chriſtum uerum deum, quod
probat illa auctoritate, Tres ſunt, qui teſtimoniũ dant
in cęlo, pater, uerbũ, & ſpiritus ſanctus, & hi tres vnũ
ſunt. ſecundò probat Chriſtum verum hominem. pri
mò per auctoritatem illam, Tres ſunt, qui teſtimoniũ
dant in terra, ſpiritus, aqua, & ſanguis. Principaliter. n.
homo cõſiſtit ex duobus, ſ. ex corpore, & anima. Chri
ſtus ueram habuit animam, quod probat ex eo, quia
inclinato capite tradidit ſpiritum. alibi, In manus tuas
commendo ſpiritum meum, quod non de ſpiritu ui-
tali, ſed de anima rationali intelligendum eſt, iuxta il-
lud, Triſtis eſt anima mea. & illud, Poteſtatem habeo
ponendi animam meam. tertiò probat, ꝙ uera aqua
exiuit de latere Chriſti in paſſione, & non flegma, qđ
probat. Primò ex eo, quòd cõtinuò exiuit ſanguis, &
aqua. Secundò ex eo, ꝙ tres ſunt, qui teſtimoniũ dant
in terra, ſpiritus, aqua, & ſanguis. Tertiò quia ſicut ve-
rus ſpiritus, & uerus ſanguis, ſic & uera aqua exiuit de
latere Chriſti, nã Chriſtus eſt veritas, & à ueritate om-
nis fallacia aliena. Quartò quia ille, qui uidit, teſtimo-
niũ perhibuit, ſicut dixit de aqua, ſic dixiſſet de fleg-
mate, ſi flegma de latere exiuiſſet. Quintò, quia in a-
qua regeneramur, non in flegmate. Sextò quia aqua
miſcetur in calice, nõ flegma. Septimò quia de petra,
quam Moyſes virga percuſsit, non flegma, ſed aqua
manauit. In fine ponit, quare de latere Chriſti exiuit
ſanguis, & aqua. Goffr. [*Aquaticum*] pro hac opi. faciat
glo. in Io. ibi dicit, ter nominat aquam propter baptiſ-
a ma, quod conſecrauit: ſecundo propter lachymas [a],
quas fudit: tertiò propter aquam elementi, uel potius
ueri corporis humorem, quem de latere emiſit. Hoſt.
2 [*Epiſtola*] i. 5. ca. [*Cœlo*] i. de † cęleſtibus Chriſti. ſ. ipſum
fuiſſe uerum deum [*Terra*] i. de terreſtribus, ſ. ꝙ Chri-
ſtus fuerit uerus homo [*Anima*] de rationali loquitur.
unde in concil. Vien. de ſum. trini. & fi. ca. fidei. §. por-
rò, damnatur, & hæretica iudicatur opi. quæ habet, ꝙ
ſubſtantia animæ rationalis, uel intellectiuæ per ſe &
eſſentialiter non ſit humani corporis forma. de ſenſi-
tiua, & uegetatiua non dubitaꝉ, ut ibi ſatis ſcripſi [*Tra-
didit*] Io. 19. [*Clamauerat*] Luc. 23. F. [*Prædixerat*] Matth.
27. [*Triſtis*] ergo habebat animam rationabilem, quæ
lętitiam, & triſtitiam habebat. Innocen. [*Et iterum*] per
3 † hoc oſtendit, ꝙ anima eius erat æterna & immorta-
lis, non temporalis & tranſitoria, ut brutorum. Inno.
[*Latus*] Ioã. 19. F. [*Exiuit*] miraculosè. i. ſumma uirtute
naturæ naturantis. i. dei, quia de corpore mortui non
ſolet exire naturaliter nec ſanguis, nec aqua. hoc autẽ
fuit figuratum in muliere formata de latere dormiẽ-
tis, Gen. 2. Hoſti. & ꝙ tunc mortuus fuerit, eſt appro-
batum in concil. Vien. de ſum. tri. c. fidei. i. reſpon. ubi
ponitur hæc figura [*Ille*] Io. euangeliſta [*Veritas*] Io. 14.
Ideò forte interrogatus à Pilato, q̃d eſſet ueritas, no-
b luit reſpõdere, ne uideretur ſe iactare. [b] [*Sed aqua*] Exo-
4 di decimoſeptimo [*Creata*] de nihilo † enim deus crea-
uit omnia, & in talibus natura cedit miraculo, ſupra
eodem cum Marthæ. §. queſiuiſti. Hoſti. [*De componen-
tibus*] i. elementis, quæ ad compoſitionem hominis
ueniunt. uel. i. de membris Chriſti, quæ ad eius com-
poſitionẽ venerant. Inn. [*Vera fuit*] quemadmodũ &c.
quod ſequitur, eſt interpoſitio [*Verus*] quia nec in ſan
guine, nec in ſudore, nec in aqua fuit aliqua falſitas,
uel fictio (*In terram*) Lucę. 22. c. (*Illis*) ſ. elementis (*Iſtis*)
ſ. humoribus (*Maximè*) alias maxima, & melius, & di-
cuntur maxima ſecundum Hoſtien. quia nec ſine re-
5 demptione, nec ſine regeneratione ſalus eſt. ¶ *In † glo.
antepe. ibi. l. 3.*) ſi dixit teſtator, Talis filius meus alienus
meæ ſubſtantiæ fiat, exhæredatus eſt, non præteritus.
nec egemus interpretatione, cum uerborum ſenſus
ſit manifeſtus (*& ibi, promittendo*) dotem, ſi nuptiæ ſe-
cutæ non ſunt, ex ſtipulatu non agiꝉ, ut magis intuea-
mur rẽ, quàm uerba (*& ibi, ſi alij*) ſi teſtator legat uni
fundum, & alteri illius uſufructum, intendens ꝙ alter
nudam proprietatem habeat, illi tamen diuident vſu-
fructum, & plus ualebit ſcriptura, quàm quod actum
eſt. debuit enim exprimere, ꝙ alteri legabat fundum
uſufructu detracto (*& ibi, non aliter*) vide in c. ꝑpterea,
6 in gl. 2 ¶ *In † glo. 2. ibi, uerus homo*) q. exitus aquæ deſigna
re habet frontem, uel fluuium, non corpus humanũ
(*& ibi, corporis*) quem, ſupra ſanguinem hominis mi-
nuti natare uidemus ſecũ dum Abb. (*& ibi, uidebantur*]
ſed dato, quòd illa fuerit uera aqua, ſicut papa dice-
bat, nec textum, nec glo. ſufficienter intelligebat (*& in
fi.*) ut patent hæc omnia in an. ¶ *In glo. 3. ibi, defecta*] iſta
ſub. [*& ibi, quidam*] uer. Manichæi. ¶ *In glo. pater, ibi, dixit*]
Matth. 3. [*& ibi, transfiguratus*] Matth. 17. A. [*& ibi, requie
uit*] Ioan. 1. D. [*& in fine*] Actu. 10. & eſt eadem glo. ſup.
de ſum. trini. damnamus. ¶ *In glo. ideſt, in fi.*] 56. diſt. na-
ſci. ¶ *In glo. ſic ſupra ibi, ex literis*) & c. cũ dilectus. ¶ *In glo.
ult. in fi.*) Vincen. & breuiter talis eſt ſanguis, eſt aer, co-
lera, eſt ignis, flegma, eſt aqua, melancholia, eſt terra.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio capituli.*
Commeßationes illicitæ clericis, & quando maxime.
Fabulationes item, & ubi.
In cõuiuijs clericorum miſceri lectio debet ſacrarum ſcripturarum.
2 *Dies ut finiatur.*
Tempus in quibus illicitè expendatur à clericis.
Quàm temporis nulla iactura grauior, & nil eo carius.
3 *Requies qualis & quanta eſſe debeat.*
Auroræ etymon quod.
Dormientem quòd ſolis radius inueniat, indecens Chriſtiano.
4 *Pſalmi quot in paſcali tempore, & quomodo canendi, & qui generaliter dicendi, nu. 5. pœna tranſgreſſoris, ibid.*
Romanæ eccleſiæ mos in quibus ſeruandus.
5 *Ad officia eccleſiaſtica quomodo eundum, ſtandum, & pſallendũ à clericis, & nu. 8. & 12. quando peccent aliud cogitando, uel interponendo, num. 6. quid ſi non integrè interſit, num. 7. ab eis qui retrahitur, uel ipſorum deuotione, uel impeditur dicere quãdo, & quantum peccet, nu. 9.*
Ex omiſſioce uerſus, uel pſalmi an & quantum peccent, omiſſum an & quando repetendum. uide & nu. 7.
Orandum à clericis quoties ſit præceptum, & nu. 8.
7 *Officis diuinis qui interſunt laici, & non intelligunt, quæ leguntur, quomodo ſe habere, & quid orare debeant.*
8 *Epiſcopi nullum diem ſine miſſa dicenda, uel audienda tranſire debent.*
10 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 11. 12.*
Miſſam an celebret ſyncopatè loquens, & quando.
13 *Cõtra canonẽ qui uenit, monẽdus, niſi certa pœna ab eo ſit inflicta.*
1 *Contra iudicem qui uenit ſtatim puniri poteſt.*

CAPVT VIIII.

DOlentes. Tolle pro ſumma finem capi
tuli, & duo † facit. Primò po-
nit duplicem clericorum exceſſum. ſecun-
dus

dus ibi, Sunt & alij. Secundò id prohibet ibi, Hoc igi-
tur [*Clerici*] beneficiati, de hoc ſupra capitulo primo,
Lau. [*Commeſſationes*] quæ ſunt illicitę, maximè diebus
feſtis. 43. di. §. 1. & capitulo primo, & idem dico de fa-
bulationibus, maximè in conuiuijs, iuxta Catonis cõ
ſilium. unde miſceri debet ſacrarum ſcripturarum le-
ctio e. d. pro reuerentia, ſecundum Hoſti. [*Alijs*] gra-
2 uioribus. Goff. [*Medietatem*] & ſic † finiunt diem ſecũ-
dum computationem, de qua. ff. de ferijs, more, & ſu-
pra de offi. dele. conſuluit. Vincen. [*Expendunt*] Ioã. 17.
Noctem verterunt in diem. vnde dicere poſſumus ſe-
cundum. B. Ber. cum nil carius tempore, nil uilius re-
putatur. Iſti. n. tempus, quod habent, pro nihilo expẽ-
dunt nunc comedendo, nunc fabulando, nunc cachi
nando, & inter fabulam calices hauriendo, de uita &
honeſtate clericorum, à crapula. Hoſti. Marcus Var.
Nulla iactura grauior eſt ſciẽti, quàm temporis. Sen.
i. epi. in principio, Vẽdica te tibi, & tempus, quod aut
auferebatur, aut excipiebat, aut ſurripiebatur, colli-
3 ge, & ſerua [*Somno*] requirit natura † requiem: tamen
captãda eſt hora congrua. unde Sen. Quies tibi ſit, nõ
deſidia. Ouidius ſine titulo, Stulte, quid eſt ſomnus ni
ſi gelidæ mortis imago? Longa quieſcẽdi tẽpora fata
dabunt [*Diurnum*] ſ. in aurora, ſic dicta quaſi auiũ hora.
Surgunt ergo ualde mane, orto iam ſole. Matth. ulti.
A. Dicit Aug. indecẽs eſt Chriſtiano, ꝙ ipſum ſolis ra-
dius dormientem inueniat [*Excitantur*] ſup. & tunc in-
trant eccleſiam tranſcurrendo &c. & ſic uerſus euiſce
rant, quod quandoque accidit ſecundum Hoſti. pro-
4 pter officij prolixitatem. Vnde licet ſecundum † mo-
rem Ro. non ſufficiat in paſcali tẽpore dicere tres pſal
mos, de con. diſ. 5. in die reſurrectionis, non reprobat
aliorum conſue. qui dicunt tres tantum, quia melior
eſt. 5. pſalmorum &c. e. diſt. non mediocriter. nec con
ſiſtit hoc in cantus modulatione, ſeu uerborum mul
titudine, ſed in corde. 92. diſtin. capituló primo, & ſe-
cũdo, nec ob. prę. c. in die: quia licet mos eccleſiæ Ro.
in ſacramentis ſit ſeruandus, in officijs non de neceſ-
5 ſitate ſecundum Ho. [*Matutinum*] ad eccleſiaſtica † of-
ficia eundum eſt in honeſto habitu & decenti, ſup. de
ui. & ho. cleri. cap. pe. & cum deuotione ibi ſtandum.
ideo plus corde, quàm uoce pſallendum. 92. diſt. capi-
tulo ſecundo, & uidetur, ꝙ clericus, qui eſt in diuinis
officijs, non peccat, ſi quod dicit ibi, nõ intelligat, dũ-
modo cor ſuum ad deum habeat, & ei pſallat. imo &
ſi aliquem uerſum omittat ex negligentia, nõ peccat,
ſecundum Inn. intelligas mortaliter. uenialiter enim
peccat ſecundum Hoſt. nec eſt ſecundum Innocen. à
capite pſalmi propter hoc ſine magna cauſa recurrẽ-
dum: quia ſi fieret, aliquibus forte ſcandalum genera
ret. imò & ſi omittat pſalmum, non debet ad illum re
dire propter prædictam cauſam ſecundum Innoc. I. ſi
aliquis de choro alijs cãtantibus nil dicat de pſalmo,
propter id ſolum non reiterabitur pſalmus, nam ſi to
tus chorus omiſiſſet pſalmum, puto ꝙ dicẽdus eſſet,
niſi forſan ſcandalum immineret: ut infra eo. gl. ver.
poteſt & illud dici: ſed & ille ſolus debet ſuam negli-
gentiam confiteri ſecundum Inn. tanquam de uenia-
li, non mortali, ſed contra Hiere. 48. A. Maledictus ho
mo, qui facit opus domini deſidiosè. Sol. illud intelli-
gitur accurata, uel lata & malicioſa negligentia. Nos
uerò loquimur de leui, ſiue de leuiſsima, quę forte ex
nimia contemplatione, ſeu meditatione contingit ſe-
cundum Inno. aut propter ſomnũ nimium, propter
quod ſi quis ad eccleſiã tardius ſurgat, inter uenialia
computatur. 25. diſt. §. aliàs, ante fi. In hoc tamen caſu
ſatis poteſt dici ſecundum Inn. ꝙ ille, qui omiſsit pſal-
mum, ipſum dicat in ſilentio, dum alij cantãt noctur
num. Poteſt & illud dici, ꝙ ſi pſalmum totum omiſit,
pſalmus non eſt cum ſcandalo alicuius reiterandus,
non enim eſt tanti unius pſalmi omiſsio, ꝙ propter
hanc ſit aliquis ſcandalizandus, arg. ſupra de prę ſcrip.
nihil. nempe præceptum eſt, ꝙ ſepties in die oret ho-
mo. i. clericus in ſacris, uel beneficiatus, ſupra eo. ca. 1.
Sed ꝙ iſti, uel illi pſalmi dicantur, non eſt in pręcepto.
& no. ſi. infra e. §. fi. ſuper uer. penitus inhibentes, uer.
uel dic, ꝙ dicere officium, & ſequentibus. Vnde & ui-
demus. ꝙ una eccleſia dicit quoſdam pſalmos, & alia
alios ſecundum Inno. hoc verum eſt: nihilominus ta-
men clericus uniuſcuiuſque eccleſiæ debet dicere il-
los pſalmos, quos ſua dicit eccleſia. alioquin, ſi ex cõ-
temptu aliter faciat, tanquam tranſgreſſor conſtitu-
tionis, uel conſue. eiuſdem eccleſiæ iudicari poterit,
& puniri, & per conſequens tanquam tranſgreſſor le
6 gis. 11. diſt. in his. ¶ Sed nunquid † peccat clericus, qui
dum eſt in officijs, cogitat ſuper alio bono ſpirituali,
uel temporali? Reſpondeo, non debet alijs intendere,
niſi neceſsitas, uel utilitas, quæ dilationem non capit,
cogat eum de alijs cogitare ſecundum Inno. argu. in
eo, quod le. & no. infra de reg. iur. quod non eſt licitũ:
uerumtamen cum ſecundum Boætium cor hominis
uagum ſit & mobilius omni mobili, nõ eſt adeò for-
tis homo, ꝙ tales cogitationes euitet, unde nec ſemꝑ
in his mortaliter peccat, ſed uenialiter, ut ſup. no. ideò
& ſecundum Inn. non uidetur peccare, ſi quando ni-
mis fatigatus eſt ſpiritus, & poteſt fieri ſine ſcandalo,
aliquantulum cauſa recreationis exeat eccleſiam, vel
aliqua dicat, uel cogitet præter illa, quæ leguntur. Ca-
ueat tamen ne in his excedat ſecũdum Inn. & nimiũ,
7 & frequenter. Quid ſi † quis ſine malitia non interfuit
in prin. officij, uel fini nequeat intereſſe? Reſpondeo,
non oportet, ꝙ à capite incipiat, uel finem ſuppleat.
ſi tamen magnam partẽ nocturnorũ. uel laudis omit
teret, bene faceret, ſi illud diceret ſecundum Innocẽ.
Hoc ultimum credimus eſſe tutum, ut patet in eo, qđ
ſupra no. infra eo. §. fina. Quid de laicis, qui interſunt
officijs, nec intelligunt, quę leguntur? Reſpondeo, de-
bent eſſe in ſilentio, & orare deum, ut orationes, & le
ctiones, & pſalmi, & cantus, qui fiunt in eccleſia, pro-
ſint ſibi, & alijs ad ſalutem ſecundum Innocen. [*Alij*]
8 clerici, & prælati [*Quater*] de epiſcopis † habes, de pri-
uileg. c. fi. lib. 6. ꝙ abſque miſſa dicenda, uel audienda
a diem aliquam tranſire [a] non debent [*Intereſſe*] Hiero.
in trãſla. Orige. ſuper Gene. omel. 10. ſine intermiſsio-
ne orandum Apoſtolus præcipit. Vos, qui ad oratio-
nes non conuenitis, quo modo completis ſine inter-
miſsione, quod ſemper omittitis [*Contemnunt*] uel ſta-
tim poſt euangelium recedũt [*non porrigunt*] quia plu-
ribus intentus, & cętera. ad id de cohabi. cler. quod à
te, & capitulo, diuerſis [*Similia*] de quibus in cle. eodẽ
titulo, graui [*Inhibemus*] habes ergo præceptũ, & pro-
hibitiones, iuxta illud pſal. Declina à malo, & fac bo-
9 num. ergo † qui propter commeſſationes, uel fabu-
lationes, uel alios malos mores ab officio retrahitur,
uel ipſius deuotione, uel impediꝉ id dicere horis cõ-
petentibus, omittẽs miſſam celebrare, uel audire, uel
ſi intereſt, non habet cor ad deum, ſed ad exteriora,
mortaliter peccat, ut hic, & 14. quæſtione. 1. quod ꝑ-
cipitur: & ſi uerbum ſit durũ, tamen ſcriptum. 6. quæ-
ſtione, 1. ſcriptum. cum ſimilibus, vel dic, ꝙ dicere eſt
in præcepto, ſed alia, quæ in deuotione cõſiſtunt, ſua-
dendo dicuntur. unde dicit infra. Quantum deus de-
derit, quaſi dicat, ꝙ durũ eſſet hoc ponere, in uſu præ-
cepti, relinquimus ea gratiæ dei. & hoc, q̃a benignũ,
placet Hoſtien. quia nec debet eccleſia alicui inijcere
laqueum. 27. q. 1. de uiduis. 2. nec aliquos oneribus im
portabilibus alligare. 26. quæſtione finali, alligant. uel
dic, ꝙ hęc non obligant ad culpam de nouo incurrẽ-
dam, ſed ad pœnam ſuſpenſionis, quæ poteſt infligi,
quod nota, dum dicit, Sub pœna, & cętera [*Studioſe*]
quò

quò ad officiũ oris non ſyncopando, nec aliud omit-
tendo [*Deuotè*] quò ad officium cordis. 33. diſtin. pſal-
10 miſta. ¶ Vltima † gloſſ. reſpondet per quæſtio. quæ ſit
11 pœna contrafacientis. ¶ *In* † *glo. ultima, ibi, Celſus*] uide
12 de ſagit. capitulo uno, ſuper glo. ſecunda. ¶ *In* † *glo. pri-
ma, in fine*] dicit Vincen. ꝙ talis cum ſyncopa loquens
& horas dicit, & celebrat, dummodò intẽdat dicere,
quod dicit eccleſia, & vtatur uerbis in propria ſignifi-
catione, nec intendat inducere errorem, de con. diſt.
4. retulerunt. ¶ *In glo. ſecunda, ibi, ſententiæ*] idem Vincẽ.
maximè propter uerbum, & ſimilia. idem Hoſti. [*& in
fine*] & 63. diſtin. Salonitanæ, & infra de ſagit. capitulo
13 uno. ¶ *In glo. ultima, ibi, canonis*] unde, qui uenit † contra
canonem, monetur ante, quàm per iudicem puniaꝰ,
argumen. de cleri. ex. ſi celebrat, de cohabi. cleri. c. 2. &
& ſequentibus, de electio. cum in cũctis. §. inferiora,
niſi certa pęna à canone ſit inflicta. de hoc de præbẽ.
extirpandæ. qui contra iudicem, ſtatim puniri poſſet.
ff. ſi quis ius dicen. non obtem. l. una, de offi. deleg. de
b cauſis [*& in fine*] adde, quod nota. infra de electio. [b] ge
nerali, in gloſſ. contrafaciens, libro ſexto, & ſupra de
treu. & pace, capitulo primo.

ANNOTATIONES.

a ¶ Tranſire. Tex. ille utitur, uer. decet, quod minus importat, quàm debet, uide Io. An. de uoto, magnæ, in glo. hoc patet.

b ¶ De electi. Et uide de maio. & obe. illud, ſuper glo. fi. per Io. An. & de conceſ. præben. deteſtanda, in glo. ſimile. & iſta Bar. inducit ad ſuum propoſitum in le. ſi quis pro eo, ff. de fideiuſ. & qui facit contra ius, præſumitur in dolo. ff. ad Silla. propter ueneni.

SVMMARIVM.

1 *Eucharistia debet conſeruari; quomodo in eius eleuatione, & portatione populus inclinare debet, & nu. 3.*
Quomodo ad infirmum debeat deferri, & referri, & num. 3. & 4 unde dicta, num. 2.
Vt tranſgreſſores puniantur.
Incuria, quid ſignificet.
3 *Signum ſaluatoris non debet in terra fieri.*
Sacerdotis officium in inſtruendo populo, & eius pueris quod hic.
4 *Ad corpus Chriſti fugiẽs an gaudeat immunitate, & an recipiẽs.*
Priuilegium non extendendum de una eccleſia ad aliam, uel de priuato ad alium.
Contingere, quod poteſt, præcauendum.
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 6.*
In hoſtiæ ſalutaris eleuatione, quæ orationes, & hymni dicendi.

CAPVT IIII.

1 SAnè. Caſus. Dicit † ꝙ euchariſtia debet
cõſeruari, quomodo in eius ele-
uatione, & portione populus debeat in-
clinare, quomodo debeat ad infirmũ de-
ferri: tranſgreſſores præcipit grauiter puniri. ſecunda
ibi, Sacerdos. tertia ibi, Quam, quarta ibi, Prælati [*In-
curiam*] ideſt negligentiam. Phi. uel malam curã [*Exar-
deſcat*] facit in autentico, ut non luxu. contra natu. re-
ſpõ. primo, col. 6. de exceſsi. pręl. clerici. 16. q. 1. reuerti-
2 mini [*Euchariſtia*] dicta † ab eu, quod eſt bonum, ſicut
euge, & charis, quod eſt gratia. nec debet ſcribi per. H.
quia tunc eſſet interiectio dolentis, nec eſt etiã aduer-
bium reſpondẽdi. inde uer. Heu. dolet, eu prodeſt, eu
dat reſponſa uocanti, ſecundum Hoſti. & adde, quod
dixi ſupra de teſtamen. nos quidem, ſuper prima glo.
[*Singulari*] ideſt, in quo nil ſit aliud. Pe. [*Deuotè*] ob hoc
3 † ſignum ſaluatoris non debet fieri in terra, C. nemi. li.
ſal. l. 1. Vincen. facit de officio ordina. ſi canonici, li. 6.
[*Doceat*] de ætate, & qualitate, cum ſit. & clericus eius
pueros. quod dic, vt de uita, & honeſtate clericorum,
capitulo. 3. [*Inclinet*] ſic incuruatur, cum legitur euan-
gelium, ſtando tamen, de con. diſt. 1. apoſtolica [*Idem
faciens*] plebs ſe reuerenter inclinando, & ad hoc per
ſacerdotem inſtruatur [*Eam*] euchariſtiã [*Decenti*] pu-
ta ſuperpellicio, uel capa rotũda cum ſtola, ad hoc de
uita, & honeſtate clericorũ [*Mundo*] abſurdum. n. &c.
de cuſto. eu. c. 2. in fine [*Referat*] debet ergo preſbyter
ire munitus euchariſtijs, ne uacuus reuertaꝰ, & ne ip-
ſo reuertente homines idolatrizent adorando creatu
ram, nõ creatorem. & ſi propter multitudinem infir-
morum totum expenderet, in reuertẽdo ceſſet lumẽ,
& ſonitus campanellæ ſecundum Hoſtien. [*Manifeſtè*]
non ſub capa [*Ante pectus*] non poſt collum [*Lumine*]
4 ſic miſſa † non debet ſine lumine celebrari, infra c. fi.
[*Candor*] ſapientiæ. 7. [*Ex hoc*] ſcilicet ꝙ ſic fideliter cu-
ſtoditur, & reuerenter tractatur [*Apud omnes*] no. hoc
Vincen. & Gof. ꝙ fugiens ad corpus Chriſti, quod de-
fert ſacerdos ad infirmum, non gaudet immunitate,
utentes ratione, quam no. Ioan. 13. quæſtio. 2. cap. ulti
mo. ſed Ioan. ibi de recipiente loquitur, non de fugiẽ-
te. Hoſt. uerò dixit hic, & Vin. fatetur hoc honeſtum,
ꝙ fugiens gaudet immunitate, licet non recipiens. &
eſt ratio ſecundum eum, ꝙ corpus Chriſti recipientẽ
captiuum inuenit, & ſic captiuum dimittit, ne uideaꝰ
omnino damnare iuſtitiam, cum iuxta pſal. Iuſtus eſt
dominus &c. & ſummum bonum, &c. 12. q. 2. cũ de-
uotiſsimam: fugientem verò, quem liberum inuenit,
in libertate cõſeruat. probat autem hoc multis ratio-
nibus. & primò quia ſi propter honorem dei eccleſia
habet illud priuilegium, ergo fortius ipſe deus: quia
propter quod unumquodque, & ipſum magis, in cle.
de reli. cap. 2. no. in prin. ſecundò quia ſi ſtatua præfe-
cti ſaluat hominem, inſti. de his, qui ſui, uel ali. iu. ſunt.
§. ſed hoc tẽpore, multo fortius corpus Chriſti, quo
nil maius. 95. diſt. ecce. ad hoc fides mulieris patientis
fluxum, vt legitur Matth. 9. Nec ob. euchariſtiam eſſe
cibum animæ: quia nihilo minus corpus Chriſti eſt,
& corporali eccleſiæ præferẽdum. nec ob. priuilegiũ
non extendendum: quia illud uerum de una eccleſia
ad aliam, uel de priuato ad alium, de priuile. ſane. Itẽ
lõge grauius eſt æternam, quàm temporalem &c. de
hære. uergentis, & ex cõtraria opinione ſequi poſſet,
ꝙ euchariſtia proiceretur in lutum. & præcauendum
eſt, quod contingere poſſet, de ſer. non ordi. c. 1. & di-
cit ſe non uidere, quare magiſtri contrarium notaue-
rint: quia & ſi odioſum reſtringatur, eſt tamen contra
regulam fauorabile reſtringi, de reg. iur. odia, libro 6.
5 [*Tranſgreſſores*] ſacerdotes, uel inferiores. ¶ Scđa † glo.
reſpondet per quæſtio. quam tripliciter ſoluit, & ſol.
mediam moderatur. ¶ *In gl. ult. ibi. l. 1. in fi.*] uide in præ.
c. de cauſis, ſuper ulti. glo. ¶ *In* † *glo. 2. ibi, uerus homo*] vel,
Salue caro Chriſti, quæ pro me paſſa fuiſti. Intus me
munda Chriſti caro, ſanguis, & unda, uel illa, Rex ſe-
det &c. Goff. uel iſta, Auerte faciam tuam domine, cũ
tribus uer. ſequentibus. uel, Deus propitius eſto. uel,
Ieſu Chriſti fili dauid redemptor mũdi miſerere mei.
Abb. uel ſecundum Vinc. iſta, Aue principium meæ
creationis: aue uiaticũ meæ peregrinationis: aue cau-
ſa meæ ſaluationis: te odoro, te uerum corpus Chriſti
eſſe cõfiteor, per quod liberati ſumus à poteſtate dia-
boli, ſanctiſſime pater miſerere mei, & adde hanc ora
tionẽ, Deus qui ſingularis corporis tui hoſtia totius
mundi ſoluiſti delicta, maculas ſcelerum noſtrorum
abſterge, & omnium uiuorum, & fidelium defuncto
rum peccata dimitte, eiſque præmia ęterna concede.
uel ſm Mar. & Phi. Gratias agimus tibi, domine ſan-
cte pater, pro iam beatificatis poſtulantes, ut eorum
interuentu apud te mereamur adiuuari. pro his autẽ,
qui adhuc in purgatorijs detinentur. Immolatur tibi
pater filius obſecrando, ut per hanc ſacroſanctam ho
ſtiam

ſtiam pęna illorum breuior fiat, & leuior. pro nobis
autem, quos adhuc peccata grauant carnis, & ſanguis
imolatur tibi filius ſupplicãdo, vt peccata, quæ exiſtẽ-
tes in carne contrahimus, caro mundet, ſanguis lauet
domini noſtri Ieſu Chriſti. Item hymnum, Ieſu no-
ſtra redemtio &c. [*& ibi, orationem dominicam*] quã Chri-
ſtus docuit, Matth. 6. A. nec poteſt diſcipulus eſſe ſu-
pra magiſtrũ. Hoſti. [*& in fi.*] poſſet ſic corrigi: ſit hoc
ſacramentum domine ad honorem, &c. ſm Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Miſſæ quæ celebrandæ in conuentualibus eccleſiis, & nu. 2.*
Torpor pro pigritia, uel defectu.
Obrepere, quid ſignificet.
2 *Pro defunctis in ſingulis miſſis iubet orari canon.*
Eorum anniuerſarium quando, & quomodo faciendum, & à quibus, & cur permiſſum.
Eſt licitum, ſi pro eo, quid relinquatur, & quo nomine appelletur alio, num. 4.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*
Defunctorum animæ quot ſoluantur modis.
Preces malorum proſintne, an noceant.
Per alium quis poteſt ſaluari, non damnari.

CAPVT XI.

1 CVm creatura. In † conuentuali-
bus eccleſijs con-
uentualiter celebrãdæ ſunt miſſæ de feſto,
uel feria, & pro anniuerſarijs defunctorũ:
ponit mandatum, cuius præmittit cauſam generalẽ.
ſecunda ibi, Mandamus [*Torporem*] ponitur pro pigri-
tia, uel defectu [*Obrepere*] quaſi ſubintrare latenter, ut
in proœ. cle. uerſi. quia etiam, ubi de hoc [*Defunctorum*]
2 canõ † iubet in ſingulis miſsis orari pro defunctis, de
con. diſt. 1. cap. pe. [*Feſto, uel feria*] q. d. ſi anniuerſarium
incidat in feſto, faciẽdum eſt ſaltem in priuato, & miſ-
ſa feſti ſolenniter in conuentu. & ſi non eſt feſtum, po
teſt dici miſſa anniuerſarij ſolenniter, & ferialis in pri-
a uato [a], ut diei qualitas requirit: habet locum in con-
uentualibus, & poſſet habere locum in capellis, qua-
ſi ſit hæc iuſta cauſa bis celebrandi, ſupra eo. conſului
ſti, & cum cõmuniter mortuos obliuioni tradamus,
fuit hic permiſſum eorum anniuerſariũ: ad quod hi,
quibus propter hoc aliquid eſt relictum, quaſi ex de-
bito tenentur. ſimi. de decimis, parochianos, nec eſt
hoc ſimoniacum, de præben. ſignificatum, de uoto,
non eſt, ne præ. ui. ſu. c. 3. ſecundum Hoſti. [*Conuentuali-*
3 *ter*] i. ſolenniter in conuentu. ¶ Prima † gl. reſpondet
4 per quæſtio. quid hic dicatur anniuerſarium. ¶ *In* † *gl.
prima. ibi, mortis ſuæ*] interdum dicuntur uigiliæ. 91. diſt.
cap. 1. & ſic Paduæ [*& ibi, ſanctorum*] an preces malorũ
proſint, uel noceant, no. 49. di. §. 1. & 3. q. 7. in grauibus
[*& ibi, eleemoſynis*] de his quattuor ſuffragijs poſui uer-
ſus, ſupra de ſepul. cap. ulti. [*& ibi, agnatorum*] & ſic po-
teſt quis per alium ſaluari, licet non per alium damna
ri. de hoc. 1. quæſtio. 4. iam itaque.

ANNOTATIONES.

a ¶ Priuato. Debet tamen ſemper præcedere miſſa feſti, uel feriæ miſſam mortuorum, uide rationem, quare, per Ioan. And. ſupra eodem conſuluiſti, ſuper gloſſ. ſecunda.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus in die cœnæ domini in ſua eccleſia tantum celebrare debet, & criſma conficere, excipitur caſus, nu. 2.*
Miſſam cuilibet ſacerdoti unam ſufficit celebrare, neque ſemper, num. 2. excipitur ibid.
2 *Miſſam unam quare hic tantum dicere præcipiatur archiepiſcopo.*
Chriſma conſecrari qua die debeat, & num. 1. & ſolenniter, num. 3. in fin.
3 *Epiſcopus quolibet die dominico debet eſſe præſens in eccleſia cathedrali, niſi impediatur iuſtè, & an tunc celebrare.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT XII.

1 TE referente. Caſus. In die cęnę do
mini epiſcopus ĩ ſua
eccleſia tantùm miſſam celebrare debet,
& chriſma cõficere. ponit mandatum, cu-
ius præmittit cãm ſpecialẽ. ſcđa ibi, Fraternitati [*Qua-
cunque*] aliàs quatacũque. quaſi dicat, etiã ſi ſit epiſco-
pus, ſi. de teſti. cum à nobis [*Valde felix*] minus eſt tene-
re ſacerdotiũ, quàm mereri: dicit Hiero. ad Pamma.
2 3. c. [*Vnam*] unde † nec ſemper iſtud cõmendatur, de
con. di. 2. quotidie [*Dumtaxat*] ſed cũ ſacerdos ſimplex
propter peregrinos ſuperueniẽtes ſecũdã miſſam di-
cere poſsit, de hoc ſupra eo. con ſuluiſti, quare huic ar
chiepiſcopo præcipitur, ut unam tãtum dicat, & cer-
to loco? Solutio, Poteſt eſſe ratio: quia, ut dicitur in
glo. & in an. peregrini eum cogebant celebrare. unde
fugiebat celebrantis deuotio, de con. di. 5. nõ medio-
criter. 33. q. 5. ſaluabitur. 45. diſt. de Iudæis. Secunda ra-
tio: quia poſſet tantùm in prima miſſa detineri, ꝙ im-
pediretur, & ſic per conſequens chriſmatis cõfectio,
quod conſecrari non debet niſi illa die. de hoc de cõ.
diſt. 3. literis, & di. 4. omni tempore. ibi uerò miſſa pe-
regrinorum ſequitur ordinariam. Ad id, quod de ſa-
cerdote obijcitur, reſpondetur ibi, non eſt alius ſacer-
dos, qui alteram dicere poſsit. ſed hic multi erant, qui
poterant primam dicere peregrinis. & nullus præter
archiepiſcopum, qui poſſet dicere ſecundam. imò ui-
detur, ꝙ hoc mandatum ſibi fiat ad excuſationem, &
requiſitionem ſuam. ſi. de inſtitu. ad decorem. poſſet
etiam dici, ꝙ is, qui habet chriſma cõficere, ob hono-
rem chriſmatis illa die nõ debet niſi unam miſſam di
cere. quod quidam præciſe tenent: ſed ſecũdum iſtos
ſequeretur, ꝙ ſi quis habet duos epiſcopatus tam pro
pinquos, ꝙ in vtraq; eccleſia poſſet celebrare, & chriſ
ma conficere, hoc ei nõ liceret: & tamẽ iſti ſuper hoc
ius non habent niſi iſtud: tamen ſi hoc dictum uis ſe-
qui, dicere poſſes, ꝙ uno anno celebret in una eccle-
ſia, & alio in alia, & ꝙ chriſma unius eccleſię in aliam
tranſmittatur, ut fit frequenter ſecundum Hoſt. [*Con-*
3 *ficere*] non † ob. generali interdicto loci, de ſent. excõ.
quoniam, lib. 6. imò & quolibet die dominico debet
epiſcopus eſſe præſens in eccleſia cathedrali, niſi iu-
ſtum impedimentum occurrat, de con. diſt. 3. epiſco-
pus, argumen. 7. q. 1. & temporis, in fine, & argumen.
ꝙ tunc celebrare debeat, quaſi reddens debitum ſpõ-
ſæ ſuæ: cõtra quod ſaluo impedimento canonico nul
la eſt exceptio admittenda, argumen. de coniu. lepro.
cap. 2. [*Solemnia*] & tunc ab epiſcopis, qui chriſma con
ficiunt, & non ab alijs dicetur, Gloria in excelſis deo,
4 de con. diſtin. 1. porrò. Phi. ¶ Vlti. † glo. ponit caſum.
¶ *In glo. ulti. ibi, papæ*] hæc patent in an. [*& in fi.*] de hoc,
ſupra de elec. quòd ſicut.

SVMMARIVM.

1 *In ſacrificio altaris plus uini, quàm aquæ ponẽdum, & ratio, nu. 4.*
2 *Archiepiſcopus in prouincia quando iuriſdictionem habeat.*
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*
Vinum quibus præcipue gratum.

CAPVT XIII.

1 PErnicioſus. Caſus. In † ſacrificio al-
taris plus eſt de uino,
quàm de aqua ponẽdum. & primò ponit
abuſum, quem ſecundò improbat ibi, Cũ
ſecun-

ſecundum.tertiò fieri prohibet ibi,ideoque[*In ſacrifi-
cio*] ideſt in calice,in quo fieri debet ſacrificium [*Gene-
ralis*] turpis autem eſt pars &c.infra de ſpon. du. duas
[*De aqua*] reprehenditur ergo ponens plus de aqua.Itē
non ponēs aquam, infra capitulo primo, debet ergo
2 fieri cōgrua comparatio [*Prouincia*] non † ſolum pro-
pter diuina officia habet archiepiſcopus iuriſd.in pro
a uincia[a],ut dicit gl.& Innocen.ſed etiam, quando per
totam prouinciam eſt uitium cōmune,vt hic.de inſt.
cap.3.de reſcriptis ad hoc, de officio ordi. paſtoralis.
3 ¶Prima † glo.no.conſue.attendi.inducit quattuor ſi-
4 milia.addit etiam aliam rationem. ¶*In † prima glo.ibi,
alia ratio*] & per has rationes ſecundum Goff.ſoluitur,
quod obijci poſſet hic irrationabile, cū multa aqua
deſignet multum populum, ſupra eodem, cum Mar-
thæ,& quia in multis locis eſt uini penuria, & in alijs
uina fortiſsima [*& ibi, bibendum*] præcipuè ultramon-
tanis,quibus grata eſt hęc vſia.ff.de cōtrahen.emptio.
in uenditionibus.§.finali,aliàs eſt l.& incipit,emptio-
nem,ſecundum Goffre.ſed dicit Hoſt.ſupra e.in qua-
dam,ꝙ non eſt ſpeciale in ipſis,cum in eo quilibet or-
do concordet. Vnde uer. Vino, cui codo,concordat
quilibet ordo [*nec uicini*] Gof. reſpiciunt uinum Cam-
panum.ff.de uer. ob. ubi autem non apparet.2.reſpō.
nec cum nouo praui ſaporis permutarent uinum ve-
tus electum.ff.ſi cer.pera.l.3.[*& ibi, facit*] & quia aqua
cum uino tranſit, acceſſorium ergo non ſit plus quā-
titate, quàm ipſum principale: non tamen ponant tā
modicum,ſicut templarij,qui cum vaſe vini,quod te-
net.100.cados,ponunt ad bibeudū guttam aquæ ſecū
dum Mar.& Phi.dicit Hoſtien.ꝙ in uino principalius
eluceſcit hoc ſacramentum,ſupra e.cum Marthę.§.1.
Item non legimus Chriſtum poſuiſſe aquam in cali-
ce. Item credere debemus, ꝙ de latere Chriſti maior
quantitas exiuit ſanguinis, quàm aquæ, cum natura-
lior fuerit exitus ſanguinis, quàm aquæ,ſ.e.in quadā.

ANNOTATIONES.

a ¶Prouincia. Ideſt in ſubditas ſuffraganeorum, & uide Ioan. And,
de inſti.ex frequentibus, in gloſſ.tenet hæc ſententia.

SVMMARIVM.

1 *Miſſarum ſolennia celebrans presbyter ſine quibus, uel quibus ad-
bibitis deponendus eſt, & num.2.uel aliter puniendus, ibid.&
num.3.6.7.*
2 *Eucharistia non debet abſque igne portari.*
Interdictionis aquæ, & ignis loco quæ pœna ſucceſſit.
4 *Epilogus, ſuffragium, & ſuppletio gloſſarum, nu.5.6.*
7 *Ignis myſticè quid deſignet.*
Altare quid.
8 *Culpa lata quid.*

CAPVT XIIII.

1 Literas. Caſus. Ab † officio, & benefi-
cio deponēdus eſt presbyter,
qui ſine igne,& aqua,uel in pane fermen-
tato,uel in ligneo ſcypho ſacrificat. com-
munis diuiſio.ſecunda ibi, Cum igitur. Prima ponit
duos exceſſus presbyteri.ſecunda ibi, Intellecto, po-
nit alios duos [*Confeſſus*] no.pro his, quæ dixi de accu-
1 ſa. qualiter. 2.ſuper uer. redde [*Igne*] ſine † quo etiam
non debet portari euchariſtia, ſup.c.ſanè [*Sacrificabit*]
no.quia ſacrificabat, & ſic eſt pro Hoſtiē.qui tenet, ꝙ
ſine aqua verum ſit ſacrificium, licet grauiter peccet,
& puniendus ſit hoc faciens. alias dixiſſet hic, ꝙ ſacri-
ficare ſimulabat, ſupra eo. de homine. & de hoc dixi,
ſupra eo.cū Marthę, ſuper uer.eluceſcat, & ſuper uer.
cum uino. hæc etiā fuit opi. Hug.ut no.de con.diſt.2.
cap.2. & magiſtri ſen.lib.4.diſt.11. cap.fi. In eo tamen
loquitur, qui non intendit errorem inducere, ſed ob-
3 liuione, uel ignorantia hoc fecit [*Et aqua*] huic † inter
dici deberet aqua,& ignis,vt puniretur,in quo pecca-
uit, & in cuius pœnæ locum ſucceſsit hodie deporta-
tio.ff.ad.l.Iul.pec.l.3.ff.de pœnis.l.2.Goff.Ia. ¶Secun-
4 da † gl.reſpondet per quæſtio.& ponit ſo.Hug. ¶Ter-
tia glo. reſpondet per quæſtio. an in uaſe ligneo ſacri-
ficare,& de quo debeat eſſe calix.¶Quarta reſpondet
5 per ob.& ſol. ¶*In 4.† gl.ibi,licet.§.ulti.*] uide in c.præ.de
6 his,ſuper.1.glo.¶*In † glo.1.in fi.*] mitius tamen deberet
agi cum eo,de hoc de elec.innotuit. ¶*In glo.2.ibi, ſcri-
ptum eſt*] i.ad Chorin.5.[*& in fi.*] & ca.2.ubi de hoc cō-
muniter theologi contra, ut Tho.3.par.ſum.q.84.ar-
ti.4.& Hoſ.hic,licet grauiter puniri debeat Latinus id
faciens.ad hoc de tempo.ordi.c.2.ſecurius enim con-
ficitur panis azimus. uix enim eſt, quin de fermatato
aliqua mica cadat. Tho.ubi ſup.reddebat alias cauſas.
Prima, quia Chriſtus hoc ſacramentum inſtituit pri-
ma die azimorum. Matth.26. Mar.14. qua die nil fer-
mentatum in domibus Iudęorum eſſe debebat. Exo.
12.ſecunda:quia hoc ſacramētum eſt propriè corpo-
ris Chriſti quod ſine corruptione conceptum eſt,ma
gis,quàm deitatis.3.quia hoc plus competit ſyncerita
ti fidelium, quæ requiritur ad uſum huius ſacramen-
ti.unde.1.ad Chorin.5.Non in fermēto &c.& ibi, Ita-
que epulemur in azimis ſynceritatis, & ueritatis. ¶*In
† glo.3.ibi,uaſa*] idem ibi no.Io.(*& ibi,ligneo*) propter po
roſitatem (*& ibi,uitro*) propter fragilitatem. ¶*In glo.4.
in fi.*) & de offi.leg.licet. ¶*In glo.pe.ibi, legitur*) Leui.6.&
olim habebatur, de ui.& ho.cleri.quoniam, in parte
deciſa, & dicebat ibi. T.ꝙ ignis myſticè deſignat fer-
uorem caritatis: altare officium prędicationis,vel ip-
ſum ſacerdotium,quem nutriet ſacerdos pietatis ope
ribus (*& ibi,Iaſoni*) 2.Mach.1.& 2.(*& ibi.cap.1.& 2.*) ubi
8 de hoc. ¶*In glo. ultima, in fi.*) & † eſt lata culpa non in-
a telligere[a],quod omnes intelligunt,uel neſcire, quod
omnes ſciunt. ff.uer.ſig.l.latæ, & dicitur ſupina igno-
rantia,de qua de cle.ex.mi.apoſtolicæ, ſecundū Hoſt.

ANNOTATIONES.

a ¶Intelligere. Hic ergo lata culpa dolo æquiparatur etiam in pęa
na depoſitionis ab officio,& beneficio.uide de materia in c.bon.
fides, ſupra depoſiti, ſuper gloſſ.2.& Bar.in l.1.§.non autem, ff
ſi quis teſt.li.iuſ.eſſe fuerit,& in l.quod Nerua, ff.depoſi.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, uel œconomia tituli.*
Baptiſmus à quibus conferri poſſit.in quibus conſiſtat,nu.3.
2 *De eo ubi nam alibi in libris, & titulis & capitulis pręterquam
hoc in titulo tractetur.*
4 *Si baptizetur quis in flumine, uel in fonte, an ſola illa aqua, quæ
corpus tangit, ſit ſacramentum.*

De baptiſmo, & eius effectu, Rub.

1 ¶Viſo † de corpore Chriſti, quo nil maius in ſacri-
ficijs,de con.di.2.nihil, de baptiſmo, quod neceſſariū
eſt, & magis efficax, & reliquorum ſacramentorum
ianua,infra titu.proxi.ueniens, eſt uidendum,uel ali-
ter, ut dixit Inn.ſicut miſſa, & euchariſtia à ſacerdote
debet celebrari,& confici,& de hoc uiſum eſt in pro-
xima rubrica,ſic baptiſmus debet à ſacerdote confer-
ri, licet ualeat collatus ab alio, ſup.de ſum.trini.c.1.§.
2 ſacramentū, ideò &c. Habetur † materia, de con.di.4.
per totum.68.di.ca.1.& §.quod ergo,cū.c.ſe.1.q.1.de-
dit,& ca.ſeq.uſq; ad §.nemo, & c.ſicut Chriſtus.& re-
petitur in cle.ultra titulum autem,inf.proximū,& in-
fra de ap. & re.bap. conuenit rubricæ de ſum.trini.fir-
miter.§.ſacramentum, de ſacra unc.c.uno.§.quia ue-
rò,de cō ſan.& affini.de infidelibus, de accuſa.ueniēs,
de Iudæis.c.1.& c.Iudæi.2.& c.ſicut,de ſen.ex.reſpon-
ſo.facit lib.6.de elec.fundamenta.§.ne aūt, de cogna.
ſpiritu.

ſpū.c.1.2.&.3. de hæreticis, cōtra Chriſtianos, de ſen.
excō.cm̄, & in Cle.de ſum.tri.c.vno.§.fi. Dixit hic In-
no.in rubrica,& Hoſt.poſt cū, ꝙ † quæri cōſueuit, in
3 quo conſiſtat ſacramentū baptiſmi.ſuper quo triplex
reperitur opi.dicunt enim quidā, ꝙ ipſa aqua eſt bap-
tiſmus.uel ſacramentū baptiſmi. Alii dicunt, ꝙ in ab-
lutione, ſiue tinctione baptizati duo reperiunt̃.ſ.paſ-
ſio ex parte baptizati, & actio ex parte baptizantis,&
dicunt,ꝙ ablutio,ſiue tinctio,quæ dr̃ paſsio, eſt bap-
tiſmus,ſiue ſacramentū.& huic opinioni ur̃ aſſentire
magiſter in ſententiis. nā ipſa tinctio, actio, uel actus
qn̄q; eſt peccatū.Tertii dicūt,ꝙ character,q in baptiſ-
mo trāsfert̃,ſiue confert̃,eſt baptiſmus, ſiue ſacramē
tū, de con.diſt.4.tunc valere,nō ipſa aqua,uel tinctio,
quæ uelociter tranſeūt.& exponūt, qđ dr̃, baptiſmus
eſt intinctio &c.i.character in tinctione collatus. In-
no.dixit,ꝙ ſicut tria ſunt in ſacramēto altaris, ut legi-
tur & notatur,ſupra ti.1.cum Marthæ.§.diſtinguēdū,
ſic & tria ſunt in baptiſmo. Vnum eſt, quod eſt tantū
ſacramentū,& nō res.ſ.aqua abluens,ſiue ablutio,uel
intinctio aut paſsio.Secundum eſt,qđ eſt res tantū ſa-
cramēti,& non ſacramentū.ſ.peccati remiſsio, & gra-
tiæ infuſio. Tertium eſt,quod eſt res,& ſacramentū.ſ.
character animæ impreſſus in baptiſmo. aqua igitur
uerbo dn̄i ſanctificata proprie eſt ſacramētum, ſicut
& ſpecies panis,& character ſecundario,ſicut & uerū
corpus Chriſti,& de charactere uide quod dixi, de ſa-
cra.non ite.ſuper rubrica, ꝙ hic dixerant Inn. & Hoſt.
4 Et notandum eſt,qđ ſi quis baptizetur in flumine,illa
ſola aqua eſt ſacramentū,q̄ corpus tangit,& ſi quis eā
bibat,aquā ſacramentalē biberet, & hoc idem eſſet,ſi
quis biberet aquā conſecratā de fonte baptiſmi,tamē
quidam aſſerunt totam aquā,quę eſt in fontibus bap
tiſmi,ſacramentū eſſe,ex quo ſ̄m ordinē eccleſiæ cō-
ſecrata eſt, etiā ſi nullus ibi baptizaretur,quia ex quo
ſacerdos eam totam conſecrare intendit,uerbū con-
ſecrationis acceſsit ad totam aquam, quæ eſt in fonti
bus,ſecus tn̄ eſſet,ſi quis baptizaretur in flumine,hoc
enim impoſsibile eſſet,quòd totum flumen cōſecra-
retur,quod eſt in continuo fluxu:ſed minus prudens
eſſet ſacerdos,qui hoc intēderet.Melius ergo uidet̃,ꝙ
nō ſolū in flumine,ſed ēt in fontibus illa ſola aqua ſit
ſacramentū,quæ tāgit corpus,& nō tota aqua fontiū
quinimo & quantūcūq; conſecratur aqua fontiū,tn̄
nunquā fit ſacramentū per ſola uerba cōſecratoria,q̄
ibi dicuntur,niſi & puer ibi baptizetur cum uerbis ad
hoc ordinatis,nā priora uerba ſunt tantū de ſolēnita-
te,& ideò nō faciunt ſacramentū.Itē cuius rei eſſet ſa-
cramentū,cū nulla ſit aīa, in qua ſignificet infuſionē
gratiæ factā,vel characterem infuſum,quaſi dicat nul
lius,ſecundum Innoc.cuius eſt hæc tota glo.

SVMMARIVM.

1 *Titulus hic cum duobus primis capitulis ubi olim erant collocata.*
Amen,non dicitur de ſubſtantia baptiſmi.
2 *Baptizari qua forma debeat, & lingua, & nu.5.*
3 *Baptiſmus ut teneat, quæ requirantur à laico ſi conferatur, omiſſa
ſupplentur à presbytero, nu.6.*
*Eccleſia poteſt conſtitutiones facere ſuper baptiſmo, & alijs ſacra-
mentis, & quas & ſuper quibus alijs, circa finem.*
4 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum.*

CAPVT I.

1 Si quis. Iſte † titulus cum primis duo
bus capitulis erat in fine ſecū-
dæ compilatio[*Ter.*] vel ſemel tm̄, de cō.di.
4.de trina.Inn.& capitulū, ſi quis preſbyter.
quod ibi pręcedit, videt̃ cōtra:ſed ibi ſoluitur[*Immerſe
rit*] uide qđ dicā.j.in gl. magna, uer.in his uero, &.j.e.
debitū,in pr.[*Amen*] qa iſtud nō repetit̃ infra, nec ha-
bet̃.j.e.debitū,&.c.ſeq.& de cō.di.4.prima, circa fi. &
ſi qs p̄sbyter,&.c.multa.in fi.nec Matth.vlt.dr̃ nō eſſe
2 de ſubſtantia [*Baptizo*] dicit Inn. & Hoſt. ꝙ non eſſet
baptizatus puer,ſi diceretur,Baptizat te Chriſtus, uel
Petrus vel ſacerdos,baptizāte demōſtrato, uel bapti-
zat̃ Petrus a tali. Verumtn̄,ſi eſſet aliqua prouincia, q̄
nunquā formā noſtram accepiſſet,& dicta verba,uel
alia uerbis æquipollētia exprimeret baptizās, ſic bap
tizati deberent haberi pro baptizatis.Sed oppones &
dices,nōne idē iuris eſt de una ciuitate, quæ nunquā
accepit formā noſtrā,uel de ſingulis ſacerdotib⁹? Re-
ſpōdeo non.aliud enim in prouincia., aliud in ciuita-
te,uel ſingulis ciuitatibus. Et eſt ratio diuerſitatis: qa
in prouincia poteſt error iuſtus & probabilis aſsigna
ri;ideò ad illos cōſtitutio eccleſiæ nō extendit̃,niſi ex
quo ſciunt formā,& ſic fuit diffinitū de Grecis Cala-
briæ,qui hāc formā ſeruarūt. quinimò & plus fuit eis
cōceſſum. ſ. ꝙ ēt in futurum ſ̄m prædictā forma ſuā,
quā ſeruauerāt,baptizarēt. In alijs uero ſingularibus
nō eſt error ꝓbabilis; & ideo cōſtitutio ipſos ligat,ar.
a 82. diſt.propoſuiſti ſecundum Inn.[a] hæc tn̄ ratio non
eſt multum efficax ſecundum Hoſt.Certum eſt enim
quòd forma, quam ſeruat Rom. eccleſia, ſicut & ſua
conſtitutio generalis omnes aſtringit, ut patet in eo,
qđ le, & no.ſ.de cōſt.c.1. &.c.fi. & de tēp.or.c. 2.ergo
adeò ligat ꝓuinciā, & uniuerſos,ſicut unā ciuitatē &
ſingulos,ut patet in eo,qđ le,& no.ſupra de poſt.c.1.
ergo pōt reddi melior diuerſitatis rō, quare aliud fit ī
ꝓuincia,& aliud in ciuitate, hæc.ſ.qa in ꝓuincia una
maius īminet ſcādalū, qa ibi eſt maior hoīum multi-
tudo,quā ī una ciuitate uel ſingulis.ubi aūt eſt maior
multitudo & plurimorū ſtrages iacet,ſeueritati detra
hit̃,& diſpēſat̃ facilius,quā ī paucis.l.diſt. ut cōſtitue-
ret̃,& patet in eo qđ le.& nō.ſupra de tēp.or.c.2.infra
de cler.exc.mi.latores,ſed & cū illis ꝓuincijs,q̄ ſuos ri
tus ab antiquo habuerūt,& ſeruarūt alienos a noſtris
ſicut patet in Græcis,ut paulatim trahat̃ ad deuotio-
nē,& obediētiā Ro.eccle.& vnionē ouilis,eſt,in quā-
tū pōt fieri ſine offenſione fidei,benignius agendum
& eis deferendū,ut infra eo.licet Græcos, & adde, qđ
ibi dicā,ideoq;& in voto cōtinētiæ eis parcit̃. 31. diſt.
Nicena,ſupra de vi.& ho.cler.ut clericorū. §. fi. & de
cl.cōiu.cū olim.eadē ēt rōne parcitur Iudæis, & paga
nis,& neophitis ꝗ̄ cōſtitutiones eccl̄iæ generales ut pa
tet in eo qđ le.& no. j. q fil.ſint leg. c.fi.& de diu. quā-
to,&.c.gaudemus,&.c.deus qui,& infra de pœn.deus
qui,& no.infra e.c.in gl.nō licet,uer.ſed nec dicimus,
& ſeq,pōt aūt eccleſia p̄dictā formā Grecorū, quā in
baptizando ſeruāt,ſine periculo fidei tolerare, qđ ex
eo apparet:qa forma, quā ſeruat eccleſia Ro. nō fuit
de uerbo ad uerbū à dn̄o cōſtituta, imò potius ex cō
ſtitutione eccleſiæ vires ſumit;quod ēt ex eo euiden-
ter probatur, quia & in prima eccleſia baptizabat̃ in
noīe trinitatis,& ī noīe Chriſti, nec ſeruabat̃ hæc for
ma:ſed poſtea fuit ab eccleſia cōſtituta, ubi patet de
cōſ.diſt.4.firmiſsime,&.c.à quodā Iudęo,&.c.ſe.nemi
ni aūt eſt dubiū, quin papa poſsit ꝯ̄ cōſtitutionē eccle
ſiæ diſpēſare,& ēt formā, quā hodie tenemus mutare
poſſet ex cauſa,& aliā ſtatuere,nou tn̄ oīno nouā, ſed
ſaltē illā,q̄ antiquitus ſeruabat̃, ut diceret̃, Baptizo te
in noīe trinitatis,nel in noīe Chriſti, vt dictū eſt,arti.
in eo,qđ le.& no.ſ.de cēſ.cū venerabilis,uer.nec intel
ligat̃.vel.vt qdā dicūt, vt baptizaret̃ in noīe patris tm̄
quia in expreſsione unius ꝑſone intelligunt̃ & aliæ,
vt in lib.ſen.4.diſt.2.c.hic quærit̃,& ſeq.multo fortius
poſſet ſtatuere, ꝙ forma Græcorū vbiq; ſeruaret̃,quę
& magis uidet̃ formæ euāgelii, quæ in ſecunda & nō
in prima ꝑſona exprimitur,cōſonare,attamē dn̄s Cle
mēs papa.III.ſuper dicta.q.conſultus reſpōdit,ut dicit

Hoſt. eo audiente tales non eſſe baptizatos. Sed nunquid loco huius verbi, baptizo, poſſet poni, lauo, uel balneo uel tingo? Reſpõdeo ſecundum Inn. quia hoc verbum, baptizo, plus importat, quã ſit eius propria ſignificatio. nam in hoc loco baptizare eſt aliquẽ in aqua ſub certa forma tingere, ſiue immergere, vt patet in hoc. c. licet de pronomine, ego, teneat Inn. & Hoſt. quod tenet glo. pronomen tamen iſtud, te, dicunt eſſe de ſubſtantia, quia expreſſior eſt demonſtratio per pronomen, & accuſatiuum, quam ſi diceret, baptizo illum, uel ſimpliciter baptizo in nomine &c. Itẽ poſſet intelligi aliàs baptizata ſcutella, uel ipſe baptizans, vel manus baptizantis, uel ſi. Itẽ quia inter baptizantem, & baptizatum dicitur eſſe differentia infra eo. debitum. ergo, te, eſt de ſubſtãtia. Si uero cũ occurrunt plures baptizãdi, dicat, ego baptizo uos, & ſimul ſupra omnes aquam proiiciat, viderentur tales baptizati, aliàs quomodo potuiſſet apoſtolus una die tria

c millia hominũ baptizaſſe, de conſ. di. 4. proprie [c] imò & ſi magnus princeps conuerteretur & baptizaretur & ſacerdos ex curialitate, & ne offenderet ex ſingulari locutione, ſicut quidã faciunt, diceret, ego baptizo vos, forſan per hoc nõ uitiaretur baptiſmus ſm Hoſt. Dicit tñ tutius, ꝙ ſicut nec plures unũ, ſic nec unus ſimul plures baptizet, ſed ſinguli ſingulos, ad hoc. 30. q. 4. qđ aũt, de conſ. diſt. 4. in catechiſmo, &. c. non plures, de cog. ſpi. quamuis, lib. 6, & ꝙ baptizans tã in ſua, quã baptizati perſona non utatur plurali dicens, baptizamus te, uel baptizo uos, ſed ſingulari, ut dicit, & faciunt hæc ad no. de re iudi. c. pe. in gl. ulti. lib. 6. [*In nomine*] non licet mutare dicendo. In uirtute, uel in nominibus patris &c. Eſt enim ſecundum Inn. magna differentia inter uerba, nomine, & uirtute, & an loquatur in ſingulari, quod deſignat unitatem eſſentiæ, uel in plurali, quod nec unitatẽ deſignat, idem ferè in omnibus aliis uerbis hic poſitis. ſunt enim uerba ſubſtantiatæ formæ, ſecus tamen, ſecundũ Inno. eſt in forma facti, quã in forma uerborũ; ut ſi quis bis, uel quater, uel pluries immergat. ſemꝑ enim baptizatus eſt puer dummodo baptizãs baptizare intẽdat, ẽt ſi credat. 4. immerſiones neceſſarias. Et eſt diuerſitatis ratio, quia in uerbali forma certa uerba ſtatuta ſunt, ita, ꝙ ipſa uerba & etiam forma uerborum ſunt de ſubſtantia. In his uero, q̃ facti ſunt, & ipſum reſpiciũt, ſicut ĩmerſio, nihil eſt de ſubſtãtia, niſi ipſa intinctio aquæ. unde etiam ſine immerſione. i. licet non immergatur baptizandus in aqua, ſed tantum ſuper eum proiiciatur, baptizatus eſt. facit Eze. 26. effundam ſuper uos aquã mundam & mundabimini ab omnibus inquinamẽtis ueſtris. Item poſſet eſſe aquæ penuria. Itẽ debilitas baptizandi, cui poſſet ex immerſione imminere periculum, & ideo, quia merſio, uel aſperſio ſm Inn. una uel trina ad ſolẽnitatẽ tm̃ pertinet, corũ omiſsio bap-

d tiſmũ nõ uitiat, de cõſ. diſt. 4. c. 1. &. 2. &. c. de trina [d] Sed quicquid dicat, tñ nihil eſt omittẽdũ de eo, quod põt fieri & generaliter cõſuetũ eſt, quia regulariter & ſemper & in uerbis & in factis forma exacta diligentia eſt ſeruanda. Sed nec dicimus, ꝙ eccleſia imprimat characterẽ animæ baptizati, imo ſolus deus hoc facit. Eccleſia tñ põt facere cõſtitutiones ſuꝑ baptiſmo, & circa collationẽ baptiſmi certas formas ꝓfigere, ꝑ quas, quia bonę ſũt, & q̃a deus ipſas ratas habet. ſ. de trãsla. epi. c. 2. &. 3. Character imprimit illi, qui ſm ipſas baptizatus eſt ꝑ miniſteriũ baptizãtis, ſupra de fide cath. c. 1. §. pe. infra e. debitũ. §. fi. Idẽ facit in matrimonio infra de cõſã. nõ debet, & in aliis ſacramẽtis, ut patet in eo, qđ no. & le. ſ. de tẽp. or. c. 1. &. 2. & de ſac. unc. c. unico, & de ſac. nõ ite. c. 1. & fi. & iuramento, ut no. ſupra de reſc. cõſtitutus, ſupra de iureiu. uenięntes, & in uoto ut le. & no. ſup. de uoto. c. 1. & fere in oĩbus alijs, quæ non ſunt contra fidem. ſm Inno. quod dic, ut plene

3 de conc. præ. propoſuit. hoc autẽ † notandum eſt, ꝙ ad hoc ut baptiſmus teneat, neceſſe eſt, ꝙ baptizãs intendat baptizare, & nõ tm̃ balneare, uel carnes lauare, non tamẽ uidetur neceſſariũ quantum ad effectũ baptiſmi, ꝙ ſciat, q̃d ſit baptiſmus, ꝙ ſit ſacrm, uel ꝙ ibi gratia infundat: imò ſi & crederet totũ ꝯrium, & totã truffam, & deceptionẽ reputaret, & ẽt ſi nõ gerat in mente facere, qđ facit eccleſia, imò & ſi contrariũ in mẽte gereret, & ſi ẽt neſciat, quid ſit eccleſia, uel ipſam nõ credat eſſe, uel aliquã ꝑtãtem haberet tñ dummodo intẽdat dare id, qđ dãt alii baptizãtes, & formã ſeruet, nihilominus ualet baptiſmus. Inde eſt, ꝙ ſi q̃s uadat ad Saracenũ, & dicat ei, baptiza me, & doceat eum formã, & ille Saracenus baptizet eũ, non credẽs per immerſionẽ aliq̃d aliud operari niſi madefactionem, nec intendat eũ baptizare, ſed madefacere ſm intentionẽ petentis baptiſmũ. i. ut baptiſmus hẽat ſuũ effectũ, ſed tñ baptizans tanquã miniſter conferre intendat, qđ baptizãtes alij cõferãt, uerè baptizatus eſt. Sed ſi hoc nõ intẽderet, nõ baptizaret. Sed q̃d ſi baptizatus petijt baptiſmũ, tñ nõ intendebat baptizari, nec credebat baptiſmũ aliq̃d operari, nũquid eſt baptizatus? vr ꝙ nõ: quia ex quo non cõſentit, non baptizat, q̃uis forma ſeruaret, ſiue & ſine cõſenſu non ꝯhitur matrimoniũ, licet uerba cõſenſus exprimantur, infra de ſpõ. tua nos. Sed cõtra, quia nedũ fraudulentus, ſed etiã coactus baptizatur. 45. diſt. de Iudæis, & furioſus, & dormiens, ſi prius erat in uoluntate baptizandi, infra e. maiores. §. item quæritur. Sol. qui ſic ficte accedit ad baptiſmũ, non eſt baptizatus, quãuis eccleſia, q̃ fictionem ignorat, propter ipſam ignorantiã talẽ cogat ſeruare legẽ baptizatorũ, q̃a nõ iudicat de occultis, infra de ſimo. tua nos. unde & plerumq; iudiciũ eccleſiæ ſm exteriora, & cõem op. ꝯ ueritatẽ iudicat. j. de ſen. excõ. à nobis. 2. §. 1. Nec ob, qđ in ꝯrium allegatũ eſt de coacto, q̃a in ipſo depræhendit uolũtas, licet coacta. 16. q. 1. meritò. Si uero nunquã ꝯſenſiſſet baptiſmo. licet illud uerbo petijſſet, & coactio fuiſſet abſoluta. idẽ dicerẽ, ꝙ in ſuperiori ꝓximo caſu. Sed nec ob. ꝙ dictũ eſt de furioſo, & dormiẽte, q̃a tales credũtur habere uoluntatẽ in habitu, licet non in actu ſm Inno. Sed Hoſt. dicit ficte baptizatum recipere characterẽ. Idẽ, ſi per iocum, uel deriſum, remittẽs ad ſum. eo. ti. §. quæ ſit eius forma. 2. §. quis ſit effectus, ubi di-

4 cit hãc q̃õnẽ, & multas alias expeditas. ¶ Secũda † gl. q̃rit, & ſol. ¶ Tertia gl. alle. duas cõcor. ſignat unũ ꝯriũ

5 & ſol. ¶ Vlt. glo. arguit, ſignat ꝯrium, & ſoluit. ¶ [*In gl. 2. ibi formæ*] cum & in pronoĩe uideatur dñs uim feciſſe, dum dixit. Ego ſum, qui ſum, Exo. 3. D. Item ego ſum lux mundi. Itẽ ego principium, qui & loquor uobis; Io. 8. quod in multis locis eiuſdem capituli ponderatum inuenies [*& ibi, non quia*] Idem Vin. Inno. & Hoſti. no. Io. de conſ. diſt. 4. c. 1. pronomẽ non debere omitti. Ipſe tamẽ no. e. di. multi, ꝙ ſi omittatur, tenet baptiſmus. Idem Gof. quia pronomen dicitur abundare. ff. de hære. inſti. l. 1. §. qui neq;, ibi, non referre, an dicatur, hæres mihi eſto, an hæres eſto, ſicut in ſtipulatione non intereſt, an ſtipuler habere licere, an mihi ha-

e bere licere. ff. de uer. obli. l. ſtipulatio iſta [e] Gui. Na. cõtra primum teneas, ¶ [*In gl. 3. ibi baptizatus*] theologi, & Hoſt. contra, & Vin. ſupra de conſt. transl. Ber. cõcor. Gof. de ſum. tri. c. 1 [*& ibi, agit*] Dicunt hic Inn. & Hoſt. ꝙ ſi quis ſciens, ꝙ certa eſt forma baptiſmi, & ꝙ præter illam nil agitur, formam ignorat, & baptizat in uera forma hic expreſſa, & baptizare intendit, ꝙ uerus eſt baptiſmus, licet dubitet de forma, ſecus dicunt de illo, qui ueram formam exprimit cum aliam, & non illam credat eſſe ueram formam. Ille enim baptizare non intendit, cum credens etiam formam ad hoc ſtatutam,

ſtatutam, non credat illam eſſe, ſed aliam: ſed ſi non crederet certa formam ſtatutam, & intendens baptizare, veram formam exprimeret, verus eſſet baptiſmus ſecundum eos [*& ibi apoſtolorum*] 2. c. [*& ibi diminuendum*] quid verò iuris, ſi aliquid premittatur, uel intermittatur, vel ſubſequatur ad uerba huius formæ, & quid ſi ordo uerborum conuertatur, & quid ſi interuallum interueniat in prolatione formæ, not. de conſe. diſt. 4. ſi non ſanctificatur, in prin. dicunt autem hic Inno. & Hoſt. ordinem verborum in tantum ſeruandum, quòd aliquod ipſorum vulgariter, uel litteraliter nõ liceat præponere, vel poſtponere, vel interſerere, uel addere aliquod aliud verbũ in ipſa forma intendendo illud eſſe de forma; nec formam eſſe ſine ipſo, vt ſi dicatur. Ego talis ſacerdos, uel ego ſacerdos baptizo te Ioãnem &c. vel ego baptizo te in nomine patris, & filij, & Spiritus ſancti, & ſancti Ioannis, aliàs ſi baptizans non crederet talẽ formã, vel additũ eſſe de forma, ſed ex ſimplicitate, vel deuotione adderet prædicta, non dico diminueret, vel ordinẽ præpoſteraret verus eſſet baptiſmus, etiã ſi ex malitia, uel hæreſi adderet, & diaboli, & hæreticorũ, dummodo nõ crededeseret illa eſſe de forma, & intẽderet baptizare. Hoſti. de hoc trac. in ſum. huius ti. §. quæ ſit eius forma, uer. quid ſi aliquid, & ibi in uer. q̃d ſi ordo, tenet, ꝙ ſi alia verba nõ transſmutentur, nõ eſt vis, an dicat, Ego baptizo te, vel ego te baptizo [*& ibi unum*] & ſi tñ diceret, Baptizo te in no, pa. filijq; & ſp. ſã. tenet baptiſmus. Inno. Abb. [*& in fi.*] vbi etiã no. Io. ꝙ ſi Græcus, vel alius eadem uerba proferat in lingua ſua, uel ſuis litteris, ꝙ uerè baptizat. idem dixit de illo, q̃ baptizat ſub nomine genitoris, geniti, & ſcĩ flaminis, cũ ſint ſynonyma. in primo concor. T. & Vin. infra c. pe. in ſecundo contradicunt: quia aliã uim habẽt hæc nomina, quam il-

6 la. idem Inno. & Hoſt. hic, & Abb. ¶ [*In glo. ult. in fi.*] dicebat Ala. cuius fuit glo. quod tamẽ uſq; ad tẽpora Inn. III. ſolet à magiſtris ſuſtineri. dicebat Hoſt. ꝙ ſi laicus baptizaſſet forma ſeruata, omiſſa per ipſum presbyterum ſuppletur, ſicut catechizatio, ſalis impoſitio, & unctiones, de quibus de ſac. unct. c. uno.

ANNOTATIONES.

a Secundum Inno. Vide Io. An. de conſuetu. cum dilectus.
b Nonne Chriſti. Vide gl. in. c. a quodam, præallegato, & in. c. multi
c Proprie. ibi uide gl. ad finem. c.
d De trina. ibi uide gl. & in. c. præcedenti.
e Stipulatio iſta. §. ſi quis ita. vbi vide Bartolum, & per doc. in auct. ſi quando. C. de conſti. pecu. & Bar. in. l. fin. ff. ſi certum peta. & in. l. 1. de hæredi. inſti. præallegata.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmus quis præſumatur, & ſi dubium ſit, an ſit baptizatus quid iuris*
2 *De confirmatione ſi dubitetur, quid agendum ab epiſcopo.*
Conditio de præterito nihil immoratur.
3 *Epilogus ſuffragium, & Additio gloſſarum.*
Baptiſmus ſi in dubio conferatur an aliquid conceſſum, uel additum dicatur.

CAPVT III.

De quibus. Breue eſt [*Dubium*] uehementer de facto, puta

1 † quia natus eſt in captiuitate Saracenorũ. nã ſi quis natus eſt de parentibus fidelibus & inter fideles nutritus, præſumitur baptizatus, infra ti. 1. ueniẽs, ſm Inno. qui dicit, ꝙ de iure dubiũ eſſe nõ poſſet, ſed Hoſt. dicit, ꝙ dubiũ põt eſſe de iure, & de facto, de facto, ut q̃a puer exponitur, nec in eo inueniũtur aliqua ſigna baptiſmi. de hoc. j. tit. 1. c. 2. &. 3. de iure, ut quia dubitatur, an fuerit forma ſeruata, uel non ſed ſalua pace Hoſt. hoc eſt dubium facti, niſi dicas, ꝙ ubi propter opiniones eſt aliquod iuris dubiũ, pone exempla, de quibus dixi ſupra c. proxi. ſequendum ſit hoc conſilium quaſi certum in dubio, de pę. diſt. 7. ad

2 fi. [*Rebaptizo*] ſic † dicet epiſcopus in confirmatione, cũ de illa dubitatur, Si Signatus es, uel cõfirmatus, &c. ſecundum Hoſt. Sed ſi. hæc conditio nõ imoratur, ſecũdum Vin. quia eſt de præterito. ff. de uer. ob. l. cõditio-

3 ¶ Secunda glo. ponit opi. quam reprobat. ¶ [*In gl. 2. ib §. ex pluribus*] uide de cauſa poſ. c. fi. ſuper ult. gl. ¶ [*In † gl.*

4 *2. ibi, ex pluribus*] inducunt etiam ſi. de corpore Chriſti, quòd pluries poteſt ſumi. Alij dicunt alium characterem dari. Ala. ſed per uerbum. Non te rebaptizo, ſatis patet, quòd nullus ſanè intelligẽs poteſt dicere per id aliquid concedi, uel iterari, ſecundum Hoſti. & quod ſupradictum eſt de poſſeſsione, nõ procedit in dominio, ut no. de fi. inſtrumen. inter, ad fi. multo ergo minus, cum character imprimitur.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmo Sacramentum utiliter confertur paruulis, & in eis quo remittitur peccatum.*
Amentibus autem, uel dormientibus per baptiſmum quid dimittatur, & quo caſu.
Diuiſio decretalis, uer. diuidebat.
2 *Hæreticus eſt, qui male ſentit de ſacramentis, & qui errat in articulis.*
Quæro, pro interrogo.
3 *Petri reſponſum, Tu es Chriſtus &c. quæ ſignificet, eum fuiſſe confeſſum.*
Super fidei dubio ad Petri ſedem recurrendum.
Chriſti uerborum eorum. Rogaui per te Petre, &c. expoſitio.
4 *Charitas quid.*
Operire, pro delere.
Baptiſmi effectus, & nu. 1.
5 *Circunciſioni non additum baptiſmi ſacramentum, ſed ſucceſſit, & cur inſtituta, nu. 13.*
Eam ſuperat & quibus.
A præputatio ſexus muliebris erat excluſus.
A contrario argumentum ualet, in fi.
6 *Per Chriſti mortem confirmatum eſt nouum teſtamentum.*
Cæremonialia olim peccatum ueniale tollebant ſolum.
Cæremoniæ unde dictæ.
Chriſti ſanguis eſt clauis paradiſi.
7 *Chriſtus cur reliquerit uniuerſalem paſtorem.*
1 *In pueri anima nondum baptizati tria conſideranda, & quæ, uer. ſed dices.*
Pœna actuali nunquam quis punitur, niſi uoluntarie peccet, ibid.
Fomitem debilitare, uel omnino extinguere poteſt dei filius, & exempla, in fin.
8 *Dormientes, pupilli, & amentes quandoq; æquiparare, non hic.*
Diſſoluitur quid eo modo, quo ligatur.
9 *Character quid.*
Imprimitur in baptiſmo etiam per iocum & deriſum.
Ei non poteſt renuntiari, ſed eius effectui, & ratio.
Factum quod eſt, infectum eſſe nequit.
Obex, obſtaculum, in fin.
10 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 11.*
Si quis, uerbum utrunq; ſexum amplectitur.
Pro parte quid fieri non ualet, niſi fiat totum. §. 2.
Contradicere plus eſt, quam minime conſentire. §. in glo. ſic.
In propoſito, ſeu uoluntate quis durare præſumitur, & qui mutatũ dicit, probare debet. §. in glo. ſi. infra.
Fideicommiſſo & ignorantes aſtringuntur, in fin.
Voluntas contraria impedit conſenſum: ſecus, ſi dubia. §. fin.
12 *Suppletio, ſiue additio gloſſarum.*
Bea. Petro quid a domino dictum præter cæteros.
14 *Vniformis intellectus cuiuslibet auctoritatis eſſe debet regulariter, iuncta gloſſ.*
15 *Aptitudo quandoq; attenditur.*
Finis unius cauſæ facit ingreſſum ad alteram.

perſectum nil eſt communiter.§.in glo.de conſecra.
16 *Deum uidere,& cruciari nullus poteſt.*
Incompatibilia,uel aduerſantia ſibi mutuo repudiantur.
17 *Ordinem qui recepit conditionali coactione, an continere teneatur*
Coactio conditionalis an impediat actum geſtum.
Ratificatio etiam tacitè fit,cir.fin.

CAPVT III.

1 MAiores. C.Sacramentum † baptiſmi vtiliter cōfertur paruu
lis,licet per actum non credant,nec intelli
gāt,& remittitur in eis peccatum origina-
le.adultis verò amentibus,uel dormiētibus,& ſi bap-
tizentur,non dimittitur actuale,nec etiam originale:
imò nec character imprimitur, niſi prius habuiſſent
propoſitum baptizādi.Hoſt,autem dicit, quòd ſicut
Lugdun. formauerat tres quæſtiones de miſſa ſupra
ti.1.cum Marthæ,ſic Arela teneñ.voluit formare.4 de
baptiſmo,diuidebat decre. in 12. partes. tu diuidas in
duas.In,j.ponit exordium,probans magnas quæſtio-
nes,maximè fidem tangentes, referendas ad papam.
In ſecunda ibi;Quibuſdam,ponit epiſtolam,quę prin
cipaliter quattuor habet partes,ſicut ſunt.4. quæſtio-
nes,ſecunda ibi;verum.tertia ibi;ſed adhuc,quarta ibi
Item quęritur.Prima ſubdiuitur,quia primo ponitur
hæreticorum obiecto,duabus auctoritatibus munit.
2.ibi;Ad id,ipſius ſolutio:in qua primo probat.quòd
baptiſmus circuncisioni ſucceſsit,& eſt generalior.2.
ibi;Caute,quod eſt efficacior.tertia ibi;Cæterum,au-
ctoritatibus reſpondet.ſecūda ibi;& tertia quæſt. quæ
libet ſubdiuiditur in duas, quæ ſatis patiēt.4. uero ſub
diuitur: quia in prima ponitur quæſt.ſecūda ibi, ſunt
autem quorundam opi.tertia ibi;ſed opponitur. op-
ponit illi opinioni.4.ibi,proter quod oppoſitionis ue
ritatem exprimit diſtinguēdo. 5.ibi,Dormiētes,prin-
cipalem quæſtionem ſoluit.Et hoc vult prin.decre.ꝙ
ille,qui notabat,quomodo Petrus reſpōdit domino,
tu es Chriſtus &c. quando ipſe dominus ab ipſo quę-
ſiuit,quem diceret eum eſſe diſcipuli,& notabit,quo
modo Chriſtus orauit pro ipſo,ne deficeret &c.[*Intel*
2 *ligit*]ꝙ maiores cauſę,&c.[*Articulos*]ſup.†& ſacramēta
nam de his infra loquitur.nā & hæreticus eſt, qui ma
le ſentit de ſacramentis, ſicut qui in articulis errat; ut
j.patet.& de hæret.ad abolendam,in prin.[*Quærenti*]i.
interroganti.Inn.q.d.nō poni hic,querelor,i.conque
ror.habetur autem iſtud Matth. 16.[*Eſſe*] alii verò di-
cebant eū Io. alij Heliam [*Notabit*] hanc puto uerā lit
terā,ſed Hoſt.qui habet litterā notabat,dixit, ꝙ Chri-
ſtus notabat Petrū,nō ipſū reprehēdendo, ſed hoīum
memoriæ infigendo,quaſi Chriſtus dixerit, nō te ad
iſtū,& ſucceſſores,qui ſuper quæſt.fidei ſic conſtāter
ſic ueraciter,ſic fideliter reſpōdit eſſe ſuper ſimilibus
3 quæſt.recurrendū[*Chriſtus*] confeſſus † eſt Petrus hu-
manitatē in eo,ꝙ dicit,Chriſtus.i.homo inunctus, &
deitatem in eo,ꝙ dixit.Filius dei viui.ſicut enim con-
ſueuit filius regis eſſe Rex,ſic & filius dei deus, & ſic
cōfeſſus eſt ipſum deū,& hominē,de hęr.cū Chriſtus
ſupra ti.1.in quadā[*Et*]repete,notabit[*Exoraſſe*]Luc.
22.debemus autē præſumere,ꝙ Chriſti oratio fuerit
exaudita;ergo eccleſia,vel eius caput non pōt errare.
ergo ſuper dubio fidei ad illud recurrēdū.Sicut enim
poteſtas data eſt Petro,& ſucceſſoribus ſic oratio etiā
pro ſucceſſoribus effuſa uidet̃. ſm hoc ſequeretur, ꝙ
nullus papa damnaretur,quod tamē eſt falſum.9.q.3
aliorū,& pōt hæreticus eſſe.40.di. ſi papa. Dicit Hoſt.
ꝙ quo ad ſalutē conſequēdā rogauit pro Petro,& ſuc
ceſſoribus nō ſolum in ſede, ſed in cōuerſatione uitæ
de quibus ſi hanc vitā cōtinuauerint;certū eſt, ꝙ ſal-
uabuntur,ad hoc.35.di. eccleſiæ,quātum ad hoc, qđ
dixi,papam eſſe poſſe hæreticum, dicimus orationē
factam pro Petro,& in eius perſona pro eccleſia uni
uerſali,ne erret,uel deficiat[*Epiſtola ſua*]ult.ult. c.& idē
4 ꝓuer. 10[*Charitas*]quæ eſt † dilectio Dei,& ꝓximi[*Ope*
rit]q.ſine charitate nullum operit,& dic.1,delet.Abb.
Hiero. ſuper pſal. 31. peccata remittuntur per baptiſ-
mū,tegūtur per charitatem,non imputātur per mar-
tyriū[*Veritatis*].i.Chriſti,ſupra ti.1.in quadā[*Euā*]Luc.
7.in fi.[*Peccatricē*]Mariā Magd.T. recitaui hic interdū
illā pulchrā hiſtoriā de Tayſe: quā vide in legendario
fratris Iaco.c.147.& in Specu.hiſto.lib.25.ca.77. & eſt
in vita patrum[*Dilexit*]vbi ergo non eſt dilectio, non
eſt peccati remiſsio[*Sentiunt*]quid in baptiſmo agatur
Goſ.[*Infunditur*]ad hoc reſpondet infra,illud uerò [*Et*
infra]obijeiebant etiam de auctoritate illa, Qui credi-
derit &c. cui infra reſpondet[*Ad galathas*]5.c.A. [*Pro-*
5 *deſt*]per hoc vult probare,ꝙ † circuncisioni nō ſit ad-
ditum ſacramentū baptiſmi,ſed in illius locū ſurroga
tum.Si enim fuiſſet additum, eſſet iſtud cum illo ſer-
uādum[*Succeſſit*]& ſic naturam illius retinet, ſupra de
voto,magnæ,uer.cum igitur,de cenſi.ſignificauit[*Ge*
neralior]& efficacior,ut ſequitur,& ſignificatior,ut pa
tet ſupra de biga.debitum,& decētior,quod per ſe pa
tet,& facilior,cum non effundatur ſanguis [*Moſayca*]
Ge.17.[*Præputij*] per hoc fuit ſexus mulierum exclu-
ſus.quæ præputium nō habent,a ſacramento circun
ciſionis.Pe.& Abba.[*Periit*]ergo, ſi circunciſa fuerit,
non peribit[*Intonat*]Io.3.c.[*Non intrabit*]ergo a cōtra-
rio renatus intrabit[*Mortem*]per quam † confirmatū
6 eſt nouum teſtamentum,quòd † promittit æterna, vt
ſupra ti.1.cum Marthæ,uer.ceterum[*Obſeratum*]i.clau
ſum. Tancr. unde olim cæriemonialia tollebant ſola
venialia,de hoc 12.q.2.aurum.quomodo autem à cę
reo dictæ ſunt cærimoniæ, ponit Valerius lib. 1. ca.1.
ultra medium[*Rubricari*] quod figuratū fuit per aquā,
quæ exiuit de Chriſti latere,quam ſanguis profluens
rubricauit.Abba.Hier.ad Dardanū.B.ſanguis Chriſti
clauis eſt paradiſi,dicētis ad latronē. Hodie mecū eris
in paradiſo[*Perire*]i.ad Timo.2.in prin. [*Procurauit*]ob
7 hoc eis,& alijs omnibus uniuerſalem paſtorem reliq.
infra de hom.pro humani,lib.6.(*De paruulis*)in anima
pueri nondum baptizati ſunt tria conſideranda ſecū-
dum Inno.primum pronitas ad peccandū,quæ con-
trahitur ex carnis corruptione.ſm quædam macula,
uel ſordes aīæ,quā,ꝯxit in ſua infuſione ex admixtio-
ne carnis corruptę, ꝑꝑ quā quouſq; in baptiſmo lota
ſit,indugnū eſt,hominem dei conſpectui præſentari.
Tertium eſt,qđ ex ſecundo ſeqtur.ſ.reatus, ſiue debi-
tum pœnæ æternæ,cui primi parētes cū oī poſterita-
te ſua ꝑꝑ peccatū,qđ cōmiſerunt,adiudicati fuerunt.
Si.quæras,qđ iſtorum ſit originale peccatū,vr̃ dubiū
nam magiſter Pe.Lōbardus in ſentētijs vr̃ ſenſiſſe, ꝙ
primū,ſ.pronitas ad peccādum,ſit peccatū originale,
quæ etiā dicit̃ cōcupiſcētia,& fomes peccati. Sed cō-
tra eum eſt, qa illa ꝓnitas remanet poſt baptiſmum,
vnde ſecundum ſuā ſententiā uideret̃, ꝙ ēt poſt bap-
tiſmum remaneret peccatum originale. Ipſe tñ magi
ſter reſpondebat,illi ꝓnitati acceſſorium eſſe, ꝙ eſſet
peccatum. Sed qa nō vr̃ vera ſua opi.nec ſufficiēs ſua
rñſio;ideo fere oēs moderni dicūt,ꝙ peccatū origina
le nō eſt ꝓnitas,neq; fomes peccati;ſed eſt q̃dam ma-
cula annexa fomiti,de qua no.ſupra uerſi.ſm, & illa
macula in baptiſmo delet̃.Sed & qa illa macula anne
za eſt fomiti,ſeu ꝓnitati:ideò aliqñ fomes,ſiue illa ꝓ-
nitas dr̃ originale peccatum,& ſm hoc intelligit̃,qđ
dicit Aug.ſ.ꝙ peccatū originale trāſit reatu,ſed rema
net actu, quia ſcilicet illa macula,q̃ facit hominē reū
pœnæ æternæ trāſit, ut decætero rōne illiꝰ peccati ori
ginalis nō ſit hō pœnæ æternæ aſtrictus: ſed idē pec-
catū originale,licet minus ꝓprie dr̃ remanere actu.ſ.
quia

quia ibi remanet pronitas, ſiue fomes, ex quo inſur-
guntur concupiſcentiæ actuales. Sed dices, quomo-
do eſt hoc, quòd ſine aliqua culpa actuali & volunta
ria adiudicatur quis pœnæ æternæ,ut patet in eo, qđ
no.ſupra eo.uer.tertium.hoc enim videtur iniquum.
Reſponde,hæc pœna eſt tantum priuatio, ſiue caren
tia viſionis dei,& nō eſt pœna actualis,nunquā enim
punitur quis actuali pœna, niſi volūtarie peccet. Sed
& malunt taliter puniti ſic eſſe; q̃ omnino non eſſe ſe
cundum Inno.cuius eſt hæc tota glo. Nec ob. ꝙ † di-
cit Aug.Si mali poſſent, mallent in inferno deum ui-
dere,& in pœnis eſſe,quā extra pœnas deum non ui-
dere:quia & ſi hoc mallent,tamē adhuc magis uolūt
eſſe,quā nō eſſe,ſm hoc intellige.1.q.1.firmiſsime,&
de conſ.diſt.4.firmiſsimè,&.c.nulla præter baptiſmū.
Vt aūt de prædictis tribus notatis.ſ̃.in prin.huius glo.
aliquā claram & cōpēdioſam vtilitatem reportes,di-
cas,ꝙ ſecundum,ſcilicet macula,ſiue ſordes eſt pecca
tū originale,ut patet in eo, quod no.in ſum.de pęn.§.
de quibꝰ peccatis.ver.1.& ſequētibus.qđ in baptiſmo
delet̃,quantū ad tertiū,qđ ex ipſo ſecūdo ſeqtur.ſ.de-
bitū pœnæ æternæ,quia hoc debitū quantū ad origi-
nale peccatum omnino remittitur per baptiſmū, ut
ſ̃.eo.§.prox.quantū uero ad primū,ſ.peccati pronita-
tē,ſiue fomitē,& ſi proſit baptiſmus ipſū debilitando
non tñ ipſum omnino tollit,quia cū corruptioni car
nis adhæreat,nō eſt mirū, ſi quantū ad appetitū natu
rā corruptionis ſapiat. quæ enim corruptioni adhæ-
rēt,corruptibilia ſunt,arg.ff.de rei uen. quæ religioſis
ff de regu.iur.cum principale.licet autem ex ui ſacra-
mēti,q̃ in oībus æqualiter opatur, nō omnino tolla-
tur,ut dictum eſt;poteſt tñ filius dei,cui uult,gratiam
facere ſpecialē,& fomitē adeo debilitare,ꝙ nō præua
leat,uel ipſum oīno extinguere, ſicut patet in glorio
ſiſsima matre ſua,& in quibuſdā alijs ſanctis ēt in ute-
ro ſanctificati.exemplū in Hieremia,& in Ioāne Bap
tiſta.ſ̃.de renū.niſi cum pridem.Hoſt.[*Crediderit*]Mar.
ulti.[*Non poſſint*]hoc intendit, ſicut pars affirmatiua
ipſius auctoritatis intelligitur de adulto,cum nō poſ
ſit paruulus credere,ſic pars negatiua intelligenda eſt
etiam de adulto [*Virtutes*] & informantem gratiam,
& hæc approbata in concilio Vien. de ſum.tri.c.uno.
§.fi.& ibi uideas in glo.;eſt ſciendum[*Verum*]2.princi-
8 palis quæſtio[*Dormientibus*]alibi enim † æquiparantur
hæc tria genera hominū.ſ.pupilli, dormiētes,& amē-
tes.ff.de acq.poſ.l.1.§.furioſus.Goſ.[*Similibus*]ſed iſtud
nō eſt omnino ſimile,ut infra patebit[*Remittitur*]i.par
uulis. La.[*Relaxetur*] requiritur ergo in illis contritio,
de ſen.exc.a nobis.2.& ſic no.aliquid diſſolui eo mo-
do,quo ligatur,infra de reg.iur.omnis.ff.eo.nihil tam
naturale.[*Sed adhuc*]3.quæſtio.[*Sabbato*]Ioann. 5. &. 7.
[*Item quæritur*]4.q.cuius ſubdiuiſionem uide in. 1.glo.
huic autem quæſtioni reſpondet in fi.[*Character*]quid
9 ſit † Character,dixi.ſ̃.de ſac.non ite.in rubrica[*Per ſe*]
i.abſq; cōſenſu accipientis.La.[*Similia*]ut cōfirmatio,
& extrema unctio[*Detrimentum*]corporis, uel rerū.ſ̃.
quod me.c.1.&.2.& per totū [*Imprimit*] ēt ſi per iocū
hoc fiat,uel deriſum.1.q.1.§.ecce,de cōſ.di. 4. quāuis
&.c.ſolet.ideo cōſtat, ꝙ paruulus characterē recipit,
cui ſemel recepto renūciare nō pōt,infra de diuor.q̃-
to,licet reclamet,quādo peruenerit ad perfectam ęta
tem,de cōſe.diſt.4. quærit,&.c.paruuli.Effectui tamē
characteris renūciare poteſt,ut in eiſdem capitulis,&
ſic tollitur contrariū,ſupra de reg. cum ſcimus.Ratio
quare characteri renūciare nō pōt,eſt, quia qđ factū
eſt,nequit eſſe infectū.23.q.5.ſi Paulus. Effectui uero
renūciari poteſt:quia ex libero arbitrio ſaluatio, uel
damnatio ſua pendet,ſecundum Hoſt.[*Perdurare*] fa-
cit.ff.de his,qui ſui uel alie. iuris ſunt. l. patre furioſo,
10 [*Obicem*]i.obſtaculū.Pe. ¶[*Glo.hinc colligitur*] alleg.duas
concor.ſignat unum contrarium,& ſoluit dupliciter
¶[*Glo.uniformis*]alleg.unam concor.& unū contrariū.
[*Glo.de conſe.*arguit,alleg.duo iura in contrariū, demū
elicit tria argumēta.¶[*Glo.ſed nonne*]obiicit, & duplici-
ter ſol.¶[*Glo.ar.quod*]arguit,alle.duo iura. ¶ *Glo.quia ad*
fidem]alle.tres concor.ſignat unum contrariū, qđ du-
pliciter ſol.*Glo.& ſic*]quærit,arguit ꝓ,& ſol.ponit opi.
Io.¶ *Glo.ſic infra*]quærit,arguit pro. ſecundo obiicit,&
11 ſol. ¶Antep. gloſſ.quærit, & ſol.*In † gloß.imò, ibi,l.* 2]
quæ ſic dicit.Verbum hoc,ſi quis,tam maſculos,quā
fœminas amplectitur.¶*In glo.ar.quod ibi;non poſſunt*] ui-
de in.c.inter cæteras,ult.glo.[*& ibi.l.ulti.*] incipit,ſi im
perialis,& uide in.c.cauſis, ſuper.1.glo.¶ *In glo.de conſe.*
diſt.ibi,in hoc iudicio]uide de conuer.coniug. placet, ſu-
per.4.gl.[*& ibi,in cauſæ*]ut omnia iudicia à proc. trāſfe
renda ſunt,aut nulla[*& ibi.l.* 3.]incipit.an pars.uide de
priuile.ex ore,ſuper glo.pe.[*& ibi,cum hi.§.ſi prætor*] Si
in tranſactione alimentorum prætor de omnibus nō
quæſiuit,quæ mandat oratio,licet de aliquibus quæſi
uerit,non ualet tranſactio[*& ibi.§.penul.*]incipit,item
ſi ita.uide de pœnis ſuam,ſuper prima gl.¶*In gl.ſed non*
ne,ibi,ſi domus] uide de priuile. paſtoralis, & ſuper ulti.
glo.[*& ibi,ad probationem*]uide in.c.cum contingat, ſu-
per glo.penult.¶*In glo.ar.quòd ibi.§.ulti.*] uide de iureiu
ran.debitores,ſuper glo.2. ¶ *In glo.ſic infra ibi;non cogen-*
dum]aliàs,itē ſi unus,in fin.§.ſi in tres,aliàs eſt lex, quā
uide de arbi.c.1.in glo.2[*& ibi.l.2.lib.* 10.] cōſentit pa-
ter aſſumptioni filii in poteſtate cōſtituti ad decurio-
natum,ſi nō teſtificatur ſe diſſentire nominationi[*&*
ibi,ſed hæ perſonæ] ita debet eſſe,&.l.pomponius,debet
allegari[*in fi.*]& uide in præ.c.ex parte decani, in glo.
antepenul.¶*In gl.ſi infra ibi,eum qui*]ſequitur, uolunta-
tem mutatam dicit,probare hoc debere[*& ibi lucius*]
ſi teſtator legauit mihi militiam ſuam, quam po-
ſtea uiuus uēdidit,& partē precii mihi dedit,eo mor-
tuo peto reſiduum,niſi probet teſtatorem uoluntatē
mutaſſe,quod probare ſpectat ad ipſum, qui recuſat
legatū ſoluere[*& ibi.§.ſurdo*]muto, & ſurdo, cui lega-
tur,mādari pōt,ut cū morietur reſtituat.nam & igno
rantes,quibus teſtamēto q̃ritur emolumentū, aſtrin-
guntur fideicōmiſſo.¶*In † glo.ulti.ibi,ſi filius.* 2) quā ui-
de.de teſti.cū ueniſſet,ſuper glo,2.(*& ibi,ſi is*) ſi pater-
fami.putans ſe filium iuſſu patris adijt, illi intendens
acquirere,nec illi,nec ſibi acquirit.is autem,qui dubi
12 tat,an filius,uel pater,adire poteſt.¶*In gl.* 1.*ibi,huic ſedi*)
cum enim aliis permiſſum fuiſſet laxare rete, ſoli Pe-
tro dictum eſt,duc in altum, Luc.5.in prin.24. q.1.nō
turbatur,& concor.ſupra de appell.ut debitus, in fin.
¶*In glo.ſed circunciſio,ibi;in templum*) Leui. 22. ¶ *In glo hic*
13 *colligitur,in fi.*) T.ut † dicit Hoſt. præceptum circunci-
ſionis datum fuit ad probationem obedientiæ, ſicut
& illud,Egredere de terra tua &c.Gen.12. A. unde A-
braam circuncidit filium.8. die, ſicut præcepit ei do-
minus, Gene.21. Item data fuit circunciſio ad populi
diſtinctionem,Gene.17. circuncidetur ex uobis om-
ne maſculinum &c. ut ſit ſignum fęderis inter me, &
uos.Item ad culpæ originalis purgationem, ut hic di-
cit.¶*In glo.imò,in fine*]de hoc,infra de elec.generali,lib.
6.¶*In glo. ideſt,in fine*] per quod arguebant hæretici, ut
in anti.paruulos baptizatos, uel non eſſe damnādos.
14 ¶*In † glo. uniformis, ibi, debet eße*] regulariter ſecundum
Hoſtien.qui etiam de hoc remittit, ſupra de appel.in-
quiſitioni[*& in fine*] ſi gloſ.ponderat,quòd auctoritas
illa,Nolo mortem &c.non congruat prius dictis, ubi
de corporali morte fuerat ſermo,dici poteſt illam de
utraq; intelligi,& ſic eſt uniformis.Si uerò gl.ponde-
rauit finem, c.idem, ſiue intelligatur, ut canon. 2.q.7.
placuit,ſiue de mortuis diuinis actibus: quia.ſ.nil me-
15 rentur.¶*In glo.ſicut,ibi,iuſtitia*]& de imperatore, qui eſt
ſemper Auguſtus, de iuram.ca.capitulo 1.aptitudine

ut in prin.Inſti.ubi de hoc Rubrica,& adde quòd † di
xi de cauſa poſ.c.1.ſuper gloſſ.¶ *In glo.oritur in fi.*] & in-
fra de uer. ſigni. cum olim, ſicut finis unius cauſæ fa-
cit ingreſſum ad alteram.ff. de acquir.poſ.l. exitus.G.
¶ *In glo.de con.ibi crimina*] dic quòd excommunicatio,
& ipſius abſolutio ſunt actus humani, in quibus nil
communiter eſt perfectum.Tullius.3.de officijs. Nil
difficilius, quam reperire, quid ſuo genere ſit omni
parte perfectum. & idem Priſcianus maior [*& ibi in
hoc iudicio*]de hoc ſupra de conuer. coniug. placet [*&
ibi non liberatur*]de hoc infra de pœnis,ſuam.¶ In gloſſ.
paruuli,ibi;perpetua. Dicit Hoſtien. ſed mors æterna
peior dicitur.¶ *In glo.ſed nonne,ibi,uiſionis dei*] de hac ho-
die in conſtitutio.Benedicti, quæ incipit, Benedictus,
[*& ibi diuerſifica*]ſecundum Vincent. Dicebat Hoſtien.
16 quod littera ſic legi debebat, ponamus † per impoſsi-
bile,quòd per actuale non impediatur adultus a uiſio
ne dei, ſed per originale tantum. ſi dicamus origina-
le tolli,& actuale remanere; ſequetur euidens abſur-
ditas,de qua dicit tex. nullus enim poteſt deum uide-
re,& cruciari,nec qui cruciatur, poteſt uidere deum,
ut patet in auctoritate Aug. quam ſupra poſuit ſuper
uer.de paruulis;& ſic dicit litteram planam.¶ *In glo.ar.
quòd,ibi,ægritudine*]ubi idem no. [*& ibi,baptizatur*] non-
ſic in illo, qui alias non communicauit, & ægritudi,
nis timore communicat.rationem quære.l.diſt. c.is
uero qui,in fi.1.gloſſ.¶ *In glo.idem in fi.*]uel.i.quantum
ad effectum characteris. ¶ *In glo. 1. q.1.ibi, ficti*]hic ad-
de.quod ibi no.¶ *In glo.quia ad,ibi.c.1.*)& 45. diſtinct.&
qui emendat,ubi de hoc in ult gl.(*& ibi,non debent*) in-
fra de diuor.gaudemus. ¶ *In glo.& ſic,ibi,matrimonium*)
17 quando † non eſt iuſtus metus, ut patet per ſequen-
tia(*& ibi,ordinem ſacrum*)& ibi Ioã.dixit hoc, &.74.diſt.
ubi iſta.idem Vin.Phi.ſed Goff.contra hic, & in ſum.
de æta.& qua.§.circa hanc, & duobus.§.ſequen. Niſi
prius habuiſſet uxorem legitimam, qua licitè uti po-
terit ſecundum eum[*& ibi eo uti.*]ſed caueat, ſi poſtea
utetur priuilegio,& compelletur continere, & hoc te
neas ſecundum Hoſt.& intelligit ratificari etiam taci-
tè,ut ſi ſemel indutus dicat epiſtolam. ad hoc de regu
la.uidua [*& in fi.*]aliquos tales ſpeciales caſus uide no.
quod me.cauſa,abbas,in fin.gloſſ. & ſuper ea.¶ *In glo.
ſimile,ibi baptizantis*] & ideo non datur a puero non do
li capace,nec a furioſo,de hoc.1.q.1. ecce quando.

ANNOTATIONES.

a Terminatur.Illud.c.facit pro ſecundum opinionem, quam ibi te-
net glo.& Hoſtien.ſecundum autem op.Gof.facit contra.
b Veſtitum.Vide gl.& Bar.in.l.iuriſgentium.§.quinimò.ff.de pac.

SVMMARIVM.

1 *Baptizare ſeipſum nullus poteſt, & nu.2.*
Iudæus quis non debeat baptizari, & quanto tempore debeat eſſe cathecumenus.
2 *Negatiua aſſumitur per dictionem, Tantum.*
Quod potuit qui fecit, uidetur ualere.
Baptizatus ut quis ſit, qui debeant interuenire, & quanta aqua, & quam partem corporis aqua ſpargi ſufficiat, & nu.3.
3 *De baptiſmi ſubſtantia eſt pronomen, Ego.*
Quid ſi baptizari, nolit amplius Iudæus, qui ſe ipſum baptizauit.
Ad baptiſmum quis cogi poſſit.
Pœnitere quando cuipiam non liceat.
4 *Chriſtus quare uoluit baptizari, & quare aqua.*
Aqua cur in baptiſmo Ioannis, an poſtea fuerit baptizare baptiſmo Chriſti.
Baptizari non poteſt, qui non eſt natus ſecundum carnem.
6 *In baptiſmo unus ſolus debet eſſe patrinus.*
In eo quis exterior patrinus, & quis interior.
7 *Epilogus, & additio gloſſarum.num.8.*
Perſonarum diſtinctio debet eſſe in contractu.
9 *Pactum nudum an ueſtiatur re, uel alijs, & quibus.*

CAPVT IIII.

1 DEbitum. C.Nullus † poteſt baptiza
re ſeipſum. huius pars de
biga.debitum.Cõmunis diuiſio, & ſecũda
pars ibi,reſpondemus[*Iudæus*] ſi fuiſſet uſu
rarius,& non reſtituiſſet,non debet baptizari,de cõſe.
diſt.4.Iudæi,ubi de hoc.ſup.niſi caueat.facit de uſuris,
quamquam,lib.6. Quanto uero tẽpore Iudęi debeãt
teneri cathecumeni,uide in præd. c. Iudæi, &. c. di.nę
quod aſit.quæ tamen intelligas, niſi periculum immi
neret.de hoc per Hoſt.in ſum.eo.ti.§.quæ ſit eius for-
2 ma,uer.ut autẽ,in fi.[*Tantum*]aſtruit † negatiuam, de
cã poſ.cũ eccleſia, & hoc forſan dicit,quia Iudeꝰ libẽ-
ter ab alio recepiſſet baptiſmũ, ſed nullus Iudeus ipſũ
uoluit baptizare.unde fecit,ꝙ potuit, quare ualere ui
detur.22.q.2.faciat.[*Seipſum*]idem legimus de ſcã Bar-
bara.[*Immerſit*]oportet ad hoc,ut ſit baptizatus, ꝙ aliꝰ
baptizãs ipſum immergat,nec ſufficit, ꝙ ipſe ſeipſum
immergat,& alius uerba apta dicat, quia qui non im-
mergit,nec poteſt dicere,ego baptizo te,ſupra eo. c.1.
ſed ſi non immergat,nec etiã eum tangat,ſed aquã ſu
per eum ſpargat,dummodo balneet totũ,uel maiorẽ
partẽ corporis,uel ſolũ caput,ſufficit.ff.de reli. & ſup.
fu.l.cum in diuerſis. Alij dicunt,& forte melius,quòd
etiã ſi modica ſcintilla aquæ proiectæ à baptizante eũ
tangat,baptizatus eſt.& hoc ſatis uidetur cõſonare iu
ri,& æquitati,licet primum dictũ ſit tutius. Innoc. de
hoc de pœ.di.1.uulgaris,& de conſec.di.4. propriè in
morte,in fi.& Gof.infra c.prox.Hoſt.remittit ad ſum.
eod.ti.§.quæ ſit forma,uer.licet autem totus, & ſequ.
3 [*Ego*]ar.pronomen hic † eſſe de ſubſtantia de hoc ſu-
pra c.1.[*Et infra*]quæris an talis baptizatus ſit,uel iterũ
debeat baptizari[*Dicentis*]Matth.ulti. [*Baptizare*]ſi apo
ſtoli alios baptizant;ergo patet,quòd alius baptizans,
alius baptizatus[*Baptizandus*]hic poteſt cõtinuari uer.
Quid ſi pœnitet Iudeum,nec uult amplius baptizari?
uidetur quòd pœnitere poſsit, cum res ſit integra,&
nil ſit collatum. ad hoc de iure patron. cum layci, de
elec.in cauſis,nec eſt quis inuitus ad fidem cogendus,
de hoc ſupra c.proxi.uer.uerum. Sed contra,quia &
cum de malo quærimus,non dicitur res integra,cum
quis proceſsit ad actum: de pœ.di. 5. is qui cum telo.
multo fortius cum de bono.ad hoc de uoto.c.2. &.3.
& ſi papæ,cui præſentatur poſtulatio, nõ debet illudi
multo minus deo,ſupra.c.proxi.uer.finem.Dicit Ho-
ſtien.potiſsimè in fauorem fidei talem cogendum,ut
baptiſmum recipiat,& fidem ſeruet.ad hoc de cõuer.
infide.c.2.& quod ibi no.& ſupra de renun.c.fi.ubi ſi-
milis quomodo,& non tam fauorabilis eodem mo-
a do terminatur.Prima iura locum haberent, quando
ad nullũ actum proceſsiſſet.Item nõ debemus pati Iu
dæos aliquid facere,quod fidei cõfuſionem inducat,
uel uerti poſsit in deriſum, uel contumeliã creatoris,
de Iudęis,& ſi iudæos,&.c.in nonnullis, & quid de il-
lo, qui uotum religionis emittit, legitur & no. ſupra
4 de regula.conſulti [*Voluit*] quare † hoc uoluit, cũ bap-
tiſmꝰ ſit ablutio peccati,& Chriſtus peccatũ nõ fecit?
de conſe.diſt.4.per aquam,ubi de hoc,dicebat ibi La.
hoc actum,ut impleret omnem humilitatis gradum,
qui triplex eſt,ut no.de reli.do.cum de quibuſdam,in
ulti. glo.uel illud ideo,ut nobis aquas ſanctificaret ad
baptiſmum,ea.diſt.nunquam. Item quæritur, quare
baptizatus eſt in aqua? Reſpondetur, quòd aqua eſt
igni contraria. peccatum autem dicitur ignis, ſicut
ira in animo;concupiſcẽtia in carne,quæ ut extingua
tur,baptizatur in aqua. Item aqua ſordes lauat: ſitim
extin-

extinguit, imaginem reddit: ſic gratia ſpiritusſancti
in baptiſmo ſordes peccatorũ lauat, ſitim animæ ver-
bo dei extinguit, imaginem dei per culpam amiſſam
reſtituit.Idẽ facilius in alijs liquoribus,quã in iſto po-
tuiſſet excuſatio propter inopiam inueniri, cũ iſte ſit
communior. reliquis enim liquoribus, puta uino,&
oleo,multi carent.[*Baptizare*]Ioã.1.Matth.3. & dicunt
theologi, quòd baptizatus fuit baptiſmo Ioãnnis,an
5 † vero baptizati baptiſmo Ioannis poſtea fuerint bap-
tizati baptiſmo Chriſti,nota.1.quæſt.1.cap. dedit bap-
tiſmum Iudas.[*Talis*]i.taliter baptizatus[*Patriam*]ęter-
nam,ꝙ † intelligas, ſi veram contritionem habebat.
[*Fidem*]quam præſumitur habuiſſe feruentem [*Sacra-
mentum*]quo ad baptiſmũ fluminis[*Veritas*]Io.3[*Denuo*]
vnde,qui natus non eſt ſecundum carnem. baptizari
non poteſt,de conſec.di.4. qui in maternis.[*Carnali*]ex
hac comparatione eſt euidens ar. ſecundum Hoſtiẽ.
6 quòd † vnus ſolus debet eſſe patrinus in baptiſmo, de
quo dic,vt infra de cog.ſpiritua.quamuis,lib. 6.[*Exte-
rius*]per presbyterum,& uiſibiliter[*Interius*]per ſpiritũ
ſanctum inuiſibiliter,de ſacra vnc.c.vno,in prin.[*Vtro
biq;*] nam presbyter patrinus eſt reſpectu exterioris.
7 Prima † gloſſ.inducit duo ſimilia, & vnum diſsimile.
8 ¶ Penultima gl.inducit vnum ſimile.¶ *In glo. 1.c.ulti.*]
ſic alius emptor,alius venditor, aliud precium, aliud
merx,uel res uendita.ff.de re.permu.l.1.[*& in fi.*]ſecun
dum Ioã.ad hoc ſupra de ſum.tri.firmiter.§. vna,Gof.
¶ In gl.de con.dicit Abb.quod hæ concor.melius ad-
aptantur ad verbum,euolaſſet.¶ *In glo.pe.in fi.*] & alia.
30.q.1.omnes,&.q.3.c.1.&.2.Gof.¶ *In glo.ult.in fi.*]& ar
9 guit Hoſt. pro domino ſuo. qui dicebat † pactum nu-
dum non veſtiri re,uel conſenſu,uerbis,vel litteris,cũ
a non poſsit ibi diſcerni veſtiens,vel veſtitum[a],remittit
autem ad ſummam de pactis.§. quot ſint diuiſiones,
ſub.§.ſupereſt, vt de pactis.

ANNOTATIONES.

a Alius liquor.Vide ſupra.c.proxi.in glo.quare.
b Baptizatus.Hoc tenet glo.in.c.baptiſmi uicem,de conſe. diſt.4.
c Propoſito.Contra hanc opin.facit, quod ibi no. glo. ſed quòd,& quod no.ſupra.c.proximo in glo. oportet vbi ſola ſparſio aquæ.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmi ſacramentum non eſt, ubi deeſt uerbum, & elementum aquæ, & nu.2.in eo quando non deſit ſpiritus ſanctus, ibid.*
Maior pars præualet, & quo caſu hic.
2 *Mutus baptizare non poteſt; ſecus in mutaſtro.*
3 *An baptizatus dicatur puer, qui ob remotam eccleſiam, apparentibus in uia ſignis in eo mortis, fuit in puteum proiectus à dicente, Ego te baptizo, &c.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, num.5.*
Ex pane confecto ex aqua roſacea an fiat uerum ſacrificium.
Beat.Thomas citatur etiam ab Archidia.in fin.

CAPVT V.

1 NOn vt apponeres. C. Vbi
† deeſt ver
bum,& elemẽtum aquæ,non eſt baptiſmi
ſacramentum. Communis diuiſio. ſecun-
da ibi. Reſpondemus.[*Baptiſmo*]i. loco baptiſmi,vel.i.
baptizare intendens. [*Salute*] & ſic defuit elementum
aquæ,cum tamen vino,oleo,vel alio liquore ab aqua
quis baptizari nõ poſsit.Quid ſi qs baptizatur in aqua,
cui vinum ſit mixtũ? vt dicit Hoſt. generalis conſuetu
do habet, quòd in pura aqua detur hoc ſacramentũ.
In talibus conſuetudo ſeruanda, de conſe. diſtin.4. de
trina.de cele.miſ.pernitioſus. Putat ergo baptizãdum
in pura aqua ſecundum formam decre. ſecundæ, ſo-
pra e.ti.& ſic ſol.in ſum.e.ti.§.quæ ſit eius forma, uer.
a quid ſi alius liquor[a]. Dicit etiã hic poſſe diſtingui, an
ibi ſit maior pars aquæ,& tunc dicatur baptizatus, an
b vero minor,& tunc non ſit baptizatus[b].ad id ſupra ti.
1.in quadam,ad fi.&.c.cum Marthæ.§. quæſiuiſti.ſed
primum tutius ſecundum eum[*Liniuit*]nil dicendo;&
ſic defuit etiam verbum, & ſup.hic, quod quærebat,
an tales ſint baptizati,& huic reſpondet[*Verbum*]mu-
2 tus † ergo non poteſt baptizare;ſecus in mutaſtro, vt
no.1.q.1.detrahe[*Veritas*]Matth.vlti.[*Dicat*]Io.3.][*Spi-
ritu ſancto*]iſtud ergo eſt tertium, ſine quo prima duo
nil operantur,ſ.ſpiritus.S. [*Sed ideo*]ſupra hoc non ex-
preſsit,quia ex quo prima duo interueniunt,nunquã
deeſt tertium, ſed ſemper adeſt a quocunq; confera-
tur,ſeruata forma.1.q.1. dedit, & capitulis ſeq.ſecun-
dum Hoſt.[*Alterum*]ſiue ſit verbum, vel elementum.
3 Ponebat hic Abb. quæſtionem de illo; qui dum † ad
remotam eccleſiam deferret puerum baptizandum,
apparentibus in via ſignis mortis in puero, nec aqua
poſſet haberi; proiecit puerum in puteum,de quo ci-
tra mortem puer reduci non poterat veriſimiliter,di-
cendo verba apta.Ego te baptizo &c.quærit, an talis
baptizatus ſit, & in cœmeterio ſepeliendus. Dicit au-
tem,quòd per lectorem prędicatorum in monte Peſ-
ſulano fuit terminatum quòd non, & dicit,quòd tũc
multi canoniſtæ fuerunt id atteſtati per hanc decre.
cum ibi fuerit verbum,& elementum. Dicit etiam ſe
poſtea magiſtrum ſuum conſuluiſſe; qui reſpondit,
quòd non erat baptiſmus, cum in eo requiratur non
ſolum in aquis immerſio,ſed etiam ab aquis eleuatio
per quam reſurrectio deſignatur,de conſe.diſt.4.pro-
c prie, quòd † quia in caſu propoſito[c] defuit, non fuit
4 baptiſmus.¶ Prima † glo. reſpondet per contrarium.
5 ¶ Secunda glo.tripliciter exponit litteram.¶ *In † glo. 1.
ibi,ubi de hoc*]in.1.glo.[*& in fi.*]valet tamen, dato quòd
aqua ſit lutoſa:ſecus,ſi lutum:ſi tamen aqua exprime
retur ex luto, bene fieret baptiſmus. Dubitatur de
baptizato in roſata aqua,vel roſacea.i.quæ fit ex roſis.
Et quod non ſit baptizatus ſic probatur, aqua baptiſ-
mi nunquam purgaret peccata credentium, niſi do-
minici corporis tactu ſanctificata fuiſſet, de conſe.di.
4.nunquam,ſed conſtat,quòd aqua inferior elemen-
tum eſt. Et eſt illa, quæ in flumine Iordanis ſic ſancti-
ficata fuit; ergo extra illam non eſt baptiſmus. Dice-
bat ergo Thom.3.parte ſum.q.66.artic.4. quod in ta-
li aqua, vel aquis alchimicis non poteſt dari baptiſ-
mus alias & in vino dari poſſet. aqua enim conuerſa
in liquorem vuæ fit vinum: fieri autem poteſt in ue-
ra aqua qualitercunque tranſmutata,dummodo non
ſoluatur ſpecies aquæ. vnde in liſciuio, & aquis ſulfu-
reorum balneorum fieri poteſt, quia non incorpo-
rantur per artem, uel naturam aliquibus corporibus
mixtis, ſed ſolum recipiunt alterationem tranſeun-
do per aliqua corpora facit quod poſt Innoc. dixi ſu-
pra ti. 1.cum Marthæ,in gloſſ. quomodo panis, ad fi-
nem. an autem ex pane confecto ex tali aqua roſa-
cea fiat uerum ſacrificium,no. Archid. de conſecrat.
diſtinct. 2.capit. 1. dicens fratrem Thom. tenere quòd
non: quod uidere potes. 3. parte ſum. quæſt. 74. arti-
cu.7.in fin.

SVMMARIVM.

1 *Baptizatos a Latinis non debent rebaptizare Græci.*
Mores, & Ritus quomodo hic accipiantur.
Deferendum nulli contra deum.
2 *Baptiſmi forma, quam Greci ſeruant, poteſt ab eccleſia tolerari, eius quæ aliàs forma ſit, cum quorum impediat intentio, nu.3. a quo cunque collatus ualet, & nu.4.*

Baptizare etiam mater poteſt in neceſsitate per uerba uulgaria.
4 *Periculum indulgere, eſt occidere.*
Altaria ab excommunicato non inquirantur. Quid ſi ab eo conſecrentur.
Pars turpis eſt, quæ non conuenit toti.
Paſtor uniuerſalis eſt Roman. pontifex, in fi.
Excommunicatio hic an ſit latæ ſentẽtiæ, per dictio, percuſſus, ibid.
5 *Romana eccleſia eſt & Græcæ, & omnium aliarum eccleſiarum mater, & magiſtra.*

C A P V T VI.

1 LIcet græcos. C. Baptizatos † à Lati-
nis Græci rebaptiza-
ri non debẽt. Concilium præmittit exor-
dium, & narrat duplicem Græcorũ exceſ-
ſum. ſecũdo id fieri prohibet. tertio pœnã imponit. ſe
cũda ibi, volẽtes. tertia ibi, ſi quis. [*Mores*] quãtũ ad alia
quæ ſunt extra ſacramenta [*Ritus*] quãtum ad illa, quæ
ſũt de ſacramẽtis, ſm Pe. [*Cum domino*] i. ſic, ꝙ nõ offen
datur deus, & fides, Nulli enim deferendũ eſt contra
deũ. 14. q. 3. Iulianus [*Suſtinendo*] j. de diuor. deus qui,
Vin. [*Nec debemus*] 14. diſt. ſicut. Vin. [*Periculum*] licet igi
2 tur † forma baptiſmi, quam Græci ſeruant, poſsit ab
eccleſia tolerari, ut dixi ſupra. c. 1. error tamẽ illorum,
qui eſſet intolerabilis, ſi illum vellẽt inducere, tolerã-
dus non eſſet, ut ſi in nomine patris inuocare intẽdũt
uirtutem diaboli, uel patris carnalis, uel aliud ſimile.
Tali enim ſeruata forma nõ eſt puer baptizatus, etiã
ſi baptizans exprimeret uerba, quæ Romana eccleſia
ſeruat propter corruptã intentionem. Quid ſi dicat in
nomine parietis, & tecti, & fundamẽti, cũ per hæc tria
intendat inuocare uirtutẽ patris, & filij, & ſpiritus ſan
cti; reſpondeo, nõ eſt puer baptizatus, quia ad minus
oportet baptizantem aliquas principales ſyllabas reti
tinere; ut, & ſi non bene, & expreſſe & integraliter for
met uerba; tamen ſaltem aliqualiter exprimere uidea
tur nomina perſonarũ. Quid ergo ſi dicat, in nomine
patri, & filio, & ſpiritui ſancto? Dicas, ꝙ baptizatus eſt
puer dummodo baptizãs ex defectu lingue, ſicut po-
teſt poni exemplum in homine Græco, uel theutoni
co, uel alio barbaro, ſic pronunciet, errorem tamẽ in
ducere non intendẽs, de conſe. diſt. 4. ſi non ſanctifice-
tur, & c. retulerunt. Quinimo uidetur, ꝙ etiã ſi bapti-
zans bonus clericus eſſet, & ſic baptizaret, ualeret bap
tiſmus. Superior tamen uehementer præſumet cõtra
eum, ꝙ uoluerit errorem inducere, niſi certis indicijs
conſtet cõtrarium, ar. j. de ſen. excõ. ſacro. §. 1. & 3. Sed
dicetur, hæc nõ eſt uera forma; ergo puer nõ eſt bap-
tizatus. reſpondeo, forma uerborum ex toto non eſt.
ueruntamen eſt quaſi forma, uel iuxta formã uerbo-
rũ; & inſuper eſt forma intellectualis & integra, quia
nomine earũdẽ pſonarũ intelligitur baptizare, ſicut
& ille, qui uerbaliter & plenarie format uerba, qd̃ ex
eo patet, quia ẽt mater in neceſsitate poteſt filiũ bapti
zare per uerba uulgaria, & Græcus in Græco, & Theu
tonicus in Theutonico, & ſic de ſingulis, arg. C. de ſen.
3 & interlo. om. iudi. iudices, & notandum eſt, ꝙ † licet
intentio baptizantis, & baptizati impediat ſacramẽtũ
vt no. ſ. c. 1. intentio tamen patrinorũ nullũ affert im-
pedimẽtũ. Quid ſi baptizãs, & baptizatꝰ intẽdat bapti-
zare, & baptizari, nõ tamẽ credunt, ꝙ baptiſmus con
ferat niſi corporis ſanitatẽ: uel ad hoc tantũ intẽdant
ut infirmus baptizãdus ab infirmitate liberet̃ baptizã
do; Reſpõdeo nihilominus valet baptiſmus; dũmodo
ipſum conferre, & cõferri intẽdant. Si uero non intẽ-
derent conferri baptiſmũ; ſed tantũ quandã medicinã
cõtra infirmitatẽ facere, quãtumcunq; uerba formæ
plenè exprimerẽtur: nõ tamẽ eſt credendũ baptiſmũ
4 conferri. ſm Inno. & Hoſti. [*Animarum*] nam † indulge
re periculum, eſt occidere, non curare. l. diſt. abſit, &
quædam ſunt culpe & c. 28. diſt. quia ſunt culpæ. Gof.
[*Eccleſiaſticæ*] ſimile de foro compe. ex tenore [*Subtraxit*] de maio & obe. inter quattuor. [*Inquinata*] ꝙ non
eſſet. etiam ſi Latini celebrantes excommunicati fuiſ
ſent. ſ. de ſacra. non ite. c. 2. Quid autem ſi excommuni
catus altare cõſecret, ibi dixi, & ſ. de conſe. eccl. vel al-
ta. conſuluiſti, ſm Hoſt.] *Lauiſſent*] ſi. j. de Iudæis, & ſi Iu
dæos [*Rebaptizare*] ſatis imprudenter, quia ſacramentũ
baptiſmi collatũ a quocũq; etiam hæretico valet. 32.
diſt. §. uerũ, & purus fluuius per lapides & c. 1. q. 1 ſi fue
rit. Gof. [*Auſu*] per hoc faciebãt iniuriã ſacramento, 1.
q. 1. ꝙ quidã, & . c. ſacramẽta, de cõſe. diſt. 4. oſtenditur.
Phi. [*Confirmantes*] turpis eſt pars, & c. de ſpõ. duo. c. ult.
8. diſt. quæ cõtra. Gof. [*Ouile*] Io. 10. ante medium. alibi
unus thalamus. 21. diſt, quamuis [*Paſtor*] uniuerſalis, ſ.
Romanus ponti, 7. q. 1. Nouatianus, de tranſla. inter.
(*Percuſſus*) ipſo iure, Pe. Abb. Hoſt. fatetur quoſdã hoc
tenere, ſed dicit, ꝙ alij exponunt per ſentẽtiam ꝙ in-
5 nuit uer. deponatur. ¶ *In* † *glo. i. in fin.*) & illius, & aliarũ
omnium eccleſiarum mater eſt Romana eccleſia, &
magiſtra, de ſum. tri. c. 2. ad fi. de homici. pro humani,
lib. 6. in auct. de eccl. ti. col. 9. C. de ſum. tri. l. fi. ad idem
2. q. 6. ad Romanam. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Continuatio tituli.*
De presbytero non baptizato ubi alibi, quã in hoc titulo tradatur.

De presbytero non baptizato. Rubrica.

1 Viſo † de baptiſmo: & ipſius effectu, quia contingit in-
terdum nondum baptizatos ordinari; ideò & c. de ma
teria, 1, q. 1. ſi quis confugerit, & . c. ſi quis per ignoran
tiam.

S V M M A R I V M.

1 *Hec decretalis eſt ultimæ infra eod. ſumma.*
Baptizatum ſe non eſſe ut deprehendatur, & in dubio quid agendum.
2 *De ordinato ad ſacros prætermiſsis minoribus, remittit.*
Per ordinationẽ non baptizati non imprimitur character, et nu. 3.
4 *Additio gloſſarum*
Ordinatus non baptizatus, poſt baptiſmum, ſi nolit ordinari, eſt laicus, & contrahere matrimonium poteſt.

C A P V T I.

1 SI quis. Breue eſt, & ſic † ſumma
decre. vltim, infra eo. (*De-
prahenderit*) quia comperit à parẽtibus
ſe non fuiſſe baptizatum niſi aſperſio
ne ſaliuæ. Abb. uel pone in expoſito,
uel reperitur erratũ in verbis, uel miſ-
ſus fuit nutriendus ſtatim poſt nati-
vitatem, quem nutrix credens baptizatum, baptizari
non fecit. Quid ſi non deprehendit pro certo; ſed du-
bitat. dicit Hoſt, ꝙ idem iuris, dũmodo probabile ſit
dubium; & tunc ſeruetur, ꝙ dicitur ſupra ti. 1. c. 2. ta-
mẽ non debet de facili dubitare, ut patet. j. c. fi. 1. fi (*Se
2 non eſſe*) ꝙ no. hoc Inn. de † ordinato ad ſacros præter-
miſsis minoribus, dicam. j. de cler. per ſal. pro. c. uno, ſu
per vlti. glo. (*Iterum*) iſtud, iterum, non denotat reitera
tionem ſacramẽti; ſed reiterationẽ ordinationis, quia
per primã ordinationẽ non fuit character impreſſus,
aliàs non iteraretur ſacramẽtũ. 1. q. 1. ꝙ quidam de ſa-
3 cra. nõ ite. c. 1. & ulti. ſecundũ Hoſt. ¶ *In glo. 1. in fi.*) vbi,
hoc, & . e. q. ſi quis confugerit. ¶ *In* † *glo. 2. ibi nullum*) ita, ꝙ
nec eſt character impreſſus. vt dixi in tex. unde uide-
tur, quod ſi poſt baptiſmũ iſte nolit ordinari, & ſit lai
cus;

cus: & licet contrahere non debeat, quaſi continen-
tiam uouerit; tamen cum uotum non fuit ſolenne, te
neret matrimonium, ſi contraheret. & facit, quod
no. de uoto. c. uno, lib. 6. in glo. ergo ſi.

S V M M A R I V M.

1 *Orari debet, pro eo, qui credens ſe baptizatum, in fide Chriſti ſine baptiſmo deceſſit, & nu. 2.*
2 *Opinio præfertur ueritati, & nu. 7.*
3 *Mors utiæ terminus.*
Neceſſitas pro ignorantia probabili.
4 *Auguſtinus, & Ambroſius ueneratione digni.*
Iugis, pro continuo.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 6.*
Baptiſmus triplex, & quibus quiſque proſit,
7 *Generatio ſpiritualis habet aliquid commune eum carnali.*
Iterari quæ debeant ſacramenta, & ſolennitates, ſi aliàs collata fuerint à non baptizato presbytero.

C A P V T II.

1 APoſtolicam. Caſus. Orari † debet
pro eo, qui credens
ſe baptizatum, in fide Chriſti ſine baptiſ-
mo deceſsit. In 1. deciſa conſultatio. in 2.
ibi, unde inquiſitioni, ponitur reſponſio, quam dua-
bus auctoritatibus probat. prima ibi, lege. ſecunda ibi
Etiam librum [*Reſpondemus quòd*] alias ſine ꝙ, & tunc
dic, reſpondemus, 1. reſpondendum incunctanter ãſ-
ſerimus, quod eſt, infra cũ quòd, dic quod aſſerimus
incunctãter & c. [*Perſeuerauit*] ipſe preſbyter, nec ſacra-
mentum contempſit: quia ſe baptizatum credebat,
2 & præfertur † opinio ueritati. de hoc, ſupra de bigam.
nuper [*Adeptum*] re, uel ſpe: aliàs non eſſet pro eo oran
dum, ſi iam eſſet in paradiſo, de cele. miſ. cum Marthę
[*Incunctanter*] i. indubitanter [*Lege*] uerbum eſt impera-
tiui modi. quod dixit Hoſtien. ſe ponere, quia aliquos
fecit muſare [*Super*] planius dixiſſet in octauo [*Inuiſibiliter*] ut habes, de conſe. diſt. 4. baptiſmi uicem, & c. ca-
thecumenum, & c. non dubito [*Miniſtratur*] per ſpiri-
3 tum ſanctum [*Neceſſitatis*] i. mors, q̃ † eſt terminus ne-
ceſſarius omnia mundana diſſoluens, in auctent. de
nup. §. deinceps, colla. 4. & nil morte certius, & nil ip-
ſius hora incertius, ff. de condi. & demon. l. 1. ad fi. ſe-
cundum Hoſtien, Vel [*neceſſitatis*] i. ignorantiæ proba-
bilis, ſecundum Pet. [*Librum*] reuolue, quod eſt, infra
4 [*Doctorum*] ſcilicet Augu. & Amb. de quorum † uenera
tione, de reliqui. ca. uno, lib. 6. [*Iuges*] ideſt continuas.
Phi. [*Presbytero*] putatiuo. in ueritate etenim preſby-
ter non fuit, nec confecit, ſupra ca. 1. & infra c. 1. ¶ Pri-
5 ma † glo. ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Vlti. glo. quæ-
6 rit, ſoluit, & remittit. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, fluminis*] & iſte pro-
deſt paruulis, & aliis, dummodò non inueniat obicẽ
contrariæ uoluntatis, ſupra de bap. maiores, ad fi. Ba-
ptiſmus uerò flaminis omnibus prodeſt, de quo ſe-
quitur, doli capacibus, de delic. pu. c. 1. habentibus fi-
dem, & charitatem, & per conſequens non contem-
nentibus baptiſmum fluminis, ut hic, & ſupra ti. 1. de-
bitum. paruulis non; & ſi de hoc intellexiſſent hæreti-
ci, de quibus, ſupra eo. maiores, uerum dixiſſent. ba-
ptiſmus uerò ſanguinis eſt, quo baptizati fuerunt in-
nocentes; & ſic patet, ꝙ communis eſt paruulis, &
adultis, de conſe. diſt. 4. baptiſmi. Et ſcias, ꝙ latro, qui
cum Chriſto ſuſpenſus fuit, non fuit baptizatus ba-
ptiſmo ſanguinis, non enim propter Chriſtum paſſus
eſt martyrium, ſed propter ſuorum facinorum deme
rita, ut ibi; unde baptizatus eſt flamine, ¶ *In glo. ulti ibi,
7 uentrem*] ad inſtar † mulieris, quæ parit abortum, habet
generatio ſpiritualis aliquid commune cum carnali,
ſupra ti. 1. debitum [*& ibi, non in ueritate*] idem Goffre.
& probatur, de ſum. tri c. 1. §. una [*& ibi, alios*] mortuos
ſcilicet in his, qui uiuant, ſolennitates; & ea, quæ ite-
rabilia ſunt, iterari debent: baptiſmus non. Euchari-
ſtia expenſa. i. iam data, & matrimoniũ eſt apud om-
nes. de hoc, infra c. proxi. ibi uide in glo. alias, & in fi,
2. in glo, quia cum iam.

S V M M A R I V M.

1 *Huius capituli ſumma quæ, & diuiſio.*
2 *Eucbariſtia quibus non danda.*
3 *Argumentis non inſiſtendum, ſi ius habeamus expreſſum.*
4 *Periculum animæ ubi uertitur, tutius quod eſt animæ interpretari debemus, & nu. 7, §. 2.*
Innocentius ſibi contrarius notatur.
5 *Legitimus an aliquis in dubio reputandus.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 7.*
Ordinem poteſt nullus recipere ante baptiſmum.
Baptiſmus an ianua ſit omnium ſacramentorum.

C A P V T III.

1 VEniens. Capitulum † primum, ſupra
eo. ſit huius ſumma. & pri-
mò ponit de baptiſmo uſque ibi, cunque.
ſecundò circa ordinem alleg. pro & cõtra
uſque ibi, quia uerò. tertiò diffinit [*Quod cum*] quidam
habent per ſingulos ordines [*Acceſſiſſet*] aliàs aſcen-
diſſet (*Baptizari*) q. d. de baptiſmo non debuerat epiſco
pus dubitaſſe, licet de ordinibus dubitare potuerit,
quod infra diſputat (*Ordinibus*) an ſcilicet eſſet ordinan
dus, uel non (*Chriſtus Ieſus*) 1. ad Corin. 3. (*Salutifera*) i,
quæ dant ſalutem æternam, & de his non dubitatur,
ſupra c. proxi. (*Coniugij*) quod eſt de ueteribus (*Euchariſtiæ*) quod eſt de nouis (*Ante baptiſmum*) aliàs à non ba-
2 ptizatis, nec † intelligas, ꝙ talibus ſcienter dari debeat,
quia nec dari debet alicui, de quo conſtet, quòd ſit in
mortali, ſupra de ele. licet, uerſi. ſi quis autem, & cap.
Oſius. Occultus uerò peccator monetur, ut abſtineat
ſed præciſè non prohibetur, de conſe. diſt. 2. non pro-
hibeat, & c. ſeq. hoc autem intendit, ꝙ non baptizato
dari poſsit in caſu decre. proxi. uel dic, ꝙ dari non de-
bet non baptizato: ſed ſi detur, uerum eſt ſacramen-
tum in ſui eſſe, ſed non effectu, ideſt quò ad uirtutis
operationem (*Leuitici*) ut patet in Moyſe, Aaron, & fi-
liis eius, de deci. c. 1. in prin. (*Videretur*) alicui, & falsò, ſi.
uidetur, ſupra de elec. cum nobis olim. G. (*Legitur*) ut
3 dicebat Hoſti. non erat † inſiſtendum argumentis, ex
quo ius habebamus expreſſum. Dicet ergo ſimplex
canoniſta, quicquid dicatur, Birria ſemper homo, ar-
gum. ſupra de iudi. dilecti. Hunc tamen caſum uocat
infra dubitabilem propter rationes, & iura probabi-
lia. ad idem de reſcri. paſtoralis. uel ideo dubitabilem
uocat, ut nos inſtruat in dubiis fidei, uel ſacramento-
rum ad papam recurrendum, uel quia circa formam
baptiſmi, de qua loquimur, de facili poteſt oriri dubi
4 tatio (*Tutius*) ubi igitur † uertitur periculum animæ, de
bet interpretari, non quòd æquius eſt, uel mitius, ſed
quod tutius animæ. l. di. ponderet, in fi. & c. eos, infra
de ſponſ. iuuenis, ſecundum Hoſtien. (*Per ſingulos*) &
non ſeruatis interſtitiis, diſpenſatiuè continuis ordi-
num temporibus poterit ordinari, ſecundum Hoſti.
qui remittit, de elec. cum in cunctis. §. inferiora (*Permixtas*) ſup. ex quo promotus fuerit (*Ambigitur*) etiam
de iure. Inno. & dicit Hoſti. quòd in hoc eſt ſibi con-
trarius in his, quę notauit, ſupra eo, ca, 2, dic ut ibi (*De
ſacramento*) i, de fide ſacramẽti, per quam quis ſaluatur,
& ſi deficiat ſacramentum (*Certitudine*) circa hoc uide,
quod no. 68. di. preſbyteri (*Habenda*) argum. ꝙ ſi dubite
5 tur † an aliquis ſit legitimus, eſt reputandus legitimus,
ad hoc, de ſcruti. in or. fa. c. uno, infra qui fil. ſint le. ex
tenore,

tenore, infra de uerbor. ſi. abbate. §. contra quod. Ar.
contra, quia non præſumitur matrimoniũ, niſi pro-
betur, 30. q. 5. aliter, & c. noſtrates. ergo nec legitimus
præſumetur, niſi hoc pateat. So. ſi infamatus eſt, & nil
probatur contra eum, ſe purgare debet, infra de pur.
ca. accedens. Si non eſt infamatus, & ſemper uixerit
ut legitimus, ſuæ conſcientiæ relinquatur, infra qui
fi. ſint le. tranſmiſſæ, & c. peruenit. Hoſti. allega. etiam
C. de præſcrip. quæ pro lib. in rubro, & nigro, de iure-
iur. mulieri, cum ſuis concord. & remittit ad ſum. de
clan. deſpon. §. quam pœnam, uer. etiam in conſpe-
ctu. & facit quod no. in ſpecu. de ſpon. in fin. ¶ *Glo. ſed*
6 †*obijcitur*] obiicit, & ſol. demum quærit, & reſpondet.
7 ¶ Antepe. glo. quærit, & reſpondet. ¶ *In† glo. in cuius ibi,*
matrimonij] & in omni uoluntario, ſine quo poteſt ſa-
lus haberi. 1. q. 1. §. ſed notandum, ſecundum Glo. ¶ *In*
glo. quam, in fi.] Tan. ¶ *In glo. incluſiuè, in fi.*] ſic 32. diſt. de
hoc, de tranſla. c. 2. uer. ſed neque, de æta. & qualita. à
multis. Hoſtien. ¶ *In glo. ſequenti, ibi, credebat*] & ſi non
credebat propter ſuam peruerſam conſcientiam, di-
ſpenſationem non meretur: ſed ſecundum Vinc. in-
certum eſt eccleſiæ, quid ipſe crediderit, cum ipſe ſo-
lus non notauit. vnde, quod tutius eſt, eligitur. placet
tamen ipſi Vincen. & Io. nullum poſſe recipere ordi-
nem ante baptiſmum aquæ, de quo ſecundum eos
dicitur, quod ſit ianua omnium ſacramentorum. 32.
diſt. §. uerum.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio tituli.*
De ſacramenti euchariſtiæ, & aliorum ſacramentorum cuſtodia ubi alijs in locis iuris contineatur.

De cuſtodia euchariſtiæ, & aliorum ſacramentorum, Rub.

1 ¶ Viſo† qualiter euchariſtia conſecretur, tractat, quo
modo cuſtodiatur, & quia in baptiſmo utimur chriſ-
mate, ut patet, ſupra de ſac. unc. ca. uno, ſubmittit de
cuſto. chriſmatis, & generaliter de aliis ſacramentis.
de materia. 23. diſt. non oportet, cum capitulis ſeq. de
con. di. 2. qui bene, & c. ſi per negligentiam, cum capi
tulis ſe. & 1. q. 1. interrogo, & de euchariſtia vide, quod
dixi de cele. miſ. ſuper rubrica.

S V M M A R I V M.

1 *Euchariſtia, & chriſma debent fideliter cuſtodiri, & multa nefaria ex his ſortilegæ committunt.*
Euchariſtiæ etimologia.
Si de ea quid cadat in terram, uel mus eam corroderit, quid iuris.
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 4. & 5.*
Ex culpa tenetur quis ad ea quæ ſequuntur ex ea, in foro tamen animæ contrà, & an id ſit perpetuum.

C A P V T I.

1 STatuimus. Caſus. Euchari-
ſtia† & chriſma
debent fideliter cuſtodiri. rationem
ſubmittit, & pœnam addit. 2. ibi, Ne
poſsit. 3. ibi, Si uerò [*Euchariſtia*] hæc
Græcè. Latinè dicitur bona gratia. 1.
q. 1. multi. & adde, quod dixi, de cele.
miſ. ſane [*Ne poſſit*] ratio [*Manus*] ſortilegarum, quæ ope
rantur ex his, quod diſcretius eſt tacere. 41. diſt. ſit re-
ctor. Hoſtien. [*Spectat*] ſacriſta, de offi. cuſto. c. 1. Vinc.
[*Suſpendatur*] quamuis nil nefandum, inde contingat
2 [*Contigint*] ſi de† corpore, uel de ſacrificio quid cadat
in terram, uel mus illud corroderit, quid iuris, habes
de conſe. di. 2. ſi per negligentiam, & c. ſeq. & cap. qui
3 bene. Innocen. & Hoſtien. ¶ Secunda† glo. arguit, al-
lega. duo iura pro, & in contrarium allega. alia duo.
Item ſecundò arguit, allega. duo iura. finis reſpondet
4 per quæſtio. ¶ *In† glo. 2. ibi, uerum*] uide de accu. cum di-
lecti, ſuper glo. cauſa [*& ibi. §. in hac*] pe. eſt. & uide de
5 teſti. ſicut, ſuper glo. 4. ¶ *In† glo. 1. ibi, diaconus*) quo caſu
diaconus baptizare, uel euchariſtiam dare poſsit, ibi
no. ¶ *In glo. 2. ibi, culpa*) dixit hic Vincen. quòd licet fal-
ſum teſtimonium perhibens ſit reus omnium malo-
rum, quæ inde ſequuntur; in iudicio tamen animæ
non imponetur ſibi pœnitentia, niſi de falſo teſtimo
nio, licet aggrauetur per mala ſecuta, argumen. ff. de
ſer. cor. l. Neratius. §. 1. ubi dicitur, quòd ſi perſuaſi ſer-
uo, ut corrumpat chirographum, ſi inde traxerit con
ſuetudinem, de illa non teneor (*& ibi, placuit*) ubi de
hoc, & ſupra de teſti. ſicut (*& ibi, inebriauerunt*) ibi ſolui-
tur. lex uerum, ſoluitur in regula imputari, de reg. iur.
lib. 6. (*& in fi.*) idem Hoſtien.

S V M M A R I V M.

1 *In eccleſiis poni non debent ſupellectilia, niſi urgente neceſſitate.*
Eius uaſa, & ueſtimenta debent munda teneri.
Clerici non debent alijs eſſe exemplo malo.
Incultum pro immundo.
Vaſorum eccleſiæ nomine quæ contineantur. alia de his, n. 3. & 4.
Pallæ appellatione quid hic ſignificetur.
2 *De domo Dei ubi tractetur.*
Zelo Dei quis comedatur.
3 *Eccleſia quando teneatur de cuſtodia rerum.*
Per uaſa interdum animæ figurantur.
Si fuerint uetuſtate conſumpta, quid agendum,
Vbi lauanda, quibus uſibus adhibenda, nu. 4.
Deo dare indignum, quod homo dedignatur.
4 *Additio gloſſarum.*
Mentis qualitatem inducit incompoſitio corporis.

C A P V T II.

1 REliqui. Caſus. Supellectilia† in ec-
cleſiis poni non debẽt, ni-
ſi neceſsitas urgeat. eccleſiæ uaſa, & ueſti-
menta debent munda teneri. Recitat con
cilium duos exceſſus. ſecundus ibi, Sunt & alii, con-
tra quos prouidet, ibi, Quia non. & primò contra pri
mum. ſecundò contra ſecundũ ibi, Præcipimus (*Pro-*
prijs) ſi alios prohibere dicunt, fortius ſeipſos, infra de
na. ex li. uen. c. uno, cum ſuis concor. Item non dicũt,
alii dare malum exemplum. 11. quæſtio. 1. præcipuè,
de uoto, magnæ (*Transferretur*) multo minus debet ibi
poni. facit. 44. di. nulli (*Templum*) Mar. 11, (*Incultas*) ideſt
immundas, non ſcopatas (*Vaſa*) calices, patenas, am-
pullas, urceollos, pelues, & ſimilia (*Pallas*) non ſolum
corporales, ſed alias mappas, ſ. quæ ponuntur ſub cor
poralibus ad ipſum ornandum, de conſe. di. 1. nemo.
Alii dicunt pallam pannum inceratum, qui poſt con
ſecrationem ponitur ſuper altare, & alicubi uocatur
chriſmale altaris: ſed primum plus placet Hoſti. quia
2 pannus ille uix ablueretur (*Domus †Dei*) Io. 2. & 23. q. 4.
qui peccat, & uide plures auctoritates de hac domo.
24. q. 1. Omnibus, quod falsò attribuitur Hiero. quia
fuit Augu. ut ſcripſi in Hiero. G. zelo Dei comeditur,
qui quælibet praua, quæ uiderit, corrigere ſatagit, ſi
3 nequit, tolerat, & gemit (*Refugium*) & tunc† eccleſia te
netur de cuſtodia, ſupra de depoſi. grauis. quod dic,
ut ibi in gloſ. 2. ſed non tenetur de uiolentia, niſi po-
tuit deponenti nunciare. ff. loc. item quæritur, §. exer-
citu, ff. commo. ſicut. §. uero. Vinc. [*Reportentur*] ſic. 1.
quæſtio. 1. quod pro neceſsitate, & q. 7. quod pro re-
medio (*Vaſa*) per uaſa interdum animæ figurantur. 1.
q. 1. ne-

q. 1. neceſſe (*Conſeruentur*) & cum fuerint uetuſtate cõ-
ſumpta, dentur incendio, de conſe. diſt. 1. altaris. Laua
ri uerò debent intra eccleſiam, ea. diſt. nemo (*Profa-*
nis) indignum eſt dare Deo, quod dedignatur homo,
49. di. cap. ulti. in fi. uide in Hiero. ad Demetriam. C. &
4 ſuper Malachi. C. ¶ *In† glo. 1. in fi.*) & c. decet, lib. 6. ¶ *In*
glo. 2. in fin.) Io. & aliis uſibus eis utendum non eſt niſi
eccleſiaſticis, & deo dignis officiis, ut ibi, & ead. di. ad
nuptiarum. ¶ *In glo. 3. ibi, ornati*) dicit Hoſtien. quòd hic
non poteſt ſumi argum. de ornatu, ſed de mundicia
tantum (*& ibi, mentis*) De Catilina dictum fuit hoc, ut
no. de eiec. cum in cunctis, in glo. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio, uel continuatio tituli.*
De materia huius tituli ubi alibi tractetur, & loca quæ ei conueniant.

De reliquiis, & ueneratione ſanctorum, Rubrica.

1 ¶ Viſo† de cuſtodia, & reuerentia ſacramentorum,
uidendum eſt de reuerentia ſanctorum. de hoc, de
conſe. diſt. 1. placuit, & c. corpora. facit. 11. q. 1. ſi quis
dixerit, & c. ſequen. l. diſt. ſi quis præpoſtera. repetitur
in Sexto, & in Clemen. Conuenit rubricæ de feriis,
per totum, maxime. cap. 1. & ultimo, & rubrica, infra
proxima, & ſupra de teſti. uenerabili, & de iure patr.
capitu. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Sancti qui uenerandi, & nu. 2.*
Sanctum canonizare quid ſit, & nu. 3.
3 *Ad eius canonizationem quo ordine perueniatur, & quando, nu. 4. & à quo fiat, nu. 5. & 6.*
Miracula quandoque fiunt etiam per malos, & quandiu, & nu. 4.
4 *Fides præ cæteris uirtutibus in miraculis operatur, & non ſufficit ſine operibus.*
5 *Carolus in capella ſola Aquiſgrani ex tolerantia eccleſiæ uenera tur, eius miracula à quo referantur.*
Speculum hiſtoriarum citatur hic & alibi ſæpe ab hoc auctore.
6 *Vix quod fit, tamen fit.*
Feſta omnium non coluntur ubique.
7 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum, nu. 8.*
Ebrietas quando ſit, mortale, quando ueniale, & quando nullum peccatum, & quid ſit.

C A P V T I.

1 AVdiuimus. C. ſine† papæ li-
centia non licet
aliquem uenerari pro ſancto. Et pri-
mò narrat, quod audiuit. ſecundò il-
lud improbat ibi, Cum uix. tertiò il-
lud prohibet ibi, Illum ergo [*Veneran-*
tur] ultra illa, quæ notaui, infra eo. c.
2 uno, lib. 6. in glo. pe. Scire† debes, ꝙ omnes ſancti ca-
nonizati ſunt uenerandi. Canonizare autẽ eſt aliquẽ
ſanctum per papam catalogo aliorum ſanctorũ aſcri
bere, & publicè, ſolenniter, canonicè, & regulariter
declarare, diffinire, & ſtatuere, ꝙ tanquàm ſanctus ab
omnibus honeretur, & fiat certa die officium ſolen-
ne annuatim, quale pro aliis ſanctis illius cõditionis.
ſi ut confeſſor canonizatur, officium confeſſorum.
3 ſi ut martyr, martyrum, & ſic de ſingulis. Ad hanc† ca
nonizationem peruenitur hoc ordine. Primò expe-
ctatur, quòd aliquæ perſonæ honeſtæ & auctenticæ
denuncient factum Romano pon. & ſupplicent pro
canonizatione ſancti facienda; & hoc non tantum ſe
mel, ſed pluries & inſtãter, ſicut no. de ceſsione, & de
pallio, ſupra de elec. cum poſt petitam, & de renunc.
quidam cedendi. Non enim cõſueuit moueri ſtatim
ad comittendam hanc inquiſitionem Romanus põ.
ſed potius expectare, quòd diu pulſetur, & famam at-
tendere, & utrum miracula crebreſcant, & continuẽ-
tur ante, quàm inquiſitionem commitat, & bene: qa
& quandoque per malos miracula fiunt. 1. q. 1. tenea-
mus. unde cauendum eſt, ne decipiatur populus, ut
no. infra eo. c. ad fi. & quia circa maiora periculũ uer-
titur, cautius eſt agendum. 42. di. quieſcamus. 41. diſt.
miramur. 1. q. 1. §. ecce cum honoris. Dicunt autem
aliqui, quòd ſi ſit eluſio, uix poſſunt continuari mira
cula ultra 40. dies; de quo tamen certi non ſumus. Se-
cundò ſi continuentur ſupplicationum inſtantiæ, &
fama, & miracnlorum continuatio perdurare dica-
tur; conſueuit hoc Romanus pontifex ponere inter
fratres, & aliquibus epiſcopis patriæ illius, qui dicitur
ſanctus, uel conuicinæ, uel aliis perſonis honeſtis, diſ-
cretis & incorruptibilibus committere, ut inquirant
de fama, & deuotione populi; de miraculis, & aliis,
quæ eidem ſunt nuncianda in genere, non in ſpecie,
& quò ad famam, non quò ad ueritatem, & quòd ſi-
bi reſcribãt, quæ inuenerint: & an eis uideatur, quod
ſuper ueritate eorundem, & in ſpecie ſit inquiſitio cõ
mittenda. Tertiò ſi reſcribant talia, per quæ uideatur,
quod inquiſitio ueritatis committi debeat, requirit
iterum ſummus pontifex fratrum conſilia, & diffinit
utrum ſit inquiſitio committenda, uel non. Quartò
ſi inquiſitio committenda ei videtur, iterum ſcribit
eiſdem, uel aliis, ꝙ ueritatem inquirant, primò de fa-
ma: ſecundò de uita: tertiò de miraculis exactè, dili-
genter, fideliter & prudenter ſecundum articulos, &
interrogatoria, quæ ſub bulla ſua tranſmittit, de quo
legitur & not. ſupra de teſti. uenerabili, quod inuene-
rint, remittãt ſub ſigillis ſuis incluſum. Quintò remiſ-
ſa inquiſitione committitur examinatio in curia ali-
quibus capellanis, uel aliis perſonis auctenticis, & di-
ſcretis, quæ & forment rubricas. Sextò rubricæ ſic fa
ctæ examinentur cum exacta diligentia per dominũ
papam, & fratres, & requirat papa conſilia eorundẽ,
an ſcilicet uideantur probata talia, propter quæ ſit ca
nonizatio non immeritò facienda. Septimò ſi uidea
tur domino papæ, ꝙ facienda ſit, diffinit hoc ſecretò
primitus inter fratres. Octauò coadiunctis epiſcopis,
qui ſunt præſentes in curia, narrat publicè in conſi-
ſtorio ea, quæ acta ſunt & probata, ſecreta diffinitio-
ne iam facta ſuppreſſa, & requirit conſilium prælato
rum. Nonò aſsignabitur certa dies, ut omnes conue-
niant ad aliquam certam eccleſiam certa die, in qua
illuminantur cærei multi, & ſternitur tapetis eccle-
ſia, & paratur, & conueniunt papa, & fratres, & totus
clerus, & populus: & facit ſermonem ſummus ponti-
fex proceſſum recitans, & probata inducens populũ
ad orandum, ꝙ Deus nõ permittat eos errare in hoc
negocio. Decimò flexis genibus fit deuota oratio, &
cantatur. Veni ſancte, ſcilicet uel alius hymnus, ſiue
antiphona cõueniens. Vndecimò ſurgit papa ab ora
tione, & diffinit illum, de quo agitur, ſanctum eſſe, &
ſanctorum catalogo aſcribendum, & tanꝗ ſanctum
eſſe venerandum, & feſtum ſuum colendum tali die.
Duodecimò cantatur, Te deum laudamus. & cele-
brat miſſam idem papa ſolenniter in honorem eiuſ-
dem ſancti. Hic autem ordo non ſemper ad unguem
hactenus eſt ſeruatus, & maxime quãdo agebatur de
martyrizatis pro fide. illi enim cõſueuerunt facilius,
& leuius expediri. hæc ſecundum Hoſtien. & not. ſe-
4 cundum Innocẽ. quòd regulariter† tunc tantum fit
hæc canonizatio, quando per ſufficientes probatio-
nes conſtat de fide, & excellentia uitæ, & operatione
miraculo-

miraculorum eius, qui petitur canonizari, ſupra de
teſti. uenerabili.;oportet etiam eſſe tantam excellen-
tiam uitæ, & talia eſſe miracula, quæ ſint extra uires,
& potentiam naturæ, nec ſufficit una tantum excel-
lentia uitæ;imò multæ & continuæ requiruntur. vn-
de Eccle.44.di. Laudemus uiros glorioſos, & paren-
tes noſtros in generatione ſua. Multam gloriam fecit
dominus, magnificentia ſua à ſeculo: dominantes in
potentatibus ſuis homines magni uirtute, & pruden
tia ſua præditi, &c. per hoc quod dicit, Laudemus ui-
ros glorioſos, oſtendit, ꝙ canonizati erant. aliàs enim
non mandaret eccleſia, ꝙ laudarentur, per hoc au-
tem, quod ſequitur, Parentes noſtros &c. oſtendit, ꝙ
nullus eſt canonizandus, niſi fidem habeat. Soli enim
parentes, qui erant Iudæi, & penes quos ſolos erat fi-
des, canonizandi erant ſecundum Inno. fides etiam,
præ cæteris uirtutibus in miraculis operatur. Matth.
17.eo. Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, dice-
tis huic monti, Tranſi hinc, & tranſibit. per illud au-
tem, quod dixit, Multam gloriam fecit dominus, ſu
pp. cum eis. apparet ergo non ſufficere, quod in uno,
uel ſemel tantum fuit glorioſus, ſed requiritur, ꝙ in
multis & multoties: imò & quòd continuè eius vita
fuerit glorioſa, ſed & quod per hoc, quod ſubiungit,
ſua magnificentia, ideſt ſua magna potentia, ſecundũ
Innocen. ſiue ſuis magnis factis, probat, ꝙ excellentia
uitæ, & miracula facta talia debent eſſe, quæ excedãt
uires & potentiam naturalem, ſecundum Inno. unde
ſequitur. A ſeculo dominantes, &c. q. d. à ſeculo con-
uerſionis ſuæ potenter ei in multis continuauerint
bonam uitam, & fidem, quam habebant, operibus.
comprobarunt. fides enim non ſufficeret ſine operi-
bus. alioquin omnes infantes baptizati tanquam ſan
cti uenerarentur. In adultis autem canonizandis non
ſufficit ſola fides ſine operibus, quæ mortua eſt ſecun
dum Iaco.2.ca. ſed & ſecundum Inno. non ſufficiunt
miracula ſine uitæ excellentia. nam Magi Pharaonis
multa fecerunt, quæ ſupra naturam eſſe uidebantur.
Et in euangelio legitur, ꝙ multi dicturi ſunt, Nonne
in nomine tuo eiecimus demonia? &c. Matth. 7.c. &
tamen dominus reſpondebit eis, Non noui uos. 1.q.
1. prophetauit. licet autem uita ſine miraculis quantũ
ad uirtutem ſufficere uideatur; eccleſia tamẽ tales ca-
nonizare nõ debet propterea: quia ſicut iam factum
eſt, in ſecreto potuerunt uitam ducere laxiorem. So-
5 lus autem † papa poteſt ſanctos canonizare, infra eo.
c. in fi. Quod ex eo apparet, quia cum ſanctus debeat
ab omnibus fidelibus uenerari, nullus autem hoc iu-
bere poſſet niſi papa, qui immediatè ordinarius eſt
cunctorum. 9.q.3. cuncta per mundum, & c. per prin-
cipalem; ergo patet, ꝙ nullus alius hanc uniuerſalem
uenerationem indicere poteſt. Refert tamẽ Hoſtien.
ex tolerantia Ro. eccleſiæ magnificum Carolum in
ſola capella Aquiſgrani, & non in aliis eccleſiis uene-
rari. pulchra miracula de ipſo uideri poſſunt in hiſto.
ſpe. lib. 25.c.5. Alias rationes, & alia hic no. uide, infra
6 eo. c. uno, lib. 6. [*Cum uix*] quod † uix fit, tamen fit, de
cog. ſpiritua. c. 2. lib. 6. & cum hoc fuit ueniale, ut di-
cit glo. [*Orare*] hoc intellige, ut no. 13.q.2. pro obeun-
tibus [*Apoſtolus*] 1. ad Cor. 6. Illum hominem in ebrie-
tate occiſum [*Colere*] publicè, infra c. proxi. [*Auctorita-
te*] eſt ergo de reſeruatis, de quibus, ſupra de offi. leg.
ꝙ tranſlationem [*Romani pon.*] contra, de conſe. diſtin.
3. cap. 1. & ſupra de fer. cap. ulti. ubi uidetur, quòd epi-
ſcopi hoc poſſint. So. illud intelligitur de iam appro-
batis. non enim omnium feſta coluntur ubique, Ho-
7 ſtien. ¶ Prima † glo. reſpondet per quæſtio. quando ec
cleſia oret &c. ¶ Secunda glo. fortificat textum. ¶ *In*
8 † *prima glo. in fi.*] quando ſit mortale, quando ueniale,
& quando nullum peccatum, no. eo. §. uer. & quam-
uis. Sene. epi. 83. Nil aliud eſt ebrietas, quàm uolun-
taria inſania, quæ omne uitium incendit, & detegit,
& obſtantem malis uerecundiam remouet. uide in
Hiero. ſuper Galla. F. ſuper Titum. C. de Polemone. ui
de in Vale. lib. 6. ca. fin. Dicebat Vincen. ſupra de uita
& honeſta. cleri. à crapula, quòd ebrietas inquantum
eſt qualitas, quæ ineſt homini, quòd facile inebria-
tur, forte ex debili cerebro, non eſt peccatum. inquã
tum uerò eſt paſſio, ut quia iacet uino ſepultus, non
eſt peccatum, nec putat talem excommunicatum, ſi
tunc percuteret clericum. 15.q.1. ſane. inquantum au
tem eſt actus, ſi eſt aſſiduus, non dico aſſiduus, quod
idem iteretur, ſed quia ſimiles præcedunt, tunc eſt
mortale. Idem in illo, qui ſe ſcienter inebriat. ſi uerò
ignoranter, ut quia ab uxore decipitur, uel ignorat
uini potentiam, tunc peccat uenialiter. ¶ *In glo. ultima,
ibi, quia*] ſecundum T.

SVMMARIVM.

1 *Sanctorum reliquiæ uendi, uel paſſim oſtendi non debent, nec circa
illas populus decipi, & ratio, & nu. 2. & 5. nec transferri ſine
papæ auctoritate, num. 2.*
Familiaritas nimia parit contemptum, & num. 2.
*In cinerem non omnium corpora reuertuntur, & quæ non reuer-
terunt.*
2 *Venalitas duplex ex reliquijs ſanctorum fit, & reprobatur.*
Auaritia clericorum reprimitur. hæc omnia ſtatuta frangit, nu. 3.
3 *Reliquias antiquas nouiter repertas licet uenerari.*
Deuotionem ad aliquem & quem habere licet ſecretò.
4 *Reliquias quas liceat uenerari.*
Earum honor redundat ad Deum.
A prælatis requiritur ſanguis ſubiectorum.
Quæſtuarij quibus figmentis decipiant populum, in fi.
Quæſtus pro acquiſitione pecuniæ.
5 *Suffragium, & additio gloſſarum, nu. 6.*

CAPVT II.

1 CVm ex eo. Caſus. Sactorum † reli-
quiæ uendi, uel paſſim
oſtendi non debent, nec circa illas popu-
lus decipi. ponit duplicem exceſſum, quẽ
prohibet diſtinguẽdo inter ueteres & nouas reliquas
ibi, Preſenti. tertiò fraudes per prælatos cohiberi præ-
cipit ibi, prælati [*Oſtendunt*] nimia familiaritas parit cõ-
temptum, de Iude. & ſi Iudæos [*Extra capſam*] ſum-
munt enim ex hoc materiam detrahendi, & blasfe-
mandi. & uidentes oſſa nuda dicunt truffam eſſe, qua
ſi conſumptus non eſſet, ſi ſanctus eſſet, cum tamen
ſit ſcriptum de omnibus Gene. 3. Cinis es, & in cine-
rem reuerteris. excipiuntur tamen aliqui, ſicut Chri-
ſtus, & glorioſa domina, & beatus Ioã. euange. & alii
quidam hoc ſpeciali priuilegio decorati, de quibus,
pſal. Nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem,
2 ſecundum Hoſtien. [*Exponantur*] nec † transferantur ſi-
ne principis pri. papæ auctoritate, de conſe. diſt. 1. cor-
pora. & no. duplicem uenalitatem reprobari, ſcilicet
ne uẽdantur. Item ne uænalitatis cauſa extra capſam
trahãtur, vt plures oblationes recipiantur. hoc enim
facientes dici poſſunt uænales, ſicut mulier fatua, ad-
uocatus, & pugil, qui pro numis paſſim ſe offerunt.
detrahitur enim per hoc dupliciter. primò quia uili-
penduntur reliquiæ. nam omne rarum carum 93. di-
ſtin. legimus, circa fin. 27. quæſtio. 2. inſtitutum. ſecun
dò, quia per id notabilius redarguitur per laicos aua
ricia clericorum, de deci. cap. 1. in fin. ſecundum Ho-
3 ſtien. [*Denuò*] omnino de nouo, quia † ſi antiquæ reli-
quiæ nouiter inuenirentur, licet eas uenerari [*Publi-
cè*] ſecreto igitur licet deuotionem ad talem habere,
& ad eum in occulto precari. de hoc, infra eod. capi.
uno,

uno, lib. 6. [*Auctoritate*] dicit Hoſtien. quòd hoc, & id,
quod præmiſit de non oſtendendis reliquiis extra ca
pſam, male ſeruatur, dicens quòd auaricia & inſolen
tia clericorum omnia ſtatuta frangit, quod corrigen
dum eſſet. facit de deci. cap. 1. in fi. [*Approbatæ*] poſtea
4 † illa ueneramur in honorem Dei. nam & ſeruorum
honor redundat ad dominum, ut dicit Hiero. contra
Vigilantium, ſecunda [*Prælati*] à quibus ſanguis requi
ritur ſubiectorum, de offic. ordi. irrefragabili [*Figmen-
tis*] ſicut interdum faciunt quæſtuarii, qui coſtam pe-
coris, uel aſini oſtendunt loco ſancti. Alii ponunt
oleum in oculo Mariolæ ſuæ, ut uideatur flere. Hoſti.
[*Documentis*] quia in ſuis prædicationibus, quando ſe-
minant errores, fabulas aſſerunt ueras eſſe, quæ cor-
rigenda eſſent. Hoſtien. [*Quæſtus*] ideſt acquiſitionis pe
5 cuniæ. Pe. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, nemo 2.*] ſequitur, martyres di-
6 ſtrahat, nemo mercetur. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, martyrum*] idem
eſt de ſanctis aliis ſentiendum, de cele. miſ. cum Mar-
thæ. §. fin. [*& ibi, & ideò*] ſcilicet quia æſtimationem
non recipit.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De ieiunijs ubi alibi tradatur, loca iuris ſuggerit.
2 *Ieiunij etymologia, & quot ſpecies. quando ſolui dicatur, num. 6.
& 7. & 8.*
Gulæ uitium nos tentat quinque modis.
3 *Ieiunia quæ ſeruanda, & quæ redimi, uel commutari poſſint, &
quando, & nu. 4.*
4 *Quæ ſint indicta generaliter, quæ ſpecialiter & localiter.*
5 *Eorum diebus quoties in die comedendum.*
6 *Et qua hora, & à quibus abſtinendum, & nu. 7. & 8.*

De obſeruatione ieiuniorum, Rub.

1 Viſo † de ueneratione ſanctorum, quia ob ipſo-
rum reuerentiã ieiunia celebrantur, ideò de ieiuniis
eſt uidendum, ſecundum Goffr. Habetur materia. 4.
di. ſtatuimus, cum ſeq. de conſe. diſt. 3. & diſtin. 5. qua-
drageſima, cum cap. ſequen. Congruit de pœni. licet,
de uerbo. ſi. quæſiuit, de reg. iur. quòd non eſt. item li.
6. de elec. ubi periculum, in fi. de hæreti. ad noſtrum,
2 uerſi. 2. quod † dixerunt autem Innocen. & Hoſtien.
ieiunium dictum à quodam inteſtino, quod ſic uoca
tur, quia ut plurimum eſt uacuum & ſubtile, & exi-
nanitum ſecundum Auicen. cuius etiam rationes hic
poſuerat Hoſtien. quod phyſicis relinquo. Dicit au-
tem Innocen. ꝙ triplex eſt ieiunium. primum cuiuſq;
diei, uel rei ædibilis abſtinentia ſecundum propriam
uoluntatem, non ſecundum ſtatutum ſcriptum, uel
conſuetudinarium. & ſecundum id ieiunat, qui plu-
ries & abundanter comedit, ſi à cibo placito abſti-
net. ſecundum, cum quis abſtinet à cibis humectanti
bus, vt ſi comedat ſolum ſicca, panem, nuces, poma,
& ſi. non carnes, piſces, uel olera. Et dicitur hoc ieiu-
nium xerophegia, à xeron, quod eſt ſiccũ, & phagin,
quod ẽ comedere, quaſi ſiccus cibus, uel ſicca come-
ſtio, tertium abſtinentia uictus ẜm ordinationem ec-
cleſiæ ſcripto, uel cõſuetudine approbatam. dicebat
Gof. aliter triplex eſſe ieiunium. primum magnum &
generale abſtinere ab iniquitatibus, & illicitis ſeculi
uoluptatibus, de conſe. di. 5. ieiunium. ẜm diſcreta &
moderata refectio, ut ſingulos dies abſq; ciborum lu
xuria tranſeamus. ea. d. ſint tibi, & c. non dico. & hæc
ieiunia omni tẽpore & ſingulis diebus ſeruanda ſunt
tertiũ ieiunium ſubtractio prandii, & poſt cœnã cu-
iuſlibet cibi priuatio uſq; in diẽ ſequentem. Item ab-
ſtinentia à carnibus, & omnibus, quæ ſementinã tra-
hunt originem. 4. di. deniq;, &, ut ibi dicitur, ẽt piſces
luxurioſè ſumere non debemus. Itẽ tempore, quo ab
ſtinemus à cibis, etiã à diſſolutionibus abſtinere debe
mus, 86. di. quid prodeſt, de conſe. di. 6. nihil prodeſt.
Hiero. ad Celantiã. Habuimus ieiuniorum, & abſtinẽ
tiæ laborem, ſentiet caro anima eſuriente iuſticiã. Et
5. modis tentat nos uitiũ gulæ. ea. d. quinq; modis. Se-
ne. 7. natura. qõ. Iã non ſunt homines ad popinã den-
tibus, uẽtre, & ore contenti, ẽt oculis guloſi ſunt. ieiu-
3 nia † indicta ab eccleſia ſunt ſeruanda, ut uigiliæ apo-
ſtolorũ. j. c. 2. quadrageſima, de conſe. di. 5. quadrage-
ſima, & c. ieiunium, & per totũ, Goff. uigilia natiuita-
tis beati Ioannis Baptiſtæ, aſſumptionis beatæ uirgi-
nis, omnium ſanctorum, beati Laurentii. iſtud autẽ,
quod ẜm omnes eſt tertium ieiunium. neceſſariũ eſt
ẜm Inno. omnibus ſana mentis, doli capacibus, & po
tentibus ieiunare, cum tales poſſint peccare, & pecca
ta debeãt flere, & de illis pœnitere, diſpenſatiuè tamẽ
cum impuberibus, & uide quod dicam. j. eo. conſiliũ
in glo. de quibus. & ex cã. cum hominibus ætatis pro-
uectæ agi põt, ut ab indictis ieiuniis abſoluantur. idẽ
ẜm Hoſti. ut in eis ieiunia commutentur in alia ope-
ra charitatis, de uoto. c. 1. & c. magnæ. & idem ẜm In-
no. dicendũ eſt in ſenibus, debilibus, & nõ valentibus
ieiunare. Et idem putat Hoſti. in agricultoribus, & pe
regrinis, peditibus, ſeu quocunq; alio honeſto & lici-
to labore adeò afflictis, ꝙ cõmodè ſine periculo ne-
queunt ieiunare, argum. 82. diſtin. presbyter, ante fin.
ibi, ſi operarius eſt. Quid de mulieribus? Reſpondeo
& ſi uoluntaria ieiunia marito prohibente dimittere
teneantur. 33.q.5. manifeſtum; indicta tamẽ ab eccle-
ſia tenentur facere, niſi contingeret inde uirum ſcan-
dalizari, tunc enim forte poſſet cum ea diſpenſare ſa-
cerdos. Eſt nempe propter uitandum ſcandalum di-
ſpenſandum. l. diſt. ut conſtitueretur, ſupra de tempo.
ordi. c. 2. & infra de cleri. ex. mi. latores. ſed dicas, ꝙ iſta
indicta ieiunia non poſſunt redimi pecunia, uel in a-
lio commutari, niſi neceſſitas, uel alia cauſa rationa-
bilis in ieiunante ſit. uoluntaria uerò etiam ſine tali
cauſa, dummodò ſit aliàs utile, redimi poſſunt aucto
ritate ſuperioris. 81. di. presbyter, & no. ſupra de uoto.
c. 1. Voluntaria uerò ieiunia dicuntur illa, ad quæ ali-
qui uoto, uel propoſito ſe aſtringunt: uel etiam quæ
præter indicta propter peccati magnitudinem à ſacer
dotibus iniunguntur. 82. diſtin. presbyter, ubi de hoc.
& hæc licet commutare, uel redimere, & ſi nulla cau-
ſa neceſſaria in ieiunante ſubſit, dummodò compen-
ſatio utilior, & deo acceptabilior uideatur, argum. ſ.
4 de uo. c. 1. ſed auctoritate epiſcopi. Item no. quòd † in-
ter indicta ieiunia, quædam ſunt indicta generaliter,
ut prædicta: quædam uerò ſpecialiter & localiter ſecũ
dum diuerſas conſue. ſicut eſt ieiunium aduentus do
mini, quod nec ab omnibus, nec in omnibus prouin
ciis celebratur, ut patet, infra eo. c. 2. reſpon. 1. ad fi. ta-
le etiam erat, quod matronæ Romanæ in ſabbato cõ
ſueuerant ieiunare. 12. diſt. illa. quamuis etiã dixerim,
ꝙ ieiunia indicta cõmutari nõ poſſunt, uel redimi ſi-
ne cauſa, poſſunt tamen aliqua ipſorum commutari,
ſiue transferri de die in diem, puta quando uigilia in-
cidit in die dominico, tunc enim ieiunatur die ſabba
ti præcedente, infra eo. c. 1. & 2. §. 1. Idem eſt, quãdo ui-
gilia in feſto ſancti patroni alicuius eccleſiæ incidit,
tunc enim clerici, uel parochiani eiuſdem ieiunium
celebrant in proxima feria ieiunabili præcedente. un
de & in quibuſdam locis Franciæ, in quibus ſunt ec-
cleſiæ ſancti Quintini, non ieiunatur in uigilia omniũ
ſanctorum, ſed tertia præcedente die, ſecundum Inn.
& in eccleſia Vien. celebrantur ieiunia quatuor tem-
porum, quãdo incidunt in feſto ſancti Mauritii patro
ni eiuſdem eccleſiæ in hebdomada præcedente. Et idẽ
fit in eccleſia Vapicen. propter reuerentiam beati Ar-
nulphi

nulphi patroni ipſius, cuius feſtum & in eiſdem temporibus incidere conſueuit. Caueat tamẽ epiſcopus, ꝙ licet quãtum ad alios ieiunium ſabbati illorum tẽporum transferat, non tamen quantum ad ſe, uel ordinandos, ſi illo ſabbato ordines uoluerit celebrare. Ex hac enim cauſa uidimus ſuſpenſum ad tẽpus bonæ memoriæ dominum Robertum epiſcopum Vapicen. Nõ enim licet alicui epiſcopo excepto Romano extra tempora dare ordines, ut patet in eo, quod le. & no. ſupra de tempo. or. c. 1. & c. cum quid. & cap. conſultationi: ſed & ordinatorem, & ordinatos oportet eſſe ieiunos, ut patet in eo, quod le. & no. ſupra de temp. ord. literas. igitur ſi talis epiſcopus uelit aliquos ordinare, oportet, ꝙ eum & eos, qui ordinandi ſunt, non ſolum in tranſlato ratione conſuetudinis, ſed ẽt in proprio temporum ſabbato ieiunare, ſecundum

5 Hoſti. Adhuc ſcias † ſm Inno. ꝙ circa iſta indicta ieiunia ſtatui poteſt ex cauſa, ꝙ quis comedat bis in die ſed parum prima uice, ſicut & faciunt Ciſtercien. qui ad remouendum ſcandalum, & charitatem conſeruandam ſtatuerunt, ꝙ illi, qui habent legere, uel miniſtrare, uel aliud facere, prægustent aliquid, nec propter hoc dicuntur ſoluere ieiunium ab eccleſia inſtitutum, ſm Inn. Hanc autem prægustationem uocãt mixtum, ſm Hoſti. ſm quem idem uidemus in miniſtris magnatum, quia & quandoque ad euitãdum toxicum, & ſuſpitionem toxici prægustant cibaria corã dominis ſuis appoſita, uel quæ ex parte ipſorum aliis repræſentant, & intelliguntur nihilominus ieiunare. ac etiam eadem ratione idem dicẽdum eſt de prægustantibus medicinas. & etiam ſm Inno. in his caſibus licet monacis prægustare carnes. & hoc dixit propter generalem conſuetudinẽ, quæ ſic ſeruat. In his ergo caſibus, & ſi. ex cauſa, & intentione ieiunantis procedit iuſta excuſatio: quæ. ſ. cauſa, & intentio regulariter & generaliter in omnibus conſiderãdæ ſunt, ut patet 15. q. 6. cap. 1. ad fi. & in eo quod le. & no. infra de accuſa. cum dilectus. §. 1. uer. fi. ideoq; ſm Inno. ex cauſa licet ſtatuere, ꝙ ieiunantes cibis etiã non quadrageſimalibus uti poſsint, ut patet, infra eo. c. 2. §. cum autem, & ſupra de feriis, licet, exceptis carnibus, quibus ſi quis utitur, ieiunium ſoluit. & eodẽ modo ſoluit ieiuniũ, ſi comedat bis in die, niſi ubi aliter ex cauſa ſtatutum eſt, uel de generali cõſuetudine approbatum, ut patet in Ciſtercien. de quibus ſupra no. ſecundum Inno. uel niſi tanta neceſsitas immineat, ꝙ aliud fieri non poſsit, ſicut poteſt poni exemplum in obſeſſis, dum tamen foueant iuſtum bellum, qui & ſi tempore quadrageſimæ non habeant niſi carnes, credimus, ꝙ poſsint licitè ipſis ueſci, argum. in eo quod le. & no. infra de reg. iur. quod non eſt licitum, & ſupra de fer. licet. hoc iam eſt uſu ieiunãtium approbatum.

6 Quid † ſi quis alias horam comedendi anticipat ſine cauſa, uel beluas marinas, uel lautè & delitioſè comedat, nunquid ſoluit ieiunium? Reſpon. non; peccat tamẽ, & maximè ſi minus delicioſè hoc faciat, & ideo confiteri debet; & ſic intelligitur, de conſe. diſt. 1. ſolent, & di. 5. quinque nos modis, ſm Inno. quamuis

7 † ieiunium ſit abſtinentia uictus; tamen ille dicitur ieiunare, qui in prædictis obſeruat cõſuetudinem, licet ad ingurgitationẽ comedat, & quicquid ſibi placet: quia in ieiunando non ſolum abſtinentia attenditur, ſed & conſuetudo eccleſiæ. 76. di. utinam: alii tamen dicunt nunq̃ eſſe ieiunium, niſi & ibi ſit abſtinentia uictus, ſm Inno. ſed Hoſtien. dicit, ꝙ ingurgitatio nũquam eſt licita, & ꝙ nullus exceſſus eſt approbandus: alias autem ad ſuſtentationem, uel reſtaurationẽ deperditorum, & naturæ & in beluis marinis, & aliis delicatis cibis, dũmodo quadrageſimalibus poſſumus nos ſine peccato cum illis, cũ quibus uiuimus, conformare, & etiam potius quãtitas, quàm qualitas eſt uitanda. in talibus enim non uſus rerum in culpa eſt, ſed potius libido ſecundum Aug. 41. diſt. c. 1. & ſeq. & delectatio nimia, & auidus appetitus. unde Hiero. in uita patrum. Melior eſt uenter ſemper eſuriens. i. qui moderatè ſumit cibaria, quàm ieiunia triduana. tales enim auidè ſumunt cibum. ualde pulchrè, uide ſimile in Hiero. ad Furiam. ad idem, de conſe. diſt. 5. ſint tibi. i. Quid ſi quis in ieiuniis indictis utatur ouis, & caſeo? Reſpondeo, non ſoluit ieiuniũ, ſi hoc extra quadrageſimam faciat, peccat tamen, & ſic intelligitur. 4. diſtin. denique. alii uerò contradicunt. uide tamẽ per Archi. de conſe. di. 3. rogationes, in fi. ſed quicquid dicunt, tenẽdum eſt, ꝙ ex cauſa in aliquibus prouinciis prouideri poſſet, ꝙ & in his ſine peccato homines uterentur, cum hoc tantum ex conſtitutionibus, & obſeruationibus hominum proceſſerint, ſm Inno. Magna nempe differẽtia notari poteſt inter homines cõmorantes in deſertis, & mõtibus, in quibus nec piſces reperiuntur, nec forſitan granum creſcit ad ab undãtiam, habent tamen magna animalium & auium nutrimenta, & inter homines habitantes in terra fertili, iuxta mare, lacus, & alias aquas, quæ abundant etiam magnis, & pinguibus, ac delectabilibus piſcibus. Si enim ieiunium ſit afflictio carnis ex abſtinentia victus proueniens, quare nõ dicetur adeò bene ieiunare is, qui comedit etiam oua, & caſeum, & de pane parum, ab aliis autem omnibus, quib⁹ caret, abſtinet, ſicut ille, qui bono pane, & electis uinis, diuerſis magnis piſcibus diuerſorum generum, & pluribus aliis delicioſis cibaris nõ ſolum reficitur, ſed etiam ingurgitatur, ſufficiens ratio reddi non poteſt. eſt ergo talis opinio abolenda, arg. C. de lib. præte. uel exhære. l. 1. & 78. diſ.

8 corepiſcopi, in fi. quid † de electuariis delicatis? Reſpõdeo, aliter nõ licet ipſis uti ſicut alio cibo delicato. q. d. ieiunium ſoluit. Medicinam autem ad remouendam, uel fugiendam inſtantem infirmitatem etiã in die ieiunii accipere licet ſine peccato. ubi uerò nõ eſt ſignũ infirmitatis, pro ſola ſanitate conſeruanda, hoc non licet. Alii tamẽ dicunt, ꝙ pro nulla medicina, ſeu etiam electuariis ſoluitur ieiunium, ſecundum Inno. ſecundum quem per potum ante cibum, uel poſt cibum non ſoluitur ieiunium: quia ſic habet conſuetudo eccleſiæ ieiunantis. Tertij dicunt, ꝙ ſi talia ſumantur ante prandiũ & ſine cauſa, ſoluitur ieiuniũ, & meritum. Si uerò ex cauſa fiat, ſoluitur ieiunium, ſed nõ meritum. ſin autem hoc fiat poſt prandium etiam ſine cauſa, ſoluitur ieiunium, ſed non meritum. ꝙ ſi ex cauſa fiat, non ſoluitur ieiuniũ, neq; meritum. In omni tamen caſu abſtinendum eſt ab illis, quæ potius cibaria, q̃ medicinalia, ſiue electuaria merito dici poſſunt. & hæc opi. uidetur probabilior & benignior, & æquior eſſe, & cõprobatur per id, quod no. ſupra ea. glo. §. ad hæc, ſm Inno. & ſeq. & maxime in locis, vbi eſt hoc fieri conſuetum, arg. 76. di. utinam omni tempore. nam & qui nimis emungit, elicit ſanguinẽ 4. di. deniq;. prima tamen opi. benignior & tutior eſt. ſuper quo uide, quod no. ſ. de preſby. non bapti. ueniens. §. fin. uer. 1. ſuper uerſi. quod tutius. & adde quod no. in ſum. eo. titu. §. 1. & 2. per totum, & quod ibi deeſt, ſupple per hanc glo. & quod hic deficit, uide ibi.

SVMMARIVM.

1 *Vigilia occurrens in dominica ieiunari debet in ſabbato, & num. 3.*
Sancti Matthiæ uigilia ieiunari debet.
Mariæ uirginis glorioſæ feſtum celebrius quod.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Seruitutem locus medius impediat, iuncta gloſſa, & nu. 3.
3 *Suppletio gloſſarum.*
Medius locus impedit pollutionem cœmeterij.
Seruitus temporalis odioſa & reſtringitur.
Spiritualis fauorabilis, & ampliatur.

CAPVT I.

1 EX parte. Caſus. Vigilia † occurrens in dominica ieiunari debet in ſabbato; & ieiunari debet vigilia Mathiæ. & communis diuiſio. 2. pars ibi, Ad quod. & pars huius de cele. miſſ. ex parte [*Vtrum*] prima queſtio [*Aſsumptionem*] inter alia feſta uirginis glorioſæ celebrius eſt feſtum aſſumptionis, q̃d patet hic, & infra de ſen. ex. c. fi. li. 6. [*Et utrum*] ſecunda quæſtio [*Matthiæ*] alii habent, Matthæi, & falſa eſt litera, ut patet in an. Hoſti. & potuit eſſe dubitatio: quia non à principio à domino, ſed ab apoſtolis

2 electus eſt forte, Abb. & Pe. ¶ Prima † glo. obiicit, & ſol. ¶ [*In glo. 1. ibi, impedit ſeruitutem*] ſequitur etiam, itineris, cum ſeruitus per eum locum deberi nõ poſsit [*& §. ſacri.*] ulti. eſt [*& ibi, in ruſticis*] ulti. §. eſt, & loquitur de ruſticis prædiis, in urbanis ſecus, ut ibi no. [*& ibi, debitor*] uide de deci. cum dilecti, ſuper glo. hoc ſumptum [*& ibi, debitor*] uide de deci. cum homines, ſuper gl. pe.

3 ¶ [*In † glo. 1. ibi, ſimile, infra*] imò contra ſecundum Hoſti. qui dicit ibi uigiliã ieiunandam, niſi ueniat in dominica; & dicit illud intelligendum ſm iſtud.; dic ꝙ bene eſt ſimile, cum ibi dicatur, ꝙ inter uigiliam, & feſtum non ſit dies medius, niſi occurrat in dominica [*& ibi, in ruſticis*] ſicut locus medius impedit pollutionem cœmeterii, infra de con. eccl. uel al. c. uno, lib. 6. [*& in fi.*] Io. uel ſm Hoſti. leges loquuntur de ſeruitute temporali, quæ quia odioſa, reſtringitur. hic loq̃tur de ſeruitute ſpirituali. & ſm Gre. ſeruire Deo eſt regnare. vnde q̃a fauorabilis, ampliat᷑. ad hoc de reg. iu. odia, li. 6.

SVMMARIVM.

1 *Decretalis huius pars ubi.*
Conſuetudo localis non aſtringit alios, & quo caſu hic.
Feſtum quorum ſanctorũ diuerſis diebus colatur ex diuerſa cauſa.
Fame nil durius.
2 *Inedia quid, & unde dicatur.*
Annona quid.
Effundo ſignificat abundantiam.
Cartuſienſium regula, quòd carnes non concedat in extrema neceſſitate languentibus, non eſt contra charitatem.
Carnium eſus non eſt neceſſarius uitæ hominis, nec uirtute deficiente propter cibi penuriam.
Aegrotantibus, uel languentibus qui cibi & potus utiles, uerſic. patet per id.
Vinum aromaticum, & ouorum uitella utilia infirmis etiam, ibid.
4 *Carnium eſus quibus & quomodo concedendus tempore non conceſſo.*
Ieiunia ſolennia quæ, remiſſ. in fin. ad dict. ſolennibus.
5 *Ea qui ſeruare debeant, & num. 6. in eis nil operatur conſuetudo. & quæ, nu. 8.*
Aetas ſolida in ieiunijs ferendis & ſubeundis quæ.
6 *Ab eis quæ iuſtæ cauſæ excuſent.*
7 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 8.*
Feſtiuitas quorum debeat æqualis eſſe.
Vigiliæ quorum ſanctorum ieiunandæ.
Suffragia melius eſt, quòd abundent, quàm deſint, in fi.

CAPVT II.

1 COnſilium. Propter multa dicta non ſummo. ſed pars huius de cele. miſſ. conſilium. Sunt autẽ. 7. partes, quæ per ſe patent [*Vigiliæ*] & feſta in officio duplici, infra de reli. & uene. ſanc. c. uno, li. 6. & 12. apoſtolorum nomina ibi uide in glo. 2. [*Vigilias*] plurale ponit: quia duæ ſunt uigiliæ, licet tres apoſtoli [*Illorum*] ſ. Philippi, & Iacobi [*Solennitatem*] quæ eſt uſq; ad feſtum penthecoſten [*Natale*] pri. octauas natalis [*Apud nos*] q. d. habemus de conſue. ſed ſtatutum non

a facimus, nec aliquem aſtringimus[a]. Hoſti. [*Bartholomæi*] fuit enim una die excoriatus, & illa die uixit alia die deceſsit. unde quidam celebrant diem martyrii, alii diem mortis ſm Pet. & Abb. & poſſet uideri ſi. de feſtiuitate beatæ Margaritæ, cuius feſtum diuerſis diebus colitur propter ſui diuerſa martyria. apud nos colitur. 13. Iulii. in ſpec. hiſtor. reperi, ꝙ coli debet. 20. Iulii. li. 14. ca. 28. [*Celebratione*] i. uigilia, ut faciat ad titulũ; tamen uno expedito, ſatis expeditur & reliquum [*Famis*] qua nil durius. uide Hiero. ſuper Amos. F. [*Inedia*]

2 hic dicitur † fames, uel ieiunium, tenuitas, faſtidium, ſtupor dentium. inedia dicta, ꝙ ſit ſine eſu. Pap. [*Annonæ*] i. cibariorum, uel uictualium. Vin. [*Effundas*] abũdantiã denotat. 16. q. 1. reuertimini [*Imputetur*] ad culpam, & ne quis à deuotione ieiunii retrahatur, & ut in maiori reuerentia ipſum ieiuniũ habeatur, nec de facili uioletur, ſm Hoſti. [*Quod*] ſ. carnes in ſabbato co

3 medere. Scias † ꝙ contra eos, qui dicunt ſtatum Cartuſien. eſſe periculoſum ex defectu charitatis, quia lãguentibus in extrema neceſsitate carnes non concedunt, pulchre valde & efficaciter ſcripſit magiſter Arnaldus de Villa noua ſummus medicus & theologus proſequendo illud uerbum de pſal. 68. Aduerſus me loquebantur, qui ſedebant in porta &c. & ſubinducẽs illud canti. 5. Percuſſerunt me, vulnerauerunt me, & tulerũt palliũ meum & his pulchrè in propoſito coaptatis, probat, ꝙ illud dicere eſt phantaſticum & falſum. Item ꝙ ſapit hæreſim, quod ſit falſum, patet, q̃a qui ſe obligat ad illud ſtatutum ordinis, hoc facit ex amore Dei. ſed illa charitas ẽ ſuprema, quę Deum reſpicit per obiectum. quod ergo fit propter Deũ, & nõ in odium proximi, non poteſt dici contra charitatẽ. Item ꝙ hęreſim ſapiat, probat, quia aduerſatur approbationi & tolerantię Ro. eccleſiæ, & fingit nouũ dogma in pertinentibus ad vtilẽ ſtatum fideliũ ponendo languentes quandoq; non poſſe à mortis periculo ſine uſu carniũ liberari, & ſic ad uitę longitudinẽ eſum carnium neceſſarium. nam, ut dicit, uirtus uitalis deficit aut propter maliciam morbi illam reſoluentis, aut propter defectum alimenti, per quod habet conſeruari, uel reſtaurari. primo caſu probat per dictũ Hippocratis dicentis, ꝙ ſi deficientibus præ furia morbi cibus exhibeatur, ſuffocationis, uel alterius uexationis grauamine ſuperaddito coguntur uitam finire celerius. deficientibus autem propter penuriam alimenti ſi denegetur cibus, & medicationi ſubdantur, expirant uelocius tabefacti. patet per id, quod deficienti propter morbi magnitudinẽ non proſunt, ſed nocẽt carnes. ſed deficienti propter alimenti penuriam proſunt. ſed probat plus cõpetere vinum mediocre, maximè aromaticum, & vitella ouorũ mediocriter mollia ratio, q̃a uelociſsima digeſtione conuertuntur in laudabilem & multum ſanguinem, & quaſi ſine fecibus. Carnibus autem, & cæteris alimentis aliqua prædictarum conditionum deeſt. Concludit ergo aſſerens, q̃d prius dixi, aut ex inuidia, aut ex animi paſsione, aut ex ignorantia phyſicæ, ſm quam ad uirtutem uitalem, vel cognitiuam plus competunt ſupradicta, q̃ carnes, licet fateatur, ꝙ ad confortandum uirtutem motiuã plus competant carnes. ſed dicit inducendo Galenũ confortationes uirtutis motiuæ non eſſe in ægris neceſſariam, quia modicum egent ipſius operatione. ergo nec egent neceſſario eſu carnium. Demum ſubdit in ſacra ſcriptura nõ reperiri eſum carnium infirmis neceſſariũ. quod tamen de uino legitur. 1. ad Timo. 5. habetur,

habetur,ſupra de iure. & ſi Chriſtus, ad fin.& illud ad
Ro.14. A. qui infirmus eſt, olus manducet.non dixit
carnes.& illud pſal.c. 3. uinum lætificat cor hominis,
& panis confirmat illud. Cor autem eſt principium
materiæ uirtutis uitalis, quæ confortatur per cordis
lætitiam. Inducit etiam exempla Chriſti, quem mul-
ti etiam infirmi ſequebantur, ut à languoribus ſana-
rentur,Lucæ.6.Io.6. quibus tamen egentibus alimen
to,quia tribus diebus ieiunauerant, parauit non car-
nes,ſed panes,& piſces, Mar. 8.ſic nec Dauid illi Ama
lechitæ, qui tribus diebus, & noctibus non comede-
rat.1.Regunm.30.ubi uide. Item ꝙ uirtute deficiente
propter cibi penuriam, non ſit neceſſarius eſus car-
nium inducit experientiam, quam uidemus in ipſo
ordine octuagenarios, & centenarios mundorũ ſen-
ſuum. Item in prima ætate, ſcilicet uſque ad diluuiũ
uixerunt homines plus, q̃ aliis ætatibus; & tamen nõ
ueſcebantur carnibus, ſed terræ naſcentibus, Gen. 3.
ad fi.ibi,Comedes herbas terræ. Nõ autem dixit poſt
diluuium.9.c.Omne, quod mouetur, & uiuit,erit uo
bis in cibũ.& uide circa hoc.35. di.ab exordio, quod
fuit Hiere.contra Ioui.lib. 1. hunc autem libellum ſic
ſummaui: quia etiam nunc quàm plures ſtatus nota-
bilis amicis meis Cartuſi. apud quos eſt uera religio,
detrahere conantur in hoc[*Debilibus*]dicit Hoſtien. ꝙ
4 †ſic faciet epiſcopus.indicet publicè conſuetudinem
obſeruandam ſalua prouiſione infirmorum. Sed ne
quis infirmitatem fingat, & quia diſtinguendum eſt
inter infirmitatem,& infirmitatem,iunget, ꝙ infirmi
carnes non comedant ſine ſua,uel ſui uicarii,uel pœ-
nitentiarii licentia. ſi ſic conſuetudo ſeruabitur,infir-
mis prouidebitur, ſcandalo occurretur, & detrahen-
di occaſio ſubtrahetur illis, qui putabant infirmitatẽ
fingi,vt liceret carnes comedere[*Solẽnibus*]de quibus
dixi in rubrica.& idem de his, quas diœceſani per ſuas
diœce.inducunt,de conſe.di.3.c.1.& di.5.c.ieiunia,in
5 eccleſia. Illa†.n. ieiunia ſeruare debent habentes ſoli-
dam ætatem & quos nulla neceſsitas excuſat.ætatem
uerò ſolidam dicunt quidam etiam, ex quo quis eſt
pubes,ſ.maſculus.14.& fœmina.12.annorum,& tunc
ieiunare tenentur. Alii dicunt hoc intelligendum de
plena pubertate,ſ.cum fœmina eſt.17.puer.18.anno-
rum,de qua dicã de deſpon.impu.puberes,& de frigi.
c.1. Alii dicunt hoc tantum intelligendum de his,qui
compleuerunt.25.annos,ar.ff.de mino.l.1. & melius.
C.de his qui ue. æta. impe. l. ſi quis aliquid: quia uſq;
ad illam ætatẽ conſueuit nutrimentũ conuerti in au-
gmentum,& dilationem mẽbrorũ,quod per ieiuniũ,
& famem poſſet impediri.nec eſt impedienda natura.
Quarti dicunt medium tenendo,ꝙ ætas.21.anni con
ſideratur:quia vſq; ad illam ætatẽ quis duplici cibo in
diget,nutritiuo.ſ.& augmentatiuo ſm Ariſto. Alii,ꝙ
ætas.20.annorum eſt ſpectanda,ar.de of. dele. cum vi
ceſimum, & quia prius quis cogendus non eſt ad pu-
gnam corporalẽ exire ſm legem Moſaycã, Nume.1.
A.ar.C.de his,q ue.æta.impe.l.oẽs,& de æta. & qua.c.
uno,lib.6.& hoc placet Hoſti.ſalua papali interpreta-
b tione[b]. Hiero.ad Athletam.E.Diſplicent mihi maxi-
me in teneris ætatibus longa & immoderata ieiunia.
experimento didici aſellum in uia,cum lapſus fuerit,
diuerticula quærere.ſed cuiuſcunq; ſint ætatis,obten-
ta diœceſani licentia, ſi ſubſit cauſa,excuſantur,de cõ
ſe.di.3.ieiunia,& di.5.quadrageſima,nec ſufficit licen
tia ſimplicis ſacerdotis,ar. de uoto.c.1. niſi in ſumma
neceſsitate, & cum non poſſet ad epm recurſus habe
6 ri, argu.26.q.6. preſbyter inconſulto.2. Dicetur † au-
tem iuſta cauſa infirmitas, naturæ debilitas, ciborum
cariſtia,ſiue penuria, paupertas, peregrinatio,labor,
nimia menſæ protractio in ſeruientibus menſis ma-
gnatum,& alia exempla poſſent occurrere, ar.ff.ſi qs
cau.l.2.de quibus: quia non poſſet dari certa regula.
putat Hoſti.boni uiri.i.epiſcopi arbitrio relinquendũ
remit.etiam ad ſummam, eo.ti.per totum[*Periculum*]
7 ſ.mortis,uel grauis infirmitatis.¶Prima† glo.obiicit,
de illis,uer.Petrus,& Andreas,&c.& ſoluit.¶Vlt.glo.
8 dat ſimile.¶*In* †*glo.1.ibi,ieiunandum*]ut eorum ſit æqua-
lis feſtiuitas,quorum æqualis eſt ſanctitas.76. di.ſcire
[*& in fi.*]T. Alii dicunt,ꝙ uigiliæ expreſſorum per uer
ſi.omnino ſunt ieiunandæ.in aliis ſtetur cõſuetudini:
ſed teneas primũ.Hoſt.ipſe tñ in ſumma eo.ti.§.quan
do,ſm dictum approbauerat:quod tamen hic repro-
bat:quia in ſolennibus ieiuniis nil operatur conſuetu
do contraria: in aliis locum habet conſuetudo, niſi
prælatus aliud indicat.de hoc,ſupra in rubrica. ¶*In gl.
2,ibi,pentecoſtes*]idem no.Io.76.di.§. neceſſario, per ca.
ibi ſequens,quod incipit,noſce. Gratianus ibi contra
[*& in fi.*]ſuadendo loquitur,ut ibi no. ¶*In glo. 5.di.ibi,
ad eius*]& adde quod ibi no.[*& in fi.*] melius eſt enim,
quòd ſuffragia ſuperabundent, quàm quòd deſint.
13.q.2. non æſtimemus. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Aſtringimus.Facit quod no.ſupra ſuper rubrica.
b ¶Interpretatione.Contra uidetur no.ſuper rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Si natiuitatis domini feſtum occurrat in ſexta feria, licet carnes comedere,& qui excipiantur, & cur, nu.2.*
Carnes non comedere qui uouit ſexta feria,an & quando poſſit eas comedere,ſi eo die natalis domini celebretur,& nu.2.in fi.& 4
3 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum,nu.4.*
Votum reſtringitur ad illicita.

CAPVT III.

1 EXplicari. Caſus. Si † feſtum natiui-
tatis occurrat in 6.feria li
cet carnes comedere, exceptis uouenti-
bus, & profeſsis. deciſa conſultatio, & re-
ſpõſio ibi, Reſpondemus [*Voto*]ita fuit de facto,quia
uouit nõ comedere carnes in 6.feria,forte quia prius
comederat:vel forte id fecit tacitè,puta ĩ die,qua per-
ueniat ad locum peregrinationis: uel die, qua ueniet
uigilia beatæ Mariæ eo anno, uel perpetuò carnes nõ
comedere: uel ſemel ea die, & feſto comedit, & quia
obuenit ſibi aliquod ſiniſtrum, uouit deinceps non
comedere[*Regulari*]de ſta.mo.uer.in refectorio[*Nati-
2 uitatis*] ſpeciale † priuilegium huius feſti, nec ab aliis
uſurpandum[*Poſſunt*]auctoritate propria:ſed & ſupe-
rius prohibiti ex cauſa hoc poſſent de epiſcopi,uel ab
batis licentia,ſupra c.proxi.§. pe. & fi.ſecundum Ho.
& ſupra de uoto c.1.[*Deuotionem*]concor.infra ti.1.cap.
3 uno.¶Prima† glo.arguit à contrario.¶*In glo.1.ibi,ſi ſer
uitus*]uide per c.quia circa,ſuper ulti.glo.& in ulti.glo.
ſi quis pro uxore.uide de præben.relatum, ſuper ulti.
4 glo.¶*In*†*glo.1.in fi.*]licet tutum ſit hoc tenere,quod di-
cit gloſ. puto tamen, ꝙ ſi quis uouit non comedere
carnes in 6. feria, occurrente eo die feſto natiuitatis
comedere poterit, niſi etiam eum caſum in uoto in-
cludere intendiſſet, ut ſic illud uotum intelligatur de
eſu non licito.ad hoc de iureiur. petitio, & ca. ad no-
ſtram.3.de uerb. ſig.ſuper quibuſdam. ff.de iure patr.
adigere.§.ulti.& quid dicat, uide de iureiur.ueniens,
in fin.2.glo. & facit quod dixi, infra de eo, qui du. in
a ma. cum haberet, ſuper glo. iuramentum[a] & quod
hie dicitur de voto,poſſet intelli de eo,qui vouit nũ
quam comedere carnes. idem puto, ſi uouiſſet non
comedere die aliàs permiſſo, & tunc feſtum occure-
ret; & tunc locus eſſet glo.

ANNO-

ANNOTATIONES.

a ¶Iuramentum.Et uide,quod no.gl.11.q.3.prædeceſſor,& 31.q.1.
illud, & 35. q.9. quod quis.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio quæ ſit huius tituli.*
Purificatio poſt partum ex qua cauſa ſit inducta,& ubi de ea legatur alibi,quàm hic.

De purificatione poſt partum, Rub.

1 ¶Sicut†ex ſanctorum reuerentia inducta ſunt ieiu-
nia,ſic & ex reuerentia inductum eſt tempus purifica
tionis,& ideò immediatè &c.Goffre.de hoc.5. diſtin.
per totum.

SVMMARIVM.

1 *Mulier poſt partum ſtatim ingredi poteſt eccleſiam.*
2 *Eccleſiæ ingreſſu non priuat aliquem peccatum mortale.*
Afflictio non debet addi afflicto.
Conceptus licet poſſit eſſe cum peccato, tamen ipſum conceptum parere, ſine peccato eſt.
3 *Additio gloſſarum.*
Mulier debitum an teneatur reddere uiro petenti tempore purgationis, uel menſtrui, uel contra.

CAPVT I.

1 VOlens. Caſus.Mulier†poſt partũ
ſtatim ingredi poteſt ec-
cleſiam.deciſæ conſultationi reſpon-
det, & ſoluit obſtaculum[*Moſaycam*]
Leuit.12.[*Facta eſt*]Ioan.1.& de pœn.
diſtin.1.libenter [*Vmbra*]ad Hebr.10.
A.[*Euanuit*]ad hoc, de cele.miſ.cum
2 Marthæ,§.cęterum[*Aditus*]nam etiam†peccatũ mor-
tale non priuat aliquem ingreſſu eccleſię.de hoc, pri-
ma,quæſtione prima,qui ſtudet, in ult.glo. de pœ.di.
1.qui ſanctus.33.quæſtio.quarta,uir cum propria[*Pœ
na*]ſcilicet doloris,quem patiuntur in pariendo. affli-
ctio ergo non addatur afflicto.6.quęſtione prima,cũ
percuſsio,de cleri.debil.capitulo primo, & no. quòd
licet conceptus poſsit eſſe cum peccato, tamẽ ipſum
conceptum parere ſine peccato eſt, & ſic potius gra-
uida,quàm enixa prohiberi deberet[*Improbandam*] ſu-
3 pra titu.1.capitulo ultimo.¶*In*†*glo.1.ibi.5.diſtin.§.1.*]uel
33.& 66. alio reſpectu. ut notatur,ea.diſt.ſi mulier[*&
in fine*]T. Si uerò tempore purgationis, uel menſtrui
uir à muliere petat debitum,vel èconuerſò, an tenea
tur reddere,no.5.diſt.ad eius,in ult.gloſſ.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
2 *Quæ decretales faciant ad primam tituli partem, quæ ad ſecundã.*
De eccleſiarum ædificatione, uel reparatione quibus in locis alibi ſcribatur, quàm hoc in loco, refert.

De eccleſiis ędificandis, vel reparã. Rub.

1 ¶Dictum†eſt ſupra de conſecratione eccleſiarũ: ſed
quia interdum eccleſiæ conſecratæ corruũt, uel aliàs
reparatione indigent,ideo &c.ſm Goff.vel aliter ad ꝑ
ximã:quia in rubrica proxima fuimus edocti.an mu-
lier tempore purificationis poſſit eccleſiam ingredi,
ex quo ibi de eccleſia,& eius uidimus,eſt congruum
ut de ipſius eccleſiæ ædificatione uideamus.quia ue-
rò ædificata interdũ corruit, & reparatione indiget,
2 etiam de ipſius reparatione ſubmittit. & eſt† ſciendũ,
ꝙ prima,quarta,& quinta decr. faciunt ad ſecundam
partem rubricæ.ſecũda uerò.3.& ulti. facit ad primã.
ad utrãq;, de conſe.diſt.1.in multis capitulis. ad primã.
16.q.5.Conueniunt,de offi.dele.coram,de his,quæ fi.
à ma.parte, cap.c.fi. de teſta.c.fi. de uerb.ſig. ex parte,
de iudęis, iudęi.1. & c.conſuluit. facit, lib.6.de priuile.
auctoritate,de uer.ſig.ueniens.2.Ber.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ad quæ teneatur eccleſiæ, & pauperibus, num.3.uer. & hoc intel.*
Et, pro uel.
2 *Suffragium gloſſarum.*
Emolumentum ubi eſt,& ibi onus eſſe debet, & pro modo lucri.
3 *Additio gloſſarum.*
Ad eccleſiæ cathedralis refectionem an cogi poſſint & quomodo, & à quibus clerici diœceſeos.
Ad eccleſiæ fabricam,uel reparationem qui contribuere teneantur uer. & hoc intellige.
Ad furni,putei,uel porticus communis, qui conferre debeant, remittit,ibid.

CAPVT I.

1 QVicunque. Breue eſt [*Beneficium*]in
†eccleſia reparãda[*Om
nino*]dicit Hoſt.ſi clericus tenetur ad fabri-
cam,& fortius ad ſeruitiũ eccleſiæ: caueat
ſibi,qui iniuſtè percipit beneficium non faciendo ſer
uitium,de pręben.cum ſecundum, de cele.miſ.cap.1.
[*Adiuuent*] pro rata beneficii[*Reſtituenda*]ideſt reficien
da.Goff.[*Emendandas*]ideſt reparandas. Goff. ſequeba-
tur hic in antiqua,& nonam & decimam reddant.di-
cebat Ala. Et,pro uel. & loquitur ſecundum conſue-
tudinem alicuius eccleſiæ,ubi clerici nonam, uel de-
cimam partem beneficii ſui pauperibus tribuebant.
2 ¶*In*†*glo.1.ibi,& §.ne autem*] cui accreſcit legatum,illud
recipit cum ſuis oneribus,ita,ꝙ ſi conditio, uel graua
men ſit in dando, illud agnoſcat pro modo lucri[*&
ibi.§.pen.*]qui aliàs incipit,ſin autem.& uide de præſcr.
3 accedens, ſuper 1.gloſſ. ¶*In*†*glo.1.ibi,ne autem*]& infra
de regulis iuris,qui ſentit, lib.6. [*& ibi, uino*]& 12.q.2.
quatuor, ubi de hoc, & an tunc per ſtatutum epiſco-
pi,& capituli eccleſiæ cathedralis agentis pro refectio
ne poſsint cogi clerici diœce.ad contribuendum, di-
a cam,de reſcri. ſi propter,lib.6.ſuper uer.eccleſiæ[a] tuæ
fabricæ[*& in fine*] & hoc intellige, ubi populus de cõ-
ſuetu.non tenetur. in his enim regionibus, in quibus
eſt talis conſuetu.ſeruanda eſt,de ſimo.ad apoſtolicã.
contribuet autem nobilis, & ignobilis,argum.de cõ-
iu.ſeruo.capitulo 1.nec credo,ꝙ aliquis ſingularis, de
populo poſsit contributionem euadere renunciãdo
ipſius eccleſiæ commodo.uel vſui.de puteo uerò,fur
no,uel porticu eſt quæſtio.in Specu.de cenſi.§.2. uer.
item pone. primò igitur recurrendum eſt ad conſue-
tudinem.ſecundò ad portionem deputatam fabricæ.
tertiò ad id, quod dicitur hic, & infra eodem, de his.
Quicquid tamen ſcribatur, clerici ſemper recurrunt
ad eleemoſynas, & parochianos tam proprios,quàm
alienos, excutientes, quantum poſſunt, humeros
ſuos.Hoſtien.qui tamen hoc non improbat,cum lai-
corum interſit, cum ibi diuina audiant, & ſacramen-
ta percipiant,nec tamẽ clericorum auaritiam appro-
bat, de deci.capitulo 1. in fine.

ANNOTATIONES.

a ¶Eccleſiæ. Et uide Fede.de Senis conſi. 218.

SVMMARIVM.

1 *Leproſi permitti debent habere eccleſiam propriam, & presbyterum,& ſine præiudicio quorum, & cuius conſenſu, nume.2.*

Non ſunt religioſi, nume, 2.4.5.& 8.
Decimas de quibus rebus non teneantur ſoluere, nu. 1.
Honor pro compaſſione & pietate, & deferendus abundantius inferioribus.
2 *Religioſi qui non dicantur, num. 5.*
3 *Eccleſiam, quis ſibi cuius auctoritate poſſit conſtruere.*
3 *Priuilegium tendens ad noxam reuocatur.*
Nutrimenta, pro animalibus.
Figura dictionis.
4 *Decimæ remittuntur laicis pauperibus.*
Hoſpitali qui præeſſe poſſint.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num, 7.*
Sine damno, & iniuria alterius concedi debet alicui beneficium.
8 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 CVm dicat. Caſus. Leproſi† permitti debent ſine præiudicio antiquarum parochiarum habere propriam eccleſiam, & presbyterũ, nec tenentur ſoluere decimas de nutrimentis animalium, uel de hortis, & ſunt duæ partes: ſecunda ibi, ſtatuimus. prima ſubdiuiditur. ſecunda ibi, Caueant [*Et infra*] abundatiorem honorem membris inferioribus deferendum, primo ad Corin. 12. ideſt maiorem compaſſionem, & pietatem. vnde ibidẽ, quæ putamus ignobiliora membra corporis, illis honorem abundantio
2 rem circundamus [*Communi† uita*] non ſequitur, quòd ſint religioſi, quia communiter uiuunt, ut patet, de uita & honeſtate clerico. quoniam, cum nec promittant tria ſubſtantialia regulæ, de quibus de ſta. mona. cum ad monaſterium, & capitulo ex parte, & de hoc dicam, in fine [*Congregati*] ſup. & tam diuites [*Conſtituere*] aliàs conſtruere, & dic de propriis facultatibus, ſecundum Innocen. & ſuple, & dotare, ſecundum Hoſtienſ. de eccleſi. ædifi. cum ſicut [*Permittantur*] à dioe-
3 ceſano. non enim † eſt ſenſus, quòd per ſe eccleſiam
a conſtruere poſſint: & ſi dioeceſanus concedere nollet, agetur cum ſuperiore, ut cogatur. Innocen. de iure patrona. nullus, Hoſtien. Egi. [*Redundare*] concor. de exceptio. cum inter [*Hortis*] ad proprium uſum tantum: aliàs poſſent eccleſias omnibus decimis priuare, faciẽdo de omnibus poſſeſſionibus hortos, quod eſſet iniquum, & priuilegium tendens ad noxam reuocatur, de deci. ſuggeſtum, Pet. & Egi. & facit clem. de uerbo. ſignifica. exiui, uer. licet uero [*Nutrimentis*] exponit Egi. i. animalibus, quæ nutriunt: pro hac lectu. facit clemen. de deci. c. 1. & ibi not. ſuper uer. ani-
4 malibus [*Decimas*] not. decimas† remitti laicis ut pauperibus. facit, quod no. de deci. à nobis, & dixit Inno. hoc ideo eſſe, quia eſt collegium religioſum & licitũ etiam ab hoc iure approbatum: & iam allegari vidi in iudicio hanc glo. Innocen. ad probandum, ꝙ religioſus profeſſus præeſſe poterat hoſpitali leproſorum etiam non curato, & ſic fuit obtentum, non per hanc opinio. quam non puto ueram, ſed per canonem. 18. quæſtione ſecunda, quidam monacorum, quod capitulum probat, monacum, & etiam laicum poſſe præeſſe hoſpitali. uide, quod not. in clem. de reli. do. quia
b contingit, §. ut autem[b], in princ. quod autem leproſi
5 † etiam ſimul congregati nõ ſint profeſſi, patet, quia ſubſtantialia regulæ non promittunt, & contrahunt, ſupra de coniug. lepro. capitulo primo, & ſecundo dixit Hoſtien. non occurrit ius, per quod approbetur hoc collegium, niſi hoc: quod tamen non dat ius collegii, ſed certum priuilegium, argu. ſupra de reli. do. de Xenodochiis: ſunt tamen, ut ſupra dixi de deciſa, perſonæ miſerabiles, & dignæ compaſſione, ſicut ceci, ſupra de reſti. ſpo. licet, de cenſi. licet, & adde, quod dixi, de conuer. coniu. ex parte 2. ſuper fi. penul. gloſſ.
6 ¶ Prima† gl. querit. & ſoluit. ¶ Tertia gl. arguit, & argu
7 mentum probat. ¶ [*In† 3. glo. ibi, nam hoc*] uide de priui. patentibus, ſuper ult. glo. [*& ibi, nec auus*] uide de reſti. ſpolia. audita, ſuper 3. gloſſ. [*& ibi, ſed cum ab hærede*] pupillus extra ordinem non iuuatur, præſertim ſi nouũ beneficium cum alterius iniuria poſtularet [*& ibi, impuberi*] uide de priuileg. in his, ſuper gloſſ. 2. [*& ibi, ex facto*] uide de iureiuran. quanto, ſuper gloſſ. 2. [*& ibi, Paulus*] prætor beneficiũ ſuũ nemini uult eſſe captioſum [*& ibi, ſciendum*] maior reſtituitur in rei perſecutione non ad lucrum cum alterius pęna, uel damno.
8 ¶ [*In † gloſſ. 1. ibi, Pauciores*] etiam unus, ſecundum Tan. & Vincen. ¶ [*In glo. ult. ibi, aſſumerent*] etiam ſi nemini ſe ſubmitterent, dummodo unam de approbatis aſſumerent, ſecundum Hoſtien. quod poſſunt, de relig. domi. capitulo fina.

ANNOTATIONES.

a ¶ Poſſint. Contra, quia ſecundum hoc nihil hic conceditur contra, c. ſi papa, de priuile. lib. 6.
b ¶ Vt autem. Vide Fede. de Senis in tractatu permu. c. 14.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia noua in parochia ueteris, quando poſſit ædificari, num. 2. uer. quòd quia, & nu. 7. §. 1. eius reditus quis erit, nu. 2. & 8. & quorum conſenſu, ibid. nume. 4. & 7. uide alia, num. 4.*
Hoſtienſis Ebredunenſis.
2 *Cum difficultate quod fit, perinde eſt, ac ſi fieri non poſſit.*
Poſſe dicimur, quod commodè poſſumus.
Venire incongruo tempore par eſt non uenire.
Epiſcopus eſt ordinator ſpiritualium & temporalium.
Non transfert ab una in aliam eccleſiam prouentus abſque capituli conſenſu.
3 *Efficere quod non poteſt in caſu huius decretalis, denunciabit Roman. Pontifici.*
Ad Romanum pontificem pertinet communibus utilitatibus prouidere.
Clauſula, ita ſe habet, ad quæ hic referatur.
Patroni unius eccleſiæ plures eſſe poſſunt ex uaria cauſa.
Patroni conſenſus ad nouæ eccleſiæ rectoris inſtitutionem requirendus.
4 *Eccleſiam nouam rector ueteris an poſſit impedire, & appellare, num. 7. eius rector unde uiuet, num. 8. & ſupra nu. 2. quæ debet eccleſiæ matrici, num. 10.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 6.*
Ob augmentum, uel magnitudinem patrimonij tutori curatores adiunguntur.
7 *Additio gloſſarum, & reliquis num.*
9 *Oblationum nomine continentur decimæ.*
Terræ menſura diaria quibus appelletur nominibus.
10 *Eccleſiam matrix quæ percipiat, uel non cedat capellis intra parochiam ſuam fabricatis.*

CAPVT III.

1 AD audientiam. Caſus. Propter † nimiam diſtãtiam eccleſiæ noua eccleſia in ipſius parochia poterit ædificari. & primò ponit facti narrationem. ſecundò prouiſionem, ibi, Quia igitur. quæ primò prouidet, quando rector conſentit. ſecundò quando diſſentit, ibi, Si uerò [*Hyemali*] dicit Hoſt. quòd in multis locis ſuæ prouinciæ Ebredunen. hæc ratio uendicat ſibi locum [*Parochiam*] aliàs parochiani, uel utrunque. & ſi deſit unum, ſupplendum eſt
2 [*Difficultate*] unde † perinde eſt, a ſi non poſſent, quia id dicimur poſſe, quod commodè poſſumus, uigeſimaſecunda, quæſtione ſecunda, faciat, de dila. c. fin. [*Con-*

gruo] & ſic perinde eſt, ac ſi non uenirent, argum. de offic. delegat. conſuluit. Hoſtien. [*Illius uillæ*] quæ presbytero eget [*Prouentus*] ſpirituales. nõ. n. loquitur de prædiis, ſi qua habet antiqua eccleſia in illa uilla, ut patet ibi, Obuentiones eccleſiaſticas &c. ſecũdum Innocen. dicit Hoſtien. ꝙ quia epiſcopus ordinator eſt ſpiritualium, & temporalium. 10. q. 1. c. 1. & per totum, ſi uidetur periculum ĩminere, præponet ſpiritualia temporalibus, arg. 12. q. 1. præcipimus. non ob. cõtradictione rectoris, ut ſequitur, & multo minus laicorum, de re. eccle. non alienan. c. fi. hoc tamen nõ faciat ſine conſenſu capituli ſui, de dona. paſtoralis, ad
3 fi. quod ſi† de facto exequi non poſſet, denũciet Ro. pon. ad quem pertinet communibus utilitatibus prouidere, infra tit. 1. aduerſus [*Ita ſe habet*] hæc clauſula ad omnia ſuperiora refertur, de reſcrip. olim, niſi periculum animarum immineat; quo caſu reſpiciet hoc ſolum primum reſponſum capituli ſecundũ Hoſt. [*Fundatoris*] iſtius nouæ capellæ, ſm Inn. qui no. plures poſſe eſſe patronos ex dotatione, & fundatione, de his, de iure patro. c. 1. Hoſtien. placet, ꝙ intelligatur de fundatore matricis eccleſiæ, dicens ꝙ requiritur, de gratia. non enim ſequitur. ſi patronus matricis eccleſię, ergo & capellæ, arg. de deci. tua. 1. primum placet [*Perceptorum*] ſacerdotem, ſcilicet ibi inſtitutum [*Quod quidem*] ſ. ut eccleſia conſtruatur, & presbyter ibidem inſtituatur [*Diſtulerit*] quando dicendo illud in præiudicium ſui fieri non poſſe, de offi. dele. coram [*Reduci*] ſi. ſupra de
4 teſta. nos quidẽ [*Diffugio*] procedit hoc† ex ſpeciali mãdato papæ, ꝙ appellari nõ poteſt, aliàs ſi epiſcopus tãtum hoc faceret, poſſet appellari. Vin. ¶ Tertia† gloſſ.
6 quærit opponendo, & tripliciter ſoluit. inter quas ſolutiones quæſtionem interſerit, & ſoluit. ¶ Quarta gl. ſignat contrarium, & dupliciter ſoluit, & ſecundæ ſo-
6 lutioni ſignat contrarium. ¶ [*In† gl. 1 ibi, ſi locus*] hanc & ſequen. uide de ap. ex parte 2. in 1. gl. & ſuper ea [*& ibi, propter latæ*] propter latum patrimonium, uel ipſius augmentum adiunguntur curatores tutori, ut hac. l. & ſequen. ¶ [*In glo. 3. ibi l. ulti.*] uide de iudi. exhibita, ſu-
7 per 1. glo. ¶ [*In† glo. 1. ibi, præiudicium*] etiam inuito rectore prioris eccleſiæ, ut hic in fine, de hoc, uide 99. diſt. c. 2. [*& in fine*] ad idem de tempo. or. c. 3. §. 2. lib. 6. de of.
a or. c. 1. ad fine ſe. ua. c. uno,[a] in fi. eo. lib. ¶ [*In glo. 2. in fine*] Tan. dicit Hoſt. hanc gl. corrigendam in caſu, quo niſi fiat, imminet periculum animarum, ut ſi propter id populus ſine confeſſione, uel ſacramentis decederet.
8 prouidebit† autem tunc epiſcopus cogendo populũ, ut prouideat capellano, ar. de ſimo. cum ſit, cum ſuis concor. quos ſi paupertas excuſet, coget Abbatẽ, uel præpoſitum, cui ſubeſt eccleſia, quo ad temporalia, argum. 70. diſt. ſanctorũ, de præben. extirpandæ. quos etiam ſi paupertas excuſet, ꝓuideat epiſcopus de ſua menſa, ſi aliter nõ poteſt, infra c. fi. nec de hoc timeat accuſari. 12. q. 2. aurũ. & ſi nec ſic fieri poſſet, quærat ſibi capellanus uictum artificio. 91. diſt. clericus. 1. & 2. & dicit hoc iungendum in ſumma. ¶ [*In glo. 3. ibi, uidetur*] idem. T. & Hoſtien. [*& ibi, dotatur*] facit. 12. q. 2. apoſtolicos, in fine, & quod ibi no. ¶ [*In gloſſ. & ita, ibi, eccleſiæ*] ubi de hoc, & ſupra de relig. do. conſtitutus [*& ibi, ſuſtentari*] aliàs, ut dicit Hoſtien. potior eſſet ipſius cauſa. ſupra de paroch. c. 1. de maio. & obed. c. 1. & infra c. proxi. C. de ſerui. præſes, de offi. ordi. præſenti, lib. 6. [*& ibi, c. 1.*] & de hoc, eo. titu. c. 1. lib. 6. [*& ibi, ex illo, §.*] melius patet, ex. §. cum addit, & §. cum autem [*& ibi, capitulorum*] & pro epiſcopo facit, infra de exceſ. præl. ſicut unire. ſed illud, Sicut, non ponitur ſicutiſſimè. Vincẽ.
9 [*& in fine*] dicitur ibi, quòd nomine oblationum continentur decimæ. & decre. ad audientiam, proxi. alle. facit pro, cum ibi uerbum laborũ ponatur largè. ¶ [*In glo. menſura, in fine*] Ala. ſicut dicitur apud nos iornale, apud Gallicos harpentum, apud Italicos bubulca. Ho
10 ſtien. ¶ [*In † glo. pen. ibi, præſtat*] & hoc probet litera pro facultate loci, uel ut ueniant ad ſcrutinium, & baptiſma, & capitulum, & ſimi. ſup. de capel. mo. dilectus. uel reſeruabitur illi ſepultura, de præſcript. tranſmiſſa, & dixi, de ſepul. certificari [*& in fine*] Ala. quid enim capellæ matricibus debeant, iure non eſt expreſſum. Ala. idem Lau. decimaſexta, quæſtione prima, plures. unde ſecũdum Innocen. quandoque habent certum cenſum ab initio impoſitum, ut hic, & de conſuetu. cum dilectus. aliquando ius conſuetudinarium terræ, uel prouinciæ, de cenſi. eccleſiis, ſicut patet in urbe ĩ ſcrutinio, & baptiſmate, de capel. mon. dilectus. uide quod ibi dixi, in gloſſ. vbi ſit hoc ius, & de excep. cum uenerabilis, ad fi. in gloſſ. no. quòd de maiori. & obedien. his quæ. uerum ſecundum eum plebibus, & parochialibus eccleſiis, hoc ſpecialiter conceditur, ꝙ curam habeant clericorum, & laicorom in eadẽ parochia morantium, de offi. archiepiſco. c. fina. de officio delega. coram. conſuetudo tamen in his præualet de officio Archidiaco. capitulo fina. dicit Hoſtien. ꝙ parochialis eccleſia, etiam hoc habet de iure, ꝙ omnes prouentus ratione ſpiritualitatis à perſonis, uel rebus, infra ſuos limites conſtitutis prouenientes cedãt in uſus neceſſarios, & ſtipendia miniſtrorum, de his, quæ fi. à præla. paſtoralis. dicebat Inno. ꝙ prędicta nõ percipiet hæc matrix eccleſia ex dotatione, uel patronatu, ſed ex iure parochiæ.

ANNOTATIONES.

a ¶ Capitulo uno. Et quoniam difficultas impedit obligationem, de quo plene uide Bart. in l. continuus, §. illud, ff. de uer. obliga.

SVMMARIVM.

1 *Exempli gratia quod dicitur, non reſtringit.*
Eccleſiæ nouæ cur fabricandæ, & qui ad cogantur, num. 4.
2 *Rectores eccleſiarum non tenentur ſubtrahere ſuis neceſſitatibus ut erogent in pias cauſas.*
Cap. ultimi. 16. q. 1. intellectus.
Libertus patronum alere debet, & quo caſu.
Alimenta cæteris quando debeamus.
3 *Suffragium, & additio gloſſarum. num. 4.*
Epiſcopus quartam fabricæ non poteſt cedere, & quo tempore.
Pro fabrica eccleſiæ indigenti certi reditus à prælato cum maiori, parte capituli ſtatnuntur.

CAPVT IIII.

1 DE his. Breue eſt [*Parochiales*] hoc dicit † gratia exempli. nã idẽ de aliis c. 1. [*Inſtitutionem*] aliàs inſtructionem. ſed litteram, inſtitutionem, exponebat Inno. ſic. ſ. ꝙ cogẽtur fundare de nouo eccleſias, ſi forte populus creſcat ſupra c. proxi. & infra c. fi. Idem, ſi ſubſit alia iuſta cauſa ſecundum Hoſtiẽ. [*Superſunt*] non. n. te-
2 nentur † ſubtrahere ſuis neceſſitatibus, ut erogẽt in pias cauſas, & ſic intelligit Hoſti. 16. q. 1. c. vlt. in princ. unde quantũ poſſibile eſt, debet quis pauperibus erogare. 87. diſtin. c. 1. ſicut & libertus patronum alere debet, cum ſibi ſupereſt, & patrono deeſt. ff. de alen. liber. l. ſi quis a liberis. §. de alimentis. C. de opc. liber. l. 1. quamuis alibi dicatur, quòd ſupra uires, & ultra quam poſſumus dare debemus 41. diſt. parſimoniam 86. diſtin. non ſatis. uer. pulcha. Goff. [*Cæteri*] quorum eleemoſynas ad hoc requirunt, vt dixi ſupra, capit. 1.
3 ¶ [*In† gl. 2. ibi. §. ult.*] vide de iudic. dilecti, ſuper gloſſ. 2. [*Et ibi, tutor*] uide hanc & ſe. de na. ex li. uen. cap. uno, ſu
4 per vlt. glo. ¶ [*In† glo. 1. ibi, unio*] Et ibi no. ꝙ ſi epiſcopus

conſueuit recipere quartam fabricæ,tempore repara
tionis non poteſt illam cedere[*Et ibi,c.ult.*] per quod,
c.patet,quòd ſi prælatus cũ maiori parte capl'i ſtatuũt
de certa quota redituum danda fabricæ indigenti,mi
nor pars illud ſequi tenetur[*Et ibi, pontifices*] per quod
capitulum dixit Inno. quòd clerici etiam de proprio
debent hoc facere. ¶[*In gl.ult.in fine*]& ſup.de uoto,ma
gnæ,de ſtatu regula.ad mona. uer.prior,Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia ſecularis abſque præiudicio clericorum ad regularem ſtatum poterit reparari, & de quorum conſenſu, & auctoritate, nume.5.*
2 *Ei quotam partem redituum eccleſiæ ſuæ dare permittatur epiſcopo.*
3 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum, nu.4.& 5.*
Conſenſus differt à commiſſione.
6 *Priuilegium rei,quæ non ſit adhuc, an & quando concedatur.*

CAPVT V.

1 AD audientiam. Caſus. Secula-
ris†eccleſia ſine
præiudicio clericorum ad ſtatum regula-
rem poterit reparari. ſecunda ibi,licet, qua
dicitur priuilegium non dari collegio, quod nondũ
eſt. Et ſic prima ſupplicatio epiſcopi exauditur,ibi,in-
de,ſi duo concurrant.primum ibi,ſi tibi.ſecundũ ibi,
Verũ.2.repellitur,& cauſam exprimit[*Eccleſia*] hæc ec
cleſia ſecularis erat[*Ordinare*]ergo ipſe idem uolebat
eſſe ordinator[*Diœceſanus*] aliàs non,16.q.5.c.1.inf. de
2 exceſ.præl. ſicut unire. & poteſt epiſcopus† dare huic
eccleſiæ quinquageſimam redituũ eccleſiæ ſuæ,dum
modo illi graue dãnũ non inferat.12.q.2.bonæ, de do-
na.apoſtolicæ.Goff. dicit Hoſtien. ꝙ in hoc caſu non
dabit quinquageſimam, ſed centeſimam, per eadem
iura.non eſt uerum, ꝙ epiſcopus, cui dirigitur decre.
poſſit dare centeſimam, cum eccleſia iſta non ſit in
in ſua diœc.quod requiritur, ut probant eadem iura,
epiſcopus uerò diœceſanus id poſſet,& ſic forte intel
lexerunt prædicti[*Priuilegium*]ita, ꝙ in inſtanti uires
3 haberet.¶ Prima† gl. quærit obiiciendo,& ſoluit. ¶Se
cunda gloſſ.obiicit, & ſoluit.iterum obiicit,& ſoluit,
¶Tertia glo. fortificat tex. ſignat contrarium, & ſol-
4 uit.¶[*In†glo.penul,ibi,ſunt perſonæ*] uide de iudi.dilecti, ſu-
per 1.gloſſ.¶[*In ult.glo ibi,referunt*]hanc,& duas ſe. uide
in c.ult.de reſcrip.ſuper 3.glo.[*& ibi.§.an ea ſtipulatio*] ui
5 de de pœnis,ſuam,ſuper 1.glo.¶[*In†gl.1.ibi,licentia*] nõ
requiritur,ꝙ diœceſanus committat,ſed ſufficit,ꝙ cõ
ſentiat, & tunc ipſe hoc faciet auctoritate papæ, & in
hoc ualet indulgentia: aliàs ipſe diœceſanus haberet
hoc facere,uel committere,quę ſunt longè diuerſa.&
eſt ſi,quod dixi,de foro compe.c.ſignificaſti,ſuper ul-
ti.glo.& infra de pęni.omnis, ſuper gl.executionem,
& de elect.c.pen.in fi.lib.6.ad hoc, eo.lib.de reſcrip. ſi
a pro te[a],quod probat litera,Deſideras ordinare,nõ di-
cit ordinari,& hoc non aduerterunt antiqui, uel mo-
derni.Item aliàs requiritur conſenſus capituli. 12.q.2.
ſi epiſcopus,ſi per diœceſanum,uel de ipſius auctori-
tate id fieret, qui hic nõ eſt neceſſarius ex ui huius in-
dulgentiæ.Io.And.[*Et ibi, non poſſet*]idem Lau.T.Vinc.
& Hoſtien.ſed contrarium not.Io.12.quæſt.2.c.ante-
pen.¶[*In glo.2.ibi,contra ius*] hoc facit priuilegium, nec
eſt perpetuum,ſed tantum ad tempus toleratur, ſecũ-
dum Hoſt.& adde,quod dixi,de teſta.Ioannes, in op-
poſitione.2.[*Et ibi,honeſtius*] ſecũdum Lau. cui omnes
concordant[*& ibi, indulgentia*] ſecundum Da. & Tan.
¶[*In gl.ult.ibi,ad diſſoluendum*] ubi de hoc[*Et ibi,ſolue iſtud*]
6 ſecundum Lau.[*& in fi.*]idem† not.33.q.2.ꝙ non.Di-
b cebat Inn.ꝙ ideò papa futuro[b] collegio non conceſ
ſit priuilegium;quia nec ſubito, ſed cum deliberatio-
ne concedi debet.23.diſtin.communis.Hoſti.habens
literam corruptam,ſ.33.diſt.communiter, reprehen-
debat dicens, ꝙ concor. illa nil facit, puta quòd papa
non dedit priuilegia petita:quia non dedit pure licen
tiam ordinandi, ſed in euentum cõditionis, ſcilicet ſi
placeret epiſcopo.Si ergo deficiente conditione non
c procederet[c] ordinatio, fuiſſet ridiculũ priuilegia fuiſ-
ſe conceſſa:& puto, ꝙ ſi purè conceſſiſſet licentiam,
forſan dediſſet priuilegia exnũc ualitura extunc. for-
ſan,dixi:quia etiam in pura conceſſione poſſet urge-
re dicta ratio,ſcilicet cum ordinatio illa nõ fuerit per
mortem, uel caſum alium impedita.

ANNOTATIONES.

a ¶Pro te.Ibi uide gl.& Io.An.pro materia, quam ponit gl.fi.hic.
b ¶Futuro.Vide l.ſeruum ad cuſtodiã,& ibi Bar.ff.de ali.& ciba.le.
c ¶Non procederet.Sentit iſte,quòd non cogatur epiſcopus cõſentire.contra hoc ſentit gl.1.uide Bart.in l.1.ff.de leg.2.& in l.1.§.ſi plures,ff.de exerci.& in l.ſi quis arbitratu,ff.de uer.oblig.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum de rebus eccleſiæ non alienandis, non impedit nouæ eccleſiæ ædificationem, & cur.*
2 *Idem quam alienationem excludat.*
Iuramentum de non alienando inconſulto papa,uel priuato, obſtat alienationi.
Prius eſt eccleſiis grauoſum corrigendum.
3 *Iuramentum de non alienando,uel pignorando res,uel bona eccleſię an impediat uenditionem fructuum, ad 10. uel 20.annos.*
Alienare prohibitus, an locare poſſit ad centum annos.
Ius unum ſuppletur pro aliud, in fine.
Oratoria pro eccleſiis, & baſilicis, ibid.
4 *Additio gloßarum.*
Ad dotem eccleſiæ tenetur fundator.
Ratio dubitandi huius decretalis.

CAPVT VI.

1 TVa nos. Caſus.Non†obſtante iuramẽ
to de rebus eccleſiæ non alie
nandis poteſt epiſcopus propter indulgen
tiam populi ædificare nouam eccleſiã.&
pars prima ponit dubium epiſcopi,quod ſecunda tol
lit ibi,Fraternitati[*Alienandis*]non dicit Romano pon
2 tifice inconſulto.not. quòd iuramentum ſimpliciter
præſtitum de non alienando excludit alienationẽ illi
citam tantum,ut hic.ad hoc facit, quod dixi, ſupra ti-
tulo ſecundo,capitulo finali, ſuper 1.gloſſ. & iura ibi
allegata.Sed hodie prælati iurant non alienare Rom.
pontifi.inconſulto: quod iuramentum de facto præ-
ſtant etiam non exempti, ſi confirmationem, conſe-
crationem,uel pallium à papa recipiunt, quod corri-
gẽdum eſſet, & eſt multum grauoſum eccleſiis, cum
per illud impediantur ſæpe facere contractus aliàs vti
les de proximorum prælatorum licẽtia. iſtud uerò iu
ramentum ex ui verborum patet intelligendum etiã
de licita alienatione,ſiue ſic iuretur papæ,ſiue inferio
ri prelato,quaſi,ne quid indiſcretè agatur,papa ſibi id
reſeruet, uel inferior confirmator ad quandam pro-
uiſionem eccleſiarum, ut etiam in licitis aliena. con-
ſulatur,& hoc bene patet in priuato.pone,quòd iura
ui confirmatori non alienare inconſulto Titio. Item
quia etiam de ſuperioris licentia illicita alienatio fie-
ri non deberet,de illa ergo patet non intelligi, & facit
quod dixi, de feu.c.2. contrarium tamen iam fuit hic
conſultum,quod ipſi idem conſulentes poſtea defen
dere nõ potuerũt,& efficaciter ꝓbat,qđ dixi.1.di.ad-
uer-

uerſus,uer.propter imprudentiam, ubi etiam neceſſa
ria & utilis contributio non fit inconſulto papa. & ui
de quod dixi,de re.eccle.non alie.ut ſuper.Quærit hic
5 †Guido,an prælatus, qui iurauit non alienare, uel pi-
gnorare res,uel bona eccleſiæ ſuæ, poſſit fructus poſ-
ſeſſionum eccleſiæ uendere,ad 10.uel ad 20.annos?&
dicit,quòd ſic,per l.penul.§.quare, ff.de le.2. non ob.
C.de rebus alienan.non,alienan.l.fi. quia ibi rem alie-
nauit:hic penſionem,uel ius penſionis. unde tenet, ꝙ
prohibitus alienare locet in centum annos. hoc non
approbatur,ut in clemen.notaui, de rebus eccle.non
alienan.capitulo primo,in glo.prohibitus[*Præſtitiſſe*],
iſtud non exprimitur in forma, quę habetur,ſupra de
iureiuran.ego.N.Sed,ut dicit Hoſtien. unum ius ſup-
pletur per reliquum[*Oratoriјs*]hæc eadem infra uoca-
6 bit eccleſias, & baſilicas. ¶[*In† gloſſa ſecunda,in fine*] uel
quia, qui fundat, tenetur ad dotem.Abb. de conſec.
eccle.uel alta.cum ſicut, dixit Pet.quòd epiſcopus cõ
ſcientiam habebat de iuramento, non propter dam-
num ſuæ cathedralis eccleſiæ, ſed quia damnificaba-
tur aliqua eccleſia ſibi ſubiecta.& hoc voluit,quod di
cit,eccleſia tibi commiſſa, de uſu pal.c.1.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio, ſeu continuatio tituli.*
Immunes quare dicantur eccleſiæ.
2 *De immunitate eccleſiarum, cæmeterij, & rerum ad eas pertinentium quibus in alijs, quàm hoc, locis agatur.*

De immunitate eccleſiarum, cęmeterii, & rerum ad eas pertinentium, Rub.

1 ¶Viſo† de eccleſiis ædificatis,& reparatis,quia ipſæ
eccleſiæ cum ſuo ambitu, & cœmeterio, & cum ſuis
rebus premi non debent oneribus, quibus res laico-
rum præmuntur,ideò &c.ſecundum Goffred. dicun-
tur autem eccleſiæ immunes quaſi extra munia,ideſt
extra munera, & officia, ſecundum Innoc. quaſi nec
munus,nec officium, nec onus aliquod ſit eccleſiis à
2 laicis imponendum.Habetur† materia.17.quæſtione
quarta,per totum.16.quæſtio.1.generaliter, cum legi
bus ſequentibus.23.quæſtione ulti.§.quamuis,uſque
ad §.ſequen.facit.42.diſtin.non oportet, uſque ad fin,
87.diſtin.eos qui,cum duobus ſequen.&,repetitur in
6.& in clemen. congruit, de conſuetu. capitulo 1.de
ſenten.excommu.cum pro cauſa, & facit de iniur. &
dam.da.c.uno,libro 6.

SVMMARIVM.

1 *Publicus, pro ſeculari.*
2 *Conſuetudo eccleſiis onerosa non prodeſt.*
Cenſus,uel hoſpitium in eccleſia, uel eius domo reſeruatum an reddi debeat, num.8.§.1.
4 *In domum eccleſiæ, in cuius quis eſt poſſeſſione, nunc ueniens non admittatur, nunquid poteſt auctoritate ſua domum intrare etiam uiolenter.*
Violentia an & quando, cui & pro qua re,uti liceat, nume.4.5.& 6.
Poſſeſſionem ſuam cui,& quando liceat defendere, ibid.
5 *Poſſeſſione uti,& eam intrare differt,num.6.*
6 *Inter dominum,& uſufructuarium quæ differentia intuenda poſſeſſione.*
Contra ſeruitutem impedientem quilibet ius habens in re poteſt agere, in fine.
7 *Suffragium,& additio gloſſarum. num.8.*
Miſſus dominicus, quis intelligatur.
Legatus comite, comes iudice, iudex miniſtro maior eſt.

CAPVT I.

1 VT in† domibus. Breue[*Publicus*]i.ſe-
cularis,de foro comp.ſi diligenti[*Mi-
niſter*] q.d. quicunque iudex de maxi-
mo,uſque ad minimum [*Pro conſuetu-
dine*]ſup.hoc ſibi liceat,argum.de con
ſue.c.1. In talibus enim non prodeſt
2 †conſuetudo,cum ſit eccleſiis oneroſa,ut ibi. Quid ſi
aliqua perſona nedum eccleſiaſtica,ſed ſecularis reſer
uauerit,ſibi certum cenſum, uel hoſpitium annuum
in aliqua eccleſia pro recognitione beneficiorũ ſuo-
rum,nũquid tale hoſpitium debitum eſt. & reddi de-
bet?Reſpondeo ſic.18.q.fi.Eleutherius,& patet in eo,
3 quod le.& no.ſupra de cenſi. quanto.Sed† quid ſi,ex
quo reddi debet,& in quaſi poſſeſſione eſt, nunc ue-
niens de nouo non admittitur, nũquid poteſt ſua au-
ctoritate domum intrare, etiam uiolenter, & neceſſa
ria ſibi in domo recipere?ita uidetur. nam unicuique
licet uim ui repellere,& ius ſuum defendere, C. unde
ui.l.1.ſupra de reſtit.ſpolia. olim.1. & etiã domum ad
hoſpitandum frangere,arg.ff.quod ui,aut clam.l.fi.§.
ſi ad ianuam.C.quod cum eo, qui in ali.po. eſt. ſi ſer-
uus,ff.ad l.Aquil.quemadmodum,§.1.& 2.& hoc, q-
dam dixerunt. Tu uerò dicas, quòd nulli laico,uel ẽt
clerico licet uiolenter irrumpere domos eccleſiæ rõ
ne alicuius iuris ſibi debiti, cum bona eccleſiarũ ea-
dem immunitate gaudeãt,qua & eccleſiæ debẽt gau-
dere,ut hic patet.16.q.5. nouerint, & cum omnes ec-
cleſiæ,& bona ipſarum ſint ſancta ſanctorum, & do-
mino conſecrata. unde & qui in eis uiolentiam facit,
ſacrilegium committit.12.q.2.nulli liceat,& c.quicũ-
que,& ſe.& patet in eo, quod le. & not. ſupra de foro
a competen. conqueſtus[a].etenim & ſi in eccleſia actio-
ne perſonali ad hoc ſit obligata,non tamen reali, nec
res etiam ipſæ in hoc ſunt obligatæ, ſecundum Inno.
Quinimò etiam ſi obligatæ eſſent, irruens tamen in
pœnam conſtitutionis,C.unde ui,ſi quis in tantã,poſ
ſet incidere, uel ſaltem edictũ non euaderet diui Mar-
ci, ſecundum quod non eſt uiolentia utendum,ſed a-
ctione experiendum,ff.quod me.cau.extat edictum,
ff.de ui priua.creditores.fatetur tamen Inno.ꝙ ſi epi-
ſcopus,vel alius clericus haberet iuriſdictionem in lo
co,& aliquis ipſam eccleſiam uiolenter intraret,& ſu
per ſe hoſtia clauderet.talis dominus,ſiue iuriſdictio-
nem habens iuriſdictione ſua poſſet rumpere domũ,
& expellere uiolentum.& ſic loquitur,ſup.de reſtitu.
ſpo.olim cauſam.& idem uidetur, etiam ſi iuriſdictio
nem non haberet,dum tamen haberet ius in eccleſia
quaſi prælatus, & poſſeſſionem eiuſdem,in quo caſu
licet unicuique prælato poſſeſſionem ſuam defende-
re,ut ibidem.& de ſen.exc.dilecto,§.& quidem, lib.6.
ubi de hoc. & uide quod dixi, de cenſi. uenerabili, in
4 gl.mag.uer.ſolutio.Quid† de canonico,nunquid & ei
licet rumpere hoſtia domus eccleſię,& expellere vio-
lentum?Rñ.non,de præben.eum, qui.2.r.ñlib.6. & ui
de quod dixi,de arbi.ex parte,in gl.& ideò, uer. quic-
quid:quia & ſi canonicus ſit eccleſiæ,no tñ habet poſ
ſeſſionẽ ipſius,uel domorũ.unde nõ licet ſibi ius dice
re,arg.C.unde ui,ſi quis in tãtam,C. de his, qui ad ec.
confu.denunciamus,C.de iudæis, nullus tanquam iu
dæis, niſi forſan canonico ꝓ habitatione ſua eſſet do-
mus aliqua deputata. nam ſi in tali domo intraret ali-
quis uiolenter, liceret canonico incontinenti uim ui
repellere, & poſſeſſionem ſuam defendere, ut in di-
ctis iuribus,præallega.ſupra ea.glo. uer. ita uidetur, &
ſe.Talis enim nõ facit iniuriam eccleſiæ,ſi hac de cau-
ſa irruat, ſed irruendo in cameram ſibi deputatam,
potius ipſam eccleſiæ,& uſui ſuo conſeruat,nec non

& utitur iure ſuo, argumẽ.ſupracum эc, ecc deeſila
5 Vulterana,§.1.Inno.Poteſt† & epiſcopus poſſesſionẽ
ſuam defendere per cenſuram eccleſiaſticã, ut patet
in eo,quod le.& not.ſup.de cenſi.uenerabili. Quid de
Abbate,nunquid poteſt per uiolentiã irrumpere do-
mos capellæ quò ad temporalia tantum ſibi ſubiecte
quam & ſi non poſsideat,habet tamen in ea ius ſubie
ctionis? dicas ꝙ non,arg.ff.ad l.Aquil. ſed & ſi quantũ
cunque,& l.quemadmodum,§.1,& 2.Quid ſi aliquis
opponat ſe Abbati, uel canonico, uel alii clerico ue-
nienti ad utendum iure ſuo,quod habet in aliqua ec-
cleſia,nunquid poteſt per uiolentiam diſtringere,uel
etiam expellere taliter opponentem, uel ei reſiſtere
uiolenter,ſed non debeat domum, uel hoſtia, uel ſe-
pem ſimpliciter rumpere? Reſpondeo ſic.aliud enim
in primo caſu;aliud in ſecũdo. Ratio diuerſitatis hęc
eſt:quia quando eiicio perſonam mihi contradicẽtẽ,
utor poſſesſione mea,& uim repello ui,quod licet,ut
ſæpe dictum eſt. ubi uerò intro uiolenter poſſesſionẽ
rumpendo ſepem, uel hoſtia, tunc dico mihi ius, qđ
non licet,ut ſupra no.niſi in caſibus quibuſdam,not.
C.quãdo licet unicuique ſine iudi.ſe uin.l.1.& 2. cum
ſuis concor.ſecundum Inn. & in ſumma de ſent. & re
iudi,ſub rubrica de ſententia, §. quis debet ſentẽtiam,
ſub §.proprius ordinarius,ver.Item ratione rei,&ſeq.
6 Qđ † autẽ dictũ eſt de eccleſiis,& domibus ipſarũ,idẽ
intelligas in rebus ꝓphanis, ſiue ſeculariũ priuatorũ.
nã ſi quis dicat ſe hr̃e ſeruitutem in fundo alterius,&
ſic ẽt in poſſesſione ipſius, & alius faciat murũ,uel ſe-
pẽ, quo impeditur illa ſeruitute uti,nõ dẽt murũ dir-
ruere[b],uel ſepem frangere, quãuis ſe illa ſeruitute im
b pedientes expellere poſsit,argum.tamen contra.ff.de
uſufru.l.4.ubi dicitur, ꝙ pro uſufructu inducitur lega
tarius in poſſesſionem fundi, in quo relictus eſt uſuſ-
fructus, unde uidetur, ꝙ ſicut dominus proprietatis
poſſet rumpere murum, qui in ſolo ſuo proprio fie-
ret de nouo,ſic & hoc liceret uſufructuario,& aliis,q
ſunt in poſſesſione iurium aliquorum. Sed tu dicas,
ꝙ aliud eſt in domino, aliud in uſufructuario. Ratio
diuerſitatis hæc eſt: quia ædificium cedit ſolo. Ideoq;
licet domino ſoli ipſum dirruere: quia non dirruit a-
lienum,ſed ſuum,ut patet,inſti. de rerum diui.§.cum
in ſolo ſuo,C.de rei ven.l.2.vſufructuario autem ideò
hoc non licet facere:quia non eſt dominus ſoli, ut pa
tet,ff.de uſufru,ſi cuius,§.fructuarius,& ſequen. Aliàs
incipit,l.æquisſimum. de hoc tamen conſtat, ꝙ nedũ
dominus, ſed & uſufructuarius, & quilibet alius, qui
habet ius in re,agere poteſt,ut remoueatur murus,ut
patet,ff.ſi ſerui.uen.ſi eo loco, & l.egi. Alii tamen con
tradicunt prędictis ſecundum Inn.cuius fuit gl.quam
etiam poſuit Hoſt. [*Placitum*]alludit uulgari. ſic.15.q.
7 4.placita.¶*In* † *glo.ult.ibi.l.1,in fine*]ibi, uacatione gaude-
8 bitis,nec hoſpites ſuſcipietis. ¶*In*† *gl.2.in fine*] uel poni-
tur pro legato principis: ſi diceretur miſſus domini-
cus,intelligeretur de legato papæ,uel epiſcopi, de reg.
c.2.& hoc innuunt,quæ ſequuntur. Nam legatus ma-
ior eſt comite: comes iudice:iudex miniſtro ſm Ho-
ſtien.¶*In glo.ult.ibi,debitum*] niſi ab initio fuiſſet impo-
ſitum,de iure patr.præterea, de cenſi.quãto:uel trãsla
tum eſſet onus hoſpicii cum re,cui erat annexum, de
dona. cum dilecti, ad id, de deci. paſtoralis. de pigno.
ex literis, ſecundum Goffred.

ANNOTATIONES.

a ¶Conqueſtus.Vide Io. And.in c.uerum, & c.poſtulaſti,eo.titu.& uide,quia iſta uidentur deſtruere doctrinam Bart.in l.reſcripto,§. ſciendum,ff.de.mu.& ho.& facit ad materiam,l.creditores,C.de pigno.& quando iudex dat parti licentiam ſua auctoritate intrandi poſſeſ.uide Bald.in l.nec uera,C.de acqui.poſſ.

b ¶Diruere. Vide ad prædicta.l.cum fundus,& ibi Bar.ff.de ui,& ui arma.& Cyn.C.unde ui, l.1.

SVMMARIVM.

1 *Hæc decretalis quando locum habeat,& eius intellectus.*
2 *Immunitas conceſſa à contributione talliæ, & exactionum, & à quo defendi debet,& ualeat,num.3.*
Priuilegio per ſolutionem eius, à quo ſum immunis, uideor renunciare, uer.Maximè ſi.
Talliæ,& exactiones generaliter ſunt damnatæ maximè quantum ad eccleſias,uer.50.
Eas qui dicit licitas,probare tenetur, ibid.
Principis imperatoris poteſtas quæ,§. hæc autem eius priuilegia quomodo ſeruanda,§.priuileg.
Immunitas concedi quibuſdam de uniuerſitate non poteſt in præiudicium uniuerſitatis, ſed concedentis,§.ſed nec, & quando, §. priuileg.
Priuilegia principis ut intelligenda, §. priuilegia, & quæ ſeruanda.
3 *Pontificis ſummi poteſtas, uel Romanæ eccleſiæ quanta ſit, remiſſ.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Muneribus perſonalibus non grauatur maior.70.
Reipublicæ intereſt, quàm plurimos ad cauſam ſuam defendam admittere.
5 *Additio gloſſarum.*
Patriam quilibet debet defendere etiam contra filium.
Dormientes in ſcholis notantur hic, in fine.

C A P V T II.

1 PEruenit. Caſus.Hæc † decre. habet
locum in ciuitatibus,quę
ſunt de temporali domino eccleſiæ, ſicut
hæc,cuius epiſcopo loquitur;& ſic nõ ob.
infra eod.non minus.uel dic, ꝙ temporibus iſtius de-
cre.Saraceni impugnabant maritimam. unde cũ hæc
ciuitas Terracina ſit iuxta mare, propter commune
& improuiſum periculum, quod timet, & quotidie
imminebat, noluit papa aliquem à cuſtodia excuſari.
& hic eſt uerus intellectus ſm Inno. & Hoſti. ad hoc.
23.q.8.igitur,& c. ſepe. & capitulis ſequẽtibus[*Veſtræ*]
aliàs noſtræ[*Modo*]illegitimo.Goff.[*Compellatur*]ſed po
2 ne, ꝙ præſes† prouinciæ,uel dux,marchio,comes,cõ-
munitas,uel alius dominus tẽporalis alicui habitatori
ciuitatis,caſtri, uel alterius loci ſibi ſubiecti, hanc im-
munitatem, uel libertatem dederit, ne in aliqua tal-
lia,ſeu collecta, uel exactione alia à quocunque & ex
quacunque cauſa hominibus eiuſdem loci impoſita
aliquid dare,uel contribuere teneatur, inſtat caſus,ſe-
cundum communem conſuetudinem patriæ eſt tal-
lia facienda: talliatur unà cũ aliis per illos, quibus eſt
hoc officium commiſſum. dicit ſe nõ teneri, dictum
allegans priuilegium,& oſtendens, nunquid compel
lendus eſt ad partem ſibi impoſitam perſoluendam
tali conceſſo priuilegio non obſtante? uidetur,ꝙ non
imò eſt in conceſſa libertate tuendus,argu.25.q.2.c.1.
& 2.& per totum,& di.3.priuilegia.C.de inoffi.teſta.l.
fi.circa medium,ibi,ſed prior quæſtio erat, ſi omnes,
qui quaſi caſtrenſe periculum habent, &c. Omnibus
enim priuilegia conceſſa ſeruanda ſunt,ut patet in eo
quod legitur,& no.infra de priuile.dilecti filii, ad fi.&
c.porrò, & c.recipimus. Alioquin nihil aliud agitur,
quàm ut ordo eccleſiaſticus confundatur.11.q.1.per-
uenit,ad idem.C.de uaca.mu.pub.l.unica, lib.10.ff.de
iure immu.ſemper §.fin.C.de excuſa.mune.placet,li.
10.maxime quia hodie omnes talliæ,& exactiones ge
neraliter & cõiter ſunt dãnatæ cõſuetudine, imò abu
ſu contrario nõ obſtante, ut in l.Federici, hac edicta-
li.§.illicitas,& alia.l.quæ incipit,ad decus & decorem
§.item nulla cõmunitas, de quibus no. ſupra de iudi.
clerici.ad idem in auct.de ec.ti. §.ad hæc ſancimus,&
ut nulli iudi.§.nulli uerò liceat,col.9.Sed contra;quia
quod omnes tãgit,debet ab omnibus comprobari,&
ſup-

ſupportari,arg.hic,& in eo,quod le.& no.ſupra de tẽ-
po.ord.ſi archiepiſcopus,§.fi. & eſt regula, de reg.iu.
quod omnes,lib.6.& maximè in cõtributionibus hu
ius proportionaliter fauendis, etiam ſi de religioſis a-
gatur,ut patet in eo,quod le.& no.ſupra de ſta.mo.in
ſingulis,§.1.uer.fi. facit clem.de cenſi. ad noſtrũ, uer.
ſunt nonnulli.omnes enim pro his rebus, quæſumus
poſsident, præſtationes ſiue publicas, ſiue cõmunes
tenentur ſoluere, nec poſſunt contrariis pactionibus
adiuuari,C.ſine cenſu,uel reliquis.l.fi.nec priuilegio:
quia nulla etiam pragmatica ſanctio,quæ generali iu
ri,uel utilitati publicæ aduerſetur prodeſt, ita, ꝙ nec
ſuper hoc diſceptari, uel litigari oportet, & ſi celeſte
oraculum in medio proferatur,C.ſi cõtra ius,uel uti-
litatem publi.l.fi.de ſa.ſan. ecc. iubemus. imò & ſunt
huiuſmodi priuilegia arripienda de proferentiũ ma-
nibus,& ad ſcientiam principis referẽda, C. de ſacrifi.
paga.l.3. ſed nec ob. ꝓſcriptio, quominus par & æqua
cunctis præbẽdorum ſumptuum neceſsitas impona-
tur, C. de operibus publi.l.1.& l.præſcriptio, & l.oẽs,
in fin.ubi ſunt uerba prædicta. ciuilia nempe munera
pro modo fortunarum ſunt ab omnibus ſubeunda,
quo facilius obſequiis publicis pareatur,C. de mune.
patrimo.l.ciuilia,& l.munera,& l.fi.lib.10.nec iuri pu
blico priuatorum pactionibus derogatur, ff. de pact.
ius publicum,& l.inter debitorem, in fi.& le.& no.ſu
pra de fo.compet.ſi diligenti. & adeo in publicis fun-
ctionibus perſoluendis æqua debet eſſe inſpectio, ut
priuilegium contra hoc impetratum nullius ſit mo-
menti,C.de uecti.& commiſ.l.ſiue, & l. ſi quicquam.
Item quia nec per hoc priuilegium debet iuri uniuer
ſitatis detrahi, uel ipſa uniuerſitas onerari, arg. C. de
inoffi.teſta.ſi quando,reſpon.1. & de emancipationi-
bus,nec auus,& expreſsius.C.de cenſi.l.antepen. & fi.
lib.11.C.ut nemo,ad patroci.ſu.accipi.colonos.l.uni-
ca,li.11.C.ut nullus, pro alieni. uicarii. debitis tenea-
tur,l.unica, lib.11. ad idem facit optimè, C. de preci.
ci.impera.offe.reſcripta, & l.nec damnoſa. Quinimò
expreſſa lex eſt,ꝙ in talibus priuilegium aliquem nõ
defendit,etiam ſi conſenſerint cõuicini,C.de decr.de
cu. lib.10.ad idem, C.de bo.ua.l.1. & de peti.bonorũ
ſublatis.l.1.lib.10.Maximè ſi talis priuilegiatus ſemel
ſoluit, uel ſoluere promiſit in talibus poſt priuilegiũ
impetratum,arg.ff.de condi. inde. ſi quis perpetua,&
l.ſi non ſortem,§.indebitum,& §.qui filio, C.de tran-
ſact.quamuis,C.ſi cer.pet.eo,quod, C. de contrahen.
emp.non iccirco,& melius,arg.ff.de bo.poſ. ſecundũ
ta.l.1.§.ſemel,ff.de aqua plu. arc. in diem, ff. de fideic.
lib.quidã,ff.quod me. cauſa uideamus, ff. depoſiti ei,
apud quem,§.fi.C.de remiſ.pi.l.fi.in fi.ff.quorum, le-
ga.l.1.§.ꝓdeſt,& optimè facit ad hoc,C.de his, q mu-
nera publica,ſpon.ſuſci.l.1.lib.11. ubi de tacita renun
ciatione plura notantur,& ſupra de conſti.cum acceſ
ſiſſent.ad fin.infra de priui.ſi de terra, & c. accedenti-
bus.hoc etiam conſiderandum eſt, ꝙ immunitas ſub
generalitate conceſſa nulla facta ſpecificatione nullũ
excuſat ab oneribus patrimonialibus ſupportandis:
ſed priuilegia non uidentur remitti.C.de mune. patri
mo.qui immunitate,C.de iure immu.per totum, lib.
10.non tamen ciuilia munera, ſcilicet perſonalia,pa-
trimonialia,uel etiam mixta,quæ & ciuilia dicuntur,
ff.de mu.& ho.l.fi.§.fin.imò per ordinem pro modo
facultatum,ut probatum eſt, ſunt ab omnibus ſubeũ
da.Solu. credimus omnes tallias, & exactiones gene-
raliter eſſe damnatas per noua iura, & maximè quan
tum ad eccleſias,ut patet,ſupra eo.glo.uer. maximè,
quia hodie,& in eo,quod legi.& no. infra eo.non mi
nus, & c.aduerſus,& plenius, in ſumma eo.tit.§. à qui
bus muneribus.Qui ergo ipſas licitas aſſerat.hoc pro
bare tenetur, uel per legem, uel ſenatuſconſultũ, uel
conſtitutionẽ principis,C.de uaca.mune.publi.l.uni-
ca,lib.10.uel per cõceſsionem à principe ex cauſa, &
ſpecialiter impetratam,C.de ſuperindi.l.unica, lib.10.
uel per conſuetudinem diutinam non uiolentã, ſed
ſponte ab omnibus communiter approbatam. C. de
canon. largi.titu.l. præcepit, & de auro coronario,l.
unica, lib.10.unde & dicit lex Corradi,quod noſtri an
teceſſores habuerunt, habere uolumus.illud uerò,qđ
non habuerunt:nullo modo exigemus,ut in l.feudo
rum,ſub rubrica de nõ ali. iudi.l. Coradus dei gratia,
ad fin.l. hæc lex, uel rubrica non habetur in compil.
feudorũ,qua utimur,forte fuit in antiqua. ¶Hæc au-
tẽ intelligas quò ad laicos & inter laicos eſſe uera. ec-
cleſiæ nempe, & perſonæ eccleſiaſticæ imperialibus
a etiam legibus in his aſtringi nequeunt[a], ut patet in eo
quod le.& no. ſupra de conſtit.quæ in eccleſiarum,&
c.eccleſia,& de ſolu.c.fi.& de deci,tua,& infra eo.mi-
nus,& c.aduerſus. nec conſuetudine cõtraria, quæ in
hac parte cenſenda eſt eccleſiis onerosa, & ideò re-
mittenda,ut ſupra de conſuet.c.1. Quantum uerò ad
laicos poteſt princeps imperator ſuper his leges con-
dere, & priuilegia concedere, ut probant iura ſupe-
rius allegata, qui ſolus inter principes ſeculares ſolu-
tus eſt legibus, ff. de legibus, princeps. C. de legibus,
digna uox, & ipſe ſolus mundi dominus dicitur, ff.
ad l. Rhodi. de iactu. deprecatio, & C. de quadrien.
præſcript. bene à Zenone. Ipſe enim eſt unus & ſolus
inter ſeculares principes,per quẽ neceſſe eſt reipubli-
cæ conſuli,cui & datum eſt ius, ut quodcunque con-
ſtituerit, ratum ſit.ff.de ori.iur.l.2.§.nouiſsime,in fi.ſe
cundæ, uel primæ & tertiæ colum.Hanc igitur pleni-
tudinem poteſtatis in temporalibus nõ præſumimus
extendere ad aliquem alium principem ſecularem,
quamuis & multi alii non ſolum reges, ſed etiam in-
feriores hanc ſibi approprient vſurpando,ſed errant,
ut patet in eo,quod legitur & not. infra qui fi.ſint le-
gi.per uenerabilem.§.1. uer. fi. & infra de priuil. ſane.
nec negamus, quin domini temporales etiam ſimpli
ces milites poſsint ab hominibus ſuis tallias exigere,
in caſibus licitis de iure,uel conſue. approbatis ſecun
dum ea, quæ no.ſupra eo. glo. uerſ.quid ergo,& ſeq.
uer.¶Sed nec negamus,quin reges, & principes poſ-
ſint priuilegia, & immunitates concedere,ut patet in
eo,quod le.& no.ſupra de reſti. in integ.auditis, & de
b offi.archiepiſcopi.c.fi.& de reli. do. conſtitutis[b]. Sed
occaſione priuilegiorum huiuſmodi non eſt uniuer
ſitatis hominum oneranda. Quid enim ſi locus aliqs
conſueuit dare 100. libras annuas, & dominus terræ
alicui de habitatoribus hanc immunitatem præſtitit
dicendum eſt, ꝙ ſibi præiudicare potuit, ſed non uni
uerſitati.detrahatur ergo de ſumma 100 librarũ pars,
quæ priuilegiatum contingeret, ſi priuilegium non
haberet, & quod reſtat proportionaliter ſingulis aliis
c imponatur[c] de hoc in Specu.de cenſi. §. nunc dicen-
dum, uerſicu. quid ſi uniuerſitas, 1. & uide, quod ibi
dixi in fi.& idem dicendum eſt in præmiſſa hic mota
qõne.alioquin,ſi ſinguli ſic priuilegiarentur exceptis
paucis,durum,iniuſtum & iniquum eſſet, & quando
que impoſsibile, ꝙ pauci,qui remanent, ſoluerent to
tam ſummam.ergo non eſt hoc ſentiendum, argum.
ff.de condi.inſtit.l. conditiones, & l. filius, ff.de regu.
iur.impoſsibilium,ſ.de pac.c.fi.& ſic intellige iura in-
ducta.ſ.eo.gl.uer.ſed contra,& ſe.uſq; ad uer.ſolutio.
¶Priuilegia verò imperatorũ omninò ſeruanda ſunt
ſicut ſonant, ubi ꝓprio motu principum ſunt cõceſ-
ſa.& ſic intellige iura poſita.ſ.eo. glo. uerſ.uidetur, ꝙ
non,& ſe.uſque ad uer.ſed contra. Secus, ſi per ambi-
tionem, uel importunitatem petentium ſint obten-
ta; & ſic loquuntur iura inducta,ſupra eo. glo. uerſic.
quinimò,& præcedentibus. Sed & ſi per priuilegium

principis proprio motu cõceſſum uniuerſitatem ali-
quam grauiter lædi contingeret, eſt ſuper hoc ipſius
remedium implorandum, ut patet in eo, quod le. &
no. ſupra de deci. ſuggeſtum. Debet tamen uniuerſi-
tas æquanimiter ferre modicam læſionem: quia nec
pro modico eſt reſtitutio facienda, ut ff. de reſti. in in-
teg. ſcio, & patet in eo, quod le. & no. ſupra de reſtitu-
3 tio. in integ. capitulo primo. Per† prædicta uerò pote-
ſtati ſummi pontificis, uel Roma. eccleſiæ in nullo de
trahere intendimus, nec ipſam tangere. Quæ quanta
ſit, patet in eo, quod legitur, & no. inf. qui fi. ſint legi.
per uenerabilem, §. rationibus, & ſup. de conceſ. præ-
ben. propoſuit, & de maio. & obed. ſolitæ, §. potuiſſes.
Albe. Odofred. diſputauit hic quæſtionem, de Mutin.
qui ſe fecit ciuem Bonon. eo pacto, quòd collectas,
uel munera non ſubiret, & tenuit, quòd non tenetur
ad illa, per l. 1. C. de his, qui ſpon. mu. ſube. lib. 10. & per
4 l. 2. ff. de iure immu. ¶ Tertia† glo. ſignat contrarium,
& ſoluit. ¶ [*In glo. 1. ibi, Si ultra*] maior. 70. perſonalibus
muneribus non grauatur. ¶ [*In glo. ult. ibi, nam reipublicæ*]
ſequitur, intereſt quàm plurimos ad cauſam ſuam de
ferendam admittere, & loquitur, cum opus ſit in pu-
5 blico: quia quilibet ciuis denunciat. ¶ [*In† gl. 1. in fi.*] qui
aliàs ſunt immunes. ¶ [*In gloſſ. niſi, ibi, ſeruos*] ubi de hoc
[*& in fine*] propter nimiam neceſſitatem, infra eo. nõ
minus. Goffred. & iunge, quod no. de offi. Archi. man
dauimus. Hoſtien. ¶ [*In glo. ulti. in fine*] Vincen. ff. de offi.
præfec. uigi. l. 1. 2. & 3. patriam enim, iuxta dictum ſa-
pientis, quilibet defendere debet. 23. quæſtio. ulti. om-
ni tempore, pro cuius defenſione excuſatur pater oc-
cidens filium, ff. de relig. l. minime, Goff. & no. ſecun-
dum Hoſtien. contra dormientes in ſcholis, & remit.
ſup. de offi. primi. c. 1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Nequeunt. Caue, quia uidetur, quòd eccleſia, & clerici ad patri-
moniali a munera ſint aſtricti, ut l. 1. & l. de his, C. de epi. & cleri.
ubi uide per doct. & Bart. in l. numerum, §. fi. ff. de mu. & ho. licet
à laicis ad id non poſſint aſtringi, & ſic bene loquitur regula iſta.

b ¶ Conſtitutus. An autem ciuitas, quæ dedit hoc priuilegium, iſtud
poſſit reuocare, uide Bart. in l. his qui, ff. de iure immuni.

c ¶ Imponatur. Imò uidetur, quòd exactor de ſuo ſoluat, ut l. mune-
rum, §. mixta, ff. de mu. & ho. & ibi uide Barto.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopum non habet liberum uolatum.*
2 *Suffragium gloſſarum.*
Ruſtici qui non debeant à colendis agris recedere, num. 3.
3 *Additio gloſſarum.*

CAPVT III.

1 INdicatum. [*Iura*] uel rura [*Per-
mittat*] ſic† epiſcopus
liberum non habet uolatum, de poſtu. c.
2 fin. de renun. niſi, §. fin. Hoſtien. ¶ [*In† glo. 1.
ibi, cum ſatis*] inhumanum eſt terram aſcriptitios haben
tem ſuis quodammodo membris defraudare, dũ co-
loni in aliis terris &c. [*& ibi, Omnes omnino*] præſidentes
prouinciis cogunt aſcriptitios fugitiuos, uel colonos
cenſitos redire ad antiquos penates, ubi cenſiti ſunt.
3 ¶ [*In† glo. 1. in fine*] & in aucten. de queſto. col. 6. Secus in
aliis hominibus eccleſiæ, qui liberi ſunt, de ſer. nõ or.
c. fi. & de diuer. ge. Hoſt. in ſumma, de na. ex lib. uen. §.
& in quibus ſic fecimus. Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Laici collectas imponentes eccleſiis, uel clericis, uel iuriſdictionem
eorum uſurpantes excommunicantur, & quando ipſo iure eam
incurrunt, & quando, num. 4. & 10. in fi. & 14. in fin. & qua
alia pœna, num. 2.*
De fautoribus idem ſtatuitur.
Laicis epiſcopus cum clero poteſt in neceſſitate præbere ſubſidia.
2 *Collectas ab eccleſia ciuitas exigens, duplum debet reddere.*
Alimonia quid.
Threni, quid.
Hymni, quid.
Princeps, pro eccleſia.
3 *Eccleſia à quibus muneribus ſit immunis, num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. &
13. & ad ea ſubeundum, cuius auctoritas requiratur, nu. 14.*
Munera ſordida quæ, num. 5. 6. & 12.
Honeſta quæ, num. 6.
*Ordinaria quæ, ibid. quæ in perſomalia, & realia diuiduntur, ibid.
num. 7. & 8.*
Extraordinaria quæ, nu. 9. & ſup. nu. 5. & 13.
*Clericorum bona immunia, nu. 3. & nu. 8. 9. 12. & & quibus in
neceſſitatibus teneantur, num. 9.*
6 *Angariæ, & perangariæ quæ, num. 13.*
7 *Cum onere ſuo etiam ad eccleſiam res tranſit.*
10 *Monitio unica ſufficit hic præcedere excommunicationis ſenten-
tiam, & ratio.*
Succeſſor ligatur hic à canonis ſententia.
11 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 12. & 13.*
14 *Eccleſia neque digeſturum, neque codicis, nec auctenticorum lege
conſtringitur.*

CAPVT V.

1 NOn minus. Caſus. Laici† collectas
imponentes eccleſiis,
uel clericis, uel iuriſdictionem illorũ uſur
pantes, ſi moniti nõ deſiſtunt, excommu-
nicati ſunt cum ſuis fautoribus. poteſt tamen epiſco-
pus cum clero eis in neceſſitate præbere ſubſidia. &
prima pars narrat, & aggrauat horrendam oppreſſio-
nem eccleſiæ, quam faciebant poteſtates ſeculares. Se
cunda prouidet ibi, Quocirca. & hæc tria facit. primò
cõminatur pęnam. ſecundò ponit caſum permiſſum.
tertiò comminatã imponit [*Videntur*] q. d. non habẽt,
quia abutuntur. ſic ſupra de cenſi. ea quæ, ſecundum
2 Hoſt. [*Onera*] ciuitas, † uel eccleſia exigens collectas ab
eccleſia, duplum reddere debet, in cõſtitutione Fede-
rici, hac etiam lege, §. illicitas. T. [*Eis*] conſulibus, & re-
ctoribus [*Dimiſerit*] Gen. 47. [*Vniuerſa*] aliàs uniuerſis,
ſcilicet eccleſiis, & ſic utraq; bona, ſecundum P. [*Ali-
moniam*] ideſt alimenta, ſiue uitæ neceſſaria, pia & cha-
ritatiua dicit̃ alimonia, quaſi alieni eleemoſyna. Hoſ.
[*Iſti uerò*] ſcilicet rectores noſtri tpis ſeculares [*Eis*] i. ec
cleſiis [*Deplorat*] Thr. 1. A. Threni threnorũ, lamẽtatio-
nes. Hiere. ſicut hymni cantica laudis, ſic threna can-
tica lamẽtationis [*Princeps*] i. eccleſia. T. [*Quidem*] alias
3 enim [*Foſſata*] ecce exemplum de ſordido † munere,
ad quod eccleſia non tenetur [*Expeditiones*] i. caualca-
tas, vel miſſiones nunciorum, & eſt exemplum de
munere perſonali [*Et clericorum*] ſi habes. & no. bona
clericorum immunia, de vi. & ho. cle. c. fi. [*Pauperum*]
i. religioſorum, qui omnia relinquunt pro Chriſto,
de exceſ. præla. nimis, vel. 1. clericorum. 16. quæſt. 1.
cap. fin. uel proprie de hoc de uerbo. ſi. cauſa [*Cuncta*]
etiam caſtrorum cuſtodiam, de ſen. excom. grauem.
[*Iuriſdictionem*] etiam ſpiritualem interdum, de offic.
ord. cap. 1. hic tamen loquitur de temporali, quã ho-
die rectores non ſolum diminuere; ſed etiam in totũ
4 ſubtrahere moliuntur, & cum tales † ſi moniti non
deſiſtant, excommunicati ſunt ipſo iure, vt ſequitur,
& hac ſententia infiniti ligantur, & non vitantur. Di-
cit Hoſti. ꝙ periculoſiſſimus eſt ſimile, qđ no. in Cle.
de cẽſi. præſenti [*Diſtrictione*] & tamẽ infra ꝓfert ſñiam,
quã alias per hæc uerba nõ incurriſſent, de ſag. c. uno.
Pro-

5 [*Prohibemus*] ut dixit † Inn. ſordida munera, calcis co-
quendæ, arenæ fodiendæ nunquam ſubit eccleſia. C.
de ſa. ſan. ec. placet. Sed nec hoſpitia, nec indicta, ſiue
alia munera extraordinaria. C. de epiſcopis, & cle. l. 2.
6. q. 1. §. nouarum, & l. iuxta ſanctionem. De ſordidis
6 autem † muneribus patent multa exempla. ff. de mu.
& ho. l. munerum, à prin. uſque ad. §. patrimoniorũ.
Honeſtorũ autem munerum alia ſunt ordinaria, alia
extraordinaria. Ordinariorum autem quædam dicũ-
tur pſonalia, illa uidelicet, quæ quis in perſona ꝓpria
ſubit, ſed ſumptibus alienis. ff. de mu. & ho. l. 1. & l. ſine
munerum, uſq; ad. §. patrimoniorũ, quæ & dicuntur
angaria. alio uerò nomine perſonalia munera dicun-
tur perangaria, ſiue mixta, quæ conſiſtunt in exhibi-
tione operę ſumptibus, & periculo operãtis. ff. de mu.
& ho. l. munerũ. §. mixta. hæc non ſubit eccleſia, C. de
epi. & cle. l. 1. & 2. & l. preſbyteros. Sed contra. C. de ſa.
ſan. ec. neminem. So. non dicitur ibi, ꝙ eccleſia ſubeat
angaria, uel perangaria: ſed dicitur neminem excuſa-
ri, étiam ſi poſſeſſiones pertineãt ad eccleſiam, quod
eſt intelligẽdum de ruſticis, & colonis, poſſeſſionum
eccleſiæ, qui non excuſantur in aduẽtu principis, quã
uis aliàs ſerui, & coloni eccleſiarum non debeant an-
garijs, & perangarijs fatigari. 12. quæſtio. 2. eccleſiarũ
ſeruos. C. de epi. & cle. omnes. Clerici autẽ in hoc caſu
immunes ſunt ſecundum quoſdam. uel dic ſpeciale
eſſe in aduentu principis, ut angaria, & perangaria ꝑ-
ſtet etiam eccleſia, dummodò ad ſordida munera nõ
7 cogatur. Quid † ſi ad eccleſiam ueniant poſſeſſiones,
quarum ratione debet præſtari perſonale munus, ſeu
militare, puta exercitus, vel hoſpicium, ſeu aliud ſimi-
le, nunquid illud præſtabit? Reſpon. ſic. 18. di. ſi epiſco
pus metropolitanus 22. quæſtio. 8. ſi nobis, & ca. ſœpe
princeps, ff. de publi. & uec. imperatores. Sed nec tũc
prædicta ſubit tanquam onera, ſed uel ex pacto, uel tã
quam tenens rem oneratam. quælibet enim res cum
onere ſuo tranſit, ſup. de deci. paſtoralis. §. fructus. hęc
8 autem † munera propriè patrimonialia appellantur.
ff. de mu. & ho. l. 1. §. patrimoniale, & l. munerum. §. pa
a trimoniorum [a]. & hæc bene ſubit eccleſia, niſi ſint ſu-
perindicta: quia ad illa nõ tenetur. C. de epi. & cle. om
nes. 11. qu. 1. ſi tributum. ff. de mu. & ho. munerum. C.
de indic. l. 1. C. de exactio. tribu. ſi diuina. C. de mune-
ribus profeſſo. l. fi. li. 10. Ab his etiam ſuperindictis im
munes ſunt clerici, & uxores, & liberi. 16. q. 1. §. noua-
rum. C. epiſcopis, & cle. le. 2. & l. omnes, niſi neceſſitas
immineat, ſupra e. peruenit. Ab his autem omnibus,
& ſingulis ſupradictis excuſatur eccleſia quantum ad
decimas, & oblationes, & alia ſpiritualia, & etiã quan-
tum ad manſum eccleſiæ, ſiue dotem. 23. q. fi. ſecun-
dum canonicam, ſupra de cenſi. cap. 1. ita, ꝙ ſi fundus
dotalis, ſiue in quo eccleſia eſt fundata, prius erat tri-
butarius, redimetur, ſed tributum non ſoluet. 14. q. 6.
comperimus. Quantum autem ad alias poſſeſſiones
ſubit eccleſia etiam munera extraordinaria, quæ ta-
men reſpiciant pietatem. C. de ſacro. ec. ad inſtructio-
nes. & ſic poteſt intelligi, ſupra eod. peruenit. Ad hoc
tamen eccleſia, & clerici non ſunt per ſecularem, ſed
per eccleſiaſticum iudicem, de cuius foro ſunt perſo-
næ, licet res ſint de foro laici, compellẽdi, ſupra de fo.
9 compe. ſi diligenti. Extraordinaria † uerò, quæ publi-
cam tantum utilitatem reſpiciunt, non ſubit eccleſia
niſi in aduẽtu principis, & fœlicis embolę. C. de ſacro
ſan. ec. placet, & l. iubemus nullam, & l. neminem. Itẽ
eccleſiæ à lucratiuorum inſcriptionibus ſunt immu-
nes. 24. q. 8. ſancimus. Tenentur autem clerici præla-
tis ſuis, & perſonis miſerabilibus charitatiuè in ſuis ne
ceſſitatibus ſubuenire. ſupra de cẽſi. cum apoſtolus. §.
inhibemus, ubi de hoc. 87. di. c. 1. & 2. Sed & principi-
bus & ciuitatibus, ut hic ſequitur, prius tamen conſul
to Romano pon. infra eo. aduerſus. §. 1. ſecundum In-
no. cuius eſt mens totius huius gl. Tu uerò dic de hac
materia ſecundum Hoſtiẽ. ut plenè no. ſupra de ui. &
ho. cle. c. fi. ſup. de re. ec. non alie. cum laicis, & plenius
in ſumma. e. ti. §. à quibus muneribus [*Commoniti*] ſuf-
10 ficit † una monitio [b] ſecundum Hoſti. ſi. quod dixi de
iureiur. ego. N. maxime, quia canon iſte inductus eſt
in fauorem eccleſiarum, & odium tyrannorum, quo
rũ aliqui ſunt adeò terribiles, quòd nec facile eſt eos
tertiò monere, & quamcito monẽtur, appellant, nec
audent prælati dare ſententias, timentes forſan plura
perdere. Prouidetur ergo, ꝙ ſufficit una monitio cũ
competẽti dilatione. appellatio uerò excluditur: quia
à correctione, & canone non appellatur. nec prælato
eſt imputandum, ſi à canone ſententia profertur. qua
etiam ligatur ſucceſſor, quod dic, ut infra eo. aduer-
ſis [*Fautores*] ſi. de offi. dele. capitulo primo [*Excommuni
cationi*] ſunt ergo prædicti ipſo iure excommunicati ſe
cundum Inn. quod dic, ut ſupra dixi, ſecundum Hoſt.
11 & Quarta † glo. arg. clericos immunes, & c. alle. 7. iura.
12 in contrarium alle. 5. & ſoluit. ¶ [*In † quarta glo. ibi, ad in-
ſtructiones*] itinerum, & pontium, ut infra glo. pe. quia
non ſunt munera ſordida. in hoc pro [*& ibi, placet*] cã.
16. q. 1. [*& ibi, de his*] clerici poſſeſſores prædiorum tri-
buta ſoluunt [*& ibi, imperatores*] uide de deci. commiſ-
ſum, ſuper glo. 2. ¶ [*In † glo. 1. ibi, apoſtolus*] i. ad Timo. 1.
13 ¶ [*In glo. angariæ, in fi.*] unde facere ſuis ſumptibus, dicit̃
angaria: cum alienis, dicitur perangaria. Primum mu
nus eſt purum & merum: ſecũdum verò mixtum. ff.
de mu. & ho. l. munerum. ¶ [*In glo. ar. quòd in fi.*] glo. fuit
La. quam ad literam etiam poſuit Inno. Dicebat autẽ
Gof. ꝙ ſordida non ſubit eccleſia. ut hic, & 16. q. 1. no
uarum: nec extraordinaria, quæ ſubito imponuntur,
niſi in caſu, qui ſequit̃, nec perſonalia. C. de epi. & cle.
l. omnes, niſi in caſu, ſupra ca. 2. Onera uerò realia ſol-
uit eccleſia per contraria, quæ alle. glo. Hoſti. remittit
ad ſummam, ut ſupra in fi. mag. glo. ¶ [*In glo. conferre, ibi,
reficiendum*] idem Vin. & Hoſti. de hoc. 16. q. 1. §. noua-
rum. ibi Ioã. contra ſed de inſtructione murorum lo-
quitur. & Ioã. concor. Accur. in l. ad inſtructiones. &
14 Phi. hic dixit tales † contributiones ſine papæ licentia
fieri non debere, infra eo. aduerſus. non uideo, ꝙ lex
non ſolum ffſorum, ſed etiam codicis, uel autentico-
rũ poſſit conſtringere, eccleſias ad talia. & uide quod
dixi, de reli. domi. conſtitutus, ſuper glo. hoc Ideo. ¶ [*In
gl. ulti. ibi, ipſo iure*] Dicit Pe. ꝙ iſte eſt caſus ſpecialis, qui
nõ habetur alibi, niſi infra de rapto. excõicationi. ſed
uide concor. iuris noui, quas ibi dedi ſuper ulti. gloſſ.

ANNOTATIONES.

a ¶ Patrimoniorum. Idem no. glo. in l. ſi munerum, & ibi Bar. ff. de
ua. mu. & uidetur tex. in d. l. munerum. §. patrimoniorum, & ibi
gloſſ. hic alle.

a ¶ Monitio. Contra hoc facit c. contingit, & c. ſacro, de ſenten. ex.
& c. conſultationem, eo. ti. lib. 6. & quia nomine monitionis re-
gula. uenit tria, ut 24. q. 4. de presbyterorum, per Hoſt. facit, quod
no. Bar. in l. mora. §. uſur. ff. de lega. 2. & uide gloſſ. in clemen. du-
dum. §. ſtatuimus, de ſepul.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ ſanguinis in eccleſiis, uel cœmeterijs agitari non debent.*
2 *In eccleſiis proceſſus, uel ſententiæ ſecularium iudicium & facti
lata non ualent.*
Refugij ciuitates olim erant.
Eccleſia quo caſu poſſit incaſtellari, in fi.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*
*Eccleſiæ ingreſſus ſi eſſet interdictus, quid iuris, cum cauſa ibi au-
ditur, iuncta gloſſ.*

CA-

C A P V T   V.

1 CVm eccleſia. C. Cauſæ † ſangui-
nis in eccleſijs, vel
cęmeterijs agitari non debet. & in prin.&
in fi.ponitur duplex conſtitutionis cauſa.
In medio ponitur conſtitutio ibi, Seculares [*Euangeli-
cam*] Matt.21. Lucæ. 18. & idem in prophetica. Iſa.46.
2 [*Prohibemus*] hodie non tenent † proceſſus, uel ſentē-
tiæ ſecularium iudicium in eccleſijs habiti, ut infra.c.
decet, in fi.lib.6.[*Refugij*] ſic & olim erant ciuitates re-
fugij ſecundum modum, quæ habes no.15.quæſtio.
prima, illa tamen, prout dixerunt Inno.& Hoſt.ad of-
fenſionem alicuius eccleſiæ non debent incaſtellari.
10.quæſtio. 1.ſanctorum, in fin.tamen ut defendatur
Chriſtiani, & boni uiri à malis credunt poſſe incaſtel-
3 lari. ¶Prima † glo.inducit ſimile. ¶Secunda gl.quæ-
rit, & dupliciter ſoluit. ¶Pe.gl.reſpondet per quæſtio.
4 ¶[*In † glo. 2.ibi, ingreſſus eccleſiæ*] Ala. & Goffr.diſtinguit
inter actorem, & reum [*& in fi.*] ar.C.de iudi. rē non
nouam. Dicit Hoſti.hoc tenendum, per quod inter-
dictum ſeruatum, & cauſa expeditur, ar.de ſpon.cō-
miſſum.¶[*In glo.pe.ibi, credo*] ſecundū Ala.all.10.di.hāc
conſue. idem Hoſtien. [*& in fine*] ar. ſupra cap. proxi.

S V M M A R I V M.

1 *Ad eccleſiam fugiēs malefactor immunitate gaudet, exceptis duo-
bus caſibus nu.6. ſi ſeruus eſt, quid fiat. & qua pœna afficien-
dus num.8.§.2. non poteſt amplius accuſari, ibid. repellitur à
promotione, ibid.*
2 *Leges ſunt canonibus permiſcendæ, niſi offendant.*
*Ad domum epiſcopi ſi fugiat quis, ad porticum eccleſiæ confugiens
an ſit tutus, nu.3.*
Adhęrētia idē iuris habēt, quod habet id, cui adhæret, exēplū hic.
In porticu quod fit, uidetur in domo factum.
Pœna corporalis quæ dicatur.
4 *Ad eccleſiam fugiens an idem poſſit ab eccleſiaſtico iudice abſtra-
hi, & puniri eccleſiaſtica pœna, nu.5.*
Pœnam mortis, uel truncationis non imponit iudex eccleſiaſticus.
5 *De pęna qua loquatur hic canon.*
Hunc canonem qui non obſeruent.
Terminis quiſque ſuis debet eſſe contentus, in fin.
6 *In latrones omni die ius redditur.*
Poplaitor nocturnus quis.
*Inſidioſè quis non præſumitur feciſſe, niſi probetur, exceptis duo-
bus caſibus, circa fin.*
7 *In eccleſia ſiquis alium occiderit, an ab eccleſia ſit defendendus.*
Iuramentum ubi præſumitur quis non ſeruaturus, cauere debet.
8 *Additio gloſſarum, & nu.9.*
Sepulchra etiam Iudæorum gaudent immunitate.
9 *Auctent.de manda.princi.§.ſi delinquentes, ut intelligatur.*

C A P V T   VI.

1 INter alia. C. Malefactor † fugiens
ad eccleſiam immunita-
te gaudet, niſi in duobus caſibus. Seruus
uerò reſtituitur domino de ipſius impuni
tate iuranti. Principium diſtinguit.& primum diſtin-
ctionis menbrum aſſumit ibi, ſi liber.caſus duos exci-
pit ibi, & hoc ſecundum diſtinctionis membrum ibi,
Si uerò [*Quæſtionibus*] quæ tres erant ſecundum Hoſti.
Prima, an fugiens ad eccleſiam indiſtinctè ſaluetur.
ſecunda, an aliquo caſu inde poſſit extrahi. tertia, an
quando ſaluatur, ſaluetur in tātum, ꝙ in nullo ſit pu-
2 niendus [*Legum*] ergo † leges, dummodò non offen-
dant, ſunt canonibus permiſcendæ, de iura. calum.c.j.
de no.operinun.c.1.10.diſt. cap.1.& per totum [*Diſtin-
guendum*] ſubdiſtinctionem not. Accur.C.de his, qui ad
ec.confu.præſenti, in fi.& in auct.de man.prin.§.neq;
autem [*Ad eccleſiam*] idem uidetur, ſi ad domū epiſco-
ſcopi, quod ſimpliciter placet Hoſti. 17.q.4.id conſti
tuimus. Alij intelligūt illud, cum domus epiſcopi eſt
intra 40.paſſus 41.di.eps.Hug.intellexit, cū in domo ē
capella.de baſilica uerò dic, ut infra c.fi.Pet.Abb.[*Ec-
3 cleſia*] uel eius † porticibus eccleſiæ adhærentibus. 16.
q.4.ſi quis contumax.& facit ad quæſtionem de pęna
inſultantis ad domum, ꝙ locum habeat in inſultante
ad porticū. de hoc in ſpec.de iureiur.uer. pone in ſta-
tuto [*Pęnam corporalem*] i. ſanguinis effuſſionē.16.q.4.
id conſtituimus.poſſet tamen retrudi in mon.penitē-
a tiam peragendā [a], ar.l.diſ.ſi epiſcopus. C.de adul.auct.
4 ſed nouo, ſecundum Inno. Per † hanc glo.uidetur In-
not.ſentire, ꝙ per iudicem eccleſiaſticum fugiens ad
eccleſiam bene poſſit inde abſtrahi & puniri eccleſia
ſtica pęna, pro hoc faciat, quia cōtra ſeculares ptātes,
non ꝯ eccleſiaſticas vr̄ hæc immunitas adinuenta. ad
primū.16.q.4.frater ibi, ꝙ nec ptātibus quidē vel prin-
cipibus unꝗ licuit, & 1.q.diffiniuit.ubi uiolans puniri
iubeꝉ ſeueritate regia. ergo de laicis loquiꝉ. ad ꝭm fa-
cit: ꝗa eccleſia nō p̄ſumiꝉ priuilegiaſſe ꝯ ſe, de cēſi.cū
inſtātia. Itē iudex eccl'iaſticus nō imponit pęnā mor-
tis, vel trūcationis, à ꝗbus debeꝉ immunitas fugiēti, vt
hic, & 36.q.j.de raptoribus.p̄dicā cōcluderent, q̄ dicta
ſunt in eccl'aſtico iudice, locū hr̄e in eccleſiaſtico do
minio, ſ.cū ſeruus eccleſiæ fugit ad eccleſiā. Nō puto
Inn.ſic intellexiſſe: imò abſtractio uiolenta, ēt per ec-
cleſiaſticū, uel dn̄m de ſubdito, uel ſeruo fieri nō po-
terit. un̄ lex ſcd̄a.C.de his, qui ad ec.dicit nemini lice-
re cōfugiētes, &c.Et canones.17.q.4.ſic iacēt, Reū ad
eccleſiā fugientē nemo abſtrahere audeat. Itē diffini-
uit ſanctū cōciliū, ut nullus audeat cōfugiētē, &c.uni
uerſale igiꝉ negatiuū ēt eccleſiaſticos includit. ad hāc
partē facit.j̄.de na.ex li.uē.c.uno.s̄.de reſti.ſpo.cōque-
rente, in prin.cū cōcor. Itē patere legē, &c.de cōſtitu-
tio.cū oēs ad id, ꝙ dr̄ eccleſiaſticū iudicē nō impone
re pęnā mortis, uel truncationis, Rn̄. ꝙ † de oī pęna lo
quitur hic textus, & apertius canon, cuius textū ponit
gl. vnde nec gl.Inn.loquiꝉ de pęna, ſed de pn̄ia.cōcor.
qđ no.in pręca.de raptoribus.36.q.j.[*Alias*] p̄ter ami
ſſionē uitæ uel mēbri.dicit Hoſ.ꝙ in hac conſtōne de
linquūt principes, & p̄lati. principes: quia ſi ponit pe-
dē extra eccleſiā, ſtatim eū capiūt. ſi nō exit, ipſum ob
ſeſſum detinēt, requiē, ueſtē, & uictualia denegando
cōtra canones & leges all.in gl. Prælati uerò in hoc de
linquūt: quia quātuncunq; fugiens grauia commiſe-
rit, ipſum tamen in totum ſaluare nituntur, ita, ꝙ nul
lam pęnam pecuniariā patiatur, contra id qđ dicitur,
& cōtra bonū iuſticiæ, quod eſt ſummū. 12.q.2.cum
deuotiſsimā. Optat autē Ho. ꝙ in his & alijs utriq; ſuis
terminis eſſent cōtenti, de ſepul.c.j.[*Latro.*] in tales † oī
dies ius redditur. C.de ferijs.ꝓuinciarū [*Populator*] i.de-
uaſtator fructuū in agris pēdentiū. Vin. Diciꝉ autē no-
cturnus ſecūdū Inn.ꝗa in nocte ſegetes deſtruit, dum
ibi iacet, uel ibi ſe abſcōdit, uel ꝗa p̄ter homicidia, &
rapinas, quas cōmittit in ſtrata publica, deſtruit agros
illorū, qui ſibi nō ſeruiūt. dicit Hoſt.ꝙ melior lr̄a, de-
populator, & dr̄ à populor popularis, non à ppl'o po-
pulas, ꝙ in bōa ſignificatione ſumitur, ꝭm eū [*Inſidus*]
ac ſi dicat prędicta duo gn̄a hominū, ſi in ſtratis publi
cis aliquē per inſidias fuerint aggreſsi, iſta immunita-
te non gaudēt, vt ſalueꝉ ab eccleſia. Si v̄ò nō in ſtra-
tis, ſed nō inſidioſè, ſed impetu, uel caſu fortuito hoc
cōmittunt, tūc immunitate gauderent. Si dicas, quare
decre.de his plus, q̄ de alijs exp̄ſsit, So. quia de alijs prę
ſumiꝉ, ꝙ nō inſidioſè hoc fecerint, niſi aliud ꝓbeꝉ.ff.
de ꝓba. quoties.§.qui dolo.ff.de iuſti.& iu. ut uim. de
his verò p̄ſumitur, ꝙ ſtudioſè hoc fecerint, niſi ꝯ̄rium
probetur, ar.ff.de uſur.qui ſemiſſes, ſup.de p̄ſum.c.j.&
7 3. Si uerò quis † alium in eccleſia occiderit, an ab ec-
cleſia ſit defendendus. Dicit Inn.in hoc ſtandum cō-
ſuetu-

ſuetudini, quæ in his, quæ pia ſunt, eſt ſeruāda. de hoc,
infra eo.c.fi.[*Poſſunt*] à quolibet. C.quando.li.uni.le.2.
Io.Vin. [*Impunitate*] ſ.ſerui, ꝙ ipſum dominus grauiter
non lędat, quod etiam iudex ſecularis prouidere de-
bet.ff.de of.præfe.ur.l.1.§.quod ante dictum eſt [*Iura-
mentum*] idem uidetur in præcedenti caſu, niſi in utro-
que, ꝙ non ſeruaretur iuramentum, uerisimiliter prę
ſumatur, ar.de coha.cle.clericos, de reſti.ſpo.ex tranſ-
miſſa, & c.literas. quo caſu præter iuramentū erit ma-
ior cautio exigenda, ar.in eiſdem iuribus, & de ſen.ex.
grauem [*Alioquin*] i.ſi redire noluerint [*Occupari*] ad cę-
tera de materia, quæ hic deficiunt. remittit Hoſtiē.ad
8 ſum.eo.ti.§.inquantū.i.reſpon. ¶Glo.† ut.17.reſpon-
det per ob. ¶[*In glo.3.ibi, Iudæus*] nam etiam ipſorum ſe-
pulchra gaudent immunitate, inf.de Iudæ.ſicut. Vin.
ubi de hoc [*& in fi.*] Vin. facit, quod no. 17.q 4. Iudas.
¶[*In glo.pecuniariter, ibi, corporalem*] ciuiliter ergo cum il-
lis agi poteſt. accuſari uerò proceſſu tēporis non poſ-
ſunt: aliàs modica eſſet immunitas. idem no.in c.reū,
ſtatim alle. obtentu tamē illius criminis poſſunt à ꝓ-
9 motione repelli. Vin. ¶[*In † glo.ut.17.ibi, per iſta iura*] uel
loquitur autem, cum illa delicta in eccleſia, vel cęme-
terio ſunt commiſſa, ſecundum Hoſt. Dicebat Vin. il
lud autem non admitto. La. illud, ſuccumbit [*& ibi,
contra.c.ul.*] & in caſu, infra de homi.c.1.ꝭm Pe.qui ta-
men fatetur illud non ſeruari. Dicit tamen ipſe, ꝙ ille
de iure nō eſſet defendēdus, & ꝙ ipſe non puniretur,
qui talem abſtraheret [*& in fi.*] hodie uidetur ſecus ꝑ l.
Fede.de pace te.l.1.§.ſi duo, & §.ſi quis [b]. uide quod di
xi, de homi.tua, ſuper fin.penul.gloſſ.

ANNOTATIONES.

a ¶Peragēdam. Non autem poteſt ipſum ponere in tam arcto & ob
ſcuro carcere, & tantum reum cibo attenuare, quòd uerisimili-
ter inde mors ſequatur: quia tunc eſſet prælatus irregularis, hoc
tenet per plures rationes Gnil. de Mon. Lau. & ibi idem.d.Pe.de
Anch.in clem.1.de pœni.& remiſ.& Bal.idem in l.de pecoribus,
b ¶Siquis. Illud uidetur loqui in illo, qui furatur ad ruptionem pa-
cis, in quo eſt ſpeciale, uide Bal.& Bar.de Sali.in auct.ſed nouo iu-
re, C.de ſeruis fugi.& Bar.in le.capitalium.§.famoſos, ff.de pę.&
Ioan.And.de fur.ſuper rub.in ſpe.

S V M M A R I V M.

1 *Hoc capitulum quid contineat, & quomodo intelligatur, & fuit
ultimo loco reuocatum, & quatenus, ibid.neceſſitas hic intel-
ligitur, ſi honeſta & iuſta ſit.*
3 *Papa cuncta regit, & ordinarius omnium eſt.*
Re ſua nequis malè utatur, & expedit cauere.
Principis intereſt locupletes habere ſubiectos.
3 *Ab excommunicatis quæ fiunt, irrita ſunt.*
5 *Conſtitutiones & ſententiæ factæ, uel latæ quæ dicantur contra
hoc capi.*
6 *Sententia quando dicatur non poſſe haberi rata, & quando non cō-
ualeſcere.*
7 *Rectores annales ſibi eligere conſueuerunt uniuerſitates, & ciui-
tates, & an poſſit perpetuos.*
*Sententiæ canonis latæ ſententiæ ligatur confaciens ſcienter: aliud
tamen in hominis ſententia, & ratio.*
Sententia canonis nō nominat perſonas, ſed homo nominare debet.
8 *Sententia huius canonis quando liget & quos.*
*Participans in crimine damnato eadem ſententia, qua auctor,
ligatur.*
Succeſſor ex delicto præceſſorio quādo teneatur, & nu.10.11.12.
Terminus huius canonis abbreuiari poteſt ex cauſa, & à quo.
9 *Damnum omne emendandum, quod ex delicto prouenit.*
*Ex conſilio an & quando pœna huius canonis teneatur, & nu.11.
& 13.*
11 *Ex termini lapſu, præſumptio in caſu huius capi.non extenditur ad
alios caſus, niſi unicum, & quem.*
12 *Salarium non amittit, cum per ſe non ſtat, quo minus operetur.*
13 *Vt uendat nemo clerico, ſi fiat ſtatutum, quid iuris.*
Quid ſi clericus ob id relegetur.
Fautores eadem pœna, qua principales, ligantur, & ſupra num.11.
14 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.num.15.*
*Ex perſona actoris cum quis utitur adminiculo, uti debet cum ſua
cauſa, ſuiſque uitijs, in fin.*
16 *Additio gloſſarum, nu.17.*
Adminiſtrator ciuitatis, & tutor ſunt neceſſarij.
Procurator uoluntarius.
Poteſtas ciuitates, & ciuitas quatenus tinentur ex hac decretali.
17 *Scholares ſi cogat poteſtas ſub ſe litigare, incidit in excommunica-
tionem. idem ſi ab eis exigit pecuniam.*
Hi cui ſubſint.

C A P V T   VII.

1 ADuerſus. Generale † concilium re-
pe. Lateranē.ſup.e.nō mi-
nus, addēs quandā prouiſionē in uer. ꝑꝑ,
& pęnā in uer.ꝗa v̄ò [*Alios*] laicos prātem
hn̄tes.s̄.e.nō minus [*Neceſſitates*] iuſtas & honeſtas, In
no.[*Cum gratiarum*] cōcor.s̄.de cenſi.cū apoſtolus, cir-
ca me.[*Quorundam*] prælatorū, qui ſine iuſta cā & ſine
alia neceſsitate dabāt ſubſidiū, & ſoluebant. Inn.[*Con-
2 ſulatur*] adde † quod habes inf.e.clericis, li.6.quę tn̄ per
Benedictū modificata fuit.e.ti.qđ olim, & per Cle.re-
uocata.e.ti. paſt. Qđ ante hic dr̄, p̄t intelligi, qn̄ p̄cedit
petitio laicorū, ut no.de iu. pa.p̄terea.2.ī fi.uel dic idē
in hoc, ex quo tallia, vel collecta, cōiter eſt indicta. ne
circa hoc fraus aliqua cōmittaꝉ, qđ eſt uerius ꝭm Ho.
ar.de diuor.quanto.§.pe.cū ſuis cōcor.[*Intereſt*] ex de
bito officij, de officio le.c.1.in prin.cū cōcor.li.6.[*Com
3 munibus*] ꝗa cuncta † regit, & eſt ordinarius ſingulorū.
11.q.3.cūcta. expedit ēt, ne quis re ſua male utatur, In-
ſti.de his, qui ſui uel ali.iu.ſunt.§.ſed hoc tpe. Caueat
ergo princeps, ne eccleſiæ opprimanꝉ, cū & ipſius in-
terſit habere locupletes ſubiectos, in auc.vt iudi.ſine
quoquo ſuf.§.cognitio, coll.2.& adde quod no.de iu
re pa.nullus. Ho.[*Conquieuit*] ut dicebat Hoſt. non ſunt
ēt cōtenti oblatis. imò exigunt ſatis ultra, de excōica-
tione nō curantes [*Adijcimus*] declarādo, qđ ſic expo-
nit Hoſti. quia non eſt hoc nouū ius, vt irrita ſint, quę
4 fiunt † ab excōicatis. ſiue cōſtitutiones, ſententiæ, uel
quęcunq; alia, ut patet.1.q.1.§.ꝙ aūt ſacramenta, & c.
ſe.& c.odit deus, & c.illi offerunt, de hæreti.excōica-
mus.§.credentes, & de hoc de do.& cōtu.ueritatis, de
re iudi.ad probandū, & remittit Inn.ad ea, quæ no.de
excep. exceptionem [*Irritæ*] ſic.s̄.de re.ec.non ali.c.fi.
Hoſt.[*Tempore*] Hoſt. vr̄ intelligerē hāc literā de con-
5 ſtō.& ſn̄ījs † per illos factis quò ad eccleſias. cū enim,
ut dicit, deficit titulus, cū in his laicus nullā habeat po
teſtatē, ergo nec ꝯ eccleſiā p̄ſcribi pōt, ſup.de deci.du-
dū, uer.prior. Ego puto, ꝙ litera hęc intendat, ꝙ cōſti-
tutiones, & ſn̄īæ, quas tales fecerint, uel tulerint ēt in
ſubditos, ſint nullæ ꝑꝑ excōicationē, & ꝙ nullo tem-
pore ualeāt.h.d.ꝭm regu.non firmaꝉ, de reg.iur.lib.6.
6 [*Validituræ*] cū loquimur † de ſentētia nulla: quia lata cū
falſo procur. tūc propriè dicimus, ꝙ pōt, uel non po-
teſt haberi rata.i.propriè utimur verbo ratificationis,
de procu.ex inſinuatione, & c.in nr̄a. cū uerò loqui-
mur de ſententia nulla: ꝗa lata per excōicatū, tunc di-
cimus, ꝙ non pōt conualeſcere, ut hic ꝭm Pe.[*Fraus*]
de reſcri.plerūque, & c.ex tenore, in fi.[*Tempus*] con-
7 ſueuerunt.n. † vniuerſitates, & ciuitates ſibi eligere re-
ctores annales. ff.de feri.l.pridie. An uerò poſsint eli-
gere perpetuos, tractauit ēt hic Hoſt. de quo plenè di-
xi ꝭm eū, ſup.de iudi.c.fi.[*Succeſſorem ipſius*] dicit Hoſti.
notandū eſſe, ꝙ quāuis homo ꝯ canonem latæ ſentē-
tiæ ueniens ſcienter, ligetur ſn̄īa canonis, ut hic, & 17.
q.4.ſi quis ſuadente: aliud tamē cēſendū eſt in ſn̄īa ho
minis, vt colligitur de ſen.excom. Romana.§. caueāt,
& ſe.

& ſe. Ratio: quia canon generalis eſt, nec pōt nomina
re perſonas ɔ̄faciētes. hō vò pōt & debet nominare ꝑ-
ſonā, colligiť rō in eo, qđ le. & no. de arb. innotuit [*In-
fra menſem*] à tēpore † ſui regiminis cōputandu m, & ēt
prius, ſi cōſenſerit his, ꝑ ꝑ quæ fuit excōicatus prædc-
ceſſor, cū per id appareat, ꝙ in crimine dānato parti-
cipat, & ſic ligatur eadē ſñīa. De hoc autē tꝑe quò ad
ſñīam huius can. nil diminui p̄t, licet ordinarius hūc
terminum ex cauſa abbreuiādo ſua ſñīa poſſet talē li-
gare, ar. ff. de r. iudi. l. 2. & 4 §. ſi quis, & ſup. de ap. præ-
terea. Sed nunquid prædeceſſor habet eundem termi
nū? ita vř. nā & ad utrūq; referť. & eſt declaratio. c. nō
minus, ubi tp̄s non fuerat declaratum, qđ dic, ut ibi ſe
cundū Hoſt. [*Incluſum*] ergo eſt can. latæ ſententiæ. Pe.
9 [*Donec ſatisfecerit*] oē damnū emēdādo eccleſiæ, qđ ex
ipſius regimine ipſi contingit, ſed, & ſi conſiliū dedit
de collecta imponenda, ad reſtitutionem ipſius tene-
tur. Si verò conſiliū non dediſſet, forte nō cogeretur
ad emēdationē collectæ, ſed alias intereſſe, quod ob-
uenit eccleſiæ ob ipſius regimē, emendabit, & forſan
pęnitentiam ſpiritualem, & etiā pecuniariam eū ſubi-
re, ſecundum quod bonus iudex arbitrabitur, opor-
10 tebit, hæc † autem tantum locū habent, quando quis
ſuccedit in regimine illius, qui eſt excōmunicatus ex
prædictis cauſis, uel aliter qualitercunq; propter liber
tatē eccleſiæ uiolatam. Secus, ſi ex alia cauſa eſſet po-
teſtas excommunicatus, uel conſiliarij, uel uniuerſi-
tas, ſeu ciuitas interdicta, tunc ſucceſſor non eſſet ex-
cōicatus ſm̄ Inn. cuius eſt quaſi hæc tota gl. hoc intel-
11 ligas ſic ſm̄ Hoſti. uidelicet ꝙ † menſis iſte, ſeu p̄ſum-
ptio, quæ ex lapſu ipſius ſumitur, ad alios caſus nō ex-
tendiť, niſi & ubi aliquid ſub interminatione anathe-
matis præcipiť. j. ti. j. clericis. §. 1. & fi. ubi de hoc. Illud
autem certum eſt, ꝙ quicunq; ſuccedat excōmunica
to, & fouet factū damnatū, ꝑ ꝑ quod p̄deceſſor excō-
a municatus fuit, eādem ſñīam incurrit[a], ut no. in præ-
cedenti gl. [*In onere*] ſi. s̄. de offi. ord. paſt. §. præterea. &
uide de hac materia plures concor. ſupra de uoto ma
12 gnæ. §. cum igiť. ¶ Quid ſi nouus rector operā dedit,
quantancunq; potui, ꝙ hoc emendaret, ſed in uniuer
ſitate reſiſtente, quod intendebat, non potuit obtine-
re? videtur excuſatus, ar. 24. q. 3. ſi habes. Sed non eſt ve
rū, niſi omnino relinquat regimen, nec de iure timeat
in hoc caſu amiſsionem ſalarij: quia cū uniuerſitas in
culpa ſit, nihilominus tenetur ei ſalarium reddere, cū
per ipſum non ſtet, quominus regat. & idem dicendū
eſt: quia & eadem rō eſt, ſi ɔ̄ expreſſam inhibitionem
antiqui rectoris exceſsit vniuerſitas in prędictis. Quid
13 † ſi fiat ſtatutum, ꝙ nullus uendat clerico: corrigi de-
bet, ar. inf. de priui. quanto, & ſi propter hoc bannire-
tur clericus, iniuriarū agere poſſet, inf. de iniur. olim.
Quinimò & tales excōmunicati ſunt hodie ipſo iure,
infra de ſen. ex. nouit, & c. grauem, & omnes conſilia-
rij, & fautores, ut ibi, & ſupra eo. non minus. §. fi. & iū-
ge quod no. ſupra de re. ec. non ali. cum laicis, ſecūdū
14 Hoſt. ¶ Pe. † glo. reſpondet per ob. de l. curatores, &c.
15 & ſol. ¶ Vlt. glo. reſpondet per ob. & ſol. ¶ *In † gl. pe. ibi,
curatores*] alias incipit, prior tamen. §. in cum, de admi-
niſtratione loquiť [*& ibi, cum quædam*] de tutore, & cu-
ratore [*& ibi, illud. §. 1.*] qui etiam ultimus eſt. & uide de
preca. c. 2. ſuper gl. 2. [*& ibi, procur.*] qui pro euictione
loquiť in illo, qui ꝑ dño cauit de euictione, uel aliàs
ſe obligauit. ¶ [*In glo. ibi, cum hæres*] uide de uſur. tua, ſu-
per. 1. gl. [*& ibi, uitia*] uide de reſti. ſpo. ſępe, ſuper gl. pe.
[*& ibi, Pomponius. §. 1.*] cum quis adminiculo ex perſo-
na actoris utitur, uti debet cum ſua cauſa, ſuiſque ui-
16 tijs. ¶ [*In † gla. ab hoc, in fi.*] & ſupra etiam in uer. propter:
imò ſecundum Hoſti. ibi, Prædicti laici. ¶ *In glo. & ita
eſt, ibi, iubemus*] ubi de hoc. 2. q. 7. ſancimus, & 2. q. 1. pro
hibentur [*& in fi.*] Ioā. Ratio: quia adminiſtrator ciui-
tatis, & tutor eſt neceſſarius: procurator uerò uolun-
tarius: & colligitur ratio ex præ. l. C. de admi. tu. l. cum
quædam, & no. 46. diſt. ſicut non ſuo. & idem hic Gof.
qui etiam dicit, ꝙ poteſtas tenetur rōne delicti, & ci-
uitas tenetur, inquantum locupletior eſt effecta, & in
reſiduum poteſtas, ar. ff. de actio. emp. & uendi. l. Iulia
17 nus. §. idem. Dicit etiam ex hac decre. colligi † pote-
ſtatem Bonon. uel iuſticiarium Neapol. excommuni
catum, ſi compellat ſcholares clericos ſub ſe litigare,
& ab eis pecuniam exigit, cū ſint de iuriſdictione ſuo
rum epiſcoporum, uel illorum, in quorum diœceſi-
bus delinquunt, ar. ſup. eo. tit. non minus. ſed nec ipſe
ſolus, ſed etiā conſiliarij, & fautores, cū communicēt
crimini, & criminoſo, de ſenten. excom. nuper. & de
talibus fit mentio, ſupra eo. non minus. ¶ *In gl. fi. ibi, re-
ſpondeo*] ſecundum Ioan. T. & Goffre.

ANNOTATIONES.

a ¶ Incurrit, An iſti ambo in ſolidum caueant, uide in le. ſi quis id quod, ff. de iuriſdi. om. iu. & in l. ſequen. per Bartolum.

SVMMARIVM.

1 *Prælati plus debito à ſubditis extorquentes, illud reſtituent, & tantumdem pauperibus erogabunt.*
2 *Nuncijs ſimplicibus etiam apoſtolicæ ſedis eſt prouidendum.*
Prædam ſuam reputant aliqui iudices alienum iurgium.
2 *Ad reſtitutionem qui teneantur, plenè traditur, & nu. 4.*
Repetitio quando non competat, exinde colligitur.
Ad ſententiæ executionē, & ad ſub ſpe futuræ numerationis, quod promiſſum eſt, petendum, cur iura ſtatuta. §. iura.
Præſcriptione quis dicatur tutus. §. quid ſiquis, & quid per eam detur.
Conſtitutio ſi fiat contra ius naturale ſine cauſa, nunquid in foro animæ ſeruanda. §. quid ſi imperator.
5 *Exceſſus corrigi debent ſubditorum ex officio.*
Sine petitione quis non eſt condemnandus.
Canonicum pro arbitrario.
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 7.*
Pauperibus intelligitur dari, quod datur eccleſiæ, & ratio.
Eccleſia quod habet, pauperem eſt.
Reſtituendorum quantitas quomodo probabitur ad dicti. dedit, iūcta gloſſ.
8 *Quadruplo continetur & rei perſecutio.*
An id excedere pœnæ poſſint.
Hoc capitulum quando habeat locum in erogando pauperibus.
Cap. procurationes, de cenſibus, huic non aduerſatur, & quando ſit ei locus.

CAPVT VIII.

1 **Q**via pleriq; C. Prælati † plus debi-
to a ſubditis extorquē
tes prætextu procurationis, uel alterius ſer
uitij impēſi legato, vel alteri, illud reſtituēt
& tantundē pauperibus erogabūt. & primo prohibet
2. pœnā imponit faciēti. 3. ſuperiori negligēti. ſecūda
2 ibi, ꝙ ſi quis. 4. ibi. ſuperior [*Vel alibi*] ſ. ſimplicibus † nū-
cijs apoſtolicæ ſedis, q̄bus ēt prouidendū eſt, de cēſi.
cū inſtātia, & c. procurationes, de præſcr. accedentes.
Hoſt. [*Soluant*] po. ꝙ ſoluūť. 10. extorquēt 10. [*Prædam*]
ſic aliqui iudices alienū iurgiū reputāt ſuā prædā. C.
ad. l. Iul. repe. l. 3. in auct. de man. prin. §. illud tñ, col. 3.
3 Hoſt. [*Reſtituat*] no. ſm̄ Inn. ꝙ † ad reſtitutionē tenetur
quis, ubicunq; cōmittit furtū, rapinā, oppreſsionem,
dolū, uel calūniā. 14. q. 5. c. fi. ſaluo, qđ dixi, de reſt. ſpō.
a olim[a]. 1. in glo. quomodo hoc licuit, & per hoc com-
prehenduntur omnes caſus, in quibus cōpetit repeti-
tio, ſiue habeat fieri ꝑ actiones, puta de dolo, qđ me.
cauſa & conſimiles, ſiue per officium iudicis, tenetur
aūt ad reſtitutionem is, qui obligatus eſt iure naturali
tantum,

tantum, vnde, & ſi quis ſeruo obligatus ſit, qđ tātum
naturale debitum eſt. ff. de cond. inde. naturaliter, de
tali tñ debito nō pōt eleemoſinā facere, ſed illud reſti
tuere tenetur, ſm̄ Inn. ar. s̄. de iureiurā. eam te, & iun-
4 ge quod no. de pęnis. ca. 1. Quid † ſi mathematicus, uel
meretrix, uel conſimilis dolo, fraude, uel perſuaſioni-
bus induxerit aliquem, ut eis crederet, & pecuniam
daret? Reſpondeo non competit repetitio: quia hinc
& inde uerſatur turpitudo, unde potior eſt conditio
poſsidentis. ff. de condi. ob tur. cau. ubi autem. In foro
tamen pęnitentiali utrique iuſta pœnitentia iniungē-
da, ſecundum Inno. Quid ſi quis recipit indebitum iu
re ciuili tantum, puta hæres credens hæreditatem ad
omnia ſufficere, legatum, de quo potuit trahere Falci
diam, ſoluit integrum legatario, nunquid in hoc ca-
ſu teneť legatarius reſtituere hæredi id, quod ſibi ex
beneficio legis Falcidiæ competebat? reſpondeo nō,
ſm̄ Inno. uerum eſt ſm̄ Hoſtiē. ſi hæres ſoluit hoc per
error. Quid ſi quis obligatus eſt ciuiliter tantum, ſed
non naturaliter, ut in eo, qui ſcripſit ſe debere cētum
ſpe futuræ numerationis, cum in ueritate nihil acce-
pit, nunquid tenetur tale debitum ſoluere lapſo bien-
nio? ita uidetur, quia poſtea nō poteſt tueri exceptio-
ne non nume. pecu. C. de non nu. pecu. in contracti-
bus. contrarium tamen eſt uerum, quia & licitè hoc
totum retinet debitum, & inde eleemoſynā facit, nec
tenetur reddere, uel potius dare aliquid illi creditori
ciuili tantum ſm̄ Inno. Ergo & innuit, ꝙ etiam lapſo
biennio non eſt talis naturaliter obligatus: & ideò q̄a
pecunia non eſt iure debita, ipſam ſoluere non tene-
tur. ff. de cōſti. pe. ꝙ ſi maritus. §. 1. quod dic, ut no. de
ſelu. c. fi. Idem etiam ſm̄ Inn. in eo, qui iniuſtè eſt con
demnatus. Quamuis. n. talis, ſi conueniatur, uel aliàs
ſentētia executioni mandetur, parere neceſſe habeat.
de rei uend. qui reſtituere. ff. ne uis fi. ei qui in poſ. miſ.
eſt: ſi quis miſſus eſt. ff. de re iudi. à diuo Pio. nō tamē
per ſe & uoluntarius tenetur ſoluere id, quod ſe bene
ſcit non debere. nunquam enim debet aliquid face-
re, quod fratri ſuo ſit cauſa peccati. Frater autem ſem
per peccat recipiendo ſcienter iniuſtè iudicatum, er-
go non ſolum debet non ſoluere, ſed etiam petenti re
ſiſtere, ne uideatur peccato conſentire. 2. q. 7. neglige-
re, ſecundum Inno. Et dictum ſuum, ſ. ꝙ uoluntarius
non tenetur ſoluere approbo, ſed non rationem. Si. n.
ſoluo ſcienter, quod non debeo, donare uideor. ff. de
condi. inde. l. 1. ff. de regu. iur. cuius per errorē. per cō-
ſequēs non pecco rem meam donando, in qua ſum
moderator & arbiter. C. mandati, in re mādata. nec il-
le, cui do, recipiendo. unde potius dicēdum uidetur,
ꝙ ſi uoluntarius ſoluo, non repeto, & alius iuſte reci-
pit. Si uerò facio per iudicem compulſus, tunc etiam
non pecco: quia neceſſe habeo parere, ut dictum eſt,
& iudicium redditur in inuitum. ff. de uerbo. ob. inter
ſtipulantē. §. 1. Ille aūt qui ſcit iniquè iudicatum, & ſi-
bi non deberi, peccat recipiēdo, & exigendo. unde &
quamuis in foro contentioſo non teneatur ad reſtitu
tionem propter auctoritatem rerum iudicatarum, &
ut aliquis ſi litiū finis, in foro tamen pęnitentiali hoc
confiteri tenetur, cui & iniungetur reſtitutio, & ſatiſ-
c factio facienda[c], & alia pęnitentia ſalutaris, ar. 14. q. 5.
c. fi. & diſt. 6. c. 1. j. de pur. vul. c. 2. de quo plenius no. in
ſum. de ſen. & re iudi. ſub rubri. de ſen. §. quot ſint eius
ſpecies, ſub. §. ſed nunquid eſt hoc ſimpliciter uerum,
& quicquid hic infra, & ſup. no. Tu tamen dic de hac
materia ſecūdum Hoſt. ut ibi plenè no. & de ſolu. ſub
Rubrica, de ceſ. bō. ſub. §. ſiquis autem dicat, & ſupra
de ſol. c. fi. Aliqui tamen ſm̄ Inn. dicunt, ꝙ aliud eſt in
condemnato iniquè & obligato ſpe futuræ numera-
tionis, & aliud in legatario. Ratio diuerſitatis hæc eſt:
quia licet utrobique tantū ſit debitū iure ciuili, tamē
ius ciuile, quod promulgatum eſt de Falcidia detra-
henda, habet æquitatem, & ideò ſolutum repetitur.
¶ Iura uerò, quę dant actiones ad ſententiā exequen-
dam, & ad petendum, quod promiſſum eſt ſpe futurę
mumerationis, facta ſunt tantū propter ignorātiam.
nam ſi ſciretur, ꝙ indebitum eſſet, puta quia confite-
retur uictor ſentētiam iniquam, non haberet petitio-
nem, j. de pur. vul. c. 2. Item ſi creditor confiteretur nō
numeraſſe pecuniam, non audiretur ipſam petendo,
etiam ſi iuraſſet debitor ipſam ſoluere. C. de non nu.
pec. l. 1. & 2. & fi. hac autem ignorantia durante, quia
præſumptio eſt pro creditore, & petitū ab eo reddiť,
& ſolutum ab eo non reſtituitur. ¶ Quid ſiquis tutus
eſt præſcriptione odioſa, puta. 30. annorum, ubi ſecū-
dum leges nec titulus, nec bona fides requiritur, nun
quid tenetur reſtituere præſcriptū? dicas ꝙ ſic. Secus
in præſcriptione, quæ nō in odiū, ſed propter bonum
& æquū eſt cōſtituta, ut uſucapio. In illa. n. p̄ſcribēs de
iure ciuili acquirit dñium ad minus utile, & ideò non
d tenetur reſtituere rē uſucaptā[d], inſti. de uſuca. reſpon.
1. ff. de uſuca. l. 1. Talis ergo tutus eſt conſtōne princi-
pis, quæ & nālem cōtinet ęq̄tatē. nec mirū: q̄a & prin-
cipū eſt aliqñ ɔ̄ nālē ēt æquitatē ſtatuta facere, ſic not.
s̄. de biga. c. 2. & 8. di. in re. Secus aūt eſt in p̄ſcriptio. 30.
an. q̄a per illā non dať aliquod ius, uel dñium poſsidē
ti, ſed datur ei tm̄ exceptio in odiū aduerſarij. C. de p̄-
ſcriptio. 30. an. ſi emptonis, ſm̄ Inn. ſm̄ M. acquiriť vti
le dñiū, & ſm̄ oēs, ſi bonā fidem habuit, datur ei vtilis
uendicatio ſaltē cōtra dñm, ut legitur & no. C. de prę
ſcrip. 30. an. ſiquis emptionis: qđ dic, ut plene notat. in
ſum. de p̄ſcriptio. ſub Rubrica de præſcr. re. immobili.
e §. quę exigantur, ſub. §. uerū, quicquid[e] dicant legiſtę.
Quid in eo, q̄ tutus eſt exceptione odioſa, ut Macedo-
niani? Dicas, ꝙ nō tenetur talis reddere debitum. i. pe-
cuniam, quā contra Macedonianum accepit: quia il-
lud ius factū eſt non tm̄ in odiū creditorū, ſed etiā ꝑ-
pter bonum publicū, ut uidelicet uiteņť mortes, ſiue
expectatio mortis parentū. ff. ad Macedo. le. 1. uel me-
lius hoc ideò eſt: quia nihil eſt apud filiūſamililias, cu
ius dominium non habeat, & rei ſibi numeratæ in eū
dñium tranſiuit. cōtra actionē autē, quæ contra eum
competit, legitimā habet exceptionē ſibi datā ab illo,
qui creditori actionē dedit, & ideò per hanc exceptio
nem, tutus eſt contra talem actionem, ſecundum In-
noc. Prima tamen rō melior ſm̄ Hoſ. Sed q̄d dices in
eo, à quo res aduocari pōt petita reſtitutione, in inte.
nunquid ſi non petatur reſtitutio, teneť rem reddere
tm̄. Reſpōdeo nō, niſi is, qui pōt reſtitutionē petere, lę
ſus eſſet malitia contrahentis. & hoc, ubi contractus
mero iure tenet, quāuis per beneficiū reſtitutionis in
integrum reſcindi poſsit. ubi verò ɔ̄ctus ipſo iure nul-
lus eſſet, ut in re minoris alienata ſine auctoritate
tutoris, uel ſine decreto præſidis, tunc tenetur ipſam
rem reſtituere. Ad hoc enim ut reſtituere non tenea-
tur. oportet adeſſe iuſtum titulū, & bonā fidem. hic
autem titulus pro non titulo eſt habendus. ¶ Quid ſi
quis, qui poteſtatē, uel officiū, uel iuriſdictionē non
habet opprimendi aliquē non dolo malo, tamen pu-
blice & immoderatę extorſit, uel aliquid accepit ab
aliquo, uer. gra. Eſt aduocatus, uel medicus, uel mino
res officiales, puta curſores? Reſpon. nō vř, ꝙ teneanť
reſtituere. 14. q. 5. c. fin. niſi forte in medico aliud ſpe-
ciale dicas, uel niſi tantum eſſet immoderatè exactū,
ꝙ iudex ex officio ſuo ad illud reſtituendum cogere
deberet exigentē, & tunc ēt in foro pęnitentiali præ-
cipiet ei, ꝙ reſtituat. Si autem eſſent maiores officia
les, qui poſſunt aliàs rōne iuriſdictionis, ſeu poteſta-
tis ſuæ præmere, tales tenentur ad reſtitutionē indebi
tè exactorū. 14. q. 5. c. fi. C. quod me. cauſa. l. penul. & fi.
Sed & ubicūque aliquid male acquiritur ex negocia-
tione

tione, uel extorſione, ex qua tamē is, qui recipit illud,
reſtituere non tenet̃, prudenter facit, ſi omnia in elee-
moſinis largiatur. 14. q. 5. qui habetis, & c. nō ſane. nec
tamen damnamus tales, ſi hæredibus hęc relinquant,
ꝙ ſi quis illicitas negociationes faciat, vel alias iniuſtē
quid quærat ſine calumnia alicui facta, ſacerdos de-
bet ei iniungere, ut in pauperes, uel eccleſias hoc ex-
pendat, uel alios pios uſus, argumento. 17. q. 4. ſi quis
contumax. 14. q. 3. ſi quis oblatus, ſupra de uoto, ma-
gnæ, & c. quod ſuper his. Quid de eo, quod quis eſt lu
cratus in ludo? Reſpon. ſi tractus fuit, nō tenetur reſti
tuere: quia tunc nihil dolo feciſſe uidetur. ſi uerò aliū
traxit, tūc reſtituere tenet̃, quaſi dolo fecerit. Sed & ſi
aliq̄d amiſit, pōt repetere: uel hic forte melior eſt cū
ditio poſſidentis, ar. ff. de condi. ob tur. cauſam, ubi au
tem. Qui uerò cauſa recreationis modicum ludit, &
lucratur, reſtituere non tenetur, ar. ff. de aleatoribus,
per totum. 14. q. 5. non ſane. ff. quadru. pau. fe. dic. l. 1. §.
cum arietes, ſecundum Inno. Tu uerò dic de hac ma-
teria, ut plene no. in ſum. de exceſ. præal. §. unico, ſub.
§. clericus uerò etiam ad ludum, & ſub. §. licet autem
ludere, & per Rai. in fi. ſecundæ partis, & per Tho. ſe-
cunda ſecūdæ, quæſtione. 32. arti. 7. ad fi. de ludo aleę.
no. ſupra de ui. & ho. cleri. cleric. c. 2. in 3. gl. & uide qđ
ſuper ea dixi. ¶ De quæſitis autem in bello, & damnis
ibi datis no. ſecundum Inn. ſupra de iure iuran. ſicut,
& inf. Quid de hypocrita, qui ſub nomine boni Chri-
ſtiani multa acquiſiuit, nunquid ea tenetur reſtitue-
re? Reſpō. ſic: quia ipſe per fraudem acquiſiuit. 14. q. 5.
cap. fina. Sed forte hoc debet deo reſtituere, & in elee
moſinā, & non illi, qui dedit: quia conſecutus eſt mer
cedem ſuā, arg. in eo quod no. ſupra de deci. ex tranſ-
miſſa. ¶ Quid ſi imperator, uel alius princeps ſine cau
ſa conſtitutionem faciat contra ius naturale, puta qđ
dominia rerum ſine cauſa de uno in alium transfera-
tur, nunquid talis conſtitutio in foro animæ ſeruan-
da eſt? Dicas ꝙ non, imò nec etiam in foro iudiciali,
quod plus eſt. ut no. ſupra de conſti. quę in eccleſiarū.
facit. ff. de vul. & pu. ſub. l. ex facto. 1. reſpon. vide quod
dixi de papa. de uoto, quod ſuper his, in glo. ma. uer.
ideo dicendum, cum ſequē. Quinimò plus uidetur. ſ.
ſi cōſtitutio etiam iuſta ex cauſa fuerit promulgata,
illa tamē cauſa ceſſet caſu, de quo nūc agitur, in utro-
que foro erit ad eum caſum, in quo cōſtituta fuerat,
reſtringenda. uer. g. Conſtitutio, quæ dat exceptionē
Macedonianam, rationabilis eſt, & ex iuſta cauſa fa-
cta fuit. ff. ad Mace. l. 1. Si tamen certū eſſet, ꝙ illa cau-
ſa non ſubeſſet, puta ꝙ in neceſſitate fuit pecunia nu-
merata, ceſſaret exceptio, & qui exceptione ſe deſen-
deret, peccaret. Conſtitutiones autem, quæ ſunt cō-
tra ſalutem animæ, ut de uſuris non reſtituendis illis,
quibus extortæ ſunt, & de iuramentis non ſeruandis,
iniuſtę ſunt, nec ſeruandę, ut patet in eo, quod legitur
& notatur, infra de vſuris, quia in omnibus, ſupra de
iureiurando, ſi uerò, & c. cum contingat. In his ſimili
bus non dedignantur ſacræ leges ſacros canones imi-
tari, in auct. de ecc. tit. §. 1. & 2. coll. 9. ſupra de iudi. cle-
rici, cum ſuis concor. Aliqui tamen dicunt, ꝙ ex quo
facta eſt conſtitutio ex iuſta cauſa etiam cōtra ius na-
turale, licet poſtea eueniat caſus, in quo ipſa cauſa ceſ
ſet, niſi ſit caſus, qui à iure excipiatur, nihilominus eſt
conſtitutio generaliter obſeruanda, argu. ſupra de cō
ſti. capitulo primo, & ca. fi. Nec eſt expediens nec etiā
poſſibile omnes articulos conprehendere ſigillatim.
ff. de legi. non poſſunt. ff. de præſcri. uerbis. le. 4. ſecun-
dum Inno. cuius eſt quaſi hæc tota gloſſ. exceptis his,
quæ interſeruit Hoſt. ſicut ſuperius eſt ſignatū de hac
tamen materia plenius nota. de pœnitentijs. §. fin. per
5 totum [*Depoſita*] maxime, nam & ex † officio tenetur
exceſſus corrigere ſubditorū, de offi. or. irrefragabili,
& ar. ꝙ ſine petitione quis condemnandus non eſt, ſe
cundum Hoſti. [*Canonicæ*] arbitrariæ. ſ. de offi. dele. de
6 cauſis. ¶ Prima † gl. ſignat contrarium, ponit ſolu. Io.
quam reprobat. demū ſoluit. ¶ *In † glo. 1. ibi, pauperibus*]
ſecundum Ia. & Phi. dici poſſet id, quod datur eccle-
ſiæ, intelligitur dari pauperibus: quia quod habet ec-
cleſia, pauperum eſt. 16. q. 1. c. ulti. [*& ibi, Dedit*] non ta-
men creditur petenti: aliàs qui debuiſſet niſi. 10. li. poſ-
ſet petere mille. vnde & ad collectores eſt recurrēdū,
ar. de cle. cū dilecti. vel arbitrabitur hoc bonus iudex,
& defert iuramentum, ar. ſupra quod me. cauſa. c. fin.
8 [*& ibi, quadruplum*] ſub quo † eſt rei perſecutio, ut tamē
triplum ſit pœna, quod dic ut no. 1. q. 5. in eum. an ve-
rò pęnæ poſſint excedere quadruplum, no. 12. q. 2. cū
f deuotiſſimā. 17. q. 4. quis domū [*& ibi, quoniam quidem*]
ubi de hoc. 89. di. iudicatum [*& in fi.*] Gof. dixit, ꝙ cō-
trarium locū habet, cum grauatur eccleſia: hic quan-
do ſingulariter clerici, quo caſu propter inimicitias
pauperibus erogatur, ar. ff. fami. er. l. plane, & ſit ſi. de
Iudeis, cum ſit, & c. ad liberandum. Dic cum Hoſti. ꝙ
caſus diuerſi ſunt, non contrarij. ſi. n. prælatus grauat
ſubditum in procurationibus, tunc locum hab t de
cenſi. procurationes. Si in enxenijs tempore procu-
rationis, locum habet, de cenſi. Romana. §. pe. & c. 2.
li. 6. Si alio tempore, locum habet. 18. di. de eulogijs. ſi
propter ſeruitium factum legato, uel alij, locum ha-
bet, quod hic dicitur, uel forſan ſm eū indiſtincte red
ditur hodie duplum, ut no. in ca. procurationis, in fi.

ANNOTATIONES.

a ¶Spo. olim. Verſiculo caueas, & ſeq. & uide Bal. in l. 1. C. de teſta. in primo contrario.

b ¶Ob tur. cau. Vide per d. Bar. de Sali. in le. cum te. C. de condi. ob tur. cauſam. & uidetur contra hoc facere: quia illa, quæ ſcelere ſunt quæſita, applicantur fiſco, l. Lucius, ff. de iure fiſ. & uide g in l. ubi autem, hic allegata.

c ¶Facienda. Vide glo. & Io. An. in cap. 1. de conceſ. præben. & Ba. in extrau. ad reprimendum, in gl. ſuper. uer. denunciationem.

d ¶Vſucaptam. uide glo. de præſcrip. uigilanti, & Bar. in extraua. a reprimen. & plenius Io. An. in c. poſſeſſor, de reg. iur. li. 6. ultimo membro quæſtionis.

e ¶Quicquid. Vide Ioan. An. in c. poſſeſſor, de reg. iur. lib. 6. & Bar. in l. uſucapio, ff. de uſuca. & in l. 1. ff. de aqua plu. ar.

f ¶Domum. Et per hoc. in le. penul. C. de ſer. fugi. & Barto. in l. ſtipulatio iſta. §. alteri, ff. de uerbo. oblig. & plenè in lege una. C. de ſenten. quæ pro eo, quod intereſt.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia non conſecrata gaudet immunitate, & num. 4. & interdi-*
cta etiam, num. 2.
Oratoria priuata immunitate non gaudent, niſi in caſu.
2 *Clericus habet immunitatis priuilegium etiam interdictus, & ſu-*
ſpenſus, ac excommunicatus.
Afflictio non debet afflicto iungi.
Ab animatis ad inanimata fit hic argumentatio.
3 *Immunitas pro dignitate.*
Profanare, pro uiolare.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Actus pro potentia ponitur.
Ad humanos uſus locus deo dicatus redire non debet.
De epiſcopalis palatij priuilegio, remiſſ.
A ſimili argumentum, in fin.

CAPVT VIII.

1 ECcleſiæ. Caſus. Eccleſia † nō cōſecra
ta, in qua diuina celebrant̃,
gaudet immunitate. Et ponitur primò di-
ctum. ſecundò ibi, Quia obſequijs, ratio di
ctē [*Eccleſia*] dixit Gof. ꝙ priuata oratoria, q̄ in domi-
bus priuatorum habentur, hoc priuilegium non ha-
bāt, de cōſe. d. 1. unicuiq;, & c. ſe. in auct. de ec. ti. §. ſi qs
in

in ſua domo, & §. ſi uerò, col. 9. & ſup. de cenſi. ca. ulti.
quod verum dicit Vincen. niſi oratorium auctoritate
epiſcopi ſit conſtructum, alle. autem de ec. ædi. ſi ho-
2 ſpitale [*Celebrantur*] Quid ſi eccleſia † ſit interdicta? ui-
detur per hoc. c. ꝙ teneat priuilegiū, ſicut clericus in-
terdictus, ſuſpenſus, uel excommunicatus retinet pri-
uilegium immunitatis circa manuum iniectionem,
& circa forū. 81. di. dictū. Gof. idē Vin. idē Hoſt. qui di-
cit, ꝙ deus, in cuius honorem dat̃ immunitas, nō deli
quit, de his quæ fi. à ma. par. cap. quæſiuit, & ſatis affli-
git̃, ꝙ ſibi ſubtrahit̃ debitū, de cele. mis. c. j. Nec eſt ad-
denda afflicto afflictio. 7. q. 1. cū percuſſio, & remit. ad
ſummā. e. ti. §. inquātū, uer. ſed nunq̄d hoc priuilegiū
3 [*Immunitatis*] i. dignitatis † ſic dictæ, quaſi ſit extra mu-
nera, & onera, q̄ alij imponunt̃. Phi. [*amittit*] aliàs adi-
mitur. & hoc ſm literā, eccleſiæ, & tūc incipe cōſtru-
ctū ibi, Priuilegiū [*Profananda*] i. uiolanda. Phi. profa-
ne, quod fieret, ſi fugiens ad eā abſtraheret̃ ab ea, non
ꝑmiſſa impunitate. Gof. de pęna uiolātis immunitatē
4 vide. 17. q. 4. ſi qs cōtumax. & qđ ibi no. ¶ Prima † gl. rñ
det per qōnē. ¶ [*In gl. 1. ibi, nondum gaudeat*] idē Ab. Hoſt.
ꝯ, ſm quem ſufficit, ꝙ locus ſit dicatus deo auctorita-
te pōtificis primariū lapidē imponentis, cū poſtea nō
poſſit ad humanos uſus redire. ſ. de reli. do. ad hæc. &
ꝙ dicit, Celebrant̃, exponit. i. celebrari poſſunt. nō. n.
multū inſpicienda eſt celebratio, qđ patet in priuato
a oratorio, ut dixi [a], ſm Gof. dicit tñ ipſe Ho. ꝙ Cle. IIII.
ſentiebat cū gl. ſed pro ſua opinione inducit Hoſt. qđ
de palatio epi dr̃. 17. q. 4. id conſtituimus, & dixi. ſ. e. in
ter, & đ ſtatua ꝓfecti vrbis, inſti. de rerū. diui. §. nullius.

ANNOTATIONES.

a ¶Vt dixi. Ad hoc facit contra de cele. miſ. maiores. §. cęterū, ubi attenditur potius habitus, quàm actus, & ibi uide glo.

SVMMARIVM.

1 *Immunitate eccleſiæ non gaudent, qui ſub ſpe immunitatis in eis,*
uel cæmeterijs delinquunt, excipitur nu. 5.
Ea intra quot paſſus ab eccleſia contineatur, ad dicti. earum, iun-
cto textu.
2 *Ex cęmeterio qui extrahit quem per partem mantelli pendentē ex*
terius, offendit immunitatem eccleſiæ.
Clericum trahens incidit in canonem, & quem.
De immuni loco quem trahit nolentem, & eum condemnat ad mor
tem, uel mutilationem membrorum non tenetur, niſi uiolentiæ.
Cauſæ finales conſtitutionis attenduntur, in fi.
3 *Vindicatio reſtrictior uenia ꝓlixior apud uiros prudētes eſſe ſolet*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5.*
In eccleſiam qui committat, an ab ea defendatur, & quando.
Furtum nunquam fit bona intentione, niſi in caſu.

CAPVT I.

1 IMmunitatem. Ca. Qui † ſub ſpe
immunitatis in
eccleſijs, vel cęmeterijs delinquunt, immu
tate non gaudent. & ſunt duæ partes. ſecū-
ca ibi, cum in eo [*Membrorum*] adulteria, & raptus uir-
ginum, ſm Hoſt. [*Earum*] uel infra 40. paſſus. 30. in mi-
noribus eccleſijs. 17. q. 4. ſicut [*Verentur*] dixit hic Vinc.
2 ꝙ ſi † ſtans extra cęmeteriū trahit eum, qui ſtat intus,
per partem mātelli, quæ manet exterius, offendit im-
munitatem eccleſiæ, nā & qui ſic traheret clericū, in-
cideret in canonē, inf. de ſen. ex. nuper. Dixit aūt Goff.
ꝙ q̄ nolētē de loco immunitatis trahit, & eū ad mor-
tem, uel mutilationē membrorū condemnat, non te-
netur, cum ſola violentia puniatur, ſup. eo. inter. idem
Hoſt [*Nullatenus*] ſicut ex ipſo facto præſumptione iu
ris, & de iure. nam & ſi de hoc non cōſtet, & ſi etiam
huius uoluntatis non ſit, locū habent cauſæ ſequētes,
quę fuerunt finales huius ſtatuti. hæc autem impulſi
ſiua, ad hoc de pęniten. cū infirmitas. ff. de poſtu. l. 1. §.
ſexum, ſubueniretur tamen ei, ſi ꝯrium ꝓbaretur, ut
dicam ſuper gl. ſm Gof. [*Commiſſuri*] Apuleius de deo
3 ſoc. in princi. Solet † apud prudētes uiros eſſe in ope-
ribus elaboratis uindicatio reſtrictior, in rebus ſubi-
taneis uenia prolixior [*Cum in eod.*] hic ponuntur duæ
4 cauſæ finales. ¶ Vlt. gl. † inducit hoc. c. cōtra Hug. & ſi-
5 gnat ꝯrium, & ſoluit. in fi. quærit, & reſpōdet. ¶ *In † glo.*
3. ibi, auxilium, in fi.] uide in præ. c. quia fruſtra, ſuper. 1.
gl. ¶ *In glo. ulti. ibi, ad eccleſiam*] quæ opi. Hug. poſſet uera
eſſe in eo, qui nō ex propoſito propter ueteres inimi-
citias, ſed ex uerbis nouiter ortis homicidium ibi cō-
miſit ſm Hoſt. in fi. per prædicta patet ſm Hoſt. ꝙ qui
committit furtum in eccleſia, ab eccleſia non defen-
detur, licet Hoſ. contra notauerit, inducens. C. de epiſ.
& cleri. ſi quis in hoc genus. de hoc plenius in ſum. e.
titu. nec diſtinguit hoc caſū circa intentionem furis:
quia nūquam fit furtum bona intentione, niſi forſan
in caſu, infra de furtis, ſi quis per.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Ne clerici, uel monaci ſecularibus negocijs ſe immiſceant, quæ in
aliis locis, quàm hic iura tradant.
2 *Negocium ſeculare quod dicatur.*
Negociationes aliàs honeſtæ fiunt inhoneſtæ & quibus ex cauſis.
4 *Faciem fucare, uel pingere non licet.*
Ornatus mulierum quo caſu reprobetur, & peccent mulieres ob
ipſum.
Intentio punitur, etiam ſi nullus ſequatur affectus, ex fine.

Ne clerici, uel mona. ſec. negociis ſe immiceant, Rub.

1 ¶Viſo † de his, quæ copetunt, de prohibitis uidea-
mus. Gof. Habetur materia. 88. d. 21. q. 3. per totum, de
di. 5. de negocijs in cauſis ſanguinis. 24. q. ul. Repetitur
in 6. conuenit de elec. tranſmiſſa, de ui. & hone. cleri.
2 c. ulti. & eo. ti. in cle. c. 1. Dicitur autem † ſeculare ne-
gocium quilibet actus ſecularium rerū hic enumera-
tus, à quibus actibus eſt abſtinen. 2. iudiciū de ſecula-
ribus rebus, quod licet clericis inter clericos tantum.
11. q. j. §. ex his. 2. tertio dicitur ſeculare inter homines
ſeculares, quod non licet clericis de his, quæ pertinēt
ad iudicium eccleſiæ, ut cauſa decimationum, de de-
ci. quoniā. Iuris patronatus, de iudi. quanto. matrimo
nij, qui fi. ſint le. cauſam. vel niſi pro miſerabilibus per
3 ſonis. 88. di. per totum. T. Gof. Inn. Et ſcias, ꝙ † negocia
tiones aliàs honeſtæ fiūt inhoneſtæ ex cauſa, puta cu-
piditatis. 14. q. 4. quicūq;. ex tp̄e, puta feſtiuitatis, de fe-
rijs. c. 1. & ult. ex loco, puta eccleſiæ, ſup. ti. proxi. c. 1. ex
perſona, puta clerici, ut hic per totum. Ex re, quia nō
licet negociari in his, quæ nec per ſe, nec cum admix-
to poſſunt eſſe uſui. ff. de cōtrahen. emp. quod ſępe. §.
ueneni. unde negociari licet in ueneno, quod admix-
tum poteſt eſſe uſui, uel etiam purum pro feris occi-
dendis, ſicut & de gladio ad defenſionem, & de colo-
ribus ad colornados homines, uel mulieres pro bo-
4 no ſm Inn. qui hoc no. j. c. 1. hoc dictū † de colorandis
maximè hominibus nō placet Hoſti. cū cuiq; ſufficē-
re debet, & placere naturalis color datus à deo, & uix
ſine ipſius iniuria pōt alius ſupponi, ar. de con. diſt. 4.
oſtēditur. 1. q. 1. quidam. unde Eccle. 4. Ne accipias fa-
ciē aduerſus faciē tuā. faciē inquā picturæ aduerſus fa
ciem naturalem: & contrafaciens timere poteſt illud
Ioel. Omnis vultus redigetur in ollam infernalē. un-
de Didymus Brachmanorum Rex ad Alexan. loquēs
de fęminis ſuis, quę non ornabātur, ſic dicit, Quis po-
teſt opus naturæ corrigere? quod ſi fiat, aut infructuo
ſum

ſum eſt, quia uincitur: aut criminoſum, quia præſu-
mitur. Et Cyprianus de diſciplina, & habitu uirginũ
dicit, Opus dei eſt, quod naſcitur, diaboli, quod mu-
tatur. uide in Hiero. ad Marcellam quarta. q. & contra
Eluidium. D. non tamen reprobat honeſtum, precio-
ſum, & placitum ornatum mulierum ſine pictura, ſi
ideò ſe ornãt, ut magis uiris placeãt: ſed ſi ut aliorum
oculos ad ſe trahant, eſt illicitum; & mortale. 32. q. 5.
nec ſolo, & c. ſequen. Chryſo. Mulier ſi ſe decorauerit,
& uocauerit ad ſe oculos hominum, etiam ſi plagã
non intulerit, uindictam dabit extremam. uenenum
enim obtulit, & ſi nullus, qui bibat, inuentus ſit, & iun
ge, quod nota. in ſum. de emptio. & uẽdi. §. de quibus
rebus. Hoſtien. & uide quod dixi in Mercu. ſuper re-
gula ea, quæ fiunt, de regulis iuris, libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *A negocis ſecularibus & quibus clerici, & monaci iubentur ab-
ſtinere, & num. 2. 3. & 4. & qui, nu. 4.*
Negocia plura, quàm uocabula.
Pauca hic dicuntur. 14.
Virtus eſt placitis abſtinuiſſe bonis.
2 *Conduci poteſt ſacerdos, uel eius opera.*
Contentiones, lites, & rixæ in quibus conſiſtant.
3 *Ornatus dicitur qui pollet uirtutibus.*
*Emere uictualia tempore fertilitatis, ut etiam uendantur alijs fa-
mis tempore quò caſu liceat etiã clericis, ad dicti. neceſſitates.*
4 *Generalis clauſula ſubſecuta omnia præcedentia comprehendit, &
num. 5. in prin.*
Similia quoque comprehenſa dicuntur, & nu. 5. §. 1.
5 *Suffragium gloſſarum.*
Exempli cauſa pauca ſunt exprimenda.
6 *Additio gloſſarum.*

CAPVT I.

7 MVlta. Caſus. Numerat † concilium
multa ſecularia negocia, à
qbus iubet clericos, & monacos ſm
uerbum apoſtolici abſtinere [*Nego-
cia*] plura, quàm vocabula. ff. de præ-
ſcrip. uer. natura [*Pauca*] enumerat. 14.
& ſic nota, ꝙ. 14. dicuntur pauca. de
hoc de clerico. ex. latores [*Ad quæ*] ſecularia negocia
[*Appetit*] Eſt uirtus placitis abſtinuiſſe bonis. Ouidi.
epi. & uide, quod no. in cle. de hæreti. ad noſtrum. §. 2.
in gl. dicunt iſti, & ſup. & conſequitur, ſm Hoſt. [*Turpe
lucrum*] caueat ergo clericus à negociatione, de qua. j.
de uſuris. c. fi. ſm Hoſ. [*Accipere*] uel expectare. 11. q. 3.
qui recte. Go. [*Conducere*] vbi preciũ dandũ non eſt. ſ. vt
2 ſit prælatus. j. ne præ. ui. ſu. ca. 1. & 2. quia aliàs † cõduci
poteſt ſacerdos, uel eius opera. e. ti. c. ul. T. Vin. [*Rixas*]
contentiones cõſiſtunt in uerbis, lites in iudicijs, rixæ
in factis, vt percuſsionibus inuicem, ſm Pe. [*Viduarum*]
pro his perſonis poſtulare debẽt gratis. hoc enim eis
ſolum ex pietate permittit, de poſtulan. ca. 1. & ult. ſm
Pe. [*Ornamentum*] Hiero. ad Oceanum. 1. c. Qui uirtuti-
3 bus † pollet, ornatus eſt. Sunt. n. quidã ignorantes mẽ-
ſuram ſuã, & tãtæ ſtoliditatis, atq; uecordiæ, ut in mo-
tu, & in inceſſu, & habitu, & in ſermone communi ri
ſum ſpectantibus tribuant. ornatum ueſtium, corpo-
ris. & menſę parẽtes, qui tñ ſordibus fędior eſt. vide ſi.
ad Ruſti. 2. D, [*Propoſito*] i. ordini, uel religioni. Inn. [*De-
litijs*] aliàs delictis. Inn. [*Contradicendum*] qđ intellige, ut
no. 14. q. 3. in fi. ſum. & q. 4. ca. j. & 3. [*Neceſſitates*] ſi quis
enim tpe fertilitatis emat multa uictualia, ut tẽpore
famis abundet, ſicut fecit Ioſeph Gen. 41. licitũ eſt, &
non tantũ pro ſe, ſed & ut tpe famis alijs uendere poſ-
ſit eo precio, quo tunc uenderetur ab aliis, quod intelli-
gas, ſi id facit ideo, ne in terra ſua uictualia deficiãt: qa
videbant homines ꝑpter abundantiã id ad extraneos
deferre, uel diſſipare, uel circa ipſam debitã diligẽtiã
non hr̃e: alàis ſi nulla vtilitate penſata emant hoĩes, vt
a carius uendant, peccant. de hoc de emp. & uen. c. j.[a] &
grauius clerici, q̃ laici. 14. q. 4. quicunque, ſm Inno. &
Hoſt. [*Legimus*] actuũ. 20. in fi. [*Benedicti*] 21. ca. de cauſis
monaſterij, & 75. de præpoſito monaſterij, circa me.
Hoſt. [*Canes*] 13. & ultimũ exemplũ, ſm Ho. [*Et ſimilia*]
4 ar. ꝙ † qbuſdã enarratis generalis clauſula ſubſecuta
omnia comprehendat, de procur. qui ad agendũ, li. 6.
& no. de ſi. ſicut, de reſcrip. inter cęteras, de ſta. mo. ſu-
per quodã [*Miniſtris*] ergo ꝑhibetur hic ſolum conſti-
tutis in ſacris, de cõſe. di. 2. tribus, & c. ſe. ſed dic ſm Ho
ſti. hic ꝑhiberi oĩbus beneficiatis; quod dic, ut de po-
ſtulã. c. 1. de cleri. ue. ca. 1. [*Apoſtolus*] 2. ad Thimo. 2. ¶ *In*
5 † *gl. 1. ibi, uulneratus. §. ulti.*] ibi iuriſcõſultus dicens, mul-
ta in iure ciuili publica utitate recepta ꝯ diſputationis
rationẽ, unũ ſolũ exẽplũ ſubdit, quod hẽs de off. dele.
prudentiã in gl. 2. circa me. ¶ *In gl. ſi tamen, ibi, decurio*] ſe-
quitur, qui ꝑhibetur cõducere quędã, ſi uerè ſucceſſe
rit in cõductione, remanet in ea, qđ in oĩbus ſimilibꝰ
ſeeuandũ eſt. ¶ *In* † *gl. 1. in fi.*] aliàs eſt ſub. §. nõ ita. ¶ *In
glo. 46.*] & inf. de ui. & hone. cleri. c. uno lib. 6. Ioan. An

ANNOTATIONES.

a ¶Capitulo. 1. Vide plenius per Io. Cal. in commento. c. nauiganti, de uſur. & plenius per dominum Bar. de Sali. in auct. ad hæc. C. de uſur. & per beatum Thomam ſecunda ſecundæ. quęſtione. 78. articu. 4. & uide 86. diſtin. rationes.

SVMMARIVM.

1 *Si clerici miniſtri, uel procuratores laicorum deprẽnduntur in frau
de, non debet eis ab eccleſia ſubueniri, & quomodo intelligen-
dum, num. 2. & 7.*
Denuntiatio publica debet eſſe, ne locus ſit inficiationi.
2 *Laicus clericorum non debet eſſe procurator, & qua in re.*
Clerici ubi non poſſint eſſe laici procuratores.
Non poßunt foro ſuo renuntiare uerbo, ſed facto contrario.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 6.*
Arbiter ſententiam dicere non cogitur ſuperueniente ſacerdotio.
7 *Additio gloſſarum.*
Laicus in clericum quo caſu poteſtatem habeat.
Monitio unica pro trina quandoque habetur & quo caſu hic.

CAPVT II.

1 SAcerdotibus. Caſus. Si † cleri-
ci miniſtri, pro-
curat ores laicorũ deprehendũtur in frau
de, nõ debet eis ab eccleſia ſubueniri. po-
nit prohibitionem, & pęnam tranſgreſſorũ ibi, Quod
ibi [*Publicè*] ne locus ſit inficiationi, & ne ualeat igno-
rantia cauſari, inf. de clan. deſpõ. cũ inhibitio. i. reſpon.
uer. quare ſpãlem. & j. de Iudæis, ita quorundã, in fi. ff.
de inſtito. ſed & ſi pupillus. §. de quo palã [*Miniſtri*] ge-
nerales & repere, quod no. de ob. ad ra. c. vno, ſm Inn.
[*Eorum*] ſ. laicorum [*Procuratores*] clericus, ergo nõ de-
bet eſſe procurator laici, inf. eo. procurationes, & ca.
2 ſm, & 86. di. c. fi. nec laicus † clericorũ gerendo admi-
niſtrationem eccleſiaſticæ domus. 89. di. iudicatũ, ſuꝑ
quo uide quod no. de decimis, quãuis, de ſyndico. ca.
uno. Hoſt. [*Poſtmodum*] ſ. poſt denunciationẽ, & prohi-
bitionẽ ſic publicè factã [*Adminiſtrationis*] nõ ergo ꝑ-
hibetur hic, nec alio iure, quominus clericus in eccle
ſiaſticis, & coram eccleſiaſtico iudice fieri poſsit laici
procurator, & ideo eſt admittẽdus. ff. de procur. l. mu
tus, ſm, Ho. ad hoc. j. de ſimo. cũ eſſent, ubi ẽt de hoc,
ſicut econuerſo, de procu. c. 1. lib. 6. [*Depræhendantur*] in
an. à laicis capiantur [*Fraude*] de qua tenetur, de ob. ad
ra. c. uno [*Ab eccleſia*] ut det eis † pecuniam ad ſatisfa-
ciendum

ciendũ de fraude, vel ẽt ut det eis aliud auxiliũ, uel fa-
uorẽ. nõ tñ dicimus, ꝙ ſub ſeculari iudice debeat con
ueniri, uel ab eo ꝑꝑ hoc capi, quãuis quidã contradi-
xerint. Inn. Nõ ergo, ſm Hoſt. impertief ſibi eccleſia
fauorẽ, quin teneatur reddere rõnem, & in loco, quo
geſsit. C. ubi de cri. agi oportet. l. 1. & 2. & ſatisfacere
cõpetenter ad cognitionẽ iudicis eccleſiaſtici, aliàs ſi
ſecularis illũ ꝑpria temeritate diſtringeret, eccleſia nõ
tantum perſonæ, quàm libertati eccleſiaſticæ ſubue-
niret illum defendẽdo, niſi omnino incorrigibilis eſ-
ſet, & monitionem epiſcopi contemneret, ut dicã in
4 glo. licet aũt † clericus uerbo foro ſuo nõ poſsit renũ
ciare, de fo. cõp. ſi diligẽti, de ſen. ex. contingit. i. facto
tamen contrario poteſt. e. ti. contingit. 2. & c. perpen-
dimus, & c. in audientia [*Scandalum*] & ſic fruſtra im-
5 plorat & c. ſupra ti. 1. c. fi. ¶ Secunda † glo. reddit ratio
nem. ponit opi. quam reprobat, & huic litteræ dupli-
6 ter reſpondet. *In. 1.* † *glo. ibi oportet*] & ideo ſuperuenien
te ſacerdotio non cogitur arbiter ſententiam dicere,
ut in. l. ſe. ¶ *In glo. 2. ibi. l. 3. §. 1.*] uide infra e. ti. de dona.
inter uirum, & ux. c. fi. in. 1. glo. [*& ibi non fraudatur*] ui-
de hanc & ſe. de collu. c. 3. ſuper 5. glo. ¶ *In* † *gl. 2. ibi fal-
ſum*] idem Vin. Tan. Phi. Gof. & Inn. & idem Hoſti. niſi
monitio fuiſſet facta in ſynodo per epiſcopum ſuper
hoc ſub pœna priuationis omnis priuilegii clericalis:
quia illa loco trinæ monitionis habebitur, de ap. præ
terea, de loca. c. 1. & infra de ſen. excomm. a nobis. i. &
hunc intellectum probat littera, publicè denuncies,
& littera, ꝙ ſi poſtmodum. & c. [*& in fi.*] Vin. de hoc ſu
pra de ap. dilectis, in. 1. glo.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi exire ad quæ audienda prohibeantur, & ſi audierint, quæ
pœnæ, & nu. 3. & 4. 5. 6. an idem, ſi legerint, nu. 3.*
2 *Diaboli calliditas quæ in precioſiora eccleſiæ membra.*
Lectio etiam prohibetur, ubi auditus interdicit.
4 *Religioſus quis dicatur.*
5 *Docentes eandem pœnam incurrunt, quæ diſcere quid prohibiti te-
nentur.*
Correlatiuorum eadem ratio.
Fugitiuorum pœnæ.
7 *Epilogus, & Additio gloſſarum. nu. 8.*
Furtum committitur ex alieno largiri.
*Malum non eſt faciendum ſub prætextu, ſine compenſatione boni,
& quando.*
9 *Cap. illorum, de ſenten. excomm. in fin. pri. intellectus.*

CAPVT III.

1 NOn magno. C. Religioſi † ꝑfeſ-
ſi exeuntes audire
leges, uel phyſicã, niſi infra duos mẽſes ad
clauſtrũ redeãt, excõicati ſunt, & in nulla
cã patrocinari poſſunt & in choro, capitulo & cæteris
erũt ultimi: & ſine diſpenſatione papæ nõ ꝑmouenf.
Et primo ponit factũ repræhẽſibile. ſecũdò id fieri ꝑ-
hibet ibi, unde ne. tertiò quadruplicẽ pœnã imponit
ibi, ſi uero antiqui hoſtis. 2. q. 5. hẽt hoc, & de hoc dixi
2 de ſum. tr. dãnamus, in fi. [*Et infra*] ſequitur, infirma † ec
cleſiæ mẽbra ꝑcipitare laborat, ſed manum mittit ad
deſiderabilia, & electos, & multorum caſum operari
ſe putat; ſi precioſius aliquod membrum eccleſiæ ſua
fuerit calliditate detractum (*Solito*) 26. q. 5. epiſcopi.
29. q. 1. §. 1. Ioan. de regula. licet. §. ſi uero. Hoſti. (*Corpo-
3 ribus*) propter hoc, ut dicunt, uolunt † audire phyſi-
cam (*Negocia*) propter hoc uolunt audire leges, de po-
ſtulã. c. 2 (*Legendas*) ergo ſi exit clauſtrũ ſibi ipſi legens,
uel ſtudens in legibus, & ſi non uiſitet ſcholas, hac pę
na tenetur, ſecundum Inn. Et ad intellectũ huius uer-
bi uide, qđ dixi in regula, cum quid prohibef, de reg.
iur. lib. 6. in qõ. de priuilegio huius ſtudii ſuper uerſi.
audire [*Scientiæ*] corporalis, vel mũdanę, diuinã uerò. ſ.
thologicã, & canonicã audire poſſunt, & audiunt, &
quandoq; ſic expedit, de off. ord. inter cætera. infra de
priui. ſuper ſpec. ſed quandoq; impedit. intumeſcũt. n.
ſcioli ꝯ Abbatẽ, ipſum accuſant, unde lites, odia, labo
res, & multę expẽſę, multaq; monaſteriis nociua pro
ueniunt, ar. 93. d. diaconi, uer. hinc epi accuſantur. Sed
cõtra, lex humana eſt pars diuinę, ut no. de æta. & qua
li. c. pe. & leges ab oĩbus ſciri dẽnt, qa oẽs aſtringunt,
C. de legibus. l. leges ſacratiſsimæ. So. ſm Hoſt. illud lo
cũ habet conſideratis laicis, qui ẽt de eccleſia ſunt, ſed
clericos nõ aſtringunt. s̃. de conſt. quę in eccleſiarũ, &
c. eccleſia, licet illis, cũ pro eis faciunt, uti poſſunt. 10.
c. 1. & ca. ſi in adiutoriũ. vnde & hodie ab auditu legũ
plures alii prohibenf, infra eo. ſuper ſpecula [*Religionis*]
4 ſup. & poſt & c. Ex † uoto,[a] . n. quantũ ad Deum religio-
a ſus eſt, & eſt timendũ, ne per hoc retardaretur à voto,
de uoto, literaturã, & c. per tuas. põt ergo religioſus di
ci, qui ad ſeculũ redire non põt, ſm Hoſti. & Pe. [*Pro-
5 feſſionem*] tacitã, vel expreſſam, infra eo. c. 2. li. 6. ubi † etiã
excõicantur magiſtri, qui ſcienter docent, uel in ſcho
lis, tenent tales religioſos; & quod hic dicebat Hoſti.
ibi dicã ſuper 3. gl. [*Ad phyſicam*] decreta uerò, & theo-
logiã legere poſſunt, quæ ſunt ſcientiæ pietatis. magis
tamen cõſulerẽ, ꝙ in clauſtro manerent. Et adhuc di-
cunt qdã pro utilitate mon. eos audire poſſe leges, &
phyſicam, ut hæc prohibitio loquaf de his, q ea men-
te audiũt, ut rurſus ſecularibus inuoluanf negociis.
Sed iſti deſipiunt. Ala. Vin. & reprobaf intellectus iſto
rũ infra eo. ſuper ſpecu. Phi. & per hãc literã ſm Goff.
[*Legesue*] hic uide quod no. 37. di. ca. 1. [*Duorum*] ſimile
ſpaciũ temporis, de cõuer. coniu. ex publico [*Spacium*]
6 hodie † ſtatim excõicatus eſt, infra eo. ſuper, In. hoc eſt
falſum, ut ibi dicã [*Sicut*] iſtud inducebat dubitationẽ,
ut dicã, infra eo. ſuper ſpe. & ẽ prima pœna [*Et in nulla*]
ſecunda pœna. & remittit Inno. ad no. de poſtulan. c.
1. [*Reuerſi*] tertia pœna [*Vltimi*] ad modũ fugitiuorum,
ut in regula beati Benedicti, quod dic, ut de regula. c.
fi. de æta. & qua. intelleximus [*Niſi forte*] quarta pęna.
7 ¶ Prima † glo. ponit brocar. alle. 7. iura, in contrarium
alle. tria, ſoluit dupliciter, primo mõ diſtinguit. 7. com
penſationes. ¶ Vlti. glo. ſignat contrariũ, & dupliciter
8 ſoluit. ¶ *In* † *glo. 1. ibi, arbitretur*] & de ma. & obe. illud, &
de conuer. infi. c. 1. [*& ibi, pauperes*] & licet talis non ha
beat animũ lucrandi, cõmittit furtũ: quia ſpecies lu-
cri eſt ex alieno largiri. ff. de furtis, ſi pignore. §. 1. ut
no. 14. q. 5. c. forte [*& ibi, ſicut non ſunt*] Tu diſtinguas, an
malum, quod cõpenſatur, malũ ſit ex lege diuina; &
tunc omnino locum habet, quod dicunt, ſ. ꝙ talis cõ-
penſatio non admittif, an ex. l. canonica, & tunc com
penſari põt auctoritate papæ, cũ illud malum tollere
poſsit, quod ꝯſtitutio ſua indixit. ad quod facit, quod
no. de cõceſ. præb. propoſuit, de uoto. c. 1. & c. magnę,
de iureiur. & ſi Chriſtus §. quædã, ſm Hoſti. [*& ibi, ſi
euangelica*] quod intelligas, ubi damnũ inducit mortẽ,
uel membri truncatione, ut ibi: ſecus, ſi macerationẽ,
uel caſtigationem, ſicut ieiunare, orare, uigilare: quia
talis admittitur, imò & imponitur, de pœ. diſtin. 1. in
actione, & c. agite, & di. 3. ille rex, de obſerua. ieiu. per
totũ (*& ibi, in fructu*) melius dixiſſet, in uirginitate quò
ad uerba canonis, quem allegat (*& ibi, dici*) ſecundum
9 Ro. & ita ſoluit hic Goffr. ¶ *In* † *glo. ulti. in fi.*) Hoſtien.
contra, cum expreſsè & ſpecialiter prohibitum ſit, &
c. cum illorum, uerum in ſuo caſu, & facit, quod di-
cam de eo, qui fur. ordi. re. c. 1. in fi.

ANNOTATIONES.

a ¶Ex uoto: Hoſti. ſic dicit, uel ideo hoc dicit, ex quo uotum remi ſit quantum ad Deum & c. uſque ibi per tuam: & ſubdit, pro pri-

ma tamen expoſitione facit,quia hac conſti. non aſtringuntur ni
ſi religioſi,infra eo.ſuper ſpecula. in hoc caſu poteſt,ergo &c.ut
ſequitur:aliàs hæc litera eſt corrupta.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus generalis procurator, uel iuſticiarius principis ſecularis, deponendus eſt, ſecus ſi unicum negocium tractet,nu.2.*
Religioſus autem grauius punietur.
Atteſtatio cum effectu hic requiritur.
2 *Religioſi magis reprehendendi, ſi uetita clericis ommittantur, cir. fin.*
3 *Epilogus,& additio gloſſarum.*

C A P V T I I I I.

1 SEd nec. Caſus. Clericus† generalis
procurator, vel iuſticiarius
principis ſecularis deponendus eſt; & ſi re
ligioſus eſt,grauius punietur.& primò po
nit prohibitionem. ſecundo pœnã tranſgreſſorum,
ibi, Si quis autẽ. & ſup. conſtruendo,ſed & in eodem
concilio ſtatutum eſt,ut nec clericorum quiſq̃.&c.&
ſi.de ſucceſ.ab in inteſta.c.1.[*Procurationes*] generales.
2 In.q.bene poſſet clericus † tractare unum negocium
laici,infra de ſimo.cum eſſent[*Iuris*]ſup.ad hoc[*Tenta
uerit*]cum effectu. & tolle literã, ab eccleſiaſtico &c.
uſque ibi,immergit,Quia ſeculariter agit,quod eſt in
fra fluctibus.7.q.1.ſciſcitaris[*Poteſtatibus*]de offi.ordi.
quanto[*Religioſorum*]cum enim hoc reprobabile ſit in
clericis,reprobabilis eſt in religioſis: quia non ſolum
a uetitis, ſed a quibuſdam licitis abſtinere debent. 11.
q.1.aliud.de pœ.di.1.aliud.Gof.[*Attentare*]concor.in-
3 fra de hæreti. accuſatus,in fi.li.6.¶Vlti.glo.† arguit,&
remittit.¶[*In glo.ulti.in fi.*] ubi etiam de hoc.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus iudicium ſanguinis exercens, & officium habens præpoſiti ſecularis, & quando, & nu.in quam pœnam incidat.ibid. num.2.& an committere alij, & quomodo eas poſſit,nu.6.*
Honor pro ordine.
3 *Clericus an poſſit eſſe aduocatus in cauſa ſanguinis.*
Vicecomitis officium quod.
Præpoſitus pro quo ſumatur hic.
4 *Verbum præſens imperatiui tertiæ perſonæ an ſit latæ ſententiæ, in fine & nu.7.*
5 *Epilogus,& additio gloſſarum, nu.6.*

C A P V T V.

1 CLericis. Caſus. Clericus † iudicium
ſanguinis exercens ab offi-
cio,& beneficio deponetur,& excommu
nicatus eſt habens officium præpoſiti ſe-
cularis,ſi monitus non deſiſtat.& diuiſio patet.ſecun
da ibi,Iubemus,& utraq; ſubdiuiditur [*In ſacris*] idem
in minoribus.Inno.tamen,ut dicit Hoſt.hic, qui ſunt
in ſacris,maius imminet periculum: quia nec contra
here poſſunt, & ſunt irregulares[*Vnde*]ſup.& nos[*Ho-
2 nore*]i.ordine[*Priuetur*] fit enim † irregularis, infra eo.
ſententiam,& ſic deponendus,de exceſſ.præla.ex lite
ris[*Sacerdos*]factus,uel fiendus. uel.i.clericus,de coha.
cleri.c.2.Hoſti.[*Officium*]ſub iudice, uel domino ſecu-
lari.nam dignitati ſuæ hoc annexũ habere poſſet, ita,
ꝙ per ſe non exerceat ,ſed alii committat, ut dicit gl.
Prælati uerò, qui ſunt in conſiliis principum, conſu-
lere poſſunt illum abſoluendum, qui eſt in cauſa ab-
ſolutionis. Item in genere reſpondere poteſt de iure,
lex ſic dicit,ubi crimen non imminet de proximo pu
niendum, ar.33.q.5.c.1.5.q.6.delatori: & ſic intelliga-
tur,quod no. de exceſ. præla.ex literis, in glo.2. Item
ſuadere poteſt in genere, ꝙ fiat iuſticia. 23.q. 8. peſſi-
mam.ex quo tñ ſciret caſum imminere, nullo modo
conſulat, ſi in caſu damnationis exiſtat. ſed & leuem
pœnam corporalem dictare,uel pronunciare poſſet,
infra de rapto.in archiepiſcopatu,infr.de cri.fal.ad au
dientiã.de hoc plene in ſumma,eo.ti.§.2. ſub.§. cleri-
3 cis,uer.poſſunt tamẽ clerici,& ſe.an aũt† clericus poſ-
ſit eſſe aduocatus in cauſa ſanguinis.no.de homic. ad
audientiam,& infra eo.ſentẽtiã.Hoſt.cuius glo. poſui
ſupra de poſtul.ca.1.ſuper 1.glo. [*Vicecomitis*]de iſtius
officio,& qũo conſtituatur,vide in ſpe.de uicecomi-
te[*Prepoſiti*]hic ſumitur pro laico officiali,ſic infra de
uer.ſig. ex parte.1.in prin.& uide quod ibi dixi[*Secula-
4 ri*]ergo† nõ prohibetur cognoſcere de criminali cau
ſa uice alicuius epi,qui non pœnam ſanguinis, ſed de
truſionis in mon. infligere conſueuit. talis enim nec
peccat,nec fit irregularis,ar.ſupra de procura. tuæ In-
no.& infra de penis,tuæ.ſupra ti. 1. inter alia. idem ui-
detur,ſi cognoſcat uice alicuius ſecularis,dummodò
a pœna ſanguinis abſtineat,dic,ut infra de rapto.in ar
chiepiſcopatu, ſm Hoſti.[*Subiaceant*]ipſo iure,ex quo
monitus non deſiſtit. de hoc, ſupra ti. 1. non minus.
5 ¶Secunda† gl. docet,quomodo prælati per alios cau-
6 ſas ſanguinis audiunt;in fi. quærit,& ſoluit. ¶*In*† *glo. 1.
in fi.*) Reſpon.T.Vin. Hoſt. & Goff. ſignant hoc pro 5-
rio, & loquitur ſm eos de ſpirituali truncatione. ¶*In
gl.2.ibi,in generalis*)idẽ,ſi ex ſpeciali, puta ꝙ ſuper tali de
licto ueritatẽ inquirat,& iuſticiã faciat, infra eo.ti.ca.
ulti.li.6.(*& ibi,deleget*)ergo & ſpecialiter cõmittit (*& in
fi.*)optabat Ho.ꝙ aut clericis concederetur per ſe iuſti
ciã ſecularẽ facere, ubi talem iuriſdictionẽ habent, &
ſine pœna irregularitatis,aut in totũ tolleretur eis iu-
a riſdictio tẽporalis,cũ talis cõmiſsio,ſit contra iura[a] ff.
de off.eius cui mand.eſt iu.l.1.,& ſi iudex quandoque
dẽt cãm audire, ut uitet corruptio,& iuſta feratur ſen
tentia,ẽt ubi agitur de capra,fortius, qñ agitur de trũ
catione,uel morte,de ele.ubi periculũ, cum cõcor.li.
6.& dicit,ꝙ ſit pro rõne uoluntas, licet nõ ignoret ra-
tiones,quæ reddi conſueuerunt de pietate eccleſiaſti-
ca,& ꝙ in talibus ſm legẽ põt interuenire corruptio,
& ſimiles: ſed ſm eum hæc non ſatisfaciũt mẽti iuris,
cũ quælibet res tranſeat cum ſuo onere, ſupra de dec.
paſtoralis.§. fructus. nec dubiũ eſt ſm eum, q̃n papa
poſſet prouidere,ut in eo,quod le.& no.de homici.ſi
7 cut dignum,in fi.de uerb.ſi.nouimus.¶[*In*† *glo.ul.in fi.*)
quod probatur ſm Pe.17.q.4. ſi qs ſuadẽte, ubi ponit
uer.ſubiaceat,& ab oĩbus intelligit canõ latę ſentẽtię.

ANNOTATIONES.

a ¶Sit contra iura. Intellige ciuilia, non autem canonica,ut de ca-
pro in archiepiſcopatu,cum ſi. & ſic non contradicit illa lex.

S V M M A R I V M.

1 *Negociari clericis quando liceat, & nu.2.*
2 *Additio gloſſarum.*
Monacis nil proprij licet habere,nec conductiones facere

C A P V T V I.

SEcundum. Breue eſt, habens tria
dicta. & ſic diuiſio p
1 ſe patet [*Negocientur*]niſi† lucrum proue-
niat ex opera,uel re ſua.Inno.uel dic,Cau-
ſa lucri, quaſi mercimonium exercendo ſm Hoſtiẽ.
remiſi, ſupra ca.1. [*Habeant*] concor. 86.diſt.peruenit.
contra,de deci.dilecti.dic ut ibi[*Ad firmam*]vide quod
2 ſcripſi,de æta.& qua.ex ratione.¶Secunda† gl.reſpon
det per ob.& ſo. ¶In glo.2.ibi.c.1.vnde prohibet non
ſolum clericis dei militibus,ſed etiam laicis militibus
ſeculi.C.loca.& con.l.fi.C.de re mili.milites,& l.mili-
tares,

lib.12.& in fi.& no.ſm Hoſti. ꝙ tex. non repetit
de clericis, ideò quia clerici ſuo nomine hoc poſſent
neceſsitate inſtante. Ratio diuerſitatis patet: quia iſti
poſſunt habere proprium, illi non.unde nomine pro
prio non contrahunt,de teſta.requiſiſti.§. fin.

S V M M A R I V M.

1 *Monaci incorrigibiles de monaſterio expellentur, & quomodo reformabitur eorum monaſterium,& nu. 2. in fi. & 5.*
Exemplo bonæ uitæ qui alijs debeant eſſe.
2 *Regula religioſorum eſt in præcepto & in quibus rebus.*
Præceptis non alligare,comendatur.
Monitio,& expectatio antecedere pœnam debet, cir. fin.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Metum inferre poteſt collegium, uel corpus,
5 *Additio gloſſarum.*

C A P V T V.

1 RElatum. Caſus.Monaci†incorrigi-
biles de mon.expellẽtur;
& reformabitur mon.de fratribus alterius
ordinis, ſi de monacis eiuſdem reformari
non poteſt[*Exemplo*]ſuæ uitæ, quod deberent bonum
præbere,& prior ipſorum ante oẽs. ſ.de ſta. mo.cum
ad mon.uer.prior.& ſic prælati ſubditis, religioſi ſecu
laribus clericis, & clerici laicis, de uoto, magnæ. Sed
heu poſſumus hodie cũ beato Bernardo dicere, mi-
nus q̃ populus eſt,ſacerdos,ſm Hoſti.facit.8.q.1. qua-
2 lis[*Compellas*]ar.ꝙ† regula eſt in præcepto; quod intel-
ligas indiſtinctè quò ad tria ſubſtãtialia, de quibus no.
ſ.de regu.ex parte,& quò ad contenta.ſ.de ſta. mo.cũ
ad mon. alia uerò non putamus in præcepto:aliàs vix
unus de 4.monacis ſaluaretur.Hoſti. Commendatur
per hoc regula prædicatorum, per quã trangreſſores
conſtitutionũ ad pęnã obligantur, ſed non ad morta-
le in his,quę per ſe nõ ſunt mortalia.de minorib⁹ dic,
ut in conſti.cle.de uerb.ſig.exiui.§. cum igitur, & ſeq.
[*Reſtiterint*]præcisè.ſ.condecenter moniti & expectati.
ſ.de ma.& ob.cum in eccleſiis, & c.dilecta [*Ordinis*] &
ſi iſti non poſſent haberi, inſtituat clericos ſeculares,
ut ſ.de reli.domi. inter quatuor [*Edant*] Sapientiæ. 11.
Plautus in comædia , Sæpe recondita luporum fiunt
3 rapinæ vulpiũ.¶Secunda † glo. no. ꝙ uniuerſitas de-
4 linquit. ¶Pe.glo.quærit,& ſol.¶*In* †*glo.2.ibi,animaduer-
tendum*]collegium,uel corpus põt inferre metum.¶*In
glo.pe.ibi,ſeruus*] uide de conſti.ex literis,ſuper 3.gl. ¶*In*
5 †*glo.2.ibi,auctoritate ſua*]non dicit,ꝙ epiſcopus poſsit eã
facere ſecularem, ſed regularem alterius ordinis. ui-
de quod dixi,de reli.do.inter quatuor,ſuper 1. glo.im
ponere.adde quod no.de ſta.reg.c.uno,li.6.in glo.ſed
quomodo[*& in fi.*] Ala.cõtra ff.de dolo,ſi ex dolo. de
hoc.12. q.2. epiſcopus qui mancipium, & infra de ſi-
mo.c.dilectus.2.¶[*In glo.ulti.in fi.*]& ibi,auferetur à uo-
bis regnum,& dabitur genti facienti iuſticiam.Eccle.
10.& dignũ eſt,ut male merita &c.ff.depo.bona fides.

S V M M A R I V M.

1 *Hoc capitulum, not. & in quo.*
Tabellionum uſus olim apud Venetos non erat,ſed pro eis presbyteris utebantur uide alia nu. 2. 9.
Tabellionatus officium clerici interdictorum. & cur.nu.7.& quibus nu.1.& qualiter nu.4.excipitur ibid. & nu.8.
Inſtrumenta ab eis ante interdictum confecta an teneant.
Pœna pœnæ addi non debet,imò impoſita molliri.
2 *Tabellio quot iura cõſueuit,& ſimul eius inde colligitur officiũ.*
Inſtrumenti confectionem recuſare nequid requirenti: aliàs irrogatur pœna, & quæ.
Seruus publicus quare dicatur.
3 *An conſtitutus à laico poſſit ſuper eccleſiaſticis inſtrumenta conficere.quid è contrario à clerico tabellione.*
4 *De eius diuerſis nominibus ubi,& à quo ſcribatur.*
An fieri poſſit ab epiſcopo, ut eius credatur ſcripturæ extra locum,num.8.
5 *Epilogus,ſuffragium & additio gloſſarum, nu.6.& 7.*
Clerici rogari teſtes in inſtrumentis & quibus,nu. 8.in fi.
9 *Notarij uocabulum quibus accipiatur modis.*
Notariatus ſeu tabellionatus officium laudabile laicis.
Per eius ſuſceptionem à clerico, in minoribus conſtituto factam an ceſſum clericatui,& beneficijs intelligatur.

C A P V T V I.

1 SIcut te. Breue eſt.&† no.capitulum
contra Venetos,vbi non eſt
uſus tabellionum,ſed preſbyteri conficiũt
inſtrumenta[*Sacris*]ſecus in nõ ſacris.ſi ta-
men fecerint inſtrumenta ante, q̃ eis interdicatur, te-
nent,poſtea uerò non.Inno. Abb.& poteſt eſſe ratio,
quare poſt interdictum non ualent: quia interdicto
officio,& eius executio,arg.de ap. paſtoralis.§.1.aliàs
eluſorum eſſet,quod eſſe non dẽt.ff.de iudi.ſi p̃tor, &
de ele.commiſſa.§.porrò, lib. 6.& ſit hoc ẽt in pœnã
contrahentiũ,& delicto conſentientium. Dixerunt q
dam,ꝙ ſi hæc prohibitio peruenit ad illos de populo
non ualet inſtrumentũ,aliàs probabilis ignorantia ex
cuſat. nã tunc tales indignè conficiunt inſtr̃a quantũ
ad ſe,ſed non quantum ad alios. ad hoc,ſupra de ord.
ab epo.c.1. & 2.& de cohabi. cle.& mu. c.ulti. Tu dic
indiſtinctè,ꝙ valet inſtr̃m,licet tabellio priuari poſsit
beneficio: quia ex ſola pęna hic imponitur.unde aliã
inuenire non debes,ff.de reli.& ſumpt. fu.ar ſi quis.§.
& generaliter,de ſepul.uio.l.2.§.non perpetuę,ſed po
tius impoſitã molliri,infra de reg.iur.in pœnis. Si au-
tem propter hæc excõicarentur, planus eſt, ꝙ poſtea
non ualerent,de hæreti.ſi aduerſus.Hoſti.& de hoc in
Spe.de inſtr.edi.§.reſtat,ver. ſed cũ dixeris.Conſueuit
2 tautem ſm Hoſti.tabellio 6 iurare.Primò,ꝙ de his, q̃
uidebit,& audiet,& requiſitus fuerit, ſine diminutio-
ne ueritatis & commixtione falſitatis cõficiet inſtru-
mentum.vnde,ut dicit Hoſt.ſolet requiri tabellio ſub
pęna officii ſui, ꝙ conficiat inſtr̃m requirenti: quod
ſi non faceret,periurus uidetur, & ſic ſuis inſtrumẽtis
poſtea non credetur,ar.ſupra de teſt.teſtimonium, &
hanc requiſitionem quiſq; de populo facere põt, arg.
ff.de off. præſi.l.3.de teſt.relatum.2.& pro tanto dicit
ſeruus publicus, & publica perſona, ut infra remittã.
Secũdò,ꝙ ſecreta ſibi iniuncta celabit. Tertio, ꝙ ſup
uſurario cõtractu, uel in fraudẽ uſurarum inito ſcien
ter nullum conficiet inſtr̃m. Quartò, ꝙ de omnibus
inſtr̃is,quę reddet,protocolla tenebit. Quintò,ꝙ fide
lis erit illi,à quo conſtituitur,& ſi ſciret damnũ ſuum
tractari,per ſe, uel nuncium reuelabit. Sextò,ꝙ illud
officium ſic ſibi iniunctum cupiditate, amore, odio,
& timore remotis per omnia ſm bonã conſcientiã
fideliter exequetur.uide in ſpe.de inſtru. edi.§.reſtat,
3 uerſ.ſed quæro, ſub qua forma. Quæritur autẽ † nun-
quid tabellio conſtitutus à laico poſsit ſuper eccleſia
ſticis conficere inſtr̃a: dicunt quidã ꝙ ſic, & ita de fa-
cto ſeruatur.Tu de rigore, & ueritate iuris dicas con-
a trariũ; ad hoc de ele. Meſſana[a] duo enim operant, ꝙ
creditur publico inſtrumento, præſtatio iuramẽti, de
pręſcr.ad audientiã,in fi.& auctoritas iudicialis, à qua
tabellio hanc recipit poteſtatem,in auct.de tabel.§. 1.
& ulti.col.4.C.de tabul.l.3.lib. 10.quorum ſm hic defi
cit.:ſicut.n.dictũ teſtis auctoritate iudicis laici in cau-
ſa eccleſiaſtica recepti fidẽ non facit in foro eccleſiæ,
licet forte ſit uerũ. ſ.de iud.at ſi clerici,ſic & in inſtr̃o
tabellionis auctoritate ipſius conſtituti : ſicut enim
hoc imperator ſpecialiter mandare nõ poſſet, ita nec

generaliter.ad hoc,ſupra de deci.tua,ſecus eſſet in in-
ſtrumento confecto à tabellione clerico etiam in tẽ-
poralibus,licet tale officium exercere non debeat, vt
hic,per ea.quæ le. & no.infra,qui fil. ſint le. per uene-
rabilem.§.rationibus, ſm Hoſti. [*Tabellionatus*] de di-
4 uerſis nominibus† tabellionum hic per Hoſt.uide ſu
pra de proba. quoniam contra. ibi ſcripſi ſuper uerſi.
publicam[*Subtractionem*] non enim præciſe, ſed cauſa-
tiuè interdicitur eis hoc officiũ. ſi.de æta.& qua.q̃ris.
ex hoc etiam patet,ꝙ ſi non habet beneficium , hoc
officio uti poteſt ſm Hoſt.[*Interdicas*] præterquàm in
caſu, infra de hære,ut officium.§. ad conſcribendas,
li.6.de monacis.dic ut ibi,& in extraua.Boniſa. de of-
5 fi.or.debent.¶Glo.1. † quærit opponendo ,& dupli-
citer ſol.iterum quærit, alle. pro & contra.uel ſoluit,
6 & alle.contra. ¶*In* † 1.*glo.ibi,ſi ſeruitus*] uide in ca. quia
7 ea,ſuper ulti.glo.¶*In glo.1.*† *ibi , clericorum*] dicit lex. C.
de decur.li.10. uniuerſos decuriones à tabellionatus
officio uolumus temperare. & inde ſorte huius con-
ſtitutionis ratio ſumpta fuit.Hoſti. [*& ibi, uerior*] dice-
bat Hoſti.ꝙ multiplex ratio,ne ſcilicet in ſæuis uteren
tur hoc officio: quia ratio ad omnes etiam non con-
ſtitutos in ſacris extenditur,qui deſiderant promoue
ri.ſecunda, quia genus eſt negociationis, ut ſequitur:
qua ratione hoc locum habet etiam in clericis in mi
noribus.dummodò non egeant,de poſtu.c.1. aliàs, ſi
egerent,licitum eſt eis ſic negociari, ſupra c.1.uer.ne-
gocium.tertia, quia ratione iuramenti, de quo ſupra
dixi,ſi multũ frequentabit,uix euitabit periurium.ad
hoc de iureiur.quemadmodum, & hæc ratio reſpicit
omnes.4 quia,ut ſupra dixi , conſtitutus fidelitatẽ iu-
rat ei, à quo conſtituitur, quam clericus laico, à quo
nil temporale tenet, præſtare non debet.ſ. de iureiur.
8 nimis. Nunquid † autem epiſcopus poſſit tabellionẽ
facere, cuius ſcripturæ credatur extra locum , dixi &
remiſi,ſupra de fide.inſtru.cum P.[*& ibi,ar.contra*] cui
ſtatur quò ad eccleſiaſticas cauſas, ſm Io.& Phi. un-
de dicebat Goff.ꝙ clerici poſſunt eſſe notarii papæ.5.
q.1.c.quidã & epiſcoporum, & archiepiſcoporũ.per
iura præal.infra de ſimo.c.1.Inter laicos uerò nõ ſcri-
bat,cum ab eis conuerſatio ipſorũ debeat eſſe ſegre-
gata,2.q.7.laicos. Inno.nec debent rogari teſtes in in-
ſtrumentis ſeculariũ negociorum, ſi ſunt preſbyteri,
9 14.q.2.quàm q̃[*& in fi.*]& 77. † di. monacus,ſed ibi ex-
ponitur, notarius.i.lector à literis, ſiue notis legẽdis.
ſimili mõ reſpondet Vin. ad capitulum multorũ, di-
cens,ꝙ ibi ponitur notarius pro ſcriptore,ſicut.C.cõ
munia.de le.l. 3. ubi ſeruus notarius æſtimatur. l. ſer.
cũ ſeruus non poſſit eſſe notarius.de tabul.gene.li.6.
dicit tamen, ꝙ illud officium laudabile eſt perſonis ,
quibus cõuenit,ſ.laicis.dixit ẽt ipſe Vin.ꝙ ſi clericus,
in minoribus ſuſcipit tabellionatũ, cedit clericatui,&
beneficiis, ſicut ſi contraheret matrimoniũ , de cleri.
coniug.diuerſis. hoc non reciperetur hodie, niſi per
aliquas circũſtantias iuſtificaretur hoc dictum, puta
quia officium recipit à rege,uel principe, qui quos fa
cit notarios, ad publica & criminalia officia deputat.

ANNOTATIONES.

a ¶Meſſana. Caue, quia hoc eſt iuriſdictionis uoluntariæ; & hanc
uctoritatem habet à principe, & ſic ubique uidetur illam exer-
cere.l 2.ff.de offi.procon.& lega. & ibi contra uidetur uelle Bart.
& in l.non aliter,ff.de adop.& plenius in l.1.C.de ſum.trini.& fi-
de cathol.in 7.q.& de hoc in Spe.de inſtru.edi.§.reſtat,uer.& no.

SVMMARIVM.

1 *Clericus qui ſit, uel eſſe deſiderat , ſententiam ſanguinis nec dicta-
re,nec proferre, nec quoquo modo uindictam ſanguinis exerce-
re poteſt,niſi de crimine criminaliter non agatur,nu.3.*
3 *Quid ſi ſcribat,quòd aliquis capiatur,& ex illa ſequitur mors,uel
truncatio ipſo facto.*
4 *Quid ſi in cauſa ſanguinis recipiat teſtes, uel ſcribat.*
5 *Quid ſi aperiat,& legat ex mandato principis, quibus mandatur
capi quis & ſuſpendi,& id fiat,uide alia,nu. ſeq.*
Quod ſequitur etiam ex aliquo imputatur hic,& ſupra nu.3.& 4.
6 *Clericus an quòd aduocatus ſit in cauſa ſanguinis, incurrat irre-
gularitatem.*
*An ſi in bello iuſto ſit ut miniſter,uel cõſiliarius uel fautor,uel opi
tulator,uel præpoſitus incurrat,& quando,nu.8. 9. 10. 16.ex
chirurgia quando,nu.11. & 12. & ex alijs nu.12.*
7 *Ruptarij qui,& unde dicti,& quales,nu.9. 10.*
12 *Purgatio cum feruenti aqua, & ferro candenti qualiter fiat.
Cum frigida uerò aqua qualiter.*
13 *Monomachia quid cum eius etymologia.
Duellum quid.*
14 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum,nu.15.& 16.
Clericus nec ſpectaculis intereſſe debet, in fi.*

CAPVT VII.

SEntentiam. Concilium eſt ha-
bens multa dicta;iõ
non ſummatur, nec diuidit[*Clericus*] ſiue
1 † in ſacris,ſiue non,ſi ordinari deſiderat.li.
di.c.1.ſ.eo.clericis,Hoſt.[*dictet*]ꝯ.24.q.3.illud,ibi,dum
legũ auctoritas in improbos exercetur, erit dictator
immunis,illud in laico, qui immunis eſt à culpa; non
tñ ab irregularitate, Goff. & quod hic dr de dictante
ſm Hoſt.intellige,ẽt ſi non diceret,ut iudex, ſed ut aſ-
ſeſſor,uel iuris peritus. Qualitercũq;.n.dictet, ſi ſequi-
tur uindicta ſanguinis,irregularis eſt, licet nõ ipſe, ſed
alius pronunciet:quia proferenti præbet auxilium, &
2 conſiliũ[*Proferat*]contra,adminiſtrator† depoſito of-
ficio de crimine conuenit.C.ut oẽs tã ci.q̃ mil.l.una,
& eps erit iudex,ut in aucten.ibi ſignata, in cor.ut iu-
di.ſine quoquo ſuffra.§.neceſſitatem.col.2.ſed illud ,
cũ de crimine non agit criminaliter ſm Vin. [*Statuti*]
forſan dicit ptãs clerico; tu non uis mihi ſeruire , nec
tibi ſeruiatur à meis, & ſic interdicendo ſibi ſuorum
3 cõmercium,uel aliàs eũ grauat [*Scribat*] qd ſi † ſcribit
clericus,ꝙ aliqs capiatur , & ex illa captione ſequitur
mors,uel trũcatio,ipſo factũ, & cauſam penitus igno
rante? periculoſum eſt ei, qa nõ conſueuerunt hoĩes
capi pro nihilo,& lex promotionis nõ in uoluntate ,
ſed in facto cõſiſtit,ut patet 15.q.1.c.fi.unde hoc eue-
nire poſſet,&c.de homi.is q.li.6. & ideò debuit ſe ſub
trahere,de ſer.non or.c.1.cũ concor. & ideò ſequitur,
4 unde in curiis &c.ſm Ho.Sed† quid ſi in cauſa ſangui-
nis clericus recipiat teſtes,uel ſcribat auctenticè, nun
quid ſit irregularis?dic ꝙ ſic ſm Inno.& Hoſt.ſi ex ta-
libus dictis mors ſequatur, arg.ꝯ.eo.clericis.24.q.ulti.
his à quibus:ſecus forte,ſi non forma auctentica ſcri-
beret.talis.n.ſcriptura ipſum forſan nõ faceret irregu
larẽ ſm Inno.quinimò nec ſi ſcribat ẽt auctenticè, ni
ſi iuſticia ſanguinis ex ſcriptura ſequeret. ſola.n. ſcri-
ptura in nullo caſu irregularẽ conſtituit ſcribentem,
ut patet.j.proxi.glo.in prin.quãuis aliàs puniri poſſet
pro eo,ꝙ exercet rem prohibitã ſibi, ut no. in ſimi.ſ.
c.proximo.iterũ qualitercũq; ſcribat,ſi ex illa ſcriptu-
ra ſequatur homicidium , irregularitatẽ incurrit , ut
5 patet in eo,quod dixi ſuper uerbo,dictet.Quid† ſi lite
ræ mittãtur alicui principi,ꝙ talem homicidã, qui in
tali hoſpitio moratur,capiat, & ſuſpẽdat.princeps has
literas tradit clerico ſuo, ut eas aperiat, & ſibi legat,
quod & facit,& ſic homicida capiatur, & ſuſpenditur
nũquid eſt clericus irregularis? utiq;,ſicut & reſpon-
ſum fuit per dominum Clementem papam quartũ:
quia ex lectura ſua homicidiũ ſecutum fuit, nec pro-
deſt,ſi dicat ſe ignoraſſe tenorẽ: qa ipſum ſibi primò
legere debuit:qđ & ſi non fecit, tñ q̃cito peruenit ad
captionem

captionẽ,debuit ſubſiſtere , & litterã dño reddere, ac
ei dicere,ꝙ talẽ lrãm legere nõ erat officij ſui,ar.in his
q̃.ſ.& j.no.& j.de hom.ſicut dignũ,&.ſ. eod. clericis,
6 & infra.§.1.&.§.fin. Quid † ſi aduocatus ſit in cã ſan-
guinis,rñdeo,nec ſola aduocatio facit ipſum irregu-
larẽ. Si uero ex officio aduocationis ſequatur vindicta
ſanguinis irregularis eſt , ſiue ſit ex parte accuſatoris,
& contingat reũ occidi , de quo nemini dubium eſt,
ſiue etiã ex parte rei,& ex hoc contingat occidi accu-
ſatorẽ,qui ſe ad pęnã obligauerat talionis, Caueat er
go clericus , ne in cauſa ſanguinis aduocatus exiſtat.
ad hoc.l.diſt.ſi quis viduã,li.diſt.c.11. Aliqui tñ volunt
dicere ꝯrium,qñ aduocat ex parte rei; quia & talẽ de-
fendit eccleſia.23.q.5.reos ſanguinis.ſed quicquid di-
cãt,hoc genus defenſionis nõ debet aſſumere in iudi
cio,in quo nec debet intereſſe,ut ſequit,imo & aliter
intelligit illa defenſio,ut le.& no. ſupra ti.prox. inter
alia.de hoc aũt no.plenius ſupra de poſt.cap.1.[*Vindi-
cta*]facienda[*Ruptarijs*]ex † uulgari formatur hoc uer
7 bũ.Gof.dicit Abb.ꝙ Lõbardi vocãt iſtos berroarios,
prouinciales rotterios,& dicit,ꝙ dicunt a rumpo,pis
credo ꝙ hic recipiat pro his,qui p̃ſunt prędictis,uel ꝓ
his qui p̃ſunt machinis,quæ verè rumpunt[*Baliſtarijs*]
dicunt † quidam,ꝙ ſi quis in bello iuſto nõ ad impu-
8 gnationẽ alterius, ſed ad ſui defenſionẽ baliſtario de-
derit,uel miniſtrari fecerit baliſtã,vel ſagittas, eſto ꝙ
baliſtarius poſtea occidat aliquẽ,dummõ tradẽs,ſiue
miniſtrans nõ intẽdat principaliter, ꝙ baliſtarius ali-
quẽ occidat,nec credat ipſum intẽdere ad occidẽdũ,
ſed ſolũ ad ſe,& ſua defendenda,vel recuperãda, non
eſt irregularis,quãuis in veritate baliſtarius illum oc-
ciderit.qui alienũ noluit dimittere, uel ab alterius im
pugnatione ceſſare;& hoc ea rõne,quia ille, qui bali-
ſtã parauit,& miniſtrauit,nõ cõmiſit homicidium fa
cto,nec cõſilio,nec mãdato,nec volũtate,quia nec il
lũ volui occidit : ſed potius ꝙ cederet alieno iuri.hoc
enĩ intendebat,& non aliud:ergo nec eſt homicida.l.
diſt.ſi quis viduã,infra de homi.ſignificaſti.2.infra de
cler.pu.in duel.c.1.&.2.multo minus ergo,ſi arma tra
didit nõ pugnanti: quem tñ ad ſui defenſionẽ recipe-
re credidit.circa qđ vide qđ† dicã de Iudęis,ita quorũ
dam.ſup.3.glo.& de homi.c.pe.in fi. Si verò alterum
prædictorum interueniſſet,ſ.vel ꝙ is,qui parauit bali-
ſtam,principaliter intenderet aliũ occidi,uel crederet
ꝙ baliſtarius ad hoc intẽderet, irregularis eſſet , quia
auxiliaret ad homicidiũ faciendum,ar.infra de hom.
ad audientiam.§.fi.vbi de hoc,&.c.ſignificaſti.2. Prin
cipaliter ideò dico: quia ſi nõ principaliter ad hoc in-
tenderet:ſed ſecundario,ut patet ſi aduerſarius nollet
aliena dimittere,bene intendebat, ꝙ impugnaret ba-
liſtis,uel ſagittis,nõ deberet talis, ut uidet, iudicari ir-
regularis alioquin,ſi cõtrarium diceret,iã nulli bello
quãtumcunq; iuſto intereſſe liceret,cum ibi quaſi sẽ
per homicidia perpetrent.23.q.1.noli æſtimare, &.c.
ſeq.Sed melius eſt,ut dicas talem irregularẽ, quia nũ-
quã licet clerico in bello ẽt quantumcunq; iuſto mi-
niſterium, uel cõſilium ita immediatum ad mortem
præbere,ut patet infra de pœ.quod in dubijs,& ar.in-
fra de pœn.c.2.& in eo,quod le.& no. ſupra de voto,
ex multa.§.fi.ſed nec in bello iuſto ẽt ad ſui defenſio-
nẽ licet miniſtrare prædicta.alioquin miniſtrãs & ho-
micida iudicabit & irregularis:quia non dat operam
rei licitæ,ſed illicitæ,& quia nõ dat oẽm diligentiam,
quã põt,ne fiat homicidium,ſed ipſum procurat po-
tius perpetrari, & cãm propinquã præbet:ar. infra de
hom.ad audientiam,quod dic vt ibi no.&.c.Ioannes,
9 &.c.fi.Dicunt † etiã aliqui,ꝙ iſtis baliſtariis,ſiue rupta
rijs,qui quaſi continuè ſunt uiri ſanguinum prohibi-
tum eſt parare baliſtas,uel ſagittas ẽt in iuſto bello,ſi
cut & prohibitum eſt & præeſſe,ut hic. enſem uerò
uel lanceã eiſdem p̃parare nõ eſt prohibitum,nec in-
ducit irregularitatẽ.Sed dices,quare ergo reputat ho
micida,& irregularis ille,qui ſcribit ſanguinis ſentẽtiã
ut le.& no.ſupra e.c.rñ.1.Rñdeo,aliud eſt hic;& aliud
ibi.hic.n.intẽdit principaliter ſe & ſua defendere , uel
ipſa recuperare,nec intendit ad occidendum. unde ſi
mors exinde ſequat aliquorũ,nõ defendẽti ſe,ſed ad-
uerſariorũ duriciæ eſt potius imputandũ,infra de ho
mi.poſtulaſti.ibi uerò ſcribẽs ſentẽtiã directè & prin-
cipaliter intẽdit uindictæ ſanguinis, & quamuis iuſte
cõſiliũ uel auxiliũ p̃beat:& ideo cenſet irregularis,ut
ibi no.ſm Inn.cuius eſt mẽs totius huius gl.& de hoc
in ſpe.ti.2.§.iuxta,ad fi.uer.quid ſi cleric⁹ [*Præponatur*]
10 poſſet,† tñ dici, ꝙ ſi p̃ponit bello, qđ nõ ſit directè ad
occidẽdũ,ſed ad ſua defendẽda,uel recupanda,hoc li
ceret,ut no.de reſt.ſpo.olim.ſed tñ nõ his pſonis , qui
quaſi directè ſunt uiri ſanguinũ.ut ruptarij, & baliſta-
rij ſm Inn.ut hic,& infra de ſag.c.uno.tutius tñ eſt ſm
Hoſt.ut nulli bello p̃ponat acies ordinãdo:aliàs ꝓ iu-
re ſuo poſſet eſſe in bello,de ſen.exc.dilecto.§. & qui-
dẽ.unde dic[*Præponatur*]ut comes, uel dux,ſup.e.cler.
11 &.c.ſed nec[*Chirurgiæ*] chirurgia† nõ probibetur niſi
pp periculũ erroris, qđ ei ineſt. Quid ſi quis in laicali
habitu hãc artẽ exercuit,& multi ſub eius cura obie-
rũt?dic ꝙ nõ eſt irregularis,niſi in culpa, uel negligẽ-
tia ualeat depræhẽdi,ar.de hom.tua nos. §.1. In cleri-
catu uerò oĩbus ꝓhibita eſt:quia nõ cõgruit officio
clericali,nõ tñ ſunt clerici irregulares hoc ipſo ꝙ ipſã
exercẽt,quãuis ex hoc deponi poſſint, ſi moniti non
emẽdẽt:ſed ſi mors inde ſequat,uel mẽbri trũcatio ẽt
ſine culpa ipſorũ,ſatis põt dici,ꝙ ſunt irregulares , ut
præ.c.tua,&.51.diſt.c.1.Item nec ſecantes ſunt irregu-
lares,niſi mors inde proueniat ſm Inn.qđ dic,ut not.
in pręe.decr.tua,& de æta.& qua.ad aures.Omnibus er
go clericis indiſtinctè ꝓhibetur hæc ars,& hoc ꝓpter
dubium curationis euentum,& conſcientiæ lubricũ,
ut ibi:ſi tamen non reperiatur in culpa ante factum,
nec poſt factum,nec in facto, & de his tribus dicã in-
fra de iniur.c.fin. in prin.nõ iudicabitur irregularis, li
cet inciſus nõ obediens mortuus ſit,infra de hom.tua
nos:quia imperitia imputatur medico, non mortali-
tas.ff.de offi.præſi.illicitas.§.ſicuti,ſm Hoſt.ꝙ forte in
clerico nõ eſt uerũ,niſi quò ad facilitatẽ diſpẽſandi,ut
decre.tua[*Subdiaconus*]factus,uel faciẽdus[*Aduſtionem*]
12 incidunt.n.quandoq;,& faciunt † cocturas graues,&
profundas atque periculoſas , leuem enim aduſtio-
nem etiam pœnalem infligere poteſt miniſter ec-
cleſiæ, de cri.fal.c.3.[*Feruentis*]uel panis,& caſei,de pur
ga.uul.per totum[*Frigidæ*] cũ feruẽti, & ferro candẽti
fit, qñ quis per illa nõ læditur. cũ frigida uerò,ut dicit
Abb.ſe habuiſſe à magiſtro ſuo, fit ſic, quia impletur
uas aqua tãtæ profunditatis, ꝙ excedat altitudinẽ ho
minis,quò ad os, & duo recipiunt,expurgandũ,& po-
nunt eum ſup aquã,& dimittũt cadere. ſi nõ attingat
fundum uaſis, innocẽs eſt:aliàs iudicatur nocẽs[*Pro-
hibitionibus*] 2.q.5. monomachiam, cum c.ſeq. [*Mono-
13 machijs*] ideſt ſingularibus † pugnis inter duo factis , à
monos , quod eſt unum, & machia, quod eſt pugna,
quaſi unius & alterius pugna.ſic duellum,quaſi duo-
rum bellum. ad eſſe.n. pugnæ duo neceſſariò requi-
14 runtur.¶Prima† gl. quærit, & ſoluit.¶Vlt.gl.ſignat cõ
15 trarium, & ſoluit.¶*In.1.*† *glo.ibi.l.*1.]uide de his,quæ ſi.à
16 præla.cum apoſtolica,ſuper glo. antepen.¶*In* † *gl.1.non
uidetur*] idem Inn.qui dicit , ꝙ intereſſe non facit, quẽ
irregularem, niſi intereſſet ut auctoritatẽ,uel auxiliũ
præſtans.idem tamẽ ſm Hoſt. ſi præſtaret conſilium,
opem, operam , uel fauorem,ut patet in eo,quod le.
& no.infra de homi.ſicut dignum, & de cleri.pugnã.
in duello.c.3. dicit etiam, ꝙ ſi ad eum ſpectat iuriſdi-
ctio,nullo modo interſit uindictæ, de exceſ.præla. ex
lite-

litteris.idem Guil.in ſpec.de legato. §.iuxta. uer.quid ſi epiſcopus[*& in fi.*]quia nec ſpectaculis debent intereſſe,de conſ.diſt.5.non oportet.1.Goſ.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi audire leges, uel phyſicam excommunicantur ipſo iure, & quando n.3.9.&.12.& publicari & per quos mandantur, & quo modo intelligatur,nu.1.&.4. eorum quoq; lectio & ſtudium prohibentur:ibid.&.§.6.*
Hæc conſtitutio ad quos porrigatur alios, & nu.4.6.
Cauſa huius conſtitutionis impulſiua quæ, & finalis quæ, & quæ dubitandi, nu.2.
Aduocati an eſſe poſſint hi prohibiti audire leges, & qua, ad uer. nulla cauſa,& nu.13.
4 *Scholaris de iuriſdictione quorum efficiantur.*
5 *Prohibitio huius conſtitutionis eſt fauorabilis, & amplianda.*
Legale ſtudium eſt pars diuini,& cui competat,& quid de eo ſcribat D.Auguſti.
6 *Ioannes Andre.citat ſuas in regul.iuris lib.6.quæſtiones hic in fin. & alibi,ſupra.*
7 *Milites Chriſti ſpecialiter qui dicuntur prædicat*
Aſcedentes pro hæreticis.
Deſcendentes pro prædicatoribus.
8 *Hæreticorum ſtudium quod eos confutare,& eliminare ad quos pertineat,& ſub qua pœna.*
9 *Fraus legi non facienda,& ex ea committitur in ipſam, & quo modo hic committatur,& ſupra nu.4.*
10 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum,nu.11.*
Fauor ampliandus.§.2.&.6.nu.5.
Inſtitutio hæredis fauorabilis,ibid.
12 *Additio gloßarum, & nu.ſequ.*
Vitium purgatur de uoluntate domini,& exempla hic.
13 *Perſonatum qui habere dicantur.§.1.*
14 *Rector eccleſiæ,& eius notarius non ligantur hac conſtitutione.*
15 *Ab excommunicatione huius canonis,quis poſſit abſoluere.*
Verbis legis manifeſtis ſtare debemus,non ea extenuare, ex regula ſcripturarum,in fin.

CAPVT VIII.

1 **S**Vper ſpecula. C.Cōſtitutio Turonenſis † concilij puniēs religioſos audiētes leges,uel phyſicam,eſt canon latæ ſentent.æ,& incidentes in illā debēt p locorū ordinarios publicari,& extēditur ad habētes dignitates,vel pſonatus,& ad presbyteros.& ps.j.de magr̄is.& de priu.ſuper ſpecula[*Exeuntes*]ſecus ergo,ſi nō exeāt,ſed in clauſtris hæc audiant vel legant ſm Inn.q.d.tales nō ligari hac cōſtitutione nec excōicatos eſſe,qđ verū eſt ſm Hoſt. quò ad ver-
a ba:ſecus quo ad mentē[a],de qua.j.e. quia vero. ar. pro & cōtra.s̄.de offi.or.inter cætera. Dicit aūt,ꝙ hoc indigeret declaratione.Cōſulit tn̄ illū in hoc dubio ſe putare ligatū,ar.in eo,qđ le.& no.j̄. de de.excōm.mini.illud,uer.licet aūt. Exitus.n.uidetur fuiſſe,qa iſtæ ſcientiæ religioſis nō cōgruunt, cū etiā eis ꝓhibeat̄ ipſarū exercitiū,ut patet de poſt.c.2.j̄.de hom.tua.imò poti⁹ ei cōpetit lachrymari,legere,& orare.16.q.1.c.4.5.&.6 & cū hęc cā ceſſare nō poſſit,nō ceſſabit effectus[*Nulla cauſa*]ēt pro mon.ſuo, & abbate imperāte pro eo,ꝙ ſunt excōicati;aliàs nulla eſſet pœna.Gof.[*Diuerſas*]de reſcriptis,ſuper litteris,de cōceſſione præbendæ,quia
2 diuerſitatē.Dicebāt† enim aliqui,ꝙ erat canō latæ ſētentiæ.Alij ꝙ ferendæ, ſm Ioan. Tertij temperamētū addebant.ſ.ſpacium duorum menſiū.Alij exponebāt Redierint, ideſt redire cæperint. Alij dicebāt poſt reuerſionē eos iterū exire poſſe, & audire vſq; ꝓpè finē aliorū duorū menſiū, & tunc tenebantur reuerti, & ſic de ſingulis.Sed hæc opin.falſa eſt, qđ patet infra ad fin.ex uer.deſtiterint,ſm Hoſt.Idē dixit Vin.de iſta & de præc.vel dic,ꝙ illud uerbū, ſicut,inducebat opi. quaſi ipſi excōicati non eſſent, ſed quaſi excommunicati eſſent uitandi. De hoc ergo erat opi.an eſſet ſimilitudinarium,an ueritatis expreſſiuū[*Ipſo facto*]notaue-
3 rūt quidā † ēt non expectatis duobus menſibus,quaſi hoc innouetur,quod nō puto uerū per id,quod dicit tex.inferius,Intra præſcriptū ſpaciū,Gof. Dictū Gofr. tenet Vin.& hoc placuit Inn.Ipſe tn̄ nota.cōtrarium, ſup.eo.nō magno,quod tenet Hoſt.reſpondens ad rationē prædictā,ꝙ illud non loquitur de religioſis,ſed de ſecularibus cler.& ex mente.2.& pen. gl.hoc idem uidetur tenuiſſe Ber.& ſi tm̄ tēpus fluxit, ꝙ intra reſiduum ad clauſtrū redire nō poſſint,non propter hoc ſunt excōicati niſi poſt terminū. Gof.ad hoc de elect. commiſſa,in prin.lib.6.cōc.Hoſt. Vin.tamē dixit con-
4 trarium[*Diæceſibus*]not. ꝙ ſcholares efficiuntur de iuriſdictione illorū,in quorū diæceſibus ſtudent.Itē ratione delicti,de foro comp. c.ult.Phil,Hoſti.remittit, s̄.proxi.reſpon.& lec.s̄.eo.nō magno. & ſtudium, ut hic.Quid ergo,ſi religioſus,canoniſta, uel theologus uadit ad principiū amici incipētis in legibus, uel phyſica cauſa honoris;nō eſt in ea interpretatio,quia hic quantum ad uerba damnatur ēt lectio, & auditus. puto tn̄,ꝙ papa reſponderet talē non ligari ex mēte, ar. ff.ad exhib.l.pen.quia uerba cū effectu &c.etiā in pœnalibus quādoq;.ff.quod quiſq;. iur.l.1.§. hoc autem.
b [b]Quid ſi is,qui incæpit,paucos habet ſocios, propter quod uult cum cōtinue honorare;nō admitto talem honorem, ēt ſi legentē extraordinariè tantum ſemel in ſeptimana uelit honorare,hoc dico,ut oīs fraus excludatur,arg.Inſt.ui bo.rap.§.ſed nedū talia.ff. de trāſ. cum hi,& infra de diu.quāto,in.§. pen. cum ſuis cōc. Hoſt.Primū dictū huius gl.intelligas ſm ſuā op.Hoſt. ſm quam non expectatur finis duorū menſiū[*Am-*
5 *pliari*]fauorabilis † ergo eſt, & amplianda hæc prohibitio,nō reſtringenda,ut quidā dicunt,qui ſomniarūt ſm Hoſt.ſm quē obijcitur,ꝙ omnes hi poſſunt audire leges,ſic in prooemio cōpilationis hui⁹ mādatur,ꝙ omnes in iudicijs,& ſcholis utantur hac compilatione;ergo mandatum cenſetur omne id,ſine quo illud expediri nō poteſt. ff.de proc.ad rem,&.l.ad legatum ſed uti nō poſſumus,niſi illā ſciam⁹, nec illā ſcire quò ad legales materias, niſi illarū notitiā habeamus, ſed nec ſufficientem notitiam, niſi in illis ſtudeamus, patet,ꝙ hodie omnes poſſunt audire,& hoc p proœ.eſſe correctum.Multa enim habemus inſerta, quæ ſine legibus uix ſciri poſſunt,de offi.iud.c.fin.& de cōmō. & de depoſito,& his ſimilia.& leges ēt canonizatas in multis locis habemus in corpore decreta.q̄ aut inſeri nō debuiſſent,aut debuiſſet hæc prohibitio remoueri,maximè cū lex ciuilis ſit pars diuinæ,& theologicæ & locū ſuū neceſſariū obtinet in eccleſia ſaltem quo ad regimē tēporalium,q̄ nō ſunt cōtemnēda,ut dixi, de æta.& qual.c.pen.& probatur.12.q.1.uidētes, &.c. præc.Ex his dicebat Rofre.Ben.in Rubr.de parochia. poſt principiū, ꝙ papa cū duobus ſuis conſiliarijs fecit,ſicut uulpes,quæ cum nō poſſet comedere ceraſa dānabat illa.& dicit,ꝙ ad regimē eccleſiæ ſummè neceſſaria eſt ciuilis ſciētia,& ꝙ ubi de iure tractatur illā ignorantes inter ſciētes ſedēt ut teſtes.Sol. dicit Hoſt. nō obſtare,quod dictū eſt de materiis legalibus,quia & ſine principali ſtudio,lect.& auditu legū per libros legales,qui poſſunt haberi, & ſuas gl.& illas quæ in ipſis iuribus appon ūtur,ſufficiēs notitia de ipſis pōt haberi,& q dubitat,q̄rat,nec ideò ligatur,ꝙ de dubiis interroget,& certiorari uelit, dummodo principaliter ibi nō ſtudeat,ad hoc.37.diſt.§.fi.38.diſt.c.fi.q.3.ſi habes.ff.de fideicom.lib.apud Iulianū, de offic. primi.c. uno,nec obſtat,ꝙ ciuilis ſciētia uideatur pars diuinæ,

&

& quòd ſit neceſſaria regimini reipublicæ. nam & ſi illud ſit verū,tn̄ per ſuos miniſtros expediri debet ſcilicet,laicos & clericos nō prohibitos.ūnde apoſtolus 1.ad Corin.6.B.Secularia iudicia ſi habueritis,&c.vbi etiam gl.Aug.Chriſtū deū inuoco teſtem, quoniam mallē per ſingulos dies aliquid manibus operari, & alias horas habere liberas ad legendum,& orandum, vel aliquid agendum ex diuiuis litteris, quàm tumultuoſiſsimas perplexitates cauſarum pati de ſecularibus negociis,& ſecundum hoc intellige.11.q.1.te quidem,& quod no.de iudi qualiter.1.reſp.Illi ergo, qui nō habent animarū curis intēdere,illas audiāt, diſcāt, & expediāt.Alij verò,inſiſtāt circa curā, & eccleſiaſti-
6 ca,& ſpiritualia,& ſuas ſcientias.¶Sed† nunqd pſona eccleſiaſtica poterit aliqb⁹ ſocijs priuatim in camera leges legere,nō qa culpa ſimilis,&c. C.de malef.l.culpa.C.de hær.l.2.Alii dicūt illud verū de ſciētiis, q̄ in ſe malæ ſunt, & omnino dānatæ,ſecus de ſcientiis,q̄ omnino in ſe non ſunt malæ, ſed ideò audiri nō debent, quia certis prohibitæ.facit qđ de ſi.nota.de officio de leg.ex parte.ſed dicit Hoſt.ꝙ quicquid iſti dicant, Byrria ſemper homo:quia & lectio prohibetur,& ſtudiū ut patet ſupra.talis ergo nō euadet ſententiam,vt non uerbis,ſed rebus lex imponatur, de electi. cōmiſſa.cū cōc.lib.6.& ſic à lectione,auditu, & principali ſtudio prohibeantur.Circa hoc adde, quæ dixi in q. diſputata per me,quam poſui ſuper regula, Cum quid prohibetur,de reg.iu.li.6.[*Dilatatio*]per multitudinē ſtudentium:& loquitur methaphoricè ſecundum Gof. [*Lo-*
7 *co*]ideſt ſtudio, Inn.[*Bellatorum*]ideſt prędicatorum,& aliorum defendentiū fidem ex auctoritatibus ſacræ ſcripturæ:& tales ſpecialiter dici poſſunt milites Chriſti,licet regulariter oēs clerici ſic dicantur. de quibus etiam poſſet intelligi.l.aduocati. C.de aduo.diuer.iu. ſm Hoſt.[*Valeat*]fides catholica, uel ſancta dei Eccle-
8 ſia[*Aſcendentibus*]ideſt hæreticis † fidem noſtram impugnantibus, quos confutare,& tādē eliminare dēnt catholici ſpecialiter epiſcopi,aliàs negligētes adminiſtratione priuantur,de hæreti. excōicamus.1. §.1.2.& vlt.Hoſt.[*Plebanos*]hoc intellige,ut.j̄.e.c.1.li.6.[*Ab his*] ſcilicet ſtudio,lectione,& auditu harum ſcientiarum
9 [*Deſtiterit*]ſufficit † ergo in clericis deſiſtere: in monacis requiritur, quod intra illud tempus ad clauſtrum redeāt:& ſufficit ita ſcriptum eſſe,ſm Gof.& Vin.Sed quid ſi poſtea iterum incipiant audire:ligantur: quia hæc conſuetudini deputarunt,arg. C. de epi.aud. l.3. aliàs fieret fraus legi,quod eſt vitandum, ut ſupradixi
10 ſecundum Hoſt.¶*Gl.ad omnes*]reſpondet per quæſt.qd de beneficijs curatis,& perſonatib⁹ nō curatis. ¶Pen. gl.prin.reſpondet per quęſt.finis quærit,& ſolu.¶Vlt. gl.reſpondet per quæſt.an habentes perſonatus egeāt diſpenſatione papali,ſicut & monaci.allega. quod ſic
11 & hoc tenet in addi.in an gl.tenuit cōtrariū.¶*In.1.† gl. ibi,repetita*]vide de poſt.c.1.in vlt.glo. [*& ibi,parabolani*] uide de reſcr.ſciſcitatus,ſuper.3.glo.¶*In gl.ad omnes,ibi, proſpexit*]uide de fer. c.2.ſuper.1.gl.¶*In gl.ult.ibi,cum quidam*]uide de uerborum ſignificatio. cum in partibus, ſuper vlt.gl.[*& ibi.l.1.§.ult.*]fauor inſtitutioni debetur ita,quod licet ſint defectiuæ in uer.ualent, ut ſi.d.Titius hęres,nec adiecit,eſto:uel uxor mea eſto, & deeſt
12 hæres.uel talem hæredē eſſe, & deficit iubeo.¶*In† glo. 2.ibi;connumerandum*]dicit Vinc.numerandum ab exitu ipſius mona.hac de cauſa.Idem Inn. Petr.& Abb.quò ad religioſos, quò ad clericos ab incæptione auditus. Dicit etiam, ꝙ ſi poſt exitum mutato propoſito vadant ad theologiam,non prodeſt,niſi prius huic conſtitutioni ſatisfaciant, quia ita ſcriptum eſt,niſi abbas ſignificaret ei,ꝙ iret ad theologiam, quia tunc cenſetur reuerſus ad clauſtrum,licet verba hoc non ſonēt. ff.de in ius vo.quamuis, & purgatur uitium re penes furem remanēre de auctoritate domini. ff.de vſucap. ſi fur. ſed ſi deſerto mādato abbatis iterum reddit ad
13 leges,in hanc pœnam incidit ipſo facto. Vin.¶*In† gl. 3.ibi,ſuæ*]vel pauperum Ia.Phi.uide quod dixi de poſt. c.2.[*& in fi.*]niſi vbi ſunt contra abbates pro mēſa ſua de reſcr.edoceri,uel ipſos accuſant,de accuſa.ex parte Vin.¶*In gl.ad omnes,ibi,perſonatus*]vt primicerii.s̄.de cōſti.cum acceſsiſſent, theſaurarii.s̄.de conc. pręb. cum noſtris,cancellarij,ut eccle.bene. c.uno, ſuccentores. j̄.de exc.præl.inter dilectos,præcentores, de conſu.cū olim,idem de quibuſdā aliis dignitatibus,quæ ſunt in certis eccleſiis de ipſarum conſu. Gof.(*& ibi, qui curam*
14 *habent*)dicebat † Inn.id poſſe uerum eſſe de curato nomine proprio. ſi enim ex delegatione uelut uicarius curam haberet,non eſt dubium,ꝙ non ligaretur hac conſtitutione ſm eum,quod putat uerum Hoſtiē.de uicario temporali, ut officiali epiſcopi, qui ponitur & deponitur pro ipſius epiſcopi uoluntate. s̄.de inſt. c.3,uicarium autem alicuius eccleſiæ curatum,putat Hoſt.aſtringi hac conſtitutione potius, quàm rectorem.ad hoc de offi.uica,clericos,&.c.fi. de fil. presby. conſtitutus.facit cle.de offic.uica.c.uno, ſed cum terminatū ſit p.c.qđ.j̄.allegabo,rectorē nō teneri,planū eſt,teneri uicariū(*& in fi.*)dic ut inf.e.ti.c.1.li.6.¶*In gl. pe.ibi,propoſuiſti*)de hoc plene dixi in fin.6.lib.ſuper da-
15 ta(*& ibi,quòd ſic*)idem † hic Gof.Inn. & Hoſt. qui dicit & proprium diæceſanum,& eum,ſub quo ſtudet,abſoluere poſſe.Abb.contra,de offi.le.c.pe.quò ad proprium.¶*In gl.ul.ibi,dicere*)ſecundum Gofr. & Hoſtien. quod placet;quia ex contrario ſequeretur,quòd qua ratione illam non incurrerent, ergo nec reliquas.Dicit Hiero.ſuper Malachiam. E. quòd regula ſcripturarum eſt in manifeſtis non extenuare, quæ ſcripta ſunt cum igitur ſatis hoc ſit manifeſtum, ſtemus litteræ. Ioann.Andr.

FINIS.